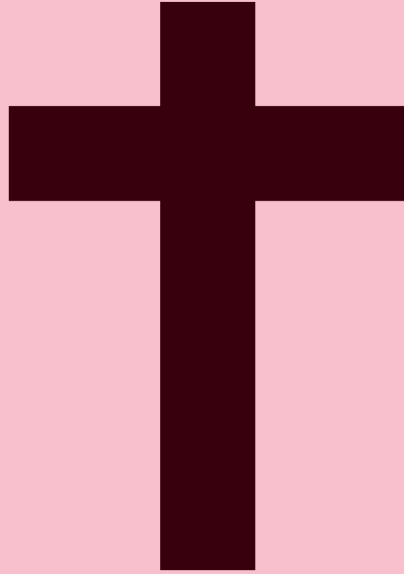

Autaahaatihomì
Pìwìha Gaaha Wanìha

The New Testament in the Angaataha language of Papua New
Guinea

Autahaatihomi Piwaha Gaaha Wanaha
The New Testament in the Angaataha language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad

Contents

Autaahaatihomĩ Pĩwĩha Gaaha Wanĩha	1
Matiyũho	3
Maakĩho	111
Rukĩho	176
Jonĩho	278
Aposerĩhiya	359
Romĩhiya	456
1 Korindĩhiya	504
2 Korindĩhiya	556
Garesiyaahiya	592
Epesaasihiya	609
Piripaihiya	625
Korosihya	637
1 Tesaronaikaahiya	650
2 Tesaronaikaahiya	659
1 Timoteho	665
2 Timoteho	679
Taitaasiho	689
Pirimonĩho	695
Ibĩruhiya	698
Jemĩsiho	745
1 Pitaaho	760
2 Pitaaho	777
1 Jonĩho	787
2 Jonĩho	799
3 Jonĩho	801
Judĩho	803
Pĩwĩha Ausaimaninjĩha	807
Read the New Testament	854

Autaahaatihomih Pihaha Gaaha Wanaha
The New Testament
in the Angaataha language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angaataha long
Niugini

Autaahaatihomih Pihaha Gaaha Wanaha
 The New Testament in the Angaataha language, Morobe Province, Papua
 New Guinea
 [agm]

Translation: © 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publisher, 2004 by Wycliffe Bible Translators

Web version
 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
<http://www.Wycliffe.org>

<http://pngscriptures.org>

<http://www.ScriptureEarth.org>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa. Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long *<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>*.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Autaahaat+hom+ Piw+ha Nkaaha Wan+ha

Angaat+ha[tab]In+ris+[tab]Nuh+pa[tab]Pes

Kima Pwaha Gaaha Waniha Matiyuhu Jipatipaisihaare Kimandi Matiyuhomi Utipimandapi Pwaha Nesipihaare

Kimandi utipimandi Matiyuhu ko sawahomi ishiya Judaahiyaapi jipatipiyataise. Judaahiya sura saiwi gwinyaawaayopo. Windi otihimetanihi Nyangi Nyainjatitandi Autaahaathiho Namhainjiho napitaise tiwo. Kopi pwaha Ipiruhaara Mesaiyaahoe tiwi ambihitawaatopo. Aiwami pwaha Grikhaara Kraisiho tiwi ambihitawaatopo. Judaahiyai winjatohiyihiya awaisawhiya ko Mesaiyaaho napitandihiretapi winti mohopo. Ami nehishiya awaisawhiya kiyai iwinjatohiyihiya siyohitmandapi yaiwimawaayopo. Aihisandi kandapi Matiyuhu satati Jisaasiho so akitinhi Mesaiyaaho Kinjo Autaahaathiho Namhainjihore undati nunjitandi jipatipiyataise. Iyati Autaahaathiho Mesaiyaaho napitandihandapi pwaha jhi tmanati katiwaiwa ko napindimanda neti akiwaiwemataise tati jipatipiyataise. Ahi Autaahaathiho komishiya neti naasiyaahemati Mesaiyaaho, Daawitihomi satihomihetapi winjatataise tati jipatipiyataise. Matiyuhu komi pwaha kimo utipimoatitih jipatipiyataati nyahi Anaatihiyaani pwaatohirihireti nne tati ami nyaho tati ami Jisaasiho ningisi sanisataise ami nyahi komi Otipipatihyaanangi sanyatataase tati titih pwwandaase. Iyati ko sawaho neti noasanati nehutaaho womatiyati winti pwwaamaatise.

Matiyuhomi Pwaha Napimasihaare

Jisaasihomi Saisatoyaapunami ko Noaipasirihiretapiha (1:1-2:23)
Jonihoshihiyai Bwaawusisho Pwaha Ausaasitihandapiha (3:1-12)
Jisaasiho Waapoho Neti ami Bwaasirihiri koai Nunjesitihandapiha (3:13-4:11)
Jisaasiho Garirihanda Daayati Pwaha Ausaasitihandapiha (4:12-18:25)
Jisaasiho Garirihanda Namasi Jerusaremihandaahapitih Naintihandapiha (19:1-20:34)
Jisaasihomi Saararehri Ipotihire: Ko pwaha neti napwindihandapiha (21:1-27:66)
Jisaasiho Asohoematindihandapiha (28:1-20)

Kimaiwa Ambimaiwa Jisasi Kraasihomi Saisatoyaami Ambhaiwe (Rukho 3:23-38)

¹ Kimiya Jisasi Kraasihomi saisatoyaare. Iyataati Jisaasiho so Daawitihomi jtipati napipatetapi noaipahore. Ahi ami Daawitihoshi soaisangi Abiraahamihomi jtipati napipatetapi noaipahore.

² Ahi Abiraahamihoshi so Aisaakihomi sapihore.

Ahi Aisaakihoshi so Jekopihomi sapihore.

Ahi Jekopihoshi so Judaahomuni komi saingo saahoyaamuni sapihore.

³ Iyataati Judaahoshi so Peresiyi Jeraayaami sapihore. Ahi kurami sanaati Tamaarihaate.

Ahi Peresihoshi so Esironihomi sapihore.

Ahi Esironihoshi so Ramihomi sapihore.

⁴ Ahi Ramihoshi so Aminataapihomi sapihore.

Aih+ Aminadaap+ho so Naason+hom+ sap+hore.

Aih+ Naason+ho so Sar+mon+hom+ sap+hore.

⁵ Aih+ Sar+mon+ho so Boaasihom+ sap+hore. Boaasihom+ sanaati Re-hep+haate.

Aih+ Boaasiho so Obet+hom+ sap+hore. Obet+hom+ sanaati Rut+haate.

Aih+ Obet+ho so Jesihom+ sap+hore.

⁶ Aih+ Jesiho so awais+ho Daawit+hom+ sap+hore.

Aih+ Daawit+ho so Sor+mon+hom+ sap+hore. Iyataati Sor+mon+hom+ sanaati j+hura Yurainyaahom+ apwaataatimatahaate.

⁷ Iyataati Sor+mon+ho so Reoboaam+hom+ sap+hore.

Aih+ Reoboaam+ho so Abaisaahom+ sap+hore.

Aih+ Abaisaaho so Asaahom+ sap+hore.

⁸ Aih+ Asaaho so Jehosapat+hom+ sap+hore.

Aih+ Jehosapat+ho so Joram+hom+ sap+hore.

Aih+ Joram+ho so Usaiyaahom+ sap+hore.

⁹ Aih+ Usaiyaaho so Jotam+hom+ sap+hore.

Aih+ Jotam+ho so Ahais+hom+ sap+hore.

Aih+ Ahais+ho so Esikaiyaahom+ sap+hore.

¹⁰ Aih+ Esikaiyaaho so Manasehom+ sap+hore.

Aih+ Manaseho so Emon+hom+ sap+hore.

Aih+ Emon+ho so Josaiyaahom+ sap+hore.

¹¹ Aih+ Josaiyaaho Jekonaiyaahomun+ kom+ saingosaahoyaamun+ sap+hore.

Is+miya siya awaisaw+hiyaimat+wi+ kiyaam+ is+hiya Judaahiyai win-jaawi bimaam+ nap+wi+ ipotaataatiho iwinja bimih+ is+hiya Babiron+hiya nap+wi+ Judaahiyaam+ aunah+pati niyap+ tip+ numwaasi kaan+h+ wap+h+ nuwi yap+pati Babiron+handa napuhohurandaise.

¹² Aih+ Is+raher+hiya Babiron+handa napw+ti+wi+ bimohuraap+ is+hiya siya saiwi namoyaati+m+ nowaayopo.

Namoyaati+m+ nowaawi Jekonaiyaaho so Siyaar+tiyer+hom+ sap+hoematataise.

Aih+ Siyaar+tiyer+ho so Serapaper+hom+ sap+hore.

¹³ Aih+ Serapaper+ho so Abaiyaat+hom+ sap+hore.

Aih+ Abaiyaat+ho so Eraiyakim+hom+ Sap+hore.

Aih+ Eraiyakim+ho so Asor+hom+ (Esor+hom+) sap+hore.

¹⁴ Aih+ Asor+ho so Satok+hom+ sap+hore.

Aih+ Satok+ho so Akim+hom+ (Ekim+hom+) sap+hore.

Aih+ Akim+ho so Eraiyaat+hom+ sap+hore.

¹⁵ Aih+ Eraiyaat+ho Eriyeser+hom+ sap+hore.

Aih+ Eriyeser+ho so Matan+hom+ sap+hore.

Aih+ Matan+ho so Jekop+hom+ sap+hore.

¹⁶ Aih+ Jekop+ho so Josep+hom+ sap+hore. Aih+ Josep+ho so Mariyaahaatami

war+hore. Aih+ Mariyaahaati Jisaasihoai namoyataise. Iyataati nyahi Judaahiyaan+n+ kop+ Is+hiyai Jap+h+ Numwaitand+ Autaahaat+ho Ah+wis+hore taat+ amb+h+ti+haato.

¹⁷ Aih+ Ab+iraaham+hoap+hapi is+hiya sapiyaun+ mwaayaun+ ikwi maind+mw+tihi+ auh+ram+ mur+tihi+ mur+tihi+ 14 kaiwi siyahaiwaara namoyaati+m+ nap+wi+ Daawit+hoap+h+ noaipawaayopo. Aih+ ami Daawit+hoap+hapi sapiyaun+ mwaayaun+ ikwi maind+mw+tihi+ auh+ram+ mur+tihi+ mur+tihi+haiwaara 14 kaiwi namoyati+m+ nasauhi is+hiya Babiron+hiya Is+raher+hiyai tip+ numwaasi nuwi Babiron+handa napuhauhi napw+tohura noaipawaayopo. Aih+ ami sura napw+ti+wi+ bimohuraap+ sapiyaun+ ami mwaayaun+ ikwi maind+mw+tihi+ auh+ram+

muritihi muritihaiwaara 14 kaiwi namoyaatiimi napiwu Kiraisiho Isihiyai Japuhi Numwaitandi Autaahaatihu Ahuwisihu noaipasurandaise.

*Kima Piuwima Mariyaahaati Jisasi Kiraisihoai Namwindihandapahaare
(Rukhuho 2:1-7)*

¹⁸ Jisasi Kiraisiho noaipasitihandapi piwaha siyate. Jisaasihomi sanaati Mariyaahaati apwaimaamaatitihihura Josephihoai namaatito tiwi aimi katiwosauhihaate. Aih kaati Mariyaahaati sangi Josephihoaisati nanoti nehi bindataahandi kandi Autaahaatihomi Itipihoraahi kaati aimi gwisindaise.

¹⁹ Aih kaatami warihu Josephiho sandapi mmonataati ami utaaho gaahosi Mariyaahaati mawihandi namunyati bipi noasati kaatisinhi namaitotati gwinyaataise. Aih Josephiho Mariyaahaati bipi namaitotati taati siyati gwinyaataise.

²⁰ Gwinyaasih yapepataahi Autaahaatihomi enjeriho otipipatiho yamihapataatih bimisihu nehi koai wo Josephihoapihi noaipati koai saundataase. “Josepo Daawitihomihone, kinyi Mariyaahaatapi neti wimiraitaano tipi windi gimunyaape. Aimb atime. Kimonji metimonji gwisihatihi aimi kipwindisonyimonji Autaahaatihomi Itipho kipotosihihonje.

²¹ Isi Mariyaahaati maaha woho namwitaise. Namwonhi ko noaipati komi isihyaami maipihaiwa nemwati japuhi numwaitandihosi kinyi kireti saundipi Jisaasihoe tipi ambihunde,” undati kaundataase.

²² Simaiwa siyati noaipasitimandi jihura Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausasihoi Awaisihu neti giwunyaasih piwaha wa katisiha akaaha titih noaipaitandi sandi kiyataise. Aih Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausasih piwaha wa sata kandaase.

²³ “Atime apwaimaamaati waati wohoaisati windi namohaati gwisitati maaha woho wo namwitaise. Namwonhi kiya Imaanuheriho tawi ambihititapo,”

Aisaiyaaho 7:14

tati Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausasih katati ahaisihaare. Iyataati sati ambihitami tanyaahaari, “Autaahaatihu nyangisatindaise,” tawaawi “Imaanuheriho,” tawaatopo.

²⁴ Aih Josephiho nanomatati nepati Autaahaatihomi enjeriho otipipatiho yamihapataatih bimisihu nehi koai wo kaundimumwaan kamwaan titih kiyataise. Titih kiyati Josephiho komi apwaataati numwaataise.

²⁵ Siyati numwaataahandi kandi Josephiho kaatisati windi maasi dahomaise. Nehi koai yandih bimaam noti kaati maaha namwihihurandaise. Siyati kaati maaha woho namwih Josephiho ambipati Jisaasihoe tati ambipati nusoaasataise.

2

*Kima Piuwima Isihya Ipiho Noaipasipipihapihiya Napiwu Jisaasihoi
Usohohitihandapahaare*

¹ Aih sura Erotiho awaisihoematati bimih Mariyaahaati Jisaasihoi Piropinjihandi Judiyaahandami aunahipati Betirehemihanda namotaise. Aimi namoti bimihihura isihya usa ipiho noaipasipipihapihiya kaumbwaati noipati thoaasih mmonwi nepi awitohiyihya (ami kaumbwaati asaamaati waati noipati thoaasih iwinjamapi) Jerusaremhanda nasawaayopo.

2 Napiwî kiya satawaatopo, “Metihonji wonji kimbîhi noaipasony-onji sonji Judaahiyaami awaisihoematitandihosi maahapîhe kaumbwaati waati konjapî noaipase tati nanyisisaamaati mîhapîhi ipîho noaipasîpîpîhapî nyahî usonaamapî iwinjawaatewainjamî nasahaayono konjapî atotîpîwesaati gaapundaati mepî autaahemwaitîhaawo,” tawaatopo.

3 Satiwî katauhî awaisiho Erotîho pîwîha atisataati sata gwînyaataise wo awaisiho wanîho nisî aunahîpatî nanaitaiso tati aungwohandî yayataise. Aihî isîhiya Jerusaremîhandahiyaaisangi Erotîhomataiwî aungwohandî yaiwîmawaayopo.

4 Aihî awaisiho Erotîho namati pîrisihiya isîhiya isîhiyaapî nandapa kohasîpîho tîhîwî Autaahaatîhoai dîpumanîhohiyîhiyaami awaisawîhiya pîrisihiyaaisunî amî isîhiya usa wînhapîpa katîwunjohiyîhiyaaisunî numwaati ahoyataise. Numwaati ahoyati kiyaisî sata nunjenataise. “Utaaho Isîhiyai Japîhi Numwaati Iwinjatîtandî Autaahaatîho ahîwisîho aunahîpatî maahîwîta noaipaitaise?” tati kiyai nunjenataise.

5 Nunjesîhi kiya satiwi kaundawaatopo, “Kîmatî yapîpatî Judiyaahandamî aunahîpatî Betîreheimîhanda noaipaitaise. Iyataati Autaahaatîhomî pîwîha atisati netî ausaasîho pîropetîho wo pîwîha wa satati jîpatîpiyati ahaisîhaare.

6 ‘Sahî yapîpatî Judiyaahandamî aunahîpatî Betîreheimîhanda bimo-hiyîhiyaate samî aunahîpatî gwîharaahatîndaahandî kandî kati kapîhata autaahîtîtaise. O amî apaapîmaato amî samîhatîhapî awaisîho wo noaipati nisî isîhiya Isîraherîhiyai iwinjaati bîmîtaise,’

Maikaaho 5:2

tati Autaahaatîhomî pîwîha atisati netî ausaasîho katati ahaisîhaare,” undîwî Erotîhoai kaundawaatopo.

7 Aihî awaisiho Erotîho bîpi noaasa isîhiya ipîho noaipasîpîpîhapîhiyai gaatati numwaati kaumbwaatapî maahîwuraanîhi noaipasîhi mmonawaayopo? Undati nunjenataise.

8 Nunjesîhi kiya wihoanîha kaundauhî amî ko kiyai jaiwîta saundataase. “Nîngîmaawî nundî kopî gaapundîti mepî autaahemwaitaano. Isî sahî nuwî baiwî sonjî metonjapî daapî mmonîwî kaiwîse. Aiwî sonjî metonjî daapî usonîwîmapî nîngî napîwî kandîtaatiwe,” undati kiyai Betîreheimîhandahapî natausaasataise.

9 Natausaasihî kiya nowaayopo. Taawî nowaawî kaumbwaati mîhapîhi ipîho noaipasîpîpîhi usonîhohaamaati kaati usonawaayopo. Aihî kaati kaumbwaati kiyaami jîhi naihi iwinjapepinjamî numbwîwî kaati kaumbwaati notî metihonjî nanototimbîpîhi namîhaataise.

10 Siyati kaumbwaati namoti metihonjî nanototimbîpîhi notî namîhaasîhi kiya kaumbwaati usonawaawî aungwohandî asakaiwî maaritawaayopo.

11 Aihî kiya ananî mîhatîhi nandaapî metihonjisunî sanaati Mariyaa-haatisunî usonawaayopo. Usonîwî kapîhi atotîpîwesawî bindawaawî metihonjî mepî autaahîwiwawaayopo. Aiwî kiyaami ikihi naahepihahapî wapa nawîho awaisîhotahapa anaahîpîpa gorîhandunî amî wapa biyati waamainjotahaiwa tausotîpatî samenjîhîramatîyahapa amî wapa waahunîho tapaipîhomatîyahapa niyaapî Jisaasîhoai nunyawaayopo.

12 Aihî yapepataahî Autaahaatîho kiyaisî Erotîhoenda japîhi namuwîse undati kaundataase. Kaundihî kiya namapî kiyaami anîpîpîhapî japîhi daihîra niyohîrîhîra namîhaapî wîra nowaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Josepĩho Mariyaahaatisunĩ Jisaasihoaisunĩ Numwaasi Yanĩhĩmatĩ Isipĩhandaahapĩ Naindĩhandapĩhaare

¹³ Aihĩ isĩhiya ipĩho noaipasĩpĩpĩhapĩhiya aimĩ niyauhĩ Autaahaatĩhomĩ enjerĩho otĩpĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisĩho nehĩ koai wo yapepataahĩ Josepĩhoapĩhĩ noaipatĩ saundataase: “Kĩnyĩ ketĩ dosisĩ metĩhonjisunĩ sanaatisunĩ numwaasisĩ yanĩhĩmapĩ yapĩpatĩ wĩtĩ Isipĩhandaahapĩ numwe. Numbwĩ bimambĩpĩ nĩwahonĩnĩ kahĩtisanĩhura japĩhĩ napĩtaapo amĩ Erotĩho metĩhonji tiwĩtandĩ daitaiso,” undataase.

¹⁴ Aihĩ Josepĩho atisatĩ dosi metĩhonjisunĩ sanaatisunĩ apatĩhĩ numwaasi yanĩhĩmatĩ kaanĩhĩ Isipĩhandaahapĩ notaise.

¹⁵ Siyatĩ Josepĩho notĩ Isipĩhanda bimaami notĩ Erotĩho nap-wisurandaise. Aihĩ Awaisĩho Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha jĩhura komĩ pĩwĩha atisatĩ netĩ ausaasĩhomĩhetapĩ katisĩha ka akaaha titĩhĩ noaipataise. Iyataatĩ Autaahaatĩho sandaase,

“Nisĩ Maasĩhĩho Isipĩhanda bimihĩ nĩnĩ gandĩ japĩhĩ numwaataayo,”

Oseyaaħo 11:1

tatĩ katisĩha akaaha noaipataise.

Kĩma Pĩwĩma Erotĩho Katihĩ Metĩhonyai Tingaatĩhaisahiyai Tiwohĩtĩhandapĩhaare

¹⁶ Aihĩ isĩhiya ipĩho noaipasĩpĩpĩhapĩhiya Erotĩhoai jaiwundohĩtĩhandapĩ koai apĩpaahĩ apousataise. Apowihĩ namatĩ ko tingaatĩhaisahiyai natausaasihĩ kiya nuwĩ Betĩrehemĩhandaahunĩ aunahĩpĩhaiwa kapĩhĩ detĩ ahetiwaiwaaraahunĩ metĩhonya wohonya kĩnaungwĩha yatĩwaapĩhapĩ yatĩhĩtahonya nahatonyai tiwawaayopo. Iyatĩ Erotĩho ipĩho noaipasĩpĩpĩhapĩhiyai nunjesĩhĩ kaumbwaatĩ noaipasuraapĩ kĩnaungwĩha siyatĩ aimĩ sanotaiso tatĩ gwĩnyaataatĩ ko sandĩ kiyataise.

¹⁷ Aihĩ pĩwĩha wa Autaahaatĩho komĩ pĩwĩha atisa netĩ ausaasĩhomĩhetapĩ katisĩha akaaha noaipataise. Iyataatĩ sa pĩwa sata kandaase.

¹⁸ “Maarĩho asĩpaiwĩ aungwohandĩ gohĩtĩhandamĩ nũñaaha aunahĩpatĩ Ramaahanda noaipasĩhĩ isĩhiya atisawaayopo. Sandĩ Reserĩhaatĩ kaatamĩ metĩhonya konyaanihĩ napopĩ apĩpaahonya owetauhĩ gotaasĩ kaatĩsĩ isĩhiya wĩndĩ nepĩ napaisaatumaamaitaapo,”

Jeremiyaahĩ 31:15

tatĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisa netĩ ausaasĩho Jeremiyaahomĩ maa-homwaanapĩ katisĩhaare.

Kĩma Pĩwĩma Josepiyĩ Mariyaayaatihĩ Metĩhonjĩtihĩ Japĩhĩ Nasotĩhandapĩhaare

¹⁹ Aihĩ ipotĩhura Erotĩho aimĩ napwihĩ Isipĩhanda Autaahaatĩhomĩ enjerĩho otĩpĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisĩho wo nasatĩ Josepĩhoapĩhĩ noaipatĩ yapepataahĩ Josepĩhoai saundataase.

²⁰ “Isĩhiya metĩhonji tiwĩtaatĩwiyohiyĩhiya aimĩ napopo. Isĩ kĩnyĩ metĩhonjisunĩ sanaatisunĩ numwaasi yapĩpatĩ Isĩraherĩhandaahapĩ dosi naiwise,” undataase.

²¹ Aihĩ Josepĩho atisa dosi metĩhonjisunĩ sanaatisunĩ numwaasi yapĩpatĩ Isĩraherĩhandaahapĩ japĩhĩ nasataise.

²² Nasatĩ Akeriyaasihopĩ sapĩho Erotĩhomĩ aunahĩpatĩ netĩ Judiyaahanda awaisĩhoematatĩ jaatĩ bindataise tauhĩ Josepĩho atisataatĩ namatĩ kapĩhĩ naitandĩ yayataise. Yaihĩ Autaahaatĩho yapepataahĩ pĩwĩha

j̄haati Josep̄hoai kaundih̄i namati Josep̄ho kindari numwaasi yap̄ipati P̄iropinj̄handi Garirihandaahap̄i niyataise.

²³ Niyati yap̄ipati Garirihandami aunah̄ipati taun̄ihandi maip̄ihonj̄i Nasaret̄ihando t̄iw̄i amb̄ih̄itoh̄ipata bindataise. Iyataati is̄hiya Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha atiwi nep̄i ausaahohiȳihiya j̄ihura p̄iw̄iha sat̄iw̄i katoh̄iha akaaha noaipataise. Kiya kop̄i satawaatopo: “Ko Nasaret̄ihandaahap̄ihore, t̄iw̄i amb̄ih̄it̄itaapo,” t̄iw̄i kiya katawaatopo.

3

K̄ima P̄iw̄ima Jon̄ho Is̄hiyai Baawusis̄ho P̄iw̄iha Ausaas̄it̄ihandap̄haare

(Maak̄ho 1:2-8; Ruk̄ho 3:1-18; Jon̄ho 1:19-28)

¹ Aih̄i Jisaasiho Nasaret̄ihanda aim̄i gw̄inyanati bimisura Jon̄ho Is̄hiyai Baawus̄it̄and̄ho noaipataise. Noaipati Judiyaahandami yap̄ipati ipati iw̄iw̄ir̄iho owehap̄ih̄i bindataati Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha sata ausaati is̄hiyai saundataase.

² “Sah̄i sam̄i maip̄ihaiwa namap̄i nepemait̄iw̄i Autaahaat̄ihoenda nap̄iw̄ise am̄i Autaahaat̄iho is̄hiyaan̄i nahatiyaanangi osamat̄i nyainjaati bim̄it̄and̄ihura aim̄i nasati det̄indaiso,” tati p̄iw̄iha ausaataise.

³ Iyataati Jon̄ho so j̄ihura Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha atisa net̄i ausaas̄iho Aisaiyaahom̄ihetap̄i Autaahaat̄iho katis̄ihore. Iyataati Autaahaat̄iho Aisaiyaahom̄ihetap̄i satati kandaase:

“Is̄hiya iw̄iw̄ir̄iho owehap̄ihap̄i utaaho wo p̄iw̄iha satati gandaase.
‘Awais̄ihop̄i daih̄ira daawupw̄i t̄it̄ihepumap̄ise. T̄it̄ihepumap̄i
baiwise’ ” *Aisaiyaaho 40:3*

ndaase tati Aisaiyaaho kandaase.

⁴ Jon̄ho so maasap̄iho kamer̄ihandami at̄iha gw̄in̄iw̄iha niyohore. Niyot̄i yamepati kom̄i bwand̄ipataap̄ih̄i w̄isasanahore. Iyati ko nandapa nainj̄ip̄ipa tapaat̄ip̄ihoun̄i ipataat̄ihap̄i ap̄ipaami mwaahoun̄i nanataise.

⁵ Aih̄i sura is̄hiya Jerusarem̄ihandaahap̄ihiyaun̄i am̄i yap̄ipati Judiyaahandaahap̄ihiyaun̄i am̄i aunah̄ip̄ihaiwa kap̄ih̄i waap̄ihaati Jor̄itaan̄ihaatainap̄ihiyaun̄i nuw̄i Jon̄hoap̄ih̄i noaipawaayopo.

⁶ Jon̄hoap̄ih̄i noaipap̄i kiyaami maip̄ihaiwa ausap̄i nem̄ihauh̄i Jon̄ho kiyais̄i waap̄ihaati Jor̄itaan̄ihaata baawusataise.

⁷ Aih̄i is̄hiya taahiȳihiya Parisihyaun̄i am̄i Satiyusihyaun̄i waapoho naitaat̄iw̄i nasauh̄i Jon̄ho kiyai usonataise.* Aih̄i Jon̄ho kiyai usonataati ko kiyai saundataase. “Sah̄i akw̄iran̄iho tataapw̄in̄ihom̄i mwaayaatis̄i sap̄i Autaahaat̄ihoai apowind̄ihandi nemap̄i yan̄ih̄imait̄ihaawo t̄iw̄i sand̄i sah̄i kaitaaw̄i owetise.

⁸ Is̄i sah̄i saiwi sat̄iw̄i, ‘Nyah̄i nyami maip̄ihaiwa aim̄i namawaati ak̄it̄in̄ih̄i nepemaitaati Autaahaat̄ihoenda aim̄i ak̄it̄in̄ih̄i nas̄ihaayo,’ t̄iw̄i is̄hiyai nunjaw̄i ak̄ip̄ipa kaiwi t̄it̄ih̄i daiwise.

⁹ Is̄i sah̄i sam̄i maar̄ihoat̄ihap̄i sat̄iw̄i, ‘Nyah̄i Ab̄iraaham̄ihom̄i mwaayaan̄i maatiyaan̄i saisatoyaanis̄i Autaahaat̄ihom̄ihiyaan̄ine. Is̄i Autaahaat̄iho nga nyangi neh̄i nan̄ihiyati nanyamaitaise,’ maat̄iw̄ise am̄i sah̄ih̄imetis̄i Autaahaat̄ihoh̄i k̄imaiwa naw̄imaiwa net̄i nga Ab̄iraaham̄ihop̄i kom̄i saisatoyemat̄i kiyati ahaitaise.

* **3:7:** Parisiya siya Mosesihom̄i w̄in̄ihap̄ipa nga japep̄ih̄ir̄iw̄i am̄i is̄hiya napohiȳihiya jap̄ih̄i nepaitaapo t̄iw̄i gw̄inyaap̄ihiyaare. Aih̄i Satiyusihya siya Mosesihom̄i w̄in̄ihap̄ipa w̄ind̄i baiwi minjapep̄ih̄ir̄iw̄i am̄i is̄hiya napohiȳihiya w̄ind̄i jap̄ih̄i namepaitaapo t̄iw̄i gw̄inyaap̄ihiyaare.

¹⁰ Iyataati mwisiha ipatami tambipihim aimi ahondaise. Isi ipati nahatepi yandipihom biyati gaahom windi namingohonihati Autaahaatihom tibatati sisahaapihim tihaitaise,”† undati Jonihom Parisihiyaisunim amim isihiyam Satiyusihiyaisunim kaundataase.

¹¹ Iyati isihiyam nahatiyaisim saundataase, “Ninim sahim nepemaitotihandapim gwinyaataatim sahim nepemaitotihandim nasisatim nehim waapohoraahim baasusa-taayo. Isi amim utaahom nisim ipotim napisihom so Itipihom Gaahoraahunim amim Itipihom komim sisaha watipiharaahunim otihatise ma yutihiraahamatiyatim nasamaasaitaise. Iyati kom ngingim nanitipihaatim apipaahim awaisihore. Isi ninim komim asuipatim nehim otipipatihom kaipatamataindim nga nambindim niwusohaitandim awaisihoninim gaahoninim mahe.

¹² Iyati nisim ipotim napisihom isihiyam nahatiyaim netim tipitapaatim usondandim komim ikwirim timendaisim amim utaahom nandapam akipipam kipotaatim maipihapam napipatim nemasipatamatiyatim kaitando. Nematim nandapam akipipam anjhandim nandapaapim anjimatindihandaapihim netim ahaitaise. Ahiyataatim nandapam maipitihim nemasipipam netim sisaha kaanhim namaayotatim tihisahaapihim tihaitaise. Isi amim sahim nepemaitiwim Autaahaatihom enda napiwisem kom sangi japihim nasamaitom,” undati Jonihom isihiyam koenda nasohiyihiyaim kaundataase.

*Kima Pwima Jisaasiho Waapoho Nesithandapahaare
(Maakho 1:9-11; Rukho 3:21-22)*

¹³ Ahi suraanhim Jisaasihom Jonihom ikwiraatapim waapohom naitotatim Garirihandam namasim Jonihoaapihim nasatim waapihaatim Joritaaanhataainim noaipataise.

¹⁴ Ahi Jonihom Jisaasihoaim niwisapuwitotatim saundataase. “Kinyim ningisim waapohora baanusitaapisi amim ninim gisim baahusitandim kinyim nisendam napapim napise?” undataase.

¹⁵ Undihim Jisaasihomihom saundataase. “Gaasim ninim katohim mumwaanj kamwaanj kinyim kaime. Amim siyaha kiyahaawim Autaahaatihom titihim maaritatim gwinyaasim mumwaanj kaitihaawo,” undataase. Undihim Jonihom namatim Jisaasihom kaundim mumwaanj kamwaanj kiyatim Jisaasihoaim baawusataise.

¹⁶ Ahi Jisaasihom osetetim waapohom nesim nehahaatim notataise. Notatim bitosihim yamihapatim kopim tiwitawamataise. Tiwitawamasihim kom jataise. Jataatim Autaahaatihom Itipihom kohom dipihomatiyahom yamihapataatihiraapim Jisaasihomihom nasataise.

¹⁷ Ahi yamihapataatihapim Autaahaatihom piwihom wa sata kandaase. “Kimo nisim Maasihom akohom. Maasihom hotihim Koaisim ninim maarihom aungwohandim nunyatim maarihom koaim witiwihore,” tatim piwandaase.

4

Kima Pwima Bwaasirihiri Jisaasihoaim Autaahaatihom Pwihom Nemaitandim Nunjesithandapahaare

(Maakho 1:12-13; Rukho 4:1-13)

¹ Ahi sura Bwaasirihirim Jisaasihoaim nunjendotatim Autaahaatihom Itipihom Gaahom numwaasim isihiyam iwihom owehapihim notaise.

² Notim apatihim otapihaatim nandapam onaayatim namaanatim bimaamim naihim waatihom wo napotim wo nusoaipataise. Nusoaipasihim asisihom 40 kiyahaiwam sanawihim Jisaasihoaim apipaahim aungwohandim jaumanamataise.

† 3:10: Isihiyam Autaahaatihom atihomaawiwim komim asimwaatitihim pinamaayohiyihiyaim nemaitaisem tahaase.

³ Aihî Bwaasîrîhîrî nasataise. Nasatî Autaahaatîhomî pîwîha nemasotatî Jisaasihoai saundataase: “Kînyî apîpaahî akîtinîhî Autaahaatîhomî mwaa-honîtapaapaahî ye nînî kîmîkonîne tîpî nîngî nepî nanisapî kîmaiwa nawîmaiwa noaipatî nandapa bîretîhandîmatonîhî kînyî nepî nandaapî kaunde,” undataase.

⁴ Undihî Jisaasihomîha saundataase, “Owe! Amî Autaahaatîhomî pîwîha sandaase. ‘Nehî nandapa bîretîhandîhîhî isîhiyai kiya asîyaimatîwî bimîtaatîwîhandî wîndî nunyataamaise. Owetise. Autaahaatîhomî pîwîha nahatewa komî maahomwaanapî katiwaiwa atiwî nepî japepîhîrauhi isîhiyai kiya asîyaimatîwî bimîtaatîwîhandî nunyataise,’ ndaase,” undataase.

⁵ Saundatî Jisaasiho kaundihî namatî Bwaasîrîhîrî Jisaasihoai numwaasi aunahîpatî apîpaahî awaipatî Jerusaremîhandahapî notaise. Notî anî awaindîhandamî mîhaatî nîwaataatî aundetîhoaasînî ahîwisataise.

⁶ Ahîwisatosatî Bwaasîrîhîrî Jisaasihoai saundataase, “Kînyî apîpaahî akîtinîhî Autaahaatîhomî mwaa-honîtapaapaahî kîmasînapî mîhaapî naapwaate. Amî Autaahaatîhomî pîwîha satatî jîpatîpîndiso.

‘Nînî kinyapî nisî enjerîhiya otîpîpatîhiya yamîhapataatîhî bimohiyîhiyai nandusoasisanîhî kiya kiyaamî ikwîraatîhî gi giwasaihi nawîhaara kînyî auhîria sundîpîhoaisangi wîndî asundîmusoaitaise,’
Aunîhîhîrî 91:11-12; Wînhapîpa 8:3

tatî pîwîha aimî jîpatîpîndisî naapwaate,” undataase.

⁷ Undihî Jisaasiho komîha saundataase. “Autaahaatîhomî pîwîha wa sandaase.

‘Kînyî kinyî Awaisîho Autaahaatîhoai napitaise tîpî namunjenîme,’
Wînhapîpa 6:16
daase,” undataase.

⁸ Aihî Bwaasîrîhîrî amî Jisaasihoai numwaasi sisîho wo apîpaahî utaarîhoaasînî niyataise. Niyatî autaaahî mîhasînî bitondaatî isîhiya kahatamatîponjawîhiyaamî yapîpatî aunahîpatî gaahaiwa nahatewa maarîho dotî amî ambîpatî pîwîha gîmunyaatîhaiwa nahatewa gaamatî nunjataise.

⁹ Nunjatosatî Jisaasihoai saundataase, “Kînyî nisapî maarînitîpî atotîpînîwesapî mepî autaahepînîmasamaahî saiwa nahatewa gi nahîmîto amî kaiwa kînyî jatîtaapo,” undataase.

¹⁰ Undihî Jisaasiho Bwaasîrîhîrî saundataase. “Bwaasîrîhîranje kînyî ahe. Kîranîhî numbîmape. Autaahaatîhomî pîwîha wa sataha yaha ahondaise.

‘Kînyî kinyî Awaisîho Autaahaatîho naasoaisaahîhî nepî mepî autaahe-mape. Aimbî otîpîpatî naasohî komîhatîhîhî kawime,’
Wînhapîpa 6:16

tatî ahondaise,” tatî Jisaasiho Bwaasîrîhîrî kaundataase.

¹¹ Aihî Bwaasîrîhîrî Jisaasihoai namasi notaise. Naihî Autaahaatîhomî enjerîhiya usa napîwî Jisaasihoai andîtîwiwawaayopo.

Kîma Pîwîma Jisaasiho Garirîhanda Otîpîpatî Namasatî Kaindîhandapîhaare

(Maakîho 1:14-15; Rukîho 4:14-15)

¹² Jisaasiho Jonîhopî atisataatî Jonîhoai Erotîho maipîhandî kaihi itîhundîndîhandapî aimî isîpî nepî wîrapî napuhopo tauhi yapîpatî Garirîhandaahapî notaise.

¹³ Iyataatî ko Jisaasiho Nasaretîhanda namasi notî yapîhaurî Sepîyuraanîhomîhiyaamîhataahunî Napîtaarahomîhiyaamîhataahunî

aunahipa witi Kapaniyaamihandami deti durihiri Garirihandaini ahetihihata noti bindataise.

¹⁴ Aih+ Autaahaatihomi piwaha wa Kom+ piwaha atisa neti ausaasiho Aisaiyaahomi maahomwaanapi katisiha Jisaasihomi otipipati kaiwaiwaara akaaha noaipataise. Iyataati Aisaiyaaho sata kandaase.

¹⁵ “Yapipati Sepiyuraanihomihiyaamihatumuni yapipati Napitaarahomihiyaamihataahi durihiramihihooanji waapihaati Joritaanihaati nahaitiwi wihini mihihinun+ ami Judaahiyaami dawaataati bimohiyihiyaami yapipati Garirihandami wihooanjihata noaipasih+ aimi mmonawaayopo. Iyataati isihiya napwitaatiwihandami asihatindihandaatih+ bimohiyihiyaapih+ nausainjitihandi aimi noaipataise.

¹⁶ Kapih+ isihiya asihatindihandaatih+ bimohiyihiya nausainjitihandi awaindihandi noaipasih+ aimi mmonihohipatamataiwi isihiya Judaahiyaami dawaapihiya Autaahaatihomi piwaha akitiha atihomisohiyihiya atiwi mmoniwi naitaapo. Iyataati siya isiya napwitaatiwihandami asihatindihandaatih+ bimohiyihiyaapih+ nausainjitihandi aimi noaipataise,”

Aisaiyaaho 9:1-2

tati Aisaiyaaho katisiha Jisaasiho kapih+ otipipati kiyati bindata akaahemataise.

Jisaasiho Isihiya Murimuris+ Sah+ Ningi Nanipinjawise Undih+ Kiyai Koai Nwipinjawaayopo

(Maakho 1:16-20; Rukho 5:1-11)

¹⁷ Aih+ suraapi Jisaasiho kom+ otipipati namasati piwaha ausaataise. Ausaataati satati ausaataise, “Autaahaatihom+ isihiyai iwinja bimitandihura aimi nasati detindaisi sahi maipihaiwa kiyohiwaiwa namapi nepemaitiwi Autaahaatihopi gwunyaapise,” tati Jisaasiho piwaha ausaataise.

¹⁸ Aih+ Jisaasiho durihiri Garirihandain+ taati daimi notaati utaahuri wuri saingihom+ saaho bitosih+ usonataise. Kurami wom+ ambipati Saimonihore. Iyataati kom+ ambipati witi Pitaahoe tiwi ambihitiwihore. Iyataati kom+ saingihom+ ambipati Endiruhore. Iyataati suri utaasuri kurami otipipati araiho noaitaati+mi+hat+ kaimi bindamaahure. Isi kuri taami durihiraatih+ araihop+ ikih+ timasih+ usonataise.

¹⁹ Aih+ kuri Jisaasiho saundataase, “Sahuraahi ningi nanipinjai namise Autaahaatihom+ isihiyaimati+taatiwihiyai numwaitaati+mi+ ni+ kainsasitaano,” undataase.

²⁰ Undih+ keti kuraanhi+ kuri kurami ikih+ araihop+hih+ namasi Jisaasihoai nuwipinjai niyamaise.

²¹ Aih+ Jisaasiho kapih+ namasi noti utaahuri wuri saaho saingihom+ bimih+ usonataise. Kurami ambipati Jemisiyi Joniyaare. Aih+ kurami sapihom+ Jepetihore. Aih+ kur+tihi+ sapihom+ Jepetihotih+ mausasi kopuhoti bindawa taawi kusasami ikih+ araiho nohohihih+ titihemihauhi Jisaasiho kurapi gandaase.

²² Aih+ kuri keti kom+ piwaha atimimapi sapihom+aisuni kopuhom+aisuni namasi Jisaasihoai nuwipinjai niyamaise.

Kima Piwima Jisaasiho Otipipati Kiyati Autaahaatihom+ Piwaha Ausaati Isihiya Timbipaisahiyai Titihiwisitihandapahaare

(Rukho 6:17-19)

²³ Iyati Jisaasiho yapipati Garirihandami aunahipati nahatewaara daayati kiyaami anjan+ piwahaapi ahoyanohiwaiwaapih+ nandaati isihiyai Autaahaatihom+ piwaha kataunjataise. Iyati ko Autaahaatihom+

isihiyai iwinjaati bimindihandami piwaha gaaha waniha ausaati kaundati ami ishiya timbipa kahatamatipetahapa neti kiyaami ambipati nusopisasisawihiyai neti titihiwataise.

²⁴ Aih Jisaasiho siyati otipipati kaindihandapi piwaha yapipati Siriyaa-handa noti gaamataise. Aih kiya atisawaawi namapi ishiya ambipati aungwohandi ikitihitisa niwinate yaawindihandisawi bimohiyihiyaisuni itipho maipihaiwa kiyaami omanjitihi niwindaati iwiwatahiyaisuni ami ishiya timahiyawi kwaapanimaasapi ahotawa itihohiyihiyaisuni ishiya ikwauhiri namihatati biwatesawihiyaisuni siya timbipa kahatamatipetahapa numwaasawihiyai numwaasi Jisaasihoapthi nasawaayopo. Numwaasi nasuhi kiyai Jisaasiho titihiwataise.

²⁵ Aih ishiya titaahiyhiya Garirihandaahapthiyauni mihoaanj Dekaporisihandaahapthiyauni* aunahipa Jerusaremihandaahapthiyauni yapthi nahandi Judiyaahandaahapthiyauni wihini mihihini waapthaati Joritaanhaatainapthiyauni Jisaasihoapthi nuwi noaipawaayopo.

5

¹ Aih Jisaasiho jata ishiya wirisandihandi titaahiyhiyaatihiyata namati sisihooasin nasaamanataise tamangpipihap ishiyai daahepihwati iwinjatataati piwaha kataunjitando. Nasaamanati mhasini bimih ami komi otipipati mmow nep kaiwi niwipinjohiyhiyaisangi kapthi naiwi komihini deti koaisawi maasi bindawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Sisihooasin Piwaha Ishiya Maarho Wititaatiwihandapi Kaundati Ausaasithandapthiare
(Rukho 6:20-23)

² Aih Jisaasiho namasati kiyai piwaha sata kataunjataise.

³ "Ishiya usa Autaahaatihomihaiwaapi maarhoatthi nenoaahitwi sangi waati neho tawi bipi napaisaati ipatisaniwi gwinyaahohiyhiya gaasi maaritwise, ami Autaahaattho kiyai gaahati kawisati ami winja bindataiso.

⁴ Iyataati ishiya usa sawanauni ami ishiya usauni maipihaiwa kaiwi timahiyawi nopsasnohawaiwaapi maarho asipaiwi ngohiyhiyai Autaahaattho kwitipati niwindiwa nuripipaiwat gaahati kawitaisi gaasi kiya maaritwi kiyaami maarho wawitane.

⁵ Iyataati ami ishiya usa ipatisaniwi Autaahaattho maaritthireti kiyawaawaahi kiyaisi Saptho gaahaiwa nahatewa timanja ahiiwaiwa numwitaasi maaritwi kiyaami maarho wawitane.

⁶ Ishiya usa Autaahaattho titihaiwa gwinyaati maaritwiiwa ko maaritthireti kaitaatiwi maaritwimahohiyhiya gaasi kiya maaritwi kiyaami maarho wawitane, ami Autaahaattho kiyaisi gaahaiwa waati tisaahwa gaamati numwitaaso.

⁷ Iyataati ami ishiya usa ishiya usaapi maarho tundati asipiwisohiyhiya gaasi maaritwise ami Autaahaatthoai kiyaapi maarho tundonhi kiyai maarho asipwitaaso.

⁸ Iyataati ishiya usa kiyaami amitha ami maarhoatthi gwinyaahotihandi saasanotati titihitati ami maarho naasohitthi Autaahaatthomihaiwaapaahthi anditati napamahohiyhiya siya Autaahaatthoai usowi komi utatototi deti bimitaatiwihiyaasi maaritwise.

⁹ "Iyataati ishiya usa itihinnwi timunwi bipi maarho naminiwi napaisaati bimitaatiwihandapi andititwi ishiyaami otihapthi otipipati

* 4:25: Dekaporisitotmandi Ikwimaindimo tawaatopo.

kiyohiy+hiya siya Autaahaat+hom+ met+honyaimatawaw+si+ gaasi maarit+w+ise.

¹⁰ “Iyataati+ ami is+hiya usa tit+hi+ Autaahaat+hom+ gw+inyaas+r+hi+ret+ japep+hi+r+wi+ kaisai+hi+ kandap+ is+hiya usa naan+hand+ numwisaihaah+ gaas+ kiya maarit+w+ise ami Autaahaat+ho aim+ kiyai iwinja bindataiso.

¹¹ “Iyataati+ sah+ nis+hiyaat+it+wi+ ami nis+hi+ret+ japep+hi+r+wi+ kaisai+hi+ is+hiya usa sangi jasonawaaw+ nisap+sat+wi+ p+wi+ha ainjotaha maahoap+saupw+ kasat+wi+ naan+hand+ nasanyaw+ p+wi+ha maip+haiwa jaiw+it+wi+haiwa kasatisaihaah+ gaas+ neh+ maarit+w+ise.

¹² Iyataati+ ami j+hura nis+ p+wi+ha ati+w+ nep+ anusaahohiy+hiyaisangi saiw+ sangi kasisoh+it+mandamataiw+ yaawat+ naan+haiwa nunyaw+hiyaare. Iyataati+ sam+ gaahaiwa awaiwaiwa naitaat+wi+haiwa Autaahaat+ho t+manjwaiwa yam+hapataat+hi+ ahondaise. Ahondaisi asakaiw+ maarit+w+ sis+wi+ aun+haiwise,” undat+ Jisaasiho kaundataase.

K+ma P+wi+ma Is+hiya Sap+pa Sis+haamataiw+hiya Bim+taat+wi+handap+haare (Maak+ho 9:50; Ruk+ho 14:34-35)

¹³ Sata kaundatosa ami p+wi+ha wa siwipati+ nam+hana saundataase. “Sah+ kimaap+ yap+patamb+hiyaap+ sap+paamataiw+hiyaate. Is+ sap+paami+ j+paindi+hand+ oweton+hi+ nyah+ napitiyaati+ kaisai+hi+ sapa sap+pa noaipati+ jap+hi+ j+paitaise? Sap+pa siyat+ maip+tahapa namaan+w+ namasai+hi+ is+hiya it+pap+ nop+sas+wi+ daitaapo.

¹⁴ “Aiwi+ ami sah+ yap+patamb+hiyaap+ sis+ha nau-sainj+haamataiw+hiyaate. Is+ aunah+pati+ w+ti+ sis+haisahat+ sis+hoas+n+ ahendaahat+ w+ndi+ noaatati+ ah+met+taise, neh+ auta ah+et+taise.

¹⁵ Iyataati+ is+hiya nor+hi+r+ w+ri+ t+pop+ yut+hi+r+ namaasap+ ahiyawaa-maayopo, owetise. Neh+ nor+hi+r+ t+pop+ autaahiwawaayopo is+hiya nahatiya an+it+it+hi+ bimohiy+hiyai n+wusooat+ando.

¹⁶ Is+ sikaiw+ sam+ kiyoh+it+hand+ is+hiya usais+ n+wusooatane. N+wusooaton+hi+ sam+ kiyoh+waiwa gaahaiwaan+hi+ mmonawaaw+ sam+ Jap+ho yam+hapataat+hi+ bimis+hom+ amb+pati+ n+wimaitaat+wo.

K+ma P+wi+ma Autaahaat+hom+ Win+hap+paap+haare

¹⁷ “Iyataati+ sah+ nisap+ ko win+hap+paun+ Autaahaat+hom+ p+wi+ha ati+w+ nep+ ausaahohiy+hiyaam+ p+wi+ha katoh+waiwaun+ net+ nemaitand+ nasataise t+wi+ w+ndi+ g+munyaap+ise, owe. N+n+ saiwa nemaitand+ nasataamaayo, owe. N+n+ neh+ kaiwa net+ ak+waiwemaitand+ nasataayo.

¹⁸ N+n+ p+wi+ha ap+paah+ ak+it+ha k+ma kasat+andiyon+ baiwi+ atiwise. Yap+pati+ ami yam+hapati+ ahot+m+ niyon+hi+ Autaahaat+hom+ win+hap+paisangi ahot+m+ not+ Autaahaat+ho kom+ p+wi+ha kahapaamap+pa kaitand+ kata wisasa ahaiwaiwa ak+waiwa noaipahon+hura owet+and+hap+are.

¹⁹ Is+ ami utaaho wo Autaahaat+hom+ win+hap+paami+ p+wi+ha wonj+ maip+honj+ tip+tap+ nemati+ is+hiya usais+ saiwi+ kaiw+ise undat+ kaundonaah+ Autaahaat+ho kom+ is+hiyai iwinja bimind+handam+ utaaso soai dawaataatema kop+ nan+pimat+taise. O utaaho wo win+hap+pa kapa biyat+ japep+hi+rati+ ami is+hiyai sah+ saiwi+ kaiwi+ win+hap+pet+ japep+hi+r+wise undat+ kaundonaah+ koai Autaahaat+ho sawahom+ is+hiyai winja bimind+handaat+hi+ ot+hat+hemwa nd+maahomwaan+ net+ ah+witaise.

²⁰ Aih+ n+n+ sangi ak+it+n+hi+ sand+ kasatataato, sah+ Autaahaat+hom+ gw+inyapes+r+hi+ret+ tit+hi+ nga dahomaiw+ win+hap+pa kat+wunjohiy+hiyaamun+ ami Parisihiyaamun+ daayoh+mumwaan+

yatihemapi autaaahi wamwaanji dahomaayawaawaahi Autaahaatihho w'ndi sangi wani kimbihuni ami ipotuni jainja bimim'aise.

Jisaasihomi Daihira Wan'hira Kom'i Is'hiya Daitaat'w'hira Jah'ih'iraami Autaaahi Wamwaanji Ahondaise
(Rukiho 12:57-59)

²¹ "Iyataati w'nhap'ipa is'hiyaisi timaamape tiw'hapa aimi sami jaa-soya nehopo. Nepi sangi w'nhap'ipa kapa kat'wisasauhi sahi aimi atiw' gw'nyaa'hiyaate. Iyat' ami p'w'ha and'iw'ha sataha aimi atiw'hiyaate:

'Utaaho wo is'hiyai tiwamataataahi so p'w'ha tip'tapaati mmondand'ihooap'hi noaipaitaise,' *Jap'hi Numwaas'ho 20:13; W'nhap'ipa 5:17*

tiw'ha atiw'hiyaate.

²² Ami n'nh'hi sangi sandi kasatataato, utaaho wo komi naisoho saingo saahoemaj'hopi apousataataahi so p'w'ha tip'tapaati mmondand'ihooap'hi noaipaitaise. Iyat' ami utaaho wo komi naisoho saingo saahoemaj'hoai sis'p'hunda t'hanyohone undataataahi so is'hiya p'w'ha tip'tapaapi mmondaat'w'hiyaap'hi noaipaitaise. Iyat' ami utaaho wo komi naisoho saingo saahoemaj'hoai k'ny' ap'paahi naharimb' am'it'ha oweh'one undataataahi so sis'ha maip'ha t'hoat'tand'haami petet' aimi bindataat'isi kaap'hi nutaise.

²³⁻²⁴ Isi k'ny' Autaahaat'hopi gaapund'ipi komi amb'ipati nuwimaitaapiyapaapi k'ny' naisoho wo k'ny' p'w'ha ahotan'ho bimon'hi gw'nyapenapaapaahi neh' namasi numwe. Numbw' koaisapi p'w'ha t'it'hemapi napaisaat'n'imap' k'ny' jah'ira naimb' Autaahaat'hom' amb'pa mep' autaa'hemwap' numw'it'api nesi naing'ip'ipa koai nunye.

²⁵ Iyataati ami utaaho wo gisi p'w'ha p'waat'it'at'w'hap'hap' nang'maasi niyonaaraahi nang'maasi nais'hoai p'w'ha napais'ha kaund'ipi maar'ho naasoh'tan'hi keti p'w'ha p'wan'imi t'it'hemap'ise. O k'ny' saimb' kamaayapaapaahi ko nang'maasi niyat' p'w'ha atisati tip'tapa mmondand'ihooap'hi mahon'hi ami ko netati tingaat'haisahiyaami ikw'raat'mahon'hi ami tingaat'haisahiya nepawi napw'toh'it'handaat'hi maitaawo.

²⁶ Sahisaihi k'ny' napw'toh'it'handaat'hi bimaami numbw' k'ny' maip'haiwa owemaitaap' naw'ho w'ndi namunyapaapaahi k'ny' w'ndi namasi namoaipaitaise, h'it'it' ak'it'n'hi waap'h'ndi kah'tataato," undati Jisaasiho is'hiyai kaundataase.

²⁷ Kaundatosa p'w'ha kima kaami wa sata kaundataase, "P'w'ha waisangi sataha j'hura noaipas'hi aimi atiw'hiyaate:

'K'ny' us'hiya as'hiya usaam'hiyai ikomaaw'n'ime,' *Jap'hi Numwaas'ho 20:14; W'nhap'ipa 5:18*

tati p'w'ha aimi ahotih' atiw'hiyaate.

²⁸ Ami n'nh'hi sangi bapaindi kasatataato: Utaaho apopaati waati usonataati aun'hi'wisati komi maar'ho kaatapi w'ndoti nur'it'imanataataahi so saati apopaati ikonati Autaahaat'hom' nd'iheti maip'handi aimi kiyataise.

²⁹ "Iyataati k'ny' nd'ha ikw'ri gaah'raihoaan'ha maip'haiwa kaitaap'haiwaat'hi nang'maasi niyonaahi ka namwaap' yot'ime. Yotisam'hi k'ny' utaahon' nahatongi nepi sis'ha tumwip'haap'hi w'ndi yamaahot'ito.

³⁰ Iyataati ami kinyi ikwiri gaatihiri maipihaiwa kaitaapihaiwaapihisi gisi niyonaahi kiri otipapi yotime. Yotisamihisi kinyi utaahonji nahatongi nepi sisiha tumwipihapihisi windi yamaahotitaatiwo.

Kima Pwima Jisaasiho Utaaho Apwaataati Nemasihopi Katindihandapahaare

(Matiyuhu 19:9; Maakihho 10:11-12; Rukihho 16:18)

³¹ “Iyataati pwihaha jihura siyaha noaipataise. ‘Utaaho wo komi apwaataati namataataahi gaasi nehi nanihiya utipihandi windi namaatinohitihandi nasipatitaatiwihandi nunyati natausaasane,’ taha pwihaha jihura noaipataise.

³² Aihisi ami ninihisi pwihaha sandi kasatataato apopaati waati kihiyaisati maasi dahomaayahaati warihho namataataahi ami ko apopaati saati maipihandi kihiyaisa kaitandihandaatihemwataise. Iyataati ami saati apopaati warihho jihho namasaamaati wo neti wirataataahi maipihandi saatisa kiyati baiwi namaatinowi bimitaatiwihandi neti nopisatasaise.

³³ “Iyataati ami pwihaha waisangi sami jaasoya aimi nepi kasatauhisi aimi atiwihiyaate. Iyataati sa piwa siyate:

‘Wapa kaitapi Autaahaatihomi ambipataahapito tipi katipi ahaingipipa nanipimatipi nepi namopisasipi akipipa kaime,’ *Pirisihiya 19:12; Nambaahandi 30:2; Winhapipa 23:21*

taha aimi jihura noaipasihisi sahi atiwihiyaate.

³⁴ Atisauhihandi kandi ninisi sangi sandi kasatataato, ‘Ahomuni ahapaa-muni ambipata sapa saitaano,’ tipi pwihaha katipi wimisase, owetane. Nehi akipipaahi kaime. Iyapaapi ‘yamihapataatihapito maatime.’ Ami sapihisi Autaahaatihomi mitihomasipihisi.

³⁵ Iyapaapi ami ‘yapipataahapito maatime,’ ami sapihisi Autaahaatihomi auhirimasipihisi. Iyapaapi ami ‘aunahipati Jerusaremihandaaahapito maatime,’ sati isihyaami Kijihho Mitihho Awaisihomi aunahipatiso.

³⁶ Iyapaapi ami ‘kinyi nisi mitihoaatihapito,’ tipi pwihaha katipi wimisase kinyi kinyi misisiha windi kihoepihemapi asihahemaamaitaise. Owetise. Autaahaatihho sawahomihande.

³⁷ Kinyi utaahonji ainahihonjipapaahisi kinyi pwihaha katisamihaha isihya akite tawi naitaapo. Isi kinyi kinyi pwihaha ‘aye kaitaano,’ tipi ‘owe kamaitaano,’ te. O ami kaamti tiwatihati bipinjapi pwihaha wa katapaapaahi sa kinyi maarihho jahihho maipihomihahaare. Iyati ami Bwaasirihiri kiramihaha bihiwainjataise.

Kima Pwima Jisaasiho Sahi Maipihaiwa Isihya Sangi Kasisohiwaiwa Wihooanji Kamaawiwise Tatih Katindihandapahaare

(Rukihho 6:29-30)

³⁸ “Iyataati pwihaha wa jihura siyaha aimi noaipasihisi atiwihiyaate. Iyataati sa piwa siyate:

‘Utaaho wo ndihaha nangumwaahonihoi ami komihaha wihooanji namwaape.

Ami wo mangiri tiwa nangiwonaahi ami komihiri wihooanji tipih nawe,’ *Japihisi Numwaasihho 21:24; Pirisihiya 24:20; Winhapipa 19:21* tihwi pwihaha katauhi atiwihiyaate.

³⁹ Aihisi ami ninihisi naasonji naasangi sandi kasatataato, usa maipihaiwa kasisaihaahi sahi wihooanjihaiwa kamaawiwise. Owe. O utaaho wo pahapipati tisawihonaahi ami wihooanjihatisangi tisawihiwita nunyawise.

⁴⁰ Iyataati ami utaaho wo kinyi apotihiri jahirihiri nangaitandi pwihaha piwaatitaatiwihapihapi nangimaasi naitandiyonaahi kinyi kinyi apotihiri asirihirimaawi timaamaipi koai nunye.

⁴¹ Iyataati ami utaaho wo apipaahi gi pohitaho tariwihita nisi ikipipa nesaimbi yameti sisimoaasinapi naninyami napitaapo hitonaahi ko siso nusatipapi kaanhi waphapi nesumbunye.

⁴² Iyataati ami utaaho wo wapaapi naninye hita nasehonaahi bipi kapa nahisesipipa napaisaati nunye. Iyati ami utaaho wo gisi nishapa ipoti nahimitaani wapa naninye hitonaahi komi piwaha nepumaamapi bipi nunye.

Kima Piwima Jisaasiho Sami Tiworisai Maarho Nunyawise Tindhandapahaare

(Rukho 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Iyataati piwaha wa jihura aimi noaipasihahi sahi aimi atiwihyaate. Iyataati piwaha sa siyahaare, Kinyi naisihyai maarho nunyapaapi ami tiworisai maarho namunye, taha jihura noaipasihahi atiwihyaate.

⁴⁴ Aihahi ninihi sangisi sandi kasatataato sami tiworisa ishiya samihyaametahiyai maarho nunyawise. Aiwi ishiya usa sangi kahapaamapi gimumyaatihapa naanati yaasihaiwa nasanyohiyihyaapi gaapundiwise Autaahaatoho sawaho kiyaisi tithemwaito.

⁴⁵ Sahi saiwi kiyawaawaahi Japiho yamihapataatihahi bimisho sawahomihireti japepilirwi taawi kaimi nowaayopo. O sandi apaapi maato, ami Autaahaatoho komi ipiho neti ishiya maipihyaamihetuni gaahyaamihetuni yaawutaataise. Iyati ami komi wipati neti gaahyaamihetuni maipihyaamihetuni ahoya wipipasihahi wipurwataiso.

⁴⁶ Sahi sandi saiwi ishiya maarho nasanyohiyihyaisaahihahi maarho nunyohitimandi wapa kahapaamapi asakaiwi naitotwo? Owetise. Ami sandi ishiya gamanhopi nawiho takisihandi nusehohiyihya nusewaawi tiwatihati sawanaapiho ikonwi nehohiyihyaisangi sati kati kiyawaayopo. Iyawaayowi sahi maarho nasanyohiyihyaisaahihahi nunyohitimandi gaahati kiyawaayowo? Akipipa napitetahapa naitatiwe?

⁴⁷ Iyataati ami sahi nehahi sami naisihya japi jaatingoyaisaahihahi niwipaapi piwaundawaawaahi ishiya usa apipaahi saiwi wandi kamaiwhati sahi kiyawaayowo? Autaahaatihopi atihomiwi nanipimatwi sami dawaataati bimohiyihyaisangi sati kati kaiwi maarho naminaawaayowo?

⁴⁸ Isi sami Japiho yamihapataatihahi bimisho tithi gaaho ainahihohi saasanotahosi sangisangi kati nepi tithi kaiwi gaahyaati ainahiyihyaati saasanotahyaatimatwise,” undati Jisaasiho ishiyaisi saiwa kaundataase.

6

Kima Piwima Ishiyai Iwitatamanwi Anditwipi Kiyawaahapa Noasitaatwihandapahaare

¹ Jisaasiho satati kaundatosati ami piwaha wiwa saundataase. “Ishiya usaapi nyangi nyainjaitotwi wiwa gaahaiwa kiyaami ndiheti kamaiwise. O ishiyaami ndiheti saiwa kiyawaawaahi sami Japiho yamihapataatihahi bimisho sapi gaahaiwa timana ahisiwaiwa wandi kandapi namaasamitaise.

² “Iyataati ishiya kahapaamapi owehiyaisi wapa kiyaisi anditwiwitandihapa numwitaatiwaahi bipi napaisaati nunyawise. Iyataati ishiya usa otaatapihiya ishiya nyainjawaawi nyami ambipati nepi autaahi awaindepinyamaitotwi asakaiwi auta ananji piwahaapi ahoyanohiwaiwaatihuni daihirauni ishiya usaisi anditwiwitandihaiwa nunyawaayopo. Aisi sahi kiyaami kiyohirihireti kamaiwise. Iyawaawi

sahi baiwi gwinyaapise kiya kiyaami ishiyaamihetapi naitaatiwi kiyohiwaiwa aimi nesihyaasi Autaahaathiho windi ipotihura wapa namumwitaise.

³ Isi kinyi ishiya ikipipa nandapa owehiyai wapa anditiwiwitandihapa nunyapaapaahi kinyi gapi gaatingoya kinaimwaayai saiwa siyataayo mundipi nehi noatipi nanye.

⁴ Isi kinyi ishiyaapi maarho asipiyapaapi kaingitihandi noasandane. Noasandanihi Gapiho noasandihihaiwa mmonahosi mmonataati kandi wihooanihapa nahimitaise.

Kima Piwima Autaahaathopi Gaapundawaawi Noatiji Gaa-punditaatiwihandapihaare

(Rukho 11:2-4)

⁵ “Iyataati kinyi kiwahoni gaapundapaahura ishiya otaatapihiyaamataimbi gaapimundime. Siya otaatapihiya gaapundawaahura ishiya nyainjaitotiji ananji piwahaapi ahoyanohiwaiwaatihuni ishiya ahoyanihauhihapihuni maaritiwi auta dopi bitotawa Autaahaathopi gaapundiwihyaare. Sahi baiwi atiwi gwinyaapise kiya aimi kiyaami kiyohiwiwaapi wihooanihapa nesihyaasi Autaahaathiho ipotihura kiyai wapa namumwitaise, api paahi owetitaise.

⁶ Isi kinyi gapunditaapihura kinyi baimbi ishiya nunaaha kirihirupa owehapihi numbwi noatipi Gapiho noata bimisihopi gaapunde. Aisamih noatipi kaingiwaiwa mmonahosi wihooanji gaahaiwa nahimitaise.

⁷ “Iyataati sahi Autaahaathopi gaapundawaahura ishiya Autaahaathopi gimunyaahohiyihiyaamatimawise. Kiya gaapundawaahura nyahi utarhandi pihita gaapundimi naisaihi atinyitotiji utarhaiwa gaapundiwihyaare.

⁸ Sami Japiho Autaahaathoi sahi sangi nunjesaihi sami nenoaahitiwaiwa nahatewa jiji aimi mmondaise. Isi sahi Autaahaathopi gimunyaapi nehihiyaamihati nepi kireti kamawise.

⁹ “Isi sahi saiwi kimireti gaapundiwise ‘Nyami Apihoni yamihapataathi Bimingihonye, kinyi ambipati nyahi naimawa awaindewaama onaahtewaamaitaano.

¹⁰ Kinyi nyangi nyainjaapi bime. Nyainjaapi bimisamih nyahi kinyi maaritingirihireti mihaati autahi yamihapataathi japepihrohapatamatiyaati maapi yapimbataapihisingi japepihiritaano.

¹¹ Nandapa wani ipimo kimoetapihapa nyangi nanyinye.

¹² Aimbis ishiya maipihaiwa nyangi kanyisauhi kaiwa nyahi aimi nemwahohipataamaimbi nyami maipihaiwa nepinyamape.

¹³ Aimbis kinyi nyangisi wapa nanyisenati nyapatitandihaiwaatih nanyamaasi namumwe. Kaiwaatihapi nyangi nanyamaape. Iyapaapi kinyi nyangi nyainjaapi bindapaise. Kinyi watiphone. Kinyi saasanotahone. Konihisi saimbis bindapaise. Akite.’

¹⁴ “Baiwi atiwise. Ishiya usa sangi maipihaiwa kasisohiwaiwa nepumwawaawaahi sami Japiho yamihapataathi Bimisiho ami sami maipihaiwa nesamaitaise.

¹⁵ O ami ishiya usa sangi maipihaiwa kasisohiwaiwa nepumawawaawaahi ami sami Japiho sami maipihaiwa windi nesamaamaitaise.

Kima Piwima Gaapunditaatiwi Nandapa Namaaniji Onaitaatiwihandapihaare

16 “Iyataati sahi nandapa namaaniwi onaiwi bindawaahura ishiya otaatapahiya ishiya usa nyangi nyasondotiwi kiyohipatamataiwi isemetiwise. Akitinihi sandi kasatataato ishiya siyohiyahiya kiyaami sandi siyohitindami wihooanjhapa aimi nesihyaare.

17 O kinyi nandapa namaanipi onaayapaapaahi kinyi ndimaahomwaanji itatamanipi bausanipi misisiha tiwihaatipi napipatipi nanihaimbi bime.

18 Saimbi nanihaimbi jahomaahimasihonyamataimbi bimisamih ishiya kinyapi ko nandapa onaayati bindataise tiwi windi gimunyaataiwo. Iyonihi kinyi Gapiho noaatati bimisihoko kohihi sawaho gisonati gwinyaitaise. Iyati Gapiho ko noasandihihaiwa mmonahosi kinyi noasapi kaingiwaiwaapi wihooanjhapa nahimitaise.

*Kima Piwima Gaahaiwa Nepi Ahoitaatiwihandapahaare
(Rukho 12:33-34)*

19 “Kimaapi yapipataapihi sawanaatapi kahapaamapi pa ikipipa gaahaiwa nepi ahomaayawise. O saiwa nepi ahoyawaawaahi kahiho naapiho nanatuni yosoamatatuni ami anaanj nawitapi ikonjaihi sami ikipipa kahapaamapi gaahaiwa nopisasinawetitaise. Iyonihi sami maarihoaisangi kaiwaisa maawi ahoyati owetitaise.

20 Isi sami ikipipa kahapaamapi sawanaatapi yamihapataatihapaahih nepi ahoyawi sapa kapa komi otipipatapi Autaahaatihoi nunyawise. O saisaihaahi samihaiwa kahiho naapiho namaanati yosoamaamatati ishiya anaanj nawatapi ikomaaniwi nga biyati ahisisotitaise.

21 Isi ami sami maarihoaisangi sami kahapaamapi gaahaiwa ahiyohipipihisapihikapihimaawi ahisisotitaise.

22 “Iyataati ndiha ambipati daihira nunjitiandisihaamatiyahaare. Isi ami kinyi ndiha saasanotahandaataahi kinyi ambipatisangi nga biyati saasanotitaise.

23 O ami kinyi ndiha sisihaniyotishaamatiya maipita niyotataataahi kinyi ambipatisangi apipaahi asihatamaitaise. Isi kinyi omanjitihi maarihooatihisangi setitaise. Kinyi kimambihaiwaisaahih maariho nunyamahingitinda yamihapataatihapihaiwai kinyi windi mmonipi ami windi kamaitaise.

24 “Iyataati utaaho wo awaisururi yahurami otipipati ahoyati isiwatataati otipipati kamaitaise, owetitaise. Nehi woaisaahih maariho nunyataati woaisi maariho namumwitaise. Iyati woaisi biya anitisa isiwatata woai namati pohipiwisamaitaise. Isi sahi saiwi noaipapi Autaahaatihomuni kahapaamapi nawihomuni otipipatihyaatimaamatitaapo.

*Kima Piwima Kahapaamapi Owetihipihitiwi Gwinyaahohihandapahaare
(Rukho 12:22-31)*

25 “Aihinihi sandi kasatataato sami ambipatapihapa nandapa waapoho apotihiri napa newa nana niyoaitihaawe tiwi waati pihitiwi windi gimunyaapiise. Autaahaatihosami ambipatisangi nasamihihatisi ko kati nunyawitanditiwiwitaatiwihapa nandapa namaasamitaiso? Iyati ami ko sami ambipati namaasapi niwusoaitatiwihapa yutihiri apotihiri namaasamitaiso? E nasamitaiso?

26 Isi sahi kohoi usoniwewise. Koho nandapa niyaama kipo ni mana nandapaami anjipihihahoya nanahomaah. Owetise. Sami Japiho yamihapataatih bimisihoko koho nehinihiyahoai sawaho komi ikwiraatih anitisa isiwati iwinjatataise. Isi sahi kohoi namusatipihapi sami Japihomi kiriwipatotapihiyaato? E owetiso?

27 Iyataati sami wo komi wonji utari biya bim+and+handapi gwinyapenatoandaati kinaungwiha wa neti bih+wainj+taiso? Owetise. Autaahaat+ho sawahom+hande.

28 “Aisi sahi napaapi apot+hi+ri owetiso tiwi p+hi+ti+wi gwinyaahopo? Tandip+ho napitiyati nawataise tiwi uson+wewise. Tandip+ho otip+pati kiyati apot+hi+ri nasati niyotaiso tiwi usowise.

29 Isi nini sangi sandi kasatataato jihura Soromon+ho apot+hi+ri otiwa kaumbwaahapaisahondaahandi kandi ko w+ndi tandip+momatiya namaayose. Autaahaat+ho Soromon+hoai nusatip+ha autahi tandip+hoai neti itatamanati yundanyaaw+sataise.

30 Iyataati tandip+ho woy+ha wani ahendaise. Bouson+hi tisi+ti+wi t+hoaitaapo. Tandip+ho woy+ha saiwa isi Autaahaat+ho iwinjatataise. Isi Autaahaat+hopi maip+honji gwunyaahohiy+hiyaate, Autaahaat+ho sangi biyati jainja b+mim+taiso?

31 Isi sami nan+wi niyoaitaati+w+hapaapi p+hi+ti+wi gwinyapenawaawi p+wi+ha w+ndi samaati+w+ise: ‘Nyahi nandapa waapoho maahapa nandihaawe? Iyaati apot+hi+ri maahapa niyowaati nipaati+ti+haawe?’ tiwi p+hi+ti+wi gimunyaap+ise.

32 Sami Japi+ho yam+hapataati+hi bimis+ho sapi kiya saiwaapi nenoah+ndaise tati aimi mmonati gwinyaahore. Iyataati saiwa isi+hiya Autaahaat+hopi atihomiwi gimunyaap+hiya kaiwai kiyaami Autaahaat+hoemapi gwinyaitaati+w+haiwe.

33 Isi sahi saiwaapi nan+pimati+wi j+hi yeye tiwi Autaahaat+hoai neh+ iwinjasaihi ami ko sangisi jainja bimone. Jainjaton+h+ ami sahi koai and+ti+ti+wi isi+wat+wi ami t+ti+hi+tir+hi+reti ko maaritati gwinyapes+r+hi+retap+hapaapaah+hi jasamana nason+hi k+reti japepih+ri+w+ise. Aisaihi Autaahaat+ho kaiwai japepih+roh+waiwaami tiwat+haati sami nenoah+tiwaiwa nahatewa nasam+taise.

34 Isi asisi+ha bouson+hapi+haiwa aipi nepi wani kimura p+hi+ti+wi maar+ho naan+on+hi gimunyaap+ise. Bouson+hapi+haiwa neh+ kuraap+haiwaasi asisi+ha wan+metap+haiwa baiwi gwinyaapi kaiwise. Asisi+ha naasi naasaahi t+ti+hi ketap+haiwa naan+haiwa tisaitataise,” tati Jisaasiho isi+hiyai kataunjataise.

7

Kima Piw+ma Isi+hiya Usaisi Top+taata Wonamaati+hi Tip+taapaapi Mau-sowise Toh+ti+handapi+haare

(Ruki+ho 6:37-38, 6:41-42)

1 Iyatosati Jisaasiho p+wi+ha wa sata kataunjataise. “Sahi isi+hiya usaapi saiwi+hiye saiwi+hiye tiwi top+taata wonamaati+hi tip+taapaapi w+ndi mau-sowise ami Autaahaat+hoaisangi w+ndi siyati sangi kamaasito.

2 O sandi apaap+maasato, ami Autaahaat+ho sahi isi+hiya usaisi tip+taapaapi usohoh+ri+ri+ri k+reti tip+taapa jasondai+handap+sato. Wapa wamwaan+ji usaisi nunyawaawaahi ami kamwaan+ji jah+ra nasam+taapo.

3 Isi ami nd+ha ki+wahony+haati+hi matoati+pati nang+maasandipati k+ny+ w+ndi baimbi mot+n+pi k+saahom+ nd+haati+hi ikwaati+p+honji ahoti-sonyonjapi k+ny+ napaapi baahaimbi usohise?

4 Siyati nd+ha ki+wahony+hoti matoati+pati nang+maasandih+handi kandi k+saahoaisi nisaahone, kiny+ nd+hoti yaiho ikwaati+p+ho ah+ngotih+ neh+maitandiyo undipi napitundipi kaund+taise?

5 K+ny+ jaip+m+w+ndiso atime. K+ny+ kiny+ nd+hoti matoati+pati nang+maasandipati j+hi nemape. Nemaposapi ipoti nga baimbi

japaapi sura kisaahomi ndihoti ikwaatipihoho ahotisho baimbi mmonipi nepumaitaapo.

⁶ Iyataati sahi sami maarho apohipataatihapi nasitimana apipaahi gaahaiwa ainjiharwi ishiya khiya khiyai namunyawise. O nunyawawaahi suhri ishiya nandapa nunyauhiyai ikwipatamataiwununyohiyhiya sangi aposahaiwa maahoaipupwisamapi sisipisatitaapo. Aisaihi sami maarho nasitimana ipotisawaitaise. Aiwi Autaahaatihomi piwaha gaahaiwa anaahiwaiwa ishiya khiyai osamapi kamundiwise. O saiwi kaundawaawaahi kiya maasapihoai nandapa nunyauhi neti biya namaanati komi auhiraapihi neti itipowa isehamasipatamataiwununipiwiha atihomaasiwi sisipisatitaapo.

Kima Piwima Nunjeniw Daapi Maasomwaanji Tiwitaatwihandapihare (Rukho 11:9-13)

⁷ “Sahi wapa nausetonihapaapi Autaahaatihohaisi nunjenawaawaahi ko kapa nasamitaise. Aiwi ami sahi wapa nihirina noasandonihapaapi pihitiwi daawaawaahi kapa Autaahaatihoho nasisitaise. Aiwi ami wapa maasomwaanji napwitonihapaapi sahi maasomwaanji tiwisaihaahi Autaahaatihoho nuwati kapa nesamitaise.

⁸ Isi ishiya nahatiya wowaati Autaahaatihohaisi wapaapi nanyinye undiwi pihitiwi nunjenihohiyhiyai kapa nunjenohipipa Autaahaatihoho numwitaise. Isi utaaho wo wapaapi pihitati daataataahi Autaahaatihoho kimbaare unda nunjitaise. Isi ami utaaho wo maasomwaanji tiwataataahi ami Autaahaatihoho niwuwitaise.

⁹ “Isi sami womi metihonji sapihohai nandapa biretihadapi nunjenihonhi nawiha nemwitaiso? Owetitaise.

¹⁰ Iyataati ami metihonji wonji sapihohaisi araiho napopihopi nunjenihonhi akwiranihoho nemwitaiso? Sandisangi owetitaise.

¹¹ Iyataati sahi ishiyaati sami omanititih maipihaiwaisahiyaatisi sami metihonyai nasisehohipipa gaahaiwa numwitaatiwi gwinyaapihiyaate. Sahisi siyowi sami Japiho yamihapataatih bimisihohi ishiya wapaapi koai nunjehohiyhiyai titih kaiwa gaahaiwa ami pihitati waati numwitaise.

¹² Isi ami sahi ishiya usaapi kiya saiwi kanyitotwi gwinyaahohipatamataiwununishiya usaisi naasaipiti kati kawiwise. Saiwi kiyawaawaahi sandi titih wunihapihi sap Autaahaatihoho Mosesihohai numwimbipaamuni Autaahaatihohomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyhiyaami piwahaamuni akipipa kiyawaayopo.

Isihiya Asiyihiyaimatitaatwihandi Naitaatwi Onepati Nandaitaatwihat Apipaahi Maipihinjaatthe (Rukho 13:24)

¹³ “Naanjhandi apipaahandi naitaatwi nutaatwihapihapi onepatuni daihirauni taapwini awaiwaure. Aih ishiya titaahiyhiya nanihaiwi nandaapi taawi daihira kira nowaayopo. Isi sahi baiwi onepati maipihinjaatih nandaapi daihira maipihinjaatih naiwise.

¹⁴ Iyataati ishiya asiyihiyaimatiwi jinjapihi bimitaatwihandi naitaatwi onepati nandaitaatwihat apipaahi maipehinje. Iyataati sira daahira jinjapihi bimitaatwihandi naitaatwihira apipaahi naanjihiraare. Aisi ishiya ninaasiyaahih onepati maipihinjaatih mmonawaayopo.

Kima Piwima Isihiya Piwaha Jaiwitwiha Ausaitaatwihandapihare (Rukho 6:43-44, 13:25-27)

15 “Isihiya piwaha jaiwitiwaha ausaahohiyihiyaapi sahi baiwi jaawo. Isihiya siya jaipisatiwi Autaahaatihomi piwaha atisawa newaahaare tiwi kasatitaapo. Saiwi jaipisatiwi samihatih maasapiho sipisipihandamataiwi napaisaati anini napitaapo. Nasahi gaahiye tiwaitaawi owetise. Siya isiya suhiri ainjihirihiri iko niyati tahamasirihiramataiwi kiyaami omanititih isihiyai nepi nopisasiwi tahamanitaatiwihaiwa kipwindahiyaare.

16 Iyataati sahi kiyaami piwaatiwi daiwi bitohohirihireti usonawaawi siyaatawaawe tiwi mmondaapo. Iyataati wainhandami yandipho dawipatetapi ningoti ahotih nandawaayowo? Owetise. Iyataati ami ipati pihoaipihomi yandipho woyiha nahaapatoheti ningoti ahotih nandawaayowo? Owetise.

17 Isi siyate ipati gaahati yandipho gaaho ningoaitaise. O ami ipati maipihati yandipho ami maipho ningoaitaise.

18 Iyataati ipati gaahati yandipho maipho windi namingoaitaise. Iyonihi ami ipati maipihati yandipho gaaho windi namingoaitaise. Owetitaise.

19 Isi ipati nahatepi yandipho windi biyati namingosipati tisatiwi sisahaapihi tihoaitaapo.

20 Isi ami ipatami yandipho mmonawaawi ipa setahatindaate tohipatamataiwi isihiya piwaha jaiwitiwihaiwa ausaahohiyihiyai setahiyaatawaawe tiwi sahi usondaapo.

21 “Iyataati isihiya jinjapih ningsi Awaisihone ndiwi kandohiyihiya nahatiya yamihapataatih nisi Apih Autaahaatih isihiyai iwinja bimindihandaatih windi namindaaitaapo. Apipaahi owetitaise. Nehi isihiya Apih yamihapataatih bimisihomi maaritati gwinyapesirihireti baiwi japepihrohiihiya siyaahih nisi Apih isihiyai iwinja bimindihandaatih nandaaitaapo.

22 Iyataati asisaha ipotiheti isihiya taahiyihiya ushiya ashiya nngi sanditaapo. ‘Awaisihone, Awaisihone, kinyi ambipataahi Autaahaatihomi piwaha atisa newaati ausaahaayo. Iyaati kinyi ambipataahi itipho maipihaiwaisi nemahaayo. Iyaati ami kinyi ambipataahi watipihaiwa kahatamatipetahaiwa kiyahaayo,’ nditaapo.

23 Ndiwi kandisahi sura nini kiyaisi ausaati titih saundi to. ‘Sangisi nini apipaahi maipihonjisangi windi maasisotihyaate. Sahi maipihaiwaahih kaiwihyaate. Isi sahi nngi nanmasi nawisawitiwi nuwise,’ undi to.

*Kima Piwima Daihira Yatiw Anjaani animatitaitiwihiraapihaare
(Rukho 6:47-49)*

24 “Isi isihiya usa nini sangi nisi piwaha kandisasohiwimaiwa baiwi atiw japepihrawaawaahi siya utaaho wo komi anjaani animatitandi biyati gwinyaati kiyatosa mmonati yapipati watipihateti yasaha baahi mihapi anitisiati mihotati animatipatamataiwihyaare.

25 Iyataati anjaani saani anitiwi yasaha baahi mihapi mihotiw watipihani animatauh wipati aungwohandi wipiwati waapihaati awaindihandi usepuwati itinambitihiri aungwohandi noaipataati saiwa kwitwati pimbapoya ikipndih anjaani saani windi namaayase. Owetise.

26 Iyataati ami isihiya usa nisi piwaha kima katotima atisawaahandi kandi baiwi minjapepihrohiihiya siya utaaho wo biyati gumunyaati naharisaho anjaani aripati napaipataatih animatisihomataiwihye.

27 Iyataati naharisaho anjaani siyati aripati napaipataatih animatih wipati aungwohandi wipiwati usepuwati itinambitihiri napoyaati saiwa

saanj angaangi neti kwitiwa pimbapoya ikipindamasih niyati noatiwoti kiritoandahinji timahiyataise,” undati Jisaasiho isihiyai kataunja osasepihaataise.

²⁸ Siyati Jisaasiho piwaha kataunjati osasepihaasih isihiya wirisandhandi kiyaami maariho windotaise.

²⁹ Siyati kiyaami maariho windositimandi apaapimaah, ami Jisaasiho piwaha ausaati kataunjimumwaanji isihiya winihapi pa katiwunjohiyihiyaami piwaha ausaapi katiwunjohimumwaanji amusaati komi watipihandisati kataunjihii kandapi kiyaami maariho windotaise.

8

Kima Piwima Utaaho Womi Asaaha Pisapi Jisaasiho Nemwasithandapihaare

(Maakho 1:40-44; Rukho 5:12-14)

¹ Aih Jisaasiho sisihoaasini namasi noatipasih isihiya api paahi awaindi wirisandhandi niwipinjai nowaayopo.

² Aih utaaho wo asaaha pisapipaisaho nasati deti Jisaasihomihini atotipwesati bindataati Jisaasihoai saundataase. “Awaisihone, kinyi nisi asaaha pisapimaiwa nepinimaitaapi maaritapaapaahi nepinimape, nini noaipati gaahonininitaano?” tati nunjenataise.

³ Aih Jisaasiho asaaha pisapipaisahoai ikwiri ahewisataati saundataase. “Kinyi noaipapi gaahonimatitaapi nini maaritayaayoni kinyi pisapi pa owetanihi kinyi noaipapi gaahonimate,” undataase. Undih keti kuraanhi komi asaaha pisapi pa owetih ko noaipati gaaho popithoematataise.

⁴ Aih ko noaipati gaahotishoai Jisaasiho saundataase, kinyi baimbi atime. “Kinyi asaaha pisapi pa nini nehimahohitimandapi isihiya nehiihiyai ausaapi kamundime. Owetise. Nehi titih konihii numbwi prisihiya isihyaapi nandapa tihwi Autaahaathoai nunyohiyihiyaapihi noaipape. Numbwi noaipasamihii kiya kinyi pisapi pa akitinhi owendaiso tiwi baiwi gisopi nangisapise. Aiw kinyi asaaha pisapi pa akitinhi owendaise hitisaihaahi namapi Autaahaatho nisi asaaha timbipa nenimataise undipi nunjitaapihapa kiyai nunye. Numwisamihii kiya kapa nepi Mosesihomii winihapi pa katimumwaanji kamwaanji kinyapi tihwi Autaahaathoai numwito,” undati Jisaasiho koai kaundataase.

Kima Piwima Tunnwi Yahwinohiyihiyaami Mitihomii Otipipatihomii Timbipa Jisaasiho Nemwasithandapihaare

(Rukho 7:1-10)

⁵ Aih Jisaasiho niyati aunahipati Kapaniyamihanda noaipasihii utaaho wo isihiya Romihyaamihoo tunnwi yahwinohiyihiya 100 kaiwihyaami mitiho nasataise. Nasati Jisaasihoai nunjenati saundataase.

⁶ “Awaisihone, nisi otipipatihoo komi ikwauhiri bawateti api paahi aungwohandi yaawihii konihii nanototihii kahitataato,” undataase.

⁷ Undih Jisaasiho koai saundataase, “Gaasi nini nundi koai titihwiwitaano,” undataase.

⁸ Undih tunnwi yahwinohiyihiyaami mitiho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihonye, kinyi nisi anpipihii nambii nandaitaapi nini gaahoninimaahe. Gaasi nehii piwaha katisamihii nisi otipipatihomii timbipa owetito.

⁹ Iyataati ninisangi isihiya usa awaisawihya ninjaawi bimauhi kiyaami otitihii bindataahonine. Iyataati ami tunnwi yahwinohiyihiya usa nisi otitihii bimauhi nini kiyai iwinjaati bindataayo. Iyataati nini utaaho

woaisi, 'kinyi numwe!' undonaahi atisa notaise. Aihii ami utaaho woaisi, 'kinyi namme!' undonaahi atisati ko nasataise. Aindi ami nisi otipipatihoai 'kinyi kimatii otipipati kaime,' undonaahi ami atisati kiyataise. Saindihoninisi ami kinyi piwaha katipi timbipa nemaitaapi watipihandisahonitihii ninii aimii gwinyaataayo," undataase.

¹⁰ Undati kaundihii Jisaasiho atisataati piwaha sa kaundihiyataati yayamati mitaahi gwinyapenataise. Siyati gwinyapenataati namati ishiya koaisawi maasi daiwi bitohoyhiyai saundataase. "Ishiya usa utaamo kimo biyati gwunyaasipatamataiwii baiwi gwunyaapihiya titihii akitinihii Isiraherhiyai ninii windi akitinihii mausoho owetise.

¹¹ "Isi ninii sangisii sandii kasatataato, yamihapataatihii ishiya taahiyhiyai yapihii nahandahapihiya Abiraahamiiho, Isaakiiho ami Jekopiiho siyaisawii maasi nandapa naniiwi nahoaiwi piwaatinjaihi Autaahaatiiho kiyaisaahii iwinja bimataise.

¹² Iyati Autaahaatiiho jihura ishiyai iwinja bimitota timanja ahiiwisawhiyai netii ipaahaapi asihatindihandaatihemahonihii gwiiwi mangirii gitipaitaapo," tati kiyaisii kaundataase.

¹³ Iyatosa tunniwi yahwinohiyhiyai tihapundisiihoai saundataase. "Gaasi kinyi anpipihapi numwe, kinyi gwunyapehingitihandii kandi naitaino," undataase.

Kima Piwima Pitaahomii Sanohaamaatamii Timbipa Jisaasiho Nemwasitihandapihaare

(Maakiiho 1:29-31; Rukiiho 4:38-39)

¹⁴ Aihii Jisaasiho Pitaahomii anpipihii nasatii noaipataise. Iyati anaanii nandaatii mmonataatii Pitaahomii sanohaamaatii sisiiha nusoaiipatii yaawihii nanotondaise.

¹⁵ Aihii Jisaasiho kaatii ikwirii ahiiwisa sisiiha timbipa nemwa titihiiwiwataise. Aihii kaatii nepatii Jisaasihopii nandapa turihatii koai yainjiraawisataise.

Kima Piwima Jisaasiho Itipiiho Maipihapai Nemwa Ishiia Taahiyhiyai Titihiiwisitihandapihaare

(Maakiiho 1:32-34; Rukiiho 4:40-41)

¹⁶ Aihii asihataahura ishiya taahiyhiyai itipiiho maipihaiwa bimohiyai numwaasi Jisaasihoapiihii nasawaayopo. Aihii Jisaasiho nehii komii piwahaaraahii itipiiho maipihaiwaisii nemataise. Iyati ami ishiya nahatiya timbipaisahiyai japiihii titihiiwiwataise.

¹⁷ Saiwa siyati noaipaitaihi Autaahaatiiho komii piwaha atisatii netii ausaasiiho Aisaiyaahoi kaundihii ko atisatii netii sata katisiiha wanii akaaha noaipataise.

"Ko nyamii anditatii kunyapetotihandii sawahomiihetema nyamii timbipa netii awinyitimatii nenyamataise," *Aisaiyaaho 53:4*
tati Aisaiyaaho katisiihaare.

Kima Piwima Jisaasiho Satatii Ishiia Usa Nngii Nanipinjitaatiwaahii Yaawatii Naanjiiwaiwaapi Kiiya Gwinyaaposawo Tindihandapihaare

(Rukiiho 9:57-60)

¹⁸ Aihii Jisaasiho mmonata ishiya duriihiramataiwii nimaaniiwi komiihiiii ahoyaniii nasauhi ami komii otipipatii mmowii nepii kaiwi nuwipinjohiyhiyai sata kaundataase. "Duriihirii Garirihandamii wiihiihapii nutiihaawo," undataase.

¹⁹ Aihii utaaho wiihiihapii kataunjisiiho nasatii Jisaasihoai saundataase, "katipunjingihonye, wapiihii naisamiihapiihii ninii gi nahipinjito," undataase.

²⁰ Saundihí Jisaasiho koai wihooaníha saundataase. “Suhírí ainjírírírí kírámí akosíha yomumwaaní nanoaitandíhapíhi ausetahíre. Iyataatí amí kohoaisangi nanoaitandíha itíha ausetahore. Iyataahandí kandí Níní Isíhiyaamí Saahoníní Jíhoníní nehíhaati maati maati nanotí daayataahonínisí anjaní owehoníne,” undataase.

²¹ Aihí utaaho wo Jisaasihomí píwíha atisa neho Jisaasihoai saundataase. “Awaisíhonye, níní gi nangipinjítandíhandí kandí apího napwoníhi yamwaatosamapíhuraapí jatítaani kinyí gaare dítaino?” undataase.

²² Saundihí Jisaasiho koai saundataase. “Isíhiya asíyíhiyaimatíwí jinjapíhi jinjapíhi bimítaatíwíhandí owehiya kiyaaamí napohiyíhiyai sawana nepí yamwaapíse. Aisaihí kinyí níngi nanipinje,” undataase.

*Kíma Píwíma Jisaasiho Itínambítíhírí Netí Yatíhisítíhandapíhaare
(Maakího 4:36-41; Rukího 8:22-25)*

²³ Aihí Jisaasihoaisawí komí otípípatí mmoníwí nepí kaiwí nuwipinjo-hiyíhiyaisawí kopuhotí yamwaasi nowaayopo.

²⁴ Taawí niyauhí nuwisaataatapí itínambítíhírí apípaahí aungwohandí duríhíraatíhí noaipataise. Noaipatí itínambítíhírí duríhírí tiwayaasíhí waapíhaatí sisího dotí kopuhotí tiraamataise. Sandí taatí saihí Jisaasihohí ahomaaya nanomataise.

²⁵ Nanomasíhí komí otípípatíhiya Jisaasihoenda nuwí koai ahowimawaayopo. Ahowimapí kiyá koai saundawaatopo. “Awaisíhonye, nyangi nanyamaape, nyahí aimí detí waapoho nana owetítíhaawiyono,” undawaatopo.

²⁶ Undauhí Jisaasiho nepatí kiyai saundataase, “Sahí napindapí yayopo? Sahí nisapí gínunyaahohítíhandí maahítíhe?” undataase. Saundatosatí Jisaasiho dotatí itínambítíhírísuní duríhírísuní yatíhitípi owete undíhí amí itínambítíhírúní duríhírí sisíhaiwaamatíyatí dosí napiwaiwa Jisaasihomí maahomwaaní atíwisa kandíníhí apípaahí yatíhita owendaise.

²⁷ Saiwa saihí Jisaasihomí otípípatíhiya ese tíwí ikwírí mangíra ikwínawaayopo. Ikwíníwí sanawaatopo. “Kímo utaamo napimahoe? Amí itínambítíhírí waapíhaatí sisíhomatíyahaiwaisangi komí maahomwaaní atíwisa asímwaatítíhí sanaindímando?” nnawaatopo.

Kíma Píwíma Jisaasiho Utaahurí Yahuramíhatíhapí Itípího Maipíhaiwa Nemwasítíhandapíhaare

(Maakího 5:1-17; Rukího 8:26-37)

²⁸ Aihí Jisaasihoaisawí komí otípípatíhiyaisawí duríhírí nahaitíwí wíhíní míhíhíní yapípatí Gataaraahanda nuwí noaipawaayopo. Nuwí noaipíhauhí utaahurí yahurí itípího maipíhaiwa níwíndaapí bimauhíhurí akosíha isíhiya napohiyíhiyai ahíyohípíhí bindamaahurí kíraapí napíhí Jisaasihoaisawí nutanawaayopo. Iyataatí utaasurí surí apípaahí watípíhurítíhí isíhiya yaiwí wíndí dahomaiwíhíraare.

²⁹ Aihí surí utaasuramíhatíhapí itípího maipíhaiwa Jisaasihoai saundíwí kaahaundawaatopo. “Autaahaatíhomí Mwaahonye, kinyí nyangi napítínyitaape? Nyamí asísíha kinyí nyangi nyapí mwínyapí yaasíhandí nanyamítaapíha sangí noaipasí napaapí nambíhonye?” undawaatopo.

³⁰ Aihí sapíhí oníhí wonjí maasapího asakíyatí taahíwaiwa nandapa naníwí bitotawaayopo.

³¹ Aihí itípího maipíhaiwa Jisaasihoai saundíwí gíwusewaayopo. “Amí kinyí nyangi utaamurí kímuramímatíhapí nepínyamaitaapaahí maasamaiwaatíhí nowa nandaitaaní natípínyoaase,” undawaatopo.

³² Undauhi Jisaasiho itip̄ho maipiwai sata kaundataase, “Kiyonaahi nuw̄ise,” undataase. Jisaasiho saunda nuw̄ise undih̄ itip̄ho maipiwai kuri utaasuraat̄hap̄i noaipasi kap̄h̄i maasap̄haiwa asakiyat̄i bitos̄w̄aiwaat̄h̄i nandaawaayopo. Itip̄ho maipiwai maasap̄haiwaat̄h̄i nuw̄i nandaahauhi maasapiwa nehooatetet̄i ainj̄hariw̄i naman̄ndi nuw̄i dur̄h̄iraat̄h̄i naap̄waat̄w̄i waapoho nan̄w̄i nawatisawaayopo.

³³ Aih̄i is̄hiya maasap̄haiwa jaaw̄i bitohohiȳhiya sand̄i mmow̄imapi aunah̄ipataahap̄i yan̄h̄imapi nowaayopo. Nuw̄i Jisaasiho kaiwaiwa nahatewa ausaap̄i kaundawaatopo. Kaundawaaw̄i am̄i Jisaasiho utaahuram̄ihat̄hap̄i itip̄ho maip̄haiwa nemwas̄h̄i kuri noaipap̄i gaahurimatind̄handap̄imaaw̄i kaund̄w̄i gaamawaayopo.

³⁴ Saiwa Jisaasiho kaiwaiwaap̄i sat̄w̄i kaundauhi atiw̄imapi is̄hiya aunah̄ipati nahand̄i nupw̄isasiwesi Jisaasihoaisun̄i utaahuri kuram̄ihat̄hap̄i itip̄ho maip̄haiwa nemwaasururisun̄i iwinjaitaat̄w̄i nasawaayopo. Nap̄w̄i Jisaasihoaisun̄i utaahuri kuram̄ihat̄hap̄i itip̄ho maip̄haiwa nemwasururisun̄i baiw̄i uson̄w̄i gaamawaayopo. Usow̄i kaiwosaw̄i Jisaasihoai is̄hiya aunah̄ipataahap̄ihiya ḡiwusep̄i napaisaatund̄w̄i nyam̄i yap̄ipati namasi w̄itaahap̄i numwe undawaatopo.

9

K̄ima P̄iw̄ima Jisaasiho Utaaho Wo Kom̄i Ikwauh̄r̄i B̄iwates̄hoai T̄it̄h̄iw̄is̄t̄handap̄ihaare

(Maak̄ho 2:1-12; Ruk̄ho 5:17-26)

¹ Saundauhi Jisaasiho kopuhot̄i yamwaasi jah̄ira dur̄h̄iraat̄h̄ira nahaita kom̄i aunah̄ipati Kapaniyam̄ihandaahap̄i nasataise.

² Nasa noaipasih̄i is̄hiya usa Jisaasiho t̄it̄h̄iw̄iw̄itot̄w̄i gw̄inyapenawaaw̄i utaaho wo kom̄i ikwauh̄r̄i ap̄ipaahi b̄iwates̄h̄i w̄ind̄i dosi dahomaayaho gw̄it̄hot̄i autaahi nanotot̄h̄ihoai numwaasi nasawaayopo. Siyauh̄i Jisaasiho kiyaam̄i sawahop̄i ḡiwunyaahoh̄it̄hand̄i usonataise. Usonatosat̄i utaaho kom̄i ikwauh̄r̄i b̄iwates̄hoai saundataase. “Nis̄i maasih̄o and̄it̄ip̄i maar̄ho w̄hitane. N̄n̄i kinȳi maip̄haiwa neh̄imataayono,” undataase.

³ Aih̄i is̄hiya usa win̄ihap̄ipa kat̄iwun̄johiȳhiya kiyaam̄i oman̄t̄it̄h̄i maar̄hoaat̄hap̄i sawana sanawaatopo. “Utaamo k̄imo is̄hiyaam̄i maip̄haiwa nemwat̄hon̄ne tati Autaahaat̄hop̄i sis̄ip̄h̄indaase,” nnawaatopo.

⁴ San̄ihauhi Jisaasiho kiyaam̄i oman̄t̄it̄h̄i maar̄hoaat̄h̄i usonatosati kiyai saundataase. “Sah̄i saiwa maip̄maiwa napindap̄i taaw̄i gw̄inyapehopo?”

⁵ P̄iw̄iha k̄imairam̄i maah̄iwaan̄h̄i usaayataise? N̄n̄i sat̄itand̄imaaro? ‘N̄n̄i kinȳi maip̄haiwa neh̄imataayo t̄itand̄imaaro e kinȳi timb̄ipa neh̄imataayoni dosi numwe,’ t̄itand̄imaaro?

⁶ Is̄i am̄i Is̄hiyaam̄i Saahon̄n̄i J̄honisap̄i ko yap̄ipataap̄h̄i is̄hiyaam̄i maip̄haiwa nemwaitand̄i k̄imaap̄i Autaahaat̄hom̄i wat̄ip̄handisahore t̄w̄i sah̄i mmondaat̄w̄i n̄n̄i sangi saind̄i nasis̄taano,” undat̄i is̄hiyais̄i kaundataase. Saundatosat̄i utaaho kom̄i ikwauh̄r̄i b̄iwates̄hoai saundataase. “Nepap̄i dop̄i kinȳi yut̄h̄r̄i gwaas̄ha nesi kinȳi an̄ip̄ip̄hap̄i numwe,” undataase.

⁷ Saundih̄i utaaho kom̄i ikwauh̄r̄i b̄iwateti and̄it̄imitis̄ho nepati dosi kom̄i an̄ip̄ip̄hap̄i notaise.

⁸ Saiwa siya Jisaasiho utaaho kom̄i ikwauh̄r̄i b̄iwateti napwis̄hoai t̄it̄hemwas̄it̄mand̄i is̄hiya mmonawa Autaahaat̄hop̄i yaiw̄i siyat̄i

Autaahaatiho isihya yapipataapihiyai watipihandi numwindihandapi maaritiwi komi ambipati niwimaapi mepi autaaahemwawaayopo.

Kima Piwaha Jisaasiho Utaaho Wo Matiyuhoi Gaatati Numwaasitihandapihaare

(Maakho 2:13-17; Rukho 5:27-32)

⁹ Jisaasiho sapihi anpipih namasi taati daihira notaati nini Matiyuhonini Romihandaahapi gamanihopi nawiho isihya nahatiyaami nehohihonini ananji nisi opisihandaapihi bimonihini ninjataise. Ninjatosati Jisaasiho ningi sandataase. “Kinyi nambi ningi nanipinje,” ndihi nini dosi Jisaasihoai niwipinjataayo.

¹⁰ Aih Jisaasiho nisi anpipih taati nandapa nainjih isihya taahiyihiya nawiho takisihandi ikonwi nehohiyihiyauni isihya maipihya maasaimaarihiyauni napwi Jisaasihoaisawuni ami komi otipipatihiyaisawuni nandapa maawi nanawaayopo.

¹¹ Aih saiwi nanihauhi isihya usa Parisihiya Jisaasiho isihya nawiho takisihandi ikonwi nehohiyihiyaisatuni isihya maatimaatapi maipihya maasaimaarihiyaisati nandapa nainjih iwinjawaayopo. Winjaposawi Parisihiya Jisaasihomi otipipatihiya nuwipinjohiyihiyai satiw nunjenawaayopo. “Sangi kiyasisiho nawiho takisihandi ikonwi nehohiyihiyaisatuni isihya maipihya maasaimaarihiyaisatuni napaapi nandapa nainje?” undawaatopo.

¹² Kiya satauhi Jisaasiho atiwisatosati kiyaami piwaha neti sandataase. “Ishya ainahiyihiyaanini timbimaayaahiyaanine tiwihya siya dokitaahoaapihi nowaamaayopo. Ishya mmotinwi timbiyaahiyaanine tiwihyaahih dokitaahoenda nowaayopo.

¹³ Autaahaatihomi piwaha jipatipindisiha nini kasatitandiyohimaami tanyaaha napondaase tiwi nepi tipitapaapi mmonwise.

‘Sahi ningi maarho naninyaw isihyai iwitatamaniw maarho wuwihohitihandapaanyise sami kohasipho nandapa tihwi sisandipapi nanimitaatwihapaapi manyise,’ *Oseyaahe 6:6* tishiapito. Iyataati nini isihya satiw nyahi maipihaiwa oweta titih gaahiyaanine tohiyihyai gand numwaitandi napitihoninimaah. Owetise. Ishya satiw nyahi maipihaiwa kiyaati maipihyaanine tohiyihyai gand numwaitandi napitihonine,” undati Parisihyai kaundataase.

Kima Piwima Nandapa Namaanwi Onaitaatwihandapi Nasenohitihandapihaare

(Maakho 2:18-22; Rukho 5:33-39)

¹⁴ Kaihi Joniho isihyai waapohora baawusishoi nuwipinjohiyihiya Jisaasihoenda napwi sawana kiyauni Parisihiyauni asisaha waiwaara nandapa namaanwi onaayohitihandapi Jisaasihoai saundiwi nunjenawaayopo. “Nyahun Parisihiyauni nyamihat siyaahiyaane, Autaahaatihopi gaapundaati koaisa piwaatindaahura asisaha waiwaara nandapa namaanaati onaayahaayo. Nyahi siyahaayoni ami gi nangipinjaw kinyi otipipati mmonwi nepi kiyohiyimiya napaapi nandapa wonji masihonjisangi apipaahi onaamaayopo?” undawaatopo.

¹⁵ Saundauhi ami Jisaasiho kiyai saundataase. “Nini woninimesanihura nandapa namaanwi onaiwi maarho asipaitaatwihyaasi wan nini kiyaisati maasi bindataayoni nisi otipipati kaiwi nanipinjoyimiya nandapa onaamaiwi nanawaayopo.

¹⁶ “Iyataati Utaaho wo yutihiri asirihiri namandipati jahirihiri napwirinthonihireti timaamahwati windi ngimundaise. Ami

timaamahiwati gwinihonaahi yutihiri jahirihiri napwirinjipipihi mitaahi awaindihandi napwirindaise tati kandaase.

¹⁷ Iyataati ami piwaha waisangi siyate: waapoho wainihandi asitihandi wipati jahipati pusati namasaatihatoi ishiya windi nuhaapi wimiwitaapo.* O ami nuhaapi wiwawaawaahi wainihandi wipateti namanati nipitotayata nawatandiwa nehiaati nuhandiwa owetanihi ami wipatisangi nawatata nopisasingi. O ami wainihandi asitihandi wipati asipata nuhaapi wiwawaawaahi maiwi wainihanduni wipatuni biyati nga ahotitaise,” tati kaundataase.

Kima Piwima Anjani Piwahaapi Ahoyandaatiwihandi Ja Bimisiho Mitihomi Maataatapuni Apopa Waati Jisaasihomi Uti Apotihiri Wisitihandapihaare

¹⁸ Jisaasiho taati sandi saundihahi Judaahiyaami anjani piwahaapi ahoyanoahaanjanahi ja bimisiho mitiho Jisaasihoenda nasati komi auhiraapihi atotipiwesati bindata saundataase. “Nisi maasihaama wani kaatinihi napwise. Napwisi ami kinyi nambi ikwiri ahewisapi ahowimasamihahi nepa jahira asaamaatimatati bimitaisi namme,” undataase.

¹⁹ Aihahi Jisaasiho dosi Judaahiya kapihapihiyaami mitihoaisami komi anjipipihapi naihi Jisaasihomi otipipatihyaanangisangi maawi nohaayo.

²⁰ Taawa daihira niyonihi apopaati waati jitipati apipaahi namanadarisati kinaungwaha ikwi maindimwitihi auhiraami yahuri 12 kiya sanawihahi jitimainjihaati dawaataatapi nasati Jisaasihomi uti apotihiraami otasaaha iwiwataise.

²¹ Sandi apopaati Jisaasihomi uti apotihiri iwisitindi sawahaati kaatami maarihoatihahi sata gwinyaataate. “Ami nini nehahi Jisaasihomi uti apotihiri iwiwataataahi nisi timbimba jitimahohitimandi owenetitaise,” tate.

²² Siya iwisihi Jisaasiho nepemaita kaati iwinjata saundataase. “Itapo kinyi andititipi kinyi maariho wihitane. Nisapi kinyi ginunyaahingitihanda kinyi timbipa jitimahingitihandi owesendaiso,” undataase. Aihahi keti kuraanihi saati apopaatami timbipa timbiya jitimasipipa gausendaise.

²³ Aihahi Jisaasiho utaaho awaisihomi anjani nandaataise. Nandaati anjani mmonata ishiya maariho tundihi awirihiri taawi awiritiwi nunaatiwi gwauhi usonataise.

²⁴ Iwinjatosa saundataase, “Kimaati apopi metimaati napotaamaise. Owe. Kaatihahi nehahi nanotondaise. Nanotihahi ahowimatandiyoni sahi noaipapise,” undataase. Saundihahi kiya ishiya nahatiya awiritiwi gwihahi bimohiyihiya dopi Jisaasihoai kinyi akitatanno undiwi sisipundawaayopo.

²⁵ Aihahi ishiya awiritiwi nunaatiwi gwohiyihiyai aipi nepi nipinjawi ipaahaapemahauhi noaipasi nawisawitauhi kura Jisaasiho apopa metihaati napoti nanototirihiroti anjani nandaati kaatami ikwiri iwiwa ahowimasihahi napomasaama jahira nepataise.

²⁶ Aihahi sandi Jisaasiho apopi metimaati napomasihi jahira gaata ahowimasihahi nepasitimandapi piwaha sa nesi aunahipihaiwaara kanwi gawawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Utaahuri Yahuri Ndaha Maipitahuri Kurami Ndaha Nusorahaasitihandapihaare

* **9:17:** Judaahiya maasipihohi sipisipihandami atitahi nausohaapi ipihoeti ipiyawahi awasihahi natanihi gwiniwi waapoho wainihandi katopi nuhaapi wipi ahiyawahi nanihiyahare.

²⁷ Iyataati Jisaasiho saphi anipipih taati naihi utaahuri yahuri kurami ndiha maipita asihatih windi baimi minjapihuri koai nuwipinjai nomaise. Nuwipinjai nomaami Jisaasihoai saundamaase. “Daawitihomi mwaahonj awaisihone, yihoaanyangi kinyi maarho asipnyime,” undimi kaahaundamaise.

²⁸ Aih Jisaasiho aimi noti anititih nandaati bimihhura kuri ndiha maipihuri nandaapi koai iwinjamaise. Nandaapi iwinjasihi kuri Jisaasiho saunda nunjenataise. “Sihoaahi nini shoaasami ndiha asihatisima nga nasorihaitandi akitinhi baimi nisapi ginunyaamaiso?” unda nunjenataise. Siyati nunjesih ami kuri Jisaasihoai saundamaase. “Ye Awaisihonye, yihoaanj siyaha ghunyaahaayo,” undamaase.

²⁹ Aih Jisaasiho kurami ndihoti iwiwati saundataase. “Sihoaahi nisapi ginunyaasirihireti shoaasami ndiha nasorahaatonhi jasamise,” undataase.

³⁰ Saundih kurami ndiha jahira nusorahaatih jamaise. Jasihi Jisaasiho kuri piwaha watipha nunya saundataase. “Sihoaahi nini shoaasami ndiha nasorahaahotimandapi ishiyai ausaapi windi kamundimise,” undataase.

³¹ Iyati Jisaasiho saunda kamundimise undihihandi kandi kurih numwi saphi yapita gaamapi Jisaasihopi piwaha ausaapi ishiyai kaundimi gaa-mamaise.

Kima Piwima Jisaasiho Utaaho Wo Piwaamaatahomi Maahomwaanj Niwusaasithandapahaare

³² Aih utaahuri kurami ndiha Jisaasiho nusorahaasururi taami naihi ishiya usa utaaho wo itipho maipho ishiyaami piwaha nema kiyaami maahomwaanj niwisapushi piwaamaatiwo niwindaasithi piwaamaatahoai numwaasi Jisaasihoenda nasawaayopo.

³³ Numwaasi nasauhi utaaso so komi maahomwaanj napupwasihomi omanjtitihapi Jisaasiho itipho maipho ishiyaami piwaha nema kiyaami maahomwaanj niwisapushi piwaamaatiwohai neti ipaahaapi natausaasih noaipasi naihi utaaso so piwaha namasati piwandaase. Siyati komi maahomwaanj niwusainjhi piwaatih ishiya Jisaasiho niwusoasithi iwinjahohiyhiya awaindihandi mitaahi gwinyapepi satawaatopo. “Nyahi siyaahandi jhi windi yapipati Isiraherihanda namoaipasithi monaahiyaane,” tiwi ese tawaatopo.

³⁴ Aih ami Parisihiya saiwa Jisaasimo kaiwimaiwaapi wipitwi satawaatopo. “Itipho maipihaiwaami awaisiho Bwaasirihiri Jisaasihoai watipihandi numwih ko saiwa itipho maipimaiwa nemataise,” tawaatopo.

Kima Piwima Jisaasiho Ishiyaapi Maarho Asipiya Tundindhandapahaare

³⁵ Aih Jisaasiho noti nesiwesiwa aunahipa awaiwaiwaraahuni gwiharaahaiwaraahuni japepihira daaya ishiyai usonataise. Iyati ko kiyaami anaanj piwahaapi ahoyanohiwaiwaatih kataunjataise. Iyati ko Autaahaatho nyainja bimindhandi ishiyaanami otihatithi nesisa mihotitandihandapi piwaha gaaha wanha ausaati kaundataase. Siyati ausa kaundati ishiya timbipa gimunyaata kahatamatipetihaiwa kiyaami ambipateti wirapi isipi daayohiwaiwa nemwa titihwiwataise.

³⁶ Otipipati saiwa kiyati daayati usonata ishiya taahiyhiyai ishiyauni itipho maipihaiwauni naanjhaiwa nunyaw iwiataisauhi kiya tihiri usaha nawapwaahomataiwi naanjhaiwa wirapi isipi daiwi bindawaayopo.

Iyataati ami kiyai ishiya usa ikwiri numwitaatiwahiya owetih maasaptho sipisipihandi satih owehandamataiwi daiwi bitotawaayopo. Iyauhi kiyaapi Jisaasiho komi maarho awaindihandi asipiyati tundataise.

³⁷ Siyati kiyaapi maarho tundih Jisaasiho komi otipipati mmoniwi nepi kaiwi maawi nuwipinjauhi daisawhiyai saundataase. “Nandapa osaataati kipwitaatiwihapa aimi asakiyati timendaahandi kandi kipwiwi nepi ahoaitaatiwahiya yahingwaasihhe.

³⁸ Isi nandapa kipwitaatiwihapa timetimbipaami Satih Awaisih daati otipipathiya kipwitaatiwihai sawaho natausaasita sahi kopi gaa-pundiwise,” undataase.

10

Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipathiyaani Otipipati Watiphaiwa Kaitihaawi Watiphandi Nanyinyati Natanyoasindihandapihaare
(Maakho 3:13-19; Rukho 6:12-16)

¹ Jisaasiho komi otipipati mmona newa kiyaati koai nuwipinja maawi daayohiyahiyaani ikwimaindimwitihi auhrami yahurita 12 kiyahiyaanangi gaata nanyamaati Autaahaathomi watipihandi itipho maipihaiwa nehahaati newa yota timbipa kahatamatipetahapa ishiyaamihetapi newamaati titihiwitihawwi nyangi nanyinyataise.

² Iyataati Jisaasiho natanyoasitandi gaatati nanyamaasawhiyaani aposerhiyo tohiyahiyaani nyami ambipati siyaane: Saimonho komi ambipati witi Pitaahotih komi saingho Endiruhotih Sepetihomi mwaahuri saahosaingho Jemisiyi Joniye.

³ Aih Piripihotih, Batoromiyuhotih, Tomaasihotih ami nin Matiyuhonin nawho takisihandi jhura nehohoninithi, Arapiyaasihom mwaaho Jemisihotih ami Tatiyaasihotihe.

⁴ Aih ami Saimonho wo Judaahiyaani Romihandaahiyaami otitih bimithaawi pohipiyohiyahiyaanamihotih ami Judaasiho aunahipati Kariyotihandaahaptho Jisaasihoai ipotihura ahosumwa tiwitaatiwihai nusepaasihotih siyaane.

Kima Piwima Jisaasiho Komi Aposerhiyaani Ikwimaindimwitihi Auhrami Yahuritahiyaanangi Otipipati Nanyamindihandapihaare
(Maakho 6:7-13; Rukho 9:1-5)

⁵ Aih Jisaasiho komi aposerhiyaani ikwimaitimwitihi auhrami yahurita 12 kiyahiyaanangi piwaha winihapipa sata kanyatati sawahom otipipati kaitihaawi natanyoasataise. “Sahi wuwaninhi namasaw kiyawaawi Isiraherhiyaanam ipaahaapi dawaataati bimohiyahiyaamihatihuni ami ishiya Samariyaahandaahiyaami aunahipihaiwaara windi namuwise.

⁶ Siyawaawi sahi neh ishiyaati Isiraherhiyaatami yapipati aunahipata nuwi sami ishiya Isiraherhiya maasaptho sipisipihandamataiwi owetohiyahiyaapthi nuwise. Nuwi daapi numwaapi nepi ahoyawise.

⁷ Saiwi nuwi piwaha sahi satiw ausaapise: ‘Autaahaatho sangi jainja bimindihandi aimi samihathi nasati kimandi detindaise,’ undiwi kaundiwise.

⁸ Aiwi ishiyaami timbipa nemwapi ipatisaw napohiyhiyai ahowimapi numwaapi asaaha pisapipaisahiyai kiyaami pisapipa nepumapi ishiyaamihathi itipho maipihaiwa niwindaasiwaiwa nepumapise. Iyawaawi saiwi nawho namunyaw nehihaiwa nepihaiwaasi saiwa sahi nehihaiwa nehohiwiwa nawho namepi ishiyai neh nunyawise.

⁹ Saiwi nowaawi nawitho wo mipi jishiho tuhwinipihoisangi apipaahi owehiyaati taanahiyahiyaati nuwise.

¹⁰ Iyawaawi ami ikihisangi oweta windi mipise. Aiwu yuti apotihiri asuipati ngirihiri isipipaisangi windi mipi nehi niyopi isihohipipa sapa kapaahitanhi nuwise. Wo otipipatihoisangi komi otipipati kaipatapi nandapa nunyauhi neti nainjithandisi ami sangisangi otipipatihyaatisi sami otipipati kiyohiwaiwaapi aunahipataahisi nandapa nasanyawi tihingwaasisitaawi nehi taanahiyaati nuwise.

¹¹ “Aunahipa witi awaipataahisangi ami gwiharaahataahisangi sahi nuwi noaipapi piwaha ausaawaahura kati aunahipita utaaho wo gaaho sami piwaha biyati maaritati atisonihopi mmonwise. Mmowi siyati sami piwaha maaritati atisataati komi anjipipihisangi nasamaahonaahi koai niwipaapise. Koai niwipaapi sapihis koaisawaahi bimambiwu nu taatiwihura komi anjanapi noaipasi sati aunahipati namasi nuwise.

¹² Ami sahi anjanu windaapihi nuwi nandaawaahura kaanami saisa satoyai saundiwise. ‘Autaahaathomi asisaha gaahure. Komi napaindihandi sami omanjithihi napaisaatismaitandihandi sangisati maawe,’ undiwise.

¹³ Iyataati ami ishiya sandi anjindaapihapihiya sangi nasamaasaihaahi sami piwaha kiyai saundohaha Autaahaathomi asisaha gaahure. Komi napaindihandi sangisati maawe undohithandami akithandi sawaho Autaahaatho neti numwitaase. O ami sangi kiyaami anjipipihis namaasamaasaihaahi sami kiyai saundohithandami akithandi napaindihandi Autaahaatho jahira kiyaamihetapi neti sawanaatangi nasamitaase.

¹⁴ Iyataati ishiya usa sangi namaasamaapi piwaha athomaasisaihaahi sapihis kapihis sami auhiriti ikwaatipihis asisotihis tuwahaapi nemapise Autaahaatho sahi namepemaithithandapi sangisi siyati ahosisamaitaise undiwo.

¹⁵ Iyawaawi kimandi baiwi gwinyapenwise. Sisi asisaha ishiyai Autaahaatho neti tipitapaitandihura ishiya aunahipati Sotomihandaahiyaisuni Gomoraahandaahiyaisuni Autaahaatho kiyaami maipihaiwa kiyohiwaiwaapi windi awaindihandi ahosumwa manditimaawitaise. Iyataati ami ishiya aunahipiwa sangi windi namaasamaapi sami piwaha athomaasiwi ahosisamahohiwaiwai Autaahaatho naanjihaiwa jihis Sotomihiyaisuni Gomoraahiyaisuni numwiwaiwai daahemwawaiwa mitaahi aungwohandi nunyati mandititwise,” nyatati Jisaasiho ko natanyoasisawhiyaani aposerhiyaanangi kanyatataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihyaanangi Nyahi Naanjihaiwa Naitihaahaiwaapi Jihis Timanja Kanyatindihandapihaare
(Maakho 13:9-13; Rukho 21:12-17)*

¹⁶ Kanyatatosi Jisaasiho piwaha bihewainja sanyatataase. “Atiwise. Ninisangi maasapiho sipisipihandamataiwu anditimitiwu napaisaati nanihaiwhiyaatangi ishiya suhiri ainjihiriramataiwu tipu ikiwu tahamanwu nopisasiwhiyaamihathihis nandisoasataayo. Siyataayoni sahi baiwi akwiranithomataiwu mihopi mihapi japepinjawi gwinyaapi mmotinwu ami koho dipihomataiwu nehi anjini napaisaati otipipati kaiwi daiwise.

¹⁷ Iyawaawi baiwi jaawi bitosawise sahi kaisaihihaiwaapi ishiya piwaha samihetemapi itihisatiwu kiyaami anjanu piwahaapi ahoyanohiwaiwaathihis wirihiri gupwata yasupwaitaawo.

18 Saiwa sangi isihya kiyaami awaisawihyaapih kahapihepisamapi nasamaasi nuwi nisi ambipatapisatiwi naanoti yaasihaiwa nasanyawi tisapi mwisawitaapo. Saiwi sasisaihi kiya Judaahiyaisuni isihya kiyaami dawaataatapi Autaahaatihopi atihomiwi gimunyaapihyaami awaisawihiyaisuni sahi nini kaindi kaindunjati kiyohiwaiwaapi ausaapi kaunditaatiwo.

19 Saiwi kiya sangi nasamaasi nuwi itihisatiwi nasapuwitaatiwi piwaha waapihissaihi sahi piwaha maahwa napititaati kaunditahaawe tiwi awaindihandi windi gimunyaapise. Sahi katitaatiwihura timetanihi piwaha katitaatiwaha sami Japho Autaahaaticho neti gisunyataise.

20 Iyataati piwaha sami maahomwaanapi katitaatiwaha samihametitaise. Owetise. Sami Japhomi Itipho sami maahomwaanpi neti piwaha sapi nanipimati katitaise. Isi sahi awaindihandi yaiwi windi gimunyaapise.

21 “Iyataati ningi maarho naninyawi nisi otipipati kaniwi nanipinjohiyihyai sawanaami naisihya sawitaapo. Isihya sawanaami sahosaingoyai usa isihya timaitaatiwi nusepaitaapo. Aisaihi ami saniya sapiya kiyaami mwaayamaatiyai sati kati naasaipiti kawitaapo. Aisaihi ami nisapi ginunyaahohiyihya saniyasapiyai mwaayamaatiya manditiwiwi ahosumwapi isihya usa tiworisai nusepaapi kiyaami ikwiraatih numwisaihi timaitaapo.

22 Saiwi nisapi satiw isihya nahatiya sangi manditipisitaapo. Ami saiwa kasisaihihandi kandi sami wowaati biya anditita bitopi notaataahi asisaha ipotiheti biya jinjahira bimitandihandi naitaise.

23 Nini akitinhi sangi kasatataato, sahi Isiraherihyaami aunahipihaiwara windi gaamapi otipipati kaimi nuwi sangi owemasaihihura Nini Isihyaami Saahonini Jihonini jahira napito. Nisi napitandihura detisi aunahipati wuwaninhi nuwi nandaahohipata mihotiwimapi bimisotiwise. Aunahipiti sataahiya sangi tisapi mwisapi naanihaiwa nasamisaihaahi kapihi namasi ami witaahapi sahi yanhihmapi nisi piwaha nanesi kaunditaatiwi nuwise.

24 “Iyataati utaaho wo komi kataunjisihomihatih asimwaatitih bindata mmona nesih komi kataunjisihoi windi nusatipaha daahemwahomaah. Ami utaaho woaisangi wo awaisihom otipipati nawho owehandi nehi kawisataaho komi awaisihoi windi daahemwa namusatipahaahoe.

25 Saisi kiya mmona nesih komi kataunjisihomatiya noaipaitandi maarho biya witane. Iyonihi ami utaaho awaisihom otipipatihoisangi komi awaisihomihamwaanpi noaipataataahi gaare. Aisi ami nini sami awaisihonih itipho maipihaiwaami awaisihom ambipati Bwaasirihirane ndawaatowi ami sangisaahi apipaahi ambipa maipihaiwa nasoasawi kasatitaapo,” nyatati Jisaasiho komi aposerhiyaanangi kanyatataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihyaani Aposerhiyaanangi Nehi Autaahaatihopaahih Yaiwise Nyatindihandapahaare
(Rukho 12:2-7)*

26 Sanyatatosa nyangi sanyatataase, “Nisi otipipati kaiwi nisi piwaha gaahaiwa isihyai sahi kaundohiwaiwa sihihura Autaahaatihomi ndiheti ausaimanindaise. Iyati isihya maipihaiwa sangi kasisohiwaiwasangi ami sihihura Autaahaatihomi ndiheti ausaimanindaise. Isi sahi kiyaapi yamaiwi nisi otipipati nanihaiwi kaiwi daiwise.

²⁷ P*iw*ha nehi sawanaatangisaahi is*hiya*apai noaatiti kasatonih*i* atiwi nehohiwaiwa is*hiya* nahatiyai ausaapi ot*haat*i nd*het*i kaund*w*ise.

²⁸ Iyawaawi sahi is*hiya* sami maar*hoai* w*ind*i timapi nehi sami amb*ipatisaah*i tiw*itaat*w*hiya*apai sahi w*ind*i yamawise. Nehi Autaahaat*ho* sami amb*ipatu*n*i* maar*houn*i ahoya maawi tiwa neti sis*haap*hi t*hoaitand*ihopaah*hi* yaiwise.

²⁹ “Iyataati koho ap*ipaah*i gw*iharaahas*nya is*hiya* w*ind*i napait*w*i tus*han*w*i* namaitaapo. O tus*han*w*i* yahuri newaawaahi surapi naw*ho* nehi njis*ho* t*hw*n*ip*hoh*hi* naitaapo. Is*hiya* siyauh*hand*i kandi ami Autaahaat*ho* sas*nya* koho gw*iharaahas*nyai biya wisatataise. Siyati iwinjaati bindataisi koh*s*nyaami wo nehi n*w*ip*hand*i w*ind*i yap*pataap*hi t*maam*haitaise. Autaahaat*ho* sawaho t*mahiyane* tonaah*hi* t*m*haitaise.

³⁰⁻³¹ Iyataati koho gw*iharaahas*nyaisi iwinja bimis*i* ami sangisaahi autaahi wamwaan*i* kom*i* apoh*pataatesama* jainja bindataise. Is*i* sahi yamawise. Iyataati ami sahihi sami mis*is*haisangi napitiyati ahendaise tati Autaahaat*ho* aw*tati* aim*i* jasose.

*Kima P*w*ima Jisaasiho Nyahi Jisaasihom*hiyaan*ne T*t*haahandap*i* Katind*handap*haare*

*(Ruk*ho* 12:8-9)*

³² “Utaaho itapaati wowaati kom*i* kaatami maahomwaan*i* nusaati is*hiya*ami nd*het*i ausaati n*n*i K*raisihom*hon*ne* n*n*i K*raisihom*haan*ne* tis*hoai* tisaamaati ami nisangi nis*i* Ap*ho* yam*hapataat*hi bimis*hom*i nd*maahomwaan*i koai kaati awusaito. Saindi so nis*hoe* saati nis*haate* und*ti* nis*i* Ap*hoai* kaund*to*.

³³ Ami utaaho itapaati wowaati kom*i* kaatami maahomwaan*ap*i nusaati n*n*i K*raisihom*hon*ne* maata K*raisihom*haan*ne* maatisaamaati ami nisangi sat*i* kat*i* kaindi nis*i* Ap*hom*i nd*maahomwaan*i w*ind*i amaawusaito. Saindi nis*i* Ap*hoai* so nis*hoe* saati nis*haate* und*ti* w*ind*i kamund*to*.

*Kima P*w*ima Jisaasiho Napaind*hand*i Nesi Nap*t*ihon*n*imaah*e* Namatana Pw*sip*yaipa Nesi Nap*t*ihon*ne* Tind*handap*haare*

*(Ruk*ho* 12:51-53, 14:26-27)*

³⁴ “Sahi w*ind*i nisapi saiw*i* g*munyaap*ise, ko nyahi napaisaati p*w*wanna t*muna* bim*t*haahandi yap*pataap*hi nesi nasahoe t*w*i g*munyaap*ise. Owe. N*n*i sahi napaisaati p*w*wann*w*i bim*taat*w*hand*i nesi nap*t*ihon*n*imaah*e*. Namatana pw*sip*yaipa nesi nap*t*ihon*ne*.

³⁵ Iyataati n*n*i mwaaya sapiya maatiya saniya saisa saisatoya ahos*matiw*i it*h*inn*w*i tunn*w*i tip*tapaat*w*i* nop*sas*indaat*w*handi nesi nap*t*ihon*ne*.

³⁶ Iyataati utaaho wo n*ngi* kom*i* maar*ho* naninya nanipinjis*hoai* sawahom*hiya* saniya sapiya saingosaahoya sanaanisa sanaapw*isa* ap*ipaah*i awaind*hand*i m*maip*w*wi*wi ahosumwaitaapo.

³⁷ “Ami utaaho wo saniya sapiyaisaah*hi* kom*i* maar*ho* awaind*hand*i nunyataati n*ngi* w*ind*i biyati namaan*miso* so nis*i* maar*ho* w*w*ihoh*t*handun*i* gaahaiwaun*i* namaitaise. Iyataati ami utaaho wo kom*i* mwaaya maatiyaisaah*hi* maar*ho* awaind*hand*i nunyataati n*ngi* w*ind*i biyati namaan*miso* so nis*i* maar*ho* w*w*ihoh*t*handun*i* gaahaiwaun*i* namaitaise.

³⁸ Iyati ami utaaho wo satati naan*haiwa* w*ind*i nameti w*ind*i namaapw*itaano* tatunyaati saiwa ip*i* t*t*hi ataw*ihatamatiya* neti

timaapwitatati nisi kaindi daayohirihireti maaninjapepihirataataahi soai nisi otipipati kanisati naneti nanipinjitandi nini windi namumwaito. Owetitaise.

³⁹ Iyataati ami utaaho wo maapi komi ambipatapihaiwaapaahih anditati napamasiho ko ningisati jinjapih bisotitandihandi ko windi namaitaise. O ami utaaho wo maapi komi ambipatapihaiwai aho-sumwa nisihaiwaapaahih anditati napamasiho so ningisa biya jinjapih bimitandihandi ko naitaise.

Kima Pwima Jisaasiho Satati Utaaho Wo Nisihiyai Iwitatamasiho Gaahandi Naitaise Tindhandapahaare

(Maakho 9:41)

⁴⁰ “Iyataati isihiya usa sangi napaitiw maariho wisaipei nasamaapi nisi piwaha sahi ausaahohiha atisisaihaahi nisangi sati kati kanisawaayopo. Iyawaawi ami saiwi napaitiw maariho winipi nanimaawaawaahi sati kati kaiwi ningi natanoaasisihoaisangi numwaawaayopo.

⁴¹ Iyataati utaaho wo Autaahaatihomi piwaha atisa nesi napisiho piropetihoi Autaahaatihomi piwaha nesi nasahoso tati komi anjani numwaati nandapa nunyati iwitatamanataataahi ami Autaahaatiko komi piwaha atisati nusesi napisiho piropetihoi numwiwaiwaamihaiwa koaisangi naitaise. Iyataati ami utaaho wo utaaho titih gaaho woi titih gaahoso tati komi anjani numwaati nandapa nunya iwitatamanataataahi ami Autaahaatiko utaaho titih gaahoi numwiwaiwaamihaiwa utaaso soai Autaahaatiko numwitaise.

⁴² Isi kimandi baiwi gwinyaapise, utaaho wo nisi isihiya ningi nanipinjohiyihiya usa ambipati owehiyaami woi nisapi gwunyaataati so Jisaasihomihiyaamihoso tati gaahandi apipaahi turikaarehonjisangi kawisataataahi soaisangi ami Autaahaatiko siyohiyihiyaapi gaahaiwa timanja ah>wiwaiwa kopihapa apipaahi akitinih naitaise,” nyatat Jisaasiho komi otipipatihyaanangi kanyatat osasepihaataise.

11

Kima Pwima Jisaasihouni Joniho Isihiyai Baawusishouni Kurami Otipipati Kaiwaiwaapahaare

(Rukho 7:18-35)

¹ Aih Jisaasiho komi otipipatihyaani aposerihyaanangi piwaha winihinyata kanyatiwaiwa katati owematosati otipipati kaitihaawi nyangisi natanyoasataise. Natanyoasamapi sapihi namasi kapih aunahipihaiwa deti ahetiwaiwaara isihiyai kataunja piwaha ausaitandi daimi notaise.

² Aih Joniho Isihiyai Baawusisho ko napwitatati bimimbipihapi Kiraisiho otipipati kaiwaiwaapi atisataise. Atisataati komi otipipatihiyai Kiraisihoenda koai wa nunjendaatiwi natausaasataise.

³ Natausaasih nuwi noaipapi Jisaasihoai saundiwi nunjenawaayopo. “Kinyi Joniho satati Autaahaatihomi gaahaiwa watipihaiwa isihiyai iwitatamanitandihaiwa nesi napitaise tishonji konjo? E wopi nyahi jatitahaawo?” undiw nunjenawaayopo.

⁴ Saundiwi nunjenhauhi Jisaasiho komiha sata kaundataase, “Kahapaamapi nini kandi kiyonih sahi taawi atiw mmonihowimaiwa kimaiwaapi jahira nuwi Jonihoai kaundiwise.

⁵ Isihiya ndiha maipita asihatahiyai nini nusorahaahonih jahira nga jawaayopo. Aindi isihiya ikwauhiri ambipati biwateti napohiyai nisi watipihandi nunyati anditwihonih gaawimainjih jahira dosi

daayawaayopo. Aindi isihya asaaha pisapipaisahiyai kapa nemwahonhi ambipati gaahati nusoaipataise. Aindi isihya atihiri niwisapwinjhi atihomisohiyhiyai nuriwatahonhi atisawaayopo. Aindi ami isihya aimi napomahohiyhiyai animwaahipatombi jahira gandi numwaati nisi maarho ditihiri nunyonhi nepawaayopo. Aindi ami isihya jamaamaninwi taanahiyhiyai kiyaisi Autaahaathiho kahapaamapipa gaahaiwa kawitandihaiwaapi piwaha ausaati kaundataato.

⁶ Iyataati utaaho itapa wowaati nisi kiyohiwaiwaapi atisa mmonataati ko kaati gwinyapesirihireti kamaisanhandi kandi ko kaati nisapi ginunyaasitihandi namaamataataahi gaasi maaritane,” undataase.

⁷ Aih Jonihomi otipipatihiya atiwimap sapih namasi taawi niyauhi isihya wirisandiw niyohiyhiyai Jisaasiho Jonihopunda saundataase. “Sahi isihya iwihiriho owehapihi Jonihoenda niyohitindi napaamapa mmondaatiwi niyopo? Utaaho wo komi maarho kipwinati piwaha sawaho gwinyapesiha kamaatati nehi isihya atitaatiwi maaritohirihireti awaatipihho itipihho neti ahoaihi noti nasataisihomatiya piwaha katati noti nasataihohoi iwinjaita nowaayowo? Owetise.

⁸ Owetanaahi napaamapaapi niyopo? Utaaho apotihiri gaahiri watipihiri otiwa kaumbwaahiri niyoti bitosihoi iwinjaitaatiwi nowaayowo? Owetise. Isihya saiwi apotihiri watipihiri gaahiri otiwa kambwaahiri niyopihyaahi awaisawihyaaisaw awaisawihyaami anipipih bimopo.

⁹ O sapaisangi owetanaahi akipipa napa mmondaatiwi niyopo? Autaahaatihomi piwaha atisa neti ausaasiho piropetihho wo sapih bitosih koai iwinjaitaatiwi nowaayowo? Ye akitinthe. Akitinhindaati Autaahaatihomi piwaha atiw nepi ausaahohiyhiya piropetihiyai nusatiphaati sawahopi kiya katohiwaiwa akiwaiwema kiyati mmonati ami sawahoaisangi noaipati Autaahaatihomi piwaha atisa neti ausaasiho piropetihomatataise.

¹⁰ Iyataati piwaha kaiwa kiya katohiwiwaami neti akaahemasaha Joniho sawahopi wa sata jipatiwindataise. Iyataati Autaahaathiho sandaase:

‘Nisi piwaha nisiho kimbihi kimore. Kimosi kinyi daihira daahuwati nuwa gisapwaitandi kinyi jih koaisi nin neti nandusaasito,’ *Marakaiho 3:1*

tati Autaahaathiho kandaase tati jipatiwindataise.

¹¹ Isi kimandi nin kasatitandiyon baiwi gwinyaapise. Joniho Isihiyai Baawusihho nin otipipati kaitandihura tmetih noaipati nisi daihira daanusihondaati isihya yapipatambihya nahatiyai nusatiphaahore. Siyati isihya nahatiyai nusatiphaahotihhandi kandi isihya nisihetapi Autaahaathiho iwinjatisawihyaami utaaho wo yatih otitihapiho Autaahaatihomi gaahaiwa asakiyati mmonati netaati kandaah Jonihoai nusatiphaahore.

¹² “Aih Joniho doti komi otipipati namasati isihiyai saundati, ‘Autaahaathiho komi Mwaahoetapi sangi jainja bimitandi kimo nasati detindaise,’ undisuraapi Autaahaathiho isihiyai iwinjatindihandi watipitati waati topitaata noaipati awaindi gwinyanami napinjati wan kimuraisangi taati gwinyanami notaise. Aih isihya watipihya mwitetiw tipndinanawi nipinjanwi Autaahaathiho isihiyai iwinjatindihandaatih nandaapi kandi maaritwi namanindwi newaayopo.

¹³ Iyataati ami Mosesihomi piwaha winihapipauni ami Autaahaatihomi piropetihya komi piwaha atiw nepi ausaahohiyhiyaamihauni Autaahaathiho nasati nisihetapi iwinja bimitandi gwinyaati tmaniwaiwaapi

jatataati ausaataise. Ausaati katimi nasati Joniho noaipati otipipati kiyataati kaiwaisi neti namasati akiwaiwemat i ausaasurandaise.

¹⁴ Isi Mosesihomi piwahauni Autaahaatihomi piropetihya piwaha atiwi nepi ausaahohiyihyaami piwahauni sahi atiwitaatiwaahi piwaha satati, 'Awaisiho napitandi asisiha detitanhi Eraijaaho jahira jhi nasati komi daihira daawuwataise,' tisiha atitaapo. Atisawaawi Jonihopi Eraisaa-homatiyahore tiwi sahi gwinyapendaapo.

¹⁵ Sahi samhandisi piwaha kima atiwi nitaatiwaahi atiwi nepise

¹⁶ "Ami isimiya baiwi atihomiwi gimunyaapi wani kimumaapi miyaapi nini napititande? Gaasi namati satitaano. Kiya manyinya nanhaiwi bindawaawi ikwaatipihoaatih isohiyihyaamataiwihye. Iyawaawi usa sasaahoya usai saundohiyihyaamatiyawaayopo.

¹⁷ 'Nyahi apwitihi etitaatiyaati ipohaayo. Siyaati ipohonhi sahi nyangisawi maaritwi windi waipwaapi namaawesinhopo. Iyaati ami nyahi etitaati awirihiri awiritonhi sahi nyangisawi maarho asipaiwi windi gomaatopo,' nniwi kanohiyihyaamataiwihye.

¹⁸ Siyati siri kireti Joniho Isihiyai Baawusisihoaisangi noaipati jinjahira nandapa namaanati onaaya ami waapoho watipho wainhandi windi namaanataise. Namainjhi isihya kopi satawaatopo, 'Ese utamo kimo koai apipaahi wipetahosi wapa itipho maipihapa niwindaataise,' tawaatopo.

¹⁹ Iyawaawi ami Nini Isihyaami Saahonini Jihonini noaipati nandapa onaamaindi jinjahira nandapa waapoho wainhandi nanhonhi isihya nisapi satawaatopo: 'Ese utamo kimoai iwinjasapewise. Nandapa gwisaha taupwimati nipinja nanati waapoho watipho naharitaatiwih pihita nanahore. Iyati isihya apipaahi maipihya nawho takisihandi newaawi katihapi sawanaapiho nawho ikonihohiyihyaisatuni ami isihya kiyaami usaisa ahoyana piwana daaya bitondaise,' tawaatopo. Satiwi sahi saiwi manyinya nini katohiyihyaamataiwihyaate. Iyawaahandi kandi ipotihura sahi mmonawaawi yihoaanyami otipipati kiyohiwaiwetapi akipipa noaipahonihura sahi yihoaanyapi satitaapo: 'Kuri kurami otipipati kaiwaiwa tithi Autaahaatihomi gwinyapesirihireti akitinhi kiyamaise,' tiwi mmondaapo," undati Jisaasiho isihyai kaundataase.

Kima Piwima Isihya Maipihaiwaatihapi Namepemitohiyihyaapi Jisaasiho Itihitindihandapihaare

(Rukho 10:13-15)

²⁰ Saundatosati Jisaasiho isihya aunahipihaiwa komi watipihaiwa taahiwaiwa kaihi kapih kiyaami maipihaiwaatihapi jahira Namepemitohiyihyaapi itihindaase.

²¹ Itihitati sata kandaase, "Ese, Korasinihyaati ami Betisaitaahiyaate, sahi apipaahi maipihandi yaasati naanhandi watipihandi nitaapo. O ami apaapi maato. Ami watipihaiwa taahiwaiwa samihapihi samihatih nini kiyohiwaiwa isihya aunahipati Tayaahandaahiya Saitonihandaahiyaamihapihi kiyaamihatih saiwa kaisanaahi kiya jhi aimi keti waatipati thoaamwitiwati nopi jaatiwi yutiha niyopi gwivi maarho asipaiwi kiyaami maipihaiwaatihapi jahira nepemaitauhe.

²² Isi sahi baiwi kimandi gwinyaapise. Asisiha isihyai neti tipitapaitandihura Autaahaatih isihya Tayaahiyaisuni Saitonihiyaisuni yaawati naanhandi yatih wamwaanji nunyataati ami sangisi apipaahi awaindihandi nasamataise.

²³ Ami sahi Kapaniyamihandaahiyaate, sangi Autaahaatih maarita autahesamaitaiso? Owetataise. Kohi sisihapihi neti yasotataise.

O napaapono? Ami watipihaiwa ninii samihapihii kiyohiwaiwa isihiyaaunahipatii Sotomihyaamihapihii kaisanaahii kiya kiyaami maipihaiwaatihapii jahira nepemaitiwi windi owemetiwi wani kimura bimitauhe.

²⁴ Isi sahi baiwi kimandi gwinyaapise. Asisaha isihiyai neti tipitapaitandihura Autaahaatihoo isihiyaa Sotomihiyai yaawatii naanhandii yatihii wamwaanii nunyataatii amii sangisii apipaahii awaindihandii nasamitaise,” tati Jisaasiho isihyaapii itihindaase.

Kima Piwima Jisaasiho Nisaapihii Napiwii Ikiniiwii Tindihandapahaare (Rukiiho 10:21-22)

²⁵ Isihiyai saundatii namahaatosatii Jisaasiho sandaase. “Apore, yamihapatii yapipatamii Awaisihonye, kinyii gwinyapehingiwaiwa isihiyaa yapipatambii amitiha awaisihaisahiyapii nepii noasapii isihiyaa manyinyaamataiwi nanihaiwihiyai nepii nunjinhii kandapii ninii gisii, ‘gaare, gaahone,’ hitataato.

²⁶ Ye, akite apore, sandii saingitii mandii kiwahonyii gwinyapepii saitaano tipii maaritingitii handa kiyapaise,” ndaase.

²⁷ Satatosatii amii sandaase, “Apiho komii gwinyapesiwaiwa nahatewa nanisatii aimii ngingii naninyataise. Utaaho wo mambiiho Autaahaatihomii Mwaahoninihi windi biyatii maanose. Nehii nisi Apiho Sawahohihe. Iyataatii amii utaaho wo mambiiho nisi Apihoai windi biyatii mausose. Nehii ninii Komii Mwaahonini niwahoninihe. Niwahoniniindaatii amii isihiyaa usaisii niwahonini maarititii gwinyaahohitii handa nisi Apihoai kiyaisii netii nunjisaniihiyaahihii usondaapo.

²⁸ “Isihyaatii sahi wapa kahapaamapipa naanihapa wirapii isipii daayawaawii samii gwinyaahohitii handii maariiho ambipatii nepii nopisasiniiwii naanasisa nasirapetisawihyaate, ninii sangii ikindaatiiwii handii nasamitaanii sahi nahatiyaatii ngingisenda napiiwiiise.

²⁹ Napiiwii nisi kandisasohiwaiwa otipipatii nepii sawanaatamiihetemapii amii nisiihetapii kaiwa mmowii kaiwii nepiise. O napaapono? Amii ninii utaahonini napaisihonini nisi maariihoaatihii yatihii ipatisanitiihoninisi amii sahi nisiihetapii ikindaatiiwii handii naitaapo.

³⁰ Amii ninii kandisasohipipa sapa usaayihapaasii sahi nga samii ikotiihaasinii tipwiiitaapo, amii sahi isiiwiiitaatiiwii nasanyohipipa usaayatii windi naahomaanijihapaasii sahi nanihaiwii nga isiiwiiitaapo,” ndaase.

12

Kima Piwima Judaahiyaami Asisaha Awaisaha Ikindaatiiwiiha Sapaatiihandapii Jisaasiho Nini Kaamii Awaisihonine Tindihandapahaare (Maakiiho 2:23-28; Rukiiho 6:1-5)

¹ Aihii asisaha wanya sanaihi Judaahiyaami asisaha ikindaatiiwiiha Sapaatiihandetii (Saararehura) Jisaasiho komii otipipatii mmowii nepii kaiwii nuwipinjohiyiihiyaisatii osaataatihira taawii nowaawii komii otipipatiihiyai jaumanataise. Siyatii jaumwasihii kiya kapihii osaataatii witi handii nandapa kipwiiwii iwatopii nepii nanawaayopo.

² Iyauhi Parisihiyaa kiyai iwinjaposawii Jisaasihoai saundawaatopo. “Jasapeme! Kimandi kinyii otipipatiihiyaa kiyohitii mandii nyahii Judaahiyaanamii winihapipa sehii mwaapii asisaha ikindiihaaha Sapaatiihandii* nepii nanyopisasiwii handii kiyawaayopo,” undiiwii kaundawaatopo.

* 12:2: Sa asisaha saararehura Judaahiya ikii nohuraare

³ Saundauhi ami Jisaasiho Parisihiyai komiha sata kaundataase. “Ami sahi Daawitihouni komi ishiya naishiyauni jaumwasihhi kaindihandapi apipaahi windi awimitiwihyaatitamatawaaatopo.

⁴ Jaumwasihhi Daawitihou komi ishiyaisa Autaahaatihomi anj awaindihandaatihhi nandaati nandapa biretihanhi Autaahaatihomi ndiheti ahotitandi ahiyohiha prisihiyaami mitihou prisiho nemwihhi ko netati komi ishiyai neunyatini nainje. Iyataati sapa nandapa biretindapi winihapipa watipihapa satati, ‘Nehi prisihiyaahihhi nandaatiwihande,’ tati ahotahande. Siyati winihapipa ahotihandhi kandi jaumwasihiyataati kapa neti nopisasati Daawitihou nandapa biretihanhi komi ishiyai neunyatini nainje.

⁵ Aisi ami piwihha waisangi Mosesihomi winihapipaatihi ahotisihha sahi apipaahi awimitiwihyaato? Piwihha siyahaapito, asisihha ikindaatiwi Sapaatihaiwa nahatewetihhi prisihiya Autaahaatihomi anj awaindihandaatihhi otipipati kiyawaawi asisihha ikindaatiwihha (Saararehura) Sapaatihandami winihapipa nepi nopisasopo. Nopisasawaahandhi kandi piwihha naanijha kiya windi namehopo. Autaahaatihou kiyaisi nehhi nanhiyatini iwinjase.

⁶ Siyauhi ami wani kimbihhi samhatihhi ninhi utaahonini anj awaindihandisuni kandami prisihiya ishiyaapi otipipati kiyohipatisuni awaindihandhi daahemwati nusatipihaatihonini kimbihhi kimonini bitondaayo.

⁷ Iyataati Autaahaatihou komi piwihha jipati pindisihaatihapini sandaase: ‘Ninhi sahi ishiyai pihitiwi iwitatamaniwihhi maarihou asipiwitaatiwihandapi pihindi maaritihhi gwinyaataayo, ami sahi sami maasapihhou sipisipihandhi kohasipihou tipihhi jitiipa nuhaapi sisandipapini gaarehandhi ningi naninyohitihandapi windi pihindi maaritihhi gumunyaaho,’
Oseyaahe 6:6

ndaase. Isi ami sahi piwihha kimaami tanyaaha mmonawaawaahi ishiya ainahiyihiyai sahi windi mmaipimaawitaapo.

⁸ Sandi apaapi maato, ninhi niwahonini Isihyaami Saahonini Jihonini asisihha ikindaatiwihha Sapaatihandihhi ahiyohihoninisi kandami Awaisihonine. Saindhi niwahonini Awaisihoninisi asisihha Sapaatihandeti ishiya wapa kaitaatihihapa ninhi niwahonini jatataayo,” undati Parisihiyai Kaundataase.

Kima Piwihha Judaahiyaami Asisihha Ikindaatiwihha Sapaatihandeti (Saararehura) Jisaasiho Utaaho Ikwirihhi Biwatesihoi Titihiwisitihandapihaare

(Maakihou 3:1-6; Rukihou 6:6-11)

⁹ Sapihhi Parisihiyai saundamapi Jisaasiho kiyaami (sinekokihandhi) anjanj piwihhaapi ahoyanohitihandaatihhi notini nandaataise.

¹⁰ Aihhi utaaho wo komi ikwirihhi biwateho sapihhi bindataise. Bimihhi Parisihiyai Jisaasihoi saundiwihhi nunjenawaayopo. “Judaahiyaanami asisihha ikinaati awaindewaamaitihaahandhi Sapaatihandeti (Saararehura) ishiya timbipaisahiyai titihhiwiwawaawaahi winihapipa Mosesihou Autaahaatihomi neti nanyamimbipini nepi nopisasawaayowo e owetiso?” undiwihhi nunjenawaayopo. Sandi Parisihiyai Jisaasihoi saundiwihhi nunjenihohitihandhi komiheti piwihha nepi yawutaapi ko siyahoe siyahoe titaatihihapaapi daawaawe.‡

† 12:8: Sa asisihha saararehura Judaahiya ikinohuraare ‡ 12:10: Sapaatihandeti ishiya otipipati windi kamaiwise tati winihapipa ahondahanditihhi kandapi Jisaasihoi ishiya usa sandi nunjenawaayopo.

11 Saiwi nunjenihauhi ami kiyai Jisaasiho saundataase. “Ami sami wonji kinyi maasapiho sipisipihandi bitohonji ami kandi asisiha ikindaatiwaha Sapaatihandeti animwaahipatopi wionaahi noaitaino e owetiataiso?”

12 Isi ami utaahohi Autaahaatihomi ndimaahomwaanji nehosi maasapiho sipisipihandi daahemwahoe. Isi nyami winihapipa daihira windi namaanyisapuse utaawo itapi waati asisiha ikindaatiwaha Sapaatihandeti neti nopisasinthonihi nyahi koai kaati newa iwitatamanjitihaahandapo,” undataase.

13 Saundatosa ami utaaho komi ikwiri biwatesihoai Jisaasiho saundataase. “Kinyi kinyi ikwiri mbapi dhumwanjime,” undataase. Undihi ami ikwiri biwatesiho komi ikwiri mbati dhumwasihi kirikiwiri biwatesirihiri noaipati gaahirita wihoanjihiri ainahihiramatiya nonasayataise.

14 Siyati sandi Jisaasiho gaahandi watipihandi kaihihandi kandi ami Parisihiya sapih namasi nuwi Jisaasihoai sohoai tiwitaatiwandapi piwaha timaniwi wisasawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Akiti Autaahaatihomi Otipatihoe Tahaare

15 Koai sohoai tiwitaatiwi piwaha kanwi wisasohitindapi Jisaasiho mmonamapi sapih aunahipita namasi notaise. Namasi naihi ishiya wirisandihandi timbipaisahiyauni ainahiyahiyauni koai nuwipinjawi komi piwaha atiwisawaayopo. Iyauhi timbipaisahiya koenda nasohiyahiya nahatiyai kiyaami timbipa nemwa titihiwitataise.

16 Iyati ishiya wirisandimi koenda nasauhi kiyaami timbipa nemwa titihiwisawahiya saundataase. “Sahi ninisaiwa sangi kasisohiwimaiwaapi ishiyai windi ausaapi kamundwise,” unda bapiya kaundataase.

17 Sandi Jisaasiho ishiyai titihiwisitihandapun nisapun ausaapi ishiyai kamundwise undindimandi apaapimahe, jihura Autaahaatoho komi piwaha atisa neti ausaasoho ppropeti Aisaiyaahomi maahomwaanapi Jisaasiho sawahopi saitaise tati katisiha akaahemaitande. Iyataati sa piwaha Aisaiyaahomi maahomwaanapi Autaahaatoho sata kandaase:

18 “Kimbihiki kimo nisi otipatihore. Niwahonini ahwisonihore. Aindi utaaso so koai ninisaiwa nuniyati ami ninisaiwa baindi maariho wuwitihore. Maariho wuwitihosi ninisaiwa anditiwihonihiki kaitandihoni nisi Itipihoni nesipiti numwaasaito. Numwaasasanihi ami ko ishiya nisapi atihomiwi gumunyaapi nisihyaami dawaataati bimohiyahiya kiyaami maipihaiwaatihapi japihi nepemaitiwi nisenda napiwi ginunyaapi titihiki gaahiya noaipaitaatiwihira daihira nanunjitaise.

19 Iyataati ami ko piwaha utarhandi ishiyaisati pwisipataahamatiyati tunati windi noti nasaya kamaatati ami windi kaahaamaatati ami windi piwaha waapihita aunahipatami daihira ishiya nasisoari ahoyanihohippihi windi nonasaya ngoti otita kaahaamaatataise.

20 Iyataati ishiya apwitiirami detiho apiipaahi tiwatainjihomataiwi kiya windi anditimitiwi ishiya usa kiyaami tiworisauni utaaho yapipatambi maipihouni kiyai nepi nusopisasiwi tipu uripatisauhi kiyaami maariho owetihiki napwitaatiwiyohiyahiya nisi otipatihoni kiyaami maariho jahira neti titihiwitataise. Iyati ami ishiya usa sisaha norihiri tiha tihwitimi noti otasaahanda niyotitandi nehimasahaamataiwi kiyaami maariho nipitihiki napwitaatiwi nahiriwi bimohiyahiya nisi otipatihoni kiyaami maariho jahira neti wuwuwati titihiwitataise. Iyati ko apiipaahi andititati watipitati ninisaiwa ishiya nahatiya titihiki gaahiya nisihyaimatitaatiwuni maipihaiwa

nahatewa yap+patambi nemati ip+hatind+maitand+ gw+nyaahoh+waiwa ak+waiwa noaipaitand+ kaimi not+ kaiwa noaipahon+huraat+taise.

²¹ Iyon+h+ is+hiya yap+h+ nahatewaaraahiya nisi ot+ip+patiho at+inisahopi ko nyangi jap+h+ ap+paahiyaanangi nanyamaito t+w+ kopaah+h+ g+wunyaapi nammopi and+tit+w+ jat+taapo, *Aisaiyaaho 42:1-4* tati Autaahaat+ho Aisaiyaahom+ maahomwaan+api kandaase.

K+ma P+w+ma Is+hiya Jisaasihop+ Bwaas+r+h+ram+ Wat+ip+hand+ Ot+ip+pati Wat+ip+haiwa Kiyataise Toht+handap+haare (Maak+ho 3:20-30; Ruk+ho 11:14-23, 12:10)

²² Aih+ is+hiya usa utaaho wo koai it+ip+ho maip+ho numwaati kom+ nd+ha n+w+isotisi+h+ w+nd+ minja kom+ maahomwaan+ net+ n+w+isapus+h+ w+nd+ p+w+amaatahoai Jisaasihoenda numwaasi nasawaayopo. Iyauh+ Jisaasiho so utaasometap+ it+ip+ho maip+hoai net+ yota utaasom+ nd+ha nusor+haati maahomwaan+ n+w+usaati tit+h+w+is+h+ ko jah+ra p+w+aatati jataise.

²³ Aih+ kap+h+ is+hiya w+r+isand+hand+ ahoyan+hohiy+hiya sand+ mmonawaaw+ ap+paah+ yaiw+map+ Jisaasihop+ satiwi nasenawaayopo. “Ese, utamo k+mo k+mand+ kais+ Daawit+hom+ Mwaaho Nyainja Bim+and+hondaatete? Am+ kometanaah+ diyaamahot+taisono?” nnawaatopo.

²⁴ San+hauh+ Parisihiya sand+ atiwasaw+ kiya Jisaasihop+ satawaatopo. “Ko it+ip+ho maip+haiwa net+ yotind+mand+ neh+ am+ it+ip+ho maip+haiwaam+ awais+ho Bwaas+r+h+r+ koai wat+ip+hand+ nunya and+tiw+is+h+ saiwa kiyataise,” tawaatopo.

²⁵ Satauh+ Jisaasiho Parisihiyaam+ gw+nyaahoh+tihand+ usonatosa kiyai saundataase. “Is+hiya usa yap+pati naasaipiti kataahap+hiya yap+pati namandipap+ tip+tapaat+w+ tunn+w+ kahap+h+ kahap+h+ ahoyanawaawaah+ w+nd+ kiya ot+h+ b+mim+taapo. Iyataati am+ aunah+pati w+ti+sangi am+ k+ret+hiya nususas+ wusasisangi nep+ tip+tapaat+w+ it+h+nn+w+ sawanaahand+ tunawaawaah+ w+nd+ kiya t+maamaamait+w+ nop+sas+n+w+ t+m+haitaapo.

²⁶ Is+ am+ s+r+ k+ret+ Bwaas+r+h+r+ iwinja bimisaw+hiya dopaw+ nep+ yahw+n+w+ tunawaawaah+ nas+ipatawaayopo. Siyawaaw+ kiya w+nd+ and+tiw+iti b+mitoaitaapo. Owet+taise. Ap+paah+ t+mahaitaapo.

²⁷ Iyataati sah+ nisap+ satawaatopo, ‘Ko it+ip+ho maip+haiwa ne-mas+ti+mand+ Bwaas+r+h+r+ koai wat+ip+hand+ numwih+ saiwa kiyataise,’ tawaatopo. Is+ am+ kiyonaah+ n+n+ sangi nas+sendaano. Sam+ ot+ip+pati mmow+ nep+ kaiwi nasipinjohiy+hiya it+ip+ho maip+haiwa nep+ yotoh+ti+nd+ kiyai wat+ip+hand+ nd+ numwih+ kiyawaayopo? Am+ sangi nasipinjo-hiy+hiya wat+ip+hand+ n+n+ net+ kiyoh+ti+mand+ kandaah+ kiya it+ip+ho maip+haiwa nemawaayow+ sam+ p+w+ha nisap+ katoh+ha sawanaatam+heti yasamwaitaise.

²⁸ Autaahaat+hom+ It+ip+hoh+h+ n+ngi wat+ip+hand+ nan+mih+ kandaah+ it+ip+ho maip+haiwa is+hiyaam+hetap+ tahaman+ti nemataayo. Saiwa saind+ it+ip+ho maip+haiwa n+n+ nemahoh+ti+mand+ Autaahaat+ho sangi jainjaati bim+and+hand+ aim+ nasati sam+hat+ind+aise satat+ nasisataise.

²⁹ “Utaaho wo am+ utaaho ap+paah+ wat+ip+hom+ an+an+ neh+ nan+hiya nawatati nandaati kom+ ik+ip+pa w+nd+ namusaitaise. Owet+taise. Neh+ koai w+r+h+ira an+itisa j+h+ w+sasatosataah+h+ kom+ an+an+ nawatati ik+ip+pa naitaise. Is+ n+n+ Bwaas+r+h+r+ daahemwa ap+paah+ wat+ip+hon+nisi Autaahaat+hom+ wat+ip+hand+ah+ k+ris+ net+ w+sasatosati k+ram+ it+ip+ho maip+haiwai net+ yondaayo.

³⁰ “Iyataati utaaho wo ningisa tĩmaamaitĩha bĩmitondaataahi so ningi neti nipĩndataise. Iyati ami utaaho wo ningi komi ikwiri naninya isihiyai nisenda numwaasi namaasataataahi so nisihiyaimatitaatiwihiyai neti tahamana toriwamataise.

³¹ Isi sahi baiwi atiwise. Isihya kiyaami maipihaiwa gimunyaatahaiwauni maahomwaanapi sisipihitiwi katohiwaiwauni nahatewa Autaahaatiho nemwaitaise. Iyataahandi kandi ami isihya usa Autaahaatihomi Itipihopi maipihaiwa gwinyapepi sisipihitiwi piwaha maipihaiwa katohiwaiwa kaiwa Autaahaatiho api paahi wĩndi nemwaamataise. Owetataise.

³² Iyataati ami isihya usa nini Isihyaami Saahonini Jihonisapi maipihaiwa gwinyapepi sisipihitiwi katohiwaiwa Autaahaatiho nemwaitaise. Iyataahandi kandi kiya Autaahaatihomi Itipihopi sisipihitohiwaiwa Autaahaatiho wanuni asisaha ipotihetuni kaiwa wĩndi nemwaamahonihĩ kaiwaanihĩ ahotimi nutaise,” undataise.

³³ Undatosati wa piwaha saundataise. “Iyataati isihya ipatami yandipihomoni mmoniwosawi ipati sati gaahate sati maipihate titaapo. Isi ipati gaahati yandipihomoni gaaho ningotaise. Ipati maipihati yandipihomoni maipihomoni ningotaise.

³⁴ Api paahi akwiranĩ tataapwĩnĩhomi mwaahatĩmaate sahi baiwi atiwise. Sami omanĩtĩtĩhĩ api paahi maipihaiwaahĩhĩ tisaindahiyaaatĩsĩ saiwa kaiwaahĩhĩ sahi katitaapo. O ami napaapono isihya kiyaami omanĩtĩtĩhĩ kipwĩndiwaiwa kaiwaahĩhĩ kiyaami maahomwaanapi katitaapo.

³⁵ Iyataati ami uta ngaawo komi omanĩtĩtĩhĩ kahapaamapĩpa gaahaiwaahĩ gwĩnyapenati neti osaiwaiwa kaiwaahĩhĩ kata kaitaise. Iyonihihi ami utaaho maipihomoni wo komi omanĩtĩtĩhĩ kahapaamapĩpa maipihaiwaahĩhĩ gwĩnyapenati neti osaiwaiwa kaiwaahĩhĩ kata kaitaise.

³⁶ “Iyataati nini akiti kima sangi kasatataato ipotihura Autaahaatiho asisaha isihiyai neti tipitapaitandiheti isihya nahatiya naasohi naasaamihĩ piwaha nahata tanauhaha kiyaami katohihaapi naasa naasaahĩ awitĩwĩ Autaahaatihoai sa sata sataati kato undataapo.

³⁷ Iyataati ami sura Autaahaatiho sawanaatami piwaha katohiwaiwa kaiwa neti mmonatesi sasataise. ‘Sahi ainahiyihyaate ami sahi maipihaiwaisawihyaate satataise,’ unda Jisaasiho Parisihiyai kaundataise.

*Kĩma Piwĩma Isihya Usa Jisaasihoai Watipihandi Kaimbi Nanyise Undo-
hiyihiyai Itihundindihandapihaare*

(Maakĩho 8:11-12; Rukĩho 11:29-32)

³⁸ Aihĩ wĩnĩhapĩpa katĩwunjohiyihyaamuni Parisihyaamuni nehĩ usaaahĩhĩ Jisaasihoai saundawaatopo. “Katipunjingihonye, nyahĩ kĩnyapi ko Autaahaatihoapihapĩ nasahoe taati gwĩnyaitaanĩ witi siwipati watipihati nepi nanyise?” undawaatopo.

³⁹ Undauhi Jisaasiho komĩha kiyai saundataise, “Sahi nisi kiyohiwaiwa jinjahĩra mmonawaahandi kandi api paahi maipihyaati Autaahaatihopi baiwi gimunyaapihiyaate. Saiwihyaatĩsĩ sahi ningi siwipati watipihati nehĩ sawanaatami ambĩpatapaahĩhĩ maaritĩwi mmowi namaitaatiwĩhatapi nanyise ndiwĩ nanĩsenawaayopo. Isi nanĩsehohĩpiti wĩndi sangi namaasasito. Nehĩ Autaahaatiho komi piwaha atisa neti ausaasiho piropeti Jonaahoai kawĩsati isihiyai siwipati nunjipatamataindihatihihi nasĩsĩto.

⁴⁰ Saindi Jonaaho araiho awaisihomi gwisihaaithi asisaha mairimaara nanoti nepasipatamataindi Ninini Isihyaami Saahonini Jihoninisangi saindi kaindi mihatihhi apipaahi yapipatami nyepepi nundi noatipati bimisanihi asisaha mairima sananisonihhi jahira nepaito.

⁴¹ Iyataati Jonaaho isihya Niniwehandaahiyai kiyaami maipihaiwaapi Autaahaatho ahosumwa manditiwiwitandaihi ausaati kaundihhi namapi kiya jahira maipihaiwaathapi nepemaitopo. Iyauhi ami ninini utaahonini Jonaahoi nusatiphaathonini wani samimathi bindataayo. Saindi bimonihandi kandi sahi atiwihhi jahira wihhi namepemaitopo. Isihhi sandi sahi namepemaitohitindapi jihura Niniwehandaahiya Jonaahomi piwihhi atiwihhi nepemaitohiyihhiya Autaahaatho asisaha isihiyai neti tipitapaitandihura komi ndiheti sami maipihaiwa nepi ausaapi nasisitaapo.

⁴² Iyataati ami jihura apopaati isihiyai iwinja bindataahaati yapipati kaanihi witaahapahaati Soromonihomi amithi awaindahandi gwinyapenati kataunjindahandi atitandhi napise. Aihhi ami ninini utaahonini Soromonihoi daahemwatihonini wani samimathi bindataayo. Isihhi sahi siyohitindapi Autaahaatho isihya yapipati nahandaahiyai neti tipitapaitandihura sahi baiwi atihomihohiwiwihhi maipihaiwaapi apopaati saat doti Autaahaathohi ndiheti sangi manditipisitaase,” undati Jisaasiho isihya komi piwihhi atihomihohiyihhiya kaundataase.

Kima Piwihhi Itipihho Maipihho Utaahoi Namasi Naisihomihathihhi Jahira Nasa Nandaasithandapihaare

(Rukihho 11:24-26)

⁴³ Kaundatosati wa piwihhi namihana saundataase. “Iyataati itipihho maipihho utaahomihathihhi noaipasi notaahura ko yapipati awasati waapihaathihhi iwihhi ahimetati owhapihihi notihhi daayati ko mbipa neti maariho wihhi tandihhi tandihhi daataise. Daataati ami ko ikindandihhi wihhi monataise.

⁴⁴ Monataati ko sawaho sanataase. ‘Ninini nisi anjipihhi namasi nasohihhi jahira naitaano,’ ndaase. Satamapi jahira jihura namasi naimbipihhi anjipihhi niyati mmonataise. Niyati mmonataati kaanji anjanji nipitati naihoanda sanahihhi itatamanindataise.

⁴⁵ Setihhi mmonamapi notihhi itipihho maipihaiwa ikwihhi naasairihhi wihhi ramihhi yahurihhi tahaiwa 7 kiyati koai nusatiphaapi apipaahi maipihaiwai numwaasi nasataise. Numwaasi nasati koaisawihhi maawihhi anjindaathihhi utaahomihhi omanjithihhi nandaapi bindawaayopo. Nandaapi bindawa utaaso soai apipaahi nepi nusopisasaayopo. Nusopisasaui ko daahi apipaahi maipitati wuwani kaimumwaanji nusatiphaathihhi nopisasinataise. Saisihhi sirihhi kireti isihya maipihhi nisi kiyohihhi waiwa mmonihhi baiwihhi akithihhi kiyaami maipihaiwaathapi namepemaitohiyihhiya awaindahandi apipaahi maipihaiwaathihhi nandaapi nepi nopisasinandaapo,” undati kiyai kaundataase.

Kima Piwihhi Jisaasihomihhiyaapihaare

(Maakihho 3:31-35; Rukihho 8:19-21)

⁴⁶ Iyati Jisaasiho taati isihya wihhi sandihhiya piwihhi konihhi kaundimihhi naihi kura komi sanaatunihhi saingoyaunihhi koenda napihhi noaipawaayopo. Noipapi ipaahaapi bitotawa koaisawihhi piwaatindotihhi nasenawaayopo.

⁴⁷ Piwaatindaani maahhi tiwihhi nasenihhi huihi kapihhi isihyaami wo Jisaasihoi saundataase, “Jasapeme, kinyihhi kinaatunihhi kwihhi nyihhi hoyaunihhi wani kimiya ipaahaapi bitotawaawihhi piwaahithi taatihhi wihhi topo,” undataase.

⁴⁸ Undih+ ami Jisaasiho kom+ha wihooan+ha sandaase, “Diyaam+haati nisi naate? Diyaamahaia nisi nihoar+ise?” ndaase.

⁴⁹ Satatosa Jisaasiho kom+ otip+ipati mmow+ nep+ kaiw+ nuwipinjo-hiy+hiyai ikuw+isati sandaase. “Jasawew+ise, k+miya nisi naati nisi nihoar+isaare.

⁵⁰ Is+hiya wowaat+ nisi Ap+ho yam+hapataat+hi bimis+ho ko kaat+ saito saito tati kiyaap+ g+wunyaas+ri+hireti japepih+ri+w+ kiyohiy+hiya siyaah+hi nisi nihoar+ho nisi naapw+iraati nisi naate,” undati Jisaasiho is+hiyai kaundataase.

13

K+ma Piw+ima Isap+pa Kw+taaho Tiw+haas+hop+ Nam+hanahaare (Maak+ho 4:1-9; Ruk+ho 8:4-8)

¹ Saundamap+ asis+ha s+keti Jisaasiho an+aan+ namasi noaipasi dur+hi+ri Garirihandainap+ notaise. Noti sap+hi dur+hi+rain+ bindata is+hiyai kataunjataise.

² Aih+ is+hiya ap+paahi wir+isand+hand+ kom+hini det+ ahoyan+imi nasau+hi bimitand+hap+hi owetih+ namati Jisaasiho kopuhoti yamwaataise. Yamwaati kopuhoti bindata is+hiya dur+hi+rami mang+rain+ bitohauhi kataunjataise.

³ Iyati Autaahaat+hom+haiwaap+ siwipati nam+hanati kiyais+ p+h+tati taah+waiwa kataunjataise. Kataunjataati siwipati w+ti satahati nam+hana saundataase. “Asis+ha waaraahi utaawo noaipasisoti isap+pa kw+taaho isoho osaataati tuw+haataise.

⁴ Tiw+haas+hi kapaami wapa dai+ra timahaihi koho sateti nanataise.

⁵ Iyati kapaami wapa naw+haas+ni yap+pati yaataat+ihap+hi timahiyataise. Iyati yap+pati yaataat+ihat+indaati ip+ho yahutaati dimaatataati kw+taaho keti nutataise.

⁶ Keti nutatat+ho ko ami ip+ho noaipati wat+p+indaati naw+hai win-jas+hi naw+ha taha+ataati kw+taaho sang+ihapa taati nutimb+ipai t+hat+ ti+poyamataise. Ti+poyamas+hi ami yap+pati yaataat+indaati tambat+hi+ri biyati w+nd+ m+haap+ baahi namohapaasi awasati owendaise.

⁷ Iyati kapaami kw+taaho wapa kit+ha nahaapatohapaami tambat+hi+ri kw+taahom+hat+hi timahaihi kw+taaho nahaapatoho nutataati nandapai neti daahemwa tiwa namaasataise.

⁸ Ami kapaami kw+taaho wapa yap+pati gaahata timahiyataise. Iyati nutati gw+nyanati wuwani tiw+haahoh+ip+pai nusatip+haati ak+ip+pa ningoti ahondaise. Iyati ak+ip+pa wapa ap+paahi taah+waiwa 100 kiyati ningoti ami wapa kap+hata taah+ip+pa 60 kiya ningoti ami wapa 30 kiyati ningotaise,” undataase.

⁹ Sati siwipati piw+ha nam+hanati Jisaasiho katati owemataati sandaase. “Sah+ sam+hand+s+ atiw+ naitaat+waahi baiw+ atiw+ nep+se,” undataase.

K+ma Piw+ima Jisaasiho Autaahaat+hom+haiwaap+ Nepemaah+wa Katind+handam+ Tanyaahaap+ Ausaas+ihandap+haare (Maak+ho 4:10-12; Ruk+ho 8:9-10)

¹⁰ Aih+ kom+ otip+ipati mmona newa kiyaati nuwipinjo-hiy+hiyaan+ni na-sawa Jisaasihoai saunda nunjen+haayo. “Is+hiyai Autaahaat+hom+haiwaap+ katipunjapaahura k+ny+ wapaap+ nepemaip+ napaap+ kaundapoaatise?” undaati nunjen+haayo.

¹¹ Undon+hi Jisaasiho kom+ha nyah+ kom+ otip+ipatihiyaanangi sany-atataase. “O ami sangisaahi Autaahaat+ho is+hiyai iwinja bimitand+ j+hi gw+nyapena timanjiwaiwa sah+ mmon+w+ naitaat+w+hand+ aim+ neti

gisunyaas+hiyaate. Sangisi sasisataati ami is+hiya otaatap+hiyaisaahi owe-tise.

¹² Sandi apaap+maato, is+hiya usa Autaahaat+hom+hiya atiwi nepi is+watohiy+hiya kaami tiwat+haati asakaiwi m+taahi atiwi naitaapo. Aisaihi ami is+hiya usa Autaahaat+hom+hiya atiwi nepi miwasohiy+hiya wonya mas+honya atisohonyonyaisangi nemasahi nan+pimat+wi+maitaapo.

¹³ Nin+hi Autaahaat+hom+hiya neti mambi wapaapi nepemaiti kiyaisi kaundoh+ti+ndi apaap+mundo, ki+mandi is+miya siyoh+ti+mandape. Kiya pi+h+ti+wi jawaahandi kandi wapa mmon+ihopo. Kiya pi+h+ti+wi atisawaahandi kandi wapa atiwi nepi ki+mwaamopo.

¹⁴ Isi kiya siyoh+ti+mandi Autaahaat+ho Aisaiyaahom+hiya maahomwaanapi pi+w+ha jih+ti+manati katis+ha akaaha noaipataise. Iyataati Autaahaat+ho Aisaiyaahom+hetapi sandaase,

‘Kiya pi+h+ti+wi atisawaahandi kandi kaami tanyaahaapi w+ndi baiwi gi+munyaaitaapo. Aiw+hi kiya pi+h+ti+wi jawaahandi kandi baiwi ak+ti+handi w+ndi mondaapo.

¹⁵ O napaapono, is+miya ki+miya kiyaami am+ti+ha nam+hatati as+hatahiyaare. Aiw+hi am+hi kiyaami at+homwaan+hi napw+ndati at+homiw+hiyaare. Aiw+hi kiyaami nd+hi namaimapi minjap+hiyaare. O ami wiwa kiya saiwa kamaiwi baiwi mmon+iw+hi baiwi atiwi baiwi itataman+n+wi gw+nyaaapi ningisenda nepemait+wi napisaihi ami wiwa nin+hi kiyaami maip+haiwa nemwati ami kiyai neti ti+ti+hemwati gaawimat+pano,’

Aisaiyaaho 6:9-10

tati Autaahaat+ho kandaase.

¹⁶ Ami sangisaahi Autaahaat+ho ap+ipaahi biyati maar+ho wisaiwati jasonataise. Aih+hi sam+hi nd+hi nasor+hainj+hi Autahaat+hom+hiya mmon+iw+hi newaayopo. Aiw+hi am+hi sam+hi atih+r+hi nasawatainj+hi Autaahaat+hom+hiya atiwi taaw+hi gw+nyapenawaayopo.

¹⁷ Ki+mandi baiwi gw+nyaaapise. Autaahaat+hom+hiya atiwi nepi ausaahohiy+hiya pi+ropet+hiyauni ami usa is+hiya Autaahaat+hop+hi baiwi gi+wunyaahohiy+hiyauni taahiy+hiya wan+hi nin+hi kiyon+hi sahi mmo+hoh+wi+maiwa mmondot+wi+hi maarit+wi+hi jaawi b+isot+imb+wi+hiya ami w+ndi mohopo. Aiw+hi wan+hi nin+hi kand+sason+hi+hi sahi atisoh+wi+maiwa atitot+wi+hi jaawi b+isot+imb+wi+hiya ami w+ndi at+homisopo. Isi sahi wan+hi mmon+iw+hi atisoh+wi+maiwaapi baiwi maarit+wi+se.

Ki+ma Pi+w+ma Isapi+pa Kw+taaho Tuw+haas+hop+hi Nepemaah+wa Katis+haami Tanyaaha Jisaasiho Ausaas+ti+handap+haare (Maak+ho 4:13-20; Ruk+ho 8:11-15)

¹⁸ “Isi sahi isapi+pa kw+taaho ti+w+haas+hop+hi nepemaiti nin+hi katoh+haapi napondaase ti+w+hi atiwi mmon+iw+hi nepise ausaati kasati+taano.

¹⁹ Is+hiya usa is+hiyais+hi iwinjaati bim+ti+ndi Autaahaat+ho gw+nyapenati neti ti+maniwaiwaapi pi+w+ha atisawaawi w+ndi gi+munyaahauhi yap+patambi Utaaho Maip+ho atisoh+hi nasati nemataise. Saisawiya siya daih+ra kw+taaho ti+mahais+homataiw+hiyaare.

²⁰ Ami is+hiya usa Autaahaat+hom+hiya pi+w+ha atisawaawi keti kuraan+hi+hi maarit+wi+hi newaayopo. Siyohiy+hiya yap+pati naw+haami tiwat+haati yaataat+hata kw+taaho ti+mahaipatetamataiw+hiyaare.

²¹ Ami saiwi yap+pati yaataat+hatamatetahiyaasi pi+w+ha atisoh+hi baahi m+hat+hi+hi ki+mwaaur+m+w+ndih+hi kiya w+ndi ot+hi and+ti+ti+wi b+mitohopo. Iyauh+hi kiya Autaahaat+hom+hiya pi+w+ha atiwi maarit+wi+hi

japepihirohitihandapi ishiya kiyai naanhaiwa numwisaihi Autaahaatihopi kiya gwunyaahohitihandi namaitaapo.

²² Ami ishiya usa Autaahaatihomi piwaha taawi atimi nowaawi ami mambhaiwaapi pihitiwi gwinyapepi ikipipa pihitiwi nepi ahoaitaatiwi maaritohitihandi piwaha atisohaha kai neti tiwa itaatisa namaasataise. Namaasasihi piwaha atisohahaami akipipa kiyaamihetapi wapa namoaipase. Ishiya siyohiyihiya yapipati kitaha nahaapatohapa nandapaisati ahoya nawasipataahamataiwihyaare.

²³ Ami ishiya usa Autaahaatihomi piwaha atiwi mmoniwipi nepi baiwi kipowaayopo. Iyauhi kiyaamihetapi piwaha atisohahaami nandapa akipipa noaipataise. Noaipataati akipipa wapa apipaahi pihitai noaipati ami wapa kapihata pihita noaipati ami wapa pihitai noaipataise. Siyohiyihiya isiya kwitaaho yapipati gaahata timahiyati nutati gwinyanati nandapa akipipa pihitai noaipasipatamataiwihyaare,” nyatati komi otipipatihyaanangi kanyatataase.

Kima Piwima Kitaha Maipihapi Namihanahaare

²⁴ Aih Jisaasiho piwaha wa namihana ishiyaisi saundataase, “Autaahaatihohi ishiyai taati iwinjaati bimaami naindimandi utaaho wo osaataati nandapa kwitaaho gaahapa niyaamati tiwahaasitihandamatiyahande.

²⁵ Aih waara ishiya nanomihauhuhura apatinditih utaso nandapa gaahapa yamasomi tiworihohi nasati kitaha maipihaha maasaworihiri osaataati nandapaamihatih tiwahaamapi notaise.

²⁶ Aih nandapa nimaatati taati kwitaihuhura kitaha maasaworihiri ausaimaninataise.

²⁷ Aih komi otipipatihya napipiwi osaataati nandapaami satihohi saundawaatopo, ‘awaisihohi, nandapa gaahapaahih yamahininhahoni kitima maipihaha maahiraapi nasahaare?’ undawaatopo.

²⁸ Undauhi osaataatami satihohi kiyaisi saundataase. ‘Nisi tiworihohi wo sandi kiyataise,’ undih komi otipipatihya koai saundawaatopo. ‘Nyahi nowa kitaha otipiya nawowaamaitaani kinyi gaare titaino?’ undiwi nunjenawaayopo.

²⁹ Undauhi ko kiyai saundataase. ‘Owetise ami wiwa kitaha otipaiwi nawomawaawi nandapaisawi ahoyawi nawomaitaawo.

³⁰ Isi neh namihapi iwinjasawise. Nandapaisa Kitaha gaasi ahoya nawa ahetane wanihapaahihohi. Iyonihi nandapa nimanjandihura timetanhi ishiya kapa nimanjataatiwihiyai kaundisanhi kiya jih kitaha maasaworihiri nawopi ahoyawi usaamapi wisasawi thoaaposawi ami kasini ipoti nandapa akipipa kipipiwi ahoyawi anipipih kapaapihapih ahaito,’ undataase,” tati Jisaasiho namihana katisaha katati owemaitaise.

Kima Piwima Autaahaatihohi Ishiyai Iwinja Bimih Mitaahi Taahiyihiya Noaipapi Andititipi Komihiyaimatohitihandapihaare

(Maakihohi 4:30-32; Rukihohi 13:18-19)

³¹ Aih Jisaasiho piwaha wa namihana ishiyai saundataase. “Autaahaatihohi ishiyaisi iwinja bimindihandi ipati kati witiwipi yandipihohi kwitaaho apipaahi turikaarehonji utaaho yamasih nuta gwinyainjipatamatiyahande.

³² Iyati so kwitaaso nandapa kwitaaho wapa osaataati yamahohipipi apipaahi namusatipihati turikaarehonje. Siyahonjindaahandi kandi aimi gwinyanataahura osaataati nandapa wapai apipaahi daahemwati awaisihondaise. Iyati ipatamatiya gwinyanati awaisihotih ami koho

nasati isititi satitihora bindataise,” undati namihanati isihiyai kaundataase.

Kima Pwima Birethandap Piraawaahoi Neti Nipindihandi Yisihandapahaare

(Rukho 13:20-21)

³³ Aih Jisaasiho kiyaisi pwaha wa namihana saundataase. “Autahaatihho isihiyai iwinja bimindihandi birethandi tihitaatiwi waatipati piraawaaho namasawi ahioyohoi neti nipindihandamatiyahande. Iyati neti nipitandihandi yisihandi apopaati waati neti piraawaaho waatipatisa ahoya tiwa nauhwa naumbwaihirati waapohoaaisa namasa isehamanimi naihi neti nipitandihandi yisihandi birethandi tihitandi isehamasiheti gaama nandaapi notaise,” undati Jisaasiho isihiyai kaundataase.

Kima Pwima Jisaasiho Nehi Siwipati Namihanahataahih Isihiyai Pwaha Ausa Kaundindihandapahaare

(Maakho 4:33-34)

³⁴ Iyataati Jisaasiho pwima kimaiwa nahatewa nehi namihanahaiwaahih isihiya wirisandihiyai kaundataase. Ami nehaahi windi kamundise.

³⁵ Ko Jisaasiho kimandi kaimandi Autahaatihho komi pwaha atisa neti ausaasihomi maahomwaanapi jihura satisiha neti akaahemataise:

“Nini isihiyaisi kaundataati wapaapi namihandi kaundito. Aindi nini wuwanihura yamihapati yapipati kaimi ahiohururaapi noasandimi napimbapaapi wani kiyaisi ausaati kaundito,”

Aunihiri 78:2

ndaase.

Kima Pwima Jisaasiho Kitaha Maipahaapi Namihana Katindihandami Tanyaaha Ausaasithandapahaare

³⁶ Aih Jisaasiho isi wirisandihandi numwasi anpipihapi niyati ananji nandaataise. Nandaasih nyahi komi otipipathiyaani koenda nasawa saundahaato. “Kinyi pwaha kitaha maipaha osaataati nawasahaapi nepe-maipi katingithandami tanyaaha ausaapi kanyate,” undahaato.

³⁷ Undonih Jisaasiho komiha nyangi sanyataataase. “Pwaha kaami tanyaaha saasi sahi atiwise. Utaaho nandapaami kwitaaho gaaho tiwhaaso so nini niwahonini Isihyaami Saahonini Jihonine.

³⁸ Iyati ami osaataati saati yapih nahande. Nandapaami kwita gaaso isihya Autahaatihho iwinja bimisawhiyaare. Ami kiti maipa isihya mambi Utaaho Maipihho iwinja bimisawhiyaare.

³⁹ Iyataati uta tiworihho kitaha maipaha tuwhaaso so Bwaasirihire. Nandapa nimanwi kipwi ahoyohurura wani isimiyaami bimaami niyohurimura Autahaatihho sateti owemat isihiyai neti tipitapaitandihandi namasati taati timanisuraare. Iyati ami isihya nandapa nimanitaatiwhiya siya Autahaatihomi otipipathiya yamihapataatihapihiyaare.

⁴⁰ Iyataati ami kiti maipa nawopi ahoyawi thoaahohipatamataiwi isimiya wani bimaami niyohurimura Autahaatihho neti owemaitandihura siri kireti saiwi kaitaapo.

⁴¹ Nini Isihyaami Saahonini Jihonini nisi enjerihya otipipathiya yamihapataatihapihiyai nandusoasisanini nuwi nisi isihiyai winja bimohiyhiyaamihatihapi kahapaamapi maipihaiwa namoyaasipipaisuni isihya nahatiya maipihaiwa kiyohiyhiyaisuni numwaapi ahoaitaapo.

⁴² Aiw+ kiyais+ sis+ha maip+ha wat+ip+haap+h+ nep+ yotisaih+ kap+h+ kiya gw+w+ ese no no ti+w+ kiyaami mang+r+ git+paitaapo.

⁴³ Iyon+h+ suraan+h+ Autaahaat+h+om+ is+hiya tit+hiya kiyaami Sap+ho iwinja bimon+h+ ip+h+omataiw+ jaitaapo. Is+ sam+h+and+s+ atiw+ naitaat+waah+ baiw+ atiw+ nep+se,” nyatat+ Jisaasiho kom+ ot+ip+pat+hiyaanangi kanyatataase.

K+ma P+w+ma Naw+ho Ikih+ Sanaat+ Ap+paah+ Aungwonyonj+ Noaasandis+ho Nehoh+it+handap+haare

⁴⁴ Kaundatos+ Jisaasiho wa p+w+ha nam+hana kom+ ot+ip+pat+ mmona newa kiyaat+ nuwipinjohiy+hiyaanangi sanyatataase. “Autaahaat+ho is+hiyai iwinja bimind+hand+ naw+ho ikih+ sanaat+ ap+paah+ aungwohand+ wap+h+ osaataat+ noaasandis+h+omatiyahande. Aih+ utaaho wo sand+ nawom+ ik+ san+nd+ mmonataise. Iyat+ am+ ko kand+ daah+ jah+ra net+ noaasatosam+ asakiyat+ maarit+m+ not+ kom+ ik+ip+pa nahataapa usai neunya kapaap+ naw+ho netaise. Kapaap+ naw+ho nes+hora naw+ho ikih+ sanaat+ noaasandis+ho kom+hot+it+and+ yapit+ naw+ho noaasandipit+ katami sat+hoai naw+ho nunya netaat+ maaritind+handamatiyahande,” nyatataase.

K+ma P+w+ma Jisaasiho Konaarap+ho Kiwaany+h+op+ Nam+hana Katind+handap+haare

⁴⁵ Iyatosat+ am+ wa p+w+ha kom+ ot+ip+pat+hiyaanangi nam+hana sanyatataase. “Am+ Autaahaat+ho is+hiyai iwinja bimind+handap+ is+hiya usa napait+w+ maarit+w+ daap+ nehohiy+hiya utaaho wo napaitat+ maarit+at+ konaarap+ho net+ ahoyataaho konaarap+ho kiwaany+h+op+ p+h+tat+ daas+h+omataiw+hiye.

⁴⁶ Iyataat+ konaarap+ho kiwaany+ho koai wo ap+paah+ wipetaho is+hiya maarit+w+ho mmonataahura utaaso not+ kom+h+aiwa nahatewa neunya naw+ho nesisa kiwaany+ho ap+paah+ koai wipiya otiwa kaumbwaaho nunya netaise,” nyatataase.

K+ma P+w+ma Jisaasiho Arahomi Ikih+ap+ Nam+hana Katind+handap+haare

⁴⁷ Iyatos+ Jisaasiho wa p+w+ha nam+hana kom+ ot+ip+pat+hiyaanangi sanyatataase. “Am+ Autaahaat+ho is+hiyai iwinja bindata kom+ p+w+ha ausaasiho am+ is+hiya kahatamat+petahiya Autaahaat+h+om+h+at+h+ nap+w+ ahoyan+w+ nandaap+ bimoh+it+hand+ dur+h+r+ awair+h+raat+h+ ikih+ awai+h+ih+ t+map+ aip+ araiho nan+w+ho namaan+w+ho nohoh+patamatiyahande.

⁴⁸ Ikih+ awai+h+ih+ t+map+ aihauh+ araiho satot+ ikiha tisainj+hura ikih+ aisi mang+r+ain+ aripataat+h+ nuw+ notawaayopo. Not+w+ bindawaaw+ araiho nep+ nap+pap+ gaaho akor+p+hoaat+h+ ahiyaw+ am+ maip+hotih+ poundaho nep+ t+mawaayopo.

⁴⁹ Is+ is+miya wani bimaami niyohur+mura Autaahaat+ho net+ owe-maitand+hura s+r+ k+ret+ siyat+ noaipaitaise. Autaahaat+h+om+ enjer+hiya ot+ip+pat+hiya yam+h+apataat+h+ap+hiya nap+w+ is+hiya maip+hiyai is+hiya gaahiyaami ot+h+at+h+ap+ aip+ nep+ ahoaitaapo.

⁵⁰ Aiw+ is+hiya maip+hiya kiyais+ sis+ha maip+ha wat+ip+haap+h+ nep+ yotisaih+ kap+h+ kiya gw+w+ ese no no ti+w+ kiyaami mang+r+ git+paitaapo,” nyatataase.

⁵¹ Nyatatosat+ Jisaasiho kom+ ot+ip+pat+hiyaanangi sanyata nanyisenataise. “P+w+ha k+maiwa kasatoh+w+maiwaami tanyaaha mmon+w+ gw+nyapenawaayowo e owetiso?” nyatataase. Sanyatih+ am+ nyah+ koai saundihaato. “Ye, mmonaat+ gw+nyapenahaayo,” und+haato.

⁵² Undonhi ko neti sanyatataase, “Isihiya winihapipa isihiyai katiwunjohiyihiya Autaahaathiho isihiyai iwinja bimindihandapihaiwa nin kandunjanhi nepihiya kiya jihapa Mosesihomi winihapipa gwinyaapi nehohipipaisawi ami wanihapa nga gwinyaapi isihiyai nga katiwunjitaatwihiyaimatitaapo,” nyatati Jisaasiho komi otipipatihyaanangi kanyatataase.

Kima Pwima Jisaasiho Sawahomi Isihiya Koai Ahosumwapo Phipiwisohithandapahaare

(Maakho 6:1-6; Rukho 4:16-30)

⁵³ Aih Jisaasiho maipihaiwaapi namihana Autaahaathiho isihiyai winja bimindihandapi komi otipipatihyaanangi katanyasiwaiwa saiwa katati owemamaphura sapih namasi notaise.

⁵⁴ Sapih namasi sawahomi aunahipati Nasaretihandaahapi notaise. Noti noaipati komi aunahipataahi bindataati ishiya kapihapihiyai kiyaami anjan piwahaapi ahoyanohipih kataunjataise. Kataunjih ishiya atiwisohiyihiya komi watipihandisa kataunjiwaiwaapi apipaahi awaindihandi yaiwimawaayopo. Yaiwimap satawaatopo, “Ese utaamo komi amitha gaahandi gwinyapendandimandi napitiyati maahapihapi nehande? Iyati ami watipihaiwa kaitandihandisangi napitiyati maahapihapi nehande?”

⁵⁵ Utaaho kimo nehi anjan animatisihomi mwaahosi awitwi jipitipaiwi kaiwi mmowi naitaatwihapih windi utarhandi namohore. Ami komi sanaati Mariyaahaatimetindho? Iyati ami komi saingoya Jemsiho Josephiho Saimonho Judaasiho siyaametindho?

⁵⁶ Aiwi ami komi sanaapwisa nyangisawi kimbih bimindawaayondho? Isi ko saiwa komi watipihaiwa napitiyati maahapihapi nehaiwaatindho? Nyahi apipaahi wendi moho,” tawaatopo.

⁵⁷ Satiwi mimaipaiwi usowi Jisaasihoai sawahomihya kiya ahosumwawaayopo. Sawisauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Autahaathihomi piwaha atisa neti ausaasiho ishiya usaami aunahipata wapihi wapihi naihihapih kapihapihya ko autahi awaisih gaahoe tiwi kopi giwunyaapi numwaawaayopo. Nehi ishiya usaahih koai sawisauhihandi kandi sawahomi aunahipataahapi ishiya sawahomihya wendi baiwi samaawisopo. Owetise. Iyataati sahi niwahonisihyaati nngi sati kati kaiwi ahosinimawaayopo,” undataase.

⁵⁸ Saiwi kopi wendi baiwi giwaawunyaapi namumwaahauhiyata kandapi kapihi sawahomi aunahipata watipihaiwa taahwaiwa wendi kamaise. Owetise.

14

Kima Pwima Joniho Isihiyai Baawusihoi Jihura Tiwauhi Napomasithandapahaare

(Maakho 6:14-29; Rukho 3:19-20, 9:7-9)

¹ Aih sura Erotiho awaisih ishiya Garirihandaahiyai iwinja bimisih Jisaasihopi komi watipihaiwa kaiwaiwaapi atisataise.

² Atisatosati saundataase, “Ese so akithinihi Joniho isihiyai baawusih ko jahira animwaahipatombi nepate. Siyataati komihatih watipihaiwa ahotih kaiwetapi ko watipimaiwa kiyataise,” Daase.

³⁻⁴ Iyataati sandi ko apaapimaase, jihura Jonihoai Erotiho sawahomi piwahaara tiwauhi napwindihandapi gwinyapenataatise. Iyataati Jonihom daihira napwirihira siyate. Erotiho komi saaho Piripho

sangi napoti bimihihomi apwaataati Erotiyaasihaati auniw@sataati kaati ikonati neti wirataise. Aih Joniho Erotihoai saundataase, “Gaathiho sangi napwihihandi kandi kinyi w@ndi sati gaahati kaimbi komi apwaataati Erotiyaasihaati nepi wirapaamaise,” undati mausahaiwa kaunda itihundataase. Saundih Erotiyaasihaati Jonihopi apipaahi kaatami mandaha nusoaatati apousamashi kandapi Erotihoai nususepaipati jinjahira Jonihoai nemape undatoatitih namati kaatapimainjihiyata ko Jonihoai neti wirati napuwataise.

⁵ Ko saiwa saundindimandapi Erotiho Jonihoai wirati napuwatosati sohoai tiwamaitotati gwinyapenimi notoandaise. Iyatoandaahandi kandi isihya Jonihopi Autaahaatihomi piwaha atisa neti ausasihoe tiwi koai autaahi nepi isiwatauhiyata Erotiho satati nini Jonihoai tiwisanih isihya dopawi nisi awaisihoninimandi iwinja bimohitihandi nepi nop@sasiwi maati maati taawo tati gwinyaataati isihyaapi yayati Jonihoai keti w@ndi timaawise.

⁶ Aih ami asisaha Erotihoai sanaati namwisuraatih kuraapi gwinyapendaatiwi isihya napwi ahoyanawaayopo. Ahoyaniwi bimauhi kiyaami ndiheti Erotiyaasihaatami maataati nonasaya waipwaasitihandapi Erotiho maariho tundati apipaahi awaindihandi maaritataise.

⁷ Siya maaritataati kaati piwaha wa timana saundataase, “Nini akitinhi sahataato wapaapi nanisesamaahi titih kinyi nanisehingipipanahimto,” undataase.

⁸ Undih apwaimaamaati sanaati kaundisaha japepihira Erotihoai saundati nunjenataise. “Wani kimura kuraanhi kimbih keti Joniho Isihyai Baawusishomi nahwitarihiri namandipapi mitiho p@retiho nehoatipihoaatih nesimbo,” undataase.

⁹ Erotiyaasihaatami maataati awaisiho Erotihoai saundih ami Erotihomi maariho yaawati naanawisataise. Komi maariho yaawa naanawihihandi kandi ami komi piwaha kaati wapaapi nanisesamihapa kapa akitinhi nahimto undati isihyaami ndiheti kaundindihandapimainjih namati ko kaatami nasesipipa nepunyawise undati tunniwi yahwinohiyihyaami woai kaundataase.

¹⁰ Kaundih niyati napwita bimimbipih Jonihoai nahwitarihiri namandipati komi mitiho nisatataise.

¹¹ Iyati mitiho nesisati apwaimaamaati numwih ami kaati nesi noti kaatami sanaati Erotiyaasihaati nunyataise.*

¹² Aih Jonihomi otipipati mmowi nepi kaiwi nuwipinjohiyihya kandapi atisawaawi napwi komi ambipati nesisuwi yamwaawaayopo. Yamwaa-posami kiya nuwi Jisaasihoai Erotiho Jonihoai nemasitihandapi kaundawaatopo.

Kima Piwima Isihya 5,000 Kaiwihyai Jisaasiho Nandapa Numwindihandapahaare

(Maakho 6:31-44; Rukho 3:19-20, 9:7-9)

¹³ Satiwi kaundauhi atisamapi Jisaasiho sapih namasi kopuhoti yamwaati isihya owehapihapi nehi nyahi komi otipipatihyaanangisataahih nohaayo. Aih isihya Jisaasiho sapihapi naise tauhi atiwimapi kiyaami aunahipihaiwa namasi nyangi nyahamasi auhiraapih nowaayopo.

* **14:11:** Sandi mitiho nesimbo unda nunjesitmandi apaapimunje kaatami sanaati Joniho akitinhi sohoai nahwitarihiri namandipawaayowo tati mmondandihandapunje.

14 Nuwî noaipîhauhi Jisaasiho kopuho namasi noatîpa nehîhaati no-tataise. Iyati isîhiya awaindîhandî wirîsandîhandî iwinjataati kiyaaipî komî maarîho asîpiyatî tundataise. Siyatî kiyaaipî maarîho tundihî kiyaaipî timbîpaisahiyaisî tîhîwiwataise.

15 Aihî asîhataahura aimî ipîho yaataatisîhi komî otîpîpatî mmon-aati newa kiyawa nuwîpinjohiyîhiyaanî nasawa Jisaasihoai saundîhaato. “Aimî asisîha napandotaisî amî isîhiya owehapîhîsî nandapa owetise. Isî isîmiyai natîpusoaase kiyaisî aunahîpîhaiwaara nuwî nandapa daapî nepî nando,” undîhaato.

16 Undonîhî Jisaasiho komîha nyangisî sanyatataase. “Owe, kiya kîmbîhî wîndî namasi namuwîse. Sawanaati wapa kiya nandaatîwîhapa nun-yawîse,” nyatataase.

17 Nyatihî amî nyamîha saundîhaato, “Nyahîhî nandapa bîretîhandî ikwî naasairîtihî amî araiho 2 kiyatî yahurisahiyaane,” undîhaato.

18 Undonîhî Jisaasiho sanyatataase, “Gaasî kapa ningî kîmbîhî nesîpîwî naninyawîse,” nyatataase.

19 Nyatatosatî isîhiyai yatîhî bimaawîse undihî bindawaayopo. Iyauhî ko nandapa bîretîhandî 5 kiyatî ikwî wihîtirîtihî amî araiho yahurîtihî netî isîwatata naingaati yamîhapataatîhî jatî Autaahaatîhoai nandapaapî kînyî gaahone gaare undataase. Undatosatî nandapa bîretîhandî naumbotî komî otîpîpatîhiyaanangi nanyamihî amî nyahî newaatî isîhiyai nesîwesîwa gaamawa nunyahaayo.

20 Nunyonîhî nepî isiya nahatiya pîhîtiwî nanîwî amî gwîsîmowaayopo. Iyauhî amî nawîpîpa nyahouna ahotimbîpa Jisaasihomî otîpîpatîhiyaanîni newa ahoyawa ikihî ikwîmaindîmwîtihî auhîramî yahura tisaahîwa kîpohaayo.

21 Iyataati isîhiya nandapa nanîhohiyîhiya nehî usîhiyaahîhî asîhiya manyinyai awîmîtiwî 5,000 kaiwîhiyaare.

Kîma Pîwîma Jisaasiho Durîhîraatîhî Autaahî Itîpîpî Naindîhandapîhaare

(Maakîho 6:45-52; Jonîho 6:16-21)

22 Aihî Jisaasiho komî Otîpîpatîhiyaanangi sanyatataase. “Sahî jîhî kopuho nesi durîhîri nahaitîwî wihînapî taawî naawîse nîni isîhiyai nîwahonîni netî nandusaasîtaano,” nyatataase.

23 Aihî isîhiyai netî kiyaisînihi natausosamapîhura nehî sawahohîhî Autaahaatîhopî gaapundîtandî sisîhoaasîni nasaamaanataise. Iyati sawahohîhî sisîhoaasîni nasaamana bimihî aimî asîhatamataise.

24 Aihî suraanîhî kopuho aimî notî durîhîramî otîhaatîndaise. Aihî itîpîho kopuhoai netî tiwanda itîpinnatî durîhîri sisîho dotî kihîhoanemataise.

25 Aihî bousetetî Jisaasiho durîhîraatîhî autaahî taatî itîpatî daimî nasataise.

26 Daimî napihî komî otîpîpatîhiyaanî iwinjaatosatî apîpaahî maarîho owenyetihî yayawaamîhaayo. Yayawaamawa satahaato, “Ese waapîhaatetapî matapîhiya maipîhiye,” taatî kaahaatîhaato.

27 Yayonîhiyata ketî kuraanîhî Jisaasiho nyangi sanyatataase, “Maarîho wisaitane. Nîne. Nînisî wîndî yamawîse,” nyatataase.

28 Nyatihî Pitaaho Jisaasihoai sata kaundataase, “Awaisîhonye o amî kînyîtapaapaahî namme nde. Nîni gisenda durîhîraatîhî autaahî itîpatî daimî napîtaano,” undataase.

29 Undihî ami Jisaasiho Pitaahoai, “Gaasi namme,” undataase. Undihî Pitaaho kopuho namasi noatîpatî durîhîraatîhî autaahî itîpatî daimî Jisaasihoenda notaise.

30 Notaatî itîpîho itîpinataatî durîhîrî tiwayaasîhî iwinjatî yayataise. Siyatî komî yaindahandaahî taatî nawatisataatî Jisaasihopî sata gandaase, “Awaisîhonye nîngî nanimaapî nanîmaape,” undataase.

31 Undihî ketî namañînda Jisaasiho satotî ahîwa numwaataise. Numwaatosatî sata kaundataase. “Ese, uta kîmonjî kînyî apîpaahî nisapî maipîhonjî masehonjî gînunyaapîhone. Kînyî napaapî maarîho yahwî gwînyaahise?” undataase.

32 Saundihî kurî maisahurî durîhîraatîhapi notîmî kopuhotî nasaa-masîhî itîpîho napotî yatîhitataise.

33 Aihî komî otîpîpatîhiyaanî kopuhotî bimohiyîhiyaanî Jisaasihoai saundawa, ‘Kînyî akîtînîhî Autaahaatîhomî mwaahonjî akohone,’ undaatî mepî autaahewaumwahaayo.

Kîma Pîwîma Isîhiya Genesaretîhandaahiyaamî Timbîpa Jisaasiho Nemwatî Tîtîhîwisîtîhandapîhaare

(Maakîho 6:53-56)

34 Aihî Jisaasiho komî otîpîpatîhiyaanangisa durîhîrî nahaitawa nonjî yapîpatî Genesaretîhanda noaipîhaayo.

35 Noaipahonîhî isîhiya kapîhapîhiya Jisaasihoai usowosawî aimî kîmo koso nîwî kapîhî yapîta gaamapî pîwîha katîwepinjanîwî kîyaamî timbîpaahiyai Jisaasihoenda numwaasi nasawaayopo.

36 Aiwî numwaasi nasohiyîhiya Jisaasihoai saundîwî nunjenawaayopo. “Isîmiya kîmiyai kînyî ikwîrî ahîwitaapî gandaahandî kandî isîhiya taahiyîhiyaasî namapî nehî iwinjasamîhî kînyî apotîhîramî mangîrainî otasaahaapî giwîta gaaro?” undawaatopo. Saundauhî Jisaasiho kiyaisî nehî iwinjasîhî komî apotîhîrî wiwawaayopo. Aiwî isîhiya timbîpaahiya komî apotîhîramî otasaaha wîhohiyîhiya nahatiya gaawimatatî tîtîhitawaayopo.

15

Kîma Pîwîma Saisatoyaamunî Autaahaatîhomunî Wînhapîpaapî Pîwîha Tunjîtîhandapîhaare

(Maakîho 7:1-13)

1 Aihî isîhiya Parisihiyaunî wînhapîpa katîwunjohiyîhiyaunî Jerusaremîhandaahîraapî napîwî koai saundîwî nunjenawaayopo.

2 “Kînyî otîpîpatî mmonîwî nepî kaiwî nangipinjohiyîhiya nyamî asoya asisaamî mîtîhiyaamî wînhapîpa nanyinyohîpîpa napaapî baiwî nepî minjapepîhîropo? Aiwî nyamî asoya asisa aimapî kaiwînyasauhî kiyohîrîhîretî tîtîhî japepîhîrîwî nandapa nandaatîwîhura kîyaamî ikwîrî jîhî bahomusopo?” undawaatopo.

3 Undauhî Jisaasiho komîha kiyai saunda nunjenataise. “Amî sahî sawanaatîsangi jaasoya jaasisaamî wînhapîpa baiwî isîwatawa Autaahaatîhomî wînhapîpa napîndapî miwatîwî amî nepî nopîsasopo?”

4 Iyataatî amî Autaahaatîho sata katise. ‘Kînyî kînyî gapiyî kîniyai baimbî atîwimbî maarîwitîpî gîwunyaape,’ ndaase. Iyatî ‘amî metîho metîhaatî wo waatî komî kaatamî saniyî sapiyaapî maarîho mîmaipiya gîwunyapenatî atîhomaawisa wîretîtatî maipîhaiwa kaundataataahî soho saamaatî timasaihî napone,’ tatî Autaahaatîho wînhîndaase.

5-6 Sata wⁿiⁿhⁱtⁱhⁱhandⁱ kandⁱ sahⁱ isⁱhiyai satⁱwⁱ katⁱwun^jawaayopo, 'Utaaho wo saniyⁱ sapiya iwⁱtatamanⁱtandⁱhapa kasanyuri numwⁱtandⁱhapa wapa ahotanⁱhapaapⁱ ko sata kⁱm^ba Autaahaatⁱhomⁱhape tatⁱ kandaataahⁱ, gaasⁱ ko saniyⁱ sapiyai wⁿndⁱ maawⁱtatamanⁱtando,' tⁱwⁱ sahⁱ isⁱhiyai katⁱwun^jawaayopo. Sahⁱ sandⁱ samⁱ jaasoyaamⁱ amⁱ mⁱtⁱhiyaamⁱ wⁿiⁿhapⁱpaapimainjⁱhⁱ kapaahⁱhⁱ awaindemawaawⁱ Autaahaatⁱhomⁱ pⁱwⁱha watⁱpⁱha yatⁱhⁱ ipatisamawaayopo.

7 "Sahⁱ apⁱpaahⁱ utaati otaatapⁱhatⁱmaate, apⁱpaahⁱ tⁱtⁱhⁱ akⁱtⁱnⁱhⁱ Aisaiyaaho Autaahaatⁱhomⁱ pⁱwⁱha atisatⁱ netⁱ ausaatⁱ jⁱhura sapⁱ sata katⁱhⁱhiyaate:

8 'Isⁱmiya kⁱmiya kiyaamⁱ maahomwaan^japaahⁱhⁱ nepⁱ mepⁱ autaahepⁱnⁱmapⁱ autaaⁱ niwatawaayopo. Niwataahandⁱ kandⁱ kiyaamⁱ maarⁱho oman^jtⁱtⁱhapⁱ kiyawaamaayopo. Owetise. Kiyaamⁱ maarⁱho oman^jtⁱtⁱhⁱ kaanⁱhⁱ yandⁱhⁱ ahotatⁱ nisapⁱ wⁿndⁱ gⁱmaanunyaahopo.

9 Aiwi kiya isⁱhiyaamⁱ nehⁱ pⁱwⁱha nepⁱ ausaapⁱ kⁱma Autaahaatⁱhomⁱ wⁿiⁿhapⁱpe tⁱwⁱ katⁱwisanawaayopo. Siyawaawⁱ kiya nisapⁱ nehⁱ jaipⁱtⁱwⁱhaiwa aunⁱhⁱhⁱrⁱ katⁱwⁱ gaapundawaatopo,' *Aisaiyaaho 29:13* tatⁱ Aisaiyaaho kandaase," undatⁱ Jisaasiho isⁱhiya Parisihiyaisunⁱ wⁿiⁿhapⁱpa katⁱwunjohiyⁱhiyaisunⁱ kaundataase.

Kⁱma Pⁱwⁱma Daihⁱra Isⁱhiya Autaahaatⁱhoaisawⁱ Pⁱwaatⁱndaatⁱwⁱhⁱra Wiwa Netⁱ Nⁱwisapusⁱtⁱhandapⁱhaare (Maakⁱho 7:14-23)

10 Kaundatosatⁱ Jisaasiho isⁱhiya usaisⁱ gaata numwaatⁱ detⁱ komⁱhinⁱ nasauhⁱ kiyai saundataase. "Sahⁱ kⁱma pⁱwⁱma baiwi atiwi nepⁱ samⁱ oman^jtⁱtⁱhⁱ baiwi kipⁱwⁱse.

11 Utaaho komⁱ maahomwaan^japⁱ nandapa ikisatⁱ nanaapwⁱtimbⁱpa kapa netⁱ komⁱ ambⁱpatⁱ maarⁱho oman^jtⁱtⁱhⁱ maipⁱtatⁱ ainjotatⁱ nusop^sasataamaise. Iyatⁱ daihⁱra ko Autaahaatⁱhoaisatⁱ nahoyatⁱ sisatⁱ pⁱwaatⁱndandⁱhⁱra netⁱ nⁱwisapuwataamaise. Owetise. Nehⁱ amⁱ komⁱ maarⁱho oman^jtⁱtⁱhⁱ amⁱtⁱhaatⁱhⁱ gwⁱnyapenatⁱ amⁱ komⁱ maahomwaan^j nausaatⁱ maipⁱhaiwa katimbⁱpa sapaahⁱhⁱ ko daihⁱra Autaahaatⁱhoaisatⁱ pⁱwaatⁱndandⁱhⁱra netⁱ nⁱwisapuwatⁱ nuwipⁱndaise," undatⁱ isⁱhiyai kaundataase.

12 Aihⁱ Jisaasihomⁱ otⁱpⁱpatⁱhiyaanⁱnⁱ nasaatⁱ koai saundⁱhaato. "Kⁱnyⁱ mmohⁱno e mohⁱno kinyⁱ pⁱwⁱha katingⁱhaapⁱ atisawaawⁱ Parisihiya kiyaamⁱ maarⁱho oman^jtⁱtⁱhⁱ mⁱmaipaiwunyaapⁱ apowindⁱmandapo?" undⁱhaato.

13 Undonⁱhⁱ Jisaasiho nyamⁱha netⁱ wihoaan^jha wa namⁱhana sanyatataase. "Nandapa nahataapa osaataatⁱ nisⁱ Apⁱho yamⁱhapataatⁱhⁱ bimisⁱho wapa wⁿndⁱ yamaamasⁱpⁱpa ko tambatⁱhⁱrⁱ ahⁱwa nawoti yamotⁱtaise.

14 Aisⁱ sahⁱ kiyaapⁱ awaindⁱhandⁱ gⁱmaawunyaapⁱ nehⁱ iwinjasawⁱse. Kiya ndⁱha asⁱhatahiya daihⁱra isⁱhiya usa ndⁱha asⁱhatahiyai nunjawaahiyaare. Nunjawaahiyaasⁱ sawanaatⁱ aimⁱ mmohohⁱtⁱhande amⁱ utaaho wo ndⁱha asⁱhataho daihⁱra utaaho ndⁱha asⁱhataho woai ikwⁱrⁱ wisi nunjamⁱ notaataahⁱ maisahurⁱ anⁱmwaahⁱpatopⁱ witⁱtaise," nyatatⁱ komⁱ otⁱpⁱpatⁱhiyaanangi kanyatataase.

15 Aihⁱ Pitaaho dotⁱ Jisaasihoai saundataase, "Pⁱwⁱha satⁱpⁱ utaaho komⁱ ikwⁱrⁱ bahomusa nehⁱ nandapa nainjⁱtⁱhanda komⁱ maarⁱho oman^jtⁱtⁱhⁱ

gwinyapesitihandi neti nusopisasataamaise tingitimandami tanyaaha ausaapi kinyi nyangi kanyatime,” undataase.

¹⁶ Undihi Jisaasiho kiyai saundataase, “Ese, isimiyaati sangisangi sangi akitinhi monawaawitowo?”

¹⁷ Aiwahi sahi nini piwaha kasatohihaami tanyaaha monawaawitowo? Nandapa utaaho nainjipipa maahomwaanjihira noti kosahaara kipwinataise. Iyati kapihapi nehahaati notaise.

¹⁸ Aihahi ami kahapaamapipa Maipihapa utaaho komi maariho omanjititihahi neti gwinyapenati osaimbipa maahomwaanjapi nehahaati noaipataise. Iyati saiwaahihahi utaaho Autaahaatihohaisa piwaatindandihirahi daihira asihata niwisapuwati nuwipindaise.

¹⁹ Iyati ami utaaho komi omanjititihahi maarihooatihapi saiwa siyataise, api paahi gimunyaatihaiwa maipihaiwa gwinyapenati isihiyahi tiwamati asihiyahi warisaisahiyahi iwiwahi iwinjati usihiyahi asihiyahi kihiyaisati nanoti daayati isihiyahi usaamihapa ikonati piwaha kahatamatipita jaiwitati usami ambipati ambipati komi piwahaara neti nopisasataise.

²⁰ Iyati saiwaahihahi utaahomi maariho omanjititihahi nusopisatati daihira Autaahaatihohaisa piwaatindandihirahi neti niwisapuwataise. O ami utaaho wo komi saisatoyaami winihapipa japepihira ikwiri jihahi bahomusa nandapa nehahi nanihonihahi sandi komi omanjititihahi windi neti namausopisatataise. Owetise,” nyatati komi otipipatihyaanangi kanyatataase.

Kima Piwima Apopaati Waati Kanaanihandaahapahaati Jisaasihopi Waati Andititati Gwunyaasitihandapahaare

(Maakho 7:24-30)

²¹ Aihahi Jisaasiho sapihahi namasi yanihama isihyaapi yapipati witi aunanipati awaiwauri Tayaahandamuni Saitonhandamuni deti ahutihata notaise.

²² Noti noaipati bimihihura apopaati yapipati Kanaanihandaahapi Isiraherihyaami dawaataatapihyaamihahaati sapihahi bindataahaati Jisaasihohenda nasati koai saundati gousoetaise. “Daawitihomi Mwaahonji Isiraherihiyahi Iwinjaapi Bimitaapi Awaisihone ningsi kinyi maariho asipinime. Nisi maasihamaati itipihoho maipihoho niwindaatihahi neti nusopisasihahi kaati api paahi maipitahi ahondaise,” undati koai gousoetaise.

²³ Siyati gousoesihandahi kandi Jisaasiho kaati piwaha wa wihoanjiha kamundise. Kamundihahi namawa komi otipipatihyaanani koai saundati tariwundaati nunjenhaayo. “Apopaati kimaati pohirinyatati nunaatati taati nyami ipoti nanyipinjisi kaati kinyi nepi tariwaimbi natipusoaase,” undihahaato.

²⁴ Undonihahi Jisaasiho komi maahomwaanji nausaati waapihitati sandaase. “Nehi isihiyahi Isiraherihiyahi maasapihoho sipisipihandahi nihirinatihahi owetindihandamataiwahi nihirinatihahi owetohiyahiyahi jihahi gandahi numwaati neti ahoaindahi iwitatamanitandahi Autaahaatihoho ningsi natanoasihahi napitihonihene,” ndaase.

²⁵ Sa satihihandahi kandi apopaati mwitetati mitihoho nusoaasami nasati Jisaasihomi auhiraapihahi timahiya atotipiwesati bindataati koai saundataase. “Kinyi ningsi maarihoho asipinimbahi nahiseti kahitohipipa kanime,” undati gousoetaise.

²⁶ Aihahi Autaahaatihoho jihahi kahapaamapipa gaahaiwa Isiraherihiyahi nunjati nunyati kawisatosati ipoti isihiyahi kiyaami dawaataati bimohiyahiyahi kawitandahi sawahoi natausaasindihandapi Jisaasiho namihanati apopaati saundataase. “Itapo, manyinyaami nandapa nepi suhiri tumwaitaapi sandi gaamaahe, owe,” undataase.

27 Saundihî ami kaatamîha koai satatî kaundataase. “Ye, Awaisihone kinyî sa akîtiha katapaase. Akîtiha katapaahandî kandî nandapa otasaaha gwîtihiho naumbwînatî suhîramî satîhomî ganîhoasinapî yatîhî timahaiihapa suhîrî netî nanataise,” undataase.

28 Undihî Jisaasiho kaati komîha saundataase. “Ese itapo, kinyî apopaanjî nisapî apîpaahî awaindîhandî gînunyaapîhaaje. Isî kinyî ngîpwî nîngî nanîsehîngîpîpa kapa kîretî nînî kahîto,” undataase. Aihî sa saundisura kuraanîhî kaatamî maataati tîtihiwitataise.

Kîma Pîwîma Jisaasiho Isîhiya Taahîhiyaami Timbîpa Nemwatî Amî Wîrisandîhandî 4,000 Kaiwîhiyai Nandapa Numwindîhandapîhaare (Maakîho 8:1-10)

29 Aihî Jisaasiho sapîhî namasi notî durîhîrî Garirîhandainî noaipataise. Noaipatî aripatainî daayatî bitopî niyatî sisîhoasinî nasaamanatî bindataise.

30 Bimihî isîhiya wîrisandîhandî isîhiya auhîrî bîwatetî andîtatî namahatatî ndîha niyotatî maahomwaanî napupwasîhî pîwîha pîwaamaatiwîhiyaunî ami usa taahîhiya timbîpaisahiyai numwaasi napîwî komî asîmwaapîpîhî ahîwisawaayopo. Ahîwisauhî Jisaasiho kiyaaami timbîpa nemwatî tîtihiwiwataise.

31 Nemwatî tîtihiwisîhî auhîrî bîwatesawîhiya dosi daiwî ami andîtatî namîhatisawîhiya nuwî napîwaiwî ami ndîha niyotîsawîhiya japîhî japî maahomwaanî napupwasawîhiya pîwaatauhî isîhiya kiyaisî winjawaawî maarîho wîndotî apîpaahî yaiwîmawaayopo. Yaiwîmapî Isîraherîhiyaanamî Autaahaatîhopî kiya maarîtwî komî ambîpatî mepî autaahepumawaayopo.

32 Aihî Jisaasiho nyahî komî otîpîpatîhiyaanangi gaata nanyamaati sanyatataase. “Isîhiya kîmiya nîngîsawî asîsîha mairîmaara bimauhî kiya nandapa nandaatiwîhapa owetise. Owetihî nînî kiyaapî maarîho asîpiyataayo. Asîpiyataati kiyaisî nandapa namunyati anîpîpîhapî nandusoasîtandî ponje ami aunahîpatî kaanîhîsî wiwa kiya kiyaaami andîtatî owetanîhî daihîra wonîwoniwî timahaitaawo,” nyatatî kanyatataase.

33 Sanyatihî nyahî komî otîpîpatîhiyaanînî saundaati nunjenîhaayo. “Kîmbîhî iwîwîrîho isîhiya oweta aunahîpa kaanîhîsî nyahî nandapa maahapîhapî taahîpîpa nga newaati isî wîrisandîmiyai numwîtihaawe,” undaati nunjenîhaayo.

34 Nunjenîhonîhî Jisaasiho nyangi sanyatatî nanyisenataise. “Sahî nandapa bîretîhandî napitaiwî isîpîhiyaate?” nyatataase. Aihî nyahî koai saundîhaato. “Nandapa bîretîhandî 7 kiyatîtihî ami araiho maipîhasînya naasonyaisahiyaanîne,” undîhaato.

35 Saundonîhî namatî Jisaasiho isîhiyaisî yatîhî bîmaawîse undihî kiya yatîhî bindawaayopo.

36 Bimauhî Jisaasiho nandapa bîretîhandî ikwîrî naasairîtihî wîhînîramî yahurîsatî araihonyâ netî isîwatata kapaapî Autaahaatîhoai, “Kînyî gaahone gaare,” undataase. Gaare undatosatî kapa naumbotî nasîpatî komî otîpîpatîhiyaanangi nanyamihî ami nyahî newaati isîhiyaisî gaamawa nesîwesîwa newaunyîhaayo.

37 Newaunyonîhî kiya nahatiya nanîwî kiyaami gwîsîha tisaitataise. Tisaitihî nawîpîpa kanaahîpa ahotîmbîpa nyahî asawa newaati ikîhaiwa awaiwaiwa 7 kiyahaiwa tisaahîwaati kîpohaayo.

38 Iyataati isîhiya nandapa nanîhohîyîhiya asîhiya manyinyai awîmîtiwî nehî gwînyaahiya usîhiyaahîhî 4,000 kaiwîhiyaare.

³⁹ Aihî Jisaasiho isihiyaisi natausaasamapi kopuhoti yamwaati nasaa-manana durihiraatihira aunahipati Makataanihandami yapipataahapi no-taise.

16

Kîma Pîwîma Isihîya Usa Jahîra Jisaasihoai Watîpîhandî Kaimbî Nanyise Undohîthandapîhaare

(Maakîho 8:11-13; Rukîho 12:54-56)

¹ Aihî isihîya usa Parisihîya amî Satiyusihiya Jisaasihoenda nasawaayopo. Napîwî wîndî kamaayonaahî koai nepî nusopîsasîto tîwî iwinjatawaawî Jisaasihoai saundîwî nunjenawaayopo. “Nyahî kinyapî ko Autaahaatîhoapîhapî nasahoe taatî gwînyaitaanî watîpîhandî wîndî nepî kaimbî nanyise,” undawaatopo.

² Undauhî Jisaasiho komîha saundataase. “Asihataahura ipîho nipatataatî yamîhapatî jîtîpitihî sahî satawaatopo, ‘Apatîhunî amî bou-sonîhunî baahînyitande,’ tawaatopo.

³ Aiwî asisîhaatîhî yamîhapatî tîwîpa napapatî asîhatihî sahî satawaatopo. ‘Ese wîpîwîtande,’ tawaatopo. Saiwî yamîhapatî iwinjawaawî baahaitaise wîpîwîtaise tîwî gwînyaapîhiyaate. Gwînyaapîhiyaatîtawaahandî kandî Autaahaatîho nisîhetapî isihîyai kawitandî gwînyapesîwaiwa wanî kîmura samîmatîhî nasatî taatî kaihîhandî kaiwa sahî wîndî mohopo.

⁴ Wanî kîmura namîwiyaatohiyîhiyaatî apîpaahî maipîhiyaatî Autaahaatîho akoho naasopaahî gîmunyaapî kîho kîhopî gwînyapepîhiyaate. Saiwîhiyaatisî sahî nîngî sîwîpatî watîpîhatî wîtî nyangi nanyise ndîwî nanîsenawaayopo. Isî nanîsehohîpitî wîndî sangî namaasasîto. Nehî Autaahaatîho komî pîwîha atisa netî ausaasîho Jonaahoai kawîsatî isihîyai sîwîpatî nunjipatamataindîhatîhîhî nasîsîto,” undamapî kiyaisî numwasi notaise.

Kîma Pîwîma Parisihîya Satiyusihiya Isihîyai Katîwunjawî Kiyohîwaiwaapîhaare

(Maakîho 8:14-21)

⁵ Nahî nyahî komî otîpîpatîhiyaanî Jisaasihoaisa maasî nohaayo. Iyaatî durîhîrî Garirihandî nahaitaatî wîhînî mîhîhînî noaipîhaayo. Iyaatî nyahî otîpîpatîhiyaanî nandapa bîretîhandî wapa miwaatî nanîpimataatî nehî dosî taanahiyîhiyaanî nowaatî noaipîhaayo.

⁶ Nowaatî noaipawaatî bindîhaawî Parisihîya Satiyusihiya isihîyaisî katîwunjawî kiyauhî kaiwa isihîyaisî numwanîmî nahî kaiwa awaindîtîtaiso tatî kandapî awaindîhandî gwînyapenataatî Jisaasiho nyangi sanyatataase. “Parisihîya Satiyusihiyaamî nandapa bîretîhandî netî nipitandîhandî yisîhandî samîhetî yasamwaatî nasamanîtaisî sahî bapawî jatînîwo,” nyatataase.

⁷ Ko nyangi sanyatihî amî nyahî yawanaanî sanîhaato. “Ko nyangi sandî kanyatîndîmandî apaapîmaanyase, amî nyahî nandapa bîretîhandî wapa miwaatî nehî nasonîhî kandapî nyase,” nnîhaato.

⁸ Komî pîwîha kanyatisîhaapî taawa sanîhonîhî Jisaasiho nyangi nyasonatosatî sata nanyisenataise. “Nandapa bîretîhandî owesî maahîwapîhapî naitîhaawe nîwî napaapî awaindîhandî taawî gwînyapehopo? Ese sandîmaatî nisapî sahî apîpaahî maipîhonjî gînunyaapîhiyaate!

9 Sahi siyohit+mandi ningi sangi maanowaawo? Isihiya usihiya gwinyaahiya 5,000 kaiw+hiyai nandapa biret+handi 5 kiyahandami naumbwit+ nunyon+hi nga gwis+ha tisaipi nan+hauhi naw+p+pa ahotind+handapi sahi w+ndi g+munyaahowo? Naw+p+pa ahotimb+pa ikih+ napitaiw+hihi tisaipi nep+ kipopo? Sahi nan+pimatowo?

10 Ami nandapa biret+handi 7 kiyati ikw+ri naasair+tihi wihin+rami yahur+tahandi isihiya usihiya gwinyaahiya 4,000 kaiw+hiyai nunyoh+ti+handap+sangi sahi ap+paahi w+ndi g+munyapenawaayowo? Ikihi awaihihi napitaiw+hihi naw+p+pa tisaipi nep+ kipopo? Sahi gw+nyapehowo e nan+pimatawaayowo?

11 Nin+ Parisihiya Satiyusihiya is+hiyai kat+wunjawi kiyoh+waiwaapi kasaton+handi kandi sahi kiyaamataiwi sami amb+patap+haiwaapaah+hi gw+nyapepi nisapi baiwi g+maanunyaapi nyahi nandapa biret+handi nena+maasot+handapi awaindi gw+nyaataatise nn+wi napaapi gw+nyapehopo? Isi sahi Parisihiya Satiyusihiya is+hiyais+ kat+wunjawi kiyoh+waiwa nandapa biret+handi net+ nipind+handi yisihandamatiyahaiwaasi sam+heti yasamwaati nasaman+tais+ yaiwi jat+n+w+hiyaati bitosawise,” nyatataase.

12 Kanyatih+ nyahi kom+ ot+p+pat+hiyaan+n+ siyaati gw+nyapenaati mmon+haayo ko nandapa biret+handi net+ nipind+handapi maanyase. Nehi Parisihiya Satiyusihiya is+hiyai kat+wunjawi kiyoh+waiwaapi nyatataase.

*Kima P+w+ma Pitaaho Jisaasihop+ Ahore Tat+ Ausaati
Katind+handap+haare*

(Maak+ho 8:27-30; Ruk+ho 9:18-21)

13 Aih+ Jisaasihoaisaati nyahi kom+ ot+p+pat+hiyaan+n+ aunah+pati Sis+ariya Piripaihandami yap+pataahap+ niyahaayo. Sap+hi niyaati bind+haawi Jisaasiho sata nyangi nanyisenataise. “Nin+ Is+hiyaami Saahon+n+ J+honisapi is+hiya diyaamahoe tawaatopo?” tati nanyisenataise.

14 Sata nanyises+hi nyam+ha koai wihoan+ha saund+haato. “Is+hiya usa kinyapi satawaatopo, ‘Ko Jon+ho Is+hiyai Baawusis+ho an+mwaah+patombi jap+hi nepate,’ tawaatopo. Tiwi ami usa satawaatopo, ‘Ko aimehura Autaahaat+hom+ piw+ha atisati neti ausaas+ho Eraijaahore,’ tawaatopo. Tiwi ami usa ‘Ko aimehura Autaahaat+hom+ piw+ha atisa neti ausaas+ho Jeremiyaahore,’ tawaatopo. Tiwi ami usa ‘Ko aimehura Autaahaat+hom+ piw+ha atiwi nepi ausaahohiy+hiyaami wore,’ tawaatopo,” undati Jisaasihoai kaund+haato.

15 Saundon+hi ko nyangi sata nanyisenataise. “O ami sahiho? Sahi nisapi ko diyaamahoe tiwi gw+nyapenawaayopo?” nyatataase.

16 Sanyatih+ Saimon+ Pitaaho dot+ Jisaasihoai saundataase. “Kiny+ K+raisihon+ Is+hiyai Jap+hi Numwaapi Iwinjat+taapi Autaahaat+ho Ah+ngis+hon+ Autaahaat+ho asohom+ Mwaahone,” undati awusaati kaundataase.

17 Saundih+ Jisaasiho kom+ha wihoan+ha Pitaahoai sata kaundataase. “Saimon+hon+ Jon+hom+ mwaahonye, Autaahaat+ho gis+ gaahandi kahisat+ais+ maar+ho wite. Ko nis+ Ap+ho yam+hapataat+hi bimis+ho nisapi piw+ha sa net+ nang+sihi kiny+ nisapi ausaapi katapaase. Nehi k+wahony+ maar+hora gw+nyaapehing+ti+handi katapaamaase, owetise.

18 Isi nin+ gi sand+ kah+tataato. Kiny+ wat+p+hon+ naw+haarane. Naw+haarangis+ kiny+hetap+ gisati is+hiya wan+ nisapi g+nunyaahohiy+hiyaisun+ ipot+ ipot+hura nisapi g+nunyaitaat+w+hiyaisun+ net+ ahoyati and+tiwiw+to. And+tiwisan+hi nisapi g+nunyaahoh+ti+handi

naw+hiyaimat+wi bitop+ naisaihi Bwaas+r+hirun+ kom+hiya wat+ip+hiyauni nisi is+hiyais+ w+ndi nepi tip+ tip+ndi+w+ maur+patitaapo.

¹⁹ Iyataati n+ngi Ap+ho yap+patamb+ natanoasataati kom+ wat+ip+handi is+hiya g+nunyaahohiy+hiyais+ iwinja bim+tanda+ n+ngi nan+mind+handi gi ipot+ kiny+ ikw+raat+hi nah+m+to. Nah+misan+hi maap+ yap+pataap+hi kahapaamap+pa wapaami daih+ra maasomwaan+ nisi wat+ip+ndi n+n+ gi nah+nyoh+ti+ndaah+ nepi nisapupw+ napuwapaapaah+ ami m+haati yam+hapataat+hi Autaahaat+hoaisangi neti sati kat+ kaitaise. Aimb+ kahapaamap+pa wapaami daih+ra maasomwaan+ kiny+ nepi maap+ yap+pataap+hi dauta nutane tip+ daupw+ nuwapaapaah+ m+haati yam+hapataat+hi Autaahaat+hoaisangi neti sati kat+ kaitaise,” undati Pitaahoai Jisaasiho kaundataase.

²⁰ Saundatosati Jisaasiho nyahi kom+ ot+ip+pat+hiyaan+n+ nahatiyaanangi sanyatataase. “Sah+ is+hiyais+ nisap+ ko Is+hiyais+ Jap+hi Numwaati Win+jat+tanda+ Autaahaat+ho Ah+wis+hore und+w+ kamund+w+ise,” nyatataase.

K+ma P+w+ma Jisaasiho Napomatat+ Jap+hi Nepaito Tat+ Ausaat+ Katind+handap+haare

(Maak+ho 8:31-9:1; Rukiho 9:22-27)

²¹ Aih+ suraap+ Jisaasiho namasati nyahi kom+ ot+ip+pat+hiyaanangi sat+ kanyatat+ nanyisataise. “N+n+ Jerusarem+handi naitaano. Naindi noaipasan+hi is+hiya gw+nyaahiya j+hiyaun+ ami p+risihiya is+hiyaap+ nan-dapa kohas+piho ti+h+w+ Autaahaat+hoai nunyohiy+hiyaami m+ti+hiyaun+ ami is+hiya w+n+hap+pa kat+wun+johiy+hiyaun+ n+ngi yaasat+ naan+haiwa nan+m+taapo. Yaasat+ naan+haiwa naninyaw+ sohon+hi n+w+taapo. So-hon+hi n+w+isaihi napoti ahot+mb+ti asis+ha yatairi sananison+hi asis+ha neti mair+ ma kanis+het+ Autaahaat+ho jah+ra ahonimat+ nan+maahon+hi nepaito,” nyatat+ nyangi kanyatataase.

²² Aih+ Pitaaho Jisaasihoai numwaati yand+hema saunda it+hundataase. “Awais+hone, sandi nyangi kanyating+ti+ndap+ Autaahaat+ho maar+ho as+ip+hisati neh+mahon+hi kandi gi namangoaipane,” undati it+hundataase.

²³ Saundih+ Jisaasiho Pitaahoai dawaatumwat+ saun-dataase. “Kiny+ gw+nyapehing+wiwa saiwa neh+ kiwahony+ is+hiyaami gw+nyapehoh+waiwa gw+nyapenapaise. Autaahaat+ho gw+nyapes+ti+hand+mahe. Owetise. Kiny+ saimb+ nisi daih+ra gw+nyapen+hoh+r+hi+ra nep+ nan+sapuwapaise. Is+ Bwaas+r+hi+ra+ne, kiny+ nis+mb+hap+ naw+sapit+ip+ k+ran+n+hi numbw+m+ape,” undataase.

²⁴ Pitaahoai saundatosati Jisaasiho nyahi kom+ ot+ip+pat+hiyaan+n+ nahatiyaanangi sanyatataase. “Is+hiya usa n+ngi nap+w+ nanipinjawi n+n+ daah+m+ira daayoh+r+m+ira daitaat+w+ah+ sawanaami amb+patap+ gw+nyaap+ maaritoh+waiwai namap+ nan+pimat+w+ nisaput+w+ kiyais+ is+hiya naan+ yaaw+haiwa numwisai+h+haiwa kaiwa nep+ is+ip+ n+ngi and+tit+w+ nanipinjaw+se.

²⁵ Iyataati ami is+hiya usa maap+ kiyaami amb+patap+haiwaapaah+hi and+tat+ napamawaawaah+ kiya n+ngisaw+ jinjap+hi b+sot+itaat+w+handi w+ndi namaitaapo. O is+hiya usa maap+ kiyaami amb+patap+haiwai aho-sumwap+ nis+haiwaapaah+hi and+tat+ napamawaawaah+ kiya n+ngisaw+ baiwi jinjap+hi b+sot+itaat+w+handi naitaapo.

²⁶ Ami Is+hiya usa kahapaamap+pa yap+patamb+haiwa nahatewa nunyaw+ nep+ kiyaam+haiwemap+ ahoyawaahandi kandi n+ngisaw+ kiya jinjap+hi bim+taat+w+handi nih+r+w+ oweton+hi kaiwetap+ ak+ip+pa

napaamapa naitaapo? Apipaahi owetitaise. Ningisawi jinjapahi bimitaatiwihandi wapa nunyawahi jahira namaitaapo.

²⁷ Sandi sangi apaapimaasato, ami nini Isihiyaami Saahonini Jihonini nisi Apihomi watipihandi saasanotindihandaatihini nisi enjerhiya itiphiya otipipatihya yamihapataatihapihiyaisati napiti isihiyaisi neti tipitapaitandihura detitih kasato. Aindi nini ishiya nahatiya naasiya naasiyaisaahi maapi kiyaami kiyohiwaiwaapi wihoanjhapa kamwaanji numwitandihandapisato.

²⁸ Isi kimandi sahi baiwi gwinyaapise. Isihiya usa wani kimbihimohiyimiya windi keti namwaapawi bimambawi nini Isihiyaami Saahonini Jihonini napiti Awaisihoninimandi ishiyai iwinjaati bimisanihininjaaitaapo,” nyatati komi otipipatihyaanangi piwaha gwinyaitihaaha kanyatataase.

17

Kima Piwima Jisaasiho Noipati Wipetahoemainjithandapahaare (Maakho 9:2-13; Rukho 9:28-36)

¹ Aihini asisihai ikwiri naasairitihini wihinirami naasaahi 6 kiyati sanoti namihaasihini Jisaasiho Pitaahoaisuni saaho saingho Jemisiyi Joniyai numwaasi sisihoni utarihoaasinapi sawanaahihini niyawaayopo.

² Naiwi sawingwaasihini bindawaawi komi otipipatihingwaasami ndihetihini Jisaasihomihini ambipatihini keti neti wipendaise. Neti wipendaati komi ndimaahomwaanji ipihomatiya apipaahi nausaatati saasanotati ami komi apotihirini noipatihini kihoeptati apipaahi aminaaahini taanahititati urahurihirini nuramataise.

³ Aihini nehini keti kuraanihini noaipapini Mosesiyi Eraijaaya Jisaasihoaisamihini piwaatinjihini komi otipipatihingwaasihini iwinjawaayopo.

⁴ Sandi saimainjihini Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihone, nyahini gaanihini kimbihini bindihaayo. Gaanini bindihaayonihini kinyi gaasihini kaime disamaahini nini anjanjini nausarihaiwa maurini maanjini animatitaano, waanjini kinyapitanihini waanjini Mosesihopitanihini ami waanjini Eraijaahoponi,” undataase.

⁵ Pitaaho taatini satatini Jisaasihoai kaundihini tiwipatihini apipaahini saasanotatihini nausaatahatihini keti nihitisa kiyasihini numwaasataise. Numwaasatihini ami piwaha wa tiwipataatihini satatini noaipataise. “Kimo nisi apohipataatihini maasihihoni akohore. Nini koasihini nisi maarihoni apipaahini awaindihandihini nunyatini wiwitihore. Isi sahi koasihini baiwi atiwiwise,” ndaase.

⁶ Aihini otipipatihingwaasihini piwaha sa atisawaawihini apipaahini awaindihandihini yaiwi kiyaami ndimaahomwaanji yapipatetimapi yatihini timahiyawaayopo.

⁷ Siyauhini Jisaasiho nasatihini kingwaasihini wiwatini saundataase. “Saingwaasaatihini windhini yamaiwi naingaatihini nepapise,” undataase.

⁸ Saundihini kingwaasihini nepapini naingapini jawa ishiya usai windhini maawinjapini nehini Jisaasiho sawahoaisaahini usonawaayopo.

⁹ Saiwa saimainjihini mmowimapi kingwaasihini komi otipipatihingwaasihini Jisaasihoaisawihini sisihoaasihini taawihini noatipapini nowaayopo. Noatipapini nowaawihini Jisaasiho kingwaasihini saundataase. “Saingwaasaatihini sisihoaasihini noaipasihini mmohohitmandapini ishiyahisihini ausaapini apipaahini windhini kamundiwimapise. Kamundiwimapini nehini sawanaatamihetihini kisamwindinga Nini Isihiyaami Saahonini Jihonini napomatatihini japihini nepasanihuraapo,” undatini kaundataase.

10 Aihî kingwaasi sisîhoasîni Eraijaaho noaipati Jisaasihoai pîwaundihî iwinjahohîtihandapî gwînyapenawaawî Jisaasihoai saundîwî nunjenawaayopo. “Isîhiya winîhapîpa katîwunjohiyîhiya satîwî katohîtîndî Isîhiyai Japîhî Numwaatî Iwinjatîtandî Autaahaatîho Ahîwisîho napîtandî detîtanîhî komî jîhî Eraijaaho napîtaise tohîtîndî napaapî topo?” undîwî nunjenawaayopo.

11 Nunjenîhauhî amî Jisaasiho komîha kingwaasi saundataase. “Ye, sa akaahaare. Akaahaasi Autaahaatîho jîhî Eraijaahoai natausaasonîhî nasatî komî Utaaho ipotî natausaasîtandîhopî kahapaamapîpa netî tîtihemwaitandî gwînyaatî katihîhaapî topo.”

12 Sata katihîhaapî towî amî nîni sangi wanî kîmandî kasatataato. “Utaaho wo Eraijaahopî nanîpimatî aimî napise. Aimî napihî isîhiya koaisî wîndî baiwî usowî namumwaapî nehî kiya sawanaamî gwînyapehohîrîhîretî nepî mîmaipîwiwî kawisopo. Koai saiwî mîmaipîwisowî sîrî kîretî Nîni Isîhiyaamî Saahonîni Jîhonisangi isîhiya katî kanitaapo,” undatî komî otîpîpatîhingwaasi kaundataase.

13 Saundihî komî otîpîpatîhingwaasi kingwaasi Jisaasiho nyangi sanyatîndîmandî Jonîho Isîhiyai Baawusisîhopî nyatise tîwî gwînyaawaayopo.

Kîma Pîwîma Metîho Wo Itîpîho Maipîhoaisahoi Jisaasiho Netî Tîtihiwisîtihandapîhaare

(Maakîho 9:14-29; Rukîho 9:37-42)

14 Aihî Jisaasiho komî otîpîpatîhingwaasisatî mîhaapî sisîhomî auhîraapîhî noatîpapî nuwî noaipawaayopo. Nuwî noaipapî isîhiya wirîsandîhandî sapîhî bitohauhî iwinjawaayopo. Iwinjahauhî utaaho wo nasatî Jisaasihomî utatototî tîmahiyatî atotîpîwesataise.

15 Iyatî Jisaasihoai saundataase, “Awaisîhone, kînyî nisî metîhoai maarîho asîpîniwîme. Ko apîpaahî naharisa taatî tîmahiya nepatî asîsîha wiwetî sisîhaapîhî tîmahiya tîhoaatî amî wiwetî osetetî tîmahiya tîmandaatatoandaahoso.

16 Aihî nîni kînyî otîpîpatîhiya nepî tîtihiwiwîtondî koai numwaasi niyonîhî kiya wîndî nepî tîtihiimaawihowo,” undataase.

17 Undihî Jisaasiho komîha isîhiya atitaatîwî saundataase. “Sahî isîhiyaatî nisapî apîpaahî maipîhonjîsangi gîmaanunyaapî asîretî gwînyapepîhiyaate. Sangisatî nîni asîsîha kînaungwîha napitaindîhaiwaara bîmaamî naisanîhî sahî nisî watîpîhaiwaapî gînunyaaitaatiwe? Sahî siyohîtîmandapî nehî jainjaatî nîni sangisatî konînihi bîmaamî nutando? Metîhoai kîmbîhî nîngi numwaasîpîwîninyawise,” undataase.

18 Undihî metîhoai numwaasi koapîhî nasawaayopo. Iyauhî Jisaasiho itîpîho maipîho metîhomîhatîhî bimîsîhoai nehîhaatî noaipasi pînumwe undihî itîpîho metîhomîhatîhapî noaipasi nehîhaatî notaise. Noaipasi naihî nehî ketî kuraanîhî metîho tîtihitataise.

19 Aihî nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni yawanaanîni Jisaasihoaisaatî bindîhaawî koai saundatî nunjenîhaayo. “Itîpîho soai nyahî napîndapî nehîhaatî wîndî newa yamoto?” undîhaato.

20 Saundatî nunjenîhonîhî ko nyangi sanyatataase. “Sahî itîpîho nemaamahohîtîndî sandî apaapîmaahî, samî nisapî gînunyaahohîtihandî maipîhonjî masîhonjîndaate. Isî kîmandî kasatîtaanî baiwî gwînyaapîse sahî nisapî gînunyaahohîtihandî ipatamî yandîpîho apîpaahî turîkaarehonjî nutatî ipatî awaipatîtipatamataiwî awaindemawaawaahî watîpîhaiwa kaitaapo. Aiwî sahî kîmo sisîmoai saundîwî nga kaundîtaapo.

'Sisimōñi kimbihī namasi sapihapī numwe,' undisaihi ami ko atisisati dosi nutaise. Aiwī ami sahi kahapaamapīpa watipihaiwa nahatewa nga kaitaapo.

²¹ (Iyataati itipihō maipihō siyahoai nehī pīwīha wīndi nemaamaitaise. Gaapīpati waati andititīwī gaapundīwī ami nandapa onaiwī Autaahaatīhoai gīwusehohītīhandaahtī nemitaise," nyatati Jisaasiho komi otīpīpatīhiyaanangi kanyatataase).*

Kīma Pīwīma Ko Yaawīhaiwa Netī Napwītandīhandapī Jisaasiho Jīhaatī Ausaatī Katindīhandapīhaare

(Maakīho 9:30-32; Rukīho 9:43-45)

²² Aihī nyahī komi otīpīpatīhiyaanīnī Jisaasihoaisaati yapīpati Garirihanda daayaati bitotīhaawī Jisaasiho nyangi sanyatataase. "Nīnī Isīhiyaamī Saahonīnī Jīhonīnīhi nīwahonīsī isīhiya Judaahiya nepī wīnirapī nanīmaasi nuwī isīhiya usa Romīhandaaahapīhiyaamī ikwīraatīhī ahīnītaapo.

²³ Aisaihi isīhiya Romīhandaaahapīhiya nīngi sohonīnīhi nīwītaapo. Sohonīnīhi nīwisaihi napomatatīhonīnī konīnī ami asīsīha mairī metī Autaahaatīho ahonimatī japīhī nanīmaahonīhī nepaito," nyatataase. Sanyatihi nyahī komi otīpīpatīhiyaanangi maarīho apīpaahī yaasanyisati nyatataise.

Kīma Pīwīma Nawīho Anī Awaindīhandi Iwinjatītandīho Jisaasiho Numwindīhandapīhaare

²⁴ Aihī nyahī komi otīpīpatīhiyaanīnī Jisaasihoaisaati aunahīpati Kapaniyaamīhanda nasawaati noaipīhaayo. Nasawa noaipahonīhī anī awaindīhandi nawīho kīnaungwīha nīnaasetī iwinjatītandīho nehohiyīhiya noaipapī Pitaahoai saundīwī nunjenawaayopo. "Sangi katasīsīsīho anī awaindīhandamī otīpīpati nawīho nunyahonaahoesī akīto?" undīwī nunjenawaayopo.

²⁵ Nunjenīhauhī Pitaaho kiyai saundataase. "Ye nunyahore," undatī kiyai kaundataase. Kiyai saundamapī anīpīpīhī Jisaasiho bimimbīpīhapī notaise. Notī nandaasīhī Jisaasiho Pitaaho nunjendandī gwīnyaapī napsīha aimī mmonatosatī jīhī tīpwīhīwatī Pitaahoai saundatī nunjenataise. "Saimonīhone, kīnyī napitaimbī gwīnyaapaise? Mambī isīhiya awaisawīhiya gamanīhiyai isīhiya dīndīyaanīhī nawīho takisīhandī tīmapī nunyawaayopo? Isīhiya awaisawīhiya gamanīhiyaamī yapīpataahapī sawanaamī isīhiyaaro e isīhiya wītaahapīhiya kiya urīpatīwī iwinjaawī bimohiyīhiyaaro?" undatī nunjenataise.

²⁶ Aihī Pitaaho komīha saundataase. "Isīhiya yapīpati wītaahapīhiyaahīhī isīhiya usa awaisawīhiya gamanīhiyaimatīwī kiyaisī urīpatīwī winjaawī bimohiyīhiyai nawīho takisīhandī nunyawaayopo," undatī Pitaaho Jisaasihoai kaundataase. Undihī ami Jisaasiho Pitaahoai saundataase. "O ami isīhiya awaisawīhiya gamanīhiyaamī yapīpataahapīhiya nawīho takisīhandī wīndī gamanīhiyai tīmapī namumwisaihaahī yahuraanī Autaahaatīhomī mwaahuraanīsī nawīho nanyīsehohīho wīndī namumwītīhaawono?"

²⁷ Namumwītīhatī katī yīhoanī wīwa saisaihi kiyai yīhoanyapī apowītaisī gaasī numwītīhaawo. Isī kīnyī durīhīrainī numbwī araihopī wīrīhīrī ukīhīrī wīrapī tīmape. Tīmapī yeye tīpī araiho nohingomī maa-homwaanī nawīho wīndītaise. Windīsīho so kīnyī noapī maisīhoanyapī

* 17:21: Pīwīha kīma Gīrikīhaamī utīpīhaiwa wīwaatīhī wīndī jīpatīmindise. Owe.

gaatitaisi ko nesi naimbi anji awaindihandapi nawho nehohiyihiyai nanyunye,” undati Jisaasiho Pitaahoai kaundataase.

18

Kima Pwima Isihya Saiwi Saiwihyaahih Awaisawhiyaimatitaapo Tati Jisaasiho Katindihandapahaare

(Maakho 9:33-37; Rukho 9:46-48)

¹ Aih sura kuraanhi nyahi komi otipipati mmona newaati kiyaati nuwipinjohiyihyaanini usaanini nasaati Jisaasihoai saundaati nunjenihaayo. “Autaahaatho isihyaanangi nyainja bimindimandaatihidi dindiyaanini awaisawhiyaimatitondihohi?” undaati nunjenihaayo.

² Saundaati nunjehonihidi Jisaasiho metiwonji gaata numwaati nyamini ndimaahomwaanji neti ahiwihidi bitondaise.

³ Aih Jisaasiho nyangi sanyatataase. “Nini sangi kimandi akitinihidi kasatataatonihidi sahi baiwi gwinyaapise. Sahi sami omarititihapi sawanaatapaahihidi genaniwi gwinyaahohiwaiwa windi namemapi manyinyaa-mataiwi ipatisaniwi gwinyaap kamaayawaawaahidi Autaahaatho windi sangisi jainjaati bimimitaise.

⁴ Iyataati isihya usa kimonji metimonjamataiwi yatihidi ipatisaniwi gwinyaap kiyohiyihya siya Autaahaatho isihyai iwinja bimindihandaatihidi awaisawhiyaimatitaapo.

⁵ “Iyataati isihya usa ningisi maarho naninyawaawi kimonji metimonjamataiwi yatihidi ipatisaniwi nisapi g'nunyaahohiyihya usai numwaapi iwitatamanawaawaahidi ningi nanimaawaayopo,” nyatataase.

Kima Pwima Kofi Gwunyaahohiyihyai Isihya Usa Maipihaiwa Kaitaatwihandaatihidi Numwaasi Nandaitauhhandap Jisaasiho Katindihandapahaare

(Maakho 9:42-48; Rukho 17:1-2)

⁶ Sanyatatosi Jisaasiho pwaha wa satati kanyatataase. “Ishya nisapi manyinyaamataiwi nanihaiwi g'nunyaahohiyihyai isihya usai daihira asira maipihaiwaatihidi kaiwa kaitaatwihira numwaasi nowaawi siyohiyihya Autaahaatho kiyai sisahaapihidi neti thohaitandihandihidi naitaawi kiyaisi jihidi nawaha apipaahi aungwohandi nahwitarihiraapihidi wirapusosawi nahusaapaniwi oseteti bomaitaatwidi ngaatitaise.

⁷ “Ese isihya yapipatambihya kahapaamapipa maipihaiwa kiyohiyihya apipaahi yaawihaiwa maipihaiwa naitaapo. Iyataati isihya mambihya anditati napamapi maipihaiwaatihidi jinjahira isihya usaisi numwaasi nuwi kaitaapo. Kiya saiwi kaisaihhandi kandi sahi kiyaamihireti winjapepihiriwidi isihya usaisi maipihaiwaatihidi numwaasi namuwise. O numwaasi nowaawaahidi sahi apipaahi maipihaiwa yaasihaiwa naitaapo.

⁸ Iyataati kinyi ikwiri auhiri wiri maipihaiwa kaitaapihira daihira gisi nangimaasi niyonaahi kiri otipapi yotime. Saimbi ikwauhatimuri witimuri otipapi yotapaapi nehi witimurisapaahihidi jinjapihidi bimitaapihandihidi baimbi nga naitaapo. O saimbi otipapi yamotipi ikwauhiridi nahatewa isipi maipihaiwa kiyapaapi apipaahi yaasihaiwa maipihaiwa nepi sisaha kaanihidi thatoaatisahaapihidi nutaino.

⁹ Iyataati ami kinyi ndiha wa daihira maipihaiwa kaitaapihira nangisami niyonaahi ka namwaapi yotime. Saimbi ndiha wa namwaapi yotapaapi nehi wa naasaisapaahihidi jinjapihidi bimitaapihandihidi baimbi nga naitaapo. O saimbi ndiha daihira maipihira nangimaasi naisiha

namwaapi yamotipi mairi isipi maipihaiwa kiyapaapi apipaahi yaasihaiwa maipihaiwa nepi sisaha kaanhi tihatoaatisihaapihi nutaino.

Kima Pwima Jisaasiho Namhanati Maasapitho Sipisipihandhi Nihirinati Owetindihandapi Katindihandapihaare

(Rukho 15:3-7)

¹⁰ “Isi ishiya manyinyaamataiwi nanihaiwi napaisaati ginunyaahohiyihiyai sahi windi tip gwamwaapwise. Ami Nisi Apitho komi yamihapataatihapi otipipatihiyai natausaasih nuwi napiwaiwi kiyaisi iwinjaawi bitotawaayopo. Winjaawi bitotawaawi kiyaisi wapa nusoaipasihapaapi Autaahaatihoi dindaahaiwi kaundawaayopo.

¹¹ (Iyataati ami Ninisi Isihiyaami Saahonini Jihonini ishiya maipihaiwaatih nihirinwi owetohiyihiyai japihi numwaitandi napitihonine).*

¹² “Sahi napitaiwi gwinyaawaayopo? Utaaho wo komi maasapitho sipisipihandhi taahitihandhi 100 kiyati bitohonihoh kandami naasaindhi nihirinati owetanhi ko napitaitaise? Sipisipihandhi owemetati 99 kiyati bitositihandhi namasi sisihoaasini woyiha nanati bitohonihoh naasaindhi owetindihandapi ko daitandi nutaise.

¹³ Daati owetindihandhi numwaataataahi kandi owetih jahirra daati numwaasitindi sipisipihandapi owemetati 99 kiyati nga bitositihandapi maaritindihandhi nusatiphaati apipaahi awaindihandhi ko maarititaise satiti akitinhi kasatataato.

¹⁴ Siri kireti sam Japitho yamihapataatih bimisihoh ishiya manyinyaamataiwi nanihaiwi napaisaati ginunyaahohiyihiyaapi kiya apipaahi windi nihirinwi owemetito tati gwinyaataaise.

Kima Pwima Utaaho Wo Komi Naisoho Timahiyonihoi Japihi Titihemwa Numwaitandihandapi Jisaasiho Katindihandapihaare

¹⁵ “Iyataati ami utaaho wo gisami tmaamaitimi nisapi ginunyaasihoh gi wapa maipihandhi kahisonaahi kinyi koenda numbwi maipindi kahindindi ausaapi nunje. Nehi sawahoaahih bindamaami sandi kaime. Saimbi komi maipihandhi ausaapi kaundipi nunjisamihoh ami ko atisati maaritho asipiyati japihi nepemaitonaahi kinyi kinyi naisohoi japihi numwaapi maasi tmaamaititaise.

¹⁶ O ami ko kinyi piwihah atihomaahisati maaritho asipiyati komi maipihandhi kahindihandhi ausaati namepemaitonaahi namapi Mosesihomi winihapipa neti katirihireti japepihiripi utaaho naasohisangi ami yahurisangi numwaasi koenda numwe. Saimbi numwaasi numbwi bindawaawi kurami ndiheti gi maipihandhi kahisihohisami piwihah siyaha siyahaapito tim jihat katisaihi numwaasi naingurur atimi gi maipihandhi kahisihohoi maaritho asipiyati nepemaititandi piwihah napaisaati kaundimise.

¹⁷ Kaundisaihhandhi kandi ko kurami piwihah windi atihomaawisati gi maipihandhi kahisono hitati windi namepemaitonaahi namapi maipihandhi kahisihohoi numwaasi ishiya nisapi ginunyaahohiyihiyah deti sishoaasangisaw ahoyanwi bimohiyihiyah ndiheti noaipapise. Noaipapi kiya nahatiyah atisiwi nepi tipitapaapi mmowi titihepisamaitaatiwi sishoaasami piwihah ausaapi kaundimise. Saimi ishiyah nahatiyahis kaundisaih maipihandhi kahisihohoi maaritho asipaimbi nepemaito undisaih namepemaitati gisatuni

* **18:11:** Jhi Grikhaara utipitho jipatipiyohiwaiwaatih kimandi wesimandi windi ahimotise. Owe.

kiyaisatuni wĩndĩ tĩmaamaamaitonaahi namapi kĩnyuni isihiya nisapi gĩnunyaahohiyĩhiyauni kopĩ satĩwĩ gwĩnyaapise. “Kĩmo utaamo nyamĩhomaahĩ. Owetise. Koai wapĩhapĩho Autaahaatĩhopĩ wĩndĩ mmonatĩ utaaho apĩpaahi maipĩhoe,” tĩwĩ koaisĩnĩhi samĩ dawaataatemapĩse.

¹⁸ “Iyataati nĩnĩ piwĩha kĩma sangi kasatataatonĩ baiwĩ atiwĩse. Maapi yapĩpataapĩhi kahapaamapĩpa wapaami daihĩra maasomwaanĩ sahĩ nepĩ nisapupwĩ napuwawaawaahi ami mĩhaati yamĩhapataatĩhi Autaahaatĩhoaisangi netĩ satĩ katĩ kaitaise. Aiwĩ kahapaamapĩpa wapaami daihĩra maasomwaanĩ dauta nutane tĩwĩ sahĩ nepĩ maapi yapĩpataapĩhi daupwĩ nuwawaawaahi mĩhaati yamĩhapataatĩhi Autaahaatĩhoaisangi netĩ satĩ katĩ kaitaise.

¹⁹ “Amĩ jĩhaati kasatataatonĩ sahĩ atiwĩse. Samĩ utaahurĩ wurĩ maapi yapĩpataapĩhi wapa nepĩ ami kaitaatĩmĩhapaapi gwĩnyapenamaami maarĩho naasohĩtanĩhi tĩmaamaitĩmĩ gaapundamaamaahi nisi Apĩho yamĩhapataatĩhi bimisiho kurisi kapa nunyati kawitaise.

²⁰ O ami sandĩ apaapi maato ami utaahurĩ nehĩ yahurisangi ami murĩmoaisangi ahoyaniwĩ nisapi gĩnunyaapi nisi ambĩpatĩ ambĩhĩtohiyĩhiyaamĩhatĩhi kiyaisati maasi nĩnĩ bindataayo,” nyatati nyahi komĩ otĩpĩpatĩhiyaanangi kanyatataase.

Kĩma Piwĩma Utaaho Wo Komĩ Sasaaho Koaisĩ Maipĩhandĩ Kawĩndĩhandĩ Nemumasĩthandapĩ Jisaasiho Namĩhanatĩ Katĩndĩhandapĩhaare

²¹ Aihĩ Pitaaho dotĩ Jisaasihoai saunda nunjenataise, “Awaisĩhoni utaaho wo nisatiyati Kĩraisihopĩ gwĩnyaaho nĩngi maipĩhaiwa napitiyahaiwaara kanisonĩhi ami nĩnĩ komĩ maipĩhaiwa nemwaitande? 7 kiyati ikwĩrĩ wihĩtirĩtanĩhi wihĩnĩhĩramĩ yatairaaho?” undataase.

²² Undatĩ nunjesĩhi Jisaasiho komĩha Pitaahoai saundataase, “Owetise. Nehĩ 7 kiyati ikwĩrĩ wihĩtirĩtanĩhi wihĩnĩhĩramĩ yatairaahĩmaahĩ. Nasisoaari gĩmunyaatahaiwaara kĩnyĩ komĩ maipĩhaiwa nepumwape.

²³ “Iyataati piwĩha sa katohĩhaapi nesĩpatĩ mambĩhaiwaapi namĩhanatĩ katĩtandiyoo. Autaahaatĩho nisĩhetapĩ isihiyai iwinja bimĩndĩhandĩ siyahande. Utaaho wo awaisĩho isihiyai iwinja bimisiho isihiya awaisawĩhiya usa komĩ otĩtĩhi otĩpĩpatĩ kawisohiyĩhiya nawĩho otĩpĩpatĩ kaitaatĩwĩ nehohĩhopĩ nunjendandĩ kiyaisĩ gaata numwaataise.

²⁴ Nunjendandĩ wani konĩhi taati sandĩ siyataati utaaho wo nawĩho ikihĩ apĩpaahi taahĩwaiwa ambĩpatĩ gĩmunyaata awĩmĩtĩwĩhaiwa nusesĩhoai gaata numwaataise.

²⁵ Gaata numwaati nunjesĩhi nawĩho ikihĩ nusesĩmumwaanĩ kamwaanĩ wĩndĩ nesi nasa namunyataise. Saihĩ komĩ awaisĩho namatĩ utaaso soai komĩ apwaataati manyinyaisati ahoyati utaaho awaisĩho womĩ otĩpĩpatĩ nawĩho owehandĩ kaitaatĩwĩ kusasi koaisĩ nunyati nawĩho naitaano ndaase. Satati kusasami ikĩpĩpa kahapaamapĩpa netĩ usaisĩ nunyati nawĩho naitaano ndaase. Nisĩ nawĩho jahĩra naitandĩ sandĩ kaitaano ndaase.

²⁶ Satati katihĩ utaaso utaaho awaisĩhomĩ nawĩho ikihĩ ambĩpatĩ owehaiwa netĩ nainjĩho atisataise. Atisataati komĩ awaisĩhomĩ utatototĩ tĩmahiya atotĩpĩwesati gouseti saundataase. ‘Kĩnyĩ nisapi aposĩndĩhandĩ yatĩhitĩpi kinyĩ maarĩho asĩpĩnĩmbĩ nehĩ ninjase. Nehĩ ninjasamĩhi kinyĩ nawĩho netĩ nangĩnĩhohĩho otĩpĩpatĩ kaindĩ nehĩnyami nundĩ owe-maitaano,’ undatĩ gousetaise.

27 Saunda gousesihi komi awaisiho maariho asipiwisa nehi iwinjati nawiho ikihitaa hawaiwa neti niwinjihopi saundati, 'gaasi kinyi naamaanimitaapi nanipimatiti namaitaano,' undataase.

28 "Saundati maariho asipiwisataati nehi iwinjasihi notaise. Noti komi sasaaho otipipatiho woai iwinjataise. Iyataati utaaso winjaso komi nawiho sisawaahaipihandi naasaindihit, 'sihi japihi nahimitaano,' undati neti niwinahore. Aihit awaisiho maariho asipiwisa nehi iwinjasihi naisoho komi sasaaho nawiho maipihonji neti niwinjihoi siyati iwinjaataati komi nahutarihiri neti nahusapanati saundataase. 'Nawiho nanihingipapa jahira keti naninye,' undataase.

29 "Saundihit komi sasaaho otipipatiho namati maariho asipinitotati kaundisihomi asimwatititit mahiya saundati gouseitaise. 'Ese kohit uta gaahonye kinyi aposindihandi yatihitipi maariho asipinime. Saimbi nehi ninjasamihit kinyi nawiho nanginihohiho jahira nehimitaano?' undati komi sasaahoi gouseitaise.

30 Gousesihandi kandi jatitandi poundihit sasaahoi maariho asipimaawisati daahit komi piwaha nemati napwitohtihandaatitit napuwataise. Siyati neti napusihit napwitati otipipati kaimit notit nawiho neti niwinjihit neti tiwati owetanihura noaipasi nutando.

31 "Aihit awaisiho maariho asipiwisati nehi iwinjasiho sandit topitaata sasaahoi maipihandi kawihit sasaahoya usa otipipatihiya winjawaayopo. Iwinjawaawit sandit sawindindapit kiyaisit apipaahit apousati maariho tundaise. Siyati maariho tundihit naiwit kiyaamit awaisihoit nahataapa noaipasihit mmohohipipaapit ausaapit kaundawaatopo.

32 Sandapit kaundauhiti atisatosati awaisiho komit otipipatiho maariho asipiwisati nehi iwinjasihoit gaata numwaati saundataase. 'Kinyit utaahonit otipipatihonit apipaahit maipihonje. Ami kinyit nehit ngipwinehinhiyataati nawiho aungwohandit nepit naninipit jahira namaanimingihopit nanipimatitit nangimihahonihonje.

33 Saindit git maariho asipihindit nehit nangimihahonihonjisit kinyit sirit kiretit kaimbit kinyit kisaahimoait maariho asipiwimbis namumwahaapo?' undataase.

34 Saundati awaisiho komit otipipatihopit apowihit isihiya koaisit ambipati maariho yausahaiwa numwitaatiwit napwitohipipihapit natausaasataise. Sapihit napupwit ambipati yausahaiwa numwisaihit netit kaimit nunjati awaisihomit nawiho netit niwinjihit netit tiwa owemataahuraatitande," tati Jisaasiho namihanati kandaase.

35 Satati namihana kata owemataati kandapit nesipati sanyatataase. "Ami sahit isihiya maipihaiwa sangit kasisohiwaiwa samit omanjititihapit nepumwaamawaawaahit nisit Apihit yamihapataatitit bimisiho sangisit utaaho awaisiho komit otipipatihoi kawindihandamatiyatit kiretit kaisitaise," tati Jisaasiho nyahit komit otipipatihiyaanangit kanyatataase.

19

*Kima Piwima Namaatinohitihandi Nepi Namaasipaitaatiwihandapit Jisaasiho Kataunjindihandapihare
(Maakihit 10:1-12; Rukihit 16:18)*

1 Aihit Jisaasiho saiwa katati owemapit sapihit yapipati Garirihanda namasi yapipati Judiyaahandamihati waapihaati Joritanihaatamit wihinimihihinit ahutipataahapit notaise. Naihit nyahit komit otipipatihiyaaninimaaawit nohaayo.

² Nowaati daayonhi ishiya wirisandhandi Jisaasihoenda nasauhi kiyaami timbipaisahiyai titihwiwataise.

³ Siyati titihwisih daayaati bitohonhi ishiya Parisihiya usa Jisaasihoai wapaapi nunjendaatiwi nasawaayopo. Napiw wihoanaha ko titih kiyaisi windi biyati kamundonaahi koai nepi nusopisastotowi winjataawaawi Jisaasihoai saundiwi nunjenawaayopo. “Kahapaamapi nahataapa wapa gwinyapenataahapaapi utaaho wo komi apwaataati apipaahi namati kaatisinhi neti natausaasitandi gaaro e owetiso?” undiw nunjenawaayopo.

⁴ Saundiwi nunjenhauhi Jisaasiho komiha sata kaundataase. “Autaahaatihomi piwaha sataha awitiwihyaatisi sahi windi gumunyaahowo? Jih aimehura yeyetati ishiyaisi kiyati namasisiho wohoaisi apopaatapi kiyati ahwisati apopaatisi wohopi kiyati ahwisataise’.

Wuwanihapihi 1:27, 5:2; Marakaiho 2:15

⁵ Iyati ami sandi siyati woho apopaati ahwindimandapi Autaahaatihosandaase. ‘Wohori saniyi sapiyai namasisi apopaati n>wipaahonhi namaatimi timaamaititaise.’

⁶ Isi kasanyuri yasanyurimaahe, owetise. Kasanyuri timaamaitimi noaipapi kasanyurami maariho ambipati naasaipihindaise. Isi ami Autaahaatihosaimi woho apopaati neti timaamaisitihandi ishiya windi nepi namaasipapise,” undati Jisaasiho Parisihiyai kaundataase.

⁷ Jisaasiho kiyaisi saundih Parisihiya koaisi saundiwi nunjenawaayopo. “O siyonaahi Mosesiho jihura winihapipa napindapi satati katise?” Utaaho wo komi apwaataati namaitandaahi ko utipihos apwaataati namaitandi kaati nanimasi numwe undaho jipatihiya nunya kaati neti natausaasane tati katise?”

Winihapipa 24:1-4

undiw nunjenawaayopo.

⁸ Saundiwi nunjenhauhi Jisaasiho komiha kiyai saundataase. “Sandi Mosesiho winihapipa watipihapa kandaamaase, owetise. Nehi sawanaatami atihiri nawaatimapati maati maatisohitihanda gaasi siwaasisai utipihos nunyawami namapise tati katise. Iyataati sahi siyohitindi jih aimehura woho apopaati ahwisataati Autaahaatihos gwinyapenati ahaihi ahotimi napindihandimaahe. Owetise.

⁹ Isi sangi kimandi nini kasatataatoni atiwise. Utaaho wo komi apwaataati utaaho woaisati namohaati namati waatisi neti wirataataahi so komi apwaataati jhaatisami timaamaitimi maariho ambipati naasainditindihandi neti nasipataise,” undati Parisihiyai Jisaasiho saundih kiya piwaha owetih namasi nowaayopo.

¹⁰ Namasi niyauhi nyahi komi otipipatihyaanini saundahaato. “O ami utaaho wo apopaatisami timaamaititaatimihapa sapa winihapipa watipihapa ahotanaahi gaasi ishiya windi namaamaatito,” undahaato.

¹¹ Undonhi Jisaasiho nyangi sanyatataase. “Nisi piwaha woho apopaati andititimi timaamaititaatimihandapi kandisasohima ishiya nahatiya atiw nepi kamaitaapo. Nehi ishiya Autaahaatihos kiyaami maariho ambipati napaisaatumwati anditwihonhihyaahhi atiw nepi kaitaapo.

¹² Iyataati ishiya usa namaamaatohitindi apaapimaahe, ami ishiya usa saniyaami gwisahaatihapi namaatiwi sishimwaamoyaitaatiwi waapohos owehiya napiwihyaare. Ami usa kiyaisi ishiya usa nepi paatonihos napaapi nusopisasaui kandapi namaamaataawaayopo. Aiw ami ishiya usa sawanaami maarihoraahi neh Autaahaatihos iwinja bimonhi komi otipipatapaahhi jinjapihi asisaha nahateweti andititwi gwinyaitaatiwi

namaamaatawaayopo. Isi utaaho wo anditatisahondaataahi nisi piwima sangi kandisasohi ma isiwati japepilirane,” nyatataase.

Kima Piwima Jisaasiho Autaahaaticho Manyinyai Maaricho Wiwisitihandi Numwindihandapahaare

(Maakicho 10:13-16; Rukicho 18:15-17)

¹³ Aihisihiya usa manyinyai Jisaasiho ikwiri ahiswa gaapiwundonhi Autaahaaticho kiyaisi maaricho wiwisitihandi naitotwi Jisaasihoenda numwaasi nasawaayopo. Numwaasi nasuhi nyahi komi otipipatihyaanini itihundaati niwisapuwahaayo.

¹⁴ Siyaati itihundonhi Jisaasiho sandaase, “Manyinyai windi namaawisapupwi kiya nisenda napitaatiwi nehi iwinjasawise. Isihiya manyinya kimiyaamataiwi nisapi nanihaiwi ginunyaahohiyihiya Autaahaaticho ishiyai iwinja bindataati gaahaiwa kawiwaiwa kiyaamihaiwaaitaiso,” daase.

¹⁵ Sata katatosati manyinyaisi ikwiri ahiswa Autaahaaticho maaricho wiwisitihandi nunyataise. Nunyamapi sapih namasi notaise.

Kima Piwima Utaaho Ikipipa Taahipipaisaho Jisaasihoaisati Piwaatinjithandapahaare

(Maakicho 10:17-31; Rukicho 18:18-30)

¹⁶ Aihisihiya waara utaaho wo nasati Jisaasihoai saunda nunjenataise. “Katipunjingihonye, gaahandi napindi kiyataati nini Autaahaatichoaisati bimithandihandi naitande?” undati nunjenataise.

¹⁷ Saundati nunjesihi Jisaasiho koaisi saundataase. “Kinyi ningi gaahandapi napindapi nanisehise? Nehi Autaahaaticho sawaho naasohi sohihi gaahore. Isi kinyi Autaahaatichoaisapi jinjapithi bimitaapihandi naitaapaahi Autaahaatichomi winihapipa baimbi gwinyaapi japepilirime,” undataase.

¹⁸ Undihi ami utaaso Jisaasihoai “winihapipa maahwapaare?” undati nunjenataise. Saundati nunjesihi Jisaasiho komiha koaisi saundataase, “Winihapipa kimbaapito: ‘isihyai timaamape. Ashiyai ikomaanime. Wapa ishiya usaamihapa ikomaawinime. Isihiya usaapi jaipimaatime.

¹⁹ Kinyi gapiyai baimbi atiwimbi maaritipi gaahaiwa giwunyaapi kawime. Aimbikiwahonyapi maaritipi maaricho naminihingipatamataimbiki kinyi naisohopi maaritipi koaisi maaricho nunye,’ timbipaapito,” undati Jisaasiho kaundataase.

²⁰ Jisaasiho saundihita waimwaaso koaisi saundataase. “Winihapipa saiwaahi aimaati japepilirataahonine. Japepilirataahoninisi wapa napaapi nausetindaayo?” undataase.

²¹ Saundihita Jisaasiho koai saundataase, “Ama kinyi jinjapithi bimitaapihandi nenoaahitindihandi nepi watipitipi isiwatitaapaahi kinyi kinyi ikipipa usaisi nepunyapi nawiho nepe. Aimbiki nawiho nehingihita ishiya ikipipa owehiya taanahiyihiyai nunye. Saimbi nunyapaapi kinyi yamihapataatithi ikipipa nepi ahoaitaapo. Saiwa saimbi ningi kinyi nambi nanipinje,” undataase.

²² Jisaasiho saundihita waimwaaso atisataati komi maaricho apipaahi naanawisaho notaise ami ikipipa taahiwaiwaisahondaato.

²³ Naihi Jisaasiho nyahi komi Otipipatihyaanangi sata kanyatataase. “Nini sangi akitinhi kasatataato, ishiya ikipipa taahipipaisahiya kapaaisaahithi maaricho nunyawani tiwi isiwatohiyihiyai Autaahaaticho winja bimonthi noaipapi komihiyaimatitaatiwi naanamaitaise.

24 Iyataati ami sawanaati aimi mmohohitihande, maasapiho awaisiho kamerihandi ami kauhoaisangi onepati maipihinjaatiji nandaitotati dinanataati apipaahi watipitiji windi namindaasitihande. Nandaitandi watipitindihandisi ishiya ikipipa taahipipaisahiya kapaisaahiji maarho nunyawu anitiwi isiwatohiyihiyaisi Autaahaatiho iwinja bimoniji noaipapi komihiyaimatitawu apipaahi awaindihandi watipitamaitaise,” nyatataase.

25 Jisaasiho sa sanyatiji atishiawu nyahi mangiri ikwinaati yayahaawi satihaato. “Ese siyonaahi ishiya diyaaniji jinjapiji bimitaatijiwihandi nga naitaapo?” tahaato.

26 Sataati katoniji Jisaasiho yatiwati nyainjatataati sanyatataase, “Ishiya mambihya sawanaami watipihandi gwinyaahohitihanda jinjapiji bimitaatijiwihandi naitaatiwi apipaahi naaja watipitati owendaise. O ami Autaahaatiho sawahohi nahatewa titiji nga kaitaise,” nyatataase.

27 Sanyatiji Pitaaho Jisaasihoai saunda nunjenataise, “Mmonipeme, nyahi kahapaamapipa nahandi namasisi gisi nahipinjahaayo. Nahipinjahaayoni nyahi napindi naito?” undati nunjenataise.

28 Saundati nunjesiji Jisaasiho nyangi sanyatataase. “Kimandi akitiniji nini sangi kasatataato, kahapaamapipa nahataapa Autaahaatiho neti japihi asipipemaitandihura Nini Ishiyaami Saahonini Jihonini nisi saasanotindihandi watipihandisati Autaahaatihomi ishiyai winja bimisanihi sahi nngi nanipinjohiyihiyaati nngisawu maawi Autaahaatihomi ishiyaisi iwinjaawu bimitaapo.

29 Iyataati ishiya nahatiya usa naasohi naasaamiji nisapimatoniji kiyaami anajaji saaho saingoya sanaani sanaapwisa saniyi sapiya mwaaya maatiya yapipati kahapaamapipa namati kapaisi dawaatumwataataahi kokaati nini kapaapi nanipimati asakaindi tiwati nyepaindi numwisanihi ami kokaati jinjapiji bimitaandihandi naitaise.

30 Iyataati ami ipotihura Autaahaatiho nisihetapi komi ishiyai winjaati bimonihura ishiya taahiyihiya wanimura noaipapi ambipatisahiya apipaahi awaisawuhiyaimatiji jihitohiyihiya shihura noaipapi ipotitisihi ami ishiya taahiyihiya wanimura noaipapi apipaahi nehhatima ambipati owetati ipotitohiyihiya shihura noaipapi jihititaapo,” tati komi Otipipatihyaanangi kanyatataase.

20

Kima Piwima Ishiya Wainhandami Osaataati Kiyohiyihiyaapi Jisaasiho Namhanati Katindihandapihaare

1 Aih Jisaasiho nyahi koaisi niwipinjaati komi otipipati mmona kiyaati nehohiyihiyaanangi piwaha wa namihana sanyatataase. “Autaahaatiho nisihetapi ishiyai iwinja bimindihandi siyahande: utaaho wo wainhandami osaataati asakiyati taahiwaiwaisahomatiyahande. Iyati ko osaataati wanhandami satihohi asishihaatihi koho koaisati nepasi noti komi osaataati otipipati kawitaatiwihiyaisi daati numwaataise.

2 Numwaati piwaha kiyaisati wisasati saundataase, ‘Nawihohi ipihohi naasoeti nunyohimumwaanaji nasamitaani sahi nuwi nisi wainhandami osaataati otipipati kaniwise,’ undati natausaasataise.

3 Iyati ami ipihohi nasati wonji otihitiji ko ishiya ahoyaniwi nahoiwi piwaniwi otipipatapi daahopipiji notaise. Noti ishiya usa maanimaanaiwi neh bitohauhhiyai iwinjataise.

⁴ Iwinjataati kiyaisi saundataase, 'Sangisangi nisi wainihandami os-
aataati otipipati kanitaatiwi nuwise. Nawihho titihi nga nasamitaano,'
undataase.

⁵ Saundih kiya atiwi nowaayopo. Aih ipihho otihasinutihurauni ami
yaataatiwati kwaananaipati koho nainjura ko naasaipiti kati kiyati ishiya
usaisi numwaati komi osaataatapi natausaasataise.

⁶ Aih ipihho kwaananaipati koho nanati aimi satoti mihapi
nipatitandihapihura ko ishiya ahoyaniwi kahapaamapipa nunyaw
nehohipihahi jahira notaise. Jahira noti ishiya usa kapih kiyaanhi
bitohauhi iwinjataise. Winjataati kiyaisi saundati nunjenataise.
'Sahi ipimo pititaatiwap kimbhi neh napindapi bitohopo?' undati
nunjenataise.

⁷ Saundati nunjesihi kiya koai kiyaamha saundawaatopo. 'Utaaho
wo nyangisi otipipatapi namaanyamaasihyahaawi neh bitotahaayo,'
undawaatopo. Saundauhi komiha kiyaisi saundataase, 'O kiyon-
aahi sangisangi nisi osaataati otipipa kanitaatiwi nuwise,' undati neti
natausaasataise.

⁸ "Aih ipihho aimi tipateti nipatihihura osaataatami satihho utaaho wo
komihapai iwinja bimisihoai saundataase. 'Otipipati kanisohiyhiyaisi
gaatipi numwaapi nawihho nunye. Nunyapaapi saimbi nunye na-
masapi ishiya ipotinihi numwaahohiyhiyai nawihho jih nunyapi nun-
yam numbwi jihnihi numwaahohiyhiyai nawihho ipotaataati nunyapi
namihaape,' undataase.

⁹ Aih ishiya ipihho kwaananaipati koho nanati owetih mihapi satoti ni-
patitandihapihura numwaasawihya naasohi naasohi nawihho ipi naasoeti
nehohihho newaayopo. Saiwi ishiya wura wura numwaasawihyaisangi
neh naasaimumwaan newaayopo.

¹⁰ Aih ishiya jihnihi asisahaatih koho koaisa numwaasawihya
nawihho naitaatiwi nasawaawi awaisihho wamwaan naitotiw gwinyaapi
nasawaayopo. Saiwi gwinyaapi napihand kandi kiyaisangi neh
kamwaan ishiya kiyaam ipotinihi nasohiyhiyaamataiwi nawihho ipihho
naasoeti nehohihho ninaasohi ninaasohi newaayopo.

¹¹ Saiwi nawihho newaawi ishiya jinihi koho koaisa numwaasawihya
nawihho awaisihho namehono tiwi osaataatami satihhoai mehundiwi
saundiwi itihundawaatopo.

¹² 'Ishiya kimiya ipotinihi asihataahura numwaahinihi otipipati mase-
honji etitaatiyahiyai nyahi ipihho pititaati mawaati dawaarhireti ipihho
nyatih otipipati awaindihand kiyohiyhiyaanangi nawihho nauratihaimbi
naninyapaise,' undiwi itihundawaatopo.

¹³ "Saundiwi itihundauhi kiyaami woaisi osaataatami satihho saun-
dataase. 'Uto atime nini gisi windi mimaipimaahiso. Ami kinyi
nawihho ipihho naasoetapihop otipipati ipihho naasohi kaitaano tipi aaye
tingitihande.

¹⁴ Isi kinyi nawihho nesi anipihapi numwe. Neh ningisunyaati utaaho
ipotinihi numwaahohihoisangi nawihho gi nahinyohipatamaindi nau-
rataindi numwitandiyo.

¹⁵ Nisihand niwahonisihandisi nisi watipihandaahi gwinyapeniti nisi
nawihora kahapaamapipa kaito. Nini gaahandi baindi kiyataayoni kinyi
manditaimbi windi apomaasane,' undati osaataatami satihho koaisi kaun-
dataase," tati namihanati Jisaasiho kanyatataase.

¹⁶ Satati namihana kanyatatosati Jisaasiho sanyatataase. "Isi sihihura
Autaahaatihho nisihetapi komi ishiyai iwinja bimonihura siyati

noaipaitaise: isihya wan+mura ambipati awaipatisahiya jh+tohiy+hiya s+h+hura noaipapi ipot+isaihi ami isihya wan+mura ambipati awaipati owehiya ipot+tohiy+hiya s+h+hura ambipati awaipati nepi noaipapi jh+it+taapo,” nyatati Jisaasiho nyahi komi ot+ip+pat+hiyaanangi kanyatataase.

Kima Piwima Ipotaataat+handi Jisaasiho Yaaw+haiwa Neti Napw+and+handap+ Katind+handap+haare

(Maak+ho 10:32-34; Ruk+ho 18:31-33)

¹⁷ Aih+ Jisaasiho Jerusarem+handahap+ taati naihi maawi nyahaawi nyahi komi ot+ip+pat+hiyaan+ni 12 kiyaati ikw+maind+mw+tili auh+rami yahur+tahiyaanangi isihyaam+hat+hap+ m+hinenyamati taawa nyahaaheti sanyatataase.

¹⁸ “Sahi atiwise. Nyahi Jerusarem+handa niyaati noaipait+haaw+hiyaan+ni taawaati daayaati bitopi nyahaayo. Niyaati noaipasahi kap+hi Ni+ni Is+hiyaami Saahon+ni J+hon+nihi isihya nepi p+rishiya isihya isihyaapi nandapa kohas+p+ho t+h+w+ Autaahaat+hoai d+ipuman+w+ waamaindumwap+ nunyohiy+hiyaami m+it+hiyaamuni win+hap+pa kat+wunjohiy+hiyaamuni ikw+raat+hi w+rap+nitaapo. Aisaihi kiya n+ngi kinyi napw+taahunyaatahon+ni napw+taapo nd+taapo.

¹⁹ Sand+w+ kiya nepi n+ngi isihya kiyaami dawaataati bimohiy+hiyaami ikw+raat+hi w+rap+nitaapo. Aisaihi kiya Rom+handahap+hiya n+ngi sis+p+h+nd+w+ w+ri+h+ra nepi yanupapi ami ipi tit+hi ataw+hateti nip+mandaapi n+wisaihi napw+to. Napomasan+hi asis+ha mair+ma sanion+hi Autaahaat+ho n+ngi ahonimati nan+maahon+hi ni+ni jap+hi nepaito,” nyatati komi ot+ip+pat+hiyaanangi kanyatataase.

Kima Piwima Jem+siyi Joniyami Sanaat+ Wapaap+ Jisaasihoai Nunjes+it+handap+haare

(Maak+ho 10:35-45)

²⁰ Aih+ Sepetihomi apwaataati kaatami mwaahuri Jem+siyi Joniyaisati maasi Jisaasihoenda nasataise. Nasati mwaahurapi wapaapi nunjendandi komi utatototi namb+itati atot+ip+wesataise. Iyati ko wapa kaitandi nunjenataise.

²¹ Kaati saih+ Jisaasiho kaati saunda nunjenataise. “Kinyi napindape?” undataase. Undih+ kaatamiha saundataase, “Kinyi Awais+honjimat+pi isihyai iwinjaapi bindapaahura katisam+hi nisi met+muri awaisururimat+mi kinyi yat+hi isihyai iwinjat+itaat+mo,” undataase.

²² Saundih+ Jisaasiho kusasi komiha saundataase. “Sausasaati nan+sehoh+it+mandap+ w+nd+ mow+husasaate,” undataase. Undatosa Jem+siyi Joniyai saundataase, “Waapoho ip+ho yahutaati pusahomataindi ni+ni yaas+haiwa neti aw+it+mat+ nainjan+haiwa s+hoah+ n+ngi nanipinjami kaiwa nepi aw+it+map+ nandaiso?” undati nunjenataise. Aih+ kuramiha Jisaasihoai saundamaase, “Y+hoanyangisangi nga saito,” undamaase.

²³ Undih+ Jisaasiho komiha kuri saundataase. “Ak+it+si s+hoasangisangi waapoho ip+ho yahoti pusahomataimi yaas+haiwa nepi aw+it+map+ nandait+mi+huraah+e. S+hoah+ saitaise sat+ti kasatataahand+ kand+ ni+ni isihyai kinyi son+ son+ nisi yat+hi awais+honjimat+pi isihyai iwinjaapi bime und+and+hand+ nis+hand+maah+e. Owetise. Saiwa nisi Ap+ho isihya aunah+pati nepi isihyais+ iwinjaawi bim+taat+w+hiyaapi aim+ t+manati ah+wih+haiwaasi kiyaah+hi naitaapo,” undati Jisaasiho Jem+siyi Joniyai kaundataase.

²⁴ Aihî nyahî 10 kiyaatî ikwî maindîmwîtahiyaanîni Jisaasihomî otîpîpatîhiyaanîni usaanîni kurî Jisaasihoai nunjesîtîndapî atisîhaawi kurapî nyangi aponyataise.

²⁵ Siyatî aponyihî namatî Jisaasiho nahatiyaanangi gaata nanyamaatî sanyatataase. “Sahî mmowî gwînyaapîhiyaate, isîhiya wapîhapîhiya Autaahaatîhopî atîhomiwî gîmunyaahohiyîhiyaamî awaisawîhiya kiyaaamî isîhiyaisî topîtaata sawanaamî gwînyapehohîthanda iwinjatauho. Aiwî kiyaaamî isîhiyai awaisawîhiya waatî pîhîtîwî urîpatiwi otîpîpatî watîpîhaiwa ambîpatî yaawîhaiwa nunyauho.

²⁶ Kiyaaamî kiyohîwaiwa sahî wîndî namepîse apîpaahî owetane. Amî samî wonî usaaamî awaisîhonîmatîtaapaahî sonî nahatiyaamî otîpîpatîhonîmate.

²⁷ Aiwî amî samî wonî noaipapî usaaamî mîthonî jîhonîmatîtaapaahî amî nehî yatîhî isîhiyaamî otîthî otîpîpatîhonîmate.

²⁸ Sahî siyawaawaahî nisî kiyohîrîhîretî kaitaapo. Nîni Isîhiyaamî Saahonîni Jîhonîni isîhiya otîpîpatî kaniwî nîngî nîtatamanîtaatiwî napîthonîni maahe. Owetise. Nîni isîhiyaapî otîpîpatî kawîndî netî iwîtatamanîti kiyaisî nisî ambîpatî nunyandî kiyaaamî maipîhaiwaatîhapî japîhî numwaitandî napîthonîne,” nyatatî komî otîpîpatîhiyaanîni nahatiyaanangi kanyatataase.

Kîma Pîwîma Utaahurî Ndîha Niyotahurî Kuramî Ndîha Jisaasiho Nusorîhaasîthandapîhaare

(Maakîho 10:45-52; Rukîho 18:35-43)

²⁹ Aihî nyahî Jisaasihoaisaatî aunahîpa Jerikohandî namasi wapîhapî taawaatî niyonîhî isîhiya wîrîsandimî Jisaasihomîhinî nasawaayopo.

³⁰ Iyauhî utaahurî wurî ndîha maipîtahurî kapîhî daihîraamîhinî bindamaahurî Jisaasiho yamo taatî nasataise tauhî atisamaise. Atisamaamî namasamî satîmî kaahaatamaase. “Daawîthomî Mwaahonî nyahî Isîraherîhiyaanangi nyainjaapî bimîtaapî awaisîhonye yîhoanyangi kînyî kînyî maarîho asîpînyime,” tîmî kaahaatamaase.

³¹ Satîmî kaahaatihî isîhiya wîrîsandimî nasohiyîhiya kurisî itîhundîwî, “Sîhoahî wîndî kaahaamaatîmîse,” undawaatopo. Saundauhîhandî kandî kurîhî mîtaahî mwîtetîmî satîmî kaahaatamaase. “Daawîthomî Mwaahonî nyahî Isîraherîhiyaanangi nyainjaapî bimîtaapî awaisîhonye yîhoanyangi kînyî maarîho asîpînyime,” tîmî kaahaatamaase.

³² Satîmî kaahaatihî Jisaasiho nasatî bitondaatî gaata numwaatî saundataase. “Nîni sîhoasangi napîsitande?” undatî kuri nunjenataise.

³³ Saundatî nunjesîhî amî kuramîha Jisaasihoai saundamaase. “Awaisîhonye kînyî yîhoanyamî ndîha nanyorîhaitaapîto,” undamaase.

³⁴ Saundihî Jisaasiho kurisî maarîho asîpîwisatî kuramî ndîhaatihî ikwîrî ahîwisataise. Ahîwîhî nehî ketî kuraanîhî ndîha norîhaapî japî amî Jisaasihoai nîwîpinjai nomaise.

21

Kîma Pîwîma Jisaasiho Awaisîhoematatî Jerusaremîhandî Niyatî Nandaasîthandapîhaare

(Maakîho 11:1-11; Rukîho 19:28-40; Jonîho 12:12-19)

¹ Aihî nyahî Jisaasihoaisaatî komî otîpîpatîhiyaanîni Jerikohandaahîraapî nasaatî Jerusaremîhandî detîtihî aunahîpatî Betîpakihanda

sisihho wo komi ambipati Oripihandami sishoarihireti ahetihihata noaipahaayo.* Sapihhi Jisaasiho nyami wuri sata kaundataase.

² “Sishoahhi aunahipati nyami naitihaamihoanji ahetimata naimise. Naimi sapihhi noaipapi keti kuraanhihi maasapiho dongiho wo wiraposisaihi komi mwaaho sipipihohoisati bitohonihhi sishoahhi mmondaise. Mmonamaami so koaisi sanaati mwaasoaisami ahoyami nesipapi numwaasi kimbihhi nammise.

³ Ami isihya usa sishoahhi napitiyamaise satiwu nasisesaihaahhi kiyai saundimise. ‘Awaisihho wapa kaitandi numwaapise nyatihe,’ undimise. Saundisaihi kiya namapi nehhi jainjasaihi maasapiho dongihindari numwaasi napitaatimo,” undati Jisaasiho winihundati natausaasataise.

⁴ Iyataati sandi saimatindimandi Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausaasihho piwaha wa jihura satisihaami akithandi noaipaitande. Iyataati ko piwaha sandaase,

⁵ “Sahi isihya Sisihho Saiyonihandi Jerusaremhandaahiyai saundiwi kaundiwise. ‘Wani sami awaisihho jainjatitandihho sangisenda yaho taati nasataise. Ko utaaho anini napaisaatihosu ami maasapiho dongihomihhi mwaahoasinini yamwaasi yatihhi napaisaati yaho taati nasataise,’
Aisaiyaaho 62:11; Jekaraiyaaho 9:9
tati kandaase.”

⁶ Aihhi nyahhi otipipatihyaanamhi kuri Jisaasiho kaunda natausaasimbipa naimi kireti kiyamaise.

⁷ Aimhi kuri maasapiho dongiho sanaati mwaahoaisuni numwaasi namhi kuramhi apotihirihi tiwatihaatapihirihi nausohaapihi dongiho sipipihohomihhi dawaarihireti ahaihi kasinini Jisaasiho yamwaati bimoti Jerusaremhandaahapihi dongiho koasinini taati niyataise.

⁸ Taati naihi isihya wirisandihandi Jisaasiho awaisihosho tiwuhhi maaritwuhhi usa kiyamami uti apotihirihi tiwatihaatihapa nausohaapihi daihira tusapaapaniwuhhi gwaapwuwuhhi amhi usa isaaha totipatihi tisiwuhhi daihira nusapaapihi mihopihi mihinhi gwaapowaayopo.

⁹ Aiwuhhi isihya Jisaasihomihhi usa jihhi usa ipotihi niyawaawuhhi maaritwuhhi satiwuhhi konyahitawaatopo:

“Daawitihomihhi Mwaahone nyahhi gisi mepihhi autaahehiwaamihhaayo. Autaahaatihho Gisi anitisiatihi giwasonihhi nyami Awaisihonimatipihhi nyainjatime. Kinyi Awaisihho Autaahaatihomihhi watipihandisapihi nasapaini ko sawaho komi gaahaiwa nahinyatihi nangimaasane. Kinyi nyami Awaisihonimatipihhi napingitihmandapihi Autaahaatihhoaihi mihaaatihhi yamihapataatihhi mepihhi autaahehwaumwihhaayo,” *Aunihihirihi 118:26*
tiwuhhi konyahitawaatopo.

¹⁰ Aihhi Jisaasiho niyatihi Jerusaremhanda nandaasihhi isihya nahatiya dopihhi windihhi biyatihi giimaawunyainjihhi satiwuhhi nasenawaayopo. “Utaaso so diyaamahore?” tawaatopo.

¹¹ Satiwuhhi nasenihauhi isihya wirisandihandihi nasenihohiyihiyai saundawaatopo. “Kimo utaamo yapipatihi disitirikihandihi Garirihandamihhi aunahipatihi taunihandihi Nasaretihandahapihi Autaahaatihomihhi piwaha atisatihi neti ausaasihho piropetihho Jisaasihore,” undiwuhhi wihooanjiha kaundawaatopo.

* **21:1:** Sisihho Oripihho so amhi ipatihhi oripihatihhi nawatihhi asakiyatihi koasinini ahetahosihhi kandapihi Sisihho Oripihho tiwuhhi ambihitawaatopo.

Kima Piwima Jisaasiho Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatih Niyati Nandaati Daayat Mmositihandapahaare

(Maakho 11:15-19; Rukho 19:45-48; Jonho 2:13-22)

¹² Aih Jisaasiho Autaahaatihomi anj Awaindihandaatih nandaati isihya usa kahapaamapipa naminiwi nunyaw nehohiyihyai neti ipaahaapema tahamanataise. Iyati isihya nawho yapati witaahapaho Judaahiyaamihotemap nehohiyihyaami gwitihho bwinaanaati nepihoti ami koho pipihopa Autaahaatihopi tihwi sisandipaitawihho nunyaw nehohiyihyaami ganho gwitihho neti nepihoti tipindati isihyai tahamanataise.

¹³ Tahamanati kiyai saundataase, "Autaahaatihho komi piwaha jipati pindisahaatihapi sandaase: 'Nisi ananji isihya nisapi gaapunditawahaane,' ndaase. Autaahaatihho satihhandi kandi sahi kaanji nepi animwaasaha isihya ikohiya ikondaatiwi noaatohipipihamataiwi sahi kiyawaayopo," undati tahamanati itihundataase.

¹⁴ Aih isihya usa ndiha niyotahiyauni ami usa ikwauhiri ambipati bwateti namihatahiya anj Awaindihandaatih Jisaasihoenda nasuhi kiyai ko neti titihwiwataise.

¹⁵ Aih sapih anjindaatih manyinya maaritwi konyahitwi aunihitwi satawaatopo. "Daawitihomi Mwahone, nyahi gisi mepi autaahe-waahimahaayo," tiwi aunihtawaatopo. Aih prisihiya isihyaapi nandapa kohasipho tihwi Autaahaatihoi dipumanwi waamaindumwap nunyohiyihyaami mitihyauni ami winihapipa katiwunjohiyihyauni Jisaasiho isihyai gaahaiwa watipihaiwa kawiwaiwa mmow manyinya Jisaasihoaisi mepi autaahepumwahohitihandi atiw mmonawaawi kiyaisi apipaahi apousataise.

¹⁶ Apowih namapi Jisaasihoai kiya saundiwi nunjenawaayopo, "Uto manyinya konyahitwi aunihtohitimandi titihmetisi kinyi atino?" undiwi nunjenawaayopo. Satiwi nunjenhauhi Jisaasiho komiha saundataase. "Ye baindi atisataayo. Sahi Autaahaatihomi piwaha sata jipati pindih awitohihaami tanyaaha windi mohowo? Satishaapito, 'Autaahaatihonye, kinyi manyinyaamuni ami sangihya amwitihiri ikwihandahiyaami maahomwaanji aimi n-wusaahinhi kiwahongi titih baiwi mepi autaahepimawaayopo,' tati jipati pindisahaaro," undati Jisaasiho awaisawihya koai nunjenhohiyihyai kaundataase.

¹⁷ Saundati Jisaasiho kiyai numwasisi ami Jerusaremhanda namati noaipasi aunahipati Betanihandaahapi noti sapih nanotaise.

Kima Piwima Ipati Wit Yandipihho Namingoshati Jisaasiho Awaipite Undih Awaipitindihandapahaare

(Maakho 11:12-14, 11:20-24)

¹⁸ Aih bowih asisahaatih koho koisaati Jisaasiho Jerusaremhandaahapi jahira naihi niyahaawi koaisi jaumanataise.

¹⁹ Jaumasih daihiraamihini ipati witi pwoaipihomatiyahati yandipihho ningosih isihya nandiwi naniwihati ahethi Jisaasiho kati iwinjataise. Iwinjatosa kataapihi noti yandipihho ningoaitaiso tati nepihira jata yandipihho owetih neh isaahaahih iwinjataise. Winjataati namati katisi saundataase. "Kinyi kimat immatanji apipaahi awaipitipi yandipihho jahira windi namingope," undataase. Undih keti kuraanhi ipiti sati awaipitamataise.

²⁰ Siyati awaipitamasih nyahi komi otipipatihyaanini mmonahaawi yayaati maarho nanipimainjih sataati nasenahaayo. "Ese immati kimat napitiyati keti awaipitamase?" taati nasenahaayo.

21 Sataati nasenihonihi Jisaasiho sata kanyatataase. “Piwima kima watipaha nini sangi titihi akitiniihi kasatataato. Sahi Autaahaatihomi watipihandapi andititwi giwunyaapi ami maarho yiyatiwi gimunyaawaawaahi sahi wapa nini immati kimate kawisohitmandamataiw nga kaitaapo. Aiw ami sahi neh wapa saiwhapaahih kamaitaapo. Ami sahi kimo sismoaisangi nga saunditaapo, ‘ndopi noatiwopesi kinyi durihraatih pnumbwi timahiye,’ undisaihi ko sangi atisisati kaitaise.

22 Aiw ami sahi wapa naitaatiwhapaapi maarho naasohitanhi giwunyaawaawi Autaahaatihoi nunjenawaawaahi kapa nunjehohipapa naitaapo,” nyatati kanyatataase.

Kima Piwima Isihiya Awaisawihya Jisaasihoi Komi Watipihandapi Nunjenihohitihandapihaare

(Maakho 11:27-33; Rukho 20:1-8)

23 Aih Jisaasiho Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatih jahira niyati isihiyai taati kataunjataise. Taati kataunjih prisihiya ishiya ishiyaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi nunyohiyihyaami mitihyauni ami Judaahiyaanam gwinyaahiya ishiyauni Jisaasihoenda napiw saundwi koaisi nunjenawaayopo. “Kinyi watipihandi maahapihapi nepihandaahi watipimaiwa kaise? Gisi watipindi diyaamaho nahimihhande?” undiwi nunjenawaayopo.

24 Saundwi nunjenihauhi Jisaasiho komiha saundataase, “Nisangi sangi naasaindih winti nasisendaano. Ami sahi wihooanj nepi titih kandisaihaahi nisangi watipihandi sandaahi kimaiwa kiyo satiti kasatitaano.

25 Joniho Isihiyaisi Baawusisih watipihandi ndi numwih isihiyaisi piwaha ausaati kaundati baawusise? Autaahaatihoi numwihandaaho e ishiya nunyauhandaaho?” undati nunjenataise. Saundati nunjesih kiya sawana sanawaatopo. “Pwaha napititaati kaunditihawe? Ami nyahi koaisi Autaahaatihoi numwihandaah undisaihi wiwa ko sanyatitaiso ami Joniho isihiyai piwaha ausaati kaundati baawusindihandi nisi kandi kiyohitmandisawi napindapi sahi mmowi nepi gwinyaahopo? Nyatitaiso.

26 O ami nyahi sataati ishiya nunyauhandaah titihaawihandapi nyahi yayahaayo wiwa ishiya ahoyaniwi wapa wipinyitauho. Ami kiya Jonihopi Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausasihoe tiwi waati andititwi giwunyaapihiyaatiho,” nnawaatopo.

27 Sawana saniwi wisasawesi Jisaasihoi saundawaatopo. “Kinyi nanyisehngitindapi nyahi winti moho,” undawaatopo. Saundauhi ami Jisaasiho komiha kiyai saundataase. “O kiyonaahi nisangi sangisi watipihandi sandaahi kimaiwa nini kiyo satiti winti kamaasatitaano,” undati ishiya awaisawihya nunjehohiyihiyai kaundataase.

Kima Piwima Utaaho Womi Mwaahurapi Jisaasiho Namhanati Katindihandapihaare

28 Aih Jisaasiho Judaahiyaanam awaisawihya koai napiw nunjehohiyihiyai piwaha wa saundataase. “Pwaha kima namihandi nini sangi kasatitandiyohimaapi sahi napitaiwi gwinyaawaayopo? Utaaho wo komi mwaahuri yahurisaho kurisi osaataati otipipati kaitaatiimi numwitandi gwinyaataise. Gwinyaati komi mwaaho woi jih noti saundataase. ‘Maasihoi wani asisima kimehi kinyi numbwi osaataati otipipati kaimi,’ undataase.

29-30 Saundih ko sapihoi komiha wihooanjha saundataase. ‘Ninhi pondihiyo,’ undataase. Undih namati sapihoi mwaaho woenda notaise.

Noti woai j̄hi kaundipati naasaipiti kati kaundataase. Kaundih̄i meto sap̄hoai saundataase. ‘Ye, aaye kaitaano apore,’ undataase. Sap̄hoai saundati aaye undamap̄ho ko ami w̄indi noti osaataati ot̄ip̄ipati kamaise. Ami met̄ho sap̄ho j̄hi nunjes̄ho nehi sawahounyaati bapiyat̄i gw̄inyaataati namati ipot̄i osaataati noti ot̄ip̄ipati kiyataise.

³¹ Aisi meturi surami maahon̄hi sap̄ho maaritati gw̄inyapes̄r̄h̄ireti japep̄ih̄irati kiyataise?” undati Jisaasiho is̄hiya Judaahiyaanam̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄i Awaind̄ihand̄i jatohiȳhiya awaisaw̄hiyai nunjenataise. Saundati nunjes̄hi kiyā Jisaasihoai kiyāam̄ha saundawaatopo. “Met̄ho j̄hi nunjes̄ho sap̄ho maaritati gw̄inyaas̄r̄h̄ireti japep̄ih̄irati kiyataise,” undawaatopo. Saundauh̄i Jisaasiho kiyai saundataase. “K̄imand̄i sangisi ak̄it̄n̄hi n̄ni kasatataato sahi baiwi atiwise. Is̄hiya us̄hiya as̄hiya ap̄ipaahi maip̄hiya sahi ap̄ipaahi maip̄hiye t̄wi sam̄i mand̄iha kaan̄hi naingaap̄i usomap̄i kah̄it̄w̄i noamahohiȳhiya samataiw̄i w̄indi wat̄ip̄it̄w̄i namoaasaw̄i napaisaati kiyāam̄i maip̄ihaiwaat̄hap̄i nepemait̄isaihi Autaahaat̄iho kiyai iwinjat̄itand̄ihand̄i sangi nas̄tipati det̄i det̄i ahondaise.

³² Sandi apaap̄imaato ami Jon̄ho Is̄hiyai Baawusis̄ho nasati daih̄ira t̄it̄hi k̄im̄raare tati nas̄sihi ami sahi koais̄i w̄indi baiwi usopi ḡimaawunyaahopo. Sahi siyauh̄ihand̄i kand̄i is̄hiya us̄hiya as̄hiya ap̄ipaahi maip̄hiyaah̄ih̄i Jon̄hoai kom̄i p̄w̄iha at̄iw̄iw̄i kiyāam̄i maip̄ihaiwaat̄hap̄i jap̄ih̄i nepemaitawaayopo. Is̄hiya maip̄hiya saiwi Jon̄hom̄i p̄w̄iha at̄iw̄iw̄i ḡiwunyaahauh̄i sahi iwinjawaahand̄i kand̄i sahi sam̄i am̄it̄iha nepemaip̄i kom̄i p̄w̄iha w̄indi ḡimaawunyaahopo?” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

K̄ima P̄w̄ima Is̄hiya Wain̄handam̄i Osaataati Nep̄i Jatohiȳhiya Maat̄imaatiw̄hiyaap̄i Jisaasiho Nam̄hanat̄i Katind̄ihandap̄ihaare (Maak̄ho 12:1-12; Ruk̄ho 20:9-19)

³³ Iyatosati Jisaasiho is̄hiya Judaahiyaanam̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄i awaind̄ihand̄i jatohiȳhiya awaisaw̄hiyai saundataase. “P̄w̄iha k̄ima wa nam̄han̄it̄i kasat̄itaani atiwise. Utaaho wo yap̄ipati asakiyati ahuse-taho osaataati w̄r̄h̄ir̄i wain̄hand̄i niyaamat̄i naapor̄h̄ir̄i nes̄wes̄wati nisati nisapuwati an̄m̄waah̄ipati wain̄handam̄i yand̄ip̄iho katop̄i ikisi-wati waapoho namoaitand̄ihat̄i yamwaati ami is̄hiya ikondaat̄iw̄hiyaap̄i jaati bitoaitand̄ihopi an̄aṅ̄i bw̄inanaati nuwataati kiyati an̄imatataise. Kiyati ko is̄hiya usa kom̄i osaataati wain̄hand̄i jat̄iw̄i niman̄w̄i nan̄w̄i ami sawahoai naw̄houn̄i wain̄handun̄i numw̄itaat̄iw̄hiyai nunyamap̄i aunah̄ipa namasi wap̄ih̄i utar̄ihand̄i daaya bitoaitand̄i notaise.

³⁴ Iyati noti bindataati w̄r̄h̄ir̄i wain̄hand̄i aim̄i yand̄ip̄iho ningoti akurahi nand̄iw̄i ahoaitaatiw̄ihura timetih̄i yap̄ipati osaataatami sat̄iho kom̄i ot̄ip̄ipatihiya kop̄ihapa niman̄w̄unyaihi nusaitaatiw̄i net̄i natausaasataise.

³⁵ Siyati net̄i natausaasih̄i nuwi osaataati wain̄hand̄i jaawi bitohohiȳhiyai iwinjawaayopo. Win̄j̄hauh̄i osaataati jaawi bitohohiȳhiya osaataati wain̄handam̄i sat̄iho ot̄ip̄ipatihiya natausaasisaw̄hiyai nep̄i an̄tiw̄i is̄iwatawa woais̄i kom̄i amb̄ipati tip̄i nausop̄i asohoi got̄i tip̄i ami woais̄i ap̄ipaahi sohoais̄i timap̄i ami woais̄i naw̄haara yahuw̄i sohoai timawaayopo.

³⁶ Sawiwi tiwauh̄i ami osaataatami sat̄iho j̄haati kom̄i ot̄ip̄ipatihiya usa j̄hiyai nusatip̄ihaap̄i taahiȳhiyai natausaasataise. Natausaasih̄i ami osaataati jaawi bitohohiȳhiya kiyai naasaipiti kati kawisawaayopo.

37 “Komi otipipatihiyai isihya osaataati iwinjaawi bitohohiyhiya saiwi tiwauhi namati osaataatami satihom sawahomi mwaahoai asitihha napuwati ipotinhihi kiyenda natausaasataise. Natausaasataati ko sandaase, ‘Nisi maasihhoai osaataatami satihom mwaahoso tiwi akitinhihi kiya koaisi nepi autaahemwap atiwitaapo,’ tati natausaasataise.

38 Satati nisi maasihhoai atinwitaawo tati natausaasihhandi kandi ko taati napih iwinjaposaw sawana sanawaatopo. ‘Kimo utaamo osaataatami satihom mwaahosi osaataati naitandihosi namati osaataati komihapa nyamihapaimatita naitihaawi koai keti tiwitihawo,’ nnawaatopo.

39 Saniw nehahaatemapi koaisi nepi aisi noaipapi osaataati naaporihirami ipaahaapi sohoai tiwawaayopo,” undati Jisaasiho Judaahiyaanam isihya awaisawihiyai piwihha sa namihana kaundataase.

40 Saundatosa Jisaasiho kiyai saundati nunjenataise. “Osaataati wainhandami satihom nasataahura isihya siya komi osaataati iwinjaawi bitohohiyhiyai napitwitaise?” undati nunjenataise.

41 Saundati nunjesihihi kiyaamihha koai saundawaatopo. “Isihya siya maatimaatiwi maipiyai osaataatami satihom siyihiyai tiwa nemati komi osaataati wainhandi yandipihom ningoti mimohonihhi nandiw nanawaahura titihhi kopihapa numwitaatiwihiyai iwinjatitaatiwi nemwitaise,” undawaatopo.

42 Saundauhi Jisaasiho kiyai saundataase, “Autaahaatihom piwihha satati jipatiipindisihha sahi aimi mmowi akitinhihi awitiwihiyaatitawaahandi kandi kaami tanyaaha sahi windi mohowi kasatitani atiwise.

‘Yasihha kima isihya anaanji anjimatohiyhiya ponyatise tiwi namahotihha ka wani noaipati mihotirihiri yasihha anaahihaimatih isihya usa nyami yasihha aundetihopi yanatihhaatane tawaatopo. Iyati sandi Awasihho Autaahaatihom yasihaisi neti anditiwati watipitati mihondaise. Ko nyami ndiheti sandi sahi nyahi awaindihandi yayawaamawaati maaritihayo,’

Aunihihiri 118:22-23

tati jipatiipindataise.

43 Sandi apaapi maato ami Autaahaatihom sangi komi jainjatindihandi namati nemati isihya usa kiyaami dahopa otipipatetapi akipipa namwiyaitaatiwihiyai neunyat kiyaaisi iwinjatitaise.

44 (Iyataati nin anaanami yasihha anaahihha mihotirihiranine. Mihotirihiraninisi utaaho wo nin napaisihonini maipihoninisi yasihha watipihha mihotirihiri nundi isiwatitaano tati nisenda komi maarihom ipatisana nasataataahi nin komi maipihaiwa nemwati anditiwiwito. Anditiwisanihihi anaanji yasihha anaahihha mihotirihirisihhaanamatiyati anditita bitoaitaise. O ami utaaho wo nin watipihonini gaahoniniso tati genanati nisenda namaasataataahi anaanji yasihha mihotirihiri owehaanji niyati nopisasinjithandamatiyati ko timahiya nopisasinati owetitaise,” undati Jisaasiho Judaahiyaanam awaisawihiyai kaundataase.)†

45 Saundihhi ami pirisihiya isihyaapi nandapa kohasipihom thihwi Autaahaatihom dipumanwi waamaindumwap nunyohiyhiyaami awaisawihya mitihyauni ami Parisihiyauni sandi Jisaasiho swipati namihanati kaundindindi atisawaayopo. Atisawa sandi ko nyahi yawanaanapiso tiwi gwinyaawaayopo.

46 Sandi saiwi yawanaanapiso tiwi mmonawaawi koai nepi wiraitaatiwi kiyaami maarihom nonasayataise. Kiyai sawimataataahandi kandi Jisaasihopi isihya wirisandihandi ko Autaahaatihom piwihha atisati neti

† 21:44: Kimandi wesi 44 mand utipihom jihhi jihaiwaati windi ahimotise.

ausaasihoe tiwi giwunyaapihotih ami kiya isihya wirisandihya wiwa nyangi wipinyitaawo tiwi yayawaawi koai windi kiya nepi wimirahopo.

22

Kima Piwima Utaaho Womi Mwaaho Apopaati Neti Wiraitandi Isihya Maaritiwi Nandapa Tihwi Nandaatiwi Ahoyanohithandapi Jisaasiho Namihana Katindihandapihaare

(Rukho 14:16-24)

¹ Aih Jisaasiho jahira piwaha wa namihana kiya awaisawihiyai sata kaundataase.

² “Autaahaatho isihiyai iwinjatih wiwa taati siyati noaipapi notaise. Utaaho awaisiho wo komi mwaaho apopaati neti wiraitandi nandapa awaimbipa neti tihati timanataise.

³ Tihati timanataati isihya aimi jih nandapaapi napitaatiwi kaundati nunjesawihiyai nuwi gaatiwi numwaitaatiwi komi otipipatihiyai neti natausaasataise. Natausaasih nuwi kaundauhi kiya atisawaahandi kandi poundih namaasopo.

⁴ Namaasauhi namati uta awaiso komi otipipatihya usaisi saundataase. “Sahi nuwi isihya nisi nandapaapi napiwise unditi aimi gaatohiyihiyai saundiwi awaisiho gaatisiho sandaase undiwise. ‘Nisi nandapa awaimbipa aimi tihiti wani timendaise. Nandapa ami sipipihoho mwaaho napaisiho titi tihiti nahataapa aimi timendaise. Nisi maasihho apopaati neti wiraahonih iwinjapi maaritiwi nandapa tihiti timanahohipipa nandaatiwi napiwise,’ undiwi kaundiwise,” undati natausaasataise.

⁵ Saundati natausaasih nowaayopo. Nuwi awaisiho kaundirihiri kireti komi otipipatihya isihya kiyaisi titih kaundawaatopo. Titihi saiwi kaundauhihandi kandi awaisiho gaatisawihya atihomiwi pohipaiwi windi namaasopo. Namaapiwi kiyami otipipati kaitaatiwi kihira nandawaayopo. Kihira nandiwi wo komi osaataatapi naihi ami wo asiharisati nandapa maahoipati kohasipihho neti ahoya naasaimbipihemaitandi notaise.

⁶ Ami usa otipipatihiyaisi isiwatawa ambipati tipi isuriwi tipi ami usa siyihiyai timawaayopo.

⁷ Komi otipipatihiyai sawiwi komi nandapaapi namaasauhi uta awaisiho apipaahi apousataise. Apowih komi isihya tunniwiyahwindaatiwihiyai natausaasih nuwi isihya komi piwaha gapipa atihomaawiwi maatiwatiwi komi otipipatihiyai tiwohiyihiyai tipi kiyami aunahipa niyapi tipowaayopo.

⁸ “Iyati ami ko komi otipipatihiyai gaatati numwaati saundataase. ‘Nisi maasihho apopaati neti wiraitandi nandapa awaimbipa tihiti aimi timetihhandi kandi isihiyai napiwise unditi gaatohiyihya nngi ahosinimawaawi windi namaasowi kiyaaahimahe.

⁹ Kiyaaahimetisi namapi daihira awaiwaiwaatih isihya ahoyanowi dindaayohipih nuwi isihya usaapi daapise. Daapi usonawaahiyai pihitiwi taahiyihiyai nisi nandapaapi numwaasi napiwise,’ undati natausaasataise.

¹⁰ Saundih komi otipipatihya daihira awaiwaiwaami ururaatihapihi nuwi daapi isihya usonawaahiya kiyaisinhi gaatiwi numwaapi nepi ahoaiwi numwaasi nandapa awaimbipaapi napiw katih bindawaayopo. Bimauhi awaisiho nandapa awaimbipa tihati timasihomi anjan isihyaapi tisaitamataise.

11 “Tisaitamasihī utaaḥo awaisiḥo isihīya komi mwaaho apopaati neti wirahoniḥi iwinjapi maaritiwi nandapa nandaatiwi nasohiyihiyai usondandi nandaataise. Nandaati usonataati isihīya nahatiya apotihiri namatitaatiwihuraapihiri awaisiḥo sawahomihiri komi otipipatihīya maasomwaanji nepi nunyohirihiri niyowaayopo. Nahatiya siyauhīhandi kandi utaaḥo wo naasohi nisi apotihirisangi awaisihomihiramatiya gaahiriso tati niyoti nandaati bimihī awaisiḥo koai usonataise.

12 Usonatosati awaisiḥo koai saundataase. ‘Uto kinyi apotihiri kimura usipimbaapimuraapihiri namaayopihonjisi napitaimbi nandaapihone?’ undati nunjenataise. Saundati nunjesihī utaaḥo wihoanjiha wīndi awaisiḥoai kamunje.

13 Aihī utaaḥo awaisiḥo komi otipipatihīyai saundataase. ‘Kimo utaamoai sahi nepi komi ikwauhiri wisasawi ipaahaapi apipaahi asihatinditihī yotiwise. Nepi yotisahi sapihi ko ngoti ami komi mangiri gitipaitando,’ undataase,” undati Jisaasiho isihiyai kaundataase.

14 Satati kaundataati ami wa kima kiyai namihanati kaundisi maapi nusesipatitandi kaundataase. Iyati ka satati kaundataase, “Autaahaatiḥo siyati isihīya taahiyihiyai iwinjatitotati nunjenati gaatihīhandi kandi kiya wīndi atiwi namaasopo. Namaasauhī nehī yahingwaasihihī numwaati iwinjatataise,” undati kaundati owemataise.

Kima Piwima Parisihīya Nawīho Takisihandapi Jisaasihoai Nunjehohitihandapihaare

(Maakīho 12:13-17; Rukīho 20:20-26)

15 Aihī Jisaasiho satati kaundihī Parisihīya atiwi mapi nuwi ko piwīha kiyaami nunjehohīha titihī kamundonaahi wipiwitaatiwi winjatawa nunjendaatiwīha kanīwi wisasawaayopo.

16 Kanīwi wisasawesi Parisihīya sawana katīwunjohiyihīyauni ami awaisiḥo Erotihomihīyauni ahoyawi nehī waimwaayaisaahihī napipapi piwīha Jisaasihoai nunjendaatiwi apipaahi tīmanīwi kaundiwi nusesipapi saundiwi nunjepise undīwi natīwusaasawaayopo. Natīwusaasauhī nuwi Jisaasihoai saundawaatopo. “Katīpunjingihoneye kinyi otipipati kaingirihireti mmonaahiyaane. Kinyi piwīha titihī akaahaahihī katipi katipunjapihone. Aimbī kinyi isihiyai wīndi usopi nepimusoapi osamapi nahatiyai naasaipiti kawimbī ami isihīya usa gwīnyaahohīwaiwaapi yaimbī waati wīndi gīmunyaapihone. Gīmunyaapi nehī nanīhaimbī piwīha titihī akaaha katipi ami Autaahaatihomihiretapi piwīha akaahaahihī katipi katipunjapihone.

17 Saimbihonjisi kīmandi wīndi nahisendīhaawiyoni kinyi kandapi wipaimbī gwīnyaapaapaahi kanyatītaape. Romīhandaaḥapi awaisiḥo Sisaaho nyangisi nyainjatisiḥo nawīho takisihandī naninyawise nyatataase. Ko sanyatihī ami wīnīhapīpa Mosesiḥo Autaahaatihomī neti jīhura Judaahiyaanangi nanyamimbīpa satise. ‘Autaahaatiḥo sangi jainja bindataisi komi otipipatapi nawīho koai nunyawise,’ tise. Satisī nyahi Sisaahoai nawīho takisihandī nunyahaawaahi nyami wīnīhapīpa newa nopīsasīhaayono e owetiso?” undīwi napitīnyatise tīwi iwinjatawaawi Jisaasihoai nunjenawaayopo.

18 Saundiwi nunjehauhī kiya koai maipīhandi kawitaatiwi gwīnyaahohitihandī usonatosi Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahi utaati matīmaati piwīha otaatapi jīnjaipīpaisahatīmaate sahi nīngi jaipīndīwi napīndapi nanīsehōpo?

19 Nawihō taanauhōho takisihandapī tīmaitaatiwo nīngi nepī nanisawewise,” undataase. Undihī kiya nawihō taanauhōho koai nesi napīwī nunjawaayopo.

20 Nesipīwunyauhī netī isīwatata kiyai saundati nunjenataise. “Dīyaamī ndīmaahomwaanī sīwipati amī ambīpati kīmaiwa nawīmooatīhī aho-tise?” undati kiyai nunjenataise.

21 Saundati nunjesihī kiyaamīha Jisaasihoai nepī saundawaatopo. “Sisaaho awaisihomī ndīmaahomwaanī sīwipate,” undawaatopo. Saundauhī amī Jisaasiho kiyai saundataase, “Kiyonaahī Sisaahoai komīhapa tītīhī nunyawī amī Autaahaatīhoai komīhapa tītīhī nunyawise,” undati kiyaamī gwīnyaahohītīhandi ipatisamati kiyaamī maahomwaanī netī nīwisapuwati kaundataase.

22 Jisaasiho siyati kiyaamī maahomwaanī nīwisapuwati satati tītīhī kaundihī amī kiya ese tīwī yaiwī mītaahī awaīndīhandī gwīnyaapī koai sapīhī numwīhaapī kiyaanīhī nowaayopo.

Kīma Pīwīma Isīhiya Napohiyīhiya Japīhī Nepaitaatiwīhandapī Satiyusihiya Jisaasihoai Nunjehohītīhandapīhaare

(Maakīho 11:18-27; Rukīho 20:27-40)

23 Aihī ketī kura Satiyusihiya Jisaasihoenda nasawaayopo. Siya Satiyusimiya isīhiya napohiyīhiya wīndī japīhī namepaitaapo tīwī gwīnyaapīhiyaare. Satīwī isīhiya napohiyīhiya japīhī wīndī namepaitaapo tīwīhiyaasi kandapī Jisaasihoai nunjendaatiwī nasawaayopo.

24 Napīwī kiya Jisaasihoai saundīwī nunjenawaayopo. “Katīpunjingīhonye, wīnīhapīpa Mosesiho Autaahaatīhomī netī jīpatīpaimbīpa nyahī Judaahiyaanapī satise: ‘Utaaho wo apopaati netī wīrati bimainjati maaha oweho naponahī komī saingīho osīnīhaati netī wīrane. Netī wīrati sahopī nanīpimapī ambīpati ahotīmī nutandīhiya metīhonyai namoyane,’ tati Mosesiho katise.

25 Aihī kīmbīhī nyangisawī isīhiya usa saahosaingoya 7 kaiwī ikwīrī wihītīrītīhī wihīnīramī yahurītahiya bimambīwī nahatiya owetise. Kiyaamī saaho jīho apopaati netī wīrati bimainjati maaha oweho napotaise. Napwīhī saingīho ipotīho netī saaho jīhomī osīnīhaati netī wīrataise.

26 Netī wīrati bimainjati amī saingo ipotīhoaisangi maaha oweho apopaati ahīwisamī napotaise. Saiwī naasaipitī kaiwī saingoya nahatiya apopaati nepī wīrapī maaha owehiya napopī nuwī owetamataise.

27 Saiwī usīhiya napopī owetihī ipotaataatīnīhī apopaati napotaise.

28 Saiwī kaati nahatiya nepī wīrapīhaatisī isīhiya napohiyīhiya japīhī nepawaahura apopaati saati dīyaamī apwaataatītītaise?” undīwī Jisaasihoai Satiyusihiya nunjenawaayopo.

29 Nunjenīhauhī Jisaasiho komīha kiyai saundataase. “Autaahaatīhomī pīwīha jīpatīpindisīhaamī tanyaaha sahī wīndī mopī amī Autaahaatīho isīhiya napohiyīhiyai jahīra ahowimatī numwaitandīhandī watīpīhandī wīndī mowīhiyaate. Saiwī wīndī mowīhiyaatisī sahī asīretī naharītīwī nīngi nanīsenawaayopo.

30 Iyataatī isīhiya jahīra nepawaahura Autaahaatīhomī yamīhapataatīhapī enjerīhiya otīpīpatīhiya namaamaatohipatamataiwi usīhiya asīhiya nepī wīndī namaamaatīndaapo. Owetītaise.

31 Amī isīhiya napohiyīhiya jahīra nepaitaatiwīhandapī Autaahaatīho komī pīwīha jīpatīpindisīhaatīhapī sangī kasatihī awītōhīhaamī tanyaaha sahī wīndī monīhowo?

³² Autaahaat'ho satis'haap'ito, 'N'ini Ab'iraaham'ho Aisaak'ho Jekop'hoai ahoya iwinjatataayo,' tati katis'haap'ito. Iyataati singwaasi napomahohing-ingwaasami maar'ho amb'ipatisati ahiyati bindataatise. Isi is'hiya kopi baiwi and'itit'iw' g'iwunyaahohiy'hiyai amb'ipati as'ipati neunyon'hi jin-jap'hi as'y'hiyaimatisaihi kiyaami Autaahaat'hoematati ahiya bimitaise," undati Jisaasiho Satiyusihiyai kaundataase.

³³ Jisaasiho satati kaundind'ndap' is'hiya wir'sand'handi atisawaawi ap'paahi awaind'handi yaiw'imap' ko is'hiyai kataunjiwaiwaapi gw'inyapenawaayopo.

*K'ima P'iw'ima Win'hap'ipa J'hi Maahapa Awaimb'ipaare Und'wi Parisi-hiya Jisaasihoai Nunjehoh'it'handap'haare
(Maak'ho 12:28-31; Ruk'ho 10:25-28)*

³⁴ Aih' Parisihiya Jisaasiho Satiyusihiyaaami maahomwaan' neti n'iwisapuse tauhi atisawaayopo. Atisawaawi ahoyan'wi p'iw'ha iwinjatawa nunjendaat'w'ha kan'w' wisasawesi Jisaasihoenda nowaayopo.

³⁵ Nuw' kiyaami wo win'hap'ipa kataunjis'ho p'iw'ha wisasawesi nasoh'ha Jisaasihoai saundati nunjenataise.

³⁶ "Kat'ipunjing'honye win'hap'ipa j'hura Mosesiho Autaahaat'hom' nyapi neti j'pat'ipiyati ahaimb'ipaami maah'wapaan'hi wiwa nahatewai daahemwa j'hi noaipati awaimb'ipandaise?" undati nunjenataise.

³⁷ Saunda nunjes'hi Jisaasihom'ha koaisi saunda kaundataase. "Win'hap'ipa j'hi awaimb'ipa k'imbaasi kah'it'itaan' atime. 'K'iny' ap'paahi ak'it'inihi Awais'ho kiny' Autaahaat'hoai kiny' maar'ho oman'it'it'hi doti nang'it'imas'it'handi nahandi kiny' amb'ipati ami kiny' am'it'ha gw'inyapehing'it'handi nahandi nunyap' maar'wit'me,' tati j'pat'ipindise.

³⁸ Win'hap'ipa sapa kah'toh'ip'imba win'hap'ipa wiwai nusatip'haati j'hi awaimb'ipaare.

³⁹ Iyataati kas'inhapa awaimb'ipa j'hi kah'toh'ip'imbaamatiyahapaare. Iyati kapa sandaase, 'K'iny' k'iwahon' maar'ho nam'inihi k'iwahonyapi maaring'ipatamataimb' is'hiya usaisi maar'ho nunyap' kiyaapi k'iny' maar'wit'me,' tati j'pat'ipindise. Iyataati p'iw'ha win'hap'mauri k'maur' p'iw'ha win'hap'ipa Mosesiho nyapi Autaahaat'hom' neti kata j'pat'ipaimb'ipa nahataapaamun' ami Autaahaat'hom' p'iw'ha atiw' nepi ausaahohiy'hiyaamun' p'iw'haami tanyaahaure.

⁴⁰ Iyati win'hap'mauri k'maur' kaur' Autaahaat'hom' p'iw'haisi and'it'iw'iwati an'it'isati is'watataise," undati Jisaasiho Parisihiyaaami wo nunjes'hoai kaundataase.

*K'ima P'iw'ima Jisaasiho Sawahop' Autaahaat'ho Is'hiyai Jap'hi Numwaitand' Ah'wis'hop' Parisihiyai Nunjes'it'handap'haare
(Maak'ho 12:35-37; Ruk'ho 20:41-44)*

⁴¹ Aih' Parisihiya sang' nuw' ahoyanohiy'hiya kiyaan'hi sap'hi bitohauhi Jisaasiho kiyai saundati nunjenataise.

⁴² "Autaahaat'ho Is'hiyai Jap'hi Numwaitand' Ah'wis'hop' sahi napi-taiwi gw'inyaawaayopo? Is'hiyai Jap'hi Numwaitand' Ah'wis'ho K'iraisiho d'yaami mwaahore?" undati Parisihiyai Jisaasiho nunjenataise. Saundati nunjes'hi kiyaam'ha koai saundawaatopo, "Daawit'hom' mwaahore," undawaatopo.

⁴³ Saundauhi Jisaasiho kiyai saundati nunjenataise. "O kiyonaahi It'ip'ho neti gw'inyausosih' j'hura sami jaasoya jaasisai iwinjatis'ho awais'ho

Daawitihho napaapi Kiraaisiho, 'Nisi Awaisihoe,' tise? Daawitihho Kiraasihopi satati katisihaapito,

44 'Awaisihho Autaahaatihho nisi Awaisihho Ninjatisihoai saundataase. "Kinyi ningisapi maawi isihiyai iwinjaapi bimaami numwe. Iwinjaapi bimaami naisamihhi nini kinyi tiworisai shi neti kinyi ikwiraatihimasanihi kinyi nepi kiyai kinyi asimwaatitihemapi itipapi ipatisapi tipi nemaitaapo,' *Aunihihiri 110:1*

undataase tati Daawitihho Kiraasihopi katisihaapito.

45 Ami siyati Daawitihho Kiraasihopi, 'Nisi Awaisihoe,' tonaahi Kiraaisiho nnapitiyati Daawitihomi mwaahotitaise? Ami Kiraaisihoaisangi Daawitihomi Awaisihho koai Iwinjaati Bimisihometiso?" undati Jisaasiho Parisihiyai nunjenataise.

46 Saunda nunjesihi kiyaamihha apipaahi masihonjisangi windi koai kamundopo. Aiwi asisihha suraapi Judaahiyaanamai awaisawhiya yaiwi Jisaasihoai wapaapi apipaahi windi namunjeniwimawaayopo.

23

Kima Piwima Parisihyauni Winihapipa Katiwunjohiyhiyauni Daiwi Bitopi Kiyohiwaiwaapi Jisaasiho Isihiyai Yaiwi Jatiniwise Undindihandapahaare

(Maakho 12:38-39; Rukho 11:43, 46, 20:45-46)

1 Aihhi sura Jisaasiho isihiya wirisandhandisuni nyahi komi Otipipatihyaanangisuni sata kanyatataase.

2 "Isihiya winihapipa katiwunjohiyhiyauni ami Parisihyauni winihapipa Mosesiho Autaahaatihomi neti jipatipiya ahaimbipaami tanyaaha mmowi nepi ausaawaahiyaare.

3 Ausaawaahiyaasi nahataapa Mosesihomi winihapipaatihhi titihi ahotimbipa kasatisaihihapa sahi baiwi atiwi japepihirihise. Saiwi japepihirawaahandi kandi kiyaami daiwi bitopi kiyohirihireti sahi windi nuwipinjawhi kamaiwise. Ami kiya isihiyai saiwi kaiwise undiwi katiwunjohirihireti kamaiwhiyaaso.

4 Aiwi Autaahaatihomi winihapipa akipipaami tiwatihati winihapipa sawanaami gwinyapehohiwaiwa ikipipa naanati apipaahi namimaatahaiwaamatiyahaiwa isihyaami dawaarihiri ikotihasiini wirapi awuritimapi tipwitiwusosauhi nesi nipinjanawaayopo. Nesi nipinjanawi winihapipa japepihirauhhandi kandi sawana katiwunjohiyhiya isihiyai nunjawi anditwipi minjapepihirihiyaare.

5 Iyawaawi isihiya usa iwinjapi kiyaapi kiya Autaahaatihomi winihapipa baiwi andititwi japepihirihiyehiye titotwi nahatewa kiya kiyohiwaiwa nehhi otaatapihaiwa kiyawaayopo. Aiwi Autaahaatihomi piwihha utipihooatihhi jipatipaiwihha isihiya gaapunditaatwihura amitihetuni ikwireruni wisasanohiha Parisihyauni winihapipa katiwunjohiyhiyauni isihiya nyainjaitotwi nepi awaiwaiwa jipatipaiwi wisasanawaayopo. Aiwi ami kiyaami apotihiri tiwatihati niyohohirihiramhi otasaahepi akimetateti wihiwihooanji Autaahaatihho kaundihhi isihiya nahatiya kiyohimumwaanji nusatipahaapi isihiya nyangi nyainjaitotwi wirapananahaiwa mmwirihiri gwiniwi wiramawaayopo.

6 Aiwi usipipaapi isihiya ahoyanwi nandapa awaimbipa thihwi nanihauhahapihhi nyangi isihiya nyainjapi nandapa jihhi nanyamitotwi gwinyaapi tipwinanwi auta deti bitopihyaare. Aiwi ami anaanji

p+w+haap+ is+hiya ahoyanoh+p+p+h+ is+hiya nyangi nyainjaitot+w+ is+hiyai mandusosaw+ mitaahoahapaahaiw+hiyaare.

7 Aiw+ is+hiya ahoyanoh+p+p+h+ is+hiya nyangi nyainjap+ mep+ autaahep+nyamap+ awais+hone ip+h+ret+ gaahuraare nyat+tot+w+ maarit+w+hiyaare. Aiw+ am+ kiya Autaahaat+homi p+w+ha baiw+ mmow+ nep+ amit+ha awaind+hand+ gw+nyaaahoh+it+handap+ is+hiya nyangi kat+punjing+honye nyat+tot+w+ maarit+w+hiyaare.

8 “Am+ sah+h+ nyangis+ is+hiya kat+punjing+honye nyat+tot+w+ maarit+w+ w+nd+ g+munyaap+se. Autaahaat+homi nd+het+ won+ woai namusatip+haap+ nahatiyaat+ naurat+hetahiyaatiso. Iyataat+ am+ n+n+ n+wahon+n+ naason+n+h+ sangis+ kand+isashon+n+tihto.

9 Iyawaaw+ is+hiya yap+patamb+hiyaam+ woais+ sah+ maar+h+ awaind+hand+ nunyaw+ mep+ autaaahemwap+ apore mund+w+se. Sah+ maarit+w+ mep+ autaaahemwaitaat+w+ho sam+ Jap+ho Autaahaat+ho neh+ naasoh+so.

10 Iyawaaw+ sah+ is+hiya nyangis+ mep+ autaahep+nyamap+ awais+hone nyat+tot+w+ maarit+w+ g+munyaap+se. Am+ Autaahaat+ho is+hiyai Jap+h+ Numwaat+ Iwinjat+tand+ Ah+nis+hon+n+ n+n+ n+wahon+n+ sam+ awais+hon+n+ naason+n+h+so.

11 Iyataat+ sam+ won+ noaipap+ sah+ nahatiyaatam+ ot+p+pat+hon+imatapaapaah+ son+ Autaahaat+homi nd+het+ noaipap+ sah+ nahatiyaatam+ awais+hon+imatitaise.

12 Sam+ won+ sat+p+ n+n+ utaahon+n+ tit+h+ gaahon+n+ awais+hon+n+ usais+ nusatip+haat+hon+ne tip+ genan+p+ gw+nyaaapaapaah+ songi Autaahaat+ho net+ gwaas+haaraneh+maitaise. Am+ sam+ won+ sat+p+ n+n+ utaa-hon+n+ maip+hon+n+ gwaas+haaran+ne tip+ yat+h+ ipatisanapaapaah+ am+ songi Autaahaat+ho net+ autaaheh+maitaise,” nyatat+ Jisaasiho nyah+ komi ot+p+pat+hiyaanangi kanyatataase.

K+ma P+w+ma Jisaasiho Parisihiyaisun+ Am+ w+n+hap+pa Kat+wunjohiy+hiyaisun+ Yaas+haiwa Naitaapo Undind+handap+haare

(Maak+ho 12:40; Ruk+ho 11:39-52, 20:47)

13 Nyah+ kom+ Ot+p+pat+hiyaanangi sanyatatosat+ w+n+hap+pa kat+wunjohiy+hiyaisun+ am+ Parisihiyaisun+ Jisaasiho saundataase. “W+n+hap+pa kat+wunjohiy+hiyaat+ am+ Parisihiyaat+ sah+ ap+paah+ j+n+jaip+paisaw+ otaatap+hiyaate. Daih+ra maasomwaan+ is+hiyai Autaahaat+ho nis+hetap+ iwinjat+tand+h+ra sah+ nep+ nuwisapuwawaayopo. Sand+ apaap+maato am+ sah+ is+hiyai j+n+jaip+it+w+ otaatap+haiwa kaund+w+ kat+wunjaw+ nunjawaaw+ kaiwaaraah+ Autaahaat+ho nis+hetap+ is+hiyai iwinja bimind+handaat+h+ sah+ sawanaat+ w+nd+ nam+indaap+ am+ is+hiya kandaat+h+ nandaitot+w+ nasauh+hiyai nep+ nuwisapupw+hiyaate. Is+ sah+ sand+ siyoh+it+ndap+ Autaahaat+ho yaas+hand+ ap+paah+ awaind+hand+ sangi nasam+itaise.

14 (W+n+hap+pa kat+wunjohiy+hiyaat+ am+ Parisihiyaat+ j+n+jaip+it+w+ otaatap+hiyaate sangi awaind+hand+ yaas+hand+ Autaahaat+ho nasanyon+h+ sah+ naitaapo. Am+ as+hiya os+n+hiyai sah+ nep+ nusop+sas+w+ kiyaam+ anaan+ ikow+n+w+ am+ is+hiya usa nyainjap+ kiya gaahiya Autaahaat+hop+ baiw+ g+wunyaap+hiye titot+w+ gaap+pat+ utaar+haiwa gaapund+w+hiyaate. Am+ sah+ sand+ siyoh+it+ndap+ Autaahaat+ho sangi yaas+hand+ ap+paah+ awaind+hand+ nasam+itaise.)*

* 23:14: Ut+ho jih+ wuwan+haiwaat+h+ k+mand+ wes+ 14 n+mand+ w+nd+ j+pat+maayopo.

15 “Wⁱnⁱhapⁱpa katⁱwun^johiyⁱhiyaatⁱ amⁱ Parisihiyaatⁱ sahⁱ apⁱpaahⁱ jⁱn^jaipⁱtⁱwⁱ otaatapⁱhiyaate Autaahaatⁱho yaasⁱhandⁱ awaindⁱhandⁱ sangi nasamⁱtaise. Sahⁱ apⁱpaahⁱ maaritⁱwⁱ andⁱtatⁱ napamapⁱ utaaho wo naa-soaisangi numwaapⁱ samⁱ gwⁱnyaapⁱ kiyohⁱwaiwa nunjawⁱ katⁱwun^jisaihⁱ noaipatⁱ sahⁱ sawanaatamatiyatⁱ kaiwa japepihⁱratⁱ isiwatⁱtandⁱ nandapa namaanⁱwⁱ amⁱ naapⁱpa namopⁱ daapⁱhiyaate. Aiwⁱ woai sahⁱ numwaapⁱ samⁱ gwⁱnyaapⁱ kiyohⁱwaiwa koai nunjawⁱ katⁱwun^jauhⁱ sangi nasⁱtipⁱhaatⁱ samⁱ jⁱn^jaipⁱpa otaatapⁱhaiwa biyatⁱ maaritatⁱ amⁱ anⁱtisatⁱ isiwatⁱtatⁱ japepihⁱrataise. Japepihⁱrihⁱ sahⁱ koai Autaahaatⁱho isⁱhiyai netⁱ sisⁱhaapⁱhⁱ tⁱhoaitandⁱhaapⁱhⁱ sahⁱ sawanaatamataiwⁱ detⁱ nepⁱ ahⁱwisawaayopo.

16 “Wⁱnⁱhapⁱpa katⁱwun^johiyⁱhiyaatⁱ amⁱ Parisihiyaate, samⁱ ndⁱha niyotatⁱ asⁱhatahiyaatisⁱ isⁱhiyai daihⁱra asⁱra numwaasi maipⁱhaiwa kaitaatⁱwⁱhⁱra nunjohⁱtⁱndapⁱ Autaahaatⁱho sangi yaasⁱhandⁱ nasamⁱtaise. Sahⁱ isⁱhiyai satⁱwⁱ katⁱwun^johⁱtⁱndapo, ‘Amⁱ utaaho wo wapa kaitandⁱ gwⁱnyaataahapaapⁱ Autaahaatⁱhomⁱ anⁱ Awaindⁱhandapⁱ ambⁱhⁱtatⁱ sapa kaitandⁱ akⁱtⁱnⁱhⁱ kandaato tatⁱ katamapⁱho amⁱ kandⁱ katimbⁱpa wⁱndⁱ kamaayataataahⁱ gaasi namane. O amⁱ kahapaamapⁱpa Autaahaatⁱhomⁱ otⁱpⁱpatapⁱhapa gaahaiwa Autaahaatⁱhomⁱ anⁱ awaindⁱhandaatⁱhⁱ ahotimbⁱpaapⁱ ambⁱhⁱtatⁱ sapa akⁱtⁱnⁱhⁱ kaitande tatⁱ kandaataahⁱ komⁱ kaitandⁱ katimbⁱpa ko tⁱtⁱhⁱ kiyane,’ tⁱwⁱ sahⁱ isⁱhiyai katⁱwun^jawaayopo.

17 Sahⁱ apⁱpaahⁱ ndⁱha niyotatⁱ nahariwⁱhiyaate. Napaanⁱhⁱ jⁱhⁱ noaipatⁱ awaindⁱndaise. Kahapaamapⁱpa Autaahaatⁱhomⁱ otⁱpⁱpatapⁱhapa gaahaiwa anⁱ awaindⁱhandaatⁱhⁱ ahotimbⁱpaaro e anⁱ awaindⁱhandⁱ kaiwai netⁱ anaahⁱpa nehⁱ Autaahaatⁱhomⁱhapemasⁱtⁱndo?

18 Aiwⁱ sahⁱ isⁱhiyai satⁱwⁱ katⁱwun^jawaayopo. ‘Amⁱ utaaho wapa kaitandⁱ gwⁱnyaataahapaapⁱ nandapa tⁱhⁱwⁱ sisandⁱpapⁱ waamaitumapⁱ Autaahaatⁱhoai nunyohⁱpⁱpⁱhⁱ arⁱtaahandapⁱ ambⁱhⁱtatⁱ sapa kaitandⁱ akⁱtⁱnⁱhⁱ kandaato,’ tatⁱ katamapⁱho amⁱ kaitandⁱ katimbⁱpa kamaayataataahⁱ sandⁱ awaindⁱhandⁱmetisi namane. O amⁱ ko sapa kaitande tatⁱ nandapa tⁱhⁱwⁱ Autaahaatⁱhoai nunyohⁱpⁱpⁱhⁱ arⁱtaahandaasinⁱ nandapa ahotimbⁱpaapⁱ ambⁱhⁱtatⁱ kandaataahⁱ katimbⁱpa kapa tⁱtⁱhⁱ akⁱpⁱpa kiyane tⁱwⁱ sahⁱ isⁱhiyai katⁱwun^jawaayopo.

19 Sahⁱ isⁱhiyaatⁱ ndⁱha niyotahiyaate. Sahⁱ ndⁱha niyotahiyaatisⁱ wⁱndⁱ mohopo. Napaanⁱhⁱ noaipatⁱ jⁱhⁱ awaindⁱndaise. Nandapa Autaahaatⁱhoai numwⁱtaatⁱwⁱhapaaro e nandapa tⁱhⁱwⁱ Autaahaatⁱhoai nunyohⁱpⁱpⁱhⁱ arⁱtaahandⁱ nandapa kapai netⁱ yandⁱhⁱ anaahⁱpa nehⁱ Autaahaatⁱhomⁱhapemasⁱpⁱho?

20 Iyataatⁱ nandapa tⁱhⁱwⁱ sisandⁱpapⁱ waamaindumapⁱ Autaahaatⁱhoai nunyohⁱpⁱpⁱhⁱ arⁱtaahandⁱ jⁱhⁱ awaindⁱhandisi utaaho wapa kaitandⁱ gwⁱnyaataahapaapⁱ kapⁱhapⁱ ambⁱhⁱtatⁱ sapa kaitandⁱ akⁱtⁱnⁱhⁱ kandaato ndaataahⁱ kapⁱhapunⁱ amⁱ nahataapa kapⁱhⁱ arⁱtaahandaasinⁱ ahotimbⁱpaapⁱ ahoyatⁱ ambⁱhⁱndaase.

21 Iyataatⁱ Autaahaatⁱhomⁱ Anⁱ Awaindⁱhandⁱ jⁱhⁱ awaindⁱhandisi utaaho wapa kaitandⁱ gwⁱnyaataahapaapⁱ kandapⁱ ambⁱhⁱtatⁱ sapa kaitandⁱ akⁱtⁱnⁱhⁱ kandaato ndaataahⁱ sandⁱ anⁱ awaindⁱndapunⁱ Autaahaatⁱho kandaatⁱhⁱ bindataatⁱ kandisi netⁱ tⁱtⁱhⁱ nehⁱ sawahomⁱhandemasⁱhopunⁱ ahoyatⁱ ambⁱhⁱndaase.

22 Iyataatⁱ yamⁱhapataatⁱhⁱ Autaahaatⁱho bindataatⁱ isⁱhiyaisunⁱ amⁱ kahapaamapⁱpaisunⁱ iwinjatimbⁱpⁱhe. Iwinjatimbⁱpⁱhⁱsⁱ utaaho wo wapa kaitandⁱ gwⁱnyaataahapaapⁱ sapa akⁱtⁱnⁱhⁱ kaito tatⁱ yamⁱhapataatⁱhapⁱ

ambihindaataahi Autaahaatihho sapihhi bimisihopi ambihindaase.

²³ “Sahi winihapipa katiwunjohiyhiyaati Parisihiyaate, sahi ishiyaati jinjaipitiwi otaatapihyaate. Sahi noaipahosiha ikosiha atuhwiripati akwandihiri mataapihapa nimanawi kipwiwi napipapi awitiwi gaahapaisawi Autaahaatihhoai nunyawaayopo. Saiwi mataapihapa sahi andita napamapi nunyawaawi Autaahaatihomi winihapipaami piwaha watipihaiwa nepi sehimwaawaayopo. Iyataati winihapipaami piwaha watipihaiwa satiwaiwaapito: ‘Isihiya usaisi anini nepusosawi nauratihaiwi usowi mmotiniwi ami maariho asipiwiji asipainiwi ami Autaahaatihopi ko gaahandi nyangi jinjapihhi kainjahoso tiwi giwunyaapi ami yawanaanini gaahandi kaindihawo tiwi gwinyapepise,’ tati katiwaiwa sahi sehimwaahauhuhaiwaapito. Saiwa sehimwaahohiwiwa baiwi napaitiwi japepihiriwi ami Autaahaatihomi winihapipa kahapaamapipa wapa Autaahaatihhoai samwaanji nunyawise tumumwaanji kamwaanji nunyawahi ahoyawi nahataapa isiwatiwihyaatitihito. Saiwihyaatitihitonih sahi ahoyawi kamaayohitihandapi Autaahaatihho yaasihandi sangi nasamitaise.

²⁴ Sahi ndiha niyotati asihatahiyaatisi ishiyai daihira windi baiwi namunjiitaapo. Sami ndiha niyotahiyaatisi nehisihiyaati sawanaatami winihapipa turikaare mataapihapaahihhi watipitiwi anditati napamapi dipipataasin dawaaho kisimwiniw isiwatawaahandi kandi Autaahaatihomi winihapipaami tanyaaha watipihapa awaimbipa sahi nepi sehimwaapi nanipimatawaayopo.

²⁵ “Winihapipa katiwunjohiyhiyaati ami Parisihiyaati sahi jinjaipitiwi otaatapihyaatisi Autaahaatihho sangi naanati yaasihandi nasamitandihyaate. Sahi sami wipati kaapiho ami nyaihandi prietiho ikwaatihho kipati sanahiwaiwi bausawaahandi kandi sami omanjitihihi kipoti ainjotati asihatati maipihaiwa maatimaatihiri ami sawanaatami ambipatapihaiwa ikopaahihhi tsaindahiyaate.

²⁶ Ese Parisi ndi niyotiso kahapaamapipa maipihaiwa kinyi omanjitihihi gwinyaapi isiwatingiwaiwa namapi nepemaite. Nepemaitipi tihhi kinyi omanjitihihi saasanotahonji daimbi bitoaitaapo.

²⁷ “Winihapipa katiwunjohiyhiyaati Parisihiyaati sahi jinjaipitiwi otaatapihyaate. Autaahaatihho naanati yaasihandi sangi nasamitaise. Sahi ishiyaati itapipaami animwaahipatamatetahiyaate. Iyataati itapipaami animwaahipati yamaati tiwathihaati ishiya naihoaapi aripa nopi nehaapi maipi amwepati tandipihho tisaripi yamahauhhi sanahiwendaahandi kandi mihatihhi nyepepi ishiya napohiyhiyaami anditati ami kahapaamapipa namasaatahapaapi tsaindataise.

²⁸ Sahi siri kireti yamaati nehahaati ishiya nahatiyai gaahiyaata-mataiwi nasooanawaayopo. Saiwi nasooanawaahandi kandi sahi sami omanjitihihi jinjaipipa otaatapihaiwa ami maipihaiwa kahapaamapipa tsaindahiyaate.

²⁹ Winihapipa katiwunjohiyhiyaati ami Parisihiyaati sahi jinjaipitiwi otaatapihyaate. Autaahaatihho naanati yaasihandi sangi nasamitaise. O ami apaapi maato. Ami sahi gaahati kiyahaayono tiwi Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyhiya napohiyhiyaami animwaahipihaiwa jinjahira naihoaapi sanahiwaiwi ishiya kiya gaahiyaaso tiwi sahi jinjahira kiyaapi giwunyaawaayopo.

³⁰ Giwunyaapi ami sahi satawaatopo, ‘Ami nyahi jihhi aimehura asoya asisa bimohura bindihaawaahi kiya kiyohipatamatiyaati Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyhiyai windi timaawitaanihe,’ tawaatopo.

³¹ Sahi satawawaahi sahi isihya Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyihiyai tiwohiyihyaami saisatoyaatisi kiyaami jitiipati samiheti wisaindih kireti kaitaatiwi sa piwa katawaatopo.

³² Kiyonaahi sahi jaasoya jaasisa Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyihiyai tiwohiyatamataiwi kiyaatini kaimi nuwise.

³³ Sahi akwiranihatimaati akwiranihomi mwaahatimaate. Autaahaatihomisihaapihi sangisi neti tisihoaitandihandhi sahi napitaiwi nemapi yanihimaitaapo. Owetitaise.

³⁴ “Isi isihya Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyihiyaisuni ami komi amitiha gaaha gwinyaitandihandhi mmowi nepihiyaisuni ami komi piwaha katiwunjiataatiwihiyai nini neti sangisenda nandusaasito. Nandusoaasisanihi kiyaami usaisi siyihiyai sahi timmapi ami usaisi ipi titihi atawihateti tipimandaapi siyihiyai timaapi ami kiyaami usaisi sami Autaahaatihomi anji awaindihandaatihhi nepi yupwapitahamaniwi aunahipati kahati kahataahemapinaanjati yaawihaiwa numwitaapo.

³⁵ Isi Autaahaatihomisihiya titihi gaahiya ainahiyihiyai jhi aimehura Aberihoai timmapi koaapihapi tipinapimbiwi Berekaiyaahomimwaaho Sekaaraiyaahoai anji awaindihandaatihhi tipitiwohiwaiwa nahatewaapi sami jaasoya jaasisai nusatipihapi naanjati yaasihandhi apipaahi awaindihandhi sahi naitaatiwihyaate.

³⁶ Nini apipaahi akitinhihi sangi kasatataato saiwa nahatewa Autaahaatihomisihiya ainahiyihiyai timmahohiwiwaapi sahi isihyaati nisi piwaha atiwi nisi otipipati kiyohwaiwa mmohohiyihyaati nahatiyaati naanjati yaasihandhi apipaahi awaindihandhinihi naitaatiwihyaate,” undataase.

Kima Piwima Isihya Judaahiyaapi Jisaasiho Maarho Asipiyati Tundindihandapihaare

(Rukho 13:34-35, 19:41-44)

³⁷ Saundatosati Jisaasiho maarho asipiyati sandaase. “Ese isihyaati Jerusaremihandahapihiyaate, Autaahaatihomisihiya komi piwaha atiwi nepi awusaahohiyihya sangisenda natausaasihiyai sahi nawihara yahuwi siyihiyai timmapihyaate. Otipwisipaati kaatami mwaahonya sangihonyai ditatoti neti ahoyati iwinjatindihandamataindi nini sangi maarho nasanyataati nasamaati ahosisati jainjatitondiyonihandhi sahi pohipaiwi nisenda windi namaasopo.

³⁸ Namaasauhi sahi isihyaatangisati sami aunahipati nasamati nehi sawanaatami ikwiraatihhi ahisisataayoni sahuni ami sami aunahipihaiwa noipa neti nopisasinati itipititaise.

³⁹ Iyataati nini sangi akitinhihi kasatataato wani kimuraapi sahi ningi jahira windi apipaahi maanondaapo. Aiwisahi ningi nanimaitaatiwi timetisaihura napisanihi sahi nisapi satitaapo. ‘Ko Awaisiho Autaahaatihomiwatipihandisa nasataisi Autaahaatihomikomi gaahaiwa nunyati numwaasane,’ titaapo,” tati Jisaasiho komi maarho asipaindihandapi katati namhaataise.

24

Kima Piwima Jisaasiho Autaahaatihomi Anji Awaindihandhi Isihya Usa Niyapi Nupwisasiwi Nopisasiitaapo Tindihandapihaare

(Maakho 13:1-2; Rukho 21:5-6)

¹ Aihijisaasiho Autaahaatihomianji Awaindihandhi namasi notaise. Namasi taati naihi nyahi komi otipipatihyaanini komihini deti nasaati koai

saundihaato, “Anj Awaindi mand i anaanj apipaahi sanahiweta gaahandisi kinyi baimbi japi mmome,” undati koai nunjhaayo.

² Saundonih i ami komiha nyangi sanyatataase. “Ye, akitsi gaahaanisi wanimuraahih i sahi baiwi kandisi iwinjapi mmowise. Saiwa mmohohiwawaapi akitinih i nin i sangi kasatitaan i atiwise. Nawimaiwa tiwatinyepiyati ahotiwimaiwa sasaahohaamihasin i apipaahi naasaahisangi tiwatinyepiyati wani ahotimbipih i ahimotitaise. Isihya nepi nupwisaswi nahataisi noatiwopi napapi yatihemaitaapo,” tati nyangi kanyatataase.

Kima Piwima Jisaasiho Naanjhaiwa Asakiyati Noaipaitaise Tindahandapahaare

(Maakho 13:3-13; Rukho 21:7-19)

³ Aih i Jisaasiho sisih o Oripihoaasin i niyati bimih nyah i komi otipipatihyaanini neh i yawanaanini koenda niyaati noaipahaayo. Niyaati noaipawa koai saundaati nunjenhaayo. “Kinyi nyangi kanyate, anj awaindi mand i maahiwuraanih i isihya nepi niyapi nupwisaswi nopisastaapo? Aisaih i ami kinyi jahira napitaapihandapun i ami napisamih i Autaahaatih o kahapaamapipa ahotati isihyaan i bimaami niyohurimura neti owemaitandihuraapi wapa napaanih i napitimatataati nyangi nanyisitaise?” undati nunjenhaayo.

⁴ Undati nunjenhonih i Jisaasiho komiha nyangi sanyatataase. “Sahi bapawi jatiniwhiyaato, wiwa isihya usa jinjaipisatitaawo.

⁵ Sandi apaapimaasato ami isihya taahiyihya noaipapi satiw i, ‘Nini kimonini Isihyai Japih i Numwaati Iwinjatitand i Autaahaatih o Ahinisihonine,’ tiwi isihya taahiyihyaisi jinjaipunditauhhandapito.

⁶ Ami sahi isihya akitinih i nupwi nesi tunnwi yawinjaih haiwaapi atiwi ami neh i maatapi itipihora usa tunnwi yahwinihopo tiwi atihomisamasaih haiwaapi atitaapo. Sahi saiwa atisawaahandi kandi tunnwi yahwinohwaiwaapi yaiwi sami maarho jandoti wisiranditaisi baiwi jatiniwhiyaato. Ami saiwaah i noaipaitaise. Saiwa noaipataahandi kandi asih i ipotih o Autaahaatih o kahapaamapipa neti owemati asipipa ahaitandih a sangi napise.

⁷ Iyataati isihya aunahipati witaahapihya nupwi nesi witaahiyaisawi tunnwi yahwindaapo. Aisaih i ami isihya yapipati awaipati witaahapihya nupwi nesi ami yapipati awaipati witaahapihiyaisawi tunnwi yahwindaapo. Iyataati ami yapipati taahipih i jahiro awaiwaiwa noaipati ami ipipati asakiyati ipipatipindaise.

⁸ Iyataati saiwa naanjwaiwa nahatewa isihya nahatiyaami maarho apipaahi awaindahandi yaawitandihaiwa napitandihaiwaami jih i namasati daihira daahiwataise.

⁹ “Ami saiwa taati siyati noaipapi niyonih i sangisi isihya nisapisatiwi nepi wisairapi nasamaasi nuwi mambi isihya awaisawihyaami ikwiraatih i ahisisaih i ami kiya sangisi yaasihaiwa nasanyawi ami siyihyaatangi tipisamaitaapo. Tisapi sahi nisapi baiwi ginunyaapi titih i daiwi bimisaih i kandapi yapih i nahatewaraah i isihya sangisi manditisiwi ahosisamaitaapo.

¹⁰ Saiwi isihya sangisuni isihya nisapi ipoti ipoti ginunyaasaih iyaisuni yaasihaiwa nasanyawi manditisisaih i sami usa taahiyihya kiya nisapi ginunyaahotihandi namapi sura kiya timhaitaapo. Aiw i sahi sami usais i isihya tiworisa tisawitaatiwhiyai nusepaitaapo. Saiwi nusepaapi ami sahi pohipiniwi ahosmatiw i manditindaapo.

11 Ami sura ishiya taahiyahiya jinjaipitiwahiya satiwu, 'Nyahi Autaahaatihom piwaha atisaati newaati ausaahohiyahiyaani piropetihyaane,' tiw ishiya nisapi ginunyaahohiyahiyai jinjaipundiwi daihira asira numwaasi nutaapo.

12 Sura ishiya maipihaiwa asakaiwi kaisaihi ami ishiya kaiwaapi yaiwi kiyaami maarho namindaatiwihandi namapi bwaitaise.

13 Sura kahapaamapi pa maipihaiwa ishiya asakaiwi kaimi naisaihihandi kandi utaaho itapaati wowaati kaiwaapi yayati timamahiyati andititai nisapi ginunyaati bitopi noti ipoti otasaahaapihindaataahi Autaahaatihom so saati numwaahonhi asoho asaamaatimatati jinjapihimi bimitaise.

14 Iyataati Piwaha Gaaha Wanha Autaahaatihom nisihetapi ishiya ishiya ishiya numwaati iwinjatitandihandapi nini nesipiti maapi ahiyohima sahi nesi ishiya nahatiya yapih nahandaahiyai gaamapi ausaapi kaunditaatiwe. Saiwi kaundiwi gaamasaihihura Autaahaatihom kahapaamapi pa neti owematu ami asipipa ahaitaise," tati Jisaasiho nyahi komi otipipatihyaanangi kanyatataase.

Kima Piwima Jisaasiho Windi Apipaahi Maipihandi Noaipaitaise Tati Katindihandapihaare

15 Sanyatatosati ami piwaha kima kaami bihiwainjati wa nyahi komi otipipatihyaanangi Jisaasiho sanyatataase. "Windi ishiyaami ndimaahomwaanji apipaahi yaurimaahanahandi maipihandi Autaahaatihom Anj Awaindihandati ishiya usa nesipiwu ahaisaihi kandi anjindi neti nopisasati ahotanhi titih Autaahaatihom piwaha atisati neti ausaasiho piropeti Daniyerho jih katirihiri kireti sahi mmondaapo," ndaase. Jisaasiho satis Daniyerho katisiha wonji waanji awitohiyahiyaati kaapi baiwi mmowi ami gwinyaapise.

16 Satatosati Jisaasiho neti bihiwainjati satimi notaise. "Isi sura ishiya usa anj Awaindihandi nepi nopisasisaihihura yapipati Judiyaa-handa Jerusaremihandi ahetimbipih ishiya bindawaahiya sisihaiwaasini noaatitaatiwihapihi kaanhi ishiya kiyai tiwitaatiwahiya tiworisaapi yanhihmapi naiwise.

17 Saiwi yanhihmasaihi ami utaaho wo komi masapipih itipihom neti ikinati bitosihom komi anjanji nandaati komi ikipipa windi asa namene. Nehi konhi ishiyaapi yanhihmane.

18 Iyataati ami utaaho wo komi osaataati otipipati kiyati bitosihom komi apotihiri naitandi komi anjipihapi nepemaitati jahira windi namone. Nehi konhi ishiyaapi yanhihmane.

19 'Ese nisi maarho tindataise ashiya maahaapi gwisitiwi ami maaha sangiha amwitihiri nunyohiyahiya ushiyaamataiwi nawihaiwi nihitiwi windi yamaanhihmasaihi ishiya yaawihaiwa apipaahi awaiwaiwa kiyaisi sura numwitaapo.

20 Isi saiwa naanjihaiwa asisihom wipiwati itinambitirisati mbwaa-honihura ami asisihom ikindaatiwihom Sapaatihandeti windi sangi namaasoaipaitandi Autaahaatihopi baiwi kiyatinhi gaapundimi nuwise. Ami winihapi pa asisihom Sapaatihandeti kaanhi windi dahomaiwise tahuraaso.

21 Iyataati saiwa naana yaasihaiwa awaiwaiwa asakiyati sura noaipasiwiwa jihura wuwani yeyetati yamihapa yapipati kahapaamapi pa Autaahaatihom ahaisururaapi noaipapi napiwaiwai apipaahi awaindihandi nusatiphaati noaipaitaise. Iyati ami ipoti ipotisangi siyati naanjihaiwa

awaiwaiwa wiwa sura noaipasiwiwaamatiyahaiwa wɪndi namoapaitaise. Owetitaise.

²² Iyataati ami Autaahaatiho sura asisiha kaiweti naanɪhaiwa noaipaitandɪha neti namandipati wɪndi nuhiamaamahonaahi ami isihya nahatiya kiyaanihi owetamaitaihe. Saiwi owetitihandi kandi komi isihya sawahopi baiwi andititwi gwunyaahohiyhiyaapimatonhi namati Autaahaatiho asisiha kaiweti naanɪhaiwa noaipaitandɪha neti namandipati nuhimaitaise.

²³ Iyataati ami sura utaaho wo sangisi sasatati, 'Jasawewise! Isihyaisi Japihi Numwati Iwinjatitandi Autaahaatiho Namihanati Ahiwisiho kimbhihi kimore,' tati ami wo, 'mihapahi sore,' tati kasatonaahi sahi koaisi wɪndi atihomaawiwise.

²⁴ Iyataati ami sura isihya noaipapi sangisi jinjaipisatiwi usa satitaapo. 'Nini Isihyaisi Japihi Numwaati Iwinjatitandi Autaahaatiho Namimahanati Ahinisihonine,' tiwi titihi akithiyaamatawi noaipaitaapo. Noaipapi isihya Autaahaatihopi baiwi andititwi gwunyaapi nyohiyhiyai jinjaipundiw daihra owetitaatiwihira numwaasi nutaatiwi kahapaamapipa sipipati watipihaiwa isihya ese akite tiwi mmondaatiwihaiwa kaitaapo. Saisaihandi kandi Autaahaatihopi baiwi gwunyaahohiyhiya kiyaisi wɪndi atihomaawitaapo.

²⁵ Saiwa siyati noaipaitaihi jhihi aima timaniti nini sangisi kasatataato ami sahi baiwi jaawi atiwi gwinyaitaatiwo.

²⁶ "Isi ami isihya sangisi nisapi jaipisatiwi 'Jasawise ko isihya iwiwirho owehapahi mihore tiwi kasatisaihaahi sahi kiyaisi wɪndi atihomaawiwise.' Awi ami kiya satiw, 'Jasawise ko kimbhihi kimore,' tisaihandi kandi sahi kiyai wɪndi atihomaawiwise. Owetane.

²⁷ Sandi nini apaapimaasato ami nini Isihyaami Saahonini Jihonini nasataahura kinapipa kinapinati ipiho noaipasipipihapi yamihapati nahandi nahiraapi ipiho nipainjipipih naihi isihya iwinjahohipatamataindi auta isihya nahatiyaami ndiheti napito.

²⁸ Sahi mmoniwihyaate itapipa namasaatati ainjotati ahotihapahi juriho noipati ahoyanati neti nanati owemasihho. Isi nini napisanihura siri kireti maapi yapipataapihi noaipaitaise," tati Jisaasiho kandaase.

Kima Pwima Jisaasiho Sawaho Isihyaami Saaho Jho Napitandihandapi Katindihandapihaare

²⁹ "Sanyatatosati kima kaami bihiwainjati Jisaasiho sandaase: Naanɪhaiwa sura noaipasiwaiwa owetanhihi neh keti kuraanihi, 'Ipiho noaipataaho ko wɪndi yahomutaati apipaahi asihatamati waatiho noipati wɪndi tihomwaati ami kaumbwaati yamihapataatihapi timahiyati ami kahapaamapipa watipihaiwa mihaati autaahapihaiwa kapaami titihi daihra daayati bitoti ahotimbipih namasi timhaitaise.' *Aisaiyaaho 3:10, 34:4*

³⁰ "Iyonhi sura nini Isihyaami Saahonini Jihonini mihaati yamihapataatih noaipasanihi ami isihya piwha kaha kaha katohiyhiya nahatiya maariho asipaiwi gwiw ninjasaihi nini Isihyaami Saahonini Jihonini yamihapataatih tiwipataatih nisi watipihandi saasanotindihandisati napito.

³¹ Napisanihi otipihho kapaparihiri ipopi ganihonihisihi nahatiya atitaapo. Atisaihi nini nisi yamihapataatihapi enjerihya otipipatihiyai neti yapipataapihi aunahipati nahatewaara gaamati nandusoasisanihi nuwi nisi isihya nahatiyai nepi ahonitaapo," ndaase.

Kima Piwima Jisaasiho Awaatipihho Ninati Tiwihandiwisihoi Iwinjasawise Wapaapi Kasatitaiso Tati Katindihandapihaare

³² Jisaasiho satatosati nyahi komi otipipatihiyaanangi piwaha kima kaami bihiwainjati kanyatimi notaati ko sandaase: "Sahi awaatipihoi baiwi mmoniwi iwinjapi gwinyaapise wapa noaipaitandihuraapi nasisati kasatitaiso. Sawanaati aimi mmonihohitihande, awaatipihho kupwirati tiwahaasihahi sahi mmonawaawi satohitihande, 'kimbapiho kimo ipihopihondaatisi ipihho nga ipitati yatitande,' tiwi gwinyaahohitihande.

³³ Isi sahi awaatipihoi iwinjapi gwinyaahohitihandisi kahapaamapi naanjihaiwa ami maipihaiwa noaipaitaise satiti kasatohiwimaiwa noaipahonihahi sahi mmonawaawi nisapi komi napitandihura detitati timendaatiso tiwi sahi gwinyaapise.

³⁴ Isi kimandi akitinihahi nini sangisi kasatitaani atiwise. Saiwa noaipaitaise satiti kasatimi nasohiwaiwa katohirihiri kireti isihya kimiya windi owemetiwi binyaihi noaipaitaise.

³⁵ Iyataati yamihapati ami yapipati kahapaamapi owetanihandi kandi nisi piwaha windi apipaahi owemetati nahata kaanihi ahotimi notaati kaami akipipa nini katohirihireti titihi noaipaitaise," tati nyahi komi otipipatihiyaanangi kanyatataase.

Kima Piwima Jisaasiho Satati Nini Jahira Napitandihuraapi Isihya Nahatiya Windi Mohopo Tati Katindihandapihaare

³⁶ Sanyatatosati ami kima kaami wa ko sandaase. "Nini jahira napitandihura asisaha ami ipihomi siwipati ahura sura ko napitaiso tiwi mambi isihya nahatiya apipaahi windi mohopo. Ami yamihapataatihapi Autaahaatihomi enjerihya itipihiyaisangi windi mohopo. Owe. Nehi Apiho Autaahaatihohi sawahohi nini jahira napitandihura asisaha ipihomi siwipati mmonati gwinyaahore.

³⁷ Iyataati Nini Isihyaami Saahonini Jihonini napitandihura isihya Nuwaahomihura kahapaamapi kiyohiwaiwaamatiyahaiwa isihya kaitaapo.

³⁸ Saiwi jhi sura Nuwaahohura wipati wipiwati usepati usepuwati durihiri sangi nimainjihura isihya nanhaiwi kiyaami nasisoari kiyohipati kaiwi nandapa wirapi nepi tihiwi nanwi ami usihya asihya nepi nusoasawi nusoasanwi wirapi namaatinimi nuwi asisaha Nuwaaho kopuhoti nandaasuraisangi kati taawi kiyawaayopo.

³⁹ Aiwi nuwaahoi kiyaahi windi naingaapi maawinjapi wipiwati usepuwitaiso tiwi windi gimunyaapi kiyaami kiyohiwaiwaapaahihahi nambitiwimihauhi Autaahaatihohi wipipasihhi wipiwati usepati awaindihandi usepuwati durihiri awairihiri nimaanati doti keti kiya kiyaanihahi nahatiyaisi neti nawatisati nainje. Isi Nini Isihyaami Saahonini Jihonini napitandihura sikiyatititaise.

⁴⁰ Iyataati sura nini napiti isihya usaisi numwaataati usai nemaito. Aindi sura utaahuri yahuri kurami osaataati taami otipipati kaitaise. Kaisaihi kurami woai numwaataati ami woai nemaito.

⁴¹ Iyataati sura apopipuri yapuri taami napaihiru nawenitaise. Taami nawesaihi kapurami waati numwaataati ami waati nemaito.

⁴² "Isi Nini sami Awaisihonini napitandihura asisaha sahi windi mohowi baiwi namopi sami ndiha naingaapi jatiwise.

⁴³ Iyawaawi kimandi nini akitinihahi sangisi kasatitandiyoni sahi baiwi gwinyaapise ami utaaho wo anjanami satihohi utaaho wo komi anjani nawatati ikipipa ikowindandihohi napitandihuraapi mmonahondaataahi ko

windi namoti konhi jaati bimonhi ikowindandihho windi nandaati komi anjanj nuriwatati ikipipa windi namusaitaise.

⁴⁴ Isi Nini Isihiyaami Saahonini Jihonini sahi ko napitaiso tiwi windi minjatwi nehi sangi nanhaiwi maanimaanaisaiihura napitipani sandapi sahi baiwi kiyaatinihi asisaha nahateweti windi namopi jatimi nuwise,” ndaase.

Kima Piwima Jisaasiho Otipipatiho wo Timetatisangi Ami timaametisihopi Namihanati Katindhandapahaare

⁴⁵⁻⁴⁶ Jisaasiho satati katatosati kima ka katisimaapi namihanati wa sandaase: “Utaaho wo awaisiho ikipipa kahapaamapi taahipipa ami otipipatihiya taahiyhiyaisaho wapihapi notaahura komi otipipatihiyaami woaisi kiyaami awaisihoematati iwinja bitoti nandapa kapaapihura kiyaisi nemwitandi ahewisataise. Utaaho napitiyati napitetahoaisi komi otipipatihiyai iwinja bitoitandi ahiwitaise? Utaaho amitiha biyati gwinyaati ami napaitati komi awaisiho napitandihuraapi jatataati otipipati nunyam naipati konhi kaimi nutandihuaisi ahiwitaise. Isi utaaso siyati amitiha gaaha biyati gwinyaati napaitati otipipati kaimi naiso komi awaisiho nasati usohonihura biyati nga maarititaise.

⁴⁷ Nini sangisi akitinihi kasatataato. Otipipato somi asimwaatitih komi awaisiho komi ikipipa kahapaamapi nahataapa neti ahionih winjatitaise.

⁴⁸ O ami otipipato so komi amitiha gaaha gwinyaitandihandi owetati ami biyati komi awaisiho napitandihuraapi windi minjatahondaataahi komi omanjtitihapi sawaho satindaise: ‘Nisi awaisiho keti jahira windi namaasati utarhandi bisotitaise titaise’.

⁴⁹ Satati komi sasaahoya otipipatihiyai neti ipatisati tiwati nusopisatasi ami ishiya waapoho watipho nanwi naharisohiyhiyaisati nandapa awaimbipa wirati neti tihati waapoho watipho naharitaatiwihho neti nanati naharisati bimitaise.

⁵⁰ Siyati bimonhi komi awaisiho asisaha wiweti otipipato naharisati nisi awaisiho sura napitaisomaatati nehi koaisi nanhiyati monati bimonihura napitaise.

⁵¹ Nasati awaisiho so otipipatihoaisi neti ambipati maarho yaawihandi neunyonhi ami ishiya otaatapihya yaawihaiwa nehohiwaiwa kiyaisati naitaise. Iyati sapih ko ngoti ami komi mangiri gitipaitaise,” tati Jisaasiho nyahi komi Otipipatihiyaanangi namihanati kanyatataase.

25

Kima Piwima Jisaasiho Asihya Apwainyhiya Ikw Maindimwitahiyaapi Namihanati Katindhandapahaare

¹ Sanyatatosati kima kaami piwaha wa japepihirati nyahi koai niwipinjaati komi otipipati mmonaati newaati kiyaati daayohiyhiyaanangi sanyatataase. “Asisaha sura nini jahira napitandihura Autaahaatiho nisihetapi ishiyaisi iwinjatindihandaatih wapa siyati noaipaitaise. Asihya apwainyhiya ikwi maindimwi utaaho wo wani konhi namaatahoaisi winjapi nutanwi numwaitaatiwi apatinditih nowaayopo. Nowaawi kiyaami norihiri nasorihiri raamihandi nepi tipopi isisi nowaayopo.

² Iyawaawi kinyaami winya 5 kaiwi ikwi wihitiritahinya amitiha gaahandi gwinyaitaatiwihandi owetati nahiriwi nanipimatihihinyaare. Aiwi

ami kiyaami winya ikwiri wihoanjihiri 5 kaiwihinya amitha gaahandi gwinyaitaatwihandisahinyaare.

³ Aiwih nahiriwih amitha gaahandi gwinyaitaatwihandih owesinya kinyaami norihiri raamihandih waapoho sisihah tipoaitaatwihoh windahandih nepih isiwawaahandih kandih waapoho isoho windih nepih mihopo.

⁴ Nahariwihinya siyauhuh amih amitha gaahandi gwinyaitaatwihandisahinya kinyaami norihiri raamihandih waapoho tisaitahaiwa nepih amih raamihandih nipitonihapihoh waapoho isohoisawih nepih isisi utaaoh apopaatih wanih konihih netih wirasihopih jatitaatwih nowaayopo.

⁵ Nuwih kiyaami raamihandih tipopih ahiyawosawih jatauhuh utaaoh apopaatih wanih konihih netih wirasihoh windih namaasataise. Namaapihuh apopih apwaimaaminyinyaami ndihah yaawatih naawihih mithoh timahiyawih nepih amih namapih apipaahih nanomawaayopo.

⁶ “Saiwih kinya nanomihauhuh notih konimosohura apwitetetinhuh isihiyah usa satwih kaahaatawaatopo. ‘Utaaoh wanih konihih apopaatih netih wirasihoh kimo napisih napihwih nuwipaapih iwinjasawihse,’ tiwih kaahaatawaatopo.

⁷ Satwih kaahaatauhuh asih apwainyihiyah nanomahohiyihiyah kaahaapah kapetih nepapih kiyaami raamihandih nepih tipoaitaatwih waapoho kisihisiwih mmonihwih wirihirihih tihwititandihirihih tiwihhaapih tihhemawaayopo.

⁸ Saiwih kisihisiwih tihhemapih mmonihwosawih nahiriwih amithah gaahandih gwinyaitaatwihandih owehinyah amithah gaahandih gwinyaitaatwihandisahinyah saundawaatopo. ‘Yainyaanamih raamihandih waapoho owetatih nipindah nehimanisih sainyaatamih waapohoh woh nanyinyawihse,’ undawaatopo.

⁹ Saundawih nunjenihauhuh amithah gwinyaitaatwihandisahinyah amithah owehinyah saundawaatopo. ‘Owe. Waapohoh sapunih nyapunih nau-setititaise. Yainyaanamih waapohoh sainyaatangi apipaahih akitinihuh windih namaasamihoh. Namaasamihataanih namapih sainyaatih komih anihaiwaapihuh isihiyah jatohihpiphuh nuwih nunyawih nepihse,’ undawaatopo.

¹⁰ Saundauhuh namapih apopih apwaimaaminyinyah amithah gaahandih gwinyaitaatwihandih owehinyah waapohoh kinyaapihoh nunyawih naitaatwih nuwimawaayopo. Nuwimihauhuhura utaaoh apopaatih wanih konihih netih wirasihoh nasatih noaipataise. Nasatih noaipasihuh apopih apwaimaaminyinyah timetwih jatohinyinyah koaisawih nutasih koh namaatindihandapih isihiyah ahoyanihwih maaritwih nandaatihwih nandapah tihwih timesohihpiphuh anihpiphuh nuwih nandawaayopo. Nuwih nandaahauhuh maasomwaanjih nepih napuwawaayopo.

¹¹ “Saiwih maasomwaanjih nepih napwitiwih bimauhuh ipotih apopih apwaimaaminyinyah waapohoh nunyawih naitah niyohinyinyah napihwih ipaahaapih bitotawah satawaatopo. ‘Eseh awaisihonyeh maasomwaanjih nanyupwe nyahih nandaitano,’ tiwih giwusewaayopo.

¹² Satwih kinya maasomwaanjih giwusehauhuh utaaoh wanih konihih apopaatih netih wirasihoh kinyah saundataase. ‘Ninh sainyaatangi apipaahih windih maasonihithinyahate,’ undataase,” tati Jisaasihoh nyahih komih otihpatihiyahanangih sah piwhah namihanatih kanyatatih owemataise.

¹³ Sanyatatih owemataatih nyahih gwinyaitihahaahah sanyatataase. “Isih amih asisihah amih ipihomih siwipatih ninih jahihrah napitandihuraapih sahih windih mohowih namopih kiyaatinhuh timetwihse,” nyatataase.

Kima Piwihah Otihpatihiyah Murimoh Nawihoh Otihpatapihoh Nehauhihyahapih Jisaasihoh Namihanatih Katindihandapihahare

14 Sanyatatosati kima kaami wa namihanati Jisaasiho sandaase. “Autaahaathiho nisihetapi isihiyaisi iwinjaati bimaami noti ami ningi jahira natanoaasonihi napiti isihiyaisi neti tipitapaitandihandi siyati ahondaise. Utaaho awaisiho ikipipa nawiho asakausetaho kaanihi wapihi daayati bitoaitandi nutandi detitih komi otipipatihyai komi ikipipa iwinjatawa ami otipipati kaitaatwihho nawiho numwitandi gaatati numwaataise.

15 Gaatati numwaati kiya nasuhi kiyaami gwinyaapi otipipati kiyauhi sawaho iwinjasirihireti mmonati nawiho kiya otipipati kora nesi kaitaatwihho nunyataise. Iyati jih woaisi 5,000 Kina kiyati nunya ami kapih woaisi 2,000 Kina kiyati nunya ami ipotaataati woaisi 1,000 Kina kiyati nunyataise. Siyati komi otipipatihya murmoai nawiho sapa nunyati kiyamapi kaanihi wapihi daayati bitoti bimitandihapihapi notaise.

16 Aih otipipati komi awaisiho nawiho 5,000 kiyati numwisihho keti kuraanihi doti nawo so nesi koraahi otipipati kiyataise. Nesi kiyati nawiho koetapi nawiho wo 5,000 Kina kiyati namoyaati ahwati netaise. Nesihi nahato noti 10,000 Kina kiyataise.

17 Ami naasaipiti kiyati otipipatihho komi awaisiho nawiho 2,000 Kina kiyati numwisihhoaisangi nawiho wo jihomi tiwatihhaati 2,000 Kina kiyati nesihi nahato noti 4,000 Kina kiyati noaipataise.

18 Aih ami otipipatihho nawiho 1,000 Kina kiyati komi awaisiho numwisihho nesi koraahi otipipati kamaayati ami animwaahipati yamwaati katopi komi awaisihomi nawiho wiwati noasatosataise.

19 “Otipipatihyaami awaisiho noti utarhandi kaanihi b-sotinjat komi nawiho otipipatihyaisi nesi otipipati kaiwise undati numwisihho neti titihemati mmondandi jahira nasati noaipataise.

20 Nasati noaipati komi otipipatihyaapi gaatih kiya noaipawaayopo. Noaipapi otipipatihho komi awaisiho nawiho ikih sanaati 5,000 Kina kiyati numwih nesi otipipati kaisihho nesi nasati komi awaisihoai nunyataati saundataase. ‘Nawiho kimo kinyi mmonipeme. Kinyi ningi 5,000 Kina kaimbi naniminh nesi kora otipipati kiyataati komi tiwatihhaati nehohiho 5,000 Kina kiyati kimore. Iyati nahato noti 10,000 kina kiyati kimo noaipataise,’ undati nesisauunyataise.

21 Saundati nesisauumwih komi awaisiho koai saundataase. ‘Kinyi nga nawihaimbi napaitipi otipipati kiyapaise. Kinyi otipipatihonji napaitarhonji otipipati baimbi itatamanipi kiyapaise. Nawiho gwiharaahonya itatamanipi baimbi isipi jatapaini nini gisi wapa taahipipa asakaindi nahimisanhi jatitaapo. Kimaiwa jatitaapi nahimitandimandapi maaritohitmandapi kinyi ningisapi maasi maaritime,’ undataase.

22 “Aih otipipati komi awaisiho nawiho 2,000 kina kiyati numwisihho nasati komi awaisihoai saundataase. ‘Awaisihonye nawiho kimosi nepi mmonipeme. Kinyi ningisi 2,000 kina kaimbi nanimingihho nesi otipipati kaindi kinyihomi tiwatihhaati 2,000 kina kaindi nisihho nehohiho kimore,’ undati komi awaisihoai nesisauunyataise.

23 Saundati nesisauumwih komi awaisiho koaisi saundataase. ‘Kinyi nga napaitipi otipipati kiyapaise. Kinyi otipipatihonji gaahonji napaitarhohone. Nawiho naasonyaahih nahinyonih kinyi baimbi itatamanipi jatapaini namati wapa taahipipa asakaindi kimaiwa jatitaapi nahimitandimandapi maaritataayoni kinyi ningisapi maasi maaritime,’ undataase.

24 Aih otipipati komi awaisiho nawiho 1,000 kina kiyati numwisihho nasati nehi koaisunyaati awaisihoai saundataase. ‘Awaisihone nini kinyi kaingwaiwa mmonitihonine. Kinyi utaahonji apipaahi watiphonji isihya

kinyi otipipati kahiwi kinyi nawiho ginjasohiyihiyaapi windi baimbi gimaawunyaapihonge. Aimb kinyi nawiho nesi otipipati kaiwi asoho kiya nepi ahiauhihapa kiyaapihapa nepimunyapi nahataapa nehi kiwahonjhi nepi nanipihonge.

²⁵ Saimb+honj+tihi nini yaindi wiwa nini kinyi nawiho nesis otipipati kaindi kinyihomi tiwatahaati neti ahaisaniho nisapiho nepimaaninyapi kiwahonj nepi nandainhi namati kinyi nawiho animwaahipati yamwaati katopi witi noasahisosataayo. Noasahisosatat+hosi konhi nahato kimosi nepe,' undati nesisaunyataise.

²⁶ Saundih komi awaisiho koaisi komiha saundataase. 'Kinyi otipipati+honj apipaahi maip+honj pohipaimbi tihautip+honj tihanyohonge. Ye, kinyi saimbi nisapi mmoni pi gwinyaapi katapaase. Akite.

²⁷ O ami kinyi nisapi saimbi mmoni pi gwinyaapi satapaapaahi nisi nawiho nawihomi anjipipihi asoho nanimoyaita kinyi ahinitahande. Ahinisamih asoho nanimoyaati ahinotanihi jahira nasataahura nini naitando,' undataase.

²⁸ "Otipipatiho tihautip+hoai saundatosati kapih komi otipipatihiya usaisi saundataase. 'Kimo uta tihautip+momi 1,000 kinaamandi nepi otipipatiho nawiho 10,000 kinaahandisahoai nunyawise.

²⁹ O ami apaapi maasato, ami nisi otipipatiho woi nini wapa ami nawihoaisangi numwisanihapa biyati itatamanati isiwatati jatisihoai ami wapa taah+pa numwisanihi ko asakiyati neti isiwatitaise. Aindi ami nisi otipipatiho woaisi wapa naasonyaahi nawihoaisangi numwisanihapa windi biyati itatamanati minjasonaahi ami naasonyaahi nunyohonyaisangi komihetapi nini nemaito.

³⁰ Isi ami otipipato tihanyosoaisaahi sisaha kaanihi tihatoaatisihaapihi nepi yotiwise. Yotisaihi sapih konhi ngoti nehotati komi mangiri gitipatoaatitando,' undati awaisiho komi otipipatihiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Sawaho Awaisihoematati Nasati Isihiya Neti Tipitapaati Usondandihandapi Katindihandapihaare

³¹ Sawaho nasati isihiyai neti tipitapaitandihuraapi nyahi komi otipipatihiyaanangi Jisaasiho sanyatataase. "Nini Isihiyaami Saahonini Jihonini Awaisihoninimatiti isihiya nahatiya yapih nahandaahiyai neti tipitapaitandi napito. Saindi napisanihura enjerihiya itipihiya nisi otipipatihiya yamihapataatihapihiya nahatiya ningisawi maawi napitaapo. Saindi napiti yamihapataatihapi nisi watipihandi saasanotindihandaatih bindataati isihiya nahatiyaisi neti tipitapaito.

³² Aindi enjerihiya nisi yamihapataatihapi otipipatihiyai nandusaasisanihi yapipati nahandaahapi isihiya nahatiyaisi wirapi numwaapi nepi deti nisihini ahoaitaapo. Ahoaisaihi isihiya nahatiya nisi ndimaahomwaanji bitoaitaapo. Napiw ahoyainjaihi maasapihomi satih maasapiho wirisandihaiwa neti tipitapaati maasapiho sipisipihandi wapihi nemati ami maasapiho memetihiri wapihemasipatamataindi isihiyai nini neti tipitapaati yiyatiwaapihi ahoaito.

³³ Aindi isihiya nisihiya titih gaahiyai nisi ikwiri gaatih+railhoaanemati ami isihiya maipihiya nisi tiworisai nisi ikwiri konaamoh+railhoaanemati tipitapaati neti napipati ahoaito.

³⁴ "Aindi Nini Awaisihonini Isihiyaisi Iwinjatohihonini isihiya nisihiya nisi ikwiri gaatih+railhoaanji bitohohiyihiyai saundito. 'Sahi isihiyaati nisi Apih biyati maarih nasanyati wisaiwati biyati jasosawihyaati

nisenda napiwise. Napiw wuwani yamihapati yapipati kahapaamapipa ahaisuraapi Autaahaatihho sangisi jainjaati bindata nasamitandi ahisimbipa nepise.

³⁵ Kimandi sangisi nasamaati nisihyaatimatohitimandi apaapimaahe, ami nisi Apihho sangisi biyati jasonati maarihho nasanyati wisaisihi ami sahi ningisi maarihho naninyawi winipi nanimaahohitihandape. Nanimaapi ningisi janimasihi nandapa naninyawi ami waapohopi nainyati naahwitarihiri awanisihisi sahi ningi waapoho naninyawi ami ningisi sahi windi maanowihonini yapipati ami aunahipati ningi witaahapihonini sami yapipati aunahipata nasonihi sahi ningi maarihho naninyawi winipi sami aunahipata anipipih nanimaapihyaate.

³⁶ Aiw ami nini yutihiri apotihiri owehonini nehi napwirindihapa niyoti namaasatiti ami taanahihonini napiti jainjahonihisi apotihiri sahi naninyawi ami ningi yaasih timbiyonihisi sahi ningi nitatamaniwisi siha tihooapinosawi ami anjanj napwitoihwaiwaapihisi isihya nepi nanipuhauhisi napwitihi bimonihisi sahi napiw nisi sopi nanihoniwi piwandwihyaate,' unditi sura kiyaisi nini saundito.

³⁷ "Saundisanihisi ami isiya siya titihi gaasiya kiyaamihha ningi sanditaapo. 'Awaisihonye saiwa kinyi katingiwimaiwa maahiwura nyahisi gisi kahisonihise? Gisi jahimasihi maahiwura nandapa nahinyaati ami waapohopi nasihisi nyahisi waapoho gisi nahinyonihise?

³⁸ Iyaati kinyi nyami yapipati ami aunahipata napinihi nyahisi nyami anipipihisi maahiwura gisi nangimaahonihise? Iyaati kinyi yutihiri ami apotihiri jahipipa yutiha napwirinihapa niyopi somaahihonj naimbi nyainjahinihisi nyahisi gisi maahiwura gisonaati yutihiri apotihiri newaati nangimaasawaati nangisohonihise?

³⁹ Iyaati ami kinyi timbaimbi ami isihya nepi anjanj napwitoihwaiwaatihisi nangipwihauhisi biminihisi nyahisi maahiwura sisihha tihooawaasosaati nangipaawaati piwaahitonihise?' ndiw kiyaamihha ningi sanditaapo.

⁴⁰ "Sandisaihi nini kiyaami Awaisihonini kiyai nisihha wihooanj saundito. 'Nini sangisi akitinihisi kasatataato. Isihya nisapi ginunyaapi ningisi nanipinjohiyihya nisi naapwirisa nihooarisaami wowaati komi kaatami ambipati auta waati namoaipahoi namoaipahaati iwitatamaniwisi sahi kawisohiwawa ningisi sahi kanisawaayopo,' undito.

⁴¹ Saunditosati ami isihya nisi ikwir konaamohiraihoanj neti ahoyohiyihiyai saundito. 'Sahi nisi ndimaahomwaanj maansopi kiyaatinihisi nanimasi nawisapitwise. Autaahaatihho sangisi mimaipiyati jasonati sangi maarihho windi namaasamihihyaatisi ahawise. Nanimasi kiyaatinihisi sisihha kaanihisi namaayotati thatoatisihha Bwaasirihirapuni komi otipipatihya maipihyaapi Autaahaatihho neti aimi tmanisihapihisi sahi nuwise,' unditi neti nandusaasito.

⁴² Saunditi neti nandusaasati kiyaisi saundito. 'Ningisi janimasihi jainjahonihisi sahi nandapa windi namaaninyawi ami waapohopi nainyati nisi nahutarihiri awanisihisi sahi waapoho ningi windi namaaninyawihyaate.

⁴³ Aiw nini nehi ningi woninihisi sami yapipati aunahipata nasonihi sahi windi sami anipipihisi napaitiwisi maarihho winipi namaanimaapi ami yutihiri apotihiri owehonini nehi somaahihonini napwirindati yutiha niyoti jainjahonihisi sahi asipipa yutihiri apotihiri wapa nepi nanimaasapi namaanisopihyaate. Aiw ami ningi yaasih timbaindi ami isihya anjanj napwitoihpiphisi nepi nanipuhauhisi napwitihi bimonihisi sahi ningi windi

nitatamaniw+ nisow+ piwandiw+ ninjaaw+ bimimaaw+hiyaate,' unditi kiyai saundito.

⁴⁴ “Saundisan+hi kiyaam+ha ningisi sand+taapo. ‘Awais+honye kinyi jahimanati waapohop+ nahisati nahwitar+hiri awangisati ami nehi gi won+ nyahi maahisonaahon+ nyami yap+pati aunahipata nambi ami yutihiri apot+hiri owehon+ somah+hon+ nyainjap+ ami timbaimb+ ami is+hiya nepi anjan+ napw+tohiwaiwaap+h+ nangipw+hauh+ napw+tipi bimin+h+ nyahi gisi maah+wura w+ndi maah+sonaati maah+tataman+hon+h+se,’ nd+taapo.

⁴⁵ “Sandisaihi Ni+ni Awais+hon+ni is+hiyaisi neti tip+taapati usondand+hon+ni kiyai saundito. ‘Is+hiya nisapi ginunyaapi ami n+ngi nanipinjohiy+hiya amb+pati awaipati owehiyai sahi w+ndi namumwaap+ ami maaw+tatamaniw+ ami wapa namunyoh+ti+ndi n+ngi sahi kanisawaayopo,’ unditi kiyai ni+ni w+ndi namumwaito.

⁴⁶ “Saunditi kiyai neti sis+ha kaan+h+ namaayotati t+hatoaatis+haap+h+ nandusaasisan+h+ kiya sap+h+ yaaw+handi kiyaan+h+ nepi nutaapo. Aisaihi ami nis+ is+hiya gaahiya n+ngisaw+ as+timat+taati+w+handi nepi kiyaan+h+ jinjap+h+ jinjap+h+ bimaami nutaapo,” tati Jisaasiho nyahi komi otip+pat+hiyaanangi kanyatataase.

26

Kima Piw+ma Judaahiyaami Awaisaw+hiya Jisaasihoai Tiw+taati+w+ Piw+ha Wisasoh+ti+handap+haare

(Maak+ho 14:1-2; Ruk+ho 22:1-2; Jon+ho 11:45-53)

¹ Satati saiwa katati owematosati nyahi komi otip+pat+hiyaanangi Jisaasiho sanyatataase.

² “Sah+ aim+ mmonawaayopo. Asis+ha yatairi+ saniyon+h+ Isiraher+hiyaanam+ asis+ha awais+ha kimbap+ho jihura Autaahaatiho nyapundati Isip+hiyaisi tiwataati nyami asoya asisaisi t+maawati nusatipas+ti+handapi gw+nyait+haahura noaipaitaise. Noaipahon+h+ sura kura ni+ni Is+hiyaami Saahon+ni J+hon+nihi ni+wahonis+ is+hiya nan+maasi nuw+ is+hiya mambi awaisaw+hiyaami ikw+raati+h+ nanumw+taapo kiya n+ngi ipi tit+h+ ataw+hateti nip+mandaapi sohon+hi ni+w+taati+wo,” nyatati nyahi komi otip+pat+hiyaanangi Jisaasiho kanyatataase.

³ Aih+ sura Jisaasiho nyangisi taati sanyatih+ ami p+risihiya is+hiya is+hiyaapi nandapa kohas+piho t+h+w+ Autaahaatihoai nunyohiy+hiyaami mit+hiyauni Judaahiyaanam+ gw+nyaahiya j+hiya usauni kiyaami j+h+ mit+ho awais+ho komi amb+pati Kaiyapaasihom+ anj+pi+h+ ahoyanawaayopo.

⁴ Ahoyan+w+ Jisaasiho sohoai tiw+taati+w+ noati+w+ isipi numwaitaati+w+h+ra daih+raap+ daap+ nepaati+n+w+ piw+ha kan+w+ wisasawaayopo.

⁵ Saiw+ piw+ha kan+w+ wisasawaaw+ namapi sawana sanawaatopo. “Owe. Nyahi sandi kima asis+ma awais+ma kimbap+mo Pasopaamandeti kamait+haawo. Ami is+hiya ahoyanawaahuraasi kiyaam+hat+h+pi Jisaasiho gaahoso tiw+ giwunyaap+hiya nepi nyangi nyapi ami nepi sawana tunn+w+ aunah+pati nepi nop+isas+taawo,” ni+w+ sih+ wuraapi nam+haawaayopo.

Kima Piw+ma Apopaati Waati Jisaasihom+ Mit+hoati+h+ At+pati Wer+handi Waamainjot+handi Ni+wuhaati Iwinjaas+ti+handap+haare

(Maak+ho 14:3-9; Jon+ho 12:1-8)

⁶ J+h+ awais+hoematati Jerusarem+handi sangi nandaasura Jisaasiho Betanihandaahap+ naihi nyahi komi otip+pat+hiyaan+h+ maaw+ nohaayo.

Nowaati Betanihanda akipwepiho Saimonihomi anjipipihhi noaipawa bindihaayo.

⁷ Bindihaawwi Jisaasiho taati nandapa nainjihhi apopaati waati atipati werihandi nga biyati waati waamainjotihandi nawiho apipaahi aungwohandi nunyati nehati katami wipati nehi usipipaapihat katopi werihandi windhati nesi Jisaasihoenda nasataise. Nasati saati apopa atipati werihandi komi mitihaatihhi niwuhaati iwinjaataise.

⁸ Kaati Jisaasihoai sawihhi nyahhi komi otipipatihyaanini sandi mmonihaawwi kandapi apipaahi itihitaati yawanaanini sanhaato. “Ese kimaati apomaati atipati werihandi apipaahi gaahati napindapi nopisasati timase?”

⁹ Kimaati atipati werihandi biyati nga waamainjotihati nawiho awaisiho katapi nga nepi ishiya ikipipa owehiyai numwitihatiso,” nnaati yawanaanini kanhaato.

¹⁰ Nyahhi santhonihhi Jisaasiho mmonataati nyangisi sanyatataase. “Sahhi kimaati apomaati ningi atipati werihandi waamainjotihandi nuhaati ninjaasitimandapi pohirundiwi namaawisapupwise. Sandi ningi apipaahi gaahandi kanisati nanisihhi ninhi maariho witihi netaayo.

¹¹ Ishiya ikipipa owehiyaahi sangisawi kimbihhi kimaapi jinjapihhi bisotisaihhi sahhi kiyaisi gaahaiwa kawisawaatitaapo. Ami sahhi ningi gaahaiwa kanitaatiwi ninhi sangisati nisi ambipati ndimaahomwaanji isiti windi nasisoari koninhihi bimimito.

¹² Kimaati apomaati atipati werihandi apipaahi awaindihandi waamainjotihandi wipati nehi naasuraahi tuwatapi noaapi jaatiwi namaitaatiwihatihhi nisi mitihaatihhi nanuhaati ninjaasitimandi nyahhi Judaahiyaanihhi ishiya napwauhihiyai atipati werihandi waamainjotihati nuhaawaati jaawa yamwaahohipatamatiyati nisi ambipati neti nimanataise ninhi napoti yamwaatitandihuraapo.

¹³ Ninhi sangisi akitinihhi kasatataato, sahhi baiwi gwinyaapise. Autaahaatihomihhi piwihaha gaaha wanaha ishiyai japihi numwaitandi ninhi napwohitihandapiha ishiya nesi yapipati nahanda ishiya usaisi ausaapi kaundisaihhihapihi apomaati kimaati ningi atipati werihandi nuhaati ninjaasitimandi nesi kaniwihhi Autaahaatihomihhi piwihaatihhi atiwi saati Jisaasihoai gaahandi kawisataise tiwi giwunyaitaapo,” nyatati nyahhi komi otipipatihyaanangi kanyatataase.

*Kima Piwima Judaasiho Jisaasihomihhi Tiworisai Nusepasitihandapihaare
(Maakihohi 14:10-11; Rukihohi 22:3-6)*

¹⁴ Aihhi nyahhi komi otipipatihyaanini 12 kiyati ikwi maindimwitihi auhirami yahuritahiyaanamihhi wo komi ambipati Judaasiho aunahipati Kariyotihandaahapiho pirisihiya ishiya ishiyaapi nandapa kohasipihho tihhiwi Autaahaatihohoi nunyohiyihhiyaamihhi mitihiyai Jisaasihopi nusepaitandi notaise.

¹⁵ Nusepaitandi notihhi kiyaisi ko saundataase. “Ninhi Jisaasihoai sangi nasepaati samihhi ikwiraatihhi ahisisanaahhi sahhi ningi nawiho napitaiwi nanimitaapo?” undataase. Saundihhi kiya atiwosawihhi nawiho taanauhihho nepi awitiwi mmonihhi 30 kaiwihho koai nunyawaayopo.

¹⁶ Nunyauhi netihhi isiwatata daihira wirahhi Jisaasiho kimore undati tiworisaisihhi netihhi nunjitandihiraapi sura nawo nesuraapi Judaasiho daati mmonimihhi notaise.

Kima Pwima Jisaasiho Kom Otipipatihyaanangisa Asisaha Pasopaa-handet Sipisipihandun Nandapa Biretihad Nainjithandapahaare (Maakho 14:12-21; Rukho 22:7-14, 21-23; Jonho 13:21-30)

17 Aih asisaha wiwa kinaungwaha nahatewet nyah Judaahiyaanini kaiwai newaat awaiwaiwemawaati biretihad nupindihand yisihand owehand tihawa nanhohiwaiwa aim detindaise. Iyataati saiwa asisaha awaiwaiwa Pasopaahandamhaiwaare. Iyataati jihura Isipihanda nyami asoya asisa sipisipihand tip kandam jtipati kiyaami ananji jaa-hauhi Autaahaathiho kati mmonataati kiyaisi nusatipati ishiya Isipihya siyihiyaisi tiwamataise. Aih sandapi nyah Judaahiyaanini asisaha saiwaami jhet gwinyaawaati sipisipihand tiwaati tihawaati nanahaayo. Saitihaahuraatih asisaha jha aim detitih nyah kom otipipatihyaanini Jisaasihoai saundaati nunjenhaayo. “Nandapa asisi kima awaismeti kinyapi maahiwapihi newaati tingimanjithaawe?” undaati nunjenhaayo.

18 Saundaati nunjenhonih Jisaasiho nyangi sanyatataase. “Aunahipata utaaho wo setahoenda naiwise satohihoenda naiwi koai sahi saundiwise. ‘Kataunjisihho satise, ‘nini otipipati Autaahaathiho naninyati natanoaasih nesi napiti kiyohipati kainti owemaitandihura aim detindaise. Iyati detisi nini nisi otipipati mmowi nepi kaiwi nanipinjohiyihiyaisati Judaahiyaanam asisaha awaismeti maasapiho sipisipihand sipipihoho sapihomi gwititihohaisati nandapa biretihad nupindihand yisihand owehand kinyi anjipipih nandaano tihe, undiwise, nyatataase.”

19 Sanyatih nyah kom otipipatihyaanini Jisaasiho kanyatirihiri kireti japepihraati nandapa newaati tihati timanhaayo.

20 Tihawaati timanhonih ipihho noti asihatahurandaise. Asihatahuraatih Jisaasihotih nyah kom otipipatihyaanini 12 kiyaati ikwi maindimwutih auhirami yahuritahiyaanini bindihaawi nandapa nanahaayo.

21 Nandapa taawaati nanahaawi Jisaasiho sandaase, “Nini akitinhi sangi kasatitani atiwise, sami woni ngingi nipi niwitaatiwhiyai nusepaapi kimore undiwi ngingi nepi nunjitaapo,” nyatataase.

22 Sanyatih nyah atisahaawi nyami maariho omanjitihi apipaahi yaasati nyatati naanyih ninaasoninhi napipananaati Jisaasihoai saundaati nunjenhaayo. “Awaisihone, akitinhi nino? Kinyi nisapino?” undaati Jisaasihoai nunjenhaayo.

23 Saundaati nunjenhonih Jisaasiho komiha nyangi sanyatataase. “Sami wo nandapa biretihad nisi nyaihandi pretiho naasikoaatih wiwati timandaati nainjiho ngingi nipi niwitaatiwhiyai kimore undati neti anusaitaise.

24 Anusaahonih nisi tiworisa sohonngi niwisaihi Autaahaathomi piwaha nisapi ko siyati napwitaise tati jipati pindisaha japepihriti kireti nini Isihyaami Saahonini Jihonini napwito. Nini saindi napwisandhandi kandi utaaso nini Isihyaami Saahonini Jihonngi ishiya tiworisaami ikwiraatih neti anusaaso naanati yaawhandi apipaahi awaindihand naitaise. Naitaisi ese koai sanaati namaamotaataahi sandi ko wandi namaitaihe,” nyatataase.

25 Sanyatih Judaasiho Jisaasihoai neti nusepaati kimore unditandihho Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Katipunjingihonye, kinyi akitinhi nisapino e owetiso?” undati nunjenataise. Saundih Jisaasiho Judaasihoai komiha saundataase, “Ye, kiwahonj sa ka aimi katapaase,” undataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Awaisihomi Nandapa Gwititho Jitipatapahaare
(Maakho 14:22-26; Rukho 22:15-20; 1 Korindhiya 11:23-25)*

²⁶ Aihî nyahî nandapa taawaati nanahaawi Jisaasiho nandapa bîretîhandî netî isîwatata Autaahaatîhoai gaahone gaare undatî gaapundatî naumbotî nyahî komî otîpîpatîhiyaanangi nanyinyataise. Nanyinyataati sanyatataase, “Kîmandî bîretîmandî nisî ambîpatapî namîhanahandîsî sahî nepî nanîwise,” nyatataase.

²⁷⁻²⁸ Sanyatatosatî amî waapoho wainîhandî wîpatî kaapîhopî netî isîwatataati Autaahaatîhoai kînyî gaahone gaare undatî nyangi nanyinyataati sanyatataase: “Kîmo waapomo wainîmandî nisî jîtîpatapî namîhanahande. Isîhiya nîngî nîwisaihî nisî jîtîpatî nuhaatonîhî jîhura Autaahaatîho pîwîha katatî tîmanatî wîsasirîhîretî nisî jîtîpatî nuhainjîpatî mmonataati isîhiya nisapî gînunyaahohiyîhiyaami maipîhaiwa nemwahonîhî kiya noaipapî Autaahaatîho sawahoaisawunî isîhiya sawanaunî naasiyaimatîwî bimîtaatîwîhate. Isî sahî nahatiyaati nepî nanîwise.

²⁹ Nînî sangî akîtînîhî kasatataato, kîmo waapoho wainîhandî nînî apîpaahî wîndî namandîmatatî sîhî nisî Apîho Autaahaatîho nisîhetapî isîhiya nisîhiyai iwinjatonîhura waapoho wainîhandî asîtîhandî japîhî sangîsatî maasî nando,” nyatatî kanyatataase.

³⁰ Jisaasiho nyangîsî sanyatatî owemasîhî sapîhî anîpîpîhî bindîha nandapa nanîhohîpîpîhî aunîhîhîrî wîrî katawaamapî Jerusaremîhandâ namasî noatîpawaati wîhînî sisîho Oripîhoaasinapî nasaamanîhaayo.

*Kima Piwima Pitaahoi Jisaasiho Kînyî Nîngî Nanoasitaise
Undîndîhandapîhaare*

(Maakho 14:27-31; Rukho 22:31-34; Jonho 13:36-38)

³¹ Aihî daihîra taawaati noatîpawa niyahaawi nyangi Jisaasiho sanyatataase. “Kîmura wanî apatîndîmatîhî sahî nahatiyaati kiyaatînîhî nîngî nanîmasî jîhura Autaahaatîhomî pîwîha nisapî katatî jîpatîpîndîrîhîrî kîretî tîtîhî yanîhîmaitaapo. Yanîhîmapî nisapî gînunyaahohîtîhandî bwaitaise. Iyataati Autaahaatîho komî pîwîha jîpatîpîndîsîhaatîhapî nisapî namîhanatî satise:

‘Nînî Autaahaatîhonînî utaaho maasapîho sipîsipîhandî jaatî bitosîho satîhoai sohoai tiwisanihî komî maasapîho sipîsipîhandî usonamapî numwasi kîhîra nandatî torîwatamaitaise,’ *Jekaraiyaaho 13:7*
tati jîpatîpîndîse.

³² Satatî jîpatîpîndîsî kîretî nînî napomatatîhandî kandî Autaahaatîho jahîra nîngîsî ahonimatî nanîmaahonîhî sangîsî jahîra nasamaati netî ahosîndî jainjaitandî samî jîhî Garîrîhandâahapî taati nînî naito,” nyatataase.

³³ Sanyatihî atisahaawi Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Amî nisaa-hoyîmiya gi nangîmapî gîsesî yanîhîmasaihîsangî nînî gi wîndî nangîmasî yamaanîhîmaito,” undataase.

³⁴ Saundihî amî Jisaasiho komîha Pitaahoi saundataase. “Kînyî kîmandî baimbî atimbî gwînyaape. Kîmura apatîndîmatîhî bousetetî isîhiya gi sahîtîwî, ‘Kînyî Jisaasihomî naisohone,’ hîtîwî nahîsesaihî kînyî yaimbî otîpwîsîpaatî sangî gaatonîhura kînyî isîhiya nahîsehohiyîhiyai nisapî saundîtaise. ‘Owe. Nînî Jisaasiho soai wîndî mausotîhonîne,’ undîpî mairî maara nisî ambîpatî kînyî nepî nanoasitaise,” undataase.

³⁵ Saundihî Pitaaho Jisaasihoai komîha saundataase. “Amî tiworisa nîngî gîsawî maisîhoanyangi nyawîtaatîwîsangî nînî kiyai apîpaahî wîndî

kinyapi samundito, 'Nini Jisaasihoai windi apipaahi mausotihonine,' mundito. Owetitaise," undataase. Jisaasihoai Pitaaho saundihai ami nyahi komi otipipatihyaanini usaanini naasaipiti kati Pitaahoai nuwipinjaati Jisaasihoai kaundihaato.

Kima Pwima Wapihi Getisemanihanda Jisaasiho Gaapundindihandapihaare

(Maakho 14:32-42; Rukho 22:39-46)

³⁶ Aihai Jisaasiho nyahi komi otipipatihyaanangi nanyamaasi sisihooasini nasaamanati naihi niyaati wapihi ambipati Getisemanihanda noaipahaayo. Siyaati sapihai niyawaati noaipawaati nyahi usaanangi Jisaasiho sanyatataase. "Sahi kimbihai bimaawise nini onihai mihapihai naindi gaapunditaano," nyatataase.

³⁷ Sanyatamapi Pitaahoaisuni Sepetihomai mwaahuri Jemisiyi Joniyai numwaasi Jisaasiho gaapunditandi onehi mihapihai niyataise. Komi maariho omanititihai ambipati osamati apipaahi awaindihandai tiwati iwitaatisati naanawisati yaawataise.

³⁸ Sawimainjihai mmotinataati namati Jisaasiho komi otipipatihingwaasi Pitaaho Jemisiho Jonihoai saundataase. "Maingwaase, utaahonini kimonini nahatonini nisi maariho apipaahi awaindihandai naanawisati yaasati nisi omanititihai ambipati gaanimati neti mimaipinimatati nanopisasinati tiwati nanosati nitaatihiyo. Sanimainjihiyoni saingwaasaati kimbihai namopi jaawi bitotawa ningi anditinipi gaapundiwise. Nini onihai masiwonjaapihai nundi gaapunditaano," undati kingwaasi kaundataase.

³⁹ Kingwaasi saundamapi Jisaasiho onihai kaanihai masiwonji noti komi ndimaahomwaanji yapipatetimati timahiyati gaapundataise. Gaapundataati komi Sapihai Autaahaatihopi satati gaapundataase. "Ese nisi Apore kimaiwa naanati yaasamaiwa neti ipi titihai atawihateti nipi nipimandaasahi nini napwitandiyohitimandi nini windi namwaapwitandi kinyi gaaso tipu nepinimaitapaahi kaiwa nepinimape. Saimbi nepinimaitaapihandai kandi nini maarititi nisi gwinyaati katohirihireti kinyi windi japepihiripi kamaima. Owetane. Nehi kinyi kiwahonyi gwinyaapi maaritingirihireti japepihiripi kaime," undati Autaahaatihohai kaundataase.

⁴⁰ Saundati Autaahaatihohai Sapihohai Jisaasiho piwaundati gaapundati gousemapi komi otipipatihingwaasenda jahira nasataise. Nasati usonataati kingwaasihai apipaahi ahominwi nanomawaayopo. Nanomihauhi Jisaasiho Pitaahoai saundataase, "Pitaahone, saingwaasaati ningi anditinipi jatawaawi apipaahi masihonjisangi gaapimundiwi napindapi nanomahopo?"

⁴¹ Sangi nasisevandandihaiwa noaipati nasisehonihai timihaitaawi sahi baiwi jatiniwi bitotawa anditititipi gaapundiwise. Sami maariho nga biyati gaapundati jatitandi maaritataahandai kandi sami ambipati windi anditiminje," undati Jisaasiho Pitaaho Jemisiho Jonimohingwaasi kaundataase.

⁴² Kingwaasi saundamapi Jisaasiho jahira gaapunditandi notaise. Noti Autaahaatihohai saundati gaapundataase. "Ese nisi Apore, kimaiwa naanati yaasamaiwa nini naitandi apipaahi pondataahandai kandi nisi gwinyaahohirihireti windi namutaano. Ami nini sandi kaitandihira daihira nehikirahitanaaho. Nehi kinyi kiwahonji maaritipi

gwinyaahing+r+h+reti japepih+r+ti kaitaano daih+ra k+m+ k+raaso,” undati gaapundataase.

⁴³ Autaahaat+hoai saundati gaapundati gousemap+ jah+ra kom+ ot+ip+pat+hingwaasenda Jisaasiho nasataise. Nasati usonata kingwaasi nd+ha nor+haap+ jatawa and+tit+w+ w+ndi gaap+mund+w+ kingwaasi+hi nd+ha naawih+ tingait+wotawaayopo.

⁴⁴ Saiw+ kom+ ot+ip+pat+hingwaasi w+ndi jatawa gaap+mund+w+ tin-gait+wosauh+ namat+ Jisaasiho am+ jah+ra niyat+ ipot+hand+ gaapundataase. Gaapundataati j+hi Autaahaat+hoai p+waundat+ gaapundat+ gouses+r+h+i+ k+ret+ japepih+rati gaapundat+ Autaahaat+hoai gousetaise.

⁴⁵ Niyat+ ipot+hand+ gaapundat+ owemamap+ kom+ ot+ip+pat+hingwaasenda jah+ra nasat+ kiya gw+nyaitaat+w+hand+ kiyai saundataase. “Sah+ ak+it+n+hi gaahat+ kaiw+ ik+n+w+ it+ip+ho nep+ nanopotawaayopo. Gaasi saingwaasaat+ nanopot+w+sono. N+n+ Is+hiyaam+ Saahon+n+ J+hon+hi is+hiya nep+ w+nisasaw+ is+hiya nyami dawaataatap+hiyai nanumwisaih+ kiya nep+ n+ip+ ip+ tit+hi ataw+hateti nip+mandaasaih+ napw+tanda+ha asis+ha wan+ k+ma ka noaipataisi saingwaasaat+ mmonawaayowo e owetiso?”

⁴⁶ Saingwaasaat+ tar+waiw+ ket+ nepap+se nut+haawo. Nepap+ jasawew+ise utaaho n+ngi net+ nis+ tiworisaam+ ikw+raat+hi anusaat+ nanumw+tanda+ho aimi k+mb+hi k+mo nasat+ noaipataisi koaisaat+ nutand+haaw+ nut+haawo,” undati kingwaasi kom+ ot+ip+pat+hingwaasi Jisaasiho kaundataase.

*K+ma P+w+ma Tiworisa Jisaasihoai Nep+ Is+ip+ W+rahoh+it+handap+haare
(Maak+ho 14:43-50; Ruk+ho 22:47-53; Jon+ho 18:3-12)*

⁴⁷ Jisaasiho taat+ kon+hi kingwaasi p+waund+m+ naihi Judaasiho nyah+ Jisaasihom+ ot+ip+pat+ mmonaat+ newaat+ kiyaat+ nuwipinjohiy+hiyaanam+ wo is+hiya Jisaasihoai nep+ is+ip+ w+raitaat+w+hiyai numwaasi nasat+ noaipataise. Judaasihoaisaw+ is+hiya ap+paah+ taahiy+hiya w+r+sand+handi p+r+isihya is+hiya is+hiyaap+ nandapa maahoipati t+hi+w+ Autaahaat+hoai waamaitumap+ nunyohiy+hiyaam+ m+it+hiyaun+ Judaahiyaanam+ gw+nyaahiya j+hiya awaisaw+hiyaun+ nat+wusaasauhi pw+is+pat+ namatanaat+ kosasaih+r+ am+ pw+is+pat+ turaipati p+hit+w+ is+si nasawaayopo.

⁴⁸ Iyataat+ j+hi t+manat+ Judaasiho Jisaasihoai tiworisaam+ ikw+raat+hi net+ numwis+ho tiworisa w+r+sand+handi saundataase. “Utaaho n+n+ naindi koai naahipaumwat+ gerundisan+hi ninjahoto so kos+ sah+ nep+ is+ip+ w+rap+ise,” undat+ kiyai numwaasi nasataise.

⁴⁹ Iyat+ Judaasiho nasat+ noaipati tit+hi kon+hi Jisaasihoenda niyat+ saun-dataase. “Kat+punjing+honye apat+he. Gaahuraasi kiny+ maar+ho w+ngitati napaisaat+tane,” undati nais+hiya kain+hoh+r+h+reti kiyat+ naahipaumwat+ gerundataise.

⁵⁰ Siyat+ gerundih+ Jisaasiho Judaasihoai saundataase. “Kw+hoe, kaitaap+ naping+ip+pa tar+waimb+ ket+ kaime,” undataase. Aih+ is+hiya tiworisa w+r+sand+hand+ nasohiy+hiya Jisaasihoai nep+ an+tiw+ is+ip+ w+rawaayopo.

⁵¹ Saiw+ nep+ w+rahauh+ ket+ k+napaahoya nyah+ Jisaasihoai nuwip-injohiy+hiyaanam+ Jisaasihom+hin+ det+ bitohohiy+hiyaam+ wo kom+ namatanaat+ kosasaih+r+ napatesi p+r+isihya is+hiya is+hiyaap+ nandapa maahoipati t+hi+w+ Autaahaat+hoai waamaitumap+ dipuman+w+ nun-yohiy+hiyaam+ m+it+ho awais+hom+ ot+ip+pat+hom+ atih+r+ t+satamas+hi m+haap+ yiyand+hi timahiyataise.

⁵² Aihî nyami koai Jisaasiho saundataase, “Kinyî pwîsîpatî kosasaihîri namatanaati kanaatami anîhandopî jahopî wîpe. Amî usa maatîmaatiwî pwîsîpatî nepî timbiyohiyîhiya amî isîhiya pwîsîpatî kataahi nepî tiwîsaihî napwîtaapo.

⁵³ Kinyî gwînyaapaino e wîndî gîmunyaahîno? Nînî nisî Apîhoai nunjesanîhî komî enjerîhiya otîpîpatîhiya yamîhapataatîhapîhiyai tiwaatîhîri kîhîri asakiyatî natausaasonîhî napîwî tinjaapînaitaapo.

⁵⁴ O amî saiwî enjerîhiya yamîhapataatîhapîhiya nîngi nga tinjaapînesaihaahî Autaahaatîhomî kîmaiwa nîngi wanî nanoaipasîwîmaiwaapî siyatî sîrî sîretî noaipaitaise tatî jîhî jîpatîpîndisîhaamî akîwaiwa napitiyatî noaipaitaise?” undatî koai nyahî nahatiyaanî gwînyaitîhaaha kaundataase.

⁵⁵ Koai saundatosatî isî tiworisa wîrîsandîhandî Jisaasiho saundataase. “Isîhiyaato sahî wîrîsandiwî pwîsîpatî kosasaihîri namatanaati turaipatî isîpî gwîsîtwî tîpwinjî utaaho wo maatîmaatisatî timbiyahoai nepî tîpî wîraitatîwî napîwîhiyaato? Nînî ipîho nahatewetî Autaahaatîhomî anî Awaindîhandaatîhî isîhiyai kandunjatooasohurura sahî nîngi nepî nîpî wîmaanirapîhiyaatiso.

⁵⁶ Sahî nîngi wîndî samaaniwîhiyaatîtawaahandî kandî kîmaiwa sahî nîngi nepî wînirapî kiyohîwîmaiwa jîhura isîhiya Autaahaatîhomî pîwîha atiwî nepî ausaahohiyîhiyaamî pîwîha jîpatîpiyohîwaiwaamî akîpîpa tîtîhî noaipaitandî sahî kiyawaayopo,” undatî Jisaasiho isîhiya komî tiworisai kaundataase. Aihî Jisaasihoai saiwî isîhiya komî tiworisa nepî isîpî wîrahauhî nyahî Jisaasihoai numwasi nyahî 11 kiyatî ikwîmaindîmwîtîhî auhîramî naasohîtahiyaanîni yanîhîmahaayo.

Kîma Pîwîma Jisaasihomî Pîwîha Judaahiyaamî Awaisawîhiya Tipîtapaapî Mmonîhohîthandapîhaare

(Maakîho 14:53-65; Rukîho 22:54-55, 63-71; Jonîho 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Aihî isîhiya Jisaasihoai isîpî nepî wîrahohiyîhiya koai numwaasi pîrisihiya isîhiya isîhiyaapî nandapa maahoapatî tîhîwî Autaahaatîhoai waamaindumapî dîpumanîwî nunyohiyîhiyaamî mîtîho awaisîho Kaiyapaasihomî anîpîpîhî wînîhapîpa katîwunjohiyîhiyaunî amî gwînyaahiya jîhiya mîtîhiyaunî ahoyanîwî bimauhîhapîhî nuwî noaipawaayopo.

⁵⁸ Saiwî Jisaasihoai wîrapî numwaasi niyauhî Pitaaho Jisaasihoai nuwîpinjai ipotî bîpi notî Kaiyapaasihomî masaataatamî onepataapîhî noaipataise. Noapatî Jisaasihoai napîtwîsopo tatî iwinjaitandî nandaatî mîhatîhî Kaiyapaasihomî anîanî iwinjatohiyîhiyaaisatî maasî bindataise.

⁵⁹ Aihî pîrisihiya isîhiya isîhiyaapî nandapa maahoapatî tîhîwî Autaahaatîhoai waamaindumapî dîpumanîwî nunyohiyîhiyaamî mîtîhiyaunî amî usa gwînyaahiya jîhiyaunî amî wînîhapîpa katîwunjohiyîhiyaunî nahatiya pîwîha jaiwîtîhaiwa Jisaasihopî isîhiya ko siyahoe siyahoe tisaihî sohoai tiwîtaatîwîhandapî mmonîwî pîhîtwî daawaayopo.

⁶⁰ Saiwî daapî isîhiya taahiyîhiyai numwaahauhî napîwî Jisaasihopî ko siyahoe tiwî jaipîtwî katauhîhandî kandî pîwîha komîhetî nepî yawutaitaatîwîha kiya wîndî monîhopo. Monîhauhî ipotaataatînîhî utaahurî wurî Jisaasiho jîhî pîwîha wa katîhî atîwîmîhurî nammî pîwîha isîhiyaamî ndîhetî ausaamaise.

⁶¹ Nammî ausaamaamî kurî isîhiya pîwîha atiwî nepî tipîtapaahohiyîhiyai asîretî saundamaase. “Kîmo utaamo jîhî yîhoanî atîwîsonîhî satise, ‘Autaahaatîhomî anîanî awaindîhandî nînî netî nga

nupwisasiti nopisasitimati ami jahira asisaha mairimeti neti mihondi anjimatiti owemaito,' tahore," undimi kaundamaase.

⁶² Kuri saundihati atiwosawati prisihiya ishiya ishiyaapi nandapa maahoipati tihwi Autaahaatihoi waamaindumapi dipumanwi nunyohiyihiyaami mitiho awaisiho doti Jisaasihoi saundati nunjenataise. "Pwiha kima utamuri kinyapi ko satise timi katisimaapi wihoanjiha owetiso?" undati nunjenataise.

⁶³ Saundihati Jisaasiho apihimandaise. Apihimaatihati namati utaaho awaisiho nunjesiho Jisaasihoi jhaati saundataase. "Autaahaatihoi asoho akitho konhi jinjapihati bimisihomi ambipata ami komi ndiheti ninigi kinyi akiti akitinhi sanahaahonine nditaapi nahisenataayoni wani titihi kanyate? Kinyi Ishiyai Japihati Numwaapi Iwinjatitaapi Autaahaatihoi Ahingisihonjati Autaahaatihomi Mwaahonjitaapaaho?" undataase.

⁶⁴ Saundihati Jisaasiho koai saundataase. "Ye, kiwahonjati sa ka katingaare. Nini sikonine. Sikoninisi nini sahi nahatiyaatangi akitinhi kasatataato, wani naanajati yaasihaiwa nehohurimuraapi namasati Autaahaatihoi apipaahi watipihoi komi watipihaiwa nahatewa ningi naninyonihati awaisihoninimandati yamihapataatihapiti ishiyai winjatimi naisanhi sahi ninjapiti mmondaapo. Aindi ipoti jahira ishiyai neti tipitapaitandi enjerihiya nisi yamihapataatihapiti itipihya otipipatihyaisati tiwipataatihati Autaahaatihomi watipihandisati nini Ishiyaami Saahonini Jihonini napisanhi sahi ninjaitaapo," undataase.

⁶⁵ Jisaasiho saundihati prisihiya ishiya ishiyaapi nandapa maahoipati tihwi Autaahaatihoi waamaindumapi nunyohiyihiyaami mitiho awaisiho Kaiyapaasiho Jisaasiho katisihaapi satati, "ko Autaahaatihoi neti nopisasati sisipihitihati ningi aponyise," undati ishiyai nunjitatandi komi apotihiri tiwitihaatihiri napwirati sandaase. "Utaaho kimo, 'nini Autaahaatihomi Mwaahonine,' ndaati ko noaipati Autaahaatihomatati ami Autaahaatihopati sisipihindaase. Satati sisipihitihati aimi kima nyahati atisahaayoni napaapi jatitahaawe?"

⁶⁶ Sahi napitaiwi gwinyaawaayopo?" undati ishiya nahatiyai nunjenataise. Kaiyapaasiho saundati nunjesihati ishiya nahatiya pwiha naasaahi koai saundawaatopo. "Jisaasiho pwa komi katisaapi napone?" undawaatopo.

⁶⁷ Satiwati ishiya Jisaasihoi komi ndimaahomwaanji maahoipuripwi komi ndiha niwisapupwi namaasapi tipit asanapati pihapipati turiwipiti tiwawaayopo.

⁶⁸ Sawiwati Jisaasihoi sisipihundiwati saundawaatopo. "Ishiyai Japihati Numwaapi Iwinjatitaapi Autaahaatihoi Ahingisihonjitaapaahi saiwa ndi kiyati tihuse tipit Autaahaatihoi neti gi nahisonihati nyangi ausaapi kanyate?" undiwati maati maatiwi mi maipiwisawaayopo.

Kima Pwiha Pitaaho Jisaasihoi Nini Wini Mausotihonine Tindihandapahaare

(Maakihohi 14:66-72; Rukihohi 22:56-62; Jonihohi 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Jisaasihoi mihatihati anjitatihati taawi sawisauhi Pitaaho yamaapi ipaahaapi ishiya usaisa bindataise. Bimihati Kaiyapaasihomi ashiya otipipatihyaami waati nasati Pitaahoi usonatosati saundataase. "Kinyi gisangi utamoni Jisaasiho aunahipati Garirihandaahapihoisapi maasi bitohinhi gisotihone," undataase.

⁷⁰ Saundihî Pitaaho kîmî konîne mundatî isîhiya nahatiyaamî otîhaati ndîhetî noasatî saundataase. “Utaaso pîwa kînyî katingo soai nînî wîndî mausotîhonînisî kînyî nehî nuwîpîhandî katapaase,” undataase.

⁷¹ Saundamapî Pitaaho isîhiya ahoyanohiyîhiyaamî ndîhaapî yayatî dosi nawîsaitatî notî onepatamî maasomwaañetetî bitondaise. Bitosîhî Kaiyapaasihomî asîhiya otîpîpatîhiyaamî apopaatî amî waatî Pitaahoai iwinjataise. Iwinjataatî kapîhî isîhiya bitohohiyîhiyai saundataase. “Utaamo kîmo Jisaasiho Nasaretîhandaañapîhoaisatî maasî bitosîhî iwinjahonîhoe,” undataase.

⁷² Saundihî Pitaaho, “Ye, kîmî konîne,” mundatî daahî jahîra noasatî komîha saundataase. “Apîpaahî akîtî akîtînîhî Autaahaatîhomî ndîhetî nînî utaaso soai wîndî mausotîhonîne ndaato,” undataase.

⁷³ Saundatosatî bitosîhî kapîhata masîwonjî sanaihî kapîhî isîhiya usîhiya bitotawaahiya napîwî Pitaahoai saundawaatopo. “Akîtisî uto nyahî gi aimî gîsohonî kînyî pîwaatîpî kaingîrîhîretî aimî mmoho kînyî Jisaasihoaisawî daiwî bitohohiyîhiyaamî wonje,” undawaatopo.

⁷⁴ Aiwî saundîwî mwîtetauhî Pitaaho yayatî nuwinatî namatî Autaahaatîhomî ambîpatî katatî sandaase. “Amî nînî pîwîma kîma katohîma akaaha kamaatisanaahî gaasî Autaahaatîho nîngî naañatî yaasahandî nanîmîto. Nînî apîpaahî akîtî akîtînîhî utaaso so Jisaasihoai wîndî mausotîhonîne ndaato,” undatî isîhiya nunjehohiyîhiyai kaundataase. Kiyai saundatî osasepîhaasîhî nehî ketî kuraanîhî otîpwîsîpaatî gandaase.

⁷⁵ Aihî ketî Pitaaho Jisaasiho pîwîha jîhî koai tîmanatî saundatî kaundîsîhaapî gwînyaataise. Iyatî Pitaaho Jisaasihomî pîwîha kaundîsîha sura gwînyaasîha kîmaare: “Otîpwîsîpaatî sangî gaatonîhî isîhiya gi kînyî komîhone hîsaihî amî kînyî kiyai saundîpî, ‘Owe, nînî utaaso soai wîndî mausotîhonîne,’ undîpî nisî ambîpatî nepî nanoaasîtaise,” undîsîha gwînyaataise. Siyatî gwînyaataatî namatî komî maarîho tundihî onepatamî mîhapaahî noaipatî awaindîhandî ngotî maipiyamataise.

27

Kîma Pîwîma Jisaasihoai Pairotîhoapîhî Numwaasi Niyohîtîhandapîhaare

(Maakîho 15:1; Rukîho 23:1-2; Jonîho 18:28-32)

¹ Aihî bowihî asîsîhaatîhî kohokoaisawî pîrisihîya isîhiya isîhiyaapî nandapa kohasîpîho maahoaipatî tîhîwî Autaahaatîhoai waamaindumapî dîpumanîwî nunyohiyîhiyaamî mîtîhiya nahatiya amî Judaahiyaanamî gwînyaahiya jîhiya pîwîha apatîndîtîhî kanîwî sanîhohîha Jisaasiho nînî Autaahaatîhomî Mwaahonîne ndaatî Autaahaatîhopî sisîpîhîndaasî sandapî ko napwîto nîwî aimî kanîhohîha nepî tîtîhemapî Jisaasiho gaasî napwîto nîwî tipîtapaapî mmonîwî andîtipî nepî kanîwî wîsasawaayopo.

² Sanîwî tîmanîwî apîpaahî wîsasawî isîsî Jisaasihoai nepî wîrîhîrî watîpîhîrî senîhanda wîsasawî numwaasi Romîhandaahapî gamanîhomî utaaho wo kiyapîho komî ambîpatî Pairotîhoenda nowaayopo. Gamanîho Romîhandaahapîho Jisaasihomî pîwîha tipîtapaatî mmonatosatî awaisawîhiyai aaye undatî Jisaasihoai tiwîtandî sandî Pairotîhoenda numwaasi nowaayopo.

Kîma Pîwîma Judaasiho Wîratatî Napwîndîhandapîhaare
(Aposerîhiya 1:18-19)

³ Jisaasiho sohoai tiwîtaatîwî saiwî pîwîha kanîwî wîsasauhî Judaasiho Jisaasihoai komî tiworisaamî ikwîraatîhî awusaatî numwisîho

sandi mmonataati namati koai ipotiwausesithi nini maipihandi kiyono tati maaritho naanawihwi gwinyaataise. Iyati nawitho taanauhitho 30 kaiwi siriwaaho Jisaasihomwi tiworisa Judaasiho nusepaasithandapi nunyotitho jahira nesi noti prisihiya ishiya ishiyaapi nandapa maahoaiipati tihwi Autaahaathoai waamaindumapi nunyohiyhiyaami mitihiyaisuni Judaahiyaanamwi gwinyaahiya jhiyaisuni nunyataise.

⁴ Nesi noti nunyataati kiyai ko saundataase, “Nini utaahonini apipaahi maipihandi kaindi Jisaasiho utaaho tithi ainahithoai sangi nasepaati samwi ikwiraathisamahonithi sohoai sahi tiwitaatiwi piwihha kanwi aimwi wisasauhi samwi nawitho jahira kimo nasesi nasoni nepise,” undati kiyaami nawitho jahira nunyataise. Saundati numwihwi kiyaamitha Judaasihoai saundawaatopo. “Sandi kinyi Jisaasihoai kawingitindapi nyahi windi apipaahi gimunyaitaanwi kinyi kiwahonyihandisi wirapi isipi bitose,” undawaatopo.

⁵ Saundauhi Judaasiho nawitho Autaahaathomwi anwi awaindihandaathihwi sapithi yotamapi noti wiratamataise.

⁶ Aihwi prisihiya ishiya ishiyaapi nandapa tihwi Autaahaathoai nunyohiyhiyaami mitihiya nawitho Judaasiho timasitho nepi sanawaatopo. “Kimo nawimo itapipa tiwaati jtipati newaati nuhaitihaawi nunyahosi ami nyami winihapipa itihithapa ahotahosi Autaahaathomwi anwi awaindihandami otipipatapi windi ahimaitihaawo,” nnawaatopo.

⁷ Sanwi piwihha naasaahi kanwi wisasawesi nawitho ko nepi korahi kapihwi yapipati witi ishiya kaanihapihiya napwisaihiyai kata yamwaitaatiwi nunyawwi newaayopo. Iyataati sati yapiti siswaahaipati kwaathaihaati ishiya nopi jihura onihha yapipati kaimbiwhati nehwi ahotihithati nunyawwi newaayopo.

⁸ Saiwi nawitho itapipa tipwi jtipati nepi nuhaitaatiwi nunyawwhora namapi sati yapiti nunyawwi nepihatithi ishiya sati yapiti Jitipataapithe tiwiti ambihitiwiti wanwi kimuraisangi satiwiti katiwiti ambihitawaatopo.

⁹ Iyataati sandi jihura utaaho Autaahaathomwi piwihha atisati neti ausaasiho Jeremiyaaho piwihha wa satati katishha tithi akaaha noaipataise. Iyataati piwa sandaase:

“Kiya nawitho taanauhitho 30 kaiwi ishiya Isiraherhiya kopwi nusepaasihoai numwitaatiwi piwihha wisasawwi aaye tohitho kamwaanwi tithi newaayopo.

¹⁰ Nepi nawitho kora kapihwi yapipati onihha kiyohiyhiya yapipati siswaahaipati nopi namasawwi onihha kaiwi tihohiyhiyaamihati nunyawwi newaayopo ningi Awaisitho nunyapwi nepe dindihandamataiwo,”

Jekaraiyaaho 11:12-13

ndaase.

Kima Piwihha Pairotitho Piwihha Neti Tipitapaati Mmonati Jisaasihoai Nunjesithandapihaare

(Maakitho 15:2-5; Rukitho 23:3-5; Jonitho 18:33-38)

¹¹ Aihwi komwi tiworisa numwaasi niyauhi noti Jisaasiho Pairotithoapihi noaipataise. Noaipati Pairotithomwi ndimaahomwaanwi bitosithi Jisaasihoai Pairotitho saundati nunjenataise. “Kinyi Judaahiyai iwinjatingihonwi awaisihonwi?” undati nunjenataise. Saundati nunjesithi Jisaasiho komitha Pairotithoai saundataase. “Ye, kinyi sa ka tithi katapaase,” undataase.

¹² Iyati prisihiya ishiya ishiyaapi nandapa maahoai tihwi Autaahaathoai nunyohiyhiyaami mitihyaunwi ami Judaahiyaanamwi gwinyaahiya jhiyaunwi piwihha jaipitiwhaiwa Jisaasihomiheti nepi yawutaapi Pairotithoai ko siyahoe siyahoe undohwaiwaapi Jisaasiho

utaaho ainah+hondaahandi kandi wihoanjiha ko windi kamaatitandi kamaatise.

¹³ Ko siyati kopi jaipitiwi piwaha katohiyihiyai wihoanjiha windi kamundih Pairotihho Jisaasihoai saundataase. “Isimiya kimiya piwaha kimaiwa kinyimetemapi katohiwimaiwaapi wihoanjiha kaunditaapiha owetiso?” undati nunjenataise.

¹⁴ Pairotihho saundati nunjesihihandi kandi Jisaasiho wihoanjiha koai api paahi masihonjisangi windi kamundise. Siyati api paahi windi kamundih Pairotihho namati api paahi awaindihandi yayati gwinyaataise.

*Kima Piwima Pairotihho Jisaasiho Napwito Tindihandapihaare
(Maakihho 15:6-15; Rukihho 23:13-25; Jonihho 18:38-19:16)*

¹⁵ Iyataati Judaahiyaanini Autaahaatihho jihura nyapundati ishiya yapipati Isipihandaahiyai tiwati neti nopisamat kiyaami ikwiraatihapi nyami asoya asisai waatihho asisaha numwaasuraapi kinaungwiha nahateweti gwinyaahaayo. Siyahaahura nyami ishiya maati maatiwi maipihiyai gamaniho neti napusawihyaami woi nupusoase undati Judaahiyaanini yawanaanini kaundonihoi Pairotihho nyami kiyapiho nuwausoaasahore.

¹⁶ Aih sura utaaho wo api paahi maipihho maati maatisati ikonati ishiyai tiwamati aunahipati yapipati nopisasaho ami ishiya nahatiya kopi siyahoe tiwi usowihho komi ambipati Barapaasihoai nepi napuhauhi napwitati bindataise.

¹⁷ Aih ishiya wirisandihandi Pairotihomi anjipipihhi masaataati noaipapi ahoyanihauhihura Pairotihho kiyai saundati nunjenataise. “Nini utaamuri kimurami wo maahoaisinhi nutusoasitandi sahi samii maarihho gwinyaawaayopo? Barapaasihoro e Jisaasiho Kraisihoro tohoro?” undati nunjenataise.

¹⁸ Sandi apaapi kiyai nunjenataamaaise ami Pairotihho Jisaasiho utaaho ainahihosi nehii iwinjati nandusoasitando tati gwinyaati ami aimi biyati mmonataati ishiya nehiihiya Jisaasihoai utaaho gaahoso tiwi usohauhi ami Judaahiyaanamii awaisawihya tanyaaha owehandi nehii nuwipihandi ishiya taahiyihya Jisaasihoai maariitwi nuwipinjauhi kandapi kiyai apowihii Jisaasihoai numwaasi nasauhi sandapi ishiya nahatiyai nunjenataise.

¹⁹ Saundati nunjenatosati kiyaamiiha piwaha wihoanjihaapi taati jatihi komi apwaataati Pairotihopi piwaha wa nusoaasataati saundataase. “Kinyi utaaso so api paahi anini titihii ainahihoiisi wapa kamaawimbi owetane. Sandi gi nini apaapi maahito, ami utaaso sopi nini wani bousetimeti kopi yapepati nisi maarihho ambipati yainyahandi jataatihito. Isi uta soaisi wapa api paahi windi kamaawimbi kinyi ikwiri nepi nasihasiine,” undati piwaha nusoaasataise. Nusoaasihii neti awitati ami sandapimaawii Pairotihho namati Jisaasihoai neti nehii iwinjati nandusoasitando tati gwinyaataise.

²⁰ Aihii Pairotihho kiyaamiiha wihoanjiha koai kaunditaatiwi jatataati komi apwaataati piwaha nusoaasisiha biyati mmonati gwinyaataise. Ko taati sahi pirisihiya ishiya ishiyaapi nandapa kohasipihho maahoai paatihii waamaindumapi Autaahaatihoi nunyohiyihyaami mitihyauni Judaahiyaanamii gwinyaahiya jihya ishiya wirisandihiyai niwusepaipapi saundawaatopo. “Sahii Pairotihoi saundiiwise. ‘Barapaasihoi nupusoasapi Jisaasiho daahi napone,’ undiiwise,” undawaatopo.

²¹ Aihii Pairotihho kiyai bapiyati jhaati saundati nunjenataise. “Utaamuri kimurami maahoaisinhi nutusoasitandi sahi maarihho

gwinyaawaayopo?” undati nunjenataise. Saundati nunjesihi kiya aimi gwinyaapi bitombiwihyaasi kaahaatiwi koai saundawaatopo. “Barapaasihoai nupusaase,” undawaatopo.

²² Saundauhi Pairotiho kiyai komiha saundati nunjenataise. “Kiyonaahi Jisaasiho Isihiyai Japihi Numwaati Iwinjatitandi Autaahaatiho Ahiwisihoe tohihoai nini napitwitandono?” undati nunjenataise. Saundati nunjesihi isihiya nahatiya kiyaami maahomwaanji nusaapi kaahaatiwi Pairotihoai saundawaatopo. “Ipi titihi atawihateti nepi tipimandaapi sohoai timmape,” undawaatopo.

²³ Saundiwi kaahaatauh amih Pairotiho kiyai saundati nunjenataise. “Kimo utaamo maipihapa maati maatihiri napindinhi kaisono?” undati nunjenataise. Ko kiyai saundih amih kiya kiyaami maahomwaanji noripatiwi kaahaatiwi koai saundawaatopo. “Ipi titihi atawihateti sohoai nepi tipimandaapi timmape,” undiwi kaahaatawaatopo.

²⁴ Isihiya saiwi kaahaatiwi komih piwihah windi atihomaawisauhi Pairotiho mmonataati wiwa maati maatihiri noaipati isihiya nepi tunniwi nopisasindaawo tati gwinyaataise. Siyati gwinyaataati namati ko isihiya wirisandihyaami ndiheti otihati waapoho neti komih ikwiri bausataise. Bausati kiyai saundataase, “Utaamo kimoai sahi sohoai tipe tiwi kaahaatohirihireti japepihiriwih tiwisaihi napotaataahi sandi nisihandimahe. Owetise. Kimo utaamoai sahi tiwawaawaahi sawanaatami gwinyaahohitihanda kiyawaayopo satiti nasisati nisi ikwiri kimiri sahi ninjahauhi samih ndiheti bausataayo. Isih sahi utaamo kimoai tiwawaawaahi neh sawanaatamihande. Sawanaatamihandisi sahi piwihah naitaapo,” undati Pairotiho komih ikwiri bausataise.

²⁵ Pairotiho kiyai saundih kiya isih wirisandihya nahatiya koai wihoanjiha saundawaatopo. “Koai sohoai tiwaati komih jiti pati newaati nuhaahohitihandapi gaasi Autaahaatiho naanati yaasahandi nyangisuni nyami manyinya asoya asisa ipoti ipotihiyai nanyamito,” undawaatopo.

²⁶ Aihih Pairotiho Barapaasihoai nuwusaasihih naihi Jisaasihoai neti komih tunniwi yahwinohiyihyaami ikwiraatihemati saundataase. “Koai wirihira nepi yupwapih nupwih numwaasi nuwih tipimandaapi tipise,” undataase. Saundih kiya wirihiri otasaahepih ainihiri dawipatamatyahiri nainaametahira Jisaasihoai nepi yupwapih nuwawaayopo. Yupwapih nuposawih numwaasi nowaayopo.

Kima Piwihah Tunniwi Yahwinohiyihya Jisaasihoai Maati maatiwiwih Sisipihundohitihandapihaare

(Maakihoh 15:16-20; Jonihoh 19:2-3)

²⁷ Aihih Pairotihomih isihiya tunniwi yahwinohiyihya Jisaasihoai numwaasi nuwih awaisihoh Pairotihomih anipipihih masaataati sasaahoya usa bimohipipihih noaipawaayopo. Aiwih amih kiya nahatiyai gaatiwi numwaahauhi kiyaisawih maawih Jisaasihomihinih napiwih ahoyanawaayopo.

²⁸ Ahoyanawih Jisaasihomih apotihirihih niyosirihirihih nesipamapihih kiya apotihirihih isihiya awaisawihya gamanhiya kinjhiyaahihih niyohohirihirihih nepih Jisaasihoai niwusaaitaatiwihahapa newaayopo.

²⁹ Aiwih kiya kaariha kisihisumbipa niyapih jaipaiwih namihanawih tingaatiha awaisawihya gamanhiya kinjhiyaahihih nipaatohiha kaiwih Jisaasihoai komih mitihoaasinih niwipaapihih amih irihirihih awaisawihya gamanhiya kinjhiyaami watipihandih nunjahirihih komih ikwirihih gaahiretihih isipusosawaayopo. Aiwih kiya komih utatototihih atotipiwesawih ko kiyaamihih ipipaatihihandamataiwih maati maatiwiwih sisipihundawaayopo. Sawiwih

koai saundawaatopo, “Sikone. Sikonj Judaahiyai konjinh kiñihonjimatipi winjatimi numwe!” undiw maatimaatundiw sisipihundawaatopo.

³⁰ Saundiw maatimaatundiw sisipihundiw Jisaasihoai maahoaipurupw ami irihiri kiya isipusohirihiri nepi kraahi komi mitihaatih jinjhaati tiwawaayopo.

³¹ Kiya koai saiwa sawiwi owemaposaw apotihiri ishiya awaisawhiya ishiyai iwinjatohiyhiya niyohohirihiri Jisaasihoai nepi maatimaatwiwi niwisohohirihiri nesipapi sawahomihiri nepi niwisoposawaayopo. Aiw kiya ipi titih atawihateti tipimandaapi sohoai tiwitaatiwi Jisaasihoai numwaasi nowaayopo.

Kima Piwima Jisaasihoai Ipi Titih Atawihateti Tipimandaapi Sohoai Tiwohitihandapahaare

(Maakho 15:21-32; Rukho 23:26-43; Jonho 19:17-27)

³² Saiwi aunahipati namasi Jisaasihoai numwaasi taawi daihira nowaawi utaaho wo aunahipati Sairinihandaahapaho komi ambipati Saimonhoaisawi nutanawaayopo. Nutanwi koai Jisaasihomi ipi titih atawihati tunniwi yahwinohiyhiya nehi sawanaunyaapi tariwundiw nepi tipwitiwusosauhi ko turipwitataise.

³³ Aiw Jisaasihoai numwaasi kiya nuwi aunahipatami nawisapi ipaahaapi wapih ambipati Gorikataahanda noaipawaayopo. Iyataati sati ambiti Gorikataahando tohitindi tanyaaha itapipaami mitihomi anditamatetahapaho tawaatopo.

³⁴ Sapihi noaipapi komi ambipati yatih yaawonhi tipimandaitaatiwi Jisaasihoai waapoho wainhandi waapoho watipihoi ikirhoaisawi timaamaipi nuhaapi kishisiwi nandotiw tunniwi yahwinohiyhiya nunyawaayopo. Nunyauhi neti nanati mmonata ikonati nuritimasih ami ko windi namainje.

³⁵ Aih sapihi Gorikataahanda Jisaasihoai ipi titih atawihateti tipimandaahauhi napwitandi nimandataise. Tipimandaaposaw tunniwi yahwinohiyhiya Jisaasihomi apotihiri wiri tipitapaapi newaawi wiri nahatohiritih namapi kiri diyaamaho nese tiwi ipipa wapa isawaayopo. Isawaawi apotihiri nahatohiri kiyaami wo netaise.

³⁶ Saiwi ipipa isiw Jisaasihomi apotihiri neposaw kiya kapih daahi bindawa Jisaasihoai wiwa komi naishiya tinjaapi numwaitaawo tiwi jaawi bitotawaayopo.

³⁷ Aiw Jisaasihomi mitihomi autaahi ipateti komi tiworisa piwaha kaapi napone tohaha utipihoaatih jipatipaiwi tipimandaaposawaayopo. Iyawaawi sa piwa satiw jipatipiyawaayopo.

Kimo Jisaasiho Judaahiyai Iwinjatisiho Kinho Awaisihore, tiwi jipatipaiwi tipimandaaposawaayopo.

³⁸ Aih utaahuri wuri maatimaatimi ikopaisahuri Jisaasihoaisawi maawi ipi titih atawihati yatiweti woi gaahiraihoanji ami woi konaamohihoanji tipimandaahauhi napwitaatimi nimandamaise.

³⁹ Ishiyaami daihira deti saiwi tipimandaaposauhi ishiya daiwi nuwi napwiyawaahiya iwinjawaawi Jisaasiho ipateti tipimandandih kiyaami mitiho tunniwi ikwiiwi piwaha maipihaiwa kaundiw sisipihundawaayopo.

⁴⁰ Sisipihundiw saundawaatopo, “Ese! Uto kinyi satipihonisi Autaahaatihomi anji awaindihandi nin otinjaati napapati nupwisasiti ami asisaha mairi ma saniyonhi jahira neti mihondi anjimatito tinghonji

sikono. Kinyi Autaahaatihomi Mwaahonitapaapaahi immati nemapi namaapopi asohonimate,” undawaatopo.

⁴¹ Siri kireti naasaipiti kawiri prisihiya ishiya ishiyaapi nandapa kohasipihoma maahoaipati tihiriwiri Autaahaatihoi waamaindumapi nunyohiyihiyaami mitihiyauni katiwunjohiyihiyauni ami gwinyaahiya jhiyauni Jisaasihoi nepi nusopisasiwi mimaipiwiri sisipihundawaayopo.

⁴² Kiya sawiri Jisaasihopi satawaatopo, “Kimo utamo ishiya usaisi tithemwahosi ami kati kiyati sawaho windi tithematati ipatetapi namoaatipase. Iyati ko Isiraherihiyai Iwinjatisiho Awaisiho sikosi ipi tithi atawihati nemapi noaatipane. Noaatipahonihiri nyahiri mmonaati akiti koso taati kopi gwunyaitaano.

⁴³ Iyati ami ko Autaahaatihopi biyati gwunyaati ami ko Autaahaatihomi Mwaahonine tahore. Satahosi wani Autaahaatihoi koaisi maariho nunyataati nasati koai tinjauseti numwaaso taati nyahiri iwinjaitihaawo,” niwiri kiya Jisaasihopi sisipihitawaatopo.

⁴⁴ Iyauhi ami utaahuri maati maatihiri ikopaapi nepi tipimandaahohururisasi Jisaasihoi naasaipiti kati kawimi sisipihundamaase.

Kima Piwima Jisaasiho Komii Maarihoo Nusoasati Napwindihandapihaare

(Maakihoo 15:33-41; Rukihoo 23:44-49; Jonihoo 19:28-30)

⁴⁵ Aihiri ipihoo saniyati otihasinatati siwipati auhiraapihiri itipunohuraatihiri kapihiri yapipati nahatepi gaamati nehiri niwipihandiri ipihoo asihataise. Siyati asihatimi notiri ipihoo siwipati japihiri saasinataise.

⁴⁶ Iyati sura ipihoo mihopi yaataatisuraatihiri Jisaasiho nehotati kaahaata sandaase. “Eri Eri rama sapakitani?” tati kaami tanyaaha sandaase, “Ese, nisi Autaahaatihooje kinyi ningi napindapi apipaahi nanimamahise?” tati komi Sapihoo Autaahaatihopi kaahandaase.

⁴⁷ Satihiri ishiya usa sapihiri bitotawaahiya koai atiwisawaawi satawaatopo. “Ko Eraijaahopi gandaase nasati tinjausaitando,” nnawaatopo.

⁴⁸ Saniriwiri kiyaami wo atisamapi nihiri notiri winderi yutipihandiri waapoho isiwatitandihandiri netiri waapoho wainihandiri biyati jimaayahandiri timandaati notiri irihiri asatipateti ningahiwatiri nesi niyati Jisaasiho nandotati komi maahomwaaniri ahiriswati nunyataise.

⁴⁹ Wo Jisaasihoi sawihiri ami usa satawaatopo, “Eraijaahopi gandaasi koai Eraijaaho nasati tinjauseti numwaaso taati iwinjaitihaawo,” tiwiri Jisaasihopi maati maatihiri sisipihitawaatopo.

⁵⁰ Aihiri Jisaasiho jahira Autaahaatihopi kaahaatati sawahomi gwinyaasitihanda komi maariho Autaahaatihoi numwihiri numwaasihiri napomataise.

⁵¹ Aihiri sura Jisaasiho maariho nusoaasisururaanihiri apotihiri utaarihiri Autaahaatihomi aniri awaindihandaatihiri nimandirihiri otihutaati mihasinapi napwirinimi kirinihiri mihaapi notiri yatirindaise. Aihiri yapipati ahoainati ipatipati ipatipinati ami nawaha awaiwaiwa nutati nawatataise.

⁵² Iyati kapihiri ishiya itapipaami animwaasaha ipwirindiwatiri nutati nuwati japwainjihiri ishiya Autaahaatihopi gwunyaahohiyihiya napwauhi yamwaahohiyihiya jahira taahiyihiya nepawaayopo.

⁵³ Aiwiri Jisaasiho animwaahipatombi aimi nepasihura kiyaami animwaahipati namasi aunahipi Awaipati Autaahaatihoo sati nisihate

tati maaritimbipihî Jerusaremihandaahapî niyawaayopo. Niyauhi isihîya taahiyihîya kiyai iwinjawaayopo.

⁵⁴ Yapîpatî siyatî ipîpatîpinatî kahapaamapîpa nahataapa noaipasîpîpa tunniwî yawînohiyihîyaamî saaho tîhaapundisihounî tunniwî yahwînohiyihîya koaisawî Jisaasihoi iwinjatohiyihîya mmonîwî apîpaahî awaindahî yayawaayopo. Yaiwî kiya Jisaasihopî satawaatopo. “Ese, uta kîmo apîpaahî akîtinîhî Autaahaatîhomî Mwaahore!” tawaatopo.

⁵⁵ Iyataatî asîhiya taahiyihîya Jisaasihoi iwîtatamanîwî tîhingwaasîwiwîhiya koai Garirihandaahapî nuwîpinjai napîwîhiya sapîhî nawîsawî kaanîhî bitotawa mmonîwî japepinjawaayopo.

⁵⁶ Aiwi siya asîyaamîhatîhapî winyaamî ambîpatî sinyaaare: Mariyaa-haatî aunahîpatî Makîtaraahandaahapîhaatîtihî amî waatî Maariyaaahaatî Jemîsiyî Josepiyaamî sanaatî amî waatî Sepetîhomî mwaahuramî sanaatî siyaare.

*Kîma Pîwîma Jisaasihoi Nepî Yamwaahohîtîhandapîhaare
(Maakîho 15:42-47; Rukîho 23:50-55; Jonîho 19:38-42)*

⁵⁷ Aihî ipîho sangî nipatatî asîhatahuraatihî utaaho wo komî ambîpatî Josepîho kapîhî nasatî noaipataise. Iyataatî so aunahîpatî Arimatiyaahan-daahapîho ikîpîpa nawîho taahîpîpaisahore. Iyatî ko Jisaasihomî pîwîha biyatî atisatî netî japepihîratî amî Jisaasihoi maarîho biyatî nunyahore.

⁵⁸ Iyatî ko Pairotîhoenda notî Jisaasihomî ambîpatî netî yamwaitandî nunjenataise. Netî yamwaitandî nunjesîhî Pairotîho komî tunniwî yahwînohiyihîyai Jisaasihomî ambîpatî Josepîhoai nepumwîtaatîwî pîwîha kaundataase.

⁵⁹ Kaundihî nuwî Jisaasihomî ambîpatî Josepîhoai nepunyauhi Josepîho Jisaasihomî ambîpatî netî apotîhîrî kîhoepîhîrî asîrîhîraapîhî mmataise.

⁶⁰ Mmatî anîmwaahîpatî akosîha wanî asîpatî itapîpa wîndî ahîmaayawîhatî sawahomîhatî koai nawîhetî nisatoapatî yamwaahatopî Jisaasihomî ambîpatî nesi notî wiwatî ahiyataise. Siyatî wiwatî ahiyatî anîmwaahîpatamî maahomwaanî mipatetî nawîha awaisîha nawapwaaho netî nisapuwatî napuwatosamî sapîhî namasi notaise.

⁶¹ Aihî Mariyaaaha Makîtaraahandaahapîhaatunî Mariyaaahaatî waatî sapîhî anîmwaahîpî akosaamî wihînî mandosamî bindamaise.

*Kîma Pîwîma Tunnîwî Yahwînohiyihîya Jisaasihomî Anîmwaahîpatetî
Jaawî Timohîtîhandapîhaare*

⁶² Aihî bowihî Judaahiyaanamî asisîha awaisîha Sapaatihandeti pîrisihîya isîhiyaapî nandapa maahoaipatî tîhîwî Autaahaatîhoai waamaindumapî nunyohiyihîyaamî mîtîhiyaunî amî Parisihîya napîwî pairotîhoai iwinjawaayopo.

⁶³ Iwinjapî Jisaasihopî koai saundawaatopo. “Awaisîhone, uta jaipîmundisîho sangî napotî asoho bindataahura pîwîha wa ko katisîhaapî nyahî gwînyaahaawi gi kaapî kahîtisaihi kînyî wapa kaitaapî nahîsendîhaawi nasahaayo. Iyataatî uta jaipîmwîndisîho pîwîha satîmîhore. ‘Asisîha mairî ma sanîyonîhura jahîra nînî anîmwaahîpatombî nepaito,’ tatî katîmîhore.

⁶⁴ Satîmîhosi wiwa komî otîpîpatî kaiwî mmowî nepî nuwîpinjohiyihîya noaatîwî apatîndîtîhî napîwî komî ambîpatî ikonîwî neposawî isîhiyai wiwa kiya satîwî, “Ko anîmwaahîpatombî aimî nepase,” undîwî jaipundîtaapo. Saundisaihi jaipîpa kîmba ipotîhapa jîhapai nusatîpîhaatî awaimbîpaatîtaise. Iyataatî sandî nyahî gi apaapîmaahîto

kimba jaipimba nepi atiw gwinyaapi ishiya taahiyhiyai kataunjiwaiwa japepihritauhhandapito. Isi sandapi kinyi tunniwi yahwinohiyhiyai kaundisamhi kiyai Jisaasihomi animwaahipateti asisaha mairi ma sanoti owetanihapi jaawi bitoaito. Jaawi bitosaihi komi otipipatihya komi ambipati windi napwi ikomando,” undiwi Pairothoi kaundawaatopo.

⁶⁵ Saundauhi Pairotho kiyai komiha saundataase, “Gaasi tunniwi yahwinohiyhiya usai numwaasi nuwi animwaahipatami maahomwaanji mipati anitiwi nepi napupwi kaiwosawi kiyai ahwisaihi jatiwise,” undataase.

⁶⁶ Saundihikiya nuwi animwaahipati anitiwi nepi napupwi ami nawiha mipateti napwindingisaha ishiya usa nupwi nemaamaito tiwi itihitiwi asitaha napupwi wapa mipateti namasawaayopo ishiya wapa wipaisaihi mmondaatiwo. Aiwitunniwi yahwinohiyhiyai ahwisauhi kapihi jaawi bitotawaayopo.

28

*Kima Piwima Jisaasiho Animwaahipatombi Jahira
Nepasithandapahaare*

(Maakho 16:1-10; Rukiho 24:1-10; Joniho 20:1-18)

¹ Aih Judaahiyaanamisi asisaha awaisiha Sapaatihandi* mmonihoaasohiha aimi sanoti owetihisi asisaha Sandehura taati bowataise. Taati bowihisi asisahaatihisi koho koaisami apopipuri Mariyaaha Makitaraahandaahapahaatitihisi ami Mariyaahaati waatitihisi Jisaasihomi akosihani animwaahipati mmondaatimi nomaise.

² Aihisapihi keti niwisaataatapihandi wonamaati topitaata yapipati ipipatinataise ami Autaahaathiho Awaisihomi enjeriho itipihoyamihapataatihapi otipipatihoyamihapati namasi maapi yapipataapihi noatipasiho. Noatipati nawiha nawapwaaho aungwohandi animwaahipatami maahomwaanji mipateti napwindingisaha nuwati neti nepehaasati kaanihi nawisati ahiyatosati kasini ko bindataise.

³ Iyataati komi ambipati ndimaahomwaanji nahato sisihakiniapiamatiya nusaatati otiwati kaumbwaati ami komi apotihiri aminaihiri apipaahi kichoepi taanahindaise.

⁴ Ko Setaho sapihi noaipati Autaahaathihomi watipihaiwa saasanotihaiwaisati bitosihitunniwi yahwinohiyhiyai Jisaasihomi animwaahipati jaawi bitohohiyhiyai koai usonwimapipapi paahi awaindahandi yaiwi itipi kwaapanimaasapi yapipataapihi timahiyawipapi paahi ishiya napowaahiyaamatiyawaayopo.

⁵ Aihami enjeriho yamihapataatihapi apopipurisi saundataase. “Ami sainjaahihisi windi yamaimise. Nini aimi jasohoni Jisaasiho ipi titihisi atawihateti tipimandaapi tiwohihopi taami daamaise.

⁶ Kohi kimbihisi wometise. Wometati aimi jahira asohoematati nepase sawaho jihisi nepaito tati katirihiri kireto. Koai ahiyauhi nanototimbipihisi kimbihisisi wometisi sainjaahi nammibaimi mmonimise.

⁷ Mmonimapipanehi keti nihiti naimi komi otipipatihiyai saundimi kaundimise. ‘Jisaasiho aimi animwaahipatombi asohoematati jahira nepase. Nepasi sami jihisi Garirihandaahapi miho naise. Sapihi sangi nasamaati ahsitandi naisi sahi koai usondaatiwi naiwise,’ undimi

* 28:1: Sa asisaha saararehura Judaahiya ikinohuraare.

kaundi mise. Piwaha kima sainjaasangi nini akaaha akitihi kasa-tataato. Kasatataaton sainjaahi gwinyaapi keti naimise,” undati yamihapataatihapiho apopipuri tariwundati natausaasataise.

⁸ Aih apopipuri kapih animwaahipati tariwaimi namasi yayamaahandi ami kapurami omanititih nga maaritimi Jisaasihomi otipipatihiai Jisaasiho nepasitihandapi kaunditaatimi naupwasi niyamaise.

⁹ Taami naupwasi naihi niwisaataatapi akohi Jisaasiho noaipati kapurisati nutana iwinjati saundataase. “Maimbure asisihathe,” undataase. Saundih namm timahiyami Jisaasihomi auhiri iwipi maaritimi koai mepi autaahepumamaise.

¹⁰ Sawih kapuri Jisaasiho saundataase, “Sainjaahi windi yamaimise. Yamaimi naimi nishi nishoarisani nisi otipipatihiai Garirihanda ningi nisonda naitaani kapihapi kiya naita sainjaahi kaunditaatimi naimise,” undati natausaasataise.

Kima Piwima Tunnwi Yahwinohiyihia Jisaasihomi Animwaahipati Jaawi Bitohohiyihia Kahapaamapi Noaipasih Mmonihohipapaapi Piwaha Katohithandapahaare

¹¹ Apopipuri taami daihira naihi tunnwi yahwinohiyihia animwaahipateti jaawi bitohohiyihiaami usa aunahipata jahira naihi kahapaamapi noaipasipapaapi nahatewa ausaapi prisihiya isihiaapi nandapa maahoaiipati tihiwi Autaahaathoi waamaidumapi nunyohiyihiaami mitihiyai kaundawaatopo.

¹² Saiwaapi kaundauhi atiwasawi kiya Judaahiyaanam mitihia gwinyaahiyaisawi ahoyaniwi piwaha wa kanwi wisasawaayopo. Kanwi wisasawi satawaatopo. “Jisaasiho animwaahipatombi asohoematati jahira nepase,” nyatiwi kanyatohithandi nesi isihiyai tunnwi yahwinohiyihia wendi ausaapi kamundito niwi nawho api paahi awaisiho ikih awaihihi nunyawaayopo.

¹³ Nawho awaisiho nunyaw kiya tunnwi yahwinohiyihiyai saundawaatopo. “Jisaasiho jahira nepasitihandapi isihia nasesaihi sahi satitaatiwe, ‘Nyahi nanowaamahonhi komi otipipatihiai apatih napih komi ambipati nehopo titaatwe.

¹⁴ Ami gamanhi komi kiyapiho Pairotiho sandapi atisataati sangi sasatati sandi sahi wendi namoaitihiaatisi akitihihi nanomihauhi Jisaasihomi ambipati komi otipipatihiai newaayowo?” satati nasihonaahi nyahi daihira wira mmonaati koai newaati napaisaatumwaitaano. Napaisaatumwasaihi ko sangi wapa kamaasisonhi ami sahi sami ambipatapi awaindihandi yaiwi wendi mitaahi gimunyaitaatiwo,” undiwi atipatisawi nawho awaisiho kiyai nunyaw kiyaami maahomwaan nepi niwisapuwawaayopo.

¹⁵ Iyauhi tunnwi yahwinohiyihia namapi nawho nepi kiyai Judaahiyaanam awaisawihia satiw katiwise undiwi kaundohiwaiwa kireti nesi isihiyai kaundawaatopo. Satiw Jisaasihomi ambipati komi otipipatihiai nehopo tiwi tunnwi yahwinohiyihia piwaha katohiha Judaahiyaanamhatih kaanhi daayati nini jipatihiyohurimura ahondaise.

Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihiyai Noaipati Iwinjatindihandapahaare

(Maakho 16:14-18; Rukho 24:36-49; Jonho 20:19-23)

¹⁶ Aih nyahi komi otipipati mmonaati newaati kiyaati niwipinjohiyihianini 11 kiyaati ikwimaindimwitihi auhirami

naasohitahiyaanini sisiho woasini sapih naiwise nyatati Jisaasiho kanyatisihoaasini yapipati Garirihanda niyahaayo.

¹⁷ Niyaati sapih sisihoaasini Jisaasihoai iwinjahaayo. Iwinjaati maarho yatihitaati waati gwinyaawaati yatih timahiyaati koai nyahi mepi autaahewaumahaayo. Siyaati mepi autaahewaumihaawi nyami usa kiyaami omanititih satiw, “Ese kimo akitinih Jisaasiho asohoematati animwaahipatombi nepasihotindih e koai wotindih?” tiwi kiyaami maarho yiyatiwi gwinyaawaayopo.

¹⁸ Aih Jisaasiho nasati deti nyami otihati bitondaati piwaha wa sanyatataase. “Autaahaatih komi watipihandi nahandi kahapaamapi pa yamihapataatihuni yapipataapihuni ahotimbipa ishiyai maawi jaati bimitandi ningi aimi naninyataise. Nanimih nahataapa nisi ikwiraatih ahotih nini iwinjatataayo.

¹⁹ Isi sangi nisi watipihanda anditisiwitaani Autaahaatihomi piwaha nesi yapipati nahatewaara gaamapi ishiya nahatiyenda sahi nuwise. Nuwi ishiyai numwaapi nepi ahoyawi nisapi sahi ausaapi kaundiwi katiwunjisaih kiya nisapi ginunyaapi ningisi napiw nanipinjito. Aiwi Apihomuni ami nini komi Mwaahonisuni ami Itipih Gaahomuni ambipati watipihanda ishiya nisapi ginunyaahohiyihyai baawusawise.

²⁰ Aiwi nisi piwaha nahatewa ishiyai katiwunjawise satiti kandis- asohiwaiwa kiya baiwi atiwi gwinyaapi japepihirwi ningi napiw nanipinjitaatiwi sahi baiwi kiyai katiwunjawise. Siyawaawi kimandi baiwi gwinyaapi se. Nini sangi anditisi sangisati koninhi jinjapih bitopi nundi ipotihura Autaahaatih nisihetapi ishiyai neti tipitapaahonihuraatitaise,” nyatati nyahi komi otipipatihyaanangi Jisaasiho kanyatataase.

Kima Piwiha Gaaha Waniha Maakiho Jipatipaisihaare Kimandi Maakiho Utipimandi Piwiha Nesipihaare

Maakiho so Jisaasihoai niwipinjohiyahiya 12 kaiwahiyaamihomahe. Owe. Iyataahandi kandi Aposerihiya Porihomi naisoho Banapaasihomi mwaahore. Aih Banapaasiho so Maakiho sapihoei ami saanhoetihore. Iyati ko jhi neh masihonji Poriyi Banapaasiyaisati daayainjamapi ami ipoti kuri numwasi notaise. Ko sahiyataati ami Porihoko koai maarho biyati windi wimaawise. Aihandi kandi ipoti Maakiho Porihopi wonya taahonyonya kawisataise. Aih ami Kiraisihomi ishiyaami jhimatohiyahiya jhiya Maakihopi (Joni Maakihopi) saiwi gwinyaawaayopo. Ipoti wura Maakiho Romihandaahapi notaise. Noti kapih Pitaahoaisa bindataise. Siyati bindataati ami Pitaaho koai piwiha sitorihandi kaundihi ami Maakiho atisati neti kima komi piwima jipatipiyataise.

Iyataati Maakiho Jisaasihopi jipatipiyati kataunjisiha satati kandaase. Jisaasiho Awaisiho Autaahaatihomi piwiha iwisi maapi yapimbataapihi noatipati nasati ami ishiyaamihatihi noti nasayati daayataise ndaase.

Maakiho Piwiha Napimasihaare

Awaisihomi piwiha iwisiho napindihandapiha (1:1-13)

Autaahaatihomi piwiha iwisi napisiho otipipati kaindihandapiha (2:14-13:37)

Autaahaatihomi piwiha iwisi napisiho napwindihandapiha (14:4-47)

Autaahaatihomi piwiha iwisi napisiho napotati asoheematati nepasitihandapiha (16:1-20)

Kima Piwiha Joniho Isihiyai Baawusisihoni Piwiha Ausaasitihandapihaare (Matiyuhu 3:1-12; Rukihoni 3:1-9, 3:15-17; Joniho 1:19-28)

¹ Kima Piwima Gaaha Waniha Autaahaatihomi Mwaaho Jisasi Kiraisiho katati kataunjati kaiwaiwaapihaare.

² Iyataati Autaahaatihomi piwiha atisati neti ausaasihoni Piropetiho Aisaiyaaho sata katati ahairihireti namasati noaipataise:

“Atime utaaho woaisi Nin Nisi piwiha nunyati ami neti nandusaasito. Nandusaasisanihi piwiha ausaati daihira titihema daahuwataise.”

Marakaiho 3:1

³ “Ishiya iwihiriho owehapihi utaaho wo bindata ishiyai gaata numwaati piwiha ausaati sata kaundataise. ‘Awaisihoni napitandihira daihira titihepumapi daawupise,’ undataise,” *Aisaiyaaho 40:3*

tati Autaahaatihoni Aisaiyaahomihetapi katati ahaisihaare.

⁴ Aih ipotihura utaaho wo komi ambipati Joniho ishiya iwihiriho owehapihi noaipati bindataise. Noaipati bindata ishiyai gaata numwaati piwiha ausaati kaundati waapohora baawusataise. So Jono Autaahaatihoni Aisaiyaahomihetapi katisihore. Isi ko Joniho ishiyai piwiha ausaati sata kaundataise. “Sami maipihaiwa kiyohiwaiwa namamapi sahi Autaahaatihomihiyatimatitaw namihanwi waapoho nepise. Aiwi baiwi akitinhi nepemaitwi waapoho nesaihi ami Autaahaatihoni sahi maipihaiwa kiyohiwaiwa nesamaitaise,” undataise.

5 Aihî sura isîhiya yapîpatî Judiyaahandamî aunahîpîhaiwa nahatewaaraahapîhiyaunî amî Jerusaremîhanda bimohiyîhiya nahatiyaunî Jonîhoapîhî komî pîwîha atitaatîwî niyawaayopo. Naiwî Jonîhomî pîwîha atisawaawî kiyaamî maipîhaiwa ausaahauhî Jonîho waapîhaatî Jorîtanîhaata baawusataise.

6 Jonîho sura maasapîho kamerîhandamî atîtati nausohaati niyohore. Iyati tapaatîpîhounî apîpaamî mwaahounî nanataise. Iyati Jonîho yamepatî autaahî komî bwandîpataapîhî wîsasanahore.

7-8 Iyati isîhiyai pîwîha ausaati satati kaundataase. “Utaaho wo nîngi nanîtipîhaati apîpaahî awaisîho nisî ipotî napîtaise. Iyataati nîni awaisîhonîindaahandî kandî ko nîngi nanîtipîhaati apîpaahî awaisîhore. Iyataati nîni komî otîpîpatîhonîindaahandî kandî otîpîpatîhiyaamî kiyohîpatî kairîndî nambîtîti komî asuipati nausohaumaamaito. Amî nînihî nehî waapohora sangî baasusataayonî amî Jisaasihohî sangisî Autaahaatîhomî Itîpîhora baasonîhî sahî noaipapî ko Autaahaatîhomîhiyaatimatîtaapo,” undataase.

*Kîma Pîwîma Jonîho Jisaasihoi Baawusindîhandapîhaare
(Matiyuhô 3:13-17; Rukîho 3:21-22)*

9 Aihî suraanîhî Jisaasiho yapîpatî Garirihandamî aunahîpati Nasaretîhanda namasi nasati Jonîhoapîhî noaipasîhî Jonîho waapîhaatî Jorîtanîhaata baawusataise.

10 Siyati Jonîho Jisaasihoi baawusihî Jisaasiho nehîhaati notataahetî jata yamîhapati tîwatawamasîhî jataise. Aihî Autaahaatîhomî Itîpîho koho dîpîhomatiyati autaahapî pîrîruti nasati Jisaasihomîhetî bindataise.

11 Aihî pîwîha wa yamîhapataatîhapî Autaahaatîho Jisaasihoi saundataase. “Kinyî nisî Maasîhîhonîtinîhî maarîho nahînyatî amî gi maarîho wîhiwataati kinyapî nîni maaritataayo,” undataase.

*Kîma Pîwîma Bwaasîrîhîrî Ko Napitaise Tatî Jisaasihoi
Nunjesîthandapîhaare
(Matiyuhô 4:1-11; Rukîho 4:1-13)*

12 Aihî sura ketînihî Autaahaatîhomî Itîpîho Jisaasihoi numwaasi yapîpatî isîhiya iwîwirîho owehata notaise.

13 Siyati notî isîhiya iwîwirîho owehapîhî bimihî waatîho wo sanawihî wo nusaipataise. Siyati asisîha utaarîhandetî bimihî Bwaasîrîhîrî Jisaasiho Autaahaatîhomî pîwîha nemaso amî napitaise tati nunjenataise. Siyati Jisaasiho kohasîpîhoaisataahîhî bimihî Autaahaatîhomî otîpîpatîhiya yamîhapataatîhapîhiya napîwî koai andîtîwipî iwîtatamanawaayopo.

*Kîma Pîwîma Jisaasiho Otîpîpatî Namasatî Garirihanda Autaahaatîhomî
Pîwîha Ausaasîthandapîhaare
(Matiyuhô 4:12-17; Rukîho 4:14-15)*

14 Jonîho isîhiyai waapohora baawusisîho aimî napwinjîhî Jisaasiho Garirihanda niyataise. Niyati Autaahaatîhomî pîwîha isîhiyai iwîtatamanîtandîha ausaati kaundataase.

15 Ausaati Isîhiya usîhiya asîhiyai saundataase. “Autaahaatîho isîhiyai iwinjaati bimindîhandî ausaimanînati waati noaipaitandî wani kîmura akururandaati aimî nasati detîndaise. Isî sahî maipîhaiwa kiyohîwaiwa namasi japîhî nepemaitîwî Autaahaatîhomî pîwîha gaaha waniha baiwî giwunyaapîse,” undataase.

Kima Piwima Isihiya Murimurapi Jisaasiho Gaatih Kiya Koai Nuwipinjai Niyohithandapahaare

(Matiyuhu 4:18-22; Rukiho 5:1-11)

¹⁶ Jisaasiho sata kaundamapi durihiri Garirihandainapi niyataise. Niyati utaahuri wuru saingho saho ikih araiho kipwinihoni noaitaatiwhih durihiraatih taami timasih kuri usonataise. Saahomi ambipati Saimonihore. O sainghom ambipati Endiruhore. Kurami otipipati kaimi bimipati araiho noaitaatiwhati kaimi bindamaahure.

¹⁷ Aih Jisaasiho kuri saundataase. “Isihiya nisihyaimatitaatiwhiyai numwaitaatihandapi nini sahuraasangi kaindissasitaan ningi nanipinjai namise,” undataase.

¹⁸ Uta kuri kaundih keti kuraanih kuri atimi ikih araiho nosihih kapih ahotih namasi Jisaasihoai nuwipinjai niyamaise.

¹⁹ Aih Jisaasiho wonji niyatosati jata Jemsihotih saingho Jonhotih kuri kopuhoti bindama taami ikih gwinihi tithemasih winjataise. Suri utaasuri Sepetihomi mwaahure.

²⁰ Aih Jisaasiho kuri iwinjatosa gaatih kuri kurami sapihoisuni otipipatihiyaisuni namasi Jisaasihoai nuwipinjai niyamaise.

Kima Piwima Utaaho Wom Omanjithi Itipho Maipho Bimih Jisaasiho Nemwasithandapahaare

(Rukiho 4:31-37)

²¹ Jisaasihotih kingwaasitih naiwi aunahipa witi katami ambipati Kapaniyamihanda bimauhi asisaha waiwa sanausotaise. Sanawih Jidaahiyaanam Sapaatihandeti* Jisaasiho anjan piwhaapi (Autahaatihopi giwunyaapi) ishiya ahoyanohanjan nandaati ishiyai piwha ausaati kataunjataise.

²² Kataunjih piwha atiwhisohiyhiya komi kataunjindihandapi waati yaiwimawaapo. Isihiya amitha gaahaiwaisahiya Jidaahiya sawanaami winihapi katiwunjohiyhiyaamatiyati kataunjataamaise. Owetise. Kohi Autahaatihomi watiphandisahosi kandi watiphandaa hi kataunjataise.

²³ Sura utaaho wo komihatih itipho maipho bindata ami iwinjatihho sandi anindaatih bindataise. Bindata sata gandaase.

²⁴ “Nasarethandaahapi Jisaasihone kinyi nehi Autahaatho maaritimbipaahih kaimbihonjatih nyahi aimi gisonaahiyaane. Isi kinyi nyangi nanyopissasitaapi napaapi napise? Nehi nyainjase?” undawaatopo.

²⁵ Saundauhi Jisaasiho itipho maipihapai waapihita saundataase. “Sahi utaamoai namasi kaahaamaatiwhi nehi bipi noaipasi nuwise,” undataase.

²⁶ Sata kaundih itipho maipihapa utaahoai nepi waati ahowiwi kisihihiw waati kaahaatimi noaipasi nowaayopo.

²⁷ Itipho maipihapa Jisaasihomi piwha atiwiwi bipi noaipasi niyauhi ishiya sandi mmonawa nahatiya yaiwimap maarho owesuetih sawana sanawaatopo. “Kimandi wani napindi noaipasitho? Kimomi kanyatindimandi wanhandi wipetahandi watiphande. Iyati ami itipho maipihapai waapihita kaundih bipi atiwiwi utaahomhetapi noaipasi nowaayopo,” tiwi kanawaatopo.

²⁸ Siyati Jisaasiho kaindihandapi piwha yapipati Garirihandami aunahipa nahatewaara nesi kanwi gaamawaayopo.

* **1:21:** Sapaatihandi sandi asisaha saararehura Jidaahiya ikinohururaare.

Kima Piwima Pitaahomi Sanohaamaatami Timbipa Jisaasiho Nemwati Titihiwisitihandapahaare

(Matiyuhu 8:14-15; Rukiho 4:38-39)

²⁹ Siyati Jisaasiho itipho maipihapai nemwasihhi amhi kandi anindi namasi noaipasi tithi Saimoniyi Endiruyaami ananji nandaawaayopo. Aihhi amhi Jemisiyi Joniyaisangi maasi nomaise.

³⁰ Sura Saimonihomhi sanohaamaati sisaha nusoaipati yaawihhi nanototihhuraasi kaatapi keti apaipi Jisaasihoai kaundawaayopo.

³¹ Kaundauhi Jisaasiho kaati nanototimbipihhi niya ikwiri iwiwati tithiwisihhi kaati sisaha nusoipasitihandi busoati owesuendaise. Aihhi kaati Saimonihomhi sanohaamaati kiyaapi nandapa turihatihhi turimanataise.

Kima Piwima Isihiya Timbipaisahiyai Kiyaami Timbipa Jisaasiho Nemwati Tithemwasitihandapahaare

(Matiyuhu 8:16-17; Rukiho 4:40-41)

³² Aihhi kura asahataahura ipho aimhi namaatipati asisaha napandosihhi isihiya timbipaisahiyaisunhi amhi isihiya itipho maipihapa neti daahhi ipihatisa bimisawhiyaisunhi numwaasi Jisaasihoapihihi nasawaayopo.

³³ Aunahipa sataahapihiya nahatiya ananjamhi maasometeti masapihihi ahoyanawaayopo.

³⁴ Isihiya timbipa kahapa kahapaisawhiyai nemwa tithiwiwa itipho maipihapai neti natausaasataise. Iyataati itipho maipihapa Jisaasihopi Autaahaatihomhi Mwaahoso tiwi usonwi gwinyaahauhi Jisaasiho, "itipihonhi maipihonhi kaahaamaatime," undati maahomwaanhi neti nuwisapuwataise.

Kima Piwima Jisaasiho Yapipati Garirihandami Aunahipihaiwaara Daayati Piwaha Ausaati Kaundindihandapahaare

(Rukiho 4:42-44)

³⁵ Asisahaatihhi bowitandi asisepasihhi Jisaasiho nanosipihhi namasi niyati isihiya oweta watiminhapihihi Autaahaatihoihi piwaundati gaapundataase.

³⁶ Siyati gaapundati bimihhi Saimonihounhi komhi naishiyaunhi Jisaasihopi daapi naiwi Jisaasihoai usonawaayopo.

³⁷ Usonwi Jisaasihoai saundawaatopo, "Ishiya nahatiya kinyapi mahapihe?" tiwi daawaayopo undawaatopo.

³⁸ Undauhi Jisaasihomihaha piwaha wihooanaha kiyai saundataase. "Nini piwaha ausaitandi napitihoninisi amhi aunahipihaiwa deti ahetiwaiwaaraahapi nutihaawo nini piwaha ausaati ishiyai kaunditaano," undataase.

³⁹ Sata Jisaasiho kaundamapaahhi yapipati Garirihandami aunahipi nahatewaara gaamati daayati kiyaami anihaiwa kaiwaapihihi piwahaapihi ahoyanohipihhi Autaahaatihomhi piwaha ausaati kaundataase. Ausaati kaundati ishiyaamiheti itipho maipihapa bimimbipai neti tahamanausoasati nemwataise.

Kima Piwima Utaaho Womhi Asaaha Pisapiha Jisaasiho Nemwasitihandapahaare

(Matiyuhu 8:1-4; Rukiho 5:12-16)

⁴⁰ Utaaho wo asaaha pisapipaisaho nasati Jisaasihomhi utatototi atotipiwesati bindataati Jisaasihoai sata nunjenataise. "Kinyi nisi

† 1:39: Amhi aniwa saiwa Autaahaatihopihi gwunyaapi gaapundohiwaiwaare.

asaaha pisap+mba nep+nimaitaapaahi kiny+handisi nep+nimape?” undati nunjenataise.

⁴¹ Siyati nunjesihi Jisaasiho kopi maar+ho asip+wih+ namati ikwiri kom+heti ah+wisataati saundataase. “Kiny+ asaaha pisap+mba neh+maitandi gaare. Isi kiny+ noaipapi yaumbwiman+nipi gaahonimate,” undataase.

⁴² Jisaasiho sata kaundih+ keti kuraan+hi komi asaaha pisap+pa owetih+ noaipati gaahondaise.

⁴³ Aih+ Jisaasiho koai p+w+ha wat+p+ha sata kaunda natausaasataise.

⁴⁴ “Kiny+ baimbi+ atime. Isihiya usais+ kiny+ asaaha pisap+pa neh+mahohit+handapi aho nen+masihe tip+ usais+ ap+paahi w+ndi kamundime. Neh+ tit+hi kon+n+hi numbw+ utaaho p+risiho is+hiyaami maip+haiwaapi Autaahaat+hoai dipuman+andi nandapa t+his+hoap+hi noaipape. Koaap+hi noaipapi kiny+ amb+pati nunjapi nandapa wapa nunye. Nunyam+hi Autaahaat+hoai dipuman+andi ko tahane Mosesiho katati ahais+heti japepih+rato. Saimbi+ kaisam+hi is+hiya gi gisonawa komi pisap+pa aim+ owesuendaise tiwi+ gisondaatiwo,” undati natausaasataise.

⁴⁵ Sata Jisaasiho kaundih+handi kandi koh+ not+ is+hiya nahatiyai ausaati nahataap+pihi kaundati gaamataise. Aih+ Jisaasiho sandapi namati aunan+pihaiwaara is+hiyaami nd+heti namoaipase. Owe. Neh+hap+hi is+hiya owehap+hi bimih+ is+hiyaah+hi m+hop+ m+hinap+hiya koaap+hi nasawaayopo.

2

Kima P+w+ma Utaaho Wo Ikwauh+ri B+wateti Nam+hatati Napohoi Jisaasiho Tit+hemwasit+handapihaare (Matiyuhu 9:1-8; Ruk+ho 5:17-26)

¹ Asis+ha aim+ waiwa sanaihi Jisaasiho japihi Kapaniyam+handahapi nasataise. Japihi napih+ is+hiya Jisaasihopi aim+ japihi nasataise tiwi+ kan+wi gaamatawaayopo.

² Saiwi Jisaasiho aim+ yamore tiwi+ atisawaaw+ is+hiya taahiy+hiya nap+wi ahoyanawaayopo. Is+hiya an+an+am+ deti maasomwaan+sangi tisait+wi sisipa yondaise is+hiya nandait+hira daih+ra ap+paahi owetato. Aih+ Jisaasiho Autaahaat+homi p+w+ha kiyai ausaati kaundataase.

³ Aih+ is+hiya mur+muri+ utaaho wo kom+ ikwauh+ri nam+hata b+watehoai gwit+hoti ahiyaw+ tipwinji Jisaasihoap+hi nasawaayopo.

⁴ Tipwinji nap+wi Jisaasihoap+hi nandaito tiwi+ mmonawa is+hiya tisaitataati nandait+hira daih+ra ap+paahi owetih+ namapi an+handami an+taupwataat+hi koai nesi yamwaawaayopo. Nesi yamwaap+ m+has+n+ an+taupwataat+hi bitotawa tit+hi Jisaasiho bitos+sis+n+ an+taupwa nawatawaayopo. Nawataposaw+ utaaho gwit+hoti kiyati nanototih+ wir+hi+reti m+hat+hi Jisaasiho bitos+pip+hi nusoasawaayopo.

⁵ Is+hiya siya Jisaasihopi utaaho wat+p+hosi nga utaamo kimoai tit+hemwaitaise tiwi+ giwunyaahoh+tihandi Jisaasiho usonataise. Usonataati utaaho ikwauh+ri nam+hatis+hoai Jisaasiho saundataase. “Nisi maas+ho kiny+ maip+haiwa nahatewa n+n+ aim+ neh+mataayo,” undataase.

⁶ Sata Jisaasiho kaundih+ is+hiya usa Judaahiyaami win+hap+pa kat+win+johiy+hiya sa piwa atisawaaw+ kiyaami maar+hoaat+hapi saiwi gwinyawaayopo.

⁷ “Kimo satindi+mandi, ‘Maas+ho kiny+ maip+handi n+n+ aim+ neh+mataayo,’ tindi+mandi napaap+se? Autaahaat+hoh+hi nga

maipihaiwa nemwaitaise. Isi kimo utaamo nin Autaahaatihoniniso tati Autaahaatihopi sisipihindaase,” tiwi kiyaami maarihooatih omanjitihipi gwinyapenawaayopo.

⁸ Saiwi kiya mimaipaiwi gwinyapenihauhi Jisaasiho keti usonataise. Usonatosa kiyai saundataase. “Sahi sami omanjitihipi napaapi saiwi gwinyapenihopo?”

⁹ Piwaamairi kimairami maahiwa nga napaisihaatitaise? Nini utaahoai saunditi, ‘Kinyi maipihaiwa nehimataayo,’ unditandiharo e ‘Kinyi yutihiri gwaumbwi nanopotingirihiri dopi nawopi isisi numwe,’ unditandiharo?

¹⁰ Isihiya Autaahaatihomihiyaimatitaatiwihyaami saho Awaisiho jihohi isihiya nahatiyaami maipihaiwa nemaitandihoe tiwi mmoniw gwinyaitaatiwini nini nasisitaani jasawise,” undataase. Saundatosati Jisaasiho ikwauhiri biwateti namihatisihoai saundataase.

¹¹ “Nini gisi kinyi yutihiri gwaumbwi nanopotingipipa dopi bitotapa nawopi isisi numwe hitataato,” undataase.

¹² Aih isihiya ikwauhiri biwateti namihatisihoai baiwi iwinjasauhi ko doti nga itipiwati bitonda komi yutihiri nawoti isisi kiyaami ndiheti aimi keti naihi usonawaayopo. Aih isihiya sandi mmonawaawi aungwohandi waati yaiwimawaayopo. Yaiwimap Autaahaatihom ambipati mepi autaahepumwawaayopo.

Kima Piwima Utaaho Wo Komi Ambipati Ripaihoai Jisaasiho Gaata Numwaati Nngi Nanipinje Undindihandapihare

(Matiyuhoh 9:9-13; Rukihoh 5:27-32)

¹³ Jisaasiho jihara durihiri Garirihandaini taati naihi isihiya taahiyihya iwinjaposawi napiw Jisaasihoapihi ahoyanihauhi Jisaasiho Autaahaatihom piwihaha kataunjataise.

¹⁴ Siyati piwihaha kataunjamapi noti anj windaapihi mmonata utaaho wo komi ambipati Ripaiho Aripiyaasihom mwaaho bimih usonataise. So Ripaiso Romihanda Gamanihom otipipati kaitandihoh nawihoh taakisihandi nesihoh. Isi kohi Jisaasiho saundataase, “Kinyi dosis nngi nanipinje,” undataase. Undih Ripaiho Jisaasihom piwihaha atiwisati keti dosi Jisaasihoai nuwipinjataise.

¹⁵ Aih Jisaasiho Ripaihom ananji nandaati maasi Ripaihoaisati nandapa nanataise. Romihanda Gamanihom otipipati kaitandihoh nawihoh nehohiyihyaatih ami isihiya maipihatima isihiya usoniw nama-hohitimatimaatih Jisaasihoai nuwipinjai taahiyihya niyohiyihyaatih Jisaasihotih ami komi otipipatihyaatih bindawa nandapa nanawaayopo.

¹⁶ Saiwi Jisaasihoaisawi maasi nandapa taawi nanihauhi Judaahiyaami winihapi katiwunjohiyihya Parisihya usonawaayopo. Usonawa Jisaasihom otipipatihyai saundawaatopo. “Kimo Jisaasimo isihya maipihya gamanihom otipipati kaitandihoh nawihoh nehohiyihyaun ami isihya maipihatima isihya mmoniw mahohitimatimaisa nandapa napaapi nainje?” undawaatopo.

¹⁷ Aih Jisaasiho piwihaha sa atisataati namati wihooanaha sata kaundataase. “Isihya timbipa owehiya ainahiyihya dokitaahooapihi nowaamaayopo. Iyataati isihya satiw, ‘Nyahi maipihaiwa kamaayaati gaahiyaane,’ tiwi genanihohiyihyai japihi gand numwaitandi napitihoninimaahe. Sikatima maipihatima isihya mimaipaiwi usonimahohitimatimaami maipihaiwa nemwati japihi gand numwaitandi napitihohne,” undati Jisaasiho kaundataase.

*Kima Piwima Nandapa Onaayohitihandapahaare
(Matiyuhu 9:14-17; Rukiho 5:33-39)*

18 Aihî asisîha waara Jonîho* Isîhiyai Baawusisîhoai nuwipinjawî ko kaiwaiwa mmonîwî nepî kaiwî nuwipinjohiyîhiyaatihî amî isîhiya Parisîhiyaatihî Autaahaatîhopî gaapundîtaatîwî nandapa onaayawaayopo. Aihî isîhiya usa Jisaasihoaapîhî naiwî noaipapî koai satîwî nunjenawaayopo. “Isîhiya Jonîhomî otîpîpatî mmonîwî nepî kaiwî koai nuwipinjohiyîhiyaatihî amî Parisîhiyaamî otîpîpatî mmonîwî nepî kaiwî nuwipinjohiyîhiyaatihî Autaahaatîhopî gaapundîtaatîwî nandapa onaayawaayopo. Onaayauhîhandî kandî amî gi nangipinjawî kinyî otîpîpatî mmonîwî nehohiyîmiya napaapî onaamaayopo?” undîwî Jisaasihoai nunjenawaayopo.†

19 Aihî Jisaasiho kiyai wihoaanjîha piwîha sata kaundataase. “Utaaho apopaati netî wiraitandî timetisîho komîhiyaisatî maasî bimonîhî komîhiya nandapa wîndî onaamaitaapo. Owetîtaise.

20 Amî ko apopaati netî wiraitandî timetisîhoai isîhiya numwaasi naisîhî amî ko komî naisîhiyaisatî wîndî bîmimonîhî sura komî naisîhiya nandapa onaitaapo.

21 “Utaaho wo yutîhîrî napwirînihonîhura gwîndandî asîrîhîrî ahiyati namîhawati wîndî gîmwîndaise. O siyati jahîrîhîrisati namîhawati gwînihonaahî asîrîhîrî watîpîndaati jahîrîhîrî jîhî napwirînjonyonjî nusatîphaati waahîwatî awaîndî napwirîndaise.

22 Utaaho wo waapoho niwîtandîhura wîpatî pusa napuwahata waapoho asoho niwataamaise. Owetise. O amî wîpatî siyati pusa aimî napuwahati maipîhata nihonaahî wîndî biyati jîmaitaise. O utaaho wo wîpatî asîpata waapoho asoho niwataataahî wîndî anumaawatî biyati jîpiyonîhî nga maarîho wîtatî nandaise,” undatî Jisaasiho kiyai kaundataase.

*Jisaasiho Asisîha Sapaatîhandamî Awaisîhore
(Matiyuhu 12:1-8; Rukiho 6:1-5)*

23 Asisîha wa Sapaatîhandetî Jisaasihotîhî komî otîpîpatîhiyaatihî os-aataati maasî daiwî bitopî nowaawî komî otîpîpatîhiya nandapa wapa wîthandî kîpowaayopo.

24 Saiwî kîpwauhî isîhiya Parisîhiya usonawa Jisaasihoai saundawaatopo. “Kîma asisîha ikîndîhaaha Sapaatîhandetî kîmiya isîmiya gi nangipinjawî kînyî kaingîwaiwa mmonîwî nehohiyîmiya nyamî wînihapîpa Sapaatîhandetî otîpîpatî isîhiya wîndî kamaiwîse timbîpa nepî nopîsasîwî nandapa napaapî kîpwopo?” undîwî Jisaasihoai kaundawaatopo.

25 Aihî Jisaasiho wihoaanjîha kiyai sata kaundataase. “Jîhura Daawitîho nandapa nandandîhapa owetîhî komîhiyaisa jaumasîhî kaîndîhandapî sahî piwîha awîtîwî mmonîwî gwînyaapîhiyaato?

26 Siyati Daawitîhounî komîhiyaunî jîhura jaumasîhî niyati Abaiy-ataahoai bîretîhandî nepo undîhî amî Abaiyataaho nandaati nandapa bîretîhandî Autaahaatîhomî ndîhetî ahotîtandî ahiyohîtîhandî netî numwîhî ko nanataise. Sura pîrisîho Abaiyataaho bîmîhîhuraare. Sapa nandapa bîretîhandî isîhiya nehîhiya nepî nandaatîwîhapaamaahe. Owe. Nehî Pîrisîhiyaahîhî nandaatîwîhapaare. Saitaatîwîhapaatihîhandî kandî

* **2:18:** Jonîho Isîhiyai Baawusisîho so Judaahiyai Jisaasiho (Mesaiyaaho) napîtaise undatî piwîha ausaati kaundataase (Maakiho 1:4-8). † **2:18:** Judaahiya Autaahaatîhoai piwaundîwî nahowiwi gaapundîtaatîwîhura asisîha wiwetî nandapa namaanîwî onaiwîhiyaare. Aiwî amî kiyaami maarîho wapaapî asîpaitaatîwîhura nandapa namaanîwî namapî nehî bîmaawîhiyaare.

Daawitihoni neti nanati ami komi isihya koaisawitohohiyihyai numwihini nanihopo,” undataase.

²⁷ Saundatosati ami wa saundataase. “Asisaha Sapaatihandi isihya nepi itatamanitaatiwi Autaahaatihoni kiyati ahiyataamaise. Owetise. Asisaha Sapaatihandi isihyai neti iwitatamanitandi Autaahaatihoni kiyati ahiyataase.

²⁸ Isi Ninini Autaahaatihoni Isihyaami Saahonini Awaisihonini Jihonini asisaha sa Sapaatihandi kaindi ahiyohihoninisi ami ninini niwahonini asisaha sa Sapaatihandami awaisihonine,” undataase.

3

Kima Piwima Asisaha Sapaatihandeti Jisaasiho Utaaho Wo Ikwiri Namihatati Biwateshoai Titihemwasitihandapahaare

(Matiyuhu 12:9-14; Rukiho 6:6-11)

¹ Aihini Jisaasiho japihi ananji piwahaapi isihya ahoyaniwi ami Autaahaatihopi gwinyaapi gaapundohipipihapi niyataise. Niyati nandaati mmonata utaaho wo komi ikwiri namihatati biwateho sapihini bimihi usonataise.

² Aihini isihya usa Jisaasihoai iwinjatawaayopo ami uta ikwi biwatesoai Jisaasiho asisaha Sapaatihandeti titihemwaso tiwo. Ami Jisaasiho koai titihemwahonaahi kinyi sandi asisaha ikinaati Autaahaatihopi gwunyaitihaaha Sapaatihandi nepi nopisapi kiyapaise undiwi kaundititwo.

³ Aihini Jisaasiho ikwiri namihatati biwateshoai saundataase. “Kinyi dopi kimbihini isihyaami ndiheti nambi bitose,” undataase.

⁴ Saundatosa isihya nahatiyai ko sata nunjenataise. “Asisaha Sapaatihandeti gaahati kaitihaawo e maipihati kaitihaawo? Isihya yaawati naanhaiwa nehohiyihya itatamanininiwi nga bimitaatiwi nyahi kiyai iwitatamanitahaawo e daahi yaawihaiwa nunyaati siyihyai tiwaamaitihaawo?” undataase. Aihini kiya wihoanjiha wa kamundiwi kaunditaha owetihini nehini jatawaayopo.

⁵ Aihini Jisaasiho nahatiyai iwinjataati apousataise. Apowindimandini kiya Sapaatihandapi waati gwinyaawaawi utaahopi windi maarihoni asipimaawisauhi usonataate. Aihini Jisaasiho ikwiri biwateti namihatati maipitishoai saundataase. “Kinyi kinyi ikwiri titihipi mbape,” undataase. Undihini ko atisati komi ikwiri titihiwati mbasihini keti kuraanini noaipati gaatati sawanyinjapihirindaise.

⁶ Siyati Jisaasiho kaihi isihya Parisihya usonwimapi nuwi keti awaisihoni Erotihonihiyaisawi Jisaasihoai tiwitaatiwihandapi piwaha kanawaayopo.

Kima Piwima Isihya Taahiyihya Durihiri Garirihandaini Ahoyanotihandapahaare

(Rukiho 6:17-19)

⁷ Aihini Jisaasihotihini komi otipipatihya komi otipipati mmoninini nepi kaihi niwipinjohiyihyaatihini durihiri Garirihandainapi kapihini namasi nowaayopo. Niyauhi ami isihya taahiyihya wirisandihandi Garirihandahapihya Jisaasihoai niwipinjai nowaayopo.

⁸ Isihya Jisaasiho kaiwaiwaapi piwaha atiwi newaawi yapipati Judiyaahandaahapihyaatihini ami aunahipati awaipati Jerusaremihandaahapihyaatihini ami yapipati Itumeyaahandaahapihyaatihini ami yapihaiwa waapihaati Joritaanihataihoanini

ahetiwaiwaaraahap+hiyaatih+ ami yap+pati Taiyaahandaahap+hiyaatih+ ami yap+pati Saiton+handaaahap+hiyaatih+ taahiy+hiya wir+sand+handi Jisaasihoaap+hi+ nasawaayopo.

⁹ Nasauh+ Jisaasiho usonata is+hiya taahiy+hiya wir+sand+handi ahoyan+hauh+ namati+ komi+ otip+pat+hiyai saundataase. “Is+hiya taahiy+hiya waati+ ahoyanawaayowi+ nisi+hini+ waati+ nasawaaw+ nep+ nihip+ ni+haw+itaawi+ kopuhoti+ yandi+hi+ dur+ih+raati+hi+ bindata+ pi+w+ha ausaati+ kaundi+taani+ kopuho+ wo nep+ ni+mani+w+ise ami is+hiya ni+ngi+ wi+ndi+ nep+ ni+hip+ maan+hiw+to,” undataase.

¹⁰ Ji+hi is+hiya usai+ kiyaam+ timb+pa nemwati+ tit+hemwas+hi+ usop+hiyaasi+ kandap+ ami+ usa+ timb+paisahiya+ koai+ numw+hat+wi+ uwiw+taati+wi+ kom+hini+ deti+ deti+ nasawaayopo.

¹¹ Aih+ itip+ho maip+hapaaisaw+hiyaisangi+ nuw+ deti+ Jisaasihom+hini+ timahiyawi+ ahosauh+ itip+ho maip+ho is+hiyai+ timb+pa+ nunya+ bimis+ho+ kiyaam+hetap+ waati+ kaahaata+ Jisaasihoai+ saundataase. “Ki+ny+ Autaa+haati+hom+ Mwaahone,” undati+ kaundataase.

¹² Sata+ itip+ho maip+ho kaundi+hi+ Jisaasiho+ itip+ho maip+hapai+ saun+dataase. “Itip+honi+ maip+hapaaran+ nisi+ amb+pati+ is+hiya+ nahatiyaami+ ndi+heti+ ausaapi+ kamaati+me,” undati+ watip+tati+ ni+wisapuwati+ kaundataase.

*Ki+ma+ Pi+w+ma+ Jisaasiho+ Komi+ Otip+pati+ Kaiwaiwa+ Mmoni+w+ Nep+ Kaiw+ Ni+wipinjohiy+hiya+ Sawana+ Otip+pati+ Nam+han+w+ Kaitaati+w+ Natausaasitandi+ Net+ Ahoyati+ Nam+hainji+thandap+haare
(Matiyuhu 10:1-4; Rukiho 6:12-16)*

¹³ Jisaasiho+ niyati+ nasaamana+ sisi+hoas+n+ bindata+ komi+ gw+nyaati+ maar+itati+ numwaasaw+hiyaap+ gandaase. Gaatih+ kiya+ nuw+ Koai+ winjawaay+opo.

¹⁴ Jisaasiho+ is+hiya+ koisawi+ maasiti+taati+wuni+ ami+ Autaa+haati+hom+ pi+w+ha+ awusaitaati+wi+ gaata+ numwaasaw+hiya+ 12+ kaiwi+ ikw+maind+mwi+ti+ auh+rami+ yahur+tahiyaare. Is+ kiyai+ Jisaasiho+ amb+pati+ witi+ asipati+ satati+ “aposer+hiyaate,” unda+ amb+hundataase.*

¹⁵ Ami+ ko+ kiyai+ itip+ho+ maip+hapa+ is+hiyaam+hetap+ nemaitaati+wi+ watip+handi+ numw+itandi+ gaatati+ numwaataise.

¹⁶ Iyataati+ Jisaasiho+ komi+ otip+pat+hiya+ ikw+r+ maind+mwi+ti+ ami+ auh+rami+ yahur+tahiya+ 12+ kaiw+hiyai+ nam+hainjaw+hiyaami+ amb+pati+ ki+mate: Wo+ Saimon+hoe. Ami+ koai+ Jisaasiho+ amb+pati+ witi+ Pita+ unda+ nusoasataise.

¹⁷ Aih+ ami+ wur+ Jem+siyi+ Joniye. Suri+ Sepetihom+ mwaahure. Ami+ kuri+ Jisaasiho+ amb+pati+ witi+ Boanasesihuraah+ undati+ amb+hundataase. Sati+ ambitami+ tanyaaha+ “asoahaamataim+huraah+,” undataase.

¹⁸ Aih+ ami+ usa+ ki+miyaare: End+ruho+ Pirip+ho+ Bat+romiyuho+ Matiyuhu+ Tomaasiho+ Ar+piyaasihom+ mwaaho+ Jem+siho+ Taatiyaasiho+ Saimon+ho+ is+hiya+ Jerot+hiyaam+hotih+,

¹⁹ ami+ Judaasiho+ aunah+pati+ Kariyot+handaaahap+hotih+ siyaare. Ju+daasiho+ so+ Jisaasihoai+ ipot+hura+ komi+ tiworisaami+ ikw+raati+mas+hore.

*Ki+ma+ Pi+w+ma+ Is+hiya+ Jisaasihop+ Ber+sepur+hom+ Watip+handi+ Otip+pati+ Kiyataise+ Tohi+thandap+haare
(Matiyuhu 12:24-32; Rukiho 11:14-23, 12:10)*

* **3:14:** Sati+ ambit+ aposer+hiyaate+ undind+mandami+ tanyaaha+ siyate, “Ni+ni+ otip+pati+ kiyon+hi+ nison+w+ nep+ kiyoh+pati+ sawanaati+ kaitaati+w+ nandisoasataayo,” undati+ amb+hundataase.

20 Aihĩ Jisaasiho kaundati kiyamapi anaanĩ nandaasihĩ ami isihya taahiyihya waati ahoyanihauhi Jisaasihouni komi otipipatihyauni nandapa nandaatiwihandi owe.

21 Aihĩ Jisaasihopi isihya satiwi, “Ko nandapa wĩndi nandandihandi owetauhi,” ami komi saingoya sanaapwisa ami sanaati atisawaayopo. Saiwi atisawaawi, “Ko naharisataise,” tiwi gwinyaapi koai numwaitaatiwi nowaayopo.

22 Aihĩ isihya Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihya Jerusaremihandahapi napwi Jisaasihopi satawaatopo. “Kimo utaamo Berisepuriho Bwaasirihirisahore. Iyati Berisepuriho itipho maipihapami mitihomi watipihanda Jisaasiho itipho maipihapai nemataise,” tawaatopo.

23 Satauhi ami Jisaasiho isihyai numwaati neti ahoyati piwaha neti sipipati sitorihandi nepemaahiwati kataunjataise. Iyati saundataase, “Bwaasirihiri ami Bwaasirihiri napitiyati nemataise?”

24 Iyataati ami isihya yapipati naasaipitaahapihiya tunnawaawaahi baiwi wĩndi bimimitaapo.

25 Iyataati ami wusasi nususasi sawusasi tunnawaawaahi tunniwi natapaatiwi wĩndi nga bimimitaapo.

26 Iyataati Bwaasirihiri wihiwihooanĩ natapaatatesi sawandiri tunnataataahi wĩndi anditimitaaise. Anditimitati neti nopisasinati owetataise.

27 “Iyataati utaaho wo watipihomi anaanĩ ami utaaho wo topitaata nandaati ikipipa ikona namataise. Owetataise. Nehi jihĩ anaaniami satihoi anitisa wirihira wisasati ahiyatosataahi nga komihapa ikona naitaise.

28 “Nini kĩmandi akitinĩhi sangi kasatitaano maipihaiwa nahatewa isihya katwi kiyohiwaiwa Autaahaatĩho nga nemwaitaaise.

29 O ami isihya Autaahaatĩhomi Itipho Gaahopi maipihaiwa katwi sisipitawaawaahi sandi kiya sisipitotihandi Autaahaatĩho wĩndi nemaamahonihĩ kandinĩhi ahotataise,” undataase.

30 Jisaasiho sata kaundindimandi isihya usa kopĩ itipho maipihooaisahore tauhi kandapunje.

*Kĩma Piwĩma Jisaasihomi Sanaati Saingoya Akiyihyaapĩhaare
(Matiyũho 12:46-50; Rukĩho 8:19-21)*

31 Aihĩ Jisaasihomi sanaatuni ami saingoya sanaapwisauni napwi ipaahaapi bitotawa Jisaasihopi noaipasi nasane tiwi piwaha nusoaasawaayopo.

32 Iyauhi isihya taahiyihya Jisaasihoaisawi maasi mĩhatihĩ anititihĩ koai otaatemapi bindawa saundawaatopo. “Kinyi kinaati kwinyihoya kinaapwisa kĩmiya ipaahaapi bitotawa kinyapi taawi gaatawaayopo,” undawaatopo.

33 Saundauhi Jisaasiho komĩha wihooanĩha kiyai saundataase. “Nisi naati nisi nihooarĩsa naapwirisa diye?” undataase.

34 Saundatosa kaanĩ anaanĩ maasi Jisaasiho sawihoaisawi bimohiyihyai winjataise. Iwinjatataati saundataase. “Kĩmiya nisi niya nisi nihooarĩsa ami nisi naapwirise.

35 Isihya Autaahaatĩho maaritati gwinyaasirihireti japepĩhĩrohiyihya siyaahĩhi titihĩ nisihiya akiyihya nisi nihooarĩsa ami nisi naapwirisa ami nisi naati siyaare,” undataase.

4

Kima Piwima Utaaho Wo Nandapaami Kwitaaho Osaataati Tiwahaasihop Siwipati Namihanahaare
(Matiyuhu 13:1-9; Rukiho 8:4-8)

¹ Jisaasiho jahira namasati durihiri Garirihandaini ishiyai Autaahaatihomi piwaha kataunjataise. Aihini ishiya apipaahi wirisandihandini komihini ahoyanhauhi ami ko wo kopuhooasini yamwaati durihiraatihini deti aripatamihini bindataise. Aihini ishiya durihiraini deti aripataatihini bindawaayopo.

² Jisaasiho kiyai piwaha siwipati nepemaahawa taahiwaiwa kataunjataise. Iyati ko saundataase.

³ “Atiwise. Utaaho wo komi osaataati nandapaami kwitaaho tiwihaitandini neti isisi notaise.

⁴ Isisi noti kwitaaho osaataati tiwahaataise. Tiwahaasihini nandapaami kwitaaho wapa daihira timahiyataise. Timihaihi koho nasati neti nanataise.

⁵ Aihini ami wapa kwitaaho nawiheti autaahi yapihonya yahonyaahi ahotihapihini timahiyataise. Siyati yapihonya tiwahaatihini yahonyaahihini ahotihapihini timahiyataati ami yapipati nehini yaataatindaati keti kuraanini nutataise.

⁶ Nutati taati sanaihi ipiho ipindaati nawihetisi tihihini tambatihirini baahi namotaati awaipindaise.

⁷ Aihini ami wapa kwitaaho anipihoni kaariha mwitoaipataatihini timahiyataise. Aihini anipihoni kaariha mwitoaipati waati nawataati nandapaami kwitaaho nutisihoi neti namaasati itaatihi gipwipwitati nehaayataise. Siyataati kapa nandapa biyati nga nawati ami nandapa yandipihoni windi namingose. Owetise.

⁸ Aihini ami isapipa kwitaaho wapa yapipati gaahata timhaimbipa nga nutati nga saniyati gwinyanati yandipihoni akoho ningotaise. Siyati nga nawasipipaami wapa pihitati 30 kiyati nandapa yandipihoni ningotaise. Aihini ami yandipihoni wapa nandapa pihitati 60 kiyati ningotaise. Aihini ami wapa pihitati 100 kiyati ningotaise.”

⁹ Aihini ami Jisaasiho satatosati ishiya koai atwinjatohiyihiyai saundataase. “Sahini nisi piwaha atinisohiyihiyaati piwaha sa sahi baiwi atiwi nepise,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Piwaha Siwipati Namihanati Katishaapi Sandapi Kato Undindihandapihaare
(Matiyuhu 13:10-17; Rukiho 8:9-10)

¹⁰ Ipoti wura Jisaasiho nehini sawahohihini bimihini komi aposerihiya 12 kaiwihiyaatihini ami ishiya usa deti komihini tohiyihiyaatihini nuwini Jisaasihoi satiwini nunjenawaayopo. “Kinyi siwipati nepemaipi kanyatingihaami tanyaaha ausaapi kanyate?” undiwini nunjenawaayopo.

¹¹ Aihini Jisaasiho wihooanaha sata kaundataase. “Sangisaahi Autaahaatihoni komi ishiyai iwinjatindihandapi noasandimbipa aimi neti nasisa gisunyaasihini sahi aimi mmoniwini nehopo. Ami ishiya ipaahaapihiyaahi piwaha nahatewa nehini siwipati nepemaipihaiwaahihini atisawaayopo.

¹² Ami sandi tanyaaha siyate:

‘Kiya nisapi pihitiwi jambiwini windi akipipa mmoniwini namaitaatiwo. Aiwi kiya atiwi pihitiwi atimbwi ami akipipa windi gimaawunyaata namusesapatitendo. Ami kiya nga mmoniwini nepi ami gwunyaatati nusesipatonihini nisenda japihini nepemaitiwini napisaihi ninini kiyami

maipihaiwa nemwatipane,' ndi piwaha siwipati namihandi kan-
daato,"

6:9-10

Aisaiyaaho

undataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Utaaho Wo Isapipa Kwitaaho Tiwahaasihopi
Siwipati Namihanati Katisiha Nesipati Katindihandapahaare
(Matiyuhu 13:18-23; Rukiho 8:11-15)*

¹³ Aih! Jisaasiho komi otipipatihiyai saundataase. "Piwaha nepemaiti siwipati namihandi kasatohimaapi sangi gimaasunyainjo? Gimaasunyaatonaahi ami nini piwaha siwipati namihandi kasatohiwaiwa nahatewa napitiyati gisunyaatitaise?

¹⁴ Utaaso isapipa kwitaaho tiwahaaso so siyati utaaho Autaahaatihomi piwaha isihyaami omanjitihi isapipa kwitaahomatiyati tiwahaati yamasihore.

¹⁵ Isapipa kwitaaho daihira timihaihi koho neti nainjitiimandi sandi isihya Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi kiyaami omanjitihi ahiyauhi Bwaasirihiri keti kuraanihi nasati Autaahaatoho komi piwaha kiyaami omanjitihi yamatosisiha nemasitihandapi namihanahaare.

¹⁶ Ami isihya usa isapipa kwitaaho nawiheti yapihonya neh! yaataati yahonya ahotihapih! timihaisihomataiwihye. Kiya Autaahaatihomi piwaha kiyai katiwunjohiha keti maaritwi atiwi nepi isiwatawaayopo.

¹⁷ Nepi isiwatawaahandi kandi ka piwaha kiya atiwi nehotiha kiyaami omanjitihi piwaha dahopeti gaamati baahi kiyai windi namusese. Aih! kiya piwaha ka neh! masihonjap! isiwatawaayopo. Aih! isihya usa Autaahaatihomi piwahaapi pohipaiwihya kiyai nepi uripatitaatiwi itihundiwi tiwauhi yaiwi keti kuraanihi piwaha namawaayopo.

¹⁸ Ami isihya usa isapipa kwitaaho anipih! kaariha mwitaipataatih! timihaihi anipih! kaariha neti itaatihi windi nga gimunyana gipwipwitati nehaisihomataiwihye. Siya Autaahaatihomi piwaha isihya kiyai katiwunjohiha atiwi newaayopo.

¹⁹ Siya atiwi newaahandi kandi kiya mambihaiwa kiya baiwi nga bimitaatiwihaiwaapi pihitiwi gwinyapenihotihandi ami nawih! ikipipa nepi ahoyotihandi ami wiwa wiwa neh! maipihaiwaapaahih! maarih! nusoaasawimahohitihandi tisaitati Autaahaatihomi piwihai neti itaatisataise. Aih! ka piwaha kiyaami piwaha dahopa bimohirihiretapi isapipa kwitaahomatiyati gwinyanati akipipa yandipih! nandapa windi nimaatati namingose.

²⁰ Iyataati ami isihya usa isapipa yandipih! yapipati gaahata timahiyati biya nga nuta saniya akipipa ahotati ningosipatamataiwihye. Siya isiya Autaahaatihomi piwaha kiyai katiwunjohiha atiwi nepi anitiwi isiwatohiyihye. Isi kiya piwaha atisohihaami nandapa akipipa kiyaamihetapi noaipataise. Usaamihetapi nandapa akipipa pihitati 30 kiyati ningotaise. Aih! ami usaamihetapi pihitati 60 kiyati ningotaise. Aih! ami usaamihetapi pihitati 100 kiyati ningotaise," undati Jisaasiho kiyai tanyaaha nesipa ausaati kaundataase.*

*Kima Piwima Norihiri Asatipati (Ramihandi) Tipopi Yutihiraatih! Noaasotihandapahaare
(Rukiho 8:16-18)*

* **4:20:** Piwaha kimaami tanyaaha siyate: Isihya Jisaasihoai nunyaniw! komihiyaimatohiyihya isihya usa Jisaasihomihiyaimatitaitiwihiyai kiyaami piwaha dahopa bimohirihiretapi numwaawaawaahi sandi nandapa akipipa yandipih! ningopi namoyaawaayopo.

21 Aih+ ami Jisaasiho kiyai saundataase. “Utaaho wo norihiri asatipati (ramihandi) tipoti yutihiraatih+ napap+hati noasati ahaitaiso? Owetitaise. Ko windi siyati kamaitaise. Ko tipoti autaahiwati aupwipih+ ahaitaise.

22 Siyati tipoti autaahihonih+ wapa nahataapa asihatinditih+ noasandimbipa ausaiman+taise. Iyonihi+ ami wapa noasandimbipa ausaiman+n+honih+ isihiya mmondaapo.

23 Sahi isihyaati n+ngi nga atinisoheyihyaati baiwi+ atiw+ nepise,” undataase.

24 Saundatosi ami Jisaasiho piwaha wa kiyai saundataase. “Piwaha wani+ nini kasatonih+ atisoh+maapi+ sahi baiwi+ gwinyaap+se. Sahi isihya usais+ wapa nunyohirih+ri+ kireti+ japepih+rat+ Autaahaat+ho ami+ sangi nasam+taise. Nasanyati+ ami+ waati+ pih+itati+ tisaah+wati+ nasam+taise.

25 Iyataati+ ami isihya+ usa Autaahaat+homi+haiwa+ waati+ nga mmoniwi+ nehohiy+hiyai Autaahaat+ho+ ami+ waati+ pih+itati+ kiyai numw+taise. Ami+ usa Autaahaat+homi+haiwa+ windi+ waati+ nga mmoniwi+ namehohiy+hiyai+ ami+ neh+ masihonya+ kiya+ mmoniwi+ nepi+ gwinyaahonyonya+ kiyaam+hetapi+ ko nemaitaise,” undataase.

Kima Piwima Isapipa Kwitaaho Nawasit+handap+ Jisaasiho Nam+hanat+ Katind+handap+haare

26 Jisaasiho sata kaunda owematosi ami piwaha wa nam+hanaha kiyai saundataase. “Autaahaat+ho komi isihiyai iwinjatind+hand+ siyate. Utaaho wo isapipa kwitaaho yapipataat+hi+ niyaamat+ tiw+haas+homatiyahande.

27 Tiw+haatosati+ apatih+ ami otapihaati+ nan+hiyati+ utaaho nanoti nepati+ daaya bindataati isapipa kwitaaho ko tiw+haas+hopi+ napitiya nutati+ gwinyanati+ nandapa akip+pa ningoti+ ahotise tati+ windi+ mmonati+ gimunyaase.

28 Yapipatam+hand+si+ yapipati+ sawandipi+ waapoho atipati+ numwih+ isapipa nutati+ nawataise. Iyati+ yanisa saniyati+ kwitaaya nandawisa nandapa akip+pa yandip+ho ningoti+ ahondaise.

29 Iyati+ nandapa akip+pa akuraahaihi+ kapa kipwitaatiwi+ timetih+hura mba niyaamat+ tiw+haas+ho namatanaati+ neti+ kanaata tibatati+ kipotaise,” undati+ kiyai kaundataase.

Kima Piwima Nandapaami Kwitaaho Maasitet+handap+ Jisaasiho Nam+hanat+ Katind+handap+haare

(Matiyuhu 13:31-32; Rukho 13:18-19)

30 Jisaasiho sata kaundatosi ami wa saundataase. “Autaahaat+ho isihiyai iwinjaati+ bindata komi+ kaind+handap+ napitiya nam+hanaati+ katit+haawe? Nyahi+ Autaahaat+ho komi isihiyai winjatind+handap+ siwipati+ maah+witi+ nam+hana nepemah+wa katit+haawe?

31 Autaahaat+ho komi isihiyai iwinjatind+hand+ nandapa isapipaami kwitaaho apipaahi+ turikaarehonji+ maasitet+handamatiyahande. Iyataati+ maasitet+handami+ kwitaaho apipaahi+ turikaarehonji+ osaataati+ yamapi+ tiw+haawaayopo.

32 Tiw+haahauhi+ ko kwitaaho nutati+ nawati+ ami+ osaataatami+ wapa ipi+ yandip+ho kwitaaho yamahohip+pai+ nusatip+haati+ keti+ gwinyana+ saniya+ apipaahi+ awaipatit+ati+ ami+ kati+ isititi+ saatit+piyataise. Ami+ katami+ isititi+ saatit+hoeti+ koho+ ainj+h+ip+pa+ nasati+ nga+ katihi+ shwihat+hi+ it+ha+ itaayati+ bim+taise,” undati+ Jisaasiho kiyai kaundataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Piwaha Namihana Nepemaahiwihaiwaahih
Kataunjindhandapahaare*

(Matiyuhu 13:34-35)

³³ Jisaasiho piwaha saiwaamatiyahaiwa pihitai siwipati namihana nepemaahwa isi wirisandihiyai kiya nga mmonowi nepi gwinyaitiwhamwaanji kataunjataise.

³⁴ Ko siyati nasisoari piwaha siwipati nepemahiwa namihana kataunjataise. Iyataahandi kandi ami kouni komi otipipatihya koai niwipinjohiyihyauni neh sawanaahi bindawaahura kaiwa piwaha nepemaahwa namihana katiwaiwaami tanyaaha nesipati iwinjapwaati kiyai kaundataase.

*Kima Piwima Durihiraatih Itinambitihiri Awaindi Waati Tiwayaasih
Jisaasiho Kiri Yatihite Undindhandapahaare*

(Matiyuhu 8:23-27; Rukiho 8:22-25)

³⁵ Jisaasiho saiwa piwaha kataunjamapi sura asisaha napandosura koai niwipinjohiyihya otipipatihyai saundataase. “Durihirami mihihinapi kopuhoti nutihaawo,” undataase.

³⁶ Sata nutihaawo undih kiya atiwi kopuhu Jisaasiho aimi bimisihoti naapwaatawaayopo. Naapwaatiwi kapih isihiya wirisandihiyai namasi Jisaasihoaisawi nowaayopo. Niyauhi ami kopuhu wiwaisangi maasi kiyaisa notaise.

³⁷ Saiwi taawi niyauhi mbipa watipihapa durihiraatih dotaise. Iyati durihiri neti ahoyati tiwayaasih ami nausaha kopuhomi bopinini tiwayaati naweta ami mihatih kopuhoatih waapihaati nandaati tisaitataise.

³⁸ Aih sura Jisaasiho kopuhomi ahosihopi dawaapihi yutihiri (kusinihandi) mitaapaitaatiwhiri mitaapa nanotondaise. Siyati nanototih komi otipipatihya owetitahaahati kendaisi waapoho nanaati nawatisaanipani kinyi nyangi nyasonipi ginyunyaapaino?” undawaatopo.

³⁹ Saiwi Jisaasihoai ahowimihauhi ko nepati mbipaisuni durihirisuni itihunda saundataase. “Mbipaarahe mbimwaapi bipi namihaape. Ami durihirangisangi waati timipiyaapi bipi yatihitipi ahomaimbi nimande,” undataase. Sata Jisaasiho kaundih mbipauni durihirun yatihitai owendaise.

⁴⁰ Aih ko koai niwipinjohiyihya otipipatihyai saundataase. “Sahi napindapi yayopo. Nisapi sahi windi gimaanunyaahowo?” undataase.

⁴¹ Aih kiya sandi mmonawaawi apipaahi aungwohandi yaiwi sawana sanawaatopo. “Utaamo kimo napitetahondaatitindih ami mbipa itipih itipinjitihanduni durihiri tiwayaasitihanduni komi piwaha atiwisati bipi keti owendaiso?” nnawaatopo.

5

Kima Piwima Itipih Maipihapa Utaaho Womiheti Bimihihapai Jisaasiho Nemasitihandapahaare

(Matiyuhu 8:28-34; Rukiho 8:26-39)

¹ Aih kiya Jisaasihotih komi otipipatihyaatih saiwi durihiri Garirihandi nahaitiwi mihihin nuwi yapipati ami aunahipati taunihandi Geraasahiyaamihata noaipawaayopo.

² Notiwi Jisaasiho kopuhu aimi namasi taati naihi keti utaaho wo itipih maipihapa bimoho Jisaasihoai iwinjatosati napih nutanamaise. So utaaso

itapipa ahiyohipipihhi jomaahipati nawahaatihhi nanoti bimainjaho katihhi nasisoaari bisotimbipihhi jomaahipataatihhi noaipasi nasataise.

³ So utaaso itipihho maipihapaisaho nahateweti itapipa ahiyohipipihhi jomaahipataatihhi nanoti bisondaahore. Iyataati isihiyaisangi ipipati gwihiri watipihapaaraahisangi windi andititiwu wimisawihore.

⁴ Isihiya ipipati gwihira anitiwi wisasawi ahiyauhisangi nehhi bipi nainjaati ahiyami nahateweti konihhi notoaatihhi isihiya anditititaatwihandi owetihhi kaimbwi namihahauhore.

⁵ Iyataati apatihhi otapihaaati jomaahipati itapipa ahiyohiwaiwaatihhi nanda noipa sisihho shoaarihiri gaamati konyahata nawahaara sawaho tunna namautahore.

⁶ Isi ko jata Jisaasiho kaanihhi wonji taati napihhi keti ruhiti niyati Jisaasihomhi utatototi timahiyati komhi atotipati Jisaasihomhi auhiraapihhi deti atotipiwesati bindataise.

⁷ Atotipiwesati bindataati Jisaasihoai waati kaahaata saundataase. “Jisaasihone, Autaahaatihho nahatewai ipatisamati autaahi yamihapataatihhi bimisihomhi Mwaahone, kinyi ningi napitinitaape? Nini Autaahaatihomhi ambipataahi watipindi waati kahitataatonhi kinyi ningisi yaasihandi windi namaaninye,” undataase.

⁸ Itipihho maipihho sata kaundindimandi Jisaasiho amhi aimhi saundati, “Kinyi itipihonhi maipihone, utaamo kimoai namasi noaipasi numwe,” undati kaundihhi kandapise.

⁹ Aihhi Jisaasiho koai saundati, “Kinyi ambipati napimahone?” undati nunjenataise. Nunjesihhi ko saundataase. “Nisi ambipati Taahihonine. Sandi Taahihonine hitohitimandi amhi itipi maipihyaanhi taahiyihyaanhi bindihaawihito,” undataase.

¹⁰ Iyati itipihho maipihapa Jisaasihoai saundawi, “Nyahi kimbihhi bimihahaawiyoni nepi natipinyoasitaini, owe,” undiwu kaundawaatopo.

¹¹ Aihhi kapihhi maasapiho taahihho sisihonjamihinhi deti bitotawaayopo.

¹² Aihhi itipihho maipihapa Jisaasihoai waati kaahaatwuhhi saundawaatopo. “Jisaasihone, nyahi nowa kimaiwa maasapimaiwaamiheti nandaitaani nepi natipinyoase,” undawaatopo.

¹³ Satiwi itipi maipihatima kaundauhi amhi Jisaasiho, “gaasi nuwuhhi maasapiho soeti nandaapise,” undataase. Satati kaundihhi itipi maipihatima utaahomihetapi noaipasi nuwuhhi maasapihoeti nandaawaayopo. Nandaahauhi maasapiho so taahihho ambipati owehandisi 2,000 kiyaho nahato mihetapi ruhiti noti mihopi durihiraatihhi nahandi witamataise. Siyati nahato 2,000 kiyaho durihiraatihhi witati waapoho nanati nahato konihhi napomataise.

¹⁴ Aihhi isihiya maasapiho yamaniwuhhi jaawuhhi bitohohiyihiya sandi mmoniwuhhi mapi ruhiti nuwuhhi isihiya osaataati bitohohiyihiyaisunhi amhi aunahipata bimohiyihiyaisunhi kaunduwuhhi gaamawaayopo. Aihhi isihiya kiyaaamhi piwuhhi atiwuhhi mapi mmondaatwuhhi ruhiti nasawaayopo.

¹⁵ Kiya ruhiti napuwuhhi mmonawa utaaho itipihho maipihapa komiheti bimihhi konyahita naharisa daayatoaatisihho naharindihandi owetati komhi amihaha biyati iwinjapwaatihhi nanihiyati uti apotina nanihiya bimihhi napuwuhhi usonawaayopo. Kiya koai saiwi usonawaawuhhi aungwohandhi waati yayawaayopo.

¹⁶ Aihhi kiya utaaho itipihho maipihapaisaho Jisaasiho titihemwasihoisunhi amhi maasapiho nahato durihiraatihhi witati waapoho nanati napwindihandunhi mmoniwuhhi piwuhhi nesi nuwuhhi isihiya nahatiyai kaunduwuhhi gaamawaayopo.

17 Aihĩ kiya saiwa atiwi mmonawaawi Jisaasihoai kiya namasawi saundawaatopo. “Kĩnyĩ nyami yapĩpatĩ kĩmatĩ namasi wapĩhapĩ ketĩ kĩmikuraanĩhĩ dosisĩ numwe,” undawaatopo.

18 Jisaasiho aimĩ japĩhĩ nutandĩ kopuhotĩ nasaamasĩhĩ ami utaaho itĩpĩho maipĩhaiwa komĩhetĩ bimihĩ tĩtĩhemwasĩho Jisaasihoai nunjenatĩ saundataase. “Nĩnĩ gisatĩ maasĩ nutaanĩ kĩnyĩ gaare nde?” undatĩ nunjenataise.

19 Sata ko nunjesĩhĩ Jisaasihomĩha wihooanĩha sata kaundataase. “Kĩnyĩ nĩngisapĩ wĩndĩ namutaise. Owe. Isĩ nehĩ kĩnyĩ anĩpĩpĩhapĩ numwe. Numbwĩ amĩ kĩnyĩ kĩwahonyĩhiya nahatĩyai Awaisĩho gisĩ gĩtatamanĩtandĩ maarĩho wĩhiwatĩ amĩ gaahatĩ kahisatĩ amĩ itĩpĩho maipĩhapa kĩnyĩhetapĩ nemasĩtĩhandapĩ pĩwĩha ausaapĩ kaunde,” undataase.

20 Sata Jisaasiho kaundihĩ ko ketĩ kuraanĩhĩ kapĩhĩ namasi notĩ aunahĩpa wĩtĩ katamĩ ambĩpatĩ aunahĩpa awaipatĩ taunĩhandĩ Dekaporisihandĩ Ikwĩmaitĩmohata noaipataise. Sapĩhĩ noaipatĩ ko satatĩ, “Jisaasiho itĩpĩho maipĩhapa nisĩhetĩ bimimbĩpa nenĩmasĩhĩ nĩnĩ noaipatĩ wanĩ gaahonĩne,” undatĩ komĩhiyai pĩwĩha ausaatĩ kaundataase. Kaundihĩ isĩhiya komĩ pĩwĩha atisawaawi ese tĩwĩ maarĩho owetihĩ yaiwĩmapĩ aatĩmawaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Jairaasihomĩ Metĩhaatĩ Aimĩ Napomasĩhaatĩ Jisaasiho Japĩhĩ Ahowimatĩ Amĩ Apopaatĩ Waatĩ Komĩ Apotĩhĩrĩ Iwisĩhĩ Kaatamĩ Timbĩpa Owetĩndĩhandapĩhaare

(Matiyuho 9:18-26; Rukĩho 8:40-56)

21 Aihĩ Jisaasiho japĩhĩ kopuho nesi Garirihĩrĩ durĩhĩraatĩhĩ nahaita mĩhĩhĩnĩ notataise. Notatĩ durĩhĩrainĩ aripataatĩhĩ bitosĩhĩ isĩhiya koai iwinjaposawi taahiyĩhiya koaapĩhĩ napĩwĩ koai otaatemapĩ ahoyanawaayopo.

22 Aihĩ sura utaaho wo Judaahiyaami anĩanĩ pĩwĩhaapĩ ahoyanooanĩanĩ jatisĩho komĩ ambĩpatĩ Jairaasiho Jisaasihoai usonatosatĩ notĩ komĩ utatototĩ tĩmahiyā ahondaise. Tĩmahiyatĩ Jisaasihomĩ auhĩraapĩhĩ ko atotĩpĩwesataise.

23 Tĩmahiyā atotĩpĩwesatĩ ahondaatĩ Jisaasihoai gousetĩ saundatĩ nunjenataise. “Nisĩ maasĩhaama metĩhaatĩ aimĩ napwĩtandĩ detĩsĩ amĩ kĩnyĩ kĩnyĩ ikwĩrĩ kaati ahĩwitaapĩ namme. Ahĩwisamĩhĩ kaati japĩhĩ nepatĩ nga bimĩtando,” undataase.

24 Sata Jairaasiho kaundatĩ nunjesĩhĩ amĩ Jisaasiho komĩ nunjesĩha atĩwisatĩ koaisatĩ maasĩ komĩ anĩpĩpĩhapĩ notaise. Siyatĩ koaisatĩ maasĩ naihĩ isĩhiya taahiyĩhiya wĩrĩsandiwi komĩhinĩ numwĩhatĩwi nowaayopo.

25 Aihĩ kiyaami otĩhatĩhapĩ apopaatĩ waatĩ kĩnaungwĩha pĩhitatĩ 12 kiyahaiwetĩ jĩtĩmainjĩhaatĩ kiyaisatĩ maasĩ notaise.

26 Saatĩ apopaatĩ dokĩtaahiya taahiyĩhiyai iwinjasĩhĩ kiya kaati yaawĩhandĩ pĩhĩtĩwĩ nunyauhĩ nenjĩhaate. Iyatĩ kaatamĩ nawĩho aungwohandĩ kiyai nunyainjĩhaate. Iyataahandĩ kandĩ wĩndĩ gaamausetatĩ daahĩ maipĩtatĩ jĩtĩmainjĩhaate.

27 Siyatĩ jĩtĩmatĩ ketinjĩhaatisĩ Jisaasiho kaiwaiwaapĩ atisataatĩ koenda nasataise. Nasatĩ Jisaasihomĩ ipotĩ dawaataatĩ notaatĩ Jisaasiho apotĩhĩrĩ nipata niyosĩrĩhĩrĩ isĩwataise.

28 Kaatĩ Jisaasihomĩ apotĩhĩrĩ isĩwatĩ numwĩhatĩndĩmandĩ kaatĩ siyatĩ gwĩnyaataate. “Nĩnĩ Jisaasiho apotĩhĩrĩ niyotĩ nipaaturĩhĩrĩ numwĩhatĩtĩ amĩ iwisanĩhisangi nisĩ timbĩpa jĩtĩmatoaasohĩtĩhandĩ nga owetĩtaise,” tatĩ andĩtatĩ gĩwunyaasĩtĩhandaahe.

29 Siyati kaati Jisaasihoai numwihatihî kaatami jîtmatoaatindîhandî keti kuraanîhî owetati jîtpa dîhiwati niyaipasîhî mmotînataati aimi noaipati gaahaanîne tati gwînyapenataise.

30 Siyati apopaati Jisaasihomî apotîhîrî isîwihî komî watîpîhandî wîndî aimî apopaatamîhetî naihî mmotînata keti kuraanîhî nepemaitati kapîhî isî wirîsandîhiyai saundataase. “Utaatîndî ndî nisi apotîhîrî nise,” tati nasenataise.

31 Aihî komî otîpîpatîhiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Isîmiya metati kinyîhîni napîwî nangîmatîwî mîpanîndisaatîmaati nasenîpî ndî nanîmîhatati nise tîpî namaasenîme,” undawaatopo.

32 Satîwî komî otîpîpatîhiya kaundauhîhandî kandî wiwati numwihatîndîhandî nde tati usondandî nepemainana mîhinî mîhinî jataise.

33 Aihî kaati apopaati kaatami jîtîmasîtîhandî owetihî mmotînata aungwohandî yayati itipî nasati Jisaasihomî utatototî tîmahiyataise. Siyati kaati komî auhîraapîhî atotîpîwesati bindata kaatami timbîpa jîtmatoaatîndîhandî Jisaasihomî apotîhîrî iwisura dîhiwati nîpiyaipasîtîhandapî tîtîhî ausaati koai kaundataase.

34 Aihî Jisaasihomîha kaati saundataase. “Maasîhaamo nisapî kînyî satîpî, ‘Koai nîni numwîhatîtî wisanaahî nisi jîtmahohîtîhandî nga owenetîtaise,’ tîpî kînyî gînunyaahîngîtîhandî kînyî jîtîmapoaatingîtîhandî owesendaise. Isî kînyî jîtmahîngîtîhandî owendaisî kînyî maarîho wîhîta napaisatîtonîhî numwe,” undataase.

35 Siyati Jisaasiho kaati taati kaundihî Jairaasihomî anîpîpîhapîhiya pîwîha isîsi noaipapî Jairaasihoai saundawaatopo. “Kînyî kîmaamaati aimî napwisî napaapî nehîhandî kataunjîsîhoai pohîrundîpî kaundise?” undawaatopo.

36 Amî Jisaasihohî kiya Jairaasihoai kaundohîha wîndî atîhomaawise. Nehî metîhaatami sapîhoai saundataase. “Kînyî wîndî yamaime. Owe. Nisapî ko nga nisi metîhaati tîtîhîwiwîtaise tîpî nehî gînunyaape,” undataase.

37 Aihî taahîyîhiya nîwîpinjai niyohîyîhiyai saundataase. “Sahî nahatîyaati nanîpinjai namaapîwîse,” undataase. Saundatosati nehî Pitaa-hoaisunî Jemîsihoaisunî amî Jemîsihomî saingîho Jonîhoaisunî numwaasi nehî kingwaasisataahîhî Jairaasihomî anîpîpîhî notaise.

38 Jisaasihotîhî kiyaatihî nuwî Jairaasihomî anîpîpîhî noaipawaayopo. Noaipapî Jisaasiho mmonata isîhiya pîhîtîwî nîjîna tîwî gwîwî nehotauihî usonataise.

39 Aihî Jisaasiho nandaati kaanî taawî gwîwî nehotohîyîhiyai saundataase. “Kîmaati metîmaati napotaamaise. Owe. Nehî nanotondaise. Isî sahî napaapî taawî gwopo?” undataase.

40 Sata Jisaasiho kaundihî kiya ko kaundîsîhaapî etîtaatîndaase tîwî sîsawaayopo. Aihî kiya nahatîyai netî ipaahaapî natausaasatosati metîhaati kaatami saniyî sapiyaisunî komî otîpîpatîhingwaasisunî numwaasi maasi metîhaati napotî ahotîmbîpîhî nandaataise.

41 Nandaapî bitotawa Jisaasiho metîhaati napomasaamaatami ikwîrî netî iwiwatata pîwîha sawanaamîhaara saundataase, “**Tarita Kumwî,**” undataase. Sandî **Tarita Kumwî,** undîndîmandî saundataase. “Metîhaane, Nîni gî kahîtataatonî kînyî nepapî dopî bitose,” undataase.

42 Sata Jisaasiho kaundihî kaati keti kuraanîhî Komî pîwîhetî nepasi daayataise. Saatî metaatami kînaungwîha 12 kiyahaate. Aihî isîhiya

anʒanʒi Jisaasihoaisawi nandaahohiyihiya sandi mmonawaawi apipaahi aungwohandi waati yaiwimawaayopo.

⁴³ Yaiwimihaui Jisaasiho kiyai saundataase. “Kiimaati metiimaati titihiwihonihi nepasitmandapit isihiyai ausaapi apipaahi winti kamundimapise,” undati watipitati kaundataase. Iyatosati ami saundataase, “Metihaati nandapa wapa nanda nunyawise,” undataase.

6

Kima Piwima Jisaasihoai Sawahomi Isihiya Nasarethandaahiya Aho-sumwahotihandapahaare

(Matiyuhu 13:53-58; Rukho 4:16-30)

¹ Sati aunahipita Jisaasiho metihaati titihwiwa kiyamapi kapih namasi titih komi aunahipataahapi notaise. Naihi ami komi otipipatihiya maasi Jisaasihoaisawi nowaayopo.

² Nuwi noaipapi asisaha Sapaatihandeti Judaahiyaami anʒanʒi piwihapi ahoyanotihandaatih Jisaasiho nandaati namasati Autaahaatihomi piwaha kataunjataise. Kataunjih isihiya nahatiya Jisaasihomi piwaha atisawaawi aungwohandi yaiwimaposawi satawaatopo. “Kimo utaamo amitaha gaahandi gwinyaasitihandi maahapihapi nehende? Iyati ko piwaha maahapihapi atisa nehe? Iyati ami watipihandi napitiya mmonati neti gwunyainjih watipihaiwa kaindihohi?”

³ Kimo utaamo Maariyaahaatami mwaahoro? Komi saingoya Jemisiho Joseiho (komi ambipati witi Josephiho) Judaasiho Saimonho ami sanasihiya kimbih nyangisawi maasi bimohiyimiyaami saahoro? Iyati ko jih otipipati anʒanʒi animatitaatiwihati kiyati bimisihoro?” tiwi katwi mimaipaiwi usonawaawi kop winti maarimitiw Jisaasihoai ahosumwawaayopo.

⁴ Kiya saiwi kiyauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausasaho aunahipati titih neh ko sawahomihataahuni ami ko neh sawahomihiyaamihatihihuni ami ko neh sawahomi anpipih saniya sapiya saingosaahoya sanaanisa sanaapwisamihatihuni ko ambipati awaipati owehore. O ami ko komi aunahipati namasi noti aunahipa wita ami isihiya neh kiyai usaapihi Autaahaatihomi piwaha ausaataataahi ami kapih ko ambipati awaipati netaise,” undataase.

⁵ Saiwi kiya Jisaasihoaisuni komi piwihaisuni ahosumwahauhi ko watipihaiwa komi aunahipata kiyaami ndiheti winti kamaise. Owe. Nehi ninaasiyaisaahih ikwir ahwisati kiyaami timbipa nemwataise.

⁶ Komihiya Autaahaatihomi piwihapi baiwi winti gimunyaahauhi sandapi Jisaasiho waati aungwohandi gwinyaataise.

Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihiya 12 Kaiwihiyai Otipipati Kaitaatwi Numwindihandapahaare

Aih Jisaasiho kapih namasi aunahipati kahati kahataahima noti daayati Autaahaatihomi piwaha isihiyai kataunjataise.

⁷ Jisaasihomi otipipatihiya 12 kaiwihiyaasi kiyai ko numwaati detematosati itipihohi maipihapa isihiyaamiheti bimonihapai nepumwaitaatiwi ko kiyai komi watipihandi nunyataise. Komi watipihandi nunyati neti tipitapaati yahuri yahuri wapihi wapihapi natausaasataise.

⁸ Siyati natausaasataati piwaha wa watipihaha sata nunyataise. “Nini sangi nandisoasisanihi sahi nowaawi kahapaamapi wapa mipi neh taanahiyaati nuwise. Nehi sami ngirihirihih mwitipisawi

daayohirihihihi isisi nuwise. Ikihi ami nandapa biretihandi ami nawiho ikiha kipwi windi mipi nehi taanahiyaati nuwise.

⁹ Iyataati ami sahi asuipathi gaasi nipaatiwise. Aiwi ami apothihi nehi sami ambipateti niyopi nipaatohipipaahitane. Iyawaahandi kandi ami apothihi wapa isipipa windi mipise. Owetane.

¹⁰ Sahi nuwi aunahipati wita noaipapi ami anaanj wangaapihi nandaawaahi sapithi kapithi bimambiwu aunahipati namasi nowaahura anaanj saanj namasi kapithi noaipasi nuwise.

¹¹ O ami sahi nuwi aunahipati wita noaipasahi isihiya windi sap maariwi namaasamaapi pwaamaasatiwi ami sami piwha atihomaasisaihaah kandi kiyaami maipihandapi, 'nyamihandimahe samihande. Isi kandapi Autaahaathiho wihooanhandi nasamitaise,' undiwi nunjitaatiwi sami auhirami atasahaapihi ikwaatipihho namaasandimbipa kapithi tiwhaapi nemapi nuwise," undati piwha itatamanati winihundati kaundati natausaasataise.*

¹² Siyati Jisaasiho natausaasih nuwi isihiyai saundiwi, "Sahi sami maipihaiwa kiyohiwaiwa namapi nepemaitiwi ami Autaahaathihoenda napwise," undiwi Autaahaathihomi piwha ausaawaayopo.

¹³ Aiwi kiya Jisaasiho watipihandi numwindihanda itipihho maipihapa taahiwaiwa isihiyai timbipa nunyati bimiwaiwai nepi tahamaniwusoasawi nemawaayopo. Aiwi ami atipati oriphati noapi isihiya taahiyihiya timbipaisahiyai iwinjaahauhi kiyai gausoendaise.

*Kima Piwima Joniho Isihiyai Baawusisihho Napwindihandapihaare
(Matiyuhho 14:1-12; Rukiho 3:19-20, 9:7-9)*

¹⁴ Jisaasiho komi otipipatihiyaisati otipipati kaindihandi nga auta noaipasithi ami isihiya nahatiya mmonawa gaatih kandapi aunahipati nahatewara kanwi gaamatawayopo. Aih ami sandapi isihiya piwha nesi kanwi daayohiyihiyaami usa satawaatopo. "Jonihho Isihiyai Baawusisihho so anmwaahipatombi saiwa kaitandi watipihandisa nepasi isihiya kamaitaahetahaiwa watipihaiwa kiyataise," tiwi katawaatopo. Satauhi ami awaisihho Kinj Erotihho piwha sa atisati netaise.

¹⁵ Aih ami usa satawaatopo. "Kimo utaamo Eraijaahoe," tawaatopo.† Aih ami usa satawaatopo. "Autaahaathihomi piwha atiwi nepi jihura ausaapi isihiyai kaundohiyihiyamatiyahho wo noipa watipihaiwa aungwohaiwa kiyataise," tiwi Jisaasihopi katawaatopo.

¹⁶ Satiwi isihiya katauhi awaisihho Erotihho piwha sa kaahih atisa netaise. Siyati kaahih atisataati ko awaisihho Erotihho sandaase. "So Jonihhoai nini naahutarihiri nisatonihhi aimi napwisihosi ami ko japihi anmwaahipatombi nepatete," tati kandaase.

¹⁷⁻¹⁸ Apopaati waati kaatami ambipati Erotiyaasihaate. Ami saati Erotihomi saingihho Piripihomi apwaataate. Piripihomi apwaataatitihhandi kandi awaisihho Erotihho kaati aunihiwisati neti wirataise. Siyati neti wirasithi kandapi Jonihho Isihiyai Baawusisihho konihhi jinjhaati awaisihho Erotihhoai saundataase. "Kunyahihho Piripihomi apwaataati nepi wirahingitimandi winihapipa nepi nopisapi kiyapaini sandi titihmahe maipihand kiyapaise," undati itihundataase. Siyati Jonihho Isihiyai Baawusisihho Erotihhoai kaundih kandapi awaisihho

* **6:11:** Ami saiwi kiyohitimandi isihiyai saundiwi nyahi sangisenda windi japihi namaapito kiyatangisinhhi nasamihayo undiwi swipati nunjawaayopo. † **6:15:** Eraijaahho so Kiraisihho sangi noaipasithi kinaungwha taahiwaiwa gimunyaatahaiwa jihhi aimi bimainjati napwihihopitopo.

Erotihoai apowih+ namati tingaati+haisahiyai natausaasih+ nuw+ Joniho Isihiyai Baawusis+hoai isipi+ numwaasi nuw+ isihiya napw+toh+pipi+hi ipipati wat+pi+hata wisasaw+ napuwawaayopo.

¹⁹ Erotiyaasihaati Joniho Isihiyai Baawusis+hopi apipaahi aungwohandi apowih+ Joniho sohoai timap+se unditi+hati kati Erotiho awais+hopimainji+hi w+ndi kaundati kamaise. Owe.

²⁰ Ami Erotiho Jonihopi yayati ami koai Erotiho biyati iwinjatiho. Iyati ami Joniho Autaahaati+homi ndiheti utaaho apipaahi gaaho titi+hotihi Erotiho yayati gw+nyaataato. Iyati am+ Joniho pi+w+ha ausaas+waiwa Erotihomi omanjiti+hi neti nusopi+sasinji+handi kandi am+ Erotiho Jonihopi maaritati komi pi+w+ha ati+wisataise.

²¹ Siyati nitana Erotiyaasihaati bimainji+haatisi kaatami maar+hopi asisi+ha Erotihoai sanaati namwis+ha noaipataise. Siyati Erotihoai asisi+ha sanaati namwis+ha noaipasi+hi Erotihomi yat+hi otiti+hi otipi+pat+ awai-waiwa isipi+ kaiw+ bimohiy+hiyaisun+ ami pw+si+pi yaipati kiyohiy+hiyai tahaapundi+w+ iwinjatohiy+hiyaisun+ ami isihiya usa awaisaw+hiya Gariri-handaahapi+hiyaisun+ numwaati ahoyati kiyaisa maasi nandandi nandapa aungwohandi ti+hataise.

²² Aih+ Erotiyaasihaatami maataati nasa nandaati awais+ho Erotihomuni isihiya ko gaata numwaasi+hi nandapa maasi nainjaw+hiyaami ndiheti waipati sanah+wiy+ waipwaasi+hi kiya kaatapi aungwohandi maaritawaayopo. Saiw+ kaatapi kiya aungwohandi maaritawaawi awais+ho Erotiho kaati apwaimaamaati saundataase. “Gisi wapaapi+hisonaahi satipi+ ningisi sapaapi+nyisi naninye ndipi+ kande ami nini+ kapa gisi nahim+itaano,” undataase.

²³ Ko awais+ho Erotiho pi+w+ha wat+pi+ha kaati apwaimaamaati saundataase. “Kinyi+ ningi wapaapi+ nanisesamaahi nahim+ito. Nisi+ otipi+pat+ awais+hon+nimandi isihiyai iwinjaati bimohi+patisangi tip+taapat+ wi-hoanji+hati kinyi+ kaimbi+ jati+taapi+ nahim+ito nanisesamaaho,” undataase.

²⁴ Saundih+ kaati sanaatenda nuhiti not+ saundataase. “Nore nini+ awais+ho Erotihoai ko ningi napindi+ nanim+itandi nunjendande?” undataase. Sata nunjes+hi sanaati maataati satipi+ kaunde undati saundataase. “Joniho Isihiyai Baawusis+homi miti+ho nisatipi+ nesimbo undipi+ kaunde,” undataase.

²⁵ Sata sanaati maataati kaundih+ kaati atisamapi+ keti nuhiti niya awais+ho Erotihoai saundataase. “Wani+ kimura kuraan+hi Joniho Isihiyai Baawusis+homi miti+ho nisatipi+ nyaihandapi+hi ahiyapi+ nesimb+nim+itaape,” undataase.

²⁶ Sata apwaimaama Jonihomi miti+hopundih+ awais+ho Erotiho apipaahi awaindi+handi komi maar+ho yaawati+ naanawisataise. Siyati awais+homi maar+ho yaawih+handi kandi am+ ko pi+w+ha apipaahi wat+pi+ha isihiya maasi nandapa nan+hohiy+hiyaami ndiheti apwaimaamaati kaundisi+haapi+ gw+nyapenataati sandi utaahomi miti+hop+ndini+ owe unditandihandi owendaise.

²⁷ Aih+ ako komi pi+w+ha wat+pi+ha wat+pi+ta katisi+haapimainji+hi namati tingaati+haisaho woai saundataase. “Kinyi+ anj+handi napw+toh+ti+handaat+hi+ numbw+ nandaapi+ Joniho Isihiyai Baawusis+homi miti+ho nisatipi+ nesi+ nambi+ apwaimaamaati numw+ta numwe,” undataase. Numwe undih+ ko tingaati+haisaho keti kuraan+hi atisati+ anj+handi napw+toti+handaat+hi+ not+ nandaati Joniho Isihiyai Baawusis+homi miti+ho nisatataise.

28 Mitihho nisatati nyaihandaapihhi isisi nasati apwaimaamaati nuny-ataise. Apwaimaamaati numwihhi kaati netati sanaati nunyataise.‡

29 Saiwi Jonihho Isihiyai Baawusisihomihhi mitihho nisatauhhi aimihhi sore tauhhi komihhi otipipatihhiya atisawaayopo. Atiwihhi mapihhi napihhi Jonihomihhi ambihhi patihhi nesisuwihhi jomaahihhi pataatihhi akosihhi haara ahiyawaayopo.

Kima Pihhiwihhi Jisaasihho Isihhiya Taahihhiyihhiya 5,000 Handi Nusatipihhihaapihhiyihhi Nandapa Numwindihhihandapihhihaare (Matiyuhho 14:13-21; Rukihho 9:10-17; Jonihho 6:1-13)

30 Isihhiya Autaahaatihhiomihhi pihhiwihhiha ausaapihhi kaundihhi taatihhiwihhi Jisaasihho natausaasisawihhiya aposerihhiya japihhi napihhiwihhi kiya kiyohihhi waiwaapunihhi amihhi katihhiwunjuhohihhi waiwaapihhi Jisaasihhoai kaundawaatopo.

31 Aihhi isihhiya wihhi rihhi sandihhi handihhi Jisaasihhoapihhi nuwihhi napihhiwihhi yawaasauhhi amihhi Jisaasihounihhi komihhi otipipatihhiyaunihhi ikihhi nihhiwihhi nandapa nandaatihhiwihhi hura apihhi paahihhi owendaise. Saimainjihhi namatihhi Jisaasihho komihhi otipipatihhiyihhi saundataase. “Isihhiya owehapihhi apihhi paahihhi watihhi minihhi hapihhi hapihhi nehihhi titihhi yawanaanihhi nutihhi haawo amihhi sahhhi mbihhi pa baiwihhi nepihhi maarihho wihhiwihhi ikihhi ndaatihhiwo,” undataase.

32 Sata Jisaasihho kaundihhi kiya atiwihhi nehihhi sawanaahihhi kopuhho wotihhi Jisaasihhoaisawihhi wapihhi isihhiya owetatihhi apihhi paahihhi watihhi minihhi hapihhi hapihhi nowaayopo.

33 Saiwihhi kopuhhotihhi niyauhhi amihhi isihhiya taahihhiyihhiya kiyaihhi iwinjawaayopo. Saiwihhi iwinjaposawihhi isihhiya taahihhiyihhiya aunahihhi pihhi haiwaha nahatewaaaraa-hapihhiyihhi Jisaasihhoaisawihhiya niyohihhi pihhi hapihhi auhhi raapihhi durihhi rainihhi wihhi hoaanjihhi nowaayopo. Numbihhiwihhi Jisaasihhoaisawihhiya mehiyauhhi kiya jihhi nuwihhi noaipapihhi timanihhi nihhiwihhi bindawaayopo.

34 Aihhi Jisaasihho komihhi otipipatihhiyihhi aisatihhi kopuhhotihhi ipotihhi notihhi timahiyataise. Timahiyatihhi kopuhho namasihhi ko isihhiya wihhi rihhi sandihhi handihhi usonata kiyapihhi maarihho aungwohandihhi tundataise amihhi kiya sipihhi sipihhi handihhi satihho owehandamataiwihhiyihhiyaatihho. Aihhi amihhi ko namasatihhi pihhiwihhiha taahihhi waiwaha kiyaihhi kataunjataise.

35 Siyatihhi Jisaasihho kataunjihhi aimihhi ipihho tipatetihhi namaatipaitandaihhi komihhi otipipatihhiya napihhiwihhi koaihhi saundawaatopo. “Kimbihhi isihhiya wihhi ndihhi bimimaawihhi owehapihhi hisihhi aimihhi ipihho notihhi napwihhi hataise.

36 Isihhi miyaha kihhi miyaihhi nepihhi natihhi pusoaase kiya nuwihhi sawana osaataatihhi nandapa niyamahohihhi pihhi hunihhi amihhi aunahihhi pihhi haiwahaara yahapihhi detihhi nandapa mmonihhiwihhi nawihho nunyawihhi nepihhi nando,” undawaatopo.

37 Aihhi Jisaasihho wihhi hoaanjihhi komihhi otipipatihhiyihhi saundataase. “Sahhi sawanaatihhi isihhi miyaha kihhi miyaihhi nandaatihhiwihhi hapa nunyawihhi se,” undataase. Ko saundihhi amihhi kiyaaamihhi ha koaihhi saundawaatopo. “O amihhi nyahihhi kiyaihhi napindhhi numwihhiwihhi haawe? Kihhi nyihhi nyangihhi natihhi pinyoaasisamihhi nyahihhi nowa nawihho ikihhi hurihhi yahura nandapa bihhi retihhi handihhi nga newa kihhi miyaha isihhi miyaihhi nga nunyaha gamaitaano?” undihhiwihhi nunjenawaayopo.

38 Aihhi Jisaasihho kiyaihhi saundatihhi nunjenataise. “Nandapa bihhi retihhi handihhi sahhhi napitaiwihhi isihhi pihhiyihhiyaate? Nuwihhi mmonihhiwihhi se,” undataase. Aihhi komihhi otipipatihhiya nuwihhi kiyaaamihhi nandapa bihhi retihhi handihhi awihhiwihhi mmonawaayopo. Mmonawa bihhi retihhi handihhi 5 kiyatihhi ikwihhi rihhi naasairihhi tihhi amihhi araihho 2 kiyatihhi yahurihhi tihhi kihhi pwihhi ndihhi mmonihhiwihhi mapihhi Jisaasihhoai saundawaatopo. “Bihhi retihhi handihhi 5 kiyatihhi ikwihhi rihhi wihhi tihhi rihhi tihhi amihhi araihuri 2 kiyatihhi yahurihhi tihhi kihhi pwihhi ndataise,” undawaatopo.

‡ 6:28: Kihhi mandihhi Erotiyaaasihhaatihhi Erotihhi omihhi Tingaatihhi haisahiyaha akihhi tinihhi Jonihho sohoaihhi tiwauhhi napotaise tati mmondande.

³⁹ Saundauhí amí Jisaasiho komí otípatíhiyai saundataase. “Sahí isímiyai nepí tipítapaapí kítaríhíraatíhí yatíhí bimíta kíhonjí kíhonjaapíhí ahoaiwí ahíwisai nuwíse,” undataase.

⁴⁰ Saiwí nepí kíhonjí kíhonjaapíhí ahoyauhí amí isíhiya 50 kaiwísangi amí 100 kaiwísangi kíhonjí kíhonjaapíhí bimai nowaayopo.

⁴¹ Saiwí bimauihí Jisaasiho nandapa bíretíhandí 5 kiyatí ikwí wihítíhíritíhí amí araihurí 2 kiyatí yahurítíhí netaise. Netí isíwatata autaahí yamíhapataatíhí jatata sapa nandapaapí Autaahaatíhoai, “Kíníyí gaahóne gaare,” undataase. Sata gaare undatosatí Jisaasiho bíretíhandí netí naumbotí araihoaisatí ahoyatí komí otípatíhiyai nunyataise amí kiya nepí isíhiyai nunyawí gaamaitaatiwo.

⁴²⁻⁴³ Nunyawí gaamíhauhí isíhiya siyatí ahoyainjíthíhandí kiyaamí maaritohíríhíretí nanímbíwí gaata gwísíha yaawihí nawípípa bíretíhandí araiho kanaahípa ahotimbípa otípatíhiya asíwí nepí íkíhaiwa 12 kiya-haiwa tisaipí kípowayopo.

⁴⁴ Sandí nandapa bíretíhanduní amí araihouní isíhiya naníhohiyíhiyaamí nehí usíhiyaahíhí awítauhí 5,000 kaiwíhiyaare. Amí asíhiyauní amí manyinyauní wíndí awímítopo, owetise.

Kíma Píwíma Jisaasiho Duríhíraatíhí Autaahí Itípa Daimí Naindíhandapíhaare

(Matíyuhó 14:22-23; Joního 6:16-21)

⁴⁵ Saiwí nandapa naníwí owetihí ketí kuraaníhí Jisaasiho komí otípatíhiyai taríwundatí kopuhotí yamwaasi duríhíraatíhí wihíní nahaitíwí aunahípatí Betísaitaahandaahapí jíhí taawí nutaatíwí kaundataase. Iyatí ko isíhiyai kiyaamí aunahípataahapí netí natausaasítandí kapíhí daahí bindataise.

⁴⁶ Siyatí isíhiya nahatíyai natausaasamapí Jisaasiho nehí sawahohíhí Autaahaatíhoai píwaundatí gaapundítandí síshoasíní nasaamanataise.

⁴⁷ Aihí aimí asíhananaataatíhí Jisaasiho ko taatí gaapundimbípíhí íkatíhaatí bitonda jata komí otípatíhiya aimí duríhíramí otíhaatí kopuhotí taawí niyauhí iwinjataise.

⁴⁸ Iyatí Jisaasiho komí otípatíhiyai iwinjata mbípa waatí mbwaatí kiyaisuní amí kiyaamí kopuhóai netí kwítíwa íkípínda tiwandíhí kiyai bípí ahiyawí nepí taawí saihíra kopuhó aisi niyauhí iwinjataise. Siyatí ko kiyai iwinjatosa kapíhí íkatíhaatí bitonjatí aimí bowítandí detítíhí 3 kirokíhandamuní amí 6 kirokíhandamuní otíhamwaaní Jisaasiho duríhíraatíhí itípatí daimí autaahí nasataise. Iyatí ko kiyai bípí nusatípaito tatí taatí nasataise.

⁴⁹ Siyatí kiyai nusatípaito tatí duríhíraatíhí autaahí daimí napíhí komí otípatíhiya koai ketí iwinjawaayopo. Saiwí iwinjaposawí kiya kopí naahírísa panaahaise tíwí gwíníyaawaawí kiya yaiwí kaahaataawaatopo.

⁵⁰ Kiyai koai iwinjawaawí yayawaayopo. Yayauhíhandí kandí amí ketí kiyai Jisaasiho píwaundatí saundataase. “Sahí wíndí yamaiwíse. Níní Jisaasihóníní sahí nepí andítítíwíse,” undataase.

⁵¹ Saundamapí Jisaasiho kopuhotí yamwaatí komí otípatíhiyaisatí maasí bindataise. Aihí amí mbípa waatí mbwaatí itípinjíthíhandí yatíhitatí owendaise. Aihí komí otípatíhiya apípaahí awaíndíhandí maaroamapí yaiwímawaayopo.

⁵² Saiwí kiya aungwohandí maaroamapí yaiwímahohítímandí amí kiyai Jisaasihópí wíndí namausesípainjíhe. Iyatí amí ko watípíhandí kiyatí bíretíhandí 5 kiyahandí isíhiya taahiyíhiyai naumbotí numwíndíhandapí

kiya wɪndi ɡimunyaawaawe ami Jisaasiho wapa wapa nga kaitaiso tiwi kopɪ wɪndi ɡimaawunyaatati namausesipainjiti mandɪ kiyaami maarɪho daahi nimbiputawaawe.

*Kima Piwima Jisaasiho Isɪhiya Taahiyɪhiya Timbɪpaisahiyai
Tɪthemwasitɪhandapɪhaare
(Matiyuhu 14:34-36)*

⁵³ Aihɪ kiya durɪhɪraatɪhi napɪwɪ yapɪpatɪ Genesaretɪhandanda durɪhɪrami wihɪnɪ notawaayopo. Notɪwɪ kapɪhi kiyaami kopuho yamepata wiraposawaayopo.

⁵⁴ Saiwɪ Jisaasihotɪhi komɪ otɪpɪpatɪhiyaatɪhi kopuhotapɪ noaatɪpɪhauhi isɪhiya taahiyɪhiya aimɪ ketɪ kuraanɪhi Jisaasihoai usowɪ iwinjawaayopo.

⁵⁵ Saiwɪ iwinjamapɪ yapɪpatɪ Genesaretɪhandami aunahɪpatɪ nahatewaara gaamapɪ njɪti nuwɪ isɪhiya timbɪpa kahatamatɪpetahapaisahiyai gwɪtihoatɪhi ahiyawɪ isisi wapɪhi wapɪhi Jisaasiho sapɪhi sore tauhɪhapɪhi kapɪhi numwaasi nasawaayopo.

⁵⁶ Aihɪ nahataapɪhi Jisaasiho daimɪ naimbɪpɪhi aunahɪpatɪ awaipatɪ taunɪhandaatɪhi ami gwɪharaahonyaara ami osaataatɪ isɪhiya kiyaami naisɪhiya timbɪpaisawɪhiyai aunahɪpa isɪhiya ahoyanɪwɪ nandapa ami wapa nunyawɪ nehohɪpɪhi maaketɪhandaatɪhi numwaasi nasawaayopo. Numwaasi napɪwɪ ahɪwisawosawɪ Jisaasihoai saundawaatopo. “Jisaasihone, isɪhiya timbɪpaisahiya kinyɪ apotɪhɪri ɡiwɪta nehɪ winjase,” undawaatopo. Aihɪ isɪhiya timbɪpaisahiya saiwɪ Jisaasihomɪ apotɪhɪri numwɪhatɪwɪ iwihohiyɪhiya kiyaami timbɪpa owetɪhi noaipapɪ gaahyaataawaayopo.

7

*Kima Piwɪha Judaahiya Kiyaami Ikwauhɪri Nasisoari Bau-
sohitɪhandapɪhaare
(Matiyuhu 15:1-9)*

¹ Isɪhiya usa Parisihiyaunɪ ami usa Judaahiyaami winɪhapɪpa katɪwunjohiyɪhiyaunɪ Jerusaremɪhandaaɪhapɪ napɪwɪ Jisaasihoai otaatemapɪ ahoyanawaayopo.

² Bindawa Jisaasihomɪ otɪpɪpatɪhiya usa kiyaami ikwɪri jɪhi waapohora bahomusawɪ nehɪ nandapa nanɪhauhi kiya usonawaayopo. Saiwɪ kiya kiyaami satoya kiyohɪrihɪretɪ japepɪhɪriwɪ ikwɪri nehɪ nɪwɪpɪhaiwaimaawɪ bausawɪhiyaare. Isɪ Parisihiya kɪretɪ japepɪhɪriwɪ katawaatopo.

³ Parisihiyaunɪ ami isɪhiya nahatiya Judaahiyaisangi satoyaaami winɪhapɪpa katɪwunjauhi nehohɪpɪpa namaamapɪ anɪtiwɪ isɪwatawaayopo. Saiwɪ anɪtiwɪ winɪhapɪpa isɪwatawaahiyaasi nandapa nandaatɪwɪhura jɪhi ikwɪri bausawosawɪ ipotɪ nandapa isɪpɪ nanawaayopo.

⁴ Iyataatɪ ami wiwa saiwɪ kaiwɪhiyaare isɪhiya ahoyanɪwɪ nandapa nunyawɪ nawɪho nehohɪpɪpɪhapɪ wapa nawɪho nunyawɪ newaawaahi ami ikwɪri nandapa ahoyawɪ bausawɪhiyaare. Ikwɪri jɪhi bausawosawɪ nandapa nanawaayopo. Iyataatɪ winɪhapɪpa kimbaahɪmaahɪ. Kiya satoyaaami winɪhapɪpa nehohɪpɪpa taahɪpɪpaare. Saiwɪ kiya kiyohɪwɪmaiwa saiwa nyaihandɪ onɪha maasanaihɪri kopuho gwaasɪha nawopɪ itatamanɪwɪ tiwɪhaapɪ bausohɪpatamataiwɪ napaitɪwɪ nɪwɪpɪhaiwaimaawɪ bausawɪhiyaare.

⁵ Saiwi kaiwihiyaasi kaiwaapi giwunyainjihi kandapi namapi Jisaasihoai Parisihiyauni ami Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyhiyauni satiw nunjenawaayopo. “Kinyi otipipati miya asoyaami winihapipa katiwinyasauhi atisa newa japepihirohhipa napaapi minjapepihiropo? Kiya napaapi ikwiri bahomusawi kipatisawi nandapa nanihopo?” undiwi nunjenawaayopo.

⁶ Aih Jisaasiho wihoanaha kiyai sata kaundataase. “Sahi apipaahi jaipmundati otaatapihyaatapi Aisaiyaaho tithi katise. Iyati ko sapi satati jipati paise:

‘Isi miya k miya n ngi neh maahomwaanapaahihuni neh piwiharaahuni nanimaapi mepi autaahepinimawaayopo.

O ami kiyaami maarhohi nis hoaisati nasati windi maasi timaamaamaitise. Owe. Nehi kaanhihi nisapi nawisati koai yandhi ahondaise. Nehi ishiyaami gwinyaahohiwaiwa nisi winihapipa piwihamataiwi ishiyai katiwunjawaayopo.

⁷ Kiya neh sawanaami winihapipaapi kimba Autaahaatihomi winihapipe tiwi ishiyai katiwunjawaayopo.

Saiwi kaiwihiyaasi kiya nisapi neh jaiwaiwi otaatapihaiwa gaapundiwi mepi autaahepinimawaayopo,’

Aisaiyaaho 29:13

tati Autaahaatihomi Aisaiyaahoai neti giwunyaasithi ami Aisaiyaaho satati katati jipati piyat ahiyataise.

⁸ Sahi Autaahaatihomi winihapipa nepi nawisapihi neh hinemaposawi neh ishiya gwinyaapi katiwunjohiwaiwa kaiwi ami kaiwaahhi japepihirwihyaate. Aiw ami sahi ishiyai saundiwhiyaate: Kimba Autaahaatihomi winihapipe undiwhiyaate,” undataase.

⁹ Sata kaundatosati ami wa saundataase. “Sahi nawihaiwi Autaahaatihomi winihapipa nepi neh haatemaposawi sahi ishiyai sawanaatami katiwunjohiwaiwaahhi isiwatiwi kaiwaahhi japepihirwihyaate.

¹⁰ Autaahaatihomi winihapipa Mosesiho jipati piyat ahaimbipaisangi sahi nepi asireti ahiyawihyaate. Mosesiho winihapipa siyahapa jipati piyat ahaimbipaapito. ‘Kiniya gapiyaami ambipati niwimape.’ Aimb ami, ‘Kiniyi gapiyai woretundihi maipihaiwa kaundapaapaahi tih wisaihi napwitaape,’ tati ahaihandi kandi sahi satiw ahiyaw katiwunjawihyaate.

¹¹ Utaaho wo ikipipa ami nawiho wapa saniyi sapiyai numwito tati ahaimbipaapi, ‘Autaahaatihoi aimi nunyon gaas sainjaahi namapi owe tane,’ undane tiwi katiwunjawihyaate.

¹² Sahi saiwi winihapipa asireti ahiyaw katiwunjauhi ami utaaho saniyi sapiyai nawiho wapa iwitatamanati andiwiwitandi numwitotahandi kandi sami piwihara namumwise. Owe.

¹³ Sahi neh sawanaatami winihapipa ishiyai katiwunjawaawi kandaahi Autaahaatihomi piwihaha winihapipa watipitati katimbipa nemawaayopo. Aiw ami sahi wiwa taahiwaiwa sikiyahaiwa kaiwihiyaate,” undataase.

Kima Piwima Isihiyaami Omanjithihi Wapa Neti Maipitindihandapahaare (Matiyuhu 15:10-20)

¹⁴ Aih Jisaasiho ishiyai japihihi neti ahoyati piwihaha saundataase. “Ishiyaati k miyaati nisi piwihaha baiwi atiwi nepi gwinyaapi se.

15 Nandapa nehahaatapi kumbwi nepi nanhingipipaara kinyi omanjititihhi neti nangopisatasi ainjotati maipindaamaise. Owetise. Nehi ishiya kiyami omanjititihhi mimaipaiwi maipihaiwa gwinyapeniwi kiyohiwaiwaahihhi kiyami omanjititihapi ainjotati maipihaiwa noaipataise,” undataase.

16 “Isi sahi atihirisahiyaatisi piwaha sa baiwi atiwi nepise” undataase.*

17 Aihhi Jisaasiho ishiyai namasi niyati anaanhi nandaasihhi ami komi otipipatihya komi piwaha siwipati katisaapi kaami tanyaahaapi nunjenawaayopo.

18 Nunjenihauhi Jisaasiho wihoanhiha kiyai saundataase. “Sahi isimiya kimiyaamataiwi windi gimunyaahowo? Sahi windi moniwihyaato? Nehi nandapa nanhingipipa kinyi maarho omanjititihhi neti maipitati ainjimotitaise.

19 Sandi kasatotimandi apaapimaasato ami nandapaahi nainjamihhi notiwitataatihhi kipwindisa ahormaitaise. Nandapa kinyi nanhingipipa kinyi maarhoaatihhi neti maipititandhandi owe.” Ami Jisaasiho sandaati, nandapa nahataapa nehhi gaahapaare wapa ishiya windi namandaatiwihapa windi ahimotise. Owe, tati kandaase.

20 Iyati Jisaasiho piwaha onhiwati jhaati kiyai saundataase. “Ishiyaami omanjititihhi maarhoaatihhi ainjotati maipihaiwa gwinyapenihohiwaiwa nehahaati ausaimanihauhi kaiwa ishiyaamiheti ainjotati maipindaise.

21-23 Ishiyaami maarhoaatihhi maipitati maipihaiwa ahotiwaiwa siyahaiwaapito: Woho ami apopaati ushiya ami ashiya kihya kihyaisawi ambipati timaamaitiwi ami usaamihapa ikoniwami ishiya siyihyai timapi ami woho apopaati komi kaatami warihoi apwaataati namasi namaatititandhandi nepi nopisasiwi khaati kahoaisawi ambipati timaamaitiwi ami ikipipa ami wapa usaamihapaapi, ‘Ese sapa nyamihapaatane,’ tiwi maaritimapapi ami apipaahi maipihaiwa kihaiwa kaiwi ami jaipipa kipiwisi katiwi ami mamaawisawiya maipihapa ainjotahapa maaritiwimapapi kaiwi ami ishiya usaapi apousati manditipaiwi ami ishiya usaapi piwaha maipihai jaipitihai katiwi ami kiya nepi sawana genaniwi naimaatiwi ami naharimatihapa kaiwi naharimatahreti bimaawi, saiwa apipaahi maipimaiwa ishiyaami maarho omanjititihapi noaipasiwaiwa kiyai neti maipiyausoasihhi Autaahaatihomi ndiheti kiya noaipapapi maipihai ainjotahiyaimatawaayopo,” undataase.

*Kima Piwima Apopaati Waati Judaahiyaami Dawaataatapahaati Jisaasihopi Gwunyaasihati Iwitatamasitihandapahaare
(Matiyuhu 15:21-28)*

24 Jisaasiho piwaha sata kaundamapi aunahipati kati namasi aunahipati awaipati Taiyaahandami ami yapipata notaise. Noti noaipati ishiya kopiyaho napise niwi maanondotati anhandi windaapihi nandaati bipi bindataise. Iyataahandi kandi ko ishiyaapi windi nga namoatise. Owe.

25 Aihhi apopaati waati Judaahiyaami dawaapipihapihaati kaatami maataati itipihho maipihapa neti daahi ipihatisa timbipa numwihhi bimihahaatami sanaati Jisaasihopi ishiya aimi yaho napise tauhi atisataise. Atisamapi keti njihiti nasati Jisaasihomi auhiraapihi utatototi timahiyataise.

* 7:16: Utipihho yeyetiwi jipitipiyohiwaiwaatihhi windi ahimotise.

²⁶ Iyataati saati apopaati Judaahiyaami dawaapipihapihiyaamihaati ami isihya Pinisiyaahiya Romihandami Piropinjhandi Siriyaahanda bimo-hiyihiyaamihaate. Isi kaati Jisaasihoai gouseti kaatami maataatamiheti itipihoma maipihoma bimisihoai nemati tahamanausoasitandi nunjenataise.

²⁷ Aih Jisaasiho kaati wihoanjiha saundataase. “Manyinyaami nandapa boretihandi newaati suhiri numwitihaawi sandi titihimahe. Owe. Jih manyinya kiyaami maaritwi gwinyaahohirihireti nanawi ngaatitande,” undataase.

²⁸ Ko saundihandi kandi ami apopaati kaatamiha Jisaasihoai saun-dataase. “Ye, Awaisihone, ami suhirisangi nandapa boretihandi manyinya nanawaawi naumbwimihaui mwitisiha nawipipa ganihomi otitihiti timihaimbipa neti nanataise,” undataase.

²⁹ Aih Jisaasiho kaati saundataase. “Ami kinyi piwaha wihoanjiha gaaha kandinga sikaasi gaasi numwe. Ami kinyi metihaatamiheti itipihoma maipihoma bimisihoaimi kaati numwasi naise,” undataase.

³⁰ Jisaasiho kaati sata kaundih kaati atisamapi japihi kaatami anjipihapi notaise. Noti mmonata kaatami maataati itipihoma maipihoma neti iphatisa bimisihoaimi noaipasi naihi metihaati gaahaati betihireti nanototihisanaati usonataise.

Kima Piwima Utaaho Wo Atihomaahipihoma Ami Piwaamaatisohoi Jisaasiho Titihemwasitihandapihaare

³¹ Aih Jisaasiho kapihi Taiyaahanda namasi aunahipati Saitonihandaahihoanji notaise. Noti aunahipati Ikw Maindimohata (Dekaporisihanda) noaipasi durihiri Garirihandainihira notaise.

³² Aih isihya utaaho wo komi atihiri naputati ami biyati piwaamaatati mehitati piwaatahoai numwasi nasawaayopo. Numwaasi napwi Jisaasiho utaasoai ikwiri ahwisati atihiri ami maahomwaanji titihemwaitandi giwusoepi nunjenawaayopo.

³³ Aih Jisaasiho koai numwasi isihya taahiyihiyaapi yandih nawisati wapihi noti bitotama atihomaahipihomi atihatimuropi isundipihoma ahwisati ami komi isundipihoma maahoirisatesi komi omasiheti iwiwataise.

³⁴ Siyati utaamopi maarihoma asipiyataati awaindihandi maarisati komi omasihai numwihatati iwiwatataati yamihapataatihati jatata awaindimbipa neti maarisati sandaase, “**Epata,**” ndaase. Sandi tanyaaha satatise, “nawatahatipi nutipi nusaate,” ndaase.

³⁵ Sata Jisaasiho kaundih keti kuraanhi utaasomi atihiri nuriwatatati ami komi omasiha usaayati gaatih nga atisati ami piwaha nga biyati piwandaase.

³⁶ Aih kapihi isihya ahoyanihohiyihiyai Jisaasiho saundataase. “Kimandi nin kiyonihahi sahi mmonihohitihandapi isihya usaisi sahi windi apipaahi kamundimapise. Apipaahi owetane,” undati kiyai kaundataase. Sata mitaahi bapiya kaundihandi kandi ami kiya mwitetiwi piwaha ka nesi mitaahi kanwi gaamawaayopo.

³⁷ Isihya kapihi Jisaasiho kaiwaiwa mmonihohiyihiya satawaatopo. “Kamaitaahetahaiwaisangi Jisaasiho nahataapa nga kiyataise. Kiyati isihya atihomaahipihiyami atihiri nuriwatasihati nga atiwi ami piwaamaatisohiyai maahomwaanji niwusoasihati nga piwaatawaayopo,” tiwi apipaahi awaindihandi aatiwimawaayopo.

8

Kima Piwima Jisaasiho Isihiya 4,000 kaiwihiyai Nandapa Numwindihandapahaare
(Matiyuhu 15:32-39)

¹ Aihĩ ami sura isihya wirisandihandĩ napĩwĩ Jisaasihoaisawĩ maasitawaawĩ ami kiya nandapa nandaatĩwĩhapa owehiyaare. Saimainjĩhĩ namatĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai gaatatĩ numwaatĩ saundataase.

² “Kĩmiya isĩmiyaapĩ nĩnĩ maarĩho asĩpiyataayo ami kiya nĩngisawĩ maasĩ kĩmbĩhĩ asisĩha 3 kiyatĩ mairĩ manyetĩ bimauho. Aiwĩ ami kiya nandapa nandaatĩwĩhapa wapa mipĩ owehiya nehĩ taanahiyĩhiya napĩwĩhiyaaso.

³ Ami nĩnĩ kiya japarĩhiyai kiyaami anjĩpĩpĩhapĩ nandusoasisanaahi ami daihĩra itipĩ wonĩwonĩwinĩhonĩhĩ tĩmĩhaitaapo. Ami kiyaami usa apĩpaahi kaanĩhapĩ napĩwĩhiyaaso,” undataase.

⁴ Aihĩ komĩ otĩpĩpatĩhiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Nyahĩ aunahĩpa awaiwaiwa taunĩhandami apĩpaahi kaanĩhĩ bindĩhaayonĩ isĩmiya kĩmiya taahiyĩmiyai nandapa bĩretĩhandĩ napitiyaatĩ maahapĩhapĩ newaati numwĩtĩhaawe?” undawaatopo.

⁵ Aihĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai saundatĩ nunjenataise. “Sahĩ nandapa bĩretĩhandĩ napitaiwĩhandĩ isĩpĩhiyaate?” undataase. Siyatĩ nunjesĩhĩ ami kiya koai saundawaatopo. “Bĩretĩhandĩ 7 kiyahandĩ isĩwaahiyaane,” undawaatopo.

⁶ Aihĩ Jisaasiho isihya nahatiya woyĩhaatĩhĩ yatĩhĩ yapĩpatetĩ bimĩtaatĩwĩ kaundataase. Siyatĩ kaundatosatĩ ko bĩretĩhandĩ 7 kiyahandĩ netĩ isĩwatata Autaahaatĩhoai, “Kĩnyĩ gaahonĩ iparĩhõje gaare,” undatĩ bĩretĩhandĩ naumbwotĩ tipĩtapaataise. Siyatĩ naumbwisonyonya komĩ otĩpĩpatĩhiyai nunyataise ami kiya nepawĩ isĩhiyai nunyawĩ gaamaitaatĩwo. Aihĩ ami kiya nesi isihya nahatiyai gaamapĩ nunyawaayopo.

⁷ Aiwĩ ami Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya araiho wonya isĩpĩhiyaare. Aihĩ Jisaasiho araihonyapĩ Autaahaatĩhoai, “kĩnyĩ gaahonĩ iparĩhonĩsĩ gaare,” undatosatĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyai numwihĩ ami kiya nepawĩ isĩhiyai nunyawĩ gaamawaayopo.

⁸ Kaihĩ isihya nahatiya nandapa sapa nanĩwĩ gwĩsĩmwĩwĩ gandaise. Saiwĩ nanĩwĩ gaatihĩ nawĩpĩpa ahotimbĩpa otĩpĩpatĩhiya koai nĩwĩpinjawĩ ko kaiwaiwa mmonĩwĩ nepĩ kiyohiyĩhiya asĩwĩ nepĩ ikĩhaiwa 7 kiyahaiwaara kĩpĩwĩ tisaahĩwawaayopo.

⁹ Isihya nandapa sapa nanĩhohiyĩhiya nahatiya 4,000 kaiwĩhiyaare. Aihĩ kiya nandapa nanĩwĩ owetihĩhura Jisaasiho kiyai kiyaami anjĩpĩpĩhapĩ netĩ natausaasataise.

¹⁰ Natausaasamapĩ ketĩ kuraanĩhĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyaisatĩ kopuhotĩ yamwaasi aunahĩpatĩ Darĩmanutaahandaahapĩ notaise.

Kima Piwima Parisihiya Jisaasihoai Kĩnyĩ Watĩpĩhaiwa Wiwa Kaime Nyahĩ Mmondaano Undohĩtĩhandapahaare
(Matiyuhu 16:1-4)

¹¹ Notĩ noaipasĩhĩ Parisihiya usa napĩwĩ Jisaasihoaisawĩ pĩwĩhaara pĩwĩsĩpataahamataiwĩ nepĩ tunnĩwĩ kanĩwĩ pĩwanawaatopo. Pĩwanĩwĩ kiya koai saundawaatopo. “Nyahĩ kinyapĩ koai akĩtĩnĩhĩ Autaahaatĩho natausaasihĩ nasahoe taatĩ mmonaati gwĩnyaitaani kĩnyĩ watĩpĩhandĩ windĩ nyami ndĩhetĩ kaime,” undĩwĩ nunjenawaayopo. Sandĩ tĩtĩhĩ

akitinhi kiya nunjenawaamaayopo. Owetise. Nehi jaiwaiwi ami ko wipiyonaahi ami kiya koai wapa kawitaatiwi jatawa jaiwaiwi nunjenawaayopo.

¹² Saiwi nunjenihauhi Jisaasiho komi maarho apipaahi naanjawihii maarho ditihiri aungwohandi maarisati noaamati sandaase. “Sahi napaapi watipitiwimapii ningi sandiwi, ‘Kinyi watipihandi kaime, nyahi mmondaano,’ ndiwi nanisenihopo? Nini sangisi apipaahi akitinhi sandi kasatataato. Sahi mmondaatiwi watipihandi nini windi kamaito owetitaise,” undataase.

¹³ Sata kaundamapi Jisaasiho komi otipipatihiyai numwasi kopuhoti yamwasi durihiri nahaitati wihnapii notaise.

Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihiyai Parisihiyaamuni Erotihomuni Piwaha Katiwunjawii Kiyohiwaiwaapi Yisihandapi Jaawo Undindahandapihaare
(Matiyuho 16:5-12)

¹⁴ Jisaasihomi otipipatihiya nandapa wapa mmoniwii nepi isipi namuwi kiya nanipimatiwi nehi taanahiya nowaayopo. Aiwii biretihandi nehi naasaindihii isisi nuwihandisi kopuhoti kandihi ahotihii mmonawaayopo.

¹⁵ Aihii Jisaasiho komi otipipatihiyai piwaha watipaha sata kaundataase. “Sahi baiwi jaawo. Parisihiyaamuni Erotihomuni kiyohiwaiwaapi jaawo ami kaiwa yisihandamatiyahaiwaaso. Kiya kiyohiwaiwa nandapa biretihandi nipitandihandi ahiyauhi nandapa biretihandi kaitaatiwi dohandi waati neti nipindihandamatiyahaiwaasi kaiwa samiheti nasati osamati nasamanitaisi sahi baiwi jaawo,” undataase.

¹⁶ Aihii Jisaasihomi otipipatihiya sawana sanawaatopo. “Nyahi biretihandi owetihii kandapi sandi Jisaasiho nyangi kanyatataase,” nnawaatopo.

¹⁷ Aihii Jisaasiho kiya kanii gwinyaahohitihandi usonataati kiyai saundataase. “Nyahi biretihandi owetihinyase tiwi sahi saiwa napaapi gwinyapenihopo? Sahi sangi windi mmoniwii gimaasunyainjo? Sami amitiha maasinjapwaatati nisaputamasi?”

¹⁸ Sahi ndihaisahiyaatindaahandi kandi baiwi windi mohopo. Sahi atihirisahiyaatitawaahandi kandi sahi windi atiwii namehopo. Sahi baiwi gwinyaapiise, nini kiyohipiapo.

¹⁹ Nini isihiya 5,000 kaiwihiyai nandapa biretihandi 5 kiyahandi naumbwiti nunyohuraapi sangi windi gimaasunyainjo e owo? Nawipipa isihiya nanii ahotimbipa ikihii napitaiwihii nepi kipopo?” undati nunjenataise. Aihii ami kiya koai saundawaatopo. “Ikihii 12 kiyawaahihii nyahi asawa newaati kipohaayo,” undawaatopo.

²⁰ Saundauhi ami Jisaasiho jhaati kiyai saundataase. “Ishiya 4,000 kaiwihiyai kaatiha biretihandi 7 kaindihandi naumbwiti nunyonihii nanii gaatihii nawipipa ahotimbipa sahi asiwii nepi ikihii napitaiwihii nepi kipopo?” undati nunjenataise. Aihii ami kiya koai saundawaatopo. “Ikihii 7 kiyahiha asawa newa kipohaayo,” undawaatopo.

²¹ Saundauhi ami Jisaasiho kiyai saundataase. “O ami sangi sangi gisunyaatati ami sangi nasesipainjo?” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Utaaho Ndiha Niyotahoai Betisaitaahanda Nusorahaasitihandapihaare

²² Aihii Jisaasihouni komi otipipatihiyauni napii aunahipati Betisaitaahanda noaipawaayopo. Napii noaipihauhi utaaho wo komi ndiha niyotahoai komihiya numwaasi nasawaayopo. Numwaasi napii

Jisaasiho komi ndihaat̄hi ikw̄ri ah̄wisati nusor̄haitandi gw̄wusoepi nunjenawaayopo.

²³ Aih̄i Jisaasiho utaaho ndiha niyotis̄hoai ikw̄ra iwisi aunah̄patami ipaahaap̄i noaipap̄i manḡrain̄i ak̄repep̄i not̄i bitondaise. Not̄i bitondaat̄i Jisaasiho utaahom̄i ndiha niyotis̄hot̄i maahoapat̄i maahoaipur̄wat̄i ikw̄ri ah̄wisati saundataase. “Kinȳi wan̄i wapai nga usonapaino?” undataase.

²⁴ Aih̄i ko ndiha niyotis̄ho naingaati jat̄i Jisaasihoai saundataase. “Ye, n̄n̄i is̄hiyai iwinjataayo. Iwinjataahand̄i kand̄i kiya ipat̄i nes̄wes̄iwa daayataahatamataiw̄i daayauhi n̄n̄i iwinjataayo,” undataase.

²⁵ Aih̄i Jisaasiho j̄haat̄i komi ikw̄ri uta ndi niyotis̄hom̄i ndihaat̄i ah̄wisataise. Aih̄i ko komi ndiha waat̄i nusor̄haatat̄i gaatih̄i nahataapai nga biyat̄i mmonataise.

²⁶ Jisaasiho koai saundataase. “Kinȳi aunah̄pataahap̄i wind̄i namumbw̄i kinȳi kinȳi an̄p̄ip̄ihap̄i tit̄ih̄i numwe,” undat̄i net̄i natausaasataise.

K̄ima P̄iw̄ima Pitaaho Jisaasihop̄i K̄iraisihore Tat̄i Ausaat̄i Katind̄ihandap̄ihaare

(Matiyuh̄o 16:13-20; Ruk̄ih̄o 9:18-21)

²⁷ Jisaasihoun̄i am̄i komi ot̄ip̄ip̄at̄ihyaun̄i aunah̄pat̄i gw̄iharaahonya aunah̄pat̄i awaipat̄i taun̄hand̄i Sisariya Piripaihanda ahetiwaiwaaraahap̄i daim̄i nowaayopo. Saiw̄i kiya taaw̄i daim̄i nowaaw̄i Jisaasiho kiya komi ot̄ip̄ip̄at̄ihyai sata nunjenataise. “Nisap̄i is̄hiya diyaamahoe tawaatopo?” undat̄i kiyai nunjenataise.

²⁸ Aih̄i komi ot̄ip̄ip̄at̄ihya wihooan̄iha koai saundawaatopo. “Kinyap̄i is̄hiya usa Jon̄ho Is̄hiyai Baawusis̄hoe tawaatopo. Aiw̄i am̄i usa Eraijaahop̄i jap̄ih̄i nasatete tawaatopo.* Aiw̄i am̄i usa satawaatopo. Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha atiwi nep̄i ausaahohiȳihya p̄ropet̄ihyaam̄i wore tawaatopo,” undiwi kaundawaatopo.

²⁹ Saundauh̄i Jisaasiho kiyai sata nunjenataise. “O am̄i sah̄i nisap̄i diyaamahoe t̄iw̄i gw̄inyapenawaayopo?” undat̄i nunjenataise. Aih̄i Pitaaho koai saundataase. “Kinȳi K̄iraisihore,” undataase.

³⁰ Aih̄i Jisaasiho kiyai saundataase. “Sah̄i nisap̄i is̄hiyai Mesaiyaahoe undiwi wind̄i kamundiwise,” undataase.†

K̄ima P̄iw̄ima Jisaasiho Yaaw̄ihand̄i Net̄i Napot̄i Jap̄ih̄i Nepaitand̄ihandap̄i Katind̄ihandap̄ihaare

(Matiyuh̄o 16:21-28; Ruk̄ih̄o 9:22-27)

³¹ Aih̄i Jisaasiho namasati komi ot̄ip̄ip̄at̄ihyai sata kataunjataise. “Autaahaat̄ihom̄i Is̄hiyaam̄i Saahon̄in̄i Awais̄hon̄in̄i J̄hon̄ih̄i amb̄ipati yaas̄hand̄i awaind̄ihand̄i nan̄m̄itaapo. Aiw̄i Judaahiyaam̄i aun̄hiya gw̄inyaahiya j̄hiyaun̄i am̄i P̄irisihyaam̄i awaisaw̄ihya j̄hiyaun̄i am̄i win̄hap̄ipa kat̄iwun̄johiȳihya n̄ngis̄i ahos̄in̄imaitaapo. Aiw̄i nisap̄i poundon̄ih̄i sohon̄ih̄i n̄wisaih̄i napw̄ito. Napotati asis̄iha mair̄imanya saniyon̄ih̄i n̄n̄i asohon̄inimand̄i jap̄ih̄i an̄mwaah̄patomb̄i nepaito,” undataase.

* **8:28:** Eraijaaho so j̄ih̄i aimehura Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha atiwi net̄i Komi p̄iw̄iha awusaati bimainjati Jisaasiho sanḡi napih̄ihura Autaahaat̄iho asohoi aim̄i numwaasi yam̄hapataat̄ihap̄i naihi k̄inaungw̄iha aim̄i p̄ih̄itat̄i sanaih̄ihop̄itopo. 1 Kin̄i 17 n̄handaap̄ih̄i mmome. † **8:30:** Mesaiyaahoe toh̄it̄imand̄i sand̄i sat̄iw̄i “Komi Is̄hiyai Jap̄ih̄i Numwaitand̄i Autaahaat̄iho Nam̄hanati Ah̄wisihore,” tawaatopo.

³² Koai nusoaipaitandihapaapi Jisaasiho komi otipipatihiyai titihi ausaati kaundataase. Aih Pitaaho Jisaasihoai nawisati numwaasi noti yandih bitotama koai nuwisapuwati saundataase. “Awaisihone, kinyi satipi windi kamaatime. Owetane,” undataase.

³³ Ami Jisaasiho nepemaitati komi otipipatihiyai iwinjataise. Winjatata Pitahoai sreti ko katirihireti sata kamaatitandi kaundataase. Iyati koai Jisaasiho piwaha watipaha sata kaundataase. “Bwaasirihirane,[‡] kinyi ningisi nanimasi nawisapitipi kiranjinihi numbwimape. Kinyi Autaahaatho maaritati gwinyaasipapaapi windi gimunyaahise. Kinyi nehi ishiya maaritwi gwinyaahohirihireti gwinyaapaise,” undataase.

³⁴ Saundatosati ishiya wirisandihiyaisati komi otipipatihiyai gaatati numwaati neti naasaimbipih ahoyataise. Ahoyatosati kiyai saundataase. “Ami ishiya ningisi nanipinjitaatiwaahi kiya sawanaami maaritohiwaiwai ahosumapi kaiwaanhi namamapise. Kiya ningi nanipinjitaatiwi kiya sawana nga itatamaniniwi bimitaatiwihandi kandinihi namamapise. Namamapi ipi titi atawihati nepi isiw nanipinjawise.

³⁵ Ami utaaho wo sawaho wani biyati nga bimitandihandapaahhi anditati napamataataahi ko ipotihura konhi ningisati maasi bimitandihandi nihirati namaitaise. O ami utaaho wo nisapimatonihuni ami nis piwaha gaaha wanihaapimatonhi ko sawaho biyati nga bimitandihandi nihirati namati ami napotaataahi ko ipotihura nga ningisati konhi jinjapihi asohoematati bimitandihandi naitaise.

³⁶ Iyataati ami utaaho wo maapi yapipatambihaiwa nahatewa kohesayanati netaati kandaahi ko ipotihura asitimatati konhi jinjapihi bimitandihandi nihirataataahi ami akitindi napindi nunyati ko asitimatati bimitandihandi naitaise? Apipaahi owetaise.

³⁷ Siyati ko asohoematati bimitandihandi nihirati owetanihi ko nawiho nga nunya komi maariho asitimatati bimitandihandi windi japihi namaitaise. Apipaahi owetaise.

³⁸ Ishiya wani kimura bimohiyimiya maipihandi apipaahi tisaitati ami apipaahi maipihura bindawaayopo. Isi ami ishiya nisapi mawonaaahi ami Nin Ishiyaami Saahonini Awaisihonini Jihonini nisi Apihomi watipihandi nausainjtihandatihi yamihapataatihapi Autaahaathomi enjerihiya otipipatihiyaisati nasataahura kiyaapi ningisi manyonhi kiyai ahosumwaito,” undati kiyai kaundataase.

9

¹ Jisaasiho kiyai sata kaundatosati ami wa saundataase. “Nini sangisi akitinihi sandi kasatataato. Ishiya kimiya wani kimbih bitohohiyimiya usa sangi napwisaihi Autaahaatho ishiyai iwinja bimindihandi watipihandisa noaipahonhi mmondaapo,” undataase.

*Kima Pwima Jisaasiho Noipati Wipetahoemainjtihandapahaare
(Matiyuhu 17:1-13; Rukho 9:28-36)*

² Asisaha aimi 6 kiyati sanaiihura Jisaasiho Pitaahoaisuni Jemsihoaisuni Jonhoaisuni numwaasi sisih utaarhoasini nasaamanataise. Aih kasini sisihoaasini nehi sawanaahih bitotawaayopo. Aih kingwaasami ndihet keti Jisaasihomi ambipati wipetahati noaipataise.

[‡] **8:33:** Autaahaathomuni Kraisihomuni ami komi ishiyaami tiworihomi sati ambipate. Iyati ami Pitaaho Kraisihomi tiworho Bwaasirihiramatiyati gwinyaasih kandapi itihundataase.

³ Iyati ami komi uti apotihiri noipati nehi kichoepi taanahitindaise. Iyati utaaho wo maapi yapipatambihho wapaara bausanati bausonihhi siyati windi kichoepimetitaise.

⁴ Aihhi kingwaasi jawa Eraijaayi Mosesiya* kiyaami ndiheti noaipapi Jisaasihoaisami maasi taami piwaatinjihhi otipipatihingwaasi winjawaayopo.

⁵ Aihhi Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Katipinyasingihone, nyahi gaanihhi kimbihhi bindihaayoni anihaiwa gohaparihaiwa nausarisaati maurimandi animatitaano. Waanji kinyapitanihhi, waanji Mosesihopitanihhi ami waanji Eraijaahopitanihhi nyahi animatitaano,” undataase.

⁶ Pitaahouni Jemisiyi Joniyauni apipaahi aungwohandi waati yayawaawi ami piwihha wa Jisaasihoai kaunditihha owetihhi namati sandi Pitaaho kandaase.

⁷ Aihhi tiwipati witi nasati kingwaasi neti napapihati namaasamataise. Aihhi kati tiwipataatihapi piwihha wa Autaahaatihho Jisaasihopi katihhi sataha noaipataise. “Kimo Nisi Maasihihho Akohotihhi Nini Koai Maarihho nunyati wuwitihosi ko piwihha kasatonihha baiwi atiwihise,” taha noaipataise.

⁸ Aihhi kingwaasi piwihha sa atiwosawi keti keti nepemainaniwi jawaa-handi kandi isihiya usaisi maawinjahopo, nehi Jisaasiho sawahohihhi bitosihhi iwinjawaayopo.

⁹ Sandi siyati noaipasihhi mmonihhi atiwimapi japihi sisihho koaasini namasi noatipawaawi Jisaasiho kingwaasi saundataase. “Sahi sisimoaasini kimandi noaipasihhi mmonihohitimandapi isihiyai saimainje undiwi apipaahi windi kamundihise. Kamundihhi bimambihhi Nini Autaahaatihomihhi Isihiyaami Saahonihhi Jihonihhi Awaisihonihhi napomatati japihi nepasanihura sandapi isihiyai sahi ausaapi kaunditaatiwe,” undataase.

¹⁰ Aihhi kingwaasi komi otipipatihingwaasi Jisaasiho kaundisihha atiwi nepi kaundirihireti japepihirawaayopo. Saiwi kiyawaahandi kandi Jisaasiho, “Nini japihi animwaahipatombi nepaito,” undisihapi windi namausesipainjihhi kaami tanyaaha ko napindapinyatindihho? Niwi kanawaatopo.

¹¹ Aihhi kingwaasi Jisaasihoai satihhi nunjenawaayopo. “Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihhiya Eraijaahopi ko jihhi napitaise tiwi napindapi katopo?” *Marakaiho 4:5*
undiwi nunjenawaayopo.

¹² Aihhi Jisaasiho wihooanihha kiyai sata kaundataase. “Ye, mandihhi akite. Kiya akiti titihhi katawaatopo. Eraijaaho kahapaamapipa neti japihi titihemaitandi ko jihhi napitaise. Iyataahandi kandi Autaahaatihomihhi Isihiyaami Saaho Jihho Awaisihho yaawihandi awaindahandi pihitati naitaise. Iyati ami isihiya koai nehi wapaamataiwi, ‘mmopi niwisapi nemapi ahosumwapihhi pohipihwitaapo,’ tati Autaahaatihomihhi piwihhaatihhi napaapi jipatihpindise?”

¹³ Nini sangi akitinihhi sandi kasatataato. Eraijaahohi aimi napise. Aimi napihhi ami isihiya koai kawitaatihhi maaritohipipa kireti aimi kawisopo ami Autaahaatihomihhi piwihha katati jipatihpindirihireti japepihirihho,” undati Jonihho isihiyai baawusisihopi gwihnyaataati sa piwihha kaundataase.

Kima Piwihha Jisaasiho Metihho Womihetapi Itihho Maipihhoi Nemasitihandapihhaare
(Matiyuhho 17:14-21; Rukihho 9:37-43a)

* **9:4:** Eraijaayi Mosesiya sura jihura Judaahiyaami awaisururapitopo. Mosesihho winihapipa numwisihore. Aihhi ami Eraijaaho so awaisihho jihho Autaahaatihomihhi piwihha atisati neti kopi awusaasihore.

14 Aih+ Jisaasiho Pitaaho Nem+siho ami Jon+ho Jisaasihom+ ot+ip+pat+hiya usenda jap+hi nap+w+ n+wipaawaayopo. Nap+w+ iwinjawa is+hiya ap+paah+ kiyai otaatemap+ bitotawa ami w+n+hap+pa kat+wunjohiy+hiya p+w+haara pw+is+pataahamataiw+ tunn+w+ kan+haun+ iwinjawaayopo.

15 Aih+ Jisaasiho aim+ nasa noaipas+h+ is+hiya wir+sand+hiya winjaposaw+ waati yaiw+pwitawaayopo. Waati yaiw+pwit+w+map+ ket+ dosi ruhiti deti Jisaasihoaap+h+ nuwi, “Aim+ son+ nasapaino?” und+w+ p+waundawaayopo.

16 Aih+ Jisaasiho kom+ ot+ip+pat+hiyai sata nunjenataise. “Sah+ kimiya is+miyaisaw+ pw+is+pataahamataiw+ p+w+haara napaap+ tunn+hopo?” undat+ nunjenataise.

17 Aih+ is+hiya wir+sand+hiyaami ot+ihat+hap+ utaaho wo dotat+ Jisaasihoai saundataase. “Kat+punjing+hone, n+n+ nisi maas+h+hoai gisenda numwaasi nasataayo. It+p+ho maip+ho kom+het+ bindata timb+pa nunyat+ kom+ p+w+ha nemat+ maahomwaan+ net+ n+wisapus+h+ ami ko p+w+ha biyat+ w+nd+ p+waamaatiho.

18 Iyataati kimo nisi met+moai it+p+ho maip+ho nahatewet+ siyat+ is+watataati koai net+ waati maahutat+ yap+patet+ net+ tusaataise. Sawih+ nisi met+mo kom+ maahomwaan+ mipatet+ sisipa maahoair+h+r+ nasat+ noamat+ ami mang+r+ net+ sawaho ikw+nat+ ik+it+h+tisataise. Iyat+ ami kom+ amb+pat+ t+h+rot+p+tat+ yahamip+ndaise. Aih+ wan+ n+n+ koai kiny+ ot+ip+pat+miyaap+h+ kiya koai t+it+h+wiw+tond+ numwaasi nasa-taayo. Numwaasi kiyaap+h+ nason+hand+ kand+ kiya met+mom+het+ it+p+ho maip+ho bimis+hoai w+nd+ nga nemaamahopo,” undataase.

19 Aih+ Jisaasiho p+w+ha sa atisatosat+ is+hiya wir+sand+hiyaisun+ kom+ ot+ip+pat+hiyaisun+ saundataase. “Ese, sah+ is+miyaat+ nisap+ w+nd+ g+imaanunyaahopo. N+n+ sangisat+ napitiyahaiwaara maas+ bindataati kaind+sasitande? Napitaind+haiwaara bindata sam+ naanjwaiwa net+ awisit+map+ notoaatitande? So met+hoai n+ngisaap+h+ numwaasi nap+wisono!” undataase.

20 Aih+ kiya metoai numwaasi Jisaasihoaap+h+ nasawaayopo. Aih+ it+p+ho maip+ho Jisaasihoai usonataati yayat+ ket+ kuraan+h+ metoai net+ yap+patet+ maahuta wonamaat+h+ tusaataise. Aih+ met+ho nehaatat+ t+waapananati ahonda sisipa maahoair+h+r+ kiyataise.

21 Aih+ Jisaasiho metom+ sap+hoai sata nunjenataise. “Kiny+ met+mo napitiyahaiwaara k+miyat+ kiyataise?” undat+ nunjenataise. Aih+ metom+ sap+ho Jisaasihoai wihoaan+ha sata kaundataase. “Met+ho sang+hohuraape.

22 Iyataati ami wiwet+ it+p+ho maip+ho nisi met+moai sohoai tiwamaitotat+ sis+haap+h+ net+ t+hoaat+ ami osetet+ net+ t+mandaati kiyatoandaise. Isi am+ k+ny+ ganaah+ met+moai wapa kawimb+ yaindaanyangis+ kiny+ maar+ho as+ip+nyime,” undataase.

23 Aih+ Jisaasiho met+homi+ sap+hoai saundataase. “K+ny+ n+ngi sandapaase. ‘K+ny+ gaatanaaho, ndapaase.’ Ye, n+n+ nge. K+ny+ nisap+ g+nunyaapaapaah+ ami k+ny+ nisap+ g+nunyaahing+it+hand+ nahataapa taat+ nan+h+yat+ k+ny+ g+nunyaahing+r+h+r+ k+ret+ noaipaitaise,” undataase.

24 Aih+ ket+ kuraan+h+ metom+ sap+ho waati kaahaata saundataase. “Jisaasihone, kinyap+ kimo met+moet+ it+p+ho maip+ho bimis+ho nga nemaitaise nd+ n+n+ g+hunyaataayo. Saind+ g+hunyaataahand+ kand+ nisi kinyap+ g+hunyaahoh+it+hand+ wonj+ nenoah+ton+ k+ny+ nep+ and+it+nipe kinyap+ n+n+ g+hunyaahoh+it+hand+ noapat+ wat+p+it+tando,” undataase.

25 Aih+ Jisaasiho jata is+hiya taah+it+hand+ kap+h+ nihiti nasauh+ it+p+ho maip+hoai p+w+ha wat+p+ha saundataase. “K+ny+ it+p+

maipihonj isihyaami atihiri nepi niwisapuhinihi piwaha atihomiwi ami maahomwaanj nepi niwisapuhinihi piwaamaatohihonge, kimo metimomihetapi noaipasi konjinihi numwe. Kinyi japihi nambi komiheti namindaape. Konjinihi numbwi mape,” undati itihundati tahamanati nemataise.

²⁶ Aih itipihho maipihho waati kaahaatati noaipasi notataaheti metihoai neti waati kisihisisa kwaanhoaniya yotamapi noaipasi notaise. Siyati itipihho maipihho metihoai neti yotindihandapi metiho kwaapanimaasati napomataahomatiyati yapipateti ahondaise. Aih isihya taahiyihiya mmonawaawi metiho aimi napomataise tawaatopo.

²⁷ Iyauhi ami Jisaasiho metihomi ikwiri iwiwati titihiwisih ko nepati doti titihi bitondaise.

²⁸ Siyati Jisaasiho kiyamapi anaanj nandaasih komi otipipatihya nehi sawanaahih Jisaasihoaisawi bindawa koai saundiwi nunjenawaayopo. “Nyahi napindapi itipihho maipihho soai nga windi newaamaamaho?” undiwi nunjenawaayopo.

²⁹ Aih Jisaasiho kiyai wihoanjiha saundataase. “Itipihho maipihho seta-hoaisaahi nehi gaapipataahih† nga nemaitaapo,” undataase.

Kima Piwaha Jisaasiho Napotati Japihi Nepaitandihandapi Kasinihandi Katindihandapihaare

(Matiyuhu 17:22-23; Rukiho 9:43-45)

³⁰ Aih Jisaasihouni komi otipipatihyauni kapih aunahipa namasi Garirihandaahira kand Garirihandam otihapih daimi nowaayopo. Aiwi Jisaasiho isihyaapi sawahopi aimi yamo napise nnawa napiw usondaatiwhandapi windi maarimitise.

³¹ Ami sandi apaapimaah, komi otipipatihyai taati kataunjataate. Iyati ami ko komi otipipatihyai saundataase. “Isihyaami Saahonini Jihonini Awaisihonngi isihya tiworisaami ikwiraatihinimasaihi ami kiya nngi sohonih niwitaapo. Niwisaihi napomatati animwaahipatombi asisaha mairima saniyonih japihi asohoninimandi nepaito,” undataase.

³² Isihya yaasihandi naninyawi nusaihi napomatati asisaha mairima saniyonih japihi animwaahipatombi nepaito undisimaapi komi otipipatihyai wndi gimaawunyaatati namausesipainje. Siyati namausesipainjihandi kand kiya Jisaasihoai nunjendaatiwhandapi yayawaawi nesipapi kanyate undiwi koai wndi namunjenihopo.

Kima Piwama Jisaasiho Isihya Awaisawihiyaimatohirihiretapi Katindihandapihaare

(Matiyuhu 18:1-5; Rukiho 9:46-48)

³³ Aih Jisaasihouni komi otipipatihyauni aimi Kapaniyaamihanda noaipapi anaanj nandaapi bindawaawi Jisaasiho komi otipipatihyai sata nunjenataise. “Daihra nyahi taawa nasihaawi sahi akitindi napindapi piwaha wihwihoanji kanimi nasopo?” undati nunjenataise.

³⁴ Aih kiya wihoanjiha sapaapi katihato undiwi wndi kamundopo. Ami wihoanjiha kamundohitmandi ami kiya daihra wihwihoanji saniw, “nyamimatihapi diyaamaho awaisihore?” niwi kaniwawihanditih namapi kiya yatihitawaayopo.

³⁵ Jisaasiho yatih bindata komi otipipatihya 12 kaiwihyaasi kiyai gaatati deti komihin ahoyatosati ko kiyai saundataase. “Sami wo noaipati jhoematitandaah so isihya nahatiyaami nehi ipotihomatati ami isihya

† 9:29: ami nandapa onaayohitihandaahihhe tati utipihho wiwaatih sa ahondaise.

nahatiyaami yatihhi otitihhi nehhi otipipatihohematati otipipati kiyane,” undataase.

³⁶ Sata kaundatosati Jisaasiho metihonji wonji numwaati kiyaami ndiheti otihapihhi ahiiwihii bitondaise. Bitosihhi konji komi ikwiraatihhi numwaati isiwatataati kiyai saundataase.

³⁷ “Utaaho wo metihonji kimonjamatiyahonji ami nisapimatonihhi wonji metihonji numwaati iwitatamanataataahii so nningi nanimaataise. Iyati ami nningisi wo nanimaati nitatamaso so ami nningisi nanimaataamaise ami nningisi natanoaasisihoai numwaataise,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Komii Otipipatihiiyai Saundati Utaaho Wo Nyamii Tiworihomendaataahii Amii So Nyamii Naisohore Undindhandaapihaare
(Rukiiho 9:49-50)

³⁸ Aihii Joniiho Jisaasihoai saundataase. “Katipinyasingihone, utaaho wo namaanyipinjaho kinyii ambipataahii itipihho maipihhoai utaaho womihetapi taati tahamana nemasihii nyahii usonihhaawii kinyii saimbii kamaima undaati itihunda nimbipuwihhaayo,” undataase.

³⁹ Amii Jisaasiho koai saundataase. “Sahii napaapi niwimbipuwawaawe nehii iwinjasawise kiyati kaito. Amii utaaho wo nisi ambipata watipihaiwa wiwa kaisihho so nisapi keti maipihha wihndii kamaatitaiso,” undataase.

⁴⁰ “Isihiiya usa nyangi nyaipihndiiwii nepimaanyamahohiihiyai siya amii nyamii naisihiiyaare.

⁴¹ Nihii sangisi apipaahii akitihihi sandii kasatataato, utaaho wo sangii jasonataati kii miya Kiraisihomihiiyaaso tati nehii waapohoisangii nasamisihho soai amii nihii wihooanjihandii gaahandii nawihomataindii numwisanihihi ko naitaise.

Kima Piwima Kopii Giwunyaahohiihiyai Isihiiya Usa Maipihaiwa Kaitaatiiwihandaatihii Numwaasii Nandaitauhiihandapii Jisaasiho Katindhandaapihaare
(Matiiyuhoo 18:6-9; Rukiiho 17:1-2)

⁴² “Amii isihiiya nisapi wanii namasawii taawii ginunyaahohiihiyai kiya manyinyaamataiwihiiyai utaaho wo maipihhandii sangii kiyaunjonihii amii koai nepii jihii nawihha aungwohandii apipaahii naanjihandii komii naahutarihiiraapiihii wirapii nahemaposawii durihiraatihii nepii timandaasaiihii nawatisati napotaataahii ngaatitaise. Autaahaatihoo koai yaawihandii wihndii namumwihando.

⁴³ Amii kinyii ikwiri maipihhandii kinyii kaitaapihandaatihii angisi niyonaahii gaasii ketii kuraanihii kirisii tisatimape. Ikwiri nehii naasairisapi asohonimatitaapihandii nga naitaapo. Amii wiwa ikwiri maindimurisapihonii opaimbii sisihha kaanihii namaayotatii tihatoatisihapiihii numbwi tihooatitaino.

⁴⁴ (Amii sapiihii kiya maatimaatihiiyaami pihndiiho noaamati kiyaisinihihi nisatoapatii nanimii notoaatitaise. Iyati amii sisihha wihndii namaayotatii kaanihii tihati kiyai tihimii notoaatitaise.)[‡]

⁴⁵ Iyataatii amii kinyii auhrii maipihhandii kaitaapihira nangimaasi niyonihii kinyii maipihhandii kiyapaapaahii amii kiri tisatimape. Amii kinyii saimbii ambipati wihooanjihati tisatipi nehii wihooanjihatisahonii asitimatitaapihandii nepii nga bimitaapo amii wiwa ambipati nahatepisapihonii sisihapiihii nutaino.

[‡] 9:44: Wesi 48 handii mmome kima kandamatiyati naahwitarihrii naasairi noaipaso.

46 §

47 Ami kinyi ndiha maipihandi kaitaapihira nangimaasi niyonihi kinyi maipihandi kiyapaapaahi ami gaasi kinyi ndiha wa namwaapi yotime. Ndiha nehi naasaisapihoni Autaahaathiho gisi biyati ginjaati bimitando ami wiwa ndiha maiw+sapi opaimbihongi nepi sishihaapihi yangotitaawo.

48 Iyataati sapihi sishihaapihi pindi+piho isihiyai pindi+poaamati nainjiho windi namaapot+ ami sishiha isihiyai tihatoatisiha windi namaayotati kaanihi tihatoatitaise.

49 "Isihiya nahatiya sorihho sapipa nandapaatihi ahiyauhi ami nandapa nga jipiyataise. Isi siri kireti sishiha ishiyaami omanjitihi maipihaiwa ahotiwaiwa tihamahonihi kiyaami omanjitihi titihitati popitititaise.

50 Iyataati sorihho sapipa sapa gaahape. Gaahapandaahandi kandi sapipaami jipaindihandi nupwihooatati owendaataahi sahi japihi jipaindihandi napitaiwi nepi ahaitaapo. Isi ami sahi sapipaami jipaindihandi samiheti neti tisaitonihi ami sahi ususaati bipi napaisaati bimaawise," undataase.*

10

Kima Piwaha Jisaasiho Namaatin+wihiya Tipitapaatot+handapi Kataunjind+handap+haare

(Matiyuhho 19:1-12; Rukiho 16:18)

1 Aih+ Jisaasiho sapihi namasi yapipati Judiyaahanda notaise. Noti yapipati Judiyaahanda waapihaati Joritaanihaati nahaitati kaanihi notaise. Aih+ isihiya taahiy+hiya wirisandihandi koai usoni+wosawi napiw+ ahoyanihauhi Jisaasiho komihati kiyati namasati Autaahaat+homi piw+ha ausaati kiyai kataunjataise.

2 Aih+ Parisihiya usa napiw+ Jisaasihoai piw+ha wa nehi jaiwaiw+ha ko napititiha kanyatise tiwi iwinjatawa namasawi saundiwi nunjenawaayopo. "Nyam+ winihap+pa napondaase? Utaaho wo komi apwaataati nemaitandi sandi titihho e titih+maaho?" undiwi nunjenawaayopo.

3 Aih+ Jisaasiho kiyai wihooan+ha saundataase. "Mosesiho winihap+pa napititihapa nasanyataise," undati nunjenataise.

4 Aih+ kiya wihooan+ha saundawaatopo. "Mosesiho satise 'Utaaho apwaataati namataataahi kaati aim+ namataayo tati uti+piho jipati+piyati nunyati nemati natausaasane,' tati katise," undawaatopo.

5 Aih+ Jisaasiho komiha kiyai saundataase. "Sahi maati+maatiwi wiriti+wi Autaahaat+homi piw+ha katas+simbipa atihomiwi daahi nisaputi+wi watip+tauhi Mosesiho sapa winihap+pa katati jipati+piya ahiyataise.

6 Ami jhi wuwan+hura Autaahaat+ho kahapaamap+pa kiyati ahaisura, 'wohoaisuni ami apopaatisuni kiyati ahiyataise,' tati piw+ha katise.

7 'Isi ami woho saniy+ sapiyais+ namasi noti apwaataatisati timaamaititande.

8 Saim+ timaamaitamaami kasanyuri noaipapi ambipati yandhi yatiw+tamaamaise. Owe. Kasanyuri noaipapi ambipati nehi naasaipatisahasanyure.'

9 Iyataati kasanyuri Autaahaat+ho neti maasi timaamah+wataise. Isi utaaho wo neti kasanyuri timaawip+taapaane," undati Jisaasiho kaundataase.

§ 9:46: Wesihandi 46 handi ami 44 handi sauri 48 handamatiyahaurisi wesi 48 handi mmome. * 9:50: Kimandi wesimandi satatise, Kraisihoi nuwipinjohiy+hiya kiya kopi

g+wunyaahot+handapi yaawat+ naanjawis+haiwa newaahandi kandi kiya ususa baiwi ger+niwi napaisaati bimaawise ndaase.

10 Jisaasiho kiyai sata kaunda namahaasihi ipotihhi anjipipihapi japihi nowaayopo. Nuwi bindawa komi otipipatihya Jisaasihoai piwaha ishiya namaatinohiyihya tipitapaatotihandapi katisihaapi nunjenawaayopo.

11 Aihhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Utaaho komi apwaataati namatosati ami waati neti wirataataahi so komi apwaataati jahaati neti maipihandi kawisataise. Iyati ami kasanyurami namaatinjitihandi neti nopisataise.

12 Iyataati ami apopaati waati warihoi namasi noti woai namaatataataahi kasanyurami namaatinjitihandi neti nopisati maipihandi kiyataise,” undati komi otipipatihyai kaundataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Manyinyai Gaahandi Numwindihandapihaare
(Matiyuhu 19:13-15; Rukho 18:15-17)*

13 Ishiya usa metihonyai numwaasi nasawaayopo konyai Jisaasiho saundati, “Sangisi Autaahaatihho gaahandi kasisane,” undati komi ikwiri ahwisati gaahandi numwitotwo. Aihhi Jisaasihomi otipipatihya kiyai itihundiwi nwisapuwawaayopo.

14 Aihhi Jisaasiho ishiyai komi otipipatihya itihundiwi nwisapuhotihandi mmonata kandapi ko windi maarimitati apowihhi ko kiyai saundataase. “Sahi metihonyai nepi namaawisapupise. Nehi iwinjasawise, kiya ningisenda kaiwi napito. Ami ishiya kimonyaamataiwihiyai Autaahaatihho nga iwinjatitaise.

15 Nini sangisi akitinihi sandi kasatataato, metihonya wapa nehihapa nunyauhahapa nanhaiwi nehohipatamataiwihhi ishiya Autaahaatihho kiyai iwinjatitandi metihonyaamataiwihhi kopi windi gimaawunyaahohiyihiyai ko windi maawinjatitaise,” undataase.

16 Sata Jisaasiho kiyai kaundatosati metihonyai numwaati komi ikwira namaahatata nahatonyai kiyaami mitihoatihhi ikwiri ahwisati uripatisati saundataase. “Autaahaatihho sangisi gaahandi kasisane,” undataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Ishiya Ikipipa Taahipipaisahiyaapi
Katindhandapihaare
(Matiyuhu 19:16-30; Rukho 18:18-30)*

17 Jisaasiho sapihhi namasati taati namasisi naihi utaaho wo nuhiti nasati Komi utatototi timahiyati komi atotipati atotipiwesati bindata sata nunjenataise. “Katipunjingihonhi gaahone, nini napitiyataatinihhi gaahandi asitimatitandihandi neti nasisoari bimitande?” undati nunjenataise.

18 Siyati ko nunjesihhi Jisaasiho koai wihoanaha sata kaundataase. “Ningi kinyi napaapi gaahone ndipi kandise? Nehi Autaahaatihohihhi gaahoso.

19 Kinyi winihapipaami piwahaapi aimi gwinyaapihone. Winihapipa sandaase.

‘Sahi ishiya usaisi windi siyihiyai timaamapise. Sahi namaatwihyaati ushiya ashiya usa sami siwaasisa ami sami siwoyaametahiyaisawi ambipati windi timaamaamaitwise. Sahi ishiya usaamihapa ikomaanwise. Ishiya piwaha atiwihhi nepi tipitapaapi mmonihohiyihyaapihi sahi piwaha usaapi jaipitiwaha kamaatwise. Sahi usaisi jaipundiwi kiyaamapa nawihho ami wapa wapaisangi aipi namausepise. Sahi sami siniya japiyaami piwaha atiwihhi kiyai nepi autaahi isiwatwise,’ *Japihhi Numwaasihho 20:12-17; Winihapipa 5:16-20*

tati winihapipa ahondaise,” undati kaundataase.

20 Aihhi ko Jisaasihoai saundataase. “Katipinyasingihonye, nini metihoninihuraapi sapa winihapipa nahataapa japepihirimi napiti wani kimirandaise,” undataase.

21 Aihî Jisaasiho koai titîhi iwinjatataati maarîho nunyati maarîho wîwîwati koai saundataase. “Kinyî winîhapîpa nga japepîhîrapaahandî kandî nehî naasaindîhi wîndapaahîhi nenoaahîtapaise. Isî wanî numbwî kinyî ikîpîpa kahapaamapîpa nahataapa nepî isîhiya usaisî nunyapî nawîho nepe. Nunyapî nawîho nepî isîhiya ikîpîpa apîpaahî owehatîmai nawîho ko nunye. Kinyî saimbî kiyapaapaahî kinyapîhaiwa apîpaahî gaahaiwa yamîhapataatîhi ahisotîtaise. Numbwî saimbî kaimbîmapî nambî nîngî nanîpinje,” undataase.

22 Aihî ko Jisaasiho pîwîha kaundisîha atisataati namati mandîropatati wîndî maarîmitati maarîho naanawisaho notaise, amî ko ikîpîpa taahîpîpaisahondaato.

23 Siyati ko aimî naihi Jisaasiho komî otîpîpatîhiyai gaamati winjatataati kiyai saundataase. “Isîhiya ikîpîpa asaketahiya Autaahaatîho iwinjatîtandîhandaatîhi napîwî nandaitaatiwî apîpaahî naanamaitaise,” undataase.

24 Aihî Jisaasiho pîwîha sata kaundîhi kiya komî otîpîpatîhiya atisawaawî waati aungwohandî yaiwîmapî gwînyapenawaayopo. Saiwî yaiwîpwitauhî amî Jisaasiho kiyai jîhaati saundataase. “Nisî metîhonyaate, utaaho wo Autaahaatîho iwinjatîndîhandaatîhi nandaitandaisîhoai amî koai Autaahaatîho iwinjatîtandî apîpaahî kimbimatati naanamaitaise.

25 Sandî utaaho wo ikîpîpa asaketahoai Autaahaatîho iwinjaati bimîtandî apîpaahî watîpîtati naanamati nîwîpîndaise. O amî Kamerîhandîhi jaatîhîramî daundîrîhîra wîndî namitanati wîndî napasîpasinati kamaayati nga nanîhiyati napaisaati nandaasi nutaise,” undataase.

26 Aihî ko Jisaasiho sata kiyai kaundîhi, kiya komî pîwîha atisawaawî maarîho owetîhi yaiwî waati gwînyaawaayopo. Saiwî waati gwînyaawaawî kiya sawana sanawaatopo. “O siyonaahi, utaaho nînapitîyahoi Autaahaatîho japîhi numwaati asîtimatîtandîhandî numwîtaise?” nîwî nasenawaayopo.

27 Aihî Jisaasiho komî otîpîpatîhiyai titîhi iwinjatata kiyaami nasenîhohîhaapî wîhoaanîha saundataase. “Sandî apîpaahî naanîhandisî isîhiya kiyaami maarîwî andîtitotîhandî namwaipaitaise, owetîtaise. O Autaahaatîhohî ngaatîtaise. Isî Autaahaatîhohî komî maarîtati gwînyaasîrîhîretî katonîhi nahatewa nga noaipaitaise,” undataase.

28 Aihî amî Pitaaho pîwîha wa Jisaasihoai saundataase. “Nyangî nya-some! Nyahî nyamî kahapaamapîpa isîwasohîpîpa namasisî gi nangîpinjai nasahaayono,” undataase.

29-30 Aihî Jisaasiho komîha pîwîha kiyai saundataase “Nîni akîtinîhi sangî sandî kasatataato. Isîhiya usa nisapîmatati amî nisî pîwîha isîhiya usaisî ausaapî kaundîtaatiwîhandapîmatonîhi kiyaami anaanî saingîho saahoai sanasîhiyai saniya sapiyai mwaaya maatiyai osaataati namasi naisaihaahi, amî Autaahaatîho nanîpîmatî waati ambîpati owehaiwa wîhoaanîhaiwa pîhîtati numwîtaise. Siyati wanî kîmaapî yapîmbataapîhi waati anaanî saingosaahoya sanasîhiya saniya mwaaya maatiya osaataati waati naitaise. Iyati amî isîhiya koai naanîhaiwa numwîtaapo. Isî siyati kaisîho amî ipotîhura gaahandî asîyaimatiwî jinjapîhi jinjapîhi bimîtaatiwîhandî naitaise.

31 Isî isîhiya taahîyîhiya wanî kîmura noaipapî jîhimatohîyîhiya ipotîhura kiya noaipapî ipotîhiyaimatîtaapo. Iyonîhi amî isîhiya wanî kîmura noaipapî ipotîhiyaimatohîyîhiya ipotîhura kiya noaipapî jîhiyaimatîtaapo,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Napwitandihandapi Piwaha Mairimaara Kaundindihandapihaare

(Matiyuhu 20:17-19; Rukiho 18:31-34)

³² Aih+ Jisaasihotih+ kom+ otip+pat+hiyaatih+ daih+ra taaw+ daim+ niyawaayopo, am+ kiya aunah+pa Jerusarem+handaaahap+ niyawaawo. Aih+ Jisaasiho kom+ otip+pat+hiyai ipotema ko kiyaam+ jih+ daim+ niyataise. Iyataati am+ kom+ otip+pat+hiyai yawih+ yaiw+ niyawaayopo. Aih+ am+ is+hiya usa ipot+ n+wipinjai niyohiy+hiyaisangi waati yayawaayopo. Aih+ Jisaasiho kom+ otip+pat+hiya 12 kaiw+ ikw+imaindimw+itih+ auh+ram+ yahur+tahiyaisaah+h+ yand+h+ nawisaiwa numwaati koai wapa Jerusarem+handa nusoaipahon+h+ am+ is+hiya kom+ amb+pateti yaaw+haiwa nunyaw+ kawitaat+w+haiwaap+ ningi sanitaapo undati saundataase.

³³ “Sah+ nis+ piw+ma at+niwise. Nyah+ wani+ taawa Jerusarem+handaaahap+ niyahaayo. Is+ kap+h+ Jerusarem+handa n+n+ Autaahaat+homi Is+hiyaam+ Saahon+n+ J+hon+n+ Awais+hon+n+hi nipi nan+maapi p+risihiya is+hiya is+hiyaapi Autaahaat+hoai nandapa t+h+w+ dipuman+hohiy+hiyaam+ m+ti+hiyaamuni am+ win+hap+pa Kat+wunjohiy+hiyaam+ ikw+raat+h+n+masaih+ n+n+ napwitandihandapi kiya piw+ha nep+ nis+het+ yanutaapi, ‘Kiny+ win+hap+pa nemapain+ napope,’ nd+w+ piw+ha wisas+taapo. Saiw+ piw+ha wisasaw+ is+hiya Judaahiyaam+ dawaap+p+h+ bimohiy+hiyaam+ ikw+raat+h+n+maitaapo.

³⁴ Saiw+ kiya n+ngi nep+ kiyaam+het+n+masaih+ am+ kiya tiworisa n+ngi sis+p+h+nd+w+ maahoaip+nupw+ am+ ir+h+ra maahw+it+w+ n+ndipap+ am+ sohon+ngi n+wisaih+ n+n+ napw+to. Napomatati ipot+ asis+ha mair+ma saniyon+hura asohon+nimand+ jap+h+ nepaito,” undataase.

Kima Piwima Jisaasihoai Jemisiy+ Joniya Kiny+ Wih+wihoan+ Y+hoanyangi Nep+nyitaape Und+m+ Nunjes+it+handapihaare

(Matiyuhu 20:20-28)

³⁵ Aih+ Jepetihom+ mwaahur+ Jemisiy+ Joniya nam+ det+ Jisaasihoai saundamaase. “Kat+p+nyasing+honye, kiny+ y+hoanyangi wapa kanyitaap+handapi gis+ nang+send+h+haawiyo,” undamaase.

³⁶ Aih+ Jisaasihom+ha wih+hoan+ha kuri saundataase. “N+n+ sihoasangi napindi kasitande?” undati nunjenataise.

³⁷ Aih+ kuram+ha wih+hoan+ha gw+nyaas+ha Jisaasihoai saundamaase. “Ipot+hura kiny+ kiny+ gaahaiwa sis+haamatiyati otiwa kaumbwaati is+hiyai n+wusainj+it+handaat+h+ kiny+ gan+ho gaahoas+n+ amb+pati wand+ha awais+ha nep+ is+hiyai iwinjatapaahura kiny+ y+hoanyangi kanyatisam+h+ kinyatiyaha amb+pati am+ wand+ha awaipati neha won+n+ kiny+ ikw+r+ gaat+h+r+aihoan+itan+h+ am+ won+n+ kiny+ ikw+r+ konaamohihoan+ gisaha is+hiyai iwinjaaha bim+ti+haaw+to,” undamaase.

³⁸ Aih+ Jisaasihom+ha wih+hoan+ha kuri saundataase. “Sahuraahi sa piw+ma n+ngis+ nan+sepi kandisaap+ w+nd+ baim+ g+munyaapi mon+mihurahe. Owetise. N+n+ yaas+hand+ waapoho sawinj+ho ip+ho yahohomatiyahand+ nandandiyoh+it+hand+ sahuraahi nga n+ngisam+ maas+ maingwanaan+n+ newaati nandaano? Iyataati is+hiya waap+haateti nandaahauh+ waap+haati nur+maasas+patamatiyati n+ngi yaas+hand+ awaind+hand+ siyati nan+maasaitaise. Is+ siyati yaas+hand+ nan+maasahon+h+ sihoah+ kand+ nis+ maar+ho amb+pati nahand+ yaasind+handaat+h+ maas+ maingwanaan+n+ nandaasaih+ maingwanaanangi ahoyati nanyamaasaitaiso?” undataase.

39 Aihĩ kuri saundamaase. “Ye, yĩhoanyangisangi kinyĩ naanĩhandĩ kinyĩ ambĩpatĩ amĩ maarĩho nahatonĩ yaasahandĩ naitaapaingĩwĩmaiwaamaahĩ amĩ kiyaha naito,” undamaase. Aihĩ Jisaasiho komĩha wĩhoaanĩha kuri saundataase. “Akĩtĩnĩhĩ sĩhoaaahĩ nga waapoho nandandiyohĩho nanĩmĩ amĩ yaasatĩ naanĩhandĩ nĩngi waapĩhaatamatiyatĩ nanĩmaasaitandaindĩmandĩ sĩhoasangisangi nga nasamaasaitaise.

40 Nasamaasahonĩhandĩ kandĩ nĩnĩ sĩhoasangisĩ wonĩ nisĩ ikwĩrĩ gaatĩhĩraihooaanĩtanĩhĩ amĩ wonĩ konaamohihooaanĩtanĩhĩ nĩngisapĩ wonĩ otĩpĩpatĩ satĩ kaimbĩ amĩ wonĩ satĩ kaime satĩtandĩhandĩ sandĩ nisĩhandĩmaahe. Owetise. Sandĩhĩ Autaahaatĩhomĩhande. Autaahaatĩhomĩhandisĩ isĩhiya satĩ otĩpĩpatĩ amĩ aunahĩpa naitaatĩwe tatĩ netĩ tĩmanatĩ namĩhanatĩ kiyapĩ gwĩnyaasawĩhiyai numwĩtaise. Nunyatĩ ahĩwitaise,” undataase.

41 Aihĩ amĩ otĩpĩpatĩhiya sasaahoya ikwĩmaindĩmwĩ 10 kaiwĩhiya kuri Jisaasihoai saundĩmĩ nunjesĩhaapĩ atisawaawi kiyai Jemĩsiyĩ Joniyaapĩ apousataise.

42 Aihĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiya nahatĩyai numwaatĩ detematosatĩ ko pĩwĩha sata kaundataase. “Sahĩ kĩmandĩ aimĩ mmopĩ gwĩnyaapĩhiyaate. Isĩhiya usa Judaahiyaanamĩ dawaataatapĩhiyaamĩ mĩtĩhiya awaisawĩhiya isĩhiyaisĩ iwinjaawĩ bindawaawĩ nyahĩ awaisawĩhiyaaniso tĩwĩ maaritĩwĩmapĩ wandĩha ambĩpatĩ awaipatĩ nunjawĩ kiyaaamĩ isĩhiyai nepĩ urĩpatiwĩ otĩpĩpatĩ aungwohaiwa kimbimatahaiwa waatĩ nunyawaayopo. Aiwĩ amĩ kiyaaamĩ awaisawĩhiya Kinĩhiyaisangi kiyaaamĩ watĩpĩhandĩ wandĩhaaraahĩ isĩhiyai nepĩ yatĩhĩ otĩtĩhemapĩ saundĩwĩ, ‘Sahĩ nyamĩ yatĩhĩ pĩnuwĩ nyamĩ pĩwĩha baiwĩ atĩnyiwĩse,’ undĩwĩ maaritĩwĩ apĩpaahĩ watĩpĩtĩwĩmapĩhiyaare.

43 Isĩ siyahaiwa saiwa gaahaiwaametisĩ samĩ otĩhatĩhĩ saiwa apĩpaahĩ wĩndĩ namoaipane. Apĩpaahĩ owetane. Isĩ samĩ wonĩ noaipapĩ usaaamĩ jĩhimatĩpĩ awaisĩhonĩmatĩtaapaahĩ kinyĩ noaipapĩ nahatĩyaamĩ nehĩ otĩpĩpatĩhonĩmate.

44 Iyataatĩ amĩ samĩ wo noaipa jĩho awaisĩhoematĩtandaahĩ ko noaipatĩ sahĩ nahatĩyaatamĩ nehĩ otĩpĩpatĩho nehĩhoematane.

45 Sandĩ apaapĩmaato. Amĩ Nĩnĩ Isĩhiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ bwandĩpĩhonĩnĩ nasohĩtĩmandĩ otĩpĩpatĩ nĩngisĩ nĩtatamanatĩ andĩtĩniwĩtandĩhatĩ isĩhiya kaiwĩ nĩtatamanisaihĩ nga bimĩtandĩ nĩnĩ nasataamaayo. Owetise. Isĩhiya taahiyĩhiyai nĩnĩ iwĩtatamanĩtĩ amĩ Autaahaatĩho kiyai nunyatĩ numwaitandĩ nisĩ ambĩpatĩ nawĩhomataindĩ koai nunyandandĩ napĩtĩhonĩne. Nĩnĩ saindĩ nunyainjanĩhĩ Autaahaatĩho nisĩ ambĩpatĩ nunyatĩ isĩhiya taahiyĩhiyai numwaitando,” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Utaaho Wo Batimiyaasiho Ndĩha Niyotahoai Jisaasiho Nusorĩhaasĩtĩhandapĩhaare

(Matiyuhũ 20:29-34; Rukĩho 18:35-43)

46 Kiya naiwĩ aunahĩpa Jerikohanda noaipawaayopo. Noaipapĩ Jisaasihotĩhĩ sapĩhĩ namasi taatĩ naihĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaunĩ amĩ isĩhiya taahĩtĩhandĩ kiyai nĩwĩpinjai niyohiyĩhiyaunĩ katĩ aunahĩpitĩ namasisĩ Jisaasihoaisawĩ taawi aimĩ niyawaayopo. Aihĩ utaaho wo komĩ ndĩha niyotaho Batimiyaasiho, Timiyaasihomĩ mwaaho isĩhiya daihĩra nuwĩ napĩwĩyohĩpĩpĩhĩ bindataise. Komĩ ndĩha siyatĩ niyotahosĩ isĩhiya daihĩra nuwĩ napĩwĩyauhĩhiyai nawĩho kahapaamapĩpaapĩ itundatĩ daihĩra mangĩrainĩ bindataise.

⁴⁷ Isi ko daihira mangiraini bindataati ishiya satiwi, “Nasarethandaahapi Jisaasiho yamo taati nasataise,” tiwi katauhi atisataise. Atisataati ko waati kaahaata sandaase. “Jisaasihone, Daawitihomi mwaahonji Satihone, kinyi nisapi maariho tihitane,” tati kaahandaase.

⁴⁸ Aihisihiya taahiyihiya koai itihundiwi, “Kinyi kaahaapa bipi namihaape,” undiwi niwisapuwawaayopo. Saiwi kiya koai namihaape undauhhand kandi ko kiyaamihaha atihomaawisa waati asakata kaahaata, “Daawitihomi Mwaahonji Satihone, kinyi nisapi maariho tihitane,” tati kaahandaase.

⁴⁹ Aihisihiya komi gapipa atisataati namati kapihi bitondaise. Bitondaati saundataase. “Napita sopi gaatiwise,” undataase. Aihisihiya so ndiha niyotisoai gaatiwi saundawaatopo. “Kinyi maaritipi dosis name Jisaasiho kinyapi ko nasane ndaaso,” undawaatopo.

⁵⁰ Aihisihiya komi apotihiri tiwathihaati nipaatihiri nausohaati yotamapi dosis Jisaasihoapihi notaise.

⁵¹ Aihisihiya komi saunda nunjenataise. “Nini gisi napindi kahitandi gaatise,” undati nunjenataise. Aihisihiya komihaha wihoanaha saundataase. “Katipinyasingihonye, nisi ndiha nanorhaatonhi japihi nga bairi jaitandito,” undataase.

⁵² Aihisihiya komihaha wihoanaha saundataase. “Kinyi nisapi ko nisi ndiha neti nga nanorhaitaise tibi andititipi ginunyaahingitihandaahi kinyi ndiha nangorhaatonhi numwe,” undataase. Aihisihiya komi piwiheti keti kuraanhi komi ndiha biyati nusorhaatih biyati jati Jisaasihoai niwipinjai daihira notaise.

11

Jisaasiho Aunahipati Jerusarethanda Awaisiho Kinjhoematati Nandaasithandapihaare

(Matiyuhu 21:1-11; Rukiho 19:28-40; Joniho 12:12-19)

¹ Aihisihiya naiwi deti Jerusarethanda noaipaitaahetih aunahipihauri Betipaakihandamuni Betaanhandamuni sisihho Oripihoaasin niyawaayopo. Saiwi taawi niyawaawi Jisaasiho komi otipipatihuri yahuri jih natausaasataise.

² Natausaasataati kuri piwihaha saundataase. “Kimihini kimati aunahipimatih jahohimata numwise. Numwi tithi mmonama dongihandami mwaaho sipipihoho ishiya windi awitimatih dahomaiwihho wiraposisaihi wiranditaise. Isi ko nesipap nesi nami kimbhi ngingi nanimitaaitime.

³ O ami ishiya usa shoaasangi sasatiwi, ‘sahuraahi dongihohai napitaitaitimi taami nesipase?’ satisaihaahi sahuraahi kiyai saundamise. ‘Awaisiho komi otipipati witi ahotih kati kaitandi kanyatihisi kati kiyati owetanihi japihi keti kuraanhi numwaasisamaitaise,’ undimise undati,” natausaasataise.

⁴ Siyati kuri Jisaasiho kaundati natausaasih numwi mmonama dongihandami mwaaho aimi akururaaho sipipihoho anihandami maasometeti daihiraam nehini wiraposaui wirandih mmonamaise. Mmonimosami taami kandi dongihandami mwaaho numwaasi nutotimi nesipamaise.

⁵ Saimi taami nesipasih ishiya kapihi bitohoyihiya kuri saundawaatopo. “Sahuraahi napaapi taami dongihandami mwaaho nesipase?” undiwi nunjenawaapo.

⁶ Aih+ kuri+ Jisaasiho nas+sesaihaah+ saund+m+ kaund+m+ise undatati+ kaund+is+ha ka kaundamaase. Aih+ kiya kuri, “Gaasi+ gohi+ numwaasi+ numw+ise,” undawaatopo.

⁷ Aih+ kuri+ dongihoai+ numwaasi+ Jisaasihoap+h+ noaipamaise. Noaipapi+ kuram+ apot+h+r+ tiwat+haat+h+ niyos+r+h+r+ nausohaap+ dongihandam+ dawaar+h+ret+ ahaih+ Jisaasiho kas+n+ nasaamana+ bindataise.

⁸ Aih+ ami+ is+hiya+ taahiy+hiya+ apot+h+r+ kiyaami+ tiwat+haat+h+ niyohoh+p+paisangi+ nausohaap+ daih+ra+ Jisaasiho+ nutand+h+ra+ gaamapi+ nusapaap+ gwaumw+ nowaayopo. Aih+ ami+ usa+ osaataati+ nuw+ ipati+ iw+w+r+h+om+ isaaha+ niman+w+ nesip+w+ daih+ra+ gaamapi+ gwaapowaayopo.

⁹ Aih+ is+hiya+ j+hun+ ipotun+ Jisaasihoai+ ot+h+apemap+ maarit+w+ nowaawi+ waap+h+t+w+ satawaatopo. “Nyah+ Autaahaat+h+hop+ maarit+haayo. K+mo+ Awais+ho+ Autaahaat+h+om+ amb+pataah+ nasahosi+ Autaahaat+ho+ koais+ gaahat+ kaw+sati+ gaahand+ nunyane. Osaana.

¹⁰ Kimand+ noaipas+t+mand+ nyam+ as+ho+ Daawit+ho+ is+hiyai+ iwinjaat+ bimind+h+handamatiyahand+ noaipaitandais+ gaahand+ noaipaitand+h+and+ Autaahaat+ho+ koai+ nunyane. Nyah+ Autaahaat+h+hop+ waat+ maarit+haayo. Iyaat+ Autaahaat+ho+ yam+h+apataat+h+ bimis+hoai+ mep+ autaahewaum+haayo,” t+w+ konyah+tawaatopo.

¹¹ Siyat+ saiwa+ noaipas+h+ Jisaasiho+ niyat+ aunah+pa+ Jerusarem+h+anda+ nandaat+ niyat+ Autaahaat+h+om+ An+ Awaind+h+andaat+h+ nandaat+ nahataapa+ kat+h+ ahotimb+pai+ jati+ mmonataise. Mmonat+ kiyamapi+ ip+ho+ aim+ not+ tipatet+ namaatipas+h+ kat+h+ namasi+ ipaahaap+ noaipati+ komi+ ot+p+pat+h+iyaisat+ maasi+ aunah+pa+ Betaanihandaahapi+ notaise.

*Ipat+ P+hoaip+h+omatiyahat+ Yand+p+ho+ Namingos+h+ Kati+ Jisaasiho+ Yand+p+ho+ Namingope+ Undih+ Awaip+tind+h+andap+haare
(Matiyuh+ 21:18-19)*

¹² Saiw+ nuw+ aunah+pa+ Betaanihanda+ nanopaw+ bowih+ nepasi+ jap+h+ kap+h+ Betaanihanda+ namasi+ niyawaayopo. Niyawaaw+ Jisaasihoai+ jau-manataise.

¹³ Aih+ Jisaasiho+ ipati+ w+t+ p+hoaip+h+omatiyahatami+ yand+p+ho+ namin-gohat+ on+h+ wonj+ yan+naat+h+h+ mwini+jati+ aheti+h+ jataise. Jataati+ wiwa+ yand+p+ho+ ningot+ ahot+t+aiso+ tat+ detap+ mmondand+ niyataise. Niyat+ detap+ yand+p+ho+ ningot+ ahot+t+aiso+ ta+ mmonata+ yand+p+ho+ ningoaitand+h+ura+ sang+ndaat+ neh+ yananaat+h+ nupwaitati+ mwinati+ aheti+h+ mmonataise.

¹⁴ Aih+ kat+ ipiti+ Jisaasiho+ saundataase, “Is+hiya+ kiny+ yand+p+ho+ j+haati+ w+nd+ nand+w+ namaah+indaapo, owet+taise,” undati+ kaundih+ komi+ ot+p+pat+h+iya+ p+w+ha+ sa+ atiw+ newaayopo.

*Is+hiya+ Kahapaamap+pa+ An+ Awaind+h+andaat+h+ Ahiyaw+ Nunyaw+ Nehauh+ Jisaasiho+ Tahamas+t+handap+haare
(Matiyuh+ 21:12-17; Ruk+h+ 19:45-48; Jon+h+ 2:13-22)*

¹⁵ Aih+ kiya+ naiw+ Jerusarem+h+anda+ noaipawaayopo. Noaipapi+ Jisaasiho+ Autaahaat+h+om+ An+ Awaind+h+andaat+h+ nandaataise. Nandaat+ is+hiya+ kat+h+ taaw+ kahapaamap+pa+ nunyaw+ naw+ho+ nep+ ami+ naw+ho+ yap+pati+ w+t+w+taahap+ho+ nunyaw+ Judaahiyaam+h+oetemap+ nep+ kiyohiy+hiyaami+ gan+ho+ net+ nepuhotaise. Iyat+ ami+ is+hiya+ naw+ho+ nunyaw+ koho+ d+pis+ho+ gaarehand+ Autaahaat+h+hoai+ numw+taat+w+ nehoh+waiwaami+ gan+ho+ net+ nepuhotaise. Iyat+ ami+ kiyais+ net+ tahamanausoasataise.

¹⁶ Net+ nepuhoti+ kat+h+ An+ Awaind+h+andaat+h+ usaan+paipataini+ ami+ got+t+p+h+rot+ is+hiya+ saiwa+ jap+h+ is+isi+ kat+h+ nandaap+ nuw+ nap+w+maitaat+w+ net+ n+wimb+p+wataise.

17 Iyati ami ko isihiyai kataunjati saundataase. “Autahaatihomi piwaha jipati pindisahaatihapi Autahaatihom sandaase. ‘Nisi anaanj saanj isihiya yapih nahandaahapahiya nahatiya napiw gaapunditaatwahaane,’ tati jipati pindise. Satati jipati pindihandi kandi sahi ishiyaami nawho wihooanjho titih kamwaanj namunyaw wihooanjho wo ikoniw nusaitaatw sandi sahi kiyawaayopo. Siyawaaw nisi anaanj ikohiya ikopa kaitaatw noaatitaatwahaanemawaayopo,” undataase.

18 Aih piisihiya ishiyaapi nandapa tihw Autahaatihomai dipumanihohiyihiyaami mitihiyauni ami Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihiyauni Jisaasihom piwaha sata kaundisahaapi atiwi newaayopo. Atiwi newaaw Jisaasiho sohoai tiwitaatwihira daihraapi daawaayopo. Iyataati ami kiya kop yayawaayopo. Sandi kop yayotimandi apaapimahe, ami ishiya nahatiya Jisaasihom piwaha atisawaaw kiyaami maarho windosihuni ami Jisaasihopi maaritauhe.

19 Aih aim ipiho naihi asihananaataatih Jisaasihouni komi otipipatihyauni aunahipati Jerusaremihandi namasi nowaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Satati Utaaho Wo Wapaapi Gwinyaataati Kapa Akitinhi Naito Tati Kop Gwunyaati Autahaatihomai Nunjenihonaahi Nunjesipipa Naitaise Tindhandaapihaare
(Matiyuho 21:20-22)

20 Nanopaw bowih kohokoaisaw nepasi daihra niyawaaw ipati witi pihoaipihomatiyahati awaipitamasih mmonawaapo. Sati ipiti isaaha isititi saatitho tamitati damipati tambatihiri nahataapa osamati apipaahi napoti awaipitamataise.

21 Siyati awaipitamasih Pitaaho mmonataati gwinyapenataise. Gwinyapenataati bat ipiti kaundindhandaapi namati Jisaasihomai ko saundataase. “Katipnyasingihonye, jase, kimati ipimatisi kinyi bati itihundingipati wani aimi awaipitati napomataiso,” undataase.

22 Aih Jisaasihomaha wihooanjha kiyai saundataase. “Sahi baiwi Autahaatihopi gwinyaapise.

23 Isihiya usa baiwi Autahaatihopi gwinyaahohiyihiya kimiri shooarimiri tipimati, ‘kinyi niwautipesi durihiraatih titimandaate,’ undiw nga kaunditaapo. Kaundisaihi ami kireti titih kiya noaipaitaise. Saiwi kaunditaatwihiya maarho yiyahwi gwinyaapihiyamahe, owetise. Nehi maarho naasohih gwinyaap nyahi katisaihi titih akipipa noaipaitaise tiwi gwinyapenawaaw katitaapo. Isi nini sangi akitinhi sandi kasatataato, sahi wapaapi gwinyapenawaaw katisaihaahi titih akipipa sami katohimumwaanj kamwaanj japepihira titih kapa noaipaitaise.

24 Isi sahi Autahaatihopi gaapundiw wapa naitaatw koai nunjenawaaw nyami kaundohipipa akitinhi kapa titih naito tiwi gwinyaawaawaahi sami katohipipa kapa titih naitaapo satiti nini sangi akitinhi kasatataato.

25 “Isi sahi gaapunditaatw dowaheti utaaho wo sangi maipihandi windi kasindhandaapi kop gwinyapenawaawaahi namapi komi maipihaiwa sangi gaapundiw watawa jih nepumapise. Saiwi kaisaihaahi ami sami japiho yamihapataatih bimisiho sami maipihaiwaisangi nesamaitaise.

²⁶ (O ami utaaho wo sangi maipihaiwa kasiwaiwa nepimuwawaawaahi ami sami japihho yamihapataatihhi bimisiho sami maipihaiwa windi ne-samaamaitaise owetitaise,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.)*

Awaisawhiya Jisaasihoai Watipihandi ndi Nahinyati Kahitihhi Kinyi Sandi Kiyapaise Undotihandapahaare
(Matiyuhu 21:23-27; Rukihho 20:1-8)

²⁷ Aihhi kiya japihhi napiwihhi Jerusaremihandha noaipawaayopo. Noaipapihhi Jisaasiho Anihhi Awaindihandaatihhi nandaatitahi taatitahi daayataise. Aihhi pihisihiya awaisawhiya Autaahaatihhoai nandapa tihhiwihhi dipumanihohiyihhiyaami mitihhiyauni ami Judaahiyaami winihapihpa katihwunjohiyihhiyauni ami usa gwinyahaahiyauni Jisaasihoapihhi nasawaayopo.

²⁸ Napiwihhi Jisaasihoai satihhi kiya nunjenawaapo. “Kinyi isihiyai Anihhi Awaindihandaatihhi saiwa kamaiwise undipihhi niwisapupihhi kaingitihmandi watipihandi diyaamihandaahhe? Aimbhi ami gisihhi saimbhi kaimehita ndi kahitihhi kinyi kiyapaise?” undihhi nunjenawaapo.

²⁹ Aihhi ami Jisaasihomihha wihooanihha kiyai saundataase. “O ami nihhi piwihha wa nehhi naasaahihhi nasihsendaano, sahi wihooanihha baiwihhi nepihhi kandisaihaahhi ami nihhi kaiwa kaiwa kiyohihhiwihhi maiwaapihhi watipihandi sandaahhe satitihhi sangi kasatitando. Isihhi nihhi sandi nasihsendaano.

³⁰ Jonihho isihiyai piwihha ausaatihhi kaundatihhi ami waapohora baawusindihndihhi Autaahaatihhomihhi watipihandaahho e yapihpatambihhi isihhiyaami gwinyahotihhandihhi watipihandaahho wanihhi sahi kandihwise?” undatihhi kiyai nunjenataise.

³¹ Sata Jisaasiho nunjesihhi kiya sawana sanawaatopo. “Nyahihhi napititihhihaawe? ‘Nyahihhi Autaahaatihhomihhi watipihandaahhe,’ undisaihaahhi piwihha Jisaasiho wihooanihha sanyatitaise. ‘Amihhi Autaahaatihhomihhi watipihandaahhi naahhi sahi Jonihhopihhi napindapihhi gi maawunyaahhopo?’ nyatitaise.

³² O ami nyahihhi, ‘isihhiyaami gwinyahotihhandihhi yapihpatambihhi watipihandaahhe,’ undisaihaahhi ami isihhiya Jonihhopihhi Autaahaatihhomihhi piwihha atisatihhi netihhi ausaasihhoe tiwihhi giwunyaapihhiyaasihhi kiyasihhi nyapihhi apowitaiso,” nnawaatopo. (Amihhi kiya sanihhiwihhi kanihhotihmandihhi sandihhi kiya isihhiyaapihhi yayawaawihhi kanawaatopo.)

³³ Aihhi kiya yayawaawihhi namapihhi Jisaasihoai saundawaatopo. “Nyahihhi saiwaapihhi windhhi mmonaahiyaane,” undawaatopo. Aihhi Jisaasihomihha ami kiyai saundataase “O siyonaahhi ami nisangisihhi watipihandi sandihhi so nanihmihihhandha saindhhi kiyataayo satitihhi windhhi kamaasatitito,” undataase.

12

Kihma Pihwihha Isihhiya Maatihmaatihwihhiya Wainihandi Osaataatihhi Jaawihhi Bimohiyihhiyaapihhi Jisaasiho Namihhana Katindhhandapahaare
(Matiyuhu 21:33-46; Rukihho 20:9-19)

¹ Aihhi Jisaasiho piwihha namihhanaha Judaahiyaami awaisawhiyaapihhi kiyai sata kaundataase. “Utaaho wo wirihhihhihhi wainihhandihhi niyaamatihhi naporihhihhi nisatihhi nisihhoapotosatihhi ami waapoho wainihhandihhi namwaitandihhandihhi kiyataise. Kiyatosa ami anahhihhi waanihhi isihhiya wainihhandihhi ikondaatihwihhiyaapihhi tamangihpihpihhihhi jaawihhi bitoaitaatihwihhihaanihhi autaaahhi nihwaataatihhi anihmatataise. Siyatihhi kiya owetihhi isihhiya usasihhi saunda nunyataise. ‘Sahihhi nisihhi osaataatihhi wainihhandihhi kihmandihhi ninjaawihhi bitosawihhihhe.

* 11:26: Utihpihhaiwa taahihwihhiwihhi wihwaatihhi kihma piwihma windhhi jihpatihpihindise. Owe.

Ninjaawi bitotawaawi wainhandi ningohonihura sapihandi nanawaawi ami niwahonisapihandi nanimitaatiwo. Aiwami windi nunyawisihiyai nawihonaitaatiwe,' undati kiyaami ikwiraatihimataise. Siyati nunyamapi konihi kaanhi waphapi nomataise.

² Nomati ketinjati wainhandi aimi ningoti akuraihura komi otipipatiho woai saundataase. 'Kinyi numbwi nisi wainhandi ninjaawi bitohohiyihiyaapahi noaipasamhi kiya wainhandi windi nahimisaihi nanenapita numwe,' undati natausaasataise.

³ Siyati natausaasih ko naihhandi kandi kiya wainhandi jasohiyihiya komi otipipatihoai isiwatawa timambwi ahiyaw neh taanahhoai japhi nepi natiwusaasawaayopo.

⁴ Aih ami wainhandami satiho komi wainhandi jaawi bimohiyihiyaapahi jhaati komi otipipatiho woai natausaasataise. Aih ami koai isiwatawa mitihaathi timbipi jtipitahandi tipi mawahandi nunyawaayopo.

⁵ Aih wainhandami satiho ami komi otipipatiho woai jhaati natausaasataise. Natausaasih ko noti kiyai iwinjasihi kiya koai sohoai tiwawaayopo. Aih wainhandami satiho ami komi otipipatihiya taahiyihiyai natausaasataise. Natausaasih kiya nuwi kiyai iwinjahauhi jhiyai kawisohipati kati kawiw usai goti tipusoaasawi ami usai siyihiyai tiwawaayopo.

⁶ Aih ami komi mwaaho neh naasohihi maarho biyati wiiwahoai ipoti natausaasitandi bindataise. Aih ipotaataatinihi sawahomi mwaahoai wainhandi jaawi bimohiyihiyaapahi neti natausaasataise. Natausaasataati sapihon sandaase. 'Nisi maasihihomi piwaha kiya baiwi atiwiwitaapo,' ndaase.

⁷ Satati natausaasih ko noti noipasih wainhandi jaawi bimohiyihiya taati naih koai iwinjaposawi kiya sanawaatopo. 'Kimo utaamo wainhandi kimandami satihomi titihi mwaaho akohoe. Isi koai sohoai tiwitihaawi napiwise. Tiwisaihi ko naponihi ko wainhandi osaataati naitotahandi namawa nyahi kandi nesaihi nyamimatando,' nnawaatopo.

⁸ Satiwi kanawaawi namapi komi mwaahoai isiwatawa sohoai tipi osaataatami nehiaati yotawaapo.

⁹ "Isi wainhandami satiho kiyaisi napitwitaise. Osaataatami satiho nasati kiyaisi siyihiyai tiwamaitaise. Tiwamati komi wainhandi osaataati usai nemwitaise.

¹⁰ Piwaha kima sata jipati pindisiha sahi windi awimitiwihiyaato:
'Anjanj anjimatohiyihiya yasiha kimaapi ponyase tiwi namahotiha wani noipati mihotirisati anjanapi yasiha aundetihon anaahihaimatataise.

¹¹ Awaisihon sawahon sandi siyati kaihi nyahi mmonihawwi apipaahi gaatihon maaritihawwi,' *Aunihihiri 118:22-23*
tati jipati pindise," undati kiyaisi kaundataase.

¹² Sata Jisaasiho kiyai kaundihon Judaahiyaami awaisawihiyai komi piwaha atiwisawaawi ko nyapi piwaha sa namihanaha kandaase tiwi Jisaasihoai isiwitotowi gwinyahohiyihiya namapi isihyaapi yayawaawi koai namasi nowaayopo.

*Kima Piwima Jisaasihoai Isihiyai Nyami Awaisihon Sisaahoai Nawihon Numwitaano Undiwon Nunjenhotihandapihaare
(Matiyuhon 22:15-22; Rukihon 20:20-26)*

13 Saiw+mapi nuwawi bowihi ishiya Parisihiyaami usaisuni ami Erotihomihiyaami usaisuni ko napitinyatise tiwi bipi iwinjatawa nunjendaatiwi Jisaasihoaapihi natiwusaasawaayopo. Aiwami piwaha wa wipita asireti kaundonaahi asireti satipihone undiwi piwaha komiheti nutotwo.

14 Aihikiya nuwi Jisaasihoaapihi noaipapi koai saundawaatopo. “Katipinyasingihonye, nyahi gwinyaahaayo kinyi utaahoni ainahihoni piwaha titihi gaahaahihiki katipihonitiniho. Aimbami kinyi ishiyaami gwinyaahohiwaiwaapuniki nyapi itihitohiwaiwaapuniki windi yamaimbiki andititipi bitotapa Autaahaatihomiki piwaha naasika Akitihahihiki katipinyasapihonye, ishiya awaisawihiyaisuni gwiharaahiyaisuno. Isi waninyangi kanyate. Nyahi awaisiho Sisaaho Romihanda nahataapihi jatisihoai nawihogamanihomiki otipipati kaitandihonunyaahaahisandi Judaahiyaami winihapipa newa nopisashaayono e owetiso? Isi Sisaahoai nawihonunyaano e namunyaano?” undiwi kiya nunjenawaapo.

15 Aihikiya kiyaami jaiwaiwi iwinjatawa nunjenhotihandiki usonataise. Usonataati kiyai wihoahihisa saundataase. “Sahi napaapi napipi ningi ninjatawa jaiwaiwi taawi nanisehopo? Nawihotaanauhihowo isisi nasawaahaahinanyawewise ninimmondaano,” undataase.

16 Undihikiya nawihowo nunyauhi ko netimmonatosati amikiyai saundati nunjenataise. “Kimatikiwipimatuniki ambimbatuniki diyaamihate?” undataase. Aihikiya saundawaatopo. “O awaisiho Sisaahomihate,” undawaatopo.

17 “O siyonaahi wapa awaisiho Sisaahomihapanaahi amiki koai titihi komihapa nunyawise. O amiki wapa Autaahaatihomihapanaahi amiki titihi kapa Autaahaatihohi nunyawise,” undataase. Undati Jisaasiho piwaha kaundihiki kaapi kiya namapi yaiwimapiki maaroamapi pihitiwi gwinyaawaayopo.

*Kima Piwima Jisaasihoai Satiyusihiya Ishiya Napohiyihiya Japihi Nepaitaatiwihandapi Nunjenhotihandapihaare
(Matiyuhu 22:23-33; Rukho 20:27-40)*

18 Judaahiyaami usa ishiya Satiyusihiya Jisaasihoaapihi napipi noaipawaayopo. Isiya siya Satiyusihiya satiwihiyaare. Ishiya napohiyihiya japihi winki namepaitaapo tiwi gwinyaapi katiwihiyaare.

19 Isi kiya Jisaasihoai saundiwi nunjenawaapo. “Katipinyasingihonye, Mosesiho nyapi winihapipa kimba sata jipatipiya ahiyataise. Utaaho sihimwaaha manyinya oweho nehiki bimainja apwaataati namasi naponaaahi sotisomiki titihi saingihosi osinahaati neti wirane. Iyonihi manyinya koapihapiki noaipahohiyihiya komiki aunahipa naitaatiwimaahewe. Owe. Sotisihomiki aunahipa naitaatiwe, tati ahiyataise.

20 Isi ishiya sapihosi naasomiki mwaaya taahiyihiya 7 kaiwihiya noaipawaayopo. Aihiki jihosi bwandipihosi apopaati neti wirataise. Ko neti wirati bimainjati maaha oweho napotaise.

21 Aihiki amiki komiki saingihosi komihiniki noaipasihosi saahomiki osinahaati neti wirataise. Wirati bimainja amiki koaisangi naasikatiki kiyati maaha oweho napotaise. Aihiki amiki kapihoisangi kati kiyati neti wirati bimainja maaha oweho napotaise.

22 Saiwi nahatiya kaimiki nuwi ipotaataatihosi 7 hoaisangi naasikatiki kiyati maaha oweho napotaise. Aihiki ipotinihi kaati apopaati napotaise.

23 Isi saati apopaati saaho saingihho nahatiya 7 kaiwihya nepi wirapihatisi asisaha isihya japihi nepapi asitimatitaitiwiha noaipahonihura saati apopaati noipati diyaamahomi apwaataatimatitaise?" undiwi Jisaasihoai nunjenawaapo.

24 Aih Jisaasihomaha wihooanaha kiyaisi saundataase. "Sahi moniwi gimunyaapihiyaato? Sahi Autaahaatihomi piwihatihi jipatiwindimbiapaapuni ami Autaahaatihomi watipihandapuni sahi apipaahi windi moniwi ami windi gimaasunyaatahiyaato? Ami sahi Autaahaatihomi piwihaha jipatiwindiwaiwaapuni ami Autaahaatihomi watipihandapuni windi moniwihiyaatisi sahi saiwa nahiriwi katawaatopo.

25 Isihya japihi nepawaahura wanamataiwi windi namaamaatindaapo. Owetitaise. Nehi Autaahaatihomi otipipatihiya yamihapataatihimohiyihya enjerihyaamataiwi bimitaapo.

26 "Isihya napohiyihya japihi nepaitaitiwindapipi Autaahaatihopiwiha katisaha sahi aima akitihihi awitiwihyaate. Mosesiho piwihahi ipati mwinihati sisaha sawiha tihindindapi jipatihiya ahaisaha sahi windi awimitowo? Sandi ipihosi aninetahonji maipihonjaatihapi sisaha tihisihapito. Sa piwihatihi Autaahaatihopi Mosesihoai saundise. 'Nini Abiraahamihoho Aisaakihoho Jekophomihoho Autaahaatihohone,' undise.

27 Autaahaatihoho so isihya Autaahaatihohopi gimaawunyaapihiya napohiyihyaami Autaahaatihohomahe. Owetise. Autaahaatihoho so isihya sangi napopi asiyihya bimohiyihyauni ami isihya aima napohiyihya kopigiwunyaahotihandaahi kiyanihi asiyaimatiwi koaisawi bimohiyihyaami Autaahaatihohore. Isi sahi nahariwihyaatisi piwihaha sa apipaahi naharitiwihaha katawaatopo," undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwihaha Autaahaatihomihoho Winihapipahoho Awaimbipahoho Jihapaapihoho Sapa Awaimbipahoho Undati Kaundindihandapihahoho (Matiyuhoho 22:34-40; Rukihoho 10:25-28)

28 Utaahoho wo Judaahiyaami winihapipahoho kataunjisihoho nasataise. Nasati atisata kiya Satiyusihiya nunjenihohowaiwa Jisaasiho nga wihooanaha biyati ausaati nusesipati kaundihoho ko winihapipahoho kataunjisihoho atisataise. Siyati biyati gaaha kaundihoyataati namati komihaha Jisaasihoai sata nunjenataise. "Winihapipahoho mahiwapaanihoho apipaahi awaimbipahoho jihapaare?" undati nunjenataise.

29 Aih Jisaasiho komihaha wihooanaha koai saundataase. "Winihapipahoho apipaahi awaimbipahoho wapaisi nusatipihahapahoho kimbaare: 'Sahi Isiraherihyaate atiwise. Nyami Awaisihoho Autaahaatihoho nehoho naasohihoho ko Awaisihohore.

30 Isi kinyi kinyi maarihoho kinyi amitiha gwinyaaahingitihandi kinyi andititingitihandi kinyi watipihandi kinyi gwisihaha saiwa nahatewa Autaahaatihoho naasomiheti niyonihoho kinyi Awaisihoho Autaahaatihohoaisaahihoho maarihoho napaitipi nunye.'

31 Aih ami winihapipahoho wapa awaimbipahoho kapihapahoho kimbaare. 'Kinyi kiwahonji maarihoho naminihi kinyi ambipatisi maarihoho nunyapi baimbi napaitipi itatamanihingipatamataimbi kinyi naisohohoai maarihoho nunyapi ami komi ambipatapihahoho nunyapi iwitatamanime.' Iyataati winihapipahoho wapa awaimbipahoho kimaaurisi nusatipihati awaimbipahoho paatitandihapahoho apipaahi owetise," undati Jisaasiho koai kaundataase.

32 Aih ko winihapipahoho kataunjisihoho Jisaasihoai saundataase. "Katipinyasingihohonye, kinyi titihoho piwihaha apipaahi akitihihi akaaha

katapaase, Autaahaat̄ho Awais̄ho nehi naasoh̄hi bindataise. O wo autahaat̄ho owetise.

³³ Is̄i nyah̄i biyaat̄i napaita nyami maar̄ho nyami gw̄nyaahot̄handi nyami and̄titot̄handi wat̄ip̄handi nyami oman̄t̄it̄hi saiwa nahatewa ak̄it̄n̄hi kom̄het̄i niyon̄hi koaisaah̄hi maar̄ho numwit̄haawo. Iyaat̄i ami nyah̄i yawanaani nyami amb̄patis̄ maar̄ho nunyaat̄i biyaat̄i napaitaat̄i itataman̄hopatamatiyaat̄i ami nais̄hiya ami is̄hiya usaisangi maar̄ho nunyaat̄i iw̄tataman̄t̄haawe. Is̄i win̄hap̄maur̄ k̄maur̄i nyah̄i atisaat̄i biyaat̄i japepih̄rot̄handi nyah̄i gaarehandi nandapa kohas̄p̄ho t̄haat̄i Autahaat̄hoai d̄puman̄hoh̄waiwa nahatewais̄i nusatip̄haataise,” undataase.

³⁴ Sata ko win̄hap̄pa kataunjis̄ho katih̄i Jisaasiho atisata ko biyat̄i t̄it̄hi akaaha katihiyataat̄i Jisaasiho koai saundataase. “K̄inyi Autahaat̄ho is̄hiyai iwinjaat̄i bimind̄handaat̄hi nandaitaap̄i aim̄i det̄itapaise,” undataase. Undat̄i kaundih̄hura is̄hiya nahatiya yayawaawi and̄tit̄wi p̄w̄ha wiwa Jisaasihoai j̄haat̄i namunjen̄hopo owetise.

*Jisaasiho Sawahop̄i K̄iraisiho Diyaamahore Unda Nunjes̄t̄handap̄ihaare
(Matiyuh̄o 22:41-46; Ruk̄iho 20:41-44)*

³⁵ Jisaasiho Autahaat̄ihom̄i An̄i Awaind̄handaat̄hi nandaat̄i kat̄hi got̄it̄p̄h̄rot̄i usaan̄aipataini bitonda p̄w̄ha ausaat̄i kataunjataat̄i is̄hiyai saundat̄i nunjenataise. “Is̄hiya win̄hap̄pa kat̄iwun̄johiȳhiya K̄iraisihop̄i Daawit̄ihom̄i mwaahoe t̄iw̄ napaap̄i katopo?”

³⁶ Autahaat̄ihom̄i It̄ip̄ho net̄i Daawit̄ihoai gw̄wunyaas̄hi ami Daawit̄ihoh̄i sawaho satise: ‘Awais̄ho Autahaat̄ho nisi Awais̄hoai saundise, “K̄inyi nisi ikw̄r̄i gaah̄raihoan̄i bime. Bimaami numbw̄i n̄n̄i kinyi tiworisais̄i net̄i kinyi as̄imwaat̄it̄hemasan̄hi k̄inyi kiyai nep̄i ip̄h̄h̄isam̄huraat̄tando,” *Aun̄h̄h̄i 110:1* undat̄i Autahaat̄ho Awais̄ho nisi Awais̄hoai kaundise,’ tat̄i kandaase.

³⁷ Daawit̄ihoh̄i sawaho koais̄i nisi Awais̄hoh̄e undat̄i amb̄hundataase. Is̄i K̄iraisiho naas̄ikura napitiyat̄i Daawit̄ihom̄i awais̄hotat̄i mwaahot̄itaise?” undataase. Undih̄i is̄hiya taahiȳhiya kom̄i p̄w̄ha saap̄i asakaiwi maarit̄wi at̄wisawaayopo.

*K̄ima P̄w̄ma Jisaasiho Is̄hiya Win̄hap̄pa Kat̄iwun̄johiȳhiyaami
Kiyoh̄iwaiwaap̄i Kaundind̄handap̄ihaare
(Matiyuh̄o 23:1-36; Ruk̄iho 11:37-54, 20:45-47)*

³⁸ Jisaasiho is̄hiyai p̄w̄ha kataunjataat̄i satat̄i kaundataase. “Is̄hiya win̄hap̄pa kat̄iwun̄johiȳhiyaami kiyoh̄iwaiwaap̄i sahi baiwi jaawo. Kiya saiwihiye. Is̄hiya nyap̄i awaisaw̄hiye nyat̄ito t̄iw̄i apot̄ih̄ri gaahapa utaar̄hapa niyosi daitaapo. Aiwi ami kiya is̄hiya ahoyan̄wi nuwi nap̄iwaiwi kahapaamap̄pa nunyaw̄i nehoh̄p̄p̄hi is̄hiya nyangi nyainjap̄i ip̄h̄rete nyat̄ito t̄iw̄i ap̄paahi maarit̄w̄map̄hiyaare.

³⁹ Aiwi ami an̄an̄i gw̄haraahaan̄i is̄hiya ahoyan̄wi Autahaat̄ihop̄i gw̄nyaapi gaapundoh̄p̄p̄hi (sinekok̄handaat̄hi) m̄taahoaahapaahaiwi is̄hiyaami nd̄het̄i awaisaw̄hiyaaniso t̄iw̄i bimaaw̄hiyaare. Aiwi wapa us̄p̄paapi ahoyan̄wi nandapa awaimb̄pa t̄ihauh̄hap̄hi noaipawaahura awaisaw̄hiyaanis̄i nyangis̄i awaisaw̄hiyaisaw̄i nep̄i ah̄nyisawosaw̄i nandapa nyangi maasi j̄h̄i nanyam̄to t̄iw̄i gw̄nyaap̄hiyaare.

⁴⁰ Aiwi ami kiya as̄hiya os̄n̄hiyai jaiwund̄wi kiyaami an̄it̄it̄hi wapa ahusotimb̄pa ikow̄n̄wi nusep̄hiyaare. Aiwi ami kiya kiyaami ikopa maip̄haiwaami tiwat̄haat̄ap̄i is̄hiya kiyaapi gaahiya ainahiȳhiye t̄ito

tiwi Autaahaatihopi gaapipa utaarihaiwa aipi pihitiwi gaapundiwihiye. Isi kiya saiwi kiyohiwaiwaapi ipotihura Autaahaatihopi kiyai naanati yaawihandi usai nusatipihahandi apipaahi awaindihandi numwitaise,” undataase.

Kima Piwima Apopaati Waati Nawihopi Kahapaamapipa Taahipipa Owehaati Autaahaatihopi Maaritati Autaahaatihopi Gaarehandi Numwindihandapahaare

(Rukiho 21:1-4)

⁴¹ Aih Jisaasiho niyati Autaahaatihom Anj Awaindihandaatih nandaataise. Nandaati bokisihandi nawihopi gaarehandapihopi wihohitihandamihini deti bindataise. Bindata iwinjatih ishiya taahiyihiya nawihopi ikipipa asaketahiya kandi nawihopi wihohitihandopihopi nawihopi wiwawaayopo. Nawihopi asaketahiya ami waati awaisihopi taahihopi kandopihopi wiwawaayopo.

⁴² Aih apopaati waati warihopi aimi napomasihopi osihaamaati kahaapaamapipa nawihopi taahipipa owehaati nasataise. Nasati nawihopi nehi jisihasurihopi yasurihopi kandopihopi iwiwataise.

⁴³ Aih Jisaasiho kaati osihaamaati iwinjatosati komi otipipatihiyai gaata numwaati detematosati kiyai sata kaundataase. “Nini akitinhihi sangi sandi kasatitaato Kimaati osinimaati warihopi owemaati kaatami nawihopi timasihopi ishiya nahatiya kimiyaami nawihopi awaisihopi kimandihopi Anj Awaindihandami nawihopi wihohitihandopihopi wihohihopi nusatipihati apipaahi awaisihopi iwiwataise.

⁴⁴ Iyataati kimiya ishiya nahatiya nawihopi asaketahiyaasi nahato nga kiyati ahusotihopi nehi yandihopi isoho timawaayopo. O kimaati osinimaati nawihopi apipaahi nenoaahita owetihahaati kaati kaatami nawihopi kora nandapa nunyati neti nandandihopi nahato konihopi timataise. Isi kaati nandapaapi nunyati neti nandandihopi apipaahi owendaise,” undati Jisaasiho komi otipipatihiyai kaundataase.

13

Kima Piwima Jisaasiho Anj Awaindihandi Nosasindaise Tati Katindihandapahaare

(Matiyuhopi 24:1-2; Rukiho 21:5-6)

¹ Jisaasiho Anj Awaindihandi namasi notaise. Namasi ko taati naih komi otipipatihopi wo Jisaasihoi saundataase. “Katipinyasingihonye, anaanj kimaaiwa apipaahi gaahaiwa sanahiwaiwe. Iyati ami nawiha kimaaiwa apipaahi aungwohaiwaaraahi anjimatihwihapanyaare,” undataase.

² Aih Jisaasihomihopi wihooanjiha koai saundataase. “Kinyi kimaaiwa animawai usonapaapino? O saiwa ipotihura nawaamaiwa tiwati nyepinati ahotiwimaiwa siyati windi ahimotitaise. Owetitaise. Isihiya nepi natipi nopisasiwi nepi nepuhwitaapo. Nepuhwisaihi nahomanindihopi mihapahopi yatihopi yapipateti timihaitaise,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Naanjihaiwa Pihitati Noaipaitaise Tati Katindihandapahaare

(Matiyuhopi 24:3-14; Rukiho 21:7-19)

³ Jisaasiho niyati nasaamanati Anj Awaindihandi wihini ahetihopi Sisihopi Oripihooasini bindataise. Aih komi otipipatihiyai nehi wingwaasihihopi koapihopi nasawaayopo. Kingwaasami ambipati Pitaahotihopi Jemisihotihopi Jonihotihopi Endiruhotihopi siya nehi sawanaahihopi napihopi Jisaasihoi satihopi nunjenawaayopo.

⁴ “Kinyi Anj Awaindahandi neti nopisasindaise tipi kanyatingitihandi maahiwura noaipaitaise? Iyataati jhi siwipati wapa napitiyahapa noaipahonhi sandi kinyi katindahandi aimi koaipaitande taati nyahi gwinyaitihaawe?” undiwi nunjenawaayopo.

⁵ Saundauhi Jisaasiho namasati kiyai wihoanjiha sata kaundatase. “Sahi baiwi jaawo. Isihiya usa sangisi jaipisatitaawo.

⁶ Isihiya taahiyihiya napiwu nisi ambipati ambihitiwi ninu Mesaiyaa-honinu kimikonine satiwu isihyaati taahiyihiyaatangi jaipisatisaihi ami sah wiwa kiyaami jaipipa atiwuwu kiyaapi gwunyaitaawu jaawo.

⁷ “Iyataati pwisipati aungwohaiwa detuni kaanahunu noaipahonhi piwaha sahi atisawaawu kaiwaapi yaiwu ami samu maarho owemaasetane. Amu Saiwaahi titihi noaipahonhi sahi asisaha aimi detitithe titawu saiwaahi kiyati jhi noaipaitaise. Jhi noaipataahandi kandi asisaha ipotaha sangititaise.

⁸ Isihiya yapipati witaahapihiya dosisu ami isihiya usa yapipati witaahapihiyaisawu tundaapo. Aisaihi ami awaisiho kinjho womihiya dosisu awaisiho kinjho yapipati witaahapihomihiyaisawu tundaapo. Iyonhi ami ipipatipati nahataapipihhi ipipatipindaise. Iyonhi ami wapihhi wapihhi jarho noaipahonhi isihiya nandapa nandaatwihapa owetitaise. Saiwa apopaati maaha namwitandu timendaati jhi wuwani namasati kihurakihura goti yausamu notu aimi detitihhi suraanhi kaatami ambipati aungwohandi yaawindihandamatiyati jihapihapa namasati noaipaitaise.

⁹ “Isi ami sangisangi baiwu jaawo. Sangi isihiya jaipi nepu wisairapi nasamaasi nuwu piwaha piwaatitaatwihapihisamaitaapo. Aiwi ami anj gwiharaahaiwa ahoyanuwu ami Autaahaatihopi gwinyaapi gaapundohiwaiwa sinekokihaiwaapihi tisawutaapo. Aiwi kiya sahi nisapi ginunyaahotihandapi nisapisatiwu sangisi nasamaasi nuwu awaisawihyaami ndiheti ahisitaapo. Ndhietu ahisisaihi sahi nisu piwaha ausaapi kaunditaapo.

¹⁰ Nisu piwaha gaaha wanaha akaaha yapipati aunahipati nahatewaara gaamapi nuwu isihiyai kiya baiwu atitaatwuhhi ausaapi kaundisaihihura asisaha ipotihaanhi sura noaipaitando.

¹¹ Iyataati sangisi jaipi nepu wisairapi nasamaasi piwaha piwaatitaatwihapihhi naisaihi sahi piwaha napititaati kaunditahaawe tiwu yaiwu pihitiwu waati gumunyaapise. Owe. Autaahaatho keti kuraanhi sahi piwaha katitaatwihaha nasamitaise. Nasamitaisi sahi baiwu piwaha ausaapise. Iyataati sa piwa sahi nehi sawanaati wundi amusaitaapo. Owetitaise. Autaahaatihomuhhi Itipihho samihetapi piwaha sahi katitaatwihaha ausaitaise.

¹² Usa saingo saahoyai numwaapi isihiya usai numwisaihi kiya tiwutaapo. Iyonhi ami sapihho komu mwaahoi naasikati kiyati isihyaami ikwiraatihimahonhi kiya koai tiwutaapo. Iyonhi ami mwaaya matiya dopawu maatimaatiwu saniya sapiyai isihyaami ikwiraatihimasaihi kiya tiwutaapo.

¹³ Iyataati isihiya sapi apipaahi apowitaise. Sandi nisapi kiyaisi poundonhi kiya sangisi pohipisitaapo. Isi utaaho wo saiwa siya noaipahonhandi kandi anditita kaiwaisi ipihatisamatu asisaha ipotihapuhhi jaati bimishoi Autaahaatho numwati asitimatitandihandi numwitaise.

*Kima Pihima Jisaasiho Apipaahi Maipihandi Wundi Noaipaitaise Tindhandapihaare
(Matiyuhuhhi 24:15-28; Rukihuhhi 21:20-24)*

14 “Sahi utaaho woai iwinjaitaapo ko Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatihhi neh Autaahaatihopaahihhi gaarehandi tihohitihandi aritaahandi ahetimbipihhi apipaahi maipihapa kapihi ahimotihapihhi gonhiyat wanhandi ko nesi nandaati maipiyausoasa neti nopisasoniho. Iyonihhi isihiya ese tiwi yaiwi kiyaami ambipati mwitunwi usondaapo. (Utaaho piwaha kima awindaaho biyati gwinyaane). Isi sura isihiya Judiyaahanda bimohiyihiya kiyaami Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatihhi utaaho apipaahi maipihandi yawimatahandi kiyonihhi kima asisaha ipotihhe tiwi mmoniwimap yanhiimap sisihoaasinapi naiwise.

15 Iyataati isihiya sura kiyaami anjtaupwataatihhi* masapipihhi bimambiwihiya anjtitihhi kiyaamihapa isisi nutaatwihapa naitaatwihandapi windi gmunyaitaapo. Aiw kiyaamapa naitaatwi anjtitihhi windi namindaapi yanhiimaitaapo.

16 Iyonihhi ami isihiya osaataati bitombiwihiya japihhi nepemaitiw nuwi kiyaamihapa uti apotihiri kiyaami anjipipihhi naitaatwi windi namuwise yanhiimapise.

17 Aisaihi sura asihiya maaha sanghaisahiyauni ami maahaapi gwisihiyauni keti sura yanhiimap namaisaihi yaawihandi naitauhi, “Ese”, nngi kiyaapi maariho tindataise.

18 Saiwa siyati wipati wipiwati boaahonihura sangisaapihhi namwaipaitandi sahi Autaahaatihopi baiwi gaapundwise.

19 Ami sandi apaapimaato sura naanjhandi apipaahi awaindihandi noaipaitaihto. Jihura Autaahaatihho kahapaamapipa kiyati ahaisuraapi nasati wani kimura siyahaiwa windi namwaipase. Iyataati ami ipotisangi windi siyahaiwa naanjhaiwa apipaahi awaiwaiwa windi namwaipaitaise.

20 Isi Awaisiho Autaahaatihho asisaha sa naanjhaiwa apipaahi awaiwaiwa noaipaitandi neti nuhimaitandi aimi gwinyaase. O ami ko windi siyati asisaha sa neti nuhimaamahonaah isihiya windi nga bimimaawi nahandi kiyaanhi owetitauhe. Saitihati kati ami Autaahaatihho isihiya komhiyaimatitawwi aimi namihanati ahwisawihiyaapimatonhi gwinyaataati kiyai neti iwitatamanitandi namati asisaha neti nuhimaitaise.

21 “Isi sura isihiya usa napwi nisapi satwi, ‘Kraisihho komi isihiyai japihhi numwaitandi Autaahaatihho namihainjihho kimbhihi kimosi jase ami yaihapihhi yaihos jase ami mihapihhi mihosi jase,’ satisaihi ami sahi kiyaami piwaha atiwi windi gimaawunyaapise.

22 Iyonihhi ami isihiya usa taahiyihiya napwi sangi jaiwisatwi sasatitaapo. ‘Nini kimonini Kraisihonini Autaahaatihho komi isihiyai japihhi numwaitandi nanimihainjihonine,’ satitaapo. Aiw ami usa taahiyihiya neh ninaasohi wura wura napwi satwi, ‘Nini Autaahaatihomi piwaha atindi neti kop awusaahohihonine,’ satwi jaipisatitaapo. Aiw ami kiya watipihaiwa kihaiwa kihaiwa kahatamatipetahaiwa kaitaapo. Satwi saiwa kiyawaahandi kandi Autaahaatihho isihiya komhiyaimatitawwi namihanati ahwisawihiyai maawi jaipundwi numwaitaaitaitaapo.

23 Siyahaiwa noaipaitaihi ami kaiwa sangi noaipasihhi nini piwaha jihhi timaniti aimi kasatataatoni sahi baiwi jaawo.

* **13:15:** Judaahiya kiyaami anjhaiwaami anjtaupwati nimaayawi anjmatawaayopo. Anjtaupwataatihhi wapa nandapa ami ipatami yandipihho ipiyawaayopo. Aiw yatihihura mbipa nepi kasini nanopi ami gaapundawaayopo.

*Jisaasiho Isihyaami Saahonini Jihonini Napitotindihandapahaare
(Matiyuhu 24:29-31; Rukiho 21:25-28)*

²⁴ “Saiwa siyati naanhaiwa noaipati owetanihura sura.
‘Ipiho noaipati asahaitaise.

Iyonhi ami waatichoaisangi windi namusaaitaise.

²⁵ Iyonhi ami kaumbwaati yamihapataatihapi timhaitaise.

Iyonhi ami yamihapataatihapi watipihaiwa ahotiwaiwa ahoainati
nashihaaarindaise.’ *Aisaiyaaho 13:10, 34:4; Isikierihho 32:7; Joerihho
2:10, 31, 3:15*

²⁶ Iyonhi sura Nini Isihyaami Saahonini Jihonini nisi watipihandisa
ami nisi yundanyaahaisati watipihonini tiwipataatihapi napisanhi isihya
ninjaitaapo.

²⁷ Saindi sura nini nisi enjerihya otipipatihya yamihapataatihapihiyai
nandusaasito. Nandusoasisanhi kiya nuwi nisi isihya
nisihiyaimaitaatipi namihanohiyihyai nahataapipihi yapipatamuni
ami yamihapataatihapuni mangiraini numwaapi nepi ahonitaapo.

*Kima Piwima Jisaasiho Komu Napitandihuraapi Awaatipihoei Yati-
tandihura Wapa Noaipasipipaapi Namihana Katindihandapahaare
(Matiyuhu 24:32-35; Rukiho 21:29-33)*

²⁸ “Awaatipihoei kaindihandapi aimi mmowi nepi gwinyaapihiyaate.
Awaatipihoei kupwirati tiwihandiwihapi sahi mmonawaawi kimura yatihiri
yatitandihuraare tiwihyaate.

²⁹ Sahi saiwi aimi mmowihyaatisi naanhaiwa siyahaiwa noaipahonhi
mmonawaawi sahi nisapi satipi, ‘Ko napitandihura aimi detindaate,’ tiwi
gwinyaapi.

³⁰ Nini akitinhi sangi sandi kasatataato. Isihya kimuraahiya sangi
napopi bimisaihi saiwa naanimaiwa nini katohiwimaiwa noaipaitaise.

³¹ Yamihapatuni ami yapipatuni noti owetitaise. O nisi piwihaahe wendi
owemetitaise. Owemetati, Kaahi kaanhi ahotimi nutaise.

*Kima Piwima Jisaasiho Satati Saiwa Noaipaitandihaha Asisihapi Utaaho
Wo wendi Gimunyaati Wendi Mose Tati Katindihandapahaare
(Matiyuhu 24:36-44)*

³² “Iyataahandi kandi Nini Isihyaami Saahonini napitandihuraapi
utaaho wo asisihaha sete ami ipihomi ndihaami siwipati suraare tati wendi
gimunyaati wendi mose. Owe. Autaahaatihomi enjerihya itipihya
otipipatihya yamihapataatihapihiyihyaisangi wendi mohopo. Owe. Ahi
ami Nini Isihyaami Saahonini Jihoninisangi wendi moho. Owe. Nehi
Apiho Autaahaatihoei sawahohihapi asisihaha ami ipihomi ndihaami siwipati
seti suraare tati mmonati gwinyaati isiwatitaise.

³³ “Isi sahi baiwi jaawo. Sahi baiwi timaninwi jatipise ami sahi asisihaha
akaaha tihihapi ahura noaipaitaise tiwi wendi mopihyaatiso.

³⁴ Sandi siyahande. Utaaho wo komi anjipipihi namasi kaanhi
wapihapi daitandi nutandi komi otipipatihyai nisihaha kimba baiwi
ninjiaawi bimaawise undindihandamatiyahande. Iyati komi otipipati
otipipatihya kihoe kihoe jatitandihati yiyandihapi nunyataise. Iyati
maasomwaanji jatitandihoei, ‘Kinyi baimbi namopi koninhi jatime,’
undindihandamatiyahande.

³⁵ Isi siyahandisi sahi baiwi jatipise, anaanami satihoe napitandihandapi
sahi wendi moniwihyaatiso. Iyati komi napitandihura asisihaha taati
napandosuraatitandihoei ami apatihapi apwitetetitandihoei ami asisihaha wa

taati bowataati sangi saasin+honihit+taindiho ami ipiho taati yahutaa-honihit+taindiho.

³⁶ Sahi nasisoari kiyaatinihit timet+wise. Ami wiwa ko keti kuraan+hi nasati sahi nanihaiwi nanopotisaihi jasondaiso.

³⁷ Piwiha kima nini sangi timet+wise satiti kasatohima naasika ishiya nahatiyai sahi jaawi timet+wise undataato,” undati Jisaasiho komi otip+patihiyai kaundataase.

14

Kima Piwima Jisaasihoai Anj Awaindihandami Mitihya Tiwitaatiwi Piwaha Katohitihandapihaare

(Matiyuhu 26:1-5; Rukho 22:1-2; Joniho 11:45-53)

¹ Asisaha yatairi ahondaise ami Asisaha awaisaha Pasopaahanduni ami kimbapiho nandapa biretihandi nipitandihandiyisihandiyowehandi nandaatiwaha noaipaitando.* Sandi jihura asisaha weti Autaahaatihomi enjeriho otip+patihoyamihapataatihibimisihojitipati anaanami maasomwaanji jaahohipati mmonataati Isiraherhiyaami manyinya bwandipihiyajihiyaitimaawati nehi nusatipasitihandapi gwinyaapi mmoniwahaare. Sa asisa noipasihura kiya nandapa biretihandi nipitandihandiyisihandiyowehauni maasapiho sipisipihanduni nanawaayopo. Aiwahaasi ka asisaha noaipaitandi nehi asisaha yatairi ahotihipirisihiya awaisawihyaunifami winihapipa katiwunjohiyihyaunihoyan+wi piwaha kanawaayopo. Aiwikiya Jisaasihoai daihira wiraapi nanihundiwi jaiwaiwihiretapi isiwatawaawi sohoai tiwitaatiwi kanawaatopo.

² Aiwikiya sanawaatopo: “Nyahi asisaha awaisaha Pasopaahandeti sandi ishiyaami ndiheti windi kamaitihaawo, ami kiya wiwa maatimaatiwi pwisipati noaipaitaiso. Isi gaasi namhaitihaawo,” niwi kanawaatopo.

Kima Piwima Apopaati Waati Atipati Waamainjotahati Gaahati Jisaasihomi Mitihaitihini Niwindihandapihaare

(Matiyuhu 26:6-13; Joniho 12:1-8)

³ Jisaasiho aunahipa Betanihanda niyati utaaho wo jihit asaaha pisapi neho komi ambipati Saimonihomi anjip+phit nandaati bindataise. Bindata ganhoasini taati nandapa nainjihit apopaati waati oniha wa atipati apipaahit waamainjotahati windaha nesi nasataise. Atipati sati nawiho awaindihandisahate. Oniha atipati windisihapupwi napuwitihandiyowehaasi namati nehi awiha napuhohininapi maip+hinjaap+hapi tiwitatatosati Jisaasihomi mitihaitihit niwisataise.

⁴ Aihit kapitihit ishiya usa bimohiyihiyakaati siya niwihit kiya mmonawaawit mimaipaiwit gwinyapenawaayopo. Kiya saiwit mimaipaiwit gwinyapen+wi satiwit kanawaatopo. “Ese kimaati apomaati atipati kimatit apipaahit nga waamainjotati gaamati napaapi nyahowati nuhoase?”

⁵ O sati atipitit ishiya usai nawihopit nunyaati nawiho ikihit murimof nga naito. Nawaati ishiya ikipipa owehiyai nga numwito,” nnawaatopo.

* **14:1:** Pasopaahandit sandi Judaahiyaami asisaha sa kimbapiho awaisahaare. Aihit kiya sandi Pasopaahandit kinaungwaha nahatewetit nehit naasaaraahit mmoniwihyaare. † **14:1:** Siya pirisihiya ishiyaapi kiyaami aunahipati nepit kohasipihonandapa tih+wi Autaahaatihoi waamaindumwapi dipuman+wi nunyohiyihyaami mitihiyajihyaare. ‡ **14:5:** Nawiho ikihit murimof so jihit surahiya nawihopit otip+patit kiyohiyihiyakinaungwaha naasaapi nehotihore.

⁶ Sanihauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahi kimaati apomaati mun-yaipundiwi itihimundiwi bipi namihaapise. Sahi saiwa napaapundopo. Kaati maipihati kiyataamaise. Owe. Ningi apipaahi gaahati kanisataise.

⁷ Nahateweti ishiya ikipipa owehiya sangisawi maasi nasisoari bimitaapo. Isi sahi kiyai wura wura iwitatamanitaapo. O ami ninihi sangisati maasi nahateweti windi bimito.

⁸ Apopaati kimaati wapa nga kaati kaitandihapa aimi kiyataise. Kimaati atipati waamainjotihati nisi ambipateti nanuhoasitimandi nini animwaahipatopi yamwaatitandihandapi nisi ambipati neti apipaahi nimanati kanisataise.

⁹ Nini sangi akitinini kasatataato. Yapihi nahatewara ishiya Autaahaatihomi piwaha gaaha wanha ausaawaawi kimaati apomaatami kimandi gaamandi kaindimandapi piwahaatih ahoyawi ausaapi katitaapo. Ausaapi katisaihi ishiya kaatapi giwunyapendaapo,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwaha Judaasiho Noipati Jisaasihomi Ti-worihomainjithandapihaare

(Matiyuhu 26:14-16; Rukho 22:3-6)

¹⁰ Aih sura Jisaasihomi otipipatihya ikwimaindimwitih auhirami yahuritisawihya aposerihyaami wo komi ambipati Judaasiho aunahipa Kariyotihandaahapiho tiworisai nusepaati mwitipwitandi notaise. Noti prisihiya mitihya jihya (ishiya ishiyaapi nandapa kohasipihho tihwi Autaahaatihoi dipumanawi nunyohiyihyaami) awaisawihyai Jisaasihoai kiyami ikwiraatihmahonih kiya tiwitaatiwi mwitipwisati nusepaataise. Nusepaati, “Nini koai saindi sami ikwiraatihmat nasamto,” undataase.

¹¹ Satati ko mwitipwisati kaundih kiya prisihiya atisawaawi gaaso tihwi waati maaritawaapo. Aih kiya Judaasihoai nawihho wo numwitaatiwi watipitihwi katawaatopo. Aih Judaasiho Jisaasihoai kiyami ikwiraatihmaitandihira daihraapunisi asisaha tihhi gaaheti numwitandihapun giwnyaati jatata timanataise.

Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihyaisati Asisaha Awaisaha Kimbapiho Pasopaahandeti Nandapa Ipotihapa Nainjithandapihaare

(Matiyuhu 26:17-25; Rukho 22:7-14, 22:21-23; Joniho 13:21-30)

¹² Nandapa birethandi nipitandihandi owehapa sipisipihho tip tihwi gaarehandi Autaahaatihoi nunyaw komi gwititihoisawi nandaatiwhaiwaami asisaha jhapaha noaipataise. Iyataati asisaha sa awaisaha kimbapiho Pasopaahandami jha noaipataise. § Aih kura asisaha keti Jisaasihomi otipipatihya Jisaasihoai satihwi nunjenawaapo. “Pasopaahandapi Sipisipihomi gwititihho nandapa birethandi nandaapihapa nyahi newa maahapihi tihati tingmanitihawwi gwinyaapaise,” undihwi nunjenawaayopo.

¹³ Aih Jisaasiho komi otipipatihuri yahuri kapa Pasopaahandapi sipisipihho tip gwititihho birethandi nandapa nandaatiwhapa nepi tihimi

§ 14:12: Asisa seti Judaahiya gaarehandi (Autaahaatihoi) nunyaw nandaatiwi sipisipihandi tipihyaare. Sandi sipisipihandi tiwotimandi jihimehura Isiraherihyaami manyinya jihya bwandipihyai Autaahaatihomi enjerihho otipipatihho yamhapataatih bimisho timaawati kiyai neh nusatipati Isipihyaami manyinya ushiya bwandipihyai tiwindihandapi gwinyaapi bindawaawi birethandi nipitandihandi yisihandi owehandisawi tihwi nandaatiwi so sipisipihho tiwawaapo.

timanitaatimi piwaha sata kaundati natausaasataise. Iyati ko kuri saundataase, “Sahuraahi aunahipata awaipati sitihanda numwise. Numwi noaipasahi utaaho wo onihara waapoho niwatesiho daihara taati niyonhi sihoaahi koaisami nutandaise. Nutanwi ko nasitipa jhi niyonhi ami sahuraahi koai niwipinjai ipoti numwise.

¹⁴ Ko noti anihandi windaatihhi nandaitaise. Ko anindi nandaasitindami satihoi satimi nunjepi kaundimise. ‘Nyangi katanyasisho sanyatihe. Asisaha kima awaisimeti nini nisi otipipatihiyaisati nandapa birethandi sipisipihomi gwititho Pasopaahandapi nandapa Autaahaatho Isiraherhiyai Nehi Iwinjasihi Nga Bimohitihandapi Gwinyaawaati nandandihapihhi anipipihhi maahipihhe? Nyatihe,’ undimise.

¹⁵ Satimi kaundisaihi ko anihandami satihoi autaahi wiri awairihroti kahapaamapipa ganho gwitihho aimi timaninda ahotahroti neti nasisitaise. Nasisonihhi kiroti nyahi Pasopaahandapi nandapa nandihahapa nepi nyamanimise,” undati kuri natausaasataise.

¹⁶ Aihhi kuri komi otipipatihuri atimi nomaise. Numwi aunahipati awaipati Jerusaremihanda noaipapi Jisaasiho kaundimumwaanji kamwaanji kaiwa titihhi noaipasihhi mmonimi kiyamaise. Aimi asisaha Pasopaahandeti nandapa Jisaasihoaisawi kiya nandaatiwihapa nepi timanamaise.

¹⁷ Aihhi asahataahura aimi napwihihhi asihananaataatihhi Jisaasiho komi otipipatihiya 12 kaiwihiyaisati niyati sapihhi anipipihhi nandaataise.

¹⁸ Aihhi kiya ganhohimihini nausanwi yaataati bindawaawi nandapa taawi nanawaawi Jisaasiho komi otipipatihiyai saundataase. “Nini akitinihhi sangisi sandi kasatataato. Sahi kimiyaatami otihatihapi wo nisi tiworihonimatipi ningisi isihiya niwitaatiwihiya tiworisaami ikwiraatihinimaitaise. Wani kimbihhi ganmoasini nandapa maasi ningisati maasi supwihandi waapohoaatihhi birethandi tmandaati nainjimopito,” undataase.

¹⁹ Aihhi komi otipipatihiya piwaha sa atisawaawi maarho naanawisataise. Naanawihhi namasawi ninaasohi saundiwi, “Akitinihhi nini nisapino,” undiwi Jisaasihoi nunjenawaapo.

²⁰ Aihhi Jisaasihomihha kiyai saundataase. “Usaapimaato owe. Sahi kimiyaati 12 kaiwimiyaatami wonji ningisapi maasi nandapa birethandi waapoho supwihandi disihandaatihhi nimandisihoaatihhi tmandaati nainjimopito.

²¹ Ye, kimandi ningi nanoaipaitandaindihandihhi akiti titihe. Autaahaatho komi piwihaatihapi nisapi napwitaise tati katimumwaanji kamwaanji Nini Isihiyaami Saahonini Jihonini japepihiriti napwito. Iyataahandi kandi kimo utamo isihiya niwitaatiwihiyaami ikwiraatihinimaitandaisimoai yaawat apipaahi awaindihandi Autaahaatho numwitaise. Isi ami koaisi sanaati namaamotaataahi ngaatitaihe. Koai sanaati napaapi namotaihhotindihho?” undati kiyaisi kaundataase.

Kaatihha Birethanduni Waapoho Wainhanduni Jisaasiho Komi Otipipatihiyai Numwindihandapihaare

(Matiyuhoo 26:26-30; Rukihoo 22:14-23; 1 Korindihiya 11:23-25)

²² Saiwi kiya taawi nandapa naniwi bindawaawi Jisaasiho nandapa birethandi windi netaise. Neti isiwatataati Autaahaathoi, “kinyi gaahone gaare,” undati gaapundataise. Gaapundati naumboti komi

otipipatihyai nunyataise. Nunyataati saundataase. “Kimatī nisi ambipatisi sahi nepise,” undataase.

²³ Iyatosati ami wipati kapihopi waapoho wainihandi neti gaapundati Autaahaatihoi “kinyi gaahone gaare,” undatosati komi otipipatihyai numwihī nepi nahatiya kapihombi nanawaayopo.

²⁴ Kiya aimi nanihauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Kimandi wainimandi kapimopi windindimandi nisi jitipate. Nini nisi jitipati kati nuhoaataayo. Nuhaahonhi Autaahaatihoi kati neti komi isihiyaisati kataahi piwaha katati wisasataise. Iyati ka piwaha wisasati ahaisiha wani kimura neti watipimati akaahe tati nisi jitipati nuhaamaitandiyohipataahi (Autaahaatihoi) komi isihiyai neti sawihoaisati timamahiwataise. Isi kimati nisi jitimati nuhaamaitandiyohimataahi isihiya titaahiyihiyai (kiyaami maipihaiwa nemwati) iwitatamanataise.

²⁵ Nini akitinhi sangi sandi kasatataato. Wirihiri wainihandami waapomo kimo nini japihi windi namandi bimaami nundi Apihouni ninuni isihiyai iwinjaaha bindihaahuraahi wainihandi asitihandi yandipihomi waapoho asoho nando,” undataase.

²⁶ Sata kaunda owetihī aunihihiri wiri katiwimapaahi Jerusaremihandanda namasi Sisiho Oripihoaasinapi niyawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Pitaahoi Saundati Kinyi Ningi Nanaoasapi Windi Mausotihonine Tipi Katitaise Undindihandapahaare (Matiyuhu 26:31-35; Rukho 22:31-34; Jonho 13:36-38)

²⁷ Naiwi noaipapi Sisiho Oripihoaasinī Jisaasiho komi otipipatihyai saundataase. “Sahi nahatiyaati ningi nanimasi yanhi maitaapo ami sandapi Autaahaatihomi piwihatihisangi satati jipatipindiso:

‘Sipisipihandi jaati bitosihoi nini tiwisanhi sipisipihandi yanhi mati kihira kihira nandairaitaise,’ tati aimi jipatipindiso

²⁸ Isi nini napotati japihi nepasi nini jhi taati Garirihandaahapi naito,” undataase.

²⁹ Aihī Pitaaho Jisaasihoi saundataase. “Nisaahoyaahi gi nangimasi yanhi maisaihihandi kandi ninhi gi nangimasi yamaanhi maito. Owetitaise,” undataase.

³⁰ Aihī Jisaasiho koai saundataase. “Nini akitinhi gisi sandi kahitataato, kinyi atinime. Wani kimura apimatihi otipwisipaatī sapihoi yataira sangi gaatonhi kinyi nisapi satipi, ‘Nini koai windi mausoti gimumyaatihonine,’ tīpi mairimara isihiyai kaunditaise,” undataase.

³¹ Sata kaundihandi kandi Pitaaho mwitetati watipitati saundataase. “Nini gisati maasi napwitandi kinyapi windi mausotihonine mundito. Apipaahi akitinhi owetitaise,” undataase. Aihī ami otipipatihya nahatiyaisangi nehī naasika katawaatopo.

Kima Piwima Jisaasiho Getisemanihanda Gaapundindihandapahaare (Matiyuhu 26:36-46; Rukho 22:39-46)

³² Aihī kiya nuwi wapihi kapihami ambipati Getisemanihanda noaipawaayopo. Noaipapi Jisaasiho komi otipipatihyai saundataase. “Sahi kimbhi bimaawise, nini yambhi nundi gaapunditaano,” undataase.

³³ Undati nehī Pitaahoaisuni Jemisihoisuni Jonhoaisuni singwaasisaahhi numwaasi naihi nowaayopo. Aihī komi ambipati nahato naanawisati maipiwimataho notaise.

³⁴ Aihī kingwaasi saundataase, “Nini nisi maarho ambipati apipaahi awaindihandi naanawisati yaasati daahi nipatisati mimaipinimainjhiyo.

Sanimainjihi ami n'ngi apipaahi napwitaahinyihiyo. Isi sahi kimbihhi bindawa baiwi jatiwise,” undataase.

³⁵ Saundamapi noti onihhi masiwonjaapihhi yapipateti timahiyati ahondaati gaapundataase. Iyati siyati gaapundataase sa asisaha maipaha ko yaawihandi naitandima ami gaatanaahi ka koai nehi nusatipati sanutando.

³⁶ Iyati ko Autaahaatihopi satati gaapundataase. “Apa,* nisi Apo. Apore nahatewa kinyi nga kaitaise. Isi Apore, n'ngisi yaasamaiwa kimaiwa waapoho ipiho yahoti ikonati maipho nanihohipatamataindi ninhi naitandiyohiwimaiwa nepinimapehitataato. Ami nehi kinyi maaritipi gwinyahingirihireti japepihire. Ninhi maarititi gwinyaahohirihireti kinyi w'ndi minjapepihirime. Owetane,” undati Sapihoi kaundati gaapundataase.

³⁷ Siyati gaapundamapi Jisaasiho nasati mmonata komi otipipatihingwaasi nanoposauhi Pitaahoi saundataase. “Saimonihone, n'ngisapi wonji maipihonji minjatipi napaapi nanihaimbi nanopotise?”

³⁸ Sangi nasisendandihaiwa sangisaapihhi namwaipaitandi sahi baiwi jatawa andititwi gaapundiwise. Maarihohi Autaahaatihomi gwinyaasirihireti kaitandi maaritihandi kandi ambipatihhi saiwa kaitandi w'ndi anditiminje,” undataase.

³⁹ Saundamapi japihi noti gaapipati jihhi noti gaapundipati kati jhara gaapundataase.

⁴⁰ Gaapundamapi komi otipipatihiyenda japihi nasataise. Nasati usonata kiyai naapipa apipaahi tiwamasihhi nanomihauhi ahowimasihhi nepapi piwaha kaunditihhi owetihhi kiya Jisaasihoi wihooanaha w'ndi kamundopo.

⁴¹ Aihhi Jisaasiho jhara niyati mairi manda gaapundataase. Gaapundamapi japihi nasati komi otipipatihingwaasi saundataase. “Saingwaasaati daahi ikiniwi nanopotawaayopo. Naapipa nga nanopi nepawaawaahi nutihaawi dopise. Ninhi Isihiyaami Saahonini Jihonhi isihiya maipihiyaami ikwiraatihinimaitaatiwihura wanhi kimuraare.

⁴² Isi saingwaasaati dopise nutihaawo. Iwinjasawise utaaho nisi tiworihho n'ngi nanimaati isihiyaami ikwiraatihinimaitandihho aimi kimo koaipataiso,” undataase.

Judaasiho Jisaasihoi Isihiya Maipihiyaami Ikwiraatihimasitihandapahaare (Matiyuhu 26:47-56; Rukihho 22:47-53; Jonihho 18:3-12)

⁴³ Jisaasiho satati taati kaundihhi Jisaasihomi otipipatihiya ikwimaindimwitihhi auhirami yahuritisawihiyaami wo komi ambipati Judaasiho keti kuraanhi noaipataise. Ko Judaasihoisawi isihiya taahitihandi pwisipi yaipa irihiri gupwati namatanaati bainatihiri isindihhi nasawaayopo. Siya saiwa isipi nasohiyimiya prisihiya awaisawihiya isihiyaami maipihaiwaapi Autaahaatihoi nandapa maahoaipati kohasipho tihwi dipumanihohiyihiyaami mitihyauni ami winihapipa katiwunjohiyihyauni ami gwinyaahiya usauni siyai nepi natiwusaasauhi napiwihyaare.

⁴⁴ Iyataati utaaho Jisaasihoi neti isihiyaami ikwiraatihimaitandihho piwaha wa sata isihiyai kaundamapihore. “Ninhi nundi utaaho woai naahipauma gerundisanaahi so Jisaasihosi ko naahipauma gerundohoi titihhi isipise. Isipi baiwi iwinjaawitopi numwaasi nutaatwe,” undati kaundamapihore.

* **14:36:** Metihonji konjami sapihoi ambihundirihireti ambipati kandaase.

⁴⁵ Isi ko keti noaipati deti Jisaasihoaapihi titihi noti saundataase. “Katipinyasingihonye,” undati naahipauma gerundataase.

⁴⁶ Aih kiya sotihiso tiwi Jisaasihoai ikwira isipi wirawaayopo.

⁴⁷ Aih kapih otihatihapi koai n>wipinjohiyhiya bitohohiyhiyaami wo komi namatinaati bainatihiri napatati prisiho ishiyaami maipihaiwaapi Autaahaatihoi nandapa kohasipho tihwi dipumanihohiyhiyaami mitihomi otipipatihoai amiteteti mitihoatihiti tiwito tati tmasihi ko nawisainjih komi atihiri oturamasih mhaapi yapipateti mahiyataise.

⁴⁸ Aih Jisaasiho kiyai sata kaundataase. “Sah nngi nip nanimaita nasohiyimiyaati pwisipi yaipa irihiri gupwati namatanaati bainatihiri isipi nasohitimandi utaaho wo maatimaatisa tunnati ikopaisahoai nimbipupwi isiwitaatiwihandamataiwi sahi nasawaayopo.

⁴⁹ Nini asisaha nahateweti Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatihiti sami ndiheti bindata piwaha kandisasonihiti sahi windi kura nngisi maanipihyaatiso. Iyataahandi kandi Autaahaatihomi piwaha jipatiipindirihiri kireti titihi noaipaitandi gaasi sikiyati noipane,” undataase.

⁵⁰ Aih Jisaasihomi otipipatihiya nahatiya koai namapi usesi kihira kihira yanhimapi nand>wirawaayopo.

Kima Piwima Utaaho Wo Waimwaaho Yanhimasitihandapihaare

⁵¹ Aih utaaho wo waimwaaho apotihiri nehi naasairihiti kihoejihiri niyoho Jisaasihoai n>wipinjai maasi sura niyataise. N>wipinjai naihi ishiya koai pinuwi namanjind>wi isiwawaapo.

⁵² Saiwi ko waimwaasoai piwuw isiwauhhandi kandi komi apotihiri naasairihiti niyosirihiri nesipand>wihiti kiri kiyai nesipaunyami somaahihoyanhimataise.

Kima Piwima Jisaasihoai Awaisawhiya Kaunjorhiyaapihiti Tipitapaapi Ushotihandapihaare

(Matiyuhu 26:57-68; Rukho 22:54-55, 22:63-71; Joniho 18:13-14, 18:19-24)

⁵³ Saiwi isipi Jisaasihoai numwaasi prisiho wo ishiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi dipumanihohiyhiyaami mitiho awaisihomi anjipihiti numwaasi nowaayopo. Numwaasi niyauhi prisihiya ishiyaami maipihaiwaapi Autaahaatihoi nandapa tihwi dipumanihohiyhiyaunhi ami ishiya usa gw>nyaahiyaunhi ami ishiya usa winihapipa kat>wunjohiyhiyaunhi siya nahatiya kapih ahoyan>wi bimauh>hapihiti Jisaasihoai numwaasi nuwi noaipawaayopo.

⁵⁴ Aih Jisaasihoai numwaasi niyauhi sura Pitaaho Jisaasihomi ipoti koai yandihiti kaanhiti notaise. Noti prisiho ishiya ishiyaami maipihaiwaapi maahoipati nandapa tihwi Autaahaatihoi dipumanihohiyhiyaami mitihomi matambipoti nandaataise. Nandaati masap>ihiti tingaat>haisahiyai bumasihiti sisaha thoaahauhi kiyaisati maasi bindata sisihaini thwindataise.

⁵⁵ Aih ishiya ishiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi dipumanihohiyhiyaunhi ami usa Judaahiyaami awaisawhiya nahatiyaunhi ishiya usaapi gaatawaayopo kiya nap>wi Jisaasihopi, “Ko siyahoe satahoe,” titaat>wi. Sandi Jisaasiho winti maip>handi kiyon>hi atiw nawaawaah koai sohoai tiw>taatiwe. Saiwi kiyawaahandi kandi kaunjorhiya nahatiya ko maip>handi kaindh>handi winti mohopo. Owetise.

⁵⁶ Ishiya taahiyhiya nap>wi piwaha kaha kaha yiyand>hi nesuwi katauhi kiyaami piwaha wa noaipati titihi winti akaahaamimainje. Owetise.

⁵⁷ Aih ami ishiya usa bitotawa piwaha wa jaip>tiha nepi Jisaasihoai yawutaapi sat>wi kaundawaatopo.

58 “Jisaasimo kimo satahore. ‘Autaahaatihomi Anj Awaindahandi ishiya ikwira anjimatohandi nupwisasitima japih asisaha mairimanya saniyonihi ipoti anjimatito. Isihiyaami anjimatohimunwaanji windi anjimaamatito. Owe. Nehi kandi wamwaanji noaipa anjimatinditaise,’ tahoe,” taawaatopo.

59 Ami piwaha saiwaisangi ishiya siya katowiwa noaipati windi akiti akaahaamimainje. Owetise.

60 Aih piisiko awaisiho Kaiyapaasiho ishiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi dipumanihohiyihiyaami mitiho awaisawahiya kaunjorihya nahatiyaami ndiheti doti bitonda Jisaasihoi sata nunjenataise. “Isimiya kimiya kinyapi piwima kimaiwa kahitohiwimaiwaapi kinyi wihooanaha kamunditaahimaasihaino? Kinyi kiya piwaha kinyihetemapi katohiwimaiwaapi wihooanahapa kaunditaapihapa owetiso?” undati ko Jisaasihoi nunjenataise.

61 Siyati ko nunjesihandi kandi Jisaasihoi piwaha wihooanaha koai kamunda neh apihimaata bitondaise. Aih awaisiho mitiho piisiko jhaati Jisaasihoi sata nunjenataise. “Kinyi Kraisihon† Autaahaatihoni nyahi apipaahi gaahoe taati mepi autahewaumwahohihomi Mwaahono e wono?” unda nunjenataise.

62 Aih Jisaasihoni komiha koai saundataase. “Ye, kimikonine. Nini Isihiyaami Saahonini Jihonini Autaahaatihoni nahatewaami Awaisiho Watipihomi ikwiri gaatihiraihoanji bindataati autah mihoti yamihapataatihapi tiwipatisati taati napisanihi sahi nngi ninjaitaapo,” undataase.

63 Sata Jisaasihoni kaundih ko piisiko ishiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi dipumanihohiyihiyaami mitiho sa piwa atisataati apowih komi apotihiri nipaatihiri napwiramatosati sandaase. “Ishiya kimopi, ‘ko siya siya kiyahoe katahore,’ tiwi katitaatiwahiya usaapi jhaati gamaatitahaawo. Owe.

64 Sahi sawanaati aimi Autaahaatihopi komi sisipitindahandi atiwi newaapo. Ami ko komi piwahaara nini Autaahaatihonine ndaasi sahi napitaiwi gwinyapenawaayopo?” undataase. Aih kiya satawaatopo. “So maipihandi kandaasi napone,” tiwi katawaatopo.

65 Aih ishiya usa sapih bitohohiyihiya namasawi maahoaipuripwi ami apotihiri nepi ndimaahomwaanji namaasaposawi kiya saundawaatopo. “Autaahaatihomi piwaha atindi neti ausaatihonine tipihonisi wani aho aho nngi niwataise tipi kanyate,” undiwi nanipi maahpiwaihiraawayopo.

Kima Piwima Pitaaho Jisaasihopi Koai Nini Windi Mausotihonine Tindahandapahaare

(Matiyuhu 26:69-75; Rukho 22:56-62; Jonho 18:15-18, 25-27)

66 Isihiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi dipumanihohiyihiyaami piisihiyaami awaisiho mitiho piisihomi anjanami masapipih yatih Pitaaho bindataise. Bimih ko piisiko awaisiho mitihomi otipipatihati waati nasataise.

67 Nasati Pitaahoi usonata ko taati sisihaini tihwimih kaati biyati koai mwitipisa iwinjatataise. Iwinjatataati Pitaahoi saundataase. “Kinyo, gimaawi yapipati Garirihandaahapihonisi ami aunahipati Nasarethandaahapihoi nuwipinjohiyihiyaami wono,” undataase.

† 14:61: Piwaha Ipiruhaara Mesaiyahoe tawaatopo. Sandami tanyaaha satiw Kom Isihiyai Japih Numwaitandi Autaahaatihoni Namihainjihore tawaatopo.

⁶⁸ Aihĩ ko Pitaaho kaati owe undatĩ sata kaundataase. “Nĩnĩ utaaho soaisatĩ wĩndĩ dahomaindĩhonĩne. Kĩnyĩ pĩwĩma kĩma kandingĩmaapĩ wĩndĩ gĩmaanunyaatatĩ amĩ wĩndĩ nĩngĩ namaanesĩpainje,” undataase. Saundamapĩ ko Pitaaho matambĩpaamĩ onepataapĩhĩ naihĩhura koho otĩpwĩsĩpaatĩ sapĩho waatĩ gandaase.

⁶⁹ Aihĩ apopaatĩ kaatĩ jĩhara Pitaahoai usonataatĩ kapĩhĩ isĩhiya bitohohiyĩhiyai sata kaundataase. “Kĩmo utaamo isĩhiya Jisaasihomĩhiyaamĩhore,” undataase.

⁷⁰ Sata kaundihĩhandĩ kandĩ Pitaaho owetatĩ satatĩ kaundataase “Nĩnĩ Jisaasihoaisatĩ maasĩ wĩndĩ apĩpaahĩ dahomaindĩhonĩne,” undataase. Aihĩ otĩhĩtĩhĩ kapĩhĩ isĩhiya bitohoyĩhiya Pitaahoai japĩhĩ saundawaatopo. “Akĩte, kĩnyĩ Jisaasihomĩhiyaamĩhore. Kĩnyĩ tĩtĩhĩ Garirihandaa-hapĩhore,” undawaatopo.

⁷¹ Aihĩ Pitaaho watĩpĩta andĩtita sata kaundataase. “Utaaho so nĩnĩ wĩndĩ mausotĩhopĩ sahĩ katawaatopo. Isĩ nĩnĩ tĩtĩhĩ apĩpaahĩ akĩtĩnĩhĩ kandaa-tonĩ nĩnĩ jaipĩndĩ katisanaahĩ Autaahaatĩho nisĩ jaipĩndĩ katotĩhandapĩ yaasatĩ naanjĩhandĩ naninyane,” undataase.

⁷² Sata taatĩ kaundihĩ ketĩ kuraanĩhĩ otĩpwĩsĩpaatĩ kasĩnĩhaatĩ gandaase. Aihĩ Pitaaho Jisaasihomĩ pĩwĩha jĩhĩ sata kaundisĩhaapĩ gwĩnyaataise. “Otĩpwĩsĩpaatĩ yataira sangĩ gaatonĩhĩ kĩnyĩ mairĩmaara nisapĩ koai wĩndĩ mausotĩhonĩne undĩtaise,” undatĩ Jisaasiho jĩhĩ kaundisĩhaapĩ gwĩnyapenataatĩ namatĩ waatĩ gotaise.

15

Jisaasiho awaisĩho Pairotĩhomĩ Ndĩhetĩ Bitosĩthandapĩhaare (Matiyũho 27:1-2, 27:11-14; Rukĩho 23:1-5; Jonĩho 18:28-38)

¹ Aihĩ isĩhiya pĩrisihya isĩhiyaamĩ maipĩhaiwaapĩ nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩhohiyĩhiyaamĩ awaisawĩhiyaatĩhĩ amĩ isĩhiya usa wĩnĩhapĩpa katĩwunjohiyĩhiyaatĩhĩ amĩ isĩhiya usa gwĩnyaahiyaatĩhĩ amĩ isĩhiya usa awaisawĩhiya nahatiyaatĩhĩ asisĩhaatĩhĩ kohokoaisawĩ kapĩhĩ ahoyanawaayopo. Ahoyanĩwĩ Jisaasihopĩ pĩwĩha wa katĩwĩ wĩsasawaayopo. Aiwĩ Jisaasihoai kiya wĩrĩhĩrĩ wĩrĩ watĩpĩhĩrĩ ipipatamatiyahĩra wĩsasĩwĩ numwaasi nuwĩ awaisĩho gapĩnaaho Pairotĩhoapĩhĩmawaayopo.

² Aihĩ Pairotĩho Jisaasihoai sata nunjenataise. “Kĩnyĩ Judaahiyai win-jaapĩ bimingĩhonĩ awaisĩhonĩ kinĩhonjo?” unda nunjenataise. Aihĩ Jisaasihomĩha wihooanjĩha koai saundataase. “Ye, saahĩ kĩnyĩ kĩwaahonĩ katapaase,” undataase.

³ Aihĩ pĩrisihya isĩhiya isĩhiyaamĩ maipĩhaiwaapĩ nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩhohiyĩhiyaamĩ awaisawĩhiya pĩwĩha kĩha kĩha Jisaasihopĩ satahoe, siyahoe tĩwĩ awaisĩho Pairotĩhoai kaundawaatopo.

⁴ Satĩwĩ Pairotĩhoai kaundauhĩ Pairotĩho amĩ jĩhara Jisaasihoai saunda nunjenataise. “Isĩmiya kĩmiya kĩnyĩ atĩnĩhĩ pĩwĩha taahĩwaiwa kĩhaiwa kĩhaiwa kinyapĩ katawaatowĩ kĩnyĩ kaapĩ wihooanjĩha nyangi napaapĩ kamaanyatise?” undataase.

⁵ Aihĩ Jisaasiho wihooanjĩha kiyai wĩndĩ kamundihĩ awaisĩho Pairotĩho kandapĩ waatĩ pĩhitatĩ gwĩnyapenataise.

*Kĩma Pĩwĩma Jisaasihoai Tiwĩtaano Undauhĩ Pairotĩho Gaasĩ Tipĩ Ni-maapĩse Undĩndĩhandapĩhaare.
(Matiyũho 27:15-26; Rukĩho 23:13-25; Jonĩho 18:39-19:16)*

6 Kinaungwaha nahateweti asisaha sa awaisaha Pasopaahandi noaipasihura isihya tithi kiyaisunyaapi utaaho wopi ambihitiwi utaaho soai nupusoase tiwi Gapinaaho Pairotihoai kaundauhaahi kiyaami ambihitiwi katotihoi tithi nuwausoasahore.

7 Isi sura utaaho wo komi ambipati Barapaasiho napwitati bindataise. So Barapaasiso Romihandaahapihyaami gamaniho Judaahiyai iwinjaati bimitandhandapi poundih isihya Judaahiya usaisi maatiwati isihya usa dopi tiwauhi tunnawaawi kiyaami usaisi ko tiwih napwauhi kandapi koai nepi napuhauhore.

8 Aih isihya taahiyihya wirisandihandi napwi Pairotihoai nama-sawi nunjenawaayopo. “Kinyi asisaha awaisaha kimiyaaha noaipasihura napwotohiyihyai nupusoasapihonjisi wani ami kati kambi nupusoase,” undiwi nunjenawaayopo.

9 Aih awaisiho Pairotiho kiyai sata nunjenataise. “Judaahiyaami awaisihoai bipi nehi nuta nini nandusaasano?” undati nunjenataise.

10 Sandi sata kaundindimandi siyati usona gwinyaataate. Isihya pirisihya isihyaami maipihaiwaapi nandapa maahoaipati tihiwi Autaahaatihoi dipumanihohiyihyaami awaisawihya nyangi isihya nahatiya namaanyipinjawi Jisaasihoai niwipinjowo tiwi Jisaasihopi apowih, “Nyahi gamanihomi awaisawihyaanamihetimawaayowo,” tati gwinyaataate.

11 Kiyataahandi kandi pirisihyaami awaisawihya mitihya aimi jhi timaniwi isihiyai saundiwi nusepaawaayopo. “Jisaasihopi wihoanjo Barapaasihoai nupusoase undiwise,” undiwi awaisawihya nusepaipapi kaundawaatopo.

12 Aih Pairotiho japihi kiyai saundataase. “Kimo utaamopi Judaahiyaami awaisiho kiyai iwinja bimisihoe tohimoai nini napitwitande?” undataase.

13 Aih kiya japihi waapihitiwi satawaatopo. “Ipi tithi atawihateti tipi nimaape,” tawaatopo.

14 Aih Pairotiho kiyai saundataase. “Napaape? Ko windi maipihandi kaiho niwipihanditowo?” undataase. Aih kiya komiha nemapi jhaati waapihitiwi kaahaatiwi satawaatopo. “Jisaasihoai ipi tithi atawihateti tipi nimaape,” tawaatopo.

15 Aih Pairotiho kiyaami piwaha napaisaati bipi atiwisati isihya wirisandihandi maaritorihireti Barapaasihoai nuwausoasih ko kiyenda naihi ami Pairotiho katih Jisaasihoai ainjiharawi yupawaayopo. Aiwi ipi tithi atawihateti tipi tipimandaitatiwi Pairotiho neti Romihyaami pwisipi yaipa kaiwi tunniwi yahwinohiyihyaami ikwiraatihimataise. Aih kiya koai tipi tipimandaitatiwi numwaasi nowaayopo.

*Kima Piwima Jisaasihoai Pwisipi Yaipa Kiyohiyihya
Sisipundotihandapihaare*

(Matiyuhu 27:27-31; Joniho 19:2-3)

16 Aih Jisaasihoai Romihyaami pwisipi yaipa kaiwi tunniwi yahwinohiyihya numwaasi utaaho wo awaisiho gapinaaho Pairotihomi matambipoti niyawaayopo. Naiwi ami sasaahoya usa nahatiyai gaatiwi numwaawaayopo.

17 Gaatiwi numwaahauhi akoyaniwosawi apotihiri wiri nyanyipihiri awaisawihya kinihya niyohohirihiri niwisowaayopo. Aiwi ami wirihiri wiri mwitoaipati kaariha nangisawi ningopi tingaaha kaiwi Jisaasihomi mitihoatih niwipaawaayopo.

18 Saiwi n̄wipaaposawi kiya namasawi is̄hiya kin̄hiya awaisaw̄hiyai kawisoh̄ipatamataiw̄ sis̄ip̄hund̄iw̄ kaiwunjaw̄i saundawaatopo. “Judahiyaami kin̄ho awais̄hon̄i iwinjaap̄i biminḡihonye, ip̄ih̄irete,” undawaatopo.

19 Saund̄iw̄ Rom̄hiyaami p̄wis̄ip̄i yaipa kiyohiȳhiya taah̄waiwaara Jisaasihoai m̄tīhoaat̄ih̄i ir̄ih̄ira tiwawaayopo. Aiw̄ koai maahoaipur̄ip̄wi kiyaami ip̄ihomataiw̄ iwiwi ami is̄hiya awaisaw̄hiyai amb̄ipati awaipati nunyaw̄i atot̄ip̄wesoh̄ir̄ih̄ireti kaiwi koai amb̄ipati awaipati nunyawaa-handamataiw̄ atot̄ip̄wesawunjawaaayopo.

20 Saiwi sis̄ip̄ihund̄imb̄iw̄i gaatih̄i apot̄ih̄iri nyanyip̄ih̄iri n̄wisohoh̄ir̄ih̄iri nes̄ipamap̄i kom̄ih̄iri jap̄ih̄i nep̄i n̄wisowaayopo. N̄wisop̄i Pairotīhom̄i masaataat̄i namasi Jerusarem̄handami matamb̄ipaami ipaahaap̄i noaipap̄i tip̄i nimaitaat̄iw̄hap̄ihap̄i numwaasi niyawaayopo.

Jisaasihoai Tip̄i Nimaahot̄handap̄ihaare

(Matiyuh̄o 27:32-44; Ruk̄ih̄o 23:26-43; Jon̄ih̄o 19:17-27)

21 Utaaho wo aunah̄ipati Sairinihandaahap̄ih̄o kom̄i amb̄ipati Saimon̄ih̄o Arekisandaaȳi Rupaasiyaami sap̄ih̄o neh̄ihaat̄i daaya bitonjati aunah̄ipa Jerusarem̄handaahap̄i taat̄i naih̄ihoaisaw̄i daih̄ira ot̄ihap̄ih̄i nutanawaayopo. Aiw̄ koai n̄wimb̄ipup̄wi, “k̄inyi Jisaasihom̄i ip̄i t̄it̄ih̄i ataw̄ihati nep̄i tip̄w̄ite,” und̄iw̄i and̄it̄it̄iw̄imapi nep̄i tip̄w̄it̄iwusowaayopo.

22 Aiw̄ Jisaasihoai numwaasi Gor̄ikotaahandaahap̄i niyawaayopo. Sand̄i Gor̄ikota t̄iw̄i amb̄ih̄itoh̄it̄imandami tanyaaha siyate. M̄tīhom̄i and̄itatamatetimb̄ip̄ih̄o t̄iw̄i katawaatopo.

23 Aiw̄ kiya wain̄handisaw̄i marasin̄ih̄o wo kom̄i amb̄ipati mir̄ihoaisaw̄i ahoyaw̄i naumbwaih̄ir̄iw̄i Jisaasihoai kom̄i amb̄ipati awaind̄ihand̄i n̄w̄inat̄i yaahomaaw̄itand̄ih̄o nunyauh̄ihand̄i kand̄i koh̄i poh̄ipiyat̄i net̄i w̄ind̄i namainje.

24 Aih̄i kiya Jisaasihoai ip̄i t̄it̄ih̄i ataw̄ihatet̄i tip̄i nimaawaayopo. Saiwosaw̄i Jisaasihom̄i apot̄ih̄irap̄i nd̄i nese t̄iw̄i jatawa wapa ip̄ipa is̄iw̄i j̄himat̄iw̄i nusatip̄haahohiȳhiya Jisaasihom̄i apot̄ih̄iri k̄ihon̄j̄i k̄ihon̄j̄i newaayopo.

25 Sura asis̄haat̄ih̄i ip̄ih̄o aim̄i nasa saasih̄i 9 kirok̄ihura Jisaasihoai tip̄i nimaawaayopo.

26 Aiw̄ Jisaasihom̄i m̄tīhom̄ih̄ini autaahi p̄w̄iha kaund̄iw̄i tiwoh̄iha sat̄iw̄i j̄ipatīpaiw̄i ahiyawaayopo. “K̄IMO UTAAMO JUDAAHIYAI IWINJAAT̄I BIMIS̄IHO AWAIS̄IHORE,” t̄iw̄i j̄ipatīpaiw̄i ahiyawaapo.

27 Aiw̄ ami utaahuri wuri ikopaisahuri Jisaasihom̄i ikw̄iri gaat̄ih̄iraihoan̄j̄i wotih̄i ami ikw̄iri konaamoh̄iraihoan̄j̄i wotih̄i tip̄i nimaawaayopo.

28 Aih̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄ihaat̄ih̄i j̄ipatīpindis̄haami p̄w̄iha akaaha noaipataise. P̄w̄iha sa sataha j̄ipatīpindise. “Is̄hiya maip̄ihaiwaisahiyaisati maasi utaaho maip̄ihomataiw̄i is̄hiya usonawaayopo,”* tati j̄ipatīpindise.

29 Aih̄i is̄hiya nuw̄i nap̄iwaiw̄i m̄tīho nepemaih̄ir̄iw̄i bitotawa Jisaasihoai sis̄ip̄ihund̄iw̄i saundawaatopo. “Ese. Kimone, Autaahaat̄ihom̄i An̄j̄i Awaind̄ihand̄i n̄n̄i nupw̄is̄as̄iti jap̄ih̄i ket̄i asis̄iha mair̄imet̄i an̄j̄imat̄iti owemaito tip̄ihone.

30 Is̄i wan̄i k̄imura k̄inyi k̄inyi amb̄ipatis̄i and̄it̄iwipe. Aimb̄i ip̄i t̄it̄ih̄i ataw̄ihati namasi jap̄ih̄i noaat̄ipape,” undawaatopo.

* 15:28: Aisaiyaaho 53:12 hand̄i mmome.

³¹ Aihĩ ami ishiya p̄risihiya ishiyaami maip̄haiwaapi nandapa t̄hiwĩ Autaahaatihoai nunyohiȳhiyauni ami ishiya usa win̄hap̄pa kat̄iwun̄johiȳhiyaisangi kat̄i nep̄i Jisaasihoai sis̄ip̄hundawaatopo. Aiwĩ kiya sawana sanawaatopo. “Kimo utaamo ishiyai t̄t̄hiw̄iwat̄i and̄it̄iw̄iwahos̄i ami kom̄i amb̄ipati napaapi t̄t̄ihemaama and̄it̄imaawise?”

³² Ami kimo ak̄it̄i t̄t̄ih̄i K̄iraisiho Is̄iraher̄hiyai iwin̄jaati bim̄is̄ihondaataahi ip̄i t̄t̄ih̄i ataw̄ihati namasi noat̄ipane. Noat̄ipahon̄hi nyah̄i win̄j̄haawi kop̄i nyah̄i ḡiwunyaitaano,” nnawaatopo. Aihĩ ami kap̄ih̄i utaahur̄i yahur̄i ikon̄m̄ihuri Jisaasihoaisawi maas̄i tip̄i nimaahohururisingi Jisaasihoai m̄maipaim̄i it̄hundamaase.

Jisaasiho Napwind̄handap̄haare

(Matiyuh̄o 27:45-56; Ruk̄ih̄o 23:44-49; Jon̄ih̄o 19:28-30)

³³ Aihĩ ip̄iho aim̄i saniya ot̄has̄in̄i 12 kirok̄ihand̄it̄ih̄i nahataap̄ip̄ih̄i asahatind̄ihand̄i namaasat̄i asahatamataise. Asahat̄im̄i not̄i ip̄iho aim̄i not̄i yaataatisura 3 kirok̄ihuraat̄ih̄i jap̄ih̄i taat̄i saas̄inataise.

³⁴ Iyat̄i taat̄i kura saas̄ina bowih̄i Jisaasiho waat̄i kaahaata sandaase. **“Eroi, Eroi Rama Sapak̄itani?”** ndaase. Sand̄i sata katind̄imand̄i sandaase. “Nis̄i Autaahaat̄ihone, Nis̄i Autaahaat̄ihone, k̄inȳi n̄ngis̄i napaapi nan̄mahise?” ndaase.

³⁵ Aihĩ ishiya kap̄ih̄i det̄i bitohohiȳhiya sa p̄iwa atisawaawi sanawaatopo. “Atiw̄ise! Kimo utaamo Eraijaahop̄i gandaaso!” nnawaatopo.

³⁶ Aihĩ utaaho wo nih̄iti not̄i wain̄hand̄i ikonahandaat̄ih̄i sipon̄j̄ihand̄i wind̄i d̄ihaamat̄iyahandaahi t̄imandaat̄i boyat̄i net̄i asat̄ipatam̄i otasaa-haas̄in̄i mw̄itiwat̄i is̄isi niyataise. Niyat̄i det̄i bitonda kand̄i Jisaasiho nandota nunyataat̄i kiyai saundataase. “Nyah̄i neh̄i jat̄it̄ihaawo Eraijaaho amb̄ih̄tis̄ih̄o noat̄ipati jap̄ih̄i nap̄ih̄ausoason̄ih̄i yap̄ipateti t̄im̄haiso e owet̄isotaato!” undataase.

³⁷ Aihĩ Jisaasiho waap̄ih̄ita gaatamap̄i kon̄ih̄i napomataise.

³⁸ Siyat̄i Jisaasiho napwih̄i ket̄i kuraan̄ih̄i apot̄ih̄ir̄i wir̄i awair̄ih̄ir̄i mwip̄ih̄ir̄i wat̄ip̄ih̄ir̄i An̄i Awain̄d̄ihandaat̄ih̄i Autaahaat̄ih̄o nasat̄i kom̄i nd̄imaahomwaan̄j̄i ahiyat̄i bim̄tand̄irot̄i net̄i nimb̄ipuwat̄i nahoesand̄ir̄ih̄ir̄i m̄ihaatap̄i m̄ihaap̄i k̄ir̄in̄ih̄i otutaat̄i napwir̄inataise.

³⁹ Aihĩ siyat̄i Jisaasiho napwih̄i utaaho wo tiworisa tunn̄iw̄i yahw̄inohiȳhiyaami awais̄ih̄o Jisaasihom̄i det̄i utatotot̄i biton̄jahos̄i kom̄i nd̄iheti napwih̄i usonataat̄i ko sandaase. “Kimo utaamo t̄t̄ih̄i ak̄it̄in̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i Mwaaho akohore!” ndaase.

⁴⁰ Aihĩ ami ashiya usaisangi on̄ih̄i won̄j̄i bitotawa Jisaasihoai win̄jatawaayopo. Kiyaaami ot̄ihat̄ihap̄i waat̄i aunah̄ipa Mak̄itaraahandaahap̄ihaat̄i Mariyaahaate. Aihĩ ami waat̄i Mariyaahaat̄i waate. Kaat̄i Jem̄siho ipot̄ihomun̄i Josisihomun̄i sanaate. Aihĩ ami waat̄i Saaromahaate.

⁴¹ Siya asiya j̄ih̄i Jisaasiho ot̄ip̄ipati kiya Garirihanda daih̄i kiya kaiwusepaapi maas̄i n̄iwipin̄jaw̄i daayohiȳhiyaatih̄i ami usa Jerusarem̄ihandaahap̄i Jisaasihoaisawi maas̄i nyohiȳhiyai maawi kap̄ih̄i bitotawa iwin̄jatawaapo.

K̄ima P̄iw̄ima Jisaasihoai Naw̄iha Is̄hiya Soariw̄i Akohaahaiw̄ihaat̄ih̄i Ahiyot̄ihandap̄haare

(Matiyuh̄o 27:57-61; Ruk̄ih̄o 23:50-55; Jon̄ih̄o 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Aihĩ utaaho wo kom̄i amb̄ipati Josep̄ih̄o aunah̄ipati Ar̄imatiyaahandaahap̄ih̄o sap̄ih̄i bindataise. So utaaso kaun̄jor̄ih̄o

awaisiho wandihaisahore. Iyataati ami koaisangi Autaahaatiho komi isihiyai iwinjaati bimibandhandapi jaati bindataahore. Isi ko mmona gwinyapenata bosonhi kiya Judaahiyaami asisiha ikindaatiwaha Sapaatihandititaihi otipipati wapa windi kamaitihaawi wani kimura kahapaamapipa timanindaatiwihuraatih gwinyapenata ipiho aimi namaatipaitandaihi namati ko yamaayati awaisiho Pairotihoapahi notaise. Noti noaipati awaisiho Pairotihoai Jisaasihomi ambipati ipi titihi atawihatetapi napihaati naitandi nunjenataise.

⁴⁴ Aih ko awaisiho Jisaasihopi aimi keti napwihindindiho tati waati gwinyapeninja tiworisa tunniwi yahwinohiyihiyaami awaisihoai gaata numwaataise. Gaata numwaati koai saundati, “Jisaasiho aimi napwiso e sangi napwiso?” undati nunjenataise.

⁴⁵ Aih awaisiho Pairotiho nunjesihi, aimi napwise undihi Josephihoai saundataase. “Gaasi, kinyi Jisaasihomi ambipati napahaapesi numwe,” undataase.

⁴⁶ Sata ko aye undihi Josephiho apotihiri wiri kichoephiri nawiho nunya nesiya Jisaasihoai napahaati kiraapahi ahiya napapihataise. Napapihati isisi niyati nawiha wa isihiya soariwi akohaahaiwhoti ahiyataise. Ahiyatosati nawiha taapwiniha naaniha awaisiha neti nepehaasa maahomwaanji anitisi awaahati napuwataise.

⁴⁷ Siyati Josephiho Jisaasihoai ahiyati anitisi napusih aunaipa Makitaraahandaahapi Maariyaahaatitih ami Mariyaahaati waati Josephihoi sanaatitih iwinjatimbim ami Jisaasihoai ahaimbipahi mmonimapi nomaise.

16

Jisaasiho Japahi Nepasithandapahaare

(Matiyuhu 28:1-8; Rukiho 24:1-12; Joniho 20:1-10)

¹ Judaahiyaami asisiha Sapaatihandi aimi owetih asahataahura asihiya aunaipa Makitaraahandaahapi Mariyaahaatitih ami Saromihaatitih ami Mariyaahaati waati Jemsihomi sanaatitih sinya nuwi atipati witi biya waamainjotihati Jisaasihomi ambipateti nesawi nurihapi winjaitaatiwi nawiho nunyawu newaayopo.

² Saiwi atipati waamainjotahati nunyawu nepi timaniwi nanopawi bowih asisiha jiheti, Sandehura asisihaatih kohokoaisawi ipiho aimi yahutaasih kati atipati isisi Jisaasihomi ambipateti jaitaatiwi koai ahiyohipipih nawihaami animwaahipataapihapi niyawaayopo.

³ Niyawaawi daihira otihapih sawinya sanawaatopo. “Ese! Jisaasihoai ahiyotihandami maasomwaanji mipateti nawiha aungwohanda nepehaasawi anitiwi napuhowi ndi neti nepehaasa nuwatinyositande,” nnawaatopo.

⁴ Saniwosawi naingaapi jawa wa nawihandi windi maasomwaanji mipateti namaapundih utaaho wo neti nepehaasa nemasih neh maasomwaanji nundih jawaayopo. Iyataati sa nawa apipaahi awaisiha naanihaare.

⁵ Siyati maasomwaanji nundih kiya nandaapi mihatih jawa utaaho wo waimwaaho apotihiri neh aminaihiri kichoephiri utarhiri nipaataho ikwiri gaatihiraihoanji bimih iwinjawaayopo. Iwinjaposawi waati yaiwipwitawaayopo.

⁶ Yaiwimahauhi ko kiyai saundataase. “Sahi windi waati yamaiwise owe. Sahi Nasarethandaahapi Jisaasihopi daapi nasauhi nini aimi jasoho ipi titihi atawihateti nimaapi tipimandaahohopo. Isi ko windi kimbih

ahimotise owe. Aim japihi nepasi naise. Koai ahiyohipipihi kimbihisi sahi sawanaati mmowise.

⁷ Isi sahi nuwi komi otipipatihyai kaundiwise. Aiw am Pitaahoai maawi kaundiwise. Kaundawaawi saundiwise. “Jisaasiho aimi jhi satindihande, ‘Nini napotati japihi nepasi Garirihandaahapi nini jhi taati naito,’ undindihandisi aimi nepasi ko jhi Garirihandaahapi naisi kiya koai kapihi iwinjaita ipoti naita kaundiwise,” undataase.

⁸ Aih kiya asiya noaipasi kapihi namasi yanhi mapi nowaayopo. Nowaawi kiya kiyaami maariho owesoetih yaiwi itipi nowaayopo. Nowaawi ishiya usai windi kamundopo, owe. Sandi kamundotimandi apaapimahe. Kiya aungwohandi yaiwimawaawe.

Mariyaahaati Makitaraahandaahapahaati Jisaasihoai
Usosithandapahaare

(Matiyuhu 28:9-10; Joniho 20:11-18)

⁹ Saraarehirami asisaha jheti (Sandehura) Jisaasiho asisahaatihi api kohokoaisa japihi nepataise. Siyati ko aimi nepasihura ipoti Mariyaa-haati aunahipa Makitaraahandaahapahaataapihi jhi noaipataise. Saati itapaati jihura Jisaasiho itipihoma maipihapa ikwiri naasairitih wihinirami yahuritahapai nemwasaamaate.

¹⁰ Isihiya Jisaasihoai niwipinjawi koaisawi maasi daayohiyihiya Jisaasihopi maariho tundih taawi gwawi bimauhi kaati Jisaasihoai usosithandapi noti kiyai kaundataase.

¹¹ Kiyaisi Jisaasiho japihi asohoematati nepasithandapuni ami kaati sawihaami koai usosithandapuni kiyai kaundih kiya kaatami piwaha atisawaahandi kandi kaatami piwahaapi akite tiwi windi baiwi atiwi nepi gimunyaahopo, owe.

Kima Piwima Jisaasihoai Otipipatihuri Yahuri Daihira
Usosithandapahaare

(Rukho 24:13-35)

¹² Kaihi otipipatihuri yahuri aunahipa namasi taami daihira naihi Jisaasiho noaipati windi jhamatimetati neh koai wipetaho kuri iwinjataise.

¹³ Aih kuri japihi nepemaitimi numwi otipipatihya ami usai, “Yihoanji Jisaasihoai iwinjaho,” undimi kaundihihandi kandi kiya kurami piwaha kaundisahaapi windi akaahe akite tiwi atiwivi gimaawunyaahopo. Owe-tise.

Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihya Komi Piwaha Awusaitaatiwi
Natausaasindhandapahaare

(Matiyuhu 28:16-20; Rukho 24:36-49; Joniho 20:19-23)

¹⁴ Aih ipotinihi Jisaasiho sawaho komi otipipatihya ikwimaindimwitihi auhirami naasohitahiya 11 kaiwihya bindawa taawi nandapa nanihauhi noaipati nunjaanati iwinjataise. Noaipati iwinjati itihundataase. Sandi itihundindimandi apaapimahe, ishiya ushiya ashiya ko aimi nepasih usonihohiyihiya Jisaasihopi aimi japihi nepase undiwi kaundauhihandi kandi kiya daahi kiyaami maariho nimbiputiwi windi kopi akite tiwi gimunyaahauhi kandapi itihundataase.

¹⁵ Iyati kiyai piwaha sata kaundataase. “Sahi yapipati nahatewara gaamapi nuwi ishiya nahatiyai nisi Piwaha Gaaha Wanaha anusaapi kaundiwise.

¹⁶ Piwaha Gaaha Wanaha kandi kiyohiwaiwaapi ausaasahi utaaho itapaati wo waati atisati piwaha kaapuni nisapuni ginunyaasaho

gɪnunyaasaamaati waapohora baawusisaihi Autaahaatiho soai saati japihi numwaitaise. O utaaho itapaati wo waati nisapuni ami nisi piwahaapuni nepi nimbipwitiwi wɪndi gɪmaanunyaasiho gɪmaanunyaasaamaati ipotihura kɪnyi maipihone, maipihane undati komiheti kaatamiheti Autaahaatiho piwaha neti yawutoati yaawihandi nunyati nemaitaise.

¹⁷ Autaahaatiho ishiya nisapi baiwi gɪnunyaahohiyihiyaisatitonih kiya nisi ambipataahi watipihaiwa kaitaapo. Nisi ambipataahi Bwaasirihirami itipihoh maipihapa ishiyaamiheti omanjititih bimiwawai nepumaitaapo. Aiwɪ ami piwaha wa kiya wɪndi piwaamaatiwaha wanha wanhandi Autaahaatihomɪ Itipihoh Gaaho neti kiyai gɪwunyaahonih kiya piwaatitaapo.

¹⁸ Aiwɪ ami akwiranihoh tataapwɪnɪhoai iwisaihi ko wɪndi ikomaawitaise. Aiwɪ ami onaapi wapa nanawaawi kiya wɪndi kapa onaapi paapi namwaapwitaapo. Aiwɪ ami kiya timbipaisahiyai ikwiri kiyaamiheti ahɪwisaihi kiyaami timbipa keti owesuetitaise,” undataase.

Kɪma Piwɪma Jisaasihoai Autaahaatiho Numwaasi Yamihapataatihapi Naindihandapihare

(Rukihoh 24:50-53; Aposerihya 1:9-11)

¹⁹ Awaisihoh Jisaasihoh piwaha saiwa kaunda owetih Autaahaatiho koai yamihapataatihapi numwaasi naihi niyati yamihapataatih Autaahaatihomɪ ikwiri gaatihiraihoanɪ bindataise.

²⁰ Aihɪ komɪ otipipatihya yapihɪ nahatewaara nuwi gaamapi Autaahaatihomɪ piwaha gaaha wanha Jisaasihopitaha awusoawaayopo. Siyauhɪ Awaisihoh kiyai anditɪwiwa kiyaisatitih kiya watipihaiwa kaiwa kaiwa kiyauhɪ ishiya mmonawaawi Autaahaatihomɪ piwaha akitih akahaare tawaatopo.*

* **16:20:** Ishiya amɪtɪhaisahiya taahiyihya kɪma piwɪma (16:9-20 ma) Maakiho sawaho jipati maise amɪ utaaho wo ipoti jipati piyataise tiwi gwɪnyaawaayopo.

Kima Piwima Gaaha Waniha Rukiho Jipatipaisihaare Kimandi Rukihomi Utipimandapi Piwaha Nesipihaare

1 Kimandi utipimandapi Rukiho sawaho jipatipiyahande. Rukiho so dokitaahore isihya timbipaisahiyai usonati titihemwasitho. Iyataati ami ko isihya Grikihyaamihore. Titih komihyauni ami isihya usauni atiwi nepi gwunyaitaatiwi kima piwima jipatipiyataise. Rukiho isihya Judaahiyaapi kimandi utipihandi jipatipiyataamaise. Owetise. Ko Rukiho Jisaasihomi otipipatihyaisati konhi maasi bindataati otipipati kiyahore. Iyataati ami Autaahaatihomi piwaha aposerihyaapihi ahotishaisangi Rukiho kimi ko jipatipiyahaare. Sandi utipihandi utaaho wo Tiyopiraasihopi gwinyaati jipatipiyahande. Ambipati Tiyopiraasi tiwi ambitohtimandami tanyaaha siyate, "Autaahaathoai maarho numwisitho" tawaatopo. Sandapi nyahi windi biyaati mmonaati windi gimunyaaho ko Tiyopiraasihopi jipatipaindho e ami isihya Autaahaathoai maarho nunyohiyihyaapi jipatipaindho.

2 Rukiho kima piwima jipatipaisima Jisaasihopi so isihya nahatiyaami saaho jho isihya nahatiyaisi japihi numwaitandhososi tiwi gwinyaitaatiwi nunjati jipatipiyataise.

Rukihomi piwaha napimasati ahondaise

Piwaha namasati jipatipaisiha (1:1-20)

Jonho Isihiyai baawusisihomi otipipati kaipatapiha (3:1-20)

Jisaasiho waapoho neti aimi owetih Bwaasirihiri nasati Jisaasihoai nunjesitihandapiha (3:21-4:13)

Jisaasiho kapih Garirihanda daayati piwaha ausaasitihandapiha (4:15-9:50)

Jisaasiho kapih Garirihanda namasi Jerusaremithandaahapi napindihandapiha (9:5-19:27)

Jisaasiho naangihandi nesitihandapiha (19:28-23:56)

Jisaasiho animwaahipatombi japihi nepasi yamihapataatihapi naihi komi otipipatihya iwinjapepinjohitihandapiha (24:1-53)

Kima Piwima Rukiho Utaaho Wo Komi Ambipati Tiyopiraasihopi Jipatipaisihaare

1 Awaisihoni Tiyopiraasihone jihura isihya taahiyihya kiyaami ikwiraahi kahapaamapiha Autaahaatho kaihi nyami otihapihi ndiheti noaipasiwaiwaapi jipatipiyawaayopo.

2 Saiwi kiya jipatipiyohitimandi jhi wuwaninhi saiwa namasati noaipasih isihya usa mmoniw nepi isiwatawa kiya Autaahaatihomi piwahaami otipipatihyaimatiwi bindawaawi piwaha baiwi nyangi katwinyasauhi atisaati nehotiha ka titih jipatipiyawaayopo.

3 Aih ami nisangi saiwa wuwan namasati noaipasiwaiwaapi nunjeniti baidi atindi netaayo. Titih atindi neti titih kamwaan wuwanihura noaipasimumwaan jipatipaindi kinyapi nusoasataayo.

4 Isi piwaha isihya aimi katwihisohiha sa titih akitinhi akaaha katwisawaayopo. Isi kinyi titih akaahetipi gwinyaitaapi nin kinyapi jipatipiyataayo.

Autaahaatihomi Enjeriho Otipipatiho Yamihapataatihim Bimisihho Jekaraiyaahoai Jonihho Noaipaitaise Undindihandapihare

⁵ Yapipati Judiyaahandi Erotiho noipati awaisihoematati jaati bimihihura utaaho wo komi ambipati Jekaraiyaaho bindataise. Jekaraiyaaho so isihyaapi nandapa maahoipati tihati Autaahaatihoi dipumanati bindataahore. Iyataati so Jekaraiyaaho isihyaapi nandapa maahoipati tihw dipumanihohiyihiya Abaijaahomihyaami namoyaatahore. Iyataati komi apwaataatami ambipati Erisapetihaate. Saati Erisapetihaatisangi ami naasikiyati Aronihomihetapi noaipahaate.

⁶ Kasanyuri Autaahaatihomi winihapipa ami pwiha nahataapa baimi akitinihi napaitimi atimi ami japepihirimi Autaahaatihomi ndiheti tihisi saasanotati ainahisasanyuri bindamaahasanyure.

⁷ Iyataati kasanyuri maaha owehasanyure. Sandi apaapimaahame ami Erisapetihaati maaha windi namaamoti nehi yatitipihati bisotihe. Saimi maaha owehasanyuri bimaami numwi aimi aungwoyi aungwaasiyaatamaise.

⁸ Jekaraiyaahouni komihyauni Autaahaatihomi Anji Awaindihandaatihim otipipati kaitatiwaha asisaha kiyaapiha noaipasihim kiyawaayopo. Aihim ami ko Jekaraiyaahoaisangi asisaha waara Autaahaatihomi Anji Awaindihandaatihim nandaati Autaahaatihomi ndiheti otipipati kiyataise.

⁹ Autaahaatihomi Anji Awaindihandaatihim isihyaami maipihaiwaapi nandapa maahoipati kohasipihho tihw Autaahaatihoi waamaindumapi dipumanihohipati otipipati kaitandi isihya otipipati sati saimbi kinyi kaime undiw Jekaraiyaahoai ahewisawaayopo. Ami ko katihim Autaahaatihomi ndiheti tausotipati apipaahim gaahandi waamainjotihati dipumanati tihitandi nandaataise.

¹⁰ Aihim sura isihya titaahitihandi ipaahaapi Autaahaatihomi ambipati mepi autaahepumapi gaapundohipihim taawi ahoyanwim gaapundawaayopo. Aihim sura kura mihaanji Anji Awaindihandaatihim Jekaraiyaaho ami taati tausotipati Autaahaatihoi dipumanitandi tihihihuraare.

¹¹ Aihim mihatihim anjitihi Awaisiho Autaahaatihomi otipipatiho yamihapataatihapihoai Jekaraiyaaho usonataise ko tausotipati nga waamainjotihati Autaahaatihoi dipumanihohitihandi ganho aritaahandami ikwiri gaatihiraihoanji bitosihim.

¹² Siyati Autaahaatihomi otipipatihoai Jekaraiyaaho usonatosati apipaahim aungwohandi yayapwitati itiwati maarho apipaahim owesoendaise.

¹³ Siyati yaihandi kandi Autaahaatihomi otipipatiho yamihapataatihim bimisihho Jekaraiyaahoai saundataise. "Jekaraiyaahone, kinyi windi yamaime Autaahaatihom kinyi gaapundingitihandi aimi atihise. Isi kinyi kiwaamaati Erisapetihaati maaha woho wo namwitaise. Namwonihim kinyi ambipati Jonihoe undipi ambihunditaape.

¹⁴ Ko noaipahonihim kinyi maarho biyati wihitonihim kinyi kopi apipaahim waati maarititaise. Iyonihim ami isihya taahiyihiya ko noaipahonihim kandapi waati aungwohandi maarititaapo.

¹⁵ Saiwi kiya maarititaapo ko Autaahaatihomi ndiheti awaisiho watipihom noaipahonihom. Iyati ko waapoho wainhandi ami waapoho wapa watipihapa apipaahim masihonjisangi windi namaanane. Ko sangi noipati sanaatami gwisahaatihim kipwindingisuraapi Autaahaatihomi Itipihom Gaaho komiheti tisaititaise.

¹⁶ Iyataati so utaaho (Jonihom) Isiraherihim taahiyihiyaami maarho neti nusepemaahaahonihim kiya nepemaitwim kiyaami Autaahaatihom

Awaisihoenda japihi napitaapo.

¹⁷ Iyati ami ko Awaisihomi jhi nutaise. Iyataati ko komi watipihandi piwaha ausaahonhi ishiya nepemaititaatiwihandi Eraijaahomatiyahandi naitaise. Nesi sapiyaami maariho neti nusepemaiaati napaisaatumwahonhi nepemaitiwi kiyaami manyinyaisawi maasi maariho naasohitanhi timaamaititaapo. Iyati ami ishiya taahiyhiya piwaha nemapi maati maatisohiyhiyaami maariho neti nusepemaiaahonhi ishiya tithi gaahiya amitha gaaha gwinyaahohiyhiyaamataiwi gwunyaitaatiwihandi tithi gaahandi naitaapo. Iyataati ami Awaisiho napitandihandapi jhi neti timanati ishiyai sahi timetiwise Awaisiho napitandi aimi detiso undonhi ami kiya Awaisiho napitandihandapi timetiapo,” undati Autaahaatihomi otipipatiho yamihapataatihi bimisiho Jekaraiyaahoai kaundataase.

¹⁸ Jekaraiyaaho Autaahaatihomi otipipatihoai satati nunjenataise. “Kinyi piwima kima kandingimaapi nini akitinhi akaahe ndi napitaindi gwinyaaitande? Ami nini aimi aungwihoninithi ami nisi apopaatisangi aimi aungwaamaatiso,” undati nunjenataise.

¹⁹ Aih i Autaahaatihomi otipipatiho piwaha wihoanaha sata koai kaundataase. “Nini Gapiriyerihonine. Autaahaatihomi ndimaahomwaanimasipiphi komi ndiheti bitohohihonine. Ko Autaahaatiho ningi natanoaasih nasataayo gi piwaahititi ami piwaha gaaha kima kahititendo.

²⁰ Isi kinyi atime. Nisi piwaha nesipiti kahitohihaapi akaahe tibi gimunyaahingitihandapi kinyi maahomwaan ni saputonhi kinyi windi piwaamaati pi nehi piwaamaatisohonimatipi nehi bimaami numbwi nisi piwaha kima kahitohimaami akipipa akitinhi ausaimaninati noaipahonihura piwaatitaape. Ami nisi piwaha kima kahitohima tithi asisaha Autaahaatiho namihanati ahaisiheti akitinhi noaipataise,” undati Autaahaatihomi otipipatiho Jekaraiyaahoai kaundataase.

²¹ Aih ko siyati utari mihatithi bimih ishiya Jekaraiyaahopi jaawi bindawaawi saiwi pihitwi gwinyaawaayopo. Napindi noaipasithi Anj Awaindihandaatihi utarihandi ko ketamase tiwi pihitwi waati gwinyaawaayopo.

²² Aih ko ipaahaapi noaipati ishiyai windi piwaamundise. Owe. Ko nehi komi ikwiraahi siwipati kiyaunjataise. Aih ishiya sandi mmonawaawi kiya saiwi gwinyaawaayopo. Kimo utaamo Anj Awaindihandaatihi windi wipetahandi noaipasithi mmonataato tiwi waati yaiwimap usonwi gwinyaawaayopo. Ami ko piwaatitandihandi aimi owetihandisi nehi komi ikwiraahi konhi siwipati kiyaunjaho.

²³ Aih Jekaraiyaaho komi otipipati kaitandihura kiyati aimi owemapi komi aunahipataahapi japihi notaise.

²⁴ Aih sandi saimainjhi ipoti komi apwaataati Erisapetihaati maahaapi gwisindaise. Gwisitati noaatati anjipiphi bimih waatiho ikwiri naasairithi 5 kiyati sanausotaise.

²⁵ Aih kaati Erisapetihaati sandaase. “Wani ipotinhi aungwaataati Autaahaatiho ningi apipaahi gaahati kimati kanisataise. Ishiyaami ndiheti maaha owehaanini yatitipihanini kendaati ami nisapi ishiya satiw i Autaahaatihoai kaatapi apowihetaise tauhi ami ningi manyindihandi owetitendo,” ndaase.

²⁶ Erisapetihaati maahaapi gwisitati bimih waatiho ikwiri naasairitih i wirami isundipho naasohi 6 kiyati nusoaipataise. Nusoipasithi waatiho soeti Autaahaatiho komi otipipatiho Gapiriyerihoi aunahipati awaipati

gwiharaahonji konjami ambipati Nasaretihandaahapi natausaasihi no-
taise. Iyataati Nasaretihandi yapipati ami disitirikihandi Garirihanda
ahendaise.

²⁷ Ko Autaahaatihomi otipipatiho apopaati waati apwaimaamaati
wenihaati kaatami ambipati Mariyaahaataapihi notaise. Saati apopaati
utaaho wo komi ambipati Josepiahopi ambihitiwipiwaatiwosauhahaate. So
Josephiho isihiya Daawitihomihiyaamihetapi noaipahore.

²⁸ Autaahaatihomi otipipatiho Gapiiyerihoni notisi kaati apopaati ap-
waimaamaataapihi noaipati kaati saundataase. "Apopaanye, gaahuraare.
Kinyi omanjititihoni yatihoni napaisaati gipatisanane. Awaisiho gi gaahandi
aimi kahisati nahinyataise," undataase.

²⁹ Aihini ami Mariyaahaati sa piwa atisataati kaati naharimatataise.
Naharimainjihini kaati siyati gwinyapenataise sa piwihoni napititihoni atiso tati
gwinyaataise.

³⁰ Kaati siyati gwinyaasihandi kandi Autaahaatihomi otipipatiho kaati
saundataase. "Mariyaahaane, kinyi wihoni waati yamaime. Autaahaatihoni
gi maariho wihiwati ami gaahandi kahisataise.

³¹ Isi kinyi atime. Kinyi maahaapi gwisitipiwoho wo namwitaise.
Naumbwini komi ambipati Jisaasihoni tihini ambihunde.

³² Koaisi Autaahaatihoni neti Awaisihoemwaitaise. Iyati kopini Autaa-
haatihoni nisi maasihihoni titaise. Komi satihoni awaisihoni Daawitihomihoni
aunahipa koaisi Autaahaatihoni nemwitaise. Iyati ami Awaisihoni Autaa-
haatihoni ahiwisonihini komi satihoni Daawitihoni jihura awaisihoematati
Isiraherihiyani winjatipamatiyati Isiraherihiyani iwinjatitandi noaipati
awaisihoematataise.

³³ Iyati ami Jisaasihoni Jekophomihoni isihiyani konihini apipaaho
awaisihoematati iwinjatitaise. Iyati ko awaisihoematati komi isihiyani
winjatindihandi wihoni owemetitaise," undati Autaahaatihomihoni otipipatiho
Mariyaahaati kaundataase.

³⁴ Aihini Mariyaahaati kaatamiha wihooniha Autaahaatihomihoni
otipipatihoai sata nunjenataise. "Nini sangi namaatitihini apwaimaa-
maanini wenihaninini sandi kinyi kandingitimandi ninaipitiyati
noaipaitaiahandapindise?" undati nunjenataise.

³⁵ Aihini Autaahaatihomihoni otipipatiho komiha wihooniha kaati
saundataase. "Itihoni Gaahoni kinyihetihoni napitaise. Ami Autaahaatihoni
Nahatewai Ipihatisama Autaahini Niwaataati Bimisihomihoni watipihandi
gisi nangimaasaitaise. Nangimaasahonihini sonjini metonjini Autaa-
haatihomatetahoai kinyi ipotihura namwitaise. Namwisamihini kopini
Autaahaatihoni satatini nisi Maasihihoni tati ambihititaise.

³⁶ Isi kinyi atime. Kinyi naisaamaati Erisapetihaati aimini apipaahi
aungwaamaatindaahandi kandi kaatami gwisihahitihini maaha wo
wo kipwindataise. Jihura isihiya kaatapi maaha wihoni namaamotihoni
yatitipihahaate tiwini katohaamaati kaati aimini gwisindaaise. Gwisitihini kaati
bimihini kaati waatihoni ikwihini naasairitihini wiramini naasohitahoni 6 kiyatini aimini
sanausotaise.

³⁷ Autaahaatihoni wapa kamaitandihapa owetise," undati Autaahaatihomihoni
otipipatiho kaundataase.

³⁸ Aihini Mariyaahaati koai saundataase. "Nini Awaisihomihoni
otipipatihaane. Isi kinyi kandingimuwani kamwani gaasi
kiyatinini ngisihini sandi nanoaipane," ndaase. Sata katihini Autaahaatihomihoni
otipipatiho kaati numasi niyataise.

Kima Piwima Mariyaahaati Notihini Erisapetihaati Usositihandapihare

³⁹ Aihĩ sura asisĩha yahonya sanaihi ketĩ kuraanihi Mariyaahaati dosisĩ tariwiyati aunahĩpati witi tipati sisĩho sĩaarĩhĩretĩ ahetihihataahapi notaise. Noti yapĩpati disĩtirĩkĩhandĩ Judiyaahandamĩ aunahĩpati wita noaipataise.

⁴⁰ Noti noaipati Jekaraiyaahomĩ añaanĩ nandaati Erisapetihaati ipĩhĩrete gaahure undataase

⁴¹ Aihĩ Erisapetihaati Mariyaahaatamĩ ipĩhĩrete gaahure undindĩhandĩ atihĩhura metĩhonji Erisapetihaatamĩ gwĩsĩhaatihi kĩpwĩndisonyonji naapwananatĩ ahoyataise. Aihĩ amĩ kaati Erisapetihaatamĩhetĩ Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho nasati waati tĩwĩsaitataise.

⁴² Tĩwisainjihi Erisapetihaati pĩwĩha waapĩhĩta sata kandaase. Autaahaatiho asĩhiya nahatĩyaisĩ gaahandĩ kawindĩhandĩ nusatihihaati apĩpaahi awaindĩhandĩ gaahandĩ gi kahisati nahinyahaanĩ. Iyataati metĩhonji kinyĩ gwĩsĩhaatihi kĩpwĩndisonyonjisangi Autaahaatĩhomĩ gaahandisahanje.

⁴³ Nĩnĩ itapaanĩnĩ isĩhiya wĩndĩ gaahandĩ kamaanitĩhaanĩnĩndaahandĩ kandĩ kinyĩ nisĩ Awaisĩhomĩ sanaanĩ nĩngisaapĩhi nasapaise.

⁴⁴ Atime. Nĩnĩ kinyĩ ipĩhĩrete gaahure dingĩtihandĩ atisonĩhura metĩhonji nisĩ gwĩsĩhaatihi kĩpwĩndisonyonji maaritati naupwaatataise.

⁴⁵ Kinyĩ satĩpĩ Awaisĩho nĩngisĩ kanitandĩ katimbĩpa kapa kanitaise tĩpĩ kopĩ aimĩ gwĩwunyaapĩhaanjisĩ waati maarite ipotĩhura Awaisĩho katimũwaanĩ kamwaanĩ kiyonĩhi akĩpĩpa noaipaitaiso undati Erisapetihaati Mariyaahaati kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Mariyaahaati Autaahaatĩhomĩ Ambĩpati Nĩwimaati Aunĩhĩhĩrĩ Katindĩhandapĩhaare

⁴⁶ Aihĩ Mariyaahaati sata kandaase.

“Nisĩ Maarĩho ditihihi nahandisati Awaisĩhoai mepĩ autaahemwataayo.

⁴⁷ Aindĩ amĩ nĩnĩ nisĩ omanĩtĩtĩhi nahandisati Autaahaatiho nĩngi japĩhi nanĩmaatĩ nĩtatamanati ninjatisĩhopĩ waati maaritataayo.

⁴⁸ Amĩ sandĩ apaapĩmaato nĩnĩ komĩ otĩpĩpatĩhaanĩnĩ awaisaa-maanĩnĩtihĩhandamatiyati ko nisapi gwĩnunyaasĩhĩto.

Isĩ wanunĩ ipotunĩ isĩhiya nahatiya nisapi ‘ise saati Autaahaatiho gaahandĩ maaritĩtandĩhandĩ kawisa nunyataise,’ tĩwĩ nisapi katĩtaapo.

⁴⁹ Sandĩ apaapĩmaato Autaahaatiho watĩpĩhaiwa nahatewaisaho apĩpaahi awaindĩhandĩ siyati kanindĩmandapĩto.

Isĩ Autaahaatiho apĩpaahi akĩti akĩtĩnĩhi ainahĩho gaahore.

⁵⁰ Iyataati isĩhiya kopĩ yaiwĩ komĩ asimwaatĩtĩhi pĩnuwĩ amĩ koai autaahi nepĩ isĩwatohiyĩhiyai nasisoari kiyaapi maarĩho asĩpiyati gaahati kawisahore.

Isĩ isĩhiya ipotĩ ipotĩ namoyaatiwĩ noaipahohiyĩhiya kopĩ yaiwĩ komĩhinĩ detĩ nasohiyĩhiyai ko maarĩho asĩpĩwisati komĩ gaahandĩ konĩhi kawĩsati nunjamĩ notoaatĩtaise.

⁵¹ Ko komĩ watĩpĩhandĩ awaindĩhandĩ isĩhiya kiyaamĩ omanĩtĩtĩhi maarĩhoaatĩhapĩ genanĩwĩ naimaatohiyĩhiyai kupwĩra mĩhopĩ mĩhinĩmahore.

⁵² Iyati awaisawĩhiya isĩhiya watĩpĩhiyaimatiwĩ iwinjatohiyĩhiyai nemati yatĩhiwati nehĩhatĩmemati amĩ nehĩhatĩmai netĩ autaahemwahore.

⁵³ Iyati ami ko isihya jaumwasawhiyai kahapaamapipa waati tisaahiwati nunyahore.

Iyati ami ko isihya kahapaamapipa gaahaiwa asaketahiyai nehitaanahiyhiyai neti natausaasataise.

⁵⁴⁻⁵⁵ Komipiwha jihura nyami asoyai kaundishaapi gwinyapenataati komi otipipatihya Isiraherhiyai iwitatamanati anditiwivitandi nasataise.

Siyati ko jihura nyami asoyai kaundipatamatiyato.

Nini Abiraahamihoisuni

ami komihya ipoti ipoti noaipahohiyhiyaisuni koninhi nasisoari gaahati kawito tipatamatiyato,”

tati Mariyaahaati aunihihihi katati kandaase.

⁵⁶ Siyati Mariyaahaati Erisapetihaatisati maasi waatihonya murimngwaasi bisotinjati japhi kaatami aunahipataahapi notaise.

Kima Piwima Erisapetihaati Jonihoi Namwindihandapihaare

⁵⁷ Erisapetihaati metihonji namwitandihaha asisaha noaipasihikaati maaha woho namotaise.

⁵⁸ Aihisihiya kapihi kapihi kaatamihin deti bimohiyhiyauni ami kaatami jtipatetapi namoyaatohiyhiyauni Autaahaathiho apipaahi gaahati kaati kawisataise tauhi atisawaayopo. Atisawaawi kaatisawi maasi waati awaindahandi maaritawaayopo.

⁵⁹ Aihisihiya ikwiwihitirihiti wihinhihrami mairima (8 kiyati) sanaihihura metihonjami ambipati ahoapi namandipaitaatiwi ahoyanawaayopo. Ahoyanawaawi ambipati sapihomihati nepawi Jekaraiyaahotane tiwi nusoasitaatiwiyawaayopo.

⁶⁰ Saiwi sapihomihati nusoasitotiwihiyauhhandi kandi metihonjami sanaati saundataase. “Owe. Metihonjami ambipati Jonihotane,” undataase.

⁶¹ Aihikiya kaati saundawaatopo. “Ambipati sati nusoasitihati kandi kinyhiya usa ambipati sati ambihonahiya owetihito,” undawaatopo.

⁶² Aihikiya metihonjami sapihoi ambipati maahiwiti nusoasitaapi gwinyaapaise undiwi piwamaatisohosi nehikiwira siwipati kaiwunjawi nunjenawaayopo.

⁶³ Aihiko kiyai jipatipaitandihapa wapa nepininyawise undihiami kiya koai wapa jipatipaitandihapa nepunyahui ami ko metihonjami ambipati Jonihore tati jipatipiyataise. Aihikiya ese tiwi waati yaiwimawaayopo.

⁶⁴ Aihisura keti kuraanhi komimaahomwaanji japhihi niwusaatati gaatihipiwaatatAutahaathihopi maaritati komi ambipati mepi autahemwataise.

⁶⁵ Aihinaisihya kapihi deti bimohiyhiyai waati yawimatataise. Aiwiami sati yapipati Judiyaahandami shoaarihiri tipateti gaamapi saiwa Jekaraiyaahoi nusoaipasiwimaiwaapi piwha kanimi nowaayopo.

⁶⁶ Aihisihiya nahatiya piwha saiwa Joniho noaipasirihiretapihawaati pihitiwi gwinyapenawaawi kiya satiwi nasenawaayopo. Metimonji kimonji ipotihura noipati napitetahotitaindihoho? Tawaatopo. Sandiapaapimaatopo. Autahaathihomi watipihandi koaisatitihe.

Kima Piwima Autahaathihomi Itipihoho Gaahoraahi Jekaraiyaahoho Aunihihihihi Katati Aunihitindihandapihaare

⁶⁷ Jonihomi sapihoho Jekaraiyahomiheti Autahaathihomi Itipihoho Gaahowaati tiwisaitataati koai neti gwunyaasihiki Jekaraiyaahoho sata kandaase.

⁶⁸ “Isiraherhiyaami Awaisiho Autaahaatihomi ambipati maarita nuwimaawa mepi autaahemwaitihaawo aimi nasataiso. Iyati ami komi isihiyai maipihandaatihapi japihi aimi numwaataiso.

⁶⁹ Nyangi Japihi Nanyamaitandho apipaahi watipihoi Autaahaatihomi namihana ahiihi Autaahaatihomi otipihoi Daawitihomi isihyaamihetapi ko noaipataise.

⁷⁰⁻⁷¹ Isihya Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi nehi kaahii ausaahohiyihyaamihetapi jiihii aimehura Autaahaatihomi piwaha watipitahi nyangi japihi nanyamaitandi katisihaare. Isihya nyami tiworisaamuni ami nyangi manditinyaipi nyapi apowisawihyaami ikwiraatihapi nanyamaitandi piwaha katisihaare.

⁷² Autaahaatihomi nyami asoya asisai maariho asipiwitandi jihura piwaha kandaase. Iyati ami ko piwaha apipaahi watipitahi sawahomi ambipati ambihitahi wisasati ahaisihaapi gwinyapenataato. Ko Piwaha aimi jihii wisasisihaapi gwinyapenataati namati maariho asipinyisataise.

⁷³ Iyati ami Autaahaatihomi jihura nyami asihomi Abiraahamihoi nyangi nyatatamanitandi apipaahi watipitahi piwaha wisasati sata kaundisihaare.

⁷⁴ ‘Nini kinyi gaasoya gaasisai kiyaami tiworisaami ikwiraatihapi japihi numwaito. Numwaasaniihi kiya kiyaami tiworisaapi windi yamaiwi nisi otipihoi kanitaapo,’ tati katisiha wanii akaahemataise.

⁷⁵ Ami nyahi isihyaanini asiyihyaanini bindihaawi Autaahaatihomi otipihoi komi gwinyaati maaritipahi tiihi maariho naasohitaniihi kawisaati ami ndiheti gaahiyaanini ainahiyihyaanini kiyaaniniihi nehi komihyaanimataati komi otipihoi kawitahaawe.

⁷⁶ Ami kinyi nisi metihonjane isihya kinyapi ipotihura Autaahaatihomi Nahatewai Ipihatisa Daahema Autaahi Bimisihomi piwaha atisa neti ausasihoe tiwi ambihititaapo. Iyataati sandi apaapimaato kinyi Awaisihomi jihii taapi nopaapi Awaisihopi daihira daawupi isihyaami maariho ami omanititiihi tiihepumapi turimanitaapihonjiihi.

⁷⁷ Aimbii ami nepi turimanipi komi isihiyai katipunjitaape. Katipunjisamiihi kiya Autaahaatihopi ko nyami maipihaiwa nenyama japihi nanyamaitande tiwi gwunyaitaatiwo.

⁷⁸ Ami nyami Autaahaatihomi nyangi komi maariho nanyinyati asipinyisahore. Isi ko asisaha bowati ipihomi nausainjiihandamatiyati nyamiheti bonyawati nanyusaatati nyangi japihi nanyamaitandi yamihapataatihiraapi napitaise.

⁷⁹ Nasoniihi isihya asihatindihandaatiihi napwitaatiwihandapi yaiwi yutihramataiwii namaasatiwi bimohiyihiyai Autaahaatihomi iwitatamanitaise. Iwitatamanati ami nyangi nyami maariho winyaitoniihi biyaati gaahiyaanini napaisaati bimithaahira daihira nanyisati nanyamaasi nutaise,” tati Jekaraiyaaho kandaase.

⁸⁰ Aihii ami so meto (Jonihomi) ipotihura komi maarihoaisatuni ami ambipatisatuni ahoya gwinyanataise. Aihii ami komi maarihoaisangi noipati watipindaise. Iyati ko isihya owehapihi kendaise. Ketinjati ipotihura isihya Isiraherhiyaami ndiheti auta noipati piwaha ausaati kiya Isiraherhiyai kaundataise.

2

*Kima Piwima Mariyaahaati Jisaasihoi Namwindihandapihaare
(Matiyuhu 1:18-25)*

¹ Aihĩ sura (Jonĩho noaipatĩ taatĩ gwĩnyainjĩhĩ amĩ Erotĩho Judiyaahandĩ jatĩhĩ) utaaho wo awaisĩho komĩ ambĩpatĩ Sisa Okaasĩtaasiho pĩwĩha wa isĩhiya nahatiyaapĩ nusoasataise. Sa pĩwĩha Romĩhandaaahapĩ awaisĩho isĩhiyaapĩ nusaasisa isĩhiya nahatiya gamanĩho Romĩhandaaahapĩho jatimbĩpĩhapĩhiya nahatiyaapĩ nusaasataise amĩ kiyaamĩ ambĩpatĩ kusiwi awĩtĩwĩ nepĩ utĩpĩhoaatĩhĩ jĩpatĩpaitaatiwĩ. Iyataatĩ Romĩhiyaamĩ Gamanĩhomĩ awaisĩho Sisa Okasĩtaasiho katĩhĩ sandĩ jĩhandĩ isĩhiya nahatiyaamĩ ambĩpatĩ awĩtĩwĩ jĩpatĩpiyawaayopo.

² Gamanĩho jĩhura isĩhiyaamĩ ambĩpatĩ wĩndĩ namehandĩ kĩmandĩ nehĩ namasatĩ jĩhapĩhandĩ isĩhiya nahatiyaamĩ ambĩpatĩ netaise. Iyataatĩ sura Kwiriniyaasiho (Sisa Okaasĩtaasihomĩ yatĩhĩ otĩtĩhĩ) yapĩpatĩ pĩropinjĩhandĩ Siriyaahanda jaatĩ bimihĩhuraare.

³ Aihĩ sandĩ jĩhapĩhandĩ Romĩhandaaahapĩ gamanĩho isĩhiya nahatiyaamĩ ambĩpatĩ naitandĩ isĩhiya nahatiya nehĩ kiyai kiyai yĩyandĩhĩ kiyaamĩ yapĩpata ambĩpatĩ utĩpĩhoaatĩhĩ ahaitaatiwĩ nowaayopo.

⁴ Aihĩ amĩ Josepĩho so awaisĩho Daawitĩhomĩ isĩhiyaamĩ jĩtĩpatetapĩ namwiyaatohiyĩhiyaamĩhetapĩ noaipahore. Isĩ ko Josepĩho yapĩpatĩ Garirihandamĩ aunahĩpatĩ Nasaretĩhandanda namasi yapĩpatĩ Judiyaahanda Daawitĩhomĩ aunahĩpatĩ Betĩrethemĩhandaaahapĩ notaise.

⁵ Notaatĩ ko Josepĩho komĩ apwaataatimatĩtandĩhaatĩ Mariyaahaati numwaasi maasĩ gamanĩho kasanyuramĩ ambĩpatĩ utĩpĩhoaatĩhĩ ahĩwitandĩ nomaise. Iyataatĩ sura Mariyaahaatĩ maaha namwĩtandĩ aimĩ detĩtĩhĩhuraare.

⁶ Saimĩ numwĩ noaipapĩ satĩ aunahĩpita bimihĩ Mariyaahaatĩ maha namwĩtandĩhura asisĩha noaipataise.

⁷ Aihĩ kaatĩ kaatamĩ mwaaho bwandĩpĩho woho namotaise. Namotĩ apotĩhĩrĩ masĩmasĩhonyaapĩhĩ napapatĩ kopuho kauho nandapa nainjĩhotĩ nausosatosataise amĩ anjĩhaiwa isĩhiya nawĩho nunyawĩ nanoaitaatiwĩhaiwa isĩhiyaapĩ tisaitatĩ owetiho.

Kĩma Pĩwĩma Autaahaatĩhomĩ Otĩpĩpatĩhiya Jisaasiho Noaipasĩtĩhandapĩ Isĩhiya Sipĩsipĩhandĩ Jatohiyĩhiyai Pĩwĩha Kaundohĩtĩhandapĩhaare

⁸ Iyataatĩ satĩ aunahĩpita nehĩhaatĩ mangĩrainĩ isĩhiya usa sipĩsipĩhandĩ yamanĩwĩ jaawĩ apatĩndĩtĩhĩ bitotawaayopo.

⁹ Saiwĩ apatĩndĩtĩhĩ jaawĩ bitohauhĩ Awaisĩhomĩ otĩpĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisĩho kiyaapĩhĩ nasatĩ noaipataise. Aihĩ Awaisĩhomĩ nausainjĩtĩhandĩ yundanyĩha watĩpĩhandĩ waatĩ kiyai nĩwunjainjĩhĩ kiya waatĩ yayawaayopo.

¹⁰ Yayauhĩhandĩ kandĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisĩho kiyai saundataase, “Sahĩ wĩndĩ yamaiwise. Sahĩ atiwiise. Nĩnĩ sapĩ pĩwĩha wanĩha gaaha isĩsi nasataayo. Sa pĩwĩha wanĩha gaasa isĩhiya nahatiyai maaritĩtaatiwĩhandĩ nunyonĩhĩ kiya asakaiwĩ waatĩ aungwohandĩ maaritĩtaapo.

¹¹ Wanĩ asisĩma kĩmetĩ Daawitĩhomĩ aunahĩpata apopaatĩ waatĩ metĩhonjĩ wonjĩ namotaise. Sonjĩ metonjĩ sangĩ Japĩhĩ Nasamaitandĩ Autaahaatĩho Namĩhainjĩho Awaisĩhore.*

¹² Sahĩ nuwise. Nuwĩ mmonawa metonjĩ apotĩhĩraapĩhĩ napapahawi kauho nandapa nainjĩho kopuhotĩ nausosawosisaihĩ sahĩ usonawaawaahĩ amĩ so kore,” undataase.

* **2:11:** Pĩwĩha Ipĩruhaara Mesaiyaahore tĩwĩ amĩ pĩwĩha Gĩrikĩhaara Kĩraisihore tohĩhore.

13 Aihî Autaahaatîhomî otîpîpatîho yamîhapataatîhî bimisîho kiyai sata kaundatî namîhaasîhî ketî kuraanîhî yamîhapataatîhapî Autaahaatîhomî otîpîpatîhiya usa taahîtîhandî yamîhapataatîhapî timahiyawî ko otîpîpatîho jîhî nasatî bitosîhoaisawî maasî bitotawa Autaahaatîhoai satîwî mepî autaahepumwawaapo.

14 “Autaahî ko bimimbîpîhî yamîhapataatîhiyaanî Autaahaatîhoai mepî autaahepwawa nîwîmaitîhaawo. Isîhiya yapîpatambîhiya Autaahaatîho kiyapî maaritisawîhiya kiyamî omanîtîtîhî yatîhîwitonîhî kiyâ nga bimîto,” tîwî Autaahaatîhomî yamîhapataatîhapî otîpîpatîhiya katawaatopo.

Kîma Pîwîma Sipîsipîhandî Yamanîwî Jaawî Bitohohiyîhiya Nuwî Jisaasihoi Usonîhohîtîhandapîhaare

15 Satîwî katîwîmapî Autaahaatîhomî otîpîpatîhiya sipîsipîhandî jaawî bitohohiyîhiyai namasi autaahî yamîhapataatîhapî japîhî naiwîmawaayopo. Saiwî aimî niyauhîhura sipîsipîhandî jaawî bitohohiyîhiya sawana sanawaatopo. “Betîrehehîhandâ sandî noaipasîhî Awaisîho aimî ausaatî kanyatataasî nyahî sandî mmondîhaawî ketî tarîwiyaatî nutîho,” nnawaatopo.

16 Kiyâ sanîwî kanîwîmapî ketî kuraanîhî dosisî nowaayopo. Nuwî Mariyaahaatisunî Josepîhoaisunî usonawaayopo. Aiwî amî metîhonjisangi kauho amî sipîsipîho nandapa nainjîho kopuhotî nanototîhî usonawaayopo.

17 Kiyâ nuwî aimî usonîwosawî sonjî metonjapî Autaahaatîhomî otîpîpatîho pîwîha kaundisîha ka ausapî isîhiya sapîhî Betîrehehîhandâ bimohiyîhiyai kaundîwî gaamawaayopo.

18 Kaundauhî isîhiya nahatiya sipîsipîho jaawî bitohohiyîhiyaamî saiwa pîwaiwa atisawaawî pîwîha sa napitîtahaare tîwî waatî pîhîtîwî gwînyapenawaayopo.

19 Aihî amî Mariyaahaatîhî saiwa pîwaiwa nahatewa atisa netî amîtetetî biyatî gwînyaatî amî omanîtîtîhî anîtisa kîpotî gwînyaapî notaise.

20 Aihî sipîsipîho yamanîwî jaawî bitohohiyîhiya japîhî nowaayopo. Japîhî nowaawî Autaahaatîhomî otîpîpatîho kaundimumwaanî kamwaanî tîtîhî noaipasîhî kiyamî ndîhaara mmonîwî atiwî nehohîtîhandapî Autaahaatîhopî maaritîwî aunîhîtîwî komî ambîpatî mepî autaahepumawaayopo.

Kîma Pîwîma Jisaasihoi Ambîpatî Nusoaasotîhandapîhaare

21 Mariyaahaatî Jisaasihoi namotî bimihî asisîha ikwîrî naasairîtîhî wîramî mairîma 8 kiyatî aimî sanawihî metîhonjamî ambîpatî namandîpapî ahoaamawaayopo. Ambîpatî namandîpapî amî ambîpatî Jisaasihoe tîwî ambîhundawaayopo. Satî ambitî jîhî Jisaasihopî sangî Mariyaahaatî gwîsîtîhîhura Autaahaatîhomî otîpîpatîho Jisaasihotane tatî aimî ambîhîtipate.

Kîma Pîwîma Jisaasihoi Saniyî Sapiya Autaahaatîhomî Anî Awaindîhandaatîhî Autaahaatîhoai Numwindîhandapîhaare

22 Maaha asîhiya namowaahura saiwî saiwî kaiwise tatî Mosesîho wînîhapîpa katatî ahaihî ahotirîhîretî japepîhîratî Mariyaahaatî kiyatî bimainjatî aimî owetîhî kaatî Mariyaahaatunî Josepîhounî metîhonjî numwaasi Jerusaremîhandâ Autaahaatîhoai numwîtaatîmî nomaise.

23 Iyataatî satî saiwî kaitaatîwî Awaisîho Autaahaatîhomî wînîhapîpaatîhî satatî ahondaise,

“Maaha wohonya bwandipihonya namohonyonya nahatonya Awaisihoai nunyawise,”
Jap̄hi Numwaas̄ho 13:2, 12
 tati jip̄at̄ip̄indip̄at̄amataimi kiyamaise.

24 Iyataati ami Awaisihomi winihap̄ipa wapaisangi satati ahondaise maaha naumbwi bimambip̄i Autaahaat̄ihoai gaare unditaap̄i koho dip̄ihuri yahurisangi ami koho dip̄is̄iho gwit̄ip̄iho sanḡiho yahurisangi nesaimb̄i Autaahaat̄ihoai gaahone gaare undip̄i nunye tati ahondaise. Siyati ahotahandis̄i Josep̄iȳi Mariyaaya k̄ireti japep̄ih̄ir̄im̄i kapa tit̄ih̄i is̄isi kaitaat̄im̄i kasanyur̄i Jerusarem̄ihanda numwi kiyamaise. Ami kasanyur̄i noaipap̄i Autaahaat̄ihomi nd̄iheti pop̄it̄ihasanyur̄it̄itaat̄im̄i sandi kiyamaise.

Kima P̄iw̄ima Simiyoniȳi Anaaya Jisaasihoi Usos̄it̄ihandap̄ihaare

25 Iyataati sura utaaho wo komi ambipati Simiyon̄ho sap̄ih̄i Jerusarem̄ihanda bindataise. So utaaso tit̄ih̄i gaaho ami Autaahaat̄ihomi winihap̄ipa biyati japep̄ih̄irat̄i neh̄i Autaahaat̄ihopaah̄ih̄i gaapundati bindataahore. Iyati ami utaaho Is̄iraher̄ihiyai kiyam̄i tiworisaam̄i ikw̄iraat̄ihap̄i jap̄ih̄i numwaati ami kiyam̄i maar̄iho oman̄it̄it̄ih̄i neti yat̄ih̄iw̄iwat̄i jap̄ih̄i numwaitand̄ihoai Autaahaat̄iho neti natausaas̄itand̄ihuraap̄i koai usondand̄i kon̄ih̄i jaati bisotinjahore. Iyati ko Autaahaat̄ihomi It̄ip̄iho Gaaho koaisati maas̄itahore.

26 So utaasoai Autaahaat̄ihomi It̄ip̄iho Gaaho sata kaunda ḡiwunyaas̄ihore k̄inyi keti windi namaapw̄itaise. Namaapop̄i bindapaap̄i Is̄ihiyai Jap̄ih̄i Numwaitand̄i Autaahaat̄iho Ah̄wis̄iho K̄raisihoi uson̄imap̄ihura napw̄itaise undati ḡiwunyaas̄ih̄i gw̄inyaati jatinjahore.

27 Aih̄i koais̄i Autaahaat̄ihomi It̄ip̄iho Gaaho An̄i Awaind̄ihandaat̄ihap̄i naim̄e undati ḡiwunyaas̄ih̄i ko dosis̄i Autaahaat̄ihomi An̄i Awaind̄ihandaat̄ihap̄i niyataise. Aih̄i met̄ihon̄ji Jisaasihoi saniȳi sapiya winihap̄ipa katati ahotir̄ih̄ir̄i k̄ireti japep̄ih̄ir̄im̄i metonjap̄i kapa kaitot̄im̄i taam̄i met̄ihon̄ji numwaasi nandaamaise.

28 Numwaasi nandaas̄ih̄i Simiyon̄ho kon̄ji metonji numwaati komi ikw̄iraat̄ih̄i neti is̄iwatataati konjap̄i Autaahaat̄ihoai gaahone undati ambipati mep̄i autaahemwat̄i sata kandaase.

29 “Awaisihone, wan̄i k̄inyi n̄n̄i kinyi ot̄ip̄ip̄at̄ihon̄n̄i neh̄i nan̄ihaind̄i kaind̄i b̄ipi napaisaati napw̄itaani ami neh̄i nan̄ihaimb̄i ninjase. Ami k̄inyi j̄ihura n̄ngi sandapaase, ‘K̄inyi namaapop̄i bimambip̄i Is̄ihiyai Jap̄ih̄i Numwaitand̄iho noaipahon̄h̄i uson̄imap̄i napw̄itaise,’ dinḡiha wan̄i tit̄ih̄i akaaha noaipas̄ih̄i n̄n̄i nis̄i nd̄ihaara koai usonataati nis̄i maar̄iho winit̄ati yat̄ih̄i n̄patisanataise.

30-31 Noaipas̄ih̄i n̄n̄i n̄wahonisi nd̄ihaara utaaho is̄ihiyai jap̄ih̄i numwaitand̄i k̄inyi nam̄ihan̄ip̄i t̄iman̄hinḡihoai wan̄i k̄imura usonataayo ami is̄ihiya nahandam̄i nd̄iheti kiya mmondaat̄iw̄i koai nep̄i ausaimanin̄ho.

32 Iyataati Kimon̄ji met̄imon̄ji sis̄iha j̄ipw̄it̄ih̄iramatiyahore is̄ihiya nahand̄i Judaahiyaam̄i dawaataati bimohiȳihiyai n̄wusaat̄it̄ando. N̄wusaaton̄h̄i kiya nepemait̄iw̄i kop̄i ḡiwunyaas̄aih̄i k̄inyi kiyai jap̄ih̄i numwaitaapo. Numwaasam̄ih̄i kiya k̄inyi kinyi is̄ihiya Is̄iraher̄ihiyaisap̄i kiyam̄ihat̄ih̄i bindapaap̄i kiyai taap̄i numwaahinḡit̄imandaah̄i kinyapimaton̄h̄i Is̄iraher̄ihyaap̄i maarit̄iw̄i kiyam̄i ambipati awaindepumait̄it̄iwo,” tati Simiyon̄ho kandaase.

33 Son̄ji metonjap̄i Simiyon̄ho p̄iw̄iha sata katih̄i metonjam̄i saniȳi sapiya kaap̄i kanjanyuram̄i oman̄it̄it̄ih̄i b̄ipi waat̄i p̄ih̄it̄im̄i gw̄inyaamaise.

³⁴ Iyati ami Simiyon^{ho} metonjami saniyi sapiyai Autaahaat^{hom}i gaahandi nunyati Autaahaat^{ho} sausasaatangi gaahandi kasisati jainjatitaise undati ami Mariyaahaati metonjami sanaati Simiyon^{ho} saundataase. “Kinyi Atime! Kimonji metimonji Autaahaat^{ho} ah^{iwisataise}. Ami komi dahopaara Isiraher^{hiya} is^{hiya} taah^{tihandi} Autaahaat^{hoai} aho-sumwapi t^{mihaitaapo}. Aisaihi ami Isiraher^{hiya} kanaah^{ti} w^{iretihan}di is^{hiya} taah^{handi} japihi nepemait^{wi} kiyaami Autaahaat^{hoenda} japihi napitaapo. Ami sandi siyati s^{ireti} noaipaitandi Autaahaat^{ho} kimonji metimonji siwipamatiyati ah^{iwisataise}. Iyataati kimonji metimonji Autaahaat^{ho} maaritati gw^{inyaasip}pa nunjati kiyon^{hi} ami is^{hiya} taahiy^{hiya} kopⁱ p^{wiha} maip^{hapa} kat^{wi} ami kiya koai mand^twitaapo.

³⁵ Sawisaihi sandaahⁱ is^{hiya} kiyaami am^{itiheti} maip^{hapa} m^{maipaiwi} gw^{inyaapi} ami kiyaami maar^{ho} oman^{titihi} maip^{hapa} k^{pw}indimb^{pa} auta noaipahon^{hi} is^{hiya} usa wapa noaasandimb^{pa} mmondaat^{wo}. Iyon^{hi} saiwa gi kinyi maar^{ho}aat^{hi} neti namatanaati timbiyati t^mwip^{hanaati} mw^{tihana}atamatiyati nang^{mandipati} yaas^{handi} m^{ihiwitaise},” undati Mariyaahaati Simiyon^{ho} kaundataase.

³⁶ Sapihi apopaati waati Autaahaat^{hom}i p^{wiha} atisati neti ausaahaati kaatami amb^{ipati} Anaahaati bindataise. Ami Anaahaati saati Panuer^{hom}i maataate. Ami Panuer^{ho} so Aser^{hom}ihetapi namoyaato-hiy^{hiyaam}i noaipahore. Iyataati saati Anaahaati aimi ap^{ipaah}i aung-waamaate. J^{hura} apwaimaamaat^{hura} namaatati war^{hoaisati} bimihⁱ k^{naungwi}ha ikw^{ri} naasair^{tih} w^{iram}i isund^{ip}ho yahurⁱ 7 kiyati sanau-sohaate. Sanawihⁱ kaatami war^{ho} napotaise.

³⁷ Napwihⁱ nehⁱ osⁿhaati kendaise. Ketihⁱ kaatami k^{naukw}ha p^{hitati} ten^{haiwa} ikw^{ri} naasair^{tih} w^{iram}i maur^{manditih} kaati maur^{mauri} 84 kiyati aimi sanawih^{haate}. Saati Anaasaati Autaahaat^{hom}i Anⁱ Awaind^{ihandi} w^{indi} namaamase. Owe. Asis^{ha} wiwetⁱ nandapa waapoho namaana onaayati nehⁱ bindataati Autaahaat^{hop}i apat^{hi} ami otap^{haati} ahoyati gaapundahaate.

³⁸ Aihⁱ sikura kaatisangi detⁱ nasati Autaahaat^{hoai} metonjapi gaahone gaare undataase. Iyati ami kaati sonji metonjapi p^{wiha} ausaati is^{hiya} Autaahaat^{ho} Jerusarem^{handahiyai} japihi numwaitandi jatohiy^{hiya} nahatiyai kaundataase.

Kima P^{wi}ma Josepiyi Mariyaaya Met^{honjisam}i Nasaret^{handahap}i Jap^{hi} Naind^{handap}haare

³⁹ Saiwi wⁿhap^{ipa} Awais^{hom}i katati ahotimumwaanⁱ japepih^{riwi} kaiwi owemamapi japihi kusasi kusasami aunah^{pa} Nasaret^{handi} yap^{ipati} Garirihanda ahetipataahapⁱ nowaayopo.

⁴⁰ Aihⁱ sati aunah^{pita} konji met^{honji} gw^{nyanat}i awais^{hotati} ami utaaho wat^{iphondaise}. Iyati ko am^tha gw^{nyaasit}handi gaahandi p^{hitati} awaindⁱ gw^{nyaataise}. Aihⁱ ami Autaahaat^{ho} kopⁱ maaritati koai and^twiwataise.

Kima P^{wi}ma Jisaasiho Met^{ho} Autaahaat^{hom}i Anⁱ Awaind^{handaat}hi Naind^{handap}haare

⁴¹ Judaahiya nahatiya kiyoh^{rih}ireti kaimi Jisaasihomⁱ saniyi sapiya k^{naukw}ha nahatewetⁱ Judaahiyaami asis^{ha} awais^{ha} kimbap^{ho} Pa-

sopaahandeti Jerusaremihandanda numw+hasanyure. Saimbi Asisiha Pasopaahandi mmondaatimi numw+hasanyure.†

⁴² Iyataati sura Jisaasihomi kinaukwiha aimi awaisihaata ikw+maindimw+itih+ auh+rami yahur+itahaiwa 12 Kiyati sanawih+hura kimbap+ho Pasopaahandami asisiha awaisiha noaipasihi kinaungwiha nahateweti kiyoh+patamataiw+ Jerusaremihandaaahapi nowaayopo.

⁴³ Nuwi Jerusaremihandanda kimbap+ho Pasopaahandi mmon+w+ asisiha nahatewa aimi sanoti owetih+ japihi+ niyauhi metiho Jisaasihohi Jerusaremihandanda bindataise. Bimih+ komi saniyi sapiyaahi Jisaasihopi Jerusaremihandanda binye timi w+ndi g+munyaase. Owe.

⁴⁴ Nehi kapuri saimi gw+nyaamaise Jisaasiho isihiya usaisati maasi notaiso timi gw+nyaamaise. Saimi gw+nyaamaami namapi naihi asisiha naasaahi sanausotaise. Aih+ kapuri Jisaasiho metihopo timi titihi kapuramihiyaap+huni ami naisihiya usaap+huni nunjen+mi pih+itimi daamaise.

⁴⁵ Pih+itimi damb+mi woai w+ndi mausose. Owetise. Aih+ kapuri kopi daitaati+mi japihi+ Jerusaremihandanda nomaise.

⁴⁶ Aih+ kapuri asisiha mair+manyeti damb+mi+hura Autaahaat+hom+ An+ Awaindi+handaat+hi+ bimih+ usonamaise. Ko An+ Awaindi+handaat+hi+ isihiya kat+wunjohiy+hiyaami otihat+hi+ bindataati kiyaaami p+w+ha atiwisati neti ami p+w+ha kom+haiwa kiyai taati nunjes+hi+ kapuri usonamaise.

⁴⁷ Aih+ isihiya kom+ p+w+ha atiwisohiy+hiya kom+ amitiha nga gw+nyaasiti+handapun+ ami kom+ p+w+ha nga wihoan+ha kataunjisi+haapun+ waati yaiw+map+ waati gw+nyaawaayopo.

⁴⁸ Aih+ kapuri saniyi sapiya koaisi iwinjamaami waati yaim+mamaise. Yaim+maposami metihoai sanaati saundataase. “Maasiho yaimburaan+ kinyap+ pih+taha gw+nyaaha daahaayoni kimb+hi+ sandi napaapi bindapaise? N+nuni kiny+ gap+houni maar+ho naananyisa maar+ho oweta yut+pitihi kinyap+ pih+taha daahaayono,” undataase.

⁴⁹ Aih+ metiho Jisaasiho kom+ha wihoan+ha kapuri sata kaundataase. “Saimburaahi nisapi napaapi daamaise? N+n+ nisi Ap+hom+ an+p+p+hi+ bim+itand+handap+ saimburaasang+ w+ndi g+maasunyainjo?” undataase.

⁵⁰ Sata ko kaundih+ kapuri kom+ sata kaundisi+maami tanyaahaapi w+ndi omanj+it+hi+ namauses+patati g+maawunyainje.

⁵¹ Aih+ ko japihi+ kapurisasi+ maasi naihi nuwi aunah+pati Nasaret+handanda noaipawaayopo. Noaipap+ kap+hi+ bindawaawi kom+ saniyi sapiyaami p+w+ha nahateweti biya atiwisati kiyataise. Aih+ kom+ sanaati saiwa p+waiwa neti kaatami amiteteti omanj+it+hi+ ahiyati kaat+nihi gw+nyaati bindataise.

⁵² Aih+ Jisaasiho gw+nyanati awaisihondaise. Iyati ami kom+ amitiha gw+nyaasiti+handi noaipati gaahand+ndaise. Aih+ Autaahaat+houni ami isihiyauni koai maar+ho nunyaw+ w+wip+ kop+ maaritawaayopo.

3

Kima P+w+ma Jon+ho Isihiyai Baawusis+ho P+w+ha Wan+ha Gaaha Ausaasiti+handap+haare

¹ Sisa Taiperiyaasiho (Caesar Augustus) noaipati awaisiho j+hoematati Rom+handanda bindataati isihiyai iwinjaati bimih+ kinaungwiha ikw+maindimw+itih+ auh+rami wih+n+r+itahaiwa 15 kiyati aimi sanausotaise. Aih+ ami Pondiyaasi+ Pairotho awaisihoematati yap+pati Judiyaahandi

† **2:41:** Iyataati asisiha kimbap+ho Pasopaahandi sandi j+hura Isip+handanda Autaahaat+ho Isip+hiyayi tiwataati ami Isiraher+hiyayi nehi iwinjati neusosih+ nga bimoh+it+handap+ gw+nyaahohuraare.

jaati bindataise. Aihĩ amĩ sura Erotĩho (Herod) noaipati awaisĩhoematati yapĩpati Garirihandĩ jaati bindataise. Aihĩ amĩ Erotĩhomĩ saingĩho Piripĩho noaipati awaisĩhoematati yapĩhaurĩ Ituriyaahandunĩ amĩ Tĩraikonaitisĩhandunĩ jaati bindataise. Aihĩ amĩ Raiseniyaasiho noaipati awaisĩhoematati yapĩpati Abirinihandĩ jaati bindataise.

² Aihĩ amĩ sura Anaasiyĩ Kaiyapaasiya noaipapĩ otĩpĩpati pĩrisihiya isĩhiyaapĩ nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩhohĩpatamĩ mitĩhuri awaisururĩ jĩhurimatamaise. Aihĩ sura Jekaraiyaahomĩ mwaaho Jonĩho isĩhiya owetati amĩ iwĩwĩrĩho wĩndĩ pĩhĩtati namaawatĩ owehapĩhĩ bimihĩ Autaahaatĩho komĩ pĩwĩha koai nunyataise.

³ Aihĩ Jonĩho pĩwĩha ka nesi waapĩhaatĩ Jorĩtanĩhaatainĩ aunahĩpĩhaiwa nahatewaaara gaamatĩ pĩwĩha ausaati sata kaundataase. Sahĩ samĩ maipĩhaiwa ainjotiwaiwa kiyohĩwaiwa namasi nepemaitĩwĩ waapoho nepĩse. Sahĩ saisaihĩ samĩ maipĩhaiwa Autaahaatĩho nesamaito undati sapĩhĩ pĩwĩha ausaati kaundataase.

⁴ Jonĩho sandĩ siyatĩ kaindĩmنداahĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisati netĩ ausaasĩho pĩropetĩ Aisaiyaaho satati komĩ utĩpĩhoaatĩhĩ ahaisĩha akematĩ ausaimanati noaipataise. Ka pĩwa Aisaiyaaho satati kandaase.

“Isĩhiya owehapĩhapĩ utaaho womĩ gapĩpa satahapa noaipataise. Awaisĩhomĩ daihĩra napĩtandĩhĩra nepĩ tĩmanĩwĩse. Tĩtĩhepumapĩ sanahĩwaiwĩse Awaisĩho kĩra napĩtando.

⁵ Gwaahorĩhĩrĩ timbwaapasĩpĩpa yapĩpati japĩhĩ nepĩ wipĩ naasaataatĩmapĩ amĩ sisĩho sĩhoarĩhĩrĩ dotĩ tiwanyapetimbĩpa otĩpapĩ yatĩhipĩ ipĩhaapĩ naasaataatĩmapĩse. Aiwĩ daihĩra nangisana nesĩwesĩmanati daundiwaiwa nepĩ tĩtĩhĩmapĩ nopĩmapĩ daupwĩse. Aiwĩ daihĩra nawĩha damipati ahotimbĩpa natipĩ otĩndĩwĩ nemapĩ daihĩra isuriwĩ etapĩhandĩ ahiyamapĩse sanahĩwetĩto.

⁶ Aisaihĩ isĩhiya nahatiya Autaahaatĩho isĩhiyai japĩhĩ numwaitandi ko otĩpĩpati kaindĩhandĩ mmondaatĩwo,” *Aisaiyaaho 40:3-5* tatĩ Aisaiyaaho katisĩhaare.

⁷ Isĩhiya taahĩtĩhandĩ Jonĩho nyangi waapohora baanyusĩto tĩwĩ koapĩhĩ nasawaayopo. Saiwĩ nasauhĩ Jonĩho kiyai saundataase. “Sahĩ akwĩranĩho maipĩhomĩ mwaayaate. Samĩ maipĩhaiwa kiyohĩwaiwaapĩ Autaahaatĩhoai apowindĩhandaaahĩ wihoaanĩhandĩ yaasĩhandĩ waati nasamĩtandĩhandapĩ ndĩ kasatihĩ yanĩhĩmapĩ nasopo?

⁸ Sahĩ samĩ maipĩhaiwa ainjotahaiwai aimĩ namasi japĩhĩ nepemaitĩhaayo undĩwĩ nunjĩtaatĩwĩ tĩtĩhĩ gaahaiwaahĩhĩ kaiwĩse. Iyawaawĩ sahĩ nehĩ sawanaati samanĩwĩse Abĩraahamĩho nyamĩ apĩhore maatĩwĩse. O amĩ apaapĩmaatonĩ sandapĩ nĩnĩ kasatĩtaano. Autaahaatĩho kĩmaiwa nawĩmaiwaaisĩ nga kaundonĩhĩ kĩmaiwa nawĩmaiwa noaipati Abĩraahamĩhomĩ manyinyaimatĩtaise.

⁹ Ipatamĩ tanyaahainĩ mwĩsĩha aimĩ ahondaise. Ipati nahatepĩ yandĩpĩho wĩndĩ biyatĩ namingosĩpati tisatĩwĩ sisĩhaapĩhĩ tĩhoaitaapo,” tatĩ Jonĩho kiyai kaundataase.

¹⁰ Sata Jonĩho kaundihĩ isĩhiya nahatiya komĩ pĩwĩha atĩwisohiyĩhiya Koai saundĩwĩ nunjenawaayopo. “O siyonaahĩ amĩ nyahĩ nyamĩ maipĩhaiwaapĩ napitaitĩhaawe,” undĩwĩ nunjenawaayopo.

¹¹ Saundĩwĩ nunjenĩhauhĩ ko kiyai sata wihoaanĩha kaundataase. “Utaa-honĩ wonĩ apotĩhĩrĩ nipaataapĩhĩrĩ yatĩmwĩnaahĩ wĩrĩ utaaho wo owehoai nunye. Iyataati amĩ wonĩ nandapa asaketahonĩtapaapaahĩ naasĩkati kaimbĩ wo nandapa owehoai nunyapĩ nanĩme,” undataase.

12 Aihĩ ami isĩhiya usa nawĩho taakĩsihandĩ nehohiyĩhiya waapoho naitaatĩwĩ nasohiyĩhiya Jonĩhoai satĩwĩ nunjenawaapo. Ami nyahĩho? Nyahĩ napitaitĩhaawe?” undĩwĩ koai nunjenawaapo.

13 Saundĩwĩ nunjenĩhauhĩ ko komĩha wihooanjĩha kiyai saundataase. “Gamanĩho nawĩho taakĩsihandĩ samwaanĩ isĩhiyaami nepĩse tati katimumwaanĩ kamwaanĩ tĩtĩhĩ nawĩho isĩhiyaami sahi nepĩse. O ko nawĩhomĩ tiwatĩhaati sangisunyaapi wo nehĩho apĩpaahi wĩndi namepĩse,” undataase.

14 Aihĩ ami isĩhiya usa pwĩsipĩ yaipa kiyohiyĩhiya Jonĩhoai satĩwĩ nunjenawaapo. “O amĩ nyahĩho? Nyahĩ napitaitĩhaawe?” undĩwĩ nunjenawaapo. Saundĩwĩ nunjenĩhauhĩ ko komĩha wihooanjĩha kiyai saundataase. “Isĩhiyai nopĩsasĩwĩ timapĩse. Aiwĩ pĩwĩha nehĩha jaiwĩtĩha pĩwaamaatiwĩse isĩhiyaami nawĩho jaiwaiwĩ nusaitaatĩwo. Nawĩho tĩtĩhĩ sahi otĩpĩpatĩ kiyohĩpatapĩho jaawi nepĩse. Nepĩ satĩwĩ nyangi nyatatamanĩtandĩ nawĩho kĩmĩko gaare tĩwĩ gwĩnyaapi nepĩse,” undataase.

15 Saundihĩ isĩhiya kiyaami maarĩho ambĩpatĩ waati uwĩndosĩhĩ nahatiya waati kiyaami maarĩhoaatĩhapi saiwĩ gwĩnyaawaayopo. “Jonĩho kĩmo Kĩraisiho Autaahaatĩho komĩ isĩhiyai japĩhĩ numwaitandi namĩhainjĩhotindĩho,” tĩwĩ gwĩnyaawaayopo.

16 Saiwĩ gwĩnyaahauhĩ Jonĩho kiyai wihooanjĩha saundataase. “Nĩnĩ nehĩ waapohoraahi sangi baasusataayo. Utaaho wo apĩpaahi Awaisĩho nĩngi nanĩtipĩhaaho ipotĩ napĩtaise. Iyataati nĩnĩ komĩ otĩpĩpatĩhonĩndaahandĩ kandĩ otĩpĩpatĩhiyaami kiyohĩwaiwa kaindĩ nambĩtĩtĩ komĩ asuipatami wĩrĩhĩrĩ nesĩpatĩ nausohaumwaamaito. Isi ami ko sangi Itĩpĩho Gaahoraahunĩ ami Sisĩhaaraahunĩ baasusĩtaise.

17 Ko komĩ ikwĩraahi saaworĩhĩrĩ isĩwahore kĩraahi konĩho wĩtĩhandami yutĩhĩrĩ pasaaha tĩwĩhaati nemaitando. Tĩwĩhaati yutĩhĩrĩ pasaaha nemata konĩho wĩtĩhandĩ akĩtĩhandĩ kandami anjĩhandĩ gwĩnyaati anjĩmatindĩhandaatĩhĩ ahiyataati yutĩhĩrĩ pasaaha netĩ sisĩha namaayota kaanĩhĩ nasisoarĩ tĩhisĩhaapĩhĩ tĩhoaitaise,” undataase.

18 Jonĩho pĩwĩha pĩhĩtahaiwa kiyai kiyaami maarĩho omanjĩtĩtĩhĩ yaurĩwĩhaiwa kiyai kaundataase. Siyati kaundati pĩwĩha gaaha wanĩha isĩhiyai ausaati kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Erotĩho Jonĩhoai Napusĩtĩhandapĩhaare

19 Siyati kiyai kaundataati ami Jonĩho Erotĩho awaisĩho kiyai winjaati bimisĩhoai ko maipĩhandĩ wĩndĩ kiyati komĩ saingĩhoai maipĩhandĩ kawĩsati komĩ apwaataati Erotiyaasihaati ikona numwaasĩhĩ kandapi itĩhundataase. Iyati ami maipĩhaiwa wiwaimaawi kaihi kaiwaapimaawi ahoyati itĩhundataase.

20 Aihĩ Erotĩho kaiwa maipĩhaiwa taahĩwaiwa kaiwaiwaami tiwatĩhaati bihĩwainjati maipĩhandĩ wĩndĩ kiyati Jonĩhoai nepĩ wĩrapĩ napuwĩtaatiwĩ komĩ tingaatĩhaisahiyai kaundihĩ kiya Jonĩhoai nepĩ wĩrapĩ numwaasi nuwĩ isĩhiya naputohĩpĩpĩhĩ napuwawaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Jonĩho Jisaasihoai Baawusindĩhandapĩhaare

21 Aihĩ Jonĩho isĩhiyai waapohora baawusihĩ waapoho nepĩ bimauhĩ ami Jisaasihoaisangi kapĩhĩ naihi Jonĩho waapohora baawusataise. Jonĩho aimĩ baawusati owetihĩ ko Jisaasiho nehĩhaati notati bitondaati Autaahaatĩhoai taati pĩwaundati gaapundataase. Ko taati gaapundihĩ yamĩhapatĩ tĩwĩtawamataise.

22 Aihĩ Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho yamĩhapataatĩhĩraapi noaatĩpataise. Siyati Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho yamĩhapataatĩhĩraapi

titihi koho komi ambipati dipihomatiyaho noatipati Jisaasihomihasihi komi mitihoatihhi nasataise. Aihhi ami yamihapataatihapi piwihha gapipa satahapa noaipataise. “Kinyi Nisi Maasihihoni akohonitinihi Ninhi gi nisi maarho apipaahi aungwohandi nahinyati ami nisi maarho gi wihitihone,” tati piwihha yamihapataatihapi noaipataise.

Kima Piwihha Jisaasihomihhi Saisatoyaapihaare

²³ Jisaasihomihhi kinaungwihha ikwauhimaindi mwitihhi ami kaati ikwimaindi mwitihhi 30 kiyati sanawihihura ko komi otipipati namasatihi kiyataise. Aihhi isihhiya Jisaasihomihhi Josepithomihhi mwaahoe tiwi usoniwi gwihyaawaayopo.

Josephiho so Eraihomihhi mwaahore.

²⁴ Eraiho so Mataatihomihhi mwaahore.

Aihhi Mataatihohi so Ripaihomihhi mwaahore.

Aihhi Ripaiho so Merikaihohi mwaahore.

Aihhi Merikaiho so Janaihomihhi mwaahore.

Aihhi Janaiho so Josepithomihhi mwaahore.

²⁵ Aihhi Josephiho so Matataiyaasihomihhi mwaahore.

Aihhi Matataiyaasihohi so Amosihomihhi mwaahore.

Aihhi Amosihohi so Nahumihomihhi mwaahore.

Aihhi Nahumihohi so Esiraihohi mwaahore.

Aihhi Esiraiho so Nakaihohi mwaahore.

²⁶ Aihhi Nakaiho so Maahaatihomihhi mwaahore.

Aihhi Maahaatihohi so Matataiyaasihomihhi mwaahore.

Aihhi Matataiyaasihohi so Semenihomihhi mwaahore.

Aihhi Semenihohi so Josekithomihhi mwaahore.

Aihhi Josekithohi so Jotaahomihhi mwaahore.

²⁷ Aihhi Jotaaho so Joananihomihhi mwaahore. Aihhi Joananihohi so Resaahomihhi mwaahore.

Aihhi Resaaho so Serupaperihomihhi mwaahore.

Aihhi Serupaperihohi so Siyaaritiyerihomihhi mwaahore.

Aihhi Siyaaritiyerihohi so Neraihohi mwaahore.

²⁸ Aihhi Neraiho so Merikaihohi mwaahore.

Aihhi Merikaiho so Adaihohi mwaahore.

Aihhi Adaiho so Kosamihomihhi mwaahore.

Aihhi Kosamihohi so Erimatamihomihhi mwaahore.

Aihhi Erimataamihohi so Erithomihhi mwaahore.

²⁹ Aihhi Erihohi so Josuwaahomihhi mwaahore.

Aihhi Josuwaaho so Eriyaserihomihhi mwaahore.

Aihhi Eriyaserihohi so Jorimihomihhi mwaahore.

Aihhi Jorimihohi so Mataatihomihhi mwaahore.

Aihhi Mataatihohi so Ripaihomihhi mwaahore.

³⁰ Aihhi Ripaiho so Simiyonihomihhi mwaahore.

Aihhi Simiyonihohi so Judaahomihhi mwaahore.

Aihhi Judaaho so Josepithomihhi mwaahore.

Aihhi Josephiho so Jonamihomihhi mwaahore.

Aihhi Jonamihohi so Eraiyakimihomihhi mwaahore.

³¹ Aihhi Eraiyakimihohi so Meriyaahomihhi mwaahore.

Aihhi Meriyaaho so Menaahomihhi mwaahore.

Aihhi Menaaho so Matataahomihhi mwaahore.

Aihhi Matataaho so Natanihomihhi mwaahore.

Aihhi Natanihohi so Daawitihomihhi mwaahore.

³² Aihhi Daawitihohi so Jesihomihhi mwaahore.

Aihhi Jesiho so Obetihomihhi mwaahore.

Aih+ Obetiho so Sar+moni+hom+ mwaahore.
 Aih+ Sar+moni+ho so Naason+hom+ mwaahore.
³³ Aih+ Naason+ho so Aminataap+hom+ mwaahore.
 Aih+ Aminataap+ho so At+min+hom+ mwaahore.
 Aih+ At+min+ho so Ar+naihom+ mwaahore.
 Aih+ Ar+naiho so Es+ron+hom+ mwaahore.
 Es+ron+ho so Peresi+hom+ mwaahore.
 Aih+ Peresiho so Judaahom+ mwaahore.
³⁴ Aih+ Judaaho so Jekop+hom+ mwaahore.
 Aih+ Jekop+ho so Aisaak+hom+ mwaahore.
 Aih+ Aisaak+ho so Ab+raaham+hom+ mwaahore.
 Aih+ Ab+raaham+ho so Teraahom+ mwaahore.
 Aih+ Teraaho so Nahor+hom+ mwaahore.
³⁵ Aih+ Nahor+ho so Seruk+hom+ mwaahore.
 Aih+ Seruk+ho so Reyuhom+ mwaahore.
 Aih+ Reyuhom+ so Perek+hom+ mwaahore.
 Aih+ Perek+ho so Eber+hom+ mwaahore.
 Aih+ Eber+ho so Seraahom+ mwaahore.
³⁶ Aih+ Seraaho so Kenan+hom+ mwaahore.
 Aih+ Kenan+ho so Ari+pak+saat+hom+ mwaahore.
 Aih+ Ari+pak+saat+ho so Siyem+hom+ mwaahore.
 Aih+ Siyem+ho so Nuwaahom+ mwaahore.
 Aih+ Nuwaaho so Ramek+hom+ mwaahore.
³⁷ Ramek+ho so Metuseraahom+ mwaahore.
 Aih+ Metuseraaho so Enok+hom+ mwaahore.
 Aih+ Enok+ho so Jaret+hom+ mwaahore.
 Aih+ Jaret+ho so Mahararer+hom+ mwaahore.
 Aih+ Mahararer+ho so Kenan+hom+ mwaahore.
³⁸ Aih+ Kenan+ho so Enosi+hom+ mwaahore.
 Aih+ Enosiho so Set+hom+ mwaahore.
 Aih+ Set+ho so Adaam+hom+ mwaahore.
 Aih+ Adaam+ho so Autaahaat+hom+ mwaahore.

4

*K+ma P+wi+ma Bwaas+r+i+h+i+ Jisaasihoai Autaahaat+hom+ P+wi+ha Nemaito
Tat+ Nunjes+it+handap+haare*

(Matiyuho 4:1-11; Maak+ho 1:12-13)

¹ Jisaasihom+het+ It+p+ho Gaaho p+h+tat+ t+wisaitataise. Aih+ Jisaasiho waap+haat+ Jor+itan+haat+ namasi jap+h+ nai+ It+p+ho Gaaho wapa gaahapa iw+w+r+ho namaawa isihiya owehap+h+ numwaasi notaise.

² Siyat+ not+ Jisaasiho isihiya owehap+h+ bimih+ waat+ho naasoh+ti+h+ ami asis+ha ikw+maindimwi 10 kiyat+ nusoaipataise. Siyat+ Jisaasiho asis+ha utaar+handet+ bimih+ Bwaas+r+i+h+i+ Autaahaat+hom+ p+wi+ha nemwaitando tat+ nunjenataise. Aih+ sura asisa saiwet+ Jisaasiho nandapa w+nd+ na-mainj+h+ jaumanataise.

³ Aih+ Bwaas+r+i+h+i+ Jisaasihoai saundat+ nunjenataise. “Kiny+ Au-taahaat+hom+ mwaahon+itapaapaah+ k+ma naw+ma noaipat+ nandapa b+ret+handimat+itand+ kaunde,” undat+ nunjenataise.

⁴ Aih+ Jisaasiho kom+ha wihooan+ha saundataase. “Autaahaat+hom+ p+wi+ha sandaase.

‘Nandapa b+ret+handaa+h+i+ utaahoai ko asohoematat+ bim+itand+hand+ w+nd+ namumwitaise,’ *Win+hap+pa 8:3*
tise,” undataase.

⁵ Aih+ Bwaas+r+i+h+i+ koai numwaasi niyat+ ket+ kuraan+h+i+ isihiya jaawi bimoh+waiwa yap+h+iwa nahatewa maap+ yap+patamb+h+iwa nunjataise.

⁶ Nunjati koai saundataase. “Saiwa isihyaami yapihaiwa nahatewa ami kiyaami kahapaamapipa yundanya gaahaiwa nahatewa kinyi awaisihonimatipi jatitaapi gi nahimito. Nahataapa gisi nahimisanhi kapa kinyi jatapaapi kapetapi ambipati awaipati autaaahi naitaise. Iyataati saiwa yapimaiwauni ami kahapaamapipa gaahaiwa nahataapa noaipati aimi nisihapaare. Isi nini utaaho woai kapa numwitandi gwinyaati maaritataahoai numwito.

⁷ Isi kinyi nisapi atotipiwesapi nisapi gaapinundisamaahi saiwa nahatewa noaipati kinyihaiwaatitaise,” undataase.

⁸ Saundihhandi kandi Jisaasiho komiha wihoanjiha koai saundataase. “Ami Autaahaatihomi piwaha sataha jipatipindise.

‘Kinyi kinyi Autaahaatihomi Awaisihomi otitih yatih pinumbwi nehi koaisaahih atiwime. Atiwimbi nehi ko naasomi otipipati nehi komihatihih kawime,’

Winihapipa 6:13

tati piwaha jipatipindise,” undataase.

⁹ Aih Bwaasirihiri Jisaasihoai numwaasi Jerusaremihandanda niyati Autaahaatihomi Anj Awaindihandaasini autaaahi niwaataati mhasini ahwisataise. Ahwisatosati koai saundataase. “Ami akitinhi kinyi Autaahaatihomi mwaahonitapaapaahi kimasinapi mhaapi naapwaate.

¹⁰ Ami Autaahaatihomi piwaha wa sata jipatipindiso.

‘Kori komi enjerihya otipipatihya yamihapataatih bimohiyihyai kaundonih kiya baiwi gisi ginjatitaapo.

¹¹ Aiw kiya kiyaami ikwiraahi gisi giwasahi nawhaara kinyi kinyi ikwauhiri asundusoapi mimaahwitaise,’

Aunihihiri 91:11-12

tati jipatipindiso,” undataase.

¹² Aih ami Jisaasiho komiha wihoanjiha piwaha Bwaasirihiri satati kaundataase. “Ami piwaha wa Autaahaatihomi utipihooatih sataha jipatipindataise.

‘Kinyi kinyi Awaisihomi Autaahaatihomi napitaise tip namunjenime’ tati jipatipindataise” undataase.

Winihapipa 6:16

¹³ Siyati Bwaasirihiri kihira kihiraapi Jisaasihoai nunjenati owemati namihaataise. Iyati sihi waaraahapo tati Jisaasihoai numwahaataise.

Kima Piwima Jisaasiho Otipipati Namasati Garirihanda Kaindihandapahaare

(Matiyuhu 4:12-17; Maakho 1:14-15)

¹⁴ Aih Jisaasiho Autaahaatihomi Itipihomi watipihandisaho Garirihandaahapi japihi notaise. Japihi naihi isihya kapihi bimohiyihyai Jisaasiho aimi yamo japihi napise nnwi piwaha nesi kihooanji gaamapi kanwi atisawaayopo.

¹⁵ Jisaasiho kiyaami anj gwiharaahaiwaatih noti nandaati piwaha kataunjataise. Aih isihya nahatiya koai mepi autaahepumapi kopi waati maaritawaapo.

Kima Piwima Isihya Nasaretihandaapihiya Jisaasihoai Ahosumwahohithandapahaare

(Matiyuhu 13:53-58; Maakho 6:1-6)

¹⁶ Aih Jisaasiho Nasaretihanda notaise. Sati aunahipiti Jisaasiho sangiho jihura bindataati kataahapi gwinyainjipate. Isi kata asisaha Saraarehura Sapaatihandi Judaahiya iknawaasohiheti Jisaasiho komi kaipati kiyati Judaahiyaami anjanj Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaatiwi ahoyanawaasohipih nandaataise. Nandaati Autaahaatihomi piwaha awititandi isihyai mandusosati doti bitondaise.

17 Doti bitosihi piropeti Aisaiyaaho Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausaasihomi utipihoko koai nepunyaawaayopo. Nepunyahuhiko ko neti utipihandi kandi napapopiwhandisi nesipati nupwiyati piwaha sataha jipati-pindisaha mmonati awindaise.

18 “Awaisiho Autaahaatihomi Itipihoko Gaahoi natausaasihini nasatinihetindaise. Aihini ami sandapi Autaahaatihoko ngingi nanimahanataise. Isihiyawapa owehiya taanahiyihiyai Piwaha Gaaha Wanaha ausati kaunditando. Ko Awaisiho ngingi natanoasihini nasataayo isihiyai saunditandi sangi isihiyaya usa nepi wisirapi nasapuhohiyihiyati sami naputohitihandaatihapi noaipapise. Sahi ndiha niyotati asahatisawihiyati jahira sami ndiha norihaapi jasawise. Ko ngingi natanoasihini nasataayo ami isihiyaya usai isihiyaya usa tipi nepi gwaapwipi mimaipiwisauhi piwaha owehiya bimohiyihiyai sami maariho ambipati yaasati naanasindihandi nesamataayo unditande.

19 Aindi Awaisiho komi isihiyai japihi numwaati gaahandi kawitandihuraapi aimi asisaha kima noaipataise unditandi ngingi ko natanoasataise,” *Aisaiyaaho 61:1-2* tati jipati-pindisaha mmonati awindaise.

20 Siyati Jisaasihoko piwaha awitati owetihijapihi mmatini napapotimanati utipihandi jatisihoko nunyatosati isihiyai kataunjitandi bindataise. Bimihini isihiyaya nahatiya anjhandi gwiharaahandi Autaahaatihopi gwinyapi gaa-pundohitihandaatihini ahoyanohitihini bimohiyihiyaya kiyaami ndiha nehini Jisaasihomiheti mwitipisawi iwinjatawaapo.

21 Saiwi kiyaami ndiha nahata komiheti ahotihini iwinjatauhiko namasati kiyai piwaha sata kaundataase. “Autaahaatihomi piwaha satati jipati-pindisaha ninini awitonihini ami sahi atisauhi wani kimura ka noaipati tihini akitinihini akaahaimatataise,” undataase.

22 Aihini kiya kopi satipiwi “Ese ko utaaho gaahore. Ko piwaha gaaha kandaase,” tipiwi kopi kiya maaritawaayopo. Aiwi piwaha gaaha ko katihini ami kiya atisohihaapi kiya waati pihitipiwi gwinyawaayopo. Gwinyapenipiwi kiya kopi satawaatopo. “Utaaho kimo ninapitiyahoe nyahini Josepihomi mwaahoe taatiyono koai woro?” tawaatopo.

23 Satipiwi katauhini Jisaasihoko komihani kiyai saundataase. “Ami apipaahini akitinihini sahi ngingi isihiyaya usa piwaha satipiwi katohihani nepi kanditaapo. ‘Dokitaahone, kinyi timbipa kinyi kiwahoni nepi tihihemate.’ Aimini aunahipa Kapaniyaamihanda kinyi watipihaiwa wiwa kainihini kaiwaapi nyahini aimi atisoni kapihini kaingipipa naasikapa kimbihini kinyi kinyi aunahipimataahisangi kaime nditaapo,” undataase.

24 Saundatosati piwaha wa jahaati bihiwati saundataase. “Ninini sangi akitinihini piwaha kima kasatataato. Utaaho wo Autaahaatihomi piwaha atisa neti ausasihoko tihini komi aunahipata piwaha komihiyai kaunda kiyonihini komi piwaha atihomaawitaapo. Atihomaawipiwi kiya koai maariho namunyawipiwi wipiwi maariwipiwi namunwaapiwi koai pohipiwitaapo.

25 Ninini apipaahini piwaha akaaha kima sangi kasatataato. Sahi atiwise. Jihini Eraijaaho bimisura Isiraherihanda asihiyaya osinihiyaya taahiyihiyaya bindawaayopo. Aihini sura wipati wipiwi wimaawati yatihirini ahotimini naihini kinaungwaha mairimaatihini waatihoko ikwirini naasairitihini wiramini naasohitahaiwa kinaungwaha 3 kiyati ami waatihoko 6 kiyati sanotaise. Aihini jarihoko aungwohandi nahataapihihi noaipataise.

26 Siyati jariho noaipasihandi kandi Autaahaaticho Eraijaahoai Isiraherihanda osinhiyaami waataapihi kaati wapa nausetitanihapaapi iwitatamanitandi natausaasataamase. Owetise. Nehi yapipati witi Saitonihanda aunahipa witi Sarepatihanda apopaati waati osinahaati bimihahaatenda kaati iwitatamanitandi natausaasataise.

27 Iyataati ami Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausaasihoo Erisaaho bimisuraisangi ishiya pihitahiya kiyaami ambipateti timbipa asaa-haisahiya Isiraherihanda bindawaayopo. Iyataati kiya timbipa asaa-haisahiyaami otihatihapi utaaho wo nehi naasoaisangi Erisaaho windi tithemwaamase. Owetise. Nehi utaaho koai wo yapipati Siriyaahandaahapicho Namaanihomi timbipa asaaha tithemwase,” tati Jisaasiho kiyai kaundataase.

28 Aihisihiya nahatiya Judaahiyaami ananji gwiharaahaanji Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaatiwi ahoyanohipipihibi bimohiyihiya sa piwaha atisawaawi apipaahi apousataise.

29 Apowihikiya dopawi Jisaasihoai nepi aisi tiwitaatiwi kiyaami aunahipatami nehihaati mangirainapi noaipasi nowaayopo. Iyataati kiyaami aunahipiti sati sisihoo woaasin ahendaise. Isi Jisaasihoai aisi nepatihopi nesuwinepanditaatiwi nowaayopo.

30 Saiwi aisi niyauhihandi kandi ishiya wirisandihandami otihatihidaimi koai ishiya windi maawiwasauihi kiyai numwasi konihinomatise.

Kima Piwima Utaaho Womiheti Itipicho Maipicho Bimihisi Jisaasiho Nemwasitihandapihare

(Maakicho 1:21-28)

31 Saiwi kiya kawisauhi Jisaasiho aunahipa taunihandi Kapaniyaamihandaahapi noaatipataise. Sati aunahipiti taunihandi Garirihandami aunahipati taunihande. Isi kata asisaha Judaahiya ikinohaha Saraarehura Sapaatihandeti Jisaasiho ishiyai piwaha kataunjataise.

32 Aihikomipiwaha kiya atisawaawi kaapi “ese” tiwi waati yaiwimawaapo. Kiya siyohitimandi ami piwaha apipaahi watipaha watipihandisaha kiyai kataunjihisi atisawaawe.

33 Iyataati sandi anji gwiharandi Judaahiya Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaatiwi ahoyanohitihandaatihisi utaaho wo itipicho maipichoaisaho bindataise. Bindataati ko waati kaahaata sandaase.

34 “Ese Nasaretihandaahapi Jisaasihone, kinyi nyangi nepi napitinyitaapi napise? Kinyi nyangi nepi nanyopisasaapi napino? Kinyi akitinihi tithi Autaahaatihomihonitihisi ninigisoniti gwinyaataayo,” undataase.

35 Saundihisi Jisaasiho ko itipi maipoai itihundati saundataase. “Kinyi nunaatipi piwaamaatipi bipi kimo utaamoai namasisi noaipape,” undataase. Saundihisi so itipi maipo utaasoai neti yapipateti ishiyaami ndiheti yotamapi koai namasi notaati koai windi nusopisatati timaawise.

36 Aihisihiya nahatiya sandi mmonawaawi yaiwi itiwawaayopo. Itipi kiya sawana sanawaatopo. “Piwaha sa napitiyaha kandaatindicho? Komi piwaha katisaha apipaahi watipihandi windisahe ami ko watipihandi windisahosi piwaha katihisi itipicho maipihapa komipiwaha atiwisati noaipasi notaise,” tawaatopo.

37 Satiwi Jisaasiho sandi siyati kaindimandapi kapihikihoanji nahataapihihi piwaha nesi gaamapi kanimi nowaayopo.

Kima Pwima Jisaasiho Pitaahomi Sanohaamaatisuni Isihiya Taahiyihiyaisuni Tithemwasithandapahaare

(Matiyuhu 8:14-17; Maakho 1:29-34)

³⁸ Jisaasiho Judaahiyaami anj gwiharaahonji namasi Saimoni Pitaahomi anjipipihapi notaise. Naihi Saimonihomi sanohaamaati yaawati sisaha tihwitihiri aungwohandi nusoaipasih nanotondaise. Nanototih koai kaatapi kaatami timbipa nemwaito tiwi nunjenwi kaundawaatopo.

³⁹ Kaundauhi Jisaasiho niyati kaatami nanototimbipih deti bitonda timbipa sisaha tihwitihiri itihundataase. Itihundih kaatami timbipa keti kuraanihi nurimhaati owetih nepati gaahaati bindata kiyaapi nandapa neti tihati turimanataise.

⁴⁰ Judaahiyaami asisaha ikinohiha Saraarehura Sapaatihandi ipiho taati aimi nipatisura owendaise. Aih isihiya usa kiyaami naisihiya timbipa kahatamatipetahapaisahiyai kiya numwaasi Jisaasihoaapihi nasawaayo. Aih Jisaasiho kom ikwiri kiya timbipaahiyai ninaasiyaamihasin ahawisati kiyaami timbipa nemwasih gaawimatataise.

⁴¹ Iyati ko kiya ishiyaamiheti itipih maipihapa bimimbipa nahataapai nemwasih kapa kiyai namasi notaise. Iyataati sapa itipih maipihapa yayati sata kandaase. “Kinyi Autaahaatihomi Mwaahone,” tati yayati kandaase. Aih Jisaasiho itipih maipihapai siyati kiya katito tati nehi maawinjat itihundataase. Iyataati itipih maipihapaahi Jisaasihopi kom Isihiyai Japih Numwaitandi Autaahaatihoho Ahawisihoho Kiraisihoe tati gwinyaahapaaso.

Kima Pwima Jisaasiho Judiyaahandami Aunahipati Taunihandi Wiwaara Pwaha Ausaati Daindihandapahaare

(Maakho 1:35-39)

⁴² Aih asisahaatih koho koaisati sati aunahipita namasi ishiya owehapih aupwipihapi notaise. Aih ishiya kop daapi nuwi koai winjawaayopo. Iwinjaposaw ko nyangi nanyamasi wandi namuto tiwi niwisapuwitotiwiyawaapo.

⁴³ Saiwi niwisapuhauhuhandi kandi ko Jisaasiho kiyai saundataase. “Autaahaatihoho ishiyai iwinjaati bimindihandapaha pwaha gaaha wanha aunahipati wiwaarahimaawi daindi ausaati kaitaano ami sikati otipipati kaitandi ngingi Autaahaatihoho natanoaasih napitihoniniso,” undataase.

⁴⁴ Aih yapipati Judiyaahandami anj gwiharaahaiwa Judaahiya Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaatiwi ahoyanohiwaiwaatih nahatewaapihi nandaati pwaha kihapih kihapih Jisaasiho ausaati ishiyai kaundataase.

5

Kima Pwima Jisaasiho Otipipatihya Jihapihiyai Gaatati Numwaasithandapahaare

(Matiyuhu 4:18-22; Maakho 1:16-20)

¹ Asisaha waara Jisaasiho durihiri Genesaaretihandami aripataatih bitosih ishiya wirisandihandi Autaahaatihohomi pwaha atitaatiwi koai nepi uwihipi deti deti niyawaayopo.

² Aih kopuhuri yahuri gwiharaahuri sir duriram mangiraini aripataatih ahotih Jisaas jati mmonataise. Sur kopusurami satoya araiho nohoyihiyihya kapihi ahiyawosaw ikihaiwa bausaw taaw tiwahaapi nemahauhi.

³ Suri kopusurami woti Jisaasiho nasaamanati bindataise. So kopuso Jisaasiho nasaamanati bimiso Saimonihomihore. Aih Saimonihokoai Jisaasiho kaundih Saimonihoko puho neti durihiraatih masihonji onhiwatosataise. Aih Jisaasiho durihiraatih kopuhoti bindata ishiya wirisandhandi piwaha kataunjataise.

⁴ Jisaasiho kiyai piwaha kataunja aimi owetih Saimonihoi saundataase. “Kinyi kopuho kimo nesi numbwi durihiri tongitimbipih ndihoapih ahiyaposapi ikihaiwa araiho kipwindandihaiwa timape araiho ikihaiwopi kipwinihonih noitaapo,” undataase.

⁵ Sata kaundih ami Saimonihomihaha wihooanaha sata Jisaasihoai kaundataase. “Awaisihone, wani apatih nyahi araiho wo noaitotaati ikihaiwa nehhandi timawa kaimi nyonih nehhandi bonyawataise. Isi kinyi katapani gaasi nini ikih durihiraatih timaitaano,” undataase.

⁶ Saiwi kiya ikihaiwa durihiraatih timihauhi araiho pihitati taahho ikihopi sanoti kipwinati tisaitataati ikih noripaitaahiyataise.

⁷ Saihi namapi kiya sasaahoya kopuho woti bimohiyihiyai anditinyaipi nyamapa nyaiwita napiwise undwi tiwimawaayopo. Aih kiya napwi araiho niyaapi kopuho maiwoti ahiyawaayopo. Ahiyauh kopuhuri maisahuri araihopi naanata daahi nesi nawatitaahiyataise.

⁸ Aih Saimoni Pitaaho sandi mmonataati Jisaasihomi utatototi auhiraapih timahiya bindata Jisaasihoai saundataase. “Awaisihone, nini apipaahi maipihaiwaisahoninisi nanimhamapi numwe,” undataase.

⁹ Kimandi Sata Pitaaho kaundindimandi apaapi mahe, ami Jisaasihomi piwiheti araiho saiwa pihitiwi kiya nowaawi kandapi komi maarho owesoetihise. Kaihi ami kapihi bitohohiyihiya komihiyaisangi naasikati kiyati maarho owesoendaise.

¹⁰ Kaihi ami Sepetihomi mwaahuri Jemsiyi Joniya Saimonihomi naisururisi ami kurisangi sandi mmonama kurami maarho owesoendaise. Aih Jisaasiho Saimonihoi saundataase. “Sandapi kinyi yaimbi kinyi maarho owemaasetane. Owe. Wani kimuraapi kinyi namasapi ishiya ningisenda napitaatiwi taawi nasohiyihiyai saimbi numwaitaapihone,” undataase.

¹¹ Kaihi kiya kiyaami kopuhuri nesi naiwi durihiram mangiraini aripataatih ahiyawaayopo. Aiwi kiyaamihapa kahapaamapi pa nahataapa namhamapi koai niwipinjawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Utaaho Wom Asaaha Pisapi Nemwasitihandapihaare

(Matiyuhu 8:1-4; Maakih 1:40-45)

¹² Asisihaha waara Jisaasiho aunahipati taunhandi witaahi bindataise. Bimih utaaho wo komi ambipati nahatepi asaaha pisapi paahitaho sati aunahipati tauninda bindataise. Isi ko asaaha pisapi paisaho Jisaasihoai usonatosati Jisaasihomi utatototi komi ndimaahomwaagi yapipatetimati timahiya atotipwesati bindataati Jisaasihoai sata nunjenataise. “Awaisihone, kinyi nisi asaaha pisapi mba tiwahaapi nepinimaitaapi ganaahi nepinimape, noipati gaahoninittitaano?” undati nunjenataise.

¹³ Aih Jisaasiho komi ikwiri mbati ambipateti numwihatati koai saundataase. “Ye nini nge. Isi kinyi gaahonimate,” undataase. Sata kaundih keti kuraanhi komi asaaha pisapi pa owendaise.

¹⁴ Aih koaisi Jisaasiho sata kaundataase. “Kinyi ishiya usaisi kimandi nini gisi kahisotimandapi apipaahi windi kamundimape. Owe. Kinyi

nehĩ tĩtĩhĩ numbwĩ isĩhiyaamĩ maipĩhaiwaapĩ nandapa tĩhatĩ Autaahaatĩhoai dĩpumasĩho pĩrisihoapĩhĩ ko gi gisonda noaipapĩ nunje. Aimbĩ Mosesiho pĩwĩha wĩnĩhapĩpa katatĩ ahairĩhĩretĩ japepĩhĩrĩpĩ kinyĩ asaaha pisapĩpa owetĩndĩhandapĩ nandapa wapa nepĩ Autaahaatĩhoai nandapa tĩhatĩ dĩpumasĩhoai nunye ko kinyapĩ nandapa tĩhonĩhĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩtando. Saimbĩ kaisamĩhĩ isĩhiya gisonawa komĩ asaaha pisapĩpa aimĩ owesoendaise tĩwĩ gi gisonwĩ gwĩnyaitaatĩwo,” undataase.

15 Sata Jisaasiho kaundĩhĩhandĩ kandĩ pĩwĩha komĩ kaiwaiwaapĩha isĩhiya nahatiya kanĩwĩ gaamatawaayopo. Aiwĩ isĩhiya atisawaawĩ isĩhiya taahĩhandĩ Jisaasihomĩ pĩwĩha atitaatĩwunĩ amĩ kiyaamĩ timbĩpa asaaha nemwaitandunĩ kooapĩhĩ pĩhĩtĩwĩ nasawaayopo.

16 Saiwĩ isĩhiya kooapĩhĩ pĩhĩtĩwĩ nasauhĩhandĩ kandĩ Jisaasiho pĩhĩtahaiwetĩ notĩ isĩhiya oweta watĩminahapĩhĩ Autaahaatĩhopĩ gaapundatoandaise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Utaaho Wo Ikwauhĩrĩ Bĩwatetĩ Namĩhatĩhĩhoai Tĩtĩhemwasĩtĩhandapĩhaare

(Matiyũho 9:1-8; Maakĩho 2:1-12)

17 Asisĩha waara Jisaasiho isĩhiyai kataunjataise. Aihĩ sura isĩhiya usa Parisihyaatĩhĩ amĩ Isĩhiya usa Judaahiyaamĩ wĩnĩhapĩpa Katĩwunjohiyĩhiyaatĩhĩ sapĩhĩ bindawaayopo. Isiya siya yapĩpatĩ Garirihandamĩ aunahĩpatĩ taunĩhaiwa nahatewaraahapunĩ amĩ Judiyaahandaahapunĩ amĩ Jerusaremĩhandaahapunĩ napĩwĩhiyaare. Iyataatĩ Awaisĩho Autaahaatĩho Jisaasihoai isĩhiyaamĩ timbĩpa nemwaitandĩ watĩpĩhandĩ nunyataise.

18 Aihĩ isĩhiya usa utaaho wo ikwauhĩrĩ bĩwatetĩ namĩhatahoai gwĩtĩhotĩ ahiyawĩ isĩsi mĩhatĩhĩ anĩtĩtĩhĩ nandaapĩ Jisaasihomĩ ndĩhetĩ ahaitotĩwĩ nasawaayopo.

19 Saiwĩ nesi mĩhatĩhĩ nandaito tĩwĩ mmonawa isĩhiya anĩtĩtĩhĩ ditĩwĩmawaawĩ daihĩra nandaitĩhĩra apĩpaahĩ owetĩhĩ namapĩ kiya utaahoai isĩsi anaanamĩ anĩtaupataasinĩ nasaamanawaayopo. Nasaa-manĩwĩ anĩtaupati nawĩtaposawĩ utaahoai wĩrĩhĩretĩ wĩrapĩ isĩhiya ahoyanĩhohiyĩhiyaamĩ otĩhaatĩ Jisaasiho mandosatĩ bitosĩpĩpĩhĩ mĩhatĩhĩ anĩtĩtĩhĩ nusoasawaayopo.

20 Isĩhiya utaahoai isĩsi nasohiyĩhiya utaaho kĩmoai Jisaasiho nga tĩtĩhemwaitaise tĩwĩ gwĩnyaahohĩtĩhandĩ Jisaasiho usonataise. Usonataatĩ ko ikwauhĩrĩ bĩwatetĩ namĩhatisĩhoai saundataase. “Naisohone, kinyĩ maipĩhaiwa aimĩ nĩnĩ nehĩmataayo,” undataase.

21 Saundatĩ Jisaasiho koai kaundĩhĩ isĩhiya Parisihyaunĩ Judaahiyaamĩ wĩnĩhapĩpa katĩwunjohiyĩhiyaunĩ atisawaawĩ kiyaamĩ omanĩtĩtĩhĩ maarĩhoatĩhapĩ saiwĩ gwĩnyaawaapo. “Utaamo kĩmo Autaahaatĩhomĩ aunahĩpatĩ netĩ Autaahaatĩhoematatĩ amĩ Autaahaatĩhopĩ ko sisĩpĩhĩndaasi amĩ ko napitetatĩ diyaamahondaatĩse? Amĩ utaaho wo isĩhiyaamĩ maipĩhaiwa nga nemwaitandĩho owe nehĩ Autaahaatĩho sawaho naasohĩhĩ isĩhiyaamĩ maipĩhaiwa nga nemwahore,” tĩwĩ gwĩnyaawaayopo.

22 Kiyaamĩ omanĩtĩtĩhĩ maarĩhoatĩhapĩ saiwĩ gwĩnyaahohĩwaiwa Jisaasiho usonataatĩ kiyai sata nunjenataise. “Samĩ omanĩtĩtĩhĩ maarĩhoatĩhapĩ saiwa napaapĩ saiwĩ gwĩnyaahopo?”

23 Kĩmairĩ Pĩwaamairamĩ maahaanĩhĩ usaayahaare? Nĩnĩ satĩtandĩhaaro? Kinyĩ maipĩhaiwa nehĩmataayo totĩmaaro e kinyĩ nepasi numwe undĩtandĩhaaro? O amĩ nĩnĩ utaamo kĩmoai kinyĩ dosi numwe

unditandi naanataati ami nini koai saunditi nini kinyi maipihaiwa nehimataayo unditandi usaayataise.

²⁴ Iyataati ami sahi nisapi satiwu Isihiyaami Awaisiho Saaho Jho isihiya yapipatambihiyaami maipihaiwa nemwaitandi watiphandisahoe tiwu sahi mmonuwu gwinyaitaatiwu ninjatiwuse,” undataase. Saundatosati utaaho ikwauhuri biwateti namihatisihoai saundataase. “Nini gi kahitataatonu kinyi nepapi kinyi yutihuru gwaumbwu nanopotingirihuru nawopi isisi kinyi anjipihapi numwe,” undataase.

²⁵ Sata kaundihi keti kuraanihu ko isihiya nahatiyaami ndiheti titihi doti komihapa gwaapoti nanototimbipa neti isisi Autaahaatihopi maaritati Koai mepi autaahemwati nuwimaapi komi anjipihapi notaise.

²⁶ Aihu isihiya nahatiya sandi mmonawaawu kiyaami maariho owe-soetihu Autaahaatihomi ambipati mepi autaahepumawaayopo. Siyati kiyaami maariho owesoetihu kiya satawaatopo. Kimandi wanhandi wundi siyahandi jhi namoaiasihhi mmonaahiyaaninisi nehi wani kimandi wanhandi noaiasihhi mmonahaayo tawaatopo.

Kima Piwima Ripaihoai Jisaasiho Ningi Nanipinje Undindihandapahaare (Matiyuhu 9:9-13; Maakho 2:13-17)

²⁷ Sandi aimi owetihu Jisaasiho notu mmonata utaaho wo Romihanda Gamanihomi otipipati kaitandho nawho taakisihandi nesihu anjihandi nawho nehotihandaatihhi bimihhi usonataise, komi ambipati Ripaiho. Usonataati koai Jisaasiho saundataase. “Kinyi ningi nanipinje,” undataase.

²⁸ Aihu ko Ripaiho komihapa nahataapa ahotihu namahaamapi dosi Jisaasihoai nuwipinjataise.

²⁹ Kaihi Ripaiho komi anjipihhi Jisaasihopi nandapa aungwohandi tahataise. Siyati ko nandapa tihihhi isihiya taahiyihiya Ripaihomataiwi nawho taakisihandi nehohiyihiyaatihhi ami isihiya usaimaawu kurisawi bindawa nandapa maasi nanawaayopo.

³⁰ Saiwu nanahauhihandi kandi Parisihiyaunu ami isihiya usa Judaahiyaami winihapi katiwunjohiyihiya Jisaasihomi otipipatihiyai saundawaatopo. “Sahi isihiya maipihiyaisawu nandapa waapoho maasi napaapi nanihopo?” undawaatopo.

³¹ Saundauhi Jisaasiho kiyaami katohihaapi wihoaanaha kiyai saundataase. “Ishiya timbipa owehiya ainahiyihiya dokitaahoaapihi nowaamaayopo. Owetise. Nehi isihiya timbipaisahiyaahhi dokitaahoaapihi nowaayopo.

³² Ishiya maipihaiwa owehiya ainahiyihiya japihi nepemaititaatiwu nini gandi numwaitandi napitihoninimahe. Owe. Ishiya api paahi maipihaiwa kaiwi maipihaiwaisahiyai kiyaami maipihaiwa namasi japihi nepemaititaatiwu nini gandi numwaitandi napitihonine,” undati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Autaahaatihoisawu Utaarhandi Piwaatindaatiwu Nandapa Namaanihohitihandapi Jisaasiho Katindihandapahaare (Matiyuhu 9:14-17; Maakho 2:18-22)

³³ Aihu kiya Jisaasihoai satiwu kaundawaayopo. “Ishiya Jonihomi otipipatihiyai taahiwaiweti nandapa waapoho namaanuwu onaiwi bindawa Autaahaatihopi gaapundawaayopo. Aihu ami Parisihiyaami otipipatihiyaisangi naasikati kaiwi nandapa onaiwi Autaahaatihopi gaapundawaayopo. Kiya saiwu kiyauhihandi kandi kinyi otipipatimiya kati kamaiwi nandapa waapoho kiyaanhi nanimi nowaayopo,” undawaatopo.

³⁴ Saundauhi Jisaasiho komiha wihooanjiha kiyai sata kaundataase. “Namaatitandi timetisiho wometitandi jhi komi naisihiyaisati maasi bimonihahi sahi komi naisihiyai nga saundiwi, ‘sahi nandapa waapoho namaaniwi onaiwise,’ unditaawo? O ami sandihahi owetitaise.

³⁵ Iyataati so namaatitandi timetisihoai komihiyaamihatihapi nepi yandihemaitaapo. Saiwi nepi yandihemasaihi sura asisiwetihahi komi naisihiyai nandapa waapoho namaaniwi onaitaapo,” undataase.

³⁶ Iyati Jisaasiho ami piwaha wa kima siwipati namihanaha sata kiyai kaundataase. “Utaaho wo yutihiri asirihirami wonji maipihonji namandipati neti nesoti yutihiri jahirihiri napwirinjonyosaapihi ahiyati namahiwati windi ngimundaise. O ami utaaho wo siyati kiyataataahi yutihiri asirihiri neti nopisaitaise. Iyataati ami asirihirami masihonji namandipati nesonyonji sonji yutihiri jahirihirisati gwinataataahi windi nasikameta wipetitaise.

³⁷ Iyataati ami waapoho wainihandhi asitihandhi utaaho wo neti wipati jahipati aimi pusati namasaatahatopi nuhaati wimiwitaise. O ami utaaho wo siyati kiyataataahi wipati pusati namisaatahatisi namasaatimbipihapi kipwirati yapipateti nuhoaandiwa sanutaise. Iyonihahi ami wipatisangi nosasinati namasaatati owetitaise.

³⁸ Waapoho wainihandhi asitihandhi wipati asipati gaahata nuhoaapi wiwawaayopo.

³⁹ Utaaho wo waapoho wainihandhi jahitihandhi nanataataahi wainihandhi asitihandhi windi namandaise. Iyati ko satitaise. Waapoho wainihandhi jahitihandhi gaahande titaise,” undati Jisaasiho kaundataase.

6

Kima Piwima Jisaasihouni Parisihiyauni Judaahiyaami Asisaha Sapaatihandapi Itihinnohitihandapihaare

(Matiyuhu 12:1-8; Maakho 2:23-28)

¹ Judaahiyaami asisaha ikinohiha Sapaatihandhi windetihahi Jisaasiho koniho witihandami osaataatihira daimi notaise. Naihi komi otipipatihiyai ko kaiwaiwa mmoniwahi nepi kaiwi niwipinjohiyihiyai koniho witihandhi ikwira nasipapi yutihiri pasaaha ikwira ikisipi tiwihapahi akonyonya nanawaayopo.

² Aiwahi kiya nanahauhi isihiyai Parisihiya usa kiyai iwinjawaawi saundawaatopo. “Sahi asisaha Sapaatihandeti kamaayohipipa kaiwi napaapi saiwi kiyopo?” undawaatopo.

³ Saundauhi Jisaasiho wihooanjiha kiyai sata kaundataase. “Jihura Daawitihouni ami komihiyauni jaumasihahi kiyohitihandapi sahi ka piwaha windi awimitiwihyaato?

⁴ Daawitihohi Autaahaatihomihahi Anjihandaatihahi nandaati nandapa biretihanahi Autaahaatihomihahi ndiheti ahotisaha netaise. Sapa nandapa biretihanahi parisihiyai isihiyaaami maipihaiwaapi nandapa kohasipihohi tihiwi Autaahaatihohai dipumanihohiyihiyaaahihahi nandaatiwihape tati winihapipa ahotihihanahi kandhi Daawitihohi neti nanati ami komihiyai wapa numwihahi nanawaayopo,” undataase.

⁵ Iyati ami Jisaasiho piwaha wa saundataase. “Nini Isihiyaaami Awaisihonini Saahonini Jihonini Sapaatihandami awaisihoninisi kandisi nini jatataati kandeti wapa gaahapa isihiyai kaitaatihapaha nini gwinyaati katisanihahi kapa kaitaapo,” undataase.

Kima Piwima Utaaho Wo Komu Ikwiri Biwateti Namihatahoai Sapaatihandeti Jisaasiho Titihemwasitihandapahaare (Matiyuhu 12:9-14; Maakho 3:1-6)

⁶ Aihĩ ami Sapaatihandeti wĩndeti Jisaasiho niyati anjĩ gwĩharaahandĩ Judaahiya Autaahaatĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundĩtaatiwĩ ahoyanohĩpĩpĩhĩ nandaati isĩhiyai piwĩha kataunjataise. Aihĩ sura sapĩhi utaahe wo komu ikwiri biwateti namihataho bindataise.

⁷ Aihĩ isĩhiya Parisihiyaunĩ ami isĩhiya usa Judaahiyaami wĩnihapĩpa katĩwunjohiyĩhiyaunĩ Jisaasihoai kĩnyĩ maipĩhandĩ kiyapaise undĩwĩ komĩhetĩ piwĩha nutandĩhandapĩ koai iwinjatawaayopo. Iwinjatawa so utaahe ikwiri biwateti namihatisoai Sapaatihandeti netĩ tĩtihemwaso tĩwĩ komĩhetĩ ndĩha ahĩyawĩ iwinjatawaayopo.

⁸ Kiyaa saiwĩ gwĩnyaapĩ iwinjasauhĩhandĩ kandĩ Jisaasihohĩ kiyaaami saiwĩ gwĩnyaapĩ iwinjatohĩtĩhandĩ usonati netaise. Usonatosati ikwiri biwateti namihatisĩhoai Jisaasiho saundataase. “Kĩnyĩ dopĩ isĩhiyaami ndĩhetĩ sapĩhi bitose,” undataase. Saundihĩ ko tĩtĩhi dotĩ kapĩhi bitondaise.

⁹ Bitosĩhi ami kiyai Jisaasiho saundataase. “Nĩnĩ sangi sandĩ nasĩsendaano. Sapaatihandetapĩ wĩnihapĩpa ahotimbĩpa napondaase? Nyahĩ Sapaatihandeti gaahaiwa isĩhiyai iwĩtatamanaati kaitĩhaawo e isĩhiyai newa nusopĩsasaati mĩmaipĩwitĩhaawĩ nyami wĩnihapĩpa kandaaso? Isĩhiya baiwĩ bimĩtaatiwĩhandapĩ nyahĩ iwĩtatamanĩtĩhaawo e newa kiyai nusopĩsasĩtĩhaawo?” undataase.

¹⁰ Saundatosati isĩhiya nahatĩyai naingaati iwinjatataati ko ikwiri biwatesĩhoai saundataase. “Kĩnyĩ ikwiri mbape,” undataase. Undihĩ ko komu ikwiri mbasĩhi ketĩ kuraanĩhi noaipati gaahĩri sawanyĩnjapĩhĩrĩndaise.

¹¹ Siyati Jisaasiho kaĩndĩmandapĩ kiyai apĩpaahĩ apousamasĩhi kiyaa nyahĩ Jisaasihoai napitĩwitĩhaawe tĩwĩ Jisaasihoai kiyaa wapa kawĩtaatiwĩhapaapi sawana kanawaatopo.

Kima Piwima Otĩpĩpatĩhiya Ikwĩmaindĩmwĩtĩhi Auhĩramĩ Yahurĩtahiyaĩ Jisaasiho Namĩhainjĩtĩhandapahaare (Matiyuhu 10:1-4; Maakho 3:13-19)

¹² Aihĩ sura asisĩha waara apatĩhi sĩhoarĩhĩretĩ Jisaasiho kapĩhi gaapundĩtandĩ nasaamanataise. Nasaamanati kapĩhi Autaahaatĩhoai piwaundati konĩhi gaapundĩmĩ naihĩ notĩ bourĩwataise.

¹³ Bourĩwihĩ komu otĩpĩpatĩhiya nahatĩyai gaatati numwaati koaisawi maasi nasisoaari daiwĩ bimĩtaatiwĩhiya awĩtahiya ikwĩmaindĩmwĩtĩhi auhĩramĩ yahurĩtahiyaĩ namĩhanati numwaataise. Iyati kiyai ambĩpati wĩtĩ sata nusoaasataise. Nĩnĩ sangi nisĩ watĩpĩhandisati nandĩsĩsoaasisanĩhi sahi nisĩ piwĩha anusoaitaatiwĩhiyaate undati ambĩpati aposerĩhiyaate undati nusoaasati ambĩhundataase.

¹⁴ Jisaasiho namĩhanati numwaati aposerĩhiyaate undisawĩhiya kĩmiyaare: Wo Saimonĩhore. Komu ambĩpati wĩtĩ Jisaasiho nusoaasipati Pitaahore. Aihĩ ami Saimonĩhomu saingĩho Andĩruhutihĩ Jemĩsihotihĩ Jonĩhotihĩ Piripĩhotihĩ Batoromiyuhutihĩ

¹⁵ Matiyuhutihĩ Tomaasihutihĩ Jemĩsiho Arĩpiyaasihomũ mwaahutihĩ Saimonĩho komu ambĩpati wĩtĩ Serotĩhoe tĩwĩ ambĩhundĩwĩhosĩ kotihĩ ami

¹⁶ Judaasiho Jemĩsihomũ mwaahutihĩ ami Judaasiho aunahĩpati Keriyotĩhandahapĩho Jisaasihoai tiwĩtaatiwĩhiya tiworisaami ikwĩraatĩhĩmasĩhotihĩ siyaare.

Kima Pwima Isihiya Taahiyahiyaami Timbipa Jisaasiho Nemwati Tithemwasitihandapahaare

(Matiyuhu 4:24-25; Maakho 3:7-12)

¹⁷ Aihĩ Jisaasiho tipatĩ s̄hoarĩhĩretĩ namasi kiya Aposerĩhiyaisatĩ maasĩ noaatĩpatĩ yatĩhĩ gaahapĩhĩ sahananaata komĩ otĩpĩpatĩhiya tĩtaahĩtĩhandisatĩ maasĩ bitondaise. Aihĩ amĩ sapĩhĩ taahĩtĩhandĩ bitotawaayopo. Iyataatĩ siya isiya aunahĩpa nahataapĩpĩhapĩ napĩwĩhiyaare. Iyataatĩ kiya yapĩpatĩ Judiyaa-handamĩ nahataapĩpĩhapĩhiyaunĩ amĩ taunĩhandĩ awaindĩhandĩ Jerusaremĩhandaahapĩhiyaunĩ amĩ aunahĩpa taunĩhaurĩ detĩ durĩhĩrainĩ ahetiwaaurĩ Taiyaahandunĩ Saitonĩhandaapĩhiyaunĩ napĩwĩ sapĩhĩ bindawaayopo.

¹⁸ Siya kaanĩhapĩ nasohiyiyya Jisaasihomĩ pĩwĩha atĩwitaatĩwunĩ amĩ kiyaamĩ timbipa nemwaitandĩ napĩwĩhiyaare. Kiyaamĩ usaamĩhetĩ itĩpĩho maipĩhapa bindata netĩ ambĩpatĩ nusopĩsasimbĩpa nemwati tĩtĩhemwataise.

¹⁹ Aihĩ amĩ isĩhiya nahatiya Jisaasihoai uwipĩ numwĩhatĩtaatĩwiyyawaayopo. Sandĩ apaapĩmaahe isĩhiya usa koai uwipĩ numwĩhatohiyĩhiyaamĩ timbipa komĩ watĩpĩhandĩ awaindĩhandĩ komĩhetapĩ noaipasi sanotĩ nemwasĩhĩ biyatĩ gaawimatihe.

Kima Pwima Jisaasiho Isihiya Maaritĩwunĩ Amĩ Gwĩtaatĩwĩhandapunĩ Katindĩhandapahaare

(Matiyuhu 5:1-12)

²⁰ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai naingaatĩ iwinjatataatĩ pĩwĩha sata kandaase. “Sahĩ isĩhiyaatĩ kahapaamapĩpa owehiyaatĩ satĩwĩ nyahĩ kaha-paamapĩpa gaatahiyaane tĩwĩ pĩhĩtĩwĩ maaritĩwĩse. Amĩ sangi Autaa-haatĩho komĩ isĩhiyaisatĩ ahoyatĩ aimĩ sangi jainjatataiso.

²¹ “Sahĩ wanĩ jasamasĩhĩ jarisohiyĩhiyaatĩ waatĩ maaritĩwĩse amĩ ipotĩhura Autaahaatĩho sangi nandapa pĩhĩtatĩ tisaahĩwatĩ nasanyonĩhĩ tisaipĩ nga nepĩ nanĩwĩ gwĩsĩmwĩtaawo.

“Aiwĩ amĩ sahĩ wanĩ taawĩ ngohiyĩhiyaatĩ waatĩ maaritĩwĩse amĩ ipotĩhura sangi Autaahaatĩho maaritĩtaatĩwĩhandĩ nasanyonĩhĩ samĩ maarĩhoaatĩhapĩ maaritĩwĩ sisĩtaawo.

²² “Nĩnĩ Isĩhiyaamĩ Awaisĩhonĩnĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩhi sahĩ nanip-injawĩ nisĩ otĩpĩpatĩ kaniwĩ nisĩhiyaatimatisaihĩ nisapĩsatĩwĩ isĩhiya ipotĩhura sangi jasonawaawĩ mandĩtisaipĩ mĩmaipĩsiwĩ amĩ pohipĩsiwĩ maahoaipupwĩsamapĩ amĩ pĩwĩha maipĩhaiwa kasatĩwĩ samĩ ambĩpatĩ nausohaapĩ ahoaapĩ asĩretĩ ambĩhĩsatisaihĩ amĩ gaasĩ sahĩ maaritĩwĩse.

²³ Isĩhiya saiwa saiwĩ sangi kasisaihĩhandĩ kandĩ sahĩ gaasĩ waatĩ maaritĩwĩ naupwananĩwĩse kandapĩ wihoanĩhandĩ apĩpaahĩ awaindĩhandĩ sangi yamahapataatĩhĩ Autaahaatĩho ipotĩhura nasamĩtandĩ taatetĩ tisananataiso. Amĩ jĩhuraaisangi kiyaamĩ satoya sapiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwĩ nepĩ ausaapĩ katohiyĩhiyai naasĩkatĩ kawiwĩhiyaaso.

²⁴ “Amĩ sahĩ nawĩho kahapaamapĩpa asaketahiyaatĩ jaawo samĩ maarĩho biyatĩ wisaitahapa aimĩ nepĩ isĩwatawaayowo. Iyataatĩ amĩ nehĩ sapa kapaanĩhĩ sahĩ wanĩ newaayowo.

²⁵ “Sahĩ isĩhiyaatĩ wanĩ nandapa waatĩ nanĩwĩ gwĩsĩmohiyĩhiyaate, sahĩ jaawo ipotĩhura pĩhĩtatĩ jasamanĩtaiso.

“Sahĩ isĩhiyaatĩ wanĩ sisĩwĩ maaritohiyĩhiyaate sahĩ jaawo amĩ ipotĩhura sahĩ gwĩwĩ kwĩtipatĩ tisamĩhaitaiso.

²⁶ Sahi isihya usa sapi maarisaitiwi mepi autaahep+samahohiy+hiyaate sahi jaawo. Jihurisangi isihya piwaha jaiwitaha ausaahohiy+hiya siyaami satoya sapiya kiyaapi maaritiwi kiyai nepi mepi autaahepumapihiyaaso,” daase.

Kima Piwima Jisaasiho Kinyi Tiworisai Maarho Nunye Tati Katindhandapahaare

(Matiyuho 5:38-48, 7:12a)

²⁷ Saiwa satati Jisaasiho katati owetih kiyai saundataase. “Ami sahi nisi piwaha atinisohey+hiyaatangi sandi kasatataato. Sahi sami tiworisai maarho nunyawise. Aiw isihya sangi manditisisohiy+hiyai gaahati kawiwise.

²⁸ Aiw isihya sangi sami maarho nasosasinahaiwa piwaha kasatiwi ami sapi satiw kiyai wapa maipihapa nusoaipati neti nusop+sasane tohiy+hiyai wihoanji gaahati kawiwise. Aiw ami isihya sangi mipaisisohiy+hiyaapi kiyai Autaahaat+ho maarho asip+wisati gaahandi kawita sahi kiyaapi gaapiwund+wise.

²⁹ Ami utaaho wo kinyi pahaapiati witi tingiwihonaahi ami wihoanji+hatimaawi tingiwih+wi+ta nepemaitipi koai nunye. Iyati ami utaaho wo kinyi apotihiri tiwat+haat+hiri mbipaapi nipaatingir+hiri nehonaahi gaasi ami apotihiri nyepepi nipaatingir+hiri maawi owe mundipi neh nan+haimbi nunye.

³⁰ Isihya nahatiya sangi wapaapi nanyinyawise satiw nasisenohiy+hiyai kapa nasisenohipi+pa sahi nunyawise. Aiw ami isihya usa samapa wapa nasesaihaahi kiyai kapa japihi nanyinyawise undiwi mwitetiwi windi kamundiwise.

³¹ Sahi satiw isihya usa nyangi gaahati kanyitotiwi gwinyaawaawaahi sati sahi gwinyaahohipatamataiwi isihya usai gaahati sahi kawiwise.

³² “Iyataati ami sahi isihya sangi maarho nasanyohiy+hiyaisaah+hi japepinjawi maarho kiyai wihoanji nunyawaawaahi ami kandapi wihoanji+handi napindi naitaatiwe, ami isihya maip+haisaisahiyaisangi naasikati kaiwi maarho nunyohiy+hiyaisaah+hi maarho wihoanji nunyaw+hiyaaso.

³³ Ami sahi isihya sangi gaahati kasisohiy+hiyaisaah+hi wihoanji gaahati kawisawaawaahi kandapi wihoanji+handi napindi sahi naitaatiwe ami isihya maip+haisaisaw+hiyaisangi naasikati kaiwi wih+wihoanji gaahati kain+wi+hiyaaso

³⁴ Ami sahi isihyai samapa kahapaamapi+pa wapa nunyawaawi kiyaamapa wihoanji titihi kamwaanji nunyohimumwaanji nanyam+to+tiwi nunyawaawaahi kandapi wihoanji+handi gaahandi napindi sahi naitaatiwe, ami isihya maip+haisaisaw+hiya kahapaamapi+pa wapa kiyaami naisihya maip+haisaisaw+hiyai nunyawaawi kiyaamapa wihoanji kamwaanji nanyam+taawo+tiwi gwinyaapi nunyaw+hiyaaso. Sahi saiwi sandi kamaiwise. Owe.

³⁵ Ami sah+hi sami tiworisai maarho nunyaw+hiya ami gaahati kiyai sahi kawiwise. Aiw ami sahi wapa samapa isihya usai nunyawaa+haapaapi kiyaamapa wihoanji+hapa nanyam+taawo+tiwi gimunyaapi+se neh kapaan+hi nunyaw+hiya namapi+se. Sapa saiwi sahi kiyoh+pi+paapi wihoanji+handi awaind+handi nepi kahapaamapi+pa nahataapai neti daahemati Autaahi Nuwaataati Bimis+hom+ mwaayatimat+taatiwo. Iyataati koihi isihya koai windi kinyi gaahone gaare mundiw+hiyaisun+hi ami isihya maat+maatiw+hiyaisun+hi gaahati kawisahoso.

³⁶ Sahi isihyaapi sami maarho tisatane, sami Japaho isihyaapi komi maarho tundipatamatiyato,” undataase.

*Kima Pwima Isihya Maiphaiwa Kiyohwaiwa Atimbi Tipitapaapi Mau-
some Tat Jisaasiho Isihyai Kataunjindhandapahaare*

(Matiyuhu 7:1-5)

³⁷ Jisaasiho pwaha wa isihyai sata kataunjataise. “Sahi isihya us-
aami kiyohwaiwa keti nepi tipitapaapi usonwi kiyai ‘sahi maiphiyaate,’
mundiwise ami Autaahaathiho windi sangi neti tipitapa jasonati, ‘sahi
maiphiyaate,’ maasatitando. Aiwami sahi isihya usaisi saundiwi, ‘sahi
maiphiyaatisi sami maiphaiwaapi pwaha nepise,’ undiwi kiyaamiheti
pwaha nepi yamaawutaapi. Ami sangisi Autaahaathiho windi sasatati,
‘sahi maiphiyaatisi sami maiphandapi pwaha nepise,’ satati pwaha
samiheti neti windi yamaasutaito.

³⁸ Sahi isihyai wapa kahapaamapi pa nunyawise ami Autaahaathiho sangi
nasamitaiso. Ami sahi iparimatwi isihyai wapa pihitiwi taahipi pa
nunyawaawaahi ami Autaahaathiho api paahi gaaho iparhosi wapa ka-
hapaamapi pa sangi pihitati taahipi pa waati asakiyati ami tisaahiwa
tiwati nyepiyati tirandwati ami kapa ahaitihapihi owetati nawangitati
nehahaati timahiyahaiwa sangi nasamitaise. Iyati Sahi isihya usaisi wapa
ikipi pa nunyohimunwaanji kamwaanji Autaahaathiho sangi japihi kapa
pihitati nasamitaise.

³⁹ Sata kaundatosati ami pwaha wa siwipati namihanaha sata Jisaasiho
kiyai kaundataase. “Utaaho wo komi ndiha niyotaho ami utaaho wo ndiha
niyotahoi daihira mire undati namunjaitaise. Owetitaise. Ami maisahuri
ndiha niyotahurisi maisahuri timaamainji animwaahipatopi witiitaise.

⁴⁰ Metiho wo taati sikurihandaathi kahapaamapi kaiwunjauhi
mmonati nesihokoai kataunjisihoi nusatipihaiti noaipati isihyaami
ndiheti awaisihondaamaise. Owetise. Koai kiyaunjisihokoai kiyaunjihiko
metiho bipi bindata atisati mmonati neti kaimi nunjatihura ko noaipati
komi kiyaunjisihomatetaho noaipataise.

⁴¹ “Kinyi utaaho wo kinyi naisohomi ndihoti ikwaatipihokoai api paahi
turikaarehonji ahusotisonyonjapi kinyi napaapi baimbi taapi
waati gwinyaapi usonihise kinyi kiwahonyi ndihoti ikwaatipihokoai
aungwohandi ipatamatiyahandi ahisotindhandapi baimbi gwinyaapi
monipiwatapaapo?”

⁴² Kinyi ndihoti ikwaatipihokoai api paahi aungwohandi ipatamatiya-
handi ahingisotindhandi monipiwatapa wo kinyi naisohomi ndihoti
ikwaatipihokoai turikaarehonji ahotisonyonjapi koai saundiipi, ‘naisoho-
nye, kinyi ndihoti ikwaatipihonji yaihonji ahingisotisi nehimaitaano,’
undiipi napitaimbi kaunditaise? Sandi kinyi satipi nini nisi ndihoti
ikwaatipihokoai ahimotahoniso tibi jaipitipe. Ikwaatipihokoai api paahi aung-
wohandi ipatamatiyahandi kinyi ndihoti ahisotindhandi kinyi kiwahonji
jatiniipi jihini nemaposapi auhaatapi kinyi ndiha baimbi japaapi sura kinyi
naisohomi ndihoti ikwaatipihokoai turikaarehonji ahusotisonyonji mmonipi
nepumaitaapo,” ndaase.

*Kima Pwima Ipatami Yandipihokoai Gaahopuni Ami Maipihopuni Jisaasiho
Isihyai Kataunjindhandapahaare*

(Matiyuhu 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ Satatosati Jisaasiho wa jahaati sandaase. “Ipati gaahati yandipihokoai
maipihokoai windi namingoaitaise. Iyonihi ami ipati maipihati yandipihokoai
gaaho windi namingoaitaise. Windi siyatimaahe, owetise.

⁴⁴ Ipati nahatepi yandipihho ningosihura ishiya japi mmonawaawi 'ipati sati gaahate ami ipati sati maipihate,' tiwi japi mmonawaayopo. Iyataati ipati pihoaipihomi yandipihho anipihho kaarihetapi nandawaamaayopo. Owetise. Awi ami wainihandisangi kaariha mwitoaipateti ningoti ahotihi nandawaamaayopo. Owetise.

⁴⁵ Utaaho gaahomi omanjitihi maarihooatihi amitiheti nehi gaahaiwaahih gwinyaati tiwisaitataise. Tiwisaitih nehi titih gaahaiwaahih gwinyaati kiyataise. O ami utaaho maipihomi omanjitihi maarihooatihi amitiheti nehi maipihaiwaahih gwinyaati tiwisaitataise. Tiwisaitih nehi maipihaiwaahih gwinyaati kiyataise. Nin sandi apaapimaato ami amitiheti omanjitihi maarihooatihi saiwa wapa ishiya gwinyaapi kipwindimpapa kiyaami maahomwaanji nusaapi katauhi ausaimaninati auta noaipataise," ndaase.

Kima Piwima Jisaasiho Siwipati Namihanati Ishiya Anjanj anjimatotihandapi Katindhandaahaare

(Matiyuhu 7:24-27)

⁴⁶ Satatosati ami bapiyati Jisaasiho sandaase: "Sahi nisi piwaha sangi kasatohiha japepihirwi kamaayawaahandi ningi sahi napaapi Awaisihone, Awaisihone ndiwi ambihindopo?"

⁴⁷ Utaaho wo ningisaapihi nasati nisi piwaha atisati nisi kaundohirihireti kaisihopi nin siwipati witi namihandi nasisati sandi kasatitaano sangi biyati nasesipata gisunyaatitando.

⁴⁸ So utaaho kimatayahore: Ko anjanj anjimatitandihura yapipati watipihati nawihaisihateti animwaahipati baahi mihaapi yamwaataise. Yamwaatosati yasaha wiwatosati simenhandi sanyoayati wiwati yasaha tipihaati mihondaise. Mihotatosati anjanj akaanjanj kasinapi watipihanj ahominahaanj anitisiati anjimatataise. Ahi wipati iti nambitihiri noipati wipiwati iti nambitirisati usepati usepuwataati anjanj neti ikipindati kwitwihihandi kandi windi namaayase. Sandi keti namaayasitimandi ami utaaho itatamanati biyati gwinyaati anitisiati watipihanj anjimatih.

⁴⁹ Iyataati utaaho wo nisi piwaha atisataaho ko nisi katohirihireti japepihirati kamaisiho so utaaho anjanj mimaipiyati anjimatishomayahore. Utaaho anjanjami yasaha mmonainjati yapipati watipihateti baahi animwaahipati yamwaati mihotati anjimaamatati yapipati napaipateti yaataati mihotati anjimatih wipati iti nambitirisati wipiwataati usepati usepuwataati anjanj neti kwitwati ikipindih keti kuraanihi niyatesi timahiyati kaanjinihi nosasinamasipatamahore," undati Jisaasiho kiyai kaundataise.

7

Kima Piwima Tunnwi Yahwinohiyihyaami Mitihomi Otipipatihho Timbahi Jisaasiho Timbipa Nemwasitihandapaahaare

(Matiyuhu 8:5-13)

¹ Jisaasiho piwaha saiwa aimi kaundih kiya aimi atiwi owetih ko niyati aunahipati taunhandi Kapariniyaamihanda nandaataise.

² Sati aunahipiti taunhandi utaaho wo Romihyaamihho ishiya tunnwi yahwinohiyihya 100 kaiwihiyai jihimatati iwinjatisiho bindataise. Iyataati ko otipipatihho woaisahore. Ahi so komi otipipatihhoai uta awaisiho maarho apipaahi aungwohandi nunyamahore. Nunyamahosi ami ko timbipa neti timbiyati deti aimi napwitandihandi ketih bindataise.

³ Siyati bimihî ko tunnîwî yahwînohiyîhiyaami awaiso isîhiya satîwî Jisaasiho yamo Kapaniyaamîhandâ napise tauhî atisataise. Atisataati namati Jidaahiyaami gwînyaahiya mitîhiyai ko netî natausaasataise kiya nuwî kaundisaihî Jisaasiho nasati komî otîpîpatîhomî timbîpa nemwait-ando.

⁴ Aihî kiya nuwî Jisaasihoai pîhîwî waati satîwî nunjenawaayopo. “Kîmo utaaho gaahosî kînyî komî pîwîha atîwimbî andîwîpe. Iyati ko nyahî Jidaahiyaanangi maarîho nanyînyahore.

⁵ Iyati ami ko anî gwîharaahonya Autaahaatihopî gwînyaawaati gaa-pundîtihaawi ahoyanohonya nyapî anînyamatahore,” undawaatopo.

⁶ Saundîwî kaundauhî Jisaasiho namati kiyaisati maasi notaise. Notî ko uta awaisomî anîpîpîhî Jisaasiho noaipaitaahetihî ko tunnîwî yahwînohiyîhiyaami awaisîho mitîho Jisaasihopî komî naisîhiyai sata kaunda natausaasataise. “Awaisîhone, pohîrimbî nisî anîpîpîhî nambî namîndaape. Nîni utaahonîni gaahonîni maahî ami kînyî nisî anîtîtihi nambî nandaitaapo.

⁷ Iyataati ami nîni gwînyaataati nîni awaisîhonîni gaahonîni maahî kînyî nîngisaapîhî detî napîtaapo. Isî kînyî sapîhapî nehî pîwîha kati-samîhî nisî otîpîpatîhomî timbîpa owetîtando.

⁸ Iyataati ami nîngisangi isîhiya usa nîngi ninjatohiyîhiya watîpîhandî naninyawî ahînisauhî ami nîni tunnîwî yahwînohiyîhiyai winjaati bindataayo. Aindî ami utaaho woai ‘kînyî numwe undonaahî ami ko atînisati notaise. Aindî ami utaaho woai kînyî namme undonaahî ami ko atînisati nasataise. Aindî ami nisî otîpîpatîhoai otîpîpati satî kînyî kaime undonaahî ami ko nisîha atînisati kiyataise,’ ” undataase.

⁹ Sata Kaundihî Jisaasiho atisataati koai ise ta usonataise. Ise ta usonatosati nepemaitati koai isîhiya nuwîpinjai wîrisandîwî taahiyîhiya niyohiyîhiyai saundataase. “Utaaho wo siyati awaîndîhandî gwîwunyaasîtihandisaho Isîraherîhiyaami woai mausoho ndî nîni sangi kasatataato,” undataase.

¹⁰ Aihî isîhiya ko natausaasisawîhiya japîhî nuwî anîpîpîhî noaipapi mmonawa komî otîpîpatîhomî timbîpa aimî owetihî tîtihi nepati gaaho aînahîho bimihî usonawaayopo.

Kîma Pîwîma Apopaati Osînihaatami Mwaahoai Jisaasiho Japîhi Ahow-imasîtihandapîhaare

¹¹ Sandî kiyati owetihî ami wîndî otîhîmetihî ketî aunahîpati wîti katami ambîpati Nainîhandaahapî Jisaasiho niyataise. Naihî ami komî otîpîpatîhiyaunî ami isîhiya usa wîrisandîhandî maasi koai nuwîpinjai satî aunahîpitaahapî niyawaayopo.

¹² Jisaasiho niyati aimî aunahîpatami matambîpaami onepataapîhî noaipasîhî utaaho waimwaaho wo napwîhîhoai aimî isîsi yamwaitaatîwî noaipawaayopo. So meto itapaati osînihaatami mwaaho nehî naasohî ami kîmîko napohore. Aihî ami satî aunahîpitaahapîhiya isîhiya taahîtihandî kaatisawî maasi nasawaayopo.

¹³ Aihî kaati Awaisîho usonataati kaatapi maarîho tundihî namati kaati Jisaasiho saundataase. “Kînyî wîndî gomaatîme,” undataase.

¹⁴ Saundatosati Jisaasiho niyati gwîtiho waimwaaho soho ahotisîho isîwati numwîhatihî isîhiya sohoai isîsi niyohiyîhiya namuwî kapîhî namapi bitotawaayopo. Bitohauhî Jisaasiho koai saundataase. “Uta waimwaamone, nîni gi japîhî nepape hitataatonî kînyî nepape,” undataase.

15 Saundihi utaahe aimi napomasihho japihi nepati titihi bindata piwandaase. Aihhi Jisaasiho koai numwaati sanaati nusoasataise.

16 Aihhi isihya nahandi sandi mmonawaawi apipaahi awaindihandi yaiwi ese tiwi gwinyaapi Autaahaatihhoai mepi autaahepumawaayopo. Aiwi ami kiya satawaatopo. "Autaahaatihhoai piwaha atisati neti ausaati kanyatitandihho awaisihho kimo nyami otihapihi noaipataise," tawaatopo. Aiwi ami kiya satawaatopo. "Autaahaatihho komi isihyai anditiwiwitiandi aimi nasataise," tawaatopo.

17 Sandi siyati Jisaasiho kaimandapi isihya piwaha nesi yapipati Judiyaahanda nahataapihuni ami wapihuni nesi kanwi gaamawaayopo. Aiwi ami yapipati kapihi deti ahetiwaiwaaraahimaawi kanwi gaamawaayopo.

Kima Piwima Joniho Isihyai Baawusihho Komi Otipipatihuri Piwaha Nunyati Jisaasihoenda Natausaasindihandapihaare
(Matyuhho 11:2-19)

18 Jonihomi otipipatihya Jisaasiho isihyaami timbipa nemwati ami napwauhihiai ahowimasiwimaiwaapi atiwimapu nuwi kaiwaapi Jonihoi kaundauhi ko atisataise. Atisatosati komi otipipatihuri yahuri gaatati numwaataise.

19 Gaata Numwaati Awaisihhoai piwaha satimaha nunjenimi kaunditaatimi kuri sata kaundati natausaasataise. "Utaaho wo napitaise tiwi katohihho e nyahi wopi jatihaawo?" undimi nunjenimise undataise.

20 Satati kuri natausaasihhi kuri numwi Jisaasihoapihi noaipamaise. Noaipapi Jisaasihoai kuri saundamaase. "Jonihho isihyai baawusihho yahuraanyangi natanyoasihhi gisenda nasahaayo piwaha Jonihho satati nanyamisiha gi nangisendihawo. Utaaho wo napitaise tohhoji nambihho e utaahe wopi nyahi jatihaawo? Hitiha gi nangisendihawo natanyoasataise," undamaase. Saundimi Jonihho kuri kaundati Jisaasihopi nusoasisiha ka kuri Jisaasihoai kaundamaase.

21 Kuri numwi Jisaasihopihhi noaipasura kura ami Jisaasiho taati isihya timbipa kahatamatipetahapaisahiyai titihwiwataise. Iyati isihya kiyaamiheti itipihho maipihapa bimimbipai nemwati ami isihya ndiha niyotahiyai neti japihi ndiha nusorihahasihi kiya jawaayopo.

22 Iyauhi kuri Jonihomi piwaha nesi naisururi Jisaasiho wihoanaha kuri sata kaunda natausaasataise. "Sahuraahi japihi Jonihoenda numwi sahuraahi sahuraasami ndihaara mmonimi atimi nesipipaapi Jonihoi satimi kaundimise. Ndiha niyotahiya japihi nga jawaayopo. Auhiri biwateti namihatahiya nga itipapi daayawaayopo. Isihya kiyaami asaaha pisapi owetihhi ambipati gaahati nusoaipataise. Isihya kiyaami atihiri niwisaputihhi piwaha atihomihohiyihya piwaha baiwi atisawaayopo. Aihhi ami isihya napohiyihya japihi nepawaayopo. Isihya nopisasinwi mimaipetahatima bimohitimatima Autaahaatihhoai piwaha wanaha gaaha atisawaayopo.

23 Iyataati isihya nisapi ko Kiraisihotindihho tiwi namitanwi ami kiya nisapi ginunyaahohitihandi windi namosasinihonihhi andititwi ginunyaahohiyihya maarititaapo nyatataase," undimi kaundimise undati kuri kaunda natausaasataise.

24 Jonihomi piwaha isisi naisururi aimi japihi naihi Jisaasiho Jonihopi piwaha isihya taahiyihiyai sata kaundataise. "Jihura isihya owehapihi sahi niyohitindi napindi mmondaatiwi niyopo. Mbipaara awaatiwati nesi kihikihoaanemasihi mmonta niyowo? Owetise.

²⁵ Owetise ami sahi akitiindi napindi mmonta niyopo? Utaaho wo uti apotihiri gaahapa niyoti yundanyainati bitosihi koai usonda niyowo? Owetise. Isihiya saiwi gaahapa niyopi yundanyainiwihiya siyaahi isihiya awaisawihiyaimatiwi yapipati ami isihiyai osamapi jatohiyihiyaami anjipipihhi bindawaayopo.

²⁶ Isi ami sahi napindi mmonta niyopo? Autaahaatihomi piwiha atisati neti ausaasihoai usonda niyowo? Ye akite. Autaahaatihomi piwiha atisati neti ausaasihoai usonda niyopo. So Joniho isihiya Autaahaatihomi piwiha atiwu nepi ausaahohiyihiyai nusatipahaaho awaisihore.

²⁷ So utaamopi Autaahaatihomi piwihaatihhi satati ahotisihore. 'Utaaho woaisi nisi piwiha nunyati nandusaasito. Nandusoasisanhi ko kinyi jihhi noti daihira kinyapi neti titihehimaitaise,' tati kopi ahotisihore.

²⁸ Maapi yapipataapihi isihiya namiwiaahohihiyaami namoyaa-tohiyhiyaami wo Jonihoai nusatipahaaho awaisiho wo namoaipase. Owetise. Sandi Sendaahandi kandi ami utaaho Autaahaatihohi isihiyai iwinjatindihandaatihhi nehhi yatihhi ambipati oweho usaisi wundi namusatipahaati ami apipaahi wundi awaisihometisihohi Jonihoai awaindihandi nusatipahaati awaisihore," undataase.

²⁹ Isihiya nahatiya nehhiya ami isihiya gamanihomi otipipati kaitaatiwo nawiho taakisihandi nehohiyihiyai maawi Jisaasihomi sa piwiha atisawaawi kiya satawaatopo. "Autaahaatihomi kaindihandi apipaahi akiti titihe," tawaatopo kiyai Joniho waapohora baawusahiyaaso.

³⁰ Iyataahandi kandi isihiya Parisihiyauni ami isihiya usa Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihiyauni siya Joniho waapohora wundi bahomaawusahiyaasi kiya Autaahaatihomi daihira gaahira nunjirihira nepi dawaatemapi ahosumwawaayopo.

³¹ Aihhi Jisaasiho sata kandaase. "Isihiya wani kimura bimohiyimiyaapi napindapi siwipati namihandi katitande? Kiya napitetahiyaatindihohi?"

³² Manyinya aunahipata masapipihhi bindawa metihonya sasaahohonyai gaatiwi satiwu kaundohipatamataiwuhiye. 'Sahi waipoaapi nawesindaatiwi nyahi apwitihihi ipohonhi sahi wundi waipoaapi namaawesinihopo. Sahi gwitaatiwi nyahi awiritonhandi sahi wundi gomaatopo,' undohipatamataiwuhiye.

³³ Joniho isihiyai baawusisihohi nasati nandapa biretihandi ami waapohohi wainihanduni wundi namainjihhi sahi kopi satawaatopo. 'Itipihohi maipihohi komiheti bimihe,' tiwihyaate.

³⁴ Aihhi ami wani Isihiyaami Awaisihonini Saahonini Jihonini napiti waapohohi nandapa nanihonihhi ami sahi nisapi satawaatopo. 'Kimoai iwinjasawise kimo nandapa pihitati nanataise. Iyati ami waapohohi wainihandi pihitati nanataise. Ko gwisi tauhoe. Iyati ko isihiya nawiho taakisihandi gamanihomi otipipati kaitandihohi nehohiyihiyaamuni ami isihiya maipihaiwaisahiyaamuni naisohoe," tiwihyaate.

³⁵ Iyataati ami isihiya Autaahaatihomi gwinyaasitihandi mmoniwu nehohiyihiya Autaahaatihomi gwinyaasitihandapi akite tiwi nanyisawaayopo," undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwiha Jisaasiho Parisiho Woaisati Taati Nandapa Nainjihhi Apopaati Atipati Iwinjaasitihandapihaare

³⁶ Utaaho wo isihiya Parisihiyaamihohi Parisiho Jisaasihoai nandapa nisi anjipipihhi maasi nandahaawi namme unda gaatihhi Jisaasiho niyati Parisihomi anjipipihhi nandaati nandapa nandandi nausanati ganihomihini bindataise.

³⁷ Sati aunahipita itapaati waati maipihaiwa nasisoari kiyahaati bindataise. Isi kaati Jisaasihopi atisataati Jisaasiho Parisihomi anjipipihhi nandapa koaisa taati nanataise tauhi atisataise. Atisataati kaati atipati wipati witi apipaahi gaahati waamainjotahati neti isisi niyataise.

³⁸ Niyati Jisaasihomi dawaapipihhi deti komi auhiraini bitonda go-taise. Gwihhi kaatami kwitipati nandindiwati Jisaasihomi auhreti atasihatihhi nurihatataise. Nurihatihhi kaatami misisihaara kwitipati auhrepini nurihatipati nurhisati nuwipiyaipataise. Iyati komi auhriisi gerundataise. Gerundati atipati wipati isisi naipati nuhaati auhreti iwinjaataise.

³⁹ Kaati siyati kaihi utaaho Parisiho Jisaasihoai nandapaapi gaata numwaasaho sandi mmonataati ko siyati gwinyaataise. Kimo Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausaasihondaataahi itapimaati kimaati koai iwiwati numwihatisaamaatami maipihaiwa kaiwaiwa usonati itapa kimaati maipihaiwaisahaati setahaate tati usonati gimunyaase tati ko komi maarhoaatihhi gwinyaataise.

⁴⁰ Aihhi ko siyati gwinyaasitihandapi Jisaasiho wihoanjiha saundataase. “Saimonihone, ninhi ningi piwaha wa kima kahitandiyoni atime,” undataase. Saundati nunjesihhi ami Saimonihohi Jisaasihoai komiha saundataase. “Ye Katipunjingihone, ninhi atitaani gaasi katime,” undataase.

⁴¹ Aihhi ami Jisaasiho koai saundataase. “Utaahuri wuri utaaho womi nawihohi nehhi (dinauhandi kaimi) nemaase ipoti japihi nahimitaano undimo. Aimi wo 500 kina kiyati nesihhi ami wo yatihhi 50 kina kiyati netaise.

⁴² Saimi kuri nawihohi komi nusesihohi japihi keti windi namumwutaihi ko namati nawihohi satihohi kandhi (dinauhandi) nawihohi nesitihandhi nemwati nanipimatataise. Isi surami maahwo koai maarhohi nunyamataise?” undati nunjenataise.

⁴³ Saundati nunjesihhi ami Saimonihohi komiha wihoanjiha Jisaasihoai sata kaundataase. “Nawihohi (dinauhandi) aungwohandi nesitihandhi nawihohi satihohi nemwati nanipimatonihhi nawihohi nesihohi nawihohi satihohi maarhohi waati numwutaise ndi gwinyaataayo,” undataase. Saundihhi Jisaasiho koai saundataase. “Kinyi titihhi gwinyapenipi katapaase,” undataase.

⁴⁴ Saundatosati Jisaasiho kaati apopaatamihihooanji nepemaitati mandosati bindataati Saimonihohi saundataase. “Kinyi kimaati apomaatami kaimandhi mmonapaino? Ninhi kinyi anjimatihhi napiti nandaahonihhi kinyi waapoho wo namaanimise nisi auhiri atasaha bausamaitando. Kinyi saimbi kamaaninhandi kandhi kimaati apomaati kaatami kwitipataahi nisi auhiri atasaha bausanmati ami kaatami misisihaaraahi auhiri nanipiyaipataise.

⁴⁵ Ami kinyihhi ningi windi gerimandise. O ami kimaati apomaatihhi wuwani napiti kinyi anjimaanji nandaahohuraapi namasati nisi auhiri windi namaamihati kaatinihhi gerindimi notaise.

⁴⁶ Kinyi ningi windi atipati oripihati noapi nisi mitihooatihhi maaninjaahise. O ami kimaatihhi atipati gaahati apipaahi awaindihandhi waamainjotahati noati nisi auhrepini ninjaataise.

⁴⁷ Isi ninhi sandi gi kahitataato. Kimaati apomaati ningi maarhohi apipaahi awaindihandhi aungwohandhi nanimindimandhi ami kaati maipihaiwa taahiwaiwa kaiwaiwa nahatewa Autaahaatihohi aimi nemwasihhe. Isihiya usa maipihaiwa nehhi yahonyaahihhi kiyauhi konya

Autaahaatiho nemwasawahiya siya ami nehi apipaahi maipohonji goti ningi kiyaami maarho naninyawaayopo,” undataase.

⁴⁸ Jisaasiho koai sata kaundatosati ami apopaati saundataase. “Kinyi maipihaiwa nahatewa aimi nini nehi mataayo,” undataase.

⁴⁹ Sata Jisaasiho kaati kaundih kapih ishiya nandapa taawi ganhoasini nanihohiyihiya sawana sanawaatopo. “Utaamo kimo napitetahondaati maipihaiwa nemwataatise?” tiwi kanawaatopo.

⁵⁰ Aih ami Jisaasiho kaati apopaati saundataase. “Kinyi nisapi ginunyaahingitihandaahi Autaahaatiho gi kinyi maipihaiwaatihapi aimi japihi nangimaataise. Isi kinyi maarho yatihingitati napaisaatitati wingitonih numwe,” undataase.

8

Kima Piwima Asihiya Usa Jisaasihoaisuni Kom Otikipatihiyaisuni Kiyaami Otikipatapi Anditiwipi Maasi Daayohiyihiyaapihare

¹ Saiwa aimi kiyati owetih kapih wura Jisaasiho aunaipihaiwa taunihandi awaiwaiwaaraahun ami aunaipihaiwa gwiharaahaiwaaraahun daayataise. Daayati Autaahaatiho ishiyai iwinjatimi naiwaiwaapiha piwaha gaaha waniha ausaati ishiyai kaundataase. Aih ami kom otikipatihiya ko kaiwaiwa mmoniwi nepi kaiwi niwipinjohiyihiya ikwi maindimwitihi auhirami yahuritahiyaasi (12 kaiwihiya) kiyaahi maasi daayawaayopo.

² Aih ami ashiya usa jihura Jisaasiho itipho maipihaiwa nemwati ami timbipa nemwati titihemwasawihiyai maawi koaisawi daayawaayopo. Siya asiyaami waati aunaipati Makitaraahandaahapihati Mariyaahaate. Saati Mariyaasaati jihura Jisaasiho kaatamiheti itipho maipihapa taahipipa ikwiri naasairitih wiram yahuritahaiwa bimih nemwasamaate.

³ Aih ami waati Joanaahaate. Saati Joanaasaati utaaho wo komi ambipati Kusaahomi apwaataate. So Kusaaso awaisiho Erotihomi kahapaamapipa ananji awaisihoematati iwinjatisihore. Aih ami waati Susanaahaate. Aih ami ashiya usai maawi nowaayopo. Asimiya kimiya Jisaasihoaisuni kom otikipatihiyaisuni kahapaamapipa kiyaamihapa anditiwipi (nawho ami nandapa ami ananji) kiyai nunyawhiyaare.

Kima Piwima Nandapaami Kwitaaho Osaataati Utaaho Tiwihaaaitihandapi Namihana Jisaasiho Kandindihandapihare

(Matiyuhu 13:1-9; Maakho 4:1-9)

⁴ Asisaha waara ishiya pihitahandi aunaipati taunihandi kihandi kati kataahapihiya Jisaasihoapih nasawaayopo. Napiw ishiya wirisandihandi ahoyaniwimihauhi nandapaami isapipa kwitaahopi Jisaasiho namihanati piwaha sata kiyai kaundataase.

⁵ “Utaaho wo komi nandapaami kwitaaho nesi noti komi osaataati kupwirati mihopi mihini tiwihataise. Tiwihaaishi kwitaaho wapa titih daihira timahih ishiya ikisipi itipapi daayawaayopo. Aih ami koho neti kapa nanataise.

⁶ Aih ami nandapaami kwitaaho wo yapipati apipaahi nawihaisahataapihi timahiyataise. Iyati kapihapi keti nutati nawatatih ko ami japihi awaipndaise gaahapihi waasitahapihimendato.

⁷ Aih ami nandapaami kwitaaho wo kaariha mwitoaipatami otihapihi timahiyataise. Timahiyati kaariha mwitoaipati neti namaasati ipihatihi gipipwitati ahendaise.

8 Aihî ami nandapaami kwitaaho wo yapipati gaahati waasitahata timahiyataise. Timahiyati biyati nawati saniya nandapa akipipa kwitaaya pihitati kisitipepati kwitaaho ninaasohi yamahohiho 100 100 kiyati ahondaise,” undati kiyai Jisaasiho kaundataase. Sata kaundati owemataati ko kiyai saundataase. “Sahi atitaatiwi atihirisahiyaatisi baiwi nisi piwiha sa kasatohima atiwi nepise,” undataase.

Kîma Piwîma Nandapaami Kwitaahopi Jisaasiho Namîhanati Katisîhaami Tanyaahaapihaare

(Matiyuhu 13:10-17; Maakîho 4:10-12)

9 Jisaasihomi otipipatihiya Jisaasihoai piwiha namîhanipi katingîhaami tanyaaha napitiyaha katise undiwi nunjenawaayopo.

10 Nunjenîhauhi Jisaasiho kiyai sata kaundataase. Autaahaatiho isihiyai iwinjatindîhandapi isihiyai gwunyaatitandîhandi noasandindîhandapiha piwiha aimi sangi ausaimanati nasîsise. Iyataahandi kandi isihiya usa nahatiyaisaahi nehi piwiha namîhandîhaahi kaundonîhi atisawaayopo. Iyataati sandapi piwiha wa sata jipatîpindise. “Isihiya pihitiwi jawaatawaahandi kandi akitihandi wîndi kiya monîhopo. Kiya pihitiwi kiyaami atihiri mwitipisawi atisawaatawaahandi kandi piwihaami tanyaahaapi kiyai wîndi namusesipatati gîmaawunyaatitaise,” tati jipatîpindise undataase.

Kîma Piwîma Jisaasiho Piwiha Siwipati Namîhanati Katisîhaapi Nesipati Otipipatihiyai Kaundindîhandapihaare

(Matiyuhu 13:18-23; Maakîho 4:13-20)

11 Saundatosati Jisaasiho komi otipipatihiyai kiya nunjenohîhaapi saundataase. “Piwiha sangi namîhandi kasatohîhaami tanyaaha siyate. Nandapa kwitaaho so Autaahaatîhomi piwihaare.

12 Iyati nandapaami kwitaaho daihira timahaiso so isihiya Autaahaatîhomi piwiha atisohiyîhiyaare. Atisohiyîhiyaatawaahandi kandi kiya Autaahaatîhopi wîndi gîmaawunyaasahi ami Autaahaatîho kiyai wîndi japihi namumwaitandi Bwaasîrîhîri piwiha kiya atisohîha kiyaami maarîhoatîhapi nasati nemasawîhiyaare.

13 Nandapaami kwitaaho yapipati nawîhaisahataapihi timahaindîmandi isihiya Autaahaatîhomi piwiha wuwanîhura keti maaritiwi nepi nehi masîhonji gwînyaahohiyîhiyaare. Saiwi Maaritiwi nehohiyîhiyandaahandi kandi ami ka piwiha mîhatîhi kiyaami maarîhoatîhi anîtisati kîmaurîmwîndihî nehi gohi masîhonji gwînyaawaayopo. Iyauhi ami kahapaamapi kiyai nunjendandîhaiwa kiyaapihi noipati nunjesîhi kiya kaiwaapi timahiyotîhandape.

14 Aihî ami nandapaami kwitaaho wo kaariha mwîtoaipatami otîhapihi tambîpihi timahaimbîpa sapa isihiya Autaahaatîhomi piwiha atisawaahandi kandi kahapaamapi nawîho uti apotîhîri kapaisaahîhi maarîho nunyawîmapî ami kiyaami omanîtîtîhi nehi kapaapaahîhi gwînyaahohîwaiwa tisaitata Autaahaatîhomi piwiha sawanamîhetî ahotîshai nepi namaasapi ipatisauhi piwiha atisohîhaami nandapa akîpîpa wîndi usîtiyati namoaiipasîtîhandape.

15 Nandapaami kwitaaho yapipati gaahata timahaimbîpa sapa isihiya Autaahaatîhomi piwiha baiwi atiwi nepi anîtiwi kiyaami maarîho omanîtîtîhi ahiyawî watîpîtîwi tîtîhi maarîho gaaho gwînyaahauhi piwiha kiya atisotîhaami nandapa akîpîpa kiyaamîhetapî ausaimanati noaiipasîtîhandape,” undati Jisaasiho komi otipipatihiyai kaundataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Norihiri Raamihandi Tipopi Sisaha Nausaatita
Autaahi Ahaitaatiwhandapi Katindihandapihaare*

(Maakho 4:21-25)

¹⁶ Jisaasiho piwaha wa kiyai saundataase. “Utaaho wo norihiri raamihandi sisaha tipoti yutihiraatihuni ami ganihomi otitihuni noasati windi ahimaitaise. Nehi tipoti autaahiwati ahaitaise. Iyonihi ishiya ajitihini napwi nandaahohiyihiya sisaha ka nausaatonhi japi nga mmomi nandaitaatiwo.

¹⁷ Sandi katotimandi apaapi maato. Ami kahapaamapi pa noasandimbipa nahataapa auta ipotihura noaipaitaise ndaato. Kahapaamapi ishiya mmapi noasawi ahiyohipi ipotihura auta noaipahonihi ishiya mmondaapo.

¹⁸ “Sahi piwaha atiwi naitaatiwhiretapi baiwi gwinyaapi jatiniwise. Ami utaaho wo wapaisahoi Autaahaatihohi jahaati waati numwitaise. Iyati ami utaaho wo wapa nehi yahonyaisahoniniso tati gwinyaataataahi sikonya ko gwinyaasonyonya Autaahaatihohi komihetapi kapaanihi nemaitaise,” undati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasihomi Sanaatuni Saingoyaapihaare

(Matiyuhu 12:46-50; Maakho 3:31-35)

¹⁹ Aih Jisaasihomi sanaatuni ami komi saingoya sanaapwisauni koai iwinjaitaatiwi nasawaayopo. Napwi deti Jisaasihomihini naitotiwi mmonawa ishiya taahitihandi tisaitata daihira naitihira owendaise.

²⁰ Aih kusasapi ishiya usa Jisaasihoi saundawaatopo. “Kinyi kinaatuni ami kinyi kunyhoya kinaapwisauni gi ginjaitaatiwi kimusasi napwihusasi ipaahaapi bitotawaayopo,” undawaatopo.

²¹ Saundauhi Jisaasiho komiha piwaha wihoaniha kiyai sata kaundataase. “Ishiya Autaahaatihomihini piwaha atiwi nepi japepihirohiihiya siya nisi niya nisi nihoarisa naapwiriise,” undati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Iti Nambitihiri Jisaasiho Yatihite Undati Kaundindihandapihaare

(Matiyuhu 8:23-27; Maakho 4:35-41)

²² Asisaha waara Jisaasiho komi otipipatihiyai saundataase. “Durihirami mihihinapi nutihaawo,” undih kiyi kopuhoti yamwaapi nowaayopo.

²³ Taawi nowaawi Jisaasiho naawihini nanotondaise. Aih itihini nambitihirihini durihiraatihini nasataise. Nasataati durihirihini waati doti gwinyana tiwayaataise. Waati durihirihini doti tiwayaataati nusiha kopuhoti witati tisaitati aimi kiyai neti nawatisonihini ami kiyi waapoho nanihini nawatiwi owetitaatiwhandihini kendaise.

²⁴ Aih kiyi nuwi Jisaasihoi ahowimapi saundawaatopo. “Awaisihonihini Nyainjatingihonye, nyahi waapoho nanaati aimi nyangi durihirihini neti nanyawatisonihini aimi owetithaawiyo,” undawaatopo. Saundauhi ko nepati itihini nambitihirisunihini durihirihini awaindihandihini doti gwinyanati tiwayaasitihandihini itihundihini ami itihini nambitihirihini dihiwati ami durihirihini ndo gwinyana tiwayaasitihandihini yatihitati durihirihini windi ahomaayati bipi nimandataise.

²⁵ Saihi ko kiyai saundataase. “Sahi nisapi ginunyaahotihandihini maahapihi naihitopo?” undataase. Aih kiyi yayiwi kiyami maarihohi owesoetihini sawana sanawaatopo. “Utaamo kimo diyaamahoe, itihini nambitihirisunihini ami durihirihini itihundihini koai atihiwisati bipi yatihitaitaiso?” nnawaatopo.

Kima Pwaha Jisaasiho Utaaho Womihetapi Itipho Maipihapai Nemwasithandapahaare

(Matiyuhu 8:28-34; Maakho 5:1-20)

²⁶ Aih+ kiya kopuhoti kiyaan+hi nuwi aunahipati Geraasaahandi ahetimbip+hi noaipawaayopo. Sati aunahipati taun+handi dur+hi+ri Gariri-handami wih+ni ahendaise.

²⁷ Jisaasiho kopuhoti namasi taati noatipas+hi utaaho wo itip+ho maipihapa an+isati mmati is+watih+ho sati aunah+pitaahap+ho nasati Jisaasihoaisam+ nutanamaise. So utaaso utaar+handeti uti apot+hi+ri namaayoti somaah+ho an+ip+hi+hi w+ndi biyati bimimoti neh+haati nahateweti itap+pa ahiyoh+ip+hi+hi jomaah+it+hi+hi nasisoaari nanoti bisotinjahore.

²⁸ Isi ko Jisaasihoaisam+ nutan+im+ usonatosati waati kaahaatamapi Jisaasihom+ deti utatoti t+mahiyati ahondaati waap+hi+itati kaahaata Jisaasihoi sata kaundataase. “Autaahaatiho Nahatewai Daahema Autaah+ Ni+waataati Bimis+hom+ Mwaahone kiny+ n+ngi napit+nitaape? N+ngi yaasa-handi namaan+im+taapi and+itindi owe h+iti+ kah+tataato,” undataase.

²⁹ Sandi Jisaasiho aim+ itip+ho maipihapai kimo utaamoai namasi noaipasi numwe undati kaundih+ kandap+ kandaase. Itip+ho maipihapa nasisoaari soai an+isati is+watati bimohos+ is+hiya nahateweti is+wat+wuni am+ ipipati wat+ip+hataahuni an+tiw+ ikw+ri wisasauh+handi kandi kapa tinjaati nas+pati ahiyam+ nohore. Iyataati itip+ho maipihapa sapa neti koai is+isi is+hiya owehap+hi+ wat+minahap+hi+ notoandaise.

³⁰ Aih+ koai Jisaasiho “kiny+ amb+pati napimahone,” undati nunjenataise. Nunjes+hi ko saundataase. “Nis+ amb+pati taah+hon+ne,” undataase. Sandi itip+ho maip+ho taah+ho so utasometi nandaati bimohos+ tit+hi+ kaundataase.

³¹ Itip+ho maipihapa Jisaasihoi p+wi+ha ap+paah+ and+tit+wi wat+it+wi+ha sat+wi+ kaundawaatopo.

³² Kap+hi deti sis+hom+hini maasap+ho taah+ho woy+ha taati nanati kap+hi+ bitos+hi+ itip+ho maipihapa maasap+ho soetep+nyamape und+wi+ Jisaasihoi p+wi+ha wat+it+wi+ and+tit+wi+ha kaundawaatopo. Iyauhi Jisaasiho gaas+ so maasap+moeti nuwi nandaap+se unda natausaasataise.

³³ Aih+ itip+ho maipihapa so utasom+hetapi noaipasi nuwi maasap+ho nahatoeti nandaawaayopo. Nandaahauhi maasap+ho nahato naupwasi dur+hi+raat+hi+ nais+ho kon+hi+ witati nahato waapoho nanati napotaise.

³⁴ Aih+ maasap+ho yaman+w+ jaaw+ bitohohiy+hiya sandi siyati noaipas+hi+ mmon+map+ yan+hi+mawaayopo. Yan+hi+map+ nuwi aunah+pati taun+handaatuni am+ kahap+hi+ kahap+huni kaundawaatopo.

³⁵ Kaundauhi is+hiya atiw+map+ mmondaat+w+ niyawaayopo. Naiwi Jisaasihoaap+hi+ noaipapi mmonawa itip+ho maipihapa noaipasi nais+ho utaaho uti apot+hi+ri niyoti kom+ nahar+ho owetih+ nan+hiyati kom+ am+ti+ha biyati nga g+wunyainj+hi+ Jisaasihom+ auh+iraap+hi+ bimih+ kiya usonawaayopo. Usonawaaw+ ko siyati bimih+ waati kiya yaiw+mawaayopo

³⁶ Jisaasiho nahar+hom+hetapi itip+ho maipihapa nemwas+hi+ is+hiya uson+w+ nehohiy+hiya kiyai siyati kaih+ kom+ nahar+ho owesoendaise und+wi+ kaundawaatopo.

³⁷ Aih+ is+hiya nahatiya aunah+pati taun+handi Gerasaahandaahap+hiya sandi mmonawaaw+ ap+paah+ yausamas+hi+ namapi Jisaasihoi k+mb+hi+ nyangi nanyamasi ket+hon+ numwe undauhi Jisaasiho kap+hi+ namasi nutandi kopuhoti yamwaataise.

³⁸ Aihî utaahe itipîho maipîhapa noaipasi naisîho Jisaasihoai piwîha andîtitaha sata kaundataase. “Nîni gisati maasi nutaano,” undataase. Aihî Jisaasiho koai sata kaunda natausaasataise.

³⁹ “Kinyî kinyî aunahîpataahapî japîhi numwe. Numbwî Autaahaatîho gaahati kahindîhandapî isîhiyai piwîha ausaapî kaunde,” undati natausaasataise. Aihî ko utaahe noti isîhiya nahatiyai aunahîpatî sataahi gaamatî Jisaasiho koai kawindîhandapî ausaati kaundataase.

Kîma Piwîma Jisaasiho Metîhaati Napwîhi Ahowimatuni Amî Itapaati Waati Koai Numwîhatîhîhaatamî Timbîpa Owetîndîhandapîhaare (Matiyuhu 9:18-26; Maakîho 5:21-43)

⁴⁰ Isîhiya wirîsandîhandî Jisaasihopî jatîmbîwîhiyaasi Jisaasiho japîhi napîhi kiya maaritîwî numwaawaayopo.

⁴¹ Aihî utaahe wo komî ambîpatî Jairaasiho Judaahiyaamî anî gwîharaahandî Autaahaatîhopî gwînyaapî gaapundîtaatîwî ahoyanohîtihandî awaisîho mitîhoematatî jatisîho nasatî Jisaasihoaapîhi noaipataise. Nasatî Jisaasihomî utatototî auhîraapîhi timahiyatî ahondaati nisî anîpipîhapî namme undati watîpitatî andîtitamataise.

⁴² So utaahe sata kaundîndîmandî apaapîmaahe amî komî metîhonjî nehî naasonyîhîtahondaatise. Sonjî metonjî aponyonjî konjamî kînaungwîha ikwî maindîmwîtihi auhîramî yatairî 12 kiyatî aimî sanausohonje. Isî konjî metonjî aimî napwîtandî detîtihe.

Aihî Jisaasiho taati naihi isîhiya wirîsandiwi komîhinî nowaawî nepî iwîhiwawaayopo.

⁴³ Aihî amî itapaati waati kînaukwîha ikwî maindîmwîtihi auhîramî yatairîtahaiwetî (12 kiyatî) nasisoarî jîtipatî jîtimainjîhaatî bindataise. Iyataati saatî itapaatisî utaahe wo kaatamî jîtimasîtihandî nemwaitandîho wo owetise.

⁴⁴ Aihî saatî apopaati Jisaasihomî dawaataati ipîpîhi nasatî Jisaasihomî apotîhîrî nîpaatîhîramî otasaahaasinî isîwataise. Siyatî kaati isîwihi kaatamî nasisoarî jîtimatoaatîndîhandî ketî kuraanîhî dîhîwatî owe-soendaise.

⁴⁵ Aihî Jisaasiho sandaase. “Nîngî ikwîraahi ndî nanîmahatise?” tatî nasenataise. Aihî isîhiya nahatiya nyahîhi owesî nde undauhî Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Nyainjatingîhonye, isîhiya gîhipî kînyîhinî detî detî nasawaayopo. Isî amî kînyî napîndapî nasehise?” undataase.

⁴⁶ Saundîhîhandî kandî Jisaasiho sandaase. “Isîhiya usa nîngî nanîmîhatauhî nisî watîpîhandî nisîhetî ahotîndîhandî wîndî aimî naihto,” ndaase.

⁴⁷ Aihî kaati apopaati nisapîso tatî gwînyaataati kopî noaatîtandîhandî owetîhi namatî itîhîraapîhi noti Jisaasihomî auhîraapîhi timahiyataise. Iyatî kaati isîhiya nahatiyaamî ndîhetî tanyaaha saapî saindî Jisaasihoai iwîti numwîhatataayo unda sata kaundataase. “Nîni Jisaasihoai iwîti numwîhatonîhi nisî timbîpa ketî kuraanîhî owenendaise,” undataase.

⁴⁸ Aihî kaati Jisaasiho sata kaundataase. “Nisî maasîhaamo kînyî nisapî koai numwîhatisanîhi nisî timbîpa nenîmaitaise tîpî gînunyaapî nihîngîtihaandî kinyî timbîpa owesendaise. Isî kinyî maarîho wîhitatî yatîhingîtatî napaisaatîtonîhi numwe,” undataase.

⁴⁹ Jisaasiho taati sata piwaatîhi isîhiya usa awaisîho mitîho anî gwîharaahonya isîhiya Autaahaatîhopî gwînyaapî gaapundîtaatîwî ahoyanohîpipîhi jatisîho Jairaasihomî anîpipîhapîhiya napîwi saundawaatopo.

“Kinyi kimaamaati aimi napwis katanyasisiho nehhandi napitaisi kaunde,” undawaatopo.

⁵⁰ Saundauhi Jisaasiho atisatosati ko awaisiho mitihoai saundataase. “Kinyi windi yamaime. Nisapi ko titihiwitaise tipi g+nunyaape kinyi kimaamaati japihi nepaitaiso,” undataase.

⁵¹ Saundamapi Jisaasiho noti Jiraasihomi anjipipih noaipati nahatiyai anjan namandaapise undati nehi Pitaahotih Jonihotih Jemisihotih metihonjami saniya sapiyaatih siyaisaahhi Jisaasiho numwaasi maasi anjitihi nandaataise.

⁵² Isihya nahatiya sonji metonjapi yiyi tiwi gowaayopo. Gwauhi Jisaasiho kiyai saundataase, “kimonji metimonji aimi napomataamaisi sahi windi yiyi tiwi gomaatiwise nehi nanotondaise,” undataase.

⁵³ Sata Kaundih kiya sunjawaayopo aimi napomasihonjapinyatiso tiwi.

⁵⁴ Saiwi sisauhandi kandi Jisaasiho sonji aponyonjami ikwiri iwi-watata sandaase. “Nisi metihonjane japihi nepape,” ndaase.

⁵⁵ Satih keti kuraanihi konjami maariho japihi nasati witihi titih nepataise. Aih kiyai saundataase. “Kimonji metimonji nandapa wapa nepi nunyawise nando,” undataase.

⁵⁶ Aih sonji metonjami saniyi sapiya sandi mmonamaami yaihi kapuri Jisaasiho saundataase. “Kimandi wani nini kiyonih noaipasih mmositmandapi isihya usai apipaahi kamundimise,” undataase.

9

Kima Piwima Jisaasiho Kom Otipipatihiya Ikw Maindimwitihi Auhiram Yahur-tahiyai Otipipati Nunyati Natausaasindhandapihaare (Matiyuh 10:5-15; Maakho 6:7-13)

¹ Jisaasiho komi otipipatihiya ikwi maindimwitihi auhiram yahur-tahiyai gaatati numwaati ahoya kiyai piwaha kaundati isihyaamihetapi itipho maipihapa nemwamapi ami timbipaisahiyai titihiwitaitiwi watipihandi kiyai nunyataise.

² Iyati kiyai natausaasataise kiya nuwi Autaahaatho isihiyai winjaati bimaami naindhandapaha piwaha ausaapi kaundiwi ami isihyaami timbipa nepumaitaitwo.

³ Iyati Jisaasiho kiyai sata kaundataase. “Sahi nowaawi kahapaamapi pa windi mipise. Girihi ikihi nandapa birethandi nawho apothihi niyoaitihiri isirihiri sapa windi mipise. Owetane.

⁴ Aiw sahi anjhandi windaapihi nuwi nandaawaawaahi kapih nuwi nandaahohipih bimaami nuwi kapih aunahipati namasi nowaawi kaani anjan bimohaananjan namasi nuwise.

⁵ Sahi naisaihi isihya windi maariwi namaasamaasaihaahi sati aunahipiti sangi isihya namaasamaahohipitaahi namasi nuwise. Namasi nowaawi sami atasahaathi ikwaatipho namaasandisiho tiwihamapi nuwise kiya sangi namaasamaahohitihandapi giwunyaatitando,” undati kiyai natausaasataise.

⁶ Saunda ko natausaasihi kiya aunahipati kahati kahataahimapi nahataapipih nuwi piwaha gaaha waniha ausaapi kaundiwi isihyaami timbipa nepumapi titihiwawapo.

Kima Piwima Erotiho Jisaasihopi Diyaamahotindih Tati Gwinyaasitihandapihaare (Matiyuh 14:1-2; Maakho 6:14-16)

⁷ Awaisiho Erotiho yapipati Garirihandi jaati bimisihho Jisaasiho kaiwaiwaapi atisataise. Iyati ami ko piwaha wa satiwata katauhi atisataise, “Jonihho aimi napwisihho japihi nepataise,” tiwata katauhi atisataati waati pihitati gwinyaataise. Ko siyati pihitati gwinyaataahandi kandi titihi windi gumunyaase.

⁸ Aihhi ami usa satawaatopo, “Eraijaahho aimi noaipataise,” tawaatopo. Aihhi ami usa satawaatopo. “Autaahaatihomi piwaha atiwata nepi ausaahohiyahiya jhihi aimehuraahiyaami wo wani japihi noaipataise,” tawaatopo.

⁹ Aihhi Erotiho sata kandaase, “Jonihhoai aimi naahutarihiri nisatiti titi yamwaahonihhi aimi owetisi so diyaamahopi katauhi nin atiso?” ndaase. Iyati ko Erotiho Jisaasihoai usondandi gwinyaataise.

Kima Piwama Isihiya Taahithandi 5,000 Kaiwihiyai Jisaasiho Nandapa Numwindihandapihaare

(Matiyuhho 14:13-21; Maakihho 6:30-44; Jonihho 6:1-13)

¹⁰ Aihhi kiya Jisaasiho otipipati nunya natausaasisawahiya japihi napiwata noaipapi kiya otipipati kaiwata daayotihandapi piwaha siya siya otipipati kiyahaayo undiwata kaundawaatopo. Kaundauhi isihhiya usa owetihhi nehhi titihi ikwata maindimwutihhi auhirami yahuratahiyaisaahihhi Jisaasiho numwaasi nehhi sawanaahihhi aunahipati witi katami ambipati Betisaitaahandaahapi nowaayopo.

¹¹ Niyauhi isihhiya wirisandihandi Jisaasihopi sapihhi sihoanji naise tauhi atisawaawata ipotihhi nowaayopo. Niyauhi Jisaasiho kiyaapi maaritati numwaati Autaahaatihho isihhiyai iwinjaati bimaami naindihandapiha piwaha ausaati kaundati ami isihhiya timbipaisahiyaami timbipa nemwataise.

¹² Aihhi asahataahura ipihho aimi naihi otipipatihhiya ikwata maindimwutihhi auhirami yahuratahiya napiwata koai saundawaatopo. “Nandapa kaanihhi ahotati ami kimbihhi isihhiya owehapihisi kinyi kimiya isimiya taahitimandi natipusoase kiya nuwata aunahipata deti nandapa nepi naniwata nanoaitaatiwo,” undawaatopo.

¹³ Saundauhi ami ko kiya wihoanjiha sata kaundataase. “Kimiya nandaatiwihapa sahi sawanaati nunyawise,” undataase. Aihhi kiya koai wihoanjiha saundawaatopo. “Nyahhi biretihandi nehhi ikwata naasairitihhi ami araiho yahuratihhi ahondaise. Isi nyahhi nowaati isimiya kimiya nahatiyaapi nandapa nawihho nunya naitihaawinyatino?” undawaatopo.

¹⁴ Sapihhi isihhiya bimohiyahiya pihitiwi 5,000 kaiwihiyaare.

Aihhi Jisaasiho komi otipipatihhiyai saundataase. “Isihhiya tipitapaatiwi kihonji kihonjaapihhi 50, 50 kaiwata bimai nutaatiwi kaundawise,” undataase.

¹⁵ Saundihhi kiya otipipatihhiya saiwi saiwi kihonji kihonjaapihhi bimaawise undauhi kiya kaiwata bimai nowaayopo.

¹⁶ Iyauhi Jisaasiho biretihonya ikwata naasairitahonyauni ami araihuri yahurunata neti isiwatata autaa hi yamihapataatihhi jatata Autaahaatihhoai gaahone gaare undatosati naumboti komi otipipatihhiyai nunyataise kiya nesi isihhiyai nunyawata gaamaitaatiwo.

¹⁷ Nunyawata gaamahauhi kiya nga pihitiwi naniwata gaatihhi ahotimbipa naumbwinjipipa Jisaasihomi otipipatihhiya asiwata nepi ikihaiwa ikwata maindimwutihhi auhirami yahuratahaiwaara kipiwata tisaipi ahiyawaayopo.

Kima Piwama Pitaahho Jisaasihomi Ambipati Ausaati Ambihitindihandapihaare

(Matiyuhho 16:13-19; Maakihho 8:27-29)

18 Waara Jisaasiho nehi sawahohi taati gaapundihhi ami komi otipipatihya kapihhi maasi bindawaayopo. Bimauhi kiyai sata nunjenataise. “Nisapi isihya diyaamahoe tawaatopo?” undati kiyai nunjenataise.

19 Nunjesihhi kiya koai wihoanaha saundawaatopo. “Isihya usa kinyapi Joniho Isihiyai Baawusisihoe tawaatopo. Iyauhi ami usa kinyapi Eraijaa-hoe tawaatopo. Iyauhi ami usa kinyapi Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyihya jihhi aimehuraahiyaami wo japihi nepahore tawaatopo,” undawaatopo.

20 Saundauhi ami ko kiyai saundataase. “O ami sahi kimiyaati nisapi diyaamahoe tawaatopo?” undati nunjenataise. Nunjesihhi Pitaaho wihoanaha sata kaundataase. “Kinyi Isihiyai Japihi Numwaitaapi Autaahaatihohi Ahingisihonhi Kiraasihone,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Yaawihandi Neti Napwitandihandapi Katindihandapahaare

(Matiyuhu 16:20-28; Maakihohi 8:30-9:1)

21 Pitaaho Jisaasihoai Kinyi Kiraasihone undindimandapi isihiyai ausaapi windi apipaahi kamundimapise undati Jisaasiho komi otipipatihyai kaundataase.

22 Kaundati ami kiyai ko saundataase. “Isihyaami Awaisihonini Saahonini Jihonini ambipati yaasahandi pihindi naito. Isihya mitihya gwinyaahiyauni ami isihya isihyaapi nandapa tihwi Autaahaatihohi waamaitumapi dipumanihohiyihyaami awaisawihya jihya mitihyauni ami isihya Judaahiyaami winhapipa katiwunjohiyihyauni nngi ahosinimaitaapo. Ahosinimapi nngi niwisaihi napwito. Niwisaihi napomatati asisaha mairima saniyonihhi japihi ninhi asohonimandi nepaito,” undataase.

23 Saundatosati ami komi otipipatihya nahatiaisuni ami isihya usaisuni sata kaundataase. “Isihya usa nisi otipipati kaniwi ami nngi nanipinjitaatiwaahi sawanaapi nanipimatiwi ipi titihi atawihati ninhi kateti napwitandihati tipwitohipatamataiwi kiya yaawihaiwa nepi napwitaatiwihati asisaha nahateweti nepi tipwitiwi nanipinjawise.

24 Ninhi sandi apaapimaato ami isihya usa kiyaami kimaapi bimitaatiwihandapimatonihhi kandapi gwinyaawaawi kandi anitiwi isiwatawaawaahi ami sandi kandapi kiya ipotihura asiyaaimatiwi Autaahaatihohisawi jinjapihi bimitaatiwihandi windi namepi nihiritapo. O ami isihya usa nisapimatonihhi kiyaamihapa namapi nanipimatiwi nisi otipipatihhi kaniwi nngi nanipinjawaawaahi ami kiya ipotihura asiyaaimatiwi Autaahaatihohisawi jinjapihi bimitaatiwihandi naitaapo.

25 Ami utaaho wo maapi yapipatambihapa pihitati neti ahoyati isiwatataataahi sawaho neti nopisasinati owematataise. Isi ami kaha-paamapipa ko isiwatimbipa napitiyati koai anditiwiwitaise? Ami kai-waahi koai windi anditiwawitaise.

26 O ami utaaho wo nisapuni nisi piwihapuni mawataataahi Ninhi Isihyaami Saahonini Jihonini Awaisihoninimandi nisi awaindi nusaatati saasanotindihandi yundanyiha otiwa kambwaati watipihandisatuni ami nisi Apihohi Autaahaatihohi nusaatati saasanotindihandi watipihandi yundanyihaisatuni ami Apihohi Autaahaatihohi otipipatihya yamihapataatihi bimohiyihyaami nusaatati saasanotindihandi watipihandi yundanyiha otiwa

kambwaahaiwaisatun+ nasataahura utaaso sop+ n+ngi many+taise. Manyon+hi ami n+n+ kop+ sat+ito, 'soai n+n+ w+nd+ mausot+hoe. Ami ko nisi ot+ip+pat+ihoma+he,' t+ito.

²⁷ N+n+ ak+it+n+hi+ sangi sand+ kasatataato. Sah+ is+hiyaat+ wan+ k+imb+hi+ bitohohiy+miyaat+ usaat+ sang+ napop+ bindawaaw+ Autaahaat+ho is+hiyai iwinjaat+ bimind+hand+ asis+ha ipot+het+ noaipahon+hi+ mmondaapo," un-dat+ kiyai kaundataase.

*K+ima P+iw+ima Jisaasihom+ Amb+pat+ Noaipat+ Wipetind+handap+haare
(Matiyuhu 17:1-13; Maak+ho 9:2-13)*

²⁸ Jisaasiho kiyai p+w+ha satat+ kaundatosat+ bimih+ asis+ha ikw+ naa-sair+tih+ win+n+hi+ram+ mair+ma aim+ sanaih+ Pitaahoaisun+ Jon+hoaisun+ Jem+sihoaisun+ kingwaasi numwaasi gaapund+tand+ sis+hoas+n+ap+ niy-ataise.

²⁹ Niyat+ kas+n+ sis+hoas+n+ gaapundat+ bimih+ kom+ nd+maahomwaan+ noaipat+ awa+nd+ nausaatamataise. Iyataat+ ami kom+ apot+hi+r+ noaipat+ ap+paah+ k+hoep+tat+ k+n+ap+paamatiyat+ nausaatamataise.

³⁰ Aih+ neh+ ket+ kuraan+hi+ utaahur+ wur+ noaipap+ koaisam+ maasi taam+ p+w+aatamataise. Sur+ utaasur+ Mosesiy+ Eraijaayaare.

³¹ Kur+ yam+hapataat+hap+ yundany+ha otiwa kambwaat+ nausaat+hapaisam+ nam+ bitotama Jisaasihoaisam+ p+w+anamaase ko Autaahaat+ho maaritat+ gw+nyaas+p+pa net+ ak+p+pemat+ Jerusaremi+hand+ napot+ kiyamap+ yam+hapataat+hap+ yap+pataap+hi+ namasi naitand+handap+ p+w+an+w+ kaundamaase.

³² Pitaahoaisun+ kom+ sasaahohurisun+ ap+paah+ naawamas+hi+ king-waasi nanopotawaayopo. Nanopot+mb+w+ nepap+ jawa Yundany+ha Jisaasihom+hetapun+ ami utaahur+ Jisaasihoaisam+ bitosururam+hetapun+ ap+paah+ nausaatamas+hi+ jawaayopo.

³³ Kur+ taam+ Jisaasihoai numwasi naih+ Pitaaho Jisaasihoai saun-dataase. "Kat+pinyasing+honye, nyah+ k+imb+hi+ gaan+hi+ bind+haanyon+ gaas+ an+aan+ goh+haan+ kinyap+ waan+tan+hi+ Mosesihop+ waan+tan+hi+ Eraijaahop+ waan+tan+hi+ an+samat+taano," undataase. Pitaaho sand+ mmonataat+ ko p+w+ha kat+tand+ha owetih+ sa p+w+ha kandaase.

³⁴ P+w+ha sa Pitaaho taat+ satat+ katih+ t+w+ipat+ nasatet+ kingwaasi bop+hataise. Bop+h+hi+ kingwaasi t+w+ipat+ numwaasas+hi+ yaiw+mawaayopo.

³⁵ Yaiw+m+hauh+ kat+hi+ t+w+ipataat+hap+ p+w+ha wa sataha noaipataise. "K+imo Nisi Maas+hi+ho N+n+ Nam+hand+ Ah+wisoh+hosi ko p+w+ha katon+ha sah+ at+w+w+ise," taha noaipataise.

³⁶ P+w+ha sataha noaipat+ owetih+ jawa Jisaasiho neh+ sawahoh+ bitos+hi+ iwinjawaapoyo. Sand+ siyat+ noaipas+hi+ mmon+hot+handap+ ot+ip+pat+hingwaasi sura siyahand+ noaipas+hi+ mmon+haayo t+w+ ausaapi w+nd+ usai kamundopo. Owetise.

*K+ima P+iw+ima Met+hom+hetap+ It+p+ho Maip+hoai Jisaasiho
Nemas+it+handap+haare*

(Matiyuhu 17:14-21; Maak+ho 9:14-29)

³⁷ Saiw+ bimamb+w+ bowih+ sis+hoas+n+ namasi noaat+pap+ nasauh+ is+hiya w+risand+handisaw+ m+haap+ sis+homi auh+raap+hi+ nutanawaay-opo.

³⁸ Nutan+w+ utaaho wo is+hiya w+risand+handam+ ot+hat+hap+ waati kaahaata sandaase. "Kat+pinyasing+honye, n+n+ met+ho neh+ naa-soh+tahon+n+is+ koai k+ny+ usondaap+ n+n+ wat+p+nd+ nang+senataayo.

³⁹ Asisiha taahiwaiweti itipihho maipihho nisi metihomiheti nandaati isiwatata neti nusopisasihi ko yayati itiwati waati kaahandaase. Iyati itipihho ko metihoai neti kisihisiwisati pimbapowisati neti yotih maahomwaanapi sisipa maahoairihiri kiyataise. So itipihho maipihho nisi metihoai windi namumwaase. Owe. Nehi konihi bindata nisi metihoai nanusopisataise.

⁴⁰ Saihi nini kinyi otipipatihyai itipihho maipihho soai nemaitaatiwi watipindi kaundonihhi kiya windi nepumaamahopo, owetise,” undataase.

⁴¹ Saundati kaundihhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahi wani kimuraamiyaati nisapi windi anditititwi watipititwi ko nyangi nga nyatatamanitaiso tiwi gimaanunyaapi ami sami maarihho amitha gwinyaahohitihandi apipaahi maipe. Nini napitaindihaiwaara sangisati maasi bindata sami naanjwaiwa nesamaitande? Kinyi kimwaahoai numwaasi kimbihhi namme,” undataase.

⁴² Numwaasi namme undihhi ko metihoai sapihho numwaasi taati Jisaasihoaapihi naihi itipihho maipihho metihoai neti kisihisisati waati wonamaatihhi yapipateti neti yotamataise. Saihi Jisaasiho itipihho maipihhoai itihundati nemati so metoai neti titihhiwuwati sapihhoai japihhi neti nu-soasataise.

⁴³ Saihi isihiya sandi Autaahaatihomi watipihandi siyati noaipasihhi mmonawa yaiwi aatimawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Komu Napwitandihandapi Kasinhandi Katindihandapahaare

(Matiyuhu 17:22-23; Maakihho 9:30-32)

Aihi kiya isihiya nahatiya Jisaasiho kaindihandapi taawi pihitiwi aatiwimapi gwinyaahauhi Jisaasiho komu otipipatihyai saundataase.

⁴⁴ “Kima piwima nini sangi kasatitandiyohima sahi baiwi atiwi nepi gwinyaapiise. Nini Isihyaami Awaisihonini Saahonini Jihonihhi isihiya nepi awaisawihyaami ikwiraatinimaitaapo,” undataase.

⁴⁵ Satati kaundihhandi kandi kiya komu piwihha sata kaundisihapi windi biyati gimaawunyaata namusesipainjihhi windi gimumyaahopo. Owetise. Iyataati ami sa piwaami tanyaaha windi amusaimanati noasandihahaasi kiyai windi gimaawunyainje. Ami Kiya yayawaawi piwihha kaapi windi baiwi namunjenihopo. Owetise.

Kima Piwima Jisaasiho Isihiya Awaisawihyaimatitaatiwihiretapi Katindihandapahaare

(Matiyuhu 18:1-5; Maakihho 9:33-37)

⁴⁶ Jisaasihomihhi otipipatihya sawana nyami awaisihho jihimatisihho diyaamahoe tiwi kanawaatopo.

⁴⁷ Satiwi kanhauni namati kandapi Jisaasiho kiyai usonatosati metihonjihhi wonji numwaati komihinhi deti ahwihhi bitondaise.

⁴⁸ Bitosihhi kiyai ko siwipati namihanati saundataase. “Metihonjihhi kimonjihhi wowaati numwaati nisapimatonihhi konjihhi Jisaasihomihonjihho tati anditititwiwatititititamanataataahi sandi ningsi ko kaati nanimaati nitatamanataise. Iyati ami ningsisaahihhi nanimaati nitatamanataamaise. Owetise. Ami Apihho Autaahaatihho ningsi natanoasihhi nasohihhoaimaawi numwaati iwitatamanataise. Isi sami otihatapi wo noaipati isihyaami ndiheti ambipati awaipati oweho nehhotisihho so noaipati sami otihatihhi awaisihho jihomatitaise,” undataase.

⁴⁹ Aihhi Jonihho Jisaasihoi saundataase. “Nyainjatingihonye utaaho wo kinyi ambipataahi itipihho maipihho isihyaamiheti bimimbipai

nemwasihĩ usonĩhaawi ko nyangisahometihĩ owe saimbi kinyĩ kamaima undaati nĩwisapuwĩhaayo,” undataase.

⁵⁰ Saundihĩ Jisaasiho koai saundataase. “Sahĩ napaapi koai nĩwisapuwawaawe. Utaaho wo sangi ahoĩsamatĩ namaasisapuso so samĩ naisohore,” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihoai Isĩhiya Samariyaahiya Kiyaaĩ Aunahĩpata Wĩndĩ Namumwaahohĩthandapĩhaare

⁵¹ Jisaasihoai Autaahaatĩho yamĩhapataatĩhapi numwaasi naitandĩhura aimĩ detĩndaise. Detĩtihĩ amĩ ko komĩ maarĩho naasohĩtihĩ watĩpĩtatĩ Jerusaremhandaahapi nutandĩ maarĩho nusoasati gwĩnyaataise.

⁵² Siyati watĩpĩtatĩ gwĩnyaati ko isĩhiya usai pĩwĩha kaundati natausaasihĩ kiya jĩhĩ nowaayopo. Nuwĩ isĩhiya usa Samariyaahiyaamĩ aunahĩpati wĩta noaipawaayopo. Noaipapi Jisaasiho nanoaitandĩhapĩhĩ kahapaamapĩpa titĩhemaitotĩwĩyawaayopo.

⁵³ Saiwĩ kaitotĩwĩyauhĩhandĩ kandĩ sati aunahĩpitaahapĩhiya isĩhiya Jisaasihoai kiyaamĩ anĩpĩpĩhĩ aunahĩpata maaritĩwĩ numwaitaatiwĩhandapĩ poundataise. Sandĩ kiya Jisaasihopĩ Jerusaremhandaahapĩ notaahoso tĩwĩ gwĩnyaawaawe.

⁵⁴ Siyauhĩ namapi Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhuri Joniyĩ Jemĩsiya sandĩ mmonamaamĩ Jisaasihoai kuri saundĩmĩ nunjenamaise. “Awaisĩhonge, kĩmiya saiwĩ nyangi kanyĩsotĩmandapĩ nyahĩ yamĩhapataatĩhapi sisĩha nasane tisaihĩ nasatĩ isĩmiya kĩmiyai tĩhatĩ owemaitandĩ gaaro?” undĩmĩ nunjenamaise.

⁵⁵ Saimĩ kuri nunjesĩhandĩ kandĩ Jisaasiho kuri nepemaitati satĩmi sahuraahĩ napaapi katise undati itĩhundataase.

⁵⁶ Itĩhundihĩ kapĩhĩ namasi aunahĩpata wĩtaahapĩ nowaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Isĩhiya Jisaasihoai Nuwipinjĩtaatiwĩhiya Nitanohĩthandapĩhaare

(Matiyuhũ 8:19-22)

⁵⁷ Saiwĩ kiya taawi daihĩra nowaawi utaaho wo koai saundataase. “Kĩnyĩ naingĩpĩpĩhĩ nahataapĩpĩhĩ amĩ nĩnĩ nangipinjai napĩtaano,” undataase.

⁵⁸ Saundihĩ koai Jisaasiho wihoaanĩha saundataase. “Suhĩrĩ ainjĩhĩrĩhĩrunĩ kohounĩ akosiha anaanĩ itĩha ahetahapaare. Iyataahandĩ kandĩ Nĩnĩ Isĩhiyaamĩ Awaisĩhonĩnĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ nisi mĩtĩho ahiyati nanoaitandĩhaanĩ anaanĩ apĩpaahaanĩ owehonĩne,” undataase.

⁵⁹ Saundati ko Jisaasiho woai saundataase. “Kĩnyĩ nĩngi nanipinje,” undataase. Saundihĩhandĩ kandĩ ko saundataase. “Nĩnĩ nundĩ nisi apĩhoai jĩhĩ yamwaamapĩhura napĩtaanĩ kĩnyĩ gaare dĩtaino?” undati nunjenataise.

⁶⁰ Aihĩ Jisaasiho komĩha wihoaanĩha koai saundataase. “Napohiyĩhiya sawana kiyaamĩ ambĩpati nepĩ yamwaatĩwĩse. O amĩ kĩnyĩhĩ numbwĩ Autaahaatĩho isĩhiyai iwinjaati bimindĩhandapĩha pĩwĩha ausaapi isĩhiyai kaunde,” undataase.

⁶¹ Saundihĩ amĩ wo Jisaasihoai saundataase. “Awaisĩhonge, nĩnĩ gi nangipinjai napĩtandiyo. Saindĩ gwĩnyaataahandĩ kandĩ nĩnĩ jĩhĩ nundĩ nisihiyai ikwĩrĩ ahowindĩ kainĩdĩmapĩ napĩtaanĩ gaare dĩtaino?” undataase.

⁶² Saundihĩ Jisaasiho komĩha wihoaanĩha koai saundataase. “Utaaho mandosihioaanĩ jaati titĩhĩ notaahandĩ kandĩ japĩhĩ nepemaitati dawaataati jati kiyataati Autaahaatĩho isĩhiyai iwinjaati bimindĩhandamĩ otĩpĩpati wĩndĩ biyatĩ kamaitaise,” undataase.

10

Kima Piwima Isihiya Taahiyihiya 72 Kaiwihiyai Jisaasiho Otipipati Nunyat Natausaasindihandapahaare

¹ Saiwa siyati aimi owetih Awaisiho ishiya usa taahiyihiya 72 kaiwihiyai aunahipa nahatewaara natiwi daimi nutaatwi namihanataise. Namihanati komi jhi yahwi yahwi aunahipati kahati kahataahapi sawaho ipoti nutandi timetiwaiwaaraahapi neti natausaasataise.

² Natausaasataati Jisaasiho kiyai satati kaundataase. “Osaataati nandapa akuraayati asakendaise. Siyati nandapa asakendaahandi kandi nandapa kapa kupwi ahoaiwi naasaimbipi maitaatwihiya ishiya windi taahiyiyaamaahe, owe, nehi naasiyaahihe. Isi sahi osaataatami satihopi gaapundiwise ko osaataatami satiho ishiya taahiyihiya kapa nandapa kipwi nepi naasaimbipihimapi ahoaitaatwihiyai sawaho natausaasitando.

³ Sahi nuwise Sipisipihandi mwaahomataiwihiyaatangi suhiri ainjihirihirami otihapihi nini nandisisoasataayono.

⁴ Sahi nawihomi ikih nawihoaisahihuni ami nandapaapi ikihuni ami asuipatuni windi mipi nehi taanahiyaati nuwise. Aiw nowaawi ishiya daihira nutanawaahiyai ipihirete undwi piwaamundiwise.

⁵ Aiw sahi nuwi anihandi windaatih nandaawaawaahi sandi anindi nandaahotindaatih ishiya bimohiyihiyai sangi piwaundiwiwatawa jhi saundiwise. ‘Sahi kimandi animandaatih bimohiyihiyaate, sangi Autaahaatoho gaahandi kasisati ami sami maarho ambipati neti japatisa yatihisiwati napaisaatisamane,’ undiwise.

⁶ Saundisaihi ami sandi anindaapihi utaaho wo komi maarho ambipati biyati yatihiwitati napaisaatitaho bindataataahi sami piwaha kiyai kaundohaha komiheti niyonihi komi maarho ambipati biyati yatihiwitati napaisaatumatitaise. O ami utaaho siyaho wo sapih bimindataataahi ami sami piwaha satiw sami maarho ambipati biyati yatihisitati napaisaatitane undwi kaundohaha nepemaitati japihi nasati sahi sawanaatamihetititaise.

⁷ Saundiwiwimapi nandaapi sahi anihandi bimotihandi kandi naasaindaapihi bimaawise. Bindawaawi nandapa waapoho kapihi anindaatih sahi bimohipipih bimohiyihiya nasamisaihi nanewise. Ami sapa nandapa sami otipipati kaiwi daayotihandapi nasanyawaayowo. Ami utaaho otipipati witi kaisiho nawiho nesithandiso. Aiw anihandi kihandi kihandaapihimapi namuwise.

⁸ “Ami sahi nuwi aunahipati taunihandi winda noaipasaihi ishiya sandi taunindaahapihiya sapi maaritwi nasamaapi nasamaasi kiyaami anipipih nuwi nandapa nasanyohipipa nepi nanewise.

⁹ Aiw ami sahi sati aunahipati taunindaahapihiya ishiya timbipaisahiyai kiyaami timbipa nepumapi titihwipise. Aiw kiyai saundiwise. Autaahaatoho ishiyai iwinjaati bimaami naindihandi wani aimi deti samihini nasati ahondaise undiwise.

¹⁰ O ami sahi aunahipati taunihandi winda nuwi noaipasaihi ishiya sandi taunindaahapihiya sapi windi maarimitwi nasamaasi kiyaami anipipihapi namaisaihaahi sahi nuwi sandi taunindami daihira bitotawa satiw katiwise. Kimandi taunimandaahapi yapipati ikwaatipho nyami auhirami atasihaatih nanyamihatisiho nyahi namawa ko ikwaatipho tiwahaawa japihi sawanaatamihetimahaayo.

¹¹ Iyahaahandi kandi sahi baiwi atiwise. Autaahaatoho ishiyai winjaati bimaami naindihandi aimi nasati deti ahondaise undiwise.

12 Amî nîni sangi akîtinîhi sandî kasatataato. Isîhiyai Autaahaatîho neti tipîtapaati usondandi ko asisîha namîhainjîhetî sandî taunîndaahapîhiyai yaawîhandî apîpaahî awaindîhandî numwîtaise jîhura isîhiya Sotomîhandaahiyai numwindîhandî nusatipîhaati apîpaahî awaindîhandî nunyonîhî kiya naitaapo,” undataase.

Kîma Pîwîma Isîhiya Aunahîpîhaiwa Wiwaraahiya Nepemaitîwi Jisaasihomî Pîwîhaapi Gîmunyaahohiyîhiyaapîhaare (Matiyuho 11:20-24)

13 Iyati Jisaasiho sandaase. “Ese apîpaahî sahî isîhiyaati Korasinîhandaahunî Betîsaitaahandaahunî bimohiyîhiyaate, nîni kîmbîhî samî aunahîpîmatî taunîmanda watîpîhaiwa kiyohîwîmaiwaamatiyati utaaho wo Taiyaahandaahunî Saitonîhandaahunî watîpîhaiwa kiyonaahî isîhiya saurî taunauraahaapîhiya ketî kuraanîhî apotîhîrî maarîho asîpaiwî gwîtaatîwîhîrî niyopî detî sisîhainî bindawa waatîpati nopiyaniwî gwîwî nepemaitîtauhe.

14 Autaahaatîho isîhiyai neti tipîtapaataahura isîhiya Taiyaahan-daahiyaunî Saitonîhandaahiyaunî yaawîhandî gotî nesaihî amî sahîhî kiyai nusatipîhaapi apîpaahî waatî awaindîhandî naitaapo.

15 Iyataati amî sahî Kapaniyaamîhandaahiyaate, sangisaahî isîhiya nepî taunîhandî apîpaahî kandi awaindîhande tîwî autaahî yamîhapataatîhepîsamaamaitaapo. Owetîtaise. Sangi Autaahaatîho neti daahî mîmaipîsisati nasopîsasamaitaise,” ndaase.

16 Satatosati Jisaasiho komî otîpîpatîhiya natausaasîtandîhiyai saun-dataase. “Utaaho wo samî pîwîha atîsisîho so nisi pîwîhaisangi atînisataise. O amî utaaho wo samî pîwîha windî atîhomaasisati sapî ponje tatî ahosîsamasiho so mîkandî amî nisapîmaawî poundihî ahosînimaitaise. Utaaho nisapî poundihî ahosînimaso so amî mîkandî nîngi natanoaasihî nasohîhopî poundihî koai ahosumwataise,” undati kiyai natausaasataise.

Kîma Pîwîma Otîpîpatîhiya 72 Kaiwîhiya Japîhî Jisaasihoenda Nasohîthandapîhaare

17 Isîhiya usa taahiyîhiya 72 kaiwîhiyai Jisaasiho otîpîpati nunyati natausaasihî niyohiyîhiya apîpaahî awaindîhandî maarîmî japîhî nasawaayopo. Kiya napîwî satawaatopo. “Awaisîhonye, nyahî kinyî ambîpati ambîhîtonîhî itîpîho maipîhapaisangi nyamî pîwîha bîpi atînyisataise,” undawaatopo.

18 Saundauhî Jisaasiho kiyai wihoanjîha sata kaundataase. “Nîni Bwaasîrîhîrisî iwinjahonîhî amî kirî yamîhapataatîhapi kînapîpaamatiyati kînapaahinîmî tîmîhaise.

19 Sahî atîwise. Nîni sangi aimî apîpaahî watîpîhandî nasanyataayo akwîranîho amî akosîho sapai itîpapî kapaamî autaahî daisaihî kapa sangi windî ikomaasawîtando. Aiwî amî sahî samî tiworîho yapîpatambîhomî watîpîhaiwa nahatewai ipîhatiwîmaitaatîwî watîpîhandî aimî nasanyataayo. Sahî saisaihî sangi wapa netî ipîhatisamaamaitaise.

20 Amî sandî itîpîho maipîhapa samî pîwîha atîsindîndapi itîpîho maipîhapa nyamî pîwîha atînyisataiso tîwî sahî maarîmitîwise. Nehî sahî satîwî nyamî ambîpati yamîhapataatîhî Autaahaatîho aimî jîpatîpinyisati ahînyihîhiyaaniso tîwî maarîtîwise,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Maaritati Autaahaat'hoai Gaahone Gaare Undind'handap'haare

(Matiyuhu 11:24-27, 13:16-17)

21 Aih' keti suraanihi Autaahaat'hom' Itip'ho Gaaho Jisaasihoai maarit'and'hand' numwih' ko Jisaasiho sata kandaase. “Apore, yap'patamun' yam'hapatamun' Awais'hone. Gi nini kiny' gaahone gaare hititi mepi autaaheh'mataayo. Am' kiny' is'hiya am'it'ha awaind'handisaw'hiyaapuni am' is'hiya is'hiya usai kat'wunjauhi mmon'wi nehohiy'hiyaapuni an'timbi nepi saiwa noasapaap' am' kaiwa wan' Kiny' is'hiya kiyaam' am'it'ha maar'ho manyinyaamataiw'hiya mas'honya gw'nyaahohiy'hiyai nepi nunjin'ho. Ye ak'ite Apore. Kiny' gw'nyaap' maariting'ir'ihireti sikirete. Isi kiny' kireti kiyapaise,” ndaase.

22 Satatosati am' sandaase. “Kahapaamap'pa nahataapa Ap'ho n'ngi naninyataise. Iyataati nini kom' mwaahonisapi utaaho wo mmonati neti gi'maawunyainje. Am' neh' nisi Ap'hoh'hi nini kom' mwaahonisapi mmonati gi'wunyaatahore. Iyataati am' nisi Ap'hopi is'hiya w'ndi mmon'wi gi'maawunyainje. Neh' nini kom' mwaahon'nihi Ap'hopi mmon'iti gi'nunyaatahon'ne. Isi am' is'hiya usai nini kom' mwaahon'nihi nisi gw'nyaati maaritot'handaa'hi nisi Ap'ho siyati setahore unditi kometir'ihiretapi neti kiyai nunjisan'hiyaisaah'hi nisi Ap'hopi kiyai gi'wunyaatati nusesipaton'hi mmondaapo,” ndaase.

23 Sandi satatosati am' sap'hi kom' otip'pat'hiyaimaawi bimauhisi kiya neh' sawanaah' yat'hi bindawa Jisaasiho nepemaitati kiyai saundataase. “Sah' k'maiwa mmon'hoh'w'maiwaap' am' nyah' gaan'hi k'maiwa mmon'haayo tiwi maarit'wise.

24 Am' nini sangi sandi kasatataato. Sah' wan' k'maiwa noaipas'hi taawi mmon'hoh'w'maiwa mmondot'wi awaisaw'hiya yap'pati is'hiyai winjaawi bimohiy'hiyaun' am' is'hiya Autaahaat'hom' piw'ha atiwi nepi ausaahohiy'hiyaun' jihura maaritawaahandi kandi kiya w'ndi mohopo. Aiw' am' kiya piw'ha k'ima sah' wan' taawi atisoh'ima kiya atitaat'wi maaritawaahandi kandi kiya w'ndi at'homisopo,” undataase.

Kima Piwima Utaaho Samariyaahandaahap'ho Judaaho Woi Iw'atamas'hop' Jisaasiho Katind'handap'haare

25 Wura utaaho wo Judaahiyaam' w'nihap'pa kataunjis'ho Jisaasihoenda ko piw'ha napitiyaha kandise tati jaiwiya piw'ha wa nunjendandi nasa-taise. Ko nasati Jisaasihoai sata nunjenataise. “Kat'p'nyasing'honye, nini n'napitiyataat'nihi asohonimat'and'handi neti nasisoari bimitande?” undati nunjenataise.

26 Nunjes'hi Jisaasiho koai saundataase. “P'w'ha w'nihap'paat'hi napit'taha jip'at'pindih' kiny' awit'pi mmonapaise? Aimb' am' ka piw'ha napit'taha ahotih' awit'pi mmonapaise?” undataase.

27 Saundih' ko w'nihap'pa kataunjis'ho wihoan'ha sata kaundataase. “Kiny' Autaahaat'hoai kiny' oman'it'it'hi kand'nihi am' kiny' maar'ho nahato kon'hi am' kiny' and'itati and'titing'it'handi wat'p'handi kand'hi am' kiny' gw'nyaahing'it'handi kand'nihi saiwa nahatewa kom'heti niyon'hi kiny' Awais'ho Autaahaat'hoai maar'ho nunye. Aimb' am' kiny' is'hiya kiny'hiya aunah'ipati yap'pati naasaipiti kataahap'hiyai maar'ho nunye am' kiny' kiwahon' kiny' maar'ho kiny' amb'pati nunyap' itataman'hing'ip'amataimbo tati jip'at'pindise,” undataase.

²⁸ Saundih+ Jisaasiho koai saundataase. “Kiny+ t+ih+ akaaha nga kat-apaase. Isi kiny+ wani kating+patamataimbi t+ih+ kiyapaapaahi aso-honimatipi+ nasisoari bim+aise,” undataase.

²⁹ Sata kaundih+handi+ kandi ko win+hapi+pa kataunjis+ho sawaho Jisaasi-hoi nunjes+ihandapi+ siyati gw+nyaataise. Wiwa nisapi+ Jisaasiho satati ko n+ngi nanises+ihandami+ wihooan+handi+ gw+nyaahondaahandi+ kandi ami ko n+ngi napindapi+ nanisese t+taiso taunyaati+ Jisaasihoai saundati+ nunjenataise. “Ami kiny+ sandipi+ kiny+ kiwahony+ is+hiya nais+hiyai maar+ho nunye ding+y+hiya diyaapise?” undati+ nunjenataise.

³⁰ Saundati+ nunjes+hi+ Jisaasiho kom+ha wihooan+ha koai sata kaun-dataase. “Utaaho wo Jerusarem+handi+ namasi Jerikohandaahapi+ daih+ra taati+ notaise. Naihi is+hiya maat+maatiwi+ ikohiya nutan+wi+ koai is+pi+ komi uti+ apot+hi+ri+ nausohaapi+ nusepi+ somaahomwap+ koai p+hi+ti+wi+ tip+ daih+ra ahiyamapi+ niyauhi+ ko asis+wiratih+ kwaapan+maasati+ ahondaise.

³¹ Aih+ ami+ utaaho wo p+risiho Autaahaati+hoai nandapa t+hat+ d+ipumas+ho daih+ra kira+ notaise. Noti+ mmonata+ utaaho daih+ra ahotih+ usonamapi+ w+ndi+ koai namumat+itandi+ k+seti+ daih+rami+ wih+n+h+raapi+ nusatipati+ notaise.

³² Aih+ ami+ utaaho wo is+hiya Autaahaati+hom+ An+ Awaindi+handami+ ot+ip+ipati+ ipaahamb+ihapa kiyohiy+hiya Ripaihiyaam+ho daih+ra kira+ nasaho mmonata+ utaaho daih+ra ahotih+ mmonamapi+ naas+kat+ kiyati+ kiseti+ daih+raami+ wih+n+h+raapi+ nusatipati+ notaise.

³³ “Saimi+ utaahuri+ suri+ usonamaahandi+ kandi+ nehi+ iwinjapi+ mmon+mapi+ naihi+ ami+ utaaho nehi+ koai wo is+hiya Samariyaahiyaam+ho daih+ra kira+ nasataaho nasati+ ko ahotimb+pi+hi+ noaipataise. Nasati+ noaipati+ mmonata+ utaaho m+maipiyati+ ahotih+ kopi+ maar+ho waati+ as+pi+wisataise.

³⁴ As+pi+wisati+ kom+hini+ deti+ noti+ kom+ asaahaati+hi+ ati+pati+ wer+handi+ ami+ wain+handi+ nuhaati+ iwinjaati+ nur+maasati+ asaaha ur+mataise. Iyati+ ko koai naimaati+ kom+ dongihoas+ni+ ahiyati+ is+si+ noti+ an+handi+ w+ndi+ naw+ho nunyaw+ nanohot+ihandaapi+hi+ ah+wisatosati+ winjaati+ bindataise.

³⁵ Aih+ asis+ha kas+n+het+ naw+ho taanauh+ho siriwaahonyur+ naw+homi+ ikihomb+ niyaati+ an+handi+ sandi+ jaati+ bimis+hoai nunyati+ saundataase. ‘Kimo+ utaamopi+ naw+ho wapa kiny+hapa owemapi+ t+mapaapaahi+ n+ni+ k+mihoaan+ japi+hi+ nap+ti+hura+ naw+ho kopi+ owemapi+ t+mahing+hopi+ wihooan+ nah+m+taan+ k+moai+ kiny+ iwinjaapi+ bime,’ undataase.

³⁶ Isi+ ami+ is+miya+ k+mingwaasami+ maah+wo+ utaaho maat+maatiwi+ ikohiya+ tip+ nusop+sasoh+hopi+ awaindi+handi+ maar+ho+ nunyati+ as+piyati+ iw+tatamanataise?” undati+ nunjenataise.

³⁷ Saundati+ nunjes+hi+ ko+ Judaahiyaami+ win+hapi+pa+ kataunjis+ho+ wihooan+ha+ sata+ kaundataase. “Utaaho+ kopi+ maar+ho+ as+pi+wisati+ iw+tatamas+hore,” undataase. Saundih+ Jisaasiho koai saundataase. “O+ ami+ kiny+ numbwi+ s+kat+ kaimbi+ is+hiya+ usais+ iw+tataman+pi+ bime,” undataase.

K+ma P+wi+ma Jisaasiho Mataay+ Mariyaayaami An+pi+pi+hi+ Noti+ Na-howind+handapi+haare

³⁸ Saim+ Jisaasiho kom+ ot+ip+ipati+hiyaimaaw+ daimi+ Jerusarem+handi+ahapi+ taawi+ nowaayopo. Taawi+ nowaawi+ Jisaasiho aunah+ipati+ w+ta+ noti+ nandaati+ noaipataise. Noaipas+hi+ sati+ aunah+ipita+ apopaati+ waati+ kaatami+ amb+ipati+ Mataahaati+ bindataise. Bindataati+ kaati+ Jisaasihoai+ kaatami+ an+pi+pi+hi+ numwaasi+ noti+ an+aan+ nunyati+ nandapa+ t+hat+ yainjaraawisataise.

³⁹ Mataahaati saati kaatami sanaapwahaatisahaate. Kaatami ambipati Mariyaahaate. Aihikaati Mariyaahaati Jisaasihomihini deti nasati bindataati Jisaasihomi piwaha atiwisataise.

⁴⁰ Saihi ami Mataahaatihini nandapaapaahi nonasaya nandapa tihati timanataise. Siyati kainjati noti Jisaasihoai saundataase. “Awaisihone, ninini niwahaanini nundi napitaindi nandapa tihiti timanataayo. Isi kinyi ngingi nisonapaino? Naapwiraati natipusoase kaati anditinihonihini maimburaanji nandapa maasi tihaha timanitaano,” undataase.

⁴¹ Saundihini ami Awaisiho komiha wihoanjiha kaati sata kaundataase. “Mataahaane, kinyi wapa pihitati taahipipaapi gwinyapenapaise.

⁴² Siyapaahandi kandi kinyi nehini windi naasaindapaahi nenoaahitapaise. Iyataati sandi kinyi nenoaahitingitindi Mariyaahaati kandi gaahandi naitandaise. Sandi kaati nesitindi isihiya usa kaatamihetapi windi nemaamaitaapo. Owetitaise,” undati Mataahaati Jisaasiho kaundataase.

11

Kima Piwima Jisaasiho Komini Otikipatihiyai Gaapunditaatiwihandapi Kataunjindihandapihaare
(Matiyuhu 6:9-15, 7:7-11)

¹ Asisaha waara Jisaasiho wapihini taati gaapundataise. Gaapundati namahaasihini komini otikipatihiyaami wo koai saundataase. Awaisihone nyahini gaapunditihahandapi satiwini gaapundiwise tipini katipinyase Joniho komini otikipatihiyai kataunjipatamataimbo undataase.

² Aihini Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahini gaapundawaawi satiwini gaapundiwise. ‘Apore kinyi ambipati nehini naasaipatihini nyahini newa awaindewaamaitaano. Kinyi nyangi nyainjaapi bimaami numwe.

³ Asisaha nahateweti asisini ninaasetapihapa nandapa nanyinyami numwe

⁴ Isihiya nyangi maipihaiwa kanyisauhini nyahini kiyaami maipihaiwa nyangi kanyisohiwaiwa newaumahohipatamataimbini nyamini maipihaiwa nepinyamape. Aimbini nyangi wapa nanyisendandihandaatihini nanyamaasi namumwe’ tiwini gaapundiwise” undataase.

⁵ Iyati ami ko kiyai saundataase. “Samini wonjini kinyini naisoho bimonihini apipaahi apwiteteti numwini kinyini naisohoai saunditaise. ‘Naisohone nandapa biretihanini mairima naninye. Amini japihini bosonihini nisihanini nahimitaano.

⁶ Nisini naisoho wo daihira napinjaho wani konihini nisini anjipipihini noaipasihini nandapa koai numwitandihapa owetihitono’ unditaise.

⁷ Saundisamihini kinyini naisoho mihatihini anjitihihi nanototisho gi sahitiitaise. ‘Kinyini ngingi naapinuraapi namame. Maasomwaanini aimini anitindi napwitihihi nisini metihonyaisati maasi nanotondaayono. Isi ninini nepati nandapa wapa namaahimito,’ hititaise.

⁸ Ninini sangi sandini kasatataato. Utaaho anjitihihi nanomasihoni nisini naisohosi tati gwinyaataati nepati nandapa neunyataamaise. Owe. Nandapa katohipipa naninye undati jinjihaatema konihini kaundonihini poundonihini kandapi bipini nepati katimbipa pihitati nemwitaise.

⁹ Isi ninini sangi sandini kasatataato. Sahini wapa nausetitonihapaapi Autaahaatihoni nunjeniwise ami ko kapa nasamitaiso. Sahini Autaahaatihoni wapa nasamitandihapaapi koaapihihi daapise daahohipipa ko nasanyonihini sahi naitaawo. Sahini Autaahaatihoni maasomwaanini tipini kwitapise ami Autaahaatihoni atisisati maasomwaanini sapi nasuwitaiso.

10 Amî isîhiya nahatiya wapaapî nunjenohiyîhiyai kapa koai nunjenîhohîpîpa Autaahaatîho kiyai nunyahore. Iyatî amî utaaho wo wapaapî Autaahaatîhoapîhî daasîhoai amî ko daasîpîpa kapa koai Autaahaatîho netî nunjahore. Iyatî amî utaaho Autaahaatîhomî maasomwaanî tiwatî kwîwataataahî amî kopî Autaahaatîho maasomwaanî ko nandaitandî nîwuwahore.

11 “Samî wonyî kimwaaho sapîhongî apore araihopînyisî nandaani naninye hîtonîhî sapîhonî araiho namunyapî akwîranîho maipîhapa numwîtaino?”

12 Iyataatî amî metîhonî kohomî mwaaho kwaanipatapî sapîhongî naninye hîtonîhî kînyî sapîhonî namapî naapîho maipîhapa akosîho nepumwîtaino? Owe. Kînyî sapîhonî wîndî saimbi kamaitaise.

13 Amî sahî isîhiyaatî maipîhiyaatisî samî metîhonyai nandapa maa-hoapî tîtîhî gaahapaahîhî samî metîhonyai nunyawîhiyaate. Isî amî sîkiyatisî sahî baiwî gwînyaapîse. O amî samî Japîho yamîhapataatîhî bimisîhohî isîhiya usa Itîpîho Gaaho nyangi nanyînye undîwî nunjenîhohiyîhiyai Itîpîho Gaaho ko kiyai nunyahore,” undatî Jisaasiho otîpîpatîhiyai kaundataase.

*Kîma Pîwîma Isîhiya Jisaasihopî Biyerîsepurîhomî Watîpîhanda Itîpîho Maipîhapai Nemataise Tohîtîhandapîhaare
(Matîyuhî 12:22-30; Maakîho 3:20-27)*

14 Itîpîho maipîho maahomwaanî dîhîwatî pîwaamaatahoai Jisaasiho nemataise. Siyatî Jisaasiho utaahomîhetapî itîpîho maipîho nemwasîhî aimî utaahomîhetapî noaipasi naihî ko utaaho pîwaamaatisoho namasatî pîwandaase. Aihî kandapî isîhiya wirîsandîhandî mmonawa yaiwîmapî aatîmawaayopo.

15 Saihîhandî kandî usa satawaatopo. “Itîpîho maipîhapaamî awaisîho Biyerîsepurîhomî watîpîhandaahî itîpîho maipîhapa nemataise,” tawaatopo.

16 Satauhî amî isîhiya usa Jisaasihoai saundawaatopo. “Kînyî nyangi nepî nanyisapî yamîhapataatîhapî watîpîhandî wîndî kaime. Kaisamîhî nyahî mmonîhaawî Autaahaatîho koaisatîndaise taatî nyahî gwînyaitaano,” undawaatopo.

17 Saiwî kaundauhîhandî kandî kohî kiyaamî jaiwaiwî gwînyaapî kaundohîtîhandî usonataatî kiyai saundataase. “Isîhiya yapîpatî naasîkataahapîhiya tipîtapaatîwî tunawaawaahî kiya nosasîndaapo. Iyataatî amî nususasî tipîtapaatîwî tunawaawaahî kususamî bimohîtîhandî notî nosasîndaise.

18 Iyataatî amî Bwaasîrîhîrî tipîtapaatatî tunataataahî napitîyatî andîtitatî kahapaamapîpa jaatî bimîtaise, sahî nisapî ko Berîsepurîhomî watîpîhandaahî itîpîho maipîhapa nemataise tohîtîmando.

19 Nînî wani Biyerîsepurîhomî watîpîhanda itîpîho maipîhapa nemwasanaahî amî samîhiya diyaamî watîpîhanda itîpîho maipîhapa nemwahopo? Sahî satîwî katohîtîmandapî sahî sawanaatamî isîhiya sahî jaipîtîwî naharîtîwîtopo satîwî kasatîtaapo.

20 Amî nînî Autaahaatîhomî watîpîhandaahî itîpîho maipîhapa nemataayo, amî sandîhî Autaahaatîho aimî nasatî namasatî sangî jainjaatî bindataise tatî netî nasisataise.

21 “Utaaho wo komîhapa pwîsîpî yaipatî isîwatî nainaamanînatî biyatî komî anîpîpîhî komîhapaatîhî jatataataahî komîhapa kahapaamapîpa namosasînatî biyatî ahusotîtaise.

²² Iyataati ami utaaho wo apipaahi watipho nasati koaisami tunamaami koai tiwamati pwisipi yaipati anditiwiwitandi isiwatimbipa naitaise. Neti tipitapaati nahataapa isihiya usai nemwitaise.

²³ “Utaaho nisi naisohoemaamatati ami ningisati maasi timaamaamaitisihohore. Ami utaaho wo ningisati maasi nisi isihiyai sipisiphonyaamatiyati neti ahomaisihohore so ami nisi isihiyai neti kihikihoaanematitawati tahamanausoasataise,” ndaase.

*Kima Piwima Itipho Maipho Japthi Nasati Nandaasithandapahaare
(Matiyuhu 12:43-45)*

²⁴ Ami sa satatosati wa sandaase. “Itipho maipho utaahomihetapi noaipasi nehahaati awasihapithi notidaayati wapithi ko ikindandihapithi daataise. Nehahaati awasihapithi isihiya owehapithi ko ikinati biyati bimittandihapithi mmonati dainjati owetih wapithi monataati sandaase. “Nini anjipithi jih bimambiti noaipasi nasohipithi japithi naitaano,” titaise.

²⁵ Naitaano tamapi nasati anjhandi jih bimainjati naindihandi mmonata isihiya sanahiwaiwi naihoaapi itatamanimihauhi mmonataise.

²⁶ Mmonamapi naisihohi noti itipho maipihapa ikwi naasairitih wiram yahuritahapa 7 kiyati apipaahi maipihapai ko noti numwaasihoi nusatipihahapai numwaasi napihi napithi nandaapi utaahomiheti bindawaayopo. Bimauhi ko jih goti mimaipiyati bimainjahosi wanipotihandi daahi apipaahi mimaipiyausoasanati bindataise,” undati kiyai kaundataise.

²⁷ Jisaasiho taati sata kaundih isihiyaami otihatihapi apopaati waati waapithitati piwaha sata kandaase. “Itapaati kinaati gi nangimoti amwitihi nyati gitatamasaamaati saati ami akithinihi Autaahaatho gaahandi kawisataise. Isi ami kaati waati maaritane,” tati kandaase.

²⁸ Sata Kaati katih Jisaasiho kaati wihoanaha sata kaundataise. “Owetise. Isihiya Autaahaathom piwaha baiwi atiwi nepi ami baiwi japepihirohiihiya siyaahih asakaiwi maaritwise, ami akithinihi Autaahaatho kiyai gaahandi kawisataiso,” tati kaundataise.

*Kima Piwaha Jisaasihoi Isihiya Usa Watiphandi Windi Mmondaano
Undiwi Kaundohithandapahaare
(Matiyuhu 12:38-42; Maakho 8:12)*

²⁹ Isihiya taahithandi taapiwi koapihi ahoyanihauhi Jisaasiho kiyai saundataise. “Wani kimura namoyaatiwi bimohiyihia apipaahi maati maatiwi maipihiaare. Kiya siwipati watiphandisihati mmondaatiwi nasenawaayopo. Siwipati watiphati mmondaatiwi nasenhauhithandi kandi nini kiyai siwipati watiphati windi kaindi namunjito owe neh jihura Jonaaho kaindihandapaahih kaunditaano kiya gwinyaitaatiwo.

³⁰ Sandi apaapi maato ami jihura Jonaaho kaindihandi isihiya Niniwehandaahiyai nunjataise. Ahi ami wani kimura namoyaatiwi bimohiyihiaatangi nasisataise.

³¹ Ipihom bopihioanji mihombihaati waati apopaati yapipati isihiya kahapaamapi jaati bimisaamaati wani kimura namoyaatiwi bimohiyihiyaisati asisaha Autaahaatho neti isihiyai tipitapaati usondandiheti doaitaise. Asisaha keti isihiyai kaati kiyaami maipihaiwa neti ausaimanati nunjataise. Sandi napaape, jihura kaati mihopi yapipatami otasahaapihapithaati Soromonihom gwinyaasithandi mmona komi piwaha

atitandi nasataise. Aihĩ ami wani kĩmura Soromonĩhoai apĩpaahi nusatipĩhaati awaindĩhandĩ gwĩnyaaho kĩmbĩhi noaipati kĩmo bindataise.

³² Asisiha Autaahaatiho isihiyai neti tipitapaitandiheti isihiya Niniwehandaahapĩhiyaunĩ ami wani kĩmura taawĩ namoyaatohiyĩhiyaatunĩ japĩhi nepapĩ Niniwehandaahiya sangi saiwi saiwi maipĩhaiwa kaiwĩhiyaate satitaapo o ami kiyaahi Jonaaho pĩwĩha ausaasihi atiwi nepi aimi kiyaami maipĩhaiwa namasi nepemaitĩwĩhiyaaso. Ami wanihi Jonaahoai nusatipĩhaahandi apĩpaahi awaindĩhandĩ gwĩnyaaho wani kĩmbĩhi kĩmo bindataise.

Kĩma Pĩwĩma Ndĩha Isihyaami Ambĩpati Nĩwusooatĩtandĩ Sisihaare Tahaare

(Matiyuhu 5:15, 6:22-23)

³³ “Isihiya sisiha tipopi anaanami otitĩhunĩ ami yutĩhĩraatĩhunĩ noaasawi ahiyawaamaayopo. Owetise. Sisiha tipopi autaahi nimaatarĩhĩretĩ nimaaposawaayopo isihiya anĩtĩtĩhi napĩwi nandaahohiyĩhiya sisiha ka nusaatonĩhi japĩ nandaitaatiwo.

³⁴ Kinyi ndĩha ambĩpatami sisihaare. Kinyi ndĩha maiwi namaayotati maipĩmendaataahi ami kinyi ambĩpati nahatepĩsangi sisiha gaamati nusaatĩtaise. Iyataahandi kandi kinyi ndĩha maiwi niyotamataataahi ami kinyi ambĩpati nahatepĩ katĩnĩhi gaamati asahatamaitaise.

³⁵ Sisiha samiheti nusaatatĩ ahotisiha niyotati asihatindĩhandĩ nasamaasaitaisi sahi baiwi jatĩwise.

³⁶ Kinyi ambĩpati wihoanĩhati asihĩmetati nahatepĩ gaamati nusaatamataataahi sisiha kinyiheti nangusaatipamatiyati kinyi ambĩpati nahatepĩ gaamati nusaatamaitaise,” undati kiyai Jisaasiho kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Parisihyaamunĩ Winĩhapĩpa Katĩwunjohiyĩhiyaamunĩ Kiyohĩwaiwaapi Tĩtĩhĩmaahĩ Undati Kaundindĩhandapĩhaare

(Matiyuhu 23:1-36; Maakĩho 12:38-40; Rukiho 20:45-47)

³⁷ Jisaasiho pĩwĩha satati kaundati aimi owetihĩ utaaho isihiya Parisihyaami wo Jisaasihoai nisi anĩpĩpĩhi nandapa maasi nandĩhaawi namme undataase. Namme undihĩ Jisaasiho notĩ nandaati nandapa nandandĩ ganĩhoasini nusanati bindataise.

³⁸ Bindataati Jisaasiho ikwĩri wĩndi bahomusati nehĩ nandapa neti nainjĩhi ko Parisiho Jisaasihoai nandapaapi gaata numwaasĩho sandi ko ikwĩri jĩhi basatosati namainjo tati waati aatama iwinjatataise.

³⁹ Aihĩ Awaisĩho koai saundataase. “Sahi Parisihyaati wipati kaapĩhomunĩ nyaihandĩ pĩretĩhomunĩ tiwatĩhetĩ tĩwĩhaapi itatamanĩwi bausawĩhiyaate. Bausawaahandi kandi utatopopĩhi sahi maipĩhaiwa kaitaatĩwi pĩhitĩwi mĩmaipaiwi gwĩnyaahohĩwaiwa maipĩhaiwa pĩhitati tĩsisaitahiyaate.

⁴⁰ Sahi apĩpaahi nahariwĩhiyaati maipĩhiyaate. Utaaho kapa kiyati Ahaisĩho tiwatĩhetĩ kiyataati utatopopimaawi kiyati ahĩmaiho?

⁴¹ Iyataati kahapaamapĩpa wipati kapĩho ami nyaihandĩ pĩretĩhoatĩhi mĩhatĩhi ahotimbĩpa isihiya nenoaahĩtohiyĩhiyai iwĩtatamanĩtandĩ nunye. Saiwi kiyawaawaahi sahi noaipapi Autaahaatĩhomĩ ndĩhetĩ tĩtĩhi popĩtĩhiyaati gaahiyaatimatĩtaapo. Aisaihi ami nahataapa gaatati ami tĩtĩhitĩtaise.

⁴² “Sahi Parisihyaati jaawo! Sahi Autaahaatĩhomĩ katimumwaanĩ kamaiwi asireti asĩpatunĩ ainjotisihounĩ akonanaatunĩ ami wapa nandapa biyati waamainjotĩtandĩhapa kĩpĩwi tenĩ tenĩ kaiwi tipĩtapaapi nehĩ

ninaasaimbaahihĩ nunyawihyaatiso. Saiwĩ kiyawaawi tĩtĩhĩ gaahaiwa kaitaatĩwĩhaiwaunĩ Autaahaatĩhoai maarĩho numwĩtaatĩwĩhandunĩ isĩhiyaapĩ maarĩho asipaitaatĩwĩhandunĩ namapĩ sehĩmwaapĩhiyaatiso. Sahĩ wapaisangi nanĩpimatĩwĩ namihĩrĩwĩ saiwa nahatewa kiyawaawaahĩ sandĩhĩ amĩ gaatĩtaihe.

⁴³ Sahĩ Parisihyaatĩ jaawo. Sandĩ ninĩ apaapĩmaasato amĩ anĩhaiwa gwĩharaahaiwa Autaahaatĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundĩtaatĩwĩ amĩ ahoyanohĩwaiwaatĩhĩ mĩhotĩ mĩtoaahoaahĩ isĩhiya jainjapĩ bimĩtaatĩwĩ apĩpaahĩ maaritĩmapĩhiyaatiso. Aiwĩ amĩ isĩhiya taahiyĩhiya ahoyanĩhohĩpĩpĩhĩ nowaahura isĩhiya nyangi ketĩ ipĩhĩrete nyatĩto tĩwĩ apĩpaahĩ maaritĩwĩhiyaatiso.

⁴⁴ Iyataatĩ Sahĩ Parisihyaate jaawo! Sahĩ anĩmwaahĩpatĩ ahĩmetise tĩwĩ kataasinĩ itĩpapĩ nuwĩ napĩwiyawaawi isĩhiya noaipapĩ Autaahaatĩhomĩ ndĩhetĩ maipĩhiyaatohiyĩhiyaamataiwĩhiyaatisĩ jaawo,” undatĩ kiya Parisihiyai kaundataase.

⁴⁵ Sata kaundihĩ Judaahiyaamĩ wĩnĩhapĩpa katĩwunjohiyĩhiyaamĩ wo Jisaasihoai saundataase. “Katĩpĩnyasingĩhonye, kĩnyĩ pĩwaamaiwa kĩmaiwa satĩpĩ katapaapĩ kĩnyĩ nyapĩ pĩwĩha maipĩha katapaase,” undataase.

⁴⁶ Aihĩ Jisaasiho koai wihooanjĩha sata kaundataase. “Sahĩ wĩnĩhapĩpa katĩwunjohiyĩhiyaate jaawo! Autaahaatĩho sangi yaasĩhandĩ nasamĩtaise amĩ isĩhiya wĩnĩhapĩpa japepihĩrĩtaatĩwĩ usaimanĩwĩ daihĩra dahomaawuhowo. Dahomaawupwĩ daahĩ sahĩ naanjĩhaiwa isĩhiyai nunyawaayowo. Nunyauhĩ kiyai naanjawisataise.

⁴⁷ Samĩ jaasoya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwĩ nepĩ ausaahohiyĩhiya pĩropetĩhiyai tiwauhĩ napohiyĩhiyaamĩ anĩmwaahĩpatĩ nehĩ gwĩnyaitaatĩwĩhatĩ sahĩ taawi yaurĩmwaawaayowĩ amĩ jaawo!

⁴⁸ Samĩ jaasoyaamĩ kiyohĩtĩhandapĩ sahĩ gaare tĩwĩ gwĩnyaapĩ isĩhiyai nunjawaayopo. Aiwĩ samĩ jaasoya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwĩ nepĩ ausaahohiyĩhiyai tiwauhĩ napohiyĩhiyaamĩ anĩmwaahĩpatĩ sahĩ yaurĩmwaahohiyĩhiyaate. Saiwĩ sahĩ isĩhiyai nepĩ nunjawaayopo.

⁴⁹ Sahĩ saiwĩ kaitauhĩ Autaahaatĩho tĩtĩhĩ gaahandĩ gwĩnyaasitĩhandaaahĩ ko satise. “Nĩnĩ kiyaapĩhĩ nisĩ pĩwĩha atiwĩ nepĩ ausaitaatĩwĩhiyaisunĩ amĩ otĩpĩpatĩhiya aposerĩhiyaisunĩ nandusaasĩto. Nandusoasisanĩhĩ kiyaamĩ usai siyĩhiyai timapĩ amĩ usai kiyaamĩ ambĩpatĩ yaawĩhaiwa numwĩtaapo,” tatĩ aimĩ katise.

⁵⁰ Isĩhiya wanĩ kĩmura namoyaatĩwĩ bimohiyĩhiya wuwanĩhura Autaahaatĩho yapĩpatunĩ yamĩhapatunĩ ahaisuraapĩ namasawĩ tĩtĩhĩ Autaahaatĩhomĩhiya isĩhiyai timapĩ napĩwĩ wanĩ kĩmuraatindĩhandapĩ wihooanjĩhandĩ yaawĩhandĩ wanĩ kĩmura namoyaatĩwĩ bimohiyĩhiyaatangi Autaahaatĩho nasanyonĩhĩ sahĩ naitaapo.

⁵¹ Jĩhura Aberĩhoai namasawĩ tipĩ napĩwĩ amĩ Jekaraiyaahoai Autaahaatĩhomĩ anĩhandamunĩ nawĩha tiwatĩ nyepaiwĩ ahiyohĩtĩhandĩ arĩtaahandamunĩ mataapĩpĩhĩ tiwauhĩ napwisĩhoapĩhĩndaise. Isĩ kandapĩ wihooanjĩhandĩ yaawĩhandĩ isĩhiyai Autaahaatĩho numwĩtandĩhandĩ wanĩ kĩmura sahĩ namoyaatohiyĩhiyaatamĩhetimaawi ahoyatĩ ahĩsisondaise.

⁵² “Wĩnĩhapĩpa katĩwunjohiyĩhiyaate sahĩ jaawo! Isĩhiya gwĩnyaitaatĩwĩhandĩ naitaatĩwĩhĩraami kihĩrĩ nupwĩ nandaahohĩrĩhĩrĩ sahĩ aimĩ nemapĩhiyaatiso. Nemaposawĩ amĩ sahĩ sawanaatĩsangi wĩndĩ nuposamĩ namandaahopo. Aiwĩ amĩ isĩhiyaisangi nandaitotĩwiyauhĩ sahĩ nĩwisapupwĩhiyaatiso,” undataase.

⁵³ Jisaasiho sata kaundamapî kapîhi anîpîpîhi aimî namasi naihi Parisi-hiyaunî amî Judaahiyaamî winîhapîpa katîwunjohiyîhiyaunî pîwîha Jisaasihopî kanawaayopo ko pîwîha wa Mosesihomî winîhapîpai netî nopîsasatunî amî Autaahaatîhoai netî nopîsasatî kopî sisîpîtîha kanyaso tîwî jaiwaiwî iwinjatawaawî kopî itîhîtîwî wapa pîhîtîwîhaiwa katîwî koai nunjenawaayopo.

⁵⁴ Saiwî kiya baiwî Jisaasihoai komî maahomwaanî jatawaayopo. Ko wa kaundonaahî sa pîwîha tîhîmetaha katapaase undîwî komîhetî pîwîma nuto tîwî ahoyanawaayopo.

12

Kîma Pîwîma Jisaasiho Komî Otîpîpatîhiyai Parisihiyaamî Kiyohîwaiwaapî Jaawo Undîndîhandapîhaare
(Matiyuhô 10:26-27)

¹ Isîhiya taahîtîhandî ambîpatî owehandî wirîsandîhandî Jisaasihoaapîhi itîpunîwî ipwîsaatîwî ahoyanawaayopo. Saiwî taawî ahoyanîhauhî sura Jisaasiho komî otîpîpatîhiyai jîhî sata kaundataase. “Isîhiya Parisihiyaamîhetapî waatî nipîsatî noaipasîtîhandapî sahî jaawo. Sandî nînî kasatohîtîmandî Parisihiya nyahî awaisawîhiyaanîni gaahiyaaniso tîwî nawîhaiwî isîhiyaamî ndîhetî genanîwî jaiwaiwîhaiwa kiyohîwaiwaapîto.

² Isîhiya wapa noasawî kaiwî amî pîwîha noasawî bîpî pîwanîhohîha Autaahaatîho isîhiyai auta netî nunjatî kaundonîhî nahatiya mmonîwî atitaapo. Sandî asisîha ipotîhetî Autaahaatîho kiyonîhî siyatî noaipaitaise.

³ Isî siyatîsî kînyî wapa apatîhî katingîpîpaunî amî wapa nehî nîwîpîhîrotî bîpî usaamî atîhîropî katîpî wîwîhingîpîpaunî auta isîhiya ahoyanopîpîhî katisahî nahatiya atitaapo.

Kîma Pîwîma Jisaasiho Isîhiyaapî Yamaiwî Autaahaatîho Nehî Naasopaahîhî Yaiwîse Tîndîhandapîhaare
(Matiyuhô 10:28-31)

⁴ “Nisî naisîhiyaate, nînî sangî kîmandî kasatataato. Isîhiya nehî samî ambîpatisaahîhî timawaawî amî ipotî wapa samî maarîhoaisî wîndî kamaawitaatîwîhiyaapî sahî wîndî apîpaahî yamaiwîse. Owe.

⁵ Sahî nehî naasopaahîhî yaitaatiwî nînî kîmandî kasatataato. Utaaho watîpîhaiwaisaho samî ambîpatî tiwatosatî amî ipotî samî maarîhoai netî apîpaahî maipîhapîmaitandîhopaahîhî akîtînîhî sahî kopî yaiwîse.

⁶ “Sahî aimî mmonîwî gwînyaapîhiyaate. Isîhiya kohonya ikwî naasairîtahonya nawîho asîhisîho 2 toyaaho nunyawî nehauho. O amî Autaahaatîhohî koho mataapîhapa siyahapaapisî wîndî nanîpîmimatahoe. Owetise. Kapaapî gwînyaatî jata isîwatahore.

⁷ Ko kinyî mîtîhoatîhî mîsîsîha nahata aimî awîta mmonahore. Sahîhî isîhiyaatisî koho so mataapîhapai nusatîpîhaapîhiyaatisî wapa nanyoapaitaiso tîwî wîndî yamaiwîse,” undataase.

Kîma Pîwîma Isîhiya Satîwî Nînî Kîraisîhomîhonîne Amî Nînî Kîraisîhomîhonînîmaahe Tohîtîhandapîhaare
(Matiyuhô 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

⁸ “Nînî sangî kîmandî kasatataato. Utaaho wo nisapî satatî nînî Isîhiyaamî Awaisîho Saaho Jîhomîhonîne tiso sopî Autaahaatîho isîhiyai tipîtapaatî usonîhonîhura Autaahaatîhomî otîpîpatîhiya

yamihapataatihapihyaami ndiheti ko nisihore ndi Autaahaatihoi kaundito.

⁹ Iyataati ami utaaho wo isihyaami ndiheti nisapi satati nini Isihyaami Awaisiho Saaho Jihomihoninimaahe tati ningi ahosinimataataahi ami nisangi koai Autaahaatihomi otipipatihya yamihapataatihapihyaami ndiheti ahosumwaito.

¹⁰ “Utaaho wo Isihyaami Awaisihonini Saahonini Jihonisapi wapa maipihapa katiwaiwa Autaahaatihoi nga nemwaitaise. O ami utaaho wo Itipihoi Gaahopi wapa maipihapa katiwaiwa saiwaahi Autaahaatihoi wani ami ipoti isihiyai tipitapaati usonataahura windi nemwaamahonihikaiwaanihii ahotitaise.

¹¹ “Sangi tipitapaapi jasondaatiwi isihya anihaiwa ahoyaniwi Autaahaatihopi gwinyaapi gaapundohiwaiwa gwiharaahaiwaapihuni ami isihya awaisawihya gamanhiyaapihuni nasamaasi naisaihi sahi samaatiwise, nyahi piwaha wihooanaha kiyai maahiwa kaunditahaawe tiwi gimunyaapise.

¹² Ami sandi apaapimaato, ami sangi saiwi kasisaihi keti suraanihi Itipihoi Gaaho piwaha isihiyai sahi wihooanaha kaunditaatiwaha neti gisun-yaitaihisato,” undataase.

Kima Piwaha Utaaho Kahapaamapipa Asaketaho Naharisahopihare

¹³ Isihya kapihi ahoyaniwi bimohiyihyaami otihatihapi wo sata Jisaasihoi kaundataase. “Katipinyasingihonye, nisi taasihoi kaunde ko apihomi kahapaamapipa ikipipa tipitapaati ningi wihooanihapa naninyati ko wihooanihapa naitando,” undataase.

¹⁴ Aihii Jisaasiho koai wihooanaha saundataase. “Utaahone, ningi sandapi kinyi saimbi kaitape ndati ndi ahinihe sihoasangi kahapaamapipa japihomihapa wihiwihooanhi tipitapaati nasamitando?” undataase.

¹⁵ Undatosati isihya nahatiyai saundataase. “Sahi jaawo! Kahapaamapipa pihindi ahoaindi noaipati kahapaamapipaisahoninimatitando tipi waati gimunyaape. Utaaho komi asohoematati nasisoari konihi ko bimitandihandi kahapaamapipa neti ahoyatoaatimbipetapi windi namaitaise,” undataase.

¹⁶ Undati kaundatosati ami piwaha wa siwipati nepemaahiwati sata kaundataase. “Utaaho wo kahapaamapipa asaketaho komi yapipati osaataati nandapa pihitati nimaatati akuraitaise. Akuraayonihii ko kahapaamapipa asaketisihoi siyati sawaho gwinyaitaise.

¹⁷ Nisi osaataati nandapa akuraayataisi nini napitaito nisi nandapa kipwiti ahaitandihani ananhi oweso tati gwinyaataise.

¹⁸ Siyati gwinyaatosati sandaase. ‘Nisi nandapauni ami ikipipauni ahiyohiwaiwa anihaiwa gwiharaahaiwaasi namati nupwisasiti waiti aungwohaiwa awaiwaiwa animatitaano. Animatitosati nandapa kipwiti kapauni ami nisihapa ikipipauni kaiwaatihii ahinotitando.

¹⁹ Ahinotanihi nini saindi gwinyaitande. Ikipipa nandapa kinaungwaha taahiwaiwetii nga ahinotanihi asakaindi maarititi tahaapaindi ikindi nandi usaimanindi bimitando,’ tati gwinyaataise.

²⁰ Kohi siyati gwinyaasihandi kandi Autaahaatihoi koai saundataase. ‘Kinyi apipaahi naharihone. Wani kimura apimatihi napomasamihii kinyihapa nepi irihapiwipi ahaingipipa ndi naitaise?’ undataase.

²¹ Isi sikiyate, isihya kahapaamapipa nepi irihapiwipi ahiyawaawi Autaahaatihomihaiwaapi apipaahi nenoaahitimawaayopo,” undati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Kahapaamapipaapi Pihitiwi Gimunyaapise Tati Jisaasiho Katindhandapahaare

(Matiyuhu 6:25-34)

²² Aih+ Jisaasiho komi otipipatihyai sata kaundataase. “Ami sandapi nini sangi kasatataato. Sahi itatamaninwi usaimaninwi bimitaatwihandapi waati pihitiwi satiw+ gimunyaapise. Nyahi nandapa nandahaahapa owes+ napa nandahaawe? Nyahi nyami ambipatisi namaasaitihaahapa owes+ napa niyowaati namaasatitahaawe? Tiwi waati gimunyaapise.

²³ Isihiya baiwi usaimaninwi bimitaatwihandi nandapaisi apipaahi nusatipahaahande. Aih+ ami ambipatisangi yutihiri apotihiri apipaahi nusatipahaataise.

²⁴ Sahi kohopi gwinyapenw+ise. Koho so otipipati kiyati ami nandapa niyaamati kipohomaah+e. Iyati koho so nandapa kipoti ahoaitandhaan+ ahaan+ owehore. Siyati koho nandapa owehotih+ Autaahaat+ho sawaho nunyataise. O ami sahi isihyaat+hi koho soais+ apipaahi nusatipahaap+hiyaate.

²⁵ Saiwaapi sami wo pihit+ati gwinyaataati komi bimitandhandi masihonji neti utaarimaitaiso?

²⁶ Sahi saiwi masiwonji sami bimitaatwihandi nepi onehimiwawaawaah+ kahapaamap+pa wapa awaimbipaamet+hapaapi napaapi sahi taawi pihitiwi gwinyaahopo?

²⁷ “Tandip+ho nawati saniyati ah+etindhandapi gwinyaap+ise. Tandip+ho otipipati kiyati uti apotihiri nasati niyotaamais+e. Nini sangi sandi kasatataato. Jihura Soromon+ho uti apotihiri sanah+ip+pa otiwa kambwaahapa gaahapa uti apotinat+ yundanyainji+ip+pa so tandip+homi kw+taahomatiyahapa sanah+ip+pa gaahapa otiwa kambwaahapa niyoti nipaata yundanyainataamais+e.

²⁸ Kitarih+ri woy+ha wani nga ah+etinjat+ bosonaah+ isihya tisat+wi sis+haap+hi t+hoaitaatw+hapais+s+ Autaahaat+ho uti apot+wisataise. Sahi Autaahaat+h+op+ apipaah+ maip+honji gwunyaap+hiyaate, Autaahaat+ho uti apot+sitais+e.

²⁹ Isi ami sahi gwinyapenawaawi nandapa maahapa nandahaawe, waapoho maaho nandahaawe, tiwi pihitiwi kapaapi w+ndi gimunyaap+ise.

³⁰ Sandi katot+mandi isihya maip+hiya Autaahaat+h+op+ w+ndi g+maawunyaatahiya k+maapi yap+mbatamb+hiya saiwa nahatewa pihitiwi neh+ kaiwaapaah+hi gwinyaap+hiyaare. Ami sah+hi sami jap+ho Autaahaat+ho sahi nenoah+tohip+paapi jasonati aim+ gwinyaahos+ kapa t+tihi nasam+itais+e.

³¹ Isi Autaahaat+ho sangi jainjaati bimindhandapi j+hi pihitiwi baiwi daap+ise. Daasaihi sahi nenoah+tihi saiwa maahap+h+ap+ naito tiwi gwinyaahoh+waiwaah+ aim+ ko mmonati gwinyapese. Isi Autaahaat+ho sangi nahatewa nasam+itais+e.

Kima Piwima Jisaasiho Yam+hapataat+hi Kahapaamap+pa Nepi Ahoyaw+ise Tati Katindhandapahaare

(Matiyuhu 6:19-21)

³² “Sip+sip+handi yahonyaamataiwi isi yahonyaate, sahi w+ndi yamaiw+ise. Kahapaamap+pai Autaahaat+ho osamati jaati bindataati komi Jaati Bimiwaiwaam+ wiwa sahi awaisaw+hiyaatimat+wi kahapaamap+pa koaisaw+ maasi jaawi bimitaat+wi sami Jap+ho aim+ gwinyaasi nasam+itais+e.

³³ Sahi kahapaamapipa isiwasohipipa ishiya usai nunyawwi nawiho nepise. Nawiho kahapaamapipa nunyawwi nehotiho ishiya kaha-paamapipaapi nenoaahitohiyhiyai anditiwipi nunyawise. Nawihomi ikihwi windi napwirinat namosasindandihih baiwi daapi nepise. Sahi baiwi mmoniwinjawi wapa nehiti tihhi gaahapaahih yamihapataatih nepi ahoaiwise. Aiwiki kinyi wongi Yamihapataatih kahapaamapipa gaahapaahih nepi ahoaingipipa windi nihirinati nosasinati owemetitaise. Iyataati ami ikohiyaisangi kapihiki kinyi gaahapa ahingisotimbipihiki deti windi namaitaapo. Iyonihi ami naapitho kapaisangi windi neti ipwirati namopisasaaise.

³⁴ Sami kahapaamapipa gaahapa ahisisotimbipihiki ami sapihiki kapihiki sami maarithoisangi ahisisotitaise,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Komitipipatihiyai Timetiwise Undati Kaundindihandapahaare

(Matiyuhu 24:42-44)

³⁵ Sahi apotihiri nuhrihiri niyopi yamepati apotihiri iphatiwi mmatiwiki wisasinewise. Aiwiki sami sisha norihiri ramihandi tipopi timetiwise.

³⁶ Otipipatihiya kiyaami awaisiho namaatonihiki nandapa tihohipipaatihiki bimainja namasi japihiki napitandihandapi jaawi bimohipatamataiwo. Komitipipatihiya awaisiho napitaiso tiwi jaawi kiyaanihiki bimaambiwiki kiyaami awaisiho nasati maasomwaanji nanupwise tati maasomwaanji tiwati kwitwonihi kiya atisawaawi keti kuraanihiki nihitiwi niwuwitaapo.

³⁷ Komitipipatihiya nanihaiwi windi namopotiwiki kiyaanihiki baiwi jaawi binyaihi kiyaami awaisiho nasati usosawihiya siya awaindihandi maarititaapo. Nini akitinihiki sangi sandi kasatataato. Ko sawaho apotihiri nuhimati niyoti yamepati wisasanatosati komitipipatihiyai ganhomihini ahwisatosati sawaho nandapa numwitaise.

³⁸ Iyataati ami kiyaami awaisiho apatihiki apwitetetisangi ami otipwisipaati gaaturaisangi nasati usonata komitipipatihiya windi namopi timetisaihi usosawiya siya waati maarititaapo.

³⁹ “Isi ami nini sangi piwaha kima sandi kasatataatonihiki sahi baiwi atiwise. Anjanami satihohi utaaho ikopaisaho sura napitaise tati mmonati gwinyaataataahi anitinati timaninati jaati bimonihi ikopaisaho windi nasati komi anjanji nuriwatati komihapa iwiri maawitaise.

⁴⁰ Isi sikiyatisi namaapitaise tiwi nanihaiwi binyaihihura Isihiyaami Awaisihonini Saahonini Jihonini napito. Isi ami sahi baiwi timaniniwi jaawi bimaawise,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwima Otipipatihohi Gaahopuni Ami Otipipatihohi Maipihopahaare
(Matiyuhu 24:45-51)

⁴¹ Sata kaundihiki Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihone, piwima kima siwipati namihanipi katingima tihhi nyapi katapaino e ishiya nahatiyaapi osamapi katapaino?” undati nunjenataise.

⁴² Sata ko nunjesihiki Awaisihohi Pitaahoai wihoanjiha sata kaundataase. “Utaaho komi amitiha gaahaisaho diyaamahonihiki otipipati biyati kaitaise komi awaisihohi saundati nisi otipipatihiya siyai iwinjaapi bindapa nawiho nandapapitho tihhi kura nunye undati ahiwisonihohi?”

⁴³ Otipipatihohi otipipati biyati napaitati kiyati bimonihi komi awaisihohi japihiki nasati mmonata nisi otipipatihohi otipipati nga kanisataise tati usosihohi so apipaahi waati awaindihandi maarititaise.

44 Nini akitihihi sangi kasatataato. Utaaho siyahoai komi awaisiho nishapa nahataapa kahapaamapi awaisihonimatipi ninjaapi bime undati ahiwitaise.

45 O ami so otipipato komi awaisiho ahewisihho komi maarithoatihapi siyati gwinyaati nisi awaisiho windi keti namaasati konihi utarhandi ketamaitaise tati gwinyaataise. Siyati namati otipipatihiya ko winjaati bimisawihya usihyaisuni ami asihyaisuni ahoyati tiwati mimaipiwisati ami nandapa nipinjati gwisaha taupimati nanati ami waapoho pihitati nanati naharisati nanhiyati bimitaise.

46 Siyati awaisiho namaapitaiso tati nanhiyati bimonihhi komi awaisiho asisaha weti wura akohi napitaise. Nasati ko koai tiwati otipati iwinjwatati ishiya kiyaami awaisihyaami piwaha atihomiwi nemahohiyihiyai yaawhandi nunyohitihandhi nunyonhihhi kandi ko neti kiyaisati bimitaise.

47 "Awaisihomi otipipatiho komi awaisiho gwinyaati maaritirihireti aimi mmonati gwinyaaho ami ko sawaho neti windi timaamaninati ami komi awaisiho gwinyaati maaritimbipa windi kamaisoai apipaahi waati komi ambipati maipiyati yaawhandi komi awaisiho taahwaiwaara yupwoaitaise.

48 O ami otipipatiho komi awaisiho gwinyaati maaritirihireti windi mmonati gimunyaaho ami wapa komi awaisiho windi gimunyaati ami maarimitimbipa nanhiyati kaisiho soai awaisiho waati taahwaiweti windi yamupwoaitaise. Utaaho woai wapa Autaahaatiho taahipipa numwisihho so ami Autaahaatihoai japihi taahipipa numwitandi Autaahaatiho gwinyaataise. Iyati ami utaaho woai Autaahaatiho pihitati apipaahi taahipipa numwisihho so ami Autaahaatihoai japihi apipaahi pihitati waati taahipipa numwitandi Autaahaatiho maaritati gwinyaataise," undati Jisaasiho komi otipipatihiyai kaundataase.

*Kima Piwima Ishiyai Neti Natapaitandi Napitihonine Tati Jisaasiho Katindihandapihaare
(Matiyuhu 10:34-36)*

49 Jisaasiho sata kaundatosati ami piwaha wa kiyai saundataase. "Kimaapi yapipataapihi sisaha thooati tipoti yapipateti thitandi ahaitandi napitihonine. Sisaha thooati tipohotaha keti tahati thwitisati keti neti yapipati thomaatato ndi nisi mandaha yaasataise.

50 Iyataahandi kandi ishiya waapoho newaawi mihatihhi nawatiwi nandaahohipatamataindi nini nandaati nisi maaritho ambipati yaasihandi naitandihaiwa yihaiwa taati nasataise. Taati napihhi nini kaiwa keti tariwaindi neti owemaitando ndi nisi ambipati maaritho neti nanopisasinati naninjihandataise. Ami kaiwa nini sangi netaato.

51 Sahi wiwa nisapi satiwu ko ishiyaanini itihinnaati tunaati tipitapaata bimohitihandhi neti owemati yatihhi napaisaatenyamaitandi nasahoe tiwi gwinyaitaawi owetise. Nini sangi neti yatihesamati japatindi napaisaatisamaitandi napitihoninimahe. Owetise. Sahi ishiyaatangi neti tipitapaati yiyandihesamaitandi napitihonine.

52 Wanapi namasati siyahaiwa noaipaitaise. Ishiya ikwi naasairitahiya nususasi ananji naasaindapihi bindawaahiya itihinniwu nepi yiyandihematiwu tipitapaatitaapo. Tipitapaatiwu wuri wihooanitanihhi ami murimo wihooanitanihhi itihinniwu tundaapo.

⁵³ Saiwi tipitapaatiwi sapiho mwaahoai itihunda tiwonihhi ami mwaaho sapihoai itihunda tiwitaise. Iyonihhi ami sanaati maataati itihunda tiwonihhi ami maataati sanaati itihunda tiwonihhi ami mwaahomi apwaataati saihaati itihunda tiwonihhi ami mwaahomi apwaataati saihaati itihunda tiwitaise,” undati kiyai Jisaasiho kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Isihiyai Saundati Wapa Ipoti Noaipaitandi Jihi Noaipasipipaapi Mmoniwu Gwinyaapise Undindhandapahaare (Matiyuhu 16:2-3)

⁵⁴ Isihiya wirisandihiyai Jisaasiho piwaha wa satahaimaawi kaundataase. “Tiwipati ipiho nipatihioanghi ahiyati tiwipati asihatihhi sahi jawaawi keti sahi wipati wipiwitande tiwihyaate. Satiwu mmoniwu gwinyaahauhi ami wipati titihhi wipiwataise.

⁵⁵ Iyataati ami mbipa waati mbwaasihhi japi mmonawaawi ipiho ipitati yatitande tiwi gwinyaawaayopo. Aihhi ami ipiho ipitati yatisataise.

⁵⁶ Saiwa siyati yapipataapuni yamihapataatuni noaipasihhi sahi mmoniwu gwinyaawaahandi kandi sahi wanhi kimura taati noaipasiwimaiwaapi windi mmoniwu gumunyaahowu sahi jaiipaisawihyaate,” undati kaundataase.

Kima Piwima Isihiyai Jisaasiho Isihiya Usaisawu Sahi Itihinniwu Tunihohipipa Titihemapise Undindhandapahaare (Matiyuhu 5:25-26)

⁵⁷ Sahi sawanaati mmoniwu gwinyaapi sandi titihhi gaahandi kaitihaawo maatiwu napaape?

⁵⁸ Utaaho wo piwaha neti kinyiheti yangutaati piwaha atisati tipitapa mmondandihooapihihi nangipuwitandi nangimaasi niyonihhi taami daihira nomaami piwaha kaundipi titihemapu owemapise. Saimbi kiyapaapaahi ko gi windi nangimaasi noti piwaha ususaami atisati neti tipitapaati mmosihooapihihi maahimaitaise. Iyonihhi ami ko nangimaati tingaatahaisahiyaami ikwiraatihmahonihhi ami kiya nangimaapawi napwitwi bimohipihimaahimaitaapo.

⁵⁹ Nini sangi sandi kasatataato. Sahi napwitohipihhi windi namasi namuwu bimaami nuwu nawho ipotihoo owemapihoo nunyamapaahi noaipasi nehhaati nutaatiwe,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

13

Kima Piwima Jisaasiho Satatati Sami Maipihaiwa Kiyohiwaiwa Namasi Namepemitawaawaahi Napwitaatiwe Tati Katindhandapahaare

¹ Aihhi sura isihiya usa Jisaasihoai piwaha wa isihiya Garirihandaahapihyaapi kaundawaatopo. “Isihiya siya maasapiho sipisipihoo taawi tipu jtipati namopi Autaahaatihomhi ndiheti ahiyauhi ami awaisihoo Pairotihoo komhi tunniwu yahwinohiyihiyai kaundihhi isihiya usai tipu kiyaami jtipati maasapiho sipisipihomhi jtipataatihhi tipu naupwu ahiyawaayopo,” undawaatopo.

² Saundauhi Jisaasihomihha wihooanaha kiyai sata kaundataase. “Garirihandaahapihya siya napohiyumiyaapi sahi gwinyaawaawi kiya maipihandi apipaahi awaindihandi isihiya nahatiya Garirihandaahapihiyai nusatipihapihandi kiyauhi kandapi kiyai tiwawaayopo tiwi gwinyaawaayowo? Apipaahi owetise.

³ Nini sangi titihi akitinhi kasatataato ami sahi sami maipihaiwa kiyohiwaiwa namasi japihi windi akiti namepemitawaawaahi sahi nahatiyaati kiyamataiwi napwitaapo.

⁴ Aiwi isihya 18 kaiwihyai Siroamihanda anjani utarhandi niyatesi itaatisati tiwih napohiyihyaapi kiya maipihandi apipaahi awaindihandi isihya Jerusaremihanda bimohiyihya nahatiyai nusatiphaapi kaiwihyaatawa kandapi napowaayopo tiwi sahi gwinyaawaayowo?

⁵ Apipaahi owetise. Ami nini titihi akitinhi sangi kasatataato. Ami sahi sami maipihaiwa namapi japihi windi namepemitawaawaahi ami sahi nahatiyaati kiyamataiwi napwitaapo,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Pwima Jisaasiho Ipati Yandipho Namingosithandapi Siwipati Namihanati Katindihandaphaare

⁶ Siyati kaundatosati ami Jisaasiho pwaha wa siwipati namihana sata kiyai kaundataase. “Utaaho wo ipati pikihandi (katami yandho nyami pihoaipihomatiyahati) wainhandami osaataati yamataise. Yamatosatati yandipho ningoaitaiso tati mmondandi notaise. Noti mmonata yandipho windi namingotaise.

⁷ Namingosithi namati osaataati jaatosihoai saundataase. ‘Kinaungwaha maurimaretihandipho ningoti ahotitaiso ndi nini napiti mmonihonhi ami yandipho windi namingose. Isi ami kinyi kati tisatimape kati yapipatami atipati nehihandi neti owemati ahetitaiso,’ undataase.

⁸ Saundihhi ami osaataati jaatosiho koai saundataase. ‘Awaisihone, kinaungwaha kima naasaapi kiyati aheta namihaape. Kiyati ahetanhi nini katami tambipihhi yapipati neti ikisimwiti ahiyati ami maasapho kauhomihhi ahopaisati ahoyati katami tambipihhi ahaitaano.

⁹ Saindihhi kaisanhihi kinaungwaha bousoniheti yandipho akoho biyati ningoti ahotiso ndo. O ami yandipho namingohonaahi gaasi kinyi tisatipi nemaitaapo,’ undataase,” undati kiyai kaundataase.

Kima Pwima Jisaasiho Judaahiyaami Asisihhi Ikinohiheti Apopaati Waati Tithemwasithandaphaare

¹⁰ Asisihhi wa Judaahiya ikinohaha Saararehura Sapaatihandeti Jisaasiho Judaahiyaami anjihaiwa gwiharaahaiwa ahoyanwi Autaahaatihopi gwinyaapi gaapundohiwaiwaami windaatihhi pwaha ausaati isihyai kaundataase.

¹¹ Aihhi kapihhi apopaati waati bindataise. Saati apopaati itipho maipihhi kaatami dawaaho neti daahi kisimwoti ikosisati mmatihhi bimihhi kinaungwaha 18 kiyahaiweti timbiyati mmaipiyati ketinjahaate. Aihhi kaati windi titihi doti bimitohaate.

¹² Aihhi Jisaasiho kaati iwinjatosati gaatati numwaati kaati koenda napihhi saundataase. “Apopaane, kinyi timbipa aimi nini nehimataayo,” undataase.

¹³ Nehimataayo undati Jisaasiho komi ikwihatimurihhi kaatamiheti ahihhi keti kuraanhihi kaatami dawaaho titihiwitati gaatihhi kaati titihi mbatati Autaahaatihopi maaritati Autaahaatihoi mepihhi autahemwataise.

¹⁴ Aihhi utaaho anjihandi gwiharaahandi isihya ahoyanwi Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaitiwihandi jatisihhi sandi mmonataati apipaahi apousamataise. Sandi apowindimandi asisihhi Judaahiya ikindaatihiheti kaati tithemwaso tati gwinyaataate. Apowihhi ko kiyai saundataase. “Asisihhi otipipati kaitaatihhi ikwihhi naasairitihhi wiramihhi

naasohitahaare. Isi asisiha saiweti napiwise sami timbipa ko nesamaitando. O ami asisiha kima ikindihaaha Sapaatihandeti sahi sami timbipa nesamaitandi namaapiwise, owetane,” undataase.

¹⁵ Saihi Awaisiho komiha wihoanjiha ko anjhandi jatisiho mitihoai saundataase. “Sahi satwi asisiha Autaahaatihomiheti nyahi siyaati kamaayaahiyaane tiwi jaiwitiwihiyaate. Sangisangi asisiha Autaahaatihomihaha Sapaatihandeti maasapiho kauho okisihandi ami dongiho wiraposohipih nuwi nesipapesi waapoho nandandihapihap numwaasi nuwi nunyawhiyaate.

¹⁶ Ami kimaati Abiraahamihomi maati maati Bwaasirihiri neti anitisiati mmati kinaungwiha 18 kiyahaiweti isiwatataise. Isi ami asisiha Autaahaatihomiheti Bwaasirihiri kaati neti mmati anitisiati isiwatirihiri nemahonihiri kaati noaipati gaatindimandi titihimetahandi nin kiyataayono? Nin kimandi asisiha Sapaatihandeti kamaitando e kaitando?” undataase.

¹⁷ Ko piwiha wihoanjiha kaundisiha atisawaawi kop itihitohiyihiyai mawih kiya mapipaapiyawaayopo. Iyauhi ami isihya nahatiyaahi ko saiwa nahatewa api paahi gaahaiwa kaiwaiwaapi maaritawaayopo.

Kima Piwima Ipati Nyainyarihiramatiyahatapuni Nipitandihandi Yisihandapun Siwipati Namihanahaare
(Matiyuhu 13:31-33; Maakho 4:30-32)

¹⁸ Iyati ami Jisaasiho kiyai piwiha sata nunjenataise. “Autaahaatihu isihiyai iwinjaati bimaami naindihandapi setahande ndi napaapi namihandi katitande? Napaapi siwipati namihandi katitande?

¹⁹ Sandi ipati nyainyarihiramatiyahatami kwitaahomatiyahande. Utaaho kwitaaho ko neti komi osaataati nesoti yamataise. Yamasihiri kati ipati nyainyarihiramatiyahati nawati awaipati saniyati ahelih koho nasati katami isititi saatithoeti itiha itaayati bindataise,” undataase.

²⁰ Saundatosati ami japhi wa saundataase. “Autaahaatihu isihiyai winjaati bimaami naindihandapi nin napindapi namihandi katitande?

²¹ Sandi siyahande. Apopaati waati waatipati parawaaho neti nipitandihandi yisihandisati ahoyati naumbwaihirati sanyoaihi waati awaindi nipindihandamatiyahande,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwima Maasomwaanji Maipihinjaatihapi Namihanahaare
(Matiyuhu 7:13-14, 21-23)

²² Siyati kaundamapi Jisaasiho Jerusaremihandaahapi taati notaaho kaphi otihaphi aunahipihaiwa awaiwaiwaaraahun ami gwiharaahaiwaaraahun noti piwiha ausaati kataunjataise.

²³ Aih utaahe wo sata Jisaasihoai nunjenataise. “Awaisihone, Autaahaatihu isihya neh yahonyaisaahih numwaitaindihone?” undataase. Saundih Jisaasiho koai wihoanjiha sata kaundataase.

²⁴ “Maasomhinji maipihinjaatihahi sahi andititwi andita napamapi nandaapise. Nin sandi kasatataato. Isihya taahiyihya maasomhinjaatihahi nandaitatiwi andita napamawaahandi kandi windi namandaitaapo.

²⁵ Anjanami satiho doti anjanami maasomwaanji neti napuwitaise. Napuhonihahi sahi napwi ipaahaapi bitotawa maasomwaanji kwitapi ‘Awaisihone, maasomwaanji nyapi nanyupwe,’ titapo. Sahi satisaihi ko sangi sasatitaise. ‘Nini sangi windi maasisotihyaatisi sahi maahapihapi napwihyaate?’ satitaise.

²⁶ Sasatonihahi sahi koai saunditaapo. ‘Nyahi gisaati maasi nandapa waapoho nanihohiyihyaane. Iyaati ami kinyi nyami daihira bitotapa piwiha ausaapi katipinyisapi kanyatingihiyihyaane,’ unditaapo.

27 Sahi saundisaihihandi kandi ami ko sangi jahaati sata kasatitaise. 'Nini sangi windi maasisotihyaatisi sahi maahapihapihyaate? Sahi maipihaiwa pihitiwi nasisoari kaimbiwhiyaatisi sahi nahatiyaati nawisawitiwi ahawise,' satitaise.

28 Sasatonih sangi nehahaapi ipaahaapepissamasahi kaapi bitotawa Abiraahamih, Aisaakih ami Jekopih siyaisuni ami ishiya Autaahaatihomi piwha atiwi nepi ausaahohiyihiya ppropetihiyaisuni Autaahaatihom winjaati bimonih sahi kiyai iwinjaitaapo. Iwinjapi sahi nehahaapi ipaahaapi bitotawa maipaiwi gwawi sami mangiri ikwinwi gitwitaapo.

29 Ishiya ipihom noaipasihoaanapihiyauni ami ipihom namaatipasihohoaanapihiyauni ami ipihom bopimbipih wihwihoanapihiyauni Autaahaatihom iwinjatindhandaatih nandapa nandaatiwi napitaapo.

30 Saisaihi ami ishiya usa wani noaipapi jhimatohiyihiya ipotimainjaihi ami ishiya wani noaipapi ipotimatohiyihiya jhimatitaapo," undati kiyai kaundataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Jerusaremihandapi Maarho
Asipaindihandapihaare
(Matiyuhu 23:37-39)*

31 Aih titih suraanihi Parisihiya usa napwi Jisaasihoai saundawaatopo. "Kinyi kimbih namasi wapihapi numwe ami Erotihom gi tihiwitandiso," undawaatopo.

32 Saundauhi ko wihoaanaha kiyai sata kaundataase. "Sahi nuwi siri shwi ainjihirihiri maipiri saundwise. 'Atime! Nini wanuni ami bousonihuni ishiyaamiheti itipihom maipihapa ahotimbipa nemwati ami timbipa timbiyohiyihiyai titihwiwito. Aindi ami asisaha noti mairimaatisiheti nisi otipipati kaindi owemaito.

33 Aindi wanuni ami bousonihuni ami bousonihami bousonihuni daihira daimi nutaano, ami Autaahaatihom piwha atisati neti ausaasihoai nehahaati wapihi wapihi tiwitaatiwi sandi titihimaahe. Koai neh Jerusaremihandaaahih tiwisaihi kapihi ko napwitande,' undwise.

34 "Jerusaremihandaha bimohiyihiyaate, sahi ishiya Autaahaatihom piwha atiwi nepi ausaahohiyihiyai tipi yamwaapihiyaate. Aiwi ami sahi ishiya Autaahaatihom piwha nunyati sapi natausaasihiyai nawihara nepi yahwi tipihyaate. Nini pihindhahiweti sangi neti nasamaati nisi ikwiraatih otipwisipaati mwaahoai neti ditatotemasipatamataindi neti ahositondiyonihandi kandi sahi nisenda namaapiwi nisapi pohipaiwhiyaate.

35 Atiwise! Sahi sangi kaiwi bimitaatiwi Autaahaatihom aimi nasamase. Nini sangi titih kasatataato. Sahi ningsi windi maanisoniw bimaami nuwi sahi sawanaati satiw, 'Kimo Awaisihom ambipataahi komi aunahipa neti napisihom Autaahaatihom gaahati kawisane,' tisaihihuraatitaise," undati kiyai kaundataase.

14

*Kima Piwima Komi Ambipati Nipisa Nahihomai Jisaasiho
Titihemwasitihandapihaare*

1 Asisaha wa Sapaatihandi Saararehura Jisaasiho Parisihiyaami mitihom anjipipih noti nandapa nanataise. Nainjih utahom wo komi ambipati nahati nipisaho bindataise. Aih ishiya kapihi bimohiyihiya koai Jisaasiho titihemwaso tiwi Jisaasihomiheti ndiha ahiyaw iwinjatawaayopo.

² Aihî ko utaaso ikwauhîrî nahatî nipiso kapîhî Jisaasihomîhinî detî bindataise.

³ Aihî Jisaasiho koai usonataatî kiya wînhapîpa katîwunjohiyîhiyaisunî amî Parisihiyaisunî sata nunjenataise “Autaahaatîhomî asisîha nyahî ikîndîhaaha Sapaatîhandetî isîhiyai tîhîwîwîhîhaawî tîhî gaaro e owetiso?” undatî nunjenataise.

⁴ Aihî kiya wihoanîha wîndî kamundîwî apîhîmundawaayopo. Kiya saiwî apîhîmundauhî Jisaasiho koai numwaatî komî timbîpa nemwatî natausaasihî notaise.

⁵ Natausaasihî ko naihî kiyai sata nunjenataise. “Amî samî wonî komî mwaahoaisangi amî maasapîho kauhoaisangi Autaahaatîhomî asisîha ikîndîhaaha Sapaatîhandetî anîmwaahîpata witamahonîhî amî gaasî kiyatî witatotane tatî ko wîndî notî anîmwaahîpatombî japîhî namumwaitaiso?” undataise.

⁶ Sata ko kiyai nunjenatî kaundihî kiya kaamî wihoanîha wîndî kamundopo.

Kîma Pîwîma Utaaho Ipatisandandîhandapîhaare

⁷ Isîhiya nandapa nandaatîwî nandaahohiyîhiya usa mîtaahoahî mmonîwinjawî gaahasînî bimaamî niyauhî kiyai Jisaasiho usonataatî kandapî pîwîha kîma namîhanaha sata kaundatataise.

⁸ “Namaatînhauhî nandapa tîhohîpîpaapî isîhiya gaatisaihî numbwî isîhiyaamî ndîhetî mîtaahoahî mbîmime. Wiwa utaaho wo awaisîho gi nangîtipîhaaho kînyapî gaatauhî napingîpatamataiwî kopî gaasaihî napîtaiso.

⁹ Nasonîhî utaaho nandapa nasamîtandî maisîhoasapî gaatisîho nasatî gi sahîtîtaise. ‘Kîhoe kîmbîhî kînyî bîmingîpîmbîhî kîmo bîmîta kînyî nîwupwaape,’ hîtonîhî kînyî apîpaahî aungwohandî masaamaitaise. Masamahonîhî namapî numbwî mîhopî usopopî bîmîtaise.

¹⁰ Isî isîhiya kînyapî namme tîwî gaatisaihî nopaapaahî usopopî numbwî bîme. Bînyamîhî nandapa nahîmîtandî gaatisîho gisonatosatî sahîtîtaise. ‘Kîhoe kîmbîhî mîtaahoahî bîmîta namme,’ hîtîtaise. Sahîtonîhî naimbî bînyamîhî isîhiya kîsaahoya nandapa maasî nandaatîwî niyohiyîhyai kînyapî ko gaahoe tîwî gîsosaihî bîmîtaape.

¹¹ Sandî katohîtîmandî apaapîmaato. Utaaho wo mamaawonîhî awaisîhoniso tatî sawaho naimaatînataataahî Autaahaatîho netî koai yatîhîhonîhî yatîhitîtaise. O utaaho mawonîhî ipîhîhîsanataataahî koai Autaahaatîho netî awaisîhoemwaitaise,” undatî Jisaasiho kaundataise.

Kîma Pîwîma Nandapaapî Isîhiya Maipîhatîmai Gaatîwî Numwaitaatîwîhandapîhaare

¹² Utaaho nandapa nanda napîwise tatî Parisîho gaatisîhoai Jisaasiho sata kaundataise. “Kînyî isîhiya nandapa nandaatîwî gaatapaahura isîhiya tîhî kînyîhiya aunahîpa naasîkata bîmohiyîhiya kahapaamapîpa asake-tahiyai gaatîpî namumwaape. Sandî kahîtohîtîmandî apaapîmaahîto siya isîhiya kînyîhapa nandapa numwingîpîpaapî amî kiyaamîhapa kiyahapa wihoanîhî nahîmîtaatîwî gaatîwî nahîmaitaapo.

¹³ Kînyî nandapa tîhapaahura isîhiya maipîhatîmai kahapaamapîpa owehatîmai ambîpatî maipîhatîmai auhîrî maipîtîhatîmai ndîha niyotahatîmai gaatîpî numwaape.

¹⁴ Satîma kînyî nandapa numwingîpîpaapî wihoanîhapa wîndî namaahîmîtaapo. Saiwî namaahînyaihî kînyî waatî maarîtîtaape. Isîhiya Autaahaatîhopî gîwunyaahohiyîhiya ainahiyîhiya anîmwaahîpatombî

jap̄ih̄i nepasaih̄hura Autaahaat̄ho gi kandap̄i wihoaan̄ihapa nah̄im̄itaise,” undataase.

Nandapa Awaimbipa Nandaat̄w̄handap̄i Nam̄hanahaare

¹⁵ Kap̄ih̄i is̄hiya bindawa nandapa maas̄i nan̄ihohiȳhiyaam̄i wo koaisam̄i bindamaaho sa p̄wa at̄wisataat̄i Jisaasihoai ko sata kaundataase. “Autaahaat̄ho is̄hiyai iwinjaat̄i bimaam̄i naind̄ihandaat̄ih̄i nandaat̄i nandapa nainj̄iho so waat̄i maaritane,” undataase.

¹⁶ Aih̄i Jisaasiho kom̄iha wihoaan̄iha sata kaundataase. “Utaaho wo nandapa awaimbipa taat̄i t̄imanataat̄i is̄hiya taahiȳhiya kom̄i nandapa aim̄i t̄imetan̄ih̄i nap̄itaat̄iw̄i p̄w̄iha nusoaas̄itaise.

¹⁷ Nahataapa nandapa t̄imetan̄ih̄i asis̄ha nandapa nandaat̄iw̄ihuraatan̄ih̄i is̄hiya aim̄i gaatisaw̄hiyaap̄i kom̄i ot̄ip̄ipat̄ihoai natausaas̄itaise, ko not̄i kiyai nandapa nahataapa aim̄i t̄imetis̄i nandaat̄iw̄i nap̄iw̄ise und̄itando.

¹⁸ Iyon̄ih̄i kiya nahatiya kom̄i gaatisaw̄hiya naas̄ika kat̄iw̄i w̄ind̄i namaap̄ito undawaatopo. Aiw̄i am̄i j̄iho sata kaundataase. ‘Osaataat̄i waat̄i wan̄i naw̄iho nunya nehon̄i wan̄i mmondand̄i nutandiyo amwihone, w̄ind̄i namaap̄ito,’ undataise.

¹⁹ Iyon̄ih̄i am̄i kap̄iho sata kaund̄itaise. ‘N̄in̄i wan̄i maasap̄iho kauho ikw̄imaind̄imw̄itaho ot̄ip̄ipat̄iho wan̄i naw̄iho nunya numwaahon̄i wan̄i nund̄i nam̄hand̄i mmondand̄iyon̄i amwihone w̄ind̄i namaap̄ito,’ und̄itaise.

²⁰ “Iyon̄ih̄i am̄i kap̄iho sata kaund̄itaise. ‘N̄in̄i wan̄i apopaati net̄i w̄irahon̄i w̄ind̄i namaap̄ito,’ und̄itaise.

²¹ “Sat̄iw̄i nahatiya kaundauh̄i ot̄ip̄ipat̄iho namasi not̄i kom̄i awais̄ihoai sat̄iw̄i sat̄iw̄i owe namaap̄ito tauh̄i namasi jap̄ih̄i nasataayo undataase. Saundih̄i an̄aan̄am̄i sat̄iho sa atisatosat̄i apowih̄i kom̄i ot̄ip̄ipat̄ihoai saundataase. ‘Wan̄i ket̄i k̄inȳi nih̄iti numb̄iw̄i aunah̄ipatam̄i daih̄ira awair̄ih̄iraat̄ihun̄i gw̄iharaahas̄inyaat̄ihun̄i daap̄i is̄hiya maip̄ihat̄ima kahapaamap̄ipa owehat̄imaisun̄i amb̄ipat̄i maip̄itahat̄imaisun̄i auh̄ir̄i maip̄itahat̄imaisun̄i am̄i nd̄iha niyotahat̄imaisun̄i numwaasi napsam̄ih̄i nisi an̄j̄it̄it̄ih̄i nandaita numwe,’ undataase.

²² Sata kaundih̄i ko ot̄ip̄ipat̄iho awais̄ihom̄i kaundis̄ha kiyat̄i owetih̄i awais̄ihoai saundataase. ‘Awais̄ihone k̄inȳi kandinḡimumwaan̄i kamwaan̄i japep̄ih̄ir̄it̄i aim̄i kiyon̄ihand̄i kand̄i an̄aan̄i is̄hiya w̄ind̄i t̄imisainje. Owetise,’ undataase.

²³ Saundih̄i awais̄iho kom̄i ot̄ip̄ipat̄ihoai j̄ihaat̄i saundataase. ‘K̄inȳi jap̄ih̄i numb̄wi daih̄ira awair̄ih̄iraun̄i am̄i osaataat̄ap̄ih̄iraam̄i naapor̄ih̄iraun̄i is̄hiyaap̄i daap̄i usonapaahiyai tar̄iwund̄ip̄i numwaasi nap̄ita numwe am̄i nisi an̄aan̄i ap̄ipaah̄i nga tisait̄ito.

²⁴ N̄in̄i sangi k̄imand̄i kasatataato. Is̄hiya nandapa nandaat̄iw̄i gaatohiȳhiya siya nisi nandapa ap̄ipaah̄i ak̄it̄in̄ih̄i masehonyaisangi w̄ind̄i nep̄i namandaapo. Owet̄itaise,’ undataase,” tat̄i Jisaasiho kiyai kaundataase.

K̄ima P̄iw̄ima Utaaho J̄ih̄i Biyat̄i Gw̄inyaat̄i Kainjat̄i Ipot̄i Jisaasihoai Nuwipinj̄itand̄ihandap̄ihaare

(Matiyuho 10:37-38)

²⁵ Wura is̄hiya taah̄it̄ihand̄i w̄ir̄isandiw̄i Jisaasihoai nuwipinj̄ai niyauh̄i Jisaasiho nepemaitat̄i kiyai sata kaundataase.

²⁶ “Utaaho wo n̄ingi nanipinja nisi ot̄ip̄ipat̄ihoemat̄itand̄i nisenda nasataahand̄i kand̄i kom̄i saniȳi sapiyaisun̄i am̄i saingo saahoyaisun̄i sanas̄ihiyaisun̄i am̄i kom̄i apwaataatisun̄i am̄i met̄ihonyaisun̄i am̄i

sawaho biyati itataman+nati bim+tand+handisuni komi maar+ho w+ndi namunyamat+ kiyaisuni ami sawahoaisuni pohipiyamat+ nehi n+ngisaah+hi komi maar+ho ap+paahi awaind+handi w+ndi namaaninyataataahi ami ko noaipati nisi ot+ipati+hoemaamat+taise.

²⁷ Iyati ko komi ipi tit+hi ataw+hati neti w+ndi tim+pw+itati ami n+ngi namaanipinjataataahi ami ko nisi ot+ipati w+ndi mmonati neti kiyati n+ngi ko w+ndi namaanimbinj+taise.

²⁸ Iyataati sahi usaati an+an+ waa+ni utaar+haan+ mihaati nuwat+handi an+mat+taati+w+ gw+nyaawaawi j+hi bindawa naw+ho napitayahora nga an+mata owemaito t+wi j+hi gw+nyaapi mmon+wi tit+hemaitaapo.

²⁹ O sahi saiwi j+hi w+ndi kamaiwi nehi top+taata yap+pateti simen+handi namasaw+ kaisaihi naw+ho owetan+hi nam+haitaapo. Nam+haasaihi is+hiya nahatiya usa mmonawa sis+p+hi+sat+wi sasat+taapo.

³⁰ 'Ise is+miya ki+miya an+an+ an+mat+taati+w+ an+matohiyaasi keti owe-maamapo,' sat+taapo.

³¹ "Iyataati ami awais+ho wo yap+patisuni is+hiyaisuni jaati bimis+ho ami awais+ho wo yap+patisuni is+hiyaisuni ja bimis+hoaisa tundandaahi ami bindata j+hi biyati gw+nyaati kaitaise. Ko komi pw+si+pi yaipa kaiwi tunn+wi yahw+nohiy+hiya 10 tausen+ kaiw+hiyaat+taise. Iyon+hi ami wom+hiya pw+si+pi yaipa kaiwi tunn+wi yahw+nohiy+hiya 20 tausen+ kaiw+hiyaisati nap+taise. Iyon+hi awais+ho 10 tausen+ kaiw+hiyaisaho n+n+ awais+ho tunn+wi yahw+nohiy+hiya 20 tausen+ kiyahiyaisoai n+n+ nga n+n+hemat+ti titi yahw+ti ipatitond+ho tati j+hi bindata mmonati gw+nyaitaise.

³² Siyati mmonati gw+nyaataati kom+hiyaisati ko nga w+ndi awais+ho 20 tausen+ kiyahiyaisahoai tiwati maapatitaahetanaahi komi tiwor+ho kaan+hi bitohon+hura y+hoan+ w+ndi timun+ha nam+hait+haawo undati is+hiya usai natausaason+hi kiya nuwi w+ndi timundaati+w+ kaund+taapo.

³³ Isi ami sik+ret+ sami wo kom+hapa nahataapai namaamataataahi ko noaipati w+ndi nisi ot+ipati+hoemaamat+taise," undataase.

K+ma P+w+ma Jisaasiho S+wi+pati Nam+hanati Sap+paami J+pa+ind+handi Owetind+handap+ Katind+handap+haare

³⁴ Jisaasiho p+w+ha wa sata kaundataase. Sap+paahi ami gaahape. Iyataahandi kandi kapaami j+pa+ind+handi owetonaahi nyahi napitaisaihi sap+paami j+pa+ind+handi j+pa+hi j+pa+itaise?

³⁵ Sap+pa siyati j+pa+ind+handi owehapa nyahi nandapaami osaataati yap+patisa ahoyaati w+ndi ah+maito. Iyaati ami maasap+ho kauhom+ ahopaisaati newa nambwaih+raati osaataati w+ndi ah+maito. Nyahi kapa nehi yotaahiyaane. Sahi p+w+ha baiwi mw+ti+pisaw+ atitaati+w+ atih+r+sahiyaatisi baiwi atiw+se," undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

15

K+ma P+w+ma Jisaasiho P+w+ha Nam+hanaha Maasap+ho Sip+si+ho Nih+r+inj+ti+handap+ Katind+handap+haare

(Matiyuho 18:12-14)

¹ Wura is+hiya is+hiyaami naw+ho gaman+ho ot+ipati kaitand+ho nehohiy+hiyaatih+ ami is+hiya maip+haiwa kaiw+hiyaatih+ komi p+w+ha atitaati+w+ Jisaasihoaapi+hi deti nasawaayopo.

² Saiwi nasauhi Parisihiyauni ami win+hapi+pa katiwunjohiy+hiyauni Jisaasihopi it+hi+ti+w+ satawaatopo. "Ki+mo utaamo is+hiya ap+paahi maip+haiwaisahiyai naisomwat+ nandapa kiyaisati maas+ nanataise," tawaatopo.

³ Satiwi katauhi kandapi Jisaasiho piwaha kima namihanaha sata kiyai kaundataase.

⁴ “Sami wo maasapiho sipisipihoho 100 kiyaho yamanati uripitohotitaise. Yamanati uripitohonihohi nehi naasohihohi nihirinidaise. Nihirinihonihohi sipisipihoho 99 kiyaho woyiha nanati wapihohi bitohonihohi naasohi nihirinjahopihohi notihohi pihitatihohi daitaise. Daapi daapi notihohi mmonatihohi numwaitaise.

⁵ Siyati daati mmonatihohi numwaatihohi netihohi komihohi ikotihahasinihohi tipwinjihohi maaritimi aunahipataahapihohi japihohi numwaasi napitaise.

⁶ Numwaasi nasatihohi komihohi anjipipihohi noaipatihohi komihiyapunihohi amihohi isihiyahohi usa aunahipatihohi naasaipitaahapihiyapunihohi gaatonihohi kiyahohi napiwihohi ahoyandaapo. Napiwihohi ahoyainjahihohi ko kiyahohi saunditaise. ‘Nisi maasapiho sipisipihoho wo naasohi nihirinatihohi aimihohi owetihohi ninihohi pihindihohi dambitihohi aimihohi japihohi numwaataayonihohi kandapihohi sahihohi ningsawihohi maasihohi maaritihohi wise,’ unditaise,” undatihohi kiyahohi kaundataase.

⁷ Iyati Jisaasiho kiyahohi saundataase. “Ninihohi sangihohi titihohi kasatataato, sikiretihohi utaahohi wo maipihohi maipihaiwahohi kiyahohi komihohi maipihaiwahohi namasihohi japihohi nepemaitihohihohi yamihapataatihohi maaritawaayopohohi. Iyataatihohi amihohi akite isihiyahohi 99 kaiwihiyahohi aimihohi titihohi gaahiyataawahohi windihohi japihohi namepemaititaitaatiwhiyapaahohi amihohi maaritawaayopohohi. Siyawaahandihohi kandihohi utaahohi itapahohi wo waatihohi maipihaiwaisahiyahohi kiyahohi amihohi maipihaiwahohi namasihohi japihohi nepemaitohiyahiyahohi siyaapihohi yamihapataatihapihiyahohi apipaahohi waatihohi aungwohandihohi maaritawaayopohohi,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Nawihohi Nihirinjahopihohi Namihanatihohi Katindihandapihaare

⁸ Amihohi Jisaasiho piwaha wahohi namihanaha satatihohi kandaase. “Amihohi apopaatihohi waatihohi nawihohi soaarindisihohi ikwimaindimwitatohohi 10 kiyatihohi isiwatonihohi otihatihapihohi nehi naasohi nihirinihonihohi kaatihohi napitaitaise? Amihohi kaatihohi norihirihohi netihohi tipotihohi anjitatihohi gwaasihohi nawotihohi tiwhaatihohi naihoatihohi biyatihohi mwitipisatihohi pihitatihohi daitaise. Daapihohi nunjatihohi nawihohi soaarindisihohi japihohi netosatihohi sandihohi mindaatihohi namihaitaise.

⁹ Siyatihohi kaatihohi mmonatihohi japihohi aimihohi netosatihohi kaatamihohi naisihiyaisunihohi amihohi isihiyahohi kaatamihohi detihohi aunahipatihohi naasaipitihohi kata bimohiyahiyaisunihohi gaatihohi numwaatihohi napiwihohi ahoyainjahihohi kiyahohi kaatihohi saunditaise. ‘Naisihiyate, sahihohi ningsawihohi maasihohi maaritihohi wise. Amihohi nishohi nawihohi soaarindisihohi nehi naasohihohi nihirinjahohi ko amihohi ninihohi wanihohi daatihohi aimihohi japihohi netaayonohohi,’ unditaise,” undatihohi kaundataase.

¹⁰ Iyatosatihohi Jisaasiho sandaase. “Ninihohi sangihohi titihohi kasatataato. Sikaiwihohi Autaahaatihohi otipipatihiyahohi yamihapataatihapihiyahohi utaahohi wo maipihohi maipihaiwahohi kiyahohi komihohi maipihaiwaatihapihohi japihohi nepemaitihohihohi asakaiwihohi waatihohi aungwohandihohi maaritawaayopohohi,” undatihohi kiyahohi Jisaasiho kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Namihanaha Waimwaahohi Wo Nihirinatihohi Owetamatatihohi Japihohi Napihohi Sapihohi Maaritaitaise Tati Katindihandapihaare

¹¹ Amihohi Jisaasiho piwaha wahohi jihatihohi namihanaha konihohi kiyahohi kaundataase. “Utaahohi wo mwaahurihohi yahurisahohi bindataise.

¹² Aihohi kurihohi komihohi mwaahuramihohi ipotihohi sapihohi saundataase. ‘Apore, kahapaamapipahohi nahataapahohi taasihohi hoaisihohi yihohi oanyangihohi tipitapaapihohi nanyamitaapihohi isiwatingihohi paapihohi ninihohi gwinyataayohohi. Saindihohi gwinyataayonihohi wihohi oanjihohi haphohi tipitapaapihohi nisapihohi haphohi wanihohi kimurahohi ningsihohi

naninye,' undataase. Aihĩ ami kurami sapĩho komĩhapa nahataapa wihĩwihoaagi mwaahurapi tipĩtapaati kuri nunyataise.

¹³ Siyati sapĩho kopĩhapa tipĩtapa numwihĩ wĩndĩ otĩhĩmetihĩ keti komĩhapa nahataapa netĩ ahoyati isĩhiyai nawĩhopĩ nunyati nawĩho netaise. Iyati ko ipotĩho nawĩho netĩ isĩsi komĩ aunahĩpati bimipata namasi yapĩpati wita kaanĩhĩ notĩ bindataise. Notĩ kapĩhĩ bindata nosasinati mĩmaipiyati nawĩho nopĩsasati iwĩrisati tĩmataise.

¹⁴ Siyati komĩ isĩwatimbĩpa nosasati iwĩrisati tĩmati owetihĩhura sati yapita jarĩho aungwohandĩ noaipasĩhĩ ko nandandĩhapa owendaise.

¹⁵ Aihĩ ko utaahe wo sati yapitaahapĩhomĩ otĩpĩpati kawitandĩ notaise. Notĩ iwinjasĩhĩ ko komĩ maasapĩho yaurĩmana iwinjaati bimitandĩ netĩ natausaasihĩ notĩ maasapĩho yaurĩmanataise.

¹⁶ Notĩ yaurĩmanati bindataati koai jaumasĩhĩ maasapĩho dipamasĩpĩpa atĩpĩpati taupwĩrĩhĩramĩ pasaaha netĩ nandandĩ gwĩnyaataise. Siyati jaumasĩhĩhandĩ kandĩ isĩhiya usa koaisĩ nandapa wapa namunyopo.

¹⁷ "Ko siyati mĩmaipiyati bimainjati ipotĩnĩhĩ biyati gwĩnyapenataati sawaho sanataase. 'Isĩhiya apĩhomĩ otĩpĩpati kawitaatiwĩ apĩho numwaasawĩhiyaahĩ nandapa nyahounjĩhĩ nanĩwĩ bimauihandĩ nĩnĩ kĩmbĩhĩ aungwohandĩ jarindĩ napwĩtandiyo.

¹⁸ Isĩ nĩnĩ kĩmbĩhĩ namasisĩ dosi nisĩ apĩhoenda naitaano. Naindĩ apĩhoai saunditando. 'Apore, Autaahaatihoaisunĩ ami gisunĩ pohĩtahandĩ maipĩhandĩ nĩnĩ kiyataayo.

¹⁹ Kĩnyĩ nĩngisĩ nisĩ maasihĩ ndĩpĩ ambĩhĩmandĩme. Kĩnyĩ otĩpĩpĩpati kahitaatiwĩ numwaahingĩyĩhiyaamataindĩhonĩnimatisanĩhĩ kĩnyĩ nisapĩ nisĩ otĩpĩpatihoe tĩpĩ nisondaape undĩtaano,' tati sawaaho kanataase.

²⁰ Siyati gwĩnyaati kanamapĩ dosisaahĩ sapĩhoenda niyataise.

"Siyati anĩpĩpĩhĩ sangĩ noaipati daihĩra kaanĩhĩ taati napihĩ sapĩho koai iwinjataati sapĩho kopĩ maarĩho tundamataise. Tundihĩ sapĩho naupwasi mwaahomĩhinĩ detĩ notĩ mwaahoai namaahatata gerundataase.

²¹ Siyati gerundihĩ mwaaho sapĩhoai saundataase. 'Apore, nĩnĩ maipĩhaiwa Autaahaatihoai poundati ami gisĩ pohĩtahaiwa kiyataayo. Isĩ kĩnyĩ nĩngisĩ maasihĩ ndĩpĩ ambĩhĩmandĩtaape,' undataase.

²² Sata mwaaho kaundihĩhandĩ kandĩ sapĩhohĩ komĩ otĩpĩpatihiyai saundataase. Nisĩ otĩpĩpatihyaate, keti apotĩhĩrĩ utaarĩhĩrĩ apĩpaahĩ gaahĩrĩ tiwatĩhaati niyohotĩhĩrĩ nuwĩ nesipĩwĩ nĩwipaapĩse. Aiwĩ ami utĩhĩrĩ gaahĩrĩ nesipĩwĩ komĩ isundĩpĩhoeti nĩwiwĩse. Aiwĩ ami atasĩhaapĩhĩ asuipati nesipĩwĩ nĩwipaapĩse.

²³ Aiwĩ ami maasapĩho kauho ambĩpatisaho gaaho nuwĩ nepĩse. Nepĩ tĩhĩwĩse ko nanaati maaritĩtĩhaawo.

²⁴ Sandĩ katotĩmandĩ apaapĩmaato. Kĩmo nisĩ maasihĩmo aimĩ napomatatiho wanĩ japĩhĩ asohoemajĩhĩto. Iyati ami ko aimĩ nihĩrĩnati owetatatiho ko wanĩ japĩhĩ usonataatiho,' unditaise. Saundonĩhĩ nandapa maasapĩho tipĩ tĩhĩwĩ nanĩwĩ komĩ mwaahopĩ maaritĩtaapo.

²⁵ "Komĩ mwaaho jĩho sura osaataati otĩpĩpati kiyataise. Kiyamapĩ japĩhĩ anĩpĩpĩhapi nasataise. Nasati anĩanĩamĩ detĩtihĩ atisataati anĩpĩpĩhapi apwĩtĩhĩrĩ ipopĩ aunĩhĩhĩrĩ katĩwĩ waipati ahiyawĩ maaritotĩhandĩ nĩnĩaaha atisataise.

²⁶ Atisataati otĩpĩpatiho woi gaata numwaati sata nunjenataise. Kĩmandĩ apwĩtĩmĩrĩ nĩnĩaamandĩ napaape?" undati nunjendaise.

²⁷ Nunjenĩhonĩhĩ otĩpĩpatiho wihoaanĩha koai saunditaise. 'Kĩnyĩ kunyĩhĩho aimĩ japĩhĩ nasati noaipasĩhĩ gapĩho maasapĩho kauho mwaaho

gaaho ambipatisaho tiwati tihataise. Iyati ko windi namopisasinati gaaho napihe,' unditaise.

²⁸ Saundonhi komi mwaaho jho sa piwa atisataati apipaahi apousama-honhi ko windi anititih niyati namindaitaise. Owe. Iyonihi komi sapihonoaipasi nasati komi mwaaho jhoai bipi piwaha napaisaatunda anjanj nandaape unditaise.

²⁹ Undonhi ko wihooanaha sapihoi saunditaise. "Kinyi mmopi gwinyaape, nini kimbhi kinaungwiha taahiwaiweti kinyi otipipatihyaamataindi otipipati kahisataayo. Saindi nini kiyataati kinyi piwaha kandingiwaiwa nemaahimat bairi atihisataayo. Saindi nini kiyohitihandapi ningisi napindi naninyapaise? Nisi naisihiyaisati nandi maarititandi maasapiho memetirisangi windi nepimaanimise.

³⁰ Saimbi ningi kamaanibi kinyi kimwaaho kimo kinyi kaha-paamapipa ikipipa numwingipipa nesoti isihya taahiyihyaami ap-waatiyaapi nosasati timati kainjati japihi napih kop kinyi maasapiho kauho mwaaho ambipatisaho tipi tihapaise,' unditaise.

³¹ "Undonhi ami sapihoko wihooanaha sata kaunditaise. 'Nisi maasihoko, kinyi asisi nahateweti kimbhi ningisapi nasisoari bindapaise. Iyataati ami kahapaamapipa nini isiwahopipa nahataapa kinyihapaare.

³² Iyataahandi kandi wani nyahi maarititahaawo. Sandi apaapimaato, kinyi kunyihoko aimi napomatatiko japihi asohoemajhito. Iyati ami ko aimi nihrinati owetatitiko wani japihi usonihawihito,' unditaise," undati Jisaasiho piwaha namihanaha kaundataase.

16

Kima Piwima Utaaho Otipipati Jatisiho Mimaipiya Kiyahopi Namihanahaare

¹ Jisaasiho piwaha kima namihanaha komi otipipatihyai sata kaundataase. "Utaaho wo kahapaamapipa asaketaho woi ahiwih komihapa nahataapa awaisomatati iwinja bimoho bindataise. Ahi so kaha-paamapipa asaketisoai usa piwaha saundawaatopo. 'Kinyi otipipati kaha-paamapipa ginjaati bimitandi awaisiho ahwingihoko kinyi otipipatiko kinyi nawihoko kahapaamapipa nahopisatasataise,' tiwaha piwaha kaundawaatopo.

² Saundauhi namati ko komi otipipati iwinjatisihoi gaata numwaati sata nunjenataise. 'Kima piwaha kinyapi satiwaha kandaui atisataayoni kinyi sandi titih akitinhi kainhandapindowo? Kinyi nisi otipipatihonimatipi nisi otipipati ninjaapi windi bimimitaini nehimasanihi namapi kinyi numbw bindapa kahapaamapipa kinyi ikwiraatih ahiyohipapaapi otipipati saindi saindi kaindi saindi ginjatataayo tipi nahataapaapi baimbi jipatipaime,' undataase.

³ "Ahi komi otipipatiko sawaho sata gwinyapenataise. 'Nisi awaisihoko komi otipipati kawisohipataatihapi nenimaitandise. Isi nini napitaitande? Nini windi anditindi nandapa yapasati namayaamaito. Isihyai nanda-paapi itundi neti nandandi sandi manyitaise.

⁴ Nisi awaisiho komi otipipati iwinjaati bimohipataatihapi nenimahonihura isihya nanimaapi nandapa nanimataatiwhandapihira daihraapi saindi saitaano ndi gwinyaitaano,' tati gwinyaataise.

⁵ "Ko siyati gwinyaataati namati isihya komi awaisihomihapa nandapa neh nepi niwinihohiyihyaapi gaatih kiyaami neh ninaasohihi niyati iwinjataise. Jhi niyati iwinjasihoi sata nunjenataise. 'Kinyi

nisi awaisihomihapa napitaimbihapa nehi nepi nanihise?’ undati nunjenataise.

⁶ Aihĩ ko wihoanĩha sata kaundataase. ‘Atipati onĩha awaisiha 100 kiyahaiwa nehi neti nanataayo,’ undataase. Aihĩ awaisihomi otipipatiho koai saundataase. ‘Kinyi nandapa nehi nepi nanhingipipaami utipihokimosi kooatĩhi 50 kiyate tĩpi bindapa keti jipatipaime,’ undataase.

⁷ Aihĩ ami kasini wo niyati iwinjasihi awaisihomi otipipatiho koai saundataase. ‘Kinyi nisi awaisihomi nandapa napitayahapa nehi nepi nanapaise?’ undataase. Aihĩ ami komiha wihoanĩha sata kaundataase. ‘Nandapa koniho witihandi ikihĩ 100 kiyahapa nanataayo,’ undataase. Aihĩ ami ko koai saundataase. ‘Kinyi nandapa nehi nepi nanhingipipaapi utipihokimosi kooatĩhi 80 kiyate tĩpi bindapa keti jipatipaime,’ undataase.

⁸ Aihĩ awaisiho otipipatiho mĩmaipiyati kaisopi maarita koai niwimaataise, ko biyati gwĩnyaasitihandi siyati kaihi mmonati gwĩnyaataato. Isi isihiya kĩmaapi yapipatambihiya otipipati ami wapa nawihaiwi kiyohitihandi Autaahaatĩhomi isihiyai daahepumapi nusatipahaahopo.

⁹ “Nini sandi kasatataato. Kĩmaapi yapĩmbatambi nawiho maipihora sahi isihiyai naisomwapise. Saisaihi sahi nawiho isiwatohiho noti owetanihura kiya sangi maaritwi nasamaasi naiwi aunahipati sahi jinjapihĩ jinjapihĩ apĩpaahiyaati bimĩtaatiwihataahesaiwisamaito.

¹⁰ Ami utaaho wo wapa maipihonya biyati itatamanati nga jatataataahi ami so awaimbĩpaisangi biyati itatamanati nga jatitaise. O ami utaaho wo wapa maipihonya biyati itatamanati napaitati minjatati neti nopĩsasati iwĩrisataataahi ami sikireti wapa awaimbĩpaisangi neti nopĩsasati iwĩritaise.

¹¹ Isi sahi kĩmaapi yapipatambihapa nawiho baiwi itatamaniwĩ minjatisaihaahi akĩpĩpa sahi jatitaitiwĩ ndi nasamitaise?

¹² Aiwĩ ami sahi usaamihapa kahapaamapĩpa wĩndi baiwi itatamaniwĩ minjatisaihaahi sawanaatapihapa sangi ndi nasamitaise?

¹³ “Utaahuri awaisururami otipipati utaaho wo nehi naasohi otipipati maisahuramihati wĩndi kamaawitaise. Wopĩ pohipiyati wopĩ maarititaise. Woaisi niwipinjata woaisi ahosumwaitaise. Sahi Autaahaatĩhomuni ami nawĩhomuni osamapĩ otipipatihiyaatimaamatitaapo,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Wĩnhapĩpaapuni Autaahaatĩho Isihiyai Iwinjaati Bimĩndĩhandapĩhaare

¹⁴ Jisaasiho saiwa siyati kaundihĩ isihiya Parisihiya saiwa atisawaawi nawĩhoai maariho waati nunyawĩhiyaasi yaiho napaapi sata katise tĩwi Jisaasihopi sisawaayopo.

¹⁵ Kiya kopĩ saiwi sisauhĩhandi kandi ko kiyai sata kaundaase. “Sahi isi kĩmiyaati isihiya sapi gaahiye titotiwĩ kiyaami ndiheti jaiwaiwi gaahaiwa kaiwĩhiyaate. Saiwi sahi kiyauhi Autaahaatĩho aimi sami omanĩtitihi maarihooatĩhi jasose. Kahapaamapĩpa wapai isihiya maariho nunyawĩ mepi autaahemwahohĩpĩpa sapa Autaahaatĩhomi ndiheti awaimbĩpaamaahe, nehihapimatataise.

¹⁶ “Autaahaatĩhomi wĩnhapĩpa Mosesiho ahaimbĩpauni Autaahaatĩhomi piwĩha atiwi nepi ausaahohiyihyaami piwĩhauni ahotimi nasati Joniho Isihiyai Baawusisihooapihindaise. Aihĩ ami suraapi Autaahaatĩho isihiyai iwinjaati bimaami naindĩhandapĩha piwĩha namasati noaipataise. Aihĩ isihiya Autaahaatĩho iwinjaati bimĩtandĩhatihĩ andĩtitiwĩ nandaawaayopo.

¹⁷ Yam+hapatuni yapipatuni owendaahandi kandi win+hapipa apipaahi maipihonjisangi windi owemetitaise. Owe, kapaanhi ahotim nutaise,” unda Jisaasiho kiyai kaundataase.

*Namaatinohitihandi Nepi Nopisasohtihandapahaare
(Matiyuhu 5:31-32, 19:9; Maakho 10:11-12)*

¹⁸ Jisaasiho ami kiyai piwaha wa sata kaundataase. “Isihiya usa apaatiyai jih nepi wirapawi ami kiyai namaposawi asiyyihyai jhaati nepi wirahotihandi sandi kiyaami namaatinohitihandi nepi nosasawaayopo. Iyataati ami itapaati waati jihura warho namahonhaati nehi bimonhi utaahe wo neti kaati wirataataahi so utaaso namaatinohitihandami win+hapipa neti nosasataise,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Utaaho Nawho Kahapaamapipa Asaketahopuni Rasarusihopahaare

¹⁹ Jisaasiho ami piwaha wa namihanaha kiyai sata kaundataase. “Utaaho wo nawho kahapaamapipa asaketaho uti apotihiri watipihapa apipaahi sanahiwetati gaahapaahih niyoti nipaati ami nandapa apipaahi gaahapa jipiyahapaahih asisi nahateweti nanati bisondaise.

²⁰ Aih ami utaaho wo nawho kahapaamapipa apipaahi oweho asaaha komi ambipateti gaamati asaataho Rasarusiho nawho kahapaamapipa asaketahomi deti maasometeti bindataise.

²¹ Bindataati kahapaamapipa nawho asaketaho nandapa nanataati pwisatisiha dipamasipipai ami naumbwinjipipa ganioaasinapi timahiyati yatih ahotimipa neti nandandi gwinyataise ami suhiri komi asaahaiwaatih nuwitihandi.

²² Siyati ko kahapaamapipa oweho bimainjati napomasih Autaahaatihomi enjerihya otipipatihya yam+hapataatih bimohiyihya napiw koai numwaasi naiwi yam+hapataatih Abiraahamihomihini deti ah+wisauhi bindataise.

Aih ami utaaho nawho kahapaamapipa asaketahoisangi napomasih yamwaawaayopo.

²³ Aih ko noti aunahipa maipihata naanjhandi nepi bimohipipih ambipati apipaahi awaindihandi yaawihandi neti bindataise. Bindata naingati jata Abiraahamho kaanhi Rasarusihoai komihini deti ah+wisatosati bimih iwinjataise.

²⁴ Iwinjatosati ko sata kandaase. ‘Apore, Abiraahamihone kinyi nisapi maarho asipaimi. Asipaimbi Rasarusihoai nepi natipusoaaase ko noti komi ikwiri oseteti boyatesi nasati nisi omasihaisi wonji binimahiwito nin kimbihisi sihaapih ambipa yaasihandi neti nehosisono,’ undataase.

²⁵ “Sata ko kaundihandi kandi ami Abiraahamihomihaha wihooanaha koai saundataase. ‘Nisi maasihone kinyi sangi napopi bindapaapi nawho kahapaamapipa gaahapa pihitipi isipi bimingitihandapi gwinyapeme. Kimo Rasarusimo jihura mimaipiyati ketinjahore. Aih ami wani kinyi yaasahandi nepi nehosinihi ami ko komi maarho biya wwinjih maaritahi wani bindataise.

²⁶ Iyataati ami nyamuni kinyuni mataapipih kimandi gwaahorihiri apipaahi baahi timbwaapwandihandi ahendaise. Isi isihya kimbihisi kimihoaanapihya kimiri gwaahorimiri windi nehimwaapi sangisenda windi namaapitaapo. Iyonhi ami sihoaanapihya isihya kimiri gwaahorimiri nehimwaapi kimihoaanapi windi namaapitaapo, apipaahi owetitaise,’ undataase.

²⁷ “Aih ami ko nawho kahapaamapipa asaketaho saundataase. ‘Apore, Abiraahamihone, siyonaaraahi namapi kimo Rasarusimoai nepi japihi natipusoaaase, ko japihi nisi apihomi aunahipataahapi nuto.

28 Sandi apaapimaato nisi nihoarisa ikwi wihitiritahiya anjipipihimow Rasarusihoai natipusoaasisamihiko notikiyai ausaati kaundonihikiyai atiwi gwinyaapi bimambiwikimbihimbipa yaasimbimbihapwindi nisataiwinamaapitaatiwo,' undataase.

29 Aih Abiraahamihomihawihooanjihakoai saundataase. 'Autahaatihomipiwihamosesihouni amisihiya Autahaatihomipiwihatiwipewi ausaahohiyihiyaunipiwihatiwipipatipaiwihahiyohiwaiwayaihaiwahaondaise, mmoniwatiwinaitaapo,' undataase.

30 Undihiko nawihokahapaamapipa asaketisihosaundataase. 'Owe, apore Abiraahamihone, utaahowo napomatatihojapihinepasi notikaundonaahi kiya atiwi kiyaami maipihaiwakiyohiwaiwanamasi japihinepemaitaapo,' undataase.

31 "Sata ko kaundihihandi Abiraahamihokomihawihooanjihakoai saundataase. 'Piwihamosesihohaisihauniamisihiya Autahaatihomipiwihatiwipewi ausaahohiyihiya piwihakatiwipipatipaiwihahiyohihauniwindi baiwihatihomisawaawaahiaminaasikati kaiwisihiyanapopinepasi nuwikaundisaihihawindi baiwihatihomaawitaapo,' undati Abiraahamihokoai kaundataase," tati Jisaasihokomiotipipatihiyai piwihanamihanaha kaundataase.

17

Kima Piwima Maipihaiwaapunigiwunyaahohitihandapuniotipipatapunijisaasiho Katindhandapahaare (Matiyuhu 18:6-7, 18:21-22; Maakho 9:42)

1 Jisaasihokomiotipipatihiyai sata kaundataase. "Kahapaamapipakaiwetapi sihiya maipihaiwakaितातिwihaiwaahiaminoaipaitaise. Iyataahandi kandiamitaaahosihiyai maipihaiwakaितातिwihaiwanunjiso soai apipaahi yaawihandi awaindihandi nusoaipahonhinaito.

2 Isihiya kimiya nisapi g'nunyaahohiyihiyaami wo komikaindhandi mmonataati maipihandi kiyonaahi utaaahomaipihaiwakaितातिwiniunjatikaishominaahindihooapihinawihawaisihanaanjihawirihirawirapidurihiraatihinesuwipise.

3 Isi amisangisangi siyahaiwawiwakaitaawi amibaiwijaawo.

Amikinyitaaahokinyinaisihowo gi maipihandi kahisonaahikinyikoai saundipi sandimaipihandi kamaimewundipi itihunde. Saimbitihundisamihiko japihinepemaitonaahikomimaipihandikinyinepumape.

4 Iyataati amiko gi asisihanaasetihikwi wihitiritanihiwihiniramiyahuri 7 kiyahaiwetimaipihandi kahisatosati amii 7 kiyahaiwetijapihinasati sahitati nini maarihواسيپايندي nepemaitataayo hitonaahikinyikomimaipihandinepumape.

5 Aih amikomiotipipatihiyawaisihoaisaundawaatopo. "NyahAutahaatihopigiwunyaahohitihandinepikinyi anditinyaipi watipinyamapi amawaati awaindepinyamape," undawaatopo.

6 Aih amiwaisihokomihawihooanjihakiyai saundataase. "Samigiwunyaahohitihandi apipaahimaipihonjipati katami ambipati masitetihandami yandipihomatiyahamwaanigiwunyaawaawikimati ipimatisisaundiwi, 'kinyi ipimatanikinyi tambatihiri damipatisapinawotipi numbwidurihiraatihiyapwitinde,' undiwi kaundisaihi samipiwihaatisisatikireti kaitaise.

7 “Iyataati ami sami wonji kinyi otipipatiho osaataati nandapaapi yapipati yangipasati ami kinyi maasapiho sipisipihho ginjaati otipipati kahisati bitonjati aimi asahataahuraatanhi anjipipihapi nasonhi komi awaisihonji koai saunditaino? ‘Kinyi keti apaipi nambi kimbihhi ganhomihin bindapa nandapa nanime unditaino?’

8 Owetitaise. Nehi saunditaise. ‘Kinyi nandapa tihipi timane. Aimbipotihipi niyopi nandapa noaapi numwitaatiwihiri niyopi nandapa noaapi nesimbo. Nesimbini misamihhi nini jihhi waapoho nandapa nandi owetanhi ami kinyapihapa ipoti nandaapo,’ unditaise.

9 Otipipatiho awaisihomi piwaha atiwisati komi kaundimumwaanji kiyati owemahonhi awaisiho otipipati kinyi nga kiyapaini gaahone unditaiso. Owetitaise.

10 Iyataati ami sangisangi sikiyati sikirete. Ami Autaahaathiho sangi wapa kaiwise satimbipa nahataapa kasatiwaiwa kaiwi kasatipata-mataiwi owemaposawi ami sahi satiwise. ‘Nyahi otipipatihiyaanini gaahiyaaninimahe. Sandi nyahi kiyohitmandihhi titihhi nyami otipipati nehikiyahaayo,’ titaapo,’ undati Jisaasiho komi otipipatihiya aposerihiyai kaundataase.

Kima Piwaha Jisaasiho Isihya Ikwimaindimwihahiyai Asaaha Pisapipa Nemwasitihandapahaare

11 Jisaasiho Jerusaremihandahapi taati notaise. Notaati Samariyaahandamuni Garirihandamuni yatetetihira notaise.

12 Noti ko aunahipati wita taati noaipasihhi isihya usa asaaha pisapipaisahiyai ikwimaindimwi napwi koaisawi nutanawaayopo. Nutanawi kiya onihhi wonji bitotawaayopo.

13 Saiwi bitotawa kiya satiwu, “nyangi nyainjatingihonji Jisaasihone, kinyi maarho nyapi tihitane,” tiwi kaahaatawaatopo.

14 Satauhi Jisaasiho kiyai usonataati ami kiyai saundataase. “Sahi nuwi parisihiyai isihyaapi Autaahaathihoai piwawundiwu nandapa tihiwu koai waamaindumapi dipumanihohiyihiyai nunjanuwise,” undataase. Saundihhi kiya taawu daihira niyauhi kiyaami asaaha pisapipa keti kuraanhi owesoendaise.

15 Aihhi kiyaami nehhi naasohi mmotinataati komi asaaha pisapipa owetihhi japihi nasati ko waati kaahaatati maaritati Autaahaathihomi ambipati mepi autahemwataise.

16 Iyati ko deti Jisaasihomi utatototi atotipiwesati ndimaahomwaanji yapipateti mati timahiyati ahondaati koai gaahone gaare undataase.

17 Aihhi Jisaasiho sandaase. “Isihya ikwimaindimwihahiyai nini kiyaami asaaha pisapipa nemwahoni kiya ikwi naasairitihhi wirami murimuritahiya (9 kaiwihiyai) maahitihe?”

18 Kimo utaamo Judaahomahe, owe. Nehi koai wapihapihohihhi sawaho Autaahaathihoai kinyi gaahone gaare unditandi japihi nasataiso?” daase.

19 Satatosati koai Jisaasiho saundataase. “Kinyi nisapi ko nisi asaaha pisapipa nga nenimaitaise tipi ginunyaahingitihanda kinyi asaaha pisapipa owesendaisi dosi numwe,” undataase.

Kima Piwama Parisihya Jisaasihoai Saundiwu Autaahaathiho Nasati Napiyatit Iwinjaati Bimitaise Undohitihandapahaare

(Matiyuhu 24:23-28, 37-41)

20 Isihya Parisihyaami usa Jisaasihoai satiwu piwaha nunjenawaayopo. “Autaahaathiho isihiyai iwinjaati bimindihandi maahiwura noaipaitaise?” undiwu nunjenawaayopo. Aihhi komiha wihoaanaha kiyai saundataase.

“Autaahaat̄ho is̄hiyai iwinjaat̄i bimind̄hand̄i w̄t̄i suwipatisa noaipahon̄h̄i is̄hiya sat̄iw̄i ‘sande’ t̄iw̄i kiyaami nd̄ihaara w̄ind̄i mondaapo.

²¹ Aiw̄i kiya w̄ind̄i samaat̄itaapo, ‘k̄imb̄h̄i k̄imande m̄ihihooan̄j̄i m̄ihande,’ t̄iw̄i w̄ind̄i kamaat̄itaapo. Autaahaat̄ho is̄hiyai iwinjaat̄i bimind̄hand̄i aim̄i sam̄i ot̄ihap̄h̄i am̄i sam̄ihet̄i ahondaise,” undataase.

²² Iyat̄i am̄i Jisaasiho kom̄i ot̄ip̄pat̄ihiyai sata kaundataase. “Sah̄i ipot̄i wura noaipahon̄h̄i gw̄inyaitaat̄iw̄ihand̄i nep̄i gw̄inyaawaaw̄i N̄in̄i Is̄hiyaami Saahon̄in̄i J̄ihon̄is̄i asis̄iha nap̄itand̄ihaiwaami wa noaipahon̄h̄i mmondaat̄iw̄i maaritawaahand̄i kand̄i sah̄i w̄ind̄i mondaapo.

²³ Iyataat̄i sura is̄hiya sangis̄i sasat̄itaapo. ‘Is̄hiyaami Saaho J̄iho m̄ihap̄h̄i m̄ihore, k̄imb̄h̄i k̄imore,’ t̄iw̄i kasatisaih̄i sah̄i kiyaami p̄w̄iha w̄ind̄i at̄ihomaawiw̄i am̄i kap̄ih̄i ŋuh̄iti namuwise.

²⁴ Sah̄i k̄inap̄ipaap̄i aim̄i mmoniw̄i gw̄inyaap̄hiyaate. K̄inap̄ipa k̄inapinataat̄i yam̄ihapataat̄ih̄i nahataap̄h̄i nausainj̄ih̄i mmoniw̄ihiyate. Is̄i N̄in̄i Is̄hiyaami Saahon̄in̄i J̄ihon̄in̄i nis̄i asis̄ihet̄i s̄ik̄iret̄i s̄ik̄aind̄i k̄inapaahin̄im̄i napisan̄h̄i am̄i is̄hiya nahatiya ninjaitaapo.

²⁵ Iyataahand̄i kand̄i is̄hiya wan̄i k̄imuraahiya nisap̄i ap̄ipaahi pohipaiw̄i ahos̄in̄imasaih̄i n̄in̄i yaas̄ihand̄i j̄ih̄i naito.

²⁶ “J̄ih̄i Nuwaahom̄ihura is̄hiya kiyoh̄ipatamataiw̄i N̄in̄i Is̄hiyaami Saahon̄in̄i J̄ihon̄in̄i nap̄itandaisan̄ihura is̄hiya naas̄ikat̄i kaitaapo.

²⁷ J̄ih̄i sura kiya nandapa am̄i waapoho nan̄iw̄i am̄i us̄hiya as̄hiyai nep̄i w̄irap̄i namaat̄in̄iw̄i kiyaan̄ih̄i kaim̄i nuw̄i Nuwaaho sip̄ihandot̄i nandaasurandaise. Aih̄i am̄i wipati wip̄wat̄i it̄inamb̄tinati dur̄ih̄iri aungwohand̄i nimaanati dot̄i is̄hiya kiyais̄in̄ih̄i net̄i nawatisati tiwati owemase.

²⁸ “Iyataat̄i am̄i Rot̄iho bimisuraisangi naas̄ikat̄i saiwi kiyawaayopo. Kiya nandapa waapoho nan̄iw̄i am̄i usai kahapaamap̄ipa nunyaw̄i naw̄iho nep̄i am̄i nandapa niyamap̄i an̄aan̄j̄i an̄imat̄iw̄i saiwa kaiw̄i neh̄i nan̄ihaiw̄i wapa namaanyoaipaitaiso t̄iw̄i bindawaayopo.

²⁹ Saiw̄i kiya bimauh̄i Rot̄iho aunah̄ipati Sotom̄ihand̄i namasi asis̄iha nais̄iha ket̄i sis̄iha wat̄ip̄iha yam̄ihapataat̄ihap̄i wipati wip̄wipatamatiyati t̄imahiyati is̄hiya nahand̄i t̄ihat̄i owemase.

³⁰ Is̄i am̄i N̄in̄i Is̄hiyaami Saahon̄in̄i J̄ihon̄in̄i asis̄iha napisan̄ihuraisangi s̄ik̄iyati noaipaitaise.

³¹ “Asis̄iha set̄i utaaho wo kom̄i ik̄ip̄ipa an̄it̄it̄ih̄i ahusotan̄ih̄i an̄itaupwataat̄i bimis̄iho kom̄i ik̄ip̄ipa naitand̄i noaat̄ipati an̄it̄it̄ih̄i w̄ind̄i nam̄indaane. Am̄i s̄iri k̄iret̄i utaaho wo kom̄i osaataati bitos̄iho an̄ip̄p̄ihap̄i jap̄ih̄i w̄ind̄i namone.

³² Sah̄i Rot̄ihom̄i apwaataati nusoaipas̄it̄ihandap̄i gw̄inyaap̄ise.

³³ Utaaho wo kom̄i itataman̄inat̄i bim̄itand̄ihandapaah̄ih̄i gw̄inyaataati kand̄i an̄it̄isati is̄iwatataataah̄i am̄i kand̄i ko is̄iwatind̄ihand̄i owet̄it̄aise. O am̄i utaaho wo nisapimaton̄ih̄i ko itataman̄inat̄i bim̄itand̄ihand̄i namataataah̄i kand̄i namas̄it̄ihand̄i owemetati biyat̄i kand̄i ahusot̄it̄aise.

³⁴ N̄in̄i sangi k̄imand̄i kasatataato. Sura Is̄hiyaami Saahon̄in̄i J̄ihon̄in̄i napisan̄ihura utaahuri det̄i t̄imaamait̄im̄i nanopotisaih̄i Autaahaat̄ho woai numwaataat̄i woais̄i nam̄ihaitaise.

³⁵ Am̄i apop̄ipuri wapuri kaat̄iha b̄iret̄ihand̄i t̄ih̄itaat̄im̄i taami waat̄ipati p̄iraawaaho sanyoaim̄i namasisaih̄i Autaahaat̄ho waati autaahi numwaata waati nam̄ihaitaise.

³⁶ Iyataat̄i am̄i utaahuri wuri osaataati bitos̄ih̄i Autaahaat̄ho woai numwaataat̄i am̄i woai nam̄ihaitaise,” undat̄i kiyai kaundataase.

³⁷ Sata ko kaundihi komi otipipatihiya atisawaawi kiya satiw koai nunjenawaayopo. “Awaisihone, saiwa satipi katingiwimaiwa maahiwapihi noaipaitaise?” undiw nunjenawaayopo. Iyauhi Jisaasiho kiyai wihoaanaha sata kaundataase. “Itapi ahotimbipihi jurho nasati ahoyanataise,” undataase.

18

Piwaha Kima Namihanaha Apopaati Osinihaati Utaaho Awaisiho Piwaha Atisati Neti Tipitapaati Mmosihopi Ningisi Anditinipe Tindihandapihaare

¹ Jisaasiho komi otipipatihiya windi pohimaiwi gaapipati namaamhaapi nasisoari kiyaanihi gaapunditaatiwihandapi nunjaha namihana piwaha satati kaundataase.

² “Aunahipa wita utaaho wo piwaha atisati neti mmonati tipitapaaho bindataise. So utaaso Autaahaatihopi windi yamaayahore. Iyati ami isihyaapi windi maarimitati pohipiyaumwahore.

³ Aih ami sati aunahipiti naasaipita itapaati waati osinihaati bindataise. Saati nahatewet noti awaisiho piwaha atisati neti mmonati tipitapaasihoi saundatoaandaahaate. Nisi tiworisa nepi ningisi nanopisasiataatiwiyowi kinyi ningisi anditinipi nisi piwaha titihepinimape undatoaandaise.

⁴ Iyataati so utaaso piwaha atisati neti mmonati tipitapaasihoi so jih pitati kaundiwaiwet atisati windi keti titihemwaamahore. Siyahosi ipotinihi ko komi omanjitihi siyati gwinyaataise. ‘Nini Autaahaatihopi windi yamaindi ami isihyaapi windi maarimititihoniniso.

⁵ Iyataati kimaati apopi osinimaati ningisi kaatinih pohirindimi naisi namati nini kaatami piwaha anditiwiti titihemwaitaano. Nini titihemwaamasanihi kaatinih japihi japihi nasati ningi pohirindimi notoasonih ningisi apipaahi ponditaiso,’ nnati sawaho kanataase,” undataase.

⁶ Iyatosati Awaisiho kiyaisi ami sata kaundataase. “Piwaha sa awaisiho piwaha atisati mmonati neti tipitapaasihoi maipihopiha sahi aimi atisawaayopo.

⁷ Isihya Autaahaatihoi nisihyaimatito tati aimi ahwisawihya nasisoari apatihuni otapihaatuni Autaahaatihoi nyatatamanipi anditinyaipe undiw kaundimi naisih Autaahaatihoi kiyai atihomaawisati anditimaawiwitaiso? Ami ko sahapo tati atiwisataahandi kandi jaati bimaami nutaiso? Owe, ko windi siyati kamaitaise.

⁸ Isi nini sandi sangisi kasatataato. Ko keti kiyaisi atiwisati anditiwitiwitaise. Iyataahandi kandi Isihyaami Saaho Jihoi kimaapi yapipatambi japihi nasataahura isihya kimaapi yapipatambihya taawi kiya sura gwunyaasaih nasati usondaindihoi?” undati kiyaisi kaundataase.

Parisihopuni Nawihoi Taakasihandi Nesihopihare

⁹ Isihya usa titih sawanaapi nyahi titih gaahiyaanini ainahiyihyaane, o isihya usahi apipaahi maipihyaare tiwi gwinyaahohiyihyaapi piwaha namihanaha Jisaasiho sata kandaase.

¹⁰ “Utaahuri wuri gaapunditaatimi Autaahaatihomi anihandi awaindihandaatihapi nomaise. Kurami wo Parisihore. Aih ami wo nawihoi taakasihandi nesihore.

¹¹ Aih Parisihoi not bitonda ko sawahopi sata gaapundataase. ‘Autaahaatihone, nini usaamatimaindihoninithi gisi gaare hitataato. Isihya usahi isihya usaamihapai maarho nunyaw ikowinwi nusepi ami

maipihaiwa titimetahaiwa kaiwi ami kiyaami warisai apwaatiyai namasi namaatinhohiwaiwa nepi japihi nopisasinawaayopo. Iyataahandi kandi ninisaindihoninimaahe. Aindi ami ninis kimo utaamo nawiho taakisihandi nesihomataindihoninimaahe.

¹² Aindi ami Saararehiri nahataarami asisiha yataireti nandapa waapoho onaindi bindataati gaapunditihonine. Aindi ami nawiho kahapaamapipa ninis nehohipipa titihi kamwaanji nanimitaatiwe tingimumwaanji kamwaanji kinyi otipipati kaitandihapa nahinyatihonine, tati gaapundataase.

¹³ Aihis ami nawiho taakisihandi nesihon mihon naingaati yamihapataatihis windi minjati komi mihon kiwopopi wiwati ami goitaiti bitonda sata gaapundataase. 'Autaahaatihone ninis apipaahi maipihaiwaisahoninisis kinyi nisapi maariho tihitane,' tati gaapundataase.

¹⁴ "Ninis sangisi sandi kasatataato. Utaaho nawiho taakisihandi nesihonai Autaahaatihon kinyi utaahonji ainahihonji gaahonji titihone undataase. Saundihis ko komi anjipihapji japihi notaise. O woaisaahi windi ainahihonji titihone mundise, owe. Utaaho wo sawaho gaahoniso tati naimaatisihonai Autaahaatihon neti koai ipihatitaise. O ami utaaho wo maipihoniso tati ipatisanihonaahi koaisi Autaahaatihon neti autahemwati kopji maarititaise," tati Jisaasiho kiyaisi kaundataase.

Metihonyai Jisaasiho Mitihooatihis Ikwiri Ahiwisati Gaahandi Numwindihandapihaare

(Matiyuhon 19:13-15; Maakihon 10:13-16)

¹⁵ Isihiya usa kiyaami metihonyai Jisaasiho komi ikwiri konyaami mitihooatihis ahiwitotiwis numwaasi kooapihi nasawaayopo. Saiwis kiya metihonyai numwaasi nasauhi komi otipipatihia kiyai itihundawaatopo.

¹⁶ Itihundauhhandi kandi Jisaasiho 'metihonya ningisenda napiwise,' undati konyai numwaataati sandaase. "Sandi katohitimandis apaapi maato. Autaahaatihon isihiyai iwinjaati bimaami naindihandis setahiyaamatiyahiyaapihande.

¹⁷ Ninis akitinihis sandi kasatataato. Utaaho wo metihonyaamatiyahamwaanji kiyati Autaahaatihon isihiyai iwinjaati bimaami naindihandis maaritaiti nametaataahi kandaatihis windi namindaitaise. Apipaahi owetitaise," undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Mitihon Kahapaamapipa Asaketahopihare

(Matiyuhon 19:16-30; Maakihon 10:17-31)

¹⁸ Awaisihon mihon wo Jisaasihoais sata nunjenataise. "Katipinyasingihonji gaahone, ninis ninapitiyataatinihis asohonimandis nasisoaari koninihis bimitandihandis naitande?" undati nunjenataise.

¹⁹ Aihis ami Jisaasiho wihoaanjaha koai saundataase. "Ningisis napaapi gaahone dise? Isihiya gaahiya apipaahi owe. Autaahaatihon naasohis sawaho gaahore.

²⁰ Winihapipa satati ahotimbipa kinyi aimi mmonipi gwinyaapihone. Kinyi kinyi namaatinhingitihandis nepi namopisapi womihaatisapi namope. Kinyi isihiyai windi timaamape. Kinyi windi ikomaanime. Kinyi isihiya usaapi siyawaayopo tiji jaipitipihaha kamaatime. Kinyi kinyi kinyi gapiyaami piwihaha baimbis atiwimbis kapurami kahatisaihahapa napaitipi kaime tati winihapipa ahondaise japepihiritaatiwo," undataase.

²¹ Aihis ami utaaso wihoaanjaha sata kaundataase. "Ninis sangi metihonjanihuraapi saiwa winihapimaiwa atindi neti japepihiriti bimaami napiti wani kimurandaise," undataase.

²² Aihĩ Jisaasiho komĩ pĩwĩha sa atisataatĩ amĩ komĩha saundataase. “Ye kinyĩ nga kiyapaahandĩ kandĩ wĩndĩ saimbĩ kaitaapĩhandĩ nehĩ naasaindĩhĩ yahandisĩ kandĩ kinyĩ wĩndĩ kamaise. Isĩ kinyĩ numbwĩ kinyĩhapa kahapaamapĩpa ikĩpĩpa isĩwatingĩpĩpa nahataapa isĩhiyai nunyapĩ nawĩho nepe. Ikĩpĩpaapĩ nawĩho nehingĩho isĩhiya nawĩho kahapaamapĩpa owehiyai tipĩtapaapĩ nunye. Kinyĩ saimbĩ kiyapaapaahĩ gaahaiwa yamĩhapataatĩhapĩhaiwa pĩhĩtĩpĩ naitaise. Isĩ kinyĩ nambĩ nĩngi nanipinje,” undataase.

²³ Undihĩ ko sa pĩwa atisataatĩ komĩ maarĩho ambĩpatĩ naanawisataise amĩ ko nawĩho kahapaamapĩpa asaketahoso.

²⁴ Jisaasiho koaisĩ usonataatĩ koaisĩ apĩpaahĩ naanawisaho bitosĩhĩ ko sandaase. “Isĩhiya nawĩho kahapaamapĩpa asaketahiya Autaahaatĩho isĩhiyai iwinjaatĩ bimaamĩ naindĩhandaatĩhĩ nandaitaatĩwĩhandĩ apĩpaahĩ owetĩtaise.

²⁵ Iyataatĩ maasapĩho kamerĩhandĩ jaatĩhĩramĩ mupwĩrinyinjaatĩhĩ nga nandaahonĩhandĩ kandĩ utaaho nawĩho kahapaamapĩpa asaketaho Autaahaatĩho isĩhiyai iwinjaatĩ bimaamĩ naindĩhandaatĩhĩ nandaitandĩhandĩ apĩpaahĩ owetĩtaise,” tati kandaase.

²⁶ Aihĩ isĩhiya kapĩhĩ bitohoyĩhiya sa pĩwa atiwasawĩ satawaatopo. “O siyonaahĩ isĩhiya diya nĩnapitaiwĩhiya asiyaimatĩwĩ kiyaanĩhĩ nasisoari bimitaapo?” tawaatopo.

²⁷ Aihĩ Jisaasiho saundataase. “Kĩmandĩ katohĩtĩmandĩ utaaho wo kamaitaise, owe. Autaahaatĩho sawahohĩ kiyonĩhĩ nga noaipaitaise,” undataase.

²⁸ Aihĩ amĩ Pitaahomĩha Jisaasihoai saundataase. “Atime! Nyahĩ nyamĩ aunahĩpĩhaiwaunĩ amĩ nyamĩhaiwa kahapaamapĩhaiwa namawaamapĩ gisĩ nangipinjahaayo,” undataase.

²⁹⁻³⁰ Aihĩ amĩ Jisaasihomĩha wihoaanĩha kiyaisĩ saundataase. “Nĩnĩ sangi akĩtĩnĩhĩ sandĩ kasatataato. Isĩhiya nahatiya Autaahaatĩho isĩhiyai iwinjaatĩ bimindĩhandapimatĩhĩ amĩ kiya kandaatĩhĩ nandaitaatĩwĩ gwĩnyaawaawĩ namapĩ kiyaamĩ anĩhaiwaisunĩ apwaatiyaisunĩ saingosaa-hoyaisunĩ sanĩsapiyaisunĩ mwaaya maatiyaisunĩ namawaawaahĩ kandapĩ wanĩ kĩmura kiya yapĩpataapĩhĩ bimohurĩmura wihoaanĩhapa kahapaamapĩpa taahĩpĩpa kiya jĩhĩ isĩwatohĩpĩpai nusatĩpĩhaahapa Autaahaatĩho numwĩtaise. Nunyatati amĩ jĩhaatĩ ipotĩhura asisĩha ipotĩha noaipahonĩhura kiya asiyaimatĩwĩ nasisoari bimitaatĩwĩhandĩ nunyonĩhĩ naitaapo,” undati kiyai kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Napwĩtandĩhandapĩ Kasĩnĩhandĩ Mairĩmanda Katĩndĩhandapĩhaare

(Matiyuhũ 20:17-19; Maakĩho 10:32-34)

³¹ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiya ikwĩmaindĩmwĩtihĩ yahurĩtahiyaaisaahĩhĩ numwaasi yandĩhĩ bitotawa kiyai sata kaundataase. “Sahĩ atiwiise! Nyahĩ wanĩ taawaati Jerusaremhandaahapĩ niyahaayo. Isĩhiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonisapĩ Jĩsihura isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwi nepĩ ausaahohiyĩhiya pĩwĩha katĩwĩ jĩpatĩpaiwĩ ahiyohĩhaamĩ akĩpĩpa ausaimanĩnati noaipaitando.

³² Kiya koai nepĩ isĩhiya Judaahiyaamĩ dawaataatapĩhiyaamĩ ikwĩraatĩhĩmaitaapo. Kiyaamĩ ikwĩraatĩhĩmasaihĩ kiya koai sisĩpundĩwĩ mĩmaipĩwiwĩ maahoaipupwĩmaitaapo.

³³ Aiwî ami kiya koai mwîtipatisahapaara mupwî tiwisaihi napwîtaise. Saiwî tiwisaihi napotatihandi kandi asisîha mairîma saniyonîhi ami japîhi nepaitaise.”

³⁴ Sata ko kaundihî komî otîpîpatîhiya atisawaahandi kandi kaami tanyaaha noasandihî ami kiya kaapî baiwî gîmunyaapî namusesîpainje. Owetise.

Kîma Pîwîma Utaaho Wo Ndîha Niyotaho Itîndoaatahoai Jisaasiho Netî Nursorîhaasîthandapîhaare

(Matiyuho 20:29-34; Maakîho 10:46-52)

³⁵ Jisaasihotihî komî otîpîpatîhiyaatihî aimî aunahîpatî Jerikohanda noaipaitaahetihîhura utaaho wo ndîha niyotaho daihîraamî mangîrainî bindataatî wapa wapaapî itunda nunjenatî bindataise.

³⁶ Aihî ko ndîha niyotisîhoai isîhiya nusatîpapîrauhî kîringîringapa atisataatî napindî noaipasîhi nanîtipapîrauhî atiso ndaase.

³⁷ Aihî kiya koai saundawaatopo. “Nasaretîhandaahapî Jisaasiho kîmo taatî napihe,” undawaatopo.

³⁸ Aihî ko ndî niyotisîho waatî kaahaata sandaase. “Jisaasihonî Daawitîhomî Mwaahonje, kînyî nisapî maarîho tîhîtane” tatî kaahandaase.

³⁹ Aihî isîhiya jîhî taawî nasohiyîhiya koai kînyî satîpî kamaatîme namîhaape undîwî itîhundawaatopo. Satîwî itîhundauhîhandî kandi kohî waatî waatî kaahaata sandaase. “Daawitîhomî Mwaahonje, kînyî nisapî maarîho tîhîtane,” tatî kaahandaase.

⁴⁰ Aihî Jisaasiho jaatî bitonda so gaatisoai numwaasi nîngisaapîhi kîmbîhi napîwîse undataase. Aihî ko Jisaasihoaapîhi detî naihi Jisaasiho koai saundatî nunjenataise.

⁴¹ “Nîni gisî napitîhitandî nisapî kînyî gaatise,” undatî nunjenataise. Aihî ami komîha saundataase. “Awaisîhonje, nîni nisî ndîha nanorîhaatonîhi nga baîndî jaitandîto?” undataase.

⁴² Aihî Jisaasiho koai saundataase. “Kînyî ndîha nangorîhaatonîhi baimbî jase, kînyî nisapî satîpî ko nga nisî ndîha netî nanorîhaitaise, tîpî gînunyaahingîtîhanda kînyî ndîha nangorîhaatatise,” undataase.

⁴³ Aihî ketî kuraanîhi komî ndîha nursorîhaatihî nga japîhi biyatî jataise. Ko biyatî jatî Jisaasihoai nîwîpinjai notaatî pîhîtatî maaritatî Autaa-haatîhoai gaahonje gaare undatî komî ambîpatî mepî autaaahemwataise. Aihî ami isîhiya sandî siyatî noaipasîhi mmonawaawî ami kiyaisangi Autaaahaatîhoai gaahonje gaare undîwî komî ambîpatî mepî autaahep-umawaayopo.

19

Kîma Pîwîma Sakiyaasihopîhaare

¹ Jisaasiho notî aunahîpatî Jerikohanda noapatî katî aunahîpitaatihî taatî notaise.

² Naihi sapîhi aunahîpita utaaho wo bindataise komî ambîpatî Sakiyaasiho. So utaaso isîhiya nawîho takisihandi nehohiyîhiyaami jîhimainjîhoe. Iyataatî ami so nawîho asaketahore.

³ Isî ko Jisaasiho napitetahoe tatî iwinjaito tataihî isîhiya wîrisandiwî nasawa nisapuhauhî Jisaasiho sore tatî wîndî biyatî mausose. Iyataatî ko apîpaahî masîhonjî nuhonyonjîndaatî isîhiyaamîhatîhapî mbatatî wîndî mausose.

⁴ Aihî ko Jisaasihopî daihîra kîmîra napîtaiso tati gwînyaataati ko jîhî naupwasi niyati ipati wîtetî katetapî daahepiwati Jisaasihoai ko iwinjaito tati yamwaataise.

⁵ Aihî Jisaasiho niyati Sakiyaasiho bitosîpîpîhî noaipati autaahi naingaati koai iwinjataati koai sata kaundataase. “Sakiyaasihone, kînyî ketînihî ipîmatetapî noatîpape, wanî nînihî kînyî anîpîpîhî maasi gisati bimîtaano,” undataase.

⁶ Aihî Sakiyaasiho ketî ipitetapî noatîpati aungwohandî waati maaritati Jisaasihoai numwaasi komî anîpîpîhapî notaise.

⁷ Aihî isîhiya taahiyîhiya sandî mmonawaawi kiya satîwî itîhîtawaatopo. “Utaaho maipîhaiwaisahomî anîpîpîhî ko notî bindataise,” tîwî itîhîtîwî katawaatopo.

⁸ Sakiyaasihomî anîpîpîhî bindawaawi Sakiyaasiho dotati Awaisîhoai saundataase. “Awaisîhone, kînyî atime. Nisîhapa kahapaamapîpa nahataapa otîhapîhapî otîwaitî wihoaanîhapa isîhiya kahapaamapîpa apîpaahî owehatîmai numwîto. Aindi amî womîhapa wapa jaiwundîti isîpîpa nusetaataahi namati kapaapî jinjîhaatemati waati maurîtanîhi amî maurîtahaiwaara numwîto,” undataase.

⁹ Aihî Jisaasiho komîha koai saundataase. “Kîmbîhî anîpîmbîhapî isîhiyai Autaahaatîho japîhî aimî numwaataise. Iyataati kîmo utaamoaisangi amî Abîraahamîhomî mwaahoe amî Autaahaatîho Abîraahamîhoaisati pîwîha wîsasisîharaaho.

¹⁰ Iyataati amî Isîhiyaamî Saahonîni Jîhonîni isîhiya nihîrîniwî owetohiyîhiyai daati mmonîti japîhî numwaitandi napîtîhonîne,” undataase.

Kîma Pîwîma Isîhiya Ikwîmaindîmwîtahiya Nawîho Otîpîpati Kaitaatîwîho Nehohîtîhandapî Namîhanahaare (Matiyuhu 25:14-30)

¹¹ Ko satati kaundihî kiya taawi sa pîwîha atisauhî amî pîwîha waisangi namîhanaha kaundataase. Sa pîwîha kaundindîmandî apaapîmundise ko aimî detî Jerusaremîhanda nasataate. Iyataati amî komî pîwîha kaundihî atîwisohiyîhiya saiwi gwînyaawaayopo. Autaahaatîho Isîhiyai Winjaati bimaamî naindîhandî wanî kîmura ketî ausaimanînati noaipati ahotîtande tîwî gwînyaahauho.

¹² Aihî ko pîwîha namîhanaha kiyaisî sata kaundataase. “Utaaho wo awaisîho isîhiyaamî ndîhetî baiwî usopî amî ambîpati ahotaho aunahîpati wîti kaanîhî ahethîhataahapî notaise. Notî noaipasîhî kapîhî isîhiya koai kînyî awaisîhonî isîhiyai iwinjatîtaapîhonîmate undîwî ahîwisaihî japîhî napîtandîho notaise.

¹³ Ko siyati nutandi tîmendaati komî otîpîpatîhiya ikwîmaindîmwîtahiyaai gaatatî numwaati nawîho maasapî mîtiho nahatiyai naasi kamwaanî nunyataise. Nunyataati kiyai saundataase, ‘kîmo nawîmo nîni sangî nasanyohîmo nesi nuwî kora otîpîpati kaiwi namoyaapî nuwî nîni japîhî napsanîhuraatîtande,’ undataase.

¹⁴ “Saundihîhandî kandî komî isîhiya kopî pohipaiwî mandîtîpîwisawaayopo. Kiya saiwi kopî mandîtîpaiwî ko aimî naihîhura komî ipotî isîhiya usai natîwusaasauhî koai wîrainji nuwî satawaatopo. ‘Kîmo utaamo awaisîhoematati nyangi nyainjaati bimîtandi ponyase,’ tawaatopo.

¹⁵ Ko sawahomî isîhiya satauhîhandî kandî isîhiya usaapîhî ko notî bimîmbîpîhiya koai kînyî awaisîhonîmate undîwî namîhanawaayopo. Koai saiwi namîhanauhî ko awaisîhoematati japîhî komî aunahîpataahapî

nasataise. Siyati nasati noaipati isihiyai saundataase. ‘Isihiya jhura nawho nesisuwi kora otipipati kaiwise unditi nawho nunyohiyhiyaapi gaatiwise kiya nawho otipipati kaiwi namoyaahotihoninaasomihon nesi napisaihi nini mmondaano,’ undataase.

¹⁶ Saundih kiya atiwiwamapi jhi wo nasati awaisihoai saundataase. ‘Awaisihone, kinyi maasapihomi mitiho nehi naasohi nanimihoni kora otipipati kaindi maasapihomi mitihaiwa ikwimaindimwitatihaiwa namoy-aataayo,’ undataase.

¹⁷ Saundih Awaisiho isihiyai iwinjatisiho koai saundataase. ‘Kinyi otipipati nga baimbi napaitipi kiyapaise. Kinyi otipipatihoni gaahone. Otipipati maipihoni nahinyonihoni nepi kati iwiwimimbi nga baimbi itatamanipi kiyapaise. Isi nini gi wani aunahipati awaiwaiwa ikwimaindimwitatihaiwa jaitaapi watipihandi nahinyati ahingitaano,’ undataase.

¹⁸ “Aihhi ami utaaho kapihon nasati awaisihoai saundataase. ‘Awaisihone kinyi ningisi nawho maasapihomi mitiho nehi naasohi nanimihoni koraahhi nini nesi otipipati kaindi maasapihomi mitiho ikwiri naasairitahokaindi namoyaataayo,’ undataase.

¹⁹ Saundih awaisiho isihiyai iwinjatisiho koai saundataase. “Kinyi aunahipitihaiwa ikwiri naasairitahaiwa jaitaapi ahingitaano,” undataase.

²⁰ Aihhi ami otipipatihon kapihoni ipotihon nasati awaisihoai saundataase. ‘Awaisihone, kinyi nawho maasapihomi mitiho nehi naasohi nanimingihon kimo anitindi jaatipata witi ahiyatati otipipati kora kamaindi kimore.

²¹ Nini siyohitimandi apaapimahe, kinyi utaahoni apipaahi watipihoni waapihitipihonitihoni nini gisonataate. Isihiya wapa ahiyauhahapa nepi ami isihiya usa nandapa niyamihauhahapa kinyi kumbwihonitihoni ami sandapi nini kinyapi yayataate,’ undataase.

²² “Saundihhi ami komi awaisiho koai saundataase. ‘Kinyi otipipatihoni apipaahi gaahonimahe, apipaahi maipihone. Kinyi piwaha kima satipi katingimaapi nini piwihetehimaitandiyo. Kinyi nisapi apipaahi watipihone tibi ami isihiya wapa ahiyauhahapa neti ami nandapa usamihauhahapa ko kipohore tibi siyatitihoni gwinyaapaino?’

²³ Japihhi nasataahura nisi nawho namwisihoisati ahoyati naitaani namwitandihapihhi ahimaanisapi napaape?’ undataase.

²⁴ Saundatosati kapihhi isihiya bitohohiyhiyai saundataase. “Kimo nawho maasapi mitiho isiwatisiho nepawi utaaho nawho maasapi mitiho ikwimaindimwitatihaiwa isiwatisihoai nunyawise,” undataase.

²⁵ Sundihhi kiya koai saundawaatopo. “Awaisihone, ko aimi nawho maasapi mitiho ikwimaindimwitatihaiwa isiwatataisi kohitihoni?’ undawaatopo.

²⁶ “Saundauhhi ami komiha kiya saundataase. ‘Nini sangi sandi kasatataato. Isihiya wapa taahipipa isiwatohiyhiyai ami nini wapa jhaati waati numwito. O ami isihiya usa wapa nehi naasonyaahi isiwatohiyhiyai ami kiyaamihetapi sonya naasonyaahi isiwatohonyani nini nemaito.

²⁷ Iyataati isihiya siya nisi tiworisa nisapi ko awaisihoematati nyangisi nyainjaati bimimone tiwi katohiyhiyai sahi numwaasipiwihhi kimbihhi nisi ndiheti timapise,’ undataase” undati Jisaasiho kiya kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Awaisihoematati Jerusaremihandani Niyati Nandaasitihandapihaare

(Matiyuhoni 21:1-11; Maakihoni 11:1-11; Jonihoni 12:12-19)

28 Jisaasiho p*w*iha sata kaundamapi ko j*h*i is*h*iya nahatiyai ipotemapi Jerusarem*h*andaahapi niyataise.

29 Niyati aunah*p*i*h*auri Bet*p*aagihandamuni Betaanihandamuni deti s*h*o*a*ar*h*i*r*i sis*h*o ipati orip*h*aiwa ahetim*b*i*p*i*h*i noaipataise. Noaipati kap*h*ap*i* kom*i* ot*p*i*p*at*h*uri j*h*i natausaasataise.

30 Natausaasataati kuri saundataase. Sahuraah*i* k*m*ati aunah*m*ata numw*i* nandaap*i* mmonama maasap*h*o dongiho s*p*i*p*i*h*oho wo w*r*i*h*i*r*a satoya w*r*aposisai*h*i w*r*and*t*aise. So maasap*h*o dongiho is*h*iya sangi koas*n*i daiw*h*ore. Isi koaisi sahuraah*i* nesipap*i* is*s*i k*m*b*h*ap*i* napita numw*ise*.

31 Saimi taami nesipasai*h*i is*h*iya usa sahuraah*i* napaap*i* taami soai nesipase satisaihaah*i* sahuraah*i* kiyai saund*m*ise. ‘Awais*h*o koas*n*i wonji goh*i* daitand*t*ihe,’ und*m*ise,” undataase.

32 Saundati kuri natausaasih*i* kuri niyamaise. Naimi Jisaasiho kaundi-mumwaan*i* t*t*i*h*i kamwaan*i* noaipas*h*i mmon*i* kiyamaise.

33 Kuri naimi maasap*h*o s*p*i*p*i*h*oho dongihoai taami w*r*i*h*i*r*i nesipas*h*i dongihom*i* satoya kuri saundawaatopo. “Sahuraah*i* k*m*o maasap*h*o s*p*i*p*i*h*oho dongimo napaap*i* taami nesipase?” und*w*i nunjenawaayopo.

34 Saund*w*i nunjen*h*auh*i* kuri kiyai saundamaase. “Awais*h*o koas*n*i wonji goh*i* daitand*t*i katihe,” undamaase.

35 Kuri saimi dongiho nesipap*i* is*s*i Jisaasihoap*h*i numw*i* noaipamaise. Aimi kuri kuram*i* apot*h*i*r*i tiwat*h*aat*h*i*r*i nausohaap*i* dongihom*i* dawaar*h*i*r*eti ahiyamaise. Aimi kuri Jisaasihoai dongihoas*n*i nep*w*i*h*i koas*n*i ko bindataise.

36 Siyati Jisaasiho dongihoas*n*i taati naihi is*h*iya kiyaami apot*h*i*r*i tiwat*h*aat*h*i niyohoh*p*i*p*a nausohaap*i* daihira ko nutand*h*i*r*a nusapaapi gwaumw*i* nowaayopo.

37 Aih*i* Jisaasiho not*i* aimi s*h*o*a*ar*h*i*r*eti sis*h*o*a*as*n*i ipati orip*h*aiwa ahetim*b*i*p*i*h*ap*i* daihira ururaat*h*ap*t*i*h*i is*h*iya Jisaasihoai n*w*i*p*injai niyohiy*h*iya kap*h*ap*i* namasaw*i* maaritawaayopo. Aiw*i* am*i* kiya Jisaasihom*h*etap*i* wat*p*i*h*aiwa Autaahaat*h*o kaih*i* noaipas*w*aiwaap*i* gwinyapenawaaw*i* Autaahaat*h*oai mep*i* autaahepumap*i* waap*h*i*t*w*i* sat*w*i katawaatopo:

38 “Awais*h*o natausaasih*i* wat*p*i*h*aiwaisat*i* Awais*h*o is*h*iyai winjatis*h*o napsi*m*o k*m*oi Awais*h*o gaahati koai kawisat*i* koaisatitane. Isi ko Autaahaat*h*o Nahatewai Daahema Autaah*i* N*w*aataat*i* Bimis*h*oai nyah*i* mep*t* autaa*h*emwaiti*h*aa*w*o. Autaahaat*h*o maar*h*o winyaitahaiwa kaih*i* am*i* nyam*i* maar*h*o biyati winyaitind*h*andapo,” tawaatopo.

39 Sat*w*i katauhi is*h*iya usa Parisihiya kiyaami ot*h*at*h*i bitotawaahiya Jisaasihoai kiya saundawaatopo. “Kat*p*i*ny*asing*h*onye, k*m*iya gi nangipinjai nasohiy*m*iya sat*w*i w*nd*i kamaat*w*ise und*p*i it*h*unde,” undawaatopo.

40 Saundauh*i* Jisaasiho kom*h*a wihoaan*h*a kiyai saundataase. “N*n*i sangi t*t*i*h*i sand*i* kasatataato. K*m*iya is*m*iya sat*w*i kamaat*w*i ap*ma*atisaihaah*i* am*i* k*m*aiwa naw*m*aiwa waap*h*i*t*at*i* Autaahaat*h*oai net*i* mep*t* autaa*h*emwaitaise,” undataase.

*K*m*a P*w*i*ma* Jerusarem*h*andap*i* Jisaasiho Gwind*h*andap*h*aa*r*e*

41 Jisaasiho niyati deti Jerusarem*h*andam*h*ini noaipataise. Noaipati kat*i* aunah*p*i*t*i iwinjatata katap*i* ngotaise.

42 Ngoti katap*i* sandaase. “Wan*i* asis*m*a k*m*eti gis*i* w*nd*i net*i* gitataman*h*on*h*i k*n*y*i* baimb*i* bim*t*aap*h*andap*i* gwinyapaapaah*i*

ngaatiase. Iyataahandi kandi ami sandi kinyapi noasandih kinyi windi monapaise.

⁴³ Isi asisiha yaha wa taati nasataisi keti kinyi tiworisa gisi nepi niwipewihimapi nangisapumaitaapo. Aisaihi isihyaati ami wapaisangi aunahipatami ipaahaapi noaipapi nuwi napiwimaitaapo. Ami sami tiworisa sangi kihira kihiraapi tisapi yasapi nasisapumasaiho.

⁴⁴ Saiwi kiya gisi nepi nangupwisasiwi apipaahi iwirihitaapo aunahipimatanyi matambipaarangisuni isihyaatangisuno. Nawiha tiwati nyepaiwi mbipi ahiyohiha kakaamhasini windi ahimotitaise. Sandi apaapimaato ami Autaahaathiho gisi japihi nangimaitandi napisuraapi kinyi windi mmoni pi gumunyaahingitihandaahi saiwa gi nangoaipaitaise,” tati katati ngotaise.

Kima Piwima Autaahaathomi Anjhandi Awaindihandaathi Isihya Otipipati Nawihopihat Kiyauhi Jisaasiho Kiyai Tahamanau-soasindihandapihaare

(Matiyuhu 21:12-17; Maakho 11:15-19; Joniho 2:13-22)

⁴⁵ Jisaasiho Autaahaathomi anjhandi awaindihandaathi nandaati mmonata isihya kahapaamapi pa nunyaw taawi nawiho nepi ami nawiho yapipati witaahapiho Judaahiyaamihotemap nunyaw nehauhi Jisaasiho kiyai usonataise.

⁴⁶ Iyati kiyai saundataase. “Autaahaathomi piwaha sandaase. ‘Nisi anjanj saanj gaapunditaatiwahaane,’ tati ahotihandi kandi sahi ikohiya noaatiataatiwihapihamaitaiwi kiyawaayopo,” undataase.

⁴⁷ Asisi nahateweti Jisaasiho Autaahaathomi anjhandi awaindihandaathi nandaati Autaahaathomi piwaha isihyai kataunjataise. Siyati kaihi ami isihya usa Autaahaathoi nandapa kohasipihotihwi dipumanihohiyihyaami mitihyauni ami Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihyauni ami isihyai iwinjatohiyihya usa mitihyauni Jisaasihoai tiwitaatiwihira daihiraapi taawi daapi mmonawaayopo.

⁴⁸ Siyawaahandi kandi isihya nahatiya andititwi watipitwi komi piwaha atiwisauhi namapi mitihya Jisaasihoai tiwitaatiwihira daihira windi mmoniwi namehopo.

20

Kima Piwima Parisihiya Jisaasihoai Kinyi Saimbi Saimbi Kaimehita Ndi Watipihandi Nahimih Kiyapaise Undiwi Nunjenihohitihandapihaare

(Matiyuhu 21:23-27; Maakho 11:27-33)

¹ Asisiha waara Jisaasiho Autaahaathomi anjhandi awaindihandaathi nandaati Autaahaathomi piwaha gaaha waniha taati isihyai ausaati kataunjih isihya usa isihyaami maipihaiwaapi nandapa kohasipihotihwi Autaahaathoi dipumanihohiyihyaami mitihyauni ami isihya usa Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihyauni ami isihya usa gwinyaahiyauni koai saundawaatopo.

² “Kinyi saiwa saimbi kaingiwimaiwa saimbi saimbi kaimehita gi ndi kahitati watipihandi nahimih kiyapaise wani nyangi kanyate?” undiwi nunjenawaayopo.

³ Saundiwi nunjenihauhi ami Jisaasiho komiha wihoanjiha kiyai sata kaundataase. “Nini ami sangisi sandi nasisendaano.

4 Joniho isihiyai baawusindindi sandi watipihandi Autaahaatihomihandaaho e isihyaami watipihandaaho wani ningi sahi kandiwise?” undati kiyai ko nunjenataise.

5 Nunjesihi ami kiya sawana sanawaatopo. “Nyahi wihoanaha napititaaha kaunditahaawe?” tiwi kanwi nasenawaayopo. “Nyahi sandapi Autaahaatihomihandaahe undisaihaahi o Autaahaatihomihandaahinaahi Jonihomi piwahaapi sahi napaapi gimunyapepo? Nyatitaiso.

6 Iyati ami nyahi saundisaihaahi isihyaamihandaahe undisaihaahi ami isihya kimiya nawahaara nepi yainyawitaapo ami kiya Jonihopi Autaahaatihomi piwaha atisa neti ausasihoe tiwi aimi gwinyaapihiyaaso,” nnawaatopo.

7 Sanawaawi namapi kiya wihoanaha koai saundawaatopo. “Sandi watipihandi maahapihapi nehanditindihoni nyahi windi monihono,” undawaatopo.

8 Saundauhi ami komiha wihoanaha kiyai saundataase. “O ami sahi nisi nasisehotihaapi wihoanaha windi kamandowi ami nisangi watipihandi siyahandaahe satiti sangi nini windi kamaasatito,” undataase.

Kima Piwima Isihya Maatimaatiwihya Osaataati Wainihandi Jatohitihandapi Namihanahaare

(Matiyuhu 21:33-46; Maakho 12:1-12)

9 Jisaasiho isihiyai aimi sata kaundatosati ami kima piwaha wa namihanaha kiyai sata kaundataase. “Utaaho wo wainihandi osaataati kiyati niyaamataise. Niyaamati isihya usai nisi osaataati kimaati ninjatawaawi wainihandi nandiwani ninjatiwise undati kiyai neti ahewisamapi kaanahi aunahipa witaahapi noti kata utarihandi kendaise.

10 Ketinja nandapa yandipihoni wainihandi akuraahahi kipwitaatiwihura wainihandami satho komi otipipatihoni woai neti natausaasih komi otipipatihiya wainihandi jatohiyihiyaapihi notaise nandapa wainihandi wapa kopihapa kipwi numwitaatiwi. Natausaasih ko noti wainihandi jatohiyihiyai iwinjasihi wainihandi kipwimunyawi koai neh tip wapa miwaho neh taanahihoi japihi natiwusaasauhi notaise.

11 Ahi wainihandami satho ami jhaati otipipatihoni woai natausaasataise. Natausaasih ko noti wainihandi jatohiyihiyai iwinjasihi kiya koai ami jhoai kawisohipatamataiwi tip mawitandihaiwa nunyaw japihi natiwusaasauhi taanahihoni notaise.

12 Ahi osaataatami satho ami jhaati bapiyati komi otipipatihoni woai natausaasataise. Ahi ami koai wainihandi jatohiyihiya ambipati tipusohaapi maipaiwi tip nepi osaataatami nehhaati yotawaayopo.

13 Siyauhi namati osaataatami satho sanataase. ‘Nini napitaitande? Nini nisi maariho apipaahi awaindihandi wihotihoni nisi maasihihoi nandusoasitaano ko nisi maasihihomi piwaha kiya atiwitaawo?’ ndaase.

14 Satati ko komi mwaahoi natausaasih naihihandi kandi osaataati wainihandi jatohiyihiya taati napihoni koai iwinjawaawi kiya sawana sanawaatopo. ‘Kimo utaamo wainihandi osaataati kimaatami sathomi titihi mwaahoe. Mwaahosi sapihomi wainihandi naitaise. Isi koai sohoai tiwaamaitihoni. Tiwisaihi ko naponihi ko naitotahandi nyahi newaati nyamihandimatito,’ nnawaatopo.

15 Saniwosawi koai numwaasi osaataatami nehhaati mangiraini nuwi sohoai tiwauhi napotaise.

“Saiwi tiwauhi napotaise. Isi osaataati saatami satiho siyaisi napitwitaise?” undati kiyai Jisaasiho nunjenataise.

¹⁶ Nunjenatosati sawaho wihooanaha satati kiyai kaundataase. “Osaataatami satihoi apousonihi nasati siya otipatiyai tiwati nematosati osaataati saat neti otipatihiya asihiyai numwaati kiyaami ikwiraatihimaitaise,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase. Aihisihiya kapihi komi piwaha atisawaawi kiya satawaatopo. “Siyati windi namoapaitaise owetitaise,” tawaatopo.

¹⁷ Aihisihiya kiyai iwinjatata sata nasenataise. “Kima piwima Autaahaatihomi utipihooatihisi ahotindimandi napaapi satati jipatipindise?

‘Anaanji animatohiyihiya ipati yasahaapi kima yasima anaahaha gaahamaahe tiwi nepi yotohaha wani ka noaipati mihotirisati watipitati anaanjami yasaha anaahaha awaisihaimatataise,’ *Aunihihiri 118:22* tati jipatipindisimaaro.

¹⁸ Isihiya sirisi mihotiriraasini timahiyohiyihiyai kirisi mihotirihira ambipati tipusohaati tiwonhi mwitisihaahititaise. Iyataati ami mihotirihiri sirisi ishiyaamiheti timahiyataataahi ami ishiyai neti jasati tiwitaise,” undati kiyai kaundataase.

¹⁹ Jisaasiho sata kaundihisi kiya Judaahiyaami winihapi katiwunjohiyihiyauni ami pirisihiya ishiyaami maipihaiwaapi nandapa kohasipihohi tihiwi Autaahaatihoi dipumanihohiyihiyaami mitihiyauni atisawaawi sa piwaha titihi kiyaapi nepemaahiwaha kaundihisi mmoniwi gwinyaawaawi keti suraanihi koai isiwitotiwisi gwinyaawaahandi kandi ishiyaapi yayawaawi namihawaayopo.

Kima Piwima Isihiya Jisaasihoai Saundiwi Nawho Takisihandi Sisaahoai Nunyaano Undiwi Nunjenihotihandapihare (Matiyuhu 22:15-22; Maakihohi 12:13-17)

²⁰ Aihisihiya kiya awaisawihiyai Jisaasiho kiyai piwaha wa wipitaha kaundonaahi koai numwaasi nuwi awaisiho gapinaahoapihi kimo piwaha satahore undiwi piwaha komiheti yawutaito tiwi gwinyaapi bipi Jisaasihoai iwinjatawaayopo. Saiwi iwinjatawaawi kiya awaisawihiyai nyahi gaahiyaanini ainhaihiyaaniso tiwi gwinyaapi genaniwi ishiya usai nawho nunyawisi saundiwi sahi nuwi piwaha satihaha satiwisi koai kaundiwise undiwi kooapihi natiwusaasawaayopo.

²¹ Aihisihiya kiya nuwi koai saundawaatopo. “Katipinyasingihonye, kinyi nyangi katipinyasingiwaiwa titihi akithaiwa katipinyasapaise. Iyataati ami ishiya usa awaisawihiyaimatiwi bimohiyihiyaapi kinyi windi yamaimbihonjitihihi nyahi aimi mmona gwinyaahaayo. Aimbisi kinyi Autaahaatihohi ishiya yapipatambihiyai nisi maaritohirihireti saiwi kaiwi bimaawise tati katirihiri kireti kinyi titihi katipunjapihone.

²² Isi kinyi napitaimbi gwinyapenapaise? Nyahi gamaniho Sisaahoai nawho takisihandi nunyaano e namunyaano? Undiwi nunjenawaayopo.

²³ Saiwi kiya kiyaami omanjitihihi iwinjatawa jaipundiwi kaundohiwaiwa aimi usonatosati kiyai sata kaundataase.

²⁴ “Nawho wo ningisi nanisawewise,” undihisi ami kiya nawho wo nunjauhi mmonatosati ko kiyai sata kaundataase. “Nawimoatihisi kimatisiwipimatuni ami ambipatuni diyaamihati ahotise?” undati nunjenataise. Nunjesihisi kiya koai saundawaatopo. “Awaisiho Sisaahomihate,” undawaatopo.

²⁵ Saundauhi Jisaasiho kiyai sata kaundataase. “O siyonaahi wapa Sisaahomihapanaahi ami koai titihi nunyawise o ami wapa Autaahaatihomihapanaahi ami titihi koai komihapa nunyawise,” undataase.

²⁶ Ko sata kaundihiyawa kiya wihoanaha ishiyaami ndiheti kaunditaha owetih isiwitotiwihandi kandi komi piwihap piwihap yaiwimap gwinyapenawaawi owetise.

Kima Piwima Satiyusihiya Jisaasihoai Ishiya Napowaw Japih Ne-paitaatiwihandapi Nunjenihohitihandapihaare
(Matiyuho 22:23-33; Maakho 12:18-27)

²⁷ Ishiya usa Satiyusihiyaami usa Jisaasihoapihi nasawaayopo. Siya Satiyusihiya napohiyihiyaapi windi japihi namepaitaapo tiwi gwinyaapihiyaare.

²⁸ Isi kiya Jisaasihoai piwih satiwih kaundawaatopo. “Katipinyasingihonye, nyapi winihapiha Mosesiho sata jipatihiyati ahiyataise. ‘Utaaho wo apopaati neti wirati bimainjati maaha oweho naponahi kaati osinaati sotishomi saingihoni neti wirane komihetapi metiho wo noaipati saaho sotishomi aunahipati nanipimati naito,’ tati winihapiha ahondaise.

²⁹ Isi ishiya ushiya usa sapiho naasomihiya ikwiri naasairitih wirami isundipihuri yahuritahiya noaipawaayopo. Aih kiyaami saaho jho apopaati neti wirati bimainjati maaha wa namomaayaho neh napomataise.

³⁰ Aih ami saati saahomi apwaata osinahaati saingihoni neti wirataise.

³¹ Aih ami ko napwih ami saingihoni kapihoni neti osinahaati wirataise. Wirati bimainjati ami koaisangi napwih ami saingihoni kapihoni neti wirataise. Kaati osinahaati saingoyi kiho kihomihetimatimi noti ipotihoi niwipaati bindataise.

³² Niwipaasih ipotihoni neti wirati bimainjati ami koaisangi napwih kaati ipotaataatinhi napotaise.

³³ Saati apopaatisi ikwiri naasairitih wirami isundipihuri yahuritahiya nahatiya nepi wirapihaatisi ipotihura ishiya napohiyihiya japihi nepasaihura saati apopaati titihi diyaami apwaataatimatitaise?” undiwi nunjenawaayopo.

³⁴ Satiw kiya koai nunjenhauhi ami komiha wihoanaha kiyai sata kaundataase. “Ushiya ami ashiya wani kimuraahiya namaatinawaayopo.

³⁵ Iyataahandi kandi ushiya ami ashiya ipotihura anmwaahipatombi japihi nepapi asiyaimatiwi bindawaahura ushiya ashiya windi namaamaatitaapo.

³⁶ Kiya Autaahaatihomi enjerihiya otipipatihya yamihapataatih bimohiyihiyaamataiwihyaasi windi namaapopi nasisoari bimitaapo. Kiya anmwaahipatombi japihi nepapihiya Autaahaatihomi manyinyaare.

³⁷ Napohiyihiya japihi nepaitaatiwihandapi Mosesiho biyati nanyesipataha piwih kanyatataase. Sa piwa ipihonji maipihonji wurisandihaisahonji tihati tihwitisataahandi kandi tihomaatisonyonjaatihapi piwih noaipasaha Awaisihopi (Autaahaatihopi) sata kandaase. ‘Awaisihoni Abiraahamihomi Aisaakihomi ami Jekophomi Autaahaatihore tise.

³⁸ Isi Autaahaatihoni so ishiya napopi owetohiyihiyaami Autaahaatihomahe, owe, ishiya asiyaimatiwi bimohiyihiyaami Autaahaatihore. Sandi apaapihaami Autaahaatihomi ndiheti kiya asiyaimatiwi bindawaayopo,” undati kiyai kaundataase.

39 Ko kiyai sata kaundihi ami Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihiyaami usa saundawaatopo. “Katipinyasingihonye, kinyi nga titihi kanyatapaase,” undawaatopo.

40 Saundiwi kiya yayawaawi jahaati windi namunjenihopo. Owetise.

Kima Piwima Isihiyai Jisaasiho Sawahopi Kiraishiho So Diyaami Mwaa-hore Undati Nunjesithandapahaare

(Matiyuhu 22:41-46; Maakho 12:35-37)

41 Aih Jisaasiho kiyai sata piwaha kaundataase. “Kiraishopi so awaisiho Daawitihomi satihoe tiwi napaapi katopo?

42 Piwaha Aunihihiraatih ahotisahaathapi Daawitih sawaho sata kan-daase:

‘Awaisiho nisi Awaisihoai saundataase. “Kinyi nisi ikwiri gaathiraihoanji kimbihime.

43 Bimaami numbwi ipotihura kinyi tiworisai neti kinyi asimoaatitihimasanhi kinyi kiyai nepi itipiwotisamihuraatitando,” undataase tise.’ *Aunihihiri 110:1*

44 Daawitihohi kopi nisi Awaisiho tati ambihindaase. Isi Kiraishiho so napitiyati Daawitihomi satihotitaise?” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Kom Otipipatihiyai Winihapipa Katiwunjohiyihiyaami Kiyohiwaiwaapi Jatiwo Undati Kaun-dindihandapahaare

(Matiyuhu 23:1-36; Maakho 12:38-40; Rukiho 11:37-54)

45 Isihiya nahandi atiwinjaawi bimauhi Jisaasiho komi otipipatihiyai sata kaundataase.

46 “Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihiyaapi sahi baiwi jaawo. Kiya apotihiri utarihapa niyopi daimi nutaatwi maaritwimapihyaaso. Aiw ami kiya isihiya taahiyihiya ahoyanihohipipih nowaahura isihiya awaisawihyaate ipihirete nyatitotiw maaritwihye. Aiw ami kiya Autaahaatihomi anihaiwa gwiharaahaiwaatih isihyaami ndiheti mitaahoah bimitaatwi maaritwihyaare. Aiw ami kiya ganho apipaahi gaahoasin nandapa anaahipipa awaimbipa tihohipipih bimitaatwi maaritwihyaare.

47 Aiw ami kiya asihiya osinhiyaami ananji jaipundiwi nusepihyaare. Aiw kiya gaapundhaayo tiwi jaiwitwi gaapipati utarhaiwa aipihyaare. Kiya saiwi kiyohiwaiwaapi Autaahaatih kiyai apipaahi yaawati naanhandi awaindihandi ipotihura numwitaise,” undati Kiyai Jisaasiho kaundataase.

21

Kima Piwima Apopaati Osinahaati Nawih Gaarehandi Autaahaatihoi Numwindihandapahaare

(Maakho 12:41-44)

1 Jisaasiho Autaahaatihomi anihandi awaindihandaatih bitonda win-jasih isihiya Autaahaatihomi anihandi awaindihandami bokisihandi onihopi nawih kahapaamapipa asaketahiya nawih gaarehandapih wiwawaayopo.

2 Wihauhi ami apopaati waati nawih kahapaamapipa apipaahi owe-haati nawih taanauhoh tuhinhur nehi yahuri nesoti wisih Jisaasiho kaati iwinjataise.

³ Iwinjatosati Jisaasiho kiyai saundataase. “Nini sangisi akitinini kasa-tataato. Kimaati apopi osinimaati isihya nahatiya nawho gaarehandapaho timahotihoi nusatiphaati timataise.

⁴ Kimiya isimiya nawho kahapaamapi asaketahiyaasi nawho isoho nesipwi Autaahaatihoi nunyawaayopo. O ami kimaati apopi osinimaatini nawho owehaati nandapa neti nanati bimitandho nawho owetihandi kandi konhi Autaahaatihoi nunyataise,” undataase.

Kima Piwima Autaahaatihomi Anjhandi Awaindhandi Nosasndaise Tat Jisaasiho Katindhandapahaare

(Matiyuhu 24:1-2; Maakho 13:1-2)

⁵ Jisaasihomi otipipatihiyaami usa Autaahaatihomi anjhandi awaindhandapi satawaatopo. “Kima nawha gaaha otiwa kambwaahauni ami Autaahaatihoi gaarehandi wapa nunyohipapaarahimaawi anjmatiwihani sanahwendaise,” tawaatopo. Satauhi ami Jisaasiho kiyai saundataase.

⁶ “Kimaiwai wani sahi usonihohiwimaiwa siyati tiwati nyepinati biyati windi ahimotitaise. Asisaha waara isihya nepi tumbwiwi nepuhiwi nopisastaapo,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Satat Naanhaiwa Pihitai Noaipahonhi Ami Sahi Yaasihaiwa Naitaapo Tat Kom Otipipatihiyai Kaundindhandapahaare

(Matiyuhu 24:3-14; Maakho 13:3-13)

⁷ Ahi ami kiya Jisaasihoi satwi nunjenawaayopo. “Katipinyasingihonye, saiwa kanyatingiwimaiwa maahwura noaipaitaise? Nnapitiyahandi jhi noaipahonhi nyahi mmondo? Mmonaati komi kanyatindhandi aimi koaipaitande taati mmona gwinyaitaano?” undiwi nunjenawaayopo.

⁸ Ahi Jisaasiho komiha wihoanaha kiyai sata kaundataase. “Isihya usa sangisi jaiwisatitaawi sahi baiwi jaawihyaato. Isihya usa napiwini nisi ambipati ambihitiwi ‘Nini Kiraisihoni,’ satitaapo. Awi ami kiya sasatitaapo. ‘Asisaha aimi ipotaha koaipataise,’ satisahi sahi kiyaami piwaha napaitiwi atihomaawiwi ami kiyaamhini deti namuwise.

⁹ Pwisipati siyahati aungwohandi noaipataise tiwi katisahi sahi atisawaawi waati kandapi yaiwi itimipise. Saiwaahi jhi kiyati noaipataahandi kandi asisaha ipotaha akaaha sura windi keti namoipaitaise,” undataase.

¹⁰ Jisaasiho windi namaamhaati konhi kiyai ami sata kaundataase. “Isihya yapipati witaahapihiya dosi nuwi yapipati witaahapihiyaisawi tundaapo. Iyonhi ami awaisiho wo iwinjaati bimisawhiya dosi nuwi awaisiho wo iwinjaati bimisawhiyaisawi tundaapo.

¹¹ Iyonhi ami ipipipati aungwohaiwa waati ipipipindaise. Iyati ami jarho aungwohaiwa noipati ami timbipa saiwa nahataapipih noaipaitaise. Iyati yamhapataatini wapa watipihapa motinihapa noaipataati sangisi yasimatitaise.

¹² “Saiwa siyati sangi noaipahonihura isihya sangisi jaipi ambipati yaasihaiwa nasamitaapo. Awi kiya Judaahiyaami anihaiwa gwiharaahaiwaatini nasamaasi nuwi piwaha samiheti nepi yasutaapi nasapupwi ami gamanihomi awaisawhiyaapihi nasamaasi nuwi kiyaami ndiheti ahisitaapo. Saiwa nisapitawami sahi nisi otipipatihiyaatisi ami sahi nisi otipipati windi kamaanitaatiwi nasisapupwi kasitaapo.

¹³ Isihya saiwa kasisohitindi sandi nisi piwaha ausaapi kanunditaatiwi kiyawaayowi gaasi nisi piwaha anusaapise.

¹⁴ Aiwî sahi pîwîha napitîtaaha kiyai wihoanîha kaundîtihaawe tîwi jîhi waati gimunyaapise.

¹⁵ Ninî niwahonîni pîwîha sahi kiyai kaundîtaatiwîha sami amîteteti keti ahîsisati neti gîsunyaasanîhi sahi gwînyaitaapo. Nisi pîwîha sangisi nasanyotîha sahi kiyaisi kaundisaihi kiya sami tiworisa pîwîha ka wîndi ipîhatiwî nemaamaitaapo. Owetîtaise.

¹⁶ Sami sîniñjapiyauni amî sami sunyîhoya jaatisa nasamaasi nuwi sami tiworisami ikwîraatihsamaitaapo. Aiwî sami usaatangi tisausaihi napwîtaapo.

¹⁷ Nisapîsatiwî sangisi isîhiya taahiyîhiya pohipîsiwî ahosîsamaitaapo.

¹⁸ Iyataahandi kandi sahi wîndi namopîsasîniwî nga baiwi bimîtaapo.

¹⁹ Isi sahi baiwi andîtitîwî bimaawîse asiyîhiyaatimatîwî nasisoari bimîtaatiwîhandi sahi naitaatiwo,” undati kaundataase.

Kîma Pîwîma Jisaasiho Aunahîpati Awaipati Jerusaremihandi Nosasîndaise Tatî Katindîhandapîhaare

(Matiyuhu 24:15-21; Maakîho 13:14-19)

²⁰ “Aunahîpati Awaipati Jerusaremihandi isîhiya pwîsipî yaipati kaiwi timbiyohiyîhiya otaatemapi bitopi nesîwesîpî bitîwîmasaihi sahi kiyai usonawaawi aunahîpa Jerusaremihandi nepi nopîsasisaihi kati aimi nosasîndande tîwi gwînyaapise.

²¹ Sandi siyati noaipahonîhi sahi yapîpati Judiyaahanda bimohiyîhiyaati yanîhîmapî sîhoarîhîrî tipateti naitaatiwe. Amî saisaihi sahi aunahîpa Jerusaremihandi bimohiyîhiyaati yanîhîmapî namasi naitaatiwe. Saisaihi amî isîhiya usa aunahîpatami nehîhaati ipaahaapi bimohiyîhiyaisangi aunahîpati kataatihi wîndi namîndaitaatiwe.

²² Sandi apaapîmaahê. Isîhiya Autaahaatihoai ahosumwapî maipîhaiwa kiyohîtihandapî wihoanîhandi naanîhandi numwîtande. Siyati kiyonîhi Autaahaatihomî pîwîha utîpîhoatihi jîhura katiwî ahîyotîha akaaha ausaimanînati noaipaitande.

²³ Ese sura naanîhandi noaipasura asîhiya maahaapi gwîsîtohiyîhiyauni amî awateteti amwîtihihi nanati nanototîsawîhiyauni apîpaahi awaindîhandi naanîhandi naitaapo kîmatî yapîmbataaho. Autaahaatihoai apowîndîhandi isîhiya siya natiyaamîhetî noaipaitaise.

²⁴ Namatanaati kosasaihiira tiworisa isîhiya taahiyîhiyai timaitaapo. Aiwî amî kiya isîhiya usai napuwîtaatiwî yapîpati usaamîhati kahati kahataahapî numwaasi nutaapo. Aiwî kiya isîhiya Judaahiyaami dawaataatîhiya aunahîpati awaipati Jerusaremihandi nepi jaawî bîmaami nuwî Autaahaatiho sura namîhaitaapo tati katimumwaanî notî kuraatanîhi namîhaitaapo.

Kîma Pîwîma Kahapaamapîpa Asisîha Ipotîhaiwetî Noaipaitandîhaiwaapî Jisaasiho Katindîhandapîhaare

(Matiyuhu 24:29-31; Maakîho 13:24-27)

²⁵ “Iyonîhi amî ipîhoeti amî waatihoeti amî kaumbwaateti wiwa sîwîpati kahatamati petahaiwa isîhiya wiwa monîwîhaiwa noaipaitaise. Iyati amî durîhîrî waati pîhîtati tiwayaati notî nasayata nausîha pîhîtati autaahi mîhotî sanainjati niyatesi tîmîhiyataati gaatonîhi amî isîhiya yapî nahanda nahataapîpîhiyaami maarîho omaanîtîtihi amî amîtiha netî nusopîsasînihonîhi kiya waati awaindîhandi yaitaapo. Aiwî kiyami maarîho nînaawîratati owesoetîtaise.

²⁶ Yapîpatambîhiya isîhiya yapîhi nahanda saiwa siyati noaipaitandîwaiwaapî gwînyaawaawî apîpaahi yaiwîmapî amî kiyami ndîha

woniwonwinati asiswiraitaise ami kahapaamapipa yamihapataatih watipihaiwa ahotiwaiwa nonasaya ahoyonho.

²⁷ Saiwa siyati noaipahonih nini Isihiyaami Saahonini Jhonini nisi yundanyha ami apipaah watiphandisati tiwipatisati napito. Napisanhi ishiya nngi ninjaitaapo.

²⁸ Saiwa siyati namasati taati noaipahonih sahi naingaapi jasawise sangisi japihi Autaahaatih nasamaitandihura aimi nasati utatototindaiso,” undati Jisaasiho komi otipipatihyai kaundataase.

*Kima Piwima Asisaha Ipotiha Noaipaitandi Jhi Wapa Swipati Noaipaitandihapaapi Jisaasiho Katindhandapahaare
(Matiyuhu 24:32-35; Maakho 13:28-31)*

²⁹ Siyati kaundatosati ami Jisaasiho piwaha wa kima namihanaha kiyai sata kaundataase. “Ipati pikihanduni ami ipati nahatewa wiwauni kairihiretapi sahi baiwi mmoniw gwinyaapise.

³⁰ Ipati pikihandami yananaati taati japihi mwinati nusapaasahaahi aimi yatitandi detitih tiwi gwinyaapihyaate.

³¹ Isi sikiyate. Naanhaiwa siyati noaipahonih mmonawaawaahi Autaahaatih nyangi nyainjaati bimitandhandi aimi nasati utatototitih tiwi gwinyaapise.

³² “Nini akitinihi sangi kasatataato. Isihiya nahatiya wani kimuraahiya sangi napopi binyaihi saiwa katohiwimaiwa noaipahonih mmondaapo.

³³ Yamihapatuni yapipatuni noti owendaahandi kandi nisi piwaha windi siyati owemetati kaanhi ahotimi nutaise.

Kima Piwima Jisaasiho Otipipatihyai Baiwi Jaawo Tindhandapahaare

³⁴ “Isi sahi baiwi jaawo. Wiwa sahi waapoho nasisoari naniwi naharitaawo. Aiwi ami kahapaamapipa ambipatapihapaapaahih maarho nusoaasamaitaawo. Ambipatamihaiwaapi gwinyaapi kaiwaapaahiyawaawi Awaisihopi windi namaapitaiso tiwi nehi nanihaiwi binyaihi keti kuraanhi kinapaahinati noaipaitaiso.

³⁵ Asisaha sa keti yapih nahanda gaamati ishiyaapihi noaipaitaise.

³⁶ Nahateweti nasisoari jaawi bindawa Autaahaatihopi namaamhaapi gaapundwise saiwa noaipaitandaiwimaiwa ipihatiwimaitatiwo. Aiwi ami sahi nini Isihiyaami Saahonini Jhonisi ndiheti windi yamaiwi noaipapi bitoaitatiwo,” undataase.

³⁷ Asisaha nahateweti Jisaasiho Autaahaatihomi anjhandi awaindihandaatih nandaati ishiyai piwaha kataunjataise. Kataunjih napwihih niyati sisih ipati oriphati ahetishoasin nanotaise.

³⁸ Aih ishiya nahatiya nahateweti komi piwaha atiwitaatiwi asisahaatih keti Autaahaatihomi anjhandi awaindihandaatihapi nowaayopo.

22

*Kima Piwima Judaasiho Noti Awaisawihyai Jisaasihoai Tiwitaatiwi Nusepaasitihandapahaare
(Matiyuhu 26:1-5, 14-16; Maakho 14:1-2, 10-11; Jonho 11:45-53)*

1 Judaahiyaami asisaha nandapa biretihandi nipitandihandi ahimaayawihandi nehihandi nandaatiwaha aimi nasati detindaise. Sa asisaami ambipati Pasopaahande.*

2 Aihiri pirihiya isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihiriw Autoahaatihoai dipumanihohiyihyaami mitihyauni ami Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihyauni sanawaayopo. Isihya Jisaasihopi gaahore tiwi maariwihyaasi nyahi Jisaasihoai kiyaami ndiheti tiwisaihi ami wiwa kiya itihinyatitaawo nniwi yayawaawi namapi Jisaasiho sohoai noatiwi tiwitaatiwi piwaha kanawaatopo.

3 Aihiri Bwaasirihiri Judaasi Isikariyotihoi saimbi saimbi kaime undati neti gwunyaataise. So Judaasiso otipipatihya ikwimaindimwitihi auhirami yahuritahiya 12 kaiwihyaami wore.

4 Isi ko noti Autoahaatihoai dipumanihohiyihyaami mitihyaunisuni ami Autoahaatihomi anihandi awaindihandi jasohiyihyaami awaisawihyaunisuni winjati nini saindi saindi nasepaati wirasitaano undati kiyaisati piwanataase.

5 Aihiri kiya komi piwahaapi gaaha kanyatataaso tiwi maariwitihaapaiwi nawihosiyo samwaanji akitinihini nahimitaano undiwi kaundawaatopo.

6 Aihiri Judaasiho kiya kaundohahaapi gaaso tati gwinyaati ami isihya windi atihomiwi mosaihi Jisaasihoai tiworisai wirawitandihiraapi gwinyapenati daataise.

Kima Piwima Judaahiya Kiyaami Asisaha Pasopaahandapi Timaninhohitihandapihaare

(Matiyuhu 26:17-25; Maakihho 14:12-21; Jonihho 13:21-30)

7 Nandapa biretihandi nipitandihandi ahimotati nehihandi nandaatiwaha asisaha aimi noaipasihura asisaha seti sipisipihaiwa tiwawaayopo.

8 Aihiri Pitaayi Joniyai Jisaasiho piwaha sataha kaundati natausaasataise. "Sahuraahi numwi nandapa biretihandi nipitandihandi ahimotati nehihandi nandihahandi Pasopaahandapi nandihahapa nepi nyamanita numwise," undati natausaasataise.

9 Aihiri ami kuri Jisaasihoai saundimi nunjenamaise. "Yuhuraangi maahiwapihi noha nandapa neha timanitihaawe?" undimi nunjenamaise.

10 Aihiri ami ko komiha wihooanjiha sata kaundataase. "Sahuraahi numwi aunahipata nandaapi utaaho wo waapoho onihara niwati tipwinji taati nasonihi iwinjaitaise. Iwinjasaihi ko niyonihi koai niwipinjai komi ipoti numwise. Numwi ko anihandi windaatihini nandaahonaahi ami kandaatihini maasi shoaasangisangi nandaapise.

11 Nandaapi anaanami satihoi saundimise. 'Nyangisi katanyisisiho asisaha Pasopaahandeti bindata nandapa nisi otipipatihyaaisati maasi nandandihaanji anaanji maahaane?' hitataase undimise.

12 Undisaihi ko anaanji waanji autoahi tiwitihaasinihandi ganihouni gwitiho bimitihaahanduni nahataapa ahotahiroti neti nasisataise. Nasisonihi kapihi nandapa kapa kapa nepi nyamanimise," undataase.

13 Saundihiri kuri naisururi numwi Jisaasiho kaundimumwaanji kamwaanji titihi noaipasihini mmonimi kahapaamapi asisaha Pasopaahandapi nandaatiwihapa nepi timanamaise.

* 22:1: Sandi Pasopaatotimandi Autoahaatiho Isipihiyai Isiraherihyaapundati Tiwataati Isiraherihya timaawati nusatipataise tawaatopo. Iyati Isiraherihiyai Isipihyaami nehiri otipipatihati maimatiwi napwitihandi hapihapi Autoahaatiho kiyai tinjauseti numwaataise.

Kima Piwima Jisaasiho Komî Otîpîpatîhiyaisatî Nandapa Ipotîhapa Nainjîthandapîhaare

(Matiyuhu 26:26-30; Maakîho 14:22-26; 1 Korindîhiya 11:23-25)

¹⁴ Ipîho aimî notî namaatipatî asîhataahuraatihî isîhiya ahoyanîwî bindawa asisîha Pasopaahandapî nandapa nandaatîwîhuraatihî Jisaasiho niyatî ganîhomîhinî bimihî amî komî otîpîpatîhiyaisangi naiwî maasi ganîhomîhinî bindawaayopo.

¹⁵ Aihî ko Jisaasiho komî otîpîpatîhiyai sata kaundataase. “Asisîha kîma Pasopaahandamî nandapa nînî sangisatî maasi nandandî apîpaahî awaindîhandî maaritataayo. Saindî nînî sangisatî nandîmapîhonîni yaasîhandî netî napwîtando.

¹⁶ Aindî amî nînî sandî kasatataato. Pasopaahandamî nandapa ipotî ipotîhaiwa nînî wîndî jîhaatî namando. Namandî nehî bimaamî nundî Autaahaatîho kîmandî Pasopaahandamîhaiwa netî akîwaiwematî isîhiyai numwaatî iwinjaatî bimonîhuraatîtando,” undataase.

¹⁷ Saundatosatî Jisaasiho kapîho waapoho wainîhandî windaho netî isîwatataatî Autaahaatîhoai saundatî, “Kînyî iparîhonî gaahone gaare,” undatî gaapundatosatî kiyai saundatî nunyataise. “Sahî sawanaatî kîhonjî kîhonjî nepî nanîwise.

¹⁸ Nînî sandî kasatataato. Wanî kîmo waapomo wainîmandî nandosatî ipotî jîhaatî wîndî namando. Namandî nehî bimaamî nundî Autaahaatîho komî isîhiyai numwaatî ahoyatî iwinjaatî bimonîhura sura japîhî nando,” undataase.

¹⁹ Saundatosatî amî nandapa bîretîhandî wonjî netî isîwatataatî Autaahaatîhoai saundatî, “Kînyî gaahone gaare,” undatî gaapundatosatî naumbotî “kîhonjî kîhonjî nepî nanîwise” undatî nunyataatî piwîha saundataase. “Kîmatî nisî ambîpatî samî maipîhaiwa nesama jatatamanîtandî nasîpainjîpate. Sahî kîmaiwi nahatewetî kaiwî nanawaawi nisapî gînunyaitaatîwe,” undataase.

²⁰ Aihî saiwî kiya aimî nanîwosawî amî naasîkatî kiyatî kaapîho waapoho wainîhandî windaho nandaatîwî netî nunyataatî kiyai saundataase. “Kîmandî kaapî wainîmandî nisî jîtîpatî sangî jatatamanatî andîtîsaiwîtandî sanaindîhandaahî Autaahaatîhounî amî komî isîhiyaunî maasi tîmaamaitîtaatîwîhandapî piwîha wanîha wîsasotîhande.

²¹ Iyataatî nîngisî isîhiya tiworisaamî ikwîraatîhî wîratînitandîho kîmo wanî ganîhomîhinî nîngisatî maasi bindataise.

²² Autaahaatîho nisapî ko siyatî siyatî kaitaise tatî gwînyaatî katirîhirî kîretî nînî isîhiyaamî Saahonîni Jîhonîni napwîto. Iyataahandî kandî amî utaaho so nîngisî isîhiyaamî ikwîraatîhî wîratînisîhopî maarîho waatî tîndataise ko ambîpatî yaawîhandî naitaiho,” undataase.

²³ Aihî kiya otîpîpatîhiya nyamî diyaamahô sandî kaitandî gwînyaatî bimihise tîwî sawana nasenînawaayopo.

Kima Piwima Otîpîpatîhiya Awaisîho Jîhimatisîho Diyaamahoe Nnîhohîthandapîhaare

²⁴ Aihî amî Jisaasihomî otîpîpatîhiya sawana sanawaatopo. “Nyamî otîhatîhapî awaisîho nyamî jîhimainjîho diyaamahore?” tîwî piwîha wihîwihooanjî kanawaatopo.

²⁵ Aihî amî ko kiyaisî wihooanjîha sata kaundataase. “Autaahaatîho akohopî wîndî gîmunyaapî nanîpimatîwîhiyai Isîraherîhiyaamî dawaataatîhiyaamî awaisawîhiya kinîhiya ambîpatî awaipatî nepî kiyaamî isîhiyai winjaawî bindawaayopo. Aiwî amî kiya isîhiyai iwinjaawî

bimohiy+hiya satiwi ambipati nusoasanawaayopo. ‘Nyahi is+hiyaisi biyaati naisumwaati iw+tatamanaati iwinjaawa bind+haayo,’ tiwi ambipati nusoasaniwi+hiyaare.

²⁶ Iyataahandi kandi sahi siyaamataiwi kamaiwise. Owetane. Sami otihat+hap+ wo noaipati awais+ho j+hoematitandaah+ ami ko ipot+hoematane. Iyataati ami sami mit+ho sami otip+pat+hoematane.

²⁷ Utaaho maahiwo awais+hoematitaise? Utaaho nandapa nandandi bimisi+horos e nandapa t+hat+ noaati numwisihoro? Nandapa nandandi gan+hom+hini bimisi+mo kimi kore. Iyataati ami n+ni sami ot+hat+hi sami otip+pat+hon+n+ sangisi jatataman+tand+hon+ne.

²⁸ “N+ngisaap+hi nan+sen+haiwa noaipas+hand+ kandi sahi w+nd+ n+ngisi nan+masis+ namaayopo. Owetise.

²⁹ N+ni is+hiyai iwinjaati bim+tand+ Ap+ho Autaahaat+ho watip+hand+ nan+mipataamataindi ami n+ni sangisi watip+hand+ nasinyataayo is+hiyai iwinjaawi j+himat+wi bim+taat+wo.

³⁰ N+ni is+hiyai iwinjaati bimohit+handaat+hi sahi nandaap+ n+ngisawi nandapa waapoho maasi gan+hoas+ni nandaapo. Aindi ami n+ni sangisi ah+sisan+hi sahi is+hiya ikw+maind+mwt+hi auh+ram+ yahur+tahiyaami namoyaatohiy+hiya Is+raher+hiyai ami awaisaw+hiyaati m+ti+hiyaatimat+wi iwinjaawi bim+taapo,” undataase.

K+ma P+wi+ma Jisaasiho Pitaahoai K+ny+ Nisap+ Soai W+nd+ Mausot+hon+ne T+taise Undat+ Kaundind+handap+haare

(Matiyuhu 26:31-35; Maak+ho 14:27-31; Jon+ho 13:36-38)

³¹ Jisaasiho Saimon+hoai saundataase. “Saimon+hone, Saimon+hone, k+ny+ baimbi atime. Bwaas+r+hi+ris+ Autaahaat+ho kaimbi nunjeme undih+ kir+ sangisi net+ koni+ho wit+hand+ pasaaha nemaitaatiwi kih+kihoaanemahoh+patamatiyat+ net+ sangisi kih+kihoaanesamati nasop+sas+tand+ aimi kandaase.

³² Satati Katih+hand+ kandi n+ni Autaahaat+hoai aimi nunjenataayo k+ny+ nisap+ g+nunyaahing+ti+hand+ w+nd+ nih+r+pi owemet+tando. K+ny+ maip+hand+ kaing+ti+hand+ namasis+ nepemait+pi jap+hi n+ngisenda nasapaahura kimiya otip+pat+miyai p+wi+ha iw+tataman+pi and+ti+wip+ha nunyap+ kaund+taape,” undataase.

³³ Satati kaundih+hand+ kandi ami Pitaaho kom+ha wihoaan+ha satati kaundataase. “Awais+hone, n+ni gisati maasi napw+ti+tuni ami napw+tand+handap+ aimi t+mendaayo,” undataase.

³⁴ Aih+ ami Jisaasiho koaisi saundataase. “Pitaahonye, n+ni ak+ti+n+hi gisi sand+ kah+tataato. Wani ap+mat+hi otipw+si+paati sang+ gaaton+hi k+ny+ nisap+ sat+pi so Jisaasihoai n+ni w+nd+ mausot+ kop+ w+nd+ at+homind+hop+topo und+pi mair+manyaara wat+pi+ti+pi kaund+taise,” undataase.

K+ma P+wi+ma Jisaasiho Naw+ho Ikih+ Namatanaat+pi Kaundind+handap+haare

³⁵ Aih+ Jisaasiho kiyai saundataase. “J+hura n+ni sangisi nand+si+soasohura naw+ho ikih+ namatanaati it+pati sapa w+nd+ mip+ neh+ taanahiy+hiyaati nuwise sat+ti nand+si+soasataayo. Aih+ ami sura sahi wapaap+ nenoaah+tawaayowo e owetiso?” undat+ nunjenataise. Aih+ kiya wihoaan+ha koai saundawaatopo. “Nyahi sura wapaap+ w+nd+ nenoaah+meto. Owetise,” undawaatopo.

³⁶ Aih+ ami kom+ha kiyai saundataase. “J+hura n+ni sangisi sand+ kasaton+ ami wan+hi utaaho wo ikih+ ami naw+ho sapaisahondaataahi

kapa isiwati none. Iyataati ami utaaho wo namatanaati owehondaataahi komi apotihiri tiwatihatihiri nausohaati isihiyai nunyati nawho neti kora namatanaati nunyati nene.

³⁷ Nini sandi sangisi kasatohitimandi apaapimaato. Ami Autaahaatihomi piwaha satati jipatipindataise.

'Kouni ishiya ikopaisahiya maiphiyaisawi ahoyawi
timaamahiwawaayopo,' *Aisaiyaaho 53:12*

tati jipatipindise. Satindimandi titihi nisapi kandaasi nisiheti kiyati noaipaitaise. Autaahaatihomi piwahaatihapi nisapi katati ahotindihandi wani titihi akipipa ausaimaninati koaipaitandaise," undataase.

³⁸ Aihikiya koai saundawaatopo. "Awaisihone, nyahi namatanaati yatimwi isiwatohaayoni nyainjase," undawaatopo. Aihikiya ko kiyai saundataase. "Gaasi sikatimuri isiwatwise," undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Autaahaatihopi Sisihho Ipati Oripihandi Nawati Ahetimbipihhi Gaapundindihandapahaare

(Matiyuhu 26:36-46; Maakihho 14:32-42)

³⁹ Jisaasiho nasisoari noti gaapundatoaatimbipihhi Sisihho Oripihoaasinapi aunahipati awaipati Jerusaremihanda namasi noaipasi naihikiya komi otipipatihiyaisangi maasi koai niwipinjai nowaayopo.

⁴⁰ Aihikiya ko noti kapihi aimi noaipatosati komi otipipatihiyai saundataase. "Samiheti nasisendandihaiwa nasonihi sahi kaiwaapi windi timaamihaitaatiwihandapi baiwi gaapundwise," undataase.

⁴¹ Saundati kiyaisi kapihimapi onihhi wonji noti atotipiwesati bindataati satati Autaahaatihopi gaapundataase.

⁴² "Apore, yaasati naajihandi kimandi awaindihandi nehohitimandi kinyi nepinimaitaapi gwinyaapaapaahi nepinimape. Iyataahandi kandi nisi gwinyaati maaritohirihireti windi kamaima. Owetane. Kinyi kiwahonji gwinyaapi timaninipi kinyi maaritingirihireti kaime," undati gaapundataase.

⁴³ Aihikiya Autaahaatihomi otipipatihho yamihapataatihhi bimisihho koenda nasati koai neti anditiwiwataise.

⁴⁴ Jisaasihoai apipaahi awaindihandi yaawati naajawisamasihhi waati andititai gaapundimi naihikiya dipipati jipatamatiyati utaahomihetapi nuriwoati nawetati yapipateti bitoriwataise.

⁴⁵ Ko siyati gaapundamapi dosisi noti komi otipipatihiyai usonata kiyami maariho ambipati apipaahi naajawisamasihhi nanomawaayopo.

⁴⁶ Nanomihauhi kiyai ko satati kaundataase. "Sahi napaapi nanihaiwi nanoposopo? Sahi nepapi Autaahaatihopi gaapundwise naajihaiwa wiwa sangisaapihi nasaipaitaiso," undataase.

Kima Piwima Judaasiho Jisaasihoai Komi Tiworisai Wirawindihandapahaare

(Matiyuhu 26:47-56; Maakihho 14:43-50; Jonihho 18:3-11)

⁴⁷ Jisaasiho satati taati kaundihhi ishiya taahitihandi wirisandihandi nasawaayopo. Judaasiho tiwi ambihitohiho so otipipatihya ikwimaindimwitihhi auhirami yahuritisawihyaami wore. Isi ko ishiya siyaami jhi ko Jisaasihomihini deti koai gerunditandi nasataise.

⁴⁸ Aihikiya Jisaasiho koai saundataase. "Judaasihone, kinyi gerindingitimandi kandaahi nini Isihyaami Saahonini Jihonini Awaisihonngi nepi tiworisaami ikwiraatihinimaitaapo?" undataase.

49 Aihĩ Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya kapĩhĩ Jisaasihoisawĩ maasi bitohohiyĩhiya mmonĩwĩ gwĩnyaawa sandĩ aimĩ koaipaitandaihi kiya satĩwĩ nunjenawaayopo. “Awaisihone, nyahi nyami namatanaata isĩmiya kĩmiyaisĩ tiwĩtaani kĩnyĩ gaare nyatĩtano?” undĩwĩ nunjenawaayopo.

50 Aihĩ kiyaami otĩhatĩhapĩ wo namatanaata nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩho dĩpumanĩhohiyĩhiyaami mitĩhomĩ otĩpĩpatĩhomĩ atihĩrĩ ikwĩrĩ gaatĩhĩraihooanĩhĩrĩ oturamasĩhi yapĩpatetĩ timahiyataise.

51 Aihĩ Jisaasiho sandĩ mmonata koai saundataase. “Sati jĩhaatĩ wĩndĩ kamaimbĩ bĩpi namĩhaape,” undataase. Saundatosati ko atihĩraasĩnĩ uwisĩhi atihĩrĩ japĩhi ketĩ kuraanĩhi yaumbwimanĩnati bitati gandaise.

52 Saundatosati ami Jisaasiho koai isĩwĩta nasohiyĩhiya pĩrisihiya nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩhohiyĩhiyaami mitĩhiyaisunĩ ami Autaahaatĩhomĩ anĩhandĩ awaindĩhandĩ jatohiyĩhiyaami awaisawĩhiyaisunĩ ami mitĩhiyaisunĩ ko saundataase. “Utaaho wo maatĩmaatisa tĩpĩpa kiyahoi tĩpĩ isĩwĩtaatiwĩ nasohĩpatamataiwĩ namatana pwĩsipatĩ nisapĩ isĩpĩ nasawaayopo.

53 Asisi nahatewetĩ nĩnĩ nasisoarĩ Autaahaatĩhomĩ anĩhandĩ awaindĩhandaatĩhi sangisati bimonĩhi sura sahi nĩngisi wĩndĩ maanihopo. Asihatindĩhandami watĩpĩhandĩ noaipataati nĩngisi nanĩtipĩhaasi wani sapĩhuraasi saiwi kaitaatĩwe,” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Pitaaho Jisaasihopĩ Wĩndĩ Mausotĩ Gimunyaatĩhonĩne Undatĩ Kaundindĩhandapĩhaare

(Matiyuhũ 26:57-58, 69-75; Maakĩho 14:53-54, 66-72; Jonĩho 18:12-18, 25-27)

54 Sata kaundatĩ namĩhaasĩhi kiya Jisaasihoi isĩpĩ numwaasi pĩrisiho nandapa tĩhĩwĩ dĩpumanĩhohiyĩhiyaami mitĩhomĩ anĩtĩtĩhapĩ niyawaayopo. Aihĩ ami Pitaaho kiyai nĩwĩpinjai kiyaami ipotĩ niyatĩ onĩhi wonjĩ bitondaise.

55 Aihĩ ami isĩhiya sandĩ anĩndami matambĩpotĩ sisĩha tĩhoapĩ tĩhwĩmauhi ami Pitaahoaisangi kiyaisati maasi kapĩhĩ sisĩhainĩ bindataise.

56 Aihĩ apopaati waati otĩpĩpatĩhaati ko sisĩhainĩ bimihĩ koai tĩtĩhĩ iwinjatataati saundataase. “Kĩmo utaamo Jisaasihoisati maasi bisotinjahore,” undataase.

57 Aihĩ Pitaaho Jisaasihopĩ baahi noasati kaati saundataase. “Apopaanye, utaaso soai nĩnĩ wĩndĩ mausotĩhopĩ kandapaase,” undataase.

58 Aihĩ ami otĩhi wonjĩ bimihĩ utaaho wo nasati Pitaahoi usonataati koai saundataase. “Gisangi Jisaasihoisawĩ maasi daayohiyĩhiyaamĩhone,” undataase. Aihĩ Pitaaho koai wihoanĩha saundataase. “Utaahone, nĩnĩ kiyaisahonĩnĩmaahĩ apĩpaahĩ owetise,” undataase.

59 Aihĩ ami otĩhi utaarĩ wonjĩ bimaambĩwĩ (wani auwa kiyati sanaihi) ami utaaho wo nasati sandaase. “Kĩmo utaamo akĩtĩnĩhi koaisati maasi naihi usonĩhonĩhoe. Iyataati ami ko Garirihandandaahapĩhotihĩto,” tati apĩpaahĩ andĩtitamati kaundataase.

60 Saundihĩhandĩ kandĩ ami Pitaaho saundataase. “Utaahone, kinyĩ pĩwĩha kĩma katingĩmaapĩ gĩmaanunyaatatĩ wĩndĩ monĩtĩhonĩngi kandaapaase,” undatĩ taati kaundihĩ otĩpwĩsipaatĩ ketĩnĩhi gandaase.

61 Aihĩ Awaisĩho nepemaitati Pitaahoi iwinjataise. Aihĩ Pitaaho pĩwĩha Awaisĩho jĩhi satati kaundisĩhaapĩ gwĩnyaataise. “Wani apĩmatĩhi otĩpwĩsipaatĩ sangĩ gaatonĩhi kĩnyĩ nisapĩ satĩpĩ soai nĩnĩ wĩndĩ mausotĩ gĩmunyaatĩhonĩne tĩpĩ mairĩmaara katĩtaise,” undatĩ kaundisĩhaapo.

⁶² Siyati gwinyapenataati Pitaaho matambipaami mihapaahi nehahaati noaipasi noti waati pihitati maipiyati gotaise.

Kima Piwima Isihiya Jisaasihoai Sokone Undiw Sisipundiw Tiwotihandapahaare

(Matiyuhu 26:67-68; Maakho 14:65)

⁶³ Isihiya Jisaasihoai isipi numwaasi tiwawaayopo.

⁶⁴ Aiw ami kiya Jisaasihomi ndihoti yutihira namaasapi wisasawosawi satiw nunjenawaayopo. “Aho aho ningi niwataise tip ambipati ambihitipi katime,” undawaatopo.

⁶⁵ Aiw ami kiya pihitwi Jisaasihometisetetapi mimaipitwi katwi nausopi ahoapi kihaiwa kihaiwa kaundawaatopo.

Kima Piwima Jisaasiho Judaahiyaami Awaisawihyaapih Noipati Piwaha Kaundindihandapahaare

(Matiyuhu 26:59-66; Maakho 14:55-64; Joniho 18:19-24)

⁶⁶ Aih bowihi asisahaathi Judaahiyaami mitihyauni ami Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihyauni ahoyanwi bimaui Jisaasihoai numwaasi kiyaami ndiheti nowaayopo. Numwaasi nuwi kiyaapih piwaha satiwaha kaundawaatopo.

⁶⁷ “Kinyi nyangisi nin Kiraisihonine owe nin Kiraisihoninimahe tihitih kanyate,” undawaatopo.

Aih ami komiha kiyai saundataase. “Nini sangisi Sanahaahonine satih kasatisanaahi sahi nisapi akiti kore tiwi windi baiwi gimaanunyaitaapo.

⁶⁸ Nini ami piwaha wiwa sangisi nasisesanhaiwa wihoanaha windi baiwi kamanditaapo.

⁶⁹ Iyataahandi kandi ami wani kimuraapi namasati Nini Isihiyaami Saahonini Jihonini Autaahaatho Nahatewa Watipihaiwaisahomi ikwiri gaathiraihoanji bimito,” undataase.

⁷⁰ Aih ami kiya nahatiya koai saundawaatopo. “Ami kinyi Autaahaathom Mwaahono e neh gi wono?” undawaatopo.

Aih ami komiha kiyai saundataase. “Sah sawanaati aimi tihitih katawaatopo. Nini kimikonine,” undataase.

⁷¹ Aih kiya sawana sanawaatopo. “Nyahi napaapi jhaati piwaha atiwitihawe? Aim sawaho komi maahomwaanapi piwaha kima ka katih aimi atisaati nehaayono,” tawaatopo.

23

Kima Piwima Awaisiho Pairotiho Jisaasihoai Piwaha Nunjesitihandapahaare

(Matiyuhu 27:1-2, 11-14; Maakho 15:1-5; Joniho 18:28-38)

¹ Aih kiya satiwimapaahi isihiya nahandi dopi Jisaasihoai numwaasi Pairotihom ndihetapi nowaayopo.

² Numwaasi nuwi kiya kop siya siyahoe tiwi satawaatopo. “Nyahi nyami yapipata kiyohwaiwa kamaayati koai wireti asireti kiyahore. Iyati ami ko nawho takisihandi awaisihoai namunyawise nyatih nyahi usonahaayo. Iyati ami ko sanyatahore. ‘Nini Kiraisihonini Awaisihonini Isihiyaisuni kahapaamapaisuni neti jaati bimithandihonine’ nyatahore,” tawaatopo.

³ Aih awaisiho Pairotiho satati koai nunjenataise. “Judaahiyaami awaisihoni kinjhono?” undati nunjenataise.

Aih komiha wihoanaha satati kaundataase. “Ye, kinyi tihitih sika katapaase,” undataase.

⁴ Aihî Pairotiho pîrisihiya awaisawîhiyaisunî ami isîhiya nahatiaisunî satatî kaundataase. “Kîmo utaamo gaaho maipîhapa wapa kamaayahotihî nîni usonataayo,” undataase.

⁵ Aihî kiya waapîhîtiwî andîtitîwî satawaatopo. “Kîmo utaamo komî pîwîha katisîhaara isîhiyaami maarîho omanjîtitîhî netî nusopîsasînataise. Sandî yapîpatî Judiyaahandami nahataapîpîhî noaipataise. Sandî ko yapîpatî Garirihandaahapî namasatî kaimî nasatî wani kimbîhindaise,” tawaatopo.

Kîma Pîwîma Awaisîho Erotîho Jisaasihoai Nunjenataise

⁶ Pairotiho pîwîha atisataatî kiyai saundatî nunjenataise. “Kîmo utaamo akîtinîhî Garirihandaahapîhoro?” undatî kiyaisî nunjenataise.

⁷ Aihî kiya saundawaatopo. “Jisaasiho kîmo yapîpatî awaisîho Erotîho jaatî bimipataahapîhore” undawaatopo. Saundauhî ko atisataatî namatî Erotîhoapîhapî Jisaasihoai netî natausaasataise. Iyataatî sura Erotîho Jerusaremîhandâ kapîhî bimihîhuraare.

⁸ Aihî Erotîho Jisaasihoai usonataatî apîpaahî awaindîhandî maari-tataise. Sandî apaapîmaahe. Jisaasiho otîpîpatî kaiwaiwaapî isîhiya kaundauhî atisahosî koai usondando tatî utaarîhandetî gwînyaatî bimain-jahondaate. Iyatî ami ko Jisaasiho watîpîhandî wîndî kiyonîhî usondando tatî bimainjahore.

⁹ Aihî Erotîho pîwîha pîhîtahaiwa Jisaasihoai nunjesîhî ko pîwîha wa wihoanjîha wîndî kamundise. Owetise.

¹⁰ Aihî pîrisihiya awaisawîhiyaunî ami Judaahiyaami wînihapîpa katîwunjohiyîhiyaunî kapîhî maasî bitohohiyîhiya pîwîha wîndî namamîhaapî waapîhîtiwî pîwîha asakatîwî Jisaasihopî ko siyahoe siyahoe tîwî andîtitîwî watîpîtiwî katawaatopo.

¹¹ Aihî Erotîhounî komî tingaatîhaisahiyaunî Jisaasihoai mîmaipaiwî mîhambemapî baiwî usonîwî nîwisapî sisehaiwunjawî ami sisîpundîwî ami apotîhîrî wîrî apîpaahî gaahîrî nepî nîwisopî japîhî Pairotihoenda natîwusaasawaayopo.

¹² Erotiyî Pairotiya jîhî itîhînnîmî yiyandîhî bimambîmîhurisî wani suraanîhî kuramî itîhîtinjîtîhandî namapî itîhîmanîmî japîhî baimî nâ-paisaatî pîwanamaise.

Kîma Pîwîma Pairotiho Jisaasihoai Ipî Tîtîhî Atawîhatetî Tipîmandaapî Tipî Nimaapîse Undatî Kaundîndîhandapîhaare

(Matiyuhô 27:15-26; Maakîho 15:6-15; Jonîho 18:36-19:16)

¹³ Pairotiho pîrisihiya awaisawîhiyaisunî ami mîtihiya usaisunî ami isîhiyaapunî gaatihî kiya napîwî ahoyanawaayopo.

¹⁴ Napîwî ahoyanîhauhî kiyaisî Pairotiho satatî kaundataase. “Sahî utaamo kîmopî isîhiyaami kiyohîrîhîretî kamaayatî koai asîrî wîretî kiy-ataatî isîhiyai netî nusopîsasihe tîwî nîngisaapîhî numwaasi nasohîmoai samî katohîmaapî koai baindî samî ndîhetî nunjenîtî mmonataayo. Isî sahî atiwîse. Sahî kîmopî siyahoe satahoye tohîmaapî nunjenîtî mmonîhonîhî ko wîndî wapa maipîhapa kamaayaho utaaho gaahore.

¹⁵ Aihî ami Pairotihoaisangi naasîkatî kiyatî mmosîhî utaaho kîmo wîndî maipîhapa kamaayahotihî japîhî nyapî natausaasataise. Isî atiwîse. Utaamo kîmoai nyahî sohoai tiwîtîhaawî ko wîndî maipîhapa wapa kamaayaho utaaho gaahore.

¹⁶ Isî nîni nehî gotî titî japîhî saimbî kamaimè undîtî nandusoasîtaano,” undataase.

¹⁷ Iyataati Judaahiya saiwi kaiwahiye. Pasopaahandami asisaha awaisaha nahateweti utaaho napwitohipihi napwatati bimihihoi Pairotiho nehi nuwausoasahore.*

¹⁸ Isihiya nahandi maahomwaanji naasaataatimapi waati kaahaatiwi satawaatopo. “Kimoai tiwisaihi naponihi utaaho Barapaasihoi nyami piwiha atiwi japihi nupusoasisaihi nyangisenda noaipasi nasane,” tiwi kaahaatawaatopo.

¹⁹ Barapaasiho so aunahipati Jerusaremihandanda komihapa nuwa nesi noti kati aunahipita gamanihoaisati tunataati isihiya usa sati pwisipitaahi napowaayopo. Ahi kandapi koai napuhauhi napwatati bimaingahore.

²⁰ Ahi Pairotiho jihaati kiyai saundataase. “Jisaasihoi nin nehi nandusoasitaano,” undataase.

²¹ Ahi kiya nahatiya maahomwaanji naasaataatimapi waapihihiwi saundawaatopo. “Owe, ipi titihi atawihateti nepi nimaapise. Ipi titihi atawihateti nepi nimaapise,” tawaatopo.

²² Ahi ami Pairotiho kasinhandi jihaati kiyai satati kaundataase. “Napaape? Kimo utaamo maipihandi windi kamaihi nin windi mohono. O ami maipihandi windi kiyonaahi nyahi nga sohoai tiwitihi kati owetise. Isi nin nehi pwisipata goti titi japihi nandusoasitaano,” undataase.

²³ Satati ko kaundihandi kandi kiya komi piwiha nemapi waati kaahaatiwi watipitiwi satawaatopo. “Kinyi Jisaasihoi nepi ipi titihi atawihateti nimaape,” tawaatopo. Satiwi katawaawi komi piwihai timawaayopo. Timapi kiyaamihaha akaaha noaipataise.

²⁴ Ahi Pairotiho mmonata komi piwihai timihauhi namati kiyaamihaha atiwisataise.

²⁵ Atiwisati utaaho pwisipati nuwa nesi noti gamanihoaisati tunataati isihiyai tiwih napwauhi kandapi napwinjihopi nupusoase undiwi kaundotihoi neti nuwausoasata Jisaasihoi neti tingaathaisahiyaami ikwiraatihimataise kiya saimbi saimbi kaime undohimuwaaaji kamwaanji kiyato.

Kima Piwima Jisaasihoi Ipi Titihi Atawihateti Nepi Nimaahotihandapihaare

(Matiyuhu 27:32-44; Maakihho 15:21-32; Jonihho 19:17-27)

²⁶ Tingaathaisahiya Jisaasihoi ipi titihi atawihateti tipi nimaitaatiwihapihapi taawi numwaasi niyawaayopo. Niyawaawi utaaho wo komi ambipati Saimonihho aunahipati Sairinihandaaahapiho Jerusaremihandaaahapi taati napihihoi sawi nutanawaayopo. Nutaniwi tingaathaisahiya koai isipi kimatipi titihi atawihati nepi tipwite undiwi tipwitiwusosauhi ami ko kati neti tipwinji Jisaasihomi ipoti notaise.

²⁷ Ahi isihiya taahiyihiya Jisaasihoi iwinjapepinjami komi ipoti nowaayopo. Ahi ami kiyaami usa asihiyai maawi Jisaasihopi yiyitiwi ngimwi ipoti nowaayopo.

²⁸ Ahi Jisaasiho nepemaitati kiyai saundataase. “Sahi Jerusaremosihiyaate, nisapi sahi windi gomaatiwise. Sahi sawanaatapuni ami sami simwaaya simaasiyaapuni ngiwise.

²⁹ Sandi katotimandi apaapi maato. Ami asisaha wa noaipahonihhi isihiya satitaapo. ‘Asihiya yatitipihhiya maaha windi namwaamwihhiya ami

* **23:17:** Girikiharaa wesi 17 tinnimandapi nepi satiwi jipati piyawaayopo. Kimbapiho Pasopaahandi nahateweti isihiya napwitiwi bimohiyihiyaami wo isihiya maariwi koai nupusoase undauhuhoi Pairotiho nuwausoasahoe tati jipati pindise. Isi sandi kandapi Jisaasihoi nehi goti titi nandusoasitaano undati isihiyaisi nunjese.

amwitihiiri owehiya maahai windi amwitiwimunyawahiya siya waati maaritiwise, tiwi katitaapo.

³⁰ Aiwu ami sura kiya satitaapo. 'Sisihone, nipepatipi nyangi nyataatime. Amu tipatanu sihoarhiranu niwautipi nanyamaasape,' titaaapo.

³¹ Sandu apaapimaato. Amu nuni ainahihonini gaahonini ipati asipatamatiyahonngisi sandu saiwi kanisawaayopo. Iyataati amu isihya maipihaiwaisahiya ipati awaipitahatamataiwahiyaasi kiya yaawati naanhandi apipaahi awaindihandi naitaapo," tati Jisaasiho kandaase.[†]

³² Aiwu ami kiya tingaatihaisahiya utaahuru wuru maipihaiwaisahuru ikopaisahuru Jisaasihoasawu maasi ahoyawu tipu ipu titihi atawihateti nimaitaatiwu numwaasi nowaayopo.

³³ Kiya Jisaasihoai numwaasi naiwu sisihone wo Isihyaami Mitihomi Anditamatetihapithe tiwi ambihitiwihoaasini noaipapu kapih Jisaasihoai ipu titihi atawihateti nepi nimaawaayopo. Aihu ami utaahuru maipihuramu wo Jisaasihomi ikwiri gaatihiraihoanutih ami wo komu ikwiri konaamohiraihoanutih nimaawaayopo.

³⁴ Iyahu Jisaasiho sandaase. "Isihya kimiya nungi kanisohitmandapi windi gimawunyaatati namausesipainjihu kiyawaayopo. Apore, kinyu kiyaami maipihaiwa nepumape," tati kandaase. Aihu kiya Jisaasihomi apotihiri dindiya naitaapo tiwu tingaatihaisahiyaami ambipati ambihitiwi wapa ipipa isawaayopo kiya ninaasiyaamihetapu wapa wipimata noaipasawahiya kiya Jisaasihomi apotihiri tipitapaapu naitaatiwo. Aiwu komu apotihiri siru tipitapaapu newaayopo.

³⁵ Isihya kapihu bitotawa iwinjasauhu ami Judaahiyaami awaisawahiya Jisaasihoai sisipihundiwu satiwu kaundawaatopo. "Kinyu isihya usaisi iwitatamanipu anditiwipu kiyaami ambipati nepi yaumbwimanipihonjisi ami wani kinyu kiwahonj kinyu ambipatis nepi yaumbwimanipu japihu noatipape kinyu Isihyai Maipihaiwaatihapu Japihu Numwaitapu Autaahaatho Nangimahanati Ahngisihonj Mesaiyaahonjtapaapaaho?" undawaatopo.

³⁶ Aihu ami tingaatihaisahiyaisangi Jisaasihoai sisipundimu deti naiwu waapoho wainhandi ikonahandi nandotiwu nunyawaayopo.

³⁷ Nunyawaawu saundawaatopo. "Kinyu akitinihu Judaahiyaami Awaisihonj kinihonjtapaapaahi kinyu ambipatis nepi yaumbwimanipu noatipape," undawaatopo.

³⁸ Jisaasihomi mitihomi autaahi piwaha wa satiwaha jipatipaiwi wisasawosawaayopo. "*Kimo Utaamo Judaahiyaami Awaisihone tiwaha jipatipaiwi wisasawosawaayopo.*"

³⁹ Utaahuru maipihaiwaisahuru Jisaasihoaisawu ahoyawu maasi ipu titihi atawihateti nimaahohururamu wo Jisaasihoai saundati itihundati sisipundataase. "Kinyu akitinihu Kiraisihonjtapaapaahi kinyu kiwahonj nepi yaumbwimanipu ami yahuraanyangimaawu nepi yaumbwinyimane," undataase.

⁴⁰ Aihu ami sasaahu wihoonj nimandisihone sa piwa atisataati satati itihundataase. "Kimo utaamo yaawihandi nesipatamataimbi yaasahandi nepaise. Isi kinyu Autaahaatihopu windi yamaasiso?"

⁴¹ Yahuraanji maipihaiwa kiyonihu kandapu kiya titihi gaahati kanyiwu nyapu nanyimaawaayopo. O amu utaamo kimohu utaahu apipaahi gaahu ainahihone yaawihandi nehihandi netaise," undataase.

[†] 23:31: 31 Kima piwimaami tanyaaha satateti kandaase: "Kimandi utaahu gaahu ainahihone kawisaihaahi amu utaahu apipaahi maipihone maipihapu kiyahoai kandapu wihoonjhandi apipaahi awaindihandi yaawihandi naitaise," tatetise.

⁴² Iyati ami ko Jisaasihoai saundataase. “Kinyi kinyi aunahipata noaipapaahura nisapi ginunyaape,” undataase.

⁴³ Aih Jisaasiho komiha wihoanjiha koai satati kaundataase. “Nini gisi akitinhi sandi kahitataato. Wani kimura kuraanhi kinyi nisi aunahipati gaahata yamihapataathi ningisapi maasi bimitaise,” undataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Ipi Tithi Atawihateti Napwindihandapihaare
(Matiyuhu 27:45-56; Maakho 15:33-41; Joniho 19:28-30)*

⁴⁴ Otapihaati ipiho saniyati otihasinithi ipiho napomataise. Napomasih suraapi namasati yapipati katami nahataapiphi asahatamataise. Asahatimi noti ipiho ikwitaawoti yaataatisura japihi bowataise.

⁴⁵ Aih sura Autaahaatihomi anjhandi Awaindahandami rumhandi Autaahaatoho Sawahohi jatirihroti apotihiri wiri yatipiyapi napuhotihiri mihaatapi kirinhi mihaapi nutaati yiyandhi wihwihoanji ahiyataise.

⁴⁶ Aih Jisaasiho waapihitati satati kandaase. “Apore, nisi maarho kinyi ikwiraatihimataayo,’ tati katamapaahi konhi aimi napomataise.

⁴⁷ Sandi siyati noaipasih tingaathaisahiyaami mitiho mmonataati Autaahaatohoai mepi autaahemwati satati kandaase. “Kimo utaamo apipaahi akitinhi gaaho ainahihore,” ndaase.

⁴⁸ Jisaasihoai kawisotimandi mmondaatiwi niyohiyhiya kandi mmonwi kaiwimap japihi nowaawi ise tiwi maarho asipaimi nowaayopo.

⁴⁹ Aih ami Jisaasihomhiyauni ami ashiya Garirihandaahapihiya Jisaasihomi ipoti napiwhiya Jisaasihoai nimaahohipiphi onhi wonji bitotawa saiwa siyati noaipasih mmonawaayopo.

*Kima Piwima Jisaasihoai Nawiha Isihiya Tiputiwi Kaiwihatihi
Ahiyotihandapihaare*

(Matiyuhu 27:57-61; Maakho 15:42-47; Joniho 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Utaaho komi ambipati Josephi aunahipati Arimatiyaahandaahapho bindataise. Sati aunahipa Arimatiyaasindi yapipati Judiyaahandami aunahipate. Iyataati so utaaso gaahotih ishiya kopi maaritiwhore. Iyati ami ko Autaahaatoho ishiyai iwinjaati bimaami naindihandi auta noaipaitaise tati jaati bindataahore. Iyati ami ko komi sasaahoya kaunjorhiya gwinyaahohiwaiwaapun ami kiyohiwaiwaapun windi gaare maatahore.

⁵² Isi ko noti awaisiho Pairotihoai Jisaasihomi ambipati napihati naitaano undati nunjenataise.

⁵³ Siyati nunjesih aaye undih ko Jisaasihomi ambipati neti napihati apotihiri gaahiri kichoepihiraathi napapihati mmat isi noti nawiha tiputati soarisati kiyahataathi nesisoti ahiyataise. Iyataati sati tiputati soarisati kaipitaathi itapipa windi ahimaayandahati asipate.

⁵⁴ Sa asisaha Piraindehuraare. Iyataati Judaahiyaami Sapaatihandapi kahapaamapipauni ami ishiya sawanauni nepi timanindaatiwhuraatihe.

⁵⁵ Ashiya Garirihandaahapi dosi Jisaasihoaisawi maasi nasohiyhiya Josephihoai niwipinjai nowaayopo. Niwipinjai nuwi Josephiho Jisaasihoai ahaimbiphi mmonawaayopo.

⁵⁶ Mmonwi kaiwimap japihi kiyaami anpipihapi nowaayopo. Nuwi atipati tausotipati satipati biyati waamainjotihapa nepi timanawaayopo nesaiwi Jisaasihomi ambipateti jaitaatiwo. Saiwi kapa nepi timanwi kiyawaahandi kandi asisaha Sapaatihandetihiyawaawi namapi winihapipa katirihireti japepihiriwi ikiniwi bindawaayopo.

24

*Kima Piwima Jisaasiho Napotati Japih Nepasithandapahaare
(Matiyuhu 28:1-10; Maakho 16:1-8; Joniho 20:1-10)*

¹ Saraarehrami asisaha jaha Sandehura asisahaathi sangi saasinjhi kohokoaisawi nepasi asihya nawahaathi isihya otiputiw akohaahaiwi animwaahipati kaiwhataathi Jisaasihoai ahiyohipihapi niyawaayopo. Siya asihya satipatuni atipatuni wapa biyati waamainjotihapa gaahapa nepi timaniwi isiwahohipipa isisi niyawaayopo.

² Naiwi jawa Jisaasihoai ahiyohipatami maasomwaanji nawaha awaisaha naanaha nepi nepehaasawi anitiwi dhiwi napuhotaha sawi nundwati owetih mmonawaayopo.

³ Setih kiya nandaapi mhatih mmonawaahandi kandi Jisaasihomi ambipati kathi wandi ahimotise. Owetise.

⁴ Mmonawaawi Jisaasihomi ambipati witi metih sandi napitimatataise tiwi taawi pihitiwi gwinyaapi maaroamapi bitotawaayopo. Aih ami ketinihi utaahuri wur kuramihapa uti apotihiri kihoeptati nausaatahuri keti kiyaamihin deti noaipapi bitotamaise.

⁵ Aih kiya asihya waati awaindihandi yaiwi kiyaami mitiho kiwopopi witiwi yapipateti japi bitotawaayopo. Bitohauhi kuri kiyai saundamaase. "Isihya napohiyhiyaamihatihapi utaho japih asohoematati nepasimopi sahi napaapi taawi daapi mmohopo?"

⁶ So kimbih wandi ahimotise. Owetise. Kohi aimi japih asohoematati nepase. Ko Garirihanda sangisati maasi bindataati sangisi aimi satati kasatisahaapi sahi gwinyaawaayowo?

⁷ "Isihyaami Saaho Jhoai nepi isihya maipihyaami ikwiraatihimasaihi kiya nepi koaisi tipi ipi tithi atawihateti nimaitaapo. Nimaasaihi napotati asisaha mairimanya saniyonih japih nepaitaise," tati sangisi aimi kasatisahaare," undataase.

⁸ Saundih kiya asihya Jisaasiho jih satati kaundiwaiwaapi e akite tiwi gwinyapenawaayopo.

⁹ Aih asihya kapih Jisaasihoai ahiyohipihih namasisi japih nuwi kathi Jisaasihoai ahiyohipataathi kaimatati noaipasiwaiwaapi otipipatihya ikwimaindimwutih auhirami naasohitahiyaisuni ami isihya nahatiaisuni osamapi kaundawaatopo.

¹⁰ Asihya siya Mariyaahaati aunahipati Makitaraahandaahapihatih Joanaahaatih ami Mariyaahaati waati Jemisihomi sanaatih ami asihya usai maawi nuwi saimatati noaipasih mmonihohiwaiwaapi otipipatihyai ausaapi kaundawaatopo.

¹¹ Satiwi kaundauhhandi kandi otipipatihya asihya etitaatitiwi jaipitawaatopo tiwi gwinyaawaawi kiyaami piwhaapi akiti kanyatawaatopo tiwi wandi gmunyaahopo.

¹² Siyauhhandi kandi Pitaahohih dosisi nuhiti Jisaasiho ahiyohipihih niyataise. Nuhiti niyati mhatih nambitati atahwati jataise. Siyati Pitaaho mmonamapi notaati sandi napitimatataise tati maarho owe-soetih pihitati gwinyapenataise.

*Kima Piwima Otipipatihuri Yahuri Awaisihoai Usosithandapahaare
(Maakho 16:12-13)*

¹³ Asisaha sa ka naasiketih Jisaasihoai niwipinjawi maasi daayohiyhiyaami wur aunahipati witi gwiharaahati katami ambipati Emeyaasihandaahapi taami nomaise. Sati aunahipiti deti Jerusaremihanda ahendaise.

14 Aihĩ kuri kataahapĩ taami nomaami kahapaamapĩpa nahataapa noaipasĩpĩpaapĩ sawahuri taami kanĩmi nomaise.

15 Kuri kaiwaapĩ taami wihĩwihooanjĩ pĩwanĩmi naihi Jisaasiho sawaho nasatĩ kuramĩhini noaipatĩ kurisatĩ maasĩ taatĩ notaise.

16 Naihi ami kuramĩ ndĩhotĩ wapa netĩ tumwaasasihi kurihi Jisaasihopi kore timĩ wĩndĩ mmonĩmi mausose.

17 Aihĩ ko kurisĩ satatĩ kaundataase. “Sahuraahi daahimĩra taami nomaami napindapĩ taami kanĩmi naise?” undatĩ kuri nunjenataise. Nunjesihĩ ami kuri kuramĩ ndĩmaahomwaanĩ asahatatĩ naanjawisahuri bĩpi bitotamaise.

18 Aihĩ kuramĩ wo komĩ ambĩpatĩ Kiriyopaasiho satatĩ nunjenataise. “Kĩnyĩ wapĩhapĩhojĩ wanĩ Jerusaremĩhandahapĩ nambĩhojĩtapaapĩ wanĩ batamĩ batĩhaaraahunĩ wanunĩ noaipasĩwĩmaiwaapĩ monĩpĩ gĩmunyaapĩhojĩtapaapĩno?” undataase.

19 Aihĩ ko saundataase. “Sandĩ akĩtĩndĩ napĩndĩ noaipasĩhandapĩse?” undataase.

Aihĩ kuramĩha wihooanjĩha saundĩmi kaundamaase. “Nasaretĩhandahapĩ Jisaasihomĩhetĩ saiwa siyatĩ nusoaipasĩhaiwaapĩto. So utaaso Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisatĩ netĩ ausaasiho pĩropetĩhopĩto. Iyataatĩ ami ko isĩhiyaami ndĩhetunĩ ami Autaahaatĩhomĩ ndĩhetunĩ otĩpĩpatĩ watĩpĩhaiwa kiyatĩ ami pĩwĩha watĩpĩhaiwa ausaatĩ katahopĩto.

20 Aihĩ nyamĩ mitĩhiyaunĩ ami pĩrisihiya awaisawĩhiyaunĩ koai numwaapĩ gamanĩhomĩ ikwĩraatĩhĩmĩhauhi ami ko tipĩse undihĩ ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ nepĩ nimaapĩ sohoai tiwawaayopo.

21 Iyataatĩ ami sopĩ Isĩraherĩhiyai maipĩhandaatĩhapĩ japĩhĩ numwait-andĩhoe taatĩ nyahĩ gwĩnyaahaayo.

“Iyataatĩ ami pĩwĩha waisangi siyatĩ noaipatĩ namĩhaasĩhĩ asisĩha aimĩ yatairĩ sanotaise.

22 Iyataatĩ ami pĩwĩha waisangi siyate. Ami wanĩ asisĩmaatĩhĩ kohokoaisawĩ nyamĩ asĩhiya usa nuwĩ koai ahĩyohĩpĩpĩhĩ mmonĩwĩmapĩ napĩwĩ nyangi kanyatauhĩ nyahĩ yayawaamĩhaayo.

23 Kiya nuwĩ mmonawa komĩ ambĩpatĩ wĩtĩ ahĩmotihĩ napĩwĩ sanyatawaatopo. “Nyahĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩhiya yamĩhapataatĩhapĩhiyai usohonĩhĩ kiya sanyatawaatopo. ‘Kohĩ aimĩ asohoematatĩ japĩhĩ nepase,’ nyatawaatopo,” nyatĩwĩ kanyatawaatopo.

24 Aihĩ ami nyamĩ usa kapĩhĩ koai ahĩyopĩpĩhĩ nuwĩ mmonawa tĩtĩhĩ asĩhiya katohĩmumwaanĩ kamwaanĩ mmonawaahandĩ kandĩ utaaho ako-hoi woai mausohopo,” undamaase.

25 Aihĩ Jisaasiho komĩha kuri saundataase. “Sahuraahi wĩndĩ mmonĩmi apĩpaahi gĩmunyaapĩhuraahĩ. Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwĩ nepĩ ausaahohiyĩhiya pĩwĩha katĩwĩ ahĩyohĩhaapĩ sahuraahi tĩtĩhĩ akaahĩ timĩ wĩndĩ baimĩ gĩmunyaase nehĩ nanĩhaimĩhuraahĩ.

26 Kĩraisihĩ yaawĩhaiwa netĩ napotatĩ japĩhĩ nepatĩ ambĩpatĩ awaipatĩ nehonĩhĩ isĩhiya koai nepĩ Autaahaatĩhoaisawĩ ahoyawĩ mepĩ autaahepumaitaapo tatĩ pĩwĩha ahotisĩhaapĩ sahuraahi wĩndĩ gĩmunyaapĩhuraaho?” undataase.

27 Saundatosatĩ ami Mosesihomĩ pĩwĩhaapĩhapĩ namasatĩ kaundatĩ ami isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwĩ nepĩ ausaahohiyĩhiyaamĩhaatĩhapunĩ ahoyatĩ ausaatĩ kurisĩ kaundataase. Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaatĩhĩ sawahopĩ saitaise tatĩ ahotiwaiwa nahatewa ausaatĩ tanyaaha kaundataase.

28 Saiwi naiwi aunahipati gwinyaapi niyohipata noaipaitaahetih
Jisaasiho kuri namasi nutandiyataise.

29 Nutandaih kuri owe, “Namumwe ipiho aimi namaatipasih
napwihataiso,” undih namati ko anaanj nandaati maasi kurisati
bindataise.

30 Aih ko nandapa nandandi kurisati bindataise. Bindata nandapa
birethandi neti Autaahaatihoi, “Kinyi gaahone gaare,” undati naumboti
kurisi nunyataise.

31 Siyati kurisi birethandi nandapa naumboti numwih sura kurami
ndiha nusorhaatih Jisaasihoe timi usonamaise. Aih koh kurisi namasisi
kapihi keti aimi wometih mmomi japi namamaise.

32 Aih kuri sawahuri sanamaase. “Yahuraanj daihira taaha nasonih
ko Autaahaatihomi pwihaatih ahotati jipati pindiwaiwaapi tanyaaha
nahata ausaati biyati nanyesipati kanyatih atishaawi sura yahuraanyami
maariho waati nyandotaise,” nnamaase.

33 Aih kuri sanimapi kuraanini dosisaah japihi Jerusaremi handaahapi
nomaise. Numwi otipipatihia ikwimaindimwitihi auhirami naa-
sohitahiyauni ami kiyaami naisihyauni ahoyanwi maasi bimauhi win-
jamaise.

34 Aih ami kiya kuri saundawaatopo. “Awaisih apipaahi akitinini
asohoematati japihi nepase. Saimonih koai aimi usose,” undawaatopo.

35 Aih ami kurisangi kuraapihi daihira noaipasitihandapun ami koai
usositihandapun ausaapi nahataapa kiyaisi kaundamaase. Aimi ami kuri
kiyai saundamaase. “Nandapa birethandi ko naumboti nanyamih sura
kore taha usonahaayo,” undamaase.

*Kima Pwima Otipipatihia Jisaasihoi Usonihotihandapihaare
(Matiyuhu 28:16-20; Maakihho 16:14-18; Jonihho 20:19-23)*

36 Kuri kiyaisawi pwiha taawi kanihauhi Jisaasiho sawaho kiyaami
otihapihi akohi noaipati bitondaise. Bitonda kiyai saundataase. “Sah sami
maariho ambipati wisaitati napaisaatitane,” undataase.

37 Aih kiya kop yaahohoi usonahaayo tiwi waati yaiwi itiwawaayopo.

38 Aih ami ko kiyai saundataase. “Sah sandi saiwi napaapi
yaiwipwitopo? Aiw ami sami maariho omanititihapi napaapi
mimaipaiwi kihaiwa kihaiwa gwinyaahopo?”

39 Nini kimitkoninisi baiwi nisoniwise. Nisi ikwiri auhiri nisoniw
ami sami ikwiraahi nipise. Yaahoya itipihho maipihapa ambipati anditati
nisatiyati ahitahiyaamaahe. Owetise,” undataase.

40 Saundati kiyai komi ikwiri auhiri nunjataise.

41 Aih kiya kop waati maaritawaahandi kandi kore tiwi
windi baiwi gimunyaapi naharisauhi kiyaisi ko kimitkonini
Jisaasihonine undati nunjitandi kiyaisi saundataase. “Nandapa wapa
ahiyawihyaatitawaawaahi nepininyawise nandaano,” undataase.

42 Aih kiya araiho tihwihho posoho wihoanjo nunyawaayopo.

43 Nunyauhi ko neti kiyaami ndiheti nainjhi kiya winjawaayopo.

44 Iyati ko kiyaisi saundataase. “Nini jihura sangi napoti maasi
sangisati bimohura sandi kasato. Jihura nahataapa nisapi Mosesi-
homi pwihaatihuni ami Autaahaatihomi pwiha atiw nepi ausaaho-
hiyihyaami pwihaatihuni ami aunihihirami utipihoaatihuni katiw
ahiyohiwaiwa akiwaiwemat katohimunwaan kamwaan noaipaitaise
satiti kasato,” undataase.

⁴⁵ Saundati piwaha jihura kopitati ahotishaapi kiyaisi biyati uwin-japwaati nusesipati kaundih kiyaisi Autaahaatihomi piwaha katati ahotishaapi nusesipataise.

⁴⁶ Iyati ami kiyaisi statati kaundataase. “Piwaha sataha ahondaise. Kiraisiho yaawahandi neti napotati asisiha mairimanya saniyonih japihi asohoematati nepaitaise.

⁴⁷ Iyonihi komi ambipataahi piwaha isihiya nahatiyai ausaapi kaundiataiwe. Kaundisaihi kiya atisawaawi kiyaami maipihaiwa namasisi japihi nepemaitiwi Autaahaatihonda napisaihi Autaahaatihom kiyaami maipihaiwa nemwaitando. Isi sati Otipipati sahi namasawi Jerusaremihandaahapi kaitaatiwe.

⁴⁸ Nini kiyonihi sahi mmoni hohiwimaiwa nahatewaapi ausaapi kaundiwise.

⁴⁹ Atiwise. Apiho sangisi nasamitandi jihura katati ahaimbipa wani nini niwahonini sangisi nasamito. Sahi wapihapi windi namuwise. Owe. Kimbihi kimat i aunahimata bindawa jatiwise. Jati mi nuwi yamihapataatihapi watipihandi nasati samihetitanih sura nutaatiwo,” undati kaundataase.

*Kima Piwima Jisaasihoai Autaahaatihom Numwaasi Japihi Yamihapataatihapi Naindihandapihaare
(Maakihom 16:19-20; Aposerihiya 1:9-12)*

⁵⁰ Ko kati aunahipati awaipati namihamaapi komi otipipatihiyai numwaasi noti Betaanihanda noaipati Autaahaatihom kiyaisi iwitatamanitandihandapi Autaahaatihom gaapundataase.

⁵¹ Siyati ko kiyaapi taati gaapundati Autaahaatihom nunjenataaheti kiyaisi namasisaahi Autaahaatihom numwaasi naihi yamihapataatihapi niyataise.

⁵² Aih kiya kopi gaapundiwi mapaaahi api paahi aungwohandi maaritimi japihi Jerusaremihandaahapi nowaayopo.

⁵³ Aih kiya nasisoari Jerusaremihanda Autaahaatihom anihandi awaindihandaatihom bindawa Autaahaatihom waati maaritimi mepi autaa-hepumawaayopo.

Kima Piwima Gaaha Waniha Jonho Jipatipaisihaare Kimandi Jonihomi Utipimandapi Piwaha Nesipihaare

Nyahĩ wĩndĩ biyaatĩ mmonaati gĩmunyaaho Jonho maahĩwo kimandi utipimandĩ jipatipaindĩho. Iyataahandĩ kandĩ amĩ isĩhiya taahiyĩhiya Jonho Jisaasihomĩ otĩpatĩho kimandi utipimandĩ jipatĩpiyataise tĩwĩ gwĩnyaawaapo. Iyataatĩ amĩ kĩmo utipĩmomĩ tiwatĩhetisangi nĩnĩ ahonĩnĩ kĩmo utipĩmo jipatĩpiyataayo tatĩ wĩndĩ ahĩmotise. Iyataahandĩ kandĩ amĩ usaaha 13:24, 19:26, 20:2 handaatĩhunĩ usaaha 21:7 handaatĩhunĩ kĩmo utipĩmo jipatĩpaisiho nehĩ satatĩ kandaase, 'Jisaasiho maarĩho nunyatĩ wĩwisĩho' tatĩ sonjĩhĩ kata ahiyataise. Aihĩ isĩhiya taahiyĩhiyaahĩ saiwĩ gwĩnyaawaayopo, Jonho sawahopĩ netĩ noaasatĩ usaapĩndaase tĩwĩ gwĩnyaawaayopo. Iyataatĩ amĩ sura isĩhiya sawanaapĩ nepĩ noaasawĩ usaapĩtĩwĩ katĩwĩ jipatĩpaiwĩhiye. Isĩ nyahĩ Anjatihiyaanĩnĩ wĩndĩ siyaatĩ kamaatĩto. O nyahĩ piwaha wa katahaawaahĩ tĩtĩhĩ 'nĩno' ndĩ amĩ 'nyaho' tĩto yawanaanapĩ tĩtĩhĩ ausaimanaato. Aihĩ Jonho komĩ piwaha jipatĩpiyataatĩ 'nĩnĩ Jonhonĩne' tatĩ jipatĩmaise. Aihĩ piwaha Anjatiha nepemaahĩwĩhaawĩ Jonho sawaho kima piwima jipatĩpiyataise taatĩ gwĩnyaahaayo. Aihĩ nyahĩ Jonhomi piwaha nepemaahĩwa jipatĩpiyahaawĩ 'nĩno nyaho' taatĩ jipatĩpiyahaayo. Matiyuho, Maakĩho, Rukiho siya jĩhĩ kiyaamĩ piwaha jipatĩpiyawaayopo. Aihĩ ipotĩ Jonho biyatĩ gwĩnyaatĩ mmonatĩ komĩha piwaha jipatĩpiyataise. Aihĩ piwaha nahataahĩ Matiyuho, Maakĩho, Rukiho naasĩka jipatĩpiyawaayopo. O Jonhohĩ piwaha yandĩha wipetaha jipatĩpiyataise. Kĩnyĩ Jonhomi piwaha awĩtapaapĩ Jisaasiho so Piwaha Akaahaamĩ satĩho tanyaahoe tatĩha gĩhunyaatĩtaise. Ko Jisaasiho yundanyaaha nausainjĩtĩhandamunĩ asĩtimatĩtaatĩwĩhandamunĩ tanyaahoe. Iyatĩ amĩ ko nasisoarĩ kiyaanĩhĩ bimĩtaatĩwĩhandamĩ kaatĩho nandapa bĩretĩhandĩtatĩ amĩ waapohotahore. Iyatĩ amĩ ko nyangisĩ biyatĩ nyainjatisĩhore. Iyatĩ amĩ ko nyamĩ daihore nyamĩ Apĩho Autaahaatĩhoenda naitĩhaawo. Iyatĩ amĩ ko nyamĩ naisoho nyamĩ awaisĩho nyangi nyainjatisĩhore. Iyatĩ ko nyangi nyaiwatĩhĩ bindĩhaayonĩ kĩnyĩ gwĩnyaape. Piwaha wa awaisĩhaahĩ Jonho piwaha atĩsatĩ nesĩha tĩmanatĩ anĩtisatĩ isĩwatĩtaatĩ jipatĩpiyataise kĩnyĩ Jisaasihopĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaaho akohoe tĩpĩ gwĩnyaape.

Jonhomi Piwaha Napimasataise

Jisaasiho napimbĩpĩhapunĩ amĩ kĩmaapĩ yapĩpataapĩhĩ apopaatamĩhetapĩ noaipasĩtĩhandapĩha (1:1-18)

Jonho isĩhiyai Baawusisĩho taatĩ otĩpatĩ kaihĩ Jisaasiho namasatĩ komĩ otĩpatĩhiya jĩhapĩhiya usai numwaasĩtĩhandapĩha (1:19-51)

Jisaasiho auta isĩhiya nahatiyaamĩ ndĩhetĩ otĩpatĩ kaĩndĩhandapĩha (2:2-12:50)

Jisaasiho Jĩrusaremĩhandaahapĩ naindĩhandunĩ amĩ komĩ katatĩ kaĩndĩhandunĩ amĩ komĩ napwindĩhandapĩha (13:1-19:43)

Jisaasiho napotatĩ japĩhĩ nepasi komĩ isĩhiyaapĩhĩ auta noaipasĩhĩ kiya koai usonĩhotĩhandapĩha (20:1-31)

Asisĩha waara Jisaasiho komĩ otĩpatĩhiyaapĩhĩ auta noaipasĩhĩ kiya koai usonĩhotĩhandapĩha (21:1-26)

Kima Piwima Piwaha Isihiya Asitimatitaatwihandisahaapahaare

¹ Jihî aimehuraanîhî kahapaamapîpa sangî noaipasîhura Piwîha wa ahondaise. Iyataatî sa piwa Autaahaatîhoaisatî maasî ahondaise. Iyataatî sa piwaisangi Autaahaatîhore.

² Iyataatî kîmîka Piwîma Autaahaatîhoaisatî maasî aimehura ahondaise.

³ Iyataatî sa Piwaisî Autaahaatîho netî isîsi ketapî kaaraahî amî kaisatî maasî kahapaamapîpa nahataapa Autaahaatîho kiyatî ahiyataise. Iyataatî kahapaamapîpa nahataapa Autaahaatîho kiyatî ahaimbîpa nehî Autaahaatîho sawahohîhî kiyataamaise. Owetise. Autaahaatîho sa Piwai netî isîsi kaisatî maasî kahapaamapîpa nahataapa kiyatî ahiyataise.

⁴ Iyataatî sa Piwa isîhiya asîyîhiyaimatîwî bimîtaatîwîhandamî tanyaahaasî isîhiya asîtimatîtaatîwîhandî piwa ketî ahondaise. Iyataatî sa Piwa isîhiya asîtimatîtaatîwîhandîsîhaapîhî amî nausainjîtîhandî ahondaise. Iyataatî sa Piwa Utaahoe. Isî amî ko nausainjîtîhandamatiyatî Autaahaatîho siyatî setahoe tati netî isîhiyaisî gîwunyaatî netî nunjati gîwunyaitandîhoe.

⁵ Siyatî isîhiya Autaahaatîhopî wîndî biyatî namusesîpatatî gîmaawunyaatahiyai netî biyatî gîwunyaatî nusesîpahonîhî kopî mmondaatîwî ko nausainjîtîhandamatiyatî nasataise. Siyatî nasatî nîwusainjîhandî kandî isîhiya kopî wîndî gîmunyaapî monîhopo. Siyauhîhandî komî nausainjîtîhandî wîndî namaayotatî kandînîhî wapîhî asîhatimbîpîhî taatî nausaatataise.

⁶ Aihî utaaho wo komî ambîpatî Jonîhoai Autaahaatîho komî piwîha nunya nusoaasihî nasataise.

⁷ Iyatî nausainjîtîhandisaho nasatî isîhiyai nusesîpatî gîwunyaitandîhopîha piwîha ausaatî isîhiyai kaundataase. Amî isîhiya nahatiya piwîha ka atisawaawî kopî baiwî gîwunyaitaatîwo.

⁸ Iyataatî Jonîho so isîhiyai netî biyatî nunjatî gîwunyaatî nusesîpaitandî nausainjîtîhandisahomaahê. Owetise. Nausainjîtîhandisaho ipotî nasatî isîhiyai netî biyatî nunjatî gîwunyaatî nusesîpaitandîhopîha piwîha nehî jihî ausaitandî noaipahore.

⁹ Iyataatî ko nausainjîho akîtî akohore. Akîtî akohosî isîhiya nahatiyai nga nîwusainjîhore. Iyataatî wani ko yaho detî yapîpataapîhî taatî nasataise Autaahaatîhopunî amî Autaahaatîhomîhaiwaapunî netî isîhiya nahatiyai nunjatî gîwunyaatî nusesîpaitando.

¹⁰ Iyataatî sa Piwa maapî yapîpataapîhî isîhiyaamî otîhatîhî ahondaise. Iyataatî yapîpatunî kahapaamapîpaunî isîhiyaunî saiwa Autaahaatîho sa Piwaraahî amî kaisatî maasî kiyatî ahiyataise. Saihîhandî kandî isîhiya komî kiyatî ahaisawîhiya wîndî mmonîwî usîtîmaiwî amî wîndî kopî baiwî gîmaawunyaahopo. Owetise.

¹¹ Iyataatî so komîhatî yapîpata tîtîhî komîhiyenda napihîhandî kandî komîhiya koai wîndî baiwî namumwaapî ahosumwawaayopo.

¹² Amî siyauhîhandî kandî isîhiya usa wowaatî koaisî wîndî ahosumwaamapî kopî kiya satîwî nyangi Japîhî Nanyamaitandî Autaahaatîho Ahîwisîhore tîwî gîwunyaapî koai numwaahohiyîhiyai ko kaundihî kiya noaipapî tîtîhî Autaahaatîhomî manyinyaimatawaayopo. Aiwî kiya mwaaya maatiyaimatawaayopo.

¹³ Iyataatî isîhiya noaipapî Autaahaatîhomî manyinyaimatohiyîhiya saniya sapiyaamî ambîpatî tîmaamaipî maapî isîhiya kiyohîrîhîretî kaiwî nanohohîtîhandaahîmaahê. Iyataatî isîhiya sawanaamî watîpîhandî gwînyaahohîtîhandaahîmaahê. Iyataatî amî nehî isîhiyaamî gwînyaapî

maaritohitihandaah+maahe. Owetise. Autaahaat+ho sawahomi watipihandaahi kiyaami omanjitihihi neti gwunyaati nusepemaisihi kiya noaipapi komi mwaaya maatiya manyinyaimatawaayopo.

¹⁴ Iyataati sa Piw+ha isihiyai neti Autaahaat+hopi siyati setahore tati nunjitan+di akiti akitihihi neh+ utahoematati nasataise. Nasati nyam+hatih+ bindataise. Bindataati isihyaanangi maar+ho ap+paahi aungwohandi nanyinyati gaahandi kanyisati watipihaiwa kiyataise. Iyataati ko sawahom+hetapi Autaahaat+hopi ko siyati setahore tati isihiyai neti nunjataise. Siyati ko neti nanyisih+ kometir+hetapi komi gaahaiwa yundany+ha otiwa kaumbwaati awaind+handi nausainjitihandi nyahi mmon+haayo.

¹⁵ Aih+ Jon+ho piw+ha ausaataati Utaaso sopi satati kandaase. “Utaaho sopi nini jihura sandi kasatoh+hore. Utaaho nisi ipoti napis+ho so n+ngi nan+tip+haati ap+paahi awais+hore. N+ngi nan+tip+haati awais+hore tohit+mandi apaap+maato nini sangi noaipahon+hura ko jih+ aimehura bimainjahotih+ kandapi kandaato,” tati Jon+ho Jisaasihopi kandaase.

¹⁶ Iyataati Autaahaat+ho isihyaapi kiya gaahapa wapa kamaiwi neh+handi koaisunyaati ap+paahi akiti akitihihi aungwohandi nas+soari maar+ho as+paind+handi Jisaasihoi nahandi kandinihi tisaah+wati numwih+ komiheti tisaitati ahondaise. Aih+ nyangisi Jisaasiho ap+paahi akiti akitihihi aungwohandi maar+ho as+pinyisati nanyinyataati komi gaahaiwa pihit+ati jinjihaati tiwati nyepiyati nyangi nanyinyataise.

¹⁷ Iyataati Autaahaat+ho komi win+hapi+pa Mosesihom+hetapi Judaahiyaanangi nanyinyataise. Nanyamih+ and+titaati w+ndi nyahi minjapepihir+haayo. Aih+ Jisasi K+raisihom+hetapi Autaahaat+ho maar+ho nanyinyataise. Iyati ami Jisaasihom+hetapi nini kimetahon+ne tati Autaahaat+ho neti nyangi nanyisataise.

¹⁸ Iyataati utaaho wo Autaahaat+hoai ap+paahi maip+honjisangi w+ndi mausose. Owetise. Autaahaat+homi Mwaaho Jisaasiho Autaahaat+hoaisati maasi bimainjati napis+hoh+hi ami sawaho Autaahaat+hosi Autaahaat+hopi ko siyati setahoe tati ausaati nyangi kanyatati nanyisataise.

K+ma Piw+ma Jon+ho Isihiyai Baawusis+ho Piw+ha Jisaasihopi Ausaasitihandap+haare

(Matiyuh+ 3:1-12; Maak+ho 1:7-8; Ruk+ho 3:15-17)

¹⁹ Aih+ Judaahiyaami awaisaw+hiya prisihiya isihyaapi nandapa t+hiwi Autaahaat+hoai dipuman+w+ nunyohiy+hiyaisuni ami isihiya usa Ripaihiya Autaahaat+homi An+ Awaind+handat+hi ot+pipati neh+hat+ kiyohiy+hiyaisuni natiwusaasauhi aunah+pati Jerusarem+handi namasi nasawaayopo. Nap+w+ Jon+hoai saund+w+, “kinyi diyaamahone?” und+w+ nunjenawaayopo.

²⁰ Saund+w+ nunjen+hauhi Jon+ho w+ndi kiyai ap+h+mundataamaase. Owetise. Titihihi biyati ausaati kiyai saundataase. “Isihiyaisi Jap+hi Numwaitandi Autaahaat+ho Ah+wisohon+n+maahe. Owetise,” Undataase.

²¹ Aih+ kiya koai kaundawaatopo. “O kiyonaahi kinyi diyaamahone? Kinyi Eraijaahopi nap+taise tohihono?” und+w+ nunjenawaayopo. Nunjen+hauhi Jon+ho kiyai saundataase. “Nini Eraijaahon+n+maahe. Owetise,” undataase. Saundih+ ami kiyaam+ha wa j+haati sat+wi koai nunjenawaayopo. “Piw+ha atisati neti awais+hopi ausaitand+ho nap+taise tauhi jaawaati bind+haayoni kinyi konjo?” undawaatopo. Saundauh+ Jon+ho wihoaan+ha kiyai saundataase. “Nini kon+n+maahe. Owetise,” undataase.

22 Saundihĩ kiya j̄haati Jonhoai satiwĩ kaundawaatopo “Is̄hiya kinyapĩ nyangi nat̄winyoasauhi nasawaahiyaane. Is̄ nyahĩ kiyai kaund̄t̄haaha kanyate. K̄inyĩ k̄wahonyapĩ s̄saind̄hon̄ine tip̄i kanyate. Kanyatisam̄hĩ jap̄hĩ nowaatĩ is̄hiya nyangi nat̄w̄inyoasohiȳhiyai k̄inyĩ kanyatisam̄ha kaund̄taano,” undawaatopo.

23 Aihĩ Jonho kiyai saundataase “J̄hura Autaahaat̄homĩ p̄iw̄ha atisati net̄i ausaas̄ho Aisaiyaaho satati katis̄hon̄ine:

‘Yap̄ipati is̄hiya iw̄w̄r̄ho owehata utaaho wo bindataati sandaase. Awais̄ho wan̄i nap̄itandais̄i sah̄i nepemait̄w̄i sam̄i maip̄haiwa namap̄i sam̄i maar̄ho oman̄j̄t̄it̄h̄i nep̄i t̄iman̄j̄n̄iw̄ise,’ tati Autaahaat̄homĩ p̄iw̄ha atisati net̄i ausaas̄ho Aisaiyaaho katis̄hon̄ine,” undataase. *Aisaiyaaho 40:3*

24 Iyataati Is̄hiya Jonhoai nunjenohiȳhiya siya Parisihiya nat̄wusaasauhi nap̄iw̄hiyaare.

25 Parisihiya nat̄wusaasauhi nap̄iw̄hiyaasi kiya Jonhoai saundawaapo. “K̄inyĩ K̄raisihon̄i maah̄e. Iyataati am̄i k̄inyĩ Eraijaahon̄i maah̄e. Iyataati am̄i k̄inyĩ Autaahaat̄homĩ p̄iw̄ha atimbi nep̄i ausaitaap̄ihon̄i maah̄e. Is̄i gis̄i nd̄i kah̄t̄ih̄i is̄hiyais̄i waapohora baawusapaise?” und̄iw̄i nunjenawaayopo.

26-27 Saund̄iw̄i nunjen̄hauhi Jonho wihooanj̄ha kiyai saundataase. “Utaaho wo yaho sam̄i ot̄hat̄h̄i bitondaise. Ko nis̄i ipot̄i ot̄ip̄ipati namasati ap̄ipaah̄i awaipati n̄n̄i kiyoh̄ipati nusatip̄ihaahat̄i kaitaise. Iyataati sop̄i is̄hiyais̄i jap̄h̄i numwaitand̄i Autaahaat̄ho Awais̄hoe t̄iw̄i sah̄i w̄ind̄i mmon̄iw̄i ḡimunyaahopo. Iyataati utaaho so n̄ngi nan̄tip̄ihaaho awais̄hore. Iyataati n̄n̄i awais̄hon̄in̄indaahand̄i kand̄i neh̄ihon̄ine. Neh̄ihon̄inis̄i ot̄ip̄ipatihiya awaisaw̄hiya kiyaam̄i awaisaw̄hiya kiyai nusatip̄ihaap̄i ap̄ipaah̄i awaisaw̄hiyaam̄i ot̄ip̄ipati kiyoh̄iwaiwa kaind̄i kom̄i asuipatam̄i wir̄h̄r̄i nausohaumwaamaito. Is̄i ko awais̄ho nis̄i ipot̄i ot̄ip̄ipati namasati kaitaise. Aih̄i n̄n̄i ko ot̄ip̄ipati kaitand̄ihandap̄i j̄h̄i tur̄iman̄t̄i is̄hiyai waapohora baawusataayo,” tati Jonho kiyai kaundataase.

28 Iyataati aunah̄ipati Betanihanda waap̄haat̄i Jor̄tan̄haatam̄i wih̄n̄i det̄i opainin̄i Jonho is̄hiyai baawusih̄i saiwa noaipataise.

K̄ima P̄iw̄ima Jisaasiho Autaahaat̄homĩ Sip̄isip̄ihand̄i Mwaahomatiyahore Tis̄haare

29 Aih̄i bowih̄i Jisaasiho napih̄i Jonho koai iwinjatosati sandaase. “Utaaho k̄imoais̄i iwinjap̄ise. Utaaho so Autaahaat̄homĩ Sip̄isip̄ihand̄i Mwaahomatiyahore. Iyataati ko is̄hiya nahatiya yap̄ipatamb̄hiyaam̄i maip̄haiwa nemwaitand̄i nap̄w̄itand̄ihore.

30 Iyataati utaaso sop̄i n̄n̄i j̄hura sand̄i kasatoh̄hore. Utaaho wo n̄ngi nan̄tip̄ihaaho ap̄ipaah̄i awais̄hore. Is̄i ko ot̄ip̄ipati nis̄i ipot̄i namasati kaitaise. Iyataati n̄ngi nan̄tip̄ihaat̄i awais̄hore toh̄it̄imand̄i apaap̄maato n̄n̄i sanḡi noaipahon̄ihura ko j̄h̄i aimehura bimainjahore nd̄i kasatoh̄ho k̄imi kop̄isato.

31 Iyataati n̄n̄i n̄wahon̄n̄sangi kop̄i kore nd̄i t̄it̄h̄i w̄ind̄i baind̄i mmon̄it̄i ḡimunyaataahand̄i kand̄i is̄hiyais̄i waapohora baawusataayo. Iyataati sand̄i n̄n̄i is̄hiyais̄i baawusoh̄it̄imand̄i Is̄iraher̄hiyai kop̄i nunj̄tand̄i n̄n̄i baawusataayo,” ndaase.

32-33 Aih̄i am̄i Jonho sandaase. “Nisangi K̄raisihop̄i Is̄hiyai Jap̄h̄i Numwaitand̄i Autaahaat̄ho Ah̄iwis̄hoe nd̄i w̄ind̄i mon̄it̄hon̄ine. Mon̄it̄hon̄in̄it̄ih̄hand̄i kand̄i neh̄i waapohora is̄hiyais̄i baawusitand̄i Autaahaat̄ho net̄i natanoasataise. Iyataati Autaahaat̄ho n̄ngi

natanoaasihi nasohiho ningi sata kandataase. 'Itipihho utaahe womihasini nasati bimonihhi kinyi iwinjaitaise. Isi utaaso so komihasini Itipihho bimiso isihiyai Itipihho waati tisaahiwati numwitandihore' ndati Autaahaatihho ningi kandataase.*

³⁴ Aihhi nini saindi iwinjati mmonataati Jisaasihopi Autaahaatihhomi Mwaahore ndi ausaati nini sangi kasatataato," tati Jonho kandaase.

Kima Pwima Jisaasiho Otipipatihya Jihapthiyai Namhainjithandapthaaire

³⁵ Bowihhi Jonho komi otipipatihuri nehhi yahurisasi bitondaise.

³⁶ Bitosihhi Jisaasiho taati napihhi Jonho iwinjaitaise. Iwinjatosati komi otipipatihuri saundataase "Kimoai shoaahi iwinjapise. Autaahaatihhomi Sipisipihandhi Mwaahomatiyahore," undataase.†

³⁷ Jonho komi otipipatihuri saundihhi kuri atimimapi Jisaasihoi nuwipinjai nomaise.

³⁸ Nuwipinjai naihi Jisaasiho nepemaitati usonata kuri taami nuwipinjai naihi sata nunjenataise. "Sahuraahi napindape?" undati nunjenataise. Aihhi kuri wihooanaha saundamaase. "Rabaihone, (Katipunjingihone) kinyi maahiwapihhi bindapaahone?" undimhi nunjenamaise. Iyataati pwiha sa Rabaihone undisimaami tanyaaha pwiha Ipiruha ami Aramaikihara Katipunjingihone undamaase.

³⁹ Aihhi ko Jisaasiho kuri saundataase "Sahuraahi nami nisi bimohipipihhi mmonimise," undataase. Aihhi kuri numwi ko bimimbipihhi mmonamaise. Iyataati sura ipihho aimi yaataatiwati 4 kirokihura asihataahuraatihisi namapi kapihi koaisami maasi bindamaise.

⁴⁰ Jonho Jisaasihopi pwiha katihhi atiwimimapi Jisaasihoi nuwipinjai maasi naisururami wo Saimoni Pitaahomi saingihho Andiruhoe.

⁴¹ Aihhi Andiruhho keti noti komi saaho Saimonihoi saundataase: "Isihiyai Japihhi Numwaitandi Autaahaatihho Ahiwisihho Kiraisihoi nyahi aimi usonahaayo," undataase.

⁴² Aimi usonahaayo undati Andiruhho komi saahoi numwaasi niyati Jisaasihoaapihi noaipataise. Noaipasihhi Jisaasiho koai usonataati saundataase "Kinyi Saimonihone, Jonhomi mwaahonhi. Isi kinyi ambipati wani Sipaasihonhitaape," undataase. Iyataati Sipaasitotimandhi Pita tawaatopo. Pita totimandhi Nawiharaane tawaatopo.‡

Kima Pwima Piripiyi Natanairiyai Jisaasiho Ningi Nanipinjai Namise Undindhandapthaaire

⁴³ Aihhi bowihhi Jisaasiho yapipati Garirihandaahapi naitandi taati timaninataati Piripihoi iwinjaitaise. Iwinjati koai saundataase, "Kinyi nambi ningi nanipinje," undataase.

⁴⁴ Iyataati Piripihho so aunahipati Betesaitaahandaahapihore. Iyataati ami Betesaitaahandhi sandhi Pitaayi Andiruyaami aunahipati bimipate.

⁴⁵ Aihhi Piripihho niyati Natanairihoi usonataati saundataase. "Utaaho wopi napitaise tiwi jihura Mosesihouni ami Autaahaatihhomi pwiha atiwi nepi ausaahohiyhiyauni katiwihhi jipatipaiwi ahioyihoi aimi nyahi

* **1:32-33:** Aihhi nini Jisaasihoi baawusohura Itipihho yamihapataatihiraapi koho dipihomatiyahore nasati Jisaasihoaasini bimihhi nini iwinjaitaayo. † **1:36:** Autaahaatihhomi Sipisipihandhi Mwaahosi pipihohomatiyahore totimandhi Jisaasihomi ambipati wite. Iyataati jihura Isiraherhiya sipisipihho sipihohoho tipihhiwihhi Autaahaatihhoai gaarehandhi nunyohipatamatiyati isihiyaaami maipihaiwaapi Autaahaatihhoai nunyandandihoe tawaatopo. ‡ **1:42:** Pwiha Grikihara Pita undiwihhi ami Aramaikihara Sipaasi undotimandhi nawiharaanhi awaisiharaane undawaatopo.

usonhaayo. Iyataati ko Josephi homi mwaaho Nasarethandaahapihore. Iyataati komi ambipati Jisaasihoe,” undataase.

⁴⁶ Aih i Natanairihomihaha Piripihoi saundataase. “O ami Nasarethandaahapi windi gaahandi noaipaitaihi no?” undataase. Saundih Piripihoi Natanairihoi saundataase “Gi ipipih mmondaapi namme,” undataase.

⁴⁷ Aih kuri numwi noipasih i Jisaasiho Natanairihoi usonata sandaase. “Kimo utaamo Autaahaatihopi biyati giwunyaasitihandaahi titih Isiraherihore. Iyataati ko jaiwititandihandi owehore,” daase.

⁴⁸ Aih i Natanairihoi Jisaasihoi saundataase. “Kinyi nisi omanjititih napitaimbi nisonapaapise?” undataase. Aih i Jisaasiho komihaha wihoanaha Natanairihoi saundataase. “Jih Piripihoi sangi noti piwihaha kahitihihura kinyi kaanhi ipatami tambipih biminihi nini gisonihoi,” undataase.

⁴⁹ Undih i Natanairihoi Jisaasihoi saundataase. “Katipunjingihonye, kinyi akitinhi titih katapaase. Kinyi Autaahaatihomi Mwaahoni Isiraherihyaanam Awaisihone, nyangi nyainjaapi bimingihono,” undataase.

⁵⁰ Aih i Jisaasiho wihoanaha Natanairihoi saundataase. “Nini gisi ipatami tambipih kaanhi biminihi gisonihoi tohitmandapi kinyi nisapi Autaahaatihomi Mwaahoe tipi ginunyaapaino? O ami ipotihura sandi nusatiphaahaiwa awaiwaiwa kaisanhi noaipahonhi mmondaapo,” undataase.

⁵¹ Sa koai saundatosati kiyai wa saundataase. “Nini akitinhi sangi kimandi kasatataato, ipotihura yamihapati tiwitawamahonhi Autaahaatihomi enjerihya otipipatihya yamihapataatihapihya Nini Isihyaami Saahonini Jihonini Awaisihonisaapihi noatipapi ami nasaa-masahi sahi usondaapo,” undataase.

2

Kima Piwima Autaahaatihomi Watipihanda Jisaasiho Watipihandi Wuwaninhi Jihapihandi Kaindihandapihare

¹ Aih asisihaha aimi yatairi sanahi kasinheti Jisaasihouni komi otipipatihyaanuni yapipati Piropinjihandi Garirihanda noaipahaayo. Aih asisihaha seti yapipati Piropinjihandi Garirihandami aunahipati Kenaahanda utaaho wo apopaati neti wiraaitandi nandapa neti timanataise. Aih i Jisaasihomi sanaati kura niyati kapih bindataise.

² Aih utaaho neti apopaati wiraitandura Jisaasihouni nyahi komi otipipatihyaaninuni utaaho apopaati neti wirahonhi iwinjaitihaawi gaatauhi niyahaayo.

³ Aih waapoho wainihandi isihiyai nunyawo owetih i Jisaasihomi sanaati Jisaasihoi saundataase. “Waapoho wainihandi kandinhi nunyauhi windi ahimotati kandinhi owendaise,” undataase.

⁴ Saundih i Jisaasiho sanaati saundataase, “Apopaanye, ningi saime saime ditaapi kinyihandimaahe. Nisihande. Apihoi Autaahaatihoi kandonhi nini noipati Awaisihoninimatitandihura sange,” undataase.

⁵ Aih i Jisaasihomi sanaati isihya otipipatihya kapihapihiyai saundataase. “Nisi maasihoi Jisaasiho sangi wapaapi saiwi sapa kaiwise satonaaraahi sahi atiw kaiwise,” undataase.

⁶ Aih kapih onahaiwa nawihara kaiwhaiwa ikwihitititih wihinhirami naasohitihaiwa ahondaise. Iyataati saiwa onaiwa

Judaahiyaanamî winîhapîpetî japepihîriwî ikwauhirunî kaha-paamapîpaunî bausanîwî bausîtaatiwîhaiwe. Iyataati saiwa onaiwa waapoho waati pîhîtatî windîtandîhaiwa apîpaahî aungwohaiwaare.

⁷ Aihî saiwa onaiwopî waapoho nipî nepî tisaipî nuhaitaatîwî otîpîpatîhiya kapîhapîhiyai Jisaasiho kaundataase. Kaundihî kiya waapoho nipî nepî nuhaahauhî kaiwa onaahaiwa nahatewa tisaitataise.

⁸ Aihî Jisaasiho otîpîpatîhiya waapoho nipî nepî nuhaahohiyîhiyai saun-dataase. “Nîni kasatonîhî waapoho nipî nepî nuhaahauhî tisaitisîmomî nuhaapî wanî isîsi naiwî utaaho nandapa tîhauhî jaatî bimisîhoai nun-yawîse,” undataase. Aihî kiya komî pîwîha atiwî nuhaapî isîsi naiwî awaisîho koai nunyawaayopo.

⁹ Nunyauhî ko nandapa tîhohîtîhandî jaatî bimisîho waapoho so noaipatî tîtîhî wainîhandîmatisîho netî nanatî mmonataise. Iyataati ko waapoho wainîhandî sandapî maahapîhapî nesi napîwîhoe tatî windî gîmunyaase. O amî otîpîpatîhiya Jisaasiho kaundihî waapoho nipî nepî nuhaahohiyîhiyaahî sandapî gwînyaapîhiyaare. Aihî nandapa tîhohîtîhandî jaatî bimisîho netî nanatî mmonata waapoho wainîhandî apîpaahî gaa-handîtîhî namatî apopaati netî wîraitandîhoai gaatatî numwaataise.

¹⁰ Gaatatî numwaati saundataase. “Usîpîpaapîhura wainîhandî waapoho gaaho biyatî jîpaisîho jîhî isîhiyai nunyauhî kiya waati nanîhauhî ipotî waapoho wainîhandî gotî wonjî jîpiyahandî nunyawaayopo isîhiya nanawaawî waapoho kîmo jîpiyahoe jîmaayahoe maatîwî kiyaamî amîtîha aimî naharimainjîhandisî nehî nanîhaiwî nandaatiwo. Siyatisî kînyî kîretî saimbî kamaimbî gaaho waapoho ipîhatimbosapapî wanî kîmura kînyî gaahatî kaimbî otîpîpatîhiyai nunyapusoasapaise,” undataase.

¹¹ Iyataati sandî watîpîhandî Jisaasiho kaihî noaipasîtîmandî yapîpatî Pîropinjîhandî Garirihandamî aunahîpatî taunîhandî Kenaahanda wuwanîhî watîpîhandî jîhapîhandî namasatî kiyataise. Iyataati sandî Autaahaatîhomî watîpîhandî kiyatî satatî, “Nîni Autaahaatîhonîne,” tatî kiyai nunjataise. Siyatî kaihî komî otîpîpatîhiyaanî sandî komî wandîha watîpîhandî mmonîhaawî, “Autaahaatîhomî Mwaaho Akohore,” taatî kopî nyahî gîwunyaahaayo.

¹² Utaaho apopaati netî wîrasîhî nandapa tîhohîtîhandî aimî owetihi Jisaasihounî komî sanaatunî komî saingoyaunî komî otîpîpatîhiyaanunî kapîhî namasi aunahîpa Kapaniyaamîhandaahapî nohaayo. Nowaati asisîha wanya bindîhaayo.

Kîma Pîwîma Isîhiya Taawî Anî Awaindîhandaatîhî Kahapaamapîpa Nunyawî Nehauhî Jisaasiho Saiwî Kamaiwîse Undatî Tahamanau-soasindîhandapîhaare

(Matiyuho 21:12-13; Maakîho 11:15-17; Rukîho 19:45-46)

¹³ Bimainjaatî Judaahiyaanamî kimbapîho Pasopaahandî asisîha awaisîha noaipaitandîhura aimî detîtîhî Jisaasihounî nyahî komî otîpîpatîhiyaanînunî kapîhî namasi Jerusaremîhandaahapî niyahaayo. Iyataati asisîha sa jîhura Isîraherîhiyaamî anîaanîamî maasomwaanî jîtîpatî jandihî mmonataatî Autaahaatîho namatî Isîraherîhiyaamî manyinyai tîmaawatî Isipîhiyaamî manyinya jîhî bwandîpîhiyai tiwîtandî notaati nehî nusatipatî naindîhandapî gwînyaapî namîhanîwî mmonîhohîhaare.

¹⁴ Aihî Jisaasihounî nyahî komî otîpîpatîhiyaanunî maasi Autaahaatîhomî anî awaindîhandaatîhapî niyahaayo. Niyaati Jisaasiho

mmonata mihatihî ishiya bindawa taawi sipisipihô kauho ami koho nunyawî nawihô nehohiyâhiyaisunî ami ishiya usa nawihô Judaahiyaami (Anj Awaindihandami) nawihôetemapî nunyawî nehohiyâhiyaisunî usonataise.

¹⁵ Usonatosatî wirihîrî taahiwaiwa netî tîmaamahiwatî pipitîpiyatî isiwatata kiraaî ishiya nahatiyaisunî ami kohasipî sipisipihandisunî ami kauho sapai tahamanatî mîhaapî nehîhaatîmataise. Iyatî ishiya nawihô Judaahiyaami nunyawî nehohiyâhiyaami ganîho netî nepuhotî kiyaami nawihô netî kipwiratî mîhopî mîhinî yondaise.

¹⁶ Iyatî ishiya koho nunyawî nehohiyâhiyai saundataase. “Sahî koho kîmo nesi nehîhaatî nuwîse. Nisî Apîhomî anj anj kahapaamapîpa nunyawî naitaatîwîhaanjamataiwî sahî kamaiwîse,” undataase.

¹⁷ Iyataatî pîwîha wa jîhura satîwî jîpatîpaiwî ahiyawaayopo:

“Nînî kinyî anj anj nopîsasinjaanjanj netî japîhî itatamanitî baidî tîtîhemaitandîhandapî maarîho nanîtîmasîtîhandî ishiya nîngî yaasîhandî naninyawaayopo,” tatî ahotîsîhaapî ami nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni gwînyapenahaayo.

¹⁸ Aihî Judaahiyaami awaisawîhiya sandî Jisaasiho kaindîhandî mmonawaawî koai waapîhundîwî saundawaatopo. “Kinyapî ko ishiyai anj awaindîhandaaî tahamanatî nehîhaatemaitandîho Autaahaatîho ahîwîhî kiyataisî awaisîhoe taatî gwînyaitaanî sîwîpatî watîpîhatî wîti wanî kîmîkura kînyî kaimono?” undawaatopo.

¹⁹ Aihî Jisaasiho komîha wîhoaagîha kiyai saundataase. “Kîmandî anj awaindîmandî sahî nepî nopîsasisaihaahî nînî netî asîsîha mairî metî japîhî anjmatîto,” undataase.

²⁰ Aihî Judaahiyaami awaisawîhiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Nyamî asoya kîmandî anj awaindîmandî anjmatawaasauhî kînaungwîha pîhîtatî 46 kiyatî sanausohaanjîsî kînyî ketî asîsîha mairî metî nga anjmatîtaano tapanno?” undawaatopo.

²¹ Jisaasiho sandî anj awaindîmandapî kaundîndîmandî tîtîhî anj awaindîhandapî kaundataamaase. Owetise. Komî ambîpatapî nepe-maahîwatî kaundataase.

²² Aihî ipotîhura Jisaasiho napwîhî asîsîha mairî ma sanaihî Autaahaatîho japîhî ahowimatî numwaasîhî nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni ko pîwîha katisîhaapî akîte taatî gwînyaawa mmonîhaayo. Iyaatî ami komî otîpîpatîhiyaanîni Jisaasihopî saitaîse saitaîse tîwî jîhura jîpatîpaiwî ahiyohîwaiwaunî Jisaasiho sawaho pîwîha sa katîhî atîsohîhaunî tîtîhî akîtîhandî noaipasîhî nyahî mmonahaawî tîtîhî akîte taatî gwînyaahaayo.

Isîhiya Nahatiya Kiyaami Maarîhoaatîhî Gwînyaahohîwaiwa Jisaasiho Mmonahore

²³ Aihî asîsîha Judaahiyaanamî awaisîha jîhura Autaahaatîho Isipîhiyaami manyinyai tiwîtandî notaatî Isîraherîhiyai nehî Nusatîpa Naindîhandapî namîhanîwî mmonîhohîhetî Jisaasiho Jerusaremîhandâ bindataise. Bindataatî Autaahaatîhomî watîpîhandaaî watîpîhaiwa kaiî ishiya mmonawaayopo. Mmonawaawî Jisaasiho watîpîhandî kaindîhandapî kopî gwînyaawaayopo.

²⁴ Aihî kiyai Jisaasiho usonataatî nisapî akîtînîhî gwînyaawaamaayopo tatî usonataise. Sandî apaapîmaahe ami kiyaami omanîtîtîhî aimî usonataate. Iyataatî sandapî ko kiyai nehî wîndî maawinjase kiya koai nepî awaisîhoemaitatîwo.

²⁵ Iyataati ishiya usa Jisaasihoai ishiyaapi siya saiwi saiwi kiyaami omanjitihi gwinyaapihiye undiwi kaunditaatiwahiya owetise. Nehi sawaho ishiyaami gwinyaahohitihandi aimi keti mmonahore.

3

Kima Pwima Jisaasiho Nikodimaasihoaisati Pwatinjithandapithaare

¹ Utaaho wo komi ambipati Nikodimaasiho bindataise. Iyataati so utaaso Judaahiyaami awaisihore. Iyataati ami ko Parisihore.

² Isi ko waara apatihhi Jisaasihoapihihi noti noaipataise. Noaipati Jisaasihoai saundataase. “Katipunjingihonye, Autaahaatitho gi nata-soaasihi kinyi ishiyai katipunjitaapihonimatipi nasapaise. Aihhi nyahi sandapi aimi gwinyaahaayo. Iyataati Autaahaatitho utaaho woaisi watipihandi nunyati koaisi anditimaawihonaahi wani kinyi watipimaiwa kaingwimaiwaamatiyahaiwa ko windi kamaitaise” undataase.

³ Saundati kaundihhi Jisaasiho wihooanjiha koai saundataase. “Nini apipaahi akitinihhi gi sandi kahitataato, utaaho wo akitinihhi japihi nepemaitati wanihoemaamatataataahi Autaahaatitho koai windi winjaati bimimitaise,” undataase.

⁴ Saundati kaundihhi Nikodimaasiho komiha jihaati Jisaasihoai saundataase. “Utaaho aimi gwinyanat awaisihotaho napitiyati japihi noaipati sangiho wanihoematitaise? Iyataati utaaho aimi gwinyana awaisihotaho ko japihi sanaatami gwisihatihihi noti kipwinihonihhi sanaati japihi koai windi namotimaawitaise. Owetitaise,” undataase.

⁵ Aihhi Jisaasiho komiha koai saundataase. “Nini apipaahi akitinihhi sandi gi kahitataato. Utaaho wo waapohoraahunhi ami Itipihoraahunhi noaipati asoho wanihoemaamatataataahi Autaahaatitho komi ishiyai winjaati biminditihhi ko windi monati katihhi namandaitaise hititi nini gi kahitataato.

⁶ Iyataati titihhi ishiyai ishiya namuwaisaihihi ami kiya titihhi saniya sapiya namwiyohiyhiya siya noaipapi titihhi ishiyaami ambipati maapi yapipatambihati newaayopo. Iyataati Autaahaatihomhi Itipihomhi neti namoyaati ami nusepemaaisawhiya siya titihhi Autaahaatihomhi manyinya ishiyaimatawaayopo.

⁷ Isi nini gi sandi kahitataato, Autaahaatihomhi Itipihoraahi sangi namotisisonihhi noaipapi titihhi Autaahaatihomhi ishiyaatimatihhi komihireti japepihirihise hititi kahitohititmandapi yaimbimapi pihitipi windi gimunyapenime.

⁸ Iyataati mbipa kapaami maaritirihireti japepihirati wirawira kihikihoanji mbwaapi notaise. Iyataati itipihomhi mbipaami uhapa atisapaahandi kandi mbipa sapa maahiwihooanjihihi nasahapa maahititipiyati notaise tibi kinyi windi moniphone. O ami ishiya nahatiya Autaahaatihomhi Itipihoraahi namotaisawhiya sikireti saiwhiya noaipaitaapo,” undataase.

⁹ Aihhi Nikodimaasiho komiha wihooanjiha Jisaasihoai sata nunjenataise. “Autaahaatihomhi Itipihoraahi namotiyonihhi kiya noaipapi Autaahaatihomhi ishiyaimatihhi komihireti japepihiritaapo tingititmandi ninapitiyati noaipaitaihandapise?” undati nunjenataise.

¹⁰ Aihhi Jisaasiho komiha wihooanjiha koai saundataase. “Kinyi Isiraherihiyai katipunjingihonhi awaisihonisihi nisi pwihaha kima gi kahitohimaapi gi windi gimaahunyaatati windi namaahesipainjihinno?”

11 Nini gi akitihihi kahitataato. Nyahi mmonaati newaati atisohiwaiwaapi piwaha ausaawaati sangi kasatonihandi kandi sahi windi atihomiwi nyami piwaha kasatohiha sahi nepi dawaataatemapihiyaate.

12 Iyataati sapi kiyai biyati nga giwunyaatati nusesipatitondi kaha-paamapi pa maapi yapipataapihi ahetati noaipasipipaapi nepemaiti nini sangi kasatonihandi kandi sahi windi gimunyaahopo. Owetise. O ami yamihapataatihapihaiwa Autaahaatiho kaiwaiwaapi kasatisanaahi sahi nga windi moniwi gimunyaitaapo.

13 Iyataati ishiya usa mambihiya yamihapataatihapi naiwi Autaahaatiho kaiwaiwa windi mmoniwi nesi japihi namaasopo. Nehi nini Isihiya Nahatiyaami Saahonini Jihonini Awaisihonini jihura yamihapataatiji bimambiti nasohihonini naasoninini Autaahaatiho kaiwaiwa mmoniti gwinyaatihonine.

14 Iyataati jihura yapipati ishiya iwiriho owehata Mosesiho akwiranihomi siwipati kiyati autaahi ipateti nimaataise ishiya akwiranihomi siwipati mmonawaawi kiyaami timbipa owetanhi kiya windi namaapopi asihiya bimitaatiwo. Isi ami Isihiya Nahatiyaami Saahonini Jihonini Awaisihonihisangi naasikati kaiwi ishiya nanimaapi ipi titihi atawihateti nanimaapi niwitaapo.

15 Nanimaasahi nini ipi titihi atawihateti nimaatohitihandapi ishiya ginunyapenawaawi nyangi ko japihi nanyamaitandi napotaise tiwi nisapi ginunyaahohiyihiya windi namaapopi kiyaanini jinjapihi jinjapihi bimitaapo.

16 “Iyataati Autaahaatiho ishiya yapipatambihiya nahatiyai maarho api paahi aungwohandi nunyataise. Siyati maarho aungwohandi nunyataati nini komi Mwaahonini nehi naasonihi kiyaapihi natanoaasataise. Natanoaasindimandi apaapi maase ami utaaho itapa wo waati nisapi ginunyaahohiyihiya windi namaapopi kiya asiyaaimatiwi jinjapihi jinjapihi kiyaanini bimitaatiwe.

17 Iyataati Autaahaatiho nini komi Mwaahonini natanoaasihini kimaapi yapipataapihi nasohitimandi ishiyai neti piwaha kiyaamiheti yawutaati sahi maipihaiwaisawihiyaatisi sami maipihaiwaapi piwaha naitaapo unditandimaase. Owetise. Isihiyai nini kiyaami maipihaiwaatihapi japihi numwaitandi ningi Autaahaatiho natanoaasihini nasataayo.

18 Isi ishiya usa nisapi nyami maipihaiwa kiyohiwaiwa nenyamati japihi nanyamaitandihoe tiwi ginunyaasaihaahi Autaahaatiho kiyaapi satati ‘Kiyaami maipihaiwaapi piwaha awaisiha windi namaitaapo,’ tati katitaise. O ami ishiya usa nisapi windi gimaanunyaasaihihiyai kiyaamiheti piwaha awaisiha neti yawutaati saunditi, ‘Sahi maipihiyaatisi sami maipihaiwaapi piwaha nepise,’ unditi kiyaamiheti yawutaito tati Autaahaatiho aimi katise. Piwaha neti kiyaamiheti yawutaito tati Autaahaatiho katindimandi apaapi maase ishiya nisapi satawi, ‘Ko Autaahaatihomi Mwaaho nasohihi nyami maipihaiwa nenyamati japihi nanyamaitandihoe,’ tiwi nisapi gimaanunyaahohiyihiyai Autaahaatiho piwaha awaisiha neti kiyaamiheti yawutaitandihandapito.

19 Iyataati ishiya nisapi gimaanunyaahohiyihiyai Autaahaatiho saundati, ‘Sahi maipihaiwaisawihiyaatisi sami maipihaiwaapi piwaha awaisiha nepise,’ unditandihandami tanyaaha siyate. Nini nausainjihoninisi nisi kiyohiwaiwa nusaatati sisihamatiyati ishiyai niwusaatataise. Ahi ishiya api paahi maipihaiwaisawihiyaasi nisi kiyohiwaiwaapi maarho naninyawi gimaanunyaapi daahi kiyaanini

maipihaiwaisaahihii maariho nunyawii kiyohitihandaahii Autaahaatiiho kiyaaamiheti piwiiha neti yawutaati sahi sami maipihaiwaapi piwiiha awaisiha nepise unditaise.

²⁰ Iyataati isihiiya maipihaiwai maariho nunyawii kiyohiyihiiya sisahaamatiyati nausaatahaiwa ninii kiyohiwaiwaapi poundonihii kiya kaiwai ahosumwapii ipihatiwimaitaapo. Iyataati isihiiya maipihaiwaisawiihiya amii saiwi gwinyaitaapo sisahaamatiya nausaatindihandeti nyahii naisaihi nyamii maipihaiwa kiyohiwaiwa auta noaipaitaiso tiwi gwinyapenawaawii sisahaamatiya nausaatindihandetapi kiya wiihndii namaapitaapo.

²¹ Iyataati isihiiya akitiinihii titihii gaahaiwa kiyohiyihiiya siya sisahaamatiya nausaatindihandetapi nanihaiwi napitaapo. Iyonihii isihiiya kiyaaamii kiyohiwaiwa usonawaawii Autaahaatihomii watipihandaahii kiyawaayopo tiwi gwinyaitaapo,” tati Jisaasiho Nikodimaasihoai piwiiha saiwa kaundataase.

Kiima Piwiiha Jisaasihopi Jonho Isihiyai Baawusiiho Piwiiha Katindihandapahaare

²² Aihii Jisaasihounii komii otipipatihyaanunii Jerusaremihanda bimainjaatii kapihii namasisii Judiyaahandamii yapipatii wihoanjihataahapi nohaayo. Nowaati kapihii bindihaawii isihiyai waapohora baawusiihaayo.

²³ Aihii Jonihoaisangi sura aunahii pa Aionihanda Sarimihandamii deti isihiyai baawusataise. Iyataati sapihii waapihaatii asaketihapihisii amii kapihii waapoho asaketimbipihii isihiiya namandariwi koenda nasauhii kiyai kapihii baawusataise.

²⁴ Iyataati Joniho isihiyai baawusisura sura sangii napwitati nehii bindataahuraare.

²⁵ Aihii sura utaahe wotihii Jonihomii otipipatihyaatiihii satiwii itihinnawaatopo. “Jonho isihiyai baawusindihandii yatihitihii amii Jisaasiho isihiyai baawusindihandii autaahe apipaahii awaaindihande,” tiwi itihinnawaatopo.

²⁶ Itihinnawaawii namapii Jonihomii otipipatihiiya nuwii Jonihoai saundawaatopo. “Katipunjingihonye, jihura utaahe wo waapihaatii Joritanihaatainii gisatii maasii bimihii kinyii kopii sisiyahoe tii kanyatingiiho wanii taatii isihiyai baawusataise. Aihii isihiiya taahiyihiiya kooapiihii niyohitimandii titihii maahii,” undawaatopo.

²⁷ Saundauhii Joniho komii otipipatihiiyai wihoanjiha sata kaundataase. “Isihiiyaarii kiyaaamii gwinyaaahohitihandii watipihandaahii saiwiwaiwa wiihndii kamaitaapo. Owetitaise. Autaahaatiiho yamihapataatiihii bimisiiho watipihandii nunyati gwunyaaahonaahii saiwiwaiwa kaitaapo. Iyataati Autaahaatiiho Jisaasihoai watipihandii nunyati kaundihii isihiiya kooapiihii nga titihii nowaayowii sahi kopii napaapi itihitopo?”

²⁸ Iyataati jihura piwiiha sandii sangii kasatonihii sahi aimii gwinyaaapihiyaate. Isihiyai Japihii Numwaitandii Autaahaatiiho Ahiiwisiihonii maahii. Owetise. Ko ipotii napitaiihii Autaahaatiiho nngii jihii natanoaasiihii piwiiha kati jihii napitihonine satitii sangii aimii kasatonihii sahi aimii gwinyaaapihiyaate.

²⁹ Isii piwiiha wa namihandii sandii kasatitaano, utaahe wo apopaatii neti wirataataahii saatii apopaatii titihii komiihaatimatitande. Iyataati apopaatii neti wanii wirasiiho piwiiha gaaha katonihii komii naisohe kahapaamaapi pa neti turimasiiho kapihii detii bitondaatii atisata apipaahii aungwohandii asakiyati maaritataise. Iyataati piwiiha namihandii katohii maamii tanyaaha

siyate. Isihiya taahiy+hiya pih+iw+ Jisaasihoenda niyohiy+hiya siya noaipap+ t+ihi Jisaasihom+hiyaimat+taati+w+ nowaayopo. Aih+ nin+ komi otip+pati kaitandi+hati neti j+hi tur+man+hoh+hon+n+ sandi mmonataati ap+paahi aungwohandi maaritataayo.

³⁰ Isi ko nan+tip+haati noaipati utaaho ap+paahi awais+hot+taise. Iyon+hi nin+ noaipati komi yat+hi ot+ihi bim+to,” undati Jonho komi otip+pati+hiyai kaundataase.

³¹ “Iyataati autaahi yam+hapataat+hap+ napis+ho so isihiya nahatiyai nusatip+haati ap+paahi awais+hore. O ami isihiya k+maapi yap+patambi noaipahohiy+hiya siya yap+patamb+haiwaapaah+hi mmon+iw+ nuses+patati g+wunyaatahiyaare. Isi kiya t+ihi k+maapi yat+hi yap+patamb+haiwaapaah+hi yap+patamb+hiya mmon+iw+ katoh+r+i+ret+ p+iw+ha ausaap+ kat+taapo. O ami autaahi yam+hapataat+hap+ napis+ho so isihiya nahatiyai nusatip+ha ap+paahi autaahi awais+hore.

³² Siyati ap+paahi awais+hosi ko aim+ mmonati gw+inyaas+iwaiwaapi p+iw+ha ausaati is+hiyai kaundi+taise. P+iw+ha ausaati kaundon+handi kandi isihiya komi p+iw+ha w+ndi at+homaawitaapo. Isihiya pih+iw+hiyaami otihat+hap+ nehi naasoh+ naasaam+hi nga komi p+iw+ha atisawaayopo.

³³⁻³⁴ Iyataati utaaho Autaahaati+ho natausaasih+ napis+ho soai Autaahaati+ho komi Itip+ho p+i+atati waati tisaitati tirand+waho numwih+hosi ko Autaahaati+hom+ p+iw+ha nga ausaitaise. Isi isihiya komi p+iw+ha katis+ha atiwi nep+ isiwatawaaawi japep+i+roh+hiya Jisaasihop+ sat+iw+, ‘Ko p+iw+ha ak+i+ha kandaase,’ tiwi g+wunyaawaawaahi ami kim+kaiwi Autaahaati+hop+isangi, ‘P+iw+ha ak+i+ha katahoe,’ tiwi m+kaiwi g+wunyaitaapo.

³⁵ Iyataati Sap+ho komi Mwaahoai maar+ho aungwohandi nunyataati namati nahatewa wat+p+haiwa komi ikw+raat+hi+mataise. Aih+ nahataapa ko jatataise.

³⁶ Isi utaaho Autaahaati+hom+ Mwaahop+ g+wunyaataataahi so as+imat+i+and+handi aim+ netaise. O ami utaaho wo Autaahaati+hom+ Mwaahom+ p+iw+ha at+homisati ahosumwatataahi so komi ast+i+mat+i+and+handi w+ndi namaitaise. Owet+taise. Autaahaati+ho p+iw+ha neti kom+het+ yawutaitand+hap+hi aim+ neti sawaho t+man+nati bindataise. Iyati Autaahaati+ho isihiya maip+hiyaapi apowind+handaat+hi kandi ko naitand+hap+hi aim+ bindataise,” undati Jonho komi otip+pati+hiyai kaundataase.

4

K+ma P+iw+ma Apopa Waati Yap+pa Samariyaahandaahap+haatisa Jisaasiho P+iwaatin+j+i+handap+haare

¹ Aih+ suraan+hi isihiya Parisihiya Jisaasihop+ p+iw+ha sat+iw+ha atisawaayopo. Isihiya taahiy+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahau+hi Jisaasiho kiyai numwaati Jonho is+hiyai baawusisaw+hiyai nusatip+haati ap+paahi taahiy+hiyai waapohora baawusataise tiw+ha atisawaayopo.

² Iyataati sura Jisaasiho sawahom+ ikw+raahi is+hiyai baawusataamaise. Owetise. Komi otip+pati+hiyaanangisaah+hi nahatewet+ kanyatih+ is+hiyai nyah+ baawusi+haayo.

³ Aih+ Jisaasiho komi otip+pati kaindi+handap+ isihiya Parisihiya aim+ atisopo tauhi atisataise. Atisataati Parisihiyai nisap+ apow+taiso tati gw+nyapenataati namati kap+hi Judiyaahanda namasi yap+pati Garirihandaahap+ naihi nyah+ maasi nohaayo.

⁴ Iyataati Jisaasiho dai+ra Samariyaahandaah+ra daundir+i+raapi maaritataati kira naihi nohaayo.

⁵ Aih+ kira naihi nowaati yap+pati Samariyaahandami aunah+pati taun+handi Saikaahanda noaipahaayo. Iyaati sap+hi j+hura Jekop+ho komi mwaaho Josep+hoai yap+pati numwipati kap+hi Saikaahanda deti ahendaise.

⁶ Iyataati j+hura Jekop+ho an+mwaah+pati waapoho niw+taatiwi yamwaas+pati kap+hi aunah+pa Saikaahandam+hin+ ahendaise. Aih+ Jisaasiho daih+ra utaar+handaat+hi daindi+handap+ nur+pot+nd+wihi+ namati otap+haati ip+ho ot+has+n+tihi+hura waapohomi an+mwaah+patain+ deti bindataise.

⁷⁻⁸ Iyataati Jisaasiho apopaatisati piwaatinjura nyahi komi ot+pi+pati+hiyaan+n+ naw+ho nunya nandapa nait+haawi nahatiyaan+n+ aim+ nowaamahon+huraare. Aih+ siyati Jisaasiho waapohom+hin+ bimih+ apopaati waati Samariyaahaati waapoho niw+to tati on+ha isi+si nasataise. Aih+ Jisaasiho kaati saundataase. “Waapoho wo nandaan+ naninye,” undataase.

⁹ Saundih+ kaati apopaati kaatam+ha wihoaan+ha Jisaasihoai saundataase. “Kiny+ Judaahon+tihi+ ami n+n+ Samariyaahaan+nisi+ n+ngi kiny+ waapoho wo naninye ti+pi napaapi sandi kandapaase?” undataase. Iyataati apopaati Jisaasihoai kiny+ Judaahaan+tihi+ ami n+n+ Samariyaahaan+ne undindimandi apaap+munje ami Judaahiya Samariyaahiyaisawi maasi nandapa namaan+w+ ami w+ndi piwaaman+w+ kiyais+ neh+ yiyand+hi bindawaahuraatih+ kandap+ kaati kaundataase.

¹⁰ Kaati apopaati Jisaasihoai sata kaundih+ Jisaasiho kom+ha wihoag+ha kaati saundataase. “Autaahaati+hom+ gaahandi gi neh+ nah+m+and+handapun+ ami wan+ n+n+ gi taati piwaah+to+himonisapun+ gw+nyapaapaah+ kiny+ sat+ip+ n+ngi waapoho naninye disam+hi+ waapoho as+timati+pi+ jinjap+hi+ jinjap+hi+ bim+taap+ho ko w+ndi namaapatati kon+hi noas+ho gi n+n+ nah+m+to,” undataase.

¹¹ Saundih+ apopaati Jisaasihoai kaatam+ha saundataase. “Awais+hone, waapoho kimo on+hi+ mihop+ an+mwaah+patopi nimandataise. Iyataati kiny+ on+haun+ wir+hi+run+ ap+paah+ owehon+si+ waapoho so as+timati+wi bim+taati+w+ho kiny+ napitaimb+ nip+n+m+taap+ise?”

¹² Iyataati j+hura nyami as+ho Jekop+houn+ komi mwaayaun+ komi sip+si+handun+ waapoho kimo ko nanawaayopo. Nan+w+ bimamb+w+ nyami as+ho Jekop+ho waapoho kimo nyangi nanyamih+hore. Isi kiny+ nyami as+ho Jekop+ho waapoho kimo nanyamis+hoai kiny+ nusati+haapi awais+hon+itapaapi waapoho wo gaaho nanyam+taap+nno? Oweti+taise,” undati apopaati Jisaasihoai kaundataase.

¹³ Saundih+ Jisaasiho kom+ha piw+ha wihoaan+ha kaati sata kaundataase. “Is+hiya nahatiya waapoho kimo nan+hohiy+hiya waapohopi jinjap+hi+ naw+taise.

¹⁴ O ami waapoho is+hiyai n+n+ numw+tandiyoh+mom+ utaaho wo net+ nanataataahi koai si+hi ipoti+sangi w+ndi waapohopi pi+hi+tati w+ndi namausi+taise. Oweti+taise. Nisi waapoho is+hiyai numw+tandiyoh+ho numwisani+hi+ is+hiyaami oman+ti+ti+hi+ noti an+mwaah+patopi waapoho jinjap+hi+ noati kon+hi nimandipatamatiyati kon+hi noati tisaitati tirand+wa nimandi+taise. Iyon+hi+ ami is+hiyaami oman+ti+ti+hapi+sangi si+kiyati waapoho pi+hi+tati jinjap+hi+ kon+hi noati nimandataati is+hiyai as+timati+wi bim+taati+w+hand+ numw+taise,” undati Jisaasiho kaati kaundataase.

¹⁵ Aih+ apopaati kaati Jisaasihom+ piw+ha kaundisi+haapi w+ndi ap+paahi namauses+pain+jhi+ kaati wireti+ ti+hi+ waapohopi gw+nyapenataati Jisaasihoai sata kaundataase. “Awais+hone, waapoho so kating+ho n+ngi

naninye. Nanimisamihî nîni nanataati waapohopi nahateweti wîndi nîngi namainyonihî niwîtandi kîmandi daahî utaarîmandaatihî wîndi namaapîtaano,” undataase.

¹⁶ Aihî Jisaasiho pîwîha komîha kaati apopaati sata kaundataase. “Kînyî japîhî numbwî kinyî kîwîhoai numwaasi jahîra kîmbîhî napîtaapi numwe,” undataase.

¹⁷ Saundihî apopaati kaatamîha wihoaanjîha Jisaasihoai saundataase. “Nîni nîwîho owehaanîne,” undataase. Saundati kaundihî Jisaasiho komîha kaati saundataase. “Kînyî nîwîho owehaanîne tingîtimandihî tîtîhî akîtinîhî katapaase.

¹⁸ Iyataati jîhura isîhiya ikwîrî naasairîtahiyai namaatîpapi japîhî usesi noaipapîhaane. Aihî wanî kînyî utaaho yahoaisapi maasi bîmingo so tîtîhî kinyî kîwîhomahe. Aihî kînyî nîwoya owehaanîne tingîha tîtîhî akîtinîhî katapaase,” undataase.

¹⁹ Aihî kaati apopaati Jisaasihoai saundataase. “Kînyî nîngi wîndi maanisonîhinîhî kiyohîwaiwaapi kînyî ausaapi katinîhî nîni kinyapi Autaahaatîhomî pîwîha atisati netî ausaitandîhoe ndî gwînyaataayo.

²⁰ Iyataati nyamî asoya kîmbîhî Samariyaahandaahapîhiya sisîho kîmo detî ahêtisîmoasîni ahoyanîwî Autaahaatîhopî gwînyaapi gaapundawaayopo. Saiwî ahoyanîwî Autaahaatîhopî gwînyaapi gaapundauhîhandî kandî sahî Judaahiyaati apîpaahî watîpîtîwîmapî andîtîwî satîwîhiyaate. ‘Ahoyanîwî Autaahaatîhopî gwînyaapi gaapundîtaatiwîhapîhî nehî Jerusaremîhandaahihe,’ tîwî katîwîhiyaate,” undati Jisaasihoai kaati kaundataase.

²¹ Aihî Jisaasiho komîha kaati saundataase. “Apopaanye, nîni pîwîha apîpaahî akîtinîhî sandî gi kahîtataato sîhî Apîho Autaahaatîhopî isîhiya gwînyaapi gaapundîtaatiwî kîmo sisîmoasînapaahîhî wîndî gwînyaasi namaapîtaapo. Aiwî amî Apîho Autaahaatîhopî gaapundîtaatiwî Jerusaremîhandaahapaahîhî wîndî gwînyaasi namaitaapo. Owetîtaise. Nehî kiyaamî omanîtîtîhapî Autaahaatîho sawahopaahîhî gîwunyaapi koai pîwaundîwî gaapundîwî nepî mepî autaahepumwaitaapo.

²² Iyataati sahî Samariyaahiyaati Autaahaatîhomî pîwîha atiwî nepî ausaahohiyîhiyaamî pîwîhaunî amî pîwîha aunîhîhîraatîhî ahotiwaawaunî wîndî minjapepihîropo. Siyawaawî sahî gwînyaapi samî gaapundohîhopî sahî wîndî mmonîwî namaasesîpatatî gîmaasunyaatahiyaate. O amî nyahî Judaahiyaanînihî nyamî gaapundohîhopî nga ginunyainjîhî mmonîhaawî nyangi nanyesîpatahiyaanîne. Iyataati amî nyahî gaapundohîhopî mmonaatî gînyunyaatahiyaanîne tohîtimandî apaapîmaato amî nyahî Autaahaatîhomî pîwîha jîha nahata biyaati nga isîwataati amî japepihîrîhaayo. Iyonîhî Isîhiyai Autaahaatîho japîhî numwaitandîhandî nyahî Judaahiyaanamîhetapî noaipataise. Aihî Autaahaatîho utaaho isîhiyai japîhî numwaitandîhoai netî natausaasihî maapi yapîpataapîhî nasati nyahî Judaahiyaamîhetapî ko noaipataise.

²³ Iyataati asisîha yaha taati nasataise. Iyataati amî asisa sa wanî kîmuraare isîhiya Autaahaatîho akohopî akîtinîhî gwînyaapi gaapundîwî pîwaundîwî koai nîwîmaapi mepî autaahepwahohiyîhiya Autaahaatîhomî Itîpîho kiyai netî nunjatî nusepemaahîwa gîwunyaasîrîhîretî koai pîwaundîwî komî ambîpatî nîwîmaapi mepî autaahepumwapî gaapundîtaatiwo. Isîhiya sawitaatiwîhiyaapi Autaahaatîho maaritatî amî taati daataise.

²⁴ Iyataati Autaahaatiho nehi utaahomahe. Owetise. Ami Autaahaatiho Itipihore. Ami Autaahaatiho Itipihosi ishiya kopi gwinyaapi piwaundiwi koai niwimaapi mepi autaahepumwap gaapundohiyihiya Autaahaatihomi Itipihoni neti gwinyaati nunjirihiretuni ami kiya Autaahaatiho apipaahi akiti akitinini akohoso tiwi titihi akitinini gwinyaahorihireti japepihiriw koai mepi autaahepumapi piwaundiwi ami gaapundiataiwe,” undati Jisaasiho apopaati kaundataase.

²⁵ Aih kaati apopaati Jisaasihoai kaatamiha saundataase. “Kiraishiho Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Ahiwishiho napitaise. Nasa-taahura nahataapa Autaahaatihopi akohoe tati akitihaiwa neti nanyisati kanyatitaise. Kanyatonih nyangi biyati nanyesipatitaise ndi gwinyaatihaane,” undataase.

²⁶ Aih Jisaasihomaha kaati saundataase. “Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Namihanati Ahiwishonini kimikonini gi wani taati piwaha kahitataato,” undataase.

Kima Piwima Jisaasihoai Kom Otipipatihiya Japihi Napiw Niwipaahohitihandapihaare

²⁷ Siyati Jisaasiho taati apopaati piwaundihi komi otipipatihiyaanini nandapa naitihaawi taunihanda niyohiyihiyaanini japihi nasawa noaipahaayo. Nasawa noaipa Jisaasiho apopaatisa maasi taati piwaatindihandapi pihitaati gwinyaahaayo. Otipipatihiyaanini pihitaati gwinyaahohitimandi Judaahiyaanami winihapi siyihapa ahiyauhe, ashiyaisaahih Autaahaatihomihaiwaapi nyahi windi katawaamunjitaano tiwi ahiyawihanditih kandapi nyahi pihitaati gwinyapenihayo. Siyaati piwaha gwinyaahaahandi kandi Jisaasihoai, “Kinyi piwaha maahwa taapi kaundapaise,” undati nyahi windi koai namunjenih owetise. Iyaati ami apopaati “Kinyi napindape?” undati nyahi windi namunjenih. Owetise.

²⁸ Aih apopaati kaati kaatami onih waapoho niwitandi isisi napisih ahiyampi japihi aunahipatahapi notaise. Noti ishiya kapih aunahipata bimohiyihiyai sata kaundataase.

²⁹ “Utaaho wo jihura nisi kaindi daayohiwaiwa windi monaho wani napitiateti nisonataati nahatewaapi kandataase. Isi ko Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Ahiwishotindihoni? Sahi koai usondaatiwi keti napiwise,” undataase.

³⁰ Satati apopaati noti ishiya aunahipata bimohiyihiyai kaundihi kiya piwaha kaatami kaundisih atiwiwampi taahiyihiya Jisaasiho bimimbipih nasawaayopo.

³¹ Aih sura Jisaasihomi otipipatihiyaanini Jisaasihoai saundihaato. “Katipunjingihone, kinyi nandapa aimi nanime,” undihaato.

³² Aih Jisaasiho komiha wihoanaha nyangi sata kanyatataase. “Nandapa wapa sahi moniwihapa yahapa isitihonine,” tati kanyatataase.

³³ Aih nyahi komi otipipatihiyaanini yawanaanini siyaati kanhaato. “Utaaho wo nandapa isisi nasati koai aimi numwihiso?” taati kanhaato.

³⁴ Aih Jisaasiho komiha nyangi sata kanyatataase. “Nandapa wapa sahi moniwihapa nini yahapa isitihonine satohipapa siyahapaapito. Apiho Autaahaatiho ningi natanoasih nasohihomi gwinyaasirihireti komi otipipati jih kaindi owemaitaano ndito.

³⁵ Iyataati ami sahi satawaatopo, ‘Watiho muritanih muritanih 4 kiyati saniyonih nandapa aimi akuraahiyati tihonih kipwitaapo,’

tawaatopo. Isi sahi osaataati kimaiwa taahiwimaiwai sami ndiha naingaapi mmoniwiji jasawise. Iyataati nandapa kipwitaatiwi aimi akuraahiya timetimbipaamataiwi ishiya kimiya nisi piwaha atitaatiwi timaninwi nasawaayopo.

³⁶ Iyataati ami wanisangi utaaho nandapa akuraahaihi taati kipwisihomatiyati ishiyai Autaahaathiho iwinjatitandi taati numwaashiho nawiho aimi netaise. Iyataati utaaho nandapa kipohipatamatiyati ishiyai kiya napwi asitimatitaatiwihandi naitaatiwi taati numwaati ahoyataise. Iyataati ami utaaho nandapa isapi pa nimasihomatiyati ishiyai utaaho wo Autaahaathomi piwaha ausaati kaundisihouni ami utaaho nandapa akuraahaihi kipwisihomatiyati utaaho wo ishiya Autaahaathopi giwunyaahohiyihiyai numwaati ahoaisihouni maisahuri maarititaati mo.

³⁷ Iyataati piwaha wa ishiya satohiha akithaare. Iyataati piwa ka satihaapito, 'Utaaho wo osaataati isapi pa jih niyaamasihhi ami utaaho wo nandapa kapa akuraahaihi kipotaise,' tihhaapito.

³⁸ Aihhi nini sangi ishiya usa sami jihhi otipipati kaiwi daiwi namihahauhahapihi ipoti nandisoaasataayo. Sahi kiyaami otipipati kiyohipatami nandapa akipipa sahi usaimaninwi kipwiwi nimanitaatiwo.

Kima Piwima Jisaasihopi Ishiya Samariyaahiya Taahiyihiya Giwunyaawaayopo Tahaare

³⁹ Ami Samariyaahiya taahiyihiya aunahipati awaipati Saikaahandaahapihiya Jisaasihopi Ishiyai Japihhi Numwaitandi Autaahaathiho Ahiwisihoso tiwi giwunyaawaayopo. Iyataati apopaati kiyai Jisaasihopi saundati, "Nini nahatewa kiyohiwaiwaapi ko ausaati kandataase," undindihandi atisawaawi kiya Jisaasihopi giwunyaawaayopo.

⁴⁰ Aihhi ami Samariyaahiya Jisaasihoenda nasawaayopo. Napiwu kimbhihi nyangisapi bime undiwi nunjenawaayopo. Iyauhi ami ko kiyaisati asisihayataira bindataise.

⁴¹⁻⁴² Aihhi ishiya taahiyihiya usa komi maahomwaanapi piwaha kaundisihaha atisawaawi Jisaasihopi giwunyaawaayopo. Aiwu kiya apopaati saundawaatopo, "Nyahi kinyi piwaha katinihhi atisohihaapi kopu giwunyaahaamaayo. Owetise. Nehi nyahi yawanaanini ko sawahomi piwaha kanyatisihaha atisihaaawi ami nyahi ko utaaho akitinihhi ishiya yapipataapihiyai japihhi numwaitandihoso taati mmonihaaawi nyahi kopu giwunyaahaayo," undawaatopo.

Kima Piwima Gamanihomi Otipipathiho Womi Mwaahoi Jisaasiho Tithiwisithandapihaare

(Matiyuhu 8:5-13; Rukhu 7:1-10)

⁴³ Asisihayataira Saikaahanda Samariyaahiyaisa Jisaasiho bimainja aimi kairi yatairi sanaihi sapihhi namasi ami Garirihandaahapi japihhi niyataise.

⁴⁴ Iyataati sandi Garirihanda jihura Jisaasiho satati, "Autaahaathomi piwaha atisati neti ausaasiho piropetihoai komi ishiya windi baiwi usopi komi ambipati nepi niwimaapi namumwaahopo," tati katipata japihhi ko niyataise.

⁴⁵ Aihhi Garirihandaahiya Judaahiyaami kimbapitho Pasopaahandi asisihayataira awaisihaha kinaungwihaha nahateweti mmoniwiji nandapa maahoaipati tihwi nanihohiha noaipasihhi Jerusaremihandaahapi niyawaayopo. Iyawaawi kura Jisaasiho Jerusaremihanda kaiwaiwa nahatewa mmonawaayopo. Saiwihiyaasi ami Jisaasiho japihhi Garirihanda nasati noaipasihhi kiya koai maaritwi usowi numwaawaayopo.

watipihandi kiya anditititaatwihandi owehiyaare. (Iyataati duriri siri ahoainihonihapi sapihhi jatawaayopo.

⁴ Ami asisaha wiwa wiwetihhi yamihapataatihapi Autaahaatihomihhi otipipatihho enjerihho nasatih duriri neti ahoyonihapi. Siyati ko duriri neti ahoyonihhi keti kuraanihhi timbiyohiyihhiyaamihhi wo jihhi notihhi tihmandainjihho komihhi timbipa kura ketihhi owendaise).

⁵ Aihhi utaaho wo sapihhi ko timbiyatoatihhi kinaungwihha 38 kiyatihhi sanausoho bindataise.

⁶ Aihhi Jisaasihho koai iwinjataatihhi ko aimihhi apipaahihhi kinaungwihha utaarihandi timbainjahotihhi gwinyataise. Amihhi siyatihhi usonataatihhi koai saundataise. “Kinyihhi kinyihhi timbipa owetanihhi noaipapihhi gaahonimatihhi taapihhi maaritapaino?” undatihhi koai Jisaasihho nunjenataise.

⁷ Nunjesihhi amihhi timbaisihho Jisaasihhoai saundataise. “Awaisihhonye, durihhiirihhi waapihhaatihhi ahoainatihhi tiwayaahonihhura ngingihhi netihhi durihhiiraatihhi nihmandaitandihho utaaho wo nihhi owehonihhi. Iyataatihhi waapihhaatihhi durihhiirihhi ahoainjihhura nihhi taatihhi nasonihhi utaaho wo jihhi ngingihhi nanitipatihhi notihhi durihhiiraatihhi tihmandainjihhe,” undataise.

⁸ Saundihhi amihhi Jisaasihho koai saundataise. “Kinyihhi nepapihhi titihhi dope. Dopihhi kinyihhi yutihhiirihhi gwaumbwihhi nanohingihhi pihhi nawopihhi isihhi numwe,” undataise.

⁹ Saundihhi nehhi ketihhi kuraanihhi utaaso soai gausendaise. Iyatihhi komihhi ambipatihhi ikwauhirihhi anditititandihhandihhi watipihandihhi ko netaise. Netihhi dotihhi komihhi yutihhiirihhi nawotihhi isihhi notaise. Asisaha sura Jisaasihho utaasoai tihthemwasura Judaahiyahhi amihhi asisaha ikihnohihha Sapaatihhandetihhi Saararehuraare.

¹⁰ Aihhi amihhi sandapihhi Judaahiyahhi amihhi awaisawihhiya utaaso tihhiwimainjoai nihwisapuposawihhi bitosihhi saundawaatopo. “Kihma asisihma nyamihhi Sapaatihhandetihhi ikihndihhaahuraasihhi kinyihhi kinyihhi yutihhiirihhi nawopihhi tipwihhiirihhi napaapihhi nyamihhi asisihhi Sapaatihmandihhi nanyopihhi sasise? Nyamihhi wihnihapihhi pa sathiso ‘Kinyihhi kinyihhi yutihhiirihhi gwaapwingihhi pihhi nawopihhi isihhi pihhi dahomaime,’ tiso,” undatihhi wihhi nunjenawaayopo.

¹¹ Kiya koai saundauhhi amihhi ko komihhiha kiyaihhi saundataise “Utaaho ngingihhi tihhenihmasihho satatihhi kandihe, ‘kinyihhi kinyihhi yutihhiirihhi gwaapwingihhi pihhi nawopihhi isihhi numwe,’ ndihe,” undataise.

¹² Saundihhi amihhi kiya koai saundihhi wihhi nunjenawaayopo. “Utaaso so gi satatihhi, ‘kinyihhi kinyihhi yutihhiirihhi nawopihhi isihhi numwe,’ hitiso diyaamahore,” undatihhi wihhi nunjenawaayopo.

¹³ Saundihhi wihhi kiya koai nunjenihhauhhi handihhi kandi utaaho komihhi timbipa owetatihhi tihhiwimainjihho koai tihhiwihwihhiirihhi wihhiirihhi monatihhi gi munyaase, amihhi kapihhi isihhiya apipaahihhi taahiyihhiya wihhiirihhi sandihhandihhi bitohauhhi amihhi kiyahhi amihhi hatihhi Jisaasihho nihhiirihhi natihhi wometihho.

¹⁴ Aihhi kapihhata wonjihhi otihhiirihhi utahhi soai Jisaasihho Anjihhi Awaindihhandatihhi usonataise. Usonataatihhi koai saundataise. “Kinyihhi maipihhandihhi jihhaatihhi wihhiirihhi kamaimihhi amihhi wiwa kinyihhi apipaahihhi daahihhi awaindihhandihhi naanjihhandihhi nepihhi nopihhi sasihhi indaino,” undatihhi Jisaasihho koai kaundataise.

¹⁵ Aihhi utahhi soai sapihhi namasihhi notihhi Judaahiyahhi amihhi awaisawihhiyaihhi saundataise. “Utaaho ngingihhi tihhiirihhi nisihho Jisaasihhore,” undataise.

¹⁶ Aihhi sandihhi Jisaasihho kaihhiirihhi mandihhi ko Judaahiyahhi amihhi asisaha ikihndaatihhi wihhi Sapaatihhandetihhi Saararehura kaihhi kandapihhi Judaahiyahhi amihhi awaisawihhiya Jisaasihhoai naanjihhandihhi nunyawaayopo.

¹⁷ Iyauhi amí Jisaasiho komíha kiyai saundataase. “Nisi Apího isíhiyai iwítatamanítandí otípípatí nasisoari koníhi taatí kaihi amí nisangi ko kaime diríhíretí isíhiyai netí iwítatamanítandí otípípatí taatí kiyataayo,” undatí kaundataase.

¹⁸ Amí Judaahiyaami awaisawíhiya sandí atisawaawi kandapí Jisaasihoai soho koaisíníhi nemaitaatíwí mítaahi awaindíhandí waatí gwínyaawaayopo. Sandí apaapímahe, amí ko Judaahiyaami asisíha ikíndaatíwíha Sapaatíhandami wíníhapípa satatí, “Isíhiya asisíha kímetí ikíndaatíwíhuraasi otípípatí kamaiwise,” tatí katimbípa netí nopísasatuni amí ko satatí, “Autaahaatího nisi Apíhore,” ndaatí ko noaipatí sawaho Autaahaatíhoaisatí nauratetatí amí ko Autaahaatíhoemainjhe.

Kíma Píwíma Jisaasiho Satatí Autaahaatíhomí Mwaaho Otípípatí Kaitandí Watípíhandisahore Tindíhandapíhaare

¹⁹ Aihí Jisaasiho komíha wihoaanjíha kiyai saundataase. “Níní sangi akítíníhi kasatataato, níní Autaahaatíhomí Mwaahoníní nehí níníngisunyaatí níní níwahoníní wapa kiyataamaayo. Nisi Apího taatí kaihi iwinjahohípípa sapaahíhí níní komí Mwaahoníní nisangi taatí kiyataayo.

²⁰ Amí nisi Apího níní komí Mwaahoníníhi maarího naninyataatí ko sawaho taatí nahataapa kaimbípa níngi netí nanísataise. Amí kímaiwa waní níní taatí kiyohíwímaiwai nusatípíhaatí apípaahi awaiwaiwa níní síwípatí watípíhatí kaitandí níngi Apího nanísítáise. Iyoníhí níní kaiwa kaisaníhí amí sahí ese tíwí samí maarího jandohaiwa mmoníwí píhítíwí gwínyaitaapo.

²¹ Iyataatí amí nisi Apího isíhiya napohiyíhiyai ahowimasíhí kiya nepahauhi asítimatítaatíwíhandí kiyai nunyahore. Isí amí sírí Apího kairirí kíretí níní komí Mwaahoníní níní gwínyaatí maarítítí isíhiya kawitaahinyoníhiyai amí kiya asítimatítaatíwíhandí numwíto.

²² Iyataatí amí nisi Apího isíhiyai netí tipítapa tíhí gaahiyai asítimatítaatíwíhanduní amí maipíhiyai kiya kiyaaníhí napwítaatíwíhanduní numwítandíhandí sawaho wíndí miwatise. Satí otípípatí isíhiyai netí tipítapaatí usonítí gaahiyai asítimatítaatíwíhandí nunyatí amí maipíhiyai kiya napwítaatíwíhandí numwítandíhandí nahandí níní komí Mwaahoníngi satí otípípatí kinyíhate ndatí naninyataise.

²³ Amí isíhiya nisi Apíhoai nepí mepí autaaahemwahohiyíya amí sírí kíretí níní komí Mwaahonísangi nepí nanimaapí níngi kiya mepí autaahepínímaitaatíwo. Iyataatí amí isíhiya usa níní komí Mwaahoníngi maarítíwí nepí wíndí mepí autaahepínímaanímahohiyíhiya amí kiya sírí kíretí nisi Apího Autaahaatího níngi natanoaasíhí nasohíhoai maarítíwí wíndí mepí autaahepumaamawaayopo.

²⁴ “Amí níní sangi apípaahi akítí akítíníhi kasatataato. Isíhiya wowaatí nisi píwíha ka japepíhíríwí amí níngi natanoaasisího Autaahaatíhopí gíwunyaahohiyíhiya aimí kímera waní namasawí kiya asítimatítaatíwíhandí taawí newaayopo. Amí kiya aimí napwítaatíwíhandí namasi asítimatítaatíwíhandí taawí newaayopo. Isí Autaahaatího kiyai netí wíndí píwíhaapematí wíndí tipítapaatí mausondaise. Owetítáise.

²⁵ Níní sangi apípaahi akítíníhi kasatataato asisíha wa yaha taatí nasataise. Iyataatí amí asisa sa aimí waní kímkúraare isíhiya asíyíhiya kiya amí kiyaaami maipíhaiwaatíhí bindawaawi aimí napomahohiyíhiya níní Autaahaatíhomí Mwaahoníní píwíha ausaatí kandí kandunjísaníha

atitaatiwihuraaro. Iyataati isihya nisi piwaha akitinhi atiwi nepi japepihrohiihiya kiyai piwaha ka nga numwaati asitimatitaatiwihandi nunyonhi asiyhiyaimatitaapo.

²⁶ Ami siyati nisi Apaho isihya asitimatiw biimitaatiwihandami sawaho tanyaahosi ami isihyai kiya windi namaapopi asiyhiyaimatitaatiwihandi nunyataise. Ami siri kireti nisi Apaho isihyai kiya asitimatitaatiwihandi numwipatamataindi isihyai kiya asitimatitaatiwihandi numwitandi nngi watipihandi aimi nanimihini nini noaipati isihya kiyaanhi asitimatitaatiwihandami tanyaahoninimatataayo.

²⁷ Iyataati ko Apaho nngi isihyai tipitapaati usondandihandi watipihandi aimi nanimise ami Nin Isihyaami Saahonini Jihonini Awaisihoninitho.

²⁸ Kimandi taati nini sangi kasatohitmandapi sahi windi pihitiwi gimunyaapise ami asisaha wa taati nasataise keti isihya napohiyhiya kiya napopi ahotohipipihapi nisi piwaha gapipa atinitaatiwihuraaro.

²⁹ Atinisawaawi kiya napopi yamwandiwi ahotohipipihapi nepapi noatiwi doaitaapo. Nepapi titihi gaahandi kiyohiyhiya asiyhiyaimatisaihi ami maipihandi kiyohiyhiyai Autaahaatho saundati, 'Sahi maipihyaatisi sami maipihaiwaapi piwaha nepise,' undati kiyaaamiheti piwaha neti yawutaati nemaitaise.

Kima Piwima Jisaasiho Otipipati Kaiwaiwa Ko Sawahopi Isihyai Autaahaathomi Mwaahore Tati Neti Nunjataise Tahaare

³⁰ "Iyataati nini nehi niwahonis watipihanda wapa windi nga kamaito. Nehi Autaahaatho kinyi saimbi kaime ndati kandati ami nanisirihireti isihyai neti tipitapaati usonataayo. Sandi siyataati isihyai nehi titihi nga tipitapaati usonataayo. Ami sandi titihitindimandi apaapimahe ami nini nisi Apaho nngi natanooasisihomi maaritimbipa kiyataate ami nini nehi niwahonis maaritohirihireti windi kamaindo.

³¹ "Ami nini niwahonisapi piwaha katisanihi isihya windi satiw, 'kinyi kiwahonyapi piwaha katingiha akiti akaahe,' tiwi windi namaitaapo.

³² Iyataati nisi Apaho nisapi satati, 'Ko katati kaiwaiwa akithaiwe,' tati kandaataahi ami ko akiti nisapi kandaase.

³³ Iyataati sahihi sami piwaha Jonho Isihyai Baawusisihoaapihi naseniwaha nusoasauhi ko nisapi satati, 'Isihyai Japihi Numwaitandi Autaahaatho Ahiwisihoe,' tati titihi katise.

³⁴ Nini sa piwaha katohima nisapi Jonhoai sahi nunjenihauhi ami ko nisapi sangi titihi kasatataase. 'Komi Isihyai Japihi Numwaitandi Autaahaatho Ahiwisihoe,' satati kasatisihaapi kandaato. Ami nini isihya nisapi gwinyaahohirihiretapi pihindi gwinyaataamaato.

³⁵ Jonho isihyai baawusisihomi komi otipipati kiyati piwaha katati ausasiwaiwa sisaha norihiri ramihandi tihataati nausaatipatamatiyati nausaatataise. Ahi sahihi nehi apipaahi masihonji maaritwi komi nausainjithandeti masihonji pinowaayopo.

³⁶ "Iyataati nini otipipati nahataapa taati kiyohiwimaiwa nisapi isihyai neti nunjataise, ami Jonho nisapi katiwaiwai nusatiphaati awaindihando. Nini nisi Apaho otipipati nini kaindi owemaitandi nanimipati kaindi taati kiyohiwimaiwa kaiwa nisapi isihyai neti nunjati anusaataise. Iyati kimitikaiwa isihyai neti nisapi kaundati anusaati nunjataise koai Sapaho natausaasih nasahoe undato.

³⁷ Iyataati ami nisi Apaho nngi natanooasih nasohi sawaho nisapi ausaati ko nisi maasihihoe tati neti nasisati piwaha kandaase. Ahi

ami sahihi ko nisapi piwaatisiha windi atihomiwihiyaate. Ami komi ndimaahomwaanji windi mausopihiyaate.

³⁸ Iyawaawi sahi sami omanjitihi nisapi satiwu, 'Autaahaatihu koai natausoasihii napisihu kimikore,' tiwi windi giimaanunyaahopo.

³⁹ Aiwu sahi Autaahaatihomi piwaha jih wapihi jipati pindiwaiwa baiwu itatamaniwu baahaiwu mmonawaatawaayopo ami sahi saiwi gwinyaawaawo piwaha ketapi nyahi asitimataati bimitihaahandi naito tiwo. Piwaha jipati pindih sahi awitiwi mmonihohiha nisapi piwaha katati nasisati neti anusaataise.

⁴⁰ Piwaha saiwa sahi awitiwi mmonihohiwiwa nisapi kasatati anusoasihandi kandi sahi nisenda asitimataatiwihandi nasamitandi namaasopo.

⁴¹ "Iyataati ninu isihiya ningi nepi mepi autaahepinimaitatiwo ndi waati gwinyaati daataamaayo.

⁴² Ami ninu sangi aimi jasoho sahi sami maariho Autaahaatihuoi windi apipaahi akitihihi namunyawihyaatitihu.

⁴³ Ninu nisi Apihu Autaahaatihu anditiniwati kandatati natanoasihii nasonihandi kandi sahi windi ningi nisoniwi namaanimahopo. Ami utaaho wo nehi koai sawahounyoati komi watiphandisa nasonihoai sahi numwaitaapo.

⁴⁴ Iyataati sahi sawanaati mepi autaahepatiwi ambipati awaipati namindaatiwi maaritawaayopo. Siyawaahandi kandi sangi Autaahaatihu jasonati sami ambipati neti autaahe nasimaitandihireti sahi wapa kaiwi bimitohopo. Isi ami sahi napitaiwi nisapi ginunyataapo?

⁴⁵ Ami sahi nisapi saiwi windi gimunyaapise asisaha ipotiheti ko komi Sapihomi ndiheti nyami maipihaiwa neti anyusaati yainyutaati sahi maipihiyaate nyatitaiso tiwo. Ami nehi Mosesihomi piwahaahihii sangi sandi kasitaise. Ami sahi Mosesihomi piwaha gwinyaahaayo kapa nyangi anditinyaihonihii Autaahaatihu sahi gaahiyati maipihandi owehiyaate nyatitaise tiwi gwinyaawaayopo. Iyawaahandi kandi sahi Mosesihomi piwaha windi gimunyaahowi ka windi sangi anditimaasiwitaise.

⁴⁶ Iyataati Mosesiho piwaha nisapi katati piwaha jihura jipati paise. Isi ami sahi komi piwaha nisapi jipati paisiha akite tiwi mmoniwi gwinyaawaawaahi ami ninu wanu taati kiyohiwimaiwapi akite tiwi gwinyaapi ginunyatauhe.

⁴⁷ Ami jihura Mosesiho piwaha nisapi katati jipati piyataise. Jipati paihihandi kandi sahi komi piwahaapi windi gimunyaahopo. Ami komi piwaha nisapi katati jih jipati paisihaapi sahi gwinyaawaawaahi wanu ninu sangi taati kasatiti kiyohiwimaiwa ami sahi mmoniwi gwinyaaitauhe. Sahi saithandi kandi sahi apipaahi windi giimaanunyaahopo ami Mosesiho nisapi piwaha katati jipati paisiha sahi windi moniwi giimaawunyaapihiyaatindaato," undati Jisaasiho kaundataase.

6

Kima Piwima Jisaasiho Isihiya Taahiyihiya 5,000 handi Nusatipapihiyai Nandapa Numwindihandapihare

(Matiyuhu 14:13-21; Maakihu 6:30-44; Rukihu 9:10-17)

¹ Siyamapi ipoti wura Jisaasiho nyahi komi otipipati mmonawa newaati kiyaati niwipinjohiyihyaanisati durihiri waapatihiri Garirihandami wihini mihihinapi notaise. Iyataati siri duru waapatiram ambipati witi Taiperiyaasihande.

² Ami isihya taahiyhiya wirisandihandi Jisaasiho watipihaiwa kiyati isihya timbipaisahiyai tithiwisih iwinjahohiyhiya koai nuwipinjai nowaayopo.

³ Iyataati Jisaasiho nyahi komi otipipatihyaanisati sisihoni masihonjaasin nasaamanati bindataise.

⁴ Iyataati sura Judaahiyaam kimbapoho awaisihoni Pasopaahandi jihura Autaahaatho Isiphiyai tiwataati ami Isiraherhiyai Isiphiyaami ikwiraatihapi numwaasuraapi gwinyaapi maaritwi mmondaatwihoni aimi detindaise.

⁵ Aih Jisaasiho komi ndiha naingaati jata ami isihya apipaahi awaindihandi wirisandihandi koenda taawi nasauhi iwinjataise. Iyauhi ami nyahi komi otipipatihyaanam wo komi ambipati Piripihoi Jisaasiho saundati nunjenataise. “Nyahi nandapa maahapihapi nawihoni nunya newaati isi wirisandi kimiya numwitihawe?” undati nunjenataise.

⁶ Iyataati Jisaasiho Piripihoi nunjesitindi ami Jisaasihopi ko gwunyaaso tati iwinjataati nunjenataise. Ami Jisaasihoni komi kaitandihandapi aimi mmonahoso.

⁷ Nunjesihoni ami Piripihoni komiha wihoanaha Jisaasihoi saundataise. “Isimiya kimiya wirisandimandi apipaahi masi masihonyaisangi nandati nawihoni ikih yatiwisingi 200 kina kiyaati nyahi newaati nandapa birethandi windi nga nyahi nunya namaito. Owetati ami nausetitaise,” undati Jisaasihoi kaundataise.

⁸⁻⁹ Aih ami nyahi komi otipipatihyaanam wo komi ambipati Andiruhoni Saimoni Pitaahoni saingihoni Jisaasihoi saundataise. “Metihoni wimbihoni nandapa konihoni baarihanda tihwihandi birethandi ikwiri naasairitihoni ami araiho yahuri isiwahoni yahore. Iyataati ami sapa nandapa windi taahipametisi isi wirisandimiyaapi windi gaametitaise. Ami nausetitaise,” undataise.

¹⁰ Saundihoni Jisaasiho nyahi komi otipipatihyaanangi sanyatataise. “Isihya yatihoni woyihaatihoni bimita sahi kaundwise,” nyatataise. Iyataati sapihoni woyiha kitarihoni pihitati ahethi isi wirisandihya kapaatihoni bindawaayopo. Iyataati isiya siyaami otihatihoni neh usihya gwinyaahiyaahihoni 5,000 kaiwihyaare.

¹¹ Kiya saiwi yatihoni bimauhi Jisaasiho birethandi konihoni baarihanda tihwihoni ikwi naasairitaha neti isiwatataati Autaahaathoi kaapi kinyi iparihoni gaahoni, gaare undati nyahi komi otipipatihyaanangi nanyamihoni ami nyahi newa isihya kapihoni yatihoni bimohiyhiyai newaunyahayo. Iyati araihoaisangi sirihoni kireti kiyati nyahi komi otipipatihyaanangi nanyamihoni ami nyahi newa isihya wirisandihyai nunyahaayo. Iyonihi kiya nepi pihitwihoni nanawaayopo.

¹² Aiwihoni isihya nahatiya nga nanihoni kiyaami gwisihoni tisainjihihura ko nyahi komi otipipatihyaanangi sanyatataise. “Nyahi nandapa sapa nawipipa kanaahipa ahotimbipa windi newaati nopisasaati timaamaitihaawi ami sahi kapa asiwihoni nepi ahoyawise,” nyatataise.

¹³ Aih kiya nandapa birethandi konihoni baarihanda tihwihoni isihya nanawaawi kanaahipa nawipipa ahotimbipa newa ikihoni basiketihandi ikwimaindimwitihoni auhramihoni asundipihoni yahuritahaiwa 12 kiyahaiwaara asawa newaati kipohaayo.

¹⁴ Isi wirisandihya siya sandi siwipati watipihati Jisaasiho kaindimandi mmonawaawi kiya satawaatopo. “Ese akite uta kimo Autaahaathoni piwihoni jipatihapihoni jihura satati, ‘Autaahaathoni piwihoni atisati neti ausaitandihoni maapi yapipataapihoni napitaise,’ tati katisihore,”

tawaatopo.

¹⁵ Satauhi Jisaasiho kiyaami omanititihhi taawi gwinyaahohitihandi mmonataise. Iyataati kiya koai nepi tariwundiwi windi maarimitihandi kandi kinyi nyami awaisihonimatip nyainjaapi bime unditaatiwi kiyaami maarihoaatihhi taawi gwinyaawaayopo. Siyauhi ko namati kiyaapi nawisatitati nehi sawahohihi jahira sisihho masihonyaasinapi niyataise.

Kima Piwima Jisaasiho Durihiri Waapahaateti Autaahi Itipati Daindihandapahaare

(Matiyuhu 14:22-27; Maakho 6:45-52)

¹⁶ Aihhi ami Jisaasiho nyangisenda sangi napise. Aihhi ami aimi noti asisiha napandoti asihatitandi asihananaataatihhi nyahi komi otipipatihyaanini yatihhi durihiraini noatipahaayo.

¹⁷ Noatipawa kinni kopuho wo newa isisi jahira Kapaniyaamihandaahapi durihiri nahaitawa nohaayo. Iyonihi aimi neti asihatamasihhi ami Jisaasiho nyangisenda sangi napise.

¹⁸ Iyataati ami itipihho watipihho itipinati durihiri awaindi sisihomatiyati doti waapihaati neti tiwayaataise.

¹⁹ Aihhi nyahi komi otipipatihyaanini kopuhoti aimi otihhi wonji nowaati utarihandi 5 kiromita kiyaati ami 6 kiromita kiyaatisangi otihapihitihihura Jisaasiho durihiraatihhi autaahi windi wimitati nanihiyati taati itipapi napihhi nyahi koai iwinjahaayo. Iyati ko taati deti kopuhomihini nasataise. Napihhi nyahi apipaahi awaindihandi maipiyawaati yayahaayo.

²⁰ Yayonihi ami Jisaasiho nyangi sanyatataase. “Ninisi sahi windi yamaiwise,” nyatataase.

²¹ Sanyatihhi ami nyahi koai kopuhoti numwaitihaawi maaritaati numwaahaayo. Iyonihi keti kuraanhi nyahi gwinyaasi niyohipipihhi nyami kopuhoaatihhi nowaati noaipahaayo.

Kima Piwima Isihiya Jisaasihopi Daahohitihandapahaare

²² Aihhi bowihhi isihiya wirisandihandi durihiramihhi wihini Jisaasiho kiyai nandapa numwimbipihhi bimohiyihiya sapihhi kopuho nehi naasohi ahotihhi mmonawaayopo. Iyataati kiya iwinjahauhi Jisaasiho so kopuhoti windi nyahi komi otipipatihyaanisati yahomwaase. Nehi nyahi komi otipipatihyaanini yawanaanihhi yamwaasi niyonihi kiya nyainjawaayopo.

²³ Ami kopuho wiwa durihiri Taiberiyaasihandaatihapihaiwa nasati sapihhi Jisaasiho isi wirisandihiyai nandapa Autaahaathoi gaahoni iparihoni gaare undati numwihhi nanihohipipihhi deti nasati ahondaise.

²⁴ Aihhi isi wirisandihandi mmonawa Jisaasihouni ami nyahi komi otipipatihyaanuni owendaise. Aihhi namapi kiya kapihi kopuho ahotiwaiwoti yamwaasi Jisaasihopi daapi aunahipa Kapaniyaamihandaahapi nowaayopo.

Kima Piwima Isihiya Nanihhi Asiyhiyaimatitaatiwi Jisaasiho Nandapa Akipipaaare Tahaare

²⁵ Daapi nuwi durihiramihhi wihini mhihini Jisaasihoi kiya usonawaawi ami saundawaatopo. “Katipunjingihoni, kinyi napitaimbi ami maahiwura kimbihapi napise?” undiwi nunjenawaayopo.

²⁶ Ami Jisaasiho komiha wihoaanaha kiyai saundataase. “Sahi nisapi daapi nasohitimandi ninhi siwipati watipihandi kiyohitimandapi ko

Autahaatihomi Mwaahoso tiwi nisapi sahi gwinyaapi ami mmonawaawimahe. Owetise. Nehi ami nini sangi nandapa nasanyonihahi sahi nanawaawi sami gwisaha tisainjihahi kandapi sahi nisapi daawaayopo.

²⁷ Nandapa sahi nainjaihi keti kuraanihahi neti nopisasinati owetitandihapaapi anditahi napamaamapise. Ami nehi nandapa sangisi sahi asiyihiyaatimatiwi jinjapihahi jinjapihahi kiyaatinihahi bimitaatiwihandhi nasamitandihapaapaahihahi sahi anditahi napamapi daapise. Sapa nandipa sahi nanawaawi kiyaatinihahi asiyihiyaatimatiwihapa Nini Isihiya Nahatiyaami Saahonini Jihonini Awaisihonini sangi nasamito. Ami ningsi nisi Apihohi Autahaatihohi komi watipihandhi naninyati isihiyaami ndiheti satati sapa gaasi kinyi kaime ndihoniniso,” undati kiyai kaundataase.

²⁸ Aihahi ami kiya koai saundiwi nunjenawaayopo. “O ami nyahi napi-tiyahaawi Autahaatihohi gwinyaati maaritirihireti japepilihritihaawe?” undiwi koai nunjenawaayopo.

²⁹ Nunjenihauhi Jisaasiho komiha wihoanjiha kiyai saundataase. “Sahi Autahaatihohi otipipati kawitaatiwihati kimate. Nini ko natanoasihi nasohihonisapi sahi ginunyaitaatiwi Autahaatihohi maaritataise,” undataase.

³⁰ Ko saundihahi ami kiya koai saundawaatopo. “O ami gisi Autahaatihohi natasoasonihahi nambihonitapaapaahi kinyi suwipati witi apipaahi watipihati kaime. Ami nyahi kinyapi koai Autahaatihohi natausaasihahi nasahoe taati gwinyaitaano. Isi kinyi nyami ndiheti napindi kaitaise?”

³¹ Ami nyami asoya asisa iwihirihohi waapihaati isihiya nandapa owetati awasihapihahi nandapa wapa ambipati mannaahandhi kandami tanyaaha kimandi napinde tiwihandhi (Mosesihomihetapi) Autahaatihohi numwihahi nanihopo. Siyati Autahaatihohi piwihatihahi wanisangi kima jipati-pindati sandaase. ‘Ko kiyai yamihapataatihapihapa nandapa biretihandhi numwihahi kiya nanihopo,’ tati jipati-pindataiso. (Isi ami kinyi Mosesihoai nusatipihapi awaisihonihahi ami Autahaatihohi waapihapi nambihonitapaapaahi nyangi windi jahomaanyamanjita nandapa nasisoari nanyinye,” undiwi kaundawaatopo).

³² “Ami nini akitinihahi sangi kasatataato. Sapa yamihapataatihapi nandapa mannaahandhi sami jaaso jaasisa nepi nanihohipipa Mosesiho kiyai nunyataamaise. Ami nisi Apihohi nandapa apipaahi akipipa yamihapataatihapi napimbipa wani nisi Apihohi taati sangisi nasanyataise.

³³ Ami Autahaatihohi nandapa akipipaahi nini niwahonine. Nini yamihapataatihapi maapi yapimbatambi isihiyai asiyihiyaimatiwihandhi numwitandhi noatipataayo,” undataase.

³⁴ Saundihahi ami kiya koai saundawaatopo. “Awaisihone, sapa nandipa kinyi katingipimba nyangi nasisoari nanyinye,” undawaatopo.

³⁵ Saundauhi Jisaasiho kiyai komiha saundataase. Nini nandapa akipipaamataindhonine isihiya kapa nanawaawi asiyihiyaimatiwi kiyaanihahi bimitaatiwo. Utaaho itapa wowaati nisapi ginunyaapi nisenda nasohiyihiyai nandapaapi windi apipaahi jahomumanati ami waapohopi apipaahi kiyai windi namaawitaise.

³⁶ Ami nini sangi sahi aimi ningsi nisohopo satiti kasatonihandhi kandi sahi nisapi windi mmoniwahi gimaanunyaahopo.

³⁷ Isihiya nahatiya nisihiyaimatiwihahi nisi Apihohi namihanati nanimisawihiyai noaipapi kiya titihahi nisihiyaimatiwihahi. Iyataati nisenda nasohiyihiyai nini windi owemundito.

³⁸ Ami nini yamihapataatihapi maapi nasohitmandi nini niwahonisi

maariti gwinyaahohipipa kaitandi napitihoninimaahe. Owetise. Nisi Apiho ningi natanoaasisiho maaritati gwinyaasipipa kawitandi napitihonine. Isi ami ishiya ko nanimisawihiyai nin windi owemunditi numwaito.

³⁹ Ningi natanoaasih nasohiho nin kimandi kaitandi maaritataise. Ishiya nahatiya ko ningi nanimisawihiyai nin apipaahi wendi wowaati namihriti ami kiya nahatiyai asisaha ipotiheti nisihetapi Autaahaatho ishiya nahatiyai neti tipitapaati usohonihura jahira ahowimasanihi nepasaihi kiyai asitimatitaatiwihandi numwito.

⁴⁰ Ami nisi Apiho gwinyaati maaritirihireti siyati maaritati gwinyaataise. Ishiya ningi jinjapi ko Autaahaathomi Mwaahoso tiwi nisopi ami nisapi ginunyaahohiyihiya nahatiya kiyaanhi jinjapihi jinjapihi asitimatiw nasisoari bimitaatiwihandi naitaapo. Aisaihi asisaha ipotiheti nin kiyai ahowimati asitimatitaatiwihandi numwito. (Ami ipoti Autaahaatho ishiya nahatiyai neti tipitapaati usohonihura nin kiyai jahira ahowimati numwaati asitimatitaatiwihandi numwito.)

⁴¹ Iyataati Jisaasiho satati, “Nini nandapa birethandanini yamihapataathapi napitihonine,” tati katindihandapi usari Judaahiya ko piwaha sa titihimetiha kandaase tiwi bipi yatih kop pihitiwi piwaatiw itihitawaatopo.

⁴² Aiwi kiya satawaatopo. “Kimo utaamo Josepithomi mwaaho Jisaasihore. Nyahi komi sapiyi saniyai usonaahiyaane. Isi ami ko sandi wani satati, ‘Nini yamihapataathapi napitihonine,’ tati napindapise?” tiwi kanawaatopo.

⁴³ Kiya sawana sanihauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahi sawanaati piwima pihitiwi gwinyaapi kamaniw namihaapise.

⁴⁴ Ishiya wo waati nehi koai kaatisunyaati nisenda wendi namaapitaise. Nehi nisi Apiho ningi natanoaasih nasohiho ahwati numwaati natausaasoniho natausaasonihaathihhi nisenda napitaise. Iyonihi ami soi saati asisaha ipotiheti nin niwahonini ahowimasanihi jahira nepaitaapo.

⁴⁵ Iyataati Autaahaathomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyihiyaami piwaha jipatiyohiwaiwaathih piwaha wa satati jipatiyohiwaiwaathih: ‘Autaahaatho ishiya nahatiyai kataunjitaise,’ *Aisaiyaaho 54:13* tati jipatiyohiwaiwaathih. Satisi nisi Apiho ishiya atiwitiwi ami usowi ko kataunjimbipa nehohiyihiya nahatiya nisenda napitaapo.

⁴⁶ Iyataati piwaha kima nin windi sandaamaato ishiya nahatiya nisi Apiho aihi kiyaami ndihaara usopi usitiyopo ndi kandaamaato. Owetise. Nehi nin niwahoninihi koaisati bimambiti nasohoninithi nisi Apiho nin usotihonine.

⁴⁷ Apipaahi akitinini nin sangi kasatataato. Utaaho itapaati wowaati nisapi ginunyaasih ginunyaasaamaati jinjapihi jinjapihi bimitaise.

⁴⁸ Nini nandapa akipipaamataindihonine ishiya kapa nanawaawi asihiyaimatiwi kiyaanhi bimitaatiwo.

⁴⁹ Jihura iwihirih waapoho nandapa ishiya owehapihi sami jaasoya jaasisa nandapa mannaahandi nanawaahandi kandi kiya asitimaamatiwi kiyaanhi napopo.

⁵⁰ Ami kiya siyauhhandi kandi nandapa birethandi yamihapataathapi napindindihhi nehi kandi wendis ishiya wowaati kandi nanihohiyihiya wendi namaapopi kiyaanhi asihiyaimatiwi jinjapihi jinjapihi bimitaapo.

⁵¹ Nini nandapa akipipaamataindihonini ishiya wowaati kapa nanawaawi asihiyaimatitaatiwi yamihapataathih namasi maapi

nasataayo. Ami utaaho itapaati wowaati kimba nandipa nanataataahi sosaati asitimatati jinjapahi jinjapahi bimitaise. Sapa nandipa biretihandi nini soai saati nandandi numwitandihapa nini niwahonisi ambipate. Isihya yapipataapahiya asiyhiyaimatitaatiwihandhi naitaatiwi nini nisi ambipati ipi tithi atawihateti nunyandi namati napwito,” undataase.

⁵² Ami sandapi Judaahiyai apowihhi piwihha Jisaasiho katisiha kiya nepi itihitiwi sawana sanawaatopo. “Uta kimo nyangi komi ambipati nyahi nandahaawi napitiyati nanyamitandise?” tiwi kiya nasenawaayopo.

⁵³ Ami Jisaasiho kiyai saundataase. “Nini sangi apipaahi akitinhi kasatataato. Ami sahi Nini Isihyaami Saahonini Jihonisi ambipati windi namaanwi ami nisi jtipati windi namaanawaawaahi sahi windi asiyhiyaatimatiwi bimimitaapo.

⁵⁴ Utaaho itapa wowaati nisi ambipatuni jtipatuni nanihohiyhiya kiyaanhi jinjapahi jinjapahi asiyhiyaimatiwi bimitaapo. Aisaihi nini kiyaisi asisaha ipotiheti ahowimasanhi asiyhiyaimatiapo.

⁵⁵ Ami nisi ambipati nandapa akipe. Iyati ami nisi jtipati waapoho akohoe.

⁵⁶ Utaaho itapa wo waati nisi ambipati ami nisi jtipati nanihohiyhiya siya nisihathi nandaapi bimaawi ningisawi timaamaitauhi ami nini kiyaamihathi nandaati kiyaisati maasi timaamaiti bindataayo.

⁵⁷ Nisi Apihho isihya asiyhiyaimatitaatiwihandisaho ningi natanoaasihhi napiti ami komihetapi nini asohonimandi bindataayo. Isi ami siri kireti isihya wowaati nisi ambipati ami jtipati nanihohiyhiya nisihetapi asiyhiyaimatiwi bimitaapo.

⁵⁸ Iyataati ami biretihandi nandapa kimba nini niwahonini yamihapataathi namasi maapi nasataayo. Iyataati sapa nandapa biretihandi sami jaasoya jaasisa jihura nanawaahandi kandi napohipiapaamatiyahapaamaahe. Isihya wowaati biretihandi nandapa kimba nanihohiyhiya kiyaanhi asiyhiyaimatiwi bimitaapo,” undataase.

⁵⁹ Jisaasiho piwihha sa isihiyai Kapaniyaamihanda Judaahiyami anj gwiharaahandaathi kataunjataati kandaase.

Kima Piwima Jisaasiho Isihya Asitimatwi Bimitaatiwihandapi Piwihaisohoe Tahaare

⁶⁰ Jisaasihoai niwipinjawi komi otipipati mmoniwu nepi kiyohiyhiya otipipatihiya taahiyhiya usa Jisaasihomi piwihha sa atisawaawi kiya satawaatopo. “Kima piwima ko katanyasisima apipaahi nyami gwinyaaahohithandi amitha omanjithi neti mimaipiya nanyopisasihaare. Isi nyahi windi atisa namaito,” tiwi sawana kanwi nasenawaayopo.

⁶¹ Usa ausaapi windi kamundiwihandhi kandi neh koai sawaho sandi komi otipipatihiya itihitiwi katohitindi Jisaasiho mmonatosa kiyai ko saundataase. “Kimandi nini piwima kandisasohitimandi sangi neti nasopisatasi sami omanjithi mimaipisimatataiso?”

⁶² O ami nini Isihyaami Saahonini jhi sahi ninjasaihi jhi nini bimohipihipi nasaamasanhi sangi napitimatitaise? Ami sura sahi nisapi gwinyaitaawo e owetitaiso?

⁶³ Nehi Autaahaatihomi Itipihohihi isihiyai kiya asiyhiyaimatitaatiwihandhi nunyataise. Isihya sawanaami watipihandhi anditihohithandi kiyai windi samaawitaise. Apipaahi owe. Nini piwihha kasatohima Autaahaatihomi Itipihho neti kaaraahi sangisi asitimatitaatiwihandhi nasamitaise.

⁶⁴ Ami samĩ usaati nisapi gĩmaanunyaahopo. (Jisaasiho wuwanĩhura namasati otĩpĩpatĩhiyai numwaasuraapi koai komĩ tiworisai utaaho nusepaati kiyaami ikwĩraatihi nunyati awusaitandĩhoai usonahosi sandi kandaase).

⁶⁵ Sandi kandapi nini sangi aimi kasato, utaaho wo nehi sawaho koaisunyaati nisenda wĩndi namaapĩtaise. Nehi nisi Apĩho koai neti nusemahonaahĩhi ko nisenda napĩtaise,” ndi kasato.

⁶⁶ Ami sandapi suraapi Jisaasihoai nĩwipinjohiyĩhiya taahiyĩhiya koai namapi wĩndi nĩwipinjawi koaisawi maasi dahomaayopo.

⁶⁷ Kiya sawĩsauhi Jisaasiho namati koai nĩwipinjohiyĩhiya ikwĩmaindĩmwĩtĩhi auhĩrami isundĩpĩhuri yahurĩtisawĩhiyai saundati nunjenataise. “Ami sahĩho? Sangisangi nĩngi nanĩmasi nutaawo?” undati kiyai nunjenataise.

⁶⁸ Aihĩ Saimoni Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Awaisĩhonye, nyahi utaaho kinyatĩyaho diyaamahenda nuto. Nehi kinyi kwĩwahonĩ isĩhiyaani asĩtimatĩthaaahandĩ nanyamĩtandĩha piwĩha isĩpĩhonye.

⁶⁹ Ami nyahĩhi aimi mmonaati gwĩnyaahaayo, kinyi nehi Autaahaatĩho sawahomĩhonĩtĩhi ami gi Autaahaatĩho nangĩmahanati nata-soaasihĩhonĩtiho,” undataase.

⁷⁰ Saundihĩ Jisaasiho komĩha wĩhoanĩha kiyai saundataase. “Samĩ wongi napitĩsimatataise. Nini sahi isĩhiyaati ikwĩ maindĩmwĩtĩhi auhĩrami isundĩpĩhuri yahurĩtahiyaatangi nasamaati nasama-hanĩhonĩhandi kandi samĩ wonĩ Bwaasĩrĩhĩrane,” undati kiyai ko kaundataase.

⁷¹ Sandi Jisaasiho ipotĩhura isĩhiya koai sohoai tiwĩtaatiwi nusepaati kiyaami ikwĩraatihi numwĩtandĩho Judaasiho Saimoniho aunahĩpati Kariyotĩhandaaahapĩhomĩ mwaahopi kandaase. Judaasiho so Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya ikwĩmaindĩmwĩtĩhi auhĩrami isundĩpĩhuri yahurĩtisawĩhiyaami wore.

7

Kĩma Piwĩma Jisaasihopi Komĩ Saingoya Wĩndi Gĩmaawunyaahohĩthandapĩhaare

¹ Saiwa siyati noaipasuraapi Jisaasiho Garirihanda aunahĩpĩhaiwaara daayati isĩhiyai usonataise. Ami Judaahiyaami awaisawĩhiya koai sohoai tiwĩtaatiwi gwĩnyaahauhi kandapi Judiyaahanda Jisaasiho wĩndi otĩpĩpati kiyati dahomaise. Owetise.

² Iyataati Judaahiyaami asisĩha kimbapĩho wo awaisĩho kiyaami saisatoya isĩhiya iwĩwĩrĩho owehapĩhi nehihaati nanopi daayohuraapi gwĩnyaapi anaaanĩ etĩtaataiwi anĩmatĩwi asisĩha ikwĩrĩ naasairĩtanĩhi wĩrami isundĩpĩho murĩmoeti bimĩtaatiwĩhura aimi detĩndaise.

³ Siyati detĩtĩhi Jisaasihomĩ saingoya koai saundawaatopo. “Kinyi kimbĩhi namasi Judiyaahandaahapĩ numwe. Ami isĩhiya taahiyĩhiya kinyi piwĩha atiwi nehohiyĩhiya kinyi otĩpĩpati watĩpĩhaiwa kaingĩwaiwa kaisamĩhi gisoniwi gi nepi mepi autaahepĩhĩmaita numwe,” undawaatopo.

⁴ “Ami isĩhiya nahatiya ko kaimbĩpa usondaatiwaahi utaaho wo komi kaiwaiwa noaatati noasati kiyataamaise. Isi kinyi saiwa siwĩpati watĩpĩhaiwa kiyapaini isĩhiya nahatiya gi gisonda nepi kaiwa kaimbi nunjaane,” undiwi komi saingoya koai kaundawaatopo.

⁵ Ami komi saingoyaisangi kopĩ wĩndi gĩmaawunyaapĩhiyaasi ami sandi koai kaundawaatopo.

⁶ Ami Jisaasiho kiyai saundataase. “Ami sahihi sami maaritohirihi reti japepihiriwi asisaha wiwa wiweti nuwise. Ami nahatura nehi sapihuraare. Ami ningi nisi asisaha nini ishiyai japihi numwaitandi Autaahaathi ahinisihonine ndi ishiyai neti nunjitandihura sangi noaipase.

⁷ Ishiya yapipatambhiya sangi windi mimaipisiwi manditipimaasitaapo ami ningisaahi kiya mimaipniwi manditipinisawaayopo ami nini koninhi taati saundimi niyoniho. Sahi taawi kiyohiwimaiwa ami sami dahopa piwiha apipaahi maipe undoniho.

⁸ Sahi kimbapaho mmondaatiwi naiwise. Nini windi namaito ami asisaha nisapihura sangi noaipaso,” undataase.

⁹ Ko kiyai saundatosati daahi Garirihanda bindataise.

Kima Piwima Jisaasiho Anjanj Gohaparhaiwaami Kimbapaho Mmosithandapahaare

¹⁰ Komu saingoya kimbapahopi aimi naiwimihauhuhura ami Jisaasiho kiyami ipoti niyataise. Iyataati ko nehi sawahohihi ishiyai windi piwaamundati niyataise.

¹¹ Aihisura so kimbapaho awaisihoeti Judaahiyaami awaisawhiya Jisaasihoai tiwitaatiwi isiwitaatiwi daawaayopo. Saiwi kiya daawaawi ishiya kimbapahopi ahoyanohiyhiyai saundiwi nunjenawaayopo. “Utaaso so maahapihe?” undiwi kiyai nunjenawaayopo.

¹² Iyataati Jisaasihopi ishiya wirisandhiya piwiha pihitiwi yatihisipi gwaamwirinwi katwi kanawaatopo. Iyawaawi usa satawaatopo. “Ko utaaho gaahoe,” tawaatopo. Iyauhi ami usa satawaatopo “Owe. Ko ishiyai jinjaipundataase,” tawaatopo.

¹³ Ami kiya kopu sanawaahandi kandi kiya windi auta ishiyaami ndiheti ami ishiya atisaihihapihi kopu piwiha kanwi kamaatopo ami kiya Judaahiyaami awaisawhiyaapu yayawaawo wiwa kiya kiyai naanhandi numwitaaho.

¹⁴ Anjanj gohaparhaiwaami kimbapaho aimi mmomi nuwi asisaha kanaaha aimi sanoti ami kanaaha wihooanaha ahotihi Jisaasiho Jerusaremihanda niyati Autaahaathomi Anjanj Awaindihandaatihisamasati ishiyai piwiha kataunjataise.

¹⁵ Siyati taati kataunjihis Judaahiyaami awaisawhiya Jisaasiho ishiyai kataunjirihireti mmoniwosawi kiya apipaahi awaindihandi yaiwimawaayopo. Yaiwimapu kiya kopu satawaatopo. “Uta kimo nyami sikurihandi awaindihanda windi namohosi ko gwinyaati mmonati nesiwimaiwa napitiyati maahapihapi nehawe?” tawaatopo.

¹⁶ Kiya satauhi Jisaasiho komiha kiyai saundataase. “Nini ishiyai kimaiwa taati kandunjohiwimaiwa nini niwahonini gwinyaahohiwaiwa kandunjataamaayo. Owe. Ningi natanoaasisiho Autaahaathi kandihaiwa ishiyai kandunjataayo.

¹⁷ Ishiya usa ami wowaati Autaahaathi gwinyaati maaritimbipa ko maaritirihireti kaitaatiwi gwinyaapi maaritohiyhiya siya nini ishiyai kandunjohiwimaiwa mmondaapo. Kaiwa ningi Autaahaathi kandati nanisihis ishiyai kaidunjataayono e nehi ningisi gwinyaati niwahonisi watipihanda ishiyai kaidunjataayono tiwi mmondaapo.

¹⁸ Utaaho wo piwiha kandaati satati nehi ningi niwahonini gwinyaahohipipa kandaato tati katisiho so sawahoai ambipati awaipati ishiya numwitaatiwi kandaase. O ami utaaho wo koai natausaasihis napsihoai ishiya ambipati awaipati nunyawu niwimaitaatiwi maaritahi

gwinyaaso so utaaho apipaahi tithi ainahho ami piwaha jaipapa windi komiheti ahimotati owehoe.

¹⁹ Iyataati Mosesiho sangi winihapipa aimi nasamise. Nasamisi sahi ye akite titaapo. Ami sami woni nehi naasongisangi sapa winihapipa katirihireti windi japepilirwi kamaayopo. Isi ami sahi ningi napaapi niwitaatiwi maarho noamahopo?" undataase.

²⁰ Ko kiyai saundih ami kapih ishiya wirisandhiyaami otihatihapi usa koai saundawaatopo. "Itipho maipho wo yaho kinyiheti bindataise. Isi ko gi neti nangopisasih kinyi naharitapaase. Ishiya diya gi tihwitaatiwiyauhise?" undawaatopo.

²¹ Saundauhi Jisaasiho komiha kiyai saundataase. "Nini sipipati witi watipihati Autaahaatihomi watipihanda kiyonhi sahi kati mmoniw katapi sahi nahatiyaati awaindihandi yaiwimawaayopo.

²² Sami metihonya wohonyai asisaha sami ikinohaha awaisaha Sapaatihandeti kiyaami ambipati sahi namaupwi atitati namasorihapi nemaitaatiwi Mosesiho sangi kasatataase. (Ami sandih Mosesiho sangi kasatataamaase. Owe. Sami jaasoya namasawihande). Aih metiho wohoi sahi asisaha awaisaha sami ikindaatiwaha Sapaatihandeti ambipati namandipapi ahoamawaayopo.

²³ Iyawaawi sahi Mosesihomi winihapipa windi simemwaapi nga japepilirwitaatiwi gwinyaawaawi metihonya wohonyai asisaha Sapaatihandeti kiyaami ambipati namandipapihiyaate. Saiwihyaatisi sahi nisapi napindapi aposise ami nini sami asisaha awaisaha ikinohaha Sapaatihandeti gaahati kaindi utaamoai neti tithemwahohitmandapo?

²⁴ Sahi nehi sami ndihaara yamaatih auti mmonihohirihireti kahapaamapipa nepi tipitapaapi mmoniw namaamapise. Ami sahi winihapipaami tanyaahaapi mmoniw baiwi gwinyaawaawaahi ami nini kiyohwimaiwa mmonawaawi tithi tauhe," undati Jisaasiho Judaahiyaami awaisawihyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasihopi Ko Ishiyai Japih Numwaitandi Autaahaatihho Namhainjhotindihho Tiwi Ishiya Nasenohithandapahaare

²⁵ Ami Jerusaremihandaahapihiya ishiya usa satiw Jisaasihopi nase-nawaayopo. "Kimo utaamo Judaahiyaami awaisawihya tiwitaatiwi piwaha kanwi kopi taawi daahohhotindihho?

²⁶ Ami kohi nehi nanhiyati yamaaya ishiyaami otihati kiyaami ndiheti piwaatati daaya bitondaiso. Siyati bitosihandi kandi Judaahiyaami awaisawihya koai piwaha wa kamundopo. Isi ami kiya kopi Ishiyai Japih Numwaitandi Autaahaatihho Ahwisihho Kiraisiho tohore tiwi mmoniw aimi gwinyaawaawitindihho?

²⁷ Ami Kiraisiho nasonihura ko napimbipihapi ahapihapi nasataise tiwi ishiya windi mondaapo. Ami uta kimon aunaipa ami saniya sapiyai nyahi usonaahiyaane. Isi ko siyahapihapi nasahoe taati nyahi aimi mmonaahiyaane," tawaatopo.

²⁸ Ami Jisaasiho Jerusaremihanda Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatih ishiyai kataunjataati komi maahomwaanj nusaati piwaha waapita sandaase. "Ye. Akite. Sahi ningi baiwi akiti nisopi ami nini nasohipihapi ko sapihapi nasahoe tiwi mmoniwihyaate. Ami ninih nehi ningi niwahonununyaati nasataamaayo. Ningi Apiho neti natanoasih nasohho apipaahi akithosi ishiya kopi utaaho akithoe tiwi gwinyaapihore. Koai sahi windi mausopihyaate.

29 Amî nînihi ko natanoaasihi koaapîhapî napîtihonînisî nîni koai usotîhonîne,” undataase.

30 Sa saundihî atiwasawî kiya koai isîpî nepî wiraitotîwiyawaahandî kandî koai usa wîndî ikwîra isîpî nepî wîmirahopo amî kiya koai sandî kawitaatîwîha asisîha Autaahaatîho ahaisîha sangîtiho.

31 Amî isîhiya taahiyîhiya isîhiya wirîsandîhiyaamî otîhatîhapî kopî gîwunyaawaayopo. Gîwunyaawaawî kiya satawaatopo. “Utaamo kîmo watîpîhaiwa apîpaahî awaiwaiwa kiyataisî Kîraisîho kîmo kore,” tawaatopo.

Kîma Pîwîma Judaahiyaamî Awaisawîhiya Jisaasihoai Nepî Wîraitaatîwî Tingaatîhaisahiyai Natîwusaasohîtihandapîhaare

32 Isîhiya wirîsandîhiya usa bîpi yatîhi saiwa Jisaasihopî gwaamwirîniwî kanîwî katauhî amî Parisîhiya usa kaiwa atîhonjiwî atisawaayopo. Saiwî atiwasawî kiyaunî pîrisîhiya isîhiyaapî nandapa kohasîpîho tîhîwî Autaahaatîhoai waamaitumwapî dipumanohiyîhiyaamî awaisawîhiya mîtihiya pîrisîhiyaunî Jisaasihoai isîpî nepî wîraitaatîwî tingaatîhaisahiyai natîwusaasawaayopo.

33 Amî Jisaasiho sandaase. “Nehî masîwonjî kapîhata sangîsati nîni bimambîti nasamasi nîngî natanoaasihi nasohîhoenda japîhi naito.

34 Naisanîhi sahî nisapî daawaahandî kandî nîngî sahî wîndî maanon-daapo. Amî nîni naindî bimisanîhapî sahîhi wîndî kapîhi namaapîtaapo. Amî sandî nîni bimohîpîpîhi sahî wîndî namaasohîtînda sahî nîngî wîndî maanondaapo,” undataase.

35 Ko saundihî Judaahiyaamî awaisawîhiya sawana sanawaayopo. “Ko nutandaimbîpîhi maahapîhapî niyonîhi nyahî koai wîndî mausondaanîhîse. Nyamî isîhiya Judaahiya nuwî torîwatîwî bimohîpîpîhi Gîrikîhiyaamî aunahîpa awaiwaiwa taunîhanda notî Gîrikîhiyai kataunjîtandîtîndîho?

36 Iyataatî ko sandaase, nyahî kopî daahaahandî kandî koai wîndî mausondo. Iyatî amî nyahî ko niyatî bimimbîpîhi wîndî namaito ndaase. Pîwîha saamî tanyaaha napîtiha kanyatîndîho?” tîwî kanîwî nase-nawaayopo.

Kîma Pîwîma Waapoho Isîhiyai Asîtimatîtaatîwîhandî Numwîtandîhopîhaare

37 Anjanî gohaparîhaiwaamî kimbapîhomî asisîha ipotîha apîpaahî awaisîhetî dotî bitondaatî Jisaasiho komî maahomwaanî nusaatî waatî satatî kaahandaase. “Isîhiya wo waatî kiyaamî naahwîtarîhîri awaurisatî waapohopî nawisawîhiya nisenda kiya napîwîse, nîni kiyai waapoho numwisanihi nando.

38 Autaahaatîhomî pîwîha jîpatîpîndîsîha katîpatamatîyatî isîhiya nisapî gînunyaahohiyîhiyaamîhetapî kiyaamî maarîho omanîtîtihapî waapîhaatî nasisoari noaatî nawetîmaitaise. Kaatamî waapoho isîhiya nanîwî asîtimatîtaatîwo,” tatî katîpatamatîyatî Jisaasiho sa kandaase.

39 Iyataatî sandî Autaahaatîhomî Itîpîhopî Jisaasiho kandaase amî kopî gîwunyaahohiyîhiyai ipotîhura Autaahaatîho numwîtandîhopo. Amî sandî ko apaapîmaase. Jisaasiho ipî tîtihi atawîhatetî sangî napotî amî yamîhapataatîhi sangî niyatî Autaahaatîho koai sangî awaisîhoematî ambîpatî awaipatî sangî nunyataatî Autaahaatîho isîhiyai Itîpîho sangî numwîhîhopîse.

Kîma Pîwîma Jisaasihopînawaawî Isîhiya Nepî Yiyandîhi Tipîtapaatohîtihandapîhaare

⁴⁰ Aihî isîhiya wirisandîhiyaamî taahiyîhiya usa Jisaasiho katiwiwa atisawaawî satawaatopo.

“Amî akîtinîhiî utaamo kîmo Autaahaatîhomî pîwîha atisatî netî ausaasîhore. Iyatî amî Autaahaatîho natausaasonîhî napîtaise tauhî isîhiya kopî jasohîhore,” tawaatopo. *2 Samwerîho 7:12; Maikaaho 5:2*

⁴¹ Iyauhî amî usa kopî satawaatopo “Uta kîmo Kîraisihore, isîhiyai japîhî numwaitandî Autaahaatîho namîhana ahîwisîhore,” tawaatopo. Isîhiya usa satawaahandî kandî amî kiyaaamî usa satîwî nasenawaayopo. “Kîraisihore Garirihandaahapî noaipaitaiso? Owe. Ko wîndî sapîhapî namoipaitaise.

⁴² Iyataatî jîhura isîhiya Autaahaatîhomî pîwîha jîpatîpiyotîha satatî Kîraisihore Isîraherîhiyaamî awaisîho Daawitîhomî jîtîpatî japepîhîratî amî Daawitîhomî aunahîpatî awaipatî Betîrethemîhandaaahî noaipaitaise tati ahîmotiso?” tîwî nasenawaayopo.

⁴³ Amî sandî kiya Jisaasihopî sanawa nepî yiyandîhematîwî tipîtapaatawaayopo.

⁴⁴ Saiwî kiyaamî usa Jisaasihoai isîpî nepî tiwîto tîwî gwînyaawaahandî kandî amî kiyaaamî usa koai wîndî isîpî tîmaawopo.

Kîma Pîwîma Judaahiyaamî Awaisawîhiya Jisaasihopî Gîmaawunyaahohîtîhandapîhaare

⁴⁵ Iyataatî amî tingaatîhaisahiya Jisaasihoai isîpî nepî wirasi napîtaatîwî Judaahiyaamî awaisawîhiya natîwusaasohiyîhiya Jisaasihoai nepî wîndî wîmirapî nehî taanahiya japîhî nasawaayopo. Napîwî pîrisihiya isîhiyaapî nandapa kohasîpîho tîhîwî Autaahaatîhoai waamaindumapî dîpumanîhohiyîhiyaamî pîrisihiya awaisawîhiya mîtîhiyaisunî amî Parisihiyaisunî nehî sawana napîwî iwinjawaayopo. Winjîhauhî tingaatîhaisahiyai kiya saundîwî nunjenawaayopo. “Napindapî sahi Jisaasihoai wîndî isîpî wîmirasi nehî nasopo?” undîwî nunjenawaayopo.

⁴⁶ Saundîwî nunjenîhauhî amî kiyaaamîha wihoanîha kiyai saundawaatopo. “Nyahî komî pîwîha atîwisîhaawî isîhiya usa kamaatîwîhamwaanî watîpîhandisatî isîhiyai pîwîha nunyatî kataunjîhî kandapî nyahî koai wîndî miwaatî newa wîmiraho,” undawaatopo.

⁴⁷ Saundauhî amî awaisawîhiya tingaatîhaisahiyai saundawaatopo. “O amî ko sangî maawî komî pîwîhaara netî nasepemaahîwatî japatisataiso?”

⁴⁸ Sahî mmonîwî gwînyaapîhiyaato? Nyahî awaisawîhiyaanamî usaanînisangi amî Parisihyaanamî usaanîni Jisaasihopî gîwunyaahonîho? Apîpaahî owetise. Nyahî kopî wîndî gîmaawunyaaho.

⁴⁹ Amî nehî isîhiya nahatiya komî pîwîha atîwiwî amî kopî gîwunyaahohiyîhiya siyaahîhî Mosesihomî wînhapîpaapî wîndî mmonîwî amî namusesîpatatî gîmaawunyaapîhiyaare. Isî amî kiyai Autaahaatîho ahosumwaitaise,” undawaatopo.

⁵⁰ Aiwi Awaisawîhiya nehî isîhiya nahatiya Jisaasihopî nanîhaiwî gîwunyaahohiyîyaapî satauhî amî kiya awaisawîhiya sawanaamî wo komî ambîpatî Nikotemusihore kapîhî kiyaisatî bindataise. Ko jîhî wura apatîndîtîhî Jisaasihoenda notî nahowisahore. Siyahosî ko komî sasaahoyai nunjenataise.

⁵¹ “Utaaho wo kata kaiwaiwa pîwîha isîhiya atîwî nepî katîwî atîsohîpîpîhî nyahî newa atisa tipîtapaawa monaiwatîhaawî ko yaawîhandî nenetîhaawî nyamî wînhapîpa kanyatataatîndîho e owetîndîho?” tati nasenataise.

⁵² Ko satihî ami awaisawîhiya komî sasaahoya koai saundawaatopo. “Amî kînyî sa satapaapaahî ami gisangi Garirihandaahapetihone? Kînyî baimbî pîwîha awîtipî mwîtipîsapî mmome. Kînyî pîwîha mwîtipîsapî awîtipî mmonapaapaahî gisî gîhunyaatatî biya nangesîpatîtaise amî Autaahaatîhomî pîwîha atisatî netî ausaitandîho pîropetîho aunahîpatî Garirihandaahapîho wo noaipaitaise tatî pîwîhaatîhî wîndî ahîmotise,” undîwî kaundawaatopo.

⁵³ Aihî isîhiya nahatiya kiyaaamî anîpîpîhapî kihîra nowaayopo.*

8

Kîma Pîwîma Apopaatî Maipîhandî Kaihîhaati Jisaasihoaapîhî Numwaasi Nasohîthandapîhaare

¹ Iyauhî ami Jisaasiho Sisîho ipatî oripîhatî nawatî napuwaho Oripîhoasinapî niyataise.

² Aihî kohokoaisatî japîhî noatîpatî niyatî Jerusaremihandâ Autaahaatîhomî Anî Awaindîhandamî masaataatî naaporîhîrotî niyatî nandaataise. Ko siyatî nandaasîhî isîhiya nahatiya koenda napîwî komîhinî ahoyanawaayopo. Ahoyanauhî ami ko yatîhî bindataatî kiyai pîwîha kataunjataise.

³ Ko taatî siyatî kataunjihî ami Judaahiyaami wînihapîpa katîwunjohiyîhiyaunî ami Parisihiyaunî apopaatî waatî namaatatî warîhoaisîhaatî utaaho woaisatî maipîhandî kiyatî kaatamî ambîpatî tîmaamaitîhîhaati winjapî numwaasi Jisaasihoaapîhî nasawaayopo. Numwaasi napîwî isîhiyaamî ndîhetî ahîwisauhî bitondaise.

⁴ Ahîwisauhî bitosîhî ami kiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Katîpunjingîhonye, kîmaatî apomaatî namaatatî warîhoaisîhaatî utaaho woaisatî kaatamî ambîpatî tîmaamahîwatî maipîhandî kaihî isîhiya iwinjawaawî nyangi kanyatauhî nyahî kaati numwaasi nasîhaayo.

⁵ Iyataatî ami nyamî wînihapîpa Autaahaatîho Mosesihoai numwihî ko netî nyangi nanyamimbîpaatîhî satatî, ‘asîhiya usa saisaihîhiyai nawîhaara nepî siyîhiyai timapîse,’ tatî pîwîha watîpîha katise. Isî ami kînyî nyangi napitînyatîtaise? Kîmaatî apomaatî nyahî napitîwitîhaawe?” undîwî koai nunjenawaayopo.

⁶ Kiya kîmandî koai nunjenohîtîmandî ami ko wîhoaanîha kiyaisî pîwîha wa mîmaipîtîha kaundonîhî ami kiya ka nepî komîhetemapî isîhiya awaisawîhiyaapîhî koai numwaasi naiwî numwîtotîwî iwinjataawaawî jaiwaiwî nunjenawaayopo. Kiya koai taawî saiwî nunjenîhauhî ami kohî nambîtatî komî isundîpîhora yapîpatetî ikwaatîpîhoatîhî pîwîha wapa jîpatîpiyataise.

⁷ Amî kiya kapîhî kiyaanîhî bitotawa koai jinjapîhemapî taawî nunjenawaayopo. Iyauhî ami ko naingaatatî tîtîhematatosatî kiyai saundataase. “Samî wonî maipîhandî wîndî kamaimbîhonî nawîha jîhapîha nepî apomaatî yahîpwî tipe,” undataase.

⁸ Saundatosatî japîhî nambîtatî yapîpatetî ikwaatîpîhoatîhî wapa jîpatîpiyataise.

⁹ Amî kiya Jisaasiho pîwîha sa kaundisa atiwîmapî sapîhî namasi kiya nahatiya nînaaso napahainji nowaayopo. Nowaawî namasawî jîhî gwînyaahiya tahapatahiya kînaungwîha awaisîhaatahiya kaiwunjawî

* 7:53: Amîtîha nga gwînyaahohiyîhiya pîwîma usaaha sevenîhaami wesîhandî 53 handapîhapî notî usaaha eitîhaami irepenîhaapîhî sa (7:53-8:11) Jonho wîndî jîpatîpîmaise tîwî gwînyaawaayopo.

nuwî owetihî kapîhî waimwaaya kînaungwîha yatîhîtahîya ipotî nowaayo. Saiwî kiya kiyaami anjîpîpîhapî nînaaso kîhîra nuwîmîhauhî sapîhî nambîtatî bitosîpîpîhî kapîhî Jîsaasiho bitondaise. Aihî amî apopaatisangi sapî nehî sawîhaamîhî kiya nesipîwî ahîwisopîpîhî kapîhî bitondaise.

¹⁰ Aihî Jîsaasiho naingaatatî mbatatî bitonda apomaati saundataase. “Itapo. Kîmbîhî isîya maahîra niyauhaise? Kiyaami wo naasohisangi kinyapî satatî ‘Kîmaati apîpaahî akîtinîhî maipîhaatisî kaatami maipîhandapî pîwîha netî napone,’ tatî pîwîha netî kinyîhetî yangutaitandîho wo bîmitosî maahapîhe?” undatî kaati kaundataase.

¹¹ Aihî apopaati kaatamîha Jîsaasihoai saundataase “Awaisîhonye, owe. Kiyaami wo naasohisangi kîmbîhî wo bîmitose. Ko pîwîha netî nisîhetî yanutaati satatî, ‘Kînyî apopaanî apîpaahî maipîhaanîsî pîwîha nepî napope,’ ndatî nîngisî kandîtandîho,” undataase. Aihî Jîsaasiho kaati saundataase. “Amî nisangi gi sahîtîtî, ‘Kînyî maipîhandî kiyapainî kandapî saamaanî napope,’ hîtîtî wîndî kamaahîtataayo. Owetise. Isî kînyî numwe. Nopaahandî kandî kînyî maipîhandî jîhaati wîndî kamaime,” undataase.

Kîma Pîwîma Jîsaasiho Satatî Nînî Isîhiya Yapîpataapîhiyai Nîwusaatîtandî Nausainjîhonîne Tatî Katindîhandapîhaare

¹² Jîsaasiho isîhiyaisî japîhî pîwaundataati kiyai saundataase. “Nînî isîhiya yapîpataapîhiyai nîwusaatîtandî nausainjîhonîni saasanotîsîhonîne. Utaaho wo nîngisatî tîmaamaitatî nîngî nanîpinjîsho so ko asîhatîndîhandaatîhî wîndî dahomaitaise. Amî ko isîhiya asîtimatîtaatîwîhandami nausainjîtîhandî naitaise,” undataase.

¹³ Aihî amî Parisîhiya pîwîha sa ko katîhî atîsawaawî Jîsaasihoai saundawaatopo. “Kîmaiwa otîpîpatî kînyî kaingîwaiwaapunî amî kînyî kîwahonî kîwahonyetîrîhîretapunî nehî kînyî kîwahonî naasonîhî taapî katinî nyahî isîhiyaani kînyî katingîwîmaiwaapî akîte taatî wîndî gîmunyaito,” undawaatopo.

¹⁴ Kîya saundauhî amî Jîsaasiho komîha kiyai saundataase. “Ye. Amî kîmandîhî akîte. Nînî nehî nîwahonîni nîwahonisapî pîwîha ausaatî kandaato. Saindî kandaahandî kandî nînî nîwahonisapî pîwîha katohîhaapî isîhiya akîte tîwî gwînyaapî naitaapo. Amî sandî apaapîmaato nînî nisî namasi nasohîpîpîhapî sapîhî namasi napîtîhonîne ndî mmonîtî amî nînî taatî naitandîyohîpîpîhapî sapîhapî naitandîhonîne ndî mmonîtîhonîne. Amî sahîhî nînî namasi nasohîpîpîhapî wîndî mmonîwî amî nînî naitandîyohîpîpîhapî ko sapîhapî japîhî naitaise tîwî wîndî monîwîhiyaate.

¹⁵ Sahîhî isîhiya nehî maapî yapîmbataapîhiya kaiwî gwînyaahohîrîhîretî gwînyaapî amî isîhiya kiyohîwaiwa nepî tipîtapaapî usonîwîhiyaate. Nînî utaaho womî kaiwaiwa amî kometîrîhîretapî netî koai wîndî tipîtapaati mausotîhonîne.

¹⁶ Iyataati amî nînî utaaho woai netî tipîtapaati usonataataahî tîtîhî kaito amî nînî nehî nîwahonîni kiyataamaayono Apîho nîngî netî natanoaasîhî nasohîho nîngisatî maasî bitosîhî kiyataayono. Isî isîhiya nînî isîhiya usaisî tipîtapaati usonîhohîtîhandî mmonawa tîtîhî akîtî kiyataise tîwî mmondaapo.

¹⁷ Iyataati sahî sawanaatami wînhapîpaatîhî pîwîha wa satatî jîpatîpîndise ‘Utaahurî yahurî pîwîha wa katamaami nehî naasîka katisaihaahî kurami pîwîha akîtîhe,’ tatî jîpatîpîndise.

¹⁸ Nînî nîwahonîni nîwahonisapî pîwîha kandaato saindî amî setahonîne ndî. Amî nisî Apîho ko nîngî natanoaasîhî nasohîho nisapî

p>wiha ausaati, 'Ko siyati setahoe,' tati kandaase," undati kiyai Jisaasiho kaundataase.

¹⁹ Saundih+ ami kiya Jisaasihoai saund+w+ nunjenawaayopo. "Kinyi gap+ho kating+ho maahap+he?" und+w+ nunjenawaayopo. Nunjen+hauh+ ami Jisaasiho kiyai kom+ha wihoan+ha saundati kaundataase. "Sah+ nisap+ w+ndi mmon+w+ gisunyaatati namaases+painje. Aiw+ nisi Ap+hopi+ sah+ w+ndi mmon+w+ gisunyaatati namaases+painje. Ami sangi nisapi+ ahoso ti+w+ gisunyaatati nases+patamataataah+ ami nisi Ap+hopi+sangi kim+ikreti+ gisunyaatati nases+patamaitaihe" undati kaundataase.

²⁰ Jisaasiho is+hiya Autaahaat+hopi+ gaarehaiwa naw+ho nesaiwi+ wihoh+waiwa bokisihaiwa ahotir+h+roti+ Autaahaat+homi+ an+ Awaind+handaat+hi bitondaati is+hiyai taati kataunjataati p>wiha saiwa kandaase. Aih+ ami is+hiya kom+ tiworisa koais+ w+ndi is+ipi+ nepi+ wimirahopo ami kom+ asis+ha sangi+ noaipas+ho.

K+ma P+w+ma Jisaasiho Judaahiyai Saundati N+n+ Naitandiyoh+ipi+hapi+ Sah+ Is+hiyaat+ Namaap+taapo Undind+handap+haare

²¹ Jisaasiho bapiyati+ j+haati is+hiyai satati kaundataase. "N+n+ sangi nasamasi naisan+hi+ ami sah+ n+ngi w+ndi maanisondaapo. Maanison+w+ sah+ maip+handi+ kiyaat+n+hi+ kaim+ nuw+ kandisaw+ napw+taapo. Aiw+ ami n+n+ naitandiyoh+ipi+h+ sah+ w+ndi namaitaapo," undataase.

²² Saundih+ ami Judaahiya sawana san+w+ nasenawaayopo. "Ko nyangi sanyatind+mandi+ nisi naitandiyoh+ipi+h+ sah+ w+ndi namaap+taapo nyatind+mandi+ Jisaasiho sawaho neti+ owemat+tand+tindi+ho?" n+w+ kiya sawana nasenawaayopo.

²³ Kiya san+hauh+ Jisaasiho kiyai saundataase. "Sah+ k+maapi+ yat+hi+ yap+mbatamb+hiyaate, ami n+n+hi+ m+haati+ yam+hapataat+hapi+ napit+hon+ne. Sah+ k+maapi+ yat+hi+ yap+mbatamb+hiyaate. O ami n+n+hi+ maap+ yat+hi+ yap+mbatamb+hon+n+maah+e.

²⁴ Aih+ ami k+mandi+ kandapi+ n+n+ sangi aim+ sand+ kasato. Sami maip+hahiwa kaiwaan+hi+ ahotan+hi+ kaiwa kiyaat+n+hi+ kaim+ nuw+ kaiwai-saw+ napw+taapo satito. Ami sah+ nisapi+ sat+wi+, 'Yam+hapataat+hapi+ho Jinjap+hi+ Bimis+ho Kim+ikore. Kim+ikiyati+ Bimis+ho Kim+iko Bindataise,' ti+w+ w+ndi g+maanunyaawaawaaho," undati kaundataase.

²⁵ Saundih+ ami kiya koai saundawaatopo. "O ami kinyi+ diyaamahone?" und+w+ nunjenawaayopo. Nunjen+hauh+ ami Jisaasiho kom+ha kiyai saundataase. "Aim+ n+n+ sangi wuwan+huraapi+ sasat+ti, 'N+n+ ahon+ne,' satiti+ ausaati+ niwahonisapi+ p>wiha kasatimi+ nasatoaasoh+maare.

²⁶ N+n+ sametir+h+retapi+ p>wiha katitand+haiwa y+haiwa taah+waiwaisahon+ne. Aind+ ami n+n+ sangi nga neti+ tipitapaati+ jasondand+handi+ kandi+ w+ndi kamaasito. Iyataati+ n+ngi natanoaasihi+ nasoh+ho p>wiha neh+ ak+ti+ akaahaah+hi+ katahore. Isi+ ami n+n+ ko kandihi+ atindi+ nehoh+haah+hi+ maap+ yap+mbatamb+ is+hiyai ausaati+ kaundataayo," undataase.

²⁷ Saundih+ sa p+wa Jisaasiho kiyai kaundisaapi+, "Ko kom+ Sap+ho Autaahaat+hopi+nyaso," ti+w+ kiyai w+ndi ap+paah+ g+maawunyaatati+ namuses+painje.

²⁸ Siyati+ kiyai w+ndi+ namuses+painj+hi+ namati+ Jisaasiho kiyai sata kaundataase. "Is+hiyaam+ Saaho J+ho Awais+hoai sah+ nepi+ ipi+ tit+hi+ ataw+hateti+ niwimaapi+ tip+mandaasahi+ ko napw+taise. Sah+ koai saw-isahi+ napon+hura mmonawaaw+ k+mandi+ n+n+ sangi sasat+ti, 'N+n+ kim+ikaind+ Bimoh+hon+ne,' satot+mandapi+, 'Ye. Ak+te, ko kim+ikiyati+ Kon+hi+

Bimisiho, t'iw' mmon'wi sangi gisunyaat'aise. Ami n'ni n'wahonisapi kasatoh'wiwa n'ni n'wahon'nunyaati sangi kasatataamaayono. Apiho n'ngi neti nanisati kiyansih'hapaah'hi n'ni kiyataayono.

²⁹ Ami n'ngi natanoasih' nasoh'ho n'ngisati maas'ndaise. Ko n'ngi w'ndi namaan'mase am' nahatewa ko maaritiwaiwaah'hi n'ni nga nas'isoari kiyon'ho," undataase.

³⁰ Ami ko sikiyati taati p'w'ha kataunjih'het' kura is'hiya taahiy'hiya kom' p'w'ha at'wisohiy'hiya Jisaasihopi, "k'ni'koso," t'iw' mmon'wi giwunyaawaayopo.

K'ima P'w'ima Is'hiyai Jisaasiho Sah' Napw'it'iw' Bimoh'waiwaat'hapi Nis' P'w'ha Akaaha Nuwat' Nasamaat' Neh'haatesamaitaise Undat' Kaund'handap'haare

³¹ Aih' Jisaasiho Judaahiya kop' aim' giwunyaahohiy'hiyai saundataase. "N'ni sangi p'w'ha kandisasoh'wiwa sah' nep' an'tiw' is'watawaawaah' sah' ak'it'ni'hi n'ngi nanipinjaw' am' sah' noaipap' nisi ot'ip'ipatihiyaati ak'it'hiyaatimat'itaapo.

³² Aiw' am' N'ni p'w'ha Autaahaat'hopuni am' n'ni n'wahonisapuni kasatoh'ha ak'it' akaaha ka sah' mmon'wi nep' gw'inyaapi nases'patamataati kaaraah' sah' maip'handaat'hi napw'it'iw' bimoh'it'handaat'hapi Autaahaat'ho nuwat' nasamaitaise," undataase.

³³ Aih' am' kiya koai kiyaam'ha wihoaaj'ha saundawaatopo. "Nyah' Ab'raaham'hom' is'hiyaane. Nyah' utaaho wom' ot'ip'ipati naw'ho owehati neh'hati waara w'ndi kamaawisaat' am' naputaati wom' ot'it'hi ap'paah' mas'honjisangi w'ndi b'imimaawaahiyaane. Is' am' k'ny' sat'ipi sah' napw'it'iw' utaaho wom' ot'ip'ipati naw'ho owehati kawiw' bimoh'it'it'hapi neh'haati noaipaitaapo ting'it'mandi napit'it'ip'ha katise?" und'wi nunjenawaayopo.

³⁴ Saundauh' Jisaasiho kom'ha wihoaaj'ha kiyai saundataase. "N'ni ak'it'ni'hi sangi kasatataato. Is'hiya nahatiya maip'hand' kiyohiy'hiya siya noaipap' maip'handam' ot'ip'ipati naw'ho owehati kawiw' kataat'hi naputawaayopo.

³⁵ Utaaho wo neh' ot'ip'ipatiho nususasami an'ip'ip'hi w'ndi ap'paaho kon'hi b'imimitaise. Neh' kap'hi nususasami an'ip'ip'hapi met'hoh'hi sap'hom' an'ip'ip'hi nasisoari kon'hi bimitaise.

³⁶ Is' am' n'ni Autaahaat'hom' Mwaahon'ni sah' maip'haiwa kaiwi naputoh'it'handaat'hapi sangi nut' nasamaasanaah' sah' ak'it'ni'hi jap'hi w'ndi kaiwaat'hi namaaput'itaapo. Namaaput'iw' sah' neh'haati noaipaitaapo maip'hand' namasiso.

³⁷ Ami n'ni aim' mmon'it' gw'inyaaho sah' Ab'raaham'hom' is'hiyaat'it'ho. Sah' Ab'raaham'hom' is'hiyat'tawaahandi kandi nisi p'w'ha sangi kandisasoh'waiwa atiwi namep' am' ka sam' oman'it'it'hi w'ndi kumwaasamundih' sah' n'ni sohon'hi n'w'it'it'iw' t'imetawaayopo.

³⁸ Ami n'ni nisi Ap'hom' nd'maahomwaan' bitondaati ko kandih' atindi mmon'it' nehoh'ha p'w'ha kandaaton' am' sah' sam' jap'ho Bwaas'it'it'hi kaitaat'iw' kasatiwaiwa kaiwa sah' kaiwise," undataase.

³⁹ Saundih' am' kiya kiyaam'ha wihoaaj'ha koai saundawaatopo. "Am' nyah'hi nyami as'ho ap'ho Ab'raaham'hoe," undawaatopo. Iyauh' am' Jisaasiho kiyai saundataase. "Am' ak'it'ni'hi sah' Ab'raaham'hom' satoy'aati mwaayaat'tawaawaah' am' sah' ko kaipati nep' k'ireti t'it'hi sah' kaitaapo. Am' sah'hi Ab'raaham'ho kaipati kati w'ndi k'ireti kamaayow' sah' Ab'raaham'hom' saisatoy'aati mwaayaat'imahe. Owe.

⁴⁰ Nini piwaha kimaiwa taati sangisuni ami ishiyaisuni kasatiti kaundohiwimaiwa Autaahaathiho piwaha akitinhi akaaha nahata kandihi atindi nehohiwaiwa sangi kasatataato. Saindi nini piwaha akaaha kasatonhandi kandi sahi ningi sohonhi niwitaatiwi sami omasiha naitipwiriwi timetawaayopo. Abiraahamihohi sahi kopu nyami asihoe tohihohi Autaahaathohi ishiyai koai piwaha Autaahaathohi kaundauhiyai windi siyati sahi ningi kanisohitmandamatiyati kamaawisahore.

⁴¹ Ami sahihi sami japho (Bwaasirihiri) kaipati kati nepi kireti kiyawaayopo,” undataase. Saundihhi ami kiya kiyaamha wihoanaha Jisaasihoi saundawaatopo. “Ami nyahhi nehhaati maati maati daihraapi niya nanyamwihiyaaninimahe. Autaahaathiho nehhi naasohi sawahohihi nyami Apihore. Nyahi komi mwaayaan akiyhiyaane,” undawaatopo.

⁴² Saundauhi Jisaasihoi komiha wihoanaha kiyai saundataase. “Ami akitinhi Autaahaathiho sami Japho tanaahi sahi ningi maarho nanimitaapo. Ami nini Autaahaathiho koisati bimambiti wani kimbihhi kimoninindaayono. Nini niwahoninunyaati napitihoninimahe ami Autaahaathiho natanoasihhi napitihonine.

⁴³ Sahi nisi piwaha sangi kasatiti katohiwimaiwa atiwi namehohitimandi napaape. Sandi apaapimahe sahi satiwu komi piwaha katiwaiwa windi newaati atihomaawitihawo tiwi sami maarho atihiri nepi daahi nisaputotihandahe.

⁴⁴ Sahihi sami japho Bwaasirihirami mwaayaate. Isi ami ko gwinyaati maaritati kaiwaiwa kaiwa sahi nepi iwinjapepihiruwi ami watipitiwi mwitetiwi kaitatiwi maaritiwimawaayopo. Ko aimapi ishiyai konhi tiwamainjahore. Wapa piwaha akiti akaaha katati piwaha akaahaamihioanhi bitoti kaitandihandi apipaahi owehore. Ko jaiwitiandihandi sandihhi titihi komi piwhe nahateweti piwaatisiha ami ko nehhi jaipipaahhi kurimundahoso. Ami ko nehhi piwaha jaipipaahhi katahosi ami ko noaipati jaipipa namoyaasihoi sapihomatataise.

⁴⁵ Ami ninhi piwaha akiti akaaha katonhiyawa sahi nisi piwaha katohihaapi satiwu ‘Ko akiti akaaha kandaaso,’ tiwi gimaanunyaahopo.

⁴⁶ Ami nini maipihaiwa kaindihoninitanahhi sami woni nga ausaapi nanisapi, ‘kinyi maipihaiwa kimaiwa kaimbihone,’ ndipi kanditaino? Nini maipihandi kamaindi apipaahi owehonine. Isi ami Nini piwaha akiti akaaha kandaatonhi ami sahi nisi piwaha katohiwimaiwaapi satiwu, ‘Ko akaaha kandaaso,’ tiwi atiwi gwinyaapi namehohitimandi napaape?

⁴⁷ Nehi Autaahaathohi ishiya manyinyaahhi Autaahaathohi piwaha atiwuwu newaayopo. Ami sahihi Autaahaathohi ishiyaati manyinyaati metisi komi piwaha sahi windi atiwi namaitaapo” undati kaundataase.

Kima Piwama Jisaasihoi Abiraahamihoi Sangi Noipasihhi Nini Niwahonini Bimohihonine Tat Katindihandapihare

⁴⁸ Saundihhi Judaahiya kiyaamha wihoanaha Jisaasihoi saundawaatopo. “Kinyi utaahoni Samariyaahandaahapihone. Ami kinyi omanjititihhi itipho maipho yaho bimohone. Isi ami nyahi sandi titihi akiti katihatonno e owetiso?” unduwu kaunduwu nunjenawaayopo.

⁴⁹ Kiya koai saundauhi ami Jisaasihoi komiha wihoanaha kiyai saundataase. “Nini nisiheti nisi omanjititihhi itipho maipho windi

bimimoti owehonine. Nini nisi Apihoi niwimaati komi ambipati niwimaati autaahi awaindemwataayo. Ami sahihi nisi ambipati nepi yatihopinimawaayopo.

⁵⁰ Nini niwahonis ambipati neti naimaatataamaayo. Ami wo sandihohi yahore nisi Apihohi Autaahaatihohi, ko sahi nisapuni ami nisi kandi kandunjohiwaiwaapun gwinyaahohiwaiwa neti tipitapaati mmonati ami ngingi ambipati awaipati naninyati neti autaahi nanimaataise.

⁵¹ Nini sangi akiti akitinhi kasatataato utaaho wo nisi piwaha kandi kandunjohihaami tanyaaha nusesipatonhi isiwatisihohi asitimatitandihandhi neti ko windi namaapwitaase. Apipaahi owetitaase” undataase.

⁵² Saundihhi ami Judaahiya koai saundawaatopo. “Nyahhi aimi mmonahaayo. Akiti akitinhi kinyi itipihohi maipihohisapihohi. Abiraahamihohi ami isihhiya Autaahaatihohi piwaha atiwi nepi ausaahohiyhiyauni aimi napopo. Kiya saiwahi aimi napwauhihandhi kandi kinyi satapaase. Utaaho itapaati wo waati kinyi piwaha nepi japepihirrwi kiyohiyhiya apipaahi windi namaapwitaapo tapaase.

⁵³ Kinyi nyami asihohi Abiraahamihohi daahemwapi nusatipihapihohi? Abiraahamihohi aimi napwihhi ami isihhiya Autaahaatihohi piwaha atiwi nepi ausaahohiyhiyaisangi aimi napopo. Ami kinyi uta akosohi diyaamahohitapa piwa sa katise?” undiwi Jisaasihohi kiya nunjenawaayopo.

⁵⁴ Ami Jisaasihohi komiha wihoanhihi kiyai saundataase. “Nini niwahonis ambipati neti autahemati naimaataataahi ami nini ambipati awaipati windi namaito. Nisi Apihohi ko sahi nyami Autaahaatihohi tohihohi sohihi nisi ambipati neti nanimaataise. Iyati ko ngingi ambipati awaipati naninyataise.

⁵⁵ Sahi koai windi mausohopo. Ami ninhihi koaisi usonitihonine. Nini koai windi mausohohi ndi kandaataahi ami samataindi nini jaipitito. Aihhi ami ninhihi koai aimi usoniti ami komi asimwaatitihhi pinundi komi piwaha neti atindi japepihirataayo.

⁵⁶ Sami jaasihohi Abiraahamihohi nini maapi yapimbataapihi napisanihura nisondandi awaindihandhi asakiyati maaritaitise. Iyati ko komi ndihaara nini yapipataapihi napiti noaipaitandihura mmonataati awaindihandhi asakiyati maaritise?” undataase.

⁵⁷ Saundihhi ami Judaahiya koai piwa sa atisawaawi saundawaatopo. “Kinyi kinaungwaha sangi 50 kiyahohisi ami kinyi napitaimbi maahiwura Abiraahamihohi usonapaapise?” undiwi nunjenawaayopo.

⁵⁸ Saundiwi nunjenhauhi ami Jisaasihohi komiha wihoanhihi kiyai saundataase. “Nini sangi akitinhihi kasatataato. Abiraahamihohi sangi noaipasihhi, ‘Nini Koninhihi Kimikaindi Bimohihonine!’” undataase.

⁵⁹ Saundihhi ami kiya koai yahwi tiwitaatiwi nawiha newaayopo. Iyauhi Jisaasihohi noaatati Autaahaatihohi Anhi Awaindihandami masaataati matambipa namasi noaipasi nehahaati ipaahaapi notaise.

9

Kima Piwima Utaaho Ndiha Niyotaho Sanaati Gwisihatihap Namohoi Jisaasihohi Kom Ndiha Nusorihahaitihandapihaare

¹ Jisaasihohi taati notaati utaaho wo sanaatami gwisihatihap aimi ndiha niyotaho namohoi iwinjataise.

² Aihhi komi otipipati mmona newa kiyawa niwipinjohiyhiyaanini Jisaasihohi saundaati nunjenahaayo. “Katipunjingihonye. Kimo utaamo sanaatami gwisihatihap ndiha niyotaho noaipasitimandi maipihandhi

ndi kaihe? Ko sawaho maipihandi kaiho e komi saniyi sapiya maipihandi kaiho?” undaati nunjenhaayo.

³ Saundaati nunjenhonhihi ami Jisaasiho nyahi komi otipipatihyaanangi komiha wihoanaha satati kanyatataase. “Maipihandi kimo utaamo sawaho kaihuni ami komi saniyi sapiya maipihandi kaihi kandapi komi ndiha niyotaho ko sanaatami gwisahaatapi noaipataamaise. Owe-tise. Komiheti Autaahaatihomi otipipati watipihaiwa auta noaipahonhihi isihya mmondaatiwe.

⁴ Otapihaati saasanetisurimura jaawaati Autaahaatho ningi natanoasihini nasohihomi otipipati biyaati akiti nga kaitihaawo. Ami asihatindihandi taati nasataiso. Isi ami apatinditihini isihya usa otipipati windi kamaitaawo.

⁵ Ninini kimaapi yapimbataapihi bimohurimura ninini niwahonini isihya maapi yapimbataapihiyai niwusaatitandi nausainjihonine,” nyatataase.

⁶ Jisaasiho satati kanyatatosati ko yapipati neti maahoaipuwati sanyoayati ndiha niyotisihomi ndiha niyotisahaatihini ahwisati iwinjaataise.

⁷ Iwinjaatosati Jisaasiho ndi niyotisihoi saundataase. “Kinyi numwe. Numbwi Durihiri Siroamihanda bausane,” undataase. Iyataati siri Durihiri animwaapiti Siroamihando tohitimandi tanyaaha satawaatopo. “Kiya koai natiwusaasauhi ko notaise,” tawaatopo. Aihini ko noti animwaahipati Durihiri Siroamihanda Bausanataise. Bausanamapi komi anipipihapi japihi taati nasataaheti komi ndiha nusorihainjihini kahapaamapipa nga mmonati japi nasataise.

⁸ Aihini ko sawahomi aunahipataahapihiyauni ami isihya nehini usauni koai jihura winjihauhi ko bindata isihya nuwi napiwiyauhihiyai nawiho ami wapa koai numwitaatiwi nunjenatoaatisihotihini ami kiya namapi yaiwimapiti satawaatopo. “E! Yahoai iwinjapewise! Utaaho ndiha niyotihini bindata isihiyai nawiho kahapaamapipa wapa koai numwitaatiwi nunjenatoaatisihoro e koai nehini woro?” tiwi nasenawaayopo.

⁹ Naseniwi kiyaami usa “kimikore,” tawaatopo. Iyauhi ami kiyaami usa satawaatopo. “Owe. Komahe. Nehini komatendaise,” tawaatopo. Satauhi ko jihini ndiha niyotisihoi kiyai saundataase. “Ninini kimikonine,” undataase.

¹⁰ Aihini kiya koai saundiwi nunjenawaapo. “O ami kinyi ndima napitiyati nangorihaitise?” undiwi mwitipisawi nunjenawaapo.

¹¹ Saiwi nunjenihauhi ami ko kiyai saundataase. “Utaaho isihya katawaawi komi ambipati Jisaasihoe tohiho wepati waapohoisati sanyoayati nisi ndihotini ninjaati nanhasihe. Ninjaati sandati kinyi animwaahipati durihiri Siroamihanda numbwi bausane ndihini ami ninini nundi bausanataayo. Bausanataati ami nisi ndiha nanorihataa gaatihini ninini nga jati kahapaamapipa nga mmonataayo,” undataase.

¹² Ko saundihini ami kiya koai saundiwi nunjenawaayopo. “O ami ko utaaso maahapihe?” undiwi nunjenawaayopo. Iyauhi komiha wihoanaha kiyai saundataase. “Ninini windi moho” undataase.

Kima Piwima Parisihiya Jisaasiho Ndiha Nusorahaashihoi Nunjenohitihandapihaare

¹³ Utaaho jihura ndiha niyotisihoi isihya numwaasi Parisihiyaapihini nowaayopo.

¹⁴ Iyataati asisa sa keti Jisaasiho utaaho ndiha niyotisihoi nusorahaasurura Judaahiyaanamini asisa ikinohiha Saararehura Sapaatihandete.

¹⁵ Aihĩ ami Parisihiya utaahoai “kinyĩ ndĩha nĩnapitiyati nangorĩhaatati gaasetise?” undĩwi koai nunjenawaayopo. Nunjenĩhauhi ko komĩha wihoanĩha kiyai saundataase. “Ko wepati waapohoaisati sanyoayati nisi ndĩhoti ninjaasĩhi ami nĩnĩ bausanĩhonĩhi nisi ndĩha nanorĩhaatati gaatihĩ wani nĩnĩ bairĩndĩ jatĩ kahapaamapĩpa nga mmonataayo,” undataase.

¹⁶ Aihĩ Parisihiya usa koai saundawaatopo. “Kĩmo utaamo (Jisaasiho) Sapaatĩhandami winĩhapĩpa wĩndĩ minjapepĩhĩrisĩ koai Autaahaatĩho natausaasihĩ nasahomaahĩ. Owetise,” tawaatopo. Usa satauhĩhandĩ kandi kiyaami usa satawaatopo. “O ami utaaho maipĩhandisaho wo siyati Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩ watĩpĩhaiwa wĩndĩ nga kamaitaise. Nehĩ Autaahaatĩho koai watĩpĩhandĩ nunyonaahĩ nga ko saiwa kaitaise,” tawaapo. Kiya satĩwi nepĩ yiyandĩhematiwi tipĩtapaatawaayopo.

¹⁷ Aihĩ ami Judaahiyaanamĩ awaisawĩhiya ko ndĩha jĩhi maipĩtisĩhoai jĩhaati saundĩwi nunjenawaayopo. “Utaamo kĩmo (Jisaasiho) kinyĩ ndĩha netĩ nangorĩhaataise. Kinyĩ kopĩ napitaimbi ami diyaamahoe tipĩ gwĩnyaapaise?” undawaatopo. Kiya satĩwi koai nunjenĩhauhi komĩha wihoanĩha kiyai ko saundataase. “Nĩnĩ kopĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisati netĩ ausaasihoe ndaato,” undataase.

¹⁸ Ami akĩtinĩhi so utaaso jĩhura ndĩha maipĩtati niyotaho ko wani nga nusorĩhaasihĩ jataise. Aihĩhandĩ kandi Judaahiyaanamĩ awaisawĩhiya kandapĩ akĩte tĩwi gwĩnyaitaatĩwi kiyai poundamataise. Saiwi ko ndĩha nusorĩhainjĩhi jasĩhomĩ saniyĩ sapiyaapĩ gaatawaatopo.

¹⁹ Gaatauhĩ kasanyurĩ napihĩ ami kiya kasanyurĩ satĩwi nunjenawaapo. “Amĩ kĩmo utaamo sainjanyuraasami simwaahoro? Koai komĩ ndĩha aimĩ niyotamasĩhoai sanaati namotaihĩhorohĩ? Sasanyuraahĩ satamaaso? Ami wani ko napitiyati nga jase?” undĩwi nunjenawaapo.

²⁰ Saundĩwi nunjenĩhauhi komĩ saniyĩ sapiyamĩha wihoanĩha kiyai saundamaase. “Yasanyuraanĩhi usonĩhaayo kĩmohĩ yasanyuraanyami metĩhotiho. Iyati ami ko sanaatami gwĩsĩhaatĩhapĩ aimĩ ndĩha niyotamasĩhoai sanaati namohore.

²¹ Ko siya setahosi ami wani komĩ ndĩha nusorĩhaatati gaatihĩ biyati mmonati jasĩtĩmandapunĩ ami utaaho komĩ ndĩha tĩtĩhemwasĩhopuni yasanyuraanĩ wĩndĩ moho. Ko aimĩ gwĩnyaaho awaisĩhosĩ sawaho katĩtaise, koai sahĩ nunjenĩwise,” undamaase.

²² Komĩ saniyĩ sapiya pĩwĩha sa satĩmĩ katĩndĩmandĩ Judaahiyaanamĩ awaisawĩhiyaapĩ yayamaame. Ami kiya Judaahiyaanamĩ awaisawĩhiya aimĩ pĩwĩha wisasawĩ satauhe, isĩhiya usa Jisaasihopĩ satĩwi, “Autaahaatĩho Isĩhiyai Japĩhi Numwaitandĩ Ahĩwisĩhoe,” tisaihĩhiyai ami yaawĩhandĩ nunyawĩ kiyaami anĩhaiwa gwĩharaahaiwa Autaahaatĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundĩtaatiwi ahoyanohĩwaiwaatĩhi isĩhiyaisawĩ wĩndĩ ahomaayandaatiwi nemaitaatiwi kanĩhauhe.

²³ Aihĩ sandapĩ komĩ saniyĩ sapiya sawahoai nunjenĩwise ami ko aimĩ gwĩnyaahoso undĩmĩ kaundise.

²⁴ Saundihĩ Judaahiyaanamĩ awaisawĩhiya kasĩnĩhandĩ jahĩra utaaho jĩhura komĩ ndĩha niyotĩsĩhoai gaatiwi numwaawaayopo. Aiwĩ ko napihĩ kiya koai saundawaayopo. “Kinyĩ pĩwĩha nehĩ akĩtĩhaahĩ watĩpĩtĩpĩ katĩpĩ Autaahaatĩhomĩ ambĩpatĩ nĩwimaape. Nyahĩ kĩmo utaamopĩ (Jisaasimopĩ) aimĩ mmonĩhaayo. Ko maipĩhore,” undawaatopo.

²⁵ Koai saundauhi ami komĩha wihoanĩha kiyai saundataase. “Amĩ ko maipĩhore e gaahore ndĩ nĩnĩ wĩndĩ moho. Kĩmandĩ naasaindĩhi nĩnĩ

mmonataayo. Nini jhura ndiha niyotahoninisi ami wani nini nga nisi ndiha nanorihainjhi jati kahapaamapi nga mmonataayo,” undataase.

²⁶ Saundih ami kiya koai jhaati saundiwi nunjenawaayopo. “Ko gi napitihisataise? Ko kinyi ndiha napitiyati nangorhaati titihemwataise?” undiwi nunjenawaapo.

²⁷ Iyauhi komiha kiyai saundataase. “Nini sangi aimi kasato. Kasatonhi sahi windi baiwi atiwi namehopo. Japihi sahi napindapi atitaatiwitopo. Sahi noaipapi koai niwipinjawi komi otipipatihyaatimatitaatiwitowo?” undati nunjenataise.

²⁸ Saundih Parisihiya Judaahiyaanam awaisawhiya apouwih koai maipihaiwa kaundiwi ambipati maipihati nusoasawaayopo. Aiwi kiya koai saundawaatopo. “Nehi kinyi kiwahonhi koai niwipinjapi komi otipipatihone. Ami nyahhi Mosesihoai niwipinjaati komi otipipati mmonaati newa kiyohiyhiyaane.

²⁹ Iyaati nyahi aimi mmonahaayo. Mosesihoaisaahhi Autaahaathiho komi piwiha numwise. Ami kimo Jisaasimo noaipasirihiraapi sapihapi nasahoe taati nyahi windi moho,” undawaatopo.

³⁰ Saundauh ami utaaso jhi ndiha niyotisho kiyai komiha wihoanaha satati kaundataase. “Sahi akithinihi piwiha sa nehi kai wa katawaatopo. Ami sahi ko napimbipihapi ahapihapi nasahoe tiwi windi mohopo. Ami kohi nisi ndiha nanorhaati titihenimataise.

³¹ Nyahi mmonaati nanyesipatahiyaane. Isihiya maiphiya maipihaiwa kaiwhiyaami piwiha Autaahaathiho windi atihomaawisahore. Ko nehi isihiya titihi saasanotahiya komi gwinyaati maaritirihireti japepihirohiyhiyaisaahhi atiwisahore.

³² Utaaho wo ami komi ndiha sanaatami gwisahaatihapi niyotaho noaipahoi wo neti titihiwihat nusorhaase tauhi windi atihomisopo. Kimandi nehi wanhandi noaipataise.

³³ Kimo Jisaasimoai Autaahaathiho neti natamausoasonihondaataahi ko wapa watipihaiwa windi nga kamataise. Owetataise,” Undataase.

³⁴ Ko saundih Judaahiyaanam awaisawhiya Parisihiya koai saundawaatopo. “Kinyi kinyi kinaatami gwisahaatihapi maipihandi tisaindahon noaipatihone. Isi wanisangi maipihonisi nini gaahoniniso tibi nyangi kinyi piwiha sa katipinyisapaino?” undiwi nepi nehahaapemapi “sikonjinihi numwe,” undiwi natiwusaasauhi notaise.

Kima Piwima Isihiya Satiwi Nyahi Autaahaathomihaiwaapi Ndiha Niyotahiyaane Tiwi Gimunyaahohithandapahaare

³⁵ Jisaasiho ko utaaho ndiha niyotih titihemwasihoi Judaahiyaanam awaisawhiya nepi nehahaati yotopotauhi atisataise. Ami ko noti koai usonata saundataase. “Kinyi Isihiyaami Awaisiho Saaho Jihopi Komi Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaathiho Ahiwisihore tibi gwunyaapaino?” undati nunjenataise.

³⁶ Saundati nunjesihi ami ko Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Awaisihonye, so Isihiyaami Awaisiho Saaho Jihodiyaamahore? Nini windi mohono kop kinyi ningi kande ami nini kop gwunyaitaano,” undataase.

³⁷ Saundih ami Jisaasiho koai saundataase. “Wani kinyi koai aimi usonapaise ami ko gi wani taati piwaahitimoso,” undataase.

³⁸ Saundih ami ko ndi maipihoh Jisaasihoai saundataase. “Awaisihonye, nini kinyapi ghunyaataayo,” undataase. Saundati kapih Jisaasihomihini atotipwesati Jisaasihoai neti mepi autahemwataise.

³⁹ Aih+ Jisaasiho sandaase. “Nini isihiya yap+pataap+hiyai neti tipitapaati usondandi napit+honine. Saindi nini kiyai neti tipitapaati usonani isihiya ndiha niyotisaw+hiya nusor+haaton+hi jasaihi ami isihiya ndiha gaahiya ndiha niyotati asahat+tande,” daase.

⁴⁰ Ko satih+ kap+h+ Parisihiya Jisaasihom+hini deti bitotawaayopo. Bitotawa kiya Jisaasiho p+w+ha sa katih+ atisawaayopo. Atisawaawi kiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Kiny+ napotapaase? Nyangisangi ndiha niyotahiyaano?” undiwi nunjenawaayopo.

⁴¹ Saundiwi nunjen+hauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Ami sami ndiha niyotonaahi maip+haiwaapi p+w+ha sahi naitaat+w+ha owet+aise. Owet+ihat+ kati ami sahi satiw+ nyahi nyami ndiha namaayotati gaahiyaane tawaatowi ami sami maip+haiwaapi p+w+ha naitaat+w+ha yaiha ahisondaise,” undataase.

10

Kima P+w+ma Jisaasiho Nini Sip+sip+handam+ Sat+hon+n+ Gaahon+ne Tat+ Katind+handap+haare

¹ Jisaasiho p+w+ha wa sandaase. “Nini akitin+hi sangi kasatataato. Sip+sip+handam+ naapor+h+roti utaaho wo nandaitandaahi ko tit+hi onepatetapi nandaitaise. Ami ko neh+heti w+raapi naapor+h+ri neh+mwaati nandaahonaahi ami sohi utaaho ikohore. Ko sip+sip+handi ikondandi nandaataise.

² Ami utaaho tit+hi sip+sip+handam+ sat+ho sip+sip+handi biyati jatis+ho onepati nuwatosati naapor+h+roti nandaitaise.

³ Iyataati utaaho onepati maasomwaan+ jatis+ho onepati niwusi+hi sip+sip+handam+ sat+ho nandaataise. Aih+ sip+sip+handi ko sat+ho jatis+homi p+w+ha naahw+tar+h+ri at+wisataise tit+hi at+wisahandiso. Iyataati sip+sip+handi neh+ ni-naasaindam+ amb+pati gaatati jatis+ho gw+tihi kom+ p+w+ha gap+pa at+wisati sip+sip+handi koenda nasataise. Aih+ sat+ho jatis+ho sip+sip+handi nahandi gw+tati numwaasi noaipataise.

⁴ Siyati sip+sip+handam+ sat+ho kom+ sip+sip+handi nahandi neh+haati ipaahaapi numwaasi noaipataise. Numwaasi ipaahaapi noaipati ko j+hi naihi ami kom+ sip+sip+handi sat+homi p+w+ha naahw+tar+h+ri at+wisahandisi niwipinjai kom+ ipoti notaise.

⁵ Iyataati ami utaaho neh+ koai woaisaahi sip+sip+handi w+ndi namaaw+ipinj+taise. Daah+ kopi yan+h+maitaise ami neh+ utaaho koai wom+ p+w+ha naahw+tar+h+ri w+ndi at+homaawisahandiso,” undataase.

⁶ Jisaasiho p+w+ha kima nepemaah+wati kaundih+handi kandi kiya kaami tanyaahaapi w+ndi mohopo. Owetise.

⁷ Saiwi kiya w+ndi mon+hauhi Jisaasiho jahaati sandaase. “Nini akitin+hi sangi kasatataato. Nini niwahon+n+ sip+sip+handam+ onep+hon+n+ maasom+hon+ne.

⁸ Nisi j+hi nasohiy+hiya siya ikohiyaasi isihiya usaam+hapa ikon+wi nepi nop+sasohiy+hiyaare. Ikohiyaasi ami sip+sip+handi kiyaami p+w+ha w+ndi at+homaawise.

⁹ N+n+ niwahon+n+ onep+hon+n+ maasom+hon+ne. Utaaho itapaati wo waati nini maasomwaan+ niwusan+h+ nandaas+ho nandaasaamaati Autaahaat+ho jap+h+ numwaitaise. Autaahaat+ho siyati numwaas+ho numwaasaamaati nandaati ami noaipati noti nasayati ko kaati iw+tatamanati andi+wiw+tand+hapa nandapa ami wapaisangi naitaise.

¹⁰ Ikoho so neh+ nasataamaise. Ko sip+sip+handi ikonati ami neti siwaiwai tiwamati ami neti kaiwai nop+sasitandi nasataise. Ami nin+hi isihiyai

asitimatitaatiwihandi numwisanihi ami kiya asitimatitaatiwihandi nga nepi bimitaatiwi nasataayo.

¹¹ “Iyataati nini niwahonini sipisipihandami satihonini gaahonini baindi iwinjatohihonine. Sipisipihandi jatisiho gaaho sipisipihandi neti itatamanati japihi numwaitandi komi ambipati nihirahore.

¹² Ami otipipathiho nawiho naitandi sipisipihandi jaatosiho sohi sipisipihandami satiho akohomahe. Owetise. Isi suhiri ainjhirihiri sipisipihandi tiwati nandandi nasonihi ko iwinjamapi sipisipihandi kiyati bitohonihi namasi yanihimaitaise. Iyonihi suhiri ainjhirihiri sipisipihandi tiwati ikoti nanati neti kihira toriwati tahamanausoasitaise.

¹³ Nawihopi otipipati kaisiho nehi nawiho naitandi kiyataahosi ami sipisipihandapi windi pihitati gimunyaahoe. Siyahosi suhiri ainjhirihiri nasonihi usesi yanihimaitaise.

¹⁴ “Nini sipisipihandami satihonini sipisipihandi baindi jaatohohihonini gaahonine. Nini nisi sipisipihandi baindi usoti mmoniti usitwisonihi ami nisi sipisipihandi ngingi biyati nisonati usitinisahonine.

¹⁵ Ami ngingi nisi Apiho biyati nisosihi ami nini koai mmoniti usonitihonine. Ami sikaindi nisi sipisipihandi usotihoninisi nini nisi sipisipihandi iwitatamaniti kandi neti nopisatandihandaatihapi japihi numwaitandi nisi ambipati namataayo.

¹⁶ Ami nini sipisipihandi wiwa yahaiwaisahonine. Kaiwa kimandi sipisipimandami naaporimiri kimiroti bitositimandamihatihindi windi bimitose. Ami sipisipihandi sandi maawi nini numwaasi napiti kimiri naaporimirotimaitaano. Nesipitimasanihi ipotihura sipisipihandi noaipati ahoyanati nehi naasaindihonihini ami sipisipihandi jatisiho satiho nehi naasohitito. Iyonihi sipisipihandi nasati kimatihini nandaasitihandisangi jatisiho satiho nehi naasomi piwaha naahwitarihiri atiwito.

¹⁷ Ngingi nisi Apiho maarho nanimindimandi apaapimahe ami nisi isihiyaisi japihi numwaitandi nini nisi ambipati nehi japihi naitandihati kati gohi nehi masihonji namahonhe.

¹⁸ Nisi ambipati utaaho wo neti nanopisasati windi konthisinini neamaanimaitaise. Nehi nini niwahonini maarititi gwinyaahohirihireti nisi ambipati maarho namataayo nisi isihiyai japihi numwaitando. Saindi nisi ambipati maarho namatatihati ami japihi nisi ambipati maarho naitandi watipihandi nini niwahonisiheti ahondaise. Ami nini watipihonini watipihandisahoniniso. Nisi Apiho nini saitandi watipihandi ngingi nanimihini Autaahaatihomi piwaha watipihani nini nesihonine,” undataase.

¹⁹ Aihini ko Jisaasiho piwaha saiwa satati katiwimaiwaara kopi Judaahiya kiyaaami kiyohirihireti kaiwi maarho yiyahwi gwinyaawaayopo.

²⁰ Judaahiyaami isihiya taahiyihiya usa Jisaasihopi satawaatopo. “Itipihoni maipihoni komiheti nasati nandaati koai neti nusopisasihini ko nahirisati naharindaase. Komi piwaha sahi atihiri mwitipisawi napindapi atiwitaatiwe?” tawaatopo.

²¹ Usa satauhi ami kiyaaami usa satawaatopo. “Kimaiwa piwaamaiwa ko katiwimaiwa utaaho itipihoni maipihoni bimoho katimumwaanini kandaa-maase. Ami itipihoni maipihoni utaaho komi ndiha niyotati maipitishoi nga nusorihati titihemwaitandihoni?” tiwi sawana nasenawaapo.

Kima Piwima Jisaasihoi Judaahiya Manditipiwisohitihandapihaare

²² Sura Judaahiyaami asisaha awaisiha wa Autaahaatihopi gwinyaapi komi ambipati niwimaitaatiwi Jerusaremhanda ahoyandaatiwaha

noaipataise. Iyataati sa asisa jihura Anj Awaindihandi Jerusaremihandanda ahetindihandi japihi nepi titihi Autaahaatihomi anjaanemapi namihanohururaapi gwinyaapi maarititaatiwiha asisiha noaipataise. Iyataati Sura api paahi bwaahuraare.

²³ Aih sura Jisaasiho mihihi Autaahaatihomi Anj Awaindihandami naaporihiroti masaataati ami usaanaihati Soromonihomi usaanaihati tiwihataini daayati bitondaise.

²⁴ Aih Judaahiya napiwi koai otaatemapi nesiwesipi bitotawaawi ami koai saundawaatopo. “Kinyi kiwahonyapi ahoni ne nyatipi ausaapi kanyate ami nyahi kinyapi ko utaaho diyaamahotindihoni taati awaindi pihi taati gwinyaahoaatihaayono. Ami kinyi komi isihiyaisi japihi numwaitandi Autaahaatihoni nangimihainjihonitapaapaahi ausaapi kanyate,” undawaatopo.

²⁵ Saundauhi ami Jisaasiho kiyaami piwihaami wihooanjiha kiyai saundataase. “Nini sangi aimi ausaati kasato. Kasatonihandi kandi sahi posatih nisapi windi giimaanunyaahopo. Nisi Apihomi ambipataahuni ami komi watipihandaahuni otipipati watipimaiwa nini kiyohiwimaiwa nisapi sangi neti nasisataise.

²⁶ Nini watipimaiwa kiyohiwimaiwa nisapi neti nasihihandi kandi sahi nisihyaati nisi sipisipihyaatimendaati ami sahi nisapi windi giimaanunyaahopo. Ami Autaahaatihoni komi isihiyai japihi numwaitandi namihainjihoe tiwo.

²⁷ Nisi sipisipihandi nisi piwiha naahwitarihiri atinini ami nini baindi usohonih ami kandi ningi atinisiati nanipinjataise.

²⁸ Aih nisi sipisipihandi asitimatitandihandi nunyataayo. Kiya windi namaapopi ami windi owemetitaapo. Utaaho wo nisi ikwiraatihapi nisi sipisipihandi ahwati nemaanimaitaise.

²⁹ Nisi Apihoni nisi sipisipihandi nini yamanitandi ningi nanoasataise. Iyataati ko nisi Apihoni watipihaiwa ami watipihya nahataapa nahatiyai nusatiphaati api paahi watipihoni awaisihore. Isi komi ikwiraatihapi nisi sipisipihandi wapa ami wo ahwati nemaanimaitaise.

³⁰ Iyataati ninuni nisi Apihoni noaipiha timaamaitiha nehi naasaindindaane,” undataase.

³¹ Saundih Judaahiya piwiha sa atiwasawi Jisaasihoi sohoai timaitaatiwi nawiha awaiwaiwa jahaati pinuwi newaayopo.

³² Saiwi nehauhihandi kandi Jisaasiho kiyai saundataase. “Nini sangi Apihoni otipipati gaahaiwa watipihaiwa taahiwaiwa pihi ndi kaindi nasiso. Kaiwaami maahwiwaapi sahi ningi tipinimaitaatiwiyo?” undataase.

³³ Saundih Judaahiya kiyaamiha wihooanjiha koai saundawaatopo. “Nyahi gisi kinyi otipipati gaahaiwa kaingiwaiwaami wipati tiwaahimaitihaawiyaayo. Owe. Ami kinyi nehi utaahonitapaahandi kandi Nini Autaahaatihoni ne tip Autaahaatihomi aunahipa nehinhi kandapi tiwaahimaitihaawiyo,” undawaatopo.

³⁴ Saundauhi Jisaasiho komiha wihooanjiha kiyai saundataase. “Sahi sawanaatami winihapihi piwiha wa satati jipati mindiso? ‘Nini Autaahaatihoni nisi sapa sandaato sahi autaahaatihyaate daato,’ tato?”

³⁵ Ami jihura Autaahaatihoni isihyaapi piwiha sa kandaase. Kandaati kiyaapi Autaahaatihoni kiya autaahaatihoni ndaase. Iyataati Autaahaatihoni piwiha jipati pindisiha nasisoari akithaahih ahondaise.

³⁶ Iyataati n'ngi Autaahaat'ho sawaho nan'mahanati neti natanoaasih'i napit'ihon'ne. Isi ami sahi nisapi napaapi sat'wi gw'inyaapi katopo? 'Kinyi nehi utaahon'tapaahandi kandi kinyi katipi kaing'w'imaiwaara kinyi Autaahaat'hopi sisipit'ipi Autaahaat'hom'i aunah'pa nepaise,' tiwo? Ami Autaahaat'ho natanoaasih'i napit'ihon'nisi ami nin'i Autaahaat'hom'i Mwaahon'ne ndi kandaataahi tit'ih'i akiti kandaato.

³⁷ "Ami sahi mmonawaawi nin'i nisi Ap'ho Autaahaat'ho kaiwaiwa w'indi kamaisanaahi ami nisi katoh'haapi sahi w'indi g'munyaapi nehi namapise.

³⁸ O ami nin'i nisi Ap'ho kaiwaiwa kaiwa kaisanaahi nin'i kiyoh'wiwaapi akite tiwi gw'inyaapise. Sahi sat'wi nisapi 'ko Autaahaat'hom'i Mwaa-hoso,' tiwi g'munyaitaat'waahi ami nehi nisi otipipati watip'haiwa taati samimat'ih'i kiyoh'w'imaiwaapi akiti'haiwaaso tiwi gw'inyaapise. Saiwi gw'inyaawaawi kiretapi sangi nisapi biyati nasesipaton'hi sahi mmon-daatiwo. Ami Sap'ho koaisat'it'ih'i maasi t'imaamait'imi saiwa otipipati watip'haiwa kiyamaiso tiwi sahi mmon'w' gw'inyaitaat'wo," undataase.

³⁹ Saundih'i Judaahiya jahaati Jisaasihoai nepi is'wat'ot'iwiyauhi ko kiyai nemapi kat'ih'i keti kiyaami ikw'iraat'ihapi napand'wati yan'hi'mataise.

⁴⁰ Siyati yan'hi'mati Jisaasiho waapi'haati Jor'tan'haati nahaitati wih'ini m'ihih'ini notaise. Iyati j'hura Jon'ho is'hiyai baawusis'ho is'hiyai baawusimb'p'hi noti noaipataise. Noaipati ko sap'hi bindataise.

⁴¹ Ko sap'hi bimih'i is'hiya taahiy'hiya koenda nasawaayopo. Nap'wi kiya saundawaatopo. "Jon'ho komi p'w'ha ami otipipati kaiwaiwai neti and'it'iwit'and' watip'haiwa ko w'indi kamaise. Kamaayataahandi kandi Jon'ho kimo utaamopi p'w'ha katiwaiwa nahatewa akitin'hi noaipataise," tawaatopo.

⁴² Sat'wi Jisaasiho sap'hi bimih'i is'hiya taahiy'hiya kopi g'iwunyaawaayopo.

11

K'ima P'w'ima Rasaarusiho Napwind'handap'haare

¹ Utaaho wo komi ambipati Rasaarusihoai yaawih'i timbiyataise. Aih'i ko aunahipati witi katami ambipati Betanihandahap'ihore. Iyataati sati aunahipiti Betanihandi Mariyaahaatamuni kaatami sanaan'haati Mataahaatamuni aunahipate.

² Iyataati k'imaati Mariyaamaati wani kaatami san'ho Rasaarusihoai yaawih'i nanototismomi sanaamaati kimikaati Jisaasihoai atipati awaind'handi waamainjotahati noati iwinjaati kataami misis'haara Jisaasihomi auh'ri neti niwipiyaipasaamaate.

³ Isi ami kapuri Mariyaayi Mataaya Jisaasihopi p'w'ha satimi nusoasamaise. Awais'hone, kinyi naisoho kinyi maar'ho aungwohandi numwing'ho Rasaarusihoai yaawataise timi p'w'ha nusoasamaise.

⁴ Aih'i Jisaasiho kapurami p'w'ha neti atisatosati sandaase. "Sapa timb'pa Rasaarusiho napw'tand'ihapa ko timbiyataamaise. Owetise. Is'hiya Autaahaat'hom'i watip'handi mmonawaawi ami komi ambipati niwimaapi awaindepumaitaat'w'ihapaare. Is'hiya saisaihi ami kapetapi Autaahaat'hom'i Mwaahon'ini ambipati awaipati naitando," daase.

⁵ Iyataati Jisaasiho Mataahaatisuni kataami sanaapw'haatisuni ami Rasaarusihoaisuni komi maar'ho aungwohandi kinyai nunyamahore.

⁶ Siyahondaahandi kandi Rasaarusihoai yaawise undauhi atisataahandi kohi asis'ha yatairi kap'hi bimimb'p'hi daahi bindataise.

7 Aihĩ saurĩ asisi yatĩwaurĩ sanaihihura komĩ otĩpatĩhiya mmonĩwi nepĩ kaiwi nĩwipinjohiyĩhiyai saundataase. “Nyahi Judiyaahandaahapĩ japĩhi nutĩhaawo,” undataase.

8 Jisaasiho saundihĩ amĩ kiya komĩ otĩpatĩhiya koai nĩwipinjohiyĩhiya koai saundawaatopo. “Katĩpunjingĩhonye! Kinyĩ Judiyaahandaahapĩ japĩhi nutaapo? Wĩndĩ otĩhi utaarĩhandĩ sanamaise amĩ Judaahiya Judiyaahandaahiya gi sohongi tĩhiwĩtaatiwiyauhi kinyĩ kapĩhi namasi yanĩhi mahingĩhonye,” undawaatopo.

9 Kiya saundauhi amĩ Jisaasiho komĩ otĩpatĩhiyai saundati kaundataase. “Amĩ ipĩho naasoeti ipĩhomĩ yunjisihaami auwaahandĩ 12 kiyahaiwaapĩ saasanĩmondaindĩho? Amĩ utaaho wo otapĩhaati ipĩhoeti daisĩho ko wĩndĩ napepaati timaamĩhaise. Amĩ ko maapĩ yapĩmbatami nausainjĩtihandi kahapaamapĩpa nga mmonati neusosati daayataiso.

10 Amĩ nehĩ apatihi ko daayataati asahatihi kahapaamapĩpa wĩndĩ biyati ko monataati napepaati timĩhaise,” ndaase.

11 Amĩ ko sandi katati owetihĩ kapĩhi wa kiyai saundati kaundataase. “Nyami naisoho Rasaarusiho nanototise. Isi amĩ nĩnĩ nundĩ koai ahowimaito,” undataase.

12 Amĩ komĩ otĩpatĩhiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Awaisĩhonye, amĩ ko nanotosonaahi komĩ timbĩpa gausetihaise. Iyonĩhi koai titĩhiwitĩhaise,” undawaatopo.

13 Iyataati amĩ komĩ otĩpatĩhiya Rasaarusiho aimĩ napomasĩhopinyaso tiwĩ Jisaasiho kaundisihaapĩ wĩndĩ kiya mohopo. Amĩ kiya nehĩ akĩtinĩhi Rasaarusiho nanototihĩhopiso tiwĩ gwĩnyaawaayopo.

14 Kiya saiwunyaahauhi namati Jisaasiho kiyai titĩhi kaundataase. “Rasaarusiho aimĩ napomase.

15 Aihĩ amĩ nĩnĩ sapĩ gwĩnyaataati koaisati maasi nga wĩndĩ bimimono ndi maaritataayo amĩ sahi nisapĩ ginunyaitaatiwo. Isi wani nyahi koenda nutĩhaawo,” undataase.

16 Jisaasiho kiyai sa kaundati namĩhaasĩhura amĩ Tomaasiho komĩ ambĩpatĩ witi Didimaasiho komĩ sasaahoya Jisaasihomĩ otĩpatĩhiya usai saundataase. “Amĩ nyangisangi nutĩhaawo koaisati maasi napwitihaawo,” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Mariyaayi Mataayai Maarĩho Asĩpĩwindĩhandapĩhaare

17 Jisaasiho komĩ otĩpatĩhiyaisati maasi nuwi Betanihandi noaipawaayopo. Noaipapĩ Jisaasiho atisata Rasaarusiho aimĩ anĩmwaahĩpatĩ akosĩhotĩ ahiyauhi asisiha maurĩ maurĩ sanotaise tawaatopo.

18 Iyataati Betanihandi 3 kiromita kiyati Jerusaremihandami deti ahendaise.

19 Aihĩ Judaahiya taahiyĩhiya Mariyaayi Mataayenda nasawaayopo. Amĩ kiya kapuri sanĩho Rasaarusiho napwindĩhandapĩ ikwĩrĩ ahowiwi isaumwapĩ maarĩho asĩpĩwiwĩ gwĩwusoaitaatiwo.

20 Iyawaawĩ Mataahaati Jisaasiho yaho taati daihĩra napise undauhi atisataise. Atisamapĩ Jisaasihoai daihĩra iwinjaitandi Mataahaati anĩpĩpĩhi namasi notaise. Nahi Mariyaahaatihi daahi anĩpĩpĩhi bindataise.

21 Mataahaati noti daihĩra Jisaasihoaisami nutanĩmi Jisaasihoai kaati saundataase. “Awaisĩhonye, kinyĩ kimbĩhi bindapaapĩsi nisi nyĩnĩho wĩndĩ namwaapwĩtaihe.

²² Ami nini mmonataayo wanisangi kinyi Autaahaatihoi wapaapi nunjesamaahi kapa gi nga nahimitaise,” undataase.

²³ Saundih Jisaasiho Mataahaati saundataase. “Kinyi sinho japihi asohoematati nepaitaise,” undataase.

²⁴ Ami Mataahaati kaatamha Jisaasihoai saundataase. “Nini gwinyaati mmonataayo. Asisaha ipotiheti ishiya japihi nepasaiihura ko japihi nepaitaise. Nepati ko asitimatitandihandi naitaise,” undataase.

²⁵ Saundih ami kaati Jisaasiho komha wihooanaha saundataase. “Nini niwahonini ishiyai japihi ahowimati numwaahohihone. Aindi nini niwahonini ishiyai asitimatitaatiwihandi nunyohihone. Utaaho wo nisapi ginunyaasaho ko napotaahandi kandi japihi nepati konhi asohomatitaise.

²⁶ Ami utaaho asoho bindataati nisapi ginunyaasaho ko windi namaapwitaise. Mata nini kima kahitohimaapi ginunyaapaino e owetiso?” undati Jisaasiho nunjenataise.

²⁷ Saundih Mataahaati Jisaasihoai kaatamha saundataase. “Ye. Awaisihone. Nini kinyapi, ‘ko Autaahaatihom Mwaahore,’ ndaato. ‘Ami Kom Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihon Namhainjihore,’ ndi ami, ‘Autaahaatihon koai yapipataapihi natausaasitandi katisihon natausaasihon nasahore,’ ndi kinyapi nini ghunyaataayo,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Rasaarusihopi Maarho Asipiyati Gwindihandapahaare

²⁸ Kaati sa Jisaasihoai saundati kaundamapi japihi kaatami sanaapwahaati Mariyaahaati gaatati numwaati kapuri nawisami bitotamaami Mataahaati Mariyaahaati bipi saundataase. “Kataunjisihon kimbihon kimo nasati bitondaati ginjaitandi kinyapi ko taati nasenataise,” undataase.

²⁹ Mariyaahaati piwaha sa atisamapi keti dosi Jisaasihoenda notaise.

³⁰ Ami Jisaasiho sangi aunahipata niyati nandaati kapihon Mataahaati noti iwinjasipipihon daahi konhi bitondaise.

³¹ Aihon Judaahiya Mariyaahaatisawon maasi anpipihon bindawa maarho asipiwihon giwusehohiyihon iwinjawaayopo Mariyaaha dosi keti ananhi namasi naiho. Aihon kiya saiwi kaati gwitandi Rasaarusihoai ahiyohipipihon notaise tiwi gwinyaawaayopo. Satiwi gwinyaapapi kaati niwipinjai nowaayopo.

³² Mariyaahaati noti Jisaasiho bitosipipihon kapihon noaipati winjataise. Kaati iwinjatosati komon auhraapihon yatihon timahiyati atotipiwesati koai saundataase. “Awaisihone, ami kinyon kimbihon bindapaapison nisi nyinhon windi namaapwitaihe,” undataase.

³³ Saundih Jisaasiho Mariyaahaati iwinjata kaati taati gotaise. Aihon ami Jisaasiho Judaahiya kaati niwipinjai nasohiyihon iwinjata amon kiyaisangi maasi taawon gowaayopo. Siyauhon ami Jisaasiho komon maarho apipaahon aungwohandon tundataise. Iyati amon koaison kusihon wawitataise. Aihon ko gwitandiyataise.

³⁴ Sawimainjihon Jisaasiho sandaase. “Sahon Rasaarusihoai maahapihi ahiyopo?” undati nunjenataise. Aihon kiya koai saundawaatopo. “Awaisihone, kinyon nambon mmome,” undawaatopo.

³⁵ Saundauhon Jisaasiho gotaise.

³⁶ Gwihon Judaahiya Jisaasihoai iwinjaposawon satawaatopo. “Winjasawise. Amon Jisaasiho Rasaarusihoai komon maarho apipaahon aungwohandon nunyahon,” tawaatopo.

³⁷ Ami kiya Judaahiya usa Jisaasihopi satawaatopo. “Ko ishiya ndiha niyotahiyai nusorihati tithemwahosi ami kimo utaamoai tithimaawiwati napaapi nehi iwinjashi ko napwise?” tawaatopo.

Kima Piwima Jisaasiho Rasaarusihoai Japih Ahowimat Gaatih Nepasithandapahaare

³⁸ Jisaasiho komi maariho apipaahi awaindihandi tundati yaawati naanawisamasiho nasati Rasaarusihoai ahiyohipipih animwaahipati akoshihaami mipateti noaipataise. Iyataati akoshihaami mipateti nawiha aungwohandi napundataise.

³⁹ Siyati napundih ko sandaase. “Nawha nemapise,” ndaase. Satih ami sotishomi sanaamaati Mataahaati Jisaasihoi saundataase. “Awaisihone. Rasaarusiho aimi napohore. Asisha aimi mauritih mauritih 4 kiyati sanaise. Ko animwaahipatopi ahotiho. Isi ami andihiri maipihandi noaipataise,” undataase.

⁴⁰ Saundih ami kaati Jisaasiho saundataase. “Nini gi jih napitindi kahito? Ami kinyi nisapi satipi Autaahaatihomi Mwaaho Kom ishiyai japih numwaitandi Autaahaatihoni namihainjihoso tip g'nunyaapaapaahi kinyi Autaahaatihomi watipihandi awaindihandi mmondaise hititi aimi kahito,” undataase.

⁴¹ Saundih kiya namapi nawiha awaindihandi mipateti maahomwaanji nisapuwati napundisha nupwi nemawaayopo. Nemihauhi Jisaasiho autah naingaati jatataati sandaase. “Apore, nini gi gaahone, gaare hitataato ami kinyi nisi piwaha nahseti kahitohiha aimi atininiho.

⁴² Kinyi ningi nasisoaari nahateweti atinimbihone. Saimbi atinimbihonjitihi nini aimi mmoho. Saindi aimi mmonataahandi kandi ami ishiya kmiya nisimini kimbih bitohohiyimiyaapimainjitihi nini saiwa kandaato. Ami kiya nisapi Autaahaatihoni natausaasih nasahoe tiwi mmondaatiwo,” daase.

⁴³ Jisaasiho satati katatosa ko waati waapihita kaahaata sandaase. “Rasaarusihonye, kinyi ipaahaapi noaipape,” ndaase.

⁴⁴ Ami Jisaasiho satati gaatih Rasaarusiho atisati japih asohoematati nepasi ipaahaapi noaipataise. Iyataati komi ikwauhiri apotihira napapihwi ami ndimaahomwaanji apotihonji masihonji angaasipihanda napapihwi mmapihore. Setahosi Jisaasiho kapih ishiyai saundataase. “Apotihiri koai mmapi napapihwi yamwaahohipipa sahi nepi nesipapumasaihi ami ko daito,” undataase.

Kima Piwima Judaahiyaami Awaisawihya Mitihya Jisaasihoi Tiwitaatiwi Piwaha Wisasohithandapahaare

(Matiyuh 26:1-5; Maakho 14:1-2; Rukho 22:1-2)

⁴⁵ Judaahiya ishiya taahiyihya Mariyaahaati iwinjaitatiwi nasawaayopo. Ami kiya Jisaasiho Rasaarusihoai ahowimasih japih asohoematati nepasih iwinjawaayopo. Iwinjawaawi kiya Judaahiyaami usa taahiyihya Jisaasihopi giwunyaawaayopo.

⁴⁶ Iyauhi ami kiyaami usa Judaahiyaami awaisawihya Parisihyaapihi nowaayopo. Nuwi Jisaasiho kaiwaiwaapi Parisihyai kaundawaatopo.

⁴⁷ Kaundauhi ami atiwosawi prisihiya ishiyaapi nandapa tihiwi Autaahaatihoi dipumanihohiyihyaami jhiya mitihya iwinjatohiyihyaatihimi ami Parisihyaatih ahoyanawaayopo. Ahoyanwi Judaahiyaami Kaunjorihya Sanihetirenihyai gaatiwi nepi ahoyawaayopo. Ahoyanwi kiya sawana sanwi nasenawaapo. “Nyahi napitaitihaawe? Kimo utaamo (Jisaasiho) watipihaiwa taahwaiwa taati kiyataiso?”

48 Ami nyahi nehi koai iwinjasaihi kimaiwa watipimaiwa konihi kaimi notaataahi kopu ishiya nahatiya gwunyaitaapo. Saisaihi ami Romihiya napuwu nyami Autaahaatihomi Anu awaindihanduni ami nyami ishiyaisuni aunahipati yapipati nanyepu nepu nanyopisaitaapo,” nnawaatopo.

49 Ami sura kiyaamihatihu utaaho wo komi ambipati Kaiyapaasiho bindataise. Iyataati ko Autaahaatihomi Anu Awaindihanduhatawa prisihiya nandapa kohasipihohu tihuwu Autaahaatihoi dipumanihohiyuhiyaami juhu awaisihohu prisihore. Siyati ko awaisihohu mitihohu ami ko sandaase. “Sahu wapa sangi neti jatatamanitandihapaapi gimunyaapihyaate.

50 Sahu sangi neti jatatamanitandihira yaihiraaasi ami kiraapi sahi wintu monuwu gimaasunyainje. Ami wiwa ishiya nahatiya nepu nopisasinuwu napopu owetitaawu kiyaami aunahipa neti utaaho nehi naasohu napotaataahi ami sira gaare. Iyonihi ishiya nahatiya wintu nepu nopisasinuwu owemetitaatuwo,” undati kaundataase.

51 Kaiyapaasiho sa katisima nehi sawaho gwinyaatu kandaamaase. Owe-tise. Ami sura kinaungwaha setu koai namihanauhu noaipatu prisihiya ishiyaapi nandapa maahoaipatu tihuwu Autaahaatihoi dipumanuwu ami Judaahiyaami Autaahaatihomi Anu awaindihanduhatohiyuhiyaami prisihiho mitihohu juhu awaisihore. Isi ko (Autaahaatihomu piwuhaha atisatu neti ausaati) Jisaasiho komi ishiya Judaahiyaapi napwitandihandapuhuhu timanatu piwuhaha kandaase.

52 Iyataati ami Jisaasiho nehi Judaahiyaisaahu japihu numwaatu iwitatamanitanduhapotaamaise. Owe. Autaahaatihomu mwaaya maatiya nahatiyai numwaatu neti ahoyonihi kihapihu toriwatuwu bimohiyuhiya noaipatu nehi naasiyaahitatuwu Jisaasiho napotaise.

53 Aihu asisa setu suraapi namasawu Judaahiyaami awaisawuhiya Jisaasihoi koaisinihu owemapu nemaitatuwu piwuhaha kanuwu wisasawaayopo.

54 Siyauhu namatu Jisaasiho Jerusaremihandahatuhatu kiyaami ndihetu auta wintu dahomaise. Ko aunahipatu witu iwuwurihohu ishiya waapohu owehapihu awasihapihu deti ahetihihata notaise. Iyataati ko aunahipa taunihanduh masehonju katami ambipatu Epiraimihandah notaise. Notuhapihu Jisaasiho komi otupipatihyaisatu (noaatatu) bindataise.

55 Iyataati asisihaha awaisihaha Autaahaatihohu Isiraherhiyai nehi winjasihu nga bimohituhandapuh Judaahiya gwinyaitatuwu kimbapuhohu noaipaitanduh aimu detindaise. Iyataati soh kimbapomu ambipatu Pasopaahande. Iyataati Pasopaahanduh sangi noaipasihu ishiya taahiyuhiya kiya wapihu wapihu bimohipipihu namasi Jerusaremihandahapuh niyawaayopo. Kiya Pasopaahandapuh nepu titihematuwu ami timanuwu wapa kaitatuwo ami kiya Pasopaahandetu Autaahaatihomu ndihetu gaahiya titihu saasanotahiya noaipaitatuwo.

56 Iyawaawu kiya ishiya Jisaasihopu daawaayopo. Daapi anu Awaindihandatuhi bitotawah ishiya sawana sanuwu nasenawaapo. “Ami Jisaasiho kimbapuhohu Pasopaahanduh mmondanduh napitaindihohu e namaapitaindihohu?” nuwu nasenawaayopo.

57 Iyataati ami prisihiya ishiyaapi nandapa maahoaipatu tihuwu Autaahaatihoi dipumanuwu Autaahaatihomu Anu Awaindihanduhatohiyuhiyaami awaisawuhiya juhiya mitihiya ishiyai piwuhaha aimu timanuwu kaundawaatopo. Jisaasihoi wapihu bimonihi ishiya koai usonawaawaahu ami kiya napuwu Judaahiyaami awaisawuhiyai kaundatuwo. Kaundisaihu ami kiya awaisawuhiya Jisaasihoi nepu isipu wuraaitatuwo.

12

Kima Pwima Jisaasihoai Mariyaahaati Werhandi Atipati Iwinjaasithandapithaare

(Matiyuhu 26:6-13; Maakho 14:3-9)

¹ Kimbapitho Pasopaahandi noaipaitandi asisaha ikwi naasairitih wihiniram naasohitaha 6 kiyati ahondaise. Aih Jisaasiho aunahipati Betanihanda not noaipataise. Iyataati sapithi Betanisinda jihura utaaho Rasaarusiho napwih animwaahipati akoshombi Jisaasiho ahowimasitho bimimbipthe.

² Aih Jisaasihoaisawi maaritwi nandaatwihapa nandapa tihawaayopo. Tihwi Mataahaati kiyai nandapa thati numwih nanawaayopo. Aih Rasaarusiho ishiya Jisaasihoaisawi maasi nandapa nanihohiyhiyaisati bindataise.

³ Aih ami Mariyaahaati atipati werhandi sandaahande twhandi nawho apipaahi awaisitho nunyati nehandi netaise. Nesi nasati Jisaasihom auhireti nuhaati kaatami mitihom misishaara nuwipiyaipataise. Aih anjithi nahataapiphi gaamati kandi werhandi atipatami waamaindhiri gaahiri waamainjondaise.

⁴ Aih ami Judaasi Isikariyotihoisangi sura sapithi bindataise. Ko Jisaasihoai niwipinjohiyhiya otipipathiyaami wore. Iyataati ko ipotihura Jisaasihoai tiworisaami ikwiraatithi numwishore. Judaasiho Mariyaahaati Jisaasihoai kawindimandapi windi maarimitati komi maarhoatithi itihitati gwinyaataise. Iyati ko sandaase. "Kimandi werimandi nawho siriwaaho aungwohandi 300 kiyahopi nga usaisi nunyaw naitihande. Nepi nawho ko ishiya ikipipa owehiyai numwito.

⁵ Isi napindapi nepi nopisasopo?" tati kandaase. Iyataati sura ishiya nawhopi otipipati kiyohiyhiya kinaungwaha naasaami otihatithi nawho samwaan nehotihore.

⁶ Ko Judaasiho ishiya ikipipa owehiyaapi gwinyaati maarho asipiyataati sa pwiha kandaamaase. Owetise. Ko ikonahosi ikondandi gwinyaataati kandaase. Iyataati ko Jisaasihoaisawi komi otipipathiyaami nawho iwinjatataahore. Iyataati ko taahwawiweti kiyaami nawhomi bokisihandombi ikonati noati nanahore.

⁷ Jisaasiho pwiha sa atisatosa komiha wihoanjiha sandaase. "Kaati windi namaawisapupi neh iwinjasawise. Wan kimuraapi asisima kimetapi werhandi sandi kaati ahiyatosatatihande. Nini napoti ami animwaahipatopi yamwaatitandihuraapi nisi ambipati nepi nimanitaatiwo.

⁸ Ami ishiya ikipipa owehiyaahi sangisawi nasisoari maasi bimitaapo. O ami ninithi sangisati maasi nasisoari windi bimimito," undataase.

Kima Pwima Rasaarusihoai Tiwitaatwi Pwaha Wisasohithandapithaare

⁹ Judaahiya pithiwi taahiyhiya Jisaasiho Betanihanda yaho nasati binye tauhi atisawaayopo. Atiwimap koai usondaatwi kiya nasawaayopo. Iyataati ami neh Jisaasihoaisaah usonda nasawaamaayopo. Rasaarusiho Jisaasiho jhi animwaahipati akoshombi ahowimmasihoai maawi usondaatwi nasawaayopo.

¹⁰ Aih ami sandapi Rasaarusihoaisangi tiwitaatwi Judaahiyaami awaisawhiya mitihiya (Jerusaremihanda Autaahaathomi Anj Awaindihandi jatohiyhiya) pwiha kanwi wisasawaayopo.

¹¹ Ami sandi apaapimahe. Ami ishiya taahiyhiya Jisaasiho Rasaarusiho napwihhoai ahowimasithi kandi mmoniwimap kiyaami

awaisaw+hiyai namasi Jisaasihopi g+wunyaahauhe. Aih+ ami sandi kandapimaawi Rasaarusihoai maaw+ tiw+taat+w+ Judaahiyaami awaisaw+hiya gw+nyaaipi piw+ha wisasawaayopo.

K+ma Piw+ma Jisaasiho Judaahiyaami Awais+hoematat+Jerusarem+handanda Niyat+ Nandaas+hi Is+hiya Koai Nuwimaahoh+ti+handap+haare (Matiyuhu 21:1-11; Maak+ho 11:1-11; Ruk+ho 19:28-40)

¹² Is+hiya asakaiwi wir+isand+hand+ asis+ha awais+ha Kimbap+ho Pasopaa-hand+ mmondaat+w+ ahoyan+w+ Jerusarem+handanda bindawaayopo. Iyauhi Jisaasiho Rasaarusihom+ an+ip+ipi+hi (Betanihandanda) nandapa ti+hi+wunyauhi nanati nanotati asis+ha ipoti kap+het+ Jerusarem+handaaahap+ dai+ra yaho taati nase tauh+ is+hiya wir+isand+hiya atisawaayopo.

¹³ Atiw+map+ toti+pati isaaha tisi+ti+w+ isisi dai+ra ami ko Jisaasihoisawi nutandaat+w+ nowaayopo. Nowaaw+ isi wir+isand+hiya sat+w+ kaahaat+w+ konyah+taawaatopo.

“Autahaat+hop+ maarite. Awais+hom+ amb+ipataah+ napis+hoai Autahaat+ho iw+tatamanat+ gaahand+ kawisane. Ko Is+raher+hiyai Winjaati Bimis+ho Awais+hoe,”

Aun+hi+hi+ 118:25-26

ti+w+ konyah+taawaatopo.

¹⁴ Jisaasiho dongiho net+ koas+ni yamwaati aw+ti+matati bindataise. Sandi ko kaind+mand+ Autahaat+hom+ piw+ha aim+ katati j+pat+pingir+hi+ret+ kiyataise. Iyataati piwa sa satati katiase,

¹⁵ “Is+hiyaati sah+ aunah+pa awaipati Sitihand+ Saiyon+handaaahiyaate, sah+ w+nd+ yamaiw+se. Yamaiw+ sah+ naingaap+ jasawise. Sangi jainjaati bim+tand+ho Awais+ho yaho taati nasataise. Ko dongiho sip+ip+ihohoaas+ni yamwaasi yaho taati nasataise,” *Jekaraiyaaho 9:9* tati j+pat+pingir+hi+ret+ Jisaasiho kiyataise.

¹⁶ Sura saiwa siyati Jisaasihoi nusoaipasur+mura kom+ ot+ip+ipati+hiya koai n+wipinjohiy+hiya w+nd+ g+maawunyainje. Neh+ ipoti+hura Autahaat+ho Jisaasihoi ahowimat+ amb+ipati awaipati koai numwih+huraah+ kiya piwa saami tanyaahaapi g+wunyainj+hi mmonawaayopo. Sa piwa Jisaasihopi tit+hi kandaaso tiwo. Aih+ ami k+ret+ is+hiya Jisaasihoi saiwa kawisawaayowo tiwo.

¹⁷ Iyataati is+hiya Jisaasiho Rasaarusihoai an+mwaah+pati akosi+hotapi ahowimasura maasi bitotawa iwinjahohiy+hiya Jisaasiho sandi kaind+ndap+ w+nd+ namaam+haapi piw+ha nesi is+hiyai kaundiwi nahataap+pi+hi gaamawaayopo.

¹⁸ Ami sandi siwipati wat+ip+hand+ (Autahaat+hom+ wat+ip+handanda) Jisaasiho kaind+mandap+ atisawaawi koai usondaat+w+ ko bimimb+pi+hi kiya nowaayopo.

¹⁹ Aih+ namap+ Parisihiya sawana sanawaatopo. “Mmome. Nyah+ kait+haawi gw+nyaaahoh+ti+hand+ w+nd+ kamaito. Ami is+hiya nahand+ kand+n+hi koenda nuwi koai taawi aim+ n+wipinjawaayowo,” nnawaatopo.

K+ma Piw+ma Jisaasiho Kom+ Napw+ti+nd+handap+ Katind+handap+haare

²⁰ Is+hiya Jerusarem+handanda Autahaat+hoai nuwimaapi Kimbap+ho Pasopaahand+ mmondaat+w+ niyohiy+hiyaam+hat+hi as+hiya usa G+rik+hiya numw+handawaayopo.

²¹ Siya G+rik+hiya Pirip+hoenda nowaayopo. (Pirip+ho so aunah+pati w+ti Garirihanda aheti+pati Bet+saitaahandaahap+hoe). Nuwi kiya G+rik+hiya Pirip+hoai saundawaatopo. “Awais+honye. Nyah+ Jisaasihoi winjait+haawi nas+haayo,” undawaatopo.

²² Saundauhi Piripihho atisamapî notî Andîruhoai kaundataase. Aihî ami Andîruiyî Piripiya maisahuri numwî Jisaasihoai kaundamaase.

²³ Kaundihî Jisaasiho kuramî pîwîha wihoanîha saundati kaundataase. “Isîhiyaami Awaisîhonîni Saahonîni Jîhonîni nisî isîhiyai japîhi numwaitandî Autaahaatîho katati nanîmîhainjîhonîni ambîpatî awaipatî naitandîhura wani kîmuraare.

²⁴ Nîni akîtinîhi sangi kasatataato. Witîhandî yandîpîho yapîpataatîhi yamasaihi ko napotî windî namaamasaatataataahi nehî ko naasohîhi ahotîtaise. O ami ko yandîpîho yapîpataatîhi yamasaihi napotî namasaatataataahîhi asoho witîhandî yandîpîho ningotî taahîho noaipaitaise.

²⁵ Utaaho wo sawaho maapi biyati bimitandîhandapi pîhîtati gwînyaataataahi so ko komî ipotîhura asîtimatîtandîhandî windî namaitaise. O ami utaaho wo sawaho maapi biyati bimitandîhandapi pohipinataataahi ko komî ipotîhura asîtimatîtandîhandî anîtisati isîwatîtaise. Iyati ko asîtimatîtandîhandî netî konîhi jinjapîhi jinjapîhi bimitaise.

²⁶ Ami sahi usaati nîni sami awaisîhonîni jainjatohîhonisî otîpîpatî kanisohiyîhiyaatî nîngi akîtinîhi sahi nanipinjawîse. Ami nîni bimohîpîpîhi nisî otîpîpatîhiyaisangi nîngisawî maasi kapîhi bimitaapo. Ami utaaho wo nisî otîpîpatî kanisîhoai nisî Apîho Autaahaatîho ambîpatî awaipatî numwîtaise,” ndaase.

Kîma Pîwîma Jisaasiho Nîni Isîhiyaami Saahonîni Jîhonîhi Nepî Autaahi Nanimaitaapo Tindîhandapîhaare

²⁷ Iyataati Jisaasiho sandaase. “Wani nîni nisî maarîho omanîtîtihi ami ambîpatî awaindîhandî yaasati naanînisataise. Aihî nîni pîhîndî gwînyaataayo. Ami nîni napitîtîtande? Nîni satîtando, Apore, kîmandî nisî ambîpatî maarîho yaasamandî nîni napwîtandiyohîtîmandî nemapi nîngi kandaatîhapi nanîmaape tîtando? Owe. Nîni sandî windî kamaatîtaano. Ami kîmandî kandi nisî ambîpatî maarîho yaasamandî wani kîmura naitandî nîni napîtîhonîniso.

²⁸ Apore, kinyî ambîpatî nepî autaahi naimaapi awaindemape,” daase Jisaasiho.

Jisaasiho satati namîhaasi pîwîha wa yamîhapataatîhapi satati nasa-taise. “Nîni nisî ambîpatî aimî netî awaindemaho. Ami nîni jîhaati netî awaindemaito,” taha nasataise.

²⁹ Isîhiya wîrisandîhandî kapîhi detî bitohohiyîhiya sa pîwa atisawaayopo. Atisawaawî ami kiya satawaatopo. “Ausoaaha gandaase,” tawaatopo. Ami kiyaami usa wîretîhiya satawaatopo. “Autaahaatîhomî enjerîhiya otîpîpatîhiya yamîhapataatîhi bimohiyîhiyaami wo nasati Jisaasihoai pîwaundataase,” tawaatopo.

³⁰ Satauhî Jisaasiho kiyai saundataase. “Kîma pîwîma nisapîhaamaahe. Owe. Sapîhaare.

³¹ Wani kîmura Autaahaatîho maapi yapîmbataapîhi isîhiyai netî tipîtapaati usondandîhuraare. Wani kîmura utaaho yapîmbatami mîtîho awaisîhoematati jatisîhoai Autaahaatîho nemaitandîhuraare.

³² Ami nînihi wani yapîpataapîhi bindataayo ipotîhura isîhiya nîngi nepî autaahi nanimaitaapo. Nanimasaihi sura isîhiya nahatiyai nîni nîwahonîsaapîhi numwaasi napîto,” undati kaundataase.

³³ Jisaasiho sa pîwîma katisîma ko sawaho ipî tîtîhi atawîhatetî napwîtandîhîraapî saindî napwîto undati isîhiyai netî nunjatî kandaase.

³⁴ Saundihî isîhiya wirîsandîhiya komî pîwîmaami wihoaaniha koai saundawaatopo. “Nyahi Autaahaatihomî winîhapîpaatihî pîwîha sa-taha atiso. ‘Utaaho Komî Isîhiyai Japîhî Numwaitandi Autaahaatihomî Namîhainjîhohî ko nasataahura wîndî namaapotî konîhî bimîtaise,’ taha atiso. Isî amî kînyî satîpî Isîhiyaami Saaho Jîho Awaisîhoai isîhiya nepî (ipî tîtîhî atawîhatetî) nîwîmaapî autaahepumwaitaapo tingîtimandî napotîpîhaase? Amî so Isîhiyaami Saaho Jîho tingîma tanyaaha napotîpîhaase? Amî diyaamahopîse?” undîwî Jîsaasihoai kiya bapawî nunjenawaayopo.

³⁵ Saundîwî nunjenîhauhî amî Jîsaasiho kiyai wihoaaniha saun-dataase. “Nehî apîpaahî masîhonjî nausaatindîhandî sangisatî maasî bimîtaise. Wanî nausaatindîhandî sangisatîtonîhîmura sahî kandî nau-sainjîtîhandetî daiwise. Amî wiwa asîhatindîhandî sangî netî nasamaa-saitaiso. Utaaho wo asîhatindîhandaatîhî ko naimbîpîhapî wîndî mose. Owetise.

³⁶ Wanî nausainjîtîhandî utaari wonjî sangisatî maasîtonîhîmura amî sahî kandî nausainjîtîndapî gîwunyaapise. Gîwunyaawaawi amî sahî noaipapî nînî nausainjîtîhandamî tanyaahonisîhiyaatî manyinyaati-matîwî isîhiyai nîwusaatîtaatîwîhiyaatimatîtaatîwo,” undataase. Ko kiyai saiwa kaundatî owemamapî namasi notaise. Notî koai isîhiya wîndî mausondaatîwîhapîhî kiyaapî noaatataise.

Kîma Pîwîma Judaahiya Taahiyîhiya Jîsaasihopî Gîmaawunyaahohîtîhandapîhaare

³⁷ Jîsaasiho sîwîpatî otîpîpatî watîpîhaiwa Autaahaatihomî watîpîhandâ kaihî isîhiya mmonawaayopo. Saiwa watîpîhaiwa taahîwaiwa Jîsaasiho kaihî mmonawaahandî kandî kopî isîhiya taahiyîhiya wîndî gîmaawunyaahopo.

³⁸ Iyataatî Autaahaatihomî pîwîha atisatî netî awusaasiho Aisaiyaaho jîhura pîwîha wa katirîhîrî kîretî sandî kiya kiyawaayopo. Iyataatî pîwa ka Aisaiyaaho satise.

“Awaisîhone, ndînîhî nyamî pîwîha gînyunyaase? Owe. Amî ndînîhî Awaisîho komî watîpîhandâ watîpîhaiwa kaiwaiwa mmose? Owe,”
Aisaiyaaho 53:1

tatî katise.

³⁹ Amî sandî kandapî kiya Jîsaasihopî wîndî baiwî gîmaawunyaahopo. Aihî saiwî kiya Jîsaasihopî gîmaawunyaahotîmandapî pîwîha wa Aî-saiyaaho satatî katise.

⁴⁰ “Autaahaatihomî kiyaami ndîha netî nurîmaasatî nîwisotise. Iyatî kiyaami maarîho nawîhaamatîyatî daahî nîwisapuse. Autaahaatihomî kiyai sawisataise amî kiya kiyaami ndîhaara wîndî japî monîwî amî kiyaami marîhoaatîhî wîndî gîmunyaitaatîwo. Amî wiwa kiyaami ndîha gaatanîhî baiwî mmonîwî amî kiyaami maarîhoaatîhî biyatî gîwunyaatonîhî nisenda nepemaitîwî napisaihî amî nînî kiyai netî wiwa tîtîhemwatîpanotise,”
Aisaiyaaho 6:10

tatî Aisaiyaaho katise.

⁴¹ Aisaiyaaho sa pîwîma katindîmandî amî ko Jîsaasihomî watîpîhandî ipotîhura noaipaitandîhandapî mmonataatî pîwîha sa Jîsaasihopî kan-daase.

⁴² Amî isîhiya (Judaahiya) taahiyîhiya naasîkura Jîsaasihopî gîwunyaawaayopo. Amî Judaahiyaami awaisawîhiya mîtîhiya usaisangi maawî Jîsaasihopî gîwunyaawaayopo. Gîwunyaawaahandî kandî amî kiya Parisihiyaapî yayawa Jîsaasihopî kiya gîwunyaahohîtîhandî ausapî wîndî kamaatopo. Amî mîtîhiya kiyai nepî nîwisapusaihî amî kiya

Judaahiya usaisawi timaamaitiwi kiyaami anji gwiharaahonyaapihi ahoyaniwi Autaahaatihopi gwinyaapi ami gaapundiwi aunihihri windi kamaataane tiwo.

⁴³ Ami kiya ishiya nyangi awaisawihyaaso tiwi nyami ambipati nanyi-maito tiwi gwinyaapi maaritiwihyaatawaawe. Ami Autaahaaticho kiyaami ambipati neti niwimaitandi kiya kopi windi maarimitawaawe.

Kima Piwima Jisaasiho Satati Piwaha Kandunjohaha Ishiyai Tipitapa Usondaise Tat Katindihandapahaare

⁴⁴ Aih Jisaasiho waapihitati sata kandaase. “Utaaho wo nisapi ginunyaasicho ami nehi nisapaahih ginunyaataamaise. Apiho ningi natanoasih nasohihopimaawi giwunyaataise.

⁴⁵ Ningi nisonati ninjaso so ningi neti natanoaasisihoi usonati winjataise.

⁴⁶ Nini sisha nausainjithandamataindi ishiyai niwusaatitandi yapipataapihi nasataayo. Ami utaaho nisapi ginunyaaso so asihatindihandaatih ko windi bimimitando.

⁴⁷ “Ami utaaho wo nisi piwaha atinisataahandi kandi piwaha ka biyati miwatisihoi nini windi tipitapaati mausondo. Ami nini ishiyai neti tipitapaati usondandi napitihoninimaah. Owetise. Nini ishiya yapipataapihiyai japihi numwaitandi napitihonine.

⁴⁸ Ishiya yapipatambihyai neti tipitapaati usondandicho utaaho yahore. Isi ko utaaho wo ningi namaanimaati ahosinimati ami nisi piwaha atihomisati nenimasoai neti tipitapa usondaise. Nisi piwaha atihomisiha ka utaasoai saundati, ‘kinyi utaahonji maipihandisapihonjisi kinyi piwaha nepe,’ undati asisha ipotiheti neti tipitapa usondaise.

⁴⁹ Ami nini niwahonini gwinyaahohiha nini kandaamaato. Piwaha nahata nini kandi ausaahohiha nisi Apiho watipitati watipiha kandi natanoasih atindi nesi nasohihaahih nini kandi ausaataayo.

⁵⁰ Nini mmonataayo, Apihomi piwaha watipiha katisiha ishiyai asitimatitaatiwihandi nunyataise. Kiya nepi asihiyaiamatiwi kiyaanhi jinjapihi jinjapihi bimitaatiwo. Isi ami piwaha katohiha nahata nisi Apiho ningi kandihaha kandaato,” undati kiyai kaundataase.

13

Kima Piwima Jisaasiho Kom Otipipatihyaami Auhri Baawusindihandapahaare

¹ Iyataati Judaahiyaami kimbapho awaisiho Pasopaahandi noaipaitandihurandaise. Aih Jisaasiho sawahopi ko aimi mmonati gwinyaataise ami ko yapipataapihi namasi komi Sapichoenda naitandihuraaticho. Iyataati ishiya maapi yapimbataapihi bimohiyihya komihyai maaricho biyati nunyainjahore. Nunyainjahosi ami sura komi ishiyai apihaa aungwohandi komi maaricho nunyataise. Nunyati ami ko napwitandihuraisangi ko kiyai maaricho numwindihandi waati ausaati auta kiya komi ishiyai nunjataise.

² Aimi asihataahura napwihisuraatih Jisaasiho komi otipipatihya koai niwipinjohiyihyaisati maasi nandapa asihataahuraapihapa taawi nanawaayopo. Iyauhi utaaho maipicho Bwaasirihri Judaasihoai neti giwunyaatosataise ami ko Jisaasihoai neti tiworisaami ikwiraatihimaitando. (Iyataati Judaasiho so Saimoni Isikariyotihomi mwaahore).

³ Iyataati ami Jisaasiho aimi mmonati biyati gwinyaahore. Ami komi Sapiho Jisaasiho sawahomi ikwiraatihahi kahapaamapipa nahataapa neti ahaiho. Ami koai sura kahapaamapipa taati nusoipati ishiya kawisohipipai maawi Jisaasiho sawaho jatataise ami Sapiho watipihandi koai aimi numwihihoso. Iyataati ami Jisaasiho siyati ningi nisi Apoho natanoaasihahi napitihoniso tati mmonati gwunyaatahore. Iyati ko siyati ninhi nisi Apohoenda japihihi niyataayono tati mmonahore.

⁴ Aihahi taawi nandapa nanawaawi Jisaasiho doti bitondaati komi apotihirihi utarihirihi tiwatihatihi niyosirihirihi nausohaati ahiyataise. Iyatatosati ko taurihandi windi neti komi gwisihapihihi wisasana niyotaise.

⁵ Siyatosati ami waapoho neti kopuho disiho woaatihahi nuhaataise. Nuhaatosati namasati komi otipipatihia koai niwipinjohiyahiyaami auhirihi baawusataise. Baawusati taurihandi komi gwisihapihihi wisasainjithanda kiyaami auhirihi nuwipiyaipataise.

⁶ Baawusami noti Saimoni Pitaahoaapihihi komi auhirihi baawusitandi noaipataise. Aihahi ami Pitaaho Jisaasihoai saundataase. "Awaisihonye, Kinyihi nisi auhirihi baanusitaapo," undataase.

⁷ Saundihahi Jisaasiho komiha wihoanjiha Pitaahoai saundataase. "Ninhi wanihi kimandihi sangi taatihi kasisohitmandapihi gi windihi gi maahunyainje. Ami ipotihura gi ghunyaatonihahi kinyihi mmondaise," undataase.

⁸ Saundihahi Pitaaho Jisaasihoai saundataase. "Kinyihi nisi auhirihi apipaahahi windihi bahomaanusitaise. Owetitaise," undataase. Saundihahi Jisaasiho Pitaahoai wihoanjiha saundataase. "Ami ninhihi gi windihi bahomaahusaataaahahi kinyihi ningisapihi windihi maasihi bimimitaise. Aimbihahi kinyihi noaipapihi windihi nisihi otipipatihahi kanimbhihi ningihi namaanipinjithaise," undataase.

⁹ Saundihahi Pitaaho Jisaasihoai saundataase. "O amihi kiyonaahahi Awaisihonye. Nehihihi nisihi auhirihihi bahomaanusapihihi amihi ikwirihahi mitihoahi maawihahi baanuse," undataase.

¹⁰ Aihahi amihi Jisaasiho Pitaahoai komiha wihoanjiha saundataase. "Utaaho aimihahi bausanamapiho nehhihi komi auhirihihi bausitaise. Ami komi ambipatihahi nahatepihi aimihahi bausainjithahihi kipatihahi owehoso. Iyataatihi amihi sahihihi kipatihahi owetatihahi aimihahi gaahiyaatihahi popitihiaate. Iyataatihi amihi sandihahi ninhihi sahihi nahatiyaatapimaato," undataase.

¹¹ Amihi sandihahi Jisaasiho saundatihi, 'sahihi nahatiyaatapimaato,' undatihahi kaundindimandihahi apaapimunjehi. Amihi koaihi utaaohi komi otipipatihiaamihi wo Jisaasihomihahi tiworisaamihi ikwiraatihemaitandihohaihi usonatihahi gwinyaahosihahi kandapihi sahihi nahatiyaatihahi kipatihahi owetatihahi popitihiaatihahi maahe," undataase.

¹² Jisaasiho siyatihahi komi otipipatihiaamihi auhirihi baawusatihahi owematosatihahi komi apotihirihi netihahi niyotihahi amihi komi bimimbipihahihi notihahi netihahi bindataise. Bindataatihahi komi otipipatihiaamihi Jisaasiho saundatihahi nunjenataise. "Ninhihi wanihi kimandihi sangi kasisohitmandapihihi gisunyaatatihahi nasesipataaiso?" undatihahi nunjenataise.

¹³ Amihi sahihi ningihi sandihahi 'Katipinyasingihonye' amihi 'Awaisihonye,' dohitimandihahi tithihihi kandawaatopo. Amihi ninhihi kimihi koniniso.

¹⁴ Iyataatihi amihi ninhihi samihi Awaisihoninhihi amihi sangi kandisasohihoninhihi samihi auhirihi baasusataayo. Isihahi amihi sahihi ninhihi sangi kasisohitmandihahi nepihahi wonjihahi amihi woaihi komi auhirihi baawusapihihi bausanihawise.

¹⁵ Iyataatihi ninhihi sangi wanihi kasisohitmandihahi amihi sahihi mmonihahi nepihahi kaitaatihihi nasisatihahi kiyataayo.

¹⁶ Iyataatihi ninhihi sangi akithinhihi kasatataato. Otipipatihohi komi awaisihohaihi daahemwatihahi nusatihahihaataamaise. Iyataatihi amihi utaaohi wo womihahi otipipatihahi

kawitandi natausaasih+ naisiho koai neti natausaasisihoai daahemwati nusatip+haataamaise. Owetise.

17 Iyataati ami wani sahi kimaiwa mmon+wi gisunyaatataise. Isi ami sahi kim+kaiwa nepi kiyawaawaah+ sami maar+ho omanj+tit+hi nga maarit+taapo.

18 “Iyataati nini sahi nahatiyaatap+maato. Ami nini nis+hiyaimat+taat+w+hiya nam+hanohiy+hiyaisaah+ ami nini uson+ti us+tiyataayo. Aindi ami kimba ningi nanoaipaitandaimb+imbaapaah+ ami Autaahaat+hom+ p+w+ha nisap+ j+pat+pindis+ha noaipati akaahaimat+tandi noaipataise. Iyataati p+w+ha ka satise.

‘Utaaho ningisa maaw+ nandapa n+naw+p+hi nan+hoh+ho ningi mand+tinisati sohon+hi nit+p+wati n+w+tandi komi auh+ri atas+ha autaahi naimaase,’ tise. *Aun+hi+hi+ri 41:9*

19 “Iyataati sandi sangi noaipas+hi j+hi nini sangi kasatataayo. Ami kandi noaipahon+hura sahi nisap+ sat+w+, ‘Ko aimap+ kon+hi susaat+pimatati bimis+hoe,’ t+w+ nisap+ g+nunyaitaat+wo.

20 Nini ak+tin+hi sangi kasatataato, utaaho itapaati wowaati nisi ot+p+pati kanitandi utaaho nini nandusoaaasisan+hoai numwaati nandapa nunyati iw+tatamanataataah+ ami sosaati ningi nan+maat+ nitatamanataise. Iyataati ami utaaho itapaati wowaati komi ami kaatami maar+hoaat+hi maarit+ nan+maataataah+ ami Autaahaat+ho ningi natanoaasih+ nasoh+hoai numwaataise,” undataase.

K+ma P+w+ma Jisaasihoai Utaaho Wo Judaasiho Tiworisaami Ikw+raat+ihemas+ihandap+haare

(Matiyuhu 26:20-25; Maak+ho 14:17-21; Ruk+ho 22:21-23)

21 Sa p+wa katati nam+haatosati Jisaasihoai komi maar+ho omanj+tit+hi ap+paah+ awaind+hand+ nusop+sas+nati naanjawisataise. Aih+ komi ot+p+pat+hiyai satati ausaat+ kaundataase. “Nini sangi ak+tin+hi kasatataato. Sami won+ ningi nepi anusaap+ nisi tiworisaami ikw+raat+hi ah+nitaapo,” undataase.

22 Ko kiyai saundih+ ami kiya komi ot+p+pat+hiyaah+ nepi sawana mmot+n+w+ jat+n+w+ satawaatopo. “Nyami utaaso diyaamahopise?” tawaatopo.

23 Iyataati nyah+ Jisaasihoai n+wipinjohiy+hiyaanam+ wo Jisaasiho bapiyat+ kop+ maarit+ maar+ho numwis+ho Jisaasihom+hin+ det+ nausantondaise.

24 Aih+ ami Saimon+ Pitaaho komi m+ti+hora kiyaunjati Jisaasiho maar+ho bapiyat+ numwis+hoai saundataase. “K+ny+ koai nunjeme utaaso diyaamahopise t+po,” undataase.

25 Saunda “nunjeme,” undih+ ami ko Jisaasiho koai maar+ho bapiyat+ numwis+ho det+ Jisaasihom+het+ komi m+ti+ho Jisaasihom+ kir+wipatot+ nausatosati saundat+ nunjenataise. “Awais+honye, k+ny+ utaaso diyaamahopise?” undat+ nunjenataise.

26 Nunjes+hi ami Jisaasiho p+w+ha wihoaag+ha satati kandaase. “Nandapa kimba wihoaag+hapa neti waapoho supw+handaat+hi t+mandaati utaaho woi nini numw+to. Nandapa nini numwis+hi neso so kore,” undataase. Saundatosati nandapa wihoan+hapa naw+p+pa neti supw+handaat+hi t+mandaati Saimon+ Is+kariyot+hom+ mwaaho Judaasihoai nunyataise.

27 Numwih+ Judaasiho nandapa naw+p+pa neti nainj+hi ket+ kuraan+hi Bwaas+r+hi+hi kom+het+ nandaataise. Aih+ Jisaasiho koai saundataase.

“Kinyi wapa kaitaapi gwinyaahingipipa keti tariwaimbi kaime,” undataase.

²⁸ Saundihĩ ami nyahĩ nandapa taawa nanĩhohiyĩhiyaanĩnĩ kaundisaami tanyaahaapi wĩndĩ nyangi namaanyesipata gĩmaanunyainje Judaasihoai Jisaasiho napindapunje taato.

²⁹ Ami Judaasiho nyamĩ nawĩho nyainjatataahotihĩ nyahĩ usaanĩnĩ siyaatĩ gwinyaahaayo asisĩha kimbapĩho awaisĩhetĩ nyahĩ nandapa tĩhawa nandĩhaahapa japĩhĩ wapa naitandĩ kaundataatindĩho e isĩhiya taanahiyĩhiya mĩmaipaiwĩ bimohĩtĩmatĩmai wapa nepunye undatĩ kaundindĩho taatĩ gwinyaahaayo.

³⁰ Aihĩ Judaasiho nandapa sapa nawĩpĩpa nesisĩ keti nihĩti ipaahaapi noaipataise. Aihĩ asahatamataise.

Kĩma pĩwĩma Jisaasiho Koai Nĩwipinjohiyĩhiyai Pĩwĩha Wĩnĩhapĩpa Wanĩhapa Numwindĩhandapĩhaare

³¹ Judaasiho aimĩ ipaahaapi noaipasĩhura Jisaasiho sandaase. “Wanĩ Nĩnĩ Isĩhiyaami Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ (Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaitandĩ) Autaahaatĩho Ahĩnisĩhonĩhi isĩhiya mepĩ autaahepĩnĩmapĩ ambĩpatĩ awaipatĩ nanĩmĩtaapo. Nanĩmisaihĩ nĩnĩ Isĩhiyaami Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩhetapĩ Autaahaatĩho ambĩpatĩ awaipatĩ nehonĩhĩ kopĩ isĩhiya Autaahaatĩho apĩpaahĩ gaahore tĩwĩ komĩ ambĩpatĩ mepĩ autaahepumaitaapo.

³² Ami nisĩhetapĩ Autaahaatĩho ambĩpatĩ awaipatĩ nehonĩhĩ koai isĩhiya mepĩ autaahepumasaihĩ ami Autaahaatĩho sawaho Nĩnĩ Isĩhiyaami Saahonĩnĩ Jĩhonĩhĩ ambĩpatĩ awaipatĩ nanĩmĩtaise. Ami ko sandĩ keti kuraanĩhĩ kaitaise.

³³ Nisĩ manyinyaate, nĩnĩ sangisatĩ utaarĩhandĩ wĩndĩ bĩmimĩto. Sangi nĩnĩ nasamaitandĩhura apĩpaahĩ masĩhonje. Isĩ nĩnĩ sangi nasamasanĩhĩ sahĩ nisapĩ daitaapo. Nĩnĩ Judaahiyai pĩwĩha kaundohĩha ka wanĩ sangisangi kasatataato nĩnĩ wapĩhĩ niyohĩpĩpĩhĩ sahĩ wĩndĩ namaapĩtaapo.

³⁴ Iyataatĩ nĩnĩ wanĩ sangi wĩnĩhapĩpa saindĩ nasanyataayo. Sahĩ nisĩhiyaatĩ sawanaatĩ nĩnaasonĩ nĩnaasaanĩ samĩ maarĩho baiwĩ akĩtĩnĩhĩ namĩnĩwise. Nĩnĩ nisĩ maarĩho baindĩ akĩtĩnĩhĩ sangi nasanyonĩ ami sikĩretĩ sahĩ nisĩ isĩhiyaatĩ sawanaatĩ wonĩ waanĩ samĩ maarĩho akĩtĩnĩhĩ namĩnĩwise.

³⁵ Ami sahĩ nisĩ isĩhiyaatĩ sawanaatĩ saiwĩ samĩ maarĩho naminjaihĩ sandĩ sapĩ isĩhiya nahatĩyai siyatĩ netĩ nunjĩtaise, siya isiya Jisaasihoai nuwipinjohiyĩhiye tatĩ nunjĩtaise,” undatĩ kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Satatĩ Pitaaho Nisĩ Ambĩpatĩ Netĩ Nanaoasĩtaise Tatĩ Katindĩhandapĩhaare

(Matiyuhũ 26:31-35; Maakĩho 14:27-31; Rukĩho 22:31-34)

³⁶ Pitaaho Jisaasihoai saundatĩ nunjenataise. “Awaisĩhonye, kinyĩ maa-hapĩhapĩ taapĩ niyapaise?” undatĩ nunjenataise. Aihĩ Jisaasiho Pitaahoai komĩha wihoaanĩha satatĩ kaundataase. “Nĩnĩ wapĩhapĩ taatĩ niyohĩpĩpĩhĩ kinyĩ wanĩ wĩndĩ nanipinjai namaitaise. Owetise. Ami kinyĩ nisĩ ipotĩ nanipinjai nĩnĩ wanĩ taatĩ niyohĩpĩpĩhĩ napĩtaise,” undataase.

³⁷ Aihĩ ami Pitaaho Jisaasihoai saundatĩ nunjenataise. “O napaapi wanĩ nĩnĩ gi wĩndĩ namaahipinjĩto?” undatĩ nunjenataise. Ami nĩnĩhĩ kinyĩ wĩndĩ namwaapwĩtaapĩ nĩnĩ kinyĩ aunahĩpa netĩ napwĩtandĩ tĩmendaayo,” undataase.

³⁸ Saundihĩ komĩ pĩwĩha netĩ Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Kinyĩ apĩpaahĩ akĩtĩnĩhĩ nisĩ aunahĩpa nepĩ nĩnĩ wĩndĩ namwaapwĩtandĩ napwĩtaapĩ tĩmetapaino? Nĩnĩ gi akĩtĩnĩhĩ akaaha kahĩtataato

otipwisiipaati sangi gaatonhi kinyi nisapi mairimaara satipi 'soai nini windi mausothonine,' tibi nepi nanoasapi katitaise," undataase.

14

Kima Pwima Isihiya Apihoenda Nitaatiwi Nini Daihonine Tati Jisaasiho Katindihandapahaare

¹ Jisaasiho isihiya koai niwipinjohiyihiyai saundataase. "Sami maarho yayapwitatati doti windi bimaasitone. Sahi sami maarho ami ndiha Autaahaathomiheti ahiyawu kopu giwunyaapise. Aiwi ami sami maarhouni ndihaunisihetu ahiyawu nausawu nisapi ginunyapise.

² Nisi Apihomu anaanu kihirotohandi (rumihandi) sapihiru kihirotohiru yiyandhi neti tisamanitandhi niyataayono. Ami windi sametanaahi nini sangi kimandi kasatohitmandi windi kamaasatitaanhe.

³ Ami nini naindi wapihi sahi ningisawu bimitaatiwihapihi neti timanataataahi nini japihi napiti sangi nasamaito ningisawu maasi bimitaatiwo. Saisanihi ami nini bimohipipih kapih sangisangi ningisawu maasi bimitaatiwo.

⁴ Nini taati naitandiyohipimbihapi daihira sahi aimi mmoniwihyaate," undataase.

⁵ Kiyai Jisaasiho saundih ami Tomaasiho koai saundataase. "Awaisihonye, kinyi taapi naitapaingipimbihapi nyahi windi moho. Owe. Isi nyahi napitiyaati mmona gwinyaito kinyi naitapaingipipihapi daihiraapo?" undati nunjenataise.

⁶ Aih Jisaasiho komiha wihooanaha koai saundataase. "Nini niwahonini isihiya nisi Apihoenda nitaatiwi daihonine. Isi isihiya nisi Apihoenda daihira wiraapi namaitaapo. Nini niwahonini kiyai numwaasi naisanaahi kiya nga naiwi nisi Apihoi usondaapo. Ami nini niwahonini daihoninisi nini piwaha akaaha isihiyai neti nunjisanhi kiya Autaahaathopu nga mmoniwu giwunyaatitaise. Kiya mmoniwu giwunyaatonhi kiyai Autaahaatho kiya asitimatitaatiwihandi numwitaise.

⁷ Ami sahi nisapi mmoniwu gisunyaatataataahi ami nisi Apihopisangi sahi mmoniwu gisunyaatitaise. Wani kimuraapi namasati kopu gisunyaatih ami sahi koai aimi usonawaayopo," undataase.

⁸ Saundih Piripih Jisaasihoai saundataase. "Kinyi nisi Apihokimore tibi nyangi nepi koai nanyise nyami ndiha nanyorihatonhi nyahi koai usondaano. Usonihaawu nyami maarhoatih maaritaati ami gwinyaahohitihandi ngaatitando," undati nunjenataise.

⁹ Saundati nunjesih Jisaasiho komiha wihooanaha Piripihoi saundataase. "Piripihone, nini sangisati utarhandi bimaami nasataayoni kinyi nisapi windi monipi sangi nangesapainjo? Utaaho wo nisapi mmonati koai nusesipataataahi ami Apihopisangi ko aimi mmonati aimi koai nusesipatahoe. Isi kinyi napindapi ningi sandipi kinyi Gapihoi nepi nyangi nanyise ndipi nanisehise?

¹⁰ Kinyi nisapunisi Apihopuni windi monipi gi maanyunyaahino? Nisi Apihouni ninuni yaindaanu timaamaitiha neh utaho naasomatiyahindaane. Iyataati nini sangi piwaha kasatohiwiwa neh nini niwahonisi piwahaamaahe. Owe. Nisi Apihoni ningisati maasi timaamaitiha bindataati komi otipipati kiyati sangi ko piwaasatataase.

¹¹ Isi sahi piwaha nini sangi sandi kasatotihapi gwinyaapise. Nisi Apihoisaha yaindaanu neh utaho naasomatiyahindaane satohaapo. O ami sahi windi saiwi gimunyaaitaatiwaahi nini otipipati watipihaiwa

kiyoh+waiwa sah+ mmonawaawi ap+hoaisaha yaindaanyapi sat+wi kindari neh+ utaaho naasomataim+hindare tiwi gw+nyaapise.

¹² Iyataati n+ni sangi ap+paahi ak+in+hi kasatataato. Utaaho itapaati wowaati nisapi wat+pitati m+tiho nusoasati and+itati napama g+nunyaas+ho g+nunyaasaamaati n+ni ot+ip+pati wat+pihaiwa kiyoh+patamatiyahati kokaati kaitaise. Iyataati am+ kokaati n+ni ot+ip+pati wat+pihaiwa kiyoh+waiwai nusat+phaati ap+paahi awaiwaiwa is+hiyaami maar+ho dot+ bitohaiwa kaitaise am+ n+ni nisi Ap+hoaisati ap+paahon+ni bim+tandi niyataayono.

¹³ Am+ sah+ nis+hiyaati nisi Ap+hoai nisi amb+ipataahi sah+ wapaapi nunjesaihaahi n+ni atind+ sam+ nasenoh+pipa kapa kasind+ nasam+to. Saind+ nasanyataati is+hiyai net+ nisi Ap+hopi ko ap+paahi gaaho neh+ koai wipetahoe und+ti nunj+to.

¹⁴ Iyataati sah+ wapaapi n+ngi nan+sesai+hapa kapa nahataapa sangi atisind+ net+ kasind+ am+ nasam+to,” undati kaundataase.

*K+ma P+w+ma Jisaasiho It+ip+ho Gaahoi Net+ Nan-
dusaas+totind+hatap+haare*

¹⁵ Saundatosati Jisaasiho koai n+wipinjohiy+hiyai wa p+w+ha saunda kaundataase. “Sah+ n+ngi sam+ maar+ho naninyawaawaahi n+ni p+w+ha kasat+ti sapa kaiwise. Satoh+pipa kapa sah+ n+ngi at+niw+ kaitaapo.

¹⁶ Sah+ n+ngi at+niw+ kaisaihi am+ n+ni nisi Ap+hoai nunjendo wo nasam+tandi. Ko Koai sangi nasanyon+hi nasati sam+hini bindataati sangi jatatamanati net+ and+tisaiw+tand+ho.

¹⁷ Iyataati so Autaahaat+hom+ It+ip+ho Gaahop+to. Isi ko nasati sam+hini kon+hi nasisoari bitondaati sangi jatatamanati and+tisaiwati am+ ko Autaahaat+hometir+hi+retap+ is+hiyai net+ nunjati g+wunyaitaise. Iyataati is+hiya maapi yap+mbatamb+hiya ko It+ipoai w+nd+ namumwaitaapo. Am+ kiya koai w+nd+ mausopi am+ kop+ kiyai w+nd+ g+maawunyaatahiyaare. O am+ sah+hi Koai uson+w+hiyaate am+ ko wan+ sangisati maas+ bindataise. Am+ ipot+hura ko nasati sam+ oman+it+hi bim+taise.

¹⁸ “N+ni sangi manyinya maasaimaariyaamataindi w+nd+ kiyaatangis+n+hi namaasamaamaito. Owe. N+ni sangisenda jah+ra nap+to.

¹⁹ W+nd+ ot+hi+metan+hi is+hiya yap+patamb+hiya n+ni won+n+metisan+hi w+nd+ maanondaapo. Am+ sah+hi n+ngi nisondaapo. Am+ n+ni aso-hon+ni kon+ni bindataayono. Aiwi am+ sangisangi as+timat+w+ kiyat+n+hi bim+taapo.

²⁰ N+ni jap+hi sangisaap+hi napisan+hura sah+ mmon+w+ gw+nyaitaapo. Nisi Ap+houn+ am+ n+nun+ yaindaanj+ t+maamait+ha neh+ utaaho naasomatiyahindaane. Am+ sah+ n+ngisaw+ maas+ t+maamaitauh+ am+ n+ni sangisati maas+ t+maamaiton+hi sahun+ n+nun+ utaaho naasomatiyahiyaane.

²¹ N+ni w+n+hap+pa sangi nasanyoh+pipa wo net+ biyati japep+hi+rat+ kapa katimb+pa kaiso so n+ngi kom+ maar+ho naninyataise. Wo n+ngi kom+ maar+ho nan+misoai nisi Ap+ho maar+ho numw+taise. Nunyon+hi am+ n+ngisangi koai maar+ho nunyati am+ n+wahon+ni kooap+hi nap+to,” ndaase.

²² Jisaasiho kiyai saundih+ Judaasiho wo (Judaasiho aunah+pa Kariyot+handap+ho Jisaasihoai tiworisaam+ ikw+raatemas+hop+maato. Jisaasihoai n+wipinjohiy+hiyaami wop+to) Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Awais+honge, napindap+ k+ny+ neh+ nyah+ gi nangip-injohiy+hiyaanangisaah+hi k+wahon+ saind+ otiwa kaumbwaahon+ne

tipi nepi nanyisitaapise? Ami isihya nahatiyai kinyi napindapi nepi namunjitaapise?” undati nunjenataise.

²³ Saundati nunjesihi Jisaasiho komiha wihoanjiha koai saundataase. “Utaaho wo ningi maarho naninyataataahi nini sangi piwaha watipindi sapa saiwi kaiwise ndi kasatiti ami kandisasohipipa kapa ko japepilirati kaitaise. Wo saisoai nisi Apiho maarho numwitaase. Nunyonihi nisi Apihouni ami n+nuni koenda nasaha am+ koaisiha kindaanjinihi bimito.

²⁴ Utaaho wo ningi komi maarho namaan+miso so ami nisi piwaha ko windi miwatati minjapepilirahore. Nini sangi piwaha kasatohiwiwa nehi nini niwahonini gwinyaati kasatataamaayo. Owetise. Apiho ningi neti natanoaasih+ nasohiho nanimihaha sangi kasatonhi+ ami sahi atisawaayopo.

²⁵ “Saiwa nini sangisati wani maasi bimohur+mura aimi kasatonhi+ ami sahi aimi atisawaayopo.

²⁶ Samihin+ nasati bitonda sangi neti Jatatamanati Anditisaiwitandho Itipho Gaahoai ko nisapi nisi aunahipa naitandi Apiho natausaasonhi+ sangisenda napitaise. Isi ko samihatih+ nasataahura nini sangi kasatiti kandisasohipipa nahataapa ko neti kasata katasitati ami neti gisunyaa-honih+ ami sahi nini kasatiti kandisasohipipa nahataapa nga nepi gisun-yaatonhi+ gwinyaitaapo.

²⁷ “Nini nisi maarho napaisaatit+ yatih+initindihand+ sangi nasany-ataayo. Nini niwahonisi maarho tautauta ngaatati noti nasayati doti bimitoti yatih+ nipatisainjiti+hand+ sangi nasanyataayo. Iyataati isihya yapipatambihya kiyaam+ naisihiyai maarho ambipati napaisaatit+ yatih+witindihand+ nunyaw+ namini+hohipatamataind+ nasanyataamaayo. Isi sam+ maarho windi jandoti bito noti nasamaasisati ami sahi windi waapaapi yasati yamaiwise.

²⁸ Nini sangi piwaha sandi kasatohiha sahi aimi atiw+ nehopo. Nini sangi nasamasi naindati ami japih+ sangisenda nini napito satohihaaro. Am+ sahi ningi akiti maarho naninyamawaawisi nini nisi Apihoenda taati naitandiyohiti+mandap+ ko nga (nyapimaaw+) niyataiso tiw+ sahi maariti+tauhe. Am+ sandi nini apaapi+maato. Am+ Apiho ningi natanoaasih+ napitihoninisi+ ko ningi nanitipih+aat+ apipaah+ jih+ autaah+ awaisihore.

²⁹ Wapa aimi noaipaitandaihi+ ami kapa sangi noaipasih+ sapa siyati noaipaitaise satiti kasatataato. Am+ kapa noaipahonihura sahi mmoniw+ e akite tiw+ gwinyaapi+ am+ nisapi+ g+nunyaitaat+wo.

³⁰ “Nini sangisati piwaha wonji otih+ utaari pihindi piwamaatito. Maapi yap+mbataapih+ jatisiho aimi yaho taati nasataiso. Ko ningi windi namaan+tipih+aat+ ami windi watip+hometisi+ ko ningi wapa kanisati neti niwatitandihapa owetise.

³¹ Ko ningi anitisa niwatitandihand+ owendaahand+ kandi ami isihya maapi yap+mbatambihya nini nisi Apihoai maarho nunyataati ami ko kaime dimbipa atiwindi kapa nahataapa kiyohiti+hand+ mmon-daati+wi+ kimbih+ namasi nutihaaw+ sahi dopise,” undati Jisaasiho komi otip+patihya koai niwipinjohiyihiyai kaundataase.

15

Kima Piwima Ipati Akipati Wainhandapuni Ami Katami Isititi Saatitihopihare

1 Jisaasiho piwaha wa satati kandaase. “Nini ipati akipati wainhandamataindihoninithi ami nisi Apaho wainhandami osaataatami satihoe.

2 Isititi saatitho yandipho namingosihoi nisi Apaho nawetati tisatati nemahore. Iyati ami isititi saatitho yandipho ningosihoi nisi Apaho itatamanati wani nutihaha isaaha naapitho nainjaha nawetati isapiyati tiwaha nemataise ami isititi saatitho yandipho awaisihoe ami taahihoe ningoitando.

3 Sahi aimi noaipapi popithiyaate ami nini sangi piwaha sa aimi kasatiti kandisasohaha sangi neti popithiyaatesamasihoe.

4 Sahi ningisawi maasi timaamaitiwise ami nini sangisati maasi timaamaititaano. Iyataati ipatami isititho koai yandih ahendaati windi nga yandipho namingoitaise. Nehi ko ipati akipateti ahendaati yandipho nga ningotaise. Ami siri kireti sangisangi akipipa yandipho windi ningopi namaamoyaitaapo ami sahi ningisawi maasi windi timaamaamaitawaawaaho.

5 “Nini niwahonini ipati wainhandamataindihoninithi ami sahi nisi isititihomataiwihyaate. Isi ami utaaho wo ningisati maasi timaamaitonihoe ami nini koaisati maasi timaamaitisanaahi yandipho akipipa taahipipa ningoti namoyaitaise. Ami sandi nini apaapimaato. Nini sangisati maasi windi biminyanaahi sahi wapa nga windi kamaitauhito.

6 Utaaho wo ningisati timaamaitati konihoe ningisati bimiridatataahi ami ko noaipati ipatami isititho nawetindiwati awaipitihoe nepi yotiwisihapihoe timihauhi thamasipatamatiyahoe.

7 Ami sahi kiyatinihi ningisawi timaamaitisaihi nisi piwaha sami omanjitihi ahotanaahi sahi wapaapi gwinyaapi maaritohipipa Autaahaatho nasamitandi nehie nanihaiwi koai nunjenwi kaundiwise. Ami sahi nunjenwi kaundohipipa kapa ko sangi nasamitaiso.

8 Sahi yandipho akipipa taahipipa ningopi namoyaawaawi ami nyahi kiyaaninihi akiti Jisaasihoi niwipinjahaayo tiwi nepi isihiyai nunjawaayopo. Sahi siyawaawi nisi Apahoi ambipati awaipati nunyawaayopo.

9 “Ningi Apaho maarho nanimipatamataindi kimikireti sangi nini nisi maarho nasanyataayo. Nasanyataayoni sahi kiyatinihi ningisawi timaamaitiwimapiise ami nini koninihi sangi maarho nasanyami nutaano.

10 Iyataati nini nisi Apahomihoe winihapipa piwaha atiwisonihoe ami ko koninihi komi maarho naninyatoandaise. Isi ami siri kireti sahi nisi winihapipa piwaha atiniwi kiyatinihi nisi asimwaatitihoe bindawaawaahi ami nini sangi koninihi nisi maarho nasanyami nuto.

11 Saiwa nini sangi kasatohiwimaiwa ami nini maarititi nisi Apahomihoe winihapipa atiwisohitihandihoe sahi nepi ami nisi winihapipa piwaha sahi maaritihoe atiniwi ninjapepihitaitawe. Aiwihoe ami sahi nisapi maaritohitihandihoe windi keti owemetati kandinihi sami maarhoatihoe tisaitati ahotitande.

12 Nisi winihapipa siyate. Nini sangi nisi maarho nasanyohipatamataiwihoe sahi woni woi kinyi maarho nunyapi naminiwise.

13 Ami utaaho wo komi naisihyaapi napotaataahi kiyai ko komi maarho numwindihandihoe apihaahi aungwohande tati isihiyai neti nunjataise.

14 Ami sahi nini kasatohipipa kapa nahataapa kiyawaawaahi sahi nisi naisihyaate.

¹⁵ Iyataati wani sangi nisi otipipatihiyaate satataamaato. Owetise. Ami utaaho womi nehi otipipatiho komi awaisiho wapa kaitandi gwinyaati neti tmanimbipa nahataapa ko windi monahoso. Aih namati nini sangi wani nisi naisihiyaate satataato. Sandi nini sangi nisi naisihiyaate satohitmandi ami piwaha nahata ningi nisi Apiho kandih atindi nehohi ka nini sangi kasatataate. Iyataati ami sangi nini nisi naisihiyaate satataato.

¹⁶ Sahi ningi nanimhaniwu sami otipipati naninyawaamaayopo. Owetise. Nini sangi nasamihanataayo sahi noaipapi nisihiyaatimatitaatiwo. Aindi nini sangi otipipati kimati nasanyataayo. Ipi yandipihopihitiwi taahihoningopi namwiyaitaatiwo. Iyataati ipi yandipihopihitiwi sahi namwiyohipipa kapaanhi sangisati ahotimi nutandi nini maaritataayo. Saiwi sahi wapaapi nisi Apihoi nunjesaihi ami sahi nisihiyaatisi ko kapa sahi nunjenohipipa sangi nasamitaise.

¹⁷ Isi ami nini sangi winihapi piwaha watipihapa kimba nasanyataayo. Sahi ninaasonhihi sami naisihiya nahatiya ninaasoai maariho nunyawise.

Kima Piwima Jisaasihoi Nwipinjohiyihyai Ishiya Yapipatambihya Manditwitaapo Tahaare

¹⁸ “Ami ishiya yapipatambihya sangi manditisisaihaahi. Ami sahi gwinyaapise kiya ningi jih manditinisohitihandiso. Ami siri kireti sangi kiya manditisisitaapo.

¹⁹ Ami sahi ishiya maapi yapipatambihyaamataiwihyaatitanaahi ami kiya sawanaami ishiyai kawisohirihireti kasiwi kiyaami maariho nasamitauhe. Nasamitihandi kandi ami nini sangi kiyaamihatihapi yandihesamati nisihiyaatimatitaatiwi aimi nasamahanonhiyaate. Nasamihanonhiyaatitih kandi ishiya yapipatambihya sangi manditisaipi ahosamawaayopo. Ami sahi yapipatambihyaatimetih.

²⁰ Nini sangi piwaha kasatohi gwinyaapise. Wo otipipati komi awaisihoai windi namusatipihase. Owetise. Ami sami awaisihonhi kiya maipiniwi yaasihaiwa naninyowi ami sangisangi kiya maipisiwi yaasihaiwa nasamitaapo. Iyataati ami kiya nisi piwaha atinisawaawaahi ami sami piwihaisangi atisitaapo.

²¹ Ami kiya sangi maipisiwi yaasihaiwa nasanyohitindi ami sahi nisihiyaatitih. Iyataati ami kiya ningi natanoasih nasohihoai windi mausonawaawe.

²² Ami nini windi namaapiti ami nini kiyai piwaha windi kamundisanaahi kiya maipihandi owehiyaatati ami maipihandapi piwaha kiyai windi namusaitaihe. Siyati kiyai piwaha windi namusaitihati kati ami nini aimi napiti piwaha kiyai kaundonhi ami kiya nisi piwaha nemapi ahosinmahopo. Isi kiya satiw nyahi maipihandi owehiyaane tiwi windi kamaatitaapo. Kiya aimi maipihandisahiyaasi kandi kiyai piwaha aimi nusetaise. Isi kiya windi yamaanhimaitaapo. Owetitaise.

²³ Utaaho wo ningi manditinisati nisapi poundiso so ami nisi Apihoisangi manditwisati kop poundataise.

²⁴ Nini kiyaami otihatih bindataati kiya ninjhauhi otipipati watipihaiwa nini kiyataayo. Iyataati saiwa utaaho wo jih aimi windi kamaayihaiwa kiya mmonihauhi nini kiyataayo. Ami nini kiyaamihatih saiwa windi kamaisanaahi kiya maipihandi owehiyaatati ami maipihandapi piwaha kiyai namusaitaihe. Namusaitihati kati ami nini saiwa kiyonhi ninjapi mmonawaahandi kandi daahi ningisuni ami nisi apihoisuni maindaanyangi manditinyiwi pohipnyisawaayopo.

Isi kiya aimi maipihandisahiyaasi kiyaami maipihandapi kiyai piwaha nusetaise. Kiya windi yamaanhiimaitaapo.

²⁵ Iyataati kiya sandi kiyohitimandi kiyaami winihapipaatihi piwaha wa jipati pindisiha noapatikaahaimatitande. Iyataati sa piwa satise.

‘Ningi kiya nehi nuwipihandi manditiniwi pohipinisopo,’ *Aunihiri*
35:19, 69:4
tati jipati pindise.

²⁶ “Nini nisi Apihoaapihapi sangi neti Jatatamanati Anditisiwitandihoi nandusoasisanhi ko sangisenda napitaise. Ko sangi Jatatamanati Anditisiwitandihoi so Itipihopito Autaahaatihometirihiretapi piwaha akitiha neti autemasihoi. Itipihoi so nisi Apihoaapihapi noaipasi nasati nisapi sangi piwaha nesipa ausaati kasatitaise.

²⁷ Ami ko siyoni sangisangi nisapi ishiyai piwaha nesipapi ausaapi kaundiwise ami sahi wuwanihuraapi ningisawi maasi bimambiwhiyaatiso.

16

¹ “Nini sangi saiwa aimi kasatataato ami nisapi ginunyaahohitihandi windi namaamaitaatiwo.

² Judaahiyaami anjanji gwiharaahonya Autaahaatihopji gwinyaapi gaapunditaatiwi ahoyanohipipihisahi windi namutaatiwi ishiya nasisapupwi nepi natiwisoasitaapo. Ipoti wura yahura taati nasataise. Kura noaipahonhi ishiya sangisi siyihyaatangi tisawawaawi kiya saiwi gwinyaitaapo. Nyahi Autaahaatihoi gaahati kawisati koai newaati mepi autaahewaumwihayono tiwi gwinyaitaapo.

³ Ishiya saiwa kasitaapo ami kiya nisi Apihoisuni ami ningisuni windi maanyoniwhiyaaso.

⁴ Saiwa sangisi sangi nasoaipasihini nini taati wani sangi kasatataato. Ami kaiwa sangisi nasoaipahonihura ami nisapi satiwu, e ko satati sahi jatiniwo nyatati aimi jhihi tihana kanyatindihande tiwi gwinyaitaatiwo.

Kima Piwima Itipihomi Otipipatapi Jisaasiho Katindihandapihaare

⁵ Ami wani ningisi natanoasisihoi nisi Apihoienda taati naitandiyonihandi kandi sahi sami wonji sandipi kinyi maahapihapi taapi naitaapaise? Ndiwi namaanisehoho. Owetise.

⁶ Ami nini sangisi wani aimi saiwa kasatonhihi sami maarho yaasati tibatataise.

⁷ Sami Maarho siyati tibatihandi kandi nini sangisi akiti kasatataato. Nini naitandiyohitimandi sahi sawanaatapi naitandiyoni gaare. Sandi apaapimaato. Ami nini sangi nasamasi namaayataataahi sangisi Anditisiwitandihoi sangisenda windi namaapitaise. O ami nini sangi nasamasi niyataataahihini ami koai nini neti nandusoasisanhi sangisenda ko napitaise.

⁸ Ko nasataahura ishiya yapipatambihiyai siyati neti nunjitaise. “Sahi (sami) maipihandapi gwinyaahohirihireti titihi gwinyaawaamaayopo. Owetise. Ami sahi Autaahaatihoi ishiyaisi usonati kiya ainahiyihyaare tati gwinyaasirihireti sahi windi mmoniwi gimunyaahopo undati neti nunjitaise. Iyati ami Autaahaatihoi sahi ishiyaati yapipatambihyaatangi sasatati sahi piwaha nepise tati neti tipitapaati jasondaise, undati neti kiyai nunjitaise.

⁹ Ko kiyai maipihaiwaametirihiretapi neti nunjitaise tohitindi ami kiya nisapi satiwu Autaahaatihoi Ahiwisihoi Kimi Kosi nyangi japihi nanyamaitaise tiwi gimaanunyaahohitihandape.

¹⁰ Iyati ami ko nini kiyohiwaiwaapuni nini niwahonisapuni ishiya yapipatambihyai saundati neti nunjitaise. Jisaasihohi ainahihohi tithohi Autaahaatihohi ahowimati numwasi niyati awaisihomwataise unditaise nini sangi nasamasi nisi Apihohenda yamihapataatihapaisi naisanihi ami sahi ningi japihoni wonihi windi maanondaatwimandapo.

¹¹ Iyati ko ishiya yapipatambihyai saundati sangisi Autaahaatihohi sahi piwaha nepise satati neti tipitapa jasondaise unditaise. (Ami kiya Jisaasihoai pohipiwiji ami ishiya maipihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihyai Autaahaatihohi sahi nisi ndiheti ainahiyihyaati tithiyaate unditandi Jisaasihohi komi ambipati nunyainjithandi nemawaayowo). Ami sandi apaapimahe, Autaahaatihohi Bwaasirihiri yapimbatijatihiri aimi ipihatisamati kinyi maipihonis piwaha aimi nepaise undati kaundihe.

¹² Nini sangisi piwaha kasatitandihani pihitani taahihandaahandi kandi wani sahi nga windi atiwi namaitaapo ami piwaha pihitahaiwaaso.

¹³ Ami Itipihohi Autaahaatihohetirihiretapi piwaha akitha neti ausaimasihohi nasataahura piwaha akitha nahata ko Autaahaatihohiapihapi atisati nesihani sangi neti gisunyaahonihohi ami sahi naitaapo. Iyataati ko sawahomihani piwaha windi kamaatitaise. Owetitaise. Ami nehohi ko atisihahihohi katitaise. Kasatati ami wiwa ipoti nasati noaipaitandihaiwaapisangi kasatitaise.

¹⁴ Nini piwaha katisanihani ami wapa nisihapana ko neti sangi kasatitaise. Iyataati siretapi ningi ko mepi autaahenimati ambipati awaipati naninyati ami nisi watipihandi neti nasisitaise.

¹⁵ Ami nisi Apihomihapana kapa nahataapa nisihapaare. Aihohi ami sandi kandapi Itipihohi nisihapaari nahataapa nisaapihapi neti sangi kasatitaise satataato.

Kima Piwima Jisaasihohi Komi Otipipatihyai Saundati Windi Otihimetanihohi Sami Maarihohi Yaasati Tisatamatatihandi Kandi Japihohi Masihonjitanihohi Sahi Maarititaapo Undindhandapahaare

¹⁶ Jisaasihohi nyahohi komi otipipatihyaani koai niwipinjohiyihyaanangi sanyatati, "Windi otihimetanihohi sahi ningi windi maanondaapo. Maanoniwani ami nehohi masihonjitanihohi sahi ningi japihohi nisondaapo," nyatati kanyatataase.

¹⁷ Ko nyangi sanyatihohi ami nyahohi koai niwipinjohiyihyaanamihohi usaanini newaati yawanaanihohi sanaati nasenihayo. "Ko satati nyangi kanyatisimaha tanyaaha napotaha kanyatise? 'Nehohi masihonjapihohi sahi ningi windi maanisoniwawani ami nehohi masihonjitanihohi sahi ningi japihohi nisondaapo. Ami nini nisi Apihohenda niyataayono,' nyatindimando?" nnaati nasenihayo.

¹⁸ Nasenaati ami japihohi jinjihaati satati, "Ko nyangi sanyatati, 'Nehohi masihonjapohi,' nyatisimaapi nyangi windi namaanyesipainje. Isihohi ko kaamihohi tanyaaha napotahaase nyahohi windi mohono?" naati yawanaanihohi nasenihayo.

¹⁹ Nyahohi sanaati nasenihonihohi Jisaasihohi mmonatosati nyahohi koai nunjendihawiyohihaapi nyangi ko sanyatataase. "Ami nini piwaha sangi kasatohihaapi ko napitindaase tiwi taawi kanawaatowo? Nini wonihi sahi maanondaapo. Maanisoniwawani ami japihohi masihonjitanihohi ningi sahi nisondaapo ndaato.

²⁰ Nini apipaahihohi akithinihohi sangi kasatataato. Ningi nanoaipaitandaiwimaiwa nanoaipahonihohi ishiya yapipatambihya maarititaapo. Maaritihohi ami sahihi sami maarihohi tisonihohi maarihohi asipaiwi

apipaahi waati aungwohandi kaahaatiwi sahi gwitaapo. Saiwi sami maariho yaasati tisatonhi waati waapihihiwi gwawahiyaati kiyaati ami nepemaitiwi sahi maariitaapo (nini japihi nepati jainjasihi ami sahi ningi nisonawaawo).

²¹ Sahi gwinyaapihiyaate. Apopaati kaatami maaha namwitandihuraatih kaati ambipati gwisaha awaindi yaawih kaati nehotataise. Siyati yaawih nehotinjhaati kaati maaha aimi namotosahura kaati yaawindihandapi jahira windi gimunyaase. Owetise. Nanipimatamati maaha aimi noaipasih kaapi maaritataise.

²² Ami sangisangi sikireti wani sami maariho yaasih nehotiwi sahi maariho asipaiwi taawi gowaayopo. Taawi gowaahandi kandi ami nini sangi japihi jainjasihi sami maariho usaasinihonhi sahi maariitaapo. Iyataati sandi nisapi sahi maariitotindi wo windi sami maarihoatihapi namemaitaise. Owetise.

²³ Sura (asisiha seti) nini japihi nepasi nisi Apihoenda naisanihura sahi ningi wapaapi windi namaanisendaapo. Nini akitinhi sangi kasatataato. Ami sahi aimi nisihiyaati nisi naisihiyaatisi sahi nisi Apihoai wapaapi nunjesaihaahi nini koisati maasi bindataayoni kapa sahi koai nunjehohipipa nasamitaise.

²⁴ Nasati wani kimuraatisurimura sahi nisi ambipati ambihitiwi nyahi Jisaasihomi naisihiyaani koai niwipinjohiyihiyaane tiwi nisi Apihoai wapaapi windi namunjenihopo. Isi ami wani kimuraapi namasawi sahi nisi Apihoai wapaapi nunjepise ami sahi nunjenohipipa sangi ko nasamitaiso. Nasanyonhi ami sami maarihotihandi noipati sami maarihoatihitiisaitati kandinhi ahotitando,” nyatati kanyatataase.

Kima Pwiwa Jisaasiho Nini Yapipatambi Watipihandi Autaahaatihoai Tipinditandi Nainaamaninjithandi Ipihatindimataayo Tindihandapihaare

²⁵ Satati kanyatatosati Jisaasiho jhaati wa sanyatataase. “Nini sangisi saiwa pwiwa kaiwaami tanyaaha akaaha noasandih nehi siwipati namihandihaiwa kasatimi naso. Ipotihura nini japihi siwipati namihandihaha pwiha sangi windi kamaasatito. Owetise. Nehi titihi pwiha akaaha nisi Apihopi nini sangi kasatito.

²⁶ Yahura wura taati nasataise. Nasataisi noaipahonihura sahi nisi Apihoai wapaapi nisi ambipata nunjendaapo. Iyataati nini sangisi sasatataamaato. Nini sami aunahipa neti sapi nisi Apihoai nunjendo sasatataamaato. Owetise.

²⁷ Ami Apihohi ko sawaho sangisi komi maariho nasanyahore ami sahi aimi ningi sami maariho naninyauho. Ami sahi nisapi satiw ko Autaahaatihoapihapi nasahoso tiwi ginunyaahauhi sandapi ko sangi maariho nasanyataise.

²⁸ Nini nisi Apihoaapihapi dosi maapi yapimbataapihi napitihoninisi ami wani nini yapimbataapihi namasi Apihoenda japihi taati niyataayo,” nyatati nyahi koai niwipinjohiyihiyaanangi kanyatataase.

²⁹ Ko nyangi sanyatih ami nyahi Jisaasihoai niwipinjohiyihiyaani koai saundihaato. “Kinyi nyangi wani titihi pwiha taapi kanyatapaase. Kinyi pwiha nyangi windi gimaanyunyaatihaha katapaamaise. Iyapaapi kinyi pwiha namihanipihaha titihi pwiha noasandih katapaamaise. Owetise.

³⁰ Iyataati nyahi wani kinyapi mmonihayo. Kinyi nahataapa nga gwinyaapi aimi mmonipihone. Isi utaaho wo gisi wapaapi nangisendandi taati gwinyaahonhi ko sangi gi nangisehonhi kinyi koai ko nangisendandi gwinyaasipapaapi kaunditaise. Sandi neti nyangi nanyisih kinyapi

ko Autaahaatíhoapíhapí nasahoe taatí gíhunyaahaayo,” undaatí nyahí Jisaasihoai kaundihaato.

³¹ Nyahí koai saundoníhí amí ko Jisaasiho komíha wíhoaníha nyangi sanyatataase. “Sahí waní nisapí gínunyaawaayopo.

³² Sandíhí amí nga sahí nisapí gínunyaawaahandí kandí kímándí kasatataato, sahí atíwíse. Asisíha kíma aimí taatí detí nasataise. Iyatí aimí kíma noaipataise. Sahí nínghi nanímaitaapo. Nanímasaihí níwáhoníní bitoaito. Iyataahandí kandí nehí apípaahí níní níwáhoníní bitondaamaayo. Owe-tise. Amí nisí Apího nínghisatí maasí bitondaise.

³³ “Níní sangisí saiwa kasatohíwímaiwa amí samí maarího yatíhí japatisandandí kasatataato. Amí kímaapí yapímbataapíhí sahí samí maarího amítíha ambípatí netí nasopísasinatí mímáipísimatatí amí yaasíhaiwa kiyaatíníhí newaatítaapo. Saiwí newaahandí kandí sahí wíndí yamáiwi andítítíwí bitosawíse. Amí níní aimí maapí yapímbatambí watípíhandí netí nainaamanínatí Autaahaatíhoai típíndíndíhandí netí ípíhatíndímataayo,” nyatatí Jisaasiho nyangi netí andítínyiwatí kanyatataase.

17

Kíma Píwíma Jisaasiho Komí Otípípatíhiyaapí Gaapíhundíndíhandapíhaare

¹ Píwíha saiwa Jisaasiho komí otípípatíhiyai kaundatí owematosatí komí ndímaahomwaaní naíngaati yamíhapataatíhí Autaahaatího bímímípíhí jatataatí sandaase. “Apore, kínyí nisí gaahandí amí yundanyíha isíhiyaisí nepí nunjítaapíhura waní kímuraare. Isí kínyí nisí gaahandí nahandí yundanyíha nepí isíhiyaisí nunje. Amí Níní kínyí kímwaahoníní kínyí gaahandí nahandí yundanyíha isíhiyaisí netí nunjítaano. Nisí Apího apípaahí gaaho sanahího otiwa kaumbwaatí ambambohoe undíto.

² Amí kínyí nínghi watípíhandí aimí nanímise níní isíhiya nahatíyai kandaahí iwinjatataatí amí kínyí nisenda natípúsoaasingiyíhiyai kaundisaníhí kíya asíyíhiyaimatíwí kíyaaníhí jínjapíhí bímítaatíwo.

³ Iyataatí kíya asíyíhiyaimatíwí kíyaaníhí jínjapíhí bímítaatíwíhandamí tanyaaha siyate: Kíya kínyí nehí naasoní Autaahaatíhoní akítíhonyapí mmoníwí gíwunyaatatí amí níní Jisasi Kíraisíhoníní kínyí natípínoaasiníhí nasohíhonisapí mmoníwí gínunyaahohítíndaahí kíya asíyíhiyaimatítaatíwíhandí nepí kíyaaníhí jínjapíhí bímítaatíwo.

⁴ Kínyí otípípatí nínghisí nanímingípatí aimí káindí owemataatí kataahí isíhiyai kinyapí saundítí ko nisí Apího apípaahí gaaho sanahího otiwa kaumbwaatí ambambohoe undítí kínyí yundanyíha nahandí netí nunjo.

⁵ Apore. Yapípatí nahataapa sangí noaipasura ambípatí awaipatí netí gísatí maasí bímohípatí waní kímura japíhí nínghi nanínye.

⁶ “Isíhiya amí kínyí isíhiya yapípatambíhiyaamíhatíhapí numwaapí nínghisenda natípúsoaasiníhí nínghi nanípaahohiyíhiyai kinyapí ausaatí aimí kaundataato. Kaundoníhí kíya kinyapí mmoníwí gíwunyainjíhí kinyíhiyaimatawaayopo amí kínyí kiyái nínghisenda natípúsoaasiníhiyaaso. Aiwí kíya kínyí píwíha aimí nepí taawí gísapepíhírawaayopo.

⁷ Iyawaawí amí waní kímuraaníhí kíya aimí mmoníwí gíwunyaatatise. Nahataapa kínyí nínghi nanímingípípa kinyaapíhapí napiho.

⁸ Amí kínyí nínghi kínyí píwíha kandípí nanímingíha kiyaisí kaundítí nunyoníhí kíya nepí kíyaamí omanítítíhí ahíyawí gwínyaawaayopo. Nepí gwínyaapí nisapí satíwí ‘Ye’. Akíte. Ko Autaahaatíhoapíhapí nasataise

tɪwɪ mmonɪwɪ gɪwunyaatataise. Gɪwunyaatati nusesɪpainjɪhi mmon-awaawi amɪ nisapɪ satɪwɪ koai Autaahaatɪho natausaasihɪ nasahore tɪwɪ gɪnunyaawaayopo.

⁹ “Apore. Nɪnɪ isɪhiya maapɪ yapɪmbɪmbatambɪhiyaapɪ gaapundataa-maayo. Owe. Nɪnɪ isɪhiya nɪngisɪ kɪnyɪ nanɪmingiyɪhiya amɪ kiya kinyɪhiyaatihɪ kiyaapɪ gaapundataayo.

¹⁰ Isɪhiya nahatiya nisɪhiyaatohiyɪhiya amɪ kinyɪhiyaare. Amɪ isɪhiya nahatiya kinyɪhiyaatohiyɪhiya amɪ nisɪhiyaare. Iyataati kiyaamɪhetapɪ nisapɪ isɪhiya nahatiya satɪwɪ ‘Ye. Akite. Ko apɪpaahɪ gaaho sanahɪho otiwa kaumbwaatɪ ambambohore,’ tɪwɪ nisɪ yundanyɪha gaahandɪ mmonawaayopo.

¹¹ “Iyataati wanɪ nɪnɪ gisenda napɪtandiyo. Nɪnɪ maapɪ yapɪmbataapɪhi wɪndɪ otɪhɪ bɪmimɪto. Iyataahandɪ kandɪ amɪ nisɪ isɪhiya kɪnyɪ nanɪmingɪnɪhiyaahɪ maapɪ yapɪmbataapɪhi kiyaanɪhi bɪmɪtaapo. Apore, amɪ kɪnyɪ gi wonɪtinɪhi kinyatɪyaho (maapɪ yapɪmbataapɪhi) wo owetise. Gisaahɪhi isɪhiya nahatiya nga mepɪ autaahepɪhɪmapɪ kinyapɪ nahatiya nga atotɪpɪwesawɪhone. Kɪmiya nisɪ isɪmiyaisɪ kinyɪ ambɪpatɪ nɪngisɪ nanɪmingɪpatamɪ watɪpahanda anɪtimbɪ iwinjatɪme. Anɪtimbɪ iwinjatisamɪhi kiya noaipapɪ tɪmaamaitɪwɪ nehɪ naasiyaimaatɪtaatiwo amɪ kinyunɪ nɪnunɪ noaipɪha tɪmaamaitɪha nehɪ naasaindanɪtoɪpatamataiwo.

¹² Nɪnɪ kiyaisatɪ maasɪ bindataati kinyɪ ambɪpatɪ nɪngisɪ nanɪmingɪpatamɪ watɪpɪhanda kiyai anɪtindɪ iwinjatataayo. Saindɪ anɪtindɪ iwinjatonɪhi wo netɪ wɪndɪ namihɪrinje. Nehɪ utaaho nihɪrɪndandɪhohɪhi ko nehɪ naasohɪhi netɪ nihɪrinje amɪ kinyɪ pɪwɪhaatɪhi jɪpatɪpindisɪha noaipatɪ akaahaimatɪtando.

¹³ Wanɪ gisenda nɪnɪ napɪtandiyo. Sandɪ nɪnɪ gisenda napɪtandiyataati kɪmaiwa nɪnɪ kandaato amɪ isɪmiya nɪnɪ apɪpaahɪ aungwohandɪ nisɪ maarɪho wɪnitɪhandɪ maaritohɪpatamataiwɪ amɪ kiyaisɪ kiyaamɪ maarɪho aungwohandɪ wɪwitɪhandɪ maaritɪtaatiwo.

¹⁴ “Kinyɪ pɪwɪha kɪnyɪ nɪngi kandɪpɪ namingɪha kiyaisɪ nɪnɪ aimɪ kaundonɪhi kandapɪ isɪhiya maapɪ yapɪpatambɪhiya kiyaisɪ mandɪtɪpɪwisawaayopo. Amɪ kiya maapɪ yapɪpatambɪhiya gwɪnyaapɪ kiyohɪwaiwa wɪndɪ kɪretɪ gwɪnyaapɪ amɪ kamaayauho. Amɪ nisangi sɪkaindɪ isɪhiya yapɪpatambɪhiya gwɪnyaapɪ kiyohɪwaiwa kɪretɪ wɪndɪ gwɪnyaatɪ kamaayohɪpatamataiwo.

¹⁵ Kɪnyɪ kiyaisɪ maapɪ yapɪmbataapɪhiyaamɪ otɪhatɪhapɪ nepɪ nawisape-maitaapɪ nɪnɪ gisɪ nangisenɪti kahɪtataamaato. Owetise. Amɪ nehɪ kɪnyɪ kiyaisɪ anɪtimbɪ isɪwatɪpɪ baimbɪ iwinjatɪtaapɪ nangisenataayo. Baimbɪ iwinjatisamɪhi amɪ utaaho maipɪho kiyaisɪ wɪndɪ netɪ namusopɪsasɪtando.

¹⁶ Kiya kɪmaapɪ yapɪmbatambɪhiyaamɪ pɪwaatɪwɪ gwɪnyaapɪ kiyohɪwaiwa kɪretɪ nepɪ gwɪnyaapɪ kiyawaamaayopo amɪ nɪnɪ maapɪ isɪhiya yapɪpatambɪhiya pɪwaatɪwɪ gwɪnyaapɪ kiyowaiwa netɪ pɪwandɪ gwɪnyaatɪ wɪndɪ kamaayohɪpatamataiwo.

¹⁷ Kinyɪ pɪwɪha akɪti apɪpaahɪ akaahaare. Isɪ kinyɪ pɪwɪha akaaha nepɪ kiyaamɪ omanɪtɪtɪhi kumbusosapɪ kaaraahɪ nepɪ kɪnyɪ kiyaisɪ nusepe-maipɪ kinyɪhiyemape kiya noaipapɪ nehɪ tɪtɪhi kinyɪhiyaatɪto.

¹⁸ Kinyɪ nɪngisɪ maapɪ yapɪmbataapɪhi natɪpɪnoasinɪhi nasohɪpatamataindɪ kɪmiya nisɪ naisɪmiya kɪnyɪ nanɪmingiyɪhiya nisɪ otɪpɪpatɪhiyaisɪ nɪnɪ wanɪ netɪ isɪhiya yapɪpatambɪhiyaamɪhatɪhi bɪmɪtaatiwɪ nandusoasataayo.

¹⁹ Amɪ kiya noaipapɪ nehɪ kɪwahonɪ naasonyamɪ otɪpɪpatɪhiyaimatɪwɪ nehɪ kinyɪ otɪpɪpatɪhi kahitaatɪwɪ nɪnɪ kiyaapɪ kinyaapɪhi nunyandɪ nɪnɪ

noaipati nehi kinyi kiwahonji naasonryami otipipatihoninimandi nehi kinyi otipipatihihikahisataayo.

²⁰ “Nini kimiya wani nisi naisimiya nisi otipipatimiyaapaahihigaapundataamaayo. Ami kimiti kiya nisi otipipatimiya nisapi piwaha isihiyaisikaundisaihi ami isihiya kiya kiyaami piwaha atiwiwi nisapi ginunyaapi nisi otipipatihiyaimatitaatiwihyaapimaawi gaapundataayo. Ami kinyi kiyaisi anditiwiwitaapo.

²¹ Kimiya nisi naisimiya maarho naasohitanhi timaamaititaatiwi ninikiyaapi gaapundataayo. Apore, kinyi ningisapi timaamaitinhi ami ninigisati timaamaitohipatamataiwi kiya yaindaanyangisawi maasi timaamaititaatiwo. Awi kiya noaipapi timaamaitisaihi ami isihiya maapi yapibatambihya kiyaisi usonawaawi nisapi satiwu ‘E koai Autaahaatihonatausaasihinasahoe,’ tiwi gwinyaapi mmondaatiwo.

²² Ambipati awaipati kinyi gaahandisahati kinyi ningisinanimingipatamataindihati kiyaisi nunyataayo ami kiya timaamaititaatiwo kinyuni ami ninuni timaamaitohipatamataiwi.

²³ Kinyi ningisapi timaamaitipi ningisapitinhi ami ninigisati timaamaititi gisatindaayo. Sandi kinyi ningisapitinhi ami ninigisatitohitimandi ami kimiya nisi isimiya kiyaami maarho naasohitanhi timaamaititaatiwe. Kiya saiwi maarho naasohitanhi timaamaitisaihi kandaahi isihiya maapi yapipatambihya nisapi satiwu, ‘Koaisi Autaahaatihonatausaasihinasahore. Iyati ami koaisi maarho numwipatamatiyati komi isihiya kimitiyaisi Autaahaatihonatausaasihinasahore,’ tiwi mmoniwu gwinyaitaatiwo.

²⁴ Apore, kimiya nisi naisimiya nisi otipipatimiyai kinyi ninginaniminhiyaare. Kiyaisi kinyi naniminhiyaatihani ami ninibimohipipihikiyaisangi ningisawi maasi bimitaatiwi ninimaariti gwinyaataayo. Ami saiwi kiya ningisawi maasi bindawaawi yapipati kahapaamapipa sanginoaipasuraapi kinyi ningi kinyi maarho naninyapaapi ambipati awaipati apipaahi kinyi gaahandisahati nanimingipati mmondaatiwo.

²⁵ Apore, kinyi titihigaahoniso ami isihiyaisi titihigaahati kawimbi nepi tipitapaapi usonipihone. Saimbi kinyi titihonitinandhi isihiya maapi yapibatambihya apipaahi windi gisi mangisopi gimaahunyaahopo ami ninihigisi nasisoari gisoniti ghunyaatihonine. Aihani ami kimiya nisi isimiya aimi mmoniwu gwinyaahopo kinyi ningisi natipinoasinhi napitihoninithi.

²⁶ Kinyetirihiretapi kimiya nisimiyaisi aimi ausaati kaunditi nunjo. Isi ami kimitikireti kaindikoninhi kinyetirihiretapi kiyaisikaunditi nunjaminto. Nunjami naisanhi ami kiya kinyi ningisi maarho nanimingihonkiyaamihatihititando.”

18

Kima Piwima Judaasiho Jisaasihoai Komu Tiworisaami Ikwiraatimasitihandapahaare

(Matiyuhu 26:47-56; Maakho 14:43-50; Rukho 22:47-53)

¹ Saiwa sata katati Sapihopi Jisaasiho gaapundati owemamapi komi otipipatihiyaisati waapihinji kinjami ambipati Kitironhinjaini nuwu kinjami gwaahorihiri nahaitawaayopo. Sinji waapinjami wihinimihihini tandipihonmmaipi amoepatami osaataati waati ahethi kaati nuwu noaipawaayopo.

² Judaasiho Jisaasihoai komi tiworisaami ikwiraatihi awusaitandho saati osaataati mmonahore ami Jisaasiho komi otipipatihyaisa sapithi ahoyanihauhi iwinjahoso.

³ Siyati mmonahosi ko Judaasiho Romhiyaami pwisipi yaipa kaiwi tunniwi yahwinohiyhiyai Jisaasihoai kaati tandipho mmaipi amoepati ipatami osaataati isipi nepi wiraitaatiwi numwaasi notaise. Aih ami Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatithi prisihiya ishiyaapi otipipati kaiwi nandapa kohasipho tihwi Autaahaatihoi dipumanwi waamaitumahohiyhiyaami mitihiya awaisawhiya jhiyauni ami Parisihiyauni tingaatihaisahiya usa Autaahaatihomi Anj Awaindihandi jaawi bitohohiyhiyai natiwusaasauhi Judaasihoaisawuni ami Romhiyaami tunniwi yahwinohiyhiyaisawi maasi nowaayopo. Nowaawi kiya tunniwi yahwinohiyhiyauni tingaatihaisahiyauni ami apatindithisi sisaha norihiruni ami ramhanduni tipopi isipi ami pwisipi yaipati kiyaami tiworisaisawi tundaatiwihandamatawi wipapisi nowaayopo.

⁴ Ami Jisaasiho ishiya kiya koaisi kawitaatiwiyohipapa nahataapa aimi mmonahosi kiyaamihini deti noti kiyai saundataase. "Sahi utaaho diyaamahopi taawi daahopo?" undati nunjenataise.

⁵ Ko saundati nunjesithi ami kiya koai wihoaagha saundawaatopo. "Nyahi Jisaasiho Nasaaretihandaahapihopi daahaayo," undawaatopo. Saundauhi ami Jisaasiho kiyai saundataase. "Nini kimikonine," undataase. Aih Judaasiho Jisaasihoai tiwitaatiwihiyai nusepaasiho sapithi tunniwi yahwinohiyhiyaisatuni tingaatihaisahiyaunisatuni bitondaise.

⁶ Aih ami Jisaasiho kiyai "Nini kimikonine," undih atiawaawi kiya namapi japhi kiya nasohihioaani onihitwi yapipateti yatithi timahiyawaayopo.

⁷ Timahiyauhi Jisaasiho kiyai jhaati saundati nunjenataise. "Sahi utaaso diyaamahopi taawi daahopo?" undati nunjenataise. Saundati nunjesithi ami kiya wihoaanha koai saundawaayopo. "Nyahi Jisaasiho Nasaaretihandaahapihopi taawi daahaayo koai isiwa newa wiraitihaawo," undawaatopo.

⁸ Saundauhi Jisaasiho kiyai wihoaanha saundataase. "Nini sangisi aimi kasatohaare. Nini kimikonine satito. Isi ami sahi nisapi taawi daawaawaahi kmiya nngi nanipinjohiyhiyai nawisawitwi nuwise undiwise," undataase.

⁹ Sandaahi ko piwaha jhi satati katisaha noaipati akaahaimatataise. Kmiya isimiya kinyi natipusoasinhi nngisenda nasohiyimiyaami wo namihirinje tati katisaha noaipati akaahaimatataise.

¹⁰ Aih Pitaaho namatanaati kosasaihiri wiri krami anjhandopi wiwati gwisinji nasahosi kiri napati Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatithi otipipati kaiwi prisihiya ishiyaapi nandapa kohasipho tihwi Autaahaatihoi dipumanwi waamaindumwahohiyhiyaami prisiho mitiho awaisiho jhihomi otipipatihomi atihiri gaatihiri tibatamasithi mhaapi yapipateti timahiyataise. Iyataati so otipipatom ambipati Marikusihoe.

¹¹ Aih Jisaasiho Pitaahoai saundataase. "Kinyi kinyi namatanaati kosasaihiri krami anjani pausihandopi japhi wipe. Nini nisi ambipati maarho yaasihaiwa naitandi nisi Apitho maaritati gwinyaasithandi naitandi kinyi gwinyaapaapo?" undataase.

*Kima Piwima Jisaasihoai Anaasihoapithi Numwaasi
Niyotihandapihare
(Matiyuhu 26:57-58; Maakho 14:53-54; Rukho 22:54)*

¹² Aihĩ amĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiyaunĩ kiyai tĩhaapundohiyĩhiyaunĩ amĩ Judaahiyaamĩ tingaatĩhaisahiya Autaahaatĩhomĩ Anĩ Awaindĩhandĩ jaawĩ bitohohiyĩhiyaunĩ Jisaasihoai nepĩ isĩpĩ wĩrĩhĩrĩ ipipata komĩ ikwĩrĩ maindĩmwĩ wĩsasawaayopo.

¹³ Aihĩ koai jĩhĩ pĩrisihiya isĩhiyaapĩ Autaahaatĩhomĩ Anĩ Awaindĩhandaatĩhĩ otĩpĩpatĩ kaiwĩ nandapa kohasĩpĩho tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩwĩ waamaitumwahohiyĩhiyaamĩ pĩrisiho mĩtĩho awaisĩho jĩho Anaasihoapĩhĩ numwaasi nowaayopo. Iyataatĩ Anaasiho so Kaiyapaasihomĩ sanaahoe. Iyataatĩ Kaiyapaasiho so jĩhura pĩrisihiya isĩhiyaapĩ nandapa kohasĩpĩho tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩwĩ Autaahaatĩhomĩ Anĩ Awaindĩhandaatĩhĩ otĩpĩpatĩ kiyohiyĩhiyaamĩ mĩtĩho awaisĩho jĩhoematatĩ bimainjahore. Iyataatĩ Kaiyapaasiho so kĩnaungwĩha setĩ sura pĩrisiho mĩtĩho jĩho awaisĩhoematatĩ bindataahore.

¹⁴ Iyatĩ nehĩ kĩmĩko Judaahiyaamĩ awaisawĩhiyai satatĩ kaundisĩhoe. “Utaaho nehĩ naasohĩhĩ isĩhiya nahatiyaamĩ aunahĩpa netĩ kiyaapĩ nanĩpimatĩ napwĩtandĩ gaare,” undatĩ kaundisĩhore.

Kĩma Pĩwĩma Pitaaho Jisaasihoai Nĩnĩ Windĩ Mausotĩhonĩne Tindĩhandapĩhaare

(Matiyũho 26:69-70; Maakĩho 14:66-68; Rukĩho 22:55-57)

¹⁵ Saimonĩ Pitaaho utaaho wo Jisaasihoai nĩwĩpinjohiyĩhiyaamĩ woaisamĩ Jisaasihoai tiworisa nepĩ wĩrasi niyauhĩ kuri Jisaasihoai nĩwĩpinjai komĩ ipotĩ niyamaise. Naimĩ ko Jisaasihoai nĩwĩpinjohiyĩhiyaamĩ so Jisaasihoai nĩwĩpinjai awaisĩho jĩho pĩrisihiya isĩhiyaapĩ Autaahaatĩhomĩ Anĩ Awaindĩhandaatĩhĩ otĩpĩpatĩ kaiwĩ amĩ nandapa kohasĩpĩho tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai waamaindumapĩ dĩpumanĩhohiyĩhiyaamĩ mĩtĩhomĩ masaataatĩ nandaataise. Iyataatĩ utaaso soai pĩrisiho awaisĩho jĩho mĩtĩho biyatĩ usonatĩ pĩwaundatĩ nahowisahosĩ nandaataise.

¹⁶ Nandaasĩhĩ Pitaaho mĩhapaahĩ ipaahaapĩ onepatainĩ bitondaise. Aihĩ Jisaasihoai nĩwĩpinjohiyĩhiyaamo jĩhaapĩ mĩhaapĩ ipaahaapĩ matambĩpaamĩ onepataapĩhĩ noaipataise. Noaipatĩ apopaatĩ otĩpĩpatĩhaatĩ onepataapĩhĩ jatisaamaati pĩwaundatĩ Pitaahoai numwaasi mĩhatĩhĩ pĩrisihiya isĩhiyaapĩ Autaahaatĩhomĩ Anĩ Awaindĩhandaatĩhĩ otĩpĩpatĩ kaiwĩ nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai waamaindumapĩ dĩpumanĩhohiyĩhiyaamĩ awaisĩho jĩho mĩtĩho pĩrisihomĩ anĩtĩtĩhĩ masaataatĩ nandaamaise.

¹⁷ Nandaasĩhĩ apopaatĩ onepatĩ jatisaamaati Pitaahoai saundataase. “Gisangi kĩmo utaamoai (Jisaasimoai) nĩwĩpinjingĩhonĩnaahoetise?” undatĩ nunjenataise. Aihĩ Pitaaho kaati saundataase. “Owetise. Nĩnĩ koai nĩwĩpinjohĩhonĩnĩmaahĩ. Nĩngĩ wonĩne,” undataase.

¹⁸ Aihĩ amĩ mbwaasĩhĩ sapĩhĩ otĩpĩpatĩhiyaunĩ amĩ tingaatĩhaisahiyaunĩ sisĩha tĩhoawaayopo. Aiwĩ kiyaamĩ ambĩpatĩ dĩwimaatĩtandĩ sisĩhetĩ bitotawa tĩhwindawaayopo. Iyauhĩ amĩ Pitaahoaisangi kapĩhĩ notĩ kiyaaisatĩ maasi bitondaatĩ komĩ ambĩpatĩ dimaatĩ tĩhwindataise.

Kĩma Pĩwĩma Pĩrisihiya Isĩhiyaapĩ Nandapa Kohasĩpĩho Tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai Dĩpumanĩhohiyĩhiyaamĩ Pĩrisiho Mĩtĩho Jĩho Awaisĩho Jisaasihoai Nunjenatĩ Tipĩtapaatĩ Usosĩtĩhandapĩhaare

(Matiyũho 26:59-66; Maakĩho 14:55-64; Rukĩho 22:66-71)

¹⁹ Aihĩ sura pĩrisihiya isĩhiyaapĩ nandapa kohasĩpĩho tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai waamaindumapĩ dĩpumanĩhohiyĩhiyaamĩ awaisĩho jĩho mĩtĩho

Jisaasihoai komi otipipatihiya koai niwipinjohiyihiyaapuni ami piwaha ko ishiyaisi kataunjawaiwaapuni nunjenataise.

²⁰ Aihii ami Jisaasiho ko awaisiho jho mitoi saundataase. Nini nasisoari ishiya nahatiyaisi piwaha auta kaunditi kandunjataayo. Nini ishiyaisi kandunjohiwaiwa nahatewa ishiya nahatiya Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatituni ami anj gwiharaahonya ishiya ahoyaniwi Autaahaatihopi gwunyaapi gaapundopipihi kiya ahoyanihauhi kapihii kandunjo. Nini piwaha wa ishiya usa atihomaanisauhi noaatiti windi kamaato. Owetise.

²¹ Isi ami kinyi ningisi napindapi nanisehise? Nini piwaha katohiwaiwa ishiya atiniwi nehohiyihiyaisi nunjeme nisi kaundohiwaiwaapi kiya gwinyaapihiyaaso.

²² Jisaasiho sa satati katihihura kapihii ishiya daitati kaiwi jaawi bitohohiyihiyaami wo Jisaasihoai ndimaahomwaanji pihaapihati tiwihiwati saundataase. “Napaapi kinyi awaisiho jho mitimoai piwaha sireti saimbi kaundise?” undataase.

²³ Aihii ami Jisaasihomihaha wihoaanjaha koai saundataase. “Nini piwaha maipaha mimaipindi katisanaahi sa satinihito tipi kimbihii isimiya nahatiyai kaunde. Iyataati ami nini tihii gaahaahihii katisanaahi kinyi ningisi napaapi ndimaahomwaanji niwihise?” undataase.

²⁴ Aihii ami Anaasiho Jisaasihoai prisiho awaisiho jho mitiho wo Kaiyapaasihoaapihapi neti natausaasataise. Natausaasihii komi ikwiri wisasohirihiri kirinhi wisasandihohoi tingaathaisahiya numwaasi nowaayopo.

Kima Piwima Pitaaho Jhaati Jisaasihoai Nini Mausotihonine Tindihandapihaare

(Matiyuhu 26:71-75; Maakho 14:69-72; Rukho 22:58-62)

²⁵ Pitaaho sapihii konhii daahi bitondaati komi ambipati dimaati sisahaapihi tihwindataise. Aihii ami kapihii ishiya usa bitohohiyihiya koai saundawaatopo. “Gisangi utaaho kimoai (Jisaasihoai) niwipinjohiyihiyaami wone,” undiwi koai kaundawaatopo. Saundauhhandi kandi ko daahi noasati sandaase. “Owetise. Nini koai (Jisaasihoai) niwipinjohiyihiyaamihoninimaahie,” ndaase.

²⁶ Aihii sura sapihii prisihiya ishiyaapi Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatihii otipipati kaiwi nandapa kohasipihoo tihiwi Autaahaatihooi waamaindumapi dipumanihohiyihiyaami prisiho awaisiho mitiho jhomii otipipatihoo wo bindataise. Iyataati so otipipatihoo Pitaaho atihiri tisatamasihomii naisohore. Isi ami ko Pitaahoai sandati, “Kinyi Jisaasihoaisapi tandipihomii osaataati bitohinhi gisahoni kinyi kimitkone,” undati nunjenataise.

²⁷ Nunjesihii ami Pitaaho jhaati satati, “Owetise. Nini Jisaasihoai niwipinjohiyihiyaamihoninimaahie,” ndaase. Satihii keti kuraanhi otipwisipaatii sapihoo gandaase.

Kima Piwima Jisaasihoai Pairotiho Tipitapaati Usositihandapihaare

(Matiyuhu 27:1-2, 11-14; Maakho 15:1-5; Rukho 23:1-5)

²⁸ Aihii Judaahiya Jisaasihoai numwaasi Kaiyapaasihomii anjipihii namasi gamanihomii awaisihomii anjipihii awaimbipihapi nowaayopo. Sandi kiya asisahaatihii kohokoaisawi kiyawaayopo. Numwaasi nowaahandi Judaahiyaami awaisawihii sawana mihatihii gamanihomii awaisihomii anjitihi windi namindaahopo. Ami kiya kiyaami kimbapiho awaisiho Pasopaahandapi maahoaipati sipisipihandi ami kauho wapa

tipi tihwi nandaatiwihuraatih ami wiwa kiya Autaahaatihomi ndiheti noaipapi kipopi ainjotahiyaani taane tiwi. Kiya titihi popitihya Autaahaatihomi ndiheti jihura Isipihanda Autaahaatihomi kiyai neh iwinjasihhi nga bimotihandapi gwinyaapi maahoipa kohasipho tip tihwi nandaatiwo.

²⁹ Kiya saiwi gamaniho awaisihomi anjitihi sawana windi namindaapi ipaahaapi bindawaayopo. Iyauhi Pairathiho noaipati kiyai saundataase. “Napaapi kimosiheti sahi piwaha nepi yawutaahopo?” undati nunjenataise.

³⁰ Saundati nunjesihi ami kiya kiyaamihaha wihoanjiha Pairotihoi saundawaatopo. “Ami ko maipihandi windi kamaayahotanaahi nyahi koai gisaapihi windi numwaasi nasaati piwaha komiheti windi newa yahomaawutaitaanihe,” undawaatopo.

³¹ Saundauh Pairotihomi kiyai saundataase. “Sahi sawanaati kimoai nepi sami winihapi kahirihireti japepihriwi tipitapaapi usoniwi sohoai tipise,” undataase. Saundih kiya kiyaamihaha wihoanjiha koai saundawaatopo. “Nyahi utaaho woi sohoai windi timaawito ami sahi Romihyaati nyahi Judaahiyaanangi sahi isihya usai siyihiyai windi tipise nyatiwi kamaanyatowo,” undawaatopo.

³² Kiya kima piwima satiw katohitimandi jhi Jisaasiho ko sawaho napwitandihiretapi katisiha neti akaahematitandi katawaatopo.

³³ Pairotihomi gamaniho awaisihomi anjitihi jihatihhi nandaati Jisaasihopi gaatih tunniwi yahwindaatiwihya numwaasi koapihi nandaawaayopo. Numwaasi nandaahauhi koai Pairotihomi saundati nunjenataise. “Kinyi Judaahiyai iwinjaapi bimingihoni awaisihoni?” undataase.

³⁴ Saundih ami Jisaasiho Pairotihoi wihoanjiha saundataase. “Sa piwaha kinyi ningisi nanisenihingima kiwahoni gwinyaapiha kandapaino e isihya usa nisapi gisi kahitauhiha katapaino?” undataase.

³⁵ Saundih ami Pairotihomi Jisaasihoi saundataase. “Kinyi sandingima nini Judaahoninithino. Kinyi kiwahonyi isihya kiyaami awaisawihiyaisawi ningisaapihi nangimaasi nasawaayopo. Kinyi napindi kainihe?” undataase.

³⁶ Saundati nunjesihi ami Jisaasiho Pairotihoi komihaha wihoanjiha saundataase. “Nini isihya awaisawihya maapi yapimbataapihi jatohiyihyaamataindihoninimahe. O ami nini isihya awaisawihyaaimatiwi maapi kimbihhi yapimbataapihi jatohiyihyaamataindihoninitanaha ami isihya ningi nanipinjohiyihya nisapi nisi tiworisaisawi dopi tunniwi yahwindaapo ami ningi Judaahiyaami awaisawihyaami ikwiraatihepimaanimaitaatiwo. Nisihiya nga saithandi kandi ami owetise. Ami nini usa maapi kimbihhi yapimbataapihi awaisawihyaaimatiwi jatohiyihyaamatimaindihoninitho,” undataase.

³⁷ “Ami kinyi awaisihoni isihiyai iwinjapi bimingihoni,” undati Pairotihomi Jisaasihoi kaundataase. Pairotihomi saundih ami Jisaasiho wihoanjiha saundataase. “Ami saahi neh kinyi kiwahonyi piwahaare. Nini maapi yapimbataapihi napiti nisi naati nanmwindimandi tanyaaha neh kima naasaape. Piwaha neh akitinihhi akaahaahihhi katisanhi isihya piwaha neh akaahaamihihooanji piniyohiyihya ka atiniwi mmoniwi naitaatiwo,” undataase.

³⁸ Saundih ami Pairotihomi Jisaasihoi saundati nunjenataise. “Piwaha akitinihhi akaasa sa naasaahi napitiyahaapi?” undati nunjenataise.

Kima Pwima Jisaasihoai Ipi Titihi Atawihateti Tipi Tipimandaitaatiwi Pairotho Katindihandapahaare

(Matiyuhu 27:15-31; Maakho 15:6-20; Rukho 23:13-25)

Aihi Pairotho jahira ipaahaapi ishiyaapihi noipati kiyai saundataase. “Kimo utaamomiheti maipihapa ko kaimbipa wapa nini moho ami nini sandi kimba maipihapa kaimbipaapi ko napone ndi katitandihapo.

³⁹ Ami sahi nini kiyatoasohitihandapi mmoniwihyaate. Kinaungwaha nahateweti sami kimbapaho Pasopaahandapihura naputohiyihyaami wo sahi kopi maaritauhihoai nutusoasoniho. Isi ami nini sami awaisiho sangisi jainjaati bimisihoi (Jisaasihoai) nutusoasitando?” undati nunjenataise.

⁴⁰ Saundati nunjeshi kiya kaahaatiwi saundawaatopo. Owe. So-maahe. Nyahi Barapaasihopi maarithaayo undawaatopo. (Barapaasiho so maati maatisati tunnati ikonahore).

19

¹ Aihi Pairotho awaisiho katih kiya Jisaasihoai numwaapi pwisipati wirihiri yamanrithira yupwap tiwawaayopo.

² Yupwap kiya tunniwi yahwinohiyihya wirihiri mwitipatisahiri nepi awaisawihya (kinihya) ishiyai iwinjaawi bimohiyihyaami tingaatihaamataiwi kaiwi komi mitihoatih niwipaawaayopo. Aiwi kiya apotihiri nyanyipihiri wiri utarhiri nepi koai niwisowaayopo.

³ Aiwi kiya koai saundiwi, “Kinyi Judaahiyaami Awaisihoni (Kinihoni) Koninhi Kinyi ishiyai baimbi iwinjaapi bimaami numwe,” undiwi koapihi jinjapihi nuwi napiwaiwi asanapa pihapiati tiwawaayopo.

⁴ Aihi ami jhaapi Pairotho awaisiho ipaahaapi noipati Judaahiya saundataase. “Sahi japi atiwise. Nini sangisi sasati kimo utaamomiheti maipihandi kandapi pwiha komihetemitandihandi windi nini moho sathi ami sahi mmondaatiwi koai nini ipaahaapemaitaano,” undataase.

⁵ Aihi Jisaasiho tingaatiha wirihiri mwitipatisahira kaiwi niwipaahohiha nipata ami apotihiri nyanyipihiri niyosi ipaahaapi noaipataise. Siyati noipasahi Pairotho ishiya wirisandihyai saundataase. “Jasawise utaaho kimbhi kimoso!” undataase.

⁶ Aihi prisihiya ishiyaapi Autaahaatihomi Anji Awaindihandaatih otipipati kaiwi ami nandapa kohasipho tihwi Autaahaatihoi dipumaniw waamaitumwahohiyihyaami prisihiya mitihya awaisawihya jhiyauni ami Autaahaatihomi Anji Awaindihandi jaawi bitohohiyihya tingaatihaisahiyauni Jisaasihoai iwinjawaayopo. Iwinjawaawi kiya satiwi kaahaatawaatopo. “Koai ipi titih atawihateti tip tipimandaape. Ipi titih atawihateti tip tipimandaape,” tawaatopo. Kiya satahi Pairotho kiyai saundataase. “Nini utaamo kimoniheti maipihapa kapaapi ko napone titandihapa wapa mohoni sahi sawanaati koai nepi tip tipimandaapise,” undataase.

⁷ Aihi Judaahiya kiyaamiha wihoanjiha koai saundawaatopo. “Nyahi winihapi wapa yahapaisahiyaane. Iyataati kapa nyami winihapi satati utaaho wo nini Autaahaatihonine tati Autaahaatihomi aunahipa neti sisipitonihoi sohoai tipise tati ahotise. Isi kimo utaamo napone. Ami ko nini Autaahaatihomi mwaahonine tati ko noipati Autaahaatihoisati nauratendaiso,” undawaatopo.

⁸ Saundauhi Pairotho piwa sa atisataati api paahi daahi aungwohandi yayataise.

⁹ Yayati mihatihî gamanihomi anjhandaatihî jihatihî nandaataise. Nandaati Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Kinyi maahapihapi nambihone?” undati nunjenataise. Saundati nunjesihandi kandi Jisaasiho Pairotihoai wa wihoanaha kamundise.

¹⁰ Siyati kamundihî Pairotiho Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Kinyi nngisi wihoanaha wîndi kandipi piwaamandapaino? Piwaamandipi ami kinyi mmonapaino e owetiso? Nini gi nehî ginjati ami nandisoasati ami sohongi tingiti tihipimandaito ami gi sahitandi nini watipihandisahoniniso,” undataase.

¹¹ Aihî Jisaasiho komiha wihoanaha sata kaundataase. “Ami Autaahaatîho gi watipihandi wîndi namaahinyonaahi isihya nngi wapa kanitaatiwi kinyi nga wîndi kamunditaise. Isi ami isihya nngi nepi kinyaapinimahohiyihya siya kinyi maipihandi kaingitihandi nusatipihapi apipaahi awaindihandi kiyawaayopo,” undataase.

¹² Saundihî awaisiho Pairotiho piwa sa atisatosati suraapi daihraapi daataise Jisaasihoai wîndi tipise mundati nehî iwinjaitando tato. Ko saihihandi kandi Judaahiya wîndi namaamihapi kiyaanihi satîwi kaahaatawaatopo. “Kinyi kimoai nehî iwinjapi namihapusoasapaapaahi ami Sisaaho awaisihomi naisohonimahe. Ami utaaho wo nini awaisihonine tati katisiho so noaipati Sisaahomi tiworihomataiso,” undawaatopo.

¹³ Saundauhi Pairotiho sa piwa atisatosati Jisaasihoai numwaasi ipaahaapi noaipataise. Iyati Pairotiho gwitîho isihyai neti tipitapaati usonati piwîha atisihomihoaasinî bindataise. Iyataati so gwitîho nawîha awaiwaiwaara kaiwîhore. Ami piwîha Ipiruhaara so gwitîho nawîhaara namasawi kiyohopi satîwi Gaapata tiwî ambihitîwîhore.

¹⁴ Iyataati sura aimi ipîho otîhapîndaise. Ami sura kura Judaahiya jîhura Isipihanda Autaahaatîho Isiraherihyai nehî iwinjasihi baiwi bimohitihandapi gwinyaitaatiwîhîri Saararehîri noaipaitandi detîndaise. Iyataati sandi asisîha awaisîha kimbapiho Paasopaahandapi Judaahiya nepi timanjîniwi ami kahapaamapi nepi timanjîtaatiwîhuraare. Aihî Pairotiho Judaahiyai saundataase. “Samî Awaisiho kîmosî sahî iwinjasiwise!” undataase.

¹⁵ Aihî ami kiya satîwi kaahaatawaatopo. “Ko sohoai tipe. Sohoai tipe. Tipi ipi tîtihi atawîhateti tipîmandape,” tiwî kaahaatawaatopo. Kiya sa tauhi Pairotiho kiyai saundati nunjenatise. “Nini samî awaisiho sangi jainjaati bimisîhoai titi ipi tîtihi atawîhateti tipîmandaitando?” undati nunjenatise. Ko saundihî Judaahiyaami awaisawîhiya prisihiya isihyaapi nandapa kohasipîho tîhîwi Autaahaatîhoai dipumanîhohiyîhiyaami mitîhiya jîhiya wihoanaha Pairotihoai saundawaatopo. “Nyahîhi nyamî awaisiho nyangi nyainjatisîho wo owehiyaane ami nehî Sisaahohîhe,” undawaatopo.

¹⁶ Saundauhi namati Pairotiho Jisaasihoai neti kiyaami ikwîraatîhemataise kiya sawana koai ipi tîtihi atawîhateti tipîtipîmandaitaatiwo.

Kîma Piwîma Jisaasihoai Ipi Tîtihi Atawîhateti Tipi Tipîmandaaahohîtihandapihaare

(Matiyuhu 27:32-44; Maakîho 15:21-32; Rukîho 23:26-43)

¹⁷ Aihî ami tunnîwi yahwînohiyîhiya Jisaasihoai iwinjaawîtopi numwaasi nowaayopo. Iyauhi ko ipi tîtihi atawîhati kateti sawaho napwîtandîhati neti tipwîtîhi numwaasi tipî tipîmandaitaatiwîhapîhapi nowaayopo. Aiwî kiya koai wapîhi kapîhapi ambîpati Mitîhomi

Anditataahapî numwaasi nowaayopo. (Iyataati pîwîha Ipîruhaara Gorikota tîwî ambîhîtiwîhapo).

18 Sapîhî koai numwaasi nuwî ipî tîtîhî atawîhatetî tipîmandaapî tiwawaayopo. Iyawaawî utaahurî wurî maipîhurisawî maasi tipîmandaawaayopo. Woi Jisaasihomî ikwîrî gaatihîraihoaanjîtihî amî woi komî ikwîrî konaamohihoaanjîtihî tipîmandaapî tiwawaayopo.

19 Iyauhî awaisîho Pairotho katihî pîwîha wa Jisaasihomî mitîhomî autaahî satîwî **Nasaaretîhandaahapî Jisaasiho Judaahiyai iwinjatisîho Awaisîhoe**, tîwî jîpatîpaiwosawaayopo.

20 Iyauhî Judaahiya taahiyîhiya sa pîwa awîtawaayopo amî Jisaasihoai tipî tipîmandaahohîpîpîhî aunahîpa awaipatamî detîtîhîso. Iyataati amî sa pîwa pîwîha Ipîruhaaraahunî amî Romîhiyaamî pîwîha Ratinîhaaraahunî amî Gîrikîhaaraahunî jîpatîpiyauhîso.

21 Aihî Judaahiyaamî awaisawîhiya pîrisihiya isîhiyaapî nandapa kohasîpîho tîhîwî Autaahaatîhoai dîpumanîhohiyîhiyaamî mitîhiya jîhiya itîhîtîwî amî Pairothoai saundawaatopo. “Kînyî satîpî ‘Kîmo utaamo Judaahiyai Iwinjatisîho Awaisîhoe,’ tipî wîndî jîpatîpîmaime. Amî kînyî satîpî, ‘Kîmo utaamo satatî, Nînî Judaahiyai Iwinjaatî Bimohîhonîne Awasihonîne tatî katahore,’ tipî jîpatîpaime,” undawaatopo.

22 Saundauhî amî Pairotho kiyai komîha wîhoanîha satatî kaundataase. “Aimî nînî isîhiyai kaundonîhî jîpatîpaiwosohîrîhîrî kîretî kiyatî jîpatîpindane,” undataase.

23 Aihî tunnîwî yahwînohiyîhiya Jisaasihoai ipî tîtîhî atawîhatetî tipîmandaapî tiwawaayopo. Tipîmandaaposawî komî apotîhîrî wîrî nesîpîpî yîyandîhîmapî matîmurî matîmurîmapî kiya newaayopo. Newaawî amî wîrî kîri utaarîhîrî kîraatîhî kupwînatî nîpaatîrîhîrî osaamapî apotîhîrî nehî naasairaahî gwînîwîhîrisî kiya wîndî yîyandîhemapî namehopo.

24 Namepî namapî kiya sanawaayopo. “Nyahî kîmirî apotîmirî wîndî namwaapwîrîtîhaawo. Namaapwîra diyaamaho kîrî nese taatî ipîpa wapa isîtîhaawo,” nîwî isawaayopo. Kiya saiwî kiyohîtîmandaahî Autaahaatîhomî pîwîha wa utîpîhoatîhî ahotîshîha noaipatî akaahaimatataise. Iyataati pîwîha sa satatî,

“Kiya nisî apotîhîrî tipîtapaapî kîhonjî kîhonjî newaayopo. Aiwî amî kiya ipîpa nisî apotîhîrî osamandîrîhîrapî isawaayopo wo kîrî naitando,”

Aunîhîhîrî 22:18

tatî jîpatîpîndise. Aihî sîrî kîretî tunnîwî yahwînohiyîhiya kiyawaayopo.

25 Aihî sapîhî Jisaasihoai tipîmandaaposohîpîpîhî ipî tîtîhî atawîhatainî asîhiya burî burî bitotawaayopo. Iyataati Jisaasihomî sanaatîtihî amî waatî kaatamî sanaapwîhaatîtihî amî waatî kaatamî ambîpatî Mariyaa-haatî Kîropaasihomî apwaataatîtihî amî waatî kaatamî ambîpatî Mariyaa-haatî aunahîpa Makîtaraahandaahapîhaate.

26 Iyauhî Jisaasiho sanaatisunî amî koai nîwîpinjisîho Jisaasiho komî maarîho biyatî nunyamasîhoaisamî kindarî detî bitosîhî iwinjataise. Aihî Jisaasiho komî sanaatî saundataase. “Kînyî kîmo utaamoai numwaapî kîmoaahotane,” undataase.

27 Amî kaatî saundatosatî Jisaasiho komî maarîho biyatî numwisîhoai saundataase. “Kîmaatî kînyî kînaatemapî numwaape,” undataase. Saundîhî sura kuraapî so Jisaasihoai nîwîpinjisîho kaatî numwaasi komî anjîpîpîhî notî iwîtatamanatî iwinjatataise.

Kima Piwima Jisaasiho Napoti Maarho Napatati Nusoasindihandapahaare

(Matiyuhu 27:45-56; Maakho 15:33-41; Rukho 23:44-49)

²⁸ Jisaasiho mmotinataati komi otipipati nahatewa aimi kiyati owe-mataise. Iyataati Autaahaatihomi utipihoaatihii ahotisiha neti akaahemaitandi ko sandaase.

“Ningi waapohopi nainyati nisi nahutarihiri aniwasisi,” *Aunihihiri 69:21, 22:15*

ndaase.

²⁹ Aihii sapihii woyiha wa waapoho wainihandisiha ahondaise. Aihii windi kandeti waapoho nandaati ahotanihi namopi nandaatiwihandi siponjihandi kapihii ahondaise. Ahotihii kandi nepi wainihandaatihii timandaapesi ipati isopihatami irihiri tisatiwi mwitipi Jisaasihomi mipateti maahomwaanji ahiiwisawaayopo.

³⁰ Ahiiwisauhi Jisaasiho sandi wainindi neti nanataise. Neti nanati ko sandaase. “Aimi nahataapa gaatati owendaise,” ndaase. Satatosati komi mitiho nambitati komi maarho nusoaasati napatataise.

Kima Piwima Tunniiwii Yahwinohiyihyaami Wo Jisaasihoai Komi Bopitataini Yahoti Muwati Nawihii Jitipati Noasitihandapahaare

³¹ Aihii sura asisiha Judaahiyaami ikindaatiwiihaapi nepi timanindaatiwiihuraare. Iyataati sandi Sapaatihandi kiya mmondaatiwii taati napindiindi apipaahi awaindihande. Iyati sura asisiha Piraindehuraare. Aihii Isihya ipi titihii atawihateti tipimandaahohiyihya nimanditaatiwiihandapi poundihii Judaahiyaami awaisawihya Pairothoai piwiiha Jisaasihoaisuni utaahuri koaisawi maasi tipimandaahohururisuni kingwaasi keti napwisaihi nepi yamwaitaatiwii kingwaasami auhii ipahiiwitaatiwii kaundawaatopo.

³² Saiwi tunniiwii yahwinohiyihya nuwi utaahuri Jisaasihoaisawii tipimandaahohururamii auhii niyapi ipahiiwawaayopo.

³³ Kuramii auhii niyapi amii Jisaasihomihii niyaitotiwii koaapihii nuwi mmonawa ko aimi napomataise. Napomasihi namapi kiya komi auhii windi maapaihopo.

³⁴ Aihii kiya tunniiwii yahwinohiyihyaami wo Jisaasihoai bopitataini yahotaise. Yahwihii keti kuraanihi jitipati waapohoisati ahoyati noaati nawetataise.

³⁵ Aihii utaaho sandi mmosiiho kandapi piwiiha saindii mmoho tati ausaati kandaase. Iyataati sa piwiiha ko katisa akitihaare. Amii noaipasihii titihii mmosipipaapi ko kandaaso. Isi amii sa piwii ko katisaapi akite tiwii sahi gwii nyaapi gwii nyaapi se.

³⁶ Iyataati saiwa noaipasiiwii maiwa wa piwiiha Autaahaatihomi piwiihaatihii jipati pindisiha akaahaimaitandi kiya kiyawaayopo. Iyataati ka piwiiha satise.

“Kiya komi anditati witi naasaipisangi windi maapaihopo tise.” *Japihii*

Numwaasiiho 12:46; Nambaahandii 9:12; Aunihihiri 34:20

³⁷ Iyataati amii piwiiha waisangi Autaahaatihomi piwiihaatihii satati ahondaise Kiya yahohiihoai baiwii mwitipisawii usowii iwinjaitaapo tati ahondaise.

Kima Piwima Jisaasihomii Ambipati Animwaahipati Akosiiha Wanihatopi Ahiyawii Yamwaahohitihandapahaare

(Matiyuhu 27:57-61; Maakho 15:42-47; Rukho 23:50-56)

³⁸ Aihii utaaho wo komi ambipati Josepiho aunahipati taunihandii Arimatiyaahandaahapiho Jisaasihomii ambipati naitandi notii awasiiho

Pairotihoai nunjenataise. Iyataati Josephiho so Jisaasihomi otipipatiho Jisaasihoai Judaahiyaapi yayati noaatati niwipinjahore. Aih Pairotiho koai gaasi Jisaasihomi ambipati nepe undihi ami Josephiho Jisaasihomi ambipati ipi titihi atawihatetapi netaise.

³⁹ Aih Nikodimaasihoaisangi nasataise. So Nikodimaasiso jihura Jisaasihoenda apatih not iwinjati piwaundishore. Iyati ko wapa gaahapa biyati waati waamaisotihapa ipati yatiwami waapohomi kaiwihapa nesi nasati Josephihoaisati maasi kapa isisi nomaise. Iyataati sapa waamainjotimbipaami naanjindihandi 30 kirogirem kiyahapaare.

⁴⁰ Josepiyi Nikodimaasiya Jisaasihomi ambipati nemaise. Nepi ishiya napwauhihiyai yamwaitaatiwi Judaahiya kiyohirihireti kaimi apotihiri gaahapaara mmapi waamainjotimbipa atipati werihandi Jisaasihomi ambipateti jaamaise.

⁴¹ Iyataati sapih Jisaasihoai tunniwi yahwinohiyihiya tipi tipimandaahohipipih deti osaataati waati ahendaise. Iyataati saati osaataati animwaahipati akosha wa ishiya napohiyihiyaami ambipati sangi ahiyawihati witi ahendaise.

⁴² Iyataati sura Judaahiya kiyaami asisaha awaisaha ikindaatiwihaapi nepi timanjindaatiwihuraare. Aih sapih deti animwaahipati akosha wa ahendaise. Aih kuri Josepiyi Nikodimaasiya Jisaasihomi ambipati nesi numwi ahiyamaise.

20

Kima Piwima Jisaasiho Asohomatati Japih Nepasitihandapihaare (Matiyuh 28:1-8; Maakho 16:1-8; Rukho 24:1-12)

¹ Sandehura asisahaatihi biyati sangi bowih kohokoaisa Mariyaahaati aunahipa Makitaraahandaahapahaati animwaahipati akoshaapihapi not noaipataise. Noaipati jata nawiha awaisaha animwaahipati akoshaami awiha nisapupwi napuhohiha nundiwa nehahaati ahondaise.

² Aih kaati nihiti Saimoni Pitaahoendaahun ami wo otipipatiho Jisaasiho koai maariho biyati nunyamasihoendaahun not kuri saundataase. "Awaisihoai animwaahipati akosihombi aimi ishiya nemahopo. Nemahowi koai maahapih ahiyawaayondiho windi mohono," undataase.

³ Aih Pitaahotih ami so wo Jisaasihoai niwipinjohiyihiyaamotih aunahipa namasi animwaahipataapihapi nomaise.

⁴ Kuri naupwasi nomaise. Naupwasi nomaami wo jih nihiti Pitaahoai nusatipahaati not jih animwaahipatapih noaipataise.

⁵ Ko siyati noaipati nambitati mihatih akosha animwaahipatopi jataise. Jata apotihiri kihoeptihiri Jisaasihoai mmapi yamwaahohirihiri ahotih mmonataise. Mmonataahandi kandi ko mihatih windi namindaase.

⁶ Saimoni Pitaaho komi ipoti nasati titih mihatih animwaahipataatih nandaati apotihiri kihoeptihiri ahotih mmonataise.

⁷ Iyati ami apotihiri wiri Jisaasihomi mitiho mmapi napapihohirihiri ahotih mmonataise. Wirisati timaamaitati ahimotati neh kuri yandih napapotimaninati ahondaise.

⁸ Aih Jisaasihomi otipipatiho jih animwaahipataapih noaipasihoisangi nandaati mmonati ami satati e Jisaasiho aimi japih asohoematati nepataise tati gwinyaataise.

⁹ Iyataati sura kiya windi baiwi gumunyaahopo Autaahaatihomi piwaha satati Jisaasiho animwaahipatombi japih nepaitaise tati ahotishaapo.

¹⁰ Aih kuri Jisaasihomi otipipatihuri aunahipataahapi japih niyamaise.

Kima Piwima Mariyaahaati Makitaraahandaahapahaati Jisaasihoai Iwinjati Nutainjithandapahaare

(Matiyuhu 28:9-10; Maakho 16:9-11)

¹¹ Mariyaahaati sapihi deti animwaahipatamihini bitondaati kaati taati gotaise. Siyati kaati taati gotaahetapi nambitati animwaahipati akoshihoti jataise.

¹² Jataati Kaati Autaahaatihomi enjerihuri otipipatihuri yahuri yamihapataatihapihuri apotihiri kihoepihapa niyopihuri Jisaasihomi ambipati ahiyohipipihini bindamaise. Kurami wo Jisaasihomi mitiho ahotimbipihitihimi ami wo auhiri ahotimbipihini bindamaise.

¹³ Saimi bindamaami kuri Mariyaahaati saundamaase. “Apopaanye, kinyi napindapi taapi gopaise?” undimi nunjenamaise. Nunjesihimi ami kaati kuri saundataase. “Nisi Awaisihomi ambipati nesi wapihini nepi ahiyauhi nini windi monataatito,” undataase.

¹⁴ Saundatosati nepemaitataahetapi jata kapihini Jisaasiho nehimi koai utaaho womatiyaho bitosihini iwinjataise. Iwinjataahandi kandi kopu Jisaasihoetati kaati usonati gimaawunyainje. Owetise.

¹⁵ Aihini Jisaasiho kaati saundati nunjenataise. “Itapo, kinyi napindapi taapi gopaise? Aimbidiyaapi taapi daahise?” undati nunjenataise. Saundati nunjesihimi ami kopu kaati siyati kapihini osaataati utaaho nehimi koai otipipati kiyati bitondaahoso tati gwinyaataise. Siyati gwinyaataati koai saundataase. “Kinyi nisi awaisihomi ambipati wapihini nepi ahiyapaapaahimi ami ahapihini ahiyo nde ami nini komi ambipati naitaano,” undataase.

¹⁶ Aihini Jisaasiho kaati saundataase. “Mariya!” undati kaatami ambipati ambihundataase. Saundihini kaati komihihooanji nepemaitati koai saundataase. “Raponi,” undataase.*

¹⁷ Aihini Jisaasiho Mariyaahaati saundataase. “Kinyi ningi maaniwate ami nini Apihienda mihaati yamihapataatihini sangi niyono. Ami kinyi nisi nihooarisa ningi nanipinjawi ami nisi otipipatihiyaimatohiyihiyenda numwe. Numbwi kinyi kiyai kaunde nini nisi Apihiendaahunimi ami sami Japihienda japihini niyataayono. Ami kimiko nisi Apimo ami sami Japihore. Kimiko Autaahaatimomimi nini piwaha atiwindi komi asimwaatitihini piniyohihoendaahunimi ami sami Autaahaatihoho sahi komi piwaha atiwawi komi asimwaatitihini piniyohihoendaahunimi japihini niyataayono tise undipi kaunde,” undataase.

¹⁸ Aihini Mariyaaha aunahipa Makitaraahandaahapahaati Jisaasihomi otipipatihyaapihini notaise. Noti piwaha kaati Jisaasiho kaundisihini nesi noti kiya Jisaasihomi otipipatihiyai saundati kaundataase. “Nini Awaisihoho aimi nepasihini iwinjati piwaundo ami ko ningi piwaha kima kandataase,” undati kaundataase.

Kima Piwima Komi Otipipatihyaapihini Jisaasiho Nehi Akohi Noaipati Nunjaayainjithandapahaare

(Matiyuhu 28:16-20; Maakho 16:14-18; Rukho 24:36-49)

¹⁹ Aihini Jisaasihoai niwipinjawi komi otipipati mmoniwini nepi kiyohiyihiya Sandehura aimi ipihoho noti taati asihatihihura anaanji windaapihini maasomwaanji naputiwi bindawaayopo. Kiya Judaahiyaami awaisawihiya Jisaasihoai manditiwawi tiwohiyihiyaapi yayawaawi sandi kandapi maasomihaiwa nahatewa naputiwi mihatihini ahoyaniwi bindawaayopo. Kiya saiwi naputiwi bimauhi Jisaasiho nehimi akohi noaipati

* **20:16:** Sandi Raponi undindimandi Ipiruhaara Katipunjingihonye undataase.

kiyaami otihatih bitondaise. Noipati bitondaati kiyai ko saundataase. “Sahi sami maarho ambipati nahandi gaatati yatihisitati japatisanane,” undataase.

²⁰ Ko kiyai saundatosati komi ikwiri ami bopitati koai komi tiworisa tipi yahohiwaiwaami yamwipati kiyai nunjataise. Nunjih ami kiyai komi otipipatihya Awaisihoai usonawaawi kiyaami maarhoaatihapi asakaiwi maaritawaayopo.

²¹ Maaritauhi Jisaasiho kiyai jhaati saundataase. “Sahi sami maarho ambipati nahataapa gaatati yatihisitati japatisanane. Nini nisi Apiho natanoaasihi maapi yapimbataapihyaami otihatih nasohipatamataindi sahi nuwi isihya maapi yapimbataapihyaami otihatih bimtaatiwi ami nini sangisi nandisoasataayo,” undataase.

²² Saundatosati Jisaasiho kiyaamihasini komi Mbipa Itipihho Gaaho ipousoasati kiyai saundataase. “Sahi Mbipa Itipihho Gaaho nepise. Nepi koai sami omanjitihemapise.

²³ Ami sahi isihyaami maipihaiwa nepumwawaawaahi ami Autaahaatihoisangi isiya sikiyaami maipihaiwa aimi nemwasih owendaise. Komi ndiheti maipihaiwa owehiya bitotawaayopo. Ami sahi isihya usami maipihaiwa windi nepimumwawaawaahi ami Autaahaatihoisangi sikireti nemwaumwasih kaiwaanhi windi owemetati ahusondaise,” undataase.

Kima Pwima Jisaasiho Tomaasihoapih Noipasih Tomaasiho Jisaasihoai Usosithandapihare

²⁴ Jisaasiho komi otipipatihya koai niwipinjawi komi otipipati mmoniw nepi kiyohiyihyaapih noipasura komi otipipatihya ikwi maindimwutih auhirami yahuritisawihyaami wo komi ambipati Tomaasiho kiyaisati maasi windi bimimise. (Iyataati komi ambipati witi awitipo undiw ambihundiwihore. Ami pwiha Ibiruha ami Aramaikihara Ditimaasi undiw ambihundiwihore).

²⁵ Aih ami Jisaasihomi otipipatihya usa ko Tomaasihoai saundiw, “Nyahi Awaisihoai ko noipa nyainjasih usoho,” undawaatopo. Saundauhi ami ko komiha kiyai saundataase. “Nini niwahonini komi ikwiraatih nerihirami yamwipataatih nisi ikwiri ahiyati iwiti ami nisi isundipihho komi bopitaini yaipatami yamwipataatih ahiyati iwiwataataahi nini Jisaasiho japihi animwaahipatombi nepataise ndi giwunyaito. O ami nini koai saindi mausoti ami nisi ikwira maawi wataataahi nini windi apipaahi gimunyaito,” undataase.

²⁶ Ami Saararehiri aimi wiri sanaihura Jisaasihomi otipipatihya japihi ahoyaniwi anjitihi bindawaayopo. Bimauhi ami sura Tomaasihoaisangi maasi kiyaisati bindataise. Aiw maasomwaan nahatewa antiwi napuposaw bimauhi Jisaasiho neh akoh kiyaami otihatih noipati bitondaise. Noipati bitondaati kiyai ko saundati, “Sahi sami maarho ambipati nahataapa gaatati yatihisitati japatisanane,” undataase.

²⁷ Saundatosati Tomaasihoai saundataase. “Kinyi isundipihho nisi ikwiraatih kimbih ahiyapi mmome. Mmoniipi ami kinyi ikwiri mbapi nisi bopitaini ahiyapi nipi nisome. Nisonipi kinyi maarho yiyahwi gwinyaahingihho namape. Namapi titih nisapi ginunyaape,” undati watipih kaundataase.

²⁸ Saundih Tomaasiho komiha Jisaasihoai saundataase. “Kinyi nisi Awaisihone. Kinyi nisi Autaahaatihone,” undataase.

²⁹ Saundihĩ ami Jisaasiho komĩha koai saundataase. “Kinyĩ nĩngi kinyĩ ndĩhaara nisonapaapi wani e akĩte tĩpi gĩnunyaapaino? Ami isĩhiya nĩngi wĩndĩ maanonawaahandi kandi gĩnunyaahohiyĩhiya siya awaindĩhandĩ kiyaanĩhi maaritĩtaapo,” undatĩ kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Jonho Bukĩmandĩ Kĩmandĩ Jĩpatĩpainedĩmandamĩ Tanyaa-haapĩhaare

³⁰ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyaami ndĩhetĩ sĩwĩpatĩ pĩhĩtatĩ taahĩwaiwa kaiwaiwa nĩnĩ wĩndĩ jĩpatĩmaayo.

³¹ Ami nĩnĩ kĩmaiwa pĩwĩma kĩmandĩ bukĩmandaatĩhi jĩpatĩpiyohĩma ami sahi Jisaasihopĩ satĩwĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaaho Komĩ Isĩhiyaisĩ Japĩhi Numwaitandi Autaahaatĩho Ahĩwisĩho kĩmĩkore tĩwĩ kopĩ sahi gĩwunyaitaatĩwĩ jĩpatĩpiyataayo. Aiwĩ ami sahi kopĩ gĩwunyaahohĩthandaahi noaipapĩ asĩyĩhiyaatimatĩtaatĩwo. Asĩyĩhiyaatimatĩwĩ kiyaatĩnĩhi bimĩtaatĩwĩ nĩnĩ jĩpatĩpiyataayo.

21

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Komĩ Otĩpĩpatĩhiyaapĩhi Noaipatĩ Iwinjatĩ Nun-jainjĩthandapĩhaare

¹ Ipotĩ asisĩha wonya naasonya sanaihĩhura Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyaapĩhi jĩhaatĩ noaipatĩ nunjaanataise. Iyataatĩ Durĩhĩrĩ Garirihandainĩ ko kiyai noaipatĩ iwinjataise. Sĩrĩ duriramĩ ambĩpatĩ wĩtĩ Taiberiyaasihande. Ko kiyaapĩhi siyatĩ noaipataise.

² Iyataatĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyaapĩhi noaipatĩ nunjaayainjura komĩ otĩpĩpatĩhiya kura maasi bimohiyĩhiya kĩmiyaare: Saimonĩ Pitaaho Tomaasiho komĩ ambĩpatĩ wĩtĩ awĩtipĩho (Ibĩruha ami Aramaikĩhaara Didimaasiho) ami Natanairĩho aunahĩpatĩ taunĩhonjĩ gwĩharaahonjĩ Pĩropinjĩhandĩ Garirihanda ahetiapatĩ Kanaahandaahapĩhotĩhi ami Sepetĩhomĩ mwaahurĩtĩhi ami Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhurĩ wurĩ yahurisangi maasi bindawaayopo.

³ Siya saiwĩ bindawaawĩ Pitaaho komĩ naisĩhiya Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya wiyai saundataase. “Nĩnĩ araihopĩ ikihĩ umbenĩhandĩ durĩhĩraatĩhi tĩmatĩ mmondandĩ notaayo,” undataase. Saundihĩ komĩ sasaahoya koai saundawaatopo. “O ami nyangisangi gisaatĩ maasi araihopĩ ikihĩ tĩmaitĩhaawĩ nutĩhaawo,” undawaatopo. Kiya sanĩwĩmapĩ kopuho awainaahoetaho wotĩ yamwaasi durĩhĩraatĩhĩra araihopaitaatĩwĩ nowaayopo. Iyataatĩ sura apatindĩtĩhi kiya araihopĩ ikihĩ umbenĩhandĩ tĩmapĩ mmonawaahandi kandi araiho wo namohopo apĩpaahi owetise.

⁴ Aihĩ asisĩha bowatĩ ipĩho taatĩ noaipasĩhi Jisaasiho durĩhĩramĩ aripatainĩ bitosĩhi kiya kopĩ Jisaasihoe tĩwĩ wĩndĩ mausohopo. Owetise.

⁵ Aihĩ ko kiyai saundatĩ nunjenataise. “Naisĩhiyaate, sahi araiho wo nowaayowo?” undatĩ nunjenataise. Nunjesĩhi kiya wihooanĩha koai saundawaatopo. “Owetise. Araiho apĩpaahi maipĩhonjisangi wo namoho,” undawaatopo.

⁶ Aihĩ ko kiyai saundataase. “Sahi samĩ araihopĩ ikihĩ samĩ kopuhomĩ ikwĩrĩ gaatĩhĩraihooanĩ tĩmapĩ yotĩwise ami sahi araiho wonya noaitaawo,” undataase. Aihĩ kiya ikihĩ umbenĩhandĩ durĩhĩraatĩhi mĩhaapĩ yotawaayopo. Yotĩwĩ kiya araiho waatĩ pĩhĩtĩwĩ taahĩho ikihopĩ kĩpwinjĩhi nowaayopo. Aiwĩ kiya ikihĩ umbenĩhandĩ araihopĩ apĩpaahi naanamasĩhi wĩndĩ nga aipĩ kopuhotĩ yamaatemaamahopo. Owe.

⁷ Iyataatĩ otĩpĩpatĩho kiyaami wo Jisaasiho koai apĩpaahi maarĩho numwisĩho Pitaahoai saundataase. “Kĩmo awaisĩho nyangi pĩwaanyase,”

undataase. Saundihí Saimoní Pitaaho komí apotíhírí tiwatíhaatapíhírí otípípatí kaitandí nausohaati ahiyatosiríhírí ko sa píwa Awaisíhoe tauhí atisataati netí nipatataise. Ko komí saaketíhandí siyatí netí nipainji duríhíraatíhí napwaatatí ikwauhírí tímatí naahimanímí aripatainapí no-taise.

⁸ Aihí Jisaasihomí otípípatíhiya usa kopuhotí aripatainapí nasawaayopo. Nasawaawí kiyaamí dawaapíhí ikíhí umbeníhandí araiho tisaitamasíhíhí aisi napíwí aripatainí yaminí duríhíramí mangírainí notawaayopo. Iyataatí kiya kiyaamí kopuhoaisawí duríhíramí mangírainamí wíndí oníhímetawaayopo. Nehí masíhonjí 100 mita kiyahapíhítawaayopo.

⁹ Saiwí kiya napíwí mangírainí noaipapí jawa sisíha wa taatí tíhataise. Aihí araiho wo sisíhaapíhí tíhíndataise. Aihí amí kaatíha bíretíhandí wonyaisatí maasí sisíhaapí ahondaise.

¹⁰ Aihí Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahí araiho waní nohohíwiwaamí wonya nesi napíwíse,” undataase.

¹¹ Saundihí Saimoní Pitaaho kopuhotí naupwaatatí ikíhí umbeníhandí netí aisi araiho aungwohaiwaahíhí tisaitamasíhí aripataatíhí nasaa-manataise. Iyataatí araiho kiya nohohího nahato noaipatí 153 kiyahore. Siyatí araiho apípaahí píhítatí taahíhondaahandí kandí ikíhí umbeníhandí wíndí naminjaase. Owetise.

¹² Aihí Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahí napíwí nandapa asisíhaatíhapíhapa naníwíse,” undataase. Saundihí kiya komí otípípatíhiya yayawaawí kiyaamí wo naasohisangi andítítíwí koai saundíwí, “Kíníyí díyaamahóje?” undíwí wíndí namunjehopo. Amí sandíhí kiya kopí Awaisího kímkoso tíwí gwínyaawaawe.

¹³ Aihí Jisaasiho detí sisíhaamíhíní notí kaatíha bíretíhandí netí kiyai nunyataise. Iyatí amí araihoaisangi síkíretí kiyatí netí kiyai nunyataise.

¹⁴ Sandí Autaahaatího koaisí aimí ahowimatí numwaasíhura Jisaasiho aimí mairímaara komí otípípatíhiyaapíhí noaipataise.

Kíma Píwíma Jisaasiho Pitaahoai Saundatí Kíníyí Nisí Sipísipíhandí Sipíhohonyai Nandapa Nanunye Undíndíhandapíhaare

¹⁵ Jisaasihoaisawí komí otípípatíhiya aimí nandapa naníwí owendaise. Aihí Jisaasiho Saimoní Pitaahoai saundatí nunjenataise. “Saimono Joníhomí mwaahonye, kíníyí níngí aungwohandí kíníyí maarího naninyapaino? Aimbí kíníyí maarího nanímingího kímiyaamí maarího naninyohítíhandí nusetípíhaapí kíníyí naninyapaino?” undatí nunjenataise. Aihí Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Ye. Awaisíhonye, kíníyí mmonípíhóje. Níní gí maarího nahinyoního,” undataase. Aihí amí Jisaasiho koai saundataase. “Kíníyí nisí sipísipíhandí mwaahonyai winjatíme,” undataase.

¹⁶ Saundatí Jisaasiho kapíhandí jíhaatí saundatí nunjenataise. “Saimono Joníhomí mwaahonye, kíníyí níngí kíníyí maarího naninyapaino e owetiso?” undatí nunjenataise. Saundatí nunjesíhí amí Pitaaho komíha wíhoaaníha saundataase. “Ye. Awaisíhonye. Kíníyí mmonípíhóje, níní gísí maarího nanginyoního,” undataase. Aihí Jisaasiho koai saundataase. “Kíníyí nisí sipísipíhonyai iwíwinjatíme,” undataase.

¹⁷ Saundatí nunjenatosatí jíhaatí mairímandaahandí Jisaasiho Saimoní Pitaahoai saundatí nunjenataise. “Saimoníhonjí Joníhomí mwaahonye, kíníyí níngísí kíníyí maarího naninyapaino?” undatí nunjenataise. Kímandí jíhaatí mairímandí Jisaasiho Pitaahoai níngí maarího naninyapaino undatí nunjesítímandapí Pitaaho maarího omanítítíhí

naanawisataise. Naanawihî namatî Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihonye. Kinyî nahataapa mmonîphone. Mmonîphonîsî nîni gisî maarîho nahinyohîthandî mmonapaise,” undataase. Saundihî amî Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Nisî sipîsipîhonyai kinyî nandapa nanunypî nîwinjatîme,” undataase.

¹⁸ Saundatosatî amî wa Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Nîni gisî apîpaahî akîtinîhî kahîtataato. Kinyî waimwaahonîhura kinyî nepî tîmanînîpî yamepatî apotîhîrî ipîhatîmbî wîsasanîmapî kinyî daitaapî gwînyaapî maarîtingîpîpîhapî daayapaise. Saimbî daimbîpîhonîtapaahandî kandî amî kinyî aimî noaipapî aungwîhonîtapaahura kinyî ikwîrî mbapî dîhîmwanîpî usai numwisamîhî kiya kinyî yamepatî nepî wîngîsasawî nangîmaasi kinyî wapîhî nutaapî maarîmitîngîpîpîhî gisî nutaapo,” undataase.

¹⁹ Sandî Jisaasiho katîndîmandî ipotîhura Pitaaho napwîtandîhîretapî namîhanatî kandaase. Ko napotaatî Autaahaatîhoai ambîpatî awaipatî numwîtandîhîretapo. Saundatosatî ipotîha Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Kinyî nîngîsî nanîpinjapî nisî kiyohîrîhîretî kaime,” undataase.

Kîma Pîwîma Jisaasihoai Nîwîpinjohîyîhiyaamî Wo Jisaasiho Koai Maarîho Numwisîhopî Katisîhaare

²⁰ Aihî Pitaaho nepemaitatî dawaataatî jataatî kiya Jisaasihoai nîwîpinjohîyîhiyaamî wo Jisaasiho koai maarîho apîpaahî numwisîho kuramî ipotî taatî nîwîpinjai nasataise. Iyataatî so nandapa ipotîhapa Jisaasiho koai nîwîpinjohîyîhiyaisatî nainjura Jisaasihomî kîrîwîpatotî komî mîtîho nausatî bimisîhore. Iyatî amî kîmîko Jisaasihoai saundatî, “Awaisihonye, gisî kinyî tiworisaamî ikwîraatîhî diyaamahô netî angusaitaihise?” undatî nunjesîhore.

²¹ Aihî amî Pitaaho kîmîkoai iwinjatosatî Jisaasihoai saundatî nunjenataise. “Awaisihonye, kîmoai napa napîwîmatatî amî ko napa kaitaise?” undatî nunjenataise.

²² Saundatî nunjesîhî amî Jisaasiho Pitaahoai wihoaanhî saundataase. “Amî nîni maarîtohitîhandî kîmo konîhî bîmaamî notî nîni japîhî napsanîhuraatîtandî nehî nîwahonîsîhandîsî nîni koai kîretî kawîto. Isî amî kinyî kandapî napîndapî taapî waatî gwînyaahise? Kinyî nîngî nanîpinjapî nîngîsî nanoaipasîhî nehohîpîpa kinyî nepe,” undataase.

²³ Saundihî amî sandapî Jisaasihoai nîwîpinjohîyîhiyaamîhatîhî taahîyîhiya pîwîha saapî atîsawaayopo. So Jisaasihoai nîwîpinjohîyîhiyaamo wîndî namwîapwîtaise tîwo. Iyataahandî kandî Jisaasiho wîndî satatî ko wîndî namwîapwîtaise tatî kamaatise. Nehî kohî sandaase. “Amî ko wîndî namwîapotî konîhî bîmaamî notî nîni japîhî napsanîhuraatîtandî sandî kinyîhandîmaahe kandapî kinyî waatî gwînyaitaapo,” ndaase.

²⁴ Iyataatî kîmîko kîmaiwaapî pîwîha atîsatî mmonatî nesîha ausaatî kandaase. Iyatî amî kîmîkaiwa utîpîhoatîhî jîpatîpiyataise. Aihî amî nyahî aimî mmonîhaayo ko katiwaiwa akîtîtiho.

²⁵ Iyataatî kahapaamapîpa Jisaasiho kaiwaiwa pîhîtatî apîpaahî taahîwaiwaare. Isî amî nahatewa kaiwaanîhî kwîsîwî jîpatîpaisaihaahî amî yapîmbataapîhî wapîhî utîpîhaiwa kaiwa ahaitîhapîhî owetîtaihe.

Aposer+hiyaam+ Kiyoh+waiwaap+haare Kimandi Aposer+hiyaapi Utip+mandapi Nesip+hande

Utaaho Rukiho dokitaahoematati is+hiya timbipaisahiyai usonati titihemwas+ho kimo utip+imo jipati+piyahore. Jisaasihom+ pi+w+ha pi+w+aatati kom+ otip+pati kiyati kaiwaiwaap+ha pi+w+ha Rukiho j+h+ namasati jipati+pais+ha Rukihoaap+h+ sa ahotise. Aih+ am+ kimandi utip+mandi kimandaat+h+ Rukiho jipati+pais+ma Jisaasiho napotati aim+ nepasi nai+hura kom+ is+hiya kiyoh+waiwaapun+ am+ kopi gwunyaaahohiy+hiya taah+t+handi noaipahot+handapun+ jipati+piyataise. Kimandi utip+mandaat+h+ pi+w+ha ahotis+ma Autaahaat+hom+ Itip+ho Gaaho nasati Jisaasihom+ is+hiyaam+h+eti nandaas+h+ am+ kiya otip+pati awaiwaiwa kaiw+ am+ watip+h+haiwa wiwa kiyoh+waiwaap+ha kimandi utip+mandaat+h+ katati ahondaise. Rukiho katati jipati+paiw+maiwa is+hiya gwunyaaahohiy+hiya aunah+pati kat+kata nuw+ pi+w+ha ausaapi kaundawaatopo. Kaundauh+ is+hiya kahatamat+petahiyaun+ am+ is+hiya Judaahiyaam+ dawaap+p+h+hap+hiyaun+ nepemait+w+ nap+w+ is+hiya aim+ Autaahaat+hom+ gwunyaaahohiy+hiyaisaw+ t+maamaitawaapo. Kiya otip+pati j+h+ Judiyaahanda namasawesi Samariyaahanda nowaayopo. Aih+ sap+h+apaah+ ipoti aunah+p+h+haiwa wiwa wiwaara nuw+ ausaapi pi+w+ha kaundawaayopo. Aih+ saiwaapi Rukiho pi+w+ha katati jipati+piyati ahiyataise.

Kimandi utip+mandi aposer+hiyaam+mandi pi+w+ahaiwa awaiwaiwa maur+mandeti tip+tapaatati ahotahande. J+h+ wuwan+n+h+ Jerusarem+handanda is+hiya namasaw+ Jisaasihopi gwunyaaawaapo. Aih+ kiya gwunyaaahohiy+hiya itip+ho Gaaho nep+ otip+pati kiyawaayopo. Aih+ kiya pi+w+ha ausaahauh+ Jisaasihopi gwunyaaahohiy+hiya taahiy+hiya Judiyaahandaahun+ am+ Samariyaahandaahun+ noaipawaayopo. Aih+ Jisaasiho katati kaiwaiwaap+ha pi+w+ha yap+ nahanda noti gaamas+h+ is+hiya nahatiya atisawaayopo.

Kimandi utip+mandami amb+pati siyate, 'Autaahaat+hom+ is+hiya sap+h+api namasaw+ gwunyaaahohiy+hiya taahiy+hiya noaipawaayopo'. Is+hiya Autaahaat+h+opi gwunyaaapi saiwa siyauh+ nyah+ saiwa mmonaati newa gw+nyaaahaayo. Is+ am+ nyah+ sataati kimandi utip+mandi Itip+ho Gaahom+ kaindh+handaa+h+ noaipas+waiwaap+ katati ahotih+ nanyisataise taati gw+nyaaahaawaah+ sand+h+ tit+he. Sand+ apaap+maahe. Itip+ho Gaaho Jisaasihom+ is+hiyai neti taahiy+hiyemas+he. Taahiy+hiyemati watip+h+handi numwih+ am+ kiya Kom+ pi+w+ha Gaaha awusaapi kom+ otip+pati kawisauhe.

Aposer+hiyaam+ Pi+w+ha Nap+masati Ahondaise

Kom+ is+hiya pi+w+ha awusaitaat+w+ Jisaasiho watip+h+handi numwind+h+handap+ha (1:1-26)

Jisaasihom+ is+hiya kap+h+ Jerusarem+handanda pi+w+ha awusaa-hoh+t+handap+ha (2:1-8:3)

Jisaasihom+ is+hiya Judiyaahandaahun+ Samariyaahandaahun+ kom+ pi+w+ha awusaahoh+t+handap+ha (8:4-12:25)

Porihō Jisaasihomī piwīha kaundati numwisīha nesi nuntandihōematati noaipati yapipati aunahipati katikataahimati piwīha awusaasitihandapīha (13:1–21:16)

Porihōai Jerusaremīhanda isipi napwītohipīhī napuwawaayopo. Aihī amī ipotihura numwaasi nuwī Sisariyaahanda napuwawaayopo. Kapihī napwīndinjati amī japihī numwaasi nuwī Romīhanda napuhōtīhandapīha (21:17–28:31)

Piwīha Kīma Jisaasiho Itipihōai Natausaasitandī Katindihandapīhaare

¹ Tiyopiraasihonye ninī Rukihoninī jīhura nisī utipihandī jīpatīpiyohītīhandaatīhī Jisaasiho maapī yapīpataapīhī bindataatī otīpīpati namasatī kaimī notī yamīhapataatīhī naisuraapī jīpatīpiyataayo.

² Iyataatī Jisaasiho yamīhapataatīhī sangī niyatī bindataatī Itipihomī watīpīhandaahī komī otīpīpatihiya ahīwisawīhiya aposerihiyai piwīha otīpīpati kaitaatīwīhaiwaapī kaundataase.

³ Jisaasiho napwīhī Autaahaatīho japīhī ahowimatī namwaasīhī yamīhapataatīhapī sangī niyatī waatīho wo napotī wo nusoaipati siyatī sanawīhī bindataatī komī otīpīpatihiya aposerihiyai saundataase. “Ninī japīhī nepatī asohonīnimandī bindataayo,” undatī komī aposerihiyaapīhī pīhītīhaiwaara noaipati nunjoanataise. Nunjoanati Autaahaatīho iwinjaatī bimīndīhandapī piwīha kaundataase.

⁴ Aihī asisīha wehī Jisaasiho komī aposerihiyaisatī maasī bindataatī piwīha wa sata kaundataase. “Sahī Jerusaremīhandaahī namasi ketī namuwīse. Bindawaawī Itipihō Apīho nasamītandī akītīnīhī katihī kasatohīhopī jaawī bimaawīse.

⁵ Iyataatī Jonīho nehī waapohoraahī isīhiyai baawusataise. Aisī asisīha wīndī taahīha sanamotī otīhīmetanīhī nīnīhī sangī Itipihōra baasusīnīhī amī sahī ko naitaapo,” undataase.

⁶ Aihī japīhī asisīha wehī aposerihiya Jisaasihoaisawī maasī ahoyanīwī bindawaawī Jisaasihoai satīwī nunjenawaayopo. “Awaisīhonye, wanī kīmura kīnyī katisamīhī nyahī Isīraherīhiyaanīnī jīhuraamatīyaatī noaipawaatī otīpīpati nahatewa yawanaanīnī newaatī isīhiyai iwinjaawa bimītīhaawo?” undīwī nunjenawaayopo.

⁷ Saundīwī nunjenīhauhī Jisaasiho kiyai wīhoanīha sata kaundataise. “Kīhaiwa kīhaiwa noaipaitandī Apīho asisīhaiwa ahaiwaiwaapī sahī mmonīwī gwīnyaitaatīwī sandī samīhandīmaahē. Owetise. Sawaho gwīnyaatī kaitaise.

⁸ Aisī ipotihura Itipihō nasatī samīhatīhītānīhī sahī watīpīhandī naitaapo. Saiwī newaawī nisī piwīha Jerusaremīhandaahunī yapīpati Judīyaahandaahunī yapīpati Samariyaahandaahunī amī yapīpati nahatewāraahunī ausaapī kaundītaatiwe,” undataase.

*Autaahaatīho Jisaasihoai Numwaasi Yamīhapataatapī Niyataise
(Maakīho 16:19-20; Rukīho 24:50-53)*

⁹ Saundatī piwīha kaundatī owetīhīhura aposerihiya jasauhī Autaahaatīho Jisaasihoai nunwaasi yamīhapataatīhī naihīhura tīwīpatī Jisaasiho naimbīpīhī nimbīpusīhī kiya koai wīndī japīhī mausonawaayopo.

¹⁰ Yamīhapataatīhī Jisaasiho naimbīpīhī baiwī jasauhī ketī kuraanīhī utaahurī yahurī apotīhīrī kīhoepīhapa niyopī nīpaatīmīhurī kiyaamī otīhapīhī bitotamaise.

¹¹ Bitotamaamī kurī kiyai saundamaase, “Garirihandaahapīhiyaate, sahī napaapī yamīhapīmataatīhī jasopo? Jisaasimoaisaahī wanī Autaahaatīho

autaahi nunwaasi niyataise. Niyataisi ipotihura nasonihi sahi wani iwinjahohipamatamataiwi iwinjasaihi noatipaitaise,” undamaase.

Judaasihom i Aunahipati Neti Otipipati Kaitandihoi Namihanawaayopo

¹² Saundi mapi japihi yamihapataatihapi niyamaise. Aih i aposerihiya Sisiho Oripihoaasin namasi japihi Jerusaremihandaahapi nowaayopo. Iyataati so siso deti Jerusaremihanda ahendaise.

¹³ Aih nuwi noaipapi Judaahiyaami anaan bipinjawi utarhaiwa amatwihaiwaasi mbwitihi reti nasaamanwi kiyaami bimohipipih nan daapi bindawaayopo. Iyataati kiyaami ambipati siyaare: Pitaahotih Jonhotih Jemsihotih Endiruhotih Piriphotih Tomaasihotih Batoromiyuhotih Matiyuhotih Arapiyaasihom mwaaho Jemsihotih Saimoni Serotihotih Jemsiho womi mwaaho Judaasihotih siyaare.

¹⁴ Siya nahatiya maariho naasohitih asisaha nahateweti ahoyanwi gaapundiwi bimauhi ami Jisaasihom sanaatitih ashiya usaatih Jisaasihomi saingoyai maawi gaapundiwi bindawaayopo.

¹⁵⁻¹⁶ Aih asisaha wehi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyhiya taahiyhiya 120 kaiwihya ahoyanwi bimauhi Pitaaho kiyaami ndiheti doti bitonda sata kaundataase. “Nisi naishiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaate, piwaha wa nyami asho Daawitih Itipihoraahi komi maahomwaanapi jihura katisaha Judaasihopi kandaase. So Judaasisori tiworisa Jisaasihoi isiwitaatiwihiyai numwaasi noti, ‘Jisaasiho kimore,’ undati nunjisihore. Sandapi akitihandi noaipaitaise tauhihandisi wani aini akitihandi noaipataise.

¹⁷ Jisaasiho Judaasihoi nyangisati otipipati maasi kaitandi jihura ahwihihosi nyamihomatati otipipati kiyataise,” undataase.

¹⁸ Judaasiho maipihandi kiyati Jisaasihoi ishiya isiwitaatiwihyaami ikwiraatihimati nawih nesihora yapipati nunya netaise. Iyati yapipa nawih nunya nesipata noti nepatihopi nepandataise. Nepandamati nawihara komi gwisaha kipwiramataise. Kipwiramasihi Judaasihomi wita apohipa nehahaati nehaarwataise.

¹⁹ Aih ishiya Jerusaremihanda bimohiyhiya nahatiya kandapi atisawaayopo. Aih atisawaawi kiyaami piwiharaahi sati yapitapi satiw, “Akeritamaahande,” tiwi ambihitawaatopo. Iyataati Akeritamaahande tiwi ambihitotimandami tanyaaha siyate, “yapipati jtipatisihate,” tiwi nusoasawaayopo.

²⁰ Aih Pitaaho piwaha wa sata kaundataase: “Daawitih Aunihihirami utipihoaatih jipatipaisiha sata ahiyataise:

‘Komi aunahipati nehhati aupwipih kiyati ahotane.

Ahotanih utaho wo kati windi namene,’
tati katise. Iyataati ami piwaha wa sata ahiyataise:

Aunihihiri 69:25

‘Utaaho wo komi aunahipati nanipimati nene,’
tise.

Aunihihiri 109:8

²¹⁻²² “Aisi wani nyahi Judaasihom aunahipati naitandi utaho woaisi ahwisaihihura ko Jisaasiho napotati japihi nepasih usonihohitihandapi nyangisati maasi piwaha ausaati ishiyai kaundatando. Jihura Jonho ishiyai baawusataise. Baawusih Jisaasiho otipipati kura namasati kaihi maasi kaimi nowaati Autaahaatih numwaasih yamihapataatih niyataise. Isi suraapi nyangisati maasi otipipati kiyaati daayohiyhiyaami woaisi namhanaati ahwitahaawo,” undataase.

23 Saundati Pitaaho kaundihi kiya utaahuri yahuri jhi namihanawi ahawisawaayopo. Kurami womi ambipati mauri matisahore. Josephiota Basapaasihota ami witi Jasitaasihoe. Ahi womi ambipati Matiyaasihoe.

24 Suri ahawisawosawi Autaahaatihopi satiw gaapundawaayopo, "Awaisihone, kinyi ishiya nahatiyaami maarihoaatih mmoniiphone. Isi kinyi kimo ahawisataayo tibi nepi nanyise.

25 Nanyisisamih ko Judaasihomi aunahipati neti aposerihomatitandihaoiso. Iyataati Judaasiho aimi aposerihomatati otipipati kaipati namasi komi anpipih maipihapihap naise," tiwi Autaahaatihopi gaapundawaayopo.

26 Gaapundiwosawi utasuri surami maahwoaisi Autaahaatihohi ahawise tiwi nawiheti kurami ambipati yiyandih jipatiipaiwi onihopi wiwawaayopo. Wiposawi kishisisauhi nawiha Matiyaasihomi ambipati ahotisha jhi noandiwataise. Noandiwih mandih Matiyaasihoi Autaahaatihohi ahawisataiso tiwi kiya koai numwaahauh ko aposerihomatati ikwimaindimwutih naasohitahiyai numwihainji 12 kaiwihiyaisati maasi otipipati kiyawaayopo.

2

Autaahaatihomi Itipihohi Yamihapataatihapi Nasataise

1 Ahi Judaahiyaami asisihwa wa awaisihwa kimbapiho Pendikosihandeh* tiwi ambihitohitihandi noaipasih Jisaasihopi giwunyaahohiyihya maasi ahoyanawi asisihwa sa awaisihwa mmoniwi bindawaayopo.

2 Bimauhi windi yamihapataatihapi itinambitihiramatiyahandi gaata utimi nasataise. Nasati anihandi kiya bimohitihandaatih nandaati kiyai namaasataise.

3 Namaasamasih jasauhi sisihwa wa tihwutihiri naitipwirisihamatiya noipati kihonji kihonji nasihatesi noti Jisaasihopi giwunyaahohiyihyaamiheti gaamati ahondaise.

4 Ahotihihura kiyaami omanititih Autaahaatihomi Itipihohi tiwisaitaise. Tiwisaitihihura kiya piwihwa wanihwa kiya atiw windi piwaamaatiwihwa kihwa kihwa kiyai Itipihohi watipihandi numwih namasawi piwaatawaatopo. Sandi Itipihohi kiyaami omanititih neti nusepemaisih piwihwa kihwa kihwa piwaatawaatopo.

5 Ahi suraanih ishiya Judaahiya usa Autaahaatihopi aunihihiri katiw gaapundawihya napiw Jerusaremihandi bindawaayopo. Iyataati ishiya siya yapihi nahatewaraahapi napiw ahoyanawihyaare.

6 Ahi ishiya kiya piwihwa kihwa kihwa atisawaawi napiw deti ahoyanawaayopo. Ahoyanaw bimauhi Jisaasihopi giwunyaahohiyihya kiyaami maahomwaanapi piwihwa piwaatauh kiya neh ninaasiyaahih sawanaami piwihwa yiyandih atisawaawi apipaah aungwohandi yayawaayopo.

7-8 Kiya apipaah awaindihandi yayawaawi satawaatopo, "Ishiya kimiya nahatiya Garirihandaahapihiyaahihisi napitaiwi nyami piwihwa yiyandih piwaatawaayondihohi?

* 2:1: Pendikosihandami tanyaaha siyate nandapa biretihanhi nipitandihanhi owehandi Judaahiya nanawosawi bimauhi asisihaiwa 50 kiyati sanausotaise. Sanawih kiyaami asisihwa wa awaisihwa nandapa kipohitihandapi Autaahaatihoi, "Kinyi gaahone gaare," undiwihwa mmonawaayopo

9 Nyahi Patiyaahandaahap+hiyaan+n+tihi Mitiyaahandaahap+hiyaan+n+tihi Iramihandaahap+hiyaan+n+tihi Mesopotemiyaa-handaahap+hiyaan+n+tihi Judiyaahandaahap+hiyaan+n+tihi Kap-atosiyaahandaahap+hiyaan+n+tihi Pondaasihandaahap+hiyaan+n+tihi Esiyaahandaahap+hiyaan+n+tihi,

10-11 Pirisiyaahandaahap+hiyaan+n+tihi Pambiriyaahandaahap+hiyaan+n+tihi Isip+handaaahap+hiyaan+n+tihi aunah+pati Sairinihandi Ripiyaahanda ahetiapatami deti bimohiy+hiyaan+n+tihi aunah+pati Rom+handaaahap+hiyaan+n+tihi ami nyahi Rom+handaaahap+hiyaan+n+tihi usaan+n+tihi Judaahiyaan+ne. Usaan+n+tihi Judaahiyaami aun+h+h+i+ri katawa gaapundot+handi nehohiy+hiyaan+n+tihi Kirit+handaaahap+hiyaan+n+tihi Arepiyaahandi yap+pati saiwaaraahapi nasaahiyaan+ne. Nasaahiyaan+n+tihihandi kandi kiya Autaahaat+ho otip+pati wat+p+haiwa kaiwaiwaapi nyami piw+haara yiyandihi piw+ha kat+iwi ausaahauhi atishihaayo,” tawaatopo.

12 Aih+ kiya saiwi awaind+handi yaiwi naharimainj+hi pi+h+i+wi gw+nyapenawaayopo. Gw+nyapenawaawi kiya satawaatopo, “Sandi noaipas+ti+mandi nap+tiyate?” tawaatopo.

13 Satauhi ami usa Jisaasihopi gwunyaaahohiy+hiyaapi sisip+h+i+wi satawaatopo. “Is+hiya kimiya waapoho wain+handi asit+handi nan+iw+imapi naharisawaayopo,” tiwi katawaatopo.

Pitaaho Piw+ha Ausaati Kiyai Kaundataase

14 Satiwi kiya katauhi Pitaaho Aposerihiya usa ikw+maind+mw+tihi aui+rami naasoh+tahiyaisati maasi bitondaati piw+ha waapih+ita ahoyan+hohiy+hiyai sata kaundataase. “Sah+ nisi nais+hiyaati Judaahiyaatun+ usaati nap+wi Jerusarem+handi kimb+hi bimohiy+miyaati atin+injatiw+ise. Sandapi siyati noaipataise ndi ausaati kasati+taano.

15 Sah+ nyapi satiwi, ‘Wain+handi nan+iw+ nahar+sawaayopo,’ tiwi katawaatopo. Iyataati wani asishihaat+hi naini oki+rok+huraasi waapoho wain+handi nanaati naharitihaaw+huraamaahe. Owetise.

16 Iyataati k+imandi noaipas+ti+mandi Autaahaat+hom+ piw+ha atisati neti ausaas+ho piropeti Joer+ho jihura satati j+pat+piyati ahais+haare:

17 ‘Autaahaat+ho sandaase: “Si+hi ipot+hura asishiha ipot+haiwa noaipahon+hi n+n+ nisi It+p+ho is+hiya nahatiyai waapohomataind+ kiyaami maar+hooat+hi nuhaati w+wi+ti tisait+ numw+to. Numwisan+hi nisi It+p+ho ko sami simwaaya simaas+hiyai gwunyaaat+ neti and+ti+wi+hon+hi keti kuraan+hi nisi piw+ha kiya atiwi nepi is+hiyai iw+tataman+wi and+ti+wiw+ti+and+ha piropeti+ha anusaitaapo. Anusaasaihi sami waimwaaya ami apwany+hiya Autaahaat+hom+haiwaapi piw+ha ausaitaati+wi siwipati yapepatamataiwi mmondaapo. Mmosaihi sami aun+hiya gw+nyaaahiya us+hiyai N+n+ Autaahaat+hon+n+ nisi piw+ha akitihaapi niwahon+n+ kiyai neti nunjisan+hi yapepa yapen+iwi mmondaapo.

18 Aindi ami sura n+n+ nisi It+p+ho waapohomataind+ nuhaati tisait+ nisi neh+ otip+pat+hat+imai maawi us+hiyaisun+ as+hiyaisun+ numw+to. Numwisan+hi nisi It+p+ho ko kiyai gwunyaaahon+hi keti kuraan+hi nisi piw+ha is+hiyai iw+tatamanat+ and+ti+wiw+ti+and+ha anusaitaapo.

19 Aindi ami n+n+ autaahi yamihapataat+hi wat+p+haiwa kahatamatipetahaiwa kaundun+ ami yap+pataap+hi nisi wat+p+handaa+hi k+haiwa k+haiwa kaisan+hi j+ti+patun+ sis+haun+ sit+pat+ aungwohandun+ noaipataise.

20 Aindi nini ipihopi kisanini noipati asihatitaise. Asihatonini ami waatihopisangi kisanini noipati jitipatimatitaise. Saiwa Awaisihomi asisaha awaisiha detitanini siyati jini noaipaitaise. Iyoni ipot Awaisihomi Asisaha noaipaitaise. Sa keti sikura Awaisiho komi watipihand awaindahand isihiyaisi neti nunjitandahaaro.

21 Noaipahonini isihiya usa Awaisihoai nyami maipihaiwa nepinyamapi nanyamaapi nyatatamanime tiwi gaapundohiyihiyaisaahini Autaahaatihonini numwaito,”’
Joerho
2:28-32

tati Autaahaatihoni katihoni Joerho jipatipiyati ahaisihaare.

22 “Isi sahi Isiraherhiyaate, nini piwaha kima sangi kasatitandiyoni atinjatiwise. Jisaasiho Nasaretihandahapihoni nehoni koai wo apipaahi gaahoe. Sahi sawanaati aimi mmoniwu gwinyaapihiyaate. Jisaasihomihetapi Autaahaatihoni sami ndiheti otipipati ami siwipati watipihaiwa kahatamatipetahaiwa kiyati sangi neti Jisaasihopi nasisataise. Iyati siyati Jisaasihoi Autaahaatihoni natausaasihoni nasahoe tati sahi gwinyaapi mmondatiwu Autaahaatihoni neti nasisataise. Saiwa Autaahaatihoni sahi sawanaatami otihatihoni kaihi noipasihoni sahi mmoniwuhiyaate.

23 Jihura Autaahaatihoni komi maariho gwinyaasihoraahi Jisaasihoi neti sami ikwiraatihimasihi sahi Jisaasihopi ipi titihoni atawihateti tipi tipimandaapise tiwi sahi katauhi isihiya maipihaiwa Jisaasihoi tipi tipimandaahauhi napotaise.

24 Napwihoni Autaahaatihoni japihi ahowimati numwaataise. Numwaataati apipaahi napwitaatiwihandami watipihandoni Autaahaatihoni ipihatisamataise. Sandi Autaahaatihoni ipihatisamasitindi apaapimaahe. Ami Jisaasihomihoni ambipati windi animwaahipati jomaahipataatihoni kiyati ahimotitandi kiyataise.

25 Ami jihura Daawitihoni Jisaasihopi satati jipatipiyati ahiyataise: “Awaisihoai nisi mandosohipihoni nahatewetihoni bimihoni usonataayo. Iyati koini ngi nitatamanati anditiniwitandi ningisati maasi deti bindataise. Bindataisi ningisi wapa neti nanopisatasi yaasihandi windi naninyati namaanoaipaitaise.

26 Aihoni nisi maariho gaatihoni nini sandapi maaritataayo. Maarititini nini piwaha sandi kandaato. ‘Nisi ambipatisangi windi napoti namaamasatitaise,’ ndi gwinyaati ningi Autaahaatihoni gaahandihoni kanitandihandapi jatataayo.

27 Saindihoni gwinyaati jatotimandi apaapimaahe. Ami Autaahaatihonihoni kinyi nisi maarihoaisi windi namaamasamihoni isihiya napohiyihaiwa nuwi bimohipihoni noti kiyati windi ahimotitaise. Aimbihoni kinyi otipipatihoni nehoni kinyapaahiyati mepi autaahehmatihoni kinyihatihoni nasisoari bimisihoi kinyi nehoni iwinjapi namasamihoni komi ambipati animwaahipatopi pindipoaamati windi namaamasatitaise.

28 Aimbihoni kinyi nini asohonimandi bimitandihandami daihira japepihiriti daitandihira aimi ningi nanisinhoni mmonataayo. Aindi ami kinyi ningisapi maasi biminihoni ami nini apipaahi awaindahandihoni maaritataayo,’
Aunihihiri 16:8-11

tati jipatipiyati Daawitihoni ahaisihaare.

29 “Isi naisihiyaati nisataiwi Kraisihopi gwunyaahohiyihyaate, sandapi sangi nasesipatitandi nini nyami asihoni awaisihoni Daawitihonihoni titihoni sandi kasatitaaano. Daawitihoni aimihura napwihoni jomaahipataatihoni ahiyawaayopo. Komi animwaahipati jomaahipati ahiyohipati nyami

yapipati Judiyaahanda kimati katinihi ahendaise. Iyataati Daawitihho sawahopi sa piwa kandaamaase taati gwinyaahaayo.

³⁰ Iyataati Daawitihho so Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausaasiho piropetihore. Ausaasihosi Autaahaatihho piwaha akitininihi sata katisiha gwinyaataise. “Nini sihihura gaasihoai nini ahiwisaninihi ko kinyatiyati awaisihoematati noipati isihiyai iwinjaati bimitaise,” tati Autaahaatihho katisiha gwinyaataise.

³¹ Iyataati Kraisihho Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihho Ahiwisihho napotati nepaitandihandapi gwinyaataati kandi sangi noipasihhi jihhi kopu sata kandaase: “Koi Autaahaatihho isihiyai napohiyihiya nuwi bimohipipihhi windi kiyati namaamasihhi ko kapihi ahimondaise. Iyati komi ambipati animwaahipatopi windi namaamasaatise,” tati Daawitihho kandaase.

³² Aisi so Jisaasisoai Autaahaatihho aimi ahowimati numwaataise. Numwaasihhi nyahi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaanini sandapi mmonihaawi kasatahaato.

³³ Aihhi Autaahaatihho Sapiho numwaasihhi yamihapataatihhi niyati watipihandi numwihhi neti bindataise. Bimihhi Itipihho isihiyai numwitandi Sapiho akitininihi katisihho Jisaasihhoai numwihhi netaise. Netaati ko Jisaasihho Itipihhoai neti natausaasihhi nyangisaapihhi napihhi sahi kandi mmoniwi atisawaayopo.

³⁴ Daawitihho napoti yamihapataatihhi naihi Daawitihopi noipati awaisihoematane tati Autaahaatihho kandaamaase. Owetise. Daawitihho sangi napoti maapi yapipataapihhi bindataati sa piwaha kandaase:

‘Autaahaatihho Awaisihho nisi Awaisihhoai sata kaundataase, “Nini gi nisi watipihaiwa nahatewa nahimisaninihi kinyi ningisapi isihiyai kaha-paamapipa nahataapai iwinjatitaapi nisi gaatihiraihoanji nambi bime.

³⁵ Bimisanihi kinyi tiworisai neti nini kinyi auhiraapihhi asimwaatitihemasanihura kinyihematipi kiyai tipu gwaumbwi ipihatimbi iwinjatitaapo,” undati Autaahaatihho Awaisihhoai kaundise,’ *Aunihihiri 110:1*

tati Daawitihho katisihaare.

³⁶ Isi sahi nahatiyaati Isiraherihyaate, kimandi akitininihi baiwi mmoniwi gwinyaapise. Jisaasihho so sahi Katauhi isihiyai usa tipu tipumandaahohihhoai Autaahaatihho aimi neti koi Awaisihoemasihhi ami ko noipati komi Isihiyai Japihi Numwaitandihomatataise.

Isihiyai Taahitihandi Nepemaitiwu Waapoho Newaayopo

³⁷ Pitaaho kiyai sata kaundihhi atisawaawi kiyaami maariho owe-soendaise. Owesoetihhi kiya Pitaahoaisuni aposerihiya usaisuni saundawaatopo. “Naisihyaate, nyahi wanu napitaitihaawe?” undawaatopo.

³⁸ Saundauhi Pitaaho kiyai sata kaundataase, “Sahi ninaasonjhihi ninaasaamaanjhihi baiwi nepemaitiwise. Iyawaawi isihiyaisi aimi nepemaitihaayo undiwi nunjitaatiwi Jisasi Kraisihomi ambipataahi waapoho nepise. Nepemaitiwu waapoho nesahi Autaahaatihho sami maipihaiwa nesamataise. Nesamatosati Autaahaatihho Itipihho nehhi nasamataise.

³⁹ Iyataati jihura Autaahaatihho nyami Awaisihho sandaase, ‘Gandi numwaahohiyihiyai Itipihho akitininihi numwito,’ ndaase. Iyataati siyai gandi numwaito tisawihiyai sapuni sami simwaayaapunni isihiyai usa kaaninihi bimohiyihiyaapise,” undataase.

⁴⁰ Saundatosa Pitaaho piwaha wiwa pihitihaiwa waapihunda kiyai sata kaundataase. “Sahi jaawo, ishiya maipihandhi kiyohiyhiyaisawi wiwa ahoyawi naanihandhi naitaawo,” undataase.

⁴¹ Undati kaundihhi komhi piwaha atiwiwi baiwi nehohiyhiya waapoho newaayopo. Newaawi suraanhihi ishiya pihitiwi ambipa owehandhi 3,000 kaiwihya nepemaitiwi Jisaasihopi giwunyaahohiyhiyaamihathihi niyawaayopo.

Jisaasihopi Giwunyaahohiyhiya Gaahaiwa Kiyawaayopo

⁴² Aihhi ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyhiya aposerihiyaami piwaha waati atisawaawi kiyaami maariho naasohitihhi ahoyaniwi naasikiyaimatiwi bindawaayopo. Bindawaawi nahateweti nandapa naminiwi maasi nanawaayopo. Aiwhi ami Awaisihomi nandapa biretihandhi maasi nanawaayopo. Aiwhi ami pihitiwi gaapundawaayopo.

⁴³ Aposerihiya Autaahaatihomi watipihandaahi watipihaiwa kahatamatipetahaiwa kaitaatiwi Autaahaatihohi watipihandhi nunyataise. Numwihhi kiya Autaahaatihomi watipihandaahi watipihaiwa kiyauhi ishiya nahatiya saiwa mmonawaawi kiyaami maariho noamapi mangiri ikwiniwi yayawaayopo.

⁴⁴ Aihhi ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyhiya maariho naasohitihhi kiyaamihapa kahapaamapi paapi nyahi Jisaasihopi giwunyaahohiyhiyaani nahatiyaanamihape tiwi naminiwi naniwi naasikiyaimatiwi bindawaayopo.

⁴⁵ Saiwi bindawaawi kahapaamapi kiya isiwahohi pa nunyawhi nawihohi nehohihohi ko nesishi ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyhiya nawihopi nenoaahitisaawhiyai nunyawhi gaamawaayopo.

⁴⁶ Aiwhi asishi nahateweti Autaahaatihomi anhi awaindihandaatihhi maasi ahoyaniwi Autaahaatihopi gaapundawaayopo. Aiwhi kiya Jisaasihopi giwunyaahohiyhiya sawanaami ananhi kandhi kandaapihi maasi ahoyaniwi sisihhi piwanihhi nahoiwi nandapa nanawaayopo. Aiwhi ami kiya maarihihi bipi napaisaati nga nanawaayopo.

⁴⁷ Aiwhi kiya nahateweti Autaahaatihomi ambipati niwimaawaayopo. Niwimaahauhi kiyaisi ishiya usa maariho wihiwawaayopo. Aihhi Autaahaatihohi ishiya usaisi numwaataise. Numwaati Jisaasihopi giwunyaahohiyhiyaamihathihi mati neti awaindemasihhi taahiyhiya noaipawaayopo.

3

Pitaayhi Joniya Utaaho Wo Auhiri Maipitahoi Autaahaatihomi Watipihanda Nepi Tihhepumamaise

¹ Aihhi asisihhi wehi Pitaayhi Joniya asihataahura ipihohi mihhepemasihhi Autaahaatihopi gaapunditaitiwi huraatihhi Autaahaatihomi anhi awaindihandaatihapi niyamaise.

² Naimhi anhi awaindihandami maasomwaanhi noaipamaise. Maasomwaanhi samwaanami ambipati ambihitawaawi maasomwaanhi Sanahiwetihamwaanje tiwi ambihitiwihamwaanje. Isi kamwaanhi utaaho wo auhiri maipitaho bimihhi kuri usonamaise. Sorhi auhiri maipitiso sanaati sikiyati auhiri maipitahoi namotaihihore. Namotaihihosi asisi nahateweti ishiya numwaasi nuwi samwaanhi maasomwaanhi ahihwisawaayopo. Sandhi kapihi ahihwisohitihandi apaapi maahhe, ami ishiya Autaahaatihomi anhi awaindihandaatihapi pinaisaihiyai nawihohi naninyawise undati ko itundito tiwi ahihwisawaayopo.

³ Aihî Pitaayi Joniya naimî noaipasîhi ko auhîri maipîtisîho kurisi iwinjatosati saundataase. “Sahuraahi nawîho naninyamîse,” undati itundataase.

⁴ Itundihî kuri koai baimî iwinjatamaami Pitaaho sata koai kaundataase. “Kînyî yîhoanyangi nyainjasapeme,” undataase.

⁵ Undihî ko kurapî nawîho nanîmîtaatîmiso tatî naingati kuri winjataise.

⁶ Iwinjasîhura Pitaaho koai sata kaundataase, “Nîni apîpaahi nawîho owehonîne. Owehonînisî nîni isîwasohîtihandî gi nahîmîtaano. Isî Nasaretîhandahapî Jisasi Kîraisihomî watîpîhandahî kînyî dosi nutaapî kahîtataatonî kînyî dosi numwe,” undataase.

⁷ Undatosa Pitaaho komî ikwîri gaatihîraahi koai iwiwati tîtihiwisîhi ko dotaise. Dosîhetî ketî kuraanîhi komî auhîri maipîtirîhîri noaipatî gaatati watîpîndaise.

⁸ Watîpîtatî gaatihî ko komî auhîri maipîtiwaiwa mmonata gaatihî ko napwaatatî dotî biyatî tîtihi itîpatî daayataise. Itîpîwatî daayatî kuramîhinî notaise. Kiyamapî kurisatî maasî anî awaindîhandahîhapî niyataise. Niyataatî ko asakiya maaritatî naupwananatî Autaahaatîhomî ambîpatî nîwimaataise.

⁹ Nîwimaasîhi isîhiya nahatiya anî awaindîhandahî bimohiyîhiya usonawaayopo.

¹⁰ Usonawaawi isîhiya nahatiya satîwi kopî gwînyapenawaayopo, so utaaso jinjapîhi anî awaindîhandamî maasomwaanî Sanahawetîmumwaanamî detî bindataatî nawîhopî naninyawîse tatî itîndoaatîshoe tîwî usonawaawi komî auhîri noaipatî tîtihiîtindîhandapî kiya yaiwi kiyaami maarîho owesoendaise.

Pitaaho Anî Awaindîhandahî Pîwîha Ausaatî Kaundataase

¹¹ Aihî ko Pitaayi Joniyai isîwatîhi isîhiya mmonawaawi maarîho owe-soetîhi naupwasi kingwaasamî bitohohîpîpîhi nowaayopo. Kingwaasî bitohohîpîpîhi Soromonîhomî Usaanîpatî Parandaahande tîwîhapîhîsi kapîhi nowaayopo.

¹² Niyauhi Pitaaho sandî mmonataatî kiya isîhiyai satatî kaundataase. “Sahî Isîraherîhiyaate, sahî kîmandapî napaapî samî maarîho owesendaise? Kîmoaisî yahuraanî tîtihemwahonîhi ko daindîmandî yîhoanyamî gaahandî watîpîhandahî koai tîtihemwahaamaayo. Owetise. Isî sahî yahuraanyangîsî baiwî manyinjasawîse.

¹³ Iyataatî nyamî asoya Abîraahamîhomî Isaakîhomî Jekopîhomî Autaahaatîho komî Mwaaho otîpîpatîho biyatî atîwisahoai noaipatî awaisîhoematîtandî watîpîhandî awaindîhandî nunyataise. Aihî sahî koai awaisawîhiyaamî ikwîraatîhi nunyawaayopo. Nunyauhi Pairothîho Jisaasihopî ko ainahîho gaahore tatî gwînyaataatî namîhausoasîtotataihî sahî koai aaye mundîwî Jisaasihopî posatihî ahosumawaayopo.

¹⁴ Jisaasihîho utaaho so ainahîho apîpaahi tîtihi gaaho maipîhandamî kipî atîha oweho popîtihopî posatihî ahosumawaayopo. Ahosumaposawî utaaho wo isîhiyai tiwamapî napwîtisîhopî Pairothîhoai nupusoase undîwî kaahaatauhî Pairothîho samî pîwîha atisatî nuwausoasataise.

¹⁵ Iyataatî Utaaho isîhiya jinjapîhi bimîtaatîwîhandî numwîtandîhoai sahî katauhî tunnîwî yahwînohiyîhiya tipî tipîmandaahauhî napotaise. Napwîhi Autaahaatîho japîhi jomaahîpataatîhapî ahowimatî aimî numwaase. Numwaasîhi yahuraanî sandî mmonîhaawi ausaaha kasatahaato.

¹⁶ AUSAHAAWI JISAASIHOMI WATIPHANDAPI BIYAHA GWINYAHAAYO. SIYAHA GWINYAHAHURAAŃTITHAAWI JISAASIHOMI WATIPHANDAADI UTAHO KIMO AUHIRI MAIPITISIMOAI TITIHAWIHONIH SAHI MMONAWAAYOPO. IYATAATI SANDI JISAASIHO SAWAHO YAHURANYAMI KOPU G+WUNYAHOHITIHANDI NETI AUSAIMANATAISE. SANDI YIHOAŃI JISAASIHOPU G+WUNYAHOHITIHANDI GAATA WATIPITIH YAHURAAŃI NAHATIYAATAMI NDIHETI G+WUNYAHOHITIHANDI KANDAADI KIMO UTAAMOAI TITIHAWIHONIH SAHI MMONAWAAYOPO.

¹⁷ AISI NAISIHIYAATE NINI SAINDI GWINYAATAAYO, SAHUNI AMI SANGISI JAINJAAWI BIMOHYIHIYAUNI SAHI JISAASIHOMI KAWISOHWAIWAAPU MONIWI NANIHAIWI KIYAWAAYOPO.

¹⁸ IYATAATI JIHURA AUTAHAATHO KOMI AHISIHOPU YAAWINDIHANDI NETI NAPWITAISE TATI KOMI PIWIHA ATIWU NEPI AWUSAHOHIYIHIYA NAHATIYA PIROPETIHIYAAMI MAHOMWAANŃU KATISHAARE. KATISHAASI SAHI KIYOHWIMAIWA SAIWA AUTAHAATHO KATIMUMWAANU KIYAWAAYOPO.

¹⁹ ISI SAHI SAMI MAIPAIWI KIYOHWAIWA NAMAPI NEPEMAITIWISE. AIWI SAHI AUTAHAATHOENDA NAPIWISE. SAIWU SAHI NEPEMAITISAIHI AMI AUTAHAATHO SAMI MAIPITIHAIWA NESAMAITAISE.

²⁰ NESAMATOSA AWASIHU WANIHANDI MAARIHO NAPISAATITA WATIPITANDIHANDI NASAMITAISE. IYATI AUTAHAATHO KOMI ISIHIAI JAPIHI NUMWAITANDI NAMIHANATI AHISIHU MESAIYAHOAI SAPU NATAUSAASONIH SANGISENDA NAPITAISE. SO JISAASIHOPU.

²¹ ISI JISAASIHO WANIHU YAMIHAPATAATHI NIYATI JAATI BINDATAISE. JIHU AIMEHURA AUTAHAATHOMI PIWIHA ATIWU NEPI AUSAHOHIYIHIYA PIROPETIHIYA KATOHIPATAMATIYATI KIYA KATOHIRIHRETI AUTAHAATHO KAHAPAAMAPI NAHATAAPAI NETI TITIHEMATI SAWANYINJAPWIMANATI WANIHAIWEMAITANDIHURA NOAIPAHONIHAPU.

²² IYATAATI MOSESIHO SATATI JIPATIPYATI AHISHAARE:

“SAMI AWASIHU AUTAHAATHO NINGISI NANIMIHAINJIPATAMATIYATI SAHI SAWANAATAMI OTIHATHAPI SAWANAATAMIHO UTAHO WOAI AUTAHAATHOMI PIWIHA ATISATI NETI AUSAITANDIHO PIROPETIHOAI NAMIHANDAISE. ISI NAMIHANIHONIH NOAIPATI KO NAHATAAPA KASATONIHAPA ATIWU NEPI JAPEPIHIRIWI KAIWISE.

²³ O SO AUTAHAATHOMI PIWIHA ATISATI NETI AUSAASHO PIROPETHOMI PIWIHA ISIHIYA USA ATIHOMAAWIWI NEPUMAHOHYIHIYA SIYA KOMI ISIHIAISAWU MAASI WINDI MBIMIMITAATIWU AUTAHAATHO TIPITAPAAI NEMAITAISE,” *Winihapipa 18:15, 18-19*

tati Mosesiho kata ahishaare.

²⁴ IYATAATI AUTAHAATHOMI PIWIHA ATISATI NETI AUSAASHO PIROPETI SAMWERIHOAAPHAPI IPOTI NOAIPAPI PIROPETIHIYA AUTAHAATHOMI PIWIHA ATIWU NEPI AUSAHOHIYIHIYAI SANGI NAHATIYA WANU TAATI NOAIPASIWIMAIWAAPU SIYATI NOAIPAITAISE TIWI NAASIKA KATIWI TIRIMANIWI JIHU AHIOHISHAARE.

²⁵ IYATAATI AUTAHAATHO JIHURA KOMI PIWIHA ATIWU NEPI AWUSAHOHIYIHIYAI AKITINIHU KAUNDISHA WANU NOAIPASIHU SAHI AIMI MMONIWI AUTAHAATHOMI GAHAIWA NASAMIWAIWA NEWAAYOPO. SANDI JIHURA SAMI JASOYAI GAHAIWA AKITINIHU NASAMITO UNDATI KAUNDIWAHAIWA AIMI SAHI NEWAAYOPO. IYATI AUTAHAATHO ABIRAAHAMIHOAI SATATI KAUNDISHAARE:

‘KINYI KIMWAAYA KIMAASHIYAAMIHETAPI GAHANDI ISIHIYA YAPIHI NAHATEWAARAHIYAI NINI KAWINDI NUMWITO,’ *Wuwanihapihi 22:18,*

26:4

undati kaundishaare.

²⁶ Aih+ Autaahaat+ho gw+nyaataati komi ot+ip+pat+ho gaaho mwaaho biyati at+wisahoai sapi j+hi natausaasih+ sangi gaahandi kasisati nasam+tandi nasataise. Nasam+tandi napindihandi siyate, sami maar+ho oman+ti+ti+hi gw+nyaahoh+ti+handi neti nasepema+hon+hi nepemait+wi sami maip+handi namaitaat+wi nasataise,” undat+ Pitaaho kiyai kaundataase.

4

Pitaay+ Joniyai Napuwawaayopo

¹ Aih+ Pitaay+ Joniya taami p+wi+ha is+hiyai ausaapi kaundihi p+risihiya usa is+hiyaapi nandapa t+hi+wi Autaahaat+hoai nunyohiy+hiyaun+ ami an+ awaindihandi jatohiy+hiya tunn+wi yahw+nohiy+hiyaam+ awais+houn+ is+hiya usa Satiyusihiyaun+ nap+wi kuraap+hi noaipawaayopo.

² Aih+ aposer+huri j+hi p+wi+ha sat+mi ausaamaise, “Jisaasiho napotati japi+hi nepataise. Isi is+hiya napohiy+hiyaisangi japi+hi nepaitaapo,” timi ausaamaise. Aih+ Satiyusihiya napohiy+hiyaapi w+ndi japi+hi namepaitaapo t+wi gw+nyaap+hiyaasi kurami p+wi+haap+ it+hi+taawaatopo.

³ It+hi+ti+wi kuri is+ip+ numwaasi niyauh+ aim+ ip+ho naihiyawaaw+ namapi ipoti p+wi+ha t+ti+hemaitaat+wi neh+ numwaasisuw+ napuwawaayopo.

⁴ Aih+ ami sura is+hiya taahiy+hiya kurami p+wi+ha baiw+ at+wisawaayopo. At+wiwi+ baiw+ kuri kiyai kaundiwaiwaap+ gw+nyaawaayopo. Aih+ is+hiya j+hi p+wi+ha atiwi+ Jisaasihop+ giwunyaahohiy+hiyaun+ wan+ p+wi+ha atiwi+ giwunyaahohiy+hiyaun+ p+hi+ti+wi amb+pat+ owehand+ 5,000 kaiw+hiya noaipawaayopo.

An+ Awaind+handam+ Awaisaw+hiya Pitaay+ Joniyai P+wi+ha Nunjen+wi Kaundawaatopo

⁵ Aih+ bowih+ Judaahiyaam+ awaisaw+hiya j+hiyaun+ ami gw+nyaahiya m+ti+hiyaun+ ami w+n+hap+pa kat+wun+johiy+hiya Jerusarem+hand+ maasi ahoyanawaayopo.

⁶ Ahoyan+hauh+ ami utaaho wo p+risihiya is+hiyaapi nandapa t+hi+wi Autaahaat+hoai nunyohiy+hiyaam+ m+ti+hiyaam+ p+risiho awais+ho Anaasihotih+ Kaiyapaasihotih+ Jon+hotih+ Arek+sandaahotih+ ami is+hiya usa Anaasihom+hiyaatih+ maasi ahoyanawaayopo.

⁷ Ahoyan+wi bindawaaw+ aposer+huri nep+ kiyami nd+heti ah+wisawosaw+ sat+wi nunjenawaayopo. “Sahuraahi diyaami wat+pi+handi nesi sandi kiyamaise?” und+wi nunjenawaayopo.

⁸ Saundauh+ It+pi+ho Pitaahom+ oman+ti+ti+hi nga tisainj+hi ko kiyai wi-hoan+ha sata kaundataase.

⁹ “Sah+ p+risihiyaati is+hiyaapi nandapa t+hi+wi Autaahaat+hoai nunyohiy+hiyaam+ m+ti+hiyaatun+ gw+nyaahiyaate, kimo utaamoai iw+tatamana and+ti+wiwi+ha t+ti+hi+wihot+handap+ yahuraanyangi napitaim+ t+ti+hi+wise t+wi+ sah+ nanyisendaat+wi+toowo?”

¹⁰ Nasaret+handaaahap+ Jisasi K+raisihom+ wat+pi+handaaah+ kimoai yahu-raan+ t+ti+hi+wihon+hi nga t+ti+hi bitondaise. Bitondais+ahun+ Is+raher+hiya usai maaw+ baiw+ k+mandap+ gw+nyaap+se. Jisaasiso soai sah+ tip+ tip+mandaahauh+ napwih+ Autaahaat+ho japi+hi jomaah+paataat+hap+ ahow-imat+ aim+ numwaase.

¹¹ Iyataat+ Jisaasiso sop+ p+wi+ha sat+wi j+pat+paiw+ ahioh+haare:

‘Sahi aṅaṅi aṅimatohiyihiyaati yasiha* kimaapi ponyase tiwi mmopi nemapi namahotiha wani noaipati mihotirisati ishiya usa nyami yasiha anaahiha nawahaamatiyati ahominati watipaha aundetihopi yanatihaatane,’
Aunihiri 118:22

tawaatopo tiwi ahiyohihaare.

¹² Wo nyangi japihi nanyamaitandihon owetise. Jisaasiho naasohihi nanyamaitandi sawahoai gaapipataahi nunjendihaawe. Yapipataapihi nahataapihihi ambipati witi kataahi Autaahaatho ishiyai japihi numwaitandihati apipaahi owetise. Nehi Jisaasiho naasomihatihihe,” undati Pitaaho kaundataase.

¹³ Saundihani aṅi awaindihandami awaisawahiya Pitaayi Joniya piwaatindihandi usoniwi atisawaawi kiya yayawaayopo. Sandi yayohitimandi apaapimaahe. Ami kuri sikuri kamaimi nehihuritamaahandi kandi nyapi yamaimi andititimi bitotama piwiha ausaamaiso tiwi sandapi Yayawaayopo. Yayawaawi kurapi Jisaasihoaisami maasi otipipati kaimbimihuritamaame tiwi kiya gwinyaawaayopo.

¹⁴ Aihiki kiya utaaho auhiri maipitisho kurisa maasi kiyaami ndiheti bitoshihi piwiha wihoanaha kaunditotiwaha kamundiwi bipi namahaawaayopo.

¹⁵ Namahaaposawi bipi bindawa kingwaasi sandi anindi bindawa piwaatohitindi namasi noaipapi bitoaitaatiwi kaundawaatopo. Kaundauhi kingwaasi noaipasi niyauhihura kiya sawanaahihi bindawaawi satiwikanawaatopo.

¹⁶ “Nyahi suri utaamurisi napitwitihaawe? Ishi ya nahatiya Jerusaremihandi bimohiyihiya watipihandi awaindihandi kuri kaihi aimi mmonihauhi ami nyangisangi mmonihayoni kandapi windi namoasitiwaato,” nnawaatopo.

¹⁷ Aiwiki kiya awaisawahiya kurapi satimihure tiwi katawaatopo, “Yahuraani Jisaasiho napotati nepasi niyati yamihapataatihi bindataati komi aposerihuraanyami ikwiraatihi watipihandi nanyamih auhiri maipitahoai titihiwihayaayo timihure. Isi kurami katimi kaindihandi ishiya mmonawaawi kanwinjam nowaawi gwinyaitaawi namawaati kuri apipaahi Jisaasihopi ishiya usai kamundimise unditihaawo,” tiwi piwiha katiwihiyawaayopo.

¹⁸ Aiwosawi kiya kuri japihi gaatiwi numwaapi kiya kuri saundawaatopo. “Sahuraahi ishiyai Jisaasihopi katimunjami windi ausaapi kamundimise,” undiwi kuri waapihundiwitihundawaatopo.

¹⁹ Itihundauhihandi kandi Pitaayi Joniya wihoanaha satimi kaundamaase, “Sahi satisaihi yahuraani samaha atisisaha Autaahaathomi piwiha amusaasaihi sandapi Autaahaatho maaritati mmonataati gaare titaindihon? E sami piwiha atisha minjapepihiraha Autaahaathoai atiwishiha komi piwiha ausaasaihi kandapi ko maaritonih gaaitaindihon? Isi sahi saurami maahiwindi titihi gaahande tiwi sawanaati gwinyaapiise.

²⁰ Ami yihooanhi aposerihuraanhi yihooanyami ndihara mmonihati atisonih Jisaasiho katati kaiwaiwaapi windi namaamihai kandinhi jinjapihi ausaito,” undamaase.

* **4:11:** Titih piwiha akaaha jipatipindisiha “kima nawiha sahi aṅaṅi aṅimatohiyihiyaati ponyase tiwi mmopi nemahohiha noaipati aṅaṅi anditwitiwandhi anaahiha watipaha yasihandaise,” tati katindimandi ami Judaahiya aṅaṅi nawihara yasiha mihotiwih aṅimatwihiyaaasi kandapiise. Iyataati Jisaasihopi sipipati namihanati kandaase ami ko komi ishiyai iwitatamanati anditwitiwandhi aṅaṅami yasihaamatiyahoso.

21 Undihihura isihya anj awaindihandami awaisawihya satiw gwinyaawaayopo, “Kimandi watipimandapi isihya nahatiya mmonawaawi Autaahaatihomi ambipati niwimaapi Pitaayi Joniyai maarho nunyawaayopo. Nunyawihyaasi nyahi kuri newaat napusaihi wiwa kiya itihinyatitaawo tiwi Pitaayi Joniyai ipotihura saiwa japihi kaisaihaahi nyahi nasapuwaapani kamaimise,” undiwi bipi natiwusaasawaayopo.

22 Isihya nahatiya Autaahaatihomi ambipati waati niwimaahotimandi apaapimahe. Ami utaaho wo komi kinaungwiha ikwahwimaindimwitihi jihati ikwahwimaindimwitihi siyati sanausohoi Autaahaatihomi Pitaayi Joniyai watipihandi numwih kuri koai titihiwisitihandapi Autaahaatihomi watipihomi gaahoe tiwi komi ambipati niwimaawaayopo.

Jisaasihopi Gwunyaahohiyihya Watipihandi Nepi Yamaiwi Pihaha Ausaitaatiwhandapi Autaahaatihopi Gaapundawaayopo

23 Aih Pitaayi Joniya japihi Jisaasihopi gwunyaahohiyihya ahoyanwi bimohipih numwi noaipamaise. Numwi noaipapi anj awaindihandami awaisawihya kuri kawisohiwaiwaapi ausaapi kaundamaase.

24 Kaundih atisawaawi nahatiya maarho naasohitih Autaahaatihopi satiw gaapundawaatopo. “Awaisihone, kinyi yamihapatuni yapipatuni durihruni nahatewa gimunyainjiwaiwauni Ahaingihone.

25 Iyataati nyami asihomi Daawitihomi kinyi otipipatihomi kinyi piwha biyati atingisahoi katitandi kinyi Itipihora kinyi kaundihhi komi maa-homwaanapi jihura satati katisihaare:

‘Isihya Judaahiyaamatipimetamiya Awaisihopi napaapi apousataise? Napaapi apowih kiya nehihandi tiwitaatiwi piwha kanwi timaninawaayopo?’

26 Aiw yapih nahatewaara jaawi bimohiyihya nahatiya maasi ahoyanawaayopo?

Kimiya awaisawihya ahoyanwi Awaisihomi Autaahaatihomaisuni komi Mwaaho Isihiyai Japihi Numwaitandi Ahiwisihomaisuni ipihatiwimaitaatiwi sitiwatawaayopo,’

Aunihiri 2:1-2

tati Daawitihomi katati ahaisihaare.

27 Iyataati Awaisihone, sa piwha jihura katisiha akite. Erotihotih Pondiyaasi Pairothotih isihya usa Judaahiyaamatipimetahiyaatih Judahiyaatih maasi kimatih aunahipimati Jerusaremihandahoyanawaayopo. Ahoyanwi kinyi kimwaaho kinyi piwha biyati atingisaho kinyi otipipatihomi gaaho Isihiyai Japihi Numwaitandi Ahiwingihomi Mesaiyaahoi tiwitaatiwi piwha kanwi timaninawaayopo.

28 Saiwi kiya kiyohitimandi sandi kinyi kinyi watipihandaahun amih amitih gaahaaraahi jih nepi timanipi sapa noaipaitandi gwinyaahingimumwaan kamwaan kaiwi ahoyanwi Jisaasihoi kawiw tiwawaayopo.

29 Aisi Awaisihone, isihya anj awaindihandami awaisawihya kanyatohiwaiwaapi gwinyaapi nyahi kinyi otipipatihyaanangi kinyi wani nyatatamanipi anditinyaape. Anditinyaisamih andititaati isihyaapi yamaayaati kinyi piwha angusaitaano.

30 Angusaasaihi kinyi nyangi kinyi watipihandi awaindihanda anditinyaape. Anditinyaisamih nyahi Jisaasihomi kinyi otipipatihomi gaaho kinyi piwha biyati atingisahom ambipataahi isihya timbipaisahiyai titihwiwaati watipihaiwa isihyaami ndiheti kaitaano,” tiwi Autaahaatihopi gaapundawaayopo.

³¹ Gaapundiwi owetih kiyaami anihandi bimotihandi ahoainataise. Ahoainjhura Autaahaatihomi Itipho kiyaami omanititih tisaitataise. Tisainjhura Autaahaatihomi piwaha windi yamaiwi andititwi ausaawaayopo.

Jisaasihopi Isihiya Giwunyaahohiyihiya Maarho Naasohitih Bindawaayopo

³² Aih nahatiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya kiyaami maarihouni kiyaami giwunyaahohitihanduni naasi kandindaise. Aih isihiya usa kiyaami otihatihapi kahapaamapipaapi nyamihape tiwi windi kamaatopo. Owetise. Kahapaamapipa kiya isiwahohipipaapi nahatiyaanamihape tiwi namaniniwi bindawaayopo.

³³ Aih aposerihiya Awaisiho Jisaasiho napotati nepasitihandapi Autaahaatihomi watipihandaah piwaha ausaawaayopo. Ausaapi satiw, "Wani Jisaasiho asoheomatati bindataise," tiwi piwaha isihiyai kaundawaatopo. Saiwi ausaahauhi Autaahaatihomi kiyai gaahandi waati asakiyati nunyati kawisataise.

³⁴ Iyataati isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaami otihatihapi usa kahapaamapipaapi windi nenoaahimetopo. Kiyaami otihatihapihiya usa yapipati anaanj osataatisawihya kapa isihiya usai nunyaw nawiho newaayopo. Nawiho so nehohiho nesi nowaayopo.

³⁵ Nesi nuwi aposerihiyai nunyawaayopo. Nunyauhi aposerihiya so nawo nesi isihiya kahapaamapipaapi nenoaahitisawihiyai nunyaw gaa-mawaayopo.

³⁶ Aih suraanihi utaaho kahapaamapipa nunyohiyihiyaami wo bindataise. Kom ambipati Josephoe. Aih koaisi aposerihiya ambipati witi Banapaasihone undiwi nusoasawaayopo. Sandi Banapaasihone undiwi kiyaamihaara ambihundohitimandami tanyaaha siyate, "Isihiyai piwaha kaundati kiyaami maarho omanititih neti anditiwihore," tiwi katawaawi Banapaasihone tawaatopo. Iyataati Josepho so isihiya Ripaihiyaamihore. Iyataati koaisi sanaati yapipati Saipiraasihanda namohore.

³⁷ Namohosi niyati Jerusaremihanda bindataati kom yapipati isihiyai nunyati nawiho netaise. Neti isisisi niyati aposerihiyai nunyataise.

5

Ananaiyaasiyi Sapairaayaapahaare

¹ Aih suraanihi ami utaaho wo bindataise, kom ambipati Ananaiyaasiho. Iyataati kom apwaataatami ambipati Sapairaahaate. Aih kasanyuri kasanyurami yapipati wihoanthati isihiyai nunyami nawiho netaise.

² Nepi ahiyamosami piwaha kanimi nawiho wihoanthati sawasanyurapi ahiyamaami wihoanthati Ananaiyaasiho nesi niyati aposerihiyai saundataase. "Nawiho kimo yainjanyuraanyami yapipatapi nehohiho kimo konih isisi nasataayo," undati kiyai jaiwundati kaundataase.

³ Undati numwih Pitaaho Ananaiyaasihoai satati kaundataase. "Kinyi napaapi Bwaasirihiri neh iwinjahinihi kiri neti kinyi maarho gwinyaahingitihandi nangopisatasaise? Siyati nangopisasih nawiho wihoanthati ahiyapaapi kimo konihe tip Autaahaatihomi Itiphoai napaapi jaiwundipi kaundapaase?"

⁴ Jihura yapipati isihiya usaisi sangi nunyapi nawiho nepihura yapipati titih kinyihatindaise. Aimb nawiho nehingihoisangi kinyihondaise. Kinyihondaisi gi ahiyapi mbimimaapi napaapi nyangi

jaiwinyatitaapi sandi gwinyapenapaise? Sandi jaiwinyatingitimandi nyangi jaiwinyatapaamaase. Owetise. Autaahaatihoi jaiwundapaase,” undati Pitaaho kaundataase.

⁵⁻⁶ Undati Pitaaho kaundihi Ananaiyaasiho piwaha sa atisamapi timahiyati konihi napomataise. Napomasih waimwaaya usa nandaapi apotihiri nepi kiraapihi napapotimanipi nesi noaipapi nuwi jomaahipataatih ahiyawaayopo. Aih sandapi ishiya atisawaawi apipaahi awaindihandi yayawaayopo.

⁷ Aih warihoi aimi ahaitaatiwi nesi nuwi otihitih Ananaiyaasihomi apwaataati warihopi napwih nesi namaayopo tati nasati anjhandi sandaatihi nandaataise.

⁸ Nandaasihura Pitaaho kaatisi sata kaundataase. “Sainjaahi yapipatapi nawho titih nga kamwaan nemaiso?” undati nunjenataise. Nunjesih kaati saundataase, “Ye, nawho titih nga kamwaan nehaayo,” undataase.

⁹ Undih Pitaaho kaati sata kaundataase, “Awaisihomi Itipihoi napitaise timi nunjendaatimi saimburaahi saitahaawo nnihi sandi napaapi kiyamaise? Saimi kaindihandaahi kiwih aimi napwih nesuw yamwaamapihiya aimi napipi maasomwaan kimiya bitotawaayopo. Isi kinyi keti kinyi kiwihomataimb wani napwisamih nangesi yangimwaitaatiwi nutaatiwihya deti maasomwaan kimiyaare,” undataase.

¹⁰ Undih kaati atisamapi keti kuraanhi Pitaahomi auhiraapihi timahiya napomataise. Napwih waimwaaya nandaapi mmonawa aimi kaati napomasihiyawa namapi kaati nesi nuwi warihomi apeti ahiyawaayopo.

¹¹ Ahiyauhi sandapi Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyauni ami ishiya usai maawi atisawaawi apipaahi awaindihandi yayawaayopo.

Autaahaatihomi Watipihandun Ami Siwipati Kahatamatipetihaiwauni Noaipataise

¹² Aih aposerihiya Autaahaatihomi watipihandi ami siwipati kahatamatipetihaiwa ishiyaamihatih kiyaami ndihet Autaahaatihoi kiyai anditwiwati watipihandi numwih kandaahi kiyawaayopo. Kiyauhi Jisaasihopi gwunyaahohiyhiya nahatiya maarho naasohitih nahateweti anj awaindihandaatih naiwi Soromonihomi Usaanjaipati Parandaa-handaini ahoyanawaayopo.

¹³ Ahoyanihauhi ishiya usa apetihya Jisaasihopi gimunyaapihiya kiyaisawi maasi ahoyandaatiwi yayawaayopo. Yayawaahandi kandi Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyaapi ishiya gaahiye tiwi maaritawaayopo.

¹⁴ Aih ishiya ushiya ashiya asakaiwi taahiyhiya Awaisihopi gwunyaawaayopo. Aiw napipi komihyaamihatih nandaahauhi kiyapi nepi awaindematawaayopo.

¹⁵ Aih aposerihiya Autaahaatihomi watipihandaahi watipihaiwa kiyohiwaiwaapi ishiya atisawaawi ishiya timbipaisahiyai gwitihoti ahiyaw isisi nuwi daihiraamihini ahiyawaayopo. Saiwi kiyohitimandi sandi Pitaaho daihira sanota ikwiri ahiwito tiwi gwinyaawaahandi kandi neh komi siwipata siwipumwahonhi kiyaami timbipa owesoetito tiwi ahewisawaayopo.

¹⁶ Aih ishiya taahiyhiya deti Jerusaremihanda bimohiyhiyaisangi ishiya timbipaisahiyaisuni ami itipihoi maipihapaisawhiyaisuni isisi naiwi Jerusaremihanda daihiraamihini ahewisawaayopo. Ahewisauhi Pitaaho kiyai nahatiyai titihwisih kiya noaipapi gaahiyaimatawaayopo.

Aposerhiyai Nepi Napuhauhi Autaahaatihomi Enjeriho Otipipatihho Itipihho Nasati Japihhi Kiyai Nuwausoasataise

17 Aihhi aposerhiya ishiyai tithiwihauhi noaipapi gaahiyaimatauhhi kandapi prisihiya ishiyaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi nunyohiyhiyaamhi prisiho mitiho awaisihotihhi komhi naishiya Satiyusihiyaamhi usaatihhi aposerhiya kiyohiwaiwa mmonawaawhi nyahhi metato tiwi mimaipaiwi gwinyaapi kiyai apousataise. Apowihhi aposerhiyai naanhandhi numwitaatiwi gwinyaawaayopo.

18 Saiwi gwinyaawaawhi napihwi aposerhiyai numwaasi nuwi ishiya maipihaiwa kiyohiyhiyaisawhi napuhauhi bindawaayopo.

19 Napuhauhi mihatihhi bimauhi suraanihi Autaahaatihomi enjeriho otipipatihho itipihho apatinditihhi nasati napwitohtihandamhi maasomwaanhi nuwatosati nandaati aposerhiyai numwaasi noaipatosati anaanamhi maasomwaanhi japihhi neti napuwatosati kiyai satati kaundataase.

20 “Sahi nuwi Autaahaatihomi anhi awaindihandaatihhi nandaapi bitotawaawhi wanimandi kimandi Jisaasihoi niwipinjawi daiwi bitoaitaatiwhiretapimandapi nahatewa ausaapi ishiyai kaunditaatiwi nuwise,” undataase.

21 Undihhi aposerhiya komhi piwha atiwihimapi nowaayopo. Nuwi bowihhi asisihaatihhi kohokoaisawhi anhi awaindihandaatihhi nandaapi ishiyai Autaahaatihomi piwha katiwunjawi ausaapi kaundawaatopo.

Kiya taawhi saiwi katiwunjawi kaundauhi prisihiya ishiyaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi dipumanihwi nunyohiyhiyaamhi awaisihomhi mitihotihhi komhi naishiya Satiyusihiyaamhi usaatihhi noaipapi bindawaawhi Judaahiyaamhi ishiya usa gwinyaahiya Kaunjerhiya Sanihetirenihyaapi piwha nusoaasawhi gaatauhhi napihwi nahatiya ahoyanawaayopo. Ahoyanawhi bindawaawhi saundawaatopo, “Nyahhi awaisawhihiyaaninhhihihi aposerhiyaapi piwha piwaatitihawo,” tiwi kanihwi nimbimaatinihwi bindawaayopo. Bindawaawhi anhi awaindihandhi jatohiyhiya tunnihwi yahwinohiyhiyai aposerhiyaapi noaipasi windhi namaayopo tiwi aposerhiyai numwaasi napitaatiwi natiwusaasauhhi kiya tunnihwi yahwinohiyhiya nowaayopo.

22 Nuwi noaipapi anhandhi napwitohtihandaatihhi mmonawa aposerhiya usaametihhi namapi japihhi naiwi awaisawhiya natiwusaasohiyhiyai satihwi kaundawaatopo.

23 “Nyahhi napwitetihandamhi maasomwaanhi noaipawaati mmonahaawhi anihwi mbaahapi napuposawhi ishiya napwitohtihandamhi maasomwaanhi nahatewa anihwi napuposawhi tunnihwi yahwinohiyhiya jaawhi bitohauhi nyahhi winjhaayo. Iyaati niyaati maasomwaanhi kiya nanyuposauhhi nandaahaayo. Nandaawaati mmonihhi amhi aposerhiya usaametihhi amhi nyahhi kiyai windhi mausonihawhi jahira nasahaayo,” undihwi tunnihwi yahwinohiyhiya awaisawhiyai kaundawaatopo.

24 Undauhhi anhi awaindihandamhi tunnihwi yahwinohiyhiyaamhi awaisihounhi prisihiya ishiyaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi nunyohiyhiyaamhi jhiya awaisawhiya sa piwa atisawaawhi aposerhiya napitaiwi usaametihhitopo tiwi pihitiwi gwinyapenawaayopo.

25 Aihhi taawhi gwinyapenhauhi utaaho wo nasati nandaati awaisawhiyai satati kaundataase. “Atiwise, siya isiya sahi napuhohiyhiya anhi awaindihandaatihhi metaamiya bitotawa ishiyai taawhi piwha ausaapi kaundawaayopo,” undataase.

26 Undihî anjî awaindîhandamî tunnîwî yahwînohiyîhiyaami awaisîhoaisawî tunnîwî yahwînohiyîhiya nowaayopo. Nuwî isîhiyaapi nawîhaara nyawîtaawo tîwî yayawaawî namapî bîpi aposerihiyai napaisaatî numwaasi awaisawîhiyaapîhî niyawaayopo.

Aposerihiya Anjî Awaindîhandamî Awaisawîhiyaapî Yamaiwî Pîwîha AUSAAWAAYOPO

27 Aihî kiya aposerihiyai numwaasi naiwî anjaanjî nandaapî awaisawîhiya kaunjerîhiya Sanîhetîrenîhiyaami ndîhetî ahîwisawaayopo. Ahîwisauhîhura pîrisihiya isîhiyaapî Autaahaatîhoai nandapa tîhîwî dîpumanîwî nunyohiyîhiyaami pîrisiho mîtîho aposerihiyai satatî kaundataase.

28 “Nyahî sangisî aimî newaati nasisapuwaati itîhîsataati Jisaasiho sopî sahî pîwîha ausaapî isîhiyai wîndî kamundîwîse sataati waati wapîhisataati kasato. Siyaati kasatonîhandî kandî sahî atîhomiwî daahî mwîtetîwî sahî utaaso sopî pîwîha isîhiyai katîwunjawî ausaahotîha isîhiya nesi kapîhî Jerusaremîhanda kanîwî gaamatawaayopo. Aiwî sahî nyapî Jisaasihoai tiwauhî napotaise tîwî pîwîha nehîhiyaanapî nyamîhetemapî kanyatîtaatiwî sahî sandî kiyawaayopo,” undataase.

29 Undihî Pitaaho aposerihiya nahatiyaapî ahoyatî satatî kaundataase. “Nyahî Autaahaatîhomî pîwîha biyaatî japepîhîrîto. O pîwîha nehî isîhiyaamîha wîndî minjapepîhîrîto.

30 Aihî sahî aimî Jisaasihoai tipî ipî tîtîhî atawîhatetî tipîmandaahauhî napwîhî nyamî asoyaami Autaahaatîho kiya kopî gaapundîwî ambîpatî nîwîmaahohîho Jisaasihoai japîhî jomaahîpataatîhapî ahowimatî numwaataise.

31 Iyatî Autaahaatîho Jisaasihoai numwaasi mîhaati autaahî yamîhapataatîhî niyataise. Numwaasi niyatî Autaahaatîho koaisî netî nyangisî japîhî nanyamaati amî jîhimatati nyangi daihîra nanyisîtandîhoematataise. Iyatî Autaahaatîho koaisî netî autaahîwiwati awaisîhoematîtandî watîpîhandî nunyatî komî ikwîrî gaatîhîraihoaanjî ahîwîhî bindataise. Iyatî nyahî Isîraherîhiyaanamî maipîhaiwa namawaati nepemaitîtîhaawi ko nyatatamanatî andîtînyaiwîtandîhore. Iyatî Autaahaatîho Jisaasihomîhetapî nyamî maipîhaiwa nenyamaitandî koai namîhanatî ahîwîhî bindataise.

32 Aihî saiwa Autaahaatîho Jisaasihopî kawîwaiwaapî akîte taati nyahî pîwîha ausaahaayo. Iyonîhî amî Autaahaatîhomî Itîpîhoaisangisî sîkaiwaapî akîte tatî pîwîha naasîka ausaataise. So Itîpo Kîraisihopî gîwunyaapî komî pîwîha iwinjapepîhîrohiyîhiyai Autaahaatîho nehî numwisîhore,” undatî Pitaaho awaisawîhiyai kaundataase.

Gamariyerîho Sasaahoyai Aposerihiyaapî Nyahî Yaawatî Naanjîhandî Namunyaatî Namîhaitîhaawo UNDATAASE

33 Undatî Pitaaho kaundihî Judaahiyaami awaisawîhiya kaunjerîhiya Sanîhetîrenîhiya atisawaawî kiyaami maarîho wîndotî amî kiyaami mandîha sisîha tundatî apîpaahî apowîhî kiya aposerihiya siyîhiyai tiwîtaatiwî gwînyaawaayopo.

34 Saiwî siyîhiyai timaitotîwî gwînyaahauhî awaisawîhiya kaunjerîhiya Sanîhetîrenîhiyaami wo komî ambîpatî Gamariyerîho bindataise. Iyatî ko Parisiho wînîhapîpa kataunjîsîhore. Aihî isîhiya kopî gaahoe tîwî komî ambîpatî nîwîmaapîhosi ko dotatî kaunjerîhiyai amî aposerihiyai ipaahaapî gohî natîwusaasîtaatiwî kaundataase.

³⁵ Kaundih+ aimi tunn+wi yahw+nohiy+hiya numwaasi ipaahaapi noaipahauh+hura ko awaisaw+hiya kaunjer+hiya sasaahoyai satati kaundataase. “Sah+ Is+raher+hiyaate, sah+ kimiya wapa wip+witaat+waah+ sah+ baiwi j+h+ gw+inyaaposawe.

³⁶ Iyataati sah+ aimi Tiyutaasihopi mmon+wi gw+inyaap+hiyaate. J+hura Tiyutaasiho dotati sata kandaase. “N+n+ ap+paahi wat+pihandisahon+ne tih+ is+hiya amb+pati owehandi 400 kaiw+hiya koai n+wpinjauhi ami is+hiya usa koai tiwauhi napotaise. Napwih+ koai n+wpinjohiy+hiya k+h+ra nand+wirawaayopo. Aih+ Tiyutaasihoai tiwauhi neh+handi kaiwinjawi namawaayopo.

³⁷ Aih+ ami ipot+n+h+ gaman+hiya taaw+ is+hiyaami amb+pati nepi ut+pihoat+h+ j+pat+piyohura utaaho wo Garirihandaahapi Judaasiho dotati is+hiyaami gw+inyaahoh+iwaiwa net+ nusop+satati numwaataise. Numwaas+h+ kiya kom+ p+w+ha at+wiwi koais+ iwinjapepih+r+wi Rom+hiyaami gaman+hiyai tip+ nemaitot+w+yauhi koaisangi gaman+hiya tiwauhi kom+hiya nahatiya k+hira yan+h+map+ owetind+hande.

³⁸ Siyati owetind+hand+tihi n+n+ kasatataato. Isi kiya aposer+hiyai naan+j+haiwa namunyaw+ kiyai kaiwi binyaihi neh+ iwinjaaw+ bimaaw+se. Iyataati kimati ot+pi+mbatapi gw+inyaahoh+i+handuni ot+pi+pati aposer+hiya neh+ sawanaam+hat+indaataahi keti kuraan+h+ t+mahaitaise.

³⁹ Autaahaat+h+om+hat+indaataahi sah+ aposer+hiyai w+ndi ip+h+atiw+maamaitaapo. Iyawaaw+ sah+ sandaah+ Autaahaat+h+om+ ot+pi+pati nas+pamaitaat+w+h+haiwa kaitaapo,” undati Gamariyer+ho kiyai kaundataase.

Aposerihiya Jisaasihopi Piw+ha AUSAHAUHI MAWINDIHANDAPI MAARITAWAAYOPO

⁴⁰ Undati kaundih+ awaisaw+hiya at+wisawaayopo. At+wiwi tunn+wi yahw+nohiy+hiyai nat+wusaasauhi ipaahaapi noaipapi aposer+hiyai numwaasi an+an+ japi+h+ nandaawaayopo. Nandaahauhi awaisaw+hiya tunn+wi yahw+nohiy+hiyai saundawaatopo, “Aposer+hiyai w+r+h+ra dipap+se,” undauh+ kiya atiw+ kiyawaayopo. Aih+ awaisaw+hiya aposer+hiyai saundawaatopo. “Sah+ Jisaasihopi ausaap+ j+haati w+ndi kamund+w+se,” und+wi it+hund+wi nat+wusaasauhi nowaayopo.

⁴¹ Nowaaw+ Autaahaat+h+opi sat+wi gw+inyaawaayopo, “Autaahaat+h+o nyap+ kiya naan+j+nd+hand+ naitaat+w+ gaahiyaasi n+n+ kaundisan+h+ Jisaasihopi piw+ha ausaitaapo. AUSAHAUHI Jisaasihom+ amb+patapi kiya naan+j+nd+hand+ naitaapo tati katimumwaan+ kamwaan+ wani naan+j+nd+hand+ nehaayo,” t+wi gw+inyaawaaw+ maaritawaayopo.

⁴² Aih+ asis+ha nahateweti an+ awaand+handaat+hun+ is+hiya Jisaasihopi g+wunyaahohiy+hiyaami an+pi+pi+h+ w+ndi namaam+haap+ is+hiyai Jisaasihopi Autaahaat+h+o is+hiyai japi+h+ Numwaitandi Ah+wis+h+ore t+wi piw+ha ausaap+ kat+wunjawaayopo.

6

Aposer+hiyai And+i+wi+pi Ot+pi+pati Maasi Kaitaat+i+wi+hiya 7 Kaiw+hiyai Nam+h+an+i+w+ Ah+i+wisawaayopo

¹ Aih+ suraan+h+ is+hiya Jisaasihopi g+wunyaahohiy+hiya noaipapi taahiy+hiyaaimatawaayopo. Taahiy+hiyaatawaaw+ piw+ha Judaahiyaam+ha piwaatohiy+hiyaisaw+ Judaahiyaam+ha piwaamaatohiy+hiyaisaw+ it+h+innawaatopo. It+h+inn+hot+mandi Judaahiyaami piw+ha piwaamaatohiy+hiya Judaahiyaaisaw+ sanawaatopo, “Sah+ asis+ha

nahatewetî isîhiyai nandapa nunyawaawî nyami osînhîyai nandapa wîndî baiwî mmonîwî namunyopo,” nnîwî itîhînnawaatopo.

² Itîhînnîhauhi aposerihiya namapî isîhiya gîwunyaahohiyîhiya nahatiyai gaatîwî numwaapî kiyaisî aposerihiya pîwîha satîwî kaundawaatopo. “Nyahî aposerihiyaanîni Autaahaatîhomî pîwîha isîhiyai ausaawa kaundîtihaahandî namîhaawaatî nehî nandapaahîhî isîhiyai numwîtihaawi sandî tîtihiamahe.

³ Isî naisîhiyaatî nyamataiwî Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiyaate, sahî samî otîhatîhapî usa ikwîrî naasairamî yahurîtahiya 7 kaiwî amîtiha gaaha mmonîwî nepî gwînyaapî isîhiyaamî ndîhetî gaahiya noaipapî bitopî amî Autaahaatîhomî Itîpîho kiyaamî omanîtîtihi tisaitahiyaapî mmonîwî sahî daapî katîtaatiwe. Katisaihî nyahî kiya osînhîyai iwinjaawî bimîtaatiwî ahîwitaano.

⁴ Ahîwisaaatosa nyahî yawanaanîni Autaahaatîhopî gaapundaatunî Autaahaatîhomî pîwîha isîhiyai ausaawaatî kaundaatî katawaunjîtaano,” undîwî aposerihiya kiyai kaundawaatopo.

⁵ Kaundauhi isîhiya nahatiya pîwîha sa atisawaawî gaare tîwî maaritawaayopo. Maaritawaawî utaaho wo Sîtipenîho komî Kîraisihopî gîwunyaasîtihandî apîpaahi watîpîhandî awaîndîhandisaho amî Itîpîho komî omanîtîtihi tisaitahosi kopî katawaatopo. Aiwî Piripîhoaisunî Pîrokoraasihoaisunî Naikenaahoaisunî Timonîhoaisunî Pamenaasihoaisunî Nikoraasihoaisunî siyaapî ambîhîtiwî katawaatopo. Iyataatî Nikoraasiho so aunahîpatî Andiyokîhandaahapîhore. Ko Judaahomendaahandî kandî jîhura ko Judaahiyaamîhîretî kiyatî aunîhîhîrî katîwî gaapundohîrîhîretî netî kiyatî bimainjati Jerusaremîhanda niyatî Jisaasihomî pîwîha biyatî atisatî bimainjahore.

⁶ Aihî siya ambîhîtohiyîhiyai numwaasi naiwî aposerihiyaamî ndîhetî ahîwisawaayopo. Ahîwisauhi aposerihiya kiyai Autaahaatîhomî watîpîhandî numwîtaatiwî ikwîrî mîtihoatîhî ahîwisawî gaapundawaayopo.

⁷ Aihî Autaahaatîhomî pîwîha isîhiya nesi kanîwinjawaawî isîhiya taahiyîhiya Jisaasihopî gîwunyaawaayopo. Aihî isîhiya Jerusaremîhandaahiyaisangi Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiya pîhîtiwî taahiyîhiya noaipawaayopo. Noaipapî Jisaasihopî gîwunyaahauhi amî pîrisihiya usa isîhiyaapî nandapa tîhîwî Autaahaatîhoai nunyohiyîhiyaamî usa taahiyîhiya Jisaasihopî gîwunyaawaayopo.

Sîtipenîhoai Napuwîtaatiwî Kaundawaatopo

⁸ Aihî Sîtipenîhoai Autaahaatîho gaahandunî watîpîhandunî numwîhî ko noaipatî watîpîhondaise. Watîpîhondaatî isîhiyaamî ndîhetî Autaahaatîhomî watîpîhanda kahatamatîpetîhandî awaiwaiwa kiyataise.

⁹ Saiwa siyatî Sîtipenîho kaihi apowîhî isîhiya usa dopawî pîwîha watîpîha koai kaundawatopo. Aihî Sîtipenîhomîha bîpi napaisaatî kaundataase. Iyataatî isiya siya jîhura isîhiya iwinjaawî bimauhi kiyaamî otîpîpatî kawîwî bimambîwîhiyaasî wanî namapî nehî kiyaamîhatî otîpîpatî kaiwî bimambîwîhiyaatihî kandapî isîhiya kiyaapî nehîhiye tawaatopo. Aihî kiyaamî anî awaîndîhandî satîwî ambîhîtawaatopo, “Isîhiya nehîhiyaamî ananî gwîharaahaane,” tîwî ambîhîtawaatopo. Aihî isîhiya nehîhiyaamî usa Judaahiya aunahîpatî Sairinihandaahapunî Arekîsandîriyaahandaahapunî napîwîhiyaare. Aihî kiyaisawunî isîhiya usa Judaahiya yapîpatî Sirisiyaahandaahapunî Esiyaahandaahapîhiyaunî maasî ahoyainji Sîtipenîhoaisawî itîhînnawaatopo.

¹⁰ Aihî Autaahaatîhomî Itîpîho amîtiha gaaha gwînyaitandîhandî gaa-handî Sîtipenîhoai numwihi kiyaari koaisî wîndî ipîhatiwîmaamahopo.

¹¹ Aihî koaisî ipîhatitaatîwîhandî owetihî namapî pîwîha noasawî isîhiya usaisî saundawaatopo. “Sahî pîwîha jaiwîtiwîha kopî katiwîse undîwî kaundauhî kiya dopawî pîwîha wa kopî jaiwîtiwîha satawaatopo. ‘Nyahî atisonîhi so utaaso Mosesihopunî Autaahaatîhopunî sisîpîhitahore,’ tawaatopo.

¹² Satîwî jaiwîtiwî katauhî isîhiya gwînyaahiyaunî wînihapîpa katiwunjohiyîhiyaunî isîhiya nahatiyaunî sa pîwîha jaiwîtiwîha atisawaawî kiyaamî maarîho wîndotaise. Windosîhi namapî kiya nuwî Sîtipenîhoai isîpî numwaasi isîhiya anî awaindîhandamî awaisawîhiyaapîhi noaipawaayopo.

¹³ Numwaasisuwî ahîwisawosawî pîwîha kopî jaipundîtaatîwîhiyai kaundauhî kiya dopawî jaipîtiwî Sîtipenîhopî satîwî katawaatopo. “Kîmo utaamo jinjapîhi nahatewetî anî awaindîhandapunî wînihapîpa Autaahaatîho Judaahiyaapî Mosesihoai numwimbîpaapunî sisîpîhitatî katahore.

¹⁴ Iyataatî nyahî atisonîhi amî wa sata katahore, “Nasaretîhandahapî Jisaasihopî anî awaindîhandunî Mosesiho asoyaisî nyapî wînihapîpa numwimbîpaunî netî nopîsasîtaise,” tatî katahore tawaatopo.

¹⁵ Satîwî katauhî isîhiya nahatiya anîhandî kaunjerîhiya (Sanîhetîrenîhiya) pîwaatohîtihandaatîhi bimohiyîhiya Sîtipenîhoai baiwî usonawaayopo. Usonawaawî Sîtipenîhomî ndîmaahomwaanî noapatî nausaatataatî Autaahaatîhomî enjerîho otîpîpatîho yamîhapataatîhi bimisîhomatetihî usonawaayopo.

7

Sîtipenîho Anî Awaindîhandamî Awaisawîhiyai Komîha Wihooanîha Kaundataase

¹ Aihî utaaho wo pîrisihiya isîhiyaapî nandapa tîhiwî Autaahaatîhoai nunyohiyîhiyaamî mîtihiyaamî awaisîho jîho pîrisiho Sîtipenîhoai sata nunjenataise. “Sa pîwîma kinyapî katohîma akîtatîtowo?” undatî nunjenataise.

² Saundatî nunjesîhi Sîtipenîhomîha sata kaundataase, “Naisîhiyaatî Judaahiyaate, nisî pîwîha atîniwîse. Jîhura nyamî asîho Abîraahamîho aunahîpatî Eranîhandahapî sangî niyatî yapîpatî Mesopotemiyaahanda bindataise. Bimihîhura yamîhapataatîhapî Autaahaatîho apîpaahî watîpîho nausainjîtihandisaho koaapîhi noaipataise.

³ Noapatî Abîraahamîhoai sata kaundataase:
‘Kînyî dosisî kinyî yapîpatunî kinyîhiyaisunî namasisî yapîpatî wanîhatî wîti nangîsîtandiyohîpataahapî nutaape,’ *Wuwanîhapîhi 12:1*
undatî kaundataase.

⁴ Undihî Abîraahamîho atisatî sapîhoaisatî yapîpatî Mesopotemiyaahandamî Karîtiyaahanda namasi niyatî aunahîpa Eranîhandahandamî noapatî bindataise. Abîraahamîho Eranîhandahandamî bimainjatî sapîho napwîhihura Autaahaatîho japîhi Abîraahamîhoai kîmatî yapîmatî wanî nyahî bimohîmataahapî natausaasihî nasataise.

⁵ Iyataatî Autaahaatîho Abîraahamîhoai yapîpatî apîpaahatî tîtihi komîhatimatîtandîhatî apîpaahî maipîhonjisangi wîndî namumwise. Owetise. Iyataahandî kandî Autaahaatîho koaisunî komî satoya saisai satî yapîpatî numwîtandî pîwîha aimî katatî ahaihîhate. Aihî suraanîhi Abîraahamîho maaha oweho bimihî sa pîwîma Autaahaatîho katatî ahaisîhaare.

⁶ Iyataati Autaahaatiho Abiraahamihoi sata kaundisihaare:

'Kinyi gaasoya gaasisa yapipati usaamihata nuwi bimitaapo. Binyaihi isihya kapihapihiya gaasoya gaasisai numwaasahi kiya noaipapi kiyaami nehi otipipatihyaimatitaapo. Kiyaami otipipatihyaimatiwi binyaihi kiyaari kinyi gaasoya gaasisai maipihaiwa kawimi naisaihi kinaungwiha ambipa owehandi pihitati 400 kiyati sanawutaise.

⁷ Iyonihi isihya kinyi gaasoya gaasisai otipipati awaiwaiwa naanhaiwa nunyohiyihiyai nini wihooanhandi numwisanihihura kinyi gaasoya gaasisa yapipati kati namasi napiwi yapimati kimata nisapi ginunyaapi gaapunditaapo,' *Japihi Numwaasiho 3:12; Wuwanihapihi 17:10-14*

tati Autaahaatiho Abiraahamihoi kaundisihaare.

⁸ Undataati Autaahaatiho ipotihya isihya mmonawaawi Autaahaatiho akitinini piwiha katati ahaihihaare titotati ambipati namandipaitatiwihandapi kaundati piwiha nunyataise. Aih ipotihura Abiraahamihomi apwaataati Isaakihoi namwih asisiha ikwiwihitititih wihinihirami mairima 7 kiyati sanaihihura asisiha nambaahandi 8 het Abiraahamihom mwaahom ambipati nurimandipataise. Aih Isaakihom mwaaho Jekopihom sangihonjitihihura ambipati nurimandipataise. Aih Jekopihomaisangi komi mwaaya nyami asoyai ikwi maindimwitihi auhirami yahuritahiya 12 kaiwihya sangihiyatihihura kiyaami ambipati nurimandipataise.

⁹ "Aih ipotihura nyami asoyaami saingihom Josephihoi maipaiwi usonawaawi namapi isihya usai nunyawu nawihom newaayopo. Nehauhi kiya Josephihoi numwaasi nuwi Isipihanda utaahom womi otipipati kawitandi jihara koai nunyawu nawihom newaayopo. Aih Josephiho otipipati kiya bimih naanhaiwa nusoaipasih Autaahaatiho koaisatindaise.

¹⁰ Koaisatindaati biyati iwitatamanati iwinjaati bindataise. Winjaati bimih asisiha waara Peroho Isipihyaami awaisihom ndiheti noaipataise. Noaipasih Peroho usonataati Josephihoi Autaahaatiho gwinyaitandihandi gaahandi numwih gwinyaahotihiyataati namati Josephihoi Peroho ahwih noaipati ko Isipihandaahiyaisuni Perohomihapauni awaisihoematati iwinjaati bindataise.

¹¹ "Bimih ipotihura jarihom aungwohandi yapipati Isipihandaahun Kanaanihandaahun noaipataise. Noaipasih nyami asoya nandapa nandatiwihapa owetih naanhandi nepi bindawaayopo.

¹² Owetih bindawaaw nandapa Isipihanda jihura ahiyohipipaapi pihita ahotise tauhi Jekopihom atisataise. Atisataati komi mwaaya nyami asoyai natausaasih Isipihandaahapi nowaayopo.

¹³ Nuwaw nasawaayopo. Ami jhaati niyauhi Josephiho kiyai saundataase. 'Nini sami sunyihihonini Josephihoni,' undataase. Undih Peroho Josephihomihyaapi gwinyaati atisataise.

¹⁴ Aih Josephiho sapihom Jekopihom nngisenda maasi kimwaayaisapi namme tati piwiha nusoasataise.

¹⁵ Nusoasih Jekopihom komihya taahiyihya 75 kaiwihiyaisaw maasi Isipihandaahapi nowaayopo. Nuwi bimambiw Jekopihom komi mwaaya asoyauni kapihom napowaayopo.

¹⁶ Napwauhi kiyaami ambipati isisi nuwi Sekemihanda jihura Abiraahamihom isihya usa Amorihomihyaami jomaahipati nawihom nunya nesipata ahiyawaayopo.

¹⁷ "Iyataati Autaahaatiho piwiha jihura Abiraahamihoi sata kaundati ahaisihaare, 'Kinyi gaasoyai yapipati Kanaanihandi numwito,' tati katisiha

akaaha noaipaitandi detitih nyami asoya taahitihandi namoyaatiwi yapipati Isipihanda noaipawaayopo.

¹⁸ Aiwihimauhi ipotihura awaisiho wo Josephiho jihura aimi napwisihopi windi atihomisa gimunyaaho isihiyai iwinja bimihandihono noaipataise.

¹⁹ Noaipati bindataati nyami asoya asisai jaipundati maipihandi kawisataise. Kawisati kiyaami maaha sangihyaapi nehahaatimasaihi napwito tati waaphunda kaundataase.

²⁰ Kaundihisuraanhi apopa waati metihonji wonji apipaahi gaahonji Autaahaatihono gaahandi nunyahonji namotaise. Iyataati konjami ambipati Mosesihore. Namoti maasi saniyi sapiya itatamanimi ahiyami anjipipihimi bimihoni waatihono murimo sanausotaise.

²¹ Sanawihisaniyi sapiya metihonji konji numwaasi numwi nehahaati ahiyamaise. Ahaihhura Perohomi maataati konji numwaati kaatami mwaahonjamatiyati itatamanati ahiya bindataise.

²² Aih Mosesiho sangihotih isihiya Isipihyaami nahatewa gwinyaahohiwaiwaapi katiwunjawaayopo. Katiwunjauhi Mosesiho pihitati gwinyaataati piwaatitandihandapuni komi otipipati kaitandihandapuni noaipati watiphondaise.

²³ “Aih Mosesihomi kinaungwiha ikwauhwimaindimwitihi jhaati ikwauhwimaindimwitihi siyati 40 kiyati sanawihihura komihiya Isiraherhiya nga bimowo tati usondandi nutandi gwinyaataise.

²⁴ Siyati gwinyaataati dosis notaise. Notaati daihira mmonataati utaaho wo Isipihandaahapihono taati Isiraherhiyaamihoni tiwih Mosesiho Isiraherhiyaamihoni maarihono asipiyataati namati Isipihyaamihono sohoai tiwamataise.

²⁵ Sandi Mosesiho nisihiya Isiraherhiya Isipihandaahiya nyangi yaasati naanhandi nanyinyohitihandaatihapi japihi Mosesihomi ikwiraahi Autaahaatihono nanyamaitaiso tiwi nisapi gwinyaito tati kaihandi kandi kiya windi saiwi gimunyapenhono.

²⁶ Aih Mosesiho bowih nepasi daayataati utaahuri wuri Isiraherhiyaamihuri taami tunjih not kuri timunimi namihaitotati tiwipindataati Mosesiho kuri sata kaundataase. ‘Sahuraah, sahuraahi Isiraherhiyaamihuraah. Sahuraahi Isiraherhiyaamihuraahisi napaapi ambipa yaasihandi naminimi taami tunnamaise?’ undataase.

²⁷ Undih sasaahoi tiwihono Mosesihoni neti nipinjat nematosati satati kaundataase.

‘Gisi ndi ahingisati kahitih kinyi noaipapi nyami awaisihonimatitaape?’

²⁸ Kinyi ngingi wani bat Isipihyaamihono sohoai tiwingitihandamataimbi tipinimaitaapo? *Japih Numwaasihono 2:14* undataase.

²⁹ Undih Mosesiho atisataati ninu utaahoi tiwonihuni ami kiya nyangi kinyi awaisihonimatipi nyainjaapi bimitaapo dowo tati gwinyaataati namati yanihima Isipihanda namasi not yapipati usaamihati Midiyaanhiyaamihata bindataise. Bindataati apopaati neti wirati mwaahuri yahuri namoyataise.

³⁰ “Iyati kapihi bimih kinaungwiha ikwauhwimaindimwitihi jhaati ikwauhwimaindimwitihi 40 kiyati sanawihihura Autaahaatihomi otipipatihono yamihapataatihimi bimihono yapipati isihiya owehata Sisiho Sainaihomihini nasati noaipataise. Aih Autaahaatihomi enjerihono otipipatihono ipati maiphonji mbwinati ahetihihonjaatihapi sisihatihihitisihata taati noaipasahaatihimi bitondaise.

³¹ Bitosihi Mosesiho sisihaami tihwitihiri mmonataati sandapi pihitati gwinyapenataise. Siyati gwinyapenataati deti bapiyati mmondo tati naihi Awaisiho piwaha saundati kaundihis atisataise.

³² 'Nini kinyi gaasoya Abiraahamihho Isaakiho Jekopiho siyaami Autaahaatihoni,' *Japih Numwaasihho 3:6*

undataase. Undihis Mosesiho namasati awaindihandi yayati itiwataati windi sa sisihaapihi minjase.

³³ Aihis Awaisiho jahaati sata kaundataase,

'Yapipati kimata nini bitohonihi noaipati nehi titihi nisihatindaisi kinyi nepi nopisastaini kinyi asuipati nipaatingimati nausohaamape.

³⁴ Iyataati nisihiya isihiyai Isipihanda ambipati yaawihaiwa nunyawisi mimaipiwisauhi nini aimi mmonataayo. Aihis nini kiyaami gopa atiwisataayo. Atisataati nini kiyai numwaati yandihemaitandi napitihoni. Napitihoninisi wanis gisi Isipihandaahapi nandihisoasitandiyoni japihi nutaape,' *Japih Numwaasihho 3:5-10*
undati Awaisiho Mosesihoai kaundataase.

³⁵ Aihis jihuraari Mosesihoai tipindiwimawosawi Isiraherhiya satiwis kaundawaatopo, 'Kinyi gisi ndi ahingisati kahitihis nyami awaisihonimatipi bimitaape?' undohihoai Autaahaatihho natausaasihis awaisihoematati kiyai japihi numwaitandi Isipihandaahapi notaise. Naihi Autaahaatihho komi enjerihho otipipatihho yamihapataatihis bimisiho jihura sisiha ipihonjaatihapi tihihis bitosihoraahi anditiwiwataise.

³⁶ Anditiwisihis Mosesiho so Autaahaatihomi watipihandaahis watipihaiwa kaiwa kaiwa kaihi Isipihandaahiya mmonawaayopo. Kiyati bimainja isihiya Judaahiyai numwaasi Isipihanda namasi niyataise. Numwaasi niyati Durihiri Amatenihiraatihis ami watipihandi windi kaihi mmonawaayopo. Siyati kaihi durihiri nasipainjihis isihiya Judaahiyai numwaasi niyati iwihiriho waapoho owehapihi noaipataise. Noaipati bindata kinaungwaha ikwauhwimaindihwitihi jahaati ikwauhwimaindihwitihi siyihaiwetis Autaahaatihomi watipihandaahis watipihaiwa kiyati bimihis sanausotaise.

³⁷ Iyataati Mosesiho so Judaahiyai jihura sata piwaha kaundisihaare, 'Autaahaatihho ningi natanoasihis nasotihandamatiyati utaaho woi Autaahaatihomi piwaha ausaitandihho pihopetihoi sapi natausaasonihis sihi napitaise. Iyati ko sami jitiipati nohatami noaipaitaise,' *Winhapipa 18:15*

tati Mosesiho kaundisihaare.

³⁸ Aihis isihiya Judaahiya yapipati irihiriho waapoho owehata ahoyaniwis bimauhi Mosesiho sawaho Autaahaatihomi piwaha atisataise. Iyataati Mosesiho maasi Autaahaatihomi enjerihho otipipatihho yamihapataatihis bimisihoaisami sisiho Sainihoasini bindamaami Autaahaatihomi enjerihho otipipatihho Mosesihoai piwaha nunyataise. Numwihis Mosesiho notis piwaha sa Isiraherhiyai ausaati kaundataase. Iyataati piwaha sa jinjapihi bimitaatihwihasi Mosesiho jihis nesihis wanis nyangisangi newaati atisahaayo," undati Sitipenihho awaisawihiyai kaundataase.

³⁹ Kaundatosati ami piwaha wa sata kaundataase: "Nyami asoya asisa windi Mosesiho somis piwaha baiwis atihomisopo. Koaisi tipindiwimapi kiyaari Isipihandaahapi japihi nutaatihwisi pihitiwis gwinyapenawaayopo.

⁴⁰ Aiwis Mosesihomi saho Aronihoi saundawaatopo,

'Nyapi autaahaatihho wo jaiwitaho kaime. Kaisamihis ko awaisihoematati nanyamaasi japihi Isipihandaahapi nutando. Mosesiho

Isipihandaahapî nanyamaasi napolisîho wihooanî naiheti wometihî nyahî woai mausohono,' *Japîhi Numwaasîho 32:1*
undawaatopo.

41 Undauhî suraanîhi ko maasapîho wo kaihî kiyawaayopo. Kaiwî ahiyawosawî nyamî autaahaatîhoe tîwî jaiwitîwî sawanaamî kaiwî ahiyohîtîhandî nandapa tîhîwî nunyawî maaritawaayopo.

42 Iyauhî Autaahaatîho kiyaisî ahosumwatî iwinjatihî kiya waatîho ipîho kaumbwaatî saiwa nahatewa autaahî ahotiwaiwaapî gaapundawaayopo. Aiwî jîhî saiwî kiyauhî ipotî Autaahaatîhomî pîwîha ausaahohiyîhiya pîropetîhiya noaipîhauhî kiyaamî maahomwaanqapî Autaahaatîho Isîraherîhiyaapî sata kandaase

'Sahî Isîraherîhiyaate, jîhura samî jasoya jasisa yapîpatî irîwîrîho waapoho owehata kînaungwîha pîhîtatî sanawihî bindawaayopo. Aiwî bindawaawî maasapîho kapa tipî tîhîwî gaapundîwî kiyohîwaiwa nisapî kiyawaamaayopo. Owetise.

43 Kiya autaahaatîho jaiwitîwîho komî ambîpatî Morekîhomî anqanî serîhandî tîpwinjî daayawaayopo. Iyawaawî anîhonjî maipîhonjî serîhanda kaiwî samî autaahaatîho jaiwitîwîho kaumbwaatî Repanîhomî sîwîpatî otîhatîhî ahiyawî tîpwinjî daayawaayopo. Saiwa kiyohîwaiwa gaapundîtaatîwîhaiwe. Aiwî wanîsangi sahî kiyawaayowî Nîni sangî Bapironîhandamî dawaapîpîhî kaanîhî nandisoaasîto,' *Amosîho 5:25-27* tatî Autaahaatîhomî pîwîha ausaahohiyîhiya pîropetîhiyaamî maahomwaanqapî Autaahaatîho kandaase.

44 Aihî nyamî asoya asisa jîhura yapîpatî iwîwîrîho waapoho owehata bindawaayopo. Bindawaawî suraanîhi anqanî serîhandisawîhiye. Sandî anî serîndî isîhiya Autaahaatîhopî nyangisate tîwî gwînyapendaatîwîhande. Iyataatî Autaahaatîho anqanî sîyîhaanî anîmatîwîse undatî Mosesihoai nunjimumwaanî kamwaanî maasapîhomî atîtataahunî atîhaaraahunî anqanî gohîhaanî anîmatawaayopo.

45 Aihî nyamî asoya asisa ipotî namwiyaatohiyîhiya ipotîhura Josuwaa-hoisawî yapîpatî usaamîhatî naitaatîwî nasawaayopo. Aihî isîhiya kapîhapîhiyaisî Autaahaatîho nyamî asoya asisaamî ndîheti nemataise. Aihî suraanîhî nasawaawî nyamî asoya asisaamî saisatoya kiyohîtîhandî anî serîhandimaawî isîsi nasawaayopo. Isîsi napîwî ahiyauhî kandînihî ahotîmî notî Daawitîho noaipasurandaise.

46 Aihî Autaahaatîho Daawitîhoai gaahandî numwihî Daawitîho Autaahaatîhopî sata gaapundataase, 'Nîni kinyapî Isîraherîhiya gaapundotîhonyapî anqanî anîmatîtaanî gaaro?' undatî gaapundataase.

47 Aihî Soromonîho Autaahaatîhopî anî awaindîhandî sandî anîmatataise.

48 Iyataatî Autaahaatîho awaisîho watîpîhosi anqanî isîhiya anîmatauhîhaiwaapîhî wîndî mbîmimohoe. Iyataatî Autaahaatîhomî pîwîha ausaasîho sata katisîhe.

49 Awaisîho sata kandaase:

'Yamîhapataatîhî nîni Isîhiyai iwinjaatî bimohîpîpîhe. Yamîhapataatîhî bindataatî yapîpataapîhî auhîrî itîpîwondaayo. Aisî sahî anqanî nîni bimîtandîhaanî wîndî anîmaatîtaapo. Iyataatî anqanî nîni ikîndandîhaanî sahî wîndî anîmaatîtaapo.

50 Iyataatî nîwahonisî ikwîra saiwa ahîmaayonîhîtowo?' *Aisaiyaaho 60:1-2*

tatî Autaahaatîho kandaase tatî Autaahaatîhomî pîwîha atisatî netî ausaasîho satatî jîpatîpiyatî ahaisîhaare," undatî Sîtipenîho awaisawîhiyai kaundataase.

51 Kaundatosa kiyai ami wa saundataase, “Sahi baiwi atihomiwi apipaahi atihomaahipihyaate. Iyataati sami atihomwaanji baiwi Autaahaatihomi piwaha atihomiwhiyaate. Atihomiwi Autaahaatihopi baiwi gimunyaahohiyhiyaamataiwi gwinyaapihyaate. Iyawaawi sami jaasoyamataiwi Autaahaatihomi Itipho gaahandi gisunyaasih ponyase tiwi nahateweti sahi nemapihyaate.

52 Aih jihura Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyhiya bi-mauhi sami jasoya maipihaiwa nahatiyai kawisawaayopo. Aiw sami jasoya jihura Utaaho Wo Gaahopi napitaise tiwi piwaha ausaahohiyhiyai tiwawaayopo. Aih kiya jihura napitaise tiwi katohihoai sahi wani isihyaami ikwiraatihmahauhi kiya aimi tiwauhi napotaise.

53 Aih sami jasoya Autaahaatihomi winhapipa Autaahaatihomi enjerhiya otipipatihya yamihapataatih bimohiyhiyaami ikwiraatihapi aimi newaahandi kandi winhapipa kapa sahi wandi baiwi atiwi min-japepihropo,” undati Sitipenihoni awaisawhiyai kaundataase.

Sitipenihoni Nawihara Yotiw Yahwi Tiwauhi Napotaise

54 Unda Sitipenihoni isihya anji awaindihandami awaisawhiyai kaundih kiya atisawaawi kiyaami maarthoatih yaipatamatiya yahwih kiyai kopi aungwohandi apowih mangiri ikwinawaayopo.

55 Aih Autaahaatihomi Itipho Sitipenihomi omanjitihi tiwisaitahosi yamihapataatih naingaati jataise. Jataati Autaahaatihomi nausainjitihandi jataise. Iyati Jisaasiho Autaahaatihomi ikwiri gaatihraihoanji bitoshi iwinjataise.

56 Iwinjatosati Sitipenihoni kiyai satati kaundataase, “Atiwise! Yamihapati tiwatasih nini wani kimura jataati Nyami Taasih Awasih Autaahaatihomi ikwiri gaatihraihoanji bitoshi iwinjataayo,” undataase.

57 Undati Sitipenihoni kiyai kaundih kiya komi piwaha atisawaanipane tiwi waati kaahaatiwi kiyaami atihomwaanji ikwiraahi nisapuwawaayopo. Aiwosawi nahatiya naasikura maasi dosi nuwi Sitipenihoni isiwawaayopo.

58 Aiw Sitipenihoni isipi numwaasi nuwi aunahipatami mangirainimaposawi koai nepi nawihara yahowaayopo. Aih jihura Sitipenihoni jaiwundiwi piwaha kaundohiyhiya kiyaami apotihiri tiwathaatihiri nausohaapi utaaho wo komi ambipati Sorihoaapihi ahiyawaayopo.

59 Ahiyawosawi Sitipenihoni nawihara yahowaayopo. Yahauhijura Sitipenihoni sata Autaahaatihopi gaapundataase, “Awasihoni Jisaasihone, nisi maarho nepe,” tati gaapundataase.

60 Iyatosa Sitipenihoni atotipiwesati bindataati waati satati gaapundataase. “Awasihone, kimandi kiyaami maipimandi kiyohitmandapi wihoanjihandi namunyapi nehi nepumape,” tati Sitipenihoni gaapundamapi napotaise.

Aih Sitipenihoni tiwauhi napwih Sorihoni nga tiwawaayowo tati maari-tataise.

8

Sorihoni Isihya Jisaasihopi Gwunyaahohiyhiyai Yaawihandi Nunyataise

1-2 Aih isihya Awasihoni Kraisihoni isihya Autaahaatihopi aunihihiri katiwi gaapundohiyhiya Sitipenihoni ambipati nesi nuwi pihitiwi ngwiji yamwaawaayopo. Aih suraanihi Isihya usa Sorihomataiwi gwinyapenihiyhiya isihya Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyai naanjihandi

awaindihandi nunyawaayopo. Siya naanhandi nehohiyahiya Jerusaremihandanda bindawaayopo. Naanhandi newaawi yanhihmapi yapipati Judiyaahandami wihoaanjuni Samariyaahandaahapuni nowaayopo. Niyauhi nehi sawana aposerihiyaahithi wapihapi yamaanhihmapi Jerusaremihandanda bindawaayopo.

³ Aihhi ishihiya Jisaasihopi gwunyaahohiyahiya owetito tati Sorihoko komi otipipatihyai natausaasihhi kiya anhi nahatewaapihhi nandaapi ushihiya ashihiyaimaawi numwaapi aisi nuwi napuwawaayopo.

Autaahaathomhi Pwihaha Samariyaahanda Ausaawaayopo

⁴ Saiwi kiyauhi ishihiya Jisaasihopi gwunyaahohiyahiya yanhihmapi aunaipati kahati kahata nuwi Autaahaathomhi pwihaha Jisaasihoko kaiwaiwaapihaha ausaapi kaundawaatopo.

⁵ Ausaapi kaundauhi Piripihoko aunaipati Samariyaahandaahapi notaise. Noti ishihiyai Japihhi Numwaitandi Autaahaathoko Ahiwisihopi ausaati kiyai kaundataase.

⁶ Kaundihhi ushihiya ashihiya taahithandi komi pwihhaapi baiwi atihiri ahiyawhi atiwisawaayopo. Iyati Piripihoko Autaahaathomhi watipihandaahi watipihaiwa kaiwa kaiwa kaihhi mmonawaayopo.

⁷ Iyataati itipihoko maipihapa ishihiyaami omanhithithi bimimbipaisangi nemwasihhi noaipasi kaahaatimi nowaayopo. Iyataati ishihiya usa auhiri maipitahiyaisuni ishihiya usa ikwauhiri namatahiyaisuni Piripihoko Jisaasihomhi watipihandaahi tithemwataise.

⁸ Aihhi Samariyaahandaahapihiya mmonawaawi aungwohandi maaritawaayopo.

⁹ Aihhi suraanhihi utaaho wo komi ambipati Saimonihoko samariyaahanda bindataise. Iyataati utaaso so onaapihapa kahapaamapihapa kiya hore. Saiwa siya kaihhi ishihiya ushihiya ashihiya komi kaiwaiwaapi pihitiwi gwinyapenawaatawaayopo. Iyataati ko satati katahore, "Nini apipaahi awaisihonine," tahore.

¹⁰ Tati kaundihhi ishihiya ushihiya ashihiya awaisawhiyauni nehhiyauni Saimonihomhi pwihaha baiwi atiwisawaawi kiya satiwihhi katawaatopo, "Autahaathoko komi ambipati Watipihotohiko noaipati Saimonihomhihathihhi nandaati Saimonihohematataise," tawaatopo.

¹¹ Tawaawi komi pwihaha atitaatiwi andititawaayopo. Sandi apaapihaha. Amhi Nahateweti ko kahatamatipetihaiwa gonipatamatiyahaiwa kaihhi mmonawaawe. Mmonawaawi pihitiwi gwinyapenawaayopo.

¹² Aihhi ipotihura Piripihoko Autaahaathoko ishihiyai iwinjaati bimindihandapuni Jisaasihoko Isihiyaisi Japihhi Numwaitandi Autaahaathoko Ahiwisihopi ausaati pwihaha kaundataase. Kaundihhi suraanhihi baiwi gwinyaapi ishihiya ushihiya ashihiya nahatiya maasi nepemaitiwihhi waapoho newaayopo.

¹³ Nehauhi Saimonihohaisangi biyati gwinyaati waapoho netaise. Iyati Saimonihoko Piripihopi komi kaiwaiwa kiyonhihi mmondando tati nuwipinjataise. Nuwipinjataati Autaahaathomhi watipihanda Piripihoko kaiwa kaiwa kaihhi noaipasihhi mmonataise. Mmonataati ko pihitati waati gwinyapenataise.

¹⁴ Aihhi aposerihiya Jerusaremihandanda bindawaawi ishihiya Samariyaahandaahapihiya Autaahaathomhi pwihaha aimhi nepi gwinyaahopo tauhi atisawaayopo. Atisawaawi Pitaayhi Joniyai kiyaapihhi natiwusaasauhi nomaise.

¹⁵⁻¹⁶ Aihhi Autaahaathomhi Itipihoko ishihiya Samariyaahandaahiyaapihhi sanghi napihhi waapohohaisangi nehi Jisaasihomhi ambipataahi nehauhi

Pitaayi Joniya numwi noaipapi Autaahaatihomi Itipihho kiya naitaatiwi kiyaapi gaapundamaase.

¹⁷ Aimi kuri kiyaisi ikwiri ahiwimi uripihatihi kiya Autaahaatihomi Itipihho newaayopo.

¹⁸ Aih Saimonihho kuri usonata kuri ikwiri ahiwih kiya Autaahaatihomi Itipihho nehauhiyata namati Saimonihho watipihandi naitandi komi nawihho nesi noti aposerihuri sata kaundataase:

¹⁹ “Sahuraahi sandi watipindi ningi naninyamase. Nanimisaihuhura ningisangi usai ikwiri ahwindi uripihatisanihi kiyaari Autaahaatihomi Itipihho naitaatiwo,” undataase.

²⁰ Aih Pitaahomihha sata kaundataase, “Autaahaatihho isihiyai nehi numwimbipaapi nawihho nunyati naitaano tapani kinyuni kinyi nawihouni owetitaise.

²¹ Iyataati kinyi saimbi gwinyaahingitihandi Autaahaatihomi ndiheti titihimetise. Isi Itipihouni komi watipihanduni saiwa kinyihaiwaamaahe. Owetise.

²² Awaisihho Autaahaatihho kinyi kinyi maarihooatihapi mimaipaimbi gwinyaahingiwaiwa nehimaso tipi kinyi saiwa kaitapaingiwaiwa ahosumwap baimbi nepemaitipi Awaisihopi gaapunde.

²³ Iyataati kinyi kinyi omanititihhi apipaahi maipihaiwaisahonjitihi mmonataayo. Aimb kinyi maipihaiwaatihhi napwitihi bindapaise,” undati Pitaaho koai kaundataase.

²⁴ Undih Saimonihho wihoanjiha Pitaayi Joniyai satati kaundataase. “Sihooahi saiwa katiwaiwa windi nisiheti namoaipaita Autaahaatihopi nisapi gaapundimise,” undati Saimonihho kurisi kaundataase.

²⁵ Iyataati Pitaayi Joniyaisuni isihiya usaisuni Jisaasiho kawindihandapi ausaapi kaundamaase. Aimi ami Autaahaatihomi piwihaisangi ausaapi kaundamaase. Kaundimap Jerusaremhandaahapi niyamaise. Niyaamaami yapipati Samariyaahandami aunahipihaiwaara isihiyai Autaahaatihomi piwihha ausaapi kaundami niyamaise.

Piripihho Utaaho Wo Yapipati Itiyopiyaahandaahapihoai Autaahaatihomi Piwihha Ausaati Kaundaase

²⁶ Suraanihi Autaahaatihomi enjerihho otipipatiho Yamihapataatihhi bimisihho nasati Piripihhoai satati kaundataase. “Kinyi dosis daihira Jerusaremhanda namasi aunahipati Gesaahandaahapi niyohirihira numwe,” undataase. Iyataati sira daihira isihiya owehihoanji ahendaise.

²⁷⁻²⁸ Aih Piripihho atisamapi dosi notaise. Aih sira daahira no taati utaaho wo yapipati Itiyopiyaahandaahapiho taati naihi Piripihho usonataise. Iyataati so utaaso awaisihore. Iyati ko Itiyopiyaahandaahapi apopaati awaisaamaati isihiyai iwinjaati bimisaamaatami otipipati awaipati kiyati nawihho kahapaamapi pa jaati bindataahoe. Bindataahosi ko Jerusaremhanda aimi niyati Autaahaatihopi aunihihiri katati gaapundamapi taati komi anjipihapi naihi Piripihho usonataise. Iyati ko Itiyopiyaahandaahapiho komi karisihandi wekenihandaasin bimihhi maasapiho osiho awaisihho isihiyai awitimaitandihho wekenihandi aisi notaise. Aih ko Autaahaatihomi piwihha atisati neti ausaasihho piropeti Aisaiyaahom piwihha jipatipaisihha taati awitim notaise.

²⁹ Aih Autaahaatihomi Itipihho Piripihhoai satati kaundataase, “Kinyi komihini deti numwe,” undataase.

³⁰ Undih Piripihho atisamapi deti komihini naupwasi notaise. Noti Piripihho atisata ko taati Autaahaatihomi piwihha atisati neti ausaasihho Aisaiyaahom piwihha jipatipaisihha awitihhi atisataise. Atisataati Piripihho koai

satati nunjenataise, “Kinyi sa piwima awitingimaami tanyaaha mmoni pi gwinyaapihojo?” undataase.

³¹ Undihi komiha sata kaundataase, “Utaaho wo piwaha kimaami tanyaahaapi biyati ausaati nanesipa katonaahi piwaha saapi bairi ni ni gwinyaito,” undataase. Undatosati wa Piripihoi saundataase, “Kinyi ningisapi maasi wekenihandaasi ni bimitaapi nasaamani me,” undataase.

³² Ko taati Autaahaatihomi piwaha awitisiha siyaha ahotihi awindaase, “Ishiya maasapiho sipisipihandi tiwitaatiwi numwaasi nasuhi wandi nehosisati gamaatahande. Isi ko siya sipisipihandamatiyati gamandaase. Aih ishiya sipisipihandam mwaahoai ataha tisatauh wandi nehosisati gamaatahande. Ko siyati sipisipihandamatiyati gamandaase.

³³ Aiw koasi sisipundiwi mawitandihandi kawisawaayopo. Kawisauhi utaaho wo komihioaapi piwaha owehosi namihaapise unditandihoi owetise. Aih ishiya koai tiwawaayopo. Tiwauhi napwisi ishiya komi saisatoyaapi usa namoaipahopo,” tiwi gwinyaitaapo tati Aisaiyaaho jipatisiha awaisiho Itiyopiyaahandaahapiho taati awitisihaare.

³⁴ Aih siya ahotihi ko awitatosati Piripihoi satati nunjenataise. “Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausaasiho piwaha kima katati ahaisima sawahopi katati ahaihaare e diyaapi kata ahaihaare?” unda nunjenataise.

³⁵ Nunjesihi Piripihomihaha koai satati kaundataase, “Piwaha sa Jisaasihopi katati ahiyataise,” undataase. Iyati Autaahaatihomi piwaha sa ahotisihaapihapi namasati kaundi ni noti Jisaasiho kaiwaiwaapi ausaati kaundataase.

³⁶ Aih kuri taami daihira nomaami waapihi waapihiwaataapihi noaipamaise. Noaipamaami ko Piripihoi sata kaundataase, “Jasapeme! Kimaati waapihaati ahendaisi ni ni waapoho naitando e namaitando?” unda nunjenataise.

³⁷ Undihi Piripihomihaha sata kaundataase, “Kinyi kinyi maarihooatihapi baimbi Jisaasihopi gwunyaapaapaahi kinyihande,” undataase. Undihi komiha saundataase, “Ni ni Jisasi Kraasihopi Autaahaatihomi Mwaahoe ndi kop gwunyaataayo,” undataase.

³⁸ Undatosati wekenihandi isiwisihoi saundataase, “Kinyi wekenihandi isisi namumbwi namihaape,” undataase. Undihi ko atisati namihaasihoi awaisihoisami Piripihoisami noaatipasi numwi waapihaateti bitotamaise. Bitotamaami Piripihoi awaisihoi baawusataise.

³⁹ Aih kuri kaimapi waapihaati namasi ikatihati nasaamani keti kuraanihi Awaisiho Autaahaatihomi Itipihoi Piripihoi numwaasi naihi kapihi keti womendaise. Wometihi awaisiho Itiyopiyaahandaahapiho Piripihoi jhaati wandi mausose. Aih ko Jisaasihopi gwunyaataati aundihi notaaheti awaindihandi maaritataise.

⁴⁰ Aih Piripihohi Awaisihomi Itipihoi koai numwaasi noti aunahipati Asitotihandaahimataise. Aih Piripihoi aunahipa nahatewaara daayati Autaahaatihomi piwaha Jisaasiho kaiwaiwaapiha ausataise. Ausaati kaunda kaimi nunjati aunahipa Sisariyaahanda noaipataise.

9

Sorihoi Nepemaitati Jisaasihopi Gwunyaataise

¹ Aih suraanihi Sorihoi ishiya Awaisihopi gwunyaahohiyihiyai tiwitandi andititataise. Iyati ko Sorihoi tiwitandi prisihiyai ishiyaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi nunyohiyihiyami mitihoapihi jhi notaise.

2 Noti koai kaundihihura ko awaisiho utipihandi windi jipatihiyati Judaahiya aunahipati Damasikaasihanda bimohiyihiya anj awaindihandami awaisawihyaapi Sorihoi nunyataise. Sandi utipindi ko sata jipatihiyataise, “Isihiya usihiya asihya Jisaasihomihireti japepihirohihiyai Soriho saunditande, ‘Sahi napwitaatiwo,’ undati numwaasi Jerusaremihandanda nasati napuwitande,” tati ko jipatihiyataise.

3 Jipatihiya Sorihoi numwih ko isisi noti deti Damasikaasihanda noaipaitaahetih keti kuraanihi yamihapataatihapi nausainjithandi aungwohandi nasati niwusaatataise.

4 Niwusainjih Soriho osihandaasini bimainjahosi yapipateti mihaapi nepandataise. Nepandati ahonda piwaha wa sataha atisataise, “Sorihone, Sorihone, kinyi ningisi napaapi taapepi yaasihandi naninyapi nipi nanopisapaise?” undataase.

5 Undih Soriho atisataati sandaase, “Awaisihone, kinyi diyaamahonise?” undataase. Undih komiha saundataase, “Nini Jisaasihonini kinyi taapepi nipi nanopisasinghoninito.

6 Isi kinyi dosis aunahipataahapi numwe. Numbwi noaipasamih utaahe wo ipotihura kinyi wapa kaitaapihandapi kahititaise,” undataase.

7 Saundati kaundih isihya Sorihoisawi maasi niyohiyihiya bipi piwaha piwamaatiwi bitotawaayopo. Bitotawaawi piwaha satati kaundih atiwisawaahandi kandi utaahe piwaatisihoi windi mausonihopo.

8 Aih Soriho nepati komi ndiha norihaatih jataahandi kandi komi ndiha apipaahi asihatamataise. Komi ndiha siyati asihatamasih namapi isihya koaisawi maasi niyohiyihiya komi ikwiri iwisi nuwi Damasikaasihanda noaipawaayopo.

9 Nuwi noaipapi Damasikaasihanda bindawaayopo. Aih kapih Soriho Autaahaatihopi gwinyapenati gaapunditandi nandapa waapoho onaayati bindataise. Iyataati komi ndihaahi asisaha mairi ma aimi sanawihihandi kandi asihatati kaanihindaise.

10 Aih suraanihi utaahe wo komi ambipati Ananaiyaasiho, Jisaasihopi giwunyaaho aunahipa Damasikaasihanda bindataise. Aih Ananaiyaasiho siwipati witi noaipasih mmosih Awaisiho sandaase, “Ananaiyaasihone,” tati gaatih Ananaiyaasiho komiha wihooanji saundataase. “Awaisihone kimonine,” undati woundataase.

11 Woundih Awaisiho satati Ananaiyaasihoi kaundataase, “Kinyi dosi daihira ambihitawaawi Titihihiraare tiwi ambihitohirihira numwe. Numbwi utaahe wo Judaasihomi anjipih noaipape. Noaipapi utaahe wo aunahipa taunihandi Taasaasihandaahapiho komi ambipati Sorihosi ko taati gaapundataisi koaisi iwinjase.

12 Iyataati nini koai siwipati nunjonih siyahati aimi mmonataise, “Utaahe wo komi ambipati Ananaiyaasiho nasati nandaati komi ndiha asihatisiha japihi nga jaitandi koai ikwiri ahewisataise. Ahiwih siwipati siyahati aimi mmose,” undati Awaisiho Ananaiyaasihoi kaundataase.

13 Aih Ananaiyaasihomih wihooanjiha sata kaundataase, “Awaisihoni Jisaasihone, nini somi kaiwaiwaapi isihya usihiya asihya nahatiya katauhi atindihore. Iyati ko kinyapi isihya gihunyaahohiyihiya Jerusaremihandanda bimohiyihyai maipihaiwa kawisataise tauhi atindihore.

14 Iyati ko isihya nandapa tihiwi Autaahaatihoi nunyohiyihiyaami mitihiyaami piwaha nesi kimatih aunahipimata kinyapi giwunyaahohiyihyai napuwitandi kiyahotihito,” undataase.

15 Undih Awaisiho Jisaasiho saundataase. “So utaahe nisi otipipati niwati bindataati isihya Judaahiyaamatipimetahiyaisuni kiyaami awai-

sawihiyaisuni Judaahiyaisuni piwaha anusaati kanunditandi nini aimi ahewisataayoni gaasi yamaimbi koenda numwe.

¹⁶ Iyataati nisi otipipati kiyataati yaawitandihanduni naanhaiwauni ko naitandihandapi nini niwahonini neti nunjito,” undataase.

¹⁷ Undihi Ananaiyaasiho atisamapi noti anaanj nandaati Sorihoi ikwiri ahewisataati satati kaundataase, “Sorihone, nisataimbi Jisaasihopi giwunyaahingihone, kinyi kimbihapo tipi taapi napinhi daihra gi ginjasiho Awaisiho Jisaasiho ngingi natanoaasihi nasataayo. Natanoaasihi nasotimandi kinyi kinyi ndiha asihatisiha japihi nga jaitaape. Iyati ami Autaahaatihomi Itipihoni kinyi omanjititih tngisaititande,” undataase.

¹⁸ Saundati Ananaiyaasiho kaundih komi ndihoti atititamatetahaiwa keti kuraanhi owetih Sorihoni ndiha japihi biya nausaatataise. Siyati Sorihoni ndiha gandaise. Aih keti kuraanhi waapoho netaise.

¹⁹ Aih Sorihoni nandapa waapoho onaayati ketinjahosi ipotihura nandapa waapoho nanataati andititataise.

Sorihoni Damasikaasihanda Autaahaatihomi Piwaha Ausaataise

Aih suraanhi Sorihoni Damasikaasihanda Jisaasihopi giwunyaahohiyhiyaisa asisaha naasanyaahi bindataise.

²⁰ Bindataati keti kihikihoanji Judaahiyaami anaanji gwi harahaiwa Autaahaatihopi gaapundiwi ami ishiya wapa usipipaapi ahoyanohiwaiwaapihi notaise. Noti Autaahaatihomi piwaha ausaati sata kiyai kaundataase, “Jisaasiho so Autaahaatihomi mwaahore,” undati kaundataase.

²¹ Undihi ishiya komi piwaha atiwisohiyhiya aungwohandi yayapwitawaayopo. Aiw kiya satiw katawaatopo, “Kimo utaamo Jerusaremihandi sati ambihitapi gaapundohiyhiyai saiwa kamaiwise undati ishiya ushiya ashiyai numwaati napuwatuni neti nopisasishotindihoni? Iyati ko ishiyai napuwitandi prisihiya nandapa tihwi Autaahaatihoi nunyohiyhiyaami prisihiya awaisawhiya mitihiyaapihi numwaasi naitandi kimira napisihoni kimo kotindihoni?” tawaatopo.

²² Aih suraanhi Sorihoni Autaahaatihomi piwaha ausaitandihandi noaipati watipindaise. Watipitih ishiya Judaahiya Damasikaasihanda bimohiyhiya komi piwaha atisawaawi apipaahi awaindihandi yayawaayopo. Aih Sorihoni Jisaasihopi satati, “Ishiyai Numwaitandi Autaahaatihomi Ahewisihore,” undati biya nunjati kaundih ishiya piwaha wihoanjiha windi kamundopo. Owetise.

Sorihoi Judaahiya Tiwitotiwiyauhi Yanhimataise

²³ Aih Sorihoni Damasikaasihanda piwaha ausaati bimih asisaha pihitihaiwa sanausotaise. Sanawih Judaahiya Sorihoi tiwitaatiwi nahatiya ahoyanwi bindawa piwaha kanwi wiasawaayopo.

²⁴ Aih Sorihoni kiya koai tiwitaatiwi kanhohiwaiwa keti atisataise. Atisataati wapihapi yanhimati nuto tati gwinyaataahandi kandi Judaahiya otapahaatuni apatihuni aunahipatami onepati nahatewaapihi Sorihoi tiwitotiw jaawi tindawaayopo.

²⁵ Timauhi ishiya usa Jisaasihopi giwunyaahohiyhiya Sorihoisaiwi Damasikaasihanda otipipati maasi kiyohiyhiya apatih Sorihoi numwaasi naiwi matambipaami mhasinapi kiya Sorihoi ikihamataiwi numwaipapihihi kipiw wihiri wiramapi kireti mihapaahi nehahaatimawaayopo.

Sorihho Japihhi Niyati Jerusaremihandanda Bindataise

²⁶ Nehihaatimahauhi Sorihho ikihhi numwaipandahihaatihapi niyainji Jerusaremihandaaahapi niyataise. Niyati noaipa Jisaasihomi otipipatihiyaisa maasi kaito tataihhi kiya Sorihopi satawaatopo, “Kimo utaamo Jisaasihomi otipipatihomahe,” tiwi gwinyapenawaawi kopi yayawaayopo.

²⁷ Aihhi Banapaasiho Sorihhoai anditiwiwati numwaasi aposerihiyaapihi notaise. Numwaasi noti Awaisiho Jisaasihoi Sorihho daihira usotihandapunhi Awaisiho piwihha kaundindihandapunhi ausaati kaundataase. Iyati ami Damasikaasihanda Sorihho Jisaasihomi watipihandaahhi yamaayatihhi Autaahaatihomi piwihha ausaati kaundindihandapimaawhi Banapaasiho aposerihiyai kaundataase.

²⁸ Aihhi kiya aposerihiya Sorihhoai numwaahauhi maasi otipipatihiyaisati bindataati aunahipatihhi Jerusaremihandamhi otihatihhi yamaayatihhi Awaisihomhi watipihandaahhi Autaahaatihomhi piwihha ausaati kaunda daayataise.

²⁹ Iyati Judaahiya usa Judaahiyaamhi piwihha windi baiwi piwaamaatiwhiyaisatisangi piwanataase. Iyati kiyaisi Sorihho pwisipataahamatiyati piwihhaara tiwataise. Siyati kaundihhi kiya Sorihhoai tiwitaatiwhihira daihiraapihi mmonawaayopo.

³⁰ Aihhi sandapihi isihhiya Jisaasihopihi gwunyaahohiyihhiya atisawaawhi namapihi usa Sorihhoai numwaasi Sisariyaahandaahapihi nowaayopo. Nuwi noaipapihi kapihapihi Sorihhoai komhi aunahipatihhi Taasaasihandaahapihi natiwusaasauhihi notaise.

³¹ Aihhi yapipatihhi nahatewa Judiyaahandhi Garirihandhi Samariyaahandhi saiwa nahatewaaraahiya isihhiya Jisaasihopihi gwunyaahohiyihhiya windi namopisasinwihi napaisaati bindawaayopo. Aihhi Awaisihomhi piwihha atiwiwhi komhi otitihhi biniyauhi Itipihho kiyai iwitatamanatihhi anditiwiwataise. Anditiwisihhi isihhiya taahitihandhi Jisaasihopihi aimhi gwunyaahohiyihhiyaamhatihhihi napiwihhi nandaawaayopo.

Pitaaho Iniyaasihoihi Titihihiwataise

³² Aihhi Pitaaho aunahipa nahatewaara Jisaasihopihi gwunyaahohiyihhiyai usonatihhi dainjatihhi waara noti aunahipatihhi Ritaahanda noaipatihhi isihhiya Jisaasihopihi gwunyaahohiyihhiyai usonatihhi kiyaisatihhi maasihhi bindataise.

³³ Iyati satihhi aunahipita Pitaaho bindata kapihhi utaaho wo komhi ambipatihhi Iniyaasihoihi usonataise. Iyataatihhi Iniyaasiho so komhi auhatimurhi maindimwihhi namihatatihhi nawatohore. Aihhi ko windi dahomaayatihhi konihhi bisondaise. Siyati bisotihhi komhi kinaungwihha ikwihhi naasairitihhi wihinihiramhi mairihhi ma 8 kiyahaiwa sanausohore.

³⁴ Aihhi Pitaaho Iniyaasihoihi satatihhi kaundataase, “Iniyaasihone, wani Jisasihhi Kiraasihho kinyihhi auhatimurhi biwatetihhi namihatindihandhi aimihhi titihemataisihhi wani kinyihhi nepapihi kinyihhapa gwaasihha nepihhi titihemape,” undataase. Undihhi komhi kaiwaiwa ketihhi kuraanihhi owetihhi nepataise.

³⁵ Aihhi isihhiya Ritaahandaahiyaunhi yapipatihhi Seronihandaahiyaunhi nahatiya sandihhi mmonawaawhihi kiya nepemaitiwihhi Awaisihopihi gwunyaawaayopo.

Tapitaahaatihhi Aimihhi Napomasihhaatihhi Pitaaho Ahowimasihhihi Japihhi Nepataise

³⁶ Aihhi aunahipa Jopaahanda apopaatihhi waatihhi Tapitaahaatihhi Jisaasihopihi gwunyaahaatihhi bindataise. Iyataatihhi kaatamhi ambipatihhi witihi Dokaasihhaate tiwihhi piwihha Girikihhaara ambihhitawaatopo. Iyataatihhi kaatihhi Tapitaaha

nahateweti isihya usihya asihyai gaahaiwa kawisati kahapaamapipa nenoaahitisawihyai iwitatamanati anditiwiwati nunyahaate.

³⁷ Aih+ Pitaaho aunah+pa Ritaahanda bimih+ suraan+h+ kaat+ timbipa timbiyati napomataise. Napomas+h+ isihya nep+ kaatam+ ambipati+ bausawi+ ganiho kaiwi+ kooasin+ anjhandam+ yand+h+rot+ ahiyawaayopo.

³⁸ Iyataati+ aunah+pati+ Ritaahandi+ sandi+ deti+ Jopaahanda ahendaise. Aih+ Jisaasihop+ giwunyaahohiy+hiya atisawaawi+ Pitaaho Ritaahanda binye tauhi+ namap+ utaahuri+ yahuri+ piw+ha nunyaw+ Pitaahop+ natiwusaasawaayopo. Aih+ kuri+ numwi+ saund+m+ Pitaahoai kaundamaase, “Kinyi+ nyangisenda ot+h+ mbimimaapi+ keti+ namme,” undamaase.

³⁹ Undih+ Pitaaho dosi kurisa maasi+ notaise. Noti+ Pitaaho noaipas+hura Pitaahoai kiya numwaasi Tapitaaha ahotir+h+rot+ nandaawaayopo. Nandaahauh+ asihya osin+hiya Pitaahom+hini+ deti+ bindawa Tapitaahaatami+ apot+h+r+ j+hura asaamaati+ bindataahura ngwinati+ numwiwaiwa kaiwa Pitaahoai nunjaw+ gowaayopo.

⁴⁰ Ngwauh+ Pitaaho isihya usihya asihya nahatiyai ipaahaapi+ natausaasataise. Natausaasatosa Pitaaho atot+pwesa bindata+ Autaahaat+hop+ gaapundataise. Gaapundatosa nepemaitati+ apopaatami+ ambipati+ iwinjatata saundataase, “Tapitaahaane kinyi+ nepape,” undih+ kaat+ kaatam+ ndiha nor+haati+ Pitaahoai usonataise. Usonamap+ nepati+ tit+h+ bindataise.

⁴¹ Bimih+ Pitaaho kaatami+ ikwir+ wiwati+ tit+h+wis+h+ kaati+ dotaise. Iyati+ tit+h+ nan+hiyat+ bindataise. Bimih+hura isihya Jisaasihop+ giwunyaahohiy+hiya osin+hiyaisun+ isihya Jisaasihop+ giwunyaahohiy+hiya usaisun+ Pitaaho gaata numwaati+ kiyai saundataase “Tapitaahaati+ kimaati+ japi+h+ nepati+ asaamaatimatataise,” undati+ kiyai nunjataise.

⁴² Aih+ Tapitaahaati+ japi+h+ nepasit+h+handapi+ isihya usihya asihya aunah+pa Jopaahanda bimohiy+hiya taahiy+hiya atisawaayopo. Atisawaawi+ namap+ kiya Awais+hop+ nepemait+wi+ giwunyaawaayopo.

⁴³ Aih+ Pitaaho Jopaahanda utaaho wo kom+ ambipati+ Saimon+hoaisati+ asis+ha taah+waiweti+ bindataise. Iyataati+ Saimon+ho so maasap+homi+ atitati+ kata isihya usa kihaiwa kihaiwa kaitaat+w+hati+ tit+h+hemati+ bindataahore.

10

Autaahaat+homi+ Enjer+ho Otipipati+ho Yam+hapataat+hapi+ho Nasati+ Koniriyaaasihoi+ Piw+ha Kaundataase

¹ Aih+ suraan+h+ utaaho wo kom+ ambipati+ Koniriyaaasiho aunah+pati+ Sisariyaahanda bindataise. Iyataati+ so Koniriyaaasiho isihya Rom+handaahiyaami+ tunni+w+ yahwinohiy+hiya taahiy+hiya 600 kaiw+hiyaasi+ tipitapaati+ 100 kaiw+hiyai ko iwinja bindataahore. Iyataati+ tunni+w+ yahwinohiy+hiya siya 600 kaiw+hiyaami+ ambipati+ sati+w+ amb+h+itawaatopo, “Itaarihandaahapi+hiya tunni+w+ yahwinohiy+hiye,” ti+w+ amb+h+itawaatopo.

² Iyati+ so Koniriyaaasiho Judaahiyaamat+pi+metahosi+ Judaahiyaam+h+reti+ japepih+ra Autaahaat+hop+ auni+h+h+r+ katati+ gaapundahore. Iyataati+ kouni+ kom+hiyauni+ Autaahaat+hop+ yaiwi+ Autaahaat+homi+ piw+ha atiw+hiyaare. Iyati+ Koniriyaaasiho ko naw+ho P+h+ti+haiwa Judaahiyaami+ usa kahapaamap+paapi+ nenoaahitisawihyai nunyahore. Siyati+ nunyati+ Autaahaat+hop+ asisi+ nahateweti+ gaapundahore.

³ Aihî asisiha waaraahi ipiho aimi mîhepîtihihura Koniriyaasiho siwipati witi auta noaipasihi siyahati mmonataise. Autaahaatîhomi enjeriho otîpîpatîho Yamîhapataatîhi bimisiho nasati anjîtihi nandaasihi usonataise. Aihî ko Autaahaatîhomi enjeriho otîpîpatîho yamîhapataatîhi bimisiho nasati, “Koniriyaasihone,” undataase.

⁴ Undihî Koniriyaasiho Autaahaatîhomi enjeriho otîpîpatîhoai usonataati ko apîpaahi awaindîhandî yayataise. Yayataati Koniriyaasiho Autaahaatîhomi enjeriho otîpîpatîhoai saundataase, “Awaisihone napaape?” undataase. Undihî Autaahaatîhomi Enjeriho sata kaundataase, “Kinyî gaapundingîtihanduni kinyî nawîho taahîpîpa isîhiya kahapaamapîpaapî nenoaahîtauhi iwîtatamanîpî andîtiwîpî numwingîtihanduni Autaahaatîhomi ndîhetî aimi noaipase. Noaipasihi kandapî Autaahaatîho gaare tati gwînyaati bindataise.

⁵ Aisi kinyî wani isîhiya usaisî aunahîpati Jopaahandaahapî natîpusoasisamîhi nutaatîwe. Nuwî kiya utaaho wo komî ambîpati Saimonîhoai numwaasi japîhi napîtaatiwe. Iyataati komî ambîpati witi Pitaahore.

⁶ Iyatî Saimonîho wo maasapîhomi atîtata isîhiya usa wapa kahaiwa kahaiwa kaitaatîwîhatî tîtihemasihomi anjanî detî durîhirainî ahetihi kapîhi Pitaaho binye,” undataase.

⁷ Undati Autaahaatîhomi enjeriho otîpîpatîho Koniriyaasihoai sata piwîha kaundamapî naihihura Koniriyaasiho komî otîpîpatîhiyaami yahurisaahihi gaata numwaataise. Iyatî tunnatî yahwinjîho wo komî otîpîpatîhoematati bimohosi koaisî ahoya gaata numwaataise. Aihî so tunnatî yahwinjîho Judaahiyaamatîpîmetahosi Judaahiyaamîhîreti japepihirati Autaahaatîhopî aunîhihîrî katati gaapundahore.

⁸ Aihî Koniriyaasiho kingwaasi piwîha Autaahaatîhomi enjeriho kaundisiha ka biyati kaundati kingwaasi Jopaahandaahapî natausaasihi nowaayopo.

Pitaaho Siwipati Witi Mmonataise

⁹ Aihî kingwaasi Koniriyaasiho natausaasihi nuwî otîhapîhi nanopawi bowihî pihihiwî numbîwi aunahîpa Jopaahandami detî noaipawaayopo. Detî noaipapî kingwaasi taawî niyauhi Pitaaho ipiho otîhasînihihi anjîhandami autaahi anjîtaupwataasîni yamwaataise. Iyataati anjanî ni-maayandahaanî anjîmatîwîhaanîsi Pitaaho Autaahaatîhopî gaapundîtandî kasîni anjîtaupwataatîhi yamwaataise.

¹⁰ Yamwaati Autaahaatîhopî gaapundihî Pitaahoai nandapaapî jaurmanataise. Iyataati isîhiya yatîhi mîhaapî bimohiyîhiya nandapa taawi tîmanîhauhi Autaahaatîho Pitaahoai siwipati witi siyahati nunjataise.

¹¹ Yamîhapati tiwatawamasîhi Pitaaho jataise. Jasîhi windî apotîhirî taapwînihiramatiyahandî yamîhapataatîhîraapî nasataise. Iyataati apotîhirî sirî otasaahaasîni wihîwîhoanî isîhiya isîwatawa kihura kihura bipi ipîhaahohîpatamatiyati nasati yapîpateti tîmaamahiyati nasati nehî otîhamwaanî ahondaise.

¹² Aihî sandî yamîhapataatîhapî napindîndaatîhi kohasîpiho kahatamatîpetahoaisa akwîranîho Judaahiya namaanîhohîpîpa ahondaise.

¹³ Ahotihî piwîha wa Pitaahoai sataha kaundataase, “Pitaahone, kinyî dopî kimba nandîmba tipî nanîme,” undataase.

¹⁴ Undihî Pitaaho, “Awaisihone, ninî windî akîtinîhi saiwa titî namando. Ninî jihura windî Judaahiyaanamî wînihapîpetî tîtihi metîhapa namandîhonîne,” undataise.

15 Undihihura maahomwaanji jahaati wamwaanji satati Pitaahoai kaundataase, “Autaahaatiho nandapaapi titihi gaahape tati katimbipa sapaapi kinyi titihimetati maipihape maatime,” undataase.

16 Aih sandi mairi maara noaipatati keti kuraanhi yamihapataatihapi japihi niyataise.

17 Aih Pitaaho sati siwipiti mmosipitapi pihitati gwinyapenataati satati kandaase, “Nini sati siwipiti mmonihohimatami tanyaaha napitiyate,” tati gwinyaataise. Siyati taati gwinyaati bimih Koniriyaa siho isihiyai natausaasih niyohiyihiyai Saimonihom anjipipihikimbhe undiwi isihiya kaundauhi kiya kimbhiso tiwi nuwi noaipapi Saimonihom anjanami maasomwaanji bitotawaayopo.

18 Noaipapi kiya bitotawa satiwi gaatawaatopo, “Utaaho wo Saimonihom komi ambipati witi Pitaaho Saimonihom kimbhapihohaisati maasi bindataise, e owetiso?” tiwi gaatawaatopo.

19 Aih Pitaaho komi siwipati mmosipatapi taati gwinyaasih kingwaasi Pitaahopi gaatawaatopo. Gaatauh Autaahaatihom Itipihom satati Pitaahoai kaundataase. “Atime, itingingwaase kimingwaasi napiw kinyapi taawi daawaayopo.

20 Isi kinyi dosis noaatipapi numbwi kingwaasi usonime. Iyataati isiya siya nini niwahonini nandusaasonih kiya kinyapi nasawaayowi kinyi kiyaisapi maasi nutaape. Iyapaapi kinyi isihiya siyaapi Judaahiyaamatipimetahiyaasi kiyaisa maasi nutando e namutando tip kinyi maarihohaatihapi pihitipi gimunyapenime,” undati Autaahaatihom Itipihom kaundataase.

21 Aih Pitaaho dosi noaatipati noti kiyai iwinjataise. Iwinjatosati kiyai satati kaundataase, “Sahi nisapi daahohonini kimonine. Kimoninisi sahi napaapi napiwihyaate?” undataase.

22 Undih kingwaasi Pitaahoai satiwi kaundawaatopo, “Koniriyaa siho tunniwi yahwinohiyihiya pihitiwihyaami awaisihom natanyoasih nasaahaayo. Iyataati so utaaso gaaho ainahom Autaahaatihom gaapundahore. Aih isihiya Judaahiya kopi utaaho gaahore tiwihore. Aih Autaahaatihom enjerihom otipipatihom kinyapi kaundihisi kinyi komi anjipipih numbwi noaipasamihura ko kinyi piwaha wa atitande. Atitandi kinyapi natanyoasih daapi nasahaayo,” undawaatopo.

23 Undauhi Pitaaho kingwaasi kaundih nandaawaayopo. Aih Pitaaho kingwaasi apatih biyati iwinjaati bindataise. Aiw nanopawi bowih Pitaaho kingwaasisa maasi notaise. Naihi isihiya usa Jopaahandaahapihiya Jisaasihom giwunyaapihiya maasi nowaayopo.

Pitaaho Noti Koniriyaa sihom Anjipipih Noaipataise

24 Nuwi asisaha naasaah otihapihi nanopawi nuwi aunahipa Sisariyaahanda noaipawaayopo. Aih Koniriyaa siho titihi komihiyaisuni usa komi naisihiyaisuni numwaati napitaawo tiwi jaawi ahoyanwi bindawaayopo.

25 Bimauhi Pitaaho maasomwaanjami deti naihi Koniriyaa siho Pitaahopi awaisihoso tati gwinyaataati Pitaahom utatototi nasati atotipiwesati ikwiri mitiho yapipatetimatih ahondaise.

26 Aih Pitaaho Koniriyaa sihoai sata kaundataase, “Nini nehi utahoninisi dope,” undati titihiwataise.

27 Kaundiमितhetapi Pitaaho anjan nandaati mmonata isihiya taahiyihiya ahoyanwi bimauhi usonataise.

28 Usonataati kiyai Pitaaho satati kaundataase, “Sahi aimi mmowihyaate, nyahi Judaahiyaanam wihhapipeti isihiya

Judaahiyaamatipimetahiyaisaati bimitihaawi apipaahi itihitaahiyaanine. Iyahaawi ami Judaahiyaamatipimetahiyaamihin deti nutihaawihandapi apipaahi itihitaahiyaanine. Aihihandi kandi ninisihiya Judaahiyaamatipimetahiyaapi titihimetahiye maatitandi Autaahaatihonanisataise.

²⁹ Iyataati sahi nisapi gaatauhisami pwiha windi namemati atindi bipi nasataayo. Aisi sahi ningi napaapi gaatiwi nanimahopo? Satiti nasisenataayo,” undataase.

³⁰ Undihi Koniriyaasihomihisata kaundataase, “Windi nisaapihi noaipataise. Iyati asisihamairi ma aimisanaise. Iyataati kandi siyati noaipataise. Nini nisi anjipipihibindataati taati Autaahaatihopigaapundonihiwani ipimo mihepitisorimuraamatiyahura utaahowo nisi ndihetinasati bitondaise. Iyataati komi apotihiriniyosipipa apipaahi nausaatahoe.

³¹ Aihiko nasati bitonda ningi sandataase, “Koniriyaasihone, Autaahaatihokinyigaapundingitihandi atingisatuni kinyi nawihonahataapa ishiya kahapaamapipaapi nenoaahitauhihiyai iwitatamanipi anditiwipi numwingitihandapuni gwinyaati bindataise.

³² Aisi kinyiwani ishiya usai JopaahandaahapinatipusoaaasisamihikiyanuwSaimonihoi numwaitaatiwe. Iyataati komi ambipati witi Pitaahoe. Pitaahoso utaahowo Saimonihomianjipipihibinye. Iyataati Saimonihomianjan deti durihirainihetihikapihibinye. Iyataati Saimonihosomaasapihomiatitata yamepatikaiwa kaiwa ishiya usakaitaatiwihatitihemasihore,” ndataase.

³³ Aihinini keti ishiya kinyapi nandusoasataayo. Nandusaasonihikinyigaahatikaimbiketinasapaise. Aihinyahinahatiyaanini Autaahaatihomindihetinasawaati bindahaayo Awaisihomipwiha kinyinyangikanyatisamihiatitahaawo,” undati Koniriyaasiho Pitaahoi kaundataase

Koniriyaasihomi Anjipipihipitaaho Autaahaatihomipwiha Ausaataise

³⁴ Sata Koniriyaasiho kaundihihura Pitaahokomihanamasatisatiti kaundataase. “Akitinihiwani ninigwinyaataayo. Autaahaatihowindi ishiya usaaso tati waati gimunyapenahoe. Owetise.

³⁵ Iyataati ishiya kahatamatipetahiya komipwiha atiwiwi gaahandikiyohiyhiyaapi maaritahore.

³⁶ Aihisahi aimimmonawaayopo, Autaahaatihokomipwiha Judaa-handaahiyaanangi nanyinyataise. Pwihasaamitanyaahasiyate. Jisasi Kiraishiho nahatiyaanamAwaisihosinanyamaati Autaahaatihoisaaati maarihonaasohitihinetinapaindihandaatihahinyisataise.

³⁷⁻³⁸ Aihisahi aimi atiwhiyaate, jihura Jonihowaapohonaitaatiwihandapi pwiha ausaataise. Iyati Jonihojisaasihoai baawusihisuraanihini Nasaretihandahapi Jisaasihoai Autaahaatihoi Itipihoisawatipihandisa ahoyati nunyati ahewisataise. Iyati Autaahaatihojisaasihoaisatitihiko yapipati Garirihandaahapi namasatesi yapipati Judiyaahandami aunahipi nahatewaara kapihikapihidaayatishihiya ushihiya ashihiyai iwitatamanati anditiwiwataise. Iyati Bwaasirihirami watipihandaatihibimauhhiyai titihiwitati nemwataise.

³⁹ Aihinyahaposerihiyaanini Jisaasiho nyami yapipati Judiyaahandaahuniaunahipati Jerusaremihandi Judiyaahanda aheti pata kaiwaiwa mmonahaawi ausaahohiyhiyaanine. Aihiso utaasoai ipi titihatawihateti tipimandaawaayopo. Tipimandaahauhi ko napotaise.

⁴⁰ NapwihAutaahaatihoisisihamairi ma sanaihihura ahowimasihijapihijomaahipataatihapi ausaimanati noatihisonawaayopo.

⁴¹ Sandi Jisaasiho ausaimaninati noatindindi isihya nahatiyaami ndiheti noaipataamaise. Owetise. Jihura Autaahaatihom komi piwaha ausaitihaawi ahinyisawihyaanam ndiheti siyati noaipataise. Aih Jisaasiho jomaahipataatihapi japihi nepati maasi bindiha nandapa waapoho maasi nanahaayo. Maasi nanahaawi mandih akitinhi Jisaasiho japihi nepataise taati gwinyaawaati usonahaayo.

⁴² Aih ko Jisaasiho aposerihiyaanangi piwaha satati kanyatataase. “Sahi nini kiyohiwaiwaapi Piwaha Gaaha Waniha ausaapi isihyai kanundiwise. Kanundawaawi satiw kaundiwise, ‘Jisaasihoai Autaahaatihom aimi namihana ahwisataise. Ahwih ko noaipati isihya asiyihyaisuni isihya napohiyihyaisuni tipitapaitandihoe,’ undiw kaundiwise nyatati kanyatataase.

⁴³ Iyataati Autaahaatihom piwaha ausaahohiyihya piwaha Jisaasihopi jhi satiw katawaatopo, ‘tipitapaitandihom ambipataahi isihya nahatiya baiwi kop giwunyaahohiyihyaami maipihaiwa Autaahaatihom nemwaitaise,’ tiwi katawaatopo,” tati Pitaaho kaundataase.

Isihya Judaahiyaamatipimetahiya Autaahaatihom Itipihom Newaayopo

⁴⁴ Aih Pitaaho taati piwaha sa kaundih Autaahaatihom Itipihom yamihapataatihapi nasati isihya Pitaahom piwaha atiwisohiyihyaamihetimateise.

⁴⁵⁻⁴⁶ Aih Koniriyaasihoaisawihya piwaha kiha kiha piwaatiwi, Autaahaatihom ambipati niwimahauhi Judaahiyaami usa baiwi Jisaasihopi giwunyaapihiya maasi Pitaahoaisawi napiwihya atisawaawi yaiwimawaayopo. Yaiwimawaawi satiw katawaatopo “Autaahaatihom komi Itipihom nehhandi isihya Judaahiyaamatipimetahiyaimaawi nunyataise,” tawaatopo. Tiwi katauhi Pitaaho isihya maasi nasohiyihyai sata kaundataase.

⁴⁷ “Isihya kimiya Autaahaatihom Itipihom nyamataiw newaayowi waapoho nitaatiwihandapi ndinhi itihititaise?” undataase.

⁴⁸ Undatosati Koniriyaasihoaisawihyai saundataase, “Nini sangi Jisasi Kraisihom ambipataahi baasusataayo,” tati baawusataise. Aih Koniriyaasihoaisawihya Pitaahoai saundawaatopo, “Kinyi nyangisapi maasi asihya wanyaara bimithaawo,” undauhi ko kiyaisati wonji bindataise.

11

Pitaaho Jerusaremihandaahiyai Piwaha Ausaati Kaundataase

¹ Aih suraanhi aposerihiyauni isihya usa Jisaasihopi giwunyaahohiyihya Judiyaahanda kapih kapih bimohiyihya usihya asihya Judaahiyaamatipimetahiyaisangi aimi Autaahaatihom piwaha atiw nepi Jisaasihopi giwunyaahopo tauhi atisawaayopo.

² Atisauhura Pitaaho Jerusaremihandaahapi niyataise. Naihura Judaahiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihyaami usa isihya Judaahiyaamatipimetahyaapi saiwi gwinyaawaayopo. Judaahiyaamatipimetahya Jisaasihopi baiwi giwunyaawaawaahi kiya nyamataiw ambipati namandipatiwise tiwi gwinyaapihiya Pitaahoai satiw itihundawaatopo.

³ “Kinyi isihya Judaahiyaamatipimetahya ambipati nahomaamandipatiwihyaami anpipih napaapi numbwi kiyaisapi bindapaapi nandapa maasi nanapaise?” undiw Pitaahoai itihundawaatopo.

⁴ Aih Pitaaho sawaho mmoshi noaipasiwaiwa nahatewaapi namasati ausaati sata kaundataase.

5 “Nini aunahipa Jopaahanda bindataati taati gaapundonihi Autaahaatiho siwipati witi nanisataise. Nanisihimmonataati windi yamihapataatihapi apotihiri taapwinihiri awairihiramatiyahandi noatipataise. Noatipasihura mmonataati otasaahaasini wihiwihooanji isihya isiwatawaawi bipi kihura kihura ipihaahohipatamatiyati nisahaasini napihimmonataayo.

6 Napihini sandapi napinde ndimmondo ndibaindi apotihiraatihijata kimaapi yapipatambi kohasipihokwiranihobimiwaiwaami siri apotihiraatihibimihisonataayo.

7 Aihini taati mmonihonihimaahomwaanji wamwaanji sandihiatisataayo. ‘Pitaahone, kinyi nepapi saiwa nandimaiwa tipinime,’” ndataase.

8 Ndhini saundataato, “Awaisihone, nini akitinihisaiwa titi namando. Nini jihura Judaahiyaanamini winihapipeti titihimetihapa windi namandihonine,” undataato.

9 Undonihipiwiha wamihapataatihapi jhaati sata kandataase, “Autaahaatiho nandapa wapaapi titihitihape tonaaraahi sapaapi kinyi titihimetihape maatime,” ndataase.

10 Aihisaiwa mairimaara noaipatati japihiyamihapataatihinahatewaniyataise.

11 Aihisuraanihiketisihya muri mingwaasi nini bimohipipihinoaipawaayopo. Siya isiya utaaho aunahipa Sisariyaahanda bindataahonisapinatausaasihidaapi napiwihyaare.

12 Nasauhihura Autaahaatihomitihipho sata kandataase. “Kinyi sandapi maariho yiyahwi gimunyaapi singwaasi nasohingingwaasisapi maasi numwe,” ndataase. Ndhikimiya Jisaasihopi gwunyaahohiyimiya ikwihitirihitihiwihinihirami 6 kaiwi naasohitisaawimiya wani maasi bitohohiyimiya maasi ningisawinowaayopo. Aihinowaati Sisariyaahanda Koniriyaasihomanihipipihinoaipawaati komianjanji nandaahaayo.

13 Noaipawaati komianjanji nandaahonihura Koniriyaasiho Autaahaatihomienjerihootipipatihoyamihapataatihibimisihoi komianjitihi usositihandapi kanyatataase. Iyataati Autaahaatihomienjerihootipipatihokoai sata kaundataase. “Kinyi isihya usai Jopaahandaahapi natipusoaaasisamihikiya nuwi Saimonihoi numwaapise. Iyataati komi ambipati witi Pitaahore.

14 Isikoai nuwi numwaasahi ko nasati piwiha wa kasatito. Kasatonihipiwiha kaaraahi Autaahaatiho kinyianjanji maasi biminginhiyaisa ahoyati japihi nangimaitaise,” undati so Autaahaatihomienjerihootipipatihokaundataase.

15 Aihini piwiha taati namasati kaundonihiautaahaatihomitihipho nyapi jihinapindihandamatiyati noatipati kiyaamihetindaise.

16 Aihiawaisihomipiwiha jihikatisihaapi nini gwinyapenataayo. Iyataati Awaisiho sata kandaase, ‘Jonihonehi waapohora isihyai baawusataisi ipotihura nini Itipho Gaahora baasusisanhi sahi ko Itipho Gaahonaitaapo,’ tindihandapi gwinyapenataayo.

17 Iyataati jihura Awaisiho Jisasi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaananginehihandi nanyamipatamatiya isihya Judaahiyaamatimetahiyai nunyataise. Iyataati Autaahaatiho isihya Judaahiyaamatipimetahiyai numwaitandihira daihira nini napitetahoninindaati neti nopisatande,” unda Pitaaho kaundataase.

18 Undati Pitaaho kaundihihura kiyaamihaitihitohiha namihaaposawiautaahaatihomiambipati niwimaapi kiya satawaatopo, “E

akitiisi Autaahaatiho katihisihiya Judaahiyaamatimetahiya asiyyihiyaimatitaatiwihandi naitaatiwi nepemaitawaayopo,” tawaatopo.

Isihiya Jisaasihopi Giwunyaahohiyihiya Aunahipa Andiyokihandaahapihiya Dopitipipati Kiyawaayopo

19 Jihura Sitipenihoai nawihaara tiwauhi napwihihura naanhandi awaindihandi noaipataise. Noipasihisihiya Judaahiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya kihikihoaanj nandiwirawaayopo. Aiwi kiya nuwi yapihauri Pinisiyaahandaahun Saipiraasihandaahun aunahipati Andiyokihandaahun saiwaara bindawaayopo. Bindawaawi kiya nehi Judaahiya kapihibi mohiyihiyaisaahih Autaahaatihomi piwihaha Jisaasiho kaiwaiwaapiha ausaapi kaundawaatopo.

20 Aihisihiya usa Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya yapipati Saipiraasihandaahun aunahipati Sairinihandaahun bimambiwihiya Andiyokihanda naiwi bindawaawi ishiya Judaahiyaamatimetahiyai Autaahaatihomi piwihaha nunyawai Awaisiho Jisaasiho kaiwaiwaapi ausaapi kaundawaatopo.

21 Ausaahauhi Awaisihomi watipihandi piwihaha ausaahowihiyaisatitihisihiya titaahiyihiya kopigiwunyaapi Awaisihoenda nepemaitiwi nasawaayopo.

22 Aihisihiya Jisaasihopi giwunyaapihiya Jerusaremihanda bimohiyihiya sandapi atisawaawi Banapaasihoai Andiyokihandaahapi natiwusaasawaayopo.

23 Natiwusaasauhi ko notinoipati mmonata ishiya titaahiyihiya Jisaasihopi giwunyaahauhi Autaahaatiho gaahandi kawisataiso tati maaritataise. Maaritataati ishiyai saundataase, “Sahisami maariho andititihisihiya Awaisihomi utatototi kiyaatinihibi bimaawise,” undati anditiwiwataise.

24 Iyataati so Banapaasiso utaaho gaahore. Gaahotihisihiya Autaahaatihomi Itipihoho komiheti tisaitataise. Tisaitataati Jisaasihopi komigiwunyaasitihandi watipihandisahore. Aihisihiya titaahitihandi nepemaitati Awaisihopi giwunyaawaayopo.

25 Aihisihiya Banapaasiho piwihaha kaunda kiyamapi Sorihopi daitandi aunahipa Taasaasihandaahapi notaise.

26 Aihisihiya Taasaasihanda noipati daati Sorihohoi numwaasi Andiyokihandaahapi japihi notaise. Aihisihiya maisahwi kapihibi ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaisami maasi kinaungwihaha naasaahi bindamaise. Bindamaami ishiya taahiyihiyai Autaahaatihomi piwihaha katimunjamaise. Aihisihiya Andiyokihanda ishiya Jisaasihopi baiwi giwunyaahohiyihiyaapi ambipati Kiraisihomihiyehiye tauhi kati ambipati jihiwuwaninihi newaayopo.

27 Aihisihiya suraanihi ishiya usa Autaahaatihomi piwihaha ausaahohiyihiya Jerusaremihanda namasi daahi Andiyokihandaahapi nowaayopo.

28 Aihisihiya kiyaami wo komi ambipati Akapaasiho Autaahaatihomi Itipihoho giwunyaasihisihiya ko piwihaha wa sata kandaase, “Jarihoho yapihisihiya nahatewaara aungwohandi noaipataise,” tati ausaati kandaase. Iyataati ipotihura awaisiho Kirotiyaasiho ishiyai iwinjaati bimihihura jarihoho siyati awaisiho noaipataise.

29 Aihisihiya ko sata katihihura ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya ishiya Judiyaahandaahiyai jarihoho noaipahonihura nawihoho anditiwipi numwitaatiwihopi bindawa piwihaha piwaataawaatopo. Piwaataawaawi sataawaatopo, “Nyahisihiya ninaasiyaanamisihiya andititaati giwinyaahotihandaahisihiya nawihoho numwitihaawo,” tiwipiwaataawaayopo.

³⁰ Kanihohipati kati kaiwi Banapaasiyi Soriyai nawiho nunyawo nusoasauhi kuri nawiho nesi naimi Jerusaremihanda noaipamaise. Noaipapi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai iwinjaawi bimohiyihiyai nawiho nunyamaise.

12

Erotiho Jemisihoai Tiwih Napwih Ami Pitaahoai Neti Napuwataise

¹ Aih awaisiho Erotiho ishiya Judiyaahandaahapihiyai iwinja bimisihosuraanihi ishiya usa Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai yaawati naanhandi nunyataise.

² Yaawati naanhandi nunyataati komi tunniwi yahwinohiyihiyai kaundih kiya nuwi Jemisiho Jonihomi sahoai naihira nahutarihiri namandipihauhi napotaise.

³ Napwih Erotiho Judaahiyaami awaisawihiyai usonataati Jemisihoai tiwih napwindihandapi kiya gaare tiwi maaritauhi namati ko komi tunniwi yahwinohiyihiyai natausaasih kiya nuwi Pitaahoai saundawaatopo, “Erotiho nangipuwitandise,” undiwi numwaawaayopo. Aih Erotiho sandi kaisura Judaahiyaami asisihawaisihawandapa biretihandi nipitandihand oweha nandaatiwihura kiyataise.

⁴ Aih Erotiho tunniwi yahwinohiyihiyai kaundih kiya atiwi Pitaahoai numwaasisuw napwitohtihandaatihimawaayopo. Aih Erotiho tunniwi yahwinohiyihiyai ikwimaindimwitihi auhiri wihinihiri kirinihitih auhiri wihinihiram naasohita 16 kaiwihiyai ahwih kiya tusatipatiwi Pitaahoai iwinjaawi bitotawaayopo. Aih sura Judaahiyaami nandapa biretihandi nipitandihand owehand taawi nanawaahuraatih Erotiho gwinyapenataati namati asisihaiwa biretihandi nipitandihand owehand nanihohiwaiwa owetanihura ipoti Pitaahoai numwaasi noti ishiyaami ndiheti ahwisatosa, “utaamo kimoai nyahi napitiwitihaawe?” unda nunjendo tati neh napuwataise.

⁵ Aih Pitaaho napwitat bimih tunniwi yahwinohiyihiyai iwinjaawi bitotawaayopo. Aih ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai Autaahaatih Pitaahoai iwitatamanati anditiwiwitand gaapundawaatopo.

Autaahaatihomi Enjeriho Otipipatih Yamhapataatih Bimisih Pitaaho Napwitat Bimih Noti Numwaataise

⁶ Erotiho Pitaahoai bousonih piwih piwaatitaatiwihapihapi numwaasi nutotati gwinyaati bindataise. Aih Pitaahoai senhandi watipihanda komi ikwhatimuret wirapeci tingatihaisahurami ikwireti wirawaayopo. Saiwi kiyauhi tingatihaisahurami otihapih nanoti bimainjahore. Aih ami tunniwi yahwinohiyihiyai usa napwitetihandami maasomwaan jaawi bitotawaayopo.

⁷ Aih suraanihi apatih Autaahaatihomi enjeriho otipipatih yamhapataatih bimisih napihi komi nausainjitihandi Pitaaho bimirihroti mihatih nusaatataise. Nusaatihura Autaahaatihomi enjeriho otipipatih Pitaahomi bopitain tiwati ahowimataise. Ahowimati sata kaundataase, “Kinyi keti nepape,” undataase. Undihihura Pitaahomi ikwhatimuret senhauri watipihauri wisasohiwauri sawi nesipandiwa yapipataapihi timahiyataise.

⁸ Aih Autaahaatihomi enjeriho otipipatih Pitaahoai saundataase, “Kinyi yamepatuni asuipatuni nepi wisasanipi nipaate,” undataase. Undih Pitaaho atisa titih kaundimumwaan kamwaan kiyataise. Aih

Autaahaatihomi enjeriho otipipatiho sata kaundataase, “Kinyi apotihiri mbipaapihiri nepi nipaati pi ningi nanipinjai namme,” undataase.

⁹ Undihi kati kiyati komi nanototirihiroti namasi Autaahaatihomi enjeriho otipipatihoai niwipinjai notaise. Notaati Pitaaho sandi Autaahaatihomi enjeriho otipipatiho akitinhi auta kaihhandi kandi koihi siwipati mmonataayo tati gwinyaataise.

¹⁰ Aihii Pitaahotihii Autaahaatihomi enjeriho otipipatihotihii kuri nomaise. Numwi jaawi bitohohipipihii jihapihii nusatipapi numwi otihapihii jaawi bitohohipipihii nusatipapi numwi matambipaami onepati awaipataapihii noaipamaise. Noaipasihii onepati awaindihandisii sawi nundiwihii kuri noaipamaise. Noaipasi aunahipatami Otihatihii daihaiwa daundiwaiwaami daihira wira kuri nomaise. Aimi kuri maasi nomaaheti Autaahaatihomi enjeriho otipipatiho Pitaahoai namasi naihi keti womendaise.

¹¹ Wometihii Pitaaho gwinyapenataati sata kandaase, “Nini wani gwinyaataayo, Awaisiho komi enjeriho otipipatihoai natausaasihii nasati Erotihomi ikwiraatihapuni ishiya Judaahiya naanjhaiwa wiwa nanimtotiwiyauhi nanimaataise,” tati kandaase.

¹² Siyati Pitaaho gwinyapenamapi apopaati waati Mariyaahaatisi kaatami anjipihapi notaise. Iyataati Mariyaahaatami mwaaho Jonihoe. Iyataati komi ambipati witi Maakihoe. Aihii sandi Mariyaahaatami anjindaatihii ishiya titaahiyihii ahoyanwi bindawa taawi Autaahaatihopi gaapundawaayopo.

¹³ Taawi gaapundauhi Pitaaho noti ipaahaapi bitonda maasomwaanji totota tiwataise. Tiwihii waati apopa otipipatihaati kaatami ambipati Rotaahaati maasomwaanji nuwitota nohaati, “Daje?” undataase.

¹⁴ Undihi Pitaaho, “Nine,” undataase. Aihii kaati Pitaahomi maahomwaanji atisataati Pitaahoso tati gwinyapenataise. Aihii kaati atisataati Pitaahotihii maaritataise. Maaritataati kaati windi keti maasomwaanji namuwati jahira mihatihii niyati kiyai sata kaundataase. “Pitaaho yamo maasomwaanji bitondaise,” undataase.

¹⁵ Undihi kiya kaati, “Kinyi naharitapaase,” undawaatopo. Aihii kaati waati andititati sata kaundataase. “Nini naharindaamaato. Owetise. Akitinhi Pitaaho yamo maasomwaanji bitosihopito,” undataase. Undihi kiya satawaatopo, “Wiwa Autaahaatihomi enjeriho otipipatiho yamihapataatihii bimisihoo Pitaahoaisatitishotitaise,” tawaatopo.

¹⁶ Kiya taawi sanihauhi Pitaaho konhi bitonda maasomwaanji tiwataise. Tiwihii kiya maasomwaanji nuposawi Pitaahoai usonawaawi kiya waati yaiwimawaayopo.

¹⁷ Aihii kiya piwaatitotiwihiyai, “piwaha namhaapise,” undati Pitaaho mitiho tunisaunjataise. Aihii Pitaahoai Awaisiho napwitotihandaatihapi numwaasi naindihandapi kaundataase. Iyatosati wa satati kaundataase, “Sahi baiwi Jemsihoaisuni ishiya usa Jisaasihopi gwuyaaahohiyihiyaisuni kibandapi ausaapi kaundiwise,” undamapi Pitaaho noaipasi wihoaanjapi notaise.

¹⁸ Siyati Pitaaho noti nanipimainjihii asisihaatihii ipiho sangi noaipasihii tunniwi yahwinohiyihii mmonawa Pitaaho wometihii yaiwimawosawi Pitaaho maahira naise tiwi nunaatiwi sawana kanawaatopo.

¹⁹ Aihii Erotiho tunniwi yahwinohiyihiyai natausaasihii kiya pihitiwi Pitaahopi daawaahandi kandi ko wometihii windi namumwaahopo. Aihii saiwi dambiwii wometihii Erotiho namati tunniwi yahwinohiyihii muritihii muritihii Pitaahoai iwinjaawi bitohowihiyai, “Sahi napitiyauhi

Pitaaho womendaise?” undati Erotiho nunjenati itihundataase. Iyatosati tunn+w+ yahw+nohiy+hiya usai saundataase, “Tunn+w+ yahw+nohiy+hiya k+miyai numwaasi nuw+ tip+se,” undih+ kiya numwaasi nuw+ tiwauhi napowaayopo. Aih+ Erotiho sura Judiyaahanda namasi not+ aunah+pa Sisariyaahanda gohi bindataise.

Erotiho Napotaise

²⁰ Erotiho j+hura is+hiya aunah+pa Tayaahandaahiyaapuni Saiton+handaaahiyaapuni ahoyat+ aungwohand+ it+h+ahore. It+h+ahotih+ Erotihoenda nutot+w+hiya namap+ B+ras+taasiho Erotihom+ an+an+ ja bimis+hoap+h+ ko Erotihoai p+w+ha napais+ha kaund+tot+w+ nowaayopo. Aih+ B+ras+taasiho Erotihoap+h+ not+ kom+ maar+ho napaisaatumwat+ha p+w+ha kaundataase. Sand+ kiya Erotiho it+h+tind+hand+ owet+tot+w+ kaundoh+t+nd+ apaap+maah+e, is+hiya sat+ yapitaahap+hiya nandapa Erotiho yap+pat+ ja bimipataahap+ naw+ho nunyaw+ nep+ nan+w+hiyaas+ kandap+ kaundawaatopo.

²¹ Aih+ B+ras+taasiho Erotihoai kaundih+ Erotiho namat+ is+hiyai j+hura it+hundisaw+hiyai p+w+ha kaund+tand+ asis+ha ahiyataise. Aih+ asis+ha ahais+het+tihi ko apot+h+r+ awaisaw+hiyaam+ nipaati+w+ niyohoh+p+pa net+ niyot+ nipaataataise. Iyatosati awaisaw+hiyaam+ bimoh+pataasin+ autaa+h+ bindataise. Bindataat+ kiyai p+w+ha awais+ha utaar+ha kaund+m+ notaise.

²² Aih+ is+hiya Erotihom+ maahomwaan+ atisawaaw+ sat+w+ katawaatopo, “Maahomwaan+ samwaan+ utaaho wom+hamwaan+maah+e. Owetise autaa+haat+ho wom+hamwaan+e,” tawaatopo.

²³ T+w+ katauh+ Erotiho w+nd+ Autaahaat+h+om+ amb+pat+ namaawimaati is+hiyai n+n+ neh+ utaahon+nis+ nis+ amb+pat+ namaanimaap+se maundih+ ket+ kuraan+h+ Awais+h+om+ enjer+ho ot+p+pat+ho timb+pa numwih+ timbiyat+ pind+p+ho omaan+t+tihi net+ nusop+sasih+ napotaise.

²⁴ Napwih+hura Autaahaat+h+om+ p+w+ha waati noaipati aunah+pa nahatewaara naihi is+hiya baiw+ atiwi Jisaasihop+ g+wunyaawaayopo.

²⁵ Aih+ Banapaasiy+ Soriya is+hiya Andiyok+handaahap+hiya kaundoh+r+h+r+ k+ret+ kaim+ naw+ho nandapaap+ho is+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya Jerusarem+handaahiyai nunyam+ owemamap+ jap+h+ Andiyok+handaahap+ nomaise. Nomaam+ kur+ Jon+ho kom+ amb+pat+ w+ti Maak+hosi koai numwaasi maasi nomaise.

13

Banapaasiy+ Soriya Ot+p+pat+ Kaitaat+m+ Autaahaat+ho Ah+wih+ Is+hiya Nat+wusaasauh+ Daayamaise. Daim+ Por+ho Namasat+ Autaahaat+h+om+ P+w+ha Ausaat+ Daayataise

¹ Aih+ aunah+pat+ Andiyok+handa is+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyaam+ ot+hat+h+ usa Autaahaat+h+om+ p+w+ha ausaahohiy+hiyaun+ kat+wunjohiy+hiyaun+ bindawaayopo. Iyataati kiyaam+ amb+pat+ siyate: Banapaasihotih+ Simiyon+hotih+ kom+ amb+pat+ w+ti Asihis+hosi kotih+ Rusiyaasiho aunah+pat+ Sairinihandaahap+hotih+ Maneyen+ho Erotihom+ naisohosi kotih+ Sor+ho siya Andiyok+handa bindawaayopo.

² Aih+ kiya Autaahaat+h+om+ maaritimumwaan+ gw+nyaapi mmondaat+w+ nandapa onaiw+ bindawaaw+ Awais+h+om+ gaapundawaayopo. Aih+ Autaahaat+h+om+ It+p+ho saundataase, “Sah+ baiw+ Banapaasiy+ Soriyai sat+ ot+p+patap+ ah+wisaw+se. Iyataati sat+ ot+piti kaitaat+m+ n+n+ aim+ ah+wison+hure,” undataase.

³ Undihî kiya kiyaanîhi nandapa onaiwi bindawaawi Autaahaatîhopi gaapundawaayopo. Gaapundîwi kuri Autaahaatîhomî watîpîhandî naitaatîmî kiya kuri ikwîrî ahîwisawî kuri natîwusaasauhî nomaise.

Kuri Numwi Yapîpa Saipîraasihanda Autaahaatîhomî Pîwîha Ausaamaise

⁴ Aihî kuri Autaahaatîhomî Itîpîho natausaasihi nomaise. Numwi aunahîpatî taunîhandî Serusiyaahanda noaipamaise. Aihî kapîhi Serusiyaahandaahapî kuri sipîhandotî yamwaamaise. Yamwaasîhi sipîhandî numwaasi yapîpatî wîti durîhîramî otîhaatî ahêtîpatî Sapîraasihandaahapî notaise.

⁵ Aihî kuri numwî yapîpatî Saipîraasihandamî aunahîpatî Saramisihanda noaipamaise. Noaipapî kapîhi Saramisihanda Judaahiyaamî anḡanḡi gwaharaahonya kapîhi ahoyanîwî Autaahaatîhopî gwînyaapî gaapundîwî amî wapa kiyohîpîpîhi kuri nandaapî Autaahaatîhomî pîwîha ausaamaise. Aihî amî Jonîho Maakîho kuri andîtiwîwîtandîho maasî kurisa notî bindataise.

⁶ Aihî kingwaasî yapîpatî Saipîraasihandamî aunahîpîhaiwaara daimî numbîwî aunahîpa Peposihanda noaipawaayopo. Noaipapî kingwaasî utaaho woai usonawaayopo. Utaaso so onapîpa kaiwa kaiwa kiyahore. Iyataatî ko Judaahosî satahore, “Nîni Autaahaatîhomî pîwîha atindî netî ausaataayo,” tatî jaiwîtahaiwa katahore. Iyataatî komî ambîpatî Ba Jisaasihoe.

⁷ Iyataatî utaaho wo yapîpatî Saipîraasihanda ja bimisîho komî ambîpatî Sesiyaasî Poraasihosî koaisa Ba Jisaasiho maasî bindataahore. Iyataatî Sesiyaasî Poraasiho komî gwînyaasîtihandî awaindîhandî gaahandisahore. Aihî ko Banapaasiyî Soriyai Autaahaatîhomî pîwîha atitandî gaata numwaataise.

⁸ Aihî Ba Jisaasiho onapîpa kaiwa kaiwa kaisîhomî ambîpatî pîwîha Gîrikîhaara nepemaipî Erimasihone, undîwî nusoaasawîhosî ko siya gwînyaataise, awaisîho yapîpatî ja bimisîho kuramî pîwîha atisataatî nepemaitatî Jisaasihopî gîwunyaitaiso tatî gwînyapenataatî namatî Banaapaasiyî Soriyai ipîhatisamataise.

⁹ Aihî Sorîho komî ambîpatî wîti Porîhoe tiwîhosî komî omanḡitîtihi Autaahaatîhomî Itîpîho waatî tisaitahore. Tisaitahosî waatî biyatî Eri-maasihoai iwinjatataatî saundataase.

¹⁰ “Kînyî Bwaasîrîhîramî mwaahone. Iyapaapî Autaahaatîho gaahaiwa nanyamihîhaiwa nepî nopîsasapaise. Iyapaapî kînyî nahatewa jaiwîtîtaatîwîhaiwaunî nahatewa maipîhaiwaunî kinyaapîhi tisaitamataise. Aihî jinjahîra kînyî Awaisîhomî pîwîha akîtihaapî nepemaipî jaiwîtahe tapaase.

¹¹ Aisî atime. Wanî kîmura kuraanîhi Awaisîho naanḡîhandî gi nahinyonîhi kînyî ndîha niyotîtaise. Niyotonîhi kînyî ipîhoai wîndî maawinjapî otîhî wonḡî bimitaise,” undatî Porîho koai kaundataase. Kaundihî ketî kuraanîhi wîndî tiwîpatî asîhatahatamatîyahandî nasatî komî ndîhai namaasamataise. Namaasamasîhi ko naharisatî asasihoanḡî notaise. Iyataatî koai isîhiya ikwîra iwîpî daihîra nepî nunḡîtaatîwîhiyaapî daataise.

¹² Aihî yapîpatî Saipîraasihandî ja bimisîho sandî mmonataatî Awaisîhomî pîwîha atisîhaapî akîtihaare tatî komî maarîho wîndotaise. Aihî ko Jisaasihopî gîwunyaataise.

Poriyî Banapaasiya Aunahîpa Andiyokîhandî Wîndî Yapîpatî Pisitiyaahanda Ahêtîpata Otîpîpatî Kiyamaise

13 Porihotih koaisami maasi naisururutih aunahipati Peposihanda namasi sipihandi nesi yapipati Pambiriyaahandami aunahipati Pegaahandaahapi nowaayopo. Nuwi noaipapi Joniho Maakihokuri kapih namasi japihi Jerusaremihandaahapi niyataise.

14 Aih kuri Pegaahanda namasi numwi yapipati Pisitiyaahandami aunahipati Andiyokihanda noaipamaise. Noaipapi Judaahiyaami Sapaatihandeti Judaahiyaami an gwi haraahandaatih ishiya ahoyanwi Autaahaatihopi gwinyaapi gaapundohipih nandaapi bindamaise.

15 Bimihihura Autaahaatihomi piwihha Mosesihoai numwih ahaisihaamuni Autaahaatihomi piwihha atiwi nepi ausaahohiyihiya piropetihyaamihauhi wihoaanaha ahoyawi awitawaayopo. Awitiwi owetihihura ipoti anindami mitihiya piwihha satiw Poriyi Banapaasiyaapi nusoaasawaayopo. "Naisohuraah, shoaahi piwihha wa ishiya Jisaasihopi gwunyaahohitihandi anditiwipi katitaatimaahi gaasi shoaahi ausaapi kanyatitaatime," undiwi piwihha nusoaasawaayopo.

16 Aih Poriho doti ishiya piwihha namihapi komi piwihha atiwitaatiwi ikwiri autaahi ahiyatosa sata kaundataase, "Sahi Isiraherihyaatuni ami Isiraherihyaamatimetahiyaati Autaahaatihopi aunihihihi katiwi gaapundohiyihyaatuni sahi nahatiyaati wani nisi piwihha atinjatiwise," undataase. Undih kiya atinjatauhi Poriho saundataase.

17 "Isiraherihyaanini kimiyaanam Autaahaatihoniyami asoyaapi nisihyaimatitotati kiyai ahewisataise. Aih kiya yapipati usaamihati Isipihanda bimauhi Autaahaatihoniyai kiyaisatitih kiya noaipapi taahiyhiyaaimatawaayopo. Aih ipotihura komi watipihanda sati yapita namihapi numwaasi niyataise.

18 Aih sati yapipati ishiya owehataatih numwaasi naihi kiya maipihaiwa kiyauhi Autaahaatihoniyai poundataise. Aih Autaahaatihomih poundindihandi ahotimi naihi kinaungwihaiwa ikwauhw maindimwitihi jhaati ikwauhw maindimwitihi siyahaiwa 40 kiyati sanausotaise.

19 Aih Kanaanihanda ishiya piwihha ikwiri naasairitih wirami yahuritahaiwa 7 kiyahaiwa piwihha yiyandih piwaatiwihiyai taahiyhiya bindawaayopo. Bimauhi Autaahaatihoniyai komi ishiya Isiraherihiyai watipihandi numwih kiya nuwi kiyai niyapi tip owemap gaamawaayopo. Aih Autaahaatihoniyai Isiraherihiyai yapipati sati noaipati titih kiyaamihatimatitandi nunyataise. Aih kiya Isiraherihiyai Isipihanda bimambiw ami kapih namasi yapipati ishiya owehata naiwi bimambiw ami kapih namasi naiwi Kanaanihanda noaipapi kapih bindawaawi ishiya Kanaanihandaahiyai tip yapipati nepi bindawaayopo. Saiwi kapih kapih bimaami nasauhi kinaungwihha pihitati 450 kiyati sanausotaise.

20 Sanawih bimauhi ipotihura Isiraherihiyai anditiwitaatiwihiyai kihara kihara koai koai Autaahaatihoniyai ahewisataise. Ahiwih kiya Isiraherihiyai iwitatamanwi anditiwipi bimaami nuwi Autaahaatihomih piwihha atisati neti ausaasihoniyai piropetihoniyai Samwerihoniyai noaipasihura namihawaayopo.

21 Aih suraanihi Samwerihoniyai bimih Isiraherihiyai nuwi kiyai winjaati bimitandihopi woai ahewise undiwi Samwerihoniyai kaundawaayopo. Kaundauhi Samwerihoniyai Autaahaatihoniyai gaapundih namati Autaahaatihoniyai Isiraherihiyai iwinjaati bimitandihoniyai awaisihoniyai Kisihomih mwaaho Sorihoniyai ahewisataise. Iyataati Sorihoniyai so ishiya Benjaminihomihiyai namwiyaatiwihyaamihore. Aih Sorihoniyai Isiraherihiyai iwinjaati bimih kinaungwihaiwa pihitati ikwauhw maindimwitihi jhaati ikwauhw

maindimwitihi 40 kiyati siyahaiwa sanausotaise.

²² Aihî ipotihura Autaahaatîho Sorîhoai nemataise. Nematosa Daawitîhoai ahîwihî ko noaipatî awaisîhoematatî kiyai iwinjaatî bindataise. Aihî Autaahaatîho Daawitîhopî sata kandaase, 'Daawitîho Jesihomî mwaaho nisî maaritohîrîhîretî ninjapepîhratî kaitaihî nîni usonataatî kopî maaritataayo,' ndaase.

²³ Iyataatî jîhura nyamî asoyaisî Autaahaatîho kaitandî kaundindîhandî kandî kiyatî Daawitîhomî jîtipatî napipatetapî Isîraherîhiyaanangi japîhî nanyamaitandîho Jisaasihoai Autaahaatîho ahîwisataise.

²⁴ Jîhura Jisaasiho otîpipatî sangî namasatî kaihîhura Jonîho pîwîha ausaatî Isîraherîhiya taahiyîhiyai kaundataase. Kaundataatî sata kaundataase, 'Sahî samî maipîhaiwa kiyohîwaiwa namapî nepemaitîwî waapoho nepîse,' undataase.

²⁵ Jonîho komî otîpipatî kiyatî owemaitandî detîtîhî sata kaundataase, "Sahî nisapî diyaamahoe tîwî gwînyaawaayopo? Iyataatî utaaho wopî napîtaiso tîwî jaawî bimohîhonînimaahe owe. Aisî sahî atiwîse. Wô utaaho nisî ipotî napîtaise. Iyataatî komî otîpipatîhonînimatîtî otîpipatîhiya kiyohîwaiwa wîndî kaindî nambîtîtî asuipatî nausohaamaamaito.

²⁶ "Isî naisîhiyaate, sahî Abîraahamîhomîhiyaatîtîhî amî Isîraherîhiyaamatîpîmetahiyaatî Autaahaatîhopî aunîhîhîrî katîwî gaapundohiyîhiyaate, pîwîha nyangi japîhî nanyamaitandîhandapîha aimî Autaahaatîho nusoaasihî Isîraherîhiyaanapî napise.

²⁷ Napîhîhandî kandî isîhiya Jerusaremîhandaahiyaunî Autaahaatîhomî anî awaindîhandamî mîtîhiyaunî wîndî baiwî Jisaasihopî nyangi japîhî nanyamaitandîhoe tîwî gîmunyaahopo. Aiwi kiya Autaahaatîhomî pîwîha jîhura ausaahohiyîhiyaamî pîwîha jîpatîpiyohîha kiyaamî Sapaatîhandî nahatewetî awîtohîhaapî wîndî baiwî gîmunyaahopo, owetise. Aiwi kiya Jisaasihopî napone tîwî katauhî Jisaasihoai tiwauhî napotaise. Aiwi kiya sandî kiyawaawî Autaahaatîhomî pîwîha atiwî nepî ausaahohiyîhiyaamî pîwîha Jisaasihopî yaawatî naanîhandî naitaise tîwî katohîmumwaanî kamwaanî tîtîhî kiyahaayo tîwî wîndî baiwî gîmunyaahopo, owetise.

²⁸ Aihî Jerusaremîhandaahiyaunî anî awaindîhandamî mîtîhiyaunî Jisaasihoai tiwîtaatîwî komî maipîhandî kaindîhandî wîndî monîhopo. Wîndî monawaahandî kandî Pairothîho Jisaasihoai nehîhandî kiyatî tiwîtotîwî kaundawaatopo.

²⁹ Iyataatî jîhura Autaahaatîhomî pîwîha atiwî nepî ausaahohiyîhiya pîwîha katîwî jîpatîpiyohîmumwaanî kamwaanî kaiwî aimî owetîhî Jisaasihoai ipî tîtîhî atawîhatetapî nepî jomaahîpatî wîtî isîhiya kaiwîhataatîhî ahiyawaayopo.

³⁰ Ahiyauhîhandî kandî Autaahaatîho ahowimasîhî Jisaasiho japîhî nepataise.

³¹ Nepasi yamîhapataatîhapî wîndî tîtîhî ketî namaise. Namaayati bimihî isîhiya Garirihanda namasi Jerusaremîhanda jîhura daayawaasohiyîhiya komî otîpipatîhiya Jisaasihoai asisîha pîhîtîwîhaiwetî usonawaayopo. Aihî isîhiya siya Jisaasihoai usonîhohiyîhiya komî kaiwaiwaapî ausapî Judaahiyai taawî kaundawaatopo.

³²⁻³³ Aihî yîhoanî Autaahaatîhomî pîwîha isîhiya maaritîtaatîwîha ausaaha kasatahaato. Pîwîha isîhiya maaritîtaatîwîha siyahaare, Autaahaatîho Jisaasihoai japîhî ahowimatî numwaataise. Iyataatî sandî jîhura nyamî asoyai akîtînîhî kaitandî pîwîha kaundisîha wanî nyangisaapîhî akîtîhandî kiyataise. Iyataatî Daawitîhomî

p>wiha Aunihihirami utipihandi kasinihandaatih Jisaasiho japihi nepaitandihandapi katati ahaisiha satahaare:

“Nini gi ahohimati japihi nangimaahonih kinyi noaipapi nisi maasihihonj akohonjtinih nini noipati gapihoninimatataayo,”

Aunihihir 2:7

tati Autaahaatih katih Daawitih jipatihiyat ahaisihaare.

³⁴ Jisaasiho windi namaapwitandi Autaahaatih japihi koai ahowimati numwaataise. Aih sandapi Autaahaatih Jisaasihoai kaundatandihandapi Aisaiyaahoai Autaahaatih neti gwunyaasih Aisaiyaaho sata ahaisihaare:

“Nini gaahaiwa niwahonisihaiwa jinjapihi ahotitandihaiwaapi Daawitihoi kaundohiwaiwa gisuni ishiya kinyapi gihunyaasaihhiyaisuni nasamito,”

Aisaiyaaho 55:3

tati Autaahaatih Aisaiyaahoai neti gwunyaasih ahaisihaare.

³⁵ Iyataati Aunihihiri Samihandi windaatih Daawitih Autaahaatihoi sata kaundati ahaisihaare:

“Kinyi kinyi otipipatih p>wiha atingisati kaisihomi ambipati kiyati namasaatitandi windi namaamaitaise,”

Aunihihiri

16:10

undati ahaisihaare.

³⁶ Sa p>wiama sata ahaisima Daawitihopihamaahe. Daawitih Autaahaatihom maaritirihiri kireti japepihira ishiyai anditiwiwati kiyataise. Kiyati bimainjati ipotihura napwih satoyai ahijohipiph ahijauhi namasaatataise.

³⁷ Iyataati wani Autaahaatih jomaahipataatihapi ahowimati japihi numwaasih so windi komi ambipati namaamasaatise.

³⁸ Aisi naisihiyaate, Jisaasiho so napotati japihi nepasitindaahi Autaahaatih sam maipihaiwa nesamaitandihandapiha p>wiha yihooanj ausaaha kasatahaato. Aisi sahi sandapi baiwi gwinyaapise.

³⁹ Iyataati ishiya Mosesihomi winihapipa japepihrohijhiyaami maipihaiwa Autaahaatih windi nemwaamaitaise. Iyataati ami Autaahaatihoisangi kiyai windi ishiyaati titih ainahijhiyaate munditaise. Iyataati Jisaasiso sop ishiya nahatiya gwunyaahohijhiyaami maipihaiwa Autaahaatih nemwaitaise. Nemwatosati Autaahaatih kiyaisi, “Sahi titih ainahijhiyaate,” unditaise.

⁴⁰⁻⁴¹ Iyataati Autaahaatihom p>wiha atiwi nepi ausaahohijhiyai Autaahaatih neti gwunyaasih kiya p>wiha wa satiw jipatihiyohihaare,

“Nisapi sisipitohijhiyaate, sahi atiwise, sahi bimisaihi nini kaitandiyohitihandi kaito. Kaisanhi ishiya usa sandapi ausaapi baiwi kasatisaihaah sahi windi gimunyaaitaapo. Aiwi sahi sandapi napinde tiwi baiwi gimunyaawaawi napwitaapo,”

Ibrihiya 1:5

tati Autaahaatih kiyai neti gwunyaasih kiya ahijohihaare. Ahijohihaasi sahi jaawo. Wiwa Jisaasiho kaiwaiwaapi windi baiwi gimunyaapipano. Jihura Autaahaatihom p>wiha atiwi nepi ausaahohijhiya katohwimaiwa wiwa sangisaapih napitaiso,” undati Porih kaundataase.

⁴² Aih Porih sata kiyai kaundamapi Banapaasihoaisami aini noaipasi naihi ishiya kuri satiw kaundawaatopo, “Judaahiyaanam Sapaatihandi ipotihandeti japihi shooah nam sa p>wiha kanyatisihaami waati jahira ausaapi kanyatitaatime,” undawaatopo.

⁴³ Aih ishiya usa anj awaindihandi namasi anjipiphapi niyauhi usa taahijhiya Judaahiyauni ami ishiya usa Judaahiyaamatimetahiya Autaahaatihopi aunihihiri katiw gaapundohijhiyauni Poriyi Banapaasiyai nuwipinjai nowaayopo. Nuwipinjai niyauhi kiyai Porih

p>wiha anditiw>wiha saundataase, “Autaahaat>ho aimi gaahandi nasamih
newaayowi k>mandi gaamandi nehot>mandeti and>tit>wi bimaaw>se,”
undataase.

⁴⁴ Aih> judaahiyaami Sapaat>handi ipot>handetapi kuri kaundoh>ti>handi
aimi noaipas>hi kandeti is>hiya nahatiya sati aunah>pitahap>hiya
Awais>homi P>wiha atitaat>wi nap>wi ahoyanawaayopo.

⁴⁵ Ahoyan>hauhi Judaahiyaami awaisaw>hiya mit>hiya mmonawaawi
is>hiya nahatiya Poriy> Banapaasiya kaundir>h>reti japepih>rauh> sandapi
kiya m>maipaiwi kuri usonawaayopo. Aiw> kiya Por>homi p>wiha kaun-
dis>haapi jaiw>tahe ti>wi sis>p>itawaatopo.

⁴⁶ Aih> Poriy> Banapaasiya yamaimi p>wiha ausaapi sat>m> kaundamaase.
“J>hura aposer>hiyaanangi Autaahaat>ho sanyatataase, ‘Judaahiyai nisi
p>wiha jih> ausaapi kaund>w>se,’ nyatih> atisahaawi ami y>hoan> ti>ti>hi
k>reti kiyaha sangi ausaaha p>wiha kasatahaato. Ausaaha kasaton>handi
kandi sahi p>wiha kais> ahosumwawaayopo. Ahosumwawaawi sahi
asi>y>hiyaatimat>wi kiyaat>n>hi bim>taat>w>handi w>ndi namaito ti>wi
nanyisawaayopo. Aisi sahi atiw>se, wani y>hoan> sangi Autaahaat>homi
p>wiha ausaaha kamaasati>to. Iyahaawi is>hiya Judaahiyaamat>metahiya
aunah>pati k>mata bimohiy>hiyai ausaaha kaund>ti>haawe.

⁴⁷ Iyataati Awais>ho komi p>wiha atiw> ausaahohiy>hiya p>ropet>hiyaami
maahomwaan>ap> katis>ha aposer>hiyaanangi sanyatataase:

‘N>ni is>hiya Judaahiyaamat>metahiyaap>hi sis>ha nusaatahaamatiya-
hongi ah>ngisataayo. Is> k>ny> is>hiya yap>hi nahatewaraahiyai nau-
sainj>ti>handi nunje. Nunjisam>h> Autaahaat>ho kiyai jap>hi numwaitaise,’
tati Awais>ho p>wiha atiw> nep> ausaahohiy>hiya p>ropet>hiyaami maa-
homwaan>ap> katis>ha kanyatataase,” und>m> kaundamaase.

⁴⁸ Is>hiya Judaahiyaamat>metahiya sa p>wiha atisawaawi kiya asakaiwi
maaritawaayopo. Iyawaawi kiya Awais>homi p>wihaap> gaahaare
tawaatopo. Aih> Autaahaat>ho is>hiya jinjap>hi bim>taat>w> ah>wisaw>hiya
kiya baiwi atiw> Jisaasihop> g>wunyaawaayopo.

⁴⁹ Iyataati Awais>homi p>wiha sati yapitaahi gaamati noti noaipas>hi
is>hiya atiw> Jisaasihop> g>wunyaawaayopo.

⁵⁰ Aih> as>hiya usa Judaahiyaamat>metahiya ik>p>pa p>h>ta
ahusotahiya Autaahaat>hop> aun>h>h>r> kat>wi gaapundawaayopo.
Aih> Judaahiyaami an> gw>haraahaiwaami mit>hiya dopaw> as>hiya
siyaisuni aunah>pati Andiyok>handaahap> awaisaw>hiyaisuni Poriy>
Banapaasiyaapi apous>haiwa kiyai kaundawaatopo. Kaundauh> kiya
Poriy> Banapaasiyaapi apowih> kuri kiya maip>haiwa kawiw> kiyaami
aunah>pataahap> it>h>ti>wi nat>wusaasauh> kur> kap>hi namasi nomaise.

⁵¹ Aih> kur> nomaami kurami auh>rep> yap>pati ikwaat>p>ho ahuso-
timb>pa ti>w>haap> nemamaise. Sand> kur> kaind>nd> kiya Autaahaat>hop>
w>ndi g>munyaapi ahosumwahauh> nam>han>m> kiyamaise. Kaim>map>
aunah>pati Aikoniyam>handaahap> nomaise.

⁵² Aih> Andiyok>handaahap>hiya Jisaasihop> g>wunyaahohiy>hiya
asakaiwi maaritauh> Autaahaat>homi It>p>ho kiyap>hi tisaitataise.

14

Poriy> Banapaasiya Aunah>pati Aikoniyam>handa Ot>p>pati Kiyamaise

¹ Aih> aunah>pati Aikoniyam>handaahisangi kur> naasi kati kaimi
Judaahiyaami an>an> gw>haraahandaat>hi kap>hi ahoyan>wi Autaa-
haat>hop> gw>nyaap> gaapund>wi ami wapa wapa kiyoh>p>p>hi Poriy>

Banapaasiya nandaap+ Autaahaat+hom+ p+w+ha ausaamaise. Saim+ baim+ p+w+ha ausaasihi+ is+hiya Judaahiyaun+ Judaahiyaamat+p+metahiyaun+ Jisaasihop+ g+wunyaawaayopo.

² G+wunyaahauh+ Judaahiya usa Jisaasihop+ w+nd+ g+maawunyaap+hiya is+hiya Judaahiyaamat+p+metahiyai kiya Poriy+ Banapaasiyaap+ apous+haiwa kaundawaatopo.

³ Aih+ kuri+ asis+ha utaar+handet+ Aikoniyam+hand+ bindamaami w+nd+ yamaim+ and+titim+ Awais+ho Jisaasiho kaiwaiwaap+ ausaap+ kiyai kaundamaase. Kaundih+hura Awais+ho kuri and+it+wis+h+ kur+ wat+p+haiwa kahatamat+petahaiwa kiyamaise. Iyataat+ sandaah+ kuram+ p+w+ha Awais+ho gaahand+ nanyinyataise toh+ti+hand+ ak+ti+hande t+to tat+ is+hiyai nunjataise.

⁴ Aih+ aunah+pa sat+ Aikoniyam+hand+ahap+ is+hiya wih+wihooan+ natapaatawaayopo. Natapaat+w+ usa Judaahiya Poriy+ Banapaasiyaap+ apowisaw+hiyaam+h+iboan+ niyauh+ usa aposer+huram+h+ihooan+ niyawaayopo.

⁵ Aih+ saiw+ bimauh+ ipot+hura is+hiya Judaahiyaatih+ usa Judaahiyaamat+p+metahiyaatih+ kiyaami mit+h+iyaisaw+ nutasi Poriy+ Banapaasiy+ maip+hand+ kawiw+ naw+haara sururi yahw+to t+w+ katawaatopo.

⁶ Saiw+ katauh+ kuri+ atim+map+ yap+pat+ Rikoniyaaahandaahap+ yan+h+map+ nomase. Iyataat+ yap+pat+ Rikoniyaaahanda aunah+pahauri+ Ris+iraahandun+ Der+bihandun+ ahendaise.

⁷ Aih+ Poriy+ Banapaasiya saur+ aunah+pahauraahun+ kauram+ detun+ Autaahaat+hom+ p+w+ha Jisaasiho kaiwaiwaap+ha daim+ ausaamaise.

Poriy+ Banapaasiya Ris+iraahanda Ot+p+pat+ Kiyamaise

⁸ Aih+ aunah+pat+ Ris+iraahanda utaaho wo kom+ auhat+muri+ maind+mwi+ maip+taho bindataise. Iyataat+ so auh+r+ maip+tiso sanaat+ sikiyat+ auh+r+ maip+tahoi namotaih+hore. Sikiyat+hoai namotaih+hosi w+nd+ biyat+ dahomaayahore.

⁹ Aih+ waara auh+r+ maip+tis+hoai numwaasi Por+ho p+w+ha p+waatimb+p+h+ nowaayopo. Numwaasi nuw+ ah+wisauh+ bindata Por+h+om+ p+w+ha at+wisataise. At+wih+ Por+ho koai biyat+ waat+ iwinjataise. Iwinjataat+ ko noaipat+ gaahomat+tand+handap+ gw+nyaataho bimih+ iwinjataat+ Por+ho gw+nyaataise.

¹⁰ Aih+ Por+ho gw+nyaataat+ waat+ sata koai kaundataase, “Kiny+ dop+ t+ti+h+ bitose,” undataase. Undih+ ko auh+r+ maip+tis+ho atisat+ ket+ kuraan+h+ dot+ nga it+pat+ daayataise.

¹¹ Iyataat+ Rikoniyaaahiya autaahaat+ho jaiw+ti+w+ho taah+hop+ gw+nyaap+hiyaasi sand+ Por+ho kaind+mandap+ is+hiya mmonawaaw+ Rikoniyaaahiya sawanaam+ha p+w+haara Poriy+ Banapaasiyaap+ sat+w+ katawaatopo, “Nyami autaahaat+ho neh+ is+hiyaamatiyat+ nyam+hap+h+ noaat+pataise,” t+w+ katawaatopo.

¹² Aiw+ Banapaasihoai amb+pat+ Jeyusihone und+w+ nusoaasaw+ Por+ho p+w+ha ausaat+ kaundahotih+ koai Er+misihone und+w+ nusoaasawaayopo.

¹³ Iyataat+ autaahaat+ho jaiw+ti+w+ho Jeyusiho toh+h+om+ an+hand+ kop+ gaapundoh+ti+hand+ aunah+pat+ Ris+iraahandam+ mang+rain+ ahendaise. Aih+ p+risiho wo is+hiyaap+ nandapa t+hat+ autaahaat+ho Jeyusihoai numwis+hotih+ is+hiyaisaw+ aposer+huri nandapa autaahaat+ho jaiw+ti+w+hoai t+h+w+ nunyoh+patamataito t+w+ maasap+ho kauho sap+ho boaind+ an+atiw+ isisi aunah+pat+ satami matamb+paami onepataap+h+ niyawaayopo.

¹⁴ Isisi niyauhi Poriyi Banapaasiya sandi kuri kawitaatiwiyohitihandapi isihya keti usoniwosawi nuwi kuri ausaapi kaundawaatopo. Kaundauhi kuri atisamaami kiya Autaahaatihopi sisipihitiwi katohitihandapi yayamaami kurami apotihiri niyosipipaami masihonji napwiramaise. Napwirimi isihyaamihatih niyamaami kiyai satimi waati kaundamaase:

¹⁵ “Sahi isimiyaate, yahuraani nehi utaahuraani samatiahuraanihi sahi saiwa yahuraanyangi napitinyitaatiwiyopo? Yahuraani sangi Autaahaatihomi piwaha Jisaasiho kaiwaiwaapiha ausaaha kasatitahaahuraane. Kasatisaihi sahi sami autaahaaticho jaiwitiwihoni nehiho namapi Autaahaaticho akiticho jinjapihini bimisihopi nepemaitiwi giwunyaaitaatiwe. Iyataati Autaahaaticho akiticho so yamihapati yapipati durihiri nahatewa gimunyainjipapa ahaisihore.

¹⁶ Iyataati akite jihura Autaahaaticho kiyaamihandisi kiyai kaito tati namihaisihini kiyaisunyaapihaiwa kiyawaayopo.

¹⁷ Iyataahandi kandi Autaahaaticho sawahopi isihya bindataise tiwi giwinyaito tati nyangi gaahandi kanyisataise. Kanyisati wipati nandapa noaipaitandi nanyinyataise. Nanyinyati ami nandapa nga biyati nanyamihini maaritahaayo,” undamaase.

¹⁸ Undihihandi kandi kiya amini autaahaaticho jaiwitiwihoni nandapa isihyaapi tihiwi nunyohipatamataito tiwiyauhi kuri kamaiwise undimi ipihatisamaise.

Porihoi Nawhaara Yahowaayopo

¹⁹ Aihini aunahipahauri Andiyokihanduni Aikoniyamihandaahapuni Judahiya usa napiwini isihiyai Poriyi Banapaasiyaapi apowitandaha piwaha kaundawaatopo. Kaundauhi kiya apowihini Porihoi nawhaara yahowaayopo. Yahauhi Porihoni timahiyati kwaapanimaasasihini amini napomataise tiwiyawa nepi amini aunahipatami nehihapaahimawaayopo.

²⁰ Aihini Jisaasihopi isihya giwunyaahohiyihiyai napiwini Porihoi otaatemapi bitohauhi Porihoni japihini nepasi aunahipata niyataise. Aihini niyati nanotati bowihini nepasi Banapaasihoisami aunahipapa Deribihandaahapi nomaise.

²¹ Numwini sati aunahipita Autaahaatihomi piwaha Jisaasiho kaiwaiwaapiha ausaamaise. Ausasihini isihya taahiyihiyai kurami piwaha baiwini atiwiwini nepemaitiwi Jisaasihopi giwunyaawaayopo. Aihini kuri ipotihura japihini Risitiraahanda numwini noaipamaise. Amini Risitiraahanda bimambimini kapihini namasi numwini Aikoniyamihanda noaipamaise. Amini ami Aikoniyamihanda bimambimini kapihini namasi numwini Pisiyaahandami aunahipati Andiyokihanda noaipamaise.

²² Saimini saiwa aunahipihaiwaara otipipati kaimini daayamaami isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai anditiwipihaha satimi kaundamaase: “Usa sangi yaasati naanihaiwa nasamisaihi gaasi andititiwi Jisaasihopi giwunyaapiise. Amini nyahi Autaahaaticho nyainja bimitandihandaatihini nandaitihaawi jihini yaasati naanihaiwa pihitaati naitihaawe,” undamaase.

²³ Aihini aunahipa nahatewaara kuri otipipati kaimini daayamaami isihya baiwini Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai iwinjaawi bimitaatiwihiyai ahwisamaise. Ahwisamosami kurami ahwisawihiyai Autaahaaticho watipihandi numwitandi nandapa namaanimini bindamaami gaapundimini Awaisihoni kiya giwunyaahohihoni ikwiraatihini ahwisamaise.

Poriyi Banapaasiya Yapipati Siriyaahandami Aunahipati Andiyokihandaahapi Japihini Niyamaise

²⁴ Poriyi Banapaasiya yapipati Pisitiyaahanda kaimi daimbimi numwi yapipati Pambiriyaahanda noaipamaise.

²⁵ Noaipapi sati yapitami aunahipati Pegaahanda noaipapi isihiyai Jisaasihomi piwaha ausaapi kaundamaase. Ausaapi kaundi mapi aunahipa witi Atariyaahandaahapi nomaise.

²⁶ Numwi Atariyaahandaahapi sipihandoti yamwaasihhi sipihandi kuri numwaasi yapipati Siriyaahandami aunahipati Andiyokihandaahapi no-taise. Sati aunahipita jihura isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya Autaahaatihho biyati kuri iwinjaati bimonihhi kuri otipipati nga kaito tiwi kuri Autaahaatihomi ikwiraatihhi ahiwisohipipihhe. Ahiwisohipipihisi otipipati kati kaimi owemamapi japhhi nasamaise.

²⁷ Namm Andiyokihanda noaipapi isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai numwaapi ahoyami Autaahaatihho kurisati maasi bindata otipipati kaindihandapi ausaapi kaundamaase. Aimi kuri kiyai satimi kaundamaase, "Autaahaatihho isihiya Judaahiyaamatipimetahiyai iwinja bimihandamihhi daihira iwinjapwaasihhi kiya nepemaitiwi Autaahaatihopi giwunyaawaayopo," undamaase.

²⁸ Aimi kuri kiyaisami waatihho taahiwaiwa nepi bindamaise.

15

Jerusaremihandha Isihiya Jisaasihopi Giwunyaahohiyihiya Ahoyaniwi Piwaha Titihemapihhi Piwaataawaayopo

¹ Aihhi isihiya usa Judiyaahandaahapihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya aunahipati Andiyokihanda napihhi Judaahiyaamatipimetahiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai piwaha nunyawaawi satihhi kaundawaatopo. "Sahhi winihapipa Autaahaatihho Mosesihoi numwimbipa minjapepihirihhi ambipati nahomaamandipawaawaahhi Autaahaatihho sangi wihhi japhhi namaasamaitaise," undihhi kaundawaatopo.

² Aihhi kiya satihhi kaundauhi Poriyi Banapaasiya atisamaami kuri apipaahhi awaindihandi itihitamaase. Itihitimi kiyaisami piwahaara pwihhi patahamataihhi tunnawaayopo. Aihhi sandapi namapi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya Poriyi Banapaasiyaisuni isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya usaisuni naiwi Jerusaremihandha aposerihiyaisawuni Jisaasihopi gwihhi nyaahohiyihiyai iwinjaawi bimohiyihiyaisawi piwaha sa titihemaitaatiwihhi kaundawaatopo.

³ Kaundiwihi natihhi wusaasauhi yapipati Pinisiyaahandaahunihhi samariyaahanda nowaawi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya sapihapihiyai satihhi kaundawaatopo. "Isihiya Judaahiyaamatipimetahiya kiyaami maipihaiwa kiyohiwaiwa namapi nepemaitihhi Autaahaatihhoapihhi nuwihhi Jisaasihopi giwunyaawaayopo," undihhi kaundawaatopo. Kaundauhi sandapi isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya awaindihandi maaritawaayopo.

⁴ Aihhi kiya Andiyokihandaahapi niyohiyihiya aimi nuwihhi Jerusaremihandha noaipihauhi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyauni aposerihiyauni aihhi giwunyaahohiyihiyai iwinjaawi bimohiyihiya kiyai gaanihhi nasawaayopo," undawaatopo. Aihhi Poriyi Banapaasiya Autaahaatihho kurisati maasi nahatewa kaiwaiwaapi kiyai kaundamaase.

⁵ Kaundihhi isihiya usa Parisihiyaamihhiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya dopawihhi satawaatopo, "Judaahiyaamatipimetahiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaami ambipati namandipatihhi taatiwe. Aihhi

kiya piwaha Autaahaathiho Mosesihoai numwisaha japepihiritaatowe tiwi katawaatopo.

⁶ Aihisi asisaha weti sandapi aposerihiyauni Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai winjaawi bimohiyihiyauni sa piwaha titihemaitaatiwi ahoyanawaayopo.

⁷ Aihikiya pihitiwi piwaatimbiwi Pitaaho dotati kiyai sata kaundataase. “Naisihyaate, sahi aimi gwinyaapihiyaate. Jihura Autaahaathiho otipipati naninyataise. Naninyati ningi Autaahaathihom piwaha Jisaasiho kaiwai-waapiha isihya Judaahiyaamatipimetahiyai ausaati kaundisanhi kiya atiwi Jisaasihopi giwunyaaitaatiwi ahinihihonine.

⁸ Iyati Autaahaathiho isihyaami omanititihisonahore. Usonahosi komi Itipihonanyamindihandamatiyati kiyai nunyataise. Sandaahi isihya Judaahiyaamatimetahiyaisangi Jisaasihopi giwunyaito tati nanyisataise.

⁹ Iyataati Autaahaathiho kiyaisi wipiyahandi nunjataati nyangi wipiyahandi nanyisataamaise. Owetise. Judaahiyaamatimetahiya Jisaasihopi giwunyaahauhi Autaahaathiho nyami maipihaiwa nenyamasitihandamatiya ami kiyaamihaiwa nemwataise.

¹⁰ Isihya Judaahiyaamatipimetahiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihyaapi ambipati namandipatiataatiwihandapuni Mosesihom piwaha japepihiritaatwihandapuni winihapipa kimauni baiwi japepihiriwise unditihawo tiwi sahi napaapi satwi katopo? O satwi katawaawaahi sandhi Jisaasiho isihiyai japihi numwaasitihandapi sandi nehihandi nehikiyataise tiwi sisipitohipatamataiwi kaitaapo. Saiwi kaisaihi Autaahaathihoai apowitaise. Iyataati Mosesihom winihapipa nahatewa nyami asoyauni nyahuni andititaati windi minjapepihiraahiyaanine. Isi kiya napitaiwi andititiwi japepihiritauhitopo?

¹¹ Aihinyahi siyaati gwinyaahaayo, nyami Awaisiho Jisaasiho gaahandi nehihandi nyahi gaahandi windi kamaayaahandi kaindihandi ko nyapi napotaise. Ko nyapi napwindihandaah Autaahaathiho Judaahiyaanangi japihi nanyamaitaise. Nanyamaataisi skiyati Judaahiyaamatimetahiyai japihi numwaitaise,” undati Pitaaho kaundataase.

¹² Pitaaho kiyai sata kaundihikiya piwaha wihoaanjha kamundopo. Kamundiwi nehiki Banapaasiyi Poriyaamihapi atihiri ahiyawati atinjatawaayopo. Atinjatauhi Autaahaathiho kurami ikwiraatihapi gonipati ami otipipati watipihaiwa kahatamatipetihaiwa isihya Judaahiyaamatimetahiyaami otihapihi kaiwaiwaapi ausaapi kuri kiyai kaundamaase.

¹³ Aihikiuramihaimi katimi owetih Jemsihomihai satati kaundataase. “Sahi Jisaasihopi ningisawi giwunyaahohiyihyaate, nisi piwima kima atininjatwise.

¹⁴ Saimonihom aimi Autaahaathiho isihya Judaahiyaamatimetahiyai iwitatamanataati kiyaami otihatihapi komihiyaimatitaatiwi japihi numwaasitihandapi ausaati kanyatataase.

¹⁵ Iyataati Autaahaathiho kaindihandapi Saimonihom kanyatisaha Autaahaathihom piwaha ausaahohiyihyaamihai katohihaisangi kimaamatiya naasi ka ahondaise. Iyawaawi kiya satwi katwi jipatiyawaayopo:

¹⁶ ‘Nini Awaisihonini ipotihura japihi napito. Napiti Daawitihom anaanj aimi niyasaananj nini neti japihi animatito. Aindi sandi anjindami kahapaamapipa nopisasinjipa neti wanihapemati kaito. Kaindi titihiwito.

¹⁷ Saisanhi isihya Judaahiyaamatimetahiya nisihyaimatitaatiwi aimi katonhiyaasi ningi nisondaatiwi daitaapo.

18 Awaisiho saiwa jihura isihiyai nunjisiho wani sata kandaase,' *Amos* 9:11, 12

tiw jipatihiyawaayopo.

19 Aih nisi gwinyaahohitihandi siyate. Isihiya Judaahiyaamatimetahiya nepemaitiw Autaahaatihopi gwunyaawaawi nyahi kiyaisi naanjihandi namumwitahaawo? Owetise.

20 Naanjihandi namunyaati namawa nyahi biyaati kiyaapi utipihho jipatihiya nusoasahaawi sataati kaunditahaawo, 'Sahi nandapa autahaatihho jaiwitihohoi isihiya nunyohipipaami nawipipa nepi windi namaanwise. Aiwuni sahi usihiya asihiya kihiyaisawi windi kamaiwise. Iyawaawi kohasipihho jitipati noati asaketihapa windi namaanwise. Aiw kohasipihomi jitipati windi namaanwise,' undati kaunditahaawo.

21 Iyataati kinaungwiha taahiwaiwetisihiya Mosesihomi winihapipa aunahipi awaiwaiwa nahatewaraahuni ami anjhaiwa nyahi Judaahiyaanini ahoyanohiwaiwaatih Sapaatihaiwa nahatewetisusaapi awitawaayopo. Isi nyahi piwaha wa jhaati ausaawaati kamunditahaawo," tati kiyai Jemisiho kaundataase.

Isihiya Judaahiyaamatipimetahiya Jisaasihopi Gwunyaahohiyhiyaapi Utipihandi Nusoasawaayopo

22 Aih aposerihiyauni isihiya usa Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyai winjaawi bimohiyhiyauni ami isihiya usa Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyauni maasi ahoyanipi piwaha katipi kiyaami utaahuri yahuri namihanipi ahewisawaayopo. Aih kurami womi ambipati yatimwisahore. Witi Judaasihotati witi Basapaasihotate. Aih ami womi ambipati Sairaasihore. Iyataati suri Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyaami jihure. Isi kuri Poriyi Banapaasiyaisami maasi aunahipati Andiyokihandaahapi nutaatihi ahewisawaayopo.

23 Aih kuri Poriyi Banapaasiyaisami aimi maasi naihi utipihandi windi jipatihiyawaayopo. Iyataati utipihandi sandi satahande. "Nyahi samatiyaati Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyaanini aposerihiyaaninun Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyai iwinjaawi bimohiyhiyaaninun utipihandi kimandi sapi jipatihiyaati nusoasahaayo. Sahi Judaahiyaamatipimetahiyaati Jisaasihopi gwunyaapi aunahipati Andiyokihandaahuni yapihauri Siriyaahandaahuni Sirisiyaahandaahuni bimohiyhiyaatangi ipihirete satahaato.

24 Nyahi Judaahiyaanami isihiya usa napipi ambipati namandipatiwise satipi kasatohitihandapi sahi mimaipipi gwinyapenawaayopo. Aiw kiyaami piwaha kasatohihaapi pihitipi waati gwinyapenihauhi sandapi nyahi aimi atisahaayo. Iyataati saiwa kiya kasatohiwiwa nyahi kaundonih kasatawamaatopo. Owetise. Kiyaisi gwinyaahohitihanda kasatawataatopo.

25 Aih nyahi sandapi piwaha atisahaawi bipi napisaati piwaha piwaataati utaahuri yahuri Poriyi Banapaasiyaisaati maasi natawausoasahaayo. Iyataati Poriyi Banapaasiyai nyahi nyami maarho biyaati nunyaahure.

26 Iyataati suri Poriyi Banapaasiya nyami Awaisiho Jisasi Kiraisihomi otipipati kiyamaami naanjihandi nepi napwitaatihihandapi windi yamaimihure.

27 Aih nyahi Judaasiyi Sairaasiyai sapi natawausoasahaayo. Aisi kuri piwaha kima jipatihiyohima kurami maahomwaanapi ausaapi kasatitaise.

28 Iyataati Autaahaatihomi Itipihouni nyahuni aimi piwaha sa kasatihatoni windi jhaati kamaasatito. Isi piwaha kima sataati kasatitahaawiyo:

29 Sahi autaahaatihoi jaiwitwihoi nandapa ishiya nunyohipipaami nawipipa nepi windi namaanwise. Aiwi kohasipihomi jitipatihhi nepi windi namaanwise. Aiwi kohasipihoi jitipati asaketati jitipati noaati asaketihapa windi namaanwise. Aiwi sahi ishiya ushiya ami ashiya kihiyaisawi windi irimuniwise. Isi sahi saiwa baiwi atiwi nepi japepilirawaawaahi nga itatamaninwi bimitaapo. Sa kaanhihi ipihirete,” tiwi jipatipaiwi Judaasiyi Sairaasiyai nunyawaayopo.

30 Aih Jудаasiho Sairaasiho Porihoi Banapaasiho siyaisi utipihandi nunyawu natiwusaasauhi Andiyokihandaahapi nowaayopo. Nuwi noaipapi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyai gaatiwi namwaahauhi kiya ahoyanihauhi utipihandi sandi niyaapi nunyawaayopo.

31 Nunyauhi kiya nepi awitiwi mmonawaawi piwaha gaaha anditiwiwitandihatih asakaiwi maaritawaayopo.

32 Judaasiyi Sairaasiya piwaha ausaapihurisi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyai baimi ausaapi anditiwipi pihitimi kaundamaase.

33 Aimi kuri Andiyokihanda bimih asisaha taahwaiwa sanausotaise. Sanawihihura ishiya Andiyokihandaahapihiya Jisaasihopi gwunyaahohiyhiya kuri saundawaatopo: “Autaahaatihomi gaahandi shoaasangi nasanyane,” undiwi kuri iwinjapusoasauhi ami kuri kuri natiwusaasohiyhiyenda napimbipihapi japihi natiwusaasawaayopo.

34 (Aih Sairaasiho komi maarihoi gwinyaasihora Andiyokihanda bindataise.)*

35 Aih Poriyi Banapaasiya Andiyokihanda bindamaami ishiya kapihapihiyaisami Awaisihomi piwaha ausaapi ishiyai katimunjamaise.

Poriyi Banapaasiya Yiyandih Natapaatamaise

36 Saimi kuri piwaha ausaapi bimih asisaha waiwa sanausotaise. Sanawih Poriho Banapaasihoi saundataase, “Jihura yahuraanji daayaha Awaisihomi piwaha ausaaha kaundohitihandapi Jisaasihopi gwunyaahohiyhiya nga baiwi bindawaayowo taha aunahipi nahatewaara daayaha babiyaha usondhaawo,” undataase.

37 Undati kaundih Banapaasiho Jonihoisawi maasi nutandaatiwi gwinyapenataise. Iyataati Jonihomi ambipati witi Maakihore.

38 Aih Poriho Banapaasihoi saundataase, “Kimo Jonimo jihura yahuraanyangisati otipipati kamaayati yahuraanyangi aunahipati Pambiriyaa-handaahnyamapi naisihosi yahuraanji windi koaisi numwaasi maasi namuto,” undataase.

39 Undih kandapi itihinnamaase. Itihinnimapi yiyandih natapaatamaise. Natapaatimi Banapaasiho Maakihoi numwaasi yapipati Saipiraasihandaahapi notaise.

40 Aih Poriho ami Sairaasihoi numwaasi naihi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyhiya satiw kaundawaatopo, “Awaisihomi napaindihandi sahuraasangisatitane,” undawaatopo.

41 Undauhi Poriho Sairaasihoisati yapihauri Siriyaahandamuni Sirisiyaahandamuni otihapihi notaati ishiyai anditiwuwati piwaha ausaati kaundimi notaise.

* 15:34: Girikhaami utipihaiwa jhaiwaatih kima piwima windi ahimotise.

16

Porího Otípatí Kasíníhatí Kiyatí Daitandí Timotehoai Numwaataise

¹ Aihí Porího notí aunahíphaurí Deríbihandaahuní Risítíraahandaahuní noaipataise. Iyataatí satí aunahípatí Risítíraahanda Utaaho wo Jisaasihopí biyatí gíwunyaaho bindataise. So utaasomí ambípatí Timotehore. Iyataatí Timotehomí sanaatí isíhiya Judaahiyaamí namoyaatahaate. Iyatí kaatí amí Jisaasihopí gíwunyaahaate. Aihí komí sapího isíhiya Gírikíhiyaamí namoyaatahore.

² Aihí Timotehopí isíhiya Jisaasihopí gíwunyaahohiyíhiya Risítíraahandaahuní Aikoniyamíhandaaahuní bimohiyíhiya ko kaiwaiwaapí gaatihí mmonawaawí satíwí katawaatopo, “Timoteho utaaho gaahore,” tawaatopo.

³ Katauhí Porího atisataatí Timotehoai numwaasi nutandí gwínyapenataise. Gwínyapenataatí namatí Timotehoai numwaatí komí ambípatí nurímandipataise. Iyataatí sandí kaíndímandí Timotehomí sapího Gírikíhondaatí mwaahomí ambípatí nahomaamandipandahosí Autaahaatíhomí píwíha ausaahoníhí Judaahiya komí píwíha atíhomaawitauhí sandapí komí ambípatí nurímandipataise. Iyataatí Judaahiya sapíhí bimohiyíhiya Timotehomí sapíhopí Gírikíhoe tíwí aimí gwínyaapíhiyaare.

⁴ Aihí kingwaasí aunahíphaiwaara nowaawí píwíha Jerusaremíhanda aposerihiyauní isíhiya usa Jisaasihopí gíwunyaahohiyíhiyai iwinjaawí bimohiyíhiyauní sataatí kaundítíhaawo tíwí wísasawí isísi niyotíha ka isíhiya Jisaasihopí gíwunyaahohiyíhiyai kaundawaatopo. Aiwí kiyai saundawaatopo, “Píwíha kíma kasatohíma baiwí atíwí japepíhíríwí bimaawíse,” undíwí Jisaasihopí gíwunyaahohiyíhiyai kaundawaatopo.

⁵ Aihí Jisaasihomí isíhiya kopí gíwunyaahohítíhandí noaipatí watípíndaise. Aihí isíhiya títaahiyíhiya isíhiya Jisaasihopí gíwunyaahohiyíhiyaamíhatíhí asísí nahatewetí nasawaayopo.

Porího Utaaho Wo Yapípatí Masetoniyaahandaahapíhomí Síwípatí Mmonataise

⁶ Aihí kingwaasí yapípatí Esiyaahanda Autaahaatíhomí píwíha ausaito tíwí nuto tíwíyauhí Autaahaatíhomí Itípho namuwíse undatí níwisapuwataise. Níwisapusíhí namapí yapíhaurí Pírísíyaahandaahuní Garesíyaahandaahuní daiwí píwíha ausaawaayopo.

⁷ Aihí kingwaasí nuwí detí yapípatí Misiyaahanda noaipawaayopo. Noaipapí yapípatí Bitíniyaahandaahapí nuto tíwíyauhí Jisaasihomí Itípho owe namuwíse undatí níwisapuwataise.

⁸ Aihí kingwaasí namapí yapípatí Misiyaahandaahíra nuwí aunahípatí Tíroaasihanda noaipawaayopo.

⁹ Noaipapí Tíroaasihanda nanopotawaawí apatíhí Porího síwípatí wítí síyahatí mmonataise. Utaaho wo Masetoniyaahandaahapíhó bitondaatí satatí, “Poríhonye, nyangi andítínyaipí píwíha kanyatíta Masetoniyaahandíhapí duríhíraatíhíra namme,” tatí taríwítatí gaatihí Porího mmonataise

¹⁰ Aihí Porího siyatí síwípatí mmosíhí mandíhí Autaahaatíhomí píwíha kapíhí ausaitíhaawí nanyisataiso taatí gwínyaahaawí níní Rukíhonínítíhí kingwaasítíhí daihíra Masetoniyaahandaahapí nutíhaahíraapí ketí ketí daawaatí sípíhandí wíndí mmoníhaayo.

Apopaatí Rítíyaahaatí Jisaasihopí Gíwunyaataise

¹¹ Aih+ sip+handoti yamwaawaati aunah+pa Tiroaasihanda namasi titi+hi nowaati yap+pati witi durih+rami otihaati aheti+pati Samotiresihandisi kanda noaipahaayo. Aih+ kap+hi nanowaatat+ bowih+ sip+handi nanya-maasi niyat+ aunah+pati Niyaporis+handanda noaipataise.

¹² Aih+ sati aunah+pati Niyaporis+handi namasi nehi yap+pataap+hi niyaati aunah+pa Piripaihanda noaipahaayo. Sati aunah+pati Piripai-handi jihura is+hiya Rom+handaaahap+hiya nap+wi an+mat+wi bimoh+ipate. Iyataati aunah+pati sati yap+pati Masetoniyaahandami taun+handi aunah+pati awainaahoetahate. Aih+ sati aunah+ipita nyahi bimon+h+ asis+ha wanya sanyanyotaise.

¹³ Aih+ asis+ha Judaahiyaami Sapaat+handeti aunah+patami onepataap+hi noaipasi nohaayo. Nowaati opainini wiwa Judaahiya Autaahaat+hopi gaapundoh+ip+hi+it+taiso taati mmon+haayo. Mmonahaaw+ as+hiya usa ahoyan+wi bimauhi namawaati kiyaisaati maasi bindahaawi p+waat+haayo.

¹⁴ Iyataati as+hiya sap+hi bimohiy+hiyaami waati kaatami amb+pati Ritiyaahaate. Iyataati saati Autaahaat+hopi giwunyaati aun+h+h+r+ katati gaapundahaate. Aih+ Por+homi p+wi+ha katis+haapi biyati atinjatataise. Sandi biyati Por+homi p+wi+haapi atinjatindimand+ Awais+ho kaatami maar+ho neti nusepemaihaas+hi biyati atinjatataise. Iyataati saati apopaati aunah+pati Taiyatairaahandaahap+haatis+ apot+h+r+ amaten+h+r+ is+hiyai nunyati kirap+ naw+ho aungwohand+ neti bindataahaate.

¹⁵ Isi kaati kaatam+hiyaisati waapoho maasi netaise. Iyatosa kaati Ritiyaahaati sata kanyatataase. “N+n+ ak+tin+hi Awais+hopi giwunyaataayoni, sah+ nisap+ kaati Awais+hopi giwunyaataise, tiwi gw+nyaawaawaah+ nis+ an+ip+hi nap+w+se,” nyatati and+titataise. And+titamas+hiy+haawi namawaati kaatami p+wi+ha at+wisaaati nohaayo.

Poriy+ Sairaasiya Aunah+pa Piripaihanda Napw+tamaise

¹⁶ Aih+ asis+ha waara nyahi Autaahaat+hopi gaapund+ti+haaw+hap+hapi nohaawi apopaati waati usonahaayo. Saati apopaati kaatami oman+tit+hi it+pi+ho wo bimohaate. Isi it+pi+ho ko kaati wiwa ipot+ noaipaitandaih+haiwaapi kaundauh+ kaati netati ausaati katahaate. Aih+ kandap+ naw+ho aungwohaiwa kaati iwinjaaw+ bimohiy+hiyai nunyawaayopo. Iyataati saati apopaati kaati ausaati katahaat+maahe, is+hiya nuw+ nunjen+hauh+ ausaati kaundahaate.

¹⁷ Isi kaati Por+hoaisun+ nyangisun+ nanyipinjai notaati waati kaahaata sandaase, “K+miya is+miya Autaahaat+ho Ak+ti+ho nahatewaami Awais+ho Tanyaahom+ Ot+ip+pat+hiyaare. Iyawaaw+ kiya Autaahaat+ho nyangi jap+hi nanyamaitand+handap+ ausaapi kanyat+w+hiyaare,” tati kaahaatat+ kandaase.

¹⁸ Iyati asis+ nahatewet+ kaat+n+hi satati kaahandoaat+hi Por+ho mmonataati ap+paahi poundih+ nepemaitatosati itapaati saateti it+pi+ho bimis+hoai saundataase. “N+n+ Jisasi K+raisihom+ amb+pataahi it+pi+hon+ itap+maati namasi numwe hitataaton+ numwe,” undataase. Undih+ keti kuraan+h+ it+pi+ho kaati namasi notaise.

¹⁹ Aih+ it+pi+ho namasi naihi sandap+ is+hiya kaati iwinjaaw+ bimohiy+hiya mmonawa kiyaami naw+ho nehoh+ti+handami tanyaahand+ aimi owetihiyawaaw+ namap+ Poriy+ Sairaasiyai nep+ is+pi aisi nuw+ is+hiya ahoyan+wi p+waatoh+ip+hi awaisaw+hiyai nunyawaayopo.

20 Nunyawaawi piwaha mmoniwi tipitapaahohiyahiya saundawaatopo, “Kimuri utaamuri Judaahure. Judaahuris nyami aunahipati maatiimaatimi nepi nanyopisasihe.

21 Aimi kuri nyahi Romihiyaanam wiinhapipa ahotihandi kandi wiinhapipa kuramihapa nyamihapai ipihatimimap ausaapi kanyatamaase,” undiwi kaundawaatopo.

22 Saundiwi kaundauhi ishiya nahatiya ahoyainji piwaha wiwa jaiwitiwihaisawi ahoyawi kurapi kaundawaatopo. Kaundauhi ishiya piwaha mmoniwi tipitapaahohiyahiya kurami apotihiri niyopi nipaatiimba pa nausoahamapi gupwata tiwitaatiwi tunniwi yahwinohiyahiya kaundawaatopo.

23 Kaundauhi Poriyi Sairaasiyai gupwata tunniwi yahwinohiyahiya pihitiwi tiwawaayopo. Tipi napwitohitihandaatihi numwaasisuwi kuri napuwawaayopo. Napuhauhi ishiya piwaha mmoniwi tipitapaahohiyahiya utaaho wo napwitohitihandi jaati bimisihoi saundawaatopo, “Kinyi kimuri mihaanemapi kimbaahapi anitimi napupwi itatamanipi jaapi bime,” undawaatopo.

24 Aih ko napwitohiyahiya iwinjaati bimisihoi sa piwaha watipaha kaundauhi atisataati namati kuri numwaasi maasomwaanji taahiwaiwa nusatipa nainja otasaahaapihroti ahewisataise. Ahewisatosati ipati neti witi nyepepi witi tiwataati ahiyatosati kurami auhirisati namahiwati anitisiati wisasati ahewisataise.

25 Ahiwih bindamaami Poriyi Sairaasiya apatih apwiteteti Autaahaatihopi gaapundimi aunihihiri aunihitimi Autaahaatihomi ambipati niwimaamaise. Aih sasaahoya kapihi napwitiwi bimohiyahiya atiwisawaayopo.

26 Aih keti kuraanhi ipipatiati aungwohandi ipipatinataise. Iyataati anjanji napwitaatiwihaanji nawihaara animatwihaanji ipipatinata nawiha mihaapi yapipateti mwitipisohiha naumbwindiwataise. Naumbwindiwihi ami maasomihaiwaisangi nundiwataise. Iyataati ami naasikura napwitohiyahiyaami wirihi watipihiri senihandi nahatewa nesipandiwataise.

27 Aihihura napwitohiyahiya iwinjaati bimisihoi nepataise. Nepati mmonata maasomihaiwa nahatewa nundih mmonataise. Mmonataati miyati gwinyapenataise, mandih ishiya napwitohiyahiya aimi noaipasi yanihimapi niyauhetiso tati gwinyapenataise. Gwinyapenataati sawaho namatanaata tisiando tati namatanaati niyaataise.

28 Niyaasih Poriho koai waati kaahaata saundataase, “Nahatiyaanini kimiyaanini bimoni kiwahonji kinyi ambipati nopisasinipi timunime,” tati Poriho kaahaatati kaundataase.

29 Saundati kaundih napwitohiyahiya iwinjaati bimisihoi sihi nesi napitaatiwi ishiyaapi kaahaatamapi naupwasi niyati itihiraapihi nandaataise. Nandaati awaindahandi yayati itiwati Poriyi Sairaasiyaami utatototi timahiyataise.

30 Iyati ko Poriyi Sairaasiyai numwaasi noaipataise. Noipati kuri saundataase, “Awaisururahe, nini napitaisanhi Autaahaatihoi ningi japihi nanimaitaise?” undati kuri nunjenataise.

31 Nunjesih kuramih saundamaase, “Kinyuni kiwaamaatuni kimwaaya kimaasihyauni nepemaitiwi Awaisihoi Jisaasihopi gwunyaasahi Autaahaatihoi japihi nasamaitaise. Nasamaahonhi noaipapi Autaahaatihomihyaatimatitaapo,” undamaase.

32 Undimi Awaisihoi otipipati awaipati kiyati naanhandi neti napotati

japîhi nepasitîhandapî kusasisuni kapîhi maasi bimohiyîhiyaisuni kaundamaase.

³³ Aihî sura apatîhi napwîtohitîhandî jaatî bimisîho kuri numwaati kuramî asaaha baawusamataise. Iyatî napwîtohitîhandî jaatî bimisîhounî mausasi sura apatîhi waapoho newaayopo.

³⁴ Aihî napwîtohitîhandî jaatî bimisîho komî anîpîpîhi Poriyî Sairaasiyai numwaasi niyataise. Niyatî nandapa kuri numwihî nanamaise. Aihî napwîtohitîhandî jaatî bimisîhounî mwaaya maatiyaunî apwaataatunî Autaahaatîhopî aimî nepemaitîwî gîwunyaawaawi awaindîhandî maaritawaayopo.

³⁵ Aihî aimî bowihîhura awaisawîhiya tunnîwî yahwînohiyîhiyai satîwî natîwusaasawaayopo, “Utaahurî suri napwîtohitîhandî jaatî bimisîho nuwausoasita kaundi nuwise,” undîwî natîwusaasawaayopo. Aihî nuwî napwîtohitîhandî jaatî bimisîhoai pîwîha ka tîtîhi kaundawaatopo.

³⁶ Kaundauhî ko atisamapî niyatî Poriyî Sairaasiyai saundataase, “Sahuraasangi aimî nutîsîsoasitandî pîwîha aimî awaisawîhiya nusoaasauhî nasataise. Isî sahuraahî napwîtohitîhandî namasisî maarîho napaisaatîtanîhi numwise,” undataase.

³⁷ Undihî Porîho kiya tunnîwî yahwînohiyîhiyai saundataase, “Yahuraanî isîhiya Romîhiyaamîhuraanî. Aihî yahuraanî maipîhandî wîndî kaisaihaahî baiwî awaisawîhiya pîwîha tipîtapaapî mohopo. Aiwi kiya wîndî Romîhiyaamîhure maatiwî nehîhandî isîhiyaamî ndîhetî nyawawaayopo. Nyapî nanyamaasi napîwî nanyapuwawaayopo. Aisî wanî yahuraanyangi noasawi bîpi natîwînyoasitîtaatiwîtowo? Owetise. Sawana napîwî natîwînyoasito,” undataase Porîho.

³⁸ Aihî tunnîwî yahwînohiyîhiya pîwîha sa nesi nuwî awaisawîhiyai kaundawaatopo. Aihî kiya atisawaawî kurapî Romîhiyaamîhure undauhî atisawaawî kiya yayawaayopo.

³⁹ Yayawaawî kiya bîpi napîwî Poriyî Sairaasiyai satîwî kaundawaatopo. “Nyahî maipîhandî kasisaatî nasapuwîhaayono,” undîwî napaisaatî bîpi nupusoaasawaayopo. Aiwi aunahîpa kurî napwinjîpatî namasi nutaatîmî kaundawaatopo.

⁴⁰ Kaundauhî kurî napwîtohipîpîhi namasi tîtîhi apopaati Ritiyaa-haatamî anîpîpîhapî nomaise. Numwî noaipapî isîhiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiyai usonîmî kiyai pîwîha kiyaamî gîwunyaahohîtîhandî amî omanîtîtîhi andîtîwipîha kaundamaase. Kaundîmî kaimîmapî kiyai Piripaihanda namasi nomaise.

17

Poriyî Sairaasiyai Isîhiya Tesaronaikaahandaahapîhiya Tiwîtaatîwiyawaayopo

¹ Aimî Poriyî Sairaasiya numwî aunahîpatî Ambiporisihanda noaipamaise. Aimî katî aunahîpitî namasi numwî aunahîpa wîti Aporoniyaa-handa noaipamaise. Noaipapî kapîhi namasi numwî aunahîpatî Tesaronaikaahanda noaipamaise. Iyataati satî aunahîpita Judaahiyaamî anaanî kiya ahoyanohaanāanî waanî ahendaise.

² Porîho wapîwapîhi daayataahura tîtîhi Judaahiyaamî anaanî pîwîha wapaapunî Autaahaatîhopî gwînyaapî gaapundîtaatiwî ahoyanohîwaiwaapîhi nohosî katî kiyatî Judaahiyaamî anaanî ahoyanohîtîhandaatîhi maasi kiyaisatî nandaataise. Iyatî Porîho

Judaahiyaami asisiha Sapaatihandi mairi manyeti kiyai Autaahaatihomi piwahaapi kaundataase.

³ Kaundataati Autaahaatihomi piwaha ahotisihaapi ausaati nesipa sata kaundataase. “Nyangi Japihi Nanyamaitandi Autaahaatihom Ahiwisihopi naanhandi neti napotati japihi nepaitaise tati piwaha aiami ahotishore,” undataase. Undatosati wa piwaha saundataase, “So Jisaasimopi kasatohimo Nyangi Japihi Nanyamaitandi Ahiwisihore,” undataase.

⁴ Undihi kurami piwaha atiwisohiyihiyaami Judaahiya usa Poriyi Sairaasiyaami piwahaapi satawaatopo, “Poriyi Sairaasiyaami piwaha akitihihi akaahaaso,” tiwi kurami piwaha iwinjapepihiririwi giwunyaawaayopo. Aih usa Judaahiyaamatipimetahiya Autaahaatihopi aunihihiri katiwi gaapundiwihiya bindawaayopo. Aiw kiyaami usa taahiyihiya kurami piwaha atiwiwi iwinjapepihirawaayopo. Aih ami isihiya awaisawihiyaami apwaatiaisangi naasi kati kiyawaayopo.

⁵ Aih Judaahiya usa sandapi mmonawaawi mi maipaiwi gwinyapenawaayopo. Gwinyapenawaawi isihiya itaahiyihiya ahoyanihohipihhi nuwi isihiya maati maatiwi wiritiwihiyai mmoniwi numwaapi ahoyawaayopo. Aih maati maatiwi wiritiwhiyihiyauni Judaahiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyauni maasi ahoyainji isihiya kapihi aunahipitaahapihiya Poriyi Sairaasiyaapi atisawaawi kurapi apowitandaha nunaatiwi katawaatopo. Aih sati aunahipitaahapihiya nunaatiwi katohihiyai niwipinjawi maasi katawaatopo. Aiw kiya nahatiya naiwi utaaho wo Jesoni homi anjipihhi Poriyi Sairaasiya binye tiwi ananji nimbipupwi maasomwaanji nawatapi mmonawaayopo.

⁶ Mmonawaawi Poriyi Sairaasiya owetihi namapi Jesoni hoaisuni isihiya usa Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaaisuni nepi aisi nuwi isihiya awaisawihiya sati aunahipitaahapihiyai satiwi kaundawaatopo. “Utaahuri wuri maipihaiwa kaimi aunahipa nahatewaara daimbimi wani nyami aunahipataahi nammi noaipamaise.

⁷ Noaipasihhi Jesoni ho kuri numwaati maasi bindataise. Iyataati utaahuri kuruni isihiya kimiyauni nyami awaisiho Sisaahomi winihapi pa nemapi satiwihiyaare, ‘Awaisiho wo isihiyai iwinjaati bimitandihopi Jisaasihore’ tiwi katawaatopo, undiwi awaisawihiyai kaundawaatopo.”

⁸ Saundiwi kaundauhi isihiya usihiya asihiyauni ami mitihiya awaisawihiya aunahipa sati jaawi bimohiyihiyauni sa piwaha atisawaawi kiyaami maariho windotaise.

⁹ Aih Jesoni hoaisuni isihiya koaisawi maasi niyohiyihiyaaisuni awaisawihiyaami piwaha atiwi nawiho timaatiatiwi kaundauhi kiya Jesoni hoaisawihiya atiwi nawiho timawaayopo. Aiw nawiho nunyauhiyawaawi namapi kiyai natiwusaasauhi nowaayopo.

Poriyi Sairaasiya Aunahipa Beriyaahanda Autaahaatihomi Piwaha Ausaamaise

¹⁰ Aih sura apatihhi isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya Poriyi Sairaasiyai keti nepi aunahipati Beriyaahandaahapi natiwusaasawaayopo. Natiwusaasauhi kuri numwi Beriyaahanda noaipamaise. Noaipapi Judaahiyaami ananji ahoyanohitihandaatihapi niyamaise.

¹¹ Iyataati Judaahiya Beriyaahanda bimohiyihiya Tesaronaikaahandaahiyaamatawi Poriyi Sairaasiyaami piwaha atitaatiwi poundataamaise. Owetise. Kiyai kuri Autaahaatihomi piwaha kaundisaihi atitaatiwi maaritawaayopo. Iyawaawi Porihomi piwaha kaundisihaapi akitihaaro e

jaiwitaha kanyatiso tiwi gwinyaapi mmondaatiwi asisi nahateweti Autaahaatihomi piwaha utipihandaatihii ahotisiha awitawaayopo.

¹² Aihii Judaahiya taahiyihiya Jisaasihopi gwunyaawaayopo. Aihii amii isihiiya Judaahiyaamatipimetahiya usihiiya amii asihiiya nehii isihiiyaunii amii ambipatii awaipatii nepii awaisawihiyaimatiwihiyaisangi Jisaasihopi gwunyaawaayopo.

¹³ Aihii ipotihura Judaahiya Tesaronaikaahanda bimohiyihiya atisawaawi Porihoo Beriyaahanda Autaahaatihomi piwaha ausaase tauhi namapi Judaahiya Beriyaahanda mmondaatiwi nowaayopo. Nuwi noaipapi Poriyi Sairaasiyaapi apowitandihii piwaha kaundiwi isihiiya usihiiya asihiiyaamii gwinyaahohitihandi nepii nusopisawaaayopo. Aihii nahatiya ahoyaniwi nunaataawaatopo.

¹⁴ Saiwi nunaatiwi isihiiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya keti kuraanhi Porihooi numwaasi nutaatiwihiyai kaundauhi kiya yanhihii mapii Porihooi numwaasi durihirainii nowaayopo. Aihii Sairaasiyi Timoteya kapihi aunahipa Beriyaahanda maisahwi bindamaise.

¹⁵ Aihii isihiiya Porihooi watiwiwi numwaasi niyohiyihiya Porihooi numwaasisuwii aunahipa Atenjihandaahimawaayopo. Atenjihandaahii mapii japihi kiya Beriyaahandaahapi nasawaayopo. Nasauhi Porihoo Sairaasiyi Timoteyaapi sata kaundataase. “Sairaasiyi Timoteya ningisenda keti napita nuwi kaundiwise,” undataase. Undihii kiya napii kuri kaundawaatopo.

Porihoo Autaahaatihomi Piwaha Aunahipatii Atenjihanda Ausaataise

¹⁶ Aihii Porihoo Sairaasiyi Timoteyaapi Atenjihanda jaatii bindataise. Bindataati isihiiya sati aunahipitaahapihiya autaahaatihoo jaiwitiiwihoo taahihoo sawanaamii ikwiraahii kaiwi ahiyawihopi pihitiwi gwinyaapi bimauhi usonataise. Usonataati komii maarihoo nusopisawataise.

¹⁷ Aihii Porihoo anaanii ahoyanohitihandaatihii nandaatii Judaahiyaisatunii isihiiya usa Autaahaatihopi aunihihii katiwi gaapundohiyihiyaisatunii Jisaasihopi piwaataataise. Iyati asisi nahateweti isihiiya ahoyanohipihii notii amii isihiyaisii Jisaasihopi kaundataase.

¹⁸ Aihii isihiiya usa gwinyaitaatiwihaiwa pihitiwi naitaatiwi piwaatohiyihiya kiyamii ambipatii Epikuriyaniihiyaatihii amii usa Sitohikiihiyaatihii Porihooisawii kiya pihitiwi piwaataawaayopo. Piwaataawaawi kiya Porihopi satawaatopo, “Kimo utaamo piwaha nopisasiniiha katisii napitita katitande?” tawaatopo. Aihii amii usa satawaatopo, “Kimo utaamo autaahaatihoo taahihoo yapipatii usaamihataahapihoo kanyatataatindihoo?” tawaatopo. Sandii katohitii mandii Jisaasihopunii isihiiya japihi Jisaasihomataiwi nepaitaatiwihandapunii ausaati kaundihii katawaatopo.

¹⁹ Aiwii isihiiya ahoyaniwi piwaatohipihii Ariyopakaasihandaasini Porihooi numwaasi niyawaayopo. Numwaasi naiwi Porihooi saundawaatopo, “Nyahi kinyii piwaha waniiha isihiyai kaundingiiha gwinyaitaanii jiihaatii kanyatitaape.

²⁰ Iyataati sa piwaha kanyatiniihi atisahaawii wipiyiiha kanyatiniihi kaamii tanyaahaapi kinyii kanyatisamihii nyahi atisaati mmondiihaawe,” undawaatopo.

²¹ Aiwii isihiiya Atenjihandaahapihiyaunii amii isihiiya usa wapihapihiya kapihi Atenjihanda bimohiyihiyaunii nahatiya wapa kamaiwi nehii kiya bindawaawii piwaha waniihaapaahii piwaatiwi mmoniiwii atisawaayopo.

22 Aihî isîhiya sisîho Ariyopakaasihandaasîni ahoyanîwî bimo-hiyîhiyaamî ndîhetî Porîho dotî bitondaatî kiyai saundataase. “Sahî Atenjîhandaahapîmiyaate, sahî autaahaatîhore tîwî wapa taahîpîpaapî gwînyaapî gaapundîtaatîwî pîhîtîwî gwînyaamîhauhî nîni aimî jasonataayo.

23 Aindî nîni aimî samî aunahîpata daindî mmonata samî autaahaatîho taahîhopî gaapundîwî kiyohîpîpîhî mmonataayo. Aindî nîni samî autaa-haatîhopî nandapa tîhîwî numwîtaatîwî nawîha tiwatînyepaiwî nopî noti-hohîtîhandetî pîwîha satîwîha jîpatîpiyauhî mmonataayo, ‘kîmandî au-taahaatîho wo monaahopîhande,’ tîwî kandetî jîpatîpiyauhî mmonataayo. Aiwî sahî autaahaatîho ko wîndî monîwîhopî nehîhandî gaapundawaay-opo. Aisî Autaahaatîho wîndî monîwîho Akîtîhopî nîni wanî ausaati kasatîtaano.

24 Autaahaatîho yapîpatunî nahatewa yapîpataapîhî gîmunyainjîpîpa ahotimbîpaunî ahiyataise. Iyataatî saiwa ahaisîho yamîhapatamunî yapîpatamunî Awaisîhore. Iyataatî Autaahaatîho Awaisîhosi samî au-taahaatîhopî sîwîpatî kîhaiwa kaiwî anjîtîtîhî ahiyauhî ahotipatamatiyatî Autaahaatîho wîndî katîhî siyatî bîmimîtaise.

25 Iyataatî Autaahaatîho wapaapî nenoaahîmetahore. Isî isîhiya Autaa-haatîhoaisî wapa namumwîtaapo. Owetise. Autaahaatîho sawaho nahatewaamî tanyaahosi isîhiya nahatiyaisî asîyîhiya bimîtaatîwîhandunî nahatewaunî nunyahore.

26 Iyataatî asîho Adaamîho naasomaahîhî Autaahaatîho netî isîhiyai awaîndemasîhî isîhiya kahatamatîpetahiya noaipawaayopo. Iyatî Autaa-haatîho netî isîhiyai yatîpiyatî yiyandîhî yapî nahatewaara ahîwisataise. Iyataatî isîhiya bimîtaatîwîhura namîhanatî ahiyatî amî yapîpatî yatîhîrî kiyatî kapîhî nehî kiyaamîhapîhî bimîtaatîwî ahîwisataise.

27 Autaahaatîho isîhiyai kiyatî ahîwindîmandî amî kiya Autaahaatîhopî daapî koai usondaatîwî kiyataise. Iyataatî Autaahaatîho nyamî wîndî kaanîhî bîmimîse. Detî bindataise.

28 Aihî Autaahaatîho nyangi watîpîhandî nanyamîhî komî watîpîhandaahî nyahî maarisaatî dîtîhîrî newaatî amî daayaatî binda-haayo. Iyataatî samî usa amîtîhaisawîhiya pîwîha jîpatîpiyohiyîhiyaamî wo satatî jîpatîpaisîhaare. ‘Nyahî nyangisangi komî manyinyaanîne,’ tati jîpatîpaisîhaare.

29 Isî akîte, nyahî Autaahaatîhomî mwaayaanîni maatiyaanîne. Iy-ataatî isîhiya kiyaamî gwînyaahohîtîhandaahî kiyaamî ikwîraahî ipatî nawîha autaahaatîhore tîwî kiyohîwaiwaapî Autaahaatîhopî setahore maatîtîhaawo.

30 Iyataatî jîhura isîhiya wîndî gîmunyaapî nanîhaiwî bimauhî Au-taahaatîho kura kiyaamî maipîhaiwa kiyohîwaiwaapî saiwa kamaiwîse undatî naanjîhandî nunyataamaise. Owetise. Nehî bîpî iwinjaatî bindataise komî Mwaaho noaatîpatî tîtîhemaitando. O wanîhî Autaahaatîho sahî baiwî nepemaitîwî nisapî gînunyaapîse undatî isîhiya nahatiyai aunahîpa nahatewaara kaundataase.

31 Iyataatî isîhiya yapîhî nahatewaara bimohiyîhiyai Autaahaatîho netî tîtîhî biyatî tipîtapaatî usondandîha asisîha wa aimî namîhanatî ahaise. Iyatî Utaaho Wo isîhiyai tîtîhî tipîtapaatî usondandîhoai aimî ahîwise. Isî Komîhetapî Autaahaatîho isîhiyai tîtîhî biyatî tipîtapaatî usondaise. Iyataatî Autaahaatîho isîhiyai Utaaho So tîtîhî biyatî tipîtapaatî uson-dandîhoe tatî nahatiyai nunjatî jomaahîpataatîhapî Koai ahowimatî japîhî numwaataise,” undatî Porîho isîhiya Atenjîhandaahapîhiyai kaundataase.

³² Kaundihî kiyaamî usa Jisaasiho napotati japihî jomaahîpataatîhapi nepasitîhandapî atisawaawî sisîpîhîtawaayopo. Aihî amî usa Porîhoai saundawaatopo. “Sandapî ipotî jîhaati kanyatisamîhî japihî atitaano,” undîwî Porîhoai kaundawaatopo.

³³ Undauhî Porîho atisamapî kiyai namasi notaise.

³⁴ Naihî isîhiya usa naasiyaahîhî Porîhomî pîwîha kaundisîhaapî akaahaaso tîwî Porîhomîhihoaanî nuwî Jisaasihopî gîwunyaawaayopo. Aiwi siyaamî wo komî ambîpatî Daiyonisiyaasihore. Iyataatî so utaaso isîhiya awaisawîhiya sisîho Ariyopakaasihandaasinî ahoyanohiyîhiyaamîhore. Aihî amî apopaatî waatî kaatamî ambîpatî Damarisîhaatunî amî isîhiya usaimaawunî Jisaasihopî gîwunyaawaayopo.

18

Porîho Aunahîpatî Korindîhanda Autaahaatîhomî Pîwîha Ausaataise

¹ Aihî Porîho ipotîhura aunahîpa Atenjîhanda namasi aunahîpa Korindîhandaahapî notaise.

² Notî Korindîhanda noaipatî utaaho wo komî ambîpatî Akwiraahoai usonataise. Akwiraaho so Judaahiyaamîhore. Iyataatî so utasomî aunahîpatî Pondaasihande. Akwiraahounî apwaataatî Pîrisiraahaatunî yapîpatî Itarihandamî aunahîpatî Romîhanda bimambîmîhasanyure. Bimambîmîhasanyurisî awaisîho Kîrotiyaasiho Judaahiya nahatiya Romîhandî namasi nutaatîwî katihî kandapî kasanyurî Korindîhandaahapî nammîhasanyure. Aihî kasanyurî Porîho usondandî notaise.

³ Iyataatî Akwiraayî Pîrisiraaya maasapîhomî atîtatî* anjanî anîmatîtaatîwîhatî gwînimî isîhiyai nunyamî nawîho nepîhasanyure. Aihî Porîhoaisangi sîkiyatî maasapîhomî atîtatî gwînahosî kasanyurî notî nîwîpaatî maasî bindataise. Bindataatî kasanyurisatî maasî maasapîhomî atîtatî gwînataise.

⁴ Aihî Porîho kapîhî kasanyurisatî bindataatî Judaahiyaamî asisîha Sapaatîhandî nahatewetî Judaahiyaamî anjanî ahoyanohîtîhandaatîhî niyataise. Niyatî Judaahiyaisunî Judaahiyaamatîpîmetahiyaisunî Porîhomî pîwîha akaahaare tîwî gwînyaitaatîwî biyatî andîtitatî waatî kaundataase.

⁵ Aihî Sairaasiyî Timoteya yapîpatî Masetoniyaahanda namasi aimî napihî Porîho namatî asisî nahatewetî pîwîha Jisaasiho katatî kaiwai-waapîha ausaataise. Iyatî Porîho pîwîha ausaataatî saundataase. “Nyangi Japîhî nanyamaitandî Autaahaatîho Ahîwisîho Jisaasihore,” undatî waatî andîtitatî kaundataase.

⁶ Saundatî kaundihî kiya Porîhomî pîwîha nemapî koai sisîpîhundawaayopo. Sisîpîhundauhî kiya kiyohîtîhandapî Porîho namîhanatî siyatî kiyataise komî apotîhîrî niyosîrîhîretî ikwaatîpîho ahotimbîpa tîwîhaamosatî saundataase, “Sahî sisîha namaayotatî kaanîhî tîhisîhaapîhî nuwî naanjîhandî newaawaahî sandî nisîhandaahîmaahî. Sawanaatamîhandaahî. Isî nînî pîwîha kîmbîhî amusaatî namatî isîhiya Judaahiyaamatîpîmetahiyai pîwîha ausaatî kaundîtandî nutaano,” undataase.

⁷ Undamapî Porîho Judaahiyaamî anjanî ahoyanohîtîhandî namasi notaise. Notî utaaho wo Judaahiyaamatîpîmetaho Autaahaatîhopî

* **18:3:** Sandî usa maasapîho akoho nyahî Anaatîhiyaanamî maasapîhomî atîtatîpîmaatopo. Owe. Kauho amî osiho amî sipîsipîhandî siyahapaamî atîtatîpîtopo.

aunihihiri katati gaapundahoapahi notaise. Iyataati komi ambipati Titiyaasi Jasitaasihore. Iyati komi anaanji Judaahiyaami anaanji ahoyanohitihandami deti ahendaise.

⁸ Aihii anaanji ahoyanohitihandi sandami mitiho awaisiho Kirisipaasihore. Aihii kusasi Kirisipaasisusasi Porihomi piwaha atiwi Awaisihopi giwunyaawaayopo. Aihii ami ishiya usa titaahiyihiya Korindihandaahapihiyaisangi Porihomi piwaha baiwi atiwii Awaisihopi giwunyaapi waapoho newaayopo.

⁹⁻¹⁰ Aihii asisaha waara apatihii Porihomii sipatipati witi awaisiho kaundihii siyahati mmonataise. “Nini gi bairidi ginjaati bindataayoni kinyi ishiyaapi yaimambi andititipi nisi piwaha namaamihapi koninhi anusaape. Iyataati ishiya kimati aunahipimataahapihiiya nisapi ginunyaapi nisihiyaimatitaatwihiiya titaahiyihiya bindawaayopo. Bindawaayowi ami usa dopi gi windi timaahiwitaapo,” undati Awaisiho Porihomii kaundihii mmonataise.

¹¹ Aihii Porihomii kapihii Korindihanda bimihii kinaungwiha naasaahitihii waatihomii ikwiri naasairitihii wirami naasohii sanausotaise. Sanawihii bindataati Autaahaatihomii piwaha ishiyai kataunjataise.

¹² Aihii ipotihura utaaho komi ambipati Gariyoho noaipati yapipati Akaiyaahanda jaati bindataise. Aihii suraanhi Judaahiya nahatiya dosisii naiwi Porihomii isiwawaayopo. Isipi piwaha piwaatiwi titihemahohipipihapi numwaasi niyawaayopo.

¹³ Naiwi awaisiho Gariyohomii saundawaatopo, “Kimo utaamo ishiyai Autaahaatihopi gaapundwi yaitaatiwi nyami winihapipeti windi biyati titihimetihandi kataunjataise,” undawaatopo.

¹⁴ Undiwi kaundauhi Porihomiiha wihooanhiha kaunditotataihii Gariyoho kiya Judaahiyai saundataase. “Judaahiyaate, kimo utaamo gamanhiyaanamii winihapipa neti nopisatati ami maipihandi awaindihandi windi ko kiyonihii sahi napiwii katisaihaahi nini sami piwaha nga atisito.

¹⁵ O sahi napiwii piwahaapunii ambipati wiwaapunii winihapipa sawanaatamapaunii ningi kandisaihaahi nini windi atihomaasito. Nehii sawanaati titihemapise. Nini piwaha siyahaiwa mmonitii tipitapaitandi pondise,” undataase.

¹⁶ Undatosati tunniwi yahwinohiyihiyai kaundihii kiya nepi ishiya piwahaapi ahoyanohiyihiyai natiwusaasawaayopo.

¹⁷ Aihii ishiya piwahaapi ahoyanohiyihiiya utaaho wo anaanji ahoyanohitihandami awaisiho komi ambipati Sositenesihomii isiwatawaayopo. Isiwatawa anihandi ahoyanowi piwaatohitihandami masapipihii tiwawaayopo. Tiwauhi kandapi awaisiho Gariyoho nehii nanihiyati iwinjataise.

Porihomii Yapipati Siriyaahandami Aunahipati Andiyokihandaahapi Japihii Notaise

¹⁸ Aihii Porihomii Korindihanda asisaha taahiwaiwaara ketinjati notaati ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai ipihirete undataase. Undamapi Porihomii aunahipati Sengiriyahandi detitihii kataahapi notaise. Notii Sengiriyahanda bindataati komi misisaha tisatinataise. Porihomii misisaha tisatinjtitimandi jihura Porihomii Autaahaatihomii ndiheti piwaha wa katati wisasa ahiyatatihaasi kaapi misisaha tisatinataise. Tisatinamapi Akwiraayi Pisisiraayaisati maasi sipihandi nesi yapipati Siriyaahandaahapi niyataise.

¹⁹ Aihî kiya naiwî aunahîpati Epesaasihanda noaipawaayopo. Noaipapi sipîhandotapi timahiyawî Porîho kapîhi kasanyuri ahîwisamapi sawahohîhi Judaahiyaamî anqanî ahoyanohîthandaatîhapi niyataise. Niyati Judaahiya Porîho pîwîha kaundihî maasi pîwaatawaayopo.

²⁰ Aihî Judaahiya usa Porîhomî pîwîha baiwî atisohiyîhiya Porîhoai saundawaatopo. “Kinyî nyangisapi wonji bimambîpi naitaapo,” undawaatopo. Aihî Porîho kiyaamîha wîndî atîhomaawise.

²¹ Atîhomaawisati kiyai Porîho saundataase, “Autaahaatîhomîhandisi ko katonaahî japîhi napîti jainjaito,” undataase. Undatosati saundataase, “Ipîhîrete,” undamapi Porîho sawahohîhi Epesaasihanda namasi sipîhandoti yamwaati niyataise.

²² Niyati Sisariyaahanda noaipataise. Noaipati sipîhandotapi timahiyati Jerusaremîhandaahapi niyataise. Niyati isîhiya Jisaasihopi gîwunyaahohiyîhiyai usonati ipîhîrete undataase. Undati kapîhi nanotaise. Nanotati bowihî nepasi daahî Andiyokîhandaahapi notaise.

Porîho Mairî Maara Daayati Autaahaatîhomî Pîwîha Ausaataase

²³ Noti Andiyokîhanda nehî masîhonji bimainjati japîhi Andiyokîhanda namasi noti yapîhaurî Garesiyaahandamuni Pîrisiyaahandamuni aunahîpîhaiwaara daayataise. Daayati isîhiya Jisaasihopi gîwunyaahohiyîhiyai pîwîha kaundati andîtiwiwati daayataise.

²⁴ Aihî suraanîhi utaaho wo Judaahiyaamîho komî ambîpati Aporosiho nasati Epesaasihanda bindataise. Iyataati komî aunahîpati Arekîsandîriyaahande. Iyati Aporosiho so maahomwaanî naahomaanîhi biyati itatamanati pîwaatahore. Iyati so utaaso Autaahaatîhomî pîwîha utîpîhandaatîhi ahotisîha biyati mmonati gwînyaahore.

²⁵ Aihî isîhiya koai jîhura Awaisîhomîhîretî japepîhîrîwî kaitaatîwîhandapi kaundauhî aimî gwînyaahore. Iyataati so Aporosiso Jisaasiho kaiwaiwapî maaritati tîtihi ausaati kaundahore. Iyati ko Jonîho isîhiyai nehî waapohora baawusindîhandapi gwînyaahore.

²⁶ Aihî Aporosiho Judaahiyaamî anqanî ahoyanohîthandaatîhi yamaayati bitonda pîwîha ausaataise. Aihî Akwiraayî Pîrisiraaya koaisî atîwimî usonamaise. Usonîmî kasanyuramî anîpîpîhi numwaasi maasi nomaise. Aimî kasanyuri ko Aporosihoai Autaahaatîhomîhaiwapî baimî daihîra nusesîpapi ausaapi kaundamaase.

²⁷ Aihî Aporosiho aunahîpati Epesaasihanda namasi yapîpati Akaiyaahandaahapi nutandaihî isîhiya Jisaasihopi gîwunyaahohiyîhiya Epesaasihanda bimohiyîhiya Aporosiho Akaiyaahanda niyonîhi Jisaasihopi gîwunyaahohiyîhiya maaritîwî ketî pîwaundîwî numwaitaatîwî utîpîhandî jîpatîpaiwî nusoaasawaayopo. Aihî Aporosiho noti yapîpati Akaiyaahanda noaipataise. Noaipati Autaahaatîho gaahati kawîsati amî sawahopi gîwunyaitaatîwîhandunî numwihî kopî nga gîwunyaahohiyîhiyai Aporosiho pîwîha kaundati biyati aungwohandî andîtiwiwataise.

²⁸ Siyati andîtiwiwataati isîhiya nahatiyaamî ndîhetî Judaahiya sawanaamî pîwîha mîmaipaiwî gwînyaapi kaundohîhaapi mîmaipîtiwî katowo undati kiyaamîha ipîhatisamataise. Ipîhatisamataati satati kaundataase, “Nyangi Japîhi Nanyamaitandî Autaahaatîho Ahîwisîho so Jisaasihore,” undati Autaahaatîhomî pîwîha utîpîhandaatîhi aimî ahotîhandisi ausaati kaundataati kiyaamî pîwîhai ipîhatisamataise.

19

Porihō Aunahipati Epesaasihanda Autaahaatihomī Pīwīha Ausaataise

¹ Aihī Aporosiho aunahipati Korindihanda bindataise. Bimihī sura Porihō yapipataapihī nunjati aunahipati Epesaasihanda noaipataise. Noaipati kapihī Epesaasihanda isihīya usa Jisaasihopi gīwunyaahohiyihīyai usonataise.

² Usonataati kiyai Porihō sata nunjenataise, “Sahī jīhura Jisaasihopi gīwunyaahauhī Autaahaatihomī Itipihō nasati samihatihī nandaataiso?” undati nunjenataise. Nunjesihī kiya Porihōai saundawaatopo, “Nyahī Autaahaatihomī Itipihō sopi wīndi atihomisaahiyaanīne,” undawaatopo.

³ Aihī Porihō kiyai sata nunjenataise, “Sahī waapoho nīnapitiyaho newaayopo?” undataise. Undihī kiyaamīha wihōaanīha saundawaatopo, “Jonihō isihīyai baawusisihomatiyaho nehaayo,” undawaatopo.

⁴ Undauhī Porihō kiyai saundataise, “Jīhura isihīya maipihaiwa namapi japihī nepemaitawaayopo. Aihī Jonihō kiya nepemaitohiyihīyai saundataise, ‘Nyahī Autaahaatīhoenda nasaati aimī nepemaitīhaayo undīwī isihīyai nunjītaatiwī waapoho nepise,’ undati Jonihō kiyai waapohora baawusataise. Baawusataati kiyai satati kaundataise, ‘Utaaho wo nisi ipoti napitaise. Isi kopi gīwunyaapise,’ undataise,” Undati Jonihō isihīyai utaaho nisi ipoti napitaise undisihō Jisaasihopi kaundataise undati Porihō kiyai kaundataise.

⁵ Kaundihī kiya Epesaasihandaahiya pīwīha sa atisawaawi Awaisihō Jisaasihomī ambīpataahi waapoho newaayopo.

⁶ Nehauhī amī Porihō kiyaamī mītihaatihī ikwīri ahīwisataise. Ahīwihī Autaahaatihomī Itipihō nasati kiyaamīhatihī nandaataise. Nandaasihī kiya Autaahaatihomī Itipihōraahi keti kuraanīhī pīwīha wanīha kīha kīha katīwī pīwaataawaayopo. Aihī Autaahaatihomī Itipihō ko Autaahaatihomī pīwīha ausaitaatiwī gīwunyaasihī pīwīha sawanaamīhaara keti kuraanīhī ausaawaayopo.

⁷ Iyataati isihīya siya 12 kaiwīhiyaare.

⁸ Aihī Porihō kapihī Epesaasihanda bindataati Judaahiyaamī anāanī ahoyanohītīhandaatihī nandaati Autaahaatihomī pīwīha yamaayati andītītati Autaahaatīho iwinjaati bimītandīhandapī ausaati kaundihī maasi kanawaatopo. Siyati Porihō kapihī Epesaasihanda pīwīha kaundati ausaati bimihī waatīho muri mo sanausotaise.

⁹ Aihī isihīya usa Porihō pīwīha ausaati kaundisīhaapi ponyatīsi kinyī pīwīha wīndi atīhomaahito undīwī wīndi baiwī gīmunyaahopo. Aiwī Awaisīhomīhaiwaapi maipīha katīwī isihīyaamī ndīhetī sisīpīhītawaayopo. Aihī Porihō namati isihīya Jisaasihopi gīwunyaahohiyihīyaisaahīhī numwaasi notaise. Numwaasi notī Tairanaasihomī anīhandī kataunjindīhandaatihī nandaataise. Iyati Autaahaatihomī pīwīha asisī nahatewetī ausaati kaundihī amī isihīya usai maawi atisawaawi maasi Porihōaisawi pīwaataawaayopo.

¹⁰ Siyati Porihō kapihī pīwīha ausaati kaundati bimihī kīnaungwīha yatīmwī sanausotaise. Aihī Judaahiyaunī Judaahiyaamatīpīmetahiyaunī yapīpati Esiyaahanda bimohiyīhiya Awaisīhomī pīwīha atisawaayopo.

Utaaho Wo Sīkepaahomī Mwaayaapīhaare

¹¹ Aihī Autaahaatihomī watīpīhandaaahī Porihō gonipati watīpīhaiwa kahatamatīpetahaiwa kiyataise.

¹² Aih+ is+hiya apot+hiri+ nesi nuw+ Por+hom+ amb+pateti ahiyaw+ nepi is+si nuw+ is+hiya timb+paisahiyaam+het+ ahiyauhi kiyaam+ timb+pauni it+pi+ho maip+hapauni ket+ owesuendaise.

¹³ Aih+ Judaahiya usa kap+ kap+h+ daiw+ it+pi+ho maip+hapa is+hiyaam+het+ bimimb+pai nemawaayopo. Nemapi am+ gaaro maipo tiw+ Awais+ho Jisaasihom+ amb+pati amb+h+tawaatopo. Amb+h+tiw+ it+pi+ho maip+ho is+hiyaam+het+ bimis+hoai saundawaatopo. “Por+ho piw+ha ausaataati Jisaasihore tati amb+h+ti+ho kom+ amb+pataahi n+n+ kasatataaton+ sahi is+hiyaam+het+ bimimaaw+ namasi nuw+ise,” undawaatopo.

¹⁴ Aih+ utaaho wo kom+ amb+pati S+kepaahom+ mwaaya ikw+ri+ naasair+til+ auh+ram+ yahur+ 7 kaiw+hiyaare. Iyataati so S+kepaaso Judaahiyaam+ nandapa t+h+w+ Autaahaat+hoai nunyohiy+hiya p+risihiyaam+ awais+hore. Aih+ kom+ mwaaya kati kaiwi it+pi+ho maip+hapa is+hiyaam+het+ bimimb+pai nemaitot+w+ kiyawaayopo.

¹⁵ Saiw+ kiyauh+ it+pi+ho maip+hapa utaaho wom+het+ bimimb+pa kiyai saundawaatopo, “Nyah+ Jisaasihoaisaah+ aim+ usonaati atisaahiyaan+ne. Iyaati am+ Por+hoaisangi aim+ usonaati atisaahiyaan+ne. Is+ sahi neh+hiyaatis+ napitetahiyaat+itawaaw+topo?” undawaatopo.

¹⁶ Undauh+ utaaho ko it+pi+ho kom+het+ bimis+ho napwaaat+ kiyai asakiyati p+h+ta kohimatati tiwataise. Iyati kiyaam+ amb+pati net+ nusop+is+sat+ am+ kiyaam+ apot+hiri+ niyohoh+pi+pa net+ napw+rat+ kaihi+ namapi somaahiy+hiya sand+ an+indi namasi yan+h+map+ nowaayopo.

¹⁷ Aih+ is+hiya Epesaasihanda bimohiy+hiya Judaahiyaun+ Judaahiyaamat+pi+metahiyaun+ sandapi atisawaaw+ is+hiya nahatiya awaind+hand+ yayawaayopo. Yayawaaw+ Awais+ho Jisaasihom+ amb+pati asakaiw+ waati n+w+maawaayopo.

¹⁸ Aiwi+ j+h+ aim+ g+wunyaahohiy+hiyaam+ usa nap+w+ kiyaam+ onaap+pa kiyoh+waiwa is+hiya taahiy+hiyaam+ nd+het+ ausaap+ kaund+w+ namawaayopo.

¹⁹ Aiwi+ am+ is+hiya gaap+patun+ onaap+paun+ kaitaat+w+ ut+pi+haiwa ahotiwaiwa nepi nahatewa is+hiyaam+ nd+het+ t+hoawaayopo. Iyataati saiwa ut+pi+wa naw+ho aungwohaiwa amb+pati owehaiwa j+hura nunyaw+ nep+h+iwaare.

²⁰ Saiwa siyati noaipataati Awais+ho Autaahaat+h+om+ piw+haam+ wat+pi+hand+ auta noaipataise. Aih+ is+hiya nahatiya piw+ha ka atisawaayopo.

Por+hop+ Is+hiya Epesaasihandaahiya Ahoyan+w+ It+h+itawaatopo

²¹ Aih+ saiwa noaipas+h+ ipot+hura Autaahaat+h+om+ It+pi+ho Por+hoai kaundih+ Por+ho yap+haur+ Masetoniyaahandaahapun+ Akaiyaahandaahapun+ notati japi+h+ Jerusarem+handaahapi naitand+ gw+nyaataise. Iyataati am+ Por+ho sandaase, “N+n+ Jerusarem+handa naindat+ ipot+hura nund+ is+hiya Rom+handaahiyai usondaano,” tati kandaase.

²² Aih+ Por+ho satati kata gw+nyaataati utaahur+ wur+ Por+hoai and+ti+wipi+ maasi daisurur+ Timotey+ Iras+taasiyai j+h+ Masetoniyaahandaahapi natausaasataise. Natausaasatosati Por+ho mas+honj+ yap+pati Esiyaahanda bindataise.

²³ Bimih+ suraan+h+ is+hiya Epesaasihandaahapihiya Awais+ho Jisaasihom+h+retap+ ahoyan+w+ it+h+ti+w+ nunaataawaayopo.

²⁴ Aih+ utaaho wo kom+ amb+pati Dimit+riyaas+ho bindataise. Iyati so utaaso naw+ho gor+hand+ t+h+i+h+ noipati napaind+tat+ ipasananih+ kandaah+ siwipati kiyahore. Iyati am+ gor+hand+ kandaah+ autaahaat+ho

jaipitahomi anj awaindihandi Epesaasihanda ahētindihandami s̄wipati t̄taahipati kiyamataise. Iyataati sandi anj awaindihandami apopaati waati jaiwit̄haati Atemisihaatamihande tawaatopo. Tiwi kaatapi autahaatihore tiwi katawaatopo. Iyati Dimitiriyaasihomi ot̄ip̄ipati s̄wipati kiyohipati is̄hiya t̄taahiȳhiya kaiwi naw̄ho aungwohaiwa newaayopo.

²⁵ Aih̄ Dimitiriyaasiho komi ot̄ip̄ipatihiyaisuni is̄hiya usa ot̄ip̄ipati Dimitiriyaasihomihamatiyahati w̄ti kiyohiȳhiyaisuni gaata numwaati ahoyataise. Ahoyati kiyai sata kaundataase. “Sahi is̄miyaate, nyami ot̄ip̄ipati k̄mati kiyohimatapi naw̄ho aungwohaiwa noaipas̄hi nehoh̄t̄ihandap̄ aim̄ mmon̄w̄ gw̄nyaap̄hiyaate.

²⁶ Iyataati Por̄ho so autahaat̄ho nyami ikw̄iraahi kiyati ahiyoh̄hopi so autahaat̄ho ak̄t̄ihomahe tati kandaase. Satati kandaati is̄hiyaami gw̄nyaahoh̄t̄ihand̄ neti nop̄sasataise. Iyati Por̄ho sandi siyati kaindihand̄ k̄mb̄h̄h̄ kiyataamaise. Owetise. Yap̄ipati Esiyaahandami aunah̄p̄haiwa nahatewaara kiyati daayataahore. Aih̄ sahi sawanaati aim̄ uson̄w̄ gw̄nyaap̄hiyaate.

²⁷ Aisi Por̄homi p̄wiha saaraahi nyami ot̄ip̄ipati naw̄ho aungwohaiwa nehoh̄patami amb̄ipati neti nas̄panyamaitaise. Iyataati nyami ot̄ip̄ipati naw̄ho aungwohaiwa nehoh̄pat̄h̄h̄ neti nas̄panyamaamaitaise. Owetise. Nyami apopaati Atemisihaatapi autahaat̄ho awais̄hoe taati katohaamaatami anj awaindihand̄ maaw̄ ahoyati neti amb̄ipati nop̄sasati namandipamaitaise. Iyataati is̄hiya yap̄ipati Esiyaahandaahap̄hiyauni ami yap̄ipati nahatewaaraahap̄hiyauni apopaati Atemisihaatapi nyami autahaat̄hore taati katohaamaatapi gw̄nyaapi gaapund̄w̄hiyaare. Isi Por̄ho neti namandipamaitaise. Iyon̄h̄ nyami autahaat̄homi amb̄ipati owetati kiyon̄h̄ is̄hiya w̄nd̄ kop̄ ḡmunyaitaapo,” undati Dimitiriyaasiho kaundataase.

²⁸ Undati kaundih̄ kiya p̄wiha sa atisawaaw̄ apowih̄ namapi waati kaahaat̄w̄ satawaatopo, “Nyami apopaati Atemisihaatapi autahaat̄hore taati katohaamaati nyah̄ Epesaasihandaahiyaanam̄ awaisaamaate,” tiwi kaahaatawaatopo.

²⁹ Aih̄ sati aunah̄pitaah̄ gaamapi is̄hiya nahatiya it̄h̄t̄w̄ n̄n̄aat̄w̄ kaahaatawaayopo. Aiw̄ kiya utaahur̄ wur̄ Por̄hoaisam̄ maasi ot̄ip̄ipa kaim̄ daisurur̄ Gaiyaasiȳ Aris̄takaasiyai is̄p̄ numwaasi keti is̄hiya taahiȳhiya ahoyan̄hoh̄p̄p̄h̄ nowaayopo.

³⁰ Aih̄ Por̄ho is̄hiya ahoyan̄w̄ p̄waat̄w̄ n̄n̄aatohiȳhiyaami nd̄het̄ not̄ p̄wiha kaund̄totati nutotataih̄ is̄hiya Jisaasihopi ḡwunnyaahohiȳhiya Por̄hoai namumwe und̄w̄ ipatisawaayopo.

³¹ Aih̄ ami Por̄homi nais̄hiya usa awaisaw̄hiya Por̄hopi p̄wiha sat̄w̄ nusoasawaayopo. “K̄nȳ is̄hiya nahatiya ahoyanoh̄p̄p̄h̄ namumwe,” und̄w̄ waati kaundawaatopo.

³² Aih̄ is̄hiya ahoyan̄w̄ bimohiȳhiyaami gw̄nyaahoh̄t̄ihand̄ neti nusop̄sas̄namas̄hi usa dopaw̄ kiyai w̄ret̄ p̄waat̄w̄ n̄n̄aatauh̄ ami usa dopaw̄ kati kaiwi w̄ret̄ n̄n̄aat̄w̄ p̄waat̄w̄ kaahaatawaatopo. Aiw̄ kiya nahatiya nap̄w̄ ahoyanoh̄t̄ihandami tanyaahaap̄ w̄nd̄ baiwi ḡmunyap̄imen̄hopo.

³³ Aih̄ Judaahiya utaaho wo Arekisandaaho p̄wiha wa kat̄tot̄w̄ is̄hiyaami nd̄het̄ ot̄ihap̄h̄ ah̄wisawaayopo. Aih̄ is̄hiya usa p̄wiha sat̄p̄ kat̄ime und̄w̄ Arekisandaahoai kaundawaatopo. Aih̄ Arekisandaahoai p̄wiha sat̄p̄ kat̄ime und̄w̄ is̄hiya usa kaundoh̄ha ka is̄hiya nahatiyaami nd̄het̄ ausaati kat̄tot̄w̄ is̄hiya ahoyan̄hohiȳhiyai

p>wiha namihaapise undataase.

³⁴ Undihⁱ kiya ahoyanⁱhohiyⁱhiya koai usonawaawⁱ Judaahotiⁱhi satiwⁱ gwⁱnyapenawaayopo kimo nyami autaahaatⁱhopⁱ autaahaatⁱho akⁱtihoma^ahe tiwⁱ itⁱhⁱtohiyⁱhiyaamⁱhore tiwⁱ gwⁱnyapenawaayopo. Saiwⁱ gwⁱnyapenawaawⁱ namapⁱ nahatiya maahomwaanⁱ naasaamapⁱ satiwⁱ kaahaatawaatopo, “Nyami apopaatⁱ Atemⁱsihaatapⁱ autaahaatⁱhore taati katohaamaatⁱ nyahⁱ Epesaasihandaahiyaanamⁱ awaisaamaate,” tiwⁱ pⁱhⁱtiwⁱ utaarⁱhandⁱ kaahaatawaayopo.

³⁵ Aihⁱ satⁱ aunahⁱpatⁱ Epesaasihandaahapⁱ awaisⁱho ipotⁱ dotatⁱ kiyai namihaapise undatⁱ kiyaamⁱ p>wiha ipatisatosatⁱ sata kaundataase. “Sahⁱ Epesaasihiyaate, nyahⁱ Epesaasihandaahiyaanⁱni nyami apopaatⁱ Atemⁱsihaatapⁱ autaahaatⁱho awaisⁱhore taati katohaamaatami anⁱ awaindⁱhandunⁱ nawⁱha p>wiha itⁱhapⁱpaisⁱha yamⁱhapataatⁱhapⁱ tⁱmⁱhaihⁱ kaapⁱ gaapundohⁱhaunⁱ nyahⁱ jaawaatⁱ bindahaayo. Aihⁱ sandapⁱ isⁱhiya nahatiya yapⁱhⁱ nahatewaaraahiya aimⁱ gwⁱnyaapⁱhiyaare.

³⁶ Aisⁱ utaaho wo sa pⁱwa nemaitandⁱho owetise. Owetisⁱ sahⁱ bⁱpi namihaapise. Aiwi sahⁱ samⁱ wanⁱ nahⁱriwⁱ kiyohⁱmatamataiwⁱ jihara kamaiwise.

³⁷ Aihⁱ utaahurⁱ kⁱmurⁱ anⁱ awaiwaiwaatⁱhⁱ nandaapⁱ kahapaamapⁱpa p>wiha itⁱhapⁱpaisⁱhapa wⁱndⁱ ikomaanⁱmⁱhurⁱtihⁱhandⁱ kandⁱ sahⁱ numwaasi nehⁱhandⁱ nasawaayopo. Aimⁱ kurⁱ nyami apopaatⁱ Atemⁱsihaatapⁱ wⁱndⁱ sisⁱpⁱhⁱmaatⁱmⁱhure.

³⁸ Iyataatⁱ Dimitⁱriyaasihounⁱ isⁱhiya usa Dimitⁱriyaasihomataiwⁱ otⁱpⁱpatⁱ kiyohiyⁱhiyaunⁱ isⁱhiya usaapⁱ p>wiha ahotanaahⁱ asisⁱha pⁱwaatⁱtaatⁱwⁱhetⁱ tⁱtⁱhⁱ ketⁱ p>wiha atiwⁱ tipⁱtapaahohiyⁱhiyaisawⁱ kiyai sawana pⁱwaatⁱwⁱ tⁱtⁱhemaitaapo.

³⁹ Iyawaawⁱ amⁱ samⁱ p>wiha wiwa naanⁱhaiwa ahotanaahⁱ asisⁱha tⁱtⁱhⁱ p>wiha pⁱwaatⁱtaatⁱwⁱhura noaipapⁱ ahoyanⁱwⁱ kura pⁱwaatⁱwⁱse.

⁴⁰ Aihⁱ wanⁱ asisⁱma kⁱmetⁱ nyahⁱ ahoyanaatⁱ n^un^uaata pⁱwaatohⁱtⁱmandapⁱ nyangi nyainjaawⁱ bimohiyⁱhiya Romⁱhiya napaape tiwⁱ nyangi nanyisesaihⁱ amⁱ nyahⁱ ahapaapⁱ pⁱwaatⁱhaayo undatⁱ kaami tanyaahaapⁱ wⁱndⁱ biyaatⁱ kamundⁱto. Wⁱndⁱ biyaatⁱ p>wiha akaaha kamundisaihⁱ nyangi kiya itⁱhⁱnyatisaihⁱ nyahⁱ naanⁱhandⁱ naito,” undatⁱ Epesaasihandaahapⁱ awaisⁱho kaundataase.

⁴¹ Kaundatⁱ awaisⁱho samⁱ anⁱpⁱpⁱhapⁱ ketⁱ nandⁱwirapⁱse undihⁱ kiya n^un^uaaha namⁱhamapⁱ kihⁱra nandⁱwirawaayopo.

20

Porⁱho Yapⁱhaurⁱ Masetoniyaahandaahunⁱ Akaiyaahandaahunⁱ Autaaⁱhaatⁱhomⁱ Pⁱwiha Ausaataise

¹ Aihⁱ kiyaamⁱ itⁱhⁱtiwⁱ n^un^uaatohⁱwaiwa aimⁱ owetihⁱhura isⁱhiya Jisaasihopⁱ gⁱwunyaahohiyⁱhiyai Porⁱho gaata numwaatⁱ naasaimbⁱpⁱhⁱmatosatⁱ kiyaamⁱ gⁱwunyaahohⁱtⁱhandⁱ andⁱtiwⁱwⁱtandⁱha kiyai p>wiha kaundataase. Kaunda kiyatosatⁱ Porⁱho kiyai ipⁱhⁱretisⁱ bimaawise undamapⁱ yapⁱpatⁱ Masetoniyaahandaahapⁱ notaise.

² Porⁱho notⁱ Masetoniyaahanda noaipatⁱ kapⁱhⁱ aunahⁱpⁱhaiwaara daayatⁱ isⁱhiya Jisaasihopⁱ gⁱwunyaahohiyⁱhiyai kiyaamⁱ gⁱwunyaahohⁱtⁱhandⁱ andⁱtiwⁱwⁱtandⁱha p>wiha kaundataase. Kaunda kiyamapⁱ Porⁱho yapⁱpatⁱ Akaiyaahandaahapⁱ notaise.

³ Notⁱ bimihⁱ waatⁱhonya murⁱ mingwaasⁱ sanausotaise. Sanawihⁱ yapⁱpatⁱ Siriyaahandaahapⁱ naitotatⁱ tⁱmanⁱnataise. Siyatⁱ naitotatⁱ

timaninati bimihî Judaahiya Porîhoai tiwîtotîwî bîpi kanîwî noasauhi Porîho atisataise. Siyati Porîho atisataati sipîhandotî Siriyaahandaahapî naisanîhî isîhiya niwîtaawo tati Porîho gwînyapenataati namati japîhî yapîpati Masetoniyaahandaahîra naitandî gwînyaataise.

⁴ Aihî Porîho Akaiyaahanda namasi yapîpati Masetoniyaahandaahîra naihi maasi niyohiyîhiyaami ambîpati sate. Aunahîpati Beriyaahandaahapî utaaho wo Piraasihomî mwaaho Sopataahotihî ami aunahîpati Tesaronaikaahandaahapî Arisîtakaasiyî Sekandayaatihî ami aunahîpati Derîbihandaahapî Gaiyaasihotihî ami Timotehotihî ami yapîpati Esiyaahandaahapî Tikikaasiyî Tîropimaasiyaatihî siya maasi Porîhoaisawî niyohiyîhiyaare.

⁵ Aihî siyaami usa jîhî ketî nuwî aunahîpati Tîroasihanda nyapî jaawi bindawaayopo.

⁶ Aihî Judaahiyaami kimbapîho Pasopaahandami asisîha awaiwaiwa nandapa bîretîhandî nipitandîhandî ahîmaayandîha nandaatîwîhaiwa aimî sanotî owetihî nyahî aunahîpati Piripaihanda namasi sipîhandotî niyahaayo. Sipîhandotî niyahoasonîhî asisîha ikwîrî naasairîhî 5 kiyati sananyihîhura aunahîpa Tîroasihanda noaipîhaayo. Noaipawaati isîhiya jîhî naiwî nyapî jaawî bimohiyîhiyai usonîhaayo. Iyaati kapîhî Tîroasihanda nahatiyaanîni bimonîhî Saararehîrî naasairîhî sananyotaise.

Porîho Tîroasihanda Utaaho Wo Yutikaasiho Napomasîhî Ahowimasîhî Japîhî Nepataise

⁷ Aihî Sandehura asîhataahura isîhiya usa Tîroasihandaahapîhiya Jisaasihopî gwînyaaahohiyîhiyaisaati maasi gwîtîtîho (bîretîhandî nambowaati) nandîwaati anîhandî wîndaatihî maasi ahoyanîhaayo. Aihî Porîho bousonîhî kapîhî Tîroasihanda namasi naitandîhuraatihiyataati namati sura asîhataahura pîwîha namasati kaundataase. Siyati pîwîha utaarîhandî isîhiyai kaundîmî naihi notî apwîtetîndaise.

⁸ Aihî nyahî ahoyanaati bimohîpîpîhî sisîha tîtaahîwaiwa nimandataati nausaatataise.

⁹ Aihî utaaho wo waimwaaho komî ambîpati Yutikaasiho winduwaahandaasîni bindataise. Bimihî Porîho kiyai pîwîha utaarîhandî kaundîmî naihi Yutikaasiho naaninaninjati winduwaahandî kandaasîni apîpaahî nanomataise. Nanomataati apatihî nepandatî mîhaapî sohoai tiwamataise. Iyataati saanjî anjîanjî autaahî niwataati bipinjawi anjîmatîwîhaanjîsi autaahî mîhasînapî mîhaapî nepandamati sohoai tiwati ahiyamataise. Aihî isîhiya koai numwaitotîwî anjîhandaasînapî mîhaapî noatîpapi nuwî mmonawa ko aimî napomasîhî usonawaayopo.

¹⁰ Aihî ami Porîhoaisangi mîhaapî noatîpati notî Yutikaasihoai namaahatataati isîhiyai sata kaundataase. “Sahî utaamopî aimî napomataise tîwî yaiwî pîhitîwî gwînyaawaawî samî maarîho owesetindîhandî namîhaapîse utaaho kîmo japîhî nepati aimî asohoematataiso,” undati Porîho kiyai kaundataase.

¹¹ Undamapî Porîho jahîra anjîhandaasîni niyati mîhasîni noaipati bîretîhandî netî naumbotî isîhiyaisati maasi nanataise. Nanatosati pîwîha utaarîhandî kaundîmî naihi notî bourîwataise. Bourîwati ipîho yaurutaasîhî Porîho isîhiyai pîwîha kaundisawîhiyai kapîhî namasi niyataise.

¹² Aihî isîhiya Yutikaasiho asohoaisawî maasi anjîpîpîhapî nowaawi kiyaami maarîho wîwitataise.

Poriho Aunahipati Tiroaasihanda Namasi Aunahipati Mairitaasihandaahap Notaise

¹³ Aihî nyahî Porîhoaisa maasî niyohiyîhiyaanangi Porîho sanyatataase. “Nîni aunahipati Asosihandaahapî yapîpataapîhî naitaanî sahî sipîhandî nesi jîhî naiwî kapîhî Asosihanda nisapî jaawî bimîtaatîwî naiwîse,” nyatataase. Satatî kanyatihî nyahî jîhî niyaatî Asosihanda Porîhopî jaawaati bindahaayo.

¹⁴ Aihî nyahî jaawa bimonîhî Porîho yapîpataapîhî niyatî Asosihanda nyangi nyainjasîhî nutasi sipîhandî nesi aunahipatî taunîhandî Mitirinihandaahapî niyahaayo.

¹⁵ Niyaatî Mitirinihanda noaipîhaayo. Noaipawaatî kapîhî Mitirinihanda namasi sipîhandî kandotî niyaatî yapîpatî wîti Kaiyosihandî durîhîramî otîhaati ahethipata noaipîhaayo. Aihî kapîhî nanowaatatî bowihî yapîpatî Kaiyosihanda namasi niyaatî yapîpatî Samosihandî durîhîramî otîhaati ahethipata noaipîhaayo. Noaipawaatî kapîhî Samosihanda nanowaatatî bowihî kapîhî Samosihanda namasi sipîhandî kandotî niyaatî aunahipatî Mairitaasihanda noaipîhaayo.

¹⁶ Aihî aunahipatî Epesaasihanda isîhiya bimohiyîhiyai wîndî mausondaano tatî Porîho gwînyaasîthandaahî kapîhî nusatipatî Mairitaasihandaahapî niyataise. Sandî apaapîmaahe. Porîho Jerusaremîhanda asisîha Pendikosihandî maasî mmondandîhondaati yapîpatî Esiyaahanda otîhî wonjî bimimotî ketî notaise.

Porîho Epesaasihanda Isîhiya Jisaasihopî Gîwunyaahohiyîhiyai Iwinjatohiyîhiyai Pîwaundataase

¹⁷ Aihî nyahî niyaatî Mairitaasihanda noaipawaatî bindîhaayo. Bindîhaawî isîhiya Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiyai iwinjaawî bimohiyîhiyaapî Porîho Epesaasihanda pîwîha nusoaasataise. Pîwîha nusoaasihî kiya awaisawîhiya napîwî Porîhoai iwinjawaayopo.

¹⁸ Aihî kiya napîwî Porîhoai winjîhauhî Porîho kiya awaisawîhiyai pîwîha sata kaundataase, “Nisî kiyohîthandî sahî aimî gwînyaapî mmonîwîhiyaate. Nîni jîhî wuwanîhura kîmatî yapîpatî Esiyaamanda napîti sangisatî maasî pîhîndîhaiwaara bimonîhî aimî nisonîwîhiyaate.

¹⁹ Iyataatî Judaahiya nahatewetî nîngî nîpîhatitotîwî pîwîha kîhaiwa kîhaiwa katîwî kiyauhî kiyaamî saiwaaraahî nîni naanîhaiwa pîhîndî netaatî gotaayo. Saindî naanîhaiwa netaahandî kandî bîpi ipatisandî Awaisîhomî otîpîpatî kiyataayo.

²⁰ Aindî nîni amî Pîwîha sangî andîtisaiwitandîha wîndî yamaindî ausaatî kasatataayo. Iyataatî nîni isîhiya pîhîtwî ahoyanohiyîhiyaamî dihehunî amî samî anîpîpîhunî Autaahaatîhomî pîwîha ausaatî kandîsasonîhî sahî sandapî aimî mmonîwî gwînyaapîhiyaate.

²¹ Aindî nîni Judaahiyaisunî Judaahiyaamatîpîmetahiyaisunî pîwîha naasîka waatî andîtitîti saundîti kaundataayo. “Nyamî maipîhaiwa namasi Autaahaatîhoenda nepemaitîthaawo. Iyaatî nyahî biyaatî nyamî Awaisîho Jisaasihopî gîwunyaitîhaawo undataato,” undatî kaundataase.

²² Undatosatî wa saundataase, “Wanî atinjatîwîse! Autaahaatîhomî Itîpîho gînunyaasîthandî kandetî titîhî kaindî Jerusaremîhandaahapî nutandiyo. Aindî nîni naanîhaiwa Jerusaremîhanda naitandîhaiwaapî wîndî baindî monîho.

²³ Iyataatî aunahipatî nahatewaara nîni daayonîhî Autaahaatîhomî Itîpîho pîwîha biyatî ausaatî sata kandataase. “Kînyî naanîhaiwa pîhîtpî nepî amî napwîtitaise,” ndataase.

²⁴ Aih+ nisi itataman+ndi bim+and+handap+ awaind+handisond+ an+itindi isi+watataamaayo. Owetise. Bipi namataayo. Namati Autaahaat+ho nyangi gaahand+ kanyisati bimind+handap+ pi+w+ha ausaitand+ Awais+ho Jisaasiho otip+ipati nan+mipati kaindi owemaitand+ and+itindi kiyataayo,” undataase.

²⁵ Undatosati wa sata kaundataase. “Sah+ baiwi atinjat+wise, n+ni Autaahaat+ho nyainjaati bimind+handap+ sam+ ot+hat+h+ daindi j+h+ pi+w+ha aim+ ausaati kasatataato. Aih+ pi+w+ha n+ni kasat+ti kiyon+h+ at+niwi nison+hohiy+h+hiyaati jap+h+ n+ngi w+ndi manison+dauh+ n+ni aim+ gw+nyapenataayo.

²⁶⁻²⁷ Aisi n+ni wani asis+ma k+meh+ pi+w+ha sangi waati sandi kasatataato, Autaahaat+ho nis+hiyaimatohiy+h+iyai saindi iwinjaati bim+taano tati gw+nyaas+ti+hand+ n+ni yamaindi aim+ ausaati sangi kasatataato. Aisi sam+ usa sis+ha namaayotati kaan+h+ t+h+is+haap+h+ nuw+ naan+hand+ newaawaahi nis+hand+m+aahe. Owetise. Sawanaam+handaahe.

²⁸ Iyataati sah+ Autaahaat+homi sip+si+honyai iwinjaaw+ bim+taatiwi Autaahaat+homi Itip+ho aim+ ah+si+h+hiyaate. Isi sah+ sawanaati awaisaw+h+hiyaati baiwi itataman+n+wi jat+n+wi bimaaw+ise. Itataman+n+wi bindawaaw+ Autaahaat+homi is+hiya Jisaasiho j+ti+pati nuhaati jap+h+ numwaasaw+h+hiya sip+si+h+handamataiw+h+hiyaasi sah+ baiwi itataman+wi winjat+wise.

²⁹ Am+ n+ni sangi nasamasi naisan+h+ is+hiya usa pi+w+ha jaiw+ti+w+haiwa kat+iwunjaw+ daayohiy+h+hiya nap+w+ Autaahaat+homi sip+si+h+nyaatami gw+nyaahoh+ti+hand+ nep+ nasop+sas+taapo. Iyataati is+hiya siya nep+ nasop+sas+taatiw+h+hiya suh+r+ ain+j+h+r+h+ramataiw+h+hiyaare.

³⁰ Iyataati am+ sah+ iwinjaaw+ bimohiy+h+hiyaam+ usa dopaw+ is+hiya Jisaasihopi gw+nyaahohiy+h+hiya kiyai n+wipinjai nutaatiwi pi+w+ha jaiw+ti+w+haiwa kat+taapo.

³¹ Aisi sah+ baiwi itataman+n+wi jaaw+ bimaaw+ise. Iyataati n+ni k+naungw+ha mair+ manyeti sangisat+ bindataati apat+hun+ otap+haatun+ pi+w+ha sangi and+ti+saiw+itand+ha waati and+itindi ausaati kasatataayo. Aindi am+ n+ni sam+ naan+iwaiwa jasonataati maar+ho as+pi+nih+ asis+ha waiwaara gotaayo. Aih+ n+ni saindi kiyoh+ti+handap+ gw+nyaap+ise.

³² Aih+ wani n+ni Autaahaat+homi ikw+raat+h+ ah+sis+ataayo. Iyataati n+ni pi+w+ha j+h+ kasatoh+ha Autaahaat+ho gaahand+ kanyisati bimind+handap+haas+ ka net+ g+sunyaitaise. G+sunyaati and+ti+saiw+itaise. Iyati Autaahaat+ho gaahaiwa nahatewa kom+h+iyaimatohiy+h+iyai numw+iwaiwa am+ sangi nasam+itaise.

³³ Iyataati n+ni is+hiyaam+ naw+ho apot+h+rapi nan+m+itondi pi+h+ndi gw+nyapenataamaayo. Owetise.

³⁴ N+wahonisi ikw+raahi otip+ipati kaindi kahapaamap+pa ninun+ is+hiya maasi daayohiy+h+hiyaun+ nenoah+timb+pa netaayo. Aih+ n+ni saindi kiyon+h+ aim+ nison+wi gw+nyaap+h+hiyaate.

³⁵ N+ni otip+ipati naw+h+op+h+ati pi+h+ndi waati kiyataayo. Waati kiyoh+ti+mand+ sandi sangi nasisataayo nyah+ otip+ipati naw+h+op+h+ati waati kiyati is+hiya naw+h+op+ nenoah+ti+saw+h+iyai and+ti+w+itand+ naw+ho numw+ti+haawe. Aih+ n+ni sandi saiwi kaitaatiwi sangi nasisataayo. Iyataati pi+w+ha wa Awais+ho Jisaasiho sawaho sata katis+haare. ‘Utaaho wo kahapaamap+pa nunyataati nga nunyataayono tati maaritataataahi sandi kom+ ik+ip+pa taah+ip+pa netaati maaritind+handi ip+h+atisamaitaise tati Jisaasiho katis+haasi biyaati kaapi gw+nyait+haawe,’ undati Por+ho is+hiya awaisaw+h+hiya Epesaasihandaahap+h+iyai kaundataase.

³⁶ Aih+ Por+ho pi+w+ha sa kaunda owematosati atot+pi+wesati bindataati

awaisawahiya kiyaisati maasi gaapundataase.

³⁷ Aihî Porîho nutandaihi kiya Porîhoai iwiwatawa pihîtiwi giwusepi pihîtiwi gerundawaayopo.

³⁸ Iyati Porîho nisi ndimaahomwaanî windî japîhî manisondaapo undati kaundisîhaapî waati aungwohandî gwinyapenawaawi kiyaami maarîho awaindîhandî tundataise. Aihî saiwi kiya giwîwi Porîhoai numwaasi sipîhandotapi nowaayopo.

21

Porîho Jerusaremîhandaahapî Sipîhandî Nesi Niyataise

¹ Aihî Porîhoaisaati nyahî isîhiyai namasi sipîhandotî yamwaawaati niyahaayo. Niyaatî tîtihi yapîpati durîhîramî otîhaati ahetihihata noaipîhaayo. Sati yapitamî ambîpati Kosihande. Aihî nyahî aunahîpati Kosihanda nanowaatatî bowihî kapîhî namasi niyaati yapîpati wîti durîhîramî otîhaati ahetihihata noaipîhaayo. Iyataati sati yapitamî ambîpati Rosîhande. Aihî nyahî katî yapîpati Rosîhandamî aunahîpati Rosîhanda nanaayo. Nanowaatatî bowihî Rosîhanda namasi niyaati yapîpati wîti Risiyaahandamî aunahîpati Pataraahanda noaipîhaayo. Noaipawaati kapîhî Pataaraahanda nanaayo.

² Nanowaatatî bowihî sipîhandî windî yapîpati Pinisiyaahandaahapi naitandîhandî ahotihî mmonaati kandotî yamwaawaati niyahaayo.

³ Niyaatî yapîpati wîti Saipîraasihandî ikwîrî konaamohîraihooanî ahetihi nehî usonaati nusatipawa niyahaayo. Niyawaati yapîpati Siriyaa-handamî aunahîpati Taiyaahanda sipîhandî ikîpîpa ahaitandî notî ahotihî nyahî kapîhî tîmahiyîhaayo.

⁴ Tîmahiyaati isîhiya Jisaasihopî giwunyaahohiyîhiyaapî daa-haayo. Daawaati kiyai usonîhaayo. Usonaati kiya Jisaasihopî giwunyaahohiyîhiyaisaati bimonîhî Saararehîrî naasairîhî sananyotaise. Aihî Autaahaatîhomî Itîpîho Jisaasihopî giwunyaahohiyîhiyai netî giwunyaasihî kiya Porîhoai saundawaatopo, “Kînyî Jerusaremîhandaahapî namaime,” undawaatopo.

⁵ Undîwi Porîhoai kaundauhîhandî kandî nyamî asisîha aimî naitîhaahuraatîhî namawaati kapîhî namasi niyahaayo. Niyonîhî isîhiya Jisaasihopî giwunyaahohiyîhiya nahatiya usîhiya kiyaami apwaatiya mwaaya maatiyaunî nanyamaasi nowaayopo. Aihî maasi nowaati aunahîpatamî mangîrainî durîhîramî aripataatîhî noaipîhaayo. Noaipawaati aripataatîhî nahatiyaanîni atotîpîwesaati bindîhaawi Autaahaatîhopî gaapundîhaayo.

⁶ Gaapunda kiyaatosaatî kiyai ipîhîrete undawaamapî sipîhandotî yamwaahaayo. Yamwaahonîhî kiya nyangi nyainjamapî kiyaami anîpîpîhapî japîhî niyawaayopo.

Porîhoai Utaaho Wo Autaahaatîhomî Pîwîha Ausaasîho Akapaasiho Aunahîpati Sisariyaahanda Pîwaundataase

⁷ Aihî nyahî aunahîpati Taiyaahanda namasi sipîhandotî kiyaanînihi niyaati aunahîpati Toremehanda noaipîhaayo. Noaipawaati kapîhî isîhiya Jisaasihopî giwunyaahohiyîhiyai usonaati pîwaundîhaayo. Aihî kapîhî kiyaisaati Toremehanda asisîha naasaahî bindîhaayo.

⁸ Bimainjaati nanowaatatî bowihî kapîhî Toremehanda namasi niyaati aunahîpa Sisariyaahanda noaipîhaayo. Noaipawaati utaaho wo Piripîho Epenjerisiho Jisaasiho katati kaiwaiwaapî pîwîha ausaasîhomî anîpîpîhî maasî koisaati bindîhaayo. Iyataati so Piripo jîhura aposerihiyai

anditiwipi otipipati maasi kaitotiw Jerusaremihandanda 7 kaiwihiyai ah>wisohiyihiyaami wore.

⁹ Iyataati so Piripihomi maatiya sangi namaatiwihiya 4 kaiwihiya bindawaayopo. Iyataati Piripihomi maatiya siya Autaahaatihomi Itipihoketi giwunyaasihura Autaahaatihomi piwaha isihiyai anditiwiwitandaha ausaapihiyaare.

¹⁰ Aih nyahi Porihosaati aunahipa Sisariyaahanda asisaha taahonyonyehi bindihaayo. Bimonhi utaaho Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausaasihokomi ambipati Akapaasiho yapipati Judiyaahanda namasi nasataise.

¹¹ Nasati kapih Sisariyaahanda nyangi nyainjataise. Aih ko Akapaasiho Porihomi apotihiri gwiharaahiri yamepatamatiyati wisasainjirihiri netaise. Neti sawahomi ikwauhiri namawati wisasanataise. Wisasanataati sata kanyatataase, "Autaahaatihomi Itipihoketi sandaase, 'Isihiya Judaahiya Jerusaremihandanda bimohiyihiya kimiri apotimiri yamepatamatiyahira wisasanihohirimirami satihoi saiwi wisasitaapo. Wisasawi isihiya usa Judaahiyaamatipimetahiyai numwitaapo tati Autaahaatihomi Itipihoketi sandaase," tati Akapaasiho nyangi kanyatataase.

¹² Satati kanyatih nyahi atisahaawi nyahi Porihosa maasi niyohiyihiyaaninun isihiya kapihapihiyaun nahatiyaanini Porihoi Jerusaremihandaaahapi namaime undaati ipihatisahaayo.

¹³ Ipihatisonihihandi kandi Porihomihaha piwaha wihooanaha satati kanyatataase, "Sahi saiwi gowaawi Jerusaremihandaaahapi naitondini gwinyaahohitihandi napaapi nepi nipihatisopo? Iyataati nini napwitiandihandapaahihitimanindi jatataamaayo. Owetise. Nini Awaisihoi Jisaasihomihandapi napwitandihandapi Jerusaremihandatimanindi jatataayo," tati nyangi Porihomihaha kanyatataase.

¹⁴ Satati Porihoi kanyatih nyahi koai ipihatitihahandi owetih bihi namahaawaatosati koai sataati kaundihaato, "Gaasi Awaisihomihandisikaitandaahi koai kiyati kiyane," undahaato.

Porihoi Jerusaremihandanda Niyati Isihiya Awaisawihiya Jisaasihopi Giwunyaahohiyihiyai Iwinjatohiyihiyai Piwaha Kaundaase

¹⁵ Aih nyahi kapih Sisariyaahanda bimonhi asisaha wanya sananyih nyami ikipipa timaninaati bimainjaati kapih namasi Jerusaremihandaaahapi nyahaayo.

¹⁶ Niyonhi isihiya usa aunahipa Sisariyaahandaahapihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya nyangi nanyamaasi niyawaayopo. Nanyamaasi naiwi utaaho wo nyahi koisaati maasi bimitihaahomi anjipihinyamawaayopo. Iyataati so utasomi ambipati Nesonihore. Iyati ko yapipati Saipiraasihandaahapihore. Iyati ko Nesonihoi jihura aimi nepemaitati Jisaasihopi giwunyaahosi konhi andititati giwunyaati bindataise. Aih koisaati nyahi maasi bindihaayo.

¹⁷ Bimainja niyaati Jerusaremihandanda noaipahaayo. Noaipahonhi isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya nyangi maaritiwi nanyamaawaayopo.

¹⁸ Nanyamaahauhi maasi nanowaatatih bowih nepasi Porihosaati Jemisihoai usonaati piwaunditihaw nohaayo. Nowaati Jemisihomih anjipihimmonha isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai iwinjaawi bimohiyihiya awaisawihiya nahatiya ahoyanwi bimauhi usonahaayo.

¹⁹ Usonihaw Porihoi kiyaisi ipihirete undataase. Undati Porihoi sawahomih otipipati isihiya Judaahiyaamatipimetahiyaapihi kaimi naihi ami

komihetapi nahatapa Autaahaatihom kaimbipaapi awaisawihiyai ausaati kaundataase.

Porihom Awaisawihiyam Mitihyaami Piwihom Atisamapi Autaahaatihom Anj Awaindihandaatihap Notaise

²⁰ Kaundih kiya piwihom sa atisawaawi Autaahaatihom ambipati maaritiwi niwimaawaayopo. Niwimaawaawi Porihom kiya saundawaatopo, "Naisohone, Judaahiya Jerusaremihandaahiya ambipati owehandi titaahiyihiyam nepemaitiwi Jisaasihopi gwunyaawaayopo. Aiwi kiya gwunyaahohiyihiyam nahatiya Mosesihom winihapipa japepihirauhi kinyi aimi gwinyaapihone.

²¹ Iyataati isihiyam Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyam kimbihapihiyam isihiyam usa kinyapi piwihom satihom kaundawaayopo. 'Judaahiyaanam usa nuwi isihiyam Judaahiyaamatipimetahiyaisawi maasi bimohiyihiyaisi Porihom saundataase, "Sahi Mosesihom winihapipa namapise. Aiwi maaha wohonya sangihonyam ambipati nahomaamandipapi namihapise. Aiwi nyahi jihura nahatewa kiyohiwaiwa namapise," undati Porihom kaundati daayataise, 'tiwi isihiyam kimbihapihiyam kaundawaatopo.

²² Isi kinyapi Porihom aimi napise tiwi gwinyaapi atitaawi kiya piwihom satihom kinyapi katohihapipi jaiwitiwihom katawaaatopo taati nunjitihaawi nyahi napitiyaati kaitihaawe?

²³ Aisi nyahi wani saimbi kaime hitaati kahitisihi titihom kiyaapi baimbi kaitaape. Nyami isihiyam usa muritihom muritihom piwihom wa Autaahaatihom ndiheti katihom wisasawi ahiyawihiyam yaihiya bindawaayopo.

²⁴ Isi kiya yaihiyaasi kinyi numwaasi naime. Naimbi maasi kiyaisapi nyahi Judaahiyaanini noaipawaati gaahiyaaninimatitihaawi titihom kiyohirihireti baimbi maasi kiyaisapi kaime. Aiwi kiya sandi kaiwi misisihom tisaatititihom nawihom Autaahaatihom anj awaindihandami awaisawihiyam nunye. Saimbi titihom kamwaanj kasamaahi kiya nahatiya kinyapi piwihom katohihom jaiwitiwihom haaso tiwi gwinyaaitaapo. Aiwi ami kiyaisangi kinyapi koaisangi Mosesihom winihapipa biyati japepihirahore tiwi gwinyaaitaapo.

²⁵ Aihom nyahi isihiyam Judaahiyaamatipimetahiyam Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyam utipihom aimi jipatipiyati nusoaso. Nusoasahaawi nyahi piwihom sata kataati nusoasohihom: "Autaahaatihom jaiwitiwihom isihiyam nandapa ami kohasipihom tipihom tiwihom nunyohipipam nawipipa sahi nepi windi namaaniwise. Aiwi kohasipihom asipipa biyati tihomaaatati jipati noahapa windi namaaniwise. Aiwi sahi isihiyam usihiyam ami asihiyam kihiyaisawi irimuniwihom taati aimi nusoasohihom," tiwi Porihom awaisawihiyam kaundawaatopo.

²⁶ Kaundauhi nanotati bowihom Porihom isiya siyam numwaasi niyataise. Numwaasi niyati titihom kaundohirihireti japepihirati kiyaisati noipati gaahomatitandihireti kiyataise. Kiyamapi Autaahaatihom anj awaindihandaatihom niyati nandaataise. Nandaati prisihiyam usa isihiyam nandapa tiwihom Autaahaatihom nunyohiyihiyam sata kaundataase, "Saarahirihom naasairihom saniyonihom isihiyam murihom murihom noipapi aimi gaahiyaatawaha kiya nandapa nesi napisaihi sahi kapa nandapa nepi kiyaapi tiwihom Autaahaatihom numwitaatiwihom napitaapo," undamapi Porihom japihi notaise.

Judaahiya Porihom Tiwitiwihom Anj Awaindihandaatihom Isiwauhi Tunnihom Yahwihohiyihiyam Mitihom Koai Numwaataise

27 Aihî asisîha saniyonîhi isîhiya sura kuraapi nandapa tîhîwî Au-
taahaatîhoai numwîtaatîwî ahiyohîha aimî detîndaise. Detîtihi Porîho
niyatî anî awaindîhandaatîhi nandaatî bindataise. Bimihî Judaahiya usa
yapîpatî Esiyaahandaahapîhiya napîwî Porîhoai usonawaayopo. Uson-
awaawî isîhiya kapîhî ahoyanohiyîhiyai Porîhopî apowîtandîha pîwîha
katîwî Porîhoai isîwawaayopo.

28 Isîwatawaawî satîwî kaahaatawaatopo, “Isîraherîhiyaate,
utaaho kîmoai itîhundîtîhaawî nyangisenda napîwîse,” tawaatopo.
Tîwosawî satawaatopo, “Utaamo kîmo nyahî Isîraherîhiyaanamî
kiyohîwaiwaunî Mosesihomî winîhapîpaunî nyamî anî awaindîhandunî
netî nopîsasatî ipîhatisamaitandî nahataapîpîhî daayatî isîhiyai
kaundisîhore. Iyataatî utaamo kîmo amî wîndî siya kiyahore isîhiya usa
Judaahiyaamatîpîmetahiyai numwaasi anî awaindîmandî kîmandaatîhi
nasahore. Iyataatî isîhiya usa Judaahiyaamatîpîmetahiya nyamî anî
awaindîhandaatîhi nanyapîtaatîwî itîhîtaahapîhîtihihandî kandî Porîho
kîmo isîhiya kiyai numwaasi nasataatî sandaahî Autaahaatîho sawahopî
namîhainjîpîpîhî netî Autaahaatîhomî ndîhetî kipatî atîha ahiyatî
nanyopîsasataise,” tîwî katawaatopo.

29 Iyataatî sandî isîhiya Judaahiyaamatîpîmetahiyaapi katohîtîmandî
utaaho wo aunahîpatî Epesaasihandaahapîho komî ambîpatî
Tîropîmaasiho Porîhoaisatî maasî daayatî bimihî usonîwîhiyaare.
Usonîwîhiyaasî Porîho koai numwaasi maasî anî awaindîhandaatîhi
nandaataise tîwî gwînyaawaawî sandî katawaatopo.

30 Satîwî kaahaatîwî katauhî isîhiya atisawaawî pîwîha ka nesi satî
aunahîpiti Jerusaremîhandâ ketî kanîwî gaamatawaayopo. Aihî isîhiya
apowîhî nûnâatîwî itîhîtîwî nahatiya naupwasi napîwî ahoyanawaayopo.
Aiwî Porîhoai nepî anî awaindîhandaatîhapî aisi nehîhaatî noaipawaay-
opo. Noaipîhauhî isîhiya usa anî awaindîhandamî maasomwaanî na-
hatewa ketî kuraanîhî nepî napuwawaayopo. Sandî maasomwaanî na-
hatewa ketî nepî napuhohîtîmandî apaapîmaahî, isîhiya isîhiyai anî
awaindîhandaatîhi tiwîtaatîwîhandapî itîhîtîwîhandîtihi Porîhoai katîhî
tiwîtaawo tîwî gwînyapenawaawî mîhaapemapi napuwawaayopo.

31 Aihî isîhiya ahoyanohiyîhiya Porîhoai tiwîtaatîwîyauhî isîhiya usa
Romîhiya tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî mitîhopî pîwîha satîwî nusoa-
sawaayopo, “Isîhiya Jerusaremîhandâhiya nahatiya pîwîha nûnâatîwî
pîwaatîwî ahoyanawaayopo,” tîwî pîwîha nusoaasawaayopo.

32 Satîwî pîwîha nusoaasauhî Romîhiya tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî
mitîho sa pîwîha atisataatî isîhiya usa yatîhî awaisawîhiyaimatîwî
bimohiyîhiyaisunî tunnîwî yahwînohiyîhiyaisunî numwaasi isîhiya
ahoyanîwî nûnâatohîpîpîhî notaise. Naihî isîhiya ahoyanîwî
Porîhoai tiwîtaahiyohiyîhiya kiyai usonawaawî Porîhoai tîmapî bîpi
namîhaawaayopo.

33 Aihî tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî mitîho notî Porîhoai
isîwatataatî nangîpuwîtande undataase. Undatosatî ko mitîho
tunnîwî yawînohiyîhiyai saundataase, “Utaaho kîmomî ikwîhatîmuri
maindîmuretî wîrîhîrî senîhandî wîretî wîndî wîretî wîndî wîrapîse,”
undatî kaundataase. Kaundihî kiya Porîhomî ikwîhatîmuri maindîmuretî
wîrawaayopo. Aihî tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî mitîho isîhiya kapîhî
ahoyanohiyîhiyai satatî nunjenataise, “Kîmo diyaamahore? Iyatî kîmo
napitaihe?” undatî kiyai nunjenataise.

34 Nunjesîhî isîhiya kapîhî ahoyanohiyîhiya utaaho kîmo siyîhandî

windi kaihe undiwi tunniwi yahwinohiyahiyaami mitihoai winti kamundopo. Kamundiwi usa wireti nunaatiwi piwaatauhi ami usa naasikati kaiwi kiyai wireti nunaatiwi piwaatawaayopo. Ahi tunniwi yahwinohiyahiyaami mitiho piwiha kaami akaaha biyati nusesipati tandi namese. Nametaati ko namati Porihoi numwaasi tunniwi yahwinohiyahiyaami anaanj watipihandaatih naitaatiwi tunniwi yahwinohiyahiya kaundataase.

³⁵ Kaundih kiyi tunniwi yahwinohiyahiya Porihoi numwaasi naiwi deti maasomwaanj noaipaitaahetihihura ishiya Porihoi tiwitaatiwi asakiyawaayopo. Asakaimi piniyauhi namapi tunniwi yawnohiyahiya Porihoi nepi autaahi isisi niyawaayopo.

³⁶ Ahi ishiya nahatiya ipoti itihitiwi nunaatimi nyohiyahiya satawaatopo, "Porihonapwita sohoai tiwitihaawo," tiwi kaahaatimi ipoti niyawaayopo.

Porihon Sawahopi Ishiya Wirisandihiyai Piwaundataase

³⁷ Ahi tunniwi yahwinohiyahiya Porihoi aimi isisi kiyami anjhandi watipihandaatih nandaitotiwiyauhi Porihon tunniwi yahwinohiyahiyaami mitihoai piwiha Girikihara saundataase, "Nini gisi piwiha wa kahititaano," undati nunjenataise. Nunjesihi ko tunniwi yahwinohiyahiyaami mitiho Porihoi saundataase, "Kinyi piwiha Girikihara atimbi piwaatipihono?" undati nunjenataise.

³⁸ Iyatosati Porihoi ko saundataase, "Utaho wo Isipihandaahapihon ishiya maati maatiwi tundaatiwihiya taahiyahiya 4,000 kaiwihiyai ko numwaati ahoyataise. Ahoyati kiyaisati maasi ishiya nyangi nyainjaawi bimohiyahiya tiwati nemaitotati tiwataise. Tiwamapi ishiya numwaati ahoaisawahiyaaisati maasi yanihimati yapipati ishiya owehataahapi notaise. Ahi nini kinyapi kore diyataayo," undataase.

³⁹ Undih Porihomih piwiha saundataase, "Nini Isipihandaahapihoninimaahe. Owetise. Nini Judaahiyaamihonine. Iyataati nisi aunahipati yapipati Sirisiyaahanda ahendaise. Iyataati nisi aunahipati awaipatami ambipati Taasaasihande. Aisi nini ishiya kimitiyai piwiha kaunditaani gaaro?" undati tunniwi yahwinohiyahiyaami mitihoai nunjenataise.

⁴⁰ Nunjesihi tunniwi yahwinohiyahiyaami mitiho gaasi piwiha kaunde undih Porihon anaanj utaarahaanami mbwitihihreti bitondaise. Bitondaati piwiha kaunditandi ishiyaami nunaaha namihaitaatiwi Porihon ikwiri autaahi ahoyataise. Ahaihi ishiya nahatiya piwiha namihawaayopo. Namihahauhi piwiha Judaahiyaamihonine Ipiruhaara kiyai sata kaundataase.

22

¹ "Nisahuraahiyaatuni ami gwinyaahiyaate, nisapi ko siyati kaiwa kaiwa kiyahoe tiwi sahi katohihaapi wihooanaha saiwa wiwa kamaindihonine satitaani atinjatiwise," undataase.

² Undati Porihon piwiha sa Judaahiya sawanaamihonine Ipiruhaara kaundih kiyi atisawaayopo. Atisawaawi kiyi satiw gwinyaawaayopo, "Utaamo kimo piwiha nyamihara katiso," tiwi gwinyaawaawi komi piwiha atitaatiwi nunaaha apipaahi maipihonjisangi nunaamaatiwi apipaahi namihawaayopo. Namihamihauhi Porihon komi piwiha namasati kiyai sata kaundataase.

³ "Nini Judaahiyaamihonine. Iyataati ningi nisi naati yapipati Sirisiyaahandami aunahipati Taasaasihanda namimohonine. Aindi nini

kimbihhi Jerusaremihandanda kaiwinisi+taatiwi jihura metihonini nasataayo.

Nasonihi utaaho wo ningi kiyanisihohore. Aihhi ko

Gamariyerihohore Mosesihomi winihapipa nyami asoya asisai numwimbipaapi biyati katanisataise. Katanisihhi nini kimbihhi kapihapi noaipati gwinyandi awaisihonindhi bimambitihonine. Aindi nini Autaahaatihomihireti sahi wani komihireti andititwi japepihiririwi bimohimatamataindhi nisangi saindhi anditindhi japepihiririwi bimambitihonine.

⁴ Aihhi jihura ishihiya usa Jisaasihopi gwunyaapi komihireti japepihrohiihiya ishihiya nahatiyai naanhandhi nunyati napwitaatiwi tiwataayo. Aindi ishihiyai nasapuwitaano unditosati tunniwi yahwinohiihiyai nusepaahonihhi kiya nesuwiihiyai napuwawaayopo.

⁵ Iyataati nisi piwihha kima kasatohimaapi pirisihiya usa ishihiyaapi nandapa tihwi Autaahaatihohoi nunyohiihiyaami pirisihohore mitihohore awaisihonini ishihiya usa gwinyaahiya awaisawhiyauni sa piwihha akaaha kasatataase satitaapo. Sandhi apaapi maato, awaisawhiya siya utipihandhi windhi Damasikaasihanda bimohiihiya Judaahiyaapi jipati paiwi satihandhi naninyawaayopo, 'Porihohore kimo ishihiya usa Jisaasihopi gwunyaahohiihiyai naanhandhi nunyati napuwitandhi nasataisi sahi Judaahiyaati awaisawhiyaati koai anditwipi maasi kaiwise,' tiwihandhi ningi jipati paiwi naninyawaayopo. Naninyauhi nini nesis ishihiya usa Jisaasihopi gwunyaapihiya Damasikaasihanda bimohiihiyai numwaasi japihi napiti kimbihhi Jerusaremihandanda naanhandhi nunyati napuwitondhi notaayo.

Porihohore Japihi Nepemaitati Jisaasihopi Gwunyaataise

⁶ Nundhi Damasikaasihanda noaipaitaahetihhi ipihohore otihasinindaise. Aihhi sura ipihohore otihasinititura yamihapataatihapi windhi nausainjitihandhi awaindihandhi keti nasati nanusaataise.

⁷ Nanusainjithhi nini osihandhi awaindihandaasinhi bimambitihoninisi mihaapi yapipataapihi nepanditi ahondaayo. Ahondaati piwihha wa nisapi gaatati satati kandihhi atisataayo. 'Sorihohore, Sorihohore, kinyi napaapi ningisi nepi nanopisapaise?' ndataase.

⁸ Ndihi nini wihoanjiha saundataato, "Awaisihohore, kinyi diyaamahonise," undataato. Undonihhi ko ningisi sandataase, 'Nini Nasaretihandaaahapi Jisaasihonihhi kinyi taapepi nanopisapaise. Aihhi saimbi ningi nanopisasingihonini kahitataato,' ndataase.

⁹ Aihhi ishihiya ningisawiihiya maasi niyohiihiyaahi nausainjitihandhi baiwi mmonawaayopo. Mmonawaahandhi kandhi utaaho so ningisi piwandindihandhi kiya windhi baiwi atihomisopo.

¹⁰ Aihhi nini Jisaasihohoi saunditi nunjenataayo, "Awaisihohore, nini wani napitaitande?" undataato. Undonihhi Awaisihohore ningi sandataase, 'Kinyi dosisi sati aunahipati Damasikaasihandaahapi numwe. Numbwi sati aunahipita noaipasamihhi utaaho wo otipipati nini gi nahimitandhi kandhi timaniti ahiiyohipatapi ko gi kahititaise,' ndati Awaisihohore kandataase.

¹¹ Iyataati sandhi awaindihandhi nausainjitihandaaahhi nisi ndiha asisinirati apihaahi asihatamataise. Apihaahi asihatamasihhi kahapaamapi pa windhi baindi monihohore. Aihhi ishihiya ningisawiihiya maasi niyohiihiya namapi ikwiraahi nisisi aunahipa Damasikaasihandaahapi nowaayopo.

¹² Iyataati sati aunahipati Damasikaasihanda utaaho wo komi ambipati Ananaiyaasihohore bindataise. Iyataati so Ananaiyaasiso Mosesihomi winihapipa biyati japepihrahore. Aihhi Judaahiya

kapihhi Damasikaasihanda bimohiyhiya nahatiya utaaho gaahore tiwi maaritiwihore.

¹³ Isi ko nasati nishini deti bitonda ngingi sandataase, 'Naisohonji Sorihone, kinyi ndiha japihi nausaatonihhi jase,' ndataase. Ndihhi keti suraanihhi nisi ndiha asihanetindihandi owetihhi japihi nga baindi jataayo. Jataati koai baindi iwinjataayo.

¹⁴ Aihhi ko Ananaiyaasiho sandataase, 'Nyami asoyaami Autaahaatihho komi gwinyaati maaritindihandi mmondaapi ahingisataise. Aihhi kinyi daihira nasapaapi Utaaho ainahihoi usonapaise. Usohonihhi Jisaasiho ko komi maahomwaanapi piwihha kahitihhi atimbi mmonapaise.

¹⁵ Autaahaatihho sandi kahindimandi kinyi komi piwihha ausaitape. Aimbhi kinyi mmonapi atingiwaiwaapi ausaapi isihiyai kaunditaatipe.

¹⁶ Aisi kinyi otihhi wonji mbimime. Kinyi Awaisihoi ninhi maipihaiwa kiyohiwaiwa nepinimape undiposapi waapoho nesamihhi kinyi maipihaiwa nehimaitaise,' " ndati Ananaiyaasiho kandataase.

Autaahaatihho Porihoi Natausaasihhi Noti Isihiya Judaahiyamatipimetahiyai Piwihha Ausaati Kaundataase

¹⁷ "Aihhi ninhi kimbihhi Jerusaremimandaahapi japihi nasataayo. Napiti anji awaindihandaatihhi Autaahaatihhopi gaapundataayo. Gaapundataati siwipati witi Autaahaatihho piwanditandihati noaipasihhi mmonataayo.

¹⁸ Mmonataati sati siwipitaatihhi Awaisihoi usonataayo. Usohonihhi ko ngingi sandataase, 'Kinyi Jerusaremimanda kimbihhi namasi keti wapihapii numwe. O kimbihhi bindapaapi nisi kiyohiwaiwaapiha piwihha ausaapi isihiya kimbihapihiyai kaundisamaahi kiya windi baiwi atihomaahitaapo,' ndataase.

¹⁹ Ndihhi ninhi Awaisihoi saundataato, 'Awaisihone, ninhi jihura anji gwiharaahaiwa isihiya ahoyanohiwaiwa nahatewaapihi daindi isihiya kinyapi ghunyaahohiyhiyai mmoniti titi naputihonine. Aihhi sandapi isihiya kimiya aimi baiwi mmoniwii gwinyaapihiyaare.

²⁰ Iyataati kinyi kaingiwaiwaapiha piwihha ausasihho Sitipenihoi jihura tiwauhi napotaise. Aihhi sura ningimaawii bitotihawii tiwauhisi koai tiwotihandapi ninhi gaare ndaato. Aihhi isihiya Sitipenihoi nawihara tiwitaatiwii apotihiri tiwatihati niyohohiipa nausohapi naninyauhi ninhi kaiwa jaati bitondaayo. Isi saindi kimbihhi namasati isihiya kinyapi ghunyaahohiyhiyai neti nopisashohiipihihi namati piwihha japihi gaaha kaunditi kinyi kaingiwaiwaapiha piwihha ausaitaano,' unditi Awaisihoi kaundataato.

²¹ Kaundonihandi kandi Awasihomihha ngingi sandataase, 'Kinyi isihiya Judaahiyamatipimetahiyenda kaanihi nutaapi kahitataatoni numwe,' ndataase," undati Porihoi isihiya kapihhi ahoyanohiyhiyai kaundataase.

Porihoi Romihiya Tunniwii Yahwinohiyhiyaami Mitihho Iwinjatataise

²² Aihhi kiya nga baiwi atinisauihandi kandi isihiya Judaahiyamatipimetahiyenda numwe ndati Autaahaatihho kandataase, undati Porihoi kaundisihha kaapi apiipaahi apousataise. Apowihhi kiya waati kaahaatiwii satawaatopo. "Utaaho siyati kiyaho nyangisati windi mbimimita sohoai timapise," tiwi kaahaatawaatopo.

²³ Kaahaatiwii Porihoi Autaahaatihhopi sisipihindaase tiwi kiyaami apotihiri niyohohiipaami tiwatihatihapa nesipapi autaahi moti timawaayopo. Aiwii yapipatami waatihiri ikwaatipihho nepi moti autaahi yotawaayopo.

²⁴ Aihî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtiho tunniwî yahwînohiyîhiyai kaundihî kiya Porîhoai tunniwî yahwînohiyîhiyaamî anjaanî numwaasi nandaawaayopo. Nandaahauhî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtiho kiyai saundataase, “Porîhoai tiwisaihî yayataatî maipîhandî saindî kiyonîhe tatî katiso kamaatiso tîwî tipî nunjenîwise,” undataase. Sandî isîhiyaamî nunaatohîtihandamî tanyaahaapi gwînyaitandî kaundataase.

²⁵ Aiwî Porîhoai tiwîtaatiwî nepî wisasawî ahiyawaayopo. Aihî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtihomî yatîhî awaisîhoematatî bimisiho Porîhomîhinî detî bitosihi koai Porîho saundataase. “Utaaho wo Romîhiyaamîhoai saiwi kawiwî tiwîtaatiwî winîhapîpa ahondaindîho? Aiwî pîwîha atisatî tipîtapaitandîhoapîhî sangî pîwaatiwîhandî ketî tiwîtaatiwî sandî gaatindîho?” undataase.

²⁶ Undihî ko awaisîho notî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtiho awaisîhoai saundataase. “Utaamo kîmo isîhiya Romîhiyaamîhosi kînyî koai napindapî saiwa kawisapaise?” undataase.

²⁷ Undihî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtiho Porîhoenda nasataise. Nasatî Porîhoai sata nunjenataise, “Nyahî Romîhiyaanamîhonîtapaapaahî kînyî nîngî tîtihi kande,” undataase. Undihî Porîhomîha saundataase. “Ye, nîni akîtinîhi Romîhiyaamîhonîne,” undataase.

²⁸ Undihî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtiho Porîhoai saundataase. “Nîni noaipatî Romîhiyaamîhonimatîtandîhandapî nawîho aungwohandî awaisawîhiya gamanîhiyai nunyataayo,” undataase. Undihî Porîhomîha wihoanîha saundataase, “O nînihi niyî apiya Romîhiyaamîhasanyurisi nanîmwihî nîni tîtihi Romîhiyaamîhonîne,” undataase.

²⁹ Undatî Porîho tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtihoai kaundataase. Aihî tunniwî yahwînohiyîhiya Porîhoai tipî nunjendotîwîhiyaasi sa Porîhomî pîwîha atisawaawî namapî ketî bîpî namîhaawaayopo. Aihî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtihoaisangi atisataatî Porîho Romîhiyaamîhotihî saiwa aimî kawisono tatî gwînyaataatî yayataise.

Porîho Judaahiyaamî Awaisawîhiyaamî Ndîhetî Pîwîha Ausaatî Kaundataase

³⁰ Iyataatî Judaahiya Porîhopî siyatî maipîhandî sandî kaihe tîwî kasaihî atitandî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtiho bowihîhura Porîhomî wirîhîrî senîhandî nesîpamatase. Iyatî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtiho isîhiya Autaahaatîhoai nandapa tîhiwî isîhiyaapi nunyohiyîhiyaamî mîtihiyaapunî isîhiya usa gwînyaahiya awaisawîhiyaapunî napîwî kiya ahoyandaatiwî pîwîha nusoaasataise. Aihî kiya napîwî aimî ahoyanîhauhî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî mîtiho Porîhoai numwaasi nasatî kiyaamî ndîhetî ahîwihî bitondaise.

23

¹ Aihî Porîho kiya awaisawîhiya ahoyanîwî bimohiyîhiyai biyatî winjatataatî kiyai sata kaundataase, “Naisîhiyaate, nisi daindî bimohîtihandî Autaahaatîhomî ndîhetî tîtihi kiyataayo. Kiyataatî sandapî nisi maarîho gandaise. Aindî nîni itatamanîndî bimaamî napîti wanî asisîma kîmetîndaise,” undatî kiyai kaundataase.

² Undatî Porîho kiyai kaundihîhura Ananaiyaasiho pîrisiho mîtiho isîhiya usa Porîhomîhinî detî bitohohiyîhiyai saundataase “Samî wonî Porîhomî mipatî jîhaapise,” undataase.

³ Undihî Porîhomîha Ananaiyaasihoai sata kaundataase. “Matoaatîpatî tiwatîhetî ngandaatî otîhatîhi kahîho nanatî

maipitindihandamatetishone, kinyi kimbih bindapaapi winihapipa japepiliripi titihi kireti kanditaape. Aihihandi kandi kinyi winihapipa nopisapipi ishiya ningi niwitaatiwi kaundapaase. Isi Autaahaatih akitinhi gisi tihwitaise,” undati Porihon Ananaiyaasihoi kaundataase.

⁴ Sata kaundih ishiya Porihomihini deti bitohohiyihiya Porihoi saundawaatopo. “Kinyi Autaahaatihomi prisiho otipipatihoi satipi maipihandi napaapi kaundise?” undiwi Porihoi itihundawaatopo.

⁵ Aih Porihomihaha wihooanaha kiyai saundataase. “Naisihiyaate, nini sopi Autaahaatihomi Prisiho mitiho awaisihoe ndi windi baidi gimunyaaho. Iyataati Autaahaatihomi piwaha utipihooatih satati ahotishaapaahi nini aimi gwinyaatihonine. ‘Kinyi kinyi mitiho ishiyai iwinjatisihopi maipihandi windi kamaatime,’ tati ahotishaapaahi nini gwinyaatihonine,” undati Porihon kiyai kaundataase.

⁶ Aih ishiya Judaahiyaami awaisawihya ahoyanohiyihiyaami usa Satiyusihiyaatih ami usa Parisihiyaatih bimauhi usonataati gwinyaataise. Siyati gwinyaataati awaisawihyai piwaha waapihatai sata kaundataase. “Nisi naisihiyaate, nini ishiya Parisihiyaamihonine. Aih nisi niyi apiyaisangi Parisihiyaamihanyure. Aih nini ishiya napowawi akitinhi japihi nepaitaapo ndi gwinyaataati sandapi piwaha ausaati kaundonhi kandapi piwaha netaayo,” undati kiyai kaundataase.

⁷ Undati kiyai piwaha sataha kaundih kaapi ishiya Parisihiya wihooanatih Satiyusihiya wihooanatih itihinnawaatopo.

⁸ Kiya itihinihohitimandi tanyaaha siyahaape. Satiyusihiya satiwihyaare, ‘Ishiya napohiyihiya japihi animwaahipatombi windi namepaitaapo. Iyataati kiyaami maarihon wapihapi windi noaipasi namaayati neh owetitaise. Iyataati Autaahaatihomi otipipatihya yamihapataatih windi bimitaatiwhandi apipaahi owetise tiwihyaare. Aih ami ishiya Parisihiya satiwihyaare, ishiya napohiyihiya japihi nepaitaapo tiwi ami maarihopi yaiho bindataise tiwi gwinyaapihiyaare. Aiwi Autaahaatihomi enjerihiya otipipatihya yamihapataatihapihiya yaihiya bindawaayopo,’ tiwi gwinyaapihiyaare. Isi sandapi Porihon kiyai kaundih Parisihiyauni Satiyusihiyauni atisawaawi kandapi itihinnawaatopo.

⁹ Saiwi waapihinwi itihinnawaawi Parisihiya kiyaami usa Mosesihomi piwaha baiwi gwinyaapi katiwunjohiyihiya dopawi satawaatopo. “Nyahi mmonihonhi kimo utaamo ainahihosi Autaahaatihomi enjerihon otipipatihon yamihapataatih bimishon koai kaundiho,” tawaatopo.

¹⁰ Aih kiya waati awaindihandi itihinnawaatopo. Itihinnihauhi tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho siyati gwinyapenataise, Porihoi wihwihooanapi ahwawaawi komi ambipati nepi nurisipasaihi napwitaaso tati gwinyaataati yayataise. Siyati gwinyaataati tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho tunniwi yahwinohiyihyai saundataase. “Sahi nuwi Porihoi numwaasi tunniwi yahwinohiyihiyaatami anjhandaatih maasi nandaapise,” undataase.

¹¹ Aih tunniwi yahwinohiyihiya Porihoi numwaasi naiwi anaanimihauhi bindataise. Bimih apatih Awaisihon Jisaasihon Porihomihini deti akohi bitondaati Porihoi saundataase. “Kinyi windi yamaimbi andititipi bime. Aimb nini kiyohiwaiwaapiha piwaha kimbih Jerusaremhandaahi aimi andititipi ausaapi kaundapaise. Aimb Romihanda nopaapisangisi naasikati kaimbi nini kiyohiwaiwaapiha piwaha baimbi andititipi anusaape,” undati Awaisihon Jisaasihon

kaundataase.

Porihō Sohoai Tiwitaatiwi Judaahiya Piwaha Kanīwi Wisasawaayopo

¹² Aihī bowihihura isihīya Judaahiya ahoyanawaayopo. Ahoyanīwi bindawaawī satīwī katawaatopo, “Akītinīhī Porihō sohoai tiwītihaawī Autaahaatīhomī ndīhetī katītihaawo tiwī satawaatopo. ‘Nyahī nandapa waapoho namaanaatī japarī bimainjaatī Porihō sohoai tiwīhaawaahī sura nandapa waapoho nandīhaawe. O amī Porihōai tīmaawīhaawaahī Autaahaatīhomī ndīhetī aimī kataahandīsī naanjīhandī ko nanyamītaise,’ ” tiwī piwīha wisasawaayopo.

¹³ Siya Porihōai tiwitaatiwi piwīha wisasohiyīhiya 40 kaiwīhandī waati nusatīpihaapihiyaare.

¹⁴ Isī kiya nuwī pīrisihīyaamī mītihiya pīrisihīyaisunī isihīya usa awaisawīhiya gwīnyaahīyaisunī satīwī kaundawaatopo. “Nyahī Porihō sohoai tiwītihaawī Autaahaatīhomī ndīhetī piwīha sataatī katahaayo. ‘Nyahī nandapa waapoho namaanaatī bimainjaatī Porihō sohoai tiwīhaahura sura nandīhaawo,’ taatī kataatī wīsasa ahiyīhaayo.

¹⁵ Isī sahunī isihīya usa awaisawīhiyaunī tunnīwī yahwīnohiyīhiyaamī mītihopī piwīha satīwī nusoaasītaatiwe. ‘Porihōmī piwīha japīhī biyaatī atitaanī kīnyī tunnīwī yahwīnohiyīhiya usaisapī Porihō nyangisenda ahoyana bimītaanī kapīhī napīta natīpusoaase,’ undīwī jaiwītiwī piwīha nusoaasītaatiwe. Aisaihī nyahī Porihōai tiwītihaahiyaanīnī daihīra otīhapīhī tīmanīnaatī jaawa timītihaawe. Timainjaatī sangisenda sangī nasonīhī otīhapīhī ketī sohoai tiwītaano,” undawaatopo.

¹⁶ Saiwī kiya Porihōai otīhapīhī bimambīwī tiwitaatiwi piwīha kanīhauhī utaaho waimwaaho wo Porihōmī sanaamaatamī mwaaho atīwisataise. Atīwisamapī ko waimwaaho tunnīwī yahwīnohiyīhiyaamī anīpīpīhī niyatī nandaatī Porihōai tiwitaatiwi katōhīha ka Porihō saanīhoai tītīhī kaundataase.

¹⁷ Kaundihī Porihō aimī atīsatōsatī tunnīwī yahwīnohiyīhiyaamī mītihomī yatīhī awaisawīhiyaimatīwī bimohiyīhiyaamī woai gaata numwaataise. Numwaatī koai saundataase. “Kīmo waimwaamo tunnīwī yahwīnohiyīhiyaamī mītihoai piwīha wa kaundīta numwaasi naime,” undataase.

¹⁸ Undihī ko awaisīho waimwaaho koai numwaasi niyataise. Niyatī tunnīwī yahwīnohiyīhiyaamī mītihoai saundataase. “Napwītātī bimīsīho Porihō gaatīhī nundī iwinjahonīhī kīmo waimwaamo piwīha wa isīsīhōsī mītihoai kaundīta numwaasi naime ndihī numwaasi nasataayo,” undataase.

¹⁹ Undihī tunnīwī yahwīnohiyīhiyaamī mītiho waimwaaho piwīha kaundonīhī isihīya atīwitauhī namatī waimaaho koai ikwīra iwīsī notī yandīhī maasī bitotamaamī saundatī, “Nīngī piwīha napītītīpīha kandītaape?” undatī nunjenataise.

²⁰ Undatī nunjesīhī waimwaahomīha saundataase, “Judaahiyaamī awaisawīhiya Porihōai numwaasi bousonīhī ahoyanīwī piwīha piwāatōhīpīpīhī namme hītītaatiwī piwīha aimī katīwī wīsasawaayopo. Sandī Porihōai tiwitaatiwī jaiwaiwī Porihōmī piwīha japīhī biyaatī tanyaahaapī atitaanī numwaasi namme hītītaapo.

²¹ Iyataatī isihīya taahiyīhiya kiyaamī usa 40 kaiwīhiyai nusatīpihaapi taahiyīhiya satawaatopo. ‘Nyahī nandapa waapoho namaanaatī bimainjaatī Porihō sohoai tiwīhaahura nandīhaawe,’ tiwī Autaahaatīhomī ndīhetī katīwī ahiyawaayopo. Aiwī kīnyī Porihōai natīpusoaasisamīhī niyonīhī otīhapīhī timambīwī sohoai tiwitaatiwī tīmanīnīwī jatawaayopo.

Isi Judaahiyaami awaisawahiya piwaha sa kahitisihi kiyaami piwaha windi atihomaawime,” undati waimwaaho tunniwi yahwinohiyahiyaami mitihoai kaundataase.

²² Kaundihitunniwi yahwinohiyahiyaami mitiho atisatosati waimwaaho koai saundataase. “Kima piwama kinyi nangi kandingimaapi saindi tunniwi yahwinohiyahiyaami mitihoai nini kaundo undipi ishiya usaisi windi kamundime,” undati waimwaahoai waati kaundati natausaasataise.

Porihoi Tunniwi Yahwinohiyahiyaami Mitiho Awaisiho Gamaniho Pirikisihoaapihapi Natausaasataise

²³ Aihitunniwi yahwinohiyahiyaami mitiho komi yatihit awaisawihiyaimatiwi bimohiyahiyaami utaahuri yahuri gaata numwaataise. Numwaati kuri saundataase, “Sahuraahi tunniwi yahwinohiyahiya nahirit isipi matoatipati niwowi yapipataapihi daayohiyahiyaami taahiyahiya pihitimi 200 kaiwihiyai numwaapise. Aimi tunniwi yahwinohiyahiya yaipati utarihataahi yapipataapihi dindaahaiwi ikwiraahi yahwinohiyahiyaami taahiyahiya pihitimi 200 kaiwihiyai numwaapise. Aimi tunniwi yahwinohiyahiya osihandi awaindihandaasinipwisipi yaipati isipi daayohiyahiyaami taahiyahiya 70 kaimihiyai numwaapise. Saimi numwaapi ahoaimi apatihit Porihoi numwaasi aunahipati Sisariyaahandaahapi maasi nutaatwo.

²⁴ Aimi ami Porihopi osihauri yatimwi numwaapi turimanimise. Aisaihi Porihosihauri kaurami wuwoaasin niyonihi sahi baiwi numwaasi nuwi awaisiho gamaniho Pirikisihoaapihi noaipaitaatiwe,” undati tunniwi yahwinohiyahiyaami mitiho awaisururi kuri kaundataase.

²⁵ Kaundatosati tunniwi yahwinohiyahiyaami mitiho piwaha wa satiha jipatihiyataise.

²⁶ “Nini Kirotiyaasi Risiyaasihonini kimandi utipimandi kinyi awaisihonit gamanihonit Perikisihonyapi jipatipaindi nusoaasataayo.

²⁷ Ishihiya Judaahiya utaamo kimoai isipi numwaapi sohoai tiwitotiwiyauhi nini atisataati kopit Romihiyaamihoe tauhi nini nisi tunniwi yahwinohiyahiyauninowa kiyaami ikwiraatihapi numwaasi nasahaayo.

²⁸ Aihisaiwi Judaahiya koai tiwitaahiyohitihandami tanyaahaapi nini baindi atindi mmondondi koai numwaasi ishihiya Judaahiyaami awaisawihiyahiya ahoyanohipihit notaaayo.

²⁹ Numwaasi nundi kiyaami piwaha atisata sawana Judaahiyaami winihapiapai ko neti nanyopisatasataise tiwi nehihandi kaundawaatopo. Iyataati kiyaari siyahandi kaihe tisaihi nyahi ko sohoai tiwaatisangit ami napuwawaatisangi kaito taati mmonaati atisonihit piwaha akaaha wa windi atihomiso.

³⁰ Aihit Judaahiyaami usa kimo utaamo sohoai tiwito tiwi nisapi noasawit piwaha kanitwi wisasawaayopo. Aihit piwaha ka nini keti atisataati namati koai kinyapi nandusoasataayo. Aindi nini ishihiya kimoai piwaha kaunditwi tiwitaahiyohiyahiyai kinyapi komi ndiheti siyahandi kaihe unditwi ausaapi piwaha kaunditaatiwo unditi aimi kaundo. Isi kiya sawana kahitisihi kinyi baimbi atimbi gwinyaitaape,” tati tunniwi yahwinohiyahiyaami mitiho jipatihiyati awaisururi isisi nutaatimi nunyataise.

³¹ Aihitunniwi yahwinohiyahiya kiyaami mitihomi piwaha kaundisihaitiwiwi Porihoi numwaasi aunahipati Sisariyaahandaahapi apatihit nowaayopo. Nuwit aunahipati witi otihapihi ahetihihata noaipawaayopo. Katamit ambipati Andipatirihande.

³² Aiwî aunahîpati Andipatîrisihanda noaipahauhi bourîwataise. Bourîwihî tunnîwî yahwînohiyîhiya nehî yapîpataapîhi kiyaami auhîra niyohiyîhiya nahatiya kapîhapî jîhara kiyaami anjîpîpîhapî nasawaayopo. Aihî tunnîwî yahwînohiyîhiya usa osihaiwaasîni niyohiyîhiyaahîhi Porîhoai numwaasi Sisariyaahandaahapî nowaayopo.

³³ Nuwî Sisariyaahanda noaipawaayopo. Noaipapî utîpîhandî isîsi niyohîtîhandî awaisîho Perikîsîhoai nunyawaayopo. Aiwî Porîhoai awaisîho Perikîsîhomî ikwîraatîhîmawaayopo.

³⁴ Aiwîmapî kiya tunnîwî yahwînohiyîhiya japîhi niyauhi gamanîho Perikîsîho utîpîhandî kandî awîndaise. Awîndaatî Porîhopî Romîhiyaamîhore tatî gwînyaataise. Gwînyaataatî Porîhoai satatî nunjenataise. “Romîhiyaanîni yapîpatî taahîwaiwa jaawa bindîhaayoni kînyî kaiwaami yapîpatî maahîwîtaahapîhone?” undatî nunjenataise. Nunjesîhi Porîhomîha pîwîha wihoaanjîha saundataase. “Nîni yapîpatî Sirisiyaahandaahapîhonîne,” undataase.

³⁵ Undihî awaisîho Perikîsîhomîha Porîhoai saundataase. “Gaasi gi pîwîha kahîtîwî tîhîwîtaahiyohiyîhiya napisaihî nîni kînyîhaunî kiyaamîhaunî baîndî atîndî tipîtapaitaano,” undatî Porîhoai kaundataase. Kaundatosatî komî tunnîwî yahwînohiyîhiyai saundataase, “Sahî Porîhoai numwaasi nuwî awaisîho Erotîhomî anjîhandî awaîndîhandaatîhi napupwîse,” undataase.

24

Porîhopî Isîhiya Judaahiyaami Mitîhiya Siyatî Kiyahore Undîwî Perikîsîhoai Kaundawaayopo

¹ Aihî Porîho anjîhandî kandaatîhi napwîtatî bimihî asisîha 5 kiyatî sanausotaise. Sanawihî pîrisihiyaami pîrisiho mîtîhotihî amî isîhiya awaisîhiya gwînyaahiyaatihî amî utaaho wo komî ambîpatî Tetaraasihotihî Sisariyaahandaahapî nasawaayopo. Iyataatî Tetaraasiho so Romîhiyaami wînihapîpaapî biyatî gwînyaahosî kapa wînihapîpa japepîhîratî Porîhopî siyahore siyahore undatî awaisîho Perikîsîhoai netî kaundîto tîwî koai kiya numwaasi maasi nasawaayopo. Aihî kiya napîwî awaisîho Perikîsîhoapîhi noaipapî Porîhopî siyahore siyahore undîwî awaisîho ko Perikîsîhoai kaundawaayopo.

² Aihî awaisîho Perikîsîho Porîhoai gaata numwaasîhi ko nasa-taise. Aimî napihî utaaho wo Judaahiyaami mitîhiyaami pîwîha netî kaundîtandîho Tetaraasiho pîwîha Porîhopîha satatî ausaatî kaundataase “Awaisîhojî Perikîsîhonye, kînyî nyangisî baimbî itatamanîpî nyainjaapî biminîhi nyahî biyaatî bindîhaayo. Aimbî kînyî nyainjaapî biminîhi pwîsîpatî kihaiwa kihaiwa naanjîhaiwa wîndî namoaipase. Iyataatî kînyî gwînyaahingîtîhandî gaahandaahî nyamî isîhiyaisî iwîtatamanîpî aunahîpatî nahatewaara naanjîhaiwa kihaiwa kihaiwa noaipasîhihaiwa ipîhatimbîhone.

³ Aihî kînyî saimbî kaingîtîhandapî nyahî mmonahaawi apîpaahî aungwohandî asakiyaatî gaare taatî maaritahaayo.

⁴ Aisî nyamî pîwîha nîni wîndî utaarîha kamaahîtîtaanî maipîhonjî kahîtisaihî gaahatî kanyimbî napaisaatî nyamî pîwîha atînyime.

⁵ Kîmo utaamoai nyahî usonîhonîhi maipîhaiwa pîhîtatî kiyahore. Iyataatî ko Judaahiya yapîhi nahatewaara bimohiyîhiyaami otîhapîhi daayatî ndîhetî itîhînnîwî kaitaatîwîhaiwa kiyatî amî isîhiya tunnîwîha kiya kiyahore. Iyataatî sorî nyamî isîhiya usa natapaatîwî

yandihi utaahe Nasaretihandaahepohomihireti japepihrohiihiyaami awaisihore.

⁶ Iyataati ko nyami anji awaindihandaatihii utaahe wo Judaahiyaamatipimetahoi numwaasi nandaataise. Iyataati sandaahi nyami anji awaindihandi neti maipiyati nanyopisastotataihii nyahi koai napuwitotaati isiwahaayo. Iyaati nyahi nyami winihapipaapi koaisi kinyi nepi nopisaspaise unditotaati isiwahaayo.

⁷ Siyaati koai kaunditotaati isiwonihandi kandi tunniwi yahwinohiihiyaami mitiho Risiyaasiho nasati apihimaanyatati nyami ikwiraatihapi Porihoi andititahi ahiwati numwaataise.

⁸ Iyati ko Risiyaasiho nyahi Porihoi isiwati piwaha kaundohiihiyaanangi awaisiho Perikisihooapihi piwaha titihemaitaatiwi komi ndiheti noaipapise nyatataise. Noaipapise nyatih nasahaayo. Isi kinyi kiwahonji koaisi nunjesamihii ko sawahomii maahomwaanapi biyati nyami piwaha kaundaati isihohitihandapi kahitonihii kinyi baimbi atimbi gwinyaitape,” undati Tetaraasiho Perikisihoi kaundataise.

⁹ Satati Tetaraasiho Perikisihoi Porihopi siya siya kiyahoe undisihapii Judaahiya nahatiya sa piwaha akaahaare undiwi Perikisihoi kaundawatopo.

Porihoo Perikisihoi Komihoo Ausaati Kaundataise

¹⁰ Aiwi kiyaamihoo kaundiwi owetihii Perikisihoo Porihoi kinyihoo piwaha wani katime undataise. Undihii Porihoo komihoo Perikisihoi saundataise, “Kinyi kinaungwihoo taahiwaiwetii Judaahiyaanangi nyainjaapi bindapaapi nyangi titihepinyamapi biminihii kinyi saimbi kaingiwaiwaapaahi aimi gwinyaatii mmonitihonine. Isi kimiya nisapi siyahoe siyahoe tiwi kahitohihaapi ami nisihoo ausaati kahititandi maaritataayo.

¹¹ Aisi Jerusaremihooanda Autaahaatihopi gaapunditondi nisi nasohitihandapi kiiyiyai nunjesamaahi akitatise tisaihi kinyi kiwahonji baimbi atimbi gwinyaitaise. Iyataati asisihoo windi taahihoo pihitahi sanamaise. Nehi ikwimwaindimwitihi auhirami yahuri 12 kiyahanyoo aimi sanotaise.

¹² Aindi nini isihiiya usaisati anji awaindihandaatihii windi itihimanihonihii ami Judaahiya windi maanisonihoo. Iyataati Jerusaremihooanda anji awaindihandaatihuni aunahipati katami otihatihii isihiyai apowitandihoo piwaha windi kamaatonihii isihiiya windi nunjaatiwi timunihauhii Judaahiya ningi maanisonihoo.

¹³ Isi kima piwimoo Judaahiya ningi jaiwindiwi kandohimaapi kiya piwaha siyahaape hitiwi kamaahitisaahi kinyi kiyaami piwaha kaami tanyaaha windi baimbi atihomimbi gimunyaitaise.

¹⁴ Iyataati nisapi kiya Nasaretihandaahepohomihireti daiwi bitopi japepihrohiihiyaamihore tohitimandihii akite. Nini Nasaretihandaahepohomihireti japepihrohitiimandi nyami asoyaami Autaahaatihomihireti japepih-rataayo. Aihii sandapi titihimaahetiwii Judaahiya katawaatopo. Aindi nini Autaahaatihomii winihapipa Mosesihoi numwimbipaapuni Autaahaatihomii piwaha atiwii nepi ausaahohiihiya piropetihiiyaami piwaha nahatewa jipatiipaiwi ahiiyohiwaiwaapuni baimbi gwinyaatihonine.

¹⁵ Aindi nini isihiiya gaahiiyauni maipihaiwa kiyohiihiyauni napowawii akitinihii Autaahaatihoo katonihii japihi nepaitaapo ndi Judaahiya kimiyaamataindi naasikati kaindi baimbi gwinyataayo.

¹⁶ Aindi nini Autaahaatihomuni isihiiyaamuni ndiheti nahateweti anditititititihii nga kaindi bindataayo. Aihii sandapi nisi maarihoo gandaise.

kinyi japihi numwe. Sihi asisaha wa nehahaara japihi kinyi piwaha atitandi gaatito,” undataase.

²⁶ Iyataati Perikisiho Porihopi nawho naninyonhi bipi nandusoasitanda tati gwinyaataati nahatewet Porihoi gaata numwaasahi naihi pihitimi piwaatamaise.

²⁷ Aih ipotihura Porho napwitati bimih kinaungwaha yatairi aimi sanawihihura utaaho wo komi ambipati Posiyasi Pesitaasiho Perikisihomi aunahipati neti awaisiho gamanohoematati bindataise. Aih Perikisiho Judaahiyaapi nyami piwaha atinyisati kiyataiso tiwi maarititota Porihoi daahi ipihatih napwitati bindataise.

25

Porho Komi Piwaha Utaaho Wo Romihiyaami Mitihho Sisaaho Atiwitandi Nutandi Pesitaasihoai Kaundataase

¹ Aih Pesitaasiho Perikisihomi aunahipati neti otipipati kiya Sisariyaahanda bimih asisaha mairi manya sanausotaise. Sanawih Jerusaremhandaahapi niyataise.

² Niyati Pesitaasiho noaipasahi prisihiyaami mitihiya prisihiyauni Judaahiyaami awaisawihya gwinyaahiyauni nutasi nuwi Pesitaasihoai Porihopi winihapipa neti nopisasati siya siya kiyahore undiwi Pesitaasihoai kaundawaatopo. Aiw kiya Pesitaasihoai andititwi saundawaatopo.

³ “Kinyi nyangi gaahati kanyimbi Porho Jerusaremhandaahapi napita nepi natipusoase,” undawaatopo. Sandi kaundohitimandi Porihoi natausaasonhi niyonhi kiya otihapih timambwi Porho sohoai tiwitotwi jaiwaiwi kaundawaatopo.

⁴ Kaundauhi Pesitaasiho komiha piwaha saundataase, “Porho Sisariyaahanda napwitati bindataise. Bimisi nin masihonji kimbhi bimambiti japihi Sisariyaahandaahapi nuto.

⁵ Aisi sahi awaisawihyaatami usaati ningisawaati maasi Sisariyaahandaahapi nutawaato. Nowaati ko Porho wiwa maipihaiwa kiyonaaraahi siya siya kaihe tiwi katisahi nin atitaano,” undataase.

⁶ Aih Pesitaasiho Jerusaremhanda bimih asisaha 8 kiyatisangi ami 10 kiyatisangi sanawih japihi Sisariyaahandaahapi notaise. Naihi isihya Judaahiyaami awaisawihya maasi koaisawi nowaayopo. Nuwi nanopawi bowih Pesitaasiho niyati anihandi piwaha piwaatwi titihemahohitihandaatih bindataise. Bindataati Porihoi tunniwi yahwinohiyihya numwaasi kapihi napitaatwi kaundataase.

⁷ Aih Porho kapihi aimi napih isihya maasi Pesitaasihoaisawi niyohiyihya Porihoi otihatemap nesiwesipi bitotawaawi Porihopi siyati maipihaiwa pihitati kiyahore tiwi katawaatopo. Iyawaawi kiyaami piwaha Pesitaasihoai kaundohaha siyahaape undiwi Pesitaasihoai baiwi kamundopo.

⁸ Aih Porihomih wihoaanha sata kaundataase. “Nini Judaahiyaami winihapipa Autaahaatho Mosesihoi numwimbipauni anj awaindihanduni neti namopisasihonine. Aindi ami nin Romihiyaami awaisawihya gamanhiyai maipihaiwa apipaahi windi kamaawindihonine,” undati Porho Pesitaasihoai kaundataase.

⁹ Aih Pesitaasiho siyati gwinyapenataise nyami piwaha atinyisati kiyataiso tiwi Judaahiyaami awaisawihya maarinitotati Porihoi sata

nunjenataise. “Kinyapî Judaahiyaamî awaisawîhiya siyahore, siyahore tîwî kahîtohihaapî pîwîha Jerusaremîhandâ japîhî nînî atitaanî Jerusaremîhandâahapî naitaino?” undatî nunjenataise.

¹⁰ Aihî Porîhomîha wihoaanîha Pesîtaasihoai saundataase. “Romîhiya awaisawîhiya pîwîha pîwaatîwî tîtîhemahohîtîhandî anîhandî kîmande. Isî nisî pîwîha atitaatîwîhapîhî kîmbîhe. Iyataatî nînî isîhiya Judaahiyaaisî maipîhaiwa wiwa kamaawindîhonîne hîtonîhî kînyî aimî atimbî gwînyaapîhone.

¹¹ Iyataatî nînî Romîhiyaatamî winîhapîpa netî nopîsasîtî maipîhandî wîndî kaisanîhî nisonawaawî sohoai tiwîtaano tawaawaahî gaasî kaiwî nîwîtaatîwe. O kîmiyaamî pîwîha kandohîma akîtîhaametatî jaiwîtahanaahî isîhiya usa nîngî nanîmaapî Judaahiyaamî awaisawîhiyaamîhetînîmaitaatîwî owetise. Iyataatî nisî pîwîha Romîhiyaamî awaisîho mîtîho Sisaaho atisatî tîtîhemaitandî aunahîpatî Romîhandâahapî nutaano,” undatî Porîho Pesîtaasihoai kaundataase.

¹² Undihî isîhiya usa Pesîtaasihomî yatîhî bindawaawî otîpîpatî kaiwî Pesîtaasiho koaisawî pîwîha atiwi maasî tîtîhemahohiyîhiyaaisatî Porîho Romîhandâahapî nutandîhandapî maasî kiyaisatî pîwandaase. Pîwaata kiyatosatî Porîhoai Pesîtaasiho saundataase. “Kînyî awaisîho Sisaahopî nisî pîwîha atînisatî tîtîhenîmaita Romîhandâ nutaano tapanî gaasî kînyî awaisîho Sisaahoaapîhî nutaapo,” undatî Pesîtaasiho Porîhoai kaundataase.

Pesîtaasiho Akîripaahoai Porîhopî Kaundataase

¹³ Aihî asisîha wiwa pîhîtahaiwa aimî sanaihîhura awaisîho wo Akîripaahounî komî sanaamaatî Benaisihaatunî Pesîtaasihoai usondataamî Sisariyaahanda nomaise.

¹⁴ Numwî Pesîtaasihoaisamî Sisariyaahanda bimihî asisîha pîhîtatî utaarîhandî sanausotaise. Aihî sura bindawaawî Pesîtaasiho awaisîho Akîripaahoai Porîhopî saundataase. “Utaaho woai Perikîsîho nuwamu-soaasatî daahî ipîhatisatî netî napusîhî napwîtatî yaiho bindataise.

¹⁵ Aihî nînî jîhura Jerusaremîhandâ naindî bimonîhî pîrisihiya mîtîhiyaunî Judaahiyaamî awaisawîhiya gwînyaahiyaunî Porîhopî winîhapîpa nopîsasatî siyahore siyahore,” tîwî kandawaatopo. Aiwî kiya nîngî sandawaatopo. “Kînyî utaamo kîmoai kînyî maipîhaiwa kiyapainî nyahî tîhusaihî napwîtaapo undîpî kaunde,” ndîwî kandawaatopo.

¹⁶ Aihî nînî kiyai wihoaanîha saundîtî kaundataayo. “Nyahî Romîhiyaanîni utaaho wopî siyahoe siyahoe tisaihî ketî kuraanîhî naanîhandî numwîtîhaawî siyahandî wîndî ahîmotise. Owetise. Utaaho maipîhandî kaise tohîhounî isîhiya kopî siyahoe siyahoe tîwî katohiyîhiyaunî ahoyanîwî bitotawaawî maipîhandî kaise tohîho tipîtapaapî atitaatîwîhiyaamî ndîhetî bitondaatî siyate tatî katîtandî siyatî ahondaise,” undîtî kaundataato.

¹⁷ Aihî isîhiya kiya Porîhopî siyahoe siyahoe tîwî katohiyîhiya nîngisawî maasî kîmbîhapî nasawaayopo. Aihî nînî otîhî wîndî minjatîtî bowihî ketî kuraanîhî anîhandî pîwîha pîwaatîwî tîtîhemaitaatîwîhandaatîhî bindataatî Porîhoai tunnîwî yahwînohiyîhiya numwaasi napîtaatîwî gandaato. Gaatonîhî kiya Porîhoai numwaasi nasawaayopo.

¹⁸ Aihî isîhiya ko siyahore, siyahore tîwî katohiyîhiyaunî maasî nisî ndîhetî dopî bitotawaawî Porîhopî siya siya maipîhandî awaindîhandî kaihe tîwî katîtaawo ndî atinjasonîhî pîwîha naanîhaapî wîndî ka-maatopo. Owetise.

19 Nehi Autaahaatihopi kiyaami giwunyaahohitihandapuni utaaho wo Jisaasiho aimi napwisi kopu Porihho japihi nepati asohoematati bindataise tati katih kandapuni Porihhoai itihundawaayopo.

20 Aihini nini piwaha ka atindi tipitapaitandihandapi naajih namati Porihhoai saundataato. “Kinyi Jerusaremihandaaahapi naitaino? Naisamihini kinyi piwaha kapih Jerusaremihandaa atindi tipitapaitaano,” undataato.

21 Undonihini Porihho sandataase, “Nini piwaha mitiho Sisaaho atinisati titihemaitandi Romihandaahapi nutandi kimbihini bimisanihini tunniwi yahwinohiyihiya ninjaawi bimito,” ndataase. Ndihi nini saundataato. “Gaasi sihi nini nandihisoasisanini Romihanda Sisaahoaapihi naisamihuraapi tunniwi yahwinohiyihiya ginjaawi kimbihini bimito unditi kaundonihosi yaiho bindataise,” undati Pesitaasiho Akiripaahoai kaundataase.

22 Kaundihini Akiripaaho Pesitaasihoai saundataase. “Kiyonaahi nisangi komi piwaha katonihini atitandito,” undataase. Undihini Pesitaasiho Akiripaahoai saundataase. “Gaasi bousonihini kinyi komi piwaha atiwitaapo,” undataase.

Porihhoai Tunniwi Yahwinohiyihiya Numwaasi Naiwi Akiripaayini Benaisiyaami Ndihetini Ahiwisawaayopo

23 Aihini bowihini Akiripaayini Benaisiya nasamaise. Napihini isihiya usa utihirini apotihirini naasiketihapa gaahapa niwi niyopi naahipiwi apwitihirini gaahirini ipopi kasanyuri numwaasi nasawaayopo. Aihini kasanyurisawi maasi isihiya tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihiyauni sati aunahipa Sisariyaahandaahapi awaisawihiya usauni anihandini isihiya ahoyaniwi piwaatitaatiwihandaatihini nandaawaayopo. Aihini Pesitaasiho tunniwi yahwinohiyihiyai kaundihini kiya Porihhoai numwaasi napiwini nandaawaayopo.

24 Numwaasi nandaahauhi Porihho anititihini bimihini Pesitaasiho isihiyai saundataase. “Kinyi awaisihonini Akiripaahonuni isihiyaati nahatiyaati kimbihini bimohiyimiyaate. Kimo utaamoai usowise. Isihiya Judahiya Jerusaremihandaaahapihiyauni kimbihapihiyaiuni utaamo kimoipi maipihaiwa siya siya kaise tiwi katohihore. Aiwini kiya nahatiya waapihitiwini, ‘Utaaho so asohoematati bimimone. Sohoai tipe,’ tiwi katohihore.

25 Aihini nini ko maipihandini wini kiyonihini mmonataataahi komi maipihandini kaindahandapi napwitondi piwaha atindi tipitapaati mmonataati apipaahi owetise. Aihini Porihho kimo sawaho ngingi sandataase. ‘Nisi piwaha mitiho Sisaaho atisati tipitapaati mmondandini Romihandaahapi nutaano,’ ndataase. Aihini nini saundataato, ‘gaasi mitiho ko Sisaahoaapihi nandihisoasisanini nutaapo,’ undataato.

26 Iyataahandini kandini nini Sisaahoai piwaha sisiyiha ahotahotihini kimoai kinyapi nandusoasataayo unditi nyami awaisiho Sisaahopi utaahoaisati ahoya nusoaasitondi piwaha baindini atindi mmonihonihini owetise. Aihini kinyi Akiripaahonini awaisihonitihiyataati kinyi ndihetuni ami sahi isihiyaati kimiyaatami ndihetuni numwaasi Porihhoai nasataayo. Aisi ko katonihini nyahi nahatiyaanini biyaati atitihawo. Atisihawo Sisaahoai Porihopini piwaha siyihape unditi jipatipaitandihaha atindi nini naitaano.

27 Piwaha atindi naitaano tohitimandini apaapimaato. Utaaho napwititandihohoi nandusoasataati piwaha wa sisiyihape unditi jipatipaindini koaisati ahoya namusoasataataahi sandini titihimahe ndi

nesi nini kapih Jerusaremihandanda daindi isihya Jisaasihopi giwunyaapi komihireti japepilihohiyihiyai isiti numwaasi nundi napuwataayo. Iyataati isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihya tiwitaatiwi piwaha katauhaahi ningi maasi gaasi tipise unditihonine.

11 Aindi nini pihindihaiwaara anj gwiharaahaiwa isihya ahoyanohiwaiwa nahatewaapih daindi isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai ambipati yaawihandi nunyataayo. Sandi nini kiyohitmandi isihya kiya Jisaasihopi giwunyaahauhi kiya kopu wundi gimaawun yaitondi kiyaapi aponyih naanjihandi nunyataayo. Iyataati kiya Jisaasihopi giwunyaahohitihandapi apipaahi aungwohandi aponyataise. Aponyih aunahipati wiwaraahimaawi daindi kiyai naanjihandi nunyataayo.

Porihho Nepemaitati Jisaasihopi Giwunyaasitihandapi Awaisihho Akiripaahoai Kaundataase

12 "Aih pirihihiyaami awaisawihya mitihya pirihihiyaami piwaha kandaui asisaha waara isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai naanjihandi numwitondi aunahipati Damasikaasihandaahapi notaayo.

13 Aih awaisihone ipihho otihasinitih daihira otihapih nini taati niyonihi nausainjitihandi awaindihandi wundi ipihoi apipaahi nusatipihahandi yamihapataatihapi napih mmonataayo. Aih kandi nausainjitihandi ningisuni isihya maasi ningisawi niyohiyihiyaisuni yanyutaataise.

14 Yanyutaasih nahatiyaanini sandi nausainjitindi awaindihandapi nyahi yayaati yapipateti timahiyahaayo. Timahiyaati nahatiyaanini ahotihaawi Judaahiyaanam piwaha Ipiruhaara piwaha wa sataha noaipasih nini niwahoninhi atisataayo: 'Sorihone, Sorihone, kinyi napaapi ningi taapepi nanopisasisi? Kinyi nisi gwinyaahohihireti kamaimbi gi wireti saimbi kiyapaapi kiwahoni nepi nopisasinapaise,' ndataase.

15 Aih nisiha piwaha wihoanjiha saundataato, 'Awaisihone, kinyi diyaamahonise?' undataato. Undonih komiha wihoanjiha ningi sandataase, 'Kinyi taapepi nanopisasingihonini Jisaasihoninito.

16 Kinyi nisi otipipati nipi bindapaapi wan kimandi mmonihingitihandapuni ami wiwa ipotihura nangisitaani kaiwaapuni ausaapi isihiyai kaunditaape. Aih nini sandapi kahitit ahingitandi nasonih wan nisonapaise. Isi kinyi nepapi titih bitose.

17 Aisi nini isihya kinyihya Judaahiyaapuni isihya usa sami dawaapipihapihiya Judaahiyaamatipimetahiyaapuni nandihisoasisanhi nutaape. Naisamih kiya naanjihaiwa nahimisaihaahi nini gisi anditihit ginjaati bitoaito.

18 Ginjaati nini bitosanhi kinyi kiyaapih numbwi kiyaami ndiha nepi nusorihaitaape. Nusorihahasamih kiya gaahandi mmonawaawi asihatindhandaatih namasi nepemaitiw nausainjitihandetapi napitaatiwe. Aiw kiya Bwaasirihirami watipihandaatih namasi Autaahaatihomi watipihandi gaahandetapi napitaatiwi kaitaape. Saimbi kaisamih kiya nisapi ginunyaasaih nini kiyaami maipihaiwa kiyohiwaiwa nemwaitande. Nemwasanhi kiya noaipapi isihya usa nisapi baiwi ginunyaahohiyihiyaisawi timaamaitiw maasi bindawaawi Autaahaatihomi gaahaiwa naitaatiwe,' ndati Jisaasiho kandataase" undati Porihho Akiripaahoai kaundataase.

Porihho Akiripaahoai Autaahaatihomi Piwaha Ausaati Daindihandapi Kaundataase

19 Akiripaahoai sata kaundatosati jihaati ami saundataase “Awaisihonji Akiripaahone, Awaisiho Jisaasiho satati kandih atindi mmonihohitihandi windi namaamaho. Owetise.

20 Windi namaamati aunahipati Damasiikaasihanda wuwaninhi Autaahaatihomi piwaha ausaataayo. Aindi kasini ishiya Jerusaremihandanda bimohiyihiyai ausaati piwaha kaundataayo. Aindi yapipati Judiyaahandami aunahipihaiwa nahatewaara ishiyai piwaha ausaati kaundataayo. Aindi ami ishiya Judaahiyaamatipimetahiyaapih kaanhi nundi Autaahaatihomi piwaha ausaati ishiyai kaundataayo. Aindi nin piwaha ausaataati ishiyai saunditi kaundataayo: Sahi sami maipihaiwa kiyohiwaiwa namamapi Autaahaatihonda napwi nepemaitiwise. Aiwi sami nepemaitohitihandi kandeti titih japepihirwi gaahandi kaiwi bimaawise unditi ishiyai kaundataayo.

21 Saindi piwaha Autaahaatihomi ausaati kaundonhi kandapi Judaahiya ningi niwitotiw anj awaindihandaatih niwawaayopo.

22 Iyataati Autaahaatihoni ningi anditiniwat ninjaati bimih nini bimaami napiti wani asisima kimehi kimurandaise. Aih wani nini kimbih bitondaati Jisaasiho katati kaiwaiwaapi sahi nahatiyaati awaisawihyaatangisuni nehyaatangisuni ausaati kasatataato. Iyataati nisi piwaha sa kasatohima ningi gwinyapeniti piwaha wa nehaha kasatataamaato. Owetise. Jihura Mosesihouni ishiya usa Autaahaatihomi piwaha atiw nepi ausaahohiyihya piropetihyauni siyati ipotihura noaipaitaise tiwi katohiha naasika nini kasatataato.

23 Iyataati Mosesihouni Autaahaatihomi piwaha atiw nepi ausaahohiyihyauni satawaatopo. Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihoni Ahiwisihoni yaawihandi neti napwitaise. Napotati ishiya napohiyihya japihi nepaitaatihandapi ko jih kiyaunjati nepaitaise. Siyati nepataati ishiya Judaahiyaisuni Judaahiyaamatipimetahiyaaisuni saundataise, ‘Nini sangisi kaindisasiti jih nepataayo. Nepataayoni sahi nisapi ginunyaawaawaahi nin sangi japihi asihatindihandaatihapi nasamaasanhi nausainjithandi naitaapo,’ tati ausaati piwaha kaundataise tiwi katohihaare. Iyataati kiyaami piwaha satwi katohihaapi aimi noaipase satiti kasatataato,” undati Porihoni Akiripaahoai kaundataase.

Porihoni Akiripaahoai Jisaasihoni Gwunyaaitandi Kaundataase

24 Satati Porihoni taati kaundih awaisihoni Pesitaasiho waati kaahaatati Porihoni saundataase. “Porihonye, kinyi apipaahi naharitapaase. Kinyi pihitipi gwinyaitaapihaiwa nehinihi kinyi gwinyaahingitihandi awaindihandi kandaahi neti nahopisasih kinyi naharitapaase,” undataase.

25 Undih Porihoniha wihoanaha Pesitaasihoai saundataase. “Awaisihone, nin naharindaamaato. Owetise. Nini titih gwinyaataati akitinhi kahitataato.

26 Iyataati saiwaapi awaisihoni Akiripaahoni aimi mmonati gwinyaahotihiyamaindi nin ausaati kaundataato. Iyataati saiwa noasati noaipahaiwaamaahe. Owetise. Auta ishiyaami ndiheti noaipasih aimi mmonati gwinyaahotih nin gwinyaataati kandaato,” undataase.

27 Undatosati awaisihoni Akiripaahoai Porihoni saundataase. “Awaisihone, kinyapi nin ishiya Autaahaatihomi piwaha atiw nepi ausaahohiyihyaami piwaha katohihaapi aimi gwinyaapihonjitihi gisonataayo,” undaase.

28 Undihî Akîripaaho Porîhoai saundataase. “Wanî kîmura nîngi pîwîha masîmonjî kandingonyîmonjapî nepemaitîti ketî Jisaasihopî gîwunyaitaanihîno,” undatî Akîripaaho Porîhoai kaundataase.

29 Kaundihî Porîhomîha Akîripaahoai saundataase. “Masîhonjî atimbosapî nepemaitapaapaahî gaare. O utarîhandî atimbîpîhura nepemaitapaapaahî gaare. Isî kînyunî isîhiya nahatiya wanî bimohiyîmiyaunî nisataiwî nepemaitîwî Jisaasihopî gîwunyaitaatîwî Autaahaatîhopî gaapundîto. Iyataahandî kandî nisataiwî naanîhaiwa pîhîtiwî nepî napwîtiataatîwîhandapî pondise,” undatî Porîho kaundataase.

30 Undatî Porîho kaundihî awaisîho Akîripaahounî gamanîho Pesîtaasihounî Benaisihaatunî isîhiya kapîhî maasî bimohiyîhiyaunî dowaaayopo.

31 Dosisî ipaahaapî nowaayopo. Aiwî usa aimî niyauhî Pesîtaasihounî Akîripaahounî Benaisihaatunî sawanaahî yandîhî bitotawaawi sanawaatopo. “Utaamo kîmoai tiwaatunî amî napuwaatisangi kaitîhati katî maipîhandî wîndî kamaise,” nnawaatopo.

32 Sanîwosawî Akîripaaho Pesîtaasihoai saundataase. “Kîmo utaamo Sisaahopî nisî pîwîha atisatî tîihenîmaita nutaano tatî kamaatonaahî nuwausoasîtihatî katî aimî Sisaahoaapîhî nutaano tatî kandaase,” undatî kaundataase.

27

Porîho Romîhandaahapî Sipîhandotî Notaise

1 Aihî isîhiya napwîtohiyîhiya aunahîpatî Romîhandaahapî sipîhandotî nutaatîwîha asisîhaapî awaisawîhiya katawaatopo. Aihî asisîha kehî Porîhoaisunî isîhiya napwîtohiyîhiya usaisunî numwaapî utaaho wo tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî awaisîho iwinjaatî bitoitandî komî ikwîraatîhî ahîwisawaayopo. Iyataatî komî ambîpatî Juriyaasore. Iyataatî so Juriyaasiso tunnîwî yahwînohiyîhiya awaisîho Sisaahomîhiyaare tohiyîhiyaamî usaisî wînjaatî bindataahore.

2 Aihî sipîhandî wîndî aunahîpatî Atîramitiyaamîhandaahapîhandî yapîpatî Esiyaahandamî aunahîpîhaiwaaraahapî nutandîhandî kapîhî ahondaise. Iyataatî sipîhandî sandî mbîpa nasataatî mbîpa kapaaraahî netî isîsi nutandî apotîhîri autaaahî ipatetî wîramapîhande. Aihî kandotî nînî Rukîhonîhîhîmaawî nahatiyaanîhî yamwaahaayo. Aihî sipîhandî kandî nanyamaasi notaise. Aihî amî Arisîtakaasiho yapîpatî Masetoniyaa-handamî aunahîpatî Tesaronaikaahandaahapîhoaisaatî maasî nohaayo.

3 Nowaatî bowihî aunahîpatî Saitonîhanda noaipîhaayo. Noaipawaatî kapîhî sipîhandî ahotihî bindîhaawî Juriyaasiho Porîhoai gaahatî kawisatî kinyî naisîhiya wapa nenoaahîtisamîhapaapî nahîmîtaatîwî daimbî usonîme undataase.

4 Aihî nyahî Saitonîhanda namasi sipîhandî kandotî nohaayo. Niyonîhî mbîpa waatî nasataatî netî sipîhandî ikîpîndihî namatî sipîhandî nanyamaasi yapîpatî Saipîraasihandamî dawaapîpîhî mbîpa owehihoanî no-taise.

5 Aihî sipîhandî siyatî nanyamaasi naihî nowaatî yapîhaurî Sirisiyaahandamunî Pambiriyaahandamunî detî durîhîri awairîhîri nimandîrîhîraatîhî nohaayo. Nowaatî yapîpatî Risiyaahandamî aunahîpatî Mairaahanda noaipîhaayo.

6 Noaipawaatî tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî awaisîho nyangi nanyamaasi naisîho satî aunahîpîta sipîhandî wîndî aunahîpatî

Arekisandiriyaahandaahapihandih ahotih ko mmonataise. Iyataati sandi sipindi Romihandaahapih nutandi ahotih mmonataise. Mmonatosati nyangi nanyamaasi sipihandih kandoti yamwaataise.

⁷ Aih sipihandih kandoti yamwaawaati nohaayo. Niyonih mbipa neti sipihandih mitaahiwati ikipindih sipihandih namati bipi nanyamaasi naihi bipi nohoaasonih asisaha taahiwaiwa sananyotaise. Sananyih nowaati aunahipa Naitaasihandami deti noaipahaayo. Aih sura nyami nutihaahihooanapi mbipa aungwohandih nasataati nanyisapuwataise. Nanyisapusih namati sipihandih nanyamaasi wira notaise. Noti yapipati witi durihirami otihaati aheti pati katami ambipati Kiritihandisi kandami dawaapipih mbipa owehihoanji nanyamaasi notaise. Nanyamaasi naihi Sarimonihandih nusatipawaati nohaayo.

⁸ Iyaati yapipati kati Kiritihandami deti kini nohaayo. Iyataati nyahi keti nutihaahandapi naanijih bipi nunjaati wapih noaipahaayo. Iyataati kapih noaipahohipihapi ambipati satiw ambihitwihaphe: Sipihandih Ahotitandihapih Gaahaphe tiw ambihitohipih noaipahaayo. Iyataati sapih aunahipati Resiyaahandami dete.

⁹ Aih kapih bimonih asisaha pihitai sananyotaise. Aih ami Judaahiyaami asisaha wa Autaahaatho kiyaami maipihaiwa nemwaitandihandapi gwinyaitaatiw nandapa namaan'hohaha aimi sanotaise. Iyataati sura mbipa aungwohandih noaipaitandihuraasi mbipa aungwohandih noaipataati durihiri waati tiwayaataise. Aih Porihoho kiyaisi saundataase.

¹⁰ "Isimiyate, nin saindi gwinyaataayo nyahi wani nohaawaah otihapih naanhandih naito. Iyaati ikipipa durihiraatih nawatitaise. Iyataati ikipipaahih windi owemetitaise. Nyahi ishiyaanangimaawi ahoyaati naanhandih naito," undataase.

¹¹ Undih tunniw yahwinohiyihyaami awaisihoh Porihoho piwaha kaundisaha windi atihomaawise. Atihomaawisati sipihandih isiwisihomihau ni sipihandami satihomihau ni atiwisataise.

¹² Iyataati nyahi nowaati bimohipih durihiri tiwayaahonihura biyati sipihandih ahotitandihapihmetati maipitih namapi kapih namasi nutaatiw ishiya sipihandoti bimohiyihya nahatiya katawaatopo. Sandi kiyaami katotimandih mbipa owetanihapih nuwi Pinikisihanda bimitaatiw katawaatopo. Iyataati Pinikisihandih sandi sipihandih noti ahotimbipihapi ambipate. Iyataati Pinikisihandih sandi yapipati Kiritihandah ahendaise. Iyati sapih mbipaapi sipihandih noaatati ahotitandih gaahaphe.

Mbipa Aungwohandih Nasataati Durihiri Waati Tiwayaataise

¹³ Aih itipihoho goti itipiyataati durihiri windi waati timipiyaasih kiya satawaatopo. "Aimi gaasi nyami katohipihapi nutihaawo," tawaatopo. Aiw kiya nga nutotiw kapih namasi niyauhi yapipati Kiritihandamihini durihiraatih nohaayo.

¹⁴ Nowaati otihitih keti itipihoho wo ipihoho noaipasihihooanapihore tiw ambihitohihoho aungwohandih nasataise. Iyataati so itipihoho yapipati Kiritihandaihooanapi nasataise.

¹⁵ Aih nyahi itipihoho napihihooanji kihooanji nutotaatyonih mbipa waati nasataati nyaipindih namawaati mbipa naihihooanji kihooanji nanyamaasi naihi nohaayo.

¹⁶ Aih nowaati yapipati witi maipihonji durihirami otihaati ahetisi konjami daawaapipih mbipaapi noataati nohaayo. Iyataati sonji yaponjami ambipati Kotaahande. Aih kapih yapipati katamihini nohaaw kopuho

wo sipihandami otasaahaasini wiraposauhi sipihandi notaati aisi naisiho nesipawaati naitihaahandapi naanataise.*

17 Aihikiya bipi kaimbwi aipi nepi sipihandaasini ahiyawaayopo. Ahiyawosawi wirihiri wiri nepi kiraahi sipihandi anitiwi otihapihi wisasawaayopo. Sandi wisasotimandi mbipaaraahi durihiri waati tiwayaataati kwitiwati tiwatatitaihi kandapi wisasawaayopo. Aihikiya saiwi gwinyapenawaayopo sipihandi naupwasi yapipati Apirikaahandamihini niyataati aripatisi numwihatati ahotanihi durihiri neti kwitiwonihiki sipihandi maipititaiso tiwi gwinyapenawaawi yayawaayopo. Yayawaawi apotihiri autaahi mbipa nasataati sipihandi nesis nutandi wirahohirihiri nesipapi yatihiki ahiyawaayopo. Aihiki mbipaaraahi neti nyaipindati nanyamaasi naihi nohaayo.

18 Aihiki mbipaaraahi durihiri waati tiwayaataati sipihandi neti kwitiwati kisihisisataise. Aihiki bowihi sipihandami otipipatihya ikipipa sipihandoti ahotimbipa wapa nepi durihiraatihiki yotawaayopo.

19 Yotiwawi ami bowihi jihara sipihandami apotihiri mbipaapihiruni ipati apotihiri mbipaapi wirahohipatuni wirihiruni wapa ahotihi wihooanihapa kiyaami gwinyaahohitihanda nepi durihiraatihiki yotawaayopo.

20 Aihiki itipihoni windi namaamihati kandiniki itipiyataati neti kisihisinyisataise. Siyati kisihisinyisatoatihiki asisaha taahiwaiwa sananyotaise. Aihiki asisaha saiwetitiwipati napapihiki ipihouni kaumbwaatuni apipaahi maipihonjisangi windi minjaho. Aihiki nyahi waati siyaati gwinyaahaayo. Nyahi wapihi nowaati windi biyaati namoaipaito kimbihiki durihiraatihiki kiyaaniniki owetito taati waati aungwohandi gwinyaahaayo.

21 Iyataati asisaha taahiwaiwetiki kiya nandapa windi namaaniji bindawaayopo. Aihiki Porihoni kiyaami ndiheti doti otihapihi bitondaati kiyai saundataase. "Isimiyate, nisi piwaha jihiki kasatohiha atiwiki yapipati Kiritihanda bindawaawisi kahapaamapipa windi nepi durihiraatihiki timaamaitauhe. Iyataati Ami nyahi isihyaaninisingi naanihandi kimiyaati windi namaitaanithe.

22 Isi wani sami maarihoni windi owemaasetane satataato. Iyataati nyami usa naanihandi nepi owemetitaapo. Owetise. Nehiki sipihandisaahihiki durihiri neti nawatisonihiki owetitaise.

23 Iyataati niniki kasatohitimandi sandi Autaahaatihoni akitihipi gaapunditi japepihrohohomiki enjerihoni otipipatihoni yamahapataatihiki bimisihoni wani apatihiki nisi deti nasati bitondaise.

24 Nasati bitondaati ningi sandataase, 'Porihone, niniki durihiraatihiki owetito tiki yaimbi waati gimunyaape. Autaahaatihoni katihiki nopaini numbwi Sisaahoapihiki noaipaitaise. Isi kinyi Sisaahoenda naisamihiki Autaahaatihomiki maaritindhandaahi gi ginjaati bimonihiki isihya kimiya kinyapi anditititaapo. Aiwiki windi naanihandi nepi namaapwitaapo. Owetise,' ndati kandataase.

25 Satati kandataasi sahi isimiyate, windi waati yamaiwise. Iyataati Autaahaatihoni kandimumwaaniki kamwaaniki titihiki noaipaitaise ndi gwinyaataayo.

26 Iyataahandi kandi nyahi nowaati yapipati witi durihiramiki otihati ahetipatami aripataatihiki sipihandi notiki numwihatitaise. Numwihatataati sipihandi maipititaise," undati Porihoni isihya kiyai kaundataase.

* 27:16: So kopuso sipihandi maipititiki nawatisonihura isihya koasini yamwapi nehiaati mangirainihiki notitaatiwihore.

27 Aihî Saararehîrî yatîmwî sananyihîhura mbîpa mbwaatî durîhîrî tiwayaataatî nanyamaasi notaise. Nanyamaasi naihî nowaatî durîhîrî kîramî ambîpatî Metitereniyanîhandaatîhî nohaayo. Nohaawî apatîhî apwîtetetî ipîho otîhasîntîsura sipîhandotî otîpîpatî kiyohiyîhiya saiwi gwînyapenawaayopo. “Nyahî aimî yapîpatî wîtamî detî nasahaayono,” tîwî gwînyaawaayopo.

28 Aiwî kiya saiwi gwînyaawaawî namapî wirîhîrî wirî nawîha wirandahîrî durîhîrî namîhandaatîwî mîhaapî durîhîraatîhî nusoaasauhî mîhaapî notaise. Naihî mmonawa durîhîramî mîhaapî tonjîtindîhandamî mitaahandî 40 kiyatîtihî mmonawaawî mandîhî aripatainî sangiso tîwî gwînyaawaayopo. Aiwî nuwî wonjî otîhîtihî wirîhîrî kîrî durîhîraatîhî jîhaatî nusoaasawaayopo.

29 Mmonawaawî kiya saiwi gwînyapenawaayopo wiwa sipîhandî nawîha ahetanîhapîhî notaatî nawîhaara kwîtunatî kaitaiso tîwî gwînyapenawaawî yayawaayopo. Yayawaawî namapî wiwa nawîhaamatiya naanjîti nangîsandîhaiwa wirîhîrî senîhandamî otasaahaasinî wirandîhaiwa maurîtihî maurîtihî siyîhaiwa sipîhandamî otasaahaasinapî durîhîraatîhî nusoaasawaayopo. Sandî naanjîhaiwa durîhîraatîhî nusoaasohîtîmandî sipîhandî namotî kapîhî ahotîtandî kiyawaayopo. Aiwî kiya saiwi kaiwosawî bindawaawî ketî bowatî ipîho noaipane tîwî katawaatopo.

30 Aihî kiya sipîhandotî otîpîpatî kiyohiyîhiya sipîhandî kapîhîmapî nutaatîwî kopuho jîhî nepî sipîhandotî ahiyohîho nepî durîhîraatîhîmawaayopo. Durîhîraatîhîmawaawî sipîhandamî mandîhaasinapî senîhaiwa sipîhandî namutandî durîhîraatîhî nusoaasîhaayo tîwî jaiwaiwî isîwemanawaayopo.

31 Aihî Porîho kiyaisî usonatosatî tunnîwî yahwînohiyîhiyaami awaisîhoaisunî tunnîwî yahwînohiyîhiyaisunî saundataase. “Isîhiya kîmiya nutaatîwiyohiyîmiya naisaihaahî sahî wîndî asîyîhiyaatîmetîtaapo napwîtaapo,” undataase.

32 Undatî kiyai kaundihî kiya tunnîwî yahwînohiyîhiya kopuhomî wirîhîrî naihîra otîpamawaayopo. Otîpamîhauhî mîhaapî durîhîraatîhî kopuho tîmahiyataise.

33 Aihî amî bowîtandî detîtihî isîhiya nandapa nandaatîwî Porîho pîwîha satatî kaundataase. “Saararehîrî yatîmwetî nandapa baiwî wîndî namaanîwî nasawaayopo.

34 Isî wanî nînî kasatataatonî nandapa wapa nanîwîse. Nanawaawî baiwî andîtitîtaatiwo. Iyataatî sahî naanjîhandî nepî wîndî owemetîtaapo. Owetise. Isî sahî sandapî pîhîtîwî waatî gîmunyaapî bîpî nandapa nanîwîse,” undatî Porîho kiyai kaundataase.

35 Kiyai sata kaundatosatî Porîho nandapa bîretîhandî netaise. Netî isîwatataatî kiyaami ndîhetî Autaahaatîhoai nandapaapî, “Kînyî gaahone gaare,” undatî gaapundataise. Gaapundatosatî bîretîhandî kandî naumbotî nanataise.

36 Nainjîhî isîhiya nahatiya Porîhoai iwinjawaayopo. Iwinjawaawî kiya baiwî maarîho wîtwî kiyaisangi amî nandapa wapa nanawaayopo.

37 Iyataatî nyahî sipîhandî sandotî niyohiyîhiyaanî tîtaahiyîhiyaanî 276 kiyaahiyaanîne.

38 Isî isîhiya kiya nahatiya nandapa nga nanawaayopo. Nga nanîwosawî sipîhandî usaayataatî autaahî durîhîramîhaatî nutotîwî wîtîhandî aripîhomatiyahandî kandî nepî durîhîraatîhî yotawaayopo.

Sipihandi Maipindaise

³⁹ Aihî aimî bowihî sipihandotî otîpîpatî kiyohiyîhiya yapîpatî wîti ahetihi jawaayopo. Jawaahandî kandî yapîpatî maahîwîtetîwî wîndî baiwî gîmunyaahopo. Aihî nehî gotîrîhîrotî aripatî gaahandî ahetihi jawaayopo. Jawaawî sipihandî kapîhi nesi niyaatî nga ahaito tîwi gwînyaawaayopo.

⁴⁰ Saiwî gwînyaawaawî namapî wirîhaiwa nawîhamatiya naanjîhaiwa wirandîhaiwa sipihandî wîndî namutandî durîhîraatîhî jîhî tîmahohîwaiwaamî wirîhaiwa kiya nepî namainjamawaayopo. Namainjamîhauhî kaiwa mîhatîhî durîhîraatîhî notîwataise. Aiwi amî sipihandamî saihîrî jîhura nepî wîsasohîrîhîrî sipihandî kîraahi nepî aripataihoanîemaitaatiwî nesîpawaayopo. Aiwi amî apotîhîrî mbîpaapîhîrî sipihandamî mandîhaasinî ahotîrîhîrî nepî autaahi wirawaayopo. Wirîhauhî mbîpa nasataatî sipihandi nesi yapîpatî ahetihihoanî aripataatîhapî notaise.

⁴¹ Notaatî aripatî wîti durîhîraatîhî yamatîhî tiwanyapanatî ahetihihata sipihandî niyatî kandamî mandîhaara anîtisatî namîhatataise. Aihî durîhîrî waatî tiwayaataatî sipihandamî ahosîhaasinî waatî netî kwîtiwataise. Kwîtasîhura sipihandî tîwatataise.

⁴² Aihî tunnîwî yahwînohiyîhiya satîwî gwînyapenawaayopo “Napwîtohiyîhiya durîhîraatîhî naahimanîmî nuwî mangîrainî noaipapî yamaanîhîmaita tiwîtihaawo,” tîwi gwînyapenawaayopo.

⁴³ Aihî tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî awaisîho sa pîwîha atisataatî Porîhoai maawî tiwîtaawo tatî gwînyaataatî Porîhoai andîtiwîwîtandî kiyaisî saiwî kamaiwîse undataase. Undatosatî isîhiya durîhîraatîhî nga naahimanîhohiyîhiyai tunnîwî yahwînohiyîhiyaamî awaisîho saundataase. “Sahî baiwî naahimanîhohiyîhiyaatî durîhîraatîhî naupwaatiwî naahimanîmî mîhinî mangîrainî aripataatîhî noaipaitaatiwî nuwîse,” undataase.

⁴⁴ Undatosatî isîhiya durîhîraatîhî wîndî naahimaamanîwîhiyai saundataase. “Sahî nahatiyaatî sipihandamî tîwatatîmbîpa ipatî kapa nepîse. Nepî kapa anîtiwî isîpî durîhîraatîhî naahimanîmî mîhinî mangîrainî aripataatîhî noaipaitaatiwî nuwîse,” undataase. Aihî nyahî komî pîwîha atisaatî katî kiyahaayo. Kiyatî naahimanîmî nowaatî mîhinî mangîrainî aripataatîhî nahatiyaanîngî nga notahaayo.

28

Porîho Yapîpatî Maipîhonjî Morîtaahanda Bindataise

¹ Nga notawaatî mîhinî mangîrainî bindîhaayo. Bimonîhî isîhiya kapîhapîhiya satî yapîti durîhîramî otîhaatî ahetihi nyahî kata noaipahohîpatapî Morîtaahande nyataawaatopo.

² Aihî isîhiya kapîhapîhiya nyangi gaahatî kanyiwî nanyamaawaayopo. Aihî wîpatî wîpîwataatî aungwohandî mbînyamanataise. Aihî isîhiya kapîhapîhiya sisîha tîhoahauhî nyahî tîhwîndîhaayo.

³ Aihî Porîho dapîpatî taahîwaiwa asakiyatî netaise. Netî nahatewa namasatî tîhoataise. Tîhoasîhî akwîranîho wo isîhiyai ikwîtandîho sisundihî noaipataise. Noipatî Porîhomî ikwîretî ikotaise.

⁴ Ikotî Porîhomî ikwîretî wîrandataise. Wîrandihî isîhiya kapîhapîhiya usonawaayopo. Usonawaawî kiya sanawaatopo, “Utaaho kîmo isîhiyai tiwamahore. Tiwamahondaahandî kandî durîhîraatîhî wîndî owemetatî

nasataise,” tawaatopo. Aiw+ kiyaami autahaat+ho jaiw+tiw+hopi sa-tawaatopo. “autaahaat+ho wan+ kom+ kaind+handap+ wihoan+handi nunyataisi napw+taise,” tiw+ kiya kanawaatopo.

⁵ Aih+ akw+ran+ho koai Por+ho tip+ndat+ sis+haap+h+ t+hoataise. Aih+ kandap+ Por+ho w+nd+ naan+hand+ namese. Owetise.

⁶ Aih+ isihiya sat+ yapita bimohiy+hiya Por+ho akw+ran+ho ikwind+handap+ ket+ nahaapanatuni am+ ket+ napw+taiso tiw+ Por+hoai kiyaan+h+ winjatawaayopo. Utaar+handet+ p+h+tiw+ iwinjasauh+ Por+hoai akw+ran+ho ikwind+handap+ w+nd+ naan+hand+ namese. Aih+ kiya p+h+tiw+ gw+nyapen+mb+w+ namap+ satawaatopo. “Kimo utaamo autahaat+ho wore,” tawaatopo. Sand+ Por+h+hop+ katoh+ti+mand+ autahaat+ho jaiw+tiw+hopi gw+nyaap+hiyaasi kandap+ kore tiw+ Por+h+hop+ katawaatopo.

⁷ Iyataat+ nyam+ bimoh+p+p+h+hap+ det+ yap+pat+ sat+ utaaho wom+ihate. Iyataat+ utaaho som+ amb+pat+ Pap+riyaasihore. Pap+riyaasiho so yap+pat+ nyah+ nowa noaipahoh+pat+ Mor+taahand+ jaat+ awais+hoematat+ bindataa-hore. Isi ko Pap+riyaasiho nyangi nanyamaasi kom+ an+p+p+h+hap+ notaise. Nanyamaasi noti gaahat+ kanyisat+ nyainjaat+ biyat+ bimih+ asis+ha mairi manya sananyotaise.

⁸ Aih+ Pap+riyaasihom+ sap+ho sis+ha nusoaipat+ gw+h+ho j+ti+pat+isa gw+hiyataat+ an+an+ nanotondaise. Nanototih+ Por+ho kooap+h+ notaise. Noti kop+ gaapundataise. Gaapundat+ ikw+r+ ah+wisataise. Ah+wisat+ kom+ timb+pa Jisaasihom+ wat+p+h+anda nemwataise.

⁹ Siyat+ Por+ho kai+h+ mmon+w+ atisawaaw+ sat+ yap+taahap+hiya nahatiya timb+paisahiya Por+hoap+h+ nasawaayopo. Nasauh+ naas+kat+ kiyat+ Por+ho kiyaami timb+pa Jisaasihom+ wat+p+h+anda nemwataise.

¹⁰ Aih+ isihiya kap+h+hap+hiya nyap+ gaahiyaare tiw+ maaritawaaw+ ik+p+pa maarit+w+ neh+ nanyinyawaayopo. Aih+ nyah+ kap+h+ Mor+taahanda bimon+h+ waat+ho mur+ mingwaasi sananyotaise. Sananyih+ bimainjaat+ sip+h+and+ w+ndot+ nut+haawiyon+hura ik+p+pa wapa nyah+ nenoaah+timb+paap+ nesi nuw+ sip+h+and+ kandot+ ahiyawaayopo.

Por+ho Mor+taahanda Namasi Not+ Rom+handa Noaipataise

¹¹ Aih+ nyah+ sip+h+and+ w+ndot+ yamwaahaayo. Iyataat+ sip+h+and+ nyah+ yamwaahoh+ti+mand+ mb+pa mbwaat+ dur+h+r+ tiwayaas+h+ namat+ owetan+huraapo tat+ ahotinjahande. Iyataat+ sand+ sip+h+and+ aunah+pat+ taun+hand+ Arek+sand+riyaahandaahap+h+ande. Iyataat+ sip+h+and+ sandam+ mand+haasin+ autahaat+hur+ jaiw+tiw+huram+ siw+pat+ kaiwi ahiyaw+h+ande.

¹² Aih+ kandot+ nyah+ nohaayo. Nowaat+ aunah+pat+ Sirakiyusihanda noaip+haayo. Noaipawaat+ kap+h+ bimon+h+ asis+ha mair+ manya sananyotaise.

¹³ Sananyih+ kap+h+ Sirakiyusihanda namasi nowaat+ aunah+pat+ w+ti Risiyam+handa noaip+haayo. Aih+ kap+h+ nanowaatat+ bowih+hura mb+pa got+ mbwaataise. Aih+ mb+pa kapa asis+ha yatairet+ mbwaataat+ nanyamaasi nai+h+ nowaat+ aunah+pat+ w+ti Putiyorihanda noaipahaayo. Noaipawaat+ kap+h+ sip+h+and+ namasi timahiyahaayo.

¹⁴ Timahiyaat+ kap+h+ isihiya usa Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyai uson+haayo. Aih+ kiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya wonj+ maasi bimit+haawo nyatawaatopo. Aih+ nyah+ kiyaisaat+ kap+h+ bimon+h+ Saarareh+r+ naasair+h+ sananyotaise. Sananyih+ kap+h+ Putiyorihanda namasi yap+pataap+h+ aunah+pat+ Rom+handaahap+ nohaayo.

¹⁵ Siyaati taawaati niyonihisi isihiya usa Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya Romihandaahapihiya nyapi taawi nasopo tauhi atisawaayopo. Atisawaawi nyangisaati nutanaati piwaatindihhaawi japi wihoanji nasawaayopo. Napiwani anihaiwa nawihonunyawinanoaitaatiwihaiwa maurimaiwa ahetimbipihisi usa napiwani jaawi bindawaayopo. Aihiami usa kiyai nusatipapimitaahi nasawaayopo. Napiwani kahapaamapipa ahiyawinawihonehohipihisi Apiyaasihanda nyapi jaawi bindawaayopo. Aihinyahinowaati noaipahonihisi kiya nyangi nyasonawaayopo. Aihiami Porihokiyaisi usonataati maariho witati andititataise. Iyatisandapi Porihoutaahaatihoi gaare undati gaapundataise.

¹⁶ Aihikiyaisaati nutasi maasi nowaati aunahipati Romihanda noaipahaayo. Noaipahonihisi Romihyaami awaisawihiya satawaatopo. “Gaasi Porihonanjhandi windi yandihandi neti bimonihitunniwi yahwinohiyihiyaami wo naasohi iwinjaati bimito,” tawaatopo.

Porihoromihanda Autaahaatihomipiwihausaataise

¹⁷ Aihiporihoromihanda noipati bimihiasisihamairi ma sanausotaise. Sanawihijudaahiyaami awaisawihiyakapihis Romihanda bimohiyihiyaapi gandaase. Gaatihikiya napiwani ahoyanawaayopo. Napiwani ahoyanihauhi kiyai Porihosaundataise. “Nisinaisihyaate, nyamisihiyai ninimaipihandi windi kawindi itihunditi titi windi kamaawiso. Aindinini nyami asoyaami gaahaiwa nyahinewaati isiwasihiwaiwa windi neti namopisaso. Owetise. Owetihihandi kandi nehi Jerusaremihandanani puwawaayopo. Aiwi kiya Romihyaami ikwiraatihinimawaayopo.

¹⁸ Aihis Romihya nisisi piwihatiwiti themapi mmonawaayopo. Mmonawaawi kiya satawaatopo, “Kimo utaamo maipihandi windi kiyonihitiwaati naanjhandi numwitihaawo,” tawaatopo. Aiwi kiya ningsi bipinatiwinoasito tiwi katawaatopo.

¹⁹ Satiwi katauhihandi kandi Judaahiyaami awaisawihiyapiwihaisa baiwi atihomiwi nemapi satawaatopo, “Porihoi natipimusoaasawise konihis napwindane,” tawaatopo. Aihinisisi piwihai awaisiho Sisaaho atisati titihenimaitandi nasataayo. Iyataati nisisi nasohitimandi nyamisihiya naisihyaapi maipihaiwa saiwi saiwi kiyawaayopo titandi nasataamaayo, owetise.

²⁰ Aihisandapi ninisangi jasoniti piwihakasatitandi gandinasamaataayo. Isiraherihiya utahowopi nyangi japihi nanyamaitandi napitaise tiwi waati gwinyaapi jaawi bindawaayopo. Aihininikopi aimi nasati nyangi nanyamaase ndi komihireti japepihirataayo. Saindikomihireti japepihironihisikandapi ningsi nanipuwaayopo,” undati Porihokiyai kaundataise.

²¹ Aihikiyaamihaporihoi saundawaatopo, “Kinyapi siyahore, siyahore, tiwi utipihandi Judiyaahandaahapi namaapihi windi atihomiso. Iyataati amisihiya usa Judiyaahandaahapihiya kimbihapi nasawaahandi kandi kinyapi siyahore, siyahore, tiwi windi atihomisawaawi windi kamaanyatauhiatihomiso.

²² Iyataati aunahipa nahatewaaara isihiya Jisaasihomihireti japepihrohiihiyaapi maipihaiwa katiwi itihitauhi nyahiaimi mmonaati gwinyaawaahiyaane. Isi sandapi wanikihahonji kinyi kinyi gwinyaahingitihandapi kanyatitaape,” undiwi Porihoi kaundawaatopo.

²³ Aiwi kiya piwihapiwaatitaatiwisihiya wa katiwi Porihoisawiahiyawaayopo. Aihiasisihakiyaami ahiyohiheti isihiya taahiyihiya anjipihisi Porihobimimbipihisihoyanawaayopo. Ahoyanihauhi Porihoi asisihaatihapi piwihainamasati Autaahaatihoi iwinja bimindihandapi

ausaati kaundataase. Aiw+ kiya Jisaasiho katati kaiwaiwaapi akite tiwi kopi giwunyaitaatiwi Por+ho Mosesihomi piwiha ahotishihaapuni ishiya usa Autaahaat+hom+ piwiha atiwi nepi ausaahohiy+hiyaami katohihaapuni tanyaaha biyati ausaati kaundataase. Siyati kaundi+mi naihi ipi+ho noti namaatipataise.

²⁴ Kaundih+ ishiya usa kom+ piwiha atisawaaw+ piwiha akitihaare tawaatopo. Aih+ ami usa kom+ piwiha atisawaahandi kandi akaahaare tiwi w+ndi baiwi gi+munyaahopo. Owetise.

²⁵ Aih+ Por+ho piwiha wa sataha kaundataase. "Autaahaat+hom+ Iti+ho jihura sami jaasoyais+ Aisaiyaahom+ maahomwaan+api kaundishi+ sa sami jaasoyaapuni sapun+ titi+hi kandaase.

²⁶ Iyati Autaahaat+ho Aisaiyaahoi saundataase. "Kinyi numbwi ishiya siyai satipi+ kaunde.

'Sah+ pihi+tiwi jawaahandi kandi akitihandi w+ndi mondaapo. Aiw+ sah+ pihi+tiwi atisawaahandi kandi kaami tanyaahaapi w+ndi gi+munyaitaapo unde.

²⁷ Iyataati satipi+ kaunde hitohiti+mandi apaapi+maah+e. Ishiya siya ndi+ha aim+ namaimapi+hiyaare. Aiw+ ami kiyaami atihomwaan+ aim+ napw+tiwi+hiyaare. Aiw+ kiya gw+nyaitaatiwi+handi atiwi naitaatiwi+handapi poundahiyaare. O kiya saiwa kamaiwi+ baiwi mmon+wi baiwi atiwi baiwi itataman+wi gw+nyaapi ningisenda nepemait+wi napisaihaahi nini+ kiyaami maipihaiwa nemwati+ ami kiyaami naanjwawai maawi nemwaitaan+he,' *Aisaiyaaho 6:9-10*

undati Aisaiyaahoi Autaahaat+ho kaundataase. Satati kaundih+ Aisaiyaaho katati ahaisi+haare.

²⁸ Iyataati Autaahaat+hom+ piwiha nyangi japi+hi nanyamaasiti+handapi+ha sah+ w+ndi baiwi atihomisopo. Atihomisauhi ishiya Judaahiyaa+matipi+metahiyaapi Autaahaat+ho aim+ nusoaasise. Isi+ kiya Judaahiyaa+matipi+metahiyaapi nini+ piwiha ka kaundisan+hi baiwi atitaapo," undati Por+ho Judaahiyaami awaisaw+hiyai kaundataase.

²⁹ Undati Por+ho piwiha saiwa kaundih+ ishiya usa baiwi kom+ piwihaapi akitihaare tiwi gw+nyaahohiy+hiyauni gi+munyaahohiy+hiyauni nowaawi piwiha ki+ha ki+ha kan+wi sawana itihinnawaatopo.

³⁰ Iyati Por+ho an+handi w+ndaapi+hi bindataise. Bindataati+ ki+haara ki+haara an+handi kom+ bimindi+handapi naw+ho timataise. Iyati kandi an+handaapi+hi bimih+ kinaungwi+ha yatimwi sanausotaise. Iyati kinaungwi+ha sauret+ Por+ho kap+hi bimih+ ishiya nap+wi koai iwinjahauhi+hiyai gaahati kawisati+ numwaataise.

³¹ Gaahati kawisati+ iwinjaati+ Autaahaat+ho bimindi+handapi ausaati ishiyais+ kaundataase. Iyati Por+ho Awais+ho Jisasi+ Kiraisiho katati kaiwaiwaapi+ha w+ndi yamaayati+ andititati+ piwiha ausaati kaundataase. Kaundih+ Por+ho koai saiwa kamaim+ undi+wi ishiya usa w+ndi itihimundopo. Owetise. (Aposerihiyaami kiyoh+waiwaapi Ruki+ho jipati+paisi+ha nasati kimbhi+ndaise.)

Rom+hiyaapi Utip+ho Por+ho Rom+hiyaapi Utip+mandi Kimandi Jipatipaindihande Kimandi Rom+hiyaapi Utip+mandapi Nesip+hande

Awais+hom+ piw+ha awusaitandi natausaasih+ piw+ha nesi nais+ho Por+ho utip+haiwa Autaahaat+hom+ piw+ahaiwa 13, 14 kiyahaiwa jipatipiyataise. Rom+hiyaap+haun+ Korind+hiyaapi utip+handi jhandun+ kap+hundun+ Tesaronaikaahiyaap+hundun+ am+ Timotehop+hundun+ Taitusihop+hundun+ Pirimon+hop+hundun+ saiwa Por+ho jipatipiyataise. Aih+ am+ is+hiya usa gw+nyapenawaawi piw+ha Ipiruhiyaap+ha Por+ho kimiko jipatipiyahaare tiw+ gw+nyaawaayopo.

Rom+hiyaapi Piw+ha Nap+masataise

Por+ho utip+ho kimo jipatipais+mopi tanyaaha nesipati ausaati katis+ha (1:1-17)

Woho apopaat+ sawaho sawahaam+ and+titind+handa as+timat+itand+handi wind+ namaitaise tis+ha (1:18-3:20)

Nyah+ as+timat+it+haahandi nait+haahandam+ tanyaaha nyah+ Kop+ biyaati gw+unyaahot+handaahe tis+ha (3:21-4:25)

Nyah+ Jisaasihoaaisaati t+maamaitaati kiyaan+n+h+ bind+haawi as+timat+it+haahandam+ daihira mmonainja nut+haawo tis+ha (5:1-8:39)

Ipot+hura Autaahaat+ho Is+raher+hiyai jap+h+ gaatati numwaahon+h+ kiya nap+w+ kop+ gw+unyaitaapo tis+ha (9:1-11:36)

Gw+unyaahohiy+hiyaam+ kaiwi bimitaat+wi+h+retapi katis+ha (12:1-15:13)

Por+ho is+hiya usai asis+ha gaahure undati kom+ piw+ha owemasit+handap+ha (15:14-16:27)

Autaahaat+ho Ot+ip+pati Naninyati Natanoaasind+handapi Kat+tandiyo

¹ Nisi nais+hiyaati nisataiw+ K+raisihop+ gw+unyaahohiy+hiyaati aunah+pati awaipati taun+handi Rom+handa bimohiy+hiyaate, n+n+ Por+hon+n+ sapi utip+mandi kimandi jipatipiyataayo. Iyataati n+n+ K+rais+ Jisaasihom+ neh+ ot+ip+patihon+n+ ko kahapaamap+pa katati kiyaunjati kaiwaiwaap+ha piw+ha gaaha wan+ha kop+ ausaati is+hiyai kaund+itandi Autaahaat+ho gaatati nan+maat+ nan+m+hanat+ natanoaasis+hon+ne.

² Iyataati Piw+ha Wan+ha Gaaha sa Jisaasihom+ katati kaiwaiwaap+ha Autaahaat+ho jihura kom+ piw+ha atiwi nep+ ausaahohiy+hiya p+ropet+hiyaam+h+etapi saiwa siyati noaipaitaise tati t+manati jih+ katih+ kom+ piw+ha j+haat+h+ jipat+pindis+haare.

³ Iyataati sa piw+ha neh+ Autaahaat+hom+ Mwaahopaah+h+tahaare. Iyataati am+ ko noaipati utaahoematind+handi+h+ Daawit+hom+ mwaaya satoyaam+ j+tipatetapi noaipataise.

⁴ Iyati am+ ko Autaahaat+hotind+handi+h+ Autaahaat+ho kom+ It+ip+homi wat+p+handsati an+mwaah+patomb+ koais+ ahowimati numwaataati kandaah+ kop+ satati ak+it+n+h+ Autaahaat+hom+ Mwaaho wat+p+handi ap+paah+ awaind+handsahore tati is+hiyais+ net+ nunjataise. Iyataati so an+mwaah+patomb+ nepaso nyami Awais+ho Jisasi K+raisihore.

⁵ Iyati ko n#ngi and#t#niwati komi ot#p#pati p#w#ha naninyati natanooasis#hon#ne. Sandi ko n#ngi sanind#nd# is#hiya yap#pati nahandaahiyaisi numwaati komi p#w#haat#hemasani#hi kiya kop# g#wunyaapi atiw# nepi komi p#w#ha gaaha wan#haami ot#t#h# p#nuwi japepih#r#taatiwo.

⁶ Ami sahi Rom#handaahiyaatangisangi Jisasi K#raisihom#hiyaatimat#taatiw# Autaahaatiho aimi gaasatisaw#hiyaati maawe.

⁷ Sahi Rom#handa bimohiy#hiyaati Autaahaatiho maar#ho nasamisaw#hiyaati komi apoh#pataatihap#hiyaati kom#hiyaatimat#taatiw# aimi gaasatisaw#hiyaate, nyami Ap#ho Autaahaatihouni, nyami Awais#ho Jisasi K#raisihouni sangi gaahati kasimi sahi and#tit#w# maar#ho napaasati#tan#hi bim#taatiw#handi nasam#taise.

Rom#handaahiya K#raisihopi G#wunyaahoh#t#handap# Por#ho Autaahaatihoai Gaahone Gaare Undataase

⁸ Wuwani n#ni namasati sangi sandi kasat#tandiyo. Sahi Jisasi K#raisihopi baiwi g#wunyaahoh#t#handap# is#hiya p#w#ha nesi yap#hi nahanda gaamapi kan#hauhi kandapi Jisasi K#raisihom#hetapi nisi Autaahaatihoaisi n#ni, "Kinyi gaahone gaare," undataato.

⁹ Iyataati n#ni Autaahaatihopi gaapundataahura sapi nas#soari g#sunyaati gaapundatoandaayo. Siyon#hi Autaahaatiho komi Mwaahomi kata kaiwaiwaapi n#ni ausaahoh#t#handaahi and#tati napamati ot#p#pati kawisoh#ho ninjahosi ak#te t#taise.

¹⁰ Saindi ipotaataati wani sangisi n#ni nap#ti jasondandi gaapundataahura sawahom#handisi ko daih#ra w#ra daanuwitandaahi daanuwitandi nunjenataayo.

¹¹ Sandi ami sangisi nap#ti jasoniti Autaahaatihom# It#p#hom#haiwaapi sangi jatatamaniti and#t#saiwitand#handi nasam#tandi n#ni ap#paahi maaritataate.

¹² Napisanihi mmot#naati sahi K#raisihopi g#wunyaahoh#t#handi n#ngisi nitataman#hon#hi ami n#ni K#raisihopi g#wunyaahoh#t#handi sangi neti jatataman#tando. Iyon#hi ami ususaanangi nyami kop# g#wunyaahoh#t#handi kandi and#tisaihon#hi ami nyahi ususaani and#tit#t#haahandi nait#haawo.

¹³ Nisi nais#hiyaati nisataiwi K#raisihopi g#wunyaahohiy#hiyaate, kimandi sahi baiwi gw#nyaap#ise, n#ni sangisenda nap#tandi taah#waiweti gw#nyaataahandi kandi ami kahapaamap#pa wapa jinjah#ra nanisapus#hi namaaso. Is#hiyaati Judaahiyaami dawaataati bimohiy#hiyaatami is#hiya aunah#pa wiwaraahiyaisi K#raisihopi g#wunyaitaatiw# komi p#w#haat#hemahoh#patamataindi ami nap#ti sam#hat#h# naasaipiti kati kaitando.

¹⁴ Iyataati nisi ikw#raat#hi ot#p#pati awaipati naan#handi is#t#hon#ne, is#hiya nahatiyaisi Jisaasiho katati kaiwaiwaap#ha p#w#ha ausaati kaund#tando. Is#hiya am#t#ha gaaha owehiya nah#riwi mon#wi yamwaas#ha an#pataat#hi bimohiy#yaisuni ami is#hiya am#t#ha gaaha gw#nyaapi mmon#wi awaiwaiwa kaiwi bimohiy#hiyaisuni Autaahaatihom# p#w#ha kaund#tando.

¹⁵ Ot#p#pati siyahaiwa ikw#raat#hi ah#notih#hon#nisi ami sandi kandapi sahi aunah#pa awaipati Rom#handa bimohiy#hiyaatangisangi K#raisihopi p#w#ha ausaati kasat#tandi n#ni ap#paahi awaind#handi asakaindi maari#tataayo.

P#w#ha Gaaha Wan#ha Jisaasiho Katati Kaiwaiwaap#ha Is#hiyai Jap#hi Numwaitandi Autaahaatihom# Wat#p#hande

16 P#wi#ha Jisaasiho katati kaiwaiwaap#haat#hi nisi maar#ho amb#pati ahiyati anitindi is#watataayo. Ami ka is#hiya K#raisihopi g#wunyaasaih#hiyaisi japi#hi numwaitandi Autaahaat#hom# watip#hand#tiho. P#wi#ha ka Autaahaat#hom# watip#hand#i namasati Judaahiyaam#hat#hi noaipati ami kiyaami dawaataati bimohiy#hiyaisangi maawi japi#hi numwaitand#haatiho.

17 Iyati ami p#wi#ha sa ka Autaahaat#ho is#hiyaisi sahi nisi ndiheti tit#hiyaati saasanotahiyaate, und#tand#hand#i net#i siyati ausaimanataise, is#hiya K#raisihopi g#wunyaahoh#t#handaa#hi Autaahaat#ho kiyaisi sahi tit#hi saasanotahiyaate, undataase. Ami kiya kiyaan#hi K#raisihopi g#wunyaap#i naisaihaah#i Autaahaat#ho sahi saasanotahiyaate undind#hand#i kand#n#hi ahot#m#i nutaise. Ami k#mand#i kandapi Autaahaat#hom# p#wi#ha j#pat#pindisi#ha wa satise:

“Is#hiya usa K#raisihopi kiyaami g#wunyaahoh#t#handaa#hi Autaahaat#ho kiyaisi, ‘Sahi tit#hiyaati saasanotahiyaate,’ undisaw#hiya nga nas#soaar#i bim#taapo,” *Abakuk#ho 2:4*
tati j#pat#pindise.

Is#hiya Nahatiya Maip#hand#i Kaiwi Autaahaat#hoais#i Ahosumwawaayo

18 Iyataati ami Autaahaat#hoais#i is#hiya nahatiya ahosumwapi maip#hand#i kiyoh#t#handap#i ap#paah#i Koais#i apowind#hand#i Autaahaat#ho yamah#pataat#hap#i ausaimanataise, ami kiyaami maip#haiwa kiyoh#waiwaara Autaahaat#hom# p#wi#ha ak#t#ha akaaha nahataisi nep#i ip#hatisoh#t#handap#i wihoaan#hand#i maip#hand#i kiyai numwitando.

19 Autaahaat#ho kiyaisi wihoaan#hand#i maip#hand#i numwind#nd#i apaap#maah#e, kiya kop#i mmow#i gw#nyaitaat#w#haiwa aim#i auta ausaiman#nataise ami Autaahaat#ho sawaho aim#i net#i nunjiho.

20 Iyati wuwan#i yeyetati Autaahaat#ho yam#hapatun#i yap#patun#i ami kahapaamap#paun#i kiyati ahaisururaap#i wapa auta namoaipati noasandiwaiwa kom#i watip#hand#i watip#haiwa kiyati kand#n#hi jinjah#ra ahotind#hand#i ami Autaahaat#ho neh#i sawahometir#h#retap#i is#hiya aim#i auta mmon#m#i nasawaatawaayopo. Kahapaamap#pa Autaahaat#ho kiyati ahai#i auta ahotiwaiwetap#i wapa noasandimb#paap#i is#hiya aim#i mmon#w#hiyaare. Isi kiya Autaahaat#hoai w#nd#i samund#taapo kinyap#i Autaahaat#ho so bindataise taat#i nyah#i ap#paah#i w#nd#i moho mund#taapo. Ap#paah#i owet#taise. Isi kiya w#nd#i samund#taapo. Autaahaat#hop#i ko nyam#i maip#haiwa mose taat#i kiyahaayo mund#taapo.

21 Autaahaat#ho bimind#handap#i kiya aim#i mmonawaahand#i kand#i ko Autaahaat#ho ap#paah#i ak#t#hoso t#w#i w#nd#i g#maawunyaahopo. Aiw#i ami kiya koais#i w#nd#i saund#w#i, “Kahapaamap#pa nahatewa k#ny#h#i kiyapaise,” und#w#i gaare mundopo. Owetise. Kiya w#nd#i samaiw#i daahi kiyaami am#t#ha oman#t#t#h#i nip#tati ap#paah#i as#hatamataise.

22 Kiya sat#w#i, “Nyah#i am#t#ha gaaha gw#nyait#haahand#i nesi kait#haah#ra mmonaahiyaane,” tawaahand#i kand#i daah#i kiya noaipap#i ap#paah#i is#hiya nahar#hat#maare.

23 Aiw#i Autaahaat#ho jinjap#h#i asoho kon#h#i bimisi#hop#i w#nd#i baiwi g#wunyaap#i gaapund#w#i mep#i autaahepumwaamahopo. Kop#i nan#pimap#i neh#i s#wipati is#hiya napopi owetohiy#hiyaamun#i kohas#p#homun#i akw#ran#homun#i nep#i otur#w#i kaiwi kaiwaap#i g#wunyaap#i atot#p#wesawi gaapund#w#i mep#i autaahepumwawaayopo.

24 Kiya siyauhi namati Autaahaat#ho kiyaisi neti kiyaami oman#titihi maip#haiwa ap#paahi ainjotahaiwa gw#nyaahoh#waiwa kaitaat#w#hat#hemataise. Aih# kiya kiyaami amb#pati maar#ho kat#hi nesi nandaapi ap#paahi ainjotati maip#hapa us#hiya sawana ami as#hiya sawana kiyaami amb#pati nep# m#maipaiw#haiwa ahoyan#w# kaiwi nam#n#w# kainawaayopo.

25 Autaahaat#homi p#w#ha akaaha namapi nan#pimap# jaip#pa nepi maapi ko kiyati ahaiwaiwai Autaahaat#hoemap# kaiwaap# atot#p#wesawi gaapund#w# mep# autahemap# kaiwaami as#mwaat#t#hi pinowaayopo. Autaahaat#ho kahapaamap#pa ami is#hiyai kiyati ahais#hoai kiya ko kiyati ah#wisaw#hiya w#ndi atot#p#wesaw# gaapund#w# mep# autahep#mumwahopo, kiya koais#n#hi nas#soari ak#t#n#hi mep# Autahep#umwaitaat#w#hoaiso.

26 Sandi siyauhi kandapi Autaahaat#ho is#hiyaisi sawanaami amb#pati maar#ho namasaatati ainjotati maip#haiwaat#hemataise. Ami as#hiya sandi us#hiyaisaw# t#t#hi namaat#w# kain#w# bitoaitaat#w#h#ret# namasi as#hiya sawana as#r# kih#ret# kiyaami amb#pati sawana is#n#w# nam#n#w# kainawaayopo.

27 Ami s#r# kih#ret# us#hiyaisangi as#hiyaisaw# namaat#w# amb#pati t#maamaip# kain#w# bitoaitaat#w#h#ret# namasi as#r# kih#ret# neh# us#hiya sawanaapaah#hi kiyaami maar#ho windotaise. Aiw# us#hiya sawana kiyaami amb#pati is#n#w# nam#n#w# ap#paahi ainjotati maip#haiwa kainawaayopo. Saiw# kainawaaw# kandaah# t#t#hi naitaat#w# kiyoh#t#hand# kandap# wihoan#hand# maip#hand# newaayopo.

28 Ami kiya saiwi kiyauhi Autaahaat#ho neh# iwinjas#hi kiyai kiya maip#haiwa am#t#ha maar#hoat#hi gw#nyaahoh#waiwa wapa ak#p#pa gaahapa owehaiwa kiyawaayopo. Am# sandi kiya Autaahaat#hop# p#w#ha ak#t# katir#h#ret# gw#nyaitaat#w#handap# sandi wapa awaind#hand#maahet#w# gw#nyaahot#hand# ko kiyai neh# iwinjataise.

29 Kiya kahapaamap#pa ap#paahi w#ndi t#t#h#met#hand# ami maip#haiwa ami kahapaamap#pa neh# sawanaap#hapaapaahunyaahoh#t#hand# ami is#hiya usais# nep# nusop#sas#taat#w# nas#soari maarit#w# gw#nyaahoh#t#hand# kiyaami amb#pati maar#ho am#t#het# k#p#w#indahiyaare. Am# mand#t#p#pa ami is#hiya siy#hiyaisi tip# nemaitaat#w#hand# am# tundaat#w#hand# am# jin#jaip#t#ndaat#w#hand# am# is#hiya usai maip#hapa wihoan# kawitaat#w#hand# kiyaami am#t#hetun# amb#pati maar#hoat#hi t#saindahiyaare. Iyati p#w#ha usaam#ha nat#p# nep# is#hiyaami dawaataat#p# kat#w# kan#w#hiyaare.

30 Aiw# is#hiyaami amb#pati ami amb#pati ami dahopa nep# nusop#sas#taat#w# maip#haiwa kat#w# kan#w#hiyaare. Kiya Autaahaat#hop# apousati pohipaiw# is#hiya usai wip#wimat#taiso maat#w# maip#haiwa p#h#t#w# kat#w# kaiw# genan#w# kiyaami amb#pati nep# awaindemap#hiyaare. Aiw# daih#ra maip#haiwa kaitaat#w#h#ra taah#r#h#raap# daap# nep# ami kiyaami saniya sapiyai at#homaawiw# w#retund#w#hiyaare.

31 Aiw# t#t#hapa am# t#t#h#met#hapa kiya mmondaat#w#hand# am#t#ha owetat# nah#riw# am# wapa kaitaat#w# p#w#ha t#man#w# katoh#p#pa w#ndi kamaiw#hiyaare. Aiw# am# is#hiya usais# kiya w#ndi gaahati kamaawiw# am# w#ndi maar#ho nunyaw# as#p#maawiw#hiyaare.

32 Autaahaat#homi w#n#hap#pa satati is#hiya saiwi s#ret# kiyohiy#hiya Autaahaat#ho kiyaisi nemahon#hi napw#taapo tati ahotimb#pa mmon#w#hiyaare. Mmon#w#hiyaataawaahand# kand# mw#tet#w# kiya

kahapaamap+pa maip+haiwa kiyawaayopo. Aiwi ami nehi sand+h+hi kiyawaamaayopo. Is+hiya usa saiwa maipiwa kiyohiy+hiyais+ gaasi kaiwise undawaatopo.

2

Autaahaat+ho Is+hiyai Net+ T+th+ Tip+tapaat+ Usondaise

¹ Sahi is+hiyaati nahatiyaati is+hiya usais+ p+w+ha nepi yawutaapi tip+tapaapi usohohiy+hiyaate, naason+ naasongisi nini p+w+ha kahit+itandiyoni baimbi atime, t+th+metati maip+haiwa kiny+ satipi, saiwa nini w+ndi kamaind+honi ne t+pi, kiny+ w+ndi nepi namoas+taise, k+hom+honye. Kiny+ baimbi atime, is+hiya usais+ kiyaami t+th+metati maip+haiwaapi p+w+ha nepi kiyais+ yawutaapaise. Siyapaapi sir+ kireti kiny+ k+wahongisangi maip+haiwa kaimb+honi si kiny+ k+wahony+heti p+w+ha nepi yahutaatapaise.

² Ami nyahi aimi mmonaahiyaane, is+hiya setahaiwa t+th+metahaiwa kiyohiy+hiyai Autaahaat+ho maip+haiwa wihoan+ nunyati t+th+ tip+tapaati usosiho.

³ Ami kiny+ utaahoni k+wahoni maip+haiwa sikaiwa kiyapaahandi kandi usa kaiwa kiyohiy+hiyais+ nepi tip+tapaapi usohingonye, kiny+ napitaimbunyaapaise? Kiny+ Autaahaat+ho ningisi w+ndi neti tip+tapaati maanondaiso tipunyaapaino?

⁴ E kiny+ Autaahaat+ho gaahandi awaind+handi nahinyati w+ndi keti gisi nemaah+mat+ kon+h+ nehi ginjat+m+ naind+handi neh+hande t+pi nepi pohipaimb+mapaino? Autaahaat+ho sandi gaahandi gisi kahim+ naind+ndi kiny+ kiny+ maip+haiwaat+hapi jap+h+ nepemait+taapi kahisataise. Is+ kiny+ sandi mmonapaino, e owetiso?

⁵ Kiny+ kiny+ oman+t+th+ maar+hooat+hi daahi nepi wat+p+tahone. Siyapaapi kiny+ wihoan+handi naitaap+handi taapi nepi ahoyapaise. Is+ s+h+ ipoti asis+ha Autaahaat+ho is+hiyaami maip+haiwaapi komi apowind+handuni ami t+th+ is+hiyais+ tip+tapaati usondand+handi neti ausaiman+honi hura kiny+ wihoan+handi kandapi naitaise. Saimbi naitaap+handi kiny+ wani taapi nepi awaindemapaise.

⁶ Ami sura Autaahaat+ho is+hiya nahatiya naaso naasoais+ kiya kiyoh+waiwaapi t+th+ kireti wihoan+handi gaahandisangi ami maip+handi is+hiyai yaaw+handisangi numw+taise.

⁷ Iyati ami is+hiya usa nehi gaahand+h+hi kiyaan+h+ mw+teti+w+ kaiwi ami yam+hapataat+hi kiya Autaahaat+hoaisawi bim+taat+w+handapi daapi ami kiyaami amb+pati nga is+hiyaamuni Autaahaat+homi nd+het+ noaipaitand+handapi daapi ami w+ndi napopi owemeti+w+ asi+y+hiya kiyaan+h+ bim+taat+w+handapi daahohiy+hiyai jinjah+ra nas+soari bim+taat+w+handi Autaahaat+ho kiyais+ numw+taise.

⁸ Iyati ami is+hiya usa nehi sawanaapaahunyaapihiyaare. Aiwi Autaahaat+homi p+w+ha akaahaapi pohipaiw+ nemap+hiyaare. Aiwi ami t+th+metimb+pa kaitaat+w+ t+th+timb+pai pohipaiw+ namap+hiyaare. Is+ siyohiy+hiyai Autaahaat+ho koai apowind+handah+ wihoan+handi yaaw+handi kandapi numw+taise.

⁹ Iyati ami is+hiya nahatiya maip+handi kiyohiy+hiya naan+handi kiyaami amb+pati maar+ho ap+paahi awaind+handi yaawahandi naitaapo. Autaahaat+ho kiyais+ nunyon+h+ namasawi j+h+ Judaahiya nesaihi ami is+hiya nahatiya Judaahiyaami dawaataat+hiyaisangi naitaapo.

10 Iyati ami is#hiya neh# t#t#h# gaahand#h#h# kiyohiy#hiyai yam#hapataat#h# baiwi bim#taati#w#handun# ami kiyaami amb#pati Autaahaat#homun# is#hiyaamun# nd#het# nga t#t#h# autaa# ahot#tand#handun# maar#ho oman#t#t#h# napaisaat#t#tand#handun# Autaahaat#ho kiyais# numw#taise. Namasat# j#h# Judaahiyais# nunyat# ami kiyaami dawaataat#hiyaisun# saiwa Autaahaat#ho numw#taise.

11 Ami Autaahaat#ho usais# w#nd# mmonat# neusosahomaah#e. Owetise. Is#hiya nahat#yais# neh# naasaipiti kat# osamat# kaw#sahore. Is# ami sir# kireti ko is#hiya nahat#yais# net# tip#tapaati usondaise.

12 Autaahaat#ho Mosesihoai w#n#hap#pa Judaahiyaap# numwimb#paami ipaahaap# dawaataat# bindawaaw# maip#hand# kiyohiy#hiyai kapaami ipaahaap# Autaahaat#ho net# tip#tapaati usohon#h# kiya owet#taapo. Iyati is#hiya Autaahaat#ho Mosesihoai w#n#hap#pa numwimb#paat#h# bindawaaw# w#nd# minjapepih#r#w# maip#hand# kiyohiy#hiyai w#n#hap#pa kapaami p#w#haaraah# Autaahaat#ho net# tip#tapaati usondaise.

13 Iyataati ami is#hiya w#n#hap#pa neh# atih#ra atisohiy#hiya Autaahaat#hom# nd#het# noaipap# t#t#h# saasanotahiyaamendaise. Owendaise. Is#hiya w#n#hap#pa baiwi atiwi ami kapa katir#h#ret# japepih#r#w# is#watohiy#hiya Autaahaat#hom# nd#het# noaipap# t#t#h# saasanotahiyaaimatawaayopo.

14 Judaahiyaanam# is#hiya dawaataat#hiya nyap# w#n#hap#pa Mosesihoai Autaahaat#ho numwimb#paap# w#nd# at#homiw# ami mon#w#hiyaare. Saiw#hiyaataawaahand# kand# neh# kiya gw#nyaahoh#t#handaah# Autaahaat#hom# w#n#hap#pa katir#h#ret# wiwaara kiyawaayopo. Kiya Mosesihom# w#n#hap#pa owetat# w#nd# mon#w#hiyaandaahand# kand# ami w#n#hap#pa kiya katir#h#ret# neh# nan#haiw# gw#nyaap# japepih#rawaayopo.

15 Iyataati kiya kaiw# daiw# bitohoh#t#hand# net# siyat# nasoanataise, is#hiya wapa kaiw# japepih#r#taatiw# w#n#hap#pa katiwaiwa kiyaami oman#t#t#h# j#pat#pindataise tati net# nasoanataise. Iyat# ami kiyaami am#t#ha maar#hoaisangi sand# ak#te tati net# nasoanataise. Ami kiyaami oman#t#t#h# gw#nyaahoh#waiwa wiwet# kiyais# saundati, "Sah# p#w#ha naitaat#w#hand# ahotahiyaate," undat# ami wiwet# kiyai saundati, "Sah# ainahiy#hiyaatisi p#w#ha wa w#nd# namaitaapo," undataise.

16 Aih# sand# siya kiyati noaipaitaih# n#n# Jisaasiho katat# kaiwai-waap# p#w#ha gaaha wan#ha net# ausaat# is#hiyai kaundataato. Iyataati sandaato, n#n# p#w#ha gaaha wan#ha ausaahoh#ha katir#h#r# sir# kireti noaipataise, nd# kandaato. Aind# sandaato, asis#ha ipot#het# K#rais# Jisaasihom#hetap# Autaahaat#ho kahapaamap#pa is#hiya oman#t#t#h# noa-saw# gw#nyaap# kiyoh#waiwa net# ausaimanati tip#tapaati mmonati wi-hoan#hand# numw#taise, nd# kandaato.

Judaahiya Sat#w# Nyah# Autaahaat#hom# W#n#hap#pa Mmonaahiyaane T#w# Gw#nyaawaayopo

17 Ami sah# is#hiyaati Judaahiyaat#h# sat#w#, "w#n#hap#pa nyangi nyatata-man#taiso," t#w# kapa baiw# is#p# kapeti w#randawaayopo. Aiw# ami sah# satawaatopo, "nyah# Autaahaat#hom# is#hiyaane. Iyaati nyah# kom#hini det# bind#haayo," tawaatopo.

18 Aiw# ami sah# wapa kaitaat#w#haiwa Autaahaat#ho net# g#sunyaas#waiwaap# mmon#w# ami t#t#h# nga saasanot#hapa sah# kaitaat#w#hapa w#n#hap#paat#hap# aim# sah# mmon#w# nep#hiyaate.

19 Aiw+ ami sahi aimi saiwi mmotinawaayopo: “Nyahi is+hiya nd+ha niyotahiyai dai+ra nunj+tihaahiyaane, tiwi ami is+hiya asahatind+tihi bimohiy+hiyai sis+ha tipowaati autaah+wiwa n+wiwimait+haahiyaane,” tiw+hiyaate.

20 Iyati ami sahi sat+wi, “Nyahi is+hiya Autaahaat+hom+haiwaapi nah+riwi mon+wihiyais+ kaiwa nunjaati katawaunjaati ami manyinya waimwaayai katawaunjohiy+hiyaane,” tawaatopo. Aiw+ win+hapi+paatihi gw+nyaitaatiw+handi tisaitati ahotind+handuni Autaahaat+ho ak+ti+hopi p+wi+ha akaahauni mmon+wihiyaate.

21 Aiw+ ami is+hiya usais+ ikomaan+wise und+wi sahi kat+iwunjaw+hiyaate. Is+ napindapi sahi sawanaati w+ndi kat+wi+maasan+hopo? Sahi p+wi+ha sat+wi, “W+ndi ikomaan+ime,” tiwi ausaapi katawaahandi kandi sahi ikonawaayopo.

22 Aiw+ sahi sat+wi, “As+hiya ami us+hiya usaam+hiyaisapi ikon+pi kamaime,” tawaahandi kandi sahi sawanaati sand+ kandi maip+ndi kiyawaayopo. Aiw+ wapa is+hiya otur+wi namasawi s+wi+pati kiyauh+haiwaapi sahi pohipaiwi kah+ti+wi noamawaahandi kandi kaiwaami an+haiwaat+hi nandaapi kat+hi wapa ahotih+haiwa sahi ikon+wi nep+hiyaate.

23 Aiw+ ami sahi sat+wi, “Autaahaat+hom+ win+hapi+pa ap+paahi gaaha+paatihi mmonaati newaahiyaane,” tiwi kat+wi genanawaahandi kandi sahi kom+ win+hapi+pa nepi seh+mwaapi nusop+sasoh+ti+handaahi Autaahaat+hom+ amb+pati nepi ap+paahi m+maipaiwi koai maw+handi nunyaw+wi nepi nusop+sasawaayopo.

24 Ami sandapi Autaahaat+hom+ p+wi+ha j+pat+pindis+ha wa satise: “Sahi Judaahiyaati daiwi bitohoh+waiwaapi is+hiya sam+ dawaataati bimohiy+hiya Autaahaat+hopi sis+p+h+topo,”

52:5

Aisaiyaaho

tati j+pat+pindise.

25 Sahi Autaahaat+hom+ win+hapi+pa baiwi japepih+rawaawaah+hi sam+ amb+pati namandipapi ahoaandind+handi sandi jatatanaitaise. O ami Autaahaat+hom+ win+hapi+pa sahi w+ndi baiwi minjapepih+rawaahandi kandi sam+ amb+pati namandipapi ahoaandind+handi sangi w+ndi maas+tataman+taise.

26 Iyataati ami Judaahiyaatami dawaataati is+hiya bimohiy+hiya Autaahaat+hom+ win+hapi+pa baiwi japepih+risaihaah+ Autaahaat+ho satati, “Kiya amb+pati namandipapi ahoaandahiyaare,” tati w+ndi kiyai mausondaiso? Ami kiya kiyaami amb+pati w+ndi namandipapi ah+moaawaahandi win+hapi+pa japepih+risaihaah+ ami kiyai amb+pati namandipandahiyaamatiyati sir+ kireti Autaahaat+ho usondaise.

27 Sahi Judaahiyaati Autaahaat+hom+ win+hapi+pa ut+pi+hoat+hi nepi j+pat+paiwi sam+hat+hi ahotati ami sam+ amb+pati namandipapi ahoaandahiyaat+tawaahandi win+hapi+pa nepi nop+sasawaayopo. Sahi siyauh+handi kandi is+hiya sam+ dawaataat+hiya amb+pati nahomaamandipap+hiya win+hapi+pa neh+ nan+haiwi baiwi nepi japepih+rawaayopo. Is+ sandapi kiya sam+het+ p+wi+ha nepi yasutaitaapo.

28 Iyataati ami is+hiya diyaan+hi ti+tihi Judaahiya ak+ti+n+hi amb+pati namandipandati ahoaandahiyaare? Is+hiya neh+ kiyaami amb+pateti neh+ yamaati tiwat+haati namandipanda ahoaandisaw+hiya siya Judaahiyaamaahe. Owetise.

29 Is+hiya ti+tihi ak+ti+n+hi Judaahiyaatohiy+hiya kiyaami maar+ho oman+ti+tihi Autaahaat+hom+ It+pi+hora noaipapi namandipandati

ahoaandahiyaare. Win#hap#paara yamaati tiwat#haatihi amb#pateti namandipanda kiyaami oman#titihi maar#hoatihi namandipanda ahoaandisaw#hiya siyaah#hi Autaahaati#hoap#hap# amb#pati awaipati newaayopo.

3

¹ Iyataati ami is#hiyaati usaati sat#wi nasendaapo, o ami siyonaahi Judaahiya is#hiya kiyaami dawaataati bimohiy#hiyais# napindaahi daahepumwap# nusati#haahopo? T#taapo. Sat#wi ami kiya kiyaami amb#patami at#tati namandipap# kiyai gaahati kiyawaayowo? T#wi nasendaapo. Aiw# ami sat#taapo, amb#pati namandipatot#handi neh# amb#patami#handi#metanaahi ami kandami ak#ti#handi gaahandi napindi noaipaitaisono? T#taapo.

² Ami sahi sat#t#ndap# nin# wihoan#handi sat#t#ndiyo, kiya wiwa taah#waiwa taah#waiwetap# is#hiya kiyaami dawaataati#hiyais# nusati#haawaayopo. Ap#paahi awaindi#handi Autaahaati#ho kom# p#wi#ha Judaahiyaami ikw#raati#hi ahiyataise. Aih# Judaahiya kop# jatawaaw# is#hiyai kat#wunjawaayopo.

³ Iyataati ami Judaahiyaami usa Autaahaati#ho p#wi#ha kiyai numwis#ha w#ndi baiwi g#maawunyaap# miwatisaihaahi napitimat#taise? Autaahaati#ho is#hiyais# saiwa saiwa sawitando tati gw#nyaati katati t#maniwaiwa kiyaami siyoh#ti#handi neti nop#sas#n#hon#hi ko w#ndi neti itatamanati kaiwa nga kamaitaiso?

⁴ Autaahaati#ho w#ndi siyati kamaitaise. Ami is#hiya nahatiya wiweti jaip#tisaihi#handi kand# Autaahaati#hoh# nahateweti neh# ak#ti#haiwaah#hi katati kiyahore. Iyataati sandap# Autaahaati#hom# p#wi#ha j#pat#pindis#haati#hap# wa satise:

“Autaahaati#honye, k#ny# p#wi#ha katisam#haap# is#hiya sat#wi kom# p#wi#ha ap#paahi t#ti#hi ak#te t#taapo. Iyataati ami is#hiya gis# as#ret# jaip#ti#w# sat#wi, ‘K#ny# s#ret# saiwa saiwa kaimb#honye,’ t#w# p#wi#ha k#ny#hetemasai# kais# k#ny# nep# tip#nd#map# t#ti#hi ainah#hon# saasanotahon# noaipaitaise,” *Aun#hi#hi#i 51:4*
tati j#pat#pindise.

⁵ Iyataati ami nyami maip#haiwa kiyoh#waiwa Autaahaati#hom# t#ti#hi saasanotiwaiwa neti ausaimanati nasooan#honaahi nyahi napit#ti#haawe? Is#hiya usa katoh#pati newaati nyahi sat#ti#haawo? “Nyahi maip#haiwa kiyoh#waiwa neti is#hiyais# siyati, ‘Autaahaati#ho neh# t#ti#hi#hosi ami t#ti#hi gaahaiwaah#hi kiyataise,’ undati neti nunjonaahi ami Autaahaati#ho t#ti#hi#metahandi kiyati nyami maip#haiwaap# wihoan#handi yaas#handi nyangi napindap# nanyinyataise?” t#ti#haawo.

⁶ Ap#paahi owetise. Ko w#ndi t#ti#hi#met#handi kiyahomahe. Is# ami Autaahaati#ho ap#paahi t#ti#hosi t#ti#hi kiyati nyahi Judaahiyaanangi nyami maip#haiwaap# neti w#ndi tip#tapaati maanyonataataahi ami is#hiya nahatiyais# napindaahi napitiyati neti tip#tapaati usondaisono?

⁷ Iyataati ami sam# usaati sat#taapo, “Nyahi Autaahaati#hom# p#wi#ha newa japep#hi#r#taano taati katoh#r#h#ret# w#ndi kamaayoh#ti#handi Autaahaati#ho is#hiyais# saindi kawito tiwaiwa waati auta noaipati ko sawahoais# neti n#wimaati awaindemahonaahi ami Autaahaati#ho napindap# nyangi satati sahi maip#hiyaate, nyatati p#wi#ha nyami#heti neti yanyutaase?” t#taapo.

⁸ Ami sand# sahi satawaawaahi k#mandi sat#wi, “Gw#nyaawaawe, nyahi maip#handi p#h#taati kait#haawo, kandetap# Autaahaati#ho sawahoais# neti

awaindemwaitandihandi nga pihitati naito,” tiwi gwinyaawaawe. Sandi satiw# gwinyaawaawi nini satohitindapi ishiya usa nisi ambipati nepi nanopisasiwi nisapi piwaha katiwi, “Porho ishiyaisi sandi kaitaatiwi kataunjataise,” tiwi asireti katawaatopo. Isi ishiya siya satiw# gwinyaapi kiyohiy#hiyaisi Autaahaat#ho titi# nga maip#handi wihoan# numwitaise.

Isi#hiya Nahatiya Naasoh# Naasoh#sangi Titi# Saasanotahiya Apipaahi Owetamase

⁹ Ami sandi setisi nyahi Judaahiyaan#ni ishiya nyami dawaataati bimohiy#hiyaisi Autaahaat#hom# ndiheti nusatip#haawaati gaahiyaan#nitind#ho? Apipaahi owetise. Judaahiyaan#nuni ishiya nyami dawaataat#hiyauni naurat#hiyaati nyami maip#handi kiyohit#handi noipati nyami awais#hoematati nyainjatataise ndi aimi neti nasiso.

¹⁰ Iyataati sandapi Autaahaat#hom# piwaha jipati#pindisiha wa satise: “Isi#hiya nahatiya naasoh# naasoh#sangi Autaahaat#hom# ndiheti titi# saasanotahiya apipaahi owetamase.

¹¹ Iyati ami titihape titihimetihape tiwi mmon#w#hiya apipaahi owetati ami Autaahaat#hopaahaiw#hiya apipaahi owetamase.

¹² Iyati ami ishiya nahatiya Autaahaat#hoai w#ndi nep# miwat#wi namapi ami nahatiya noaipapi wapa maip#t#i# daat#pat#pati nama-hoh#p#paamataiw# apipaahi maip#t#w#mawaayopo.

Aiwi naasoh# naasoh#sangi gaahandi apipaahi w#ndi ka-maiw#mawaayopo?” *Aun#i#i#i#*

14:1-3

¹³ “Aiwi kiyaami maahomwaan# itap#paami an#mwaah#pati nundataati ainjotimumwaan#amatiyahamwaan#e.

Aiwi kiyaami maahomwaan# kamwaan# omas#hetapi maip#hapa jin#jaip#pa nipinjan#mi noaipahiyaare.” *Aun#i#i#i# 5:9*

“Kiyaami maahomwaan#pi piwaha maip#ha noaipas#haara akw#ran#hom# onaap#paamatiyati ishiyai tiwamas#hi napowaayopo.” *Aun#i#i#i# 140:3*

¹⁴ “Aiwi kiya kiyaami maahomwaan# ishiyaami maar#ho nepi tipatetepumapi m#maip#witaat#w#haiwaah#hi tisaitahiyaare.” *Aun#i#i#i# 10:7*

¹⁵ “Aiwi ami kiya keti tar#waiwi ishiyaisi yaaw#haiwa nunyaw# siy#hiyaisi tip#hiyaare.

¹⁶ Aiwi am# kiya ishiyaisi nep# nop#sas#mi niyauh#hap#h# ami ishiya nepi iw#rin#w# nop#sas#n#mi nowaayopo.

¹⁷ Aiwi kiya ishiya usaisaw# bipi piwann#w# napaisaati bim#taat#w#hira daih#ra w#ndi mon#w#hiyaare.” *Aisaiyaaho 59:7-8*

¹⁸ “Aiwi kiya satiw# nyami maip#haiwaapi Autaahaat#ho yaasati naan#handi nyangi nanyam#taiso tiwi w#ndi apipaahi yamaiw#hiyaare,” *Aun#i#i#i# 36:1*

tati Autaahaat#hom# win#hap#paati# jipati#pindise.

¹⁹ Iyataati nyahi aimi mmonaahiyaan#ne, piwaha nahataapa Autaahaat#ho win#hap#pa katimb#pa ishiya kapaami naapor#h#rot# bimohiy#hiyaap#se. Autaahaat#ho win#hap#pa ahiyataise. Kapetapi ishiya yap#h# nahatewaraahiyaisi sah# maip#hiyaate, undati nunjati kiyaami maahomwaan# neti nuwisapuw#tando. Iyati ishiya nahatiyaisi Autaahaat#ho sah# maip#hiyaate, undati neti tip#tapaati usondando.

²⁰ Sandi apaap#maase, ishiya win#hap#paami katiwaiwa japepih#r#w# kiyohit#handi Autaahaat#hom# ndiheti noaipapi titi# saasanotahiyaatawaamaayopo. Apipaahi owetise tatise. Iyati ami win#hap#paami

otipipati kairihiri sirete: isihiyaisi, “Sahi maip#hiyaatisi maip#haiwa kiyawaayopo,” undati neti nunjataise.

Is#hiya K#raisihopi G#wunyaahohiy#hiyai Autaahaat#ho Sahi Titi# Saasanotahiyaate Undati Usonataise

²¹ Is#hiyaami win#hapipaami daihira setih#handi kandi Autaahaat#ho is#hiyai sahi nisi ndiheti titi# saasanotahiyaate, undati usondandihira wira wani neti isihiyaisi nunjataise. Iyataati sira daahira win#hapipaamih#raamaahe. Owetise. Siyataahandi kandi skandapi Mosesihomi win#hapipauni ami Autaahaat#homi p#wiha atiwi nepi ausaahohiy#hiyaami p#wiha jipati#pindisi#haat#hap# sandapi aim# ausaatati ahotise.

²² Is#hiya Jisasi K#raisihopi g#wunyaahohiy#hiyai Autaahaat#ho saundataase, “Sahi nisi ndiheti titi# saasanotahiyaate,” undati usonataise. Sandi is#hiya nahatiya K#raisihopi g#wunyaahohiy#hiyai Autaahaat#ho kawisataise, ami kiya nahatiya komi ndiheti naurati#hetahiyaatiho.

²³ Sandi is#hiya nahatiya nauratetoh#tindi ami maip#handi kaiwi# kiyai Autaahaat#ho japi# numwaahon#hi koaisawi maasi bimitaatiw#handapi nenoaah#tauhe.

²⁴ K#rais# Jisaasiho is#hiyai kiyaami maip#handaat#hap# japi# nuwati numwaitandi otipipati ipi titi# ataw#hateti kaind#handapi kom#hetapi Autaahaat#ho is#hiya wihoan#hapa w#ndi kamaiw#handi kon#hi nas#soari maariho asipaind#handaah# isihiyaisi saundataase, “Sahi nisi ndiheti apipaah# ainahiy#hiyaati titi# saasanotahiyaate,” undati usonataise.

²⁵⁻²⁶ Autaahaat#ho Jisaasihoai ipi titi# ataw#hateti natausaasih# ko kateti napotaise, is#hiya kop# g#wunyaahohiy#hiyai maip#handaat#hap# japi# numwaitando. Iyataati j#hura is#hiya maip#handi kiyohiy#hiyaisi sahi wihoan#handi nepise, undati nemaamati neh# nan#hiyati b#pi iwinjainjahore. J#hura sainjahondaahandi kandi ami ko titi#hotind#handi wani kimura is#hiyaami maip#handi titi#hemwataayo tati Autaahaat#ho is#hiya nahatiyaisi nunjati# ausaimanataise. Ami siyati is#hiya nahatiya K#raisihopi g#wunyaahohiy#hiyai saundati, “Sahi nisi ndiheti titi# saasanotahiyaate,” undoh#hon#ne tati isihiyaisi neti nunjataise.

²⁷ Isi nyahi win#hapipa japepiron#hi Autaahaat#ho kandaah# nisi ndiheti saasanotahiyaate nyatih# nyahi kandapi tahaapait#haawo? Apipaah# owetise. Ami sandi nyahi tahaapiti#haahandi napindape? Owetise. Sandi nyahi win#hapipa japepiron#hihaawo e? Apipaah# owetise. Nyahi win#hapipa japepiron#hihaawi tahaapiti#haahandi owetamase. Neh# nyahi K#raisihopi g#wunyaahohit#handa nyahi genanaati tahaapiti#haahandi owendaise.

²⁸ Iyataati nyahi siyaati mmonahaayo, is#hiya win#hapipa japepiron#hihanda kiyai Autaahaat#ho sahi titi# nisi ndiheti saasanotahiyaate undataamaase. Owetise. Neh# kiya K#raisihopi g#wunyaahohit#handaah#hi Autaahaat#ho kiyai saundataase, “Sahi nisi ndiheti titi# saasanotahiyaate,” undataase.

²⁹ Isi ami Autaahaat#ho neh# Judaahiyaanamaah#hi Autaahaat#horo? E ami is#hiya nyahi Judaahiyaanam# dawaataat#hiyaamimaaw# Autaahaat#hometind#ho? Ye, Autaahaat#ho neh# naasoh#si Judaahiyaanamuni is#hiya nyami dawaataat#hiyaamuni ko Autaahaat#hore.

³⁰ Autaahaat#ho neh# naasoh#si kim#ko nyahi ambipatami atitati namandipata Judaahiyaanangi nyahi nyami K#raisihopi g#wunyaahot#handa

Autaahaat#ho sanyatataase, “Sah# nisi nd#het# saasanotahiyaate,” ny-atataase. Iyat# is#hiya nyami dawaataat#hiya kiyaami amb#pat# nahoma-maandipap#hiyai kiyaami K#raisihop# g#wunyaahot#handa Autaahaat#ho saundataase, “Nis# nd#het# sah# t#t#h# saasanotahiyaate,” undataase.

³¹ Is# am# siyonaah# nyah# Jisaasiho jap#h# nanyamaas#hop# g#wunyaahoh#t#handa Autaahaat#hom# p#w#ha w#n#hap#pa j#hura j#pat#pindimb#pa ap#paah# nam#haayono? Owetise. Nyah# w#nd# samaayaat# kapai newa and#tiwaat# t#t#hiwaat# is#wataat# kapaami katir#h#ret# daayahaayo. Sand# k#ret# kiyahaayo nd# nasis#tand# p#w#ha j#pat#pindise nd# satoh#maap# k#mand# kasat#taan# atiw#se.

4

Autaahaat#ho Ab#raaham#hoai Saundat#K#ny# Nis# Nd#het# T#t#h# Saasanotahone Undataase

¹ Ab#raaham#ho Judaahiyaanam# as#ho koetap# nyah# namoyaati#mi nasot#hoai Autaahaat#ho wapa kawind#handap# nyah# mmonaat# gw#nyait#haaw# katitandiyo. Ab#raahamo so neh# utaaho nyamatiyahosi ko napitai# am# Autaahaat#ho koai napit#w#sataise?

² Am# Ab#raahamo neh# sawahom# kaiwaiwaara Autaahaat#ho nisi nd#het# t#t#h# k#ny# saasanotahone undonaah# ko n#n# wat#p#hon#ne tati genanati t#haap#t#taihe. Am# ko siyat# t#haap#indaataah# neh#hand# kaitaihe.

³ Am# sandap# Autaahaat#hom# p#w#ha j#pat#pindis#ha wa satise: “Ab#raaham#ho Autaahaat#hop# g#wunyaas#h# am# sand# g#wunyaas#t#ndaah# Autaahaat#ho Ab#raaham#hoai k#ny# nisi nd#het# t#t#h# saasanotahone,” *Wuwan#hap#h# 15:6* undat# usonataise.

⁴ Nyah# aim# mmonaahiyaane, utaaho wo wapa ot#p#pat# kais#ho wapa naw#hoaisangi netaise. Kom# ot#p#pat# kaipatap# wihoan#hapa nes#p#paap# neh#hand# netaise t#w# is#hiya usonawaamaayopo. Owetise. Kom# ot#p#pat# kaipatetap# nusoaipas#hapa netaise, t#w# usonawaapo.

⁵ Utaaho ot#p#pat# kiyahom#h#ret# sendaahand# kand# utaaho wo ot#p#pat# wapa kamaayat# neh# Autaahaat#ho is#hiya maip#hiyais# sawaho gw#nyas#r#h#ret# sah# t#t#h# saasanotahiyaate, undir#h#ret# kaundis#hop# g#wunyaaso kom# g#wunyaas#t#ndaah# koais# Autaahaat#ho k#ny# t#t#h# saasanotahone undataase.

⁶ Am# sandap# Daawit#hoaisangi satat# katise, utaaho wo ot#p#pat# kate-tap# koai Autaahaat#ho k#ny# t#t#h# saasanotahone und#tand#hat# w#nd# kamaayahoi neh#hand# Autaahaat#ho kom# maaritind#handaah# k#ny# t#t#h# saasanotahone undon#ho nga maarit#t#aise tise. Iyat# Daawit#ho satise.

⁷ “Is#hiya t#t#h#met#haiwa kiyoh#waiwa Autaahaat#ho aim# nemwat#, kiyaami maip#haiwa nahw#sat# nan#pimatisaw#hiya gaas# maarit#w#se.

⁸ Iyataat# am# utaaho wo kom# maip#haiwa net# kom#het# yawutaat# nemaitand# Awais#ho maip#haiwa net# w#nd# aw#tat# am#t#het# ah#maayon#ho gaas# maaritane,”

tati Daawit#ho katise.

Aun#h#h#r# 32:1-2

⁹ Is#hiya kiyaami maip#haiwa Autaahaat#ho nemwat# sah# t#t#h# saasanotahiyaate undisaw#hiya maarit#w#se, tati Daawit#ho katind#nd# Judaahiyaan#n# amb#patam# at#tati namandipandahiyaanapaah#so e owetiso? Owetise. Is#hiya nyah# Judaahiyaanam# dawaataat# amb#patam# at#tati nahomaamandipat#w#hiyaapimaaw#se. Iyataat#

Autaahaat#homi p#wiha wa j#patipindis#ha n#n# katon#hi nyah# aimi mmoho satahaaro Ab#raaham#ho Autaahaat#hop# g#wunyaas#h# kandaah# Autaahaat#ho Ab#raaham#hoai k#ny# nis# nd#het# maip#hand# owehon# t#t#h# saasanotahone undise tahaaro.

10 Sand# Autaahaat#ho Ab#raaham#hoai saasanotahone undind#nd# Ab#raaham#ho kom# amb#pat# namandipas#hura ipot# kaundataamaase. J#h# sang# namandipas#hura sand# kaundataase.

11 Iyati j#h# Autaahaat#ho Ab#raaham#hoai saunda nisap# k#ny# ginunyaahing#t#handa nis# nd#het# t#t#h# saasanotahone undat# am# saundataase, sandap# ak#te t#p# gw#nyaitaap# k#ny# k#ny# amb#patam# at#tat# namandipate undat# ipot# kaundih# Ab#raaham#ho k#ret# kiyataise. Ab#raaham#ho siyat# amb#patam# at#tat# sang# ahoat# namandipati neh# j#h# Autaahaat#hop# g#wunyaas#t#handa Autaahaat#ho koai k#ny# t#t#h# saasanotahone undind#handa is#hiya amb#patam# at#tat# nahomaamandipati#w# ipot#hura kop# g#wunyaasaih#hiyai s#r# k#ret# Autaahaat#ho saunda sah# saasanotahiyaate und#tand#hiyaam# ko noaipati sap#ho sat#hoematataise.

12 Iyati Ab#raaham#ho Judaahiyaan#n# amb#patam# at#tat# namandipata ahoandahiyaanam# ap#ho as#hore. Iyati am# nyah# amb#pat# namandipatot#handun# am# ko amb#pat# namandipatind#handaah# noaipati nyam# ap#ho as#hoematataamaise. Owetise. Neh# ko Autaahaat#hop# g#wunyaat# daayat# bitos#r#h#ret# nyah# kom# dahopa it#pat# iwinj#t#haahandaah#h# ko noaipati nyam# ap#ho as#hoematataise.

Autaahaat#ho Ab#raaham#hoai Kahapaamap#pa Numw#tand# J#h# T#manat#Kaundiwaiwa Is#hiya Autaahaat#hop# G#wunyaahohiy#hiyaap#haiwaare

13 Autaahaat#ho Ab#raaham#hoaisun# kom# mwaaya maatiya saisatoyai yap#pati nahand# numw#tand# j#h# t#manat# kaundataase. Sand# Ab#raaham#ho win#hap#pa net# japep#h#rih# kandaah# kaundataamaase. Owetise. Neh# Ab#raaham#ho Autaahaat#hop# g#wunyaas#h# am# Autaahaat#ho koai k#ny# t#t#h# saasanotahone undind#handaahunje.

14 Is# am# Autaahaat#ho Ab#raaham#hoaisun# kom# mwaaya maatiya saisatoyai kahapaamap#pa numw#tand# j#h# t#manat# kaundimb#pa net# is#hiya win#hap#pa japep#h#rohiy#hiyai nunyonaah# napitimat#t#aise? Am# k#mand# saimat#t#aise, is#hiya Autaahaat#hop# w#nd# g#maawunyaap# neh# win#hap#paah#h# japep#h#risaihaah# napitimat#t#aise? Iyataat# j#h# t#manat# katiwaiwa ak#p#pa w#nd# namwaipaitaise.

15 Am# win#hap#paah# nyah# is#hiyaan# maip#haiwa kiyoh#waiwaap# Autaahaat#hoai apouson#h# wihooan# maip#hand# nyangi nanyam#tand#hand#h#h# net# nyam#hetemataise. Iyataat# am# win#hap#pa wapa ah#motanaah# am# is#hiya kapa nep# w#nd# seh#mwaap# namop#sas#w# maip#hand# w#nd# mondaapo. Sand# nyah# aim# mmonahiyaan#ne.

16 Iyataat# am# Autaahaat#ho Ab#raaham#hoai j#h# t#manat# wapa gi nah#nyat# kahito undat# kaundind#nd# Ab#raaham#ho Autaahaat#hop# g#wunyaas#t#handaah#h# kaundataase. Am# sand# Autaahaat#ho Ab#raaham#hoai saunda n#n# gi wapa nah#nyat# kahito undind#nd# Ab#raaham#ho wapa kamaayat# owehand# ap#paah# neh#hand# Autaahaat#ho sawahometir#h#retap# Ab#raaham#homi manyinya saisatoya ipot# ipot#hura noaipasaih#hiyais# ak#t# kawitande. Iyati neh# Judaahiyaan#n# win#hap#pa japep#h#rohiy#hiyaanangisaah# kanyitand#maase. Owe. Is#hiya nahatiya Ab#raaham#homataiwi

Autaahaat#hop# g#wunyaahohiy#hiyai maaw# kawitand# kandaase. Am# Ab#raaham#ho Autaahaat#hop# g#wunyaas#t#handanda is#hiyaan#n# ipot# ipot#hura komatiyaat# Autaahaat#hop# g#wunyait#haahiyaanam# ap#hoematataiso.

¹⁷ Am# sandap# Autaahaat#ho kom# p#w#ha j#pat#pindis#haat#hap# Ab#raaham#hop# satise:

“N#n# gisi net# is#hiya taahiy#hiya yap#pat# nahandaahiyaami sap#hon#h#mat# ah#ng#sataayo,”

Wuwan#hap#h# 17:5

tati katis#ha j#pat#pindise. Is# am# sand# Ab#raaham#hoai Autaahaat#ho mwaaya maatiya saisatoya yap#pat# nahanda gaamat# numw#tand# Ab#raaham#houn# apwaataatun# aim# aungwoy# aungwaamiyaatih# j#h# t#manat# katind#mand# Autaahaat#ho katir#h#ret# t#t#h# kaitaih# kandap# Autaahaat#hom# p#w#ha nga noaipat# aim# akaahaimatataise. Iyat# am# Ab#raaham#ho Autaahaat#ho k#m#kop# g#wunyaaso so ko is#hiya aim# napwauh#hiyai jap#h# gaatat# ahowimat# numwaat# am# kahapaamap#pa wapa auta ah#motih# is#hiya nd#haara w#nd# mon#hauh#haiwaap# aim# kaiwa auta is#hiyaam# nd#het# ahotih#handamatiyat# noaipat# auta ahotane tih# kaiwa kom# p#w#ha atisat# t#t#h# k#ret# noaipat# auta is#hiyaam# nd#het# ahotahore.

¹⁸ Iyataat# Ab#raaham#ho waimwaahomendaat# manyinya saisatoya namoyaitand# gw#nyaitand#hand# owetih#hand# kand# Autaahaat#ho wat#p#ho siyamop# g#wunyaat# jat#m# notaat# kandaah# noaipat# ko is#hiya taahiy#hiyaam# sap#ho sat#hoematataise. Iyat# Autaahaat#hom# p#w#ha Ab#raaham#hoai kaundih# j#pat#pindis#ha satir#h#ret# kiny# kimwaaya kimaas#hiya gaasoya gaasisa taahiy#hiya noaipaitaapo undir#h#reto.

¹⁹ Iyat# Ab#raaham#ho kom# k#naukw#ha p#h#tat# 100 kaitand# aim# det#tih# ko sandaase, “Nis# amb#pat# aim# nawainat# awasih# am# nis# apopaat# Saraahaatam# maatitat# aim# awip#tat# awasataise,” tati mmonataahand# kand# kon#h# and#titat# Autaahaat#hop# g#wunyaataise.

²⁰ Siyat# Ab#raaham#ho Autaahaat#ho manyinya saisatoya taahiy#hiya numw#tand# t#manat# j#h# kaundind#handap# w#nd# samaatise, “Ese, Autaahaat#ho n#ngi nan#m#tand# katiwaiwa kaitaind#ho,” tati maar#ho y#yat#w# g#munyaase. Owetise. Neh# Autaahaat#ho p#w#ha kaundis#hop# and#titat# g#wunyaas#t#handetap# ko and#tit#tand#hand# wat#p#hand# net# am# ko Autaahaat#hoai maaritat# mep# autaahemwataise.

²¹ Ab#raaham#ho Autaahaat#hoai mep# autaahemwas#t#nd# ko satate, “Autaahaat#ho n#ngi manyinya taahiy#hiya nan#m#tand# kandiwaiwa ap#paah# ak#t# ak#t#n#h# kaitaiso,” tati kom# maar#hora mmonat# gw#nyaataate.

²² Am# sandap# Autaahaat#ho Ab#raaham#hoai saundise, “K#ny# utaahon# t#t#h# saasanotahone,” undat# usose. Sand# Ab#raaham#ho Autaahaat#hop# wat#p#tat# g#wunyaas#t#handaahe.

²³ Iyataat# am# sa p#w# satat#, “K#ny# t#t#h# saasanotahone,” undat# koais# Autaahaat#ho usose tisa neh# Ab#raaham#ho sawahopaah#h# katat# j#pat#pindataamaise. Owetise.

²⁴ P#w# sa nyah# ipot# ipot#hura nyam# Awais#ho Jisaasihoai an#mwaah#patomb# ahowimat# numwaas#ho Autaahaat#hop# g#wunyaasaih# kandaah# ko nyangi sanyatat# sah# t#t#h# saasanotahiyaate nyat#tand#hiyaanap#sangi maaw# j#pat#pindataise.

²⁵ Iyataat# so Jisaasisoai Autaahaat#ho ip# t#t#h# ataw#hateti natausaasih# napotaise nyam# maip#haiwa nenyamaitando. Iyat# am# jah#ra an#mwaah#patomb# asohoemat# ahowimat# numwaataise. Iyat#

sandaahi Autaahaathiho nyangi sanyatitando, "Sahi n'ngisawi titihi saasanotahiyaate," nyatati nyasondando.

5

Nyah# Autaahaat#hom# Nd#het# Noaipawaat# Tit#hiyaan#t#haayo

¹ Ami sandi nyami Awaisiho Jisasi K'raisihoetapi Autaahaathiho aimi nyangi sanyatati, "Sahi n'ngisawi aimi titihi saasanotahiyaatimatawaayo," nyatati nyasositiindi sanyatataase, 'Sahi n'ngisawi aimi nan#hiyaati napaisaatimataati p#wanaati sahuni ami n'nun# nais#hiyaanimat#haayo," nyatataase.

² Ami nyahi gaahapa wapa kamaayaahandi ap#paahi neh#handi Autaahaathiho sawahometir#h#retapi gaahaiwa kanyitand#handaat#hi Jisaasiho nyangi nanyamaasi nandaas#hi wani nyahi kandaat#hi bindahaayo. Iyaati ami nyahi Autaahaathihoai kometir#h#reti usosaihi nausainj#t#handi nanyinyon#hi koisaati maasi bim#t#haahandapi maaritaati sisahaun#hiyahaayo.

³ Iyaati ami nyahi naan#haiwa nehoh#waiwaap#sangi maaritaati sisahaun#hiyahaayo. Sandi nyahi aimi mmonaahiyaane naan#haiwa nehoh#waiwetapi nyahi and#tati and#titaati kiyaan#n#hi kaiwa nepi nut#haahati nehaayo.

⁴ Iyaati ami nyahi and#titaati maaritaati naan#handi nepi niyoh#t#handaa#hi nyangi Autaahaathiho sanyatataase, "Sahi nga and#tit#wi naan#haiwa nan#haiw# nep#hiyaate," nyatataase. Iyati ami ko nyangi sandi sanyatind#mandaahi and#titaati kometir#h#reti neti nanyison#hi komi nausainj#t#handaat#hi Koisaati maasi bim#t#haahandapi jat#t#haahandi nyahi nehaayo.

⁵ Iyataati Autaahaat#hometir#h#retimat#t#haahandapi nyahi jatoh#t#ndi neti nyami maar#hoaat#hi satati, "Sahi neh#handi jatawaayopo," tati pohip#maanyamase. Ami sandi apaap#maahe, Autaahaathiho komi It#p#ho neh#handi nan#hiyati nanyamis#hora nyami omanj#t#t#hi waapohomatiyati nahato kon#hi nuhaati wiwanyosihe.

⁶ Iyataati ami nyahi nyami maip#handaat#hapi newaati and#titaati tit#hewaamat#t#haaw#h#ra owetih# bimon#hi nyahi is#hiyaan#n# Autaahaathihoaisuni kom#haiwaisuni ahosumwaati maip#hiyaanapi nyangi jap#hi nanyamaitand# Autaahaathiho asis#ha tit#hi ahais#het# K'raisiho napotaise.

⁷ Iyataati utaaho wo ainh#ho gaaho w#ndi namwaapw#tand# kop# wo auna#pati nan#pimat# neti napw#tand#handi sandi ap#paahi awaind#handi naan#hande. Isi ko namwaapw#tand# is#hiya neh# ap#paahi yahonyaahi kop# nan#pimapi napw#taapo. Iyataahandi kandi ami utaaho wo ap#paahi gaahopi nan#pimat# auna#pa neti napw#tand#ho wiwa wo bim#taise tati gw#nyaatataise.

⁸ Ami saimatih#handi kandi nyahi maip#handaat#hi bimon#hura kandaat#hapi nyangi jap#hi nanyamaitand# K'raisiho nyap# nan#pimat# napotaise. Aih# sandaah# Autaahaathiho maar#ho kon#hi nahato awais#ho nyangi nanyamind#handi neti nanyisataise.

⁹ Aih# Jisaasiho nyapi jt#pa nuhaati napwind#handaa#hi nyahi noaipawaati Autaahaathihoaisaati maawi tit#hi saasanotahiyaanimatahaayo. Aih# sandapi nyahi aimi ak#tetaati mmonahaayo. Aih# Jisaasiho Autaahaathihoai nyami maip#handapi apowind#handi nyam#het# p#w#ha

neti yanyutaati sahi maip#hiyaate nyatati nenyamaitand#handaat#hapi nyangi jap#hi nga ap#paahi ak#t#n#hi nanyamaitaise.

¹⁰ Nyahi Autaahaat#hom# tiworisaanimataat#hiyaan#n#t#h#hand#i kandi kom# mwaaho nyap# napwind#hand#i jap#hi nanyamaas#h#i noaipawaati kom# nais#hiyaan#nimataat#i koaisaat#i p#wannahaayo. Iyat# wan# nyahi Autaahaat#hom# nais#hiyaanimatahaayon#i am#i ko nga ap#paahi ak#t#n#hi K#raisih#o as#timat#t#haahand#i nanyinyati nyam#i oman#t#t#h#i bimis#hoetapi kiyaanangis#n#hi nanyamaitaise taat#i mmot#naat#i gw#nyaahaayo.

¹¹ Am#i neh#i sand#h#i maahe. Owetise. Nyam#i Awais#ho Jisasi K#raisihom#hetap#i nanyamaas#h#i wan#i kom#i nais#hiyaanimataat#i p#wann#hoh#ho Autaahaat#hop#i nyahi maaritaat#i sisahaun#hiyahaayo ko nyam#i naisohoemainj#ho.

Nyah#i Is#hiyaan#n#i Adaam#hoetapi Napw#t#haahand#i Newaat#i Am#i K#raisih#oetap#i As#y#hiyaanimat#t#haahand#i Nehaayo

¹² Iyataat#i utaaho neh#i naasom#i maip#hand#i is#hiya nahatiyais#i nur#maasat#i yaur#mwaat#i nusetaise. Utaaho neh#i naasom#i maip#hand#i kaind#hand#i. Am#i sandaah#i is#hiya napw#taat#w#hand#i is#hiya nahatiyai nur#mwaataise am#i is#hiya nahatiya maip#hand#i kiyauho.

¹³ Iyataat#i Autaahaat#ho w#n#hap#pa sang#i numwih#i maip#hand#i j#h#i yap#pataap#h#i ahondaise. Am#i w#n#hap#pa sang#i nunyataat#i Autaahaat#ho is#hiyaam#i maip#hand#i n#naasaind#p#i wind#i aw#tat#i mose.

¹⁴ Iyataahand#i kandi Adaam#hoap#h#i namasat#i nasat#i Mosesi-hoap#h#i is#hiya nahatiyai napw#taat#w#hand#i numwaat#i netaise. Is#hiya usa Adaam#ho maip#hand#i kaind#hand#i kandi w#nd#i kamaayauh#hand#i kandi kiyai net#i ur#patisataise. Iyataat#i Adaam#ho utaaho wo ipot#i nap#tand#hom#i s#wipatamatiyahore.

¹⁵ Am#i Adaam#hom#i maip#hand#i Autaahaat#ho neh#i koaisunyaat#i is#hiyais#i kiya wapa gaahapa kamaiw#i neh#hand#i kaw#sat#i and#t#wis#t#hand#i naasaind#nd#i kandi maahe. Owetise. Utaaho neh#i naasom#i maip#hand#i kaind#hand#i is#hiya taahiy#hiya napowaayopo. Am#i sand#h#i ak#te. Iyataahand#i kandi Autaahaat#ho gaahand#i neh#hand#i is#hiyais#i kawind#hand#i maip#hand#i is#hiya napoh#t#hand#i nusatip#haat#i waat#i awaind#hand#i noaipataise. Utaaho neh#i naasoh#i Jisasi K#raisih#o gaahand#i neh#hand#i nanyamind#hand#i is#hiyaanam#het#i tisaah#wat#i napih#i am#i kandi nyangi Autaahaat#ho neh#hand#i naw#ho otip#pat#i owehand#i nanyinyati net#i t#t#h#hiyaanenyamataise.

¹⁶ Am#i Autaahaat#ho gaahand#i neh#hand#i am#i utaaho neh#i naasom#i maip#hand#i wapa naasaimb#pa kapa nyam#het#i noaipataamaise. Utaaho so Adaam#hom#i maip#hand#i neh#i naasaind#p#i is#hiyai Autaahaat#ho net#i p#w#haap#hemat#i kiya maip#hand#i nep#i am#i nep#i nop#sas#n#w#ise ndaase. Am#i Autaahaat#hom#i gaahand#i naw#ho otip#pat#i owetat#i neh#hand#i siyate. Is#hiya maip#hand#i p#h#t#w#i taah#t#hand#i kiyauh#i am#i Autaahaat#ho kiyais#i p#h#t#at#i waat#i asakiyat#i gaahand#i neh#hand#i kaw#sataise. Iyat#i ko kiyais#i sahi maip#hand#i p#w#ha owehiyaat#i t#t#hiyaate undataase.

¹⁷ Utaaho neh#i naasoh#i maip#hand#i kaih#i am#i so utaaso naasom#hand#i napw#taat#w#hand#i noaipat#i kin#ho awais#homatiyat#i is#hiyai net#i ur#patisat#i iwinjatataise. Iyataahand#i kandi Autaahaat#ho is#hiyais#i neh#hand#i gaahand#i kawind#hand#i, otip#pat#i naw#ho owehand#i sand#i napw#taat#w#hand#i nusatip#haat#i ap#paahi awaind#hand#i. Is#i am#i utaaho neh#i naasom#i otip#pataahi is#hiya nahatiya neh#i n#naasoh#h#i Autaahaat#hom#i gaahand#i neh#hand#i nehohiy#hiya am#i kiyai sahi

titihiyaate undisaw#hiya asi#y#hiyaimati#wi bimaaw# ami kin#hiya awaisaw#hiyaimati#taapo.

¹⁸ Utaaho neh# naasom# maip#hand# neh# naasaind#h# kaind#handaah# is#hiya nahatiyai sah# maip#hiyaatis# napop#ise undih# napowaayopo. Isi am# utaaho neh# naasoh#h# tit#hand# kaind#handaah# maip#hand# net# napuwati ur#patind#hand# namasi noaipap# am# as#timati#taat#w#hand# naitaapo.

¹⁹ Iyataati am# utaaho neh# naasom# p#w#ha w#n#hap#pa nemati Autaa#haat#hom# as#mwaat#t#h# sanamaind#handa is#hiya taahiy#hiya noaipap# maip#hiyaimatoh#patamatiyati# am# kim# k#ret# utaaho neh# naasoh# tit#hand# kaind#handa is#hiya taahiy#hiyais# net# Autaahaat#hoaisati tit#hiyemati kiyais# as#timati#taat#w#hand# numw#taise.

²⁰ Is#hiya w#n#hap#pa nep# is#watawaaw#, am# kapa w#n#hap#pa p#h#t#w# seh#mwaahoh#t#hand# kiyai net# nunjataise. Am# is#hiya p#h#t#w# maip#hand# kiyauh# am# Autaahaat#ho is#hiyai gaahand# neh#hand# kawind#hand# waati awaind#hand# p#h#tati# noaipataise.

²¹ Maip#hand# is#hiya napw#taat#w#hand# namoyaataise, aih# am# maip#hand# noipati awais#ho kin#homatiyati# is#hiyais# iwinjatataise. Iy#ataahand# kand# am# Autaahaat#ho is#hiyais# kiya gaahapa wapa kamaiwi neh#hand# kawind#hand# noipati kin#ho awais#homatiyati# is#hiyais# iwinjatataise. Nyam# Awais#ho Jisasi# K#raisihom# tit#hand# kaind#handa, Autaahaat#ho neh#hand# gaahati# kanyisati# as#timataati# jinjap#h# jinjap#h# bim#t#haahand# nanyinyataise.

6

Jisaasiho Nyam# Maip#hand# Nesi Napomatati# Nepas#t#handaah# Nyahi Maip#hand# Kait#haawi# Wat#p#hand# Net# Tiwamase

¹ Isi am# Autaahaat#ho neh# sawahometir#h#retap# nyah# gaahapa wapa kamaayaati# ap#paah# neh#hand# gaahaiwa kanyisati# nanyamind#mandap# nyah# p#w#ha napit#t#t#haawe? Nyah# k#ma sat#t#haawo, "Nyah# maip#handaat#h# kiyaan#n#h# bindahaawi# kand# kiyaan#n#h# kaim# nut#haawo Autaahaat#ho kometir#h#retap# nyangi neh#hand# gaahaiwa kon#h# kanyisati# nanyamind#hand# ap#paah# awaind# p#h#tati# anyaati# noaipaito," tit#haawo?

² Ap#paah# ak#t# ak#t#n#h# sand# owetise. Maip#handam# wat#p#hand# nyam# amb#pateti# ahotind#hand# nenyamaitand# Jisaasiho kom# amb#pateti# nesi napotaati# tiwamas#h# nyah# kandaat#hap# aim# napowaamaho. Napowaam#haawi# maip#handam# wat#p#hand# nyam# amb#pati# maar#hoaat#h# wind# ah#motati# owetise. Isi am# nyah# maip#hand# kiyaan#n#h# mw#tetaati# wind# ap#paah# kamait#haawo.

³ Am# nyah# aim# siyaati# mmon#haayo. Jisaasihoaisaati# maasi# t#maamaitoh#t#hand# s#reti# noaipataise, taati# nasoaanaati# waap#haateti# m#hat#h# nyam# amb#pati# is#si# nahatiyaan#n# nandaahaayo. Nyah# siyoh#t#mand# Jisaasiho nyam# maip#hand# nesi# napomas#t#handaat#h# nyah# koaisaati# maasi# t#maamaitaati# nandaahaayo taati# nasoaanaati# waap#haateti# nyam# amb#pati# nahatep# nawatisaati# nandaahaayo.

⁴ Iyaati# nyah# waapoho# nehaawi# Jisaasihoaisa# maasi# nyah# t#maamaitoh#t#handa# ko# napoti# yamwainj#t#handaat#h# nyah# koaisaati# maasi# napowaati# yamwaat#haayo, Autaahaat#ho kom# wat#p#handa# is#hiya# maar#ho# owetan#h# ise# t#w# mmondaat#w#handisati# auta# K#raisihoi#

an#mwaah#patombi ahowimati numwaasih# asohoematipamatiyaati nyangisangi as#timataati wan#handi as#ti#handeti daaya bimit#haawo.

⁵ Ami nyahi Jisaasihoaisaati maasi t#maamaitaati ko napwind#handaat#h# napohaayo nyahi kop# gwunyaawaati maip#handaat#hap# jap#h# nepemait#haayo. Ami sir# kireti Autaahaat#ho koais# asohoemwas#patamatiyati nyangi maip#handaat#hap# neti asiy#hiyaanenyamasih# koaisaati ap#paahi ak#t#n#h# nyahi taawaati asiy#hiyaanimatahaayo.

⁶ Ami nyahi sandi aim# mmonahaayo, nyami maar#ho amb#pati jah#ho aim# K#raisih#oisati maasi ip# t#t#h# ataw#hateti tip#mandaatati napomase, Jisaasiho napwind#handaah# maip#hand# nyahi maaritaati kiyoh#t#handi ap#paahi kandis#n#h# nemaitando. Nemahon#h# am# nyangi maip#handi w#ndi kandam# ot#t#henyamati nyainjaton#h# nyahi kandam# maip#haiwa kanyatiwaiwa ap#paahi w#ndi kamaayaati owet#tando.

⁷ Sandi k#m#ret# nyahi aim# mmonaahiyaane, utaaho aim# napomas#hura ko maip#handi kaitand#handi owendaise.

⁸ Isi am# nyahi aim# K#raisih#oisati maasi nyami amb#pati maar#ho jah#ho nesi napowaamahaayon# koaisaati maasi asiy#hiyaanimat#to taati nyahi aim# gw#nyaahaayo.

⁹ Iyaati am# nyahi aim# sir#t# mmonahaayo. K#raisih# aim# napomatati an#mwaah#patombi Autaahaat#ho ahowimas#h# nepati sohoemainje. Isi ko jah#ra ap#paahi w#ndi namaapw#t#aise am# is#hiya napw#t#at#w#handi koais# neti an#tisati w#ndi maawiwatiso.

¹⁰ Iyataati sandi Jisaasiho napwind#nd# is#hiya maip#handi kiyoh#t#handi neti dawaatemaitand# neh# naasaind#h# napotaise. Iyati am# wan# ko asohoematati Autaahaat#hoaisati maasi bindataise.

¹¹ Isi sahi sir# kireti sat#w# gw#nyaap#se, nyahi maip#handi kiyoh#t#handaat#hap# aim# napowaam#haawi kand# w#ndi kamaay#haayo. Iyaati Autaahaat#hoaisaati maasi bind#haayo nyahi Jisaasihoaisaati maasi t#maamaitoh#t#handaaho t#w# gw#nyaap#se.

¹² Aisaihi sam# amb#pati napoti namasaat#tand#hateti maip#handi w#ndi ap#paahi ah#motati am# w#ndi maasinjatane. Siyati maasinjaton#h# sahi kandam# sam# neh# amb#pati w#ndos#waiwa kaiw#se satiwaiwa ap#paahi w#ndi kamaitaatiwo.

¹³ Aiwi sahi sam# amb#pati wapa ikw#r# auh#risangi nep# maip#handi ap#paahi w#ndi namunyaw#se ap#paahi g#munyaatati t#t#h#met#haiwa kapaara kaitaatiwo. Sahi w#ndi samaiw# namap# sam# amb#pati is#hiyaati nahatiyaati nesi Autaahaat#hoap#h# noaipap# nasoan#w#se. Ami sahi aim# napop# Autaahaat#hoai mausondaat#w#hiyaatamataiw#hiyaatangi ahosimati jap#h# nasamaasih# asiy#hiyaatimat#w#hiyaatiso. Saiwa sam# amb#pati sahi nahatiyaati nesi Autaahaat#hoap#h# noaipap#se, ko sam# amb#pati nesi kataah# t#t#h# nga saasanotahaiwa kaito.

¹⁴ Sahi saiw#se samaiw#se satir#h#ret# sahi bindawaamaayopo kapetapi maip#handi sangisi jainjatati sasatati sahi win#hap#pa w#ndi baiw# min-japepih#row# ap#paahi kiyaat#n#h# maip#hiyaat#t#taapo satati kandi jain-jat#tando. Neh# Autaahaat#ho sawahometir#h#retap# kom# win#hap#pa neh# nan#haiwi sahi japepih#r#taatiw# and#t#saiwati neh#handi sangisi gaahaiwa kas#sati nasamind#handaat#h# wan# sahi bindawaayopo.

Nyahi Aim# Noaipawaati Neh# Nga T#t#h# Saasanotahaiwaami Otip#pat#hiyaanimatahaayo

¹⁵ O am# kiyonaah# nyahi napitait#haawe? Win#hap#paat#h# b#mimaawaati neh# Autaahaat#ho kometir#h#retap# koaisunyaati

neh+handi nyangi gaahaiwa kanyind+handaat+hi bind+haayoni nyahi maip+handi kaitaano? Owe. Ap+paahi owetise.

16 Ami ak+itinihi kimandi sahi mmoniw+hiyaate, utaaho womi ot+it+hi sahi pinowaawaahi siko noipati sami awais+hoematati sangi ot+ip+pati nasanyati jainjaton+hi sahi komi ot+ip+pati+hiyaatimatiwi kom+hat+hi bim+taapo. Isi sahi maip+handaat+hi sami amb+pati maar+ho nesi nandaapi kandami wat+ip+handaat+hi bindawaawi maip+haiwa kiyawaawaahi sandapi kandami wihoan+handi sahi napopi sami amb+pati maar+hoaisawi ahoyawi Autaahaat+hoai w+ndi mausopi owet+taatiw+handi naitaapo. O ami sahi sami amb+pati maar+ho nahato nepi is+isi Autaahaat+hom+hi ot+it+hi pinuw+hi komi piw+ha at+wisawaawaahi sandapi wihoan+handi Autaahaat+ho sangi sasatati Jisaasihom+hetapi sahi tit+hi saasanotahiyaate satind+handi sami oman+tit+hi ginunyaahoh+ti+handi mmondaapo.

17 Ami ak+itinihi j+hura sahi maip+handi jainjatihi kandami ot+it+hi bindawaawi maip+haiwa kaimb+w+hiyaate. Saimb+w+hiyaat+itawaahandi kandi Autaahaat+ho komi piw+ha ak+it+haiwa nahatewaat+hi sangi nasamaasi nandaas+hi sahi sami maar+ho oman+tit+hi nahandisawi kat+hi nandaapi atiwi japepih+rawaayopo. Isi ami sandapi nyahi Autaahaat+hoai gaare undahaato.

18 Aih+hi sahi saiwi atiwi japepih+rauh+hi Autaahaat+ho maip+handami wat+ip+handaat+hapi sangi nuwati nasamaati neh+haatesamataise. Aih+hi sahi noaipapi Autaahaat+ho sawahometir+hi+retapi tit+hi saasanotiwai-waah+hi kaiwi daitaatiwi ot+ip+pati+hiyaatimatawaayopo.

19 Sahi Autaahaat+hom+haiwaapi mmondaatiwi noipati samiheti wat+ip+metihi kandapi namati nin+hi is+hiya kiyoh+waiwaapi nasisati kandaato kaiwetapi Autaahaat+hom+haiwaapi sahi mmondaatiwo. J+hura sahi sami amb+pati maar+ho nahandi kand+n+hi is+isi kihiyaisawi kain+w+hi ami maip+handi tit+hi+metahaiwa kaimb+w+hiyaate. Sahi saimb+w+hiyaat+isi ami wani siri kireti sami amb+pati maar+ho nahandi nepi is+isi Autaahaat+hom+hi ot+it+hi nandaapi bimaawise, neh+hi Autaahaat+hom+hi tit+hi saasanotiwaiwaamaah+hi ot+ip+pati+hiyaatimati+taatiwo.

20 Ami sahi j+hura maip+handami ot+it+hi pinowaawi noaipapi kandami ot+ip+pati+hiyaatimatawaawi Autaahaat+hom+hi tit+hi nga saasanotiwai-waat+hi sahi w+ndi pinamaayopo. Owetise.

21 Iyataati j+hi maip+haiwa sahi kiyoh+waiwaapi wani sangi taati masind+mandaahi wapa gaahaiwa w+ndi ap+paahi namehopo. Owetise. Sahi saiwa j+hi kiyoh+wiwetapi noaipas+ti+hand+hi sami napw+taatiw+hand+hihe.

22 Sand+indaahandi kandi wani aimi sangis+hi sami maip+handaat+hapi Autaahaat+ho nuwati nasamaas+hi sahi noaipapi komi ot+ip+pati+hiyaatimatawaayopo. Sahi komi ot+ip+pati+hiyaatimatauh+hi wapa gaahapa samiheti nasoipas+ti+handi siyati sahi ap+paahi and+tit+wi sami maar+ho amb+pati nahandi neh+hi Autaahaat+hom+hi ot+ip+patapaahiyawaayopo. Ami sahi komi ot+ip+patapaahiyoh+ti+handapi wihoan+handi sahi ap+paahi kiyaat+n+hi asiy+hiyaatimati+taatiw+handi taawi newaayopo.

23 Ami maip+handami ot+ip+pati kawisohiy+hiyai kandi wihoan+handi numwih+hi napowaayopo. Siyauh+handi kandi Autaahaat+ho sawahometir+hi+retapi komi ot+ip+pati+hiyai neh+handi gaahaiwa kaw+sati numwind+hand+hi nyami Awais+ho K+rais+hi Jisaasihoisawi maasi ti+maamaitoh+ti+handi asiy+hiyaimati+taatiw+handi kiyais+hi nunyataise.

7

W#n#hap#pa Ot#p#pat# Kair#h#ret#p# Mmond#haaw# Nyah# Is#hiyaanam# Us#hiya As#hiya Namaatoh#t#handap# Gw#nyait#haawo

¹ Nis# nais#hiyaat# nisataiw# K#raisihop# g#wunyaahohiy#hiyaate, w#n#hap#pa ot#p#pat# kair#h#ret# sah# mmon#w#hiyaat#s# p#w#ha k#ma n#n# kat#tandiyoh#ma sah# mmondaapo. Utaaho sang# napot# asoho bimih#huraah#h# koais# w#n#hap#pa an#tisat# iwiwatat# iwinjatataise.

² Iyataat# am# sah# sawanaat# aim# mmon#w#hiyaate, apopaat# waat# namaatat# war#ho asohoaisahaati w#n#hap#pa kaati net# war#hom# amb#patet# t#maamah#wa wir#h#ramatiyat# an#tisat# w#sasaususataise. Siyat# w#sasaususataahand# kand# am# kaatam# war#ho naponaa# w#n#hap#pa kaati net# war#hoaisat# t#maamah#wat# w#wisasimb#paat#hap# apopaat# noaipat# neh#haat# bim#taise.

³ Is# am# war#ho w#nd# namaapot# asoho bimon#hura apopaat# koai numasi not# woho woaisat# kiyat# daayataataah# is#hiya kaatap# sat#taapo, “Ese, saat# apopaat# k#hoaisat# kiyat# daayataise,” t#taapo. O am# kaatam# war#ho naponaa# is#hiya namaatoh#t#handam# w#n#hap#pa kaati w#nd# maawiwat#taise. Is# am# kaat# woho woai namaatataataah# is#hiyaam# nd#het# kaat# is#hiya namaatoh#t#handam# w#n#hap#pa w#nd# net# namop#sas#taise.

⁴ Is# nis# nais#hiyaat# nisataiw# K#raisihop# g#wunyaahohiy#hiyaate, sangisangi s#r# k#ret# kasimatataise. Mosesihom# w#n#hap#pa sangi jainjatataamaise. Owetise. Sah# K#raisihom# amb#patam#hiyaat#t#w# koaisaw# t#maamaitauh# w#n#hap#pa sangi w#nd# maasiwatise. Aiwi am# sah# aim# wan# Autaahaat#ho an#mwaah#patomb# ahowimat# numwaas#ho K#raisihom#hiyaatimatawaayopo, nyah# Autaahaat#hop# ot#p#pat# gaahaiwa kiyat# kaiwetap# is#hiya asi#y#hiyai Autaahaat#hop# n#wumoait#haawo.

⁵ Am# nyah# yawanaanam# maaritaat# gw#nyaahoh#r#h#ret# j#h# bimon#hura w#n#hap#pa nyam# maar#hoaat#h# maip#haiwa gw#nyaahoh#waiwai net# nyam# amb#patet# anyaati awaindemataise, nyah# kaiwa kait#haawo. Aih# nyah# neh# napw#t#haahandam# maip#haiwaah#h# nga kainjaahiyaane.

⁶ J#hura sainjaahiyaan#n#ndaahand# kand# wan# nyangi Autaahaat#ho w#n#hap#pa kapa net# nanyapuwat# nyaiwatimb#paat#hap# nuwat# nanyamaat# neh#haatenyamataise. Aih# kapa nyangi w#nd# nyaiwatat# manyinjatise. Owetise. Aih# am# nyah# w#n#hap#pa j#pat#pindimb#paam# jah#r#h#ret# Autaahaat#hom# ot#p#pat# gaahaiwa kiyahaamaayo. Owetise. Sand# apaap#maah#e, neh# w#n#hap#pa kapaat#hap# nyangi K#raisihom# nanyamaasi napw#h# Autaahaat#ho It#p#ho nanyamis#hom# daih#ra maar#ho wan#hoetap# Autaahaat#hom# ot#p#pat# gaahaiwa kiyaat# kaw#sahaawe.

Is#hiya Maip#haiwa Kiyoh#waiwa W#n#hap#pa Net# Sah# Saiw#hiyaate Undat# Nunjind#handap#haare

⁷ Is# am# nyah# p#w#ha napit#t#haawe? W#n#hap#pa sawand#p# maip#hande t#t#haawo? Ap#paah# owetise. W#n#hap#pa sawand#p#h# t#t#h# gaahape. Siyataahand# kand# w#n#hap#pa kapa n#ngis# nis# maip#handametir#h#ret# s#ret#s# mmome ndat# net# nan#sih# n#n# mmonataayo. Am# w#nd# w#n#hap#paap#metanaah# kahapaamap#pa is#hiya usaam#haiwaap# nis# maar#ho n#ndos#t#hand# t#t#h#met#hande nd# n#n# w#nd# mondaan#he, am# w#n#hap#pa w#nd# satat#, “Kahapaamap#pa usaam#hapaap# kiny# maar#ho w#nd# maah#ndone,” tat# kamaatonaaho.

⁸ Iyataati maip#handi w#n#hap#pai neti kandami daih#remati kapetapi neti nahatewa kihaiwa kihaiwa is#hiya usaam#haiwaapi n#ngi nisi maar#ho nan#t#manati n#ndotaise. Ami w#n#hap#pa owendaataahi maip#handi is#hiya kiyoh#t#handi napoti owendaise.

⁹ Iyataati w#n#hap#pa satati, “Kinyi t#t#h#met#haiwa saiwa saiwa w#ndi kamaime,” tati katimb#pa n#ni w#ndi monataahura j#hi n#ngi neh# nan#haindi nundi nap#t#aindi bimamb#t#hon#ne. J#hi saimb#t#hon#n#ndaahandi kandi w#n#hap#mba saiwa saiwa kinyi w#ndi kamaime timb#pa noaipati nisi maar#hom# nd#hai neti nanor#haas#h# n#wahon#n# saindi mmot#nataayo, n#ni maip#handi kaitand#hand#h# nisi maar#ho amb#pateti noaipati awaindematataise ndo.

¹⁰ Siyati maip#handi noaipati awaindematati nisi maar#hoai neti tiwih# napotaise. Ami w#n#hap#pa p#w#ha sa ka Autaahaat#ho j#hi ahiyataise, n#ni nga itataman#n#t# bim#t#and#handi nan#m#totati Autaahaat#ho j#hi ahaimb#pa ami n#ngisaahi daahi napw#t#and#hand#h# naninyataise.

¹¹ Sandi maip#handi nisi oman#t#t#h# ahotind#handi w#n#hap#mbetapi daih#ra mmonati n#ngi as#reti jin#aip#ndati sandati, “Kinyi utaahon# maip#hon#s# kinyi maip#handap# p#w#ha nep# napome,” ndati n#wih# nisi maar#ho napotaise.

¹² Isi ami w#n#hap#pa sawand#p#h# neh# Autaahaat#ho sawahoaap#hap# nasahapaare. Siyahapaasi is#hiyai neh# t#t#h#t#haiwaah#h# kaitaat#w#h#ra daih#ra neti nunjataise. Iyati ami is#hiyai kapa nga iw#tataman#t#and#hapaare.

¹³ O ami siyonaahi n#ni sandi, “Autaahaat#hom# w#n#hap#pa ap#paahi t#t#h# gaahapa n#ngi napw#t#and#hand# naninyataise,” t#t#ando? Owe. Ap#paahi owetise. Sand#h# maip#handi nisi oman#t#t#h# ahotind#handi kiyataise. Autaahaat#ho w#n#hap#pa n#ngi n#tataman#t#and# ahaimb#pa nisi maip#handi neti kapetapi napw#t#and#handi n#ngi naninyataise. Ami siyataati kandametir#h#reti neti ausaiman#ndando. Isi ami siyati w#n#hap#petapi is#hiyaami maip#handi kiyoh#waiwa is#hiya mmondaat#w# neti ausaiman#nati ap#paahi maip# maip#hand#t#t#and# nis#heti maip#handun# w#n#hap#paun# ahondaat# nisi maar#ho amb#pati neti tunati yahw#nataise.

¹⁴ Iyataati nyahi aim# mmon#haayo, Autaahaat#hom# w#n#hap#paah#h# Autaahaat#ho gw#nyaas#r#h#retapi neti nyangi nanyisataise. Kapa saih#handi kandi n#n#h# maap# neh# utaahon#ne. Aind# nisi maip#handi kiyoh#t#handi neti nan#puwati neh# kandami ot#p#pat#hon#nen#mati ipatisati niwatataise.

¹⁵ Ami n#ni wapa kaitand# maaritoh#p#pa kapa n#ni w#ndi kamaayo, owetise. Namati neh# wapa n#ni kaitand# ap#paahi pondamas#p#paah#h# napait#t# kiyataayo. Sand# saindi ponimetahand#h#h# kiyoh#t#mandap# n#ni napindap# kiyon# w#ndi g#maanunyaatati ap#paahi pondataise.

¹⁶ Iyataati n#ni wapa sapa sapa w#ndi kamaitando nd# n#ni maar#mitoh#p#pa kiyoh#t#nd# neti s#reti nanisataise, n#ni Autaahaat#hom# w#n#hap#paapi t#t#h# gaahape ndaato.

¹⁷ Isi ami sandi n#ni kiyoh#t#mand# n#ni kiyataamaayo. Owetise. Ami maip#handi nisi amb#pateti ahotind#handi n#ngi neti nanipinjati kaime ndih# maar#mitoh#waiwa napait#t# n#ni kiyataayo.

¹⁸ Aih# n#ni saindi mmonataayo, gaahand# nis#heti ap#paahi w#ndi ah#motise. W#ndi siyati ah#motih# t#t#h# gaahand# n#ni kaitand# ap#paahi maaritoh#t#hand# w#ndi bair#nga kamaayo.

19 Aindi ami gaahandi nini kaitandi maaritohitihandi windi kamaindi namati nehi maipihandi kandapi nini windi maarimitohitihandihhi kiyataayo.

20 Isi ami nini wapa windi kamaitandi maarimitohitihandi kiyataataahi sandi nini niwahonini kiyataamaayo. Owetise. Namati nehi maipihandi nisiheti ahotindihandi neti ningi nanipinjati kaime ndihi nini kiyataayo.

21 Aihhi ami nini saindi mmonataayo, nisiheti windi apipaahi watipihandi ahondaati neti nanisapusihhi nini titihhi gaahandi kaitandi maaritataahandi kandi nini nehi maipihandi titihmetihandihhi neti kiyataayo.

22 Saindi ami nisi maariho Autaahaatihomi winihapipaapi nga biyati maaritataise.

23 Saihihandi kandi ami nehi winihapipa kapai wapa maipihandami watipihandi nisi ambipateti ahotati otipipati kiyataati nini gwinyaahohitihandi amitihetapi Autaahaatihomi winihapipa nini gaahape tohipipaisati neti tunati yahwinataise. Iyati sandi tunati yahwinjitimandi ningi neti daahi maipihandi nisi ambipateti ahotati otipipati kaindihandaatihhi nipatisati nanipuwataise.

24 “Ese no, nini utaahonini nisi maarititandihandi apipaahi owehonine. Ese no utaaho diyaamahonihhi kimandi maipimandisati ambipati napwitandihandaatihhi nanimaasi naipatetapi ningi japihhi nanimaitaindihho?”

25 Ningi sandi sanetihihandi kandi nyami Awaisiho Kiraisi Jisaasihomihetapi Autaahaatihho ningi ambipati napwitandihandaatihhi nanimaasi naipatetapi nuwati japihhi nanimaasihoi, “Kinyi gaahone gaare,” undataato. Iyataati ami nini sendaayo, nini niwahonini nisi amitihaara Autaahaatihomi winihapipa nga iwinjapepihiriti ami nini nehi nisi ambipatamihaiwaara maipihandami watipihandaatihhi bindataayo.

8

Kiraisiho Nyami Maipihandi Nenyamati Komu Itipihho Nyangi Nanyinyataise

1 Isi ami isihiya Kiraisi Jisaasihoisawi maasi timaamaitiwi bimo-hiyihiyai Autaahaatihho windi samunditaise. “Sahi sami maipihandapi piwaha naitaatiwo,” undati kiyaamiheti piwaha neti windi yahomaawu-taitaise.

2 Sandi apaapimaahhe, ami Itipihho komu otipipati Kaindihanda asiyihiyaaninimatitihahandhi nyangi nanyinyati Kiraisi Jisaasihoisati neti nyamaamaisihho maipihandamuni napwitihaahandami watipihandaatihapi aimi ningi nuwati nanimaati nehahaatenimasihandapito.

3 Nyahi nga Autaahaatihomi winihapipa japepihiritihawwi watipihandi isihyaanamami ambipateti nga ahimotati nenoahindaati kandaahi maipihandaatihapi winihapipa nga windi neti Autaahaatihomi ndiheti saasanotahiyaanemaanyamase. Saihi namati Autaahaatihho sawaho wapa kiyati kapetapi nyangi japihhi nanyamaataise. Iyati maipihandami watipihandi nyami ambipatetapi nemataise. Sandi komu Mwaahoi maapi natausaasihhi nasati isihyaami ambipati maipihandisihatamatiyahati nesitihandaahi Autaahaatihho kiyataise. Iyati Autaahaatihho Kiraisihomi ambipati neti kataahi maipihandi piwahaapihemati kandami watipihandi neti owemataise.

4 Autaahaat#ho sandi saind#ndi apaap#maahe, nyahi wani nyami amb#pati kanyatir#h#reti dahomaayaati komi Itip#ho kanyatir#h#reti daayohiy#hiyaan#ni komi win#hap#pa tit#hi gaahaiwa gaamapi kaiwise tiwaiwa nga kait#haawe.

5 Iyataati is#hiya kiyaami neh# amb#pati kaundir#h#reti daiwi bitohohiy#hiyai neh# kiyaami amb#patami maaritiwaiwaah#hi an#tiwi is#watawaayopo. Iyataati ami is#hiya Autaahaat#homi Itip#ho kaundir#h#reti daayohiy#hiya ami neh# Itip#homi maaritaati gw#nyaasir#h#reti nepi gw#nyaitaapo.

6 Ami is#hiya kiyaami neh# amb#pat#hi kaundiwaiwaah# gw#nyaapi neh# kaiwaapaahiyohiy#hiya Autaahaat#hoai w#ndi ap#paah# mausondaapo. Ami is#hiya neh# Autaahaat#homi Itip#ho kaundir#h#reti daiwi neh# Itip#homi haiwaapaahiyohiy#hiya Autaahaat#hoai usowi kiyaami maar#ho gaatati w#wit#taise.

7 Isi ami is#hiya neh# kiyaami amb#pati kaundir#h#reti daayohiy#hiya siya noaipap# Autaahaat#homi tiworisaimatawaayopo. Sandi apaap#maahe, ami kiya win#hap#pa w#ndi baiwi at#homisawaawi kiyawaayopo. Isi kiya ap#paah# Autaahaat#homi win#hap#paami otit#hi pinamuwi w#ndi minjapepih#itaapo.

8 Is#hiya neh# kiyaami amb#pati maaritir#h#reti daiwi bitohohiy#hiya siya Autaahaat#hoai nepi maar#ho w#ndi usaamaawitaapo. Ap#paah# owet#taise.

9 Ami sah#hi sami neh# amb#pati kasatir#h#reti daiwi bindawaamaayopo. Owetise. Neh# Autaahaat#homi Itip#ho sami maar#hoat#hi otip#pati kiyati jainjatonaah# Itip#ho kasatir#h#reti daiwi bim#taapo. Isi ami is#hiya wowaati Autaahaat#homi Itip#ho K#raisihom#hetap# nepi kiyaami oman#tit#hi w#ndi kimwaur#mw#nati otip#pati kamaayataataah# so saati K#raisihom#hiyaamaahe. Owet#taise.

10 Ami sami amb#pat#hi maip#handapi napoti namasaat#taise. Siyon#handi kandi ami K#raisiho nasati sami maar#ho oman#tit#hi bindataati neti Autaahaat#homi nd#heti ainahiy#hiyaati saasanotahiyaate-samasit#handi sami maar#hoai komi Itip#hora neti asohoesamataise.

11 Iyataati ami Autaahaat#ho Jisaasihoai an#mwaah#patombi jap#hi ahowimati numwaas#homi Itip#ho sami oman#tit#hi bimonaah# Autaahaat#ho k#m#ko k#raisihoai an#mwaah#patombi ahowimati numwaas#ho komi Itip#ho sami oman#tit#hi bimis#homi wat#p#handa sami amb#pati napoti namasaat#tand#hati neti asipatesamaitaise.

Autaahaat#homi Itip#ho Nyangi Sanyatati Sahi Autaahaat#homi Mwaayaati Maatiyaate Nyatat# Net# Anyusaataise

12 Isi nisi nais#hiyaati nisataiw# K#raisihopi gw#nyaahohiy#hiyaate, nyami amb#pati maaritind#handami otip#pati iwiw#haamaayo kati kanyatir#h#reti dait#haawo.

13 Isi ami sah# neh# sami amb#pati maar#ho jah#homi kasatir#h#reti kaiwi bindawaawaah# Autaahaat#hoai ap#paah# w#ndi sah# mausondaapo. O ami Autaahaat#homi Itip#ho sangi jatatanamati andit#saihon#hi sami amb#patami maip#haiwa namawaawaah# sah# Autaahaat#hoai usopi asi#hiyaatimat#taapo.

14 Is#hiya Autaahaat#homi Itip#ho daih#ra nunjir#h#ra daayohiy#hiya siya Autaahaat#homi mwaaya maatiya manyinyaare.

15 Sahi yaiwi napw#t#taatiw#ho maar#ho newaamaayopo, ami sah# jah#ra yaitaatiwo. Itip#ho sangi neti aimi Autaahaat#homi

manyinyaatesamataise. Saihi sahi sami maar#hoat#hap# sahi sat#wi Autaahaat#hoai, “Apo, nisi apo apore,” und#wi gaapundawaatopo.*

16 So Autaahaat#hom# It#p#ho satat# nyam# maar#hoaisat# net# t#maamaitat# nyangi sanyatat#, “Sahi Autaahaat#hom# manyinyaate,” nyatat# net# anyusaataise.

17 Aih# nyah# Autaahaat#hom# manyinyaan#nisi kom# manyinyaap# ka-hapaamap#pa gaahaiwa Autaahaat#ho net# ah#wiwaiwa nyah# newaat# nyam#haiwaat#taise. Iyaat# am# K#raisihop# Autaahaat#ho kahapaamap#pa ah#wiwaiwaisangi koaisaat# nyah# newaat# nyam#haiwaimat#taise. Am# nyah# K#raisihoaisaat# maasi yaasat# naan#haiwa nehaawaah# am# kom# yundany#haiwa nyah# koaisaat# maasi naito.

Ipot#hura Autaahaat#hom# Yundany#ha Nyah# Nait#haahiyaane

18 N#ni# saind# mmonataayo, wan# kahapaamap#pa amb#pat# maar#ho yaasat# naan#haiwa nehoh#w#maiwa ipot#hura Autaahaat#ho kom# yundany#ha nausainj#t#hand# net# ausaimanat# nyangi yundanyaanyison#h# nait#haahandi w#nd# nusatip#haat# daahemwaamase. Ap#paah# owetise.

19 Kahapaamap#pa nahataapa Autaahaat#ho kiyat# ahaimb#pa utaat#handamat#yat# maar#ho nur#t#manat# tautautat# w#ndos#h# w#nd# namot# nd#ha naingaat# jatataise nyah# kom# mwaayaan#n# maatiyaanangi Autaahaat#ho net# yundanyanyisat# anyusaiman#tand#huraapo.

20 Am# kahapaamap#pa nahataapa m#maipiyat# ahondaise. Sand# kapaam# set#tando tat# gw#nyaasit#handaah#maahe. Owetise. Autaahaat#ho Adaam#hom# maip#handaah# kahapaamap#pa nahataapai net# m#maipiyausoasih# nop#sas#na ahondaise. Ahondaat# Autaahaat#ho kapais# net# jahira tit#hiwat# itataman#tand#huraap# kahapaamap#pa jatataise.

21 Kahapaamap#pa Autaahaat#ho kiyat# ahaimb#pa siyat# jatataise, ipot# asis#ha wet# kapaam# maip#tat# nop#sas#nat# napot# namasaat#tand#hand# net# wisasat# napus#t#handaat#hap# Autaahaat#ho sawaho nuwat# nes#pausaason#h# nyah# kom# mwaayaan#n# maatiyaanamataiw# noaipap# gaat#w# w#nd# maip#t#w# napop# namaamasaat#taat#w#.

22 Nyah# aim# mmon#haayo, kahapaamap#pa nahataapa Autaahaat#ho kiyat# ahaimb#pa apopaat# maaha namw#tand# det#tih# yaawih# nehoti-patamatiyat# kand#n#h# nahand# yaawih# nehotim# nasat# wan#sangi taat# nehotataise. Iyataat# Kahapaamap#pa nahataapa wan# k#muraisangi ka-paan#h# nehotat# ngot# otit#m# kand#n#h# taat# nasataise.

23 Iyataat# neh# saiwa kahapaamap#paah# siyataamaise. Nyah# Autaahaat#ho ipot# gaahaiwa nanyam#tand#haiwaam# j#h# namasat# kom# It#p#ho nanyamih# oman#t#t#h# bimisaw#hiyaan#n#sangi maaw# nyam# amb#pat# maar#ho yaasih# nehotaat# gowaat# bind#haayo. Iyaat# Autaahaat#ho nyah# K#raisihop# g#wunyaahohiy#hiyaanangi ap#paah# kiyaanangis#n#h# nanyamaat# kom# mwaayaan# maatiyaanenyamat# am# nyam# amb#pat# maip#tat# napot# namasaat#tand#hat# nemat# as#pat# nanyam#tand#hura noaipane taat# jat#haayo.

24 Am# nyah# maip#taat# napowaat# namasaat#t#haahandaat#h# bimon#h# Autaahaat#ho sawaho nd#ha nanyor#haat# ko nyangi nyatatamanat# nyam# amb#pat# as#patenyamaitand# jat#m# niyoh#t#handa maip#handaat#hap# jap#h# ko nanyamaataise. Iyatais# am# nyah# wapa nait#haawi jat#m# niyoh#p#pa aim# mmonaat# nehaawaah# w#nd# neh#hand# minjat#to. Nyah#

* 8:15: Judaahiyaam# manyinya kiyaam# p#w#ha Ib#ruhaara sapiyai saund#w#, ‘*apa apore*’, und#wi amb#hundawaatopo.

aimi mmonaahiyaane, utaaho wo wapa aimi akipipa mmonati netaataahi windi jatimi namutaise.

²⁵ Ami nyahi wapa sangi mmonaati namehaawaahi windi pohipimaayaati kiyaaninihi biyaati kapa naitihaawi jatito.

²⁶ Siyaati nyahi jatihaawi biyaati andititaati maarihooatihahi ahapa aha-paapo taati titihi gwinyaitihaahandi watipihandi owendaise. Nyahi anditititihahandi watipihandi owetihahi namati Autaahaatihomi Itipihoni nasati nyangi ikwiri nanyinyati nyatatamanati anditinyaiwati nyami maarihoni omanjititihahi maahomwaanji windi apipaahi namusaatahaiwa pihitaati mitaahi nitanaati gwinyaahohiwaiwa neti nyapi nanipimati Autaahaatihoi nunyati kanyundataase.

²⁷ Saihi Autaahaatihoni ishiyaanamahi maarihooatihahi gwinyaahohiwaiwa mmonahosi komi Itipihoni gwinyaati Autaahaatihoni sawahoi kaundiwaiwa mmonataise. Sandi Itipihoni nyami maarihoni omanjititihahi gwinyaahohiwaiwa neti nyapi nanipimati titihi Autaahaatihoni nyahi komi ishiyaanapi ginyunyaasirihiretemati nyahi Autaahaatihomi ishiyaanapi Itipihoni Autaahaatihoi piwaanyundati kanyundihe.

²⁸ Aihahi nyahi sireti mmonihayo, kahapaamapipa gaahaiwa maipihaiwa nahataapa nyangi nanyoaiasihahi nehohiwaiwa Autaahaatihoni neti nyangisati maasi otipipati kiyati nepemaisihahi kaiwetapi nehahi gaahandihihahi nanyoaiasihahi nyahi Autaahaatihoi maarihoni nunyohiyihiyaanini sawahoni komi gwinyaasiwaiwa kawitihawahi gaanyatihahi nasohiyihiyaanini nehaayo.

²⁹ Ami sandi apaapimaaheni, ishiyaapi Autaahaatihoni komi maarihooatihahi jihahi satati, "Ishiya siya nisihiyaimatito," tati aimi mmonati usitwisawihiyahi komi Mwaahoni Jisaasihomoni ndimaahomwaanji ambipati dahopa kiya naitaatiwahi ishiya yapipatambihiyamahi otihatihapi neti tipitapaati yandihemataise. Kiya saisaihi komi Mwaahoni Jisaasihoni noaipati komi saingoya sanaapwisa Autaahaatihomoni mwaaya maatiya taahiyihiyaamahi saho jihoni awaisihoematitandoni.

³⁰ Iyati ishiya siya nisihyaatitoni tati Autaahaatihoni jihahi mmonati neti ahawisawihiyahi koenda napitaatiwahi nunjenati gaundataase. Iyati siya isiya koenda napitaatiwahi nunjenati gaundisawiya atiwi nasauhihiyahi Autaahaatihoni nehahi sawahoni gwinyaasitihanda kiyahi saundataase, "Sahi isihyaatini nisi ndiheti sami maipihandi owetati titihi saasanotahiyaate," undataase. Iyati isiya siya Autaahaatihoni saundati sahi titihi saasanotahiyaate, undisawihiyahi ko numwaati sawahomoni yundanyihahi kiyahi yundanyaawisataise. Aihahi kiya Autaahaatihomoni yundanyihahi nepi yundanyayawaayopo.

Autaahaatihoni Jisasi Kiraisihoetapi Nyangi Komoni Maarihoni Nanyamindihandihoni Kandinihi Nyaiwatati Nyatatamanataise

³¹ Ami saiwa Autaahaatihoni nyangi sanyiwimaiwaapi nyahi satitihawo. "Ami Autaahaatihoni komi nyami Autaahaatihomatati nyatatamanati nyainjatonaahi utaaho wo nyami tiworihomatati neti nyangi nyawati mimaipimaanyitaise. Apipaahi owetitaise," taati gwinyaitihawo.

³² Autaahaatihoni komi Mwaahoni Jisaasihoi nehahi naasohitihahi apipaahi maarihoni yaawihihandihoni kandihoni windi neti maapatisati nehahi nanihiyati nanyinyataise. Ko siyati komi Mwaahoisihoni nanyinyahosi amihoni kaha-paamapipa gaahapa nahataapa asakiyati nehahi nanihiyati nyahi komi ishiyaanangi nanyamitaise.

³³ Nyahi ishiyaanahi Autaahaatihoni satati, "Sahi nisi isihyaatimatitaatiwo," tati komi ikwiri ahinyihahi noaipawaati

kom+hiyaanimatohiy+hiyaanangi utaaho maah+wo sanyat+taise? “Sah+ maip+handisaw+hiyaatis+ p+w+ha naitaat+wo,” nyat+taise? Autaahaat+ho sanyat+tand+hohi nyangi aim+ sanyatise. “Sah+ nis+ nd+het+ tit+hi saasanotahiyaate,” nyatise. Is+ utaaho wo net+ p+w+ha nyam+het+ yahomaanyutaitaise. Ap+paah+ owet+taise.

³⁴ Utaaho wo nyangi samaanyat+taise “Sah+ sam+ maip+handap+ p+w+ha naitaat+wo,” maanyat+taise. Owetise. K+rais+ Jisaasiho nyami maip+hand+ nenyamaitand+ ip+ tit+hi ataw+hatet+ napwih+ Autaahaat+ho jahira ahowimat+ numwaas+hi+ Autaahaat+hoaisat+ wat+p+hand+ net+ awais+hoematataise. Iyataat+ utaaho wo nyangi sanyatati, “Sah+ sam+ maip+handap+ p+w+ha naitaat+wo,” nyat+taih+ kandap+ Jisaasiho nyami nd+maahomwaan+ net+ is+wat+ nyap+ nan+pimat+ Autaahaat+hoaisat+ taat+ kon+hi p+wanamaase.

³⁵ Is+ wapa napaamapaan+hi+ net+ nyangi K+rais+ho maar+ho nanyinyati nyainjatis+hoat+hap+ neh+haatenyamati nanyop+isas+taise. Naan+haiwa nyam+ amb+patet+ yanyamwaataahaiwaaro, e m+maipiyaat+ nop+isas+naat+ bimoh+ti+hando, e is+hiya naan+haiwa nanyinyaw+ tip+ mw+nyap+ nanyop+sasoh+ti+hando, e jar+hor+o, e ik+p+pa nandapa ap+paah+ owetati somaahiyaan+ni+ bimoh+ti+hando, e maap+ is+hiya ami kahapaamap+pa nyangi nyap+ nep+nyamaitaat+w+haiwaaro, e nyah+ timb+pa newaati napowaati owet+ti+haahando? Owe.

³⁶ Iyataat+ saiwa sapa Autaahaat+hom+ is+hiyaan+ni+ s+kiyaati nait+haahaiwaapaah+ Autaahaat+hom+ p+w+ha wa satat+ j+pat+pindise: “Nyah+ kiny+ is+hiyaan+nimatoni+hi+ kandap+ asis+ha nahatewet+ is+hiya siy+hiyaanangi nyawawaayopo. Aiw+ kiya nyangi neh+ kiyaam+ maasap+ho sip+sip+hand+ sat+handi tiw+taat+w+handamataiw+ nyasonawaayopo,” *Aun+hi+hi+ 44:22* tat+ aim+ j+pat+pindise.

³⁷ Is+ ami saiwa kahapaamap+imbaah+ nyangis+ nanyoaipahon+hi+ nep+ naisai+hand+ kand+ Jisaasiho nyangi maar+ho nanyamis+ho kon+hi nanyinyami niyon+hi+ koetap+ nyah+ saiwa nahatewais+ nga ap+paah+ newaati ip+hatisaat+ tiwandawaamaat+ noaipaito.

³⁸ Sand+ ami ap+paah+ ak+tit+hi+ n+ni+ mmonataayo, K+rais+ho nyangis+ maar+ho nanyamis+hoat+hap+ wapa ah+wat+ net+ nyangi w+nd+ neh+haatenyamati namaanyop+isas+taise. Nyah+ napw+ti+haahand+isangi ami asi+y+hiyaanimat+ti+haahand+isangi w+nd+ neh+haatenyamaamaitaise. Yam+hapataat+hap+ Autaahaat+hom+ ot+p+pat+hiya enjer+hiyaisangi ami yam+hapataat+hap+haiwa wiwa wat+p+haiwaisangi w+nd+ neh+haatep+nyamaamaitaapo. Kahapaamap+pa wan+ ahotiwaiwaisangi ami kahapaamap+pa ipot+ ipot+ noaipataahaiwaisangi nyangi Jisaasiho maar+ho nanyamis+hoat+hap+ w+nd+ net+ tip+taapat+ neh+haatenyamaamaitaise. Kahapaamap+pa g+munyaatati wat+p+haiwaisangi sand+ w+nd+ kamaitaise.

³⁹ Kahapaamap+pa m+haat+ yam+hapataat+hapaisangi maap+ yat+hi+ yap+patamb+hapaisangi ami kahapaamap+pa wapaisangi Autaahaat+ho kiyati ahaiwaiwaam+hat+hi+ ah+motise. Nyami Awais+ho K+rais+ Jisaasihom+hetap+ Autaahaat+ho maar+ho nyangi nanyamis+hoat+hap+ nyangi nyaiw+taapat+ yand+hi+ neh+haatenyamaitand+haiwo.

9

Autaahaat+hom+ Is+hiya Is+raher+hiyaap+ Por+hoai Maar+ho Naanaw+sat+

sanaih+hura apopaati Repekaahaati neti w+rataise. Aih+ kaati met+huri wohuri yanat+pi+huri Isaakihoai namounyataise.

11-12 Iyataati meti aw+itip+huri sangi noaipas+hura Autaahaatiho kahapaamap+pa is+hiyaami ot+hat+hi nehi sawahomunyaas+r+hi+ret+ gw+inyaas+ip+pa kurami woaisi numwaati koetapi kaitandi kandapi Repekaahaati Autaahaatiho saundataase, "Metiho j+hi napis+ho ipot+homi ot+it+hi sanutaise," undataase. Meturi sangi noaipapi sanaatami gw+sihaat+hi kipw+ndim+ ami kahapaamap+pa gaahaiwaisangi maip+haiwaisangi wapa kamaim+ owehandi Autaahaatiho sandi kandaase. Sandi Autaahaatiho nehi sawahounyaas+r+hi+ret+ japepih+rat+ meturi naasoh+ naasoh+ komunyaas+r+hi+ret+ wapa kamaim+hand+ nehi metiho woaisaah+hi numwaati kom+hetapi Autaahaatiho komunyaas+waiwa kaitandi kandaase.

13 Iyataati sandapi Autaahaatiho kom+ p+w+ha j+pat+ipindis+haat+hapi satise. "Jekop+hoai n+n+ maar+ho nunyataati ami Isauhoai n+n+ maar+ho namunyo," tati katise.

14 Isi ami sandi Autaahaatiho nehi ko sawahounyoaas+r+hi+retapi Jekop+ho kom+ amb+pat+ witi Is+raher+hoai maar+ho nunyati koetapi kahapaamap+pa kiyataati ami Isauhoai namas+ti+mandapi nyahi sataati Autaahaatiho sandi ap+paahi windi nga tit+hi+met+handi kiyataise tit+haawo? Ap+paahi owetise. Nyahi windi samaat+ti+haawo.

15 Ami Autaahaatiho Mosesihoai saundise, "woai waati n+n+ maar+ho w+wiw+tandaahi w+wiw+to. Aindi ami woai waati maar+ho as+pi+witandaahi as+pi+wito," undise.

16 Isi ami Autaahaatiho satati is+hiya siya siyai n+n+ maar+ho nunyati gaahaiwa kawitaano tati kawiw+wa is+hiya wapa Kaitaat+w+ gw+inyaapi ami wapa kiyoh+ti+handaa+mahe. Owetise. Nehi Autaahaatiho sawahome-tir+hi+retapi is+hiyai maar+ho nunyati gaahaiwa kaw+sataise.

17 Ami Autaahaatiho kom+ p+w+ha j+pat+ipindis+haat+hapi utaaho wo yap+pati Isip+handaa+hapi maip+ho awais+hoai saundise.

"N+n+ gisi ah+ngison+hone. Aindi kiny+ maar+ho neti daahi ip+hatindi wat+pi+hi+mataayo. N+n+ kiny+hetapi is+hiya yap+hi nahandaahiyai nisi wat+pi+handi auta nunjati ami nisi amb+pati neti awainde-masan+hi kiya mmondaatiwo,"

Jap+hi Numwaas+ho

19:16

undise tati j+pat+ipindise.

18 Isi ami nyahi sandi mmon+haayo, Autaahaatiho nehi sawahome-tir+hi+retapi is+hiya usaisi maar+ho nunyati as+pi+witand+hiyai nunyati as+pi+w+sat+ ami usai neti kiyaami maar+ho oman+j+ti+hi daahi naw+hemati nisapuw+tanda+hiyai naw+hemati nisapuwataise.

Autaahaatiho Apousatuni Ami Maar+ho As+piyahore

19 Sandapi sami usaati sat+w+ n+ngi nan+sendaapo, o ami Autaahaatiho is+hiyaanangi kahapaamap+pa kanyir+hi+ret+ s+ret+itanaahi nyahi maip+handi kiyoh+ti+mandi kom+ ahair+hi+ret+ kiyahaayo. Isi ami ko nyangi napaap+ sanyatise? "Sahi maip+handisaw+hiyaatis+ p+w+ha naitaatiwo nyatise?" Nyahi usaan+n+ Autaahaatiho aim+ ti+manati kiyati satati kiya saito saito tati ahaiwaiwa newaati windi tiwandawaamaamaito nd+w+ n+ngi sahi nan+sendaapo.

20 Wiwa sat+w+ nan+sendaaw+ ki+ma w+hoaan+ kasat+taani atiw+ise. Sahi nehi is+hiyaati Autaahaatihomi ikw+ra kiyati ah+sih+hiyaate. Isi sahi isiyaati ak+iy+hiyaati maahusaat+itawaaw+ Autaahaatihoai p+w+ha tiwand+w+ nep+ w+hoaan+ jah+ra kaundawaatopo? On+ha yap+pati

kwaat#haihaati not#i namasati kais#hoai w#ndi satati namunjese, “K#ny# n#ngi k#m#ret#i saimbi napindapi nan#masapi kanise?” undati w#ndi namunjese.

²¹ Utaaho sat#ho yap#pati kwaat#haihaati on#ha kaitandi not#i ahoais#ho kwaat#haihaati naasaipiti katami net#i on#ha yatiw#i kom#i wat#p#hand#i ahusotir#h#ret#i kaitaise. Iyati wa sanah#wiyati nga neh#i us#p#paap#huraapi kiyati ami wa asis#ha nahateweti nandapa t#hati waapoho niwati nanati kaitand#ha kaitaise.

²² Autaahaat#hoaisangi is#hiyaanangi ami kahapaamap#pai sir#i k#ret#i kanyisataise. Kom#i wat#p#hand#i is#hiyaan#n#i nahatiyaan#i mmond#haaw#i koais#i maip#handap#i ap#paah#i apowind#hand#i net#i ausaiman#tand#i gw#nyaataise. Siyati gw#nyaataahand#i kand#i is#hiya kiyaami maip#haiwaap#i koai apowind#hand#i naitaat#w#hiya aim#i t#metauh#hand#i Autaahaat#ho neh#i nan#hiyati iwinjap#i notaise.

²³ Am#i siyati kom#i apowind#hand#i naitaat#w#hiyai neh#i iwinjapi naind#nd#i nyah#i ko maar#ho as#p#nyisaw#hiyaanangi Autaahaat#ho sawahometir#h#retap#i gaahapa saasanot#hapa nyah#i newaati yundanyait#haawi aim#i j#h#i net#i t#manati ah#nyiwaiwa net#i ausaati nyangi nanyisati yundanyaanyitand#i sand#i ko kiyataise.

²⁴ Am#i siyati Autaahaat#ho maar#ho as#p#nyisati gaahapa sawahometir#h#retap#i net#i yundanyaanyitand#i gaatati nanyamaati ah#nyisaw#hiyaan#n#i usaan#n#i Judaahiyaam#hat#hapun#i usaati Judaahiyaanam#i dawaatap#hiyaati nyah#i k#m#i kiyaane.

²⁵ Iyataati utaaho wo Autaahaat#hom#i p#w#ha atisati net#i ausaas#ho p#w#ha j#pat#pais#haat#hap#i Autaahaat#ho sandaase.

“Is#hiya nis#hiyaametohiy#hiyai sah#i nis#hiyaate und#to. Is#hiya n#n#i maar#ho w#ndi namunyohiy#hiyai n#n#i saund#to sah#i nisi apoh#pati k#r#wipataat#hap#hiyaate und#to. *Oseyaahe 2:23*

²⁶ “Aind#i sap#h#i aunah#pati yap#pata is#hiyai n#n#i saund#ti sah#i nisi is#hiyaat#maah#e undohiy#hiyai sap#h#i kap#h#i n#n#i kiyai saund#to n#n#i Autaahaat#hon#n#i asohon#n#i bimoh#honis#i many#nyaate und#to,” *Oseyaahe 1:10*

tati Autaahaat#ho katise.

²⁷ Autaahaat#hom#i p#w#ha atisati net#i ausaas#ho Aisaiyaaho Is#raher#hiyaap#i satise

“Is#raher#hiya ap#paah#i w#ndi g#munyaatati aw#m#t#nati aripati nawasasaahaamatendaahand#i kand#i neh#i ap#paah#i yahingwaasisaah#i Autaahaat#ho jap#h#i numwaitaise.

²⁸ Iyati ami neh#i ap#paah#i kiyais#n#h#i is#hiya yap#h#i nahandaahiyai Awais#ho ket#i net#i tip#tapaati usonati nemaitaise,” *Aisaiyaaho 10:22, 23*

²⁹ Siyati Aisaiyaaho Autaahaat#ho Is#raher#hiyaanangi tip#tapaati nyanonati usaanangi nenyamaitand#handap#i j#h#i t#manati katind#hande satati, “Am#i Awais#ho Wat#p#ho nyami usaanangi ipot#i ipot#i namoyaat#t#haaw#hiyaanangi neh#i nyainjati nemaanyosati nahatiyaanangi nenyamahonaah#i nyah#i is#hiya Sotom#handaahiyaisun#i Gomoraahandaahiyais#i Autaahaat#ho nemas#h#i kiyaan#h#i owet#w#mahoh#patamatiyati nenyamahon#h#i nyah#i kiyaan#n#h#i owetawaamaitaan#he,” *Aisaiyaaho 1:9*

tati katipatamatiyate.

Jisaasihom#i P#w#ha Gaaha Is#raher#hiyaanangi Maas#i Jap#h#i Nanyamaitand#haare

³⁰ Saiwa n#n#i kandi kasatoh#w#maiwaapi ko ap#h#ndaase tiwaitaawi n#n#i sandi kima kandaato. Is#hiya nyahi Is#raher#hiyaanami dawaataat#hiya w#ndi sat#w#i nyangi Autaahaat#hom#i ndi het#i sah#i tit#hi saasanotahiyaate nyat#to ti#w#i w#ndi m#ndaahohiy#hiyai kiya K#raisihopi g#wunyaahohit#handi Autaahaat#ho saundati, “Sah#i nis#i ndi het#i tit#hi saasanotahiyaate,” undise ndaato.

³¹ Aindi ami sandaato, nyahi Is#raher#hiyaan#n#i Autaahaat#ho sanyatati, “Sah#i nahatiyaati nis#hiyaate,” nyatati ah#nyisaw#hiyaan#n#i win#hap#paat#hi Autaahaat#ho nyangi satati sah#i tit#hi saasanotahiyaate nyat#tand#handi ahotan#hi nait#haawo taati nyami and#tati napawaamahohit#handi nyahi taahiy#hiyaan#n#i w#ndi ap#paahi mohondaato.

³² Sandi kiya napaapi w#ndi mohopo? Sandi apaap#mahe. Ami kiya kiyoh#waiwa K#raisihopi g#wunyaahohit#handi kamaiwi neh#i sawana sat#w#i ot#p#pa gaahapa kaisaihi kapetapi Autaahaat#ho satati sah#i tit#hi saasanotahiyaate nyat#to ti#wunyaapi and#tati napam#hauhe. Aih#i kiya naw#ha isiya napepaapi asundusaitaat#w#iheti napepaapi asundusaapi timahiyawaayopo.

³³ Sandapi kom#i p#w#ha j#h#i j#pat#pindis#haat#hap#i Autaahaat#ho kom#i Mwaaho K#raisihopi naw#haapi nepemaah#wati satise

“Sah#i is#hiyaati baiwi mmow#se, sis#ho awaipati aunah#pati Jaiyan#hoas#n#i naw#ha wat#p#ha wa is#hiya napepaapi asundusaapi tim#haitaat#w#ha n#n#i ahiyataayo. Ami utaaho itapaati wowaati kop#i g#wunyaawaahiya w#ndi m#maip#wimatati mamaaw#taise,”

Aisaiyaaho 28:16

tati is#hiya Jisaasihoai ahosumapi g#maawunyaitaat#w#hiyaapuni numwaapi g#wunyaitaat#w#hiyaapuni Autaahaat#ho sandi kandaase.

10

Is#raher#hiya Titaahiy#hiya Autaahaat#ho Is#hiyai Saundati Sah#i Saasanotahiyaate Undati Usos#r#h#ret#i W#ndi Mohopo

¹ Nisataiw#i K#raisihopi g#wunyaahohiy#hiyaati nais#hiyaate, n#wahonis#i is#hiya Is#raher#hiyai Autaahaat#ho jap#h#i numwaitando nd#i n#n#i kiyaapi awaindahandi p#h#ndi gw#nyaati Autaahaat#hop#i gaapundataato.

² Nis#i is#hiya Is#raher#hiyai n#n#i bairi usot#hon#nis#i p#w#ha auta kiyaapi kandaato. Kiya Autaahaat#hom#i ot#p#pati kaitaat#w#i ap#paahi p#h#ti#w#i maarit#w#m#hauho. Kiya saiwi ap#paahi Autaahaat#hom#i ot#p#pati kaitaat#w#i maaritawaahandi kandi kiya w#ndi tit#hi mohopo.

³ Jisaasihom#hetap#i Autaahaat#ho is#hiyai saundati sah#i nis#i ndi het#i tit#hi saasanotahiyaate undati usos#r#h#ret#i kiya w#ndi mohopo. Saiwi neh#i sawana kiyai daih#ra w#ra daah#w#taati and#tati napamawaayopo. Aiw#i kiya Autaahaat#ho is#hiyai Jisaasihom#hetap#i sah#i tit#hi saasanotahiyaate undir#h#ret#i w#ndi mon#w#i p#namaayopo. Owetise.

⁴ N#n#i sandi kiya tit#hi w#ndi mohopo nd#i katoh#t#ndi apaap#maato, is#hiya p#h#ti#w#i and#tati napamapi ami Autaahaat#hom#i win#hap#pa japep#h#rauhi ami sandaahi Autaahaat#ho kiyai saundati sah#i tit#hi saasanotahiyaate undati kaundataise. Ami sand#h#i K#raisihopi net#i owemase. Aih#i ami sandi K#raisihopi saind#ndaahi Autaahaat#ho is#hiya K#raisihopi g#wunyaahohiy#hiyai saundataise, sah#i saasanotahiyaate undataise.

Is#hiya Nahatiyai Autaahaat#ho Nga Jap#h#i Numwaitaise

⁵ Iyataati is#hiya Autaahaat#homi win#hap#pa nahataapa baiwi japepih#irisaih#hiyai Autaahaat#ho saundati, “Sah# t#t#h# saasanotahiyaate,” undati usondand#handapi Mosesiho satati j#pat#paise.

“Is#hiya wowaati win#hap#paami p#w#ha japepih#rohiy#hiyai kapetapi Autaahaat#ho jinjap#h# as#y#hiyaimat#taati#w#hand# numw#t#aise,”

P#risihiya 18:5

tati j#pat#paise.

⁶ Am# K#raisihopi g#wunyaahoh#t#hand# is#hiyais# Autaahaat#ho saundati sah# t#t#h# saasanotahiyaate undisaw#hiyaapi Autaahaat#homi p#w#ha j#pat#pindis#haat#hap# satati kiya w#nd# sat#w# namaasendaapo, “Diya yam#hapataat#h# naitaapo?” maat#taapo. Am# sand# K#raisihoi numwaasi maapi noat#paitaat#w#handapi topo.

⁷ Aiwi am# kiya wa samaat#taapo, “Diya is#hiya napohiy#hiya bimoh#p#p#h# m#hat#h#sangi nuwi noat#papi K#raisihoi ahowimap# asoemapi numwaasi nasaaman#taapo?” t#w# namaasendaapo tati j#pat#pindise.

⁸ Iyataati am# p#w#ha wa satati j#pat#pindise, “Autaahaat#homi p#w#haah# k#ny#h#h# det# k#ny# maahomwaan# mipateti ahotati am# k#ny# maar#ho oman#t#t#h# k#h#mundataise,” tise. Iyataati K#raisihopi g#wunyait#haahandapi nyah# kop# g#wunyaahohiy#hiyaan# sa p#w# ausaahohaare.

⁹ Is# am# k#ny# auta is#hiyaami nd#h#h# k#ny# maahomwaan# nusaapi, “Jisaasiho nis# Awais#hoe,” t#p# kat#p# am# k#ny# maar#ho oman#t#t#h# sat#p# Autaahaat#ho kom# wat#p#handaa# an#m#waah#patomb# Jisaasihoi jah#ra ahowimat# numwaataise t#p# g#wunyaapaapaah# Autaahaat#ho gi jap#h# nang#maitaise.

¹⁰ Nyah# nyami maar#ho oman#t#t#h# K#raisihopi g#wunyaawaati am# nyami maahomwaan# nusaawaati auta is#hiya usais# K#raisihopi ausaawaati kaundoh#t#handaa# Autaahaat#ho sanyatati sah# t#t#h# saasanotahiyaate nyatati nyangi jap#h# nanyamaataise.

¹¹ Iyataati am# Autaahaat#homi p#w#ha j#pat#pindis#haat#hap# wa satise, “Utaaho itapaati wowaati K#raisihopi g#wunyaahohiy#hiya w#nd# m#maip#w#matati mamaaw#t#aise,” tati j#pat#pindise.

¹² Sand# is#hiya nahatiyaap#se am# Judaahiyaanangisun# nyami ipaahaapi dawaataat#hiyai naasaipiti kiyati Autaahaat#ho jap#h# nanyamaataiso. Iyati Autaahaat#ho k#m# ko nyah# nahatiyaanam# Awais#hoso. Iyati am# nyah# won#n# waan#n# ko wapa nanyam#tand# gaundaati nunjehon#hapa p#h#tati asakiyati nga nanyinyahoso.

¹³ Am# siyati Autaahaat#homi p#w#ha j#pat#pindis#haat#h# wa satise, “Utaaho itapa wowaati Awais#homi amb#pat# amb#h#t#w# gaatohiy#hiyai Awais#ho jap#h# numwaitaise,” tati j#pat#pindise.

¹⁴ Is# am# kiya kop# w#nd# g#maawunyaawaawaah# ko kiyai jap#h# numwaitand# napitaiwi kop# kiya gaatiwi koai nunjendaapo? Aiwi am# kiya p#w#ha K#raisihopi usa ausaapi kamaatisaihi am# w#nd# at#homisawaawaah# kop# kiya napitaiwi g#wunyaitaapo? Aiwi am# K#raisihopi is#hiya usa p#w#ha wa ausaapi kamaatisaihaah# kiya napitaiwi atitaapo?

¹⁵ Iyataati am# K#raisihopi sang# atisohiy#hiyai kop# p#w#ha ausaapi diya kaund#taapo, am# Autaahaat#ho is#hiya p#w#ha ausaitaat#w#hiyai w#nd# natamausoasonaaho? Am# sand# kandapi Autaahaat#homi p#w#ha j#pat#pindis#haat#hap# wa sandaase,

“Ese, is#hiya p#w#ha gaaha wan#ha nesi nasohiy#hiya sati ap#paah# gaahati kiyawaayopo,”

Aisaiyaaho 52:7

tati j+pat+pindise.

Nyah+Is+raher+hiyaanam+Is+hiya Taahiy+hiya Jisaasihom+P+w+ha Gaaha Atiw+Namehopo

¹⁶ Am+ Autaahaat+ho kom+ p+w+ha nesihiyai K+raisihop+ p+w+ha gaaha au-saitaat+w+ natausaasih+ nuw+ ausaahauh+hand+ kand+ is+hiya taahiy+hiya w+nd+ p+w+ha gaaha atiw+ namehopo. Sandap+ Autaahaat+hom+ p+w+ha atisat+ net+ ausaas+ho Aisaiyaaho satise,

“Awais+honge, p+w+ha nyah+ is+hiyai kaundoh+ha kiya w+nd+ atiw+ kiyaami maar+hooat+h+ w+nd+ nep+ kumwaamopo,” *Aisaiyaaho 53:1*

tise.
¹⁷ Am+ nyah+ siyaat+ aim+ mmon+haayo, K+raisihop+ p+w+ha is+hiya ausaapi kanyatauh+ atis+haaw+ ketap+ nyah+ kop+ g+wunyait+haahand+ nehaayo. Iyaat+ sa p+w+ha nyah+ atisoha K+raisihop+ kom+ is+hiya nesi nap+w+ ausaapi kanyatauh+ nyah+ atisaat+ nehaayo.

¹⁸ Am+ Is+raher+hiya is+hiya Autaahaat+hom+ p+w+ha nesi ausaapi waap+h+tiw+ katoh+ha ap+paah+ ak+ti+n+hi+ aim+ atiw+hiyaare. Atiw+hiyaasi sandap+ Autaahaat+hom+ p+w+ha j+pat+pindis+haat+hapi+ wa satise,

“Is+hiya Autaahaat+ho kom+ p+w+ha nunyat+ natausaasih+ nesi yap+pat+ nahanda gaamap+ ausaapi+ waap+h+tiw+ katopo. Katauh+ kiyaami p+w+ha aunah+pi+ nahanda not+ daayati+ gaamat+ ahondaise,” *Aun+hi+hi+ 19:4*

tise.

¹⁹ Aiwi+ am+ Is+raher+hiya ap+paah+ ak+ti+n+hi+ atiw+ aim+ mmon+w+hiyaare. Saiwi+ atiw+ mmonawaahand+ kand+ baiwi+ kiyaami+ oman+ti+ti+hi+ nep+ kumwaamoh+ti+handap+ tipw+hi+wat+ Mosesiho Autaahaat+hom+ maahomwaan+ net+ satise,

“Is+hiya usa nisap+ at+homisawaawi+ neh+ is+hiyaamet+w+hiyai numwaati iw+tatamasan+hi+ sah+ sam+ mand+ha aposon+hi+ naumwaaritaapo. Saind+ is+hiya nisap+ w+nd+ at+homiw+ n+ngi w+nd+ maanop+hiyai n+n+ numwaati+ nis+hiyemasan+hi+ sah+ apos+taise,” *Win+hap+pa 32:21*

tati Mosesiho Autaahaat+hom+ maahomwaan+ net+ katise.

²⁰ Am+ sandap+ Aisaiyaaho ap+paah+ waati+ w+nd+ yamaayati+ Autaahaat+hom+ maahomwaan+ net+ satise,

“Is+hiya nisap+ w+nd+ taaw+ m+ndaahohiy+hiya n+ngi nisonawaayopo. Is+hiya nisap+ w+nd+ taaw+ namaasen+hohiy+hiyai n+n+ noaipat+ iwin-jataayo,” *Aisaiyaaho 65:1*

ndaase tati Aisaiyaaho kandaase.

²¹ Iyataati+ am+ Is+raher+hiyaapaah+ Aisaiyaaho Autaahaat+hom+ maahomwaan+ net+ sandaase,

“Is+hiya nisi+ p+w+ha at+homiw+ am+ wireti+tiw+hiyai jap+hi+ numwaitondi nisi+ ikw+r+ d+h+mwan+ti+ n+n+ ip+ho pit+taati+wat+ kon+n+hi+ jaati b+sondaayo,” *Aisaiyaaho 65:2*

ndaase tati katise.

11

Is+raher+hiyaanap+ Autaahaat+ho Maar+ho As+piyataise

¹ N+n+ sand+ kat+tandiyo, Autaahaat+ho kom+ is+hiya Is+raher+hiyai ap+paah+ kiyais+n+hi+ namataind+ho? Owe. Kom+ is+hiyai ap+paah+

kiyais+n#hi w#ndi namaamase. N#ni Is#raher#hiyaam#hon#ngi Autaa#haat#ho japi#hi nan#maas#hon#ne. Ab#raaham#hom#i j#t#patetapi Ben#jamin#hom#hiyaam#hon#ne.

² Kom#i is#hiyai j#h#i wuwan#huraapi sahi t#t#h#i n#s#hiyaate undati usonati ah#wisaw#hiyai Autaa#haat#ho w#ndi ahosumati ap#paahi kiyais+n#hi w#ndi namaamase. Owe. Eraijaaho Is#raher#hiyai p#w#ha neti yawutaati Autaa#haat#hoai p#w#undind#handapi sahi mmon#w#hiyaate.

³ Ko Autaa#haat#hoai saundati,
 “Awais#honge, kiny#i is#hiya ami kiny#i p#w#ha atiw#i nep#i ausaapi is#hiyai kaundohiy#hiya p#ropet#hiya siy#hiyai timapi am#i kiny#i ar#taahandi bw#nanaati kas#ni nandapa gaarehandi t#h#w#i nah#m#taat#w#haiwa nep#i yamwaapi nawatapi nosasopo. Siyauhi n#ni n#wahon#ni naason#n#hi bimon#hi kiya nisangi sohon#hi n#w#taat#w#i daapi tus#hanawaayopo,”

1 Kij#ho 19:10-18

undati Autaa#haat#hoai ko gosoeti p#w#undiho.

⁴ Eraijaaho saundih#i am#i Autaa#haat#ho wihoan#ha koai kaundis#ha sahi mmon#w#hiyaate. Autaa#haat#ho Eraijaahoai saundati,

“Is#hiya Is#raher#hiya 7,000 kaiw#hiya autaa#haat#ho jaip#taho Bear#hop#i w#ndi atot#p#wesaw#i gaap#mund#w#hiyai neti n#wahon#sapi an#tindi is#watataayo,”

1 Kij#ho 19:11

undati kaundiho.

⁵ Wan#i k#m#uraisangi Autaa#haat#ho naasaipiti kati kiyati taati Is#raher#hiyai kaw#sataise. J#hura saundati sahi nis#hiyaate undati usonati ah#wisaw#hiyai neh#i sawahom#i maar#ho as#p#aind#handaa#hi numwaas#hi bindawa Autaa#haat#hoai isawatawaayopo.

⁶ Is#hiya wapa gaahapa kiyoh#waiwa w#ndi ap#paahi monati neh#i sawahom#i maar#ho as#p#aind#handaa#hi satati is#hiya siya siya n#s#hiyaat#to tati gw#nyaas#t#handi japepih#rati is#hiyai saundataase: “Sahi siyaati n#s#hiyaate,” undati usonati numwaataise. O am#i is#hiya gaahapa wapa kiyoh#waiwetapi ko sand#i kiyataataah#i kiyai ko maar#ho as#p#aitand#handi sand#i akiti as#p#w#sataamaise, ap#paahi owe.

⁷ Isi am#i sand#i is#hiya yap#pati Is#raher#handaa#hap#hiya kiyais#i Autaa#haat#ho saundati sahi t#t#h#i saasanotahiyaate und#tandi daahoh#t#handi kiya w#ndi namehoh#t#ndapi nyah#i napit#t#i#haawe? Is#raher#hiya neh#i ap#paahi yahingwaasisaah#hi Autaa#haat#ho saundati, “Sahi n#s#hiyaate,” undati usosingingwaasisaah#hi Autaa#haat#ho kiyai saundati sahi t#t#h#i saasanotahiyaate und#tandi daahoh#t#handi nehopo. Is#raher#hiya kanaah#ti taahiy#hiya kiyaami atih#ri nep#i napupwi nawaat#map#i Autaa#haat#hom#i gap#pa w#ndi at#homisopo.

⁸ Sand#i kiya siyoh#t#mandapi Autaa#haat#hom#i p#w#ha j#pat#pindis#haat#hap#i wa satise:

“Autaa#haat#ho is#hiya sawana kiyaami oman#t#t#h#i am#t#ha nep#i naw#haamataiwi wat#p#itoh#t#handi neti daah#i wat#pumas#hi kandaah#i wan#i k#m#uraisangi kiya kiyaami nd#haara w#ndi wapa mon#w#i am#i kiyaami atih#ra wapa at#homisopo,”

W#n#hap#pa 29:4; Aisaiyaaho 29:10

tati j#pat#pindise.

⁹⁻¹⁰ Am#i sand#i kandapi Daawit#ho satise,

“Autaa#haat#honge, kiya nandapa awaimb#pa t#h#w#i nan#hoh#p#pa kiny#i nep#i w#r#h#iramataimbi nepemaip#i kiyaami naahw#tar#h#ri nep#i naahusaapane. Naahusaapan#p#i kiyaami maip#haiwaami wi#hoan#hapa kiyai k#ny#i maip#handi kawime. Kawimbi kiyaami

nd+ha k+ny+ nep+ mw+isotip+ niyotipe as+haton+hi kiya w+ind+ baiwi minjap+ naharito. Aimb+ k+ny+ naan+haiwa kiya nehoh+waiwa nep+ awit+mapuose kaiwaam+ naan+ind+handaat+hi kiyaam+ dawaaho nas+soaar+ kiyaan+hi niyataawaat+to,” *Aun+hi+hi+ 69:22, 23*
tat+ Daawit+ho katise.

Is+hiya Judaahiyaanam+ Dawaataat+hiyai Autaahaat+ho Jap+hi Numwaataise Judaahiyaan+ni Jap+hi Nepemait+it+haawo

¹¹ Am+ n+n+ p+w+ha wat+p+ha sandap+ sand+ kat+tandiyo nyah+ Judaahiyaanam+ is+hiya asakaiw+ taahiy+hiya napepaap+ Autaahaat+ho nyangi sanyatat+ sah+ t+it+hi saasanotahiyaate nyatat+ jap+hi nanyamaitand+hand+ namewaahand+ kand+ nyah+ ap+paah+ kiyaan+n+hi t+imahiyaat+ owet+haamaayo. Owetise. Am+ nyah+ Judaahiyaanam+ is+hiya taahiy+hiya maip+hand+ kiyauh+ namat+ Autaahaat+ho is+hiya nyah+ Judaahiyaanam+ dawaataat+p+hiyai jap+hi numwaataise. Siyat+ numwaahon+hi nyah+ Judaahiyaan+ni aponyon+hi naumwaarisat+ namawaat+ jap+hi nepemaitaati nyam+ Autaahaat+hoenda napisaih+ ko nyangi jap+hi nanyamaitando.

¹² Nyah+ Judaahiyaanam+ is+hiya yap+hi nahanda maip+hand+ kiyauh+ namat+ kom+ kahapaamap+pa gaahaiwa Autaahaat+ho net+ is+hiya yap+pat+ nahandaahiyai tisaah+wat+ nunyataise. Iyat+ nyah+ Judaahiyaanam+ is+hiya taahiy+hiya Autaahaat+hometir+hi+retap+ kahapaamap+pa gaahaiwa namep+ pohipiyoh+it+hand+ Autaahaat+hom+haiwaap+ jamaaman+n+hauh+ neh+ iwinjat+ kometir+hi+retap+ gaahaiwa Autaahaat+ho is+hiya nyah+ Judaahiyaanam+ dawaataat+hiyai asakiyat+ tisaah+wat+ nunyataise. Is+ am+ nyah+ Judaahiyaanam+ is+hiya nahatiya napisaih+ Autaahaat+ho jap+hi numwaahon+hura kahapaamap+pa gaahaiwa Autaahaat+hometir+hi+retap+ asakaiw+ is+hiya nahatiya naitaapo.

¹³ Wan+ p+w+ha k+ma is+hiyaat+ sah+ nyah+ Judaahiyaanam+ ipaahaap+ dawaataat+ bimohiy+hiyaatangi n+n+ kasat+tandiyo. Nyah+ Judaahiyaanam+ ipaahaap+ dawaataat+ is+hiya bimohiy+hiyaam+hat+hi kom+ p+w+ha ausaat+ kaund+it+ kandunjitand+ Autaahaat+ho n+ngi natanoaasih+hon+ne. Saih+hon+n+si sat+ ot+p+pat+ kom+ p+w+ha ausaat+ sam+hat+hi n+n+ kaitand+ Autaahaat+ho n+ngi naninyat+ natanoaasipitap+ bairid+ awairid+ maarit+it+ genanataayo.

¹⁴ K+mat+ ot+p+mbat+ n+n+ sam+mat+hi Autaahaat+hom+ p+w+ha ausaat+ kasat+it+ kaisan+hi sah+ Autaahaat+hop+ g+wunyaap+ gaahaiwa nesaih+ n+wahonis+ is+hiya Judaahiya sangi namwaar+siw+ jap+hi Autaahaat+hoenda napisaih+ Autaahaat+ho kiyai jap+hi nisi ot+p+mbatetap+ numwaito.

¹⁵ Am+ nyah+ Judaahiyaan+ni yap+pat+ Is+raher+hand+ Jisaasihoai aho-sumahoh+it+hand+ah+ Autaahaat+ho kom+ is+hiyaanangi ahos+nyamataise. Sand+ nyangi ahos+nyamas+it+ndaah+ is+hiya yap+pat+ nahandaahiyai saundat+ sah+ nis+ nais+hiyaatimat+w+ise undat+ numwaasih+ kiya noaipap+ Autaahaat+hom+ nais+hiyaimatawaayopo. Is+ am+ nyah+ Judaahiyaan+ni nyam+ yap+pat+ Is+raher+hand+ nahatiyaan+ni jap+hi nepemaitaati K+raisihop+ g+wunyaasaih+ Autaahaat+ho jap+hi nanyamaitaise. Sand+ nyam+ is+hiya Judaahiya Is+raher+hand+ Yap+hi nahandi Autaahaat+ho jap+hi numwaas+it+ind+ is+hiya napop+ an+mwaah+patomb+hiyai ahowimat+ numwaataahandamat+it+aise.

¹⁶ Iyataat+ am+ is+hiya b+ret+hand+ t+hiw+ j+hi yeyet+w+ namandipahoh+it+hand+ Autaahaat+hoai nunyawaawaah+ b+ret+hand+ sand+ nahand+ Autaahaat+hom+hande. Iyat+ am+ ipat+ wapaam+ yand+p+ho am+ tam+r+hi+ri

Autaahaat+hoai is+hiya nunyawaawaahi ami is+iti+ti saat+it+hoaisangi na-handi Autaahaat+hom+ihapaare. Is+ s+ri+ k+ireti nyahi Judaahiyaanam+ asoya ipatami yandip+ho tam+r+h+ri is+hiya Autaahaat+hoai j+h+ yeyetiwi nunyoh+patamataiw+hiyaare.

17 Ami ipati oripiti satami is+iti+tiho maip+ti+ho Autaahaat+ho nawetati yondaati ami orip+ ainj+h+patami is+iti+tiho nawetati neti is+mumwaan+ yaman+jat+et+emati bih+watosataise. Sah+ is+hiyaati nyahi Judaahiyaanam+ dawaataati ipaahamb+hiyaati sati ipati orip+hati ainj+h+patamataiw+hiyaate. Sah+ saiw+hiyaati+s+ nyahi Judaahiyaanam+hetapi Autaahaat+hom+ gaahaiwa noaipas+waiwa nepi wani and+iti+wi itataman+nawaayopo.

18 Is+ ami Autaahaat+ho ipi orip+hatami ikw+r+ is+iti+tihomatiyati nawetati nyahi Judaahiyaanam+ is+hiyai neti ipaahaapema yotisaw+hiyaapi sahi sis+p+h+ti+w+ ami sat+w+ nyahi kiyai nusatip+haayo t+w+ w+ndi g+munyaap+se. Sah+ saiw+ w+ndi nyahi Judaahiyaanam+ is+hiyai usopi gemaanan+w+se. Ami sahi Judaahiyaanam+ is+hiya Autaahaat+ho ipaahaapemasaw+hiyai mmopumap+ genanawaawaah+ k+mandi sahi baiwi gw+nyaap+se, sahi ipatami tambat+h+ri tam+r+h+ri waapoho nunyaw+ and+iti+wiwawaamaayopo. Owe. Neh+ tam+r+h+ri tanyaaha sahi is+iti+ti saat+it+hat+imaatangi waapoho nasanyati and+it+saiwataise.

19 Ami sandapi sam+ usaati nyahi Judaahiyaanangi sanyat+taapo, ye sand+ ak+it+ndaahandi kandi sahi Judaahiyaatangi ipati orip+hati yaman+jat+emati is+iti+ti saat+it+homat+et+hiyaatangi nasawetati yasotise nyahi sam+ ipaahaap+ dawaataat+hiyaan+ ipi orip+hati ainj+h+patami is+iti+ti saat+it+homatiyahiyaanangi neti sangi nawetati yasotimb+p+h+ bih+wanyos+it+ando nyati+w+ kanyat+taapo.

20 Sand+h+ ak+ite kiya Autaahaat+h+op+ g+maawunyaahoh+it+ihanda kiyai Autaahaat+ho neti nasipati yondaise. Ami sahi+h+ sam+ Autaahaat+h+op+ g+wunyaahoh+it+ihanda Autaahaat+ho neti kiyaami aunah+pati sangi nasanyataise. Nasamih+ sahi sam+ g+wunyaahoh+it+ihanda kap+h+ and+iti+wi bitotawaayopo. Is+ sahi sat+w+ nyahi kiyaami aunah+pati nehaayono t+w+ sahi w+ndi genan+w+ g+munyaap+se. Namapi neh+ yaiwi baiwi jat+n+w+se.

21 Nis+ is+hiya Judaahiya ipi orip+ yaman+jat+emati ikw+r+ is+iti+tihomataiw+hiyais+ Autaahaat+ho w+ndi neh+ maawinjasi ami sangisangi w+ndi ko neh+ maasinjaitaise.

22 K+mandi sahi nahatiyaati baiwi mmon+w+se Autaahaat+ho is+hiyai gaahaiwa kawisati iw+tatamas+it+handun+ top+taata ainj+harisati tip+taap+ti usos+it+handuno. Maip+handi is+hiya kiyohiy+hiyai top+taata ainj+harisati tip+taap+ti usonati ami sangi gaahandi kasisati jatatamanataise. Sah+ baiwi sand+ Autaahaat+ho sangi gaahandi kasisati jatatamas+it+ndaat+h+ kiyaat+n+h+ bimaami nowaawaah+ nga bim+taapo. O ami sahi saiw+ w+ndi kamaayawaawaah+ sangisangi Autaahaat+ho neti namandipasamaitaise.

23 Ami nyahi Judaahiyaanam+ is+hiyaah+ kiya jap+h+ nepemait+w+ K+raisihop+ g+wunyaasaihaah+ Autaahaat+ho jap+h+ numwaati namandipati nemas+p+p+h+ jap+h+ neti bih+wausos+it+aise ami saitandi ko wat+p+h+handisahoso.

24 Sah+ is+hiyaati nyahi Judaahiyaanam+ ipaahaap+ dawaataat+hiyaati ipi orip+ ainj+h+patami is+iti+tihomataiw+hiyaati w+ndi s+ireti kaitaat+w+handi ah+mot+handi neh+ koai Autaahaat+ho nasawetati nesisati ipi orip+ yaman+jat+et+ bih+wawasoh+hiyaate. Aih+ nyahi judaahiyaanam+ is+hiya ipi orip+ yaman+jat+emataiw+hiyaare. Is+ ami

neh# nan#hiyati napaisaati nga Autaahaatiho ipi oripi yamanitatetapi isititiho nawetindi#wimbipa kapaami ipateti japihi neti bihiwatositaise.

Autaahaatiho Is#hiya Nahatiyai Maar#ho Asipiwisataise

²⁵ Nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiy#hiyaati nisi nais#hiyaate, wapa j#hura noasandinj#hapa wan# n#ngi Autaahaatiho neti nan#sihi# sahi mmondaatiwi# kasatitandiyoni# baiwi# atiwise. Nini# kasatitandiyohit#ndi# sangi yatih# neti japatisonih# sahi# satiw#, nyahi# Autaahaatihopi gwinyaahohit#handi# nesi kaitihaahira nga mmonaahiyaane tiwi# dopi# w#ndi# gemaananitaatiwo. Iyataati# kimandapito, nyahi# Isiraher#hiyaanam# is#hiya taahiy#hiya# kiyaami# omanjititih# amit#ha nepi# nawahaamataiwi# watip#mahohit#ndi# apipaahandi# kandin#hi# kiyawaamaayopo. Owetise. Sandi# kiya# saiwi# kiyaami# omanjititih# nawahaamataiwi# watipitimi# nuwi# is#hiya nahatiya# yapipati# nahandaahiya# nyahi# Isiraher#hiyaanam# ipaahaapi# dawaataatihiya# Autaahaatihoenda# Jisaasihoetapi# nap#wi# gaamasaih#huraatitaise. Aisaih#hura# nyahi# Isiraher#hiyaanam# is#hiya# japihi# nepemaitiwi# Jisaasihoenda# napitaapo.

²⁶ Aisahi# kimireti# siyati# Autaahaatiho# kiyai# japihi# numwaitaise. Kom# piw#ha# jipati#pindisi#haatihi# sandapi# Autaahaatiho# satise:

“Isiraher#hiyai# Japihi# Numwaitandi# Autaahaatiho# Ah#wis#ho# aunahipati# Jaiyan#handaahapi# napitaise. Nasati# Jekopi#hom# manyinya# saisatoy#aami# maip#handi# apipaahi# titih#metind#handi# ko# kiyaam#hetapi# apipaahi# kandin#hi# nemaitaise.

²⁷ Nemahonih# koetapi# sura# nisi# piw#ha# wisasati# kiyai# nin# numwito. Nunyati# kiyaami# maip#handi# nemwaito,” *Aisaiyaaho 59:20, 21*
tati# Autaahaatiho# kom# piw#haatihi# kandaase.

²⁸ Ami# nyahi# Judaahiyaanam# is#hiya# Jisaasihom# piw#ha# gaaha# atihomiwi# nemawaawi# kiya# noaipapi# Autaahaatihom# tiworisaimatawaayopo. Kiya# kom# tiworisaatohit#indaahi# Autaahaatiho# sahi# ipaahamb#hiyaatangi# nasamaati# jatatanamataise. Siyataahandi# kandi# ami# nyahi# Judaahiyaanam# asoya# Abiraaham#ho, Isaaki#ho# ami# Jekopi#hoai# Autaahaatiho# kom# piw#ha# wisasati# numwind#handapimainj#hi# Judaahiyaanam# is#hiya# Autaahaatihom# tiworisaimatohiy#hiyai# Autaahaatiho# maar#ho# nunyataise.

²⁹ Sandi# apaap#maae, Autaahaatiho# is#hiyaapi# satati, siya# is#hiya# nisi#hiyaatito# tati# usonati# ah#wisati# gaahaiwa# kawitaano# tati# kawisati# gwinyaas#waiwa# jahira# neti# namandipati# nan#pimatahomendaate. Ko# katimbipa# titih# kireti# kiyahore.

³⁰ Ami# j#hura# sahi# nyahi# Judaahiyaanam# dawaataati# ipaahaapi# bimohiy#hiyaati# Autaahaatihom# piw#ha# atihomiwi# nemap#hiyaate. Nemap#hiyaatitawaahandi# kandi# wan# Autaahaatihom# maar#ho# asipaind#handi# sahi# newaayopo# ami# Judaahiyaanam# is#hiya# Autaahaatihom# piw#ha# atihomiwi# nemahohit#handaaho.

³¹ Ami# siri# kireti# sangi# Autaahaatiho# maar#ho# asip#sind#indaahi# Judaahiyaanam# is#hiya# Autaahaatihom# piw#ha# atihomiwi# nemawaayopo# Autaahaatiho# samatiyati# kiyaisangi# maar#ho# asip#witando.

³² Ami# sandi# Autaahaatiho# is#hiya# nahatiyai# neti# kom# piw#ha# atihomaawiw# nemahohit#handaatihi# napuwataise# kiya# mmotinawaawi# japihi# nepemaitisahi# kiyai# ko# maar#ho# asip#witando# tato.

Autaahaatihoai# Nyahi# Nuwimait#haawo

³³ Ese! Autaahaatiho# is#hiyaan# nahatiyaanangi# neh# gaahandih#hi# kanyisataise. Ese! Kom# gwinyaasit#handi# nesi# kaitand#hira# mmosit#handuni#

kom# kahapaamap#pa nahataapa osamati gw#nyaasit#hand# dur#h#ri tong#h#ramat#yat# ap#paah# tong#hande. Ko kahapaamap#pa kaitand# s#ret# kaitaano tati gw#nyaat# kaiwaiwa nyah# ap#paah# wind# mmonaat# newa namesapaito. Ese! Ko kahapaamap#pa kair#h#ret#sangi nyah# ap#paah# wind# mondo.

³⁴ Iyataat# sandap# Autaahaat#hom# p#w#ha j#pat#pindis#haat#hap# wa satise

“Awais#ho amit#ha gw#nyaas#r#h#ret# nyam# diyaamaho usonahore? Iyat# nyam# diyaamaho Awais#hoai amit#ha gw#nyaitand#hand# nunyahore?”

³⁵ Iyat# nyam# diyaamaho wapa Autaahaat#hoai nunyahore, Autaahaat#ho kapaam# w#hoaan#hapa numwis#hoai jap#h# numw#tando?” *Aisaiyaaho 40:13*

Owe. Ap#paah# owetise tati j#pat#pindise.

³⁶ Sand# apaap#maah#e, kahapaamap#pa nahataapa ko kiyat# ahaih# ami koetap# maarisat# ahoyat# daayat# bimoti# ami koai net# mep# autaa-hemwaitand# nahataapa is#hiyaanangi maaw# ahondaise. Is# ami nyah# Autaahaat#hoai komet#r#h#retap# nyah# kiyaan#n#h# nas#soaar# mep# autaa-hewaumwait#haawo. Ak#te. S#r# k#ret# nyah# kait#haawo.

12

Nyam# Amb#pat# Nahatep# Kat#n#h# Autaahaat#hoai Kom# Ot#p#patap# Numw#t#haawo

¹ Is# ami nisataiw# Jisaasihop# g#wunyaahohiy#hiyaat# nis# nais#hiyaate, Autaahaat#ho nyangi p#h#tahaiwaara kom# maar#ho as#p#nyind#handap# nis# maar#ho nahatoaisat# sangi p#w#ha wat#p#ha n#n# sasatataato, sah# n#naason# n#naasaan# sam# amb#pat# as#pat# nahatep# kat#n#h# Autaahaat#hoai kom# ot#p#patap# koai maar#ho ap#paah# nga usaawimatahand# nunyawise. Aiwi# sand# sam# maar#ho oman#t#t#hap# kaiwise.

² Aiwi# sah# is#hiya maap# yap#mbatamb#hiya kahapaamap#pa kaiwi# daiwi# bimoh#r#h#ret# wind# nep# kamaiwise. Sah# Autaahaat#hoai neh# iwinjasaih# ko sam# maar#ho oman#t#t#h# net# nasepemaihaat# aso-homat# ami sam# amit#ha gw#nyaahoh#t#hand# net# as#t#handemat# nasanyane. Am# sah# sand# siyawaaw# ap#paah# gaahapa Autaahaat#ho maaritat# gw#nyaas#r#h#ret# gaatat# koai ap#paah# usaawinat# amit#t#h#tir#h#ret#hapa sah# mmon#w# kaitaat#wo.

³ Am# Autaahaat#ho neh# sawaho n#n# sangi Kand#sas#tand# ah#n#h#hon#n#s# sah# nahatiyaat# naason# naasaamaangi sasatataato, sah# sawanaatap# sat#w#i, nyah# usais# nusat#p#haawaat# j#h# autaa#h# wanaataap#t#haayo t#w# wind# g#munyaap#se, sah# wind# ak#t# sametawaahando. Wind# samaiw# sam# amit#ha gw#nyaahoh#t#hand# yat#h# ipatisan#w# sah# n#naason# n#naasaan# Autaahaat#ho kop# g#wunyaitaat#w#hand# aw#tat# kamwaan# nasamimumwaan# nep# sawanaat# tip#tapaap# mmot#n#w#ise.

⁴ Sah# mmon#w#hiyaate is#hiyaanam# amb#pat# naasaip#h# katam# wi-hoan# wihoan#hapa ikwauh#r# wapa wapa taah#p#paisahate. Iyat# sat# ambitam# ikwauh#r# wapa wapa ahetim#p#aam# ot#p#pat# neh# kati w#t# w#te. Naasaip#t#maah#e.

⁵ Am# s#r# k#ret# nyah# Jisaasihop# g#wunyaahohiy#hiyaan# is#hiyaan#n# taahiy#hiyaan#n#t#haahand# K#rais#hoaisaat# t#maamaitoh#t#hand# noaipawa amb#pat# naasaip#t#matiyaat# neh# naasiyaan#taat# t#maamait#haayo.

⁶ Isi Autaahaat#ho sawahometir#h#retapi n#naason#n#hi n#naasaanangi otip#pati kahati kahati kait#haahandi watip#handi nanyinyati sawaho nyangi neti andit#nyais#r#h#reti nesi kait#haawo. Ami Autaahaat#homi Itip#ho nyami usaanangi Autaahaat#homi piw#ha atisaati newaati kop# nyahi awusait#haahati otip#pati nanyinyonaahi biyaati nga Autaahaat#hop# giwunyait#haahandi newaati isiwatoh#r#h#reti nesi ausaimanaati awusait#haawo.

⁷ Ami nyami is#hiyai ikwi#r#i nunyaati iw#tataman#t#haahandi nanyinyonaahi sandi nga biyaati nyahi kait#haawo. Ami nyami usaanangisi Autaahaat#homi piw#ha is#hiyai katawaunj#t#haahandi#tanaahi ami sandi kandi nga biyaati nyahi kait#haawo.

⁸ Ami nyami usaanangi is#hiyaisi andit#wiwit#haahandi Autaahaat#ho kom# Itip#hora nanyinyonaahi am# nyahi nga biyaati is#hiyai andit#wiwit#haawo. Utaaho wo wapa wapa is#hiyai nunyahondaataahi ko nga biyaati ap#paahi ipar#hoematati kiyane. Utaaho woai is#hiyai iwinjat#tand#handi Autaahaat#ho nunyonaahi so sandi biyaati nga jatane. Utaaho wo is#hiyai maar#ho asip#wisataataahi biyati maaritati sisa aun#hiyati sandi so kiyane.

Sam# Nais#hiya Jisaasihop# Giwunyaahohiy#hiyaisuni Is#hiya Mamb#hiyaisuni Sah# Maar#ho Numw#taatiwe

⁹ Sahi is#hiyai maar#ho nunyahaayo tiw#i otaatap#handi w#ndi ka-maiw#se. Nehi ap#paahi akiti akit#n#hi sahi is#hiyai maar#ho nunyaw#se. Aiw#i wapa ap#paahi ainjotati tit#h#met#hapai sahi ahosumwap#i neh#i gaa-hapaisaah#hi#i sam#i oman#t#t#hi nep#i wisasawi kip#w#se.

¹⁰ Aiw#i sahi Kiraisihop#i giwunyaap#i kom#hiyaatimatawaw#i noaipap#i nais#hiyaatimatawaw#i maar#ho ap#paahi baiw#i nam#n#w#se. Aiw#i won#i won#i wo wop#i sam#i oman#t#t#hi sat#w#i ko n#ngi nan#tip#haati gaahosi n#n#i kom#i amb#pati awaindemwati mep#i autaaahemwaitaano tiw#i maar#ho jandone.

¹¹ Sam#i maar#ho jandoti sis#haap#hi waapohomatiyati natatutis#ho sahi w#ndi nep#i bimwaap#i neh#i kiyat#n#hi Awais#homi otip#pati maar#ho nahato nunyaw#map#i kiyat#n#hi kawim#i nuw#se.

¹² Autaahaat#ho Kiraisihoetapi gaahaiwa nasam#tandi jatoh#t#ndaahi sam#i oman#t#t#hi sahi sis#w#i aun#haiwi maarit#w#se. Aiw#i is#hiya sangi wapa m#maip#siwi naan#haiwa nasamisaihi sam#i jatoh#t#handi namaamap#i neh#i kiyat#n#hi and#tit#w#i jaawi bitop#i am#i nas#soaari kiyat#n#hi Autaahaat#ho and#tisiw#tandi sahi gaapundawaat#w#se.

¹³ Jisaasihop#i giwunyaahohiy#hiya sam#i nais#hiya s#naan#isa s#naapw#isa jaatisa suny#hoya wapa ikip#pa nandapa owetan#hiyai sam#hapa wapa kiyai sahi nunyaw#se. Aiw#i is#hiya sahi w#ndi mausop#i kiyai usa jainja-saihihiyai numwaap#i sam#i an#aan#i n#wup#i nandapa yainjaraawiw#se.

¹⁴ Aiw#i is#hiya sahi Jisaasihop#i giwunyaahohiy#hiyaatangi m#maip#siwi naan#haiwa nasanyohiy#hiyai Autaahaat#ho gaahandi kaw#sati iw#tataman#ta gaapund#w#se. Aiw#i kiyai Autaahaat#ho m#maip#w#sati neti nusop#sas#tandi sahi w#ndi gaapund#w#i kamund#w#se.

¹⁵ Aiw#i is#hiya usa nga maaritisaihihiyaisaw#i maarit#w#i am#i maar#ho tundon#hi gwisaihihiyaisaw#i maasi gw#w#se.

¹⁶ Sahi w#ndi sat#w#i nyahi am#t#ha gw#nyait#haahandisahiyaani awai-saw#hiyaani#ne tiw#i sahi sawanaatapi gi#munyaap#ise. W#ndi samaiw#i am#i otip#pati yat#hi maip#i maip#hapa is#hiya mmon#w#i nemasaihihapa nep#i kaiw#se. Aiw#i is#hiya nahatiyaisaw#i naasairireti mmot#n#w#se.

17 Ami utaaho wo sangi wapa titihimetati maipihapa kasisonaahi koai wihoanji titihimetati maipihapa sahi windi namunjawise. Nehi wapa ishiya nahatiya gaahape tiwi mmoniwi gwinyaahohipipaahih koai sahi kawiwise.

18 Ishiya sangi itihisatiwi mimaipisisaihsangi sahi kiyai wihoanji nepi itihundiwi mimaipimaawiw namapi bipi napaisaati ishiya nahatiyai-sawi bimaawise.

19 Nisi naisihiyaati Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaate, ishiya mimaipisisaihi kiyai wihoanjihandi namunyawise. Namapi nehi kiyai iwinjasaihi Autaahaatihomihandisi kawitandaahi kawito. Ami sandapi Autaahaatihomi piwaha jipati pindisihaatihapi wa satati wihoanjihandi nisihande nini ishiya sangi mimaipisisohiyihiyai wihoanjihandi numwito tati Awaisiho katiso.

20 Isi namapi Autaahaatihomi piwaha satati ami kinyi tiworhoai jaumwahonaahi nandapa nunye. Waapohopi komi naahwitarihiri awaurisonaahi nunye. Kinyi kinyi tiworhoai sawisapaapi komi nihoatipati mitihaatih mawitandihandi kinyi wirapusositaapo.

21 Aimb kinyi titihimetati maipihapai nehi iwinjasamih neti tihiwati windi maahipatisane. Gaahapa kaimbi titihimetahapai kinyi nepi tipi ipihatime.

13

Isihiya Watipihandi Nepi Awaisawihiyaimatiwi Nyainjatohiyihiyaami Otitih Saanutahaawo

1 Ishiyaanini nahatiyaani naasoninihi naasaaninihi ishiya watipihandi nepi awaisawihiyaimatiwi nyangi nyainjatohiyihiyaami otitih saanutahaawo ami kiya nehihandi noaipapihiyaametiso. Autaahaatih sawaho katati ishiyai iwinjatiatiatiwi ah>wihihiyaaso.

2 Isi ami utaaho itapaati wowaati ishiya awaisawihiya jainjatohiyihiyaami piwaha atihomisati nematataahi Autaahaatihomi piwaha atihomisati nemataise. Isi sosaati Autaahaatihomi piwaha awaisawihiya japepihiririwi yaawati naanjihandi wihoanjihandi numwitaapo.

3 Ami awaisawihiya nyainjatohiyihiyaapi ishiyaani usaanini gaa-handi kiyohiyihiyaanini windi yaitihaahiyaamaahe. Owe. Nehi ishiya usa maipihandi ami titihimetihandi kiyohiyihiyaahih kiyaapi yaitaatiwihiyaare. Ami nyahi awaisawihiya watipihandisawi nyainjatohiyihiyaapi windi yamaitahaawaahi ami nyahi gaahandi kaitahaawo. Saisaihi kiya nyangi nyasopi mepi autaahepi nyamaito.

4 Ami siya komi otipipatihiyai Autaahaatih ah>wihihiyaare. Kiya nyainjatisaihi nyahi nga bimitihaawo. Isi nyahi titihimetihandi kiyahaawaahi kiyaapi yaitahaawo ami titihimetihandi kiyohitihandapi wihoanjihandi nanyamitaatiwi watipihandi akithandisawihiyaaso. Kiya Autaahaatihomi otipipatihiyaasi ishiyaani titihimetihandi kiyohitihandapi Autaahaatihoi apowih wihoanjihandi nanyamitandi gwinyaasitihandi kiya nesi kopi kawisawaayopo.

5 Ami sandapi ishiya nyangi nyainjatohiyihiyai biyaati atiwisaati kiyaami asimwaatitih nyahi saanutahaawo Autaahaatihoi apowindihandi nyahi namaitahaawuni nyami maariho sanyatat sandi nga titihisi sahi kaiwisa nyatindihandapuno.

6 Ami sandi kandapi ishiya awaisawihiyaimatiwi nyainjatohiyihiyai nawiho kiyai iwitatamanitandihonunyahayo ami kiya kiyaami otipipati nga kiyawaawi Autaahaatihomi otipipati taawi kawisawaahiyaatiho.

7 Is+hiya nyangi nyainjatohiy+hiyai kahapaamap+pa kawit+haawi otip+patisahiyaane. Is+ ami kiyawa naw+ho otip+patap+ho takisihan-dap+nyatisaih+hiyai ko numwit+haawo. Iyaati ik+ip+pa an+an+ yap+patap+ naw+hop+ nyainjatohiy+hiya gaatisaih+hiyai ko numwit+haawo. Iyaati kiyais+ nawa autaah+ niwimaawa usond+haawo. Iyaati kiyais+ nyah+ mep+ autaahewaamait+haawo.

8 Is+hiya usaam+hapa wapa naw+ho ipot+ numwit+haawo tiwi neh+hand+ sah+ namusep+se. Naw+ho tit+hi kuraan+hi nunyaw+ wapa naitaat+w+hapa nep+se. Aiw+ sah+ Kiraisihop+ giwunyaahohiy+hiyaati maar+ho nam+n+w+ is+hiya nahatiyai maar+ho nunyaw+se. Utaaho wo is+hiya nahatiyai maar+ho nunyataaho so Autaahaat+ho win+hap+pa Mosesihoai numwimb+pa nga japep+h+raaise.

9 Win+hap+pa satimb+paaro kiny+ as+hiya us+hiya usaam+hiyaisap+ kamaime, is+hiyai timaamape, is+hiya usaam+hapaap+ kiny+ kiny+ maar+ho w+nd+ maah+ndone tat+ katimb+paaro. Saiwaun+ ami wapaisangi net+ win+hap+pa nahataapai naasaahemat+ ahoyat+ neh+ win+hap+pa naasaim-baah+ noaipat+ sata+ kiny+ is+hiya nahatiyai maar+ho nunye k+wahon+ maar+ho nam+n+hing+patamataimbo tat+ ahondaise.

10 Utaaho wo is+hiya nahatiyai maar+ho nunyataaho kiyais+ w+nd+ maip+h+nd+ kamaawitaise. Is+ utaaho is+hiya nahatiyai maar+ho numwiso so Autaahaat+ho Mosesihoai Win+hap+pa numwimb+pa nahataapa japep+h+raaise.

Nyah+ Sis+het+ T+it+hi Jat+naat+ Dait+haawo

11 Saiwa sah+ kaiwise satoh+it+nd+ n+n+ sangi apaap+maasato nyah+ nyam+ maan+maanisaat+ Jisaasiho nap+itand+huraap+ minjataat+ naap+pa nanosoh+ip+paat+hap+ nyah+ nepait+haahuratih+sato. Am+ sand+ sah+ mmonawaayopo. Nyah+ wuwan+n+hi yeyetaat+ Kiraisihop+ giwunyaap+ nason+hi nyangi Autaahaat+ho ap+paah+ kiyaanangis+n+hi Jisaasihoetap+ nanyamaitand+hura asis+ha net+ det+ detemap+ napinjat+ aim+ k+ma nasat+ det+ndaise.

12 Asahatind+hand+ aim+ owet+itand+ det+ndaat+ am+ asis+ha aim+ bow+itand+ net+ t+imaninj+patamatiyat+ maap+ k+mura maip+h+nd+ ahot+im+ naind+hand+ aim+ owet+itand+ det+tat+ am+ Jisaasiho jah+ra maap+ nap+itand+hura aim+ det+ndaise. Is+ is+hiya maip+h+haiwa asahatind+it+hi noaat+w+ kiyoh+waiwa kamaayaat+ namawaat+ am+ gaahaiwa otap+h+aat+ ip+hoeti is+hiya tunn+w+ yahw+indaat+w+hiya pw+is+ip+ yaipa nep+ is+ip+ wirap+ nipaati+w+ t+imesoh+patamatiyaat+ nyah+ newaat+ is+waat+ kiyaat+ jaawa t+imet+it+haawo.

13 Nyah+ biyaat+ tit+hi is+hiya otap+h+aat+ tit+hi daayoh+patamatiyaat+ dait+haawo. Waapoho wat+ip+ho is+hiya nan+w+ naharitaat+w+ho nyah+ w+nd+ nanaat+ naharisaat+ konyah+maataat+ am+ tit+hi+metat+ gi+munyaat+hapa kamaayaat+ as+hiya us+hiya usa k+hiya k+hiyaisaat+ t+imaamaitaat+ kamaayaat+ am+ is+hiya usaisaat+ tunaat+ it+ih+nnaat+ mand+it+mind+haawo.

14 Saiwa nyah+ w+nd+ kamaayaat+ namawaat+ nyam+ Awais+ho Jisasi Kiraisiho nyam+ pw+is+ip+ yaip+h+osi koai nyah+ newaat+ nyam+hetewaamaat+ gw+isit+it+haawo. Iyaati nyah+ koai newaat+ is+wat+it+haawo. Iyaati amb+pat+ maar+ho jah+ho kanyat+hi maar+ho kaiwaap+ nyandos+waiwa w+nd+ ati-saat+ kait+haaw+h+andap+ m+taah+ gi+munyait+haawo.

14

Nyam+ Nais+hiya K+raisihop+ G+wunyaahohiy+hiya Wapa Kiyoh+pa Nyah+ W+nd+ Tip+taapaawat+ Mausond+haawo

¹ Is+hiya K+raisihop+ kiyaami g+wunyaahohit+handi noaipati sangi watip+tahiya Jisaasihomi is+hiyaatam+hat+hi napisaihi sahi napait+wi maarit+wi kiyai numwaap+se. Aiw+ kiya kiyaami K+raisihop+ g+wunyaahohit+handi sangi watip+tihi kahapaamap+paapi wipaiwi gw+nyaapi kiyohit+handi sami oman+it+ihapi m+maipaiwunyaapi p+w+ha tunati yahw+n+ha w+ndi kaman+w+se.

² Is+hiya usa kiyaami K+raisihop+ g+wunyaahohit+handi aimi watip+tisaw+hiya sat+wi gaasi kahapaamap+pa nahataapa nan+hiyaati nandaano tiw+ nanawaayopo. Iyauh+ ami is+hiya usa kiyaami K+raisihop+ g+wunyaahohit+handi sangi watip+tisaw+hiya sat+wi kohas+p+ho maasap+hom+ gwit+tiho nyahi w+ndi namaanaati neh+ noaip+ ahos+haahi nandaano tiw+ neh+ noaip+ ahos+haahi nanawaayopo.

³ Is+hiya nandapa kahatamat+pet+hapa nan+haiwi nan+hohiy+hiya is+hiya usa kohas+p+ho maasap+hom+ gwit+tiho namaan+hohiy+hiyaapi m+maipaiwi g+maawunyaap+se. Aiw+ is+hiya kohas+p+ho maasap+hom+ gwit+tiho w+ndi namaan+hohiy+hiya is+hiya nandapa kahatamat+pet+hapa nan+haiwi nan+hohiy+hiyaapi sat+wi kiya nan+haiwi nandapa kahatamat+pet+hapa nan+hohit+mandi maip+handi kiyawaayopo tiw+ w+ndi gw+nyaapi kamaat+w+se. Ami Autaahaat+ho Jisaasihoetapi kom+ many+nyaatimat+taatiw+ is+hiyaati nandapa nahataapa nan+hohiy+hiyaatisun+ neh+ noaip+ ahos+haahi nan+hohiy+hiyaatisun+ ahoyati aimi nasamaataise.

⁴ Utaaho wo wom+ ot+ip+patiho wapa kaimb+pa sahi nepi sami oman+it+ihapi m+maipaiwunyaapi tip+taapaapi usondaatiw+ sandi sam+hand+maahe. Sandi neh+ kom+ awais+hom+hande. Neh+ koh+hi kom+ ot+ip+pat+hoai nga tit+hi kaiso e m+maipiyati kaiso tati neti tip+taapaati usondaise. Isi ami Autaahaat+hom+ is+hiyai sahi nepi tip+taapaapi usondaatiw+ sandi sam+hand+maahe, neh+ ko sawaho Autaahaat+hom+hande. Awais+ho Jisaasiho kom+ is+hiyai nga and+it+wihon+hi kiyaami kopi g+wunyaahohit+handi noaipati watip+ton+hi nga bitoaitaapo.

⁵ Is+hiya usa asis+ha wa naasaapi saiwi gw+nyaapi satawaatopo, asis+ha k+ima nyami ap+paahi awais+ha us+ip+paapi anaah+he tiw+ kai nepi awain-demapi anaah+hewawaayopo. Iyauh+ ami is+hiya usaam+tohit+handi sat+wi gw+nyaawaayopo, ami nyapaahi asis+ha wa wa wip+metati nahata neh+ nauratetihaive, tiw+ gw+nyaapi, k+ireti kahapaamap+pa kiyawaayopo. Isi sandapi sahi n+naason+hi kiny+ am+tiha maar+ho tit+hemapi nes+pat+wi gw+nyaapi k+ireti kaiwi japepih+r+w+se.

⁶ Is+hiya waapi sat+wi k+ima asis+ha ap+paahi awais+ha anaah+haasi nyahi awaindi anaah+hewaamait+haawo tiw+ kiyohiy+hiya siya Awais+hopi g+wunyaapi koai nepi mepi autaahepumwaitaatiw+ sandi kiya kiyawaayopo. Aiw+ is+hiya usa nandapa wapa wapa nahataapa nan+haiwi nan+hohiy+hiya siya Awais+hopi g+wunyaapi koai mepi autaahepumapi sandi kaiwi ami nandapaapi Autaahaat+hoai gaahone gaare undawaatopo. Ami is+hiya usa nandapa wapa wapaapi yaiwi namaan+hohiy+hiyaisangi Awais+hopi g+wunyaapi koai mepi autaahepumapi sandi kaiwi ami nandapa wapa kiya nepi nan+hoh+ip+paapi Autaahaat+hoai gaahone gaare undawaatopo.

7 Iyataati nyahi naasonin#hi naasaanin#hi neh#hi niwahonin#hi niwahaanisapi asi#hihiyaanin#hi bindihaamaayo. Iyaati naasonin#hi naasaanin#hi niwahonin#hi niwahaanisapi siy#hihiyaanin#hi napohaamaayo.

8 Ami nyahi naasonin#hi naasaanin#hi asi#hihiyaanin#hi namaapowaati bindihaawaahi Awaisi#ho Kiraisihoai newaati mepi autaaheumwaati komi oman#tit#hi usaawit#haawi bindihaayo. Iyaati ami nyahi naasonin#hi naasaanin#hi napohaaw#sangi Awaisi#ho Kiraisihoap#hi niyaati koai newaati mepi autaaheumwaati komi maar#ho newaati usaawit#haawi napowaati koenda niyahaayo. Isi ami nyahi asi#hihiyaanin#hi bimowaati ami napowaati koenda niyahaaw#sangi Awaisi#ho koai newaati mepi autaaheumwasaihi usaawindand#hi bimowa napohaayo.

9 Sandi kandi nyahi neh#hi kopaah#hi bimowa napw#tihaahandapi Kiraisiho napoti japh#hi nepataise ami siyati isi#hihiyaanin#hi asi#hihiyaanamunin#hi napohiy#hihiyaanamunin#hi ahoyati Awaisi#hoematati nanyamaati nyainjatit#do.

10 Isi ami sahi usaati sami nais#hihiya sangisawi Jisaasihopi gi#wunyaahohiy#hihiyai apipaahi w#ndi nepi tipitapaapi mausowise. Aiw#hi ami sami usaati isi#hihiya samataiw#hi Kiraisihopi gi#wunyaahohiy#hihiyai m#maipaiw#hi mausowise. Ami nyahi nahatiyaanin#hi Autaahaat#homin#hi nd#maahomwaan#hi noaipasaihi ko neti tipitapaati nyasondand#hihiyaanisoi.

11 Ami Autaahaat#homin#hi pi#wiha jipati#pindisihaat#hap#hi wa Awaisi#ho sandaase,

“Nin#hi asohonin#hi nasisoaari bimoh#honin#hi pi#wiha kima akiti#hihihi akaaha kandaato isi#hihiya nahatiya nisapi atoti#piwesawi nisi otiti#hihihi pinutaapo. Pinuw#hi satitaapo, ‘Ese! Autaahaat#ho kimo akiti#hore,’ ti#wi mepi autaahepin#maitaapo,”

Aisaiyaaho 45:23

tati jipati#pindise.

12 Isi ami siyaati nyahi naasonin#hi naasaanin#hi kahapaamapi#paapi siyaati siyaati kiyahaayo undaati nesipawaati Autaahaat#hoai kaundi#to.

Nais#hihiya Kiraisihopi Gi#wunyaahohiy#hihiya Napepaitaati#w#haiwa Nyahi Kamait#haawo

13 Isi ami nyahi Kiraisihopi gi#wunyaahohiy#hihiyaanin#hi w#ndi newaati tipitapaati#naati motin#dihaawo. Moti#naati namawaati k#mi#reti gw#nyait#haawo. Sataato: nyahi nin#hihiyaanin#hi nyami nais#hihiya Kiraisihopi gi#wunyaahohiy#hihiya wapa kapetapi napepaapi maip#handi kiya kaitaati#w#haiwa w#ndi kamait#haawo.

14 Nin#hihiyaanin#hi Jisaasihoisati maasi ti#maamait#ti bitohoti#handaa#hi Jisaasihoi neti ningi nanisih#hi nin#hi saindi mmonataayo, wapa kahapaamapi#pa neh#hi saw#handi noaipati isi#hihiya namaan#wi onaitaati#w#hi onahapaimatataamaise. Owetise. Neh#hi isi#hihiya sawana kahapaamapi#pa wapaapi satiw#hi sapa kahapaamapi#pa nyahi nandi#haawi it#hap#hi ahotati onahapaa#hi nyahi w#ndi newaati namandi#haawo ti#wi kiyaami amiti#heti oman#tit#hihihi gw#nyasaaihi#hapa sapaahi k#reti kiyaapi onahapandaise.

15 Ami nandapa wapa wapa sahi nan#hohiti#handi sami nais#hihiya Kiraisihopi gi#wunyaahohiy#hihiya usaami maar#ho nepi nusop#sas#wi yaaw#handi nunyawaawaahi sahi kiyai sami maar#ho w#ndi apipaahi namunyawaayopo. Isi#hihiya Kiraisiho maar#ho nunyataati japh#hi numwaitandi kiyaapi napwisaw#hihiyai sahi sami nandapa nan#hohiti#handi kiya napopi Autaahaat#hoai w#ndi mausopi oweti#taati#w#hira daihira maip#handi#hi sahi w#ndi numwaasi namuwise. Apipaahi owetane.

16 Isi ami sahi nehi nan#haiwi nandapa kahatamat#pet#hapa nan#hohit#handi gaahandiso tiwi sahi gw#nyaapi kiyawaayopo. Sahi siyawaahandi kandi ami is#hiya usa sahi sandi kiyohit#ndapi sat#wi sandi gaahand#maaheti tiwi gw#nyaapi katisaihaahi kiya p#wiha m#maip#tiwiha sami gaas#ndapi w#ndi kamaat#ta sahi baiwi jat#n#wi bitosawise.

17 Sandi nini sangisi apaap#maasato, Autaahaat#ho komi is#hiyai iwin-jatind#handi nandapa ami waapoho is#hiya maaritoh#p#pa kiyaami maari-toh#r#h#ret#i nepi nan#hohit#handi#maaheti. Owetise. Ami nehi kandi w#nde. Autaahaat#ho komi It#p#hora nyahi t#t#hi daayaati bitowaati bimaawa ami napaisaati tunaati yahomunaati bimaawaati ami nyami oman#t#t#hi sisaati aun#hiyaati maarit#t#haaw#handi katanyisati nanyasind#hande. Nehi saiwaam#haiwaah#hi Autaahaat#ho komi is#hiyai iwinjatimb#p#hi ahondaise.

18 Isi ami is#hiya sandi nepi is#pi K#raisihomi ot#p#pati kawisohiy#hiya Autaahaat#homi maar#ho nepi usaawiw#taapo. Aisaihi ami kiyai is#hiya uson#wi saund#taapo sahi is#hiyaati gaahiyaatisi gaahandi kiyawaayopo undiwi usondaapo.

19 Isi ami nyahi wapa napaisaati it#hap#paara tunaati yahomunaati bim#t#haahandi nanyinyati ami nyangi Jisaasiho gw#wunyaahohiy#hiya usaisati maasi ahoyati nyatatamanati and#t#nyaiwitand#haiwaapaahait#haawo.

20 Sahi sat#wi gaasi nandapa sapa sapa nini nandaano tiwi nan#hohit#handi Autaahaat#ho komi is#hiyaam#het#i kaiwaiwa sahi w#ndi nepi namop#sas#w#ise. Ami nandapa nahataapa nga is#hiya nandaat#w#hape. Nandaat#w#hapandaahandi kandi is#hiya K#raisihopi gw#wunyaahohiy#hiyai sahi wapa nop#sas#wi nan#hohit#handi maip#handaatemahonaahi sahi wapa nop#sas#wi nandaat#wi sandi t#t#h#maaheti. Owetise.

21 Sami nais#hiya samataiwi K#raisihopi gw#wunyaahohiy#hiyai neti nusop#sason#hi maip#handaat#hi t#m#haitaat#w#hapa nandapaisangi waapoho wain#handisangi ami wapa wapaisangi sahi w#ndi namandaat#wi sandi t#t#he.

22 Isi sahi nandapa ami maahoapatami gw#t#t#hopuni waapoho wain#handi nan#haiwi nandaat#w#handapi gw#nyaapi nehoh#p#pa nehi sawanaatam#hetuni Autaahaat#homi#hetuni sap#hi ahotane. Ami sahi sat#wi gw#nyaapi nyahi k#imba nandapa gw#t#t#ho waapoho wain#handi nan#hoh#p#mba gaahandi kiyahaayono tiwi maar#ho naasoh#tan#hi kiyawaawaahi ami sami maar#ho w#ndi yaasati naan#amaasison#hi gaasi sahi maarit#w#ise.

23 Ami sahi sami nan#hoh#waiwaapi maar#ho y#yat#wunyaawaawaahi kapa sahi nainjaihihura Autaahaat#ho p#wiha neti sam#het#i yasutaati sasat#taise, sahi maip#handi kiyawaayopo sat#taise, ami sandi sahi sami maar#ho kasat#hi gw#nyaahoh#r#h#ret#i sahi gw#nyaapi kiyawaamaayowo. Isi ami wapa sahi K#raisihopi gw#wunyaahohit#handi kasat#r#h#ret#i ka-maayawaawaahi sandi sahi maip#handi kiyawaayopo.

15

K#raisihom# Dahopet# Nyah# Daayaat# Is#hiya Usai Newa Usaawit#haawo

1 Nyahi nyami K#raisihopi gw#wunyaahohit#handi wat#p#tisaw#hiyaani nyami usa kiyaami kop#i gw#wunyaahohit#handi sangi wat#p#tisaw#hiyai ikw#r#i nunyaati n#wimaawaati iw#tatamanaati and#t#wiw#t#haawo.

Iyaati neh# nyahi yawanaan#n#hi newaati maar#ho witaati usaimaaman#nd#haawo.

² Yawanaan# sand# saminaati namawaati nyahi n#naason#n# nyami nais#hiya K#raisihop# nyamataiw# gwunyaahohiy#hiyai kiya kopi gwunyaahohit#hand# awaindewaumawaati andit#wiwit#haawi gaahandi kiyaami maar#ho oman#t#t#hi usaawin#hand# kawit#haawo.

³ Am# K#raisihop# ko sawahoi maar#ho w#witati usaawindand#hand# wind# kamaise. Autaahaat#hom# p#w#ha satat# j#pat#pindir#h#ret# kiyataise. Iyataati p#w#ha wa satise:

“Autaahaat#honye, p#w#ha kinyetir#h#retap# gi nep# nangop#sas#w# m#maip#hiw# is#hiya katoh#waiwa nis# amb#pateti t#mahiyati yan#mwaataise,”

Aun#h#h#r# 69:9

undataase tati j#pat#pindise.

⁴ Am# p#w#ha nahata j#hura j#pat#pindimb#pa nyangi katany#s#tand# ahondaise. Katany#sati andit#nyaihoni# nyahi kapetap# kiyaan#n#hi and#titaati Jisaasihom#hetap# Autaahaat#ho ap#paahi kiyaanangis#n#hi nanyamaitand#huraapi jat#t#haawo.

⁵ Am# Autaahaat#ho nyahi kiyaan#n#hi K#raisihop# gwunyait#haahandun# and#tit#t#haahandun# nanyamis#ho sangi and#t#saihoni# am#t#ha maar#ho neh# naurat#haiw# gw#nyaapi Jisaasihom# it#pat# naitaat#w# sap# n#n# koai p#w#und#t# gaapundataayo.

⁶ Saiw# am# sahi ahoyan#w# maahomwaan# neh# naasaimwaan#h# nep# Autaahaat#ho nyam# Awais#ho Jisasi K#rasahom# Sap#hoai mep# autaahepumwaitaat#w#.

Is#hiyaan# Judaahiyaanangisun# Is#hiya Nyam# Dawaataatap#hiyaisun# K#raisihop# Nyatatamanataise

⁷ Sah# K#raisihop# gwunyaahohiy#hiyaati sam# oman#t#t#hi maarit#w# napait#w# is#hiya K#raisihop# gwunyaahohiy#hiyai K#raisihop# nyangi nanyamaas#patamataiw# numwaap#se is#hiya Autaahaat#hoai mep# autaahepumwaito.

⁸ Sand# n#n# k#m#ret# sandaato, Is#hiyai Jap#h# Numwaitand# Autaahaat#ho Ah#wis#ho K#raisihot#h#ho Judaahiyaanangi nanyamaati nyatataman#tand# nasataise. Iyat# am# Autaahaat#ho kahapaamap#pa nyangi kanyisati nanyam#tand# j#h# t#manati katiwaiwa ak#t# k#ret# nga kasitaise tati nyangi ko net# nanyis#tando. Iyat# am# s#ret# nyam# asoyai kahapaamap#pa saind# kasito undat# j#h# t#manati Autaahaat#ho kaundiwaiwa ko net# ak#waiwemaitando.

⁹ Iyat# am# is#hiya Judaahiyaanam# ipaahaapi dawaataatap#hiyai ko numwaati iw#tatamanati andit#wihoni# Autaahaat#ho maar#ho asip#wind#handap# kiya koai mep# autaahepumwaitaat#w#. Am# siyat# Autaahaat#hom# p#w#ha wa j#pat#pindis#ha satise:

“Is#hiya nyahi Judaahiyaan# kiny# is#hiyaanam# ipaahaapi dawaataat#hiyaam#hat#h# kiyai n#n# kinyap# saund#t#, ‘Autaahaat#ho ap#paahi gaahore,’ und#t# gis# n#n# gaare hit#to. Saind# am# aun#h#h#r# kinyap# aun#h#nd# k#raahi gis# n#n# mep# autaahepumwaito,”

Aun#h#h#r# 18:49

undipatamatiyato.

¹⁰ Iyat# j#haati satise,

“Is#hiyaati ipaahaapi dawaataat#hiyaati Autaahaat#hom# is#hiyaisaw# maas# sam# oman#t#t#hi maarit#w# sis#w# aun#haiw#se,”

Win#hap#pa 32:43

tati wa ahotise.

¹¹ Iyati ami waisangi jahaati sandaase.

“Isi ipaahaapi dawaataat+hiyaati nahatiyaati Awais+hoai nepi mepi autaahepumapise. Isi nahatiyaati koai mepi autaahepumapise,”

Aun+hi+ri 117:1

tati ahotise.

¹² Iyati ami jahaati Aisaiyaaho satise:

“Utaaho wo komi ambipati Jesihoetapi namoyaati+m nasohiy+hiyaam+ho noaipaitaise. Noaipati ko is+hiya ipaahaapi dawaataat+hiyai iwinjatitaise. Iyon+hi kiya kop+giwunyaap+sat+wi ko nyangi nanyamaati neti nyatataman+to ti+wi giwunyaap+jat+taapo,” *Aisaiyaaho 11:10*

tati Aisaiyaaho kandaase.

¹³ Autaahaat+ho nyahi kop+giwunyaahoh+ti+handamuni ko jap+hi ap+paahi kiyaanangis+n+hi nanyamaitandi nyahi jatoh+ti+handamuni tanyaahop+ni+ni sapi gaapundataayo. Gaapundataayo sangi sami oman+ti+ti+hi sis+wi+haun+hi+aitaati+wi+handun+napaind+handun+sa+hi kop+giwunyaahoh+ti+handetapi sami maar+hoaat+hi+ti+sa+hi+wat+wisai+wi+to. Wisaihon+hi kom+It+pi+hom+wat+pi+hand+gi+sa+hi+and+ti+sa+hi+on+hi+sa+hi kiyaatangis+n+hi ap+paahi ko nasamaitandi sa+hi jatoh+ti+hand+wa+ti awaind+noaip+ni+to.

Por+ho Komi Ot+pi+pat+pi+Jip+pi+yataise

¹⁴ Nisi nais+hiyaati nisatai+wi Kiraisihop+giwunyaahohiy+hiyaate, sapi ni+ni ni+wahon+ni sandi mmonataayo, sa+hi sawanaati nepi itataman+ni+wi ti+ti+hemat+taati+wi gaahandun+am+ti+ha gw+nyaitaati+wi+handun+kiya nepi ti+saindahiyaare nd+giw+nyataayo.

¹⁵ Pi+wi+ha wiwa sa+hi gw+nyaitaati+wi ni+ni kasati+ki+mandi ut+pi+mandaati+hi sapi ni+ni jip+pi+yoh+wi+wa ap+paahi wat+pi+ha jip+pi+yataayo. Ni+ni sapi neh+ni nan+hi+aind+ni saiwa jip+pi+yoh+ti+nd+ni ami Autaahaat+ho ningi kom+ot+pi+pat+ni kawitandi nan+mi+he, is+hiya Judaahiyaanam+ni dawaataat+hiyaam+hat+ho.

¹⁶ Siyati is+hiya nyahi Judaahiyaanam+ni ipaahaapi dawaataat+hiyai iw+tataman+ti+nd+ni Kiraisi Jisaasihom+ni ot+pi+pat+ni naninyati Autaahaat+ho ningi ah+ni+hon+ne. Son+ni+si utaaho is+hiyaamun+ni Autaahaat+homun+ni ot+hi+pi+hi bitos+hi+homataind+ni+hon+ne. Iyataati Kiraisiho Autaahaat+hoap+hi+hap+ni nasati ot+pi+pat+ni maapi katati kaiwaiwaapi pi+wi+ha ni+ni neti ausaataayo. Saisan+hi It+pi+ho pi+wi+ha kaaraah+ni is+hiya ipaahaapi dawaataat+hiyai yat+hi+neti Autaahaat+hom+hi+yemahon+ni ni+ni kiyai neti Autaahaat+hoai kiyaapi maar+ho usaawinat+ni wi+wi+hand+ni kom+ni ot+pi+pat+paah+ni+ni numwi+ando.

¹⁷ Isi ami ni+ni Kiraisi Jisaasihoisati maasi ti+maamait+ti ko and+ti+ni+si+hi Autaahaat+hom+ni ot+pi+pat+ni kawisoh+ti+handapi ti+haap+nd+ni nga genanan+to.

¹⁸ Aindi neh+ni ni+ni nuwahonis+hetap+ni kahapaamap+pa is+hiya nyahi Judaahiyaanam+ni ipaahaapi dawaataat+hiya Autaahaat+hom+ni pi+wi+ha at+wi+wi+ni kom+ni ot+ti+hi+ni pi+ni+utaati+wi Kiraisiho kahapaamap+pa kaiwaiwaapaah+ni ni+ni kat+to. Aindi kiyaisi ni+ni Autaahaat+hoenda numwaasi notaati nisi pi+wi+haraahun+ni kahapaamap+pa kiyoh+wi+waaraahun+ni Kiraisiho kaiwaiwaapaah+ni ni+ni kat+to.

¹⁹ Iyataati saiwa pi+wi+ha ni+ni pi+wand+ni kahapaamap+pa kiyoh+wi+wa ni+ni+maa+he. Owetise. Nisi pi+wi+ha pi+wand+ni ausaati kiyoh+pi+pa Autaahaat+hom+ni It+pi+ho neti kahapaamap+pa wat+pi+hai+wa kiyati is+hiyai si+wi+pat+ni wat+pi+hai+wa nisi+hetap+ni neti nunjataise. Aih+ni Jerusarem+hi+andaahap+ni namasati Kiraisihom+ni pi+wi+ha ko kaiwaiwaap+hi+ha

nahata ausaati nesiwesiti gaamati nini kaimi nundi Iririkamihandami deti yapipataahimataayo.

²⁰ Iyataati ishiya Kiraisihopi sangi atihomiwi kopu gwunyaapu ambipati nepi sangi mepi autaahemwahohiyihiyaamihatihhi Autaahaatihomi piwaha Kiraisiho kaiwaiwaapaha ausaitandi nini nisi maarho nunyati pihindi gwinyaataayo, saindi kiyataati ishiya usa Kiraisihopi piwaha aimi ausaasaihahapihi jhaati nini windi kamaitando.

²¹ Iyataati nini sandi kiyohitindi Autaahaatihomi piwaha wa aimi timanati jipati pindisaha nini neti japepihiriti kai akaahemataayo. Iyataati piwa sa satati jipati pindataise:

“Ishiya Kiraisihopi kiyai usa kamundauhi atihomiwi monihohiyihiya atiw mmondaapo,”
Aisaiyaaho 52:15

tati jipati pindise
²² Iyataati saindi ishiya Kiraisihopi sangi atihohiyihiyaamihatihhi ko Kiraisiho kaiwaiwaapaha piwaha ausaatoandaati otipipati kati asisaha taahiwaiwaara neti nanisapushhi nini sangisenda windi namaaso.

²³ Ami wani otipipati sati nini yapipati aunahipa ishiya kimiyaamimatihhi aimi kaindi owemataayo. Owemataayoni kinaungwaha taahiwaiwet nini napiti sangi jasondondi gwinyaambitihonine.

²⁴ Isi wani napiti jasondandi taati jatinataayo. Yapipati aunahipa Sipenhandahapi notaati nini sangi Romihanda jainjaitandi gwinyaataayo. Nini napiti Romihanda sangi masiwonji jainjansihhi sahi nngi anditinihi daihraapihapi wapa naninyawi kaitaatwi jainjaitande.

²⁵ Saindi daimi napitandihonini konini wani nawiho ami wapa Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya Jerusaremihandaahiyai iwitatamanitandihapa nini nusesi notaayo.

²⁶ Jisaasihomi ishiya Masetoniyahandaahiyauni Girisihandaahiyauni neh kiyaisunyaapu Autaahaatihomi ishiyaami usa ikipipa nawiho owehiyai Jerusaremihanda ikwiri numwitaatiwi nawiho nepi kiya ahoyawaayopo.

²⁷ Sandi neh sawanaunyaapu kiyawaayopo. Sawanaunyaapu kiyawaahandi kandi kiya ishiya Judaahiyai gaahandi kawitaatiwi otipipatisahiyaare. Ami Judaahiya ishiya usa kiyaami dawaataatihiyai Autaahaatihomi gaahaiwa kiyai iwitatamanitandi nunyawhiyaaso. Isi ishiya Judaahiyaami ipaahaapihiya Judaahiyaanangi kiyaami maapi ikipipa nawiho nanyinyawi nandaatiwe.

²⁸ Isi nini nawiho nesi nundi Jisaasihomi ishiyai Jerusaremihanda nunyamapi samihioaangihira napiti daindi jasomi Sipenhandahapi naito.

²⁹ Nini saindi niwahonini mmotinataayo, nini sangisenda nasataahura Kiraisihomi gaahandi tsaitahonini napito, sahi Jisaasihomi ishiyaati Romihandaahiyaatangi nasamitando.

³⁰ Naisihiyaati Kiraisihopi nisataiw gwunyaahohiyihiyaate, nini sangi piwaha kima anditisaiti kasatataati nasisenataayo, nyami Awaisiho Jisasi Kiraisihomi watipihandaahun ami nyahi maarho naminaati ishiya usaisi maarho numwitihaahandi Itipho nanyamindihandaahun nisapi gaapundwise. Sahi nisapi waati nngisawi maasi Autaahaatihomi nngi nitatamanitandi koai piwaundiwi gaapunditaatiwo.

³¹ Sahi saiwi nngisawi gaapundwise, ishiya Judaahiya aunahipa Judiyaahandaahiya Jisaasihomi piwaha windi atihomiwi kopu gimaawunyaahohiyihiya nngi nepi namaanopisasio. Aisaihi ami Autaahaatihomi ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya aunahipati Jerusaremihanda bimohiyihiyai nini nawiho ikipipa kiyai

iw#tataman#tand#hapa nesundunyan#hi kiya maar#ho naasoh#tan#hi maarit#w# kapa naito.

³² Saind# nunyamap# nis# sis#t# aun#haind# maarit#tand#hand# t#saitahon#n# sangisenda nap#to Autaahaat#hom#handis# nan#maasi nasonaaho. Iyon#h# n#n# sangisenda napisan#h# mmot#naat# maar#ho amb#pat# nga newaat# witaat# ik#naat# usaiman#nd#haawo.

³³ Isi nyah# napaisaat# bimit#haahandam# tanyaaho Autaahaat#ho sangisat# maas#tane. Ak#te.

16

Por#ho Jisaasihom# Is#hiya Taahiy#hiyai Ip#h#ret# Gaahuraare Undataase

¹ N#n# Pimbihaatap# sand# kasat#tandiyo, saat# Pimbihaat# nyamatiyat# K#raisihop# g#wunyaahaati sangisenda n#n# net# nandusoasataayo. Iy-ataat# kaat# Jisaasihom# is#hiya aunah#pat# w#t# Sing#riyaahandaahiyai biyat# iw#tataman#haate. Iyat# kaat# Jisaasihom# ot#p#pat#haate.

² Siyahaatis# sahun# kaatun# maas# Jisaasihom# is#hiyaatis# kom#hiya kiyoh#patamataiw# kaati sah# maar#ho w#wip# numwaap#se. Aiw# am# kaat# wapaap# nenoaah#ton#h# sangi nas#sehon#hapa nunyaw# iw#tataman#w#se. Am# kaat# itapaat# nga ipar#haat# is#hiya taahiy#hiyais# iw#tatamanat# am# n#ngi maaw# n#tatamanahaat#so.

³ Iyataat# nis# maar#ho wit#t# gw#nyaahoh#t#handa nasasanyur# Prisiraay# Akwiraaya n#ngisam# K#rais# Jisaasihom# ot#p#pat# maaw# kiyoh#sasanyuri maar#ho w#wit# gaahuraare und#t# p#w#ha k#ma nusoaasataayo.

⁴ Kasanyur# n#ngi n#tataman#taat#m# gw#nyaamaam# kasanyuram# amb#pat# nop#sas#taat#m#handaat#h# nesi nandaap#hasanyure. Aih# sand# n#n# kasanyuri awaind#hand# gaare undataato. Iyataat# n#n#h# gaare undataamaato. Jisaasihom# is#hiya Judaahiyaanam# ipaahaap# dawaataat# bimohiy#hiyai maaw# kasanyuri gaare undawaatopo.

⁵ Jisaasihom# is#hiya kasanyuram# an#p#p#h# ahoyan#w# aun#h#h#r# kat#w# Jisaasihoi mep# autaahepumahohiy#hiyai maaw# maar#ho w#wit# gaahure undataato. Aind# nis# naisoho Epiritaasiho yap#pat# Esiyaahan-daahap# j#h# yeyetat# ko K#raisihop# g#wunyaas#hoai nis# maar#ho nunyat# gaahuraare undataato.

⁶ Aind# am# Mariyaahaat# sam#hat#h# sap# Jisaasihom# ot#p#pat# waat# p#h#tat# kasisaamaat#sang# nis# maar#ho wit#hoh#t#handa gaahuraare undataato.

⁷ Aind# am# n#wahonis# utaahur# Judaahur# And#ronaikaasiy# Juniyaasiyai maas# maar#ho w#wit# gaahuraare undataato. Iyataat# sur# utaasur# n#ngisam# maas# Jisaasihom# amb#patap# is#hiya nep# yanyupap#hingwanaane. Iyataat# kuram# amb#pat# Jisaasihom# Aposer#hiyaam#hat#h# nga noaipat# ahotahure. Iyamaam# K#raisihop# n#n# sang# g#wunyaahon#hura K#raisihop# kur# j#h# g#wunyaap# kom#hurimat#m#hure.

⁸ Aind# am# nis# naisoho Amb#riyatusiho n#ngisat# maas# Awais#hop# g#wunyaat# maarit#h# n#n# koai maar#ho nunyoh#hoai g#wunyaataat# gaahuraare undataato.

⁹ Aind# am# n#ngisat# maas# K#raisihom# ot#p#pat# kais#ho nyam# naisoho Uribanusihoai gaahuraare undataato. Aind# am# nis# naisoho n#ngisa maas# K#raisihop# g#wunyaas#h# nis# maar#ho nunyoh#ho Sitakisihoai gaahuraare undataato.

10 Aindi ami Aperisiho komi K+raisihopi giwunyaasit+handi kaha-paamap+pa nunjes+hi aimi and+titati bitohoi gaahuraare undataato. Aindi ami Aris+obiyuraasihomi is+hiyai maawi gaahuraare undataato.

11 Aindi ami n+ni niwahonis+ utaaho komi amb+pati Erotiyon+hoai gaahuraare undataato. Aindi ami Nar+isaasihomi is+hiyaami usa noaipapi Autaahaat+hom+ is+hiyaimat+w+ nyami nais+hiyai maawi gaahuraare undataato.

12 Iyataati ami n+ni T+raipinaay+ T+raiposaayai gaahuraare undataato, sapuri apop+pur+ Awais+hom+ ot+ip+pati taami kaimb+puriso. Aindi ami nisi naisaamaati Pesisahaati n+ni kaati ap+paahi bairi ho nunyohaamaati, Awais+hom+ ot+ip+pati waati p+hi+ti+ti taati kaisaamaati gaahuraare undataato.

13 Aindi Rupusiho Awais+hom+ ot+ip+pati kaipati nga auta waati noaipas+hoaisuni ami komi sanaati n+ngi biyati nasisoari kaatami mwaa-honisamatiyati n+tatamanisaamaatisuni kindari gaahuraare undataato.

14 Iyataati ami n+ni Asing+ritaasihoaisuni P+rekon+hoaisuni Er+misihohaisuni Pat+rombaasihoaisuni Emasihohaisuni ami usa k+im+kiyaisaw+ bimohiy+hiya nahatiya nisi ami nyami nais+hiya K+raisihomi is+hiyai gaahuraare undataato.

15 Aindi ami Pirorokaasiyi Juniyaasiyaisuni Neriyaasihoaisati komi sanaamaatisuni Orimbaasihoaisuni ami siyaisaw+ maasi bimohiy+hiya nahatiya Autaahaat+hom+ is+hiya usai maawi gaahuraare undataato.

16 Iyataati sahi nahatiyaatangi n+ni sasatataato, sahi n+naason+ ami n+naasaan+ Autaahaat+hom+ gisunyaas+r+hi+ret+ ger+n+w+ mmot+n+w+ gaahuraare n+w+ise satataato. Iyon+hi ami K+raisihomi is+hiya nahatiyaisangi sangi gaahuraare satawaatopo.

Por+ho Ipot+ha Is+hiya Rom+handaa+hiyai W+n+hundat+ Jat+n+wo Un-dataase

17 Iyataati nisi nais+hiyaati nisataiw+ K+raisihopi giwunyaahohiy+hiyaate, is+hiya usa sangi nasis+pati y+iyand+hep+samapi sam+ K+raisihopi giwunyaahoh+ti+hand+ nep+ nasinjaapi nasop+sas+w+ ami nyahi Aposer+hiyaan+n+ Jisaasihomi p+w+ha katawaasason+hi sahi atiwi nehoh+hai seh+mwapi kiyai wa is+hiyai kat+wun+johiy+hiyaapi sahi baiwi jat+n+wo. Aiw+ ami kiyaapi sahi yand+hi naw+saw+ bitosaw+ise.

18 Ami isiya siya saiwa siyohiy+hiya K+raisihomi nyami Awais+hom+ ot+ip+pati kawisawaamaayopo, owetise. Ami neh+ kiyai kiyaami amb+pati gaundati gouset+ nawiwaiwaapi ot+ip+pati kiyawaahiyaare. Iyataati kiya kiyaami p+w+ha san+hi+ha at+pat+isaw+ kat+w+ kiyoh+waiwaara is+hiya ainahiy+hiyaami am+ti+ha gw+nyaaahoh+waiwa nep+ nusop+sas+w+ jaipund+w+hiyaare.

19 Iyataati sahi Autaahaat+hom+ p+w+ha Jisaasiho Katat+ kaiwaiwaap+ha atiwi nep+ kai and+tit+w+ is+wasoh+ti+handap+ p+w+ha is+hiya nahatiya aimi atisopo. Iyauhi sandapi n+ni sapi maaritataayo. Aindi ami n+ni sangi sasatataato, sahi gaahandi kaitaat+w+hi+ra dai+hi+ra baiwi mmon+w+ise. Aiw+ ami maip+ihapa kaitaat+w+hi+ra dai+hi+ra sahi w+nd+ mon+w+ neh+ nan+haiwi nan+ipimat+w+ise sat+ti+ti kasatataato.

20 Iyataati Autaahaat+ho nyahi nyami oman+ti+ti+hi na-paisaat+ti+ti+haahandami tanyaaho, Bwaas+r+hi+ri net+ ket+ tar+wiyati sam+ auh+raap+hi it+ip+wat+ isehamanamati koai sam+ ot+ti+hemaitaise. Iyon+hi sahi koai ipatitaapo. Iyataati n+ni sapi saindi g+sunyaati, nyami Awais+ho Jisaasiho sawahomunyaas+r+hi+retap+ sahi wapa kamaiwi neh+handi kon+hi sangi gaahandi kasisati jatatanatoaat+and+ gaapundataayo.

²¹ Iyataati n#ngisati ot#p#pati maasi kais#ho Timoteho sangi gaahuraare satataase. Aih# ami n#n# n#wahonisi Judaahiya itingingwaasi Rusiyaasihoun# Jeson#houn# Sosipataahoun# sangi maar#ho w#saipi gaahuraare satawaatopo.

²² Iyataati n#n# Tetiyaasihon#n# Por#hom# maahomwaan#pi piw#ha neti s#pi j#pat#piyataayo. Saindi piw#ma Por#hom# neti j#pat#piyoh#mon#n# samataindi K#raisihom#hon#nis# sangi gaahuraare satataato.

²³ Gaiyaasiho n#ngisuni K#raisihom# is#hiyaisuni kom# an#p#p#h# nanya-maati nyatatamas#h# nanowaati bimaawaatun# ami ahoyanaati K#raisihoai mep# autaahewaumahaayo. Kom# an#p#p#h# siyoh#ho sangi gaahuraare satataase. Aih# ami k#mat# aunah#pati awaipati Korind#handami naw#ho jatis#ho Iras#taasihoun# nyami naisoho K#raisihop# nyangisati maasi g#wunyaas#ho Kwataasihoun# sangi maar#ho w#saipi gaahuraare satamaase.

²⁴ Sah# wapa kamaiwi neh#handi sawahomunyaas#t#handaa# nyami Awais#ho Jisasi K#raisiho sangi gaahandi kasisati jatataman#tandi n#n# s#pi g#sunyaati gaap#sundataayo.

Nyah# Autaahaat#hoai Newaat# Mep# Autaahewaumait#haawo

²⁵ Isi nyah# biyaati Autaahaat#hoai mep# autaahewaumait#haawo. Jisasi K#raisiho katati kaiwaiwaap#ha piw#ha n#n# ausaati kasaton#n# sah# atiwi nehoh#hetesamati sam# K#raisihop# g#wunyaahoh#t#handi nga and#tit#wi is#pi bitoaitaatiwi Autaahaat#ho sangi and#t#saiw#taise. Sa piwa akaaha aimehuraapi utaar#handi noasand#m# napinjati wan# aim# net# auta ausaiman#nati noaipas#h# n#n# ausaahoh#hetesamati and#t#saiw#taise.

²⁶ Iyataati ami sa piwa ap#paahi akaasa is#hiya Autaahaat#hom# piwa noasandiwaiwa kaundati nunjih# atiwi mmon#wi nepi j#pat#piyoh#waiwaat#hap# ausaiman#natun# ami Autaahaat#ho jinjap#h# bimis#ho piw#ha wat#p#haara is#hiya yap#h# nahatewaaraahiyai neti ausaimanati nunjih# mmonawaayopo. Mmonawaawi Jisasi K#raisihom#hetap# is#hiya nahatiya Autaahaat#hop# g#wunyaap# kom# piw#ha at#wiwi kom# ot#t#h# pinutaatiwo.

²⁷ Iyataati Autaahaat#ho so sawaho naasoh#h# ap#paahi Autaahaat#ho akoho kahapaamap#pa kaitand#h#ra nga biyati mmos#hoai Jisasi K#raisiho kaiwaiwetap# nyah# newaat# jinjap#h# kiyaan#n#h# mep# autaahewau-mait#haawo. Ap#paahi ak#t# ak#t#n#h# nyah# sand# kait#haawo.

Porho Utipimo Kimo Jho Korindhiyaapi Jipatipaisihore Kimandi 1 Korindhiyaapi Utipimandapi Nesipihande

Kimo utipimo 55 A.D. hura Porho aunahipati Epesaasihanda bindataati jipatipiyahore. Aunahipati sati ishiya Grikhiyaami aunahipati awaipate. Siya isiya Judaahiyaami Tiworisaare. Aiji kiya Autaahaatihopuni ami winihapipaapuni windi moniwi windi gimunyaapihiyaare. Kiya isimiya Jisaasihopi sangi gwunyaapihura ambipatamihaiwa apipaahi ainjotati maipihaiwaahihai kaiwi bisotimbihihyaare. Saiwi kaiwa kaiwi bimauhi Porho ishiya gwunyaahohiyihyaami kaiwi bimohirihiri sretisi maipihaiwa namapi sreti kaiwi bimaawise undati nesipati japwaati kaundati jipatipiyataise. Sandi kiyaami maipihaiwa jihai kaiwi bimohiwaiwaapi kaundataase.

1 Korindhiyaapi Pihaha Napimasataise

Porho kiyaisi ipihirete undati komi pihaha namasisiha (1:1-9)

Autaahaatihomi ishiya tipitapaatotihandapi Porho kiyaisi nunjenati itihundisiha (1:10-4:21)

Autaahaatihopu gwunyaahohiyihya wainyihya apwainyihya sangi namaatinwihiyaisuni aimi namaatinwihiyaisuni kiyaami daiwi bimitaatiwihiretapi kaundisiha (1:5-7:40)

Maipihapa kahatimatipetahaiwa kiyohiwaiwa tihai Autaahaatihomi ishiya kaiwai namasi nawisapititaitiwi kaundisiha (8:1-11:1)

Autaahaatihopu gwunyaahohiyihya timaamaitiwi otipipati maasi ninawipihai kaiwi komi ambipati naasaipatami nausihiyaatitaitiwi kaundisiha (11:2-14:40)

Kiraisiho napotati japihi nepasitihandapi tanyaahaapi ahotisiha (15:1-5)
Ishiya Jerusaremihanda bimohiyihyai numwitaatiwi pihaha kaundisiha (16:1-4)

Nahataapaapi kaundati Porho komi pihaha osasepihaati owemasiha (16:5-24)

Utipimo Kimoaatihi Porho Pihaha Jipatipaimbipaami Jihapiha Namasati Nuwati Ishiya Korindhandaahiyaapi Jipatipaindihande

¹ Nini Porhoni. Kiraisi Jisaasihomi pihaha kopi awusaitandi Autaahaatihu gaatati nanimaati nanimahanati natanoaasisihoni. Sandi Autaahaatihu sawaho gwinyaati maaritindhandaahi ningi nanimahanati natanoaasisihoni. Aihai nini nyami naisoho Sositenesihu nyamatiyati Kiraisihopi gwunyaasihoisati ko ningisati maasi bindihaawi gaahure satahaato.

² Yihooanji maasi bindihaawi sahi Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaati Autaahaatihopu gaapundiwi koai mepi autaahepumapi aunahipa awaipati Korindhanda bimohiyihyaatapi utipimo kimo jipatipaindi nusoasataayo. Sahi noaipapi Autaahaatihomihyaatimatitaitiwi ko neti yandihesamati neti Kiraisi Jisaasihoisati ahoyati aimi tisamaamahiwaataise. Siyati neti yandihisiwati aimi nisihyaate satati nasamihanataise ishiya jihai Awaisiho Jisasi Kiraisihopi nyahi katihawwi saundati, "Kinyi Awaisihoni Nyangi Nyainjatingihone," undohihopi

g#wunyaahohiy#hiya aunah#pi nahatewaara nahataap#pihiyaisati neti ahoyati gaatati nasamaati sasatati, “Sah# aimi nis#hiyaate,” satati aimi nasam#hainj#hiyaate. Iyataati ami Jisasi K#raisiho so nyahi nahatiyaanini, kiyauni sahani ami nyahuni koai saundaati, “K#ny# nyangi nyainjating#honi Awais#honi,” undoh#hore.

³ Nyami Ap#ho Autaahaat#honi ami nyami Awais#ho Jisasi K#raisihoni kindari sangi maar#ho awaind#handi wisai#pi nasanyami gaahaiwa kasimi jatatanisaihi ami sahi sam# maar#ho amb#pati nahandi gaatan#hi bim#taatiwi n#ni kindari p#waund#ti nunjen#ti gaapundataayo.

Por#ho Autaahaat#hoai K#ny# Gaahone Gaare Undataase

⁴ N#ni nahateweti gaapundataahura nasisoari kon#n#hi sapi gw#nyaati nis# Autaahaat#hoai n#ni kopi aun#h#h#ri aun#h#ndi mep#i autaahemwahoh#hoai, “K#ny# gaahone gaare,” undataato. Koai n#ni gaahone undot#mandi apaap#maah, ami sahi K#rais# Jisaasihoisawi maasi t#maamaitauhi kandapi Autaahaat#ho sangi maar#ho wisaiwati gaahati kasisati and#tisais#he.

⁵ Autaahaat#ho ot#p#pati kawitaatiwi gw#nyaahoh#waiwa sangi nasamiw#maiwaapi koai n#ni, “K#ny# gaahone gaare,” undataato. N#ni Autaahaat#hoai gaahone undot#mandi sahi K#raisihoisawi t#maamaitoh#t#handah# kom#i p#w#haapi sangi biyati nases#patati gisunyaat#tand#hauni ami is#hiyai kom#i p#w#ha baiwi ausaapi kaund#taatiwi neti and#tisais#he.

⁶ Sandi siyati noaipas#t#mandi nyahi K#raisihom#i p#w#ha ausaawaati aimi kasatot#haapi t#t#hi akaah#e tati neti nasisataise.

⁷ Kom#i ot#p#pati kawitaatiwi gw#nyaahoh#p#pa gaahapa nahataapa sahi wapa gaahapa kamaiwi neh#handi nasanyati neti and#t#siwataise. Iyati ami sahi Autaahaat#hom#hapa ot#p#pati kawitaatiw#hapa Autaahaat#hom#i It#p#ho Gaaho g#wunyaahohiy#hiyai numwipatamatiyahapaapi sahi w#ndi nenoah#met#taatiwo, nyami Awais#ho Jisasi K#raisiho japi#hi yap#patambi auta uso nap#tand#handapi jatawaawo.

⁸ Iyati ami ko sangi neti wat#p#samahon#hi sahi kiyaat#n#hi g#wunyaapi bimaami nuwi yap#pati kimati namawaahuraat#tando. Saiwi maip#haiwa kaiw#hiye tati Autaahaat#ho w#ndi mmondande Awais#ho Jisasi K#raisiho is#hiyai gaahandi asi#y#hiyaimat#taatiw#handi nunyati ami usai yaaw#handi nunyati sis#haap#hi natausaas#tand#i nasataahuro.

⁹ Autaahaat#ho wapa kaitandi katimb#pa kapa t#t#hi kiyahore. Iyati ko Jisaasihom#hetapi sangi gaata nasamaas#hore sahi ko Awais#ho Jisasi K#raisihoisawi t#maamait#wi sam#i maar#ho naasoh#t#tando. Ko kasitandi gaatati nasamaas#p#pa neti sam#het#i gaasamaitaise.

Autaahaat#hom#i Is#hiya K#raisihop#i G#wunyaahohiy#hiya Tip#tapaatawaayopo

¹⁰ Isi nis#i nais#hiyaati nisataiwi K#raisihop#i g#wunyaahohiy#hiyaate, n#ni sangi p#w#ha kasat#tand#i nyami Awais#ho Jisasi K#raisiho n#ngi wat#p#handi naninyataise. Nan#mih#i n#ni nyami Awais#ho Jisasi K#raisihom#i maahomwaan#i neti sahi kiyoh#waiwaapi n#ni wat#p#ndi saiwi kaiwise sat#tandiyo. Sam#i p#w#ha w#ndi t#munane. Owetane. Aiwi ami t#mip#tapaatiwise. P#w#ha neh#i naas#ka kan#wi sahi gw#nyaahot#handi naas#kand#tan#hi t#maamait#wise. Saiwi sahi wapa kaitaatiwi gw#nyaahoh#p#pa maar#ho neh#i naasoh#tan#hi kaiwise.

11 Saiwi kaiwise ndi kasatotimandi apaapmaahe. Naisihiyaate, itapaati Kirohehaatamihiya usa napiw kimbih ngingi sahi itihnniw sami otihapih itihapipa ahotih kandapi kandauhito.

12 Sami wo sandaase. Kiraisihopi Porihon ngingi katanisirihireti japepihirataayo ndaase. Aih ami sami wo sandaase. Nini Aporosiho Jisaasihopi katanisirihireti japepihirataayo ndaase. Aih ami sami wo sandaase. Jisasi Kiraisihopi ngingi Pitaaho katanisirihireti japepihirataayo ndaase. Aih ami sami wo sandaase. Ninihi Kiraisiho ngingi katanisirihireti japepihirataayo ndaase.

13 Kiraisiho neti nasipatat yiyandih kihonji kihonjaapihimatataiso? Nini Porihonini sami maipihaiwaapi ipi titih atawihateti nimaatataayono? Aindi ami nini Porihonisi ambipataahi nini waapohora sami usaatangi baasusataayono?

14 Nehi utaahuri yahuri Kiriipaasiyi Gaiyaasiyaisaahih ganhi baawuso ndi Autaahaatihoi, "Kinyi gaahone gaare," undataato ami sahi Porihon komi ambipataahi nyangisi baanyusataise maatitaatwo.

15 Nehi surisaahih nini baawuso ami sami wo nisapi windi samaatitendo, "Ningisi Porihon komi ambipataahi baanusih waapohonetihonine," tati windi kamaatitendo.

16 E wusap nanipimanditon Sitepanaasihoaisun ami kapih maasi ahoyati komihusasi waapohora baawuso. Susap gwinyaataati ami usai waapohora baawusataayondihon windi biyati gimaanunyainjo.

17 Nini ishiya taahiyihiyai windi bahomaawusotimandi ami Kiraisiho ishiyai waapohora baawuse ndati natanoasihoninimahe. Owetise. Nini Autaahaatihoni piwaha gaaha wanaha Kiraisiho kaiwaiwaapiha ausaati ishiyai kaunditandi ko ngingi natanoasataise. Piwaha Gaaha Wanaha nini ausaataati piwaha nehaha ishiya nawihaiwi amitha gaahaisawihya gwinyaapi katopatamataindi katitandimahe. Owetise. O ami nini piwaha nehaha ishiya amitha gaahaisawihya gwinyaahohiha ausaati kandaataahi Autaahaatihoni piwaha gaaha wanaha Kiraisiho ipi titih atawihateti nimaatindihandapiha noaipati watipihandi oweha nehahimatitaise.

Autaahaatihon Amitha Gaahandi Gwinyaasiwaiwaun Watipihaiwaun Kiraisihoai Numwih Isiwahore

18 Iyataati ami ishiya yaawati naanhaiwa nepi napopi owetitaatiwihioanji jaawi niyohiyihya siya Autaahaatihoni Piwaha Gaaha wanaha Kiraisiho ipi titih atawihateti nimaatitandihandapiha watipihandi oweha naharimatati nehhe tiwi mmonwimapihyaare. Iyataati ami ishiya Autaahaatihon kiyaami maipihaiwaatihapi taati japihi numwaasawihya ami kiya gaahandi nepi asihiyaimatiwi nasisoari bimitaatiwi Autaahaatihonenda taawi niyohiyihya saiwi gwinyaawaayopo. Autaahaatihoni piwaha Kiraisiho ipi titih atawihateti nimaatitandihandapiha nyangisi japihi nanyamaitandi Autaahaatihoni watipihandisahe tiwi mmonwi gwinyaawaayopo.

19 Kimikiyati noaipasiwimaiwaapi piwaha wapihi satati jipati pindise: "Nini ishiya amitha gaahaisahya gaahaiwa gwinyaahohiwaiwa nemaito. Aindi ami kiya waati pihitiwi gwinyaahohiwaiwa awaiwaiwa nemasanhi kiyaami gwinyaahohiwaiwa noaipati nehahiwaimatitaise," *Aisaiyaaho 29:14* tati jipati pindise.

20 Isi ami nyahi utaaho amitiha gaahaisaho nawhiyati pihitati taahiwaiwaapi gwinyaasihopi napititithaawe? Mosesihomi winihapipaapi utarhandeti sikurikawi jipatipaiwi nawhaiwi mmoniw nepi ishiyai katiwunjohiyhiyaapi nyahi napititithaawe? Iyaati ami ishiya nawhaiwi piwhaara nepi tunniwi kwituniwi piwaatiwi katohiyhiya kimaapi yapimbatambi wani kimuraahiyaapi nyahi napititithaawe? Siyaami saiwaahi Autaahaatitho aimi nemasithi kaiwa noaipati akiwaiwaametati nehihaiwaimatataise.

21 Autaahaatithomi gwinyaasitihandi apipaahi gaahandaahi siyati gwinyaataise. Ishiya yapipatambhiya nawhaiwi kiyaami amitiha gaaha gwinyaahohitihandaah nisapi windi biyati gimaawunyaatitaiso tati gwinyaataati namati daihira wira ishiyai japihi numwaitandihira daahiwataise. Sira daihira ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyai japihi numwaitandiraapi nyahi aposerhiyaani piwha Kiraisihopitiha ausaahaayo. Piwha sa ausaahotihapi ishiya naharimatati nehhe tiwi mmoniw nepi nemihauhhandi kandi piwha kaaraahi Autaahaatitho taati ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyai japihi numwaataise.

22 Iyataati akite Judaahiya siya ishiyai Autaahaatithomi watipihaiwa wiwa kaiwise undiwhiyaasi Autaahaatithomi piwha Jisaasiho ipi titihi atawihateti napwindihandapi ausaahotihai kiyaami omaanjititih neti nusopisasiti kiyai mawih kandapi piwha kai nemawaayopo. Aih ami ishiya Judaahiyaami dawaapihiphiya piwha gaaha wanihaapi nehhe tiwi mmonimaposawi yapipatambi amitiha gaahaiwa gwinyaitaatiwhaiwaahih waati newaayopo ami kiya neh ishiya yapipatambhiyaami amitiha gaahandi gwinyaitaatiwhandapaahaiwhiyaaso.

23 Kiraisiho ishiya maipihaiwa kiyohiwaiwa nemwati japihi numwaitandi ipi titihi atawihateti napwindihandapiha piwha ausaahotihapi Judaahiya sa piwha maipihai nehhaare tiwi mmonimapi kaapi wendi gimunyaahopo. Aih ishiya Judaahiyaami dawaapihiphi bimohiyhiya mmonawaawi sa piwha nehha katiwunjauhiso tiwi ami kiyaisangi nehhe piwha akaahaamaahe tiwi nemmawaayopo.

24 Iyataahandi kandi ami nyahi Judaahiyaanuni ami ishiya nyahi Judaahiyaanami dawaapihiphiyauni ahoyati maasi koenda napitithaawi Autaahaatitho nanyisenati gaatih atisaati ami nasonhi nanyamaasawhiyaanin Kiraisiho Autaahaatithomi watipihandisahotati ami Autaahaatithomi amitiha gaaha gwinyaasitihandisahoe taati mmonaati nehaayo.

25 Iyataati ishiya yapipatambhiya Autaahaatithomi gwinyaasiwaiwaapi apipaahi nehihaiwa naharimatihaiwe tiwi gwinyaawaayopo. Saiwi mmoniw gwinyaahauhhandi kandi Autaahaatithomi gwinyaasitihandi ishiyaami gwinyaahohiwaiwai ipihatisamati apipaahi waati awaindihandi nusatiphaati autaahi gwinyaahore. Aiw ami ishiya yapipatambhiya Autaahaatitho wiwa kaiwaiwaapi saiwa watipihandisahaiwaamaahe kunyapehaiwe tiwi gwinyaahohiwaiwa saiwa ishiya kiyohiwaiwai apipaahi awaindihandi nusatiphaati watipihaiwe.

26 Naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaate, nyahi nnapitiyaati bimonhi Autaahaatitho gaata nanyamaase tiwi gwinyaapi. Sami usaati taahiyhiyaati amitiha gaaha gwinyaapihiyaati bimambiwhiyaatimaahe. Aiw ami sami usaati taahiyhiyaati awaisawhiyaatimatiw ishiyai iwinjaawi bimambiwhiyaatimaahe. Aiw ami sami usaati ishiya awaisawhiya ambipati awaipati

nepihiyaamihetapi namoyaatwihyaatimahe. Owetise.

²⁷ Sahi saiwhiyaatimetati ami sahi gwinyaitaatwihandi owetihisihiya jasonawa kimatima gwinyaitaatwihandi owehatime tiwi mmonip+samahotimatimaatangi Autaahaatihonasamihanataise. Sahi siyahatimaatangi ko nasamihainjiti+mandaahi amitiha awaisihaisawihiyai mawahandi nunyataise. Aihimi ami sangi jasonawaawi kimiya andititwihyaamaahe apipaahi anditati owetati kunyapehatime tiwi mmonip+samahohiyihyaatangi Autaahaatihonasamaataise. Ko sangi siyati kasindimandaahi ishiya sitihiri ahotati nawihaiwi watipihiyai mawataise.

²⁸ Iyati ami ishiya awaisawihya ambipati autaahi ahotahiyaamihetapi namoyaatwihyaametiso tiwi ishiya mmoniwimahotimatimai Autaahaatihonamihanati numwaataise. Ko sandi siyati kaindimandi ishiya awaisawihya ambipati autaahi ahotahiya ami awaiwaiwa gwinyaapihye tiwi ishiya usonihohiyihiyai Autaahaatihonetinehihatimemataise.

²⁹ Isi ishiya Autaahaatihonamihanati numwaasawihya windi satiwikamaatitaatiwe nyahi yawanaanigwinyaawaati andititotihandaahi Autaahaatihopigununyaatataise maatitaatiwe.

³⁰ Ami apaapimahe, Autaahaatihosawaho komigwinyaasitihandaahi sahi Kiraisihoaisawimaasi timaamaitawaayopo. Iyataati Kiraisiho so Autaahaatihomiamitiha gaaha gwinyaasiwaiwa nyangi nanyamisihore. Iyati ami AutaahaatihonKiraisihoetapi nyangi nanyamaati titihiyaanenyamati ami nehAutaahaatihosawahomihyaanenyamataise. Iyati ami ko Autaahaatihomigwinyaati maaritirihireti daayaati bitoaitihaawi nanyamaataise. Iyati ami nyami maipihaiwaatihapi AutaahaatihonKiraisihomiotipipataahi nunya nanyamaataise ami maipihandi nyangi manyinjatitando.

³¹ Isi nyangi Autaahaatihonsiyati kanyindihandapi kopitihaapiyaati waati maarititihawaahi, ami Autaahaatihomipiwihasa katati ahotirihireti kaitihaawe. Ami utaaho wo wapaapi maarititandaahi nehAwaisihopaahihimaaritane tati ahotirihireto.

Kiraisiho Ipi Titihit Atawihateti Nimaanjitihandapihapiwihaporiho Jihikaundisahaapahaare

2

¹ Isi nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopigiwunyaahohiyihyaate, ninisangisenda napiti piwihausaati kasatohitihandapi gisunyaatitaise. Ami ninihisangisenda napiti jasoti Autaahaatihomipiwihanoaasandihisahi windi atihomiwi windi gimunyaapihausaati sangi aimi kasatohura ishiya amitihaishahiya piwihawaiwaiwanawihaiwi nga watipihya katohipatamataindahakasatataamaayo. Owetise.

² Sandi apaapimahe ami ninisaindi gwinyaataate. Nini kiyaisati maasi bindataati piwihawaiwa ami wapa wapaapi apipaahinani+pmatitimatinehi Kiraisihopaahi ausaati kiyai kaunditaano ndi aimigwinyaataate. Iyataati ami so Kiraisiho komi ishiyai japihinumwaitandi Autaahaatihonamihainjitho ipi titihit atawihateti ishiya tipitipimandaahohihopihahihini ninikiyai ausaati kaunditaano ndigwinyaataate. Aindi nehikaahihisausaati kasato.

³ Iyataati ninisangisati maasi bimohura nisi ambipati watipindi anditititandihandi owetihiami yaindi nahatonini itimanimanindihonini bindataayo.

⁴ Iyataati Autaahaatihomĩ piwĩha nĩnĩ sangi kandisasiĩ kasatohĩha isĩhiya amĩtiha awaisĩhaisahiya katĩwunjawĩ katohĩpatamataĩndĩ kandisasataamaayo, amĩ nisi amĩtiha awaĩndĩhandĩ samĩ maarĩho amĩ amĩtiha gwĩnyaahohĩtihandĩ netĩ nasepemaahĩwitando. Owetise. Amĩ nĩnĩ piwĩha kandisasiĩ ausaahohĩhaara Autaahaatihomĩ Itĩpiho Gaaho otĩpiĩpatĩ watĩpiĩhaiwa gonipati samĩhatĩhĩ kaiwaiwa sahĩ mmonĩwi piwĩha tĩtĩhĩ akaaha atisaati nehaayo tĩwi gwĩnyaawaayopo.

⁵ Nĩnĩ saindĩ kiyohĩtiĩmandĩ apaapĩmaahe, amĩ nehĩ isĩhiyaamĩ amĩtiha awaiwaiwa gwĩnyaahohĩwaiwa sangi netĩ nasepemaĩhonĩhĩ sahĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaitaatiwi nĩngi pondihe. Nehĩ Autaahaatihomĩ piwĩhaamĩ watĩpiĩhandĩhĩ sangi netĩ nasepemaĩhonĩhĩ Kĩraisihopĩ sahĩ gĩwunyaitaatiwi maaritataate.

Autaahaatihomĩ Itĩpiho Amĩtiha Gaahaiwa Gwĩnyaitĩhaahaiwa Nyangi Nanyinyataise

⁶ Amĩ sandĩhĩ akĩte. Isĩhiya aimĩ Autaahaatihometirĩhĩretapĩ gĩwunyaatati iwinjapwaatati watĩpiĩtohiyĩhiya siya Autaahaatĩho nyangi apĩpaahĩ gaahaiwa nanyamĩtandĩ gwĩnyaati tĩmasĩpiĩpaapĩ piwĩha nyahĩ kaundohĩha atiwi newaayopo. Amĩ sandĩ amĩtiha gaaha gwĩnyaitaatiwihi kiya nehohĩtĩndĩ isĩhiya amĩtiha gaahaisahiya wanĩ kĩmura bimaamĩ niyohiyĩhiya wapa kaitaatiwi gaahandĩ gwĩnyaahohĩtihandĩmaahe. Owe. Iyataati amĩ sandĩ amĩtiha gaahandĩ gwĩnyaahohĩtĩndĩ watĩpiĩhaiwa wiwa Autaahaatĩhoai netĩ tiwandati nĩwisapuwĩtandĩ netĩ ahoyanati nainaamanĩnati jatiwaiwaamĩhandĩmaahe. Owe. Saiwa watĩpiĩmaiwa kaiwaamĩ watĩpiĩhandĩ amĩ taati owendaahaiwaaso.

⁷ Iyataahandĩ kandĩ amĩ nyahĩhĩ sangi Autaahaatĩho Gaaho amĩtiha gaahandĩ gwĩnyaahoe taati ko sawaho nyangi nanyasiwaiwaapĩha piwĩha kasatahaato. Iyataati saiwa Autaahaatĩho kahapaamapĩpa sangĩ kiyati ahiyaiwatataati nyangi kanyitandĩhandapĩ katati tĩmanati ahiyataise. Iyataati amĩ apĩpaahĩ gaahapa ipotĩhura nyangi kanyitandĩ gwĩnyaasĩpiĩpai maawi ahiyataise. Amĩ saiwa siyati Autaahaatĩho gwĩnyaasĩwaiwa, isĩhiyai ausaati kaunda wĩndĩ namunjati noasati nehĩ sawahomĩhetĩ ahotĩmĩ nunjati, wanĩ kĩmura nyahĩ komĩ otĩpiĩpatĩhiyaanangi netĩ nanyisataise.

⁸ Iyataati Autaahaatĩho siyati nyapĩ gwĩnyaasĩtĩndĩ isĩhiya maapĩ yapĩpatambĩhiya awaisawĩhiyaimatiwi isĩhiyai iwinjaawi bimohiyĩhiyaamĩ woaisangi apĩpaahĩ wĩndĩ monahande. Autaahaatĩho komĩ isĩhiyai kawitandĩ gwĩnyaati tĩmaniwaiwa kiya wĩndĩ monĩwi gĩmaawunyaatahiye. Aihĩ amĩ nyahĩ sandĩhĩ akĩte taati gwĩnyaahaayo. O amĩ kiya Autaahaatĩho siyati taati kaiwaiwaapĩ baiwi mmonĩwi gĩwunyaatonaahĩ kahapaamapĩpa nahataapaamĩ Awaisĩho kapa Jatisĩho amĩ Autaahaatihomĩ yundanyĩha nausainjĩtiĩhandĩ watĩpiĩhaiwa nahatewa netĩ nanyĩsisĩhoai wĩndĩ kiya ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ tipĩ tĩmipĩmandaitauhe.

⁹ Iyataati isĩhiya mambĩ awaisawĩhiyaisaahĩ sandapĩ wĩndĩ gĩmaawunyainjĩhandĩ kandĩ isĩhiya Autaahaatĩhopĩ gĩwunyaapĩ aimĩ watĩpiĩtohiyĩhiyaahĩ Autaahaatĩho kiyai kawitandĩ netĩ gwĩnyaati turĩmasĩpiĩpaapĩ nga gĩwunyaata nusesĩpatataise. Iyataati wanĩ kĩma piwĩma kasatotĩmaapĩ Autaahaatihomĩ piwĩha utĩpiĩhoatĩhĩ wapĩhĩ satati jĩpatĩpĩndise:

“Isĩhiya koai maarĩho apĩpaahĩ nunyohiyĩhiyai kawisati numwĩtandĩhapa netĩ turĩmasĩpiĩpa sapaare tati utaaho wo komĩ ndĩhaara wĩndĩ mose. Iyati amĩ utaaho wo komĩ atihĩra kapaapĩ siyahape

tauhi wɪndi atihomise. Iyati ami utaaho wo kapaapi komi amitihetɪ ami maarɪhoatɪhi wɪndi siyahape tati gɪmaawunyaatati namausesɪpainje,”

Aisaiyaaho 64:4

tati ahotise.

¹⁰ Iyataati isɪhiya mambɪhiyaisaahi sawimatɪhihandi kandi nyahi komi otɪpɪpatɪhiyaanɪnihi Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪho nyami omanɪtɪtɪhi bimisɪho kaiwa neti gɪnunyaati kanyatihɪ nyahi gwɪnyaahaayo.

Aihi ami sandapi bairidi nasesɪpati kasatɪtaato. Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪho nahataapaapi mmonati gwɪnyaahore. Iyataati ami isɪhiya wapa mmonɪwi gɪmaawunyaatɪmbɪpa nehɪ Autaahaatɪho sawahohi gwɪnyaati komiheti noasandimbɪpa nahataapa Itɪpɪho mmonati gaamati usɪtiyahore.

¹¹ Iyataati sandapi nyangi nyami maarɪho omanɪtɪtɪhapɪ kanyimatɪmbɪpaapi nyami maarɪhohi mmonati gwɪwunyaatati nusesɪpatamahore. Iyataati kimandɪhi akɪte. Utaaho wo komi maarɪhoatɪhi gwɪnyaasɪtɪhandi ami utaaho wo so siyati siyahapaapi gwɪnyaahoe tati wɪndi mausondaise. Owe. Nehɪ sawahohi saindɪhapaapi gwɪnyaatɪhonɪne tati gwɪnyaitaise. Iyataati ami Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪhoaisangi kimikɪretɪ kiyataise. Iyataati ami Autaahaatɪho wapaapi taati gwɪnyaasɪpɪpa utaaho wo ahapaapi siyati taati gwɪnyaase tati nahataapaapi wɪndi mose. Nehɪ Autaahaatɪho sawahomɪ Itɪpɪho Autaahaatɪho gwɪnyaasɪpɪpa nahataapaapi mmona gwɪnyaahore.

¹² Isɪhiya kɪmaapi yapɪpatambɪhiya gwɪnyaapi kiyohɪwaiwaamatiyaati nyahi gwɪnyaitɪhaawɪho itɪpɪho nehaamaayo. Owetise. Saiwa nyangi gɪnyunyainjɪhi mmonaati gwɪnyaahohɪwɪmaiwa Autaahaatɪho Itɪpɪho nyangi nanyamisɪho neti gɪnunyaati nanyamihɪhaiwe. Autaahaatɪho komi Itɪpɪho so nyangi nanyamisɪmo ko itɪpɪhora Autaahaatɪhomɪhaiwa apɪpaahi gaahaiwa nanyamiwaiwaapi nyahi gwɪnyaawa isɪwatɪtɪhaawi neti nanyisati gɪnyunyaati nanyamɪtandɪho nanyamihɪhore.

¹³ Iyataati waisangi siyate. Pɪwɪha saiwa Autaahaatɪhopɪ akɪtɪha komi Itɪpɪho neti gɪnyunyaati kanyatiwaiwa ami kaiwa nyahi otɪpɪpatɪhiyaanɪni isɪhiyai ausaawa akɪtɪhɪretɪ kaundɪtɪhaawe. Iyaati nyahi kaiwaapi isɪhiyai pɪwɪha nawɪhɪtaaha kaundɪtɪhaawɪmaahɪ isɪhiya yapɪpatambɪhiya kiyaaami gwɪnyaapi isɪhiyai katɪwunjohɪpatamatiyaato. Owetise. Nyahi Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪhoaisahiyaami pɪwɪha nesi ami Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪhoaisahiyaai kaundɪhaato.

¹⁴ Iyataati ami kaami wihoanɪhaisangi siyate. Ami utaaho wo Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪho komi omanɪtɪtɪhi wɪndi bɪmimoho Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha Itɪpɪho neti gwɪwunyaati kaundonɪhi ausaahonɪhaapi wɪndi biyati atisati nameti pɪwɪha naharimatati nehɪhe tati namaitaise. Utaaho siyahoisaaahi Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha biyati gɪmaawunyaatɪtaise. O ami utaaho Itɪpɪhoaisahohi Itɪpɪho ko neti gwɪwunyaati andɪtɪwisɪhi pɪwɪha atisatɪ mmonati neti Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪhomɪhaiwaapi gwɪwunyaatataiso.

¹⁵ Iyataati ami wihoanɪhaisangi siyate. Utaaho wo Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪho gwɪnyaasɪrɪhɪretɪ japepɪhɪratɪ gwɪwunyainjɪho sohɪ Autaahaatɪhomɪhaiwaapi mmonati neti iwinjapwaatati gwɪwunyaatahore. Ko setaho nahataapa nga neti tipɪtapaati mmonataise. Iyataati ami ko sawahoaisɪ utaaho wo neti tipɪtapaati mausondaise. Owetɪtaise.

¹⁶ Ami nɪni sandɪ katohɪma apaapɪmaato, Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha wapɪhi ahotisɪhaatɪhapɪ satati jɪpatɪpindɪhiɪto:

“Awaisɪho wapa kaitandi gwɪnyaasɪpɪpa utaaho wo wɪndi mondaise.

Iyataati ami utaaho wo Awaisɪhoai saimbi saimbi kɪnyɪ kaime undati wɪndi kamundɪtaise,”

Aisaiyaaho 40:13

tati jipatipindise. Iyataati ami nyahi Autaahaatihomi Itipihoni neti ginyunyaati kanyatirihireti japepihrohiihiyaanini Kiraisiho kaitandi gwinyaasiwaiwaapaahi biyati nanyesipatati ginyunyaatataise.

3

Autaahaatihomi Isihiya Kiraisihopi Gwunyaahohiihiya Kihapihi Kihapimatiwi Tipitapaatawaayopo

¹ Nisi naisihiyaate, ami ninhi sangi nehi isihiya maapi yapipatambihyaatisamataindi piwaha kasato jhi namasati nini napiti sangi jasonihoturo. Isihiya Autaahaatihomi Itipihoni kiyaami omanjitihi bindata iwinjatih kireti daiwi bimohiihiyai kaundohipatamataindi sangi nini windi kamaasato. Ami sahi wani kiyaatinihi nisi piwaha Kiraisihopi kasatohiha atiwi kopi gwunyaawaawi metihonya sangihonya wani kiyaisinihi saniya namohiihiyaamataiwihiyaatitihoni. Aiwami metihonya wapaapi gumunyaahohipatamataiwi sahi satiw nyahi kimba nga kaitihaawi Kiraisiho maaritimbipaare o ami sapaari nyahi windi kamaitihaawi ko maarimitimbipe tiwi sangi sangi nasesipatahiyaatitihoni.

² Aih Autaahaatihomi piwaha sangi biyati nasesipata gisunyaatitandihanehi usaayaha kandisaso ami manyinya wanihiya sangihiyai nandapa nehi napaimbipa amwitihihi nunyohipatamataindo. Ami Autaahaatihomi piwaha komi amitiha awaisiha gwinyaati kaiwaiwaapiha naana watipahaahi nini sangi windi kandimaasaso. Ami sahi piwaha apihaahi awaisiha naanaha naitaatiwi windi timaamaninihauho. Ami manyinya sangihiya nandapa ikiwi nandaatiwihura sangitih nepi windi kiya timaamaninihohipatamataiwo. Iyataati ami wanihsangi Autaahaatihomi piwaha watipaha naanaha nyahi sangi katawaasasahi atiwi nepi nga biyati nasesipatitandihandapi sahi windi timaamaninihopo. Owe.

³ Sapi nini sandi katotindi apaapi maato. Ami sahi nehi sami maariho jahihoni maaritwaiwa maipihaiwaahihi kaiwi bitohauhisato. Sandi sahi kiyauhi mmonataayo. Ami sahi woni waanji ami wo waatapi sami maariho mipaipaiwunyaapi manditipaiwi ami sahi nepi tunniwi muniwi ami itihinniwitohowo. Ami sahi taawi saiwa sainihohiwimaiwa nehi sawanaatami maariho jahihonihiwai kaitaatiwi maaritohirihireti kaiwi bitotawaayopo tati sandi nyangi neti nanyisataise. Isi sandihi sahi windi namwaasitaawi nini akiti kandaatono e jaipindaatono? Sahi isihiya maapi yapipatambihya ami yapipatambihaiwa kiyohirihireti taawi kiyawaayopo. Isi sahi akite tiwise.

⁴ Nini sangi sasatiti sahi isihiya maapi yapipatambihyaamatiyawaayopo satotimandi apaapi maasato. Ami nyahi jhimata sahi Autaahaatihomi isihyaatangi jainjatohiihiyaamihireti nepi kihiri kihireti tipitapaatiwi ahoyaniwi taawi satauhisato. Ami ninhi Kiraisihopi piwaha ningi katanisisihoni Porihosi ami nini Porihomihonine tipi. Ami woni satapaase. Ami ninhi Kiraisihomi piwaha ningi katanisisihoni Aporosihosi ami nini Aporosihomihonine tipi katipi sahi sanawaatopo. Sahi taawi sandi saisahitimandi isihiya nehi maapi yapipatambihya kiyohirihireti taawi kiyawaayopo. Isi sahi 'Ye' tiwise.

⁵ Sahi saiwi nyahi jhimataati Autaahaatihomi isihyaatangi jainjatohiihiyaanamihonini kihonihoni sahi tipitapaatiwi windi namaanyipinjawise. Iyawaawi ami yihooanji Poriyi Aporosiyaanapi kuri ambipati awaipatisahuriso tiwi yihooanyangi sahi nepi autahi windi ahimaanyisawise. Ami yihooanjihi nehi komi otipipatihoni

koai kiyahusepaaha kawitahaawi Autaahaathiho ahinyihihuraane. Isi yihoaanyangi Autaahaathiho natanoaasihii nasaha jasonaha daayaha ami komi piwaha kasatonihii sahi Kiraisihopi giwunyaawaayopo. Isi ami sahi yihoaanyapi saiwi kimireti gwinyaapise. Kuri Autaahaathiho komi otipipati kawitaatimihati yiyandihii numwihii ami kireti nehii komihati komihati kiyamaiso tiwo yihoaanji otipipati taaha kiyohimatapo.

⁶ Sangi yihoaanyami otipimbatii taaha kiyohimatapi biyati gisunyaatitandi sireti siyaha kiyahaayo ndi ninii sangi kasatitaano. Utaaho osaataati wanahaati niyaamasipatamataindi Autaahaathomii piwaha Kiraisihopihaha ninii jihii namasati sangi kasatataayo. Ninii siyonihii ami utaaho wo nandapa biyati nga nimaatatii akipipa nandawisati natihwisati ahotitandi osaataati kitihaha otipiyati itatamanati jatipatamatiyati Aporosiho nisi ipotii nasatii sangi Autaahaathomii piwaha katasisataise ami sahi atiwi nepi gisunyaatitando. Yihoaanji yihoaanyami otipipati sireti siyaha kiyonihandi kandi nehii Autaahaathiho sawaho nandapa isapi pa biyati atipihapa nimaatitandi yapipati atipati numwipatamatiyati sangi neti anditisaasihii sahi noaipapi watipitiwi Kiraisihopi giwunyaawaayopo.

⁷ Isi ami piwaha aimii namihandi kasatohiima awitiwi mmonawa piwima taatii ninii sangi kasatohiimaapi gisunyaatitaise. Utaaho jihii nawatawati samihatihi Autaahaathomii otipipati kiyati kiraisihopi piwaha ausaati kasatisihounii ami wo ipotii nasatii bihiwainjati Autaahaathomii otipipati kiyati komi piwaha ausaati kasatisihounii kuri noaipapi autaahi awaisu-rurimatamaamaise. Owe. Nehii Autaahaathiho sawahohii autaahi awaisihore ami komi otipipatihurami kaimbipa neti titihema awainde-masihii ami kapa nga noaipataise.

⁸ Iyati yihoaanji otipipati nehii naasaipihii utaaho naasomihati kawisahaayo. Yihoaanyami woninii utaaho nandapa isapi pa niyaamasihomatiyahoninithii ami woninii wo ipotii isapi pa nimaatitandi waapoho numwisihomatiyahonine. Iyataati sahi Kiraisihopi giwunyaawaawi noaipapi Autaahaathomii ishiyaatimatitaatiwi yihoaanji maisahuraanji otipipati satii samihatihi kiyahaayo. Ami yihoaanji siyaha Autaahaathomii otipipati sapi kiyohipatapi nawiho wihoaanjihapa nehii yiyandihii ninaasoninithii otipipati kiyohirihireti jatetinjati nanyamitaise. Nanyinyonihii ninaasoninithii ami kapa naito.

⁹ Ami yihoaanyangi ko neti natanyoaasihii nutasi timaamaitiha komi otipipati nehii naasaipi maasi ninawipihii koai kiyahusepaaha kawisahaayono. Iyataati osaataati utaaho kiyati niyaamasihii kaatii noaipati komihaatitipatamataiwi sahi Autaahaathomiihiyaatitiwi ami komi osaataatamataiwihiyaate. Iyauhi ko taatii kaatii otipipati kiyataise. Iyataati ami sahi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate, Autaahaathiho sawaho nasatii sami omanjitihi bimitandi ko sangi neti anjaanamatiyati taatii anjimatataise.

¹⁰ Ami ninii saindii utaaho wo anjaanji nawhiyati nga anjimatishomataindihonine. Aindi ninii ningi Autaahaathiho gaahandii gwinyaitandihandii naninyati anditinisihii ami kandaahi Autaahaathomii otipipati namasati sami otihatihii kaindii piwaha kasatataato Autaahaathiho Kiraisihoai natausaasihii nasatii sapi yaawihandii netii napwindihandapo. Ninii napitii piwaha namasati kasatotimandii siyate. Utaaho wo anjaanji namasatii jihii mihotirihirii watipihirii anjaanji anitisiati isiwatitandihirii mihotipatamataindi piwaha jihii namasati kasatataato. Aihii ami nisi ipotii wo otipipatiho nasatii piwaha nasesipati kasatataase, sahi baiwi andititiwi giwunyaitaatiwo. Nisi ipotii nasatii kasatisiho

16 Ami nini sangi piwaha kima nasesipati sandi kasatitaato. Sahi Autaahaatihomi ishiyaati Autaahaatoho komi anaanj kaanj bimitandi komi otipipatihiya taawi anjimatohaanaanamataiwihyaate. Isi ami kima kasatohima ye akite tiwi mmondaapo. Ami sahi sawanaati anaanj waanj awaisaananj Autaahaatoho bimih ishiya koai mep autaahepumaho-haanaanamataiwihyaate.

17 Isi ami otipipatiho wo Autaahaatihomi piwaha gaahaapi sahi giwunyaahohitihandi namaitatiwi neti nasisapuwataataahi ami ko saindihandapi so otipipati jaiwiti hapa kiyati sangi neti nasopisasisoai Autaahaatoho wihoanj maipihandi nunyati neti koai nopisasisaise. Sandi sawaho naasohihi bimitandi komi anaanjamataiwihyaatiho.

Nyah Tipitapaataati Ishiya Jhimatohiyhiyai Windi Mepi Autaahe-waamwaamaitihaawo

18 Sahi satiw nyahi nawihyaati sapaisaahiyaaniso tiwi gwinyaahohipipa samiheti windi ahimotanihi sami wo waati komi kaatami maarho omanjiti hapi sawaho sawahaami jaipimanane nawihaindi sapaisahonini ami sapaisihaanine tato. O ami sami otihatihapi wowaati satati nin nawihaindi amitiha gaahandi gwinyaahohitihandisahonine tati maapi yapipatambi ishiya amitiha gaahandi gwinyaahohirihiretapi naimaatataataahi sosaati jhi noipati windi nawhiyati amitiha gaahandi windi gimunyaaho gimunyaahaatimatane ami ko kaati siyataati amitiha akiti nawhiyati gaahandi gwinyaitandihai naitando.

19 Ami sandi nini apaapi maato maapi yapipatambi ishiya nawihaiwi amitiha gaahandi gwinyaahohitihandi sandi Autaahaatoho komi ndihaara mmonataati amitiha gaahandi ishiya windi nawihaiwi gwinyaahohitihandimaah. Owetise. Iyataati sandapi Autaahaatihomi piwaha wa komi piwahaami utipihooatih satati jipatipindise.

“Ishiya usa ami ishiyai nepi mimaipiwipi nusopisasisaatiwihiretapi nawihyaahiyaaniso tiwi kihaiwa kihaiwa gwinyaahohiyhiyai kaiwa kiya nawihyaahiyaaniso tiwi gwinyaahohiwaiwa Autaahaatoho neti ahwipatamatiyati inyati nepihaawih sawana nepi nopisasinopo,” tati jipatipindise. *Jobho 5:13*

20 Iyataati ami Autaahaatihomi piwaha komi utipihooatih jipatipindisihaisangi satati jipatipindise:

“Awaisiho aimi mmonahore ishiya nawihyaahiyaane tiwi kiyaami amitiha nawihaiwi gwinyaahohiwaiwaaro. Kiya nawihaiwi gwinyaahohiwaiwa akipipa windi namwaipati noti nehahaiwaimatitaiho ami Autaahaatoho sawaho nehahaiwemahonho,” tati jipatipindise. *Aunihiri 94:11*

21 Isi ami saiwa Autaahaatihomi piwaha komi utipihooatih jipatipindiwi maiwaahi akiti si nini sangi sandi kasatitaato. Ishiya usa satiw utaaho wo naasohihi nyahi Autaahaatihomi ishiyaami jhimainjihomihyaanintaati ami ko neh naasohihi Autaahaatihomi piwaha gaahaiwa kanyatati katanyasati nanyamih komihetapaahih nyahi kapa nahataapa nehaayo tiwi windi gimunyaapise. Ami nini sangi sandi apaapi maasato, ami kahapaamapipa nahataapa kapetapi sahi gaahaiwa nepi jatatamanitandihaiwa Autaahaatoho aimi sangi nasanyati ami komi otipipatihiyaisangi aimi nasamise. Isi sahi nepi tipitapaatiwi Autaahaatihomi otipipatiho koho neh ninaasomihetimatwi ninhi

somihonine nniwi sahi isihiyai nepi niwimaapi ami sahi sawanaati windi namimaatiwise.

²² Nehi ishiya noaipapi sahi Autaahaatihomi ishiyaatami jhiyaatiwi Autaahaatihomi otipipatihiyaimatiwi jainjatohiyihiya siya Porho ami Aporosiho ami Sipaasiho ami usa singwaasamataiwihiyaahi sangi anditisaipi jatatamanitaatiwi Autaahaatihohi ahiihihiyaare. Iyati ami nahataapa Autaahaatihohi kiyati yamihapataatuni yapipataapuni ahaimbipa sapa samapaare. Iyati ami sahi koaisawi asihihiyaatimatiwi kiyatinihi bimitaatiwi Autaahaatihohi kiyati ahisihihiyaate. Iyati ami sahi napwisaihi sangi asitimatitaatiwihandi Autaahaatihohi nasanyonhi sahi japihi asihihiyaatimatiwaapo. Iyataati ami gaahapa nahataapa wani kimura ahotimbipa sapa sangi jatatamanitandi ahondaise. Iyati ami gaahapa nahataapa ipoti noipati ahotitandihapaisangi sangi neti jatatamanitandi noipati ahondaise. Iyataati sapa nahataapa sahi Kraisihohi nunyanwi komhiyaatimatohura noipati samihapaimatataise.

²³ Sapa siyati nahataapa samihapaimatihi ami sahihi Kraisihomhiyaate. Ahi ami Kraisihohi so Autaahaatihomihore ami Autaahaatihohi nahataapai daahemati jatataiso.

4

Sahi Nyapi Kraisihomihohi Otipipatihiye Tiwi Gwinyaapise

¹ Sangi biyati nyapi gisunyaatitandi nin sandi kasatitaato. Nyahi Kraisihomihohi otipipatihiyaanini ko natanyoasisawihyaane. Iyati ami ko Autaahaatihohi isihiyai windi neti namunjahaiwa noasandiwaiwa nyamiheti ahotanhi jaawa bindihaawi isihiyai kaunditahaawi namihanati ahinyihihyaane.

² Iyataati ami utaaho wo awaisihohi womi otipipati iwinjaati biyati atisati neti biyati komi kaundirihireti japepihiritaise.

³ Iyataati ami nisapi ko otipipati siyati siyati kiyahoe tiwi sahuni ami ishiyauni tipitapaapi nisondaatiwihandapi awaindihande ndi nin wendi waati gumunyaaho. Iyataati ami nin niwahonisangi otipipati saindi saindi kiyataayo ndi wendi niwahonini tipitapaati motinoho. Owetise.

⁴ Iyataati ami nin saindi kasatotimandi apaapi maato. Nin otipipatihonini otipipati nin mimaipaindi kiyataayo ndi wendi gimaanunyainje. Iyataati mandhi akite nin gaahonine. Maipihaiwa kamaindihonine titandi sandi owe. Nisangi maipihaiwaisahoniso. Iyataati nisi otipipati kiyohipatapi kinyi saimb saimb kaimbhohone tati tipitapaati nisondandihohi Awaisihore.

⁵ Isi siyatisi sahi otipipatihiyaapi kiya otipipati nga kiyawaayowo e mimaipaiwi kiyawaayowo tiwi asisaha kandapiha sangi noaipasihandi sahi jih tipwinaanwi tipitapaapi usondaatiwi gaamaahe. Nyami otipipati kiyohiwaiwa kiyati ahotimi noti, Awaisihohi nasataahura kihaiwaamihaiwa kiyohiwaiwa noasati asahatinditih ahotiwaiwa neti auta sisiheti ahaitaise. Iyati ami ko kiya gwinyaapi omanjitihi ahusotiwaiwa neti autemahonihohi ishiya nahatiya mmondaapo. Iyataati sura tipitapaati usonati otipipati mimaipaiwi kiyohiyhiyai wihoanhandi nunyati ami otipipati nga kiyohiyhiyai wihoanhandi Autaahaatihohi numwitaise.

Korindhiya Sawana Naimaatawaayopo

⁶ Isi nisi naisihyaati nisataiwi Kraisihopi gwunyaahohiyhiyaate, nin niwahonisapun ami Aporosihopuni piwaha aimi kasato yahuraan

kiyohiwaiwa mmoniwī nepi kaitaatwo. Autaahaatihomī piwīha katati ahotirihireti baiwī atiwi nepi kaami tanyaahaapi baiwī gwīnyaapise, Autaahaatīho piwīha katimumwaanī nehīmwaapi kaimī namuwo. Aiwi amī utaaho wopi kimo otipipati nga kiyataisi autaahiwīwītīho amī utaamo otipipati mīmaipiyati kiyataisi koai yatīhiwīwītīho tīwī saiwī kamaiwise.

⁷ Iyataati amī sahi nisapi katotimandi samī woai kinyī awaisihonimatipi isihiyai nusatipahaapihonī isihiyai iwinjaapi bime tati ndī ahīsisataise? Owetise. Iyataati amī Autaahaatīho wapa maahiwapa namaahimihi kapaapi namaanīmise tīpi katapaase? Autaahaatīho nga wapa gwīnyaitaapihapa nahinyonīhi nepaapi kapaapi nisi andītindi gwīnyaahohītīhanda netaayo tīpi napaapi kīwahonī naimaatipi katapaase?

⁸ Nini sangi piwīha tītīhi kasatitandiyo. Sahi Autaahaatīhopi nga gīsunyainjīhi satiwī nyahi Autaahaatīho gwīnyaasīwaiwa gaahaiwa nahatewa aimī nga newa tisaitaati ginyunyaatataise tīwī gwīnyaawaayowo, isihiya nandapa nanīwī tisaitohīpatamataiwo? Aiwi amī sahi satiwī nyahi itatamanīnaati nga bimītīhaahapa nahataapa aimī nga tisaita nehaayo tīwī gwīnyaawaayowo? Aiwi amī sahi satiwī Kīraisīho aimī japihi napihi nyahi koaisaati maasi isihiyai amī kahapaamapīpai winjaawi bindīhaayo tīwī gwīnyaawaayowo? Sahi saiwī gwīnyaawaawi nyangi nanyamasi jīhi awaisawīhiyaatimatīwī isihiyai amī kahapaamapīpai osamapī iwinjaawi bimīto tīwo? O amī sahi saiwī kamaayauhaise amī nyangisangi sangisaati maasi awaisawīhiyaanimataati isihiyai amī kahapaamapīpai iwinjaawa bimītīhaawo.

⁹ Aihī amī nini saindi gwīnyaataayo. Autaahaatīho nyahi komī otipipatihyaanangi isihyaamī ndīhetī yaasīhandī newa napwītīhaahamwanī ahīnyihī bindīhaayo. Kaihi nini sandī katotimandi kahapaamapīpa nahataapaunī amī Autaahaatīhomī otipipatihyaunī amī isihyaunī nyapi kiyai yaawati naanīhaiwa napitīyahaiwa nusoaipase tīwī nyamīhasīnī ndīha ahiyawī jatawaayopo.

¹⁰ Iyataati amī nyahi isihiyai Kīraisīhopi piwīha kaundohīhaapi isihya piwīha naharītīwī katawaayopo tīwī gwīnyaawaayopo. Iyataati amī sahihi satiwī, “Nyahi aimī nahataapaapi gwīnyaawaahiyaanisī usa wapaapi kamaanyatītaapo. Sandī apaapi mahe amī nyahi aimī Kīraisīhoaisaati tīmaamaitaahiyaanisō tīwo.” Iyataati amī nyahīhi isihya nyangi nyasonawaawi satiwī ‘Kīmatīma andītītīwī watīpihiyaametati apīpaahi kunyapehatīme,’ nyatīwīhiyaanīne. Iyataati amī sahihi isihya sangi jasonawaawi satiwī, “Kīmiya isihya aimī noaipapi andītītīwī watīpihiye,” tīwī katīwīhiyaate. Iyataati amī nyahīhi isihyaamī ndīhetī ambīpati awaipati owetati isihya nyangi wīndī nga nyasowī namaanya maapīhiyaane. O amī sahihi samī ambīpati awaipati noipati autaahi ahotati amī isihya nga jasonīwī nepi autaahi nasimaapīhiyaate.

¹¹ Wiwa nyangi jīhapī nanyoapapī nasati wanī kīmuraatiwaiwaapi sandī katitandiyo. Nyangisaahi janyamanati amī waapohopi naahutarīhīri awanyisataise. Iyati amī saurīhīmahe yutīhīri apotīhīrisangi nanyapwīrinjīhi nehī napwīrinīhapaahīhi niyohaayo. Aihī amī isihyaaisangi nyangi nyawawaayopo. Iyataati amī nyamī aunahīpati anāanī bimaawaati nanoaitīhaahapīhi owehiyaanīnī kīhapīhi kīhapīmawa nanowa nowa nasaya daayahaayo.

¹² Iyataati amī nyamī ikwīraahi nawīhopīhati otipipati waati kiyahaayo wapa nyahi nenoaahītohipīpa nawīhora naitīhaawo. Iyataati amī isihya nyangi piwīha maipīha kanyatauhīhandī kandī amī wīhoaanī gaahati

kawisaati Autaahaathihoai nunjenahaayo ko kiyai napaisaatumwaitando. Iyataati ami nyangi ishiya naanati yaasihaiwa nanyinyauhi ami wihooanhandi naana yaawhandi namunyaati nehi bipi naanati yaasihandi nehaayo.

¹³ Iyataati ami nyapundwi ishiyai pwiha maiphaiwa kaundawaatopo. Iyataati ami ishiya Autaahaathopi wndi gimaawunyaapi ami monwihiya nyapi saiwi ikwaatipho waatihiri nehi naihoapi nepi yotitaatiwihapaamataiwi nyasonawaayopo. Aiwi onhaami sotipati kipati atihamaataiwi nyasonawaayopo. Saiwa siyati nyamiheti nanyoaipapi nasati wani kimuraisangi sikiyati ahondaise.

Porho Kairihireti Korindhiya Japi Nepi Kaitaatiwi Gwinyaati Maari-tataise

¹⁴ Nini sangi pwiha aimi kasati jipatihiyohiwimaiwa masahaiwa nasanyati kasatataamaato. Owetise. Sahi baiwi gwinyaitaatiwhaiwa kasati jipatihiyayaayo. Sandi ami apaapmahe, sahi nisi manyinyaati nisi maarho nasanyatihyaatihi.

¹⁵ Iyataati ami ishiya taahithandi napwi sahi Kiraisihoaisawi maasi timaamaitohiyhiyaatangi jainjaawi binyaihandi kandi ami Autaahaathomihaiwaapi kasatiwi katiwisasiataatiwhiya sami japiya taahiyhiya owehiyaate. Iyataati nini Kiraisihom Pwiha Gaaha Waniha ausaati kasatonhi sahi atiw nepi Kiraisihoaisawi timaamaitawaayopo. Saindi nini pwiha kasatotihandaahi Autaahaathomihaiwaapi nini noipati sami japhonimatataayo.

¹⁶ Siyatihi ami nini watipindi sandi kasatitaato. Nini anditindi Kiraisihomihireti japepihrohapatamataiwi ami sangisangi naasikati kaiwi kireti japepihriwise.

¹⁷ Saiwi Kiraisihomihireti nisataiwi japepihritaatihandapi nini nisi maasihho Timoteho nisi maarho komiheti ahotahoai aimi nandusaaso ko pwiha biyati nasesipati anditisiawati kasatitanda. Iyataati ami koaisangi nisatiyati Awaisihom otipipati kiyataahore. Ko nasati nisi kaindi bimohirihiretapi siyati siyati kiyati bindataise tati kasatonhi sahi gwinyaitaatiwo. Nini Kiraisihoaisati maasi timaamaitihoninisi Kiraisihomihireti japepihriti kiyataayo. Ko nasati nini nahataapiphi daindi Autaahaathom ishiyai nisi kandunjohwaiwaapi jhaati biyati nasesipati jainjapwaati kasatitaise.

¹⁸ Iyataati ami sami usa nisapi satwi ko wndi nyangisenda akitinhi namaapitaise twhiyaare. Aiwi ami kiya nyahi noaipawaati awaisawhiyaanimatitahaawo twi pwiha jaiwaiwhaiwa autahinjaawi ishiyai kaundawaatopo.

¹⁹ Iyataati ami ninhi, ningi Awaisiho kiyenda numwe donaahi napiti waara jasondo. Siyati Awaisiho numwe donhi nasataahura ishiya siya Awaisawhiyaanimatitaano twi katohiyhiyai usondaano kiya watipihandi napitetahandi isiphiyaatopo ndo. Iyataati ami nini kiyaami pwiha katwi kiyohwaiwaapi atiwitandmahe. Owetise. Nini nehi usondande, Autaahaatho watipihandi numwih Kiraisihom gwinyaasirihireti japepihrawaahiyaatowo ndo.

²⁰ Iyataati ami utaaho woi Autaahaatho iwinjaati bimonaahi ko nehi pwaahaiwaahi kamaatitaise. Owetitaise. Autaahaatho koai watipihandi nunyati anditihonhi Kiraisihomihireti japepihritaise.

²¹ Isi wani samihandisi napitaiwi gwinyaawaayopo. Nini napiti jasoniti pwiha sami gwinyaapi kiyohwaiwaapi waaphindi ithisatitanda e nini

sangi maarho nasanyati ami nisi maarho napaisaatitanhi piwaha napaisaha kasatitando?

5

Kima Piwima Namaatohithandami Ipaahaapi Kiraisihomi Isihiya Maipihandi Kaiwi Ambipati Timaamaitohithandapahaare

¹ Sami otihatihindi windi apipaahi maipihandi akitinhi noaipasihindi isihiya nesi kanwi ami ningi kandawaatopo. Kandauhi ninhi atindi netaayo. Sandi siyahandapito. Utaaho wo tithi komi sapihomi apwaataati sanaati sisi wihinhaati nasisoaari isiwati kaatisati maasi nanoti bindataise tauhito. So utaaso maipihati isihiya Autaahaathopu windi gimaawunyaapihiyaisangi windi kamaiwihati apipaahi maipihati kiyataise. Ko jinjapuhi sapihomi apwaataati ahiya nanotaise.

² Iyataati samihatihindi sandi siyati noaipasihandi kandi ami sahihi gaahati noaipataiso tiwi autaahinjaawi maaritawaayopo. Sandapi maipihandi noaipataiso tiwi maarho asipaiwi maarho windi naanamaasise. Siyati maarho naanasonihindi utaaho sandi kaisihoaisi nepi nehahaatemasahihi sami otihatihindi windi bimimone.

³ Iyataati ninhi tithi utaahonini akohonini nisi ambipatisati sangisati windi bimindataahandi kandi ami nisi maarho itipihomanga sangisatindaise. Siyati nisi itipihomanga maarho sangisatitindhandaahi utaaho so maipihandi siyati kaisoi ninhi aimi tipitapaati usonataayo ninhi sangisati maasi nisi ambipatisati utaahonini akohonini bindataahandamataindo.

⁴ Utaaso sopi sahi saiwi kaitaatiwi ninhi gwinyaataayo. Nyami Awaisiho nyangi nyainjatisihomanga maahomwaanji ami komi watipihandi nesi ahoyaniwi andititiwi piwaatiwise Awaisiho Jisaasiho anditisiawitandi komiheti nausanwo ami nisi maarhoaisangi sangisatindaiso.

⁵ Sahi saiwi andititiwi piwaatiwi kaiwi Bwaasirihiraapihemapise koai kiri iwinjatitando. Ami komi ambipati neti nosasinati bimito. Siyati nosasinati mimaipiyati bindataati namati japihi nepemaitati nasati bimonihi Awaisiho isihiyai neti tipitapaati usondandi nasataahura koai wihoaanjhandi naanaja yaawihandi namunyati japihi komi maarhoai numwaitando.

⁶ Sahi gwinyaitaatiwaha piwaha kima sandi kasatitandiyo. Sahi tanyaaha gaaha owehandi sawanaati nepi mepi autaahemaamatwise. Owe. Sahi aimi gwinyaapihyaate. Nipitandihandi apipaahi maipihonji ami birethandaatihindi ahiauhindi birethandi neti aungwohandi nipisati awaindihanditindhandapi sahi aimi gisunyaatahiyaate. Isi sikiyati utaaho wo sami otihatihapuhindi maipihandi kiyonihindi ko naasomi maipihandi nahatiyai nuseti numanati janati awaindititaise.

⁷ Isi nipitandihaiwa jahiwaiwa namahohipatamataiwi sahi maipihaiwa kiyohiwaiwa namapise. Namaposawi sahi kaatihindi birethandi wanihandi asitihandi nipitandihandi owehandamataiwihyaatitaatiwo. Ami sahi aimi sikaiwi sikireti bindawaayopo. Ami Kiraisiho nyapi ipi tithi atawihateti nimaatataise Asisaha Awaisaha Kimbapiho Autaahaatho Isiraherihiyai Timaawat Nusatipasitihandapi Gwinyapendaatiwi sipisipihomanga sipipihomanga gaahoi tipitihohipatamatiyato. Ko siyati nyapi nimaatindhandaahi sahi aimi noaipapi birethandi wanihandi nipindhandi owehandamataiwihyaate.

⁸ Isi sura Isiraherihiya kiyai Autaahaatho nehindi iwinjati nesousihi namaapopi nga bimotihandapi gwinyaitaatiwi Asisaha Kimbapiho Pasopaahandapi timanjindaatiwi birethandi neti nipitandihandi

(yisihandi) jahitihandi nemahohipatamatiyaati, nyahi maipihaiwa jhi kiyohiwaiwa ami maipihapa wapa nahataapa nyamiheti ahotimbipa newaamaitihaawo. Iyaati biretihandi wanhandi nipitandihandi owehandamatiyaati wanhiri gaahireti japepihiritihaawo. Iyaati maarho gaaho popitihonewaati ami piwaha titih akiti akaahaahhi kataati usai kaunditahaawo.

⁹ Nini utipihonewaati jhi wo aimi jipatihiyohihooatihhi sangi sandi ishiya kihiyaisawi kiyaami ambipati naminiwi timaamaitiwi daayohiyihiyaisawi maasi bimimaawise satiti kasatataato.

¹⁰ Ami nini sangi sasatataamaato: Sahi ishiya maapi yapimbatambhiya nahatiya, khiya kihiyaisawi ambipati naminiwi timaamaitiwhiyaisuni ami ishiyai usaamihapaapi maarho windosihhi ikonihiyaisuni ami ishiya autaahaatihonewaati jaipitahopi atotipiwesawi gaapundiwi komi ambipati niwimaapihiyaisuni sahi namapise satiti kasatataamaato. Owetise. O ami kiyai sahi namamaitaatiwaahi ami sahi kimati yapimbati apipaahiyaati kiyaatinihi namaitaatiwe.

¹¹ Nini piwaha jhi aimi kasatohihaami tanyaaha sandiha kasato: Utaaho wo Kiraisihopi giwunyaaho sangi sasatati nini sami naisohonine taho ko ami komi ambipati kihiyaisati naminati timaamaitati ami ko windi iparimimatati maipihomatati ami autaahaatihonewaati jaipitahapaapi gwinyaati kapai atotipiwesati niwimaati ami komi piwahaaraahi ishiya usai neti nusopisawise ami waapoho biyaahandi nanati naharisati ami ikonahoi-sawi maasi bimitosawise satiti kasato. Aindi ishiya saiwhiyaisawi sahi apipaahi nahoiwi piwaniniwi ami nandapaisangi kiyaisawi windi namaaniwise ndi kasato.

¹²⁻¹³ Iyataati ami ishiya Autaahaatihomi ishiya Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaami ipaahaapihiyai neti tipitapaati usondandi sati nisi otipipatiamahe. Owetise. Ami ishiya Kiraisihomi ishiyaami ipaahaambhiyaisaahi Autaahaatihonewaati neti tipitapaati usondaise. O ami sahihi sahi sawanaatami ishiyai tipitapaapi usondaatiwe, sati sami otipipate. Iyataati kimitikawisi sahi kaitaatiwihandapi Autaahaatihomi piwahaami utipihooatihapi satise:

“Sahi giwunyaahohiyihiyaatami otihatihhi utaaho maipihonewaati maipihandi kiyati bimisoai nepi nehhaatemapise,” tati katise. *Winhapipa 13:5, 17:7*

6

Kiraisihomi Ishiya Usa Ami Kiraisihomi Ishiya Usai Nepi Piwaha Tipitapaapi Mmondaatiwihapihemaamapise

¹ Nini wani ami sahi windi kaiwi bimohitihandapi kasatitandiyo. Sahi Autaahaatihomi ishiyaati Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaatami wuri wapaapi sapa nisihe nisihenimi itihinnamaami kurami wo piwaha ka nesi ishiya piwaha atiwi nepi tipitapaapi soni sapaami satihone soni sapaami satihonimahe unditaatiwhiyaapi namone, ishiya Autaahaatihopi giwunyaatahiyaami ndiheto. Siyati titihimetihandi kaitaatihi maipse. Saimi kamaimi neh Autaahaatihopi giwunyaahohiyihiyaami usa baiwi amitiha nusesipata giwunyaatahiyai kaundimise kiya nuwi kurisawi bipisi bindawa piwaatiwi mmoniw kimonji kimbaami satihone kimonji kimbaami satihonimahe undiwi kaundito.

² Nyahi siyaati sandi windi kamaito tiwi gwinyaawaawaahi sangisi piwaha ahotisihapa windi giwunyaainjo? Ipotihura Autaahaatihonewaati ishiya Kiraisihoi-sawi maasi bindawa ishiya Autaahaatihopi

gimaawunyaahohiy+hiyai kiyaami kiyoh+waiwa tip+tapaapi usoniwi saiwi saiwi+hiyaate und+taapo. Isi ami nyahi Autaahaat+hom+hiyaan+ni Kiraisihoaisaati sait+haahiyaan+nisi wan+ gwunyaahohiy+hiya maip+honya wonya kaisaihaahi keti kapa nepi tit+hepumap+se.

³ Iyataati ami Autaahaat+hom+ enjer+hiya otip+pat+hiya yam+hapataat+hiyaami kiyoh+waiwaisangi newa tip+tapaawa usondo tiwi gimunyaahowo? Isi wonya naanahonya masihonya is+hiya gwunyaahohiy+hiyaam+het+ nusoaipahonaahi keti bipisi tit+hemap+se.

⁴ Isi wonya naanahonya siyahonya noaipahonaahi sahi sawanaati gwunyaahohiy+hiyaatami usa piw+ha piwaat+wi naanisonya nga naw+haiwi tit+hemaitaat+wi+hiyai mmon+wi kaund+wise, kiya tit+hemaito is+hiya Autaahaat+hopi gimaawunyaap+hiyaap+hi piw+ha naanis+ha tit+hemaita nesi namuw+ise owetane.

⁵ Sangisi piw+ha masaha kasatataato. Isi sahi gwunyaahohiy+hiyaatami otihat+hapi wo komi am+tiha biyati nusesipatati gw+nyaaho bimonaahi koaisi kaund+wise ko utaahuri wapaap+nim+ it+hinjururami piw+ha atisati neti tip+tapaati mmonati son+ kimbaami sat+honge o kimon+ kinyi sat+hon+maah+ und+itendo.

⁶ Siyat+tihand+ kandi sahi saiwi kamaiwi as+ret+ kaiwi Kiraisihopi gwunyaas+ho ami wo Kiraisihopi gwunyaas+hoai numwaasi piw+ha tip+tapaati mmondand+hoap+hi notaise. Numwaasi noti kurami piw+ha is+hiya Kiraisihopi gimaawunyaap+hiyaami nd+het+ kiya tit+hepumawaayopo.

⁷ Siyahapa sawanaati b+pi tit+hemaamap+ is+hiya gimaawunyaap+hiyaami nd+het+ nuwi tit+hemahot+hand+ sandaahi Kiraisihom+hi+ret+ japepih+r+wi kaitaat+wi+handap+ nenoaah+tawaawi ap+paahi timahiyamawaayopo. Utaaho wo maip+hat+ kahison+hi wihoan+ maip+hat+ kamaawimbi neh+ winjase. Iyataati ami utaaho wo yap+pat+ ami wapa yatetet+ namaatipat+ on+hiwat+ kiny+hapaapi nis+hape tati ikonati nangehonaahi neh+ winjase koai kiyati kiny+hapaisat+ ahoyati naito.

⁸ Iyataati ami sangisangisi ami naas+kat+ is+hiya usai kawiw+ kiyaam+hapaap+ nyam+hape und+wi jaiwund+wi nusepi+hiyaatiso sami nais+hiya samataiw+ Kiraisihopi gwunyaahohiy+hiyaam+hapaaro.

⁹⁻¹⁰ Iyataati ami is+hiya maip+haiwa nasisoari kiyawaasohiy+hiya Autaahaat+ho iwinjaati bim+tand+hap+hi yam+hapataat+hi w+nd+ nam+ndaitaapo. Owet+taise. Isi sandap+ sangisi g+maasunyainjo? Ami sahi maip+haiwa kiyawaahandi kandi maip+haiwa kiyahaamaayo gaahati kiyahaayo tiwi jaiw+tiw+hiyaate. Isi us+hiya as+hiya kihiyaisaw+ amb+pat+ ti+maamait+wi+hiyaun+ ami autaahaat+ho jaiw+tahoai mepi autaahepumap+hiyaun+ ami us+hiya as+hiya aim+ namaat+n+wi+hiya kiya kihiyaisaw+ amb+pat+ ti+maamait+wi+hiyaun+ ami us+hiya manyinyaun+ ami gw+nyaahiyaun+ us+hiya sawana kiyaami amb+pat+ ti+maamait+wi+hiyaun+ ami usaam+hapa noat+wi ikon+wi nusehohiy+hiyaun+ ami is+hiya usaam+hapa wapaap+ ap+paahi akiwisamas+hi nusehohiy+hiyaun+ ami waapoho naharitaat+wi+ho nasisoari nanawaasohiy+hiyaun+ ami maip+haiwa kaund+wi is+hiyai sis+pihund+wi+hiyaun+ ami is+hiyaam+hapa kahapaamap+paap+ saisatoyai tip+ it+hund+wi nesi yan+h+map+hiyaun+ siya saiwa siyohiy+hiya Autaahaat+ho kom+ is+hiyais+ iwinjaati bim+tand+hap+hi yam+hapataat+hi w+nd+ nam+ndaitaapo.

¹¹ Iyataati ami sam+ usaatisangi aim+ katoh+w+maiwa kaiwi bimamb+wi+hiyaate. Saiwa kaiwi bimamb+wi+hiyaati Autaahaat+hoai nyami maip+haiwa kiyoh+waiwa nep+nyamape undauhi ko basati

neti namusopisasisaise. O ami komi ambipati ashiya kihiyaisati timaamaitataataahi sandaahi komi ambipati sawaho neti nosasinataise.

¹⁹ Sahi ninaasiyaatami ambipati sati Autaahaatihomi Itipho nasati bimitandihangi anjanamatiyahatisi sandapi sangisi biyati gimaasunyainjo? Autaahaatihomi komi Itiphoai natausaasih nasati samihatih bindataise. Aih ami sahi sangi yandhiyaatimaahae. Owetise. Sahi titih komihyaate.

²⁰ Sandi katotimandi apaapimaato. Autaahaatihomi Kiraisihoai natausaasih nasati nyahi maipihaiwa kiyohwaiwa nenyamaitandi komi ambipati nunyanati napotaise. Isi kinyi ambipati kimikataahi kaimbi Autaahaatihomi mepi autaahepumaitaapihate.

7

Namaatinohitihandapi Korindhiya Nasenohitihandapi Porihom Kaun-dataase

¹ Sahi nisapi utipho jipatipaiwi nanisenihohiwaiwaapi wani wihoanaha kasatitandiyoy. Isi wani namasati jih satiwi giwunyaahohiyhiya ushiya ashiya namaatindaatiwi gaaro e sandi maipo ndiwi nanisenihohitihandapi wihoanaha kimaasi sandi kasaitaano. Utaaho wo apopaati neti wimirati nehi bindataataahi sandih titihe.

² Iyataahandi kandi ami ambipati kihiyaisawi timaamaitotihandi sami aunahipata yahandi ahondaise. Ahondaisi utaaho woi nunjenahandi noaipahonih wiwa ko neti kihiyaisati ambipati timaamaititaise. Isi sahi nahatiyaati ninaasonih apopaati titih kinyapihaati yiyandih nepi wirapise. Iyataati ami ashiyaatangisangi nahatiyaati ninaasaanih woho titih kinyapihoai yiyandih namaatiwase.

³ Aimi namaatinwi bimohiyhiyaatapihaare. Woho aimi namaatisihomi ambipati komi apwaataatamihate. Isi ko apwaataati owe undati komi ambipati neti namisapuwane. Ami apopaati aimi namaatihatami ambipati kaatami warihomihate. Isi ami kaati warihoi owe undati kaatami ambipati neti namisapuwane. Kanjanyuri windi samaimi ambipati naminim timaamaitimise.

⁴ Apopaan namaatipihanyami ambipati kinyi kiwhomihatisi ami ko jatataise. Isi apwaataani nisi ambipati niwhaanini jatataayo mundime. Ami warihonyi ambipati kinyi kiwaamaatamihatisi kaati jatataise. Isi kinyi kaati samunde, nini nisi ambipati niwahonini jatataayo munde.

⁵ Isi ambipati timaamaititaatimi kiwihom nangisehonaahi apwaataani kiwihoi owe munde. Iyonih ami kiwaamaati warihongi nangisehonaahi warihon kiwaamaati owe mundime. Iyataati ami sainjanyuraahi kanwi maariho naasohitanih wonji nehi masihonjapi sasanyuraasami ambipati windi timaamaamaitimi namahaaposami Autaahaatihoi sisimi piwaundimi gaapunditaatimi gwinyaamaamaahi ami windi ambipati naminim timaamaamaitimise. Nehi yiyandih bindamaami gaapundimi Autaahaatihoi piwaundimi owemaposami ami keti nami japihi sainjanyuraasami ambipati timaamaitimise. Saimi ambipati maaritirihireti baimi jatamaami ambipati naminim timaamaitimise, ami wiwa nehi otih binyaihi Bwaasirihiri jasonatosati kihiyaisawi ambipati timaamaitotihandi kaito tati nasisendaio.

⁶ Sahi nanisehauhi kima piwima aimi kasatohima sahi japepihiritaatihwihapa winihapipa kasatataamaato. Owetise. Nehi sahi gwinyaitaatihwaiwa kasatataato.

⁷ Nini saindi gwinyaati maaritataayo. Ami ishiya nahatiya, ushiya (asahiya) Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya nisataiwi windi namaamaatiwi nehi wenjhiya bimataatiwi sandi gaare. Iyataahandi kandi ami Autaahaathiho ishiya nehi ninaasiyai namaatitaatiwihiretapuni ami namaamaatitaatiwihiretap anditiwiwat watipihandi yiyandih nunyataise. Wo apopaati neti wiraaitandi anditiwiwat ami neti wimiraitandi anditiwuwataise.

⁸ Iyataati ami sami piwaha wa satiwi ushiya ashiyai nepi wimirapi nehi utaar bimohiyhiyaapun ami ashiya osinhiyaapun kiya ashiyai nepi wirasahi ami osinhiya ushiya usai namaatitaatiwo ndiwi kandotahaapi wihoanjiha kimaasi kasatitaano. Ushiyaati ashiya owehiyaatuni ami ashiyaati osinhiyaatuni nisataiwi s'waashiya s'woya owehiyaati nehi bindawaawaahi gaare.

⁹ Iyataahandi kandi sahi nehi namaamaatinwi bimisahi sami ambipati timaamaititaatiwihandapi sami ambipati gosindihandi sahi baiwi ipihatiwi minjaitaawi gaasi namaatinwise kiyatinihi gosatoaatitaiso.

¹⁰ Iyataati ami sami sandiwi utaaho komi apwaataati nga namaitaiso dotahaapi wihoanjiha kimaare. Ushiyaati ashiyaati aimi namaatinwihiyaatangi apipaahi watipindi sandi kasatataato. Jisaasihomi winihapipa katirihiri kireti titih japepihrito. Kinyi apopaaji kinyi kiwihoihi namasisi windi namumwe, owe.

¹¹ Iyataati ami wapa wipimatonih kandi apopaaji kiwihoihi namasisi nopaapaahi numbwi woi namaamaatiwi nehi bimataape. Iyataati ami kinyi warihonji kinyi kiwaamaatisi namaamape, owetise. O kiwaamaatisi namapaapaahi waati nepi wimirapi nehi bimataape. O ami mainjanyuraahi sati maipihatiyono timi gwinyaamaamaahi maarho naasohitanhi japihi nami ambipati timaamaitimi bimataati me.

¹² Iyataati ami sami piwaha sandiwi warihoihsangi ami apwaataatisangi Kiraisihopi gimaawunyaahonhi warihoihsangi ami apwaataatisangisi kinyi gimaawunyaahini nanimasi numwe undati namaitandi gaaro tiwi nanisenihotahaapi wihoanjiha kimaare. Sahi Kiraisihopi gwunyaapihiyaati ami Kiraisihopi gimaawunyaapihiyaisawi namaatinohiyhiyaatangi sandi kasatitani atiwise. Awaisiho Jisaasiho n'ngisi piwaha siyahaapi windi kamandisi namati nisi gwinyaahotaha saiwi saiwi kaiwise ndi kasatitaano. Aimi namaatinmosami kinyi warihonji Kiraisihopi windi gimaawunyaahaati kaatisami gaasi maasi bimaamise kinyi gimaawunyaahini nanimasi numwe undipi natipimusoaase.

¹³ Iyonih ami apwaataanjhi Kiraisihopi gwunyaasamih ami kinyi kiwihoihi gimaawunyaaho koisami gaasi maasi bimaamise kinyi windi Kiraisihopi gimaawunyaapihonisi nanimasisi numwe undipi nemaamape.

¹⁴ Iyataati nini sandi katotimandi apaapi maato, warho Kiraisihopi windi gimaawunyaahotih ami apwaataati Kiraisihopi gwunyaahaatitih kasanyurami ambipati aimi timaamaitih kasanyurami ambipati noaipati nehi naasaipihitih Autaahaathiho mainjanyurisi iwinjatataise. Wiwa sahi saiwi kamaisahi sami simwaaya simaashiya Autaahaathiho akithopi gimaawunyaapihiyaami mwaaya maatiyaamatetahiyaatitaiso. O ami wanihi Autaahaathiho sami simwaaya simaashiyaaisi komi ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya komi manyinyaisati ahoyati iwinjaati bindataise.

¹⁵ Iyataati ami wa piwaha kima sandi kasatitandiyo. Wohoihsangi ami apopaatisangi Autaahaathopi gimaawunyaaho gimaawunyaahaati

apwaataati ami warihoai namati noaipasi nutandaahi ami namasi none. Isi ami kinyi giwunyaahingihoni giwunyaahingaamaangi sahisaihaahi namaatingitihandi nasipatipi owemapi natipusoase. Iyataati ami kiwihohi ami kiwaamaati nangimahonihisangi ami namaatinjitihandi namaasipatimisangi bimisaihi Autaahaatihohi giwunyaahingihongi ami giwunyaahingaamangi napaisaatihohi ko gwinyaasirihireti japepilirimi bimitaatimo.

¹⁶ Piwihaha sandi kasatohima apaapimaato kinyi apwaataani Autaahaatihopi giwunyaahingaamaane, kinyi kinyi kiwihohi Autaahaatihomihireti katipunjisamih Autaahaatihopi ko wiwa giwunyaitaisi ami ko giwunyaitandihandapi kinyi windi monihise. Aimbhi ami kinyi warihoni Autaahaatihopi giwunyaahingihone, kinyi kinyi kiwaamaati Autaahaatihopi katipunjisamih ami kaati wiwa Autaahaatihopi giwunyaitaisi kaatami giwunyaitandihandapi windi monihise.

Autaahaatihohi Sapih Kiya Saiwih Setahireti Bimihohi Tati Gaatati Nasamaati Nasamihainjirihireti Bimaawise

¹⁷ Ami sahi nahatiyaati nehini ninaasoni ninaasaani kiya saiwih sireti bimihohi tati Autaahaatihohi namihanati nasanyati nasisirihireti bimaawise. Sandi ninini sandihohi sahi wapa wipaiwih kaiwih wireti binyaihihiyaatangi Autaahaatihohi gaatati nasamaahonaahi ami sahi sapa kapa kaiwih sirih kireti bimaawise ndaato. Kima piwihaha Autaahaatihohi isihiyah nahatiyah winihunditih kandunjohihaha naasika sangi kasatataato.

¹⁸ Ami utaahohi wo komih ambipatami atitatih ahoaapi nemapi namandipaisaihihihi bimonihih koah Autaahaatihohi gaatati numwaahonaahi ami ko jahihara netih komih ambipatih netih japwimana namaasatih namwaasane. Iyataati ami utaahohi wo komih ambipatih atitatih ahoaapi nahomaamandipapihohi bimonihih koah Autaahaatihohi gaatati numwaahonaahi ami ko komih ambipatami atitatih ahoatih namandipatihandih winderi gimunyaane.

¹⁹ Ami sandih ninini apaapimaato. Ami isihiyah nepih kiyaami ambipatami atitatih ahoaapi namandipatihwunih ami kiya winderi nahomaamandipatihohi wihmaurih saurih Autaahaatihohi ndihetih wapa awaindihandihamaah. Saurih kaurih nehihahre. Ami Autaahaatihohi winihapihapa atimbih nepih japepiliripih kaitaapihandih sandihih apipaahih awaindihandih akitihande.

²⁰ Isi ami sahi ninaasoni ninaasaani wapa wipaiwih kaiwih ami wipetahiyaati binyaihi Autaahaatihohi gaatati nasamaahonaahi ami ninaasoni ninaasaani sikaiwih kaiwih ami siketahiyaati bimaawise.

²¹ Ami kinyih utaahohi womih nehini otipipatihonimatipih binyamihih Kiraisihohi giwunyaapi komih mwaahonimatitapi Autaahaatihohi gaata nangimaahonaahi, kinyih kiwahonyapih pihitipih winderi gimunyaapwaate. Owe. Iyapaapi kinyih utaahohi womih nehini otipipatihonimatihandihandih namapi nehini gi nehihonimatitapi daihirah wirah mmonapaapaahih, ami gaasih sikaimbih kaimbih gi nehihonimate.

²² Iyataati ami utaahohi woaisangih nehini otipipatihohematatih bimonihih Autaahaatihohi koasih gaatati numwaahonihih ko nasatih Kiraisihoaisatih maasih timaamaitataataahih sandihih Awaisihohi komih maipihaiwah kaiwahaiwah nemwasihih ko noaipatih maipihaiwah owehohi nehihohematataise. Isi ami sikiyatih utaahohi isihiyahami otipipatih nehini kamaayah nehini bimonihih Awaisihohi gaatati numwaahonaahi ami ko noaipatih aimih Kiraisihoaisatih timaamaitataise. Timamaitatih aimih noaipatih Kiraisihohi otipipatihohematataise nehini otipipatih kaisihohimatiyahohi.

²³ Sandi apaapimaato, Autaahaathiho Kiraishihoai natausaasihi nasati nyapi komi ambipati nunyanati naanhandi netaise nyami maipihaiwa nenyama japihi nanyamaitando. Isi sahi ishiya yapipatambhiyaami piwaha atiwiwi nehi otipipati kawisohipatamataimbi otipipati kamaawime. owetise.

²⁴ Nisi naisihiyaate. Sahi siketahiyaati ami saiwihiyaati bimauihi Autaahaathiho gaatati komihiyaatimatitaatiwi nasamaahiyaatisi ami siketahiyaati sikaiwi Autaahaathihoaisawi maasi bimaawise.

Isihiya Naamaatinwihiyai Porihho Pwaha Kaundataase

²⁵ Sahi sandiwi ushiya ashiya namaamaatinwihiyai Autaahaathiho gaata numwaasawhiya kiyaanihi windi namaamaatinwi bimitaatiwo tiwi nanisenihotihaapi wihoanaha kima kasatitandiyo. Sami piwaha satiw nanisenihotihaapi gwinyaati kasatitandha Awaisiho wa namaanmisi ami nisi gwinyaahotiha sahi atiwi kaitaatiwi kasaitaano. Sandi apaapimaato Awaisiho ningisi gaahati kanisati ningisatitahoninisi sahi nisi piwaha kasatisanihi akaahe tiwi gwinyaapise.

²⁶ Iyataati ami wan kimura nyahi gwunyaahohiyihiyaanamiheti naanhaiwa waati taati nanyoaipataahuraasi namaamaatinwi nehi bimohiyihiyaati ami sikaiwi namaamaatinwi bindawaawaahi gaare.

²⁷ Iyataati ami kinyi apopaati waati aimi nepi wirapi bindapaapaahi ami wirapi bilingaamaatisi namaamape, owetise. Iyataati ami woni apopaati nepi wimirapi nehi bimingihoni apopaatapi mindaapi nehi wenihoni bisote.

²⁸ Iyataati ami kinyi wohoni apopaati waati nepi wirapaapaahi ami sandi maipihati kiyapaamaise, owetise. Iyataati ami apopaati waati apwaimaamaati woaisi namaatataataahi ami sandi maipihati kiyataamaise, owetise. Iyataahandi kandi namaatinohiyihiyaamiheti naanhaiwa pihitati nusoaipatuni ami otipipati pihitiwi dipipataasin kiyawaatitaapo. Saitauhi kandapi nin namaamaatinwi nehi wenji bimaawise ndaato.

²⁹ Nisi naisihiyaate. Nini sandiha kasaitaato. Ipihomi asisiha nyahi taawa bimaami niyohurimura windi otih ahimotitaise, keti owetitaise. Isi wan kimuraapi namasawi ipihomi asisimonya yahonya ahotisonyimonyeti ushiya asihiyai nepi wirapihiya wanapi asihiyai nepi wimirapi owehiyaamataiwi bimaawise. Saiwi Autaahaathihoai jihemapi sahi namaatohitihandisawi nahataapa kiyohipipa kaiwise kapa neti sangi windi namaasisapuwitando.

³⁰ Iyataati ishiya taawi gohiyhiya kiya windi gomaatawaahiyaamataiwi bimaawise. Ami ishiya taawi maaritohiyhiya kiya windi maarimitawaahiyaamataiwi bimaawise. Ami ishiya wapa nawihopuni ami nawihouni nunyaw nehoiyhiya kiya wapa ikipipa ahimotati owehiyaamataiwi bimaawise.

³¹ Iyataati ishiya maapi yapimbatambhapa nesi wapa kapaara kiyohiyhiya ami kapa nahataapa gaahapa nepi kamaayawaahiyaamataiwi bimaawise, ami kapa ahotih mmonihohipimba kapa wan ahotirimireti windi ahimotati nehi masihonjitanihi keti owetitandihapaaso.

³² Sahi saiwaapi pihitiwi nitanwi waati gimunyaapi nehi nanihaiwi bimitaatiwi sapi gwinyaataati nini sangi sandi kasaitaato. Utaaho wo namaamaataho nehi Awaisihomi otipipatapi maariho noamataise, Awaisihoai ko neti maariho wihonih ami Awaisiho maaritandihireti jatetinjato.

³³ Iyataati ami utaaho apopaatisahohi otipipati nehi mambihaiwaapaahiyataise, ami komi apwaataati maarititandihireti jatetinjato.

³⁴ Iyati ko yatiwapi gwinyaitande: Komi apwaataati maarititandihapa kaitanduni ami Awaisiho maarititandihapa kaitanduno. Iyataati ashiya apwainyhiya apipaahi windi namaamaatwihyauni ami ashiya usauni nehi Awaisihomihaiwaapaahihhi gwinyamapi kopi nuwi napiwaiwi waati munanawi kiyawaayopo. Aiwu ashiyauni ami apwainyhiya namaamaatwihya kiya kiyaami ambipati maariho nahandi nehi Awaisihoaisaahihhi nunyawu nunyanw nehi komi otipipatapaahiyawaayopo. Iyataati ami apopaati warihoaisihaathihhi nehi maapi yapipatambihaiwaapaahiyataise, wariho maarititandihireti kaati jatetinjato.

³⁵ Nini kimandi taati kasatotimandi nini sangi neti nasisapuwitandi kandaamaato, nini sangi jatatamanitandi kandaato. Ami sahi titihireti bindawaawi, wapa wapaapi windi gimunyaapi, Awaisihoai sahi sawanaati nahatiya sami maariho ambipati nahandi nunyawimaitaatiwi nini sapi gwinyaati ami maaritataati to.

³⁶ Iyataati utaaho woho wo kopi apopaati apwaimaamaati waati nurimihanohaamaati windi keti wimirahonihhi ami kaati kaatami namaatitandihura kinaungwaha aimi onehitonihhi bimonihhi, ami woho kaataapi siyati, nini kaati keti wimirahohitimandi maipihati kiyono tati gwinyaataataahi, ami ko komi maarihoatihhi gwinyaati maaritirihireti kiyane. Iyati ko kaati gaasi neti wirane. Ami ko apopaati kopi katiwu nurimihanohaamaati neti wirati kapuru namaatamaamaahi ami sandihhi gaare. Ko maipihati kiyati ami maipihandi kiyataamaise. Owetise.

³⁷ Iyataati ami ko komi amitihetapuni ami maarihoatihapi siyati ami nini windi namaamaatitaano tati gwinyaati, ami ko komi ambipati apopaatisa timaamaititandihandapi gowindihandi biyati neti yatihhi ipatisati jatataati, ami ko kopi apopaati nurimihanohaamaati neti wiraitandi timetindihandi namati, kaati neti windi wimirataataahi, ami sandihhi titihhi gaahati kiyataise.

³⁸ Isi ami utaaho apopaati kopi nurimihanohaamaati neti wiraso gaahati kiyataise. Iyataahandi kandi ami utaaho apopaati neti wimiraso apipaahi gaahati kiyataisi ko titihhi nga bimitaise.

³⁹ Ami apopaati kaatami warihoaisa kaatinihhi bimone, kaatami wariho namaapoti konihhi asoho bimonihuro. Ami kaatami wariho naponaaahi ami nehi kaati nanhiyati kaatami gwinyaati maaritishoi namaatane. Iyataahandi kandi ami kaati utaaho Awaisiho Jisasi Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaamihoi namaatane.

⁴⁰ Iyataati ami nini niwahonini saindi gwinyaataayo. Apopaati osinaati windi jahira namaamaatati nehi bindataataahi ami kaati nga maaritati biyati bimitaise ndo. Nini niwahonini saindunyaataahandi kandi nisangi Autaahaatihomhi Itipihhi nisiheti bimisho ningi neti ginunyaasihhi sa kaatohima kandaato.

8

Porihho Kohasipihho Nandapa Autaahaatihho Jaipitahoai Nunyawihapa Namaaniwise Undataase

¹ Sahi piwaha kohasipihho autaahaatihho jaiwitahoai tipi tihwi nunyawihapa Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya nawihho nunyawu nepi nandaatiwo tiwi nasenhohihaapi wihoanaha kimaasi kasatitaano. Sahi

satawaatopo, nyahi Autaahaatihopi giwunyaawaahiyaane tawaatopo. Sandihi titihe. Nyahi Autaahaatihopi giwunyaawaahiyaanini ami Autaahaatihopi giwunyaahohiyihiyaami gwinyaahohiwaiwaisi nusatipahaawa gwinyaawaahiyaanine. Iyataahandi kandi ami wo nin nisaahoya giwunyaahohiyihiyai nusatiphaati nin waati giwunyaatihoninis nisha atinitaatiwe tati sawaho namimaatane. Iyataati ami giwunyaasihho ami giwunyaahohiyihiyaisi maarihho nunyati anditiwiwati Autaahaatihopi giwunyaatitandi biyati kaundataataahi ami sandihi apipaahi gaahate.

² Iyataati ami Autaahaatihopi giwunyaasihho satati ninhi aimi nahataapaahi ginunyaatahohne tisho so aimi nahataapaapi ginunyainje tati katimbipa kapaapi windi giwunyaataaho neh kandaase.

³ Iyataati ami piwaha wihoaanaha siyate. Giwunyaasihho Autaahaatihoi maarihho biyati nunyati ami Autaahaatihopi giwunyaahohiyihiyaisi gaahati kawisati Autaahaatihomihiretapi biyati kaundisihho sopi Autaahaatihho apipaahi gaahati kiyaho gaahoe tati usonataise.

⁴ Autaahaatihho jaiwitaahoi kohasipihho nunyawihapa Autaahaatihopi giwunyaahohiyihiya nandaawo ndiwi nanisenihotahaapi sandi nisha kasatitaato. Autaahaatihho jaiwitaaho so akithomahe. Owetise. Nehihapaare. Nehi sipipati ishiya kaiwi ahiyawihapaaso. O Autaahaatihho apipaahi akitho neh naasohihhi bindataise taahihho owetise taati aimi gwinyaawaahiyaane.

⁵ Iyataahandi kandi ishiya kahapaamapi paapi autaahaatihoe tiwi ambihitawaatopo. Aiw ami kahapaamapi paapi nyami awaisihoe tiwi katawaatopo. Aiw kiya autaahaatihho taahihho yamihapataatihhi bindataise, ami yapipataapihi autaahaatihho taahihho bindataise tiwi kapa jaiwitaahapaapi maaritwi mepi autahemawaayopo.

⁶ Iyataati ami nyahihhi Apihho Autaahaatihho neh naasohihe. Ko nyami Apihho ami ko neh naasohi nahataapa kahapaamapi pa kiyati ami nyahi ishiyaanangisangi kiyati ahinyisataise komihapa kawisaati bimitihaawo. Iyataati ami nahataapa osamati ahoyati jatisihho naasohi Awaisihho Jisasi Kiraishore. Komihetapi kahapaamapi pa nahataapa noaipati ahondaise. Iyataati ami komihetapi nyahi noaipawaati nga watipitaati komi otipipati kiyaaati bimitihaawe.

⁷ Iyataahandi kandi ishiya wani giwunyaahohiyihiya autaahaatihho so jaiwitaahoe tiwi windi giwunyaahopo. Owetise. Giwunyaatahiyaasi jihura ko jaiwitaahomihireti japepihirwi kohasipihho ko jaiwitaahoi tipi tihwi nunyohipipaapi autaahaatihho akithoi nunyawihapaasi nandihawo tiwi gwinyaapi nanawaayopo. Sandi kiyaami maarihho windi giwunyaataati namusesipatahiyaasi autaahaatihho jaiwitaahoi nandapa kohasipihho tihwi nunyawihapa nanawaayopo. Saiwi nanwihyaasi kiyaami maarihho ipotihura neti nunjati giwunyaati sati maipihati kiyawaayopo undati nunjih gwinyaawaayopo.

⁸ Nandapa sapaaraahi nyangisi nanyamaasisi noti Autaahaatihomi deti utatototi ahimaanyisataise koaisati maasi bimitihaawo. Iyataati ami nandapa kapa nyahi namaanahaawi Autaahaatihomi ndiheti noaipawaati maipihandisahiyaaninimeti. Nandapa kapa nanahaawisangi kapa neti nyangi windi manyitatamase.

⁹ Nini watipindi sahi aimi watipitiwi andititwi Autaahaatihopi giwunyaahohiyihiyaati jaawo satataato. Sahi wiwa nandapa autaahaatihho jaiwitihoaisi nepi akohoemapihois ninyawihapa nandaawo. Nainjaihi ishiya wani namasawi giwunyaahohiyihiya sangisi jasonawa sahi kapa

nainjaihi ami kiyaami maariho owe sandi maipihandiso undonhandi ami kiyaisangisi nepi kapa nandapa nandaawo. Nanawaawi ami maipihandi kaitaawo.

¹⁰ Sandi nini katotima apaapimaato. Kinyi autaahaathiho jaiwitaho titihi akohomahe. O ami Autaahaathiho akoho nehi naasohihe tipi gwinyaapihoni koni numbwi ko jaiwitahomi anaanj nandaapi nandapa kapa nandaapi bimisamih utaahe wo komi gwinyaasitihandi windi watipimetaho nandapa sapa gaahapaametisi namandaano tati bimainjaho ko kinyi nainjamhiyataati ami kapa nandapa neti nandaise.

¹¹ Kinyi saimbi nandapa titihi mmoniipi autaahaathiho jaiwitahomihapa kopi gwinyaahingitihanda kapa nanhingitihandi sandihi titihe. Ami ko windi biyati gimaawunyaataho maipihandaatih timahiyati nosasindaiso ami sikoai maawi japihi numwaitandi Kiraisiho napwisihoso.

¹² Naisihiya Jisaasihopi apipaahi maipihonji gwunyaahohiyihiyaami maariho gwisaha windi biyati gimaawunyaataati namausesipatahiyaasi sami kiyohitihandaahi nepi kiyaisi maipihandaatihemawaawaahi ami Jisaasihoi maawi ahoyawi maipihati kawisawaayopo.

¹³ Iyataati ami nisi naisoho gwunyaasihoho nandapa sapa autaahaathiho akohometaho jaiwitahoi nunyawihapaasi namando tati gwinyaasipipa nini windi namando nainjanihi ami nisi naisoho ningisi nisonataati ami nanati maipihandaatih nutaiso.

9

Porihho Komi Otipipati Kaindihandapi Nawihho Namese

¹ Ningisi usa namaanimbipuwitaapo owetise. Nisi gwinyaati maariho ipipa kaindi nandapa waapoho nando. Kiraisiho komi piwaha awusaitandi natanoasih napitihonine, nehi ningisi napitihoninimahe. Siyati natanoasih nasonihandi kandi sahi satawaatopo, Kiraisiho komi otipipatapi natausaasihomahe tawaatopo. Iyataati ami ninhi Kiraisihoi titihi nisi ndihaara usonitihonine. Usonitihonitihandi kandi ami sahi nisapi ko Kiraisihoi mausonahoe tawaatopo. Kiraisiho sapi natanoasih napiti piwaha ausaati kasatonih sahi Kiraisihopi gwunyaawaayopo.

² Iyataati ami ishiya usahi nisapi ko Kiraisihom otipipatihomahe tiwi gwinyaasaihandi kandi sahih nisapi akitinhi Porihho Kiraisihom otipipatihoe tiwi gwinyaapise. Iyataati ami nini Awaisihopi kasatonih kopi gwunyaahohitihandaahi nasisataise nisapi Awaisihom otipipatihoe tato.

³ Aih ami wani sahi nisapi satawaatopo. Komi otipipati kaipatapi sasaahyaamatiyati nawihho namese tiwi katauhi wihoanaha sandi kasatitandiyo.

⁴ Awaisihho komi otipipatapi natanyoasih otipipati kiyaati daayhaawi nandapa waapoho nanyamitaawi otipipati kiyohitihandapo taati jatitihawwi sandi gaaro?

⁵ Iyataati ami nyahi nyami naisihiya ashiya Awaisihopi gwunyaahohiyihiyai newa wiraati ami kiyaisaati maasi nowa nasaaya daitihaawi sandi gaaro? Ami nyahi Awaisihom otipipatihiya Pitaahouni ami Awaisihho Jisaasihom saingoyauni kiyohipatamatiyati windi kamaito owetise.

⁶ Nnuni ami Banapaasihouni nawihho yawahuraanyapihopi otipipati kiyohipati namihahosihha Awaisihomihatihihhi kawitihawwi ami sandi gaaro sahi nawihho nanyamitaatiwo?

⁷ Kima gwinyaitaatiwaha katitandiyo. Tingaathaisaho pwisipi yaipati kaisiho komi otipipati kaindihandapi nawiho nametaamaise. Owetise, netaise. Iyataati ami utaaho wainhandi yamasihho ami wainhandi nandati namaanataamaise. Owetise. Nandati nanataise. Ami maasapihho sipisipihho yamasihho maasapihom amwitihiri nammoti namaanataamaise. Owetise, ammwitihiri nammoti nanataise.

⁸ Iyataati kima piwaha gwinyaitaatiwaha aimi katotima ninihhi gwinyaatiha kandaamaato, owetise. Autaahaathomi winihapipa Mosesihoai numwimbipaathapisangisi kimi kiyaha kamaanyataataaso? Owe, kanyataataase.

⁹ Autaahaathomi winihapipa numwih Mosesiho ahaimbipa siyaha-paapito. Maasapihho kauho kinyi konihho witihandam pasaaha komi itipata itipati ikisimwitandi konihhoasinini wiraposapaahura komi maahomwaanji namimbipupe, konihho neti namando tipo owetise tati jipati-pindataise. Autaahaatho sata katindi-mandi nehi kauhopaahih gwinyaataati kandaaso? Owetise, ishiyaanapimaawi kandaase.

¹⁰ Autaahaatho nyapi gimaanyunyaataiso? Owetise, nyapi gwinyaataati sa piwaha nyapiha kandaase. Sandi apaapimaato siyahaiwa ahondaise. Utaaho yapipati yapasati ikisimwisihho nandapa niyaamati kapa nawati akuraahiyonihhi nandande tati gwinyaati kiyataise. Iyataati ami utaaho wo konihom pasaaha ikisimwoti tiwahaasihho nandandihapaaso tati gwinyaati kiyataise.

¹¹ Iyataati ami nyahi Autaahaathomi otipipatihiyaanini sikiyaahiyaanis maarihopi nandapa samihatihhi timahaayo. Isi sahi nandapa ambipatapihapa nyangisi anditinyaiwitandihapa nanyamitaatiwihandapi titihimetihitowo?

¹² Iyataati ami otipipatihiya usa ambipatapihapa nanyamito tiwi jainjasaihi kapa nunyawaawaahi ami nyapi kiya ambipatapihapa naitaatiwe tiwi waati gwinyaawaayopo. Iyataahandi kandi ambipatapihapa sahi nanyamisaihi nga naitihaahandi kandi windi kapa nameho. Namehonihhi sahi katauhihandi kandi kapaisi ipihatisawaamawa otipipati nehhati nawiho namewaahati kiyahaayo. Nawiho namewaati kiyohitmandi apaapimahe, nyahi piwaha ausaawaati kasatisaihi sahi otipipati kiyohitihandapi nawiho numwitihaaho oweso tiwi gwinyaawaawi Autaahaathomi piwaha baiwi atihomitauhe.

¹³ Iyataati ami ishiya Autaahaathomi anaanji otipipati kiyohiyihya nandapa katihhi ishiya nesaiwi Autaahaathoai nunyohipipa kiya nepi nanawaayopo. Aihhi ami ishiya Autaahaathopi nandapa tihwi waamaindumwahohipipihhi kiyohiyihya ami nandapa kapihhi tihwi waamaindumwahohipipaami nepi nanawaayopo. Isi kiya saiwi kiyohitihandapi sangisi gimaasunyainjo?

¹⁴ Aihhi ami Awaisihho sikireti andititati watipitati kandaase, ishiya piwaha anusoahohiyihiyai kahapaamapipa nunyawise, kiya nepi nanawi bindawa ishiyai piwaha katiwunji-taatiwo ndaase.

¹⁵ Awaisihho sata katipati katikaiwi usaahi nawiho nehauhhandi kandi ninihhi nawiho windi nameho. Aihhi ami wanisangisi sahi wapa ningisi nanimtaatiwihapaapi jipati-piyataamaayo. Owetise. Sandi katotimandi apaapimaato. Nini nawiho nametaati janimahonihhi napotaataahi ami sandihhi gaare wiwa nisi otipipati nawiho owehati kaitandi maaritotihandi namaitandi oweso.

¹⁶ Nini Autaahaathomi piwaha awusoataati nini gaahati kaindi awusoataayono ndi niwahonini naimaatindandimahe, owetise. Sati otipiti

Awaisihomihati kawitandi nanimihihatiso. O ami nini Awaisihomi otipipati baidi kamaawisanaahi Awaisiho itihinditaiso.

¹⁷ Isi kimatihati otipimbatihati niwahoninisi gwinyaahohitihandaahi kiyataamaayoni nawiho windi namaito. Sandi apaapimaato Awaisihomihati otipipati nanimihihati nini kawisataayono.

¹⁸ Nawiho maahowo napitetaho naitande? Nawiho nametihati otipipati kiyataati maaritotihandi sikandi nawihomatiyahandi ketaayono. Isi nisi otipipati kiyohitihandapi nawiho isihya nanimitaawo ndi windi minjato.

Porihohi Isihya Taahiyihyaami Otipipatihore

¹⁹ Isihya usa ningisi ninjatawa nawiho nisi otipipatapihohi naninyaihi naitandihoninimaahere. Nini nawiho nametihonine. Iyataahandi kandi isihya taahiyihyaapi nawiho nametihati kaitande. Kaisanihi samihati usaati Kiraisihoenda napitaatiwo.

²⁰ Iyataati ami nini Judaahiyaisati bindataahura ami kiyami kaiwi bimohipatomataindi naasaipiti kati kaindi bindataayo. Saindi kiyohitimandi apaapimaahere nini piwaha Autaahaatihomihaha kaundisanihaha baiwi atiwi nepi gwunyaitaatiwe. Iyataati ami nini Kiraisihoaisati timaamaititihoninisi Mosesihomihaha winihapipa ningi ninjataamaahere. Maaninjatihandi kandi winihapipaami otihatihaha bimohiyihyaami ndiheti winihapipa japepihiritihonisamataindi bindataayo. Saindi kiyohitimandi apaapimaahere, piwaha nini Autaahaatihomihaha kaundisanihaha baiwi atiwi nepi Kiraisihopi gwunyaitaatiwe.

²¹ Aindi ami naasi kati kaindi Judaahiyaaami dawaapihaha bimohiyihya Mosesihomihaha winihapipa atihomihiyaisati bindataahura winihapipa kapa namepi atihomihiyaaamataindi honinini bindataayo. Saindi kiyohitimandi sandi kiya piwaha kaundisanihaha atiwi Kiraisihopi gwunyaitaatiwe. Sandi Autaahaatihomihaha winihapipa minjapepihoro daamaato. Owetise. Kiraisihomihaha winihapipa baidi japepihiraayo.

²² Aindi ami nini nundi isihya maipihonjihaha Autaahaatihopihaha gwunyaapihiaisati maasihaha bindataati ami maipihonjihaha gwunyaahohiyihyaami kiyohirihireti kaindi bipi piwaha kandunjataayo kiya maipihonjihaha gwunyaahohiyihya nisi piwaha atiwi nepi Autaahaatihohenda napitaatiwo. Isihya nahatyaaisi saindi kawisataayo kiyaaami usa Kiraisihoenda napitaatiwo.

²³ Nini otipipati kiyataayo isihya nahataapihaha Piwaha Gaaha Kiraisihopihaha atitaatiwo. Saindi anditindi kiyohitimandi ninuni ami kiya kopi gwunyaahohiyihyauni ipotihura Autaahaatihohi apipaahi gaahapa nanyamitandi katimbipaha nahatyaaninini maasihaha naitihaahandapo.

²⁴ Sahi aimihaha gwinyaapi ami gisunyaatahiyaate. Isihya ipipa (baariho) yandipihohaisangi ami ipipa isihya naupwasi nihitohitihandisangi nehihandi isiwihaha nihitawaamaayopo. Kiya isiwihaha nihitohiyihyaami usa jihimatihaha usai nusatipihahaapi naiwi noaipaitaatiwihaha namihanopihaha noaipapi nusatipahohiyihya wapa naitaatiwihaha namihanihaha ahotihaha isiwihaha nihitawaayopo. sandihaha sahi aimihaha mmonihaha. Isihya nahatya isiwihaha nihitawaahandi kandi nehaha naasihaha jihimatati niyati noaipaitaatiwihaha namihanohipihaha niyati jihaha noaipasihaha ko naitaatiwihaha namihanohipihaha kapa netaise. Isi sahi Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaati Autaahaatihomihaha isihyaati wani maapi yapimbataapihaha bimaami niyohitimandi wapa wapa naitaatiwihaha isihya ipipa isiwihaha ami nihitohitihandamatiyahandehaha tiwihaha gwinyaapihaha. Aiwihaha Autaahaatihohi ipotihura yahapataatihaha kopi

g#wunyaahohiy#hiyai wihooan#hapa gaahapa numw#tandi neti t#manati ah#wimb#pa kiyaisawi maasi nahatiyaati naitaat#wi nga and#tit#wi Kiraisiho maaritati nasisati kasatir#h#reti daiwi bimaawise.

²⁵ Iyataati ami utaaho wo ip#pa wapa isati ami nih#tati is#hiya usaisati tusatipati#tand#ho komi amb#pati neti ip#pa isati nih#t#tand#h#retemati kapa ko kaitand#hapa nam#hananati kiyati isati ami nih#ti noti nasayati neti and#titati watip#tataise. Ko siyati tit#hematinjati ip#pa noaipahon#hi isati nih#ndaahura ko wapa naitandi usaisati tusatipati#mb#pa usai nusatipas#t#handapi nehon#hi is#hiya kapa nepi ko usaisi nusatipas#t#handapi sapa netaise t#wi is#hiya nahatiyaisi nunjawi koai numw#taati#w#handapi ko saiwa kiyataise. Iyataati ko siyati is#hiya usaisi nusatipas#t#handapi nesip#pa neh# isaaha tandip#ho gaahomi kw#taaho keti kuraan#hi awasati namasaatati owetis#ho netaise. Ami nyah#hi ipot#hura nasisoaa#r# Autaahaat#ho nyangisi sanyatati sahi nisi ap#paahi maarit#ti ami nisi maar#ho w#nitir#h#reti daiwi bimamb#w#hiyaate nyatati nyapi ko maarit#tand#h#reti is#hiya ip#pa is#wi nih#t#wi tusatipatohiy#hiyaamatiyahaayo. Ami nyahi siyaati wani kiyoh#t#mandi ipot#hura wapa namasaatati w#ndi owemetati kapaan#hi ahot#tand#hapa gaahapa nyangi Autaahaat#ho nanyam#tando.

²⁶ Aih# ami sandi kandapi n#ni nisi and#tati napamati watip#ndi kiyataayo. Ami utaaho wo wapa naitandi mini mini nepemaitati minjati tit#hi naiwi noaipaitaat#wi nam#hanoh#r#h#raasin# niyati noipati owemaitand#hap#hi jaati nih#ti nais#homataindo. Iyataati ami utaaho wo woaisami wapa naitaat#m# itipata tunnamaami ko itipa neh#haati w#ndi t#maamati utaahom#het# t#mas#homataindi nisi p#w#ha gw#nyaahoh#waiwa otip#pati dahopa bimoh#r#h#reti baindi jat#n#ti an#ni bindataayo.

²⁷ Ami ap#paahi ak#t#n#hi n#ni nisi amb#pati kaitandi gwaitati maahaamatiyati nnaanaatati gwiwaiwa w#ndi kamaitandi neti daahi ip#hatindi naputi nisaputi is#watataayo. Sandi saindi nisi amb#pati n#ni iwinjatataayo. N#ni nisi amb#pati katami gwaitir#h#reti neti w#n#s#sati niwatataamaise. Owe. Ami n#ni saindi nisi amb#pati neti w#s#sati namisapuwataataahi ami is#hiya usaisi Kiraisihoai at#wiw# n#wipinjawise und#t# kaundataahandi kandi Autaahaat#ho n#ni n#wahon#hi satati k#ny# Kiraisihoai w#ndi baimbi at#wimbi namaawipinjise ndati naw#saten#maitaiho.

10

Wiwa Nanyisendand#haiwa Nanyisehon#hi T#mahiyaan#pani Jaawa Dait#haawo

¹ Nisi nais#hiyaati nisataiw# Kiraisihopi g#wunyaahohiy#hiyaate, nyami asoya asisa j#hura Mosesiho numwaasi napih# yap#pati Isip#handana masi nasohiy#hiyai nusoipati kawimatiwaiwaapi sahi w#ndi nanipimaamat#wise. Siya nyami asoya asisa j#hura Is#raher#hiya kiyaisi Autaahaat#ho tuwipati neti numwaasati nur#pap#hati iwinjaatot# daih#ra neti nunjih# kat#h# daimi nasawaayopo. Aiw# ami Autaahaat#ho Dur#h#r#hi Amaten#h#r# neti nas#pati wih#wihooan#emas#hi ot#hamwaan# nipiyaipas#hi k#ra ikwaah#r#h#ra it#papi nahaitawaayopo.

² Kiya saiwi naasaimb#p#h#mat#wi ahoyan#wi tuwipatami yat#hi yamat#hi daiwi nap#wi ami Dur#h#r# Amaten#h#r# nahaitoh#t#mandi Mosesihoai Autaahaat#ho nam#hainj#hi ko kiyaami j#ho awais#hoematati

kiyai numwaasi napihĩ ami kiya komĩ pĩwĩha atiwiwi asĩmwaatĩtĩhi pĩnowaayopo tati neti nanyisataise.

³ Iyataati ami nehi saurĩmaahe. Autaahaatĩho kiyai wapai maawi kawisataise. Autaahaatĩho kiyaisi nandapa wapa numwihĩ Isĩraherĩhiya nahatiya sapa nandĩpa nanawaayopo.

⁴ Aiwĩ ami Autaahaatĩho nehi sawaho komĩ watĩpĩhandi kiyati katihĩ waapoho nawĩhetapi noaasĩho numwihĩ kiya nahatiya nanawaayopo. Iyataati Autaahaatĩho komĩ watĩpĩhandi neti kaihi waapoho nawĩha yamatĩhi yapĩpataatĩhi ahotisĩhetapi noaasĩho ami Autaahaatĩhomĩ watĩpĩhandĩ kiyaisatĩtĩhi ko waapoho kiyaanĩhi nanawaayopo. Iyataati ami sa nawa ketapi waapoho noaasaahi Kĩraisihĩ sawahore.

⁵ Ami saiwa gaahaiwa kiya iwĩtatamanati kawihĩhandi kandi siya nyami asoya asisa jĩhuraahiya maipĩhaiwa mwĩtetĩwĩ kiyauhi kandapi Autaahaatĩho kiyaapi wĩndi maarĩmitati nehi apousataise. Sandĩhi akĩtĩtĩhi nyahi mmonĩhaayo ami kiya nepi Autaahaatĩhoai apowindĩhandi nunyohĩtĩhandi nehi iwinjasĩhi kapĩhi yapĩpati awasipata napwauhi kiyaami ambĩpati andĩtati neti nihĩrinati torĩwatati kĩhapĩhi kĩhapĩhi ahondaise.

⁶ Isi ami nyahi saiwa kiyai nusoaipasĩwiwa biyaati mmondĩhaawe. Mmonaati yayaati anĩnĩhiyaanĩni siyahaiwa nyangi namaanyoaipaitandi bĩpi bitoaitĩhaawo. Iyaati saiwaapi mmonaati gwĩnyaahaawi nyangi siyati nanyesĩpatĩtande. Nyahi saiwaapi ambĩpati gwaitati ami nyami maarĩho noaawaama kiyaati kiya kiyohĩrĩhĩretĩ kati kaitĩhaawi Autaahaatĩho wĩndi apĩpaahi maarĩmitise taati gwĩnyapendĩhaawe.

⁷ Wiwa siyahaiwaapĩto. Sahi wo autaahaatĩho jaipĩtahopi aunĩhĩhĩri aunĩhĩtĩwĩ koai mepi autaahepumaamapĩse ami jĩhura Isĩraherĩhiya usa kiyohĩrĩhĩreto. Ami kiya kiyohĩpĩpaapi Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaatĩhi wapĩhi satati jĩpatĩpĩndise.

“Kiya Autaahaatĩhomĩ isĩhiya autaahaatĩho jaipĩtahopi nandapa awaimbĩpa tĩhĩwĩ nanĩwĩ bindawaawi kopĩ maarĩtĩwĩ aunĩhĩhĩri aunĩhĩtĩwĩ nawesĩnĩwĩ waipwaapi ami usĩhiya dosi asĩhiyaisi iwiwi kiyaami ambĩpati tĩmaamaipi maipĩhaiwa kiyopo,” *Japĩhi*

Numwaasĩho 32:6

tati jĩpatĩpĩndise.

⁸ Isi ami kiyaami usa ambĩpati tĩmaamaitĩwĩ usĩhiya asĩhiyaisawi maipĩhaiwa kiyohĩpatamatiyaati nyangisangi apĩpaahi wĩndi kamaayaati namĩhaawa namaitĩhaawo. Ami kiya saiwi usĩhiya asĩhiya ambĩpati namĩnĩwĩ maipĩhaiwa kiyohiyĩhiyai kandapi Autaahaatĩho isĩhiya 23,000 kaiwĩhiya ipi naasoeti kuraanĩhi kiyaisĩnĩhi nemase.

⁹ Iyaati ami nyangisangi maipĩhaiwa pĩhĩtaati andĩtati napawaamawa mwĩtetaati kiyaati Kĩraisihomĩ maarĩho mandĩha newa nĩwinaamana koaisi apowindĩhandi awaindĩhandi wĩndi namumwĩtĩhaawo. Ami nyami asoya asisa usa kiyohĩpatamatiyaato. Ami kiya nyami asoya asisa usa saiwi kiyauhi Autaahaatĩhoai apĩpaahi apowihĩ aukwĩranĩhoai neti natausaasihĩ nasati asisĩha nahatewetĩ kĩhiyai kĩhiyai ikoti gaamasĩhi ami kiya napowo.

¹⁰ Iyataati ami sahi Awaisĩhomĩ otĩpĩpatĩhiya namĩhanati ahĩwisawĩhiyaisi mandĩtĩwĩwĩ itĩhĩmundĩwĩse jĩhura Mosesiyi Aroniyai nandapa gaahapaapundĩwĩ itĩhundĩwĩ mandĩtĩwisohĩpatamataiwo. Saiwi itĩhundĩwĩ mandĩtĩwisauhi Awaisĩho komĩ otĩpĩpatĩho yamĩhapataatĩhapĩhoai natausaasihĩ nasati kiyaisi tiwamaso.

¹¹ Jĩhura Autaahaatĩho Isĩraherĩhiya pohipĩwisohiyĩhiyaisi nemasĩtĩmandi sandi nyangisi sahi saisaihaahi nesamaito tati nyangisi

nanyisitandî kiyataise. Kiyataati komî isihiyai kaundihî jîpatîpaiwi ahiyawaayopo nyahî siyahaiwa wîndî kamaitîhaawo.

¹² Isî amî utaaho wo nîni Autaahaatîhomîhîretî andîtîndî bitondaayo tisîho biyatî jaato wiwa maipîhaiwa kiyataati tîmîhaitaiso.

¹³ Iyataati amî wiwa nangîsenîhaiwa gisaapîhî nangoaipahonaahî amî sikiyahaiwa gîwunyaahohiyîhiya usaapîhisangi nusoaipahaiwa nangoaipataise. Isî wiwa nangîsenahaiwa noaipahonaahî Autaahaatîho nanîhiyatî nanîpimatahomaahî isîhiyaisî wiwa yaawatî naanîhaiwa nunjenahaiwa waatî nusoaipahonaahî nîni ketî andîtîwitî iwinjatîto tatî katahosi kiyatî sahî andîtitîtaatîwî andîtsaiwatî watîpîsamahonîhî amî kandî nasîsesîtîhandî sahî nga andîtitîwî ipîhatîwîmaitaapo.

Autaahaatîho Akohoaisunî Amî Itîpîho Maipîhapaisunî Ahoyaatî Mepî Autaahemwaumaamaitîhaawo

¹⁴ Nisî naisîhiyaatî nisataiwî Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiyaatî nîni maarîho awaindîhandî nasanyohiyîhiyaate, autaahaatîho jaiwîtahoaisî apîpaahî wîndî nepî mepî autaahemwaamapî kandînihî namapîse. So autaahaatîho jaiwîtahoai namasisî kaanîhî yandîhitîwise.

¹⁵ Iyataati amî nîni sahî pîwîha aimî baiwî gwînyaapî nepî nga tîtîhî pîwaatîwîhiyaatangi kasatataato sahî nahariwîhiyaatîmaahî. Isî kîma pîwîma nîni sangîsî kasatîtandiyohîmaapî ko nyangîsî akaaha kanyatataaso e nehîha kanyatataaso tîwî nepî tipîtapaapî mmonîwî gîsunyaatîtaise.

¹⁶ Wîpatî kaapîho waapoho wainîhandî windaho Jîsaasihomî jîtîpatî nuhaamasîtîhandapî namîhanaho so gaapîpatî ahotahore. Aihî amî nyahî ko nandîhaawî Autaahaatîhoai Kînyî gaahone gaare undaati newaati nanîhaayo. Iyataati sandî nyahî Autaahaatîhoai gaahone gaare undaati newaati nanîhohîtîndî nyangi netî Kîraisihoaisatî nyamaamahîwataise. Aihî Kîraisihomî jîtîpataahî nyamî maipîhaiwa nahatewa basatî nenyamataise. Iyataati amî nyahî nandapa bîretîhandî naumbowaatî nanîhohîtîmandî Kîraisihomî ambîpatî nyapî nasîpatîndîhandapî nyahî namîhanaatî bîretîhandî nanîhaayo. Sandî siyaatî nanîhohîtîmandî sandaahî Kîraisihoaisatî netî nyamaamahîwataise. Aihî sandapaahî sahî aimî gwînyaapîhiyaate.

¹⁷ Nyahî nandapa bîretîhandî nehî naasaahîhî nyahî nahatiyaanîni nanîhaayo. Nanahaawî nyahî nahatiyaanangi netî nyamaamahîwataise. Iyatî amî nyangîsî netî Kîraisihoaisatî nyamaamahîwataise. Aihî nyahî noaipawaatî nehî naasiyaanî naasîkiyaanimatîhaayo.

¹⁸ Isîraherîhiya jîhura kiyohîtîhandapî gwînyaapîse. Kîya nandapa tîhîwî Autaahaatîhoai nunyawî amî dîpumanîtandî tîhohîpîpa nanawaawî netî Autaahaatîhoaisatî tîmaamahîwataise.

¹⁹ Iyataati amî wiwa sahî nisapî isîhiya autaahaatîho jaiwîtaho taahîhoai nandapa tîhîwî nunyohîpîpaamî tîtîhî akîtînîhî akîpîpa kiyawaayopo ndaase tîwî gwînyaitaawî owe. Aindî amî nîni autaahaatîho taahîho jaiwîtahopî tîtîhî autaahaatîho akîtîhoe daamaato.

²⁰ Owetise. Nîni sandaato isîhiya nandapa gaarehandî nunyohîpîpa sapa itîpîho maipîhapai nunyawaayopo autaahaatîho akîtîhoai nunyawaamaayopo ndaato. Isî sahî nuwî itîpîho maipîhapaisawî tîmaamaitîtaatîwîhandapî nîngîsî pondise.

²¹ Iyataati amî sahî nuwî napîwaiwî naasîkura Awaisîhomî wîpatî kaapîhoapîhî waapoho nanîwîmapî amî itîpîho maipîhapaamî wîpatî kaapîhoapîhî nanîwîmapî amî Awaisîhomî ganîhoasîni nandapa

naniwimapi ami itipihho maipihapaami ganthoasini nandapa nanwi windi saiwi kamaitaapo.

²² Nyahi nowa nasaya siyaati kaisaihi Awaisiho nyasonataati apo-maawitaiso? Awaisiho apousonihhi nyangisi yaasati naanhandi ko nanyinyonihhi nyahi nga andtititaano?

Kiraisihopi Gwunyaahohiyihiya Kahapaamapi Nga Kiyawaahandi Kand Baiwi Mmoniw Jatinwi Kaitaatiwe

²³ Iyataati ami wapa taahipipahi yahapa nga nanhiyaati topitaata kaitihaahapa ahondaise. Iyataahandi kandi ami nahataapa nga nyangi windi maanyitatanaitaise. Owetise. Iyataati ami wapa nahataapa nga kaitaatwihapa ahondaahandi kandi ami kapa nahataapa kiyohipiparaahi isihiyaisi Autaahaatihomihiretapi windi waati gimaawunyaatitaise.

²⁴ Isi ami Kiraisihopi gwunyaahingihonji titihi kiwahonyapi gwinyaahingipipahihhi windi kamaima. Isihiya nahatiya gwunyaahohiyihiya mmoniw nepi maaritwi kaitaatwihapa kaime.

²⁵ Iyataati ami kohasipihho wapa nawihopi ahaisaihhapaapi nanihohipipamitindihho e namaanhhohipamitindihho tip gwinyaapaapi kimba kohasipimo maahapihapi nesipiw ahiyopo tip windi baahaimbi namunjenime. Nehi nepi nanime.

²⁶ Sandi katotimandi apaapimaato. Autaahaatihomi piwihha utipihoaatihhi wapihi satati ahondaise:

“Yapipati kimati Awaisihomihate. Iyati ami kahapaamapi nahataapa kati yapimbata ahotimbipaisangisi nehi komihapaahihe,”

Aunihihiri 24:1

tati ahondaise.

²⁷ Iyataati ami sahi saiwi kaitaatwi kasatataato. Utaaho wo Kiraisihopi windi gimaawunyaaho sahi gwunyaahohiyihiyaatangisi nisi anjipipihhi nandapa maasi nandahaawo satati kasatonaahi ami sahi komi anjipipihhi nandapa maasi nandaatiwi nutaatiwaahi nuwise. Nuwi nandapa sangi nasamimbipa nanhaiwi nepi nahataapa nanwi owemapise. Saiwi nanawaawi nandimba kimba maahapihapi nepihape tiwi namaaseniwihhi nehi nanwise.

²⁸ Iyataahandi kandi ami ishiya usa sangisi sasatisaihaahi kimba nandimba autaahaatihho jaiwitahoai gaarehandi nunyawihape satisaihaahi ami kapa windi namaanwise ishiya nandapa saiwhape satohiyihiyai sahi nepi anditiwiwitaatiwo. Ami wiwa sahi kapa nepi nainjaihi ami kiya nepi nanawaawi kiyaami maarho omanjititihhi neti sahi titihimetahandi kiyawaayopo undonhi ami kiya pihitiwi gwinyaawaatitaawo.

²⁹ Aihhi nini sangisi sandi kasatohitindi sahi sawanaati nehi ninaasonji satipi nini saindi kiyataataahi windi titihimaahhe tapaapaahi kinyi namaanime daamaato. Owe. Ami utaaho satati sapa nandapa autaahaatihho jaiwitahoai nunyawihape satati kasatisihho gwinyaati sapa nandapa nini nanataataahi windi titihimetitaise tatunyaati kasatisihopunyaatito. Isi ami ko kasatisihho gwinyaasitihandapimatonihhi sahi nandapa windi namandaatiwe satataato. Iyataati ami wapaapi sahi satiw sapaahi nyahi nga nanhiyaati usa ami wapa neti nanyisapuhonihhi windi namitanaati kaitotiw gwinyaahopipahi ami sahi nga kaitaapo. Ami usa sangi samaasatitaapo. “Sapa sahi windi nanhaiwi kamaiwise,” maasatitaapo. Ami sandihhi kiyaami nandihapaamaahhe. Owe.

³⁰ Nandapa ami wapa nepi nandaatiwi kapaapi Autaahaathihoai kinyi gaahone gaare undiwi sahi nepi nainjaihihapaapi ishiya usa sapi piwiha itihitiwi sami dawaataatapi katitaatiwi tanyaaha owetise. Sahi Autaahaathihoai kinyi gaahone gaare undiwosawi nandapaisangi ami wapaisangi nepi nanihohipi paapi wo itihititandi komihandimaahe. Owe.

³¹ Isi ami piwiha awaisiha nini sangisi sami jhi nandapa autahaathiho nehi jaiwita hoai tihiwi nunyohipi paapi sahi nanisenotihandapi wihoanjiha kasatitandiyoni atiwise. Sahi wapa nandapa ami waapo hoaisangi nepi nanawaahapaapi samaatiwise. Sapa nyahi newaati nandihahape ami sapa namandihahape tiwi gimunyaapi se. Windi samaiwi sahi nahataapa kiyohipi isa hiya mmonawaawi kapaapi Autahaathomi ambipati nepi niwimaapi ko awaisiho gaahoe tiwi koai nepi awaindepumwaitaatiwihireti mmoniwi kaiwise satataato.

³² Piwiha kimitika wiretemati sandi kasatitaato. Sahi ishiya Judaahiyaapuni ami kiyaami dawaataati ishiya usa bimohiyihiyaapuni ami Autahaathomi ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaapuni baiwi gwunyaapi sahi wapa kaiwi nanihohipi paapi nanipi kaiwise. Ami kiya Kiraisihopi gwunyaitaatiwihira mmoniwi naitaatiwo. Aiji Kiraisihopi taawi namasawi gwunyaahohiyihiya windi timahiyawi jahira maipihandaatihi windi namuto.

³³ Iyataati ami nini niwahoninisingi siri kireti kiyataayo nisi kiyohipi paapi nahataapaaro ami ishiya nahatiya nisi kiyohipi paapi nahataapa mmonawaawi kaiwaapi maarititaatiwihireto. Akipi paapi napa nini niwahonihineti anditiniwati nitatamanitaise ndi wapa nini kiyohipi paapi kiyataamaayo. Owe. Nehi nini saindi kimitireti gwinyaati kapa kiyataayo. Akipi paapi napa ishiya pihitai taahiyihiyai neti anditiwiwati iwitatamanitaise ndi naseniti mmoniti kiyataayo ami nini wapa kiyohipi paaro. Ami nini saindi wapa kiyohitimandi ishiya taahiyihiyaisi kiyai Kiraisiho kiyaami maipihaiwaatihapi japihi numwaitandihiretemwaitando ami Kiraisiho kiyai kiyaami maipihaiwaatihapi japihi numwaitandi.

11

¹ Ami Kiraisiho kairihireti nini mmoniti neti komi kaipati katikiyataayo. Isi ami sahi nini Kiraisihomihat neti nisi kiyohipati katikireti kaiwi nisingi nanipinjawise.

Kiraisihomi Ishiya Autaahaathihoai Mepi Autaahepumwaitaatiwi Ahoyanawaahura Kaitaatiwihiretapi Porho Winihindaase

² Sahi nisapi gwinyaapi nisi piwiha kasatohiwaiwa sahi kaitaatiwi kaiwa namaamapi nahateweti anitiwi isipi gwinyaapi bimohitihandapi kiya gaahati kiyawaayopo ndi maarisititi autahesamataayo.

³ Aihimi ami piwiha kima sahi gwunyaitaatiwiha sandi kasatitandiyoi. Ushiya nahatiya gwunyaahohiyihiyaami mitiho jho Kiraisihore. Aihimi ami apopaati namaatihatami mitiho jho kaatami warihore. Iyataati ami Kiraisihomi mitiho jho Autahaathihore.

⁴ Iyataati ami utaaho wo komi mitiho namaasati apotihiri wisasanati gaapundati ami Autahaathomi piwiha atisati neti ausaataataahi so komi mitiho jho Kiraisihoai mawihandi nunyataise.

⁵ Iyataati ami apopaati waati wohoaisahaati kaatami mitihoatihi apotihiri namaamasatati mitiho autaatihati Autahaathomi piwiha ausaati ami gaapundataataahi ami saati kaatami wariho mitihoematati

nususasami otipipatapihiretapi iwinjaati bimisihoi mawihandi nuny-ataise. Kaati siyati kiyataataahi itapaati waati kaatami misisiha tisatiwi kihoemahohaamaamatamatiyahaatimatataise.

⁶ Iyataati ami apopaati waati warihoisahaati kaatami mitihoatihii apotihiri namaamaasatonaahi kaatami misisiha namandipapi tisatiwi ambipatihimapu nuhonyaamapise. Ami kaati saiwi nisi misisiha tisatiwi auhinimasaihi ningisi manyitaiso tati gwinyaataataahi namati kaati kaatami mitihoatihii apotihiri namaasati namaasatitando.

⁷ Iyataati ami woho wo apopaatisaho apotihiri komi mitihoatihii namaamaasatane. Sandi apaapimaato sapihoo Autaahaatihomi maahomwaanji neti bitonda Autaahaatihomihaiwa watipihaiwa nausainjiwaiwaapi siyahaiwaisahoe tati isihiyai nunjati kaunditandihoso. Iyataati ami apwaataatisangisi warihopi niwihoo ninjaati bimihii nini komi otitihii bindataayo tati katitandihatiso.

⁸ Iyataati ami piwima kima katitandiyohimaapi aimi gisunyaatahiyaate. Jihii aimi wuwanihura Autaahaatihoo isihiya kaisura apopaatami ambipati witi neti kataahi wohoai kiyataamaise. Owetise. Autaahaatihoo wohomi ambipati witi neti kataahi apopaatisi kiyati ahiyataise.

⁹ Iyataati ami Autaahaatihoo apopaati sawahaatiso tati gwinyaataati wohoai kiyati ahiyataamaise. Owetise. Woho sawahohiso tati gwinyaataati apopaatisi warihoi anditiwiwati iwitatamanitandi kiyati ahiyataise.

¹⁰ Isi kaati apwaataati kaatami mitihoatihii apotihiri namaasatane niwihoo nisi mitihoematati nususananamii otipipatamihiretapi ningisi ninjaati bindataise tati nunjitando. Siyati kiyonihii ami Autaahaatihomii otipipatihiiya yamihapataatihii bimohiyihiiya usonawaawi kaatami warihoi ninjaapi bime undahaate tiwi kandapi maarititaatiwo.

¹¹ Iyataati Autaahaatihomii isihiya bimohirihiretuni ami awaisihoo wohoaisuni apopaatisuni kiyati ahiiwirihireti siyate: apopaati warihopi Yandihii kaati bindataamaise. Owetise. Aihii ami warihoo apwaataatapi koai yandihii bindataamaise. Owetise. Apwaataati saati warihoi anditiwiwitandihati bimihii ami warihoo so apwaataatisi anditiwiwitandihoo bimitaise.

¹² Wuwanihura Autaahaatihoo wohomii ambipataahi apopaati kiyataise. Kiyataahandi kandi sura kaisuraapi mitaahi namasati usihiiya ipoti ipoti asihiiyaamihetapi (asihiiyaami ambipatetapi) noaipawaayopo. Siyati saiwa nahatewa Autaahaatihoo sawaho kiyataise.

¹³ Kima piwimaapi sahi sawanaati gwinyaitaatiwiha sandi watipindi kasatataato. Apopaati waati isihiiya taahihiiya ahoyanihohipipihii noti nini aimi wohoaisihaanine undati nunjitandihiri asihiiya namaatiwihiyaami apotihiri namaamaasatati nehii taanahaamaati Autaahaatihopii gaapunditandi sandi gaaro? Owe. Sandihii maipe.

¹⁴ Iyataati ami utaaho wo komi misisiha utari nawati mihaapi asihiiyaamihaamatiyati wirapananaho isihiiyaami ndiheti daayata mawitaise.

¹⁵ O apopaatamihaa misisiha utari nawati mihaapi wirapananahaati daayonaahi isihiiyaami ndiheti sandihii asihiiyaamihatisi gaare. Iyataati ami isihiiyaisangisi kaatami misisihaapi maarititaapo. Sandi misisiha siyati nawati kaatami mitihoai neti namaasaitandi Autaahaatihoo misisiha numwihahaare.

¹⁶ Isi ami isihiiya usa nini sandi aimi katohimaapi saiwa nyahi usihiiyaami asihiiyaami wandi kamaito tiwi katawaawaahi baiwi gwinyaapi kiya

katitaatiwe. Nyahi otipipatihiyaanuni ami Autaahaatihomi ishiya nahatiya nahataapiphiyauni wapa kaitaatiwihapa owe wira wipetahira kaitihaahira owetise. Nehi kimira katohirimiraahi ushiyaani ashiyaani kaitihaahiraahih ahondaise.

Korindhiya Awaisihopi Gwinyaitaatiwi Nandapa Nanihopipa Baiwi Naamaanwi Nopisasawaayopo

¹⁷ Sahi Autaahaatihomi ishiyaati naasaimbipih ahoyanawaahura kiyohiwaiwaapi nin bairidi kasatitandiyo. Sahi Awaisiho Kiraisihomi nandapa biretihandi ami waapoho wainhandi nandaatiwi ahoyanawaahura piwaha kihaiwa kihaiwa katiwi windi apipaahi titihimetihaiwa kiyohitihandapi nin sapa windi maarimito. Ishiya Autaahaatihomihireti japepihiriw baiwi bimitaatiwihira namunjawi ishiya Autaahaatihomireti minjapepihiriw mimaipaiwi bimitaatiwihira nepi nunjawi kiyauho.

¹⁸ Isi nin nisi aimi katotimaapi neti nasesipati namasati jhaati sandi kasatitaano. Nin atisataati sahi Autaahaatihopi maaritiwi koai mepi autaahemwaitaatiwi ahoyanawaahura piwaha wo wa katihi ami wo wa katihi kihireti kihaiwa kihaiwa piwaatiwi wihiwihooanji nepi tipitapaatiwi yiyandih usa wihooanjihi ami wihooanjihi kihonji kihonjaapi anjitihi bimai niyotihandapi nin atisataati kiya akiti kiyauhitowo ndi gwinyapenataayo.

¹⁹ Sandi ishiya akiti kiyauhitowo totimandapi ami sahi sawanaatami kiyoheteti baiwi mmotiniwi gwinyaapise.

²⁰ Isi wani nin sami kiyohiwaiwaapi ausaati sandi katitaano. Sahi taahiyihiyaati usonyonjaapihi ahoyaniwi bindawaawi nandapa nanihopipa sapa titih Awaisihopi gwinyaitaatiwi nandapa titih komihapa nanawaamaayopo. Owetise.

²¹ Nandapa nandaatiwi nesipiw ahiyawosawi usa taahiyihiya napisaihi maasi tipitapaawa nunyaati nandahaawo tiwi minjatiwi nesipiw ishiya sangi nasauhi keti nepi nanawaayopo. Nanihauhi ami usa nandapa owehiya nasohiyihiya jaumanataise. Aih ami waapoho wainhandisangi nuhaapi ishiyai kihonji nunyaw namaanwi kiyaami waapohopi akiwih pihitiw nanwi naharisawaayopo.

²² Saiwa titihmetahaiwa nahiriwi sahi kiyawaayopo. Sahi saiwi nandaatiwaahi sami anpipih ninaasaimbih pihitiw nanimbwi napitihandisi namaanwi napiwawo. Sahi sami sisaahoya Autaahaatihomi ishiyaapi posatihi saiwa kiyawaayowo? Iyataati ami sami naisihiya nandapa owehiya taanahiyihiya nasohiyihiyai nandapa namunyaw nanihotihandapi gaahati kiyahaayo tiwo? Sahi saiwi kiyohitmandapi napititandeti? Gaare satiti sangi neti nin autaahesamaitando? Owetise. Saiwihyaatangisi nin gaahyaate ndi maarititi windi autaahesamaamaito. Owetise.

Awaisiho Jisaasiho Komi Otipipatihiyai Nandapa Biretihandi Ami Waapoho Wainhandi Nunyataise

(Matiyuhu 26:26-29; Maakho 14:22-25; Rukho 22:14-20)

²³ Awaisiho Jisaasiho ningisi piwaha katanisihaha nin neti sangi kasato. Ko nyapi napwindihandapi ginyunyaatitandi waapoho wainhanduni ami nandapa biretihanduni nandahaahandapi biyati katanisataise. Ko siyati titih saiwi kaitaatiwe tati katanisirihiri kireti ami nin sangisi sandi kasatataato. Ishiya koai yaawhandi numwitaatiwihyaami ikwiraatih

nutandi detitih apatih ipiho nipatisura Awaisiho nandapa birethandi netaise.

²⁴ Neti isiwatataati Autaahaatihoi kinyi iparihonj gaahone gaare undatosati birethandi nahatohandisi kihonji kihonji naumbwoti saundati nunyataise. “Kimandi biretmandi sapi nisi ambipati nasipatindihandapi namihanahande. Namihanahandisi sahi nepi naniwise. Nepi nahateweti wura wura nanawaawi nin sangisi jatatamaniti japihi nasamaitandi nisi ambipati nasipatati napotihandapi ginunyaitaatiwe,” undati nunyataise.

²⁵ Numwih aimi nanihauhi ami naasikati kiyati kaapoho waapoho wainhandi windaho neti isiwatataati Autaahaatihoi kinyi gaahone gaare undatosati ko waapoho wainhandi kiyai saundati nunyataise. “Nini sapi nisi jitipati nuhaatat sanaindihandaahi sahi Autaahaatihoisawi maasi timaamaitaatiwe ndi katotihandapi waapoho kimo wainhandi nisi jitipatapi namihanahosi nepi naniwise. Ami ipoti ipotisangisi nanawaawi nisi jitipati sapi sanaindihandapi ginunyaitaatiwe,” undati nunyataise ndi aimi kasato.

²⁶ Jisaasihomi piwaha siyaha sandi kandaato sahi sapa nandapa birethandi ami waapoho wainhandi nanawaawi Jisaasiho sapi napwindihandapi gwunyaapi ko napwindihandapi isihiyai kaundiwi ami saiwi kaimi nuwi ko japihi nasonihuraatitando ndi kasatataato.

Sahi sami Omanjitihi Mmotinwi Gwinyaatiwi Tithematiwosawi Ipoti Awaisihomi Nandapa Nepi Naniwise

²⁷ Isi ami utaaho wo komi kaiwaiwaapi biyati gwinyaati tithematati ko maipihandi kaiwaiwa ahotanhandi kandi Awaisihomi nandapa birethandi waapoho wainhandi nanataataahi so Awaisihomi ambipatisun ami jitipatisun maipihandi kawisataise. Iyati ami sawahoaisangi maipihati kiyati neti nopisasinataise.

²⁸ Isi ami utaaho wo gwunyaaho siyati kamaayati kimiyati kiyane. Awaisihomi nandapa birethandi ami wainhandi sangi neti nanatiwatataati ko kaiwaiwaapi saiwa gaahaiwa kiyono e maipihaiwa kiyono tati jhi komi omanjitihi mmotinane. Mmotinati maipihapa kaimbipa namati tithematosatihura sapa Awaisihomi nandapa nandando.

²⁹ O ami utaaho wo Awaisihomi ambipati nasipainjitihandapi windi biyati gimunyaati ami sawaho windi biyati tithemaamatati nehi nanataataahi sawaho maipihati kainataisi Awaisiho koaisi yaawati naanhandi numwitaise.

³⁰ Sahi sawanaati saiwi kiyawaatawaawi sawanaatami tanyaaha saaraahi windi anditimitiwi taahiyhiyaati timbipa nepi ami sami usa taahiyhiya taawi napowaayopo.

³¹ O ami nyahi biyaati tithemataati maipihaiwa ahinyotiwaiwa nemawa namaatosati nanahaawaahi Awaisiho sahi saiwhiyaate nyatati yaasati naanhandi awaindihandi windi namaanyamitaise.

³² Iyataati ami nyahi gwunyaahohiyhiyaanini wiwa maipihaiwa kiyati binyaihi Awaisiho nyasonataati kandapi yaasati naanhandi wonya nanyinyonaahi sandi nyangisi tithenyamaitandi kiyataise nyahi windi yaasati naanhandi awaindihandi ishiya maipihaiwa Kraisihopi gimaawunyaapihiyaisaati namaitahaawo.

³³ Isi nisi naishiyaati nisataiwi Kraisihopi gwunyaahohiyhiyaate, nandapa Awaisiho komi otipipatihiyaisati nainjipi paamataiwi nandaatiwi usipipihahi ahoyanawaahura ishiya nahatiya napisaihi maasi nandaatiwi jatwise.

³⁴ Ami utaahonji wonji jahimahonaahi kinyi kinyi anjipipih nandapa nanipi gwisumapi napitaape. Saimbi kiyapaapaahi Awaisiho kinyi saingitihandapo tati yaasati naanjhandi windi namaahimitaise. Iyataati piwaha wiwa yaihaiwaasi nini nasataahura bairidi kasatiti nasesipaito.

12

Autaahaatihomi Itipihho Isihiya Kiraisihopi Gwunyaahohiyihiyai Otipipati Kihati Kihati Kaitaatwi Watipihandi Nunyataise

¹ Nisi naisihiyaate, Autaahaatihomi Itipihho isihyaamiheti napitiyati kiyataise ndiwi nanisenihohihaapi wihoanjiha Itipihho siyati otipipati isihiyai kihati kihati numwih kiyawaayopo ndi kasatitandiyo.

² Sahi Autaahaatihopi gimaawunyaapihura kiyohitihandapaahi aimi sahi sawanaati aimi gwinyaapihiyaate. Sahi autahaathiho jaipitahoai mepi autahapumaita nowaawaahi nehi nanihaiwi topitaata nuwihyaate.

³ Sahi saiwhiyaatisi wani nini piwaha kima sahi baiwi gwinyaitaatiwaha sandi kasatitandiyo. Utaaho wo Autaahaatihomi Itipihhoaisaho piwaha windi satati, "Autaahaathiho Kiraisihoai naanati yaawihandi nunyane," tati windi kamaatitaise. Iyataati ami utaaho Itipihho Gaaho oweho satati, "Jisaasiho Awaisihore," tati windi kamaatitaise owetitaise. Nehi Autaahaatihomi Itipihho koaisatitati neti titihemwati anditiwihonih ginyaataati komi omanjtitih maarihooatihapaahih satati katitaise.

⁴ Sangisi gisunyaatitandih piwaha kima nini kasatitandiyo. Itipihho Gaaho nehi naasohindaahandi kandi Itipihho kimiko isihya Autahaatihomi otipipati kihati kihati kawitaatiwi watipihandi kihandi kihandi nunyataise.

⁵ Isi ami Autaahaatihomi isihiyaisi otipipati isihya kihati kihati yiyandih ninaasohi Awaisiho naasomihati kawitaapo.

⁶ Iyataati ami otipipati taahipati kihati yiyandih witi wipetihati nunyataahandi kandi Autahaathiho nehi naasohih isihiyai neti anditiwuwati watipurimahonih kiya ninaasohi otipipati yiyandih witi witi kaitaapo.

⁷ Isi kima kaapi wonji onihiti sandi kasatitaano. Siyati Itipihho otipipati kihati kihati kaitaatwi watipihandi kihoi kihoi nunyonih ami kiya otipipati numwisawihya kiyamihati yiyandih isihya ginyaahohiyihya nahatiyai anditiwipi kaitaatwihandapi biyati ginyaatitaise.

⁸ Isi nini siyahapaapito ndi nasisati sandi kasatitaano. Utaaho woaisi Autahaathiho amitha gaahandi gwinyaasitihandapi isihiyai kaunditandi Itipihho Gaaho watipihandi numwitaise. Iyati ami Itipihho naasiko woaisi Autahaatihomi piwahaapi biyati gwinyaati ko isihiyai piwaha kaundonih Autahaatihopi gwinyaitaatiwi watipihandi koai numwitaise.

⁹ Iyataati ami Itipihho naasiko woaisi ko Autahaatihopi watipitati ginyaaitandi watipihandi numwitaise. Iyataati ami utaaho wo isihyaami timbipa asaaha nemwaitandi Itipihho naasiko koai watipihandi numwitaise.

¹⁰ Iyataati ami wo Autahaatihomi watipihaiwa kaitandihandi watipihandi Itipihho naasiko nunyataise. Iyataati ami utaaho wo Autahaatihomi piwaha neti ginyaati kaundonih atisati neti ausaati katitandihandapi Itipihho naasiko watipihandi nunyataise. Iyataati ami utaaho wo sa piwaha Autahaatihomih sa itipihho maipihomih tati tipitapaati mmondandihandi watipihandi koai nunyataise. Iyataati ami utaaho wo piwaha wa ko windi piwaamaataha usaamihara

pɪwaatɪtandɪhandɪ watɪpɪhandɪ nunyataise. Nunyonɪhɪ ko siyatɪ pɪwɪha waara pɪwaatonɪhɪ amɪ wo ka pɪwa wɪndɪ pɪwaamaatahondaahandɪ kandɪ sata sata kandaase tatɪ nepemaahɪwatɪ katɪtandɪhandɪ watɪpɪhandɪ Itɪpɪho Gaaho naasɪko numwɪtaise.

¹¹ Itɪpɪho so naasɪko saiwa nahatewa kiyonɪhɪ nga noaipaitaise. Iyatɪ Itɪpɪho sawahomɪ tɪtɪhɪ gwɪnyaasɪrɪhɪretɪ jatetinjatɪ woaisɪ watɪpɪhandɪ otɪpɪpatɪ wɪtapɪ netɪ nunyatɪ amɪ woaisɪ watɪpɪhandɪ wɪndɪ otɪpɪpatɪ wɪtapɪ nunyataise.

Kɪraisihopɪ Gɪwunyaahohiyɪhiya Otɪpɪpatɪ Nɪnawɪpɪhɪ Kiyawaayopo

¹² Isɪ Itɪpɪho otɪpɪpatɪ kɪhatɪ kɪhatɪ kaitaatɪwɪ isɪhiya kɪhiya kɪhiyai watɪpɪhandɪ numwindɪhandapɪ kasatɪtaano. Utaahomɪ ambɪpatɪ nehɪ naasaipatisahondaahandɪ kandɪ wihoaanɪhonya taahonyonya kɪhonya kɪhonyaisahate. Iyataatɪ sonya taahonyonya ambɪpatɪ nehɪ naasaipatetɪ namɪhatatɪ bindataise. Iyataatɪ amɪ nyahɪ isɪhiyaanɪnɪ taahiyɪhiyaanɪndaahandɪ kandɪ nyahɪ Kɪraisihooisaatɪ maasɪ tɪmaamaitohiyɪhiyaanamɪ ambɪpatɪ noaipatɪ nehɪ naasaipɪhɪndaise.

¹³ Nyahɪ kɪraisihooisaatɪ tɪmaamaitɪhaawɪ nyamɪ ambɪpatɪ noaipatɪ naasaipɪtɪndɪmandɪ apaapɪmaahɪ. Nyahɪ Judaahiyaanamɪ usaatihɪ amɪ Judaahiyaanamɪ dawaataatapɪhiyaamɪ usaatihɪ amɪ nawɪho namepɪ nehɪ otɪpɪpatɪhɪ waatɪ kiyohiyɪhiyaamɪ usaatihɪ amɪ usa nawɪho namepɪhatɪ otɪpɪpatɪ wɪndɪ kamaiwɪhiya nehɪhiyaatihɪ siyaanɪnɪ nahatiyaanangisɪ Itɪpɪho ko naasohɪ netɪ baanyusataise. Netɪ baanyusatɪ nyamaamaaisɪhɪ nyamɪ ambɪpatɪ noaipatɪ nehɪ naasaipɪndaise. Iyataatɪ Itɪpɪho naasɪko nyahɪ nahatiyaanɪnɪ newaatɪ waapohomatiyahosɪ nanɪhonɪhɪ ko Itɪpɪho nyatatamanatɪ andɪtɪnyaisɪhɪ watɪpɪtaatɪ bindɪhaayo.

¹⁴ Isɪ sahɪ gwɪnyaapɪse nyamɪ ambɪpatɪ nehɪ naasaipɪmaahɪ nyamɪ ambɪpatɪ kɪhonya kɪhonya ahetahate.

¹⁵ Isɪ pɪwɪha wa gwɪnyaitɪha namɪhandɪ sandɪ kasatɪtaano. Auhɪrɪ satatɪ nɪnɪ ikwɪranɪnɪmaahɪ ambɪpatamɪ wihoaanɪhatanimatɪtando maatɪtaise. Owe. Amɪ ambɪpatɪ nehɪ naasaipatamɪ wihoaanɪhatiso.

¹⁶ Iyonɪhɪ amɪ atihɪrɪ satatɪ nɪnɪ ndɪhaaranɪnɪmaahɪ ambɪpatamɪ wihoaanɪhɪranɪnɪtɪtando maatɪtaise. Amɪ atihɪrɪ ambɪpatɪ naasɪkatamɪ wihoaanɪhɪriso.

¹⁷ Isɪ amɪ ambɪpatɪ nahatepɪ nehɪ ndɪhaahɪtamahonaahɪ amɪ pɪwɪha napitiyatɪ atitaise. Iyataatɪ amɪ ambɪpatɪ nahatepɪ nehɪ atihɪrɪtamahonaahɪ wapaapɪ napitiyatɪ anitaise.

¹⁸ Ambɪpatɪ siyahatɪ ahendaamaise. Owetise. Autaahaatɪho sawaho gwɪnyaasɪrɪhɪretɪ ambɪpatɪ nehɪ naasaipitamɪ kɪhonya kɪhonya siyatɪ ahɪtɪto tatɪ kiyatɪ ahaihɪhonyaasɪ kiyatɪ ahendaise.

¹⁹ Iyataatɪ amɪ ambɪpatamɪ nehɪ wihoaanɪhonjɪ nehɪ naasonyɪhɪ ahendaataahɪ satɪ ambɪpatɪmaahɪ. Owe. Nehɪhate.

²⁰ Iyataatɪ ambɪpatɪ setahatɪmaahɪ. Owetise. Ambɪpatɪ nehɪ naasaipɪhɪndaahandɪ kandɪ wihoaanɪhonya kɪhonya kɪhonyaisahate.

²¹ Isɪ ndɪhaarɪ ikwɪrisɪ naharɪtatɪ wɪndɪ sata kamundɪtaise. Nɪnɪ ndɪhaaranɪnɪ ikwɪranyapɪ wɪndɪ maarɪmito mundɪtaise. Iyonɪhɪ amɪ mɪtɪho naharɪtatɪ auhɪrisɪ sata wɪndɪ kamundɪtaise. Nɪnɪ mɪtɪhonɪnɪ auhɪranyapɪ wɪndɪ maarɪmito mundɪtaise. Owetɪtaise.

²² Iyataatɪ amɪ nyamɪ ambɪpatamɪ wapɪhapa napaimbɪpe taatɪ gwɪnyaahohɪpɪpa wɪndɪ ahɪmondaataahɪ nyamɪ ambɪpatɪ wɪndɪ biyatɪ ahɪmotɪtaise. Apɪpaahɪ owetɪtaise.

²³ Nyami ambipatami wihoanjhonya wonya windi gaahonyaametihikonyaapi nyahi nehi goti maaritohonyaisi ishiya mmondaatiwi biyaati yundanyaawisithaayo. Iyaati ami nyami ambipati wihoanjhathi mapaisahati itatamanaati anitisaati uti apotihira namaasahaayo ishiya nyainjaitaawo taato.

²⁴ Iyataati ami nyami ambipatami wihoanjhapa baahetimbipaahi windi namaamaasaati nehi kendaise. Nyami ambipati nahatepi siyati ahotitandi Autaahaathiho ahaihate. Iyataati ami ambipati wihoanjhathisi goti pohipaiwimahohipatisi waati maarita neti awaipatemataise.

²⁵ Autaahaathiho saindimandi siyati ambipati sawandipi itihinati ningisi yandhe nnati kihonji kihonji nasipatitandimaahe. Owetise. Ambipatami wihoanjhonya nahatonya nehi naasikati kaiwi sasaahohatapi gwinyaapi kaiwusepaitaatiwe.

²⁶ Isi ami ambipati wihoanjhathi yaawataataahi ami ambipati mikati naasaipitisi ambipati nahatepi yaawitaise. O ami ambipati wihoanjhathi waati maaritonaahi ami ambipati mikati naasaipitisi ambipati nahatepi waati maarititaise.

²⁷ Isi sahi nahatiyaati Kiraisihomi ambihyaate. Sahi ninaasiyaathi Kiraisihomi ambipatami wihoanjhonya kihonya kihonyaate.

²⁸ Siyati ambipati nehi naasaipihindaahandi kandi wihoagihathi kihonya kihonyaatiipamatiyati komi ishiyaamihathi kitho kithoi otipipati khati khati nunyataise kawitaatiwo. Siya otipipati numwisawihyaami jhimatohiyhiya komi otipipatapi Natausaasisawihyaare. Ami kapihya Autaahaathihomi piwaha atiwu nepi ausaahohiyhiyaare. Aih ami kapihya nusesipapi baiwi katiwunjohiyhiyaare. Aih ami gwunyaahohiyhiyaami woaisi ishiyaami timbipa asaaha nemwaitandi watipihandi ko nunyataise. Iyati ami gwunyaasihho woaisi watipihandi windi nunyataise ishiyai anditiwitiwandihandi. Iyati ami wo gwunyaasihhoai watipihandi windi nunyataise Autaahaathihomi ishiyaaisi saiwi saiwi kaiwi bimaawise undati titihemwaitandihando. Iyati ami wo gwunyaasihhoai windi watipihandi nunyataise piwaha usaamihha windi piwaamaatohiharaahi wanhandi piwaatitandihando.

²⁹ Ami sandi napitimatataise? Ishiya gwunyaahohiyhiya nahatiya noaipapi Kiraisiho komi otipipatapi Natausaasisawihiyaimatawaayowo? Owetise. Iyataati ami gwunyaahohiyhiya nahatiya Autaahaathihomi piwaha atiwu nepi ausaitaatiwihyaahititaatiwo? Owetise. Iyataati ami nahatiya gwunyaahohiyhiya piwaha nusesipapi katiwunjitaaatiwihyaahititaatiwo? Owetise.

³⁰ Ishiya gwunyaahohiyhiyaami woaisi ishiyaami timbipa asaaha nemwaitandihandi watipihandi Awasihho windi namunyataiso? Iyataati ami gwunyaahohiyhiyaami woaisi piwaha usaamihha waaraahi piwaatitandihandapi Autaahaathihomi Itipihho Gaaho watipihandi windi namunyataiso? Iyataati ami gwunyaahohiyhiyaami wori piwaha ka windi piwaamaatahondaahandi kandi nepemaahiwati satawaatopo tati katitandihandi watipihandi Autaahaathihomi Itipihho Gaaho namunyataiso? Owetise. Ishiya nahatiya gwunyaahohiyhiya otipipati kitho kitho khati khati yiyandih newaayopo.

³¹ Isi ami sahi otipipati kawitaatiwihandapi Autaahaathihomi Itipihho Gaaho watipihaiwa apipaahi gaahaiwaahih nehi nasanyonih aweiwa naitaatiwi apipaahi andititwi maaritwimapise.

Nyah Ishiya Usaisi Maarho Napaita Numwitihaawo

Nini sangi wani windi apipaahi awaindihandi sahi kaitaatwihandapi daihira gaahiraapi kasatitandiyo.

13

¹ Sahi gwinyaitaatwaha nini niwahonisapi neh namihandaha sandi kasatitaano. Piwaha nini windi pwaamandaha usaamiharaahuni ami Autaahaathom otipipathiya yamihapataathi bimohiyhiyaami piwaha piwaatohiharaahuni ami nngisangisi piwandaahandi kandi ishiyaisi nini maarho napaititi namunyataataahi nisi piwaha usaamihara piwaatotihandi otipihho kapaparihiri nunaatat gaatat owetipatamatiyati nisi piwaha piwaatohiwaiwa not owendaise.

² Aindi ami nini Autaahaathom piwaha atindi neti ausaitandihoninindi ami Autaahaathom gaahaiwa gwinyaasiwaiwa ishiyaapi noasandiwaiwa mmoniti gwinyaathoninindi ami Autaahaathom piwahaapi bairi gwinyaathoninindi ami Autaahaathoi kaunditi nunjenihohipi nanimitaiso ndi gwinyaati anditindi jatitihoninindi ami nisi gwunyaahohitihandaahi sishoaisi kinyi niwautipesi numbwi wapih mihotinde unditihoninindi saiwa saindi kiyataahandi kandi ishiyaisi nini maarho napaititi numwitandihandi owendaataahi nini utaahoninimaah. Owe neh wapaamataindihonine.

³ Aindi ami nini nisihapa nahataapa nawho ami ikipi nandapa owehiyai kihonji kihonji tipitapaati nunyati ami ishiya nngi nipi nanimaasi nuwi sishaapnimasahi nindonihi napomasandihandi kandi nini ishiyaisi maarho namunyataataahi nini saindi kiyohiwaiwaapi wihooanjhapa gaahapa Autaahaatho nngi windi namaanimitaise. Owetitaise.

⁴ Isi ami wani nini utaaho wo ishiyaisi biyati maarho nunyaho kairihiretapi sandi kasatitaano. Utaaho ishiyaisi maarho nunyahoai wo nasati itihundonihi ami wihooanji maiphati kiyati koaisi windi itihimunditaise. Itihimundati neh gaahati kawitaise. Iyati ami ko ishiyaisi maarho nunyaho usa kahapaamapi asaketahiyaapi windi apomaawitaise. Iyati ami ko ishiyaisi maarho nunyaho nini sapa saindi kairihiretapi tati windi sawaho namimaatindaise.

⁵ Iyati ami ishiyaisi maarho nunyaho ishiyaisi windi maiphati kamaawitaise. Siyati ishiyai maarho nunyaho kahapaamapi sawahopihapaahih windi minjatitaise. Iyataati ami ko siyahoaisi ishiya maiphati kawisaihi ami ko windi waaphihati itihimaatitaise. Iyati ami ko ishiyaisi maarho nunyaho ishiya wapa maiphaha kawisaihahapaapi ishiya sanisowo tati pihitati gwinyaapi windi namotoaatitaise.

⁶ Iyati ami ko ishiya usa maiphaiwa wiwa kaisaihahaiwaapi nge tati windi maarimitati komi maarho naanawitaise. Iyati ami ko ishiyaisi siyati napaitati maarho nunyaho ishiya Jisaasiho kaundirihireti atiw japepihriw kaitaatwihandapi apipaahi aungwohandi tahaapiya maarititaise.

⁷ Siyati utaaho ishiyaisi napaitati maarho nunyaho utaaho woi ko komi maarho numwisihho wapa maiphaha kawisonihura noti ishiya usaisi saundati, "Utaaho nini maarho nunyohho maiphaha siya siyahapa nngi kanise," undati windi kamunditaise. Owetitaise. Kohi yatih ipatisanati bimoti ami komi maahomwaanji windi namusoataitaise. Ko nasisoari utaaho woi maarho numwisihopi siyati gwinyaitaise. "Nini nisi maarho nunyohho utaaso nngi neh gaahandih kanitaiso," tati

gwinyaitaise. Iyati ami utaaso so wopi ko maariho numwishiho nasisoari siyati gwinyaitaise, Autaahaatihon nga koai iwitatamanihonhi ko Kraisihomihireti japepihirati bimitaise tati gwinyaitaise. Iyati ami ko windi namaamihati utaaso so woai konhi maariho numwitaaise. Wapa wapa ko sawahoai nusoaipahonhisangi konhi daahi utaaso soai maariho numwitaaise.

⁸ Isihiyaisi maariho numwitihaahandi sandi windi owemetati kandinhi nasisoari ahotimi nutandihande. Iyataati ami Autaahaatihomi Itipihoneti gwunyaati watipihandi numwih Autaahaatihomi piwaha ausaahotihandi notiwetitaaise. Iyati ami piwaha windi piwaamaatiwaha wanihandi kiha kihaara piwaatitaiwi Itipihon watipihandi numwindihandisangisi notiwetitaaise. Iyataati ami isihiya Autaahaatihomi piwahaapi biyati nusesipatati gwunyaatonhi isihiyai piwaha ausaapi kaunditaiwihandi watipihandi Itipihon numwindihandisangisi ipotihura notiwetitaaise.

⁹ Iyataati wani kimandi kimumaahi Autaahaatihon nyangisi wapa kanyitandi katimbipaami nehi ninaasonyaapaahih ginyunyatataise. Iyataati ami piwaha wani taawaati atisa newa awusaahotimaisangisi sawaho nehi ninaasonyaahih neti ginyunyatati nanyamihihonya taawaati awusaahaayo.

¹⁰ Ipotihi titihi akipipa noaipataahuraahi kihonya kihonya neti ginyunyatati nanyamih ausaahohonyaahi notiwetitandihonyaare.

¹¹ Nini apipaahi sangihonini metihoninihura metihonya piwaatohipatamataindi piwandhi ami metihonya gwinyaahohipatamataindi gwinyaati piwandihonine. Saindihoninisi wanhi nini noipati aimi gwinyaahonini awaisihoninisi nini sangihyaamataindi kiyohiwaiwa aimi namaho. Isi nyahi gwinyaahohiyihyaanini asisaha waara sikiyati aimi gwinyanaati gwinyaahyaanitihaawi metihonyaami kiyohipipa namahohipatamatiyaati namaito.

¹² Siwipihoaatih nyahi nehi jahohipatamatiyaati Autaahaatihomihaiwaapi neti kihonya kihonyaapi wanhi kimuma ginyunyatataise. O ami ipotihura nyahi Autaahaatihon nyami ndihaara titihi usonihahuraahi Autaahaatihomihaiwa nahatewaapi biyati waati ginyunyatati nanyesipatitaaise. Autaahaatihon nyapi gwunyaatati nusesipatamasipatamatiyati nyahi koai usosaihura kophi nyangi ginyunyatati nanyesipatamaitaise.

¹³ Iyataati wani kimumaahi kimonya mairimanyaahi windi namaamaati konyaanhi nasisoari kaimi kaimi nutihaawe. Autaahaatihon nasisoari gwunyaapi nutihaahanduni Autaahaatihon nyangi wapa nanyamitandi katimbipaapi nanyamitaiso taati gwinyaawa andititaiti jaitimi nutihaahanduni ami isihiyaisi maariho napaitaati numwitihaahanduni sonyaahi kaimi nutiwaate. Iyataati kimonyaami apipaahi awaindi jhimatindihandi nyahi kaitihaahandi isihiyaisi maariho nasisoari nanyami nutihaahandi sandi apipaahi awaindihande.

14

Sahi Autaahaatihomi Itipihora Piwaha Ausaitaatiwihandapi Maaritwise

¹ Isihiyaisi sahi maariho napaitiwi numwitaatiwihandi anitiwi isiwatimi nuwise. Isihiyaisi maariho numwitaatiwihandi isiwatawaawi ami otipipatapi watipihandi gwunyaahohiyihiyai Autaahaatihomi Itipihon numwindihandamihandi sangisangi naitaatiwihandapi pihitiwi gwinyaapi. Sandi Autaahaatihomi piwaha atiwih nepi isihiyai

kaunditaatiwihandapi Kiraisihoai nunjendaatiwito. Ko Itipihoraahi watipihandi nasamitando.

² Iyataati ami utaaho wo piwaha windi piwaamaataha wanhandi us-aamihara piwaatati nehi isihiyai piwaundataamaase. Owetise. Autaahaatihoi piwaundataase. Siyati ko piwaatindihandapi isihiyaisi windi gimaawunyaatitaise. Sandi Autaahaatihomi Itipihoi nyami maarihoi neti giwunyaasih ko nyami maarihoi Autaahaatihoi gwinyaasiwaiwa noasandiwaiwa kandaase.

³ Aihii ami usaahi Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi usaisi ausaapi kaundotimandihii isihiya ka piwaha atiwi newaawi kiyaami giwunyaahohitihandi watipititande. Aiwii ami kiya Autaahaatihomi piwahaapi biyati nusesipatati giwunyaatonihii Kiraisihomihireti japepihiritaitawe. Aiwii ami kiya wiwa naangihaiwa newaawisangi bipi kiyaami maarihoi napaisaatitanihii bimitaatiwe.

⁴ Iyataati ami wihoanjiha siyate. Utaaho wo piwaha windi atihomisati windi piwaamaataha nehi wanhandi piwaatonaahi so titihii sawahohi anditititandihandi naitandi piwandaase. Iyataati ami piwaha wihoanjiha siyate. Utaaho wo Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausahonaahi piwaha kiyaamihara sandi isihiya giwunyaahohiyihiya kapihii bimohiyihiya atiwi nepi anditititaitiwe kandaase.

⁵ Isi ninii gwinyaahohiha wonji onihitii sandi katitaano. Sahi piwaha windi atihomiwi piwaamaatiwaha usamiharaahi piwaatitaitiwe waati gwinyaataayo Autaahaatihomi Itipihoi watipihandi nasanyonihoi. Iyataati ami waati mitaahi gwinyaahotihandihii sahi Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaapi isihiyaisi kaunditaatiwihandape. Iyataati ami utaaho wo Autaahaatihomi piwaha atisati neti isihiyaisi kaundisihoi so Autaahaatihomi isihiya anditiiwiiwati gaahati awaipati otipipati kiyataise. O utaaho wo piwaha wa usamihara windi piwaamaataha wanhandi piwaatindimandihii Autaahaatihomi isihiyaisi neti masihonji anditiiwiiwandihandapi kandaase. O ami ko piwaha usamihara sandi kato undati kiyaamihara atiwi nepi piwaatohiharaahi kaundonaahi ami kiya atiwi nepi gwinyaapi anditititaapo. Siyati nepemaahiwati katonaahi Autaahaatihomi isihiya kapihii bimohiyihiya atiwi nepi anditititaitiwe.

⁶ Nisii naisihyaate, sahi gwinyaaitaitiwe ninii niwahonisapi namihandi kasatitaano. Ninii napitii sangisii jasonitii piwaha wa sahi windi piwaamaatiwiharaahi ninii kasatisanaahi sahi napitaiwi nisi piwaha atiwi naitaapo. O ninii siyataataahi gaare. Autaahaatihomi piwaha atindi neti ami titihii ausaati kasatitii ami Autaahaatihomi piwahaapi nga ginunyaatati nanesipatonihii ninii sangisii kandisasisanihii sahi baiwi nga atiwi naitaapo.

⁷ Isihiya piwaha baiwi atitaatiwi piwaha titihii kiyaamihara kaunditaatiwihandapi namihandi kimbapi katitaano. Wapa piwaamaata apihimaatihapa isihiya ipohauhi gaatihii isihiya atisawaawi e sapa saitihawii gandaase tiwi gwinyaawaayopo. Isi isihiya apwitihiiri iposaihi biyati gamaatati mimaipinihonaahi sirii apwitihiiri maahii waipa ahiyaati nawesindihawo titaapo.

⁸ Iyataati ami wendisangisii siyate. Pwisipi yaipati tunniwi yahwindaatiwi kiyaami jihimainjihoi tunniwi yahwindaatiwi usitita katati otipihoi iposihii atisawaayopo. Isi ami ko pwisipi yaipati kiyohiyihyaami mitihoi biyati usititati namasawi tundaatiwihamwaanji otipihoi maamohonaahi kiya pwisipi yaipa kiyohiyihya napitaiwi atiwi tundaatiwi timetitaapo?

⁹ Iyataati ami sangisangisi naasikati kaiwi piwaha usaamihha windi atihomiwi piwaamaatiwi atihomihha wanahaaraahi piwaha ishiyaisi kaundotihha napitaiwi atiwi naitaapo. Kinyi piwaha nehahaati notaiso.

¹⁰ Kimaapi yapipataapihi piwaha kiha kiha nahataapihihi pihitati ahondaise. Isi kaiwa piwaamaiwaraahi ishiya usiyihiyaahihhi kakaaraahi wihiwihooanji piwaatindaapo.

¹¹ Iyataati ami utaaho wo piwaha ninini windi atihomindi piwaamandihara piwaatonaahi komi piwaha kandishiapi windi biyati gimaanunyaatati namaanesipatitaise. Ko nisapi piwaha waamihoe tati gwinyaahonihhi ami ninini kopi piwaha waamihoe ndi gwinyaaito.

¹² Isi ami sangisangisi naasikati kiya nasoaipaitaise piwaha usaamiharaahi ausaawaahuro. Isi sahi waati pihitiwi Autaahaatihomi Itipihomihapa nasamitandi gwinyaawaawi Autaahaatihoi nunjeniwise. Ko watipihandi nasanyonihhi sahi Autaahaatihomi ishiyaisi anditiwipi piwaha kaundisaihi kiya Autaahaatihomi piwahaapi biyati gwunyaatonihhi anditiwibi bitoaitatiwo.

Porho Itipihomi Watipihandi Isihiya Kiraisihopi Gwunyaahohiyihiya Piwaha Kiha Kihaara Piwaatitaatiwihandapi Katindihandapihaare

¹³ Autaahaatihomi ishiyaisi saiwi kawiwise totimandi sahi saitaatiwito. Sahi Autaahaatihomi Itipihomi watipihandaahi piwaha wa piwaamaatiwihha wanihandi piwaatapaapaahi ami Autaahaatihoi nunjeme watipihandi nahinyonihhi piwaha waaraahi wanihandi piwaatingitihandapi sandito tipi nepemaipi kapihi bimohiyihiya atitaatiwi kiyaamihara kaunditaapo.

¹⁴ Iyataati ami ninini piwaha windi piwaamandihara wanihandi gaapundataataahi ami nisi maarihoi maawi gaapundataase. O nisi amitihaahi ninini gaapundotihandapi windi namaanesipatitaise.

¹⁵ Isi ninini napitaindi kaitande. Ninini saindi kaito. Ninini nisi maarho gaapundataataahi ami nisi amitihaaisati ahoyati gaapundito. Ami nisi maarho Autaahaatihopi aunihihiri aunihtonihhi ami nisi amitihaaisati maasi gwinyaati aunihihiri Autaahaatihopi katito.

¹⁶ Iyataati ami wiwa utaaho wo Autaahaatihopi windi biyati gimaawunyaataho sangisati maasi sapihhi bimonihhi kinyi piwaha waaraahi piwaatipi Autaahaatihoi gaahone undisamihhi kinyi akaaha katipi Autaahaatihoi gaahone undapaase, maaitaise koaisi kinyi piwaha katingihaapi windi gimaawunyaatahoso.

¹⁷ Isi sahihi piwaha nehahaahi kaundiwi Autaahaatihoi gaahone undawaahandi kandi utaaho Autaahaatihopi windi biyati gimaawunyaataho sami katohihaapi windi atihomisataati andititandihandi windi namaitaise.

¹⁸ Ninini Autaahaatihoi gaahone undataato Itipihomi watipihandi ningisi nanimihhi ninini piwaha windi piwaamandihha kiha kihaaraahi sangisi nasitipihati piwandaato.

¹⁹ Isi ami Autaahaatihomi ishiya ahoyainjaihihura ninini piwaha nehahaahi ikwiri naasairihitahonya tahonya katito. Kandunjisanihhi kiyai Autaahaatihoi gwinyaasiwaiwaapi gwunyaatitando. O ami ninini piwaha pihindi taahiwaiwa piwaha kiha kiha piwaatitandi sandi owetise.

²⁰ Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate. Sahi manyinya sangihyaamataiwi sami gwinyaapi kiyohiwaiwa namihapi. Sahi maipihaiwa kamaiwi namihapi manyinya gaahiya maipihaiwa windi kamaayohipatamataiwo. Aiwi ami gwinyaaniji

gwinyaahiyaatawaww wapa kaitaatiwi gwinyapehohimumwaanji gwinyaapise.

²¹ Autaahaatihom i piwaha winihapiapatih satati ahondaise:

“Nini isihya piwaha wa piwaatiwihiyai neti nandusaasito.

Nandusoaasisanithi kiya nuwi nisi isihiyaisi piwaha waaraah piwaundiwi kaundiataapo.

Saindi kaisanhandi kandi kiya windi nisi piwaha atihomaanitaapo,”

Aisaiyaaho 28:11-12; Jonho 10:34

tati Awaisiho katise.

²² Isi Autaahaatihom i piwaha utipihandi jihandaatih ahotishaapi akite tibi mmondaape. Autaahaatihopi gwunyaahohiyihiyai watipihandi numwih piwaha kiha kihaaraah piwaatotimandi Autaahaatihon nini Autaahaatihonini Akitihonih watipihaiwaisahonini kimonini bindataayo undati isihya kopi gimaawunyaahohiyihiyai nunjati kiyataise. Ami sandi siyati Autaahaatihom komi watipihandi kaindimandi aimi gwunyaapi komihireti iwinjapepihrohohiyihiyaisi nunjati kiyataamaise. Owetise. Isihya kopi gimaawunyaahohiyihiyai nunjati sandi kiyataise. Iyataati ami isihya baiwi gwunyaahohiyihiyai Autaahaatihom watipihandi numwih piwaha atiwi nepi ausaahotimandi Autaahaatihom kopi aimi gwunyaahohiyihiyaisi sahi aimi nisapi ginunyaapi nisihiyaatimatauhi nisi maarho samiheti ahinondaise undati nunjati kiyataise. Sandi ko siyati kaindimandi isihya windi gimaawunyaahohiyihiyai nunjati kiyataamaise. Owetise. Kopi aimi gwunyaahohiyihiyai nunjati kiyataise.

²³ Autaahaatihom i isihya nahatiya napawi ahoyanwi bindawaawi ami kiya nahatiya piwaha kiha kiha windi piwaamaatiwaha wanahaara wanhandi piwaatisaihaah isihya usa Autaahaatihopi windi gimaawunyaapihiya katih nandaapi aimi bindawaahiya sahi kiyotihandapi windi gimaawunyaatati namausesipatahiya sapi satitaapo.

²⁴ O ami sahi nahatiyaati gwunyaahohiyihiyaati Autaahaatihom i piwaha atiwi nepi isihiyai kaundisaihi utaaho wo Autaahaatihopi windi gimaawunyaaho nandaati samihatih bimainjaho sami piwahaara komi maipihaiwa kaiwaiwaapi gwunyaatitaise. Ko piwaha atishaaraah komi maipihaiwa nahatewa neti nunjonih gwunyaatitaise.

²⁵ Iyati ami ko siyati gwinyapendaise. “Nisi maipihaiwa isihyaapi noasati nisi omanjitihi ahinotiwaiwa Autaahaatihom neti ausaati autemataise,” tati gwinyaitaise. Siyati sawimatonih keti kuraanih satati katitaise, “Titihi apipah akitinih Autaahaatihom sangisatindaise,” tati katitaise.

Titih Napimasawi Kaiwi Autaahaatihoi Mepi Autaahepumapise

²⁶ Isi nisi naisihyaate, Autaahaatihoi mepi autaahepumaitaatiwi ahoyanawaahura watipihaiwa Autaahaatihom nasamiwaiwa kaitaatiwihireti kasatitaano. Sahi ninaasiyaatih saiwi kaitaatiwe. Utaaho wo aunihihiri Autaahaatihoi mepi autaahemwaitandihiri katane. Iyonih ami Autaahaatihom i piwaha isihiyaisi biyati nusesipati kataunjane. Iyonih ami wo Autaahaatihom i piwaha wa kaundisaha ko ausaati auta katane. Iyonih ami wo piwaha wa usaamaha windi ko atisati piwaamaataha wanaha piwaatane. Iyonih ami wo piwaha ka nepemaahiwati kiyaamihara katane. Saiwi kiyawaawi Autaahaatihom i isihya kapih bimohiyihiyai anditwipihira kaiwise.

²⁷ Ami isihya usa piwaha usaamihara wanhandi piwaatitaatiwaah awitwihiyai yahurisangisi ami murimingwaasisangisi wo jih piwaatati

namahaahonhi ami wo kapihhi piwaatati namahaahonhi ami wo kasini piwaatane. Iyonihi ami wo kingwaasami piwiha waaraahi piwaatotihaapi satiwaha katawaatopo tati kiyaamihaara nepemaahiwati katane.

²⁸ O ami piwiha ka nepemaahiwati katitandihho kapihhi owetonaahi ko piwiha kiha kihaara Autaahaatihomi isihyaami otihatihapi piwaamaatati nehii bipisi bimone. Nehii bipisi bindataati sawaho kanati ami Autaahaatihohaisataahhi piwanane.

²⁹ Ami wonji sandi kasaitaano. Iyataati ami isihya usa Autaahaatihomi piwiha isihyai kaunditaatiwiha atiwi newaawaahi yahurisangi ami murimoaisangi isihya giwunyaahohiyihyai kaundiwise. Kaundisaihi ami usa bindawaawi sa piwiha titih Autaahaatihomi nasahaaro e nehahaaro tiwi atiwi nepi mmoniwi gwinyaapise.

³⁰ Siyati wo taati piwiha katonhi kapihhi deti bimohiyihya giwunyaahohiyihyaami woaisi Autaahaatihho piwiha sa katime undati neti giwunyaati kaundonaahi jhi piwiha katisihho piwiha ka namahaatosati nehii bipisi bimonhi ko doti katane.

³¹ Sandi katotimandi sahi nahatiyaati Autaahaatihomi piwiha atiwi nepi isihyai kaunditaatiwito. AUSAawaahura jatawa napimasawi jhi wonji katisamhi ami kapihhi wonji katisamhi ami ipoti wonji katiwise. Saiwi kiyawaawi Autaahaatihomi piwiha atinwi katawaawi nahatiyaati Autaahaatihomi piwihaapi biyati nasesipatati gisunyaatitanda. Saiwi kiyawaawi Kiraishomihireti baiwi anditiwi japepihiritatiwo.

³² Sahi kiyawaahura kimaiwi kaitaatiwe. Utaaho wo Autaahaatihomi piwiha atisati neti isihyai kaunditandi Itipihho Gaaho watipihandi nunyonaahi ko piwiha namasati katitandihuraapunii ami ko piwiha katimi notii owemaitandihuraapunii sawaho jatataati Autaahaatihomi piwiha atisati nesaha ausaane.

³³ Isi sahi gwinyaapise nyahi otipipati nosasaati mihoaiihraati kaisaihi Autaahaatihoi sandapi pounditaiso. O ami nyahi otipipati itatamanaati napimasaati napaisaati kaisaihaahi sandapi Autaahaatihho gaare tati maarititaise.

Isi sahi Autaahaatihomi isihyaati maasi ahoyanawaahura Autaahaatihomi isihya usa kiyohipatamataiwi kaiwise.

³⁴ Iyataati ami asihya warisaisahiya saiwi kaitaatiwe. Asihya usihyaisahiya Autaahaatihomi isihya ahoyanihohipihhi piwiha windi piwaamaatiwi bipi napaisaati bimitaatiwe. Kiya asihya piwiha kapihhi isihyaami otihati piwaatitaatiwi nyahi windi maarimito. Kiya saiwi kamaiwi kiya nehii kiyaami warisaami otitihii bimaawise asihyaapi saiwise tati Autaahaatihomi piwiha winihapipa Mosesihho katati ahaisiheti japepihiriwo.

³⁵ O ami kiya asihya wapaapi biyati namusesipatati gimaawunyaatonhi kapaapi nasendaatiwaahi nuwi anjipihhi bindawaawi warisaisi nunjenwi nepise. Apopaati waati Autaahaatihomi isihya ahoyanohiyihyaami otihati kiyaami ndiheti wapaapi nasenati piwaatitandi sandi titihimahe.

³⁶ Nisi aimi kasatohihireti japepihiriwi windi kamaayopo. Owetise. Isi sahi jhi yeyetiwi Autaahaatihomi piwiha nesisii isihyai kaunditihyaatitawaawo? Aiwi ami nehii sahihi Autaahaatihomi piwiha atiwhiyaatitawaawo?

³⁷ Iyataati ami sami wo utaaho siyati gwinyaataataahi ninii Autaahaatihomi piwiha atindi neti isihyai kaunditandi Autaahaatihomi Itipihho Gaaho naninyahoniso tati gwinyaaso so ninii piwiha kima katotimaapi

biyati akite tati gwinyaane ami Awaisiho winihapipa nanimihapa kan-daatono.

³⁸ Isi sahi atiwise, utaaho wo nin piwaha kima kandi jipatiyohi maapi akaahaamahe tati nemasihopi sahi ko piwaha isihiyai kaunditandihaha Autaahaatihokoaisi nunyahore tiwi windi gimunyaapise. Owetise.

³⁹ Isi nisi naisihyaate, nin piwaha kasatimi napiti wani ipotihaha sandi kasatiti owemaitandiyo. Sahi Autaahaatihoko Itipihomi watipihandi nepi Autaahaatihomi piwaha atiw nepi isihiyai ausaapi kaunditaatwihandapi waati pihitiwi gwinyaawaatwise. Aiwi ami isihya giwunyaahohiyihiya piwaha wa kiya atihomiwi piwaamaatwihahaara wanhandi pwaatisaihihiyaisi sahi windi namaawisapupwise. Owetane.

⁴⁰ Saiwi Autaahaatihohoi nepi autaahepumaitatiwi ahoyanawaahura mihoaihiriw kamaiwi jatawa titihireti napimasawi kaiwise.

15

Kiraisiho Napomatati Japih Nepataise

¹ Nisi naisihyaati nisataiw Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate, nin Autaahaatihomi piwaha gaaha waniha Kiraisihopitiha aimi napiti kandisasotihap sahi gwinyaapise. Nin ka nesipiti kandisasonihi ami sahi atiw nepi aimi gwinyaapihiyaate. Atiw nepi piwaha keti anditititwi bitotawaayopo.

² Nin piwaha kasatohiwaiwa namaamapi anitiwi omanjitihi ahiyaw giwinyaapi binyaihaahi piwaha siketapi Autaahaatihoko sangisi japihi nasamaitaise. Wiwa sahi nisi piwaha kasatotihap nehhe tiwi windi gimunyaaitaawo.

³ Awaisihomi piwaha aimi atindi nehotihaahi aimi kasatataato. O piwaha apipaahi awaisiha sahi gwinyaaitatiwaha kimaare. Piwaha awaisiha sa Kiraisiho nyami maipihaiwa nemaitandi nyapi napotaise. Iyataati Autaahaatihomi katirihireti japepihirati napotaise. Iyataati piwaha satati,

⁴ ko napomasihi yamwaawaayopo. Yamwaahauhi asisaha noti mairimaatit keti Autaahaatihoko koi ahowimasih japihi asohoematati nepataise, Autaahaatihomi piwaha katati ahotirihireti japepihirato.

⁵ Nin sangi piwaha sandiha aimi kasato. Ko Kiraisiho japihi nepasi noti jih Pitaahoaapihi noaipati nunjoaayainjih ami koi Pitaaho jih iwinjataise. Aih ami kasinhandi komi otipipati kaiwaiwa mmoniwi nepi kaiwi niwipinjohiyihiya ikwimaindimwitihi auhirami isundipihoho yahuritahiyaapihi noaipati japihi nepati kimonine undati nunjoaayainjih ami kiya koi usonawaayopo.

⁶ Iyati ami kasinhandi naisihya kopi giwunyaahohiyihiya taahiyihiya 500 kaiwihiyai nusatipihapihiyaapihi noaipati nunjaayainjih ami kiya koi naasikura usonawaayopo. Siyati ko nunjainjih usohohiyihiyaami usa aimi napopo. Napwauhi ami kiyaami usaahi wani yahiya bindawaayopo.

⁷ Aih ami kasinhandi Jemisihoaapihi noaipati japihi nepati kimonine undati nunjoaanataise. Siyati ko kiyaisi nunjoaanamapi noti komi otipipatihiya piwaha awusoaitatiwi namihanati Natausaasisawihyaapihi noaipati ipotihandi nunjoaanataise.

⁸ Ko siyati kiyaisi nunjoaanati owetih ipotinihi ningisaapihi noaipataise. Noaipati ningisi ninjasitihandi isihya usaisi noaipati winjasipamatiyati noaipati ninjataamaise. Owetise. Apopati maaha namwitandihura sangiso tati windi minjatati nanhiyati bimih maaha gwitipihaha namwitandihaha asisaha noaipasih maaha gwitipihaha

namwipatamataindi otipipati Kiraisiho nanimitaiso ndi windi timendi gimunyaati minjatonhandi kandi komi otipipati nanimih noaipati komi piwaha awusaataayo.

⁹ Aposerhiya nahatiya usa Kiraisiho komi otipipati nunyati Natausaasawahiya ningisi nanitiphaapi awaisawhiyaare. O ami nini kiyaami yatih nehi gwiharaahone. Isi ishiya ningisi aposerihoni komi piwaha awusaitaapi Kiraisiho natasoaasihone ditaatiwi nini awaisihonini gaahoninimahe ami nini Kiraisihopi sangi gwunyaatihura Autaahaatihomi ishiyaisi titi neti nusopisasisi yaawhandi nunyatihoniniso.

¹⁰ Saindi kaindihoninutihandi kandi Awaisiho ningisi gaahati kanisati neti nanepemahiwati piwaha awusaitandi ahinhi wani komi otipipatihonindaayo. Ko siyati gaahati kanindihandi not nehi owendaamaise. Owetise. Ningisi ko gaahati kanindihandapi nini aposerhiya nahatiyai nusatiphaati otipipati waati mitaahi kiyataayo. Iyataati ami nini saindi komi otipipati waati kiyohitimandi nini niwahonis watiphanda andititit kiyataamaayo. Owetise. Autaahaatihoni gaahati kanisati neti anditinisih komi gaahandaahi otipipati nini kiyataayo.

¹¹ Isi Autaahaatihomi piwaha akaaha nehi naasaahi naasikaasi ninisangisi ami usa Kiraisihomi otipipatihiyaisangisi kasatisaihaahi piwaha Kiraisiho napotati japhi nepasitihandapi sahi baiwi atiw nepi gwinyaapise.

Isihiya Napomahohiyihiya Nahatiya Ipotihura Japhi Nepaitaapo

¹² Sahi piwaha kimaapi gwinyaapise. Nyahi Autaahaatihomi piwaha sangisi sataati kasatihatoo. Kiraisiho napomatati japhi Autaahaatihoni ahowimasih napomahohiyihiyaamhatihapi japhi nepataise taati kasatihatoo. Sataati kasatohimaapi sami usaati napaapi satiw katopo. Napohiyihiya japhi windi namepaitaapo tiwo.

¹³ Napohiyihiya akiti japhi namepaitaisaihaahi Autaahaatihoni Kiraisihoai windi japhi ahowimati namumwaitaihe.

¹⁴ Siyati akaahanaahi Autaahaatihoni Kiraisihoaisi japhi ahowimati windi namumwaahonih Autaahaatihomi piwaha nyahi sangisi ausaawaati kasatotiha akaahaametati nehihatitaihe. Iyataati ami sahi Kiraisihopi gwunyaahohitihandi not nehitandititaihe.

¹⁵ Ami siyatitonaahi ami nyahi Kiraisiho komi otipipatapi natanyoasisawhiyaanini Autaahaatihoni Kiraisihoai japhi ahowimase taati piwaha kasatotiha jaipataati nehaha kasatihatoo. Ami nyahi sataati Autaahaatihoni Kiraisihoai japhi ahowimati numwaataise taati piwaha ausaawaati katihatono. Ami Autaahaatihoni Kiraisihoai apipaahi windi ahowimati japhi namumwaahonaahi ami ishiya napomahohiyihiya nahatiyaisi ipotihura Autaahaatihoni windi japhi ahowimati namumwaitaise. Isi ami Autaahaatihoni akitinih ishiya napomahohiyihiyaisi windi japhi ahowimati namumwaitandaahi ami ko Kiraisihoaisangi windi ahowimati namumwaitaihe.

¹⁶ Autaahaatihoni napohiyihiyai windi ahowimati japhi namumwaitandaahi ami Kiraisihoaisangisi windi ahowimati namumwaahonih konih daahi napomaitaihe.

¹⁷ Isihiya napohiyihiya japhi namepaitaatihandapi akaahanaahi Kiraisihoai Autaahaatihoni windi ahowimati japhi namumwaitaihe. Iyonihi ami nyami piwaha Kiraisihopihaha kasatohhaapi nehihandi

gwin yaitauhe. Aiw+ ami sangi Autaahaat+ho jap+h+ w+ndi namaasamaahon+h+ sahi kiyaat+n+h+ sami maip+haiwaat+h+ bim+tauhe

¹⁸ Iyataati ami is+hiya Kiraisihopi g+wunyaapi bimamb+w+ napohiy+hiya yam+hapataat+h+ namaiw+ as+timat+taatiw+hand+ namep+ neh+ owet+tauhe.

¹⁹ Iyataati ami nyah+ Kiraisiho ipot+hura gaahand+ kanyitand+handapi jat+m+ niyoh+it+mand+ neh+ wan+ k+maap+ yap+mbataap+h+ bi-mohur+muraah+h+ kanyitand+handapi jat+m+ nohaawaah+ ami yam+hapataat+h+ nyah+ as+timat+it+haahand+ w+ndi namaito. Namaitaan+ ami is+hiya nyap+ sat+w+ ese neh+hand+ jatopo t+w+ maar+ho as+p+nyito.

²⁰ Iyataati p+w+ha akaahaah+ siyate. Kiraisihoai napohiy+hiyaam+hat+h+ap+ Autaahaat+ho jap+h+ ahowimat+ numwaataise. Autaahaat+hom+ is+hiya napopi nanoposohiy+hiya jap+h+ nepaitaat+w+handapi osaataat+ nandapa j+h+ap+h+apa ak+p+pa ahotipatamatiyat+ Kiraisiho nunjat+ j+h+ nepataise.

²¹ Utaaho wo napw+taatiw+h+ira daih+ira nuwat+ japwaas+patamatiyat+ ami utaaho wo is+hiya napomawaw+hiya jap+h+ nepaitaat+w+hand+ nunjat+ daih+ira nuwat+ japwaataise. Siyat+ ko nunjat+ jap+h+ nepataise ami is+hiya g+wunyaahohiy+hiya jap+h+ nepaitaat+w+o.

²² Isi nin+ katot+maapi sand+ha kasatondi nases+pati kasat+taano. Adaam+ho Autaahaat+hom+ p+w+ha nemwas+it+handaa+h+ nyah+ nahatiyaan+n+ napohaayo. Iyataahand+ kand+ ami Kiraisihoaisangis+ kiyat+ Autaahaat+hom+ p+w+ha at+wisat+ japepih+rind+hand+ jap+h+ nepataise ami is+hiya g+wunyaapi bimamb+w+ napohiy+hiya jap+h+ nepaitaat+w+o.

²³ Ami Kiraisihoaisaw+ naasura w+ndi namepaitaapo. Owe. Nahatiya neh+ kiyai kiyaap+hura nap+masaw+ nepaitaapo. Kiraisiho j+ho nepataisi+ ami kap+h+ usa nepaitaapo. Kiraisiho jap+h+ nason+hura kom+hiya nahatiya as+y+hiyaimat+w+ jap+h+ nepaitaapo.

²⁴ Ami kiya nahatiya nepasaih+ ami ipot+hand+ yap+mbatun+ ami kahapaamap+mba ahotih+ mmon+hoh+w+maiwaun+ ami yam+hapatun+ ami wan+ is+hiyaan+ taaw+ bimaam+ niyohur+mura Autaahaat+ho net+ nemaitaise. Siyat+ saiwa Autaahaat+ho ipot+ nemaitand+ ahoton+h+ j+h+ nasat+ gaman+mo wan+ yap+h+ nahanda it+p+ho as+hatind+it+h+ap+ wat+p+h+iwa Autaahaat+hoai t+wip+ndat+ n+wisapuwat+ ahotiwaiwai nemat+ ami kaiwaam+ wat+p+hand+ net+ owematosat+ oweton+h+ Kiraisiho gaman+ho t+it+h+ kom+ho ahiyat+ wat+p+h+iwa nahatewa is+wat+ is+hiya nahandi ko osamat+ iwinjat+taise. Siyat+ Kiraisiho nahataapai Awais+ho j+hoematat+ jat+m+ not+ it+p+ho wat+p+h+iwa nahatewai nemat+ owemat+ gaaton+h+ ko jaat+ bimiwaiwa netat+ Sap+ho Autaahaat+hom+ ikw+raat+h+ ahaitaise.

²⁵ Iyat+ Kiraisiho ak+it+n+h+ Awais+ho j+hoematat+ nahataapai osamat+ jat+m+ not+ kom+ tiworisais+ Autaahaat+ho net+ tiwat+ ipatisat+ Kiraisihom+ yat+h+ as+mwaat+it+hemahon+huraat+tando.

²⁶ Siyat+ ko tiworisa nahataapa wapai maaw+ nemat+ owetan+h+ ami ipot+hand+ nemaitand+hand+ sand+h+ nyah+ is+hiyaan+ napw+it+haahandisangis+ kand+n+h+ nemaitaise.

²⁷ Iyataati ami Autaahaat+hom+ p+w+haat+h+ wap+h+ satat+ ahondaise. Autaahaat+ho kahapaamap+pa nahataapa net+ Kiraisiho jat+tand+ aim+ kom+hat+h+mataise. P+w+ha k+ma satat+ katis+ma Autaahaat+ho sawaho kahapaamap+pa nahataapa net+ ko jat+tand+ Kiraisihom+ ikw+raat+h+mataise. Aih+ ami nyah+ aim+ mmon+haayo, Autaahaat+ho kahapaamap+pa nahataapa net+ kom+ ikw+raat+h+mas+ho. siyataahand+ kand+ Autaahaat+ho sawaho kahapaamap+paisat+ ahoyat+ Kiraisiho ninjat+tando tati kom+hat+h+ w+ndi sanamaise. Owetise.

28 Siyati kapa Kiraisihomi ikwiraatihhi otitihhi ahotinjati ipotihura ko Mwaaho Sapiho Autaahaatihomi yatihhi asimwaatitihhi sanoti bimitaise, jihura Autaahaatihho kahapaamapipa neti komi ikwiraatihhi ahiwisihomo. Iyonihhi Autaahaatihho sawaho nahataapai osamati jatitaise.

29 Isihiya aimi napohiyihiyai Autaahaatihho japihi ahowimati numwaitandihandapiha piwihha akaahaametati jaiwitanahanaahi isihiya napohiyihiyai anditihwisaihi kiya noaipapi Autaahaatihomi ndiheti gaahiya asitimatitaatihhandi nepi nasisoari bimitaatihwi isihiya asihihiya waapoho napaapi nehoho.

30 Sahi nyangisi baiwi nyainjapise, nyahi kimati otipimbatihhi kawisonihhi isihiya usa nahateweti nyangisi itihinyatiwihhi nepi nanyopisasaatihhi wiyowo. Autaahaatihho isihiyai wihhi japihi ahowimati asiyaaimatitaatihhandi namumwitaayonaahi nyahi daayaati kandapi piwihha napaapi ausaitaanhe?

31 Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate, asisi nahateweti isihiya ningisi nepi nanopisasauihi ninhi aimi napwitandihandihhi deti deti nanoaipataise. Ninhi piwihha akithiha kasatataato nisi naisihiyaate. Sandi ninhi apaapimaato sahi Kiraisi Jisaasihoisawihhi maasihhi bimauhi ninhi sapi maaritataati piwihha kima kandaato.

32 Isihiya aimi napohiyihiya japihi animwaahipatombi namepaitaatiwihhandi sandi akithihandihandihhi sandapi ninhi wihhi kamaatitaanhe. Kamanaati nehhi nanihiyaati bindihha nandapa waapoho nga nandaanhe. O ami bousonaahi napowaati sikiyaati ahotitihhaahandisonaati piwihhi kima akaahanaahi isihiya Epesaasihandahapihiya suhwi maasapihomi kairihhi retihhi kaiwihhi bimohiyihiyaisati itihitihandianhe. Aiwihhi ami kiya ningi napitaiwihhi anditihhi niwitaapo. Sandihhi owetitaise.

33 Isihiya wiwa napihhi sangisi jaiwisatitaapo. Isihiya jaiwisatisaihi ami sahi kiya maipihhiya maipihhaiwa kaiwihhiyaisawihhi daayawaawihhi samihhi gwinyaahohihwaiwa nepi nasopisasiwihhi ami samihhi gaahaiwa kiyohihwaiwa nepi nasopisasiitaapo.

34 Isi ketihhi samihhi gwinyaahotihandihhi nepi titihematihhi samihhi maipihhaiwa kiyohihwaiwa bhihi namihhi haapise. Ninhi titihhi sangisi kasatataato. Kasatataatonihhi atiwise. Isihiya usa samihhi otihatihhi bimohiyihiya Autaahaatihhihopihhi sangihhi giwunyaatati nusesipatahiye. Ninhi piwihha kima katohihhi mahhi atisawaawihhi japepihhiwihhi samihhi kiyohitihandapi masitandihhi kandaato.

Ambipati Japihi Nepasipati Sati Nehi Kati Wipetahate

35 Ami isihiya usa satihhi nasendaapo: “Isihiya aimi napomahohiyihhiya japihi napitaiwihhi nepaitaapo? Aiwihhi ami kiya napomahohiyihhiya nepawaahura ambipatihhi napitetahati nesihhiya nepaitaapo?” tihhi nasendaapo.

36 Isihiya usa saiwhhi taawihhi nasesaihaahihhi siya wihhi giwunyaatati namausesipatahiya katawaatopo. Kinyihhi mmonihhi aimihhi giwunyaatataise. Konihhiounihhi amihhi wapaisangihhi yamapaise. Yamahinihhi namaamasaatati namaapotataahihhi amihhi namutatihhi wihhi yanimisati asipihhi wihhi ahimetitaise.

37 Konihho amihhi wapaisangihhi nehhi yandihhiho kwitaahohhi wipetahohhi yamapaise. Iyataati yandihhiho sohhi tamitatihhi yananaatihhi ipotihhi noaipaitandihhi ahohomatihhiyaho yamapaamaise. Owetise.

38 Autaahaatihho sawahohhi gwinyaasihhihhi retihhi konihhoai tamitatihhi amihhi yananaatihhi setitandihhi hapa nunyati ahiyataise. Sawahohhi siyatihhi yandihhiho kwitaahohhi kahatamatihhi petahohhi nihhi naasoasihhi tamitatihhi yananaatihhi nunyataise.

³⁹ Autaahaatiho ambipati kiyati ahaipatisangisi sikiyate. Nahataapa nehi naasiketahapaamaahe. Owetise. Autaahaatiho ishiyaami ambipati wipetahati kiyati ahiyataise. Iyati ami maasapiho ambipati wipetahatisa-hoi kiyati ahiyataise. Iyati ami koaisi ambipati wipetahati nunyataise. Iyati ami araiho osetetapihoaisi ambipati wipetahati nunyataise.

⁴⁰ Ambipati yamihapataatihapihati siyati nehi kati witihihi ami ambipati yapipatambihati nehi kati wite. Iyataahandi kandi kahapaamapi pa autaaahi yamihapataatih ahotimbipaami yundanyiha nausainjipipa ami kaiwai nehi wipetati naasiketahaiwe. Iyataati ami kahapaamapi pa kimaapi yapipatambihapaami yundanyiha nausainjipipa ami nehi kapai wipetahapaare.

⁴¹ Ipihomi yundanyiha nausainjitihandi wipetahanditih ami waatihomi yundanyiha wipetahanditih ami kaumbwaatisangisi kaatami yundanyiha wipetahaare. Iyataati ami kaumbwihaiwa otihatih ninaasaamaatami yundanyiha yiyandih wipetahaiwa nusaatahaate.

⁴² Iyataati ami ishiya aimi napowawihya japihi nepahohiyihiyaisangisi siketahiyaare. Ishiya napwauhi yamwaahohiyihyaami ambipati ainjotati namasaatati nopisasinataise. Ami ishiya japihi nepahohiyihyaami ambipatih apipaahi windi namaasaatati windi namopisasinataise.

⁴³ Ambipati yapipataatih yamwaahohipati sati apipaahi maipihate. O ami ambipati japihi nepasipati satih apipaahi gaahate. Iyati ambipati yapipataatih yamwaahohipati sati apipaahi windi anditimitihate. O ami ambipati japihi nepaitandihatih satih apipaahi watipihate.

⁴⁴ Ambipati nyahi yamwaahopati sati kimaapi yapimbatambihate. O ami ambipati japihi nepasipati sati yamihapataatihapihate. Iyataati ambipati witi yapipatambihatihitihi ami ambipati witi yamihapataatihapihatisangisi ahondaise.

⁴⁵ Autaahaatihomi piwihatihi wapih satati jipati pindati ahotise. utaaho jhi wuwaninhi namasati Autaahaatiho kiyati ahaisiho Adaamihohoyati piwaataho utaaho noaipataise. O ami Adaamihohoyati ipotihura noaipasihohoyati sopi Autaahaatihomi piwihatihi wapih Kiraisihopi namihanati satati ahotise:

“Utaaho jho Adaamihohoyati so nehi utaaho ishiyaami mbipa ditihiri maarisati neti asohotati maarisati noti nasayataise. Aihhi ami Adaamihohoyati ipotihohoyati Autaahaatihomi itipihohoyati ditihirisahosi ishiya asihihiyaimati taati wihandisaho noaipataise,” *Wuwanihapihi 2:7* tati ahondaise.

⁴⁶ Kimaapi yapimbataapihi ambipatamihireti kaitaatiwihandi jhi noaipataise. O ami maarihohihireti kaiwi bimitaatiwihandi ipoti noaipataati ambipatamihireti kaitaatiwihandisi nusatipihahande.

⁴⁷ Utaaho jho Adaamihohoyati so yapipatambihore. Nehi yapipataahi Autaahaatiho kiyati ahiihohore. O ami ipoti noaipasihohoyati so yamihapataatihapihore.

⁴⁸ Nyahi ishiyaani yapipatambihyaanini utaaho so yapipatambihomatiyaahiyaanine. Iyataati ami nyahi Kiraisihopi biyaati giwunyaahohiyihyaanini ami utaaho so yamihapataatihapihomatiyaahiyaanini noaipahaayo.

⁴⁹ Akitinhi nyahi so utaaho yapipatambihomatiyaahiyaanini bindihaayo. siyaahiyaanindaahandi kandi ipotihura so utaaho yamihapataatihomatiyaahiyaanini bimito.

⁵⁰ Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaate. Nini sangisi piwihahi aimi nasanyohimaami tanyaaha siyate. Ishiya

kimaapi yapipatambihya yamihapataatih Autaahaatihho isihiyai winjaati bimimbipih windi naiwi namindaitaapo. Iyataati ami kahapaamapipa namasaatati nosasinahapa ami kahapaamapipa namaamasaatati namosasinahapa windi namaitaise.

⁵¹ Sahi baiwi atiwise. Pwihha kima noasandinjha ausaati sangi nini kasatitandiyo.* Nyahi nahatiyaani sangi napowaati bindihaahandi kandi keti kuraanhi nyahi nahatiyaani ambipati wipetahati newa wipetahiyaanito.

⁵² Ipotihura sandi siyati keti kuraanhi kinapaahoyati ndiha nihoaatihiri timamasipatamatiyati otipihho kapaparihiri ipotihandi iposaihi gaatonihura noaipaitaise. Iyonihi sura isihya aimi napopi owetohiyihya japihi nepaitaapo. Nepapi kiya jhaati windi namosasinndaapo. Iyonihi ami nyahi asiyihyaani sura namapowaati bimohiyihyaanini noaipawaati wipetahiyaanito.

⁵³ Sandi siyahandapito kimatih ambipati namasaatati nosasinjipati noaipati wipetahatitati katinih nasisoari ahotimi nutaise. Ambipati napwipati wipetahati noaipati windi owemetati katinih asipatitati ahotimi nutaise.

⁵⁴ Akite. Ambipati sati namasaatati nosasinjipati noaipati wipetahatitati nasisoari katinih ahotimi nutaise. Ambipati sati napwipati wipetahati noaipati asipimatati katinih ahotitaise. Siyonihi sura Autaahaatihomi pwihha sapa saitaise tati ahotisha noaipati akaahaatitaise. Autaahaatihomi pwihha wapihi satati ahotishaapito:

“Autaahaatihho kohematati isihya napwitaatwihandi tiwati ipatisati kandisinhi owemataise.” *Aisaiyaaho*

25:8

⁵⁵ “Kinyi isihya napwitaatwihandanyi watipihandi maahe?

“Kinyi kinyi watipihanda yaipataahamataimbi isihyai yaawihandi nunyapi tiwinihi napohitihandi maahe?” *Oseyaahe*

13:14

tati ahotishaapito.

⁵⁶ Isihya napwitaatwihandami watipihandi isihyai yaawihandi numwindihandi sandi isihya maipihaiwa kiyohitihande. Ami maipihandami watipihandi sandi winihapipa Autaahaatihho Mosesihoai numwih jipatipaimbipaare.

⁵⁷ Siyatisi ami nyahih Autaahaatihhoai kinyi gaahone gaare unditihawo. Nyami Awaisihho Jisasi Kiraisihomi watipihandaah Autaahaatihho nyangisi neti anditinyaisih pwisipi yaipati nyahemataati newa iphatisaati ami napwitihaahandisangi aimi ipatisahaayono.

⁵⁸ Isi nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaate. Sahi baiwinihi anditititw bitosawise. Aiwahi sahi wapaapi yaiwi onihimitiwise. Sahi dipipataasin Awaisihomi otipipati waati kiyohitihandi nehihandi owetitandimaahe. Owetise. Sahi saiwi gwinyaapi Awaisihomi otipipati nahateweti waati anditititw kawiwise.

16

Porihho Autaahaatihomi Isihya Jerusaremhanda Bimohiyihyaapi Nawihho Ahoyohihho Nusoaasitaatwihho Kaundataase

¹ Autaahaatihomi isihya Jerusaremhanda bimohiyihyai anditiwipi nawihho numwitaatwihandapi naniseniwih kandotihandapi nini sangi

* 15:51: Kiraisiho japihi kimaapi yapipataapih nasonihura saiwa nyangi nanyoipati kanyimatitaise.

wani sandi kasatataato. Isihya Kraisihopi gwunyaahohiyhiya aunahipati Garesiyaahanda bimohiyhiyai saiwi kaiwise unditi kaundonhi kiya aimi kiyowi ami sangisangisi naasikati kaiwi nawiho ahoaitatiwi maaritataayo.

² Iyataati isihya Garesiyaahiyaisi nini saunditi kaundataato: Ninaasiyaati Sandehandhi nahatewet nawiho baiwi yandhipi ahoaimi nuwise biyati taahho timetati ahotitando. Timetati ahotinjati nini napsanihi sahi nawihopi windi daapi mmonowi nehi nanihaiwi aimi timetindihandisi nepinimitaatiwo undataato.

³ Isi nini napiti sapihhi Korindhanda noaipati isihya nawiho nga baiwi isiwatiwi jaitaapo tiwi namihanohiyhiyai utipho wo jipatipaindi nawihoaisati nunyausoasitando kiya nawihouni utipihouni isisi Jerusaremihanda Autaahaatihomi isihiyaisi kimo nawiho Autaahaatihomi isihya Korindhandaahapihya sap nasusoasauhohoe undiwi numwito.

⁴ Iyataati ami nini niwahonisangisi Jerusaremihandaahap naitandi gaatanaahi naisanihi ami kiya maasi ningisawi naitaapo.

Porho Korindhiyai Not Iwinjaitandi Kaundataase

⁵ Nini yapipati Masetoniyaahandaahira napitandi gwinyaati bindataayo. Isi kira yapipati Masetoniyaahandaahira napito. Saindi kira nasataati Autaahaatihomi isihiyai iwinjati usonim napiti sapihhi Korindhanda noaipaito.

⁶ Nini napiti sangisati wonji bimito. Bimisanhi asisaha mbipa mbwaati wipati wipiwisaha sanoti owetonihapo. Siyati owetanihi kapihhi nasamasisi wapihapi naisanihi sahi nga nawiho naninyawi daihira daupwi natiwinoasitaatiwo.

⁷ Nini binoatati nehi masihonjeti sangisi jasondandi sandi pondise. Isi ami nini saindi kaitandi Awaisiho gaare tati gwinyaahonaahi nini sangisati utari masiwonji maasi bimitandi sandi gaare.

⁸ O ami wani kimuraahi kimbhihi Epesaasihandaahi bimito. Bimisanhi asisaha Judaahiyaami awaisaha kimbapho Pendikosihandi noaipati sanoti owetanihura kapihhi namasisi napito.

⁹ Nini kimbhihi Epesaasimanda bimitaano totimandi apaapimaato, Awaisiho nisapi daihira daanusihito nini isihiyaisi Autaahaatihomi piwaha bairi ausaati taahiwaiwet kandunjitando isihya taahiyhiya kinyi piwaha sa amusaapi bipi namape ndiwi nipatisaihihandi kando.

¹⁰ Isi ami Timoteho sangi jasondandi nasonaahi sahi koaisi baiwi usonowi maaritow numwaapise, koaisangi nisatiyati Awaisihomi otipipati kimikati kawisataahoso.

¹¹ Isi koaisi sahi ahosumwap nehihoe tiwi mausowise. Nehi wapa ko nenoaahitimbipa baiwi nunyawise, komi maarho biyati wuwitonhi nesi kimbihapi napitando. Ko usa naisihiyaisati maasi japhi napitaiso ndi nini kimbhihi jatataayo.

¹² Nyami naisiho Aporosihopi sandi wihooanaha kasatataato. Nini watipindi anditindi Aporosihoi sap kiyai usonda numwe isihya kimiya naisihya gwunyaahohiyhiyaisapi maaso unditi kaundonhandi kandi ko windi sangisenda namaapise. Wani kimura maasi numwe undonhi namaasi ami ipotihura komi ambipati maarho nuripipaitati napitaahiwisonihura sangisi jasondandi napitaise.

Porho Kiyaisi Piwaha Ipotiha Kaundataase

¹³ Sahi sawanaati baiwi jaawi jatiniwo wiwa ishiya nasamaasi daihira asira naisaihi nowaawi Kiraisihoai namapi windi koai namaawip-injitaawo. Sahi Kiraisihopi baiwi gwunyaahohithandi windi namaamapi baiwi anitiwi isiwatiwise. Awi wapaapi windi yamaiwi andititwi bitosawise.

¹⁴ Sami kiyohiwaiwa saiwa Autaahaathoaisuni ami ishiyaisuni maarho nunyawaawi kiyawaayowi ami kaiwa kaimi nuwise.

¹⁵ Sahi aimi Sitepanaasihopuni ami komihusasapuni gisunyaatahiyaate. Susasi yapipati Akaiyaahandaahapi ishiya sangi gwunyaahauhi jhi Kiraisihopi gwunyaahohususase. Kusasi sawusasami maaritwi gwunyaahohithandaahi dosisi Autaahaathomi ishiyaisi anditwipihati otipipati kiyawaayopo. Ahi nini anditindi watipindi sandi kasatataato.

¹⁶ Ishiya saiwhiya pwiha kasatisaihi kiyam pwiha atiwiiwi ami kiyamihathih pinuwise. Iyataati ami ishiya usaisangisi kiyai kaiwusepaapi maasi otipipati kiyohiyhiyaamihathih bimaawise.

¹⁷ Iyataati itingingwaasi Sitepanasihotih Potunaatusihotih Akaikaasihotih singwaasi napwi ningi nisonihauhi ami nini kingwaasi usonataati apipaahi aungohandi maaritayaayo. Sandi apaapimaahemi sahi nahatiyaati windi napwi maanisondahi kingwaasi sami aunahipati nepi sami pwiha nesi napwi nisoniw pwiwandauhe.

¹⁸ Kiya napwi ningisi nisonihauhi nisi maarho apipaahi biyati winitataisi ami sami maarhoaisangisi wsaititaise. Isi ishiya saiwhiyaapi maaritwi kiyam pwiha baiwi atiwiiwise.

¹⁹ Autaahaathomi ishiya kimbhi propinjihandi Esiyaahanda bimohiyhiya sangisi ipihirete satawaatopo. Ahi ami Akwiraahotih ami Pirisiraahaatih ami ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaatih kasanyurami anpipih maasi ahoyanohiyhiyaatih sangisi Awaisihomi ambipataahi ipihirete satawaatopo.

²⁰ Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya nahatiya kimbihapihiya sangisi ipihirete satawaatopo. Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaami kiyohirihireti kaiwi wihiwihoaani gerinwi bimaawise.

²¹ Nini Porihonini ipihirete satiti nisi ikwiraahi niwahonini jipatipaindi nusoasataayo.

²² Ishiya usa Awaisihoai maarho baiwi namunyawu phipwisohiyhiyaamiheti komi apowindihandi kandinhi siyaamiheti ahotitaise. Awaiso Awaisihone namme.

²³ Awaisiho Jisaasihomi maarho asipaindihandi sangisati maasi ahotitaise.

²⁴ Nini Kiraisi Jisaasihomi ambipataahi sahi nahatiyaatangisi maarho nasanyataayo.

Porho Utipimo Kimo Kapho Korindhiyaapi Jipatipaisihore Kimandi 2 Korindhiyaapi Utipimandapi Nesipihande

Porho Epesaasihanda namasi noti yapipati Masetoniyaahanda bimihiki kinaungwiha naasaahi sanahi 56 A.D. hura piwaha kima Porho jipatipiyahaare. Ahi isihya usa komi piwaha jaha atisawaawi kiya nasenawaayopo. Kiya saiwi atiwi nehauhi Porho atisataati gaare ndaase. Saiwa siyati owetihii ipoti Porho Korindhiyai saiwi Autaahaatihomi isihya Jerusaremihanda bimohiyihyai anditiwipi numwitaatiwihapaapi daihira nunjati kaundataase. Iyati ko Porho piwaha ipotiha kaundati osasepihaati ami isihya Korindhiyaami usa Porhomi piwaha baiwi atiwi namepi pohipiyauhi kiyaapi apowihii itihindaase.

2 Korindhiyaapi Piwaha Napimasataise

Porho isihyai gaahure undati ami piwaha namasati jipatipaisiha (1:1-11)

Porho piwaha kataunjataati komi piwaha nahata gwiwunyaahohiyihyaami maarihomi kaitandihiretapihaiwaapi kaundisaha (1:12-7:16)

Porho kiyaapi piwaha ausaati kaundati nawiho nahatiyaati ahoaiwi isihya Jerusaremihanda bimohiyihyai anditiwipi numwitaatiwe undisaha (8:1-9:15)

Ko saindimanti kiya komi piwaha kaundisaha baiwi atiwiwi piwaha kaapi akaahe tiwi gwinyaitaatiwe. Iyati ami Porho komi otipipati kaipatapi saindi saindi kiyataayo tati piwaha ausaati kaundati ami Awaisiho Jisaasiho Komi otipipati kawitandi gaatati numwaasitihandapimaawi kaundisaha (10:1-13:10)

Porho komi piwaha kaundimi noti osasepihaasiha (13:11-13)

¹ Nini Porhoni Kiraishi Jisaasiho komi piwaha awusaitandi kandati naninyati natanoaasisihoni. Nini Kiraishomi piwaha awusaitandi Autaahaatihoni maaritataati ningi nanimahanati piwaha naninyati neti natanoaasisihoni. Nini sapi utipimo kimo jipatipiyataayo. Iyataati nyami naisoho Timoteho kimo ningisati kimbihii maasi bindihaawi maisihooanji Autaahaatihomi isihyaami aunahipa awaipati sitihandi Korindhanda bimohiyihyaatangisuni ami Autaahaatihoni isihya komihiyaimatitawii namihainjawihya yapipati Akaiyaahanda bimohiyihya nahatiyaisuni ahoya gaahuraare satihaato.

² Iyaha nyami Apihoni Autaahaatihoni ami nyami Awaisiho Jisasi Kiraishihoni sangisi gaahandi kasimi nepi anditaisaihi sahi wapaapi pihitiwi windi gimunyaapi ami sami maarihoni windi noti nasatimaitandi yihooanji Autaahaatihoni piwaundiha nunjenahaayo.

Autaahaatihoni Komi Isihyai Anditiwiiwataise Wapaara Neti Nusopisasihura

³ Nyahi Autaahaatihomi ambipati niwimaitihaawo. Ami kimi ko Autaahaatimo nyami Awaisiho Jisasi Kiraishihoni Sapihoso. Iyati ami ko Komi maarihoni asipiyati tundindhandami tanyaahosi nasisoari nyangi maarihoni asipinyisati nyatatamanati ami neti anditinyaiwahore.

⁴ Ami ko siyahosi nini naanjhaiwa nehonihura ami ningi ko Autaahaathiho anditiniwataise, ami ishiya usa naanjhaiwa nesaihihiyai nini kati kaindi ami anditiwiwitando. Isi ami ningisi Autaahaathiho neti anditinisipatamataindi kimi kireti ishiya usa kiya naanjhandi nesaihihura nini nga kiyai anditiwiwito.

⁵ Iyataati ami Kiraisiho Komi maariho ambipati yaawihaiwa konihi nepi naipatamataindi nini koai niwipinjohoninisangi ami noaipati Kiraisihomihoninimatonihisihiya nisi maariho ambipati yaasihaiwa naninyawaayopo. Iyataahandi kandi ami nini Kiraisihomihoninintihisihiya konihi ningi taati anditiniwati ninjatimi notaise.

⁶ Ami nini nisi ambipati maariho yaasati mimaipinimatahaiwa taati nehohiwimaiwa apaapimahe Autaahaathiho ningi anditinihonihisihiya ningi ninjaitaatiwe. Ninjawaawi ami nyangisangi Porihoi Autaahaathiho anditiwisipatamatiyati anditinyaiwitaiso tiwi Autaahaathihopi baiwi giwunyaasahi ko sangisi japihi nasamaati anditihonihisihiya sahi sami maariho ambipati yaasihaiwa nehohiwaiwaapi sahi yaiwi windi timaamihaitaatiwe. Iyataati Autaahaathiho nini nisi ambipati maariho yaasihaiwa nehohura anditinisititmandi apaapimahe ami sahi ningisi ninjawaawi satiwiniyangisangi sikireti Porihoi Autaahaathiho anditiwisipatamatiyati nyahi yaasihaiwa nesaihihura anditinyaiwitaiso tiwi sahi anditititaatiwihandi naitaatiwe.

⁷ Aihisihiya ami nini sapi saindi kiya yaawihaiwa newaahandi kandi kiyaanihisihiya watipitiwi bitoaitaapo ndi gisunyaataayo. Ami sandi apaapimahe sahi sami maariho ambipati yaasihaiwa nini nehohipatamataiwi nesaihi Autaahaathiho ningi anditinisipatamatiyati sangisi ko anditisiawitaihi nini mmoniti gwinyaataate.

⁸ Isi nisi naisihiyaate, sandapi sahi mmoniwise. Nini nisi maariho ambipati yaasihaiwa asakaindi yapipati Piropinjihandi Esiyaahanda nanoaipasihisihiya nini netaayo. Iyataati saiwa nisi maariho ambipati yaasati mimaipinimatiwaiwa apipaahi aungwohaiwanda nisi anditatami watipihandi nanitipihahandi nini nga windi neti timwaapwitiatahetahaiwa ningi nanoaipataise. Aihisihiya kimandi kandapi nini saindi mmoniti gwinyaataayo: Nini windi asohoninimetito, napwito ndo.

⁹ Sandi saimainjihisihiya ami akitinihisihiya nini sandi: e wani kimura nisapi ko napwito tati Autaahaathiho katati gwinyaasurandaatisi nini kapwitande ndi gwinyaataayo. Ami nini sandi saindi gwinyaahohitititmandi apaapimahe, nini niwahonihisihiya watipihonihisihiya nga anditititondi windi niwahonisapi minjatindi nehisihiya Autaahaathiho apipaahi watipihisihiya ami ishiya aimi napomahohiyihiyaisangi ahowimati japihi numwaasihoheti nisi maariho ahiyati koaisaahihisihiya winjatitande, ami ko ningi nitatamanati nga anditiniwitanando.

¹⁰ Iyataati jihura nini saindi napwitandi detitihihura Autaahaathiho ningi japihi nanimaahore. Siyati ningi japihi nanimaahosi wapa ningi neti mimaipinisati nanopisastandihapa nanoaipahonihura kaiwaatihapi ko ningi japihi nanimaitaise. Nanimaahotihisihiya ami ningi wiwa neti nanopisastati yaasihandi nanimitandihaiwa nanoaipahonihura Autaahaathiho konihi japihi nanimaapi nutandi nini Kopi watipindi giwunyaataayo.

¹¹ Iyataati sahi nisapi gaapunditaatiwi nini gwinyaataati: nisapi gaapundiwise satiti nasisenataayo. Iyataati ami ishiya taahiyihiyaihiya nisapi gaapundisaihi Autaahaathiho gaahati kiyati kiyaami gaapipati

atiwisati ningi neti nanopisastandihaiwa wiwa nanoaipasiwaiwaatihapi nanimaahonihimi ami kandapi isihya taahiyihya Autaahaatihoi kinyi gaahone gaare unditaapo.

Porihho Korindhiyai Napitijasondo Undataahandi Kandinoti Mausose

¹² Iyataati niniki akitinihimi maarititi sandi kandaato. Isihya nahatiyaami ndiheti gaahonini saasanotahonini daindi bitondaayo ndo. Iyataati ami sa piwa niniki katohimaapi nisisi maarihoaisangi akite tati ginunyaatataise. Amisahihi aimisawanaati mmoniwihyaate. Ninisami otihatihimi titihisaaanotahonini Autaahaatihohi maaritirihireti samindiheti auta daindi bitohonihohi. Saindi daindi bitondaati isihya Autaahaatihoi mausoniwihya amitiha gaaha gwinyaahohirihireti neti japepihirataamaayo. Owetise. Nehi niniki gaahandi windi kamaindihandi kandi Autaahaatihohi nehi koaisunyaati gaahati kanisati anditiniwitandi kopi gwunyaataayo.

¹³⁻¹⁴ Iyataati utipiwa niniki sapi jipatihiyohiwiwa sahi nga awitihi mmoniwihisepatitandihireti niniki jipatihiyayaayo. Iyataati wanimura sapi niniki jipatihiyohiwiwa piwihaha nahata sahi windi moniwihinamaasesipainje. Namaasesipainjihihandi kandi ami sapi saindi kiyai ipotihura biyati nusesipatonihimi mmonawaawi Porihho wapa namoasati nahataapa titihiki akitinihimi kanyatataase titatihiwi niniki gwinyaataayo. Amisahi saisaihi nyami Awaisihohi Jisaasihohi isihiyai neti tipitapaati usondandi japihi nasonihura niniki sapi maaritisanihimi amisahi nisapi maarititaatiwo.

¹⁵⁻¹⁶ Amisahi nisapi maaritauhi kandapi Piropinjihandi Masetoniyaa-handaahapi notaati jihisangisi jainjaitandi gwinyaahohi. Jainjapi nundati ami japihi Masetoniyaa-handaahiraapi nasataati jahaati jainjaitando. Saindi yataira jainjati amisisiha waati neti sangisi Autaahaatihohi jatatamanati anditisiawitandihiretapi niniki sangi piwaasatitando. Sangisi saindi piwaasatitihinasahosisanihimi amisahi sura wapa niniki Piropinjihandi Judiyaahandaahapi isisi nutandihapauni aminingisi daihira anditiniwitandihapa wapauni nanimitaatiwo. Sandi niniki katohitindi apipaahi akitinihimi kaitandi gwinyaati kandaato. Jaipapaamaahe. Owetise.

¹⁷ Isi ami sahi nisapi Porihho ko nehi piwihaha etitaatindaaso tihiwi niniki napitihisangisi jasondo satohitimandapi gwinyaawaayowo? Ami ninihimi wapa kaitandi gwinyaati piwihaha wisasohirihireti utaahohi Autaahaatihohi mausonahohi kairihireti kiyataamaayo, amisahi nisapi saiwi sireti gwinyaitaatiwo. Aindi aminaasikura utaahohi isihiyai saundati: “Ye akitinihimi niniki sandi kaito,” undatosati ami nehi niwipihandi tanyaaha owehandi nepemaitati satati: “Owe. Niniki windi sandi kamaito,” undisihomataindi kiyataamaayo. Owe. Niniki windi saindi kamaindihonihine.

¹⁸ Ami akitinihimi Autaahaatihohi wapa kaitandi jihipiwiwihaha timanati sapa kaito tati katimbipa nasisoari titihiki kapaahihiki kiyahore. Aihimi amisangisi kireti kiyataayo. Aindi niniki windi apipaahi sandi: “Ye, kimandi niniki kaito,” ndosati tanyaaha owehandi nepemaindi owe. Niniki sandi windi kamaito ndi kandinonihimaahe. Owetise.

¹⁹ Iyataati ami niniki Porihonihimi Sairaasiyihimi Timoteyaisati maasi Autaahaatihohimi Mwaahohi Jisasi Kiraisihohi katawaasasohihaha windi motinatihinamaasesipataha yaingwanaani sangisi katawaasasihaamaayo. Nehi naasaahihimi katawaasasihaayo. Iyataati Kiraisihohi kopi Autaahaatihohi satati Kiraisihohi setahohi noipati ami siyahaiwa kaitaise tati katirihirihikireti ketahohi noipati ami wapa ketihapa kiyataise. Iyataati Kiraisihohi

Autaahaatihoi w'indi apipaahi samundahore: “Ye, n'ini k'inyi maaritingitihandihih'i kaitaano,” undatosati ka nema wapa ko sawaho maaritimbipa kiyahomahe. Owetise. Kiraisihohi Autaahaatihoi, “K'inyi maaritingipipaahih'i kaitaano,” undimbipa kapaahih'i titih'i kiyahore.

²⁰ Ami k'emandi n'ini apaapimaato. Nahataapa ishiyaisuni ami kiyaa-puni kawitandi Autaahaatihoi jih'i t'imanati katati ahaimbipa Kiraisiho neti ishiyai kapa nahataapa kawisati gaamataise. Aih'i ami sandi Kiraisiho kainidndapi nyahi sataati: “Ye, akite. Autaahaatihoi ishiyaisi kawitandi jih'i t'imanati katimbipa kapa kiyataise,” taati Autaahaatihoi newaati mepi autaahewaumw'haayo.

²¹⁻²² Iyataati ami Autaahaatihoi neh'i ko sawahohih'i ningisuni ami sangisuni anditinyaisih'i ami nyahi Kiraisihopi andititaati gwunyaahaayo. Gwunyaahonih'i Autaahaatihoi komi Itipihoi Gaahoi neti natausaasih'i ko nasati nyami omanjititih'i maar'hoatih'i bindataise. Iyataati so Itipo nyami omanjititih'i bimisoraahi Autaahaatihoi sanyatati: “Sahi apipaahi kiyaatinihi nis'hiyaatimatitaatiwi nasam'hanataayo,” nyatataase. Iyati ami Itipimo Autaahaatihoi nyangisi nanyinyati neti natausaasih'i nasati nyami omanjititih'i bimiso so ipotihura nyahi komi ishiyaanangi gaahaiwa nahataapa nanyamitandi neti jih'i apipaahi katati t'imanati ahaimbipaami jihap'hapa nanyinyataise. Ami ipotihura gaahapa nahataapa sapi nam'handi ahiyopipa nasam'ito nyatato.

Porihoi Korindhiyai Keti Noti Maawinjasitihandapi Nusesipati Kaun-dataase

²³ Wani k'ima piw'ima n'ini keti japihi sangisenda namaasohitihandapihaare. N'ini sangisenda japihi keti notaataahi ami maipihandi sam'hatih'i ahotindihandapi piw'ha apipaahi watip'ha kasatisan'ih'i ami sami maar'ho omanjititih'i yaasati neti nasop'isasinati maipititaihi kandapi n'ini sangisenda japihi keti kura namaaso. Iyataati ami piw'ha sa neh'i akiti akitihaan'ih'i Autaahaatihoi ninjati mmosih'i n'ini kandaato. Isi ami n'ini jaip'itianaahi gaasi Autaahaatihoi ningi neti nanosasane.

²⁴ Iyataati ami sahihi aimi anditit'iw'i Jisaasihopi taawi nga gwunyaawaayopo. Saiwi sahi gwunyaawaayow'i n'ini sangisi sasatiti n'ini Kiraisihopi kandisasohip'ipa sapa sapaapi gw'nyaapise satitand'imahe. Owe. N'ini neh'i sami Kiraisihopi aimi gwunyaahohitihand'ih'i neti and'itaisiwataayo ami sahi kiyaatinihi Kiraisihopit'ih'a piw'ha akaaha and'itit'iw'i gwunyaapi maarititaatiwo.

2

- ¹ Aih'i n'ini piw'ha apipaahi watip'ha waap'h'indi jih'i napiti kasatohipatamataindi kasatisan'ih'i ami sahani n'nun' nyami maar'ho yaasati nanyop'isasindaih'i kandapi n'ini namati usinjaati keti kuraan'ih'i maipihandi sam'hatih'i ahotisura namaaso. Isi sahi sawanaati sandapi mmondaapo.
- ² Iyataati ami n'ini sami maar'ho omanjititih'i neti nasop'isati yaasihandi nasamisan'ih'i sahi w'indi maar'मितisaih'i ami ningi nisi maar'ho omanjititih'i nepi nanip'ipaisaih'i n'ini maarititand'hiya Korindhiya usa bimim'itaapo. Ami neh'i sahih'iso.
- ³ Iyataati ami sandi kandapi n'ini gw'nyaataati keti titih'i kuraan'ih'i sangi jasondandi namaapiti nisi utip'ho jipati'paindi sapi aimi nusoaasataayo. Ami sahi sam'hatih'i maipihandi ahotindihandapi japihi nepemait'iw'i ami sahi sawanaati titihematisaih'apo. Ami n'ini sangisenda napisan'hura

sahi nisi maarho yaasati maarimitihandi naninyawi nini maarititandi
sahi nisi maarho nepi nanipipaitaatiwo. Aisaihi nini nisi utipihoaatih
aimi kasatohipatamatiyaati nyahi nahatiyaani sahuni ninuni
maarititahaawo.

⁴ Nini sapi utipimo kimo sireti saindi jipatiyohitimandi apaapimaah
nisi amitha nanopisasinati waati mitaahi pihindi gwinyaati ami nisi
maarho noti nisanisati yaasati nanitimasih ami nini gwiitmetaati
kutipati katisati jipatiyayaayo. Iyataati nini sangisi apipaahi
aungwohandi nisi maarho nasanyohitihandi sahi mmondaatiwi
jipatiyayaayo. Ami nini sami maarho omanjitihi neti sangisi
yaasihandi nasopisasisanihi mandiropatiwi isetitaatiwimaah. Owetise.

*Porho Korindhiyai Utaaho Maipihandi Kaisihoai Japih Numwaapise
Undataase*

⁵ Iyataati ami utaaso so nisuni samuni maarho neti nanyopisasati
yaasihandi nanyamiso nyahi nahatiyaanangi kanyisataise. Iyataati ami
ko piwaha katati timanati kaindindi sahi nahatiyaatangi wamwaanji
wamwaanji nasetaise. Ami nini sandi ko kaindihandi wamwaanji
wamwaanji sangi nasetaise tohitimandi apaapimaato kandapi piwaha aimi
nini katoha sikaatihito. Aih ami nini kaami tiwathiati naimaati wa
japih katitandi pondihito.

⁶ Iyataati koaisi titihepumwaitaatiwi ko maipihandi kaindihandapi
wihoanji aimi nunyawu sandi ipotihura kinyi windi kamaatiwi kamaime
undohitindi gaatihito. Aih ko maipihandi kaisiho namati wani aimi
nepemaitataise.

⁷ Isi wani sahi ko maipihandi kaindihandapi nanipimatiwi komi
maipihandi kandinhi nepumapi japih numwaapi koai sahi anditiwipise.
Ami sahi komi maipihandi nepumaamasaihi kandapi ko pihitati waati
maarho asipiyati gwinyaatoanda wiwa daahi konhi nopisasinidaiso.

⁸ Ami sandi kandapi nini sangisi tarwisatiti sahi auta koai nunjawi
maarho nunyawise satataato.

⁹ Ami jhi nini sangisi sasatiti koaisi sahi waati waati watipitiwi piwaha
kaundiwise satohitindi nini kasatohipipa kapa sahi atiwi kiyowondi
mmondandi piwaha sapi aimi jipatiyo.

¹⁰ Ami sahi utaaho womi maipihandi nepumawaawaahi ami ningisangi
maasi timaamaititi komi maipihandi nemwataayo. Iyataati utaaso so
ningisi maipihandi kanisoai komi kaindihandi awaindihandimetihandi
kandi ko maipihandi ningi kanindihandi nemwataayo. Sahi nepi japih
timaamaitiwi itatamanindaatiwi gwinyaataati utasomi maipihandi
nemwataayo. Sandi nini akitinhi titihi kiyataayo.

¹¹ Iyataati sandi nyangi nanyoaipasitindi wiwa Bwaasirihiri neti
awaindemati daahi nanyopisasati nyami timaamaitohitihandi neti
nanyisipaitaihe. Isi ami nyahi Bwaasirihiri kaiwaiwa mmonaahiyaanis
nyahi Kiri windi neh maawinjaati ami windi namaawupwaitahaawo.

Porho Koaisi Autaahaatho Otipipati Numwipatapi Kandaase

¹² Iyataati wani piwaha neh kai wa nini katitandiyo: Nini Kraisihopha
piwaha gaaha waniha ausaitandi aunahipati Troaasihanda notaayo.
Saindi niyonihi ami Awaisiho nini komi piwaha kapih isihiyai kan-
dunjitandi daihira neti daanuwati titihenmataise.

¹³ Saindi kaindunjitandi daihira nutati japwaatataahandi kandi
sapihi nisi naisoho Taitusihoai piwaha sapih isisihoi woaisi nini
mausonataati ami kandapi nisi maarho windi yatihmaanitise. Ami

sandi nini sapi pihindi gwinyaataate. Aih ami sapih nehi masihonji ishiyaisati bimambiti kiyai numwasi gaasi bimaawise unditimapu yapipati piropinjihandi Masetoniyaahandaahapi notaayo. Iyataati nini Taitusihopi daap notaayo.

Autaahaatihomi Watipihandaahi Aposerhiya Tiworisai Tipi Ipihatisawaayopo

¹⁴ Iyataahandi kandi wani nini Autaahaatihoi kinyi gaahone unditi mepi autahemwataayo ami nyahi komi piwaha nesi daayaati ausaawa kataunjohiyihiyaanin Kiraisihoaisaati timaamaitohitihandi Autaahaatihonasisoari neti anditinyaisihi ami kahapaamapipa nyahi komi otipipati kawitahaahira neti nanyisapusiwaiwai nyahi newaati tiwa ipihatisawaamihayo. Nyahimata tiwa ipihatisotimandi siyaati nyahi tiworisai tiwa ipihatisaati ishiyai numwaasi nasohiyihiya kimiye undiwi nasoanwi aunhiyohipatamatiyaati ishiyai nunjhaayo. Iyataati Autaahaatihonanyangisi nahataapipih neti natanyoasisi ishiyaisi komi piwaha nyahi katawaunjihayo. Katawaunjonih kiretapi ishiya Autaahaatihopi mmoniw giwunyaawaayopo. Iyataati komi piwaha nyahi ishiyaisi katawaunjohiha sa wapa apipaahi gaahapa waamainjotihapaamatiyati noaipati ishiyaamihatih ahondaise. Ahotihi ami ishiya nahataapipihiya Kiraisihopi mmoniw giwunyaawaayopo.

¹⁵ Ami siyati wapa waati waamainjotihapa nahataapipih notihotipatamatiyaati Kiraisihopi piwaha nyahi nesi nahataapipih ishiyai Kiraisihopi giwunyaahauhi Autaahaatihonataati japihi numwaasawhiyaamuni ami Kiraisihopi giwunyaahauhi Autaahaatihonamumwaasawhiyaami otihatih isapipa kwitaahomatiyaati tiwihawaati ishiyaisi katawaunjihayo. Katawaunjonih ami kandapi Autaahaatihonnyapi maaritataise.

¹⁶ Iyataati ami ishiya Kiraisihopi piwaha nyahi ishiyai katawaunjohiha atihomiwi nemahohiyihiyai Autaahaatihonasaundati sahi ningisawiwindi asitimatiwi bimimitaapo unditaise. Kiyaisi Autaahaatihonasaunditandihiyaasi nyahi piwaha Kiraisihopi katawaunjohiha kiyaami maarihooatih itapipaami andihiramataiwaha newaayopo. Iyataati ami ishiya nyami piwaha atiwi nepemaitiw nehauhi Autaahaatihonataati japihi numwaasawhiyaisaahi Autaahaatihonasaunisingisawiwindi asitimatiwihandi nepi bimitaapo undataase. Saundisawhiya nyami piwaha kiyaami maarihooatih wapa apipaahi gaahapa jipiyati waamainjotihapaamatiyati kurimwinati nusoaipasih atiwi mmoniw newaayopo. Isi ami ishiya diyaanih nehi sawana nga piwa sa katiwunjitaapo? Ishiya sawanaami anditata nga sati otipiti windi kamaitaapo.

¹⁷ Ami ninih nga sati otipiti kaito ami ninih ishiya usa taahiyihiya samihatih sahi usohauhi bindawa Kiraisihopi nyahi piwaha kataunjisaihi ishiya atitaatiw nawho awaisihonanyamito tiwi ishiyai katiwunjohiyihiyaamataindahoninimahe. Owe. Nini saindi windi kaindihoninimahe. Nini Kiraisihomi otipipatihoninisi komi otipipatihyaamihiri kireti japepihiriti Autaahaatihoninjatih ami ko sawaho piwaha naninyati natanoaasisiha akitinih kaindunjataayo.

3

Aposerhiya Autaahaatihonkomi Ishiyaisati Piwaha Waniha Wisasishaami Otipipatihyaare

1 Ami sahi usaati nisapi satiw Porho nyahi komi ambipati niwimaitihaawi piwaha sa jipati piyataise tiwi gwinyaawaayowo? Nin neti niwahonini gaahonine ndi nimaatitandi sapi utipho so jipati piyataamaayo. Owetise. Ami sandi apaapimaato. Nisetirihiretapi ishiya usa sangi kasatiw utipho jipati paitaahetahoninimahe. Aindi ami sahi nisapi nisetirihiretapi Porho gaaho ami maiphoe undiwi ishiya usaisi utipho jipati paiwi kaundi taahetahoninimahe. Ami sandi ishiya usa sapihi sahi usohauhi samihathi bindawaawi jaipipa taawi sangisi katiwisasohiyihiyaahihisireti kiyawaayopo.

2 Ami ninhi nisapaahi sahi sawanaati noaipapi nisetirihiretapi utipho pasihandamataiwi ishiyaisi nepi kaundiwi nunjawaayopo. Ami nin piwaha kandisasohahaaraahi Autaahaathiho neti nasepemaishihi sahi noaipapi gaahiyaatimatauhi ami sami dahopa piwaha ishiya nahatiya nga mmonawaayopo. Mmonawaawi kiya satawaatopo, e Porho piwaha akaahaahihikiyai kataunjihika neti kiya gaahiyemwati nusepemaahiwataise tiwi mmonawaayopo.

3 Sahi sametirihiretapi sawanaati sami piwaha dahopaara ishiyaisi nunjawaayopo. Ami nin samihathi bindataati Kiraisihopi komi piwaha kasatiti kandisasohitihandaahi komi piwaha sangisi neti nasepemaishihi sahi gaahiyaati noaipahauhi ami sami dahopa ishiya nahatiya utipho pasihandamataiwi mmonowi awitawaayopo. Iyauhi sahihi sami piwaha dahopaara ishiyaisi nepi Kiraisiho sawaho komi piwaha utiphoatihi jipati paisihomataiwi nunjawaayopo. Iyataati sandi sahi utipho ishiya nahatiya awitohihomataiwi noaipahohitimandi Kiraisiho piwaha wapa utiphoatihi jipati paihihaamahe. Ami Autaahaathiho apipaahi watipho konhi bimisihomi Itipho sami maarihoatihi otipipati kaindahandaahi sahi saiwi noaipawaayopo. Iyataati ami sandih Autaahaathihomi winihapipa nawaha nanapatipataatih jipati pindisihaamatiyahaamahe. Owetise. Ami nehi Autaahaathihomi Itipho ishiyaami maarihoatihi bimisihomi otipipati kaindahandahe.

4 Ami nyahih Kiraisihoaisaati aimi tmaamaitaahiyaanis kandaahi Autaahaathiho komi otipipati sawaho nga kaitaihi nyahi koai winjatihayo. Komi otipipati Autaahaathiho nga kaitaihi ami nyahi saiwa nehi nanihyaati katihaato.

5 Iyataati sati otipiti nyahi yawanaan nga kaito taati katihaamaato. Owetise. Ami nyahi yawanaan ishiya usaisi newaati nusepemaahiwati gaahiyemwihaamaayo. Nehi Autaahaathiho sawaho nyangisi neti anditinyaiwataise.

6 Ko nyangi neti anditinyaisih Autaahaathiho piwaha wanaha Komi ishiyaisati wisasisihaapi ishiyaisi piwaha katawaunjitahaawi Autaahaathiho sawaho nyangisi nanyamihanataise. Ko siyati nanyamihainjih ishiyaisi piwaha winihapipaami jipati pindisiha kaundihaamaato. Owe. Autaahaathihomi Itipho Gaaho ishiyaami maarihoatihi bimisihopi kaundihaato. Iyataati Autaahaathihomi Itipho sohi ishiyaisi neti nusepemaahiwati kiyaisi asitimatitaatiwihandi nunyataise. Aih ami winihapipaahi ishiyaisi sahi maiphiyaatisi kandapi sahi piwaha nepi Autaahaathioapipahapi nawisapitiwise undataase.

Autaahaathiho Ishiyaisati Piwaha Wanaha Wisasisihaami Nausainjithandi Awaindihandisahaare

7 Iyataati Autaahaathihomi winihapipa Mosesiho ishiyaisi kataunjimbipa ami kapa wandi minjapepihirohiyhiyaisi sahi

winihapipa windi minjapepilihrowi kandapi piwaha nepi napopise undataase. Iyataati sapa winihapipa nawaha nanqatipataathi Autaahaathiho jipatiyahapaare. Iyataati winihapipa siyati kapa nepi sehimwaahohiyihiyai sahi piwaha nepi napwitaapo undihapaasi Mosesiho isihiyai kataunjih komi ndimaahomwaanji Autaahaathomi nausainjithandi noaipataise. Ami sapa winihapipaapi Autaahaathiho gaare tiho. Iyataati bipi kihura kihura taati owendaahandi kandi Mosesihomi ndimaahomwaanji waati awaindihandi nausaatihi Isiraherhiya Mosesihomi ndimaahomwaanji windi kiyaanhi utari maawinjasopo.

⁸ Isi ami Autaahaathomi winihapipaami otipipati Mosesiho nesipati nausainjithandi apipaahi awaindihandi gaahandi ishiyaami maarho komi Itipihho Gaaho nyami maarhoaatih bimishora ishiyaami maarho windohaiwa apipaahi awaiwaiwa gaahaiwa kaitaise.

⁹ Iyataati ami piwaha ishiyaisi sahi maiphiyaatisi sami maiphandapi piwaha nepi napopise undishaasi Mosesiho kataunjih Autaahaathiho komi nausainjithandi awaindihandi neti nunjise. Isi ami nyahi ishiyaisi kataunjaati saundisaihi Autaahaathiho sangisi sasatati nini sangisi sasatataato: Sahi maiphandi owehiyaati nisi ndiheti noaipawaayo opo satitaise undisaihi Autaahaathiho komi watipihaiwa ishiyaami maarho windohaiwa neti nunjitaase.

¹⁰ Iyataati Autaahaathomi piwaha winihapipaami watipihandi nausainjithandisati Mosesiho komi ndimaahomwaanji nausaataho ishiyaisi kataunjindihandi aimi owetise. Ami Autaahaathiho piwaha wanaha komi ishiyaisati wisasisihaisaati nyahi newaati timaamahwaati mmonihonho.

¹¹ Iyataati ami Autaahaathiho komi piwaha winihapipa windi utari ahimotati wani aimi owetishaasi nausainjithandi ami watipihandisati Mosesihoai Isiraherhiyaapi numwisi ami komi piwaha wanaha ishiyaisati wisasisiha kaanhi jinjapih ahotitandihahahi watipihandi ami niwusainjithandi awaindihandisaha ishiyai nunyati nunjitaase.

Autaahaathiho Piwaha Wanaha Wisasisihaami Otipipathiyaanimatithaayo

¹² Ami siyati Autaahaathomi piwaha wanaha komi ishiyaisati wisasisihaami watipihandi nausainjithandi windi owemetati kandinhi ahotitandihandih nyahi windi yamaayaati watipitaati ishiyaisi katawaunjithaayo.

¹³ Siyati watipihandi nausainjithandi Mosesihomi ndimaahomwaanji niwusainjithandi taati bipi owetimi naihi ami Isiraherhiya windi mondo tati komi ndimaahomwaanji namaasasipatamatiyaati nyahi Autaahaathomi piwaha wanaha noasihamaayo. Owetise.

¹⁴ Iyataati ami Mosesiho siyati koaisi Autaahaathiho winihapipa numwih komiheti ndimaahomwaanji awaindi nausaataho winihapipa Isiraherhiyai kataunjataise. Kataunjihandi kandi ami kiyaami atihiri nepi nisaputiwi atihomisothihanda winihapipa Autaahaathiho kiyai wisasati numwimbipa windi mmonwi ami minjapepilihropo. Iyataati ami wanisangi kiya winihapipaami piwaha jiha jahaha awitawaawi kiyaami amitha apothiri wapa numwaasati niwisapusih asihatamasipatamatiyati daahi namihatati asihatih piwaha wanaha Kraisihopaha (Autaahaathiho wisasati komi ishiyai numwisha) winihapipa jihapaami piwihai nemati aunahipati netaise tiwi kiya windi mohopo. Apothiri wapa neti niwisapusithandamatiyati kiyaami

amitiha daahi asihata namihatisiha kiya Kiraisihopi gwunyaasaihaahihini nusihaatitaise.

¹⁵ Nahateweti Autaahaatihomi winihapipa Mosesiho jipatipaimbipa awitimi napiwu wanu kimuraisangi Judaahiya taahiyahiyaami amitiha wintu namausorihaitise wapa apotihiri nurimaasasihandamatiyato.

¹⁶ Iyataati ami Autaahaatihoisati piwaatindandi niyataahura apotihiri apipaahi pupwihirihiri komu ndimaahomwaanu nisapuwati wisasainjirihiri nausohaamasipatamatiyati Judaahiyaami wo nepemaita Autaahaatihienda notaati komu amitiha asihata namihatisiha apotihiri nausohaamahohipatamatiyati amitiha nusihaatat winjapwaatataise.

¹⁷ Iyataati ami Itipihho Gaaho toho so Autaahaatihomuni amu Kiraisihomuni Itipihopito. Iyataati ami ishiya Autaahaatihomu Itipihho Gaaho nehohiyahiyai japihi numwaase kiya satiwunyaapi nyangi sahi gaahiyaate nyatati Autaahaatihho nanyamaito tiwu anditatu napamapi winihapipa japepihrohithandaatihapo.

¹⁸ Iyataati nyahih nyami ndimaahomwaanu Mosesihomu ndimaahomwaanu apotihiri namaasandipatamatiyati nanyamaasandataamaise. Aisi amu nyahi Kiraisihopi gwunyaahohiyahiyaanini nahatiyaanamiheti ishiya nga mmonawaayopo, amu Autaahaatihopi ko apipaahi akitinhi awaisiho watipihoe tiwo. Amu nyangi ko bipi kihura kihura neti nanyepemaahiwati nyami maipihaiwa nenyamasihosi amu nyahi noaipawaati sawahomatetithaawo. Ko nyangisi sanyisonhi ishiyaisi newaati nyahi Autaahaatihho apipaahi akitinhi watipihho awaisiho gaahoe undatu nunjithaawo.

4

Nyahi Oniha Yapipati Wapa Gaahapa Windisihamatiyaahiyaanine

¹ Iyataati Autaahaatihho nyangi maariho asipinyisati komu piwihha wanuha apipaahi gaaha ishiyaisi nyahi katawaunjithaawu nanyamihanataise. Nanyamihainjhiyaanis nyahi ishiyaisi komu piwihha katawaunjithaahandapi napaisaati ahiyawa newa maanimaanisaati namahaamaayo. Owetise.

² Iyataati amu nyahih wapa neh akiti akitinhi akipipaahi ishiyaisi katawaunjithaawu aimi nyami maariho newa kipwinaati gwinyaahaayo. Iyataati wapa nyahi kaisaihaha jaiipapaatanhi ishiya mmoniwu katisaihi nyangi manyitandihaha wintu nyahi kamaayo. Iyataati nyahi sangisi wapa jaiipapa kamaasato. Owetise. Nehi nasisoari Autaahaatihomu piwihha akiti akaahaahih nyahi sangisi nasesipawaati katawaasasihaayo. Siyaati neh Autaahaatihomu piwihha akaahaahih Autaahaatihho sawaho nyainjatih autu sahi (Autaahaatihomu) ishiyaatangi katawaasasihaayo. Amu ishiya usa mmonawaawu nyahi neh piwihha akiti akaahaahih katawaunjaihi amu kiya nyapi satiwu sahi piwihha jaiipapa katiwunjopo nyatiwu wintu ikwimaanyitaatiwo.

³ Iyataati amu sahi nyahi Kiraisihopi katawaunjohihaapi satiwu ishiya usa samu piwihha katiwunjohiha wintu mmoniwu namehopo totu akiti-tonaahi amu sandi nyahi nga titih katawaamunjonihimahe. Owetise. Amu sandih ishiya siya sawana kiyaami atihiri maariho nepi nisaputiwu nyami piwihha atihomisohithandahe. Saiwu atihomisauhi amu Autaahaatihho kiyai saundati sahi nisi piwihha atihomaanisowu kandapi piwihha nepise undihihyaatawaawe.

⁴ Iyataati ami Bwaasirihi ishiya nehi maapi yapimbatambihaiwaapaahihigwinyamapi ami Kiraisihopi windi gimaawunyaahohiyihiyaami amitiha neti niwisapusihi Autaahaatihomi piwaha wanha Kiraisihopitiha nyahi ishiyaisi kaundaati katawaunjohiha windi mohopo. Kiri Bwaasirihi siyati neti niwisapusihi ami kiya Kiraisihopi piwaha sisaha nousainjithandamatiyati kiya daiwi bitohohirihireti neti niwusoaatonihikiyaami amitiha nga nusorihaatithati kati namusorihainje. Owetise. Iyataati ami Jisaasihoaisangi Autaahaatihomatiyahosi ami Autaahaatihometirihiretapi komi nousainjithandi watipihaiwa nga titihi nyangi neti nanyisataise tiwi kiya windi mohopo.

⁵ Iyataati apipaahi akitinhi nyahi sangisi sasataati sahi nyami piwaha atinyiwi ami nyahi katohipipa kapa kaiwise taati ausaahaamaayo. Sireti windi amusaawaati ami kimireti sataati sahi Jisasi Kiraisihoai atiwiiwise ami ko (nyami) Awaisihoso taati piwaha ausaahaayo. Ami sandi sangisi jatatamanaati ami anditisaiwitihaawi Kiraisiho kanyatihikiyahaayo.

⁶ Autaahaatihomowaara satische. “Wapa owetati asihatindihandihihihahotimbipihinausaatati saasanotane,” tati katihimi kireti noaipase. Ami ko satisiho kimiko Jisasi Kiraisihopi neti sisahaamatiyati nyami daaya bitohohithandi nanyepemaahiwataise. Ami ko siyati nyami dahopa bitohohithandi gaahiretenyamati nanyepemaisitimandi ami Autaahaatihopi ishiya satiwiko apipaahi nousaatati sanahihotati ami ishiyaisi maariho nunyati ami watipihoe tiwi mmondaatiwe, Jisasi Kiraisiho komi ndimaahomwaanetapi nyangi neti aimi nanyisirihireto.

⁷ Iyataati ami nyahi Autaahaatihopuni ami Jisasi Kiraisihopuni mmonihohitimandi wapa apipaahi gaahapa oniha yapipataahisangi ami wipati jaatipataahisangi naumbwinati ami nawatatitandihapopi windimbipaamatiyahande. Ami nyangisangi kimikireti nyami ambipati windi anditimitati oniha yapipati neti naumbwinati nopisasinjipatamatiyati napoti nopisasinahati kateti Autaahaatihomi piwaha Kiraisihopihapiipaahi gaaha anaahaha ahondaise. Iyataati otipipati kimati Kiraisihopi piwaha ausaawa ishiyai katawaunjithaahandi watipihandi sandi nyangi yawanaanamihetapi nehaamaayo. Autaahaatihomonyahi komi otipipati kawitihawawi neti anditinyaiwati komi watipihandi nyangi nanyinyataise. Ami ishiya Autaahaatihopi satiwiko komi otipipatihiyai ko watipihandi nunyati anditiwiwataise titaatwo.

⁸ Iyataati nyami tiworisa nahataapipihini sapupwi kihihooanapi nyami ambipati yaasihaiwa tiwati nyepaiwi nanyinyawaahandi kandi ami Autaahaatihomokiyaisi windi nehi maawinjasihimi ami nyami watipihandi kiya nepi kandinhi owemaanyamahopo. Nyami tiworisa saiwa ambipati ami maariho yaasihaiwa pihitiwi tiwati nyepaiwi nanyinyauhi ami nyahi wapa kaitihaahapaapi gimaanyunyaatati naharimatataahandi kandi nyami amitiha (maarho) daahi kandinhi windi neti namaanyopisasinje. Siyati apipaahi kandinhi neti namaanyopisasinjihimi ami nyangi Autaahaatihomowindi namaanyamati nga nyatatamanati anditinyaiwitaiso taati nyangi nanyoipasipipaapi windi yamaayo.

⁹ Iyataati ishiya tiworisa nyangi ambipati (maarho) yaasihaiwa nanyinyami niyauhihandi kandi Autaahaatihomonyangi windi namaanyamase. Ahi nyami tiworisa nyami ambipati yaasati nasipatati jitipati noahaiwa yainyapi nyawawaahandi kandi ami kiyaisi Autaahaatihomokaito tati nehi windi maawinjasihimi siyithiyanangi kiya windi timaanyawopo.

¹⁰ Iyataati nyahi noaipawaati aimi Kiraisihomithiyanisi kandapi koai ti-

wohipatamataiw+ komi p+w+ha katawaunja awusaahoh+timandap+ nyami tiworisa nyangi siy+hiyaanangi nyaw+tauhi+ mmonaahiyaane. Ami sandi Jisaasiho nyangi neti and+tinyaiwa nyaiwathi+ nyahi w+ndi namaapowaati asi+y+hiyaan+n+ bimonih+ is+hiya mmon+w+ gw+nyaawaayopo.

11 Ami nyahi asi+y+hiyaan+ndaahandi kandi nyahi Jisaasihom+ otip+pati+ taawaati kawison+h+ kandap+ is+hiya nyangi siy+hiyaanangi nyaw+taat+wiyoh+timandi nasisoari+ deti ahondaise. Ami nyangi sandi nanyoaiipas+h+ Jisaasiho nyam+hat+h+ bindataati+ nyangi neti neh+ nyahi is+hiyaanam+ amb+pati+ napoti+ namasaat+and+hat+ nyatatamanati and+tinyais+timandap+ is+hiya mmondaati+we.

12 Aih+ ami nyahi taawaati+ nyami amb+pati+ maar+ho yaas+haiwa ami nyahi maan+h+ napowaati+ w+ndi namaas+haataati+ taawa nehaayo. Ami nyahi taawaati+ siyon+h+handi kandi sahi as+timat+taat+w+handi wani taawi newaayopo.

13 Nyahi Autaahaat+h+hop+ g+wunyaahaayo utaaho wo Autaahaat+h+hop+ g+wunyaataati+ satati,

“N+n+ kinyapi+ g+hunyaataati+ kiny+ nisi+ tiworisaami+ ikw+raat+h+api+ tinjaapi+ jap+h+ nan+maitaapi+ nangisenataayo,” *Aunih+i+i+ 116:10*
tati+ jipati+paipatamatiyato. Ami sikireti+ ko (Autaahaat+h+) nyangi nyatatamanati+ and+tinyaiw+taihi+ g+wunyaawaati+ ami is+hiyais+ p+w+ha Kiraisihop+ kiyaan+n+h+ kaund+haato.

14 Nyahi sandi+ kiyoh+timandi+ siyaati+ mmon+haawe, Autaahaat+h+ho nyami Awais+ho Jisaasiho napomas+h+ jap+h+ ahowimati+ ami Jisaasihoaisaati+ nyahi maasi+ bimit+haawi+ nyahi napwisaihi+ jap+h+ ahonyimahon+h+ nyahi nahatiyaan+ maasi+ kom+ nd+maahomwaan+ noaipait+haahandap+ mmonaati+ gw+nyaahaawe.

15 Iyataati+ saiwa nyami amb+pati+ (maar+ho) yaas+haiwa sahi gaahandi+ nepi itataman+ndaati+w+ nyahi Kiraisihop+ Autaahaat+h+om+ p+w+ha sangisuni+ ami is+hiya nahatiyai+ nahataap+p+h+ ausaawa kaundaati+ katawaunjo-hiy+hiyaanangi nanyoai+pataise. Ami sandi+ nyahi kait+haawi+ Autaahaat+h+ho maaritataise. Ami is+hiya taahiy+hiya p+w+ha Kiraisihop+ nyahi katawaunjoh+ha atiwi+ Kop+ g+wunyaasaihi+ kiya wapa kamaiwi+ neh+handi Autaahaat+h+ho kiyaami+ maip+haiwa nemwahon+h+ ami kandap+ is+hiya taahiy+hiya koai gaahone undi+w+ kom+ amb+pati+ nepi+ mepi+ autaahep-umaitaati+wo.

Autaahaat+h+ho Is+hiya Ot+ip+patap+ Natausaasisaw+hiya Kop+ G+wunyaahot+h+anda Daiwi+ Bitotawaayopo

16 Ami sandi+ is+hiya wapa kamaiwi+ neh+ kiyaami+ maip+haiwa nemwaitandi+ kiyaami+ aunah+pa neti+ Kiraisiho kom+ amb+pati+ maar+ho yaaw+h+handi+ neti+ napwind+h+handap+ Autaahaat+h+ho kiyaami+ maip+haiwa nemwas+h+ ami p+w+ha kim+kandap+ha nyahi w+ndi yamaayaati+ is+hiyais+ katawaunji+haayo. Iyataati+ ami nyami amb+pati+ neh+ yamaati+ tiwat+haat+hati+ is+hiya tip+ namaupw+ yaas+handi+ nanyinyawaayopo. Sanyisauh+handi+ kandi+ nyami+ oman+j+tit+h+ maar+ho asis+ha neh+ naasi+ naaseti+ taati+ wat+pitati+ asohoematataise.

17 Iyataati+ ami wani+ nyahi+ neh+ masehonjeti+ amb+pati+ yaas+haiwa nehoh+p+mba wapa awaimb+paamaahe. Owe. Sandi+ n+n+ apaap+maato. Ami wani+ nyami+ amb+pati+ yaas+haiwa nanyoaiipas+w+maiwai nusatip+haati+ ap+paahi+ awaiwaiwa gaahaiwa Autaahaat+h+ho yam+h+pataati+h+ nanyam+and+hiyaan+tihto.

18 Aihĩ ami nyahĩ nyami ndiha wapa auta ahotihĩ mmohohĩpĩpeti mwĩtĩpisaati kapai iwinjatihaamaayo. Owetise. Nyahĩ nehĩ wapa yamĩhapataatihi nyami ndihaara wĩndĩ mohonihi koaisati ahotimbĩpaapaahihi gwĩnyaahaayo. Iyataati nyangi nyami ambĩpati maarĩho yaasĩhandĩ wapa taati nanyoaipasĩhi mmonaati nehohĩpĩpaapi nyahĩ gwĩnyaahaamaayo. Owetise. Iyataati sandĩ nĩnĩ apaapĩmaato. Ami nyangi wapa nanyoaipasĩhi nyahĩ mmonaati nehohĩpĩpa sapaahi nehĩ masĩhonjĩ ahotinjati keti owetĩtaise. O ami nyami ndihaara wapa auta wĩndĩ monĩhohĩpĩpa Autaahaatiho nyangi nanyamĩtandĩhapa yamĩhapataatihi ahotimbĩpaahi kapaanihi ahotĩtaise.

5

1 Kĩmaapi yapĩmbatambi nyami ambĩmaiwaahi anjanĩ gohaparĩhaanamatiyahaiwaare. Isi ami ambĩmaiwaahi gohaparĩhaiwaasi nosasĩnati owetĩtaise. Nosasĩnati owetonĩhi ami Autaahaatiho ambĩpati apĩpaahi watĩpĩhati wanĩhati wipetahati Autaahaatiho sawaho kiyahati nanyamĩtaise.

2 Nyami ambĩpati yapĩpatambĩhatisaati bindĩhaawi ponyatati nyatihiinyinjĩhi Autaahaatiho ambĩpati gaahati naanĩhaiwa namehati watĩpĩhati yamĩhapataatihapĩhati nanyamĩtandĩ maaritaati jati mĩ nohaayo.

3 Ami nyahĩ sati ambĩpati watĩpiti apotĩhiramatiyaati newaati biyaati nipaatihaawaahi wĩndĩ somaahihihiyaanĩmetĩtihaawe.

4 O ami wanĩ ambĩmbati kĩmati gohaparĩhatisaati bindĩhaawi naanĩnyisati yaasĩhi nehosisaati bindĩhaayo. Sandĩ ami katotĩmandĩ nyami ambĩpati kĩmatisaati napowaati kati namaitĩhaawo ndaamaato.

Owe. Ambĩpati watĩpĩhati yamĩhapataatihapĩhati newaati apotĩhiramatiyaati niyoaitĩhaawĩhandapĩto. Siyati nyami ambĩpati kĩmati noaipati nepemaitati ambĩpati wanĩhati apĩpaahati yamĩhapataatihapĩhati katĩnĩhi ahotĩmĩ nutandĩhatimatĩtandĩhatapĩto.

5 Autaahaatiho nyangisi japĩhi nanyamaati nyatatamanati nyamanataise ambĩpati watĩpĩhati yamĩhapataatihapĩhati nanyamĩtando. Iyati ami ko Itĩpĩho Gaaho aimĩ nanyinyataise. Itĩpĩho Gaaho so Autaahaatiho nanyamiso ipotĩhura nahataapa gaahapa akĩti nasamĩto tati jĩhapĩhapaamatiyaho nanyinyataise. Isi ami wanĩ Kĩraisiho isihiyai maarĩho numwĩndĩhandĩ mmonĩhohurĩmuraapi nyahĩ siyaati wĩndĩ gĩmunyaaho.

6 Itĩpĩho Gaaho nanyamisiho ko nasisoaari sandapi neti gĩnyunyaasĩhi gĩnyunyainjĩhi Autaahaatiho sandi akiti kaitaise taati nyahĩ gwĩnyaahaayo. Iyataati ami nyangisi aimi gĩnyunyaatataise nyahĩ kĩmati ambĩmbatisaati bimohurĩmura nyamĩ Awaisĩhoaisaati maasi bindĩhaamaayo. Owe. Nehĩ ambĩpati yamĩhapataatihapĩhati sawaho nanyinyonĩhi nesihuraahi maasi koaisaati bimĩtihaawi wanĩhi nyangi yandĩhi bindĩhaayo.

7 Nyahĩ Koaisi nyami ndihaara wĩndĩ mausonĩhaahandi kandi taawaati gĩwunyaawaati bimaamĩ nohaayo.

8 Nĩnĩ aimi kato. Nyahĩ sandapi akite taati Autaahaatiho gĩwunyaawaati ami maarĩtihaayo ko ambĩpati watĩpĩhati yamĩhapataatihapĩhati nanyinyonĩhi ambĩpati kĩmaapi yapĩmbatambĩhati namasisi ambĩpati yamĩhapataatihapĩhati nesisi yamĩhapataatihi Awaisiho Jisaasihoaisaati maasi bimĩtihaahandapo.

⁹ Isi sandapî nyahî kîmaapî yapîmbataapîhi nyamî ambîmbatisaati bindîhaawisangisî amî ambîpati watîpîhati yamîhapataatîhapîhati newaati Jisaasihoaisaati bindîhaawisangisî Komî maaritati gwînyaasîrîhîretî mmonainjaati kaimî nutîhaawe.

¹⁰ Sandî amî apaapîmaato nyahî ambîpati kîmaapî yapîmbatambîhatisaati bindîhaawi Komî gwînyaati maaritiwaiwa kiyaati amî Komî maarîmitiwaiwa kiyohîwaiwaapî komî ndîhetî noaipawa bitosaihi ko tipîtapaati nyasonati maipîhaiwa kiyohiyîhiyaanangi kandapî wihoanîhandî nanyinyati amî gaahaiwa Komî maaritati gwînyaasîwaiwa kiyohiyîhiyaanangisî amî kandapî wihoanîhandî nanyamîtaihto.

Isîhiya Kîraisihomîhetapî Autaahaatîhomî Naisîhiyaimatawaapo

¹¹ Isi amî nyahî Awaisîho Jisaasihomî ndîhetî bitoaitîhaahiyaaniso taati gwînyaahaawi Komî maarîmitiwaiwa kamaayaati amî nehî Komî maaritati gwînyaasîwaiwaahîhi napaitaati kaitîhaawo. Kiyaati Komî pîwîha atîwisaati komîhatîhi sanowaati bimîtihaawo. Iyaati amî isîhiyaisî sandapî biyati gîwunyaatati nusesîpatonîhi gîwunyaaitaatiwî kaundîtihaawo. Iyataati nyahî sangisî pîwîha tîtihi akîtinîhi akaaha kasatîhaato Autaahaatîhoaisangi tîtihi akîte tati nyasosîho. Nyahî aimî gwînyaahaayo, sahî nyamî pîwîha aimî kasatohîhaapî pîwîha akaaha kanyatawaatopo tîwî aimî gwînyaahauho.

¹² Nîni sangisî kasatotîmandî sahî nisapî ko utaaho gaahoe tîwî nisonîwî gwînyaaitaatiwî kasatataamaato. Owetise. Isîhiya nyapî sîsaiwî kaiwîhiye, o nyahîhi gaahiyaane tîwî sawana naimaatîwî Autaahaatîhomî maarîmitiwaiwa kaiwîhiya kasatohiyîhiyaisî nyapî kiya saiwî saiwî gaahati kaiwîhiye undîwî nga kaundîtaatiwî kasatataato.

¹³ Nyahî Autaahaatîhomî pîwîha nasisoarî pîhîtaati ausaapî niyohîtihandapî sahî nyapî satîwî siya nasisoarî pîhîtiwî pîwîha katîmî niyowî naharîho numwaasîhi naharîtiwîtowo tîwî katawaawaahî amî nyahîhi pîwîha ausapî nuto, Autaahaatîho kîmîkatî kaitîhaawi natanyoasîhihiyaaniso. O amî sahî nyapî kiya gaahati kaiwî pîwîha ausaawaayopo tîwî gwînyaapî katawaawaahî amî sandîhi nge, amî sapî sangisî andîtsaiwîtihaawi otîpîpati kiyahaayono.

¹⁴ O amî sandî apaapîmaahî, Kîraisihomî maarîho nyangisî nanyamîndîhandî sandaahî andîtitaati pîwîha ausaahaayo. Amî nyahî siyohîtiemandî Autaahaatîho isîhiya nahatiyaamî maipîhaiwaapî wihoanîhandî kiyaisî numwîtotîhandî nahatiyaamîhandî namati Jisaasiho naasohî kiyaamî aunahîpati netî napotaise taati aimî gwînyaahaawe. Siyati Kîraisihomî isîhiyaamî aunahîpati netî napwindîhandaaahî sawana kiyaamî maipîhaiwaapî napwauhîhandamatiyati kiyaamî maipîhaiwa Autaahaatîho amî nga nemwataise.

¹⁵ Isîhiya nahatiya kiyaamî maipîhaiwaapî napwîtotîwîhiyaasî namati Kîraisihomî kiyaamî aunahîpati netî napotaise. Isi Jisaasiho kiyaamî maipîhaiwaapî napwîhi kiya namaapopî bimohiyîhiya kiyaamî maaritîwî gwînyaahohîrîhîretî daiwî japepîhîrîwî kaiwî bimîtaatiwîmaahî. Owetise. Kiyaamî aunahîpati netî napotati japîhi asoemomatati nepasîhomî gwînyaati maaritîrîhîretî japepîhîrîwî kaiwî bimîtaatiwe.

¹⁶ Iyataati jîhura nyahî Kîraisihopî sangî gîwunyaahohura isîhiyaamî maarîhoatîhi mausonaati nehî yamaati ambîpatetî kiyohîwaiwa tipîtapaawaati usonaahiyaane. Iyataati amî jîhisangi sîkîretî Jisaasihopî sangî gîwunyaahohuraisangisî Jisaasihopî isîhiya wîndî monîwî gîmunyaapîhiya maarîho jîhomîhîretî kiyohîrîhîretî kiyaati

tipitapaawaati usonaati ami kopu nyangisi japihi nanyamaitandi Autaahaatiho namihanati ahuwisihoe taati windi gimaawunyaawaahiyaane. Isi ami wani Jisaasiho isihiyaisi maarho numwindihandi aimi mmonhaayoni siyaati windi gimunyaitihaawe.

¹⁷ Isi ami ishiya usa Kiraisihopi gwunyaapi koisawi kiya timaamaitawaawaahi siyaisi Autaahaatiho neti apipaahi wanihiyemataise. Autaahaatiho siyati neti wanihiya wipetahiyemasihikiya jhi bimohimumwaanji namaposawi wani kiyai wamwaanji wanihamwaanji kaiwi bindawaayopo.

¹⁸ Autaahaatiho sandi kanyisati wanihiyaanenyamataise Kiraisiho nyami aunahipati neti napwindihandaaho. Siyati Komu napwindihandaahi nyahi Autaahaatihoaisaati tiworisaanimataati bimonhiyaanangisi neti Autaahaatihoaisati nyamaamahwaitaise Komu naisihyaanimatitahaawo. Ahi Autaahaatiho nyangisi natanyoasataise, nyahi isihiyaisi komu piwaha kaunditahaawo Autaahaatihoaisawi kiya maarho naasohitanhi maasi koisawi napaisaati bimitaatwihandapo.

¹⁹ Autaahaatiho nanyamihanati natanyoasisawhiyaanini ishiyai piwaha kaunditahaaha siyahaare: Autaahaatiho Koai natausaasihiki maapi yapimbataapihi nasati nyami maipihaiwa komiheti naihi ko nyami aunahipati neti napotaise. Kouni ishiya yapimbatambhiya japihi timaamaitwi naisomwaitaatiwo. Saiwi noaipapi komu naisihyaimatisaihi ko kiyaisi sahi maipihyaate munditando. Ahi nyahi sandapi yapu nahanda daayaati Autaahaatiho piwaha ishiyai kaunditahaaha kanyatisiha ka sataati kaunditahaawe: Autaahaatiho Kiraisihoetapi daihra gaahra daahwati kiyataise, ishiya noaipapi titihi Autaahaatihomhiyaaimatitaatiwo undaati kaunditahaawe.

²⁰ Ahi nyahi Kiraisihomu piwaha nesi yapuhi nahanda daayaati ausaawaati kaunditahaahiyaane. Nyahi Kiraisihomu piwaha katawaunjonihimi ami Autaahaatiho sawaho nyamihetapi Komu watipihandisa ishiyai piwaha watipihaha kaundataase. Ahi ami nyahi isihiyaisi sataati kaundahaato: Nyahi sangisi watipitaati sata kasatahaato, sahi Komu tiworisaatimatwuwindi bimimaawise. Owe. Sahi titihi akitinhi Autaahaatihomhiyaatimatwuw bimaawise undahaato.

²¹ Kiraisiho so maipihaiwa windi kamaayati utaaho ainhahi gaa-hoi Autaahaatiho nyami maipihaiwa nahatewa neti Komihetemasihiki maipihaiwa kiyahomatiyati nyami maipihaiwa nesi nyami aunahipati neti napwindihandaahi Autaahaatiho nyami maipihaiwa nahatewa nenyamahonihimi noaipawaati gaahiyaaninitisaihi nanyamaahonihimi noaipawaati titihi komhiyaanimatitahaawo.

6

Autaahaatiho Komu Otipipati Kawitaatiwi Nunyat Natausaasisawhiya Naanhaiwa Newaayopo

¹ Nyahi apipaahi watipitaati sangi sasatahaato: Ami sahi Autaahaatihoai nunjenihauhi ami Autaahaatiho maarho asipisisati gaahandi nehihandi kasisati ami samu maipihaiwa nesamasu ami sahi komu gaahandi kasindhandi windi namaamapi kiyatinhi isiwatiwuw kopu gwunyaapise.

² Iyataati ami komu piwaha wa aimu jipati pindisahaatihapi Autaahaatiho satise. "Sahi ningi nanisenihauhi ami ninu samu gapipa atisisataayo. Atisindi sangi japihi nasamaitandihoi neti ninu nandusoasataayo," tati katise. Ahi ami ninu wani sahi nahatiyaatangi sasatataato: Wani kumura

Autaahaatihō nyahī isihīyaanīnī nahatiyaanangi japihī nanyamaitandi tīmendaise satataato.

³ Aihī nyahī wapa tīhīmētihapa kapaaraahī isihīyai nēwa nīwisapusaihī amī kandapī nyahī Autaahaatīhomī pīwīha katawaunjohīhaapī kiya pīwīha maipīha katītaatīwīhapa wīndī kamaayo. Owetise.

⁴ Amī nyamī pīwīha amī nyamī dahopa amī wapa nahataapa anīnī tīhī gaahapa gaahīyaanī pīwaataatī daaya kiyaatī bitotīhaayo. Siyahaawī sīretapī isihīyaisī nyahī Autaahaatīhomī otīpīpatī napaitaatī akītī nga kiyahaayo undaatī nēwa nunjīhaayo. Kiya nyapī satīwī, “Kīmīya akītīnīhī nga napaitīwī Autaahaatīhomī otīpīpatī kiyawaayopo,” tīwī mmonīwī gwīnyaitaatīwo. Aihī isihīya usa nyangi pohīrīnyatīwī kahapaamapīpa nyamī ambīpatī yaasīhaiwa nyapī kiyauhīhandī kandī daahī nambītaatī watīpītaatī kaiwa nēwaatī bitotīhaayo. Iyaatī amī nyamī maarīho amītīha yaasatī nanyīnahaiwa isihīya nanyīnyauhī nanyoaipasīhī pīhītaatī waatī waatī gwīnyaawaatī amī isihīya wapa kīhīhoanapī nepī nanyisapupwī kiyauhī amī nyamī maarīho amītīha nīwīpīnyimatātī kaihī amī nyahī wapa kaitīhaahapaapī wīndī biyatī gīmaanyunyaatatī naharimatataise.

⁵ Iyataatī isihīya nyamī ambīpatī apīpaahī yaasīhaiwa nepī yainyupwapī amī nepī wīnyairapī nanyapupwī amī isihīya wīrīsandīhandī nyapī apowihī nepī nyahamanīwī nanyisapupwī siyīhīyaanangi nyawītaatīwīyawaayopo. Iyauhī amī nyahī dīpīpatisaatī otīpīpatī watīpīhaiwa kiyaatī amī nyahī wīndī naapīpa biyaatī namowaatī amī nandapa nyahī nandīhaahapa taahīpīpa owetatī sanyimatataise. Saiwa siyatī nyangi nanyoaipasīhandī kandī nyahī Autaahaatīhomī otīpīpatī napaitaatī kiyaatī kawīsīhaayo.

⁶ Iyataatī amī nyahī tīhī gaahīyaanī saasanotahīyaanī amī akītī akīpīpa kiyahaayo. Iyataatī nyahī kaitīhaawī Autaahaatīho gwīnyaatī maaritimbīpa nyahī mmonaatī amī isihīya nyangi nepīnyamapī pohīpīnyisohiyīhīyaapī wīndī apomaanyatī amī nehī gaahatīhī isihīya nahatiyaisī ahoyaatī kawīsīhaayo. Iyaatī amī Autaahaatīhomī Itīpīho Gaaho nyangi netī andītīnyaisīhī amī isihīyaisī nyahī maarīho akītīnīhī nunyīhaawī saiwa nyahī kiyahaayo.

⁷ Iyaatī amī Autaahaatīho nehī sawaho nyangi netī andītīnyaisīhī amī komī pīwīha nehī akītīhaahīhī Kīraisihopītīha isihīyaisī nyahī nāsīsoari katawaunjīhaayo. Isihīya nyangīsī maipīhandī kiyawaayopo maanyatītaatīwī nyahī matoaatīpatamatīyaatī nēwa napopītaatī nehī anīnī tīhīyaanī Autaahaatīhomī pīwīha katawaunjaatī amī nyahī wapa kiyohīpīpaapī sapa tīhīhīhapaamaahe tohiyīhīyai kapaamī wīhoanīhapa kaundīhaato.

⁸ Saiwa nyahī nyamī mītīho nusoasawaamaatī amī isihīya usa nyamī ambīpatī nanyīmaawaawī amī isihīya usa mandītīpīnyisauhīhandī kandī kiyaanīnīhī taawa kiyahaayo. Aihī amī isihīya usa nyapī pīwīha gaa-haisangi amī maipīhaisangi katīwī. Aiwī amī wapa nyahī akītīhapa Autaahaatīhopī kawīsohīpīpa kapaahīhī kawīsonīhandī kandī isihīya nyapī, “Kiya jaipīpa katawaatopo,” tawaatopo.

⁹ Aiwī kiyaamī usa nyapī Kīraisihomī natausaasihī komī pīwīha nesi napīwīhīyaare tīwī maahoapupwīnyamapī mandītīnyaipī wīndī gīmaanyunyaahopo. Amī kiya siyauhīhandī kandī amī Kīraisihopī gwīnyaahohiyīhīyaahī nyapī nga maaritīwī nyasonawaayopo. Iyaatī amī nyahī Kīraisihomī pīwīha isihīyai katawaunjohītīhandapī isihīya nyapī mandītīnyisohiyīhīya nyangi nyawīsaihī napwītīhaahandīsaatī maasī daayīhaayo. Siyahaahandī kandī amī Autaahaatīho kiyai nehī

windi maawinjasih nyangi wendi nyami tiworisa timaanyawauhi nyahi asi-yihiyaanitihaayo. Wapa wirihiri pwisipati watipihapaara waati ambipateti nepi nyapi yaasihaiwa yainyupawaahandi kandi wendi siyihiyaanangi tipimaanyamahopo.

10 Iyataati ami wiweti ishiya nyangi nyasonawaawi nyahi maarho tundahiyaanamatiyaati bimonih nyasonawaayopo. Maarho tunda asipwisaahiyaanamataahandi kandi Autaahaatihoni nyangi anditinyaiwitandi winjatimi nohaawi nyahi nasisoari maarithaayo. Maaritaati ami nyahi wapa taahipipa owehiyaanitihaahandi kandi nyahi ishiya taahiyihiyai newaati Autaahaatihohaisaati timaamaihonihoni ami Autaahaatihoni komi ishiyaisi kahapaamapipa nahataapa numwimbipa kapa nahataapa kiya newaayopo. Iyataati ami nyahi yawanaanamihapa owehiyaanitihaahandi kandi ami Autaahaatihoni komi ishiyaisi gaahapa ipoti yamihapataatihoni numwitandi watipitati jihitimanati katati wisasati ahaimbipa nahataapa nyangi nanyamih nyahi nehaayo.

11 Nyahi wapa namwaasaati nahataapa titih akiti sahi ishiyaati Korindihandaahiyaatangi kasatihaato. Iyaati sangisi nyahi sasata: nyahi sangisi maarho waati nasanyihaayo satahaato.

12 Nyahi sangisi nyami maarho wendi namaasanyihaamaayo. Owe. Nyahih sangisi awaindihandi pihitaati maarho nasanyonihandi kandi neh sahih wendi nyangisi sami maarho wendi namaanyanyopo.

13 Nini sapi kimandi utipimandi jipatipiyataati utaaho wo komi manyinyai pihitati awaindi maarho nunyaho kiyai kaundipatamataindi nini sangi sasatiti: nyahi sangi maarho nasanyohipatamataiw sahi nyangi sami maarho nanyinyawise satataato.

Isihiya Kiraisihomihyauni Bwaasirihiramihyauni Timaamaamaitiwise

14 Isihiya Kiraisihopi gimaawunyaahohiyihiyaisawi sahi Kiraisihomih ishiyaati wendi timaamaamaitiwise. Ami sandi nini apaapimaato. Isihiya titih gaahapaahih kiyohiyihyauni ami ishiya wapa titihmetahapaahih kiyohiyihyauni maasi timaamaamaitiw wapa kiya kaitaatihwihapa apipaah owetamase. Ami sa nini sandi kandaato: ishiya Kiraisihomihyauni ami Bwaasirihiramihyauni nutasi maasi nga daiwi bimimitaapo.

15 Ami Kiraisihohi Bwaasirihiri wapa kaimbipaapi wendi maaritahi gaare maatahore. Apipaah owetise. Isi ami utaaho wo Kiraisihopi giwunyaasihoni ami utaaho wo Kiraisihohi pohipwisihohaisami noaipapi timaamaamaitimi wapa nga kamaitaise.

16 Ami siyati Autaahaatihoni ishiyaisi neh wendi maawinjasih komi anj awaindihandaatihoni autaahaatihoni jaipitahoi wendi mepi autaahepumaamahopo. Isi ami sir kireti nyahi Autaahaatihopi giwunyaahohiyihyaanini ishiya usa kopi wendi napaitiw giwunyaapihiyaisa maasi timaamaamaitihaawo. Iyataati ami sandi nini apaapimaato. Autaahaatihoni ishiyaanini nahatiyaanini Autaahaatihoni anjanamatiyaahiyaaninitihito. Nyahi Komi anjanamatiyaati noaipahaayo. Kimandapi Autaahaatihoni komi piwha wapih jihitipindisihaitihapi satise.

“Nini kiyaisati bimaati ami kiyamihatih daito. Nini noipati kiyami Autaahaatihoninitisanih kiya ningi mepi autaahepinimapi ami nisi otipipati kanitaapo,”

Aisaiyaho 52:11; Isikierho 20:34, 41

tise.

17 Isi ami sahi Autaahaatihoni komi piwha jipatipindisihaitihapi sata katipatamataiw kaiwase.

“Sahi ishiya usa nisihyaametiwihyaami otihatihapi noaipasi sangi yandih nawisawi bimaawise. Maipihapa kiya kiyohipipa sahi windi kamawise. Sahi nisi ishiyaatimatitaatiwi sangi nini nasamaitaano.

¹⁸ Nasamaati utaaho wo komi mwaaya maatiyai maarho numwipata-mataindi sangi nini maarho nasamisanhi ami sahi noaipapi nisi maasihyaati maasihyaatimatitaatiwo. Awaisiho apipaahi watipho ishiya nahatiyaisi winjatisiho satati kandaase.” *2 Samwerho 7:14, 7:8*

7

¹ Isi ami nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaati ami nini nisi maarho sangi nasanyohiyihyaate. Ami Autaahaathi noaipati nyami apihomatitandi piwaha jhi watipitati timanati katisi nyahi wapa maipihapa kamaayaati namaitihaawo. Namawa wapa nyami ambipataahisangi ami nyami amitihaara gwinyaawa Autaahaathi maarimitihapa kiyohipipa kapaanhi namaitihaawo. Iyaati nyahi nasisoari kiyaaninhi maipihapa kaitihaawi ginyunyainjipipai newa tiwandaati ami Autaahaathi apipaahi popitho gaahosi ami nyangisangi sikiyaati ainahiyihyaani popithiyaanini bimitihaawo.

Korindhiya Japih Nepemaitauhi Porho Maaritataise

² Sami usaatangi mimaipisisaahapa wapa nyahi kamaasiso. Iyaati ami sahi maipihandi kaitaatiwihira daihira ahisisahaamaayo. Owetise. Nyahi windi siyaati kamaayo. Iyaati ami sami usaatangi nyahi windi jaipitaahapa kamaasato. Isi ami sahi nyapi satiw: kiya akitinhi Kiraisihomi otipipatihyaaso tiwi ginyunyaapi ami sami maarho nyangi nanyinyawise.

³ Iyataati sapih nisi katohiwiwa piwaha neti samiheti yasutaitandi sandi kandaamaato. Ami sami usa nisapi saiwa katauhihandi kando. Iyataati aimi jhi sapih kasatohihaare. Sahi nahatiyaatangi nyahi maarho nasisoari nasanyahaayo. Isi maarho nasanyohiho konhi nyahi nasanyami napowaato ami asiyihyaani bindihaawo kiyaaninhi nasanyami nuto.

⁴ Nyahi sangi siyaati nasanyahaawi nini sapi maarho yiyahwi windi gimunyaaho sahi apipaahi akiti nyangi maarho nanyinyawi ami nepi autaahi nyaiwatitauho. Aindi nini sapi ishiya kiya apipaahi gaahiye undataato. Ami sandi apaapimahe. Sahi nyangi nepi anditinyaihauhi kahapaamapipa nyangi neti nanyopisasihaiwa nanyoaipasih nehaahandi kandi nini maaritataayo.

⁵ Wan kima piwima nini Taitusihopi daapi niyo tohihaamihare. Nyahi propinjihandi Masetoniyaahanda nowa noaipawa bindihaawi nyami ambipati maarho windi nanyipipaitati wimaanyinje. Owetise. Kapihisangi wiwa neti mimaipinyisati nanyopisasih maarho windi wimaanyinje. Owe. Ami nyahi wihooanewaamawa Kiraisihopi piwaha katawaunjito taatyonhi ami ishiya kap kapihemap nyangi nepi nanyisapuwawaayopo. Aiw ami ishiya windi neh maanyinjap kahapihemap kiyaanhi nepi nyaipindiwuni ami nyahi sapuni ami Kiraisihomi ishiya usaapuni waati pihataati gisunyaahoaatihaawi nyahi maarho windi wimito. Owetise.

⁶ Ami saiwa siyati nyangi nanyoaipasihandi kandi Autaahaathi ishiya usa kiyaami andititohitihandi yatihwinjih yayauhhiyai nasisoari neti anditiwihahosi ami nyangisenda Taitusihoi japih neti natausaasati koetapi nyangi neti anditinyaiwataise.

⁷ Iyataati ami nehi Taitusiho nyangisenda japihi napindahandaahi nyahi japihi andititaati maariho witihaamaayo. Ami sahi koai wapa nunyawu kawiwi komi maariho nepi yatihiwipi anditihohipi paapi maawi kanyatihe. Iyati ami sahi ningi nisondaatiwi maarihotihandapi kanyatati ami samihatihi noaipasuwaiwaapi sahi akitinhi maariho asipaiwi tisatindahandapi kanyatati ami sahi nisihioaanji napiwu nngisawu maariho naasohitanhi tmaamaitihaawi gwunyaahohitihandapi maawi kanyatataase. Ahi ami Taitusiho saiwa sapi kanyatindimandapi ninu apipaahi aungwohandi maaritataayo.

⁸ Iyataati ami piwaha ninu nisi utipihho sapi jih nusoasoohaatihi kasatohi haapi sami maariho yaasih ami sahi maariho asipiyawaayopo. Ami ninu piwa saindi sireti sangi maariho yaasahireti jipati piyohitindapi ninu windi maariho asimaayo. Sandi ninu apaapi maato. Utipihho so ninu sapi jih jipati piyohoho sahi nepi awitawaawi sahi windi maari mitopo nisi piwaha kasatohi wiwaapo. Iyataahandi kandi nehi masihonji sangi maariho yaasati maariho asipisataise. Ami sikireti sangisi sasimatitaihi ninu mmonataati nisangi wonji maariho asipiyataayo.

⁹ Iyataahandi kandi ami wani ninu maaritataayo. Ami sahi sami maariho tisatati yaasih maari mitohitindapi ninu windi maaritataamaayo. Owe. Ami sahi sami maariho tisatih asipiyawaawi sahi daihira maipihira piniyohitindapi Autaahaatiho sami maipihandi nesamaitandi nunjenihauhe. Iyataati ami sahi maariho asipiyohitindi sandi ami Autaahaatiho gwunyaati maaritirihireti sahi kiyawaayopo. Ahi ami ninu utipihooatihi piwaha jipati piyohaara sangisi neti ninu mmaipisindi namaasopisaso. Owe. Ninu sangi neti tithesama ami jatatananataayo.

¹⁰ Iyataati utaaho wo maipihandi kiyatosa kandapi akitinhi komi maariho tundati ami koai mawitandihandi Autaahaatiho neti giwunyaahosi ami neti koai giwunyaahonhi ko komi maipihandi Autaahaatiho nemwaitandi nunjendaise. Nunjehonhi ami Autaahaatiho utaasom maipihandi nemwati ami ko konhi komi ambipati maariho yaawihandi netoatitandihapihapi japihi numwaahonhi ko utaaso komi maipihandapi windi maariho asipiyati gumunyataise. Owetitaise. Iyataati ami ishiya usa kiyaami maipihaiwa kiyohiwaiwaapi maariho tundih asipiyawaahandi kandi kiyaami maipihaiwa Autaahaatiho nemwaitandi windi baiwi gwunyaapi namunjehopo. Namunjehowi ami siya Autaahaatiho apihapi yandihematwi maariho ambipati waati yaawihandi kiyaanhi nasisoari nepi bimitaatiwihapihapi nutaapo.

¹¹ Ami wani sahi sandapi mmoniwise. Sahi akitinhi Autaahaatiho maaritirihireti sami maariho asipiyawaayopo. Aiwu nehi kuraanhi sahi ishiya wapa tithimetihapa kiyohiyhiyai kapa namapise undiwi pihitiwi kaundawaayopo. Aiwu sahi sandi saiwi tithemahohitimandi nngi kandisaihi mmondandi sahi maariwi kiyawaayopo. Aiwu ami sahi satiwunyaapi ami wiwa Autaahaatiho nyahi nahatiyaanangi yaasihandi nanyamitaiso tiwi ishiya maipihapa taawi kiyohiyhiyaapi sahi windi apipaahi maari mitopo. Ami ninu saindi nasataati sahi akitinhi Autaahaatiho ai atiwu komi asimwaatitih pinutaatiwiyohitihandi ninu mmondando. Aiwu ami sahi ishiya tithimetihapa maipihapa kiyohiyhiyai taruwaiwi keti wihoanjihandi yaawihandi nunyawu tithemawaayopo. Saiwa saiwi sahi kiyohitimanda nngi sahi saiwi nepi nanisawaayopo: nyamiheti saiwa tithimeta maipihapaapi piwaha ahimotati ainahiyhiyaane ndiwo.

¹² Ahi ami ninu sapi utipihho jipati piyohoho nehi utaaho maipihapa

kaisihoai sahi nepi tithepumwapise satitandimaahe. Aindi utaahe maipihandi kiyati kandaahi neti woai nusopisasisiho neti itatamaninati tithematitandihandapaahimaahe. Owe. Ami sahi nisi utipihohi awitawaawi ami Autaahaatho nyangi nyainjatataiso tiwi gwinyaapi ami sahi sawanaati nisapi Autaahaatho komi isihyaanangi nyainjatitandi watipihandi otipipatisati nunyati natausaasihohoso tiwi nngisi nepi autaahe niwasohitihandapi sangi biyati gisunyaatonhi sahi mmondaatiwe. Aiwami isihya nngisawi maasi otipipati kiyohiyhiyaami watipihandapisangi kimekireti mmondaatiwe.

¹³ Iyataati saiwa sahi saiwi kiyohiwimaiwaraahuni ami sahi wapa kaitaatiwi kasatohipipa atiwi kiyohitihandaahuni sahi nepi nyami maariho yatihinyipi nyangi anditinyaiwawaayopo.

Ami sandi nehi nyangisaahihit anditinyipi nyami maariho nepi yatihinyiwawaamaayopo. Ami Taitusiho sangi noti jainjati maawi bimisura koai nepi yatihiwipi anditihihauhi ami ko maaritaho nasati nyainjasihi ami nyahi nyami maariho usaanyinjihit maaritahaayo ami sahi Taitusihoai saiwi sangi maariho akitinihit nasanyahaayo undiwi nunjauho.

¹⁴ Ami sapi ninhi Taitusihoai saundihi kiya Kiraisihomi isihya apipaahi gaahiyaare unditihit kaundonihohi. Isi ami sahi koai kawisohipipa ninhi sapi koai piwihaha kaundohirihirihi kireti kawisawaayopo. Kawisawaawi ninhi sapi maariho naanjanisonhihi wandi maarimititandihapa wapa sahi kamaayopo. Owetise. Ami sikiyati nyahi nehi akitihapaahihit nasisoaari kasatohirihireti sapi gaahapa Taitusihoai kaundohipipa sahi kireti akipipa kiyauhi noaipataise.

¹⁵ Iyataati ami wani Taitusiho sangi komi maariho sangisenda sangi noti jasosura nasamimumwaanji nusatipihati autaahe wamwaanji komi maariho sangisi nasanyati ami sangi neti autaahe samati jaiwatataise. Sandi ko sangisi noti jasosihit iwitatamaniwit nepi koai autaahe wipit ami nyahi sangi wapa kaitaatiwi nasisehohipipa kapa kireti kiyohitihandapi ko gwinyaataate.

¹⁶ Ninhi sapi waati maaritataayo. Sandi apaapi maahe, wapa sahi Autaahaatho maaritimbipa nga akitinihit kaitauhi ninhi mmonitihit gwinyaataate.

8

Autaahaathomihit Isihya Jerusaremhanda Bimohiyhiyai Iwitatamanitandi Nawihohi Numwitaatiwi Porihohi Kaundataase

¹ Nisi naisihyaate, ami piwihaha wa sandi kasatitandiyohi. Isihya yapipati piropinjihandi Masetoniyaahandaahiya Kiraisihopi gwunyaahauhi ami Autaahaatho kiyaisi apipaahi gaahati kawisati iwitatamanati winjatitandihandapi kasatataato sahi gwinyaitaatiwo.

² Kiya Masetoniyaahiya apipaahi awaindahandi naanjihandi newaayopo. Nepi kiya kahapaamapi paapi apipaahi nasetitihit weni nenoaahitihit mapihya bindawaayopo. Saiwi kiya nenoaahitihit bindawaahandi kandi ami kiya isihya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya kahapaamapi paapi nenoaahitohiyhiyai nawihohi kapa numwitaatiwi apipaahi awaindahandi maaritawaayopo. Maaritihit weni nenoaahitihit bimohiyhiyai numwitaatiwihohi nawihohi waati ahoyawaayopo.

³⁻⁴ Isihya nenoaahitohiyhiyai numwitihamwaanji ahotihandit kandi waati mitaahi nahataapa pihitihit nunyawaayopo. Sandi nehi kiyaisunyaapi kiyawaayopo. Nunyawit ami sawanaapihonyahit goti yahonyahit isiwatawaayopo. Siyauhi ninhi kiyai usonataati sangisi kasatataato.

Ami kiyaisi sahi saiwise undiwi ishiya usa kamundiwhandi kandi kiyai sawana apipaahi andititwi watipitwi sahi nyangisi ayenyatwise ami nyahuni Kiraisihomi ishiya usauni maasi Autaahaathomi ishiya nenoaahitohiyihiya ppropinjhandi Judiyaahanda bimohiyihiyai nawho numwitaano nyatawaatopo.

⁵ Aihimi ami nyahi kiyaapi samwaanji ahoaiwi nanyamitaapo taati jatohimumoanji nusatiphaapi waati mitaahi autaahi wamwaanji nanyinyawaayopo. Iyataati kiya saiwa sangi kaiwiwatawa jhi Awaisihoai sawana nunyanwosawi ami nyamihioaanji bitotawaawi Jisaasiho gwinyaati maaritirihireti japepihirwi kiyawaayopo. Aiwimi ami kiya napitwi nyangisawi maasi tmaamaitawaayopo. Kiya sandi saiwi kiyohitimandi apaapimahe, nyahi saitahaawi Autaahaatho gwinyaati maaritataise tui gwinyapenawaawe.

⁶ Jhi Taitusiho sangisenda nasati maasi bindawaawi ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaisi maarho nunyawu gaahati kawitaatwihandapi saiwi saiwi kaiwise satati namasati jhi kasatihimi nawho nepi ahoyawaayopo. Aihimi ami wani nyahi Taitusihoai watipitaati kaundihaato ko japihi nasati ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyai maarho nunyawu gaahati kawitaatwi nawho ahoyohipipa kaiwi owemaitaatiwo.

⁷ Sahi saiwi kiyohiwimaiwa saiwa ishiya usa Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaami kiyohiwaiwai apipaahi waati nusatiphaapihaiwa kiyawaayopo. Sahi saiwi waati kiyohiwaiwaapito: Sahi Kiraisihopi gwunyaapi Komipiwiha awusoapi Kiraisihomipiwiha akaahaapi amitiha gaaha gwinyaapi ami nyangisi maarho apipaahi aungwohandi nanyinyawu ami ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyai anditwipi numwitaatwihandapi waati maaritwihiyaate. Saiwi sahi kiyohiwimaiwaraahi ishiya usa gwunyaahohiyihiyaisi nusatiphaapihaiwa kiyawaawi ami ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya nenoaahitohiyihiyaisi anditwipi nawho numwitaatwi waati andititwi kaiwi tmetwise, ishiya usa Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaami kiyohiwaiwai nusatiphaapi kaitaatiwo.

⁸ Sahi ishiya nenoaahitohiyihiyaisi iparimatwi numwitaatwihandapi tarisatataamaato. Owetise. Ami Masetoniyaahiya sandi kaitaatiwi maaritwi aimi tmetauhisato. Isi ami ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya naanhandi nepi nausetitwi nenoaahitwi bimohiyihiyai sahi nawho numwitaatwi akitinhi kiyawaayopo ndi gwinyaataatitoni ami sahi satwi nyahi ishiyaisi akitinhi maarho nunyahaawi kiyahaayo tui nanisitaatwi kaiwise.

⁹ Jisasi Kiraisiho nyami Awaisiho nyangisi apipaahi gaahati nehi kanyindihandapi sahi aimi mmonwi gwinyaapihiyaate. Jisasi Kiraisiho so Autaahaathomi kahapaamapipa gaahaiwa asaketahondaahandi kandi nyapimainjhi kapai namasi maapi noatipati noaipati kahapaamapipa owehoematataise. Ko siyati kahapaamapipa owehoematati ipi titi atawihateti napotaise, ami nyahi kopu gwunyaahohiyihiyaani Autaahaatho komi ishiyai kahapaamapipa gaahaiwa numwitandi neti jhi turimanati ahwimbipa nyahi pihitaati taahipipa naitahaawo.

¹⁰ Sahi nawho ahoaiwi kaitaatiwihandapi piwiha nisi gwinyaahotiha sandi kasatataato: Kinaungwiha batihetapi so nawho sahi jhi namasawi ahoyawaayopo ishiya nausetitwi nenoaahitohiyihiyaisi numwitaatwi gwinyaapo. Aiwimi ami sahi iparimatitaatwi apipaahi awaindahandi maaritwihiyaate.

11 Isi ishiya Kiraisihopi giwunyaahohiyihiya nausetiwi nenoaahitohiyihiyai nawho anditiwipi numwitaatiwi sami maarho jandosih ahoyohiho ahoaiwi owemapi numwitaatiwi timetiwise. Isi sami iswasohipipaami japepinjawi wapa sahi ishiyaisi maaritiwi iparimatiwi nunyawise.

12 Utaaho wo komi isiwatimbiipaami wapa maaritati maarho naasohitanihi Autaahaatihoi nunyonaahi ami Autaahaatihoisangisi kopi maarititaise. Siyataati ami utaaho wo wapa miwatataati wapa windi namumwihaahi saimbi namaaninyapi napaape tati Autaahaatihoi windi kamundahore.

13 Iyataati sandi nini katohitindi sahi samapa nahataapa ishiya usaisi kapaanihi nunyawimap sawanaatapihapa wapa ahimotanihi ami sahi noaipapi mimaipaiwi taanahiyihiyaati isetitaatiwi gwinyaataamaato. Owetise. Ami nyahi ishiya wapa kiyai iwitatamanitandihapa owehiya nahatiyai nehi naasaimumwaanji iwitatamanitandihapa numwitihaawi gwinyaataatito.

14 Ami wani kimura Autaahaatihomi ishiya kiyai anditiwuwati iwitatamanitandihapaapi nausetitati owetih ami sahi taahipipa pihitati ahisisondaise. Isi ami wani kiya iwitatamanitandihapa owetimbipa sahi kiyai nunyawaawaahi ami ipoti wura sahi sangi jatatamanitandihapa owetanihi ami sahi taahiyihiyaati isaiwi binyaihi kiya sangi nasamitaapo. Isi wani kiya taahiyihiya isaiwi bindawaayowi sahi kiya owetimbipa nunyawise.

15 Iyataati Autaahaatihomi piwaha wa komi piwaha jipatipindisihaatih Autaahaatihoi komi ishiyai jihura nandapa wapa ambihitawaawi, "kimandi napinde," tiwihapa numwimbipaapi satati katise:

"Utaaho pihitati nandapa asati nesihomi nandapa wapa yandih isipipa taahipipa windi ahimotise. Iyati ami utaaho nandapa nehi yahonyaahi asati nesihomi nandapa noaipati windi nausetimaah,"

Japthi Numwaasiho 16:18

tati katati jipatipindise.

Porho Taitusihoaisuni Ami Wurisuni Neti Korindhiyenda Natausaasindihandapihaare

16 Nini Autaahaatihoi kinyi gaahone gaare undataato. Ami Taitusihoai Autaahaatihoi neti komi maarhoaatihuni ami amitihetuni giwunyaatosihi sapi nisatiyati otipipati kiyati neti jatatamanitandi ko apipaahi maaritihoi.

17 Iyataati ami Taitusiho sangi jasondandi taati napitandaindihandandi kiyai usonda numwe unditi nini koai kaundonihimaah. Owetise. Ami ko sapi komi maarhoaatihapi waati maaritati gisunyaataati kandaahi sangisi jasondandi napitandaise.

18 Iyataati Taitusihoaisaati nyami naisoho woi maawi sangisenda newa natawausoasithaayo. Ami ko Kiraisihopi piwaha gaaha waniha napaitati ausaati Kiraisihomi ishiya nahatiya kimbhiya komi ambipati autahiwipi baiwi maaritiwi usonihohore.

19 Iyataati ami Kiraisihomi ishiya nahatiya kimbhiya utaaho woi nepi namaamahanwi nehi kimikoai nyangisati nawho Autaahaatihomi ishiya Judaahandaahiyaapi taawi sahi ahoyohimo nesi Jerusaremihandahapi nutihaawi namihanauhohore. Nyahi sandi taawa kiyohitihandandi ishiya usaisi gaahati kawisaati iwitatamanitihawwi nyami maarho maaritindihandandi auta ishiyai newa nunjaati ami Awaisiho

Jisaasihoai newaati ambipati awaipati numwitihaawi sati otipipati kiyahaayo.

²⁰ Iyataati nawiho taawi ahoyohimo Autaahaatihomi ishiya apipaahi gaahati kaiwi iparimatwi taahihohi ahiyauhohosi ami nyahi ko newa isisi niyohiyihiyaanapi wiwa wo ikondaawo tiwi windi mimaipaiwi nyami ishiya usa gimunyaitaatiwi so naisomoai nyahi numwaahaayo nyangisati maasi nawiho nesi Jerusaremihandaahapi nutihaawo.

²¹ Iyaati nyahi biyaati yawanaan jatinati titihi gaahati Autaahaatihomi ndiheti komi maaritirihireti ami ishiyaami ndiheti ami kiya maari-tohirihireti nehiti titihi gaahatihihiti kaitihaawi gwinyaawa kati kiyahaayo.

²² Iyataati nyahi naisoho jahaati woai maawi Taitusihoaisatuni ami Taitusiho koaisati wo naisoho maasi napitaise ndi jhi kasatohoaisatuni napitaatiwi namihanahaayo. Isi murimingwaasi sangisenda napitaapo. Iyataati so naisoho wani ipoti kasatohimo taahiwaiweti otipipati kihati kihati nunyaati nga kaisotaati nyahi tipitapaawaati usonihonihiti ami ko nga watipitati apipaahi maariho nunyati Kiraisihomi ishiyaapi otipipati nga kiyahore. Iyati ko sahi ishiya usaisi iwitatamaniwi wapa nunyawu kawitaatiwi maaritohitihandi mmonati ami koaisangi kati kaitandi apipaahi maaritamahore. Wani sangisenda napitandi ko maaritataise.

²³ Taitusiho sopi sahi aimi mmoniwu gwinyaapahiyaate. Sangi jatatamanaha anditisaiwitihaawi otipipati ningisati samihatihiti taati kiyataise. Iyataati ami nyami naisosuri yahurapaahi aimi ninhi nasesipati sangi kasato. Suri nyami naisohuru nyamataimi Kiraisihopi nga gwunyaapi ami komi ishiyaisi anditwipi iwitatamanim kaimi ami kuri otipipati kaipataahi Kiraisihomi ambipati nepi autaahi awaindepumapihure.

²⁴ Isi nyami naisohingwaasi singwaasisi sahi baiwi usoniwu numwaapi sahi Autaahaatihoisuni ami komi ishiyaisuni maariho akitinhi nunyahaayo undiwi nepi autemapi kingwaasi sami maariho nunyawise. Sahi saisaihi ami nyahi sapi gaahaiwa kataati Autaahaatihomi ishiya kimbihiyai kaundhoasohirihiri kireti noaipahonihiti ami kiya satiwu, e akite tiwi mmondo.

9

Porihohi Korindhiyai Autaahaatihomi Ishiya Usaisi Wapa Nehihapa Numwitaatiwe Undataase

¹ Nyahi nawiho nehoho wihoanjiho owehandi Autaahaatihomi ishiya Judiyaahandaahiyai numwitihaawi aimapi taawaati ahoyohimopi ninhi sangi neti tariwisatiti nasisepaipati kasatitandi windi titihimetise ami sawanaati aimi otipipati satapi mmoniwuhiyaatiso.

² Ami sandi ninhi apaapimaato ami ninhi aimi mmonataayo otipipati sati nawiho Autaahaatihomi ishiya usai numwitaatiwihohi sahi maaritwi nahi nahitiwi nepi ahoyauhto. Iyauhi ami ninhi sapi Kiraisihomi ishiya Masetoniyaahandaahiyai gaahaiwa taahiwaiwa kaundatoandaayo. Iyataati Masetoniyaahandaahiyai saunditi Akaiyaahandaahiya kinaungwaha batihetapi namasawi nawiho ahoaitaatiwi nepi timanjinwi ami nawiho ahoaimi nasawaayopo unditi kaundatoandaayo. Iyonihi ami kiya atisawaawu kiyaisangi samataiwu nawiho ahoaitaatiwi taahiyihiya omanjitihi asakaiwi maaritawaayopo.

³ Iyataahandi kandi ninhi sapi Masetoniyaahiyai kaundohitihandi nehiti piwaha taanauhahaametitandi ami sahi nawiho keti tariwaiwi ahoaiwi timanitaatiwihandapi ninhi maarititi gwinyaataayo. Siyataati nyami naisohingwaasi sangisenda neti nandusaasataayo. Ami kingwaasi sangisawu

maasi anditisaipi otipipati kaiwi nawiho nepi ahoaiwi timanitaatiwo. Saiwi nini sangisenda napisanihi ami isihiyai saunditi Korindhiya aimi tmetawaayopo undohirihiri kireti nawiho nanimitaatiwi nepi ikwiraatihisiwatitaatiwe.

⁴ Ami isihiya nahatiaisahi Korindhiyaatapi saunditi kiya so nawiho nepi ahoaitaatiwi aimi tmetawaayopo unditi kaundimbithoninisami Masetoniyaahiya usaisangi nngisawi wiwa sangisenda napitaapo. Ami nyahi siyaati sangisenda napitahaawi sahi nawiho ahoaitaano tohiho sangi tmetitauhito. Saiwi sahi sangi tmetisaihi nasihaawi Masetoniyaahiyai nini sapi piwaha gaaha kaundohitihandapi mimaipaiwi gwinyaasahi ami nngisuni sangisuni apipaahi manyamaitaise. Iyati sahi sawanaatangi apipaahi aungwohandi masamaitaise.

⁵ Aihami sandi kandapi nini sangisenda sangi napitiwatataati singwaasi nyami naisingingwaasi Kiraisihopi gwunyaapihingwaasi sangisenda jhi nandusaasataayo. Ami kingwaasi sangisawi otipipati maawi kaiwi nawiho sahi Autaahaatihomi isihiya Judiyaahanda mimaipaiwi bimohiyihyaapi nini nusesi nutandi ahoaitaatiwi jhi tmaniwu katohiho keti nepi ahoaiwi isiwatitaatiwo. Aiwi jhi sangisaapihi napiti noaipasanihi nanimitaatiwo. Ami sahi saisaihi sami kiyohitindi siyati noaipaitande. Utaaho wo sangi neti tarisatati sahi wapa kaitaatiwi jhi piwaha tmaniwu watipitiwi katohipipa keti kaiwise maasatahandi kandi nehi sahi iparimatiwi sangisunyaapi kapa katohipipa nunyawu kaitaatiwi kasatataato.

⁶ Piwaha kima nini taati katohima sahi sami atihiri mwiipisawu atiwise: Utaaho wo nandapa isapiya yahonyaahi tiwahaati yamasiho ami nandapa akipipa nehi yahonyaahi kipwitaaise. Iyataati ami utaaho wo nandapa isapiya pihitati taahipipa tiwahaati yamasiho ami nandapa akipipa pihitati taahipipa kipwitaaise. Isi ami sahi siri kireti utaaho nandapa isapiya taahipipa tiwahaati yamasihomataiwi Kiraisihomi isihiya usaisi wapa nunyawu kawitaatiwaahi nanihaiwi iparimatiwi taahipipa nunyawise.

⁷ Iyawaawi ami sahi ninaasonihi ami ninaasaanihi isihiyai iwitatamanitandi wapa numwitaatiwuhapaapi jhi kapa kaiwi sami maarihoatihigwinyaapi wapa napauni ami napitiyaahapa numwito tiwi nepi tmaninuwise. Ninaasoni ami ninaasaani saiwi jhi gwinyaaposawi ipoti kapa nunyawise. Iyawaawi utaaho wo neti nanyipinjati tarisinyatati nanyipepaipaha kanyatiso tiwi nitanuwu wapa nawiho wandi namunyawise. Owetise. Nehi ninaasoni ami ninaasaani nanihaiwi maaritiwi nunyawise. Ami Autaahaatihu isihiya nehi nanihaiwi iparimatiwi ami maaritiwi wapa isihiyaisi nunyohiyihiyai maarihu nunyahotihito. Apaapi maato.

⁸ Iyataati ami sandi nini apaapi maato. Ami sahi wapa daahi maapatiwi nehi nanihaiwi iparimatiwi nawiho ami wapaisangi isihiya usaisi numwisaihaahi ami Autaahaatihu wapa neti nga tisaahwa nasamitaihito. Nasanyonihisi sahi nahateweti nahataapa wapa wapaapisimbipa nga nepi ahisotati ami kapai nusatipahaati wapa nehi isipipaimaawi ahisisotitandoo. Isipipa ahisisotanihi isihiya usa wapaapi nausetitonihiyai anditiwipi iwitatamanitaatiwi gaahapa taahipipa sahi kaitaatiwo.

⁹ Utaaho itapaati ninaasohi ninaasaamihisi iparimatiwi wapa usai numwisihoo numwisaamaatapi Autaahaatihomi piwaha satati jipati pindise:

“Utaaho so isihiya ikipipa owehatimai pihitati taahipipa numwiso ami

wo isapipa kwitaaho osaataati mihopi mihini tiwahaasipatamatiyati wapa nunyati iparimatataise. Iyati ko sandi gaahandi kiyataise. Isi Autaahaatihouni ami isihyauni ko gaahandi kaindindapi jinjapahi jinjapahi kiyaanhi gwinyaitaapo,” *Aunhihihi 112:9*

tati jipati pindise.

¹⁰ Iyataati Autaahaatihon nasisoari utaaho otipipati kaisihoai isapipa ko niyaamaitandihapa nunyati ami isihya nandapaapi jaumwasawihiyai nunyahore. Isi ami kimikiyati ko sangi kahapaamapipa tisaahiwati nasamataise. Nasanyonhi sahi Autaahaatihoni isihya usaisi kiyaatinhi gaahandi pihitiwi kawimi nutaatiwo. Sahi saisaihi sami gaahandi kiyohitihandi utaaho isapipa yamasih ami komi osaataati nandapa akipipa pihitati noaipasipatamataiw kiyaatinhi pihitiwi kaimi nutaatiwo.

¹¹ Saisaihi Autaahaatihon sangisi daihira taahirihira wirawiraapi kahapaamapipa pihitati tiwati nyepiyati nasanyonhi ami sahi nga nasisoari iparimatwi isihya usaisi nawihon ami wapa kahapaamapipa numwitaatiwo. Iyataati sahi neh nanihaiwi nga iparimatwi Autaahaatihoni isihya mimaipaiwi Judiyaahanda bimohiyihyaapi nyahi nesi Jerusaremihanda nutihaawi nawihon nyangi nanyinyohihopi atisohiyihyauni ami nawihon ko nehohiyihyauni Autaahaatihoni kinyi gaahonisi gaare hitihaato unditaapo.

¹² Iyataati sreti sahi Autaahaatihoni isihyai nepi iwitatamanwi kiya wapa nausetimbipa naitaatiwihon nawihon nunyohiyihya kimikiyaami usa taahiyihya sahi kiyaisi gaahandi kawisohitihandapi apipaahi aungwohandi Autaahaatihoni kinyi gaahone gaare undawaatopo.

¹³ Iyataati sahi sawanaati sandi kiyohitimandaahi nepi saiwi sahi akitinhi Autaahaatihoni maariho nunyawami ko gwinyaati maariitimbipa kiyawaawi isihyai nepi nunjitaatiwo. Nunjawami sahi neh piwaha taanauhahaahi satiwi nyahi Kiraisihopihaha piwaha waniha gaaha gwinyaahaayo maatiwi ami sahi akitinhi Autaahaatihon maariitimbipa titihi kiyahaayo tiwi nepi nanyisawi isihyai nunjisaihi ami kandapi isihya Autaahaatihoni mepi autaahepumaitaapo. Aiw sahi gaahati kaiwi iparimatwi Autaahaatihoni isihyaisuni ami isihya usaisuni wapa pihitiwi nunyohipipaapi kiya Autaahaatihoni nepi mepi autaahepumaitaapo.

¹⁴ Ami Autaahaatihon sangi neti jatatamanati gaahandi kasih ami sahi isihya Autaahaatihonihyaisuni ami neh usaisuni maariho nunyawami gaahati kawisohitindapi kiya maariw sangi maariho nasinyawami ami Autaahaatihon sangi gaahandi kasitandi sapi gaapsunditaapo.

¹⁵ Iyataati Autaahaatihon nyangi apipaahi aungwohandi gaahandi isihyaani piwaha katitihaha owehandi ko nyangi maariho nanyinyati apipaahi gaahati kanyisati komi Mwaaho nanyinyataise nyahi koai kinyi gaahone gaare unditahaawo.

10

Isihya Usa Porihon Piwaha Nawhiyati Windi Amusaahoe Tauhi Kandapi Wihoanaha Kaundataase

¹ Sahi sami usa nisapi Porihon so piwaha watipihaha nawhiyati windi amusaahoe tauhihandi kand Jisaasiho ipatisanati napaisaati wihoanahati gaahati isihyai kawipatamataindi ami nini Porihon nisangi kati kaindi ipatisandi napaisaati wihoanaha kasatitandiyo sahi atitaatiwo.

Sahi sami usa nisapi satawaatopo: “Porho kimbhi nyangisati maasi bindataahura utaahe nehi koai anditimitati napaisaatinyatahore. O ami ko nyangi nanyamasi niyati waphi kaanihi bindataati ami utaahe nawhiyati andititati watipho bindataati piwaha kanyatataase,” tawaatopo.

² Sahi nisapi satohiyhiyaatangi nini sandi kasatitandiyo: Nini napiti sangisati maasi bindataati anditindi watiphoninindi sangisi piwaha windi kamaasaito. O ami ishiya nisapi ko ishiya Autaahaatihopi giwunyaahohiyhiyaami kiyohipati kiyahore tiwi katohiyhiyaisaahi anditindi yamaindi watiphonini piwaha wihoanjiha kaundito.

³ Nini nehi utaahonini samataindihonini kimaapi yapipataapihi bindataayo. Saindi nehi utaahoninindaahandi kandi ishiya nisapi Porho siyahoe siyahoe tiwi katohiyhiyaatangisi sami kiyohiwaiwa neti isiwatataati sahi saiwhiyaate saiwhiyaate maasato.

⁴ Pwisipi yaipati nini isiwasohipimba Autaahaatihomi watiphandisahapa isiwatataayo. Kimaapi yapimbatambihapa isiwatataamaayo. Autaahaatihomi piwihaisi ipihatindima nimbiputi piwaha nehiha asa katiwunjohiyhiyai titi ipihatitando. Owetise. Nini pwisipi yaipati Autaahaatihomi watiphandisahapa isiwatataayo kapaaraahi piwaha nehiha yapipatambihaha watipitiwi ausaahohihai ipihatindima wihoanji Autaahaatihomi watiphandisiharaahi yahwiti titi ipihatitando.

⁵ Piwaha gaaha waniha atiwi nepi Autaahaatihopi giwunyaatitandihandi piwaha nehihaara nepi niwisapupwi kiyohiwaiwa ipihatisa napuwaatosaat piwaha akaaha kaundisaihi ishiya atiwi nepi Kiraisiho maaritati gwinyaasirihireti mmoniwu nepi japepihiritaatiwo.

⁶ Ami sahi sawanaati Kiraisihomi piwaha kasatohiha atiwi nepi ami nisapi ko piwaha ausaitandi Autaahaatoho natausaasihohoe tiwi gwinyaasaihaahi ishiya siya piwaha nehiha jaiwitaha ausaapi kasatohiyhiyai ambipati yaawihandi nunyati nemaito.

⁷ Sami ndiheti sapih noaipasitimandapi sahi baiwi mwitipiwi mmoniwu gwinyaapise. Ishiya siya ami satiwu nyahi titihi akitinhi Kiraisihomihyaanisi Kiraisihomi piwaha nesi ausaawaati kasatohaato satiwu kasatawaawaahi ami nisapisangi ko nyamatiyati Kiraisihomi otipipati naasikati kiyahore tiwi gwinyaitaapo.

⁸ Nini niwahonini naimaatiti tihapaindi sandi Kiraisiho komi otipipati kawitandi watiphandi naninyataise titandi sandi gaahandimahe. Gaametihandi kandi ami apaapi maato, watipindi nyangi nanyamindindi sangisi newa nasisapusaihi sahi Kiraisihoai namaawipinjitaatiwi nanyamihandimetihito. Ami watipindi kandaahi samihatih otipipati kaisaihi kiretapi sahi Kiraisihopi giwunyaahohitihandi watipitonih noaipapi kopaahaitaatiwo. Isi ami Kiraisiho komi watiphandi komi otipipati kaitandi naninyahonine ndi tihapaindi naimaatotihandapi windi mamaanyitande.

⁹ Nini piwaha kimandi sapi jipatipiyotihara sami omanjitihi yasitandi pondise.

¹⁰ Sangisi yasihandi jipatipaitandi ngingi ponje totimandi apaapi maato, ami ishiya usa nisapi satauhito: Porho so kaanihi bindataati piwaha utipihoaatih katati jipatipaisiha omanjitihi yainyawati naanyisihaha jipatipiyati nusoaasataise. O kimbhi maasi nyangisati bimisura siyaha nawhitati maarihoaisangisi nyandohaiwa windi kamaatahore nehi napaisaaitihaiwa ausaahoe totihandapo.

11 Isihya nyapĩ satĩwĩ katohiyĩhiya nyapĩ gwĩnyaitaatiwĩ sandĩ katĩtandiyo: Nyahĩ kaanĩhĩ bindĩhaawĩ pĩwĩha waati yasawaaha ami maarĩho naanĩsisĩha utĩpĩhoatĩhapĩ kasatotĩhaamatiyaha nasaati maasi sangisaati bindĩhaawisangisi ami kĩmĩkiyaha pĩwĩha kasatĩto.

12 Isihya siya sawana naimaatiwĩ pĩwĩha kasatohiyĩhiyaapĩ kiya pĩwĩha ausaahohĩtĩhandĩ ami gwĩnyaahotĩhandĩ nyamataiwĩ naasĩkamwaanĩ gwĩnyaapĩ naasĩkamwaanĩ pĩwĩha ausaapĩhiye taati wĩndĩ kiyaapĩ kamaatĩto. Owetise. Isihya sawana kiyaamĩ kiyohĩwaiwaapĩ nyahĩ siyaati kiyono tĩwĩ naimaatiĩwĩ mmotĩnĩwesi ami usaamĩ kiyohĩwaiwaapĩ saiwĩ kiyawaayopo tĩwĩ mmonĩwĩ katohiyĩhiya siya tĩtĩhĩ amĩtĩha gaaha gwĩnyaapĩhiyaamaahe.

13 Nĩnĩ nĩwahonĩnĩ naimaatiĩtĩ Autaahaatiho samwaanĩapĩ saimbĩ kaime dimumwaanĩ kaindĩmapĩ ami kamaatimbĩpĩhimaawĩ otĩpĩpatĩ kaimĩ nutandĩ owe. O ami Autaahaatiho sapĩhĩ samwaanĩ nisi pĩwĩha anusaape tati kandati natanoaasimumwaanĩ nĩnĩ nĩwahonĩnĩ naimaatiĩtĩ pĩwĩha awusoataataahĩ ami sandĩhĩ nge. Iyataati amĩ nyahĩ daayaati pĩwĩha ausaitĩhaahatihihĩ sahĩ Korindhiyaati bindawaayopo.

14 Nyahĩ ambĩpatĩ naimaataati Autaahaatiho samwaanĩ kaiwĩse nya-timbĩpĩhunĩ ami kamaanyatimbĩpĩhunĩ osamaati kaimĩ namuto. Isihya siya sangĩ napĩwĩ pĩwĩha kasatauhĩ nyahĩ jĩhĩ nasaati sangisi jasonaati Kĩraisihomĩ pĩwĩha gaaha waniha ausaawaati kasatĩhaato.

15 Nyahĩ otĩpĩpatĩ kaitĩhaawĩ Autaahaatiho yatĩhĩrĩ ahaihi ahotimumwaanĩ namasisĩ usaamĩ otĩpĩpatĩ aimĩ kiyohĩpĩpĩhĩ nohaawĩ ambĩpatĩ naimaatihaamaayo. Nyahĩ bĩpisi Autaahaatihomĩ pĩwĩha ausaawaati kasatĩhaato samĩ gwĩnyaahohĩtĩhandĩ noaipati watĩpĩtĩtando. Iyonĩhĩ amĩ nyahĩ otĩpĩpatĩ kiyohĩpati noaipati samĩhatĩhĩ watĩpĩtati doaitando.

16 Siyati samĩhatĩhĩ noaipati watĩpĩtonĩhĩ ami nyahĩ kaanĩhĩ yapĩpati wiwara pĩwĩha ausaitĩhaawĩ nutaano. Amĩ sandĩ apaapĩmaato. Isihya usaisĩ Autaahaatiho yatĩhĩrĩ nunyati samwaanĩ pĩwĩha ausaapĩ kaiwĩse undati kaundati numwimbĩpĩhĩ nĩnĩ nundĩ ambĩpatĩ naimaatiĩtĩ otĩpĩpatĩ wĩndĩ kamaito.

17 Iyataati amĩ Autaahaatihomĩ pĩwĩhaatihi satati jĩpatĩpindise:

“Amĩ utaaho wo wapaapĩ maaritati tĩhaapaitandaahĩ ami Autaahaatiho koai wapa kawimbĩpaapĩ nĩngisi sanisahore tati Awaisĩhopĩ maaritati tĩhaapiyane.”

Jeremiyaaho

9:24

18 Utaaho wo sawaho naimaataati komĩ gwĩnyaasĩtĩhandi pĩwĩha katisĩhopĩ so pĩwĩha ausaitandĩ Autaahaatiho natausaasisĩho akĩtĩhomaahĩ. Owe tĩwĩ gwĩnyaapĩ usondaapo. Iyataati amĩ utaaho wopĩ Awaisĩho maaritati nuwimaati komĩ otĩpĩpatapĩ natausaasisĩhopĩ so akĩtĩho pĩwĩha ausaitandĩ natausaasisĩhore tĩwĩ gwĩnyaapĩ usondaapo. Utaaho woaisĩ Awaisĩho nuwimaasĩho sohĩhĩ ambĩpatĩ awaipati naitaise.

11

Porĩho Sawahomĩhĩretapunĩ Jaipĩpa Katĩwunjohiyĩhiyaamĩretapunĩ Korindhiyai Pĩwaundataase

1 Nĩnĩ wani saindĩ utaaho wo komĩ katati kaimbĩpaapĩ wĩndĩ monati amĩ gĩmaawunyaataho pĩwĩha katati wapa kaisĩhomataindĩ nĩwahonĩnĩ pĩwaatĩtandiyo. Saindĩ pĩwaatĩtandiyoni amĩ sahĩ nehĩ nanĩhaiwĩ nĩngisi ninjasawise.

2 Nini sapi pihindi waati gisunyaataayo Autaahaathiho sapi waati pihitati gisunyaasipatamataindo ami sahi noaipapi nehi Kiraisihomihyaatimatiwi ami nehi kopaahaitaatiwo. Ami nini saindi utaaho wo ami woai piwaha jhi timanati saundati kinyi nisi maasihaamaati nepi wiraitaapo undatosati ami komi maataati biyati winjatimi noti utaaho wo nehohoaisati namohaati ba kaundishihoai wiramasipatamataindi sangi neti Kiraisihoai wisiramaitandi nini sangi nasamaati Kiraisihopi gwunyaitaatiwi piwaha kandisasi jainjatataayo. Ami Kiraisihoai wisairamasanihi ndimaahomwaanji mmotinawaahura sahi noaipapi nehi sawahomihyaatititaatiwo.

3 Ami nini sapi waati pihindi gwinyaataayo nisi tiworisa sangi katiwisasohiwaiwaara wiwa nepi sami maariho amitiha nasopisasisaihi ami aukwiranitho Ewaahaati jaipundih Autaahaathomi piwaha winihapipa nemasipatamataiwi sahi Kiraisiho nehi sawaho naasoaisaahih miwatitauho.

4 Iyataati ami sandi nini apaapi maato. Isihiya usa sapih sangisaapih napiw piwaha nehi kai wa nini Kiraisihopi kasatohihaamatimetih kasa-tauhito. Aiwi ami sahi isihiya siya piwaha ausaapi kasatohirihretapi sahi itipih nehi wo wipetaho Autaahaathomi Itipih Gaaho sahi Kiraisihopi gwunyaahohura nehohihomatimetaho newaayopo. Iyataati so Autaahaathomi Itipih Gaaso Kiraisihomi piwaha gaaha wanaha nini ausaati sangi kasatonih ketapi sahi newaayopo. Siya isiya sandi siyauhi sahi maaritwi kiyai numwaapi ami kiyaaami piwaha atiwisawaayopo.

5 Sahi kiyai taawi sawisawaayowi nini piwaha naharimatih piwaatohima sahi atiw nepise ami sapih isiya sawanaapi satiw nyahih ami nyangi nehi autaahi wamwaanji Autaahaathiho nanyamihanati komi piwaha nanyinyati natanyoaasihihyaane tohiyhiya ningi windi akitinhi kiyi namaanitipihahopo. Owe.

6 Nini isihiya kiyaaami maariho windohonih maaritwi atitawihamwaanji piwaha windi nga kamandihoninindaahandi kandi Autaahaathomi piwaha gaaha wanaha Kiraisihopih nini nga mmoniti neti nisi maarihooatih ami amitiheti ahinotahone. Sahi windi naharimitaatiwi nini nesipati japwaati sangisi kasatit nasiso nahataapa nini aimi kiyohipipaaro.

7 Autaahaathomi piwaha Kiraisihopih nini sangi sami nawihonameti nehihandi ausaati kasatataayo. Aindi usai naanhandi nunyataayo sangi jatatamanitando. Sandi ami nini otipipati nehhati nisi nandapa ami yutihri apotihirapihati kiyataayo. Sandi sangi neti Autaahaathomihaiwaapi autaahisiwitande. Isi ami nini saindi sami nawihonamaasehohitihandapi nisi tiworisa nisapi sangi jaipipa katiwisasohiyhiyauni ami sahuni nisapi ko titihimetihati maipihati kiyataise tawaatowo?

8 Owe. Nini Autaahaathomi piwaha Kiraisihopih sangi kasatit ami kandisasi jatatamanitandi Autaahaathomi isihiya usa ningi nawihonanyauhi ami nini ko netaayo. Autaahaathomi isihiya ningisi saiwi nawihonanyauhi ami nini nehi nanihaindi netaayo. Siyataati kiyaaami nawihonikowinataahandamataindi sangi jatatamanitandi netaayo.

9 Ami nini sangisati sapih bimohura wapa nini nausetitimbipa naitandi owetih ami sahi nawihonnanimitaatiwi sangisi nini windi namaasiseho. Nini saindi sami wongi naanhandi namaasanyo. Ami Autaahaathomi isihiya yapipati piropinjihandi Masetoniyaahandaahapihiya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya nisi naisihiya usaisi nawihonnanunyahuh

kiya nesipiwī naninyauho. Sanisauhi amī nīnī sangisi naanasisihandī wīndī nasanyati amī nawihopī naninyawise satitī wīndī namaasaseho. Isi amī ipotī ipotisangi nīnī sangisi nawihopī wīndī apīpaahi namaasasendo.

¹⁰ Iyataati kīma pīwīma kimbīhi watipīndī katohi ma Kiraisiho nehī akaahaahi katipatamataindī kandaato. Sahī yapīpati pīropinjīhandī Akaiyaahanda nahataapīpīhi bimohiyīhiyaatami wo nīngi nga netī na-manisapuwītaise nīnī samī nawīho namaitondī naimaatīti katisanīho.

¹¹ Autaahaatiho mmosīhi nīnī akītīnīhi sangisi maariho nasanyataayo. Isi amī nīnī samī nawīho namehohītīmandī sangi nīnī maariho na-maasanyataatīmaahē. Owe. Sahī sīretī wīndī gīmunyaapīse.

¹² Iyataati nīnī konīhi kīmīkīretī kairidī samī nawīho wīndī nameti owesatīmī nuto. Sandī nīnī katohitīmandī apaapīmaato, amī sapīhi samīhatīhi isīhiya bimohiyīhiya satīwī Autaahaatiho komī pīwīha ausaawa amī komī otīpīpati kawītīhaawī nanyamīhainjīhiyaanisī Porīho kaimumwaanī kamwaanī nauratiyaati kaito tīwī kiya sawana wīndī nepī namimaatītaatiwī nīnī kiyai netī nīwisapuwītando.

¹³ Iyataati amī siya akītīnīhi kiyaisī Autaahaatiho komī pīwīha awusaapi otīpīpati kawitaatiwī namīhanati natausaasihīhiyaamaahē. Owetise. Kiya nyangi Autaahaatiho nanyamīhainjīhiyaane tohitīndī nehī sawana gwīnyaapī sawana nepī naimaatīwī jaipītīwī katawaatopo. Jaipītīwī amī kiyai Kiraisiho netī namīhanati wīndī natamausoasihīhandī kandī Kiraisiho kiyai natausaasihīhiye tīwī isīhiya kiyaapi gīwunyaitaatiwī Autaahaatīhomī otīpīpati amī komī otīpīpatihiya akīyīhiyaamataiwi kiyawaayopo. Amī kiya saiwi sandī kiyohītīmandapī nīnī wīndī dotī yaindīmataamaayo. Owetise.

¹⁴ Amī wiweti Bwaasīrīhīrisangi yamīhapataatīhi Autaahaatīhomī otīpīpati kawīwī komī ndīmaahomwaanī bitohohiyīhiya enjerīhiya nausaatahiyaamatīyati noaipahore.

¹⁵ Isi amī sahani amī nīnunī wīndī yayawaamaamaitīhaawo Bwaasīrīhīramī otīpīpatihiya wiweti isīhiyai saundīwī Autaahaatīhomī ndīhetī nyahī tītīhi gaahiyaani bitotīhaayo undīwī kiya tītīhi Autaahaatīhomī otīpīpatihiya akīyīhiyaamataiwi noaipaitaapo. Amī saiwi kiya taawī saiwa kiyohīpīmbaapī maipīhandī wīhoanīhandī tītīhi kīretī kiyaisī Autaahaatiho nunyonīhi naitaapo.

Isīhiya Sangi Nepī Nasopīsasauhīhiyai Sahī Nanīhaiwī Numwaawaayowī Nīnī Naharīhonisamataindī Kasatītandiyohīma Sahī Atiwī Nepīse

¹⁶ Nīnī bapaindī jīhaati kandaato nīnī pīwīma kasatītandiyohīmaapī kasatisanīhi amī sahī nisapī ko utaaho naharīho wapa gīmunyaahoe tīwī gīmunyaapīse. Iyawaawī amī samī usaati nīnī katohipīpaapī naharīhiyaamatītīhapa kandaase tawaawaahi amī sahī isīhiya satīwī Autaahaatiho nyangi natanyoasihīhiyaane tīwī jaipīsatohiyīhiyai numwaa-hohīpatamataiwi nīnī kasatītandiyohīma atiwī nepīse. Amī sahī sai-saihi isīhiya jaipīpaisahiya kiyohīrīhīretī kairidī nehī masīhonjī nīnī nīwahonīnī netī naimaatītaano.

¹⁷ Iyataati nīnī taati katītandiyohīwīmaiwaapī isīhiya usa saiwi wo naharisati gīmunyaahomī pīwīhaamataiwi atitaapo nīnī nīwahonīnī netī naimaatīti katisanīho. Amī nīnī Awaisīho Jisaasiho katītīhīretī wīndī pīwīha kamaatīto. Nehī utaaho wapa gīmunyaati naharīhomīhīretī pīwaatīto.

¹⁸ Iyataati amī isīhiya taahiyīhiya samīhatīhi kiya otīpīpati kiyohīpīpaapī naimaatawaayowī isīhiya Kiraisihopī wīndī

gimaawunyaapahiya naimaatohirihireti n'ngisangi n'ni samihat'hi otipipati kiyohipipaapi naimaatito.

¹⁹ Am' sahi is'hiya sap'hi sangi jaip'sat'wi nyah' Autaahaat'hom' p'w'ha atisaat' newa ausaahohiy'hiyaane sat'wi kiya p'w'ha kat'wisasoh'p'pa maarit'wi at'wiw' kiyai numwaawaayopo. Sand' sahi maarit'wi kiyai numwaahohit'ndap' n'ni sangisi sasatataato. Sah'hi sam' am'it'ha gw'inyaapi mmon'wi nehoh't'handi ap'paahi aungwohandisaw'hiyaate. Isi am' sahi "Ye, akite," t'wise.

²⁰ Iyataati am' sahi is'hiya sangisi nep' gwaas'haamataiwi yat'hi gwausoaapauh'handi kandi sahi gaaso t'wi neh' winjawaayopo. Aiwi sam' naw'ho nandapa nep' owesamap' am' sam'hetap' kiya sawana nep' itataman'ndaat'wi jaip'sat'wi nasep' am' awaisaw'hiyaamataiwi sangi nep' wirap' asip' nasipinjaw' am' sam' nd'imaahomwaan' m'maip'siwi mwaahoaip'sauhohiy'hiyais' sahi neh' nan'haiwi winjawaayopo.

²¹ Am' n'ni is'miya siya sangisi saiwi kasisoh'rimireti w'ndi ka-maasion'hi kandap' sahi nisap' saiwi ko nyap' yayati itiwati am' wat'p'homendaat' kiyataisi koai mawane tawaatowo? Ye, akite! N'ni ap'paahi kaasar'hon'ni napais'hon'nisi gaasi manyane.

Iyataati am' is'hiya usa kiya kat'wi kiyohipipaapun' am' kiyaame-tir'hetapun' wat'p't'wi naimaat'wi t'haapaisaihaah' am' nisangi n'ni kandi kiyohipipaapun' am' nisetir'hetapun' t'haapaindi naimaatito.

²² Am' kiya sat'wi nyah' nyam' is'hiyetapun' am' nyam' p'w'hetapun' Ip'ruhiyaane t'wi t'haapaisaihaah' am' nisangi Ip'ruhon'ne. Aiwi kiya nyah' nyam' yap'pati Is'raher'handaaahap' Is'raher'hiyaan'ne t'wi t'haapaiwi naimaatawaawaah' am' nisangi Is'raher'hon'ne. Iyataati kiya sat'wi nyah' Ab'iraaham'hoetap' namoyaat'm' nasaahiyaanis' Ab'iraaham'hom' saisatoyaane t'wi t'haapaiwi naimaatawaawaah' am' nisangi Ab'iraaham'hoetap' namoyaat'm' nasohiy'hiyaami noaipat'hon'ne.

²³ Am' kiya sat'wi, "Nyah' K'raisihom' otipipat'hiyaanis' kopi otipipati kawis'haayo," t'wi naimaat'wi t'haapiyawaayopo. Am' n'ni kiyai nusatip'haat' K'raisihop' otipipat' waati nga naw'haindi kaind'hon'ne. Saiwa n'ni taati katoh'w'maiwa utaaho naharisahomataindi kandaato. N'ni kiyai nusatip'haat' otipipat' waati p'h'ndi kiyataayo. Aindi n'ni K'raisihop' g'wunyaati kom' otipipati kawison'hi am' kandap' n'ngisi is'hiya nep' det' det' nan'puwawaayopo. Is'hiya jaip't'wi nyangi Autaahaat'ho natanyoaasih'hiyaane tohiy'hiyai w'ndi samaaw-isopo. Owe. Am' n'ni K'raisihop' g'wunyaahon'hi kandap' is'hiya ir'hir' p'wisipati wat'p'hapaara waati ap'paahi yaasati sis'ha t'nd'haiwa n'ndipap' n'wawaayopo. Am' is'hiya is'hiyais' jaipund'wi Autaahaat'ho natanyoaasih'hiyaane undohiy'hiyai w'ndi samaawisopo. Owetise. Iyataati n'ni K'raisihom' otipipati kawisoh't'handap' taah'waiwaara soh'on'ni maan'hi napotaayo.

²⁴ Iyataati n'ngi Judaahiyaam' awaisaw'hiya wir'hir' p'wisipati wat'p'h'raah' 39 kaiw'haiwaara n'wawaayopo. Iyawaawi sand' neh' naasuraah'hi n'wawaamaayopo. Owe. K'hura k'hurema am' wura wura 5 kaiw'haiwaara n'wawaayopo.

²⁵ Mair' maara p'wisipati turaipata n'pi am' wura is'hiya wir'sand'handi soh'on'hi n'w'tot'w' naw'ha wirap' nep' nis'heti yanot'wi yan'pi am' wura mair' maara kopuhoti dur'hir'raat'hi niyon'hi kopuho nawatatati nop'sasinati maip'ndaise. Maip't'hi n'ni maan'hi napot' oweto. Iyataati saindi wura apat'hi naasaind't'hi am' asis'ha ip'ho naasot'hi wapet' is'ti

wirandonhi sananotaise.

²⁶ Nini wapihi wapihi nundi napiti daindi koninhi Kiraisihomi otipipati kawisataayo. Siyataati waapthaati taahaamaati nahaitonhi maanhi nanesihi maanhi napoti ami wiweti ikohiya (wapa gaahapa nawho kiyahapa isiwahoe tiwi) maanhi sohonhi nipi ami wiweti nini niwahonis ishiya Judaahiya sohonhi maanhi nepinimahopo. Aindi wiweti ishiya nyahi Judaahiyaami dawaapipihapihiya sohonhi maanhi owenimap ami wiweti ishiya taahiyhiyaami aunahipa awaiwaiwa mwipihaiwaami otihatih sohonni maanhi neti nihirindi ami ishiya aunahipa owehapih sohonni maanhi napoti ami wiweti durihiraatih kopuhoti daimi notaati sohonni maanhi witonih durihiri maanhi neti naninje. Iyataati ami wiweti ishiya kinyatiyaati Kiraisihopi gwunyaawaahiyaanis kinyi naisihiyaane diwahiya kiya ami kop akiti windi gimaawunyaapihyaami otihatih maanhi neti nopisasingi sohonni napo.

²⁷ Ami nini wura nisi ambipatapihapaapi otipipati apatinditih kiya-toandaati nini windi baindi namoho. Aindi wiweti nandapa ami waapoho owendaati janimanati nainyati ami wiweti nandapa ahotihhandi kandi otipipati nanesihi kati kaindi kiyataati nandapa windi namaanaho. Aindi ami wiweti nini niyoti nipaatiandihapa wapa apotihiri taahipipa isipipa owendaati binimanataise.

²⁸ Iyataati ami saiwaami tiwatthaati asisaha nahateweti ishiya nini Autaahaatihomi piwaha kaunditi kandunjonhi noaipapi Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya wapihi wapihi bimohiyhiyaapi kiya nga bindawaayondih ndi pihindi waati gwinyaatoandaayo. Iyataati kandaahi nisi maarihooatihapi naanjanisataise.

²⁹ Siyati naanjanisati ami nisi naisoho wo nisatiyati Kiraisihopi gwunyaaho komi anditati Kiraisihopi anditati gwunyaasipati turimhaisendauhi atindi mmonataahura ami nisi anditatisangi nimahiyati nanopandiwih ami nisi Kiraisihopi anditindi gwunyaitandihand owehonisamataindi noaipataayo, ami ko naisosopi nini maarho asipiyohitihandaaho. Aindi ami naisoho wo nisatiyati Kiraisihopi gwunyaasihoi ishiya usa maipihandhi kaitandihatihemihauhi ko maipihandhi kaise tauhi nini atindi netaahura nisi maarho yaasati ami nisi mandihaatih sisaha nihoandataise. Sandi ami nisi naisoho maipihandaatih naindihandapun ami utaaho koai numwaasi maipihandaatih naisihopi ningisi apipaahi aponyindihandaah.

³⁰ Ami nini tihaapaitaahetisi ami ningisi wapa nanoaipasih kandapi ishiya mmopinimahohitihandapi nini tihaapitito.

³¹ Iyataati Autaahaatih nyami Awasihho Jisaasihomi Sapihho ami nyahi Koaisi newa mepi autaahewaumwaitihaaho mmoshi saiwa ningisi nanoaipasiviwa sangisi nini akitiha akiti nanoaipase ndi kasatataato.

³² Wura nini aunahipa mwipihati (katami ambipati) Damasikaasihanda nundi bimonhi kapih jhi awasihho Aretaasiho namhainjih Aretaasihomi yatih otitih ishiya Damaasikaasihandaahiyai winjatisihho ningisi neti winiraito tati komi tingaatihaisahiyai nini aunahipati namasi noaipasanihi niwitaatiwi matambipaami onepataini ahiihi jatawaayopo.

³³ Saiwi jatauhi ami nisi naisihiya baasiketihandhi awaindihandhi nepi kandopi ningisi winipi wirihiri nepi kireti baasiketihandhi wiramapi aunahipatami matambipeti tisautihiri daundirihira bipi kihura kihura

nanoaasauhi noatipati timahiyai yanhimataayo. Yanhimahonhi awaisiho Aretaasihomi otipipatiho kiyapitho ningisi windi maanise.

12

Autaahaatho Porihoi Auta Yapepatamatiyahaiwetap Pwaha Pihitahaiwa Kaundataase

¹ Isihya pwaha jaiwitwaha ausaahohiyhiyaamataindi n'wahonini naimaatindaano ndi naimaatinataataahi sandi nisi naimaatinohitindaahi w'ndi nahatiyaanangisi anditinyiwati manyitatanaitaise. Iyataahandi kandi Awaisiho pwaha wiwa yapepatamatiyahaiwetap auta nanisati kandiwaiwaapi katitaano.

² Nin'i aimi gwinyaataayo utaaho wo Kiraisihopi biyati gwunyaahoai Kiraisiho numwaasi mihaati yamihapataatih'i Autaahaatho bimimbipih'i naindihandapo. Siyati mihaati numwaasi nasaamasih'i kinaungwaha aimi ikwimaindimw'itih'i auhirami yahuri 12 kiyati sanaise. So utaaso komi maar'ho yamihapataatih'i naind'ho e komi ambipati katisati naind'ho ami nin'i w'ndi mon'iti g'maanunyainjo. O ami Autaahaatho sawahohi sandapi gwinyaahoso.

³ Utaaso sopi nin'i aimi gwinyaaho komi maar'hoeti ami komi ambipati katisateti sapih'i bimih'i nin'i sandapi komi ambipati katisate komi maar'hoh'he ndi w'ndi baindi mon'ho neh'i Autaahaatho sawahohi gwinyaahoso.

⁴ Isi koai Kiraisiho numwaasi mihaati yamihapataatih'i Autaahaathom'i nd'het'i isihya gwunyaapi bimambiw'hiya napopi naiwi gaahap'hi gaahiya ainahiy'hiya bimohip'p'hi niyataise. Mihaati kap'hi pwaha wiwa noaipas'hi ko atisati netaise. Saiwa pwaiwa neh'i isihya atiw' nesis'i ami isihya usais'i ausaapi kaund'itaat'w'handapi Autaahaatho ap'paahi owetahaiwaare.

⁵ Utaaho siyahopaahi nin'i asakaindi kop'i maar'iti t'haapaito. O ami isihya nisapi so utaaso awais'ho gaahomahe naw'hiyati pwaha yanyaw'ha kamaatati kunyapeho komi pwaha napaisaati p'waatahoe t'w' katisaihaah'i sandapi nga katawaatowo ndi n'wahonini maar'iti t'haapaito. So utaaso yamihapataatih'i naise toto wop'imaato t'it'hi nin'i n'wahonisap'ito. Nin'i yamihapataatih'i naindi Autaahaatho auta nanisati saiwa kandi atindi net'ihon'ne ndi w'ndi naimaat'indi t'haap'imaato. Owe.

⁶ Yapepatamatiyahatetapi auta Autaahaatho nanisahoniso ndi naimaatataatisangisi nin'i nahar'hiyaami p'waatoh'imumwaan'i w'ndi p'waamaat'ito. Nin'i pwaha t'it'hi ak'it'ha akaahaah'hi ausaitand'handiso. Nin'i saiwa mmon'hoh'wiwaapi saindi mmon'it'ihon'niso ndi w'ndi namimaatisan'hi ami sangisangisi ko siyahaiwa mmonati nehoe t'wi w'ndi maar'it'w' mep'i autaahep'ni maamaitaatiwe. Neh'i nin'i pwaha ausaati kasat'iti ami nin'i kiyoh'waiwa mmon'w' ko siyati kaiso t'wi jaitaatiwe.

Autaahaatho Porihoi Kinyi Napaisoj'it'inhura Nin'i Andit'hiwataayo Undataase

⁷ Autaahaatho saiwa ap'paahi gaahaiwa n'ngi ausaati ausaimanati nanisiw'imaiwaapi Autaahaatho ningisi siyati nanisahon'ne ndi t'haapaindi namimaat'indandi timb'pa wapa jaat'hiramatiyati amb'patisi muw'ihapa nusoaipane tati Autaahaatho gwinyaas'hi ami Bwaas'rih'ri kirami otipipatihoai natausaasih'i nasati ningisi taati jaat'hiramatiyati nanemati min'wataise.

⁸ Aihî nîni Awaisiho Jisaasihoai kîmandî minîwati nanemati yaasindîmandî nepînimape undîti aimî mairî maara kaundîti nunjenataayo.

⁹ Nepînimape undîti nunjenîhonîhandî kandî ko Awaisiho wihoanîha satatî kadataase.

“Sandî kinyî ambîpataatîhapî nahemati mîhîwindîhandî nîni windî ne-maahîmaito. Owe. Saindî windî nehîmaamataahandî kandî nîni gaahatî kahindî andîtihiwîto. Amî kinyî windî andîti mitîpî kun-yapehonîtisamîhura nîni gisî netî watîpîhîmatî nga andîtihiwîto.”

Wînihapîpa 19:15

Awaisiho nîngisî satatî kandihî amî nîni Awaisihoai timbîpa nepînimape mundîti gaasî kaindî napaisîhonîni kunyapehonîni bimîtaano ndî tîhaapaindî maaritataayo. Saindî nîni napaisîhonîtisanihî amî Kîraisihomî watîpîhandî netî waatî nanîmaasatî watîpînimahonîhî komî otîpîpatî kawitando. Amî isîhiya Kîraisihomî watîpîhandapî akîte tîtaatiwo.

¹⁰ Nîni Kîraisihomî otîpîpatî kawisataatî nîni noaipatî utaahonîni kun-yapehonîni napaisîhonîniindaayo. Aihî isîhiya nîngisî mîmaipîniwî kahatamatîpetîhaiwa kanisawaayopo. Isîhiya nîngisî nehîhaiwa saimbîhone ndîwî kandîwî amî naanîsahaiwa nanoaipasîhî kaiwa ipîhatindîmatî amî isîhiya nîpî amî Awaisîhomî otîpîpatî kaitandîhîra daihîra nanîmbîpuhauhî naanîsataise. Amî nîni saindî napaisîhonîni kunyapehonîni bimonîhî Kîraisîho komî watîpîhandî naninyatî watîpînimataise.

Porîho Korindhiyaami Kîraisîhopî Gîwunyaahohîtihandî Netî Andîtiwîwataise

¹¹ Nîni isîhiya naharîhiyaamataindî pîwîha kasatataato. Amî nîni pîwîha saindîha windî kamaatîtihatî katî sahî sawanaatî katîme ndîwî nanepapaipapî katauhî kasato. Sahî nisapî ko siyahoe maatîwî isîhiya jaipîtiwî kiyaamî ambîpatî naimaatîwî kasatohiyîmiya siya nga nîngisî nanîtipîhaapîhiyaatihî nîni kiyaamî otîtihi bînotaamaayo. Nîngisî Autaa-haatîho watîpîhandî namaaninyonaahî nîni nehîhonîni tîtaanîhe isîhiya jaipîtiwî nisapî katohîmatamataindo.

¹² Jîhî nîni sangisatî maasî bimohura sahî nisapî tîtihi Autaaahatîhomî otîpîpatîhoe tîwî mmonîwî gwînyaitaatîwî wiwa kaimî niyonîhî noaipasîhî sahî mmonîwîhiyaate. Autaaahatîhomî watîpîhandaaahî sîwîpatî watîpîhaiwa kaindî amî wiwa otîpîpatî watîpîhaiwa kaindî nîni akîtinîhî Autaaahatîhomîhonîne ndî komî watîpîhandî nasisataayo. Saindî nasisonîhî amî sahî nisapî Autaaahatîho komî pîwîha awusaitandî natausaasisîho akohî akîti hore tîwî waatî gîmunyaahopo. Owetise.

¹³ Nîni Autaaahatîhomî isîhiya wapîhî wapîhî bimohiyîhiyai otîpîpatî kiyohîtihandapî nawîho naninyawîse mundonîhandî kandî naninyawîhonînisî amî naasî katî kaindî amî sangisangisî nawîho nanîmîtaatiwe ndî isîhiya jaiwîtiwî pîwîha ausapî kasatohiyîhiyaamataindî windî kamaasatîto. Owe. Sandî saindî kiyohîti mandî usinjaate. Amî wiwa nîni sangisî nawîhopîsatisanihî naanîsataihîsi nge. Samî nawîho namehohîtihandapî sandî maipîhandî kiyatî nawîho otîpîpatî kaitandîhandapî nameso tîwî gwînyaawaawaahî nisî maipîhandî sandî sahî nepînimapîse.

¹⁴ Nîni aimî yataira napîtatî wanî amî kasînihandî napîtandiyonî napîti naanîsisîhandî nawîho naninyawîse satîti nawîho windî namaasaito. Nîni samî nawîho samîhapa isîwasohîpîpa nanîmîtaatiwîmaahî. Owe. Nîni sahî isîhiyaatangisî nasamaasanîhî isîhiya nawîhopîsatîwî

nasehohiyihiyaamihioaanji namuwi nishiireti japi naitaatiwe. Iyataati manyinya saniya sapiyaapi nawiho numwitaatiwihoni nepi turimanawaamaayopo. Owetise. Saniya sapiya mwaaya maatiyai numwitaatiwini nawiho wapa nepi ahowiwi turimanawaayopo. Sandi titihe. Isi sahi nisapi koaisi nawiho numwitihaahoe tiwi nepi timaamaniwise. Owetise. Nini sangisi anditisaiwitandihatit otipipati nehihatit kaitaano.

¹⁵ Isi manyinyaisi saniya sapiya kawisohipatamataindi nisapa isiwasohipipa nasamitaano. Aindi nini sangisi maarho waati phindi taati nasanyami niyonihandi ami sahi ningisi maarho neh masihonjihit nanimitaawo?

¹⁶ Isihiya piwihit nehita kasatiwi daayohiyihiya nisapi piwihit jaiwitiwihit sangisi sasatawaatopo. Ye, Porihohi isihiyaisi naanjhaiwa nunyatipane tati gwinyaataati nawiho sam namaasetaise. Siyati sami nawiho auta nametaahandi kandi noaatati ishiyaatangisi jaipipa kasatati nawiho nasetaise satawaatopo.

¹⁷ Isi satohihaapi wihoaanjiha kasatitaano. Nini jaipisatiti nawiho naninyawise satiti nasaitandi utaahuri yahurisi nanaita numwise unditi windi nandimusoaaso. Owe. Ami sandapaahi sangisangisi aimi baiwi gwinyaapihiyaate.

¹⁸ Nini Taitaasihoai piwihit bairidi kaunditi tariwunditi sapi nandusoasataayo. Aindi ami naisoho woaisi maasi numwise unditi nandusoasataayo. Nandusaasonihit Taitaasiho sangisenda nasati nawiho naninyawise satiti nahato nasetaiso e owetiso? Nanyetaise tiwisono! Taitaasihotihit ami ninitihit naasikireti naasikati kasisahaayono e ko wiretitihi ami nini wiretitihi kiyahaayono? Saihito tiwi katiwise.

¹⁹ Sahi nisi utipimo kimo awitawaawi saiwi gwinyapenawaayopo utaaho so saiwa kamayonihandi nehihaiwa katopo tati jipatiipaise tiwi gwinyapenawaatitaatiwi owe. Saiwi sahi gwinyaawaawaahi sandi asirete. Autaahaatihit atininjatihit ami Kiraasihit siya satiwit katowit satipi kaunde ndihit kasatataato. Isi nisi naisihyaati maarho wisaiti maarho nasanyohiyihiyaate sandi kasatataato. Nahataapa nini kairidi ami nahataapa nini piwihit kasatohiwimaiwa nisapimaahit sape. Sahi Kirasihopit andititiwi giwunyaapi koai niwipinjitaatiwihandape.

²⁰ Ami nini kimitikireti sairidi kasatohitimandi apaapiimasato. Ami nini sangisenda napiti jasosanihit ami nini sapi maarititi gwinyaahohipipa windi kamaiwi sangi wireti kaisaihit kandapi nini sapi windi maarimitite ndi gwinyaataati kasatataato. Ami sahi saisaihit nini maarimitataati kandapi nini sangi watipihapa wapa sami maarho ambipati yaasihapa kasisanihit ami sahi windi kandapi maarimititauhito. Iyataati wiwa maipihapa kahatamatipetihapa samihatihit siyahapa ahotitaihit nini waati gwinyaatatito. Sahi wonji waanji wo waatapi kinyi maarho mimaipaimbi gwinyaapi ami nuwi napiwaiwi wonji waanji wo waatisami waapihininiwi aposahapara itihinniniwi ami Kirasihomihit ishiya ahoyaniwi baiwi bimohititihapit yandihematiwit wurahi sihoasangisitimihit ami wapuraahi sainjaasangisitimihit ami waanji wo waatapi kiyaami ambipati dahopa nepi nusopisawit piwihit wa neh akaahaametaha kiyaapi ishiya usa atisauhit katiwit ami wonji waanji wo waatapi kiya windi atihomaasisauhit kiyaami dawaataatapi noasawit katiwit ami wonji waanji wo waatami gwinyaasitihandapi ipatisaniwi mmoniwit kiwahonji kiwihaanji nahataapa nga mmona gwinyaawaahiyaaniso tiwi nepi nimaatiwi apipaahi genantauhito. Saiwi sahi kiyawaawi sahi

Kiraisihomi ishiyaati Autaahaatihopi giwunyaapi aunihihiri katiw komi ambipati awaindepumapi mepi autaahepumaitaatiwihandi niwipita naharimatonhi ami sahi sawanaati naharitauhi nini gwinyaataatito.

²¹ Saindi gwinyaataati nini sangisenda napiti ami sami ndimaahomwaanji jasondandihandapi pihindi gwinyaati awaindihandi yayataayo. Ami sandi apaapimahe. Ishiyaati sahi usaati jhi nini napiti jasohohihuraapi sami maipihaiwa ishiya nahatiyaami gwinyaapi japepinjohirihiretapi sahi ipatisaniwi mmonowi windi gi maasunyaatati neh sangi sami maarho kasatih sami ambipati jandoti maaritirihireti apipaahi sangi windi mamaasama hiyaati apipaahi ainjotahapa kaiwi sami ambipati ushiyaati ami ashiyaati kaho ami khaatisaw naminiwi kiyohwaiwa kaiwaanhi sahi waati taawi kaitaapo. Kaisaihi nini napiti noaipati jasondo. Saindi nini sahi maipihaiwa windi namaamapi kiyaatinihi taawi kaisaihi sami ndimaahomwaanji jasosanihi ami sami maipihaiwa apipaahi ainjotahaiwa Autaahaatihoni ngisi neti nanisitaise. Nanisonihi nini kaiwa mmonataati ningi apipaahi aungwohandi manyamat ami nisi maarho aungwohandi yaasamaitaise.

13

Porho Korindhiyai Sahi Baiwi Jatiniwihyaatitosawise Undataase

¹ Nini sangisi wani kimandi napiti jasondandiyohitimandi noti 3 handi mairi mandititaise. Sami bimohirihiretapi aimi jhandi 1 handi kasatiti ami kapihandi 2 handi kasatiti ami wani kimura mairimanda 3 handi kasatitandiyohitimandapi Autaahaatihoni komi piwaha wa wapihi jipatipindisahaatihapi watipaha satise: “Utaaho wo maipihandi kiyonhi ami ishiya koai winjahohiyihiya yahurisangi ami murmoaisangi kiyaami ndihaara winjahohiyihiya, ‘ye, akite. Ko sandi kaihi ami nyahi winjahaayo,’ tisaihi ko maipihandi kaisihomiheti piwaha niyonhi ishiya akithe tiwi mmondaapo. Aiwi utaaho maipihandi kaisihoai saundiwi, ‘kinyi maipihandapi ami maipihandi wihoanjihandi nepe,’ undiwi piwaha komiheti nepi yawutaitaapo.” Aih nini sangisi jhi 1 handi sahi maipihandi kiyopo satimihoninisi ami wani kapihandi 2 handi sahi maipihandi kiyopo satataato.

² Nini jhi 1 handi ami kapihandi 2 handi napiti jasohohura sahi maipihandi kiyowi jatiniwo satataato. Aindi wani nini sami kaanhi bindataati kapihandi 2 handi sangisi baiwi jatiniwihyaati bimaawise satataato. Isi ami nini sangisi Kiraisihomi ishiyaamihatihapi ipaahaapi dawaataatesamatosati jhaati mwitipisati windi kamaasatito. Nini napiti sangisi jhaati jasonataahura nini jhi napiti jasohohura ishiya maipihandi taawi kiyohiyihiyaisuni ami kuraapi namasawi maipihandi kiyohiyihiyaisuni ami kiya kiyaami maipihandaatihapi aimi windi namepemaitisaihaahi nini kiyai neti Kiraisihomi ishiyaami dawaataatemaito.

³ Sahi watipitiwi ningisi sandawaatopo. Ami Kiraisiho kinyi maaahomwaanji neti kinyihetapi piwaha katonaahi nyahi mmondaani nepi nanyise ndawaatopo. Isi ami nini sami maipihandapi piwaha watipaha kasatiti ami wihoanjihandi awaindi sangi kasindi nasamisanhi ami sahi nisapi koai Kiraisiho komi otipipati nunyati natausaasihohoe tiwi mmondaatiwe. Kiraisiho sangi wapa kasisataati watipihandi oweho napaisihoni kiyataamaise. Owetise. Ami koihi apipaahi watipihoni samihatih wapa kiyataise.

⁴ Iyataati ami akitihihi Kiraisiho napwisuraahi komi watipihandi oweho anditimitahoai ipi titihi atawihateti ishiya tipi tipimandawaayopo. Iyataati ami wanisangi akite ko japihi asohoematati bimindi mandi Autaahaatho apipaahi watipihosi watipihaiwa kiyati Kiraisihoai japihi ahowimasihhi ko asohoematataise. Ami sikireti nisangi apipaahi watipihandi owehoninndaati ami Kiraisihoaisati nini timaamaitataayo. Saindi watipihandi owehoninndaahandi kandi Autaahaatho Kiraisihoai ahowimatati watipihandi numwindihandi nanimihihoninisi nini kandaahi sangi neti waati watipindi titihesamaito.

⁵ Kiraisiho komi Itipihoraahi sami omanjitihihi yaho bindataisi sahi sandapi baiwi mmonawaayowo e windi mohowo? Sahi baiwi nyahi Kiraisihopi akiti gwunyaahaayono e owetiso tiwi nepi sawanaati mmotinwise. Ami wiwa sahi saiwi sawanaati nepi mwitipisawi mmotinawa sahi Kiraisihomi ishiya akityhiyaatimetiwipano. Isi ami sandi kandapi sahi baiwi mmotinwi noaipapi akitihihi ishiyaati Kiraisihomihiyaatimatwise.

⁶ Iyataati ami nini niwahonisapi saindi gwinyaataayo. Sahi sawanaati mmotinwesi ami ningisi sahi nepi tipitapaapi nisondaatiwe ami nini sahi nepi nisonawaawi Kiraisihomi otipipatihonini akohonino e owetiso tiwi sahi mmondaatiwo. Mmonowi sahi nisapi satwi e Porihoi Kiraisiho komi otipipati kawitandi namihainjehoe tiwi gwinyaitaapo.

⁷ Sahi nisi piwaha nini kasatohiha windi nemaamapi ami sahi windi maati maati miwi nisi piwaha atiwi kasatohipipa kaitaatiwi Autaahaathoi piwaunditi sapi gaapsundataayo. Sandi nini sapi gaapundohitindi ishiya nisi tiworisa nini sangisi kasisohipipa mmonawaawi ami kiya nisapi satwi e Porihoi so titihi Korindhiyaamhatihhi otipipati kaitandi Kiraisiho natausaasihihoe tiwi mmondaatiwimahe. Owetise. Ami sahi titihapa kaiwi nisi piwaha kasatohiha atiwi ishiya maipihaiwa kiyohiyihyai titihepumapi ami ishiya jaipipa katiwisasawi nyangi Kiraisiho natanyoasihihyaane satwi jaipipa kasatohiyihyai sahi ahosumwaitaatiwe. Sahi saisaihi nini Kiraisiho nanimihainjihhi komi otipipatihonini akohonine satiti Kiraisihomi watipihandi nasisati waati watipindi windi sangi neti nini titihemaasamaitando.

⁸ Ami sahi Kiraisihomi ishiyaati komi ishiya kiyohirihireti atiwi titihi kireti kaisaihaahi ami nini sangi neti windi titihemaasamaito. Ami sandi nini apaapimaato. Sahi titihi nini kasatohipipa kiyawaawaahi kimitikandi Autaahaathomi piwaha akaaha ishiya atiwi nepi japepihiritaatwi nini kiyai neti anditiwiti kandunjohihaisati noaipati timaamaitataise.

⁹ Sahi Kiraisihopi watipitiwi gwunyaapi ami komi piwaha atiwiwi asimwaatitihhi piniyauhi nini maaritataayo. Ami ningisi manditinisohiyihya tiworisa satwi ko watipihandi owehosi yayati itiwahoe tiwi gwinyaasaihihandi kandi sangi nini watipindi neti windi titihemaasamaitando. Iyataati nini sapi gaapunditi Autaahaathoi nunjenohitimandi apaapimahe. Ami Autaahaatho sangi neti anditisaionihhi sahi noaipapi maariho naasohitanihhi timaamaitiwi watipititaatiwe.

¹⁰ Ami sahi sandi saisaihi namati Awaisiho nini wapa kaitandi ningisi nanimindihanda sangi neti waati mitaahi watipindi titihemaasamaitandi kandapi nini kaanihi bindataati kimaiwa utipihoaati sapi jipati piyataayo. Iyataati ami Awaisiho ningisi komi watipimandi nanimindimandi nini neti sangi wapa kasindi nasisapusanihhi sahi kopu windi gimaawunyaitaatiwi nanimihihandimahe. Owetise. Nini sangi neti

anditisaianhihi sahi watipitiwi koai niwipinjitaatiwi nanimihihande.

Porihoko Korindhiyai Piwaha Ipotiha Asitipuwati Gaahuraare Undataase

¹¹ Kima nisi piwima ipotihare. Isi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate. Nini sangi sandi sahi maariwiise. Aiwi bimaawise. Aiwi titihi gaahiyaati noaipapi ami nini anditisaiti kasatohirihireti kaiwi woni waani ami wo waati nepi anditiwipi anditiwi maariho naasohitanihi nini kimaiwa kasatohiwimaiwaapi gwinyaapi ami sahi woni waani dopi wo waatisami itihinniwu tunniwi mimuniwi nehi napaisaati bipi yatih ipatisaniwi maariho nehi naasohi gwinyaapi timaamaitiwi bimaawise satataato. Ami sahi saiwi nini kasatohipipa kiyawaawaahi sahi ninaasoni ninaasaanhihi ami wo waati maariho nunyawu namindaatiwun maariho yatihitonhihi napaisaati timaamaitiwi bimitaatiwun Autaahaatiho neti anditisaishiho sangi gaahandi kasitaise.

¹² Sahi Autaahaatihoni giwunyaapi ami koai mepi autaahepumaitiwi Kiraisihoni isihiyaati ahoyanawaahura ninaasoni ninaasaani Kiraisihoni isihiya kiyohirihireti kaiwi sami maariho naminhohitihandi nepi ausaimaniwi geriniwi ikwiri ahoainiwiise.

¹³ Autaahaatihoni isihiya nahatiya kimbhiya sangi gaahuraare satawaatopo.

¹⁴ Nini sapi saindi gaapsundataayo: Awaisiho Jisasi Kiraisiho komi gaahandaahi sangi gaahandi kasisati ami Autaahaatiho sangi komi maariho nasanyati ami sahi Autaahaatiho nasamaashihi Kiraisihomihiyatimatohiyihiyaatangisi Kindari nepi ahosisami tisamaamaisaihi sahi wo waatapi woni waani maariwi piwaniwi bimaawise.

Garesiyaahiyaapî Utîpîho Autaahaatîho Sawaho Porîhoai Namîhanataise Kîmandî Garesiyaahiyaapî Utîpîmandapî Nesîpîhande

Garesiyaahandî sandî yapîpatamî ambîpate. Iyataatî satî yapita isîhiya usa pîwîha asiwa nehîhaiwa isîhiyai katîwunjawî daayawaayopo. Aihî Porîho utîpîho kîmo jîpatîpiyatî nusoasataise. Isîhiya pîwîha asiwa nehîhaiwa katîwunjopo tohiyîmiya siya pîwîha satîwîha katîwunjauhîto: ‘Nyahî Jisaasihopî gîwunyaahaawî Judaahiyaami satoyaami pîwîha winîhapîpa jîhapa biyaatî japepîhîrîtîhaawe. Siyaatî japepîhîrîhaawaahî asîtimatîtîhaahandî naitîhaawe,’ tîwîha katîwunjawaayopo. Siyauhîhandî kandî Porîho kîmo utîpîmo jîpatîpaisîmoraahî siyatî nunjataise. Nyahî Jisaasihopî biyaatî gîwunyaahaawaahî asîtimataatî nasisoari bîmîtîhaahandî nyahî naitîhaawe undatî nunjataise.

Garesiyaahiyaapî Pîwîha Napîmasataise

Porîho Awaisîhomî ambîpataahî ipîhîrete undisîha (1:1-5)

Pîwîha asiwa nehîha katîwunjohiyîhiyai Garesiyaahiya kiyaami pîwîha nemapî atîhomaawitîwindî napaapî atîwisopo tatî katisîha (1:6-2:21)

Nyahî Autaahaatîhoapîhî asîtimatîtîhaahandî nyami andîtitotîhanda nawîho nunyaatî namaito. Autaahaatîhohî aimî nyasonataisî nyahî kopî biyaatî gîwunyaahaawaahî asîtimatîtîhaahandî Ko nanyamîtaise tisîha (3:1-4:31)

Kîraisîho andîtînyaiwatî watîpînyamahonîhî nyahî asiyaani bindîhaawi kiyaanînhî Itîpîho Gaahomî pîwîha biyaatî atîwitîhaawe tisîha (5:1-6:10)

Porîho komî pîwîha owematî isîhiyai ipîhîrete undisîha (6:11-18)

¹ Nînhî aposerîhonînhî Porîhonîne. Kîraisîho nîngî komî otîpîpatî naninyatî natanoaasisîhonîne. Nînhî noaipatî Kîraisîhomî aposerîhonînhî otîpîpatî kopî kawitandîhonînimatotîmandî* nehî utaaho wo nîngî nanîmîhanatî natanoaasihîmaahî. Owetise. Kîmatî otîpîmbatî Kîraisî Jisaasihounî amî Autaahaatîho Apîho Kîraisîhoai ahowimatî japîhî numwaasihounî nanîmîhî nînhî kindaramî ikwîraatîhapî netîhate. Aihî nînhî sahî Kîraisîhomî naisîhiyaatî yapîpatî Pîropinjîhandî Garesiyaahan-daahiyaatapî utîpîmandî kîmandî jîpatîpiyataayo.

² Aindî nînhîtîhî amî nisî naisîhiya nisataiwî Kîraisîhopî gîwunyaahohiyîhiya kîmbîhî nîngîsawî bimohiyîhiyaatihî, nyahî nahatiyaanînhî sahî Kîraisîhopî gîwunyaahohiyîhiyaatî yapîpatî pîropinjîhandî Garesiyaahanda bimohiyîhiyaatangi gaahuraare satîhaato.

³ Nyami Apîho Autaahaatîhounî amî nyami Awaisîho nyangi nyain-jatisîho Jisasî Kîraisîhounî sahî gaahapa wapa kamaiwî nehîhandî sangî gaahatî kasimî jatatamasaihî, samî maarîho ambîpatî wisaitatî usaasinatî napaisaatîtonîhî bîmîtaatîwî nînhî Autaahaatîhoai sapî nunjenîtî gaapîsundataayo.

⁴ Nyahî wanî maipîhaiwa taawaatî kiyohîwîmaiwaatihapî nuwatî japîhî nanyamaitandî Kîraisîho nyami Apîho Autaahaatîho maaritatî

* 1:1: aposerîhonîne tohîtîmandamî tanyaaha otîpîpatapî Kîraisîho natanoaasisîhonîne ndaato.

gwinyaasirihiireti japepihirati, ko nyapi komi ambipati nunyanati yaawihandi netaise. Ami sandi ko kaindimandi ishiya kimaapi yapipatambihya apipaahi maipihandaatih bimohitihandaatihapi nyangi nuwati nanyamaitandi kiyataise.

⁵ Isi ami ko Autaahaatoho siyati kanyindimandapi Autaahaatihoi apipaahi gaahone gaare, undati nahateweti jinjapahi mepi autaa-hemwaitihaawo. Akite.

Autaahaatihomi Piwaha Wanaha Gaaha Nehi Naasaahih Ahondaise Wa Owetise

⁶ Sangi sahi gaahapa wapa kamaiwi nehihandi Kiraisiho gaahati kasindhandaahi komihiyaatimatitaatiwi Autaahaatoho gaatati nasamaasihoi sahi keti kuraanhi namasi piwaha nehaha, ami ka piwaha wanaha gaahaamataiwi atiwi nepi japepihirauhi ami nini sandapi yaindimati, 'ese napitiyawaayopo,' ndi waati gwinyaataayo.

⁷ Ami piwaha gaaha wanaha wa ahimotise. Owetise. Sa piwaha nehaha kasatauhi atisota akaahaamaahe. Owetise. Nehaha jaipitahaare. Ishiya siya sami gwinyaahohitihandi nepi nasopisawo Kiraisihomi piwaha gaaha wanaha nepi wireti asiretemapi kasatawaatopo.

⁸ Iyataati ami nyahi aimi piwaha gaaha wanaha sangi kasato. Isi ami nyahi yawanaan otipipatihyaani kimaapi yapipatambihyaano, ami yamihapataatihapi Autaahaatihomi otipipatoho woaisangi piwaha gaaha wanaha nyahi sangi jih kasatohaamatimetaha wani kasatohaawaahi ami nyahi aunahipati maipihata sisihapahi nowa yaasahandi naito.

⁹ Nini kimandi jih aimi kandatihandi kandi ami jhaati kandaato. Utaaho wo piwaha gaaha wanaha sahi jih aimi atiwi nehotihaamatimetaha wipiyaha wani kasatisho soai Autaahaatoho yaawihandi nunyati sisihapihemaitaise.

¹⁰ Ishiya nisapi maarititaatiwi nini piwaha sangisi ausaati kasatataamaayo. Owetise. Nini Autaahaatihoi neti maariho wuwisanihi ami ko maarititandi nini piwaha ausaataayo. O ami nini jhamataindi ishiya nisi piwaha atisawaawi nisapi kiya maarititaatiwi kiyai neti nusepepaipati atipati nunyati piwaha kaundataataahi, ami sandi nini Kiraisihomi akiti otipipatihoninimaah.

Kima Piwama Porho Noaipati Otipipatapi Natausaa-sisihomatindahandapahaare

¹¹ Nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaate, nini sangi titihi sandi kasatataato. Nini piwaha gaaha wanaha sangi aimi jih kasatotiha sa piwaha neh ishiyaamihamaahe. Owetise.

¹² Nini aimi jih piwaha kasatotiha sa utaaho wo kandihaha kasatataamaato. Iyataati ami ishiya usa piwaha kaapi ngingi katiwuwisauhi nini netihamaahe. Apipaahi owetise. Jisasi Kiraisiho sawaho titihi ngingi nanisati kandih netiha sangi kasatataato.

¹³ Nini jihura Judaahiyaamihireti anditindi bitondaati nisi kiyohuwaiwaapi sahi aimi atiwi nepi gwinyaapihyaate. Nini jihura ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihya nahatiyai neti tipitapaati toruwati nosasitihonine.

¹⁴ Nini nyami asoya asisa Judaahiyaami kiyohuwaiwa anditititi neti gwinyaati kireti japepihiritihonine. Saindi nisaahoya naasuraahiya Judaahiyaaisi nusatipihati gwinyaati nini jihimandi japepihiritihonine.

¹⁵⁻¹⁶ Iyataati ngingisi naati sangi nanimwihihura Autaahaatoho komi otipipatapi nanimahanahonine, ishiya Judaahiyaami Dawaapipihiyai

komî mwaahopîha pîwîha gaaha wanîha awusaati kaundîtando. Isi nîni gaahapa wapa kamaindî nehîhandî nîngisî Autaahaatîho gaahati kanisati komî otîpîpatapî gaatati nanîmaataise. Nanîmaatî komî mwaaho Kîraisihoi netî nîngisî nanisataise. Autaahaatîho siyati nîngisî kanihî nîni nundî isîhiyai Autaahaatîhomî pîwîhaapî nunjenîti netaamaayo.

¹⁷ Aihî amî nîni aunahîpatî awaipati Jerusaremîhandâ isîhiya nisî jîhî noaipapî otîpîpatapî natausaasisawîhiyaimatiwî bimohiyîhiyenda nîni wîndî ketî namaayo, otîpîpatî kawitandî Autaahaatîho nanîmîpatapî kaundîtando. Owetise. Nîni apaipî yapîpatî Arepiyaahandaahapî notaayo. Nundî bimambîti ipotîhura aunahîpatî Damasîkaasihandaahapî notaayo.

¹⁸ Siyati Autaahaatîho komî mwaahoi netî nanîsihî bimonîhî kînaungwîha mairîma sanaihîhura Pitaahoi iwinjaitandî Jerusaremîhandâahapî niyataayo. Naindî amî wîndî utaari bîmimo owetise. Nehî asisîha 15 kiyahanyeti koaisati maasi bindataayo.

¹⁹ Nîni saindî Pitaahoaisati bindataati otîpîpatapî natausaasisawîhiya usaisî wîndî mausoho. Owetise. Nehî Jemîsiho nyamî Awaisîhomî saingîhoaisaahîhî iwinjataayo.

²⁰ Pîwîha kîma nîni sangî kasatîti jîpatîpiyohîma Autaahaatîhomî ndîhetî apîpaahi akîtinîhî akaaha kasatîti jîpatîpiyataayo.

²¹ Saindî Pitaahoaisati maasi bimambîti yapîpatî Siriyaahandaahapunî amî Sirisiyaahandaahapunî nundî kauramî otîhatîhî daayataayo.

²² Saindî daayonîhî Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiya yapîpatî Pîropinjîhandî Judiyaahanda bimohiyîhiya nisî ndîmaahomwaañî wîndî maanisonîhopo.

²³ Maanisonîwî nehî pîwîhaahî atisawaawi satawaatopo. “Jîhura pîwîha akaaha Akîtiha ausaahuhî nyahî ka pîwîha akaahe taati gwînyaahonîhî kaapînyatati nyawatî nanyopîsasisîho ko amî pîwîha ka naasîka taati ausaati isîhiyai kaundataase,” tawaatopo.

²⁴ Satiwî katiwî nisî kiyohîtihandapî Autaahaatîhoai gaahone, undîwi koai mepî autaahepumawaayopo.

2

Kîraisihoi Komî Otîpîpatapî Natausaasisawîhiya Aposerîhiya Porîhoaisawî Komî Otîpîpatapî Kiyamî Maarîho Naasohîndaise

¹ Saindî Kîraisihopî gîwunyaati komî otîpîpatî kaindî bimonîhî kînaungwîha ikwîmaindîmwîtihi auhrîramî isundîpîho maurîmaurî sanaihî amî nînitîhî Banapaasihotîhî aunahîpatî awaipati Jerusaremîhandâahapî japîhî niyahaayo. Siyaha niyahaawi nîni Taitaasihoai numwaasi maasi niyahaayo.

² Amî sandî Autaahaatîho nîngî, Jerusaremîhandâahapî naime, ndati netî nanisati kandîhî niyataayo. Naindî Jerusaremîhandâ bindataati Autaahaatîhomî isîhiya Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiyaamî awaisawîhiya mîtihiyaisaahîhî usonîti pîwaundataato. Pîwaundataati Pîwîha Gaaha sandîha ausaati isîhiya Judaahiyaamî dawaapîpîhiyai ausaati kaundataato, undîti tîtihi kaundataayo. Nîni saindî kiyohîti mandî nisî pîwîha jîhî kaundotîhaunî amî wanî kaundotîhaunî notî nehîhaimatati wîndî owemetîtonde.

³ Iyataati amî Taitaasiho nîni numwaasi niyotîho so isîhiya Judaahiyaamî dawaapîpîhiyaamîhondaahandî kandî komî ambîpatî ahoaapî namandipapîse, ko noaipati Autaahaatîhomîhoematîtando tîwîha kiya aposerîhiya nîngî wîndî kamandopo.

⁴ O ami isihya usa jaipitiwi naisihyaane, tiwhiya nuwi napiwaiwi daitati kaiwi nyahi ahoyana piwaatopipihi niyawaayopo, nyahi Kiraisihopi gwunyaawaati ami koisaati timaamaitohiyihyaanangi Kiraisiho winihapipa nyangi neti nyainjati tandihandaatihapi nanyamaati neti ipaahaapi nehihyaanenyamati ahinyindihandapi sanyatiwi, saiwa sahi asiretiyopo, nyatiwi japihi Judaahiyaami winihapipaami otipipatihyaanepinyamapi ami sanyatiwi winihapipa sahi japepihiririwi kaiwise, ami sahi Autaahaatihomihyaatititaatiwo nyatitaatiwunyaapo.

⁵ Satiwi kanyatauhihandi kandi nyahi kiyai windi atihomaawiso. Sandi nyahi siyotimandi Autaahaatihomi piwaha gaaha asireti namoaihati titihi nyami ausaahohirihireti ahotimi nyonhi sahi titihi atitaatiwe.

⁶ Iyataati isihya awaisawhiya Autaahaatihomi isihya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyai iwinjaawwi jihimatwi bimohiyihya nisi piwaha ausaahotaha nepi bipinjawi ami kaami tiwathiati wa wipetaha windi kamaatopo. Autaahaaticho nehi sawahohi saiwi awaisawhiyaimatohiyihyaapi siya awaisawhiye tati usonati gimunyaahore.

⁷ Kaundonhi kiyawa wipetaha bipinjawi kamandiwu otipipati nisi kiyohipati mmonawa, Autaahaaticho Pitaahoai otipipati piwaha gaaha Judaahiyai ausaati kaunditandi numwipatamatiyati Porihoi nunyataise, isihya Judaahiyaami dawaapihiyai piwaha gaaha ausaati kaunditando, tiwi gwinyaawaayopo.

⁸ Autaahaaticho Pitaahoai watipihandi nunyati natausaasataise, Judaahiyai piwaha gaaha wanaha ausaati kaunditando. Ami nisangi naasikati kiyati Autaahaaticho watipihandi naninyati natanoasataise, isihya Judaahiyaami dawaataati bimohiyihiyai piwaha gaaha wanaha ausaati kaunditando.

⁹ Iyataati ami Jemisiho, Pitaaho ami Jonho isihya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyai mitihya jihiyaimatiwi iwinjatohiyihya Autaahaaticho ningi watipihandi nanimindihandi mmonawaayopo. Saiwi mmonawaawu Autaahaaticho ningi gaahati kanisati otipipati kimatit nanimihit ami kiyawa ningisuni ami Banapaasihoaisuni otipipati maasi ninawipihit kiyohururiso, tiwi nga nyasopi nanyamaawaayopo. Nanyamaahauhi nahatiyaani maaricho naasohi gwinyaawaati sataati kanhaato. Banapaasihouni ami ninuni piwaha gaaha wanaha nesi isihya nehi kiyai usa nyahi Judaahiyaanamit dawaapihihi bimohiyihiyai ausaaha kaundisaihi ami sahi sawanaati kimbhihi Judaahiyai ausaapi piwaha gaaha wanaha kaundiwise, nnaati kataati piwaha wisasihaayo.

¹⁰ Aihit kiyawa piwaha wa nehi naasaahi kanyatawaatopo. Isihya Kiraisihopi gwunyaahohiyihya kahapaamapi ipa owehiya kimbhihi Jerusaremihandi bimohiyihiyai wapa anditiwiti tandihapa numwitihaahapaapi gwinyaapi kaimise nyatawaatopo. Sati kiyami kanyatohipiti otipipati kaitandi jihura nini maarititihatisi kati nini anditindi kiyataayo.

Poricho Andiyokihanda Pitaahoai Itihundataase

¹¹ Aihit ipotihura nini nundi aunahipati awaipati Andiyokihanda bimonihit Pitaaho nasati ninjasihi isihyaami ndiheti auta itihundataayo. Sandi itihundotimandi apaapi maaha, ko siyati windi asireti kaihe.

¹² Jemisihouni ami isihya usa Judaahiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihya sangi nasauhihura Pitaaho isihya Judaahiyaami dawaapihihi bimohiyihya Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaaisati maasi

saimbi saimbi kaimbi ami daimbi bitose, ndati neti wanhiireti ginunyaasihii ami nini wanhiireti kaindi daindi bitondaayo. Wani k+mura wanhiireti kaindi bimohiwimaiwa saiwa Autaahaatihomi Mwaaho komi maarho ningisi naninyataati nisapi nisi maip+haiwaapi napwis+hopi nini giwunyaataati saiwa nini kaindi daindi bitondaayo.

²¹ Autaahaat+ho ningi gaahati kanisati ami japihi nanimaasit+handi neh+hande ndi nini w+ndi nemaamaito. Iyataati winihap+pa japepih+rot+handaa+hi Autaahaat+hom+ ndi het+ nyah+ noaipawaati t+ti+hi yaanimat+haawa+hi ami K+raisiho neh+handi napw+taihe.

3

Nyah+ Winihap+pa Japepih+rit+haawo E K+raisihopaah+hi Giwunyait+haawo?

¹ Garesiyaahiyaate, sami am+ti+ha napa neti nasop+isasi+hi ami sangi w+ndi namaases+patati naharimainje? Sangi ndi p+w+ha asa asireti kasatihe? K+raisiho ipi t+ti+hi ataw+hateti napwind+handap+ha p+w+ha t+ti+hi bairi nases+pati aimi nini sangi kasato.

² Sahi p+w+ma k+maapi katiw+ise. Sahi Mosesihomi winihap+pa baiwi japepih+rot+handaa+hi Autaahaat+hom+ It+pi+ho Gaaho newaay-owo, e p+w+ha gaaha K+raisiho kaiwaiwaap+ha atiwi+ akaahe, tiwi gw+nyaahot+handaa+hi It+pi+ho newaayowo?

³ Sami am+ti+ha aimi nasosasi+naataiso? Sahi sami dahopa wan+hapa Autaahaat+hom+ It+pi+ho Gaahoraah+hi namasawi kaiwi+ noaipap+hiyaate. Saiwi Autaahaat+hom+ It+pi+horaah+hi sahi sami dahopa wan+hapa ami bimoh+ti+handi wan+handi namasawi noaipaposawi, ami sahi japihi nepe-mait+wi sawanaati neh+ is+hiyaatami wat+pi+handi dahopa daiwi owe-maitaati+wo? Ami sand+hi t+ti+hi+maahe.

⁴ Sam+het+hi wiwa nasoaipas+hi aimi mmon+wi gw+nyaahoh+wiwa neh+haiwa nasoaipatati not+ owet+ando? Saiwa sam+het+hi nasoaipas+wiwa neh+hi nasoaipataamaise.

⁵ Autaahaat+ho komi It+pi+ho Gaaho nasanyati komi wat+pi+haiwa sami ot+hap+hi kaiwi+maiwa sahi Mosesihomi winihap+pa baiwi napait+wi japepih+rot+handap+hi Autaahaat+ho jasonataati kiyataiso, e sahi p+w+ha gaaha wan+ha atiwi nepi gw+nyaahauhi kandapi komi wat+pi+haiwa kaiso?

⁶ Iyataati ami Autaahaat+hom+ p+w+ha j+haat+hi Ab+iraaham+ho kaindi+handap+hi satati ahotise. "Ab+iraaham+ho Autaahaat+hopi giwunyaasih+hi Autaahaat+ho koai usonataati kinyi t+ti+hone undataase," tati ahotise.

⁷ Isi sahi sandapi gw+nyaap+ise. Is+hiya p+w+ha gaaha wan+ha K+raisiho kaiwaiwaap+ha p+w+haapi giwunyaahot+handaa+hi kiya noaipap+hi Ab+iraaham+hom+hi mwaaya maatiya saisatoyaimatawaayopo.

⁸ Iyataati is+hiya Judaahiyaami dawaap+pi+hi bimohiy+hiya p+w+ha gaaha wan+ha atiwi nepi kaapi giwunyaahohiy+hiyai Autaahaat+ho sahi t+ti+hiyaate, und+ti+handap+hi Autaahaat+ho aimi j+hura mmonati gw+nyaase. Iyataati j+hi aim+hura Autaahaat+ho p+w+ha gaaha wan+ha Ab+iraaham+hoai kaundisi+ha satati j+pat+pi+ndise. "Kinyi nisapi ginunyaahing+ti+handaa+hi nini is+hiya nahatiyai gaahati kawito," tati katis+ha j+pat+pi+ndise.

⁹ Ab+iraaham+ho Autaahaat+hopi nga giwunyaasih+hi Autaahaat+ho koai gaahati kawipatamatiyati ami nyangisangi giwunyaahohiy+hiyaanangi naas+kat+hi kiyati gaahati kanyitaise.

¹⁰ Iyataati ishiya satiwī, nyahi winihapipa japepihiritihaawi gaare, tiwī japepihirohiyihiyai Autaahaatīho neti nopisasonthi kiya nepi nopisasinindaapo. Ami sandi nini apaapimaato, Autaahaatīhomī piwīha jīhaatīhi piwīha wa satati jipatiḡpindise. “Utaaho wo winihapipa Autaahaatīho Judaahiyai numwimbipaami piwīha nahata wīndi biyati minjapepihirataataahi koai Autaahaatīho neti nopisasati mīmaipiwisamaitaise,” tati jipatiḡpindise.

¹¹ Utaaho wo ko winihapipa japepihirindihandaahi ko noaipati Autaahaatīhomī ndiheti titihometitaise. Sandi apaapimaato, ami Autaahaatīhomī piwīha jīhaatīhi piwīha wa satati jipatiḡpindise. “Utaaho wo Autaahaatīhopi nga giwunyaasīho soaisaahīhi Autaahaatīho saundati “kinyi titihore,” undonihohīhi asitimatitandihandi neti nasisoari bimitaise,” tati jipatiḡpindise.

¹² Winihapipa japepihirotihandi sandi giwunyaahohitihandīmaae. Owetise. O ami sandi apaapimaato, Autaahaatīhomī piwīha jīhaatīhi satati jipatiḡpindihito. “Utaaso winihapipa nahataapa biyati japepihirati kapa katimbipa kaiso so biyati nga bimitaise,” tati jipatiḡpindihito.

¹³ Ami winihapipaahi sandaase. “Ishiya nahatiya winihapipaami piwīha nahata wīndi nga minjapepihirohiyihiyai nepi nopisasinīwi napopise,” ndaase. Satati katihīhandi kandī ami Autaahaatīhomī piwīha jīhaatīhi piwīha wa satati jipatiḡpindise “Ishiya ipi titihī atawihateti tipimandaapi tiwauhi nimaatohiyihiyai apipaahi daahi nepi nopisasinīwi napwitaatiwīhiye, tati Autaahaatīho usonataise,” tati jipatiḡpindise. Aihī ami nyapi winihapipaami piwīha satisīhai Kiraisiho nyamihetapi nemati, ami ko nyami aunahipati neti nyangi japihi nanyamitandi winihapipaami piwīhai neti akaahemati gaamati neti nopisasinati napotaise. Iyati ko ambipati satati, “Utaaho Autaahaatīho neti nopisasihi neti nopisasinjīhore,” tatihati netaise.

¹⁴ Autaahaatīho jīhura Abīraahamīhomī ishiya ipoti ipotihiyai gaahati kawitandi piwīha timanati watipitati wisasindihandi, ami wani Kiraisihoetapi ishiya Judaahiyaami dawaapipihiyai gaahati kawisataise. Aihī ami Kiraisiho napotaise, ami nyahi kopī giwunyaahohitihanda Itipīho Gaaho Autaahaatīho nyangi nanyamitandi katisiho nanyinyonihī nyahi naitihaawo.

Autaahaatīhomī Winihapipa Autaahaatīho Wapa Kanyitandi Jihī Timanati Katimbipai Wīndi Nemaamaitaise

¹⁵ Nisi naisihyaati nisataiwī Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaaate, nyahi ishiyaanini yawanaanini nahateweti kiyohirihiretapi namihandi nini sandi katitandiyo. Ami utaahuri wurī yahuri wapa kaitaatiḡmi piwīha kanimī wisasisīha wo neti nopisasatunī ami piwīha kaasini bihīwainjati wa ahimaitaise.

¹⁶ Autaahaatīho Abīraahamīhopuni komi satihopuni piwīha watipitati kandaase. Iyataati komi piwīha jīhaatīhi utipīhoatīhapi, “kinyi gaasoya gaasisa,” tati taahiyihiyaaapi wīndi katati ahondaamaise. Owetise. Nehi titihī naasopi, “gaasīho,” ndaase. Iyataati so, “gaasīho,” tiso so Kiraisihopise.

¹⁷ Kīma piwīma katohīmaami tanyaaha siyate: Jīhura Autaahaatīho Abīraahamīhoaisati piwīha watipitati wisasati ahiyataise. Iyati piwīha wisasisīhaami akīpīpa titihī kaito ndaase. Aihī kīnaungwīha taahīwaiwa 430 kiyati aimi sanaiihura ipoti winihapipa Autaahaatīho Mosesihoetapi

Judaahiyaai numwimbipa noaipataise. Isi Autaahaatihho piwihha watipitati katati wisasati ahaisihai winihapipa windi nemaamaitaise. Owetitaise.

¹⁸ O ami nyangi winihapipa Abiraahamihomi gaahandi Autaahaatihho kawindihandi nyangi winihapipa nga nanyinyonaahi, ami Autaahaatihho Abiraahamihoi gaahandi kawitandi piwihha watipitati katindihandi noipati nehi piwihhaatitaihe. Ami sandi windi siyatimaahhe. Apipaahi owe. Ami Autaahaatihho Abiraahamihoi gaahati kawitandi piwihha watipitati wisasirihireti Komigaahati kawisati nunyataise.

¹⁹ Autaahaatihho winihapipa saiwa napaapi Isiraherhiyai numwisono. Autaahaatihho Isiraherhiyai winihapipa nunyataise, ami titihapa ami titihimetihapa neti kiyai nunjitando. Abiraahamihoi metihho wo Autaahaatihho numwitandi katisihho nasonihuraatitandi nehi jihhi sura ko sangi napisuraahihhi winihapipa ahotimi nasati ko napihihurandaise. Iyataati sapa Judaahiyaami winihapimba jihura Autaahaatihho komi otipipatihya yamihapataatihhi bimohiyhiyai nunyataise. Numwihhi kiya nepawhi Autaahaatihomuni isihyaamuni otihapihapihho Mosesihoi nunyawaayopo. Iyauhi ami Mosesihho netati komi isihya Isiraherhiyai nunyataise.

²⁰ Autaahaatihho piwihha watipitati wisasisiha utaaho wo otihapihapihhoetapi Abiraahamihoi kaundati namumwise. Ami Piwihha wisasohirihireti yahuri wisasamaise. Iyataahandi kandi ami Autaahaatihho sawahounyaati piwihha watipitati wisasati Abiraahamihoi kaundirihireti windi siyati namoaipase, ami Autaahaatihho nehi sawaho naasohihhi kiyataato.

Winihapipa Nyainjatataati Saiwi Saiwi Kaiwise Nyatati Nanyamaasi Kiraisihoapihinyamaitandihapahaare

²¹ Winihapipa saiwa Autaahaatihho Isiraherhiyai numwimbipa nepemaitati Autaahaatihho satati, isihya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya asiyhiyaimatiwi bimitaapo, tati Abiraahamihoi kaundati piwihha watipitati wisasati ahaisihaisi kwitwati ipihatisamaitaiso? Apipaahi owetitaise. Iyataati ami winihapipa wipiyahapa ahotanihi kapa isihya japepihirawaawi asiyhiyaimatiwi nasisoari bimitaatiwihandi nitaatiwihapa ahotanaahi kapa kiya napaitwi japepihirisaihi Autaahaatihho, sahi maipihyaatisi piwihha samihetihhi nutande, munditaihe.

²² Siyatititihati kati owe. Autaahaatihomihho piwihha jihha jahihaitihapi satise, "Isihya nahatiya maipihandaatihhi aimi napwitiwi bindawaayopo," tati katise. Iyataati ami wapa gaahapa nanyamitandi Autaahaatihho jihhi tihmanati katimbipa nyahi naitihaahira nehi naasairaahhe. Iyataati sira nyahi Kiraisihopi gwunyaitihaawe. Siraapi Autaahaatihho Abiraahamihoi gaahapa wapa kawisati numwitandi tihmanati piwihha katati wisasimbipa nyahi naitihaawo.

²³ Jihura Autaahaatihho piwihha watipitati katati wisasisiha noaipaitandi jatohura winihapipa Autaahaatihho Isiraherhiyai numwimbipa nyangi nyainjatihhi bindihaayo. Sandi winihapipa neti siyati nanyaputihhi napwitaati katihhi bindihaayo, ami Autaahaatihho Piwihha watipitati katisiha noaipahonihuraatititando.

²⁴ Siyati winihapipa nyainjatimi noti Kiraisiho nasonihuraatitande. Kapa nyangi siyati nyainjatataise, ami nyahi Kiraisihopi gwunyaasaihi kandaahi Autaahaatihho nyangi neti sawahoaisati titihhiyaanenyamaitando.

²⁵ O wan+hi nyahi K+raisihop+ giwunyait+haah+ira noaipas+hi ami nyahi kop+ giwunyaahon+hi nyangi j+hi w+n+hap+pa nyainjatind+handi aimi kand+n+hi owetamase.

Nyah+ K+raisihop+ Giwunyaahot+handaa+hi Autaahaat+hom+ Mwaayaan+n+ Maatiyaanimat+haayo

²⁶ Isi ami sah+ K+raisihop+ giwunyaahot+handaa+hi sah+ aimi noaipapi Autaahaat+hom+ mwaayaat+ maatiyaatimatawaayopo.

²⁷ Sah+ waapoho nehot+indaah+ ami sah+ K+raisihoisaw+ aimi t+imaamaitauh+ ami Autaahaat+ho sangi net+ K+raisihomatetahiyaatesamataise.

²⁸ Nyah+ Autaahaat+hom+hiyaan+n+ so Judaahoe, so Judaahiyaami dawaataatap+hoe, so ot+ip+pat+ naw+ho namehat+ kais+hoe, so ot+ip+pat+ usaami kamaawisa neh+hoe, ami so wohoe, saat+ apopaate, taat+ usona kat+it+haahandi owe, ami nyah+ K+raisihoisaa+hi t+imaamaitot+handaa+hi noaipawaat+ nais+hiyaanimat+haayo.

²⁹ Sah+ noaipap+ K+raisihom+hiyaatimatawaawaah+ sand+hi sah+ aimi noaipap+ Ab+raaham+hom+sangi mwaayaat+ maatiyaatimatawaayopo. Isi j+hura Autaahaat+ho Ab+raaham+hoai kiny+hiyai as+y+hiyaimat+w+ nasisoari kiyaan+hi bim+taat+w+handi numw+to, tati p+w+ha wat+ip+tati katati ahaind+handi ami sah+ naitaapo.

4

Nyah+ Ot+ip+pat+ Naw+ho Namewaati+ Kiyaati+ Neh+ Ot+ip+pat+hat+imaamatiyaahiyaan+ K+raisih+ Nyap+ Ot+ip+pat+ Kaind+handaa+hi Noaipawa Autaahaat+hom+ Mwaayaan+ Maatiyaanimat+haayo

¹ N+n+ sangisi p+w+ha sand+ha kasat+andiyo. Met+ho wo sap+ho kop+hapa yap+pat+ ami ik+ip+pa ami wapa wapa ko metop+ ipot+ gw+nyanati awais+hondaahura net+ jatat+ is+wat+itand+ ko met+hotisura wom+ ikw+raat+hi ahondaise. Aih+ ko metop+ sap+ho nur+m+hainj+ip+pauni ami ko metoun+ kom+hapa gohi iwinjatis+hom+ p+w+ha at+wisat+ kom+ as+mwaat+it+hi bindataise. Ami wo utaaho noaipat+ awais+ho wom+ net+ ot+ip+pat+hoemat+hi kom+ awais+ho iwinjat+ip+atamatiyati.

² Met+ho siyat+ kom+ iwinjatis+hom+ p+w+ha at+wisat+ bimaam+ naihi usa kom+hapa iwinjat+m+ nuw+ sap+ho met+ho sawaho kom+hapa nenetisuraatan+hi ami met+ho kapa net+ jatat+ nanat+ kaitaise. Ami ko meto aimi gw+nyanati awais+hondaataah+ usa koais+ jah+ira maawinjat+taapo. Owet+itaise.

³ Ami s+kiyaat+ nyangisangi met+honyaamatiyaat+ bimainjaahiyaan+ne. Iyataat+ it+ip+ho wat+ip+haiwa wat+ip+handisahaiwa yap+pataap+hun+ ami tuwipataat+hun+ jatiwaiwaami w+n+hap+paat+hi bimainjaahiyaan+ne.

⁴ Nyah+ siyaat+ bimaam+ niyon+hi ami asis+ha Autaahaat+ho j+hi t+imanati nam+hainj+ha ka t+it+hi noaipas+hi kura sawahoap+hap+ kom+ Mwaa+hoai maap+ yap+mbataap+hi Autaahaat+ho net+ natausaasataise. Aih+ itapaat+ apopa ko Autaahaat+hom+ Mwaa+hoai namotaise. Aih+ ami ko nyah+ is+hiyaanamatiyati Mosesihom+ w+n+hap+paami ot+it+hi sanot+ kapa japep+ih+rataise.

⁵ Ami nyah+ w+n+hap+paami ot+it+hi bimohiy+hiyaanangi kom+ amb+pat+ nunyat+ nuwat+ nanyamaitando. Ami ko siyat+ nyangis+ nuwat+ nanyamaat+ wat+ip+handi wand+ha nany+nyon+hi ami nyah+ noaipawaat+ Autaahaat+hom+ mwaayaan+n+ maatiyaanimat+it+haawo.

⁶ Iyataat+ ami nyah+ aimi noaipawaat+ Autaahaat+hom+ mwaayaan+n+ maatiyaanimat+haayo. Iyon+hi ami Autaahaat+ho kom+ It+ip+hoai

nyangisenda natausaasih ko nasati nyami omanjitihi bindataise. Siyati Itipihho bindataati nyangisi neti ginyunyaasih nyahi sataati, "Apa apore. Nisi apo," taati Autaahaatihopi gaatihaayo.

⁷ Aih am nyahi siyaati noaipawaati Autaahaatihomi mwaayaani maatiyaanimatihaayo. Aih am sahi jahira noaipapi neh otipipatihyaatimatawamaayopo. Owetise. Sahi neh ninaasoni ami ninaasaanhi Autaahaatihomi mwaayaati maatiyaate. Isi am sahi ninaasoni ninaasaani Autaahaatihho sangi nasamitandi nasamihanati ahisimbipa kapa titihi naitaapo.

Porihho Garesiyaahiyaapi Pihitati Nitani Gwinyaataise

⁸ Jihura sahi Autaahaatihho akohopi windi monwi nanipimatiwi gimaawunyaapihiyaate. Aiwi sahi neh itipihho maapi yapimbatambi neh hapa autaahaatihho akohometahomihapaami asimwaatitihhi bimambiwihyaate.

⁹ Sahi saimbwihyaatitawaahandi kandi wanihi sahi Autaahaatihho akohopi mmonwi gisunyaatataise. Ami neh sahi sawanaati andititwi daahohitihanda Autaahaatihhoai sahi usonawaamaayopo. Owe. Nehi Autaahaatihho sawaho sangisaapihi ausaimaninataise. Isi am sahi japihi nepe-maitwi neh maapi nosasinati napaimbipa sangisi windi neti gaahapa nasanyati anditimaasiwhapaami neh otipipatihati maati matitititwi nga maaritawaayowo?

¹⁰ Sahi jihura saiwa kiyohiwaiwa Judaahiyaanam winihapipa neh nyami maapi daaya bimohirihiretapi saiwi saiwi kaiwise nyatirihireti baiwi japepihiritwi Asisiha Sapaatihandi mmonwi, ami waatihho asoho noaipasura ahoyanwi mmonwi, ami kimbapihho wiwa awaiwaiwapuni, ami kinaungwihapi nandapa awaimbipa tihwi nanihohiwaiwo.

¹¹ Nini sapi nisi maarihho nindati naanjanisataise. Nisi otipipati sapi nini kiyohipati nehhandi kiyono ndo.

¹² Nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaate. Nini watipindi sangisi nasisenataayo. Ami samihatihhi nini sangisati bindataati Judaahiyaanam winihapipa japepihiriti kapaami otipipati windi nini kamaayonihhi sahi ninjahotihandisi ami kireti nisataiwi kaiwise. Nini Judaahiyaami winihapipa namasi samataindi noaipahonihhi ami kandapi sahi maaritwi ningi nitatamanawaayopo. Isi wani nini Kiraisihomihireti japepihirataayoni ami sangisangi ningi nanipinjaw nisiataiwi kireti japepihiriwise.

¹³ Sahi ningisi jihura jhapihandi wuwanihihi nisohotihandapi gwinyaapihiyaate. Nini jihura timbipa neti sangisati maasi bindataati Autaahaatihomi Pwihha Gaaha waniha Kiraisihopitaha ausaati sangi kasatataato.

¹⁴ Sura nini timbipa nehonihhi sahi ningisi windi mmopinimapi pohipiniwi ahosi maanimapi gaahati kaniwi nitatamanawaayopo. Nini saindi bimonihhi ami sahi ningi Autaahaatihomi otipipatihho yamihapataatihhi bimishoai numwaitataiwi nanimaapi ami Kiraisi Jisaasiho sawahoi numwaitataiwi nanimaapi nitatamanawaayopo.

¹⁵ Nini saindi sangisi Autaahaatihomi pwihha kasatonihhi pwihha kaaraahi sahi apipaahi aungwohandi maaritawaayopo. Jihura sahi saiwi maaritauhinjahoni ami wani sangi napitimatataise? O ami jihuraahi sahi nisapi maaritwi ami wapa nini nenoaahitohipipa nanimitaatitwi maaritwihyaate. Ami nini akitinihhi sahi sawanaatapi sandi gwinyaataayo, ami sahi ningisi wapa kanitaatiwi maaritotihanda

ami sura sami ndihaisangi nga namwaapi ningi nanimitauhe, ndi gwinyaataayo.

¹⁶ Ami wani sangi napitimatataise? Nini piwaha titihi akiti akaaha kasatotimanda sami maarho neti nasopisastiti ami nini noipati sami tiworihonimatataayono?

¹⁷ Sahi atiwise. Isihiya siya sangisi taawi atipati nasanyohiyihiya sangi jatatamanitaatiwi gwinyaawaawimahe. Owetise. Sahi nehi kiyaapi waati gwunyaapi iwitatamanitaatiwi sangi nasapopipi nepi kiyaamihihooanepisamaitaatiwi piwaha kasatiwi atipati nasanyawaayopo. Kiya sangi sasisahi sahi ningi nanimasi yandihematitaatiwo. Aiwi kiyaamihatihisahi nuwi nehi kiyaapaahaitaatiwo.

¹⁸ Iyataati ami nini napiti sangisati bimaati ami nini sangisati windi bimisanihisangi isihiya usa napiwu sangi jatatamanitaatiwi awaindihandi sap maaritwi kiya nyamihatihis napito, tiwi jaiwaiwhaiwa kamaiwi kiyaami kiyohiwaiwa titihitahiya kiyawaawaahi ami sandihis nge.

¹⁹ Isi nisi metihonyaate, sapi nini gwinyapenataati nisi maarho jhaati yaasataise, apopaati maaha namwitandi yaawipatamatiyati ami sahi Kiraisihometirihireti noaipaitaatiwi gwinyaataato. Noaipapi akitinhi Autaahaatihomi metihonyaataatiwo. Aisahi Kiraisiho samihatihis nasati bimonihis ami sahi Kiraisihomihatihis bimitaatiwo. Binyaihi ningi maarho yaasindihandi owetitando.

²⁰ Nini sangisati maasi bimitandi maaritataahandi kandi nini kaanhi bindataayo. O ami nini sangisati maasi deti bindataataahi sangisaapihi nasoipasitimandami tanyaaha napitendaate, ndi baindi mmoniti titihemaitaanihe. Isi nini sangisi napitaindi watipindi kasatitande.

Akaariyi Saraayaapi Piwaha Kima Namihanahaare

²¹ Sahi Judaahiyaami winihapipa napaitwi japepiliritaatiwi gwinyaapi maaritohiyihiyaate, ningisi wani kandiwise? Winihapipa sandaase, tiwi mmonwi gimunyaapihiyaato?

²² Piwa sa Autaahaatihomi piwaha jhaatihis satati jipatipindisahaapito. Abiraahamihom komi mwaahuri yahurisahore. Jhi noipasihom so komi apwaataati akaamaatami nehi otipipatihaati neti wirasihis kaatamihetapi noipasihom Isimairihore. O ami kapihis noipasihom so Abiraahamihom komi apwaataati windi nehi otipipatihaati metisaamaatamihom Aisaakihore.

²³ Iyataati Isimairihom so isihiyaami nehi namwiyaatohirihireti japepilirati noaipahore. Ko siyati noipasihis ami Aisaakihohi titihis Autaahaatihom watipitati piwaha wisasati siyaho nahimisanihis noaipaitaise, undati Abiraahamihomai kaundisihom ko noaipahore.

²⁴ Iyataati ami sandi Abiraahamihom mwaahuri nusoaipasitimandi ami wapa awaimbipa akiti noipasirihiretapi namihana siwipati noaipataise. Iyataati ami apopipuri yapuri Akaariyi Saraaya piwaha watipitiwi katiwi wisasawi ahiyohihaamataimihapure. Kapuri saimihapurisi waati Autaahaatihom Mosesihoetapi Isiraherihiyai Sisihom Sainaihoasini winihapipa ikwimaindimwiti hapa numwimbipaapi namihanataise. Iyataati saati Akaarahaate. Akaarahaati manyinya namwisawihiya nehi otipipatihaitimai namotaise.

²⁵ Iyataati Akaarahaati saati Sisihom Sainaiho yapipati Arepiyaahanda ahētisihopi namihanataise. Iyati ami aunahipati awaipati wani ahētipati Jerusaremihandapi namihanataise. Iyataati sati aunahipi awaipiti

katami yapipatami isihiyaisati ahoyati winihapipaami otitih nehi otipipatihati maamatiyahati wani ahendaise.

²⁶ Ami Jerusaremihandi windi yamihapataatihapi Autaahaatihomihandi yahandi ahendaise. Iyataati kandi nehi otipipatihyaamatiyahandimaahe. Owetise. Sandi Autaahaatihomi yamihapataatihapi Jerusaremiindi nyahi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaanini Autaahaatihomi manyinyaanami naatamatiyahande.

²⁷ Autaahaatihomi utipihooatihapi piwaha wa satise: “Ami kinyi apopaani aunihihiri katipi maarite. Kinyi apopaani yaatitipihani tapaapi maaha namohiyhiyai ambipati yaawih nehotohipatamataimbi namehotipihane, kinyi kaahaatipi maaritipi ngwimwe. Ami sandi apaapimaato, apopaati waatami wariho konhi kaatisatitisaamaati nusatipihapi apopaani kiwih nangimasi noaipasaamaani manyinya taahitihandi namoyaitaise,” tati piwaha Autaahaatihomi piwahaami utipihooatihapi jipatipindise.

²⁸ Iyataati ami nisi naisihyaati nisataiw Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate, sahi Aisaakihomataiwihyaate. Autaahaatihoo gaahati Abiraahamihoi kawisati numwitandi piwaha jhi timanati katindihandi japepihirati Aisaakihoo noaipasipatamataiw sahi noaipawaayopo.

²⁹ Ami metihoo isihyaami noaipahohirihiretapi noaipasihoo metihoo Autaahaatihomi Itipihomihoo watipihanda noaipasihooi pohirundati yaawati naanihandi nunyataise. Ami wanisangi kimikireti Kiraisihomihoo isihyaati taati nusoaipataise.

³⁰ Iyataahandi kandi Autaahaatihomihoo piwaha jhaami piwahaami utipihooatihapi piwaha wa satati jipatipindise. “Apopaati nehi otipipatihati katami mwaahoaisapi natipusoase. Ami kaatami mwaahoo apopaati nehi otipipatihati metisaamaatami mwaahoaisati maasi sapihomihapa windi namaitando,” tati jipatipindise.

³¹ Isi ami nisi naisihyaati nisataiw Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate, nyahi apopaati nehi otipipatihati manyinyaaninimaahe. Nyahi apopaati nehi otipipatihati metisaamaatami manyinyaanine.

5

Nyangi Wapa Japih Neti Namaanyapuwane Ami Kiraisihoo Aimih Nuwati Nehihaatenyamasihyaaniso

¹ Kiraisihoo nyangi aimih nuwati nanyamaati nehahaatenyamasihyaane, ami nyahi winihapipaami otitih windi napwitaati bimimitihaawoo. Isi ami sahi andititwi bitosawise. Aiwih ami sahi utaahoo woi nehi iwinjasaihi sangi neti japih winihapipaami nehi otipipatihati maatesamati naanihandi neti wirati awitimaasisosane.

² Sahi baiwi sami atihiri mwitipisawih atiwise, nini Porihonini kimandihoo sangi kasatitandiyohitmandapo. Sahi nehi nanhaiwihoo iwinjasaihi isihya sami ambipati nepi ashooapi nasamandipawaawaahihoo ami sangi jatatamanitandi Kiraisihoo otipipati kaindihandi sangisi apipaahihoo nehi maipihonjisangi windi maasitatamaitaise. Owetitaise.

³ Sahi Garesiyaahiyaati nahatiyaati sahi nehi iwinjasaihi kiya sami ambipati nasamandipahohiyihiyaatangi nini waapihindihoo sandihoo kasatataato, sahi winihapipa nahataapa gaamapi japepihirihoo. Nehi sami ambipati nasamandipahohitihandihihoo sahi minjapepihirihoo, kiretapi nyangi Autaahaatihoo titihyaate nyatatihoo nanyamaito tihoo.

⁴ Sandihi mmonawaayopo. Sahi saiwi ami satiw, nyahi Mosesihomi winihapipa Judaahiyaamatiyaati japepilirisaihi ami kiretapi Autaahaatoho nyangi sanyatati, sahi nisi ndiheti titihiyaate, nyatati nanyamaito tiwi gwinyaapi kiyawaawaahi ami sahi Kiraisihoaisawi timaamaitohitihandi aimi namahopo. Aiw ami Autaahaatoho isihiyai kiya gaahandi windi kamaiwi nehihandi gaahandi kawindihandi sahi aimi namahopo. Kimandi sahi kiyohitimandaahi sahi sawanaati nepi yandihematawaayopo, Autaahaatoho sangi gaahandi kasitandihapihapi kaanihi yandihoh.

⁵ Ami nyahih Itipihoh Gaaho anditinyaisih Kiraisihopi watipitaati gwunyaawaati, ami Autaahaatoho nyangi sanyatati, "sahi nisi ndiheti titihiyaate," nyatati nanyamaati sawahoaisati neti nyamaamahiwitandi nyahi jatihayo.

⁶ Nyahi Kiraisihoaisaati timaamaitohiyihiyaanini aimi mmonihayo, isihiya kiyaami ambipati namandipatohitihanduni ami kiya kiyaami ambipati windi nahomaamandipatohitihanduni wapa awaimbipa isihiyai iwitatamanitandihapaamaahe nehihande. Ami neh utaaoh Kiraisihopi gwunyaahonih ami kandi koai neti nusesipati gwunyaahonih ko isihiya usaisi komi maarihoh numwindihandi sandihih apipaahi awaindihande.

⁷ Sahi namasawi wuwaninhi Kiraisihopi baiwi taawi gwunyaahohiyihiyaatisi kop gwunyaahohitihandi ndi neti nasamandipamataise, ami sahi piwihaha akitiha Autaahaatohopitihaapi windi gimunyaitaatiwo? Ami sandi isihiya usa sangi kasisawaayopo.

⁸ Isihiya siya sangi sami amitiha gwinyaahohitihandi nepi wiretepi samahohiyihiya siya kiyai Autaahaatoho sahi komihyaatimatitaatiwi gaasatisihoh natausaasihihyaamaahe.

⁹ Sahi kemandapi gwinyaapi sami amitihet nepi ahiyawise. Yisihandi neh masihonji konji biretihanidi neti awaindihandi nipisataise. Isi ami sikireti utaaoh neh naasohisangi ami neh yahurisangi wapa maipihandi neh naasaindisangi isihiyai katiwunjisaihi isihiya amitiha gwinyaahohitihanduni ami kiyaami Kiraisihopi baiwi nga gwunyaahotihanduni noaipati maipititaise.

¹⁰ Iyataati ami nin saindi gwinyaataayo, Awaisihoh sangi anditisaihonih ami nin gwinyaahohirihireti sahi gwinyaitauho. Aiw sahi neh sangisi wireti windi gimunyaitauho. Utaaso sami gwinyaahotihandi sami amitiha neti nasopisasiso so diyaamahore? Nini windi moho ami Awaisihoh soai yaawihandi awaindihandi numwitaise, ko maipihandi kaindihandapo.

¹¹ Nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate. Ami ninhi windi sandi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya Judaahiyaami kiyohirihireti japepiliriw kiyaami ambipati namandipapise, ndi piwihaha windi ausaataamaayo. Owetise. O ami nin sandi kandi piwihaha ausaanaahi ami ipi titih atawihati kateti Kiraisiho napwindihandapiha piwihaha kiyaami amitiha ami omanititih windi neti namusopisaisindaise. Iyati ami isihiya ningisi yaasihandi windi namaanimitaapo. Ami ninhi ipi titih atawihati kateti Kiraisihoai tipimandaapi tiwauhi napwindihandapi piwihaha ausaahonih ami ningi kiya yaasihandi taawi naninyawaayopo.

¹² Siya isiya taawi sangi mwinyaipisatiwi sami amitiha gwinyaahohitihandi nepi nasopisasihiyihiya kiya usihyaami ambipati namandipatitaatiwihandapi apipaahi watipitiwimawaayopo. Kiya siyawaayowi ami kiya kiyaami paatonihohaisangi napamawaawaahi ami ngaatitaise.

13 Ami sahihi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate, sahi titihi komihiyaatimatitaatiwi Autaahaatiho aimi gaatai sangi nasamaasihyaate. Iyati Judaahiyaami winihapipa Mosesiho numwimbipaami watipihandami otitih nehi otipipatihatimaatimatiwi bimaui nuwati nehihaatesamasihiyaate. Iyataati ami sandi Autaahaatiho sangi winihapipaami otitihapi nuwati nasamaasitindi sahi sami ambipati maaritirihireti japepiliririwi maipihaiwa kaitaatiwi kasisataamaise. Owetise. Sami ambipati maaritindihandi windi maasinjatane. Sahi isihiyai maariho nunyawu kiyai wapa kawiu iwitatamanitaatiwihandi sangi jainjatonih ami isihiyai maariho nunyawu iwitatamaniwu ususaati maariho naminiwuwu itatamaniwuwise.

14 Autaahaatihomi winihapipa nehi naasaimbaahih komi Mosesihomihetapi komi isihiyai numwimbipa nahataapai namaasati ahondaise. Iyati kapa Autaahaatihomi winihapipa naasaimbaahih ahotimbipa sandaase. "Kinyi kiwahoni maariho naminihingipatamataimbi ishiya usaisi kinyi maariho nunye," ndaase.

15 Satis ami sahi kohasipihoini ainjihipipaamataiwi tunniwi ikwinawaawaahi ami sahi baiwi jaawuhiyaato. Ami wiwa sahi sami siyohiwawaara nepi kiyaatinihi nopisasinndaawo.

Autaahaatihomi Itipihoini Isihiyaami Ambipatuni Maaritindihandi Naasikandimaah

16 Sahi piwaatiwi daiwi bimitaatiwihiretapi nini kimandi kandaato. Sahi Autaahaatihomi Itipihoini jihemapise, ami ko sami piwaha dahopa bimohirihireti jainjatito. Jainjatonih ami sahi ko kasatirihireti daitaatiwo. Ami sahi siyawaawaahi ami sami maariho jahihouni ambipatuni maipihaiwa kaitandi maaritati gwinyaasirihireti sahi windi daiwi bitopi piwaatiwi minjapepiliritaatiwo.

17 Sahi nasisoari Autaahaatihomi Itipihoini kasatati nasisirihireti daiwise, ami sahi samaayawaawaahi sahi wapa kapaapi Itipihoini windi maarimitati kapai tiwandati nemasipipa mwitetiwi kaitaatiwi maaritiwi watipitiwumaitaawo. Iyataati ami sahi gaahapa wapa kaitaatiwi Itipihoini maaritimbipauni, ami sami ambipatuni maariho jahihoini kasatati nasisihini mwitetiwi kapa kaitaatiwi maaritiwi watipitohitihanduni nepi nepimatinaamaise. Iyataati suri tiworihurimatamaise. Sauri sahi ami sahi wapa kaitaatiwi gwinyaapi maaritohipipa windi kamaayopo.

18 Iyataahandi kandi sahi Itipihoini nepi jihemasaihi ko sangi jainjatonih ami ko kasatirihireti daiwi bitotawaawaahi sahi winihapipaami otitih nehi otipipatihatimaatimatiwi bimindawaayopo.

19 Nyahi aimi mmonaati gwinyaawaahiyaane, ishiyaami ambipati maariho jho jahihoini kaiwaiwa auta noaipa ahotiho. Aiwu ami ushiyauni ashiyauni usa ashiya ushiya kiyaami apwaatiya ami warisaametihihiyaisawu ambipati naminiwuwu timaamaitawaayopo. Aiwu apipaahi ainjotati maipihaiwa gwinyaapi kaiwa kaiwi ami mamaawisawiya ambipati ausaimanawaayopo.

20 Aiwu ami kiya autahaatiho jaipitahopi gwinyaapi mepi autaahepumapi gaapundawaayopo. Aiwu kiya ishiya usai onaapi kawiwi ami paasinaputarundiwi tiworisaimatiwi ishiya usaapi apowih kiyaapi itihitiwi manditaiwi tiworisa kiyohirihireti kiyawaayopo. Aiwu ami nepi ishiya usaisawu iwriniwuwu piwahaara pwisipataahamataiwi tunniwi manditinwi, ami ishiya usa nga bimauihiyaapi kiyaamatiyaati

nyahi noaipawa nga bimitihaawo, tiwi gwinyaapi itihapipa nepi isipi isihya usaisawi manditiniwi, ami kiya nehi sawanaapi nahataapa gaahapaahi naitaatiwi apipaahi maaritiwimawaayopo. Aiw kiya nepi tipitapaatiwi yandihematwi nehi kiyai kihonji kihonjaapihi ahoyaniwi usai nehahaatemapi, ami kiyaisawi nehi naasikati kaiwi gwinyaahohiyihiyaisawaahi piwaniwi daayawaayopo.

²¹ Aiw ami kiya usaamihapaapi nyamihapaimatito, tiwi gwinyaapi kiyaami maariho windoti ami waapoho nanwi naharisohiho pihitiwi naniniwi nahariwi konyahitiwi nupwi tipi iwiriwi, ami wapa wapa kimiketihaiwa kiyawaayopo. Aih wani jhi timaniti kasatataato ami jihura nini sangisati maasi bindata aimi sangi sasatataato. Isihya saiwa kiyohiyihiyai Autaahaatiho komi isihyaisati windi iwinjaati bimimitagei ndo.

²² Iyataati ami Autaahaatihomi Itipihho kiyati ausaimasiwaiwaahi ami saiwa nini aima katohiwimaiwaamatiyahaiwaamaahe. Owetise. Ami wapa Autaahaatihomi Itipihho neti kiyati ausaimasiwaiwaahi kimireti kimaiwaare: Nyahi isihyai maariho nunyaati ami maariatai, ami dowaat bitotaha timunaati nehi yatih nyami ambipati maariho ipatisanaati napaisaati bimaawaati, ami dopiramanaati nowa nasamaayaati keti itihmaataati nehi yatihitaati ipatisana bimaawaati, ami isihya usaisi iwitatamanaati wapa kiyai kawisaati ami nahateweti titihi nga napaitarhiyaanimataati nyami naisihyai namaamawaati, ami nyahi Autaahaatiho maariati gwinyaasirihireti watipitaati japepihiraati,

²³ ami nyahi noaipawa napaisawhiyaanataati isihyaapi biyaati nga maariho gaaho giwunyaawaati, ami nyami maipihaiwa newaati daahi ipihatisaati jatihahaahandi saiwaahi Itipihomi otipipatamihaiwaare. Iyataati saiwa isihya windi kamaiwise tatihapa winihapipa wapa ahimotise. Apipaahi owetise.

²⁴ Ami isihya Kiraisihomihyaahi kiyaami maariho jho jahihomihaiwa kiyaami ambipati maipihaiwa kaitandi maariati gwinyaasiwaiwasawi aima namihauhi, ami kaiwa aima noipati utaaho wo aima napomasihomatendaise. Isi ami kaiwa kiyaami maariho jahihomihaiwa kiyaami maariho amitiha piwaha ami dahopa windi maawinjatataise.

²⁵ Ami Autaahaatihomi Itipihho Gaaho nyangi apipaahi gaahiri wanihireti bimitihaawihiretenyamataise. Isi ami ko nyami piwaha dahopa nyainjatati saiwi daiwi ami piwaatiwi bimaawise, nyatati kanyatonih ami nyahi ko kanyatirihiri kireti daayaati bitoitahaawo.

²⁶ Nyahi yawanaanapi windi sataati, 'ningisi sahi ninjasawewise ami nini gaahonini apipaahi awaisihoniniso,' taati kamaataati ami usaisaati newaati maariho nainaamaninaati mandaha aponyati yaasonih timunaati ami usaamihapaapi nyamihapaatito, taati nyami maariho omanjitihi windi maanyindone.

6

Sahi Kiraisihomihyaahi Isihyaati Nepi Ususaati Itatamaninwise

¹ Nisi naisihyaati nisataiw Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaate. Ami sahi mmonawa samihatih sami naisihya Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaami wo maipihandi kiyonaahi ami usaati Autaahaatihomi Itipihho kasatati nasirihireti daayohiyihyaati bipi yatih napaisaati koai nepi titihepumapise. Iyawaawi ami sahi sawanaati nehi ninaasonih baiwi jatiniwi jaawhiyaati sandi kaiwise, ami

wiwa sangisangisi wapa nasisehonihî kapaapi maipihandî kaiwi wiwa napepaapi timihaitaawo.

² Sahî isihîya usa naanjihaiwa nepî bimohiyihiyai anditwipî kiyaami naanjawiwaiwa sahî kiyaisawî ninawîpîhî nepî usaimanjîniwî awitîmapîse. Amî sîretî kiyawaawî Kîraisihî wînihapîpa katanyîsimbîpa sahî nepî gaamaitaapo.

³ Amî utaaho wo Autaahaatihomî ndîhetî ambîpatî awaipatî apîpaahî owehondaahandî kandî amî ko sawahopî komî maarîhoatihapî satatî, nîni awaisîhonîni ambîpatî awaipatisahonîne, tatî gwînyaataataahî amî so utaaho amîtiha apîpaahî oweho naharîhore.

⁴ Iyataatî amî sahî nahatiyaatî nehî nînaasonîhî kînyî kîwahonî otîpîpatî dahopa kaimbî daimbî bitohingîrîhîretî mmotinîpî gwînyaape, nga kiyataayono e maipo tîpo. Amî kînyî otîpîpatî dahopa nga noaipahonaahî amî gaaso, tîpî kînyî kaingîpîpaapi maarite. Aimbî amî kînyî otîpîpatî dahopa utaaho womî otîpîpatî dahopa japepinjapî kapaisapî nepî tîpîtapaapi wîndî mmonîme. Owetane.

⁵ Amî sandî nîni apaapîmaato. Nehî nînaasohî komî kaiwaiwa otîpîpatî amî dahopaami naanjîwaiwa nehî naasohî sawaho nehî koai netî awitîmaitande.

⁶ Utaaho wo amî utaaho woi Autaahaatihomî pîwîha kataunjihî taatî kataunjonîhî atisatî nesîho, amî ko ambîpatapîhapa gaahapa nahataapa ko ahusotatî amî isîwatimbîpaami wapa koai Autaahaatihomî pîwîha kataunjîsihoai iwîtatamanatî anditîwihonîhî bimîtandîhapa nunyane.

⁷ Sahî kîmandî baiwî gwînyaapîse. Autaahaatîho sahî gwînyaapî amî kiyohîwaiwa nahatewa mmonatî gwînyaasîhî kaiwa komî ndîhetî auta ahondaise. Sahî Autaahaatihopî wapa namoaasîtaapo. Isî amî sahî usaatî samî maarîho jahîhomî gwînyaatî maarîtirîhîretî japepîhîrîwî utaaho wo komî osaataatî nandapa isapîpa niyaamatî yamasîpatamataiwî, amî maipîhaiwa kiyawaawaahî amî utaaho komî osaataatî nandapa yamasîpîpa tîtîhî kapa kîpwîpatamataiwî amî maipîhaiwa kiyohîwaiwaami wihoanîhandî kîpîwî naitaapo, nandapa nawîhomataiwî.

⁸ Iyataatî amî utaaho wo komî ambîpatî maarîho jahîho kaundatî nunjîrîhîretî japepîhîratî daayataataahî, amî maarîho jahîhomîhapa nandapa maipîhapa noaipatî akuraahiyonîhî amî ipotîhura ko maipîhandî netî nopîsasîndaise. Iyataatî amî ko Autaahaatihomî Itîpîho Gaaho gwînyaatî maarîtirîhîretî japepîhîratî utaaho osaataatî nandapa gaahapaami isapîpa yamasîhî nimaatatî amî akuraahaihî nandapa gaahapa amî wapa gaahapa kaisîho, amî ipotîhura ko nandapa nimanîhohîpatamatiyatî gaahandî koai Autaahaatîho nunyonîhî netî nga Autaahaatîhoaisatî biyatî jinjapîhî jinjapîhî konîhî bimîtaise.

⁹ Isî amî nyahî gaahandîhî kaitîhaahandapî wîndî pohîpîmaitîhaawo. Amî nyahî wîndî pohîpîmaayaatî nyamî ambîpatî namaanyîrapetatî nehî nga otîpîpatî kiyahaawaahî ipotîhura nandapa apîpaahî gaahapa kîpwîto.

¹⁰ Isî amî wura nyahî isîhiyai gaahaiwa wiwa kawitîhaahura noaipahonaahî amî nyahî isîhiyai gaahaiwa kawitîhaawo. Iyaatî amî biyaatî watîpîtaatî Kîraisihopî nyamataiwî gwîwunyaahohiyîhiyai gaahaiwa kawitîhaawo, amî kiya Autaahaatihomî manyinya itususasî nususasamataiwîhiyaaso.

Porîho Kîraisihomî Isîhiyai Pîwîha Ipotîha Jatîniwo Undatî Amî Asîsiha Gaahuraare Undataase

¹¹ Sahi mmon+wise, kima piw+ha nin+ni wahon+ni nisi ikw+raahi awaiwaiwa jipati+piyataayo, ami sahi satiw+ Por+ho sawaho komi kair+hireti kiyati jipati+piyataise tiw+ sahi mmondaat+wi piw+ha asiti+puti ipoti+ha sangi kasatataato.

¹² Is+hiya siya sahi Judaahiyaami win+hapi+pa japep+i+ri+wi sami amb+pati namandipati+taati+wi taaw+ nasisepaipapi w+rap+ asipi atipati nasanyohiy+hiya siya nehi yamaap+ ambipatetapi+haiwa awaiwaiwe tiw+ gw+nyaap+hiyaare. Ami sandi kiya sangi sasati+wi, sami amb+pati namandipapise satoti+mandi, ami kiyaap+ Judaahiya maariti+taati+we. Aiwi ami kiya Kiraisiho ipi titi+hi ataw+hateti napwindi+handapi+ha piw+ha ausaasahi ami kandapi Judaahiya kiyai yaaw+handi numw+tauhi w+ndi namuw+taati+wi sandi kiyawaayopo.

¹³ Is+hiya amb+pati namandipatohiy+hiya win+hapi+pa kiya sawana w+ndi minjapep+i+ropo. Nehi sahi sami amb+pati nepi ahoap+ namandipati+taati+wi+handapi gw+nyamawaayopo. Ami kiya kandapi sahi kiyaami piw+ha atiw+wi sami amb+pati nepi ahoap+ namandipatohiti+handapi maariti+wi Judaahiyaami ndi+heti tihaapaitaati+wo.

¹⁴ Ami nin+hi sandi siyahandapi w+ndi api+paahi mas+honjisangi maariti+ti tihaap+i+maito. Nehi w+ndi naasandi+hi k+mandapaahi+hi nin+ nga maariti+ti tihaapaito. Jisasi Kiraisiho nisi maip+haiwa nen+maitandi ipi titi+hi ataw+hateti nimaatati napwindi+handapaahi+hi nin+ maariti+ti tihaapaito. Iyataati sandi Kiraisiho napotaati nisi maip+haiwa n+ngi neti nanop+sasitandi+haiwa nemas+hi, ami maapi yap+ibatamb+haiwa is+hiya nepi kiyaami apoh+pataatemahoh+iwaiwa nisi maar+ho am+ti+hetapi aimi nan+pimatati napomase. Iyataati n+ngisangi k+maap+ yap+ibatamb+haiwaap+ w+ndi gi+maanunyaatati nan+pimatati aimi kaiwaati+hapi napomataahonisamatendaayo.

¹⁵ Is+hiya kiyaami amb+pati namandipati+wo e nahomaamandipati+wo ami sandi w+ndi awaindi+handi+maae. Owetise. Nehi+hande. Is+hiya kandapi w+ndi waati gi+munyaaitaapo. Ami w+ndi kandi nehi awaindi+handi+hi is+hiyaisi Autaahaati+ho japi+hi neti kiyati wani+hiya asi+y+hiyemasiti+handi sandi+hi api+paahi awaindi+hande.

¹⁶ Is+hiya sandi+hi gw+nyaap+ nepi is+watohiy+hiyai Autaahaati+ho maar+ho neti yati+hi+wiwati ur+patisati napaisaatumati ami gaahati kiyai kawitandi nin+ gaapundataayo. Iyataati ami nin+ nehi kiyaapaahi gaapundataamaayo, Autaahaati+hom+ is+hiya nahatiyaapimaawi gaapundataayo.

¹⁷ N+ngi jinji+haatemati utaaho wo tiwati m+n+wati yaas+handi nan+i+m+tandi pondise. Is+hiya aimi tip+ m+n+wauhi nisi amb+pateti yamwipati ahetipati neti n+ngi siyati nanisataise, nin+ ak+i+n+hi Jisaasihom+ otipi+patihon+ne. Iyataati sandi nisi amb+pateti yamwipati ahetindi+mandi utaaho wom+ nehi otipi+patihoi iwinjatis+ho kawir+hireti nanoaipataise, ami nin+ Jisaasihom+ nehi otipi+patihonisamataindi+hon+n+tiho.

¹⁸ Nisi nais+hiyaati nisataiwi Kiraisihop+ gi+wunyaahohiy+hiyaate, nin+ sap+ gaap+sundataayo nyami Awaisi+ho nyangi nyainjatis+ho Jisasi Kiraisiho sahi nahatiyaatangi gaahati kasitando. Isi ami siri+ kireti siyati sangi kasion+hi nasoaipane. Akite!

jap̄h̄i nanyamaitand̄i ko ot̄ip̄ip̄at̄i kaind̄ihanda nyangi Autaahaat̄iho nanyam̄hanataise. Am̄i sand̄ih̄i sawaho satat̄i, n̄in̄i kiyai sawind̄i saitando, tat̄i gw̄inyaat̄i am̄i maaritind̄ihandaah̄i kiyataise.

⁶ K̄iraisiho Koai Autaahaat̄iho maar̄iho numwis̄ihom̄ihetap̄i nyah̄i wapa gaahapa wind̄i kamaayaat̄i neh̄ihand̄i gaahat̄i p̄ih̄itat̄i nyangi Autaahaat̄iho kanyisataise. Is̄i s̄ikandap̄i nyah̄i Autaahaat̄ihoai amb̄ip̄at̄i awaip̄at̄i nunyaat̄i mep̄i autaahe-waumwait̄ihaawo, am̄i ko nyangi ap̄ipaah̄i gaahat̄i neh̄ihand̄i kanyind̄ihandapo.

⁷ Autaahaat̄iho so nyangi gaahand̄i ap̄ipaah̄i aungwohand̄i tisaah̄iwat̄i kanyisat̄i maar̄iho nanyinyataise. Aih̄i nyangi jap̄h̄i nanyamaitand̄i K̄iraisiho napot̄aise. Napot̄i kom̄i j̄it̄ip̄at̄i nuhaas̄ipata Autaahaat̄iho nyami maip̄ihaiwa nenyamataise.

⁸ Am̄i ap̄ipaah̄i ak̄it̄in̄ih̄i nyangi Autaahaat̄iho gaahat̄i kanyisat̄i, am̄i nahatewa gw̄inyaawaat̄i mmond̄ihaaw̄i am̄it̄iha gaahand̄i gw̄inyait̄ihaahand̄i nanyinyataise.

⁹ J̄ih̄i aimehura Autaahaat̄iho saiwa K̄iraisiho ot̄ip̄ip̄at̄i kaipataah̄i kaitand̄i gw̄inyaataise. Saiwa saind̄i saind̄i kaitando tat̄i gw̄inyaat̄i am̄i w̄ind̄i amusaat̄i neh̄i kom̄ihet̄i noasat̄i ahotinj̄ihande.

¹⁰ Autaahaat̄iho kaitand̄i gw̄inyaas̄ip̄ipa siyate: Nahataapa jatata t̄it̄ihemat̄i kaim̄i not̄i asis̄iha ko sawaho nam̄ihainj̄ihet̄itan̄ih̄i kura nahataapa yam̄ihapataat̄ihapaun̄i am̄i yap̄ipataap̄ihapaun̄i net̄i t̄imaamah̄iwat̄i ahoyat̄i K̄iraisihom̄ihet̄i ahiyon̄ih̄i am̄i ko kapa net̄i mit̄iho Awais̄iho j̄ihoematat̄i kapais̄i jatit̄ando.

¹¹ J̄ihura Autaahaat̄iho sawaho gw̄inyaat̄i maaritind̄ihanda nyah̄i Judaahiyaanangi nanyam̄hanataise, am̄i nyah̄i noaipawaat̄i ak̄it̄in̄ih̄i kom̄ihiyaanimat̄it̄ihaawo. Am̄i sand̄i Autaahaat̄iho sawaho j̄ih̄i wuwan̄ihuraap̄i satat̄i, n̄in̄i sapa sapa saind̄i kaito, tat̄i gw̄inyaat̄i maaritir̄ih̄iret̄i nahataapa japep̄ih̄irat̄i kiyataise.

¹² Nyah̄i Judaahiyaan̄in̄i j̄ih̄i namasaat̄i K̄iraisihop̄i ḡiwunyaawaat̄i am̄i ko nap̄itand̄ihuraap̄i kiyaan̄in̄ih̄i jatohiȳihiyaan̄ine. Iyaat̄i am̄i nyah̄i kop̄i jat̄ihaaw̄i Autaahaat̄iho ap̄ipaah̄i gaaho sanah̄ihoe, taat̄i kop̄i nasisoaari gw̄inyaawaat̄i koai, K̄inȳi Gaahon̄e gaare, undaat̄i mep̄i autaahe-waumwait̄ihaaw̄i nyangi nanyam̄hanataise.

¹³ Iyataat̄i am̄i sangisangi s̄ik̄iret̄i kasimatataise. Sah̄i p̄iw̄iha akaaha gaaha wan̄iha aim̄i atisopo, sangi Autaahaat̄iho kaara nasamaitand̄ihandap̄iho. Aiwi sah̄i aim̄i K̄iraisihop̄i ḡiwunyaawaayopo. Saiwi sah̄i K̄iraisihop̄i ḡiwunyaahauh̄i am̄i kom̄ihetap̄i sah̄i t̄it̄ih̄i neh̄i Autaahaat̄iho sawahom̄ihiyaatimat̄itaat̄iw̄i sah̄i nis̄ihiyaate satat̄i wapa j̄ihap̄ihapaamatiya ko kom̄i It̄ip̄iho Gaaho sangi nasanyataise. Ko p̄iw̄iha j̄ihura wat̄ip̄itat̄i katat̄i w̄isasis̄iha ka japep̄ih̄irat̄i sand̄i sangi kasisataise.

¹⁴ Nyah̄i Autaahaat̄ihom̄i It̄ip̄iho Gaaho wapa j̄ihap̄ihapaamatiyaat̄i aim̄i nehaayo. Nehaaw̄i nyah̄i aim̄i siyaat̄i mmonaat̄i gw̄inyaahaayo: Autaahaat̄iho k̄imo It̄ip̄imo nanyamis̄imo wapa kahapaamap̄ipa nahataapa gaahapa kom̄i is̄ihiyai numw̄itand̄i wat̄ip̄itat̄i katimb̄ipa nyangisangi naito taato. Iyaat̄i Autaahaat̄iho ipot̄ihand̄i ap̄ipaah̄i kiyaanangis̄in̄ih̄i nanyamaat̄i nyaiwason̄ih̄i nyam̄i maar̄iho winyaiton̄ih̄i maarita koaisaat̄i maas̄i bim̄it̄ihaahandap̄i jat̄im̄i nohaayo. Autaahaat̄iho siyat̄i ot̄ip̄ip̄at̄i awaiwaiwa nyap̄i kaind̄ihandap̄i nyah̄i maaritaat̄i koai saundaat̄i, 'K̄inȳi ap̄ipaah̄i gaahon̄j̄i sanah̄ihon̄e,' undaat̄i kom̄i amb̄ip̄at̄i mep̄i autaa-hemwait̄ihaawo.

*Autaahaat̄ho Epesaasihiyai Gaahand̄ Gw̄inyaitaat̄w̄ihand̄
Numw̄itand̄ Por̄ho Kiyaap̄ Gaapundataise*

15 Am̄i k̄imand̄i kand̄i sangi Autaahaat̄ho kasind̄mandapun̄i am̄i sah̄i ak̄it̄in̄ih̄i nyangi nyainjatis̄ho Awais̄ho Jisaasihop̄i ḡwunyaap̄i am̄i Autaahaat̄hom̄i is̄hiya, K̄iraisihop̄i ḡwunyaahohiȳhiya nahatiyai maar̄ho nunyoh̄it̄ihandap̄i p̄w̄iha n̄in̄i atind̄i netaat̄i,

16 am̄i n̄in̄i gaapundataahura sap̄i nasisoar̄i gisunyaat̄i Autaahaat̄hoai saundataato: 'K̄inȳi Gaahone gaare,' undataato.

17 Saund̄it̄i n̄in̄i nyangi nyainjatis̄ho Awais̄ho Jisas̄i K̄iraisiho atot̄ip̄wesat̄i p̄waundat̄i gaapundat̄i mep̄i autahemwas̄ho Autaahaat̄ho am̄i nyam̄i Ap̄ho ap̄ipaahi gaaho sanah̄ho ambamboho yam̄ihapataat̄ih̄i bimis̄hoai sap̄i nasisoar̄i gisunyaat̄i p̄waund̄it̄i taat̄i nunjenataayo, am̄i ko sangi sah̄i gaahand̄i am̄it̄iha gw̄inyaitaat̄w̄ihand̄i nasanyat̄i net̄i gisunyaahon̄ih̄i kom̄i p̄w̄ihaam̄i tanyaahaap̄i sangi biyat̄i nases̄ipaton̄ih̄i sah̄i mmondaat̄iwo.

18 Aind̄i am̄i ko sam̄i maar̄ho oman̄j̄it̄it̄ih̄i waat̄i net̄i nuwat̄i jainjapwaat̄i ḡisunyaahon̄ih̄i, am̄i sah̄i baiw̄i gw̄inyaapi am̄i ap̄ipaahi gaa-haiwa sangi nasam̄itand̄i nasamaas̄ip̄paap̄i ak̄it̄i naito, t̄iw̄i nasinja-handon̄ih̄i jat̄im̄i nutaat̄w̄ihandapimaaw̄i gaapundataayo. Sapa katoh̄ip̄pa kom̄i is̄hiyaanangi ap̄ipaahi gaahaiwa nanyam̄itand̄i wat̄ip̄tat̄i katimb̄ipaap̄to.

19 Iyataat̄i am̄i n̄in̄i gaapundot̄imand̄i Autaahaat̄hom̄i wat̄ip̄ihand̄i ap̄ipaahi awaind̄ihand̄i nyah̄i kop̄i ḡwunyaahohiȳhiyaanam̄ihet̄i waat̄i ot̄ip̄ipat̄i kiyat̄i ahotat̄i taat̄i and̄it̄inyais̄it̄imandap̄i sah̄i gw̄inyaap̄i mmondaat̄iwe. Sand̄i Autaahaat̄hom̄i wat̄ip̄ind̄i ap̄ipaahi awaind̄ihand̄e. Nyah̄i kandi newaat̄i w̄ind̄i nga tiw̄itapaawaat̄i mmondo. K̄im̄ikand̄i Autaahaat̄hom̄i wat̄ip̄imand̄i awaind̄imand̄i nyangi taat̄i nyatatamanataise.

20 K̄im̄ikand̄i j̄ihura K̄iraisihom̄ihet̄i ot̄ip̄ipat̄i kiyat̄i ahondaise. Aih̄i K̄iraisiho napwih̄i kom̄i wat̄ip̄ihand̄i ap̄ipaahi awaind̄ihand̄i k̄im̄ikanda Autaahaat̄ho K̄iraisihoai jap̄ih̄i ahowimat̄i numwaasi niyat̄i yam̄ihapataat̄ih̄i ot̄ip̄ipat̄i awaipat̄i nunyat̄i kom̄i ikw̄ir̄i gaat̄ih̄iraihoan̄j̄i ah̄iwih̄i bindataise.

21 Sap̄ih̄i bindataat̄i K̄iraisiho ap̄ipaahi wat̄ip̄iho Awais̄hoematat̄i it̄ip̄iho wat̄ip̄ihandisahaiwa wat̄ip̄ihaiwa yam̄ihapataat̄ih̄i jatiwaiwa nahatewai daahemwat̄i nusatip̄haat̄i nahataap̄ip̄ih̄i osamat̄i jatataise. Iyat̄i ko K̄iraisiho ot̄ip̄ipat̄i kaitand̄i amb̄ipat̄i wand̄iha nes̄iha usa kiyaam̄i ot̄ip̄ipatap̄i amb̄ipat̄i am̄i wand̄iha awaipat̄i awais̄iha wan̄i k̄imuraun̄i ipot̄i ipot̄ihuraun̄i nehohiȳhiyai nusatip̄haat̄i ap̄ipaahi awaipat̄i wan̄i k̄imuraun̄i am̄i ipot̄i ipot̄ihuraap̄isangi ahoyat̄i netaise.

22 Autaahaat̄ho K̄iraisihoai net̄i Awais̄hoematosat̄i nahataapai jat̄itand̄i wat̄ip̄ihand̄i nunyat̄i am̄i net̄i kom̄i as̄imwaat̄it̄ih̄i ahiyataise. Aih̄i ko K̄iraisiho noaipat̄i nahataapaam̄i Awais̄ho J̄ihoematat̄i kapai jatataise. Aih̄i sandaah̄i ko noaipat̄i is̄hiya kop̄i ḡwunyaahohiȳhiyaam̄i m̄it̄iho j̄iho Awais̄hoematat̄i kiyai ko iwinjatataise.

23 Is̄hiya K̄iraisihop̄i ḡwunyaahohiȳhiya kom̄i amb̄ipatamataiw̄ihiyaare. Kom̄i amb̄ipatamataiw̄ihiyaasi ko K̄iraisihom̄ihat̄ih̄i gaamap̄i kiya bimauh̄i am̄i ko K̄iraisiho sawaho kom̄i amb̄ihiyaam̄ihat̄ihun̄i am̄i nahataap̄ip̄ih̄i gaamat̄i net̄i tisaah̄iwat̄i bindataise. Aih̄i nahataapa noaipat̄i gandaise wapa w̄ind̄i nauset̄ih̄imetato.

Nyahí Aimi Napowaamahoníhiyaanangi Autaahaatího Kíraisihooaisatí Maasí Asítimatítíhaahandí Nanyamihí Asíyíhiyaanimatíhaayo

¹ Jíhura sahi títíhímetíhaiwa amí maipíhaiwa kíhaiwa kíhaiwa kaimbíwíhiyaate. Iyauhí amí kaiwa sangi tisawihí amí sahi aimi napomawaahiyaatamataiwí bindawaawi Autaahaatíhomíhaaiwaapí komi Itípího katiwaiwa sahi wíndí mmoníwí gímaasunyaatahiyaate.

² Aiwí sura sahi kímaapí yapímbatambí maipíhaiwaatíhí daiwí bindawa isíhiya yapípatambíhiya daayohíríhíretí daiwí itípího maipíhapa yapípatamí autaahí mbípa tíwipataatíhí bimiwaiwai jího winjatisíhoai iwinjapepihíríwí níwipinjambíwíhiyaate. Iyataatí sapa itípího maipíhapa waní isíhiya Autaahaatíhomí píwíha nemapí koai pohípíwíwí ahosumwahohiyíhiyaamíhetí taatí otípípatí kiyataise.

³ Jíhura amí nyahí nahatiyaaníní kiyaamatiyaatí bindíha nyamí maarího jahího maaritatí gwínyaatí gwimbípa kiyaatí amí nyamí ambípatí amítíha gwínyaatí maaritimbípa kapa kainjaahiyaaníne. Nyahí siyaatí bimohura isíhiya saiwa kiyohiyíhiyai nawíhomatiyatí wíhoaaníhandí maipíhandí numwítandí Autaahaatího netí tímasítíhandí nyahí nga naitaaníhe, amí nyahí siyaatí saiwa maipíhaiwa kiyaatí bimohítíhandapo. Amí nyahí isíhiya usa nahatiyaamatiyaatí kiya kiyohíríhíretí kiyaatí bimainjaahiyaaniso.

⁴ Siyaatí nyahí nawíhomatiyaatí yaasíhandí wíhoaaníhandí naitíhatí kati amí Autaahaatího maarího apípaahí aungwohandí awaindíhandí asípaindíhandaahí ko nyangi komí maarího waatí awaindíhandí nanyinyataise.

⁵ Amí nyahí Autaahaatíhoai maipíhaiwa kawisohíwaiwa tiwatí yainyamwaasíhí amí nyahí aimi napowaamíhaahiyaanamatiya bindíhaawí, Autaahaatíhomíhaiwaapí komí Itípího katatí netí nunjiwaiwa nyahí wíndí monaatí, amí gímunyaahoníhiyaanangi Autaahaatího Kíraisihooaisatí ahoyatí waní asíyíhiyaanimataatí bimitíhaahandí nanyinyataise. Amí sandíhí akíte. Sahí wapa gaahapa wíndí kamaiwí nehíhandí Autaahaatího komí maarího apípaahí awaindíhandí nanyinyataatí amí ko apípaahí gaahandí kasisatí sangi japíhí nasamaataise.

⁶ Iyatí ko (Autaahaatího) Kíraisihooai ahowimatí netí asohoematí otípípatí awaipatí nunyataise, isíhiyaisuní amí wapa nahataapisuní wapa símehímwaatí ko awaisíhoematatí kapai nahataapíhí osamatí jatítando. Aihí amí ko kapai aimi nahataapíhí osamatí jatataise. Aihí amí nyangisangi Kíraisihooaisatí maasí nyamí maipíhaiwaatíhapí ahonyimatí asíyíhiyaanenyamatí Koaisatí netí nyamaamaisíhí Kíraisihoo isíhiyaisuní wapa wapaisuní jatimbíhí koisaatí aimi jatíhaayo. Ko sandí isíhiyaaníní aimi Kíraisihooaisaatítohiyíhiyaanangi kanyisataise.

⁷ Amí ko komí maarího Kíraisihooetapí apípaahí awaindíhandí asípiyatí nehíhandí gaahandí isíhiyaaníní wapa gaahapa nyahí wíndí kamaayaahandí kanyindímandí isíhiya nahatiyai wanuní amí ipotíhúraapisangi netí nunjítande.

⁸ Iyataatí sa níní sandaato. Sahí Kíraisihopí gíwunyaahohítíhanda Autaahaatího sangi sahi gaahapa wapa wíndí kamaiwí nehíhandí gaahandí kasisatí japíhí nasamaataise. Sahí sawanaatí wapa gaahapa kamaiwí nehíhandí Autaahaatího gaahandí kasisatí nasanyataise.

⁹ Sahí wapa gaahapa kiyauhí kandapí Autaahaatího sangi gaahatí kasisaataamaise. Isí amí sahi sawanaatí nimaatíwí genanítaatíwí owetise.

¹⁰ Nyahi Kiraisi Jisaasihoaisaati timaamaitotihanda Autaahaatihonanya maati neti wanhiyaanenyamataise. Iyati ami sandi nyahi otipipati nehi gaahapaahihimmonainjaati kaitihaawi sandi ko nyangi kanyisataise. Iyati ami nehi gaahaiwaahihikaitihaawi jihura Autaahaatihoneti timanati nyangi kiyati ahinyimbipa kapa japepihira gaahapaahihikiyaati bimithaawo.

Isihiya Manditipinwi Tiworisaimatohiyihiyai Kiraisiho Neti Naasiyemataise

¹¹ Sahi aimi gwinyaapihyaate, Judaahiya ishiya ushiyaami ambipati namandipapi ahoaandahiyaare. Kiya saiwihyaasi sangi satiwambihisatawaayopo: “Ambipati nahomaamandipapi ahimoandahiyaate,” tiwi ambihisatiwihyaate. (Sandi kiya kiyaami ambipati namandipapi ahoamahohitindi nehi kiya sawana kiyaami ambipateti ikwira kainihohitihandapitopo).

¹² Sahi gwinyaapise, ami jihura sahi Kiraisihopi kaanhi sangi yandhi bimambiwihyaate. Sahi Autaahaatihomishiya Isiraherihyaamihatihiwindi bimambiwihyaatimahe. Nehi sangi kiyaami ipaahaapi bimambiwihyaate. AiwAutaahaatihokomishiya Isiraherihiyai ipoti wapa kawitandihapaapi piwihawatipitati katati wisasati numwisahaami ipaahaapi bimambiwihyaate. Aiw wapa gaahapa ipotihura sangi nasoaipaitandihapaapi jaitaatihawapa owehiyaati bimaawi ami Autaahaatihopi sahi mmoniwigimaasunyaatahiyaati bimambiwihyaate.

¹³ Saiwi sahi jihura Autaahaatihoaapihapi nehi sangi yandhi kaanhi bimambiwihyaate. Saimbiwihyaatitawaahandi kandi komi jitiipati ko napotaati nuhaasipata sahi Kiraisihoaisawi timaamaitwi Autaahaatihomihinikomidetitutatototi aimi napwi bindawaayopo.

¹⁴ Ami Kiraisiho sawaho nyahi ususaanangi neti ahoyati nyamaamahiwati nyami maariho ambipati yiyandhitimbipa nemati ami nyami maariho omanjitihineti napaisaatinyamataise. O jihura Judaahiya ishiya kiyaami dawaataatapihiyai manditiwiwitiworisaimatiwi ahosumwapimatambipa niwi yatihiri asitha ususaami otihapihnapwitiwi bimambiwihyaare. Saiwi bimambiwihya kiya ami Kiraisiho napwindihanda matambipa yatihiri nisapundimbipapupwisasati nemataise. Nemati neti ususai numwaati timaamaishi kiya manditinwi tiworisaimatotihandi namapi owetihikiya noaipapi nehi ishiya naasiyaimatawaayopo.

¹⁵ Kiraisiho Judaahiyaami wnihapipa Mosesiho numwimbipa kapaami piwihataahihanaahatauni ami wnihapipauni aimi neti owemati nemataise. Ko sandi siyati Mosesihomwnihapipa Judaahiyainumwimbipanemasitimandi tanyaaha siyate: Isihiya Judaahiyaisuni ami kiyaami dawaapipihiyaisuni neti ahoyati timaamahiwati ishiya wanhiya nehi naasiyaahemaitande. Iyati sretapi kiya manditipinwi tiworisaimatiwi bimotihandi nemati kiyaami maariho omanjitihineti neti napaisaatumwaitande.

¹⁶ Iyati ko Kiraisiho ipi titihatawihateti napwindihanda Judaahiyauni ami kiyaami dawaapipihyauni manditinwi tiworisaimatiwi bimohitihandi nemati ususai neti ambipati naasaipateti timaamahiwati numwaasisa Autaahaatihoaapihimaitande.

¹⁷ Kiraisiho nasati piwihagaaha wanha ausaati satati, “sami maariho omanjitihineti napaisaaitonihibi napaisaati bimaawise,” tati piwihakatati ausaataise. Sahi Autaahaatihoaapihapi nawisawiyandhi sangi kaanhi bimauhhiyaatangisuni ami ishiyaani usaanini komihinidetit

utatototi bimohiy+hiyaanangisuni piw+ha sami maariho ambipati napaasatit+ha kasatataase.

¹⁸ Ye akite. Kiraisiho nyangi neti nyamaamais+hi nyahi noaipawaati is+hiyaani neh+ naasiyaanimat+haayo, ami Itip+ho neh+ naasoh+ nyangi nanyamaasi niyon+hi nyahi Ap+hoenda napit+haawo.

Nyah+ Kiraisihom+ Is+hiyaan+ Nahatiyaan+ Autaahaat+hom+ Anjaan+ Akaanjanamatiyaahiyaane

¹⁹ Ami wan+ sah+ neh+ maat+maatap+ gohapar+hiyaati yap+pati owehiyaat+maae. Owe. Sah+ Autaahaat+hom+ is+hiyaisawi naas+kiyaatimatawaayopo. Sah+ ak+in+hi tit+hi Autaahaat+hom+hiyaate. Sah+ Judaahiyaami dawaataati ipaahamb+hiyaat+maae. Owe. Sah+ aimi noaipap+ Autaahaat+hom+ manyinya nususasam+hiyaatimatawaayopo.

²⁰ Sah+ aimi noaipap+ Autaahaat+hom+ anjanamataiw+hiyaate, ko taati an+matisaanjanjo. Nyah+ aposer+hiyaan+n+ kom+ piw+ha otip+pati nesi ausaawaati kiyohiy+hiyaanangisuni ami Autaahaat+hom+ piw+ha atiwi nep+ ausaahohiy+hiyaisuni saan+ anjanami yas+ha watip+haamatiya neti m+ny+hondaise. Aih+ ami Kirais+ Jisaasiho saan+ anjan+ tit+hi an+isati is+watitand+ yas+ha j+ha anaah+ha watip+haamatiyahore.

²¹ Aih+ sand+ an+ind+ nahand+ Kiraisihom+het+ nausanati bindataise. Aih+ ami Autaahaat+ho taati sand+ an+indi an+matim+ naihi kand+ taati awa+ind+ndaise. Awa+ind+tat+ tit+hi Awa+is+hom+ an+handimatataise.

²² Ami sangisangi Kiraisihoaisaw+ t+maamait+wi kom+het+ nausan+wi bimauhi ami Autaahaat+ho kom+ is+hiyaan+ ususaanangi kom+ Itip+ho Gaahom+ otip+pata neti maasi ahonyisataise. Neti ahonyih+ nyah+ noaipawaat+ kom+ anjan+ akaanjanamatiyaahiyaane. Ami Autaahaat+ho kom+ Itip+hoetap+ kaan+ anjan+ nandaati bindataise.

3

Por+ho Is+hiya Judaahiyaam+ Dawaap+pihiyai Piw+ha Gaaha Wan+ha Ausaat+ Kaund+itand+hoematataise

¹ Autaahaat+ho sangi gaahat+ kasind+mandap+ nin+ Por+hon+n+ sah+ Judaahiyaam+ dawaap+pihiyaatap+ Kirais+ Jisaasihom+ otip+pati sangi jatataman+ti and+isaiw+itand+hat+ kiyoh+ti+handap+ napw+iti+ bindataayo.

² Sah+ nisap+ aimi atisopo, Autaahaat+ho n+ngi gaahat+ kanisati kom+ otip+pati sap+ kaitand+hati nan+mipatapo.

³ Saiwa Autaahaat+ho kaiwaiwaap+ha piw+ha j+hura noasandis+haare. Siyati noasandis+handahand+ kand+ Autaahaat+ho sawaho neti ausaimanati n+ngi neti auta nanisataise. Aih+ ko nan+simb+paap+ nin+ wonya mas+honya aimi kasatataato.

⁴ Sah+ piw+ha k+ma aw+iti+wi mmonawaawi saiwi sah+ gw+nyaitaapo. Kiraisiho otip+pati kaiwaiwaap+ piw+ha j+hura noasandiwaiwaap+ nin+ nga baid+ mmon+ti g+nunyaatataise, ami n+ngi Autaahaat+ho neti nan+siho.

⁵ J+hura suraah+ piw+ha kom+ gw+nyaas+waiwa kom+het+ noasandiwaiwaap+ Autaahaat+ho is+hiya suraahiyai w+nd+ ausaat+ nunjati kamundise. Owetise. O ami wan+ k+muraah+ kom+ Itip+ho Gaahora nyah+ ko natanyoaa+sisaw+hiyaanangisuni ami kom+ piw+ha atiwi nep+ ausaahohiy+hiyaisuni Autaahaat+ho kom+ piw+ha noasandiwaiwa neti ausaat+ ausaimanati nanyisataise.

⁶ Piw+ha noasandis+ha siyate: Piw+ha Wan+ha Gaahara sah+ is+hiyaati Judaahiyaam+ dawaap+pihiyaat+ nap+w+ nyangisaw+ maasi t+maamaitauhi

ami sahani nyahuni noaipawaati nehi ishiyaani naasiyaanimataati ami nyami ambipati noaipati nehi naasaipihindaise. Ahi sahi ami nyahi Judaahiyaanisawi maasi Autaahaathiho nyangi gaahaiwa kanyiwaiwa nehaayo. Iyataati saiwa gaamaiwa sahi Judaahiyaanam dawaapipihyaati nyangisawi maasi taawi nehohiwimaiwa nyangi kanyisati nanyamitandi jhi watipitati Autaahaathiho katiwaiwa wani sahi Kiraisi Jisaasihoaisawi maasi timaamaitotihandaahi sahi newaayopo.

⁷ Autaahaathiho ngingi nini gaahapa wapa windi kamaindi nehihandi gaahandi kanisati ami komi watipihanda anditiniwati nanimihanati ahinihihonine, komi piwaha waniha gaaha awusaitando.

⁸ Nini Autaahaathihomi ishiya nahatiyaami apipaahi ipotihonine, ami Kiraisihomi ishiyai jihura neti titi nusopisastihoniniso. Setahoninithandi kandi ami Autaahaathiho ngingi gaahati kanisati otipipati naninyataise. Ami sati otipiti ishiya nyahi Judaahiyaanam dawaapipihyai piwaha gaaha ausaati kaunditandihat naninyataise. Iyataati sa pwa gaaha wana Kiraisihomi gaahaiwa nyahi ko gaaho sanahihoe, taati nehohiwimaiwa nahatewaapi katahaare.

⁹ Autaahaathiho wuwanihura kahapaamapi nahataapa kiyati ahiyataise. Iyati ko ipotihura kaitandihaiwaapi gwinyaasiwaiwa ko sawahomiheti noasandataise. Siyati noasandiwaiwa ngingi neti wani nanisati ami otipipati naninyataise, ishiyai nini piwaha kaiwa jihura taahiwaiweti noasandiwaiwaapi ausaati iwinjapwaati kaunditando.

¹⁰ Ko jihura komi gwinyaasiwaiwa siyati noasatatihaiwa kaiwa wani komi ishiyaanangi neti naasiyaanenyamati ahonyisati ausaimanataise. Ami ko amitha gaaha gwinyaasiwaiwa taahiwaiwa kahatamatipetihaiwa yamihapataathi watipihya watipihandisahiyauni ami itipho wiwa watipihaiwauni mmondaatiwo.

¹¹ Jihura saiwa ipoti kaitandi Autaahaathiho gwinyaasiwaiwe. Gwinyaasiwaiwaasi ami Jisasi Kiraisiho nyangi nyainjatisiho Awaisiho otipipati kaipatetapi ko aimi wani kaiwa kiyataise.

¹² Nyahi Kiraisihopi aimi biyaati giwunyaahaayo. Isi ko Jisaasimo nyangisi nanyamaasi Autaahaathihooapihi niyonihi nyahi windi yamaayaati nanihyaati Autaahaathihooapihi deti komihini naitihaawe.

¹³ Isi nini sangisi sandi kasatitaano: Nini sapi otipipati Autaahaathihomi kiyonihi kandapi nini naajati yaasihandi neti napwiti bimotihandapi waati pihitiwi gimunyaapise. Pihitiwi sahi gwinyaahohithandi windi yatihimitane. Owe. Ningsisi naajihaiwa nanoaipasiwimaiwaapi sahi nehi tihapaiwi maaritwise. Sandi ngingi nanoaipasitimandaahi ami sangi Autaahaathiho japihi taati nasamaati jatatamanati neti naasiyaatesamataise.

Epesaasihiya Andititwi Bitoaataawi Porho Autaahaathoi Pawaundataase

¹⁴ Nyami Apiho yamihapataathi bimisihoko ko siyati apipaahi amitha gaaha gwinyaasitihandaahi nyangi neti ambipati naasaipateti nyamaamahiwati kaiwimaiwa saiwaapi gwinyapenataati, ami nini kopi nisi atotipati maiwi ipesati atotipiwesati gaapundataayo.

¹⁵ Ko sawaho nahatiya yamihapataathi bimohiyhiyaisuni ami yapipataapihi bimohiyhiyaisuni kiyati ahewisihoko Sapihore. Sapihosi ami ko sawaho nahatiya yamihapataathiyaisuni ami yapipataapihiyaisuni ambipati nusoaasati nisi manyinyaate, undati ambihundataase.

¹⁶ So nyami Apiho apipaahi gaahaiwa taahiwaiwa sangi nasamitandi namihanati timanati ahiyataise. Isi ko komi Itipho Gaaho sami

maarho omanjitihi tisaahiwati gaamati nasamitaise. Nasanyati sangi neti watipisamati anditisaiwitaise, sahi noaipapi daahi watipitiwi andititaatiwo.

¹⁷ Ami sahi kopu giwunyaahohithanda Kiraisiho nasati sami omanjitihi bimitandi ninu gaapundataayo. Iyonihi ami sahi isihiyai maarho numwitaatwihandi waati awaindi anyaatu sami omanjitihi noaipahonihi ami sahi isihiyai maarho akitinhi numwisaihi kandi noaipati sami omanjitihi watipitati ahotitendo, ami ipatami dampati tamirihiri mihihi yapipataatihi notaati ipati neti titihiwati isiwatihiti titihi watipihati ahutipatamatawi watipihyaati bitoaitaatiwo.

¹⁸ Iyataati ami ninu Autaahaatihomu titihi ishiya usa nahatiyauni Kiraisiho nyahi ishiyaanangi apipaahi aungwohandi awaindihandi komi maarho nanyamindihandi baiwi akiti akitinhi mmoniwu biyati nga sangi gisunyaatati jainjapwaatamaitendo. Ami Kiraisiho komi maarho nyangi nanyamindihandi apipaahi awaindihanditatu, ami apipaahi utaarhanditatu, ami apipaahi mihaati niwaatihanditatu, ami apipaahi mihaapi baahi tongihanditindhandi sahi nga baiwi mmoniwu jainjapwaatitendo.

¹⁹ Ye akite! Kiraisiho nyahi ishiyaanangi komi maarho nanyamindihandi apipaahi awaindihande. Awaindihandisi nyahi ishiyaanandi kandi biyaatu windi mmonaati gwinyaawaatu, ami windi biyati nga namanyesipaitaise. Setihandihandi kandi ami ninu sapu gaapundataayo, ami sahi kandapi nga mmoniwu gisunyaatitendo. Siyati sangi gisunyaatonhihi ami Autaahaatihu sawahomiheti komi watipihaiwa ami ko bimindihandihiti taitatu gaamati ahotimbipa kapa nahataapa samihetisangi taitatu gaamati ahotitendo.

²⁰ Autaahaatihu gaahore, koai niwimaitihaawo. Sawahomihiti watipihandihiti nyamiheti kaindihandaahi Autaahaatihu nyahi wapa nga kaitihaawu nyahi gwinyaawaatu ami wapa kanyitandi nunjenohithandihiti nusatipihatu autaahtu wamwaanuhiti awaindihandihiti neti anditinyiwataise.

²¹ Isi Kimiko sanyisimoai ishiyaanandi nahatiyaanandi Kiraisihopu giwunyaawaatu koisaatu tumaamaitohiyuhiyaaninuhiti ambipati awaipati nunyaatu mepu autaaheumwaitihaawo. Iyaatu wanimuraahiyaanunuhiti ami ipotu ipotihuraahiyaanuhiti nasisoaari ambipati awaipati koai nunyaatu mepu autaaheumwaitihaawo.

4

*Nyahi Kiraisihopu Giwunyaahohiyuhiyaaninuhiti Komi
Ambipatamihyaanine*

¹ Ninu Porihoninuhiti Awaisihomihoninindhiti ami komi otipipati kawisonihiti kandapi nepi nanipuhauhi ninu napwitihi bindataayo. Autaahaatihuoi nuwipinjawu komihyaatimatitatuwuhiti sangi nasisenatu gaasatihihyaatitihiti ami kandapi gwinyaataatu ninu watipindihiti sangi sandi kasatataato: Sahi Autaahaatihu maaritatu gwinyaasirihireti japepihiruwuhiti daiwu bitopu bimaawise, satataato.

² Kiraisihomihiti ishiya usaami asimwaatitihiti sahi nasisoaari yatihiti ipatisanuwuhiti bimaawu, ami kiyai piwihaha napaisaatunduwuhiti napaisaatitihaha kawiwise. Wapa titihimetihaha sangi kasisaihihiyai keti wihoaanuhandihiti kiyai kawitaatuwuhiti sangi windi apomaasane. Sahi nihaasiyaatu sami maarho kiyai nunyawu naminuwise. Aiwu kiya sangi naanuhaiwa nasanyohuwaiwa nepise.

³ Sanga Itipihō neti sami maarihō ambipati yatihisiwati napaisaatisamati wirihiraahamatiyati wisaisasati jaiwatataise. Isi ami sikireti sahi kaiwi bimaawise.

⁴ Nyahi ambipati nehi naasaipatamihyaane. Iyataati ami Itipihō Gaaho Naasohihi nyahi ambipati nehi naasaipatamihyaanamiheti bindataise. Ami kimitiyati windi nehi naasaindihhi naitihaawi jatitahaawi Autaahaatiho gaatat nanyamaahiyaane, ami nyahi siyaanitim naisaihi ami ko gaahapa kanyitandi gwinyaasipipa kapa nyangi kanyisati gaamati nanyamitando.

⁵ Ami Awaisihō (nyahi komi ishiyaanangi nyainjatisihō) nehi naasohihe. So Kiraisihore. Iyati ami daihira nehi naasairaapaahihhi kimiti Kiraisihopi gwiwunyaahaayo. Iyaati ami kimiti utaaho naasom ambipata waapoho nehaayo.

⁶ Iyataati Autaahaatiho nehi naasohihe. Iyati ko nyahi ishiyaani nahatiyaanam Apihore. Iyati ko Awaisihō ishiyaani nahatiyaanangi nyainjatisihore. Ami ko nahatiyaanamihetapi gaamati otipipati kiyati, ami nahatiyaanamihatihhi gaamati bindataise.

⁷ Kiraisihō komi apipaahi gaahapa awaimbipa wapa nehi nyahi ninaasiyaanangi titihhi yawanaanapihapa nawihō owehapa nehihapa nanyinyataise. Ko siyati komi gaahandi nehihandi nyangi nanyamindimandi ami ko satati, ninhi apipaahi gaahonini iparihonine, nyatati nyami maarihopihapa nyangi nanyisataise.

⁸ Aihhi ami sikandi Jisaasihō kaimdimandapi Autaahaatihomhi piwhaatihhi wapihi satati jipatipindise. “Ko autaahi mihati niyataati ishiya apipaahi taahitihandi wirisandihandi tunnati yahwinati numwaasawihiyai numwaasi niyataise. Iyati ami ko ishiyai gaahapa nawihō owehapa nehihapa komi otipipati kawitaatiwhapa nunyataise”.

⁹ Kima piwima satisima, “Ko autaahi mihoti niyataise,” tisima satatise. Kiraisihō jihinihi kimaapi yapimbataapihi nasati ami daahi mihapi kimatihhi yapimbatami nyepepi noatipati notatise tatisi.

¹⁰ Ami ko yapipatami nyepepi noatipasihō ami naasiko tuwipati nahataapai mitaahemati mihati yamihapataatihhi niyataise. Ko siyati kaimdimandi ami komi watipihanda nahataapai neti titihemati gaahapemahonihhi, ami kapa noaipati titihitati gaatat nahataapihihi komi ndiheti ahotitande.

¹¹ Kimiti komi otipipati kawitaatiwhi ishiyai gaahandi nehihandi kawisati neti anditiwuwati ami otipipati kihati kihati nunyataise. Nunyati usaisi komi otipipati kawiwihhi piwha awusoaitaatiwhi namihanati natausaasataise. Ami usaisi otipipati komi piwha katonihhi atiwihhi nepi ishiyai kaunditaatiwhati nunyataise. Iyati ami ishiya usaisi daiwi otipipati komi piwha gaaha wanahaapi ishiyai kihapihhi kihapihhi kihati kihata ausaapi kaunditaatiwhati nunyataise. Iyati ami usaisi Kiraisihomhi ishiyai iwinjaawitopi anditiwipi ami komi piwha gaaha wanahaami baahi mihapi awaiwaiwapi ishiyai katiwunjitatiwhati nunyataise.

¹² Kiraisihō otipipati gaahaiwa saiwa nyahi komi ishiyaanini nawihiyawa otipipatami akipipaisaati kawitahaawi Autaahaatihomhi ishiyaanangi neti nyamanati nanyinyataise. Siyaati nyahi komi otipipati kawisahaawi ko Kiraisihomhi ambipati naasaipitamihyaanini noaipawa watipitihawo.

¹³ Komi otipipati kimatihhi katinihi kaimi nowaati nyahi nahatiyaanamhi kopihhi gwunyaahohitihandi naasaindaatihhi nandaawa timaamaitaati, ami nyahi Autaahaatihomhi Mwaahopi gwinyaahohitihandi nehi

naasaindindi kandi newaati gwinyaawaati mmonaati ami kopu biyati nanyesipatamahonihuraatitando. Iyaati nyahi noaipawaati utaaho aimi gwinyainjihomatiyaati nyahi nyami Kiraisihopi gwunyaahohitihandi noaipati apipaahi watipitati ami titihi ngaatitando. Siyati titihitati gaatonih ami nyahi nyami Autaahaatihopi gwunyaahohitihandi Kiraisiho sawahomatiyaati noaipawaati ami sawaho titiho gaahotirihireti noaipasaihuraatitando.

¹⁴ Ami siyaati noaipahaawi nyahi windi manyinya sanghiyaamatimetithaawo. Iyaati nyahi kopuho wo gwiharaaho usaayaho durihiraatih mbipa itipihokoai nesi kihioaanemasih noti nasataipatamatimaitihaawo. Isihiya atipati isihiyai nawihaiwi jaipipa jaipaiwi nusepaapihaiwa kaiwunjohiyihiyaamihireti siyati noaipataise. Isi kiya saiwi kiyohirihireti isihiya kiyaami gwunyaahohitihandi sangi watipitahiyai wirapi aisi niyohirihira nyahi windi namutithaawo.

¹⁵ Nyahi piwaha jaipitihasiyaha windi atihomitithaawo. Ami isihiyaisi maarho akitinhi napaitaati nunyaati ami kiyai piwaha neh akithaahih kaundithaawo. Siyahaawi nyahi noaipawaati watiphiyaanimataati, ami nyangi jihimatati nyainjatisiho Kiraisihomihin deti niyaati koaisaati maasi timaamaitithaawo.

¹⁶ Kiraisiho jho mitiho ambipati nahandi ko jatataise. Ko siyati jatih ambipatami wihoanji hapa ikwauhir ndiha atihiri mitiho ambipati nahotaaha usetho kateti ikwihatit bindati anitisiati timaamaindataise. Sapa ambipati nawipipa siyati bitati ahotati neti ambipati neh naasaipihemasih ami ambipati noaipati naasaipihindaise. Iyati ami atitati usetho anditati ahendaati ambipati neti anitisiati titihi isiwatataise. Sapa atitati gwititihoko usetho anditati mmatit nishoapoo isiwatati otipipati atipati werihiri ambipati nunyataise. Nyahi Kiraisihomi ambipati naasaipitamihyaanini sireti siyati neh utaamo ambipati otipipati kairimiretamatiyaati nyahi maarho naminaati ambipati Kiraisihomi naasaipatamihyaanini waati taahiyihiyaanini noaipawaati watipitaati bindihaayo.

Gwunyaahohiyihiya Kiraisihomihiri Wanihireti Japepilihriwise

¹⁷ Nin Awaisihomihoninisi ami komi watipihandi sahi sami jih jahirihiretapihaiwa kamaitaatiwi piwaha watipihakaasatitandiyo. Isihiya Autaahaatihopi namusesipatati ami kopu windi gimaawunyaapihyaami kiyohiwaiwa sahi windi kamaiwise. Kiyaami gwinyaahohiwaiwa nehihaiwe.

¹⁸ Kiya windi moniwahiye. Aiwi ami kiya atitaatiwi pohipiyawaayowo. Aiwi kiya Autaahaatihoko komi isihiya wanihira gaahireti bimitaatiwi numwindihandami ipaahaapi bindawaahiyaare.

¹⁹ Aiwi kiya kiyaami maipihaiwa kiyohiwaiwaapi mamaawahiye, ami neh nanihaiwi waaki maipihaiwa kaiwahiye. Kiya kiyaanhi nasisoari ami mwitetiwi maipihaiwa kihaiwa kihaiwa kahatamatipetahaiwa kaitaatiwi maarho nusoaasawi apipaahi maaritiwimapi kaiwahiye.

²⁰ Ami Kiraisihopi sangi saiwi sireti katiwisawasawaamaayopo.

²¹ Sangi aimi Kiraisihopi piwaha katiwisasauhi sahi aimi atisopo. Aih ami ningi aimi ginunyatataise. Piwaha Gaaha Wanahaami piwaha akaaha Kiraisihopitihaimi sahi atisohihaapi isihiya aimi katiwisasopo.

²² Sahi sami jahirihireti namaitaatiwi aimi katiwisasopo. Maipihaiweti jih daiwi bimohitihandi ami isihiyai naharho numwindihandi namaitaatiwo. Maarho jahihomihaiwa noaipati daahi apipaahi maipindaise, ami kaiwa kaitaatiwi isihiyaisi neti aisi notaiso. Aih kaiwa

kaitaat+wi is+hiya maarit+w+mawaayowo. Iyauhi kaiwa kiyai daih+ra as+ra nosas+indaat+w+h+ra numwaasi notaise.

²³ Am+ sangi aim+ kat+w+isasopo, sah+ maar+ho wan+ho asoho naitaat+wo.

²⁴ Aiw+ sah+ utaaho wan+ho asohomataiw+ noaipaitaat+wo. Sangi Autaahaat+ho net+ wan+hiyaat+ as+y+hiyaatesamataise, am+ sah+ noaipap+ Autaahaat+ho kiyat+ ah+sis+ho sawahomataiw+ ap+paah+ gaahiyaatimat+wi, am+ sah+ neh+ sawahopaahaiwi t+tihi ko sawahom+hiyaatimat+taatiwo.

²⁵ Isi sah+ piw+ha jaip+pa kat+w+ kaman+w+ise. Neh+ piw+ha ak+ti+haah+hi sah+ ususaat+ kan+w+ise, am+ nyah+ nahatiyaan+n+ amb+pat+ neh+ naasaipiti K+raisihom+hatam+hiyaaniso.

²⁶ Sangi w+ndi apomaasane. Am+ sangi aposon+hi wiwa sah+ maip+handi kaitaaw+ jaawo. Am+ sah+ jaawo. Wiwa sangi aposind+handi kand+n+hi ahot+m+ niyon+hi am+ sangi taat+ kiyatangis+n+hi aposam+ niyon+hi wiwa ip+ho not+ namaatipaitaiso.

²⁷ Sah+ Bwaas+r+hi+ri utaaho maip+hoai niwupwaap+ kop+ maasomwaan+ w+ndi namaawupw+ise. Niwusaihi sangi net+ japatitaiso.

²⁸ Is+hiya taaw+ ikonohiy+hiya kiyaa+ ikopa namap+ise. Namapow+ saw+ kiya sawanaam+ ikw+ra ot+ip+pat+ kaiw+ise. Kiya itataman+n+wi bim+taat+w+h+pa kiyai kaiw+ nep+ise. Am+ kiya siyawaaw+ kiya wapa+ paisahiyaat+wi am+ kapa wapa is+hiya and+ti+mit+wi am+ kahapaamap+pa owehiyai nunyaw+ iw+tataman+taatiwo.

²⁹ Sah+ piw+ataawaahura piw+ha is+hiyai yaawati apowati net+ kiyaa+ maar+ho oman+ti+tihi nusop+sasiniha kamaat+w+ise. Am+ neh+ piw+ha gaaha is+hiyai kiya gaah+ret+ daiw+ bim+taat+w+haah+hi am+ kiyai and+ti+wiwat+ iw+tataman+and+hi+retap+ha kat+w+ise. Saisaihi am+ sam+ piw+ha is+hiya atisohiy+hiyai gaahati kawitando.

³⁰ Sah+ Autaahaat+hom+ It+piho Gaahoi naan+ati yaawati m+maip+wimat+handi namunyaw+ise. So It+piho Gaaso sangi sasatati, "Sah+ aim+ t+tihi Autaahaat+hom+hiyaate," sasatati net+ nasisataise. Iyat+ am+ satati Autaahaat+ho sangi ap+paah+ kiyatangis+n+hi ipot+handi nasamaitand+ nasam+hainj+hiyaatis+ kura noaipahon+hi sangi nasamaitaise, tati kasatati sam+hat+hi bim+tand+ Autaahaat+ho ah+wih+ihore.

³¹ Sah+ sam+ oman+ti+tihi w+ndi nasinaamanati am+ aposati am+ maip+ti+wi it+hi+maat+w+ise. Apop+paisaw+ waap+hi+ti+wi it+hi+ti+wi is+hiyai yaaw+handi nunyaw+ konyah+maat+w+ise. Maip+hapa ap+paah+ w+ndi kamaiw+ise.

³² W+ndi samaiwi am+ sah+ ususaat+ gaahati kain+wi maar+ho nam+n+wise. Aiw+ sam+ maip+haiwa K+raisihoetap+ Autaahaat+ho nesamas+patamataiw+ ususaat+ sam+ maip+haiwa nemap+ise.

5

Nyah+ Nausainj+ti+handet+ Daayaat+ Bim+ti+haawo

¹ Autaahaat+ho sangisi maar+ho ap+paah+ waati awaind+handi nasanyahiyaate, am+ sah+ kom+ manyinyaat+tiho. Isi am+ sah+ kom+ manyinyaatis+ ko Autaahaat+ho kair+hi+ri kireti mmon+wi japepih+ri+wi kaiw+ise.

² Aiw+ am+ sah+ ap+paah+ ak+ti+n+hi is+hiya usais+ maar+ho nunyaw+ise, am+ K+raisiho nyangi ap+paah+ ak+ti+n+hi awaind+handi maar+ho nanyinyataati kom+ amb+pat+ Autaahaat+hoai nunyainj+patamataiwo. Iyat+

ko komi ambipati nyangi nyatatamanitandi nandapa kohasipihho waa-mainjotati jipiyahapa ko maaritati nehapa Autaahaatihoi tihwi nun-yohipatamatiyati nunyainjipatamataiwo.

³ Sahi Autaahaatihomi ishiyaatisi ishiya namaatotihandami ipaahaapi ushiya ami ashiya sami siwoyaametati ami siwaasiyaametahiyaisawi sami ambipati naminiwi windi timaamaamaipise. Aiwami wiwa ain-jotahaiwa ishiya kamaayohiwaiwa suhiramataiwi kamaiwise. Aiwami kahapaamapipa usaamihapaapi sangi windi akimaasisane. Aiwami sahi saiwaapi piwaha nehi masihonjisangi samihatihhi nesi kanwi mbipaara nesi sangi atihomisamati namoaipane. Apipaahi owetane. Saiwaapi piwaha Autaahaatihomi tihhi ishiya kanwi katitaatiwihyaametiso.

⁴ Ishiya ashiya ami ushiyaami ambipatapi mapipaisahaiwa sahi windi kamaatiwise. Aiwipi pa maati maatiwi ashiyaami ambipatapi piwaha kamaatiwise amitiha owehiya naharhiyaamatitwo. Saiwa Autaahaatihomi tihhi ishiyaani katitihhaawi tihhi mahe. Ami nyahi nehi kimikaiwa nanyamisiho Autaahaatihoi gaahireti gwinyaawaati kopi yapipaisaati koai saundaati, 'kinyi gaahonj iparihone gaare,' unditihawe.

⁵ Sahi piwaha kimaapi baiwi mmonwi gwinyaapise. Ishiya ushiya ashiya apwaatiyaametahiya kihiyaisawi ambipati timaamaitohiyhiyauni, ami ashiya ushiyaami ambipatapi piwaha mapipaisihaiwa katohiyhiyauni, ami ishiya usaamihapaapi akiwisawhiya nehi kiyai sawanaapihapaapaahaiwimapihya, ami kiya saiwai nepi jaipitaho autaahaatihomap kopi gaapundwi mepi autaahepumahohiyhiya Kiraisihouni, ami Autaahaatihouni komi ishiyai gaahaiwa aimi nunyati kaihi nepi isiwatiwi kiyaaamihaiwaatiwaiwa nihirinati owetitaise.

⁶ Sahi baiwi jatiniwi bitopise, ami wiwa piwaha maipihapa nehihapa windi akitihapaametihapa sahi maipihaiwa kaitaatiwihiretapi kasatitawo. Ami sandi nini sangi taati kasatohiwimaiwa kaiwa ishiyai katwi kiyohiyhiyaamiheti Autaahaatihoi apowindihandi ahondaise. Isi ami ishiya saiwa kaiwi komi piwaha nepumahohiyhiyai tipitapaati usondandihyaatihisato.

⁷ Isi ami sahi ishiya saiwhiyaisawi maasi timaamaitwi dahomaiwise.

⁸ Jihura sahi asihatindihandaatihhi bimambiwihyaate. Asihatindihandaatihhi bimauhi ami wani Awaisiho nasamaati nausainjitihandeti neti ahisihi bindawaayopo. Isi sahi noaipapi nausainjitihandamhiyaatimatiwi kandi nausainjitihandeti daiwi bimaawise.

⁹ Autaahaatihomi nausainjitihandaatihhi daimbi bindapaapaahi ami katami nandapa akipipa siyahapa noaipaitaise. Apipaahi tithaiwa ami apipaahi gaahaiwa ami tihhi akitihaiwaahihhi noaipaitaise, ami saiwa tihhi nausainjitihandamihaiwaaso.

¹⁰ Sahi sami anditati napamapi Awaisiho kopi gwunyaahohiyhiya gaahaiwa kaitaatiwi gwinyaati maaritiwaiwa mmonwi nepi ami kaiwa kaiwise.

¹¹ Ishiya apipaahi maipihaiwa kiyohiyhiyaisawi maasi kiya kiyohiwaiwa sahi windi kamaiwise, ami saiwaahi asahatinditihapihaiwaaso. Iyati ami saiwa ishiyai iwitatamanitandihapa akipipa apipaahi owehaiwaare. Ami saiwa maipihaiwa asahatinditihapihaiwa sahi nepi autemap ishiyaami ndiheti auta ahiyawise.

¹² Nini ishiya maipihaiwa noatiwi noatihepi ishiya usa maawinjihauhi kiyohiwaiwaapi windi kamaati, ami saiwa

mapipaisihaiwaaso.

¹³ Saiwa maipihaiwa noasawi isihya kiyawaasohiwaiwa ami nau-sainjitihandi neti autemahonihhi kaiwa apipaahi maipihaiwaatanihhi isihya mmoninwi namaitaapo.

¹⁴ Wapa apipaahi maipihapa nahataapa nausainjitihandi ausaiman-imbipa kapaanihhi owetitaise. Ami kimandi saindmandapi piwaha aimi wapihi satati jipatipindise:

“Nanopotingihonye nepape. Napopi ahotingihonye kinyi animwaahipati namasi nepape ami Kiraisiho gi nangusaatito,”
tati jipatipindise.

¹⁵ Isi sahi daayoheteti bimoheteti baiwi jaawi jatiniwihyaato. Amitiha gaaha gwinyaapihyaati bimaawise. O amitiha owehiya nahariwihyaamihamwaanji bimimaawise.

¹⁶ Wani kamura asisaha apipaahi maipihura bindihaayono. Isi ami sahi asisaha wa namihiriwi ami asisaha nahatewetit Autaahaatihomi otipipati nepi tisaipi mmoniwu nepi kaiwise.

¹⁷ Isi sahi nahiriwi amitiha gwinyaitaatiwihandi owehiyaamatimawise. Awaisiho Jisasi Kiraisiho sahi wapa kaitaatiwi maaritati gwinyaasipipa daapi mmoniwu nepi kapa sahi kaiwise.

¹⁸ Sahi waapoho wainihandi pihitiwi windi namaanwise, ami waapoho wainihandi sandi sangi neti nasopisaitaiso. Ami nehiti Autaahaatihomi Itipihho Gaahohi sahi pihitiwi nepi samiheti tisisaitane.

¹⁹ Autaahaatihomi isihya usaisawi piwanawaahura aunihihiri aunihihirami utipihoaatihhi ahotirihiruni, ami Kiraisihomi isihyaatami aunihihirami utipihoaatihhi ahotirihiruni ami aunihihiri wiwa Itipihho Gaaho sami omanjitihi neti gisunyaahonihiruni nepi sami piwihemapih ahojanwi aunihiwi piwanwise. Saiwi nepi sahi sami maahomwaanapun ami sami maarihho omanjitihipuni Awaisihoai aunihundiwu aunihiwi komi ambipati mepi autaahepumapise.

²⁰ Aiwu ami nyangi nyainjatisiho Awaisiho Jisasi Kiraisihomi ambipataahi nahataapa sangi nasoaipasipipaapun ami nasisoari nyami Apihho Autaahaatihoi, “Kinyi gaahone gaare” undiwise.

Apwaataatuni Ami Warihouni Kiraisihopi Giwunyaahohiyihyaamihireti Bimitaatimihandapi Porihho Kandaase

²¹ Aiwu ami sahi Kiraisihopi Awaisihoe tiwi koai nepi autahi isiwatiwi ami komi asimwaatitihhi piniyohipatamataiwu Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaati ususaati usaami asimwaatitihhi pinuwise.

²² Sahi asihyaate, sami siwoyaami asimwaatitihhi pinuwise, ami sahi Awaisiho Kiraisihomi asimwaatitihhi piniyohipatamataiwo.

²³ Ami ninu sandi katotimandi apaapimaato. Woho so apopaati apwaataatami jihho mitihore, ami Kiraisiho isihya kopi giwunyaahohiyihyaami mitihomatiyato.

²⁴ Isihya kopi giwunyaahohiyihya siya Kiraisihomi ambipate. Aihhi ami Kiraisiho kiyai japihi numwaataise.

²⁵ Warisaate, sahi baiwi napaitiwu maarihho sami siwaasisai nunyawise, ami Kiraisiho komi isihyai maarihho nunyataati kiyai iwitatamanitandi komi ambipati ipi titihhi atawihateti nunyainjipatamataiwo.

²⁶ Ko komi isihyai Autaahaatihho numwaitandi ko sawaho Autaahaatihoi nunyanataise. Kiraisiho piwiharaahunu ami waapohoraahunu komi isihyai baawusati popitumataise, ami kiya noaipapi komi ndiheti maipihandami kipati atihha atataaha, ami tataipati owetati titihhi

gaahiya popitihya apopaati apwaimaamaati sitihiri ahotati wenjhaati namaatitandi tmetisaamaatamataiwihya noaipaitaatiwo.

²⁷ Ami kiya setahiyaatawawawi ainahiyihya maipihapaami kipi atiha owetati ami wapa mimaipimetahiya apopaati apwaimaamaati wenjhaati namaatitandi tmetisaamaatamataiwihya komi ndiheti noaipaitaatiwo.

²⁸ Isi ami sikireti sahi usihyaati sami siwaasisai maarho nunyawise, ami sahi sami ambipati maarho nunyohipatamataiwo. Woho komi apwaataati maarho numwisihho so ami ko sawaho maarho naminahore.

²⁹ Utaaho wo komi ambipatapi pohipiyati kati neti nopisatasamaise. Owetise. Ami Komi ambipati nandapa nunyati biyati itatamanati jatataise.

³⁰ Ami sandi ninii apaapimaato, nyahi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaani komi ambipatamatiyaahiyaaninutihito.

³¹ Iyataati ami sandi ninii apaapimaato, Autaahaathomi piwaha wapihi satati jipatipindihito:

“Ko woho komi saniyi sapiyai namasi noti ami komi apwaataatisati tmaamaitataataahi kasanyuri nehi utaaho naasomataimi noaipamaise,”

tihito.

³² Kima piwimaatihii siwipati apipaahi awaipati noasandataise. Aihii ninii kima piwimaapi saindi Kiraisihouni ami komi isihya kopii giwunyaahohiyihyauni tmaamaitiwi utaaho nehi naasomataiwi noaipahohirihiretapi kandaase ndi ninii mmonataayo.

³³ Iyataahandi kandi kima piwima sahi usihyaati nehi ninaasikiyaatapi kandaase. Ami sahi nehi ninaasoni kinyi kiwaamaati kinyi kiwahoni maarho naminhingipatamataimbi akitinihii numwitaapo. Aisaihi ami asihyaati nehi ninaasaamihii kaatami warihomi piwaha atiwisati komi asimwaatitihii sanoti ami koai kaati neti autaahi isiwatane.

6

Porho Manyinauni Saniya Sapiyauni Bimitaatiwihiretapi Piwaha Kandaase

¹ Sahi manyinyaati sami siniya japiyai atiwii kiyaami asimwaatitihii pinuwise, ami sahi Awaisihopi giwunyaapihyaatiso. Ami sahi sandi saiwi kaitaatiwi Awaisiho maaritati titihii gaahande.

² Autaahaathomi piwaha utipihooatihii satati jipatipindise:

“Kinyi kinyi kinyi gapiyaami asimwaatitihii pinumbwi ami kasanyurami piwaha baimbi atiwimbi japepihirime,”

tati jipatipindise. Iyataati kimba winihapipa jihapaare. Iyataati kapaami wapa akipipa noaipaitandi piwaha watipitati katahaapahaare. Ka piwa akitinihii watipitati satati jipatipindishaapito.

³ “Kinyi saimbi kiyapaapaahi kinyi otipipati wapa kinyi kaingipipa titihii nga noipati ami kinyi yapipataapihi nga baimbi utaarhandeti bimitaise,”

tati jipatipindise.

⁴ Ami sahi sapiyaati sami manyinyai kiyaami maarho omanjtitihii nepi nusopisasiwi apowati, ami sapi apowitandihaiwa wiwa kamaawiwise. Ami nehi Awaisiho mmonataati gaatitandihireti titihepumapi, ami Awaisihomihaiwa kiyai sahi nunjawi ami komi piwaha winihundiwi katiwunjawise.

Porho Otipipatihyaapun Iwinjatohiyihyaapun Piwaha Kandaase

⁵ Sahi nehî otîpîpatîhatîmaatî nawîho namepî otîpîpatî nehîhatî kiyohiyîhyaate, sangi jainjatohiyîhiya kîmaapî yapîpatambîhiyaami pîwîha baiwî atîwiwî yaiwî, ami kiyai nepî autaahî isîwatîwî, ami maarîho gaahoisawî kiyaami asîmwaatîtîhî pînuwîse, ami sahî Kîraisihomî pîwîha baiwî atîwiwî komî asîmwaatîtîhî pînutataiwo.

⁶ Sahî sandî sangi jainjatohiyîhiya detî bitopî jainjasaihî kiyaami ndîhetî kiya sangi gaahiyaate satîtaatîwîhîretî wîndî kamaiwîse. Sahî Kîraisihomî atîwiwî komî asîmoaatîtîhî pîniyohîpatamataiwî Autaahaatîho maarîtimbîpa samî maarîho nahatoaisawî kaiwîse.

⁷ Sahî samî otîpîpatî maarîho gaatonîhî ñahîñahîtîwî kaiwîse. Aiwî Awaisîho sawahomî otîpîpatî kawisîhaayono tîwî kaiwîse. Amî nehî isîhiya usîhiya asîhiyaami otîpîpatî kawisîhaayo, tîwî wîndî kamaiwîse.

⁸ Amî gwînyaapîse. Utaaho wo ipatisanati otîpîpatî nga kaisîhoai Awaisîho wihoañhandî gaahandî numwîtaise. Sandî utaaho nawîho nametî nehî otîpîpatîhoaisunî ami utaaho wo awaisîho womî otîpîpatî nehîhatî wîndî kamaayahoisunî ahoyatî Kawitaise.

⁹ Amî sahî awaisawîhiyaati samî nehî otîpîpatîhatîma nawîho namepî kasisauhî iwinjatohiyîhiyaate, samî nehî otîpîpatîhatîmai gaahatî kawîwîse. Aiwî sahî kiyai wiwa yawîhaiwa kaundîwî kamaawîwîse. Gwînyaapîse! Sangisunî ami kiyaisunî ahoyatî jainjatisîho Awaisîho yamîhapataatîhî bindataise. Iyatî amî ko isîhiya nahatiyai naasaipitî katî kawisahore.

Pwisîpî Yaipa Nahataapa Autaahaatîho Sangi Nasamimbîpa Nepî Nîpaatîwî Niyopî Isîwatîwîse

¹⁰ Nînî sangi pîwîha kîma ipotîha awaisîha kasatîtandiyo. Sahî Awaisîhoaisawî baiwî tîmaamaitîwî ko sangi netî watîpîsamahonîhî ami komî watîpîhanda watîpîtîwî bitosawîse.

¹¹ Autaahaatîho sangi komî pwîsîpî yaipati nasamimbîpa nahataapa anîtiwî isîpî bitosawîse, ami kapaaraahî utaaho maipîho Bwaasîrîhîramî jaipîpa maipîhapa tipîndîwî nemaitaatîwo.

¹² Amî nyahî nehî yapîpatambî isîhiyaisaati tunaati yahwînhamaayo. Sahî baiwî gwînyaapîse. Nyahî itîpîho maipîhapa watîpîhandisahapaisaatunî, ami wiwa watîpîhaiwa watîpîhandisahaiwa kahapaamapîpai autaahî tuwîpataatîhî jatiwîwaisaatunî, ami wapa watîpîhapa kîmaapî yapîmbataapîhî isîhiyai apatîhamatiyahaiwetî bimohurîmura jatiwîwaisaati taawa tunnîhaayo.

¹³ Isî saiwa sîkiyahaiwaapî Autaahaatîho sangi pwîsîpî yaipati nasamimbîpa nahataapa nepî baiwî isîwatawa jatîwîse. Uta Maipîhomî asîsîha maipîha noaipahonîhura kapaaraahî sahî tunnîwî yahwîndaatîwo. Saiwî tunnîwî yahwînhîwî amî wîndî yamaanîhîmapî yapîpatî aunahîpati isîpî kiyaatînhî kapîhî bitoaitaatîwo.

¹⁴ Isî amî sahî andîtitîwî bitosawîse, pîwîha akaaha akîtiha nepî samî yamepatamataiwî anîtiwî wîsasanîwî nîpaatîwo. Aiwî amî sahî Autaahaatîhomî tîtîhî gaahîretî isîhiyaisawî pîwanîwî daiwî bimohîtîhandî nepî wapa watîpîhapa kîrîwîpati netî nisapuhonîhî amî wapa kîrîwîpati netî nopîsasîtotîhapa tiwaraitandî namaasahohîpatamataiwî samî kîrîwîpati namaasapî nîpaatîwîse.

¹⁵ Aiwî amî Autaahaatîho isîhiyaisati maarîho naasohîtîhî pîwaundati nahowîndîhandapî sahî pîwîha wanîha gaaha ausaitaatîwî nepî tîmanînhohîtîhandî samî asuipatamataiwî nîpaatîwîse.

Piripaihiyaap+ Utip+ho K+mand+ Piripaihiyaap+ Utip+mandap+ Nesip+hande

Por+ho Rom+handa kon+hi napw+at+ bindata utip+ho k+mo j+pat+piyahore 62 A.D. hura. Is+hiya g+wunyaahohiy+hiya Piripaihanda bimohiy+hiya p+w+ha wiwa kwitun+w+haiwa kan+haun+ kandap+ Por+ho utip+ho k+mo j+pat+piyahore. Iyati am+ Piripaihiya naw+ho Por+hoai and+t+wiw+and+ho nunyauhi am+ kandap+maaw+ gaare undat+ho utip+ho j+pat+piyat+ nusoasataise. Siyat+ Por+ho t+ti+hi utip+ho j+pat+piyat+ nusoasataise.

Piripaihiyaap+ P+w+ha Nap+masataise

Por+ho is+hiyai ip+rete gaahure undis+ha (1:1-11)

Por+hoai nasisoar+ nusoaipas+waiwa amb+pati yaawat+ am+ naan+hand+ kon+hi nep+ notaise. Saihi am+ Kiraisiho kon+hi and+t+wip+ notaise. Aih+ am+ sandaah+ Por+ho maarit+and+handisat+ kon+hi bimaami naind+handap+ha (1:12-30)

K+raisiho kaipamat+iyat+ t+ti+hi kiret+ nyah+ nahatiyaan+ amb+pati yaas+haiwa nait+haawo tis+ha (2:1-30)

Por+ho is+hiyai p+w+ha neh+ha asiwa kat+wunjohiy+hiyaam+ p+w+ha atiwi namep+se undis+ha (3:1-21)

Por+ho is+hiyai saiwi saiwi kaiwise undat+ kom+ p+w+ha osasep+haasiha (4:1-23)

¹ N+n+ Por+hon+n+tihi Timotehotih+ maisahuraan+ Jisasi K+raisihom+ otip+pat+huraan+ utip+ho k+mo j+pat+piyaha sah+ Autaahaat+hom+ is+hiyaat+ Jisasi K+raisihoaisaw+ maas+ t+maamaitohiy+hiyaat+ aunah+pat+ awaipat+ (taun+hand+) Piripaihanda bimohiy+hiyaatapun+ am+ is+hiya K+raisihop+ g+wunyaahohiy+hiyai iwinjatohiy+hiyaapun+ am+ otip+pat+hiyaatapun+ nusoas+haayo.

² Autaahaat+ho nyami Ap+houn+ am+ Awais+ho Jisasi K+raisihoun+ sangi sam+ maar+ho nep+ napaisaat+isamap+ gaahat+ kasim+ jatatanam+taise.

Por+ho Autaahaat+hoai K+ny+ Gaahone Gaare Undataase

³ N+n+ nahatewet+ sap+ gw+nyaataahura gaapund+ti Autaahaat+hoai k+ny+ gaahone gaare undataato, am+ sah+ gaahaiwa kiyoh+waiwaapo.

⁴ Aindi am+ n+n+ waat+ asakaind+ maarit+ti sap+ p+h+nd+ nis+ gaap+pati nahatewaat+hi nahatewet+ Autaahaat+hoai p+w+und+ti gaapundataayo.

⁵ N+n+ saind+ maarit+ti Autaahaat+hoai k+ny+ gaahone gaare undot+mand+ apaap+maah+e, am+ sah+ Piripaihiyaat+ Autaahaat+hom+ is+hiyaat+ Autaahaat+hom+ p+w+ha gaaha wan+ha Jisaasihop+ha ausaat+ is+hiyai kaund+and+handap+ sah+ naw+ho naninyaw+ and+t+nipi n+ngisaw+ maas+ t+maamaitauhe. Saiwi wuwani p+w+ha gaaha wan+ha Jisaasihop+ha namasaw+ atiwi kop+ g+wunyaap+ kaim+ nap+w+ wan+ k+muraat+ind+handape.

⁶ Aindi am+ n+n+ saind+ gw+nyaataate, kiya gaahat+ kiyoh+ti+mand+ sand+ Autaahaat+ho kiyaam+hetap+ gaahaiwa taat+ kiyataise. Siyat+ ko kaind+mand+ kiyai net+ kom+ gw+nyaat+ maarit+r+h+retemataise. Siyat+ Autaahaat+ho kiyais+ kon+hi kawim+ not+ not+ asis+ha Jisaasiho jap+hi nason+huraat+tande, nd+ gw+nyaataayo.

⁷ Iyataati ami sahi kiyohitmandapi nga titihe, ndi gwinyaataayo. Autaahaatihom ningsisi gaahati kanisati, ami komi otipipati kimati komi piwaha awusaitandihati nanimih kiyataayo. Kiyonhi ami sangisangi nahatiyaati maasi ningsisawi timaamaitaati kiyahaawi sangisi nisi maarho apipaahi aungwohandi nasanyati nisi maarho samiheti ahondaise. Nini napwitohipipih napwiti bimaati ami awaisawhiya nini kiyohitihandapi gaatiwi nanimaapi nanisenihauhi wihoanjiha kaundataayo. Nini piwaha titihi akaaha ausaahonihandi kandi kiya piwaha Autaahaatihom mimaipaimbi asireti ausaapaise, ndiwi piwaha nepi nisihetepinimawaayopo. Ahi nini akaaha titihi ausaataayo, unditi kiyaisi nunjati titihi kaundataayo, kiya Autaahaatihom piwaha akaahe titiatiwo. Saiwa siyonhi sahi ningsisawitotihandapi maaritataayo.

⁸ Autaahaatihom aimi mmose, nini napiti sangi jasondandi pihindi gwinyaahonihom, ami nini sangi Jisaasiho maarho nasamipatamataindi nisi maarho nasanyataayono.

⁹ Aindi ami nini nisi gaapipati kimati sapi gaapunditi Autaahaatihom sapi piwaundataayo. Sahi Piripaihiyaati isihiyai maarho nunyohitihandi samiheti waati anyaati tisaitati noaipaitando. Iyonhi ami sahi gaahandi gwinyaitaatiwihandi pihitiwi nepi, ami sami amitiha sahi isihiyai maarho nunyohitihandapi biyati nga jainjapwaatamaitando.

¹⁰ Aiwami sahi baiwi nepi mmoniw maipihapa namapi ami nehi apipaahi gaahapa, ami titihitamasipipaahih nepi ami kapa japepilihriwi kaiwi bimitaatiwo. Ami sahi saiwi kaiwi bimaami nuwi asisiha Kiraisiho isihiya kop giwunyaahohiyihiyai neti kiya otipipati kop kawisohipati tipitapaati usonati katapi wihoanjihandi nawihomatiyati nunyonihura wapa maipihapaapi piwaha owehiyaati apipaahi ainahiyihiyaatititaatiwo.

¹¹ Ami sahi saiwi Kiraisiho neti anditisiwati jatatamanati Autaahaatihom titihi gaahaiwa sangi samiheti kasiwaiwaami nandapa akipipa noaipati samiheti tisaitati ahotitando. Siyati titihi gaahaiwa tisaitati samiheti ahotanhi, ami kaiwa titihaiwa ami gaahaiwa kiyohiwaiwa noaipati, ami kaiwetapi sahi Autaahaatihom ambipati awaipati nunyawiki koai nepi mepi autahemwaitaatiwo.

Porihom Napwinjitihanda Isihiya Taahiyihiya Autaahaatihom Piwaha Atisawaayopo

¹² Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate, nini sangisi nasesipati neti gisunyaati sandi kasatitandiyo. Ningsi isihiya nepi winirapi nanipuhauhi kimbih Romihanda napwiti bindataayo. Ami kemandi napwiotimandi isihiya Autaahaatihom piwaha atitaatiwi nisaputataamaise. Owetise. Autaahaatihom piwaha gaaha wanha isihiya taahiyihiya aunahipati taahiwaiwaara taawi atiwi newaayopo. Nepi kaapi taawi gwinyaawaayopo.

¹³ Ahi ami isihiya tunniwi yahwinohiyihiya awaisihom Sisaahom anjitihi masaataati jatohiyihiyauni, ami isihiya usa kimbihiya nahatiyauni nini napwiotimandami tanyaahaapi mmonihopo. Ami nini Kiraisihopi giwunyaati komi otipipatihoninindi ami komi otipipati kawisonhi kandapindiwi ningsi nepi nanipuhauho.

¹⁴ Iyauhi ami naisihiya taahiyihiya nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiya nini napwiotimandapi gwinyaawaawi kiya watipitiwi Awaisihopi giwunyaapi, ami kiya windi yamaiwi ami watipihiya bitotawa Autaahaatihom piwaha Kiraisihopiha isihiyai kaundawaatopo.

¹⁵ Iyataati ami sandihi akite, isihya usa nisapi apowih ami kiya nisapi itihapipa manditihrisawi Kiraisihomi piwaha ausaawaayopo, ami Autaahaatihomi isihya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyai nepi iwiriwitaatiwo. Usa siyauhiani kandi ami usahi maariho gaahoaisawi Kiraisihomi piwaha titihi gaahireti isihyai iwitatamanitaatiwi gwinyaapi ausaawaayopo.

¹⁶ Ami siya siyohiyhiya Kiraisihoaisuni ami ningisuni kiyaami maariho naninyawi ami piwaha waniha gaahaapi maarihiwimawaawe. Aiwi nini napwiti mandi piwaha gaaha wanihai neti anditiwiwiti anditititi bitohohitihandapitih kiya mmonawaawi ami piwaha ausaawaayopo.

¹⁷ Iyauhi usa aimi jhi katohiyhiya siya maariho titihmetahoaisawi kiya sawana ambipati awaipati nepi noaipapi awaisawhiyaatitaatiwuni, ami ningi nini napwiti bimohipih daahi nepi iwiriniwi yaasiani waati nanimitaatiwi piwaha ausaawaayopo.

¹⁸ Ami kiya siyauhiani kandi nini kandapi windi pihndi gimunyaaho. Ami kiya tanyaaha gaahaapo, ami tanyaaha maiphaapi ausaawaawisangi nini gwinyaata sandi awaindihandimaahe. Ami kiya piwaha Kiraisihopiha ausaawaayopo. Isi ami nini sandapi waniisangi maarihi ami ipoti ipotisangi koninhi maarihi nuto.

¹⁹ Ami nini koninhi maarihi nuto. Ami sahi nisapi taawi gaapundiwi Autaahaatihoi piwaundahi ami Kiraisihomi Itipihoi Gaaho ningi taati anditiniwati nitatamanataiso. Isi ami kimaiwa ningi naanjanisati yaasamaiwa nini taati neti bimohiwimaiwaatihapi nenimati Autaahaatihoi nuwanoaasonhi nini noaipaito.

²⁰ Nini nisi maariho nahatoaisati watipindi saindi gwinyaataayo, nini wapa sehimiwaati kamaindi, ami Kiraisihoi komi maariho yaawihandi windi namumwito, nisapi ko windi maarihihandi. Iyonihi ami kapetapi ningi manyihandi nini windi namaitando. Ami nini nasisoaroni ami wani kimura kurauni isihya usaapi windi yamaindi watipindi piwaha katito. Ami saindi kiyataati nini asohonini bindataatisangi, ami nini napotaatisangi Kiraisihoi ambipati awaipati numwisanhi ami komi ambipati isihya nepi autahi isiwatitaatiwo.

²¹ Ami nini sandi apaapi maato, nini asohonini komi otipipati kawindi ami aimi nehi Kiraisihopaahaindihoninisi aimi apipaahi komihoninindi koaisatindaayo. Isi ami ningi isihya niwisaihi napotaatisangi aimi koaisatindaayo, ami nini ambipati awaipati taati koi nunyataayono. Aindi gaahandi asitimandi neti nehi nanihaindi naanati yaasiwaiwa owetih Kiraisihoaisati yamihapataatih aimi bindataayo.

²² Ami nini nisi ambipatisati asohonini bindataataahi, ami nini Awaisihomi otipipati kawito. Ami nini windi moho napwitiando e asohonini bimitando ndo.

²³ Sandapi nini yatiw gwinyaataayo. Nini wani kimandi bimohitimandi namasi Kiraisihoenda naindi koaisati bimitandi maarihiataayo. Ami ningi gaanimatitaise.

²⁴ Sandi nini ngandaahandi kandi ami nini sangisati kimaapi otih utaar bindataati sangi neti jatatamaniti, ami anditisiawitandi sandi apipaahi awaindi gaare.

²⁵ Ami ningi sandapi ginunyaatati ninjapwainjhi, ami nini sangisati daahi bindataati jatatamaniti anditisisanhi, ami kandapi sahi sami Kiraisihopi gwunyaahohitihandapi maarihiataatiwi nini mmoniti gwinyaataayo.

26 Isi ami nini jahira sangisenda napsanihi, ami sahi maaritiwi Kiraisihomi ambipati niwimaitaapo, ami ko nyangi kanyiwaiwaapo.

27 Ami apipaahi awaindihandi sahi kaitaatiwhandi siyate: Sahi Kiraisihomi piwaha gaaha waniha kasatauhi atiwi nehohirihireti wapa kaiwi, ami daiwi bitosawise. Ami sahi saisaihi nini napiti sangi jasoto e ami windi napiti masisonataatisangi sahi maariho naasohitanihi utaaho nehi naasomataiwi daiwi bitohopo tisaihi nini atitando. Aiwu sahi piwaha gaaha wanihaapi gwinyaahohitihandi sami tiworisa nepi tisaipinditaawi jaitaatiwo.

28 Aiwu tiworisa sangi tisaipindohiyihiyai nemapi sahi kiyaapi windi yamaiwi andititiwi maariho naasoaisawi nga bitoaitaatiwo. Siyawaawi sati siwipati nepi kiyai sahi nunjitaatiwi, ami kiyai Autaahaatiho nemati ami sangi ko japihi nasamaitandihandapi siyati nanyamaitandihiyaane undiwo.

29 Ami sahi Kiraisihopi gwunyaitaatiwaahih Autaahaatiho sangi nasamihanataamaise. Sahi kopi yaasihaiwa naitaatiwi maawi ko sangi nasamihanataise. Ami sikauraahi sahi Kiraisihoai ambipati awaipati nunyawu niwimaitaatiwo.

30 Nini sangisati bimohura naanati yaasihaiwa wira anisih sahi mmoniwihiyaate. Aiwu ami wani naanati yaasihaiwa taati wira anisih nini nepi niyohiwimaiwapi sahi aimi atisawaayopo. Aiwu ami sahi sawanaatisangi sikiyahaiwa tiwati wira asisih taawi newaayopo.

2

Kiraisiho Ipatisanati Neti Kaimumwaanji Sahi Japi Kaitaatiwe

1 Kiraisiho sangisi anditisiawati ami komi maariho nasamindihandi sangi neti nasipipaisih sami maariho biyati wisaitataise. Autaahaatihomi Itipih Gaaho Kiraisihomiheti bimisih sangi neti tisamaamaisih ami sahi woni waanji ami wowaatapi sami maariho gaaho gwinyaapi gaahati kainiwi mmotinawaayopo.

2 Sahi timaamatiwi maariho naasohi utaaho nehi naasomataiwi gwinyaapiise. Aiwu sahi ususaati woni waanji wowaati maariho nunyawu naminiwi napaisaati bimaawise. Sahi sandi saisaihi nini sapi apipaahi nga maarititimaito.

3 Kinyi wapa kiyapaahapa nehi kinyi kiwahonyapaahih gwinyaapi, ami usaapi manditipaimbi ami kiwahonji naimaatipihireti windi kamaime. Kinyi yatih ipatisanipi isihiya usa aimi awaisawihiyaimatiwi bimohiyihiyaami yatih otitih pinumbwi kiyai kinyi niwimaapi autaahiwipe.

4 Aimbini ami kinyi ikipipa kinyi kiwahonyihapaahih itatamanipi minjatipi ami usaamihapai maawi nepi iwitatamanipi kiya itatamaniniwi bimitaatiwhandapi kinyi iwinjatime.

Kiraisiho Ipatisainjih Autaahaatiho Koai Nuwimaataise

5 Sahi gwinyaahohitihandi ami sami dahopa piwaha ami wapa kaiwi daiwi bitohohirihireti Kiraisi Jisaasiho kaipatamataiwi kaiwise.

6 Kiraisiho yapipataapihi sangi nasati yamihapataatih bimisura nahataapaatih osamati ko Autaahaatihomatiyaho Autaahaatihoisati naasaataati gwinyaati ami naasaataati awaisihoematati bimainjahore. Siyahondaahandi kandi ko Autaahaatihomatati Autaahaatihoisati maasi naasaataati bimindihandi sawaho neti itatamanitandotati gwinyaati ko windi anitisiati miwatise. Owetise. Kandi ko nehi namihati namataise.

⁷ Ko siyati Autaahaatihotati Autaahaatihoisati bimimbipih namati namahaamapi noaipati nehi otipipatihoematataise. Iyati ko noaipati nyahi isihyaanam ambipati neti ami nehi nyamatiyati utaahoematataise.

⁸ Ko siyati nehi utaahoematati noaipati yatih ipatisanati Autaahaatihokaundirihireti atiwisati kaimi noti ami yaawihandi neti ipi titih atawihateti sikiyati napotaise.

⁹ Ko siyati kaindahandaahi Autaahaatihoka niwimaati otipipati ami ambipati apipaahi autaahtahati awaipati usaami ambipati nusatiphaahati nunyati ahwisataise.

¹⁰ Isi ami nahatiya mihaati yamihapataatihyauni ami maapi yapipataapihyauni ami yamatih yapipatami nyepepihyauni Jisaasihomi ambipatapi atotipwesawi koai niwimaitaatiwo.

¹¹ Aiwi ami isihya nahatiya kiyaami maahomwaanapi ausaapi satiw "Jisasi Kiraisiho so nyami Awaisihore," titaatiwo. Aiwi ami kiya nyami Apihoka Autaahaatihore tiwi koai niwimaapi komi ambipati mepi autaahep-umaitaatiwo.

Sahi Gaahaiwa Kiyohiwaiwa Sisahaamatiyati Isihyai niwusaatane

¹² Isi ami nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaate, nin jihura napiti sangisati bimohura sahi nasisoari napaitiwi Autaahaatihokai atiwihyaate. Isi ami wani kimura nin sangisati maasi wandi bimimaati kaanhi wapihi bimohurimuraisangi sikaiwi Autaahaatihokai atiwihise. Sangi Autaahaatihoka maaritati gwinyaasirihireti japepihritaatiw japihi aimi nasamaasihyaatisi sahi kop yaiwi itipi apipaahi ipotihandi koisawi asitimatiw bimitaatiwi japihi kiyatangisinh nasamaitandhandapi anditati napamapi otipipati kaimi nuwase.

¹³ Ami sandih Autaahaatihoka sawaho samiheti otipipati kiyataise, ami sangi neti anditisiawati gisunyaahonhi ami sahi ko maaritati gwinyaasipipa japepihiriw kaitaatiwi ami sangisangi apipaahi maaritwimap kapaahhi mmonipinjaw kaiwi japepihritaatiw.

¹⁴ Sahi sami itihinnwi naumwaarinihohipipa njunaha namamapi nahataapa nehi gaahireti kaiwase.

¹⁵ Sahi saisaihi ami isihya sapi sisaiwihye, maatisaihi ami sahi nga ainahiyihyaatitwi, ami wapa maipihapaapi piwaha samiheti owehiyaatititaatiwo. Aiwi sahi maipihapa wapa owehiyaati Autaahaatihomi manyinyaatititaatiwo. Ami sahi isihya apipaahi maipihya suhiri maasapiho ainjihpipaamatiyahiyaami otihatih bindawaayopo. Bindawaawi sahi gaahaiwa Autaahaatihomihireti kiyohiwaiwaraahi sahi kiya asihatinditih bimohiyihyai kaumbwaatami sisahaamataiwi taawi kiyaamiheti niwusaatawaayopo.

¹⁶ Sahi piwaha akaaha isihyai asiyaimatitaatiwihandi numwitandih katiwunjawi kimaasi sahi naitaatiwaahi nepise undwi nunyawaayopo. Isi ami sahi sikireti kaimi nuwase, ami Kiraisiho japihi nasonihura nin sapi tihapaindi maarititi sandi nisi otipipati anditati napamati kiyohipati nehi yatitipihati kiyataamaayo, akipipa nimaatahati kiyataayo, ndi maarititaano. Aindi ami nin tusatipitit njuhitohitihandami akipipa ninhimatiti naitaano.

¹⁷ Nin jihura napiti Autaahaatihomi piwaha kasatonhi sahi Kiraisihopi giwunyaawaayopo. Aiwi sandi sahi kop giwunyaahohitihandi wapa nandapa kohasipihoka nga biyati waamainjotihapaamataiwi Autaahaatihokai komi otipipati kawiw gaarehandi nunyawaayopo. Isi ami ningisangi isihya niwisaihi napotaati nisi jitipati sahi gaarehandi nunyohitihandami

tiwat+haati nuhaamataataahi gaare, ndi maarit+ti ami sangisatisangi waati mitaahi maaritito.

¹⁸ Isi ami sangisangi maarit+wi ami n'ngisaw+ maasi waati tisait+wi maarit+wise.

Timoteyi Epap+rotaitaasiyaap+tahaare

¹⁹ N'ngisi Awais+ho Jisaasiho satati, "Kinyi is+hiya Piripaihiyaap+ Timotehoai nat+pusoase," ndonaahi koai neti nandusoasitand+ gw+nyaati jatataayo. Koai n+n+ nandusoasisan+h+ sangisaap+h+ nasati noaipati K+raisihop+ g+wunyaap+ gaahaiwa kaiwi bimoh+waiwa mmonati neti atisati nesisati kandon+h+ n+n+ sapi t+haapaindi maarit+tando.

²⁰ Is+hiya sapi p+h+tiwi nitan+wi gisunyaap+hiya usa n'ngisaw+ kimb+h+ w+ndi b+mimow+ neh+ Timotehohis+ ami neh+ koaisaah+h+ neti nandusoasisan+h+ ko sangisenda nap+taise. Iyataat+ so Timoteho nisatiyat+ n+n+ sangisi nap+ti jasondand+ waati p+h+ndi nitand+ gw+nyaahopatamatiyat+ sapi waati nitanati p+h+itati gw+nyapenahore.

²¹ O ami is+hiya usaahi ot+p+pati neh+ sawanaam+hatapaah+h+ maarit+wi kiyawaahandi kand+ Jisasi K+raisihom+ ot+p+pati w+ndi kamaiw+hiyaah+his.

²² Timoteho sopaahi sahi aimi ko utaaho siyat+ setahoe, tiwi mmon+wi gw+nyaap+hiyaate. Ko met+ho wo komi sap+hoais+ and+tiw+wat+ ot+p+pati kiyausepaati kaipatamatiyat+ n'ngisaha maasi Autaahaat+h+hop+ P+w+ha Gaaha wan+ha Jisasi K+raisihop+tiha awusaahaayo. Timoteho siyat+ Autaahaat+h+om+ ot+p+pati n'ngisati maasi kaind+handap+ sahi aimi mmon+wi gw+nyaap+hiyaate.

²³ Timotehoai sahi bimoh+p+p+h+ap+ nandusoasisan+h+ nap+taise. Isi ami n+n+ j+h+ gw+nyaati mmondaano, gaman+ho n'ngisi wip+niso ndo. Saindi mmon+ti kaindosati Timotehoai sapi keti nandusaasito.

²⁴ Aih+ ami nisangi saindi gw+nyaataayo. Awais+ho n'ngisi sandati, 'kinyi Piripaihiyai iwinjaita numwe,' ndati neti nitatamanati natanoaason+h+ n+n+ keti nap+ti sangi jainjaitando.

²⁵ Epap+rotaitaasiho sami maahomwaan+ nesi n'ngisenda nap+tandi sahi j+h+ nam+han+w+ nat+wusaasawaayopo. Aiwi n+n+ nenoaah+toh+p+pa sahi koai nunyauhi ko nesisati n'ngisi naninyataise. Aih+ ko nasati naninyati n'ngisati maasi bindata Autaahaat+h+om+ ot+p+pati kiyataise. Iyat+ am+ ko nisatiyat+ K+raisihop+ g+wunyaas+ti+handata t+ti+h+ nisi nais+ho akohore. Ko nis+hihoaan+ and+titati bitonda K+raisihom+ pw+s+p+ yaipati is+wat+ tunnati yahwin+j+hoematati is+hiya p+w+ha akaahai nep+ tip+nd+wi ip+hatiw+maitaat+wiyo+h+iy+hiyai p+w+ha wihoaan+ha kaundataase. Isi n+n+ koais+ nga jap+h+ kom+hiyaatangisenda nandusoasisan+h+ nap+taise.

²⁶ Iyataati sahi Piripaihiyaat+ kop+ timb+pa ap+paahi aungwohand+ nese, tiwi aimi atiwi newaayopo. Aih+ ami ko Epap+rotaitaasihoaisangi nis+hiya nisi timb+paap+ aimi atisow+ keti nisi aunah+pata nis+hiyai winjaita nu-taano, tati waati gw+nyaataise.

²⁷ Sandi ko timb+pa awaimb+pa nese tot+mand+ t+ti+h+ akaahe. Ko aimi napw+totahoai Autaahaat+ho kop+ maar+ho as+piyat+ ami nisapisangi maar+ho as+piyat+ koais+ kom+ timb+pa nemwat+ ami nisi maar+ho as+paindi maar+ho t+ndat+ naanjanitand+hand+ nen+mataise.

²⁸ Isi n+n+ koais+ sangisenda jap+h+ nandusoasitand+ wat+p+ndi gw+nyaataayo. Isi n+n+ sapi p+h+ndi w+ndi g+munyaati, ami naan+j+haiwa yiyat+m+w+ w+ndi namaitandi gaasi koai nandusoasitaano, ami noti sangisi jainjahon+h+ sahi koai usonawaawi sahi kop+ nga maarit+taat+wo.

²⁹ Isi nini koai nandusoaasisanihi japihi nasati jainjahonihi koai, nga japihi nasapaise Awaisihomi otipipati naimbi kaimbimapo, undiwi ikwiri ahowiwise. Utaaho siyahosi maaritwi koai nepi autahemapise.

³⁰ Epaprotaitaasiho Awaisihomi otipipataatihi timbipa neti maanihi napotaise. Iyati ko otipipati sawahopihatapi windi gimunyapimenati Awaisihomi otipipatapimainjihi nini kaanihi bimonih, ami sahi ningisi anditinihi otipipati ususaani ninawipih kaitihaahati sahi ningisi kaiwinapaapi kaitihati, ami sahi koai nunyohipati sami aunahipati neti ko ningisati maasi kiyataise. Kiyati maasi bindihaawi ko timbipa naanjhandi netaise.

3

Utaaho Kiraisihopi Giwunyaasihoko Kom Giwunyaasithandaahi Noaipati Titihomatataise

¹ Nini nisi piwaha katimi nasohiha owemati ami nini sangi sandi kasatataato. Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate. Sahi Awaisihoaisawi aimi timaamaitwi aimi komihiyaatisi, ami sahi kop nasisoari kiyaatinih maaritimi nuwise. Piwaha aimi kasatohiha jhaati gaas kasatitaano, ami sahi sawanaati isihya isihyaisi piwaha nehaha katiwunjohiyihiyaapi nga jatiniwi bimitaatiwihandapo.

² Isihya Judaahiyaamihireti japepihiririwi apipaahi titihimetati maipihaiwa kiyohiyihiyaapi sahi baiwi jatiniwi bitosawise, ami kiya suhiri apipaahi maipihiramataiwihiyaaso. Siya isiya Judaahiyaamihireti japepihiririwi kinyi aimi noaipapi Kiraisihomihonimatitaapaahi kinyi ambipati namandipape, tiwi watipitiwimapihiyaare.*

³ Kiya satiw, "Nyahi ambipati namandipataahiyaanis Autaahaathomihyaane," tiwi watipitiwimapihiyaare. O ami nyahih Kiraisihopi giwunyaahothandaahi aimi noaipawaati titih akitinih Isiraherihyaani nyami ambipati akiti yamatih nyami maarihoatih aimi namandipataahiyaanimatahaayo. Iyaati Autaahaathomi Itipihogaaho nyangi neti anditinyiwati ginyunyaasih Autaahaathopi aunihihiri kataati gaapundaati ami Kiraisihomi ambipati niwimaahaayo. Isihya kiyaami ambipati neh yamaati namandipatohithandi kiyaisi apipaahi akitinih windi maawtatamanataise. Isi nyahi kandapi piwaha waati piwaataati pihitaati gwinyaitihaawimahe. Owetise.

⁴ Ami nisangi nini nisi ambipati namandipandi kiyohithandapi nga tihapaitihati kati owe. Ami kandi nini bairi bimitandi ningisi windi nga maanitatamanataise. Isihya kiyaami ambipati neh yamaati tiwatihati namandipatotihandapi tihapaiwi genanohiyihyai nini nusatiphaathonine.

⁵ Nisangisi ami saindhonine. Nisi naati nanimoti bimih asihaha ikwiri naasairitih wirami mairima sananihi nisi ambipati nanimandipapihonine. Iyataati ami nisangi isihya Isiraherihyaamihonini Isiraherihonini akohonine. Aindi ami nini jtipati Benjaminihomihatetapi namoyatiwi nasohiyihiyaamihetapi noaipatihonine. Iyataati ami nini titih Ipiruhonini piwaha Ipiruha piwandihonine. Ami nisi niyi apiyaisangi Ipiruhasanyuri piwaha Ipiruha piwaatimhasanyure. Nini titih Judaahiyaamihetapi noaipatihonine. Isi nini jih Judaahiyaami winihapipa saiwa wapa simehimwaati nahataapa

* **3:2:** Usihyaami ambipatami atitati namaupwi ahoapi nupwi nemawaayopo jihura Autaahaatho Abirahamihoi kaundih kaihi, ami Isiraherihya Autaahaathomi isihyaane undiwi usaisi nunjitaatiwi kiyohihireti kaiwo.

titihi japepihiriti isiti asoya kiyohiwaiwa kaindi japepihiriti kiretapi noaipati Parisihonimandihone.

⁶ Aindi nini winihapipa saiwa baindi atindi neti gwinyaati anditindi titihi nga nahataapa japepihiritihone. Saindi ishiya Kraisihopi gwunyaahohiyahiyaisi neti nusopisasisi titihone. Siyonihi ishiya ningisi nisonawaawi Porihon winihapipa titihi japepihirati Autaahaatihomi ndiheti gaahati kiyataise, tiwihone.

⁷ Jihura nini saindi gwinyaataayo, nini kimaiwa kiyohiwimaiwaraahi anditihonihini nini noaipati gaahoninilito, ndi gwinyaataayo. Aihini ami wani kimura kaiwaisi ahosumwati pohipaindimati saindi gwinyaataayo. Kaiwa wapa akipipaamaahe, nehini kaiwai nehinihaiwa bototi ahopa daatipatipatamatiyahaiwe, ndi gwinyaataayo. Nini winihapipa Judaahiyaami anitindi isiti nisi maariho kapeti ahiyati japepihirataataahi Jisaasiho ningisi nitatamanati japihi nanimaitandi ami nisi maipihaiwa nenimaitandi nisapi napwindihandapi windi gimunyaati, ami koai niwipiminjitaanihe, ndi gwinyaataayo. Aindi ami nini sandi nehini Kraisihopaahaindi koai niwipinjitandi kopimainjihini nini jihura winihapipa japepihiriti Judaahiyaanamihireti kiyohipipa nahataapa awindi nawihon nisihetapi nihirinjihomataindi kapaanini namamataayo, ndi wanisangi taati gwinyaataayo.

⁸ Nini jihini kaindi japepihirohiwaiwaisaahihini ahosumwati pohipaindimataamaayo. Ami wapa nahataapaisi nehinihaiwe ndi gwinyaati ahosumwati namataayo, ami nisi Awaisihon Kraisini Jisaasihoaisaahihini usonitini niwipaati koaisatititandihandini sandi apipaahi awaindihanditihon. O ami Jisaasihopi so nisi Awaisihone, ndi gwinyaati kopaahiyataati nini nyahini Judaahiyaanami winihapipa titihi watipindi japepihiriti jihini kiyohiwaiwa saiwa wani nini saindi nehini yatitipihaiwa bototi ahopa daatipatipatamatiyahaiwaaso ndi namataayo, ami Kraisihon ningisi nanisapuwati nanimaasihopaahaindi nehini komini otipipatihini kawindi koaisaahihini niwipinjitando.

⁹ Saindi namatosati nini apipaahi komihoninindi Jisaasihoaisati koninini maasi bimitando. Nini wani noaipati komini ndiheti Autaahaatihonaisati titihoninindaayo. Ami sandi nini asoyaami winihapipa napaititini japepihirataati kandaahi nini noaipati gaahoninini titihoninindaamaayo. Owetise. Nini nisi Jisasi Kraisihopi ko nisi maipihandaatihapi japihi nanimaasihone, ndi gwunyaahotihanda Autaahaatihon ningisi neti titihonenimasihini, ami nini komini ndiheti noaipati gaahoninini titihoninimatataayo.

¹⁰ Nini saindi Jisaasihoaisati maasi timaamaititini watipititandini gwinyaataayo. Aindi ami komini watipihanda japihi nepasitihandapi ginunyaatitande. Aindi ami Jisaasiho komini otipipati kaimini naihini ishiya pohipiwihini yaawihaiwa nunyawini tiwauhini napwipatamataindi koai niwipinjitati komini otipipati kaisanini ishiya nusaihi kaindi napwitandini gwinyaati kiyataayo.

¹¹ Aindi ami nini saindi gwinyaataayo. Jisaasihoai tiwauhini napwihini ami Autaahaatihon ahowimatini japihi numwaasitihandisi, ami nisangi komini otipipatipindiwini nusaihi napwisanihini Autaahaatihon ahonimatini japihi nanimaahonihini nepaito, ndi gwinyaataayo.

Porihon Komini Otipipati Owemaitandini Naupwasitihandapihaare

¹² Saiwa aimini katohiwimaiwaamataindi nini aimini noaipati Kraisihonihamwaanini gaahoninindi Kraisihopi ginunyaatataise, ndi

kasatataamaato. Owetise. Nini nehi saindi kandaato, jhi Jisaasiho ningisi nanimahanati nanimaati gaahonenimati komihin ahinisataise. Ahi nini noaipati gaahoninitandhandapi komi otipipati anitindi isiti kiyataayo, ko ningisi anitisiati niwatipatamataindo.

¹³ Isi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate, nini aimi noaipati gaahonndaayo, ndi windi gimunyaaho. Owetise. Nini nehi saindi kiyataayo, nini Jisaasihomi otipipati saindi nga kiyataayo, ndi nepemaititi jati kaimi niyataamaayo. Owetise. Nehi nini niyohihioaanj kihooanjhi jaati otipipati owemaitandihapthi noaipaitandi nuhiti niyataayo

¹⁴ Nini anditindi taati watipindi notaayo. Nundi otipipati owemaitandihapthi noaipasanthi, ami nini Jisaasihoai niwipinjati komi otipipati dipipataasin anditindi kawisotihandapi wihooanjhapa nawihomatiyati ipotihura Autaahaattho mihaati yamihapataatthi nanimitandhandapo.

¹⁵ Nyahi aimi Kiraisihopi giwunyaawaati watipitaahiyaanis Autaahaatthomihireti gwinyaawa mmona japepilihritihaawe. O ami sami wo wapaapi wireti wipiya gwinyapenataati, owe mireti kaitihaawi gaare maatane. Owe. Nehi Autaahaatthomihandisi koaisi wapaapi biyati namausesipatonaahi Autaahaattho neti nunjati nusesipati giwunyaitaise.

¹⁶ Isi jhi wuwanihura Jisaasihomihireti japepilihritihaawi giynyunyainjhi kireti japepihira kaimi nasohirihiri kireti japepihiriwi namaamhaapi kaimi nuwise.

¹⁷ Nisi naisihiyaate, nini sangisi nasisati kiyonhi mmonihohirihiri kireti japepihiriwi kaiwise. Iyataati ishiya usa aimi nyahi kiyohirihireti nepi japepihiriwihiyai sahi baiwi mwitipisawi iwinjapi mmoniw nepi kiya kaiwi bimohirihireti sangisangisi kaiwi daiwi bitosawise.

¹⁸ Nini kaindisasohirihiri kireti baiwi japepihiritaatwi nini aimi jihura napiti phindi kasato. Ahi ami wanisangi kwitipati timihaihi kwitipataasin jhaati kasatataato. Ishiya usa taahiyihiya sapthi nyahi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaanam otihatthi yahiya bindawaayopo, kiyaami kiyohirihireti wipaiwi kaiwihyo. Isiya siya Kiraisiho ipi tithi atawihateti napwindhandaptha piwhai ahosumwap kaami tiwori-saimatiwi wiri asireti gwinyaapi kaiwihye.

¹⁹ Ishiya siya maapi yapipatambi maipihaiwaapaahhi gwinyamapihiye. Aiwi ami kiyaami ambipatami maaritirihireti maipihaiwa kaitaatwi apipaahi maaritwimapihye. Aiwi ami kiya wiwa mapipaisahaiwa kiyawaahandi kandi kaiwaapi mawitandhandi owetih siyahaayo, tiwi maaritwi kiriwipati tiwaapatwi katwihye. Isi isiya siya yaawhandi awaindhandi nepi aunahipati maipihata sisahaapthi nuwi bimitaatiwihye.

²⁰ O ami nyahhi nyami aunahipati apipaahati yamihapataatthi ahinyondaise. Ami siyaamatiyaati windi kamaitihaawo. Ami kati nyami aunahipati yamihapataatthaptho nyangi japhi nanyamaasitho Awaisitho Jisasi Kiraisiho japhi nasati nanyamaasi mihaati yamihapataatthap naitandi napitaihi nyahi andititaati watipitaati jathaaayo.

²¹ Isi ko Jisaasiho komi watipihaiwa komi yundanyihaisati nasataati ambipati kati wipethati wanhati watipihati windi namwaapwitihaahati ko sawahomi ambipatamatiyahati nanyamitaise. Iyati ko Jisaasiho komi watipihandaahi nahataapa neti komi otithematihataapai nga osamati jatitaise.

4

Maar'ho Naasohitan'hi Gaahireti Gwinyaawaati Maarit'haawo

¹ Nisi nais'hiyaati nisataiw' Kiraisihopi gwunyaahohiy'hiyaate, n'ni sangisi nisi maar'ho nasanyataayo. Aindi n'ni sangisi napiti jasondandi gw'nyaati maaritataayo. Aindi ami n'ni sapi maarititi ami sapi t'haapiyataayoni, ami sahi aimi kasatohipatamataiw' Awais'hoai w'ndi namaamapi kopu anditit'wi gw'nyaap' bitosawise.

² N'ni sainjaahi apop'puraahi Yuhotiyaayi Sindikyaasangi piw'ha kima sandi nasiseniti kasatiti nusaasataayo. Sainjaahi aimi noaipapi Awais'homihapuraahisi maar'ho naasohi gw'nyaap' t'imaamaitim', ami sainjaahi itihitinjit'handi nam'haapi gaahireti piwanimi bimaamise.

³ Ami n'ni kinyi nisi naisohoni napaitar'hoji otipipati mais'hoanji n'naw'p'hi kiyoh'hongi nangisenataayo, ami nisi naimbipuri sapurisi iw'tatamanitaapo. Kapuri n'ngisami maasi Piw'ha Gaaha Wan'ha ausaambim'hapure. Kapuruni ami K'remen'hotihi ami usa n'ngisi andit'niipi Piw'ha Gaaha Wan'ha ausaahohiy'hiya siya kiyaaami ambipati Autaahaat'homu utip'ho komi is'hiya asiyaimatitaat'w'hiyaami ambipati jipatipindis'hoat'hi aimi ahusotahiyaare.*

⁴ Aih' n'ni sangisi sandi kasatataato. Sahi Awais'hopi nasisoari kiyat'nihi maarit'w'ise. Ami j'haati sandi kasatataato. Sahi Awais'hopi nasisoari kiyat'nihi maarit'w'ise.

⁵ Awais'ho japh'hi ket' napitaise. Isi sahi is'hiya nahatiyai bipi napisaati iwinjaawi nepusosawi bitopi, ami sahi gaahaiwa kiyoh'waiwa kiya mmonda kiyai gaahati iparimat'wi kawiw' kaiw' nunjawise.

⁶ Aiw' ami sahi wapaapi waati gw'nyamapi namitan'wi ami nahataapa sahi owetati nauset'oh'ip'paahi Autaahaat'hoai piwaund'w' nunjep' gaapund'w'ise. Aiw' ami sahi nahateweti nasisoari Autaahaat'hoai saund'w', "Kinyi gaahone gaare," und'w'ise.

⁷ Sahi saisaihi ami Autaahaat'homu maar'ho napaisaatit'ati yat'hiwitind'handi ap'paahi awaand'handi nyahi gw'nyaawaati mmon'hot'handi nusatip'haahandisi kandi neti sami maar'ho, ami amitiha yat'hisiwati napaisaatisamati ami sahi Kiraisihoaisawi t'imaamait'wi aimi kom'hiyaatisi kandi neti jatatamanati jainjatane.

⁸ Nisi nais'hiyaati nisataiw' Kiraisihopi gwunyaahohiy'hiyaate, n'ni sangisi piw'ha kima wa sandi kasatit'andiyo. Sahi kimaiwaapi gw'nyaap'ise: Sahi nasisoari ap'paahi gaahapaapuni, ami wapa is'hiya gaahape t'wi mmon'w' nepi mepi autahemaitaat'w'hapaapaah'hi gw'nyaap'ise. Aiw' wapa ap'paahi akiti'hapaapuni ami wapa is'hiya autahi nepi is'watit'at'w'hapaapuni ami neh' tit'it'it'ahapaapuni ami pop'it'it'ahapaapuni, ami ap'paahi sanah'wet'it'ahapaapuni, ami wapa is'hiya gaahape, t'wi mmon'w' kapaah'hi kiyoh'p'pa sapaapaah'hi sahi nasisoari nahateweti gw'nyaap'ise.

⁹ Aiw' n'ni wapa nahataapa sahi kaitaat'w'hapa sangisi nasisati kandisason'hi mmon'w' aimi nga nepi gw'nyaahoh'p'pa ami wapa nahataapa kapaapi n'ni piw'ha ausaati katon'hi ami sahi aimi atiwi nepi, ami sahi ninj'hauhi n'ni kiyoh'p'pa sapa kapa nahataapa sahi nasisoari kaiw'ise. Sahi saiwa kaisaihi Autaahaat'ho maar'ho yat'hi napaisaatit'ind'handami tanyaaho, ami maar'ho napaisaatit'ind'handi nanyamis'ho sangisati maasi bim'itaise.

* **4:3:** 3 Sandi Autaahaat'homu utip'handaat'hi is'hiya kom'hiyaimatitaat'wi aimi nam'hainjaw'hiyaami amb'haiwa jipatipindataise (Piw'ha Ausaimaninj'ha 3:5; 21:27).

Porihoi Anditwiwitandihapa Piripaihiya Niwusoasauhi Kandapi Ko Maaritai Kiyai Gaare Undindihandapihaare

¹⁰ Sahi nisapi nawiho nanusoasohihopi nini apipaahi awaindihandi maarititi Awaisihoi, “Kinyi gaahone gaare,” undataato. So nawiho netaati kiya nisapi waati ginunyaawaawe, ndi maaritataayo. Sahi kiyaatinihini nisapi ginunyaawaahandi kandi ami daihira nawiho nanusoasitaatiwihira owetati niwipitihini kandapi windi namaanusoaasawi ami namaaninyopo.

¹¹ Nini sandi katotimandi ami nini nawiho owetihini kandapi naumwaarindi kandaamaato. Owetise. Nini masihonya wonya isiwatitini ami taahipipa wapa isiwatataatisangi sandi kimba nisapi gaare, ndi maarititihonine. Sandi ami apaapimaato. Nini mmonitini netihonine, wapa taahipipaisahoninindi ami wapa nehini yahonyaisahoninindaatisangisi sapa nisapi gaare, ndi bimitandi Autaahaatho neti nanisise. Nanisisi nini nehini maaritito.

¹² Ningisi siyahaiwa nanoaipasihini aimi mmonitini netihonine. Nini wiweti wapa owehonini apipaahi taanauhihoninindi, ami wiweti nini wapa taahipipa waati asakiyati ahinotahoninindaatisangisi nga nanihaindi bipi bimaatihonine. Wiweti nini nandandihapa nga tisaitati ahotihini nandi ami wiweti nini nandandihapa apipaahi owetihini nehini japari kiya janimasihandi kandi bipi bindataayo. Ami nini wiweti nandapa kahapaamapipa waati nini nandandihamwaanini nusatipihaiti noaipatini ahotati, ami nini nandapa ami wapa nini nandi isiwatitini ahotitandihapa apipaahi yatihititini nusetititini windi gaametise. Saimainjihandi nini bipi nisi maariho yatihini ipatisandi witi bimitandi nahataapaatihapini aimi mmonitini netihonine.

¹³ Ningisi nahataapa noaipasipipa nga nini neti ami kaito, ami Kiraisiho komi watipihanda ningisi anditiniwahosi anditinihonihohi.

¹⁴ Ami sahi nisapi gaahati kaiwi ginunyaapi ningisi apipaahi naananihini bimonihura anditiniwitandihapa aimi mmoniwini nanusoasawaayopo.

¹⁵ Sahi Piripaihiyaati aimi mmoniwihiyaate. Nini jihini wuwanihura napitini namasati sapihini Pihaha Gaaha Wanaha ausaahonihohi. Aindi ami kapihini Masetoniyaahanda namasi wiwaaraahapini niyonihini, ami nehini sahihini Kiraisihomini isihiyaati ningisi nawiho wapa anditiniwati nitatamanitandihapa naninyawaayopo.

¹⁶ Nini aunahipati awaipati (taunihandi) Tesaronaikaahanda bindataati nawiho wapa nisi ambipati nitatamanitandihapa owetihini nitandi bimonihini sahi wonjini taahiwaiwaara jinjapihini nawiho naninyawaayopo.

¹⁷ Sahi ningisi ambipatapihapa wapa naninyamini nutaatiwi kandaamaato. Sahi sami gaahati kaiwi iparimatotihanda waati nga kaimini naisaihi ami sangi kandapi gaahandi wihoaanihandi Autaahaatho kasisatini nasamitandihandapi kandaato.

¹⁸ Ami sahi nisihapa wapa japihini nanimitaatiwi nanewaawaahi nini kapa nahataapa aimi nga kamwaanini netaayo. Aindi ami kapaamini tiwatihaiti wapa autaahi waati wamaanini netaayo. Aindi aimini nahataapa neti nini gandaayo, ami sahi wapa nawiho Epapitrotaitaasihoai nanunyahipipa aimi nesisanimiho. Sapa sahi ningisi naninyohipimba Autaahaathohoi dipumanitandini nandapa kohasipihohi wapa nga waamainjotihapa isihiya tihiwini Autaahaathohoi nunyahipatamataiwi nunyauhini sami gaarehandini nunyahipipaapi ko komi ndimaahomwaanini noaipasihini sapi waati maaritaiti netaise.

19 Sahi saiwi kiyawaawaahi nyami Apiho Autaahaathiho Kiraisihomihetapi komi isihyaanangi nanyamitandihapa apipaahi gaahapa nyapi nanyamihainjipipa kahapaamapipa asaketahosi sahi wapaapi nenoaahitohipipa kapa waati tisaahiwati sangisi nasamitaise ami sahi aimi noaipapi Kiraisihomihyaatiso.

20 Isi ami Autaahaathiho ami nyami Apihoai, kinyi gaahone gaare, undaati asisi nahateweti nasisoari jinjapihi komi ambipati awaipati niwimaawaati mepi autahewaumwaitihaawo. Akite!

21 Sahi Autaahaathihomi isihyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaati sapih bimohiyihyaati Piripaihiyaatangisi ipotaha nin ipihirete, satataato. Iyonih ami nisi naisihya ningisi anditinipi kimbih maasi otipipati kiyohiyihyaisangi sangisi sasatiwi, "Naisihyaate ipihirete," satawaatopo.

22 Aih ami isihya usa awaisiho jho Sisaaho Romihanda bindata nahataapipih jatisihomi otipipati kiyohiyihya Kiraisihopi giwunyaapihyaasi kiyaisangisi sangisi sasatiwi, "Naisihyaate ipihirete," satawaatopo.

23 Nini sapi nyami Awaisiho Jisasi Kiraisihoai piwaunditi nunjeniti gaapundataayo, ami ko sangisi jatatamanati gaahati kasionih sahi nga baiwi bimitaatiwo.

Korosihyaapî Utîpîho Kîmandî Korosihyaapî Utîpîmandapî Nesîpîhande

Napwîtohipîpîhi Porîho konîhi napwîtatî bindataatî kîmo utîpîmo jîpatîpiyataise 62 A.D. hura. Yapîpatî Garesiyaahanda pîwîha asiwa nehîha katîwunjohîpatamataiwî amî aunahîpa Korosihandaahiyaatangisangi naasîkatî kaiwî isîhiyai katîwunjawaapo. Katîwunjohiyîhiya usa sapîhi napîwî winîhapîpa jîhi japepîhîrohîwaiwaapî kaiwa kiya japepîhîrito tîwî kiya katîwunjauhi kiya Korosihya pîwîha akaahe, tîwî gwînyaawaapo. Siyauhi Porîho jîpatîpainsîmandî kiya pîwîha siyahaiwa wîndî baiwî atîhomaawiwî nehî Kîraisihomî nausainjîtîhandapunî Komî watîpîhandapunî Sawahopunî gwîwunyaitaatîwî kaundatî Porîho jîpatîpiyataise.

Korosiyaahiyaapî Pîwîha Napîmasataise

Komî pîwîha namasatî kaundatî ipîhîrete undatî kaundisîha (1:1-7)
Kîraisihometirîhîretapunî amî ko nyapî kaimbîpaapunî nunjatî kaundisîha (1:8-2:19)
Wanîhîrî gaahîretî bimîtaapîhîretî siyate undatî kaundisîha (2:20-4:6)
Porîho komî pîwîha osasepîhaatî owematî ipîhîrete undisîha (4:7-17)

Kîmandî Utîpîmandî Kîraisihomî Isîhiya Aunahîpatî Awaipatî Korosihanda Bimohiyîhiyaapî Porîho Jîpatîpainsîhande

¹ Nînî Porîhonînî Kîraisî Jisaasiho nîngî komî pîwîha awusaitandî kandatî natanoaasisîhonîne. Autaahaatîho sawaho maaritatî gwînyaasîtîhandaaahî Kîraisîho nîngî komî pîwîha otîpîpatî naninyatî natanoaasisîhonîne. Iyataatî nyamî naisoho Timoteho nyamatiyatî Kîraisîhopî gwîwunyaasîho nîngîsatî maasî kîmbîhî kîmore.

² Aihî nînî Timotehoaisatî maasî bindîhaawi sahî Kîraisîhoai nîwîpinjawî koaisawî tîmaamaitîwî naasiyaatimatîwî, amî Autaahaatîhomî isîhiyaatî aunahîpatî awaipatî Korosihanda bimohiyîhiyaatapî kîmandî utîpîmandî jîpatîpiyataayo. Jîpatîpiyataatî sangî yîhoaanî sataha, nyamî Apîho Autaahaatîho sangî komî gaahandî kasisatî andîtisaiwatî amî samî maarîho omanîtîtîhî netî yatîhîsiwatî japatisatî napaisaatisamane, satîhaato.

Yîhoaanî Sapî Autaahaatîhoai Gaahone Undîha Pîwaundîhaato

³ Yîhoaanî Autaahaatîhoai pîwaundîhaahura sapî nasisoaarî gisunyaaha Autaahaatîho nyamî Awaisîho Jisasî Kîraisîhomî Sapîhoai, 'Kînyî Gaahone gaare,' undîha pîwaundîhaayo.

⁴ Yîhoaanî Autaahaatîhoai, Kînyî Gaahone gaare,' undohîtîmandî amî sahî Kîraisî Jisaasihopî andîtitîwî gwîwunyaapî, amî sahî Autaahaatîhomî isîhiya nahatîyai samî maarîho nunyohîtîhandapî yîhoaanî aimî atisîha nehaawe.

⁵ Iyaha amî sahî wuwanîhura jîhi Pîwîha Wanîha Gaaha sangî isîhiya nesîpîwî kasatauhî, amî sahî atisawaawî kaapî pîwîha akîtî akaahaare, amî isîhiya akaahe tîwî atîwî naitaatîwîhaare, tîwî gwînyaawaayopo. Gwînyaawaawî amî kahapaamapîpa gaahaiwa ipotîhura sangî Autaahaatîho nasamîtandî nasamîhanatî ahîsîhî yamîhapataatîhî ahîsotîwaiwaapî akîtî naito tîwî sahî gwînyaapî jatawaayopo. Amî sahî saiwi

jatawaahiyaatisi sahi Kiraisihopi akitinini watipitiwi giwunyaapi ami Autaahaatihomi isihya nahatiyai maarho nunyawaayopo.

⁶ Iyataati sa piwa waniha gaaha yapihi nahanda isihya nesi daiwi ausaawaayopo. AUSAHAUHI isihya taahiyihiya atiwi nepemaitiwi ka piwaha japepihiriwi Kiraisihopi giwunyaawaayopo. Giwunyaahauhi ami piwaha Gaahaapuni ami Kiraisihopuni giwunyaahohiyihiyaami piwaha dahopa ami wapa kiya kiyohiwaiwa nga titihi noaipataise. Ami sandihi sahi wuwanihura piwaha waniha gaaha Autaahaatihomohi sangi sahi wapa gaahapa windi kamaiwi nehithandi gaahandi kasindihandapi piwaha akaaha namasawi atisauhi samhatihhi gaahaiwa nasoaipasithi mmoniwi nehohipatamatiyati kiyaisi nusoaipataise.

⁷ Iyataati sa Piwaha Waniha Gaahaapitaha Epapiraasiho sangi ausaati kasatati katasisataise. Katisisihhi sahi ka piwaha aimi atiwi mmoniwi nehopo. Epapiraasiho so Kiraisihomohi otipipatiho gaahore, ami ko Kiraisihomohi otipipati napaitati kiyahoso. Ami ko nyangisati Kiraisihomohi otipipati ninawipihhi kiyaahotihhi nyahi koai nyami maarho akitininihhi nunyaahore. Iyataati ko sangi biyati jatatamanati anditisiwati Kiraisihomohi otipipati nyahi Kiraisihomohi otipipatihiyaanini usaanami aunahipati neti samhatihhi otipipati kiyataise.

⁸ Iyataati ko nyangi sahi Autaahaatihomohi Itipihomohi neti anditisisihhi Autaahaatihomohi isihyai maarho nunyohithandapi kanyatataase.

Korosihyai Autaahaatihomohi Anditiwitiandipihomohi Gaapundataase

⁹ Ami saiwa nahatewa sangi nasoaipasipiwimaiwaapi yihooanji wuwanihura namasihhi sapi piwaha atisohururaapi windi namaamihaha kuraanininihhi nasisoari sapi Autaahaatihomohi piwaundiha gaapundihaayo. Gaapisundiha Autaahaatihomohi nunjenihahaayo, ko sangi anditisiwati neti gisunyaahonihhi, ami sahi ko maaritati gwinyaasipipa baiwi akitininihhi mmoniwi gwinyaapi nepi japepihiritatiwo. Komohi Itipihomohi sangi Autaahaatihomohi gaahaiwa gwinyaasiwaiwa sami omanjitihihi, ami amitheti neti gisunyaahonihhi sahi kaiwa tisaipi nga naitaatiwo.

¹⁰ Saiwi tisaipi newaawi Autaahaatihomohi isihya daiwi bitoaitatiwi maaritati gwinyaasirithireti sahi japepihiriwi daiwi bitoaitatiwo. Aiwihhi ami sahi nasisoari isihya usaisi nehhi gaahati kawiwihhi, ami sahi Autaahaatihomohi mmoniwi gwinyaahohithandipihomohi waati awaindemapi mmoniwi gwinyaaitaatiwo.

¹¹ Yihooanji sapi siyaha gaapundihaayo, Autaahaatihomohi komohi watipihandipihomohi gaahandipihomohi awaindihanda sangi neti anditisiwati watipihandipihomohi apipaahipihomohi gaahandipihomohi sangi nasanyati sami maarho omanjitihihi neti anditisiwati watipisamaitando. Watipisamahonihhi andititiwi yaasati naanjihaiwa ami nasisesiwaiwa maaritiwi nga nepi bitoaitaatiwo.

¹² Saiwi sahi maaritiwi Apihomohi Autaahaatihomohi, 'kinyi gaahone gaare,' unditaatiwo. Ami ko sapi gaahaiwa kahapaamapipa sahi naitaatiwi nasamihainjipipa nga naitaatiwi sangi neti anditisisihhi sahi gaahapa kaiwi japepihirawaayopo. Isi kapa sahi komohi isihya komohi nau-sainjithandatihi bimohiyihiyaisawi maasi naitaapo.

¹³ Iyataati ami ko Autaahaatihomohi nyangi asihatindihandipihomohi Bwaasirithiri jatindihandatihi tinjaati nuwati nanyamaati, ami komohi Mwaaho ko maarho apipaahipihomohi aungwohandipihomohi numwisihomohi Jisasi Kiraisihomohi nau-sainjithandisati komohi isihyai iwinjatisawihhiyaamihihooanjenyamataise.

¹⁴ Ko Autaahaatihomohi Mwaaho nunyanati nyangi nanyamaati ami nyami maipihaiwa ko nenyamataise.

21 Iyataati ami sahihi jhura Autaahaatihooapihapi kaanihi nawi-sawi sangi yandih Autaahaatihomi tiworisaatimatwi bimambiwihyaate. Aiw sahi yandih bindawaawi maipihaiwa gwinyaapi ami kapa sahi gwinyaahohipipa kiyawaayopo.

22 Sahi saiwi bimauhi ami Kiraisiho ipi tithi atawihateti nimaatati napotaise. Napwih ko napwindihanda Autaahaatihoo sangi nasamaati komi naisihyaatesamati piwaasatati nahosisataise. Ami sandi ko sasindimandi ko sangi nasamaasi sawahooapih niyonih sahi noaipapi ko sawahomihyaatimatwi tithi gaahyaati saasanotahyaati komi ndiheti ainahiyihyaatimatitaatiwe.

23 Ami sahi satwi nyangi Kiraisiho japihi nanyamaitandi napotaiso, tiwi andititwi kopi piwaha waniha gaaha sahi atisohihaapi gwunyaapi bitotawaawaaho. Iyataati piwaha sa waniha gaaha sahi atisohiha ka ami isihya nahatiyai kaundwi katiwunjauhi nahataapihihi atiw nepi kaapi gwinyaahauhi, ami nini Porihoninisangi piwaha sa Kiraisihopiha ausaitandi Kiraisiho ahinhi komi otipipatihoninimatataayo.

Porihoo Kiraisihomih Isihyai Anditwiwitandi Otipipati Kiyataise

24 Kiraisihopi gwunyaahohiyihya siya Kiraisiho sawahomi ambipatamataiwihyaare. Kiya saiwi komi ambipati ikwauhiyaasi nini kiyai iwitatamaniti anditwiwitandi nisi ambipateti apipaahi yaasati tiwati miniwihaiwa taati wani nini nehohiwimaiwa maarititi netaayo, ami Kiraisihomih ambihya kopi gwunyaahohiyihyai anditwiwitando. Iyataati saiwa nisi ambipati yaasati tiwati miniwihaiwa nehohiwimaiwa Kiraisiho sawahooaisangi taati netaise, ami nisi ambipati koaisati timaamaitohitihanda noaipati komi ambipati ikwauhirimatahatiso. Nisihetapi Kiraisiho komi ambipati yaawati tiwati muriwahaiwa kopi gwunyaahohiyihyai iwitatamanati anditwiwitandi nesiwaiwa sangi neti ami sangi owetise. Isi ami nini niwahonis ambipati yaasati tiwati miniwihaiwa nehohiwaiwa Kiraisiho nini koaisati maasi timaamaitohitihandi sangi neti owemasiwaiwa nini neti gaamaitandi taati netaayo.

25 Nyahi Judaahiyaanamih dawaapihiyaatangi komi piwaha kasatiti anditisiwitandi Autaahaatihoo komi otipipati ningi naninyati nanimihainjih noaipati sami otipipatihoninimatataayo. Komi piwaha nahata kaanihi gaamati sangi kasatitendo.

26 Komi piwaha sa isihya nahatiya jhuraahiya windi ausaati nunjati kamundati noasati isiwati bimainjati wani kimura komi isihyai auta ausaimanati nunjati kaundisiharo.

27 Iyataati komi piwaha sa isihya nahatiya jhuraahiya windi atihomiwi ami monwihhaare, ami ko kiyai windi nunjati kamundiho. Sawaho maaritati gwinyaasitihandaahi nyahi komi isihyaani Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaanangi komi piwaha jhura noasandisihha Autaahaatihoo wani aimi neti nanyisataise, ami nyahi mmondihhaawo, piwaha sa apipaahi gaahaasi isihya nahatiya nahataapihiyai iwitatamanitandihhaaso, taato. Iyataati piwaha sa jhura noasandinjhaare toha siyahaapito. Kiraisiho wani yaho sami maarihooatihim bimoti ami sangisatindaise. Ko siyati sami maarihooatihim bindataati ipotihura komi apipaahi gaahaiwa yamihapataatihim sahi naitaatiwi jaawi bimitaatiwi ko taati sangi neti tisamanataise.

28 Ahihi ami nyahi Kiraisihomih otipipatihyaanini piwaha ko Kiraisihopiha isihya nahatiya nehini ninaasiyaisaahihim yiyandihim auta

gwinyaapi ami akitihaaso tiwi anitiwi isiwatiwi, ami jinjapihi kiyaatinihi Autaahaatihoni nyami, 'Apihoai gaahone gaare,' undiwise.

⁸ Sahi baiwi jatiniwo, ami isihya usa isihyaami nehi gwinyaahohiwaiwa jaipipa ausapi ami piwaha nehihaiwa taanauhiha kasatisaihi ami sahi wiwa kaiwa atiwiwi iwinjapepihiritaawo. Isihya siyohiyihiya nehi kiyaami saisatoya isihyaami piwaha gwinyaahohiwaiwa ami itipihoni maipihapa yamihapa tiwipatuni ami yapipataapihuni jatimbipami gwinyaitaatihandhi nepihaiwaare. Kiraisihoapihapiko gwinyaasitihandhi kiya saiwa nepihaiwaamaahe. Owetise.

⁹ Sahi sawanaati aini mmoniwi gisunyaatahiyaate, Kiraisiho nyahi isihyaanamihambipati neti akitinihi utaahoematiho. Sati komihambipati utaahomihateti Autaahaatihometirihiretihazaiwa nahatewa tisaitati ahondaise. Ahotihi ami Kiraisiho Autaahaatihomatiyahore.

¹⁰ Iyataati Kiraisiho kahatamatipetimbipa nahataapa watipihaiwa watipihandisahaiwaami mitihoni jihoni awaisihore. Sahi Kiraisihomihyaatitihoni ami sangi Autaahaatihoni asitimatitaatiwihandhi nasamihoni, ami sahi sandi asitimatitaatiwihandhi apipaahi nga tisaipi newaayopo.

¹¹ Iyataati ami sahi Kiraisihoaisawi timaamaitiwi komiheti wirandohitihanda sahi noaipapi aini samihambipati namandipapi ahoandahiyaatamatetawaayopo. Ami sandihoni hambipatamihandhiamahe, isihya namandipatohirihireto. Kiraisiho sawahoni sandi sangi kasisataise. Iyati samihamaarihoni jahihoni maipihaiwaisati Kiraisiho nesamataise.

¹² Iyataati sahi waapohoni nehohura Kiraisihoaisawi timaamaitauhi Autaahaatihoni sangi neti Kiraisihoaisati maasi animwaahipatopi yasamwaasihyaatamatetawaayopo. Iyataati ami Autaahaatihoni komihoni watipihanda Kiraisihoai japihi animwaahipatombi ahowimati numwaasitihandapi sahi giwunyaahohitihanda Autaahaatihoni komihoni watipihanda sangi maawi Kiraisihoaisati japihi animwaahipatombi isihya napohiyihiyaamihatihapihoni ahosimati nasamaasihyaatamataiwi noaipawaayopo. Sahi waapohoni nehohura sandi sangi sasimatataise.

¹³ Ami Judaahiya Autaahaatihoni isihyaami dawaataatapihiyaati winihapipa Autaahaatihoni Mosesihoetapi komihoni isihya Judaahiyai numwimbipa sahi moniwi owehiyaate. Saiwi jihura sahi maipihaiwa titihimetihezaiwa kihaiwa kihaiwa kiyauhi kaiwa sangi neti tiwati yasamwaasihoni samihamaarihonaatihoni napomawaayopo. Sahi saiwihyaati setahiyaatitihandhi kandhi Autaahaatihoni sangi neti Kiraisihoaisati asiyihiyaatesamati asitimatitaatiwihandhi nasanyataise. Iyati Autaahaatihoni nyami maipihaiwa titihimetiweiwa nahatewa nenyamataise.

¹⁴ Winihapipa kapaaraahi Autaahaatihoni nyangi sanyatati sahi samihoni maipihaiwaapi piwaha naitaatiwo, nyatati jipatipaihi jipatipindati kapa nyangi neti kapaami otitihoni nanyapuwati nyaiwatati nyami maipihaiwa autemati nanyisataise. Kapa siyati piwaha naitaatiwo, tati jipatipindimbipa nahusamati Autaahaatihoni kapai kapaami watipihandisati neti owemataise. Neti nahusati owemati Kiraisihomihoni ipititihoni atawihateti tipimandaataise. Kiraisiho nyapi ipititihoni atawihateti napwisuro.

¹⁵ Iyati Kiraisiho napotati japihi nepasura Autaahaatihoni itipihoni watipihaiwaami watipihandhi neti kandihonihi yatihiwati owemati, ami wapa wapa watipihandisahaiwaisangi tiwati ipatisati owemataise. Sandi auta Kiraisihomihoni ipititihoni atawihateti Autaahaatihoni satati, ninini nahataapa

kahatamatipetihapa watipihaiwa kaiwaami watipihaiwa nahatewa titi ipihatindi yatihiti nehihaiwemati owemataayo, tati isihiyai neti nunjataise.

Nyah Kraisihoaisaati Aimi Napowaamihayoni Winhapipa Wiwa Nyangi Windi Tithemaanyamaitaise

¹⁶ Isi ami sahi utaaho woi neh nanihaiwi iwinjasahi ko sangi ikwisisati samaasatane, sahi nandapa waapoho naniwuni ami namandaatwuni winhapipa ahotimbipa windi minjapepilihiriwi ami asisaha awaiwaiwa Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaatwihuraapi winhapipauni, ami waatoho wanho asoho noaipasura Autaahaatihopi gwinyaapi, 'kinyi gaahone gaare,' undwi gaapunditaatwi winhapipauni ami asisaha ikindaatwihaaami winhapipauni windi minjapepilihiro, satato.

¹⁷ Saiwa ami wapa akipipa ipoti noaipaitandihaiwa taati napihihaiwaami neh suwipati jih nasataise. Saiwaami titihi akipipaahi Kraisihoe. Kraisihosi ami ko sangi japihi nasamaati nasamaasi Autaahaatihomihini deti niyataise.

¹⁸ Utaaho satati, sahi nini kasatohirihireti Autaahaatihopi gwinyaapi gaapimundopo, satishoai sahi naingaapi windi maawinjasawi atihomaawiwise. Utaaho wo sasatishoaiso, nini kasatohirihireti ipatisaniwi yamihapataatihapi itipihyaapi atotipiwesawi kiyaami ambipati niwimap gaapimundwi ami sami ambipati tip mupwi yaawihandi windi namunyopo, satishoai sahi windi atihomaawiwise. Ami sohi wiwa akipipa tanyaaha owehandi neh koai naimaatati genanataiso. Ko yapepati yapenati mmosirihiretapi naimaatati genanataise. Iyataati ko wiwa mmonahaiwaapi kandaase. Iyati ko maarho jahomihaiwa japepilihirati amitiha gaahandi gwinyaatihoniniso, tati naimaatati kandaase. Isi ami sahi koai neh nanihaiwi iwinjasahi ko sangi neti windi maasapatisane.

¹⁹ So saiso Kraisihoni nyami mitihoaisati timaamaitirihira daihira aimi namasih neti niwipitihore. Ami so mitiho ko ambipati nahatepi jatati nandapa ami waapoho nunyataise. Nunyati anditati usetih nahotaaha nahandi biyati bitati ambipati ahendaise. Ami ambipati Autaahaatoho kati gwinyanati watipititandi gwinyaati maaritirihireti gwinyanati noaipati watipititando.

²⁰ Sahi aimi Kraisihoni napwisura koaisawi maasi napomawaawi itipihoyamihapati ami yapipati jatimbipaami watipihandaatih bimimopo. Saiwi windi itipihoy watipihandisahapaami otitih bimimowi sahi napindapi winhapipa wapa satahapa,

²¹ Kinyi kimba wapa mipe, kinyi nandapa sapa nepi namaanime, kinyi yahapa wapai isipi namumwatime, tihapa taawi japepilihiro?

²² Winhapipa sapa wapaapi katimbipaahi kapa nyahi newaati kapaara wapa otipipati nunya kiyaati ami nanihonih keti kuraanhi neti nopisasinati owetitandihapaapi kandaase. Iyataati neh isihya kiyaami gwinyaahohitihanda winhapipa saiwa katiwi wisasawi ahiyaw japepilihiriwise, nyatauh nyahi isihyaanini japepilihahaayo.

²³ Iyataati ami isihyaami pwiha winhapipa sapaahi yamaati tiwatihati nga nyangi neti anditinyaihoni Autaahaatihopi gwinyaawaati gaapundaati, ami nyami ambipati yatih newa ipihatisaati tiwa muwaati yaawihandi numwitihahireti noaipaitaise. Setihi ami isihya saiwi gwinyaawaayopo, winhapipa sapa amitiha gaahaiwa gwinyaahohirihireti noaipati isihyai gwinyaitaatwihandi gaahandi nunyataise tiwi gwinyaawaayopo. Iyataahandi kandi winhapipa

saiwa maar̄ho j̄hom̄i maar̄itati gw̄nyaasiwaiwa newaati yat̄ihiwa ip̄ihatit̄haaw̄i w̄indi nga and̄it̄imaanyaiw̄itaise.

3

Nyah̄i Kiraisihoaisaat̄i Maasi Aim̄i Jap̄ih̄i Nep̄ihaayo

¹ Autaahaat̄iho sangi Kiraisihoaisat̄i maasi aim̄i ahosimas̄ihiyaatis̄i, am̄i sah̄i m̄ihaat̄i yam̄ihapaat̄ih̄i Kiraisiho kom̄i gw̄t̄ihoaat̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i gaat̄ih̄iraihoan̄j̄i bimimb̄ip̄ih̄i kahapaamap̄ipa ahotiwaiwaa-paiwi daapi, am̄i kaiwet̄i sam̄i maar̄ho am̄it̄iha gw̄nyaahoh̄it̄ihand̄i nausaw̄i mw̄it̄ipisaw̄i ahiyaw̄ise.

² Sam̄i maar̄ho am̄it̄iha gw̄nyaahoh̄it̄ihand̄i nahand̄i m̄ihaat̄i autaa-hi Kiraisiho bimimb̄ip̄ih̄i ahotiwaiwet̄i mw̄it̄ipisaw̄i nausaw̄i ahiyaw̄ise. Aiwi sah̄i maapi yap̄ipatamb̄ihaiwet̄i w̄indi nausaw̄i ahiyaw̄i minjat̄iwise.

³ Am̄i sah̄i utaaho wo napomas̄ih̄i kom̄i amb̄ipati yap̄ipataat̄ih̄i yamwaa-hauh̄i noasandipatamataiw̄i aim̄i napomapi Kiraisihoaisaw̄i maasit̄iw̄i kom̄iheti noasand̄iw̄i Autaahaat̄ihoaisaw̄i t̄imaamaitawaayopo.

⁴ Sah̄i saiwi Kiraisihom̄iheti is̄ihiya w̄indi maason̄ihauh̄ihand̄i noasand̄iw̄i Autaahaat̄ihoaisaw̄i t̄imaamaitauh̄i Kiraisiho sah̄i asi-ȳt̄ihiyaati bimoh̄it̄ihandam̄i sawaho tanyaahore. Sah̄i kom̄iheti noasandoh̄iho Kiraisihoai Autaahaat̄iho net̄i is̄ihiyaam̄i nd̄iheti ausaimanati auta natausaason̄ih̄i nasati yap̄ipataap̄ih̄i noaipahon̄ihura sangisangi koaisaw̄i maasi kom̄i ap̄ipaahi awaind̄ihand̄i otiwa kambwaati awaind̄ihand̄i nausainj̄it̄ihandisaw̄i noaipaitaapo. Noaipasahi am̄i is̄ihiya kiyaam̄i nd̄ihaara sangi Kiraisihoaisaw̄i ahoyaw̄i jasondaapo.

Nyah̄i Maar̄ho Jah̄ho J̄hom̄ihapa Namawaati Maar̄ho Asoho Wan̄ho Newaat̄i Wan̄hiyaanimat̄ihaayo

⁵ Is̄i am̄i sah̄i sam̄i maar̄ho jah̄ho j̄hom̄ihapa maip̄ihapa ap̄ipaahi t̄it̄ih̄imet̄ihapa maapi yap̄ipatamb̄ihapa w̄indi kamaiwi namap̄ise. N̄in̄i sand̄i siyahaiwa k̄imaiwaap̄ito us̄ihiya as̄ihiya namaatoh̄it̄ihandam̄i ipaahaapi kiyaam̄i amb̄ipati k̄hiyaisaw̄i t̄imaamait̄iw̄i am̄i ainjotahaiwa wiwa kaiwi am̄i maip̄ihaiwa p̄ih̄it̄iw̄i kaitaat̄iw̄i kiyaam̄i oman̄it̄it̄ih̄i w̄indoti ngoti nehotati, am̄i is̄ihiya usaam̄ihapaapi nyamapaat̄it̄ando, t̄iw̄i maar̄ho oman̄it̄it̄ih̄i w̄indosit̄ihandap̄ito. Sand̄i is̄ihiya usaam̄ihapaapi maar̄ho oman̄it̄it̄ih̄i maahoipati nanaapw̄itoh̄it̄ihand̄i sand̄i autaahaat̄iho jaip̄itahoai mep̄i autaahepumapi gaapundoh̄it̄ihandamatiyahande.

⁶ Sah̄i saiwa saiwi w̄indi kamaiwise, am̄i Autaahaat̄ihoai at̄ihomaawiwi koai nepumapi is̄ihiya saiwa kiyohiȳhiyaapi apowih̄i wihoan̄j̄ihand̄i naw̄ihomatiyat̄i kiyai ipot̄ihura numw̄itand̄ihand̄i ȳihand̄i aim̄i taati nasa-taise.

⁷ Sah̄i j̄ihura sam̄i maar̄ho j̄ho jah̄hoaat̄ih̄i bimohura is̄ihiya saiwa kiyohiȳhiyaisaw̄i maasit̄iw̄i sikaiwa kaimb̄iw̄ihiyaate.

⁸ Am̄i wan̄ih̄i sah̄i saiwa nahatewa kaiwaan̄ih̄i namamap̄ise. Sangi aposind̄ihand̄i am̄i sam̄i maar̄ho oman̄it̄it̄ih̄i nasinaamas̄it̄ihand̄i, am̄i sam̄i maar̄ho maip̄iho is̄ihiya usa nep̄i nop̄isas̄indo t̄iw̄i m̄imaipaiwi gw̄nyaahoh̄it̄ihand̄i, am̄i utaaho wop̄i is̄ihiya ko gaahoe t̄iw̄i gw̄nyaahoh̄it̄ihand̄i nep̄i nop̄isas̄iw̄i koai amb̄ipati maip̄ihati is̄ihiyaam̄i nd̄iheti numw̄it̄aat̄iw̄i gw̄nyapen̄iw̄i is̄iwatawa katoh̄iwaiwa, am̄i sam̄i maar̄hoaat̄ih̄i maip̄ihaiwa ap̄ipaahi ainjotahapa gw̄nyaapi maahomwaan̄ap̄i katoh̄iwaiwa kaiwaan̄ih̄i namamap̄ise.

⁹ Sahi ninaasonjhihi ami ninaasaanjhihi sami naisihiya Kiraisihomihya usai piwaha jaipundiwi kaundiwi kamaniwise. Ami saiwa sami maarho jahho jhomhaiwaahi sahi aimi namamapi maarho wanho asoho nesihiyaate.

¹⁰ Aiwi sahi aimi noaipapi wanihiyaati asihiyaatimatawaayopo. Autaahaatoho sawaho sangi neti wanihiyaati asihiyaatesamataise. Iyati Autaahaatoho nasisoari sangi wanihaiwa gaahaiwa pihitati kasisati nasanyati neti gisunyaataise, kaiwa gaahaiwa wanihaiwaahihhi sahi jinjapihhi gwinyaitaatiwo. Ko saiwa gaahaiwa wanihaiwa kasisati neti gisunyaasihhi gaahaiwa wanihaiwaahihhi gwinyaapi noaipapi wanihiyaatimatiwi Autaahaatoho sangi kiyati ahisisihometirihiretapihaiwa taawi newaayopo, ami siyawaawi sahi apipaahi akitinihhi kopu gisunyaatonihhi mmondaatiwo.

¹¹ Ami kimandi sangi taati kasimatindimandi kandapi sahi Autaahaatihomi ishiyaati Kiraisihomi naisihiyaati mmotinwi jatinohirihireti saiwi noaipawaayopo. Sahi usaati Judaahiyaanam dawaatapihiyaatimetiwu, ami usaati titihhi sangi Judaahiyaatimetiwu, ami usaati nehhi sangi yandihhi sami ambipati namandipatiwanihiyaatimetiwu, ami usaati sami ambipati nahomaamandipapihiyaatimetiwu, ami usaati nehhi sangi yandihhi piwaha waatiwi yapipati witaahapihiyaatimetiwu, ami sahi usaati ipataatihapihiyaatimetiwu, ami sahi usaati utaaho womi otipipati nawho owehati kawiwu komi asimwaatitihapihiyaatimetiwu, ami usaati nehhi sangi nanihaiwu sami gwinyaapi maaritohirihireti bitopihyaatimetawaayopo. Iyataati Kiraisiho (sawaho) saiwa nahatewai namaasati daahemati noipati (awaisiho) jihondaise. Iyataati kahapaamapi nahataapaamuni ami ishiya nahatiyaamuni ko jhitati ami ko ishiyaanini kahatamatipetahiyaanini nahatiyaanini kopu giwunyaahohiyihiyaanam omanjititihhi bindataise.

Nyahhi Isihiya Usaisi Maarho Akitinihhi Numwitihaawo

¹² Ami Autaahaatoho sahi titihhi apipaahiyaati kiyaatinihhi komihiyaatimatiwuwu nasamihainjihhi sahi aimi noaipapi komi ishiyaatimatauhhi, ami ko komi maarho sangi apipaahi awaindihandhi akitinihhi nasanyataise. Isi ami sahi kimaiwa nepi isiwatiwi kaiwuse. Sahi wonji waanji ami wowaatapi maarho asipaimbi asipiniwi iwitatamaniwu ami gaahati kainniwi itatamaninuwise. Aiwi sahi yatihhi ipatisaniwu ishiya usaisawi nepi tunniwi mimunuwu yatihituwu bipi napisaati bimaawu ami ishiya usa sangi mimaipisisaihihiyaapi keti windi apomaasane.

¹³ Iyataati ami sami wongi utaaho wo wapa maipihapa kahisonihhi kopu piwaha waisapihonitapaapaahi ami gaasi ami sandi maipihandami naanjiwaiwa kinyi nepi awitimapu utaaho maipihapa kahisihoi kapa kahimbipa nepumape. Sami maipihaiwa Awaisiho Kiraisi Jisaasiho aimi nesamashiyaatisi ami siri kireti sikaiwi usa sangi maipihapa kasisohipipa nepumapise.

¹⁴ Saiwa saiwi sahi nga kiyawaawi ami kaiwaami autaahi wamwaanji apipaahi jihhi awaindihandhi sahi ishiya Kiraisihomi naisihiya Autaahaatihomi manyinyai maarho nunyawuse, ami maarho nunyohitihandhi sandi nahataapai neti naasaimbipihemati naasaimbaahimati timaamahwati wapaapi windi nausetimetati anitisiati isiwataiso. Iyati wapaisi daahemati nusatipihati ami wapa gaahapa nahataapai neti anditwuwu isiwatihhi timaamaitati otipipati kiyataise. Iyati sangi neti naasiyaatesamati tisamaamahwataise.

15 Ami siyati K'raisihomangi neti yatihisiwati napaisaatisamasih, ami sahi yatihitiwi napaisaati napairihireti w'indi tunniwi ikwiniwi itihiman'iw' bimaawise. Saiwi binyaihi ami sandi K'raisihomangi komi maar'ihomangi omanjitihi tithi yatihiwitatu napaisaati tindi handi sangi nasamindi handi sangi sami maar'ihomangi jainjatane. Ami sikaiwi sikireti daiwi w'indi tunniwi muniwi itihiman'iw' ususaati yatih napaisaati K'raisihomangi isihyaati (nehi sangi samihapihi) bimitaatiwi Autaahaat'ihomangi gaatahi nasamaati nasamahanati neti ahosih'ihyaatiso. Sahi bapaiwi nasisoari Autaahaat'ihomangi, 'kinyi gaahone gaare,' undiwise.

16 Aiwi K'raisihomangi piw'ha wapa gaahaiwa anaahip'ipa naw'ihomangi anjan'it'isaitati ahotipatamatiyati sami maar'ihomangi omanjitihi tisaitiw' nepi kipw'wise. Aiwi sahi won'it' waan'it' wo waati sahi gaahaiwa K'raisihomangi nasamiwaiwa katiwunjaw'it' ami baiwi mmoni pinjaw'it' mwi tipisaw'it' kaiwunjaw'it'ise. Aiwi aunihihihi Autaahaat'ihomangi utip'ihomangi ahotir'ihomangi aunihihihi ami K'raisihomangi isihyaati Autaahaat'ihomangi manyinyaatami aunihihihi sami utip'ihomangi hap'ihomangi aunihihihi ami aunihihihi wiwa Autaahaat'ihomangi Itip'ihomangi neti sami omanjitihi maar'ihomangi gisunyaahomangi aunihihihiwise. Aunihihihi Autaahaat'ihomangi mepi autaahepumapi sami maar'ihomangi omanjitihi hapi Autaahaat'ihomangi kinyi gaahone gaare undiwise.

17 Aiwi sami piw'ha katiwi ami piwaatoh'ihomangi, ami sami otip'ipati kiyoh'iwaiwaraahuni, ami wapa wapa nahataapa sahi kiyoh'ip'ipa Awais'ihomangi Jisasi K'raisihomangi ambipata kaiwi ami komi ambipati sati kataahi nyami Ap'ihomangi Autaahaat'ihomangi saundiwise, 'Kinyi gaahone gaare,' undiwise.

K'raisihomangi Giwunyaahomangihiyaanami Nususasapuni Ami K'raisihomangi Wan'ihyaan'it' Asiy'ihyaanimatohiy'ihyaanapi Por'ihomangi Piw'ha Katindi handap'ihomangi

18 Sahi asihyaati usihyai namaatohiy'ihyaate, sami siwoyaami piw'ha atiw'iw'it' kiyaami asimwaat'it'it' pi nuwise, ami usihya siya sahi namaatiwi nususaatami anjip'ip'it'it' jatawaawi sapa saithaawo tiwi piw'ha kiya jihimatiwi katawaatowo. Sahi saiwi saitaatiwi Autaahaat'ihomangi mmonataati gaare, ami sahi aimi K'raisihomangi nunyan'iw'it' niwipinjaw'it'ihyaatiso.

19 Sahi usihyaati aimi namaatiwihiyaate, sami siwaas'ihyai wapa waap'ihundiwi kiyaami maar'ihomangi omanjitihi neti niwinaamanahireti wapa kawiw'it' kamundiwise.

20 Manyinyaate, sahi sami sinia japiyaami kasatoh'ip'ipa nahataapa atiw'iw'it' kaiwi kiyaami otit'it' pi nuwise. Sahi manyinyaati K'raisihomangi nunyan'iw'it' kop'it' giwunyaahomangihiyaati sami sinia japiyaami piw'ha kasatoh'ip'ipa nahataapa kapa kaitaatiwi handapi Autaahaat'ihomangi maaitati komi maar'ihomangi w'iw'it'it'ise.

21 Sahi manyinyaami sapiyaate, sami manyinyaami maar'ihomangi omanjitihi nepi niwinaaman'iw'it' nusop'isaw'it' itihitiwi apow'it'and'ihiretemaamapiwise. Ami wiwa kiya saiwi itihitiwi, ami nyahi wapa gaahapa nga w'indi kamaito, tiwi gw'inyapendaawo.

Otip'ipatihiyaapuni Ami Kiyaami Awaisaw'ihyaapi Por'ihomangi Katindi handap'ihomangi

22 Sahi otip'ipatihiyaati utaaho wo sangi nasamaati nehi komi otip'ipatihiyaatesamati jainjaati bimih'it' koaisaw'it' bindawaawi komi otip'ipati naw'ihomangi owehati kawisohiy'ihyaate, sangi jainjatis'ihomangi piw'ha kasatimb'ipa nahataapa atiw'iw'it'ise. Ami sahi wiwa saiwi gw'inyaapi

nyangi nyainjatohiy+hiya nyapi satiw+, nyami otip+pat+hiya kimiya gaahiyaare, tiwi ginyunyaito tiwi kiya sami awaisaw+hiya jainjatohiy+hiya deti bitosaih+huraah+hi otip+pati napait+w+ kaitaawo. Sahi saiwi w+ndi kamaiwi ami kiya deti bitotawa jainjasaih+huraaro e ami kiya kaan+hi waap+h+tiw+ maasinjasah+huraisangi napait+w+ kiyaami otip+pati nasisoar+ kawiw+se, ami sahi sami Awais+ho Jisasi K+raisihopi nga gaah+ret+ ko gaahosi nyapi maarit+taiso tiwi gw+nyaapi kiyawaayowo, ami neh+ is+hiyaah+hi sapi kiya otip+pati nga kanyisawaayopo, tiwi sapi maarit+w+ jasondaat+w+ sahi kiyawaamaayowo.

²³ Isi otip+pati w+ti w+ti kiyawaahati baiwi napait+w+ naw+haiwi kaiw+se. Iyawaaw+ sahi is+hiya Awais+ho Jisasi K+raisihom+ otip+pati kawisohiy+hiyaamataiw+ sangi jainjatohiy+hiyaami otip+pati kawiw+se, ami is+hiya neh+ is+hiyaami maap+ otip+pati kawisohiy+hiyaamataiw+ sahi w+ndi kamaiw+se.

²⁴ Ami sahi sangi jainjatis+ho K+raisihom+ otip+pati ak+tin+hi kawisawaayopo. Isi ami sahi gw+nyaap+se. Ko Awais+ho sawaho sahi otip+pati kopi kawisoh+p+paapi wihooan+hapa naw+homatiyati Autaahaat+ho K+raisihom+ is+hiyai numwitand+ nam+hanati ahaimbipa gaa-haiwa nasam+taise. Ami sahi K+raisihom+ otip+pat+hiyaat+tihi ko sangi ak+tin+hi jainjatataiso.

²⁵ Autaahaat+ho is+hiyaami kiyoh+waiwa neh+ naaso naasom+hetemati tiwitapaati naasaipiti kati kiyati usonaahosi ami utaaho wo maip+handi kais+hoai kamwaan+ wihooan+handi yaaw+handi Autaahaat+ho numwitaise, naw+ho otip+pati wapa kaimb+paapi wihooan+hapa nes+patamatiyato.

4

¹ Sahi iwinjatohiy+hiyaate, sami otip+pat+hiya naw+ho namepi neh+handi sami otip+pati kasiwi neh+ otip+pat+hat+maimatohiy+hiyai sahi gaahati kawiw+ tit+hi gaah+ret+ gaahapa kapaara sami otip+pati kasitaat+w+hapa nunyaw+ iw+tataman+w+se. Sahi sawanaati aim+ mmon+w+hiyaate, sangisangi neh+hat+maati sami otip+pat+hat+maamataiw+hiyaatangi jainjatis+ho K+raisi Jisaasiho yam+hapataat+hi bindataise.

And+itaa+ Gaapundaat+ T+ti+hi Dait+haawo

² Sahi w+ndi namopi ami w+ndi ik+maan+w+ naingaapi jatawaawi mw+tet+w+ and+itati napamap+ kiyaat+n+hi gaapund+w+se. Sahi Autaahaat+hoai p+waundoh+p+paapi ahapaapi p+waundaati gaapund+haayono, tiwi sami am+tiha biyati nga jainjapwaaton+hi gw+nyaap+se. Gaapundawaaw+ gaarehandisaw+ ahoyaw+ Autaahaat+hoai saund+w+se, 'kiny+ gaahone gaare,' und+w+ p+waund+w+ gaapund+w+se.

³ Autaahaat+ho nyangi nyatatamanati and+tinyaiwitand+ sahi nyapi-maawi gaapund+w+se. Ko daih+ra nuwati japwaahon+hi nyah+ K+raisihom+ p+w+ha ausaitani sahi koai nunjen+w+ p+waund+w+se. P+w+ha sa K+raisihop+ha j+hura noasandis+ha wani aim+ auta noaipas+haaro. Iy-ataati ami p+w+ha is+hiya atiwi naitaat+w+handapi poundih+ n+ngi kiya nan+puwawaayopo.

⁴ Sahi nisapi gaapund+w+se, ami n+n+ Autaahaat+ho kom+ p+w+ha awusaitand+ gw+nyaati maaritir+h+ret+ baind+ nga awusaitaano.

⁵ Sahi is+hiya K+raisihopi w+ndi g+maawunyaahohiy+hiyaisawi bindawaahura sami am+tiha gaah+ret+ gw+nyaapi ami tit+hi gaah+ret+hi sahi wapa kiyawaahapa kiyaami nd+het+ kaiw+se. Asis+ha auhurura

wura sahi mmon+wi isiwatopipa nepi namih+ri+wi baiwi isiwatawaawi K+raisihometir+hiretap+ kop+ g+maawunyaahohiy+hiyai piwaundiwi nunjawise.

⁶ Iyawaawi sahi nasisoari piw+ha nehi gaahaah+hi kat+wise. Iyawaawi piw+ha isihya atitaat+wi maaritoh+haah+hi nasisoari kat+wise. Awi sahi baiwi gwinyaap+se, isihya sangi (wapaapi) nasisehohiy+hiyai kiya nasisehohi+paami wihooan+handi tit+hi gaah+reti kiya nga gwinyaitaat+wi+hireti kaundiataat+wo.

Por+ho Tikikusi+ Onesimaasiyai Natausaasih+ Maisahur+ Korosihandaahap+ Nomaise

⁷ Ni+ni ot+ip+pati kiyoh+patapi Tikikusiho nahataapa sangi kasat+taise. Tikikusiho so nyamatiyati K+raisihopi g+wunyaahosi nyami naisoho akohore. Iyati ko nyangisati maasi ot+ip+pati kiyataise. Iyati ami ko Awais+homi ot+ip+patiho akoho ot+ip+pati nga napaitati kiyahore. Iyati ko nyangisati maasi ot+ip+pati ni+naw+pi+hi kiyohiy+hiyaan+ni koai maar+ho biyaati nga nunyaahore.

⁸ Ni+ni Tikikusihoai nandusaasoh+ti+mandi tanyaaha ki+maape. Ko sapi kiya ni+naw+pi+hi bindawaayopo, tati daayati sangi jati jasondande. Iyati ami ko sangi Por+hoaisaw+hiya saiwi saiwi bindawaayopo saton+hi, ami sahi nisapun+ nais+hiya K+raisihomi ot+ip+pati n+ngisaw+ maasi kiyawa bimohiy+hiyaapun+ sahi gw+nyaitaat+wi+handi nepi mmondaat+we. Iyati ami ko sangi and+ti+saion+hi sami maar+ho wisaiton+hi sahi japi+hi maarit+taati+wo.

⁹ Ni+ni Onesimaasihoai Tikikusihoaisati maasi nandusoasataayoni kuri sangisenda maasi nap+taise. Onesimaasiho so nyahi ki+mb+hiyaani K+raisihomi nais+hiyaani maar+ho api+paahi nga nunyaahore. Iyati ko api+paahi gaaho napaitar+hore. Iyati ko sahi sawanaati K+raisihopi g+wunyaahohiy+hiyaati Korosihyaatam+hore. Nyahi K+raisihomi ot+ip+pati+hiyaan+ni ki+mb+hiyaani Onesimaasiho api+paahi gaaho napaitar+hoti+hi kop+ nga gw+nyawa usonaati koai autaahi newa isiwataahore. Ko Tikikusihoaisati maasi sangisenda nap+taise.

Por+ho K+raisihomi Nais+hiya Korosihyai Gaahuraare Undataase

¹⁰⁻¹¹ Utaahingwaasi mur+mingwaasi n+ngisaw+ n+ngi and+ti+ni+pi+ ot+ip+pati maasi ni+naw+pi+hi kiyaati Autaahaatiho komi isihiyai winjatindi+handi newaati awaindewaamaati kiyohingingwaasi Judaahiyaanam+hingwaasi nehi mur+mingwaas+hi+he. Nehi singwaas+hi n+ngi nga baiwi itataman+wi and+ti+niwawaayopo. Iyataati ami si+kingwaasi maawi gaahuraare satataatopo. Kingwaasami wo Aris+taakaasiho n+ngisa maasi naputi+ha bimoh+ho sangi gaahuraare, satataase. Iyati ami kiyaami wo Maak+ho Banapaasihomi sanaimwaaho sangi gaahuraare, satataase. Iyataati so Maak+hopi piw+ha aimi sangi kasaton+hi (ami ko sangisenda nasonaahi sahi koai baiwi uson+wi numwaap+se). Ami kiyaami wo Jasitusiho (ami piw+ha Griki+haara Jisaasiho ti+wi amb+hi+ti+wi+ho) koai maawi sangi gaahuraare, satataase. Nehi singwaas+hi+hi Judaahiyaami ot+hat+hapi (nepemait+wi) Jisaasihopi g+wunyaap+hingwaase. Singwaasi nisi maar+ho oman+ti+hi nepi usaaniwi wi+ni+pi+ yat+hi+ni+pi+ gaan+mawaayopo.

¹² Iyataati Epapi+raasiho sahi sawanaatami naisoho sangi gaahuraare, satataase. So Epapi+raasiho K+rais+ Jisaasihomi ot+ip+pati kawis+hore. Iyataati ko nasisoari sapi and+titati mw+ti+pisati gaap+sundati Autaahaatihoai piwaundati nunjenataise, ko sangi neti and+ti+saion+hi sahi

sami Kiraisihopi gwunyaahohitihandi anitiwi isipi bitopi, ami Autaahaatihomihaiwa wapaapi sahi windi nausetihimetiwi gaatiwi, ami Autaahaaticho gwunyaati maaritimbipa nahataapaapi sahi nga mmondaatiwo.

¹³ Ami nini niwahonini Epapiraasihoai iwinjahonih sangi jatatamanati anditisiwitandi otipipati anditati napamati waati kairihiretap nini sangi akite ndi kasatataato. Sahi Kiraisihom ishiyaati aunahipati awaipati Korosihandaahiyaatangisuni ami Kiraisihom ishiya aunahipati awaipati Reotesiyaahandaahiyaisuni, ami aunahipati awaipati Iraporishandaahiyaisuni jatatamanitandi Epapiraasiho otipipati waati asakiyati pihititi kiyataise.

¹⁴ Ami nisuni ningisawi maasi kimbih bimohiyhiyaamuni timbipaapi nyainjatisiho ami nyahi koai maariho apipaahi awaindihandi nunyaati biyaati gwunyaawaati usohohiho Rukihouni ami wo Demaasihouni kuri sangi gaahuraare, satamaase.

¹⁵ Nyahi kimbih bimohiyhiyaanam ngaahuraarehandi nyami naishiya nyamataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya aunahipati awaipati Reotesiyaahandaahiyaisuni, ami Kiraisihom ishiya Kiraisihom nisaamaati Nimbaahaatami anipih ahoyanwi Autaahaatihom ipwiha kanwi Autaahaatichoai mepi autaahepumapi piwaundiwi nahowisohiyhiyaisuni kanyundiwi nunyawise.

¹⁶ Sahi Korosihandaahiyaati kimandi utipimandi awitiwi atiw owe-tanihi, ami Reotesiyaahandaahiyaisangi nahatiyaami otihaati awitiwi atitaatiwi kiyaapi nusoaasawise. Aiw ami nin utipihandi Reotesiyaahiyaapi nusoaasohitihandisangi, ami sahi nepi awitiwi atiwise.

¹⁷ Saiwi ami sahi Arikipusihoai saundiwi kaundiwise. Ami kinyi Awaisiho Kiraisi Jisaasihoaisapi timaamaitipi bindapaapi kopi otipipati kawitaapi gi nangimihanwi nahinyohipatamihioaanj kinyi mitiho nusoaasapi kaimbi gaamapi owemape undiwise.

¹⁸ Nini Porihonini niwahonini nisi ikwira utipimandi kimandi sapi jipati-piyataayo. Ami sahi satiwi, Porihon sawaho komi ikwira utipimandi kimandi akiti jipati-piyataise, tiwi mmondaatiwo. Nini daahi naputiti bindataayoni ami sahi nisapi windi nanipimimatiwi baiwi ginunyaapi gaapundiwise, ningi Autaahaaticho anditiniwati nitatamanitando. Ami nyami Awaisiho Kiraisi Jisaasiho sangi gaahandi kasitandi nin sapi gaapisundataayo.

Tesaronaikaahiyaapî Utîpîho Jîho Kîmandî 1 Tesaronaikaahiyaapî Utîpîmandapî Nesîpîhande

Porîho aunahîpatî Tesaronaikaahanda pîwîha ausaatî bîmainjatî kapîhî namasi dosi aunahîpatî Korindîhandaahapî notaise. Notî kapîhî Korindîhanda bindata utîpîmandî kîmandî jîpatîpiyahande. Komî jîpatîpaisura 52 A.D. hura jîpatîpiyataise. Kiya Awaisîhopî wîndî japîhî namaapîtaise, tîwî gwînyaapî nanîpîmatauhî kandapî utîpîho kîmo jîpatîpiyahore.

1 Tesaronaikaahiyaapî Pîwîha Napîmasataise

Porîho kiyai ipîhîrete undisîha (1:1)

Kiyaamî gwînyaahotîhandunî amî kiyaamî gaahaiwa kiyohîwaiwaunî kaiwaanîhî kaimî niyauhî Porîho usonataatî kiyaapî maaritatî kiyai netî mepî autaahemwasîtîhandapîha (1:2-3:13)

Porîho saiwî saiwî baiwî kaiwîse undatî kaundisîha kiya baiwî gaahîretî kiyotîhandapîha (4:1-12)

Awaisîho japîhî nasonîhura saiwa siyati noaipaitaise undatî jîpatîpaisîha (4:13-5:11)

Awaisîho japîhî napîtandîhandapî baiwî andîtitîwî jaawî bimîtaatîwîhandapî kaundatî komî pîwîha owematî osasepîhaasîha (5:12-26)

¹ Nînî Porîhonînitîhî Sairaasihotîhî Timotehotîhî maawî bindîhaawî kîmo utîpîmo nînî Porîhonîni nyamî Apîho Autaahaatîhomunî Awaisîho Jisasi Kîraisîhomunî kindaramîhiyaatî Tesaronaikaahanda bimohiyîhiyaatapî jîpatîpiyataayo. Aisî Autaahaatîho gaahandî nehî sangî nasanyonîhî sahî naanîatî yaasahaiwa namepî bîpî maarîho naasohîtanîhî napaisaatî bimîtaatîwe.

Kîma Pîwîma Isîhiya Aunahîpa Awaipatî Tesaronaikaahandaahiya Andîtitîwî Jisaasihopî Gîwunyaapî Tîtîhî Bîmauhî Porîho Kiyaapî Maari-tataise

² Iyataatî yaingwanaananî gaapundîhaahura nahatewetî sapî Autaahaatîhoai, 'kînyî gaahone gaare,' undaatî gaapundîhaayo.

³ Iyataatî sahî Apîho Autaahaatîhomî ndîhetî saiwa kiyohîwaiwaapî gwînyaahaayo. Sahî Jisaasihopî baiwî tîtîhî gwînyaapî tîtîhî ainahiyîhiyaatî bindawaayopo. Aiwî bindawaawî sahî isîhiyai maarîho nunyohîtîhandaahî isîhiya Jisaasihopî gwînyaitaatîwî otîpîpatî kaiwî andîtîwiwawaayopo. Aiwî sahî baiwî andîtitîwî nyamî Awaisîho Jisasi Kîraisîho japîhî nyangi nanyamaitandîhandapî jaawî bindawaayopo.

⁴ Isî naisîhiyaatî nyamataiwî Kîraisîhopî gwînyaahohiyîhiyaate, sangî akîtî Autaahaatîho maarîho nasanyataise. Nasamîhî sandapî nyahî aimî mmonaatî gwînyaahaayo, sahî noaipapî tîtîhî komîhiyaatimatîtaatîwî jîhura Autaahaatîho aimî ahîsîhîhiyaate.

⁵ Aihî sandapî mmonîhaawî nyahî Autaahaatîhomî pîwîha Jisaasihomî kaiwaiwaapîha nehîha ausaawa kasatahaamaato. Owetise. Autaahaatîhomî watîpîhandaahunî Itîpîhoraahunî ausaahonîhî Itîpîho korahî pîwîha akîtîhe, tîto ta netî gîsunyaataise. Iyataatî sahî aimî nyahî sangî andîtîsaiwîtîhaawî sangisaatî jîhura maasî bindîhaawî sahî

nyami daayaati bimohitihandapi gaahanditih, piwaha akitihaare, tiwi mmoniwihyaate.

⁶ Aiwi sahi nyahi kiyohitihanduni Awaisihomi kaindihanduni sahi naasikat kaiwi japepilirwi kaiwihyaate. Aiwi sahi Autaahaatihomi piwaha nehahi kandapi ishiya usa naanati yaasahaiwa sangi nasanyauhi sahi maarititaatiwihandi Itipihho nasamih maaritwi piwaha newaayopo.

⁷ Aiwi sahi ishiya yapipati Masetoniyahandaahiyauni yapipati Akaiyaa-handaahiya Jisaasihopi baiwi giwunyaahohiyihiyai sahi kiyohipati kati japepilirwi kaitaatiwi nunjawaayopo.

⁸ Iyataati sahi baiwi bimohitihandaaah Awaisihopiha piwaha sahi ausaa-hohiha neh yapipati Masetoniyahandaahun Akaiyahandaahunihhi notaamaise. Owetise. Aunahipi nahatewaara sahi baiwi Autaahaatihopi giwunyaahotihandapimaawi notaise. Isi nyahi windi sami giwunyaahotihandapi ishiyai kamundito.

⁹ Iyataati jihura nyahi sangisenda nasonih sahi nyangi, 'nga nasawaayopo,' tiwi nanyamaahohitihandapi ishiya kanyatawaatopo. Iyati sahi autaahaatihho jaiwitiwihopi giwunyaapi kiyohiwaiwa ahosumwapi Autaahaatihho akitiho asohoematati jinjapihi bimisihohi nepemaitwi giwunyaapi komi otipipatihyaatimatauhi ishiya kanyatawaatopo.

¹⁰ Iyataati Jisaasiho jihura napwih Autaahaatihho japihi jomaahipataatihapi ahowimati numwaataise. Iyataati Jisaasiho so Autaahaatihomi apowindihandi nanyamtotihandaatihapi biyaati giwunyaahohiyihyaanangi nanyamaitandihore. Aih sahi so Autaahaatihomi Mwaaho katohihopi yamihapataatihapi napitaiso, tiwi baiwi jaawi bimauhi ishiya nyangi kanyatawaatopo.

2

Porihho Aunahipati Tesaronaikaahanda Jihura Otipipati Kaindihandapi Tesaronaikaahiya Gwinyaitaatiwi Kaundataase

¹ Iyataati naisihyaati yaingwanaanamataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaate, yaingwanaani jihura sangisenda nasaati otipipati kiyohipati nehhati kiyahaamaayo. Owetise. Aih sahi aimi mmoniwihyaate.

² Iyataati jihura nyahi sangisenda nasaati aunahipa Piripaihanda niyonih ishiya nyangi nyapi manyihaiwa nanyinyawi sisipinyatiwi ambipati yaasihaiwa nanyinyauhi sahi saiwaapi aimi gwinyaapihyaate. Aiwi kiya naanati yaasihaiwa nyangi nanyinyauhihandi kandi Autaahaatihho anditinyaisih windi timaamahiyaati andititaati nasaati Autaahaatihomi piwaha Jisaasiho kaiwaiwaapiha sangi nyahi ausaawaati kasatahaayo. Kasatonih ishiya sami usa, kamaatiwuse nyatiwi nyapihatisawaayopo.

³ Iyataati nyahi sangisaapihi nasaati Autaahaatihomi piwaha ausaa-hohitimandi napindape? Sandi nyahi piwaha titihimetiha kasataati apipaahi ainjotati maipihapa kiyaati sangi jaiwisatitihawwi nasahaamaayo. Owetise.

⁴ Autaahaatihho nyapi kiya andititwi nisi piwaha ausaahowo, tati komi piwahaapi nanyisesih nyahi andititihawwi. Iyahaawi Autaahaatihomi piwaha ausaahaawi ishiya maaritito, taati gwinyaahaawi ausaahaamaayo. Autaahaatihho nyami maarihooatih giwunyaahohiwaiwa nahatewa nyasosihoo maarititandi ausaahaayo.

⁵ Iyataati sahi aimi gwinyaap+hiyaate, nyahi jaiwitaati atipati nasanya-haamaayo. Iyaati nyahi sapi nyami nais+hiyaimati+w+ naw+ho nanyam+to, taati Autaahaat+hom+ piw+ha ausaahaamaayo. Iyataati sandi sataati gwinyaahohit+handi Autaahaat+ho aimi mmose.

⁶ Iyataati nyahi yawanaanapi Jisaasihom+ aposer+hiyaan+ni awai-saw+hiyaanis+ nyami amb+pati awaindep+nyamapise, sataati sangisuni is+hiya usaisuni sasat+thati kati siyaati w+ndo, taati kamaasato.

⁷ Iyataati j+hura nyahi sangisaati maasi bindi+haawi apopaati waati maahai b+pi napaisaati iwinjaati bimipatamatiyaati napaisaati sangisaati bindi+haayo.

⁸ Iyahaawi maar+ho nasanyahaayo. Nasanyahaawi Autaahaat+hom+ piw+ha Jisaasiho kaiwaiwaap+haah+h+ kasat+haamaato. Nyami bimit+haahandapi g+munyaawaati naan+ati yaasahaiwaah+h+ nehaawi sangi maar+ho nasanyahaayo.

⁹ Iyataati nais+hiyaati nyamataiw+ Kiraisihop+ g+wunyaahohiy+hiyaate, sahi aimi gwinyaap+hiyaate, sahi it+h+tiw+ nandapa nanyam+tauhi yaing-wanaan+ni ot+pi+pati yaingwanaanami nandapa naw+h+op+hati apat+h+ otap+haatuni waati kiyahaayo. Kiyahaawi Autaahaat+hom+ piw+ha Jisaasiho kaiwaiwaap+ha ausaawa kasat+haayo.

¹⁰ Iyataati yaingwanaan+ni maip+h+iwa w+ndi kamaayaati tit+h+ ainahiy+hiyaan+ni baiw+ Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyaatam+ nd+h+eti bimon+h+, ak+te tiw+ mmon+w+hiyaate. Aih+ Autaahaat+hoaisangi mmonahore.

¹¹ Iyataati utaaho wo kom+ mwaahoai biyati kaundipatamatiyaati n+naasiyaatangi kasaton+h+ aimi gwinyaap+hiyaate.

¹² Iyahaawi yaingwanaan+ni sangi and+ti+siwaati saiwa tit+h+ Au-taahaat+ho sangi nausainj+ti+handuni is+hiyai iwinjaati bimind+handuni nasam+tandi ah+sis+ho maaritir+h+reti bimaawise, satahaato.

Is+hiya Tesaronaikaahandaahiya Kiraisihop+ G+wunyaahohiy+hiyai Is+hiya Usa Yaaw+h+iwa Nunyawuh+handi Kand+ T+maamahiyaw+ And+tit+iw+ Bitohauhi Por+ho Maaritataise

¹³ Iyataati j+hura nyahi Autaahaat+hom+ piw+ha kasaton+h+ sahi, Au-taahaat+hom+ piw+he, tiw+ newaayopo. Nehot+ha sa piw+ha neh+ utaa-hom+haamaahe. Owetise. Autaahaat+hom+ piw+ha ak+ti+ha newaay-opo. Nehauhi ka baiw+ g+wunyaahohiy+hiyaatam+ oman+ti+ti+h+ taati g+sunyaatataise. G+sunyainj+h+ sandapi nyahi gaapund+haahura na-hateweti Autaahaat+hoai, k+ny+ gaahone gaare, undi+haato.

¹⁴ Iyataati nais+hiyaati nyamataiw+ Kiraisihop+ g+wunyaahohiy+hiyaate, sahi is+hiya Kiraisihop+ g+wunyaahohiy+hiya Judiyaahandaahiyaamatiyawaayopo. Aih+ Judiyaahandaahiya Jisas+ Kiraisihoaisawi t+maamaitohiy+hiya Autaahaat+hom+ Piw+ha Jisaasiho kaiwaiwaap+ha nehauhi kiyaam+hiya usa kiyai yaaw+h+iwa nunyawaayopo. Iyataati sangisangi sam+hiya usa Kiraisihop+ g+maawunyaahohiy+hiya naas+kat+ kaiw+ sangi yaas+h+iwa nasanyawaayopo. Aih+ sandapi Autaahaat+hom+ piw+ha Jisaasiho kaiwaiwaap+ha aimi newaayopo, taati gwinyaahaayo.

¹⁵ Iyataati j+hura Judiyaahandaahiyaam+ satoya Autaahaat+hom+ piw+ha atiw+ nep+ ausaahohiy+hiyai yaaw+h+iwa nunyaw+tiwawaayopo. Aih+ kiyaam+ mwaayaisangi naas+kat+ kaiw+ Awais+ho Jisaasihoai sohoai timap+, am+ nyangi kiya pohip+nyiw+ nep+nyamawaayopo. Iyawaawi Autaahaat+ho maaritir+h+reti kamaiw+ koai ahosumwap+ is+hiya nahatiyaam+ tiwori-saimatawaayopo.

16 Tiworisaimatauhî isîhiya Judaahiyaamatîmetahiyai Autaahaatîho japîhî kiyai numwaito, taatî Autaahaatîhomî pîwîha Jisaasiho kaiwaiwaapîha ausaawa kaundîto taatiyonîhî Judaahiya usa Jisaasihopî gîmaawunyaahohiyîhiya saiwa kamaiwîse, nyatîwî nanyisapuwawaayopo. Nanyisapupî maipîhaiwa pîhîtîwî kaimî niyauhî wanî aimî Autaahaatîhoai pîhîtatî apousataise.

Porîho Tesaronaikaahiyai Japîhî Usondandî Maaritataise

17 Isî naisihiyaatî nyamataiwî Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiyaate, Judaahiya Jisaasihopî windî gîmaawunyaahohiyîhiya yaingwanaani sangisaatî maasî bimîto taatiyonîhî kiya naanjatî yaasîhaiwa nanyinyauhî yanîhîmawaatî nasahaayo. Nasaatî yaingwanaani metîhonya wonya saniya sapiya owehiyaamatiyaatî bindîhaayo. Iyahaawî yaingwanaani windî sangi maasionîhaahandî kandî yaingwanaani sapi pîhîtaatî gwînyaahaayo. Gwînyaahaawî yaingwanaani sapi maarîho tînyatataise. Tînyatihî yaingwanaani nasaatî jasondîhaawî waatî gwînyaahaayo.

18 Gwînyaahaawî nîhî Porîhonîhî waatî gwînyaataatî kurisatî sangisenda maasî jinjapîhî napîtî jasondondiyonîhî Bwaasîrîhîrî daihîra nanyisapuwataise.

19 Iyataatî ipotîhura Jisaasiho japîhî nasonîhura komî ndîhetî yaingwanaani napindapî maaritîhaawe? Owetise. Sahî pîwîha atiwi gîwunyaahohîhandapaahîhî maaritîto.

20 Iyataatî akîtîsî samî kiyohîwaiwaapî isîhiya mmonawaawî tîhîtîhî kanyatauhî awaindîhandî maaritîhaawî sangi jasondîha napîtîhaawî gwînyaahaayo.

3

Porîho Jîhura Isîhiya Kîraisihomî Naisîhiya Tesaronaikaahiyaapî Timotehoai Natausaasataise

1-2 Iyataatî yaingwanaani windî maasionaatî bindîhaawî maarîho tînyatihî Timotehoai sapi natausaasahaayo. Natausaasahosahî yawahu-raanjî aunahîpatî Atenjîhandî bindîhaayo. Timoteho so nyamî naisoho nyangisatî maasî Jisaasihopî gîwunyaahohîhore. Iyataatî ko nyangisatî maasî Autaahaatîhomî pîwîha Jisaasiho kaiwaiwaapîha ausaahore. Ausaahotîhî ko samî Kîraisihopî gîwunyaahohîhandî andîtisaiwîtandî nyahî natausaasahaayo.

3 Wiwa sahî yaasatî naanjîhaiwa nepî japîhî tîmahaitauhî sandapî Timotehoai sapi natausaasahaayo. Iyataatî nyahî Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiyaani Autaahaatîho gwînyaasîmumwaanî kamwaanî naanjatî yaasîhaiwa pîhîtaatî naito. Aihî sandapî sahî aimî gwînyaapîhiyaate.

4 Iyataatî jîhura yaingwanaani sangisaatî maasî bindîhaawî sataatî kasatîhaato, nyahî Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiyaani nahatiyaani ipotîhura naanjatî yaasîhaiwa pîhîtaatî naito, sataatî kasatohîha ka kiyatî noaipasîhî mmonîwî gwînyaawaayopo.

5 Iyataatî sandapî Timotehoai sapi nandusoasataayo. Nîhî sangi maasionîtî bindataatî maarîho tîndihî nîhî kiya baiwî Jisaasihopî andîtîwî gîwunyaawaayondîho, ndî gwînyaitandî Timotehoai sapi nandusoasataayo. Wiwa Bwaasîrîhîrî atîpatî nasanyatî pîwîha kasatonîhî Bwaasîrîhîrî nuwipinjawî kiyawaawî nyamî pîwîha kasatohîwaiwa nehî notî owetîtaihî sandapî Timotehoai sapi nandusoasataayo.

Timoteho Tesaronaikaahanda Niyati Pwaha Gaaha Atisamapi Japahi Nasati Porhoai Kaundih Porho Maaritataise

⁶ Nandusaasonih nasati Timoteho sami kiyohwaiwa mmonati atisamapi japih wani kimo nasati nyainjataise. Iyati Timoteho sami kiyohwaiwaapiha pwaha gaaha sata kanyatataase: kiya Jisaasihopi baiwi gwunyaapi, ami ishiya usai maariho baiwi nunyawaayopo. Aiw kiya nyahi maasi kiyaisaati bimohitihandapi gwinyaawaawi nyapi maaritawaayopo. Iyataati nyahi kiyai usondhaawi waati gwinyaahohitihandamataiwi kiyaisangi kati kaiwi nyangi japih nyasondaatiwi waati gwinyaawaayopo, nyatataase.

⁷ Iyataati naisihiyaati nyamataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate, yaingwanaanini sapi wiwa maipihaiwa kaiwi japih timahaitaawo, taati pihitaati maariho yiyahwi gwinyaawaati bimainjaati wani Timoteho sapi, 'kiya nga andititw bindawaayopo,' nyatati kanyatih komi pwahaara maariho wnyaitataise.

⁸ Iyataati sahi Awaisihopi andititw gwunyaapi bimauhi nyahi gaaso, taati maariho witaati bindhaayo.

⁹ Iyataati nyami Autaahaatho sahi andititw gwunyaapi bimohitihandapi maarititihahandi yaingwanaanangi nanyinyataise. Nanyamih yaingwanaanini wihooan Autaahaathoi, 'kinyi gaahone gaare,' undhaato.

¹⁰ Apatih otapahaati gaapundhaahura sangi nasawaati jasonawaati, ami sahi Kiraisihopi gwunyaahohitihandi wapaapi wndi nausetihmetitandi nyahi sangi anditisaiwitihawihandapimaawi gwinyaahaayo.

Porho Autaahaathoi Yaingwanaanangi Nanyamaasi Ishiya Tesaronaikaahiyaapih Numwe Undati Gaapundataase

¹¹ Iyataati nyami Apih Autaahaathouni nyami Awaisiho Jisaasiho nyami daihira sangisenda napitihahira danyaahwitaise.

¹² Iyataati nyahi sangi maariho nasanyohipatamataiwi sahi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaisun usa baiwi gimaawunyaahohiyihiyaisun maariho numwitaatiwhandi Awaisiho pihitati nasamitaise.

¹³ Siyati nasanyataati sahi gwunyaapi otipipati kaitaatiwhandi neti anditisaiwitaise. Iyataati ipotihura nyami Awaisiho Jisaasiho ishiya komihiyaisati nasonihura sahi Autaahaathomi ndiheti ainahiyihiyaati gaahiyaati noaipapi bitoaitaapo.

4

Porho Kiraisihom Ishiya Tesaronaikaahiyai Itatamaninw Titih Bi-maawise Undataase

¹ Iyataati nyamataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaati naisihiyaate, jihura nyahi sangi aimi nahatewa Autaahaatho maaritirihreti japepihirw kaitaatiwhaiwaapi kasato. Aih sahi aimi japepihirw kati kiyawaayopo. Aih wani sangi Jisaasihom watipihanda biyaati kasatihaton saiwi waati baiwi kaiwise.

² Iyataati nyahi sangi jihura Awaisiho Jisaasihom watipihanda pwaha kasatitihawwi kanyatih nasanyohihaapi aimi mmoniwi gwinyaapihiyaate. Aih kaapi gisunyaatitandi jhaati kasatitihawwiyo.

³ Iyataati sahi noaipapi apipaahiyaati kiyaatinihi Autaahaathomihiyaatimatwi, ami apipaahi gaahiyaati ainahiyihiyaati

sami ambipati usihiya ashiya kihiyaisawi timaamaamaipi titihi Autaahaatihomi ishiyaatimatohirihireti daiwi bimitaatwi Autaahaatihomaaritataise.

⁴ Isi usihiyaati aimi ashiyai nepi wiraahohiyihiyaati ninaasonjhi Autaahaatihomi ishiya kiyohirihireti kaiwi Autaahaatihomuni, ami ishiyaamuni ndiheti kinyi ninaasonyi kiwaamaati baimbi usopi nepi kaati autaahi isiwatipi, ami iwitatamanipi kaatapi maarho gaaho saasanoatati popitihogwinyaape. Aimbikaatapi ishiya kiyaami kihiyaisawi timaamaitohiyihiyaamihireti kinyi gimunyaape.

⁵ Saiwi ishiya Autaahaatihopi gimaawunyaapihiya nanihaiwi ashiya kihiyai isipi ambipati timaamahiwitaatwihandapaahhi gwinyaapi kiyohipatamataiwi sahi windi kamaiwise.

⁶ Iyawaawi sahi ashiya usaamihiyai isipi kiyohiwaiwa ishiya usaamihapa ikonihohipatamatiyahapaasi saiwa kamaiwise. Iyataati jihura yaingwanaanini biyaati sasatthaato: Isihiya saiwa kiyohiyihiyai Autaahaatihonaanoti yaawihaiwa numwitaaise, satahaato.

⁷ Iyataati Autaahaatihonaangi jihura ahinyisataati kiya maipihaiwa kaito tati ahinyisataamaise. Owetise. Titihi biyaati ainahiyihiyaanini bimitihaawihahinyisataise.

⁸ Iyataati ishiya sami usa kima piwima baiwi atihomiwi ahosumwawaawaahi sandi yaingwanaanangi ahosinyamawaamaayopo. Owetise. Autaahaatihona Itipihopi Gaahore tati nanyamisihoi ahosumawaayopo.

⁹ Iyataati sahi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyai maarho numwitaatwihandapi kasatitihati kati Autaahaatihonaaimi neti gisunyaasi windi jhaati kamaasatito.

¹⁰ Iyawaawi sahi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya nahatiyai yapipati Masetoniyaahanda bimohiyihiyai maarho aimi nunyawaayopo. Iyataati naisihiyaati nyamataiwi Kiraasihopi gwunyaahohiyihiyaate, sahi baiwi waati maarho numwitaatwihandapi biyaati kasatthaato.

¹¹ Iyataati sahi nahariwihaiwa kamaiwi napaisaati bimaawise. Iyawaawi ishiya usaami kiyohiwaiwaapi gaaro maipo, tiwi baahaiwi mausonwise. Iyataati jihura kasatohipatamataiwi sawanaatapihapaapi waati otipipati kaiwise.

¹² Saiwi kiyawaawaahi sahi windi wapaapi nenoaahmetitaise. Aisaihi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya sapikiya gaahati kiyawaayowo, tiwi maarititaapo.

Porihona Jisaasiho Japihina Napitandhandapi Tesaronaikaahiyai Kaundataase

¹³ Iyataati naisihiya nyamataiwi Kiraasihopi gwunyaahohiyihiya satiwih, 'ishiya napowawih japihini windi namepapi Autaahaatihohaisawih bimimitaapo,' tiwi gwinyaawaawih pihitiwi maarho asipiyohipatamatimaitaatiwi yaingwanaanini ishiya napohiyihiyaapi sahi titihi gwinyaitaatiwi kasatitahaawiyona.

¹⁴ Iyahaawih nyahih Jisaasiho napotati japihini nepasitihandapi aimimmonaati gwinyaahaayo. Isi ishiya Jisaasihopi jihini gwunyaapi bimambiwih napohiyihiyai Jisaasiho watipihandisatih nasonihura Autaahaatihonaahowimahonihini nepasaihi numwaitaise.

¹⁵ Aihiyayingwanaanini Awaisihomih piwihahakatisihah ketih sataati kasatthaato: Awaisihonaipotihura nasonihini sura ishiya asiyihiya Jisaasihopi gwunyaapi bimohiyihiya jihini windi siyihiyah Jisaasihopi gwunyaapi

bimambiwi napohiyhiyai nusatipapi naiwi Jisaasihoaapihhi noaipapi koaisawi namutandaapo. Owetitaise.

¹⁶ Otikipatihho yamihapataatihhi bimisihho awaisihhoai Autaahaatihho kaundonihhi ko otipihho kapaparihhiri ipohonihhi ngaatitaise. Gaatonihhi suraanihhi Awaisihho yamihapataatihhi namasi noaatipaitaise. Noaatipahonihhi ishihiya Jisaasihopi giwunyaapi bimambiwi napohiyhiya jihhi nepaitaapo.

¹⁷ Jihhi nepasaihhi suraanihhi ishihiya kopihhi giwunyaapi asiyhiya bimohiyhiyaunhi amihhi napohiyhiyaunhi maasihhi ahoyainjaihhi Awaisihomihhi watipihandaahhi numwaasi usondaatihhi naitaise. Iyonihhi nyahihhi Awaisihoaisaatihhi maasihhi kiyaaninhi jinjapihhi bimihhi.

¹⁸ Isihhi sahihhi kima piwihhi Jisaasihho napitandihandapihhi kasatohihhi mahatiyaatihhi Jisaasihopihhi giwunyaahohiyhiyaatihhi sawanaatihhi nepihhi ninaasonjihhi ninaasaanjihhi kanihhi anditihhiwise.

5

Porihho Jisaasihomihhi Isihhiya Tesaronaikaahiyai Jisaasihho Napitandihandapihhi Tihhi manihhi naatihhi Jatihhi haawo Undataase

¹ Iyataatihhi nyamataihhi Kihhi raisihopihhi giwunyaahohiyhiyaatihhi naisihhiyaate, Awaisihho siyatihhi ahura jahihhi napitaise, taatihhi nyahihhi sangihhi wihhi ndihhi jipatihhi piyaatihhi kamaasatihhi.

² Iyataatihhi utaahohhi ikondandihho napitaisohhi, tiwihhi wihhi ndihhi gwihhi munyaapi nehihhi nanihhi haiwihhi bimauhhi akohihhi apatinditihhi napipatamatiyatihhi Jisaasihohhi ahura napitaisohhi, tiwihhi ishihiya wihhi ndihhi gwihhi munyaapi nanihhi haiwihhi binyaihhi Awaisihho nehihhi akohihhi napitaise, sataatihhi nyahihhi sangihhi aimihhi kasatonihhi sahihhi gwihhi nyaapihhiyaate.

³ Iyataatihhi ishihiya Jisaasihopihhi giwunyaahohiyhiyaatihhi, 'wanihhi naanatihhi yaasihhi haiwihhi naitihhi haahuraamaahhe. Wanihhi gaahure,' tiwihhi bimihhi taapo. Binyaihhi kiyaihhi netihhi nusopihhi sasitandihhandihhi nehihhi ketihhi noaipaitaise. Iyataatihhi sandihhi apopaatihhi waatihhi maahhi namwihhi tandihhandapihhi maahhi wura yaasihhi tandihhandihhi noaipaitaise, tatihhi bimihhi yaawihhi tandihhandihhi ketihhi noaipasihhi patamatiyatihhi noaipaitaise. Naanatihhi yaawihhi haiwihhi siyatihhi noaipahonihhi ishihiya kaiwaihhi nemapihhi wihhi ndihhi yamaanihhi maitaapo. Nahatiyahhi naanatihhi yaawihhi haiwihhi naitaapo.

⁴ Iyataatihhi naisihhiyaatihhi nyamataihhi Jisaasihopihhi giwunyaahohiyhiyaatihhi, sahihhi asihhi hatindihhandaatapihhi haiwihhi kaiwihhi bindawaamaayohhi. Isihhi asihhi ha Awaisihhi napisura sangihhi netihhi yamaasimane, utaahohhi ikondandihho nehihhi akohihhi noaipataatihhi ishihiyai netihhi ko yawimasihhi patamatiyatohhi. Owetitaise.

⁵ Iyataatihhi sahihhi Jisaasihopihhi giwunyaahohiyhiyaatihhi nahatiyaatihhi nau sainjihhi tandihhandamihhiyaatihhi, amihhi ipihho otapihhi haatapihhi ishihiya wapaihhi namoaa sawihhi nahataapa autahhi kiyohiyhiyaamataihhi wihhiyaate. Iyataatihhi sahunihhi nyahunihhi nyahihhi nahatiyaaninhi wapaihhi apatinditihhi ishihiya noasawihhi kiyohiyhiyaamatiyaatihhi kiyaatihhi bindihhi haamaayohhi. Iyaatihhi sandaahhi nyahihhi asihhi hatindihhandaatihhi hapihhi yaaninhi maaahhe. Owetise.

⁶ Isihhi nyahihhi ishihiya Jisaasihopihhi giwunyaapihhiyaatihhi nehihhi nanoposohhiyhiyaamatiyaatihhi nanowaatotitihhi haawihhi maaahhe. Owetise. Nyahihhi biyaatihhi itatamanihhi naatihhi jatihhi haawehhi.

⁷ Iyataatihhi apatihhihhi sura nanohhi aitaatihhi wihhi huraare. Iyataatihhi apatihhihhi sura amihhi waapohohhi naharitaatihhi wihhihho nanihhi wihhi naharitaatihhi wihhi huraare.

⁸ Iyataatihhi nyahihhi nau sainjihhi tandihhandamihhi yaaninhi. Nyamihhi amihhi tihhi biyatihhi nyainjapwaatonihhi biyaatihhi gwihhi nyaitihhi haawehhi. Iyaatihhi nyahihhi itatamanihhi naatihhi nyamihhi piwihhi ha dahopa yatihhihhi ipatisanaatihhi jatihhi haawehhi. Iyaatihhi nyahihhi nyamihhi

Jisaasihopi g'wunyaahohit'handuni is'hiya usaisi maariho ak'it'n'hi nunyohit'handuni newaati uti apot'ihiri maatoatipatamatiyaati niyowa nipaataati niwit'haawe. Iyaati Autaahaat'ho nyangi ipotaataat'handi ap'paahiyaanangi nanyamaitandi jatohit'handi tingaat'ha wat'p'ha pw'isipi yaipati tiwah'raitand'haamatiyaati nipaati'haawe.

⁹ Iyataati Autaahaat'ho komi apowind'handi nanyamitandi ah'nyisataamaise. Owetise. Nyami Awais'ho Jisasi K'raisihop' japihi nanyamaitandi ah'nyisataise.

¹⁰ Iyataati Jisaasihop' nyapi napotaise. Isi ko japihi napitand'hura nyahi asiy'hiyaan'n' bimisaih'sangi, ami aim' napwisaih'sangi nanyamaahon'hi koisaati maasi jinjapihi bim'it'haawe.

¹¹ Isi wani kiyoh'matamataiwi n'naasiyaat'hi sami nais'hiya K'raisihop' g'wunyaahohiy'hiyai napaisaatumapi p'w'ha kaundiwi kan'wi nepi and'it'wise.

Por'ho Tesaronaikaahiyai P'w'ha K'ima Ipot'ha Kaundataase

¹² Aih' nais'hiyaati nyamataiwi K'raisihop' g'wunyaahohiy'hiyaate, yaingwanaan'n' sangi biyaati sataati kasat'haayo: Sah' is'hiya sangi jainjaawi bindawaawi ot'ip'pati sami ot'hat'hi waati nga kiyohiy'hiyaam'ha baiwi at'wiwise. Iyataati is'hiya siyai Awais'ho sangi jainjaawi bindawaawi gw'nyaitaat'w'haiwa kasat'wi nasam'itaatiwi ah'wih'hiyaare.

¹³ Aisi sahi kiyap' ot'ip'pati nga kaiw'hiyaaso, tiw' maariho nunyaw' kiyam'hat'hi nuw'ise. Iyawaawi sahi sami nais'hiyaisawi it'hin'niwi t'imuniwi b'ipi napaisaati yat'hit'wi bimaawise.

¹⁴ Aih' nais'hiyaate, yaingwanaan'n' biyaati sataati kasat'haato: Is'hiya ot'ip'pati kamaiw' pohipiyohiy'hiyai gw'nyaitaat'w'haiwa sahi numwisaihi kiya ot'ip'pati kaita baiwi kaundiwise. Aiw' is'hiya p'hit'w' gw'nyaap' maariho naan'awih' bimohiy'hiyai maariho napaisaatumapi kaundiwise. Aiw' is'hiya usa Jisaasihop' baiwi and'it'mit'wi g'imunyaahohiy'hiyai baiwi and'it'wip'ise. Aiw' is'hiya usaisi tar'w'mundiwi neh' b'ipi winjasawise.

¹⁵ Iyawaawi is'hiya usa sangi naan'ati yaas'haiwa kaiwa kaiwa nasami-saihi wiwa ami naan'ati yaaw'haiwa wihooan' numw'itaawi, owe-tane. Iyawaawi nahateweti sahi baiwi sami nais'hiya samataiwi K'raisihop' g'wunyaahohiy'hiyaisuni is'hiya nahatiya usaisuni tit'hi gaa-haiwa kain'wi kawiwise.

¹⁶ Sahi nahateweti jinjapihi maari'wise.

¹⁷ Maari'wi Autaahaat'hop' asis'ha nahateweti gaapund'wise.

¹⁸ Iyataati kaiwa kaiwa nahatewa sangisaap'hi noaipahon'hi kaiwaapi Autaahaat'hoai k'inyi, 'gaahone gaare,' und'wise. Iyawaawi sahi K'rais' Jisaasihoisawi t'imaamaitoh'it'handi ko sangi and'it'isaihon'hi saiwa gaa-haiwa kaitaat'wi Autaahaat'ho maari'tataise.

¹⁹ Isi Autaahaat'hom' It'p'ho Gaaho sahi Autaahaat'hom'haiwa gw'nyaitaat'w'haiwa neti sami oman'it'it'hi gisunyaati, ami kasaton'hi koi sahi namaawisapupw' ami ko kaiwa kasatiwaiwa w'ndi tip'nd'wi nemaamapise.

²⁰ Aiw' Autaahaat'ho is'hiya usa komi p'w'ha atiw' nepi ausaa-hohiy'hiyai komi gw'nyaat' maari'waiwa kiyai neti g'wunyaati nun-yon'hi kiya sangi kasatisaihi kaiwaapi sahi sami oman'it'it'hi m'imaipaiwi gw'nyaap' pohipaiwi'maamapise.

²¹ Iyawaawi sahi ahoyaniwi Autaahaatihopi gaapundiwi komi ambipati niwimaapi kiyawaahura ishiya usa piwaha kasatisaiha sahi Autaahaatihomihare tiwaisaihi sawanaami gwinyaapiha kasatitaawi sahi baiwi mmoniwi akithanaaraahi atiwi nepi isiwatiwi japepihiriwise. Iyawaawi piwaha nahataisangi sirikireti tipitapaapi mmoniwise.

²² Aiwu maipihaiwaatanihaiwa nahatewa kamaiwi kaiwa namamapise.

²³ Isi Autaahaatihoni nyahi nyami maariho omanjitihi yatihinyaitati napaisaatitanihi bimithaahandi nanyamisiho, sami maariho ambipati nahandi neti tithi gaahiyaati ainahiyihiyaatesamahonihi, bimaami nuwi nyami Awaisiho Jisasi Kiraisiho japihi nasonihura maipihaiwaapi piwaha owehiyaati Autaahaatihoni sawahomataiwihyaati noaipaitaatiwe.

²⁴ Autaahaatihoni sangi japihi nasamaitandi gaatati nasamaati ahisisiho nga jainja bimitaise. Ko Gaahosi komi piwaha sangi nasamaati jainjatitandi timanati kasatisiha ka japepihirati sangi nga anditisiawati jainjaati bimaami noti Jisasi Kiraisiho nasonihuraatitaise.

²⁵ Naisihiyaati nyamataiwu Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate, Autaahaatihoni yaingwanaangi anditinyaiwita sahi gaapundiwise.

²⁶ Iyawaawi ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya nahatiyai maariwi gerundiwi ikwiri ahowiwise.

²⁷ Ninu Awaisiho Jisasi Kiraisiho maariwiti sapi kiya saitotati gwinyaasirihireti japepihiriti komi watipihanda watipindi sangi sasatataato: Kimandi utipimandi awitiwi naisihiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya nahatiyai ausaapi auta kaundiwise.

²⁸ Nyami Awaisiho Jisasi Kiraisiho nyahi gaahapa wapa kamaayaati nehi komi gaahandi nanyamindihandi sangisatitane.

Tesaronaikaahiyaapî Utîpîho Kapîho Kîmandî 2 Tesaronaikaahiyaapî Utîpîmandapî Nesîpîhande

Tesaronaikaahiyaapî utîpîho jîho Porîho jîpatîpiyatî nusoasataise. Nusoasatosatî otîhî masîwonjî bimainjatî amî kînaungwîha naasîketî amî utîpîho wo ipotîho nusoasataise. Kiya satîwî Awaisîho aimî japîhî napise, tîwî katîwî yayauhî kandapî ko utîpîho japîhî wo jîpatîpiyahore. Jîpatîpiyatî biyatî nusesîpatî Awaisîho japîhî nasonîhura sapa siyatî noaipatî saimatîtaise, undatî kaundatî jîpatîpiyahore.

2 Tesaronaikaahiyaapî Utîpîho Napîmasataise

Porîho isîhiyai ipîhîrete undisîha (1:1-2)

Nyahî nahatiyaani Awaisîhomî ambîpatapî naanjîhandî ambîpatî yaasîhandî nehaawaahî sandîhî gaare undisîha (1:3-12)

Autaaahatîhomî Itîpîho Gaaho kîmaapî yapîmbataapîhî ahotisîhoai nemaitaise. Nemahonîhî sura ipotî Bwaasîrîhîramî watîpîhandî auta noaipaitaise. Saiwa siyatî sanotî owetanîhî Awaisîho japîhî napîtaise tisîha (2:1-17)

Autaaahatîhopî gîwunyaahohiyîhiyaamî gaahaiwa kiyohîwaiwa napotî owemetatî kaiwaanîhî ahotîmî none undisîha (3:1-15)

Porîho pîwîha owematî kiyai ipîhîrete undisîha (3:16-18)

Asisîha Autaaahatîho Isîhiyai Netî Tipîtapaatî Usondandîha Ipotîhî Noaipaitaise

¹ Nyahî Porîhonîhî Sairaasiyî Timoteyaatihî utîpîmandî kîmandî sahî Kîraisihomî isîhiyaatî aunahîpatî awaipatî Tesaronaikaahanda bimohiyîhiyaatapî jîpatîpiyaatî nusoasîhaayo. Sahî Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiyaatî samî gîwunyaahohîhîhandî noaipapî Autaaahatîho nyamî Apîhoaisawunî, amî nyamî Awaisîho Jisasî Kîraisihohîaisawunî tîmaamaitohiyîhiyaatapo.

² Autaaahatîho nyamî Apîhounî amî nyamî Awaisîho Jisasî Kîraisihounî sangî gaahatî kasimî jatatamanîmî samî maarîho nepî yatîhîsipî napaisaatisamapî jainjatîtaatîmî nyahî sapî gaapundîhaato.

Tesaronaikaahiya Naanîhaiwa Nusoaipasîhura Andîtitîwî Bitopîhiyaare

³ Naisîhiyaatî nyamataiwî Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiyaate, nyahî sapî gisunyaawaatî, amî sapî nasisoari Autaaahatîhoai, 'kînyî gaahone gaare,' undîhaato. Amî sandîhî nyamî tîhî otîpîpatîsî apîpaahî gaare nyahî sapî kaitîhaawe. Amî sahî Kîraisihopî gîwunyaahohîhîhandî noaipatî watîpîtatî amî sahî nînaasiyaatîhî samî naisîhiya usa samataiwî Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiyai maarîho baiwî jinjapîhî nunyauhî amî sandî kandî maarîho nunyohîhîhandî waatî awaindemapî kaimî niyauho.

⁴ Sahî siyohîhîmandî kîmîkandapî nyahî yawanaanî sapî maaritaatî naimaatîhaayo. Iyaatî amî nyahî Autaaahatîhomî isîhiya Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiyaamîhatîhî nowaatî kiyai kaundatî samî ambîpatî nasimaawaatî awaindewaasamîhaayo. Sangî isîhiya samî tiworisa yaasîhaiwa maipîhaiwa kasisauhî amî kaiwa yaasîhaiwa kiyaatîhî nepî nowaahetî ketî sahî Kîraisihopî gîwunyaahohîhîhandî andîtitîwî isîwatîwî kiyaatîhî kopî taawî gîwunyaahauhî kandapî kaundîhaato.

Autaahaat̄ho Nyangi T̄t̄h̄i Gaah̄ret̄i Tip̄tapaat̄i Nyasonahore

⁵ Saiwa sangi taat̄i nasoaipas̄iw̄maiwaaraah̄i Autaahaat̄ho nyangi siyat̄i net̄i nanyinjataise, ko t̄t̄h̄i gaahosi gaahat̄i kiyat̄i am̄i nyangi t̄t̄h̄i gaah̄ret̄i net̄i tip̄tapaat̄i nyasonataise. Iyat̄i am̄i saiwa sangi sam̄i amb̄ipat̄i maar̄ho yaas̄ihaiwa sangi tiworisa nasanyauh̄i taaw̄i nehoh̄iwiwa net̄i siyat̄i ausaimanat̄i sangi nasisataise, am̄i ko Autaahaat̄ho net̄i sangi kom̄ihiyaatesamat̄i am̄i ko noaipat̄i sam̄i Awaisiho J̄hotat̄i, am̄i ko ap̄paahiyaat̄i kiyaatangis̄in̄h̄i jinjap̄h̄i jainjat̄it̄ando.

⁶ Ko t̄t̄h̄i gaahosi Autaahaat̄ho t̄t̄h̄i gaahat̄i siyat̄i kaitaise. Is̄ihiya sangi yaasat̄i naan̄j̄haiwa nasanyaw̄i nasop̄sasohiȳhiyai yaaw̄ihaiwa numw̄it̄aise.

⁷ Iyat̄i sah̄i yaas̄ihaiwa is̄ihiya nasanyauh̄i taaw̄i nehohiȳhiyaatangi yaasiwaiwa nesamat̄i ik̄ndaat̄iw̄hand̄i nasam̄it̄aise. Iyat̄i am̄i nyangisangi maaw̄i ahoyat̄i ik̄nd̄ihaahand̄i ko nanyam̄it̄aise. Sand̄i Autaahaat̄ho kaitaise nyangi nyainjatis̄ho Awais̄ho Jisaasihoai net̄i ausaiman̄hon̄h̄i, am̄i ko kom̄i ot̄ip̄pat̄ihiya yam̄ihapataat̄ihap̄hiya wat̄ip̄hiyaisat̄i sis̄iha t̄ihw̄it̄ih̄i paan̄haataat̄ih̄i yam̄ihapataat̄ih̄iraapi nason̄huraaro.

⁸ Ko is̄ihiya Autaahaat̄hop̄i mmon̄iw̄i ḡwunyaitaat̄iw̄i poundih̄i pohipaiw̄i, am̄i nyam̄i Awais̄ho Jisaasihop̄ha p̄w̄ha gaaha wan̄ha minjapepih̄iwiw̄i am̄i kaam̄i ot̄it̄ih̄i p̄inamaayohiȳhiyai wihoan̄j̄haiwa waat̄i yaaw̄ihaiwa numw̄it̄aise.

⁹ Nyam̄i Awais̄ho Jisaasiho kom̄i nd̄imaahomwaan̄j̄i nausainj̄it̄ihand̄i, am̄i kom̄i yundanȳha wat̄ip̄haiwaap̄hap̄i kiyai nawisatemat̄i kiyaami maip̄haiwaap̄i maip̄hand̄i wihoan̄j̄hand̄i kiyai numw̄it̄aise. Iyon̄h̄i kiya w̄ind̄i ik̄imaan̄iw̄i kiyaan̄h̄i yaaw̄ihand̄i naitaapo.

¹⁰ Autaahaat̄ho saiwa siyat̄i kiyon̄h̄i noaipaitaise, nyam̄i Awais̄ho Jisaasiho nyah̄i kom̄i is̄ihiyaan̄n̄i ḡwunyaahohiȳhiyaan̄n̄i nyah̄i t̄t̄h̄i ko sawahom̄hiyaanimat̄it̄haaw̄i Autaahaat̄ho nanyam̄ihainjaw̄hiyaan̄n̄i koai amb̄ipat̄i awaipat̄i numwisaih̄i naitand̄i nason̄hura sangi maaw̄i kat̄ih̄it̄iw̄i, am̄i Jisaasihoai sah̄i amb̄ipat̄i awaipat̄i numw̄itaapo.

Por̄ihoun̄i Kom̄i Naisururun̄i Autaahaat̄ho Tesaronikaahiya And̄it̄iw̄it̄and̄i Kiyaap̄i Gaapundawaayopo

¹¹ Am̄i saiwa siyat̄i sangi nasoaipaitand̄iwaiwaap̄i gw̄inyaahaaw̄i nyah̄i gaapund̄ihaahura sap̄i nyah̄i nasisoaari kiyaan̄n̄h̄i sangi Autaahaat̄ho and̄it̄isiw̄it̄and̄i koai p̄waundaat̄i gaapund̄ihaato. Am̄i sah̄i wapa gaahapa Autaahaat̄ho maaritat̄i gw̄inyaas̄ip̄ipa kaitaat̄iw̄i gaatat̄i nasamaas̄ip̄ipa sah̄i nga kaitaat̄iw̄i ko sangi net̄i wat̄ip̄isamat̄i gaasamaitand̄i nyah̄i nasisoaar̄ sap̄i koai nunjenaat̄i p̄waund̄ihaato. Iyataat̄i am̄i sah̄i Jisaasihop̄i ḡwunyaahoh̄it̄ihand̄i net̄i sangi gaasamat̄i and̄it̄isaih̄on̄h̄i am̄i sah̄i gaahapa kaitaat̄iw̄i Autaahaat̄ho maarit̄ih̄i am̄i sah̄i sawanaatangisangi kaitaat̄iw̄i gw̄inyaap̄i maaritoh̄ip̄ipa kapa t̄t̄h̄i kaitaat̄iw̄i sap̄i Autaahaat̄ihoai nyah̄i, 'k̄nȳi gaahone gaare,' undaat̄i p̄waundaat̄i gaapund̄ihaayo.

¹² Am̄i sah̄i sand̄i saisaih̄i sapimat̄on̄h̄i is̄ihiya nahatiya nyam̄i Awais̄ho Jisasi K̄raisihoi n̄iwimaap̄i amb̄ipat̄i awaipat̄i numwisaih̄i, am̄i ko nyam̄i Awais̄ho K̄raisihoun̄i am̄i is̄ihiya nahatiyaun̄i sangi mep̄i autaahep̄isamap̄i nga baiw̄i jason̄iw̄i jainjaito. Am̄i Autaahaat̄ihoun̄i am̄i nyam̄i Awais̄ho Jisasi K̄raisihoun̄i sah̄i wapa gaahapa w̄ind̄i kamaiw̄i neh̄ihand̄i sangi gaahat̄i kasir̄h̄iretap̄i saiwa sangi nasoaiwa sasimat̄it̄aise.

2

Utaaho Winihapipa Nemat+ Winihapipaap+ Pohipiyaho Noaipaitaise

¹ Nyam+ nais+hiyaati+ nyamataiw+ K+raisihop+ g+wunyaahohiy+hiyaate, nyam+ Awais+ho nyah+ kop+ g+wunyaahoh+ho jap+h+ nason+hura Au-taahaat+ho nyangi net+ ahonyison+h+hi, am+ nyah+ koaisaati+ nutanaati+ n+wipaawaati+ iwinjait+haahuraap+ nyah+ sangi kasat+tihaawiyon+ sah+ atih+r+ mw+tipisaw+ atiw+ise.

² Sura asis+ha Awais+hoaisaati+ nyah+ nutanaati+ iwinjait+haahuraap+ sangi is+hiya usa sasat+w+, Awais+ho asis+ha nap+tand+ha aim+ noaipase, t+w+ kasatawaayond+ho? Iyat+ am+ utaaho woi+ Autaahaat+homi+ It+p+ho Gaaho p+w+ha sataha kaundi+h+ ko atisat+ net+ ausaataind+ho? Am+ is+hiya usa p+w+ha ausaawaahiya sa p+w+ katawaatond+ho? Iyat+ am+ is+hiya usa nyap+ sat+w+, Por+hoaisaw+hiya aposer+hiya p+w+ha sat+w+ha ut+p+hoaat+h+ j+pat+piyopo, t+w+ kasatawaatond+ho? Sah+ p+w+ha siyahaiwa nyam+ Awais+ho Jisasi+ K+raisihop+ jap+h+ nap+tand+ha asis+haap+ ka aim+ noaipase, t+w+ha atisawaahand+ kand+ sah+ ket+ yaiw+ sam+ maar+ho oman+j+t+h+, am+ sam+ am+t+ha jandot+ yaiw+map+ m+maip+maasimatane. T+t+h+ sam+ maar+ho gaatat+ am+ am+t+ha jainjapwaaton+h+ gw+nyaap+se.

³ Sah+ woi+ neh+ nan+h+iw+ iwinjasai+h+ ko p+w+ha katat+ am+ ko wapa kiyat+ daayat+ bitos+waiwaara sangi w+nd+ jaip+maasatane. Sah+ atiw+ am+ gw+nyaap+se. Sa Asis+ha neh+ ket+ w+nd+ namoaipaitaise. Owe. Am+ j+h+n+h+ is+hiya taahiy+hiya ap+paah+ awaind+hand+ Autaahaat+hop+ pohipaiw+ kom+ winihapipa nemap+, am+ ap+paah+ awaind+hand+ maat+maatiw+ w+ret+t+w+ am+ iw+ritaapo. Saisai+h+ am+ utaaho ap+paah+ maip+ho maip+h+iwa asakiyat+ p+h+itat+ kaitand+ho noaipaitaise. Ko winihapipaap+ ap+paah+ poundat+ pohipiyaho Awais+ho Jisaasiho nasataahura Autaahaat+ho koai net+ sis+haap+h+ t+hoaitaise.

⁴ Ko siyat+ noaipat+ nahataapa is+hiya nep+ kiyaam+ autaahaat+hoemapi+ atot+p+wesaw+ kapaap+ gw+nyaap+ gaapund+w+, am+ sapa nyam+ autaa-haat+hoe, toh+p+paap+ pohipiyat+ mand+tipaitaise. Ko siyat+ sawaho net+ autaa+h+ naimaatat+ j+h+imatat+ sapa nahataapai net+ yat+hiwat+ ip+h+atitaise. Iyat+ am+ ko Autaahaat+homi+ anjan+ awaind+handaat+h+ nandaat+ bindataat+ am+ ko sawahop+ satat+, 'N+n+ Autaahaat+hon+ne,' tati kat+itaise.

⁵ Sah+ gw+nyaitaapo. N+n+ sangisat+ maas+ j+h+ Tesaronaikaahanda bimohura k+m+kaiwaap+ sangi n+n+ aim+ kasato.

⁶ Iyataahand+ kand+ am+ w+nd+ yahand+ wan+ taat+ n+wisapuwat+ ipati-sataise, am+ ko Uta Maipo wan+ namoaipaitando. Am+ sand+ taat+ n+wisapus+it+ndapaah+ sah+ aim+ mmon+w+ gisunyaatahiyaate. Iyataat+ am+ utaaso so ap+paah+ maipo ket+ w+nd+ noipat+ amusaiman+nati+ not+ asis+ha akurura Autaahaat+ho nam+hainj+h+het+ koai Autaahaat+ho net+ au-saiman+itaise. Ausaiman+hon+h+ ko am+ auta noaipaitaise.

⁷ Am+ nyah+h+ saiwa utaaho maip+homi+ ap+paah+ maipiwa noasandiwaiwa am+ kaiwa Autaahaat+ho net+ autemat+ nyangi nany+sih+ mmon+haayo. Am+ is+hiya taahiy+hiya maip+h+hand+ taaw+ wan+ kiyawaayopo.

⁸ Am+ Autaahaat+ho utaaso n+wisapusoai naw+satemahon+huraah+h+ so uta maipo koai Autaahaat+ho sawaho net+ ausaiman+hon+h+ ko auta noaipaitaise. Iyon+h+ am+ Awais+ho Jisaasiho nasataahura kom+ maar+homi+ d+t+h+r+ mb+paara so uta ap+paah+ maipo Autaahaat+homi+ winihapipa nemat+ am+ maat+maat+h+ram+ tanyaaho sapoi tiwamaitaise.

Awaisiho komi nausainjitihandi apipaahi watipihandi awaindihandisa auta noaipati so uta maipo winihapipa nemasoai neti apipaahi daahi koaisinihi nopisamatati komi watipihandi neti owemaitaise. Iyati koai neti sisahaapihi yotitaise.

⁹ Iyataati ami so uta maipo winihapipa nemaitando auta ausaimanindandindi sandi Bwaasirihiri kiramati watipihanda otipipati waati kaindihanda noaipaitaise. Ami Bwaasirihiri so uta maipoai watipihandi numwitaise. Nunyonihiri Bwaasirihirami jaipipaara siwipati watipihaiwa nahatewa kihaiwa kihaiwa kiyati, ami watipihaiwa otipipati khati khati kaitaise.

¹⁰ Iyati ami ko jaipipa nahataapa kahatamatipetihapa ishiya mmondaatiwi kaiwaiwaara ishiya nepi nopisasanawi owetitaatiwihira taawi nyohiyhiyai jaipunditaise. Iyonhi ami ishiya nepi nopisasinawi kiya owetitaapo, ami Autaahaatoho komi piwaha akitiha kiya ka atiwi giwunyaasahi, ami kiyai nga ko japihi numwaitotati kaundihiri ami kiya ka piwa atihomiwi, ami kaapi kiyai apipaahi poundihiri pohipiyowo.

¹¹ Iyauhi ami sandi kandapi Autaahaatoho isiya siyaami amitiha amio manjitihi neti nusopisataise, ami kiya jaipipaapi gwinyaitaatiwo.

¹² Isi ami saiwi ishiya nahatiya Autaahaatohomiri piwaha akitiha nyami Awaisiho Jisasi Kiraisihopihiri kiya windi giwunyaapi, ami nehi maipihaiwaahihiri maaritawi kiyohiyhiyai Autaahaatoho saundati, sahi apipaahi maipihiyaatisi sami maipihaiwaapi piwaha nepise, undati piwaha neti kiyaamiheti yawutaitandi sandi Autaahaatoho sawaho kiyaitaise.

Autaahaatoho Sangi Japihi Nasamaitandi Aimi Nasamihainjhiyaate

¹³ Nyahi nasisoari Autaahaatohoai gaare, undaati piwaundihato, sahi nyami naisihiyaati nyamataiwi Kiraisihopiri giwunyaahohiyhiyaati ami Awaisiho maaroho sangi apipaahi awaindihandi nasamisawihyaatapo. Ami sandi apaapi maahere, Autaahaatoho ishiya jihapihiyai namasati numwaasawihyaami otihatihapi namasati jihiyaatangi nasamaitandi yandihesamati titihi sawahopihiyaatangi nasamihainjhiyaatitihiri. Iyati ami Itipihiri Gaaho sangi neti nehi titihi Autaahaatohomiri ishiyaatesamasihiri, ami sahi komi piwaha akitiha Jisaasihopihiri atiwiri ami kaapi sahi baiwi giwunyaawaayopo. Sandi sahi piwaha akitiha waniha gaahapi giwunyaahohitihandaahi sangi Autaahaatoho nasamaataise.

¹⁴ Autaahaatoho gaatihiri sahi koenda nasuhi ko sangi nasamaati nasamihanati yandihiri ko sawahomihyaatesamasihiri sahi kopi giwunyaawaayopo. Iyati sahi nyami Awaisiho Jisasi Kiraisihomiri apipaahi gaahandi nausainjitihandaatihuniri, ami watipihandaatihuniri Jisaasihoisawiri bimitaatiwo. Iyati nyahi piwaha gaaha waniha ausaahohihaami akaaha akitihaara sahi koenda napitaatiwi Autaahaatoho sangi nasisenati gaasatihiyaate.

¹⁵ Isi ami nyami naisihiyaati nyamataiwi Kiraisihopiri aimi giwunyaahohiyhiyaate, sahi andititawi bitosawise. Bitopi ami Autaahaatohomiri piwaha nahata nyahi piwahaaraahuniri ami utipihiri jipatiyohihaapuniri katawaasasohihiri sahi anitiwi isiwatwise. Aiwiri windi namaamapi kaapi gwinyaapi.

¹⁶ Nyahi nyami Awaisiho Jisasi Kiraisihoisuniri ami Autaahaatoho Apihoisuniri piwaundaati gaapundihayo. So nyami Awaisiho Jisasi Kiraisisouniri ami Autaahaatoho nyami Apihouniri nyangi maaroho nanyinyamaise. Iyataati ami nyahi gaahapa wapa kamaayaati

neh+handi Autaahaatiho gaahati kanyindi+handanda nyahi wapaapi w+ndi yamaiti+haawi nyangi andi+tinyaisi+hi, ami ko nyangi ipoti+handi gaahati kanyitandi+huraapi nyahi jati+haayo.

¹⁷ Ami so nyami Awaisi+ho Jisasi Kiraisihouni ami Autaahaatiho nyami Apihouni maari+ho nyangi nanyinyamaise. Ami ko sami maari+ho neti andi+tisaiwati ami neti watipi+samahoni+hi ami sahi pi+waha gaaha pi+waati+w, ami gaahapa nahataapa sahi nga kati+taatiwo.

3

Sahi Autaahaatihopi Gaapundi+wise Ami Ko Nyangi Andi+tinyaiw+tando

¹ Nyami naisi+hiyaati nyamataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyi+hiyaate, pi+waha wiwa sangi kamaasatohi+waiwa wani sangi nyahi kasati+ti+haawiyo. Iyataati pi+waha ka siyate. Sahi nyapi gaapundi+wise, nyahi pi+waha Awaisi+ho Kiraisihopi+ha ausaahohi+ha sahi kiyohi+patamataiwi isi+hiya taahiyi+hiya kaapi maari+wi nepi, ami kai nepi autaahi isi+wati+w ami kiya keti tari+waiwi atiwi nepi, ami anitiwi isi+wati+w ami kiya kaapi gwinyaito.

² Ami nyapimaawi gaapundi+wise, Autaahaatiho isi+hiya api+paahi maipi+hiya maati+maatiw+hiyaami ikwiraati+hapi nyangi tinjaati japi+hi nanyamaito, ami isi+hiya nahatiya w+ndi Kiraisihopuni ami pi+waha kop+ha (nyahi ausaahohi+haapi) w+ndi atiwi nepi gi+maawunyaahowo.

³ Ami sahi+hi sami maari+ho ami ambi+pati Awaisi+hom+heti nausawi koai iwinjati+wise, sangi ko andi+tisiwati ami matoati+patamatiyati sangi neti nasapopihoni+hi Uta Maipi+ho Bwaasiri+hi+ri, sangi wapa kasisati ami sangi w+ndi neti namaasopi+sasito.

⁴ Ami Awaisi+ho nyangi gi+nyunyaasi+hi nyahi sapi siyaati gwinyaaahaayo, nyahi pi+waha watipi+taati sangi kasatohi+waiwa sahi wani taawi nga kaiwi ami ipoti ipotisangi sikaiwi sahi nga kaitauho.

⁵ Nyahi sapi gaapundi+haayo nyami Awaisi+ho Jisaasiho sangi titi+hesamati neti gisunyaahoni+hi, ami Autaahaatiho sahi isi+hiyai maari+ho numwitaati+w sangi nasamisi+hopi bapaiwi nga awai+ndi+handi mmoni+w gi+sunyaati+tando. Iyati ami Jisaasiho sangi jatatananati neti andi+tisaihoni+hi, ami sahi kiyati+n+hi andi+tit+w bitopi ami ko napitandi+huraapi jati+taatiwo.

Isi+hiya Nahatiya Otipi+pati Kiya Itataman+indaati+w+hat+ Kaitaati+we

⁶ Nyami naisi+hiyaati nyamataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyi+hiyaate, nyami Awaisi+ho Jisasi Kiraisiho watipi+handi nanyamindi+handanda nyahi sangi watipi+taati sasati+haato, sami naisi+hiya Kiraisihomi+hiya usa kiyaami ikwauhi+ri ipesawi wipi gwaapwi+w bimohiyi+hiyaapi sangi yandi+hi nawisawi bitosawise. Isi+hiya siya nyahi pi+waha wini+hap+pa kasatohi+ri+reti minjapepihi+ri+w neh+ w+reti bitohohiyi+hiyaapi+to.

⁷ Ami nyahi ki+ma pi+wima watipi+ha kasati+haato nyahi sam+hat+hi sangisaati bimohura nyami ikwauhi+ri ipesawa wiwa gwaapowaati bindi+haamaayo.

⁸ Nyahi w+ndi samaayo. Nyahi nandapa usaami w+ndi neh+ newaati nani+haamaayo. Nawihoni nunya newa nani+haayo. Ami nyahi nyami ikwauhi+ri mbawaati nesipawa ikwisamanaati daayaati otapi+haatun+hi ami apati+huni akiti+n+hi otipi+pati waati dipi+patisaati kiyahaayo ami sangi pohi+risaati naan+handi namaasami+ti+haawo.

⁹ Nyahi siyaati kiyohi+indi ami sahi nyangi wapa nyatatananati+taati+w+handi owetih+maae. Owe. Ami sahi nyahi kiyohi+ri+reti mmoni+w nepi nyamataiwi kaitaati+w nyahi sandi kiyahaayo. Iyaati sahi

nandapa wapa nyangi and+tinyaiw+and+hapa nanyam+taatiw+ nyahi nga sangi nas+send+hati kati ami sandi w+ndi nyahi kamait+haawi gw+nyaaahaawe. Ami nyahi sangi nas+sisaihi nyahi kiyoh+r+ih+ireti sahi nyamataiwi kaitaatiw+ nas+isit+haawi nyahi sandi kiyahaayo.

¹⁰ Sahi sawanaati mmon+w+ ami gisunyaat+taise. Nyahi sangisaati maasi bimohura p+w+ha wa sataaha nyahi kasato. Ami utaaho wo pohipiyati ko itataman+nati bim+and+handapi ot+p+ipati ko w+ndi kamaayataataah+ ami so ko nandapa w+ndi namaanane, sataati kasato.

¹¹ Nyahi sandi sangi sata kasatoh+i+mandi apaap+maasato, ami sap+hi sam+hat+hi is+hiya usa kiyaami ikwauh+r+ ipesawi wip+ nas+has+n+iw+ ot+p+ipati w+ndi kamaiw+ pohipaiw+ neh+ bimopo, tauhi nyahi p+w+ha atis+haaw+to. Saiwi kiya is+hiya usaap+ ami kiyaametir+h+retap+ neh+ p+w+haah+hi kiyaami ot+p+ipatamataiwi nesi k+hap+hi k+hap+h+map+ kan+w+ bimopo, tauhi nyahi atis+haaw+to.

¹² Awais+ho wat+p+handi nanyamind+handi nyahi wat+p+taati is+hiya siyais+ sata kaundihaato. Sahi yat+hit+w+ b+pi napaisaati bindawa nandapa ami wapa wapa sangi jatatamanon+hi bim+taatiw+hapaapi ot+p+ipati mw+tipisawi kaiw+se, undaati p+w+ha wat+p+ha kaundihaato.

¹³ Ami sah+hi nyami nais+hiyaati nyamataiwi K+raisihopi g+wunyaahohiy+hiyaate, sahi tit+hi gaahaiwaah+hi kaitaatiw+handapi w+ndi pohip+maiw+se.

¹⁴ Sap+hi ami is+hiya usa nyahi sangi k+mandi ut+p+mandaat+hi w+n+hap+pa w+n+hisataati p+w+ha kasatoh+w+maiwa w+ndi at+homiw+ min-japepih+risaihaah+ siyai sahi mw+tipisawi uson+w+ us+taiw+se. Aiwi sahi kiyaapi naw+isawit+w+se. Ami s+retap+ kiyai kiyaami kiyoh+w+waapi sawanai maw+tando.

¹⁵ Ami siyawaahandi kandi sahi kiyai sami tiworisa sangi mand+tisohiy+hiyaamataiwi mauson+w+se. Sandi w+ndi sahi kamaiwi namapi neh+ saundiwi, sahi saiwa w+ndi kamaiw+se. Namap+se und+w+ sami nais+hiya K+raisihopi g+wunyaahohiy+hiyai kawisoh+r+ih+ireti kawiw+se.

P+waahonya K+monya Ipot+honyaare

¹⁶ Nyahi sap+ siyaati gaapund+haayo, ami sangi nyami Awais+ho Jisasi K+raisiho sawaho sami maar+ho amb+pat+ neti nahataapaat+hi yat+hesama wisaiw+tando. Isi ko sangisat+itane.

¹⁷ K+monya p+waamonya n+n+ Por+hon+n+ sangi, gaahuraare sat+ti n+n+ n+wahonisi ikw+ra pen+handi nisi ut+p+ho j+pat+p+nis+homi ikw+raat+hapi neti j+pat+piyataayo. Iyataati k+m+reti k+m+aindi nahatewa nisi ut+p+haiwaat+hi p+w+ha as+tiput+ha j+pat+piyataayo.

¹⁸ N+n+ sap+ sandi gaapundataayo: Nyami Awais+ho Jisasi K+raisiho sahi wapa gaahapa w+ndi kamaiw+ neh+handi koaisunyaati sahi nahatiyaatangi gaahandi kasisane, nd+ n+n+ Por+hon+n+ gaapundataayo. Ak+te!

Timotehopi Utipihho Jiho Kimandi 1 Timotehopi Utipimandapi Nesipihande

Timotehomi sanaati saati isihiya Judaahiyaamihate. O komi sapihohi isihiya Judaahiyaami dawaapipih bimohiyihiya Grikhiyaamihore. Timoteho so Porihho Jisaasihopi piwaha ausaati katih Timoteho piwaha atisati neti waapoho nehore. Ko siyati kaihi Porihho koai usonataati koai numwaati komi mwaahoaisamatiyati iwinjaati bindataise. Komi utipihho Timotehopi jiho jipatipaisiho napwipih napwitatih bindataati jipatiyahomahe owetise. O Komi utipihho kapihho Timotehopi jipatipaisiho napwipih napwitatih bindataati jipatiyahore. Aih isihiya usa Porihopi Romihanda neh naasaaraahi napwitatise tiwi gwinyaawaayopo. Aih ami usa Porihopi Romihanda yataira napwitatise tiwi gwinyaawaayopo. Ko neh naasaaraahi napwionaahi akite ami komi utipihho Timotehopi jiho jipatiyahore 64 A.D. hura jipatipaiso. Iyataati ami ko Romihanda yataira akiti napwionaahi akiti jhapihandi napwitatise taati gwinyaitaanhe. Iyataati ami ko aimi noaipasi nehhaati bindataataahi 66 A.D. hura utipihho jipatiyahore taati gwinyaitaanhe. Iyataati Timoteho so isihiya Autaahaatihopi gwunyaahohiyihyaami mitihho jihondaati sosihaiwa kihaiwa kihaiwaami ndiheti isihiya gwunyaahohiyihiyai titih daihira nunjati kaimi notaise. Aih sandapi Porihho Autaahaatihopi gwunyaahohiyihyaapi jipatiyahore Timotehopi nusoasataise.

1 Timotehopi Piwaha Napimasataise

Porihho Timotehoai ipihirete undisaha (1:1-2)

Timotehoai Porihho winihapi pa nunyati Autaahaatihomi piwaha akitiha saimbi saimbi ausaapi kaunde undisaha (1:2-20)

Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya saiwi saiwi Autaahaatihopi aunihihiri katih gaapunditaatiwihandapi kaundisaha (2:1-15)

Autaahaatihomi isihiyai jhimatiwi iwinjaitaatiwihiyai namihandihawaahi kiyaami bimohirihireti kiyaami daayahirihireti piwaatohirihireti titih gaahaiwaahih kaiwihiyaisi namihandihawe undisaha (3:1-16)

Porihho Ipihite Ndaase

1-2 Timotehonye nin gisi Jisaasihopi ausaati kahitoni gwunyaahingitihanda noaipapi nisi maasihonjimatingihonye, utipihandi kimandi kinyapi jipatiyahore. Iyataati nin Porihonini Kiraisi Jisaasihomi aposerihonini komi piwaha naninyati isihiyaisi ausaati kaunditandi natanoaasisihonine. Iyati Autaahaatihho nyangisi japihi nanyamaati nyainjatisihomuni ami Isihiyaisi Japihi Numwaati Iwinjaitandi Autaahaatihho Ahiwisihho Kiraisi Jisaasihho nyahi komi ndimaahomwaanji usondihawwi jatotihomi piwahaara ningi komi aposerihoninimatitandi ahinisihonine. Nyami Apihho Autaahaatihouni ami nyami Awaisihho Kiraisi Jisaasihouni gisi gaahandi kahimi nahinyami, ami nepi gisi anditihipi maarihho jinjapihi asipaindihanduni nahinyami nangimaasapise.

Isihiya Pwaha Asiwa Isihiyaisi Sapihi Katiwunjohiyihiyaisi Kinyi Itihundipi Nepi Nuwisapupe

³ Isihiya usa Autaahaatihomi pwaha nyahi ko natanyoasisawhiyaanini newaati isihiyaisi katawajohiha sehimwaapi sapihi Epesaasihanda isihiyaisi asiwa katiwunjauhi mmonataati kandapi nini gisi watipindi kahititi kinyi kiyaisi itihundipi nepi nuwisapuwitaapi bime hititimapu jihura nini Masetoniyaahandahapi niyo. Sandapi kinyi koninini gwinyaapi kaimi nutaapi jahira anditihiti watipindi kahitataato.

⁴ Aimbisi kiya kiyaami saisa satoyaami nehi piwaahaiwauni ami saisa satoyaami jitiipati japepiliririwambipati nepi kaniriwisiwatawaawi isihiyaisi taawi katiwunjohiwaiwa namaita kinyi kiyaisi saunde, sahi saiwa namapi isihiyaisi windi kaundiwi katiwimunjawise undipi kaunde. Sandi gisi apaapimaahito, isihiya siya isihiyaisi nehi kiyaami saisa satoyaami piwaahaiwauni ami ambipatapuni katiwunjohiwiwa pwaha akipipa owehaiwa nehi taanauhihaiwa neti namoyaati Autaahaatihomi pwihai isihiyaami omanititihapi nemati ami isihiyaisi Autaahaatihohahapaamapipa kawitandi gwinyaati katati neti tmanimbipaami daihira isihiyaisi windi neti namunjitaihiho. Nehi Autaahaatihopigwunyaahohitihandaahih Autaahaatihohahapaamapipa isihiyaisi kawisati nunjitandi gwinyaati katati neti tmanimbipa isihiya mmonawaayopo.

⁵ Iyataati kimandi utipimandi nini kinyapi jipatipaindi winihapipa pwaha kahititi isihiya sapihi isihiyaisi saisa satoyaami nehi piwaahaiwa katiwunjohiwaiwa namaita kaunde hititi kahitohitindi apaapimaah, kiyaisi kinyi kaundisamihiki kiya kaiwa namaitaatiwe. Iyataati ami nini saindi maaritataate, omanititihiki maariho gaahoaatihapuni maarihomi amitiha gaaha saasanotaha gwinyaasitihandaatihapuni sapihi Jisaasihomi isihiya maariho namindaatiwihandi nepi namoyaapi awaindemapi kiya maariho namindaatiwe.

⁶ Sapihi isiya saisaatoyaami nehi pwaha taanauhihaiwa aripisi yapepiho isihiyaisi katiwusohiyihiya saiwa saiwi kaitaatiwiwa namasi daihira asira asireti kiya niyopo. Saiwi daihira akirihira namasi asira asireti nuwi nehi pwaha taanauhihaiwaahih katiwikanawaayopo.

⁷ Aiwi kiya Autaahaatihomi pwaha winihapipa isihiyaisi katiwunjitaatiwihiyaimatitaatiwi maariho nusoasawaayopo. Aiwi kiya satawaatopo: nyahi isihiyaisi pwaha katawajohiha titihiki akitihe tiwi katawaayopo. Kiya satawaahandi kandi sawanaami pwahaami tanyaaha windi baiwi mohopo. Owetise.

⁸ Ami sandi Autaahaatihohi komi winihapipa gaahape tati nyangisi nanyisihiki nyahi aimi mmonaahiyaanine. Iyati ami nyahi komi winihapipa newaati nehi asoya asisaami pwahaamatiyaati yawanaanami gwinyaahohirihireti tiwitapaawaati kamaataati Autaahaatihohi sawahohi katirihireti japepiliririhaawaahi kapa nyangi nyatatamanitaiho.

⁹ Ami nyahi biyaati mmondihawo isihiya titihiki gaahiya Autaahaatihohi gwinyaasirihireti daayohiyihiyaapi winihapipa Autaahaatihohi ahiyataamaise. Owetise. Isihiya kahapaamapipa gimunyaatihaiwa maipihaiwaisahiyaisi sahi saiwa saiwi maipihyaate undati ausaati nunjitandi Autaahaatihohi winihapipa ahiyataise. Iyataati isihiya maipihyaapi winihapipa ahiyataise. Iyataati isihiya maipihyaapi winihapipa ahotisawhiya usa siyaape: winihapipa nemapi atihomiwihyaapuni ami Autaahaatihohi isihiya awaisawhiyaami otitihiki yatihiki apipaahi windi pinamuwihyaape. Iyati Autaahaatihohi

ahosumwapi komihaiwaapi wɪndi gɪmunyaapi maipihaiwa kaiwi maipihyaape. Iyati ishiya kiyaami omanititihisi asihatati ainjotahaiwa gwinyaapi kaiwi ami Autasahaatihomihaiwaapi sisipihitwɪ kahitwɪ noamahohiyhiyaape. Iyati ishiya saniya sapiyaisi nepi nusopisasiwi ami tiwohiyhiyaape. Iyati ami ishiya ishiyaisi nepi nusopisasiwi timahohiyhiyaape.

¹⁰ Iyati ishiya kiyaami omanititihisi apipaahi ainjotati nopisasinati ishiya kihiyaisawi kainnɪwɪ daayohiyhiyaape. Iyati ushiya ushiyaisawi kainnɪwɪ ami ashiya ashiyaisawi kainnɪhohiyhiyaape. Iyati ishiya ishiya usaisi topitaata namanindwɪ ikonwɪ ashiyai nepi wɪraitatɪwunɪ ami ishiya otipipa kawitaatɪwɪhiyaisi numwaapi ipatisawɪ napuhohiyhiyaape. Iyati ishiya jaipipaisahiyaapunɪ ami ishiya ishiya usaisi nepi nusopisasiwɪ gwɪnyapi pɪwɪha tipitapaapi mmonihohiyhiya nunjehauhi akiti katahaato tɪwɪ jaipitɪwɪhaiwa katohiyhiyaape. Iyati ami ishiya usa Autaahaatihomɪ pɪwɪha titihisi akaaha ahotirihireti japepihirɪwɪ kamaiwi kiyaisi asireti wapa kahapaamapipa kaisaihiyaape. Ishiya saisaihiyaisi sahi saiwhiyaate undati kiyaami maipihaiwa neti awusaati nunjitandi Autaahaatihomɪ wɪnɪhapipa ahiyataise.

¹¹ Iyataati Autaahaatihomɪ pɪwɪha akaaha sa Jisaasiho kataunjati kaiwaiwaapɪha gaaha pɪwɪha nɪngi sawaho nanimihɪ neti sangisi kasatohiha naasa kɪma kaare. Iyataati pɪwɪha sa Autaahaatihomɪ apipaahi saasanotahopi ausaataise.

Autaahaatihomɪ Nɪngi Maarɪho Asipinisati Ami Komɪ Otipipati Kawitandi Nanɪmindhandapɪ Koaisi Gaare Undataato

¹²⁻¹³ Iyataati jihura nɪnɪ Jisaasihoai neti mɪmaipɪwindi maipihaiwa kaunditi koai naanɪhaiwa nunyatihonɪne. Saindi koaisi kawindihonɪnɪtɪhandi kandi ko nyami Awaisihomɪ Kɪraisɪ Jisaasiho nisapi ko nisi otipipati kanitaiso tati nisonati naninyati komɪ otipipati anditindi kawitandihati anditati naninyataise. Aihɪ nɪnɪ koaisi jinjahɪra gaare unditandihandi neti taati gaare undimɪ notaayo. Iyataati ami saiwa nɪnɪ jihura maipihaiwa Jisaasihoai asakaandi kawisonhandi kandi Autaahaatihomɪ mmonataati nɪnɪ Jisaasihopi apipaahi gɪmaawunyaati naharindi kiyonihisi namati nɪngisi ko maarɪho asipinisataise.

¹⁴ Iyati nɪnɪ utaahonɪnɪ apipaahi maipihonɪnɪ wapa namaitihonɪnɪtɪhandi kandi nyami Awaisihomɪ komɪ gaahandi nahandi kandinɪhisi naninyati ami Kɪraisɪ Jisaasihoaisati nɪnɪ tɪmaamaitohitihanda gɪwunyaati maarɪho numwɪtandihandi naninyataise.

¹⁵ Pɪwɪha kɪma nɪnɪ katitandiyohɪma apipaahi akɪtɪnɪhisi akaahaasi ishiya akɪtɪnɪhisi akite tɪwɪ naitaatɪwɪhaare. Iyataati pɪwɪha saapito, Kɪraisɪ Jisaasiho ishiya maipihiyaisi japihi numwaitandi yamɪhapati namasisi yapipataapihi nasataise tati nyamihatihi daayati ahotihahaapito. Iyataati isimiya maipimiyaami nyepembɪ apipaahi maipihonɪne. Sandi Jisaasihomɪhiyaisi neti nusopisasiwi maipihaiwa kaunditi kawindi naanɪhandi nunyohitihandahe.

¹⁶ Nɪnɪ utaahonɪnɪ apipaahi maipihonɪnɪhi Autaahaatihomɪ maarɪho asipinindinda ishiyaisi kopi gɪwunyaitaatɪwɪhiyaapi nisihetapi kɪmandi nunjitande, nɪnɪ maipihonɪnɪtɪhandi kandi maarɪho asipinisati nisapi satati, ko japihi nepemaita gɪnunyaito tati ninjatimɪ naindihandi Kɪraisɪ Jisaasiho neti kopi ipotɪ gɪwunyaapi jinjapihi bimɪtaatɪwɪhandi naitaatɪwɪhiyaisi nɪngi kanirihireti kawitandi nunjitande.

kaind+mandaah+ Autaahaat+ho is+hiya nahatiyais+ jap+hi numwaitandiyoyatati nyangisi neti nanyisataise.

⁷ Maip+handaat+hi Jisaasiho kom+ amb+pati namati is+hiyais+ jap+hi numwaas+ti ndap+ pi+w+ha ausaati is+hiyais+ kaund+itand+ Autaahaat+ho ah+nih+ nini aposer+hon+imatataayo. Sa pi+w+ha nini akiti kandaato. Nini w+ndi jaip+indaamaato. Owetise. Is+hiya Judaahiyaanam+ dawaataati bimohiy+hiyais+ kom+ pi+w+ha akaaha nahata ausaati kandunjisan+hi noaipapi Autaahaat+hop+ gi+wunyaitaati+w+ Autaahaat+ho kom+ ot+ip+pati pi+w+ha naninyati ah+nih+hon+ne.

Is+hiyaat+ Nahatiyaat+ Ahoyanawaahap+hi Us+hiyaat+ As+hiyaat+ Wapa Kaitaat+w+hap+ap+ Kasat+taano

⁸ Iyataati sahi us+hiyaati tit+hi gaahiyaati saasanotahiyaati sami ikw+ri naimaapi sami aposati it+hi tohiwaiwa namapi Autaahaat+hop+ gaapund+w+ise. Sandi us+hiya yap+hi nahatewaara saiwi kaitaat+w+ nini maariti gi+wunyaataati sangisi kasatataato.

⁹ Iyataati ami nini as+hiya kiyaami apot+hi+ri yut+hi+ri konaarap+ho yundanyaaha niyopi namaasati+w+ naah+pi+w+ niw+ yundanyaayoh+pi+pa yat+hi ipatisan+w+ baiwi mmotin+w+ kaiwise nd+ nisi maar+ho gi+wunyaahoh+ti+hand+ ausaati kandaato. Iyawaawi kiya genan+w+ is+hiya usais+ nyah+ setahiyaan+ne ti+w+ kiyaami amb+pati nunjaan+w+ kahapaamap+pa ap+paahi gaahaiwa w+ndi yundanyaamaiw+ise.

¹⁰ Iyawaawi as+hiya Autaahaat+hop+ baiwi gi+wunyaahohiy+hiya kiyoh+ri+ret+ as+hiya baiwi japepih+ri+w+ kahapaamap+pa gaahaiwa kaiwi yundany+haamataiw+ nep+ yundanyaiwi is+hiyais+ nunjaw+ise. Saiwi kaiwi saiwa as+hiya baiwi is+watawaawi is+hiya Autaahaat+hop+ gi+wunyaahohiy+hiya koais+ mep+ autaahemwap+ pi+w+und+itaati+w+ ahoyainjai+hapi+hi kiya napait+w+ kaitaat+we.

¹¹ Iyawaawi sap+hi as+hiya kiyaami maahomwaan+ w+ndi namusaapi yat+hi ipatisan+w+ Autaahaat+hom+ is+hiyaami mit+hiyaami ot+iti+hi pi+nuwi bindawaawi pi+w+ha atiwi mmon+w+ nep+ise.

¹² Iyataati ami Autaahaat+hoai mep+ autaahemwap+ pi+w+und+itaati+w+ is+hiya ahoyainjai+hapi+hi as+hiya us+hiyais+ yat+hi ot+iti+hemapi w+ndi is+hiyais+ Autaahaat+hom+ pi+w+ha kat+wi+munjaw+ise nd+ nini it+hi+nd+ owe ndaato.

¹³ Sandi apaap+maato, Autaahaat+ho Adaam+hoais+ j+hi kiyati ah+wihi nehi sawahoh+hi bisot+im+ naihi namati Autaahaat+ho Ewaahaatis+ Adaam+hom+ amb+patetap+ neti kiyati ah+wisataise.

¹⁴ Iyataati ami Bwaasir+hi+ram+ pi+w+ha jaip+pa Adaam+ho w+ndi atisa nameese. Owetise. Ewaahaati apopaat+hi+hi pi+w+ha jaip+pa atisati netaati kandaah+ Autaahaat+hom+ pi+w+ha win+hap+pa wapa neti nop+isat+ maip+handaat+hi nandaati timahaise. Siyati apopaat+hi+hi Adaam+hom+ amb+patetap+ noipati ami kaat+hi+hi jaip+pa atisati neti timahaind+handap+sato.

¹⁵ Ewaahaati maip+handaat+hi timahaind+handaah+ as+hiya nahatiyais+ kiyaami amb+pati yaaw+hand+ maaha namoyaitaati+w+hand+ Autaahaat+ho numwih+ kiya ap+paahi m+maipaiwusaasanohiy+hiyaamatetawaayopo. As+hiya setawaahand+ kand+ kiya maaha namoyaap+ manyinyai yamanawaawi Jisaasihop+ gi+wunyaap+ ami maar+ho nunyaw+ nam+ndaati+w+hand+ nep+ is+ipi tit+hi saasanotahiya daiwi yat+hi ipatisan+w+ napaisaati bindawaawaah+ kiyais+ Autaahaat+ho ap+paahi kiyais+n+hi numwaitaise.

3

Isihiya Jisaasihopi Giwunyaahohiyihiyaisi Awaisawahiya Iwinjatohiyihiyaaipiwiha Kahititaano

¹ Piwiha kiima nini katitandiyohiima apipaahi akitinhi akaahaasi isihiya akitinhi akaahaasi akithaare tiwi naitaatiwihaare. Iyataati piwiha saapito, ami utaaho wo isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaisi awaisihoematati iwinjatitandi maaritataataahi ko sati otipipati gaahatapi gwinyaati maarho windotaise.

² Isi ami utaaho wo Jisaasihomihyaami awaisihoematitandihohi isihiya koaisi ikwiwitaatiwihapa wapa ahimotati titihi anini saasanotaho bitohotane. Iyati ami apopaati nehi naasaamihisati kaatisaahihii maarho nunyati bimohotane. Iyati ami utaaho mwitipisati bimoti kaha paamapipa napaisaati kiyati sawaho biyati jatinati daihira gaahira daahira japepilirati, ami komi kahapaamapipa gwinyaati katati kaiwaiwa isihiyaisi giwunyaatati nusesipatahaiwa kiyahotane. Iyati ami Autaahaatihomi piwiha ko biyati mmona neti titihi nga kataunjahotane.

³ Iyati waapoho watipihohi isihiya naniw naharitaatiwihohi ko windi nanati naharimisahotane. Iyati ko topitaata winamaatihii maatiimaatihiri kiyati itihitati isihiyaisi tiwati windi timunahotane. Windi samaayati ami bipi napaisaati isihiyaisi iwinjahotane. Iyati piwiha pwisipa yaipatamatiyati nuwati neti katati windi tunna yahomunahotane. Iyati ami ko nawihopi apipaahi maaritati maarho windi namunyahotane.

⁴ Iyati komi ananji apwaataati manyinyaisi biyati iwitatamanati winjahotane. Iyati ko komi manyinyaisi asimwaatitihemahonihii kiya bipi nanihaiwi koai nepi autaahemwapii iwiwatawa baiwi atiwihotane.

⁵ Sandi nini apaapi kandaamaato, ami utaaho komi ananji apwaataati ami manyinyaisi biyati windi maawinjataho Autaahaatihomi isihiyaisi ko napitiyati iwitatamana iwinjatitaisono. Apipaahi owetitaise.

⁶ Iyati ami ko ipaahambi nehi wani konihii noaipati Jisaasihopi giwunyaati Jisaasihomii isihyaamihatihii nasati nandaahometane. Ami wiwa ko genanihonihii Bwaasirihiri siyati genanihii Autaahaatihohi kirisi, 'kinyi naanhandi naitaapo,' undati nehahaati nemasipatamatiyati koaisi Autaahaatihohi kati kawitaiso.

⁷ Iyati ami ko utaaho apipaahi titihi gaaho saasanotaho isihiya Jisaasihomii isihyaamii ipaahaapi dawaataatapihii ko gaaho saasanotahoe tiwi titihi nehi gaahaahihii kopii kaniiwi katihotane. O ami isihiya ipaahaapi dawaataatapihii kopii windi gaahaiwa kaniiwi giimaawunyaapihondaataahi komi ambipati neti nopisasinati koaisi mawitaise. Siyonihii kaiwetapi Bwaasirihiri koaisi neti nusopisasati komi otipipatami daihira neti nuwisapuwitaise.

Isihiya Jisaasihopi Giwunyaahohiyihiyaisi Ikwiri Nunyawii Anditwihohiyihiyaisi Angi Siri Kireti Naasaipiti Kaiwise. Kiya isihyaamii Ndihetii Kiyaamii Ambipati Dahopa Baiwi isipi jatiniwi titihi saasanotahiya bitopihyaatiwise. Aiwi ami kiya isihiya usai wa kaundiwi ami usaisi wa wipitiwiha kamundiwi nehi naasaahi ka nahatiyaisi kaundiwhiyaatiwise. Ami waapoho watipihohi mitaahi pihitiwi naniiwi windi naharimiwhiyaatiwise. Aiwi ami kiya nawihohiisii maarho nunyawii wapa wapetapi ikoniiwi aipi naitaatiwi giwunyaapihiyaatiwise.

⁸ Iyataati ami isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaisi ikwiri nunyawii anditwihohiyihiyaisi angii siri kireti naasaipiti kaiwise. Kiya isihyaamii ndiheti kiyaamii ambipati dahopa baiwi isipi jatiniwi titihi saasanotahiya bitopihyaatiwise. Aiwi ami kiya isihiya usai wa kaundiwi ami usaisi wa wipitiwiha kamundiwi nehi naasaahi ka nahatiyaisi kaundiwhiyaatiwise. Ami waapoho watipihohi mitaahi pihitiwi naniiwi windi naharimiwhiyaatiwise. Aiwi ami kiya nawihohiisii maarho nunyawii wapa wapetapi ikoniiwi aipi naitaatiwi giwunyaapihiyaatiwise.

9 Aiwî ami kiya Autaahaatîhomî pîwîha akaaha nahata nyangi aimî ausaatî nanyîsihî nyahî newa gwînyaahohîha andîtitîwî isîwatîwîhiyaatîwîse. Aiwî kiya tîtîhî saasanotahiya daiwî kiyaami ambîpatî dahopa isîpî bitohohîtîhanda kiyaami amîtîha maarîho saasanotîndîhandaatîhî sandî nepî kipîwî isîwatîwîhiyaatîwîse.

10 Isîhiya siya Autaahaatîhomî isîhiyaisî ikwîrî nunyawî andîtîwiwîtaatîwîhiyaami pîwîha dahopa otîpîpatî kaiwî daayohîwaiwa jîhî tipîtapaapî usowî gaamapî japwaapîse. Saiwî japwaapî mmosaihî pîwîha kiyaamihetî yamwaitandîha wapa ahîmotatî apîpaahî owetanaahîhî kiya gaasî otîpîpa nepî kaiwîse.

11 Iyataatî ami kiyaami apwaatîyaisangi isîhiyaami ndîhetî kiyaami ambîpatî dahopa baiwî isîpî jatînîwî tîtîhî saasanotahiya bitopîhiyaatîwîse. Aiwî ami isîhiya usaapî pîwîha maipîhaiwa kiyaisî nepî nusopîsasîwîhaiwa dawaataatîpî asîhiya siya apîpaahî wîndî kamaatîwîhiyaatane. Aiwî ami kiya baiwî mwîtîpîsawî bimaawî ami kahapaamapîpa kiyaami ikwîraatîhî ahotanîhapa baiwî isîpî kaiwî jatîwîhiyaatane.

12 Iyataatî ami Autaahaatîhomî isîhiyaisî ikwîrî nunyawî andîtîwîhohiyîhiya apopaatî naasaamîhî naasaamîhî kaatisaahîhî maarîho baiwî nunyawî daiwî bitopîhiyaatane. Aiwî ami kiya kiyaami anjanî apwaataatî manyinyaisî baiwî iwîtatamanîwî iwinjatîwîhiyaatane.

13 Isîhiya Autaahaatîhomî isîhiyaisî ikwîrî nunyawî andîtîwiwîtaatîwîhiyaaimatîwî otîpîpatî gaahaiwa kiyohiyîhiya isîhiyaami ndîhetî gaahiya noaipapî ambîpatî gaahatî newaayopo. Aiwî ami kiya nga andîtitîwî Kiraisî Jisaasihopî gîwunyaapî wîndî yamaiwî nehî nanîhaiwî komî pîwîha andîtitîwî ausaitaatiwîhandî newaayopo.

Autaahaatîhomî Pîwîha Jisaasihomîhetapî Ausaimaninjîha Apîpaahî Awaisîha Kinyî Ikwîraatîhî Ahotisîha Watîpîhaare

14 Nînî gisî napîtî gisondandî taatî gwînyaataahonîni konîni utîpîhandî kîmandî jîpatîpiyataayo.

15 Nînî ketî wîndî namaapisanaahî pîwîha utîpîmandaatîhî kinyapî jîpatîpiyohîma nyahî Autaahaatîhomî isîhiyaanîni daayaatî bitoaitîhaahîretapî nahîsîtaise. Iyataatî Autaahaatîho asohomî isîmiyaanîni komî pîwîha akaaha nahata Jisaasihomîhetapî noaipatî ausaimaninjîha newaatî autaahî isîwatahaawî isîhiyaisî nunjonîhî mmonîwî newaayopo.

16 Iyataatî Autaahaatîhomî pîwîha akaaha nahata Jisaasihomîhetapî ausaimaninjîhî nyahî aimî mmonaatî nehohîhaapî nyahî satahaato, ese pîwîha sa awaisîha watîpîhaare, tahaato. Iyataatî pîwîha aimî ausaimaninjîha saare. Autaahaatîho komî Mwaaho Jisaasihoai natausaasihî nasatî isîhiyaami ambîpatî netî utaahoematataise. Aihî nyahî isîhiyaanîni koaisî usonahaayo. Ushonîhî isîhiyaanamîhatîhî bindataatî otîpîpatî awaiwaiwa watîpîhaiwa kiyataise. Iyatî ko kahapaamapîpa nahatewa otîpîpatî Itîpîho andîtîwisîhî koraahî kiyataise. Iyatî ko napwîhî Itîpîho andîtîwiwatî ahowimatî numwaasîhî nepasi yamahîpataatîhî niyatî Autaahaatîhoaisatî Awaisîhoematatî bindataise. Aihî kopî saiwaaraahî Itîpîho ausaatî tîtîhî akîtînîhî Autaahaatîhomî mwaahoe tatî nanyisatise. Iyataatî Autaahaatîhomî otîpîpatîhiya yamahîpataatîhî bimohiyîhiya sandapî awaindîhandî kiyaami maarîho wîndosîhî ese tîwî

mangiri ikwiri ikwiniwi mmonawaayopo. Iyataati Jisaasiho Autaahaatichoaisati Awaisihoematati yamahipataatihapi kahapaamapipa nahataapaisi iwinjatimi notaise. Aih nyahi kopu gwunyaahohiyihiyaanini maapu ishiya yapipati nahandaahiyaisi piwaha kopu ausaawaati kaundonih atisawaayopo. Atiw am ishiya yapipati nahandaahiya kopu gwunyaapu japepilirawaayopo, taati nyahi piwaha sa gwinyaawaati isiwatahaayo.

4

Isihiya Piwaha Jaipipa Ishiyaisi Katiwunjohiyihiyaapu Nini Wapa Kahitandiyo

¹ Iyataati am piwaha akaaha nahata nyahi newaati isiwatohihaapi Itipihho Gaaho titihi auta satise, asisaha ipotihaiweti ishiya kiyaami Jisaasihopi gwunyaahohitihandi namaitaapo, tise. Iyataati kiya itipihho maipihaiwa kiyaisi piwaha jaipipa kaundiwaiwa atiw nepi kipwi japepilirwi ishiyaisi katiwunjawaayopo.

² Saiwa ishiyaisi jaipipa katiwunjohiwiwa nehi ishiya jaipitwihyaamiheti itipihho maipihaiwa neti wuwishi kapihapi nasahaiwaare. Iyataati ishiya siya kiyaami amitaha maarho gwinyaitaatihandi saamipihho maipihho neti nanati owemasihyaare.

³ Iyataati ishiya siya satiw, ishiya wandi namaamaatiwi am nandapa wapa wipetahapa wandi gaamaahe, twi itihitiwi nisapupwi katiwunjawaayopo. Am kiya sandi maipihandi kiyawaayopo. Saiwa nyahi Autaahaatihopi gwunyaawaati komi piwaha akaaha nahata neho-hiyihiyaanini koaisi gaare undaati maaritaati newa kiyaati nandahaawi Autaahaaticho ahaihaiwaare.

⁴ Iyataati nyahi aimi mmonaahiyaanine kahapaamapipa nehi gaahapaahih Autaahaaticho kiyati ahaiho. Isi nyahi kapaami wapaapu maipetaati tipitapaawaati newaamaamaitihaawo. Owetise. Am nyahi nahataapapu Autaahaatichoai gaare undaati maaritaati naitihaawo.

⁵ Iyataati am nyahi Autaahaaticho satisaha, 'nahataapa nini ahiyohipipa gaahapaahihe,' tisiha newaati gwinyaawaati am koaisi kapaapu nyahi gaare undaati gaapundohitihanda kapa noaipati Autaahaatichomi ndiheti gandaise nyahi naitihaawo.

Kinyi Kiraisihomi Otipipatihonji Gaahonjimatihini Konjinihi Kaimi Nutaapu Nini Anditihiwataayo

⁶ Iyataati am ishiya gisawi maawi Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaisi piwaha winihapipa kimaiwa kaundiipi katipunjapaapaahi kinyi konjinihi Kiraisi Jisaasihomi otipipatihonji gaahonjimatitaise. Am saimbi otipipatihonji gaahonjimatitaapu Autaahaatichomi piwaha Jisaasihomi kaiwaiwaapaha nyahi aposerihyaanini sahi ishiyaatangi titihi biyaati katawaasasonih Autaahaatichomi ishiya nepi isiwatohiha kinyi nepi japepiliringaha nandapaamataimbi konjinihi nanimi numwe.

⁷ Aimb mambi saisatoyaami nehi piwaahaiwa Autaahaatichomihaiwaisi ipihatiwimapu ishiya nepi kanwi isiwatohiwaiwaisi nemapu nawisapi bitose. Aimb kinyi Autaahaatichomihaiwa mmonipi nepi kaimbi bitose.

⁸ Kahapaamapipa nyami ambipati gaatati jitipati gaahati winyaititandi kiyohiwaiwa gaahaiwaasi nyangisi masehonji nyatatamanitaise. Iyataati am nyami ambipati maarho isiwati Autaahaatichomihaiwa mmona newaati kiyaati bitotihawaah sandi apipaahi gaahande. O napaapono, sandi apipaahi akitininihani wani maapu itatamaninaati biyaati

bimitihaahandi nanyinyati ami ipoti Autaahaatichoisaati apipaahi kiyaaninhi bimitihaahandi nanyamitandihanditihito.

⁹ Piwaha sa apipaahi akitinhi akaahaasi ishiya nahatiya atiwi nepi japepilirwi ami baiwi gwinyapendaatiwhe.

¹⁰ Iyataati ami Autaahaaticho satati, 'nini ishiya nahatiyaisi japihi numwaati iwinjatitando,' tati gwinyaati ami aimi kopi gwunyaahohiyihiyaanangi japihi nanyamaati nyainjatisihore. So Autaahaaticho asohopi nyahi ko gaahaiwa siyati saiwa kanyito taati aimi gwunyaawaati jatimi nohaawi sandapi nyahi waati andita napawaamawa otipapa kop kiyahaayo.

¹¹ Isi saiwa kahitohiwiwa kinyi ishiyaisi winihundipi kaundipi ami katipunje kiya japepilirwi kaito.

¹² Ishiya gisi gisonawaawi utaahoni waimwaahonitanhi kandapi kinyapi kiya satiwi, ko nehi utaahoso, tiwi ginjapi windi maahisopise. Owetane. Ishiya gisi windi samaahitaatiwi kinyi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaisi komihiyaametohirihireti nunje mmonda. Aimbisandi kinyi piwaha piwaatipi piwaundipi ami katingiwaiwaaraahuni dahopaaraahuni maarho numwingitihandaahun Autaahaatihopi gwunyaahingitihandaahun ami titihi gaahoni saasanotahoni bitohingitihanda ishiyaisi Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaametohirihireti nunje.

¹³ Aimbis napsanihap jatapaapi Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaati ahoyanawaahura kinyi Autaahaatihomi piwaha auta awitipi piwaha ishiyaisi anditiwiwitandihaha ausaapi kaundipi ami baiwi mmowi naitaatiwi nesipapi katipunje.

¹⁴ Iyapaapi Jisaasihomi ishiyaami mitihiya gisi ikwiri ahngisauhi Autaahaatihomi Itipihotepi gisi anditihiwitandihandi apipaahi nehi nahimindihandi sandi kinyi koninhi baimbi isiwatapa kandaahi otipipati kaime.

¹⁵ Aimbis saiwa kaime hititi nini gisi kahitohiwiwaatih kinyi anditati isisi nahatoni nandaapi katih bitotapaapi japepiliripi kaime. Saisamhi kinyi otipipati nga waati awaipati noaipapi niyonhi ishiya gisi gisondo.

¹⁶ Iyataati ami kinyi ambipati baimbi isipi bitopi ami ishiyaisi katipunjingipipa baimbi mmonipi jatiniipi katipunje. Aimbis saiwa andititipi kinyi isiwate. Sandi apaapimaato, ami kinyi siyapaapaahi kinyi kiwahongisuni ami ishiya gisi atihisohiyihiyaisuni Autaahaaticho neti jatatamanihonhi sahi noaipapi apipaahi komihiyaatimatitaatiwito.

5

Jisaasihopi Gwunyaahohiyihiya Napepaasahi Titihpumwaitaapihandapi Nin Kahitandiyi

¹ Usihiya aunhiya napepaasahihiyai kinyi windi wonamaatih itihimundime. Owetise. Kiya napepaapi timahiyohitindaatihapi jahira nepemaitaatiwi kinyi kiwahonyi gapihoi kawitatomataimbi bipi napisaati itihundipi kiyaisi anditiwipi titihpumwape. Aimbis ami waimwaaya kinyahuraahiya napepaasahihiyaisi kiwahonyi gaatisa kwinyihoyai kawitatomataimbi titihpumwape.

² Aimbis ashiya aunhiya napepaapi timahaisahihiyaisi kinyi kiniaamataimbi titihpumwape. Aimbis ami ashiya apwainyhiya napepaasahihiyaisi kinyi kiwahonyi kinaanisa kinaapwisaisi kawingipatomataimbi saasanotahaiwaahih gwinyaapi titihpumwape.

Asihiya Osinhiyaapĩ Gwinyaitaapĩha Kĩma Kahitĩtandiyo

³ Asihiya osinhiya kiyaami manyinya ami naisihiyaisangi apipaahi owehiyaisi Autaahaatĩhomi isihya baiwi iwĩtatamanĩwise.

⁴ Ami saiwi osinhiya mwaaya maatiya ami saisatoyaisangi bimaawĩhiyaatawawaahi manyinya kiya osinhiyaisi iwĩtatamanĩwise. Mwaaya maatiya ami saisatoya kiya Autaahaatĩhopi gwunyaahohitĩhandi nunjawĩ jĩhi kiya sawanaami saniya sapiyaisunĩ aunhiya saisatoyaisi iwĩtatamanĩwise. Saiwi iwĩtatamanĩwi kiya sangĩhiyaatihĩhura kawisohĩwaiwaapi nanĩpĩmapĩ wihooanĩhapa saniya sapiya ami saisatoyaisi kawĩwise. Ami sandi kiya saiwi kiyohĩwiwaapi Autaahaatĩho maaritataise komi gwinyapesĩrĩhĩretĩ kiyauho.

⁵ Asihiya osinhiya isihya kiyaisi iwĩtatamanĩtaatiwĩhiya apipaahi owehiya saitaapo, Autaahaatĩhopi andititĩwi gwunyaapi kiyaami ndiĩha nehĩ komihetĩhi niyonhi otapĩhaati apatĩhi kiyaanhi kiyaisi Autaahaatĩho owetimbĩpa wapa nunyatĩ iwĩtatamanĩtandĩ gwusepĩ nunjepĩ gaapundĩtaapo. Asihiya siya saisaihihiyaisaahĩhi Autaahaatĩhomi isihya usonwi ikwĩri nunyawĩ iwĩtatamanĩwise.

⁶ Iyataati ami ashiya osinhiya kiyaami ambipati isipi nehĩ sawanaapaahĩhi mambĩhaiwa kahapaamapĩpa gaahaiwaapaahiyohiyhiya siya bindawaahandĩ kandĩ Autaahaatĩhopi gĩmaawunyaapi nanĩpimatohitĩhandi aimĩ napomawaahiyaare. Isi siyaisi Autaahaatĩhomi isihya wĩndĩ maawĩtatamanĩwise. Apipaahi owetane.

⁷ Sandi winĩhapĩmba kahitohĩpĩmba Autaahaatĩhomi isihya kinyi winjatinihi otitĩhi bimohiyhiyaisi nunye, kiya nepi japepihĩrito. Japepihĩrisaihi piwĩha wapa isihya usa nepi yawutaapi ikwĩwitaatiwĩhapa kiyaamihetĩ wĩndĩ ahĩmotĩto.

⁸ Iyataati ami isihya usa isihya sawanaamihiyaisi wĩndĩ maawĩtatamanĩwi ami kiyaami anĩpĩpĩhi kiyaami ikwĩraatĩhi detĩ bimohiyhiya apwaatiya manyinyaisi wĩndĩ baiwi iwĩnjatiwĩ maawĩtatamanohiyhiya siya kiyaami Autaahaatĩhopi gwunyaahohitĩhandi nepi noasawĩ namapi isihya Autaahaatĩhopi wĩndĩ gĩmaawunyaapihiyaisi nusatipapi apipaahi maiphiyaare.

⁹ Asihiya osinhiya Autaahaatĩhomi isihiyaisi ikwĩri nunyawĩ otĩpĩpati kaitaatĩwunĩ ami Autaahaatĩhomi isihya kiya osinhiyaisi iwĩtatamanĩtandĩhaiwa numwĩtaatiwĩ osinhiya setahiyaami ambipatihĩhi jĩpatĩpaiwĩse, kiyaami kĩnaungwĩha 60 kiyati metaahi aunhiyaami ambipati nepi utĩpĩhoatĩhi ahiyawĩse. Iyataati osinhiya siya woho nehĩ naaso naasoaisaahĩhi namaatiwĩhiyaatanĩ.

¹⁰ Aiwĩ ami kiya wapa gaahaiwa kiyohĩwaiwaapi ambipati nga noaipati autaahi ahotahiyaatanĩ. Kiyaami ambipati nga autaahi ahotĩndĩndĩ kĩmaiwa kiyohitĩhandapĩtane, manyinyaisi namoyaapi baiwi yamanĩwi kiyaami ambipatapĩhapaunĩ maarĩhopĩhapa mmonĩwi nepunyawĩhiyaatanĩhe. Aiwĩ ami isihya aunahĩpati wĩtaahapĩhiyaisi kiyaami anĩpĩpĩhi numwaapi iwĩtatamanĩwihiyaatanĩhe. Aiwĩ Autaahaatĩhopi gwunyaahohiyhiyai kiyaami naahutarĩhĩri nepi nusaitĩtaatiwĩho waapoho mbwaaho nepunyawĩwĩhiyaatanĩhe. Aiwĩ isihya nopĩsasĩniwĩ binyaihiyaisi ikwĩri nunyawĩ iwĩtatamanĩmbĩwĩhiyaatanĩhe. Aiwĩ ami kiya otĩpĩpati gaahaiwa kahatamatĩpetahaiwaatĩhi kiyaami ambipati nesi nandaapi katĩhi bitotawa kaiwĩhiyaatanĩhe. Asihiya saiwi setahiyaami ambipatihĩ utĩpĩhoatĩhi ahotati jĩpatĩpĩndane, Autaahaatĩhomi isihya mmonĩwi iwĩtatamanĩtaatiwo.

11 Ami osin+hiya apwainy+hiyaami ambipati w+ndi jipatipaiwi ah+motane. Owetane. Ami kiya namaat+taatiw+handapi maar+ho w+ndohonihi Kiraisi Jisaasihomi otip+pati kaitaat+w+ nehoh+pati namasi nutaapo.

12 Ami saiwi namasi nowaawi amitiha maar+ho naanawisa m+maipaiwi jinjahira waati gw+nyaawaat+tauhihandapito.

13 Iyawaawi ami kiya maar+ho gaaton+hi tar+waiwi otip+pa kaiwi an+pip+hi wapihi wapih+map+ is+hiyais+ mausop+ neh+ kiyais+ b+pi ahiyaw+ nepi ip+ho neh+haiwa nepi pit+taatiwapi ami piw+ha usaam+haiwa natipi nepi is+hiya usaametir+hi+retapi kat+wi itip+homataiw+ is+pi daayawaay+opo.

14 Aih+ nin+ namati osin+hiya apwainy+hiya namaat+w+ s+himwaaamoyaap+se ndaato. S+himwaaamoyaap+ many+nyaisun+ war+sais+ iw+tataman+w+ iwinjat+w+se ndi nisi maar+ho gw+nyaahoh+ti+handi kandaato. Kiya saisaihi nyahi Autaahaat+hom+ is+hiyaanap+ nyami is+hiya tiworisa piw+ha maip+haiwa wapa nepi nanyop+isasawi kamaat+to.

15 Sandi neh+handi nin+ kandaamaato. Osin+hiya apwainy+hiyaami usa Kiraisihomi otip+pati kawitaat+w+ nehoh+pati namasi aim+ Bwaasir+hi+ri nuw+ nuwipinjauhi nin+ mmonataati kandapi kandaato.

16 Ami itapaati Jisaasihopi giwunyaahaati waati as+hiya osin+hiya kaatam+hiya usaisahaat+indaataahi kiyais+ sawahaami iw+tatamanati win+jatane. Siya osin+hiyais+ kaati neti Autaahaat+hom+ is+hiya iw+tataman+w+ iwinjat+to tati gw+nyaati kiyaami ikw+raat+hi ah+wisati Autaahaat+hom+ is+hiyais+ naan+handi w+ndi namunyane. Owetane. Is+hiya iw+tataman+w+ iwinjat+taatiw+hiya ap+paahi owehiya as+hiya osin+hiya neh+ sawanaah+hi bimohiy+hiyais+ Autaahaat+hom+ is+hiya iw+tataman+w+ iwinjat+to.

Awaisaw+hiya Autaahaat+hom+ Is+hiyais+ Iwinjatohiy+hiyaap+ Gw+nyaitaap+haiwa Nin+ Kah+ti+bandiyo

17 Awaisaw+hiya Autaahaat+hom+ is+hiyais+ iwinjatohiy+hiya otip+pati waati pi+ti+w+ kiyaami ambipati dawaaho yaawahandi nga kiyohiy+hiyai sahi Autaahaat+hom+ is+hiyaati naw+ho baiwi nunyaw+se. Siyawaawi ami awaisaw+hiya Autaahaat+hom+ piw+ha ausaapi kaundi+w+ ami kat+wunjohiy+hiyais+ sahi naw+ho nunyaw+ kaitaat+w+handapi w+ndi nan+pi+mimat+w+ baiwi nasisoari gw+nyaap+se.

18 Iyataati otip+pati kiyohiy+hiyaapi gw+nyait+haahandapi Autaahaat+hom+ piw+ha wiwa sata ahotise:

“Maasapiho kauho is+hiyaapi nandapa woy+haamatetahapa witi+handami yandi+piho awasaho tamitatetapi nahoti auh+ra itip+wati pasaap+ataati wapa neti nan+honihi kom+ maahomwaan+ w+ndi nepi namaawisapupwe. Ko kiny+ otip+pati kahisataisi kop+hapa gaasi neti nanane,”

tise. Iyataati ami kaiwaami wa satise:

“utaaho otip+pati kais+ho naw+ho ti+hi nene,”

tati Autaahaat+hom+ piw+ha ahotise.

19 Awais+ho wo Autaahaat+hom+ is+hiyais+ iwinja bimon+hopi piw+ha gisi at+hoh+mati ko ti+hi+metahaiwa kaise tati noaipahon+ha kiny+ atimbi namepe. Owetane. Ami is+hiya yahurisangi muri moaisangi piw+ha ko ti+hi+metahaiwa kaise ti+w+ katisaihaah+hi kiny+ atimbi nepi mmome.

20 O ami ko maip+haiwa ak+ti+n+hi kiyonaahi Autaahaat+hom+ is+hiyaami ndi+heti auta koais+ win+hundipi itihunde, kiya mmonawa yaiwi an+ni bitoaito.

21 Autaahaatihomuní Kíraisí Jisaasihomuní yamahipataatihapí Autaahaatihomí otíppatíhiya awaisawíhiyaamuní ndíhetí isíhiyaisí wíndí mmopí nepímusosapí nahatíyaisí naasaipítí katí kawimbí wíníhapípa kahítohipímbe japepíhírítáapí gísí níní píwíha apípaahí watípíha kahítataato.

22 Isíhiya usa Awaisíhomí otíppatí nepí kataatíhí nandaapí bitotawaawí kaitaatíwí gwínyaasahíhiyaisí kínyí ketí ikwírí ahíwisapí Autaahaatíhomí watípíhandí amí gaahandí ketí kiyai kínyí namunye. Jíhí mmonípí gwínyaaposapí sandí kaime amí kiya ipotí maipíhandí kaisahí amí ikwírí ahíwingítíhandá kiyaamí maipíhandí kínyíhandímatítáiso.

23 Kínyí timbáimbí amí kínyí gwísíha maipítatí nangopísasinjítíhandapí nehí waapoho namíhaapí wainíhandí masímasíhonya wonya naníme kínyí gwísíhaatíhí timbípa nemáito.

24 Maipíhaiwa isíhiya usa kiyohíwaiwa auta ahondaise amí píwíhaapí sangí nesi nuwí sangí típtápaapí mmoníhauhísangiso. Amí maipíhaiwa usa kiyohíwaiwa nehí ipotí wura ausáimanínjíhí isíhiya ndíhaara mmon-awaayopo.

25 Isí amí kiyatí gaahaiwa isíhiya kiyohíwaiwa auta noaipasíhí nga mmonawaayopo. Iyataatí wapa gaahaiwa biyatí motínjípípaisangi wíndí otíhí namoaasandítáise.

6

Otíppatíhiya Kiyáamí Awaisawíhiyaisí Kawítaatíwíhapaapí Katítandiyo

1 Isíhiya nehí otíppatíhiya Jisaasihopí gíwunyaapíhiya kiyaamí awaisawíhiyaisí baiwí usopí nepí autaahí isípí píwíha atíwíwí otíppatí napítíwí kawíwíse. Kiya saisahí isíhiya Autaahaatíhoaisuní komí píwíha newaatí isíhiyaisí katawaunjóhíhai nepí nopísasíwí maipíhaiwa wíndí kamaatíto.

2 Aiwí amí isíhiya nehí otíppatíhiya kiyaamí awaisawíhiya Jisaasihopí gíwunyaapíhiyaatanaahí kiya satíwí wíndí samáiwíse, “nyamí awaisawíhiya Jisaasihopí nyamataiwí gíwunyaapíhiyandaatí kiyauní amí nyahuní nauratetahiyaané. Nauratetahiyaanénsí kiyaisí nyahí biyaatí usonaatí autaahí iwiwataatí kiyaamí píwíha atíwísaatí otíppatí napítaatí wíndí kamawítaano”, tíwí kiya wíndí katíwí kamáiwíse. Owetane. Kiya wíndí samáiwí metaahí kiyaamí awaisawíhiyaamí otíppatí napítíwí awáindíhandí kawíwíse. Amí saiwí kiyaamí otíppatí kiyohíwaiwaaraahí ambípatí iwítatamanítandíhaiwa nehohiyíhiya Jisaasihopí gíwunyaapíhiya otíppatíhiya maarího nunyohiyíhiyaaso.

Isíhiya Isíhiyaisí Asíretí Katíwunjohiyíhiyaapuní Amí Nawíhoaisí Maarího Apípaahí Nunyohítíhandapí Píwíha Katítandiyo

3 Saiwa nahatewa gísí níní kahítohíwíwa kínyí isíhiyaisí katípunje.

4 Amí isíhiya usa isíhiyaisí píwíha wíwa wípetahaiwa katíwunjawí, amí nyamí Awaisího Jisasi Kíraisíhomí píwíha akaaha nahata nemapí, amí nyahí Jisaasihomí píwíha katanyasíhí daayohíríhíretapí pohípiyohiyíhiya síya isíhiyaisí kiyaamí katíwunjohíwaiwaamí tanyaaha wíndí mopí apípaahí nehíhandí genanawaayopo. Isíhiya síyohiyíhiya kiyaamí omanítítíhí píwíha isíhiya usáisawí wapaapí itíhínníwí tundaatíwíhandíhíhí kurímwíndahiyaare. Aihí sandí kurímwíndíndíndaatíhapí isíhiyaapí mandítípáiwí itíhapípa núnáaha isíhiya usaametíríhíretapí píwíha síspíhítíwí katíwí amí kiyaamí

omanjitihi ishiya usaapi apipaahi maipihaiwa gwinyaitaatiwhaiwa noaipataise.

⁵ Iyati ami ishiya siya kiyaami amitha saamipho nanati owetati ami piwaha akaaha nahata windi kimwaurimwindahiyaamihetapi itihapi jinjapihi mwitetiwi ishiya usaisawi itihitindaatiwhaiwa noaipataise. Iyataati ami kiya nehi sawanaami gaahaiwa otaatapihaiwa gwinyaapi kiyohiwaiwaapi kiya satawaatopo: “Nyahi gaahaiwa kiyaati isiwatahaayoni kaiwetapi ikipipa nawiho waati nga noaipataise undaati ishiyaisi katawaunjaati kiyaamihetapi nyahi nawiho ikipipa naitihaawo,” tiwi asireti gwinyaawaayopo.

⁶ Iyataati ishiya akithinihi gaahaiwa Autaahaatihomihaiwaapaahihigiwunyaapi kaiwi ami Autaahaatihho wapa kiyaami ambipatapihapa numwimbipaapi kimba gaaso tiwi maaritiwi nepi isiwatohiyihiya siya aimi nga ikipipa taahipipaisawihyaare.

⁷ Iyataati ami nyahi niyaami gwisithaatihapi wapa nesi namoaipawaati nehi taanahiyaanini yapimbataapihi noaipawaahiyaanine. Siyaahiyaaninisi ami napohaahuraisangi nehi taanahiyaanini yapimbatinamasi napowaati owetito.

⁸ Isi sandapi ami nyahi nawiho ikipipa taahipipa owendaati nehi nyami ambipatapipiyutihiri apotihiri nandapa ahotanaahi gaasi sapa kapa nanaati niyowa namaasataati maaritithaawo.

⁹ Iyataati ami ishiya ikipipa nawiho naitaatiwi andita napamahohiyihiyaahi nunjesitihandaatihitimahiyawaayopo. Saiwi kiya ikipipa nawiho pihitiwi naitaatiwi andita napamahohitihandaahigimunyaatihaiwa titihi nusoaipati kiyaami ambipati maarhoai neti yaawati, saiwa nepi nopisasinwi owetitaatiwhandaatihit kiyaisi numwaasi notaise.

¹⁰ Sandi ishiya nehi nawihopaahaiwi maarho nunyawimahohitindi maipihaiwa nahatewa kahatamatipetahaiwaami daihira tanyaa-haare. Ishiya usa nawiho nepi ahoaitaatiwi maaritiwi maarho nunyawimawaawi Jisaasihomi piwaha akaaha nahata namapi kiyauhi kiyaami maarho nopisasinati yaawataise.

Timotehonye Kinyi Kiwahonyapiha Piwaha Nini Kahititandiyo

¹¹ Ami kinyihi utaahoni Autaahaatihomihoni komihaiwaapaahaitaapi ahingihihonisi ishiya mambhiyaamihaiwaisi ahosumwapi namape. Aimbikinyi andita napamapi titihi saasanotahonimatipi, ami Autaahaatihomihaiwaapaahaaimbi, ami kopaahihibaimbi giwunyaapi ishiyai maarho nunyapi, andititipi bitotapa yaasihaiwa nangoaipahonihaiwa yatihitipatisanipi nepi, ami anini napaisaatihoni bime.

¹² Aimbikinyi Kraisihopi giwunyaahingitihandi sandi ishiya wapa naitaatiwi tusatipatiwi nuhitotihandamatiyahande. Isi ami sandi ipipa gaahapa wapa ami naitaatiwi isohipatamatiyahandisi kinyi sirikireti Kraisihopi giwunyaahingitihandi isipi nuhite, ami asitimatipi koninhi jinjapihi jinjapihi bimitaapihandi naitaapo. Jihit ishiya taahiyihiyaami ndiheti Kraisihopi giwunyaahingitihandi windi yamaimbiamandititipi autakatingura Autaahaatihokoaisapi jinjapihi jinjapihi koninhi asohoni bimitaapihandi sandi nahimitandi gaatatnangimaasihoniso.

¹³ Autaahaatihoho ishiya namoyaatiwi bimaami nutaatiwhandi ami kahapaamapi namoyaati ahotimi nutandihandi nunyati isiwataise. Iyati ami Kraisi Jisaasiho utaaho awaisiho Pondiyaasi Pairothomi ndiheti windi itiwa yamaayati, “nini Autaahaatihomi Mwaahonine”, tati katise.

Isi Autaahaatihomuni komi Mwaahomuni ndiheti nini waati winihititi gi sahītataato

¹⁴ Jisaasiho kata kaiwaiwaapiha piwaha kinyi nepi baimbi isipi japepihire. Japepihiripi ishiya kinyapi piwaha maipihaiwa kamaatiwihonji tithi saasanotahonji koninithi mwitetipi bitopi numbwi, nyami Awaisiho Jisasi Kraisioho auta noaipahonihuraatane hitataato.

¹⁵ Autaahaatihohi sawaho asisihahi timanati ahaisura koaisi neti awusaimanihonhi Jisaasiho auta ausaimanindaise. Iyati Autaahaatihohi saiso apipaahi sawaho neti sanahiwiyati itatamaninahi gaaho nehahi naasohi sawaho autaahi ishiya nahatiaisuni kahapaamapi pa nahataapaisi iwinjatisihore. Iyati ami ko ishiya ishiyaisi iwinjatohiyhiyaisi iwinjatisihore. Iyati ami ko ishiya awaisawhiyaisi daahemwati nahatiyaami Awaisihore.

¹⁶ Iyati ami ko napwitandihandi windi komiheti apipaahi ahimotati konihi bindataahore. Iyati ami ko ipihomi sisihahi apipaahi watipi watipihahi ndihahi neti niyotiwitandihahi otihathi bindataise ishiya deti komihinahi windi namaitaatiwihathiho. Iyati mambihahi ishiya koaisi apipaahi windi mausopihore. Ami wani maapi ishiya koaisi windi mausondaapo. Isi ishiya koaisi mepi autaahepumwahohitihanduni komi watipihandi kandinithi kandinithi ahotimi none. Akite.

Isihiya Ikipipa Nawihohi Asaketahiya Autaahaatihopi Nanipimatiwi Isihiyai Maawitatamanihopo

¹⁷ Timotehonye kinyi ishiya ikipipa mambihahi taahipipaisawhiyaisi saundipi winihunde, sahi ikipipa taahipipaisahiyaaniniso tiwi autaahi wanaataapihi windi gemaananiwise. Aiwi saiwa nehahi keti owetitandihaiwaapi nyangi nyatatamanitaiso tiwi gumunyaapise. Nehi Autaahaatihohi wapa neti maapatisati nyahi maaritaati newa nandihahaiwa nahatewa nanyamisihopaahihahi gumunyaapise, undipi kaunde.

¹⁸ Aimbisihiyaisi ishiya nahatiaisihiyaisi iwitatamanitandihaiwa gahaiwa kaiwi ami iparhiyaimatiwi kiyaami ikipipa maarihohi gaatonihahi ishiya ikipipa owehiyaisi nunyawahi iwitatamanitaatiwi kinyi winihunde.

¹⁹ Saiwi gaahaiwa kaiwi iparhiyaimatawaawaahi ipotihura kiyaisi neti iwitatamanitandihaiwa yamahipataatihahi nepi ahoaitaapo. Aiwi ami maapi wanisangi sanahiwaiwi itatamaniwahi nga tisaitiwi bimitaatiwihandi kiya akitinithi naitaapo.

Timoteho Komihohi Otipipatihohi Biyatihohi Jatitande

²⁰ Timotehonye, Autaahaatihohi komi piwaha kinyi ikwiraatihahi ahaisihahi kinyi nepi anitimbi baimbi isipi jatime. Aimbisihiyaisi ishiya usa kiyaami piwaha nehahi mambihaiwa gumunyaata naharimatahaiwa nepi isipi kanihahi tunnihohiwaiwaapi satiwahi, sa ishiyaanamahi gwinyaitihaahandamahi tanyaa-haare tiwi katohiwiwaapi kaanhi yandihahi gi nawisapi bitose.

²¹ Sandi apaapi maahito, ishiya usa sandi nepi anitiwi isipi japepihrohiihiya nyahi Autaahaatihohi ishiyaanini newa isiwatohitihandi namasi asireti niyauhito. Nisi piwaha sa kaanhihihi Autaahaatihohi nasisoari maarihohi asipaindihandi sangisatitane. Utipimandi kimandi nini Porihonini jipatihiyayaayo.

Timotehopi Utipihho Kapihho Kimandi 2 Timotehopi Utipimandapi Nesipihande

Porihomi utipihaiwa 13 kiyateti 14 kiyateti jipatipaiwaiwa nyahi isiwasohiwimaiwaam apipaahi ipotihho jipatipaisihho kimore. Ko japhi napwitatati ami komi napwitandihandi aimi detitih maipihonji bindataati kimo utipimo jipatipiyahore. Aih isihya Romhiyaami awaisihho kiyai iwinjatisihho tipise undih ko awaisihomi isihya Porihoi numwaapi tiwawaapo. Tiwauhi ko napotaise. Timoteho biyati andititit bitondaati ami wapa koai uripatitotati napimbipai ko ipihatisamati bitoaitandihandapuni ami isihya pwiha asiwa nehihaiwa katiwunjohiwaiwaapi winihapipa nunyati anditiwiwati Timotehoai kaundataase.

2 Timotehopi Pwiha Napimasataise

Porihho Timotehoai ipihirete undisihha (1:1-2)

Porihho kaundisima naanjwaiwauni ami yaasihaiwauni ami pwiha asiwa nehihaiwauni katiwunjisaihi noaipaitaise. Siyati saiwa noaipahonihatih Autaahaatihomi pwiha akaaha akitiha Timoteho komi mitihho naingaati ausaati kataunjitandi kaundisihha (3:1-17)

¹ Nini Porihonini Kiraisi Jisaasiho komi otipipatapi natanoaasisihonine. Sandi Autaahaatihho sawaho maaritati ami gwinyaasirihireti ningisi nanimahanati natanoaasataise isihya Kiraisihopi gwunyaapi koaisawi maasi aimi timaamaitohiyihiyai asiyihiyaimatitaatiwihandi komihetapi numwitandi Autaahaatihho watipitati katisihaapiha pwiha isihya nahatiyaisi ausaati kaunditando.

² Kinyi Timotehoni Jisasi Kiraisihopi nini kahitonhi kopi gwunyaahingitihandaahi kinyi noaipapi nisi maasihonji akohonyamataimbihonjitihi ami nini gi nisi maarihho awaindahandi nahinyohihonyapi kimandi utipimandi nini jipatipiyataayo. Isi Apihho Autaahaatihouni ami nyami Awaisihho Kiraisi Jisaasihouni gisi maarihho asipihimi ami kinyi gaahapa wapa kamambi nehihandi gaahandi kahimi gitatamasaihi nga bimitaapi nini pwaunditi gaapundataayo.

Pwiha Gaaha Waniha Ausaitaapihandapi Gisi Mamaasane

³ Jihura nisi asoya Autaahaatihomi ndiheti titih gaahiya popitihya bindawaawi Autaahaatihomi otipipati kawisohipatamataindi ami nisangi naasikat kaindi Autaahaatihomi ndiheti titih gaahonini popitihonini bindataati komi otipipati kiyataayo. Aindi ami nini kinyapi ghunyaati Autaahaatihoi gaahone gaare unditi kaundataayo kinyi Jisasi Kiraisihopi gwunyaahingitihandapo. Aindi ami apatihuni ami otapihaatuni nasisoari nini kinyapi gaapundataayo.

⁴ Kinyi kinyi kwitipati nuhoapi gwingitihandapi gwinyaataati ami nini gi gisondandi pihindi waati kinyapi gwinyaataayo ami nini napiti gi gisonataati apipaahi awaindahandi maarititando.

⁵ Kinyi nga andititipi waati Kiraisihopi gwunyaahingitihandapi isihya kandauhi atisataati Autaahaatihoi kinyi gaahone gaare undataato. Saimbi kinyi waati Kiraisihopi gwunyaahingitihandamaimi kinyi gaasihati Roisihaatuni ami kinyi kinaati Yunisihaatuni andititimi waati Kiraisihopi gwunyaapihindare. Aih ami kinyihetisangi kati kiyati

noaipasihi ko kindaramatiyati waati andititati Kiraisihopi giwunyaataise ndi gwinyaataayo.

⁶ Kinyi saimbi Kiraisihopi waati giwunyaahinihi ami kimikandapi ninihimi giwunyaataati gi sandi kahitataato: Kinyi gaahapa wapa kaimambi nehihandi ninihimi kinyi mitihoasinihimi ikwiri ahingisohura komi gaahandi Autaahaatihohi gi nahimihimi kandi kinyiheti ahotindihandi siyati sisihaha taati tihihimi isihiyaha nusaapi ipohauhi tihwitihihi waati anyaatitihwitihi patamatiyati waati anyaatitihwitihi kandi noaipaita kinyi nepi nusaapi ipope.

⁷ Iyataati kinyi kiwahoni mmonipihoni. Autaahaatihohi Itipihohi nyangi nanyamisihohi so nyahimi isihiyapi mwitunaati yaitihaahomaahohi. Owetise. So Itipihohi nyangi neti anditinyaiwati watipinyamati ami ko nyangi anditinyaihonihimi nyahimi isihiyaha usaisi akitinihimi maarihohi nunyaati ami ko nyangi neti anditinyaihonihimi nyahimi yawanaanami bimohitihandi dahopa biyaati jataati isiwatitihahohi.

⁸ Isi ami kinyi nyami Awaisihopi piwihaha ausaitapihandapi windi mamaasane. Aimbimi ami ninimi Awaisihohimi piwihapi napwitihi yaasihandi neti bimohihonisapisangi gi windi mamaasane. Owetane. Mmasitandihandi owetanihimi ami kinyi ningisapi maasi naanah yaasihaiwaha gi nangoaipahonihimi nepe. Nepi kaiwai ipihatimbimape Autaahaatihohi neti gi waati watipimahonihimi komi otipipati kawitaapo.

⁹ Nyahimi titihimi gaahiyaaninihimi Autaahaatihohimihiyaaninimataati komihaiwaahihimi kaitihaawimi japihimi maipihandaatihapi nanyamaasitihimandi nyahimi wiwaha gaahaiwaha kiyaati bimohihimi kandapi nyasonataati japihimi nanyamaataamaisi. Owetise. Autaahaatihohi nehimi sawahohi giwunyaati maaritindihandaahimi gaahandi kanyisati japihimi nanyamaataise. Sandi Autaahaatihohi nyangi gaahati kanyindihimandi jihimi aimihura kahapaamapihaha sangimi kaisura Kiraisihohimi kaindihandaahimi kiyaasihimi sapa kawindi japihimi numwaito tati katindihandisimi amimi katisihaha keti kiyaataise.

¹⁰ Iyataati wanihimi kimura Jisasi Kiraisihohi nyangi japihimi nanyamaasihohi auta ausaimaninatihimi noaipataise. Noaipasihimi ami komi otipipata Autaahaatihohi nyangi nyahimi wapa gaahapa kamaayaati nehihandi gaahandi kanyindihandisangi auta ausaimaninatihimi noaipataise. Aihimi Kiraisi Jisaasihohi isihiyaha napwitaatiwihandamimi watipihandi neti owemataise. Owematosati komi piwihaha wanihaha gaahetapi isihiyahimi kiya napwitaatiwihandi owetatitihimi nehimi kiya kiyaaninihimi asitimatihimi jinjapihimi bimitaatiwihandi neti ausaimanatihimi nunjataise.

¹¹ Aihimi Autaahaatihohi komi piwihaha (wanihaha gaaha) kima kaapi ningisihimi nanimihanataise ka ninimi isihiyapihimi nesi nutandi. Iyati piwihaha (wanihaha gaaha) kima kaisati ningi natanoasataise ninimi ka ausaati isihiyahimi kaunditihimi ami kandunjitando.

¹² Amimi tanyaaha sikandapi (komi piwihaha wanihaha gaahapi) ninimi kimbihimi napwitihi bimohipimbihimi yaasati naanihandi taati netaayo. Iyataati ami isihiyaha komi piwihaha wanihaha gaahapihimi yaasati naanihandi naninyauhimi taati nehohitihimandapi ninimi windi mamaanyise. Owetise. Amimi ninimi utahohi giwunyaahohihohi mmonitihimi giwunyaataayo. Isi ko komi otipipati nisimi ikwiraatihimi ahaipatihimi nga biyati jatonihimi kati nga ahotimimi notihimi komi Asisihaha Awaisihetihimi Kiraisihohi japihimi nasonihuraatihimi ndi giwunyaataayo.

¹³ Nisimi piwihaha gaaha aimimi kahitohihaha namaamapi anitimbimi isiwate. Isiwatapa Kiraisi Jisaasihohi baimbimi andititipihimi giwunyaapihimi ami kinyi

maarho Autaahaatichoaisuni ishiyaisuni napaitipi nunyapi piwaha kahitotiha naasika ishiyai katipunje.

¹⁴ Autaahaaticho komi piwaha gaaha ishiya nawiho nawihomi anjipipihi ahiyauhi ahotipamatiyati kinyi maarhoaatihhi ahiyatosisiha kinyi nga baimbi jatime. Kinyi sandi saimb kaime Itipho Gaaho nyami maarhoaatihhi bimisihho neti gi anditihihonihho.

¹⁵ Iyataati ishiya nahatiya yapipati Esiyaahandaahiya Kiraisihopi giwunyaahohiyhiya ningisi aimi nanimasisi niyotihandapaahi kinyi aimi gwinyaapihone. Iyataati ami utaahuri Kiraisihopi giwunyaasururi Piser-aasiyi Emosenisiyaisangi aimi nanimasi naise.

¹⁶ Onesiporaasihhoaisuni ami komihusasisuni Awaisiho maarho asipiwisati iwinjatitandi nini nunjeniti gaapundataayo. O ami sandi apaapimahe ko Onesiporaasihho nisi napw+totihandapi mmawitandihandi owetihhi nisi maarho neti winiwati gaahati ningisi ko kanindihandapo.

¹⁷ Iyataati ami ko nasati Romihanda noaipati nisapi pihitati dainjati ipotihura ningisi nisonataise.

¹⁸ Ko saindihandapi ami Awaisihoai nunjeniti gaapundataayo asisiha ipotiheti Awaisiho kopi maarho asipiwitando. Iyataati ningisi ko gaahandi pihitati Epesaasihanda kanindihandapaahi kinyihhi aimi mmoniipi gihunyaatahone.

2

Timoteho Kiraisi Jisaasihomi Pwisipi Yaipati Kaitandihho Gaahotane

¹ Isi ami kinyihhi nisi maasihihone, Jisaasihho gisi gaahati kahisati watipihandi waati nahinyane kinyi Kiraisihhoaisapi maasi timaamaitingitihandaaho.

² Iyataati nini piwaha nahatewa kinyuni ami ishiya taahiyhiyaamuni ndiheti katonihhi kinyi atimbi aimi nehingiwaiwa ushiya usai mmoniipinjapi usonipi kiya piwaha akaaha nga baiwi jatwi isiwatawaawi ishiya usaisi nga katiwunjitaatiwihiyai kinyi katipunje ami kiya nesi ishiyai katiwunjito.

³ Kinyi baimbinihhi Kiraisi Jisaasihomi tunipi yahwiningihonji gaahonimatipi noaipape. Saimb kimati otip+mbatapi yaasati naanhandi nyahi aimi newaati bimohipatamataimbi nyangisapi maasi yaasati naanhandi naitaapo.

⁴ Iyataati ishiya pwisipi yaipa kiyohiyhiya otipipati witi witi ishiya nehhiyaamihatisawi ahoyawi kiyawaamaayopo. Owetise. Nehi titihhi japepinjawi pwisipi yaipati kiyohiyhiyaamihatihhi kiyawaayopo kiyaami awaisiho tihapundati iwinjatisihho kiyai usonataati otipipati titihhi gaahati kiyawaayopo tati mmonati kiyaapi maarititandihamwaano.

⁵ Iyataati ami kimitikireti ishiya nuhiti ishiya usaisawi tusatipatohiyhiyaisangi nuhiti tusatipatitaatiwihandami winihapipa baiwi atiwi nepi kireti kiyawaawaahi usai nusatipahaahotihandapi wapa newaayopo. O ami kapaami winihapipa baiwi minjapepihirawaawaahi wapa wandi namehopo.

⁶ Iyataati ami utaaho wo nandapaapi otipipati biyati waati nawhiyati kaisiho ami nandapa akuraahaihihura jihapihapa kipohipipa ko jihhi neti nanataise.

7 Nini wani piwima kima mairima siwipati namihandi katohimaapi kinyi baimbi gwinyaape. Ami Awaisiho kinyi amitiha neti ginjapwaa-honihimi ami gi biyati ginjapwaatonihimi ami piwima nini siwipati namihandi katohimaami tanyaahaapi kinyi mmonipi gwinyaitaise.

8 Kinyi Jisasi Kiraisihopi baimbi gwinyaape. Ko aimi napomasihihoi animwaahipatombi Autaahaatihohi japihi ahowimasihimi asohoematati nepataise. Iyati ami ko isihya awaisiho Daawitihomihyaami jtipatetapi utaahoematati noaipataise.

9 Kima ka piwihaha (gaaha wanihaha) nini ausaataayo. AUSAAHONIHIMI kima kaapindiwimi isihya yaasati naanhandi ningi naninyawimi ami utaa-honinimi ikondihoninimi maiphonismataiwimi wirihiri watipihira (senihanda) winisasawimi nanipuwawaayopo. Ami kiya ningi sanisawaahandi kandi Autaahaatihohimi piwihaha kiya windi nepi wisasawimi napupimosopo. Ami isihya usa taawimi ka ausaawaayopo.

10 Aihimi ami kimitandapi nini Autaahaatihohi isihya titihimi komihyaimatitaatimi “siya nisihyaare” tati namihainjawihiyai anditiwiwandimi isihya ningi yaasati naanhaiwa kihaiwa kihaiwa taawimi naninyauhimi ami nisi maarihooatihimi neti anditititimi kaiwa nini taatimi netaayo ami isihya Autaahaatihohi titihimi komihyaimatitaatimi namihainjawihiyaisangi kiya asitimatitaatimihandimi Kiraisihohimihetimi ahotindihandimi naitaatimiwo. Nepi kiya koaisawimi maasi kiyaanihimi jinjapihimi bimitaatimi.

11 Kima piwima kimbihimi yatihimi sata katisimaapi nyahimi biyaati gwinyaitihaawo, “Ami nyahimi koaisaati akitinihimi maasi napohaawaahimi ami koaisaati maasi asiyihyaanimataatimi bimito.

12 Ami nyangisimi wapa yaasati naanhaiwa nanyoaipahonihimi andititaatimi kaiwaisimi ipihatisaamawimi andititaatimi bitotihaawaahimi ami koaisaati maasi nyahimi kahapaamapipa jaawaatimi bimito. Iyataatimi ami nyahimi koaisi aho-sumwahaawaahimi ami koaisangi nyangisimi ahosinyamaitaise.

13 Ami nyahimi apipaahimi watipitaatimi komihiretimi japepihiritihawimi piwihaha kataatosaahandi kandi nyahimi komihiretimi windi minjapepihirisaihimimi ami kohimi komi piwihaha katisihaha keti biyati japepihiratimi kaitaise. Kiyataatimi ami piwihaha jihimi katisihaha namihaaatosatimi ami asaaha jihaaatimi kamaatitaise. Apipaahimi owetitaise”, tati piwihaha aimi katatimi ahotise.

Autaahaatihohi Komi Otipipatapi Ahingisihohi

14 Kinyi nini piwihaha gisimi kahitohiwaiwimi nahatewetimi isihya baiwimi gwinyaitaatimi kiyai nusesipapimi kaunde. Iyataatimi isihya piwihaha maatimaatapi nehihaha wonya kaniwimi katawaahonyapi piwihaha itihininwihyaasimi ami kinyi kiyaisimi Autaahaatihohimi ndihetimi nepi niwisapupimi saunde: Sahi saiwimi kaiwimi itihimaniwimise unde. Saiwimi kiya piwihaha nehihaha katohiwimi isihyaimi neti anditiwiwatimi iwitatamanihonihimi nga bimitaatimiwhaiwaamaahe. Owetise. Isihya saiwimi piwihaha nehihaha atisohiyihiyaimi kiyaami amitiha gwinyaahohitihandunimi ami kiyaami bimohitihandisimi neti nusopisasitandihaiwaare.

15 Kinyi Andititipimi Autaahaatihohimi otipipatimi kaime ami Autaahaatihohi gisimi gisonataatimi kinyapimi satatimi ko nisi otipipatihohi gaahoe titando. Iyonihimi kinyi isihyaapi yaimbimi windi mamaasonihimi Autaahaatihohimi piwihaha akaaha kinyi mmonipi tipitapaapi titihimi nga isihyaimi kaunditaapo.

16 Iyapaapi piwihaha maatimaatapi nehihaiwimi Autaahaatihohi gwinyaatimi ami maaritirihiretimi minjapepihiriwaiwimi nemapimi aho-sumwape. Piwihaha

siyati nehihapa isihiyaisi kiya Autaahaatihopi nanipimatiw+mapi koai namaitaatiw+hira daihira numwaasi nohapaaso.

¹⁷ P+w+ha maatimaatapi nehaha siyahaiwa asaaha awaisiha wiho isihyaami ambipati neti nanati namasaatimi naipatamatiyahaare. Iy-ataati p+w+ha sa katiwunjohiy+hiyaami wuri kimure. Wo Aimeniyaasi-hotihi ami wo Pairitaasihore.

¹⁸ Suri utaasuri p+w+ha akaahaami daihira namasisi yand+hi bitotamaahure. Kuri p+w+ha akaahai namasisi naind+mandi kuri p+w+ha satim+hur+tamaame nyahi an+mwaah+patombi japihi aimi nepawaahiyaane. Isi nyahi ami w+ndi japihi ipot+hura namepaito timi katim+hur+tamaame. Kurami p+w+ha saaraahi isihyaami giwunyaahoh+waiwa nepi nusop+sasamaise.

¹⁹ Kuri saih+handi kandi yas+ha wat+p+ha m+hotir+h+ramatiyaha sapihi aimi Autaahaat+ho m+hotise. Sa yasa m+hotirireti p+w+ha sata jipati+pindise. "Isihya siya aimi nisihyaare tati nam+hainjaw+hiyaapi Awais+ho aimi mmonati gw+nyaahore". Iyati ami p+w+ha waisangisi sata jipati+pindise. "Isihya nahatiya Awais+hopi satiw+ nyahi kom+hiyaane tohiy+hiya tit+h+met+hapaisi ahosumwapise", tati jipati+pindise.

²⁰ Anjani awaind+handi w+ndaapihi wipati kopuho nyaihandi kahata-matipet+hapa ahondaise. Iyataati kapaami wapa ami anaah+p+pa isihya kapaapaahaw+ maaritoh+p+pa gor+handaahun+ ami siriwaahandaahun+ kaiw+hapaare. Iyataati ami kapaami wapa ipataahun+ ami yap+pataahun+ kaiw+hapaare. Iyataati ami wipati kopuho nyaihandi anaah+p+pa gaahapa gor+handaahun+ ami siriwaahandaahun+ kiyoh+p+pa sapa nehi us+p+paapihura asis+ha awaiwaiwetap+hapaare. Ami wipati kopuho nyaihandi ipataahun+ ami yap+pataahun+ kiyoh+p+pa sapa neh+hura asis+ha nahatewetap+hapaare.

²¹ Isi ami utaaho wo komi maip+haiwa kaiwaan+hi namatosati ko noaipati Autaahaat+hom+ nd+heti tit+hi gaaho popit+hondaataahi ami ko wipati kopuho nyaihandi anaah+p+pa us+p+paapihura asis+ha awaiwaiwetap+ anaah+p+pa gor+handa ami siriwaahanda kiyoh+p+paamatiyati noaipaitaise. Iyati ko ot+p+pati gaahati kaitaise. Ko noaipati tit+hi nehi Autaahaat+hom+hoematati ami Autaahaat+hom+ ot+p+pati gaahaiwa kaitandi neti t+man+nataise ami Awais+ho ot+p+pati gaahapa nahataapa kom+heti ahion+hi ko kapa nga kaitaise.

²² Wainy+hiyaami omanj+tit+hi maar+hooat+hapi maip+haiwa gw+nyaapi kiyoh+waiwaam+haiwa kaiwais+n+hi ap+paahandi kiny+ asis+ha nahateweti ahosumwape. Kiny+ nehi tit+hi gaahaiwaah+hi mmon+pinjapi nepe. Saiwa gaahaiwa siyahaiwaap+to. Kiny+ tit+honi akiti+n+hi Autaahaat+hopi giwunyaapi ami isihya usaisi kiny+ akiti+n+hi maariho nunyapi ami kiny+ isihya usaisapi kiny+ maariho ambipati bipi yat+hi napaisaatitati gaatan+hi bim+taape. Kimaiwa kiny+ isihya Autaahaat+hom+ nd+heti popit+hiya maariho popit+hoaisaw+ Awais+ho kiyai and+tiwiwati iw+tataman+itandi kiya koai p+waundohiy+hiyaisapi maasi kaimbi kaiw+se.

²³ Isihya am+tiha namauses+patahiyaami p+w+ha wiwa tit+h+metahaiwa katisaihi kaiwa kiny+ atih+r+ mw+ti+pimbi atimbi nepi kamaat+me. Saiwa p+w+ha tit+h+metahaiwa katisaihaah+ kiny+ gw+nyaape am+ sand+hi aimi it+h+indaatiwe tipo.

²⁴ Iyataati Autaahaat+hom+ ot+p+patiho isihiyaisati it+h+ti+dand+handi ap+paahi oweti+tande. Ko w+ndi it+h+maatati nehi gaahatihi isihya nahatiyai kaw+sati ami isihya usa koai it+hundisaihiyai gaahati kaw+sati Autaahaat+ho gw+nyaati maaritir+h+retapi biyati kataunj+tande.

25 Saiwa isihya komi piwaha atihomiwi woretitwi itihundiwi kiyohiyhiyai ko yatih ipatisanati bipi napaisaati piwaha kaundati titihemwaitande. Ko siyati kiyonhi ami Autaahaatho kiyaami omanjititih otipipati kiyonhi ami kiya wiwa nepemaitwi piwaha akaaha atiw nepi iwinjapwaatonhi ami kaapi mmoniw gwinyaitaawo.

26 Siya isihyaisi Bwaasirihiri kirami otipipati kiya kawitaatiwi aimi neti kirami ikihaathemat mmati isiwatihhiyaare. Saiwihyaataawaahandi kandi ami kiya piwaha akaahaapi mmoniw gwinyaawaawaahi ami kiyai iwinjapwaatati nusesipatonhi ami Bwaasirihirami wirihiri ikih namasi yanhihmapi nehhaati noaipaitaapo.

3

Asisaha Ipotihaiwet Maipihaiwa Kahatamatipetahaiwa Isihya Kaiwi Autaahaathop Nanipimatwimaitaapo

1 Asisaha ipotihaiwet isihya Autaahaathop gi maawunyaatahiya naanihaiwa maipihaiwa kahatamatipetahaiwa kaitauhi ami kinyi gwinyaitaapi nini gi jih timaniti kahitataato. Iyataati kiya maipihaiwa siyahaiwa kaisaihi noaipaitaise.

2 Isihya neh sawanaahih maarho naminiwi ami kiya nawihopi maaritwi akwisamat ko nawihoai maarho nunyawimapi maipihiyaimaitaapo. Aiw ami kiya sawanaam ambipatap tahaapaiwi genaniwi naimaitaapo. Aiw ami kiya naimaitwi maatmaaitaapo. Aiw ami kiya isihya usaisi kiyaapi apousonhi piwaha maipihaiwa kaundiwi itihunditaapo. Aiw ami kiya kiyaami saniya sapiyaami piwaha windi atihomaawiw woretundiwi nepumaitaapo. Aiw kiyaisi isihya gaahaiwa kawisohiyhiyai windi saundiwi sahi gaahiyaate gaare sanyitihyaate munditaapo. Aiw ami kiya daahi apipaahi maipitwimaitaapo.

3 Aiw ami kiya windi maarho gaaho nepi isihyaisi maarho nunyawini noaipapi windi naisihiyaimaamatitaapo. owetitaise. Aiw kiya usaapi apousonhi kiyaapi itihitiwi kiyaisawi itihinawaahura kiyaami itihapipa nepi ipihatiwi yatihipi windi nemapi owemaamaitaapo. Aiw ami kiya isihya usaisi piwahaara namatanaataahamataiw tisiwimapi kiyaame-tirihiretap piwaha jaipipa katitaapo. Aiw ami kiyaami ambipati maaritimbipa nepi windi yatihemap maapatitaapo. Aiw ami kiya tunawaawi isihya usaisi nepi ainjihariwi tipi nusopisasaipo. Aiw ami kiya titih gaahaiwaapi poundonhi isihya gaahaiwa maaritwi kiyohiyhiyai manditwitaapo.

4 Aiw ami kiya kiyaami naisihiyai maipihati kawiw nepi awusaitaapo. Aiw ami kiya kiyaami mimaipaiwi gwinyaahohirihireti japepihritaapo. Aiw ami kiya nyahi awaisawhiyaanini gaahiyaaniso tiwi gwinyaitaapo. Aiw ami kiya kahapaamapipa yapipatambihapaisi maarho nunyawimapi kapaapi maaritwimapi ami Autaahaathoai maarho windi namumwitaapo.

5 Aiw ami kiya neh yamaati ambipatetapaahun ami neh piwahaaraahun nyahi titih Autaahaathop gwinyaawaati koai mepi autaahewaumaati gaapundihaayo tiwi katawaatopo. O ami Autaahaathomi watipihandi akithandih kiya nepi windi mohopo. Owetise. Kiya piwaha nehha taanauhaha katawaatopo. Isihya siyaapi kinyi nawisapi yandih bitose.

⁶ Isihiya kimikiya ami kimetahiya daihiraapi daapi mmonipinjawi ahitinji asihiya amitiha gaahandi gwinyaataatwihandi owehiyaami anjipipihi nandaapi kiyaami amitiha maariho gwinyaahohiwaiwa nepi iwiwatwi atipati nunyaw iwinjatawaayopo. Asihiya siya maipihaiwa pihitiwi kaiwhiyaasi kiyaami maipihaiwaapi naanjawihihya bindawaayopo. Saiwhiyaasi kiyaami maariho maipihaiwa kaitaatwi windoshi ami kiya wiwa kihaiwa kihaiwa tanyaaha owehaiwa dopi kiyawaayopo.

⁷ Iyataati siya asiya maipihaiwa pihitiwi kaiwi kaiwa aimi numwanahiyaasi kiya gaahandi mmonwi naitaatwi nasisoari gwinyaapi kiyawaahandi kandi kiya Autaahaatihomi piwiha akaahaapi winti apipaahi gimaawunyaatonih mondaapo. Owetitaise.

⁸ Jihura utaahuri Janesiyi Jambiresiya Mosesihoai nepi niwisapupi manditiwipatamataiwi isihiya siya sandi kiyohiyimiya Autaahaatihomi piwiha akaahai nemapi pohipaiwi manditiyawaayopo. Kiya kiyaami gwinyaahohitihandi kandinih neti nopisasinamasih ami kiya Autaahaatihopi akitinih winti gimaawunyaahopo.

⁹ Iyataati kiya saiwi kiyawaahandi kandi kiya saiwi kiyohiwaiwaapi isihiya gwinyaawaawi kiya nahariho numwaasih naharisawaayopo tiwi mmondaapo ami jihura Jambiresiyi Janesiya nahariho numwaasih naharimi maipihandi kiyamaise tohipatamataiwi katitaapo.

Timotehoje Autaahaatihomi Piwiha Anitimbisiwate

¹⁰ Ami kinyi ningisapi maasi bindapaapi nini bimaati kiyohiwaiwa aimi mmonipi nepi biyati ghunyaatamahone. Isihiyai Autaahaatihomaaritirihireti nisi kandunjohitihandi ami nisi daindi bimohirihireti ami nisi kiyohipi paami tanyaahaapun mmonipihone. Aimbis ami nini Autaahaatihopi anditititi akiti gwunyaati ami nini yatih ipatisandi nisi maarihoatih neti anditititi bitondaati otipipati kaindi ami isihiyai nini maariho nunyati ami anditindi bitondaati yaasati naanjihaiwa nehohitihandapi kinyi aimi mmonipi ghunyaatamahone.

¹¹ Kinyi aimi gwinyaapihone isihiya ningisi nepi mimaipiniwi yaasihaiwa naninyauhi nini kaiwa neti awitimahonih. Saiwa mimaipiniwi yaasihaiwa aunahipati Andiyokihandaahun ami Aikoniyamihandaahun ami Risitiraahandaahun isihiya naninyauhi nini neti awitimahotihandapaahi kinyi aimi gwinyaapi mmonipihone. Kiya saiwa nisi ambipati yaasahaiwa naninyauhi nini nehonih ami Awaisih kaiwa yaasahaiwa nini awitimahohiwaiwa nahatewaatihapi anditiniwati tinjaati nanimaataise.

¹² Isihiya Kiraisi Jisaasihoisawi maasi timaamaitwi titih Autaahaatihomihireti maaritwi japepihrohiihiyaisaahi ami isihiya Kiraisi Jisaasihopi pohipaiwi manditiyohiyihya kiyaami ambipati yaawati naanjawisahaiwa numwisaihi naitaapo.

¹³ Isihiya apipaahi maipihya daahi apipaahi maipitiwimapi ami isihiyai jaipipa jaipunditaapo ami Bwaasirihiri kiya sawanai aimi jaipipa jaipundihihyaaso.

¹⁴ Iyataati kinyi piwiha akitiha aimi atimbis nepi andititipi gwinyaahingih anitimbisiwate. Piwiha sa gi nyahi katawaahisohiyihyaanapi kinyi gwinyaapihone.

¹⁵ Iyataati kinyi kiwahonyapi ghunyaatahona kinyi sangihonihuraapi Autaahaatihomi piwiha komi utipihooatih jipatipindiwaiwaatihapi isihiya awitwi gi katiwihisauhi kinyi nepi gwinyaahingitihandapo. Kinyi sainih kimireti Autaahaatihomi piwiha sa ka gi gwinyaaitaapihandi

nahimihĩ ami kinyĩ Kiraisĩ Jisaasihopi gwunyaahinĩhi Autaahaatho gi japihi nangimaataise.

¹⁶ Iyataati Autaahaathomĩ piwĩha komĩ utipĩhoatĩhi jipatiĩpindisĩha komĩ Itipĩho Gaahomĩ watipĩhandĩ otipĩpati kaindĩhandi nga noaipataise. Iyati ami piwĩha ka apipaahi gaahaasi nyangisi piwĩha akaahaapi biyati katanyisĩtaise. Iyati ami isĩhiya mĩmaipaiwi tĩtĩhiĩmetahĩretĩ kiyaami amĩtĩha gwĩnyaahohĩwaiwa netĩ tĩtĩhemwati tĩtĩhi gwunyaati ami nyami dahopa tĩtĩhenyamatĩ ami Autaahaathomĩ ndĩhetĩ wapa tĩtĩhi gaa-timbĩpaapi nyangi katanyisĩtandĩ apipaahi gaahaare.

¹⁷ Isĩ sa piwĩha Autaahaathomĩhiyaanangi Autaahaathomĩ otipĩpati kawitĩhaahaiwa gaahaiwaahĩhi tisaahĩwa nanyinyati gaanyamatĩ ginyunyaati netĩ nyamanĩhonĩhi ami nyahĩ nga otipĩpati gaahaiwa nahatewa nga nawĩhiyaati kaitĩhaawo.

4

Timotehoje Kinyĩ Andĩtĩpi Autaahaathomĩ Piwĩha Ausaape

¹ Isĩhiya napomahohiyĩhiyaisunĩ ami asiyĩhiyaisunĩ kiyaami kiyohĩwaiwa ko japihi nasati noapati Awaisĩhoematati isĩhiyaisunĩ ami kahapaamapi nahataapaisunĩ osamatĩ jatataahura tipĩtapaati usondandĩho Kiraisĩ Jisaasihomunĩ ami Autaahaathomunĩ ndĩhetĩ nĩnĩ watipĩndĩ gi sandĩ kahĩtataato.

² Isĩ kinyĩ andĩtĩpi mwĩtetipi Autaahaathomĩ piwĩha ausaapi isĩhiyai kaunde. Kiya Autaahaathomĩ piwĩha atitaatiwi maaritĩwi tĩmetĩwĩhiyaaro e wĩndĩ tĩmaametĩwĩhiyaaro tipĩ kinyĩ wĩndĩ gwĩmunyaapi nehĩ nanĩhaimbĩ Kiraisihomĩ piwĩha ausaape. Kinyĩ isĩhiyai kiyaami maarĩho omanĩtĩtĩhi yauripi nusemapĩha watipĩtĩpi piwĩha Autaahaatho maaritati gwĩnyaasĩrĩhĩrĩ kĩmĩrete undĩpi kaunde ami kiya kiyaami maarĩho wĩndohonĩhi nepemaitĩwi Autaahaatho maaritati gwĩnyaasĩrĩhĩretĩ japepĩhĩrĩtaatiwo. Saimbĩ kiyai kinyĩ tĩtĩhepumapi ami andĩtĩwĩpe. Aimbĩ kinyĩ wĩndĩ dopĩ bĩmitosapi bĩpi yatĩhitĩpi Autaahaatho maaritimbĩpa kĩmbaare undĩpi mwĩtĩpisapi kaundĩpi katĩpunje.

³ Kinyĩ gwĩnyaape. Asisĩha wa kandapiha noaipahonĩhi isĩhiya piwĩha tĩtĩhi akaaha kiyai Autaahaathomĩ otipĩpatihiya katĩwunjohĩha wĩndĩ atĩhomitaapo. Wĩndĩ atĩhomiwĩ kiyaami atĩhĩrĩ gwaitati ami maarĩho maaritati gwĩnyaasĩrĩhĩretĩ piwĩha nehĩ kaiwai wiwa wipetahaiwa kiya atitaatiwi maaritohĩwaiwa katĩwunjĩtaatiwĩhiyai numwaapi ahoaitaapo.

⁴ Saiwĩ kiyai numwaaposawi piwĩha akaahai ahosumwapĩ namaposawi piwĩha nehĩhaiwa aripĩ yapepĩho atĩhĩrĩ mwĩtĩpisawi ahiyawĩ atitaapo.

⁵ Kiya saisaihandĩ kandĩ kinyĩhi nahatewetĩ tĩtĩhi kinyĩ amĩtĩha biyati ginjapwaatahĩretĩ gwĩnyaape. Aimbĩ kinyĩ kĩwahonĩ baimbĩ jatĩnĩpi naanqahaiwaunĩ ami yaasahaiwaunĩ kinyĩ andĩtĩpi nepe. Aimbĩ kinyĩ isĩhiyai piwĩha gaaha wanĩha ausaapi kaunde. Kinyĩ otipĩpati isĩhiyai andĩtĩwĩpi piwĩha ausaapi kaundĩtaapĩhatisĩ katĩ kaimbĩ isĩhiyai piwĩha ausaapi kaunde.

Porĩho Napwĩtandĩ Aimĩ Tĩmendaise

⁶ Ami nĩnĩhi nisi napwĩtandĩhandĩ aimĩ nasati detĩndaise. Ami nĩnĩ napwĩtandĩ aimĩ tĩmendaayo. Nĩnĩ napotaati nisi jĩtĩpati isĩhiya Autaahaathoai dipumanĩwi waapoho wainĩhandĩ nuhaahohĩpatamataindĩ nuhaasanĩhi nuhaatiataise.

7 Nîni tipîpa asîtimatîtandîhandamîhapa nga tunnîmî napîti wani kîmurandaise. Aindî amî nîni bairîndî ñuhîti napîti otasaahaapîhî noaipati namîhaataayo. Aindî amî nîni nisî Autaahaatîhopî gîwunyaahohîtîhandî anîtindî isîwatîmî napîti wani kîmurandaise.

8 Iyataati yamîhapataatîhî isîhiya ñuhîti nuwî otasaahaapîhî noaipahohiyîhiyai numwîtandî Autaahaatîho katatî ahaimbîpaamîhapa nisapîhapa aimî niwatîhî tîmendaise. Sapa nîni naitandî tîmetimbîpa siyahandapîto: Awaisîho nîngisî sandatî kînyî nisî ndîhetî tîtîhoñe ndatî amî Awaisîho isîhiyai netî tîtîhî tipîtapaatî usonatî usosîha asisîhetî sapa nisapî tîmanatî ahaimbîpa nanîmîtaise. Amî sapa nehî nîngisaahî wîndî namaanîmîtaise. Isîhiya ko auta nasatî noaipahonîhî usondaatîwî maarîtwî jatîmî niyohiyîhiya nahatiyai maawî numwîtaise.

Timotehoñe Kînyî Nîni Porîhonîngisenda Ketî Namme

9 Kînyî nîngisenda ketî kuraanîhî namme.

10 Demaasiho kîmaapî yapîpatambîhaiwaisî maarîho apîpaahî nunyamataatî nîngisî aimî ko nanîmasî naise. Ko nîngî nanîmasî aunahîpatî awaipatî Tesaronaikaahandaahapî naise. Aihî amî Kîresenjîho yapîpatî Garesiyaahandaahapî naise. Aihî amî Taitaasiho yapîpatî disîtîrikîhandî Darîmesiyaahandaahapî naise.

11 Aihî nehî Rukîho sawahohî kîmbîhî nîngisatî kîmo binye. Isî kînyî ketî nasapaapî Maakîhoai numwasi maasî nammise amî Maakîho so nîni Autaahaatîhomî otîpîpatî kiyonîhî nîngisî ko biyatî andîtîniwahoso.

12 Nîni Tikikaasihoai aunahîpatî awaipatî Epesaasihandaahapî nandusaaso.

13 Kînyî nîngisenda nasapaapî nisî apotîhîrî utaarîhîrî mwipîhîrî tiwatîhaatapîhîrî aunahîpatî Tîroaasihanda Karîpaasihomî anîpîpîhî ahiyamî nasonî nanesî namme. Aimbî amî kapîhî nisî utîpîhaiwa ahiyohîwaiwa nanesî namme. Iyapaapî amî utîpîhaiwa wiwa kohasîpîhomî atîtata kaiwîhaiwa kapîhî ahotisî kînyî nanîpîmimatîpî gwînyaapî kaiwai maawî nanesî namme.

14 Arekîsandaaho kahapaamapîpa bîraasihanda kaisîho nîngisî waatî wapa yaasîhapa kanisatî mîmaipînise. Ko nîngî siyatî waatî yaasîhandî nanopîsasindîhandapî Awaisîho wihoaanjîhandî koai amî numwîtaise.

15 Isî amî gîsangî kopî baimbî jaapo amî ko nyamî pîwîha ka-tohîwaiwaapî ponje tatî nyamî pîwîha tiwandatî nemahoso.

16 Jîhî wuwanînîhî pîwîha nisîhetî nepî yanutaahauhî nîni wihoaanjîha kaundohura isîhiya usa nisîhihoanjî bitotawa nîngisî andîtînipî wihoaanjîha wîndî kamundopo. Owetise. Nahatiya nîngisî nanîmasî yandîhî nowaayopo. Kiya nîngisî saiwî kanisotîhandapî Autaahaatîhoai sandapî wîndî gîmunyaape kiya saiwî kiyohîtîhandî nepumape undîtî nunjenîtî gaapundataayo.

17 Kiya sanisauhîhandî kandî Awaisîho nisîhihoanjî detî bitonda nîngî andîtîniwataise. Andîtînisîhî nîni andîtindî bitonda pîwîha gaaha wanîha nga ausaataayo. Ausaahonîhî isîhiya Autaahaatîhopî wîndî atîhomîwî gîmaawunyaapîhiya atisawaayopo. Iyauhî Awaisîho suhîrî ainjîhîrîhîramî maahomwaanapî nîngî tipîndamatî japîhî nanîmaataise.

18 Sîkiyatî Awaisîho ambîpatî yaasîhaiwa isîhiya nîngî naninyohîwaiwaatîhapî japîhî nanîmaitaise. Nanîmaatî niwatîmî notî nanîmaasi ko ninjaatî bimîtandîhapîhî yamîhapataatîhapî naitaise. Isî nyahî kopî waatî maarîtaatî koai newa mepî autaahemwaitîhaawo. Akîte.

¹⁹ Nisi asisiha gaahure hitotihandi nepapi Pirisiraahaatisuni Akwiraa-hoaisuni ami Onesiporaasihomihusasisuni kaunde.

²⁰ Erasitaasiho aunahipati awaipati Korindahanda namaasati daahi binye. O Tiropimaasiho timbipa nesih aunahipati Mairitaasihanda kapihimapi naso.

²¹ Kinyi ketinhi namme. O kinyi wonji otih jatapaapaahi mbipa mbwaati itipihong aungwohandi noaipahonhi kinyi windi namaapitaino. Yupuraasihouni Putenjihouni Rainaasihouni Kirotiyaahaatuni ami usa Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyai maawi gisi asisiha gaahure hitawaatopo.

²² Awaisiho kinyi maarhoaisatitane. Iyati ko sahi nahatiyaatangi gaahati kasisati jainjatane.

Taitaasihopî Utîpîho **Kîmandî Taitaasihopî Utîpîmandapî** **Nesîpîhande**

Taitaasiho so Porîhomî pîwîha nunyati natausaasisawîhiyaamî wore. Ko amî Porîhomî otîpîpati kahati kahati kawisahore. Porîho naasîkura Timotehopî utîpîho jîho jîpatîpaisura amî Taitaasihopîmoaisangi kura jîpatîpiyahore. Taitaasiho Autaahaatîhomî isîhiyai iwinjatîtandî aimî nomasîhura kîmo utîpîmo Porîho jîpatîpiyahore. Porîho Timotehoai pîwîha kaundatî jîpatîpaisîha amî ka naasîka Taitaasihopîsangi jîpatîpiyataise. Komî jîpatîpaisîha Autaahaatîhomî isîhiyai iwinjaawi bimohiyîhiyaapunî amî Autaahaatîhomî isîhiya Kopî gîwunyaahohiyîhiya kiyaamî sisîwî pîwaatîwî daiwî bimîtaatîwîhîretapî netî japîhî gîwunyaatî kaundataase.

Taitaasihopî Pîwîha Napîmasataise

Porîho Taitaasihoai ipîhîrete gaahuraare undisîha (1:1-4)

Nyahî Autaahaatîhomî isîhiyai iwinjaawi bimîtaatîwîhiyai namîhandîhaawaahî kiyaamî daiwî kaiwî bimohîrîhîretî biyaatî mmonaatî kainjaatî ipotî namîhandîhaawe undisîha (1:5-16)

Porîho Taitaasihoai satîpî kaundîpî amî saimbi katîpunje undatî kaundisîha (2:1-3:11)

Porîho komî daayatî otîpîpati kiyatî bimirîhîretapî pîwîha kaundatî amî jîhaatî ipîhîrete gaahure undatî komî pîwîha kaundatî osasepîhaasîha (3:12-15)

¹ Nînî Porîhonînî pîwîha kîma jîpatîpiyataayo. Nînî Autaahaatîhomî otîpîpatîhonînî amî nînî Jisaasihomî kaiwaiwaapî ausaatî pîwîha kaundîtandîhonînî Jisasi Kîraisîhomîhonîne. Ko Jisaasiho nanîmahanatî ahînihîhonîne, isîhiya Autaahaatîho japîhî numwaatî isîhiya kîmiya aimî nisîhiye tatî namîhanatî ahîwisawîhiya nahatiyaamî Autaahaatîhopî gîwunyaahotîhandî netî watîpurîmatî utaaremwaitandî natanoaasîhîhonîne. Aindî amî nînî pîwîha tîtîhî akaahaahîhî kandunjato. Sa pîwa atisawaawi Autaahaatîhomî gwînyaatî maaritîrîhîretapî gîwunyaata nusesîpatonîhî kîretî japepîhîrîtaatîwîhaare.

² Nînî kiyaamî gîwunyaahotîhandî netî watîpurîmaitande. Amî Autaahaatîhopî kiya gîwunyaahotîndamî tanyaaha siyate. Kiya asiyaaimatîwî Autaahaatîhoaisawî maasî nasisoarî bimîtaatîwîhandî Autaahaatîho nunyonîhî naitaatîwî gwînyaapî maaritîwî jatotîhandî kiya naitaapo, tatî nasooanatî noaipataise. Jîhî aimehura Autaahaatîho kahapaamapîpa sangî kiyatî ahiyahura asiyaanimatîtîhaahandî nanyamîtandî aimî katatî ahiyahandîtihe. Iyatî ko Autaahaatîho tîtîhî akîtînîhî katahore. Aihî sandapî nînî kiyaamî gîwunyaahohîtîhandî netî watîpurîmatî andîtîwiwataayo, kiya maaritîwî watîpîtîwî bindawa sandî asiyaanimatîtîhaahandî Autaahaatîho nanyamîtandaindîhandapî jatîtaatîwo.

³ Aihî komî asisîha gwînyaasîhetî isîhiya usaisî namîhanatî natausoasataise, komî pîwîha gaaha awusaitaatîwo. Sa pîwa isîhiya asîtimatîtaatîwîhandî naitaatîwe, tatî netî ausaimanînatî isîhiyaisî nunjataise. Iyataatî amî nîngisangisî pîwîha sîka awusaitandî Autaahaatîho nyangisî japîhî nanyamaasîho nanîmahanatî ahînihîhonîne.

⁴ Taitaasihoje, kîma pîwîha kînyapî nînî Porîhonînî jîpatîpaindî nusooasataayo. Autaahaatîhomî pîwîha gisî nînî kahîtonîhî amî

kinyi kopi giwunyaahingitihandaahi kinyi noaipapi titihi nisi maasihihone. Aimb am gisangi ishiyaani taahiyihiyaani Autaahaatihopi giwunyaahohipatamataimbi giwunyaapihone. Apih Autaahaatihouni nyangi japih nanyamaasih Jisasi Kiraisihouni kindari gaahati kahimi gitatamanisaih kinyi napisaati baimb bimitaapi nin nunjeniti kindarapi gaapundataayo.

Taitaasiho Biyati Mmonati Autaahaatihomi Ishiyai Iwinjatitaatwihiyai Namhandandhandapahaare

⁵ Durihiri neti otaatemasipati yapipati Kiritihanda nin gisi nangimasisi nasotimandi apaapimaah. Otikipati wapa sangi titihemandih kapa kinyi nepi titihemapi owemaitaape. Aimb am ishiya Autaahaatihopi giwunyaahohiyihiyai iwinjaawi bimitaatiwihiyai namhanipi ahwitaape, yapipati Kiritihandami aunahipa nahatewaraaho, nin jih aimi piwaha kahitohirihiri kireti japepiliripo.

⁶ Ishiya kimiyaahiwa kaiwihiyai namhanipi ahwitaape. Autaahaatihomi ishiyai iwinjaawi bimitaatiwihiya ishiyaami ndiheti maati maatihiri wapa kamaiwihiya. Am kiya apopaati neh naasaamaatisawihiya. Iyataati am kiyaami manyinya baiwi Autaahaatihopi giwunyaapihiya. Iyataati am ishiya kiyaapi saiwi saiwi maipihaiwa kaiwihiyeye maatiwi apihimanahiya. Am kiyaami sani sapiyaami piwaha baiwi napaitiwi atiwiwihiya. Saiwihiyaisi kinyi namhanipi nnaasiyai kapih kapih ahwise, Autaahaatihomi ishiyaami mitihiyaimatiwi kiyaisi iwinjaawi bimitaatiwo.

⁷ Autaahaatihomi ishiyai iwinjaawi bimitaatiwihiya saiwihiyai ahwise. Sandi nin apaapimaato. Kinyi aimi mmonipi gwinyaapihone. Ishiya noaipapi Autaahaatihopi giwunyaahohiyihiyaami mitihiyaimatohiyihiya siya Autaahaatihomi otikipati jaawi bindawa kawitaatiwihiyeye. Isi kiya baiwi itatamaniwi daiwi binyaihi ishiya kiyaami maipihaiwa wandi mausopihiya. Aiw am kiya wiritiwi maati maati miwihiya. Aiw am kiyaisi apowitandihandi keti namwaipahiya. Aiw am kiya waapoho namaaniwi namaahariwihiya. Aiw am ishiya usaisi tiwohipati namepi kamaiwihiya. Aiw am kiya nawho taahho waati naitaatiwihandapi maarho namunyawihiya.

⁸ Aiw kiya ishiya kaanhi wapihapihiya napisaihhiyai baiwi piwaundiwi numwaapi iwitatamaniwihiya. Aiw am gaahaiwaahhi napaitiwi japepiliririwi kaitaatiwi apipaahi maaritimapihiya. Aiw am kiya titihi gaahiya ainahiyihiya bindawa Autaahaatihomihireti baiwi japepiliriwihiya. Aiw am kiyaami ambipatami maaritiwaiwai baiwi ipihatiwi jatiwihiya.

⁹ Autaahaatihomi piwaha Jisaasihomi kata kaiwaiwaapiha nyahi kataunjotaha biyati anitisiati namaamati isiwataho. Ko siyati Autaahaatihomi ishiyaisi piwaha akaaha kataunjati anditiwiwitando. Iyataati ishiya usa nyami piwaha kataunjotihai nemapi tip ipihatiwi, wa katiwunjohihaapi sa piwaha akaahaamaah nehhe, tati kiyaisi neti nunjitando.

Yapipati Kiritihanda Ishiya Taahiyihiya Jaipipaisahiya Bindawaapo

¹⁰ Sandi kahitotimandi apaapimaato. Ishiya Judaahiya taahiyihiya Kiraisihopi aimi giwunyaahohiyihiya kiya kiyaami jihaiwa namaamapi anitiwi isiwatawaawi kataunjotihai ipihatiwi mapi ishiyaisi kaiwa tipi naupwi katiwunjauhito. Ishiya siya Judaahiyaami kiyohipati kaiwi

isihya Jisaasihopi gwunyaahohiy+hiyaati nahatiyaati sami ambipati namandipatiwise, tiwi katiw+hiya sap+hi Kiritihanda bimauhi kandapi kahito.

¹¹ Isihya saiwihiya siya maip+hati kaiwi isihyaami naw+ho nusaitaapo. Aiwi kiya nyahi Jisaasihopi gwunyaahohiy+hiyaan+ni wiwa kamaitaahetahaiwa kaiwi isihiyai katiwunji+taapo. Kiyaami saiwaaraah+ isihya usaisuni ami nususas+ ninaasusasisuni nepi kiyaami maar+ho gw+nyaahoh+waiwa nepi nusop+sas+w+hiye. Isi isiya siyaami kiyoh+waiwaapi owe saiwa w+ndi kamaiwise, undipi ip+hatimbi kiyaami maahomwaan+ni n+wisapupe.

¹² Jihura yap+pati Kiritihandi kandaahap+ho wo amitiha gaaha gw+nyaaho satati katise. “Isihya Kiritihandaahap+hiya ap+paahi jaip+paisahiye. Kiya kohasip+ho ainji+h+ipa nandapa p+hitati naninjati nandapaapi ur+pi+pas+hi pohipaiwi ahosopatamataiwihiye”, tati katise.

¹³ Ye sa piwa titihi akaahaare. Isi kinyi kiyaisi baimbi piw+ha watipi+ipi kaunde kiya kiyaami gwunyaahohiti+handi baiwi japihi titihematito.

¹⁴ Aiwi ami kiya piw+ha kiha kiha jaiwi+piw+ha atihiri ahiyaw+ baiwi Judaahiyaami bausandisaw+hiyaami piw+ha atihomaawitaatiwo. Aiwi ami isihya sawana kiyaami w+ni+h+ipa kahatamatipetahapa isiwatawa piw+ha akaaha dawaatemahohiti+handi namaitaatiwo.

¹⁵ Utaaho Jisaasihopi gwunyaasiho isihyaami piw+ha mambihaiwai nemahon+hi kandapi Autaahaatiho koaisi kinyi maip+handi kiyapaise munditaise. Owe. Iyataati utaaho wo Kraasihopi g+maawunyaasiho maip+ho komi kaimbipa nahataapa sapa Autaahaatiho+ni ndiheti maip+haiwandaise.

¹⁶ Aiwi ami kiya kiyaami maahomwaan+api satiw+ katiw+hiye: “Nyangisi Autaahaatihopi g+nyunyaatati nanyesipatahiyaane”, tiw+hiyaare. Satiwi katawaahandi kandi kiyaami kaiwi japepih+r+wi bimohiti+handi nyahi mmon+haawi kiya Autaahaatihoai ahosumwahauhi nyahi usonahaayo. Autaahaatiho kiyaapi w+ndi ap+paahi maar+mitise, kiya piw+ha baiwi atihomiwi piw+ha namap+hiyaasi wiwa ami titihi gaahaiwaapi nenoaah+tiw+hiyaas+ w+ndi kamaitauho.

2

Gw+nyaahiya Aun+hiyaap+haare

¹ Isi kinyi kon+nihi namaam+haapi piw+ha akaaha isihiyai katipunjing+r+hihi kireti japepih+r+pi katipunje.

² Kiya gw+nyaahiya aun+hiya usihiyai satipi kaunde. Sahi isihiyai uson+wi gw+nyaitaatiw+handapi sami amitiha biyati nasesipatane. Isihya kimo nyami awais+hoe tiwi kinyi piw+ha atihitaatiwe. Iyataati ami sami ambipatami maaritindi+handi baiwi ip+hatiw+ jatitaatiwe. Aiwi ami piw+ha titihi akaaha sahi baiwi atiw+ nepi gw+nyaitaatiwe. Aiwi ami isihiyai maar+ho nunyaw+ gaahati kawitaatiwe. Aiwi ami samiheti naan+haiwa nasoaipahon+hi kaiwai ip+hatiw+map+ and+titiw+ bitoaitaatiwe unde.

³ Aimb+ ami as+hiya aun+hiyaisangi naasika satipi kaunde. Sahi as+hiyaati aun+hiyaati itataman+niw+ an+ni ainahiy+hiyaati bimaawise. Aiwi am+ sahi wo waatami wapa kiyon+hapaapi siya siyopo tiwi isihiyai katiwunjawi dahomaiwise. Aiwi am+ sahi waapoho naharitaatiw+ho nandaatiw+handapi maar+ho namunyawise. Saiwa kamaiwi titihi gaahaiwa katiwunji+taatiwe unditaape.

⁴ Kaundisam+hi ami kiya as+hiya aun+hiya kinyi katipunjing+ha nepawi as+hiya gw+nyaahiya apwainy+hiyai katiwunjisaihi am+ kiya atiw+ nepi

baiwi warisaisuni ami kiyaami manyinyaisuni maarho nunyawwi gaahati kawito.

⁵ Aiwwi ami kiya kiyaami ambipatami maaritiwaiwa baiwi ipihatiwwi jatitaatiwo. Aiwwi ami kiya kihiyaisawwi dahomaiwwi anjini ainahiyihiyaatitaatiwo. Aiwwi kiyaami anjipipihhi napaitariwwi otipipati baiwi kaitaatiwo. Aiwwi ami warisaami piwaha kaundotaha napaitiwi atiwiwi kaundohipipa kaitaatiwo. Saiwwi kiya kaisaihi ishiya usa kiyaami gaahati wanihat mmonawa Autaahaatihom piwaha akaahe tiwi gwinyaawaawwi kiya windi Autaahaatihom piwahaapi sisipihimaatiwo.

Piwaha Gwinyaahiya Wainyihiyaaapihaare

⁶ Ami ushiya gwinyaahiya wainyihiyaisangi piwaha kima naasika kaunde. Kaundisamihhi kiya kiyaami ambipatami maaritiwaiwa baiwi ipihatiwimap jatitaatiwo.

⁷ Aimbwi ami kinyi kiwahongisangi nasisoari gaahaiwaahihhi kaimi numwe. Saisamihhi ishiya kinyi gaahaiwa nahatewa kaingwaiwa baiwi gisopi nepi kaiwa kaito. Aimbwi kinyi piwaha katipunjapaahura piwaha baimbi akaahaahhi katipunjapaapi piwaha akaaha nahata ausaapi kaunde.

⁸ Aimbwi ami kinyi piwaha nehhi titihhi akaahaahihhi katipunje. Saimbi kinyi gaahati kaisamihhi gwunyaahohiyihiyaanangi ishiya nyapatitotiwiyawa, kiya gaahati kiyauhi nyahi maipihati kawisono, tiwi mausonihhi nyapi piwaha maipihha windi kamaanyatitaatiwo.

Otipipatihyaapi Piwahaare

⁹ Aimbwi ami otipipatihya nawho namepi nehhi otipipati kiyohiyihiyai watipitipi kaunde, kiya kiyaami awaisawhiyaami piwaha nahatewa kaundohiwaiwa baiwi atiwiwi japepihiriti. Aiwwi ami kiya kiyaami awaisawhiya otipipati sapa kanyito tiwi maaritiwi gwinyaahohipipa baiwi kawito. Aiwwi ami kiya kiyaami awaisawhiya piwaha kaundisaihhaapi wihoanji nepi yahwiwi wretimunditaatiwo.

¹⁰ Aiwwi ami kiya kiyaami awaisawhiyaami wapa otihatihapi ninaasonyaahhi ikonwi namausaito. Saiwwi ikopa kamaiwi titihhi ainahiyihiya itatamanwi kahapaamapi iwinjatisaihi kiyaami awaisawhiya, nyami otipipatihya gaahiye tiwi maarititaatiwo. Kiya saiwwi gaahati kaisaihi ishiya usa mmonawaawwi wipaiwi wanihireti kaisaihi Autaahaatihom nyangi japihi nanyamaasihom piwaha katawaunjohhaapi mmonawa titihhi akaahe tiwi gwinyaitaatiwo.

Nyahi Ainahiyihiyaanini Bindahaawwi Kraisihom Japihi Napitaisi Jatitahaawo

¹¹ Gwunyaahohiyihiyai kinyi watipitipi piwaha akaaha katipunjehitotimandi apaapimaahhe, Autaahaatihom ishiya nahatiya yapipatambihiyai gaahati kawisati Jisaasihomai natausaasihhi kimaapi yapipataapihi nasataise, ishiyai japihi maipihandaatihapi numwaitando.

¹² Autaahaatihom gaahati kanyipati nanyisataise saitahaawo. Autaahaatihom windi maarimitiwaiwa kamaaya namaitihaawe. Iyataati ami nyami ambipatami maaritirihireti japepihira kiyohipatamatiyaati windi kamaitihaawo. Iyaati ami nyami ambipatami maaritiwaiwa daahi ipihatisaati titihhi gaahaiwaahhi nahateweti kiyaati Autaahaatihomhiyaanimataati wani kimura yapimbataapihi bimitahaawo.

¹³ Nyahi siyaati kiya awaindihandi maarititahaahandi nanyoaipaitandihandapi jatitahaawo. Sandi nyami Awaisihom Autaahaatihom

watipihho japihi nanyamaasihho Jisaasiho komi yundanyaahaisati japihi napitandihandapi jatitihahandapito.

¹⁴ Jisaasiho so nyahi nahatiyaanapi nyangi nyatatamanati nanyamaitandi komi ambipati ipi titihi atawihateti nunyanataise. Nunyainjithandaahi neti gaahiyaanenyamataise. Nyahi noaipawaati titihi komihiyaanimataati gaahaiwaahihhi kaitihahandapi apipaahi maaritaa-maitihaawo.

¹⁵ Saiwa aimi kahitohiwiwa namaamihaapi kojinihi giwunyaahohiyihiyai nasisoari katipunje. Pihaha akaaha katahunjotaha baiwi atiwi nepi japepihirita watipitip kaunde. Aimi ami ishiya piwaha akaaha ka atiwi gwinyaawaahandi kandi piwaha akaaha kai ahosumwahohiyihiyai ami kinyi titihpumapi kaunde. Saiwa kinyi andtitipi watipihoni awaisihonimatipi watipihandisapi kaisamihhi ishiya gi gisonawaawi, utaaho watipihandisa kiyataisi komi piwaha akaaha kandaase, tiwi gwinyaitaatiwo.

3

Kima Piwima Kiraisihomihyaanini Gaahaiwa Andititaati Kiyaati Bimithahandapihaare

¹ Kinyi baimbi ishiyaisi gwinyaitaatiwihaiwa jhaati kaunde. Kaundisamihhi kiya baiwi kiyaami gamanihomi piwahauni ami gamanihomi otipipatihyaami piwahauni baiwi atiwiwi japepihirito. Aiwii ami kiya otipipati nahatewa baiwi kaitaatiwi timetitaatiwo.

² Aimi ami kinyi baimbi kiyaisi kaunde kiya ishiya usaapi maipihaiwa katiwi windi itihimaatitaatiwo. Aiwii ami kiya itihinniwii ami timundaatiwo. Kiya itihimaniiwi nehii maariho naasohitanihhi bipisi ishiyaami ndiheti bimitaatiwo.

³ Nini sandi katohitimandi, jihura nyangisangi biyaati gwinyaitihahandi owetihii Autaahaatihomi piwaha nemawaahiyaane. Iyataati Bwaasirihiri jaiwinyatihii naharisaati kihaiwa kihaiwa kiyahaayo. Kiyonihii nyami ambipati maariho gwisihhaami maaritindihandi noipati apipaahi watipindaati nyami maariho kaiwaapi nyandotaise. Aihii nyahi ishiya usaapi itihita mimaipiya usonaati ami ishiya usa kahapaamapipaisahiyaisi usonihhaawi kiyaapi aponyahiyaane. Iyaati ami nyami tiworisa nyapi itihitiwi pohipnyisauhi ami nyahi yawanaanisangi naasikati kiyaati itihina pohipinaahiyaane.

⁴ Siyonihandi kandi Autaahaatihho nyangisi japihi nanyamaasihho nyangisi maariho apipaahi nanyinyati nyami naisohoematataise. Ko siyati kaindihandi nyami ndiheti auta noaipasitimandi kandaahi nyangisi japihi nanyamaataise.

⁵ Autaahaatihho nyangisi japihi nanyamaasitimandi, nyahi biyaati bindihaawi gaahaiwaahihhi kiyonihii nyasonati gwinyaataati kandapi japihi nanyamaataamaise. Owetise. Nyahi wiwa gaahaiwa kaitihahandi apipaahi owetihihandi kandi ko nyapi maariho asipinyindihandaahi nyangisi japihi nanyamaataise. Autaahaatihho nyami maipihaiwa basati nenyamasihhi nyahi noaipawaati wanihyaanini manyinyaanimatahaayo. Aihii Itipihho Gaaho asiyaanimatitihahandi nanyinyataise.

⁶ Jisasi Kiraisiho nyangisi japihi nanyamaasihomi otipipati awaindihandi kaindihandaahi Autaahaatihho Itipihho Gaahomi watipihandi waati tisaahiwati nanyinyataise.

7 Ko siyati kaind+mandi nyami maip+haiwa nahatewa nenyamati nyangisi nis+hiyaati gaahiyaati ainahiy+hiyaate, nyatitande, Jisasi K+raisihomi maar+ho nyapi asipaind+handaahe. Iyati ami ko nyapi Ap+ho nanyam+hainji+handapi siya asiyaaimati+wi nasisoari bimitaat+wi+handi naitaapo, tati aimi ko katati ahinyih+hiyaane. Sandi asiyaanimati+haahandi naito taati nyahi gw+nyaawaati jatoti+handi+hi naito.

8 K+ima pi+w+ma n+ni aimi kandi jipati+piyoh+ma titi+hi akaahaare. Isi ka kiyaisi kinyi baimbi ausaapi kaundi+taapi n+ni maaritataayo. Saimbi kaisam+hi isi+hiya Autaahaati+hopi baiwi gwunyaaahohiy+hiya kiyaami gw+si+ha maar+ho titi+hi gaahaiwaah+hi kahatamati+petahaiwa kaitaat+wi+handi noti kiyaam+heti watipi+titando. Iyataati saiwa gaahaiwa isihiyaisi nga biyati gaawimatitand+haiwe.

9 Iyataati isi+hiyaami kihaiwa kihaiwa kati+wi nasen+hoti+handuni, ami saisatoyaami amb+pati ahiyaw+pi waatot+handuni, ami itihap+pauni ami Mosesihomi win+hap+paapuni itih+nn+wi kiyoh+waiwa saiwaisi kinyi namasisi gisi kaan+hi yand+hi bime. Iyataati nyahi saiwaapi aimi ginyunyaatahiyaane. Saiwa nyahi gaahaiwa kaiti+haahandapi neti ginyunyaati nanyisitand+haiwaamaahe. Owetise.

10 Iyataati utaaho wo maip+haiwa kihaiwa kiyati neti Autaahaati+homi isihiyaisi tipitapaahaara kaisi+hoai baimbi yataira titi+hepumape. O kinyi saimbi titi+hepumasam+handi kandi ko w+ndi biyati at+homaahisonaahi gaasi koai ahosumapi nam+haapusoaahe.

11 Kinyi gw+nyaape. Isi+hiya saiwi+hiya siya daih+ra titi+hi gaah+ra namasisi aimi maip+h+ra nowaayopo. Iyataati komi maip+handi kaind+handi kandi neti koaisi nusopi+sasataise.

Pi+w+ha Ipot+haare

12 Isi n+ni Atemaasihoaisangi ami Titikaasihoaisangi kinyapi nandusaa-sisanaahi kinyi keti kuraan+hi dosis+ni ngisenda Nikoporisihandaahapi namme. Kinyi aimi gw+nyaapi+hoje. Mb+pa waati mbwaataati dur+hi+ri waati tiwayaati kiyonaahi Nikoporisihanda bim+to hiti+hi kah+ton+ho.

13 Utaaho kimo Rom+hiyaami win+hap+paapi biyati kataunjisi+ho Sinaasihoaisuni ami Aporosihoaisuni kinyi baimbi daih+ra kurami napitaa+mi+hi+ra daupwi natipusoaahe. Saimbi kaisam+hi kuri daih+raapi+hapaapi w+ndi nenoaah+meti+taati+mo.

14 Nyami isi+hiya Jisaasihopi baiwi gwunyaaahohiy+hiya nahatiyai kaunde, isi+hiya usa kahapaamapi+pa wapa andi+wi+hon+hi bimitaat+wi+hapa nauseti+ton+hiyai numw+taati+wi+handapi andi+tit+wi baiwi otipi+pati kaitaat+wi+handapo. O kiya saiwa w+ndi kamaiwi nehi bindawaawaahi Autaahaati+homi+hi+reti w+ndi minjapepih+ri+taapo.

15 Isi+hiya Autaahaati+hopi nisataiwi gwunyaaahohiy+hiya kimb+hi ni ngisawi maasi bimohiy+hiyauni ami ninuni gisi ipi+hi+rete hitahaato. Isi ami nyami ipi+hi+rete hitoti+handi nepapi sapi+hi nyamataiwi Autaahaati+hopi gwunyaaahohiy+hiya nyami nais+hiyaisi ipi+hi+rete unde.

Autaahaati+ho gaahati kasisati jatatamanati jainjaati bimone undati Por+ho Taitaasihoai kaundataase.

Pirimon#hopi Utipiho Kimandi Pirimon#homi Utipimandapi Nesipihande

Pirimon#ho so aunahipati Korosihandaahap#hore. Iyataati ko kahaamapipa apipaahi asaketahore. Siyahondaahandi kandi ko Autaahaat#hopi giwunyaahore. Iyataati ko Pirimon#ho so Por#homi otipipatihiyaami womi ambipati Onesimaasihomi naisoho akohore. Aih# ko Onesimaasiho Pirimon#hoai maar#ho biyati namunyati koai usesi yan#h#mataise. Siyati yan#h#mas#hi ami is#hiya usa koai usonawaawi nepi koai napw#top#p#hi napuhauhi napundataise. Kon#hi napundihi Por#ho koai usonataise. Usonataati koai Awais#ho Jisasi K#raisihomi p#w#ha kaundati nunjataise. Aih# ko Onesimaasiho p#w#ha atisati neti giwunyaataati noaipati Awais#hom#hoematataise. Por#ho gw#nyaataati Onesimaasiho japihi noti Pirimon#hoai iwinjahon#hi maar#ho naasoh#tan#hi maasi napaisaati bim#taat#m#handapi Por#ho utip#handi kimandi kaundati jipati#piyahande. Por#ho Rom#handa napw#tati bindataati k#naungw#ha 60 A.D. hura kimandi utip#mandi jipati#piyahande. K#ma p#w#maami nap#masaati yat#hepi w#ndi ah#maayo, owetise. Sandi apaap#mahe, kimandi utip#mandami p#w#ha w#ndi utaar#haametati nuh#haatihe. Isi p#w#ha nuh#haasi kaami m#t#ho yiyandihi ahiyot#ha aw#tapaapi keti gi#hunyaatati nangesipati#taise.

K#mo Utipiho Por#ho Pirimon#hopi Jipati#piyat# Nusoaasis#hore

¹ N#ni Por#hon#ni K#rais# Jisaasihomi otipipatapi naan#haiwa neti napw#titi bimoh#hon#n#t#hi ami nyami naisoho nyamatiyati K#raisihopi giwunyaati komi otipipati kawis#ho Timotehotihi utipiho k#mo jipati#piyaha nusoaasihaayo k#ny# Pirimon#hon# nyami naisohon# K#raisihomi otipipati nyangisapi maasi kaing#honyapo.

² Iyaha ami yahuraanyami naisaamaati Apiyaahaatapuni ami Arikipusiho Autaahaat#hom# p#w#s#p# yaipati neti is#watata kapaaraahi nyam#hihoaanap# otipipati nyangisati maasi kais#hopuni ami Autaahaat#hom# is#hiya K#raisihopi giwunyaahohiy#hiya k#ny# an#p#p#hi nap#w# gison#w# maasi Autaahaat#hom# ambipati n#w#maapi bimohiy#hiyaapun# jipati#piyahaayo.

³ Isi nyami Apiho Autaahaat#houn# ami Awais#ho Jisasi K#raisihoun# sangis# gaahati kasim# jatatamasaihi sam# maar#ho napaisaat#tan#hi bi#maawise.

Pirimon#ho Gaahati Kaihi Por#ho Maaritind#handapihaare

⁴⁻⁵ Nahatewet# n#ni Autaahaat#hopi gaapundataahura kinyapimaawi gi#hunyaati ami otipipati gaahati k#ny# kaing#t#handapi Autaahaat#hoai k#ny# gaahone gaare undataato. N#ni saindi kiyoh#t#mandi apaap#mahe. K#ny# K#raisihoi maar#ho baimbi nunyapi ami kop# giwunyaapi ami is#hiya Autaahaat#hom#hiya nahatiyais# maar#ho napait#pi numwing#t#handapi is#hiya nahatewet# siyahoe siyahoe ndauh# atisataate.

⁶ K#ny# nyamataimbi Jisasi K#raisihopi giwunyaahing#t#handaahi t#maamaitaati nais#hiyaanimatihaayo. Aih# n#ni sandapi Autaahaat#hopi gaapundataayo K#raisihopi giwunyaawaati koaisaati maasi t#maamaiton#hi ko gw#nyait#haahaiwa gaahaiwa nyangi

nanyamiwaiwa Autaahaatho neti waati ginyunyaahonhi waati nyangisi ginyunyaatitanda.

⁷ Nisi naisohonj nisataimbi Kiraisihopi gwunyaahingihonye, kinyi Autaahaathom ishiya nahatiyaisi maarho napaitipi numwingitihandapi nin waati maarititi am nisi maarho biyati nga winitihati kiyapaise. Saimbi kiyaisi maarho numwingitimandi kiya Autaahaathom ishiya maarititaatwihati gaahati kinyi kiyapaise.

Pirimonho Onesimaasihoai Nisi Naisohone Undati Japih Numwait-andihandapahaare

⁸ Kinyi kimandi kaitaapi nin gwinyaataati Kiraisihom ambipataahi kahititandiyoni kaitaape. O am kinyi gaahaiwa kaingiwaiwaapaahi aimi mmoniti gwinyaatihonine.

⁹ Isi nin saimbi kaime ndi watipindi kahitataamaato. Owe. Nehi saimbi kaime ndi nangiseniti napaisaati kahitataato. Nin Porihonini Kiraisi Jisaasihom piwaha nesi kandunjohihonine. Ahi nin saindi Kiraisihom piwaha awusoahohitihandapi wani kimura nin yaasati naanjhaiwa neti napwititi bindataayo.

¹⁰ Ahi nin gisi nangiseniti kahitataato kinyi nisi maasihho Onesimaasihoai ahosumwapo pohipimaawimbi gaahati kawimbi numwaitaapo. Onesimaasiho so nin napwititi bimonih ko nasati ningisi nisonataise. Ahi nin koaisi Kiraisihom piwaha kandunjonih ko atisati akitinhi Kiraisihopi gwunyaasitihandaahi nisi maasihho akohore hititi kahitataato.

¹¹ Jih ko Kiraisihopi sangi gwunyaasura kinyi otipipati biyati nga windi kamaahise. O am wani kimura gwunyaasurimura gisuni am ningisuni anditinyiwati nyatatamanati otipipati nga kaitaise.

¹² Ahi nisi maarho komiheti ahotih kinyapi koenda japih numwe unditi nandusaasonih wani nasataise.

¹³ Nin Kiraisihom piwaha gaaha wanihaapi yaasati naanjhaiwa neti napwititi bimohurimura koaisi saunditi, kinyi Pirimonihom aunahipati nepi ningisi nitatamanipi anditiniipi otipipati kimbih ningisapi bindapaapi kaime unditi nimbipuwitihati kati owe.

¹⁴ Kinyi ningisi nitatamanipi anditiniwitaapi watipindi kandaamaato. Owe. O am kinyi ningisi nitatamanitaapaahi am kinyi kwahonj gwinyaahingirihireti kaimbi nitatamanitaape. O am kinyuni am ninuni maarho naasohitanih gaasi siyaha kaitihaawo nnahaawaahi am kira kaitihaawe.

¹⁵ Sandi siyati noaipataise. Onesimaasiho masihonji gisi nangimataise. Isi kinyi koaisi japih numwaape ko gisati maasi apipaahi konhi bimitando.

¹⁶ Wani kimura kopi nisi neh otipipatho nawho nameti otipipati kanisihoe tipi wendi kinyi usonipi gimunyaape. Owetane. Iyataati am ko kinyi neh otipipatihondaahandi kandi koaisi kinyi baimbi akitinhi maarho nunye. O ninhi ko Kiraisihopi gwunyaasitihandaahi nisi naisoho akohore ndi gwinyaati usonataayo. Isi am gisangi ko nisi neh otipipatho nawho namehati kanisihoe tipi usondaise. Iyataahandi kandi Kiraisihopi ko gwunyaasitihandaahi nisi naisoho akohore tipi usonipi maarho napaitipi numwitaape.

¹⁷ Isi kinyi nisapi koaisiha Kiraisihom otipipati maasi timaamaitiha kiyohihoe tipi nisonipi gwinyaapaapaahi Onesimaasihoai japih maaritipi numwaape, am ningisangi naasikati kaimbi maaritipi nanimaitaimbo.

¹⁸ Iyataati ami ko kinyi wapa neti nangosasati ami wapa nangehonaahi ko nangeti ami nangosasimbipaapi windi namaahimitaisi gaasi nini kapaapi nahimitaani nisi ambipati ahiyapinose.

¹⁹ Nini Porihonini titihi nisi ikwiraahi jipatipaindi gisi sandi kahitataato: Ko kinyi wapa nangeti ami nangosasonaahi ami kapaapi nini nanipimatihapa nahimitaano hitataato. Iyataati nini nga gisi sahititi kahitataataahi titihe nisi otipipataahi Autaahaatihomi piwaha kahitonhi kinyi Kiraisihopi giwunyaapi asitimatitaapihandi nepihoniso.

²⁰ Isi nisi naisohone atinime. Awaisihomi ambipataahi nini kahitohima atimbi kaime. Sandi yahuraani Kiraisihomihuraanisi kinyi katohirihireti atimbi kiyapaapaahi nisi maarho biyati winititaise.

²¹ Nini piwaha kima kahititi jipatipiyohima ko nisi kaundorihireti japepilirati kaitaiso ndi baindi gwinyaataati kahititi jipatipiyataayo. Onesimaasihoai gaahati kawimbi gerundi pi japihi numwaapaapaahi nini gisi saimbi saimbi kaimehititi nangiseniti kahitohiwimaiwa nusatiphaapi waati kaitaise.

²² Ami kinyi saimbi kiyapaapi ami anaan waani nisapi nepi nimanee. Sandi katotimandi Autaahaatiko kiyaami gaapundotihandi atiwisati ningisi neti natanoaasonihi gisenda napito ndi waati gwinyaataati kasataatao.

Isihiya Porhoaisawi Maasi Otipipati Kiyohiyihiya Pirimonhoai Ipihirete Undawaatopo

²³ Epapiraasiho gisi ipihirete hitataase. Ami ko ningisati maasi napwitiha bindihaayo. Iyaha maisihoanyangi ami Kiraisihomi piwaha ausaahohitihandapinyatiwi nepi nanyapuhauhi napwitiha bindihaayo.

²⁴ Ami ningisawi maasi Kiraisihomi otipipati kiyohiyihiya Maakho ami Arisitakusiho ami Demaasiho ami Rukho siyaari gisi ipihirete hitawaatopo.

²⁵ Jisasi Kiraisiho gisi komi gaahandi kahisati nahinyane.

Ibiruhiyaapî Utîpîho Kîmandî Ipiruhiyaapî Utîpîmandapî Nesîpîhande

Kînaungwîha 60-70 A.D. hura Porîhoeti isîhiya usaareti Kîmandî utîpîmandî jîpatîpaiwîhande. Utaaho wo isîhiya Ipiruhiyaapî kîmo utîpîho jîpatîpiyahore. Autaahaatiho daihîra nuwati jîhî japwaatosati daihîra kîra isîhiyai nunjataise isîhiya sawaho Koenda napîtaatiwîhîraaro. Daihîra jahîrîhîra sîra wînhapîpa atiwi nepî wînhapîpa katirîhîretî japepîhîrîtaatiwîhîraare. Siyatîtihîhandî kandî kîmandî utîpîmandaatîhî amî utaaho utîpîmo kîmo jîpatîpaisîho Autaahaatiho daihîra wanîhîra nuwati japwaasîrîhîraapî katatî jîpatîpiyataise. Daihîra wanîhîra Autaahaatiho katirîhîra sîra Jîsaasihomî napwîndîhandaahî komî jîtîpataahî daihîra nuwati japwaataise. Kîmandî utîpîmandaatîhapî sandaase, daihîra sîra Autaahaatihoapîhapî nairîhîra sîra apîpaahî akîtîhîra gaahîraare. O daihîra jahîrîhîraahî siyahîraamaahe owetise. Aihi daihîra sîra wanîhîraapî Isîraherîhiyai gîwunyaata nusesîpatîtandî kandapî utaaho wo kîmo utîpîmo jîpatîpiyataise.

Ibiruhiyaapî Utîpîhopî Napîmasataise

Utîpîho kîmo jîpatîpaisîho Judaahiyaipî ipîhîrete gaahuraare undisîha (1:1-3)

Enjerîhiya Autaahaatihomî otîpîpatîhiya siya apîpaahî awaisawîhiyaamaahe, owetise. Kîraisîho sawahohî apîpaahî Awaisîhore tatî katisîha (1:4-2:18)

Kîraisîho so apîpaahî awaisîho pîrisîho nahaataapai daahema akîtînîhî autaaahî nuwaataati bindataise. O amî pîrisîhiya nahatiyaahî yatîhî mîhaapî bindawaayopo

Daihîra wanîhîra Autaahaatihoapîhapî nairîhîra sîra Jîsaasîho nuwati japwaasîrîhîra sîra akîtîhîra apîpaahî gaahîrandaati daihîra jahîrîhîraamatîyahîraamaahe tisîha (8:1-9:28)

Kîraisîhomî jîtîpatî isîhiyaapî nunyainjîpatî satî apîpaahî akîtîhatî gaahate. O amî wapa Autaahaatihoai gaahone gaare undîwî nunyohîpîpa sapa katî jîtîpatamatîyahapaamaahe tisîha (10:1-31)

Jîhura isîhiya Autaahaatihopî gîwunyaahohiyîhiyaamatîyaati nyangisangi biyaati gîwunyaawaati kiyaami ipotî nîwîpinjai nutîhaawo tatî katisîha (11:1-12:29)

Utaaho kîmo utîpîmo jîpatîpaisîho pîwîha kîha kîha katatî amî nyangi gaahaiwa kaiwîse nyatatî amî komî pîwîha osasepîhaasîtîhandapîha (13:1-25)

Autaahaatihomî Mwaaho Nyangi Autaahaatihomî Pîwîha Kanyatataase

¹ Autaahaatiho jîhî aimehura nyahî Judaahiyaanamî asoya asisa jîhiyaiisî Autaahaatiho isîhiya pîropetîhiya komî pîwîha atiwi nepî kopî awusaahohiyîhiyaamîhetapî taahîwaiwaara pîhîtatî taahîrîhîretapî kîhura kîhura pîwaundataase. Iyatî ko kiyai komî pîwîha kaundataase.

² Amî jîhuraahî ko sainjahondaahandî kandî wanî kîmura asisî kîmaiwa ipotîmaiwa Jîsaasîho yapîpataapîhî nasatatî yamîhapataatîhapî japîhî naihi nyahî taawa bimaami niyohîwîmaiwetîhî Autaahaatiho Komî Mwaahoetapî nyangi aimî pîwaanyatataase. Iyatî Mwaaho katatî kaimbîpaaraahî nyangi pîwaanyatataase. Iyataati Mwaamo Kîmî Koaisî

Autaahaat̄ho nam̄hanataise ami kahapaamap̄pa nahataapa Autaahaat̄ho ko Mwaahoai numwit̄andi gw̄inyaati kawimb̄pa nehonihi ami kapa noaipati t̄it̄hi ko sawahom̄hapaimaton̄hi ami ko jat̄tando. Iyataati ami nahataapa kahapaamap̄pa kimba ahot̄im̄ naimb̄pa Kom̄ Mwaaho kim̄ koaisati maasun̄ ami kom̄hetap̄un̄ kiyati ahaih̄hapaare.

³ Iyataati Mwaamo kim̄ ko Autaahaat̄hom̄ nausainj̄t̄ihand̄i ami gaahand̄i is̄hiya maar̄ho noamap̄i ap̄ipaahi gaahoe t̄iw̄i koai winjait̄aat̄w̄ihand̄i kom̄het̄i ahot̄ahosi Autaahaat̄hom̄ nausainj̄t̄ihandun̄ ami gaahandun̄ kom̄hetap̄i ausaiman̄inataise. Aih̄ nyah̄i Autaahaat̄ho ap̄ipaahi sanah̄iwetati gaahoe taati mmonaat̄i gw̄inyaahaayo. Iyataati Mwaahoaisangi t̄it̄hi Autaahaat̄ho Sawahomat̄etahoe. Iyati ami kom̄ p̄iw̄iha ap̄ipaahi wat̄ip̄ihaasi kaaraahi kahapaamap̄pa nahataapais̄i net̄i and̄itiwa an̄tisati is̄iwat̄ih̄i kapa ahot̄im̄ notaise. Iyati ami nyam̄ maip̄ihaiwa Autaahaat̄ho nenyamati nyangi net̄i t̄it̄hi pop̄it̄ihiyaanenyamait̄andi ko ot̄ip̄ipati kiyati daih̄ira daah̄iwati t̄it̄ihemat̄i aim̄i owetih̄i nyah̄i nga noaipawaati t̄it̄hi pop̄it̄ihiyaanimat̄it̄ihaahamwaan̄t̄ih̄i ko niyati m̄haati yam̄hapataat̄ih̄i neh̄i ko sawahoh̄i J̄h̄i Awais̄iho Is̄hiyai ami wapaisangi nusatip̄ihaati m̄haati Autaaho net̄i Koai Awais̄ihoemwati wand̄iha numwih̄i ko net̄i Awais̄ihoemat̄i Autaahaat̄hoaisati maas̄i kahapaamap̄pa jaati bindataise.

Autaahaat̄hom̄ Mwaaho Autaahaat̄hom̄ It̄ip̄ihiya Enjer̄hiyai Nusatip̄ihaati Ko Ap̄ipaahi Awais̄ihore

⁴ Ko Autaahaat̄hom̄ Mwaaho siyati sap̄ih̄i bimih̄i Autaahaat̄ho koai amb̄ipati ap̄ipaahi gaahati awaipati nunyataise. Iyataati sati ambit̄i Autaahaat̄ho koai numwipiti Autaahaat̄ho kom̄ it̄ip̄ihiya enjer̄hiyai amb̄ipati numwipati daahemwa nusatip̄ihaahati nunyataise. Iyati ami ko kom̄ mwaahotih̄i Sap̄iho koai net̄i autaaah̄wis̄ih̄i noaipati kiya Autaahaat̄hom̄ it̄ip̄ihiyai kom̄ amb̄ipati kiyaam̄hati nusatip̄ihaas̄ipamat̄iyati nusatip̄ihaati ap̄ipaahi Awais̄ihoemat̄i wat̄ip̄ihand̄i net̄i ami ko kahapaamap̄pa nahataapai gaamati jatataise. O ami enjer̄hiyaahi neh̄i ot̄ip̄ipatihiya Autaahaat̄ho kom̄ p̄iw̄iha is̄hiyaapi numwih̄i nesi daiw̄i kaund̄iw̄i nuw̄i nap̄iw̄iyohiȳihiyaare.

⁵ Iyataati ami Autaahaat̄ho kom̄ ot̄ip̄ipatihiya it̄ip̄ihiyaami woaisi maah̄wuraan̄ih̄i satati kaundise?

“K̄inyi nisi maasih̄ihon̄t̄ih̄i n̄ni wani noaipati kinyi gap̄ihon̄nimatataayo,” *Aun̄ih̄ih̄i 2:7*

undati kaundise? Owe. Ap̄ipaahi owetise. Iyataati ami Autaahaat̄ho kom̄ ot̄ip̄ipatihiya it̄ip̄ihiyaami wop̄i maah̄wuraan̄ih̄i satati katise?

“N̄ni noaipati kom̄ sap̄ihon̄n̄tisan̄ih̄i ami ko noaipati nisi maasih̄ihoemat̄it̄aise,” *2 Samwer̄ho 7:14*

tati katise? Owe. Ap̄ipaahi owetise. Ko satati wura w̄ind̄i kamaatise.

⁶ Ami kom̄ Mwaaho j̄iho bwand̄ip̄iho neh̄i naasopaahi koai maapi yap̄imbataap̄ih̄i is̄hiyaan̄i bimoh̄ip̄imb̄h̄i natausaasih̄i napisura Autaahaat̄ho satati katise:

“Nisi ot̄ip̄ipatihiya it̄ip̄ihiya nahatiya koai mep̄i autaahepumwap̄i kom̄ amb̄ipati n̄wimaap̄ise,” *Aun̄ih̄ih̄i 97:7*

tati katise.

⁷ Iyataati ami ko kom̄ enjer̄hiyaapaahi satati katise:

“Autaahaat̄ho kom̄ enjer̄hiyai net̄i it̄ip̄iho mb̄ipaamat̄iyahiyemati ami sisiha tw̄ih̄it̄ih̄i paan̄ihaati wat̄ip̄ih̄iramatiyahiyemataise,”

Aun̄ih̄ih̄i 104:4

tati jipatipindise.

⁸ O ami Komî Mwaaahoaisaahi satati kaundataase.

“Autaahaatihone, Kinyi kinjhoŋi awaisihonimatipi nasisoari jinjapahi konjinihi bimitaise. Aimbî ami kinyi kinyi ishiyaisi titihireti winjatitaise.

⁹ Aimbî ami kinyi ishiya titihitahapa kiyohiyahiyaapi maaritimapaapi ami ishiya titihimetihapa kiyohiyahiyaapi wîndi maarimitipihone. Kinyi sainihi ami kandapi Nîni kinyi Autaahaatihonini gisi neti autaahihiti ambipati awaipati kisaahoyai nunyohipati nusatipahaahati gisi nahinyataayo. Aindi nîni gisi maarititaapihandi nahinyonihî ami kandapi kinyi kinyi kisaahoyai nusatipahaapi apipaahi awaindihandi maaritapaise,”

Aunihihiri 45:6-7

tise.

¹⁰ Iyataati ami piwîha wapîhi jipatipindisihaitihapi Autaahaatîho jîhaati kopî sandaase.

“Awaisihone, kinyi jîhi wuwanihura kimati yapîmbati kaimbî ahiyapaise. Aimbî ami yamihapatisangi kinyi kinyi ikwîraahi kaimbî ahainihate.

¹¹ Ami kinyi saiwa kaimbî ahaingiwîmaiwaahi wîndi kaiwaanîhi ahîmotitaise. Nosasinati neti yamihapatuni ami yapîpatuni owetitaise. O ami kinyihî konjinihi nasisoari bimîtaapihone. Ami kapaahi apotîhiri jipwimaninjîhi ishiya namaayopi namahohîpatamatiyati jipwimanînati owetitaise.

¹² Siyati yapîpati yamihapati kapa jipwimanînati jahîpipaimatonîhi kinyi nepî kapai yutîhiri apotîhiri nepî napîpotîmanîwî ahiyohîpatamataimbî nepî napîpotîmanîpî yandîhi ahaitaise. Aimbî ami ishiya yutîhiri apotîhiri asîpîpa jipwimanîwî ahaitaatiwî jîhapa namahopatamataimbî jîhapa nemapi asîpîpa jipwimanîpî ahaitaise. Saiwa siyataahandi kandi kinyihî wanunî ipotî ipotunî konjinihi nasisoari bimaami nopwaatitaise,”

Aunihihiri 102:25-27

tati jipatipindise.

¹³ Iyataati ami piwîha jipatipindisihaitihapi Autaahaatîho komî Mwaa-hopî satati kandaahandi kandi ami komî itîpîhiya otîpîpatîhiya enjerîhiyaami woaisi sata wîndi kamundise.

“Kinyi nambî nisi ikwîri gaatihîraihoanî wandîha nepî Awaisihonimatipi nîngisapi maasi bime. Bimisamîhi nîni kinyi tiworisaisi neti kinyi auhîri ahaitaapi tihîri gwaasihemasanihâpo,” *Aunihihiri 110:1*

tati wîndi jipatipîmindise. Owe. Apîpaahi wîndi satati kamundise.

¹⁴ Ami Autaahaatîho enjerîhiyai ko komî Mwaaohai piwaundipamatiyati piwaamundonaahi ami kiya diyaare? Enjerîhiya siyaahi ami nehî otîpîpatîhiya itîpîhiyaare. Kiya Autaahaatîhomî otîpîpati kawiwî yamihapataatihî koaisawi bindawaahiyaare. Iyataati kiyai Autaahaatîho natausaasihî kiya nuwî ishiya Autaahaatîho japihî numwaitandîhiyai iwîtatamanîwî andîtiwîpi winjaawi bitotawaayopo.

2

Autaahaatîho Nyangi Japihi Nanyamaasithandi Sandi Apipaahi Awaindihande

¹ Isi ami kîmandî kandapi nyahi piwîha nyangi Jisaasiho Autaahaatîhopî katanyasati kanyatihî aimî atisaati nehohîha biyaati mwîtipisaati atisaati ami ka anîtisaati isîwatîtihaawo. Iyaati nyahi piwîha ka newaati nyami amîtetetî ami maarîhoatihî ahaitîhaawo. Iyaati nyahi piwîha

kaapî nasisoari jinjapîhi gwinyaitîhaawo amî kaapî wîndî nanîpimataati namihîritîhaawo.

² Iyataati wani nyahi siyaati mmonahaayo. Jihura Autaahaatîhomi enjerîhiya piwîha nyami asoyasi asisaisi nunyotîha sa Autaahaatîho sawaho nunyawise undati akîtinîhi numwihîhaare. Iyati sa piwa apîpaahi watîpiha usa wîndî nemaamaitaatiwîhaare. Siyati Autaahaatîho akîtinîhi watîpiha numwihîhaasi kiyaami usa sa piwa baiwi atîhomiwi nemahohiyîhiyai kandapi wihooanîhandî naitaatiwi kiyohîrîhîretî japepihîrati Autaahaatîho tîtîhi kiyai wihooanîhandî yaawîhandî nunyataise.

³ Amî kimandîhi akîte. Isî amî ko piwîha nyangi japîhi nanyamaitandî otîpîpati apîpaahi awaipati kaipatapuni amî apîpaahi gaahîretî japîhi nyangi nanyamaitandîhandapi kanyatisîha nyahi newaamîhaawaahi ko nyangi wihooanîhandî yaasîhandî nanyamîtaiso e owetîtaiso? Amî mandîhi ko nyangi wihooanîhandî yaasîhandî tîtîhi nanyamîtaise. Sandî ko apîpaahi gaahîretî nyangi japîhi nanyamaitandîndapi piwîha jîhi ausaati kanyatisîho Awaisîho Jisasi Kîraisîho sawahore. Aihî amî isîhiya ipotî piwa sa ko katihî atiwi nehohiyîhiya sandîhi akîte tîwi kanyatiwi nepî nanyisawaayopo.

⁴ Sandî komî piwîhaapi akîte tati Autaahaatîho nanyîsindîndî amî isîhiya maapi yapîpatambîhiya apîpaahi wîndî kamaiwîhaiwa siwîpatuni amî kapai wapa isîhiyaami maarîho owesoetonîhi maaroamapi mmondaatiwîhaiwauni amî gonipati watîpihaiwa nehî Autaahaatîho sawaho watîpihandî nunyati isîhiyaisî andîtîwisîhi kiyohîwaiwaaraahi piwîha kai netî watîpîmataise. Iyataati amî Autaahaatîho komî gwînyaati maaritîrîhîretî japepihîrati komî Itîpîho Gaahomîhaiwa otîpîpatapîhaiwa wura wura netî tipîtapaati isîhiyaisî nunyati netî kiyai gwîwunyaasîwaiwaaraahimaawe.

Jisaasiho Nyangi Japîhi Nanyamaitandî Ambîpati Nyamîhatamatiyahati Netî Noaipataise

⁵ Autaahaatîho isîhiya wanihiyaami yapîpati wanihati asîpati ipotîhura noaipati ahotîtaise taati nyahi taawaati katohîpati enjerîhiya jatîtaatiwi kiyai wîndî namaamîhainje. Apîpaahi owetise.

⁶ Amî yapîpati isîhiya jatîtaatiwi netî tîmanati gwînyaataise. Aihî sandapi utaaho wo piwîha wa wapîhi utîpîho jîpatîpindisîhoatîhapi satati katise:

“Autaahaatîhonge, nyahi isîmiyaanî napitiyaati napindanîtîhi kînyî nyapi nasisoari konîninîhi gwînunyaapwaatise? Aimbî amî kînyî nyahi nehî isîmiyaanangi napaapi baimbî nyainjatîpi amî nyatatamanapwaatise?”

⁷ Aimbî amî kînyî nepî nyangi kinyî enjerîhiya itîpîhiyaami (otîpîpatîhiya mîhaati yamîhapataatîhapîhiyaami) kapîhata gohî nehî masîhonjapi yatîhi ahînyisapaise? Aimbî amî kînyî nepî nyangi autaahepînyamapi ambîpati awaipati amî wandîha nanyinyapaise?

⁸ Aimbî kînyî kahapaamapîpa nahataapa nepî nyami asimwaatîtîhemasamîhi nyahi nahataapa osamaati jatîto,” *Aunîhîhîrî 8:4-6*

tati jîpatîpindise. Siyati Autaahaatîho kahapaamapîpa netî nahataapa isîhiyaami asimwaatîtîhemasîhi kiya osamapi nahataapa jatawaayopo. Iyataati wapa isîpîpa kiya minjatîtaatiwîhapa nehî yandîhi ahîmotise. Iyataahandî kandî wani kiya nahataapai wîndî minjatauhî nyahi mmonîhaayo.

⁹ Iyataahandi kandi ami nyahi wapa Jisaasihopi mmonaati gwinyaahaayo. Autaahaathiho koai niwimaati ambipati awaipati numwihhi ami ko nahataapa jatiho. Ami ko jihura maapi yapimbataapihhi nasati bimisura nehhi masihonjapi Autaahaathiho koai neti komi enjerihiya itipihyaami yatihhi ahewisataise. Siyati masihonjapi yatihhiwiwatihhi ahwindimandi ami ko isihyaanamhi aunahipati neti yaawihandi neti napwitandihandape, ami Autaahaathiho nyangi gaahandi nehhandi kanyitandi maaritahi gwinyaasirihireto. Ko siyati nyapi yaawihandi neti napwindihandapi Autaahaathiho koai ambipati awaipati nunyati ami neti yundanyaawisati niwimaataise.

¹⁰ Ami Kahapaamapipa nahataapa Autaahaathiho kiyati ahiyataise. Iyataati sapa kapa sawaho kiyati ahaimbipaami tanyaahore. Iyati nahataapa sawaho maaritirihireti kiyati ahiyataise. Ami ko komi manyinya taahiyahiyaisi numwaasi yamihapataatihhi niyonihhi ami kiya kapihhi nga baiwi bimitaatiwi maaritahi gwinyaataise. Iyati ami isihiyai japihhi numwaitandi Jisaasiho otipipati kaitandi Autaahaathiho gwinyaataise. Iyati sireti Autaahaathiho Jisaasihoai neti yaawihandaatemataise. Iyati siretapi Autaahaathiho Jisaasihoai neti isihiyaisi japihhi numwaati iwitatamanitandihomataise. Ami sandi Autaahaathiho kaimdihandititihhe.

¹¹ Iyataati ami Jisaasihouni ami isihiya ko neti Autaahaathihomihiyemasawihyaunhi nahatiya sapihhi nehhi naasomi manyinyaa mataiwihyaare. Aiwhi ami kouni ami kiyaunhi Autaahaathihomihyaatiwi ami nusulasi nehhi naasusamataiwihyaare. Aihhi ami sikandapi ko kiyaapi wihndi mamaawati nehhi nanihiyati kiyaisi nisi nihoaarisaati naapwirisaate undataase.

¹² Iyataati ami piwihha wa wapihhi aimi jipati pindisihathapihhi Jisaasiho Autaahaathihoi satati kaundise:

“Autaahaathihone. Nini kinyi ambipati angusaati ami kinyapi nahataapa ausaati nisi nihoaarisa naapwirisai ausaati kaundito. Aindi ami kiya gaapundiwi aunihititaatiwi ahoyainjaihhihapihhi kiyaamihathihapi nini kinyi aunihihiri aunihindi ami gisi neti mepi autaahehimito,”

Aunihihiri 22:22

tise tati jipati pindise.

¹³ Iyataati ami waaraahi ko kiyaapi kandaati Autaahaathihomihhi piwihha wa wapihhi jipati pindisihathapihhi satise:

“Ami nini kinyiheti nausaniti bitoti nisi ndihha kinyiheti ahiyati ginjatito tise,”

Aisaiyaaho 8:17

tati jipati pindise. Ami jihathi kimikamwaanhi waara wapihhi piwihha aimi jipati pindisihathapihhi satati katise.

“Nini kimbihhi kimonine Autaahaathiho ningi komi manyinya nanimisawihiyaisato tati katise,”

Aisaiyaaho 8:18

tati jipati pindise.

¹⁴ Iyataati isimiya Jisaasiho nisi nihoaarisaati naapwirisaate undisawimiya akiti nehhi isihiya, ambipati ami jipatisawihyaare. Ami sandapi kimi kireti Jisaasihoaisangi noaipati kiyaami ambipati jipati neti Autaahaathihomihhi piwihha atisati japepihhihapihhi akitinihhi utaaho akohomatataise. Ami sandi siyati akiti utaaho akohomatati napotaati utaaho maipihhi isihiyai neti kiya napwitaatiwihandapi yayohitihandhi nunyati katihema komi watipihanda wihihiraahamatiyati wisasa napuwati isiwatindihandhi nainjaati yotitando. Iyataati utaaso so maipihhi nini katoho wopimaato titihhi Bwaasirihirapito.

15 Iyataati ami ishiya siya asihiya yapataapihi bindawaawi napwitaatiwihandapi nasisoari yayawaatawaayopo. Saiwi kiya napwitaatiwihandapi yayohitihandaahi kiyai Bwaasirihiri kimaapi yapataapihi neti napusihikiya ishiya naputohiyhiyaamataiwi bisotawaayopo. Siyauhi ami Jisaasiho utaahoematati noaipataise ami ishiya napohirihireti napoti ishiya napwitaatiwihandami yapataapihi napwitohiyhiyai nuwati nehahaatemaitando.

16 Sandi wani nyahi auta mmonihayo. Jisaasiho yapataapihi napindimandi enjerihiya itipihiyai yamihapataatihapihiyai numwaati iwitatamanati anditiwiwitandi nasataamaise. Owe. Ami ko nasati ishiyaanamami ambipati netaise nyahi Autaahaatihomisihiyaanani Abiraahamihomatiyaati gwunyaahohiyhiyaanangi nanyamaati nyatatamanati anditinyiwitando. Nyahi Abiraahamihomisihiya Isiraherhiyaamatiyahiyaanangi nyatatamanitandi Jisaasiho nasataise.

17 Ami nyahi ishiyaanangisi nyatatamanitandihandapimatati ami daihira wira owetihiki namati Jisaasiho wapa nahataapaatihapuni ami daihira nahatiraapuninyahi nehisihiyaanamatiyati noaipataise. Ami sandi ko saindimandi tanyaaha kimaape: Ami ko nyangisi nga biyati maariho asipinyisati ami Autaahaatihomipiwaha nahata japepihirati Autaahaatihohai nunyanati nyami Awaisiho Pirihoematati Autaahaatihomindimaahomwaanji bitondaati komi otipipati kawisati nyami maipihaiwa nenyamaitandi ko sawaho Autaahaatihohai nunyandande. Iyonihi Autaahaatihonyangi sahi sami maipihaiwaapi piwihaisahiyaate manyatitando.

18 Iyataati ami Jisaasiho sawahoaisangi naanawisati yaawihaiwa netuni ami Bwaasirihiri ko maipihandi kaito tati winjatataati koai nunjesihiki aimi mmonati nehosi ami ishiya usa maipihandi kaitaatiwi Bwaasirihiri nunjesawihiyai ko nga iwitatamanati anditiwiwataise.

3

Jisaasiho Mosesihoai Apipaahi Awaindihandi Nusatipihahore

1 Isi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraasihopi gwunyaahohiyhiyaatangi Autaahaatihoyamihapataatihibiimitaatiwihandi naitaatiwi sapigaatati nasisenati ami ko sawahopi sangi nasamihainjihiki sahikomihyaate. Isi sahi Jisaasiho Autaahaatihonetinatausaasisiho aposerihomi Piriho Mitihohi hopi bapaiwi gwinyaapi mmoniwise. So Jisaasiso nyahi kopi gwunyaawaati ami kandi ausaawaati katohihore.

2 Sikiyati kaitandi Autaahaatihonamihanati ahiwihihore. Ahiwihihosi Autaahaatihogwinyaati maaritirihireti japepihirati Koai Autaahaatihootipipati kaime undipati nga napaitati kiyataise ami jihura Mosesiho Autaahaatihomisihiyai nususamatiyati winjaati bindata Autaahaatihopiwaha kaundisaha atiwisati japepihiripamatiyato.

3 Iyataahandi kandi nyahi Jisaasihopi maaritaati koai mepi autahemwaitihaawi Autaahaatihogwinyaataise. Sandi apaapimaato ananjanjimatishopi ishiya gaahoe tiwi maarititaapo. O ami anjhandi sawandipindapi kiya windi waati maarimitopo. Owetise. Isi sikiyati sikireti ishiya Jisaasihopi maaritihiki koai waati mepi autahepumaitaapo Mosesihopi maaritotihandi yatihitanho. Sandi apaapimaato, Jisaasiho so ishiya anaanamataiwhiyai kiyati ahaisihore. Iyati ami ishiya Autaahaatihomianaanamataiwhiyai winjatisiho Mosesihoaisangi Jisaasiho kiyati ahiwihihore.

⁴ Iyataati anjhaiwa nahatewaahi ishiya anjmatiwihaiwaare. O ami kahapaamapipa nahataapaahi Autaahaattho sawaho kiyati ahaihahapaare.

⁵ Iyataati ami jhaati Mosesihopuni ami Jisaasihopuni biyaati mmondhaawo. Nyahi Autaahaatthomhiyaani anjani naasaindaapthi bimohiyhiyaamatiyaahiyaane. Isi Mosesiho so ishiya Autaahaatthomhiyaamihapihapihore. Iyataati Mosesiho so Autaahaatthomihenehi otipipatihosi piwaha kaundisiha atisati neti japepihirahore. Iyati ami ipotihura Kiraisiho nasonihura wapa Autaahaattho ausaati katati kaitandihapaapi ishiyai kataunjishore.

⁶ Iyataati ami Kiraisihohi Autaahaatthomhi Mwaahosi ami ko ishiya Autaahaatthomhi anjanamataiwhiya bimohiyhiyaami mitiho Jhoematati kiyai Autaahaatthopi winjatataise. Nyahi Autaahaatthomhi anjhiyaani kimikiyaane. Aih ko Autaahaatthomhi otipipati napaitati kiyaapi kiyati kiyai nga winjaati bindataise. Iyati ko sati otipiti Autaahaattho piwaha koai kaundisiha atisati japepihirati kiyataise. Isi nyahi andititaati kiyaaninhi bindhaawi Autaahaattho ipotihura gaahaiwa kanyisati nanyamitandi katiwaiwa nanyamitaiso taati tihapiyaati maarita jathawaah sandi nyahi Jisaasihoi nuwipinja Autaahaatthomhi anjhusanaanimataati maasi bindhaawe.

Isihiya Autaahaatthoi Ahosumwahohiyhiya Aunahipa Gaahati Ikindaatwihat Windi Namaitaapo

⁷ Ami kimandi kandapi sahi sami jaasoya jaasisa jihura Koai ahosumwahohipatamataiwi Autaahaatthoi windi ahosumwaamapise. Autaahaatthomhi Itipho Gaaho piwaha katisiha sahi baiwi atiwise tati Autaahaatthomhi piwahaami utipihooatthi wapihi jipatipindise. Iyataati piwaha kaatihapi Itipho sandaase:

“Ami wani kimura asisima kimeti Nini Autaahaatthonini sangi taati piwaasatisanaahi Nini katisaniha sahi atiwise.

⁸ Ami sahi sami maarho omaanjitithi nepi daahi watipitiwi nisapi namisapupwise. Ami sami jaasoya jaasisa Isiraherhiya jihura ningisi maatimaatiniwi koai wipiwimainjotiw jatawa ningi nanisepaipapi pohirindohipatamataiwo. Ami sura kiya yapipati aunahipati (ishiya iwiriho ami waapoho owehapihi) awasihapihi bimohura ningisi sandi kanisawaayopo.

⁹ Ami sapihhi kinaunkwaha 40 kiyahaiweti nini otipipati apipaahi watipihati gonipati kiyohipipa kiya kiyaami ndihara mmonawaayopo. Mmonawaahandi kandi kiya nisapi satiw ko nyangi wapa kamaanyitaiso tiwi sapihhi kiya mwitetiw maatimaatiniwi ami ko napitaise tiwi ningi nanisenawaayopo.

¹⁰ Aih ami ningi ishiya siyaapi apipaahi aponyih ami nini sandaato, Kiya kimiya kiyaami maarihooatthi nisapi windi gimaanunyaapi nanimapi ami nisapi nawisawitawaayopo. Aiw ami Nini kiya wapa kaitaatwi kaundohipipa windi moniw ami windi atiw japepihiriw kamaayopo. Owe.

¹¹ Siyauhi ami ningi kiyaapi apipaahi aungwohandi aponyih nini piwaha apipaahi watipihati watipindi sandaato. Aunahipati kiya ningisaw maasi nga ikindaatwihandi numwito ndi katohipata kiya windi akitinhi namindaitaapo ndi kandaato,”

Aunihiri 95:7-11

¹² Isi ami nisi naishiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaate, sahi baiwi jatiniwihyaati bitosawise. Ami samihatihapi usa wo waati omanjitithi maipihandi gwunyaati ami Kiraisihopi gimaawunyaitaiso. Wo

³ Amî nyahi kopî aimî giwunyaahohiyîhiyaanîni komî ikinjîtihandaatîhi nandaahaayo amî ko sawaho Autaahaatîho satatî katipatamatiyaato:

“Nîngi kiyaapî apîpaahî aponyindahandaahî nîni watîpîndî sandî piwîha apîpaahî watîpiha kandî wisasataayo. Isîmiya kîmiya nisî ikînohîtihandaatîhi wîndî napîwi namîndaitaapo ndî kandaato,”

Aunîhihîrî 95:11

tatî katipatamatiyaato. Iyataatî sandî Mosesihomîhura noaipasîhaiwaapî kandaase. Iyataatî amî ko Autaahaatîhohî nyangi nyahî ikîndîhaahandî nanyamîtandî komî otîpîpatî nahatepî kaipatî aimî jîhî wuwanîhura kaha-paamapîpa namasatî kiyatî ahaisura kiyatî owematosatî amî ko ikînataise.

⁴ O amî Autaahaatîho kahapaamapîpa kiyatî ahiyainjatî asisîha sepenîhetî ko ikinjîtihandapî katisîhaahî komî utîpîhoatîhi wapîhi satatî jîpatîpîndise.

“Autaahaatîho komî otîpîpatî nahatepî kaipatî asisîha sikisihetî owe-matosatî amî asisîha sepenîhetî komî otîpîpatapî maarîho witatî satatî, ‘Sapa nisî gwînyaatî maaritohîrîhîretî ahiyataayono,’ tatî mmonatî ikînataise,” *Wuwanîhapîhi 2:2; Japîhi Numwaasîho 20:11, 31:17*

tatî jîpatîpîndise.

⁵ Iyataatî amî piwîma kîmîka katotîma wapîhi Autaahaatîho jîhaatî satatî kandaase:

“Kiya napîwi nisî ikînohîtihandaatîhi wîndî namîndaitaapo ndî watîpîndî kandaato,” *Aunîhihîrî 95:11*

tatî katîhi ka jîpatîpîndise.

⁶ Isî amî sandî nyangisî siyatî netî nanyisataise: Autaahaatîho komî isîhiyaisî kiya ikîndaatîwîhandî numwîtandî katîndîhandî yahandî kandînihi ahondaise, amî kandî isîhiya usa naitaatîwo. Isî kandî Autaahaatîhomî ikinjîtihandî isîhiya usa nga naitaapo. O amî isîhiya nyamî asoya asisa kandapî piwîha wanîha gaaha kaundauhî atisohiyîhiya komî piwîha nepumahotîhanda kiyaisî Autaahaatîho kandî ikîndaatîwîhandî wîndî namumwîhi amî kiya kandaatîhi wîndî namîndaahopo.

⁷ Aihî amî Autaahaatîho asisîha wa namîhanataise. Iyatî Asisa saapi kandaatî, “wanî kîmuraaro,” tatî kandaase. Aihî ipotî wura Autaahaatîho netî Daawitîhoai giwunyaasîhi amî ko jîhî satatî katîhi jîpatîpîndîhi aimî katohîhaare.

“Amî wanî kîmura sahî komî maahomwaanî piwîha atîwisawaawaahî samî maarîho nepî daahî watîpîtiwî namisaputîwise,” *Aunîhihîrî 95:7-8*

tatî katîhi jîpatîpîndise.

⁸ O amî jîhura Josuwaaho* Isîraherîhiyai kiya ikîndaatîwîhapîhi Autaahaatîho katîrîhîretî numwaasi niyonîhi amî kiya aimî ikinjaihaahî amî Autaahaatîho asisîha wa wuraapî jîhaatî wîndî kamaatîtaihe. Amî wura isîhiya jinjapîhi jinjapîhi ikîndaatîwîhuraapî Autaahaatîho kandaase.

⁹ Isî amî Autaahaatîho komî isîhiyai kiya ikîndaatîwîhandî numwîtandî jîhî tîmanatî katîndîhandî yahandî ahotîmî nasataise. Isî ko nyangi sandî ikîndîhaahandî nanyamîtaise. Sandî asisîha Sapaatîhandapî ikînotîhandamatiyahande. Iyatî sandî Autaahaatîho jîhura kahapaamapîpa kiyatî ahiyainjatî owetîhi asisîha sepenîhetî Sapaatîhandapî ikinjîtihandamatiyahande. Sapaatîhandî ikîndîhaahandî

* **4:8:** kîmandî ambîpatî piwîha Ipiruhaara **Josuwaaho** tiwî amî **Yesuwaaho** tiwîhate. Aihî piwîha Gîrikîhaara **Iesous** tiwîhate. Aihî amî nyahî Anjîatîhaamî naahwîtarîhîrî kîrîrupa japepîhîra katîhaato.

yaihandi taati nasataisi nyahi komi ishiyaanini ikindo Autaahaathiho ikinjitihandamatiyaato.

¹⁰ Ami ishiya Autaahaathiho ikinjitihandaatihhi nandaahohiyihiya siya kiyaami otipipati nahatepi kaiwi owemaposawi owetih kiya ikinawaayopo, ami Autaahaathiho komi otipipati nahatepi kiyati owemati owetih ikinjipatamataiwo.

¹¹ Isi nyahi biyaati andititaati anditati napawaamaitihaawo aunahipati ikindihaahati naitihaawo. Ami nyahi wiwa nyami asoya asisa Isiraherhiya jihura Autaahaathom piwaha nepumawaawi otihapihi nehahaati nihiriniwi owetopatamatiyaati Autaahaathom piwaha newaumwihaawi ami nyahi nihirinaati owetaani pano.

¹² Ami Autaahaathiho piwaha katisiha apipaahi watiphaare. Iyati ami ka watipitati otipipati kiyataise. Iyati ka otipipati kairihireti namatana kosasaihiri wihiwihooanj apipaahi timwipihanaati apipaahi awaindihandi nusatiphaahaare. Ka setahaasi mihatih ishiyaanami maariho omanjitihi ami amiheti nandaati nahataapa nyahi gwinyaahohipipauni ami kaitihaawiyohipipauni neti ausaimanati tipitapaati nyasonataise. Iyati ami Autaahaathiho komi piwaha kanyatisihaara nyahi gwinyaawaati ami nyami omanjitihi amiheti kinyamundiwaiwaapi kaiwa titiho e maipo tati neti nyangi nanyisataise.

¹³ Iyataati ami nyahi windi siyaati gumunyaitihaawo. Nyahi nyami maarihoatihi ami omanjitihi ami amiheti gwinyaahohiwaiwa ko windi maanyondaiso taato. Ami koi nahataapa kiyati ahaimbipa auta ahotih nga mmonahore. Komi ndihetapi nyahi wapa windi newaati namoasito. Ami ko nyainjataahura nyahi nyametirihiretuni ami nyahi gwinyaawa kiyohipipa kapa titih mmonataise. Kopi wapa namoasandise. Owe. Isi ami kim koaisi nyahi gwinyaawaati ami kiyaati ami taawa kaimi niyohiwimaiwa siyaati kiyahaayo undaati ipotihura akiti titih kaunditihaawe.

Jisaasiho Nyami Mitih Awaisiho Pirisiho Autaahaathiho Nyangi Nyatamanitandi Nyapi Koi Taati Pawaundataase

¹⁴ Ami nyahih nyami utaaho apipaahi Awaisiho Mitih Pirisiho wo yahoaisahiyaane. (Ko nyapi nanipimati aunahipa neti bitondaati nyangi nyatamanitandi ami nahataapa ko neti nyapi Autaahaathihoai piwaunderi kaunditandiho.) Iyataati ko aimi mihaati yamihapataatih niyati Autaahaathihoaisati maasi bindataise. Iyataati nin utaaso so Autaahaathom Mwaaho Jisaasihopito. Isi ami nyami kopi gwunyaahohitihandi biyaati andititaati isiwatitihaawo ami nyahi kandi ausaawaati Jisaasihopi gwunyaahaayo taati taawaati katohitimando.

¹⁵ Iyataati ami nyahi yawanaani watiphandi owehiyaane ami nyahi maipihandi kaitihaawi nanyisenati nahataapa nyangi nanyoipasipipa tipinda newaamaitihaawo. Iyataahandi kandi nyahi utaaho nyami Awaisiho Mitih Pirisiho yahoaisahiyaane, Jisasi Kraisiho. Ko nyangi nga akitinhi maariho asipinyisati nga biyati nyangi nyatamanitaise ami ko maipihandi kaitihandapi nahataapa nyamatiyati koi nusoaipasih aimi mmonati nehoso. Iyataahandi kandi ko maipihandi apipaahi windi kamaayahore. Apipaahi owetise.

¹⁶ Isi ami nyahi wapaapi nitanaati pihitaati gwinyaahaahura windi yamaayaati nyami Autaahaathiho nyangisi maariho asipinyisihomihini deti naitihaawo. Ami ko komi siyaahandi gwitihoasinapi nahataapa jatimbipho. Sapih nyahi naisaihi ko neh koaisunyaati nyangi gaahandi

kanyitandiyahosi ami nyahi windi gaahandi kamaayaahandi gaahandi kanyisati nyatatamanitaise.

5

Kiraisiho Nyangi Nga Japithi Nanyamaitaise

¹ Ami Autaahaatitho Pirisihya awaisawihya nahatiyai nehini naasoohi ninaasoai nehini isihyaami otihatihapi numwaati isihyaapi aunahipati ko naitandi namihanataise. Ahi ko Autaahaatithomi otipipati nahandi isihyaapi kawitandi Autaahaatitho namihanataise. Namhainjihini ko isihyaami aunahipa neti isihya Autaahaatithoi gaahone gaare undiwi gaarehandi nunyohipipa neti Autaahaatithoi nunyataise. Iyati ami isihyaami maipihaiwaapi maahoipa kohasipihoni nesipiwini nunyohipipa ko neti tihati sisandipwa waamaindumanati Autaahaatithoi dipumanati nunyataise.

² Ami ko sawahoaisangi Autaahaatithomihaiwaapi anditititandihandi owehosi ami isihya Autaahaatithomihaiwaapi anditimitohiyihiyai napaisaatundati winjataise. Siyati anditimitahosi ko yatihini ipatisanati ami napaisaati isihya kaitaatihaiwaapi saiwa gaahaiwe ami saiwa maipihaiwe tiwi windi monawaawi namapi kandaahi Autaahaatithomi ndiheti maipihaiwa kiyohiyihiyai neti titihemwataise.

³ Ami ko isihya nahatiyaamatiyati anditimitataati napepaati timahiyahosi jihini sawahomihaiwaapi kohasipihoni tihati Autaahaatithoi dipumanati nunyataise. Iyati ami sawahopini kairihirini kireti isihya nahatiya usami maipihaiwaapi ipotini kohasipihoni tihati dipumanati Autaahaatithoi nunyataise.

⁴ Iyataati utaaho Pirihoemainjihoni so ambipati awaipati netaise. Iyataahandi kandi nehini koaisunyaati satati ninini noaipati isihyaami aunahipati neti kiyaapi nanipimati pirisihoninimandi Autaahaatithoi piwaunditini komi otipipati kaitaano tati noaipataamaise. Owe. Daihira wiri siyahira windi ahimotise. Utaaho nehini Autaahaatitho sawaho namhainjihohihini satini otipipati neti kiyataise. Ami kimini kireti Aronihoi Autaahaatitho sawaho namihanataise isihyaamunini Autaahaatithomunini otihapihini ko bitondaati isihya Isiraherihiyapi kohasipihoni nandapa tihati Autaahaatithoi dipumanati nunyati ami piwaunditando.

⁵ Ami Kiraisihoaisangi kimini kirini Aronimo noipasirihirini kireti kiyati noaipataise. Noaipati wani mihati yamihapataatihini nyapi Autaahaatithoi taati piwaundataase. Ami Kiraisiho nehini sawahounyaati satati ninini noaipati pirisihoninimandi isihyaapi nanipimati kiyaami aunahipa neti kiyai ko anditiwiwitandi Autaahaatithoi piwaunditaano tati noaipataamaise. Ko windi siyataamaise. Owetise. Autaahaatitho gwinyaasirihireti koai Autaahaatitho namihanataise. Ami koai piwihikaundataati komi piwihika wapihini jipatipindisihati Autaahaatitho satise:

“Kinyi Nisi Maasihihonini nisi piwihika baimbini atinimbihonitihini wani Ninini kinyi Gapihoninini otipipati awaipati nahinyataati kiyai saunditini kimoni Nisi Maasihimoai nisihapa nisapi nisatitandi otipipati awaipati nunyataayo unditini gi neti angusaimanataayo,” *Aunihihiri*

2:7

tati katise tati jipatipindise.

⁶ Iyataati ami sa piwihika wapihini Autaahaatithomihaiwaapi piwihika jipatipindisihai neti anditiwiwati akite daase. Iyataati piwa saatihapi Autaahaatitho satise.

“Kinyi P̄risihonimatipi kon̄in̄hi is̄hiyaapi Autaahaat̄ihoai p̄iwaund̄ipi Mer̄kisetek̄iho kair̄ih̄ireti kinyi kaimi nutaise tise,” *Aun̄ih̄ih̄iri*
110:4

tati j̄ipatīpindise.*

⁷ Iyataati ami Jisaasiho maapi yap̄imbataap̄hi utaahoematati bimisura, ko sawahoai Autaahaat̄iho iw̄itatamanati and̄itiwiw̄itand̄i Autaahaat̄ihopi gaapundati koai p̄iwaundati ami nunjenataise. Iyataati ko komi maa-homwaan̄i waati nusaati waapihitati ami kw̄itipati nuhaati komi maar̄iho oman̄it̄it̄hi gw̄inyaas̄it̄handi nahandisati Autaahaat̄ihopi gaapundataase. Ami ko siyati mmonati gw̄inyaahosi Autaahaat̄iho koai tin-jausehon̄hi ami koai komi tiworisa w̄indi sohoai timaaw̄itaatiwo. Iyataati ami ko neh̄i Autaahaat̄iho gw̄inyaati maaritimb̄ipaapaah̄hi maar̄iho nu-soaasama ami and̄itati napamahotih̄i Autaahaat̄iho komi gaapīpati gopa at̄iwisataise. Iyati koai neti and̄itiwiwataise nyangi and̄it̄inyaiwati nyami maip̄ihaiwaat̄ihapi nanyamaitand̄i w̄indi ko yamaayati neh̄i nan̄hiyati yaaw̄ihaiwa neti napw̄itando.

⁸ Iyataati Jisaasimo sohi t̄it̄hi akit̄in̄hi Autaahaat̄ihomi Mwaaho akohore. Autaahaat̄ihomi Mwaaho akohondaahand̄i kand̄i ko yaawati naan̄ihand̄i apīpaah̄i awaind̄ihand̄i netaise. Ko yaawati naan̄ihaiwa siyati nes̄it̄imand̄i Autaahaat̄iho maaritati gw̄inyaas̄ir̄ih̄ira at̄iwisati japepih̄ira kaitand̄i yaawati naan̄ihaiwa netaise.

⁹ Ko siyati Sapihomi p̄iw̄iha at̄iwisati Sapiho maaritir̄ih̄ireti kiyati owe-mas̄it̄ihandaah̄i Sapiho koai nam̄ihanati ah̄iwisataise, ko is̄hiya p̄iw̄iha baiwi at̄iw̄iw̄i ko maarita gw̄inyaas̄ir̄ih̄ireti japepih̄ir̄iw̄i bimohiȳihiyai apīpaah̄i kiyais̄in̄hi japih̄i numwaati neti ahoya numwaasi niyati aunaip̄ati aimi neti t̄imas̄ipata nandaapi kahapaamap̄ipa Jisaasihoaisawi maasi nahatiya jaawi bim̄itaatiwo.

¹⁰ Ko nga sandi kaind̄imand̄i ami Autaahaat̄iho nam̄ihain̄j̄ihore nyapi nan̄ipimati P̄risiho Mit̄iho J̄hoematati Mer̄kisetek̄ihomatiyati Autaahaat̄ihomi ot̄ip̄ipati nahand̄i kand̄in̄hi kawitando. Iyataati Autaahaat̄iho ami koai nam̄ihanataise ko Mer̄kisetek̄iho kair̄ih̄iri k̄ireti Autaahaat̄ihomi ot̄ip̄ipati kawitando.

Sah̄i Manyinyaamataiw̄i Maan̄imaan̄imaiw̄ise

¹¹ K̄iraisiho Mer̄kisetek̄ihomatiyaho noaipas̄it̄ihandapi p̄iw̄iha kasat̄itand̄iha p̄ih̄itati taah̄ha ahondaise. Siyati ahondaahand̄i n̄in̄i sangisi ka nes̄ipati jainjapwaati kasat̄itand̄ihandapi naan̄amase, ami kaiwaapi sahi wani taawi b̄ipi mmon̄iw̄i nepi gisunyaatiho.

¹² N̄in̄i sandi sangi kasatot̄imand̄i apaapīmaato. Sahi aimi j̄ihapi Autaahaat̄ihomi p̄iw̄iha atiwi Autaahaat̄ihopi aimi ḡiwunyaapihiyaatisi wani kimuraah̄i sahi aimi is̄hiya usaisi Autaahaat̄ihomi p̄iw̄iha K̄iraisihomi kaiwaiwaapiha ausaapi kaund̄it̄ihuraatih̄ito. Sahi saiwi is̄hiya usai kat̄iwun̄j̄it̄iw̄indi sahi neh̄i sanḡihyaati sangimat̄iw̄i bindawaayopo. Is̄hiya usa Autaahaat̄ihomi p̄iw̄iha Jisaasiho kaiwaiwaapiha mihamb̄i namasawi j̄ihaati kat̄iw̄isasami nap̄itaatiwo? Iyawaawi am̄i sahi noaipap̄i manyinya apīpaah̄i sanḡihonya amw̄it̄ih̄iri taawi nan̄ihohonyonyaamataiw̄ihyaate. Ami sangisi Autaahaat̄ihomi p̄iw̄iha waniha gaaha asip̄ipa wat̄ip̄ihapa kamaasatiw̄i neh̄i manyinyaisi saniya amw̄it̄ih̄iri nunyoh̄ipatamataiw̄i p̄iw̄iha aimi j̄hi kasatiw̄i

* **5:6:** Mer̄kisetek̄iho so ami P̄risiho ami awaisiho kin̄iho Ab̄iraaham̄iho bimisura bimainjahore. (Wuwan̄ihapih̄i 14:17-24) Iyati ami ko Aron̄iho sangi noaipas̄ih̄i j̄hi ko bimainjahore. Ko noaipas̄ir̄ih̄iretapi ami saniya sapiya saisatoyaapi p̄iw̄iha owehore. Iyati ko Autaahaat̄ihomi Mwaaho K̄iraisihomatiyahore.

katiw̄sasoh̄p̄pa kapa j̄haatī amw̄t̄h̄ramataiwī amw̄tisinyawī kasatīmī nutaatīwo?

¹³ Iyataatī amī n̄nī sanḡhiyaatimatawaayopo tot̄mandī sahī sanḡhiya met̄honyaamataiwī Autaahaat̄hom̄ī p̄w̄iha usaayaha j̄hī kasatot̄iha ka jin̄j̄haatemapī atisauh̄sato. Aiw̄ī amī sahī sanḡhiya nandapa wat̄p̄ihapa namaanīwī neh̄ī amw̄t̄h̄rī nan̄hohiȳhiya manyinyaamataiwī saiwa t̄t̄hī gaahaiwe o amī saiwa maip̄haiwe t̄wī w̄ndī ḡmunyaap̄ī namaases̄patahiyaat̄tiho.

¹⁴ Iyataatī amī nandapa wat̄p̄ihapaahī isīhiya aim̄ī awaisaw̄hiya gw̄inyaahiyaap̄ihapaare. Isīhiya wat̄p̄ihiya Autaahaat̄hom̄īhaiwaap̄ī biyatī aim̄ī ḡwunyaaton̄hī kiya noaipap̄ī wat̄p̄it̄w̄hiya siya Autaahaat̄hom̄ī p̄w̄iha awais̄iha wat̄p̄iha baiwī atiwī naitaapo. Iyataatī amī kiyai maip̄haiwaapun̄ī amī gaahaiwaapun̄ī biyatī ḡwunyaaton̄hī saiwa gaahaiwe amī saiwa maip̄haiwe t̄wī mmon̄wī gw̄inyaawaayopo.

6

Nyah̄ī And̄titaatī Bind̄haawī Autaahaat̄iho Nyangi Gaahandī Kanyitand̄ī Jat̄imī Nut̄haawo

¹⁻² Isī amī nyah̄ī K̄raisihop̄ī nyangi wuwan̄hura j̄hap̄ihapa katiw̄nyasauhī atisaatī nehoh̄p̄ipaapaahī kamaat̄t̄haawo. Iyataatī saiwa wuwan̄hura neh̄ī j̄hap̄ihapa namasaw̄ī K̄raisihop̄ī kanyatīwī katiw̄nyasauhī nyah̄ī mmonatī kiyaatī nehoh̄p̄ipa k̄imbaap̄ito: maip̄haiwaat̄hap̄ī jap̄hī nepemaitot̄handapun̄ī amī Autaahaat̄hop̄ī ḡwunyaahoh̄t̄handapuno. Iyaatī amī isīhiya k̄h̄rī k̄h̄retap̄ī waapoho nep̄ī bausanoh̄t̄handapun̄ī amī m̄t̄hiya isīhiyai ikw̄rī ah̄wisot̄handapun̄ī amī isīhiya napohiȳhiya jap̄hī nepasaih̄ī amī ipot̄ihura Autaahaat̄iho kiyai net̄ī tip̄tapaatī usohon̄hī amī kandī tip̄tapaatī usosit̄handī kand̄n̄hī jin̄j̄ap̄hī ahot̄tand̄handapo. Saiwaat̄hī nyah̄ī kiyaan̄n̄hī bisotaatī jin̄j̄haatewaamaatī kataatī katawaamunj̄t̄haawo. Nyah̄ī Isīhiya aim̄ī gw̄inyan̄w̄ī awaisaw̄hiya wat̄p̄ihiyaam̄haiwa newa kanaatī kataatī katawaunj̄t̄haawo.

³ Amī Autaahaat̄iho nyangi gaasī kaiwise nyatonaahī amī nyah̄ī saiwa siyaatī kait̄haawo.

⁴ Isīhiya usa aim̄ī Autaahaat̄hom̄ī nausain̄j̄t̄handī nep̄hiyaare. Kiya aim̄ī yam̄hapataat̄hap̄ī (Autaahaat̄hom̄ī) gaahaiwa ot̄ip̄ipatī amī naw̄iho owetatī neh̄haiwa nep̄ī mmon̄iwaw̄hiyaare. Kiya aim̄ī Autaahaat̄hom̄ī It̄ip̄iho Gaaho n̄inaw̄p̄hī nepaw̄hiyaare.

⁵ Kiya aim̄ī Autaahaat̄hom̄ī p̄w̄iha j̄p̄aind̄handī kiyaam̄ihetī noaipas̄hī nep̄ī mmon̄iwaw̄hiyaare. Aiw̄ī kiya aim̄ī Autaahaat̄hom̄ī wat̄p̄ihaiwa ipot̄ī wura gaahura auta ausaiman̄tand̄haiwa noaipas̄hī mmon̄wī nepaw̄hiyaare.

⁶ Kiya j̄hī saiwaw̄hiyandaahandī kandī amī kiya napepaap̄ī timahiyaw̄ī, Autaahaat̄ihoaī ahosumwawaawaahī amī kiya jap̄hī Autaahaat̄ihoenda nap̄wī ap̄ipaahī w̄ndī jap̄hī namepemait̄taapo. Amī kiya Autaahaat̄hom̄ī Mwaahoaī j̄haatī taaw̄ī tip̄ī ner̄h̄ira tip̄imandaawaayowo. Aiw̄ī kiya isīhiyaam̄ī nd̄ihetī kop̄ī kiya sis̄ip̄it̄wī koaī maw̄ihandī numw̄itaatīwī taaw̄ī tip̄imandaap̄ī tiwawaayowo. Isī k̄mī kandap̄ī isīhiya usa kiyai nuw̄ī jap̄hī numwaasī napisaih̄ī kiya kiyaam̄ī maip̄haiwaat̄hap̄ī jap̄hī ap̄ipaahī w̄ndī nga namepemait̄taapo. Owe. Ap̄ipaahī owet̄itaise.

⁷ Iyataati ami wipati wura wura taah+waiwaara yapipateti wipiwati timihaihi ami yapipati wipati nesihhi ami isihhiya kati yapasawhi nandapa yamawaayopo. Yamihauhi kapa nandapa satoya niyamahohiyihiyai nga iwitatamanataise. Yapipati Siyahati Autaahaatihho mmonati gaahati kawisati itatamanihonihhi nandapa gaahapa nimatati amhi akipipa gaahapa ahotitaise.

⁸ O ami yapipati kata nandapa biya namaawa nehhi anipihho ausitihiri akaasihahhi nawahonaahhi Autaahaatihho kati yapitisi saunditaise, “Kinyi yapipatanhi maipihatane,” undonihhi neti nopisasinati maipitahi ahotinjati ipotihura sisihara tihati owemaitaise.

⁹ Isi nisi naisihyaati akiyihyaati, nisi maarihho nasanyohiyihyaate, nyahi sangi piwihha watipihha kima kimiteti kasatihhaato. Iyahaahandi ami nyahi sapi siyaati gwinyaahaayo: kiyahhi isihhiya Autaahaatihho taati iwitatamanati ami taati japhi numwaasawhiya gaahaiwa kiyohiwaiwa kaitaatihho taati gwinyaaho.

¹⁰ Iyataati ami Autaahaatihohi nasisoari titihireti kiyahore. Sahi komhi isihhiyai jihhi iwitatamanihwi ami wanhi kiyatinihhi kiyai taawi iwitatamanotihandapi gwinyaitaise. Sahi Autaahaatihomihyaatisi ami sahi samhi maarihho komhi isihhiyai nunyawhi nunjohihopi ko wihndi nanipimaamatitaise.

¹¹ Nyahi watipitaati sangi sataati kasatihhaato. Sahi samhi jatotihandi anitihwi isiwatimhi nuwihhi otasaahaapihitane. Aiwihhi sahi Jisaasihopi gwunyaahohitihandi watipitihwi isiwatihwi ami sahi kiyatinihhi jatohipipa akipipa Autaahaatihho sangi kasisonihapo.

¹² Siyawaawhi ami sahi wihndi ahiyawhi nepi pohipimaitaatihho. Aiwihhi sahi isihhiya usa bipi natipisanihwi Autaahaatihopi gwunyaapi akipipaapi jatimhi nuwihhi ami ipotinihi kapa titihhi akipipa kawihhi nehohiyihyaamataihwi noaipaitaatihho.

Autaahaatihho Wapa Kaitandihapaapi Apipaahhi Akiti Katahoshi Kaitimbipa Kaitaise

¹³ Aihhi sura Autaahaatihho Abiraahamihhoai ipoti wapa kawitandhi jihhi timanati piwihha watipihha nihhi gi saindihapa kahindhi amhi nahimito undati kaundataase. Siyati kaundataati utaaho Autaahaatihhoai nusatipihhaati awaisihho owetihhi namati komhi piwihha neti anditihwati watipimati akite titandhi ami Autaahaatihho sawahopi ambihitahi Abiraahamihhoai saundataase: “Kinyi nisapi ami nisihiretapi aimhi mmonipihone, nihhi akitihapaahihhi akiti kaindihonisihhi piwihha kima watipihndi nihhi gi kapa kahitandhi kahitataato,” undati saundataase.

¹⁴ “Nihhi gi apipaahhi akitinihi gaahandi kahitandhi kahitotimandhi kahindhi amhi nahimito. Saindhi gaahandi nihhi gi kahisanihhi kireti ipoti ipotihura kinyi kimwaaya kimaasiya amhi gaasoya gaasisa pihitihwi apipaahhi taahiyihhiya namwiyaatitaapo,” *Wuwanihapihi 22:16-17* undataase.

¹⁵ Aihhi amhi Abiraahamihho koai Autaahaatihho kawitandhi kaundimbipaapi satati Autaahaatihho kandimbipa nga kanisati nanimitaiso tati wihndi pohipimaayati natipisanati konihhi jatimhi noti titihhi kireti kapa koai kawisati numwihhi netaise.

¹⁶ Isihhiya piwihha wa watipihha isihhiya usa nepi namaasipaitaatihwi katawaahura utaaho kiyai nusatipihhaati watipihhandhi wandihaisahomihhi ambipata satihwi, “Nihhi apipaahhi akiti kandaato,” tawaatopo. Iyauhi piwihha wihndi timunati owendaise.

17 Ami kimi kireti ishiya ko jhi tmanati kaundimbipa naitaatiwihiyai nin kapa kasatopipa tithi kireti kasindi nasamito undati nunj tandi Autaahaatoho watipitati piwaha wa watipaha katati kiya ishiyaisati ko sawahomi ambipata wisasataise.

18 Aih ami piwimauri kimaure yati mwisa kauri nemapi wa ahimaitaatiwihauri ahondaise. Iyataati sauri piwa yatiwauri kimaure: Autaahaatoho nyahi komi ishiyaanangi wapa kanyisati nanyamitandi katimbipa ami ko sawahomi ambipata watipitati satati, "Nini akitinhi jhi tmaniti katopipa kapa kaito," tati katahore. Iyati ami sauri piwaamauri wandipimauraahuni ami kimi kauri ahonda siyati neti nanyisataise. Autaahaatoho neh akithapaahhi katahore. Ami ko akitimethapa wandi kamaatahore. Apipaahi owetise. Isi nyahi komihatihhi noaitihaawi kooapihi nihiti niyohiyhiyaani sauri piwauri Autaahaatoho nyangi wapa kanyisati nanyamitandi katiwimauri gwinyaawa ami nyami maarho newa andititithaawo. Iyataati andititaati isiwataati kiyaaninhi jathahaawo ami ko katimbipa kanyisati ami nanyamitando.

19 Iyataati ami Autaahaatoho nyangi wapa gaahapa kanyitandi jhi tmanati kanyatimbipaapi kanyitandihuraapi nyahi jatohithandi nyami maarhomi anghandimatati watipitati anitisiati tithinyiwati nyaiwatataise. Iyati nyami jatotimandi anghandamatiyahandi kimandi kandi apothiri awairihiri anghandi neti yati mwati yati piyasirihiri mwipihirami dawaapihi niyati noaipati ami mihaati yamihapataatihhi Autaahaatohomi anghandi awaindihandaatihhi mihatihhi Autaahaatoho komi ndimaahomwaan ahiyati bimimbipihhi nandaataise.

20 Ami sapihhi kapihhi Autaahaatoho sawaho bimimbipihhi yamihapataatihhi nyapi Jisaasiho nyami jhi aimi niyati Autaahaatohomi anghandi awaindihandaatihhi nandaataise. Ko nyangi nyatatamanitandi nandaataise. Iyati ko sapihhi Merikisetekihomiyati ami Merikisetekihomihireti kiyati konhi jinjapihhi jinjapihhi pirisihoematataise.

7

Merikisetekihho So Apipaahi Awaisihho Ambipati Awaipatisahore

1 Merikisetekihho so aunahipati awaipati Saremihandami kinho Awaisihore. Ko siyati awaisihoematati Autaahaatihopi kahapaamapi naahataapaisuni ishiyaisuni osamati winjatisihore. Iyati ami ko Autaahaatoho autahhi ishiyaisuni nahataapaisuni daahemwati autahopi pirisiho awaisihore.* Aih jihura Abiraahamihho komi tiworisa kinhiya awaisawihiyai kohematati tiwati owemapi taati anpipihapi napihi Merikisetekihho nasati daihira nutanimi winjataise. Nutanimi winjati ko Autaahaatihoi nunjenataise Autaahaatihho Abiraahamihhoi gaahati kawisati winjatitendo.

2 Aih Abiraahamihho komihapaimatitandi kahapaamapi naahataapa ishiyai tiwati owemati kiyaamihapa ikipipa netaise. Siyati nesipipa napimasati ikwimaindimwitaahaiwaapihi kapa kapaami ahiyai notaise. Iyatosati ikwimaindimwitimbipaami wapa neti ahiya ami wapa ikwimaindimwitimbipaami wapa neti yandihemapi noti owemataise. Siyati neti yandihemasipipaami ahoainjati kapa Merikisetekihhoi nunyataise. Sandi Merikisetekihho totimandi Awaisihho Tithaiwaahhi

* 7:1: Ko ishiyaapun ami kiyaami maipihaiwaapi nandapa kohasipihho sisandipati thati Awaisihho Autaahaatihhoi dipumasihore.

mmonainjati kaisiho tawaatopo. Iyataati ami sandi Sarem̄tot̄mandi Pwisipati Itihapipa Owetati Napaisaati Bim̄itaatiw̄ihato tawaatopo.

³ Iyataati so Mer̄kisetekopi komi noaipasir̄h̄retapi ami komi saniyi sapiyaapi komi saisatoyaapi ami komi ot̄ip̄ipati owemati napwisuraapi p̄w̄iha wa biyati ausaiman̄nati ko siyahoe tati w̄indi Autaahaat̄homi p̄w̄ihaat̄hi j̄ip̄at̄ipinda ah̄motise. Owetise. Ko neh̄i Autaahaat̄homi Mwaahomatiyahore. Autaahaat̄homi Mwaaho is̄hiyaapimainj̄hi is̄hiyaami aunah̄ipati neti kiyaam̄hihoan̄j̄ bitonda kon̄hi jinjap̄hi jinjap̄hi taati Autaahaat̄hoai p̄waundipatamatiyahore.

⁴ Iyataati so Mer̄kisetek̄ho amb̄ipati awaipatisaho ap̄ipaahi awais̄hosi sah̄ baiwi mmon̄wi gw̄inyaap̄ise. Iyataati Mer̄kisetek̄ho so Ab̄iraaham̄hoai nusatip̄haaho awais̄hore. Iyataati ami ipot̄hura saisatoya taahiȳhiya noaipaitaat̄w̄hiyaami sat̄ho kahapaamap̄ipa is̄hiyai tiwati owemati kom̄hapaimat̄tandi nes̄ip̄paami ikw̄imaind̄mw̄i kapa kapaami ahiyai notaise. Iyati kapa ikw̄imaind̄mw̄i ahiyai naimb̄paami neti yand̄hemainjati kapa koai nunyataise.

⁵ Is̄i sah̄ gw̄inyaap̄ise. Utaaho Ripaihom̄i mwaaya siya Ab̄iraaham̄hoetapi namoyaatiw̄i noaipap̄hiyaare. Aih̄i kiyai Autaahaat̄ho komi ot̄ip̄ipati kawiw̄i is̄hiyaami maip̄haiwaapi nandapa kohas̄ip̄ho t̄hiw̄i sisand̄ipap̄i d̄ipuman̄itaatiw̄i ah̄wisataise. Saiwi Ab̄iraaham̄hoetapi noaipap̄hiyaatih̄handi kandi Autaahaat̄ho Ripaihom̄ihiyai neti yand̄hiwati ot̄ip̄ipati komi p̄risihiyaimat̄itaatiw̄ihati nunyataise. Nunyataati ami Ripaihom̄i saingosaahoyaam̄hetapi noaipahohiȳhiyai w̄in̄hap̄ipa wapa Autaahaat̄ho sata nunyataise. Kahapaamap̄ipa ḡimunyainj̄p̄ipa sah̄i is̄iwat̄w̄i ami nehoh̄p̄ipa ikw̄imaind̄mw̄itimb̄paami n̄naasaimbaah̄hi nisi ot̄ip̄ipati is̄hiyaami maip̄haiwaapi nandapa kohas̄ip̄ho t̄hiw̄i d̄ipuman̄ihohiȳhiyai nunyawise undati kaundataase.

⁶ Iyataati Mer̄kisetek̄ho so Ripaihom̄ihiyaam̄hetapi w̄indi namoai-pahondaahand̄i kandi Ab̄iraaham̄ho kom̄hapa nes̄ip̄paami wapa nunyataise. Numwih̄i ko netaati saundataase. Autaahaat̄ho gi gaahati kahisa ginjaati bimone undataase, Ab̄iraaham̄ho aim̄i Autaahaat̄ho kom̄hetapi is̄hiya nahatiyai gaahati kawitand̄i p̄w̄iha j̄hi t̄imanati kaundahoaiso.

⁷ Is̄i sah̄ gw̄inyaap̄ise. Mer̄kisetek̄ho so Ab̄iraaham̄hoai nusatip̄haati ap̄ipaahi awais̄hosi Ap̄iraaham̄hom̄ihioan̄j̄ Mer̄kisetek̄ho bitondaati Autaahaat̄hoai k̄nȳi k̄moai gaahati kawimb̄i winjat̄ime undataase. Sandi Ab̄iraaham̄ho Mer̄kisetek̄homi yat̄h̄tahotih̄i kaundataase.

⁸ Iyataati ami sandi is̄hiya Ripaihom̄i satoya komi j̄it̄ip̄atetapi namwiyaat̄im̄i nasohiȳhiya p̄risihiyaimat̄w̄i Autaahaat̄homi ot̄ip̄ipati nep̄i is̄hiyaami maip̄haiwaapi nandapa kohas̄ip̄ho t̄hiw̄i Autaahaat̄hoai d̄ipuman̄w̄i nunyaw̄i gaapundohiȳhiyaare. Iyataati k̄miya kiya Is̄iraher̄hiya nandapa ami maahoaiipati ami wapa wapa k̄ip̄wi nep̄i ahoyawaawi nap̄imasawi ikw̄imaind̄mw̄i ahiyaw̄i ami kapaami ikw̄iri isund̄ip̄ho aw̄it̄w̄i nunyauh̄i newaayopo kiya Autaahaat̄homi ot̄ip̄ipati is̄hiyaapi kaisaihi and̄it̄iw̄iw̄itand̄ihapa. Iyataati siya kiya Is̄iraher̄hiya nandapa nunyoh̄p̄ipa nehohiȳmiyaah̄i napopi owet̄itaatiw̄hiya kiya kapa newaayopo. Aiw̄i kiya p̄risihiyaimat̄w̄i w̄indi Autaahaat̄homi ot̄ip̄ipati is̄hiyaapi nasisoari kaimi namutaapo. Ami Mer̄kisetek̄hohi kopi Autaahaat̄homi p̄w̄ihaat̄hi w̄indi ko napwise taha nyah̄i aw̄im̄ito. Owetise. Kohi kon̄hi p̄risihoemat̄ati asoho bindata Autaahaat̄homi ot̄ip̄ipati is̄hiyaapi kaimi notaise. Siyati namaapoti asoho kon̄hi bimis̄ho Ab̄iraaham̄hoaisami daih̄ira nutan̄im̄i koaisi Ab̄iraaham̄ho

ikipipa ami wapa isihiyai aunahipati niyati tiwati nesipipa wihoanji ikwimaindimwiti hapaami usaaha nunyataise.

⁹ Iyataati ami piwaha aima nyahi siyaati katihaato. Autaahaatihomoni winihapipa wapa ahiyataise. Iyataati winihapipa sapa sandaase, pirihiya ishiya ishiyaami maipihaiwa Autaahaatihomoni nemwaitandihandapi nandapa maahoipati tihiwi Autaahaatihomoni nunyawami gaapundiwi piwaundohiyihiya kiyaami satiho Ripaihoetapi namoyaatiwi noaipahohiyihiyai Isiraherihomoni nandapa maahoipa ami wapa wapa nepi ikwimaindimwapahi ahoyohipi paami usaaha naasaahi kiyai nunyawise tati winihapipa kandaase. Iyataahandi kandi nyahi wani kimireti siyaati mmonihomoni. Ami Autaahaatihomoni siyati mmonataise, Abiraahamihomoni kapihi ishiya awaisawihomoni usaisi kiyaami aunahipa niyati tiwati kiyaami kahapaamapipa nesipipa ikwimaindimwapaipihomoni ahiyati kapaami usaaha naasaahi neti Merikisetekihomoni nunyataise. Siyati ko numwisura ami Ripaiho sangi noaipasihura Abiraahamihomoni sandi kiyataise. Aihomoni Autaahaatihomoni jasirihireti siyati noaipataise, Ripaihomoni ami komihetapi ipoti noipapi Autaahaatihomoni otipipati pirihiyaimatiwi ishiyaapi kiyohiyihiyaunomoni Merikisetekihomoni Abiraahamihomoni numwimbipa kiyai maawi nunyawaayopo. Ami kiya saiwi nunyohitimandaahi nepi saiwi nasoanawaayopo, Merikisetekihomoni so kiyai nusatipihomoni apipaahi awaisihomoni tiwo.

¹⁰ Iyataati ami sura Abiraahamihomoni Merikisetekihomoni nutaninomi ami Abiraahamihomoni koai wapa numwimbipa Ripaiho sangi noaipasihura ami sanaati koai sangi namwihihuraaso. Iyataahandi kandi Ripaiho sura satiho Abiraahamihomoni ambipateti kipundataise. Iyataati Abiraahamihomoni Merikisetekihomoni numwimbipa sapa komi satiho Ripaihopunomoni ami komi saisatoya ipoti ipoti Ripaihoetapi noaipaitaatiwihomoni ambipataahi maawi kiyataise.

Jisaasiho Merikisetekihomatiyahore

¹¹ Isi ami nyahi bapiyaati japihi Jisasi Kraisiho Autaahaatihomoni Merikisetekihomatiyati ishiyaapi komi otipipati kawitandi namihainjihomoni gwinyaitihaawo. Iyataati ami usa satiwi nasendaapo, o ami Ripaihoetapi namwiyaatohiyihiya Autaahaatihomoni winihapipa katirihireti japepihirihomoni noipapi pirihiyaimatiwi ishiyaapi Autaahaatihomoni otipipati kaisaihaahi ami pirihiho wo wipetaho ko ishiyaapi nanipimati kiyaami aunahipati neti Autaahaatihomoni piwaunditandihomoni napindapi Autaahaatihomoni namihainje? tiwi nasendaapo. Sandapi wihoanjiha ninomoni sangi kasatitaano. Autaahaatihomoni nyapi koai piwaunditandihomoni koai apipaahi wipetahomoni namihainjiti mandi ami ko Merikisetekihomoni kairihireti kiyati Autaahaatihomoni otipipati nyapi nga kaitandihomoni namihanataise. Ami ko nyapi Autaahaatihomoni otipipati kaipati ami ishiya Ripaihoetapinomoni ami komi satiho Aronihomoni noaipahohiyihiya ishiyaapi aunahipa nepi Autaahaatihomoni nandapa maahoipati tihiwi nunyawami otipipati kiyohirihireti kiyaamaise. Iyataati ami Mosesiho Autaahaatihomoni winihapipa ishiyai nunjati saundimbipa sahi sireti Autaahaatihomoni otipipati kawiwise undirihireti kawiwami winihapipa kapa japepihiritaatiwi nunjitaatiwihomoni namihainjura nehi Autaahaatihomoni sawaho namihainjihomoni Mosesiho neti Autaahaatihomoni otipipataatihi ahawisataise. Ami kiya saiwi otipipati kati nga kiyawaahandi kandi kiyaami otipipati ishiyaami maipihaiwa wandi nga nemaumwasihomoni ami kiya noipapi Autaahaatihomoni ndihetihomoni kiyaami

omanjitihi windi saasanetati titihimetise. Owe. Iyati kiyaami otipipati ishiyaapi nandapa maahoipa tihwi dipumaniw Autaahaatihoi nunyohipipa kiyai numwaasi deti Autaahaatihomihini windi namaise. Owetise.

¹² Ami wanihi Autaahaatihoi utaahe ishiyaami aunahipati neti kiyaapi nanipimati Pirihoematati Autaahaatihoi piwaunditandihoi apipaahi koai neh wipetahoi namihanati ahwisataise. Iyataati so prisiso ishiyaami maipihaiwa nga nemwaitandihoe. Siyati nga nemwaitandihosi nga ishiyaami maipihaiwa nemwasih kiya noaipapi Autaahaatihomi ndiheti gaahiya ainahiyihiyaatawaayopo. Ami Autaahaatihoi kimikireti kiyati prisihiya ishiya ishiyaami maipihaiwaapi nandapa maahoipati tihwi koai nunyaw dipumaniw piwaundohiyhiyaisuni ami winihapipa otipipati kimati kat kapa kaundirihireti mmoniw kaitaatiw Autaahaatihoi Isiraherhiyai numwimbipauni ahoyati nemaitaise. Iyataati Autaahaatihoi prisiho neh koai wipetaho ishiyaami aunahipa neti kiyaapi nanipimati Autaahaatihoi piwaunditandimoai namihainjura winihapipa sapa jihapa kapaanihi apipaahi nemaitaise.

¹³ Iyataati prisiho utaahe neh koai wipetahopi nyahi kimba piwima taawaati katimi nasohimo nyami Awaisihoi Jisaasihore. Ami ko ishiya Ripaihoetapi noaipahohiyhiyaamihomahe. Owetise. Ami kohi neh ishiya usetapi noaipahore. Kimikandapi Autaahaatihoi ko neh utaahe koai wipetahoi prisihoematitandi namihanataise. Ami Autaahaatihomi ishiyai neti anditiwihonih ami kiya Autaahaatihomi otipipati nga kawitaatiwo. Iyataati ishiya kiyaamihetapi nyami Awaisihoi Jisasi Kiraisihoi noaipasawhiyaami usa Autaahaatihomi otipipati nepi ishiyaami maipihaiwaapi nandapa maahoipati aritaahandaasini tihwi dipumaniw nunyaw Autaahaatihoi windi piwaamundopo. Owetise.

¹⁴ Iyataati ami nyahi nahatiyaani mmonhaayo. Nyami Awaisihoi ishiya Judaahomihetapi namwiyaatohiyhiyaamihetapi noaipahoe. Iyataati ami Judaahomi ishiya Autaahaatihomi otipipati nepi ishiyaami maipihaiwaapi nandapa maahoipati aritaahandaasini tihwi Autaahaatihoi dipumaniw numwitaatiwihandi sandapi Mosesihoi windi kamaatise. owetise.

¹⁵ Ami nyahi auta mmonhaayo Autaahaatihoi nyangi daihira wanihira gaahira komi otipipati kawisaati komi ambipati niwimaitihaahira neti nanyisataise. Iyati ami utaahe Merikisetekihomatiyati prisihoematati nyapi komi otipipati kawitandihoi neh koai wipetahoi namihanataise.

¹⁶ Jisaasihoi noaipati prisihoematati nyami aunahipa neti nyamihihooanj bitondaati nyapi Autaahaatihoi piwaunditandihomatindimandi Mosesihoi winihapipa Isiraherhiyai numwimbipa japepilirati noaipataamaise. Owetise. Iyataati winihapipa Mosesihoi Isiraherhiyai satati kaundati numwimbipaapito. Ishiya neh Ripaihomihetapi namwiyaatohiyhiyaahih prisihiyaimatiw Autaahaatihomi otipipati nepi ishiyaapi kaitaapo tati numwimbipaapimaato. Owetise. Ko siyahiraapi noaipataamaise. Ko asoho konhi watipihandisaho bimaami nairihiretapi noaipati prisihoematati ami nyapi Autaahaatihoi piwaunditandihomatataise.

¹⁷ Nyahi kopi sataati ko konhi asoho watipihandisaho bindataati nyapi Autaahaatihoisati konhi piwanatoatitaise tohitimandi ami kemandapito. Autaahaatihomi piwaha aimi jipati pindisihaitihapi Autaahaatihoi koai satati kaundise.

“Kinyi Merikisetekihomataimbi kinyi ishiyaapi aunahipa nepi kiyaapi

n+ngisi kon+n+hi p+wandapwaat+taise undise,” *Aun+h+h+i 110:4*
tati j+pat+pindise.

¹⁸ Iyataati p+wa sa kato+h+ha neti siyati nyangi nanyisataise. Win+h+ap+pa j+h+apa is+hiya is+hiyaami maip+h+aiwaap+ nandapa maahoaipati t+h+iwi Autaahaat+h+oi d+puman+iwi waamaindumap+ nunyaw+ p+waundohiy+hiya p+risihiya nep+ is+watawa kiyoh+p+pa nahataapa ami p+risihiya sawanaimaaw+ aimi nemataise tati neti nanyisataise. Iyataati saiwa Autaahaat+h+o nemas+i+mandi apaap+maah+e. Ami saiwa win+h+ap+pa is+hiya japep+h+i+wi Autaahaat+h+om+ ot+p+pati kawisohiy+hiyaami maip+h+aiwa w+ndi nga nemaumwas+h+e. Iyati kiyai numwaasi niyati Autaahaat+h+om+h+ini det+ w+ndi ah+maawihe.

¹⁹ Iyataati j+huraah+ Autaahaat+h+om+ win+h+ap+pa ahotih+ japep+h+rot+h+andaah+ is+hiya noaipap+ Autaahaat+h+om+ nd+h+eti gaahiya ainahiy+hiyaimat+w+ Autaahaat+h+om+ det+ w+ndi namaayopo. Owetise. Aih+ ami Autaahaat+h+o Jisaasihoetap+ dai+h+ra gaah+ra danyuwataise. Danyus+i+mandi nyah+ Autaahaat+h+om+h+ini det+ nuti+haawi kiyataise.

²⁰ Iyataati ami Autaahaat+h+o Jisaasihoai nam+h+ainjura neh+handi nam+h+anataamaise. J+h+ p+w+ha wat+p+itati katatosati p+risihoematati ko koai kaisati nam+h+anataise. O ami p+risihiya usais+ Autaahaat+h+o p+w+ha wa wat+p+itati w+ndi kamaatati neh+handi nam+h+anataise.

²¹ O ami Jisaasihoh+ Autaahaat+h+o p+w+ha wat+p+itati katis+h+eti noaipati p+risihoematataise. Iyataati Autaahaat+h+o koai nam+h+anataati wat+p+itati katis+h+ha p+w+ha wap+h+i j+pat+pindis+h+aat+h+ap+ Jisaasihop+ satati katise:

“N+ni Awais+h+on+ni Autaahaat+h+on+ni kinyap+ p+w+ha kima wat+p+ha wat+p+ndi sandi kandaato. Ami n+ni ak+i+n+hi nis+ p+w+ha j+h+ kato+h+ha nemaamati t+i+h+ kireti kapa kaito. Kiny+ p+risihon+jimat+p+ kon+n+hi jinjap+h+i jinjap+h+i bim+taise,” *Aun+h+h+i 110:4*
tati katih+ j+pat+pindise.

²² Ami p+w+ma k+ma katati j+pat+pindati ahotir+m+ri kireti Autaahaat+h+o p+w+ha kom+ is+hiyaisati kiyai wapa kawitandi wat+p+itati wisasis+h+ami ak+p+pa kasitaise tati Jisaasiho jatataise. Iyati Jisaasiho nyangi siyati neti nanyisataise, Autaahaat+h+o p+w+ha wan+ha sangisati wisasis+h+ha j+h+ai nusatip+h+aat+ gaahaasi j+h+ret+ nusatip+h+aat+ wan+h+ret+ ko sangi kasitandi katimb+pa ak+i+ t+i+h+ kireti kasitaise tati neti nanyisati itatamanati jatataise.

²³ Iyataati ami sand+h+imaah+e ami w+ndi k+miyati ahondaise. J+hura Mosesihom+ win+h+ap+peti, p+w+ha kiyaisati j+h+ wisasis+h+aat+h+i is+hiya p+risihiyaimat+w+ is+hiyaap+ nan+p+imap+ Autaahaat+h+om+ ot+p+pati nep+ kiyohiy+hiya taahiy+hiya noaipawaayopo. Sand+ saiw+ kiyot+mandi kiyaami ot+p+pati kat+n+hi kiyaan+h+i w+ndi kamaiw+ ket+ napowaawi sandap+ as+y+hiya noaipap+ napohiy+hiyaami aunah+pati newaayopo.

²⁴ Ami Jisaasihoh+ p+risihoematati asoho kon+h+i bindataise. Isi ami ko kom+ is+hiyaami aunah+pati neti kiyaap+ Autaahaat+h+om+ ot+p+pati kawisati bimipati utaaho wo w+ndi namaitaise.

²⁵ Isi ami sand+ kandap+ Jisaasiho wanuni nasisoaarun+ is+hiya kom+ amb+pataah+ Autaahaat+h+oenda nasohiy+hiyai maip+h+aiwaat+h+ap+ nga numwaitaise. Ami Jisaasiho wat+p+ho kon+h+i nasisoar+ bindataati kom+ is+hiyai Autaahaat+h+o iw+tatamanati and+i+w+iw+itandi kiyaap+ kon+h+i Au+taahaat+h+oi taati p+waundati nunjenati gaapundataaso.

²⁶ Iyataati uta k+mo P+risiho Awais+h+o n+ni kop+ taati p+w+ma kasat+i+mi nasoh+mo soh+h+i nyangi nga nyami maip+h+aiwaat+h+ap+ nanyamaati

ami nga nyatatamanitaise. Ami ko utaaho siyati setahoso. Autaahaatihomi ndiheti apipaahi gaaho ami saasanotahoso. Iyati ami ko maipihandi apipaahi windi kamaayahore ishiyauni ami Autaahaatihouni piwaha nepi koai saundiwi kinyi maipihandi kaimbihone undiwi ikiwitaatiwihando. Iyati ami ko komi amitiheti ami maarho omanititih maipihaiwa apipaahi windi gumunyaati ami windi kumaurimundahore. Iyati ami ko yapimbataapihi ishiya Autaahaatihomi winihapipa nemapi maipihaiwa kaiwihyaamhatih bimisura ko kiyaami kiyohwaiwa windi kamaayati neh utaaho aninho koai yandih bimainjahore. Ami ko saih Autaahaatihoni neti autaahi niwimaati ambipati awaipati numwih mihaati yamihapataatih Autaahaatihoni sawahoaisati maasi awaisihoematati bindataise.

²⁷ Iyataati ami ko usa ishiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihoni nunyohiyhiyaami mitihiya jhiya maapi yapipatambhiyaamatiyahomahe. Owetise. Kiyaamatiyati komi maipihaiwaapi jhi nandapa kohasipho tihati Autaahaatihoni nunyatosati ami ipoti ishiyaami maipihaiwaapi nandapa kohasipho tihati Autaahaatihoni asisi nahateweti nunyatoaatitandoni. Ami ko windi siyati kiyaamatiyati kiyataamaise. Owe. Ami koi neh naasaindih neh naasuraahih ishiyaami maipihaiwa Autaahaatihoni nemwaitandi koai nunyanataise. Iyati ko ishiya nahatiyaami maipihaiwa nahatewaapi osamati namaasati neh naasuraahih komi maarho ambipati utaaho nahato Autaahaatihoni maaritirihireti ipi titih atawihateti nimaatati komi jitipati neti nuhaati ami kapa nesi niyati mihaati Autaahaatihoni ndimaahomwaan ahiyati isiwati bindataise. Ami kapa Autaahaatihoni mmonataati maipihaiwa nemwaitandoni.

²⁸ Ami piwaha katimi nasohiha katawa osasepihaitihaawihamwaan siyate. Ishiya watipihandi andititihwi Autaahaatihoni piwaha japepihiritaatiwihandi owehiya kiya Mosesiho winihapipa ahairihiri kireti ishiya ishiyaapi Autaahaatihoni otipipati kawisohiyhiyaami mitihiyai namihanawaayopo. Kiyai sawisawaahandi kandi ipotihura Autaahaatihoni Jisaasiho komi Mwaahoi namihanataise ami ko noaipati komi ishiyaapi Autaahaatihoni piwaunditandihomatitandoni. Autaahaatihoni jhi gwinyaasirihiri kireti japepihirati piwaha wapa kaitandi jhi timanati katisihaami tiwatihati wa watipitati katati komi Mwaahoi namihanataise. Ami sandi Autaahaatihoni Mwaahoi kawindimandi ami komi Mwaaho Jisaasiho Autaahaatihoni maaritimbipa kapa titih nga kawisahotihe, ami koai naanawisati kimbwimainjihandi kando.

8

Jisaasiho Nyami Aunahipati Neti Yamihapataatih Taati Autaahaatihoni Piwaundataase

¹ Iyataati nini piwaha aimi kasatohiwimaiwaami titih piwaha akaaha siyahaare. Nyapimainjih nyami aunahipati neti nyapi taati Autaahaatihoni piwaundisihoni yahore. Iyati ami ko niyati Jihimatati Ishiyaisuni kahapaamapipi Daahemati Jatisihoni ikwiri gaatihiraihoan ambipati awaipati neti yamihapataatih maasi Autaahaatihoni kahapaamapipi jatataise. Iyataati ami apipaahi akiti akitinhi ko nyamihihooan bitondaati nyapi Autaahaatihoni taati piwaundataase ko nyangi anditinyaiwa nyatatamanitandoni.

² Iyati ko niyati Autaahaatihoisati maasi bimimbipihhi sapihhi Autaahaatihho sawaho satati kimbihhi nisi bimohipimbihhi kapihap isihya ningi nepi mepi autaahepinimaitaatiwe tati katati sawaho Autaahaatihho namihana ahiyahaphe. Nehi isihya katwi namihanwi ahiyawihapihmahe. Owetise. Isi kapihhi Jisaasiho Autaahaatihomi otipipati nyami aunahipati neti taati pwaundataase.

³ Iyataati ami isihya isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi sisandipap Autaahaatihhoai dipumanwi waamaindumapi nunyohiyihyaami awaisiho mitihoi ahwisawaayopo. Saiwi namihanwi ahwisoho so komihati otipipatisahore. Iyataati so mito kinaungwiha ninaasaami nehi naasaarahi Autaahaatihho bindata isihyai winjatirihroti nandaati isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihati dipumanataise. Aiw ami kiya wapa nandapa Autaahaatihopi maaritwi gaare undwihapai maawi isisi Autaahaatihomi ndiheti nowaayopo. Iyataati ami Jisaasihomi numwimbipa Autaahaatihhoai siyate. Autaahaatihho nyami maipihaiwaapi apowindihandi neti yatihwiwati Autaahaatihho sawaho maarita gwinyaasirihireti japepihira ipateti nimaatataise. Nimaatindimandapi Autaahaatihho gwinyaataati nyangisi maarho asipinyisati nanyamaitando. Aih ko Jisaasiho komi ambipati komi jitipati nunyainjipati nesiyati Autaahaatihomi ndimaahomwaanji anjitihi gwitihooasin yamihapataatihhi ahiyataise.

⁴ Iyataati ami Jisaasimo yamihapataatihhi bimimoti kimaapi yapimbataapihhi bindataataahi isihya isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihhoai dipumanihohiyihyaamatiyati wandi kamaitaihe. O sandi apaapimahe, Mosesihomi winihapipa aimi ahotirihireti japepihiriw Ripaihomi satoya kati otipipati kaitaatiwhiya aimi bindawaayopo. Kiya saiwi kiyawaayopo. O Jisaasihohi kimaapi yapimbataapihhi siyati kiyataamaise. Owetise. Yamihapataatihhi bindata nyamihihooanji Autaahaatihhoai taati pwaundataase taati gwinyaitihaawo.

⁵ Iyataati isihya isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihhoai dipumanihohiyihya anjhandi nehi gohaparihandaatihhi Autaahaatihomi otipipati kawisawaayopo. Sandi anj gohaparindaatihhi Autaahaatihomi otipipati kawitaatiwi anjimatotindi yamihapataatihhi Autaahaatihho bimimbipihhi akithandi ahotihhandami nehi siwipati namihana noaipataise. Akithandi yamihapataatihhi ahotihhi kandami nehi siwipate totimandi apaapimaato. Mosesiho anjhandi gohaparihandi Autaahaatihomi otipipati kawitaatiwhandi anjimatitandi timaninati detindaise. Timaninati detitihhi Autaahaatihho Mosesihoi saundataase. "Anjaanji nisi otipipatapi gohaparihaanji anjimatapaapi ninni kaindihisati saimb setihaanji anjimatehiti sisihho Sainaihoasin bimingura kahitohimumwaanji kamwaanji baimbi gwinyaapi japepihiripi itatamanipi anjimatitaape," undataase.

⁶ Iyataati ami Jisaasimoaisaahi ko nyamihihooanji bitonda nyapi Autaahaatihhoai pwaunditandi Autaahaatihho namihana ahwisataise. Jisaasiho siyati kaindimandi nehi isihya yapipatambihya isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihhoai dipumanihohiyihya kiyohitihandi nusatipihahandi apipaahi awaindihandi kiyataise. Sandi apaapimahe. Autaahaatihho satindihandahe. Ninni Jisaasihoi nisuni samuni otihapihhi ahwisanihi ko otihapihhi bitoaitande. Bitohonhi Ninni komihetapi sangi pwaasatisanihi ami sahi Jisaasihomihihooanji pwaandisaihi pwanapati ninni samihoninitisanhi ami sahi noaipapi

nisîhiyaatimatîtaatîwe tati katindîhandaahe. Satatî katindîmandî jîhî aimehura komî isîhiya Isîraherîhiyaapî Mosesihoai kaundatî ahaisîhai ipîhatisamaha awaisîha kandaate. Amî wanî komî isîhiyaisatî pîwîha wîsasisîmetapî gaahaiwa kawitandî katiwaiwa amî jîhî Isîraherîhiyai kawitandî kaundatî amî kaiwa kawiwaiwai nusatîphaatî apîpaahî gaahaiwaaso.

Autaaahatîho Komî Isîhiyaisatî Wanî Maasîtitandî Jîhura Pîwîha Tîmanatî Katisîhai Nusatîphaaha Kandaase

⁷ Autaaahatîho Jisaasihomîhetapî nanyamaahonîhî nyahî noaipawaatî komîhiyaanimainjaihî amî ko noaipatî nyamî Autaaahatîhoematîtandî pîwîha aimî tîmanatî katisîha jîhî katatî ahaisîhai nusatîphaahe totîmandî siyatîtihîto. Isî kaapî wonjî japwaatî onîhitî kasatîtaano. Jîhura Autaaahatîho komî isîhiyai nînî samî Autaaahatîhonimainjanîhî amî sahî nisî Isîhiyaatimainjaihî nînî sangî jainjaatî bimîtaano undatî pîwîha tîmanatî kaundataase. Satatî kaundisîha sa nehî wapaahî kawisataatî amî komî isîhiyaamî maipîhaiwa nemwatî apîpaahî ainahiyîhiyemaitandî kandaamaase. Owetise. O wanîha pîwîha tîmanatî Autaaahatîho katisîma isîhiyaamî maipîhaiwa kiyohîwaiwa nemwahonîhî kiya noaipapî Autaaahatîhomî ndîhetî gaahiyaimatîtaatîwîhandapîha kandaase.

⁸ Amî sandî isîhiya Autaaahatîhomî ndîhetî noaipapî windî kiya gaahiya saasanotahiyaametindîmandî apaapîmaahî. Isîhiya pîwîha jîha komî isîhiyai Autaaahatîho pîwaundatî numwaahonîhî kiya noaipapî komîhiyaimatîtaatîwî iwinjatîtandî wîsasatî numwîshaatîhî bimohiyîhiyai Autaaahatîho saundataase. Nisî pîwîha atîhomaaniwî apîpaahî maipîhiyaate undatî kaundataase. Ko kiyai saundataahandî kandî amî isîmiya kîmîkiyaapî komî pîwîha aimî jîhî wapîhî jîpatîpindîshaatîhapî Autaaahatîho sandaase.

“Nînî Awaisîhonînî sangî kîmandî kasatataatonî sahî atîwise. Nînî Asisîha wura wapa asîpîpa kaitandîhura namîhanataayo. Nînî nisî isîhiya Judaahoetapî noaipahohiyîhiyaisatunî amî Isîraherîhiya nahatîyaisatunî pîwîha asaaha amî nehî kai wa wîsasîto. wîsasatî nunyatî kiyai nînî pîwîha nunyatî numwaasanîhî kiya noaipapî nisîhiyaimainjaihî winjatîto.

⁹ Iyataatî ka pîwa nisî isîhiyaisatî wîsasoha jîhî kiyaamî saisatoyai yapîpatî Isipîhandaaahapî nutî numwaasi bairîndî winjatîmî nasohura pîwîha wîsasatî nunyohîhaamatîmetatî nehî kai waare. Amî kiya nisî pîwîha jîha sa windî wîsasatî pîwaundîtî nunyoha baiwî kiya kaitaano tohîrîhîretî windî kamaiwî nepînimîhauhî amî nînî kiyai ahosumwatî namataayo.

¹⁰ Iyataatî ipotîhura asisîha nînî nîwahonînî namîhanohîhetî isîhiya Isîraherîhiyaisatî pîwîha wanîha kai nehî wa nînî katohîha wîsasîto. Nînî Awaisîhonînî sangî kîmandî kasatataato. Akîpîpa kîmaiwa nînî saindî kaito kiya daiwî bimîtaatîwîhîretapî nînî gwînyaatî maaritohîtîhandî kiyaamî amîtîhetî netî gwînyaatî nunjîto. Amî kiya kiyaamî maarîho omanîtîtîhî kandî nepî kîpîwî gwînyaatonîhî kîretî daiwî bimîtaapo. Aiwî amî nînî nehî naasonînimî Autaaahatîhonînî Akohonînimîhi kiya mepî autaahepînimapî nisî otîpîpatî kanisaihî amî nînî kiyai iwîtatamanîtî winjatîto.

¹¹ Nînî sawisanîhî amî kiyaamî wo komî naisîhiyaisunî amî sawahomî saingosaahoyai saundatî sahî nînaasonî nînaasaanîhî Awaisîhopî atîwî

mmon+wi ami g+sunyaatati nasesipatane undati kaundati ami kata-munj+taise. Owet+taise. Ami kiya nahatiya n+naasohi n+naasaam+hi amb+pati awaipatisahiyauni ami amb+pati awaipati owehiyauni aimi nisi is+hiyaasi nisapi aimi mmon+wi g+wunyaatati nusesipatahiyaaso.

¹² Ami kiya aimi nisi is+hiyaasi nisapi kiyai g+wunyaatati nusesipatati ami mmon+wi+hiyaare. Ami kiya nisi is+hiyaatih+hi kiya maip+haiwa is+hiya usaisi kawisoh+waiwa nemwaito. Aindi ami kiya nisi nd+heti n+ni w+ndi maar+mitoh+waiwa maip+haiwa kiyoh+waiwa neti n+ni kaiwaapi w+ndi g+munyaati ap+paahi nan+pimand+maito,” *Jeremiyaaho 31:31-34* tati katise.

¹³ Nyahi siyaati mmond+haawi p+wi+ma ipot+ma Autaahaat+ho w+sasati nanyamis+maapi wan+ha asaahaare tati sata kandaase. Ki+ma P+wi+ha Wan+haare ndaase. Ko satati kandaati p+wi+ha j+hi w+sasati nyangi nanyamis+haapi aim+ha jah+handaat+hi kaami ot+pi+pati owe ndaase. Ami sandapi nyahi yawanaan+hi aimi gw+nyaawaahiyaane, wapa noaipati aimi jah+pi+paimain+j+hi ami kapa nyahi nam+haayo.

9

An+hi Goh+handaat+hi Autaahaat+hop+hi Gaapund+wi Nandapa Maahoaipatami J+ti+pati Autaahaat+hoai Dipumanawaayopo

¹ N+ni p+wi+ha aimi kasatoh+haam+hi j+haati sandi kasat+taano. Autaahaat+ho Jisaasihom+hetapi nyangisat+ton+hi ami nyahi kom+hiyaan+n+ti+haawi p+wi+ha t+manati kandaase. Aih+hi ami Jisaasiho nyami aunah+pati neti nyam+hihoaan+hi bitonda taati Autaahaat+hoai yam+hapataat+hi p+waundataase. Iyataati ami j+huraahi Autaahaat+ho kom+hiyai sah+hi nis+hiyaatimatisaihi ami n+ni sam+honimandi jainjaati bim+taano tati p+wi+ha t+manati kaundataase. Sata kaundisura w+ni+hap+paisati ahoyati nunyataise kapa w+ni+hap+pa katir+hi+reti japep+hi+r+wi Autaahaat+hom+hi ot+pi+pati kawiw+hi kopi gaapund+taatiwo. Iyataati ami an+aan+hi waan+hi neh+hi goh+haan+hi is+hiya an+matawaayopo kandaap+hi Autaahaat+hop+hi gaapund+wi ami kom+hi ot+pi+pati kawitaat+wi+haanjo.

² Kiya saiwi an+aan+hi goh+haan+hi an+matawaayopo. Goh+haan+hi an+aan+hi an+matiwosaw+hi yat+mw+hi yat+piyawaayopo. Yat+piyaposaw+hi j+handi sandi sat+wi amb+hi+tawaatopo. Is+hiya kiyaami maip+haiwaapi nandapa nesi nuwi t+hi+w+hi Autaahaat+hoai dipuman+taati+w+hirote t+wi amb+hi+tawaatopo. Aih+hi kandoti sis+haiwa t+pop+hi ahiyaw+hi ami gan+ho wo kaiwi kooasin+hi b+ret+handi ahiyawaayopo Autaahaat+hom+hi nd+heti ahot+tand+handi. (Sapa k+hi+rotohandi m+taahandi yat+piyahot+handoti ahondaise.)

³ Aih+hi ami metaahi yat+piyahot+handi kap+handi sandapi sat+wi amb+hi+tawaatopo. Neh+hi Autaahaat+ho sawahoh+hi k+roti bindata kom+hi is+hiyai winjat+tand+hirote t+wi amb+hi+tawaatopo. Sauri yat+piyahowaurami ot+hap+hi apot+hi+r+hi minjat+nah+hi ap+paahi mwip+hi+ra m+has+napi m+haapi k+ri+n+hi yat+piyapi Autaahaat+ho bim+tand+hi+roti nimb+puwataise.

⁴ Aih+hi k+ri apot+hi+ram+hi kimbaahi det+hi k+rain+hi gan+homatiyahonji mas+honji neh+hi gor+handaa+hi kaiw+hi+honji ahiyawaayopo. Iyataati sonji ganonjaasin+hi is+hiyaami maip+haiwaapi nandapa t+hi+w+hi Autaahaat+hoai dipuman+taati+w+hihonje. Iyataati sandi yat+piyahot+roti neh+hi Autaahaat+ho sawaho bim+tand+hirote t+wi amb+hi+tawaatopo. Aiw+hi ami pausihandi w+ndi neh+hi gor+handaa+hi kaiw+hi+handi awainaahoetahandi

ahiyawaayopo. Iyataati sandi pausimandi Autaahaatiho komi isihiyai winjaati bimitandihandapi tımanati piwıha kaundisiha gwinyaitaatiwi namıhanahande. Iyataati ami kandi pausimandoti kaapiho wo gorıhanda kaiwiho ahiyawaayopo. Aiwi ami so kaapopi nandapa biretihandi manaaahandi jihura Autaahaatiho nandapa owehapihi nehıhaati Isıraherıhiyai numwimbıpaami wapa ahiyawaayopo. Aiwi ami kandi pausimandoti Aronıhomi irıhıri ngırihıri jihura Autaahaatiho katihı ahiyawosauhi asırimatati yansirihihi ahondaise. Aiwi ami kandoti nawıha wandipati taapırehandi Autaahaatihomi winıhapıpa ikwımaindimwıtıhapa jıpatıpindisiha ahiyawaayopo.

⁵ Iyataati ami kandi pausindami mipateti maahomwaanı nehı sıwıpati yatımwı kaiwi wihoanı wıti ami wihoanı wıti ahiyawaayopo. Saurı sıwıpaurı isıhiya gorıhaandaahıhi Autaahaatihomi otıpiıpatihiya yamıhapataatihi komi ndıhetı kiyaanihi bimohiyıhiyaapi namıhanıwi isıhiya kaiwi ahiyawaayopo. Kaiwi pausihandami mipateti namıhapı wisasawaayopo. Iyataati saurı sıwıpaurı ditatisahaurisi kaurami ditati tusapaapanati pausisındisi namaasataise. Aihı sapıhapı isıhiya satıwi ambıhıtawaatopo. Isıhiyaapi Autaahaatiho jıtipati mmonataati maarıho asıpiyati kiyaami maıpihaiwa nemwasıpiıhe tawaatopo. Isı saiwaapi nıni wani kımura wındı waati piıhındı kamaatıto.

⁶ Saiwi kiya anımatıwi kahapaamapiıpa katıhi ahiyawı owetihı isıhiya isıhiyaami maıpihaiwaapi nandapa tıhıwi Autaahaatihoai dıpumanıhohiyıhiya namasawı yatıpiyahotıhandi jıhandi mıtaahandoti asisi nahatewetı nandaapi noaipapi isıhiyaami maıpihaiwaapi nandapa tıhıwi dıpumanıwi ami isıhiyaami aunahıpa nepı Autaahaatihoai piwaundiwi kopı gaapundawaayopo. Saiwi kiyohıtiımandi Autaahaatihomi winıhapıpa kaundirihihi kireti kiya japepihıriwi kiyawaayopo.

⁷ Ami isıhiya isıhiyaapi Autaahaatihomi otıpiıpati komi anıanı otıpiıpati kawıwi ami Autaahaatihoai nandapa maahoiıpati tıpi tıhıwi Autaahaatihoai waamaindumapi dıpumanıwi ko isıhiyaami maıpihaiwa nemwaitandi piwaundiwi gaapundohiyıhiyaami mıtiho nehı sawaho naasohı asisiha nehı naasara kınaungwıha naası naasetı yatıpiyahotıhandi metaahandi Autaahaatiho komi ndımaahomwaagi ahiyati jaati bimimbıpihi mıhatıhi nandaataise. Iyataati sandi yatıpiyahotıhandi metaahandi Autaahaatiho nasati bimindıhandoti isıhiya Autaahaatihomi otıpiıpati kiyohiyıhiyauni isıhiya nahatiya wındı namındaapıhirote ami kiya wındı namındaapıse tati itıhapıpa ahotıho. Autaahaatihomi otıpiıpati kiyohiyıhiyaami piırisiho mıtiho nehı sawahohı katıhi nandaahatihe. Iyataati ko kınaungwıha nınaasetı asisiha naasara katıhi nandaataahura ko nehı taanaho niyati nandaataamaise. Owetise. Nehı taanahıho ko wındı apıpaahi namındaitaise. Ami ko kauhoaisangi ami sipısipıhandisangi tiwati kapaami jıtipati isısi nandaataise. Nandaati kaanı bokisihandi awaindıhandi Autaahaatihoai komi otıpiıpatapi wapa nunyohıpiıpa wındıhandi katıhi ahotındıhandami awıhaasıni Autaahaatiho mmondandi jıtipati ahiyataise. Jıtipati ahiyatosati ko sawahomi maıpihandi Autaahaatiho nemwaitandi jıhi sawahopi Autaahaatihoai piwaundati nunjenataise. Iyatosa ami kasıni ipoti isıhiya nahatiyaami maıpihaiwa nemwaitandi Autaahaatihoai piwaundati nunjenati gaapundataase. Iyataati satı jıtipiti ko nesi niyati ahiyatosati gaapundati Autaahaatihoai piwaundıpitı isıhiya maıpihaiwa Autaahaatihomi ndıhetı kiyohıwaiwaapi kiya apıpaahi

nanipimainjihi ami maiwa maipihaiwa kiyahaayono maatiwi nehi nanihaiwi kiyohiwaiwa Autaahaathiho nemwaitandi Autaahaathomi ndiheti nesiyati ahiyataise. Isihiya Autaahaathiho saiwa maipihaiwaasi sahi windi kamaiwise undiwaiwa kiya gwinyaawaahandi kandi kiyohiwaiwaapaahi windi jitipati nesiyati ahiyati gaapimundise. Owetise.

⁸ Iyataati sa piwaha winihapipa isihiya nehihiya Autaahaathomi Anaanji yatipiyahotihandi mihatihandaathi namindaapise tati ahotihi nyahi mmonahaayo. Iyataati sandaahi nyangisi siyati neti nanyisataise, isihiya nahatiya mihathi Autaahaathiho komi ndimaahomwaanji ahiyati bimirihroti windi namindaitaapo. Namindaapi ami kiyaami maipihaiwaapi titihi sawana Autaahaathoapahi deti naiwi koai windi piwaamunditaapo tati neti nanyisataise.

⁹ Ami piwima siyati isihiya nahatiya mihathi mihapaahi Autaahaathiho komi ndimaahomwaanji ahiyati bimimbipih windi namindaapise tati ahotihi ami isihiya nahatiya nehi kimbahirothi nandaawaayopo. Aiwu ami kiya Autaahaathomihini deti windi namaayopo. Sandi neti kiyai siyati nunjataise. Wanimura kimura isihiya saiwi mmondaatiwe. Mosesiho winihapipa kaundirihireti japepihiriwi nandapa maahoipa gaare undiwuni ami kiyaami maipihaiwa nemwaitanduni Autaahaathoai nunyauhhandi kandi kaiwa neti kiyaisi Autaahaathiho kiyaisi saundati nisi ndiheti sahi noaipapi apipaahi gaahiyaati saasanotahiyaatitihini nini bairi jasoti sapi maaritataayo unditandihireti ahimaawise. Owe. Iyati ami kaiwa kiyaami amitha maariho omanjitihi gwinyaahohitihandi neti saasanotahiyemwati popitihiyemwaamase. Owetise undati kiyai neti nunjataise.

¹⁰ Iyati ami isihiya Mosesiho winihapipa kaundirihiri kireti japepihiriwi kiyaami gaarehaiwauni ami kiyaami maipihaiwaapi nandapa maahoipa Autaahaathoai nunyohiyihiyaisangi kaiwa mmonatosati kiyai Autaahaathiho windi samundise sahi nisi ndiheti apipaahi gaahiyaate mundise. Owetise. Ami sandi apaapimahe. Winihapipa kiya japepihirohipipa nandapa maahoipa ami waapoho kiya nanihohipipaapuni ami nehi ambipati bausohipipaapitahaiwaatihe. Iyataati saiwa kiya winihapipa japepihiriwi kiya kiyohiwaiwa nehi kimaati tiwatihaati ambipateti kiya kaitaatiwi kaundati ami mihathi maariho omanjitihi titihematitaatiwihandapi windi kamundindihandahe. Iyataati ami Autaahaathiho ipotihura kiyai nga neti titihemwaitandihira daihira nunjitandi saiwa nehi wanapi gohihaiwa numwihihaiwandaate.

Kiraisiho Nyapimainjhi Nyapi Jitipati Nuhaasipati Autaahaathoapahi Ahiyataise

¹¹ Jihura isihiya saiwi kaimi napimbwihandisi wani kimuraahi Jisaasiho sawaho titihi noipati Piriho Awaisiho Mitihomatati nyapi nyami aunahipati neti Autaahaathoai taati piwaundataase. Jihura Autaahaathiho Jisaasihomihetapi isihiyai gaahati kawisati japihi numwaitandi piwaha tihimani katisiha Jisaasimo neti ka akemati kiyati ishiyaami maipihaiwa nemwataise. Nemwati asihiyaimatitaatiwihandi nunyataise. Ko nyangi sanyindimandi nyapimainjhi nyami aunahipati neti yamihapataathi Autaahaathomi bimimbipih komi ndiheti taati nyapi piwaundataase. Sapihi Jisaasiho bitonda taati Autaahaathoai nyapi piwaundimbipih kimaapi yapipataapihi Autaahaathohihi bimihandihapihe tiwi anaanji gohihaaji ambihitiwi anjimatotihandisi apipaahi waati nusatiphaamahande. Iyataati sapihi Jisaasiho bitonda

taati nyapi Autaahaatihoi piwaundimbipihi nehi isihiya kaiwi ahiyawihapihimahe. Owetise. Iyataati kimaapi kahapaamapi pa Autaahaatihoi kiyati ahaimbipaisati ahoyati kiyati windi ahimaise. Kiyati ahimaisi sahi kandi windi mondaapo.

¹² Utaaho yapipaatambiho kinaukwaha nahateweti asisaha nehi naasaaraahi isihyaami maipihaiwaapi maasapiho memetihirami jitipatuni ami maasapiho kauho sapiho sipipihohomi jitipatuni isisi nandaati mihatih Autaahaatihoi sawahohih bimirihroti komi ndiheti ahiyataise. Iyataati Jisaasimo kiyaamatiyati kiyataamaise. Owe. Jisaasiho komi jitipati sawahomihati ipi titih atawihateti nuhoaamasipati neti komi ikwiraahi sawaho isisi niyati Autaahaatihomi bimimbipihi komi ndiheti ahiyataise. Iyati ami ko Jisaasiho komi jitipati pihitihaiwaara isisi niyati Autaahaatihomi ndiheti ahiyataamaise. Owetise. Nehi naasaaraahi nyahi isihyaani nahatiyaanam maipihaiwaapi komi jitipati gaahati isisi niyati Autaahaatihomi ndiheti ahiyataise. Ko siyati kaimandi Autaahaatihoi sati jitipiti mmonataati namati ko nyami maipihaiwa nahatewaatihapi wanuni ipoti ipotuni japihi nga nanyamaitando. Nanyamaahonih nyahi noaipawaati Autaahaatihomi ndiheti titih gaahiyanimatitahaawo.

¹³ Iyataati ami isihya itapipaisuni ami isihyaami anditatuni ami wapa wapauni isipi kiyawaawaahi ainjotihaiwaisahiyaasi isihya usaisawi maasi timaamaitwi Autaahaatihopi gaapimunditaapo. Nehi yandih binyaihi kiya itapi pa anditati isihohiyihiyai prisiho isihyaapi Autaahaatihoi nandapa thati dipumasihoi sawisati kawisataise. Maasapiho memetihirami jitipatuni ami maasapiho kauho sapiho sipisipihomi jitipatuni namoti ami maasapiho kauho sanaati tipi thauh thimi noti sotipati waatipimainjipati neti katisati timandaati waapohoaisati ahoyati naumbwaihirati isaaha nahaapatohaara kiyaamiheti tutipataise. Ko siyati kawihihura kiya Autaahaatihomi ndiheti noaipapi titih gaahiyaimatawaayopo. Gaahiyaimatiwi nuwi isihyaisawi maasi Autaahaatihopi gaapundawaayopo.

¹⁴ Iyataati Kiraisiho komi jitipati nyapi nuhoaamasipati kiyaami siyohitimandisi apipaahi nusatipahaahate. Iyataati Jisaasiho somiheti Autaahaatihomi Itipihoi Gaaho nasisoari bimisihoi neti koai anditiwiwati watipurimati giwunyaasih Itipihoi ko Gaahomi watipihandaahi Autaahaatihoi nyapi nunyanataise. Jisaasiho so utaaho apipaahi gaaho Autaahaatihomi ndiheti Autaahaatihoi poundahaiwa maipihaiwa apipaahi turikaarehonjisangi windi kamaayaho utaaho ainahihoi nyapimainjih nyapi napotaise. Napwindihandaahi nyahi nahatiyaanam maipihaiwa nenyamataise nyami maipihaiwa kiyohiwaiwaapi Autaahaatihoi yaasihandi apipaahandi nanyinyati yandihenyamaamaitando. Ko Jisaasiho siyati kanyindimandi nyahi Autaahaatihopi otipipati kawisaati kop maarita koai mepi autaahemwawa maasi koisaati nasisoari bimaami nutihaawihandapi kiyataise.

¹⁵ Sandi Jisaasiho komi jitipati nyami maipihaiwaapi nuhaamasitihandaahi nyahi noaipawaati Autaahaatihomi ndiheti gaahiyanimatonih Autaahaatihoi nyangi nyasonata sahi aimi noaipapi nisihyaatimatawaayopo tati nanyamaataise. Autaahaatihoi komi isihyai gaahaiwa kawitandi piwihai timanati katati wani ahaiwaiwa Jisaasiho neti akiwaiwemati kaitandi Autaahaatihoi namihanati ahwisataise. Isi Jisaasiho siyati kaimandihandaahi Autaahaatihoi isihya usaisi sahi aimi

nisihyaatimatitaatiw+ nasam+hand+hiyaate undisaw+hiyais+ Autaahaat+ho wapa gaahapa numw+and+ katati t+manati ahaimb+pa nunyon+h+ kiya kapa nep+ nasisoaari kiyaan+h+ koaisaw+ maasi bim+taapo. Iyataati ami Jisaasiho kaimd+mand+h+ is+hiya p+w+ha jah+ha Autaahaat+ho komi is+hiyai gaahaiwa kawitand+ p+w+ha wisasati numwis+haat+h+ bindawaawi kom+ amb+pa n+w+maapi ot+ip+pati kawisohiy+hiyaapimaaw+ kiyataise. Ami neh+ K+raisihom+ j+ti+pat+h+h+ kiyaami maip+h+haiwa nemwahon+h+ Autaahaat+h+om+ nd+het+ kiya noaipapi gaahiya saasanotahiyaatisaih+ ami Autaahaat+ho kiyai sah+ t+ti+h+ gaahiyaatiso unda numwaitaise.

16 Autaahaat+ho is+hiyais+ p+w+undati numwaahon+h+ ami kiya noaipapi kom+ is+hiyaimatitaatiw+handapi p+w+ha wani asaaha is+hiyaisati w+sisis+ha Autaahaat+ho net+ akaahemaitand+ K+raisihom+ napwind+ndapi sangi n+n+ nes+pati kasat+taano. Is+hiya usa sang+ napopi asi+y+hiya bindawaahura kiya napwisaih+hura kiyaami usa kiyaami manyinyaisangi ami nais+hiyaisangi ik+ip+pa ami wapa naitaat+w+handapi gw+inyaawaayopo. Saiw+ gw+inyaawaaw+ kiya sang+ napopi neh+ asi+y+hiya bindawa utaaho kiyaam+h+apa naitand+h+om+ amb+pati amb+h+ti+w+ san+haaho nyamapa naitande t+w+ kat+w+ kom+ amb+pati ut+ip+hoat+h+ j+ti+pat+ipaiwosawaayopo. Aiwi utaaso katati nisapa nis+hiya aho ahaati n+n+ napwisan+hura naitande tati amb+h+ti+so ami amb+h+ti+saamaati kapa naitande ami ba katis+ho napomahon+hura. Ami ko namaapoti asoho bimonaah+ komapa naitaat+w+hiyaapi amb+pati amb+h+ti+ati ami ut+ip+hoat+h+ ah+wisaw+hiya w+nd+ kapa ket+ namaitaapo. owe.

17 Iyataati ami utaaho komapa ko napon+hura usa naitaat+w+hiyaapi amb+h+ti+ati p+w+ha wisasati ahais+ha ko w+nd+ namaapoti bimonaah+, is+hiya ahiya nisapa nepise tisaw+hiya w+nd+ namaitaapo. Neh+ ba katis+ho napomahonaah+ sura komapa naitaat+w+ amb+pati ah+wisaw+hiya kapa t+ti+h+ naitaapo.

18 Ami kim+ri+ k+ret+ Autaahaat+ho kom+ is+hiyaisati ko kiyais+ p+w+undati numwaahon+h+ ami kiya kom+hiyaimatisaih+ winjat+tand+ p+w+ha ji+ha wisasis+ha noaipati akaahaimatitand+ wapa kohas+pi+ho tip+ j+ti+pati nuhaawaayopo. Saiw+ nep+ nuhaahau+ sura p+w+ha Autaahaat+ho kom+ is+hiyaisati wisasis+ha noaipati akaahaimatataise.

19 Sa p+w+ap+ n+n+ net+ wonj+ on+hiti kat+taano. J+h+n+h+ Mosesiho is+hiya nahat+yais+ w+n+h+ap+pa Autaahaat+ho kom+ is+hiyais+ p+w+ha ji+ha numwis+haat+h+ ahotimb+pa n+naasaimbaah+ net+ aw+ti+ati kaundataase. Iyati ami kap+h+ kauho sip+ip+hohaiwaat+h+ ami memet+h+ri+ wiwa net+ tiwati t+hati Autaahaat+hoai nunyataise. Iyati ami kap+h+ kapaami j+ti+pati net+ waapohoaat+h+emat+ kis+h+sisataise. Iyati isaaha an+net+ha tamitatisati tisatati net+ ami sip+sip+h+andami at+ha marasin+ho amaten+ho jaap+ha net+ isaahaisati ahoyati w+sasataise. Iyati sand+ net+ kauho sip+sip+h+andami waapohoisati nambwaih+ripataat+h+ t+mandati boyatesi ut+ip+ho buk+h+and+ Autaahaat+h+om+ w+n+h+ap+pa j+pat+ipind+h+andaatun+ ami is+hiya nahat+yaisun+ kiyaam+h+eti tutipawisataise.

20 Ko kiyai siyati taati tutipawisataaheti kiya is+hiya (Is+raher+hiya) nahat+yais+ saundataase.

'K+mat+ j+ti+mataah+ Autaahaat+ho sah+ kom+ is+hiyaatimatitaatiw+ p+w+ha wisasati nasamis+h+ai ko net+ akaahemataise. Sah+ w+n+h+ap+pa baiwi japep+h+itaatiwe,'

undataase.

21 Siyati kim+ri+ k+ret+ Mosesiho an+an+ goh+haar+ Autaahaat+ho sawahopi kom+ ot+ip+patap+ an+matot+h+andetun+ ami kat+h+ kapaaraah+ ot+ip+pati

kaitaat+wi ahiyoh+pipetuni j+tipati tutipati jaataise.

²² Iyataati ami win+hap+pa Autaahaat+ho komi is+hiyai pi+wi+ha wi+satasi numwis+haat+hi ahotimb+pa kahapaam+pa kapaaraah+ Autaahaat+hom+ an+tit+hi goh+hat+hi ot+ip+pati kaiwi pi+waundoh+pi+paap+ satise. Ami kapeti j+tipati nuhaap+ jaasaihaah+ Autaahaat+ho kapaapi biyati maaritati mmondaise. O ami kapai w+ndi samaisaihaah+ Autaahaat+ho kaiwaapi gaare tati mmonati w+ndi ko maar+mit+taise tise. Kauho ami sip+sip+handi koai t+hi+wi waamaindumap+ nunyoh+pi+paami j+tipati kapeti nuhaapi jaasaihaah+ kaiwaapi ko maarit+taise tise. Iyataati ami wapaamun+ ami is+hiyaami j+tipati nep+ namuhaawaawaah+ ami is+hiya Autaahaat+hom+ nd+het+ komi pi+wi+ha win+hap+pa nemapi maip+haiwa kiyoh+waiwa Autaahaat+ho w+ndi nemwaamati nan+pi+mimat+taise. Nehi is+hiya wapai tipi kapaami j+tipati nuhaap+ ami kapa t+hi+wi koai waamaindumap+ numwisaihaah+hi Autaahaat+ho is+hiyaami maip+haiwa nemwati kaiwaapi ap+paahi nan+pi+matamaitaise.

K+raisiho Autaahaat+hoai Nunyanat+ Napwind+handaaah+ Autaahaat+ho Nyam+ maip+haiwa Nenyamataise

²³ Isi ami sand+hi nyah+ aimi mmonaati g+nyunyaatahiyaane. Autaahaat+hom+ an+an+ goh+handaat+hi kapaaraah+ komi ot+ip+pati kawitaati+wi ahotimb+pa sapa nehi yam+hapataat+hi ak+pi+pa ahotimb+paami si+wi+pate. Iyataati kapais+ Autaahaat+ho komi nd+haara mmonati gaare tati ami kapaapi gaahapaare tati maarit+and+ kauho ami sip+sip+handam+ j+tipati kapeti nuhaapi jaawaayopo. Ami kapeti j+tipati w+ndi nuhaapi min+jaawaawaah+ ami Autaahaat+ho kapaapi w+ndi gaare tati maar+mit+taise. Sand+ saiwi Autaahaat+hom+ an+an+ goh+haan+ yam+hapataat+hi Autaahaat+ho sawaho bimimb+pi+ham+ si+wi+pati nehapi+hi komi nd+het+ gaatan+hi Autaahaat+houn+ is+hiyaun+ ahoyan+wi pi+waat+ndaat+wi+hap+hi kauho sip+sip+handam+ j+tipati nuhaapi nep+ ti+manawaayopo. Siyauhi kapa noaipati Autaahaat+hom+ nd+het+ gaahapaat+hi ami Autaahaat+ho kapaapi maaritataise. Iyataati ami mi+haati yam+hapataat+hi Autaahaat+ho sawaho bimimb+pi+hi is+hiya gi+wunyaapi pi+waund+taati+wi naisaihihiyai Autaahaat+ho pi+waundati numwaati winjat+itand+hap+hi nam+hain+pi+pi+hi j+tipati nuhaapi jaapi nep+ ti+man+taati+wi+hat+hi kauho sip+sip+hand+hi memet+hi+ram+hat+maah+e. Owetise. Nehi kati wite. Kauho sip+sip+handam+ j+tipati nusat+pi+haahate. Iyataati sati j+tipiti K+raisihom+ j+tipate ko sawaho nesi niyati Autaahaat+hom+ nd+maahomwaan+ ahiyati bimimb+pi+hi ahiyataise ami kap+hi K+raisiho sawahoetapi is+hiya Autaahaat+hoenda naiwi koai pi+waund+taati+wi+hap+hi.

²⁴ Nyah+ aimi mmonaati g+nyunyaatahiyaane. K+raisiho napomatati japi+hi nepasi naimb+pi+hi sapi+hi nehi is+hiya kiyaami ikwi+raah+ Autaahaat+hom+ an+an+ goh+haan+ yam+hapataat+hi Autaahaat+hom+ bimimb+pi+hi ak+pi+pi+hap+hi nehi si+wi+pati neh+haan+ an+imatoh+pi+pi+hi niyati nandaataamaise. Owetise. Kohi tit+hi yam+hapataat+hi Autaahaat+ho bimimb+pi+hi komi nd+maahomwaan+ ahaimb+pi+hi niyataise. Iyataati is+hiyaun+ ami Autaahaat+houn+ ahoyan+wi pi+waat+taati+wi+hap+hi ko niyati tit+hemwataise. Iyati ko nyami aunah+pati neti nyap+ nan+pi+mat+hi sapi+hi kap+hi Autaahaat+hom+ nd+maahomwaan+ bitondaat+ nyangi Autaahaat+ho nyatatamanati and+ti+nyaiw+and+hi koais+ Jisaasiho taati pi+waundati nunjenati gaapi+nyundataase.

²⁵ Iyataati ami K+raisiho sapi+hi naind+ndapi w+ndi yahandisi maapi yap+imbataapi+hi Autaahaat+hom+ an+an+ goh+handaaapi+hi yat+piyapi

mihatihî Autaahaatîho sawaho biminditîhî pîrisihiya isîhiyaapi nandapa maahoipati tîhîwî waamaindumapi Autaahaatîhoai nunyohiyîhiyaami mitîho pîrisiho nehî asisîha naasaaraahî kînaungwîha nahatewetî nandaataise. Nandaataati ami ko kauho sipîsipîhandî ami maahoipa wapa tipî tîhîwî Autaahaatîhoai nunyohîpîpaami jîtipati nesi nandaataise. Ko sawahomî jîtipati nesi satîhî nandaataamaise. Owetise. Ami Kîraisihohî siyati kiyataamaise. Owe. Yamîhapataatîhî Autaahaatîho sawaho bimimbîpîhî komî ndîmaahomwaanî taahîwaiwaara jinjapîhî jinjapîhî niyataamaise Autaahaatîhoai komî jîtipati nyamî maipîhaiwa nenyamaitandî numwîtandî. Owe.

²⁶ Ami ko Kîraisihohî sandî siyataataahî ami wuwanîhura Autaahaatîho kahapaamapîpa kiyati ahaisuraapi namasati ami wanîmuraisangi Kîraisihohî konîhî pîhîtahaiwa taahîwaiwaara komî ambîpati yaawati naanîhaiwa netî ami napopî nasatoaatîtaihe. Ami ko saimî nasatoaatîtîhati kati wanî nyahî mmonîhaayo. Kahapaamapîpa nahataapa isîhiyaapi turîmanîtandî wanî kîmura asisîha ipotaataatîmaiwetî Autaahaatîho pîwîha wanîha asaha komî isîhiyai gaahaiwa kawitandî kaundati wîsasisîha netî akaahemasurîmura Kîraisihohî yapîpataapîhî nehî naasara nasataise. Ko siyati nasati nyamî maipîhaiwa Autaahaatîho nenyamati ami maipîhaiwaapi wihoanîhandî naanîhandî namaanyamîtandî Autaahaatîho maaritirîhîretî kiyati ko ipî tîtîhî atawîhatetî nunyanati nimaatataise.

²⁷ Iyataati nyahî aimî mmonaatî gînyunyaatahiyaane. Isîhiyaanamîhetî nyahî napwîtîhaahandî ahondaise. Isî nyahî nehî naasuraahîhî nyapîhura napwîtîhaahure. Napowaati ami Autaahaatîho netî tipîtapaati nyasondandîhuraapi jatîtîhaawe. Jatisaihî tipîtapaati nyasondandîhura noaipahonîhî kura Autaahaatîho netî tipîtapaati nyasondaise.

²⁸ Ami kîmirî kîretî Kîraisihohî isîhiyaanamî maipîhaiwaapi sawaho Autaahaatîhoai nunyanati Autaahaatîhomî maaritirîhîretî japepîhîrati napotî isîhiya taahiyîhiyaami maipîhaiwa nemwaitaise. Siyati nemwati ami Kîraisihohî japîhî maapi yapîpataapîhî napîtaise. Iyataati sandî ko jîhaati isîhiyaami maipîhaiwaapi ipî tîtîhî atawîhatetî nimaatîtandî wîndî namaapîtaise. Owe. Komî isîhiya ko napîtaiso tîwî wîndî namopî maaritîwî jatohiyîhiyai Autaahaatîho kiyai apîpaahî gaahaiwa numwîtandî kaundiwaiwa nunyati apîpaahî kiyaisînîhî numwaitandî napîtaise.

10

Kîraisihohî Isîhiya Nahatiyaapi Naasaaraahî Autaahaatîhoai Nunyanataise

¹ Ami Wînihapîpaahî ipotî gaahaiwa taati napîhîhaiwaami nehî sîwîpate, kapa wapa tîtîhî akîpîpaamaahe. Isî ami Autaahaatîhoai isîhiya kapa wînihapîpa katîrîhîretî gaarehandî nandapa maahoipa kînaungwîha nahatewetî tipî tîhîwî nunyohiyîhiyaami maipîhaiwa nga wîndî nemaumase. Owetise. Kiya kiyai wînihapîpa kaundîrîhîretî kaiwî kînaungwîha nahatewetî nandapa maahoipati naasîkapa tipî tîhîwî Autaahaatîhoai gaarehandî nunyohiyîhiyaami maipîhandî wîndî nga nemwati ami kiyai netî tîtîhiyemaumase. Wînihapîpa nehî sîwîpatîndaato. Ami Autaahaatîho kiyai saundati, “nîsî ndîhetî sahî tîtîhî ainahiyîhiyaate,” undati wîndî mausose.

2 Iyataati ami nandapa maahoipati tih>wi Autaahaat>hoai dipuman>hot>handi nehi naasuraahi kaisaihi kaiwa kiyaami maip>haiwa nemwati tit>hi gaahiya ainahiy>hiyemwahon>hi ami kiya kiyaami maar>hoat>hapi maip>handapi p>wiha owehiyaaniso ti>wi mmon>wi gw>inyaawaawaahi, ami sap>hi kuraan>hi nandapa maahoipa gaarehandi kiyaami maip>haiwaapi tih>wi Autaahaat>hoai dipuman>wi nunyoh>ti>handi nam>haapi namaitauhe. Aiwi kiya kiyaan>hi kaiwa kaimi namutauhe.

3 Sandi siyati ahoti>handi kandi kiya Autaahaat>hoai k>naungw>ha nahateweti kiyaami maip>haiwaapi nandapa maahoipati tih>wi dipuman>mi nowaayopo. Kiya saimi niyoh>ti>mandaahi kiya sawana mmot>n>wi nyahi maip>haiwaisahiyaane ti>wi kiyaami maip>handapi gw>inyaawaayopo.

4 Ami sandami tanyaaha k>maape: Kiyaami maip>haiwa kauho sap>ho sip>ip>ihohomuni memet>h>ramuni j>ti>pataahi bausa nga wi>ndi nemau>mas>he.

5 Ami k>mandi kandapi K>raisiho yap>ipataap>hi nap>itandi ti>man>in>ati bitonda Sap>ho Autaahaat>hoai sata kaundataase:

“K>ny> is>hiya kohas>ip>ho maahoipati kiyaami maip>haiwaapi tip> tih>wi gis> dip>ih>man>hot>handapun> ami kauho sip>ip>ihohom> j>ti>patuni nahinyoh>ti>handapi wi>ndi maar>mit>ip>ihone. Saimbi maar>mitapaapi n>ngi amb>pati nehi is>hiyaam>hati nan>misam>hi ami kati n>ni neti gis> jap>ih> gaarehandamataindi nah>im>itandi nepi nisapi n>manapaise.

6 Aimb> ami k>ny> kohas>ip>ho maahoipati nahatohapa kapaan>hi ar>itaahandaasin> t>ihauhi t>ihat> sos>is>haah>timb>paapi k>ny> wi>ndi maar>mit>ip> ami is>hiya kiyaami maip>haiwaapi nandapa memet>h>ri, kauho sap>ho ami sip>is>ip>handi gaarehandi tip> tih>wi dip>ih>man>wi nahinyot>handapi k>ny> wi>ndi gaare tip> usopi ami wi>ndi maar>mit>ip>ihone.

7 Ami k>ny> sain>hi kandapi n>ni gis> sah>itataato. ‘Jase, Autaahaat>ihone n>ni k>mb>hi k>mon>ne! K>ny> maar>iting>ip>pa kaitandi neti ti>man>in>di k>mb>hi k>mon>ni toho. N>ni kahitandi k>ny> maar>iting>ip>pa k>ret> kahito ami nisapi p>wiha wa k>ny> p>wihaami ut>ip>ihooat>hi j>pat>ip>indis>haat>hi ko siyati kaitaise,’ tati katati ahotir>h>reto.” *Aun>ih>ih>ri 40:6-8*

8 K>raisiho j>hi Autaahaat>hoai saundataase.

“K>ny> is>hiya nandapa maahoipati kohas>ip>ho nahatohapa kapaan>hi nepi tip> tih>wi sos>is>haah>map> gis> nahinyoh>ip>paapi k>ny> wi>ndi maar>mit>ip> k>ny> maar>ho wi>ndi w>maahitise. Aimb> k>ny> kiyaami maip>haiwa nepumaitaapi gaarehandi gis> nahinyot>handapi wi>ndi maar>mit>ise,”

undataase. Ami saiwa Mosesihoai Autaahaat>ho wi>n>hap>pa saiwa saiwi kaiw>ise undati ami maip>handapi kaitaat>wi Is>raher>hiyai numwimb>pa kaundir>h>ret> japep>ih>ri>wi kiyauh>handi kandi ami K>raisiho Autaahaat>hoai kaundataase.

9 Sata katatosati ami K>raisiho saundataase.

“Jase, Autaahaat>ihone n>ni k>mb>hi k>mon>ne! K>ny> maar>it>ip> gw>inyaahing>ri>h>ri k>ret> n>ni japep>ih>ri>ti kahitandi k>mon>ne,” undataase. K>raisiho Autaahaat>ho maar>it>in>di>handi kop> kawitandi sawaho nunyanati gaarehandi j>handi nemati namati ami ko sawaho noapat> gaarehandi as>ti>handimatati ami j>handami aunah>pati netaise.

¹⁰ Iyati Autaahaat^{ho} nyahi komi is^{hiya}anangi sanyatati sahi nisi nd^{iheti} gaahiyaati saasanotahiyaate nyatati t^{itih}i kom^{hiya}animat^{it}ihaawi nanyamaitando. Iyataati ami Jisasi K^{iraisi}ho nyami maip^{hai}wa Autaahaat^{ho} nenyamaitandi ko Autaahaat^{ho} maaritir^{ihire}ti japep^{ihir}ati Autaahaat^{ho}ai* nunyanati K^{iraisi}ho ipi t^{itih}i ataw^{ihat}eti nimaatati napotaise. Nehi Naasaaraahⁱi j^{ihap}uni ami wanapuni ami ipoti ipot^{ihura}apuni ahoyati ipi t^{itih}i ataw^{ihat}eti nimaatati napotaise. Ahi ko nyapⁱ saind^{ihanda}ahⁱ Autaahaat^{ho} nyami maip^{hai}wa kaiwaan^{hi} nenyamati sanyatati sahi nisi nd^{iheti} noaipapⁱ gaahiyaati maip^{hai}wa owehiyaate nyatati nyasonati ap^{ipa}ahⁱ kom^{hiya}animat^{it}ihaawi neti yand^{iheny}amati ap^{ipa}ahⁱ kiyaanangisⁿhi nanyamaataise.

K^{iraisi}ho Nyami Maip^{hai}waapi Autaahaat^{ho}ai Nunyainj^{it}i^{handa} Autaahaat^{ho} Nyami Maip^{hai}wa Nenyamataise

¹¹ P^{irisi}hiya nahatiya ami nehⁱ n^{ina}asohⁱ k^{ina}ungw^{ih}a nahateweti maahoipa kohasⁱp^{ih}o tipⁱ t^{ihoh}i pⁱp^{ih}i kiyaan^{hi} bitotawa asis^{ha} nahata n^{ina}aset^{ih}i w^{ind}i ik^{imaan}wⁱ kapa gaarehandⁱ maahoipati tipⁱ t^{ih}wⁱ, is^{hiya}amⁱ maip^{hand}i ap^{ipa}ahⁱ w^{ind}i nga nemaumahandⁱ, jinjap^{ihem}api Autaahaat^{ho}ai nunyawaayopo.

¹² Ami K^{iraisi}hohⁱ w^{ind}i kiyaamatiyati kamaise. Kohⁱ nehⁱ naasuraahi gaarehandamatiyati maip^{hand}apⁱ sawaho Autaahaat^{ho}ai nunyanataise, ami Autaahaat^{ho} is^{hiya}amⁱ maip^{hai}wa j^{ihai}waunⁱ wan^{ihai}waunⁱ ami ipoti ipot^{ihai}waunⁱ nga ap^{ipa}ahⁱ kaiwaan^{hi} nemwaitando. Siyatosati komⁱ ot^{ip}ipati aimⁱ owetihⁱ Autaahaat^homⁱ ikw^{ir}i gaat^{ih}raihoanⁱ ap^{ipa}aho bindataise.

¹³ Suraapi namasati K^{iraisi}ho jat^{im}i notaise is^{hiya} komⁱ tiworisai Autaahaat^{ho} neti komⁱ auh^{ira}ap^{ihem}ahon^{hi} kiyai ko winjat^{itand}ihuraapo.

¹⁴ Iyataati ami K^{iraisi}ho nehⁱ naasaaraahⁱ is^{hiya}anamⁱ maip^{hai}waapi komⁱ amb^{ip}ati Autaahaat^{ho}ai nunyanati kandaahⁱ is^{hiyai} neti ap^{ipa}ahⁱ kiyaan^{hi} t^{itih}i Autaahaat^{ho} nehⁱ sawahomⁱ is^{hiyem}ataise. Iyati ko siyati nehⁱ naasaaraahⁱ komⁱ amb^{ip}ati Autaahaat^{ho}ai nunyati Autaahaat^{ho} maaritir^{ihire}ti kiyati ipi t^{itih}i ataw^{ihat}eti nimaatind^{ihanda} t^{itih}i Autaahaat^homⁱhiyemasaw^{hiyai} neti ap^{ipa}ahⁱ t^{itih}i is^{hiya} gaahiye-mataise.

¹⁵ Iyataati ami Autaahaat^homⁱ It^{ip}ih^o Gaahoaisangi nyangi k^{im}irⁱ k^{ire}ti sand^{ih}i ak^{ite} nyatati kanyatataase. Sandⁱ nyahⁱ aimⁱ mmon^{ih}aaayo, ami Autaahaat^homⁱ p^wih^a j^{ip}at^{ip}indis^{ha}at^{ihap} j^{ih} sandaase.

¹⁶ “P^wih^a k^{ima} wat^{ip}ih^a wan^{ih}a ipot^{ihura} nisi is^{hiyais}ati nⁱⁿi wat^{ip}indi w^{is}asito. Nⁱⁿi Awais^{ihon}inⁱ gisⁱ k^{im}andⁱ kah^{itata}ato. Nisi win^{ihap}ipa p^wih^a kiyaamⁱ maar^{ih}aat^{ih}i oman^{ititih}i neti j^{ip}at^{ip}aindosati neti kiyai g^wunyaito. Aindⁱ nisi win^{ihap}ipa p^wih^a kiyaamⁱ am^{itih}etⁱ j^{ip}at^{ip}aindusosati neti g^wunyaito,”

Jeremiyaaho 31:31-33

tati katise tati j^{ip}at^{ip}indise.

¹⁷ J^{ih}a satati katatosati ami kasⁿih^a satati katise tati j^{ip}at^{ip}indise.

“Kiya nisi nd^{iheti} maip^{hai}wa kiyoh^{wai}wa nemwatⁱ kaiwaapi nⁿi w^{ind}i g^{im}unyaito. Aindⁱ ami kiya ap^{ipa}ahⁱ t^{itih}metati maip^{hai}wa nisi win^{ihap}ipa nepⁱⁿimapⁱ kiyoh^{wai}waapi nⁿi w^{ind}i g^{im}unyaito,”

Jeremiyaaho 31:34

tati katise tati j^{ip}at^{ip}indise.

* **10:10:** maahoipa wapa tipⁱ sis^{ha}ap^{ih}i t^{ih}oaahauhⁱ kapaan^{ih}i t^{hat}i sos^{is}haatipamatiyati.

18 Ami Autaahaatihō sata katati nyami maipihaiwa nahatewa kaiwaanihī nenyamataise. Nenyamasihī maipihaiwa komi ndiheti wīndi ahimotise. Aimi maipihaiwa nenyamasihī owetisi napaapi napindapi nandapa tihāati Autaahaatihōai dipumanitihāawe?

Autaahaatihopi Giwunyaapi Komi Utatototi Deti Nuwise

19 Nisi naisihyaati nisataiwi Kraisihopi giwunyaahohiyihyaate, Jisaasihomī jitiipati nyami maipihaiwa aimi nenyamasi nehī nanihyaati Autaahaatihō sawahohihī bimimbipihī anjipihī komihinī deti utatototi naitihāawo.

20 Jisaasiho nyapi daihira wanihira asitimatitihāahandisahira apotihiri mwipihiraatihira† nuwati daanyuwataise. Isi nyahi Autaahaatihō anjipihī bimimbipihī kīra naitihāawe. Siri apotiri Autaahaatihō nehī sawahohihī bimirihīroti ami nehī prisiho awaisihō mitihohihī nandaati otipipati kairihīroti nisapusirihire. Iyataati siri apotiri Jisaasiho sawahomī ambipate.

21 Nyahi nyami Prisiho apipaahi awaisihō Autaahaatihomī isihya nahatiyai winjatisihō yahoaisaahiyaane.

22 Isi ami nyahi maarihō popitihōaisaati ami nyami kopi giwunyaahohitihanda, ko nyangi nga nyatatamanitaiso taati mmonaati Autaahaatihomihinī deti naitihāawo. Nyami maipihaiwa nyami maarihōatihī ahotihī nyami maarihomī piwihā sahī maipihyaate nyatihī mmonaati gwinyaawaati ami Autaahaatihomī ndiheti nyahi maipihyaane taati mmonihohiwaiwa Jisaasiho komī jitiipata aimi basanyamase. Isi ami nyahi Autaahaatihomihinī deti naitihāawo ami nyahi maipihandī owehiyaanī ainahiyihyaanīnisi komī ndiheti maipihandapi piwihā owehiyaane taato. Ami Autaahaatihō waapohō gaahō kipa owehōra isihya wanī aimi basanīwi noaipapi popitihyaimatohiyihyaamatiyati nyangi neti baanyusati popitinyamasihī popitihyaanīnī noaipihāayono.

23 Iyataati ami nyahi siyaati kaitihāawo. Nyahi wuwanihura namasaati Kraisihopi giwunyaahohipatamatiyaati kireti kiyaanīnī giwunyaapi nohōaatitihāawo. Iyaati koaisi numasi japihī namutihāawo. Iyaati ami Autaahaatihō ipotihura gaahaiwa nanyinyati kanyitandī katihī jatohiwaiwa ko nga kaiwa akīwaiwa kanyisati nanyamitaiso taati andititaati jatimī nutihāawo. Ami sandī nīnī apaapīmaato, nyahi Autaahaatihō nanyamitandī jihī gwinyaati tīmanati katimbipa kapa tītihī ko nyangi nanyamitaiso taati giwunyaawaahiyaanīnītihito.

24 Nyahi Kraisihopi giwunyaahohiyihyaanī yawanaanī woninī waaninī ami wo waatapi gwinyaitihāawo. Iyaati woninī waaninī ami Kraisihopi giwunyaahohiyihya nyami naisihya woai waati newaati anditīwiwaati maarihō nunyaati ami newa kīmīkiyaanīnī andititaati maarihō namīndihāawo. Iyaati gaahaiwa kawisaati ami kaindihāawo.

25 Iyaati ami nyahi Autaahaatihomī isihyaanīnī wīndi pohipiyaati nyangi nyangi nīnaasoninī nīnaasaaninī nyami anjipihī yandihī bimimītihāawo. Sandī namawa napaitaati ahoyandihāawo. Isihya usa saiwi taawi wanī pohipiyohīmatamatiyaati wīndi nyahi kamaitihāawo. Owetane. Autaahaatihomī isihyaanīnī napaitaati ahoyanaati newaati yawanaaninī andititaati ami nyami naisihya wo waati newaati anditīwiwītihāawo. Awaisihō Kraisihomī Asisihā isihyai neti tipitapa

† 10:20: Maakihomī utipihō 15:38 handaapihī mmome.

usondandaha noaipaitandihura aimi deti taati nasataisi masehonjiso taati mmonihawu sandi nyahi pihitaati nasisoari kaimi nutihaawo.

Nyahi Autaahaatihomi Mwaahoai Windi Ahosumwaamaitihaawo

²⁶ Nini sangisi sandi apaapimaasato, kimandape. Nyahi Kiraisihopi piwaha akaaha aimi atisaati newaatatihyaanini kiyaanini, ami usinjaawaati yawanaani gwinyaawaati maaritotihanda kiyaanini kiyaahaawaahi ami gaarehandi nyami maipihandi nenyamaitatihandi apipaahi owetise.

²⁷ Isi ami nyahi siyaati maipihaiwa kiyaaninihi tawaati kaimi nohaawaahi ami nyahi Autaahaatihomi tiworisaanisi apipaahi maipiyaati aungwohandi yaitihaawe. Ami Awaisiho piwaha nyamiheti neti yanyutaati tipitapaati nyasondandihuraapuni ami sisaha windi namaayotati kaanini awaindihandi aungwohandi noaatati tihatoatisiha Autaahaatihomi komi tiworisai neti thoaitandi timanishiapihini neti nyangi nyihoaitandihuraapi gwinyaahaawo.

²⁸ Ami nyahi kimandi biyaati gwinyaitihaawo. Autaahaatihomi maaritimbipa winihapipaapi Mosesiho nyami asoyai nunjati kaundataase. Ami kiyaami wowaati Autaahaatihomi winihapipa kapa nemapi ko maaritirihireti namapi maipihaiwa kiyauhi ami ishiya wuri yahurisangi ami murimoaisangi winjapi piwahaapihini nesaiwi ahwisawi akite tauhi ami maipihaiwa kiyohiyihiyai windi maarho asipimaawiwini nehisiyihiyai tiwawaayopo.

²⁹ Autaahaatihomi Mwaahoai newaati mimaipiwitihawu apipaahi maipe. Ami ishiya siyohiyihiyaisaahi yaawihandi apipaahi aungwohandi Autaahaatihomi numwitaise, kiya Kiraisihoai mmoniwini nemahohitindapo. Iyati ami Kiraisihomi jitiipati Autaahaatihomi neti kataahi komi piwaha wanaha gaaha ishiyai gaahaiwa kawisati numwitandi katisiha neti akaahemati ami jitiipati sati kataahi nyami maipihaiwa nemasihini ami nyahi noaipati titihini Autaahaatihomi sawahomi ishiyaanimatohipati nehihatamataiwini mmoniwini nemawaayowu kiyai Autaahaatihomi yaawihandi apipaahi awaindihandi numwitaise. Aiwini ami Autaahaatihomi Itipihomi Gaaho Autaahaatihomi gaahaiwa neti kanyisati nanyinyati Autaahaatihomi nyangi komi maarho awaindihandi nanyamindihandapi neti nanyisati ami anditinyaisihopi maipihaiwa katiwini koai maarho yaawihandi nunyawaayowo.

³⁰ Ami Autaahaatihomi utaaso satati saisoaisi komi kaimumwaanini kamwaanini yaawihandi apipaahi awaindihandi numwitaise taati nyahi mmonaati gwinyaahaayo. Ami piwaha wa Autaahaatihomi sawaho satati katisiha nyahi aimi gwinyaawaahiyaane. Iyataati ko piwaha satisihaapito: “Nini niwahonini ishiya usa kiyaami ambipati maarho yaawihandi maipihandi kiyohitihandapi numwitandihiyai ami kandihini numwito. Aindi kiya maipihaiwa kiyohiwaiwaapi wihooaninhandi kiyai yaawahandi numwito,”

Winihapipa 32:35

tati katise tati jipitipindise. Iyataati ami waisangi ko satise.

“Nisi ishiyai kawitandihapaapi ninini Autaahaatihonini niwahonini gwinyaati tipitapaati usonitini kawito,” *Winihapipa 32:36; Aunihihiri 135:14*

tati katise.

³¹ Ami siyati Awaisiho Autaahaatihomi watipihomi kahapaamapipa nahatewa osamati jatisiho maipihaiwa kaiwaiwaapi koai apousonihini yaawihandi numwitandi komi ikwiraahi utaaho woaisi isiwonaahi apipaahi awaindihandi waati yaitaise.

Nyahí Nyamí Kíraisihopí Gíwunyaahohítíhandí Anítisaatí Isíwatítíhaawo

³² Isí sahí jíhí wuwaníhura sangi namasatí nasoaipasípípaapí gwínyaapíse. Autaahaatíhomí nausainjítíhandí sangisaapíhí nasoaipasítíhí amí sahí sandí nausainjítíndí nehohururaapí baiwí gwínyaapíse. Sura isíhiya usa sangi pohírísíwí amí nitaníwíhaiwa amí samí maarího ambípatí naanásísatí yaasahaiwa waatí píhítíwí nasanyawí kasisauhí newaayopo. Sasisauhí newaahandí kandí sahí andítítíwí bitotawa kaiwa yaasatí naanjíwíwíwí tipíndíwímawaayopo.

³³ Iyataatí amí wiwetí isíhiya Kíraisihopí gímaawunyaapíhiya sangi isíhiyaamí ndíhetí otíhaatí tisapí mímáipísíwí síspíhísatíwí kahítíwí noapísamawaayopo. Aiwí amí sahí wiwetí isíhiya usa samataiwí yaawíhaiwa nepí bimohiyíhiyai maarího nepí andítíwípí kiyaisawí kiya nehohíwíwíwí amí sangisangi maasí nínawípíhí newaayopo.

³⁴ Sahí Autaahaatíhopí gíwunyaahohiyíhiyaatamí usaatangi isíhiya nasamaasi nuwí nasapuhauhí amí usaatí kiyaapí maarího asípaiwí nuwí kiyai usoníwí iwítatamanawaayopo. Amí isíhiya napíwí samíhapa kaha-paamapípa sahí isíwasohípípa nesi niyauhí, sahí kiyai nehí naníhaiwí maarítíwí winjahauhí nasewaayopo. Kímandí sahí siyohítímandí amí sahí saiwí gwínyaawaawe. Nyamapa kímba nanyehohípípai nusatípíhaahapa yahapaisahiyaanisí kapa nyapí nga ahinyotítáiso tíwí mmoníwí gwínyaawaawe.

³⁵ Amí sandíhí akítísí sahí Kíraisihopí gíwunyaahohítíhandí wíndí namaamapí baiwí sahí kiyaatíníhí kopí gíwunyaawaatíwíse. Amí andítítíwí kopí gíwunyaawaawaahí amí apípaahí gaahaiwa nawíhetahaiwa sahí Kíraisihopí gíwunyaahohiyíhiyaatangi wíhoaaníhapa Autaahaatího nasanyoníhí amí sahí naitaapo, amí Autaahaatího nahataapa nasamítandí katimbípa kapaaro.

³⁶ Amí sahí samí Kíraisihopí gíwunyaahohítíhandí nepí andítípí kiyaatíníhí kopí gíwunyaapí nuwíse. Amí sahí saiwí, Autaahaatího maarítíríhíretí daiwí ko gwínyaatí maarítimbípa kaiwí binyaihí, amí Autaahaatího sangi nasamítandí jíhí tímanatí katimbípa tíhí kapa nasamítáise.

³⁷ Amí sahí Kíraisihopí baiwí kiyaatíníhí gíwunyaapí nutaatíwe, amí ko napítandíhuraapí Autaahaatíhomí píwíha wapíhí jípatípíndísíhaatíhápí satíso:

“Wíndí otíhímaahé. Napítaano tísho yaho taatí napisí amí ko ketí kími kuraaníhí nasatí noaipáitáise.

³⁸ Isí utaaho níngísatí tíhítísísho nisapí gínunyaatí bímítáise. Amí ko yayatí japíhí oníhitataataahí amí níní kopí wíndí maarímítító tatí katíse,”
Abakukího 2:3-4
tatí jípatípíndíse.

³⁹ Iyataatí amí nyahíhí isíhiya usa saiwí Autaahaatíhopí yaiwí oníhitíwí koai ahosumapí Kíraisihopí kiya gíwunyaahohítíhandí namahohiyíhiyaamatiyaahiyaanínímaahé. Owetíse. Nyahíhí nehí nyangi usaane. Nyangi usaaníní Jísaasihopí gíwunyaahohítíhandaahí koaisaatí asiyaanimataatí bímítíhaawí Autaahaatího netí anítisa nyaiwatataise.

11

Wapaapí Gwínyaahotíhandamí Tanyaahaapíhaare

¹ Nyahí wapaapí gwínyaahotíhandamí tanyaaha siyate: Nyahí wapa naitíhaawí gwínyaawaatí jatohípípa kapaí nyamí ndíhaara sangí mmoníhaahandí kandí yahapa taatí nasataísí amí kapa akítí naito taatí

mmonaati gwinyaahaayo. Iyaati ami kapa akiti ahondaisi ami kapa noaipaitaise taati mmonahaayo.

² Gwunyaahohitihandi kimikandapi nyahi ishiya jihuraahiyaapi gwinyapenahaayo. Kiya Autaahaatihopi gwunyaahauhi kandapi kiyai Autaahaatihohi saundati, "Sahi titihiyaate," undati kiyai usonataise.

³ Nyahi Autaahaatihopi gwunyaahohitihandaahi ko nyangi neti siyati ginunyaataise. Yamihapatuni ami yapipatuni ami kahapaamapipa nahataapauni Autaahaatihohi komi watipihandisa nehi piwihara katihhi ami kapa katirihireti noaipati ahondaise. Isi ami kahapaamapipa nyami ndiheti auta ahotihhi mmonihohipipaamuni ami kahapaamapipa wapa windi auta ahimotihhi nyahi nyami ndihaara monihohipipaamuni mmonati neti Autaahaatihohi kiyati ahaihi ahondaise.

Aberihohi Inokihohi Nowaaho Nga Autaahaatihopi Gwunyaapihyaare

⁴ Iyataati jihhi aimehura Aberihohi Autaahaatihohi piwihha katisiha biyati atiwisati ami Autaahaatihopi gwunyaati nandapa maahoipati kohasipihohi titihhi Autaahaatihohi maaritimbipa kapa tihati koai dipumanitandhi nesi notaise. Aihhi Autaahaatihohi ndiheti Aberihohi gaarehandhi saaho Kenihohihapai nusatipihati gaahamwaanji noaipataise. Aihhi Autaahaatihohi Aberihohi saundati, "Kinyi nisi ndiheti titihohi," undataise. Aihhi ami Aberihohi aimi napoti owendihhandhi kandhi ko Autaahaatihohi biyati atiwisati amhi gwunyaasitihanda nyangi wanisangi konihhi taati piwaanyatataise.

⁵ Inokihohi so Autaahaatihopi nga gwunyaati ami ko ishiya usaamatiyati windi napotaamaise. Ko Autaahaatihohi neti komi maarihohi usaawiwati wiwisihhi ami Autaahaatihohi Inokihohi autaahi ambipatisati ahoyati asohoi numwaasi yamihapataatihapi niyataise. Aihhi sandapi komi ambipati usa windi mohopo. Owetise.

⁶ Isi ami utaaho itapaati wo waati nehi Autaahaatihopahiyati nga giimaawunyaataataahi ami so saatapi Autaahaatihohi apipaahi windi maarimitataise. Owetataise. Ami ninhi sandi katotimandhi apaapimaato. Ami wo waati Autaahaatihohihini deti naitandaahi Autaahaatihohimetirihiretapi akite tati kimauro gwinyaane. Autaahaatihohi akitihohi akohosi ami ko yaho bindataise tati gwinyaane. Iyati ko ishiya kopaahaiwi kopihhi maaritihhi daahohiyihiyai kapa wihoanji hapa nunyahoe tiwi gwinyaapise.

⁷ Jihura Autaahaatihohi komi ndiheti ishiya apipaahi maipihaiwa kiyohiyihiyai nemaitandhi gwinyaataise. Iyati Nowaahohi jihhi timanati kaundihhi ami Nowaaho Autaahaatihopi nga gwunyaahosi komi gwunyaasitihandi kandaahi piwihha koai Autaahaatihohi kaundisihhi atiwisataise ami kapa Autaahaatihohi kaitandhi katimbipa Nowaaho komi ndihaara windi monataahando. Siyati Autaahaatihohi atiwisati kopuhohi apipaahi awaisihohi kotihhi komihusasisati windi nepi nopisasinihhi owemetihhi nga bimitaatihhi kiyataise. Iyati ko Nowaaho Autaahaatihopi gwunyaasitihanda ishiya maipihaiwa kiyohiyihiyai sahi maipihyaate undati neti nunjataise. Iyati ko komi gwunyaasitihanda noaipati utaaho titihondaise ishiya nga Autaahaatihopi gwunyaahohiyihiyaami otihatihapo.

Abiraahamihohi Autaahaatihopi Watipitati Nga Gwunyaahore

⁸ Abiraahamihohi Autaahaatihopi aimi watipitati gwunyaahosi ami Autaahaatihohi koai sata kaundataise. "Kinyi kimbihhi kinyi anjipihhi namasi kaanhihi wapihapi numwe," undataise. Saundihhi Abiraahamihohi

Autaahaatihomi piwaha atiwisati komi aunahipati namati dosi wapihapi notaise. Ko siyati dosi wapihapi Autaahaatihomi piwiheti naimbipihhi sapihhi yapipati witi ipotihura Autaahaatihho koai nunyonihhi kati noaipati tihhi komihatimatitandihatahapi notaise. Iyataati sapihhi naimbipihhi apipaahi ko windi monahondaahandi kandi giwumyaasitihanda kapihapi nehhi notaise.

⁹⁻¹⁰ Ko Autaahaatihopi giwunyaasitihanda sapihhi noti nehhi gohapanihho, yapipati wapihhi witaahapihomatiyati daayati bindataise. Aihhi ami ipotisangi komi mwaaho Isaakihouni ami komi satihho Isaakihomi mwaaho Jekopihouni Abiraahamihho kairihiri kireti kaimi bindamaise. Aimi ami kindarisangi Abiraahamihhoai piwaha jihhi timanati Autaahaatihho kaundisihha naasika nepihindari bindamaise. Iyataati ami Abiraahamihho anaanj nehhi gohapanihhaiwa anjimatati nupwisasati kahapihhi kahapihemati nonasayati daayati bimindimandi apaapimaahhe ami kohi aunahipati awaipati apipaahati anaanj pihitati ahethati neti bimitandihatapi taati jatataahondaate. Iyataati sati aunahipiti awaipati Autaahaatihho sawaho gwinyaasirihireti setihatititando tati gwinyaati anjimatipatapo.

¹¹ Ami Saraahaatisangi Autaahaatihopi giwunyaataise. Iyati kaati maaha namwitandihura nusatipati nehhi yatitipihhaati bimaami nasati aimi aungwaamaatindaise. Iyataahandi kandi kaati Autaahaatihopi giwunyaasihhi ami Autaahaatihho kaati maaha namwitandi watipihandi nunyati neti anditiwiwataise. Aihhi ami kaati satati ninhi maaha namwitandi Autaahaatihho aimi jihhi timanati katindihandisi maaha tihhi namwito tati kopi giwunyaasitihandi kandaahi Autaahaatihho kaati watipihandi numwihhi neti andititati watipitati gwisititi maaha wohoi namotaise.

¹² Aihhi kaatami warihho Abiraahamihho so apipaahi aimi aungwihondaati ko napwitandihandi aimi detindaise. Ko setahondaahandi kandi ami ko noaipati isihya apipaahi taahitihandami satihomatataise. Aihhi utaaho kimiko naasoetapi isihya apipaahi taahitihandi ambipati owehandi saiwi kaumbwaati isihya windi nga awimitiwii ami waapahaatami aripati windi nga awimitopatamataiwii windi awimitiwihandi namoyaatiwi noaipawaayopo.

¹³ Iyataati ami kusasi Abiraahamihho ami Isaakihho ami Jekopihho sangi napopi bindawaahura kusaninhi Autaahaatihopi watipitiwi giwunyaapi nuwihusase. Aiwii ami kusasi napowaawisangi giwunyaahohitihandi kandisawi ahoyawi giwunyaapi napowaayopo. Aiwii Autaahaatihho kaundimbipa sangi numwihhi sangi mmoniwii nepihiyaare. Aiwii kiya kaapaapi maaritiiwi ami kiyaami maarihomi ndihaara nehhi kaanihapi Autaahaatihho kaundimbipai winjapihiyaare. Aiwii kiya isihya kapihhi yapipatami satoya maasi bimohiyihiyai windi namitaniiwi saundiwi kaundiwihiyaare. “Nyahi nehhi gohapanihyaani samhatihhi kimbihhi gohi bindihaayo. Nyahi nehhi nyangi wapihapihiyaane ami nyangi usaanini yapipataapihi bindihaayo,” undiwi kaundiwihiyaare.

¹⁴ Iyataati ami kimiya katohiyimiya yapipati nuwi bimohimatapi nyamhatimaahhe gohihata bindihaayo tiwi gwinyaapihiyaare ndi katotimandi apaapimaahhe, kimandape. Isihya satiwii katohiyihya siya yapipati kiyaapihati apipaahati kiyaamihatimatonihhi nepi kiyaami aunahipati ami anipipihimatonihhi bimitaatiwihatii naitaatiwihatapi jatimi nowaahiya katawaatopo.

¹⁵ Ami kiya yapipati aunahipati jihura bimambiwii kapihhi namasi nasohipataahapi gwinyaapi katawaawaahi, ami kiya dopi kiyaamapa nepi

isi si kiyaami yapipati aunahipataahap japihi naitauhe.

¹⁶ Ami kiyaahi nehi yapipati witi gaahati nga itatamaniniwi maapi yapipataapihi bimohirihihihi nusatipihapi nehi kiyai wamwaan sanahiwaiwi bimitaatwihatapi gwinyaawaataawaawi katawaatopo. Sandihi ami kiya aunahipati gaahati yamihapataatih naitaatwihatapi gwinyaawaataawaawe. Iyataati ami sandi kandaahi kiya Autaahaatihopi satiw nyami Autaahaatihoe tiwi katauhi ami Autaahaatoho kiya satitaatiwi windi mamaawise. Ko kiya komi isihiyaimatitaatiwi kiyaapi maaritataise kiya nisihyaaso tato. Siyati ko kiyaapi aunahipati awaipati anurimatati neti tithemasihohi.

¹⁷⁻¹⁸ Iyataati ami waara Autaahaatoho Abiraahamihoi ko nehi akitinhi watipitati giwunyaati ami kopaahiyatoatih wapa kawitandi nunjenataise. Iyati ami Abiraahamihohi satati Autaahaatoho ningi nanimitandi kandimbipa tithi kapa nanimitaiso tati konihi giwunyaapi notoatih ko windi kaitandihandi kandi kaime undati koai Autaahaatoho nunjenataise. Iyataati Abiraahamihohi wapa kaitandi Autaahaatoho nunjesitindi nehi wapaapimunje. Ko komi mwaaho nehi naasohihi Isaakihoi sohoai tiwati thati dipumanati gaarehandi numwitandi Autaahaatoho nunjenataise. Ahi Abiraahamihohi Autaahaatihopi apipaahi akitinhi watipitati giwunyaahosi ami ko Autaahaatihomi piwiha nemaitandihandapi yayati piwiha kaundati nunjesitihandi atisati kiyataise. Iyataati ami so Isaakihohi nehi kimiko naasoetapi neti Autaahaatoho Abiraahamihohisuni ami komi isihya ipotihura komihetapi namwiyaatisaihihiyai gaahaiwa kawitandi jih timanati katisihore.

¹⁹ Ami Abiraahamihohi Autaahaatihohi atiwisati sandi kaimandami ko siyati gwinyaataate: Autaahaatoho isihya napohiyhihiyai nga japihi ahowimati numwaahosi ami kimikireti nisi metiho Isaaskihoi nin titi thiti koai numwisanihi ko Isaakihoi japihi nanimitaiso tati gwinyaataati sandi kiyataise. Ami kimiri kireti Abiraahamihohi Autaahaatihopi giwunyaasipamatiyati sipipati noaipataise. Ko komi mwaaho Isaakihoi sohoai tiwitandi tmetihi Autaahaatoho ikwiri tipindati sandi kinyi Isaakihoi kamaawime undati nemati niwisapusitmandapi Abiraahamihohi siyati gwinyaataise, nisi metiho Isaakihohi aimi soho napomasihoi Autaahaatoho sawaho ahowimati numwaati ningi japihi naninyataise, tati komi maarihooatih giwinyaataise.

Isaakihohi Jekopihohi Ami Josepihohi Autaahaatihopi Nga Giwunyaapihiyaare

²⁰ Iyataati ami Isaakihohi Autaahaatihopi giwunyaati kopaahiyahosi ko satati Autaahaatoho metiho Jekopihohi apipaahi gaahaiwa kawitaiso tati komi maarihooatihapi gwinyaataise. Siyati gwinyaataati Isaakihohi komi mwaaho Jekopihohi piwiha gaaha ami apipaahi watipiha kaunda saundataase. "Autaahaatoho gi apipaahi gaahaiwa kahisati nahimitaise," undati neti nunjataise. Iyataati ami kimikireti komi mwaaho Isohoai saundataase. "Autaahaatoho gi wapa kahisati nahimitaise," undati watipiha kaundataase.* Iyataati kurisuni ami kurami saisatoya ipoti ipotihiyaisuni ipoti wapa nusoipati kawimatitandihapaapi Autaahaatoho gwinyaati maaritirihireti mmonati jatetinjati Isaakihohi mwaahuri ausati kaundati neti nunjataise.

²¹ Iyataati Jekopihohi Autaahaatihopi giwunyaati nehi kopaahaimi nunjati aimi apipaahi aungwihotati napwitandi detitih komi ngirihiri isiwati mwitipisati dairihireti mwindiwitati bindataise. Siyati

* **11:20:** Suri Jekopihi Isoya awitipihuri sanaati namohure. Jih Isoho napih ipoti Jekopihohi nasataise.

bindataati komi satohuri Josephi homi mwaahuri Autaahaathiho gaahandi nunyati kawitandihandapi kaundataise. Iyati aimi aungwihondaati anditititandihandi owetih komi ngirihiraasin mwindiwitati titih bitondaati Autaahaathihoai neti mepi autaahemwataise.

²² Iyataati ami Josephi hoaisangi Autaahaathihopi gwunyaasitihandaahi ko taati napotaaheti Isiraherhiya ipotihura Isiphandi namasi nutaatiwihandapi piwaha kandaase. Katati Isiraherhiya Isiphandi namasi nowaahura komi ambipati Kenaanhandaaahapi nesi nutaatiwihandapi piwaha kiyai kaundati winihundataise.

Mosesiho Autaahaathihopi Nga Gwunyaahore

²³ Mosesihom sanyiy sapiya Autaahaathihopi gwunyaasitihandaahi Mosesihoai sanaati aimi namwih ipoti waati murimopi noaasamaise. Kasanyuri Mosesihoai usonama koai apipaahi gaaho ami nehi koai wamwaanjhotih Isiphandi jatisiho awaisiho kinjho Ipiruhiyaami manyinya sanghiya ushiya nahatiyai saniya namwisaihi nehi keti kuraanhi siyhiyai tipi owemapise tati winihapipa wapa ahaihandi kandi kapuri kapaapi yamaimi sandi kiyamaise.

²⁴ Mosesiho aimi gwinyanati awaisihotati ami ko Autaahaathihopi gwunyaataise. Ko siyati gwunyaasitihanda kopu ishiya satiw Isiphandi jatisiho awaisiho kinj Perohom maataatami mwaahoe tiwi katitaatiwihandapi ko winti maarimitise. Ko nehi pohipiyataise.

²⁵ Ko siyati gwinyaasitimandi apaapmaah. Ami ishiya nehi sawanaami ambipati maaritati gaawimainjipipa keti masihonjeti owetitandihapa kiyohirihireti ko kaitandi winti maarimitataate. Ko nehi komi ishiya kikiya Autaahaathihom ishiya yaawihaiwa kiyai Isiphiya nunyauhi nepi bimohipatamatiyati koaisangi kireti kiyaisati maasi yaawihaiwa naitandi gwinyaataate.

²⁶ Ko siyati Kiraisihoai mawihaiwa nunyohiwaiwa nin naitando tati gwinyaati ami Isiphandami gaahapa anaahipipa nawho gorhandi siriwaahandi ami wapa gaahapa kapeti ishiya kiyaami maarho ahiyaw nahoesaahohipipai daatipatipatamatiyati mmonataise. Iyati ami ko sandi kaimandi ami koai Autaahaathiho ipotihura gaahapa wihoanjhapa nunyonhi naitandihapaapi watipitati konhi gwinyaataate.

²⁷ Iyati ami Mosesiho watipitati Autaahaathihopi gwunyaasitihanda awaisiho kinj Peroho Mosesihopi apowitandihandapi winti yamaayati Isiphandi namataise. Namati ko apipaahi watipitati Autaahaathihoai ishiya usa mausohohihoai ko aimi taati usonataahomatiyati daayataise. Siyati ko daahi sireti watipitati bitoti bindataise.

²⁸ Iyataati ami Mosesiho Autaahaathihopi watipitati gwinyaati kimbapho pasopaahandi namaasataise. Iyati ko gwunyaasitihanda sipisipihho tiwati ami komi jitipati anihaiwaami matawiphaiweti maasomwaanj jaapise undati Isiraherhiyai kaundih jaawaayopo, ami Autaahaathihom enjerho yamihapataatihapi otipatihho Isiphiyaami manyinya ushiya bwandiphihyai tiwamaitandi natausaasisiho ami jitipati mmonataati Isiraherhiyaami manyinya bwandiphihyai winti timaawati nehi nusatipaitando.

Isiraherhiya Taahiyhiya Autaahaathihopi Nga Gwunyaawaayopo

²⁹ Iyataati ami Isiraherhiya Autaahaathiho nyangi nyami tiworisaami ikwiraatihapi nga tinjaati nanyamaitaiso tiwi kopu gwunyaapi kandaahi Durihiri Amatenihiri yapipati awasati ikwahipatetamataiwi itipapi nahaitawaayopo. Iyauhi ami kiyaami tiworisa Isiphiya ipoti Isiraherhiyai

wirainji nuwi Duri Amatenihirami otihapitihimi ami durihiri ikwananaata-matiyati wihiwihooanji napopiwati ahতিরহিঁri japih nasati bitatati Isiphiya kiyaisinhi neti nanati nawatisamataise.

³⁰ Iyataati ami Isiraherhiya Autaahaatihopi giwunyaapi kandi giwunyaahotihanda satiw Autaahaatihoki kimati aunahipati awaipati Jerikomandami matambi mwipi biseminji neti ahoyonhi nawatatesi yapipataapihi timihaitaiso tiwi asisaha nahateweti sepeni kaiwihara kapa matambipai nepi otaatemapi nesiwesipi ikwauhiri nawaapi nepi timapi kapa matambipaami ipaahaapi mangiraini daiwi bitohauhi ami Jerikohandami matambipa asisaha sepeniheti ahoinati nawatatati timahiya ikisimwinje.

³¹ Iyataati ami apopati waati kaatami ambipati Rehephaati jihura daihraapahaatimatati dainjahaati kaati Autaahaatihopi giwunyaasitihanda ami kaati ishiya maiphiya Autaahaatihopi pohipaiwi ami koai atihomaawisohiyhiyaisati maasi windi namwaapwise. Ami sandi kaati windi namwaapwindimandi ami ishiya aunahipa Jerikohandi napitetahate tiwi jawi mmonwi usitaitatiwi Josuwaaho natausaasisawhiyai kaatami ananji napaisaati numwaati iwitatamasitihandahe.

³² Iyataati ami ishiya Autaahaatihopi giwunyaapi nehikopaahiyohiyhiya yahandi apipaahi taahitihande. Isi ami nininatinandi nahatiyaapi kasatimi naisanhi ami noti apipaahi utaritamaitaise. Isi ami ninin usa nehisiyhiyaapi nyami asoya asisa ahiye ndi tariwaindi siyaare ndi kasaitaano. Kiyaami ambipati kimiyaare: Gidiyonhi Baraakiho Samisonhi Jepitaaho siyaare. Aihimi Daawitihoe. Aihimi ami ishiya usa jihura Autaahaatihopi piwihakaundihimi atiwi nepi Autaahaatihopi awusaapi ami ishiyai ausaapi kopikawundwi kaundohiyhiya piropethiyaare.

³³ Iyataati isimiya kimiya nahatiya ambihitohiyhiyaunimi ami ishiya usa ambihimaatohiyhiyaunimi nasisoari Autaahaatihopi giwunyaapi nehikopaahaiwihyaare. Saiwi kiya watipitiwi giwunyaapihiyaasi wiwa sawanaami watipihandi andititotihanda windi kamaitaahetahaiwa ami neh Autaahaatihoki neti kiyai anditiwisihimi kiya kaiwa nga nanihaiwi kiyawaayopo. Aiwikiyaami usa ishiya apipaahi watiphiya kinhiya yapihaiwa wiwa jatohiyhiyaisawunimi ami kiyaami tunnwi yahwinwi pwisipi yaipa kiyohiyhiyaisawunimi yahwinwi ami kiyaahematipi tipiyahwiwi ipihatiwi owemawaayopo. Aiwikihiya ami yapipati wiwaraahiya Autaahaatihoi maati maatiwisohiyhiyai kiyaami maati maati rapititihimi gaahati kaiwi ami wihooanhandi yaawihandi nunyawimi ami Autaahaatihoki kiyai wapa numwitandi jihimi piwihakaatimbipa kapa titihimi kiya newaayopo. Aiwimi kiyaami usa suhiri awairihiri ainjihirihiri timwipihirami maahomwaanji nepi niwisapuhauhi ami kirikiyai windi ikoti namainje.†

³⁴ Ami kiyaami usa Autaahaatihopi giwunyaahotihanda sisaha awaiwaiwa tihwitihiri naitipurisati tihihihaiwai nepi nisapuhauhi ami kiyai windi tihamaamase. Aiwimi kiyaami usa namatanaati bainatihira ishiya windi timaawopo ami kiya nawisawitipi yanhimihauho. Ami kiyaami usa aimi napainditima kaasarhatimaimatwawhiya kiya ami jhaati noaipapi watiphiyaimatawaayopo. Aiwimi kiyaami usa tunawaahura kiya noaipapi apipaahi watiphiya timwiphiyaimatawaayopo. Aiwitiworisaisawunimi yahwinohiyhiya

† 11:33: Sri suhiri ainjihirihiri Raiyonhandapito.

taahiy+hiya yap+pati w+taahap+hiya kiyai tiw+taat+wi nasohiy+hiyai tahamanauhi yan+h+mawaayopo.

³⁵ Asi+hiya usa kiyaam+hiya aim+ napom+hauh+hiyai Autaahaat+ho ahow-imas+h+ kiya jap+h+ nepap+ asiyaimatauh+ am+ kiyai asi+hiya jap+h+ numwaawaayopo. Am+ usais+ kiyaam+ tiworisa napupw+ kiyaam+ amb+pati tip+ nop+isasiw+ ap+paahi waat+ yaaw+h+iwa nunyauh+ kiya napw+ti+hati kat+ namwaapopo. Aiwi kiya Autaahaat+h+hop+ g+wunyaahoh+ti+hand+ w+ndi namaamahopo. Am+ kiya napop+ m+haat+ yam+h+apataat+h+ naiwi Autaahaat+hoaisaw+ nga baiwi kiyaan+h+ bim+taat+wi maarit+wi gw+nyaawaawo.

³⁶ Am+ usai kiyaam+ tiworisa sis+pund+wi m+maip+wiwi maahoaipur+pwi maw+h+iwa nunyaw+ nep+ yupawaayopo. Am+ usais+ ak+it+n+h+ nep+ daah+ ap+paahi m+maip+wiwi w+r+h+i+ wat+p+h+i+ sen+hand+ nep+ wisasawi w+rap+ nimaap+ am+ nep+ isi+hiya naputoh+p+p+h+ napuwawaayopo.

³⁷ Am+ usais+ naw+h+ara tip+ tip+ niyauh+ napop+ am+ usai ot+h+ap+h+ap+ sohanda namandipap+ tip+ am+ usai namatanaat+ bainat+h+ra timawaayopo. Am+ usa neh+haat+ yap+pata nuw+ nap+waiwi sip+sip+hand+ am+ memet+h+ram+ at+tat+ nupw+ ahoaap+ gw+n+wi niyop+ namaasatawaayopo. Aiwi am+ usa gaahapa apot+h+i+ yut+h+i+ niyop+ namaasat+taat+w+h+apa owetat+ am+ nandaat+w+h+apa nuset+tahiya daiwi bindawaayopo. Iyauh+ kiyai kiyaam+ tiworisa mand+ti+p+wiwi m+maip+wiwi am+ kiyaan+h+ tip+ mupw+ yaaw+h+iwa nunyam+ niyauh+ kiya naan+h+iwa k+h+iwa k+h+iwa waat+ newaayopo.

³⁸ Isi+hiya yap+patamb+hiya ap+paah+ daah+ maip+ti+w+mawaaw+ am+ kiya w+ndi nga isi+hiya Autaahaat+h+hop+ g+wunyaahohiy+hiyai neh+ winjasaihi kiyaam+h+at+h+ bim+taat+w+hand+ owendaise. Sand+ setih+ usa neh+haat+ ipati ir+w+r+iho am+ an+an+ owehap+h+ nuw+ nap+waiwi k+h+ap+h+ k+h+ap+h+map+ am+ sis+ho s+hoar+h+iret+ daiwi bindawaayopo. Kiya an+p+p+h+ an+an+ owehiya k+h+ap+h+ k+h+ap+h+map+ daiwi nawipati yamwaas+h+ara am+ akosi+ha waapaipata nanop+ bindawaayopo.

³⁹ Iyataat+ isi+miya nahatiya n+n+ p+w+ha kat+m+ nasohiy+miya Autaahaat+h+hop+ wat+p+ti+wi g+wunyaap+hiyaare. Iyauh+ am+ Autaahaat+ho kiyai saundati, "Sah+ nisap+ g+nunyaahoh+ti+hand+ nis+ nd+het+ ap+paah+ gaatati t+ti+h+ndaise," undahiyaare. Iyataahand+ kand+ am+ Autaahaat+ho kiyai wapa nunyat+ kawitand+ j+h+ p+w+ha t+manati katimb+pa w+ndi namum-wise.

⁴⁰ Am+ sand+ apaap+maahe, ko aim+ j+h+ mmonati net+ ap+paah+ gaahapa nyap+ nyamanati nyaiwatataate. Iyataat+ kiyauni am+ nyahuni maas+tisai+h+uraah+h+ ko kapa gaahapa kanyison+h+, kiyauni am+ nyahuni noaipawaat+ ap+paah+ t+ti+h+ gaatati am+ ko nyangi net+ gaanyamati gaahiyaanenyamaitando.

12

Nyah+ Nyam+ Nd+ha Jisaasihom+het+ Ahiyaat+ Kop+ G+wunyait+haawo

¹ Isi am+ n+n+ k+maiwa nahatewa isi+miya k+miya taahiy+miyaap+ katohiy+miya nyangi nep+ t+wi+pat+ awaipati mwip+h+atamataiwi nanyapop+h+iw+ nyangi nep+ nanyesi+wes+w+mawaayopo. Isi am+ nyah+ kahapaamap+pa nahataapa am+ Autaahaat+ho wapa ip+paat+h+amatiyaat+ naupwanaat+ tusatipat+ti+haaw+ nanyam+h+ainj+p+paat+h+ap+ net+ nanyisapuwati naan+anyisati net+ nyapatimb+pa namait+haawo. Am+ maip+h+and+ nyam+h+et+ nanyam+h+atati w+rat+ nyaiwatati daah+ nyapat+isati nyaiwatimb+pai namait+haawo. Iyaat+ nyah+ and+ti+taat+ wat+p+taat+

bitot+haawi metaahi nih+taati naupwanaati tusatipananaati Autaahaatiho nyahi wapa kait+haawi nanyamimb+pa kait+haawo.

² Siyaati taawa naupwanihaawi nyahi bapiyaati nyami nd+ha Jisaasihom+het+ mwiti+piisaati ahiyaati nasisoari neh+ kopaah+hi giwunyait+haawo. Ami Autaahaatiho neh+ Jisaasiho naasoh+ sawa-hoaisaah+hi nam+hanati ah+wih+hosi Autaahaatihop+ giwunyait+haah+reti ko namasati nyami j+hoematati giwunyaas+r+h+reti kim+rete tati neti nyangi nanyisit+ando. Iyataati ami Jisaasiho sawaho nyahi kop+ giwunyaahoh+t+handi neti and+ti+nyaiwati wat+pi+nyamati ami gaanyamas+hoe. Iyataati Jisaasiho ipot+ yam+hapataat+hi ko ap+paahi maarit+tand+hand+ Autaahaatiho koai numwitand+ neti ah+wind+handi jat+ mmonataat+ namat+ koai is+hiya ip+ tit+hi ataw+hateti ner+h+ra tip+mandaap+ sohoai tiwawaawi maw+handi numwitaat+w+handap+ ko wind+ yamaayat+ neti aw+ti+mataise. Iyataati ami ko saind+handaa+hi wan+ yam+hapataat+hi amb+pati awaipati neti Autaahaatihoaisati maasi ikw+r+ gaat+h+raihoan+ kahapaamap+pa nahataapaisun+ ami is+hiya nahatiaisun+ gaamati jatataise.

Autaahaatiho Nyangi Tit+henyamaitandi Nyami Amb+pati Maar+ho Yaas+hapa Nanyinyataise

³ Sah+ Jisaasihop+ gw+nyaap+se. Ami is+hiya apowih+ Jisaasihoai ap+paahi yaaw+h+iwa nunyaw+ ami ap+paah+ maip+h+iwa kawisauh+handi kand+ ko kaiwaap+ wind+ yayati namaamati neh+ kon+hi bitondaise. Isi ami sah+ pohip+m+iwi sah+ naupwanot+handi wind+ namaam+h+ap+se.

⁴ Ami sah+ maip+handi tip+nd+taati+w+ yahoyapaatot+handi sami usaatangi tisap+ sam+ j+tipati wind+ nep+ namaasuhaahopo.

⁵ Iyataati ami wapa sah+ nanipimat+w+ kapaap+ wonj+ gi+munyaahoh+p+paap+ gw+nyaitaati+w+ jap+h+ kasat+tandiyo. Satati sah+ nisi manyinyaate satati and+ti+saiwati Autaahaatiho katis+ha sah+ wind+ giwimunyaahopo. Tit+ho? P+w+ha saap+to:

“Nisi met+honjanye, gi Awais+ho tit+heh+maitandi wapa kiny+ maar+ho amb+pati yaas+hapa nahinyonaah+ kiny+ kapaap+ neh+hande tip+ wind+ gi+munyaape.

Aimb+ ko tit+heh+mahon+hi kandap+ yaimb+ namaamape ami kiny+ and+tit+pi tit+hi gaah+reti kaimb+ daimb+ bitoaitaap+handap+iso.

⁶ Awais+ho is+hiya ko maar+ho numwisaw+h+iyai napepaap+ timahiyauh+hura tit+hemwahore.

Iyati ami is+hiya nahatiya kom+ met+honjamatiyati numwaasaw+h+iyai wapa yaaw+h+hapa nunyahore,” *Ga Bimis+ho 3:11-12; Job+ho 5:17* tati katis+h+ap+to.

⁷ Ami sikaiwetap+ Autaahaatiho sangi tit+hesamaitandi ami yaas+h+iwai sah+ wind+ maar+mit+w+h+iwai usinjaati sangi ko nasanyatais+ nep+se ami mamb+hiya sapiya kiyaam+ manyinyai kawisoh+r+h+reti kasisataiso. Autaahaatiho sah+ ak+ti+n+hi kom+ manyinyaat+tihi saiwa sangi kasisataise. Ami manyinya nahatiaisaa+hi kiyaam+ sapiya tit+hepumwawaayopo.

⁸ Ami Autaahaati+hoh+ kom+ manyinya nahatiyai tit+hemwahore. Isi ami ko sangi wind+ tit+hemaasamahonaah+, ami sah+ Ak+ti+n+hi Autaahaati+homi manyinyaat+m+aahe. Owetise.

⁹ Ami sah+ k+mandap+ gw+nyaap+se. Nyami apiya yap+patamb+hiya nyahi sang+hiyaan+ton+hura wapa kanyiw+ tit+hep+nyam+hauh+ ami nyahi kiyai biyaati usonaati newaati autaah+ iwiwat+haayo. Isi ami nyami it+pi+hom+ Sap+ho yam+hapataat+h+ap+ho nyangi kiyati ah+nyisati ami

maarit+haaw+ho it+pi+ho d+ti+hi+ri nanyamis+ho nyangi wiwa yaas+haiwa nanyinyati t+ti+henyamahonaah+ ami gaaso taati nyah+ nait+haawo. Iyaati koai biyaati usonaati autaah+ newa is+wat+ti+haawo ami nyah+ koaisaati maasi jinjap+hi bimit+haahandap+ saiwa ko kanyisataiso.

¹⁰ Nyami apiya yap+patamb+hiya neh+ mas+honjap+ kiya nyap+ satiwi s+ireti sandi nyami manyinyaap+ gaaso tiwi mmoniwi maaritoh+ri+hi+reti t+ti+hep+nyamawaayopo. Ami Autaahaat+ihohi nyangi nyatataman+andi yaas+handi nanyinyati t+ti+henyamataise, ami nyah+ ko sawahomatiyaati noaipawaati ami is+hiyai kometir+hi+retap+ newa nunj+ti+haawo.

¹¹ Ami ko nyangi yaas+handi nanyinyati taateti t+ti+henyamasururaah+ ami nyah+ kandap+ w+ndi maar+mito, ami neh+ nyangi yaasih+ nehot+haayo. Ami ipoti nyah+ kandetapi mmonaati newaatosaahura nyami maar+ho napaisaat+ndaise, ami nyah+ namasaati t+ti+hi+reti daaya bind+haawo.

Nyah+ And+ititaat+ Wat+ip+taati Bitoait+haawo

¹² Isi ami saiwa kaiwapi sahi sami ikw+ri t+ti+samahiyati w+randir+hi+ri nepi t+ti+hip+ise. Aiwi ami sami atoti+pati auh+ri t+ti+samahiyati itisaitir+hi+ri nepi t+ti+hip+ise.

¹³ Aiwi daih+ra t+ti+hemap+ise ami sahi daih+ra t+ti+hi it+pap+ daimi nutaat+wo. Sahi saisaihi is+hiya usa kiyaami atoti+pati ikwauh+ri tur+m+haisaw+hiya ami t+ti+hit+wi gaawimat+itando. Sahi saiwi is+hiya kiyaami K+raisihop+ g+wunyaahoh+ti+handi noaipati sangi wat+ip+ti+isaw+hiyai nunjaw+ nepi and+ti+wip+ise.

¹⁴ Sahi nahatiyaati is+hiya usaisaw+ sami maar+ho ami omaan+ti+ti+hi yat+hi napaisaat+ton+hi bimaaw+ise. Aiwi s+kaiwi bimitaat+w+hi+reti baiwi dip+waatiwi mmoniwi nepi ami sahi neh+ Autaahaat+ho sawahom+hiyaat+ti+wi ami neh+ kopaahaitaat+wi neti yand+his+hiyaatisi kom+hat+ nepi k+reti daiwi bitop+ maip+handi sam+het+ ap+paah+ owehiyaati t+ti+hiyaati bimaaw+ise. Ami is+hiya w+ndi Autaahaat+hometir+hi+reti daiwi b+mitohohiy+hiya Awais+hoai kiya w+ndi mausondaapo.

¹⁵ Ami sahi baiwi jat+in+w+hiyaati bitosaw+ise ami wiwa Autaahaat+ho sahi wapa gaahapa kamaiwi neh+handi gaahandi kasisati kom+ maar+ho as+ip+sisati jap+hi nasamaas+ti+handi namap+ ami jap+hi nasamaas+hoai wiwa sahi namaitaawo. Aiwi ami sahi wiwa ipati yand+pi+ho maip+ho ikonati nur+ti+manaho nikos+patamataiw+ sahi usaati maip+haiwa kiyawaawi kaiwara K+raisihom+ is+hiyai nepi tur+maaman+w+ ami kiyaami daiwi bimot+handi nepi nusop+sas+itaawo. Utaaho ami itapaati saiw+hiya is+hiya nga bimohiy+hiyai nepi numaaman+w+ nusop+sas+itaapo.

¹⁶ Ami sahi baiwi jat+w+hiyaato ami wiwa sami usaati (namaat+w+hiyaati ami namaamat+w+hiya) us+hiya am+ as+hiya sam+ s+woya am+ s+waasisaametahiyaisawi amb+pati t+maamaip+ ainjotahaiwa kaitaawo. Aiwi ami sahi Isohomataiw+ kiyawaaw+ Autaahaat+homi gaahandi sahi w+ndi namaitaawo, ami neh+ nandapaapi jaumwas+hi kom+ gw+is+haapaah+ gw+nyaati ko Isohoai sap+ho mwaaho bwand+pi+hoai Autaahaat+homi gaahandi nahandi numw+itand+handi Jekop+hoai nandapaap+ neh+ naasaara ami nandapa neh+ naasuraap+hapaap+ nunyataati kandi kand+in+hi namas+patamataiwo. Ami sahi siyawaawaah+ Autaahaat+homi gaahandi w+ndi namaitaapo.

¹⁷ Sahi mmoniwi+hiyaate. Siyati aim+ nunyatosati ipoti noti sap+hoai gaahandi nanyinye undih+handi kandi sap+ho koai owe undiho. Ko sap+homi gaahandi naitandi ap+paah+ maaritati and+itati napamataahandi kandi ami

ko j̄hi k̄aind̄handi w̄ndi nga nemaamase ami ko goti maipiyataahandi kando.

Nyah̄ Jerusaremihandi Yam̄hapataat̄hi Ahetind̄handa Aimi Noaip̄haayo

¹⁸ Sah̄ sis̄ho wo Sainaihomatiyaho, nga mmoniw̄ ami is̄w̄to, koas̄n̄ sis̄ha t̄hat̄ ami ap̄paahi maipiyat̄ as̄hatat̄, wipat̄ wip̄wat̄ it̄namb̄tinat̄ asoatat̄ ami k̄napaahoin̄hoas̄n̄ nap̄w̄ noaipawaa-maayopo.

¹⁹ Saiw̄ sah̄ ot̄p̄ho kapapar̄h̄ri gaatin̄j̄h̄ Is̄raher̄hiya atiwi ami p̄w̄ha neh̄ kai wa kiyai p̄waundih̄ atisawaaw̄ ami ka nyah̄ w̄ndi on̄h̄ ot̄h̄ ka at̄homitaano toh̄p̄p̄h̄ sah̄ nap̄w̄ noaipawaamaayopo. Owetise.

²⁰ Ami kiya p̄w̄ha neh̄ kai wa wat̄p̄tat̄ kaundis̄ha w̄ndi nga min-jap̄epih̄r̄itaahet̄ha kaundiho. Iyat̄ ami p̄w̄ha ka ap̄paahi wat̄p̄ha satat̄:

“Utaat̄handisangi ami suh̄maasap̄ho wapaisangi k̄mb̄h̄ sis̄hom̄hini det̄ napimb̄pa kapais̄n̄h̄ naw̄haara yahw̄ timap̄se,” *Jap̄hi*

Numwaas̄ho 19:16-25

undat̄ ap̄paahi m̄taahi kaundiho.

²¹ Ami Is̄raher̄hiya saiw̄ ap̄paahi maipaiw̄ itip̄ yayauh̄ ami Mosesi-hoaisangi sandaase:

“N̄n̄ ap̄paahi aungwohandi yap̄paisat̄ itit̄ maipaind̄ yayataayo,” ndaase.

²² Ami sah̄h̄ siyahap̄h̄ naiw̄ noaipawaamaayopo. Owetise. Sah̄ naiw̄ noaipahoh̄p̄mb̄h̄ neh̄ kap̄hi wap̄h̄ wipetahap̄he. Sap̄h̄ Autaahaat̄hom̄ sis̄ho Saiyon̄hoas̄n̄ (Jaiyan̄hoas̄n̄), sah̄ w̄ndi namusan̄w̄ ami miw̄toas̄n̄ aimi naiw̄ noaipawaayopo. Aiwi ami Autaahaat̄ho jin̄jap̄h̄ bimis̄hom̄ aunah̄pat̄ awaipat̄ taun̄handa sah̄ naiw̄ noaipawaayopo. Sat̄ aunah̄p̄ awaipit̄ taun̄handi Jerusaremihandi, enjer̄hiya ap̄paahi asakiyat̄ maaritat̄ ahoyanat̄ t̄isooanat̄ taah̄t̄handam̄ aunah̄pat̄ yam̄hapataat̄h̄ ah̄tipata sah̄ aimi naiw̄ noaipap̄ nandaawaayopo.*

²³ Iyataat̄ ami is̄hiya Autaahaat̄hom̄ manyinya j̄h̄ bwand̄p̄hiyaamataiw̄ noaipap̄ ahoyan̄hohiȳhiyaam̄hat̄h̄ ami yam̄hapataat̄h̄ kiyaam̄ amb̄pat̄ Autaahaat̄hoaisaw̄ maasi bim̄taat̄w̄hiyaam̄ amb̄patisaw̄ nam̄hap̄ j̄pat̄p̄wisohiȳhiya ahoyanoh̄p̄p̄h̄ kiyaam̄ ot̄haat̄ sah̄ naiw̄ noaipawaayopo. Aiwi ami Autaahaat̄ho is̄hiya nahatiyaam̄ ot̄p̄pat̄ kiyoh̄waiwa taat̄ tip̄tapaat̄ usosihoaap̄h̄ kom̄hin̄ sah̄ aim̄ naiw̄ noaipawaayopo. Aiwi ami is̄hiya j̄hiya Autaahaat̄hop̄ ḡiwunyaap̄ bimamb̄w̄ napwauh̄ ami Autaahaat̄ho kiyaam̄ maar̄hoai net̄ ap̄paahi t̄t̄h̄ gaahiyemat̄ numwaas̄h̄ aimi naiw̄ yam̄hapataat̄h̄ bimohiȳhiyaap̄h̄ sah̄ naiw̄ noaipawaayopo.

²⁴ Iyataat̄ ami sah̄ aim̄ naiw̄ Jisaasihoaap̄h̄ noaipawaayopo. Jisaasiho so ot̄hap̄hap̄hoematat̄ bitondaat̄ Autaahaat̄houn̄ ami is̄hiyaun̄ nais̄hiyaimat̄taat̄w̄ Autaahaat̄hoaisat̄ p̄w̄ha wan̄ha ko net̄ wis̄asis̄hore. Iyataat̄ k̄m̄ko Jisaasimo kom̄ j̄t̄pat̄ nyap̄ nuhaas̄pat̄ Autaahaat̄hom̄ nd̄het̄ ami kom̄ nd̄maahomwaan̄mas̄p̄p̄h̄ nesiyat̄ ah̄ih̄ ahondaise. Aih̄ ko nyangi net̄ kom̄ nd̄het̄ ap̄paahi gaahiyaan̄n̄ saasanotahiyaanenyamataise. Iyataat̄ ami sand̄ ap̄paahi kandi w̄nde.

* **12:22:** Sand̄ sah̄ K̄raisihop̄ ḡiwunyaahot̄handa sam̄ maar̄ho oman̄t̄t̄h̄ nasoapat̄ ami kasimatataise. Is̄ ami sand̄h̄ ipot̄hura nga auta noaipahon̄h̄ mmondo.

Kîmandî Aberîhomî jîtipatisatî windî namoaipase Kenîho komî saingîho Aberîhoai tiwisuro. Owetise.

Nyahî Biyaatî Jatînaatî Bitoaitîhaawo Amî Wiwa Autaahaatîhomî Pîwîha Newaumwaanîpano

²⁵ Isî amî sahî baiwî gwînyaapî jatîwî bitosawîse, amî wanîmura Autaahaatîho komî pîwîha wanîha Jîsaasihoetapî wîsasatî nasamîhî kaatîhî bimohurîmura komî pîwîha taatî sangî kasatisîha sahî samî atîhîrî mwîtipisawî baiwî atîtaatîwo. Sandî nînî sangî sasatîtî komî pîwîha mwîtipisawî atîwî komî asîmwaaatîtîhî pînuwîse satotîmandî apaapîmaasato. Jîhura maapî yapîmbataapîhî Sisîho Sainaihomîhinî Isîraherîhiya jîhiyai Autaahaatîho pîwîha kaundatî amî nunyataise. Siyatî kiyai komî pîwîha kaundatî numwîhîhandî kandî kiya kiyaamî atîhîrî mwîtipisawî ahiyawî windî atîhomaawîwî nepumwawaayopo. Saiwî isîhiya jîhiya komî pîwîha nepumahohiyîhiyai Autaahaatîho nehî windî maawinjase. Owetise. Kiyai yaawîhandî numwîse. Isî amî sahî komî pîwîha wanîha Jîsaasihoetapî nasamisîhaatîhî bimohiyîhiyaatangi wanî yamîhapataatîhapî taatî kasatisîha baiwî atîhomaawîwî nepumwawaawaahî amî sangîsangî Autaahaatîho nehî windî nesosatî maasinjaitaise.

²⁶ Iyataatî sura Isîraherîhiya Sisîho Sainaihoainî bitohauhî Autaahaatîho kiyai wînhapîpa nunyatî pîwaundisura komî pîwîha yapîpatisunî iwîwirîho kahapaamapîpa kapîhî sisîhoaasînî ahetîmbîpai netî pîmbapoyatî ahoaihî amî kapa notî nasayatî ahoainje nehî komî pîwîhaaraaho. Jîhura saimatatatîhandî amî wanî kîmura nyahî Autaahaatîho pîwîha wanîha watîpîtatî wîsasatî nanyamisîhaamî otîtîhî bimohurîmura komî pîwîha wapîhî jîpatîpîndîsîhaatîhapî Autaahaatîho jîhî tîmanatî pîwîha wa satatî katise.

“Ipotîhura jîhaatî nînî yapîpatisunî amî yamîhapatisunî netî ipîpatîpatî ipîpatîpînjîpatamataîndî apîpaahî aungwohandî pîmbapwaindî ahoaito,”

Akaiho 2:6

tatî pîwîha wapîhî utîpîhoatîhî jîpatîpîndîsîhaatîhapî Autaahaatîho katise.

²⁷ Iyataatî amî Autaahaatîho pîwîha satatî, jîhaatî nînî yapîpatunî yamîhapatunî apîpaahî waatî aungwohandî netî ahoaindî ipîpatîpaito tindîmandî nyangi siyatî netî nanyisataise. Autaahaatîho ipotîhura kahapaamapîpa nahataapa sawaho kiyatî ahaimbîpa netî apîpaahî waatî aungwohandî ahoyatî pîmbapoyatî ipîpatîpaitaise. Ko siyatî netî ahoyatî ipîpatîpiyonî amî kahapaamapîpa wapa kapaanîhî ahoainatî daahî nopîsasînhonîhî amî wapa daahî ahominatî kapaanîhî watîpîtatî ahotîtandîhapaahîhî kiyatî ahotîtando.

²⁸ Iyataatî amî saiwa nahatewa nînî sangî kasatohîmaiwa akîte. Saiwa siyatî akîtînhî noaipasîhî nyahî siyaatî mmonîhaayo: Autaahaatîho netî komî isîhiya koaisawî maasî yamîhapataatîhî kahapaamapîpa nahataapa jatîtaatîwîhiyaamîhatîhî aimî netî kiyaisatî maasî ahînyisataise. Ahînyisataisî sandî ko nyangi siyatî ahînyîmbîpîhapî nyangi utaaho wo nga netî windî nanyisapuwatî ahomaanyitaise, kapa nyangi nanyoaiPATî kanyimatîtandîhandapo. Isî nyahî maarîtaatî amî Autaahaatîhomî otîpîpatî tîtîhîretî kawîsîhaayo. Iyaatî nyahî biyaatî usonaatî amî wapa komî nyapî maarîmitîtandîhapa apîpaahî windî kamaitîhaawo.

²⁹ Amî nyahî ko nyapî wapa maarîmitîhapa kamaitîhaawo tohîtîmandî apaapîmaato. Amî Autaahaatîho sisîha watîpîha ka tîhîmî nairîhîretîhapa netî tîhatî owemasîpatamatiyahotîhîto.

13

Kiraisihop+ G+wunyaahohiy+hiyaati+ Ususaati+ Wih+wihoaan+ Maar+ho Nam+n+i+wise

¹ Sahi Kiraisihop+ g+wunyaahohiy+hiyaati+ sami+ nais+hiyaisaw+ ususaati+ wih+wihoaan+ maar+ho nam+n+i+wise.

² Saiwi+ ami+ isi+hiya+ usa+ sahi+ w+ndi+ mausow+hiya+ wap+hap+hiya+ sam+hat+hi+ daiwi+ jason+wi+ nasahosisai+hiyai+ maar+ho+ gaahoaisaw+ kiyai+ gerundi+wi+ numwaap+ t+hi+ gwaasi+wiwi+ yainjaraawiw+ise. Nini+ sangi+ sandi+ apaap+maasato, ami+ j+hi+ aimehura+ nyami+ isi+hiya+ usa+ Autaahaat+homi+ enjer+hiyai+ keti+ pi+waundi+wi+ numwaawaayopo. Ami+ kiya+ kiyaap+ Autaahaat+homi+ enjer+hiya+ otipi+pat+hiyaare+ ti+wi+ mon+wi+ gi+maawunyainj+handi+ kiyai+ numwaap+ t+hi+ gwaas+wisopo.

³ Iyataati+ sahi+ Kiraisihop+ g+wunyaahohiy+hiyaatami+ nais+hiya+ usai+ isi+hiya+ nesisuw+ napw+tohip+pi+hi+ napusai+hi+ napw+ti+wi+ bimohiy+hiyaap+ sahi+ sawanaatangisangi+ kiyaisaw+ maasi+ napw+tawaahiyaatamataiwi+ g+wunyaap+ise. Aiwi+ ami+ isi+hiya+ Kiraisihop+ gi+maawunyaahohiy+hiya+ sami+ nais+hiya+ usai+ naana+ yaaw+haiwa+ nunyaw+ nep+ mi+maip+wisai+hi+ nop+isas+n+wi+ bimohiy+hiyaap+ gi+wunyaap+ise+ ami+ sahi+ yap+paap+hi+ bindawaayow+ si+kaiwa+ sangisangi+ nasoaipaitaiso.

⁴ Sahi+ namaat+not+handi+ sandi+ ap+paahi+ gaahandisi+ ami+ sahi+ aimi+ namaat+nohiy+hiyaati+ sami+ namaat+not+handi+ baiwi+ ti+ti+hi+ gaah+reti+ jati+wise. Aiwi+ Autaahaat+homi+ ndi+heti+ sami+ namaat+not+handi+ ti+ti+hi+ pop+ti+handi+ isi+wati+wi+ isi+hiya+ ki+hiya+ ki+hiyaisaw+ sami+ amb+pati+ namaat+not+handami+ ipaahaap+ ti+maamaaip+ise. Ami+ isi+hiya+ sandi+ saiwi+ kiyaam+ amb+pati+ isi+hiya+ usa+ kom+ apwaataat+met+haatisati+ ami+ kaatami+ war+hometahoaisati+ kiyati+ amb+pati+ ti+maamaitohiy+hiyai+ ami+ Autaahaat+hohi+ kiyai+ nehi+ w+ndi+ maawinjaitaise. Ko+ kiyai+ tip+taap+ti+ usondaise.

⁵ Sahi+ ap+paahi+ naw+hopaahisisati+ koai+ maar+ho+ nunyaw+maamap+ise. Ami+ sahi+ aimi+ wapaisahiyaat+tawaawaahi+ ami+ kapaap+ sahi+ sati+wi+ ki+mba+ nyapi+ gaahamwaan+ nehaayon+ gaare+ ti+wi+ gw+nyaaap+ maarit+wise. Awais+ho+ satati, nini+ sangi+ ap+paahi+ ak+it+n+hi+ w+ndi+ namaasamaito, tati+ katise.

⁶ Isi+ ami+ nyahi+ kom+ pi+w+ha+ sa+ newaati+ keti+ nausana+ bitot+haawi+ sat+ti+haawo:

“Awais+ho+ n+ngi+ ninjatati+ ni+tatamanataise.

Isi+ nini+ isi+hiya+ usa+ n+ngi+ wapa+ kanitaat+wi+hapaap+ napindap+ yaitande?”

Aun+hi+hi+ 118:6

taati+ ni+naason+ni+ ni+naasaan+ni+ kat+ti+haawo.

Nyah+ Kiraisihoai+ Nuwipinj+ti+haahandap+ Nyangi+ Wind+ Mamaanyane

⁷ Sahi+ sami+ awaisaw+hiya+ Kiraisihom+ isi+hiyaatami+ j+hiyaimati+wi+ bindawa+ j+hura+ Autaahaat+homi+ pi+w+ha+ ausaap+ kat+wi+sasohiy+hiyaap+ gw+nyaaap+ise. Kiya+ daiwi+ bitop+ bimamb+wi+ Kiraisihop+ gi+wunyaahoh+ti+handisaw+ napoh+ti+handap+ gw+nyaaap+ ami+ sahi+ kiyaamataiwi+ kiya+ kiyoh+ri+hi+ri+ ki+reti+ japepi+hi+wise.

⁸ Sahi+ kiya+ Kiraisihop+ gi+wunyaahoh+patamataiwi+ wat+pi+ti+wi+ ko+ nyangi+ nga+ nyatataman+taise+ ti+wi+ gi+wunyaap+ise. Ami+ Jisasi+ Kiraisihoh+ aimi+ j+huni+ wan+murauni+ ipot+ ipot+hurauni+ w+ndi+ owemetati+ ki+m+kiyati+ kon+hi+ bim+taise.

⁹ Iyataati+ ami+ pi+w+ha+ kaha+ kaha+ Autaahaat+homi+ pi+w+haamat+metaha+ nehi+ kai+ wa+ wipetaha+ isi+hiya+ sangi+ kasati+wi+ kat+wi+sasoti+ha+ sahi+ ati+wi+ namep+ise. Autaahaat+homi+ maar+ho+ gaaho+ sam+heti+ nasati+ ahotis+hora

sami maarho omanjitihi nepi andititaatiwi gaare ami sahi nandapaamihiretapi winihapipa japepihirotihandhi owe. Nandapaapi piwaha winihapipa siyahapa ishiya kapa japepihirohiyhiyai windi maawitatamanitaise.

¹⁰ Ami nyahih aritaahandisahiyaane, kapih prisihiya Judaahiyaami (Autaahaatihomi) anjan awaindihandaatih otipipati kiyohiyhiyaisangi gaarehand aritaahandaasin ahiyohipipa windi ninawipih namepihapih.

¹¹ Prisiho jih awaisiho mitiho (jihura Autaahaatihomi piwaha jhaatih bimohura) kauhoaisangi ami sipisiphoaisangi tipi, ishiyaami maipihandapi kapaami jitipati gaarehand nesi niyati anjan Autaahaatihomi komi ndimaahomwaan ahiyati bimirhiroti mihatih ahiyataise. Am kati jitipati Autaahaatihomi mmonataati ishiyaami maipihaiwa nemwaitando. Am akohohi aunahipati sitihandi Jerusaremihandami ipaahaapi nehahaati matambipa ami naaporihirisuni ami onepatisuni nusatipapi nawisawi kaanhi sisaha tihoaapi tihoaamihauhi konhi tihati sosishaatati owendaise.

¹² Aih ami Jisaasihoaisangi kimikireti aunahipa awaipati sitihandi Jerusaremihandami ipaahaapi nehahaati nawisati koai ishiya yaawihandi nunyaw ipi tih atawihateti nerihira tipimandaapi tiwauhi napotaise. Am komi jitipati ishiyai neti Autaahaatihomi ndiheti akitinhi popitihiyemati ami tih neh Autaahaatihomihiyemaitando.

¹³ Isi ami nyahi aunahipatami ipaahaapi nehahaati Jisaasihoenda nutihaawo ami koai maipiwisauhihandi kandi ko andititati bitosipatamatiyaato, ami komatiyaati nyahi andititaati bitoaitihaawo.

¹⁴ Ami kimaapi yapimbataapihi aunahipati awaipati sitihandi apipaahati nyahi newa kiyaaninhi bimitihaahati owehiyaanine. Am nyahih aunahipati awaipati sitihandi apipaahati ipotihura naitihaahatapi jawa daahaahiyaanine.

¹⁵ Nyahi Autaahaatihoi nyami gaarehandi nunyohitihandi Jisaasihomi ambipata koai kiyaaninhi mepi autaahewaumwap nutihaawe. Iyataati ami sandi gaaresindi nyami mipati maahomwaan nausaawaati koai kinyi Awaisihone undohitihando.

¹⁶ Ami sahi ishiya usai iwitatamaniw ami samihapa nandapa ikipipa tipitapaapi kiyai numwitaatiwhandapi windi nanipimimatwise. Am sandi saiwi sahi kiyohitindi ami Autaahaatihoi komi maarho apipaahi maaritahi nga wuwitihapa gaarehandi waamainjotihapa sami maarho omanjitihipi sahi nunyotihandamatiyahande.

Piwaha Ipotiha Winihapipa Ami Anditiwihahaare

¹⁷ Iyataati ninhi sangi piwaha kima wa kasatitandiyo. Isi ami sahi baiwi atiwise. Sangis Autaahaatihomi piwaha kasatiwi jainjatohiyhiya sami awaisawhiya, Autaahaatihomi otipipatihiya kasatisaihihaiwa sahi baiwi atiwi ami kiyaami asimwaatitih piuwise. Am kiya sami maarhoai jatatamanitaatiwi otipipati awaipati kiyawaayowo. Aiwi ami kiya ipotihura kiyaami otipipati kiyohirihiretapi siyaati kiyahaayo undiwi Autaahaatihoi kaunditaatiwhiyaaso. Sahi kiyai atiwuw kiyaami asimwaatitih piuwise ami kiya maaritwi usaayahiya windi maarho yamaawahiya kiyaami otipipati kaito. Sahi kiyaami otipipati nepi naanjhatemawaawaahi ami sandi sangi windi maasitatamanitaise.

¹⁸ Ninhi sangi nasisenataayo Autaahaatihoi nyangi nyatatamanati anditinyaiwitandi sahi nyapi gaapinyundiwise. Nyahi nyami

maarihoaatihapi Autaahaathomî ndiheti nyahi kiyohiwaiwa nga kiyahaayono taati ginyunyainjihi mmonihaayo. Amî siyati nyami maarihoaatihapi ginyunyainjiti mandî amî Autaahaathiho maaritirihireti nyahi komî isihyaapi otipipati nga kiyahaawe.

¹⁹ Nîni sangi baîndî nasîsenataayo amî sahi nisapi baiwi gaapînundîtaatiwo amî Autaahaathiho nîngi sangisenda ketî netî jahîra natanaoasonîhi nîni napîti jasondando.

²⁰ Nyami Awaisîho Jisasi Kîraisîho nyahi komî isihyaanîni sipîsipîhomatiyaahaanangi Nyainjatisîho Watîpîho, Autaahaathiho komî isihyaisati pîwîha kaanîhi jinjapîhi ahotîsha wîsasîndîhandî (kondîrakîhandî) netî watîpîmaitandî komî jîtipati nuhaataise. Nuhoaasîhi Autaahaathiho koai anîmwaahîpatombî japîhi ahowimataise. Iyataati so ko Autaahaatîmo maariho napaisaatîtîndîhandamî tanyaahore.

²¹ Ko siyati maariho napaisîhomî tanyaahosî, Autaahaathiho maaritimbîpa gaahapa nahataapa kaiwi amî koai atîwiwi komî asîmwaatîtîhi pînutaatîwi kapa netî samîhetematî sangi netî tisamanatî andîtisaiwane. Iyonîhi amî Jisaasî Kîraisîho Autaahaathiho maaritimbîpa tîtîhi kapa kaitaatîwi netî sangi andîtisaiwane. Jisasi Kîraisîho konîhi jinjapîhi ambîpati awaipati nepî none. Akîte.

Pîwîha Kata Owematî Ipotîhaare

²² Nisî naisîhiyaatî nisataiwi Kîraisîhopî gîwunyaahohiyîhiyaate, pîwîma kîmaiwa nîni sangi andîtisaiwîtandî jîpatîpiyohîwîmaiwa baiwi yatîhi ipatisanîwi atitaatîwi nîni sangi nasîsenataayo amî kaiwa wîndî utaarîhaiwaamaahe.

²³ Iyataati amî nyami naisîho nyamatîyatî Kîraisîhopî gîwunyaasîho amî nîngi andîtîniwatî Kîraisîhomî otîpipati sahi komî isîhiyaatapî maasî kiyotîho Timotehoai aimî nupusoasauhî ko napwîtatî bimîmbîpîhi namasî nehîhaatî noaipase. Isî amî ko ketî nasatî kîmbîhi nîngi ninjahonaahî maisîhoanjî nutasî nasaha sangi jainjaito.

²⁴ Iyataati amî nîni samî awaisawîhiya Kîraisîhomî otîpipatihiya sangi jainjatohiyîhiya nahatîyaisunî amî sahi Kîraisîhomî isîhiyaatî nahatîyaatangîsunî gaahuraare satataato. Iyataati amî Kîraisîhomî isîhiya yapîpati Itaarîhandaahapîhiyaisangi sangîsî gaahuraare satawaatopo.

²⁵ Autaahaathiho komî gaahandî sangi kasisatî nasanyane.

Jemisihomi Utipihho Kimandi Jemisihomi Utipimandapi Nesipihande

Jemisiho so nyami Awaisiho Jisaasihomi saingihore. Jemisihomi utipimandi kimandi jipatipaisura kinaungwaha 45-50 A.D. hura jipatipiyahande. Autaahaatihomi ishiya gaahaiwa kaitaatwihaiwaapi saiwi kaiwi saiwi maasi sami naisihiyaisawi tmaamaitwi kiyaatinhi bimaawise undati kataunjati jipatipiyahande.

Jemisihomi Utipihopi Napimasataise

Jemisiho komi ishiyai gaahure ipihirete undisha (1:1)

Giwunyaitaatiwhandi naitaatiwhandapun am amitha gaaha naitaatiwhandapun kaundisha (1:2-8)

Ishiya kahapaamapipaisahiyaapun am kahapaamapipa owehiyaapun katisiha (1:9-11)

Naanhaiwa ambipati yaasihaiwa nehaawi kandapi maipihaiwa kiyaati tmaamihaitihaawo tishiha (1:12-18)

Autaahaatihomi piwha saimbi saimbi kaime, tirihireti kaitihaawo nehi ka atisaati namaamawaato, tati katisiha (1:19-27)

Nyahi ishiya nahatiais kiyaaninhi naasikati kawimi nutihaawo tishiha (2:1-13)

Nyahi Autaahaatihopi nyami giwunyaahotihandi ishiyai nunjaati anditiwiwitihaawo tishiha (2:14-26)

Nyahi nyami maahumwaanji omasiha biyaati jaitihaawo tishiha (3:1-18)

Nyahi Autaahaatihomi ishiyaanini gaahaiwa windi namaamawaati kiyaaninhi kaiwa gaahaiwa kaimi nohoatitihaawo tishiha (4:1-5:6)

Am piwha wa wipiyaha kataunjishiha (5:7-20)

Nanyisendandihaiwa Nyangisaapihi Nanyoaipahonih Andititaati Bitotahaawaahi Autaahaatihooisaati Nga Biyaati Bimito

¹ Nini Jemisihonini Autaahaatihomuni Awaisiho Jisasi Kraisihomi otipipatihonine. Nini Jemisihonini sahi Isiraherihyaati Jisaasihopi giwunyaahohiyihyaati sami aunahipati Isiraherihanda namasi yapih nahanda nuwi toriwatohiyihyaatangisi, sami ambipati maarho nga wisaitane, satataato. Saindi nini sapi utipimandi kimandi jipatipaindi nusoasataayo.

Nasiseendandihaiwa Wiwa Nasoaipahonaahi Saiwa Sangisi Neti Watipisamaitandisi Andititwi Bitosawise

² Nisi naisihyaati nisataiwi Kraisihopi giwunyaahohiyihyaate, kahapaamapipa kahatamatipetahaiwa kihaiwa kihaiwa nasisenati neti nasopisati sangisaapihi nasoaipahonih kaiwaapi, gaasotwi sahi maaritwise.

³ O napaapono, sawanaati aimi mmonwihyaate, kahapaamapipa kihaiwa kihaiwa nasisenihaiwa sangisaapihi noaipati nasisehonih, sami Kraisihopi giwunyaahohitihandi sahi windi namapi namaamhaapi, mitaahi andititwi isiwatawaawaahi sahi nasisesitihandapi windi tmaamahiyawi naanati yaasihaiwa nepi watipihyaati andititwi bitoaitaapo.

⁴ Isi sahi saiwa kahapaamapipa yaasati, ami naanati nasisesiwaiwaapi yaiwi windi timaamahiyawi, kaiwa nepi kiyaatinhi sahi Kiraisihopi mwitetiwi watipitiwi gwunyaahohitihandi andititiwi isiwatimi nuwise. Saiwi isiwatimi nowaawi Autaahaatihomi ndiheti titih nga watipihyaati andititiwi noaipapi, ami Autaahaatihomi gaahaiwa sangisi jatatamanati anditisiwitandihaiwaapi sahi windi nenoahitiwi nusetihimetitaatiwo.

Utaaho Wo Amitha Gaaha Gwinyaitandihap Nenoahindaataah Autaahaatihoi Nunjenati Gaapundane

⁵ Ami sami wo komi gaahandi gwinyaitandihandi nesi kaitandihira windi gwinyaati monataataahi kira nunjita so Autaahaatihoi nunjenane. Nunjehonhi Autaahaatihoi ishiya wapaapi nunjehauhhiya nahatiyai nunjehohipipa itihitati owemundati neh nanhiyati iparimatati nunyahosi utaaso nunjesoi ko nunjesitihandi kandi titih pihitati koaisi numwitaise.

⁶ Aisi utaaso komi gaahandi gwinyaitandihandapi Autaahaatihoi nunjeso maarho yiyahwi gwimunyaati neh maarho naasohi gwinyaati, nisi nunjenihohipipa kapa titih Autaahaatihoi nanmitaiso, tati nunjenane. Maarho naasohitanhi nunjenane, tohitindi apaapimaato, utaaho maarho yiyahwi gwinyaataaho so itipho itipinataati iwirihoaisi ami durihiri neti ahoahi noti nasataipamatiyahore.

⁷⁻⁸ Utaaso so iwirihoaisi itipho ami durihiri neti ahoahi noti nasataipamatiyahore. Iyati komi maarho yiyahwi gwinyaaso komi dahopa windi biyati dahomaayahore. Isi ko siyaho Autaahaatihoi nini wapaapi nunjenihohipipa ningi nanmitaiso, tati windi gimunyaane. Apipaahi owetitaise.

Ikipipaisahiyaati Ami Ikipipa Owehiyaati Maaritwise

⁹ Iyataati nyahi Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaanamami wonji ikipipa owehoni Autaahaatihoi gisi autaahihiwati kinyi omanititih maarititaapihandi nahinyonaahi kinyi komi mwaahonisi baimbi maaritime.

¹⁰ Ami kimi kiyaani Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaanamami wonji ikipipa taahipipaisahongi Autaahaatihoi nahisendandihaiwa nahinyati yatihingihonaahi gaasi maarite, kinyi ikipipaisi ahosumwapi sawahopi gwunyaitaapi kahisataiso. Iyataati sandi apaapimaasato, tandipihomi kwitaaho niwawondiwisihomataiwi ishiya ikipipa taahipipaisawhiya kapa ahotanhi namasi napopi owetitauhhandapito.

¹¹ Iyati ipho watipho yahutaati titipwitisataati iwiriho tandipho usipaipati tihamasitihande. Tihamasih tandipho usipaipatami kwitaaho sanahiwiyati tisarisiwaiwa keti napitiyateti niwawondiwati yapipataapihitimahiyati awasati namasaatih ese tiwi mmonwihiyaate. Isi siri kireti ishiya ikipipa kahapaamapipa taahipipaisahiya kaiwaatih taawi mitiho nusoaasawi anditati napamawaaheti keti napopi owetitaapo.

Autaahaatihoi Nyangi Nanyisendandihaiwaatih Windi Nanyamaasi Namoti Nehi Gaahaiwaahih Jinjahira Nanyinyahore

¹² Kahapaamapipa mambihaiwa utaaho Kiraisihopi gwunyaasihoi nunjehonhi, kaiwaapi ko windi timaamahiyati andititatu watipho bitoti, ami komi Kiraisihopi gwunyaasitihandi windi namaamataataahi, Autaahaatihoi sawahoaisi ishiya maarho baiwi nunyohiyhiyai asiyaimatwi sawahoaisawi jinjapih kiyaanhi bimtaatiwhandi numwitandi timanati katati ahaindihandi utaaso soaisi, kinyi apipaahi nga kiyapaise undati

numwitaise. Nunyonihî ko asohoematati Autaahaatîhoaisati maasi jin-japîhî konihî bimitaise.

¹³ Isî ko apîpaahî akîtinîhî maaritane. Amî mambîhaiwa nunjenati utaaho woaisî daihîra maipîhaiwa kaitandîhîra numwaasi niyonaahî kaiwaapî ko apîpaahî wîndî samaatane, “Ese kîmandî nîngî nanîsendandî Autaahaatîho natausaasataise,” maatane. Owetane. O napaapono, Autaahaatîho apîpaahî tîhî gaahosî koaisî isîhiya amî kaha-paamapîpa maipîhaiwa ko napitaise, tîwî apîpaahî maipîhonjisangi wîndî namunjenîwîhore. Owetise. Iyati amî ko isîhiyaisî daihîra maipîhaiwa kaitaatîwîhîra apîpaahî maipîhonjisangi wîndî numwaasi namohore.

¹⁴ Amî utaahoi wapa mambîhapa daihîra maipîhaiwa kaitandîhîra numwaasi naindîndî, sawaho maipîhaiwa kaitandî maaritati kaiwai komî maarîho nunyati gwînyaasîtîhandî ahîwati numwaasi daihîra sîra notaise.

¹⁵ Iyati komî omanîtîhî maipîhaiwa gwînyaasîwaiwa namoyaataati ausaimaninjîhî ko maipîhaiwa akîwaiwa auta kiyataise. Aihî maipîhaiwa ko kaiwaiwa koaisî numwaasi daihîra asîhatahîra napotî Autaahaatîhoai wîndî mausondandîhîra notaise.

¹⁶ Isî nisî naisîhiyaati nisataiwî Kîraisihopî gwînyaahohiyîhiyaate, sawanaatamî maarîho gwînyaahohîtîhandî maipîhaiwaatîhî daihîra nasîsendandîhîra nasamaasi niyonîhî sahî wîndî samaatîwîse, Autaahaatîho daihîra maipîhaiwa kaitîhaahîra nanyamaasi notaise tîwî wîndî asîreti gwîmunyaapîse.

¹⁷ Kahapaamapîpa gaahapa nyamî ambîpatî maarîho nyatata-manîtandîhapa nyahî nehohîpîpa nahataapa, nehî Autaahaatîho sawaho yamîhapataatîhî maapî saasanotati nausainjîwaiwa ipîho waatîho kaumbwaatî nahataapa kiyati ahaisîhohîhî nanyinyataise. Asisîha wiweti ipîho waatîho kaumbwaatî yahutaati tîhoati nausaatati, amî asisîha wiweti yahomutaati tîhomwaati kaiwaamî sîwîpati kîhihoanjemati asîhatindîhandamatiyatî Autaahaatîho asisîha waatîho kînaungwîha wiweti gaahaiwa nanyinyati, amî asisîha waatîho kînaungwîha wiweti maipîhaiwa nanyinyataamaise. Owetise. Nehî tîhî gaahaiwaahî Autaahaatîho nyangisî jinjahîra konihî nanyinyamî notaise.

¹⁸ Iyati nehî sawaho koaisî maaritati gwînyaasîtîhandaahî Autaahaatîho noaipati nyamî Apîhoematataise. Iyati nyahî komî pîwîha akaaha atîwisonîhî ketapî nyangisî, kiya nisî manyinyaimatîwî nisîhinî detî nîni nahataapa kahapaamapîpa isîhiya kaîndî ahîyohîpîpaamîhatîhî kiyai aunaîpati jîhî nepî amî jîhiyaimatîwî baiwî andîtîwî daiwî bitoaito, tati maaritati gwînyaati Autaahaatîho nyangisî japîhî nanyamaataise.

Nyahî Pîwîha Atisohîha Japepîhîrîtîhaawe

¹⁹ Nisî naisîhiyaati nisataiwî Kîraisihopî gwînyaahohiyîhiyaate, pîwîha kîma nîni sangisî kasatîtandiyonî kaapî sahî baiwî gwînyaapîse. Sahî nahatiyaati naasonîhî naasaanîhî baiwî samî maarîho gaatonîhî nihîtîwî Autaahaatîhomî pîwîha atîwî, amî mmonîwî nepî kîpîwîse. Saiwî maarîho gaatonîhî baiwî mwîtipîsawî atîwî mmonîwî nepî kîpîwî, amî maarîho noammapî baiwî gwîmunyaapî, amî maahomwaanî nausaapî pîwîha atisohîha usaisî ausaapî kaundîwî ketî kamaatîwîse. Aiwî amî sahî wapaapî wîndî ketî ketî itîhîtîwî apomaasane.

²⁰ Nîni sangisî sahî wapaapî ketî ketî wîndî itîhîtîwî apomaasane, satohîtîndî apaapîmaasato, utaahonî wonî itîhîtîpî aposindîhanda daihîra Autaahaatîho tîhî gaahaiwa kaitandî maaritati gwînyapesîrîhîretî netî wîndî dahomutîtaise.

21 Isi maipihaiwa kahapaamapipa ainjotahaiwa, sami omanjititihigwinyaapi kisamwindih nasisoari kaiwi, ami maipihaiwa gimunyaatahaiwa taawi kiyohiwaiwa nahatewa kaiwaanhi namapise. Aiw yatih ipatisanwi Autaahaatihomi otitih bindawaawi komi piwaha sangisi apipaahi kiyaatangisinh nga japih nasamaitandha, sami maarihoatih omanjititih nandapa isapipaamatiyati Autaahaatihoyamati kisamososisiha baiwi nepi gwinyaapi isiwatiwi japepilirwise.

22 Aiw Autaahaatihomi piwaha sahi nehi atihiraahih atiw gimunyaapise, Autaahaatihomi piwaha biyaati atisaahiyaaninh nyahi titih gaahiyaanine, twi asireti windi gimunyaapise. Windi samaiwi atihira atiw sami maariho omanjititih jandoti, ami sami auhiri ikwiri mbapi dopi piwaha atisohihaami akipipa autemap kaiwi daiwise.

23 Utaaho wo Autaahaatihomi piwaha atisati ami windi biyati minjapepilirataataahi, so utaaho wo komi ndimaahomwaan gaahonino, tati siwipihoaatih jatinjhomatiyataise. Nehi jatinati sendaayono, tati windi gimunyaati nanipimainjhomatiyataise.

24 Iyati keti nisi ndimaahomwaan seta setahoniso, tati jatinataahandi kandi noti keti kuraanhi nanipimatisihomatiyataise.

25 Ami utaaho wo Autaahaatihomi piwaha winihapipa ishiyaami ambipati maariho neti napaisaatumwahonih nehi nanihaiwi kaisi japepilirataataahi, soaisi ko piwaha winihapipa japepilirati otipipipati kireti kaimbipaapi Autaahaatihoy neti iwitatamanataise. Iwitatamanataisi ami ko maaritane.

26 Iyataati utaaho wo satati, “nini Kiraisihopi bairidi gwunyaati koai neti mepi autahemwati ami komi otipipati bairidi kairidihonine,” tati gwinyaati ami komi omasiha windi maapatisati tipipati piwaha gimunyaati kandaataahi so komi piwaha satati, “Nini Kiraisihopi bairidi gwunyaatihonine,” tati katindindi nehi otaatapihandi sawaho jinjaipinati kandaase. Iyati ko otipipati Kiraisihopi kaiwaiwaami akipipa owetise.

27 Iyataati Autaahaatihoy nyami Apihoy komi ishiya baiwi andititwi gwunyaahohiyhiyaapi, kiya nisi gwunyaahohihireti japepilirwi apipaahi akititanaahi saito saito, tati gwinyaasirihira daihira siyati ahondaise: manyinya kiyaami saniya sapiya napwisaihi sawana binyaihiyaisun ami ashiya osinhiya sawana maasaimaarisamimaipaiwi binyaihiyai niwipaapi winjapi piwaundwi kiyaami ambipati maariho iwitatamanitandhapa Autaahaatihomy ishiya nunyawo iwitatamanitaatiwe. Aiw ami mambi kahapaamapipa ambipati maariho dahopai neti nusopisatandhaiwai nepusosawi anin yandih, Autaahaatihomy ndiheti komi maaritati gwinyaasirihireti Autaahaatihomy ishiya daiwi bitoaitaatiwe.

2

Isihiya Nahatiyaisi Naasaipiti Kati Kawisaati Maarho Numwithaawo

1 Nisi naishiyaati nisataiwi nyami Awaisihoy Jisasi Kiraisihoy yamihapataatihapi apipaahi gaahaiwaami awaisihoy saasanotahopi gwinyaapihyaate. Jisaasihoy siyati titih gaahoy apipaahi saasanotahoy. Siyati saasanotahoy koaisi nyahi winjaatesi kopi gwunyaahohiyhiyaanini yawanaanini jatinihaawi, nyahi nauratihetahiyaanine. Nauratihetahiyaaninisi sahi ishiya wamwaan

wamwaanji wipetahiyaisi nepusosawi kihati kihati kamaawiji naasaipiti kati nahatiyaisi osamapi kawiwise.

² Ami utaaho wo ikipipa nawiho taahipipaisaho apotihiri gaahapa niyoti yundanyainati Autaahaatihoi sahi mepi autaahepumaitaatiw ahoyainjaihahapihi napitaise. Iyonihi ami utaaho wo ikipipa nawiho oweho apotihiri napwirinani yutaahaiwa niyoti mimaipiyati napitaise.

³ Utaahuri setahuri sami ahoyanohipipih namm nandaasahi sahi kurisi usowi nepusosawi, utaaho apotihiri asipipa gaahapa niyoti yundanyainjahoai sahi saunditaapo, “Kinyi kimbih yutihiri gaamiraatih bime,” unditaapo. Undiw ami utaaho ikipipa owesoai saunditaapo, “Kinyi sapih bitose ami yatih ikwaatipihoaatih bime,” unditaapo.

⁴ Sahi isihiyaisi naasaipiti kamaawiji kihati kihati sahi kawiji usowi numwaahohitindi Autaahaatihomi ndiheti sahi apipaahi gaahati kiyawaamaayopo. Sami omanjitihi mimaipaiwi gwinyaapi isihiyaisi sami ahoyanohipipih numwaawaawi sahi noaipap isihiyaisi nepi tipitapaitaatiwhiyaati maipihyaatimatawaayopo. Sandi sahi mmonawaayowo e owetiso?

⁵ Nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaati nini maarho nasanyohiyihyaate. Atiwise. Isihya maapi yapipatambihya isihya usaapi satiwi, kiya ikipipa nawiho owetati ikwaatipihatime, tiwi gwinyaapi usomahohiyihiyaisi Autaahaatihoi kop gwunyaitaatiwhandi waati tisaipi nepi, ami ko winja bindataati kahapaamapipa gaahaiwa nunyonihi nepi kiyaamihaiwaatitandi aini maaritati gwinyaati ahwihihyaare. Iyataati saiwa koaisi maarho nunyohiyihiyaisi numwaati winjatataati numwitandi aini timanati gwinyaati katati ahiyahaiwaare.

⁶ Ami sahi isihya ikipipa nawiho owehiyaisi mausihaaiwa kawisawaayopo. Isihya dindiyaanhi sangisi nepi japatiwi nasopisawasi asisi isihya piwha tipitapaapi mmonihohiyihiyenda niyopo? Isihya ikipipa nawihoaisawihya awaisawihya watipihyaimatohiyihyaahhi saiwa sangisi kasisawaayopo.

⁷ Siya kiya isihya ikipipa nawihoaisahiya sahi komi ambipati gaahati nehohiho Jisaasihopi maipihaiwa katiwi sisipihitawaahiyaare.

⁸ Autaahaatihoi nyami Awaisihoi nyangisi nyainjatisihoi komi piwha winihapipa jipatiwindimbipaatihapi katisiha sahi baiwi japepihiriri isiwatawaawaahi gaahati kiyawaayopo. Winihapipa satimbipaaro:

“Sahi ninaasonhi kinyi kiwahoni maarho naminipi witingipatamataimbi isihya usaisi maarho nunyapi wiwipe,”

Prisihiya 19:18

tati katisihaapito.

⁹ Ami sahi isihiyaisi baiwi kiyaami omanjitihi dahopa windi mausopihandi, ami usaisi baiwi iwitatamanwi maarho nunyaw wiwawawaawi, ami usaisi mimaipiwisawaawaahi sahi maipihandi kaiwi Autaahaatihomi winihapipa nepi nopisawayaayopo. Nopisawayaayowi piwha naitaapo.

¹⁰ Nini sangisi sahi winihapipa nepi nopisawayaayopo satohitimandi apaapiimasato, sahi Autaahaatihomi piwha winihapipa nehi naasaindihisangi nepi sehimwaapi nopisawawaawaahi, sahi piwha winihapipa nahataapa nepi sehimwaapi nopisawayaayopo, ndiha kasato.

¹¹ Kimi kandapi Autaahaatihoi satise:

“Kinyi kinyi kiwhoi kiwaamaati namasi wowaati nehohi nehahaati iwipi niwipaapi nanop dahomaimi,”

Japihi Numwaasihoi 20:13-14

ndaase. Iyataati ami k+mi ko satati kandaase:

“Is+hiyaisi k+ny+ w+ndi timaamape,”

W+nhap+pa 5:17

ndaase. Is+ ami k+ny+ us+hiya as+hiya usais+ iwip+ n+wipaap+ nanop+ dahomaayapaahand+ kand+ is+hiyais+ timmapaapaah+ Autaahaat+homi p+w+ha w+nhap+pa nahataapa nep+ seh+mwap+ nop+sasapaise. Nop+sasapain+ p+w+ha naitaape.

¹² Autaahaat+ho kom+ p+w+ha w+nhap+pa is+hiyai kiyaam+ amb+pati maar+hoaisaw+ maip+haiwaam+ wat+p+handaat+h+ napw+tiwi bimoh+tihandaat+hap+ nuwat+ numwaat+ neh+haatemati, net+ napaisaa-tumwahon+h+ neh+ nan+haiw+ kapa w+nhap+pa japep+h+ret+at+w+hapaara, sam+ p+w+ha kat+w+ kaiw+ daayoh+waiwa tip+taapat+ jasondand+hiyaate. Is+ Autaahaat+ho nyangi sanyitand+hiyaaniso, tiw+ k+reti sah+ nahataapa kiyoh+p+pa baiw+ mmotin+w+ gw+nyaap+ kaiw+ daiw+ bitosawise.

¹³ N+n+ sand+ sangis+ apaap+maasato, ami sah+ is+hiyais+ sam+ maar+ho w+ndi as+p+maawiw+hiyaatangi Autaahaat+ho net+ tip+taapat+ jasonataahura sangis+ w+ndi maar+ho as+p+maasitaih+sato. Iyat+ ami sah+ is+hiyais+ sam+ maar+ho as+p+w+isawaawaah+ siyaatangi Autaahaat+ho net+ tip+taapat+ jasonataahura ko maar+ho as+p+sitaise. Is+ sandap+ sah+ baiw+ jat+n+w+hiyaati daiw+ bitosawise.

K+raisihop+ G+wunyaahot+handisaw+ Gaahaiwa Kaiwise

¹⁴ Nis+ nais+hiyaati nisataiw+ K+raisihop+ g+wunyaahohiy+hiyaate, sah+ sat+w+: “Nyah+ K+raisihop+ g+wunyaahaayo,” t+taapo. Sat+w+ katawaahand+ kand+ sah+ K+raisihop+ g+wunyaahoh+tihandisaw+ is+hiyais+ auta nunjaw+ kiyai iw+tataman+and+hapa gaahaiwa kamaayawaawaah+ p+w+ha neh+ taanauh+haiwa sah+ kat+taapo. Sah+ satohiy+hiyaati ot+p+pat+ ak+p+pa owehand+ neh+ sam+ gw+nyaahoh+tihandah+h+ jinjah+ra nasisoari nga bim+taatiw+hand+ naitaawo? Ap+paah+ owet+taise.

¹⁵ Iyataati nyah+ K+raisihop+ g+wunyaahohiy+hiyaanam+ is+hiya wowoaisangi ami apop+w+atisangi yut+h+ri+ apot+h+ri+ nandapa owetati, ami amb+patisi namaasap+ niyopi, ami nan+w+ iw+tataman+and+hapa owehiya bim+taapo.

¹⁶ Aisaihi sam+ won+ yut+h+ri+ apot+h+ri+ nandapa owetis+ho owetisaa-maati saundiwi, “k+ny+ m+taah+ w+ndi g+munyaap+ k+ny+ maar+ho yat+h+ napaisaat+ wite. Wit+p+ numwe Autaahaat+ho gi owetimb+pa nah+m+taiso,” und+w+ kiya owetimb+pa kiyaam+ amb+patap+hapa wapa sah+ w+ndi namunyaw+ neh+ winjawaawaah+, kiyaam+ amb+pati napa iw+tatamanati and+tiwiw+taise? Ap+paah+ owet+taise.

¹⁷ Is+ sah+ K+raisihop+ g+wunyaahoh+tihand+ kasatir+h+reti japep+h+riwi gaahaiwa kaiw+ kandam+ ak+p+pa ip+ yand+p+h+omataiw+ w+ndi sah+ namaamoyaawaawaah+, sam+ K+raisihop+ g+wunyaahoh+tihand+ ot+p+pat+ w+ndi kamaayati napomat+ neh+hand+at+ owendaise.

¹⁸ Ami k+mand+ n+n+ sangis+ kasatoh+ti+mandap+, sam+ won+ sat+taise, “N+n+ won+n+ K+raisihop+ neh+ g+wunyaahon+h+ ami k+ny+ won+ ot+p+pat+ gaahaiwa kiyapaise,” ti+p+ kat+taise. Sam+ won+ sat+tain+ kaam+ wi-hoan+ha k+maasi n+n+ kasat+taan+ sah+ atiwise. “Sam+ won+ ot+p+pat+ gaahaiwa w+ndi kamaimb+ owehand+ n+n+ K+raisihop+ g+wunyaahoh+tihand+ k+mande, ti+p+ n+ngi k+ny+ nga nan+is+taino? Ap+paah+ owet+taise. O ami n+n+h+ nisi ot+p+pat+ gaahaiwara K+raisihop+ n+n+ g+wunyaahoh+tihand+ k+mande,” hit+ti nah+is+to.

¹⁹ “Autaahaat+ho naasoh+ bindataise,” ti+p+ k+ny+ gw+nyaapaise. Ese k+hoe sand+ gaahati kaimb+ k+ny+ saimb+ gw+nyaapaise. Bwaas+r+h+ram+

itipihho maipihaiwaisangi siri kireti gwinyaapi sandaahi Kiraisihopi, ese ko nyangi yaasahaiwa nanyamitandhiyaane, tiwi itipi yayawaayopo. O kinyi Kiraisihopi gwunyaahingitihanda kinyi maarho omanjititih wapa kaitaapihapaapi wipimaahimatataiso?

²⁰ Kinyi utaahoni apipaahi windi mopi naharimbihone, Kiraisihopi gwunyaahingitihandi, kimande undipi kinyi ausaimanipi gaahaiwa wiwa kamaayapaapaahi, kinyi nehi taanauhihandi gwinyaapaise. Isi sandapi akite tipi kinyi baimbi jahira mmonipi atimbi naitaapi wapa kahititi nahisitaano.

²¹ Nyahi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaanamisi asihho Abiraahamihoi jihura Autaahaatihho saundati, “Kinyi kimwaaho Isaakihoi tipi aritaahandaasin koaisinhi tihipi sisandipapi sosishaatanihhi nngi naninye,” undati nunjenataise. Saundati nunjesihi Abiraahamihho Autaahaatihhoi atiwisati kaundimbipa titihhi kaihi kandaahi koai Autaahaatihho saundise, “Kinyi nishi ndiheti maipihandi owehoni titihone,” undati usose.

²² Iyataati Abiraahamihho Autaahaatihopi andititati gwunyaasitihandisati otipipati gaahaiwa ahoyati kiyataise. Iyati ko gaahaiwa kaiwaiwara Autaahaatihopi Abiraahamihho gwunyaasitihandi noaipati watipititi nenoaahimetati, ami titihhi akitihandimatataise. Isi sandapi kinyi baimbi gwinyaape.

²³ Iyataati Autaahaatihomi piwaha Mosesiho jipati piya sandaase: “Abiraahamihho Isaakihois Autaahaatihhoi sangi nunyataahura piwaha Autaahaatihho koaisi saundati, gisi kimwaaya gaasoya gaasisa taahiyihiya nahimito undataase. Saundindihandapi nitanati maarho yiyahwi windi gimunyaati, nehi naasohi titihhi kandimbipa kanisati nanimitaiso, tati kopi biyati andititati gwunyaasihhi mmonati neti, ami kandapi Autaahaatihho Abiraahamihopi sandaase, ‘Ko nishi ndiheti utaaho apipaahi titihhi gaahore,’ tati kandaase,” tati Mosesiho jipati piyataise. Aihhi ipotihura Abiraahamihho Isaakihoi Autaahaatihhoi numwihhi, ami sura piwaha sa noaipati titihhi akaahaimatataise. Aihhi Abiraahamihho Autaahaatihopi andititati konihhi gwunyaati wapa kaitandi nunjesihapa atisati kaindhandapi Autaahaatihho kopi sandaase: “Ko apipaahi akitinhi nishi naisohore,” ndaase.

²⁴ Isi sandi sahi wani mmonawaayopo, utaaho wo komi Kiraisihopi gwinyaasitihandaahihhi koaisi Autaahaatihho kinyi nishi ndiheti titihhi gaahone undataamaase. Owetise. Ko Kiraisihopi akitinhi gwunyaasitihandaahi gaahaiwa otipipati kaindhandaahimaawe. Nehi Kiraisihopi gwunyaasitihandaahihhi maahhe. Owetise.

²⁵ Ami apopaati waati jihura ishiya kihyaami apopaatitahaati kaatami ambipati Rehepahaatisangi kimiri kireti kiyataise. Iyati kaati sata gwinyaataise, Isiraherihyaami Autaahaatihho akohosi nishi ishiyaisi nemataahura nngi nehi ninjati nanimaito, tati Autaahaatihopi gwunyaataise. Iyati yapipati Kenaanhandi jami mmonimi usitaitaati Josuwaaho neti utaahuri yahuri natausaasisururi kaatami anjititihhi numwaati sawahaatami ishiya Isiraherihyaami tiworisa Kenaanhandahapihiyaapi kuri tiwitaawo, tati neti noasati daihira wiri natausaasataise. Aihhi sandapi Autaahaatihho kaatapi satati, “Kimaati apomaati nishi ndiheti itapaati titihhi gaahaati noaipataise,” tati usonati gwinyaataise.

²⁶ Ami sandi sawanaati aimi mmoniwihhiyaate, utaahomi maarho ditihiri otipipati windi kamaayati owendaataahi ami ambipati napotaise.

Isi siri kireti sahi Kiraisihopi gwunyaahotihandami gaahaiwa otipipati wapa kamaayawaawaahi, sami Kiraisihopi gwunyaahohitihandi utaaho napomasihomatiyati aimi napomataisi sangi windi maasitatamanitaise.

3

Nyami Omasiha Naitipwirisati Timipipaitihaawo

¹ Nisi naisihiyaati nisataiw Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate, piwaha kima kasatitani atiwise. Sahi taahiyihiyaati noaipapi katiwunjataatiwihyaatimatiw isihiyaisi windi katiwimunjawise. Sandi apaapimaasato, sahi sawanaati aimi mmoniwihyaate, nyahi isihiyaisi komi piwaha katawaunjohiyihiyaanangi Autaahaatho apipaahi waati autaahi wamwaanji neti tipitapaati nyasondaise. Iyati komi piwaha wiwa newaati nyahi isihiyaisi asireti katawaunjaati daisaihihaiwaapi, ishiya nehiihiais tipitapaati usositihandi nusatipihandi Autaahaatho nyangisi apipaahi mitaahi autaahi wamwaanji tipitapaati nyasondaihihandapito.

² Nyahi nahatiyaanini napepaawaati mimaipiyaati piwaataati kiyaati daayaahiyaane. Utaaho wo mimaipiyati piwaataati kamaayataataahi so titih daayati bitoti, ami sawahomi ambipati kahapaamapipa katati kaimbipa biyati gwinyaati kata kiyati anini jatinati bitondaate.

³ Iyataati sawanaati aimi mmoniwihyaate, ami maasapiho awaisiho osiho isihiyaisi awiritimasi nutandi gwinyaawaawi ishiya osihomi maahomwaanji ainihiri maipihonji ningaupwi wirihiri wihiwihooanji wirapi isiwataawaawi kihihooanji kihihooanjemahauhi osiho isihiyaisi kiya nutaatiwi gwinyaahohipiphapi titih numwaasi notaise.

⁴ Ami durihiri awairihiraatih kopuho wo awaisiho daisihopisangi sahi gwinyapeniwewise, kopuho apipaahi naanati awaisihoai itipih watipih itipinati neti kihihooanemasih noti nasayata tiwandonhi ishiya titihemap windi nesi namutaahetaho ko titihemaitaatiwi saihiramamatetahonji maipihonji kiyohonyonji, utaaho isiwati titihemasih nga durihiraatih komi gwinyapenati titihemap nairihiri kireti titih naise.

⁵ Iyati ami omasihaisangi siri kireti apipaahi maipihonjindaahandi kandi, ketapi noaipasiwaiwa noti awaiwaiwaimatati isihiyaisi neti numwanataise.

Iyataati ami sahi sawanaati aimi mmoniwihyaate, sisaha tihwitihiri apipaahi turikaarehonji tihati naitipwirisataati otitihai ainjipati iwiwirihogaamati tihati owemasih.

⁶ Ami nyami omasihaisangi siri kireti maahomwaanji nonasaya tipipati naitipwirisati sisahaamatiyahaare. Siyati sisahaamatiyahaasi nyami ambipateti ahendaati piwaha kahapaamapipa maipihaiwa namoyaasih nyahi omasiha maahomwaanji tipipaati piwaha maipihaiwa kataati kiyonhi kaiwa nyami ambipati ishiyaanam maarho piwaha otipipati dahopa nahandi neti mimaipiyanyusoasati nanyopisatasaise. Iyati omasiha tipipawaati nyahi kataati kiyohiwaiwa neti nyahi isihiyaisa piwana daayaati bimohitihandi nahandi neti nopisatasaise. Iyati Bwaasirihirami itipih maipihaiwa gwinyaahohiwaiwa nyami maahomwaanji nepi wipinyosawi omasiha nepi nyaipiphauhi piwaha maipihaiwa kataati isihiyaisi newaati nyahi nopisasaahaayo. Sisaha nyami maahomwaanji omasiheti ahotisaha sa sisaha maipihaiwa ishiyai ipotihura tihati yaawihandi numwitandihami sisahaare.

⁷ Iyataati ami maasapiho asipihoko koho akwiranho, ami waapihaatetapi araiho kahapaamapipa ainjihipipaisi ishiya nga

ipatisawi numwaapi yamanitaaheta, ami ipatisawi numwaapi yamanihauhi isihyaami piwaha atisati nandapa nanati ishiya numwaapi yamanihohiyihiyaami asimwaatitih yatih otitih bimoti sanoti noaipati yamanyipipaimatataise.

⁸ Aimi aimapi saiwi nasawaahandi kandi kiyaami omasiha maahomwaanji windi nga ipihatiwi minjatopo. Apipaahi owetise. Omasiha noaipati apipaahi daahi maipitati ainjotati, ami ishiyai nga tiwamaitandi onaapipaimatataise.

⁹ Nyami omasihaisaati maahomwaanji nausaawaati nyami Awaisiho Apiho Autaahaatihoi kinyi gaahone, undaati mepi autaahewaumwihaayo. Iyaati ami omasiha kimika tipipawaati ishiya Autaahaatihoi sawaho komi maariho omanjititih mmonati gwinyaasipatamataiwi mmoniw gwinyaapthiyaisi kiyati ahwihihiyai nyahi piwaha ainjotati maipihaiwa kaundaati nusopisasaati, ami kiyaapi dawaataatapi piwaha katahaato.

¹⁰ Piwaha Autaahaatihoi kinyi gaahone, undaati mepi autaahewaumwaahauni, ami piwaha ishiyaisi newaati mimaipiwisaati nusopisasaahauni ahoyaati omasiha tipipawa maahomwaanji naasaimumwaanjapi katahaato. Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate, nyahi siyaati windi kamaitihaawo. Apipaahi owetane.

¹¹ Nyahi yawanaanini aimi mmonaahiyaane, waapoho gaaho yapipataatihapi taati mwititutaho waapoho jipiyahouni ami waapoho anjuwati jimaayaho ahoyati windi namoaase.

¹² Iyati kinnihetapi pangiri windi namingose. Iyati ami tausaa-hetapi kinnihaha windi namingose. Iyati nehi titih yandipho ipati katamihohi ningose. Iyati ami waapoho anjuwahoaisati waapoho ami jipiyahoaisati ahoyati windi namoaitaise. Piwaha ishiyaami maahomwaanjapi noaipasaha siri kireti ahondaise.

Isihiya Gwinyaitaatiwihandi Gaahandapun Maiphandapahaare

¹³ Sami otihatihapi utaho wo satati, nini gaahandi gwinyaitandihandi nesis kaitandihira mmonitihonine, tati kandaataahi komi gaahandi gwinyaitandihandi nesi kaitandihira mmositihandami akipipa sapaare tiwi ishiya mmondaatiwi ko amitiha gaaha gwinyaasitihanda gaahaiwa kiyati, ami titiho bimoti komi maarihoatitih bipi yatih ipatisanati daayane.

¹⁴ Ami sahi sawanaatami ambipati autaahemapi tihaapaiwi, ami sami omanjititihapi ishiya usaapi manditaiwi gwinyaawaawaahi sandapi sahi windi gemaamanwise. Aiw genaniwi nyahi Autaahaatihomi piwaha akaaha nahataapi amitiha gaaha gwinyaitihaahandisahiyaane, tiwi sahi jaipimaatiwise.

¹⁵ Saiwi sahi amitiha gaaha gwinyaitaatiwihandi nesi kaitaatiwihira mmonihohitindi Autaahaatihoaapihapi nasahandimaahae. Owetise. Kandi maapi ishiya yapipatambihyaamihande. Iyati ambipati omanjititih maariho jahihomihande. Iyati ami sandami sapiho Bwaasirihirisi kiramihetapi nasahande.

¹⁶ Iyataati ami ishiya sawanaami ambipati autaahemapi ami kiyaami omanjititih ishiya usaapi manditaiwi gwinyaasaihthapthi daihira ishiya mmowi daitaatiwihira niwipitati naharimatati ishiya nepi mihoaihiriniwi nopisasinwi maipihaiwa kahatamatipetahaiwa noaipaitaise.

¹⁷ Ami ishiya amitiha gaaha gwinyaitaatiwihandi nesi kaitaatiwihira mmonihohitihandi Autaahaatithoapihapi nasahande. Ishiya kandi nehohiyihiya kiyaami maarho omanjitihi gaahaiwa titihi saasanotahai-waahihijhi gwinyaapi kaitaapo. Kaiwi ami kapihisihiya usaisi napaisaati bipi winjapi piwaundiwi maarho gaaho kipwiniwi atihiri atiwopetiwi, ishiyaisi maarho asipiwitaatiwihandi kiyaamiheti tisaitati, ami ishiyaisi gaahaiwa kawiw namoyaawaayopo. Aiw ami ishiya usaapi mimaipaiwi gwinyaapi sawanaami ambipati windi autahemap gemaananiwi ami piwaha windi jaipimaatiwi otaatapihaiwa kahapaamapi pa windi kamaayawaayopo. Owetise. Ami ishiya amitiha gaahandi gwinyaitaatiwihandi Autaahaatithoapihapi napindihandi nehohiyihiyaah ishiya nahatiyaisi nehi gaahati naasaipiti kati kawisawaayopo.

¹⁸ Iyataati ishiya satiwi, nyahi ishiyaisaati napaisaati bimitihaawo, tiwi gwinyaahohiyihiya kireti japepihiriwi kaiwi bindawaayopo. Saiwi bindawaaw ishiya usaisi nepi nunjauhi nehi titihi gaahaiwaahihisihiya kiyaami bimohipihisihiya kiyawaayopo.

4

Isihiya Yapipatambihaiwaisaahihisihiya Maarho Nunyohiyihiya Autaahaatithomitiworisaare

¹ Sahi piwihara tunniwi itihinnohiwimaiwa samihatihisihiya ahotiwimaiwa maahiraapi nasahaiwaare? Saiwa napirihiraapi kasatitani atiwise, sahi sawanaati yapipatambihaiwaisaahisihiya maarho nunyauhi kaiwaapi maarho jandosiwaiwa sami ambipateti ahondaati neti tunnati yahwinjihisihiya, ami sahi satiwi saiwa nyamihaiwaatito, tiwi gwinyaapi sahi piwihara nepi tunniwi munnawi itihinnawaatopo.

² Sahi kahapaamapi pa ambipatapihapa naitaatiwi maarho pihitati jandotaahandi kandi kapa sahi windi namehopo. Namewaaw ishiyaisi timaitaatiwi gwinyaawaayopo. Kahapaamapi pa ikipapi naitaatiwuni ami ishiyaami ndiheti autahi awaisawihiyaatimatitaitaatiwi wapa sahi naitaatiwi sami maarho apipaahi jandoti kiyataahandi kandi sahi windi kapa namehopo. Namewaaw sahi dopi itihinniwi nepi tunnawaayopo. Aiw sami naitaatiwi gwinyaahohiwaiwa namehohitindi ami sahi kaiwaapi Autaahaatithoi windi namunjenawaaw namewaayopo.

³ Ami kaiwaapi Autaahaatithoi nunjeniwisihiya gaapundawaahandi, ami kaiwa sahi windi namehohitindi, ami sawanaatami ambipati maaritati kasatirihiretihi nanawi daitaatiwi nunjenahauhi Autaahaatitho windi namaasanyataise.

⁴ Ese sahi ishiyaati ishiya apwaatiya warisai namasi ashiya ushiya usaamihiyaisawi daayohiyihiyaamataiwihiyaate. Ami ishiya kahapaamapi pa yapipatambihaiwaisaahihisihiya anditati napamapi kiyaami maarho kaiwai nunyohiyihiya siya Autaahaatithomitiworisaimatawaayopo. Sahi sandapi mmoniwihiyaato e owetiso? Isi wowaati maapi yapipatambihaiwaisaahihisihiya komi kaatami anditati napamati maarho nunyamataataahi, so saati Autaahaatithoi pohipaiwimap noaipati komi tiworho tiworhaatimatataise.

⁵ Autaahaatithom piwihatihi piwaha wa satati jipati pindise. Iyataati sa piwa nyami maarhoatihi bimitandi komi ditihiri mbipa itipihoni* nyangi nanyamishopi Autaahaatitho sata kandaase:

* 4:5: Ami komi Itipihoni Gaahopeti ami nehi ditihiri mbipa ishiyaanami maarhopetise, ami piwaha windi titihi namoapaso.

¹³ Sahi isihyaati usaati satawaatopo, “wanisangi ami bousonhisangi aunahipati ahapihi sata nowaati kinaungwiha naasaahi newaati nawihopi otipipati kiyati nawiho asakiyaati naitihaawo,” tawaatopo. Sahi satohiyhiyaatangi nini piwiha kima kasatitaani baiwi atiwise.

¹⁴ Kahapaamapi pa bousonhi noaipati ami sangi nasoaipaitandihaiwaapi sahi windi mohopo. Sahi sami dahopa daiwi bitohohirihireti tiwipati ikwaatipihati noaipati nehi masehonji tiwipapipiyati owetipatamataiwhiyaate.

¹⁵ Piwiha sami nawihopi otipipatapaha katwi gwinyaitaatiwaahi sahi kimireti satwi katithande, “Awaisiho Autaahaatihomihandisi ami ko nyangisi biyati nyainjaatohonaahi bindahaawi sapa sapa nyahi kaitihaawo,” titihyaate.

¹⁶ Satitihyaatisi ami kandi sahi windi kamaatiwi sahi genaniwi sami amitha gwinyaahohiwaiwaapi tahaapitawaatopo. Sami amithaapi genaniwi sahi tahaapitohiwiwa titihimahe. Sandi sahi satawaatopo, Autaahaatihoi daihira nanyisitandi windi namunjendihohi, tiwi sahi nehi sawanaatami gwinyaahohirihireti kiyawaayopo.

¹⁷ Isi ami sahi baiwi gwinyaapise, utaaho Autaahaatihomi piwiha sireti gwinyaapi otipipati kaimbi daimbi bitose undihi gwinyaasirihireti japepihirati windi kamaayataataahi, so Autaahaatihomi piwiha nemati maipihandi kiyataise.

5

Isihyaati Ikipipa Taahipipaisahyaati Jatiniwi Daiwise

¹ Isihyaati ikipipa taahipipaisawhiyaate, piwiha kima kasatitaani baiwi atiwise! Kahapaamapi pa apipaahi maipihaiwa yaasati naanhaiwa sangisi Autaahaatihohi asisitha ipotiheti isihyaisi neti tipitapaataahura nasanyati nesamaitandihyaatisi awiritiwi gwiji bimaawise.

² Sami ikipipa nepi nehihandi ahoyohipipa kahihohi nanati kahiwati namasaatati ami sami apotihiri yutihiri isipipa naapihohi nanati napwirinataise.

³ Ami sami nawihohaisangi yosoamatataise. Iyataati yosoamatindindi sahi nawihohi isihyaisi wapa namunyawu, ami Autaahaatihomihohi otipipatapahi wapa namunyawu nehi sawanaatapaahihohi nepi ahoaiwi maipihyaate, tati ausaimanataise. Iyati kaiwa neti sami ambipati maarihohi yosoamatati sisiharaahamatiyati tisatati nesamaitaise. Asisitha kimaiwa ipotimaiwa wani Awaisiho isihyaisi winjatiwimaiweti sahi ikipipa nawihohi, ami wapa apipaahi gaahapa gorihandi siriwaahanda kaiwihapa sahi asakaiwi nepi ahoyawu nehi kaiwaisaahihohi maarihohi nunyawumawaayopo. Ami sahi siyohitindapi Autaahaatihohi sapi apowindihandi sisihamataiwi nepi tihooapi nainamanimi nowaayopo. Siyawaayowu ipoti Kraisiho japihi nasonihura Autaahaatihohi isihyaisi neti tipitapaahonihura kandi sangisi sisihamatiyati tisatitaise.

⁴ Saiwi nawihohi nehi sawanaatapaahihohi nepi ahoyawaawi isihya sami osaataati anipihohi tisatiwi kitihohi otipisiwi nandapa kisamohiyihyai nawihohi sahi windi namunyopo. Isi sahi kiyai namunyohitihandapi kiyami gopa itihapi pa gwiji itihitohipipa baiwi mmoniwi gwinyaapise. Sami nandapa kipwi ahosohiyihyaami gopa gapipa Autaahaatihohi isihya kahapaamapi pa nahatewa daahemwati Awaisiho Apipaahi Watipihomihohi atihomwaanji noaipasihohi aimi mmonati atiwise. Atiwisi kiyapi satati sangisi tisawati nesamaitaise.

⁵ Autaahaat̄ho it̄hisatati nesamaitand̄huraap̄i sahi w̄ind̄i gimunyaap̄i nehi nan̄haiwi sangi ik̄ip̄ipa naw̄iho nandapa, ami wapa ap̄ipaahi gaahapa taah̄ip̄ipaami tiwat̄haati maarit̄wi b̄ipi napaisaati sanah̄waiwi bindawaayopo. Autaahaat̄ho sangisi neti tip̄itapaati jasonati nesamaitand̄huraap̄i sahi ik̄ip̄ipa naw̄iho taah̄ip̄ipaisahiyaati w̄ind̄i yaiwi mmotin̄hopo. Saiwi sahi maasap̄iho is̄hiya tiw̄itaat̄w̄ihuraap̄i keti gw̄inyanati gw̄is̄ha neti wiraitand̄i nandapa p̄h̄it̄wi nunyoh̄homataiwi Autaahaat̄ho neti tip̄itapaati jasonati nesamaitand̄huraap̄i sahi naw̄iho, ami wapa gaahapa ik̄ip̄ipaami autaahi bindawaawi nepi t̄iman̄nawaayopo.

⁶ Sahi is̄hiyaati ik̄ip̄ipa naw̄ihoaisaw̄hiyaati is̄hiya ik̄ip̄ipa naw̄iho owehiya t̄it̄hi gaahiya ainahiya sangisi w̄ind̄i tip̄ind̄iwi nepi maasamahauh̄handi kandi, sahi kiyaisi numwaasi is̄hiya p̄w̄iha tiw̄itapaapi mmohohiȳhiyaap̄ih̄i nuwi napow̄ise, t̄iw̄i napupw̄i nepi tip̄i yamwaap̄hiyaate. Isi sandapi sangisi Autaahaat̄ho is̄hiyaisi neti tip̄itapaataahura yaas̄handi maip̄ih̄andi wihoan̄h̄andi nasam̄t̄aise.

Nyami Oman̄it̄it̄hi And̄it̄itaati Naan̄haiwa Newaati Nyami Awais̄ho Nap̄itand̄ihuraap̄i Biyaati Jat̄it̄haawo

⁷ Nisi nais̄hiyaati nisataiwi K̄iraisihop̄i baiwi gw̄unyaahohiȳhiyaate, nyami Awais̄ho jahira nap̄itaisi sahi sangi yaasati naan̄haiwa nasoapas̄waiwa b̄ipi wat̄ip̄it̄wi bitotawa nepise. Nepi sahi w̄ind̄i pohip̄imaiwi kiyat̄in̄hi baiwi jat̄iw̄ise. Sawanaati aimi kimandapi mmon̄w̄hiyaate, osaataati wan̄haatami sat̄ho nandapa isap̄ipa niyaamatosati wipati nandapa j̄h̄i nimaatati gw̄inyandand̄handapuni, ami ipoti ak̄ip̄ipa namoyaati t̄imeton̄hi kip̄witand̄ihatap̄i w̄ind̄i monatahandi kati wip̄iw̄ito tati jat̄imi naiho. Iyati komi osaataati nandapa ak̄ip̄ipa sanah̄wiyati gaahapa nimaatati namoyaito, tati pohip̄imaayati kon̄hi biyati jat̄imi naihi sahi aimi mmon̄w̄hiyaate.

⁸ Aiwi Awais̄ho keti wo namaason̄handi sangisi yaasati naan̄haiwa is̄hiya nasamisaihi kop̄i gw̄unyaahoh̄it̄handi and̄it̄it̄wi sahi is̄wat̄iw̄ise. Awais̄ho nap̄itand̄ihura aimi det̄indaisi kiyat̄in̄hi jat̄iw̄ise. Ami ot̄ih̄imetani keti ko nap̄it̄aise.

⁹ Nisi nais̄hiyaati nisataiwi K̄iraisihop̄i gw̄unyaahohiȳhiyaate, sahi sami usaap̄i it̄hit̄iw̄i p̄w̄iha kan̄wi ami dawaataat̄ap̄i kamaat̄iw̄ise, ami Autaahaat̄ho sangisi neti w̄ind̄i tip̄itapaati jasonati sahi maip̄hiyaatisi sami maip̄ihaiwaap̄i p̄w̄iha nepise maasat̄ito. Sahi nepi w̄ind̄i tip̄itapaapi mmotin̄w̄ise, ami is̄hiyai neti tip̄itapaati usondand̄iho Autaahaat̄ho w̄ind̄i ot̄ih̄imetan̄hi keti nasati is̄hiyaisi neti tip̄itapaati usondaiso.

¹⁰ Iyawaawi nisi nais̄hiyaati nisataiwi K̄iraisihop̄i gw̄unyaahohiȳhiyaate, sahi is̄hiya j̄hura Autaahaat̄hom̄i p̄w̄iha atiwi nepi ausaahohiȳhiyaap̄i baiwi gw̄inyapep̄ise. J̄hura kiyaisi is̄hiya yaawati naan̄haiwa nunyauh̄handi kandi kaiwaap̄i kiya w̄ind̄i yamaiwi and̄it̄it̄wi bitotawaawi Awais̄hom̄ihaiwaap̄i p̄w̄iha usaap̄i katopo. Isi sahi kiyaaami ikwauh̄ri it̄ipati winjapep̄ih̄r̄iw̄ise.

¹¹ Kiya saiwi yaawati naan̄haiwa nepi awit̄imap̄i niyauhi Autaahaat̄ho kiyaisi and̄it̄iw̄iwat̄i maar̄ho numwih̄i kandap̄i nyah̄i kiyaaap̄i satahaato, “kiyai Autaahaat̄ho iw̄itatamas̄hi kiya yaaw̄haiwa and̄it̄it̄wi nepi ami maaritawaayopo,” tahaato. Iyahaawi ami sahi aimi Jop̄ihop̄i atiwhiyaate, Autaahaat̄ho koaisi yaawati naan̄haiwa asakiyati nunyati kom̄ihapa nahataapa nemas̄handi kandi ko Autaahaat̄hoaisi w̄ind̄i namaamati kon̄hi and̄it̄it̄ati gw̄unyaap̄i naiho. Aih̄i sandapi Awais̄ho Autaahaat̄ho

Jopihoisĩ kahapaamapĩpa jĩhaati asakiyati nunyati iwĩtatamasĩho. Sandi isĩhiyaisĩ Awaisĩho maarĩho nunyati asĩpĩwisahosĩ ami gaahati kawĩsati kaiho.

Autaahaatĩhomĩ Ndĩhetĩ Pĩwĩha Akĩtĩha Kandaato Taati Wĩndĩ Kamaatĩtĩhaawo

¹² Nisĩ naisĩhiyaati nisataiwĩ Kiraisihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyaate, pĩwĩha kĩma apĩpaahĩ watĩpĩha kasatĩtaani sahi baiwĩ atiwi gwĩnyaapĩse. Sahi wapa kaitaatiwĩ gwĩnyaawaahapaapĩ isĩhiya usa atĩsiwĩ jainjasahi sahi wĩndĩ pĩwĩha bipinjawi tĩmanĩwĩ samaatiwĩse, “nĩnĩ sapa sapa ipoti kaitandĩ akĩtĩnĩhi yamahĩpataatĩhi bimisiho Autaahaatĩho ninjasĩhi komĩ ndĩhetĩ kandaato,” tĩwĩ kamaatiwĩse. Apĩpaahĩ owetane. Nehĩ akĩpĩpa kaiwĩse isĩhiya jainjaito. Aiwĩ akĩtĩ wapa sahi kaitaatiwĩ gwĩnyaawaahapaapĩ isĩhiya usaisĩ pĩwĩha tĩmanĩwĩ jĩhi kaundĩtaatiwaahe nehi saundĩwĩse, “akĩtĩnĩhi sapa sapa kaito,” undĩwĩ kĩretĩ kapa kaiwĩse. Amĩ wapa kamaitaatiwaahe sahi nehi saundĩwĩse, “sapa sapa wĩndĩ kamaito,” undĩwĩ ami kamaiwĩse. Nehĩ sa ka satĩwĩ namapĩse, ami sahi saisaihi Autaahaatĩho samĩhetĩ maipĩhaiwa kaiwĩhiyaate, satati pĩwĩha wĩndĩ netĩ yahomaasutaito.

Kĩraisihopĩ Baiwĩ Gĩwunyaahohiyĩhiya Ainahiyĩhiyaami Gaapĩpati Watĩpĩhate

¹³ Iyataati samĩ wo komĩ maarĩho ambĩpati dahopa netĩ yaawati naanĩhandĩ nusopĩsasahaiwa netaataahi so Kiraisihopĩ gaapundane, koaisĩ Autaahaatĩho andĩtĩwiwĩto. Iyati amĩ samĩ wo komĩ maarĩho ambĩpati dahopa gaatanĩhi ko maarĩho witati maaritataataahi so aunĩhĩhĩri aunĩhĩtati Autaahaatĩhoai netĩ mepĩ autaahemwane.

¹⁴ Iyati amĩ samĩhatĩhi wo yaawati taati timbiyataataahi Kiraisihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyaami gwĩnyaahiya mĩtĩhiya jĩhiyaisĩ gaatati numwaane kopĩ gaapundĩtaatiwo. Gaatati numwaahonĩhi kiya koaisĩ atĩpati werĩhandĩ noapĩ iwinjaapĩ Awaisĩho komĩ timbĩpa nemwaitandĩ gaapĩwundĩwĩse.

¹⁵ Aiwĩ kopĩ gaapundawaawi Awaisĩho utaaho timbaisĩhoai tĩtĩhiwiwĩtaiso, tĩwĩ maarĩho naasohĩ gwĩnyaapĩ gaapundisaihaahi, Autaahaatĩho timbaisĩhoai tĩtĩhiwiwati komĩ timbĩpa nemwaitaise. Nemwati amĩ utaaso timbaindĩndĩ ko maipĩhaiwa kaiwaiwaapĩ netĩ timbiyataataahi Awaisĩho utaaso maipĩhaiwa kaiwaiwaisangi timbĩpaisati ahoyati nemwaitaise.

¹⁶ Isi sahi samĩ maipĩhaiwa kiyohĩwaiwa wonĩ waanĩ amĩ wo waati ausaapĩ kaundĩwĩ kanĩwĩse. Aiwĩ wonĩ waanĩ wo waatapĩ gaapundĩwĩse, Autaahaatĩho samĩ timbĩpaunĩ maipĩhaiwaunĩ ahoyati nesamaito. Iyataati utaaho tĩtĩhi ainahĩho gaaho Kiraisihopĩ andĩtitati gĩwunyaaho gaapundataataahi wapa awaiwa watĩpĩhaiwa noaipaitaise.

¹⁷ Sandapĩ sahi gwĩnyaitaatiwĩ wa kasatĩtaano, Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisati netĩ ausaasĩho Eraijaaho komĩ gwĩnyaati kiyati dahopa dairĩhĩretĩ nyamatiyati gwĩnyaati kiyati daayahore. Amĩ nyamatiyati koaisangi nehi utaahore. Siyaho wipati wĩndĩ wimaawĩtandĩ waati mwĩtetati gaapundataise. Gaapundihĩ kĩnaungwĩha mairĩ maatihĩ waatiho ikwi naasairĩhĩtĩhĩ wĩramĩ naasohĩ kiyati ko bimimbĩpĩhi yapitaahi wipati wĩndĩ wimaawise. Wimaawati yatĩsati nandapa awasati biyati wĩndĩ namimainje.

¹⁸ Aihĩ amĩ wipati wipĩwĩtandĩ Eraijaaho jahĩra gaapundataase. Japĩhi gaapundihĩ tĩwipati napapĩhati wipati namoyaati yamahĩpati wipati netĩ

nepihoti nuhaasih wipiwataise. Wipiwati yapipati neti nusoasih nan-dapa jahira biyati nga nimaatati akipipa namoyaataise. Isi sandapi sahi baiwi gwinyaapise.

Samí Wo Maipíhaiwaatíhí Notí Nandaahoníhoai Sahí Japíhí Numwaapíse

¹⁹ Nisí naisíhiyaatí nisataiwí Kíraisihopí gíwunyaahohiyíhiyaate, niní sangisí píwíha kíma kasatítaani sahi baiwi gwinyaapise. Samí wo samatiyatí Kíraisihopí gíwunyaaho Autaahaatíhomí píwíha namatí maipíhaiwa kiyatí kaiwaatíhí notí nandaahoníhí, amí samí wonjé koaisí numwaasi nambí Autaahaatíhomí píwíhaatíhemapaapaahí sonjé gaahandí kaimbí so utaasoai japíhí numwaapaise.

²⁰ Isi utaaho wo amí utaaho wo maipíhaiwa kiyoníhoai kaiwaamí daihíra maipíhíraapí japíhí numwaaso so maipíhaiwa kaisího Autaahaatíhoaisí koníhí apípaahí windí mausondaatíwíhíraapí japíhí numwaitaise. Iyatí utaaho maipíhaiwaatíhapí japíhí napsíhomí maipíhaiwa kaiwaiwa taahíwaiwa Autaahaatího japíhí nemwaitaise.

Pitaahom̄ Utip̄iho J̄iho K̄imand̄i Pitaahom̄ Utip̄ihand̄i J̄ihandap̄i Nesip̄ihande

Jisaasihom̄ otip̄ip̄at̄ihyaam̄i wo kom̄ ambip̄at̄i Pitaaho k̄imo utip̄imo j̄ip̄at̄ip̄iyahore k̄inaungw̄iha 65 A. D. hura. Ko k̄imand̄i utip̄imandaat̄ihap̄i sandaase, “n̄n̄i Baapiron̄ihanda kon̄in̄ih̄i bindataat̄i k̄imo utip̄imo j̄ip̄at̄ip̄iyataayo,” daase. Nyah̄i nahatiyaan̄i w̄ind̄i mon̄ihon̄i ko ak̄it̄i kandaat̄ind̄iho e Rom̄ihandap̄i p̄w̄iha s̄iwip̄at̄i nepemaah̄iwat̄i Baapiron̄ihando tat̄i kat̄ind̄iho. Pitaaho mmonat̄i gw̄inyaataat̄i Jisaasihom̄i tiworisa taaw̄i naan̄j̄haiwa kaiw̄i am̄i K̄raisihom̄i is̄ihiyai taaw̄i naan̄j̄haiwa nunyauh̄i kiya taaw̄i ambip̄at̄i yaaw̄ihaiwa nehauh̄i kandap̄i Pitaaho k̄imand̄i utip̄imand̄i j̄ip̄at̄ip̄iyahande. Ko kiyais̄i kaundataase kiyais̄i naan̄j̄haiwa wiwa nusoaipahon̄ihura kiya and̄it̄it̄iw̄i Jisaasihoi aho-sumwap̄i namaamap̄i an̄tiw̄i Koai is̄ip̄i kiyaan̄ih̄i bitoaitaatiwo.

1 Pitaahom̄ Utip̄iho Nap̄imasataise

Pitaaho is̄ihiyai ip̄ih̄irete gaahure undis̄iha (1:1-2)

Autaahaat̄iho nyangis̄i and̄it̄inyaiwataat̄i ipot̄ihura Kom̄i asiyaanimataat̄i bim̄it̄ihaahand̄i nanyam̄itand̄i aim̄i katise. Is̄i nyah̄i kand̄i naito. Is̄i am̄i nyah̄i yawanaan̄i and̄it̄itaat̄i bitoait̄ihaawo tis̄iha (1:3-2:10)

Nyah̄i noaipawaat̄i Autaahaat̄ihom̄ihyaanimataat̄i Awais̄iho jap̄ih̄i nap̄itand̄ihandap̄i jat̄ihaaw̄i gaahaiwaah̄ih̄i kiyaan̄in̄ih̄i kaim̄i nut̄ihaawo tat̄i kanyatis̄iha (2:11-5:9)

Pitaaho gaahat̄i kiyai kaw̄isat̄i kom̄i p̄w̄iha osasep̄ihaas̄iha (5:10-14)

Nyah̄i Autaahaat̄ihom̄i Is̄ihyaan̄in̄i Ak̄iȳihyaanimat̄ihaayon̄i Am̄i Gaa-hapaah̄ih̄i Kiyaat̄i Gaahaiwa Nait̄ihaaw̄i Maaritaat̄i Gw̄inyaahoh̄iwaiwa Nait̄ihaaw̄i Jat̄it̄ihaawo

¹ N̄n̄i Pitaahon̄ine. N̄ngis̄i Jisas̄i K̄raisihom̄i kom̄i p̄w̄iha gaaha awusaat̄i is̄ihiyai kaund̄itand̄i nan̄imahanat̄i natanoaasis̄ihon̄ine. Sah̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihyaat̄i Autaahaat̄iho sap̄i aim̄i nis̄ihyaare tat̄i nasamahainjaw̄ihyaat̄i sah̄i tor̄iwat̄iw̄i kahap̄ih̄i kahap̄ih̄i neh̄i gohapar̄ihyaat̄i wan̄i yap̄ihaiwa is̄ihya usaam̄ihaiwa Pondusihandaahun̄i Garesiyaahan-daahun̄i Kapatosiyaahandaahun̄i, am̄i Esiyaahandaahun̄i am̄i yap̄ip̄at̄i Bitiniyaahandaahun̄i bimohiȳihyaat̄ap̄i n̄n̄i utip̄iho k̄imo j̄ip̄at̄ip̄aind̄i nusoaasataayo. Is̄ihyaat̄i sah̄i Autaahaat̄ihop̄i gw̄inyaahohiȳihyaat̄am̄i aunah̄ip̄at̄i ak̄ip̄at̄i yam̄ihapataat̄ihe.

² J̄ih̄i aimehura Autaahaat̄iho kahapaamap̄ipa sanḡi kiyat̄i ahaisura is̄ihya siya nis̄ihyaaimat̄itaat̄iwe, tat̄i katat̄i aim̄i gw̄inyaataise. Siyat̄i gw̄inyaataat̄i sanḡi nis̄ihyaate, satat̄i nasamahainj̄ih̄i sah̄i noaipap̄i ipot̄ihura t̄it̄ih̄i kom̄ihyaat̄imatawaayopo. J̄ih̄i aimehura Ap̄iho Autaahaat̄iho sap̄i, satat̄i is̄ihya siya noaipap̄i t̄it̄ih̄i nis̄ihyaaimat̄itaat̄iw̄ihiye, tat̄i sanḡi nasamahainjaw̄ihyaat̄angi sah̄i nis̄ihyaate tat̄i nasam̄ihanataise. Siyat̄i ko sanḡi nasamahainj̄ih̄i am̄i Kom̄i Itip̄iho Gaaho sanḡi net̄i nasepemaahaas̄ih̄i am̄i sah̄i noaipap̄i neh̄i Autaahaat̄iho sawahom̄ihyaat̄imat̄itaat̄iwo. Iyat̄i Itip̄iho s̄iko sanḡi net̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄iheti t̄it̄ih̄i gaahiyat̄i pop̄it̄ihyaatesamataise, am̄i Sah̄i Jisas̄i K̄raisihom̄i p̄w̄iha at̄iw̄iw̄i winjapepih̄irisaih̄i

komĩ jĩtĩpatĩ nyapĩ napotaatĩ nuhaasĩpatĩ samĩ maipĩhaiwa bausatĩ nesamahonĩ sahĩ noaipapĩ Autaahaatĩhomĩ ndĩhetĩ tĩtĩhĩ gaahiyaatĩ popĩtĩhiyaatimatĩtaatĩwo.

Aihĩ amĩ nĩnĩ sapĩ Autaahaatĩhoai pĩwaundĩtĩ nunjenĩtĩ gaapĩsundataayo, amĩ sangĩ ko maarĩho nasanyatĩ gaahandĩ kasisatĩ, amĩ samĩ maarĩho omanĩtĩtĩhĩ netĩ yatĩhisiwatĩ japatisa napaisaatisamahonĩhĩ, amĩ sahĩ waatĩ nga awaandĩhandĩ maaritĩwĩ bimĩtaatĩwo.

Asiyĩhiyaanimatĩtĩhaahandĩ Gaahandĩ Akĩtĩhandĩ Yamĩhapataatĩhĩ Nyapĩ Nyainjatatĩ Ahinyondaise

³ Nyahĩ Autaahaatĩho nyamĩ Awaisĩho nyangi nyainjatisĩho Jisasĩ Kĩraisihomĩ Sapĩho, amĩ kĩmĩko komĩ Autaahaatĩhoai mepĩ autahewaumaitĩhaawo. Ko nyapĩ maarĩho asĩpiyataatĩ, amĩ kandaahĩ Jisasĩ Kĩraisihoi anĩmwaahĩpatombĩ japĩhĩ ahowimataise. Iyatĩ ko nyapĩ apĩpaahĩ aungwohandĩ maarĩho tundatĩ asĩpĩnyindĩhandaaahunĩ, amĩ Jisasĩ Kĩraisihoi napwihĩ asohoematĩ japĩhĩ ahowimasĩtĩhandaaahunĩ nyangi netĩ wanĩhiyaanenyamatĩ asĩtimatĩtĩhaahandĩ nanyinyataise. Iyataatĩ amĩ sandĩ Autaahaatĩho netĩ wanĩhiyaanĩnĩ asiyĩhiyaanenyamasĩtĩndaahĩ netĩ andĩtinyaisĩhĩ andĩtitaatĩ Autaahaatĩho gaahapa nanyamĩtandĩ katimbĩpa nanyĩnyonĩhĩ naitĩhaawi jatĩmĩ nohaayo.

⁴ Iyataatĩ amĩ nyahĩ Autaahaatĩho nyangi gaahapa kanyisatĩ nanyamĩtandĩhapa ko ahĩnyisatĩ bimimbĩpaapĩ taawa jatĩmĩ nohaayo. Iyataatĩ sapa gaahapa nyapĩ ko yamĩhapataatĩhĩ ahĩnyihĩ kapĩhĩ ahĩnyondaise. Amĩ kapa windĩ netĩ nopĩsasĩnatĩ namaamasaatati nga ahinyondaise. Isĩ Nyahĩ yamĩhapataatĩhĩ niyahaahura asĩtimatĩtĩhaahandĩ newaatĩ nasisoari Autaahaatĩhoaisaatĩ bimĩto.

⁵ Sahĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaahauhĩ, amĩ Autaahaatĩho watĩpĩhosĩ komĩ watĩpĩhanda sangĩ biyatĩ anĩtisatĩ jainjatataise, amĩ sahĩ nga bimaami nuwĩ asisĩha ipotĩhetĩ Autaahaatĩho apĩpaahĩ gaahaiwa sapĩ ahĩsiwaiwa naitaatĩwĩhura noaipahonĩhĩ kaiwa sahĩ naitaatĩwo. Sahĩ saiwa nesaihĩ amĩ sangisunĩ kahapaamapĩpa nahataapai Autaahaatĩho japĩhĩ netĩ itatamanatĩ tĩtĩhemaitando. Isĩ saiwa Autaahaatĩho katiwaiwa Jisaasiho japĩhĩ nasonĩhura ko netĩ akĩwaiwemaitaise.

⁶ Iyataatĩ Autaahaatĩho saiwa gaahaiwa sangĩ nasanyatĩ kasitandĩ katiwĩmaiwaapĩ sahĩ waatĩ maaritĩwĩse, amĩ nehĩ masĩhonjapĩ sangĩ wiwa samĩ ambĩpatĩ maarĩho yaasĩhaiwa nasĩsenatĩ wanĩ taatĩ nasoaipataise. Isĩ gaasi kaiwa kiyatĩ sangĩ nasoaipane.

⁷ Iyataatĩ saiwa sangĩ siyatĩ yaasĩhaiwa nasoaipasĩrĩhĩretapĩ Autaahaatĩho sahĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaahohĩtĩhandĩ apĩpaahĩ akĩtĩ akĩtĩhando, e nehĩ otaatapĩ jaiwaiwĩhando, tatĩ netĩ mmondande. Iyataatĩ gorĩhandapĩ sahĩ gwĩnyaapĩse. Kandĩ apĩpaahĩ gaahandĩtĩhĩ isĩhiya kandapĩ maaritĩwĩhande. Saiwĩhandĩ isĩhiya nepĩ isĩwatawa wiwa gorĩhandaatĩhĩ wapa ikwaatĩpĩho maipĩhapa ahotiso ahĩmotiso, tĩwĩ mmondaatĩwĩ sisĩha apĩpaahĩ waatĩ noatihĩhaapĩhĩ gorĩhandĩ tĩhawaayopo kapa ikwaatĩpĩho tĩhatĩ sanotĩ owetanĩhĩ nehĩ tĩtĩhĩ gorĩhandĩhĩtĩtando. Iyataatĩ amĩ gorĩhandĩhĩ gaahandĩndaahandĩ kandĩ netĩ nopĩsasĩnatĩ owetĩtandĩhande. Amĩ sahĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaahohĩtĩhandĩhĩ gorĩhandĩ nusatĩpĩhaatĩ apĩpaahĩ gaahande. Isĩ amĩ isĩhiya gorĩhandĩ nehĩ akĩtĩhandĩhĩho e wapa ikwaatĩpĩhoaisahando, tĩwĩ mmondaatĩwĩ tĩhohĩpatamatiyatĩ sahĩ Kĩraisihopĩ akĩtĩ akĩtĩnĩhĩ gĩwunyaawaayowo e owetiso, tatĩ Autaahaatĩho jasondandĩ saiwa samĩ ambĩpatĩ maarĩho yaasĩhaiwa kĩhĩra kĩhĩraapĩ sangĩ nasoaipataise.

Iyon+hi sahi kaiwaapi yaiwi w+ndi t+maam+haitaat+wo. Saiwi w+ndi t+maamahiyawi wat+p+i+w+ bitosaihi, Jisasi Kiraisiho jap+hi auta nasataahura sangi jasonataati wat+p+i+w+ g+wunyaapi binyaihi sapi ko waati awaind+handi maarit+taise. Maarit+ sangi sahi gaahiyaate satati sangi Jisaasiho neti mep+ autaahesamaitaise.

⁸ Akite. Sahi Jisaasihoai ap+paahi w+ndi mausonawaahandi kandi koai maar+ho taawi nunyawaayopo. Aiw+ ami wan+sangi sahi koai w+ndi mausonawaahandi kandi kopi and+tit+i+w+ g+wunyaapi ami waati aungwohandi kopi maaritawaayopo. Iyataati sandi nyahi sisaati aun+hiya maaritoh+i+mandi ki+maapi yap+patamb+ihapa wapaapi maaritoh+i+handi ap+paahi aungwohandi nusatip+haahande. Isi sandi nyam+ oman+j+i+hap+ maaritoh+i+ndap+ siyahande taati nyahi w+ndi maahomwaanapi ausaawa kamaat+to.

⁹ Ami sandi sahi aungwohandi maaritot+mandi apaap+maah+e, ami sahi Kiraisihop+ g+wunyaahauhi ami kandaahi sangi Autaahaat+ho taati jap+hi nasamaas+he.

¹⁰ Jihura p+ropet+hiya wani ki+mura Autaahaat+ho taati sangi gaahandi kasisati jap+hi nasamaas+i+mandap+ha p+w+ha ausaawaayopo. Ausaapi kiya kandapi baiwi mw+i+pisaw+ daawaayopo Autaahaat+ho isi+hiyai jap+hi numwaitandi katind+handi Autaahaat+ho kiyon+hi noaipahon+hi mmondo t+wo.

¹¹ Iyataati kandi maah+wura, ami n+napitiyati noaipati ami utaaso ko diyaamahotati, ami ko maah+wura noaipaitaind+ho, t+i+w+ kiya mmondaat+i+w+ p+i+h+i+w+ mw+i+pisaw+ daawaayopo. Iyataati sura isi+hiya siya Autaahaat+hom+ p+w+ha atiwi nep+ ausaahohiy+hiyaam+het+ It+i+ho Gaaho ahondaati ko kiyai satati neti g+wunyaataise. Ipot+hura Kiraisiho noaipahon+hi kom+ amb+pati maar+ho yaaw+haiwa kahatamat+petahaiwa isi+hiya koai kawiw+ numwisaihi nep+ not+, ami kaiwetapi koai Autaahaat+ho amb+pati awaipati numwitand+hatapi kiyai neti g+wunyaas+i+hi, ami kiya kaiwaapi p+w+ha ausaapi katawaatopo. Aiw+ kiya sat+i+w+, saiwa maah+wura ausaiman+nati noaipaitaind+ho. Iyati ami saiwa maah+wura n+napitiyati noaipaitaind+ho. Iyati ami utaaho diyaamahotati ami taati n+napitimat+on+hura ko noaipaitaind+ho, t+i+w+ kiya waati p+i+h+i+w+ gw+nyapenawaayopo.

¹² Saiwi kiya taawi gw+nyaahauhi Autaahaat+hom+ It+i+ho neti kiyai siyati g+wunyaati nunjataise. Saiwa kiya taawi ausaapi kat+i+m+ niyoh+iwiwa sura kiya bimaam+ niyohura w+ndi kaiwa namoaipahon+hi ami kiya sawana wapa noaipahon+hi gaahapa nep+ w+ndi maatataman+ndaapo, undato. Iyati isi+hiya ipot+hura noaipahohiy+hiyaam+hat+i+hi saiwa kiya Autaahaat+hom+ p+w+ha atiwi nep+ ausaahohiy+hiya katoh+iwiwa noaipahon+hi gaahandi naitaapo, undati nunjataise. Aih+ ami kiya namapi Autaahaat+ho sangi nasamaitandi wani taati kaiwi+maiwaapi p+w+ha ausaawaayopo. Iyataati p+w+ha wan+ha gaaha Kiraisihop+taha ausaahohiy+hiya j+hi p+ropet+hiya katoh+ha ka kasatauh+ sahi aim+ atisawaayopo. Iyataati Autaahaat+ho It+i+hoai yam+hapataat+hap+ natausaas+i+hi isi+hiya p+w+ha wan+ha gaaha Kiraisihop+ha ausaahohiy+hiyai and+i+w+i+hi It+i+hom+ wat+p+handi kiya p+w+ha kasatawaatopo. Iyauhi ami Autaahaat+hom+ ot+i+pat+hiya yam+hapataat+hap+hiyaisangi ki+maiwa Autaahaat+ho sahi isi+hiyaatangi kasiwiwaapi mmondaat+i+w+ kiya waati maarit+w+mawaayopo.

Autaahaat+ho Nyangi Gaatati Nanyamaataise Nyah+ Ko Neh+ Sawahopaahiyaat+ Neh+ Sawahom+hiyaanimat+i+haawo

¹³ Isi ami sami amitiha gwinyaahohitihanda wapa kaitaatiwi nepi timaniniwi timetiwise. Aiwi sahi sami piwiha dahopa baiwi jatiniwise. Aiwi Jisasi Kiraisiho auta nasonihura Autaahaatihho sangi japihi nasamaati gaahandi kasitandihandapi anditititwi jatimi nuwise.

¹⁴ Sahi metihonya piwiha atiwi asimwaatitih piniyohonyonyaamataiwi Autaahaatihhoai atiwiiwi komi otitih pinuw kop maaritiwi koai winjapepihiriwise, ami aimi komi manyinyaatiso. Aiwi sahi jihura Jisasi Kiraisihopi piwiha wanha gaaha sangi atiwi nepihura, maipihaiwa kihaiwa kihaiwa sami maariho ambipati jandoti maaritiwaiwa kiyohiwaiwa japihi windi kamaiwise. Owetane. Kaiwa namapi nanipimatiwi mapise.

¹⁵ Ami Autaahaatihho sapi gaatih nasauhi japihi nasamaasihho apipaahi gaaho ainahihho, ami maipihand windi namumatati koai wapihi yandihihho isihiyai nehi gaahandihihhi kawisahosi, ami sahi komihati nepise. Nepi Autaahaatihho maipihapaapi koai yandihematati kapaapi apousati poundih kapaapi manditipaipatamataiwi, sahi yatihematiwi titih ainahiyihiyaati gaahiyaati noaipapi nehi ko sawaho Autaahaatihhoaisaahihhi nunyaniw nehi ko maarititi titih kairihireti kaiwise.

¹⁶ Iyataati ami Autaahaatihom piwiha utipihand jhandaatih aho-tisiha satati katise:

“Nini Autaahaatihonini apipaahi titih gaahonini popitihoninisi, ami sahi nisi isihiyaati naasikati kaiwi titih gaahiyaati popitihiyaati nisihihooanji napiw bimaawise,” tati ahondaise. *Pirisihiya 11:45, 19:2, 20:7*

Jisaasihomi Jitipati Nawihho Apipaahi Awaisihomatiyahataahi Autaahaatihho Nyangi Japihi Nanyamaataise

¹⁷ Iyataati sahi Autaahaatihopi gaapundawaahura, “Apore,” tawaatopo. So Apo utaaho woai usonataati siyaho setahoso, tati tipitapaati usonaa-homahe. Owetise. Nehi nyahi ninaasiyaanam kiyohirihireti mmonati kireti ninaasiyaanangi tipitapaati nyasonahore. Isi sahi wani kimaapi yapimbataapihi bindawaawi kimbihhi nyami aunahipati apipaahata bimitihaahata bindahaayo, tiwi windi sahi gumunyaapise. Owe. Nyami aunahipati apipaahati mihaati yamihapataatihhi ahondaise. Isi sahi yatihhi ipatisaniw baiwi itatamaniw Autaahaatihopi gwinyaapi koai nepi autaa-hi isiwati, ami nasisoari komi maaritirihireti japepihiriwise.

¹⁸ Sahi aimi gwinyaapihiyaate, sahi jihura bimohirihiretapo. Sami jaasoyaami maipihaiwa kiyohiwaiwa sangi nasanyauhi sahi kaiwa mmoniw nepi kaiwaatihhi napwitwi apipaahi tanyaaha akipipa owehandi bimotihandapo. Saiwi sahi jihura maipihaiwaatihhi bimauhi kaiwaatihapi Autaahaatihho wapa sapi nunyati nuwati nasamaati nehihaatesamasihho? Iyataati Autaahaatihor wapa maapi gaahapa keti kuraanhihi namasaatati owetimbipa nawihho siriwaaho, ami gorihanda nunyati sangi japihi nasamaataamaise. Owetise.

¹⁹ Kiraisihom jtipati apipaahi gaahati nawihom ambipati apipaahi owehati nuhoaamasitihandaahi Autaahaatihho sangi japihi nasamaataise. Ko Kiraisihom jtipati sipisipihho sipipihoho isihiyaami maipihaiwaapi tipitihwi Autaahaatihhoai dipumaniw waamaindumapi nunyohipatamatiyati komi jtipati nuhoaamataise. Iyataati Judaahiyaami winihapipa ahotirihireti, sipisipihho sipipihoho gohho asaaha timbipa oweho apipaahi gaaho tipitihwi isihiyaami maipihaiwaapi Autaahaatihhoai dipumanihohihomatiyat Kiraisiho napotaise.

²⁰ Iyataati j̄h̄i aimehura yap̄ipati Autaahaat̄iho sangi kiyati ahaisura Kiraisihop̄i siyati, is̄hiyai jap̄ih̄i numwaitand̄ihati nasati ot̄ip̄ipati kiyati napw̄itaise, tati aim̄i katati nam̄ihanati Ah̄iwih̄ihore. Aih̄i ipot̄in̄ih̄i wan̄i k̄imura asis̄ha k̄maiwa ipot̄imaiwet̄i Autaahaat̄iho Kiraisihoai natausaasih̄i nasati k̄maap̄i is̄hiyaam̄i nd̄iheti napotaise, sangi and̄it̄isaiwat̄i jap̄ih̄i nasamaitando.

²¹ Ko Kiraisiho sangi jap̄ih̄i nasamaati and̄it̄isais̄ih̄i am̄i sah̄i Autaahaat̄ihop̄i ḡiwunyaawaayopo. Kiraisiho napw̄ih̄i ko Autaahaat̄iho ahowimati jap̄ih̄i numwaati koai net̄i nuwimaati amb̄ipati awaipati nunyati net̄i awais̄hoemataise. Is̄i sah̄i sandap̄i gw̄inyaap̄i Autaahaat̄ihop̄i ḡiwunyaap̄ise. Aiw̄i am̄i ko sangi nasamaati gaahand̄i kasisati nasam̄it̄aisi, am̄i ak̄it̄i nanyam̄itaise, t̄iw̄i sah̄i kop̄i ḡiwunyaahoh̄it̄ihand̄i and̄it̄isaih̄on̄ih̄i kom̄iheti nd̄iha ahiyaw̄i jat̄im̄i nuw̄ise.

Jisaasihop̄i Ḡiwunyaahohiȳhiyaan̄in̄i Kom̄i Nais̄hiyai Maar̄iho Napaitaati Numw̄it̄ihaawo

²² Sah̄i Kiraisihom̄i p̄w̄iha at̄iw̄iw̄i japepih̄irot̄ihandaah̄i sah̄i noaipap̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄iheti aim̄i t̄it̄ih̄i gaahiyaati ap̄ipaah̄i pop̄it̄ihiyaate. Pop̄it̄ihiyaat̄itawaaw̄i am̄i sam̄i is̄hiya nais̄hiya Autaahaat̄ihom̄i is̄hiya Kiraisihop̄i ḡiwunyaahohiȳhiyai sah̄i napait̄iw̄i maar̄iho nunyawaayopo. Is̄i sah̄i wan̄i k̄imura and̄it̄it̄iw̄i Kiraisihom̄i is̄hiya kop̄i ḡiwunyaahohiȳhiyai sam̄i maar̄iho ak̄it̄in̄ih̄i nunyaw̄ise.

²³ Osaataati nandapaam̄i yand̄ip̄iho wan̄ihapa ningot̄i nandawisa noaipas̄ipatamat̄iyati, Autaahaat̄iho w̄ind̄i namaapot̄i kon̄ih̄i asohoematati bimis̄ho sangi net̄i wan̄ihyaatesamas̄ih̄i sah̄i wan̄ihyaati noaipap̄ihiyaate. Iyataati am̄i sah̄i nandapaam̄i yand̄ip̄iho kw̄itaaho yap̄ipatamb̄iho ket̄i owet̄itand̄ihoetap̄i noaipap̄ihiyaat̄i maah̄e. Owetise. Nandapaam̄i yand̄ip̄iho Autaahaat̄iho kais̄ho nasisoari ahot̄itand̄ihoetap̄i sah̄i noaipap̄ihiyaate. Nandapaam̄i yand̄ip̄iho so Autaahaat̄ihom̄i P̄iw̄ihaare. Sa p̄iwa owemeta kaan̄ih̄i ahonda is̄hiyai as̄iȳhiyaimat̄itaat̄iw̄ihand̄i taati nunyahaare. Is̄i sa p̄iwa kaaraah̄i sangi net̄i wan̄ihyaatesamat̄i nasamoyaati as̄imat̄itaat̄iw̄ihand̄i nasanyataise.

²⁴ Sa p̄iw̄iha ap̄ipaah̄i ak̄it̄ihaare. Iyataati am̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha j̄ip̄at̄ip̄indis̄haat̄ihap̄i satati kandaase:

“Is̄hiya nahatiya woȳiha tand̄ip̄iho k̄itar̄ih̄i ramataiw̄ihiye. Iyataati am̄i k̄iyaam̄i ut̄i apot̄in̄ihop̄ipa tand̄ip̄ihom̄i kw̄itaahomat̄iyahape. Iyataati woȳiha k̄itar̄ih̄i awaip̄it̄ih̄i am̄i kw̄itaaho t̄iw̄ihand̄iwataise.

²⁵ Sapaah̄i siyataahand̄i kand̄i Awais̄ihom̄i p̄iw̄ihaah̄i kaan̄ih̄i nasisoari ahot̄im̄i notaise,”

Aisaiyaaho 40:6-8

tati katise. Sa p̄iwa is̄hiya p̄iw̄iha gaaha sangi ausaap̄i aim̄i kasatauh̄i sah̄i aim̄i at̄isot̄ihaap̄isato.

2

Awais̄ho Naw̄iha Ap̄ipaah̄i Wat̄ip̄iha Kaan̄ih̄i Ahot̄is̄haamat̄iyati Kon̄ih̄i Nasisoari Bindataise

¹ Am̄i sah̄i wan̄i Kiraisihom̄ihandaah̄i aim̄i noaipap̄i wan̄ihyaati gaahiyaat̄imatawaayopo. Is̄i am̄i sah̄i maip̄ihaiwa kahatamat̄ipetahapa nahataapa namamap̄ise. Aiw̄i am̄i jaip̄ipa namap̄ise. Aiw̄i am̄i is̄hiya nyap̄i gaahiye nyat̄it̄ot̄iw̄i jaiwaiw̄ihaiwa neh̄i yamaati tiwat̄ihaati amb̄ipati, am̄i maahom̄waan̄ap̄i kat̄iw̄i kiyoh̄iwaiwa b̄ipi namap̄ise. Aiw̄i am̄i is̄hiya usa wapa kahapaamap̄ipa asaketahiyaap̄i sam̄i maar̄iho am̄i mand̄iha yaasati neh̄ihaiwa aposiwaiwa saiwa namap̄ise. Aiw̄i am̄i is̄hiya usaap̄i

maipihaiwa gwinyaapi katiwi kiyaametirihiretapi setahiye, tiwi kiyaami ambipati nausohaapi ahoaapi kamaatiwise. Saiwa nahatewa kamaiwi bipi namapise.

² Iyataati nyahi aimi ginyunyaatahiyaane, metihonya gwisahaatapihonya amwitihiri nandaatiwi apipaahi maaritimihaoho. Isi Autaahaatihomi piwaha sa amwitihiramatiyahaasi sahi atiwi nepi metihonya gwisahaatihapihonya saniyaami amwitihiri nanihohipatamataiwi ka sahi nepi amwitihiramataiwi nasisoari naniwise. Iyataati ami sa piwa amwitihiri gaahiramatiyati maipihapa katihi wapa ahimotati apipaahi gaahaare. Isi sa piwaha amwitihiramatiyahaasi sahi atiwi nepi amwitihiramataiwi maaritimihaoho nainjaihi ka piwa sami maarihoai neti nga anditiwiwati watipurimati, ami sami gwinyaahotihandi neti watipisamahonihini, ami sahi noipapi watipihyaatimatitaatiwo, metihonya amwitihiri waati nanawaawi kiraahi gwinyaniwi noipapi watipitopatamatetitaatiwo. Sahi saiwi kaisaihi ami Autaahaatihohi sangi japihi nasamaahonihini ami sahi koaisawi maasi bimitaatiwo.

³ Autaahaatihohi sangi gaahati kasihini aimi mmoniwi gwinyawaawi Awaisihohi Autaahaatihohi ko gaahoe tiwi gwinyaawaayopo.

⁴ Autaahaatihohi Jisaasihomihetapi otipipati apipaahi awaipati kiyataise. Aihini ko Jisaasihohi yasaha mihotirihiri asirihiri apipaahi watipihiri nawiha watipihamatiyahore. Ko siyahotihandini kandini isihiya yapipatambihiya moniwiwatawa mihotirihiri kimirini gaahirimaahere maipihire, tiwi nemapi ahosumwawaayopo. Kiyaaahini siyauhandini kandini Autaahaatihohi Kopini utaaho gaahosini yasaha anaahihani ananini anitisiati mwindiwiwati isiwatati otipipati nawihiyati nga kaitaiso, tati Autaahaatihohi Kiraisihoai namihanati ahewisataise, otipipati sati kaitando.

⁵ Iyataati ami sangisangi mihotirihiri asirihiri watipihiri gaahiri nawiha apipaahi kai watipihamatataiwihiyaate. Aihini ami Itipihohi Gaahomini watipihandaahi sahi Autaahaatihohi nasati bimitandini ananiamataiwihiyaati noaipaitaatiwi animatataise, sahi noipapi titihini Autaahaatihohi sawahohi komihyaatimatitaatiwo. Saiwi komihyaatimatisaihi komi Itipihohi Gaahohi samihetini nasati bimitando, jihura Isiraherihiyahohi Autaahaatihohi ananini animatauhini Autaahaatihohi sawahohi nasatini kandaatihini nandaati katihi bimipatamatiyato. Autaahaatihohi siyatinini kasindimandini sahi noipapini titihini komihyaatimatitiwi kopini mmoniwi gaapunditiwi koai mepini autaahepumaitaatiwe. Sahi saiwi kaisaihi ami Jisaasihohi sahi saiwi gaahaiwa wapa kiyohiwaiwa netati Autaahaatihohi waamaindumwahaiwa numwitaise. Nyami gaapunda Autaahaatihohi mepini autaahepwahohiwaiwa Jisaasihohi nyapi kaindihandapini Autaahaatihohi gwinyapenataati maaritini naitaise.

⁶ Iyataati sa piwa akitihaare Autaahaatihohi piwaha jihaatihini ami satati ahondaiso. Piwa saapi Aisaiyaahohi sata kandaase:

“Sahi baiwi atiwise. Ninini utaaho woi aimini namahandini ami ninini wanini koai aunahipati Saiyonihandini ahewisataayo, ko awaisihohi jihomatatini nisi isihiyahini winjaatini bimitando. Ninini koai ahewisataayo nisi otipipati kanitando. Ninini kopini maaritihohi. So Awaisohi ipatini mihotirihiri watipihiramatiyahore, ananini mwindiwiwati anitisiati isiwatitendo. Sandini apaapi maato. Ami Autaahaatihohi isihiyahini komihetini ahotawahini komi watipihandini numwihini kiya komi watipihandini newaayopo. Isi isihiyahini kopini gwunyaahohiyihiyahini mawihaiwa nepini wandinini namosasindaapo. Owetitaise. Kiya nehini

maarit+taapo, ami kiya kop+ neh+hand+ g+wunyaawaamaayowo,” tati katise. *Aisaiyaaho 28:16*

7 Is+ ami+ sapaah+ K+raisiho noaipat+ yas+ha anaah+ha m+hot+r+h+ramatayahore, kom+het+ sah+ kop+ g+wunyaahoh+thandun+ jatoh+thandun+ nausaw+ ahaitaat+wo. Iyataat+ ami+ sand+ apaap+maahe. K+raisihoai nam+hanat+ aim+ ah+wih+ ko noaipat+ nahataapaami Awais+ho J+hoematataise. Iyataat+ ami+ Autaahaat+homi p+w+ha j+ha aim+haat+hap+ is+hiya kop+ w+nd+ g+maawunyaap+hiyaap+ ami+ K+raisihoai ahosumwahohiy+hiyaap+ satat+ katat+ j+pat+pindise.

“Ot+p+pat+hiya an+an+ an+matohiy+hiya yas+ha k+ma gaahaamaahe maip+he, ti+w+ nemahot+ha ka wan+ noaipat+ m+hot+r+isat+ ap+paah+ wat+p+handaise anangi net+ nga mw+nd+wiwat+ an+isat+ is+wat+itando,” tati j+pat+pinda ahondaise. *Aun+h+h+r+ 18:22*

8 Iyataat+ ami+ is+hiya K+raisihop+ w+nd+ g+maawunyaahohiy+hiyai Autaahaat+ho wihoan+hand+ yaaw+hand+ nunyat+ net+ nusosasat+ aunah+pat+ maip+hat+ yaaw+hand+ naitaat+w+hataahemaitaise. Iyataat+ ami+ sanda-paah+ Autaahaat+homi p+w+ha wap+h+ j+pat+pindis+haat+hap+ Autaahaat+ho Aisaiyaahom+hetap+ satat+ kandaase.

“Ko naw+ha gw+haraaha mw+th+haamatayahore is+hiyai auh+r+ap+h+ muw+itando. Iyataat+ ami+ ko naw+ha awais+haamatayahore ketapi napepaat+w+ t+m+haitaat+wo,” tati katise. *Aisaiyaaho 8:14*

Is+hiya K+raisihom+ p+w+ha Gaaha nemap+ ahosumwahohiy+hiya siyai naw+haaraahamatiyat+ muhon+h+ t+mahiyaw+ kiyaan+h+ nosas+ndaapo. Saiw+ kaitaapo tat+ Autaahaat+ho j+hura aim+ katis+haare.

9 Iyataat+ ami+ sangisaah+ Autaahaat+ho, sah+ aim+ nis+hiyaate satat+ nasamahanahiyaate, sah+ noaipap+ t+t+h+ kom+hiyaatimat+taat+wo. Sah+ Awais+ho J+ho Jisaasihop+ gaapund+w+ koai mep+ autaahep-umawaayopo. Sah+ t+t+h+ gaahiyaat+ ainahiy+hiyaat+ bindawaawi Autaahaat+homi haiwaapaah+h+ nasisoari gw+nyaap+ kiyohiy+hiyaat+ siyaat+ ak+t+n+h+ t+t+h+ Autaahaat+homi hiyaate. Sangi Autaahaat+ho sah+ nis+hiyaate, satat+ nasamahainjaw+hiyaat+ t+t+h+ kom+hiyaat+ bindawa is+hiyai Autaahaat+ho gaahaiwa kasiwaiwaap+ ausaap+ Autaahaat+ho sanyisahoe, und+w+ kaund+taat+we. Aiwi+ ami+ Autaahaat+ho maip+hand+ asahatind+hand+ bimoh+thandaat+h+ namasi nausainj+thand+ ap+paah+ gaahandetap+ nap+w+se, tat+ gaata nasamaas+thandap+ ausaap+ is+hiyai kaund+taat+we.

10 Iyataat+ j+hura Autaahaat+ho sangi sang+ nasamaasura sah+ Autaahaat+homi hiyaat+maahe, owe sangi neh+ wiyaatimat+w+ bimamb+w+hiyaate. Saiw+ sangi wiyaatimat+w+ bimamb+w+hiyaatis+ wan+ noaipap+ sah+ Autaahaat+homi hiyaatimatawaayopo. Iyataat+ ami+ j+hura Autaahaat+ho sangi gaahand+ w+nd+ kamaasise. O ami+ wan+h+ Autaahaat+ho maar+ho sap+ as+piyat+ sangi gaahat+ kasisat+ jatatamanat+ and+tsaiwataise.

Nyah+ Autaahaat+homi Ot+p+pat+hiyaanis+ Kom+ Ot+p+pat+hiyaam+h+ret+ Bim+th+haawo

11 Nis+ nais+hiyaat+ n+n+ sangi maar+ho nasanyohiy+hiyaat+ nisataiw+ K+raisihop+ g+wunyaahohiy+hiyaate, k+maap+ yap+mbataap+h+ bimoh+p+mb+h+ ap+paahap+h+ sah+ bindawaamaayopo. Owetise. Neh+ goh+hap+h+ is+hiya yap+pat+ w+taahap+hiyaatamataiw+ bindawaayopo. O ami+ aunah+pat+ ap+paahat+h+ yam+hapataat+h+ Autaahaat+ho ap+h+ ahondaise. Aih+ ami+ n+n+ wat+p+nd+ sangi sand+ kasatataato. Sam+

ambipatami maaritiwaiwa wɪndi kamaiwi kaiwai nepi daahi ipihatiwise. Saiwa sami maarithoai taati tiwiwaiwaapito.

¹² Isihiya Autaahaatihopi wɪndi gɪmaawunyaapihyaami otihatihahi sahi Kopɪ mmonɪwɪ gisunyaatatɪ nasesɪpainjɪhi kopɪ gɪwunyaahohiyɪhiyaatɪ tɪtɪhi gaahaiwaahɪhi kaiwi daiwi bitopɪ bimaawise. Sahi saiwi gaahaiwaahɪhi kaisaihi ami kiya Autaahaatihopi gɪmaawunyaapihya sapi satɪwɪ, kɪmiya isihya maipɪhaiwa kaiwihiye tɪwɪ katɪwɪ kaimbɪwɪhiya kiya ami sahi gaahaiwaahɪhi kaimi naisaihi ipotihura sami gaahaiwa kiyohɪwaiwa mmondaapo. mmonawaawɪ kiya satɪtaapo. E kɪmiya isihya Autaahaatihopi gɪwunyaahohiyɪmiya gaahaiwa kiyauhɪhandɪ nyahɪ yawanaanɪnɪ maipɪhaiwa kiyahaayo tɪwɪ gwɪnyaitaatɪwo. Saiwi gwɪnyaawaawɪ asisɪha Autaahaatɪho isihiyai netɪ tipɪtapaatɪ usondandɪ nasonɪhura sahi gaahaiwa kiyohɪwaiwaapɪ kiya namapɪ Autaahaatɪhoai kɪnyɪ gaahone gaare, undɪwɪ nepɪ mepɪ autaahepumaitaatɪwo.

¹³ Iyataatɪ ami Awaisɪho gwɪnyaatɪ maaritirɪhɪretapɪ gwɪnyaawaawɪ wɪnɪhapɪpa nahataapa isihya yapɪpatambɪhiyaami ahiyohɪpɪpa baiwi sahi mmonɪwɪ japepɪhɪrɪwise. Iyataatɪ ami awaisɪho jɪhoematatɪ (Romɪhanda bindataatɪ) isihiyai nahataapɪpɪhi winjaatɪ bimisɪhomɪ pɪwɪha katonɪha baiwi atiwi japepɪhɪrɪwise.

¹⁴ Aiwɪ ami yatɪhi Pɪropinɪhandami gapɪmanɪho awaisɪhomɪ pɪwɪha wɪnɪhapɪpa baiwi japepɪhɪrɪwise. Sandɪ apaapɪmaasato, ami isihya siya awaisawɪhiya awaisɪho jɪho (Romɪhanda bimisɪho) namɪhana ahɪwɪhɪhiye isihya maipɪhaiwa kiyohiyɪhiyai maipɪhaiwa saiwa kamaiwise, undatɪ yawimatunɪ ami netɪ napuwatunɪ, ami isihya pɪwɪha wɪnɪhapɪpa atɪwiwi gaahaiwaahɪhi kiyohiyɪhiyai gaahiyaate, undatɪ kiyai mepɪ autaahepwai-tandunɪ namɪhanatɪ ahɪwɪhɪhiyaare.

¹⁵ Sahi saiwi tɪtɪhi gaahaiwaahɪhi kaitaatɪwɪ Autaahaatɪho maaritataisi gaahaiwaahɪhi kaiwise. Sahi saiwi gaahaiwaahɪhi kaisaihi isihya Autaahaatihopi gɪmaawunyaatatɪ ami komɪ pɪwɪha minjapepɪhɪrɪwɪ, ami pɪwɪha gaahetɪ sahi japepɪhɪrauhɪ pɪwɪha maipɪhaiwa kasatohiyɪhiya mmonawaawɪ mawonɪhi namapɪ bɪpi ipatisanɪwɪ kiyaami pɪwɪha bɪpi namɪhaitaatɪwo.

¹⁶ Sangi Autaahaatɪho aimɪ japɪhi nasamaasɪhiyaate. Nasamaasɪhi sahi aimɪ yapɪpatambɪhiyaami wɪnɪhapɪpa japepɪhɪrɪwɪ maipɪhaiwa kiyohɪwaiwa aimɪ namasi nehɪ sangi nehɪhiyaatimatɪwɪhiyaate. Iyataatɪ ami sahi satɪwɪ nyahɪ aimɪ maipɪhaiwa namasi noaipawaatɪ nehɪhiyaanɪnɪ gaahiyaaniso, tɪwɪ maipɪhaiwa kaitaatɪwɪmaahe. Owetise. Autaahaatɪho maaritatɪ gwɪnyaasɪrɪhɪretɪ sahi japepɪhɪrɪwɪ komɪ otɪpɪpatɪhi kawiwɪ bimɪtaatɪwe.

¹⁷ Aiwɪ sahi baiwi gwɪnyaapɪ isihya nahatɪyai gaahatɪ kawiwɪ nepɪ kiyai mepɪ autaahepumapɪse. Aiwɪ ami isihya Kɪraisihomɪ naisɪhiya samataiwɪ koai nunyanɪwɪ kopɪ gɪwunyaahohiyɪhiyai sahi maarɪho baiwi nasisoanɪ nunyawɪse. Aiwɪ ami Autaahaatihopi apɪpaahɪ Awaisɪhoe tɪwɪ kopɪ yaiwi komɪ otɪtɪhi pɪnuwɪse. Aiwɪ ami awaisɪho jɪho Romɪhanda bindata jainjaatɪ bimisɪhopɪ awaisɪhoe, tɪwɪ yaiwi komɪ pɪwɪha atɪwiwi komɪ otɪtɪhi pɪnuwɪse.

Kɪma Pɪwɪma Otɪpɪpatɪhiya Kɪraisihomɪ Kaimumwaanɪ Kaitaatɪwɪhandapɪhaare

¹⁸ Sahi Kɪraisihopi gɪwunyaahohiyɪhiyaatɪ isihya usa sangi jainjaawɪ bimauhi sahi kiyaami otɪpɪpatɪhiyaatimatɪwɪ otɪpɪpatɪ kawiwɪ bimohiyɪhiyaate sami awaisawɪhiya sangi jainjaawɪ bimohiyɪhiyaami pɪwɪha baiwi atɪwiwi kiyaami otɪtɪhi pɪnuwɪse. Sangi jainjaawɪ bimohiyɪhiya

napaisaati bipi kasatiw+hiyaisuni ami waapih+iwi kasatiw+hiyaisuni osamapi maariho nunyaw+kiyaam+hat+ihi pinuw+ise.

19 Iyataati ami Autaahaatiho and+i+isaiwati neti gisunyaahon+ihi sahi Autaahaatiho gw+nyaas+r+i+ret+i japepih+risaihi ami is+hiya sangi jainjaawi bimohiy+hiya sam+kiyoh+i+handap+i poundon+ihi sangi tisap+i amb+pati yaasahaiwa nasamisaihaahi gaasi kandap+i yamaiw+ise, neh+i nd+haahi winjasaw+ise kaiw+i kiyai yaasahaiwa nasam+to, wihooan+i maip+hati w+nd+i kamaawiwo. O ami Autaahaatiho kom+i ot+i+patap+i is+hiya yaaw+haiwa nehohiy+hiyaapi gaasi nisi maaritoh+r+i+ret+i ninjapepih+r+iwi kanisoh+i+handap+i yaaw+haiwa newaayowo, tati waati maaritahore.

20 Iyataati ami is+hiya sangi jainjaawi bimohiy+hiyai pohip+iwiwi kiyaam+i p+i+ha at+i+homaawiw+i, ami sam+i gw+nyaapi maaritoh+r+i+ret+i japepih+risaihi kandap+i sangi jainjatohiy+hiya tisawisaihaahi sand+ihi sawanaatami pohip+iwisot+i+handap+i wihooan+ihand+i nasanyawaayopo. Sawanaati pohip+iwisauhi tisawawaayow+i kandap+i Autaahaatiho nisi ot+i+patap+i yaaw+ihand+i newaayopo maat+itaise. Owet+itaise. Sah+i sawanaatam+i pohip+iwisot+i+handap+i tisawawaayowo. O ami sahi Autaahaatiho m+i+ret+i japepih+risaihi kandap+i+sat+iw+i tisap+i amb+pati yaas+haiwa nasamisaihaahi Autaahaatiho sahi yaas+haiwa nehoh+iwaiwaapi gaare tati sap+i maarit+itaise.

21 Sah+i sikaiw+i yaas+haiwa nep+i kom+i ot+i+pat+i kawiw+i bim+i+taatiw+i gaata jap+ihi nasamaahiyaate. Sand+i katot+i+mand+i apaap+i+maato, ami Kiraisihoaisangi kom+i amb+pati yaaw+haiwa netaise sangi and+i+isaiw+i+tando. Ko siyati kaind+i+mand+i sangi s+iwipati gaahati nasisataise, sahi ko yaaw+haiwa nes+i+patamataiw+i ami sangisangi naas+i+kati kaiwi yaas+haiwa naitaatiwo.

22 “Kiraisiho maip+haiwa w+nd+i kamaayaho utaaho gaahore. Aih+i ami is+hiyaisangi kom+i p+i+ha k+i+ma jaiw+i+taha katis+ha k+i+maare t+iwi ausaapi kamaatopo. Owetise. Neh+ihand+i amb+pati yaaw+ihand+i nunyawaayopo” *Aisaiyaaho 53:9*

23 Iyataati ami is+hiya ko Jisaasihoai sis+i+phund+iwi kiyauh+ihand+i kandi ami ko kiyai wihooan+i sis+i+phundataamaase Owetise. Iyat+i ami kiya is+hiya koai nep+i nusop+i+sas+iw+i amb+pati yaaw+ihand+i nunyohiy+hiyai wihooan+i it+i+hundat+i ami nisangi nasop+i+sas+i+ti yaasahand+i wihooan+i nasam+i+taano undataamunje. Owetise. Autaahaatiho m+i+hand+i+is+i sawaho wihooan+ihand+i kiyais+i numw+i+taiso tati saiwa net+i Autaahaatihoai nunyataise, Autaahaatiho t+i+hi biyat+i is+hiyaami kiyoh+iwaiwa nahatewa tip+i+taapat+i nga kiyati mmos+ihoai.

24 Nyahi nyami maip+haiwa kiyoh+iwaiwaapi wihooan+ihand+i Autaahaatiho nanyam+i+totahand+i Jisaasiho nyami aunah+i+pat+i net+i nyami maip+haiwa kom+i amb+pati gaahatet+i naihi ko nyami maip+haiwa nesi ip+i t+i+hi ataw+i+hatet+i nimaatat+i kom+i amb+pati nosas+i+nat+i napotaise. Ko siyati kaind+i+mand+i ami nyahi maip+haiwa namasi kaiwaat+i+hap+i jap+ihi nasaati t+i+hi gaahaiwaah+ihi kait+i+haahandap+i kiyataise. Iyataati ami nyami maip+haiwaapi Kiraisihoai tiwauhi ko napotaise. Ko siyati kaind+i+handaa+ihi nyami maip+haiwa namasi nasahaaw+i biyat+i gaanyimatataise.

25 Autaahaatiho siyati kasind+i+mand+i apaap+i+maahe, sip+i+si+pho daih+i+ra namasi not+i neh+i+haati nih+i+r+i+nat+i bimipatamataiw+i j+ihi Jisaasihopi sang+i g+iwunyaap+i+hura kaan+ihi nih+i+r+i+n+iw+i bimauhe. Saiwi nih+i+r+i+n+iw+i bimauh+i+hiyaatangi Autaahaatiho jap+ihi nasamaasi nasati Jisaasihom+i+hin+i+samataise, koai sahi n+iwipinjisaihi ko sam+i maar+ihoai biyat+i jainjat+i+tando.

3

Kima Piwima Usihiya Ami Asihiya Aim Namaatinihohiyihiyaapahaare

¹⁻² Otikipatihya kiyai winjaawi bimohiyihiyaami piwaha atiwiiwi kiyaaami otitihhi piniyohipatamataiwi, ami sahi asihyaati aimi siwoyaisahyaati sami siwoyaami piwaha napaitiwi atiwiiwi kiyaaami gwinyaahohirihireti japepiliririwi kiyaaami otitihhi binuwise. Sandi apaapimaato, sami siwoya usa Autaahaatihomi piwaha windi atihomiwi Autaahaatihomihireti minjapepiliririwihiya sahi kiyaaami apwaatiyaati titihhi gaahaiwaahihhi kaisaihi mmondaatiwo. Sahi kiyaaami nepemaitiwi nyamataiwi giwunyaitotiwi piwaha kamundiwise. Owe. Kiya nehhi sahi gaahati siwoyai kawiiwi kiyaaami piwaha atiwiiwi kiyaaami otitihhi piniyohitihandi kiya mmondaatiwo. mmonawaawi Autaahaatihomi piwaha akaahe tiwi Kiraisihopi kiya giwunyaitaatiwo.

³ Aiwi ami sahi asihyaati autaahi ambipateti uti apotihiri mmonwinjawwi gaahapaahihhi niyopi nipaatiwi yundanyaaminewise. Owetane.

⁴ Autaahaatihomihaiwa gaahaiwa nepi sami maarihoai yundanyaawitaatiwihaiwaapi waati pihitiwi gwinyaapise. Saiwa sami maarihoai yundanyaawitaatiwiwa nosasina owetitandi yapipatambihaiwaamaahe. Owetise. Saiwa maarihomi yundanyihaiwa maariho biyati wisaita ambipati napaisaatitonihhi bipisi bimitaatiwihaiwaare. Saiwa sami maarihoai yundanyiha gaahapaara yundanyaawisaihi Autaahaatihomi ndiheti ngaatitaise.

⁵ Iyataati ami jihhi aimehura Isiraherihyaami asihya Autaahaatihopi giwunyaahohiyihiya kiyaaami maarihoai yundanyiha gaahapa yundanyaawisawaayopo. Saiwi kiyaaami maarihoai yundanyiha gaahapaaraahi yundanyaawisohiwaiwaraahi anditiwisihhi kiyaaami warisaami piwaha napaitiwi atiwiiwi winjapepilirirawaayopo.

⁶ Iyataati ami kiyaaami waati Saraahaate. Saraahaati saati wariho Abiraahamihomi piwaha atiwisati komi otitihhi sanotaati wariho koai, "nisi awaisihone," undahaate. Iyataati sahi aimi saiwi nunjawaayopo. Sahi aimi Autaahaatihopi giwunyaawaayopo, Saraahaati giwunyaasipatamataiwo. Saiwi sahi nehhi titihhi gaahaiwaahihhi kiyawaawi ami sahi wapaapi windi yamaayopo. Sahi saiwi gaahaiwa kiyotihandaahi sahi Saraahaatami maatiyaatamataiwihiyaati noaipawaayopo.

⁷ Iyataati ami sahi usihyaati giwunyaahohiyihiyaati aimi siwaasihiyaisahyaate, ami sangisangi naasikati kaiwi titihhi maariho gaaho gwinyaapi sami siwaasihiyaisawi baiwi napaisaati bimaawise. Sandi apaapimaato. Sahi aimi gwinyaapihiyaate. Asihyaami ambipati samihatamatiyati watiphandisahiyaamaahe. Owetise. Isi saiwhiyaaso tiwi gwinyaapi gaahati kiyai kawiiwi bimaawise. Iyataati ami asihiyaisangi asiyhiyaimatitaatiwihandi sahi nesaihi ami kiyaisangi naitaatiwihhiye. Isi sahi saiwi sireti kaiwi bindawaawaahi sahi Autaahaatihoi piwaundiwi nahowiwi gaapunditaatiwihihira daihira wapa neti namaasisapuwitaise.

Nyah Isihyai Nahatewet Maarho Nunyaati Gaahati Kawitahaawo

⁸ Wani nini piwaha watipindaha sandi sangi kasatiti owemaitandiyo. Sami maariho naasiko baiwi gwinyaapi ami isihya usa samataiwi Kiraisihopi aimi mmoniwi giwunyaahohiyihiya yaawihaiwa nehohiyihiyaapi gwinyaapise. Aiwi ami kiya Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyai

maarího napaitíwí nunyawíse. Maarího nunyawí asípíwíwí gaahatí kawíwíse. Aíwí sahí samí amítíha yatíhí ipatisaníwí gwínyaapíse.

⁹ Iyataatí amí isíhiya usa sangi maipíhaiwa kasatíwí sametíríhíretapí setahiyaate, tíwí kasatisaihaahí amí wíhoaníha kíya kasatohiyíhiyai maipíha kamundíwise. Owetane. Kíya maipíha kahítóhíhaapí wíhoaníha nehí gaahaahíhí sahí katíwí sahí Autaahaatíhopí namapí gaapundíwise isíhiya siya sangi píwíha maipíha kasatohiyíhiyai gaahandí nunyatí kiyai andítíwíwíto. Sandí kasatohítímandí apaapímaasato, sahí aimí Autaahaatíhomíhiyaatimatíwí bindawaawí síkaiwa kaitaatíwí ahísíhiyaatítíhísato. Isí saíwí kaisaihaahí amí Autaahaatího sangi gaahatí kasítáise.

¹⁰ Isí sahí saíwí kaiwíse. Sandí kasatohítímandí Autaahaatíhomí píwíha jíhaatíhí Auníhíhíramí Utípíhoatíhí sata ahotíse:

“Isíhiya usa kímaapí yapípataapíhí kíyaamí bímítáatíwíhandí biyatí nga nusoaípatuní amí asísíha gaahaiwa saníyoníhí mmoníwí bímítáatíwíhandapí gwínyaawaawaahí isíhiya píwíha maipíha kaundohiyíhiyai wíhoaníha píwíha maipíha wíndí kamundíwise. Aíwí amí kíya píwíha jaípípa wíndí kamaatítáatíwe.

¹¹ Jaípípa kamaatíwí amí maipíhaiwa kahatamatípetahaiwai ahosumwapí, amí tíhíhí gaahaiwaahíhí kaiwíse. Aíwí amí kíya isíhiya usa gíwunyaahohiyíhiyaisawí maarího naasíko gwínyaapí bímítáatíwíhandapí waatí gwínyaapí amí andítíwíwí kaiwaahíhí japepíhíríwí kaiwíse.

¹² Iyataatí sandí apaapímaato, isíhiya mmoníwinjawí tíhíhí gaahaiwaahíhí kíyohiyíhiyai Autaahaatího nasisoarí winjatahore. Aíwí amí kíya saíwíhiya Autaahaatíhoai wapaapí nunjeníwí píwaundauhaahí atíwisatí ketí nunyatí amí andítíwíwahore. Síyatí Autaahaatího komíhiyai kawisataahandí kandí isíhiya maipíhaiwa kíyohiyíhiyaapí itíhítatí wíhoaníhandí kiyai pohípíwisahore,” tati ahotíse. *Auníhíhírí 34:12-16*

Sahí Ambípatí Yaasíhaiwa Nepí Nosasíndaatíwíhandapí Yamaiwíse

¹³ Sahí mmoníwinjawí tíhíhí gaahaiwaahíhí maarítíwí andítíwíwí kaimí naisaihí ndí sangi maipíhaiwa kasisatí netí nasopísasítáise? Utaaho wo síyatí kasítandího owe.

¹⁴ Iyataahandí kandí amí sahí andítíwíwí tíhíhí gaahaiwaahíhí mmoníwinjawí japepíhíríwí kaimí naisaihí amí isíhiya usa samí kíyohíwíwaapísatíwí nepí nasopísasisaihaahí sahí maarítíwíse. Sandí sahí Autaahaatíhomí gwínyaasíríhíretí japepíhírawaawí yaasíhandí newaayowí amí Autaahaatího gaahatí kasisatí jatatamanítáise.

“Iyataatí amí isíhiya sangi yasímapíhaiwa wíwa kasisaihí amí sahí wíndí kíyaapí yamaiwíse. Aíwí amí kaiwaapí samí maarího jandotí maarího owemaasetane. Owetane.” *Aísaiyaaho 8:12-13*

¹⁵ Sahí samí maaríhoatíhapí saíwí gwínyaapíse, Kíraisího nyamí awaisího naasohísí nyangi ko biyatí nyainjaatí bímítáise, tíwí gwínyaapíse. Iyataatí amí sahí Autaahaatího sangi nasamítandí katiwaiwaapí jatímí níyohítíhandamí tanyaahaapí isíhiya nasísesaihaahí, amí sahí wíhoaníha nusesípapíha píwíha kaundítáatíwíha nahatewetí nepí detemapí tímetíwíse.

¹⁶ Isíhiya saíwí nasísesaihí wíhoaníha sahí kaundawaahura bípí napaisíha píwíha kaundíwise. Aíwí amí sahí tíhíhí gaahaiwaahíhí mmoníwinjawí kaiwíse Autaahaatího gwínyaatí maarítíwaiwo.

Sandi apaap+maato, sahi saiwi gaahaiwaah+hi kaimi naisaihi is+hiya sami gaahaiwa kaimi niyoh+waiwaap+sat+wi p+w+ha maip+haiwa kasatohiy+hiyai maw+tando. Iyon+hi ami is+hiya usa sami gaahaiwa kaiwi K+raisihom+hi+ret+ japepih+r+wi kiyoh+waiwaap+ mmon+wi g+wunyaatahiya is+hiya usa p+w+ha maip+ha kasatohiy+hiyaap+ k+miya tit+hi gaahaiwa kiyauh+hand+ k+miya is+miya neh+haiwa taaw+ p+w+ha maip+haiwa kaundawaayopo, t+wi mmondaat+wo.

¹⁷ Ami sikaiwi kaiwise. Sandi apaap+maato, nyahi Autaahaat+hom+hi+ret+ japepih+raat+ gaahaiwa mmonainjaat+ kaimi naisaihi kaiwaap+nyat+wi is+hiya amb+pat+ yaas+haiwa nanyam+taat+w+handap+ Autaahaat+ho maarita gw+nyaas+r+hi+ret+naah+ gaare. O ami nyah+ maip+haiwa kaisaihi ami is+hiya kaiwaap+nyat+wi amb+pat+ yaas+haiwa nanyinyawi nyawisaihaah+ ami sand+hi maipe. Iyataat+ ami Autaahaat+hoaisangi nyap+ wind+ maar+mit+taise. Owet+taise.

K+raisiho Aim+ Napomatat+ Jap+hi+ Nepataat+ Nyangi Jap+hi+ Nanya-maataise

¹⁸ Iyataat+ ami K+raisiho kaind+handap+ gw+nyaap+ise. K+raisihoaisangi Autaahaat+hom+hi+ret+ japepih+r+at+ gaahaiwaah+hi kaind+handap+ yaaw+hand+ netaise. Iyataat+ K+raisiho so utaaho gaaho ap+paah+ ainah+ho nyapimainj+hi nyah+ maip+haiwaisahiyaanam+ aunah+pat+ net+ ko napotaise. Ko nyam+ maip+haiwa kiyoh+waiwa nenyamaitand+ neh+ naasaaraah+hi napotaise. J+haat+ nyam+ maip+haiwaap+ ko w+nd+ namaapw+taise. Iyat+ ami ko nyah+ Autaahaat+hoaisaat+ mand+it+pinaat+ nyah+ yand+hi+tihi ami ko yand+hi+tihi siyaat+ yiyand+hi bimon+hi net+ ahonyisat+ det+ Autaahaat+hom+hin+ ah+nyisataise, Autaahaat+hoaisaat+ maas+ p+wanaat+ bim+ti+haawo. K+raisiho nyamatiyahat+ amb+patisahoai k+maap+ yap+pataap+hi tiwauhi ko napotaise. Napwih+hand+ kand+ Autaahaat+hom+ Itip+ho Gaaho ahowimat+ jap+hi+ numwaas+hi jap+hi+ nepat+ amb+pat+ wat+p+hat+ wipetahat+ Itip+hom+hat+ net+ asohoematat+ yam+hapataat+hi yamo bindataise.

¹⁹ Siyat+ ko amb+pat+ wipetahat+ wat+p+hat+ Itip+hom+hat+ net+ is+hiya aim+ napohiy+hiyaam+ maar+ho napw+ti+wi bimohiy+hiyaap+hi not+ noaipat+ kiyai saundataase. “Nis+ tiworisaisun+ ami nahataapaisun+ aim+ n+n+himand+ tit+ ip+hat+isataayo,” undat+ kiyai kaundataase.

²⁰ Is+hiya napohiy+hiyaam+ maar+ho napw+ti+wi napw+to+hi+p+pi+hi bimo-hiy+hiya siya apaap+maahe. J+hura Nuwaaho bimisura ko Nuwaaho Au-taahaat+hom+ p+w+ha ausaat+ kaundih+hand+ kand+ kiya w+nd+ at+hom+wi pohipaiw+ nemahohiy+hiyaare. Iyataat+ is+hiya maip+haiwa p+h+ti+wi kiyawaayopo. Saiwi kiya Autaahaat+hom+ p+w+haap+ pohipaiw+ nema-hauh+hand+ kand+ ko Autaahaat+ho wihoan+hand+ yaaw+hand+ ket+ namumwise. Owetise. Kiya kiyaam+ maip+haiwa namasi jap+hi+ nepe-maitowo tat+ namat+ jatataise. Jat+hi Nuwaaho ami sura sip+hand+ awaind+hand+ taat+ kiyametaat+ Autaahaat+hom+ p+w+ha ausataise. Siyat+ p+w+ha ausaat+ kaundih+hand+ kand+ kiya w+nd+ at+hom+isauh+ neh+ naasiyaah+ is+hiya ikw+r+ naasair+ti+hi wih+n+ram+ mur+motahiyaah+hi Au-taahaat+hom+ p+w+ha atiw+ nep+ sip+handot+ nandaawaayopo. Sip+handot+ nandaahohiy+hiya waapoho nan+w+ w+nd+ namaapopo. Owetise. kiya nga baiwi bindawaayopo. Is+hiya Autaahaat+hom+ p+w+ha nemap+ pohipi-yohiy+hiyaah+hi napopo.

²¹ Saat+ waap+haat+ Autaahaat+ho wani nyangi kanyind+handap+ s+wi+pat+ nam+hanahaate. Is+hiya waapohora baasusauh+ Autaahaat+ho sangi

jap̄h̄i nasamaataise. Iyataati ami is̄hiya waapoho nehauhi waapoho koraahi amb̄ip̄atami kipati bausati nemwataamaise. Owetise. Kiya waapoho nehotimandi nyahi aimi nepemaitaati K̄raisihoi nunyanaati kom̄h̄ireti japepih̄iraati t̄t̄h̄i gaahaiwaah̄h̄i kait̄haawiyo, und̄wi is̄hiyai nunj̄taatiw̄i waapoho nehopo. Jisasi K̄raisihoi napwih̄i It̄p̄ho jap̄h̄i ahowimat̄i numwaas̄hom̄ih̄etap̄ nyangi Autaahaat̄ho jap̄h̄i nanyamaataise.

²² Jisasi K̄raisihoi yam̄hapataat̄h̄i aimi niyati noaipas̄h̄i Autaahaat̄ho Koai neti nuwimaati amb̄ip̄ati awaipati nunyati kom̄i ikw̄iri gaat̄h̄iraihoan̄i newisataise. Newih̄i ko Autaahaat̄hom̄i ot̄ip̄ip̄atihiya awaisaw̄hiyaisun̄i ami wapa ap̄ipaahi wat̄ip̄ih̄apaisun̄i Awais̄hoematati winjaati bimih̄i kapa nahataapa ko K̄raisihom̄i ot̄it̄h̄i ahondaise.

4

K̄raisihop̄i Ḡiwunyaahohiȳhiya Neh̄i Kiyai W̄ireti Bim̄itaatiwe

¹ K̄raisihoi Kom̄i amb̄ip̄ati yaaw̄ih̄andi netaise. Isi ami sangisangi naas̄kat̄i kaiwi K̄raisihom̄i gw̄inyaati kaimumwaan̄i kamwaan̄i kaiw̄ise. Sand̄i apaap̄imaah̄e. Sah̄i amb̄ip̄ati yaas̄haiwa newaawaahi sah̄i maip̄ih̄aiwa namaposaw̄i gaahaiwaah̄h̄i kiyawaawe.

² K̄maapi yap̄ip̄ataap̄ih̄i bindawaahura Autaahaat̄hom̄i gw̄inyaas̄rih̄ireti kiyaat̄in̄ih̄i japepih̄ir̄itaatiwe. Aiwi is̄hiya mamb̄hiya kahapaamap̄ipa gw̄inyaahoh̄ir̄ih̄ireti w̄indi minjapepih̄ir̄itaatiwe. Ami sand̄i apaap̄imaato, utaaho wo kom̄i amb̄ip̄ateti yaaw̄ih̄aiwa nes̄ho aimi maip̄ih̄aiwa namataise.

³ O ami j̄huraahi sah̄i ap̄ipaahi maip̄ih̄aiwa Autaahaat̄hop̄i ḡimaawunyaap̄ih̄iya maarit̄wi kiyoh̄iwaiwaamatiyahaiwa aimi nga kaiwi bisot̄imb̄iw̄hiyaate. Iyataati maipiwa sah̄i kaiwi bimoh̄iwaiwa saiwa siyahaiwaap̄ito. Us̄hiya ami as̄hiya k̄hiyaisaw̄i kiyaaami amb̄ip̄ati gohapan̄i t̄maamait̄wi, ami maip̄ih̄aiwa p̄h̄it̄wi gw̄inyaap̄i kaiwi ami nandapa maarit̄wi nipinjaw̄i p̄h̄it̄wi nan̄iw̄i, ami waapoho nan̄iw̄i naharitaatiw̄ih̄o p̄h̄it̄wi nan̄iw̄i nah̄iriw̄i ami Autaahaat̄ho akohom̄i w̄in̄ih̄ap̄ipa nemapi, ami autaahaat̄ho jaiwit̄ahop̄i sah̄i gw̄inyaap̄i gaapund̄mb̄iw̄hiyaate.

⁴ Ami Sah̄i wan̄i saiwa is̄hiya Autaahaat̄hop̄i nan̄ipimat̄iw̄i w̄indi mmon̄iw̄i ḡimaawunyaahohiȳhiyaisaw̄i w̄indi kamaayopo. Aih̄i kiya sangi jasonawaaw̄i k̄miya is̄miya nyamataiw̄i nyami kiyoh̄ir̄ih̄ireti kamaiw̄i kiyai neh̄i w̄ireti kiyowo, t̄wi jasonawaaw̄i yaiw̄imawaayopo. Yaiw̄imaposaw̄i sah̄i as̄ireti kiyopo, sat̄iw̄i it̄h̄isatawaatopo.

⁵ Isi siya isiya ipot̄ihura Awais̄ho is̄hiyaami kiyoh̄iwaiwa neti tip̄itapaati mmondand̄hom̄i nd̄het̄i noaipap̄i bitotawaaw̄i sandap̄i siyaati kiyahaayo, und̄wi kaund̄taatiwe. Sati kiyati is̄hiya napohiȳhiyaisun̄i ami is̄hiya as̄iȳhiyaisun̄i kiya kiyoh̄iwaiwa neti tip̄itapaati usondand̄ho aimi t̄mendaise.

⁶ Sand̄i kandap̄i aimi is̄hiya napohiȳhiya as̄iȳhiya sangi napop̄i bimauhi p̄iw̄iha gaaha ausaahauh̄i aimi atisopo. Is̄hiya maip̄ih̄aiwa kiyohiȳhiya napoh̄ip̄atamataiw̄i napowaayopo. Napowaahand̄i kand̄i wan̄i as̄iȳhiyaimat̄itaatiw̄ih̄andi nep̄i amb̄ip̄ati wat̄ip̄ihat̄i wipetahati nep̄i it̄ip̄ih̄iyaimat̄iw̄i Autaahaat̄ho It̄p̄ho bimip̄atamataiw̄i bindawaayopo.

Autaahaat̄ho Ot̄ip̄ip̄ati Nyahi Wapa Gaahapa Kamaayaahand̄i Neh̄ihand̄i Nanyamip̄ati Kat̄i Napaitaati Kait̄haawo

⁷ Kahapaamapipa nahataapa noti owetitandihura aimi nasati detindaise. Isi sahi sami amitiha nga titihi gwinyaapi sahi sawanaati baiwi jatiniwi jaawi bitosawise. Saiwi titihi jaawi bitotawaawi baiwi gaapunditaatiwo.

⁸ Aiwu ami sahi nahateweti Autaahaatihomi ishiya usai napaitiwi maariho nunyawise. Sandi ami apaapimaato, ishiya usai maariho napaitipi numwingitihandi sandi maipihaiwa gimunyaatati kahatamatipetahaiwa nahatewai neti noasati namaasati, ami gaahaiwa wiwa ishiya kiyohiwaiwa nahatewai apipaahi nusatiphaahande.

⁹ Ami Autaahaatihomi ishiya usa sangisenda napisaihiyai sahi baiwi numwaapi kiyai iwitatamaniwise. Sahi sami omanjitihi maarihoatihapi kiyapi mimaipaiwi gwinyaapi satiwu, nyahi kiyai iwitatamanitihawu ponyatise tiwi gimunyaapise. Sahi kiya Autaahaatihomi ishiya Kiraisihomi naisihyai sami anjipihiti numwaapi nandapa nunyawu anditiwipise.

¹⁰ Autaahaatihomi nehi koai sawaho gwinyaati maarihirihireti nyangi gaahati kanyisati komi otipipati gaahati nyahi nehi ninaasiyaanangi yiyandihiti kihati kihati nyahi gaahandi wundi kamaayaahandi nehihandi nyangi nanyinyataise, komi ishiya usai anditiwiwaati kaitihaahaiwo. Isi kaiwa otipiwu Autaahaatihomi nyangi nehihandi nanyamiwiwa biyaati jataati, ami napaitaati kaitihaawu komi ishiyai gaahati kawisaati biyaati newaati kiyai iwitatamanitihawu.

¹¹ Iyataati ami utaaho wo Autaahaatihomi piwaha ausaitandihati otipipati netaataahi ami ko kati napaitati biyati kiyati Autaahaatihomi piwaha ausaati ishiyai kaundane. O ami utaaho wo ishiyai iwitatamanati gaahati kawisati anditiwiwitandihati netaataahi ami ko kati biyati napaitati Autaahaatihomi watipihandi koai numwindihandaahi kiyane ishiyai iwitatamanitandoo. Ami sahi saiwa gaahaiwa saiwi kaisaihi ishiya kaiwa sahi gaahaiwa kiyohiwaiwa mmonawaawi sahi ninaasoni Kiraisihomihiyaatitanihiti namapi kiya Autaahaatihomi mepi autaahep-umaito. Iyataati so Autaahaatihomi nausainjitihanduni ami watipihaiwa nahatewauni nasisoari komiheti ahotimi nohore. Isi ko setahosi Akite.

Nyahi Kiraisiho Koai Yaawihaiwa Nesipatamatiyaati Maaritaati Yaasihaiwa Naitihaawo

¹² Nisi naisihiyati ninu sangi nisi maariho nasanyohiyihiyati nisataiwu Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyate. Sangi nasisenahandi sami ambipati yaasihandi ami sisihamatiyati tisatihandi sahi taawi nehohitindapi sahi yaiwi pihitiwi gimunyaapise. Sandi sami ambipati yaasihandi sahi taawi nehohitindi ishiya usa namepi nehi wanihandi kandi wipetahandi nehi sahihi taawi newaamaayopo. Owetise.

¹³ Sahi sandi sami ambipati yaasihandi taawi nehohitmandi ami sandihiti Kiraisiho komi ambipati yaawihandi nesipatamataiwu sangi nasoaipasihiti sahi taawi newaayopo. Isi ami sahi sandapi waati maariwuwise. Ami Kiraisiho Komi nausainjitihandisati auta noaipahonihura sahi apipaahi aungwohandi maariitaatiwo.

¹⁴ Sahi ishiyai nyahi Kiraisihomihiyane undiwu Kiraisihomihireti japepihirisaihi kandapi ishiya sangi sipisatiwu itihisasaihaahi sandihiti ami gaasi maariwuwise. Ami sandihiti Autaahaatihomi Itipihomi Gaaho nausainjitihandi apipaahi watipihandisaho samiheti aimi bimohiyaatitihiso.

¹⁵ Sahi baiwi jaawo. Ami sahi wiwa yaasihaiwa newawaahi kaiwa sahi nehohiwu siyahiretapimetitandoo. Sahi ishiya siyihyai timapihiyaatitati ami ishiya usaamihapa nusepi ikowinuwihiyaatitati,

ami maipihaiwa wiwa kaiwihyaatitati ami otipipati usaamihapa wiwa nepi iwiriwiwi nusopisasawihyaatitanih kaiwaapi ambipati yaasihaiwa nasanyawaawaitaawo?

¹⁶ O ami sahi noaipapi Kiraisihomihyaatimatisaihi kandapi ambipati yaasihaiwa ishiya nasamisaihi newaawaahi ami sandapi sangi windi mamaasane. Owetane. Mamaasati namapi sahi satiw, nyahi Kiraisihopi gwunyaahotihandapi yaasihandi ishiya nyangi nanyinyauhi nehaayono, tiwi maaritwi Autaahaatihoi gaahone gaare undiwi komi ambipati mepi autaahepumapise.

¹⁷ Autaahaatihoi nyahi komi ishiyaanangi jih namasati neti tipitapaati nyahi komihaiwa kiyohiwaiwa nyasondaise. Ami nyahi komihyaanangi jih siyati nyami otipipati tipitapaati nyasonataisi ami ishiya Autaahaatihomi piwaha gaaha wanha windi atihomisohiyhiyaahi windi yaamaanhimaitaapo. Ami kiyaisaahi akitinhi waati wireti Autaahaatihoi tipitapaati usonati nemaitaise.

¹⁸ Iyataati ami Autaahaatihomi piwaha jhaatih wapihi satati jipatipindise: "Ishiya titih gaahiyaisi Autaahaatihoi ipotataatihandi apipaahiyai japihi nga windi namumwaitaahetahandi kandi numwaa-honaahi ami ishiya Autaahaatihoi ahosumwapi pohipiwisohiyhiyai napitwimatitaindihoi," tati jipatipindise.

¹⁹ Isi ami ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiya usa Autaahaatihoi maaritati gwinyaasirihireti kiyaami ambipati, ami maarihoi yaawihandi newaawaahi gaasi kiyai kiyati ahwisihoi napaitati iwinjatisihomi ikwiraatihematihoi bindawaawi yaawihandi kaiwi nepi ami nehi gaahaiwaahihhi nasisoari kiya kaimi nuwise.

5

Sahi Mitihyaati Autaahaatihomi Ishiyai Baiwi Winjatihise

¹ Sahi mitihyaati Autaahaatihomi ishiyai winjatohiyhiyaatangi piwaha kima kasatitandiyoi. Iyataati ami nisangi samataindi mitihonine. Iyataati Kiraisihoi komi ambipateti yaawihandi nesih nini nisi ndihaaraahi usonitihonine. Iyataati ami sahuni ami ninuni Awaisihoi Kiraisihoi komi nausainjitihandi watipihandisati auta noaipahonihura, Autaahaatihoi gaahapa wapa nanyamitandi katimbipa nanyinyonihhi maasi nahatiyaanini naitihaahiyaaninitihhi sangi saiwi kaiwise, satiti watipindi sandi kasatataato.

² Autaahaatihomi ishiya siya sipisipihomataiwihyaasi kiyai sahi baiwi winjatihise, Autaahaatihoi neti sami ikwiraatihimatise. Sahi maaritihoi Autaahaatihomi ishiyai winjatihise saiwi ishiyai winjatitaitiw Autaahaatihoi maaritihireti japepihirihoi. Aiw ami usaami kiyohipati mmonawaawi nawihoi newaati otipipati kaitaano tiwi gwinyaapi kamaiwise. Owetane. Otipipatapi maaritihoi nehi kaiwise.

³ Autaahaatihoi komi ishiya siyai neti sahi kiyai winjatitaitiw sami ikwiraatihematise. Isi sahi satiw, nyahi awaisawihyaaniso, tiwi naimaatawaawi ami kiyai waapihundwi, kimandi kaiwise ami yahandi kaiwise, undiwi kiyaami gwinyaahohitihandi nepi daahi uripatiwi kamaiwise. Owetane. Ishiyai saiwi saiwi kaiwise undiwi nunjawihaiwaahihhi kaiwise. Sahi saiwi kaisaihi ami kiya kireti japi nepi kireti japepihirihoi kaitaitihoi.

⁴ Sahi saiwi sireti kiyawaawaahi sipisipihoi Jatisihoi Awaisihoi Jihoi auta nasataahura sangi nasamitandi timanati isiwatimbipa nasanyonihhi nga

naitaapo. Iyataati sapa wɪndi owemetati nasisoari kapaanihi ahotimi nutandihapaare.

Nyahɪ Yawanaanɪ Autaahaatɪhomɪ Ikwɪraatɪhɪmatɪhaawo

⁵ Iyataati ami sahi wainyɪhiyaatisangi naasɪkati kaiwi ami isɪhiya gwɪnyaahiya mitɪhiyaami piwɪha baiwi napaitwi atɪwiwi kiyaamɪhatɪhi binuwise. Aiwɪ ami sahi sawanaati wɪndi namimaatɪwise. Bipi yatɪhi ipatisaniwi isɪhiya Kɪraisihomɪhiya kopɪ gwɪwunyaahohiyɪhiyaamɪhatɪhi binuwise. Iyataati ami nyahɪhi aimɪ gwɪnyaawaahiyaane. Ami Autaahaatɪhomɪ piwɪhaatɪhi wapɪhi satati jɪpatɪpindise:

“Autaahaatɪho isɪhiya sawana naimaatohiyɪhiyai netɪ daahɪ ipɪhatisataati ami isɪhiya sawana ipɪhatisanohiyɪhiyai gaahatɪ kawɪsatɪ netɪ iwɪtatamanahore,”

tati jɪpatɪpindise.

⁶ Isɪ sahi sawanaatami maaritɪwi kiyohɪwaiwa namɪhaapi bipi yatɪhi ipatisaniwi Autaahaatɪhomɪ ikwɪri watɪpɪhɪramɪ otɪtɪhi bimaawise. Saiwi bimisaihi sangi netɪ nasimaitandɪha asisɪha namɪhainjɪha noaipahonɪhura ka asisetɪ sawaho sangi netɪ autaaheesamaitando.

⁷ Autaahaatɪho sapɪ gisunyaatɪ biyatɪ jainjatataisɪ sahi naanɪwaiwa nehohɪwaiwa nahatewa Autaahaatɪho sawahomɪ ikwɪraatɪhɪmapise.

⁸ Sahi sawanaati baiwi jaawo. Aiwɪ ami tɪmetɪwise Bwaasɪrɪhɪri yaihirɪ nahatewetɪ suhirɪ ainjɪhɪrɪhɪramatɪyatɪ notɪ nasayatɪ taati gaatati daati daayataiso, isɪhiyai netɪ ikotɪ iwɪrisatɪ nusopɪsasitando.

⁹ Iyataati ami sahi sami Kɪraisihopɪ gwɪwunyaahohɪtɪhandɪ andɪtitɪwi watɪpɪtɪwi isɪpɪ bitotawaawɪ kɪri nepɪ tipɪndɪwi ipɪhatiwɪmapise. Iyataati ami sangisangi aimɪ mmonɪwi nasesɪpatati gwɪnyaapɪhiyaate, Autaahaatɪhomɪ isɪhiya yapɪhi nahandaahiyaisangi naasɪkati kaiwi samataiwi naanɪhaiwa taawi newaayopo.

¹⁰ Isɪhiyai gaahaiwa wiwa kiya kamaiwi nehɪhandɪ gaahandɪ kawɪsatɪ nunyatɪ iwɪtatamasɪwaiwaami Autaahaatɪho sawaho tanyaahore. Iyatɪ ko Kɪraisihomɪhetapɪ sangi gaatati nasamaataise, sahi Kɪraisihoisawɪ maasi nausainjɪtɪhandɪ kandɪnɪhi nasisoari ahotindɪhandaatɪhi bimɪtaatɪwo. Isɪ masɪhonjetɪ ambɪpatɪ yaasatɪ naanɪhaiwa naitaapo. Iyonɪhi ko sami naanɪtɪ yaasiwaiwa nesamahonɪhi noaipapɪ samɪ ambɪpatɪ amɪtɪha maarɪhoatɪhi apɪpaahi gaahiyaatimatɪtaapo. Iyatɪ ami ko sami gwɪwunyaahohɪtɪhandɪ netɪ watɪpɪsamatɪ andɪtɪsaihonɪhi sahi andɪtitɪwi kopɪ gwɪwunyaapɪ bitoaitaapo.

¹¹ Ko sawaho naasohɪ nahatewa watɪpɪhaiwaisaho nasisoari bimohore. Siyahosi Akɪte.

Pitaaho Ipotɪha Gaahuraare Daase

¹² Sairaasiho nɪngi andɪtinisɪhi maisahuraanɪ utɪpɪ masɪmonjɪ kimonjɪ jɪpatɪpiyaha sapɪ nɪnɪ nusoasataayo. Iyataati so Sairaasimo nyamatɪyatɪ Kɪraisihopɪ gwɪwunyaahosɪ nyamɪ naisoho akohore. Nɪnɪ utɪpɪmo kimo nusoasohɪmo Autaahaatɪho maarɪho nyangi nanyamindɪhandɪ komɪ gaahatɪ nyangi kanyisatɪ kanyiwaiwa netɪ nanyisamɪ naiwaiwaapɪ saiwa tɪtɪhi akɪtɪhaiwa nanyisataise, satɪtɪ netɪ japɪhi gisunyaatɪ jɪpatɪpiyataayo, sahi andɪtitɪwi gwɪwunyaapɪ bitoaitaatɪwo.

¹³ Autaahaatɪho sangi nisɪhiyaate, satati nasamahanataati ami isɪhiya kɪmbɪhi Babironɪhandɪ bimohiyɪhiyaapɪ ami siya nisɪhiyaare tati namɪhainjawɪhiya sangi asisɪha gaahure satawaatopo.* Aihɪ ami nisi

* **5:13:** Pitaaho aunahɪpatɪ awaipatɪ Romɪhandapɪ sɪwɪpatɪ namɪhanatɪ, “Babironɪhandɪ” bimohiyɪhiyo, tati kandaase.

maasihho akohomatiyatî ningi otîpîpatapî andîtinisîho Maakîhoaisangi asisîha gaahure, satataase.

¹⁴ Sahî Kiraisihomîhiyaatî maarîho biyaatî akîtinîhî namînihîhaayo, tîwî nasoandaatîwî gerîniwî bimaawîse.

Sahî Kiraisihoaisawî tîmaamaitîwîhiyaatisî samî maarîho biyatî wîsaitatî napaisaatîtane, ndî nîni Pitaahonîni utîpîho kîmo jîpatîpiyataayo.

Pitaahomî Utîpîho Kapîho Kîmandî Pitaahomî Utîpîhandî Kapîhandapî Nesîpîhande

Porîho komî asisîha napwîtandîhaapî jatata Timotehopî utîpîho jîpatîpiya nusoaasipatamatiyatî amî Pitaahoaisangi utîpîho kîmo jîpatîpiyataise (1:14) Kînaungwîha 66 A.D. hura kîmo utîpîmo jîpatîpiyahore. Isîhiya usa ipotîhura pîwîha asîwa asîretî pîwîha isîhiyai katîwunjîtauhi kandapî Porîho gwînyapenataatî kîmo utîpîmo jîpatîpiyataise nyahî pîwîha asîretî asîwa katîwînyasohîwaiwaunî kîyaamî pîwîhaunî nyahî wîndî atisaatî namaitîhaawo.

2 Pitaahomî Utîpîho napîmasataise

Pitaaho isîhiyai ipîhîrete gaahure undisîha (1:1-2)

Autaahaatîhomî isîhiya daiwî bimîtaatîwîhîra siyate undisîha (1:3-21)

Isîhiya isîhiya usaisî pîwîha asîwa asîretî katîwî katîwunjîtaatîwîhiya ipotîhura noaipaitauhi kandapî Pitaaho jîhî tîmanatî kaundisîha (2:1-22)

Awaisîho japîhî napîtandîhuraapî siyatî napîtaise undatî Pitaaho isîhiyai pîwîha kataunjisîha (3:1-16)

Isîhiya Utîpîmandî Nusoaasisawîhiyai Pitaaho Asisîha Gaahuraare Undataase

¹ Nînî Saimonî Pitaahonî amî nînî komî otîpîpatî kawitandî Jisasî Kîraisîho nanîmahanatî natanoaasisîhonîne. Nînî kîmî konînyahî Kîraisîhopî gîwunyaitîhaahandî apîpaahî gaahandî Autaahaatîho nanyamîhî nehohîpatamataiwîhandî Autaahaatîho nasamîhî nehohiyîhiyaatapî kîmo utîpîmo nînî jîpatîpiyataayo. Iyataatî nyahî aposerîhiyaanînunî amî sahunî taawaatî gîwunyaahoto, nyamî Autaahaatîhotatî, amî nyangi nyamî maipîhaiwaatîhapî japîhî nanyamaasîhore. Iyatî amî ko isîhiyaanî nahatiyaanangi gaahatî naasaipîti katî kanyisahore.

² Amî sahî Autaahaatîhopunî amî Jisaasîho Awaisîho nyangi nyainjatisîhopunî gwînyaapî nasesîpainjîtîhandanda kindarî sangî maarîho nasanyamî, amî gaahandî waatî kasisaihî sahî nga itatamanînîwî bimîtaatîwî nînî sapî gaapîsundataayo.

Autaahaatîho Nyangi Gaahaiwa Kanyisatî Nanyinyataise

³ Jisaasîho Autaahaatîhomî watîpîhandisahore. Iyatî amî ko Jisasî Kîraisîho Autaahaatîhosî watîpîhandisahore. Siyatî ko apîpaahî watîpîhosî komî watîpîhandî kîmîkanda gaahapa nahataapa nyahî Kîraisîhomî isîhiyaanangi andîtînyaiwatî nyatatamanîtandîhapa aimî nyangi nga nanyinyataise. Saiwa gaahaiwa nahatewa nanyamîndîmandî nyahî kometîrîhîretî japepîhîrîtîhaawî nanyinyataise. Amî nyahî sandî saitîhaawî Kîraisîho Autaahaatîhometîrîhîretapî nyangi netî nanyisatî gînyunyaasîhî nyahî Autaahaatîhopî biyaatî gwînyaawaatî mmonîhaayo. Iyatî ko nyangi gaatatî nanyamaataise koai isîhiya mepî autaahepumapî baiwî nga usonîwî kopî maaritohîtîhandunî, amî ko apîpaahî gaaho werîho atîpîho bimîndîhandunî nyahî naitîhaawo.

⁴ Iyatî amî Kîraisî Jisaasîho Autaahaatîhomî watîpîhandî apîpaahî gaahaiwa amî awaiwaiwa kaiwaapî nawîho numwîtîhomî ambîpatî

owehandî nyangi nga netî nyatatamanîtandîhaiwa kanyisatî nga nanyinyataise. Saiwa ko siyatî kanyiwîmaiwa nyangi kanyisatî nanyamîtandî jîhura ko katirîhirî kîretî kanyisataise. Ko siyatî saiwa kanyindîmandî amî sangi netî andîtisaihônîhî sahî apîpaahi maipîhaiwa maapî yapîmbatambîhaiwa sangi netî nasopîsasîtandîhaiwaatîhapî noaipasi nehîhaatî yanîhîmaitaatîwe. Yanîhîmapî amî sahî Autaahaatîhometirîhîretî nepî ko bimirîhîretî bimîtaatîwe.

⁵ Amî sahî aimî Autaahaatîhometirîhîretî nesihyaatisî amî sandî kandapimatonîhî samî Kîrasihopî gîwunyaahohîtîhandî nepî andîtîwipî kîmaiwa bipinjawî kaiwise. Sahî Kîraisihopî gîwunyaahohîtîhandî nepî andîtîwipî gaahandî kaiwise. Aiwî amî sahî gaahandî kiyohîtîhandisawî. Sahî Autaahaatîhopunî amî Kîraisihopunî mmonîwî nepî amî sahî Kîraisihomî isîhiya maapî yapîpataapîhî bimîtaatîwîhîretî sîrete tîwî baiwî mmonîwî gwînyaahohîtîhandî nepî bipinjawîse.

⁶ Aiwî amî saiwî sahî gwînyaahohîtîhandisawî samî ambîpatî maarîho jandotî maaritimbîpa nepî ipîhatisawî jatohîtîhandî nepî tîmaamaipî kaiwise. Aiwî amî sahî samî ambîpatî maarîho maaritimbîpai nepî ipîhatisawî jatohîtîhandisawî sahî andîtîwî bitotawaawî yaasatî naanîhaiwa nehohîtîhandî nepî tîmaamaipî kaiwise. Aiwî amî sahî samî ambîpatî maarîho yaasîhaiwa andîtîwî bitotawa nehohîtîhandisawî tîmaamaipî Autaahaatîhomîhîretî nepî japepihîrîwise.

⁷ Aiwî amî kandamî tiwatîhaatî sahî maarîho omanîtîtîhî samî naisîhiya Kîraisihomîhiyaapî baiwî gwînyaapî gaahatî kawîwî usonîwî kiyai wapa nunyawîse, tîtîhî nehî sahî sawanaatamî namwinji nasohîrîhîretîhiyai kawisohîpatamataiwo. Aiwî amî Autaahaatîho isîhiya nahatîyai maarîho numwipatamataiwî amî sangisangi naasîkatî kaiwî isîhiya nahatîyai maarîho nunyawîse.

⁸ Aiwî amî kîmaiwa gaamaiwa nînî taatî sangi kasatohîwîmaiwa nepî anîtiwî isîpî daiwî bindawaawî amî kaiwa waatî pîhîtîwî sahî kaiwise. Aiwî amî sahî Awaisîho Jîsasi Kîraisihomî nyangi nyainjatisîhopî sangi biyatî akîtînîhî gîsunyaatatî nasesîpatamataataahî kîmaiwa gaamaiwa samî ambîpatî maarîhoaatîhunî, amî samî pîwîha dahopaatîhunî noaipatî watîpîtatî ahotonîhî, amî kaiwa sahî kiyaatînîhî kaimî nutaapo. Sahî saiwî kaimî niyohîtîhandaahî amî sahî kopî otîpîpatî nehî yatîtîpîhatî wîndî kamaiwî tîtîhî akîpîpa noaipîhatî kaitaapo.

⁹ Iyataatî amî utaaho wo saiwa gaamaiwa nînî sangi kasatohîwîmaiwa kamaayatî owehohî wapa kaanîhî ahotimbîpa nga wîndî monataise. Amî so utaaho wo komî ndîha niyotatî asahata maawinjatinîhî biyatî minjasîhomatîyataise. Iyatî amî ko komî maipîhaiwa jîhura kaiwaiwa Autaahaatîho bausatî nemwatî netî tîtîhî gaaho popîtîhoemwasîtîhandapî Autaahaatîho nisî maipîhaiwa aimî bausatî nenîmasîhonînisî, tatî gîmunyaatî ko aimî nanîpimatamasîhe.

¹⁰ Isî amî nisî naisîhiyaatî nisataiwî Jîsaasihopî gîwunyaahohîhiyaate, sangisî Autaahaatîho aimî gaatatî nasamaatî amî sahî tîtîhî komî isîhiyaatîmatîtaatîwî aimî nasamîhainjîhiyaate. Ko sangi aimî sasihîhiyaatisî koai nîwîpinjîtaatîwî gaatatî nasamaasîtîhandunî amî tîtîhî komîhiyaatîmatîtaatîwî nasamîhainjîtîhandunî nepî akîtînîhî akîtîhandemapî akîte tîwî sawanaatunî amî isîhiya usaunî mmondaatîwî sahî mîtaahî waatî andîtîwî kîretapî gaahaiwa kaiwise. Sahî saiwî gwînyaapî kaiwî isîwatawawaahî amî sahî wîndî japîhî nuwî maipîhandî kaiwî tîmahiyawî amî sahî Jîsasi Kîraisihopî gîwunyaahohîtîhandî wîndî namaamaitaapo.

11 Ami sahi saiwi kimireti saiwa gaamaiwa japepihirimi nuwi ami ipotihura Autaahaatihho sangi sasatati sahi napiwu nandaapise tati maasomwaan; awaindi nasuwati neti waahiwa jainjapwaati jainjahonih; ami sahi Awaisihho nyangi japih; nanyamaati nyainjatisihho komi isihiyai winjaati jinjapih; jinjapih; konih; bimimbipih; naiwi nandaitaapo.

12 Iyataati ami saiwaah; sahi aimi gwinyaapi mmoniw;hiyaatitih;handi kandi nin; bapaindi mwitipisati neti sami amitih; jainjapwaati gisunyaapi nuto, ami sahi kaiwaapi nasisoar; gwinyaitaatiwo. Pih; akaaha Jisas; Kraisihopitaha nyah; sangi aimi katawaasasonih; sami amitih;eti gisunyaatati ami sami oman;titih; neti watipitati ahondaise.

13 Isi ami nin; maapi yapimbataapih; asohonini; nisi ambipatisati bimohurimura saiwa gaasiwa sahi gwinyaapi kaitaatiwi; bapaindi jinjhaatemati kasatimi; nutaano. Ami nin; sandi sangi kasatimi; nutandi nisi otipipate. Ami sandi nin; apaapimaato, saiwa gaasiwaapi sangi bapiyati gisunyaatonih; kaiwaapi jinjapihemap; gwinyaitaatiwi; jinjapih; kasatitaano, satataato.

14 Nin; niwahonisapi gwinyaati mmonataayo, w;ndi otih;metanih; nin; nisi ambipati namaito. Awaisihho Jisas; Kraisihho nyangi nyainjaati bimisihho ningi sandati w;ndi otih;metanih; kiny; keti napw;taise ndati titih; aimi kandataase.

15 Isi ami nin; anditindi waati sangi neti anditisaiti saiwa gaamaiwaapi jinjhaatema kasatimi; nutaano. Saisanih; ami sahi saiwa w;ndi nanipimatwi; namaamap; kiyaatinih; nasisoar; kaimi nutaatiwo. Saindi kaiwa nin; konin; kasatimi; nutaano ami nin; napoti owetisan;hurasangi sahi nasisoar; mmoniw; kaiwi ami gisunyaatitando.

Nyah; Kraisihom; Nausainj;ti;hand; Jihura Sisihoaasin; Nyam; Nd;haara Mmoho

16 Iyataati ami nyangi nyainjaati bimisihho Jisas; Kraisihop; komi watipihandi awaindihandi; nausaatindihandisati; napitaise sataati aimi nyah; sangi kasato. Iyataati nyah; komi watipihandi; nausainj;ti;handapi; sangi kasatohitindi; neh; isihyaami; piwha; maatimaatapi; taanauh;ha sawanaunyaapiha; kan;hauh; nyah; newaati; kasat;haamaayo. Owetise. Nyah; komi otipipati; kawit;haawi; nanyam;hainjaw;hiyaani; aposer;hiyaanini; Autaahaat;hom; watipihandi; nausainj;ti;hand; Jisas; Kraisihom; ambipateti; koai neti; bop;hati; otiwa; kaumbwaati; niwusaatati; noaipas;hi; Autaahaat;hom; sisihoaasin; nyah; yawanaanami; nd;haara mmon;hoh;ti;handapi; siyahandi; mmon;haayo taati; titih; aimi; kasatoh;haare.

17 Iyataati Autaahaatihho yam;hapataat;hap; komi yundanyiha wand;ha nunyati; Kraisihoi neti; niwimaati; awais;hoemas;hi; ami kom;hetapi; awaindihandi; otiwa; kambwaati; nausainj;hi; nyah; nyam; nd;haara uson;haayo. Siyaati; usohon;hi; Autaahaatihho komi; nausainj;ti;hand; api;paah; gaahandaati;hi; bimisihho; Jisaasihopi; sandaase: “Kimb;hi; kimo nisi; mit;moai; maar;ho nunyati; ami; kopi; nin; maarit;ti;hore,” tati; piwaatihi; ami; nyah; piwha; sa; atis;haayo.

18 Aih; sura nyah; Jisaasihoaisaati; Autaahaat;hom; sisihoaasin; maasi; bitohon;hi; Autaahaatihho; sap;ho komi; Mwaaho; Jisaasihoi neti; niwimaati; ambipati; awaipati; numwih; ami kom;hetapi; sis;ha awaindihandi; otiwa; kambwaati; nausaatataise. Aih; Autaahaatihho komi; nausainj;ti;hand; awaindihandaati;hi; yam;hapataat;hi; bindataati; nyah; atison;hi; Jisaasihopi; piwha; satati; kandaase. “Kimo nisi; maas;h;mo kom;heti; nisi; maar;ho

ahinotihini nini koai maariho apipaahi nunyatihore. Aindi nini kopi nga apipaahi maaritihore,” tati katihi nyahi atisahaayo.

¹⁹ Aihini kimba wapa sahi gwinyaitaatiwihapa kasatitandiyo. Jihini aimehura ipotihura wiwa noaipaitandihaiwaapi piropetihya Autaahaatihopi katiwi jipatipaiwi ahiyohihaapi apipaahi akitinini akaahaare, taati nyahi mmona gwinyaahaayo. Isi ami sangisangi kiyaami piwaha nepi anitiwi isiwatawaawaahi ami sandihini sahi gaahati kaisaihi ngaatitaise. Saiwa jihura piropetihya Autaahaatihomi piwaha Jisaasihopitati katiwi jipatipiyohiwaiwa sisaha ramihandi asahatinditihini taati nausaatimi naipamatiyahaiwaare. Kaiwa siyati sisaha ramihandi asahatinditihini taati nausaatipamatiyati nausaatimi noti asisaha bowataati ami kambwaati bosetetapihaati nipaatihaati thooati, ami ipiho ipitati awaindi saasinjipamatiyati Jisaasiho yamahapataatihini namasi maapi yapimbataapihinaisonihini komi nausainjitihandi sami omanjitihi maarihooatihini noaipahonihuraatitando.

²⁰ Iyataati ami kimandi awaindihandi sahi baiwi mmoniwini gwinyaapi nasesipatitandini nini sangi kasatitandiyo. Jihura isihya piropetihya Autaahaatihomi piwaha ausaapi katiwi ami jipatipiyohiwaiwaami tanyaaha utaaho wo nehini ko sawahomini watipihandi amitiha gwinyaasitihanda nesipati katitandihaiwaamaahe. Owetise.

²¹ Ami sandi apaapi maato. Piropetihya Autaahaatihomi piwaha ausaasiho nehini ko sawahomini amitiheti ami maarihooatihini maariitati gwinyaasitihanda piwaha ausaati kandaamaase. Owetise. Ami nehini Autaahaatihomi Itipihya Gaaho isihyaami gwinyaahohitihandi neti Autaahaatihomi gwinyaati maaritirihiretemwati nunjati kaundati gwunyaasihini, ami ko Itipihomini watipihanda kiya piwaha atiwi nepi katiwi ami jipatipiyawaayopo.

2

Pitaaho Kiraisihomini Isihiyai Isihya Jaipipa Katiwunjohiyihyaapi Jaawo Undataase

¹ Jihini aimehura Autaahaatihomini isihya Isiraherihyaami otihatihini isihya usa nyahi piropetihyaanine, tiwi isihiyai jaipundiwihya noaipapi bindawaayopo. Kiyai Autaahaatihomini piwaha nunyati windi natamu-soasihihandi kandi nehini kiya sawanaami piwahaapi isihiyai saundiwini, kima Autaahaatihomini piwaha tiwi jaipitiwi ausaapi kaundopo. Isi ami wanini kimuraisangi sikaiwini isihya nehini sawanaami piwaha jaipipa sangi neti nasopisastandihapi kima Autaahaatihomini piwaha satiwini samihatihini noaipapi bindawaawini katiwisasitaapo. Aiwini kiyai sahi windi maawinjasaihi noatiwi samihatihini nandaapi piwaha jaipipa kihaiwa kihaiwa, sahi Kiraisihopini gwunyaahohitihandi nepi nasopisastatiwi isihiyai jaipipa katiwunjitaapo. Awaisihini nahataapa jatisihini kiyaapi komi ambipati nunyanati kiyai kiyaami maipihaiwaatihapi numwaasithoi ahosumwapini kopini nanipimatitaapo. Kiya siyawaawini sawana nepi keti kuraanini nopisasiwi owematitaapo.

² Kiya saiwi keti kuraanini nepi owematitaatiwihyaatanihandi kandi samihatihini Kiraisihomini isihya taahiyihya jaipipa katiwunjohiyihyaami kiyohiwaiwa nepi apipaahi maipihaiwa kaiwini kiyaami ambipati kihiyaisawi naminiwi daitaapo. Ami kiya saiwi kiyohitindaahi nehini maati maati Kiraisihomini isihyaami ipaahambihya Kiraisihopunini ami kometirihiretapihaiwaapunini piwaha maipihini katiwi sisipititaapo.

³ Isiya siya isihiyai piwaha jaipipa katiwunjohiyahiyaapi sangi wa sandi kasaitaano. Siya isiya nawiho nehi sawanaapaahihhi nepi ahoaitaatiwi maarho windoti akiwisamahaiaare. Kiya saiwhiyaasi sami nawiho aipi nasaitaatiwi piwaha jaipipa sangi jipisisahaiwa kasatiwi katiwisasitaapo. Kiya siyawaahandi kandi ami kiyai piwaha neti yawutaati tipitapaati usonati nemaitandi Autaahaathiho jihura kiyaapi piwaha katati wisasati ahaihiyaare. Ami sandi ko piwaha sa nehi ipipa etitaatitai kandaamaase. Titihi kaitandi akaaha kandaase. Iyati ko kiyai neti tipitapaati usonati ami nemaitandiho Autaahaathiho utarhandi jatimi nasati wanisangi konihi timetati ami jatataise kiyai ko katimbipa kawisati nemaitando.

⁴ Isi ami jihhi aimehura ishiya usa saiwa saiwi Autaahaathihoai pohipiwiwi ami maati maatiwisauhihiyai nehi maawinjati nemasitihandapi ko siyahore, tiwi sahi gwinyaitaatiwi nini sangi kasaitaano. Jihhi aimehura komi otipipatihiya yamihapataatihapihiya usa koai maati maatiwiwi maipihaiwa kiyauhi ko kiyai nehi maawinjati neti etaihiri apipaahi tongihropi, sahi sisahaapi nutaatiwhiyaate, undati neti yotihhi ami apipaahi asahatahropi asahatindihandi wirihiri watipihiri senhandamatiyati wisasati isiwatihhi napwitiwi bindawaayopo. Napwitiwi bindawaawi asisaha Autaahaathiho kiyai neti sisahaapihemaitandihuraapi jatawaayopo.

⁵ Iyataati ami jihhi aimehura Nuwaaho bimisuraisangi Autaahaathihoai ishiya maati maatiwiwi maipihaiwa pihitiwi kiyohiyahiya wandi nehi maawinjase. Ko wipati wipipati waapihaati usepati durihiri awaindihandi neti nusoaasihhi kiyai neti nanati nawatisati owemase. Aihhi Nuwaaho nehi naasohi Autaahaathiho maaritati gwinyaasirihiretapi titihaiwaapi piwaha ausaati ishiyai kaundisihoisaaahhi ishiya nehi ikwi naasairitihhi wihinhihrami isundipihuri yahuritahiyaisati japhhi numwaasihhi kiyai durihiri wandi neti namainjihhi ami kiya nga bimopo.

⁶ Ami ishiya aunahipihauri awaiwauri Sotomihandaahiyaapun, ami Gomoraahandaahiyaapun kiya apipaahi maipitowi nemaitaano, tati Autaahaathiho kiyai nemasitihandapi sahi aimi atiwu gwinyaapihiyaate. Iyati ko sauri aunahipi awaiwauri sisaha yamihapataatihapi neti natausaasihhi tihati owematihhi nehi sotipati waatipatihindaise. Ko sandi siyati kaindimandi ishiya ipoti ipoti yapihhi nahanda noaipahohiyahiya nangi maati maatiniwu nepinimasalihhiyai sawito, tati nunjitiandi kiyataise. Ami ko siyahosi wiwa nyangi sanyitaiso, tiwi kiya kopu yaiwi wandi maati maati mitaatiwo.

⁷ Ami Rotiho titihhi gaaho sapihhi Sotomihanda bindataise. Bindataati ishiya apipaahi maipihaiwa kiyaami ambipati kihiyaisawu naminininwi kiyohiwaiwa mmonataati komi maarho apipaahi mimaipiwimatati yaawati naanjawisataise. Sawimainjihho bimihhi Autaahaathiho koai japhhi numwaasihhi ko nga bindataise.

⁸ So utaahe titihhi gaaho maarho titihitaho ishiya Sotomihandaahiyaami otihatihhi bindataise. Bindataati kiya maipihaiwa pihitiwi kihaiwa kihaiwa kiyauhi winjataise. Iyati asisaha nahateweti kiya piwaha maipihaiwa katauhi atisataise. Iyati komi maarho titihhi gandaise. Siyati komi maarho titihindaati ami ishiya winihapi nemapu maati maatisauhi winjataati ami otapihaatuni ami apatihuni komi maarho mimaipiwimatati yayati apipaahi yaawataise.

⁹ Isi ami saiwa Awaisiho kaiwimaiwaapi nyahi gwinyaitihaahandi newaati mmondhaawe. Isihya Autaahaathihoai niwipinjawi ko maari-

tati gwinyaasirihi reti daayohiyahiya nunjenhaiwa nusoaipahonaahi kai-waatihap kiyai japihi numwaitaise, ami komi ishiya japihi numwaitandihira aimi mmonahoso. Iyati ami Awaisiho ishiya maiphiya kiyohiwaiwa aimi mmonahore. Iyati kiyaami maipihaiwaapi wihoanhandi numwitandihira daihira aimi mmonati gwinyaahosi kiyai neti isiwatimi noti komi asisaha ishiya neti tipitapaati usondandaha noaipahonihura kiyai neti piwihapihemati tipitapaati usondaise.

¹⁰ Iyati ko kiyaami usai wihoanhandi api paahi awaindihandi kiyaami maipihaiwaapi numwaitaise. Siyaari ishiya api paahi ainjotati tithimetahaiwa kaitatiwi kiyaami maariho ambipati windoshi ishiya kihiyaisawi ambipati naminiw kiyohiyahiyaatitaise. Iyati ami kiya Awaisihomi piwihanehihaamataiwi nemahohiyahiyaatitaise.

Ami kiya noaipapi daahi api paahi watipitiwimapami winti yamaiwi nehi nanhaiwi autaahinjaawi yamhapataatihapi ishiya kiyai autaahi wamwaanhi api paahi gaahiya jhiyaapi piwihamaipha katiwi sisipitiwihyaare.

¹¹ Iyataati ami mihaati yamhapataatihapi Autaahaatihomi otipipatihyaahi winti saiwi ishiya yamhapataatihapi api paahi gaahiya sanahiyahiya Awaisihomi ndiheti piwihamaipha kaundiwi sisipimundopo. Ami kiyaahi yapipatambi ishiya nusatipihapi watipihandi api paahi awaindihandisawhiya watipihaiwa nga kaitatiwihiyandaahando.

¹² Ami isi kimiya jaipipa katiwunjohiyahiyaahi ipataatihapi kohasipho suhiri maasipho ainjhipipa ishiya kapai tipiyotiwi ami tipinandaatiwi namoyaatimbipaamataiwhiyaare. Kiya setahiyaasi wapa kiya winti mmoniw gi munyaahohipipaapi maipha katawaatopo. Ishiya kohasipho maasipho ainjhipipa ipataatihaphapai timahohipatamatiyati Autaahaatihohi kiyai nemaitaise.

¹³ Kiya ishiya usaisi maariho ambipati yaawihaiwa nunyohitihandapi ami kiya sawanaisangi yaawihaiwa naitaapo. Iyataati kiya asisaha kihetimapi otapihati ipiho watipihotimaawi nandapa awaiwaiwa tihwi pihitiwi nipinjaw gi siha taupwimapami naniwi ami kiya saiwi gwinyaapihyaare: Asisaha nahateweti otapihati ipihoteti nandapa awaimbipa tihati nipinja nanhaawi ami nyami ambipati gaanyimatati jipinyisonhi nyahi nga maaritihahirete, tiwi gwinyaapihyaare. Saiwi kimi kiya sahi Autaahaatihomi ishiyaati ahoyanwi nahoaiwi piwanwi nandapa tihwi maasi nanhohipipih napwi nasipaapi sangisawi nandapa nanawaayopo. Kiya wihoan mangiraini kiyaami ambipati maariho gwinyaati maaritimbipa taawi kiyawaaheti ishiya gaahiyamataiwi sangisawi sami nandapa maasi nepi naniwi sangi kiyaami kipati atihana nasamasawi nepi nasopisawasi masihaiwa nasanyawaayopo. Aiwi kiya saiwi kiyaami ambipati maariho maaritati gwimbipa kaitatiwi maaritwimawaayopo.

¹⁴ Kiya nahateweti ashiya api paahi maiphiyaisawi ambipati timaamaipi naminindaatiwihandapaahih gi nyamapi kiyaami ndiha mihopi mihin gaamapi notoahaariwi japihiyaare. Kiya sapa maiphaka kaitatiwi maaritohitihandi winti api paahi nga timaawisaitahiyaare. Aiwi Kiya ishiya usa kiyaami Jisaasihopi gi wunyaahohitihandi winti watipimetahiyai atipati nunyaw maipihandi kaitatiwhati aisi nowaayopo. Kiya ishiya usaamihapaapi kiyaamihapaatitandi naitatiwi maariho windoaitandihandi aimi mmoniw nepihyaare. Ami kiya saiwa maipimaiwa saiwi kiyohiwimaiwaapi wihoanhandi nawihomatiyati

kiyai yaaw+handi Autaahaathiho numw+taise.

15 Aiw+ kiya gaahaiwa w+ndi kamaiwi+ ami namamapi+ kiyaami+ maar+hoaat+hi+ ap+paahi+ maip+tamataise. Aiw+ kiya Beram+hom+hati+ newaayopo, ko maip+handi+ kiyon+hi+ isi+hiya koai naw+ho numw+taati+w+ ko naw+hop+ ap+paahi+ maaritati+ naw+hoai+ maar+ho numwipatamataiwo.

16 Dongiho isi+hiyaamatiyati+ p+w+ha w+ndi p+w+amaatahore. Siya-hondaahandi+ kandi+ ami Beram+hom+ dongiho utaahomatiyati+ p+w+aatati+ Beram+hoai+ iti+hundati+ niwisapuse Beram+ho naw+ho naitandi+ maari-tataati+ maip+handi+ kaitandaindi+handi+ ami Autaahaathiho dongihom+ maahomwaan+ p+w+ha kata w+wis+ho. Aih+ so Beram+ho Autaahaathiho+ p+w+ha atisa neti+ Autaahaathiho+ awusaasiho+ naw+hop+ maaritamataati+ naharisahomatiyati+ maip+handi+ kaitotahandi+ nam+haase.

17 Iyataati+ isi+hiya jaip+pa kati+wun+johiy+hiya siya waapoho m+hat+hi+ yap+ataati+hap+ noaasiho+ napatamas+patamataiw+hiyaare. Aiw+ ami+ kiya ti+wipati+ asi+hati+ mwip+hati+ mb+pa it+namb+ti+hi+ri+ awaimb+pa ti+w+haati+ nemas+patamataiw+hiyaare. Ami+ kiyaapi+ Autaahaathiho wap+hi+ ap+paahi+ asahatati+ ndi+ha mon+hap+hi+ etai+rop+ neti+ ti+hemwati+ tumas+hiyaare.

18 Isiya siya p+w+ha neh+ taanauh+ha akip+pa oweha+ ami+ naharimataha katoh+haap+ kiyaami+ amb+pati+ naimaati+w+ genani+w+ ti+haapaiw+hiyaare. Aiw+ kiya maip+haiwa us+hiya asi+hiya ki+hiyaisaw+ amb+pati+ nam+n+i+w+ kaitaati+w+ kiyaami+ amb+pati+ gwaitati+ w+ndoti+ maaritim+pa ariahopi+ w+ri+hi+rap+ naap+homataiw+ isi+hiya wan+ kiyaan+hi+ maip+haiwa namasi+ nasohiy+hiyai nunjaaman+i+w+ jap+hi+ w+rap+ aisi+ nowaayopo. Iyauhi+ isi+hiya jaip+pa kati+wun+johiy+hiyai ni+wipin+jai+ nuw+ nan+haiw+ amb+pati+ maari+twaiwai+ ki+hiyaisaw+ kiyawaayopo.

19 Aiw+ isi+hiya jaip+pa kati+wun+johiy+hiya isi+hiyai saundi+w+, “sah+ nyangi nap+i+w+ nanyipin+jawaawaahi+ ami+ sah+ neh+ nan+haiw+ bindawaawi+ sami+ maar+ho amb+pati+ gwaitati+ jandos+i+pa sah+ maaritoh+i+ri+hi+ret+ nan+haiw+ kaitaapo,” und+i+w+ kaundawaatopo. Ami+ kiya sawanaahi+ kiyai+ neti+ nusop+isasi+tandi+haiwa maip+haiwa kiyoh+waiwaami+ neh+ ot+i+pati+hiyaimati+w+ bindawaahiyaare. Ami+ sand+ ni+ni+ apaap+maato. Nyah+ yawanaani+ aim+ mmonaahiyaane. Utaaho wo wapai+ nunyanamataataahi+ sapa kapaami+ ko neh+ ot+i+pati+hoematataise.

20 Isiya siya ak+ti+n+hi+ maap+ yap+patamb+hapa maar+hoai+ neti+ kipoti+ ainjotati+ maip+mas+i+pai+ kiya nyami+ Awais+ho ami+ nyangi jap+hi+ nanyamaas+ho Jisasi+ Ki+raisihop+ gw+nyaap+ gi+wunyaahoh+ti+handi+ namawaayopo. Saiw+ namapaw+hiya kiya ami+ jap+hi+ kaiwaati+hi+ nuw+ nunyain+jaihi+, ami+ kaiwa kiyai+ neti+ an+ti+sat+ mmati+ isi+wataataahi+ kiya ji+hi+ nyami+ Awais+ho ami+ nyangi jap+hi+ nanyamaas+hop+ sang+ mmon+i+w+ gi+wunyaap+ihura, maip+tohi+ti+handi+ nusati+paap+ ap+paahi+ daahi+ nuw+ maip+ti+w+maitaapo.

21 Siya isiya wuwan+hura Ki+raisihop+ p+w+ha w+ndi+ ati+homiwi+ ami+ p+w+ha ka daih+ra ti+hi+ gaah+ramatiyahaasi+ nep+ miwatawaawi+ kiya goti+ mas+ihon+j+ maip+ti+tauhe. Sait+hati+ kati+ ami+ aim+ Autaahaathiho kom+ p+w+ha w+n+hap+pa isi+hiyai nunyati+ natausaasihi+ wuwan+hura nap+i+w+ p+w+ha akaaha+ ausaap+ kati+wun+jawaayopo. Kati+wun+jauhi+ kiya ati+w+ gw+nyaap+ daih+ra gaah+ra daiw+ bindawaayopo. Bimamb+i+w+hiya kiya Autaahaathiho+ p+w+ha akaaha+ nep+ gw+nyaap+ isi+watot+ha namapi+ nan+i+pimati+w+ jap+hi+ maip+handi+ati+hi+ nuw+ ap+paahi+ daahi+ maip+ti+mawaayopo. Isi+ ami+ kiya saiw+ kiyoh+ti+ndapi+ ipot+ihura Autaahaathiho kiyai+ yaaw+handi+ awaindi+handi+ numw+taise.

²² Sandi kiya saiwi kiyohiti mandipiwaha akaaha wa satati ahotirihireti kiyawaayopo. Iyataati ka piwa satise:

“Suhiri dasiha daahiwatosati japihi nepemaitati neti nainje tati ahotise.

Iyati ami maasapiho sanaati saisatoya baawusauhiho ko japihi noti komi wepati ekaaripataatihiki ekaaripitati wepati jaatataise,” *Ga*

Bimisihho 26:11

tati ahotirihiri kireti kiyawaayopo.

3

Apipaahi Akitinihi Awaisihho Japihi Napitaise

¹ Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate, kimo utipimo kasinimo sapinini jipati piyataayo. Iyataati utipihho jithoatihuni ami kimoaatihapuni kimaiwaapi sahi gwinyaitaatiwi ninisangi neti gisunyaati jhaati kasatataato, ami kaapi sahi gwinyaahohitihandi titihititando.

² Ipoti wiwa noaipaitandihaiwaapi sahi jhaati gwinyaitaatiwi ninigwinyaataayo. Saiwa ipoti noaipaitandaiwaiwaapi Autaahaatihomi propetihiya piwaha katiwi jipati piyohiwaiwaaro. Iyataati ami nyami Awaisihho nyangi nyami maipihaiwaatihapi japihi nanyamaasihomi winihapipaapimaawi sahi mmoniwigi gwinyaitaatiwi ninisangi kasatataato. Sapa Awaisihomi piwaha winihapipa Awaisihho komi piwaha otipipati nunyati isihiyai sapinatausaasihinesisangisaapihi napiwikasatauhi sahi atiwinehohipipaapito. Sapa kapaapi sahi windi nanipimimatitaitiwi ninisangi kasatataato.

³ Ami asisihha ipotihaiwetinoaipaitandihaiwaapi wani ninisangi kasatitaano. Asisihha ipotihaiwetisihiyasipititaitiwihiya noaipaitaapo. Noaipapi kiya kiyaami maariho windoti maaritimbipaahihijapepihiritapo. Aiwikiya satiwisipititaapo.

⁴ “Jihura Jisaasihho satise. Ninikimaapi yapimbatambi japihi napito, tati katisihosi ami ko maahapihe wo namaapiso. Ko windi namaapitaise. Nyami asoya aimi napomahopo. Napomihauhi ami kahapaamapipa wuwanihura Autaahaatihho kiyati ahaisuraapi nehikapaanihinaasaimumwaanijhamatiyati ahotimi nasati wani kimurandaise,” tiwi sisipititaapo.

⁵⁻⁶ Iyataati ami kiya usinjaawi poundihiki mandimmoniwiginanipimatitihiyasaisaiwa katawaatopo. Jihimehura Autaahaatihho piwaha katihinehi komi piwahaara yamihapatuni ami yapipatuni noipati ahondaise. Iyati ami Autaahaatihho waapohonetikoraahi yapipati kaihi waapohomi otihapihi yapipati noipati ahondaise. Iyati ami durihiri waapohokoraahi Autaahaatihho katihidurihiri nimaanati yapipati nahatepi netinani namaasataise. Iyati durihiri waapihaata yapipati nahandi netinamaasati ami Autaahaatihho isihiyaisuni amikahapaamapipa nahataapaisuni tiwati nemataise.

⁷ Iyataati ami Autaahaatihho komi piwaha kimika naasaaraahi yamihapatuni yapipatuni wani ahotimati windi neti namopisasati nga isiwatati jatataise, thoaahonihisishaara neti thati nasasiwati owemaitando. Iyataati ko yamihapatihuni ami yapipatisuni sandi asisihha isihiyakoai atihomaawisohiyihiyaitipitapaati usonati nemataahura kawitaise.

⁸ Ami nisi naisihiyaati Kiraisihopi nisataiwi gwunyaahohiyihiyaati ninisangi api paahi awaindihandi maariho nasanyohiyihiyaate, ninikimandi windi sangi kasatitandiyohitimandapi sahi windi nanipimimatitawise.

Awaisiho asisihaapĩ gwĩnyaati ami mmosirihiireti siyate. Ko Awaisiho asisiha nehi naasaapĩ kinaungwiha 1,000 kiyataise tati ami kinaungwiha 1,000 kiyahaapĩ asisiha nehi naasaahihe, tati gwĩnyaati mmonahore.

⁹ Iyataati Awaisiho wapa kaitandi watipitati piwiha katimbipa kaitandi ko bipi ahiyati neti mehiyataamaise, ami ishiya usa sikaiwi gwĩnyaahohirihiireto. Owetise. Ami ko utaaho wo neti nihiriinati owetitandihandapi poundataise. Ahi ko ishiya nahatiya kiyaami maipihaiwa kiyohiwaiwaatihapi japihi nepemaitiwi koenda napitaatiwi maaritataise. Siyati ko maaritati gwĩnyaataati namati ishiya japihi nepemaitiatiwi koenda napisaihi numwaitandi bipi jatimi notaise.

Kimatĩ Yapĩmbatunĩ Amĩ Yamĩhapatunĩ Owetĩtaise

¹⁰ Ami Awaisiho nehi akohi ikohiya ikondaatiwi nasohipatamatiyati napitaise. Nasonihi sura asisiha seti yamihapati awaindihandi ganati tautati uutati nutati katinihĩ owetĩtaise. Iyonihi kahapaamapi ipiho waatiho ami kaumbwaati yamihapataatihi ahotimbipa sisihaara tihati owetĩtaise. Iyati ami yapipatunĩ ami yapipataapihi ahotimbipa nahataapa sisihaara tihati nasasiwati nasihandiwati kapaanihi noti owetĩtaise.

¹¹ Autaahaatiho saiwaisi siyati sireti nemaitaise. Isi ami sahi nĩnapitaiwi daiwi bitoaitaatiwe? Sahi Autaahaatihoai nunyanwi ami ko maaritati gwĩnyaasirihiireti japepihiriwi ami titihi gaahiyaati daiwise.

¹² Aiwĩ sireti sahi daiwi bitotawa asisiha Autaahaatiho nasati ishiyai neti tipitapaati usondandihuraapi jatawaawi, ami ka keti noaipaitandi sahi nepi detemapise. Ami asisa seti sura sisiha yamihapati tihati owemati ami yamihapataatihi ahotimbipa ipiho waatiho ami kaumbwaatisangi sisiha tihati nasasiwati nutiriimati nasihandiwitaise.

¹³ Autaahaatiho saiwaisi siyati nemahonihi owendaahandi kandi nyahi Kiraisihomi ishiyaani Autaahaatiho yamihapatunĩ ami yapipatunĩ asipati ahaitandi ko watipitati piwiha katisiha kireti kiyonihi noaipaitaise, taati aimi mmona gwĩnyaawaati isiwatihaayo. Iyaati Autaahaatiho yamihapati, ami yapipati asipati kiyati ahiyonihi ami ishiya Kiraisihopi gwĩnyaahohiyihiya kataatihi nandaapi, Autaahaatiho maaritati gwĩnyaasirihiireti japepihiriwi ishiya nahatiya nahataapihihi nehi titihi gaahaiwaahihi kaiwi bimitaatiwihiati noaipaitandihandapi jatihaayo.

¹⁴ Isi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwĩnyaahohiyihiyaati nini sangi apipaahi awaindihandi maariho nasanyohiyihiyaate, sahi Autaahaatiho ishiya yapipataapihiyai neti tipitapaati usondandihuraapi jatawaawi, sahi maipihandi kamaiwi titihi gaahiyaati ami ishiya nahatiyaisawi bipi napaisaati yatihĩ ipatisaniwi bimaawise. Ami ko sangi jasonataati kipati ataha owetati ami ishiya wapaapi sangi ikwisitaatiwihiapa owehiyaatitanihi sapi ko maarititando.

¹⁵⁻¹⁶ Awaisiho nyahi nepemaitiithaawi jatataise, ami nyahi nepemaitisaihi nyangi ko japihi nanyamaitando. Iyati ishiya maipihiyaisati ahoyati nyangi neti wĩndi tipitapaati maanyondando. Iyataati ami nyami naisoho nyamatiyati Kiraisihopi gwĩnyaasĩho nyahi koai maariho apipaahi awaindihandi nunyohiho Porĩhoai Autaahaatiho gwĩnyaitandihandi numwihĩ, sapi piwiha utipihooatihi jipatiyati ami komi utipihohi nahatewaatihi kĩmaiwa kaiwaapi piwiha naasika katati jipatiyataise. Iyataati ami akite, Porĩho piwiha katati jipatiyaiwaami otihatihapi piwiha wiwaami tanyaaha apipaahi naanjihaiwaare, nyahi kaiwaami tanyaaha wĩndi biyaati gĩmunyaito. Iyataati ami ishiya Autaahaatihomi piwiha komi

p̄w̄ihaami ut̄ip̄ihoaat̄ih̄i aim̄i jih̄i j̄ip̄at̄ip̄indiwaiwaami tanyaahaapi nes̄ip̄api kat̄itaat̄iw̄ihandapi w̄indi mmon̄iw̄i nep̄i namauses̄ipainj̄ih̄i kih̄ir̄i kih̄ir̄i as̄iret̄i nepemaih̄ir̄iw̄i nep̄i katoh̄ip̄atamataiw̄i, Por̄ihom̄i p̄w̄iha katat̄i j̄ip̄at̄ip̄aiwaiwa wiwaami tanyaahaapi naan̄ot̄i is̄ihiyai namuses̄ipainj̄iwaiwa nep̄i kih̄iret̄i nepemaih̄ir̄iw̄i katawaatopo, am̄i kiya w̄indi bap̄aiw̄i nga K̄iraisihom̄ihaiwaapi ak̄it̄i biyat̄i ḡimaawunyaatat̄i am̄i w̄indi namuses̄ipatat̄i kiyaam̄iheti not̄i w̄indi wat̄ip̄imetahiyaaso. Is̄i kiya saiw̄i saiwa kiyoh̄iw̄imaiwaapi Awais̄iho ipot̄ihura kiyai net̄i tip̄itapaati usonat̄i yaawat̄i naan̄j̄ihaiwa nunyat̄i nemaitand̄ihiyaare.

Pitaaho Autaahaat̄iho K̄iraisihom̄i Is̄ihiyai Iw̄itatamas̄it̄ihandap̄i K̄inȳi Gaahon̄e Gaare Undat̄i Koai Mep̄i Autaahemwataise

¹⁷ Am̄i sah̄ih̄i nis̄i nais̄ihiyaat̄i nisataiw̄i K̄iraisihop̄i ḡiwunyaahohiȳihiyaat̄i am̄i sangi n̄in̄i nis̄i ap̄ipaah̄i awaind̄ihand̄i maar̄iho nasanyohiȳihiyaate, is̄ihiya Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iha nep̄i kih̄ir̄i kih̄iret̄i nepemaih̄ir̄iw̄i katohiȳihiyai Autaahaat̄iho nemas̄it̄ihandap̄i aim̄i mmon̄iw̄i gisunyaatahiyaate. Is̄i am̄i sah̄i sawanaat̄i baiw̄i jat̄in̄iw̄ihiyaat̄i bitosawise. Jat̄in̄iw̄i bitotawaaw̄i am̄i sah̄i is̄ihiya kih̄ir̄i as̄iret̄i kaiw̄i Autaahaat̄ihom̄i win̄ihap̄ipa nemahohiȳihiyaam̄i as̄ira w̄iret̄i kiyoh̄iwaiwaat̄ih̄i kiya sangi w̄indi asisi namaisaihi, am̄i sah̄i sam̄i and̄it̄it̄iw̄i wat̄ip̄it̄iw̄i K̄iraisihop̄i ḡiwunyaapi bitohoh̄it̄ihand̄i namapi am̄i timahiyaw̄i w̄indi nep̄i namosas̄indaat̄iwo.

¹⁸ Is̄i am̄i sah̄i saiw̄i w̄indi nep̄i namosas̄indaat̄iw̄i, Jisasi K̄iraisiho nyam̄i Awais̄iho nyangi nyainjatat̄i am̄i nyangi nyam̄i maip̄ihaiwaat̄ihap̄i jap̄ih̄i nanyamaas̄iho nyah̄i gaahand̄i w̄indi kamaayaat̄i neh̄ihand̄i ko gaahand̄i kanyisat̄i nanȳinyahore. Aih̄i am̄i sah̄i kop̄i nga mmon̄iw̄i gisunyaatahiyaate. Is̄i Sah̄i sand̄i kop̄i mmon̄iw̄i gisunyainj̄it̄ind̄i nep̄i awaindemap̄i, am̄i neh̄ihand̄i gaahand̄i sangi kasind̄indap̄i mw̄it̄ip̄isaw̄i mmon̄iw̄i nep̄i wat̄ip̄it̄iw̄i kop̄i gw̄inyaap̄ise. Sand̄i sah̄i K̄iraisihop̄i mmon̄iw̄i gisunyaat̄ind̄ind̄i awaindemap̄i kiyaat̄in̄ih̄i kaim̄i nuw̄ise manyinya nandapa nasisoat̄i nan̄iw̄i gw̄inyan̄im̄i niyoh̄ip̄atamataiwo. Iyataat̄i am̄i ko Awais̄iho amb̄ip̄at̄i awaipatisahosi nyah̄i wanun̄i am̄i jinjap̄ih̄i jinjap̄ih̄i koai mep̄i autaahewaumwait̄ihaawo. Ak̄ite. N̄in̄i Pitaahon̄in̄i ut̄ip̄iho k̄imo j̄ip̄at̄ip̄iyataayo.

Jonihomî Utipîho Jiho Kîmandî 1 Jonihopî Utipîmandapî Nesipîhande

Jisaasihomî otipîpatîhiyaamî wo komî ambîpatî Joniho aimî noaipatî apîpaahî aungwîhondaatî kînaungwîha 85-90 A. D. hura utipîmo kîmo jîpatîpiyahore. Ko Jonihomî utipîho kapîhounî amî ipotîhounî naasîkura jîpatîpiyahore. Joniho pîwîha wiwa apîpaahî watîpîhaiwa kandaa-handî kandî isîhiyaapî gwînyapenataatî bîpî napaisaatîha kaundataase. Siyatî napaisaatîha jîpatîpiyatî isîhiyai kaundatî amî kiyaisî, “nisî maasihoyaate,” undatî napaisaatîha kaundatî ambîhundataase. Isîhiya usa Jisaasihopî japîhî napîtaise tîwî wîndî baiwî gîmunyaapî, amî Kopî Autaahaatîhomî Mwaahore tîwî wîndî monîwî gîmunyaapîhiyaare. Aihî kandapî isîhiyaisî tîtîhemwatî amî pîwîha wihoaanîha kaundatî jîpatîpiyaahore.

1 Jonihomî Utipîho napîmasataise

Jonihomî pîwîha namasatî katisîha (1:1-4)

Autahaatîho apîpaahî nausoatahore. Nyamî usaanîni noaipawaatî komî mwaayaanî matiyaanimatahaawaahî asîhatindîhandamî pîwîhaunî, amî asîhatindîhandamî maipîhaiwaisunî aho-sumwaitîhaawe. Aho-sumwaatosatî Jisaasihoi nuwîpinjaatî gaahaiwaahîhi kiyaanîni kaimî nutîhaawe tisîha (1:5-2:29)

Autahaatîhomî mwaaya maatiya gaahaiwa tîtîhîhaiwa kiyawaahiya kiyamî naisîhiyai maarîho nasisoari kiyaanîhi nunyamî nutaapo. Saisaihi amî Bwaasîrîhîramî mwaaya maatiya maipîhaiwa tîtîhîmetahaiwa taawî kaimî nowaahiya, amî kiyamî naisîhiyai maarîho wîndî napaitîwî kiyaanîhi nunyamî namutaapo tisîha (3:1-24)

Isîhiyaamî pîwîha katisaihiha biyaatî newaatî tipîtapaawaatî mmondîhaawe, sa pîwa Autahaatîhomîhaaro e Bwaasîrîhîramîhaaro, taato tisîha (4:1-6)

Kîraisihomî isîhiya sapaapî amî saitîhaawe, tîwî gwînyaapî amî kiya kiyaanîhi gaahîretî bimaamî nutaatîwîhandapî kaundatî osasepîhaasîha (4:7-5:21)

Kîma Pîwîma Asîtimatîtaatîwîhandisahopîhaare

¹ Aihî Autahaatîhopî siyaho bindataise ta isîhiyai nusesîpatîtandî auta nunjisîhopî nîni jîpatîpaindî kasatataato. Iyataatî Autahaatîhopî siyahore ta nanyîsisîho so isîhiya asîtimatîwî jinjapîhi bimîtaatîwîhandisahore. Iyataatî so jîhî aimaahîho bimainjahore. Isî ko wanî auta noaipasîhi nyahî aposerîhiyaanîni koai nyamî ndîhaara usonaatî komî pîwîha atîwisaatî numwîhatahaayo.

² Iyataatî isîhiya asîtimatîwî jinjapîhi bimîtaatîwîhandisahore nyamî ndîhetî ko wanî auta noaipasîhi nyahî koai biyaatî usonahaayo. Iyataatî sawaho asîtimatîtaatîwîhandisahosî yamîhapataatîhi Sapîhoaisatî maasî konîhi bimainjaho auta noaipasîhi nyahî koai usonahaawî kandapî nîni sangî akîtinîhi ausaatî kasatataato.

³ Ausaatî pîwîma kîma kasatohîma apaapîmaato. Nyahî aposerîhiyaanîni Autahaatîhoaisaatunî komî Mwaaho Jîsasi

Kiraisihoaisaatuni maasi maarho naasohitanihi nyami kiyohipatamataiwi napwi timaamaitisaihi bapiyaati maasi bimitihaawi mmona atisohiwaiwaapi ausaati sangi kasatataato.

⁴ Iyataati nyami maarititahaahandi awaindihandi noaipaitandi utipihandi kimandi sapi jipatiyayaayo.

Kima Pwima Nyahi Nausainjitihandeti Japepihiritihaahandapahaare

⁵ Iyataati pwiha kima Autaahaatihomi Mwaahomi kanyatih atisohiha ami sangi nini sandi kasatitaano, Autaahaaticho so asihatitandihandi apipaahi owehore. Nehi nausainjitihandisahore.

⁶ Iyataati nyahi sataati, “nyahi maarho naasohi gwinyaawaati Autaahaatichoaisaati maasi timaamaitaati naasaindeti bindahaayo,” taati kataatosa maipihaiwa asihatindihandaatihapihaiwa kiyahaawaahi nyami pwiha Autaahaatichoaisaati maarho naasohitih naasaindeti timaamaitaati maasi bindahaayo, taati katohiha jaiwitaati katahaayo. Jaiwita kataatosa sandi nausainjitihandi akitihandeti bimumaawaati asihatindihandaatih bindahaayo.

⁷ O Autaahaaticho nausainjitihandeti bimipatamatiyaati nyangisangi kandi nausainjitihandeti japepihiritihaawaahi ishiya Jisaasihopi baiwi gwunyaahohiyhiyaisaati maarho naasohitanihi naasikandeti maasi timaamaitito. Iyonihi nyami maipihaiwa nahatewa Autaahaatihomi Mwaaho Jisaasihomi jipataahi bausati nenyamaitaise.

⁸ Iyaati nyahi sataati, “maipihaiwa windi kamaayaahiyaanane,” taati katahaawaahi sandi nyangi omanjitihihi windi biyati namaanyesipainjitihi katahaato. Iyaati ami sandi pwiha akaahaami tanyaaho Jisaasihoaaisaati biyaati maasi timaamaamaitihaayo.

⁹ Isi nyahi nyami maipihaiwaapi, nyahi siya siya kiyahaayoni Autaahaatihonye nepinyamape, undaati ausaasahaahi Autaahaaticho windi ahosnyamaamaitaise. Owetitaise. Nehi komi pwiha katirihiri kireti gaahati kanyisati titihi nyami maipihaiwa nahatewa nenyamaitaise. Nenyamahonihi nyahi noaipawaati gaahiyaanini ainahiyhiyaaninimatito.

¹⁰ O nyahi sataati, nyahi maipihaiwa windi kamaayo, taati katahaawaahi sikandi Autaahaatihomi pwiha ishiyaapi nahatiya maipihandisahiye, tati katisihaapi jaiwitatitise taati katahaato. Iyataati ami komi pwihaaisangi windi biyati omanjitihihi kimwaanyamunditaise.

2

Kima Pwima Kiraisiho Nyangi Anditinyaihonih Nyahi Autaahaatihomi Maaritirihireti Japepihiritihaahandapahaare

¹ Nisi ishiyaati maarho nasanyohiyhiyaate, sahi maipihaiwa windi kamaitaatwi nini pwiha kima sangi kasatiti jipatiyayaayo. Isi ishiya usa maipihaiwa kaisaihaahi nyami maipihaiwa Autaahaaticho nenyamaitandi gaapunditandicho yaiho Sapihoaaisati maasi bindataise. Iyataati so utaaso nini kasatoto Jisasi Kiraisiho titihi ainahihopisato.

² Iyataati ko Jisaasicho nyami maipihaiwa nenyamaitandi komi jipati nuhaati napotaise. Iyat ko nyapaahih napotaamaise. Owetise. Ishiya nahatiya yap nahatewaara bimohiyhiyaami maipihaiwaapimaawi komi jipati nuhaati napotaise.

³ Isi nyahi Autaahaatihomi pwiha japepihiritihaawaahi nyahi siyaati gwinyaito, nini Autaahaatihopi atindi gwunyaataayo, taati biyaati gwinyaito.

⁴ Iyataati utaaho wo, nini Autaahaatihopi atindi gwunyaatihonine, tati kandaataahi so windi Autaahaatihomi piwaha biyati minjapepihira ho jaiwitati kandaase. Iyataati ami piwaha akaahaami tanyaaho Jisaasihoaisati maasi biyati windi timaamaamaitaho kandaase.

⁵⁻⁶ Iyataati utaaho wo Autaahaatihomi piwaha atisati japepihirataataahi so Autaahaatihoi maariho numwitandihandapi biyati gwinyaitaise. Iyataati utaaho wori, nini Autaahaatihoisati maasi timaamaititi bindataayo, ndaataahi Jisaasihomi kairihireti japepihirati kiyane. Siyaati kiyahaawaahi Autaahaatihoisati maasi timaamaitahaayo, taati gwinyaito.

Utaaho Wo Isihiyaisi Maarho Nunyataataahi So Nausainjithandeti Bindataate

⁷ Nisi naisihyaati Jisaasihopi gwunyaahohiyihyaate, nini kimba winihapimba sapi jipatihiyohipimba wanihapa kasatiti jipatihiyataamaayo. Owetise. Jihisi Jisaasihopi isihya piwaha ausapi katauhi atiwai aimi nehohipipaare. Iyataati sapa winihapipa wuwaninhi yeyetiwi atisotihare. Aihisi sahi aimi atiwai gwinyaapihiyaate.

⁸ Iyataati Jisaasiho nyangi maariho aungwohandi nanyinyataise. Aihisi ami sahi maariho naminihauhi asihatindihandi taati owetihisi ami nausainjithandi taati noaipataati nanyusaataise.

⁹ Iyataati utaaho wo, nini Autaahaatihomihireti japepihiriti nausainjithandeti bindataayo, tati kandaahandi kandi isihya Jisaasihopi gwunyaahohiyihyai maariho biyati namunyaataahi so asihatindihandaatihisi konhisi bindataate.

¹⁰ O utaaho wo isihya Jisaasihopi gwunyaahohiyihyai maariho nunyataataahi utaaho so titihisi Autaahaatihomi maaritirihireti akitinhi japepihirati nausainjithandeti bindataate. Isi koaisi nunjendandihandi nasati nunjenihonihisi ko windi kandapi timaamihaitaise.

¹¹ Iyataati utaaho wori isihya Jisaasihopi gwunyaahohiyihyai maariho namunyaataahi so asihatindihandaatihisi daayati asihatindihandaatihisi bindataate. Siyati asihatindihandaatihisi bimihisi asihatindihandi komi ndihai neti namaasasihisi daihira nutandihiraapi naharisa niwinataise.

¹² Nisi metihonyaate, Jisasi Kraisihomi otipipati kaindihandaahi ambipataahi Autaahaatihori sami maipihaiwa kiyohiwaiwa nahatewa aimi nesamase. Nesamasihisi nini piwaha kima sapi jipatihiyataayo.

¹³ Aunihyaati maahaami sapiyaati Jisaasihopi utarihandeti baiwi gwunyaapi bimohiyihyaate, Utaaho So aimaahihisi konhisi bimaami nasati wanisangi konhisi bimisihopi sahi aimi atiwai gwinyaapihiyaatitihisi nini namati piwaha kima sapi jipatihiyataayo. Iyataati sahi wainyi apwainyihyaate, sahi andititihisi Bwaasirihirisi aimi ipihatiwimihauhi namati nini piwaha kima sapi jipatihiyataayo.

¹⁴ Metihonyaate, sahi nyami Apihopi atiwai aimi gwinyaapihiyaate. Aihisi piwaha kima sapi nini namati jipatihiyataayo. Iyataati sahi aunihyaati maahaami sapiyaate, Utaaho So aimaahihisi konhisi bimaami nasati wanisangi konhisi bimisihopi sahi aimi atiwai gwinyaapihiyaate. Aihisi nini namati piwaha kima sapi jipatihiyataayo. Iyataati sahi wainyi apwainyihyaate, Autaahaatihomi piwaha sami omanjititihisi aimi kisamwindihi sahi aimi andititihisi Bwaasirihirisi ipihatiwimihauhi nini namati piwaha kima sapi jipatihiyataayo.

Kima Piwaha Yapipatambihaiwaisi Maarho Namumwitihawihandapihaare

¹⁵ Iyataati sahi yapipatambihaiwaisi maarho namunyawise. O utaaho wo saiwa yapipatambihaiwaisi maarho nunyataataahi Autaahaatihaoaisi maarho ko windi namumwitaise.

¹⁶ Iyataati yapipatambihaiwa siyihaiwaare: Ambipatapihaiwaisahihii maarho aungwohandi nunyohitihanduni kahapaamapipaapi nisihapaimatito tiwi maarho aungwohandi nunyawii maaritohitihanduni, isihiya kahapaamapipaapi asaketanihi nyahi noaipawaati kahapaamapipaasini autaahi bindihaawi noaipawaati watipihyaaninimatitihawo tiwi gwunyaahotihanduni, saiwa yapipatambihaiwaare. Iyataati saiwa Autaahaatihomihaiwaamaahe. Owetise. Saiwa Bwaasirihiramihaiwaare.

¹⁷ Iyataati yapipatuni kahapaamapipa isihiya maarho nunyohipipauni ahoyati owetitaise. Owetanihi isihiya Autaahaatihomihireti japepihirohiyihiyaaahihii asiyaimatitwi baiwi jinjapihii bimitaapo.

Kima Piwima Kraisihoi Iphatitihawo Tiwihiya Aimi Noaipahohitihandapihare

¹⁸ Metihonyaate, asisaha ipotihanoaipaitandi detindaise. Aihii Isihiyai Japihii Numwaitandi Autaahaatihoo Ahiwisihoi utaaho wo iphatitando taho noaipaitaise tiwi katauhi sahi aimi atiwihyaate. Satiwii iphatitando taho noaipaitaise tiwi katotihomi otipipatihya aimi noaipawaayopo. Aimi noaipawaayowi asisaha ipotihanoaipaitandi aimi detitihe taati gwinyaitihaawe.

¹⁹ Iyataati Kraisihoi iphatitihawo tiwihiya nyangi nanyamasi aimi nowaayopo. Isihiya siya nyangi nanyamasi niyohiyimiya titihii nyamihyaamendaati nanyamasi nowaayopo. O nyamihyaataawaawaahii nyamataiwi Jisaasihomihireti japepihiriwii bimitaapo. Sandii nyamihyaamenda nanyamasi nowaayowi sandii nyamihyaamendaate, taati gwinyaitihaawe.

²⁰ Iyataati Kraisihoo sangi Itipihoo aimi nasamihii samihetii aimi tisaitataise. Aihii Autaahaatihomii kaiwaiwaapaha piwihaha akaahaapi aimi gwinyaapihiyaate.

²¹ Iyataati piwihaha akaaha saapi sahi windi gimunyaapihiyaatitihii nini kasatitii jipatihiyayaamaayo. Owetise. Sahii piwihaha akaaha saapi aimi gwinyaapihiyaate. Iyataati piwihaha akaaha saami windi jaiwitihandii namoapaitaise tiwi sahi aimi gwinyaapihiyaate. Aihii kandapi nini sangi jahaati anditisaiwitandi piwihaha kima sapi jipatihiyayaayo.

²² Utaaho piwihaha jaiwita aungwohandi katitandihoo diyaamahore? Utaaho jaiwitati aungwohandi katitandihoo so Jisaasihopi Isihiyai Japihii Numwaitandi Autaahaatihoo Ahiwisihomaahenehore tati katisihore. Satati katisihoo so Autaahaatihoo ahiwisihooaisii iphatindimaitando tati gwinyaasihore. Isii utaaho wo Mwaahooaisii ahosumwataataahii Sapihooaimaawi ahoyati ahosumwataise.

²³ Isii isihiya usa Jisaasihopi Autaahaatihomii Mwaahomaahene tiwi katawaawaahii amii Autaahaatihooaisiangi satiwii katohiyihyaamii saphoemaamatitaise. Owetitaise. O isihiya Jisaasihopi Autaahaatihomii Mwaahore tiwi katawaawaahii amii Jisaasihomii Sapihoo noipatihiyaamii Saphoematitaise.

Kima Piwima Autaahaatihomii Itipihoo Piwihaha Akaaha Netii Ginyunyaitandihandapihare

²⁴ Iyataati sahi piwihaha jihii wuwanihura atisotihaha namaamapi anitiwi isiwatiwise. Saiwi piwihaha jihii atisotihaha namaamapi anitiwi

isiwatawaawaahi Mwaahouni Sapihouni windi namaasamapi anitimi kindarinhi jaiwatitaise.

²⁵ Iyataati sa piwa waapi maato, nehi kimaapito. Iyataati nyahi biyaati Kopu gwunyaahohiyihiyaanangi asiyaanimataati jinjapahi jinjapahi bimitihaahandi nanyamitandi piwaha aimi katati Sawaho wisasati ahaise.

²⁶ Nihi kima piwima sapi jipati piyohima sangisi jaipisatitaatiwahiyaapi sisaiwahiya noaipapi jaipisatitaapo satiti sangi ausaati kasatiti jipati piyataayo.

²⁷ Iyataahandi kandi ami Jisaasiho Itipihohi aimi nasamihisami omanjititihis konihis bindataise. Konihis bindataati Autaahaatihomihis piwaha akaahaapi biyati neti gisunyaitaise. Isi sangisi katiwisastitaatiwahiyaapi gimunyapeniwise. Iyataati Itipihohi neti gwunyaasihis piwaha sahi gwinyaahohiha sa nehahaamahe, titihis akaahaare. Isi Itipihohi katissasirihireti japepihirihis kaiwi Jisaasihoaisawis maasi timaamaitiwise.

*Kima Piwima Nyahi Noaipawaati Autaahaatihomi
Metihonyaanimataati Wan Bimohitihandapahaare*

²⁸ Isi nis metihonyaate, Koaisawis maasi baiwis timaamaitiwise. Saiwis maasi Koaisawis baiwis timaamaitiwis bimambiwis asisihis ipotihetihis ko auta nyangisaapihis noaipahonihura nyahis Kopu yaitihaahandi manyitandihandi owetanihis andititaati bitoaito.

²⁹ Iyataati sahi Kiraisihohi titihis ainahihohi tiwis gwinyaapihiyaate. Isi utaaho wo Autaahaatihomihireti japepihiratihis titihis gaahandi kiyonaaraahis so Autaahaatihomihis mwaahoematataise tiwis gwinyaapise.

3

¹ Ese isihyaate, Apihohi nyangi maarihohi aungwohandi nanyinyataise. Nanyinyataati nyangi, "nis metihonyaate," nyatataase. Iyataati sandi akite, nyahis aimis noaipawaati komi metihonyaanimatahaayo. Siyaati nyahis noaipawaati Autaahaatihomihis metihonyaanimatonihis isihya yapipatambihya nyapi, Autaahaatihomihis metihonyaare, tiwis baiwis gwinyaapi manyisonihotimandis apaapi maahis, kiya nyamis Apihohi Autaahaatihohi windi baiwis gimunyaapihiyaataawaawis saiwa kiyawaayopo.

² Iyataati naisihyaati Jisaasihohi gwunyaahohiyihiyaate, nyahis aimis noaipawaati Autaahaatihomihis metihonyaanimatahaayo. Siyaati Autaahaatihomihis metihonyaanimatahaawis ipotihura yamihapataatihis ninapitiyaati bimitihaawe, taati windi biyaati monihohi. Siyaati monihaahandi kandi nyahis aimis siyaati gwinyaahaayo, ipotihura Kiraisihohi nyangisaapihis auta noaipahonihura nyahis koai titihis usonahaawis noaipawaati komatiyaati bimito taati aimis gwinyaawaahiyaane.

³ Iyataati isihya Jisaasihohi nasatis nanyamaahonihis komatiyaati bimito, tiwis gwinyaahohiyihiya kiyaamis omanjititihis maipihaiwa ahotiwaiwa tiwahaapi nemapi titihis gaahiyis Kiraisihohi titihis gaahohi bimipatamataiwihya bindawaayopo.

⁴ Maipihando tiwis ambihitohitimandis sandi Autaahaatihomihis winihapipai nemaitandihandapitopo. Isi utaaho wo maipihandis kiyataataahis so Autaahaatihomihis winihapipa nemataise.

- ⁵ Iyataati Kiraisiho nehi utaahoematati nyami maipihaiwa nenyamaitandi nasataise. Iyataati Kiraisiho so maipihaiwa windi kamaayaho utaaho ainahihore. Aih sandapi sahi aimi gwinyaapihyaate.
- ⁶ Isi utaaho wo Kiraisihoaisati timaamaitati maasi bindataataahi so maipihaiwa windi pihitati kamaitaise. Owetaise. Iyataati ami utaaho wo maipihaiwa pihitati kiyonaaraahi so Kiraisihopi windi biyati gimunyaati atihomisahondaate, taati gwinyaitihaawe.
- ⁷ Iyataati nisi metihonyaate, ishiya usa napwi sangi sasataapo, Autaahaatihomihireti japepihiriw bindawaawi ami maipihaiwo, tohiwaiwaisangi gaasi ahoyawi kaiwise, satwi sangi jaiwisatitaawi sahi baiwi jaawo. Utaaho wo maipihaiwa kamaayati titihi gaahaiwa kaisiho so Kiraisihomatiyati titihi gaaho ainahihore.
- ⁸ Iyataati jhi wuwanihura Bwaasirihiri maipihandi namasati kiyataise. Isi ishiya usa maipihaiwa pihitwi kiyawaawaahi siya noaipapi Bwaasirihiram mwaayaimatawaayopo. Autaahaatihomi Mwaaho auta nyangisaapahi napindimandi apaapimahe. Bwaasirihiram otipipati maipihaiwa sikaiwa neti nopisatasi nemaitandi nasataise.
- ⁹ Iyataati ishiya usa noaipapi Autaahaatihomi metihonyaimatawaahiya maipihaiwa pihitwi kiyaanhi windi kamaitaapo. Owetaise. Sandi apaapimahe, Autaahaatihomihireti aimi newaawe. Iyataati Autaahaatihomi Itipihoraahi ishiya noaipapi wanhiyaimatohiyhiya maipihaiwa kiyaanhi pihitwi kamaitaapo. Owetaise.
- ¹⁰ Iyataati Autaahaatihomi metihonyaimatohiyhiya siyaare, Bwaasirihiram metihonyaimatohiyhiya siyaare, taati mmondhaahandi siyate: Ishiya Autaahaatihomi maaritirihireti minjapepihiriw ami ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyai maarho baiwi namunyohiyhiya siya Autaahaatihomi mwaayaamahe, taati biya gwinyaitihaawe.

*Kima Pwima Ishiyaisaati Maarho Titih Biyaati
Namindhaahandaphaare*

- ¹¹ Iyataati jhura Jisaasihomi kaiwaiwaapaha pwiha atisawaahu-raari pwiha satwiha aimi atiwihyaate, nyahi ishiyaisaati maarho namindhaawo, twi pwiha katauhi aimi atiwihyaate.
- ¹² Iyataati Kenho Bwaasirihiramihiireti japepihirahosi kiram mwaahosi komi saingho Aberhoai sawaho tiwataise. Isi komi kaindihandi nyahi newaati kamaitihaawo. Iyataati Kenho komi sainghoai tiwindimandi napaape. Sandi apaapimahe, Autaahaatihomi gaarehandapi maaritataati Kenhom gaarehandapi Autaahaatihomi windi maarimitih mmonataati sandapi apowih namati komi sainghoai sawaho tiwamataise.
- ¹³ Nisataiw Jisaasihopi baiwi gwunyaahohiyhiyaate, ishiya yapipatambhiya Jisaasihopi windi baiwi gimunyaapihya Kenhom kaipatamataiw sapa apousonhi sangi naanhaiwa nasamisaihi kandapi sahi yaiwi sami maarho owemaasetane.
- ¹⁴ Iyataati nyahi ishiya usaisaati maarho naminhohitihandaahi siyaati aimi gwinyaahaayo: Ishiya apipaahi kiyaanhi napwitaatiwihandaatih namasis nasaati asyaanimataati bimitihaawihandaatih aimi bindahaayo, taati aimi gwinyaahaayo. Isi utaaho wo ishiyai maarho windi biyati namunyataataahi so apipaahi napwitaatiwihandami watipihandaatih konhi bindataate.
- ¹⁵ Isi utaaho wo ishiyai maarho biyati namunyati ishiyaapi apousataataahi mikandi ishiyai tiwamataise. Iyataati ishiyaisi tiwamasihho so

komî asîtimatati jinjapîhi jinjapîhi bimîtandîhandî apîpaahi owehore, tîwî aimî gwînyaapîhiyaate.

¹⁶ Iyataati Jisaasiho nyangi maarîho nanyinyataati nyatatamanati andîtinyaiwîtandî naanîhandî netî napotaise. Siyati andîtinyaiwîtandî napwindîhandaahî isîhiyaisaatî maarîho namîndîhaahandapî aimî gwînyaahaayo. Isî nyangisangi Jisaasiho kaipatamatiyaati naanîhaiwa kiya newa napwîtihaawî nyamî naisîhiya Jisaasihopî gwîwunyaahohiyîhiya biyaati maarîho numwîtihaawe.

¹⁷ Iyataati utaaho wo ikîpîpa asaketaho netî utaaho woai usonataati kahapaamapîpaapî ko nenoaahîtanîhi bimonîhi kopî maarîho wîndî asîpîmaawîsa kahapaamapîpa wapa koai namunyaho Autaahaatîhoai nîni maarîho nunyataayo, tati napitîta katîtaise? Owetîtaise.

¹⁸ Isî nisi metîhonyaate, nehî maahomwaanapî nyahî jaiwîtaahandî isîhiyaisî maarîho nîni nahinyataayo, taati katîtihaawîmahe. Owetise. Maarîho isîhiyai nunyahaawaahî tîtihi akîtinîhi nyamî maarîhoatîhapîmaawî biyaati maarîho nunyaati gaahaiwa kawîtihaawe.

Kîma Pîwîma Isîhiya Autaahaatîhopî Baiwî Gîwunyaahohiyîhiya Autaahaatîhomî Ndîhetî Wîndî Yamaitaatîwîhandapîhaare

¹⁹ Siyaati akîtinîhi maarîho namînihaawaahî, sandî Autaahaatîho Akohomî metîhonyaanîne, taati gwînyaitîhaawe. Iyataati Autaahaatîhomî ndîhetî amî nyamî maarîho nga wînyaitîtaise.

²⁰ Iyataati kînyî kînyî maarîhoatîhapî satîpî, Autaahaatîho nisi maipîhandî wîndî nemaanîmase, tîpî pîhîtîpî gwînyaasamaahî Autaahaatîho netî kînyî maarîho napaisaatîhîmaitaise. Iyataati kînyî kîwahonî maarîho namîningîtihandîsî Autaahaatîho nangîtipîhaati aungwohandî maarîho nahînyahosî kînyî maarîho netî napaisaatîhîmaitaise. Iyataati Autaahaatîho nahatewaapî gwînyaahore. Gwînyaahosî kînyî maipîhaiwaapî aimî nemwaho tati gwînyaahore.

²¹ Iyataati naisîhiyaati nisataiwî Jisaasihopî baiwî gwîwunyaahohiyîhiyaate. Samî maipîhaiwaapî Autaahaatîho aimî nenyamase, tîwî gwînyaawaawaahî sandî Autaahaatîhomî ndîhetî wîndî yamawî nga bimîtaapo.

²² Isî sawî wîndî yamawî nga bindawaawî Autaahaatîhomî wînhapîpa japepîhîrîwî Komî maarîtirîhîretî kaiwî bindawaawî Autaahaatîhoaisî wapa naitaatîwî nunjesaihaahî nasamîtaise.

²³ Iyataati Autaahaatîhomî wînhapîpa nyangi kanyatîmbîpa kîmbaare: Sahî Nîsî Maasîhîho Jisaasihopî Isîhiyaanangi Japîhi Nanyamaitandî Autaahaatîho Ahîwisîhore, tîwî baiwî gwînyaapîse. Aiwî amî isîhiya usaisawî maarîho namîniwîse, tati kanyatataase. Iyataati amî Jisaasihoisangi pîwîha kîma ka aimî kanyatisîhaare.

²⁴ Isî utaaho wo Autaahaatîhomî wînhapîpa biyati japepîhîrataataahî, so Autaahaatîhoaisati nasisoari maasi tîmaamaitati bindataise. Aihî amî Autaahaatîhoaisangi maasi nasisoari koaisatîndaise. Iyataati Autaahaatîhomî Itîpîho nyangi aimî nanyamisîho sanyatataase: Autaahaatîho sangisatîndaise, tati netî gînyunyaataise. Gînyunyaasîhi Autaahaatîho nyangisatîndaise, taati aimî nyahî gwînyaahaayo.

4

Kîma Pîwîma Autaahaatîhomî Itîpîho Gaahopunî Amî Itîpîho Maipîho Kîraisîhoai Netî Ipîhatitandî Taunyaahopîhaare

1 Nisi naisihiyaati Jisaasihopi baiwi giwunyaahohiyihiyaate, ishiya piwaha jaiwitiwaha ausaitaatiwihya titaahiyihiya yapipataapihi taawi daayawaayopo. Isi kiya napiwangi sangi sasaitaapo, nyahi Autaahaatihomi Itiphoaisaahiyaane, satiwipiwaha kasatisaihi kiyaami piwahaapi akaahaare tiwi keti gumunyaapise. Owetise. Kiyaami omanjitihi itipho bimisihom Autaahaatihomi numwihihoro e Bwaasirihiram numwihihoro tiwi kiyaami piwaatiw kiyoheteti jhi baiwi tipitapaapi mmoniwise.

2 Iyataati ishiya usa satiwipi, Jisaasiho so Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihom Ahiwisihom nehi utaahoematati nasataise, tiwi katisaahaahi siya Autaahaatihom Itipho Akohoaisawhiyaare, tiwi baiwi titihi gwinyaitaapo.

3 Iyataati ishiya Jisaasihopi nehi utaahoematati nasataise, tiwi kamaatisaihaahi siya isiya Autaahaatihom Itiphoaisawhiyaamaahe. Owetise. Itipho so woaisawhiyaare. Iyataati itipho so Kiraisihoai ipihatindimaitando, tahomihore. Iyataati utaaho Jisaasihomai ipihatindimaitando taho napitaise, tiwi katauhi aimi atisohihom otipipatihya aimi titaahiyihiya noaipawaayopo.

4 Nisi metihonyaate, sahi aimi Autaahaatihomihyaatimatawaayopo. Saiwi Autaahaatihomihyaatimatawaawi ishiya piwaha jaiwitiwaha ausaahohiyihiyai aimi ipihatiwimawaayopo. Sandi ipihatiwimahohitmandi apaaraahimaahe, Autaahaatihom Itipho sami omanjitihi bimisimo yapipatambihyaami omanjitihi itipho bimisihomai nusatiphaahosi koraahi ipihatiwimawaayopo.

5 Iyataati ishiya piwaha jaiwitiwaha ausaapi katohiyihiya yapipatambihyaare. Yapipatambihyaasi kiyaami piwihaisangi ami yapipatambihyaare. Yapipatambihyaasi ami ishiya yapipatambihya usa kiyaami piwaha maaritiwi atiwipi japepihiritapo.

6 Iyataati nyahihom Autaahaatihomihyaane. Isi ishiya usa Autaahaatihopi atiwipi gwinyapihiyaahi Autaahaatihom piwaha nyahi kaundisaihi baiwi atinyitaapo. O ishiya usa Autaahaatihomihyaaimaamatihya Autaahaatihom piwaha kaundisaihi windi baiwi atihomaanyitaapo. Saiwa siyati auta noaipahonhi Autaahaatihom Itipho Akoho piwaha titihi akaaha biyati neti giwunyaasawhiyaisuni ami itipho yapipatambihom piwaha jaiwitaaha neti giwunyaasawhiyaisuni nyahi biyaati tipitapaawaati usondo.

Isihiyaisi Maarho Numwitaatiwihandami Autaahaatihom Tanyaahore

7 Nisi naisihiyaati maarho nasinyohiyihiyaate, ishiyaisaati maarho namindhaahandi sandi Autaahaatihom nasahandisi ami nyahi Kom metihonyaani naasikati kiyaati ishiyaisa maarho namindhaawe. Isi utaaho wo ishiyaisi maarho numwitaatiwihireti japepihiriti nahateweti kiyataataahi so Autaahaatihom mwaahoematataise. Iyati ko Autaahaatihopi biyati atisa gwinyaahondaati sandi kiyataise.

8 Utaaho wo ishiyaisi maarho biyati windi namunyataataahi so ami ishiyaisi maarho numwitaatiwihandami Tanyaaho Autaahaatihopi windi biyati monati atihomisahondaate.

9 Iyataati Autaahaatihom sangisi maarho nasanyataayo tati nyangisi nanyisitandi Autaahaatihom komi Mwaaahom naasoaisi yapipataapihi natausaasataise, Jisaasihom kaihandaahi asiyaanimataati bimitihaahandi nyahi naitihaawi.

10 Iyataati Autaahaatihomaisi nyahi jhi maarho nunyonihom komi Mwaaahomaisi nyapi natausaasataamaise. Owetise. Autaahaatihom nyangisi

maarho nanyinyataati komi Mwaaho nyami maipihaiwa nahatewa nenyamaitandi natausaasataise.

¹¹ Iyataati nisi naisihiyaate, Autaahaaticho siyati maarho aungwohandi nanyinyataise. Isi sandapi nyangisangi ishiya usaisaati maarho namindahaawo.

¹² Iyataati utaaho wo Autaahaatichoaisi windi mausose. Isi nyahi Jisaasihomi ishiyaisaati maarho naminihaawaahi Autaahaaticho maasi nyangisatitaise. Iyonihi sandaahi Autaahaaticho ishiyaanangi maarho nanyamindihandi nga biyati nyamiheti noipati watipindaise.

¹³ Autaahaatichoaisaati nyahi maasi timaamaitonih, ami Autaahaaticho maasi nyangisatindaise taati aimi gwinyaahaayo. Siyaati aimi gwinyaahohititandi apaarahimahe, Autaahaaticho komi Itipho nanyamisho neti ginyunyaasih gwinyaahaayo.

¹⁴ Iyataati Sapicho Mwaahoaisi natausaasih yapipataapihi ishiyaisi japihi numwaitandi napindihandi sandi nyahi aposerhiyaanini aimi mmonahaawi namawaati kandapi piwaha nyahi ausaawa ishiyaisi kaunditahaahiyaanine.

¹⁵ Isi utaaho wo Jisaasihopi Autaahaatichomi mwaahoe, tati katisi so Autaahaatichoaisati maasi timaamaitati bimih ami Autaahaatichoaisangi maasi koaisatitih.

¹⁶ Iyataati nyahi Autaahaatichopi nyangisi maarho aungwohandi nanyinyataise, taati gwinyaahaawi Autaahaatichopi nyangisi biyati nyainjaati bimitaise taati gwunyaahaayo. Iyataati Autaahaaticho ishiyaisi maarho numwitaatiwihandami Tanyaahore. Isi utaaho wo ishiyaisaati maarho namindahaahireti japepihirati kaisi so Autaahaatichoaisati timaamaitati maasi bimih ami Autaahaatichoaisangi maasi koaisatitih.

¹⁷ Autaahaaticho ishiyaanangi maarho nanyamindihandi nyamiheti noipati watipindaise. Ipotihura asisaha ipotiheti ishiyai neti tipitapaahonihura nyahi windi yamaitahaawo. Iyataati sandi apaapimahe, Jisaasiho komi Sapichoaisi maarho nunyati maasi bimipatamatiyaati nyahi naasikati kiyati Autaahaatichoi maarho nunyaati maasi bindihaawe. Isi asisaha ipotiheti windi yamaito.

¹⁸ Iyataati utaaho wo Autaahaatichoi maarho nunyataaho windi yamaitaise. Iyataati ami utaaho wo ishiyaisi maarho numwitandihandapi biyati nga gwinyapenataataahi komi yaitandihandi apipaahi owetitaise. Iyataati ishiyaami yayohitihandi sandi apaapimahe, kiyami maipihaiwa kiyohiwaiwaapi wihooanhandi naanhandi newaanipane, tiwi yayawaayopo. Isi utaaho wo Autaahaatichopi naanhandi nanimitaiso tati yayonaahi so ishiyaisi maarho numwitaatiwihandapi windi biyati namusesipatahondaate.

¹⁹ Iyataati maarho Autaahaatichoi nunyohitindi sandi apaapimahe, Autaahaaticho Sawaho jih maarho nyangi aungwohandi nanyamindihandape.

²⁰ Iyataati utaaho wo ishiyai usonataahandi kandi biyati maarho kiyaisi namunyaho so ami Autaahaaticho mausoshihoaimaawi ahoyati maarho windi namumwitaise. Iyataati ami ko ishiya usaisi maarho windi biyati namunyataahandi kandi, nini Autaahaatichoi maarho nunyataayo, tati kandaataahi so akitinih titih kandaamaase. Owetise. Apipaahi jaiwitati kandaase.

²¹ Iyataati winihapipa Jisaasiho kanyatih atisohipipa siyahapaare: Utaaho wo Autaahaatichoi maarho nunyataataahi, ami komi naisihiya Kraisihopi gwunyaahohiyihiyi maawi maarho nunyane, tati kanyatih

atisahaayo.

5

Kima Piwima Isihiya Baiwi Giwunyaahohiyihiya Yapipatambihaiwaisi Ipihatiwimaitaatihandapahaare

¹ Isihiya usa Jisaasihopi Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihomihohore, tiwi baiwi giwunyaawaawaahi siya Autaahaatihomihohore metihonyaimatawaayopo. Isi isihiya kiyaami Sapiho Autaahaatihohore maariho nunyawaawaahi ami, Autaahaatihomihohore metihonyaimatohiyihiyaimaawi ahoyawi maariho numwitaapo.

² Iyataati Autaahaatihomihohore metihonyaimatohiyihiyaisi maariho nunyahaayo taati gwinyaahotimandi sandi wipiyihaawi maahe, Autaahaatihohore maariho nunyaati komi piwihaha katirihireti japepihiraati kiyahaawi sandi siyaati gwinyaahaayo.

³ Isi nyahi Autaahaatihomihohore piwihaha katisiha atisaati kireti titihi japepihirihahaawaahi sandi Autaahaatihohore maariho biyaati nunyahaawe. Iyataati ami komi piwihaha atisaati japepihirihahaawi nyapi windi naahomaanataise.

⁴ Siyaati japepihirihahaahandapi nyapi windi naahomaanindimandi apaapimaahe, nyahi Autaahaatihomihohore metihonyaanini yapipatambihaiwaisi ipihatisamaahaawe. Yapipatambihaiwaisi ipatisotimandi apaaraahimaahe Autaahaatihohore biyaati giwunyaahotihandaahi ipihatisamaahaayo.

⁵ Utaaho ninapitiyataaho (giwunyaataaho) yapipatambihaiwaisi ipihatisamaitaise? Utaaho wo Jisaasihopi Autaahaatihomihohore Mwaahore tati biyati giwunyaataaho so yapipatambihaiwaisi nga ipihatisamaitaise.

Kima Piwima Autaahaatihohore Komi Mwaahopi Piwihaha Ausaati Katindihandapahaare

⁶ Iyataati so Jisasi Kiraishiho napiso waapoho naitandihandapunihohore ipi titi atawihateti jitiipa nuhaitandihandapunihohore nasataise. Iyataati ko waapoho naitandihandapaahihohore nasataamaise. Owetise. Waapoho naitandihandapunihohore komi jitiipati nuhaamaitandihandapunihohore nasataise. Iyataati Itipihohore so piwihaha akaahaamihohore. Piwihaha akaahaamihohore Jisaasihomihohore kaiwaiwaapi Autaahaatihomihohore Mwaahohore saiwa kiyataise tati neti ginyunyaitaise.

⁷⁻⁸ Iyataati Jisaasihomihohore kainyanya mairimaasi siyate: Itipihohore nanyamindihandunihohore, waapoho nesitihandunihohore, jitiipati nuhoamasitihandunihohore, sanyaaraahi Jisaasihopi Autaahaatihomihohore Mwaahohore, taati gwinyaitihaawi Autaahaatihohore neti nanyisataise. Sanya kainyamanya noaipati timaamaita naasaahi Jisaasihopi Autaahaatihomihohore Mwaahohore, tati nanyisataise.

⁹ Iyataati isihiya taahiyihiya wapaapi piwihaha naaska katauhaahi akite taati giwunyaawaahiyaane. Iyataati Autaahaatihomihohore piwihaha ausaati katisiha apipaahi akaahaare. Akaahandaati isihiya taahiyihiya wapaapi akite tiwi katohiwaiwaisi apipaahi ipihatisamaahaare. Isi Autaahaatihomihohore haapi biyaati gwinyaitihaawe. Iyataati Jisaasihohore mairima kainyanyaapi siyahohore siyahohore, tati Autaahaatihohore sawaho ausaati kanyatataise.

¹⁰ Isi utaaho wo Autaahaatihomihohore Mwaahohore biyati giwunyaasihohore so Autaahaatihomihohore piwihaha katisiha atisataati Jisaasihopi Autaahaatihomihohore Mwaahohore, tati biyati komi maarihoatihapi gwinyaitaise. O utaaho wo Autaahaatihohore biyati gimunyaasihohore so ami Autaahaatihomihohore

p>wiha Mwaahopi siyahore siyahore tati katisihaap>sangi w>ndi biyati g>munyaitaise. Siyati Jisaasihopi Autaahaat>homi Mwaahoe tati biyati g>munyaataataahi s>kandi Autaahaat>homi p>wiha katisihaapi jaiw>titatise tati gw>nyaataise. Iyataati ami Autaahaat>hopi jaiw>titand>hore, tati gw>nyaitaise.

¹¹ Iyataati Autaahaat>ho p>wiha akaaha kanyatataati sata kanyatataase, “sahi asiyaatimat>wi jinjap>hi jinjap>hi bim>taati>w>handi aimi nasinyataayo. Iyataati asiyaatimat>wi jinjap>hi jinjap>hi bim>taati>w>handami tanyaaho Nisi Maasi>hore,” tati Autaahaat>ho aimi kanyatataase.

¹² Isi utaaho wo Autaahaat>homi Mwaahoaisati biyati maasi t>maamaitataataahi so asiyaimat>wi jinjap>hi jinjap>hi bim>taati>w>handi aimi netaise. O utaaho wo Autaahaat>homi Mwaahoaisati w>ndi biyati t>maamaamaitataataahi asiyaimat>wi jinjap>hi jinjap>hi bim>taati>w>handi w>ndi namaitaise.

K>ima P>w>ma Nyahi Asiyaanimataati Jinjap>hi Jinjap>hi Bim>ti>haahandisahiyaan>ne Taati Gw>nyait>haahandap>haare

¹³ P>w>ma k>ima n>ni j>pat>piyoh>ma sahi Autaahaat>homi Mwaahopi baiwi g>wunyaahohiy>hiyaatapi j>pat>piyataayo. K>ima p>w>ma sapi j>pat>piyoh>ma apaap>mahe, asiyaatimat>wi jinjap>hi jinjap>hi bim>taati>w>handapi aimi nehaayo, t>wi baiwi gw>nyaitaat>wi sangi kasati j>pat>piyataayo.

¹⁴ Iyataati nyahi wapaapi Autaahaat>hoai nunjesaihaahi at>nyisati sapa numw>taano, tati maaritimb>pa nanyam>taise, taati aimi gw>nyaahaayo. Isi Autaahaat>hopi yamaayaati nan>hiyaati komi deti nowaati kaha>paamapi>paapi nunjend>haawe.

¹⁵ Iyataati nyahi Autaahaat>hoai wapaapi nunjehon>hi biyati at>nyind>handapi aimi biyaati gw>nyaawaahiyaan>ne. Siyaati gw>nyaahaawi Autaahaat>hoai wapaapi nany>nye, undaati nunjesaihaahi ami nanyam>taise, taati aimi gw>nyaawaahiyaan>ne.

¹⁶ Iyataati K>raisihomi utaaho wo maip>handi kiyon>hi ami K>raisihomi utaaho wo koaisi usonataati, komi maip>handi Autaahaat>ho nemwahon>hi ko w>ndi yaawati naan>handi ipot>hura namaitaiso, tati gw>nyaataataahi gaasi utaaso usos>ho namati Autaahaat>hopi gaapundane. Gaapundon>hi Autaahaat>ho komi maip>handi nemwati jap>hi numwaati koai asohoemati jinjap>hi jinjap>hi bim>taati>w>handi numw>tanto. Iyataati is>hiya maip>haiwa kaiwa kaiwa kaisai>haiwa Autaahaat>ho nemwaitand>haiwaapi n>ni sangi kasatataato. Iyataahandi kandi utaaho wo Autaahaat>ho winja bimind>handisi ahosumwati noti maip>haiwa p>h>tati jap>hi jap>hi kiyonaaraahi komi maip>haiwa saiwa Autaahaat>ho w>ndi nemwaamaitaise. Nemwaamahon>hi kand>n>hi ahot>m> noti napotaahura yaawati naan>handi naitaise. Isi siyati maip>haiwa nasisoari kiyatoaatis>hopi w>ndi gaap>mund>w>ise ndaato.

¹⁷ Autaahaat>ho maar>mitir>h>reti japep>h>w> kiyoh>waiwa saiwa maip>haiwaare. Iyataati utaaho sam> wo komi maip>haiwaapi Autaahaat>hoai nep>n>mape undi> Autaahaat>ho nemwas>waiwaapi ipot>hura yaawati naan>handi w>ndi namaitaise. Isi is>hiyai maip>haiwa kiyohiy>hiyaapi gaapund>ti>haawe.

¹⁸ Iyataati is>hiya noaipapi Autaahaat>homi met>honyaimatohiy>hiya Bwaas>r>h>ram>h>reti minjapep>h>rawaayopo. Bwaas>r>h>ram>h>reti minjapep>h>rot>mandi apaap>mahe, Autaahaat>homi Mwaaho kiyai biyati

iwinjaati bimihe. Aih+ Bwaas+ri+hi+ri+ kiyais+ nasati+ namumw+hatataise, taati saiwaapi+ aimi+ gw+inyaawaahiyaan+ine.

¹⁹ Iyataati nyah+ siyaati+ aimi+ gw+inyaahaayo, nyah+ noaipawaati+ Autaahaat+hom+ metihonyaanimatohiy+hiyaan+ini+ komi+ otit+ih+ bimon+ih+, am+ is+hiya Bwaas+ri+hi+ram+hi+ret+ japepih+rohiy+hiya Bwaas+ri+hi+ri+ winjaati+ bimih+ kiram+ otit+ih+ bindawaayopo, taati+ aimi+ gw+inyaahaayo.

²⁰ Iyataati nyah+ aimi+ siyaati+ gw+inyaahaayo, Autaahaat+hom+ Mwaaho aimi+ nasati+ mmona gw+nyait+haahand+ nyangi nanyinyataise. Aih+ nyah+ Autaahaat+ho ak+it+hop+ mmonaati+ aimi+ gw+inyaahaayo. Is+ nyah+ kom+ Mwaaho Jisasi+ K+raisih+oaisaati+ maasi+ t+maamait+haawaah+ m+kandi+ Autaahaat+hoaisaati+ maasi+ maar+ho naasoh+ti+ t+maamait+haayo. Iyataati+ Autaahaat+ho nyah+ maasi+ t+maamaitaati+ bimoh+imo so ap+ipaah+ Ak+it+hore. Iyataati+ Autaahaat+ho so jinjap+ih+ jinjap+ih+ bim+taati+w+handisahore, taati+ aimi+ gw+inyaahaayo.

²¹ Is+ nisi+ metihonyaate, autaahaat+ho jaiw+it+w+ho taah+hom+haiwais+ baiw+in+ih+ ahosumwap+ise. Iyataati+ maip+haiwa wiwa sangisaap+ih+ noaipaitais+ sah+ baiw+ jaawo sat+it+ nin+ Jon+hon+ini+ ausaati+ kasat+it+ j+pat+iyataayo.

Jonihom̄i Utipiho Kapihō Kĩmandi 2 Jonihopi Utipimandapi Nesipihande

Kom̄i utipimo kimoat̄ih̄i Joniho kom̄i ambipati auta ahon̄ine tati w̄ndi ah̄maise. Owetise. Saih̄ihand̄i kand̄i am̄i is̄hiyaah̄i kimo utipimopi Joniho j̄pat̄ipiyahore t̄iw̄ gw̄nyaawaayopo. Nyah̄i siyaati gw̄nyaahaayo, ko kom̄i tiworisaapi yayataati kom̄i ambipati auta w̄ndi ah̄maise, taati gw̄nyaahaayo. Am̄i naas̄kat̄i kiyati kom̄i p̄w̄ihaat̄ih̄isangi satati, “nis̄i nȳinaamaane,” tati j̄pat̄ipiyataise. Sand̄i, “nis̄i nȳinaamaane,” tind̄imand̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄hiyaapi gw̄nyaataati kom̄i ambipati neti noasati kaise. Iyataahand̄i kand̄i nyah̄i sandapi w̄ndi biyaati mon̄iho, ko Autaahaat̄ihom̄i is̄hiyaapi gw̄nyaati katind̄iho e apopaati waatapi satati katind̄iho? Kom̄i p̄w̄iha wuwani namasati katis̄iha awais̄iha satati kandaase. Autaahaat̄ihom̄i is̄hiyaam̄i awaind̄ihand̄i gw̄nyaahot̄ihand̄i siyate, Jisaasiho mb̄ipa it̄ip̄ihoematati nasataamaise. Owetise. Ko neh̄i utaahomatati amb̄ipatisaho nasataise. Iyati am̄i ko t̄it̄ih̄i gaahomatati noaipataamaise. Am̄i ko t̄it̄ih̄i Autaahaat̄ihotati am̄i neh̄i t̄it̄ih̄i utaahomatati noaipataise, tati Joniho nyangi katanyisati j̄pat̄ipiyataise.

*Nyah̄i Autaahaat̄ihom̄i P̄w̄iha Ak̄it̄iha Akaaha Wat̄ip̄itaati Is̄iwat̄ihaawi
Is̄hiya Neh̄i Kiyai Wa Wipet̄iha Ausaahohiȳih̄iyaapi Jat̄ind̄ihaawo*

¹ N̄in̄i is̄hiya K̄raisihopi ḡwunyaahohiȳih̄iyai iwinjaati bimoh̄ihon̄in̄i k̄mandi utipimand̄i k̄nȳi apopaanyapi j̄pat̄ipiyataayo. Iyataati k̄nȳi apopaanye, gisun̄i k̄nȳi met̄ihonyaisun̄i sausasaati noipapi Autaahaat̄ihom̄ihusasaatimat̄itaatiw̄ Autaahaat̄iho aim̄i nasam̄ihanati ah̄sisususasaatapi utipihand̄i k̄mandi j̄pat̄ipiyataayo. Iyataati n̄in̄i sausasaatangi ak̄it̄in̄ih̄i baid̄i maar̄iho nasanyataayo. Iyataati am̄i n̄in̄ih̄i maar̄iho nasanyataamaayo. Owetise. Is̄hiya p̄w̄iha akaahaam̄i Tanyaaho K̄raisihoisaw̄ maas̄i t̄imaamaitohiȳih̄iyai maaw̄i sausasaatangi maar̄iho nasanyawaayopo.

² Iyataati sangis̄i maar̄iho nasanyoh̄it̄imand̄i sand̄i apaap̄i maah̄e, p̄w̄iha akaahaam̄i Tanyaaho sand̄i nyangisat̄it̄ihe. Iyataati p̄w̄iha akaahaam̄i Tanyaaho So wanun̄i ipotun̄i nyangisati maas̄it̄it̄aise.

³ Iyataati p̄w̄iha akaahaam̄i Tanyaaho nyangisati maas̄i bimon̄ih̄i nyah̄i is̄hiya usaisaati maar̄iho namin̄jaih̄i nyam̄i Ap̄ihoun̄i kom̄i Mwaaho Jisas̄i K̄raisihoun̄i nyangi and̄it̄inyaip̄i nyapi maar̄iho as̄ip̄inyim̄i nyam̄i maar̄iho nep̄i napaisaat̄inyamaitaise.

*K̄ima P̄w̄ima Nyah̄i Biyaati Maar̄iho Nam̄ind̄ihaah̄iret̄i
Jap̄epih̄ir̄it̄ihaahandap̄ihaare*

⁴ Iyataati k̄nȳi met̄ihonya wonya Ap̄iho saiwi saiwi kaiwise tati katir̄ih̄iri k̄iret̄i jap̄epih̄ir̄iw̄i t̄it̄ih̄i gaahand̄i kiyopo tauh̄i atisaataati n̄in̄i ap̄ipaah̄i aungwohand̄i asakaind̄i maaritataayo.

⁵ Is̄i apopaanye, is̄hiya usaisaati maar̄iho biyaati nam̄ind̄ihaawo h̄it̄it̄i waati kah̄itaataato. Iyataati is̄hiyaisaw̄i maar̄iho nam̄indaat̄iw̄ihandap̄iha p̄w̄iha wan̄iha asaaha w̄n̄ihap̄ipa kah̄it̄it̄i j̄pat̄ipiyataamaayo. Owetise. Wuwan̄in̄ih̄i Jisaasihopi nyah̄i ḡwunyaahaawi suraan̄ih̄i aim̄i atisoh̄ihaare.

⁶ Isi nyahi Autaahaatihomi piwaha atisaati japepihirihaawaahi sandi maarho nunyahaayo. Iyataati wuwanihura sahi Jisaasihopi nepemaitiwi gwinyaapi gwunyaahohura piwaha saiwaha aimi atiwhiyaate: Maarho baiwi ishiya usaisi akitinihi nunyawu naminiindaatiwhireti japepihiriwi daiwise tauhi aimi atiwi gwinyaapihiyaate.

Kiraisihomi Piwaha Biyaati Anitisa Isiwatitahaahandapihaare

⁷ Ishiya nyangi piwaha jaiwitiwaha kanyatitaatiwhiya titaahiyihiya taawi daayawaayopo. Isi kiya piwaha jaiwitiwaha satitaapo, Jisasi Kiraisiho so nehi utaahomatati nasataamaise. Owetise tiwi katitaapo. Iyataati siya Jisaasihoi ipihatiwimaito tiwhiyaare.

⁸ Isi ishiya piwaha jaiwitiwaha kasatisaihi sahi kiyaami piwahaapi akaahaare, tiwi wiwa atiwi gwinyaapi japepihiritawu jaawo. Iyataati sahi kiyaami piwaha japepihirawaawaahi sami otipipati Autaahaatihomihati kiyohipati nepi nopisasitaapo. Iyataati ami sami otipipati kiyohiwaiwaapi wihoanhandi gaahandi Autaahaatihomihati wiwa sangi namaasamitaisi jaawo. Isi sami otipipati Autaahaatihomihati kiyohipatapi wihoanhandi titihi baiwi nga naitaatiwhandapaahih anditititw gwunyaapise.

⁹ Isi utaaho wo Kiraisihomi piwaha biyati anitisa miwatati piwaha wa nehiha atisa maaritati kiyonaahi Autaahaatihomihati koaisati windi bimimitaise. Owetitaise. O ami utaaho wo Kiraisihomi piwaha anitisa isiwasonaahi Sapihouni Mwaahouni maindari koaisamititaise.

¹⁰ Iyataati utaaho wo Kiraisihomi piwaha windi amusaati nehi piwaha jaiwitihaahih ausaaho sami anpipih nasonih sahi koaisi ipihirete, undiwi piwaundiwi sami anpipihap numwaasi namuwise. Owetane.

¹¹ O ami utaaho wo koai piwaundati kiyataataahi utaaho komi maipihandi kaindihandi piwaundisihoi maawi mikandi maipihandi kiyataise.

Piwaha Ipotihaare

¹² Nini sangisi piwaha pihindi kasatiti jipatipaitihati kati utipihandi kimandaatih windi waati jipatipimaayo. Piwaha pihindi kasatiti jipatipimaayohitindi apaapimahe. Ami nini sangisi napiti jasoniti piwaha kasatiti kaitandihandapi gwinyapenataati piwaha pihindi kasatiti jipatipimaayo. Iyataati nini napiti jasosanihi suraanihi aungwohandi nahatiyaanini maaritito.

¹³ Kinyi kinaanhaati Autaahaatihomihati nisahaane, undati ahawisaamaatami metihonya gisi ipihirete hitawaatopo.

Kima piwaha nini Jonihonini kasatiti jipatipiyataayo.

Jonhom̄i Utip̄ho Kap̄hotih̄i Kap̄ho Kimand̄i 3 Jonhop̄i Utip̄mandap̄i Nesip̄hande

K̄raisihom̄i Is̄hiya Usais̄ iwinjatis̄ho mit̄ho am̄i mit̄ho wo K̄raisihom̄i is̄hiya usais̄ iwinjatis̄ho kom̄i amb̄pat̄i Gaiyaasihop̄i kimand̄i utip̄mand̄i j̄pat̄ipiyat̄i nusoasataise. Gaiyaasiho K̄raisihom̄i is̄hiya usais̄ iw̄tatamas̄h̄i kandap̄i Jonho Gaiyaasihom̄i amb̄pat̄i n̄wimaataise. Iyat̄i Gaiyaasiho utaaho wo kom̄i amb̄pat̄i Diyot̄i repesihop̄i jat̄inat̄i bitoaitand̄i kaundataase.

*Nyah̄i Is̄hiya Autaahaat̄ihom̄i Ot̄ip̄pat̄i Kawitaat̄iw̄i
Iw̄tataman̄i haawo*

¹ N̄n̄i gw̄nyaahon̄n̄i mit̄hon̄n̄i is̄hiya K̄raisihop̄i gw̄nyaahohiȳhiyai iwinjaat̄i bimoh̄hon̄n̄i k̄nȳi Gaiyaasihonyap̄i kimand̄i utip̄mand̄i j̄pat̄ipiyataayo. Iyataat̄i n̄n̄i gis̄i maar̄ho ak̄it̄n̄h̄i nahinyataayo.

² Naisohone, kinyap̄i ko K̄raisihom̄ih̄iret̄i kom̄i maar̄ho gaatih̄i nga biyat̄i bindataise nd̄i n̄n̄i gw̄nyaataayo. Saind̄i gw̄nyaataat̄i am̄i kinȳi amb̄patisangi gaatan̄h̄i bim̄taap̄i n̄n̄i Autaahaat̄ihop̄i gaapundataayo. Aind̄i am̄i kinȳi kainḡwaiwa t̄it̄h̄i noaipat̄i gaat̄tand̄i am̄i ahoyat̄i gaapundataayo.

³ Iyataat̄i is̄hiya nais̄hiya usa K̄raisihop̄i gw̄nyaahohiȳhiya k̄mb̄h̄i n̄ngisaap̄h̄i nap̄w̄i noaipawaayopo. Nap̄w̄i noaipap̄i kinyap̄i ko Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iha akaahaam̄ih̄iret̄i t̄it̄h̄i japep̄ih̄irat̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄ihaap̄i akaahaare tat̄i biyat̄i ausaataat̄i is̄hiyaam̄i p̄w̄iha jaiw̄it̄w̄iha ausaahoh̄hai ip̄h̄atisamahore tauh̄i atisataayo. Atisataat̄i ap̄ipaah̄i aungwohand̄i maaritataayo.

⁴ Iyataat̄i sah̄i nis̄i met̄honyaat̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iha akaahaam̄ih̄iret̄i t̄it̄h̄i japep̄ih̄irisaih̄i atisataataah̄i n̄n̄i aungwohand̄i maarit̄to. Iyataat̄i nis̄i maaritoh̄it̄mand̄i w̄ind̄i nusatip̄haat̄i awaind̄ihand̄i maarit̄tand̄ihand̄i owet̄taise.

K̄ma P̄iw̄ima Gaiyaasiho Ot̄ip̄pat̄i Gaahat̄i Kaipat̄ap̄haare

⁵ Nis̄i naisohon̄j̄ n̄n̄i gis̄i maar̄ho ap̄ipaah̄i awaind̄ihand̄i nahinyoh̄h̄one, is̄hiya K̄raisihop̄i gw̄nyaahohiȳhiyaisun̄i am̄i is̄hiya usais̄ kiya gis̄i nap̄w̄i ginj̄hauh̄i k̄nȳi kiyai iw̄tataman̄ip̄i and̄it̄wip̄i gaahat̄i kawinḡit̄hand̄i sand̄i gaahand̄i kiyapaise.

⁶ Iyataat̄i is̄hiya siya K̄raisihop̄i gw̄nyaahohiȳhiya gi nap̄w̄i ginjahauh̄i k̄nȳi kiyais̄i maar̄ho nunyap̄i kainḡwaiwaap̄i siyahore siyahore t̄iw̄i k̄mb̄hap̄hiyaanangi kanyatauh̄i atis̄haayo. Is̄i is̄hiya siya am̄i ipot̄isangi waara nap̄w̄i ginjasaihaah̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄pat̄i kaiw̄i daayawaahiyaasi naasaipit̄i kat̄i kaimb̄i s̄h̄isangi iw̄tataman̄ip̄i and̄it̄wip̄e. Aimb̄i kiya daih̄ira nowaaw̄i nandapa nandaat̄iw̄ihapa and̄it̄wip̄i nunyapaapaah̄i sand̄i gaare am̄i sandap̄i Autaahaat̄iho maaritataiso.

⁷ Iyataat̄i is̄hiya siya K̄raisihom̄i ot̄ip̄pat̄i kaiw̄i daayawaahiyaare. Is̄i is̄hiya K̄raisihop̄i w̄ind̄i ḡmaawunyaahohiȳhiya nandapa am̄i wapa ik̄ip̄pa numwisaih̄ihapa kiya w̄ind̄i namaitaapo.

⁸ Isi nyahi Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaanini ishiya saiwi otipipati kaiwi daayohiyhiyai iwitatamanaati anditiwiwitihaawe. Siyaati kiyaahaawaahi piwaha akaahaami Tanyaahomi otipipati mikandi maasi kiyaahaayo.

Kima Piwima Daiyotirepisiho Maipihand Kaindihandapihaare

⁹ Iyataati sahi Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaatangi saiwi saiwi itatamaninwi bimaawise satiti utipihand aimi jipatipaindi nusoaasataayo. Saindi utipihand jipatipaindi nusoaasonhandi kandi Daiyotirepisiho nisi piwaha windi atihomaanisataise. Atihomaanisati ko siyati gwinyaataise, ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyai nini noaipati awaisihoninimandi iwinjaati bimitaano tati gwinyaataise. Siyati gwinyaataati nisi piwaha ko atinisiati nisi otitih windi bimimise.

¹⁰ Isi nini sangisenda nasataataahi ko nisapi maipihaiwa katati sisipihitiwaiwaapi ko sawaho Daiyotirepisiho atisonihi sata sata katati siya kiyahoe ndi sangi ausaati kasatito. Iyati ko nehi saiwaahih kiyataamaise. Owetise. Ami wiwa siyihaiwa kiyataise. Ishiya Autaahaatihom piwaha ausaapi daayohiyhiyai nisi anjipipih napwise undati piwaundati gerundati numwaataamaise. Owe. Iyati ami ko windi siyahandi kiyataise, ishiya Autaahaatihom otipipati kaiwi daayohiyhiyai kapihapihiya piwaundiwi kiyaami anjipipihapi numwaasi naitotiwiyauhi ko saundataase, sahi ishiya siyai piwaundiwi namumwaapise undati kaundataase. Iyati ishiya maaritwi Autaahaatihom otipipati kaiwi daayohiyhiyai kiyaami anjipipih numwaapi yainjaraawisohiyhiyai Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaamihatihapi neti yatihemahore.

¹¹ Nisi naisohonj akohonj nini gi nisi maarho nahinyohihone, maipihaiwa japepihiripi kaiwa kamaime. Owetane. Nehi titih gaahaiwa japepihiripi gaahaiwa gaahireti kaime. Utaaho wo titih gaahandi kaisiho so Autaahaatihomihore. Utaaho wo maipihandi titihmetihandi kaisiho so Autaahaatihopi windi atimisati monahore.

¹² Iyataati Demitriyaasihopi ishiya nahatiya ko titih gaaho ainahihore tiwi katawaatopo. Iyataati ami ko piwaha akaahaamihireti japepihirati kaindihandaahi kopi titih gaahore tati neti nanyisataise. Aih ningsangi kopi titih nisi piwaha nahatewa katohiwaiwa jaiwitaahaiwaamaahe. Titih akaahaasi Demitriyaasihopi katohihaisangi akite tip gwinyaitaise.

Piwaha Ipotihaare

¹³ Nini gisi piwaha pihindi kahititi jipatipaitihati kandi kimandi utipimandaatih windi waati jipatipimaayo.

¹⁴ Piwaha gisi pihindi kahititi jipatipimaayotimandi apaapimaahere. Nini gisi napiti gisoniti piwaha kahititi kaitandihandapi gwinyapenataati piwaha pihindi kahititi jipatipimaayo.

¹⁵ Isi kinyi maarho napaisaatitonih kinyi timbipa windi namepi baimbi bime. Kinyi naisihiya kimbhiya gi ipihirete hitawaatopo. Isi naisihiyai Jonho sangi ipihirete satataase undipi ninaasiyaisi yiyandih kaunde.

Kima piwima nini Jonhonini jipatipiyataayo.

Judhom+ Utip+ho Kimandi Judhom+ Utip+mandap+ Nesip+hande

Kimandi utip+mandi Judho jipati+piyahandisi ko piw+ha kom+ha w+ndi jipati+maise. Iyataahandi kandi Matiyuhomi piw+ha usaaha 13:55 haat+huni ami Maak+hom+ piw+ha usaaha 6:3 haat+huni aho-tis+haapi is+hiya mmon+w+ gw+nyaawaaw+ Jud+mo kimo Jisaasihomi saing+ho Mariyaahaatami mwaahoe tiwi gw+nyaawaayopo. Isi sandapi ko Jisaasihomi saing+ho ipot+hore. Kom+ utip+handi ipot+handaat+hapi Pitaaho is+hiya asireti as+wa kat+wunjoh+waiwaapi katati ahiyataise. Aih+ ami Jud+hoaisangi piw+ha naas+kaapi gw+nyaataat+ utip+ho kimo jipati+piyahore. Isi naas+kura kimandi utip+mandi jipati+piyahande. Sura jipati+paisura k+naungw+ha 66-67 A.D. hura utip+mandi kimandi jipati+piyahande.

Kima Piw+ima Judho Utip+ho Jipati+piya Niwusoasisaw+hiyai Gaahu-raare Undind+handap+haare

¹ Ni+ni Jud+honi+ni Jisasi K+raisihomi otip+patihoni+ne. Aindi ni+ni Jem+sihom+ saing+honi+ne. Sahi K+raisihomi is+hiyaat+ Autaahaat+ho kom+hiyaatimat+taati+w+ aim+ gaatati nasamaati ami ko nyami Ap+ho Autaahaat+ho maar+ho nasamih+ ami Jisasi K+raisihomi jainjatisaw+hiyaatapi utip+ho kimo jipati+paindi nusoasataayo.

² Ni+ni sapi gaapundataayo Autaahaat+ho sangi gaahati kasisati jatata-manati jainjat+ando. Iyati ami ko sangi sam+ maar+ho oman+iti+hi bipi yat+hi+siti+handi nasam+ando. Nasanyon+hi ami sahi is+hiyaisi maar+ho numw+taati+w+handi waati waati anyaa+ kaitaatiwo.

Is+hiya Maip+hiya Autaahaat+hom+ Piw+hai Nep+ Ip+hatiw+imaitaati+w+hiya K+raisihomi Is+hiyaam+hat+hi Nasoh+it+handap+haare

³ Nisi nais+hiyaat+ K+raisihopi nisataiwi gw+wunyaahohiy+hiyaate, Ni+ni j+hi p+hi+ndi gw+nyaati waat+ maaritataayo Autaahaat+ho nyangi japi+hi nanyamaitandi otip+pat+ kaindh+handap+ utip+ho sapi jipati+paitondo. J+hi saindh+honi+nisi wani ni+ni and+tisait+ utip+ho saindi jipati+piyataayo. Sahi kop+ gw+wunyaahohiy+hiyaatangi gw+wunyaitaati+w+handi Autaahaat+ho nasamindh+handi sahi w+ndi namaamapi an+tiw+ isiwatiw+ise. An+tiwi isiwatiw+ piw+ha jaip+pa ami piw+ha neh+hapa nason+hi kapai nemap+ise.

⁴ Sandi apaap+maato, is+hiya saiw+hiya piw+ha neh+ha jaiw+ti+ha kat+wunjohiy+hiyaap+ aimehura Autaahaat+ho satati katise. Is+hiya saiw+hiyai Autaahaat+ho neti piw+hetemahoni+hi kiya piw+ha nepi oweti+taapo, tati katisaw+hiya aim+ noaati+w+ sahi K+raisihopi gw+wunyaahohiy+hiyaatam+hat+hi nasopo. Isiya siya Autaahaat+hoai ahosumwap+hiyaare. Aiwi ami kiya Autaahaat+ho neh+ ko sawahometir+hi+retapi is+hiyai kiya wapa kamaiwi neh+handi gaahandi kawindh+handi nepi kiyaam+ maip+hapa ainjotahapetemap+ ap+paahi maip+hapa us+hiya as+hiya amb+pati nam+n+w+ timaamaip+ kiyawaayopo. Aiwi nyami Awais+ho Jisasi K+raisihomi nyangi nyainjatis+hoai pohip+wiwi ahosumwap+hiyaare.

⁵ J+hura Awais+ho kaiwaiwaapi sahi aim+ mmon+w+ nases+patahiyaate. Mmon+w+hiyaat+ti+handi kandi sahi kaiwaapi japi+hi gw+nyaitaati+w+ ni+ni

sangi kasatataato. Jihura Isiraherhiyai Autaahaatihho japihi numwaati numwaasi yandihiwati naihi Isipihandi namasi nowaayopo. Aihhi ami kiyaami usaisi ipotihura Autaahaatihho tiwati nemataise, kopu wandi baiwi gimaawunyaahohiyhiyai.

⁶ Amu sahi aimi mmoniwu gwinyaapuhiyaate, Autaahaatihho komi otipipatihya yamihapataatihapuhiyai kawindihandapo. Siya otipipatihya enjerhiyai Autaahaatihho otipipati nunyati ahwisataise. Nunyati ahwihhi kati kaiwi baiwi kataatihhi bimimopo. Kiya sawanaami maati maatihraahi kati kiyaami otipipatisuni amu bimohipipihuni namawaayopo. Aihhi amu sandapi Autaahaatihho kiyaisi ipipihaiwa senihandi apipaahi watipihaiwa nasisoaru ahotitandihaiwaara wisasati napushhi waphhi apipaahi aungwohandi asihatahaphhi napundawaayopo. Sapihhi apipaahi asihatimbipihhi napundawa jatawaayopo, Autaahaatihomu asisihha awaisihha Jisaasiho japihi nasonihura kiya piwihha naitaatiwo.

⁷ Aihhi amu isihya aunahipihauri Sotomihandaahunu Gomoraahandaahunu amu aunahipihaiwa kaurami deti ahetiwaiwaaraahiyaunu Autaahaatihomu otipipatihya yamihapataatihapuhiyaamataiwu naasikati kiyawaayopo. Kiya maipihaiwa pihitiwu kaiwi amu ambipati timaamaitohiwaiwaamu wiwa apipaahi ainjotati titihimetahaiwa kiyawaayopo. Saiwu kiya kiyauhi Autaahaatihho kaiwaapundati sisihha namaayotati kaanihhi thisiha nusoaasihhi noti thati kiyaisinhi owemataise.

Isi saiwa jihura siyati Autaahaatihho kaiwimaiwa isihya maipihaiwa napaitiwu kiyohiyhiya Autaahaatihho siyahoso, tiwu mmoniwu yaitaatiwu kiyataise.

⁸ Aihhi amu isihya siya naasikati kaiwi yapepati kihaiwa kihaiwa mmoniwu Autaahaatihho nyangi wapa yapepata nanyisihe, tiwu nepi maipihaiwa kaiwi kiya sawanaamu ambipatisi nepi nosasawaayopo. Aiwu amu kiya Autaahaatihomu watipihandisi ahosumapo. Aiwu amu kiya Autaahaatihomu otipipatihya apipaahi gaahiya jihya yamihapataatihhi bimohiyhiyaapu maipihapa katiwu sisipitiwuhyaare.

⁹ Satiwu kiyaapu sisipihitauhhandi kandi amu Autaahaatihomu otipipatihho jihho awaisihho yamihapataatihhi bimisihho Maikorihho Mosesihomu ambipatapi Bwaasirihrisami sanimi, ninu naitaano ninu naitaano, nimu itihinamaamu sura ko yamihapataatihapi otipipatihho enjerihho Bwaasirihiri maipihha kaundati itihimundise, owetise. Ko Bwaasirihiri nehhi saundataase. "Awaisihho gisi itihitatu kinyu wandi piwaamaatipi bipi namihape," hititaise undataase.

¹⁰ Iyataati amu isiya siya kahapaamapipa kiya moniwu amu namusesipatahapaapu maipihaiwa katiwu apipaahi sisipitiwuhyaare. Iyataati amu siya kohasipihho gwinyaitandihandi owehapaamataiwuhyaare. Kiyaru nehhi kiyaamu ambipatamu maaritindihandamu watipihandaatihhi bindawa usihya asihya ambipati naminuwu timaamaitohirihireti japepahirihuhyaare. Saiwu kiya kiyohitimandi kandaahi sawanaisi neti daahi nusopisatasaise.

¹¹ Ese! Isihya siya apipaahi naanhandi yaawhandi awaindihandi nepi napwitiapo, jihura Kenihho kaimumwaanji kiyawaayowo. Aiwu amu kiya Baaramihomataiwu nawihho naitaatiwuhandapi waati gwinyaapuhiyaare. Aiwu kiya nawihho naitaatiwuhapa wapa kaitaatiwu waati gwinyaapuhiyaare. Aiwu amu kiya Korahomataiwu Autaahaatihohai pohipiwuwu ahosumwapuhiyaare. Isi ko Korahho nosasinati owetipatamataiwu naasikati kaiwi nosasinuwu owetitaapo.

12 Nahateweti sahi Autaahaatihomi isihiyaisawi ahoyan+wi nandapa tih+wi nani+wi sahi maar+ho nam+n+hoh+ti+handi ususaati nepi ausaapi nasooan+wi bimoh+ip+pi+hi kiya nap+wi Autaahaatihomi nd+het+ maip+haiwa ainjotahaiwa kaiw+hiyaare. Aiw+ ami kiya nehi sawanaapaah+hi gw+nyapen+wi nandapa awaimb+pa isihiya tih+wi nan+hoh+ip+pi+hamataiw+ mamaawisawiya nandapa nan+w+hiyaare. Saiwiya siya tiwipati ikwaat+pi+hati wipati owehati mb+pa tiw+haati nemas+patamataiw+hiyaare. Aiw+ ami kiya ipati kati yand+pi+ho ningoaitand+huraat+hi+handi kandi yand+pi+ho namingos+patamataiw+hiyaare. Iyataati ami isiya siya ipati tambat+hi+ri damipatisawi nawop+ yotauhi ap+paahi awaip+itamas+patamataiw+hiyaasi kiya yataira kiyaan+hi napw+taapo.

13 Aiw+ ami kiya dur+hi+ri nonasayati waati tiwayaati sisipati ahaipatamataiw+ maip+haiwa mamaawisawiya autaahinjaaw+ auta kaiw+hiyaare. Aiw+ ami kiya kaumbwaati tit+hi kaatami daih+ra yam+hapataat+hi biyati namoti as+hi naipatamataiw+hiyaare. Kiya saiwa kiyoh+wi+maiwaapi Autaahaat+ho aunah+pati ap+paahi asahatati ap+paahi maip+hati kiyaapi gw+nyaati ahiyataise, kiya nuw+ kata amb+pati maar+ho ap+paahi yaaw+handi kiyaan+hi nasisoari newaat+taatiwo.

14-15 Enok+ho so Adaam+hoap+hap+ namoyaati+mi nap+wi ko ikw+wi+hi+ri+ti+hi wi+hi+n+ram+ yahuraap+hi noaipas+ho. Isi ko isihiya siya maip+hiyai kiyaam+het+ nusoaipaitand+handap+ Autaahaat+ho koai neti nunj+hi satati katise: “N+n+ Awais+hoai iwinjataayo ko kom+ ot+pi+pat+hiya yam+hapataat+hi bimohiy+hiya taahiy+hiya amb+pati owehandisati maasi napih+ isihiya siya Autaahaat+hoai ahosumwap+ maip+haiwa kaiw+, ami Autaahaat+hop+ maip+haiwa kati+wi sis+pi+tohiy+hiyai sahi saiwi saiw+hiyaate, undati neti pi+w+hetemat+ kiyais+ yaawati naan+handi wihoaan+handi numw+tando.” tise.

16 Aiw+ ami kiya Autaahaat+hopun+ ami isihiya usaapun+ kiyai nusoipas+waiwaapi it+hi+ti+w+hiyaare. Aiw+ ami kiya kiyaami amb+pati maar+ho maaritati w+ndos+hi gw+nyaahoh+ri+hi+ret+ japepih+ri+wi kaiw+hiyaare. Aiw+ ami kiya maahomwaan+ tip+pap+ konyah+ti+wi iw+ri+wi pi+waat+wi nyah+ gaahiyaaniso, ti+wi sawana naimaat+n+w+hiyaare. Aiw+ ami kiya isihiyais+ pi+w+ha gaaha j+piyaha kaund+w+hiyaare, kiya kiyai n+wupwaasaih+ kiyaami gw+nyaap+ maaritoh+pi+pa kaitaatiwo.

K+ma Pi+w+ma K+raisihom+ Is+hiya Baiw+ Bim+taat+w+hi+retap+haare

17 Iyataati ami sahi+hi sahi K+raisihop+ giwunyaahohiy+hiyaati nisi nais+hiyaate, ipoti wiwa noaipaitand+haiwaapi Jisaasihom+ ot+pi+pat+hiya kom+ pi+w+ha ot+pi+pati nunyati natausaasisaw+hiya kasatoh+ha sahi jap+hi gw+nyaap+se.

18 Kiya Jisaasihom+ ot+pi+pat+hiya aposer+hiya ko kaiwaiwa mmon+wi nep+ kaiw+ nuwipinjohiy+hiya sangis+ sat+wi kasatopo. “Asis+ha ipot+haiwet+ isihiya sangi sis+pi+sat+taati+w+hiya noaipaitaapo,” satopo. Siya isiya Autaahaat+hoai ahosumwap+ nehi tit+hi kiya gw+nyaahoh+ri+hi+ret+ japepih+ri+wi kaiw+hiyaare.

19 Iyataati ami isiya siya Autaahaat+hom+ isihiya maasi ti+maamaitot+handi nep+ yi+yand+hemap+ tip+taapaahaar+w+hiyaare. Iyataati isiya siya Autaahaat+hom+ It+pi+ho Gaah+ ap+paahi owehiya tit+hi kiya sawanaami gw+nyaap+ maaritoh+ri+hi+ret+ kaiw+ bitotawaahiyaare.

20 Kiya taaw+ saisaih+ ami sahi nisi nais+hiyaati K+raisihop+ giwunyaahohiy+hiyaate, sahi kop+ giwunyaahoh+ti+handi waati waati

watipitati noaipane. Aiw+ ami+ sahi+ Autaahaat+homi+ Itip+ho Gaaho neti gisunyaati+ and+isaihoni+hireti+ ami+ Itip+ho koraahi+ gaapundi+w+ise.

²¹ Aiw+ ami+ sahi+ saiwi+ mmon+w+ise, Autaahaat+ho nyangi+ maar+ho nanyinyataise+ tiwo. Aiw+ sahi+ Autaahaat+ho sangi+ maar+ho nasa-mindi+handaat+hi+ nandaap+ kati+hi+ bimaaw+ise+ ami+ sangi+ ko+ maar+ho nasam+ito. Aiw+ sahi+ nyami+ Awais+ho Jisasi+ Kiraisi+ho nasati+ sangi+ gaahati+ kasisati+ jatatamanati+ maar+ho nasanyati+, ami+ sahi+ as+imat+itaat+w+ihandi+ nasam+ita+ jati+w+ise. Nasanyon+hi+ nep+ sahi+ asi+y+hiyaatimat+w+ kiyaat+n+hi+ bim+itaat+iwo.

²² Aiw+ ami+ isi+hiya+ Kiraisi+hopi+ nehi+ mas+honji+ gi+wunyaapi+ w+indi+ and+itimit+w+i, ami+ maar+ho yiyahwi+ gw+inyaapi+ nitanohiy+hiyai+ sahi+ maar+ho asi+p+iwiwi+ and+it+iwip+ise.

²³ Iyataat+ ami+ isi+hiya+ usa+ aim+ sis+haap+hi+ nuwi+ ti+hoat+taahetawaayopo. Isi+ kiyai+ sahi+ sis+haamb+ aip+ japi+hi+ nep+ise. Nep+ sahi+ kiyai+ saundi+w+i, maip+haiwa+ kamai+w+ japi+hi+ nap+iw+ise, und+iw+i keti+ japi+hi+ numwaap+ise. Iyawaaw+ ami+ isi+hiya+ usais+ sahi+ maar+ho nunyaw+i+ ami+ gaahati+ kawiw+ise. Saiw+ gaahati+ kawisawaahandi+ kandi+ ami+ kiyaam+ maip+haiwaapi+ sahi+ sawanaati+ jati+n+iwo. Kiyaam+ maip+haiwa+ ainjotati+ ti+ti+metahaiwa+ kiyaam+het+ not+ namanati+ watip+tahiyaas+ kaiwa+ sangi+ nasamwaitais+ sahi+ kaiwaap+ yaiw+ kaiwai+ ahosumwap+ise.

Nyah+ Autaahaat+hoai+ Gaah+e Undaat+ Mep+ Autaahemwait+haawo

²⁴ Autaahaat+ho nyangi+ japi+hi+ nanyamaas+hoai+ nyah+ mep+ autaa-hemwait+haawo. Ko+ sangi+ biyati+ jatatamanati+ jainjaton+hi+ sahi+ Kiraisi+hopi+ gi+wunyaahoh+ti+handi+ w+indi+ namapi+ ti+maam+haitaapo. Ami+ ko+ sangi+ kom+ nausainj+ti+handi+ gaahandaat+hi+ nasamaasi+ niyon+hi+ kom+ nd+iheti+ maip+haiwa+ owehiyaati+ ainahiy+hiyaati+ awaindi+handi+ maariti+taapo.

²⁵ Iyataati+ Autaahaat+ho nehi+ naasoh+hi+ so+ bindataise. Bindataati+ nyami+ Awais+ho Jisasi+ Kiraisi+homi+ otip+pataahi+ nyangi+ japi+hi+ nanyamaas+hoe. Nyangi+ ko+ japi+hi+ nanyamaas+hoai+ nyah+ mep+ autaa-hemwait+haawo. Ko+ Ji+hi+ Awais+hoematati+ bimoti+ ami+ ko+ watip+haiwa+ nahatewaisahosi+ ami+ ko+ ji+hi+ awais+ho+ m+ti+hoematati+ nahatewai+ jatane. Iyataati+ saiwa+ kom+ watip+haiwa+ nahatewaisa+ aimehuraapi+ bimaam+ nasati+ ami+ wani+ ki+muraisangi+ bimoti+ ami+ ipot+sangi+ jinjapi+hi+ kon+hi+ bimaam+ nutaise. Ak+ite.

Kɩraisiho Jonɩhoai Pɩwɩha Ausaimana Kaundisiha Kɩraisiho Jonɩhoai Wapa Noaipaitandɩhaiwaapɩ Pɩwɩha Ausaati Kaundati Nunjataise

*Kɩmandɩ Utɩpɩmandɩ Pɩwɩha Ausaimaninjɩtɩmandapɩ Pɩwɩha
Nesɩpɩhande*

Utaaho wo komɩ ambɩpatɩ Jonɩho kɩmandɩ utɩpɩmandɩ jɩpatɩpiyahande. Autaahaatɩhomɩ isɩhiyaamɩ jɩhimatohiyɩhiyaapɩ gwɩnyaataatɩ Awaisɩho Jisaasihomɩ otɩpɩpatɩho Jonɩho kɩmo utɩpɩmo jɩpatɩpiyahore. Kɩmo utɩpɩmo jɩpatɩpaisura isɩhiya Romɩhiyaamɩ gamanɩho Autaahaatɩhomɩ isɩhiyai tiwatɩ ipɩhatisatɩ naanɩhaiwa ambɩpatɩ yaawɩhaiwa nehohura jɩpatɩpiyahande. Jonɩho kɩma pɩwɩma jɩpatɩpiyataise kiya pɩwɩma ati-sawaawi andɩtitɩwɩ amɩ kiyaamɩ maarɩho ambɩpatɩ mbwaatɩ yatɩhɩtanɩhi wɩndɩ kaiwaapɩ tɩmaamahiyawɩ andɩtitɩwɩ bitoaitaatɩwo. Ko kɩmaiwaapɩ kaundatɩ jɩpatɩpiyataise. Autaahaatɩhomɩ tiworisaisɩ ipotɩhura nusoaipaitandɩhaiwaapunɩ amɩ Autaahaatɩho komɩ isɩhiyai kiyausepaatɩ numwaatɩ aunahɩpatɩ gaahatɩ numwɩtandɩhandapunɩ Jonɩho kataunjatɩ utɩpɩho kɩmo jɩpatɩpiyataise.

Kɩma Ausaimaninjɩhaapɩ Utɩpɩmandapɩ Napɩmasataise

Jonɩho isɩhiyai ipɩhɩrete gaahure undatɩ komɩ pɩwɩha namasisɩha (1:1-6)
Jonɩho yapepatamatiyahanda Awaisɩhoai iwinjasɩhi amɩ Awaisɩho pɩwɩha kaundatɩ nunyataise Autaahaatɩhomɩ isɩhiya aunahɩpɩhaiwa 7 kiyahaiwaara bimohiyɩhiyaapɩ notaise. Aihɩ amɩ Jonɩho ka netatɩ kanyatindɩhandapɩha (1:9-3:22)

Jonɩho yapepatamatiyahanda mmonata Awaisɩho utɩpɩho wo anɩtiwɩ wɩsasɩwɩho nesɩpatɩ nupwiyaasɩhura naanɩwaiwa kahatɩmatɩpetahaiwa yapɩpataapɩhi noaipasɩtɩhandapɩha (4:1-8:1)

Pɩwɩha Jɩhɩ Nuwatɩ Nesɩpatɩ Katisɩhaare

¹ Kɩma pɩwɩma wapa jɩhura wɩndɩ motɩnatɩ amɩ atɩhominɩhapaapɩ Autaahaatɩho ausaimanatɩ Jisasɩ Kɩraisihoai netɩ nunjatɩ ausaimanataise. Siyatɩ pɩwɩha sa Autaahaatɩho netɩ Jisaasihoai nunjataise amɩ Jisaasiho netatɩ wapa ketɩ noaipaitandaimbɩpaapɩ Autaahaatɩhomɩ isɩhiya nahatiya Jisaasihopɩ gwɩwunyaahohiyɩhiyai kaundatɩ nunjɩtando. Aihɩ Jisaasiho komɩ enjerɩho itɩpɩho otɩpɩpatɩhoai nɩnɩ komɩ nehɩ otɩpɩpatɩhonɩnɩ Jonɩhonisaapɩhi netɩ natausaasihɩ nasatɩ pɩwɩha kɩma kandataase.

² Aihɩ nɩnɩ Jonɩhonɩnɩ saiwa nahatewa mmonitɩ atindɩ nehohɩwaiwaapɩ nɩnɩ ausaatɩ Autaahaatɩhomɩ pɩwɩha akɩtɩhaare ndɩ kandaato. Aindɩ amɩ nɩnɩ Jisaasihopɩ komɩ pɩwɩha nɩngi kandatɩ nanɩsisɩha akɩtɩhaare ndɩ ausaatɩ kandaato.

³ Kɩma pɩwɩma nɩnɩ atindɩ netɩ ausaatɩ kandɩ jɩpatɩpiyohɩma isɩhiya awɩtohiyɩhiya maaritɩwɩse amɩ kiyaisɩ Autaahaatɩho gaahatɩ kawitaiso. Iyataatɩ amɩ kiya awɩtisaihɩ isɩhiya usa pɩwɩha kɩmɩka atiwi nepɩ japepɩhɩrohiyɩhiya maaritɩwɩse amɩ kiyaisɩ Autaahaatɩho gaahatɩ kawitaiso. Sandɩ apaapɩmaato amɩ wɩndɩ otɩhɩmetanɩhi kɩmaiwa katiwɩmaiwa nahatewa noaipaitandɩha asisɩha aimɩ detɩtɩhɩto.

Jon'ho Is'hiya Aunah'pa 7 Kaiw'haiwaara Bimohiy'hiyaapi P#wiha J'ipati'piya Nusoasataise

⁴ N'ini Jon'hon'ini sahi Autaahaat'hom'i is'hiyaati aunah'ip'haiwa ikwi wih'tir'tih'i wih'n'iram'i yahur'tahaiwa 7 kiyahaiwaara yap'ipati P'ropinj'hand'i Esiyaahanda bimohiy'hiyaatapi ut'ip'ho kimo nusoaasataayo. Autaahaat'ho aim'i aimehurauni am'i wani kimurauni bimaami naps'ho am'i ipoti ipot'sangisi kon'hi bimaami nutand'ho sangisi gaahati kasisati neti wat'ip'samati am'i sami maar'ho amb'ipati neti napaisaatisamane. Iyataati am'i Autaahaat'ho bimimb'ip'hi kom'i it'ip'ho ikwi wih'tir'tih'i wih'n'iram'i yahur'taho 7 kiyaho yam'hapataat'hi Autaahaat'hom'i nd'imaahom'waan'i bitos'hoaisangi am'i sangi gaahati kasisati neti wat'ip'samati am'i sami maar'ho amb'ipati neti napaisaatisamane.

⁵ Am'i Jisasi K'raisih'oisangi sangi gaahati kasisati sami maar'ho amb'ipati neti napaisaatisamane. So Jisasi K'raisih'ho Autaahaat'hom'i p#wiha nahata t'it'hi nga biyati ausaati katati am'i an'mwaah'patomb'i j'hi namasati nepas'ho am'i kim'ko awaisaw'hiya kin'hiya yap'mbataap'hi jatohiy'hiyaami Awais'ho J'hoematati kiyai iwinjatis'hore.

Am'i kim'ko nyangi kom'i maar'ho biyati nanyinyahore. Maar'ho nanyinyati ko maip'haiwaat'hap'i nyangi nuwati nanyamaati am'i ko sawahom'i j'it'pataahi nyami maip'haiwa nahatewa nenyamataise.

⁶ Iyati ko nyangi neti Autaahaat'ho nyainjat'tand'hiyaanenyamataise. Iyati am'i kom'i Sap'ho Autaahaat'hom'i ot'ip'ipati nahataapa is'hiyaapi kawit'haahiyaan'ni p'risih'yaanenyamataise. Am'i nyahi kom'i ot'ip'ipati is'hiyaapi aunah'ipati newaati kawit'haawo. Iyaati nyahi Jisasi K'raisih'hoai amb'ipati awaipati numw't'haawo am'i ko amb'ipati awaipati jinjap'hi jinjap'hi nepi nutando. Ko kon'hi is'hiyaisuni kahapaamap'pa nahataapaisuni iwinjat'm'i notaise. Am'i sand'hi Akite! Akite!

⁷ Jasawise! Awais'ho yam'hapataat'hi raapi tiwipatisati taati nap'taiso. Taati nason'hi is'hiya nahatiya kiyaami nd'haara iwinjaitaapo. Am'i is'hiya koai yaaw'hand'i nunyaw'i tip'i muhohiy'hiyaisangi iwinjaitaapo. Iyon'hi is'hiya yap'hi nahandaahiya kopi kiyai ipot'wausehon'hi waati nat'iw'i nepat'wi gw'taapo. Ye! ak'it'isi sik'reti sik'aimat'aise!

⁸ Autaahaat'ho Awais'ho sandaase: "N'ini Naason'ini J'hon'ini am'i n'ini Naason'ini ipot'hon'ini bindataayo. N'ini j'hi aim'i bimaati am'i wani bimaati am'i ipoti nap'tand'hon'ine. Aindi n'ini wat'ip'haiwa nahatewaisahon'ine," ndaase.

Jon'ho Utaaho K'raisihomatiyahoai Usonataise

⁹ N'ini Jon'hon'ini sami naisohon'ini nyahi Jisaasihom'hiyaanimatot'hand'a is'hiya nyangi amb'ipati maar'ho yaas'haiwa nanyinyoh'waiwaara sangisati maas'indaayo. Am'i nyangi Autaahaat'ho nyainjatih'i am'i is'hiya yaas'hand'i nanyinyauh'hand'i kand'i kiyaan'ni and'titaati bitopi niyohiy'hiyaanam'hon'ine. Saindi k'maiwaat'hi sangisat'toh'hon'ine. Is'hiya nepi yap'honji mas'honji dur'hir'am'i ot'haati aheth'honjaat'hi ah'nisawaayopo. Konjami amb'ipati Pat'mosihande. Am'i sandi sanisot'mandi apaap'mahe, am'i Autaahaat'hom'i p#wihaapi nd'iwuni am'i Jisaasih'ho katati kaiwaiwaapi n'ini sandi akite ndi p#wiha ausaahon'he.

¹⁰ Aih'i Awais'hom'i asis'het'i* It'ip'ho nis'het'i waati nanoaipas'hi am'i nisi maar'hom'i nd'iha nanor'haatataise. Aih'i n'ini atisata nisi

* 1:10: Sura Sandehuraap'se.

dawaataatapi p̄w̄iha wa waati waap̄ih̄nati kapapar̄ih̄ri gaatipata-mat̄iyati ganati noaipataise.

11 Aih̄ ka p̄w̄iha n̄ngi sandati kandataase. “K̄inyi sapa nahataapa mmon̄hinḡip̄ipa ut̄ip̄hoat̄ih̄ j̄ip̄at̄ip̄aimb̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄hiya aunah̄ip̄ihaiwa ikw̄i wih̄tir̄t̄ih̄ wih̄n̄ram̄i yat̄imur̄itahaiwa 7 kiyahaiwaraahiyaapi j̄ip̄at̄ipaime: Epesasihandaahiyaapi, Simer̄inaahandaahiyaapi, Pekaamaam̄ihandaahiyaapi, Taiyatairaahan-daahiyaapi, Sar̄tis̄ihandaahiyaapi, Pirater̄ipiyaahandaahiyaapi,† am̄i Reotesiyaahandaahiyaapi j̄ip̄at̄ipaime,” ndataase.

12 Aih̄ n̄n̄i nepemait̄i yapepataahamataindi utaaso diyaamahondise nd̄i jata sis̄iha raam̄ihand̄i wapa kapop̄i ahotat̄i m̄hotind̄itand̄i ni-maatar̄ihat̄ima gor̄ihanda kaiw̄ihat̄ima 7 kiyahaiwa ahotih̄i mmonataayo.

13 Aih̄ saiwa sis̄iha ram̄ihand̄i m̄hotindiw̄imaiwaami ot̄ihap̄ih̄i Is̄hiyaami Saaho J̄himatis̄ihomat̄iyaho not̄i nasayati bitos̄ih̄i n̄n̄i iwinjataayo. Ko apot̄ih̄ri utaar̄ih̄ri m̄haatapi kir̄n̄ih̄i m̄haapi auh̄ri atas̄iha nimb̄imaasati nipaatahore. Iyati am̄i ut̄ih̄ri wir̄i gor̄ihanda kaiw̄ih̄ri tausand̄ihaap̄ih̄i wisasanati nipaatahore.

14 Iyati am̄i kom̄i m̄t̄iho m̄sis̄iha t̄iwipati k̄ihoep̄ihandamat̄iyati ap̄ipaahi k̄ihoep̄itamahore. Iyataati kom̄i nd̄iha sis̄ihaami t̄ihw̄it̄ih̄ramat̄iyati t̄ihw̄it̄isahore.

15 Iyataati am̄i kom̄i auh̄ri ap̄ipaahi nausaatah̄re ain̄ih̄ri metor̄ihand̄i w̄ind̄i b̄ironj̄ihand̄i sis̄iha wat̄ip̄ihaara t̄ihauh̄i yap̄ipati ikwaat̄ip̄iho owe-tati waati biyati nausaatipatamat̄iyato. Iyati am̄i kom̄i p̄w̄iha waap̄ihaati taahaamaatami nor̄ih̄ri naus̄ihaamat̄iyati gandaase.

16 Iyati am̄i kom̄i ikw̄iri gaat̄ih̄ra kaumbwaat̄i ikw̄i wih̄tir̄t̄ih̄ wih̄n̄ih̄ram̄i yahur̄itahaiwa 7 kiyati is̄iwatataise. Aih̄ am̄i namatanaati kosasaih̄ri wih̄wihoan̄j̄i nait̄ipundah̄ri kom̄i maahomwaan̄j̄i nasati nimanati ahondaise. Iyataati am̄i kom̄i nd̄imaahomwaan̄j̄i waati nausaatataise ip̄iho waati ip̄indaati awaind̄i nausaatipatamat̄iyato.

17 N̄n̄i saind̄i koai uson̄t̄imap̄i awaind̄i yaind̄i kom̄i auh̄ri atas̄ihaap̄ih̄i t̄imahiyati napomataahonisamataindi ahondaayo. Aih̄ ko kom̄i ikw̄iri gaat̄ih̄ra niwat̄i n̄ngi sandataase. “K̄inyi w̄ind̄i yamaime. N̄n̄i j̄ihun̄i ipotun̄i bimoh̄ihon̄ne.

18 Nisopi mmon̄ime. N̄n̄i j̄ihura napomatati jap̄ih̄i nepati asohonimand̄i kon̄n̄ih̄i nasisoari bindataayono Aind̄i am̄i n̄n̄i asohon̄n̄i kon̄n̄ih̄i nasisoari bimoh̄ihon̄ne. Aind̄i am̄i n̄n̄i is̄hiya napw̄itaat̄iw̄ihandamun̄i am̄i aunah̄ipati is̄hiya aim̄i napohiȳhiya nuw̄i bimoh̄ipatamun̄i kih̄ri am̄i wat̄ip̄ihand̄i is̄iwatataayo.

19 Is̄i am̄i K̄inyi k̄imba mmon̄hinḡip̄imbaapi j̄ip̄at̄ipaime. Aimi wan̄i ahotimb̄ipaapun̄i am̄i k̄imandami ipoti noaipaitand̄ihapa mmon̄hinḡip̄imbaapi ahoyapi j̄ip̄at̄ipaime.

20 Kaumbwaat̄i 7 kiyahaati nisi ikw̄i gaat̄ih̄ret̄i ahotisaam̄imaatun̄i am̄i sis̄iha raam̄ihand̄i m̄hotind̄itand̄ihaiwa gor̄ihanda kaiw̄ihaiwa 7 kiyahaiwaun̄i mmon̄hinḡiw̄imaiwaami tanyaaha siyate. Kaumb-waat̄i 7 kiyamaiwa enjer̄ih̄iya is̄hiya aunah̄ipa 7 kiyahataahiyai iwin-jasot̄ihandapi sand̄i nam̄ihanate. O am̄i sis̄iha raam̄ihand̄i 7 kiyahaiwa m̄hotind̄ind̄imand̄i is̄hiya aunah̄ipati 7 kiyahaiwaraahiyaape,” ndataase.

† 1:11: K̄imat̄i amb̄ipati Pirater̄ipiyaahandami tanyaaha siyate: nais̄hiya maar̄iho nam̄inawaayopo tatise.

2

Autaahaatɩhomɩ Isɩhiya Epesaasihandaahiyaapɩ Pɩwɩha Notaise

¹ “Isɩhiya Kɩraisihopɩ gɩwunyaahohiyɩhiya Epesaasihandaahiyai winjatisɩho itɩpɩho enjerɩhopɩ kɩnyɩ jɩpatɩpaimɩ. Pɩwɩha siyahaapɩto. ‘Nɩnɩ nisi ikwɩrɩ gaatɩhɩraihoaanjɩ kaumbwaatɩ ikwɩ wihɩtɩrɩtɩhɩ wihɩnɩramɩ yahurɩtahaiwa 7 kaɩndɩhaiwa isɩtɩhonɩne. Aɩndɩ amɩ nɩnɩ sisɩha raamɩhandɩ gorɩhandɩ kaiwɩhandɩ ikwɩ wihɩtɩrɩtɩhɩ wihɩnɩramɩ yahurɩtahaiwa 7 kiyahaiwaamɩ otɩhatɩhɩ daɩndɩ bitondaayo. Saindɩ nɩnɩ bindataahonɩnɩ pɩwɩha kɩma kinyapɩ nusoasataayo.

² Kɩnyɩ kaingɩwaiwaapaahɩ aimɩ nɩnɩ mmonɩtɩ netɩ gwɩnyaatɩhonɩne. Aɩndɩ amɩ kɩnyɩ dɩpɩwaasanɩpɩ kaingɩwaiwaapɩsangi aimɩ mmonɩtɩ gwɩnyaatɩhonɩne. Iyataatɩ amɩ kɩnyɩ andɩtitɩpɩ bitotapa isɩhiya usa saiwi maipɩhiyaapɩ wɩndɩ maarɩmitɩpɩhonɩtinɩhɩ gisoɩho. Iyataatɩ amɩ isɩhiya siya gisɩ sahɩtawaapo. “Nyangisangi Aposerɩhiyaane,” hɩtɩwɩ jaiwɩtauɩhɩ amɩ kɩnyɩ kiyaisɩ nepɩ baimbɩ tipɩtapaapɩ usonapa kiya jaipɩtɩwɩhiyaatɩhɩ usonapaise.

³ Kɩnyɩ nisi ambɩpatɩ anɩtimbɩ isɩwatɩnɩhɩ isɩhiya gisonawa kandapɩ ambɩpatɩ yaasahaiwa nahinyauhɩhandɩ kandɩ kɩnyɩ kaiwaapɩ wɩndɩ yamaimbɩ andɩtitɩpɩ bitotapa kaiwa nepɩ otɩpɩpatɩ pohimaimbɩ kaingɩtɩhandapaahɩ aimɩ gisonɩtɩ gwɩnyaatɩhonɩne.

⁴ Saimbɩ kainɩhandɩ kandɩ wonjɩ kinyapɩ nɩnɩ nitanataatɩ pɩwɩha sandɩ kahɩtɩtandiyo. Kɩnyɩ wuwani namasapɩ nisapɩ gɩnunyaahingura sura nɩngisɩ maarɩho awaɩndɩhandɩ waatɩ nanyinyapaise. O wani kɩmuraahɩ owetise.

⁵ Kɩnyɩ baimbɩ gwɩnyaape. Kɩnyɩ jɩhura gaahaiwa tɩtɩhaiwa baimbɩ kiyapaise. O wani kɩmuraahɩ kɩnyɩ gaahaiwa kaingɩwaiwa namapɩ aimɩ tɩmɩhaise. Isɩ kɩnyɩ kaiwa namasisɩ japɩhɩ nepemaite. Aimbɩ kɩnyɩ jɩhɩ gaahaiwa kaingɩpatamataimbɩ kaime. O kɩnyɩ saimbɩ kamaayapaapaahɩ nɩnɩ gisaapɩhɩ napɩtɩ sisɩha raamɩhandɩ sandɩ kɩnyɩhetɩ ahotisɩha kɩnyɩhetapɩ netɩ nemaito.

⁶ Iyataatɩ amɩ kɩnyɩ gaahatɩ kaingɩpatɩ siyapaise. Nikoraasihomɩhiyaamɩ kiyohɩwaiwaapɩ kɩnyɩ wɩndɩ maarɩmitɩpɩhone. Aihɩ amɩ nisangi komɩhiyaamɩ kiyohɩwaiwaapɩ wɩndɩ maarɩmito.

⁷ Isɩ utaaho atɩhɩrisahosɩ kɩma pɩwɩma Itɩpɩho Gaaho Autaahaatɩhomɩ isɩhiya Kɩraisihopɩ gɩwunyaahohiyɩhiyaapɩ katisɩha biyatɩ atisatɩ nene. Utaaho wo maapɩ yapɩpatambɩhaiwa tiworisaisɩ tiwatɩ ipɩhatisɩho soaisɩ nɩnɩ gaahone undɩtɩ ipatɩ asɩtimatɩtaatɩwɩhatamɩ yandɩpɩho nannɩme undisanɩhɩ nandaise. Sati ipitɩ yamɩhapataatɩhɩ Autaahaatɩho bimimbɩpɩhɩ osaataatɩ ahendaise,’ ” ndatɩ kandataase.

Autaahaatɩhomɩ Isɩhiya Aunahɩpa Sɩmerɩnaahanda Bimohiyɩhiyaapɩ Pɩwɩha Notaise

⁸ Utaaho kɩmɩko jɩhaatɩ amɩ sata kandataase. “Kɩnyɩ baimbɩ isɩhiya aunahɩpatɩ Sɩmerɩnaahanda bimohiyɩhiyai iwinjatisɩho itɩpɩho enjerɩhopɩ pɩwɩha kɩma jɩpatɩpaimɩ. Sa pɩwa siyahaapɩto. ‘Nɩnɩ apɩpaahɩ Jɩhimatɩtɩ amɩ ipotimatɩtɩ bindataayo. Nɩnɩ jɩhura aimɩ napotatɩ amɩ japɩhɩ nepatɩ asohonimatɩtɩ bindataayo. Aihɩ pɩwɩha kɩma kinyapɩ nusoasataayo.

⁹ Nɩnɩ kɩnyɩ naanjɩhaiwa kɩnyɩ ambɩpatɩ yaasɩhaiwa nehingɩwaiwaapaahɩ aimɩ mmonɩtɩ gwɩnyaatɩhonɩne. Aɩndɩ amɩ kɩnyɩ kahapaamapɩpa apɩpaahɩ owehonɩtinɩhɩ aimɩ gisoɩho. Saimbɩ owehonɩtapaahandɩ kandɩ amɩ kɩnyɩ kahapaamapɩpa apɩpaahɩ asaketahone. Iyataatɩ amɩ isɩhiya siya gisɩ sisɩpɩhɩtɩwɩ nyahɩ

Judaahiyaane tohiyɩhiyaapaahi mmoniti gwɩnyaaho. Isiya siya titihi Judaahiyaamaahe owetise Bwaasirihiramihiyaare.

¹⁰ Masi wonji bimambipi ambipati yaasahandi wɩndi naitaise. Sandi yaasahandi nepaapi yaitaapimaahewetise. Atime. Bwaasirihiri Kiramihiyai kaundonhihi kiya sami usaatangisi nepi tisapi nasapuwitaapo. Sandi sangi jaiwaiwi nasiseniwihaiwa kaitaapo kiya timihaitotwo. Saiwa naanjihaiwa ambipa yaasahaiwa asisaha nehi 10 kiyahaiweti naitaapo. Saiwi naanjihaiwa newaahandi kandi Autaahaatihopi gwɩnyaahohitihandi wɩndi namaamapi andititwi gwɩnyaapi nuwi napowaahuraatitando. Saisaihi ami ninisi asitimatitaatwihandi nawihomataindi wihooanjihandi sangisi nasamito.

¹¹ Isi utaaho atihirisahosi kima piwɩma Itipihoo Gaaho Autaahaatihomi isihiya Kiraisihopi gwɩnyaahohiyɩhiyaapi katisaha biyati atisati nene. Isi ami utaaho wo maapi yapipatambihaiwa tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisihoo soaisi napwitaatwihandi kapihandi 2 handi wɩndi neti namausopisaisitaise. Apipaahi owetitaise ndataase.

Isihiya Aunahipa Pegaamaamihandaahiyaapi Pɩwɩha Notaise

¹² Iyataati ami utaaho kimi ko sata kandataase. “Enjerihoo isihiya aunahipa Pegamamihandaahiyaai iwinjatisihoo itipihoo enjerihopi piwɩha kimi jipatipaime. Pɩwɩha satipihaha nusoase. ‘Ninisi namatanaati kosasahanaati wihiwihooanjapi nga otitati nga tipipa kiyahanaati utaarihanaati isitihonine. Ninisi saindi sanaati isitihoninisi piwɩha kimi kinyapi nusoasataayo.

¹³ Aunahipati sati kinyi bimingimatapaahi aimi ninisi mmoniti gwɩnyaatihonine. Sati aunahipita Bwaasirihiri bindataati isihiyai winjatitandihate. Setihihandi kandi kinyi nisi ambipati namaamapi anitimbisi ipi nisi kinyi baimbi ginunyaapaise. Aimbisi ami utaaho Andipaasihoai tiwauhihandi kandi kinyi nisapi ginunyaahingitihandi wɩndi namwaasapihooje. Andipaasiho so nisapi biyati ginunyaati ami nisi piwɩha anusoahoai sapihisi Bwaasirihiri bindataati tiwauhi napotaise.

¹⁴ Siyataahandi kandi ninisi piwɩha kimaiwa kinyapi nitandihaiwa sandi gi kahititandiyo. Sati aunahipati Pegamaamihanda isihiya usa yaihiya jihura Baaramihomi kaipatamataiwisi kaiwihiya bindawaayopo. Jihura Baaramihoo Baarakihooai satipi kaunde undati jaipitaha kaundihisi Isiraherihiya nahatiyai kiyaunjati nunjihisi ami kiya nandapa maahoaiipati autaahaatihoo jaipitahopi tipi tihiwihapa nunyauhi nanwi ami kihoo kahaatisawi ambipati naminwi timaamaitwi kaiwi maipihandaatihisi timahiyawaayopo.

¹⁵ Isi wani ami kinyi aunahimatami otihatihisi sikaiwihiya Nikoraasihomihiyaamihireti japepihirisi kaiwihiya bindawaayopo.

¹⁶ Isi kinyi baimbi japihi nepemaite. O japihi namepemaitapaapaahi ninisi keti napiti siya isihiyaisi namatanaati nisi maahomwaanji ahotinimanaata titimaito.

¹⁷ “Isi Utaaho atihirisahosi kima piwɩma Itipihoo Gaaho Autaahaatihomi isihiya Kiraisihopi gwɩnyaahohiyɩhiyaapi katisaha biyati atisati nene. Utaaho wo nahataapa maapi yapipatambihaiwa komi tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisihooai nandapa biretihandi manaahandi noasandindihandi ninisi koai numwito. Aindi ami nawiha wa kihooepiha numwito. Nawiha seti ambipati wanhati jipatipaindi numwito. Nunyanihisi ambiti satapi isihiya usa gimaawunyaata namausesipatitaise nehi sawaho sa nawa nesihohi gwɩnyaatatisi nusesipatitaise,” ndataase.

P̄w̄iha Is̄hiya Aunah̄ipati Taiyatairaahandaahap̄hiyaap̄i Notaise

18 Aih̄i am̄i utaaho naas̄iko j̄haati satat̄i kandataase. “Is̄hiya aunah̄ipati Taiyatairaahandaahanp̄hiyai iwinjatis̄ho it̄ip̄ho enjer̄hop̄ j̄pat̄ipaime. P̄w̄iha k̄ima siyahaap̄ito: ‘N̄in̄i Autaahaat̄ihom̄i Mwaahon̄in̄i nis̄i nd̄iha sis̄iha waat̄i t̄ihataat̄i t̄ihw̄it̄ih̄ri waat̄i t̄ihw̄it̄ipatamatiyahaare. Iyataat̄i am̄i nis̄i auh̄irisangis̄i ain̄ih̄ri metor̄ihand̄i b̄ironj̄hand̄i sis̄ihaara t̄ihauh̄i ikwaat̄ip̄ho kipat̄i t̄ihat̄i owetat̄i biyat̄i waat̄i awaind̄ihand̄i nausaat̄ipatamatiyat̄i nausaatat̄i bousamah̄ire. Aih̄i p̄w̄iha k̄ima kinyap̄i nusoaasa-taayo.

19 N̄in̄i kinȳi kainḡwaiwa nahatewaapaah̄i aim̄i mmon̄it̄i gw̄inyaat̄ihon̄e. Kinȳi nisap̄i ḡnunyaap̄i am̄i is̄hiyai and̄it̄iw̄iw̄itand̄ihat̄i kaimb̄i am̄i naanj̄haiwa nepaahand̄i kand̄i and̄it̄it̄ip̄i bitoh̄in̄ih̄i gisot̄i gw̄inyaaho. Kinȳi gaahaiwa j̄hura kainḡwaiwaah̄i nga noaipas̄ih̄i mmonataayo. O am̄i wan̄i k̄imura kainḡw̄imaiwaah̄i j̄h̄i kainḡwaiwai nusat̄ip̄haap̄i waat̄i gaahaiwa kain̄ih̄i noaipataise.

20 Saimb̄i kinȳi nga kain̄ihand̄i kand̄i n̄in̄i p̄w̄iha k̄ima kinyap̄i nitan̄it̄iha gi sand̄i kah̄it̄itand̄iyo. Kinȳi k̄imaat̄i apopaat̄i Jeseper̄ihaati neh̄i iwinjahin̄ih̄i kaat̄i gisat̄i maas̄i bindataise. Saat̄i apopaat̄i satat̄i ‘N̄in̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iha atind̄i net̄i ausaahohaamaan̄e,’ tat̄i nis̄i ot̄ip̄ipat̄ihiyai jaiwundat̄i amb̄ipati k̄ho k̄haatisaw̄i t̄imaamait̄itaat̄iw̄ihira kiyaunjat̄i am̄i autaahaat̄iho jaiw̄itahoi nandapa t̄ih̄w̄i nunyaw̄ihapa nandaat̄iw̄i kiyaunj̄haate.

21 Kaat̄i kaatami kaiwaiwa namasis̄i jap̄ih̄i nepemait̄itand̄i neh̄i win-jahon̄ih̄i kaat̄i w̄ind̄i namepemaitat̄i kaat̄in̄ih̄i kaiwa maip̄ihaiwa kiyat̄i bindataise.

22 Is̄i atime. N̄in̄i kaat̄i timb̄ipa wapa numw̄ito. Numwisan̄ih̄i kaatami amb̄ipati waat̄i aungwohand̄i yaawat̄i n̄iw̄indaise. Iyon̄ih̄i am̄i kaatisaw̄i amb̄ipati nam̄in̄in̄iw̄i t̄imaamaihohiȳhiyaisangi naanj̄at̄i yaaw̄ihand̄i awaind̄ihand̄i numwisan̄ih̄i nep̄i kiyaam̄i amb̄ipati waat̄i awaind̄ihand̄i yaawat̄i n̄iw̄indaise am̄i kiya Jeseper̄ihaatami kaiwaiwa namasis̄i w̄ind̄i jap̄ih̄i namepemaitawaawaaho.

23 Aind̄i am̄i kaatami mwaaya maatiyaisangi tiwisan̄ih̄i napw̄itaapo. Saisan̄ih̄i is̄hiya nahatiya usa nisap̄i ḡnunyaahohiȳhiyaisangi mmon̄iw̄i gw̄inyaawaaw̄i sat̄iw̄i, ‘Ko is̄hiyaam̄i maar̄hoat̄ih̄i am̄i kiyaam̄i gw̄inyaahoh̄iwaiwa mmonahoe,’ t̄iw̄i mmon̄iw̄i gw̄inyaaitaat̄iwo. N̄in̄i sah̄i n̄inaasiyaat̄i wapa kiyoh̄ip̄ipaap̄i am̄i kiyoh̄ir̄ih̄ri k̄ret̄i mmon̄it̄i jatetinjat̄i n̄inaasiyaatangi wihoan̄ih̄i hapa nasam̄ito.

24 Iyataat̄i am̄i is̄hiyaat̄i usaat̄i aunah̄ipati Taiyatairaahanda bimo-hiȳhiyaate n̄in̄i sangis̄i sand̄i kasatataato. Sah̄i apopaat̄i saatami p̄w̄iha w̄ind̄i at̄iw̄iw̄i kaatami h̄iret̄i minjapep̄ih̄iropo. Aiw̄i am̄i is̄hiya katawaaw̄i sat̄iw̄i ‘Bwaas̄ir̄ih̄ram̄i p̄w̄iha wiwa noat̄ih̄ep̄i baah̄i noasandiwaiwo,’ toh̄iwaiwa sah̄i w̄ind̄i at̄iw̄i mmon̄iw̄i nep̄i ḡmunyaap̄ihyaate. Is̄i n̄in̄i sangis̄i naanj̄asis̄ihand̄i sam̄ih̄et̄i ah̄is̄isat̄i w̄ind̄i namaasam̄ito.

25 Iyataahand̄i kand̄i sah̄i wan̄i is̄wasoh̄ip̄ipa w̄ind̄i namaamap̄i an̄itiwi kapaan̄ih̄i is̄wat̄im̄i nuw̄i n̄in̄i napisan̄ihuraat̄itande.

26 Is̄i am̄i utaaho wo yap̄ipatamb̄ihaiwa tiworisais̄i kohimatat̄i tiwat̄i ip̄ihatisamat̄i am̄i nis̄i gw̄inyaat̄i maar̄itoh̄ir̄ih̄iret̄i japep̄ih̄irat̄i not̄i nahataapa ap̄ipaah̄i owet̄itand̄ihuraaton̄ih̄i am̄i n̄in̄i ko is̄hiyais̄i win-jat̄itand̄i koais̄i wand̄iha am̄i wat̄ip̄ihand̄i numw̄ito.

27 Saisan̄ih̄i ko and̄it̄itat̄i wat̄ip̄itat̄i is̄hiyais̄i iwinjaat̄i bim̄itaise. Win-jaat̄i bindataat̄i maap̄i yap̄ipatamb̄ihya Autaahaat̄ihom̄i is̄hiyai tip̄i

ipɩhaitotɩwɩyohiyɩhiyai ko tiwatɩ ipɩhatisatɩ netɩ nosasɩtaise onɩha yapɩpatɩ naumbwɩnatɩ nosasɩnatɩ owetɩpatamatɩyato. Ko otɩpɩpatɩ kaitandɩhatɩ numwɩtandɩ katoɦmatɩ numwɩto amɩ Apɩho Autaahaatɩho nɩnɩ otɩpɩpatɩ kaitandɩhatɩ nɩngɩ nanɩmɩpatamataindo.

²⁸ Aindɩ amɩ nɩnɩ kaumbwaatɩ nɩpaatɩhaatɩ asisɩhaatɩhɩ biyatɩ nausaatatɩ tɩhoasaamaatɩ koaisɩ numwɩto.

²⁹ Isɩ utaaho atɩhɩrisahosɩ kɩma pɩwɩma Itɩpɩho Gaaho Autaahaatɩhomɩ isɩhiya Kɩraisɩhopɩ gɩwunyaahohiyɩhiyaapɩ ausaatɩ katisɩma biyatɩ atisatɩ nene.

3

Autaahaatɩhomɩ Isɩhiya Aunahɩpatɩ Sarɩtisɩhandaaɦiyaapɩ Pɩwɩha Notaise

¹ Utaaho kɩmɩko pɩwɩha amɩ jɩhaatɩ satatɩ kandataase. Aunahɩpatɩ Sarɩtisɩhandaa isɩhiya bimohiyɩhiyai iwinjatisɩho itɩpɩho enjerɩhopɩ kɩnyɩ pɩwɩha jɩpatɩpaimɩ. Sa pɩwɩha kɩnyɩ jɩpatɩpaimbɩ nusoasɩtaapɩha siya-ɦapɩto. Nɩnɩ Autaahaatɩhomɩ itɩpɩho 7 kiyahoaisahonɩne. Aindɩ amɩ kaumbwaatɩ 7 kiyahaatɩ nɩnɩ isɩwatataayo. Aihɩ nɩnɩ kɩnyapɩ pɩwɩha kɩma nusoasataayo. Kɩnyɩ kaingɩwaiwa nahatewaapaahɩ nɩnɩhɩ aimɩ mmonɩtɩ gwɩnyaatɩhonɩne. Isɩhiyaahɩ kɩnyapɩ katawaawɩ ko asohoematatɩ nga bindataatɩ amɩ kandɩ ko asoho bimindɩhandapɩ ambɩpatisaho bindataise tɩwɩ katawaahandɩ kandɩ kɩnyɩ aimɩ napomahise.

² Kɩnyɩ kɩnyɩ naapɩpa namasisɩ japɩhɩ nepape. Nepapɩ Kɩnyɩ kaingɩwaiwa nahatewa wɩndɩ tɩmaamahiyatɩ ahotimbɩpa nepɩ japɩhɩ tɩtɩhipɩ andɩtipɩ kaime. Sandɩ kahɩtotɩmandɩ apaapɩmaato kɩnyɩ kaingɩwaiwaamɩ wapa nisɩ Autaahaatɩhomɩ ndɩhetɩ biyatɩ gaahapa tɩtɩhapa wɩndɩ namwaipasɩhɩto.

³ Kɩnyɩ pɩwɩha gaaha aimɩ atimbɩ nehingɩha ka japɩhɩ baimbɩ gwɩnyaapɩ isɩwatapa pɩwɩha katɩrɩhɩretɩ japepɩhɩrɩpɩ maipɩɦaiwa namapɩ nepemaite. O amɩ kɩnyɩ naapɩpa namasisɩ japɩhɩ namepemaitepaapaahɩ nɩnɩ ketɩ kuraanɩhɩ ikohiya ikondaatɩwɩ nasohiyɩhiyaamataindɩ gisaapɩhɩ napɩto. Iyataatɩ kɩnyɩ nisɩ napɩtandɩhuraapɩ wɩndɩ monɩpɩ wɩndɩ gɩmunyaitaise.

⁴ Iyataahandɩ kandɩ isɩhiya usa yahonya, kiyaamɩ utɩ apotɩhɩrisɩ wɩndɩ nepɩ kɩmaamapɩhiya yaihiya Sarɩtisɩhandaa bindawaayopo. Isiya siya gaahaiwa kaiwɩhiyaare. Isɩ isiya siya apotɩhɩrɩ gaahapa kɩhoepɩhapa niyopɩ nɩngisawɩ maasɩ daiwɩ bimɩtaapo.

⁵ Isɩ amɩ utaaho wo nahataapa maapɩ yapɩpatambɩɦaiwa komɩ tiworisaisɩ kohimatatɩ tiwatɩ ipɩhatisɩhoai apotɩhɩrɩ sɩrɩ kɩhoepɩrɩ nɩnɩ netɩ kiyaamataindɩ koai nɩwisotɩ nɩwɩpaito. Aindɩ amɩ nɩnɩ komɩ ambɩpatɩ utɩpɩhandɩ asɩtimatɩwɩ jinjapɩhɩ bimɩtaatɩwɩhiyaamɩ ambɩpatɩ ahotindɩhandaatɩhapi wɩndɩ nahusaumwaamaito. Owetɩtaise. Aindɩ amɩ nɩnɩ komɩ ambɩpatɩ nisɩ Apɩhomɩ ndɩhetunɩ amɩ komɩ itɩpɩhiya otɩpɩpatɩhiya enjerɩhiyaamɩ ndɩhetɩ awusoaito.

⁶ Isɩ utaaho atɩhɩrisahosɩ kɩma pɩwɩma Itɩpɩho Gaaho Autaahaatɩhomɩ isɩhiya Kɩraisɩhopɩ gɩwunyaahoyɩhiyaapɩ ausaatɩ katisɩma biyatɩ atisatɩ nene.

Isɩhiya Piraaterɩpiyaahanda Bimohiyɩhiyaapɩ Utɩpɩho Notaise

⁷ Utaaho kɩmɩko pɩwɩha jɩhaatɩ satatɩ kandataase. “Kɩnyɩ pɩwɩha wiwa Autaahaatɩhomɩ isɩhiya aunahɩpatɩ Piraaterɩpiyaahanda bimohiyɩhiyai winjatisɩho itɩpɩho enjerɩhopɩ jɩpatɩpaimɩ. Pɩwɩha siyahaapɩto. ‘Nɩnɩ apɩpaahɩ akɩtɩnɩhɩ Autaahaatɩhomɩɦaiwaahɩhɩ napaitɩtɩ kaɩndɩhonɩne.

Aindi am̄i n̄n̄i Autaahaat̄ihom̄ihon̄n̄i ap̄ipaahi ak̄it̄ihon̄ine. Aindi nahataapa ak̄it̄ihapaami tanyaahon̄ine. N̄n̄i Daawit̄ihom̄i kih̄ir̄i is̄it̄ihon̄ine. Is̄i n̄n̄i wapaami maasomwaan̄j̄ nutosisan̄ih̄i wo nga net̄i w̄ind̄i namaapuw̄itaise. Aindi am̄i n̄n̄i wapaami maasomwaan̄j̄ naputosisan̄ih̄i wo nga net̄i kamwaan̄j̄ w̄ind̄i nuwat̄imos̄itaise.

8 N̄n̄i kinȳi kainḡiwaiwaahi nahatewa aim̄i mmonit̄i net̄i gw̄inyaat̄ihon̄ine. Is̄i atime! N̄n̄i kinyap̄i kinȳi nd̄imaahomwaan̄j̄ maasomwaan̄j̄ nutoson̄ih̄i nundataise. Is̄i utaaho wo nga net̄i jap̄ih̄i w̄ind̄i namaapuw̄itaise. Kinȳi kinȳi wat̄ip̄ihand̄i and̄itit̄itaap̄ihand̄i maip̄ihon̄j̄ ah̄ngisetih̄i n̄n̄i aim̄i gison̄it̄i gw̄inyaaho. Iyataahand̄i kand̄i kinȳi nis̄i p̄w̄iha atimb̄i niwat̄ip̄i am̄i baimb̄i japepih̄ir̄ip̄i am̄i kinȳi nis̄i amb̄ipati w̄ind̄i nep̄i namaanoaasise.

9 Is̄ihiya siya sat̄iw̄i nyahi tit̄ih̄i Judaahiyaan̄n̄i Autaahaat̄ihom̄ihiyaan̄ne tohiȳihiya siya jaiw̄ih̄itawaatopo. Kiya Bwaas̄ir̄ih̄iram̄ihiyaaso. Is̄i atime! N̄n̄i kiyais̄i net̄i nandusoasisan̄ih̄i kiya nap̄iw̄i kinȳih̄in̄i kinȳi auh̄iraap̄ih̄i nap̄iw̄i atot̄ip̄iwes̄itaapo. Iyon̄ih̄i kiya nisap̄i sat̄iw̄i saiw̄i ko Autaahaat̄iho Jisaasiho kiyais̄i maar̄iho nunyati am̄i maar̄iho w̄iw̄iwataise t̄iw̄i mmon̄iw̄i nep̄i gw̄inyaaitaapo.

10 Kinȳi nis̄i p̄w̄iha baimb̄i atimb̄i nep̄i an̄timb̄i japepih̄ir̄ip̄i is̄iwatapaise. P̄w̄iha is̄iwatapaap̄i naan̄j̄haiwa nangisenahaiwa noaipas̄iwaiwai and̄itit̄ip̄i bitotapa nep̄i ip̄ihatimb̄imapaise. Is̄i am̄i n̄ngisangis̄i gis̄i ginjat̄it̄i an̄tind̄i giwat̄ito. An̄tind̄i giwatisan̄ih̄i nasenahaiwa saiwa is̄ihiya yap̄ih̄i nahandaahiya nahatiyai nunjenati nusoaipaitand̄ihaiwa gisaap̄ih̄i w̄ind̄i namangoaipaitando.

11 N̄n̄i gisenda ket̄i kuraan̄ih̄i nap̄ito. Is̄i kinȳi is̄iwatinḡiwaiwa an̄timb̄i is̄iwate. Am̄i kinȳi p̄raisihand̄i wihoaan̄j̄haiwa utaaho wo namañ̄ndati w̄ind̄i namangaito.

12 Is̄i am̄i Utaaho wo nahataapa maap̄i yap̄ipatamb̄ihaiwa komi tiworisais̄i tiwati ip̄ihatisamahonaah̄i n̄n̄i koais̄i net̄i yas̄iha m̄ihot̄ir̄ih̄remat̄i m̄ihot̄ito ko noaipati nis̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄aan̄ami yas̄iha wat̄ip̄ihaimat̄itand̄o. Saind̄i net̄i yas̄ihemasan̄ih̄i ko w̄ind̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄hand̄i namasi noaipati namutaise. Ap̄ipaahi owet̄itaise. Aindi am̄i n̄n̄i kom̄iheti nis̄i Autaahaat̄ihom̄i amb̄ipati j̄pat̄ip̄iwindos̄ito. Aindi am̄i nis̄i Autaahaat̄ihom̄i aunah̄ipatam̄i amb̄ipati kom̄iheti j̄pat̄ip̄ipaindos̄ito aunah̄ipati wan̄ihat̄i Jerusarem̄ihand̄i nis̄i Autaahaat̄ihoap̄ih̄i yam̄ihapataat̄ihap̄i namasi maap̄i noaat̄ipas̄ipato. Aindi am̄i nis̄i amb̄ipati wan̄ihatisangi kom̄iheti j̄pat̄ip̄ipaindos̄ito.

13 Is̄i utaaho atih̄risahos̄i k̄ima p̄w̄ima It̄ip̄iho Gaaho Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya K̄raisihop̄i gw̄unyaahohiȳihiyaap̄i ausaat̄i katis̄ima biyati atisati nene.

K̄raisihom̄i Is̄ihiya Aunah̄ipati Reotesiyaahandaahiyaap̄i Ut̄ip̄iho Notaise

14 Utaaho k̄im̄iko naas̄iko p̄w̄iha satati kandataase: “Kinȳi p̄w̄iha wiwa is̄ihiya aunah̄ipati Reotesiyaahanda bimohiȳihiyai winjatis̄iho it̄ip̄iho enjer̄ihop̄i j̄pat̄ipaime. Iyataati p̄w̄iha sa siyahaap̄ito. “N̄n̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄ihaapuni am̄i ipot̄i wapa kaitand̄i j̄h̄i t̄imanati p̄w̄iha wat̄ip̄itati wisasis̄ihaapuni, ‘ak̄ite,’ nd̄i kand̄ihon̄n̄i tit̄ih̄i ak̄it̄ihaam̄ihon̄ine. Aindi n̄n̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iha nahata tit̄ih̄i nga bair̄i ausaat̄i am̄i Autaahaat̄ihop̄i ak̄it̄itimb̄ipa ausaimanot̄ihon̄ine. Autaahaat̄iho nis̄ihetap̄i kahapaamap̄ipa nahataapa ahaimb̄ipaami tanyaahon̄n̄i awais̄ihon̄n̄i p̄w̄iha k̄ima kinyap̄i nusoaasataayo.

15 Kinyi kaingɔwaiwa nahatewa nɔni aini mmoniti gwɔnyaatɔhonine. Kinyi wɔndi tahaɔhɔɔmetɔpuni ami wɔndi mbwahɔɔmetinɔhi nɔni aini mmoho. Kinyi tahaɔɔpo ami mbwaapo saimbi bimɔtaapɔ nɔni maari-tataayo.

16 Iyataahandi kandi kinyi goti masɔhɔɔni tahaɔɔpɔ dihimataataise. Ami kinyi wɔndi tahaɔɔpɔ ami wɔndi mbimwoahise. Kinyi sainɔhi nɔni gisi nisi maahomwaanɔpɔ kwahɔndi dauti noahimaito.

17 Kinyi satapaase: “Nɔni nawɔho ami ikɔpɔpa apɔpaahi asaketahonine. Nɔni wapaapi wɔndi nenoahimeto,” tapaase. Satapaahandi kandi kinyi apɔpaahi mɔmaipaimbi isaimbi bindapaise. Isɔhiya usa nga kinyapi kiyaaɔni maariho asɔpɔhitaatɔwɔhamwaanɔni bindapaise. Kinyi apɔpaahi ikɔpɔpa wapa owehɔɔni ami kinyi ndɔha niyotahɔɔni ami somaahɔhɔɔni bindapaise. Saimbi bindapaahandi kandi nɔni setahonine tɔpɔ kinyi kiwahɔɔni sandapi wɔndi motɔnɔpɔ gimunyaahise.

18 Aihɔ ami nɔni gisi pɔwɔha kɔma kinyi gwɔnyaitaapɔha kahɔtataato. Nisi gorɔhandi sisɔhaara tɔhati ikwaatɔpɔho wapa maipɔhapa namɔhatimbɔpa tɔhati nemase. Isi nisi gorɔhandi sandi nawɔho naninyapi kinyi nepe, kinyi noaipapi wapa akɔpɔpa gaahapaisahɔɔni titaapo. Aimbɔ ami apotɔhɔri kihoepɔhɔri tɔtɔhi gaahɔri nepɔ niyope somaahɔhɔɔni bimimisamɔhi isɔhiya wɔndi maahisoihi wɔndi mamaasɔtando. Aimbɔ ami marasinɔho ndɔhaapɔho nawɔho naninyapi nepe. Nepɔ ndɔhotɔ ahiyaposapɔ nga baimbi jaitaapo.

19 Ami nɔni isɔhiya usaisi maariho nunyataataahi kiyaisi itɔhunditi kiyaaɔni kiyohɔwaiwa neti tɔtɔhemwahonine. Isi ami kinyi kiwahɔɔni andɔtɔtɔpɔ kinyi kaingɔwaiwa nepɔ tɔtɔhematɔpɔ kinyi maipɔhaiwa kaingɔwaiwa namasisi nepemaite.

20 Atime! Nɔni maasomwaanɔni bitondaatɔ taatɔ titi kwɔtɔwataayo. Isi utaaho wo nisi maahomwaanɔni atisataatɔ maasomwaanɔni nisapi nuhonaahi ami nɔni nandaatɔ koaisatɔ maasi bimɔto. Koaisatɔ maasi nandapa nain-janihi ami ko nɔngisatɔ maasi nandapa nandaise.

21 Isi ami Utaaho wo nahataapa maapɔ yapɔpatambɔhaiwa komi tiworisaisi kohimatatɔ tiwatɔ ipɔhatisataataahi ko nɔngisatɔ yamɔhapataatɔhi nɔni bimohɔpɔpɔhi maasi bimɔtaise. Siyatɔ nɔni jɔhura nisi tiworisaisi titi ipɔhatindimahonɔhi Apɔho nɔngisi nanɔmaati komi bimimbɔpɔhi ahɔnihi bimohɔpatamatiyatɔ bimɔtaise.

22 Isi utaaho atihɔrisahosi kɔma pɔwɔma Itɔpɔho Gaaho Autaahaatɔhomi isɔhiya Kɔraisihopɔ gwɔwunyaahohiyɔhiyaapɔ ausaatɔ kaundisi ma biyatɔ atisatɔ nene,” ndataase.

4

Yamɔhapataatɔhi Autaahaatɔhɔpɔ Gɔwunyaahohiyɔhiya Koai Mepɔ Autaahepumawaayopo

1 Saiwa aini mmoniti namɔhaatosatɔ ipotɔ japɔhi yapepataahimataindi jataatɔ yamɔhapataatɔhi maasomwaanɔni wamwaanɔni nundihɔ mmonataayo. Aihɔ utaaho so nɔngisi jɔhi gaatatɔ kandisihomɔ pɔwɔha naahutarɔhɔri otɔpɔho kapaparɔhɔramatɔtatɔ pɔwandihɔ atisohɔho satatɔ nɔngisi kandataase. “Kinyi kɔmasɔni nasaamane wiwa ipotɔ noaipaitandɔhapaapi kahɔtiti nangisɔtaano,” ndataase.

2 Aihɔ keti kuraanihi Itɔpɔho Gaaho nasatɔ nisi hetɔ waatɔ nɔndoti nanoaipataise. Aihɔ nisi maarihomɔ ndɔha nanorɔhaataataise. Aihɔ nɔni yamɔhapataatɔhi jataatɔ Autaahaatɔhomi gwɔtɔho siya kirɔhandi ahotihɔ mmonataayo. Aihɔ ko gwɔtɔhoasini utaaho wo bindataise.

³ So utasometapɩ nausaatindɩhandɩ nawɩha wa apɩpaahɩ gaaha anaahɩha asisorɩha jesɩpaaha biyatɩ nausaatahaasɩ kaamatiyatɩ nausaatataise. Iyatɩ amɩ nawɩha wa apɩpaahɩ gaaha anaahɩha amatenɩha karɩneriyanɩhaisangi nausaatataise. Aihɩ amɩ apaahorɩhɩrɩ wɩrɩ koaisɩ aunɩhiyatɩ nesɩwesɩwatɩ otaatematɩ ahondaise. Sɩrɩ apaahorɩrɩ nawɩha wa gaaha anaahɩha asisorɩha emererɩha biyatɩ nausaatahaasɩ kaamatiyatɩ apɩpaahɩ bosaasɩnatɩ nausaatataise.*

⁴ Aihɩ amɩ gwɩtɩho siyaahaiwa wiwa 24 kiyahaiwa Autaahaatɩhomɩ gwɩtɩho siyaahandi otaatematɩ nesɩwesɩwatɩ ahondaise. Aihɩ amɩ kaiwa gwɩtɩho siyaasiwaasɩnɩ mɩtɩhiya 24 kaiwɩhiya bindawaayopo. Siya mɩtɩhiya apotɩhɩrɩ kɩhoepɩhɩrɩ utaarɩhɩrɩ niyopɩhiyaare. Aiwɩ amɩ kiya tingaatɩha awaisawɩhiya kinɩhiya nipatohɩhamatiyaha gorɩhanda kaiwɩha kiyaamɩ mɩtɩhoaatɩhɩ nipaatawaayopo.

⁵ Autaahaatɩho awaisɩhomɩ gwɩtɩho siyaahandɩ ahotimbɩpɩhɩ tɩwɩpatamɩ kinapɩpa kinapaahoena nausainjɩtɩhandɩ apɩpaahɩ waatɩ nausaatatɩ bosaasɩnataise. Amɩ kirɩrutatɩ amɩ wɩndɩ waatɩ gaatinjɩhɩ atisataatɩ tɩwɩpatɩ asoatatɩ gandaase. Gwɩtɩho siyaahandɩ mandosihɩhoanɩ sisɩha wiwa 7 kiyahaiwa tosihandɩ norɩhɩramatiyahaiwa taatɩ tɩhataise. Saiwa sisɩmaiwa 7 kiyamaiwa Autaahaatɩhomɩ itɩpɩhore.

⁶ Iyataatɩ amɩ Autaahaatɩhomɩ gwɩtɩho siyaahandamɩ mandosihɩhoanɩ wɩndɩ kapɩhɩ ahondaise. Iyataatɩ sandɩ durɩhɩrɩ awairɩhɩrɩ apɩpaahɩ saasanotahɩrɩ gɩraasihora kaiwɩhɩramatiyatɩhɩrɩ ahondaise. Aihɩ amɩ wapa asɩtimatatɩ bimotɩ ahotimbɩpa 4 kiyahapa Autaahaatɩhomɩ gwɩtɩho otaatemapɩ wihoanɩ waurɩ amɩ wihoanɩ waurɩ bitotawaayopo. Saiwa 4 kiyamaiwa ambɩpatetɩ nahataapɩpɩhɩ gaamatɩ ndɩhaahɩ mandosohɩhoanɩ amɩ dawaataatunɩ ahetahaiwaare.

⁷ Aihɩ jɩhandɩ wanɩhandɩ asɩtimatatɩ bimotɩ ahotɩmɩ naindɩhandɩ sandɩ pusiketɩho awaisɩho watɩpɩho raiyonɩhandamatiyahande. Aihɩ amɩ kapɩhandɩ 2 handɩ asɩtimatatɩ bimotɩ ahotɩmɩ naindɩhandɩ maasapɩho awaisɩho kauho sapɩhomatiyahande. Aihɩ amɩ kapɩhandɩ 3 handɩ asɩtimatatɩ bimotɩ ahotɩmɩ naindɩhandamɩ ndɩmaahomwaanɩ utahomɩ ndɩmaahomwaanɩamatiyahande. Aihɩ kapɩhandɩ 4 handɩ asɩtimatatɩ bimotɩ ahotɩmɩ naindɩhandɩ sandɩ boho autaahɩ otɩpwɩrɩpwɩrisatɩ daisɩhomatiyahande.

⁸ Maurɩmaurɩ asɩtimatatɩ bimotɩ ahotɩmɩ naiwɩmaiwaamɩhetɩ nɩnaasaindamɩhetɩ ditɩhaiwa ikwɩrɩ naasairɩtɩhɩ wɩramɩ naasohɩtahaiwa 6 kiyatɩ ahetahaiwe. Aihɩ kaiwaamɩ ambɩpatetɩ nahataapɩpɩhɩ ndɩhaahɩ gaamatɩ ahendaise. Aihɩ amɩ kaiwaamɩ ditatotisangi ndɩha ahendaise. Aihɩ saiwa apatɩhunɩ otapɩhaatunɩ nasisoarɩ satɩwɩ katawaatopo. “Awaisɩho Autaahaatɩho Nahatewaamɩ Watɩpɩhandisaho so Gaahore. So Gaaho Ainahɩhore. So Gaaho Ainahɩhore. So gaaho Ainahɩhore. Aimapɩ bimaamɩ nasatɩ wanɩ bindataise. Amɩ ipotɩ ipotisangisɩ konɩhɩ jinjapɩhɩ bimaamɩ nutaise,” tɩwɩ namaamɩhaapɩ kaanɩhɩ katɩmɩ nowaayopo.

⁹ Saiwa asɩtimatatɩ bimotɩ ahotɩwɩmaiwa utahoo awaisɩho kinɩho asɩtimatɩtaatɩwɩhandisaho konɩhɩ nasisoarɩ bimisɩhopɩ waatɩ maarɩtawaayopo. Aiwɩ koaisɩ gaahonjɩ gaare undɩwɩ komɩ ambɩpatɩ nepɩ mepɩ autaahepumawaayopo. Saiwa maurɩtɩhɩ maurɩtɩhɩ asɩtimatatɩ bimotɩ ahotɩmɩ naiwɩmaiwa nahatewetɩ nasisoarɩ saiwɩ kiyawaayopo.

¹⁰ Aihɩ amɩ sɩkuraahɩ mɩtɩhiya 24 kaiwɩhiya ko awaisɩho kinɩho

* 4:3: Nawɩmaiwa kɩmaiwa nawɩho awaisɩhotahaiwa amɩ kaiwaapɩ isɩhiyaamɩ maarɩho apohɩpatɩ nepandɩwa turɩmahiyahaiwa apɩpaahɩ gaahaiwaare. Iyatɩ kaiwa Autaahaatɩhomɩ nausaatindɩhandapɩ nasooanataise.

gwitiho siyaahandaasinŵi bimisihomŵi ndiheti timahiyawŵi atotipŵesawŵi bindawaawŵi kopŵi gaapundawaayopo. Amŵi ko konŵi asohoematati nasisoari bimisihore. Aihŵi amŵi kiyaamŵi tingaatiha gorŵihanda kaiwiha nipaatotŵiha nausohaapŵi ko awaisiho kinŵihomŵi ndiheti utatototi timihauhi timahiyati ahotihŵi ko awaisiho kinŵihopŵi satiwŵi aunŵihŵiri katawaatopo:

¹¹ “Awaisihone kinyŵi nyamŵi Autaahaatihone. Kinyŵi kahapaamapŵipa nahataapaamŵi autaahŵi nŵaataati bindapaise. Amŵi ishiya kinyapŵi nga maaritŵi kinyŵi ambipati nangimaitaapo. Ambipati nangimaapŵi kinyŵi watiphandamŵi otitŵi bimŵitaapo. Sandŵi apaapŵimaahŵe. Kinyŵi kahapaamapŵipa kaimbŵi ahaingihone. Kinyŵi gwŵinyaapŵi maaritingirŵihireti kahapaamapŵipa kaimbŵi ahainŵi noaipataise. Noaipati wanŵi kŵimaiwa ahondaise,” tŵi aunŵihŵiri katawaatopo.

5

Jonŵho Utŵipŵhandŵi Namaasapŵhandunŵi Sipŵisipŵho Sipŵipŵhohoaisunŵi Usonataise

¹ Utaaho gwitiho siyaahandaasinŵi bimisihomŵi ikwŵiri gaatihrailhoanŵi utŵipŵhandŵi wŵindŵi ahotihŵi mmonataayo. Iyataati utŵipŵndŵi sandŵi napapotŵimanŵi mmapihande. Sandŵi utŵipŵndamŵi apapaahŵi jŵipatiha ahotahande. Aiwŵi sandŵi utŵipŵndŵi anŵitiwŵi kaapŵipati kendorihandŵi 7 kiyahaiwaara mmapi namasawŵihande.

² Aihŵi ninŵi itŵipŵho enjerŵho watŵipŵhoai iwinjahonŵi ko waapŵihŵita satati kandaase. “Utaaho Gaaho diyaamahonŵi utŵipŵho kŵimo namaasapŵi kaapŵipati kendorihandŵi anŵitiwŵi namasawŵi ahiohŵimo nawaapamatŵi nesŵipati nupwiyaitaise tati waapŵihŵitati kandaase.

³ Satati katihŵhandŵi kandŵi utaaho wo yamŵihapataati bimisihero yapŵipataapŵihŵi bimisihero amŵi yapŵipatamŵi nyepepŵi bimisihero nga netŵi kandŵi utŵipŵndŵi nupwiyaati mŵihatŵi jaitandŵi wo motŵinati owetise.

⁴ Ninŵi jataati utaaho wo netŵi sandŵi utŵipŵndŵi nga nupwiyaati amŵi mŵihatŵi jati mmondandŵi owetihŵi ninŵi maipaindŵi gotaayo.

⁵ Aihŵi mŵitŵhiya 24 kaiwŵihyaamŵi wo satati nŵingisŵi kandataase. “Kinyŵi wŵindŵi gomaatŵi atime. Judaahomŵhetapŵi namoyaati mŵi nasohiyŵhiyaamŵihetapŵi noaipasiho Raiyonŵimo ishiyai iwinjatŵitandŵi ho awaisiho Daawitŵhoetapŵi noaipasiho awaisiho komŵi ambipati autaahŵi ahotisiho tiworisaisŵi kohimatati tiwati ipŵhatisiho ko nawŵihiyati kaapŵipati kendorihandŵi sepenŵi kiyahaiwaara utŵipŵhandŵi namaasapŵi napapotŵimanŵi namasotŵihandŵi nga netŵi nesŵipati nupwiyaitaise,” ndataase.

⁶ Aihŵi Sipŵisipŵho sipŵipŵhoho bitosihi ninŵi iwinjatayo. Aihŵi ko aimŵi tiwauhi napohomatiyahore. Ko Autaahaatihomŵi gwitihomunŵi amŵi wapa maurŵi maurŵi asŵimatati nasisoari bimoti ahotiwaauramunŵi otŵihapŵihŵi bitondaise. Aihŵi mŵitŵhiya 24 kaiwŵihyaamŵi gwitiho siyaahandŵi koaisŵi otaatemati ahondaise. Komŵi maasamaapŵi 7 kiyate. Aihŵi amŵi komŵi ndŵi 7 kiyati ahetahore. Saiwa ndŵi 7 kiyamaiwa Autaahaatihomŵi itŵipŵhore. So itŵipŵi 7 kiyamoaisŵi Autaahaatiho aimŵi yapŵihŵi nahandaahapŵi natausaasise.

⁷ Aihŵi ko Sipŵisipŵho Sipŵipŵhoho notŵi utŵipŵi so anŵitiwŵi namaasapŵi utaaho gwitiho siyaahandaasinŵi bimisiho ikwŵiri gaatihrailhoanŵi ahotisiho sanoti netaise.

⁸ Ko utŵipŵi so aimŵi nesŵi wapa 4 kiyahapa asŵimatati nasisoari ahotimbŵipaunŵi amŵi mŵitŵhiya 24 kaiwŵihyaunŵi komŵi utatototi timahiyawŵi atotipŵesawŵi ko Sipŵisipŵho Sipŵipŵihopŵi gaapundawaayopo. Aihŵi mŵitŵhiya 24 kaiwŵihya nahatiya apwŵitŵiri wŵiri gitaahandamatiyahiri

n̄inaasoh̄i is̄iwatawaayopo. Aiw̄i am̄i disihand̄i w̄ind̄i gor̄hand̄a kaiw̄ihandun̄i is̄iwatawaayopo. Aiw̄i saiwa disiwat̄hap̄i s̄it̄ipati d̄ipumanat̄i wamainjotahat̄i noaipataise. Sand̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiyaam̄i gaap̄ipatap̄i nam̄ihanahaiwaare.

⁹ Aih̄i kiya aun̄ih̄ih̄ir̄i w̄ir̄i wan̄ih̄ir̄i sat̄iw̄i katawaatopo: “K̄inȳi naason̄ih̄i k̄iwahon̄i nga naw̄ihaimb̄i ut̄ip̄iho so an̄itiw̄i namaasap̄i kaap̄ipati namasaw̄i ah̄iyot̄iho nep̄i nupwiyaitaise. Sand̄i apaap̄i maah̄e is̄ihiya gi t̄ih̄iwauh̄i napopaise. T̄ih̄iwauh̄i napopaap̄i k̄inȳi j̄it̄ipataah̄i nunyan̄ip̄i is̄ih̄iyais̄i jap̄ih̄i numwaapaise Autaahaat̄ihoap̄ih̄imaitaapo. Ye ak̄ite k̄inȳi is̄ihiya nahatiya p̄w̄iha k̄iha k̄iha p̄waatoh̄iȳihiya am̄i amb̄ipati kahatamat̄ipetahiya am̄i yap̄ipati nahatewaraahap̄ih̄iyaisun̄i k̄inȳi j̄it̄ipati nunyan̄ip̄i jap̄ih̄i numwaapaise.

¹⁰ Kiya Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya ko iwinjat̄itand̄ih̄iyemataise. Iyat̄i am̄i kom̄i ot̄ip̄ipati kawitaat̄iw̄ihiya p̄risih̄iyemataise. Iyat̄i kiya noaipap̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipati kawiw̄i kin̄ih̄iyaimat̄iw̄i is̄ih̄iyai iwinjaaw̄i k̄imaap̄i yap̄imbataap̄ih̄i bim̄itaat̄iwo,” t̄iw̄i katawaatopo.

Mwaaho Sip̄isip̄ihoai Maarit̄iw̄i Mep̄i Autaah̄epumawaapo

¹¹ Aih̄i am̄i n̄in̄i jap̄ih̄i jataat̄i am̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipatihiya enjer̄ih̄iya ap̄ipaah̄i taah̄iȳihiyaam̄i maahomwaan̄i atisataayo. Siya enjer̄ih̄iyaam̄i nambaahand̄i miriyon̄i miriyon̄ih̄aiwa p̄h̄it̄at̄i hand̄iret̄i kiyat̄itih̄i am̄i tiwat̄ihaat̄i tausen̄ih̄aiwa p̄h̄it̄ah̄aiwaatahiya kin̄iho Autaahaat̄iho bimimb̄ip̄ihun̄i am̄i wapa maur̄i maur̄i as̄timat̄i nasisoari bimaam̄i naimb̄ipaisun̄i am̄i m̄it̄ihiya 24 kaiw̄ih̄iyaisun̄i nep̄i otaatemap̄i bitotawaayopo.

¹² Bitotawa kiya maahomwaan̄i naasaataat̄imapi sat̄iw̄i katawaatopo. “K̄imo Mwaaho Sip̄isip̄imo j̄ihura tiwauh̄i napwis̄imo nga wand̄iha am̄i wapa gaahapa ik̄ip̄ipaamat̄iyati am̄i gw̄inyaitaatiw̄iha am̄it̄iha gaaha am̄i wat̄ip̄ihand̄i awaind̄ihand̄i naitaise. Ko siyon̄ih̄i is̄ihiya nga koai nep̄i autaaah̄i is̄iwat̄iw̄i am̄i mep̄i autaaah̄epumap̄i am̄i amb̄ipati awaipati nunyaw̄i am̄i kop̄i kiya maarit̄itaapo. (Aiw̄i koais̄i ‘k̄inȳi gaahone gaare,’ und̄itaapo,” t̄iw̄i konyah̄it̄iw̄i waati katawaatopo.)

¹³ Aih̄i am̄i n̄in̄i kahapaamap̄ipa nahataapa ḡimunyainj̄ip̄ipa Autaahaat̄iho ahaimb̄ipaam̄i p̄waahaiwa atisataayo. Saiwa p̄waiwa kahapaamap̄ipa yam̄ihapataat̄ihun̄i am̄i yap̄ipataap̄ihun̄i am̄i yap̄ipatami nyepepun̄i am̄i dur̄ih̄iraat̄ihun̄i ahotiwaiwaam̄i p̄waahaiwaap̄ito. Kahapaamap̄ipa ḡimunyainj̄ip̄ipa nahataapa nahataap̄ip̄ih̄i ahotiwaiwa waap̄ih̄it̄iw̄i satawaatopo, “K̄imo Utaamo kom̄i gw̄it̄iho siyahandaasin̄i bindata is̄ih̄iyai iwinjatis̄imoaisun̄i am̄i Mwaaho Sip̄isip̄ihoaisun̄i nyah̄i kindaris̄i gaahindaahis̄i gaare undoh̄iwaiwaun̄i am̄i kindaris̄i amb̄ipati awaipati nunyoh̄iwaiwaun̄i am̄i kindarap̄i maaritoh̄iwaiwaun̄i am̄i kindarap̄i and̄ititoh̄iwaiwaun̄i kindar̄i nga jinjap̄ih̄i nasisoari nep̄ise,” tawaatopo.

¹⁴ Aih̄i am̄i wapa maur̄i maur̄i as̄timat̄iw̄i nasisoari ahotim̄i niyoh̄iwaiwa satawaatopo. “Ye ak̄it̄is̄i t̄it̄he,” tawaatopo. Aih̄i am̄i m̄it̄ihiya 24 kaiw̄ihiya kap̄ih̄i bimoh̄iȳihiya kindarap̄i atot̄ip̄wesaw̄i gaapundawaatopo.

6

Mwaaho Sip̄isip̄iho Kaap̄ipata An̄itiw̄i Kaap̄aiw̄i Ut̄ip̄ihoai Nama-sot̄ihand̄i Nawaapat̄i Nes̄ipataise

1 Mwaaho Sipɔsipɔho utɔpɔho wo anɔtiwɔ 7 kaiwɔhapɔhi kaapɔpata namasawɔ wɔsasawɔ ahiyawɔho netɔ isɔwatataise. Netɔ isɔwatata kaapɔpati jɔhatɔ tɔwaapatɔ nesɔpataise. Nesɔpasɔhi wapa maurɔ maurɔ asɔtimatɔwɔ nasisoaarɔ ahotɔmɔ naiwaiwaamɔ wɔndɔ pɔwaatihɔ nɔnɔ atisataatɔ asoahaamatɔtatɔ gandaase. Iyatɔ kandɔ satatɔ kandaase. “Kɔnyɔ namme,” ndaase.

2 Aihɔ amɔ nɔnɔ japɔhi jata maasapɔho osihandɔ wɔndɔ kɔhoepɔhandɔ winjataayo. Sandɔ osindaasɔnɔ utaaho wo yasaihɔrɔ isɔwaho kandaasɔnɔ awɔtimatatɔ bindataise. Aihɔ ko komɔ tiworisai kohimatatɔ tiwatɔ ipɔhatitandɔ koai jɔhimatohiyɔhiya awaisawɔhiyaamɔ tingaatɔha wa nunyawɔhore. Aihɔ ko tiworɔho kohimatatɔ tiworisaisɔ tiwatɔ ipɔhatitandɔhoematatɔ notɔ tiworisai kohimatatɔ daahɔ tiwatɔ tunnatɔ yahwɔnataise.

3 Aihɔ amɔ Mwaaho Sipɔsipɔho kaapɔpati kapɔhatɔ utɔpɔhoai anɔtiwɔ namasawɔ wɔsasopatɔ tɔwaapatɔ nesɔpataise. Aihɔ wapa kapɔhi asɔtimatɔwɔ nasisoaarɔ ahotɔmɔ naiwaiwaamɔ wɔndɔ kapɔhandɔ 2 handɔ sandaase. “Kɔnyɔ namme,” ndaase.

4 Satihɔ maasapɔho osiho amatenɔho noaipataise. Iyataatɔ utaaho so osisoaasɔnɔ bimisoaisɔ watɔpɔhandɔ nunyawaayopo kɔmaapɔ yapɔpataapɔhi asisɔha gaaha napaindɔhandɔ ahotihɔ isɔhiya windɔ tɔmunɔwɔ bimotɔha nemaitando. Nemahonɔhi isɔhiya dopawɔ amɔ isɔhiya usaisɔ siyɔhiyaisɔ timaitaatɔwo. Aihɔ ko satɔ otɔpitɔ kaitandɔ koaisɔ namatanaatɔ awainanaatɔ kosasaihanaatɔ nunyawaayopo.

5 Aihɔ Sipɔsipɔho Sipɔpɔhoho kaapɔpati 3 hatɔ namasawɔ utɔpɔhoai wɔsasopatɔ nesɔpataise. Nesɔpasɔhi amɔ wapa asɔtimatatɔ nasisoaarɔ bimaamɔ naimbɔpaamɔ 3 handɔ sandaase: “Namme!” ndaase. Aihɔ amɔ nɔnɔ japɔhi jata maasapɔho osiho asɔhaho noaipasɔhi iwinjataayo. Aihɔ ko osihoaasɔnɔ awɔtimatatɔ bimisɔho sɔkerɔhandɔ komɔ ikwɔraahɔ isɔwahore.

6 Aihɔ nɔnɔ wɔndɔ atisataatɔ sandɔ utaaho wo taatɔ pɔwaatihɔhandamatiyahandɔ noaipasɔhi atisataayo. Sandɔ utaaho womɔ pɔwɔhaamatiyatɔ noaipasɔtɔndɔ wapa maurɔmaurɔ asɔtimatatɔ nasisoaarɔ bimiwaiwaamɔ otɔhatɔhapɔ noaipataise. Sa pɔwɔha sataha noaipataise. “Kɔnyɔ numbwɔ kinyɔ otɔpɔpatɔ kaime isɔhiya nandapaapɔ nenoaahɔtɔtaatɔwo. Saisamɔhi asisɔha naasaapɔ nawɔho nehohɔhora pɔrawaaho onɔha maipɔhonjopɔ windisɔhoaisangi amɔ konɔho baarihandɔ onɔha maipɔhonya monyurɔ monja windisonyaisangi ko nawɔho nunyawɔ naito. Siyapaahandɔ kandɔ kɔnyɔ ipatɔ oripɔhatunɔ amɔ ipatɔ wainɔhandunɔ nepɔ namopɔsasɔme,” daase.

7 Aihɔ Mwaaho Sipɔsipɔho Sipɔpɔhoho kaapɔpati 4 hatɔ namasawɔ anɔtiwɔ utɔpɔho wɔsasopatɔ tɔwaapatɔ nesɔpataise. Aihɔ wapa maurɔmaurɔ asɔtimatatɔ bimaamɔ naiwaiwaamɔ 4 handɔ satatɔ kandaase: “Kɔnyɔ namme,” ndaase.

8 Satihɔ nɔnɔ japɔhi jata osihandɔ wɔndɔ ikɔrotatɔ asisorɔhandɔ noaipasɔhi iwinjataayo. Aihɔ kandaasɔnɔ utaaho wo awɔtimatatɔ bindataise. Iyataatɔ utaaso osihoaasɔnɔ awɔtimatatɔ bimisɔhomɔ ambɔpatɔ isɔhiya napohɔtɔhandamɔhore. Aihɔ isɔhiya napohiyɔhiya nuwɔ bimohɔpatɔ aunahɔpatɔ isɔhiya napwɔtaatɔwɔhandɔ nɔwɔpinjai taatɔ nasataise. Aihɔ kurisɔ watɔpɔhandɔ nunyawaayopo kurɔ yapɔpatambɔhiyaisɔ nepɔ maurɔmauraapɔhɔmapɔ nepɔ ahoaimɔ tipɔtapaitaamɔ. Tipɔtapaapɔ ahoaimosamɔ kaiwa wɔndɔ naasaindɔhi isɔhiya bimohiyɔhiyai timasaihɔ kiya napwɔtaatɔwo. Ko namatanaatɔ kosasaihanaata isɔhiya siyɔhiyai tiwɔtaatɔmo. Iyatɔ amɔ ko jarɔho aungwohandɔ nusoaaasisaihɔ isɔhiya jarɔhopɔ napwɔtaatɔwo. Iyatɔ amɔ ko timbɔpa aungwohandɔ nusoaaasonɔhi

kapa not̄i is̄hiya timb̄ipa nep̄i napw̄itaat̄iwo. Iyati am̄i ko suhi maasap̄iho kohasip̄iho ainj̄ih̄ip̄ipa yap̄ipatamb̄ihapai net̄i is̄hiyaam̄ihetemati nusoason̄ih̄i kapa net̄i is̄hiyai ikoti tiwon̄ih̄i kiya is̄hiya napw̄itaat̄iwo.

⁹ Aih̄i Mwaaho Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihoho kaap̄ipati 5 hat̄i an̄tiw̄i namasawi utip̄iho w̄isasopati t̄iwaapati nes̄ipataise. Siyati nes̄ipas̄ih̄i is̄hiya napohiȳhiyaam̄i maar̄iho ar̄itaahandami yat̄ih̄i ot̄it̄ih̄i bimauhi winjataayo. Siya isiya j̄ihura Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iha an̄tiw̄i is̄iwatawa p̄w̄iha ka ausaap̄i is̄hiyai kaundauhi kandap̄i tiworisa tiwauhi napohiȳhiyaam̄i maar̄ihore.

¹⁰ Napohiȳhiyaam̄i maar̄iho waati kaahaata satati kandaase: “Nahataapaam̄i Awais̄ihon̄j̄i Kin̄jhone, k̄inyi gaahaiwa t̄it̄ihaiwaah̄ih̄i napait̄ip̄i nasisoar̄i kaimb̄ihone. K̄inyi t̄it̄ih̄i nga ainah̄ihon̄j̄i bimaap̄ihone. K̄inyi kainḡiwaiwa ap̄ipaah̄i t̄it̄ih̄i gaahaiwaare. Nyah̄i napitiyaahaiwaara jat̄im̄i nut̄ihaawe k̄inyi is̄hiya yap̄imbatamb̄ihiyai kiyaam̄i kiyoh̄iwaiwaap̄i sahi saiwi saiwi kaiw̄ihiyaate und̄ip̄i nep̄i tip̄itapaitaap̄ihuraapo? Aimb̄i nyam̄i j̄it̄ipati nep̄i nanyuhaahot̄ihandap̄i wihoan̄j̄ihand̄i kiyais̄i numw̄itaap̄ihuraapo?” tawaatopo.

¹¹ Aih̄i kiya n̄inaasiyais̄i apot̄ih̄iri utar̄ih̄iri k̄ihoep̄ih̄iri nunyawaayopo. Nunyaw̄i kiyai saundawaatopo: “Sahi neh̄i mas̄ihon̄j̄i ik̄n̄iw̄i jat̄iwise, tiworisa is̄hiya maasi ot̄ip̄ipati kiyohiȳhiyaisun̄i am̄i sam̄i nais̄hiya samataiw̄i Jisaasihop̄i ḡiwunyaahohiȳhiyai tiwisaihi napwisaihapo am̄i sangi tisawauhi napoh̄ipatamataiwo. Is̄hiya tiwisaihi napw̄itaat̄iw̄ihiyaam̄i nambaahand̄i Autaahaat̄iho aim̄i mmonat̄i net̄i gw̄inyaase. Is̄i tiworisa isiya siyais̄i tipi owemasaih̄ihura sangi tisap̄i sam̄i j̄it̄ipati nep̄i nasuhoahot̄ihandapaah̄i Autaahaat̄iho wihoan̄j̄ihand̄i numw̄itaise.

¹² Aih̄i Mwaaho Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihoho kaap̄ipati 6 hat̄i utip̄ihoai namasawi namaasahopati t̄iwaapati nes̄ipataise. Aih̄i am̄i n̄ni j̄ap̄ih̄i jata ip̄ipati awaipati yap̄ipataap̄ih̄i noaipati ip̄ipatin̄j̄ih̄i mmonataayo. Aih̄i am̄i ip̄iho noaipati ap̄ipaah̄i asahati tutip̄ihand̄i ahondaise. Aih̄i am̄i waat̄ihoaisangi noaipati ap̄ipaah̄i amaten̄tat̄i j̄it̄ip̄ihand̄i ahondaise.

¹³ Aih̄i am̄i kaumbwaati autaahi yam̄ihapataat̄ih̄i ahotiwaiwa yap̄ipataap̄ih̄i t̄imahiyataise mb̄ipa wat̄ip̄ihapa murihoai net̄i ahoaihi yand̄ip̄iho sanḡiho gw̄it̄ip̄iho nand̄ind̄iwipatamatiyato.

¹⁴ Aih̄i am̄i yam̄ihapatisangi aim̄i naihi owendaise. Siyati yut̄ih̄iri nawop̄i ipesaw̄i napapot̄iman̄iw̄i ahiyoh̄ipatamatiyato. Aih̄i am̄i nahataapa sis̄ihoun̄i am̄i yap̄ipati mas̄ihonya dur̄ih̄iri otaatemasonya ahotimb̄ip̄ih̄i namasis̄i wap̄ih̄i notaise.

¹⁵ Aih̄i yap̄ipatambi awaisaw̄ihiya kin̄j̄hiyaun̄i am̄i amb̄ipati awaipati nep̄i bimohiȳhiyaun̄i am̄i am̄ihiya pw̄isip̄i yaipa kaiwi tunn̄iw̄i yahw̄inohiȳhiyaam̄i t̄ihaapund̄iw̄i j̄ihimatohiȳhiyaun̄i am̄i ik̄p̄ipa kahapaamap̄ipa am̄i naw̄iho asaketahiyaun̄i am̄i is̄hiya wat̄ip̄ihiyaun̄i am̄i is̄hiya naw̄iho w̄ind̄i namep̄i neh̄i ot̄ip̄ipati kiyohiȳhiyaun̄i nahatiya saiwaap̄i yan̄ih̄imap̄i nuw̄i naw̄ihaami jomaah̄ipataat̄ihun̄i am̄i naw̄iha sis̄ihoas̄in̄i ahetīihaiwaam̄ihini noataawaayopo.

¹⁶ Nuw̄i noat̄iw̄i bindawa naw̄iha sis̄ihop̄i sat̄iw̄i kaahaatawaatopo. “Naw̄imaaran̄j̄i sis̄imon̄j̄i nipepat̄ip̄i naumbw̄ind̄ip̄i nyangisi nyataatime. Awais̄iho utaaho kin̄j̄ihom̄i siyaahandaas̄in̄i bimis̄ihom̄i nd̄iha nimb̄ipupo. Saisam̄ih̄i Mwaaho Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihoho kom̄i awaind̄ihand̄i apowind̄ihand̄isati nasati nyangisi yaas̄ihand̄i awaind̄ihand̄i namaanyam̄itando.

17 Ami kindari ishiyaapi apowindihandi nepi ausaimanitaatimaha asisaha wani aimi kima noaipataise ami kiya maipihaiwa kiyohiwaiwaapi wihooanjhandi maipihandi kiyai numwitaatimo. Isi ndinhi kindarami watipihandi tipindamat nga bimataise?" tiwi kaahaatawaatopo.

7

Autaahaaticho Isihiya 144,000 Kaiwihiyai Nepi Namopisasinndaatw Neti Yandihemat Namhanataise

1 Kimaiwa nahatewa aimi noaipati owetihini nini jata enjerihiya itipihiya murimuri yapipatami otasaahaasini maingiraini wihiwihooanji gotitipihaiwa (gotitipihaiwa (konaahaiwa)) 4 kiyahaiwaapih enjerihiya 4 kaiwihiya kiyaami ikwiri ikwisapaapaniwi bitohauhi iwinjataayo. Kiya enjerihiya mbipa mauri mauri itipimindandi tipindiw nimbipupwi isiwatawaayopo. Saiwi kiya mbipa isiwatawaayopo mbipa saiwa waati namaasataati yapipati durihiri ipati nemaamaitando.

2-3 Aihimi amini jata amini enjeriho wo ipiho noaipasihioaanjapi nasati noaipasih iwinjataayo. Aihiko Autaahaaticho ishiya siya nisihie tati namihanati kiyaamiheti namasatosititandihapa isiwahore Autaahaaticho konihi nasisoari bimaami naisihomo. Aihiko enjeriho waati kaahaata enjerihiya muri muri Autaahaaticho watipihandi nunyati yapipatisuni durihirisuni nepi nopisasitaatimi natausaasisawihiyai ko saundataase: "Sahi keti yapipatisuni durihirisuni ipatisuni nepi namopisasiwise. Nyahi ishiya nyami Autaahaatichomihiya komi otipipatihiyai jhi ndimaahomwaanji namihana sipipati makihiri ahwisaaati owetanhi sahi kaiwi kahapaamapipai nepi nopisasitaatiwe," tati kaahandaase.

4 Aihimi nini ishiya siya aimi nisihie tati Autaahaaticho namihainjawihiyaami nambaahandi ambihitauhi atisataayo. Isihiya Isiraherhiya nahatiyaami otihatihapi 144,000 kaiwihiyai namihanawaayopo.

5 Aihimi ishiya Judaahoetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihaniwami Rupenihoeetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihaniwami Gaatihoeetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihanawaayopo.

6 Aiwi amini Asaahoetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihaniwami Napitaarihoeetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihaniwami Manasehoeetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihanawaayopo.

7 Aiwi amini Simiyonihoeetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihaniwami Ripaihoeetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihaniwami Isakaahoetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihanawaayopo.

8 Aiwi amini Sipuronihoeetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihaniwami Josepihoeetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihaniwami Benjaminihoeetapi namwiyaatohiyhiyaami 12,000 kaiwi namihanawaayopo. Isimiya siyai Autaahaaticho aimi nisihie tati namihanataise.

Isihiya Taahitihandi Autaahaatichopi Aunihihiri Katw Gaapundw Koi Mepi Autaahepumawaayopo

9 Aihimi amini saiwa saindi mmonitosati ipoti japihi jata ishiya apipaahi taahitihandi ambipati owehandi ishiya nga windi awimittahetahandi ahoyaniwi bitohauhi iwinjataayo. Siya isimiya kihapihi

k̄hap̄hap̄hiyaare. Iyataati siya isiya yap̄pati nahatepataahap̄hiyaare. Iyataati am̄i nahatiya amb̄pati kahatamat̄petisaw̄hiyaam̄hiyaare. Iyati am̄i p̄w̄iha nahataam̄hiyaare. Kiya Awais̄ho K̄nj̄hom̄i siyaahandam̄i nd̄maahomwaan̄un̄i am̄i Mwaaho Sip̄sip̄ho Sip̄p̄hohom̄i nd̄hetun̄i bitotawaayopo. Aiw̄i kiya nahatiya apot̄h̄r̄i k̄hoep̄h̄r̄i utaar̄h̄r̄i niyop̄hiyaare. Aiw̄i am̄i kiyaam̄i ikw̄iraah̄i tot̄pati is̄w̄hiyaare.

¹⁰ Saiw̄i kiya bitotawa sat̄w̄i waati waap̄h̄it̄w̄i katawaatopo: “Nyangisi jap̄h̄i nanyamaitand̄handam̄i wat̄p̄hand̄i Autaahaat̄ho kom̄i siyaahandaas̄n̄i nasisoari bimis̄hom̄hand̄tati am̄i Mwaaho Sip̄sip̄ho Sip̄p̄hohom̄hand̄tati kindar̄i sawindar̄im̄hande. Kindar̄i nyangisi jap̄h̄i nanyamaam̄ise,” t̄w̄ katawaatopo.

¹¹ Aih̄i enjer̄hiya nahatiya Awais̄ho K̄nj̄hom̄i siyaahandisi nep̄i otaatemap̄i bitotawaayopo. Aiw̄i am̄i mit̄hiyaisun̄i am̄i wapa maur̄i maur̄i as̄timatati nasisoari ahot̄im̄i naimb̄paisun̄i otaatemap̄i bitotawa siya k̄nj̄handaihoan̄i jatawa atot̄p̄iwesaw̄i nd̄maahomwaan̄i yap̄patet̄map̄i Autaahaat̄hop̄i gaapund̄iw̄i koai mep̄i autaahepumawaayopo.

¹² Aiw̄i kiya kop̄i sat̄w̄i gaapundawaayopo: “Ak̄ite! Nyah̄i nyam̄i Autaahaat̄hop̄i kiyaan̄n̄h̄i maarit̄im̄i nut̄ihaawo. Iyaati kom̄i amb̄pati awaipatap̄i ausaawa kat̄it̄haawo. Iyati am̄i ko nahatewa am̄it̄ha gaa-haiwaisahore. Is̄i nyah̄i koais̄i gaahone und̄it̄haawo. Iyaati am̄i nyah̄i koais̄i newa mep̄i autaaheawait̄haawo. Iyati am̄i ko nahatewa wat̄p̄haiwaisahore. Ak̄ite nahatewa kom̄ihaiwaas̄i kom̄ihet̄i ahetīm̄i notaise. Ak̄ite,” tawaatopo.

Is̄hiya Siyaam̄i Yaawind̄hand̄i Aim̄i Owendaise

¹³ Aih̄i kap̄h̄i yam̄ihapataat̄h̄i mit̄hiyaimat̄w̄i bimohiȳhiyaam̄i wo sata n̄ngis̄i sandat̄i nanisenataise: “Is̄imiya k̄miya apot̄h̄r̄i k̄hoep̄maiwa niyop̄i bitohohiȳmiya diyaare? Aiw̄i am̄i kiya maahap̄hap̄i nap̄w̄hiyaare?” ndat̄i n̄ngis̄i nanisenataise.

¹⁴ Nan̄ses̄h̄i am̄i n̄n̄i koai wihoan̄j̄ha saundataato: “awais̄h̄one, k̄inyi k̄wahon̄j̄ kiyaap̄i gw̄inyaap̄h̄one,” undataato. Aih̄i am̄i ko n̄ngis̄i sata kandataase: “Is̄imiya k̄miyai kiyaam̄i amb̄pat̄i yaaw̄haiwa ap̄paah̄i awaiwaiwa tiworisa nunyauh̄i nep̄i bimamb̄w̄hiyaare. Bi-mamb̄w̄hiyaas̄i Mwaaho Sip̄sip̄ho Sip̄p̄hohom̄i j̄t̄pataah̄i kiyaam̄i apot̄h̄r̄i bausaw̄m̄ihauh̄i noaipat̄i k̄hoep̄h̄r̄indaise.

¹⁵ Aih̄i am̄i sand̄i kandap̄i kiya wani Autaahaat̄ho bimimb̄p̄h̄i kom̄i nd̄maahomwaan̄j̄ bitotawa apat̄hun̄i am̄i otap̄ihaatun̄i kom̄i an̄it̄it̄h̄i koai mep̄i autaahepumawaayopo am̄i ko kom̄i siyaahandaas̄n̄i bimis̄ho kiyai net̄i ikwaasuman̄tando.

¹⁶ Ko siyat̄i kiyais̄i ikwaasumanat̄i iwinjaton̄h̄i kiyais̄i jahomumanat̄i am̄i waapohop̄i nausat̄i naahutar̄h̄r̄i awaumasat̄i am̄i kiyai ip̄ho wat̄p̄ho w̄ind̄i waati tundat̄i ip̄mund̄tando.

¹⁷ Am̄i Mwaaho Sip̄sip̄i Sip̄p̄hoho Awais̄hom̄i siya k̄nj̄handam̄i ot̄hap̄h̄i bitos̄ho kiyais̄i kom̄i sip̄sip̄ihonyemat̄i iwinjatati am̄i kiyai as̄timat̄itaat̄w̄handam̄i waapoho kon̄h̄i nasisoari noaamas̄hoap̄h̄i numwaasisomataise. Iyon̄h̄i am̄i Autaahaat̄ho kiyaam̄i nd̄hotap̄i kw̄it̄ip̄at̄i nahatep̄i n̄windiwat̄i n̄wipiyaipaitaise.

8

Mwaaho Sip̄sip̄ho Sip̄p̄hoho Kaap̄pati 7 Hat̄i Namasaw̄i An̄itiw̄i Wisasopat̄i T̄iwaapat̄i Nes̄ipataise

1 Mwaaho Sipɩsipɩho Sipɩpɩhoho kaapɩpati 7 hati utɩpɩhoai anɩtiwi namaasapi wɩsasawi ahiyotɩho tɩwaapatɩ nesɩpasɩhi 30 minitɩhandapi yamɩhapataatɩhi wapa kirɩrupa namwaipati apɩpaahi watɩminamataise.

2 Aihɩ nɩnɩ jata enjerɩhiya itɩpɩhiya 7 kaiwɩhiya Autaahaatɩho komɩ ndɩmaahomwaanɩmasɩpɩpɩhi bitohauhi amɩ kiyai usa kapaparɩhirɩ 7 kaiwɩhirɩ nunyauhi nehauhi iwinjataayo.

3 Aihɩ amɩ enjerɩho wo nasati arɩtaahandaasinɩ bitondaise. Ko nyaihandɩ pɩretɩho wo gorɩhanda kaiwɩho koaatɩhi pautaaHANDɩ waamainjotahandɩ tɩhisaihi waamaindɩhirɩ noaipaitandɩhandɩ ahiyati isɩwahore. Aihɩ koai pautaaHANDɩ pɩhitɩwɩ waati nunyawaayopo amɩ ko Autaahaatɩhomɩ isɩhiyaami gaapɩpatisati netɩ tɩmaamahɩwati arɩtaahandɩ gorɩhanda kaiwɩhandaasinɩ Awaisɩho siyaahandaasinɩ bindataati mandosihihooanɩ tɩhati koai waamaindumwati dipumanati numwitando.

4 Aihɩ kandɩ pautaaHANDAMI biyati waimainjotindɩHANDAMI sitɩpatuni amɩ isɩhiya gɩwunyaahohiyɩhiya gaapɩpati Autaahaatɩhopɩ gaapundohɩpatuni enjerɩhomɩ ikwɩraatɩhapɩ dosisɩ Autaahaatɩho bimimbɩpɩhi komɩ ndɩmaahometeti niyataise.

5 Aihɩ ko enjerɩho nyaihandɩ pɩretɩho pautaaHANDɩ koaatɩhi tɩhotɩho netɩ arɩtaahandaasinapi sisɩha notɩ ko pɩretɩhopɩ wiwatosati amɩ mɩhaapi yapɩpataapɩhi tɩmataise. Tɩmasɩhi asoaha waati aungwohandɩ nawatɩpɩnatɩ ganandɩ kɩnapɩpa kɩnapaahoena nusaatati amɩ ipɩpatɩpatɩ wɩti ipɩpatɩpinataise.

Enserɩhiya Jɩhiya 4 Kaiwɩhiya Kapaparɩhirɩ Ipowaayopo

6 Aihɩ amɩ enjerɩhiya 7 kaiwɩhiya kapaparɩhirɩ 7 kaiwɩhirɩsahiyaasi kirɩ ipoaitaatɩwɩ nepɩ tɩmetawaayopo.

7 Enjerɩho jɩho kapaparɩhirɩ komɩhirɩ iposɩhi wipati ndɩhaisahatuni amɩ sisɩhauni jɩtɩpatisati ahoyati tiwanauhɩwa noaipasɩhi kaiwai yapɩpataapɩhi nepɩ nepihowaayopo. Iyauhi amɩ yapɩpati maurɩmandemapi amɩ ipati maurɩmandemapi tipatapaapi ahiyawɩhandisɩ yapɩpatami wɩndɩ naasaindɩhuni amɩ ipatami wɩndɩ naasaindɩhi sisɩhaara tahamataise. Aihɩ amɩ woyɩha kɩtarɩhirɩ asisorɩhapaisangi sisɩhaara tɩhamataise.

8 Aihɩ amɩ enjerɩho kapɩhi 2 ho kapaparɩhirɩ komɩhirɩ iposɩhi amɩ wapa sisɩho aungwohinjamatiyaho sisɩhaara taati tɩhihɩhoai kaisawi nepɩ durɩhirɩ sorɩwaraahandaatɩhi yotawaayopo.

9 Aihɩ durɩhirɩ sorɩwaraahandɩ maurɩmandemapi awɩtiwɩhirisi maurɩ ahotihɩ mɩri naasairɩhi noaipati jɩtɩpatimatataise. Aihɩ amɩ durɩhirɩaatɩhi kahatamatɩpetimbɩpa maarisati ahoyati notɩ nasayataimbɩpa maurɩmandemapi tipɩtapaapɩhapaasi mauraapɩhapa kiyati bimihɩ wɩndɩ naasaindaapɩhapa napotɩ owendaise. Aihɩ amɩ kopuho awaiwaiwaisangi maurɩmandaapɩhi tipɩtapaapɩhapaasi waurɩ kiyati ahotihɩ wɩndɩ naasaindaapɩhaiwa netɩ nosasinati owendaise.

10 Aihɩ enjerɩho kapɩho 3 ho komɩ kapaparɩhirɩ iposɩhi kaumbwaati waati apɩpaahi awaisaamaati sisɩha tosihandamatiyati tɩhwɩtɩhirisati tɩhwɩtimɩ yamɩhapataatɩhapɩ yapɩpataapɩhi tɩmahiyataise. Iyati waapɩhaatuni amɩ waapoho yapɩpataatɩhapɩ mwɩtɩtutati noasɩhounɩ maurɩmandemapi tipɩtapaapɩhaiwaasi waurɩ kiyati ahotihɩ wɩndɩ naasaindaapɩhaiwaatɩhi gaamati kaumbwaati tɩmahiyataise.

11 Saatɩ kaumbwaatami ambɩpati Marasinɩho Ikonahoe tɩwɩhaate. Aihɩ waapɩhaati awaiwai amɩ waapoho mwɩtɩtutati noamasɩho 3 haiwetɩ kaumbwaati saatɩ tɩmahiyati kaiwai netɩ marasinɩho ikonahoemataise.

Aihɩ isɩhiya waapoho saiwa nanɩwɩmapɩ taahiyɩhiya napowaayopo ami waapɩho ikosɩho onaapɩpaamataiwɩ nanɩwɩmapo.

¹² Aihɩ enjerɩho 4 ho komɩ kapaparɩhɩrɩ iposɩhɩ ipɩhomunɩ waatɩhomunɩ ami kaumbwaatamunɩ wihoaanɩhapa maurɩ mandaapɩhɩ tipɩtapaahohɩpɩpaami wapa wihoaanɩhapa naasaindaapɩhapa tɩwaapatataise. Tɩwaapatatɩ netɩ nopɩsasinjɩhɩ ami ipɩhomunɩ waatɩhomunɩ kaumbwaatamunɩ nausainjɩtɩhandɩ maurɩ mandemapɩ tipɩtapaahohɩtɩhandɩ ipɩhomunɩ ami waatɩhomunɩ ami kambwaatamunɩ nausaatindɩhandɩ wɩndɩ naasaindɩhɩ namusaatatɩ niyotatɩ asɩhatataise. Aihɩ otapɩhaatapɩ wɩndɩ naasaindunɩ ami apatɩhapɩ wɩndɩ naasaindunɩ wɩndɩ namusainje. Asɩhatataise. Aihɩ yatɩwaapɩhandɩ nga ahondaise.

¹³ Aihɩ nɩnɩ jata boho wo awaisɩho yamɩhapatamɩ otɩhapɩhɩ otɩpwɩrɩpwɩrimɩ taatɩ naihɩ iwinjataayo. Iyatɩ ko taatɩ pɩrɩruti notaaho waapɩhɩtatɩ satɩhɩ atisataayo: “Ese nno! Isɩhiya Yapɩpataapɩhɩ bimohiyɩhiya nahatiya maipɩhandɩ apɩpaahɩ awaindɩhandɩ naitaapo. Maipɩhandɩ apɩpaahɩ awaindɩhandɩ nepɩ nopɩsasɩndaapo. Amɩ jɩhaatɩ enjerɩhiya wingwaasi murɩmo kingwaasamɩ kapaparɩhɩrɩ ipoaitaatɩwiyowo. Iposaihɩ naanɩtɩ yaawɩhaiwa apɩpaahɩ awaiwaiwa yapɩpataapɩhɩ isɩhiyaamɩhetɩ noaipaitaiso,” ndaase.

9

Enjerɩho 5 Ho Kapaparɩhɩrɩ Ipotaise

¹ Aihɩ enjerɩho 5 ho komɩ kapaparɩhɩrɩ iposɩhɩ nɩnɩ kaumbwaatɩ jɩhɩ aimɩ mɩhaatɩ yamɩhapataatɩhapɩ yapɩpataapɩhɩ tɩmahiyatɩ ahotisaamaati iwinjataayo. Ahotɩhɩ kaati anɩmwaahɩpatɩ apɩpaahɩ utaarɩhatɩ tongɩhatɩ tapotaaha owehatamɩ maahomwaanɩ netɩ nisapuwatɩ napusɩtɩhandamɩ kihɩrɩ nunyauhɩ nɩnɩ iwinjataayo.

² Aihɩ kaatɩ anɩmwaahɩpatɩ tongɩhatɩ tapotaaha owehatamɩ maahomwaanɩ nisapuwatɩ napundindɩhandɩ nuwamasɩhɩ katamɩ maahomwaanɩpɩ sɩtɩpatɩ noaipataise sisɩha apɩpaahɩ awaisɩha watɩpɩha tɩhoapɩ wapa ainɩhɩrɩ tɩhauhɩ sɩtɩpatɩ mwɩtɩtutatɩ noaipasɩpatamatiyato. Iyatɩ satɩ sɩtɩpitɩ ipɩhoaisunɩ ami yamɩhapatisunɩ netɩ namaasasɩhɩ ami ipɩho yamɩhapatɩ noaipatɩ asɩhatamataise.

³ Aihɩ wapa kupwɩrɩho tapaatɩpɩhomatiyahapa katɩ sɩtɩmataatɩhapɩ noaipasi yapɩpataapɩhɩ notaise. Aihɩ kapa tapaatɩpɩhomɩ watɩpɩhandɩ akosɩho yapɩpatambɩhomɩ watɩpɩhandɩ isɩhiyai ikwɩhɩ yawindɩhandamatiyahandɩ koai nunyauhɩ nehore.

⁴ Aihɩ kiya saiwa kupwɩrɩ tapaatɩpɩhoai sapa kɩtarɩhɩrɩ woyɩha tandɩpɩho ami nahatapa wapa usɩpaipatɩ asisorɩhapa ami ipatɩ yapɩpataapɩhɩ nawatɩ ahetimbɩpai wɩndɩ nepɩ namopɩsasɩtaatɩwɩ kaundawaatopo. Amɩ nehɩ isɩhiya kiyaami ndɩmaahomwaanɩ amɩtetetɩ Autaahaatɩhomɩ sɩwɩpatɩ makɩhɩrɩ namaamasandahiyaisaahɩhɩ yaawɩhandɩ numwɩtaatɩwɩ kaundawaatopo.

⁵ Iyataatɩ kiya isiyai wɩndɩ siyɩhiyai tɩmapɩ nehɩ waatɩho 5 kiyahopɩ tapaatɩpɩho yaawɩhandɩ awaindɩhandɩ numwɩtaatɩwɩ kaundawaatopo. Iyataatɩ isiya siyai tapaatɩpɩho yaawɩhandɩ numwindɩhandɩ akoso isɩhiyai ikwɩhɩ apɩpaahɩ waatɩ yaawa nɩwɩnahandɩ ese no no tɩwɩ gwɩwɩ nehotoptomatiyahandɩ nunyataise.

⁶ Iyonɩhɩ sura asisɩha saiwetɩ isɩhiya napwɩtaatɩwɩhandapɩ pɩhɩtɩwɩ gwɩnyaawaahandɩ kandɩ kiya wɩndɩ namwaapwɩtaapo. Aiwɩ kiya

napwitaatiw+ gwinyamawaahandi napwitaatiw+handi kiyai w+ndi namau-soaipaitaise. Apipaahi owetitaise.

⁷ Iyataati saiwa tapaatipiwaami noaipahohir+hireti osihaiwa pwisipati awaindihandi wohandi tundaatiwi nepi t+man+hohir+hiretamataiwi noaipawaayopo. Kaiwaami mitihoaatihi awaisaw+hiyaami tingaatiha gorihanda kaiw+haiwaamatiyahaiwa ahetahiyaare. Aiw+ kaiwaami nd+maahomwaanji is+hiyaami nd+maahomwaanjamatetahiyaare.

⁸ Aiw+ ami kaiwaami misisiha as+hiyaami misisihaamatiyati utar+haare. Iyataati kaiwaami mang+ri pusiket+ho ainj+h+ho raiyon+handamatiyahire.

⁹ Iyataati kaiwa tapaatip+haiwaami gw+s+ha kir+wipatami yapas+ha yaipati pwisipati tip+raitandi nimb+maasapi ain+h+ri kapaah+ri nipaa-toh+patamatiyahapaisahiyaare. Iyataati kapaami ditati gaatinj+t+handi kaarisihaiwa osihandi pwisipati wohandapi aisi njutih+ naih+ gaatinj+t+handamatiyati ganataase.

¹⁰ Iyataati kaiwa tapaatipiwaami nawit+hohi akos+hom+ nawit+ho is+hiyai muwati ikw+itandi apipaahi mwit+homatiyahore. Kaiwaami nawit+hoeti wat+p+handi sis+hamatiyahandi is+hiyai waat+ho 5 kiyahoeti muwati ikwon+h+ yaaw+itandihandi ahondaise.

¹¹ Kaiwa tapaatipiwa kaiwaami awais+ho mit+ho kinj+hoaisaw+hiyaare. So kiyaami awais+ho kinjo sati an+mwaah+pati utar+handi tong+hati tapotaha owehatami enjer+hore. Pwaha Ip+ruhaara so enjerom+ amb+pati Apadon+hore. Iyataati ami p+wiha Girik+haara kopi katawaaw+ Aporiyon+hore tawaatopo.*

¹² Maip+handi naanj+handi j+hap+handi aim+ noipati owetati nam+haataise. Aih+ wauri yat+wi naanj+auri maip+hauri sang+ noaipase.

¹³ Aih+ enjer+ho 6 ho komi kapapar+h+ri ipos+h+ maasamah+po komihandi 4 kiyahaiwa ar+taahandi gorihanda kaiw+handami gotit+p+haiwa (gotit+p+haiwa (konaahaiwa)) 4 kiyahaiwaap+h+ Autaahaat+ho komi nd+maahomwaanj+masip+p+h+ ahotimb+p+h+ utaho wo p+wiha p+waatih+ n+n+ atisataayo.

¹⁴ Iyataati p+wa sa enjer+ho 6 hoai satati kaundataase. “Kiny+ enjer+hiya 4 kaiw+hiya waap+haati awaisaamaati Yup+retis+haateti nepi napuposo-hiy+hiyais+ nupusoase kiya noipasi nuto,” undati enjer+ho 6 hoai kaundataase.

¹⁵ Saundih+ ko kingwaasi enjer+hingwaasi 4 kaiw+hingwaasi ip+homi nd+ha siwipati suraapuni asis+ha suraapuni waat+ho soetapuni ami k+inaungw+ha setapi nepi t+man+wi napupwi is+watohingwaasi enjer+ho nuwausoasataise. Aih+ kingwaasi nuw+ is+hiya nahatiyais+ nepi mauri mandaap+hemap+ ahoyohiy+hiyaami naasaind+h+ mand+ ahoyanohiy+hiya siy+hiyais+ timaitaat+wo.

¹⁶ Is+hiya pwisipi yaipati kaiwi tunniwi yahw+nohiy+hiya maasap+ho osihoas+n+ aw+it+mat+wi bimohiy+hiyaami nambaahandi 200 miriyoni kaiw+hiyaare tauhi n+n+ atisataayo.

¹⁷ Aindi n+n+ osihaiwa saiwais+ yapepataahamataindi k+m+ret+ usonataayo: is+hiya osihoas+n+ aw+it+mat+wi bimohiy+hiya kiyaami kir+wipatoti ain+h+ri kapaah+ri sis+hamatiyati amaten+at+ ami kwaanyapi sit+p+at+ ami sar+paahandi ik+rotati wat+p+haiwa is+hiya t+m+wip+hiyaam+h+pa nipaatiw+hiyaare. Iyataati ami osiwaami mit+ho pusiket+ho ainj+h+ho raiyon+handami mit+homatiyahaiwaare. Aih+

* **9:11:** O ami nyami p+wihaara kopi sataati Kahapaamap+pa Net+ Nop+sasitand+hore taati amb+h+it+haawe.

kaiwaami maahomwaanjapi sisaha ami sitipati ami windi nawaha saripaahandi ikirotihandi sisaha waati awaindihandi dimaatati noaatati tihati tihwititandihandi noaipataise.

18 Saiwa apipaahi maipimaiwaari sisaha sitipati ami windi nawaha saripaaha ikirotindihandi osihandami maahomwaanjapi noaipasiwaiwaaraahi ishiya nahatiyai mauri mandaapihemapi tipitapaapihandisi wauri kiyati ahotihi windaapihiya natahiya kiyaisinhi tiwati owemataise.

19 Ami saiwa osihaiwaami watipihandi ishiyai yaawihandi numwitandihandi mitihoetuni ami nawitihuetuni ahondaise. Kaiwaami nawitihoko akwiranihoko taahihomi mitihomatiyahaiwa ishiyai yaawihandi numwitandihireto. Iyati osimaiwaami nawitihora ishiyai yaawihandi nunyataise.

20 Saiwa apipaahi maipimaiwa mauri manda ishiya Autaahaatihopi gimaawunyaahohiyihiya windi timaawisawihyaahi ami kiyaami ikwiraahi autaahaatihoko jaipitahapa kaiwi kaiwaisi nepi mepi autaahemwaahohipipaatihapi windi namepemitwi ami kapai windi ahosumwapi namaamahopo. Owetise. Maipihomi itipihoko maipihapaami siwipati kiyaami autaahoemapi gorihandi siriwaahandi bironjihandi nawaha ami ipati ndiha jati monati ami atihira wapa atihomisasi ami windi dahomaayahapa kaiwi kapaapi gaapundwi mepi autaahemahopipai windi namaamahopo.

21 Aihikiya ishiya usaisi timapi ami onaapipa konosha paasihiri kawiwami ami ishiya ushiya ashiya kihiya kihiyaisawiripuniwami kiyaami ikopaisangi namapi namepemitopo. Owetise.

10

Enjerihoko Jonihoi Utipihoko Gwiharaaho Numwihiko Neti Nanataise

1 Aihikiya ami niniki enjerihoko apipaahi watipihoko wo komi ambipati tiwipataahi neti napapahati ami komi mitihoatihiki apahorihiri ahotahoko yamihapataatihiraapi noaatipati napihiki iwinjataayo. Komi ndimaahomwaanji ipihomatiyati nausaatati ami komi auhatimurisi sisaha tihwitihiri waati tihwitipatamatiyati tihwitisahore.

2 So enjerihoko komi ikwiraahi utipihandi windi gwiharaahandi napapotimanwi mmapihandi isiwahore. Sandi utipi napapotimanwi mmapindi komi ikwiraatihiki aimi nupwiyandihande. Aihiki komi auhiki gaatihiri durihiri sapipa soriwaraahandaatihiki ahiyati ami komi auhiki konaamohiri yapipateti itipiwondaise.

3 Siyati itipiwati bitondaati ko pusiketihoko awaisihoko timwipihoko raiyonihandi konyahitati gaatipamatiyati waati kaahandaase. Kandi siyati kaahaatihiki asoaaha 7 kiyaha asoandaase.

4 Saiwa asoaaha 7 kiyahaiwa asoaatati gaatati namihaasihiki kaiwa pwaha katisiha neti niniki jipatipaitondiyonihiki utaahoko womi maahomwaanji yamihapataatihapi pwaha gapipa satati noaipataise. “Kinyiki asoaaha 7 kiyahaiwaami pwaha katihiki atingihaha nehiki kiyati kinyiki kiwahonyihetiki ahotane, windi jipatimaime,” ndaase.

5 Aihiki ami enjerihoko durihiraatuni yapipatetuni bitosihiki niniki winjahotihoko komi ikwiri gaatihiri yamihapataatihemati naimaati ikwisapendaise.

6 Iyati ko enjerihoko Autaahaatihoko yamihapati kiyati ami kataatihiki nahataapa ahotimbipa kiyati ahiyati ami yapipati kiyati ami kataatihiki nahataapa ahotimbipa kiyati ahiyati ami durihiri awairihiri sapipa kiyati

amɔ nahataapa katɔhɔ bimaatɔ ahotimbɔpa kiyatɔ ahaisɔho konɔhɔ na-sisoaari bimaamɔ naisɔhomɔ ambɔpataahɔ watɔpɔtatɔ kandaase. Katatɔ ko enjerɔho sandaase: “Asisɔha wɔndɔ onɔhɔ otɔhɔmetɔtaise.

⁷ Autaahaatɔho wapa kaitandɔhapaapɔ komɔ otɔpɔpatɔhiya komɔ pɔwɔha atiwɔ nepɔ kopɔ awusaahohiyɔhiya pɔropetɔhiyai aimɔ kaundihɔ noasandi-waiwa enjerɔho 7 ho komɔ kapaparɔhɔrɔ ipohonɔhura Autaahaatɔho sawaho kaiwa netɔ akɔwawemaitaise,” ndaase.

⁸ Aihɔ jɔhɔ utaa ho womɔ maahomwaanɔ pɔwɔha yamɔhapataatɔhapɔ pɔwandisɔha ka jɔhaatɔ nɔngi satatɔ kandataase: “Kɔnyɔ numbwɔ enjerɔho durɔhɔraatɔhunɔ amɔ yapɔpatetunɔ bitosomɔ ikwɔraatɔhɔ utɔpɔho nupwiyaatatɔ ahotisɔho nepe,” ndataase.

⁹ Aihɔ nɔnɔ nundɔ enjerɔho koai saundataato: “Kɔmandɔ utɔpɔmandɔ napapotɔmanɔnatɔ gwɔharaamandɔ nɔngisɔ naninye,” undataato. Saundonɔhɔ amɔ ko nɔngi sandataase: “Kɔnyɔ nepɔ nanɔme. Nainjamɔhɔ kinyɔ gwɔsɔhaatɔhapɔ netɔ yaasatɔ nangɔndaise. O amɔ kinyɔ maahomwaanɔpɔ ikisamaahɔ apɔpaamɔ mwaahomatiyatɔ jɔpɔhitaise,” ndataase.

¹⁰ Satatɔ kandatɔ owetihɔ sandɔ utɔpɔ gwɔharandɔ napapotɔmanɔndindɔndɔ nɔnɔ enjerɔho komɔ ikwɔraatɔhapɔ netɔ nanataayo. Nanɔhonɔhɔ nisɔ maahomwaanɔpɔ apɔpaamɔ mwaahomatiyatɔ jɔpɔnisataise. Jɔpɔnisataahandɔ kandɔ aimɔ nandɔ nanaapwɔtonɔhura mɔhatɔhɔ nisɔ gwɔsɔhaatɔhapɔ netɔ nanɔnatɔ nanɔtɔmanatɔ yaasataise.

¹¹ Aihɔ kiya nɔngisɔ satɔwɔ kandawaatopo: “Kɔnyɔ pɔwɔha atimbɔ japɔ nepɔ ausaape wapa isɔhiya yapɔhɔ nahatewaraahiyaisunɔ amɔ pɔwɔha kɔha kɔha pɔwaatohiyɔhiyaisunɔ amɔ awaisawɔhiya kɔnjɔhiyaisunɔ maawɔ nusoaipaitandɔhapaapɔ kaunde,” ndawaatopo.

11

Autaahaatɔho Yahurɔ Wurɔ Komɔ Pɔwɔha Kopɔ Awusaitaatɔmɔ Natausaasataise

¹ Aihɔ nɔnɔ irɔhɔrɔ wɔrɔ kahapa wapaamɔ utaarɔtindɔhandɔ amɔ nuhɔtindɔhandɔ namɔhandaatɔwɔ naninyawɔ sandawaatopo: “Kɔnyɔ nambɔ Autaahaatɔhomɔ anɔanɔnɔ amɔ arɔtaahandunɔ amɔ kapɔhɔ gaapundɔwɔ Autaahaatɔhoai mepɔ autaahepumahohiyɔhiyai namɔhane,” ndawaatopo.

² Saimbɔ mɔhatɔhɔ anɔtɔtɔhɔ namɔhanɔpɔ awɔtapaahandɔ kandɔ ipaa-haapɔ maasapɔpɔhɔ isɔhiya Autaahaatɔhomɔ anɔndɔ otaatemapɔ ahoy-anopɔpɔhɔ wɔndɔ irɔmɔra namaamahanɔme. Namɔhaape. Amɔ sapɔhɔ isɔhiya Isɔraherɔhiyaametohiyɔhiyai nunyauhɔhapɔhisɔ. Nunyauhɔhapɔhisɔ kiya napɔwɔ waatɔho taahɔho 42 kiyahoetɔ Autaahaatɔhomɔ aunahɔpatɔ taunɔhandɔ sandɔ nepɔ itɔpapɔ nopɔsasɔtaapo.

³ Iyonɔhɔ amɔ nɔnɔ utaahurɔ wurɔ nisɔ pɔwɔha nanesihuri ka anusaitaatɔmɔ netɔ nandusaasɔto. Nandusaasatɔ nisɔ watɔpɔhandɔ kuri numwɔto nisɔ pɔwɔha nisapɔ nepɔ anusaitaatɔmo. Watɔpɔhandɔ numwisandɔhɔ kuri utɔ apotɔhɔrɔ maarɔho asɔpaiwɔ gwɔtaatɔwɔhɔrɔ isɔhiyai nunjɔtaatɔmɔ niyopɔ nisɔ pɔwɔha nisapɔ anusaapɔ naisaihɔ asisɔhaiwa pɔhɔtatɔ taahɔwaiwa 1,260 kiyatɔ sanawutaise.

⁴ Iyataatɔ surɔ utaamurɔ saimbɔ ipatɔ oripɔhatɔmurunɔ amɔ sisɔha ramɔhandɔ kasɔnɔ ahotɔtandɔ yanɔtɔhaurɔ nimaatarɔhaurunɔ ahetiwaiwaa-mataimɔ Awaisɔho yapɔhɔ nahanda jatisɔhomɔ ndɔmaahomwaanɔ bitosurure.

⁵ Iyataatɔ amɔ isɔhiya tiworisa kuri tiwɔtaatɔwaisaihaahɔ kuramɔ maahomwaanɔpɔ sisɔha noaipatɔ kiyai netɔ tɔhamaitaise. Iyatɔ amɔ usa kuri

mɔmaipɔwiwɔ yaawɔhandɔ numwɔtaatɔwiyohiyɔhiyaisangi sɔrɔ kɔretɔ kiyai sisɔhaara tɔhatɔ napwɔtaatɔwe.

⁶ Aimɔ amɔ kurɔ Autaahaatɔhomɔ pɔwɔha kopɔ nepɔ awusaasɔwaiwa asisɔhaiwetɔ wɔndɔ wɔpatɔ wɔmaawɔtandɔ tɔwɔpataatɔhɔ nepɔ wɔpatɔ nɔsapuwɔtaatɔmɔ watɔpɔhandisahure. Aimɔ amɔ kurɔ waapɔhaati nepɔ nepe-maisaihɔ noaipatɔ jɔtɔpatimatɔtandɔ watɔpɔhandisahure. Aimɔ amɔ kuramɔ maaritɔmɔ gwɔnyaasɔrɔhɔretɔ japepihɔrɔmɔ wura wura wapa apɔpaahɔ maipɔhapa kahatamatɔpetahapa kaitaatɔmɔ watɔpɔhandisahure.

⁷ Kurɔ saimbɔ Autaahaatɔhomɔ pɔwɔha isɔhiyaapɔtɔmɔha ausaapɔ owemasaihɔhura wɔndɔ ainjɔhɔtɔhandɔ etaihɔrɔ tongɔhɔrɔ wɔndɔ nɔwɔpɔmetahɔrombɔ noaipasɔtɔhandɔ kuri netɔ kohematatɔ tiwatɔ ipɔhatisatɔ sururi tiwamaitaise.

⁸ Iyonɔhɔ kuramɔ ambɔpatɔ aunahɔpatɔ awaipatɔ nehɔ namɔhanɔwɔ sɔwɔpatɔ Sotomɔhande Isipɔhande tohɔpatamɔ daihɔra kuramɔ Awaisɔhoai ipɔ tɔtɔhɔ atawɔhatetɔ tipɔmandapɔ tiwohɔpɔpɔhɔ ahotɔtaise.

⁹ Siyatɔ kuramɔ ambɔpatɔ sapɔhɔ asisɔha mairɔ maatatɔ amɔ wa wihoanɔhaapɔ ahotanɔhɔ isɔhiya kahatamatɔpetatɔ kahatamatɔponjawɔhiyaamɔ isɔhiya amɔ pɔwɔha kɔha kɔha pɔwaatohiyɔhiya yapɔpatɔ nahatewaraahiya winjapɔ usondaapo. Aiwɔ kiya kuramɔ ambɔpatɔ nepɔ anɔmwaahɔpatopɔ noasɔtaatɔwɔhandapɔ poundonɔhɔ nehɔ kiyatɔ ahotɔtaise.

¹⁰ Iyonɔhɔ isɔhiya nahatiya yapɔpataapɔhɔ bimohiyɔhiya kurɔ nga aimɔ napomaiso tɔwɔ usonɔwɔ maaritɔwɔ aunɔhɔhɔrɔ katɔwɔ nandapa awaimbɔpa tɔhɔwɔ nanɔwɔ kahapaamapɔpa gaahapa kiyaamɔhiyaisawɔ wihɔwihoanɔ namɔndaapo. Sandɔ kiya maaritɔwɔ kiyohɔtɔmandɔ amɔ kurɔ kiyai pɔwɔha nepɔ ausaapɔ kaundɔtaatɔmɔ poundihe amɔ kurɔ pɔwɔha ausaasura isɔhiya nahatiya yapɔpatambɔhiyai ambɔpatɔ waatɔ yaawɔhaiwa pɔwɔhaara sisɔha yaipataahamataimɔ tipɔ mupwɔ tɔpɔhapɔ kawimɔ kaundɔmbɔmɔhurɔtiho.

¹¹ Amɔ asisɔha siyatɔ mairɔmaatɔhɔ wihoanɔhaatɔhɔ aimɔ sanaihɔ Autaahaatɔho komɔ mbɔpa dɔtɔhɔrɔ kuramɔhetɔ japɔhɔ asɔtimatɔmɔ nepaitaatɔmɔhɔrɔ nusoasihɔ notɔ kuramɔhatɔhɔ nandaataise. Aihɔ kurɔ japɔhɔ nepapɔ dopɔ tɔtɔhɔ kuramɔ auhɔrɔ itɔpapɔ bitotamaise. Aihɔ isɔhiya kurisɔ iwinjawaawɔ apɔpaahɔ awaindɔhandɔ maipaiwɔ yayawaayopo.

¹² Aihɔ kurɔ atisamaamɔ utaaho wo yamɔhapataatɔhapɔ waatɔ kaahaata pɔwɔha kaundihɔ atisamaise. Ko saundataase: “Sɔhoahɔ kɔmbɔhapɔ nasaamanɔmɔ namɔse,” undataase. Aihɔ kuramɔ tiworisa winjasauhɔ kiyaamɔ ndɔhetɔ tɔwɔpatɔ wɔtaatɔhɔ nandaasɔhɔ katɔ kurisɔ numwaasi yamɔhapataatɔhapɔ niyataise.

¹³ Aihɔ sura kuraanɔhɔ ipɔpatɔpatɔ apɔpaahɔ awaipatɔ noaipataise. Aihɔ amɔ aunahɔpatɔ katamɔ tennɔhandamɔ naasaipɔhɔ netɔ nopɔsasɔnataise. Aihɔ wihoanɔhaiwa 9 kiyahaiwa wɔndɔ namosasɔnatɔ ahendaise. Aihɔ satɔ ipɔpatɔpita isɔhiya 7,000 kaiwɔhiyai tiwihɔ napowaayopo. Aihɔ isɔhiya asɔyɔhiya bimohiyɔhiya apɔpaahɔ aungwohandɔ yayawaayopo. Yaiwɔ Autaahaatɔho yamɔhapataatɔhapɔhomɔ ambɔpatɔ mepɔ autaahepumawaayopo.

¹⁴ Naanɔndɔhandɔ awaindɔhandɔ kapɔhɔ 2 handɔ aimɔ noaipatɔ owendaise. Isɔ atime. Naanɔndɔhandɔ awaindɔhandɔ kapɔhandɔ 3 handɔ noaipaitandɔ aimɔ dete.

Enjerɔho 7 Ho Komɔ Kapaparɔhɔrɔ Ipotaise

¹⁵ Enjerɔho 7 ho komɔ kapaparɔhɔrɔ iposɔhɔ isɔhiya yamɔhapataatɔhɔ bimohiyɔhiya waapɔhɔtɔwɔ waatɔ satɔwɔ katauhɔ nɔnɔ atisataayo. “Nyamɔ

Awais̄ho ami utaaho komi is̄hiyai jap̄hi numwaitandi ah̄wis̄ho Mesaiyaahouni kindari noaipapi yap̄hi nahataahapi awaindindari kin̄j̄hinarimatamaise. Isi Awais̄ho kin̄j̄hoematati kon̄hi ap̄paaho jin̄jap̄hi jat̄taise,” tawaatopo.

¹⁶ Aih̄ m̄tihiya 24 kaiw̄hiya kap̄hi yam̄hapataat̄hi Autaahaat̄homi nd̄het̄i kiyaami kin̄j̄ siyahaiwaas̄ni bimohiȳhiya atot̄ip̄wesaw̄i kiyaami nd̄maahomwaan̄j̄ yap̄ipatet̄map̄i Autaahaat̄hop̄i gaapundawaatopo.

¹⁷ Aiw̄i kiya sat̄iw̄i aun̄h̄itawaatopo: “Awais̄hone, kin̄ȳ nahatewa wat̄ip̄haiwaisap̄hone. Kin̄ȳ wanuni ami j̄h̄i aimehurauni bimaami namb̄hone. Kin̄ȳ kin̄ȳ wat̄ip̄hand̄i awaind̄hand̄i aim̄i nehise. Nep̄i kin̄ȳ aim̄i Kin̄j̄hon̄j̄ ak̄t̄ihon̄j̄imatap̄aise. Aih̄ nyah̄i gis̄i gaahone h̄t̄ihaato.

¹⁸ Kinyap̄i w̄ndi ḡmaahunyaap̄hiya ap̄paahi apousataise. Aih̄ ami kin̄ȳ apos̄itand̄ihura wan̄i koaipataise. Wan̄i k̄mura napohiȳhiya nepasi kin̄ȳ p̄w̄iha p̄w̄aat̄itaat̄iw̄hap̄hap̄i nutaat̄iw̄hure. Kin̄ȳ wan̄i k̄mura kin̄ȳ ot̄ip̄pat̄hiya p̄ropet̄hiyai kin̄ȳ ot̄ip̄pat̄i kahisot̄handap̄i wihoan̄j̄hand̄i gaahand̄i numw̄itaap̄hure. Aimb̄i am̄i kin̄ȳ ot̄it̄i bimohiȳhiya nahat̄iyais̄i wihoan̄j̄hand̄i numw̄itaap̄hure. Siya isiya amb̄ipati awaipati nep̄hiyauni ami amb̄ipati awaipati namep̄hiyauno. Wan̄i k̄mura is̄hiya am̄i is̄hiya usais̄i nep̄i nop̄sas̄iw̄i timahohiȳhiyai kin̄ȳ nep̄i nusop̄sas̄ip̄i am̄i timaitaap̄hure,” tawaatopo.

¹⁹ Kiya m̄tihiya sat̄iw̄i kat̄iw̄i aim̄i owetih̄i enjer̄hiya Autaahaat̄homi an̄aan̄j̄ yam̄hapataat̄hi ah̄etisaan̄aan̄am̄i maasomwaan̄j̄ nuhauhi bokisihand̄i Autaahaat̄ho komi is̄hiyais̄ati p̄w̄iha w̄s̄asis̄ha windind̄hand̄i auta kand̄i an̄indaat̄hi ahondaise. Aih̄ kin̄ap̄pa waat̄i m̄hop̄i m̄hin̄i kin̄ap̄inataise. Iyat̄i am̄i ip̄ip̄at̄ip̄at̄i ip̄ip̄at̄ip̄inataise. Iyat̄i am̄i wipati nd̄hais̄ihat̄i wip̄wat̄i t̄mahiyataise.

12

Jon̄ho Apopaatisun̄i Akw̄iran̄ho Awais̄hoaisun̄i Usonataise

¹ Aih̄i s̄wipati w̄t̄i kati wipetahati yam̄hapataat̄hi noaipataise. Sati s̄wipati siyahat̄ap̄ito. Apopaati waat̄i bindataise. Saat̄i itapaati ip̄ihoais̄i net̄i apot̄ih̄iramatiyat̄i niyot̄i nipaataise. Aih̄i am̄i waat̄ho kaatami auh̄raap̄hi yat̄h̄i it̄ipasaataat̄i ahotih̄i am̄i kaatami m̄tihaat̄hi kaumbwaat̄i 12 kiyahaat̄i tingaat̄ihaamatiyat̄i kaatamihas̄ni ahondaise.

² Saat̄i apopaati gw̄is̄ihaate. Aih̄i kaatami maaha namw̄itand̄i yaaw̄itand̄ihand̄i aim̄i kusaipataise. Kaati siyat̄i maaha namw̄itand̄iyataati yaaw̄ind̄ihand̄i ap̄paahi aungwohand̄i waati nusoaipati yaawataise. Aih̄i kaati waati nehotatati ngot̄i kaahandaase.

³ Aih̄i am̄i w̄t̄i s̄wipati kati wipet̄ihat̄i yam̄hapataat̄hi noaipataise. Sati s̄wipiti siyate: Akw̄iran̄ho ap̄paahi aungwoyon̄j̄i amaten̄hin̄j̄i ahondaise. Aih̄i so akw̄iran̄omi m̄tihaiwa 7 kiyahaiwaare. Aih̄i am̄i komi m̄tihoat̄hi maasamaah̄ip̄ho 10 kiyahaiwa nutati ah̄etahore. Aih̄i komi m̄tihaiwet̄i tingaat̄iha kin̄j̄hiyaami nipaatoh̄ihaami 7 kiyahaiwa nipaatahore.

⁴ Aih̄i akw̄iran̄ho awaisom̄i nawit̄ihora kaumbwaat̄i taah̄iwaiwai tiwawot̄i nemas̄ih̄i yam̄hapataat̄hi namasis̄i kaatap̄i maap̄i yap̄ipataap̄hi t̄mahiyataise. Sand̄i kaumbwaat̄i nep̄i tip̄itapaap̄i mair̄imandaap̄hi ahiyaw̄ihand̄is̄i w̄ndi naasaindaap̄haat̄i nahataam̄i t̄mahiyataise.

Aih̄i ko akw̄iran̄ho apopaati maaha namw̄itand̄aisaamaatami deti bindataat̄i maaha aim̄i namon̄ha ka net̄i nandand̄i jatataise.

⁵ Aih̄i kaat̄i maaha woho namotaise. Sonj̄i metonj̄i Autaahaat̄iho aim̄i nam̄ihanahonje. Ko ir̄ih̄ir̄i ain̄ih̄ir̄i is̄iwat̄i is̄ih̄iya yap̄ih̄i nahandaahiyai iwinjat̄itando. Konj̄i metonj̄i kaat̄i namotaataah̄i ket̄i kuraan̄ih̄i konj̄i metonj̄i nep̄i is̄isi metaah̄i yam̄ihapataat̄ih̄i niyawaayopo. Numwaasi naiw̄i Autaahaat̄ihoap̄ih̄i kom̄i bimimb̄ip̄ih̄i is̄ih̄iyai iwinjaat̄i bim̄itand̄i ah̄iwisawaayopo.

⁶ Aih̄i am̄i kaat̄i apopaati yan̄ih̄imat̄i is̄ih̄iya owehap̄ih̄i notaise. Sap̄ih̄i kaat̄i naimb̄ip̄ih̄i am̄i kaat̄i kap̄ih̄i bim̄itand̄ihap̄ih̄i Autaahaat̄iho aim̄i net̄i tur̄imasip̄ip̄ih̄e. Is̄i kap̄ih̄i is̄ih̄iya kaat̄i iwinjaaw̄i bindawaaw̄i nandapa nunyaw̄i bimisaih̄i asis̄ih̄aiwa 1,260 kiyat̄i sanawutaise.

⁷ Aih̄i am̄i yam̄ihapataat̄ih̄i pw̄is̄ipati aungwohand̄i noaipataise. Sati pw̄is̄ipiti Maikor̄ihouni kom̄i enjer̄ih̄iyauni so akw̄iran̄iho awaisoai tiwawaayopo. Aih̄i am̄i so akw̄iran̄iho awaisomi enjer̄ih̄iya am̄i wihoanj̄i tiwawaayopo.

⁸ Wihoanj̄i tiwawaahand̄i kand̄i kiyaaahimat̄iw̄i tip̄i ip̄ihatitaat̄iw̄i wat̄ip̄ihand̄i owehiyaare. Is̄i kiyaa akw̄iran̄ihom̄i enjer̄ih̄iya yam̄ihapataat̄ih̄i bimim̄itaat̄iw̄ihap̄i owetise.

⁹ Aih̄i Autaahaat̄ihom̄i enjer̄ih̄iya so akw̄iran̄ihoai nep̄i yap̄ipataap̄ih̄i yotawaayopo. So akw̄irano aimaaḥo aimehuraap̄ihop̄ito. Kop̄i sat̄iw̄i Maip̄iho am̄i Bwaas̄ir̄ih̄iro toh̄ihop̄ito. So Maipo is̄ih̄iya nahat̄iyai jaipundoaatoaatis̄ihore. Aih̄i koais̄i yap̄ipataap̄ih̄i nep̄i yotawaayopo. Aiw̄i am̄i kom̄i enjer̄ih̄iyaisangi ahoyaw̄i maasi yap̄ipataap̄ih̄i nep̄i yotawaayopo.

¹⁰ Aih̄i yam̄ihapataat̄ihap̄i utaaho wo waap̄ih̄ita satat̄i katih̄i n̄in̄i atisataayo: “Wan̄i Autaahaat̄iho nyangi aim̄i jap̄ih̄i nanyamaataise. Iyat̄i am̄i kom̄i wat̄ip̄ihand̄i aim̄i auta noaipataise. Iyat̄i am̄i ko Awais̄iho Kin̄ih̄oematat̄i is̄ih̄iyai iwinjaat̄i bindataise. Iyataat̄i am̄i kom̄i is̄ih̄iyai jap̄ih̄i numwaitand̄i nam̄ihainj̄iho Mesaiyaaho wand̄iha wat̄ip̄ihand̄i aim̄i netaise. Sand̄i apaap̄imaato, utaaho nyam̄i nais̄ih̄iyais̄i kiyaa kiyoh̄iwaiwaap̄i ‘sah̄i saiw̄ih̄iyaate saiw̄ih̄iyaate,’ undat̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄ih̄eti Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i ikw̄iw̄isatoaatis̄ihoai enjer̄ih̄iya nep̄i m̄ihaap̄i yap̄ipataap̄ih̄emawaayopo.

¹¹ Nyam̄i nais̄ih̄iya nyamataiw̄i K̄iraisihop̄i ḡiwunyaahohiȳih̄iya Jisaasiho Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihohomatiyahom̄i j̄it̄ipataah̄i Bwaas̄ir̄ih̄ir̄is̄i tip̄i ip̄hatisawaayopo. Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha ausaahauh̄i is̄ih̄iya p̄iw̄iha kaapund̄iw̄i tiwauh̄ihand̄i kand̄i kiyaa naanj̄ihand̄i namep̄i nga baiwi bim̄itaat̄iw̄ihandap̄i waat̄i ḡimunyaap̄i yam̄iwi p̄iw̄iha ausaawaayopo.

¹² Is̄i k̄inyi yam̄ihapatan̄un̄i am̄i is̄ih̄iyaat̄i nahat̄iyaat̄i yam̄ihapataat̄ih̄i bimohiȳih̄iyaate maarit̄iw̄i t̄ihaapaiw̄ise. Iyataat̄i am̄i yap̄ipatan̄un̄i dur̄ih̄iran̄un̄i jaapo naanj̄ihand̄i awaind̄ihand̄i k̄inyi naitaino. Sand̄i apaap̄imaato am̄i Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i aim̄i yap̄ipataap̄ih̄i napih̄ito. Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i aim̄i napw̄itand̄i ap̄ipaah̄i mas̄ihonj̄i ahotih̄i ap̄ipaah̄i aungwohand̄i k̄ris̄i apousataise,” ndaase

¹³ So akw̄iranoai aim̄i nep̄i m̄ihaap̄i yap̄ipataap̄ih̄i yotauh̄i mmonataati apopaati maaha woho j̄ih̄i namwisaamaati w̄iratataise.

¹⁴ W̄iratih̄i kaat̄i apopaati boho awais̄ihom̄i ditat̄i yat̄imw̄i nunyawaayopo am̄i kaat̄i ditat̄i kataah̄i autaah̄i p̄ir̄iruti kaatam̄i aunah̄ipa Autaahaat̄iho net̄i tur̄imasipati is̄ih̄iya owehap̄ihap̄i nutando. Not̄i akw̄iran̄iho sop̄i kaan̄ih̄i naw̄isat̄i bim̄itando. Not̄i sap̄ih̄i bimon̄ih̄i kiyaa iwinjaaw̄i bindawa nandapa nunyam̄i nais̄ih̄i k̄naungw̄iha mair̄imaatan̄ih̄i am̄i wihoanj̄iha sanawutando.

¹⁵ Akw̄iran̄iho itapaati saatap̄i apowih̄i waap̄ihaat̄i waat̄i usepuwat̄i

kaati neti itaatisati tiwati nosasito tati akw̄iran̄ho waap̄haati aungwohandi komi maahomwaan̄op̄i daah̄wausoaasih̄i kaatami ipot̄i usepupwi wirainji notaise.

¹⁶ Siyati akw̄iran̄ho waap̄haati daah̄wausoaasih̄i naihihandi kandi yap̄ipati kaati neti iw̄itatan̄tandi nas̄ipatati nutati maahomwaan̄amatiyati aatih̄i waap̄haati akw̄iran̄ho nusoaasisaamaati nahataami kopi not̄i nandaataise.

¹⁷ Aih̄i ko akw̄iran̄hoai ap̄ipaahi apousamas̄ih̄i kaati apopaatapi ami kaatami mwaaya usai neti tiw̄itandi gw̄inyaataise. Iyati kiyaisati tundandi notaise. Kaatami mwaaya siya Autaahaat̄ihom̄i win̄ihap̄ipa baiwi atiwi nep̄i japep̄ih̄i rohiȳihiyaare. Aiw̄i am̄i kiya Jisaasihom̄i p̄w̄iha ausaapi kaund̄iw̄i koai n̄iw̄ipinjohiȳihiyaare.

¹⁸ Aih̄i ko akw̄iran̄ho aunah̄ipati neti dur̄ih̄iri sap̄ipa sor̄iwaraahandami manḡiraini aripataat̄ih̄i bitondaise.

13

Ainj̄h̄i waur̄i Pusihomatiyahaur̄i Yat̄imw̄i Noaipamaise

¹ Aih̄i n̄ini ainj̄h̄it̄ihandi w̄indi dur̄ih̄iri sap̄ipa sor̄iwaraahandaat̄ihapi noaipas̄ih̄i iwinjataayo. Iyati am̄i kandi m̄it̄ihaiwa taah̄waiwa 7 kiyahaiwasahande. Iyati. am̄i kandi maasamaah̄ipo 10 kiyahaiwa nutahande. Iyataati am̄i kandami maasamaah̄ip̄ihaiwet̄i tingaat̄iha kin̄ihiya nipaatot̄iha 10 kiyahaiwa nipandataise. Iyataati am̄i kandami m̄it̄ihaiwet̄i amb̄ihaiwa wiwa sis̄ip̄ih̄it̄at̄i mand̄it̄ip̄it̄ahaiwa j̄ip̄at̄ipindahande. Saiwa ambiwa Autaahaat̄ihopi mand̄it̄ip̄aiwi sis̄ip̄ih̄it̄iw̄ihaiwa maip̄ihaiwa j̄ip̄at̄ipindataise.

² Iyataati sandi ainj̄h̄it̄indi n̄ini uson̄ihot̄imandi pusih̄o wo awais̄iho ainj̄h̄ihomatiyahande. So pusiket̄iho ainj̄h̄iho lepat̄iho t̄iw̄i amb̄ih̄it̄iw̄ihoe. Iyataati am̄i kandami auh̄iri ainj̄h̄it̄ihandi awaindahandi beyaahandami auh̄iramatiyahire. Iyati am̄i kandami maahomwaan̄i raiyon̄ihandami maahomwaan̄amatiyahamwaane. Aih̄i akw̄iran̄ho awais̄iho komi wat̄ip̄ihandi ainj̄h̄it̄ihandi am̄i ko sawahomatiyati awais̄ihoematati is̄ihiyai iwinjat̄itandi aunah̄ipati siya kin̄ihandi nunyati am̄i ot̄ip̄ipati kandaah̄i kiyati is̄ihiyai iwinjat̄itand̄ihandi wat̄ip̄ihandi ap̄ipaahi awaindahandi nunyataise.

³ Sandi ainj̄h̄it̄indami m̄it̄ihaiwaami m̄it̄iho woi yahauh̄i maan̄ih̄i napoti asaatahande. Siyati kandi sawimat̄ih̄ihandi kandi w̄indi namwaap̄wih̄i is̄ihiya yap̄ih̄i nahandaahiya yaiw̄imap̄i ese t̄iw̄i baiwi uson̄iw̄i am̄i kandi nahatiya n̄iw̄ipinjawaayopo.

⁴ Aih̄i is̄ihiya akw̄iran̄ho awais̄ihoai mep̄i autaahepumapi kopi gaapundawaatopo. Am̄i ko komi wat̄ip̄ihandi ainj̄h̄it̄ihandi numwih̄i is̄ihiya kandi ainj̄h̄it̄ihandapi maarit̄iw̄i kandi mep̄i autaahepumapi kandapi gaapund̄iw̄i am̄i kiya satawaatopo: “D̄ind̄in̄ih̄i k̄imandi ainj̄h̄it̄imandamatiyahande. Kandisati nd̄in̄ih̄i nga tunati yahw̄indaise?” t̄iw̄i kandami amb̄ipati mep̄i autaahepumawaayopo.

⁵ Aih̄i sandi ainj̄h̄it̄indi Autaahaat̄iho neh̄i iwinjas̄ih̄i kandi ainj̄h̄it̄indi waati kaahaatati Autaahaat̄ihopi sis̄ip̄ih̄indaase. Kandi satati katati sis̄ip̄ih̄it̄imi nutandi kandi waat̄iho 42 kiyahopi Autaahaat̄iho wat̄ip̄ihandi numwih̄i ahotahande.

⁶ Kandi ainj̄h̄it̄indi kandami maahomwaan̄i nusaati Autaahaat̄ihopi sis̄ip̄ih̄indaase. Iyati am̄i Autaahaat̄ihom̄i amb̄ipatapi sis̄ip̄ih̄indaase.

Iyatɔ amɔ Autaahaatɔho bimimbɔpɔhapunɔ amɔ usa yamɔhapataatɔhɔ ko bimimbɔpɔhɔ koaisawɔ maasɔ bimohiyɔhiyaapunɔ sisɔpɔhɔndaase.

⁷ Ainjɔhɔtɔhandɔ kiyatɔ kandi kaito tatɔ Autaahaatɔho nehɔ winjasɔhɔ kandi ainjɔhɔtɔhandɔ Autaahaatɔhomɔ isɔhiyai kandɔhimatatɔ tiwatɔ ipatisatɔ amɔ kandɔ watɔpɔhandɔ netaise isɔhiya nahatiya kahatamatɔponjawɔhiya yapɔhɔ nahandaahiya pɔwɔha kɔha kɔha pɔwaatɔwɔ amɔ ambɔpatɔ kahatamatɔpetahiya awaindɔhandimatatɔ iwinjaatɔ bimɔtando.

⁸ Isɔhiya nahatiya yapɔpatambɔhiya Autaahaatɔho yapɔpatɔ sangɔ kiyatɔ ahaihɔ sangɔ noaipasura kiyaamɔ ambɔpatɔ witɔ utɔpɔho asɔtimatɔtaatɔwɔhandaatɔhɔ ahɔmotisawɔhiya siya nahatiya sandɔ ainjɔhɔtɔndapɔ maaritɔwɔ kandi nepɔ mepɔ autaahepumaitaapo. So utɔpo asɔtimatɔtaatɔwɔhandamo Mwaaho Sipɔsipɔhomɔhore jɔhura tiwauhɔ napwisɔho.

⁹ Amɔ utaaho atihɔrisahosɔ pɔwɔma kɔma biyatɔ atisatɔ nene.

¹⁰ Utaaho wopɔ Autaahaatɔho so napwɔtɔtaise tatɔ namɔhanonaahɔ amɔ ko napwɔtɔtaise. Iyatɔ utaaho wopɔ soai namatanaata tisatɔtaapo tatɔ namɔhanonaahɔ amɔ koaisɔ kana namatanaata tisatɔtaapo. Saiwa siyatɔ noaipahonɔhɔ amɔ Autaahaatɔhomɔ isɔhiya kiyaamɔ gɔwunyaahohɔtɔhandɔ wɔndɔ namaamapɔ anɔtiwɔ isɔwatɔtaatɔwe.

¹¹ Aihɔ amɔ ainjɔhɔtɔhandɔ wɔndɔ yapɔpataatɔhapɔ noaipasɔhɔ nɔnɔ iwinjataayo kandamɔ mɔtɔhoatɔhapɔ maasamaahɔpɔho sipɔsipɔhomɔ maasamaapɔhomatɔyahaurɔ nutatotaho. Iyataatɔ amɔ kandamɔ pɔwɔha gapɔpa akwɔranɔho awaisɔho gaatumwaaŋɔ noaipataise.

¹² Sandɔ ainjɔhɔtɔndɔ kapɔhɔ noaipasɔho ainjɔhɔtɔhandɔ jɔhɔ noaipasɔtɔhandisatɔ maasɔ bindataahura jɔhomɔ watɔpɔhandɔ nahandɔ ipotɔho netaise. Netɔ bindata ainjɔhɔtɔhandɔ jɔhandapɔ gaapundɔwɔ kandamɔ ambɔpatɔ nuwimaapɔise undihɔ isɔhiya yapɔpataambɔhiyaunɔ amɔ yapɔpatunɔ kopɔ maaritɔwɔ kandi nepɔ mepɔ autaahepumawaayopo. Iyatɔ kandɔ ainjɔhɔtɔhandɔ jɔhandɔ asaaha apɔpaahɔ aungwohandɔ maipɔhandɔ aimɔ netɔ nga napwɔtaahetahandɔndaahandɔ kandɔ asaaha ka aimɔ awasatɔ yambwimanahore.

¹³ Kandɔ ainjɔhɔtɔhandɔ ipotɔ noaipasɔtɔhandɔ watɔpɔhaiwa wiwa kahatamatɔpetɔhaiwa awaiwaiwa kiyataise. Kandamɔ watɔpɔhaiwa kaiwaiwaamɔ wɔndɔ kaindɔhandɔ siyahande: Isɔhiya nahatiyaamɔ ndɔhetɔ sisɔhaaraŋɔ yamɔhapataatɔhapɔ tɔmahɔye tihɔ amɔ ka sisɔha yamɔhapataatɔhɔraapɔ yapɔpataapɔhɔ tɔmahɔyataise.

¹⁴ Ainjɔhɔtɔhandɔ jɔhɔ noaipasɔtɔhandamɔ watɔpɔhandaahɔ watɔpɔhaiwa kahatamatɔpetahaiwa kiyataise amɔ kandi kiyatɔ kaito tatɔ Autaahaatɔho nehɔ iwinjasɔhɔ watɔpɔhaiwa kahatamatɔpetahaiwa kiyataise. Kandamɔ siyatɔ kaindɔmandaahɔ isɔhiya yapɔpatambɔhiyai jaipundataase. Iyatɔ amɔ kandɔ isɔhiyai sata kaundataase. “Sahɔ kɔmandɔ ainjɔhɔtɔmandɔ jɔhɔmandamɔ sɔwɔpatɔ witɔ kaiwɔise. Kaiwosawɔ kandapɔ maaritɔwɔ kandi nepɔ mepɔ autaahepumwaitaatɔwo. Sandɔ ainjɔhɔtɔmandɔ jɔhura namatanaatɔ kosasaihɔrɔ wihɔwihooaŋapɔ otitahanaata kandɔ napwɔtando tɔwɔ tisatauhɔhandisɔ kandɔ wɔndɔ namwaaŋpwise, asɔtɔhandɔ kɔmandɔ bindataise,” undataase.

¹⁵ Aihɔ sandɔ ainjɔhɔtɔhandɔ sɔwɔpatɔ isɔhiya kiyohɔpatɔ ainjɔhɔtɔhandɔ kapɔhandɔ 2 handɔ mbɔpa dɔtɔhɔrɔ kandɔ asɔtimatatɔ maarisatɔ pɔwaatɔtandɔhɔrɔ nunyataise. Numwihɔ katɔ sɔwɔpatɔ maarisatɔ pɔwandaase. Aihɔ amɔ nahatiya sandɔ ainjɔhɔtɔhandɔ jɔhandamɔ sɔwɔpatapɔ wɔndɔ atotɔpɔwesawɔ gaapɔmundɔwɔ mepɔ autaahepumaamahohiyɔhiya siyɔhiyai tiwauhɔ kiya napowaayopo.

16 Aih̄i amī ainj̄h̄it̄hand̄i kap̄h̄i 2-hand̄i noaipas̄it̄hand̄i katih̄i is̄hiya nahatiyaamī ikw̄ir̄i gaat̄h̄ireto amī am̄iteteto maak̄h̄ir̄i s̄w̄ipatī w̄it̄i ahiyawaayopo. Is̄hiya amb̄ipatī autaahī ahotahiyaam̄ihetun̄i amī is̄hiya neh̄ihat̄ima amb̄ipatī owehiyaam̄ihetun̄i amī naw̄ho kahapaamap̄ipa asaketahiyaam̄ihetun̄i amī is̄hiya naw̄ho w̄ind̄i namep̄hatī ot̄ip̄ipatī is̄hiya usaam̄ihatī kawisohiȳhiyaam̄ihetun̄i amī naw̄ho namep̄hatī ot̄ip̄ipatī is̄hiya usaam̄ihatī kamawiw̄i neh̄ihiyaam̄ihetun̄i maak̄h̄ir̄i s̄w̄ipatī ah̄iwisawaayopo.

17 Is̄i amī utaaho wom̄ihetī ainj̄h̄it̄handamī maak̄h̄ir̄i s̄w̄ipatī ah̄imotatī owetaho amī kom̄i amb̄ipatamī nambaahand̄i ah̄imotatī oweho is̄hiya usaam̄ihapa not̄i naw̄ho nunyatī w̄ind̄i namaitaise. Iyataatī amī kom̄ihapaisangi naw̄ho nunyaw̄i usa namaitaapo.

18 Utaaho wo am̄it̄iha gaahaisaho sandapī ḡiwunyaatatī nuses̄ipatītaise. Iyataatī utaaho wo biyatī gw̄inyaaho ainj̄h̄it̄handamī nambaahand̄i biyatī aw̄itatī mmondaise. Sand̄i nambaahand̄i utaaho wom̄ihande. Utaaho som̄i nambaahand̄i 666 hande.

14

Mwaaho Sip̄sip̄ihomī Is̄hiya Aun̄h̄ih̄ir̄i Wan̄h̄ir̄i As̄r̄ih̄ir̄i Aun̄h̄itawaatopo

1 Aih̄i amī n̄n̄i jap̄h̄i jata Mwaaho Sip̄sip̄iho Sip̄p̄ihoho Sis̄ho Saiyon-hoas̄n̄i bitos̄h̄i amī is̄hiya 144,000 kaiw̄hiya maasī koaisaw̄i bitohauh̄i iwinjataayo. Ko Sip̄sip̄iho Sip̄p̄ihohomī amb̄ipatī amī kom̄i Sap̄iho Autaahaat̄ihom̄ihatun̄i kiyamī am̄itetetī Autaahaat̄iho j̄ipatīpiyatosih̄i aim̄i j̄ipatīpindahiyaare.

2 Aih̄i n̄n̄i atisataatī p̄w̄iha gap̄ipa waap̄ihaatī taah̄iwaiwaam̄i naus̄iha nor̄h̄iramatiyatī bitatī sanah̄iw̄itahapa yam̄hapataat̄ihap̄ gaatinj̄h̄i n̄n̄i atisataayo. Sand̄i gaatinj̄it̄mand̄i asoaaha waatī awais̄iha gaatipatamatiyatī gaatih̄i atisataayo. Sand̄i gaatinj̄it̄mand̄i is̄hiya kw̄renjoho kiyohiȳhiya kiyamī kw̄renjoho kiyauh̄i gaatipatamatiyatī gaatinj̄h̄i n̄n̄i atisataayo.

3 Siya isiya Autaahaat̄iho bimimb̄p̄h̄i kom̄i nd̄ihetun̄i amī wapa maur̄i maur̄i as̄timatatī nasisoar̄i ahot̄m̄i naimb̄paam̄i nd̄ihetun̄i amī m̄it̄hiya 24 kaiw̄hiyaamī nd̄ihetun̄i bitotawa aun̄h̄ih̄ir̄i wan̄h̄ir̄i as̄r̄ih̄ir̄i katawaatopo. Siya isiya 144,000 kaiw̄miya is̄hiya yap̄pataap̄h̄i bimohiȳhiyaamī ot̄ihat̄ihap̄i Autaahaat̄iho nunyatī numwaasaw̄hiyaare. Aun̄h̄ih̄ir̄i as̄r̄ih̄ir̄i s̄r̄i kiyaisaah̄ih̄i ḡiwunyaatatī nuses̄ipatah̄ire. O is̄hiya usa neh̄ihiya s̄r̄i aun̄h̄ih̄ir̄i w̄ind̄i ḡimaawunyaatatī namauses̄ipatah̄ire.

4 Siya isiya as̄hiya usaisaw̄i amb̄ipatī w̄ind̄i t̄maamaamaitawaawī kipatī at̄iha waat̄h̄ir̄i w̄ind̄i ah̄imotahiyaare. Kiya t̄it̄h̄i gaahiya ainahiȳhiya us̄hiya amī as̄hiyaisaw̄i namop̄i neh̄i wen̄hiya waimwaaya apwainȳhiyaamataiw̄i bimamb̄w̄hiyaare. Sip̄sip̄iho Mwaaho Sip̄p̄ihoho wap̄h̄i naih̄hap̄i kiyaisangi niyohiȳhiyaare. Siya isiya yap̄pataap̄h̄i bimohiȳhiyaam̄ihat̄ihap̄i jap̄h̄i numwaasaw̄hiyaare. Siya isiya j̄hap̄hiyai namasatī kom̄ihiyaimat̄taatīwun̄i amī Sip̄sip̄iho Mwaaho Sip̄p̄ihohom̄ihiyaimat̄taatīwun̄i numwaasaw̄hiyaare.

5 Siya isiya p̄w̄iha jaiw̄it̄w̄iha w̄ind̄i kamaatīw̄map̄hiyaare. Aiw̄i amī kiya wapa maip̄ihapaapī p̄w̄iha owehiya ainahiȳhiyaare.

Enjer̄hiya Mur̄i Mingwaasī P̄w̄iha Ausaawaayopo

⁶ Aihĩ ami enjerĩho wo pirĩrutiho yamĩhapatami otĩhapĩhi sanaihi nĩnĩ iwinjataayo. So enjerĩho pwaha gaaha waniha jinjapĩhi nasisoari bimitaatiwĩhandamiha isiwahore isihya yapĩpataapĩhi bimohiyĩhiyai ausaati kaundĩtandĩho. Iyati isihya yapĩhi nahandaahiyai ami ambĩpati kahatamatĩponjawĩhiyai ami pwaha nĩnaasaami ambĩpati kahatamatĩpetisawĩhiya ami pwaha kĩha kĩha pĩwaatohiyĩhiyai pwaha ausaati kandĩtando.

⁷ Aihĩ ko waapĩhĩtati sandaase: “Isihya kiyohĩwaiwa Autaahaatĩho netĩ tipĩtapaati mmondandĩhura aimĩ koaipataise. Isĩ sahĩ kopĩ yaiwi komĩ ambĩpati mepĩ autaahepumapĩse. Ko yamĩhapatunĩ yapĩpatunĩ ami durĩhĩrĩ awairĩhĩrunĩ waapoho gwĩharaahapa mwĩtĩtutati noaati noamasĩpĩpaunĩ ahaisĩhore.

⁸ Aihĩ ami enjerĩho wo jĩhi napisĩhomĩ ipotĩ nĩwĩpinjai nasataise. Ko enjerĩho ipotĩ napisĩho satati kandaase: “Aunahĩpati awaipati Baabironĩhandĩ aimĩ nopĩsasĩnataise! Ye, aimĩ nopĩsasĩnataise! Sati aunahĩpati Baabironĩhandĩ isihya nahatĩyai waapoho nanĩwĩ naharitaatiwĩho wainĩhandĩ nanĩwĩ kĩho kĩhaatisawĩ ambĩpati tĩmaamaitĩwĩse undati kiyaunjĩhi nehĩ kapa apĩpaahĩ maipĩhapaapaahĩhi maarĩho nusoaasamapĩ kiyawaayopo. Sati aunahĩpitĩ isihya nahatĩyai siyaunjati Autaahaatĩhoai apousonĩhi yaawĩhandĩ wĩhoanĩhandĩ isihiyai numwĩtandĩhĩretematĩ kiyataise,” ndaase.

⁹⁻¹⁰ Aihĩ ami enjerĩho wo jĩhi napisĩrurami ipotĩ nasataise. Ipotĩ nasataati ko enjero waati kaahaata sandaase: “Utaaho wo sandĩ ainjĩhĩtĩndapunĩ ami kandamĩ siwĩpatapunĩ maaritati aunĩhĩhĩrĩ aunĩhĩtati gaapundati mepĩ autaahemwati ami kandamĩ ambĩpatami maakĩhĩrĩ ndĩmaahomwaanĩ amĩtetetĩsangi amĩ ikwĩretĩsangi nesĩho Autaahaatĩhoai apowĩndĩhandĩ waapoho wainĩhandamatĩyatĩ wapaisati tiwa nauhĩmundĩhandĩ apowĩndĩhandamĩ wĩpati kapĩhopĩ nuhaunyonĩhi nandaise. Sandĩ wainĩndĩ apĩpaahĩ watĩpĩhandĩ Autaahaatĩhoai apowĩndĩhande. Iyati ko Autaahaatĩhomĩ enjerĩhiyaami ndĩhetunĩ ami Sipĩsipĩho Mwaaho Sipĩpĩhohomĩ ndĩhetunĩ komĩ ambĩpati apĩpaahĩ aungwohandĩ yaawĩhandĩ sisĩha durĩhĩrĩ nawĩha sarĩpaahetĩ tĩhati nasasiwati noatisĩhaara tundonĩhi naitaise.*

¹¹ Isihiyai ambĩpati yaawĩhandĩ sisĩha tundisĩhaami sitĩpati katĩnĩhi nasisoari noaipatoaatĩtaise. Iyonĩhi isihya apatĩhi otapĩhaati wĩndĩ ikĩmaanĩwĩ kandĩnĩhi ambĩpati yaawĩhandĩ nepĩ nowaatĩtaapo. Sandĩ apaapĩmaahĩ, siya isĩmiya yaawĩhandĩ naitaatĩwĩmandĩ ainjĩhĩtĩhandapunĩ kandamĩ siwĩpatapunĩ atotĩpĩwesawĩ gaapundĩwĩ ami kandamĩ maakĩhĩrĩ nehohĩtĩhandape.

¹² Saiwa siya noaipahonĩhi Autaahaatĩhomĩ isihya andĩtitĩwĩ bitopĩse. Siya isiya Autaahaatĩhomĩ wĩnĩhapĩpa baiwĩ atĩwĩ nepĩ wĩnĩhapĩpa katĩrĩhĩretĩ japepĩhĩrĩwĩ ami Jisaasihopĩ gĩwunyaahohĩtĩhandĩ namaamapĩ koai anĩtiwĩ isĩwasohiyĩhiyaare.

¹³ Aihĩ ami yamĩhapatatĩhapĩ pwaha wa siyaha noaipasĩhi nĩnĩ atisataayo. “Kĩnyĩ pwaha satĩpĩ jĩpatĩpaime. ‘Wanunĩ ami ipotĩ ipotunĩ isihya Awaisĩhopĩ baiwĩ gĩwunyaapĩhiya napohiyĩhiya gaasi kiya maaritĩwĩse,’” ndaase. Aihĩ ami Itĩpĩho Gaahoaisangi sandaase: “Kiya akĩtĩnĩhi apĩpaahĩ maaritĩwĩse kiyaami dĩpĩwaatĩwĩ kiyohĩwaiwaisĩ ikĩndaatĩwĩhandĩ naitaatĩwĩ aimĩ namawaayowo. Aiwĩ ami kiya nehĩ

* **14:9-10:** Nawĩha sarĩpaahetĩ sisĩha tahataahura apĩpaahĩ awainĩhandĩ noaatati durĩhandĩ nimandatĩ ami kandamĩ andĩhĩrĩ maipiyati ainjotati kwĩtĩho noaipati ami utarĩhandĩ tĩhatoatĩhĩhaapĩtopo.

w̄ind̄i namaitaapo. Kiyaa mi gaahaiwa napait̄w̄i kiyoh̄iwaiwai maasi kiyaisati notaise,” tawaatopo.

Nandapa Yap̄ipataap̄ih̄i T̄imetat̄i Aim̄i Akuraih̄i K̄ipw̄itaat̄iw̄ihure

¹⁴ Aih̄i am̄i n̄n̄i jap̄ih̄i jata t̄iwipati w̄it̄i k̄ihoep̄ihati iwinjataayo. Aih̄i kat̄i t̄iwipataat̄ih̄i utaaho wo Is̄hiyaami Saaho J̄homatiyaho sati t̄iwipataat̄ih̄i bimih̄i usonataayo. So utasomi mit̄ihoaat̄ih̄i tingaat̄iha wa gor̄handa kaiw̄iha nipaatahore. Iyati ko kom̄i ikw̄ireti namatanaati wanaati uk̄ih̄iramatiyati ikosindahanaati ap̄ipaahi t̄ip̄ipa kiyahanaati is̄wahore.

¹⁵ Aih̄i am̄i enjer̄iho wo Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄ip̄ip̄ihapi noaipasi nasataise. Nasati enjer̄iho t̄iwipataat̄ih̄i bimis̄hoai waati kaahaata sata kaundataase: “K̄inȳi namat̄imanaati nepap̄i nand̄imba t̄isat̄ip̄i kumwe nandapa yap̄ipataap̄ihapa aim̄i t̄ihat̄i t̄imendaiso. Wani k̄imura nandapa akuraih̄i k̄ipw̄itaat̄iw̄ihuraaso,” ndaase.

¹⁶ Aih̄i ko t̄iwipataat̄ih̄i bimis̄ho namatanaati is̄wati yat̄ih̄i namb̄itati mihaapi yap̄ipataap̄ih̄i nahataap̄ip̄ih̄i nandapa aim̄i t̄ihat̄i t̄imetimb̄ipa t̄isatati k̄ipotaise.

¹⁷ Aih̄i am̄i enjer̄iho wo Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄ip̄ip̄ih̄i yam̄ihapataat̄ihapi noaipasi nasataise. Iyati am̄i koaisangi namatanaati ap̄ipaahi t̄imwip̄ihanaati uk̄ih̄iramatiyati nangisand̄ihanaati is̄wahore.

¹⁸ Aih̄i am̄i enjer̄iho woaisangi ar̄itaahandaat̄ihapi neh̄ihaati noaipasi nasataise. So enjero sis̄iha jat̄itand̄i wat̄ip̄ihandis̄hore. Aih̄i ko waap̄ih̄ita namataanaati ap̄ipaahi t̄imwip̄ihanaati is̄watis̄hoai sata kaundataase: “Yap̄ipataap̄ih̄i nahataap̄ip̄ih̄i wain̄handam̄i yand̄ip̄iho aim̄i t̄ihat̄i mimoti ahondaise. Is̄i k̄inȳi kinȳi namat̄imanaata namandipap̄i wain̄handam̄i yand̄ip̄iho nep̄i wonjaap̄ih̄i ahoaimbi ahiye,” undataase.

¹⁹ Aih̄i ko enjer̄iho mihaapi yap̄ipataap̄ih̄i nahataap̄ip̄ih̄i namb̄itati kom̄i namatanaati t̄imwip̄ihanaata yap̄ipataap̄ih̄i wain̄handam̄i yand̄ip̄iho namandipati ahoyati ahiyataise. Ahiyatati net̄i kand̄i wain̄hand̄i t̄imwaamwisati jasati namwaitand̄ihandaat̄ih̄i ahiyataise. Siyati kaind̄imandi sand̄i Autaahaat̄ihoai apowind̄ihandap̄i nam̄ihanahand̄i kiyataise.

²⁰ Aih̄i kand̄i wain̄handam̄i yand̄ip̄iho jasati t̄imwaamwisati namwaitand̄ihandaah̄i aunah̄ipatam̄i ipaahaap̄i neh̄ihaati jasati namotaise. Kandaah̄i taati tiwat̄i jasih̄ihura j̄it̄ipati neh̄ihaati noipati neh̄ihaati j̄it̄ipati waap̄ihaatamatiyati 300 kiro mitaahand̄i usepupw̄i notaise. Aih̄i am̄i kat̄i j̄it̄ipatami autaah̄i nimainji sanaind̄ihand̄i maasap̄iho osihandami mit̄ihaumwaan̄indaise.

15

Enjer̄ihiya 7 Kaiw̄ihiya Wapa Maip̄ihaiwa 7 Kiyahaiwa Is̄iwatawaayopo

¹ Aih̄i am̄i w̄ind̄i wipetahand̄i yam̄ipataat̄ih̄i noaipas̄ih̄i jataayo. Jataati n̄n̄i ap̄ipaahi waati aungwohand̄i yayataayo. N̄n̄i saind̄i jata j̄ihaati enjer̄ihiya 7 kaiw̄ihiya am̄i ap̄ipaahi maip̄ihaiwa 7 kaiw̄ihiya is̄hiya yap̄ipatamb̄ihiyai naan̄at̄i yaaw̄ihand̄i numw̄itaat̄iw̄ihaiwa is̄wasauh̄i n̄n̄i mmonataayo. Saiwa ap̄ipaahi maipiwai j̄ihaati wapa w̄ind̄i namoaipaitand̄i Autaahaat̄ihoai apowind̄ihandam̄i ipot̄ihaiwe. Am̄i saiwaisati Autaahaat̄ihoai apowind̄ihand̄i aim̄i owendaise.

² Aih̄i n̄n̄i jata dur̄ih̄iri w̄iri garaasihomatiyah̄iri sis̄ihaisah̄iri ahetihi jataayo. Kaih̄i sand̄i dur̄indain̄i is̄hiya w̄ind̄i ain̄j̄ih̄it̄ihandisun̄i kandami s̄iwipatisun̄i am̄i kandami amb̄ipatami nambaahandisun̄i ahosumwap̄i

pohip̄wiw̄i tip̄i ip̄ihatisohiȳihiya kir̄i dur̄ih̄iraini apw̄it̄ih̄iri kw̄irenjoho Autaahaat̄iho numwihi is̄ip̄i bitotawaayopo.

³ Aih̄i kiya Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipatiho Mosesihom̄i aun̄ih̄ih̄irun̄i am̄i Sip̄isip̄iho Mwaaho s̄ip̄ip̄ihohom̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i sat̄iw̄i katawaatopo: “Awais̄ihon̄j̄ Autaahaat̄ihone, k̄inȳi nahatewa wat̄ip̄ihaiwaisahon̄j̄is̄i ot̄ip̄ipati wat̄ip̄ihaiwa wipetahaiwa kiyapaise. Kain̄ih̄i nyah̄i mmon̄ihaawi nyam̄i maar̄iho owenyendaise. Awais̄ihon̄j̄ Kij̄ihon̄j̄ is̄ihiya nahatiyai jin̄jap̄ih̄i jin̄jap̄ih̄i iwin̄jatinḡihone. K̄inȳi kainḡiw̄imaiwa ap̄ipaahi t̄it̄ih̄i ak̄it̄ihaiwa kiyapaise.

⁴ Awais̄ihon̄j̄ k̄inȳi naason̄j̄ih̄i ainah̄ihon̄j̄ bindapaise. Is̄i is̄ihiya nahatiya kinyap̄i yaiw̄i k̄inȳi amb̄ipati mep̄i autaahep̄imapise. Is̄ihiya nahatiya nap̄iw̄i kinyap̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i kat̄iw̄i gaapund̄itaapo k̄inȳi gaa-haiwa t̄it̄ihaiwa kainḡiwaiwa aim̄i auta noaipas̄ih̄i mmonawaawo,” t̄iw̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i katawaatopo.

⁵ Saiwa siyati noaipati aim̄i owetih̄i n̄in̄i jap̄ih̄i jata am̄i neh̄i kandi w̄ind̄i ahotih̄i iwin̄jataayo. Autaahaat̄ihom̄i an̄aon̄j̄ awaisaan̄aon̄jemahoh̄it̄ihand̄i ser̄ihand̄i yam̄ihapataat̄ih̄i ahetsaan̄aon̄j̄ sawaho bindataati p̄w̄iha wisasis̄ihaapi ak̄it̄i akaahe t̄itand̄ihaan̄j̄ nundih̄i mmonataayo.

⁶ Aih̄i enjer̄ihiya 7 kaiw̄ihiya am̄i wiwa ap̄ipaahi maip̄ihaiwa 7 kaiw̄ihaiwa is̄ihiyai net̄i nusop̄isas̄itand̄ihaiwa kiya is̄ip̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄t̄it̄ihap̄i noaipasi nasawaayopo. Aiw̄i kiya enjer̄ihiya apot̄ih̄ir̄i k̄ihoep̄ih̄ir̄i ap̄ipaahi gaah̄ir̄i nausaatah̄ir̄i niyop̄ihiyaare. Aiw̄i am̄i kiya yamepati w̄it̄i gaahati gor̄ihanda kaiwhati kiyaam̄i kir̄iwipatoti ut̄ih̄iramataiw̄i nipaatiw̄i wisasan̄iw̄ihiyaare.

⁷ Aih̄i wapa 4 kiyahapa as̄imatati nasisoari ahotim̄i naimb̄ipaam̄i w̄ind̄i wapa disihaiwa gor̄ihanda kaiwhaiwaam̄i 7 kaiwhaiwa netati kiya enjer̄ihiya 7 kaiwhiyai nunyataise. Saiwa disiwaat̄ih̄i Autaahaat̄iho nasisoari bimaam̄i nais̄ihom̄i apowind̄ihand̄i tisaitati ahotahaiwaare.

⁸ Aih̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄it̄it̄ih̄i nausain̄j̄it̄ihand̄i yundanȳihaam̄i s̄it̄ipati sisar̄ih̄irun̄i Autaahaat̄ihom̄i wat̄ip̄ihandun̄i kat̄ih̄i waati tisaah̄iwa ahondaise. Aih̄i is̄ihiya ap̄ipaahi nga w̄ind̄i kat̄ih̄i nam̄indaitaapo. Ap̄ipaahi owet̄itaise. Kiya neh̄i jatawaayopo enjer̄ihiya 7 kaiw̄ihiya ap̄ipaahi maip̄ihaiwaam̄i disihaiwa 7 kiyahaiwaara ot̄ip̄ipati kaiw̄i owemasaihapo.

16

Disihaiwa 7 Kiyahaiwa Autaahaat̄ihom̄i Apowind̄ihand̄i Ahotiwaiwa Nepuhowaayopo

¹ Aih̄i Autaahaat̄ihom̄i an̄j̄it̄it̄ihap̄i utaaho wom̄i gap̄ipa noaipas̄ih̄i n̄in̄i atisataayo. Sapa gap̄ipa enjer̄ihiya 7 kaiwhiyai waap̄ih̄itati sata kaundataase: “Sah̄i saiwa disimaiwa Autaahaat̄ihom̄i apowind̄ihand̄i ahotiw̄imaiwa nep̄i m̄ihaapi yap̄ipataap̄ih̄i nepuh̄iw̄ise,” undati kaundataase.

² Kaih̄i enjer̄iho j̄iho kom̄i disihand̄i net̄i m̄ihaapi yap̄ipateti nepuhotaise. Nepuhih̄i asaaha kahatamat̄ipetahaiwa ap̄ipaahi maip̄ihaiwa wat̄ip̄ihaiwa aungwohaiwa is̄ihiya ain̄j̄ih̄it̄ihandam̄i maak̄ih̄ir̄i nep̄i ahetai am̄i kandam̄i s̄iwipatap̄i maarit̄iw̄i kati s̄iwipatis̄i mep̄i autaahep̄umapi gaapundohiȳihiyaam̄i amb̄ipateti noaipataise.

³ Kaih̄i am̄i enjer̄iho kap̄iho kom̄i disihand̄i net̄i dur̄ih̄iraat̄ih̄i nepuhotaise. Nepuhih̄i dur̄ih̄ir̄i noipati is̄ihiya napohiȳihiyaam̄i

jɔtɔpatamatetahandi nimaanataise. Kaihi kahapaamapɔpa katɔhi asɔpɔpa bimimbɔpa kapaanihi napotaise.

⁴ Kaihi kapɔhi enjerɔho 3 ho komi disihandi neti waapɔhaati awaiwai-wetuni ami waapoho gwɔharaahoetuni nepuhotaise. Nepuhihɔ waapoho nahataapa noaipati jɔtɔpɔndaise.

⁵ Kaihi enjerɔho waapoho waapɔhaati jatisɔho satati katihɔ nɔni atisataayo. “Autaahaatihoɔe, kinyɔ jɔhi apɔpaahi aimehura bimingɔhoɔi koɔnihi ami wanɔsangi koɔnihi bindapaise. Kinyɔ Autaahaatihoɔi ainahɔhoɔi gaahone. Kinyɔ isɔhiyai ami wapai tipɔtapaapi mmonɔhingɔtɔhandi apɔpaahi akɔtɔnihi tɔtɔhaiwa kiyapaise.

⁶ Isɔmiya siya kinyɔ otɔpɔpatɔhiya pɔwɔha angusaahohiyɔhiyaisuni ami isɔhiya kinyɔhiya kinyapɔ gɔhunyaahohiyɔhiyaisuni siyɔhiyai tiwauhi nap-wauhi kiyaami jɔtɔpati nepɔ nuhoaahohiyɔhiyaare. Aihɔ ami wanɔ kinyɔ kiyai kandapɔ wihoaanihandi tɔtɔhi jɔtɔpati aimɔ kiya nandaatɔwɔ nunyapaise. Ami sandɔhi tɔtɔhi kaimbɔ isɔhiya maipɔhiyai kiyaami kiyohɔrɔhɔretɔ japepɔhɔrɔpɔ nunyapaise,” tati katihɔ nɔni atisataayo.

⁷ Aihɔ ami nɔni arɔtaahandaapɔhapɔ utaaho womɔ maahomwaanɔ pɔwɔha atisataayo. Iyataati sa pɔwa sataha atisataayo: “Awaisɔhoɔe. Kinyɔ Autaahaatihoɔi nahatewa watɔpɔhaiwaisapɔhoɔe. Kinyɔ isɔhiyaisɔ tipɔtapaapi usonɔpɔ saiwi saiwihiyaate undingɔpɔpa tɔtɔhi akɔtɔhaiwa kiyapaise,” ndaase.

⁸ Aihɔ ami enjerɔho 4 ho komi disihandi ipɔhoasɔni nepuhotaise. Aihɔ Autaahaatiho ipɔhoai neti waati dimaasɔhi ko waati aungwohandi watɔpɔho ipɔndaati isɔhiyai neti waati kora tɔhataise.

⁹ Ipɔho siyati namatɔtati waati mɔtaahi ipɔndaati isɔhiyai neti tɔperipati kora tɔhataise. Saihihandi kiya isiya Autaahaatiho saiwa apɔpaahi maipɔmaiwa jatataati ami neti nusoaasɔtandi watɔpɔhandi nahandi komɔhetɔ ahotisɔhomɔ ambɔpatapɔ maipɔha katɔwi nepɔ nopɔsasɔwɔ katapɔ sisɔpɔhɔtawaatopɔ. Aiwɔ kiya wɔndɔ sandapɔ kiyaami maipɔhaiwaatɔhapɔ namepemaitɔwɔ ami Autaahaatihoai nepɔ nɔwimaapɔ ami ambɔpati awaipati wɔndɔ namunyopɔ. Owetise.

¹⁰ Kaihi enjerɔho 5 ho komi disihandi utaaho ainjɔhɔho awaisɔhoematati bindataati isɔhiyai iwinjatimbɔpɔhi komi siya kinjɔhandaapɔhi nepuhotaise. Aihɔ ko ainjɔhɔho isɔhiyai iwinjaati bimimbɔpɔhi nahataapɔpɔhi asɔhatamataise. Aihɔ isɔhiyai ambɔpati apɔpaahi maipɔiyati yaawihɔ nahɔriwɔ kiyaami omasɔha ikwɔnɔwɔ nanɔwɔ tipɔpapɔ nehotawaayopɔ.

¹¹ Sawimainjɔhandi kandi kiya kiyaami maipɔhaiwa kiyohɔwaiwaatɔhapɔ wɔndɔ namepemaitɔwɔ ami kiyaami ambɔpati yaawatɔ asaahaiwa nɔwinjɔtɔhandapɔ yamɔhapataatɔhapɔ Autaahaatihoɔi maipɔha katɔwi sisɔpɔhɔtawaatopɔ.

¹² Aihɔ enjerɔho kapɔho 6 ho komi disihandi apɔpaahi maipɔhaiwaisaaho waapɔhaati awaisaamaati Yupɔretisɔhaateti nepuhihɔ kaati napatati apɔpaahi awasataise. Kinjɔhiya awaisawɔhiya ipɔho noaipasihihoaanɔpɔhiya kaati waapɔhaati nahaitɔaatɔwɔ daihɔra nutati japwaatati tɔmetɔtandi sandɔ noaipataise.

¹³ Kaihi ami nɔni jata itɔpɔho maipɔhapa yapwɔtɔhɔramatɔyahapa 3 kiyahapa noaipasɔhi iwinjataayo. Iyatɔ sapa itɔpɔho maipɔhapaami wo akwɔranɔho apɔpaahi awaisɔhomɔ maahomwaanɔpɔ noaipati ami wo uta ainjɔhɔhomɔ maahomwaanɔpɔ noaipati ami wo utaaho pɔwɔha jaiwɔtɔha ausaasɔho pɔropetɔhomɔ maahomwaanɔpɔ noaipasɔhi nɔni iwinjataayo.

¹⁴ Ami sapa itɔpɔmo Bwaasɔrɔhɔramɔ itɔpɔho apɔpaahi maipɔhapa goni-pati watɔpɔhaiwa kaitaatɔwɔ watɔpɔhandisahapaare. Kapa yapɔpataapɔhi

kin̄j̄hiyenda notaise. Noti kin̄j̄hiya nahatiyai neti ahoyati ami Awais̄ho Autaahaatiho nahatewa wat̄ip̄thaiwaisahomi asisiha awais̄het̄i ko sawa-hoisaw̄i tundaatiw̄i numwaasi nasataise. Kin̄j̄hiya nahatiyais̄i kiyaami pw̄isiḥi yaipa kiyohiȳthiyaisaw̄i nep̄i ahoaiw̄i numwaasi napisaihi ami pw̄isiḥipati awaipati noaipahon̄hi awais̄hoaisaw̄i tunniw̄i yahw̄indaatiwo.

15 “Atiwise! Ikohiya ikondaatiw̄i akiyaahi nasopatamataindi n̄ni nap̄ito. Utaaho wo w̄indi nan̄hiyati namototati komi uti apotiḥiri niyoti nipan-daniḥi timetati ami ko w̄indi somaahometaniḥi is̄hiya winjasaihi w̄indi mamaaw̄itandi jatis̄ho gaasi maaritane ami koai w̄indi mamaaw̄itaiso.”

16 Aih̄i it̄ip̄tho maip̄thapa kin̄j̄hiya nahataap̄thiya nahatiyai neti numwaasi nasati wap̄thi P̄w̄iḥa Ip̄ruhaara Ar̄maaketoniḥande t̄wi amb̄iḥitoh̄ip̄thi ahoyataise.

17 Aih̄i enjer̄ho 7 ho komi disihandi t̄wipatami ot̄hamwaan̄i nepuh̄i Autaahaatihomi an̄j̄handi awaind̄ihandaatihap̄i ami ko bimisiho siya kin̄j̄handi gw̄it̄ihoasin̄ihap̄i p̄w̄iḥa wa waap̄thita satati kandaase: “N̄ni nahataapa kaimi nap̄iti wani kapaaniḥi aimi owendaise,” tati kandaase.

18 Aih̄i k̄nap̄ipa nahataap̄thi k̄napinataise. Ami yam̄ihapataatihap̄i k̄riḥirupa awaind̄ihandi ganati nawatepw̄inataise. Aih̄i ami asoaha aungwohaiwa waati gandaase. Iyati ami ip̄pat̄ipati aungwohandi ip̄pat̄ipinataise. Sati ip̄pat̄ipiti ap̄paahi awaipate. Ip̄pat̄ipati siyahati j̄hura is̄hiya bimaami nasohura w̄indi namwaipase. Owetise. Neh̄i wani k̄imati ap̄paahi awaipati noaipataise.

19 Kaih̄i aunah̄ipati awaipati Baabiron̄handi mauri mand̄i nas̄ipataise. Aih̄i ami sati ip̄pat̄ipitaahi is̄hiya nahatiyaami ami yap̄ipati nahatewaami aunah̄ip̄haiwa awaiwaiwaisangi t̄mahiyati neti kaiwaan̄iḥi nosasin̄inataise. Aih̄i ami Autaahaatiho aunah̄ipati awaipati Baabiron̄handap̄i gw̄inyaataati koai apowind̄ihandami wain̄handi ami komi mand̄iha neti niwinaamanati sisiha nusaatis̄ho kaap̄ho neti nipinjati w̄iw̄iwati nandandi numwih̄i nanataise.

20 Kaih̄i yap̄ihonya dur̄ih̄iram̄i ot̄ihaati ahotisonyonya nahatonya ip̄pat̄ipata neti dur̄ih̄iri namaasasiḥi owendaise. Aih̄i ami sis̄haiwaisangi wiwa mot̄inati kaiwaan̄iḥi owetamataise.

21 Kaih̄i wipati nd̄iha yam̄ihapataatihap̄i waati aungwohaiwa t̄mahiyataise. Wipati nd̄iha yam̄ihapataatihap̄i t̄m̄ihaiwaiwa n̄inaasaind̄ami naan̄j̄nd̄ihandi 45 kiro kiyate. Saiwa nd̄iha yam̄ihapataatihap̄i is̄hiyaam̄iheti t̄mahiyataati is̄hiyai neti waati nusosataise. Aih̄i is̄hiya satiwi, “Autaahaatiho nd̄iha ap̄paahi wat̄ip̄thaiwa maip̄thaiwa napaap̄i neti nyam̄iheti t̄mase?” t̄wi Autaahaatiḥop̄i it̄ih̄it̄wi p̄w̄iḥa maip̄thapa kop̄i katawaatopo.

17

Enjer̄ho Jon̄hoai Apopaat̄ Daiḥiraap̄thaati Nunjataise

1 Enjer̄hiya 7 kaiw̄hiya disihaiwa 7 kaiw̄haiwa is̄wasohiȳthiyaami wo nasati n̄ngisi sandataase: “K̄nyi namme. Apopaat̄i waati p̄h̄it̄ati is̄hiya taahiȳthiya k̄hiyaisati amb̄ipati t̄maamaitati daayatoaatisaamaati kaatami saind̄ihandap̄i wihoaan̄j̄handi yaaw̄handi nes̄it̄ihandi n̄ni gisi nangis̄taano. Kaati waap̄thaati taah̄iwaiwa noap̄wij̄p̄p̄thi bimisaamaato.

2 Ami is̄hiya kin̄j̄hiya yap̄thi nahataahiya kaatisaw̄i amb̄ipati t̄maamaitawaayopo. Aiw̄i is̄hiya usa yap̄thi nahandaahiyaisangi kaatisaw̄i amb̄ipati t̄maamaitawaayopo. Saiwi kaatisaw̄i amb̄ipati

t̄imaamaitawaawi waapoho nan̄iw̄i naharitaatiwo nan̄iw̄i naharisoh̄ipatamataiwi kiya naharisawaayopo,” ndataase.

³ Aih̄i Itip̄iho Gaaho nis̄iheti waati nanaoipati nisaitih̄i ami nisi maar̄ihomi nd̄iha nanor̄ihaatih̄i ami enjer̄iho n̄ngisi nan̄imaasi is̄hiya owehap̄ih̄i notaise. Aih̄i nundi kap̄ih̄i mmonata apopaati waati ainj̄ih̄iho amaten̄ihoas̄in̄i bimih̄i iwinjataayo. So ainj̄ih̄ihom̄iheti amb̄ipati it̄ihap̄ipa sis̄ip̄ih̄it̄iw̄ihaiwa gaamati j̄ipati p̄indataise. Aih̄i ko ainj̄ih̄iho m̄it̄iho 7 kiyahaiwaisahore. Aih̄i ami kom̄i m̄it̄ihoaat̄ihap̄i maasamaah̄ip̄iho mw̄it̄ih̄ir̄i 10 kiyahaiwa nutati ahetahore.

⁴ Iyataati saati apopaati apot̄ih̄ir̄i nyanyip̄ih̄ir̄i ami amaten̄ih̄ir̄i niyoti nipaatahaate. Iyati ami kaatami amb̄ipatetuni ami apot̄ih̄iretuni wapa yundanȳiha gor̄ihandi ami yumb̄ipa naw̄iha otiwa kambwaati gaahapa ami konaarap̄iho naw̄iho ap̄ipaah̄i awais̄ihot̄ihapa w̄ira naah̄ipoti yundanyainahaate. Iyati ami kaati kaatami ikw̄ir̄i w̄iraah̄i wipati kaap̄iho gor̄ihanda kaiw̄iho is̄wahaate. Iyati ko gor̄i kaapop̄i kaatami k̄hiyaisati amb̄ipati t̄imaamaitati ainjotati ap̄ipaah̄i maip̄ihaiwa kaiwaiwa tisaitati windataise.

⁵ Ami kaatami nd̄imaahomwaan̄i am̄iteteti amb̄ipati witi nehi siwipati kaatametir̄ih̄iretapi nam̄ihan̄iw̄i satiwi: “Aunah̄ipati Awaipati Baapiron̄ihandi Sand̄i us̄hiya as̄hiya daih̄iraap̄ihiyaamuni ami Is̄hiya Ap̄ipaah̄i Maip̄ihaiwa Kiyohiȳihiyaamuni Yap̄ipatamb̄ihiya Ap̄ipaah̄i Maip̄ihapa Kahatamat̄ipet̄ihapa Nahataapaami Tanyaaha Sanaate,” t̄iw̄ihati j̄ipati p̄indahaate.

⁶ Iyataati saati apopaati Autaahaat̄ihom̄i is̄hiya Jisaasihopi ḡiwunyaahohiȳihiya “nyahi kom̄ihiyaane,” t̄iw̄i kom̄i amb̄ipati p̄w̄iha w̄indi namwoasawi awusaahohiȳihiya siȳhiyai tiwamainj̄haate. Kaati siyahaatisi kiya tiwamasaw̄ihiyaam̄i j̄it̄ipati nanati ami waapoho wat̄ip̄iho nan̄iw̄i naharisoh̄ihomatiyati naharih̄i n̄n̄i kaati winjati mmonataayo.

Aih̄i n̄n̄i kaati saindi iwinjataati yaind̄imat̄i ami waati gw̄inyaataayo.

⁷ Siyon̄ihandi kandi ami enjer̄iho n̄ngisi sandataase: “K̄inyi napindapi yaimb̄imapi waati gw̄inyaahise? N̄n̄i gis̄i k̄imaati apomaatami amb̄ipatami tanyaahapuni ami ainj̄iho kaati neti aw̄it̄imas̄iho m̄it̄iho 7 kiyahoaisaho ami maasamaah̄ip̄iho 10 kiyahaiwaisahopimaawi kah̄it̄itaano.

⁸ Ainj̄iho so k̄inyi aim̄i iwinjahingo, ko j̄ih̄i bimainjahoe. Bimainjahoe ko ami wani wometati wo b̄imimise. B̄imindataahandi kandi ami ko an̄imwaah̄ipati tapotaaha ap̄ipaah̄i owehati etaih̄irombi nasaamanati noainji noaipaitaise. Siyati noaipasi niyon̄ih̄i koais̄i K̄iraisiho neti koais̄in̄ih̄i owemahon̄ih̄i ami ko kon̄ih̄i ap̄ipaah̄i owet̄itaise. Iyon̄ih̄i yap̄ipataap̄ihiya is̄hiya nahatiya wuwanihura Autaahaat̄iho yap̄ipati yam̄ihapati kahapaamap̄ipa kaisuraapi namasati kiyaami amb̄ipati ut̄ip̄ihandi is̄hiya as̄itimat̄itaatiw̄ihandaat̄ih̄i ah̄imotisaw̄ihiya ko ainj̄ihoai usonawaawi yaiwi aatiw̄imaitaapo ami ko j̄ih̄i bimainjati ami wani wometamatatiho ko ami noaipataiso.

⁹ Utaaho am̄it̄iha gaahaisaho k̄imandapi koais̄i ḡiwunyaatati nuses̄ipati t̄itaise: M̄it̄iho 7 kiyamaiwa saiwa tipati s̄ihoar̄ih̄ir̄i sis̄ihaiwa kaiwas̄in̄i apopaati bimiwaiwe. Sis̄iho tipati s̄ihoar̄ih̄ir̄i 7 kiyamaiwa saiwa awaisaw̄ihiya kin̄ihiya 7 kaiw̄ihiyaap̄i nam̄ihanataise.

¹⁰ Siyaami 5 kaiw̄ihiya aim̄i noaipap̄ihiyaasi t̄imahiyawi nepi nop̄is̄as̄in̄iw̄i aim̄i owetopo. Aih̄i wani naasoh̄i k̄imo bindataise. Aih̄i ami wo sangi noaipati awais̄iho kin̄ihoemainje. Is̄i ko noaipati awais̄ihoematati nehi mas̄ihonjapi bim̄itaise.

¹¹ O amɩ so ainjɩhɩmo jɩhura bimainjaho ko wo bimimindɩmandɩ sandɩ amɩ ko kinjɩho 8 hoematatɩ noaipaitandɩhandape. Iyataahandɩ kandɩ so kinjɩho kinjɩhiya 7 kaiwɩhiya noaipahohiyɩhiyaamɩhore. Isɩ ko noaipatati ketɩ netɩ nopɩsasɩnatɩ owetɩtandɩhore.

¹² Maasamaahɩpɩho 10 kiyahaiwa ainjɩhɩhomɩ mitɩhaiwetapi nutihɩ mmonɩhingɩwɩmaiwa awaisawɩhiya kinjɩhiya 10 kaiwɩhiyaapi namɩhanahaiwaare. Isɩhiya kinjɩhiya sangɩ watɩpɩhandɩ nepɩ noaipahopo. Isɩ kiya noaipapɩ watɩpɩhandɩ kɩmo ainjɩhɩmoaisawɩ maasɩ naitaapo. Watɩpɩhandɩ nepɩ ipɩhomɩ yunjɩsɩha auwaahandɩ nehɩ naasaindapɩ kinjɩhiyaaimatɩwɩ isɩhiyai iwinjaawɩ bimɩtaapo.

¹³ Siya kinjɩhiya noaipawaahura maarɩho amɩ amɩtɩha nehɩ naasaindɩhɩ gwɩnyaapi kiyaamɩ watɩpɩhandɩ amɩ wandɩha ainjɩhɩhoai numwɩtaapo.

¹⁴ Aiwɩ amɩ kiya Sipɩsipɩho Sipɩpɩhohoisawɩ kiyaamɩ pwɩsipɩ yaipati nupwɩ nesi tunnɩwɩ yahwɩndaapo. Saiwɩ tunnɩwɩ yahwɩnawaawɩ Sipɩsipɩ Mwaaho Sipɩpɩhoho kohematatɩ kiyai tiwatɩ yahotɩ ipɩhatisataise. Amɩ ko awaisawɩhiyaamɩ Awaisɩhotatɩ amɩ kinjɩhiyaamɩ Kinjɩhoso. Iyatɩ isɩhiya komɩhiyaaimatɩtaatɩwɩ gaatatɩ namɩhainjawɩhiya komɩ pɩwɩha akɩtɩ akaaha baiwɩ japepɩhɩrɩwɩ isɩwatohiyɩhiyaaisatɩ pwɩsipati satɩ tunnatɩ yahwɩnatɩ awaisawɩhiyai netɩ ipɩhatitaise.

¹⁵ Aihɩ amɩ jɩhaatɩ enjerɩho nɩngɩ sandataase: “Waapɩhaatɩ awaiwai taahɩwaiwa noaapwɩnyaataatɩ apopaatɩ kɩhiyaaisatɩ ambɩpati tɩmaamaitisaamaatɩ bimihɩ kɩnyɩ iwinjahingɩtɩmandɩ waapɩhaatɩ saatɩ isɩhiya nahatiya yapɩhɩ nahandaahiya pɩwɩha kɩha kɩha pɩwaatohiyɩhiya amɩ ambɩpati kahatamatɩpetisawɩhiyaapi namɩhanataise.

¹⁶ Maasamaahɩpɩho 10 kiyahaiwa mmonɩhingɩwɩmaiwaunɩ ainjɩhɩhounɩ apopaatɩ kɩhiyaaisatɩ ambɩpati tɩmaamaitisaamaatamɩ tiworisaimatɩwɩ kiya kaati mandɩtɩwiwɩ nepɩ kaati yandɩhɩ nehɩ sawahaatɩhemapi amɩ kaatamɩ apotɩhɩrɩ nesɩpamapɩ nepɩ somaahaatemaitaapo. Aiwɩ kaatamɩ ambɩpati nepɩ kupwɩwɩmapɩ wihoaanjɩhatɩ katɩnɩhɩ sisɩhaapɩhɩ tɩhoasaihɩ kaatɩnɩhɩ tɩhamaitaise.

¹⁷ Sandɩ nehɩmaahɩ. Autaahaatɩho saiwa saiwɩ kaiwɩse undatɩ netɩ gwɩwunyaahonɩhɩ kinjɩhiya saiwa kaitaapo. Autaahaatɩho sawaho saiwa noaipaitandɩ jɩhura katatɩ ahaihɩhaiwaaso. Isɩ kiya kinjɩhiya maarɩho naasohɩ amɩ amɩtɩha naasaahɩ gwɩnyaapi naasaahɩnɩwɩ kiyaamɩ watɩpɩhandɩ kinjɩhiyaaimatɩwɩ bimɩtaatɩwɩ watɩpɩhaiwa amɩ wandɩha nehohɩwaiwa nahatewa ko ainjɩhɩhoai numwɩtaapo. Saiwa siyatɩ noaipapɩ notɩ sawahomɩ pɩwɩha katiwaiwaamɩ akɩpɩpa nahataapa noaipati owetonɩhuraatɩtaise.

¹⁸ Saatɩ apomaatɩ kɩnyɩ aimɩ iwinjahingaamɩmaatɩ aunahɩpati awaipati amɩ katamɩ kinjɩho kinjɩhiya nahatiya yapɩhɩ nahandaahiyai osamatɩ iwinjaatɩ bimisɩhopɩ namɩhanataise,” ndataase.

18

Autaahaatɩho Aunahɩpati Baabironɩhandɩ Aimɩ Netɩ Nopɩsasamataise

¹ Saiwa siyatɩ noaipati aimɩ owetihɩ nɩnɩ jata enjerɩho asoho wo wandɩhaisaho yamɩhapataatɩhapɩ noaatɩpasi napihɩhoai iwinjataayo. Iyatɩ ko watɩpɩhandɩ apɩpaahɩ awaindɩhandisaho. Aihɩ amɩ komɩ nau-sainjɩtɩhandaahɩ yapɩhɩ nahanda nausaatati bosaasɩnataise.

² Aihɩ ko enjero waatɩ satatɩ kaahandaase: “Aunahɩpati awaipati Baabironɩhandɩ wanɩ aimɩ nosasɩnataise. Aimɩ wanɩ netɩ nosasɩnatɩ owendaise. Katɩ wanɩ noaipati akwɩrɩpɩtatɩ itɩpɩho maipɩhapa nahataapa kahatamatɩpetahapa nasatɩ bimɩtandɩhatimatataise. Iyatɩ itɩpɩho maipɩhapa amɩ

kohas̄p̄iho maip̄iho am̄i wapa koho ap̄ipaahi maip̄ihapa ainjotahapa nasati ahominati bim̄itand̄ihatimatataise.

³ Am̄i is̄hiya nahatiya maip̄hati kaiwi kati aunah̄pitisawi amb̄ipati t̄imaamaitot̄ihandape. Kati aunah̄matami waapoho wain̄handi p̄h̄t̄iw̄i nan̄iw̄i naharisoh̄ipatamataiwo. Aih̄i am̄i kin̄hiya yap̄hi nahandaah̄p̄hiya kati aunah̄matisawi amb̄ipati t̄imaamaitawaayopo. Aih̄i am̄i is̄hiya yap̄hi nahandaahiya naw̄hop̄i ot̄ip̄ipati kiyohiȳhiya maip̄haiwa w̄ind̄i mamaawih̄i kaatisaw̄i top̄itaata waaki kiyoh̄r̄ih̄retap̄i naw̄iho aungwohaiwa newaayopo. Kaati neh̄i kaatami maaritir̄h̄ret̄i autaahin̄jaati maip̄haiwa kiyahaate,” tati waap̄h̄tati kandaase.

⁴ Aih̄i utaaho wom̄i maahomwaan̄i yam̄ihapataat̄hap̄i satati noaipas̄hi n̄in̄i atisataayo: “Nis̄i is̄hiyaate. Aunah̄pati k̄imati namasis̄i noaipasi nap̄iw̄ise wiwa k̄imati aunah̄mati maip̄haiwa kiyon̄h̄i sangimaawi kaitaawo. Aiw̄i am̄i k̄imati aunah̄matami maip̄haiwa kain̄d̄ihandap̄i wihoan̄j̄handi maip̄handi yaaw̄handi nehon̄h̄i am̄i sangimaawi nep̄ipano.

⁵ Katami maip̄haiwa tiwati nyepiyati kaim̄i napih̄i maip̄haiwa ahot̄imi nasati yam̄ihapataat̄indaiso. Autaahaat̄ihohi katami maip̄haiwa kaiwaiwaahi biyati mmonati gw̄inyaahore.

⁶ Kati sangis̄i kasiwaiwaap̄i sah̄i baiwi gw̄inyaap̄i am̄i t̄it̄ih̄i kamwaan̄i kati kaiwi wihoan̄j̄handi nunyaw̄ise. Kati maip̄haiwa kahatamat̄ipetahaiwa jin̄j̄haatema kasisati nasamind̄ihandap̄i am̄i sah̄i wihoan̄j̄handi j̄handi nunyawosaw̄i am̄i j̄haati w̄ind̄i tiwat̄ihaati nunyaw̄ise. Waapoho wain̄handami wat̄ip̄ihand̄i nuhaati nasinyataisi am̄i sangisangi kati katami kaipati kaiwi waapoho wain̄handi wat̄ip̄ihand̄i j̄haati nunyawosaw̄i am̄i wain̄handi ap̄ipaahi wat̄ip̄ihand̄i nuhaap̄i kaiwi kati usais̄i numwipatamataiw̄i nunyaw̄ise.

⁷ Sati aunah̄piti sawand̄ip̄i naimaatati maip̄haiwa kahatamat̄ipetahaiwa p̄h̄it̄ati k̄ihiyaisati kiyati t̄imaamait̄hatisi am̄i katami kaiwaiwaap̄i nam̄han̄iw̄i wihoan̄j̄haiwa katisi sah̄i waati tiwati nyepaiw̄i yaaw̄haiwa nunyaw̄ise. Saisaih̄i kati amb̄ipati yaaw̄handi netaati kati p̄h̄it̄ati gw̄it̄ando. Iyataati saat̄i sawahaatap̄i satahaate: “N̄in̄i awaisaamaan̄n̄i kw̄inj̄haanimat̄it̄i am̄i n̄in̄i is̄hiyai iwinjaati bindataayo. Aind̄i n̄in̄i os̄ihaamaan̄n̄i maahe. Owetise. Yaas̄ihaiwa wiwa n̄in̄i netaati gw̄it̄and̄ihaiwa w̄ind̄i n̄ngisaap̄ih̄i namaanoaipaitaise. Owet̄itaise,” tati katahaatiso.

⁸ Kaatami satati am̄i kaatami kaiwaiwaap̄i maip̄haiwa yaaw̄haiwa kahatamat̄ipet̄ihaiwa kaatamihet̄i waara asis̄iha naaset̄i nusoaipaitaise. Timb̄ipa waati p̄h̄it̄ati noaipaitaise. Iyon̄h̄i is̄hiya p̄h̄t̄iw̄ihiya taahiȳhiya waati p̄h̄t̄iw̄i gw̄itaapo. Iyataati am̄i jar̄iho aungwohandi noaipaitaise. Iyataati kati aunah̄pati Baabiron̄handi sis̄ihaara t̄hati katin̄h̄i owemaitaise. Awais̄iho Autaahaat̄iho wat̄ip̄iho wat̄ip̄ihand̄i nahatewaisaho sati aunah̄pati Baabiron̄handami kaiwaiwa mmonati nehosi am̄i kati aim̄i net̄i tip̄itapaati usonati sandaase, “Baabiron̄handi aunah̄pati awaipati net̄i nosas̄inati owetane,” tati kandaase.

⁹ Awaisaw̄hiya kin̄hiya yap̄hi nahandaahiya maasi sati aunah̄pitisawi maip̄haiwa kaiwi am̄i amb̄ipati t̄imaamaip̄i am̄i naw̄iho ik̄ip̄ipaami autaahi bimamb̄w̄hiȳhiyaasi jawa kati aunah̄piti t̄hataati s̄it̄ipati aungwohandi noaipahon̄h̄i jawaawi ese t̄iw̄i nat̄ipatiwi maar̄iho katapi as̄ipaiwi gw̄iw̄i maar̄iho naan̄awisati yaaw̄itaise.

¹⁰ Sati aunah̄pati amb̄ipati awain̄d̄ihand̄i yaaw̄handi nehon̄h̄i kiya usonawa ap̄ipaahi aungwohandi yaitaapo. Saiwi yaiwi neh̄i kaan̄h̄i

bitotawa ese t̄w̄i nat̄ip̄at̄iw̄i, “Ese, ese, k̄nȳi nop̄sas̄nap̄aise, k̄nȳi nop̄sas̄nap̄aise! Baabiron̄handane k̄nȳi aunah̄ip̄atan̄j̄ awaip̄atan̄j̄ wat̄ip̄ihatane k̄nȳi maip̄ihaiwa kainḡiwaiwaap̄i ip̄ihom̄i siwip̄at̄i neh̄i wan̄i auwaahand̄i naasaindet̄i wihoan̄j̄hand̄i maip̄ihand̄i awaind̄ihand̄i gisaap̄ih̄i nangoaip̄ataise,” t̄w̄i kaan̄hap̄i neh̄i iwinj̄aitaapo.

¹¹ Iyon̄h̄i am̄i is̄hiya yap̄ih̄i nahandaahiya naw̄ho naitaat̄iw̄i ot̄ip̄ip̄at̄i kiyohiȳhiya aunah̄ip̄at̄i Baabiron̄handap̄i gw̄inyaaawaawi katap̄i maar̄ho as̄ip̄aiwi gw̄iw̄i maar̄ho amb̄ip̄at̄i naan̄awison̄h̄i bim̄itaapo. Am̄i sand̄i kiyaam̄ihapa naw̄hop̄ihapa nap̄iw̄i newaawi naw̄ho nunyaw̄hiyaasi am̄i usa nap̄iw̄i naw̄ho nunyaw̄i namausaitaue.

¹² Kiyaam̄ihapa kahapaamap̄ipa nunyaw̄i naw̄ho nehoh̄ip̄ipa gor̄ihand̄i s̄riwaahand̄i am̄i naw̄iha waiwaun̄i am̄i konaarap̄ih̄o gaahaiwa naw̄ho autaah̄itahaiwaun̄i am̄i apot̄ih̄ir̄i k̄hoep̄ihaiwa gaahaiwaun̄i am̄i apot̄ih̄ir̄i waiwa wat̄ip̄ihaiwa kunyap̄etahaiwaun̄i nunyaw̄i naw̄ho nep̄ihyaare. Aiw̄i am̄i kiya ip̄at̄i taah̄ip̄at̄i biyat̄i waamainjot̄ihatun̄i am̄i maasap̄ih̄o erepand̄ihandam̄i manḡiraah̄i kaiw̄ihapaun̄i am̄i ip̄at̄i gaahat̄i naw̄ho autaah̄it̄ihatam̄i wapa kiyoh̄ip̄ipaun̄i am̄i b̄iraasihandamun̄i ain̄h̄iramun̄i am̄i naw̄iha wa nit̄ih̄itind̄ihaam̄i kiyoh̄iwaiwaun̄i nunyaw̄i naw̄ho aungwohaiwa nep̄ihyaare.

¹³ Iyataat̄i am̄i wapaisangi nunyaw̄i naw̄ho naitaat̄iw̄ihapa siyahapa ahusotahiyaare: at̄ip̄at̄i wit̄i waamainjot̄ihat̄i kaiw̄ihatis̄i katun̄i as̄ip̄at̄i nandaat̄iw̄ihatun̄i am̄i at̄ip̄at̄i taah̄ip̄at̄i kahatamat̄ip̄etahaiwa biyat̄i waamainjot̄ihaiwaun̄i am̄i at̄ip̄at̄i wit̄i gaahatun̄i am̄i wain̄handun̄i am̄i ip̄at̄i orip̄ihandam̄i at̄ip̄atun̄i am̄i waat̄ip̄at̄i parawaaho kon̄ho wit̄ihanda kaiw̄ihoun̄i am̄i maasap̄ih̄o kauhoun̄i sip̄isip̄ihoun̄i am̄i maasap̄ih̄o osi-handun̄i am̄i osihand̄i kand̄i ik̄ip̄ipa ahaisaih̄i notaat̄i aihon̄ih̄i nehainji nutand̄ihaiwa kaarisihaiwaun̄i am̄i is̄hiya naw̄ho namep̄i ot̄ip̄ip̄at̄i kawitaat̄iw̄ihyaun̄i am̄i neh̄i is̄hiya usaun̄i naw̄hop̄i nunyaw̄i naitaat̄iw̄ihya saiwaare. Saiwa nunyaw̄i naw̄ho aungwohand̄i nep̄ihyaasi am̄i saiwa usa nap̄iw̄i namusaitaapo.

¹⁴ Is̄hiya naw̄ho naitaat̄iw̄i ot̄ip̄ip̄at̄i kiyohiȳhiya sat̄itaapo: “Nandapa k̄nȳi maar̄ho ḡindos̄ih̄i maarit̄ip̄i nehinḡip̄ipa aim̄i not̄i owendaise. Ap̄ipaah̄i gaahapa kahapaamap̄ipa nahataapa aim̄i not̄i owendais̄i k̄nȳi kapais̄i w̄ind̄i j̄haat̄i mausondaise,” t̄itaapo.

¹⁵ Is̄hiya saiwa ik̄ip̄ipa sat̄i aunah̄ip̄iti nunyaw̄i naw̄ho aungwohaiwa nehohiȳhiya kat̄i aunah̄ip̄iti naan̄at̄i amb̄ip̄at̄i yaaw̄ihand̄i awaind̄ihand̄i ap̄ipaah̄i maip̄ihand̄i nehon̄ih̄i usondaat̄iw̄i kiya waat̄i ak̄it̄in̄ih̄i yaitaapo. Yaiw̄i kiya aunah̄ip̄atam̄i kaan̄h̄i bitotawa maar̄ho as̄ip̄iw̄iw̄i gw̄iw̄i kiyaam̄i maar̄ho amb̄ip̄at̄i naan̄awitaise.

¹⁶ Aiw̄i kiya kiyaap̄i sat̄itaapo: “Ese nno! Aunah̄ip̄atan̄j̄ awaip̄atane, k̄nȳi nep̄i nop̄sas̄nap̄aise. K̄nȳi nep̄i nop̄sas̄nap̄aise. J̄ihura apot̄ih̄ir̄i ap̄ipaah̄i gaahapa k̄hoep̄ihapa niyop̄i am̄i waiwa apot̄ih̄ir̄i sis̄iwaahaip̄ih̄ir̄i am̄i amaten̄ihaiwa sanah̄iwet̄ihapa niyop̄i nipaap̄ip̄i am̄i gor̄ihandun̄i nep̄i am̄i naw̄iha gaaha nit̄ih̄itind̄iha nep̄i am̄i konaarap̄ih̄o gaaho naw̄ho autaah̄it̄ihapa nep̄i sawahaatam̄ihet̄i yundanyainahatiso.

¹⁷ Is̄i neh̄i auwaahand̄i naasaindet̄i kahapaamap̄ipa ḡimunyaat̄ihapa net̄i ahoyatoaatimb̄ipa nosas̄inat̄i owendaise,” t̄itaapo.

Sip̄ihaiwa nahatewaam̄i kap̄iten̄ihyaun̄i am̄i is̄hiya pasindiyahiyaimat̄iw̄i sip̄ihandot̄i nuw̄i nap̄iw̄iyohiȳhiya nahatiyaun̄i am̄i sip̄ihaiwaam̄i ot̄ip̄ip̄at̄ihya nahatiyaun̄i am̄i dur̄ih̄iraat̄ih̄i ot̄ip̄ip̄at̄i naw̄hop̄ihat̄i kaiw̄i naw̄ho nehohiȳhiya siya nahatiyaisangi sat̄i aunah̄ip̄atam̄ihini det̄i w̄ind̄i namaap̄iw̄i kaan̄h̄i bitoaitaapo.

18 Saiw̄i kaan̄ih̄i bitotawa sis̄iha sat̄i aunah̄ipiti t̄his̄ihaami sit̄ipati jawaaw̄i kiya sat̄itaapo: “Aunah̄ipati maah̄iw̄it̄i awaipati ahendaise. K̄imati aunah̄ipati awaip̄matamatiyato,” t̄itaapo.

19 Sat̄iw̄i ikwaat̄ip̄ho waat̄ih̄ir̄i nep̄i kiyaami m̄it̄ihoat̄ih̄i ahiyan̄iw̄i maar̄iho as̄ipaiw̄i as̄ipin̄iw̄i gw̄iw̄i maar̄iho amb̄ipati yaawati naan̄awison̄ih̄i bim̄itaapo. Aiw̄i kiya waap̄h̄it̄iw̄i sat̄itaapo. “Ese nno! Aunah̄ipi awaipatan̄i kinȳi nep̄i nop̄sas̄inapaise. K̄inȳi nep̄i nop̄sas̄inapaise. Sip̄ihaiwa nahat̄ewa dur̄ih̄iraat̄ih̄i daiwaiwaami satoya aunah̄ipi awaimatami naw̄iho numwis̄ihora kiya noaipapi naw̄iho ik̄ip̄ipa p̄h̄it̄at̄i asaketahiyaimatawaayopo. Aih̄i nyah̄i maar̄iho as̄ipiyahaayo ip̄ih̄o yunj̄is̄iha neh̄i auwaahand̄i naasaindet̄ih̄i ket̄i net̄i nop̄sas̄inataise,” t̄itaapo.

20 Aih̄i yam̄ihapataat̄ihapi p̄w̄iha wa sat̄ati noaipataise: “Sah̄i yam̄ihapataat̄ihyaatun̄i am̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihyaatun̄i am̄i Aposer̄ihyaatun̄i am̄i P̄ropet̄ihyaatun̄i nahatiyaat̄i maarit̄iw̄ise aunah̄ipati sangis̄i kaisiwaiwa Autaahaat̄iho mmonat̄i gw̄inyaahosi kandap̄i aim̄i net̄i tip̄itapaat̄i usonat̄i tanyaaha ahotih̄i katis̄i wihoan̄j̄hand̄i naan̄at̄i yaaw̄ihand̄i aim̄i nunyataiso,” tati kandaase.

21 P̄w̄iha siyaha noaipati aim̄i owetih̄i enjer̄iho wo wat̄ip̄iho naw̄iha aungwonyonj̄i winj̄i naimaatat̄i net̄i m̄ihaap̄i dur̄ih̄iraat̄ih̄i t̄mataise. T̄mataat̄i sandaase: “Aunah̄ipati Baabiron̄handi k̄ima naw̄ima n̄in̄i net̄i yotoh̄it̄imandamataiw̄i waat̄i wonamaat̄ih̄i top̄itaata nep̄i yotawaayopo sat̄i aunah̄ipiti japih̄i w̄ind̄i mausondaat̄iwo.

22 Is̄i Baabiron̄handane upwat̄i gitaahandamun̄i am̄i apw̄it̄ih̄iramun̄i am̄i ot̄ip̄iho kapapar̄ih̄iramun̄i am̄i kapa kapaami gap̄ipa kinȳi matamb̄ipotap̄i ganat̄i w̄ind̄i namwaipaitaise. Iyataat̄i am̄i is̄ihya ot̄ip̄ipati kat̄i kat̄i kaitaat̄iw̄i sikur̄i kaiw̄i am̄it̄iha gaaha nehohiȳihya kinȳihat̄ih̄i w̄ind̄i bimim̄itaapo. Iyataat̄i naw̄iha kon̄iho wit̄ihand̄i jasis̄ihaami gap̄ipaisangi w̄ind̄i japih̄i kinȳihat̄ihapi namwaipaitaise.

23 Iyataat̄i am̄i sis̄iha raam̄ihand̄i kinȳihat̄ihapi w̄ind̄i namusooat̄itaise. Iyataat̄i am̄i wan̄i namaat̄indaat̄iw̄ihya us̄ihya as̄ihyaami p̄w̄ihaisangi kinȳihat̄ihapi w̄ind̄i japih̄i namoaipaitaise. J̄ihura kinȳi is̄ihya ot̄ip̄ipati naw̄ihop̄ihat̄i kiyohiȳihya is̄ihyaami nd̄iheti awaisaw̄ihyaimat̄iw̄i bindawaayopo. Aimb̄i am̄i kinȳi onaap̄ipa paasih̄ir̄i am̄i gaap̄ipati kahatamat̄ipetahapa kiyapaise is̄ihya yap̄ih̄i nahandaahiyai jaipund̄itaapo,” tati ko kandaase.

24 Sat̄i aunah̄ipati Autaahaat̄ihom̄i is̄ihya p̄ropet̄ihyaaisun̄i am̄i is̄ihya kop̄i gw̄unyaahohiȳihyaaisun̄i siȳihyai tiwiwaiwaap̄i p̄w̄iha tanyaaha katam̄iheti ahotih̄i Autaahaat̄iho aim̄i mmonat̄i gw̄inyaahore. Iyataat̄i am̄i is̄ihya yap̄ih̄i nahandaahiyai tiworisa tiwot̄ihandapisangi sat̄i aunah̄ipati Baapiron̄handet̄i p̄w̄iha tanyaaha ahondaise.

19

Autaahaat̄ihop̄i Yam̄ihapataat̄ihya Nahatiya Maaritawaayopo

1 P̄w̄iha saiwa atind̄i owetih̄i am̄i is̄ihya taahiȳihyaami naahutar̄ih̄ir̄i waap̄h̄it̄iw̄ih̄ir̄i yam̄ihapataat̄ihapi noaipasih̄i n̄in̄i atisataayo. Sir̄i naahutar̄ir̄i kiya sat̄iw̄i aun̄ih̄ih̄ir̄i katawaatopo: “Areruya! Nyah̄i nyami Autaahaat̄ihoai newa mep̄i autaahemwahaayo. Nyami Autaahaat̄iho k̄imo neh̄i naasoh̄i nyangi japih̄i nanyamamaasihore. Ko amb̄ipati awaipatisaho ap̄ipaah̄i wat̄ip̄ihore.

2 Autaahaat̄ho is̄hiya kiyoh̄w̄aiwa net̄i p̄w̄iha kot̄handaap̄hi tip̄tapaat̄i mmonahore. Iyataat̄i kom̄i kot̄hand̄i ap̄ipaah̄i ak̄it̄ihand̄i am̄i t̄it̄ih̄i nga nehaahore. Saat̄i apop̄i awaisaam̄imaat̄i amb̄ipati k̄hiyaisat̄i t̄imaamaitat̄i kandap̄i amb̄ipati net̄i j̄himatat̄i yap̄ipatambi is̄hiya nahatiyai net̄i nop̄sasataise. Aih̄i am̄i kandap̄i Autaahaat̄ho kaati wihoan̄j̄hand̄i maip̄hand̄i nunyataise. Iyataat̄i saat̄i apomaat̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipatihiyai top̄itaata siȳhiyai tiwamahaate. Aih̄i kandap̄i kaatam̄iheti p̄w̄iha ahotahaate. Aih̄i am̄i kandap̄i Autaahaat̄ho kaati wihoan̄j̄hand̄i aim̄i nunyataise,” tawaatopo.

3 Saiw̄i kat̄iwosaw̄i, am̄i j̄ihaat̄i waap̄ih̄it̄iw̄i satawaatopo: “Areruya! Nyah̄i Autaahaat̄ihop̄i maaritaat̄i koai newa mep̄i autaaahemw̄ihaayo. Saat̄i apomaat̄i sis̄iha t̄ihis̄ihaam̄i sit̄ipati kat̄in̄ih̄i nasisoar̄i noaipatoot̄it̄aise,” tawaatopo.

4 Kaih̄i m̄it̄ihiya 24 kaiw̄ihiya yam̄ihapataat̄ih̄i bimohiȳhiyaun̄i am̄i kap̄ih̄i wapa maur̄i maur̄i as̄timatat̄i nasisoar̄i ahot̄im̄i naiwaiwaun̄i yat̄ih̄i t̄imahiyaw̄i Autaahaat̄ho kon̄ih̄i bimis̄ihoap̄ih̄i yat̄ih̄i atot̄ip̄wesap̄i satawaatopo: “Ak̄ite! Areruya! Ak̄it̄isi Autaahaat̄ihop̄i nyah̄i maaritaat̄i koai mep̄i autaaahemwait̄ihaawo,” tawaatopo.

5 Aih̄i Autaahaat̄ho kom̄i siya kin̄j̄handaas̄in̄i bindataat̄i is̄hiyai winjatimb̄p̄hap̄i p̄w̄iha wa siyaha noaipas̄ih̄i n̄in̄i atisataayo. “Nyah̄i nyam̄i Autaahaat̄ihoai newaat̄i mep̄i autaaahemwait̄ihaawo. Sah̄i kom̄i ot̄ip̄ipatihiyaat̄i nahatiyaat̄i kop̄i yaiw̄i kom̄i p̄w̄iha at̄iw̄iw̄i kom̄i ot̄it̄ih̄i bimohiȳhiyaatun̄i am̄i amb̄ipati awaipati nep̄hiyaatun̄i am̄i amb̄ipati namep̄i neh̄hiyaatun̄i nyam̄i Autaahaat̄ihoai mep̄i autaaahemwait̄ihaawo,” tawaatopo.

Mwaaho Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihoho Apopaati Net̄i W̄iras̄ih̄i Nandapa Aungwohand̄i Noaipataise

6 Kaih̄i am̄i n̄in̄i atisataat̄i is̄hiya taahiȳhiya ahoyan̄w̄i bindawaahiya p̄w̄iha p̄w̄aatoh̄hamataind̄iha atisataayo. Kiyaam̄i p̄w̄iha naahutar̄ih̄i waap̄ihaat̄i awaisaamaatam̄i naus̄ihaamatiyat̄i ganataase. Iyat̄i am̄i kiyaam̄i p̄w̄iha ausaaha waat̄i gaatipatamatiyaha noaipataise. Kiya waap̄ih̄it̄iw̄i p̄w̄aat̄iw̄i satawaatopo: “Nyah̄i nyam̄i Autaahaat̄ihop̄i maaritaat̄i aun̄ih̄ih̄i aun̄ih̄itaat̄i gaapundaat̄i koais̄i newaat̄i mep̄i autaaahewaumwait̄ihaawo. Areruya! Ko Awais̄iho nahatewa wat̄ip̄ih̄aiwaisaho aim̄i kin̄j̄hoematat̄i nahataapai osamat̄i gaamat̄i jatataiso.

7 Is̄i wan̄i nyam̄i maar̄iho biyat̄i winyaiton̄ih̄i p̄h̄itaat̄i waat̄i maariat̄i kom̄i amb̄ipati n̄iwimait̄ihaawo. Sip̄isip̄iho Mwaaho Sip̄ip̄ihohom̄i asis̄iha apopaati net̄i w̄iraitand̄iha aim̄i koaipataiso. Koaipas̄ih̄i am̄i kom̄i apopaati namaat̄itandaisaamaat̄i namaat̄itand̄i aim̄i net̄i t̄iman̄inat̄i kindataiso.

8 Aih̄i Autaahaat̄ho kaati apot̄ih̄ih̄i w̄ir̄i koep̄ih̄ih̄i ap̄ipaah̄i sanah̄iwetah̄ih̄i as̄ir̄ih̄ih̄i nausaatah̄ih̄i kaati niyoaitand̄i nunyataiso,” tat̄i kandaase. Am̄i s̄ir̄i apot̄ih̄ih̄i k̄ihoepir̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄hiya gaahaiwa t̄it̄ihaiwa kiyoh̄w̄aiwaap̄i nam̄ihanataise.

9 Aih̄i am̄i n̄ingi enjer̄iho sata kandaase: “Kinȳi p̄w̄iha sat̄ip̄i j̄ipati p̄aime, ‘Is̄imiya usais̄i Autaahaat̄ho aim̄i gaatat̄i nunjes̄ih̄i atiw̄i Sip̄isip̄iho Sip̄ip̄ihoho apopaati net̄i w̄iras̄it̄ihandam̄i nandapa awaimb̄ipaap̄i nasohiȳhiya siya gaas̄i maarit̄iw̄ise,’” tip̄i j̄ipati p̄aime ndataase. Iyat̄i am̄i ko j̄ihaat̄i bap̄iyat̄i sandataase: “K̄ima t̄it̄ih̄i ak̄it̄in̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄ihaare,” ndataase.

10 Aih̄i n̄n̄i koai mep̄i autaahemwaitand̄i kom̄i auh̄i-raap̄ih̄i timahiyati atot̄ip̄iweson̄ih̄i am̄i ko n̄ngi sandataase: “K̄inȳi sand̄i w̄ind̄i kamaim̄e. Owetane. N̄n̄i neh̄i ot̄ip̄ipatihon̄ine. N̄n̄i kinȳi naisohon̄in̄i am̄i gisati ot̄ip̄ipati n̄naw̄ip̄ih̄i kiyoh̄ihon̄ine. Kaind̄i am̄i kinȳi nais̄hiya K̄iraisihop̄i ḡiwunyaahohiȳih̄i am̄i ko Jisaasiho p̄w̄iḥa ak̄it̄ih̄a ausaas̄ih̄a baiwi napait̄iw̄i is̄iwasohiȳih̄i am̄i naisohon̄in̄i am̄i sangisati maas̄i ot̄ip̄ipati n̄naw̄ip̄ih̄i kiyoh̄ihon̄ine. K̄inȳi neh̄i Autaahaat̄ihoaisaah̄ih̄i mep̄i autaahepumap̄i aun̄ih̄ih̄ri aun̄ih̄it̄ip̄i kopaah̄ih̄i atot̄ip̄iwesap̄i gaapunde,” ndataase. Am̄i nyah̄i mmonahiyaane. Jisaasiho p̄w̄iḥa ausaas̄ih̄a is̄ih̄iyai net̄i ḡiwunyaati nunjih̄i kiya atiwi nep̄i kop̄i ausaawaayowo,” ndataase.

Utaaho Wo Maasap̄iho Osih̄o K̄ihoep̄ihoas̄in̄i Yamwa Bindataise

11 Aih̄i yam̄ihapatam̄i maasomwaan̄j̄i nutih̄i jata maasap̄iho osihand̄i w̄ind̄i k̄ihoep̄ihand̄i iwinjataayo. Sand̄i osindaas̄in̄i aw̄it̄imatati bimis̄ihom̄i amb̄ipati ko ot̄ip̄ipati kaipati nga biyati jatati am̄i napaitati kiyahore. Ko t̄it̄ih̄i ak̄it̄in̄ih̄i is̄ih̄iyai net̄i kot̄ihandaap̄ih̄i tip̄itapaati usonati ko t̄it̄ih̄i kiyati tunahore tati amb̄ih̄inahore.

12 Kom̄i nd̄ih̄a sis̄ihaam̄i t̄ihw̄it̄ih̄iramatiyahore. Iyataati am̄i kom̄i mit̄ihoaat̄ih̄i awaisaw̄ih̄i kin̄ih̄iyaam̄i tingaat̄ihaiwa taah̄iwaiwa nipaatahore. Iyataati am̄i amb̄ipateti amb̄ipati w̄iti j̄ipatiindahore. Sati ambitap̄i is̄ih̄iya usa w̄ind̄i mon̄iw̄i ḡimaawunyaatahati neh̄i sawahoh̄ih̄i mmonati ḡiwunyaatahore.

13 Ko apot̄ih̄ri utaar̄ih̄ri niyos̄ir̄ih̄ri j̄it̄ipataat̄ih̄i timandaap̄ih̄risi k̄iri j̄it̄ipatisah̄ri nipaatahore. Kom̄i amb̄ipati sat̄iw̄i, “Autaahaat̄ihom̄i P̄w̄iḥaare,” t̄iw̄i amb̄ih̄itawaatopo.

14 Aih̄i am̄i yam̄ihapataat̄ih̄i tiworisa pw̄is̄ip̄i yaipa kiyohiȳih̄i apot̄ih̄ri aminaih̄ri ap̄ipaah̄i k̄ihoep̄ih̄ri pop̄it̄ih̄ri utaar̄ih̄ri niyop̄ih̄i maasap̄iho osihaiwa k̄ihoep̄ihaiwas̄in̄i aw̄it̄imat̄iw̄i kom̄i ipoti koai n̄iwipinjai nowaayopo.

15 Aih̄i am̄i kom̄i maahomwaan̄ap̄i namatanaati wih̄wihoaan̄j̄i t̄ip̄ipa kiyati nahaapind̄ihanaati kosasaih̄ri nasati nimetahore is̄ih̄iya kom̄i tiworisa yap̄ih̄i nahandaahiyai tisat̄it̄ando. Iyati nḡir̄ih̄ri wat̄ip̄ih̄ri mw̄it̄ipisati bitonda and̄it̄itati wat̄ip̄it̄ati is̄ih̄iyai winjatataise. Iyati am̄i ko Autaahaat̄iho nahatewa wat̄ip̄ihaiwaisahom̄i apowind̄ihand̄i nam̄ihainj̄iḥa naw̄iḥa awais̄ihaara wain̄ihand̄i net̄i jasati namoaitaise.

16 Iyati kom̄i apot̄ih̄ri utaar̄ih̄ri niyos̄ir̄ih̄retun̄i am̄i kom̄i auh̄ri at̄ih̄retun̄i amb̄ipati kimati j̄ipatiindahore: “K̄imo kin̄ih̄i nahatiyaam̄i Kin̄ihotati am̄i awaisaw̄ih̄i nahatiyaam̄i Awais̄ihore,” tati j̄ipatiindahore.

17 Aih̄i am̄i n̄n̄i enjer̄iho woai iwinjahon̄ih̄i ko ip̄ihoaat̄ih̄i bitondaati waap̄ih̄it̄ati koho nahataapa (is̄ih̄iyaun̄i am̄i kohas̄ip̄iho nap̄wih̄ihapaam̄i amb̄ipati net̄i nanahapa) yam̄ihapatam̄i ot̄ihamwaan̄j̄i p̄ir̄irutati daimb̄ipai saundataase: “Sah̄i nap̄iw̄ise. Nap̄iw̄i Autaahaat̄iho nandapa ap̄ipaah̄i awaimb̄ipa net̄i timanimb̄ipaap̄i ahoyan̄iw̄ise.

18 Nap̄iw̄i ahoyan̄iw̄ise awaisaw̄ih̄i kin̄ih̄iyaam̄i amb̄ipati am̄i pw̄is̄ip̄i yaipa kaiwi tun̄iw̄i yahw̄inohiȳih̄i tahaapundohiȳih̄i kep̄iten̄ih̄iyaam̄i amb̄ipati am̄i wat̄ip̄ih̄iyaam̄i amb̄ipati am̄i osihaiwaam̄i amb̄ipatun̄i am̄i kaiwas̄in̄i aw̄it̄imatohiȳih̄i am̄i amb̄ipati, is̄ih̄iya nahatiya neh̄i kiyais̄itohiȳih̄i am̄i is̄ih̄iya usaam̄i neh̄i ot̄ip̄ipati hat̄imaam̄i amb̄ipati am̄i is̄ih̄iya amb̄ipati owehiyaamun̄i am̄i is̄ih̄iya usaam̄i nd̄ih̄eti amb̄ipatisahiyaam̄i amb̄ipati gw̄it̄it̄iho nandaatiwo,” undataase.

19 Aihɩ nɩnɩ jataatɩ ainjɩhɩhounɩ amɩ kinɩhiya yapɩhɩ nahataahiyaunɩ amɩ kiyaamɩ pwɩsɩpɩ yaipa kaiwɩ tunnɩwɩ yahwɩnohiyɩhiyaunɩ napɩwɩ ahoyanawaayopo. Siya ahoyanohiyɩhiya osihoasɩnɩ awɩtɩmatatɩ napisɩhoaisawunɩ komɩ pwɩsɩpɩ yaipa kaiwɩ tunnɩwɩ yahwɩnohiyɩhiyaisawunɩ tunnɩwɩ yahwɩndaatɩwɩ ahoyanawaayopo.

20 Aihɩ ko ainjɩhɩhoai napuwɩtaatɩwɩ isɩwawaayopo. Aiwɩ amɩ ainjɩhɩhomɩ pɩropetɩho pɩwɩha jaiwɩtɩha awusaatɩ kaundatɩ amɩ sɩwɩpatɩ watɩpɩhaiwa kiyatɩ kaiwaaraahɩ isɩhiyai jaipundihɩ ainjɩhɩhomɩ maakɩhɩrɩ nehohiyɩhiyaisunɩ amɩ ko ainjɩhɩhopunɩ amɩ komɩ sɩwɩpatapɩ atotɩpɩwesawɩ gaapundɩwɩ aunɩhɩhɩrɩ aunɩhɩtɩwɩ koai nepɩ autaahɩwɩpɩ mepɩ autaahɩpumaitaatɩwɩ jaipundatɩ kaundisɩhoai maawɩ isɩwawaayopo. Isɩpɩ kurɩ maisahurɩ asururɩ anɩmwaahɩpatɩ durɩhɩrɩ tongɩhɩropɩ nawɩha sarɩpaaha taahɩha kaanɩhɩ noaatatɩ nasasiwatɩ tɩhatɩ ahotimbɩpɩhɩ nepɩ yotawaayopo.

21 O amɩ isɩhiya kanaahiya nahatiyaahɩ utaaho osihoasɩnɩ bimisɩhomɩ maahomwaanɩpɩ namatanaatɩ kosasaihɩrɩ bainatɩhɩrɩ nimetinanaata tiwatɩ kiyaisɩnɩhɩ owemataise. Aihɩ koho taahɩho nasatɩ kiyaamɩ ambɩpatɩ netɩ nga mwɩsasatɩ nanatɩ gwɩsɩmotaise.

20

Bwaasɩrɩhɩrɩ Kɩnaungwɩha 1,000 Kiyahaapɩ Naputataise

1 Saiwa siyatɩ noaipatɩ aimɩ owetihɩ nɩnɩ jata itɩpɩho enjerɩho wo komɩ ikwɩraahɩ anɩmwaahɩpatɩ etaihɩramɩ kihɩrɩ isɩwatɩ amɩ wɩrɩhɩrɩ apɩpaahɩ awairɩhɩrɩ watɩpɩhɩrɩ senɩhandɩ isɩsiho yamɩhapataatɩhɩraapɩ noaatɩpatɩ napihɩ iwinjataayo.

2-3 Noaatɩpatɩ akwɩranɩho aimaaho aimehuraaho apɩpaahɩ awaisɩho, uta maipɩho tiworɩho Bwaasɩrɩhɩrɩ isɩwataise. Isɩwatɩ netɩ koaisɩ kɩnaungwɩha 1,000 kiyahaapɩ anɩtisatɩ wɩsasatɩ, anɩmwaahɩpatɩ etaihɩropɩ netɩ wɩwatɩ yotatɩ amɩ maahomwaanɩ anɩtisatɩ awɩha napuwatɩ amɩ kaapɩpatɩ tɩhatɩ anɩtisatɩ namasatɩ napuwataise. Amɩ ko akwɩranɩho isɩhiya yapɩhɩ nahan-daahiya jɩhaatɩ wɩndɩ notɩ nasayatɩ daayatɩ jaipɩmundɩtando. Ko siyatɩ napundɩmɩ notɩ kɩnaungwɩha 1,000 kiyaha sanotɩ owetanɩhuraatɩtando. Siyonɩhɩ ipotɩhɩ nehɩ apɩpaahɩ masɩhonjapɩ koai nepɩ nupusoaasɩtaatɩwo.

4 Aihɩ amɩ nɩnɩ jataatɩ awaisawɩhiya kinɩhiyaamɩ siyaahaiwa wiwa ahotihɩ kaiwaasɩnɩ usa bimauihɩ iwinjataayo. Siya siyaahaiwaasɩnɩ bimohiyɩhiya isɩhiya kiyohɩwaiwa nepɩ tipɩtapaapɩ usondaatɩwɩ watɩpɩhandɩ kiyai nunyawaayopo. Aindɩ amɩ nɩnɩ isɩhiyai mɩtɩho nisatauhɩ napohiyɩhiyaamɩ maarɩhoai usonataayo. Siya isɩmiya jɩhɩ Jisaasiho pɩwɩha katatɩ kaiwaiwaapɩ “akaahaasi akite,” tɩwɩ katɩwɩ amɩ Autaahaatɩhomɩ pɩwɩha ausaapɩ katauhɩ kandapɩ mɩtɩho nisatauhɩ napohiyɩhiyaamɩ maarɩhore. Aiwɩ amɩ kiya ainjɩhɩhopɩ atotɩpɩwesawɩ gaapundɩwɩ mepɩ autaahɩpɩmumapɩ amɩ ainjɩhɩhomɩ sɩwɩpatɩ maakɩhɩrɩ kiyaamɩ amɩtetetisangi ndɩmaahomwaanɩ amɩ kiyaamɩ ikwɩretisangi wɩndɩ ahɩmotahiyaare. Aihɩ kiya naiwɩ asɩtimatɩtaatɩwɩhandɩ nepɩ kɩnaungwɩha 1,000 kaiwɩhaapɩ Kɩraisɩhoaisawɩ maasɩ isɩhiyai amɩ kahapaamapɩpai jaawɩ bimohiyɩhiyaare.

5 Sandɩ japɩhɩ nepaitaatɩwɩhandɩ jɩhapɩhande. O amɩ isɩhiya napohiyɩhiya nahatiyaahɩ wɩndɩ japɩhɩ namepahopo kiya daahɩ nanopotɩmɩ nuwɩ kɩnaungwɩha kɩma 1,000 kiyatɩ saniyonɩhura japɩhɩ nepaitaatɩwo.

6 Isɩhiya Autaahaatɩhomɩhɩretɩ japepɩhɩrohiyɩhiyai jɩhandɩ Autaahaatɩho ahowimahonɩhɩ jɩhandɩ nepahohiyɩhiya maarɩtɩwɩse napwɩtaatɩwɩhandɩ

noaipahon̄ihi kiya w̄ind̄i jap̄ihi namaapw̄itaawo. Namaapopi Au-
taahaat̄ihomun̄i am̄i K̄iraisihomun̄i p̄irisihiyaimat̄iw̄i ot̄ip̄ipati kawiw̄i
am̄i k̄inaungw̄iha 1,000 kiyahaap̄i kiya awaisaw̄ihiya kin̄j̄hiyaimat̄iw̄i
K̄iraisihoaisaw̄i maasi is̄hiyaisun̄i kahapaamap̄ipaisun̄i jat̄itaapo.

Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i Net̄i Ap̄ipaah̄i Nop̄isasinataise

⁷ K̄inaungw̄iha 1,000 kiyati aim̄i sanoti owetan̄ihi Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i k̄irami
naputimb̄ip̄ihap̄i nupusoasisaihi kap̄ihi namaitaise.

⁸ Kap̄ihi namasis̄i neh̄ihaat̄i noaipati not̄i is̄hiya yap̄ihi nahanda bi-
mohiȳihiyai jaiwund̄itaise. Iyataat̄i siya isiya Gok̄ihom̄ihiyaisun̄i am̄i
Makok̄ihom̄ihiyaisun̄i jaiwund̄itaise. Jaiwundati kiyais̄i t̄ip̄ipa pw̄is̄ipati
awaipati tundaat̄iwo undati net̄i ahoaitaise. Iyon̄ihi kiya pw̄is̄ip̄i yaipati
kaiw̄i t̄ip̄ipa kiyohiȳihiyai ko net̄i ahoaind̄ihand̄i is̄hiya waap̄ihaat̄i
dur̄ih̄iram̄i nawasasaaha aripatamataiw̄ihiya jaat̄iw̄i ahoyandaapo.

⁹ Saiw̄i ahoyan̄iwesi yap̄ihi nahanda gaamap̄i nuw̄i is̄hiya am̄i
aunah̄ipati awaipati Autaahaat̄iho maar̄iho numwisaw̄ihiyaisun̄i am̄i
numwipatisun̄i tiwaat̄ih̄ir̄i ahiyaw̄i nes̄iwes̄ip̄i bit̄iw̄imaitaapo. Saisaihi
am̄i sis̄iha wa yam̄ihapataat̄ih̄iraap̄i noaat̄ipati kiyais̄in̄ihi t̄ihat̄i owe-
maitaise.

¹⁰ Iyon̄ihi Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i jaiwundati daayatoaat̄ir̄ih̄ir̄i nep̄i sis̄iha
dur̄ih̄iramatiyati an̄imwaah̄ipatop̄i nimandataat̄i naw̄iha wa sar̄ipaaha
nasasiwati noaatati kaan̄ih̄i t̄ihatoaatis̄ihaap̄ih̄i yotawaayopo. Sa
sisaap̄ih̄i aim̄i ainj̄h̄ihoaisun̄i am̄i kom̄i p̄iropetiho kom̄i p̄iw̄iha
jaiw̄it̄iha ausaas̄ihoaisun̄i nep̄i t̄ihoahauh̄i aim̄i t̄ihoand̄ih̄ihap̄ih̄i
nep̄i yotawaayopo. Kap̄ih̄i kingwaasi t̄ihoandawa apatihun̄i
otap̄ihaatun̄i kingwaasi amb̄ipati yaaw̄ihand̄i kand̄in̄ih̄i jinjap̄ih̄i
jinjap̄ih̄i newaat̄itaat̄iwo.

Ipot̄ihand̄i Is̄hiya Kiyoh̄iwaiwa Net̄i Tip̄itapaat̄i Mmonataise

¹¹ Aih̄i n̄in̄i jata gw̄it̄iho siyaahand̄i w̄ind̄i ap̄ipaah̄i awaind̄ihand̄i
k̄ihoep̄ihand̄i ahotih̄i jataayo. Aih̄i sand̄i siyandaas̄in̄i Autaahaat̄iho
bindataise. Bimih̄i am̄i kom̄i nd̄imaahomwaan̄ap̄i yap̄ipatun̄i am̄i
yam̄ihapatun̄i net̄i nawisatitati kauri kaur̄in̄ih̄i yan̄ih̄imap̄i ap̄ipaahauri
numw̄i owetamaise. Kauri jap̄ihi w̄ind̄i mmondaapo.

¹² Aih̄i sand̄i siyaahandam̄i nd̄iheti is̄hiya napohiȳihiya
amb̄ipatisaw̄ihiyaun̄i am̄i neh̄ihiyaun̄i bitohauh̄i iwinjataayo. Iyauh̄i
am̄i ut̄ip̄ihaiwa wiwa sap̄ih̄i nupwiyaap̄i ahiyauh̄i ahotih̄i jataayo. Aih̄i
am̄i ut̄ip̄ihand̄i w̄ind̄isangi is̄hiya as̄timat̄iw̄i nasisoaar̄i bimaami
nutaat̄iw̄ihiyaami amb̄ipati ahotind̄ihand̄isangi nupwiyaap̄i kap̄ih̄i
ahiyawaayopo. Aih̄i kiya napohiȳihiya kiyoh̄iwaiwaap̄i p̄iw̄iha aim̄i
ut̄ip̄ihoaat̄ih̄i ahotis̄iha mmonati kaiwaat̄ih̄i jatata Autaahaat̄iho kaiwa
tip̄itapaat̄i usonataise.

¹³ Aih̄i is̄hiya dur̄ih̄iraat̄ih̄i napop̄i ahosohiȳihiyaisangi nepasi Autaa-
haat̄ihom̄i nd̄iheti niyauh̄i am̄i is̄hiya napop̄i napwaatot̄ihandun̄i am̄i
is̄hiya napohiȳihiya kiya nuw̄i bimoh̄ipati aunah̄ipati namasi nap̄itaat̄iw̄i
nupusoasis̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄iheti niyawaayopo. Naiw̄i bitohauh̄i
Autaahaat̄iho kiya neh̄i n̄inaasiyaah̄ih̄i kiyoh̄ip̄ipa ut̄ip̄ihoaat̄ih̄i mmonati
jatetinjati kom̄i kot̄ihandaap̄ih̄i kiyai tip̄ipataat̄i usonataise.

¹⁴ Iyati napot̄ihand̄i am̄i is̄hiya napwauh̄i maar̄iho not̄i bimind̄ihandun̄i
ko net̄i sis̄iha dur̄ih̄iramatiyati nimandataat̄i noaatati kaan̄ih̄i nasasi-
wati t̄ihatoaatis̄ihaap̄ih̄i yondaise. Sa sisa dur̄ih̄ir̄i ap̄ipaah̄i awaind̄ind̄i
sis̄iha wat̄ip̄iha noaatati taat̄i t̄ihind̄ind̄i kap̄ihand̄i 2 hand̄i ap̄ipaahand̄i
napw̄itaat̄iw̄ihande.

15 Iyataati isɩhiyaami ambɩpati sandi utɩpɩndi isɩhiya asɩtimatiwi bimitaatiwɩhiyaami ambɩpati ahotindindaatihi wɩndi ahɩmotisawɩhiya siya nahatiyai nepi sisɩha watɩpɩha durɩhɩramatiyatɩ nimandataati nasisoari tɩhatoaatisɩhaapihi yotɩtaapo.

21

Autaahaatɩho Yamɩhapati Asɩpatɩ Amɩ Yapɩpatɩ Asɩpatɩ Kiyatɩ Ahiyataise

1 Saiwa siyatɩ noaipati aiami owetɩhi nɩnɩ jata yapɩpati yamɩhapati jɩhauri aiami notɩ owetɩhi ami yapɩpati yamɩhapati asɩwaurɩ ahotɩhi nɩnɩ jataayo. Aihɩ ami durɩhɩrisangi kirɩnɩhi notɩ owendaise.

2 Kaihi nɩnɩ jata Autaahaatɩhomɩ aunahɩpati awaipati asɩpatɩ wanɩhati Jerusaremihandɩ yamɩhapataatihi Autaahaatɩhoapɩhapɩ taati noaatɩpati nasataise apopaati wohoi namaatɩtandi tɩmanɩnati utɩ apotɩhɩrɩ gaahapa yundanyaininjati napipatamatɩyato.

3 Aihɩ ami pɩwɩha wa waapihihi Autaahaatɩho bimimbɩpɩhapɩ sataha noaipasɩhi nɩnɩ atisataayo: “Atiwɩ ami jasawise! Autaahaatɩhomɩ aunahɩpati anɩpɩpɩhi aiami nasati isɩhiyaami otɩhapɩhi ahondaise ami Autaahaatɩho kiyaisati maasi kiyaami Autaahaatɩhoematati bimitando. Iyonɩhi kiya ami noaipapi tɩtɩhi Autaahaatɩhomɩhiyaimatisaihi ami Autaahaatɩho sawaho noaipati kiyaami Autaahaatɩhoematati kiyaisati maasi bimitando.

4 Iyatɩ ko kiyaami kwɩtipati nahatiyaamɩhati netɩ nɩwɩndiwati nɩwisiyaipaitaise. Ami kiyaami napwɩtaatiwɩhandisangi apɩpaahi owetɩtaise. Iyatɩ ami maarɩho asɩpaiwi gwɩtaatiwɩhandunɩ kiyaami ambɩpati yaawɩtandɩhandunɩ kiyaamɩhetɩ wɩndi namausoaipaitaise. Saiwa aiami jɩhaiwaasi kaiwa aiami notɩ owetiso,” ndaase.

5 Aihɩ utaaho siyaahandaasinɩ bimisiho sandaase: “Jasawise! Kimba kahaapaamapɩpa nɩnɩ netɩ wanɩhapa asɩpɩpematɩ kaindi ahiyataayo,” daase. Iyatɩ ami kimɩko sandaase: “Kimɩ pɩwɩma tɩtɩhi akɩti akaahaasi isɩhiya kaapi akɩte tiwi atiwɩ nepi gwɩnyaitaatiwɩ jɩpatɩpaime,” daase.

6 Iyatɩ ko ningi sandataase: “Nɩnɩ nahataapa kaimɩ nundi owemahonɩhi aiami owendaise. Nɩnɩ Nɩwahonɩnɩ Jɩhimatɩti bimaati ami Ipotimatɩti bimohɩhonɩne. Nɩnɩ jɩhonimandi nahataapa namasati ahiyohɩhonɩnɩndi ami ipotɩhonimandi nahataapa kaindi asɩtɩputɩ kaindi owemahohɩhonɩne. Isɩhiya waapohopɩ nawisawɩhiyai waapoho nawɩho oweho nehɩho numwɩto. So waapoho asɩtimatiataatiwɩhandamɩ waapoho taati napisɩhomɩ numwɩto.

7 Utaaho kohimatati maapi yapɩpatambɩhaiwa komɩ tiworisai tiwati ipɩhatisɩho saiwa netɩ komɩhaiwatɩtaise. Iyonɩhi ami nɩnɩ noaipati komɩ Autaahaatɩhonɩnɩtisanɩhi ami ko noaipati nisi maasihɩhoematɩtaise.

8 Iyataati isɩhiya yaiwi japɩhitɩwi kiyaami gwɩwunyaahohɩtɩhandɩ ausaapi kamaatiwi ami gwɩwunyaahohɩtɩhandɩ namahohiyɩhiyauni ami maipɩhaiwa kisohaiwa kaiwi kipati ahiyanɩhohiyɩhiyauni ami isɩhiya siyɩhiyai timahohiyɩhiyauni ami warisai apwaatiyai namasisɩ gohɩhiyaisawi ambɩpati tɩmaamaitohiyɩhiyauni ami onaapɩpa paasihɩrɩ konosɩha wiwaapa nepatarɩhɩrɩ gaapɩpati nepi kɩpɩwi kaiwa kiyohiyɩhiyauni ami autaahaatɩho jaiwitahopɩ aunɩhɩhɩrɩ aunɩhɩtɩwi gaapundɩwi koai nepi autaahi mepɩ autaahepumahohiyɩhiyauni ami pɩwɩha jaipɩpa katawaasohiyɩhiyauni kiyaami aunahɩpati sisɩha watɩpɩha nawɩha sarɩpaaha nasasiwati noaatati durɩhɩramatiyatɩ nimandata kaanɩhi tɩhimɩ naisɩhaapihi nutaapo sapɩhi kiya ipotɩhandɩ 2 handɩ napopi owetɩtaatiwo,” ndaase.

Jon'ho Aunahipati Wan'hat' Jerusarem'hand' Mmonataise

⁹ Saiwa siyati noaipati owetih' itip'hiya enjer'hiya 7 kaiw'hiya disihaiwa 7 kiyahaiwa wiwa ap'paah' maip'haiwa naan'haiwa ahotiwaiwa ipot'haiwa is'wasohiy'hiyaam' wo nasat' n'ngi sandataase: "Kinyi namme, Mwaaho Sip'sip'ho Sip'p'ihohom' apwaataat' koai nuwipaitandi yundanyaayati t'metisaamaati n'n' neti nang'sitaano," ndataase.

¹⁰ Aih' Itip'ho Gaaho nis'het' waat' nasataat' nisaitih' nisi nd'ha nanor'haatih' enjer'ho itip'ho n'ngi nan'maasi sis'ho wo awais'ho ap'paah' n'wat'ho utaar'hoas'n' naih' n'n' koas'n' naindi aunah'ipati as'ipati wan'hat' Jerusarem'hand' yam'hapataat'h' Autaahaat'hoap'hapi taat' noaat'ipati napih' usonataayo.

¹¹ Sati aunah'ipitet' Autaahaat'hom' yundany'haam' nausainj't'hand' kateti ahondaat' waat' nausaatahate. Iyati am' kat' aunah'ipiti biyati dur'h'ramatiyati saasanotati nausaatahate naw'ha wa gaaha jaas'paaha* biyati nausaatahaasi kaamatiyato.

¹² Iyataati am' katami matamb'ipa awaimb'ipa utaar'hapa m'haapi yap'patetapi niyati autaah' m'hot' n'waataat'tahapaare. Iyataati am' sati aunah'ipitam' matamb'pet' maasom'haiwa 12 kiyahaiwaisahate. Saiwa maasomaiwa 12 kiyahaiwaap'h' am' enjer'hiya 12 kaiw'hiya bitotawaayopo. Am' saiwa maasomiwet' Is'raher'hiyaam' satoya 12 kaiw'hiyaami amb'ipati n'naasaimwaan' j'ipati'pindataise.

¹³ Sati aunah'ipitam' matamb'paam' onepati maasom'haiwa ip'ho noaipasihihoan'haiwa maur' mand'tih' am' ip'ho namaatipasihihoan'haiwa maur' mand'tih' am' wihoan' bopitatalhoan' maur' mand'tih' am' wihoan' bopitatalhoan' maur' mand'tih' siyahaiwa ahendaise.

¹⁴ Sati aunah'ipitam' matamb'paam' m'haapi tanyaahaap'h' yap'pateti naw'ha anaah'haam' awaiwaiwa matamb'pai an'tisat' is'wat'tand'haiwa 12 kiyahaiwa ahiyai nuw'hate. Iyati am' matamb'paam' ikwananaatisangi naw'ha k'ima anaah'haara kiyawaayopo. Aih' saiwa nawiwet' Sip'sip'ho Sip'p'ihohom' Aposer'hiya 12 kaiw'hiyaami amb'ipati n'naaset'h' n'naasom'hat' j'ipati'pindataise.

¹⁵ Itip'ho enjer'ho n'ngi p'wandis'ho ir'hiri wir' gor'handa kaiw'hiri is'wahore. Sir' irira aunah'ipatami waitind'hand' napitiyate tati nam'hanati am' matamb'paam' maasom'haiwa napitiyate tati nam'hanati am' matamb'paam' ikwananaati napitiyate tati nam'handand'h'ro.

¹⁶ Iyataati sati aunah'ipitam' wainj't'hand' am' utaar'tind'hand' neh' tit'h' naasaataat'tahande. Ko aunah'ipati sati awaipati nam'hainj'h' aunah'ipatami wainj't'handun' am' utaar'tind'handun' maiwi naasaataati 2,200 sikwaaya kiro mitaahande. Iyataati am' matamb'pa yap'patetapi namasawesi autaah' n'waataat' niyot'handisangi am' naasi kamwaan'e.

¹⁷ Iyati am' ko ikwananaatami mwip'tind'hand' nam'hainj'h' 65 mita kiyate. Sir' ir'hiri enjer'ho is'watata nam'hainj'riri am' is'hiya yapatamb'hiya is'watawa nam'hanoh'r'ramatiyahande. Aih' sir' ir'hiri kira enjer'ho aunah'ipati awaipati taun'handam' ikwananaati matamb'pa nam'hanataise.

¹⁸ Ikwananaati naw'ha wa gaaha anaah'ha wat'p'haara matamb'pa kaiw'hape. O am' aunah'ipati'h' neh' tit'h' gor' taanah'ita kaiwi an'matiw'hat'is' biyati garaasihomatiyati nausaatati jat'nataise.

* 21:11: P#wiha Ing'risihanda jas'par'haare t'wi sa nawaapi amb'h'it'w'haare.

¹⁹ Aunahipatami matambipa nawaha gaaha anaaha kahatamatipetiha 12 kiyahaiwa ambipati kihati yiyandihi ambihonahaiwaasi kaiwaara mihaapi yapipatetapi namasawi kakaami tipu naupwi notipi naiwi mihaati niwaataati namhaapihape. Iyati nawaha jaha jasihaarhaare. Kaami otiwa kambwaasitihandi karaahandi ikirotati yerotati, biraunitati amatenitati ami asisoritati girinahaare. Kapaha 2 ha nawaha sapaiyaahaare. Kaami otiwa kambwaasitihandi karaahandi biruhandi asihatahande. Ami nawaha 3 ha aketihaare. Aihimi ami nawaha 4 ha emerarihaare. Kaami karaahandi asisoriha girinahaare.

²⁰ Aihimi ami nawaha 5 ha satonikisihaare. Kaami karaahandi amatenitati ami kihoeperhaare. Aihimi ami kapahi nawaha 6 ha koniriyanihaare. Kaami karaahandi amatenihaare. Aihimi ami nawaha 7 ha kirisoraitihaare. Kaami karaahandi ikirotati yerohaare. Aihimi ami nawaha 8 ha beririhaare. Iyataati kaami karaahandi nehi kai wipetati asisoritati girinahaare. Aihimi ami nawaha 9 ha topaasihaare. Kaami karaahandi nehi kai wamwaanji ikirotati yerohaare. Aihimi ami nawaha 10 ha kirisopiresihaare. Aihimi ami nawaha 11 ha aiyasinahaare. Aihimi ami nawaha 12 ha ametisihaare. Kaami karaahandi nehi kai wamwaanji amateniha nyanyipihare.

²¹ Aunahipati matambipaami onepati maasomwaanji 12 kiyahaiwa saiwa ami konaarapiho anaahiho yumbipa tamatipati marimarihiri nehi nahatohaiwa naasi naasaiwa 12 kaiwihaiwa kaiwaara kaiwihaiwe. Aiwi ami aunahipati awaipati satami daihaiwa nehi goru taanahita kaiwihaiwaare. Iyati kaiwa daahimaiwa giraasihomatiyati nusaatahaiwe.

²² Aihimi sati aunahipi awaipitaatihu nini jahonhi anaanji awaisaanjanji Autaahaatihopi gaapunditaatiwihaanji katihu waanji ahimetiise. Ami Autaahaatihu Awaisihu Nahatewa Watipihaiwaisahouni ami Mwaaho Sipisipihouni sawindari anaanji awaisaanjanjamataimihindarihi.

²³ Iyataati sati aunahipi awaipitisi ipiho waatihu yahutaati nusaatitandihandi owehate. Ami Autaahaatihu sawahomi yundanyiha nusaainjitihandaahi sati aunahipitaatihu nusaatiho. Iyataati ami sisaha raamihandihimi Mwaaho Sipisipihohi sisaha raamihandamatiyahosi komihetapi sisaha aunahipataatihu biyati nusaatataise.

²⁴ Iyonhi isihiya yapihimi nahandaahiya sati aunahipitami sisaha nusaatati ahotisihaara niwusaatonhi sisaha keti daitaapo. Saisaihi awaisawihiya kinhiya yapipatambihiya kiyaamihapa gaahapa anaahipipa isisi sati aunahipitaatihu nandaitaapo.

²⁵ Sati aunahipitami matambipaami onepati maasomihaiwa nahatewa kaiwaanini nasisoari nunditaise. Sati aunahipitaatihu asihatindihandi windi namwaipaitaise.

²⁶ Isihiya yapihimi nahandaahiyaamihapa gaahapa anaahipipa ami kiyaami ambipati ami wapa isisi sati aunahipitaatihu nandaitaapo.

²⁷ Iyataati ami wapa maipihapauni ami isihiya maipihaiwa kahatamatipetahaiwa kiyohiyihyauni ami isihiya piwaha jaipipa katohiyihyauni siya aunahipati sataatihu windi namndaitaapo. Apipaahi owetitaise. Nehi isihiya Mwaaho Sipisipihohi Sipipihohomi utipihohi isihiya asitimatitaatiwihandamihooatihu kiyaami ambipati ahotisawihiya siyaahihimi sati aunahipitaatihu nandaitaapo.

22

Jonho Waapoho Asitimatitaatiwihandamihouni Ami Ipati Asitimatitaatiwihatuni Mmonataise

1 Saiwa nanisati owetihî ami waapoho waap#haati waati as#timat#taati#wi#haati ap#paahi gaahaati g#raasihomatiyati saasanotahaati Autaahaati#houni Mwaaho Sip#sip#ho Sip#p#hohouni bindama is#hiyai gwit#ho siya kin#handaa#nap# iwinjatind#t#h#raapi taati noati napih#haati enjer#ho nanisataise.

2 Iyataati sati aunah#pitami daih#ra awair#h#raami t#t#h# ot#hap#h# ipati w#t# waap#haatami wih#wih#n# opainin# ahendaise. Sati ipiti as#timat#taati#wi#hate. Sati ipiti yand#p#ho 12 kiyahaiwaara ningohate. Sati ipiti waat#ho nahatoeti mwinati biyati yand#p#ho ningohate. Iyataati sati ipitam# yananaati is#hiya yap#h# nahandaahiyai t#t#hemaitand#hanaate.

3 Iyataati ami sati aunah#pitaat#h# wapa Autaahaat#ho w#nd# maar#mitati koai poundon#h# nemaitand#hapa sat#h# w#nd# ah#motati ami w#nd# namwaipaitaise. Nehi Autaahaat#houni Mwaaho Sip#sip#ho Sip#p#hohouni sati aunah#pitaat#h# bindama is#hiyai iwinjat#taise. Winjatisaih# ami kiya kindaram# is#hiya kindaram# ot#p#pat# kawiw# kindari nep# mep# autaahepumaitaapo.

4 Kiya Autaahaat#hoai uson#w# ami kom# nd#maahomwaan# uso-saih# ami ko Autaahaat#ho kom# amb#pat# kiya nahatiyaami am#teteti j#pat#p#witaise.

5 Sati aunah#piti w#nd# as#hat#met#taise. Iyataati ami sis#hauni ip#houni w#nd# kat#h# namusaat#taise. Ami Autaahaat#ho sawaho sis#ha biyati nausaat#haamatiyahos# kom#hetap# sati aunah#patisaah# n#wusaatat# nausaat#taise. Siyati kiyai n#wusaaton#h# kiya kin#hiya awaisaw#hiyaimat#w# Autaahaat#hom#hapa kahapaamap#pa koaisawi kiyaan#h# nasisoari jatim# nowaat#taapo.

K#raisih# Ket# Nap#taise

6 Aih# ko enjer#ho n#ngisi satati kandataase. “K#maiwa p#wamaaiwa t#t#h# akaaha ak#t# kandaaton#h# kaiwaap# is#hiya sat#wi, ‘t#t#h# akaahaasi ak#te,’ t#wi atiw# nep# gw#nyaitaapo. Ami Awais#ho Autaahaat#ho p#wiha kom# atiw# nep# ausaahohiy#hiya p#ropet#hiya kom# p#wiha awusaitaati#w# kiyaami maar#hoai net# ahowimat# nd#ha nusor#haat# g#wunyaas#ho, aim# kom# it#p#ho enjer#hoai, wapa ket# kuraan#h# nih#tat# noaipaitandaimb#paapi kom# ot#p#pat#hiya neh#hiyai p#wiha kaundati nunj#tandi natausaasataise,” ndataase.

7 Jisaasiho sandaase. “Atime! N#n# sangisaap#h# ket# k#m#kura nih#t#h# nap#to. P#wiha k#ma ut#p#moaat#h# p#ropet#ha ahotis#ma baiw# atiw# nep# an#tiw# is#wasohiy#hiya maarit#w#se,” tati kandataase.

8 N#n# Jon#hon#n# k#maiwa katoh#w#maiwa noaipas#h# nisi nd#haara mmon#t# ami nisi atih#ra atind# nehoh#hon#ne. N#n# saiwa mmon#t# atind# netaati ko k#maiwa katoh#w#maiwa nanisati kandis#ho enjer#homi nd#het# koai mep# autaahepwaitond# kom# auh#raap#h# atot#p#wesati t#mahiyataayo.

9 Siyon#h# ami koh# n#ngisi sandataase: “K#ny# sati saimbi w#nd# kamaim#e. N#n# neh# ot#p#pat#hon#n# kinyataind#hon#n# ami kiny# nais#hiya p#ropet#hiyaamataind#hon#n# ami p#wiha k#maiwa ut#p#mo k#moaat#h# k#ma p#w#ma atiw# nep# baiw# napait#w# japep#h#roh#y#hiyaamataind#hon#ne. K#ny# neh# Autaahaat#hopaah#h# atot#p#wesapi gaapund#p# neh# koaisaah#h# mep# autaahepumape,” ndataase.

10 Iyataati ami ko sandataase: “K#ma p#w#ma p#ropet#ha ipot# noaipaitand#haiwaapi katati ahotind#mand# ut#p#mand# an#timb# namaasapi

kaap̄pata kaap̄aimb̄i ah̄imaaye k̄maiwa noaipaitaihī katoh̄w̄imaiwa noaipaitandī asis̄ha aim̄i detiso.

¹¹ Is̄hiya maip̄haiwa kaim̄i niyohiȳhiya gaas̄i kiyaan̄hī maip̄haiwa kaim̄i nuw̄ise. Am̄i is̄hiya ainjotatī am̄i kisotatī kipohaiwa kaim̄i niyohiȳhiya am̄i gaas̄i kiya kaiwa kisotatī ainjotahaiwa kiyaan̄hī kaim̄i nuw̄ise. Iyataatī am̄i is̄hiya t̄it̄hī gaah̄ret̄i japepih̄ir̄iw̄i t̄it̄hī gaahaiwa kiyohiȳhiya am̄i gaas̄i gaahaiwa kiyaan̄hī kaim̄i nuw̄ise. Iyataatī am̄i is̄hiya t̄it̄hī gaahiya ainahiȳhiya Autaahaat̄ihom̄i nd̄ihetī kiyai yand̄hī Autaahaat̄ihom̄ihapaapaahaiw̄i bimohiȳhiya am̄i gaas̄i sikaiw̄i gaahiya ainahiȳhiya kom̄ihapaapaahaiw̄i bimaaw̄ise.

¹² Jisaasiho sandaase: “Atime! N̄in̄i ket̄i k̄m̄kura nap̄to. Is̄hiya d̄ip̄waat̄iw̄i kiyoh̄waiwaap̄i wihoaanj̄hand̄i numw̄itand̄ihand̄i k̄mand̄i aim̄i is̄t̄ihon̄ine. Is̄t̄ihon̄in̄is̄i is̄hiya kiyaamī ot̄ip̄pat̄i kiyoh̄r̄h̄ret̄i jatetin̄jatī wihoaanj̄hand̄i numw̄ito.

¹³ N̄in̄i j̄himat̄it̄i bimaatī am̄i ipotimat̄it̄i bimoh̄hon̄ine. Aind̄i am̄i n̄in̄i nahataapa namasat̄i ah̄iyoh̄hon̄in̄nd̄i am̄i nahataapa kaind̄i as̄it̄ipuhoh̄hon̄ine.

¹⁴ Is̄hiya kiyaamī apot̄ih̄ir̄i k̄hoep̄ih̄ir̄i baiw̄i bausohiȳhiya maarit̄iw̄ise* ipatī as̄itimat̄itaat̄iw̄ihatam̄i yand̄ip̄ho nga nand̄iw̄i nandaawo. Aiw̄i aunah̄ipatam̄i matamb̄ipaamī onepatī maasomwaan̄h̄iraap̄i nga nandaap̄i m̄ihat̄ih̄i aunah̄ipatī awaipataat̄ih̄i taun̄handaat̄ih̄i naiw̄i nandaaitaawo.

¹⁵ Aunah̄ipatam̄i ipaahaap̄i neh̄haatī bim̄itaat̄iw̄hiya suhiyaun̄i am̄i ap̄ipaah̄i maip̄haiwa ainjotahaiwa kiyohiȳhiyaun̄i am̄i is̄hiya wiwaapa, onaap̄ipa paasih̄ir̄i nepatar̄ih̄ir̄i konosiha am̄i gaap̄ipatī is̄wasohiȳhiyaun̄i am̄i is̄hiya warisa apwaatiyaametahiyaisaw̄i amb̄ipatī t̄imamaitohiȳhiyaun̄i am̄i is̄hiya siȳhiyais̄i timahohiȳhiyaun̄i am̄i autaahaat̄iho jaiw̄itahop̄i gaapund̄iw̄i aun̄h̄h̄ir̄i aun̄h̄it̄iw̄i mep̄i autaahepumahohiȳhiyaun̄i am̄i is̄hiya jaip̄pais̄i maar̄iho m̄itaah̄i nunyaw̄imap̄i jaip̄ipa p̄h̄it̄iw̄i kat̄im̄i nowaasohiȳhiyaun̄i siyaah̄i aunah̄ipatī taun̄handaat̄ih̄i kiya w̄ind̄i namandaap̄i neh̄haatī ipaahaap̄it̄itaapo.

¹⁶ “N̄in̄i Jisaasihon̄ine. N̄in̄i n̄iwahon̄in̄i nis̄i it̄ip̄ho enjer̄hoai nandusoasataayo nis̄i is̄hiya nisap̄i ḡinunyaahohiȳhiyaap̄i p̄w̄iha k̄maiwa sangi kasat̄itando. N̄in̄i Daawit̄ihom̄ihetap̄i noaipahohiȳhiyaam̄ihetap̄i Ip̄i Is̄t̄ihon̄in̄i Nemat̄ihon̄ine. Aind̄i am̄i n̄in̄i Daawit̄ihom̄i sat̄ihon̄in̄i mwaahon̄ine. Aind̄i am̄i n̄in̄i kaumbwaat̄i nipaatīhaatamataind̄i asis̄haat̄ih̄i waatī bosain̄jatī nausaatoh̄hon̄ine,” ndaase.

¹⁷ Aih̄i It̄ip̄ho Gaahoun̄i am̄i apopaatī wohoi namaat̄itand̄i t̄imetisaamaatun̄i satamaase: “K̄inȳi namme,” tamaase. Ais̄i am̄i sah̄i is̄hiyaatī nahatiyaatī p̄w̄iha k̄ima p̄ropet̄iha atiwīi nehohiȳhiyaatangisangi sat̄iw̄i: “K̄inȳi namme,” t̄iw̄ise. Iyataatī am̄i sah̄i waapohop̄i nasisaw̄hiyaatī Autaahaat̄iho waapoho as̄itimat̄itaat̄iwo naw̄ho oweho neh̄ho nasam̄itand̄i nasimendais̄i am̄i naw̄ho oweho nasam̄itais̄i sah̄i nap̄iw̄i nep̄ise.

Jon̄ho Is̄hiyaatī K̄ima P̄w̄ima P̄ropet̄iha Atisohiȳhiyaatī Jaawo Ndaase

¹⁸ Is̄hiyaatī nahatiyaatī k̄ima p̄w̄iha p̄ropet̄iha ipotī noaipaitand̄ihapaap̄i atisohiȳhiyaatī jaaw̄hiyaato, wiwa p̄w̄iha neh̄ha

* 22:14: k̄ima p̄w̄ima tanyaaha satatise: Is̄hiya Jisaasihop̄i ḡiwunyaahauh̄i am̄i kom̄i j̄it̄ipata kiyaamī maip̄haiwa aim̄i basat̄i nemwasaw̄hiyaap̄ise.

bipinjaw̄i k̄ma p̄w̄iḥa maaisaw̄i ah̄maayaw̄ise am̄i Autaahaat̄iḥo is̄hiyai maip̄ihaiwa wiwa numw̄itand̄i ut̄ip̄imo k̄moaat̄ihap̄i katiwaiwa am̄i biḥ̄iwainjat̄i nasam̄itaiso.

¹⁹ Iyataat̄i am̄i utaaho wo p̄w̄iḥa p̄ropet̄iḥa ipot̄i noaipaitand̄ihapaap̄i k̄mo ut̄ip̄imoaat̄ih̄i ahotis̄iḥa nemataataah̄i am̄i Autaahaat̄iḥo aunah̄ipati wan̄ihataat̄ih̄i is̄hiya nandaap̄i am̄i ipati as̄imat̄itaat̄iw̄ihati nandaat̄iw̄ihandap̄i ut̄ip̄iḥo k̄moaat̄ihap̄i wihoaanj̄ihapa nap̄iw̄i saiwi naitaapo tati katimb̄ipaami kop̄ihapa nemaitaise.

²⁰ Utaaho k̄maiwa p̄waamaiwa ausaat̄i katis̄iḥo sandaase: “Ak̄it̄in̄ih̄i n̄in̄i k̄m̄ikuraan̄ih̄i ket̄i nap̄ito,” ndaase. Ak̄ite! Awais̄ihon̄j̄ Jisaasihone, k̄inȳi namme.

²¹ Awais̄iḥo Jisaasiho sah̄i kom̄i is̄hiyaat̄i nahatiyaatangi gaahati kasisati sam̄i maariḥo amb̄ipati net̄i napaisaat̄isamaitand̄i n̄in̄i sapi gaap̄isundataayo. Ak̄ite.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matiyuhu 1:1-2:12
2	Matiyuhu 2:13-3:6
3	Matiyuhu 3:7-4:11
4	Matiyuhu 4:12-25
5	Matiyuhu 5:1-26
6	Matiyuhu 5:27-48
7	Matiyuhu 6:1-24
8	Matiyuhu 6:25-7:14
9	Matiyuhu 7:15-29
10	Matiyuhu 8:1-17
11	Matiyuhu 8:18-34
12	Matiyuhu 9:1-17
13	Matiyuhu 9:18-38
14	Matiyuhu 10:1-23
15	Matiyuhu 10:24-11:6
16	Matiyuhu 11:7-30
17	Matiyuhu 12:1-21
18	Matiyuhu 12:22-45
19	Matiyuhu 12:46-13:23
20	Matiyuhu 13:24-46
21	Matiyuhu 13:47-14:12
22	Matiyuhu 14:13-36
23	Matiyuhu 15:1-28
24	Matiyuhu 15:29-16:12
25	Matiyuhu 16:13-17:9
26	Matiyuhu 17:10-27
27	Matiyuhu 18:1-22
28	Matiyuhu 18:23-19:12
29	Matiyuhu 19:13-30
30	Matiyuhu 20:1-28
31	Matiyuhu 20:29-21:22

February

date	Scripture
1	Matiyuhō 21:23-46
2	Matiyuhō 22:1-33
3	Matiyuhō 22:34-23:12
4	Matiyuhō 23:13-39
5	Matiyuhō 24:1-28
6	Matiyuhō 24:29-51
7	Matiyuhō 25:1-30
8	Matiyuhō 25:31-26:13
9	Matiyuhō 26:14-46
10	Matiyuhō 26:47-68
11	Matiyuhō 26:69-27:14
12	Matiyuhō 27:15-31
13	Matiyuhō 27:32-66
14	Matiyuhō 28:1-20
15	Maak̄iḥo 1:1-28
16	Maak̄iḥo 1:29-2:12
17	Maak̄iḥo 2:13-3:6
18	Maak̄iḥo 3:7-30
19	Maak̄iḥo 3:31-4:25
20	Maak̄iḥo 4:26-5:20
21	Maak̄iḥo 5:21-43
22	Maak̄iḥo 6:1-29
23	Maak̄iḥo 6:30-56
24	Maak̄iḥo 7:1-23
25	Maak̄iḥo 7:24-8:10
26	Maak̄iḥo 8:11-9:1
27	Maak̄iḥo 9:2-29
28	Maak̄iḥo 9:30-10:12

date	Scripture
1	Maakiho 10:13-31
2	Maakiho 10:32-52
3	Maakiho 11:1-26
4	Maakiho 11:27-12:17
5	Maakiho 12:18-37
6	Maakiho 12:38-13:13
7	Maakiho 13:14-37
8	Maakiho 14:1-21
9	Maakiho 14:22-52
10	Maakiho 14:53-72
11	Maakiho 15:1-47
12	Maakiho 16:1-20
13	Rukiho 1:1-25
14	Rukiho 1:26-56
15	Rukiho 1:57-80
16	Rukiho 2:1-35
17	Rukiho 2:36-52
18	Rukiho 3:1-22
19	Rukiho 3:23-38
20	Rukiho 4:1-30
21	Rukiho 4:31-5:11
22	Rukiho 5:12-28
23	Rukiho 5:29-6:11
24	Rukiho 6:12-38
25	Rukiho 6:39-7:10
26	Rukiho 7:11-35
27	Rukiho 7:36-8:3
28	Rukiho 8:4-21
29	Rukiho 8:22-39
30	Rukiho 8:40-9:6
31	Rukiho 9:7-27

date	Scripture
1	Ruk#ho 9:28-50
2	Ruk#ho 9:51-10:12
3	Ruk#ho 10:13-37
4	Ruk#ho 10:38-11:13
5	Ruk#ho 11:14-36
6	Ruk#ho 11:37-12:7
7	Ruk#ho 12:8-34
8	Ruk#ho 12:35-59
9	Ruk#ho 13:1-21
10	Ruk#ho 13:22-14:6
11	Ruk#ho 14:7-35
12	Ruk#ho 15:1-32
13	Ruk#ho 16:1-18
14	Ruk#ho 16:19-17:10
15	Ruk#ho 17:11-37
16	Ruk#ho 18:1-17
17	Ruk#ho 18:18-43
18	Ruk#ho 19:1-27
19	Ruk#ho 19:28-48
20	Ruk#ho 20:1-26
21	Ruk#ho 20:27-47
22	Ruk#ho 21:1-28
23	Ruk#ho 21:29-22:13
24	Ruk#ho 22:14-34
25	Ruk#ho 22:35-53
26	Ruk#ho 22:54-23:12
27	Ruk#ho 23:13-43
28	Ruk#ho 23:44-24:12
29	Ruk#ho 24:13-53
30	Jon#ho 1:1-28

date	Scripture
1	Joniḥo 1:29-51
2	Joniḥo 2:1-25
3	Joniḥo 3:1-21
4	Joniḥo 3:22-4:3
5	Joniḥo 4:4-42
6	Joniḥo 4:43-54
7	Joniḥo 5:1-23
8	Joniḥo 5:24-47
9	Joniḥo 6:1-21
10	Joniḥo 6:22-40
11	Joniḥo 6:41-71
12	Joniḥo 7:1-29
13	Joniḥo 7:30-52
14	Joniḥo 7:53-8:20
15	Joniḥo 8:21-30
16	Joniḥo 8:31-59
17	Joniḥo 9:1-41
18	Joniḥo 10:1-21
19	Joniḥo 10:22-42
20	Joniḥo 11:1-53
21	Joniḥo 11:54-12:19
22	Joniḥo 12:20-50
23	Joniḥo 13:1-30
24	Joniḥo 13:31-14:14
25	Joniḥo 14:15-31
26	Joniḥo 15:1-27
27	Joniḥo 16:1-33
28	Joniḥo 17:1-26
29	Joniḥo 18:1-24
30	Joniḥo 18:25-19:22
31	Joniḥo 19:23-42

date	Scripture
1	Jon̄ho 20:1-31
2	Jon̄ho 21:1-25
3	Aposer̄hiya 1:1-26
4	Aposer̄hiya 2:1-47
5	Aposer̄hiya 3:1-26
6	Aposer̄hiya 4:1-37
7	Aposer̄hiya 5:1-42
8	Aposer̄hiya 6:1-15
9	Aposer̄hiya 7:1-29
10	Aposer̄hiya 7:30-50
11	Aposer̄hiya 7:51-8:13
12	Aposer̄hiya 8:14-40
13	Aposer̄hiya 9:1-25
14	Aposer̄hiya 9:26-43
15	Aposer̄hiya 10:1-33
16	Aposer̄hiya 10:34-48
17	Aposer̄hiya 11:1-30
18	Aposer̄hiya 12:1-23
19	Aposer̄hiya 12:24-13:12
20	Aposer̄hiya 13:13-41
21	Aposer̄hiya 13:42-14:7
22	Aposer̄hiya 14:8-28
23	Aposer̄hiya 15:1-35
24	Aposer̄hiya 15:36-16:15
25	Aposer̄hiya 16:16-40
26	Aposer̄hiya 17:1-34
27	Aposer̄hiya 18:1-21
28	Aposer̄hiya 18:22-19:12
29	Aposer̄hiya 19:13-41
30	Aposer̄hiya 20:1-38

date	Scripture
1	Aposer̄hiya 21:1-16
2	Aposer̄hiya 21:17-36
3	Aposer̄hiya 21:37-22:16
4	Aposer̄hiya 22:17-23:10
5	Aposer̄hiya 23:11-35
6	Aposer̄hiya 24:1-27
7	Aposer̄hiya 25:1-27
8	Aposer̄hiya 26:1-32
9	Aposer̄hiya 27:1-20
10	Aposer̄hiya 27:21-44
11	Aposer̄hiya 28:1-31
12	Romans 1:1-17
13	Romans 1:18-32
14	Romans 2:1-24
15	Romans 2:25-3:8
16	Romans 3:9-31
17	Romans 4:1-12
18	Romans 4:13-5:5
19	Romans 5:6-21
20	Romans 6:1-23
21	Romans 7:1-14
22	Romans 7:15-8:6
23	Romans 8:7-21
24	Romans 8:22-39
25	Romans 9:1-21
26	Romans 9:22-10:13
27	Romans 10:14-11:12
28	Romans 11:13-36
29	Romans 12:1-21
30	Romans 13:1-14
31	Romans 14:1-23

date	Scripture
1	Romans 15:1-21
2	Romans 15:22-16:7
3	Romans 16:8-27
4	1 Korind̄hiya 1:1-17
5	1 Korind̄hiya 1:18-2:5
6	1 Korind̄hiya 2:6-3:4
7	1 Korind̄hiya 3:5-23
8	1 Korind̄hiya 4:1-21
9	1 Korind̄hiya 5:1-13
10	1 Korind̄hiya 6:1-20
11	1 Korind̄hiya 7:1-24
12	1 Korind̄hiya 7:25-40
13	1 Korind̄hiya 8:1-13
14	1 Korind̄hiya 9:1-18
15	1 Korind̄hiya 9:19-10:13
16	1 Korind̄hiya 10:14-11:1
17	1 Korind̄hiya 11:2-16
18	1 Korind̄hiya 11:17-34
19	1 Korind̄hiya 12:1-26
20	1 Korind̄hiya 12:27-13:13
21	1 Korind̄hiya 14:1-17
22	1 Korind̄hiya 14:18-40
23	1 Korind̄hiya 15:1-28
24	1 Korind̄hiya 15:29-58
25	1 Korind̄hiya 16:1-24
26	2 Korind̄hiya 1:1-11
27	2 Korind̄hiya 1:12-2:11
28	2 Korind̄hiya 2:12-17
29	2 Korind̄hiya 3:1-18
30	2 Korind̄hiya 4:1-12
31	2 Korind̄hiya 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Korind#hiya 5:11-21
2	2 Korind#hiya 6:1-13
3	2 Korind#hiya 6:14-7:7
4	2 Korind#hiya 7:8-16
5	2 Korind#hiya 8:1-15
6	2 Korind#hiya 8:16-24
7	2 Korind#hiya 9:1-15
8	2 Korind#hiya 10:1-18
9	2 Korind#hiya 11:1-15
10	2 Korind#hiya 11:16-33
11	2 Korind#hiya 12:1-10
12	2 Korind#hiya 12:11-21
13	2 Korind#hiya 13:1-14
14	Garesiyaahiya 1:1-24
15	Garesiyaahiya 2:1-16
16	Garesiyaahiya 2:17-3:9
17	Garesiyaahiya 3:10-22
18	Garesiyaahiya 3:23-4:20
19	Garesiyaahiya 4:21-5:12
20	Garesiyaahiya 5:13-26
21	Garesiyaahiya 6:1-18
22	Epesaasihiya 1:1-23
23	Epesaasihiya 2:1-22
24	Epesaasihiya 3:1-21
25	Epesaasihiya 4:1-16
26	Epesaasihiya 4:17-5:2
27	Epesaasihiya 5:3-33
28	Epesaasihiya 6:1-24
29	Piripaihiya 1:1-26
30	Piripaihiya 1:27-2:18

date	Scripture
1	Piripaihiya 2:19-3:6
2	Piripaihiya 3:7-4:1
3	Piripaihiya 4:2-23
4	Korosihiya 1:1-20
5	Korosihiya 1:21-2:7
6	Korosihiya 2:8-23
7	Korosihiya 3:1-17
8	Korosihiya 3:18-4:18
9	1 Tesaronaikaahiya 1:1-2:9
10	1 Tesaronaikaahiya 2:10-3:13
11	1 Tesaronaikaahiya 4:1-5:3
12	1 Tesaronaikaahiya 5:4-28
13	2 Tesaronaikaahiya 1:1-12
14	2 Tesaronaikaahiya 2:1-17
15	2 Tesaronaikaahiya 3:1-18
16	1 Timoteho 1:1-20
17	1 Timoteho 2:1-15
18	1 Timoteho 3:1-16
19	1 Timoteho 4:1-16
20	1 Timoteho 5:1-25
21	1 Timoteho 6:1-21
22	2 Timoteho 1:1-18
23	2 Timoteho 2:1-21
24	2 Timoteho 2:22-3:17
25	2 Timoteho 4:1-22
26	Taitaasiho 1:1-16
27	Taitaasiho 2:1-14
28	Taitaasiho 2:15-3:15
29	Pirimonaho 1:1-25
30	Ib#ruhiya 1:1-14
31	Ib#ruhiya 2:1-18

date	Scripture
1	Ib̄+ruhiya 3:1-19
2	Ib̄+ruhiya 4:1-13
3	Ib̄+ruhiya 4:14-5:14
4	Ib̄+ruhiya 6:1-20
5	Ib̄+ruhiya 7:1-19
6	Ib̄+ruhiya 7:20-28
7	Ib̄+ruhiya 8:1-13
8	Ib̄+ruhiya 9:1-10
9	Ib̄+ruhiya 9:11-28
10	Ib̄+ruhiya 10:1-18
11	Ib̄+ruhiya 10:19-39
12	Ib̄+ruhiya 11:1-16
13	Ib̄+ruhiya 11:17-31
14	Ib̄+ruhiya 11:32-12:13
15	Ib̄+ruhiya 12:14-29
16	Ib̄+ruhiya 13:1-25
17	Jem̄+siho 1:1-18
18	Jem̄+siho 1:19-2:17
19	Jem̄+siho 2:18-3:18
20	Jem̄+siho 4:1-17
21	Jem̄+siho 5:1-20
22	1 Pitaaho 1:1-12
23	1 Pitaaho 1:13-2:10
24	1 Pitaaho 2:11-3:7
25	1 Pitaaho 3:8-4:6
26	1 Pitaaho 4:7-5:14
27	2 Pitaaho 1:1-21
28	2 Pitaaho 2:1-22
29	2 Pitaaho 3:1-18
30	1 Jon̄+ho 1:1-10

date	Scripture
1	1 Joniho 2:1-17
2	1 Joniho 2:18-3:2
3	1 Joniho 3:3-24
4	1 Joniho 4:1-21
5	1 Joniho 5:1-21
6	2 Joniho 1:1-13
7	3 Joniho 1:1-14
8	Judiho 1:1-25
9	P#wiha Ausaimaninjaha 1:1-20
10	P#wiha Ausaimaninjaha 2:1-17
11	P#wiha Ausaimaninjaha 2:18-3:6
12	P#wiha Ausaimaninjaha 3:7-22
13	P#wiha Ausaimaninjaha 4:1-11
14	P#wiha Ausaimaninjaha 5:1-14
15	P#wiha Ausaimaninjaha 6:1-17
16	P#wiha Ausaimaninjaha 7:1-17
17	P#wiha Ausaimaninjaha 8:1-13
18	P#wiha Ausaimaninjaha 9:1-21
19	P#wiha Ausaimaninjaha 10:1-11
20	P#wiha Ausaimaninjaha 11:1-19
21	P#wiha Ausaimaninjaha 12:1-18
22	P#wiha Ausaimaninjaha 13:1-18
23	P#wiha Ausaimaninjaha 14:1-20
24	P#wiha Ausaimaninjaha 15:1-8
25	P#wiha Ausaimaninjaha 16:1-21
26	P#wiha Ausaimaninjaha 17:1-18
27	P#wiha Ausaimaninjaha 18:1-24
28	P#wiha Ausaimaninjaha 19:1-21
29	P#wiha Ausaimaninjaha 20:1-15
30	P#wiha Ausaimaninjaha 21:1-27
31	P#wiha Ausaimaninjaha 22:1-21